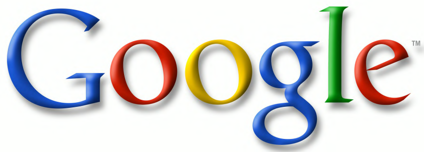
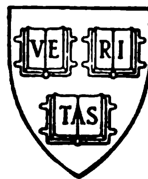

Vic
From J.R.Y.
many thanks!

Valletta,
Malta,
Dec. 4, 1935

V. Busuttil

DIZIUNARIU

MILL

INGLIS GHALL MALTI

GIABRA TA DWAR

90,000 CHELMA

MFISSRIN MILL INGLIS GHALL MALTI

BIL

FRASEOLOGIA

MALTA
Stamperia tal Malta, 16, Strada Zecca.

1900.

CHELMTEJN LILL MIN JAKRA

Billi illum il ġurnata il Maltin kegħdin jistudiaw 'l Lsien Inglis *b'actar ħrara minn dari; u billi naf ucoll illi il biċċa 'l cbira minn dawn il Maltin ma għandhomx dic il cumdità li igħejnu rwieħhom biż-żejjed, u chif jixticku huma, biex igħaddu il kuddiem f'dan Lsien, ħsibt u rajt li, mill aħjar li nista, ngħejnhom ftit jena billi nagħmel dan id-DIZIUNARIU, għal issa mill* Inglis *għall* Malti, *u'l kuddiem imbagħad, meta nara illi dana ix-xoghol tieghi giċ milkuh chif imissu, u sewa xi ħaġa, chif għandi il fehma, noħroġ xogħol ieħor, sicħeb dan, li icun* Diziunariu mill Malti ghall Inglis.

Barra mit-tifsir tal cliem mill lsien ghall ieħor — tifsir li jinsab f'cull Diziunariu li sar s'issa mill Inglis għall Malti, għad illi ta numru ta cliem wisk ankas minn dana — għamilt ucoll ġabra ta Fraseologia *biex isservi ta għajnuna chif għandu jitkighed xi cliem bl-Inglis f'locu, meta icun hemm bżonn, fil chitba jew fid-discors — xogħol li ma jistax jonkos li ma icunx ta għajnuna cbira lill dawc li iridu jitwettku sewwa fil Lsien Inglis.*

Nittama ghalecc, immela, illi dan ix-xogħol tieghi icun tassew ta gid, chif tixtiek kalbi, lill ħuti il Maltin, l-actar imbagħad f'dawn iż-żmienijet tagħna illi kegħdin naraw, u nafu tajjeb, ta liema bżonn cbir hua li wieħed icun jaf bil' Lsien Inglis.

V. BUSUTTIL.

Il Birgu,

Fit-3 ta Jannar, 1900.

V. Busuttil

DIZIUNARIU

MILL

INGLIS GHALL MALTI

A

A—waħda mill vocali, l-ewwel tal alfabett tal-lingui collha tad-dinja, barra mill Etiopica, li tigi it-13 il waħda, u mir-Runica li taħbat il għaxar waħda.

A, hija ucoll msejħa (fil grammatca) *articulu* Indefinit, jew *Aggettiv*.

A, tfisser ucoll *cull*, bħal: *two a year*, tnein *cull* sena (fis-sena), *shilling a pound*, xelin *cull* libra.

A, titkiegħed ucoll kabel xi nomi (prefiss) Inglisi, u isservi f'loc il preposizionijet *in* jew *on*, bħal: *asleep*, in sleep, *afoot*, on foot; *alive*, in life.

A, hija abbreviazioni tal chelmiet *artium*, *anno*, *ante* u xi oħrajn, bħal: *A. M. artium Magister*, wieħed Lauriat; *A. D. Anno Domini* is-sena tas-Sinjur — jigifieri minn meta twieled Cristu; *a. m. ante meridiem*, kabel nofs in-nhar (in-nofs ta nhar ta fil għodu).

A, fil musica jusawha f'loc il *la*, issitt nota.

A1—hija il marca usata mil Cumpannija tal bastimenti tal *Lloyd* ghal bastimenti tal prima classi.

A, ghall qualità u *1* ghall armar tal bastiment, nies, etc.

A1—bir-rġulija, bil għakal, bil chif.

Aaron—Aronne, ħu Mosè.

Aaronic, Aaronical — ta Aronne, jew tas-sacerdoziu tiegħu.

Aaronite — Wieħed imnissel minn Aronne—Lhudi.

Aaron's rod—Virga b'serp imdawwar magħha.

Aback—lejn wara, lura, għall għarrieda.

Abactor—wieħed li jisrak imrieħel tal bhejjem.

Abacus—Tilar bil fildiferru bil boċoċ, jew balal, midmumin fih; iservi biex fl'ischejjel it-tfal jitgħalmu igħoddu.

Abaft—Lejn il poppa.

Abandon—Tħalli, tabbanduna.

Abase — Tumilja — Tbaxxi lill xi ħadd—Iżżeblah.

Abash—Tavvilixxi, ticser bniedem, twakkaghlu wicciu fl'art, meta takbdu jagħmel xi ħaġa, f'xi ħtija.

Abashment—confusioni bil mistħija.

Abate—tnakkas.

Abatement — in-nukkas — somma mnakksa minn xi cont.

Abater—Min, jew dac, li inakkas.

Abattoir—biccerija.

Abat-voix (bil Fr. *aba-vuà*) Is-sakaf ta fuk il pulptu, biex jilka u jitfa il vuci l-isfel.

Abba— (mis-Siriacu) Missier—Cap spirituali, tal cnisia.

Abbacy—Grad u privileggi tal cap tal abatìa; cunvent, jew monasteru.

Abbess — Abbatissa — Soru superiura.

Abbey—Cunvent, monasteru, jew abatìa.

Abbey-lubber—patri giubilat, ma jagħmel xej.

Abbot—Piriol, cap tal cunvent.

Abbotship—Ufficiu, post, tal prior.

Abbreviate—tkassar—iċċecchen.

Abbreviation—Abbreviazioni, tkassira, ittra jew ittri, usati f'loc chelma.

Abbreviator—Dac li inakkas, iċecchen il cliem.

Abbreviature — ittra jew sinjal li wieħed jusa meta iċecchen chelma.

Abdicant—Dac li iħalli, jitlak minn post.

Abdicate—titlak, tħalli minn post—titlak, icciedi eredità, proprietà etc.

Abditory—loc, caxxa, fejn jintrefghu ir-reliqui u ħwejjeg għezies, li jiswew etc.

Abdomen—Żakk—il biċċa tan-naħħa ta wara, tad-demb, ta duda jew insett.

Abdominous — Li ghandu żakku cbira.

Abduce—tofrok.

Abduct—Tieħu bil moħbi, jew bil fors.

Abduction—serk ta tarbija, ta xi mara, jew ta xi ħadd ieħor.

Abductor—Min jisrak xi tarbija, jew lill xi ħadd ieħor.

Abed—fis-sodda.

Aberration—Giri minn hawn għal hemm.

Abet — iggiagħal, issaħħan, jew tgħein lill xi ħadd biex jagħmel xi ħaġa.

Abhor—tistcherraħ—tobgħod.

Abhorrence—Mibgħeda cbira.

Abide—tgħammar — tokgħod — tistenna; *abide by*—iżżomm sħiħ ma, *he is sure to abide by his determination*, 'hu sgur iżomm shiħ (ma ibiddilx) il fehma tiegħu.

Ability—Abiltà, ħila.

Abject—vili—li m'hux biss ta min isemmih.

Abjects—nies vili, mill agħar.

Abjure—tabjura, titlak, tħalli taħt ġurament ir-religion, etc.

Ablaze—Mkabbad; huggieġa waħda.

Able—Abbli, capaci, adattat — *to be able*, tista; *as far as we are able*, mill aħjar li nistgħu.

Able seaman—baħri.

Ablution—Hasil—l'ilma etc. li bih taħsel.

Ably—bl'abiltà, bil ħila.

Abnegate—iċċaħħad, tiċħad.

Abnormal—m'hux regulari, barra mir-regula.

Aboard—Abbord.

Abode—loc, post, għamara.

Abolish—tneħħi—tekred — tispiċċa, tħassar.

Abolitionist — Min ineħħi, jekred xi ħaġa—l-actar iżda ix xiri jew il bejgħ tar-rsiera.

Abominate—tobgħod.

Abomination—mibgħeda cbira.

Abominable—ta min jobgħodu.

Aborigines—l-ewwel nies imnisslin ta xi pajjis jew art.

Aboriginal — l-ewlieni, minn tal ewwel nisel.

Abortion—twelid kabel il wakt, rîmi.

Abortive—li sar kabel iż-żmien li imissu—li ma rnexxiex, rîmi.

Abound—tabbonda—tcun, jew icolloc bosta, wisk.

Abundance—abbundanza, wisk, katieħ.

About—ma dwar, lejn, quasi; *I have no money about me*, ma għandix flus fuki; *all about*, ma cullimchien; *I am about to commence*, sejjer (dal wakt) nibda; *what are they about?* x'inhuma jagħmlu? *mind what you are about*, ara x'inti tagħmel.

Above—fuk—actar minn...

Abrade—tobrox, tiecol, taħfi bil brix.

Abreast—ma gemb xulxin. sider ma sider, linja waħda.

Abridge—tkassar.

Abroad—barra, f'pajjis jeħor.

Abrogate—tneħħi, tħassar ligi.

Abrupt—micsur, mkaċċat — għall għarrieda.

Abscess—tumur (bil marċa).

Abscind—takta barra, tofrok.

Abscond—taħbi, tinħeba.

Ab'sent — assenti, m'hux fil post m'hux attent.

Absent'—tonkos, ma tcunx presenti.

Absence—nukkas, bżonn, assenza.

Absentee—dac li jonkos—wieħed li jonfok ir-renti f'pajjis jeħor li fiħ imur igħammar.

Absinth—Absent; xorb, li isir bil klub tas-siġar tal *Assenziu.*

Absolve—taħfer.

Absolute—sgur - cert.

Absolution—maħfra—assoluzioni.

Absorb—tiġbor, tieħu, tibla, tixrob.

Abstain—iċċaħħad—ma tniggix.

Abstinence — astinenza — ċaħda minn xi ħaġa—l-actar iżda tal ichel jew xorb.

Abstemious—wieħed li ma jixrobx lucuri, jew li iżomm ruħu, ma jeħux sehem f'divertimenti etc.

Abstract'—tofrok, tiġbor fuk fuk.

Ab'stract—ġabra fuk fuk.

Abstracted—alienat—misruk.

Abstruse—tkil biex tifmu.

Absurd — li ma jogħġobx, assurd, irrazionali, li m'ux scond ir-ragiuni.

Abuse — tabbusa, tagħmel contra l' usu, contra is-sewwa; taħkar, iċċaħfar.

Abut — tispiċċa u tigi fit-tarf (ta triek).

Abyss—Abbiss — minn għajr kieħ, fond bla tarf.

Acacia—Gazzìa.

Academy — Accademia — Scola ta Plato, società biex igħaddu il kuddiem ix-xienzi u l'arti.

Acanthus—pianta, siġra, bix-xewc.

Accede—ticcuntenta—tasal fil fehma; *I cannot accede to your request,* ma nistax niccuntentac.

Access—reska (minn tersak).

Accessary — żejjed — xi ħaġa mizjuda—għajnuna.

Accelerate—tħaffef.

Acceleration—ħeffa.

Ac'cent—Chif tkiegħed il-leħen—il pronunzia tal cliem—saħħa li tati fuk xi sillaba, jew chelma, meta tcun takra; accent, gibda, sinjal, li juri din is-saħħa.

Accent'—taccenta, tagħmel jew tati l-accent.

Accept—taccetta, tilka, tircievi.

Acceptable—li jingħoġob, li jista icun milkuħ.

Acceptance—Cont accettat.

Access—ara Accede.

Accident—dac li jiġri, isir; ħaġa li tiġri minn għajr ħsieb—disgrazia.

Accidental—xi ħaġa mhix meħtieġa; li sar bla ħsieb.

Accidens—biċċa tal grammatica li fiha it-tibdil li għandu il cliem.

Acclaim, Acclamation — għajjât ta applaus (approvazioni) magħmul minn gemgħa ta nies.

Acclimate } iddarri fi clima (f'pajjis) jeħor.
Acclimatize }

Acclivity—għolja—żurżieka (għattelgħa) ta għolja.

Accomodate—isservi, tirranġa.

Accompany—ticcumpanja, tcompli, tmur ma xi ħadd.

Accompaniment — żieda biex iżżejjen—strumenti li idokku mal cant.

Accomplice—complici, wieħed sieħeb fil għmil ta delitt.

Accomplish—tcompli, tispiċċa, iżżejjen.

Accomplishment—ornament, ħaġa lesta, spiċċata; mgiba sewwa.

Accord—tati—ticconciedi; patt, accordiu, cunsens, armonija—*of his own accord,* minn rajh; *with one accord,* flimchien.

Accordance—ftehim, tkabbil (minn tkabbel) *in accordance with the regulations,* scond chif jitolbu, jew chif jakbel mar-regulamenti.

Accordingly—Scond — chif il ftehim.

Accordion — Strument tal musica bic-ċwievet u minfaħ.

Accost — tersak—tchellem l-ewwel lill xi ħadd.

Accouchment—ħlas—twelid ta tarbija.

Accoucher — Dac li jassisti mal milħuda, dic li iggib it-tarbija fiddinja.

Account—cont, calculu, descrizioni, raccont, storia, ragiuni, tgħodd, tistma; *account current,* cont currenti; *I heard another account of this,* jena smajt raccont jeħor fuk dan (smajt xort'oħra); *you must give an exact account of your doings,* icolloc tati cont sewwa, esatt, tal għmil tiegħec, *on account of illness,* mħabba il mard;

Abbreviate—tkassar—iċċecchen.

Abbreviation—Abbreviazioni, tkassira, ittra jew ittri, usati f'loc chelma.

Abbreviator—Dac li inakkas, iċecchen il cliem.

Abbreviature — ittra jew sinjal li wieħed jusa meta iċecchen chelma.

Abdicant—Dac li iħalli, jitlak minn post.

Abdicate—titlak, tħalli minn post—titlak, icciedi eredità, proprietà etc.

Abditory—loc, caxxa, fejn jintrefghu ir-reliqui u ħwejjeg għezies, li jiswew etc.

Abdomen—Żakk—il biċċa tan-naħħa ta wara, tad-demb, ta duda jew insett.

Abdominous — Li ghandu żakku cbira.

Abduce—tofrok.

Abduct—Tieħu bil moħbi, jew bil fors.

Abduction—serk ta tarbija, ta xi mara, jew ta xi ħadd ieħor.

Abductor—Min jisrak xi tarbija, jew lill xi ħadd ieħor.

Abed—fis-sodda.

Aberration—Giri minn hawn għal hemm.

Abet — iggiagħal, issaħħan, jew tgħein lill xi ħadd biex jagħmel xi ħaġa.

Abhor—tistcherraħ—tobgħod.

Abhorrence—Mibgħeda cbira.

Abide—tgħammar — tokgħod — tistenna; *abide by*—iżżomm sħiħ ma, *he is sure to abide by his determination*, 'ħu sgur iżomm sħiħ (ma ibiddilx) il fehma tiegħu.

Ability—Abiltà, ħila.

Abject—vili—li m'hux biss ta min isemmih.

Abjects—nies vili, mill agħar.

Abjure—tabjura, titlak, tħalli taħt ġurament ir-religion, etc.

Ablaze—Mkabbad; huggieġa waħda.

Able—Abbli, capaci, adattat — *to be able*, tista; *as far as we are able*, mill aħjar li nistgħu.

Able seaman—baħri.

Ablution—Hasil—l'ilma etc. li bih taħsel.

Ably—bl'abiltà, bil ħila.

Abnegate—iċċaħħad, tiċħad.

Abnormal—m'hux regulari, barra mir-regula.

Aboard—Abbord.

Abode—loc, post, għamara.

Abolish—tneħħi—tekred — tispicċa, tħassar.

Abolitionist — Min ineħħi, jekred xi ħaġa—l-actar iżda ix-xiri jew il bejgħ tar-rsiera.

Abominate—tobgħod.

Abomination—mibgħeda cbira.

Abominable—ta min jobgħodu.

Aborigines—l-ewwel nies imnisslin ta xi pajjis jew art.

Aboriginal — l-ewlieni, minn tal ewwel nisel.

Abortion—twelid kabel il wakt, rîmi.

Abortive—li sar kabel iż-żmien li imissu—li ma rnexxiex, rîmi.

Abound—tabbonda—tcun, jew icolloc bosta, wisk.

Abundance—abbundanza, wisk, katieħ.

About—ma dwar, lejn, quasi; *I have no money about me*, ma għandix flus fuki; *all about*, ma cullimchien; *I am about to commence*, sejjer (dal wakt) nibda; *what are they about?* x'inhuma jagħmlu? *mind what you are about*, ara x'inti tagħmel.

Above—fuk—actar minn...

Abrade—tobrox, tiecol, taħfi bil brix.

Abreast—ma gemb xulxin. sider ma sider, linja waħda.

Abridge—tkassar.

Abroad—barra, f'pajjis jeħor.

Abrogate—tneħħi, tħassar ligi.

Abrupt—micsur, mkaċċat — għall għarrieda.

Abscess—tumur (bil marċa).

Abscind—takta barra, tofrok.

Abscond—taħbi, tinħeba.

Ab'sent — assenti, m'hux fil post m'hux attent.

Absent'—tonkos, ma tcunx presenti.

Absence—nukkas, bżonn, assenza.

Absentee—dac li jonkos—wieħed li jonfok ir-renti f'pajjis jeħor li fih imur igħammar.

ABSINTH—Absent; xorb, li isir bil klub tas-sigar tal *Assenziu*.

ABSOLVE—taħfer.

ABSOLUTE—sgur-cert.

ABSOLUTION—maħfra—assoluzioni.

ABSORB—tiġbor, tieħu, tibla, tixrob.

ABSTAIN—iċċaħħad—ma tniggix.

ABSTINENCE — astinenza — ċaħda minn xi ħaġa—l-actar iżda tal ichel jew xorb.

ABSTEMIOUS—wieħed li ma jixrobx lucuri, jew li iżomm ruħu, ma jeħux sehem f'divertimenti etc.

ABSTRACT'—tofrok, tiġbor fuk fuk.

AB'STRACT—ġabra fuk fuk.

ABSTRACTED—alienat—misruk.

ABSTRUSE—tkil biex tifmu.

ABSURD — li ma jogħġobx, assurd, irrazionali, li m'ux scond ir-ragiuni.

ABUSE — tabbusa, tagħmel contra l' usu, contra is-sewwa; taħkar, iċċaħfar.

ABUT — tispiċċa u tigi fit-tarf (ta triek).

ABYSS—Abbiss — minn għajr kieħ, fond bla tarf.

ACACIA—Gazzìa.

ACADEMY — Accademia — Scola ta Plato, società biex igħaddu il kuddiem ix-xienzi u l'arti.

ACANTHUS—pianta, siġra, bix-xewc.

ACCEDE—ticcuntenta—tasal fil fehma; *I cannot accede to your request*, ma nistax niccuntentac.

ACCESS—reska (minn tersak).

ACCESSARY — żejjed — xi ħaġa mizjuda—għajnuna.

ACCELERATE—tħaffef.

ACCELERATION—ħeffa.

AC'CENT—Chif tkiegħed il-leħen—il pronunzia tal cliem—saħħa li tati fuk xi sillaba, jew chelma, meta tcun takra; accent, gibda, sinjal, li juri din issaħħa.

ACCENT'—taccenta, tagħmel jew tati l-accent.

ACCEPT—taccetta, tilka, tircievi.

ACCEPTABLE—li jingħoġob, li jista icun milkuħ.

ACCEPTANCE—Cont accettat.

ACCESS—ara ACCEDE.

ACCIDENT—dac li jiġri, isir; ħaġa li tiġri minn għajr ħsieb—disgrazia.

ACCIDENTAL—xi ħaġa mhix meħtieġa; li sar bla ħsieb.

ACCIDENS—biċċa tal grammatica li fiha it-tibdil li għandu il cliem.

ACCLAIM, ACCLAMATION — għajjât ta applaus (approvazioni) magħmul minn gemgħa ta nies.

ACCLIMATE / ACCLIMATIZE } iddarri fi clima (f'pajjis) jeħor.

ACCLIVITY—għolja—żurżieka (għat-telgħa) ta għolja.

ACCOMODATE—isservi, tirranġa.

ACCOMPANY—ticcumpanja, tcompli, tmur ma xi ħadd.

ACCOMPANIMENT — żieda biex iżżejjen—strumenti li idokku mal cant.

ACCOMPLICE—complici, wieħed sieħeb fil għmil ta delitt.

ACCOMPLISH—tcompli, tispiċċa, iżżejjen.

ACCOMPLISHMENT—ornament, ħaġa lesta, spiċċata; mgiba sewwa.

ACCORD—tati—ticconciedi; patt, accordiu, cunsens, armonija—*of his own accord*, minn rajh; *with one accord*, flimchien.

ACCORDANCE—ftehim, tkabbil (minn tkabbel) *in accordance with the regulations*, scond chif jitolbu, jew chif jakbel mar-regulamenti.

ACCORDINGLY—Scond — chif il ftehim.

ACCORDION — Strument tal musica bic-ċwievet u minfaħ.

ACCOST — tersak—tchellem l-ewwel lill xi ħadd.

ACCOUCHMENT—ħlas—twelid ta tarbija.

ACCOUCHER — Dac li jassisti mal milħuda, dic li iggib it-tarbija fiddinja.

ACCOUNT—cont, calculu, descrizioni, raccont, storia, ragiuni, tgħodd, tistma; *account current*, cont currenti; *I heard another account of this*, jena smajt raccont jeħor fuk dan (smajt xort'oħra); *you must give an exact account of your doings*, icolloc tati cont sewwa, esatt, tal għmil tiegħec, *on account of illness*, mħabba il mard;

on no account, bl'ebda mod (bl'ebda raġuni); *take this into account*, ħu cont ta dan; *an account book*, ctieb tal contijet; *I account your visit a great honour*, jena nistma (ngħodd) iz-zjara tiegħec unur cbir.

ACCOUNTABLE—responsabli.

ACCOUNTANT—wieħed li iżomm, jew mħarreġ fiż-żamm tal, contijiet.

ACCOUTRE—tlibbes—tforni bi lbies collu, l'actar iżda lis-suldati.

ACCOUTREMENTS — ħwejjeġ u lbies tas-suldati.

ACCREDIT—tati creditu, tafda.

ACCRETION—cobor.

ACCRUE—tnissel minn, iggib.

ACCUMULATE—tiġbor, trecchen, taħżen.

ACCURATE—sewwa, bla sbalji.

ACCURSED—misħut, ħażin wisk.

ACCUSE—tugża.

ACCUSER—min jugża.

ACCUSTOM—iddarri.

ACE—l-ass tal carti tal logħob, jew tad-dadi.

ACEPHALOUS—minn ghajr ras.

ACERBITY—ħruxija, severità.

ACESCENT—mkarras—kares.

ACETIC—kares (mill ħall).

ACETIFY—tħalli li isir ħall.

ACHE—ugiħ kawwi — li ma iħallic xejn.

ACHIEVE—twassal fit-tmiem, tagħmel— tispiċċa; *The Maltese achieved a great victory over the Turks in 1565.* Il Maltin ħadu (għamlu) vittoria cbira fuk it-Toroc fil 1565.

ACHIEVEMENT—Għamla — biċċa xogħol scabrusa, kawwija, difficultusa— armi ta familja ta xi ħadd li icun miet.

ACHROMATIC — abjad perfett, minn għajr culur.

ACICULAR—magħmul bħal labra.

ACID—kares.

ACIDITY—krusa.

ACIDIFY—tkarras, tagħmel kares.

ACIDULATE — tkarras bil chemm, tagħmel ħaġa ftit karsa.

ACIDULOUS—ftit u xejn kares.

ACKER—ticmixa zgħira bħal dawc li icun hemm f'wiċċ l-ilma li isiru biżżiffa.

ACKNOWLEDGE — tammetti, tagħraf tistkarr, *I forgot to acknowledge receipt of his letter*, nsejt (nistkarr, nuri) ngħeid li rcevejt littra tiegħu.

ACME—logħla pont, crisi.

ACOLYTE—Accôltu, serv fil cnisia.

ACONITE—Siġra, pianta velenusa.

ACORN—Ġandra, frott tal balluta.

ACOUSTIC—li għandu x'jaksam massmigħ.

ACQUAINT—tgħarraf.

ACQUAINTANCE—xi ħadd li nafuh.

ACQUIESCE — ticcuntenta, tgħid iva biex issir xi ħaġa.

ACQUIRE—tacquista, tieħu.

ACQUIREMENT / ACQUISITION } dac li tacquista

ACQUISITIVE—bil ħrara, bix-xewka cbira li jacquista.

ACQUIT—teħles, taħfer.

ACQUITTAL—maħfra, ħelsien minn xi accusa jew delitt.

ACQUITTANCE—ħelsien minn xi dejn.

ACRE—(għalka), chejl tal art li fih 4840 jarda quadru.

ACRID—ħarr, ichemmex.

ACRIMONY—mrar, (specialment fiddiscors), cliem li iwaġġa u jinfed il kalb.

ACROBAT—wieħed li jaghmel xi loghob fl'aria, li jimxi fuk ħabel—jagħmel il ginnastica—tal cummiedia.

ACROPOLIS — logħla biċċa tal belt, (specialment dic ta *Ateni*).

ACROSS—min-nofs, min-naħħa waħda għall oħra.

ACROSTIC — acrosticu, poesija, illi l-ewwel jew l-aħħar ittri ta cull vers, flimchien, wara xulxin, jagħmlu xi chelma, bħal:

> lla cbir, Missier tal ħniena,
>
> ilec kima natu biss.
>
> ejc inħarsu, katt tinsiena
>
> ti lilna 'l ħlas li imiss.

ACT—tagisci, tagħmel, iggib ruħec; att, għmil legali, ligi — att, biċċa opra tat-teatru.

ACTION — għmil, ingiba battalja, causa fil korti—*I will bring an action against him*—sejjer nagħmillu causa.

ACTIONABLE — suggett għall causa fil korti.

Active—bieżel, ħafif, ħabriechi (fil grammatica) *a verb* active jew transitive, verb transitiv.

Activity—bżulija.

Actor—Attur, dac li jirrecita fitteatru, li jeħu parti f'opra.

Actress—dic li tirrecita, etc.

Actual — veru, tassew, reali, li jesisti.

Actuary—dac li iżomm il contijiet, u cull xorta ta għadd, f'ufficiu tassicurtà, fil Korti tal Iskof etc.

Actuate—iġġagħal.

Acumen—moħħ tajjeb, għakal cbir.

Acuminated—bil ponta.

Acute — jispiċċa bil ponta rkika, wieħed jilħaklu—bil għakal.

Adage—proverbiu.

Adamant—dac li ma jistax jincbiser—gebla jebsa ferm—bħal diamant.

Adapt—taddatta, iggib sewwa, tal kies.

Add — iżżid, tgħodd flimchien jew ma xulxin.

Addendum—dac li għandu icun mizjud, appendici.

Addition—zieda, somma(*regula*) ta'l għadd fl'aritmetica.

Additional — li hu mizjud, jew għandu jiżdied.

Adder—serp velenus; velenu.

Addict — tati ruħec (actarx iżda għall viziu).

Addle—jinten, ħawli, fieraħ;—*addle-headed* belhieni.

Address—titchellem ma, jew ticteb lil xi ħadd; tlesti, tħejji, jew iggib ruħec;—discors, indirizz, chitba fuk ittra biex turi għal min, u għal fejn hi.

Adduce—iggib, issemmi—*adduce a reason*, iggib raġuni.

Adept—wieħed imħarreġ sewwa f'xi ħaġa—tal partita.

Adequate—sewwa, chif jixrak, adattat, bizzejjed, chemm għandu icun.

Adhere — twaħħal, tkabbad, tibka mwaħħal.

Adherent—magħkud, marbut, seguaci, partitariu.

Adhesive—li iwaħħal.

Adieu—*addio* (nirraccmandac, nerħic f'idejn Alla) chelma li tingħad, meta nies jitilku biex jitbiegħdu minn xulxin.

Adit—mogħdia, l'actar ta xi minà.

Adjacent — li kiegħed ma gemb—imiss ma.

Adject—iżżid, titfa ma dac li icun hemm.

Adjective—Aggettiv (Gr.), chelma miżjuda, mkegħda man-Nom biex turina il qualità tiegħu.

Adjoin — iżżid ma; tkiegħed ma genb, ħdejn.

Adjunct—ħaġa mizjuda.

Adjourn — tħalli għall ġurnata oħra.

Adjournment—iż-żmien li igħaddi sa chemm tasal il ġurnata, li għaliha tcun mħollija, biex fiha issir il ħaġa.

Adjudge—ticcundanna, tiddecidi—takta sentenza.

Adjudicate—tesamina biex tagħmel il ħakk.

Adjure—tiscongra — tchecci id-demònji min ġo'l bnedmin, iġġagħal li wieħed jieħu bil fors ġurament, mkar falz.

Adjust—issewwi, tirranġa.

Adjutant — Ajjutant, il fizzial li igħin lil Maggiur ta riġment; għarnuk cbir (għasfur, tajra) li jinsab fl'India.

Adjutor—wieħed li jati il għajnuna.

Admeasurement—kies, chejl.

Administer — tati, isservi, tamministra.

Administration—il kawwa li tati, jew li tamministra, amministrazioni.

Administrator—amministratur, dac li iżomm, jew jamministra l'affarijet ta wieħed li icun miet minn għajr testment.

Admirable—ammirabili — ta minn jitgħaxxak bih.

Admirer—min jitgħaxxak, mgħaxxak, wieħed li iħobb.

Admit—tammetti—iddaħħal.

Admission / Admittance — dħul—*no admittance*—ma hemmx dħul (ma jista jidħol ħadd).

Admixture—taħlit (ma mistura.)

Admonish — twiddeb, iċċanfar fuk fuk.

Admonition — twiddiba — ċanfira, parir.

Adnascent—li jicber ma, jew fuk, ħaġa.

Ado—għageb, frattarija ; *don't make much ado about nothing*, tagħmilx frattarija għal xejn.

Adolescent—li jicber għaż-żgħużija, fl'età bejn it-tfulija u iż-żgħużija.

Adolescence—iż-żgħużija.

Adopt — tgħażel ; taħtar; tieħu u trabbi bħal ibnec ulied ħadd ieħor.

Adoptive — li icun mrobbi bħala iben ħadd ieħor.

Adore — tadura, tati kima cbira, tħobb ferm.

Adorn—iżżejjen.

Adrift—mitfuħ, mitluk igħum mal mewġ—fejn giè giè.

Adroit—capaci, li jin'tala, ħafif.

Adulation—tifħir żejjed.

Adult—li wasal f waktu, li sar ragel, wieħed (bniedem) cbir, li ma għadux tifel.

Adulterate—tbiddel fi stat jeħor iżda agħar, tħażżen, tgħarrak.

Adultery—adulterju, meta il mara tibdel ir-ragel, jew ragel lil mara.

Adulterine—il frott ir-risultat tal adulteriu.

Adumbrate — tgħatti bid-dell fuk fuk.

Advance—tavanza, iżżid, toffri, tħallas bil kuddiem.

Advantage—vantaġġ, profitt; *to sell to the best advantage*, tbiħ bl-ogħla (bl-aħjar) prezz li jista icun. *He took advantage of his poverty*, ipprofitta ruħu mill fakar tiegħu.

Advent—l-avvent—miġjia.

Adventure—li ġara bla ħsieb, accidentalment, ġrajja ta periculu; speculazioni.

Adventure — tissogra.

Adventurer — wieħed li jissogra, jesponi ruħu fil periclu.

Adventurous—curaġġus, li jissogra; periculus.

Adverb—Avverbiu, chelma li kegħda biex tbiddel it-tifsir ta *verb*, ta aggettiv jew ta avverbiu ieħor.

Adverse—cuntrariu, sfortunat.

Adversity — cuntrarietà, dwejjak, sventura—*Adversity tries friends*, fil bżonn jidru il veri ħbieb.

Advert—twiddeb, turi, tavverti.

Advertent—attent, li jati cont, li jieħu ħsieb.

Advertise—tavża, tgħarraf lil ħadd ieħor bl-avvisi.

Advertisement—avvis f'xi ġurnal, f'xi ctieb etc.

Advertiser — dac li javża, li jati l-avvis.

Advice — parir, feħma, opinioni ; *take my advice*, ħu il parir tiegħi; għamel chif ngħidlec jen.

Advisable—sewwa, li jakbel, tajjeb ; *I think it advisable to do so...* jidhirli li hi ħaġa sewwa li tagħmel hecc.

Advise—tavża, tati parir, twiddeb, tgħarraf—*I advise you to leave Malta*, natic parir (niccunsiljac) li titlak minn Malta, *better be advised with your father*, aħjar tieħu parir minn missierec.

Adviser—min jati il parir ; legal adviser, avucat.

Advocacy—difisa, apologìa, scusa, giustificazioni bil cliem jew bil chitba.

Advocate—avucat ; tiddefendi causa.

Advowee—is-sid, il patrun, dac li għandu id-dritt tan-nomina ta xi benefiziu.

Advowson — id-dritt li tati jew li tippresenta għall benefiziu vacanti.

Adze—mannara (tal buttar).

Ægis—tarca, protezioni.

Æclogue—ara Eclogue.

Ægrotat—l'isem li jatu lic-certificat għal mard fl-Università Inglisi.

Æolian—ara Eolian.

Æolic dialect—wieħed mil ħames dialetti ta Lsien Griec.

Æneid —Eneide(poema epicu)li chiteb Virgiliu bil Latin, fejn Enea chien l-eroi.

Aerate—titfa l-aria ġo xi ħaġa (fil chimica) tħallat bl-acidu carbonicu.

Aerial—ta l-aria.

Aerify—timla bl-aria.

Aerie—bejta ta għasfur tas-serk bħal ma hi l'ajcla, is-sokor etc.

Aerolite—gebla li taka mill-aria, ħaġa tal meteori.

Aerology—studiu, scienza, descrizioni fuk l-aria.

Aerometer — Aerometru strument biex ichejlu il pis ta l-aria.

Aeronaut -- Aeronauta, wieħed li jivviaġġa fl-aria, dac li jitla bil ballun.

Aeronautics — l-arti, is-sengha tal viaġġar fl-aria bil ballun.

Aerostatic — li jissospendi fl'aria, li għandu x'jaksam ma dac li icun sospis fl-aria.

Aerostatics - ix-xienza, li tistudia chif iżomm il ħwejjeg fl-aria.

Æsthetics — l-estetica, ix-xienza li titchellem, tittratta fuk dac collu li hu sabiħ, li fih xi ġmiel, xi gost.

Afar — fil bogħod.

Affable — fabbli, minn tagħna, ħelu fid-discors u fl'imgiba.

Affair — affari, biċċa xogħol, negoziu, facenda.

Affect — tmiss, iġġagħal, tkankal, timita, trid tagħmel bħal ħadd ieħor — *these words affect me very much*, dan il cliem imissni fil laħam il ħaj sħiħ (jokrosni); *her tears affected me*, iddmugħ taħħa ġagħalni nħoss, kankalli kalbi; *he wishes to affect the great man*, irid jagħmilha, jippretendi li hu xi ragel cbir, għaref.

Affectation — affettazioni.

Affected — mkankal (mill kalb) affettat, mhabbat, turmentat, *he is affected with leprosy*, mħabbat, itturmentat bil ġdiem.

Affection — affezioni, mħabba, gibda.

Affectionate — affezionat, mimli bl-imħabba.

Affiance — il chelma taż-żwieġ, fiducia, zwieġ — tgħarras, il ghati ta chelma ta għarus.

Affianced — għarus; mgħarras.

Affiancer — min igħarras.

Affidavit — xieda bil ġurament.

Affiliate — tieħu, trabbi, bħala iben

Affinity — kraba, affinità, xebħ.

Affirm — taccerta, ticconferma, tapprova — *the judges will perhaps affirm the sentence in the court of appeal* — l'imħalfin forsi jicconfermaw is-sentenza fl'appell.

Affirmation — dichiarazioni solenni.

Affix — twaħħal, (fil grammatica), affiss, chelma, sillaba, ittra, mkegħda wara, miżjuda.

Afflation — nefħa, nifs, nfiħ.

Afflatus — ispirazioni.

Afflict — twaġġa, taħkar.

Affliction — afflizioni, dieka 'ugiegħ ta kalb, hemm.

Affluent — current, ilma gieri, li jinxteħet u jiltaka ma ieħor; għâni, wieħed li għandu gid sħiħ.

Afford — tati, tforni, toffri, icolloc il mezzi, *I cannot afford buying this*, Jena, ma nistax, ma għandix il mezzi (flus) biex nixtri dan. *He can afford it*, jista jati, jonfok...

Affranchise — teħles, tagħmel li wieħed igawdi xi ħaġa minn għajr l-ebda pis.

Affray — ġlieda, confusioni, takbida.

Affright — tbażża.

Affront — tiltaka wiċċ ma wiċċ, tinsulta kuddiem culħadd; *rifront*, jew tati *rifront*.

Afloat — fil wiċċ, li igħum f'wiċċ l'ilma.

A foot, on foot — bil mixi, fuk issakajn, wiekaf.

Afore — kabel.

Aforehand — bil kuddiem, kabel.

Afore time — dari, fiż-żmien ta kabel, kabel iż-żmien.

Afraid — mbażża.

Afresh — mill ġdid.

African — african, mill-Africa.

Aft — lura, lejn il poppa.

After — wara; mfittex, mxebbah, jakbel, — *the police is after him* — il pulizia kegħda tfiċċu; *after the English fashion*, la Inglisa, *the baby takes more after the father than after the mother*, it-tarbija (tixbah) għanda actar minn missierha jew mn'ommha, *the day after*, l'għâda, il ġurnata ta wara; *after all*, wara dan collu, insomma.

After ages — fiż-żmien, fis-seculi, li għad jiġu.

After clap — dakkà ta ħarta (disgrazia) għal għarrieda, bla ħsieb xejn.

After dinner — wara nofs in-nhar (wara il pranzu, l'ichel).

After hours — wara il ħin.

After most—wara nett.

After noon—wara nofs inhar.

Afterpiece—farsa, cummiedia żgħira.

After touch—rtuccatura, id-dakka ta wara, fil pittura.

Afterwards—wara, mbagħad.

Aga—Cmandant, cap Torc.

Again—mil ġdid, darb'oħra;—*again and again*, bosta drabi, chemm il darba, *as much again*, daks hecc darb'oħra; *read again*, arġa akra, akra darb-oħra.

Against—contra, ma genb.

Agape — tħares scantat, b'ħalkec miftuħ, mistagħgeb.

Agate—agata, ħaġra preziusa.

Age — età, ħajja ta bniedem, seclu; *old age*, xiuħija, *golden age*, fl'aħjar tal ħajja; *he is 6 years of age*, għandu 6 snin; *I am under age yet*, għadni żgħir; *he is not of age yet*, għadhu ma laħakx fiż-żmien; *middle ages*, il medio evo, iż-żmienijiet tan-nofs, ngħidu aħna mis-sena 476 (meta waka l-Imperu Ruman tal punent), jew mis-sena 800 (meta Carlu Magnu sar Imperatur tal punent) jew mis-sena 843 (meta spiċċa l-Imperu tal Franchi) sal 1648, meta spiċċat il guerra "tat 30 sena".

Aged—xiħ, mdaħħal fiż-żmien.

Agency — agenzija, influenza, operazioni, l-ufficiu ta xi agent.

Agent—agent, ministru, amministratur, causa, strument.

Agglomerate—tiġbor, tgħezzez.

Agglutinate — twaħħal, tgħakkad flimchien.

Aggrandize—tcabbar.

Aggravate—ittakkal, tcattar, tgħabbi actar; tgħarrak tipprovoca (iġġagħal).

Aggregate —tiġbor flimchien; innumru collu flimchien.

Aggression—salt għall għar-rieda, attacc.

Aggressor — min jati is-salt, jattacca.

Aggrievance, ara Grievance.

Aggrieve—twaġġa il kalb, tħabbat, offendi tagħmel il ħsara.

Aggrieved—bil kalb mweġġħa, bil kalb sewda, mdejjak.

Aghast — mbażża, mwerwer, mistgħageb.

Agile—ħafif, lest lest.

Agility—ħeffa.

Agio—aggiu, flus, cambiu, ħlas tal cambii, flus li jintgħataw meta jinbidlu, jissarfu il flus.

Agitate—tħawwad, tkankal, iċċaklak, ixxewwex.

Aglet—labra, jew biċċa metall li tcun marbuta fit-tarf ta lazz, jew kafla biex id-domm biha, jew id-daħħal il-lazz fit-tokba.

Agnail—marda tad-dwiefer; bħal dieħes, xulliefa.

Agnate—kraba min-naħħa tal missier.

Ago—ilu; *a little while ago* ftit ilu.

Agog—xewka cbira, l-actar iżda tattfal, *to be agog* tcun b'xewka cbira, lagħbec nieżel.

Agoing—sejjer, miexi—*to set agoing*, tmixxi, tkabbad sejjer.

Agonist—wieħed li jissara.

Agonize—tagonizza, tbati sħiħ, tcun agunija.

Agony—agunija, tbatija l-actar kalila.

Agrarian—tal egħlieki, tar-raba.

Agree—takbel, tcun ta fehma waħda. tiftihem, ticcorda.

Agreed — ftehemna, iccurdajna; — miftihem, ippattiat, iccurdat.

Agreeable—piacevoli, li jatic piacir.

Agreement—patt, accordiu.

Agriculture—is-sengħa tax-xogħol tar raba, il biedia.

Agriculturist — wieħed mħarreġ fix-xogħol tar-raba, bidwi.

Aground — fl'art, *the ship ran aground*, il bastiment incalja, mar fl'art.

Ague—deni li jakbdec u jerħic, bittchexchix tal bard l-ewwel, imbagħad fil fwawar, terzana.

Aguish — bid-deni.

Ah!—Ah! Eh! (interjezioni).

Ahead—il kuddiem; *he got ahead of me*, għaddieni.

Ahull—bla kluħ, *the ship is going ahull*, il bastiment miexi bla kluħ (fit-tempesta).

AID—għajnuna; tgħin, tati għajnuna.

AIDE-DE-CAMP (tinkara *edecam*) ajutant.

AIDLESS—minn għajr għajnuna.

AIGREMORE — faħam mfarrac, trab tal faħam mgħarbel li jusawh mal porvli għal-logħob tan-nar.

AIGRET—bħal moxt, piuma bid-diamanti, jew ħaġar ieħor, li in-nisa jusaw f'rashom biex jiżżejnu.

AIL / AILMENT — ħass ħażin ħafif, *what ails you?* x'għandec? xi tħoss?

AILING—ħass ħażin,—*you are always ailing*, inti dejjem iħossoc ħażin, tħoss xi ħaġa.

AIM — mira, timmira, intenzioni, feħma, ħsieb; *this has always been my aim*, din chienet dejjem l-intenzioni tiegħi, il ħsieb tiegħi.

AIMLESS—minn għajr mira; minn għajr scop.

AIR — aria, mgiba, ħarsa, arietta (ton ta cant), *in the open air*—għal-l'aria (fil beraħ), *he is beating in the air*, kiegħed jisħak fl'ilma (jaħdem għall xejn) *a noble air*, aria, mgiba nobbli; AIR GUN, xcubetta tar-riħ (tispara bla ħsejjes xejn), AIR TIGHT magħluk sewwa li ma tistax tgħaddi aria mn' mchien, *she sang a beautiful air*, cantat biċċa sabiħa wisk.

AIR—tivventula, tnixxef, tperreċ.

AIRINESS—cuntentizza, briju, li wieħed icun cuntent.

AIRY—bl'aria, arjus, espost għall aria, daħkani, cuntent.

AISLE—navata, in-navi ta cnisia.

AJAR—socchius, mbexxak (bieb jew tieka), *leave the door ajar*, ħalli 'l bieb mbexxak.

AKE—ara ACHE.

AKIMBO—b'idejc f'gembejch.

AKIN—kraba, li jixbeħ.

ALABASTER—alabastru, gebla bajda, bħal rħam, li jagħmlu vasetti minnha etc.

ALACK / ALACK-A-DAY — (interjezioni) jaħasra! jaħasra għal dac iż-żmien (chif għadda!)

ALACRITY — ħeffa, (li wieħed icollu) meta icun fuk ruħu.

ALAMODE—la moda (scond jew chif titlob il moda).

ALAND—fl-art, jew fuk l-art.

ALARM—allarmi, għajta li turi periclu, ħruk;—trigħed, tbażża, tiddisturba, tati, (għall-ajjut) ALARM CLOCK, sveljarin (arloġġ).

ALARUM WATCH—sveljarin.

ALAS!—(interj) jaħasra! ajma!

ALB—alba (lbies ta sacerdot).

ALBATA—metall, taħlita ta nickel landa u ram, li jixbaħ il fidda.

ALBATROSS—tajra cbira tal ilma, sakajħa bħal tal papra.

ALBEIT—għad illi, b'dana collu.

ALBICORE—isem ta ħuta.

ALBION — l-isem antic tal Ingħilterra.

ALBORA — marda tal bakk, bħal ġdiem, li tnissel intiena mill fomm, jew mill'imnieħer.

ALBUGO — bjada, marda tal għajnein.

ALBUM—ctieb fejn wieħed jiġbor ritratti, u affarijet oħra flimchien, biex iżomm bħala tifchira.

ALBUMEN—l-abjad tal bajd.

ALCADE—mħallef Spanjol, il Kajd.

ALCAID — calzrier, gvernatur, suprintendent ta castell.

ALCEDO—il għasfur ta San Martin.

ALCHEMIZE—tbiddel (metalli).

ALCHEMY—is-sengħa li biha l-antichi chienu jippretendu li ibiddlu metall f'ieħor, u iċ-comb f'deħeb; u li jagħmlu medicamenti, li ifejku cull xorta ta mard.

ALCOOL—spirtu di vinu mill'ifien, l'actar safi; alcool.

ALCORAN—Koran, ctieb li fiħ miġbura il-ligijiet collha ta Maumettu.

ALCOVE—arcova, daħla f'camra.

ALCYONE—chewcba cbira sabiħa fil costellazioni, grupp, ġabra ta cwiecheb, (li jisimha *Plejades*.)

ALDER — sebuka, siġra, biz-zokk dritt li tigber actarx mal widien (fejn icun hemm l-ilma).

ALDERMAN — magistrat, l-ewwel wieħed mil magistrati li hemm fit-

tnax il quartier tal belt (city) ta Londra.

Ale—birra bajda (safra).

Ale brewery—fejn issir, tinħadem, il birra bajda (safra).

Ale house — birrerija, ħanut fejn ibigħu il birra.

Alembic—lampic.

Alert—all' erta, fuk ruħu, lvent, *they are on the alert*, keghdin *all'erta*, lesti għassa, jinducraw.

Alga—alca (ħaxix ħażin tal baħar).

Algazel — għażżiela.

Algebra—algebra, ix-xienza li biha nagħmlu il contijiet, ngħoddu, etc., bl'ittri u bis-sinjali f'loc bin-numri.

Algid—chiesaħ, (li għandu riħ).

Algorithm—xienza bħall algebra.

Alguazil — argużin (bli Spaniol) puliziott, ufficial baxx tal ġustizia.

Alias — (bil Latin) jew ucoll; li igħidulu ucoll, mlakkam.

Alibi—band' oħra; *he proved an alibi*, ipprova, gieb il provi, li chien band'oħra.

Alien — frustier; li ma għandux x'jaksam fil biċċa, contrariu; alien bill (law) ligi fuk il frustieri.

Alienate—mbigħed, għadu; icciedi il proprietà lill ħadd ieħor.

Alienation—alienazioni bejħ; alienation of mind, mental alienation, genn.

Alight—tinżel; —*coachman, we wish to alight here*, tal carrozza, irridu ninżlu hawn.

Alike—bħal, l-istess, *These are not alike*, dawn m'humiex li stess (xorta waħda).

Aliment—ichel.

Alimony—pensioni, flus għall alimenti, li ragel jati lill mara meta ma tcunx miegħu.

Aliquant—(numru) li katt ma jidħol sewwa, minn għajr ma iħalli xejn, f'numru ieħor; *5 is an aliquant part of 11.* 5 ma jidħolx sewwa (minn għajr ma iħalli xejn) fin-numru 11.

Aliquot—(il cuntrariu ta aliquant) numru li jidħol sewwa ġo ieħor; *6 is an aliquot part of 24*, is-6 jidħol sewwa fl'24.

Alive—ħaj, għandu il ħajja.

Alkali—sustanza, ħaġa fil chimica li biha jagħmlu melħ ta bosta xorta, alcali soda, potassa etc.

Alkermes—(bil għarbi) alchermes, (xorb ħamrani).

All—collox; *all that*, dac collu; *one and all*, culħadd; *it is all the same to me*, xorta waħda għalija; *that's all*, dan hu collu; *by all means*, assolutament; *not at all, nothing at all*, xejn affattu; *all at once* f'dakka waħda; *all the better*, tant l-aħjar; *all hands ahoy!* culħadd fuk il cverta, jew culħadd l-art! all saints day, nhar il Kaddisin collha; all souls day, nhar il għid tal imwjet; all wise, għaref sħiħ, jaf collox.

Allay—ittaffi, tnakkas, tħallat, tittempra il metalli jew il ħgieġ.

Alledge, ara allege.

Allegation — allegazioni, prova, scusa, iggib, (turi) l-autorità.

Allege—tallega, turi, ticcerta, issemmi, tiddichiara.

Allegiance—fedeltà, ubbidienza.

Allegory—allegorija, discors, chitba taħt għamla oħra li ifissru xorta oħra, ħrafa.

Allegretto — (fil musica,) temp li mhux mgħaggel daks l'*allegro*.

Allegro — (fil musica), temp ftit mgħaggel.

Allemande—alimanda, żifna tedesca mgħaġġla.

Alleviate—isserraħ, ittaffi, tħaffef.

Alley — passaġġ, mogħdija dejka, fi ġnien, jew barra; mogħdia idjak minn triek, skak.

All fools day — l-ewwel ta April (meta ikarku bin-nies).

Allgiver—Alla (dac li jati collox).

Alliance—alleanza, għakda bejn il potenzi ħbieb.

Allied — marbut (bl-alleanza) jew bil kraba.

Allies — alleati, il potenzi ħbieb magħkudin flimchien.

Alligation—rabta, għakda.

Alligator—cuccudrill (american).

Allision—dakka, ħabta.

Alliteration—ripetizioni tal istess ittra jew sillaba.

ALLOCATE—tkiegħed.
ALLOCATION / ALLOGATION } tkiegħed fil post, tati il-loc.
ALLOCUTION—discors, cliem.
ALLODIAL—indipendenti.
ALLOT—tkassam, tati lill culħadd li imissu, tferrak.
ALLOTMENT—sehem.
ALLOW—thalli, tippermetti, tati.
ALLOWANCE—sehem, porzioni, nukkas fil prezz, scont;—*the widow receives a yearly allowance of £ 20*; l-armla għanda pensioni ta £ 20 fis-sena—*make some allowance*—cun ftit ħanin, ciedi ftit, iccumpatixxi ftit.
ALLOY—liga, taħlita—thallat il metalli biex isiru il flus etc.
ALLUDE—issemmi, tgħid, titchellem għal xi ħaġa.
ALLURE—tħajjar.
ALLUSION — allusioni; *he made an allusion of this*, semma fuk dan (għall dan).
ALLUVIUM — ġabra ta tajn, ħama, ramel etc. li icarcar migħu l-ilma taxxmajjar.
ALMA MATER—Omm ħanina. Isem li jatu lill-università ta li studii.
ALMANAC—almanac.
ALMIGHTY—Alla. Dac li jista collox,
ALMOND—lewża.
ALMOND OF THE THROAT — tonsilla (tal grieżem).
ALMOND-TREE — lewża, siġra tal lewż
ALMONER—elemosinier, dac li iferrak il carità, cappillan.
ALMOST—quasi, għall ftit.
ALMS—carità.
ALMS-HOUSE—ospiziu tal fokra.
ALMS MAN—fkir, li igħix bil carità.
ALOES—aloe—siġra li jagħmlu xorta ta fwieħa minna.
ALOFT—fil għoli, fl'aria.
ALONE—waħdu; *let me alone*, ħallini; ħallini minnec.
ALONG—ma tul, ma genb; *come along*, imxi, għaddi il kuddiem; *get along*, mur minn hawn; *he came along with me*, giè miegħi, *along side*, mal bastiment, mal banda (tal bastiment).
ALOOF—*a la larga*, fil bogħod.
ALOUD—b'leħen għâli.

ALPACA — alpaca, bħal mogħża fil Brazil; suf tal annimal li jismu *alpaca*.
ALPHA — bidu (alfa hja l-isem ta l-ewwel ittra tal alfabett Griec.)
ALPHABET — alfabett, l-ittri ta cull lingua.
ALPINE—Alpin, tal Alpi (muntanji fl'Italia ta fuk).
ALREADY—già.
ALTAR—artal; *the high altar*, l-artal maġġur; *altar cloth*, terħa, *artal piece*, il ventaltar.
ALTER—tbiddel, tkalleb, tibdel.
ALTERATION—tibdil, tkallib.
ALTERCATION—ġlieda.
ALTERN—ta darb' iva u oħra le.
ALTERNATE—tagħmel darb'iva u oħra lè.
ALTERNATIVE—għażla; dic jew dic; *I gave him the alternative*, ħallejt f'ideiħ, jagħżel hu, dac jew dic.
ALTHO'—f'loc ALTHOUGH.
ALTHOUGH—għad illi.
ALTIMETER—strument biex ichejlu il għoli.
ALTIMETRY - is-sengħa li biha ichejlu il għoli.
ALTITUDE—għoli.
ALTOGETHER — għall collox, collox flimchien.
ALUM—Xebb il ġmiel.
ALUMINA—allumina.
ALUMINIUM — aluminium, metall; *aluminium gold*, aluminiu, metall bħad-deheb, magħmul minn ram u dan il metal.
ALUTACEOUS—tal culur tal gild icċunzat.
ALVEARY—ġarra, jew ġarar, fejn igħammar in-naħal u jagħmel il għasel.
ALVEOLAR / ALVEOLARY } mimli bit-tokob, ħofor, celel, bħal dawc li jagħmlu in-naħal.
ALVINE—ta li stoncu u l-imsaren.
A. M.—Anno mundi, (ara A.)
A. M.—Artium Magister, (ara A).
A. M.—Ante meridiem, fil għodu.
AM—l-ewwel persuna tal mod indicativ, temp present, tal verb *to be*—*I am* jena *jen*—*I am to speak first* jen għandi (imissni) nitchellem l-ewwel.

Amadou — lixca (tal Germania) magħmula minn xorta ta fakkih nie-xef mxarrab fis-salnitru.

Amain—bil forza, bis-saħħa, għal għar-rieda, f-dakka.

Amalgam—taħlita ta mercuriu jew argentu vivu ma metall ieħor, taħlita ta bosta ħwejjeġ.

Amalgamate - tħallat mercuriu ma metalli oħra; tħallat.

Amalgamation—taħlita.

Amandola—rħam aħdar bit tbajja bojjod.

Amanuensis — copista, wieħed li jicteb taħt id-dettatura, jew dac li icun chiteb hadd ieħor.

Amaranthus — amaranta, fiur li ighidu (jaħsbu) li ma jidbiel katt.

Amaryllis - amarilli (pianta).

Amass—tiġbor tgħezzez, taħżen.

Amassette – ħadida, bħal barraxa li jusaw biex jimmacinaw iz-żebgħa.

Amassment – gozz – ġabra.

Amateur—dilettant, dac li jagħmel xi xogħol jew xi sengħa biex igħaddi iż-żmien.

Amativeness — xeħta, disposizioni għall imħabba.

Amatorial / **Amatory** } li għandu x'jaksam ma imħabba; tal imħabba

Amauros's—nukkas, jew telfa, tad-dawl ta l-għajnejn.

Amaze — timla bil għageb — tistagħgeb—tibka mibluħ bil għageb, sorprisa, għageb.

Amazedness / **Amazement** } għageb (cbir)

Amazing—li igħaggeb.

Amazon — amazoni ; mara ragel, mara ta saħħa cbira, jew li ticcum-batti bħal-rgiel.

Amb / **Am** } prefiss (latin) li ifisser ma dwar.

Ambages—tidwir ta discors.

Ambarie—dac il post (makgħad), mgħotti b'tinda li icun hemm armat fuk dahar ta liunfant.

Ambassador —ambaxxatur.

Ambassadress —il mara ta ambax-xatur, ambaxxatrici.

Ambassadorial—bħal, jew ta am-baxxatur.

Amber – ambra (għambra) **amber drink**, xorb culur safrani tal ambra.

Ambergris — fwieħa (griża) lewn rmied—bħall ilma li joħrog mill imsa-ren tal baliena, li jitla f'wiċċ l'ilma (il baħar) fejn tcun il baliena.

Ambidexter—wieħed li jaħdem bil ħeffa b-idejh it-tnejn xortr waħda, ġurat illi icun mixtri biex iżomm mal parti waħda u l-oħra—bniedem b'zewġ uċuħ (faċċol).

Ambient— ambient — mad-dwar— *the ambient air*, l-aria ta mad-dwar.

Ambigu—icla (pranzu) b'taħlita ta ħafna platti (pasti).

Ambiguity—ambiguità —li tista tif-tihem b-zewg manieri.

Ambiguous — ambigwu dubbiu, li jista jiftihem xort'oħra.

Ambit—circu, dawra; id-dawra ta xi ħaġa.

Ambition—ambizioni, xewka cbira li wieħed icollu li jacquista jew li jieħu xi ħaġa biex jogħla.

Ambitious — ambizius, li jixtiek ferm li jieħu jew jitla f'xi ħaġa.

Ambitus—dawra.

Amble — trott; timxi b'nofs trott (bħaż-żwiemel).

Ambler —li jittrottja (żiemel).

Ambo — legiju cbir tal cnejjes (li icun hemm f'nofs il cor), pulptu.

Ambrosia—ħaxixa tfuħ, l-ichel tal Allat foloz.

Ambrosian chant — cant Ambro-sian, jew tal kassisin (ta Sant'Ambroġ) li isir fil cor tal cnejjes.

Ambry—loc, post, fejn ikassmu il carità, niċċa wara l-artal.

Ambrace—ass doppiu (fil-logħob tad-dadi, meta zewġ lagħaba jicxfu it-tnejn l-ass.)

Ambulance—ambulanza, carrozza li isservi biex iġorru fiha is-suldati morda jew feruti fuk il camp tal bat-talja.

Ambulant — li jmur iimxi minn post għall ieħor.

Ambury—felula bid-demm li icol-lhom f'gisimhom iż-żwiemel.

Ambush, **Ambuscade** —imbuscata; takrieka, (tkarrak) billi tokgħod mi-

stoħbi, mbagħad tati is-salt għal għarrieda fuk xi ħadd; *the enemy's soldiers were lying in ambush all day*; is-suldati tal għadu cbienu kegħdin mistoħbijin (jistennew li jatu is-salt għal għarrieda) il ġurnata collha.

Ameer—Amir, Emir, wieħed (ragel) nobbli. Is-Sultàn f'xi pajjisi tal Asia.

Amel—ara Enamel.

Ameliorate—iggib il kuddiem, jew għall aħjar.

Amen—*Amen*—hecc icun.

Amenable—responsabbli, obligat.

Amend — isservi, tirranġa, is-saffi minn xi sball, jew xi ħaġa li ma tcunx tajba.

Amende—ammenda, scusa.

Amends—ammenda, tpattija, tiswija ta ħsara, ta xi tort li wieħed icun għamel.

Amenity—hena.

Amentia } bluha, genn
Amenty }

Amerce—tħalli, tkiegħed fil ħniena (tal korti) ticcastiga bil ħlas ta multa.

Amercement—ħlas ta flus li wieħed icun iccundannat li iħallas; multa.

American - American, min hu mill America.

Americanism—chelma, jew cliem li igħidub l-Americani; drawwa Americana.

Amess - muzzetta tal Canonici.

Amethyst — amatista, ħaġra preziusa.

Amharic—il lingua tal Abissini (innies tal Abissinia).

Amiable—amabbli, sabiħ, grazius, ta min iħobbu.

Amianthus—*asbestos*, sustanza minerali li ma takbadx (bin-nar) magħmula ħjut ħjut.

Amicable } ta ħabib
Amicably }

Amice } Ametttu, lbies ta sacerdot li jitfa fuk spalleih kabel ma ixidd l-alba.
Amict }

Amid } f'nofs, fin-nofs
Amidst }

Amidship—f'nofs il bastiment.

Amiss—ħażin, mhux sewwa.

Amission—telfa.

Amit—titlef.

Amity—ħbeberija.

Ammonia—ammonia.

Ammoniac — gomma, ammoniaca, bħal rasa iggommata.

Ammunition — munizion, porvli u balal.

Amnesty—amnistia, maħfra generali ta dawc li icunu il ħabs.

Amnicolist — min igħammar ma genb xi xmara.

Among } bejn
Amongst }

Amorist—wieħed li iħobb.

Amorous—ta li mħabba.

Amorphous—bla forma, bla għamla.

Amort—mejjet, bla ħajja.

Amortize—tifdi (il beni).

Amount—somma; ammont, titla (fil prezz). *The price of this... will amount to* £ 5; il prezz ta din... jitla, jiġi jilħak 5 liri.

Amour—mħabba mhiex xierka.

Amphibia—animali amfibi, li igħixu sewwa fl-ilma chemm ucoll fl-art.

Amphibious—li igħix fl-art u fl-ilma.

Amphiscii—dawc li igħammru fiz-zona torrida (sħuna).

Amphitheatre—amfiteatru, jiġifieri ta għamla ellittica, actarx micxuf.

Amphora—ġarra, recipient b' żewġ widnejn, jew b'żewġ żennunjiet.

Ample—wasa.

Ampliation—tul ta żmien, proroga.

Amplification—cobor, esagerazioni (min tesagera) tcabbar, iżżid il ħaġa.

Amplify—tcabbar, ticteb jew titchellem fit-tul.

Amply—bil bosta, il ħela.

Ampulla—impulluzza, impulletta.

Amputate—takta barra; *the soldier had both his legs amputated*, is-suldat katgħulu riġleih it-tnejn.

Amt. — (fil cummerc) minn f'loc amount.

Amulet — xi ħaġa biex tneħħi is-seħer (biex ma igħajnucx).

Amuse — tiddeverti, tieħu jew tati piacir.

AMADOU — lixca (tal Germania) magħmula minn xorta ta fakkih niexef mxarrab fis-salnitru.

AMAIN—bil forza, bis-saħħa, għal għar-rieda, f-dakka.

AMALGAM—taħlita ta mercuriu jew argentu vivu ma metall ieħor, taħlita ta bosta ħwejjeġ.

AMALGAMATE - tħallat mercuriu ma metalli oħra; tħallat.

AMALGAMATION—taħlita.

AMANDOLA—rħam aħdar bit tbajja bojjod.

AMANUENSIS — copista, wieħed li jicteb taħt id-dettatura, jew dac li icun chiteb hadd ieħor.

AMARANTHUS — amaranta, fiur li ighidu (jaħsbu) li ma jidbiel katt.

AMARYLLIS - amarilli (pianta).

AMASS—tiġbor tghezzez, taħżen.

AMASSETTE — ħadida, bħal barraxa li jusaw biex jimmacinaw iz-żebgħa.

AMASSMENT - gozz - ġabra.

AMATEUR—dilettant, dac li jagħmel xi xogħol jew xi sengħa biex igħaddi iż-żmien.

AMATIVENESS — xeħta, disposizioni għall imħabba.

AMATORIAL } li għandu x'jaksam ma
AMATORY } imħabba; tal imħabba

AMAUROS'S—nukkas, jew telfa, taddawl ta l-għajnejn.

AMAZE — timla bil għageb — tistagħgeb—tibka mibluħ bil għageb, sorprisa, għageb.

AMAZEDNESS } għageb (cbir)
AMAZEMENT }

AMAZING—li igħaggeb.

AMAZON — amazoni ; mara ragel, mara ta saħħa cbira, jew li ticcumbatti bħal-rgiel.

AMB } prefiss (latin) li ifisser ma
AM } dwar.

AMBAGES—tidwir ta discors.

AMBARIE—dac il post (makgħad), mgħotti b'tinda li icun hemm armat fuk dahar ta liunfant.

AMBASSADOR—ambaxxatur.

AMBASSADRESS—il mara ta ambaxxatur, ambaxxatrici.

AMBASSADORIAL—bħal, jew ta ambaxxatur.

AMBER — ambra (għambra) AMBER DRINK, xorb culur safrani tal ambra.

AMBERGRIS — fwieħa (griża) lewn rmied—bħall ilma li joħrog mill imsaren tal baliena, li jitla f'wiċċ l'ilma (il baħar) fejn tcun il baliena.

AMBIDEXTER—wieħed li jaħdem bil ħeffa b-idejħ it-tnejn xortR waħda, ġurat illi icun mixtri biex iżomm mal parti waħda u l-oħra—bniedem b'zewġ uċuħ (faċċol).

AMBIENT— ambient — mad-dwar— *the ambient air*, l-aria ta mad-dwar.

AMBIGU—icla (pranzu) b'taħlita ta ħafna platti (pasti).

AMBIGUITY—ambiguità—li tista tiftihem b-zewg manieri.

AMBIGUOUS — ambigwu dubbiu, li jista jiftihem xort'oħra.

AMBIT—circu, dawra; id-dawra ta xi ħaġa.

AMBITION—ambizioni, xewka cbira li wieħed icollu li jacquista jew li jieħu xi ħaġa biex jogħla.

AMBITIOUS — ambizius, li jixtiek ferm li jieħu jew jitla f'xi ħaġa.

AMBITUS—dawra.

AMBLE — trott; timxi b'nofs trott (bħaż-żwiemel).

AMBLER—li jittrottja (żiemel).

AMBO — legiju cbir tal cnejjes (li icun hemm f'nofs il cor), pulptu.

AMBROSIA—ħaxixa tfuħ, l-ichel tal Allat foloz.

AMBROSIAN CHANT — cant Ambrosian,jew tal kassisin (ta Sant'Ambroġ) li isir fil cor tal cnejjes.

AMBRY—loc, post, fejn ikassmu il carità, niċċa wara l-artal.

AMBRACE—ass doppiu (fil-logħob tad-dadi, meta zewġ lagħaba jicxfu it-tnejn l-ass.)

AMBULANCE—ambulanza, carrozza li isservi biex iġorru fiha is-suldati morda jew feruti fuk il camp tal battalja.

AMBULANT — li jmur iimxi minn post għall ieħor.

AMBURY—felula bid-demm li icollhom f'gisimhom iż-żwiemel.

AMBUSH, AMBUSCADE—imbuscata ; takrieka, (tkarrak) billi tokgħod mi-

stoħbi, mbagħad tati is-salt għal għarrieda fuk xi ħadd; *the enemy's soldiers were lying in ambush all day*; is-suldati tal għadu chienu kegħdin mistoħbijin (jistennew li jatu is-salt għal għarrieda) il ġurnata collha.

AMEER—AMIR, Emir, wieħed (ragel) nobbli. Is-Sultàn f'xi pajjisi tal Asia.

AMEL—ara ENAMEL.

AMELIORATE—iggib il kuddiem, jew għall aħjar.

AMEN—*Amen*—hecc icun.

AMENABLE—responsabbli, obligat.

AMEND — isservi, tirranġa, is-saffi minn xi sball, jew xi ħaġa li ma tcunx tajba.

AMENDE—ammenda, scusa.

AMENDS—ammenda, tpattija, tiswija ta ħsara, ta xi tort li wieħed icun għamel.

AMENITY—hena.

AMENTIA }
AMENTY } bluha, genn

AMERCE—tħalli, tkiegħed fil ħniena (tal korti) ticcastiga bil ħlas ta multa.

AMERCEMENT—ħlas ta flus li wieħed icun iccundannat li iħallas; multa.

AMERICAN - American, min hu mill America.

AMERICANISM—chelma, jew cliem li igħiduh l-Americani; drawwa Americana.

AMESS—muzzetta tal Canonici.

AMETHYST — amatista, ħaġra preziusa.

AMHARIC—il lingua tal Abissini (innies tal Abissinia).

AMIABLE—amabbli, sabiħ, grazius, ta min iħobbu.

AMIANTHUS—*asbestos*, sustanza minerali li ma takbadx (bin-nar) magħmula ħjut ħjut.

AMICABLE }
AMICABLY } ta ħabib

AMICE }
AMICT } Amettu, lbies ta sacerdot li jitfa fuk spalleih kabel ma ixidd l-alba.

AMID }
AMIDST } f'nofs, fin-nofs

AMIDSHIP—f'nofs il bastiment.

AMISS—ħażin, mhux sewwa.

AMISSION—telfa.

AMIT—titlef.

AMITY—ħbeberija.

AMMONIA—ammonia.

AMMONIAC — gomma, ammoniaca, bħal rasa iggommata.

AMMUNITION — munizion, porvli u balal.

AMNESTY—amnistia, maħfra generali ta dawc li icunu il ħabs.

AMNICOLIST — min igħammar ma genb xi xmara.

AMONG }
AMONGST } bejn

AMORIST—wieħed li iħobb.

AMOROUS—ta li mħabba.

AMORPHOUS—bla forma, bla ghamla.

AMORT—mejjet, bla ħajja.

AMORTIZE—tifdi (il beni).

AMOUNT—somma; ammont, titla (fil prezz). *The price of this... will amount to* £ 5; il prezz ta din... jitla, jiġi jilħak 5 liri.

AMOUR—mħabba mhiex xierka.

AMPHIBIA—animali amfibi, li igħixu sewwa fl-ilma chemm ucoll fl-art.

AMPHIBIOUS—li igħix fl-art u fl-ilma.

AMPHISCII—dawc li igħammru fiz-zona torrida (sħuna).

AMPHITHEATRE—amfiteatru, jiġifieri ta għamla ellittica, actarx micxuf.

AMPHORA—ġarra, recipient b'żewġ widnejn, jew b'żewġ żennunjiet.

AMPLE—wasa.

AMPLIATION—tul ta żmien, proroga.

AMPLIFICATION—cobor, esagerazioni (min tesagera) tcabbar, iżżid il ħaġa.

AMPLIFY—tcabbar, ticteb jew titchellem fit-tul.

AMPLY—bil bosta, il ħela.

AMPULLA—impulluzza, impulletta.

AMPUTATE—takta barra; *the soldier had both his legs amputated,* is-suldat katgħulu riġleih it-tnejn.

AMT. — (fil cummerc) minn f'loc AMOUNT.

AMULET — xi ħaġa biex tneħħi isseħer (biex ma igħajnucx).

AMUSE — tiddeverti, tieħu jew tati piacir.

Amusing / Amusive — li jati piacir; *this is very amusing*!...gustusa din! (tajba din!)

Amygdalate — bil-lewż; emulsioni, medicina lesta tal-lewż.

Amygdalnic — bħal lewż.

Amygdalus —(fil botanica) siġra tal-lewż.

Amylum —lamtu tal kamħ.

Amzel —għasfur bħall malvizz.

An—articulu bħal *a*, jitkigħed kuddiem chelmiet (nom jew aggettiv) li jibdew b'leħen ta vocali bħal *angel* (anġlu) *an angel*, anġlu; *an annual sum*, somma fis-sena.

Anabaptism—magħmudija fil cobor.

Anabaptist— protestant; wieħed li għandu f'rasu li il maghmudija għandha issir meta il bniedem jicber u jasal fl-usu tar-raġuni, jew li wieħed li icun mgħammed fiż-żogħor għandu jarġa jitgħammed meta jicber.

Anabrosis—ichel, (minn tiecol jew taħfi).

Anaca—xorta ta parrucchett (pappagall żgħir).

Anachoret / Anachorite — anacoreta, eremita.

Anachronism — Anacronismu, sball fiż-żmien (fis-snin).

Anaclisis—il kagħda ta xi ħadd marid fis-sodda,li turi sinjali ta marda.

Anacreontic— anacreontica, poesìa anacreontica (mictuba lewwel darba minn Anacreonte) poesìa allegra, hienia, li turi mħabba.

Anademe—curuna ta fiuri.

Anæmia—nukkas ta demmu.

Anæsthesia—bla sens tal ħass tal mess (tal idejn).

Anaglyph— ornament bl-iscultura, rilief.

Anagnosis—chixfa (minn ticxef) f'xi dramm; il chixfa (li ticxef) nassa, congiura.

Anagoge / Anagogy — interpretazioni, fehma (chif tifhem) mistica ta li scrittura.

Anagogical—misterjus.

Anagram — anagramma, taksima (kagħda) ta ittri b'mod li jiffurmaw chelma jew cliem ieħor. Bħal: mill chelmiet *Quid est veritas?* meta staksa Pilatu (x'inhì il verità?) xħin ħadulu il Cristu kuddiemu, chellu b'risposta *Est vir qui ad est* (chelmiet magħmulin bl-istess ittri li fihom il chelmiet tal mistoksija ta Pilatu) li ifissru: Hua ir-ragel li hawn.

Anagrammatist—min jagħmel l-anagrammi.

Anagraph—inventarju (lista ta oggetti).

Analectic—miġbur flimchien.

Analects— ħwejjeġ miġburin flimchien, magħżulin.

Analemma — il ħobża (it-tefgħa il barra) tal globu fuk il pian tal meridian.

Analepsis — fejkien (ġabra tassaħħa)

Analepsy — xorta ta attacc (bħal mard tal kamar).

Analeptic—li taħji, tirristora; medicìna li ticconforta.

Analogous — li għandu ix-xebħ, li jixbeħ, bħal...

Analogy—xebħ.

Analysis—analisi.

Analyst—min janalizza.

Analyze — tanalizza, iggib, tħoll ħaġa composta fil ħwejjeg li jiccomponuha, tara ħaġa chif inhì magħmula u x'fiha.

Anamorphosis—anamorfosi, figura, għamla mgħawġa ta xi ħaġa (fil prospettiva) li mill bogħod tidher kegħda sewwa.

Ananas—ananas (primoli).

Anapaest—Anapest,għadd fil poesìa (versi) bl-Inglis; pied ta żewġ sillabi ksar u wieħed twil.

Anapaestic — bil versi (għadd) ta *anapest.*

Anaphora — ripetizioni tal istess chelma, jew cliem, fil bidu ta discors.

Anaplasty—operazioni (tat-tobba) meta ikegħdu f'loca xi parti tal gisem li ma tcunx sewwa.

Anaplethoric—medicina li ittalla (iggedded) il-laħam.

Anarchic / Anarchical — minn għajr ebda ligi, jew gvern.

Anarchist—anarchicu.

Anarchy—anarchija, società li ma għandħomx u ma jammettux ebda xorta ta gvern, ebda ligi.

Anarthrous—(fil grammatica)minn għajr articulu; (fiz-zoologia) minn għajr għekiesi (għaksiet).

Anastaltic—stiticu.

Anastrophe } Anastrophy } taklib ta cliem minn locu, minn chif imissu.

Anathema—saħta tal papa, scomunica; minn icun misħut, scumnicat.

Anatomize—tkatta bcejjeċ.

Anatomy—Anatomia, l-arti li tkatta gisem bcejjeċ, biex tara cull biċċa ċhif inhì magħmula u kegħda.

Ancestor — dac li wieħed icun mnissel minnu antenat; *our ancestors*; in-nies ta kbilna, li gew u li chienu fid-dinja kbilna.

Ancestress—mara li twieldet jew li chienet fid-dinia kabel, u li gejjin minnha.

Ancestry—razza, linja tal antenati, jew ta dawc li twieldu kbilna.

Anchilops — tumur zgħir fir-rocna ta gewwa ta'l għajn.

Anchor—ancra; sheet anchor,ancra ta li speranza; *to cast anchor*; tixħet l-ancra, *to weigh the anchor*, ittalla l-ancra, issalpa; *to ride* jew *to lie at anchor* issorgi, tcun sorġut.

Anchorage — ancoraġġ, il post fein issorgi; dritt, ħlas li għandhom il bastimenti talli isorġu fil port.

Anchor stock—iccip tal ancra.

Anchorite—anacoreta.

Anchovy—inċova.

Ancient—antic, kadim; sinjal, bandiera, jew dac li iżomm il bandiera.

Ancientress—anzianità.

Ancientry—l-unur ta razza, nisel, antica.

Anciliary—li iservi.

Ancipital } Ancipitous } dubbius; b'żewġ uċuħ, jew b'żewġ għamliet; b'żewġ xfar (li jakta minn żewġ bnadi).

Ancon—il biċċa ta fuk tal mincheb.

Ancones — disinn, ornament, fil gebla tan-nofs ta ħnejja, ta arcata ta fuk bieb.

And — u, (congiunzioni) *this and that*; dan *u* dac.

Andante—(fil musica) temp actarx bil mod.

Andantino—bil mod, iżda ftit actar mgħaggel minn *andante*.

Andiron—ħadida biex iż-żomm innar fic ċumnija, jew fil chenur:

Andorinha — ħuttafa tal Brażil (fl'America t'isfel).

Androginal } Androginous } dica; jigifieri li għandu minn ragel u minn mara.

Android—li jaħdem waħdu.

Anear—lejn, krib.

Anecdote—fatt, raccont.

Anelace—ara anlace.

Anele — tagħmel il griżma tal morda.

Anemograph—strument li jimmarca chemm hu kawwi u minn fejn hua ir-riħ.

Anemology — ix-xienza li tittratta fuk ir-riħ.

Anemometer — strument biex tara ta liema forza (chemm hu kawwi) ir-riħ.

Anemone—anemoni; fjur tar-riħ.

Anemoscope — macna biex turi mnejn icun gej ir-riħ.

Anent—fuk,ma dwar;*anent the case*; fuk dan il cas.

Aneroid — barometru, caxxa tonda tal metal għamla ta arloġġ, magħluka tajjeb minn cullimchien, b-molla minn gewwa u werrej li jidher minn barra li jaħdmu bil pressioni tal aria.

Anew—mil ġdid.

Anfractuose—collu liwi.

Angel—anġlu; *guardian* jew *tutelary angel*; anġlu custodiu.

Angelot—strument bil cordi (bħall liuto); biċċa munita Inglisa antica li chienet tiswa dwar ħames xelini; qualità ta ġobon zgħir li jagħmlu fin-Normandija (Franza).

Angelus—l-avemaria, *to say the angelus*, tgħid l-avemaria; *at the angelus* fl-avemaria (nżul ix-xemx).

Anger—corla, tincorla.

Angina—nefħa fil grieżem.

ANGLE—anglu,rocna,dac il pont fejn jiltakgħu flimchien żewġ linji; sunnara; kasba tas-sajd bix-xlief u issunnara; tistad, tħajjar.

ANGLER—sajjed tal kasba.

ANGLE-ROD—kasba tas-sajd.

ANGLEMETER—strument biex tkejjes l-anguli.

ANGLICAN — wieħed li jagħmel mal Cnisia Inglisa.

ANGLICE—la Inglisa.

ANGLICISM—idioma (espressioni) Inglisa.

ANGLICIZE--tati ġħamla Inglisa.

ANGLINE—sajd bil kasba.

ANGLO-AMERICAN — American mnissel minn razza Inglisa.

ANGLO-CATHOLIC—Inglis tar-religion tal Cnisia Inglisa.

ANGLO-INDIAN—Inglis mwieled, jew li igħammar fl-India.

ANGLOMANIA — manìa (genn gibda cbira) għall dac collu li hu Inglis.

ANGLOPHOBIA - mibgħeda għal dac collu li hu Inglis.

ANGOLA — drapp magħmul mis-suf tal Angora.

ANGOSTURA — medicina magħmula minn koxra ta siġra li biha jagħmlu *bitters.*

ANGRY—ncurlat. *Why are you angry with me?* ghaliex inti ncurlat ghalija?

ANGUINE / ANGUINEAL } ta għamla, (jew jixbaħ) il lifgħa.

ANGUISH—dieka, piena.

ANGULAR—bix-xifer, bil cantuniera.

ANGULATED—bl-anguli.

ANGUSTATE—tnakkas fil wisa.

ANHELATION—lehġa.

ANHYDROUS—minn għajr ilma.

ANIGHTS—bil-lejl.

ANILE—żmagat (bix-xiuħija).

ANIMADVERSION—il kawwa,is-setgha, li tosserva, li ticcritica, jew li ticcensura.

ANIMADVERT—ticcritica,tosserva,ticcensura.

ANIMAL—annimal.

ANIMALCULA—annimali ċchejcnin li jidru biss bil microscopiu jew b'xi lenti.

ANIMATE – tati ir-ruħ, tati il ħajja.

ANIMATED—mimli bil ħajja.

ANIMOSITY— animosità, odju.

ANISE – ħlewwa.

ANISETTE—anisetta, xorb li isir mill ħlewwa.

ANKER—chejl Inglis (tal imbit) ta 10 galluni.

ANKLE—għaksa (tas-siek).

ANLACE—stallett wasa.

ANN / ANNAT } annata; dritt li ghandhom l' esecuturi ta xi kassis (fl-Iscozia) i jeħdu in-nofs tar-renta tiegħu (tal benefiziu) fis-sena.

ANNALS — annali, racconti, fattjiet, ġrajja.

ANNEAL—tittempra; tati ittempra il ħgieġ ecc.

ANNECTANT—li ighakkad.

ANNELIDA / ANNELATA } annimali li għandhom gisimhom magħmul bicciet bicciet,bhal ċriechet jew ħolok.

ANNEX—iżżid fit tarf.

ANNIHILATE—tekred: iggib fix xejn.

ANNIVERSARY—anniversariu; li jigi darba fis-sena; festa ecc. ta cull darba li tagħlak sena.

ANNOISANCE - ara NUISANCE.

ANNONA—il kamħ tas-sena, taxxa tal kamħ.

ANNOTATE—taghmel nota, tifsir ta xi chelma jew passaġġ ecc. f'xi ctieb.

ANNOTATION — nota; annotazioni, l-ewwel sinjali tal marda tad-deni.

ANNOTTA / ANNOTTO } ħaxixa li biha jatu il culur il butir, cicculata ecc.

ANNOUNCE – tħabbar, tgharraf.

ANNOY—iddejjak, tissicca, ixxabba, b'xi għamil, cliem ecc.

ANNOYANCE—dieka, siccatura.

ANNUAL—ta cull sena,ctieb li joħroġ cull sena.

ANNUENT — li imejjel rasu il kuddiem, igħid iva.

ANNUITY—flus li jitħallsu cull sena.

ANNUL—tħassar, tingassa.

ANNULAR — ta għamla ta circhett, *annular eclipse of the sun,* eclissi tax-xemx meta il kamar igħatti wiċċ ix-xemx, b'mod li iħalli jidher minnha bħal circhett mad-dawra tiegħu.

ANNULATE } maghmul (ta ghamla)
ANNULATED } bhal circhett.

ANNUMERATE—tghodd, iżżid ma numru ta kabel.

ANNUNCIATE—thabbar.

ANNUNCIATION-DAY—il Lunziata (fil 25 ta Marzu).

ANNUNCIATOR—habbâr.

ANOA—annimal salvaġġ, jixbeh bejn ic-cerf u 'l ghendus salvaġġ, li ighammar mriehel fil gżira ta Celebes.

ANODE—il moghdija tal current elettricu li jaghmel minn gewwa il haġa li ighaddi.

ANODYNE — cull medicina li ittaffi l-ugih.

ANOINT—tidlek, ticconsacra biż-żejt.

ANOLIS—gremxula Americana.

ANOMALISM } irregularità, anomalija.
ANOMALY }

ANOMALOUS—irregulari; li ma jokghodx ghar-regula.

ANON — issa issa, dal wakt, minn hawn ftit iehor; *ever and anon*, cull tant.

ANONYMOUS—anonimu, minn ghajr isem.

ANORESY—nukkas ta aptit.

ANORMAL—(ABNORMAL) li ma jokghodx ghar-regula.

ANORTIC—li mhux kieghed fl-angulu rett jew cartabun.

ANOSMIA — nukkas (tas-sens) taxxamm.

ANOTHER—iehor; *we must love one another*, ghandna nhobbu wiehed lill iehor (lill xulxin).

ANSATED—bil mancu.

ANSERINE—tal wiżża.

ANSWER — risposta; twegiba, twiegeb; *answer for*, tidhol responsabbli, taghmel tajjeb, tirrispondi ghal xi hadd; *this is a shuffling answer* din risposta equivoca (li tista tiftihem xort'ohra) *am I to wait for an answer*, nistenna risposta? *I will answer for my son*, nirrispondi (nakbes jen) ghall ibni.

ANT—nemla.

ANTAGONISM—antagonismu, opposizioni, il ghamil contra f' xi ġlieda, custioni ecc.

ANTAGONIST — antagonista, dac li iżomm parti cuntraria.

ANTALGIC—ara ANODYNE.

ANTARTIC—antarticu.

ANTE—chelma latina li titkieghed kabel xi chelmiet, tfisser *kabel*, jew *contra*.

ANTECEDE—ara PRECEDE.

ANTECEDENT—antecedent, li sar jew kieghed kabel (żmien jew loc).

ANTECESSOR— min imur, jew chien, kabel.

ANTECHAMBER } anticamra, dic il camra li tati ghas-sala.

ANTECIAN — li ighammar taht li stess meridian, u l-istess distanza (boghod) mill-equatur—iżda in-nahha l-ohra tal biswit.

ANTECURSOR—ara FORERUNNER.

ANTEDILUVIAL } ta kabel id-diluviu.
ANTEDILUVIAN }

ANTELOPE—cerf.

ANTELUCAN—kabel id-dawl tal ġurnata (it-tbexbix).

ANTEMERIDIAN—kabel nofs in-nhar.

ANTEMETIC—medicina li iżżomm il vomtu.

ANTEMUNDANE—kabel ma nhalket id-dinja.

ANTENATAL—li chien kabel it-twelid.

ANTENNÆ—Antinni, mustacci, dawc ix-xaghriet twal li icollhom l-insetti u l-awwisti.

ANTEPAST—antipast(ta kabel l-ichel)

ANTEPENULT—ta kabel l-ahhar.

ANTEPILEPTIC—rimediu ghall mard tal kamar.

ANTEPRANDIAL—ta kabel il pranzu.

ANTERIOR—kabel (żmien jew loc).

ANTEROOM—ara ANTECHAMBRE.

ANTHEM—Antifona; *national anthem*, innu nazionali.

ANTHER—antera, speci ta borsa fil fiuri li icun fiha it-trab li bih issir issiġra.

ANTHESIS—m. ta il fiur icun miftuh sewwa, ghall collox.

ANT-HILL—bejta tan-nemel.

ANTHOBIAN — animal li ighix bil fiuri.

ANTHOLOGY—ġabra ta poesii, u ta chitba, u bċejjeċ oħra magħżula ta bosta auturi; ġabra ta fiuri.

ANTHONY'S FIRE—rsipla.

ANTHRACITE—antracite; faħam jebes li jakbad bla duħħan, bla vampa u li jati sħana cbira.

ANTHRAX—traċna.

ANTHROPIC—tal bniedem.

ANTHROPOGLOT — annimal li għandu lsien bħal tal bniedem (bħall pappagall).

ANTHROPOGRAPHY — descrizioni fuk l-imġibiet, carattru, tar-razza collha tal bniedem li hawn fid-dinja.

ANTHROPOID—li jixbeh il bniedem.

ANTHROPOLOGY—studiu fuk il costituzioni fisica (chif in hu magħmul) condizioni ecc. tal bniedem.

ANTHROPOPHAGI — nies li jeclu il-laħam tal bniedem (dawc li jeclu in-nies).

ANTI—chelma li tfisser contra.

ANTIBILIOUS—ta contra (li ineħħi) il bili.

ANTIC—stramb, li idaħħak, ċajtier.

ANTICARDIUM—il ħofra ta li stoncu.

ANTICHRIST—anticrist.

ANTICHTHON—min jokgħod fil parti, fin-nofs l-iehor, tal biswit, tal globu.

ANTICIPATE — tanticipa; tati, tagħmel, taħseb, tlesti kabel.

ANTICLIMAX—ara BATHOS.

ANTIDOTE—contravvelenu.

ANTIGRAPH—copia (fil ligi).

ANTILOGY—contradizioni.

ANTILOIMIC—tajjeb contra il pesta.

ANTIMACASSAR—dic il biċċa biżżilla ecc. li jagħmlu fuk dahar is-siggijet biex iż-żejt tar-ras (Macassar) ma iċappax (*anti*-contra).

ANTIMASONIC—contra il Masunerìa.

ANTIMONY—antimoniu; metall li jitfarrac, u li ma isaddadx, bajdani, bħall fidda.

ANTINOMIAN—contra il ligi; ta lantimonï, setta ta nies illi jifhmu u igħidu illi il ligi għandha tispiċċa (ma għandux icun hemm ligi) u li minn f'loca jagħmel (jservi) l-Evangeliu.

ANTINOMY—contradizioni bejn żewġ ligijiet.

ANTIPAPAL—contra il papa.

ANTIPATHY — antipatija, mibegħda (contra li mħabba).

ANTIPHON—ara ANTHEM.

ANTIPHRASIS—l-usu tal chelmiet li jitkiegħdu contra is-sens li icunu ifissru.

ANTIPODES—dawc in-nies li kegħdin sewwa sew f'dic il parti tad-dinja li tigi taħt riġlejna.

ANTIPOPE — wieħed li jeħu, minn għajr ma imissu, il papat.

ANTIPSORIC—tajjeb contra il ħacc.

ANTIQUARIAN – antic; il għandu x'jaksam ma'l ħwejjeġ antichi; wieħed jiġbor u jistudia fuk il ħwejjeġ antichi.

ANTIQUARY — antiquariu; wieħed mogħti għall'istudju tal ħwejjeġ antichi.

ANTIQUATED—antiquat, mux fil moda, ma għadux usat.

ANTIQUE — antic, xi ħaġa kadima ferm, xi fdal antic.

ANTIQUITY—żminijet antichi.

ANTISCIANS, ANTISCII } nies li jokogħdu finnaħiet ta biswit xulxin fl-Equatur, illi iddell taħħom f'nofs inħar icun direzioni cuntraria.

ANTISEPTIC—li iżomm li oggett ma jitħassarx, jinten, jew idewwed.

ANTITHESIS—opposizioni, cuntrast.

ANTLER — il fergħa tal karn taċ-ċerf.

ANTONOMASIA — cliem li fih in-nom comuni, icun usat (jitkigħed) f'loc nom propriu, bħal: *philosopher* (filosofu, għaref) għall Aristotele; jew nom propriu f'loc comun, bħal: *Cicero* (cicerun) għall wieħed li jaf jipprietca, jitchellem, jaf x'igħid.

ANTRE—għar.

ANUBIS—Alla fals Egizian, li għandu gismu ta bniedem u rasu ta annimal (bħall lupu).

ANUS—l'aħħar tokba t'isfel tal imsaren li minnha joħroġ dac li jinżel mil li stoncu.

ANVIL—inquina (tal ħaddieda).

ANVILED—maħdum fuk l-inquina.

Anxiety — ansietà, premura, xewka cbira, ħeġġa, dieka cbira.

Anxious—ansjus (fuk ix-xwjec) *I am very anxious to hear from him*; Jena fuk ix-xwjec biex nieħu ittra tieghu.

Any—xi; cull, *have you any money ?*; għandec xi flus ? ; *anyone that comes here*, cull min jigi hawn ; *if any one calls for me...* jecc xi ħadd jigi (jistaksi) għalija... *which chair do you want ?—any one*...liema siġġu trid ?... liema icun.

Anywise — b'cull mod ; icun chif icun.

Aorta—l-arteria il cbira, li ħierġa mix-xellug tal kalb, l-ewlenija li minnha joħorġu l-arterji l'oħrajn.

Apace—bil pass, ħafif fil mixi, malajr.

Apart—fil genb; *to set apart*, tarfa, tkiegħed fil genb.

Apartment—appartament, camra, ċmamar f'dar.

Apathy—apatia, nukkas ta ħrara ta mħabba, indifferenza, bruda tal kalb.

Ape—xadin ; timita, tagħmel bħall xadin.

Apeak—bil ponta il fuk, kiegħed lest biex jinfed.

Apepsia—ara dypspepsia.

Aperient — medicina li tiftaħ, li tħoll, li iġġgħalec tipporga.

Aperture—fetħa, mogħdija.

Apex — il ponta ta fuk, it tarf, l-ogħla tarf, kuċċata.

Apheresis -- it-tneħħija ta xi ittra jew sillaba mill bidu ta chelma.

Aphonic – telfa tal leħen, tal vuci

Aphonous—niekes mill, jew bla vuci.

Aphorism—aforismu; ħsieb (idea) li jntkal fi ftit cliem u tajjeb, proverbiu.

Apiarist—minn irabbi u iżomm innaħal.

Apiary—ġarra, jew feinjinżamm innaħal.

Apices—plural ta apex.

Apiece—il wieħed, cull wieħed, *penny a piece*, sold il wieħed; 2 *shillings a piece*, żewġ xelini cull wieħed (ir-ras).

Apis—Apis, Alla falz, ghendus, tal Egiziani.

Apis—bħal xadin; li iddaħħak innies bic.

Apitpat—b'ħafna palpitazioni, taħbit ta kalb mgħaggel.

Apium—crafes.

Apocalypse—apocalissi, rivelazioni ta San Gwann.

Apocope—il ktuh (minn takta) ta ittra, jew sillaba minn tarf ta l-aħħar ta chelma.

Apocrypha — cotba, jew chitba li min għamilhom mhux magħruf; li ma jafux minn għamilhom.

Apocryphal—apocrifu. mhux autenticu, falz.

Apogee — l-actar pont, fl-orbita mogħdija) tal kamar li hua bogħod minn l-art.

Apologize— tagħmel apologìa, titlob scusa, maħfra, tiddefendi ruħec, biex tneħħi il ħtjia, it-tort li tcun għamilt. *Before dying he made an apology for the Catholic Religion*; kabel ma miet għamel difesa (iddefenda) ir-religion Cattolica.

Apologue—ħrafa, morali.

Apology—apologìa.

Apoplectic, Apoplectical — dispost, mhejji għall, suggett għall apoplesìa.

Apoplexy — apoplesìa, katra; *my friend has been struck with apoplexy*; il ħabib tighi tatu apoplesìa.

Apostasy—apostasìa ; li tħalli irreligion, il fidi li fiħa twelidt; takleb ir-religion.

Apostate—wieħed li jakleb, iħalli, ir-religion, traditur.

Apostatize—tħalli ir-religion, takleb.

Aposteme—tumur.

Apostil—ara postil.

Apostle—appostlu.

Apostolate—missioni, appostolat.

Apostolic — tal appostli ; *Apostolic See* is-Santa Sede (ta Ruma, jigifieri tal papa).

Apostrophe—apostrofu (') ; meta wieħed jibda ichellem lill xi ħadd, igħidlu xi ħaġa.

Apostrophize— t' appostrofa, tagħmel l-apostrofu.

Apostume—ara aposteme.

Apothecary—wieħed li jagħmel u ibiħ il medicini ; spiżżjar.

Apothegm — apotema; ftit cliem, massima, li fiha x'ittieghem.

Apotheosis—għadd (żieda) ma l'allat, festa u uuuri cbar li jatu lil xi ħadd cbir.

Apotome / **Apotomy** — id-differenza (fil kawwa) bejn żewġ ħwejjeġ li jistgħu jitchejlu.

Apotem—decott bil ħxejjex.

Appal— tbażża, triegħed bil biża.

Appalment—biża, għageb.

Appanage—art, renta li icollu maħruġa tifel tar-re (princep).

Appanagist – princep li igawdi irrenta li icollu maħruġa.

Apparatus—apparat, l' għodda u 'l ħwejjeġ l-oħra lesti għax-xogħol, għal xi speriment; tħejjia (minn tħejji, tlesti kabel.)

Apparel — ħwejjeġ, lbies; tlibbes, l-affarijet tal bastiment (l-armar) kluh sarsi ecc.

Apparent—li jista jidher, ċar, reali, veru; *heir apparent*, eredi sgur tattron.

Apparition—dehra, spirtu, fatat.

Apparitor—purtier tal korti (dac li icun ma dwar l-imħallfin, jew magistrati, iservihom; il *bidello* ta Università; dac li iżomm il mazza.

Appeal — appell; tappella; titlob biex itkankal il ħniena, il għajnuna; *the orphans appeal to our generosity*, l'iltiema jitolbu il ħniena (il għajnuna) tagħna; *I appeal to you* nerħi ruħi, nitlob, il fehma tiegħec.

Appear—tidher; *it appears*, jidher, donnu, għandu icun; *it appear that the ship is lost;* donnu (għandu icun) il bastiment intilef.

Appearance—deħra; presenza, *he made his appearance to-day*; deher (għamel id-dehra tiegħu) illum; *she is a girl of fine appearance*, hija tifla sabiħa wisk, ta presenza sabiħa; *at first appearance*; għall ewwel (deħra).

Appease — ticcuieta, tberred, ticcalma, tnakkas.

Appellant —min jappella, jagħmel l-appell.

Appellation—l-isem li bih nsejħu bniedem jew ħaġa.

Appellative—li iservi biex isejjaħ.

Appellee—dac li tagħmel l-appell contra tiegħu.

Appellor—prosecutur, minn jagħmel, jiddefendi il causa.

Appenage—ara **appanage**.

Append—iddendel; iżżid.

Appendage—żieda, haġa miżjuda, ħaġa li tiddependi minn oħra (mwaħħla, miżjuda maħħa).

Appendant / **Appendent** — dac li hu mizjud jew mwaħħal.

Appendices—plural ta **appendix**.

Appendicle—żieda żgħira.

Appendix—appendici, żieda, supplement.

Appertain—tappartieni, imiss (icun ta) *this appertains to me*, dan imiss lili (hua tieghi) jappartieni lili.

Appertinent—ara **appurtenant**.

Appetent – mixtiek wisk; rgħib.

Appetite—aptit, ġuħ, regħba.

Appetizer—li igib, ikankal l-aptit.

Applaud —tfaħħar, tapprova, turi li jogħboc il għamil b'cull mod, bil cliem, billi tfakka idejch.

Applauder—min ifaħħar.

Applause — applaus, sinjal li kiegħed tapprova, turi li jogħboc il għamil u tfaħħar.

Apple – tuffiħa; *the apple of the eye* il habba tal għajn; *apple of discord* il causa tal ġlied; *apple-faced*, wiċċ tond, wiċċ ta tuffiha; *love apple*, tuffiħ t-adam, *sea-aple*, rizza, *apple pip*, żerrigħa tat tuffiħa.

Apple puff — torta, pastizz bittuffiħ; **apple tree**, is-siġ a tat-tuffiħ; **apple woman**, mara li tbigħ ittuffiħ.

Appliable—applicabbli.

Appliance—meżż, għajnuna, applicazioni.

Applicable—applicabbili, li jista u li jixrak jokgħod.

Applicant—min jitlob.

Application — talba, applicazioni, petizioni; applicazioni fuk xogħol studiu ecc.

Apply —tapplica, titlob biex takla; tkiegħed; *apply to the Chief for the post*; applica, irricorri, itlob il cap

għall post (impieg) *apply a plaster*, għamel ġbara. *Why don't you apply yourself more to study*; għaliex ma tapplicax ruħec actar fl studiu.

Appoint—tagħmel fil, issejjaħ għal, jew tati post, jew impieg; tistabilixxi; cull ma wieħed idaħħal. *When was he appointed teacher ?* Meta sar (għamluh) Surmast? *Please, appoint the day*, Jecc jogħġboc iffissa (stabilixxi) il ġurnata: *you remit me the net proceeds per appoint*, ibgħatli il flus collox cull ma iddaħħal.

Appointee — dac li hu impiegat, magħmul fil post, nominat, msejjaħ, magħzul; ordni.

Appointment—ordni, nomina, cummissioni, salariu.

Apportion—tkassam, tferrak.

Appose—tistaksi, tesamina, tkiegħed tapplica (*mhux usat izjed*).

Apposite — adattat, li jixrak, tal post.

Apposition—żieda ma...

Appraisal — stima (chemm jiswa oggett) bl-autorità.

Appraise — tistma, tgħid chemm jiswa oggett.

Appraiser —dac li jistma; wieħed magħruf mill autorità, li bil ġurament jistma l-affarijet.

Appreciable — ta min jistmah, jew igħożżu.

Appreciate — tapprezza, tistma, tgħożż.

Apprehend — takbad, iżżomm taħt idejc, iżżomm f' moħħoc, tifhem, taħseb bil biża.

Apprehensible — ta min jista jifhmu, li jista jidher.

Apprehension — intelligenza, intellett (moħħ tajjeb li jifhem malajr) biża, parir, fehma, suspett; *this boy is dull of apprehension*, dan it-tifel għandu rasu ħażina, moħħu mhux tajjeb, ma jarfax; *in my apprehension*, scond il fehma tiegħi, chif nifhima jen.

Apprehensive—inquiet, li jibża.

Apprehensiveness — biża, beżgħa; intelligenza (moħħ tajjeb).

Apprentice — printes, apprendista; principiant, wieħed li għadu jibda xi sengħa ecc.; tkiegħed wieħed biex jibda jitgħallem is-sengħa.

Apprenticeship—noviżiat; iż-żmien li wieħed jagħmel biex jitgħallem sengħa ecc.

Apprize—tgħarraf, tħabbar.

Approach—tersak, tokrob; krib, fil korob.

Approachable—accessibili, li tista tersak lejh.

Approaching—li riesak; li kiegħed jokrob.

Approbation — approvazioni, sinjal li tgħeid iva, li turi li trid issir dic il ħaġa.

Appropriable—li jista jittieħed.

Appropriate—tieħu taħt idejc ħaġa u tagħmilha tiegħec; sewwa, tajjeb, jixrak; twarrab għal xi bżonn jew xi ħadd speciali.

Appropriation—appropriazioni, sequestru (kabda) ta benefiziu ecc.

Appropriator — minn jieħu taħt idejh.

Appropriateness — xerka, xerkien (minn jixrak, tixrak, jicconvieni).

Approvable — ta minn japprovah, ifaħħru.

Approval—ara Approbation.

Approve — tapprova, tgħid iva; tgħid li ħaġa hija, jew saret, tajba.

Approver — min japprova, min jistma b'tajjeb; dac li jieħu l-impunità (il proclama) dac li igħeid, jugża, lill sħabu fuk delitt li fih icun complici, biex jeħles mill castig.

Approximate — tersak, tressak: li jersak, li jokrob.

Approximative—li jersak ecc.

Appulse — dakka, ħabta, ir-reska (ħabta) ta pianeta max-xemx jew ma xi chewcba oħra.

Appurtenance—dac li hua ta ħadd ieħor, ħwejjeġ ħadd ieħor; żieda, ġonta.

Appurtenant—li jappartieni (li icun ta xi ħadd) bid-dritt.

Apricot—berkuka.

April—April, ir-raba xaħar tas-sena, wieħed mix-xhur tar-rebbigħa.

April-fool — wieħed li jidħcu jew ikarku bih fl-ewwel ta April.

Apothegm — apotema; ftit cliem, massima, li fiha x'ittieghem.

Apotheosis —għadd (żieda) ma l'allat, festa u uuuri cbar li jatu lil xi ħadd cbir.

Apotome / **Apotomy** } id-differenza (fil kawwa) bejn żewġ ħwejjeġ li jistgħu jitchejlu.

Apotem—decott bil ħxejjex.

Appal— tbażża, triegħed bil biża.

Appalment—biża, għageb.

Appanage—art, renta li icollu maħruġa tifel tar-re (princep).

Appanagist - princep li igawdi irrenta li icollu maħruġa.

Apparatus—apparat, l' għodda u 'l ħwejjeġ l-oħra lesti għax-xogħol, għal xi speriment; tħejjia (minn tħejji, tlesti kabel.)

Apparel — ħwejjeġ, lbies; tlibbes, l-affarijet tal bastiment (l-armar) kluh sarsi ecc.

Apparent—li jista jidher, ċar, reali, veru; *heir apparent*, eredi sgur tattron.

Apparition—dehra, spirtu, fatat.

Apparitor—purtier tal korti.(dac li icun ma dwar l-imhallfin, jew magistrati, iservihom; il *bidello* ta Università; dac li iżomm il mazza.

Appeal — appell; tappella; titlob biex jtkankal il ħniena, il għajnuna; *the orphans appeal to our generosity*, l'iltiema jitolbu il ħniena (il għajnuna) tagħna; *I appeal to you* nerħi ruħi, nitlob, il fehma tiegħec.

Appear—tidher; *it appears*, jidher, donnu, għandu icun; *it appear that the ship is lost;* donnu (għandu icun) il bastiment intilef.

Appearance—deħra; presenza, *he made his appearance to·day*; deher (għamel id-dehra tiegħu) illum; *she is a girl of fine appearance*, hija tifla sabiħa wisk, ta presenza sabiħa; *at first appearance*; għall ewwel (deħra).

Appease — ticcuieta, tberred, ticcalma, tnakkas.

Appellant —min jappella, jaghmel l-appell.

Appellation—l-isem li bih nsejħu bniedem jew ħaġa.

Appellative—li iservi biex isejjaħ.

Appellee—dac li tagħmel l-appell contra tiegħu.

Appellor—prosecutur, minn jagħmel, jiddefendi il causa.

Appenage—ara **appanage**.

Append—iddendel; iżżid.

Appendage—żieda, haġa miżjuda, ħaġa li tiddependi minn oħra (mwaħħla, miżjuda maħħa).

Appendant / **Appendent** } dac li hu mizjud jew mwaħħal.

Appendices—plural ta **appendix**.

Appendicle—żieda żgħira.

appendix—appendici, żieda, supplement.

Appertain—tappartieni,imiss (icun ta) *this appertains to me*, dan imiss lili (hua tieghi) jappartieni lili.

Appertinent—ara **appurtenant**.

Appetent - mixtiek wisk; rgħib.

Appetite—aptit, ġuħ, regħba.

Appetizer—li igib, ikankal l-aptit.

Applaud —tfaħħar, tapprova, turi li jogħboc il għamil b'cull mod, bil cliem, billi tfakka idejch.

Applauder—min ifaħħar.

Applause — applaus, sinjal li kiegħed tapprova, turi li jogħboc il għamil u tfaħħar.

Apple - tuffiħa; *the apple of the eye* il habba tal għajn; *apple of discord* il causa tal ġlied; *apple-faced*, wiċċ tond, wiċċ ta tuffiha; *love apple*, tuffiħ t-adam, *sea-aple*, rizza, *apple pip*, żerrigħa tat tuffiħa.

Apple puff — torta, pastizz bit-tuffiħ; **apple tree**, is-siġ a tat-tuffiħ; **apple woman**, mara li tbigħ it-tuffiħ.

Appliable—applicabbli.

Appliance—meżż, għajnuna, applicazioni.

Applicable—applicabbili, li jista u li jixrak jokgħod.

Applicant—min jitlob.

Application — talba, applicazioni, petizioni; applicazioni fuk xogħol studiu ecc.

Apply —tapplica, titlob biex takla; tkiegħed; *apply to the Chief for the post*; applica, irricorri, itlob il cap

għall post (impieg) *apply a plaster*, għamel ġbara. *Why don't you apply yourself more to study*; għaliex ma tapplicax ruħec actar fi studiu.

APPOINT—tagħmel fil, issejjaħ għal, jew tati post, jew impieg; tistabilixxi; cull ma wieħed idaħħal. *When was he appointed teacher?* Mota sar (għamluh) Surmast? *Please, appoint the day*, Jecc jogħġboc iffissa (stabilixxi) il ġurnata: *you remit me the net proceeds per appoint*, ibgħatli il flus collox cull ma iddaħħal.

APPOINTEE — dac li hu impiegat, magħmul fil post, nominat, msejjaħ, magħzul; ordni.

APPOINTMENT—ordni, nomina, cummissioni, salariu.

APPORTION—tkassam, tferrak.

APPOSE—tistaksi, tesamina, tkiegħed tapplica (*mhux usat izjed*).

APPOSITE — adattat, li jixrak, tal post.

APPOSITION—żieda ma...

APPRAISAL — stima (chemm jiswa oggett) bl-autorità.

APPRAISE — tistma, tgħid chemm jiswa oggett.

APPRAISER —dac li jistma; wieħed magħruf mill autorità, li bil ġurament jistma l-affarijet.

APPRECIABLE — ta min jistmah, jew igħożżu.

APPRECIATE — tapprezza, tistma, tgħożż.

APPREHEND — takbad, iżżomm taħt idejc, iżżomm f' moħħoc, tifhem, taħseb bil biża.

APPREHENSIBLE — ta min jista jifhmu, li jista jidher.

APPREHENSION — intelligenza, intellett (moħħ tajjeb li jifhem malajr) biża, parir, fehma, suspett; *this boy is dull of apprehension*, dan it-tifel għandu rasu ħażina, moħħu mhux tajjeb, ma jarfax; *in my apprehension*, scond il fehma tiegħi, chif nifhima jen.

APPREHENSIVE—inquiet, li jibża.

APPREHENSIVENESS — biża, beżgħa; intelligenza (moħħ tajjeb).

APPRENTICE — printes, apprendista; principiant, wieħed li għadu jibda xi sengħa ecc.; tkiegħed wieħed biex jibda jitgħallem is-sengħa.

APPRENTICESHIP—noviżiat; iż-żmien li wieħed jagħmel biex jitgħallem sengħa ecc.

APPRIZE—tgħarraf, tħabbar.

APPROACH—tersak, tokrob; krib, fil korob.

APPROACHABLE—accessibili, li tista tersak lejħ.

APPROACHING—li riesak; li kiegħed jokrob.

APPROBATION — approvazioni, sinjal li tgħeid iva, li turi li trid issir dic il ħaġa.

APPROPRIABLE—li jista jittieħed.

APPROPRIATE—tieħu taħt idejc ħaġa u tagħmilha tiegħec; sewwa, tajjeb, jixrak; twarrab għal xi bżonn jew xi ħadd speciali.

APPROPRIATION—appropriazioni, sequestru (kabda) ta benefiziu ecc.

APPROPRIATOR — minn jieħu taħt idejh.

APPROPRIATENESS — xerka, xerkien (minn jixrak, tixrak, jicconvieni).

APPROVABLE — ta minn japprovah, ifaħħru.

APPROVAL—ara APPROBATION.

APPROVE — tapprova, tgħid iva; tgħid li ħaġa hija, jew saret, tajba.

APPROVER — min japprova, min jistma b'tajjeb; dac li jieħu l-impunità (il proclama) dac li igħeid, jugża, lill sħabu fuk delitt li fih icun complici, biex jeħles mill castig.

APPROXIMATE — tersak, tressak: li jersak, li jokrob.

APPROXIMATIVE—li jersak ecc.

APPULSE — dakka, ħabta, ir-reska (ħabta) ta pianeta max-xemx jew ma xi chewcba oħra.

APPURTENANCE—dac li hua ta ħadd ieħor, ħwejjeġ ħadd ieħor; żieda, ġonta.

APPURTENANT—li jappartieni (li icun ta xi ħadd) bid-dritt.

APRICOT—berkuka.

APRIL—April, ir-raba xaħar tas-sena, wieħed mix-xhur tar-rebbigħa.

APRIL-FOOL — wieħed li jidħcu jew ikarku bih fl-ewwel ta April.

Apron—fardal; dic il biċċa (gilda) grassa li icollha ma dwar zakkha il wiżża; biċċa ċomb ċatta li tgħatti il fgum ta canun; brazzoll, biċċa njam (milwija) li icun hemm fuk it-tarf ta kuddiem tal prim ta bastiment; twavel fl-art, biex tgħaddi fukhom li icun hemm fid-daħla ta bacir (dock).

Apron-man — meccanicu; ragel li jaħdem fil macna.

Apse — arzella, daħla nofs tond, faċċata, fis-sakaf ta fuk il cor, jew band'oħra fil cnisia.

Apsis — l-ekreb lejn, jew l-ibgħad pont mix-xemx.

Apsidal—tal Apsis.

Apt—tajjeb, lest, adattat, mogħti, mħajjar.

Aptera—insetti, dud bla ġwienaħ.

Apterous, Apteral — minn għajr ġwienaħ.

Aptitude—kagħda, xeħta, disposizioni.

Aptly—sewwa, fil wakt, fil post.

Aptote — nom li ma għandux declinazionijet (fil Griec).

Apyretic — li ma għandux deni, mingħajr deni.

Apyrous— li ma jitbiddilx bis-sħana.

Aqua—ilma; *aqua fortis*, acqua forti, acidu nitricu (mhux msoffi); *aqua marina* jew beryl, berill, ħaġra preziusa bħal smerald, u igħidulha hecc mill culur taħħa lewn il baħar: *Aqua Tofano*, velenu, soluzioni tal arnesicu.

Aquarium — acquariu; caxxa (bil ħġieġ) vasca, *tank*, fejn iżżomm il ħut jew xi ħxejjex u frott tal i'ma.

Aquarius—dac li jati l-ilma, il ħdax sinjal taz-zodiacu, li fih ix-xemx tidħol għal ħabta tal 21 ta Jannar.

Aquatic—li isir jew igħammar fl-ilma; pianta tal ilma.

Aquatics — esercizi, logħob fl-ilma jew fuk l-ilma.

Aquatint—disinji, incisionijet, bl'inchiostru di China.

Aqua-vitæ—brandi, jew spirtu di vinu, whisky ecc. (ilma tal ħajja).

Aqueduct—canal biex iwassal l-ilma mill bogħod (minn barra fil campanja) għal ġo belt.

Aqueous — magħmul, li fih, jew li isir bl-ilma.

Aquiferous—li iwassal jieħu l-ilma.

Aquiform—fi stat, f'għamla ta ilma; għadu ilma.

Aquilated — mżejjen bi rjus tal ajcli.

Aquiline — bħal munkar tal ajcla; tal ajcla.

Aquosity—, Aquousness— umdità.

Arab—għarbi; tifel mitluk, bla dar.

Arabesque—la għarbija; stil, gost li iħobbu il għarab; gost, disinn li fih ma tarax annimali; iżda werak, zkuk, pianti, u figuri oħra ta geometria biss.

Arabian—għarbi.

Arabic—mill-Arabia, il lsien għarbi.

Arabine—gomma (arabica)

Arabism — espressioni, chelma bil għarbi.

Arabist—wieħed li jaf tajjeb li scola bil għarbi.

Arable—li jista jinħarat.

Araby—isem li jatu fill poesìa lill Arabia.

Arachnida—l'articulati, bħal brimb, dud tal ġobon ecc. u scorpiuni.

Arachnoid—bħal ghankbuta.

Arack—ara Arrack.

Aræostyle—taksim ta colonni mkegħdin bogħod minn xulxin.

Araignee, Arraign — daħla, gallarija f-mina.

Aramaic, Aramean — tas-Siri u il Caldej, jew il lingua (lsien) taħħom (minn *Aram*, bin *Xem*).

Aramaic — il lingua Semitica tannaħħa ta fuk (tat-tramuntana).

Arancidæ—ir razza tal brimb.

Araneose—micsi bix-xagħar msallab bħal ħjut (raggi) ta għankbuta.

Arbalist — arc biex twaddab il vleġġa.

Arbiter—dac li jakta iddivrenzia, dac li jiddecidi bejn tnejn li icollhom xi igħidu fuk xi custioni.

Arbitral — li jokgħod għal dac li jiddecidi.

Arbitrament — decisioni, sentenza ħaġa mogħtija għax tistħokk.

Arbitrator—ara Arbiter.

ARBITRATRIX / ARBITRESS } dic li takta id-divrenzia; il femminil ta *Arbitrator.*

ARBOR—siġra; il fus ewlieni ta macna.

ARBORATOR — dac li iħawwel ew jiżbor is-siġar.

ARBORED—li fiħ post, daħla, għar, bil banchijet mgħotti bis-siġar fejn wieħed jista jidħol jokgħod għal frisc.

ARBOROUS / ARBOREAL } tas-siġar, jew li jixbeħ is-siġar, li jicber fuk is-siġar.

ARBORESCENT—li jicber bħal siġra.

ARBORET—siġra żgħira, xitla.

ARBORETUM — post fejn icabbru u jiccoltivaw is-siġar għall istudiu.

ARBORICOLTURIST - wieħed li irabbi (jiccoltiva) is-siġar.

ARBORIFORM—li għandu għamla ta siġra.

ARBORIST — wieħed li jistudia biss fuk is-siġar.

ARBORIZED—ara ARBORESCENT.

ARBOUR — loc, post bil banchijet mgħotti bis-siġar fejn wieħed jista jokgħod għall frisc.

ARBOURED—ara ARBORED.

ARBUSCLE—siġra baxxa (xitla).

ARBUSTUM—għalka (post magħluk) bis-siġar u ix-xtieli.

ARBUSTIVE — mimli, mgħotti bix-xtieli.

ARBUTE—is-siġra tal frawli.

ARBUTEAN—tas-siġra tal frawli.

ARC—kaws, ħnejja, arc; biċċa minn circu.

ARCA—arca, caxxa cbira, bagoll.

ARCADE—loġoġ fuk il colonni; mogħdija, triek, bil loġoġ; mogħdija, triek msakkfa, bil ħwienet cull naħa.

ARCADIAN / ARCADIC } tal Arcadia (pajjis tar-ragħajja).

ARCANUM—sigriet, misteriu.

ARCBUTANT—ara ARCHBUTMENT.

ARCH—arc, ħnejja; *triumphal arch*; arc trionfali li jintrama f'xi festa; tibni bl-arcati, bil ħnejjiet; ħażin, macacc, wieħed li jilħaklu moħħu, prim, ta l-ewwel; *he is an arch traitor*, hua arci traditur (traditur mill' iprem, minn ta kuddiem).

ARCHAIC / ARCHAICAL } antic, mu għadux usat.

ARCHBUTMENT—puntal, colonna, pilastru, biex iżomm miegħu wiekaf ħajt ecc.

ARCHBISHOP—arciskof.

ARCHELOGY — ix-xienza ta l-ewwel principii.

ARCHER—arcier, dac li jitfa bl arc u 'l vleġġa.

ARCHERY—is-sengħa li tispara bl-arc u 'l vleġġa.

ARCHETYPE—originali, li mhux mnissel, magħmul, fuk hag'oħra.

ARCHIEPISCOPAL — arcivescovili (tal arciskof.)

ARCHEOLOGIST—wieħed li jaf, jew li jistudia l-archeologia.

ARCHEOLOGY — archeologìa, studiu t-il ħwejjeg antichi.

ARCHICAL—lewwel, il cap.

ARCHIL—culur viola scur, sabiħ.

ARCHIMANDRITE — arcimandrita, il kassis ewlieni, il cap ta cunvent (jew ta cunventi) tal grieghi.

ARCHIPELAGO — arcipielgu; baħar mimli, jew li fih ħafna gżejjer; gozz, ħafna gżejjer ħdejn xulxin.

ARCHITECT — architett, wieħed li jagħmel il pianta tal bini, capumastru, mgħallem tat-tnax.

ARCHITECTONIC—li għandu il capacità, li jinkala, għal bini; ħaġa li għanda x'taksam mal bini.

ARCHITECTONICS — ix-xienza jew għelm il bini; tal bini.

ARCHITECTURAL—scond il ligi jew is-sengħa tal bini.

ARCHITECTURE — architettura, is-sengħa tal bini ta djar, cnejjes, pontijet ecc., *military architecture*, fortificazioni, (architettura militari) *Naval architecture*, is-sengħa li biha tagħmel il bastimenti.

ARCHITRAVE — architrav, il gebla, travu, għuda ecc, li tcun fuk il pilastri, il coxox ta bieb ecc.

ARCHIVAL—tal archivju.

ARCHIVES — archivju, il post fejn jintrefgħu il carti, documenti ta li stat.

ARCHIVIST -- archivista, min icollu ħsieb tal archivju.

ARCHLIKE — bħal arc, li għandu għamla ta arc; mkawwes.

ARCHON — l-ewlieni Magistrat tal Atinisi (in-nies ta Atene) l-antichi.

ARCHPRIEST—Arcipriet; il cap, l-ewlieni kassis.

ARCHWAY—mogħdija minn taħt arcata.

ARCOGRAPH — strument biex tħożż arc (tond) minn għajr pont tan-nofs (centru).

ARCTIC—articu, tat tramuntana jew ta madwar il pol ta fuk.

ARCUATE—milwi bħal arc mkawwes.

ARCUATION—il-liwi, tirkid; tnissil ta siġar, xtieli, bit-tirkid, billi tordom fergħa ta li stess siġra fil ħamrija biex tnissel; bħal gisimin ecc.

ARDASSINE— ħarir, l-ifjen li jusaw għall insiġ fi Franza.

ARDENT—mixgħul, mkabbad, jaħrak, kalil, mimli bil ħrara.

ARDOUR—ħrara, ħeġġa.

ARDUOUS—tkil, jebes; *this is an arduous task*, din biċċa xogħol jebsa.

ARE—il plural tat temp present tal verb *to be; we are. you are, they are*, aħna, inthom, huma; chejl tal uċuħ (ta art ecc.) Francis, jiswa 100 metru quadru, jew 1076.44 piedi quadri (inglisi.)

AREA—aria, spaziu meħud, magħdud mchejjel; il chejl minn barra ta xi ħaġa.

ARECA—siġra (palma tal India).

AREFACTION — is-sengħa li bigħa tnixxef.

ARENA—il kiegħa f'anfiteatru li tcun mgħottija bir-ramel biex fiha isir issarâr.

ARENACEOUS } li hu magħmul jew li
ARENARIOUS } fiħ ir-ramel.

ARENATION—banju bir-raxx tar-ramel sħun.

ARENOSE—ramli, collu ramel

ARENULOUS—mimli ramel rkik.

AREOLA } dac ic-circu culurit ta ma
AREOLÆ } dwar ir-ras taż-żejża; li spaziu, it-tokob ta xi
AREOLE } ħaġa minsuġa, il malij ta biċċa minsuġa.

AREOMETER— areometru; strument biex tchejjel il pis specificu.

AREOPAGITE—mħallef tal Areopago.

AREOPAGUS—korti ta l'antica Atene (il belt ewlenia tal Grecia.)

ARETOLOGY — ix-xienza (li studiu) tal virtù, u chif hi mnissla.

ARGAL — tartru jebes li isir maddugħ (tal btieti) tal imbit minn gewwa, jusawh biex jiżbgħu bih.

ARGALI — nagħġa salvaġġa tas Siberia, u tal Asia tan-nofs.

ARGAND — ftila tonda, li tixgħel f-ħaġa vojta (mħaffra) biex iżżid il current tal aria u tati is-saħħa fil fiamma (tati dawl actar) msejħa hecc minn *Argand* dac li nventaha.

ARGENT—fidda; il culur abjad (lewn il fidda) fl armi, li ifisser parità, ndafa mġiba sewwa ecc.

ARGENTAL } tal fidda, jew bħal fidda
ARGENTIC }

ARGENTAN—metall, taħlita ta nickel ram, u zinga, bħall *German Silver*.

ARGENTATION — argentatura, ħasla bil fidda.

ARGENTIFEROUS—li fih il fidda.

ARGENTINA — ħuta mir-razza tassalamun.

ARGIL—tafal.

ARGILLACEOUS — tat tafal.

ARGILLATE—tafal tal lavanja.

ARGILLOUS — tafli.

ARGIVE —griec.

ARGOL—ara ARGAL.

ARGONAUT — argonauta, wieħed li isiefer fuk l'*Argo*, (bastiment.)

ARGOSY — bastiment, xini mgħobbi sħiħ b'ħafna gid.

ARGOT—linguaġġ, cliem li bih jiftehmu bejniethom biss il ħallelin.

ARGUE—turi ir-raġuni; tirraġuna, iġġib il provi bid-discors tiegħec biex tu i il verità, jew li għandec raġun.

ARGUMENT — argument, raġuni li wieħed igib bi prova; is-suggett ta xi discors jew ta chitba.

ARGUMENTAL —ta argument.

ARGUMENTATIVE — li fih argument.

ARGUS —guardian, wieħed li jindocra, jokgħod għassa; (fil mitologia) ħaġa b mitt għajn.

ARGUTE —ingenjus, ll jilħaklu.

ARIA — tòn ta cant, aria.

ARIAN —Arian, wieħed li jagħmel

il ligi ta *Arius*, li jiċħad li Cristu hu veru Alla.

ARIANISM — id-dutrina, it-tagħlim tal Ariani.

ARIGINA | ARIGINE } bħal melħ li isir mil koxra tas-siġra cincona, jissejjaħ hecc għaliex giebuh lewwel darba minn *Arica*, (fil Perù, l'America t'isfel)

ARID—niexef (bil għaċċ, xott mill-ilma mħabba fis-sħana).

ARIDITY | ARIDNESS } nixfa.

ARIES—muntun; costellazioni, lewwel mit-tnax il sinjal taż-żodiacu, li fih ix-xemx tidħol fil 21 ta Marzu.

ARIETTA — canzunetta, biċċa cant, għanja zgħira.

ARIGHT—sewwa, bla żball.

ARIL | ARILLUS } Il koxra ta żerrigħa li tcun fin-naħħa t'isfel.

ARIOLATION — aħbar (tal ventura) induvnatura.

ARISE—tkum; *arise again*, tirxoxta.

ARISEN—mkajjem, rxuxtat.

ARISTA — il ħjut, il ġummiena, ta żbula tal kamħ.

ARISTARCO — chittieb criticu cbir, (Aristarco ta Lixandra).

ARISTATE—li fih il hjut, tal ġummjena taż-żbula.

ARISTOCRACY — Aristocrazìa; gvern f-idejn in-nobbli, is-sinjuri il cbar.

ARISTOCRAT —aristocraticu ; wieħed cbir, li iżomma ferm.

ARISTOCRATIC | ARISTOCRATICAL } tal aristocrazìa; li iħobb l'aristocrazìa.

ARISTOPHANIC — li moħħu jilħaklu, ħażin, macacc (minn *Aristophanes* li chien poeta comicu msemmi ta Atene).

ARISTOTELIAN | ARISTOTELIC } ta Aristotile, filosofu msemmi, mwieled fi Stagira, belt ħdejn Macedonia.

ARITMANCY — induvnatura, tgħid x'gej jew x'ser isir bl-istudiu tan-numri.

ARITHMETIC — ix-xienza, is-sengħa tal għadd bin numri; aritmetica.

ARITHMETICIAN—wieħed mchisser; jaf tajjeb, l-aritmetca.

ARITHMOMETER—ara ABACUS.

ARK—arca; il loc għazis fejn Lhud chienu iżommu merfugħin it-twavel tal Ligi; il bastiment fejn Noè salva mal familja tiegħu fid-diluviu; il cannestru fejn chien Mosè meta salvatu bint Farauni mill ilma tax-xmara; dgħajsa cbira (barcun) li jusaw fuk ix-xmajjar tal America biex iġorru il frottijiet ecc. għas-suk.

ARM—driegħ,fergħa, setgħa, kawwa, daħla; tarma (tati l'armi). *He is my right arm*; hua jiswieli wisk, minn ghajru ma ngħaddix (jiswieli daks driegħi il-lemin) *the arm-pit*, taħt apt; *within an arm's reach*, fejn tista tilħku (bi driegħec; *arm-chair*,siġġu tal brazzi; *he is armed with sword*, armat bix-xabla.

ARMS—armi; *coat of arms* l'arma ta xi ħadd (ta cunjom jew titlu ecc.) *the coat of arms of Britain*, l-arma tal Inghilterra.

ARMADA—armata (flotta Spanjola) dic (actarx) li armaw contra l-Inghilterra fis-sena 1588.

ARMADILLO—annimal b'erba sakajn għamla ta ġurdien, iżda mgħotti b'koxra jebsa, li jinsab biss fl-America t'isfel.

ARMAMENT — thejja, forza lesta, armar ta bastiment għall guerra.

ARMATURE—armar,armatura,mezzi biex tiddefendi.

ARM-CHAIR - siġġu tal brazzi.

ARMED — armat ; *armed at all points*,'armat, mdawwar bl-armi minn cullimchien.

ARMENIAN STONE—ħaġra (carbunat) caħla mill-Armenia.

ARMFUL — mimli ħodon ; kabda chemm jistgħu iżommu dirgħajc.

ARMHOLE—taħt l-apt, dic il ħofra ta taħt id-driegħ.

ARMIGER—dac li iżomm il corazza, l-armi ecc.

ARMILLA — ċappetta, brazzuletta, ħolka, circu zgħir tal ħadid li jintlibes mal pols (tal id.)

ARMILLARY — magħmul bic-circhijet jew ħolok.

ARMILLARY SPHERE—globu magħmul bic-circhijet li juru l'equatur, l-eclittica ecc., mbegħdin sewwa f'locom, mill-astronomu bil kies għall istudiu.

ARMILLET—brazzuletta żgħira.

ARMINIAN—wieħed li jemmen bit-tagħlim ta Arminiu—wieħed mis-settuarï, seguaci ta Arminiu.

ARMIPOTENT—kawwi fil guerra.

ARMIPOTENCE—kawwa fl-armi.

ARMISTICE — Armistiziu; serħan għall ftit mill ġlied (cumbattiment) li isir bil ftehim ta dawc li icunu jigguerraw bejniethom.

ARMLESS—minn għajr armi.

ARMLET—daħla żgħira bħal dic tal baħar; armatura jew ornament għaddirgħajn.

ARMORER / ARMOURER — armier, wieħed li jagħmel l-armi, jew jeħu ħsieb l-armi, jew li jarma bl-armi lill xi ħadd.

ARMORIAL—tal armar, tal armatura, jew tal arma ta xi familja.

ARMORIC / ARMORICAN — tal Armorica, li issa tissejjaħ Brettanja.

ARMORIC—lsien, il-lingua, tal Armorici, dialett Celticu li għadhom, jitchellmuh sa illum.

ARMORIST—wieħed mħarreg fl-affarijet tal armi tal familji.

ARMORY / ARMOURY — armerija—loc fejn icunu miġburin l-armi;—capacità fl-armi (tan-nobbli, cuniomijet ecc.)

ARMOUR—corazza—libsa tal metall biex tħares lill gismec fill battalja.

ARMOUR BEARER—dac li jeħu jew iżomm l-armi ta ħadd ieħor.

ARMPIT—ara ARMHOLE.

ARM'S END—fit-tarf tad-driegħ; il bogħod sewwa.

ARM'S LENGTH—fil bogħod.

ARMSTRONG GUN—canun tal ħadid imħaffer spirali, minn gewwa (bħal garagor.)

ARMY—armata; ħafna nies armati; gemgħa cbira ta nies (suldati).

ARMY CORPS—taksima ta armata.

ARMY LIST—lista ta ufficiali fl-armata.

ARNOT—oriana (siġra li jagħmlu iz-zebgħa minnha).

AROMA—ħwawar; ir-riħa tfuħ fis-siġar u ħwejjeg oħra.

AROMATIC—aromaticu; pianta jew duwa li fiha riħa tfuħ, u actarx togħma taħrak.

AROMATITE—mineral bħal morr; mbit magħmul b-ħafna ħwawar.

AROMATIZE—timla bil fwieħa tal ħwawar.

AROSE—temp passat tal verb ARISE; komt, kam etc.

AROUND—ma dwar, ma cull naħħa.

AROURA—chejl Griec ta 50 pied; chejl Egizian ta 100 pied quadru.

AROUSE—tkajjem, tistembaħ, tkankal, iġġagħal.

AROW—(*in a row*) wara xulxin.

ARPEGGIO—arpeggiar (pizzicar bil cordi ta violin ecc).

ARQUEBUS / ARQUEBUSE — xcubetta antica, canun li chienu jisparawh minn fuk strippa, bħal furchetta.

ARQUEBUSIER — suldat li jispara l-ARQUEBUSE.

ARQUERITE — taħlita ta fidda li tinsab f' *Arqueros*.

ARQUIFOUX — qualità ta trab taċċomb, li jusaw dawc li jagħmlu il fuħħar biex jatu il vernic aħdar biħ.

ARRACK—xorb spiritus, dac li jillambicaw mis-sugu tas-siġra tal gewż tal India, jew mir-ross iffermentat.

ARRAGONITE—bħal carbonat tal ġir.

ARRAIGN — iggib prigiunier fil barra, kuddiem il korti; twiegeb għal citazioni; taccusa; tkiegħed wara xulxin, chif imiss.

ARRAIGNMENT—accusa.

ARRANGE — tkiegħed sewwa, tirranġa.

ARRANGEMENT — tkassima sewwa, fil loc, classificazioni; *they came to an arrangement* ftehmu, (kassmu sewwa collox fil loc) bejniethom.

ARRANT—wieħed briccun (ragel ħażin) għall aħħar; il veru briccun.

ARRAS—tapizzerìa minsuġa bil figuri; arazzi, damasc li isir f'*Arras* (fi Franza).

Array—ordni tal battalja, salt nies, suldati bl-ordni; foġġa ta lbies, gies, tgħamira ħwejjeg, ta għarusa ecc.; tifforma giuri, tkiegħed jew tlesti il ġurati; ticsi, tgħatti.

Arrear—lura fil ħlas; *I know that he is behind in arrears* naf li għâdu lura fil ħlas; *why don't you pay your arrears first?* għaliex ma tħallasx ta wara (il flus ta kabel) lewwel?

Arrearage—ta wara (flus hlas ecc.)

Arrect
Arrected } wiekaf, fuk tiegħu.

Arrest— arrest, tarresta, iżżomm taħt idejc; impediment, żamma (minn iżżomm) *he is under arrest*, kiegħed arrest (arrestat); *the soldiers were put under arrest*, is-suldati arrestawhom.

Arrester
Arrestor } minn jarresta.

Arrestment—arrest, dac iż-żmien li wieħed jibka arrestat, miżmum sa chemm isib pleġġ (biex joħroġ).

Arret—(tinkara *are'*) decisioni ta Korti jew ta Cunsill; digriet, editt ta Princep (sultan).

Arriere—il wara tal armata (minn icun wara fl'armata).

Arris—xifer, cantuniera, li jagħmlu bicċtejn injam, jew gebel meta jinghakdu, (jitwaħħlu) flimchien.

Arriswise—irranġat, mkiegħed diagonalment.

Arrival — wasla, meta tasal mil bogħod, migia; *I am very pleased to hear of your safe arrival in London*; għandi piacir wisk nisma li wasalt kawwi sħiħ Londra.

Arrive—tasal.

Arrogance—arroganza, presunzioni, suppervia.

Arrogant — arroganti, presuntus supperv.

Arrogate — tippretendi ħwejjeġ li ma imissucx, bil vanità, bis-suppervia, jew pretensionijet foloz.

Arrogative—li jassumi, jeħu, jew irid (ippretendi) wisk.

Arrow—vleġġa.

Arrow-headed — li għandu ras bħal vleġġa; *arrow-headed characters* ttri ta ghamla ta vleġġa jew, cunjard li jispicċa bil ponta, li bihom chienu isiru scrizionijet fuk il blat, madum jew monumenti fil Babilonia, u bliet oħra antichi ta Lvant.

Arrow-root—ararut; tkik sustanzius, magħmul mil għeruk ta siġar (maranta) u jissejjaħ hecc mis-sugu tiegħu li bih l-Indiani chienu ifejku il feriti maghmulin bil vleġeġ velenati (*arrow-root*, gheruk tal vleġeġ.)

Arrowy—magħmul jew jimxi bħal vleġġa.

Arsenal—tarznar; it-tarzna.

Arsenate
Arseniate } melħ magħmul bl-acidu arsenicu u mħallat ma ħag'oħra.

Arsenic — arsenicu, velenu kawwi.

Arsenic-acid—acidu arsenicu magħmul minn zewg parti arsenicu u ħamsa ossigenu.

Arsenical—tal arsenicu, jew li fih l-arsenicu.

Arsenicate—tħallat ma l-arsenicu.

Arsenious—li fih l-arsenicu.

Arson—ħruk, għall tal apposta ta dar ecc. (delitt ta ħruk).

Art—int, it-tieni persuna singular tal indicatif, present, tal verb *to be*, *Thou art good o Lord*, inti tajjeb o Sinjur.

Art — arti, sengħa; *the fine arts* l-arti sbiħ; a *Master of Arts*, mgħallem tal arti (tas-snajja).

Artemisia—xorta ta siġra.

Arterial—li fih, jew li jinsab f'arteria.

Arterialize—tbiddel id-demm tal vini f'dac tal arterji.

Arteriology—ix-xienza (li studiu) tal arterji.

Arteriotomy—il ftuh tal arterji.

Artery—arteria, wieħed mill canali li imixxi jew jeħu id-demm mill kalb għal mal gisem collu.

Artesian — artesiani, ta *Artois* fi Franza; *Artesian Wells*, bjar magħmulin, mħaffrin, għall ewwel darba f'Artois (Franza) biex isibu l-ilma u icollom provvista għal dejjem.

Artful—magħmul bis-sengħa.

Arthritis—gotta, marda, nefħa fil għekiesi (ġoghi.)

ARTICHOKE—kakoċċ.

ARTICLE — articlu (fil grammatica); articulu (chitba għal xi gazetta) trattat, cuntratt, cont; pont (articlu) tal fidi; dic il biċċa ta kasba, tibna ecc. li tcun bejn zeuġ għekiesi.

ARTICULAR—tal għekiesi.

ARTICULATA — annimali articulati, jew magħmulin għekiesi għekiesi.

ARTICULATE—magħmul bil għaksiet; tippronunzia; tgħid ċar, chelma chelma.

ARTICULATION — cliem ċar, għakda ta żewġ għadmiet (fil gisem); il għekiesi ta kasba ecc.

ARTIFICE—sengħa, ħżunja, frodi.

ARTIFICER — artista, artigian, ħaddied.

ARTIFICIAL—magħmul bl-idejn, bissengħa.

ARTILLERY—artillerija; canuni; ARTILLERY-MAN artillier.

ARTIZAN —artigian, wieħed tas-sengħa.

ARTIST—artista, wieħed li jaħdem jew li jaf, sengħa (sabiħa) bħal poeta, pittur, cantant, scultur ecc.

ARTISTE — wieħed mħarreġ sewwa (professur) f'xi sengħa tkila u sabiħa.

ARTISTIC—magħmul bl-arti.

ARTLESS—bla sengħa; semplici, bla malizia.

ARTLESSLY—bla sengħa; chif giè, chif inħalak, bla malizia.

ARTOCARPUS — is-siġra li igħedula tal *frott tal hobs*.

ARUM—isem ta pianta.

ARUNDELIAN—tal conti ta *Arundel*; isem li taw li rħamijet tal Grieghi antichi li sab il Conti ta Arundel u li illum jinsab merfuħ fl-Università ta Oxford (l-Inghilterra).

ARUNDIFEROUS—li jagħmel il kasab.

ARUNDINACEOUS—tal,jew,bħal kasab.

ARUNDINEOUS—mimli bil kasab.

ARUSPICE—wieħed li iħabbar fuk li għandu isir bl'ARUSPICY.

ARUSPICY—is-sengħa li tħabbar jew tgħid x'għad isir, billi tara, tħares, lejn l-imsaren tal bhejjem maktula għas-sagrificiu.

ARYAN—Árian; tal lsien Indo-Europeu (tal India u l-Europa).

AS—bħal, fil wakt, xħin, billi, chif; *as this* bħal din, *as he was going home*, fil wakt, (xħin) chien sejjer id-dar; *as you did not write*, billi ma ctibtx; *as you like*, chif trid; *as if*......bħalli chiecu, *as it were*, biex ngħid hecc, bħalli chiecu; *as much as you like*, daks chemm trid; *as far as the market*, sa's-suk; *as often as he comes* cull meta jigi, cull darba li jigi; *as for me I shall not come*; in quantu għalija, (għalija) ma nigix: *as yet;* għâd; *as well*; ucoll, *he came with us as well*, hu giè magħna ucoll; *as well as*, chif, chemm ucoll; *silver as well as gold*, fidda chif ucoll (chemm ucoll) deheb.

AS—libbra(pis) Ruman ta 12 l-ukija; biċċa munita tal bronż Rumana; intier, ħaġa sħiħa.

ASA—isem antic ta gomma.

ASAFŒTIDA } ASAFETIDA } ilma jinten; sugu minn siġra tal India usat fil medicina.

ASARINE—sustanza, ħaġa cristallizzata, bħal ganfra.

ASARUM—Asaru, spica salvaġġa.

ASBESTOS—asbestos, mineral li ma jakbadx bin-nar, magħmul ħjut ħjut, li kegħdin jaħdmuh drappijet, carta, u ftejjel tal lampi.

ASBESTIC } ASBESTOUS } tal, jew magħmul mill asbestos.

ASBOLIN — materia (bħal-ilma) safranija bħaż-żejt (morra), magħmula min-nugrufum.

ASCARIDES — ħniex, dud li icollna f-zakkna, fl-imsaren.

ASCEND—titla, togħla.

ASCENDABLE—li tista titilgħu.

ASCENDANCY—ara ASCENDENCY.

ASCENDANT — ascendent; autorità, kawwa, setgħa, *he has a great ascendant over his chief*; hua għandu influenza (jista wisk) mas-sinjur (Cap) tiegħu.

ASCENDENCY — setgħa, influenza, kawwa.

ASCENDENT—ara ASCENDANT.

ASCENSION—telgħa, it-tlugħ. *On the feast of the Ascension, on* ASCENSION DAY, nhar Lapsi.

ASCENSIVE—li jati għat-telgħa.

ASCENT—togħla, titla.

ASCERTAIN —tisgura, tagħmel ruħec fis-sgur; tcun sgur.

ASCERTAINER — min jaccerta, min jara sewwa, min jivverifica.

ASCESSANT — li beda jikras; kares ftit.

ASCETIC—axxeticu, tat-talb, devot; *ascetic books*; cotba tad-devozioni.

ASCIANS, ASCII } Axxi, in-nies li igħammru fiż-zona torrida jew sħuna. Igħidulhom hecc mill chelmiet griechi *a* li tfisser "minn għajr" u *skia* "dell", (minn għajr dell) il għaliex dawna darbtejn fis-sena, billi ixxemx tcun fiż-żenit, meta jasal nofs inhar ma jagħlux dell b' gisimhom (bil persuna tagħhom) fl-art.

ASCIDIA—duda bħal bugħarwien.

ASCIDIFORM—ta għamla ta flixcun.

ASCITES—nefħa tal ilma fiż-żakk, (marda, idropisia).

ASCLEPIAS—asclepia, pianta.

ASCRIBABLE—li tista tattribwih.

ASCRIBE—tattribwisci, twaħħal f'dac li icun; *do not ascribe this to me*; twaħħalx fija, tgħidx li dan għamiltu jen.

ASCRIPTITIOUS—mwaħħal mal art, miżjud.

ASEITY — indipendenza tal esistenza.

ASEPTIC—li ma jintinx, ma jitħassarx.

ASEXUAL — li ma tagħrahfiex jecc hix ragel jew mara (siġra).

ASH — fraxxnu, *ash-tree* siġra tal fraxxnu (ara ASHES).

ASH-COLOURED—lewn rmied.

ASHEN— tar-rmied, jew magħmul mir-rmied; lewn rmied.

ASHERY—loc fejn ikiegħdu rmied.

ASHES—rmied, it-trab li isir bniedem meta imut.

ASHLAR, ASHLER } cantun, gebel m'ux maħdum, chif jigi maktuħ mil barriera.

ASHORE—l'art, fl-art, *the ship ran ashore*, il bastiment mar l'art, incalja; *the sailors came all ashore*, il baħrin collha niżlu l'art.

ASHWEDNESDAY—l-erbgħa ta rmied; ras ir-Randan.

ASHY—rmiedi, culur ta rmied, safrani.

ASIA—Asia, waħda mill-erba parti tad-dinja.

ASIAN—tal Asia.

ASIARCH — asiarca, cap, papa tal Asia antica; wieħed li chellu taħt idejh il logħob pubblicu collu.

ASIATIC — asiaticu, wieħed li twieled fl-Asia.

ASIDE—fil genb; *to lay aside*, twarrab, tagħmel fil genb; *to set aside*, (fil ligi) tneħħi, tħassar.

ASININE—ta ħmar.

ASITIA—inappetenza; bla ġuħ.

ASK—titlob, tistaksi; *ask his advice*, itlob il parir tiegħu; *may I ask you a question?* nista nagħmillec mistoksija? *did any one ask for me?* staksa xi ħadd għalija?

ASKANCE, ASKANT } la genba; lejn rocna tal għajn.

ASKER—wiżgħa tal ilma; wieħed li jistaksi.

ASKEW—la genba, werċ, addoċċ b'disprezz.

ASLANT — fuk genb wieħed; immejjel.

ASLEEP— (fin-nagħs), rieked; *fast asleep*, rieked fil fond.

ASLOPE — immejjel, biż-żurżieka, mżerżak.

ASOAK—mxarrab joktor (għasra).

ASP, ASPIC } serp żgħir, velenus, tal Egittu.

ASPARAGUS—spraġ (ħaxix).

ASPECT—aspett, wiċċ, dehra.

ASPEN—xorta ta siġra li għandha il werak taħha jirtogħdu (jiċċakalku) dejjem.

ASPER—sinjal (') biex tippronunzia b'leħen jew b'nifs aħrax; aspru, aħrax.

ASPERATE—tħarrax, tagħmel aħrax.

ASPERGILLUS—*asperges*; dic li sponża li biha is-sacerdot iroxx l-ilma imbierec.

ASPERITY—ħruxija.

ASPERSE — troxx; (ixxerred) timla b'rapporti, accusi ħżiena; tinfama; ticcalunnia.

ASPERSION — tixrid, calunnia, inġuria.

ASPERSIVE } tajjeb biex ibixx, li
ASPERSORY } ibixx; iroxx.

ASPERSORIUM—satla tal ilma mbierec.

ASPHALT } asfalt, siment.
ASPHALTUM }

ASPHALTIC } li fih l-asfalt, bl-asfalt,
ASPHALTITE } tal asfalt.

ASPHODEL—asfodill, birrwiek.

ASPHYXY—asfissija, meta tifga binnukkas tan-nifs (tgherek) jew billi tiehu man-nifs (tirrespira) gassijet (aria) li ma tistax tirrespiraha.

ASPHYXIANT—sustanza, haġa li iggib l-asfissija.

ASPHYXIATED—fgat.

ASPIC—spica; canun li igib balla ta 12 il-libbra.

ASPIRANT—sperant, wiehed li jaspira, li jistenna li jehu post, impieg; candidat ghal xi esami.

ASPIRATE—aspirat, taspira, issamma bl-lehen ahrax, il-littra "h"; timmarca bl-*asper* ('); l'*h* hija *aspirate* fil chelmiet *horse* żiemel ecc. u ma tinkarax fil chelmiet *heir*, eredi, *herb*, haxix ecc.

ASPIRATION—lehen aspirat (li jinstama) aspirazioni, xeuka cbira ghal xi haġa, ghal xi post gholi.

ASPIRE — tixtiek, jew tfittex biex tiehu post, biex toghla.

ASPIRING — li jixtiek wisk, ambizius.

ASPORTATION—ġarr minn post ghal iehor.

ASQUINT — werċ, lejn ir-rocna tal għajn.

ASS—ħmar; bniedem stupidu, rasu ma tarfax.

ASSAFETIDA—ara ASŒFETIDA.

ASSAI—biż-żejjed, wisk (fil musica).

ASSAIL— tati is-salt, taħbat għal dac li icun; tattacca.

ASSAILABLE—li tista tittaccah.

ASSAILANT — dac li jahbat, li jattacca.

ASSART — tekred, tkaċċat is-siġar, jew l-uciuh tar-raba.

ASSASSIN — assassin; dac li joktol ghall gharrieda, icun mistohbi, jew għassa kabel joktloç.

ASSASSINATE—tassassna, toktol.

ASSASSINATION—ktil.

ASSAULT—assalt, attacc ghall gharrieda, tghajjira; tassalta, tahtaf lill xi hadd biex issawtu; tattacca bil cliem; *the fort was taken by assault*; il fortizza ittiehdet bl-assalt, b'attacc ghall gharrieda.

ASSAULTER—wiehed li jassalta.

ASSAY — esami, prova fil metalli, biex jaraw chemm fidda jew deheb icun hemm.

ASSAYER—esaminatur, conslu taddeheb, dac li icollu hsieb fiz-zecca (fejn jistampaw il flus) biex jara jecc il flus fihomx it-tahlit sewwa tal metalli, deheb, fidda ecc.

ASSAYING — prova, esami tal metalli ecc.

ASSAY-MASTER—mghallem biex jara jivverifica jecc id-deheb u il fidda icunux puri, safjin.

ASSAGAI } lanza, alabarda tal Caffri, maghmula minn injam
ASSEGAI } li jismu *assagay*.

ASSEMBLAGE—gemgha, ġabra.

ASSEMBLE—tiġbor, tiġma.

ASSEMBLING—gemgha flimchien.

ASSEMBLY—gemgħa ta nies f'post f'cunsill, f'korti ecc. it-tieni tahbita bit-tambur biex jinġabru is-suldati.

ASSEMBLY-ROOM—camra fejn, jinġabru in-nies, l-actar iżda għas-sfin.

ASSENTATION — ammissioni; meta tammetti, taccetta.

ASSENT—trid, tapprova, taccetta, accordiu; *Royal assent*, approvazioni tar-Re biex ighaddu xi ligijet li icunu saru fil parlament jew fill cunsill.

ASSENTIENT—dac li jaccetta, li irid, jew li japprova.

ASSENTINGLY—b'mod li juri ASSENT (ara).

ASSERT—tgħid, tiddichiara fis-shih; tiddefendi bil għamil u bil cliem.

ASSERTION—ghajdut, dichiarazioni, affermazioni.

ASSERTIVE—positiv, żgur.

ASSERTOR—dac li ighid.

ASSERTORY—li jafferma.

ASSESS' — tintaxxa; iġġaghal li titħallas somma fuk xi haġa ; tistma haġa, bini ghat-taxxa.

ASSESSABLE — li jista icun intaxxat.

ASSESSMENT—l-intaxxar, taxxa; tara, tistma haġa, bini ecc. għat-taxxa.

ASSESSOR—assessur; wieħed li jistma haġa għat-taxxa; assistent, dac li igħin l-imħallef fil korti; assistent legali.

ASSETS — oggetti, *effetti*, ħwejjeġ, proprietà li iħalli wieħed fit-testment biex bihom jitħallsu id-djun, legati ecc.

ASSEVER / ASSEVERATE — tibka tgħid, issostni dejjem, l-istess ħaġa; isehh fl-istess cliem.

ASSEVERATION — affermazioni sollenni.

ASS-HEAD — stupidu, wieħed li għandu ras ta ħmar, mhux intelligenti.

ASSIBILATE—tagħmel ħoss bħal meta tippronunzia il littra "S" fil chelma *sassla.*

ASSIDENT — li jaccompanja, li jigi ma... *assident signs,* sinjali li actarx jiġu ma marda.

ASSIDUITY — assiduità, diligenza, applicazioni, ħidma continua, li ma taktax.

ASSIDUOUS—costanti, li ma jonkosx, sħiħ, li icompli fl-applicazioni, fl-istudiu, xogħol ecc.

ASSIENTO—cuntratt li dari chienet tagħmel Spanja ma potenzi oħra biex idaħħlu, jew igibu l-irsiera suwed fl-artijet spanjoli tal America t'isfel.

ASSIGN—tati, iggib, icciedi, tistabilixxi; *let me know when you are to assign the time and place for our meeting;* għarrafni meta tcun sejjer tistabilixxi il ħin u il post għal-lakgħa tagħna; *why don't you assign a reason?* għaliex ma iggibx, ma tatix raġuni? *he is to assign this cheque,* hua sejjer iciedi dan ic-*cheque.*

ASSIGNABLE — trasferibbli; li tista iccediħ, jew tatiħ.

ASSIGNAT—avvis publicu; nota, ordinanza, maħruġa mill Gvern, tar-rivoluzioni ta Franza.

ASSIGNATION — assenjazioni, patt, ftehima għall lakgħa fejn u xħin wieħed jiltaka (l-actar għan-namrati).

ASSIGNEE—dac li lilu tagħmel assenjazioni.

ASSIGNMENT— assenjazioni, cessioni, proprietà; mgħax mgħoddi minn idejn għall oħra; il ħaġa jew proprietà mgħoddija.

ASSIGNOR—dac li igħaddi, jittrasferixxi mgħax ecc.

ASSIMILABLE—li jista icun imxebbaħ; mdakkas ma ħaġa oħra.

ASSIMILATE—ixxebbaħ, iggib bħal ħaġa oħra, tibdel l-ichel f' sustanzi għall gisem.

ASSIMILATION—assimilazioni, tibdil; il process li biħ l-annimali u is-siġar jieħdu gewwa fihom l-ichel u ibiddluh f'għajxien, f'sustanza f'gisimhom.

ASSIMILATIVE—li għandu il kawwa, li jista ibiddel f-xebħ ecc.

ASSIMILATORY—ara ASSIMILATIVE.

ASSIST—tgħin.

ASSISTANCE—għajnuna.

ASSISTANT—assistent, wieħed li jati għajnuna, li igħin.

ASSISTLESS—minn għajr għajnuna.

ASSIZE / ASSIZES — Is-sisa, korti, sessioni, bli imħalfin u ġurati, ġurì; ordinanza biex tirregula (tara humiex mexjin sewwa) il chejl, il pis u il prezz ta xi ħwejjeġ tal ichel ecc. il pis, il chejl jew il prezz stess: tintaxxa, tirregula, tiffissa; *assize of bread,* tariffa tal ħobs, *he was tried at the assizes;* chien għadda ġuri (mil korti ta Is-sisa).

ASSIZEMENT — spezzion; verifica tal pisijet u il chejl.

ASSIZER (of weights) — spettur tal pis u il chejl, catapan.

ASSIZOR—ġurat (fl-Iscozia).

ASSOCIABLE — socievoli; li jista jissieħeb.

ASSOCIATE—tissieħeb, tagħmel ħbieb, tgħakkad fil ħbeberija, f'cumpannija, tagħmel sħab, f'ufficiu cumpannija ecc. sieħeb.

ASSOCIATESHIP—il għakda, li stat ta min icun sħab (sieħeb).

ASSOCIATION—società, għakda, xirca.

ASSOCIATIONAL—ta società.

ASSOCIATIVE—li għandu il qualità, li jista icun f'società (sħab).

Assoilzie—(fil ligi Scozzisa) taħfer, teħles; ma tatìx castig, multa, piena.

Assonant—li jixbeħ, jew li għandu l-istess leħen bħal ħaġa oħra.

Assonance — assonanza; xebh ta leħen ìeħor; rima, takbil (fil poesija) ħażin.

Assort—tagħżel; tirranġa għall loc jew post; tiftiħem; tcun takbel f'ħaġa: *there are about 20 men employed in the Post Office to assort the letters and papers*, hemm dwar 20 ruħ impiegati il Posta biex jagħżlu l-ittri u il gazzetti (għal fejn icollhom imorru).

Assortiment—għażla, assortiment.

Assuage—tnakkas, ittaffi.

Assuagement—nukkas.

Assuager—dac li itaffi, inakkas.

Assuasive—li itaffi, li inakkas.

Assuefaction—drawwa.

Assuetude—drawwa, usu.

Assume — tassumi, tieħu fuk spallejc; tagħmilha ta prusuntus; turi dac li m'inthix. *I shan't assume the responsibility;* Jena ma nieħux irresponsabiltà; *you assume too much*; inti jidirlec li taf wisk.

Assumer — wieħed li hu prusuntus, arroganti.

Assuming—arroganti, presuntus.

Assumpsit—promessa, wegħda, cuntratt, patt bil cliem.

Assumption—assunzioni, dac li wieħed jippretendi, jeħu (fuk spallejh) l-izgħar proposizioni ta sillogismu; tlugħ is-sema. *The feast of the Assumption of our Blessed Virgin*; il festa ta Santa Maria.

Assumptive—li jista jittieħed ecc.

Assurable—li jista icun sgurat.

Assurance—sicurtà.

Assure—tassicura.

Assured — sgurat; *he himself has assured me*, hua stess sgurani.

Assuredly—certament, sgurament.

Assurer—dac li jisgura, li jagħmel tajjeb.

Assurgent—li jitla tond, mgħawweġ (siġra, xitla ecc.)

Assyrian—assiriu, mill-Assiria.

Astatic—minn għajr ma jekaf il fuk lejn il pol (fil magnetismu).

Asteism — asteismu; ironìa fina, rkieka; ħabta li icollu wieħed jidħac, jew igħaddi iż-żmien, bil għakal bla ma iħalli min jinduna, lil xi ħadd.

Aster—pianta bil fiuri bħal stilla.

Asteria—żaffir, ħaġra preziusa illi meta taksama min-nofs tidher bħal għamla ta stilla b'sitt frieghi.

Asterias—ħuta (stilla).

Asteriated—bil frieghi bħal stilla.

Asterisk—stilla zgħira (*) li jusawħa fil cbitba (fil cotba) biex turi li ħil faċċata (isfel) hemm xi annotazioni, xi tifsir fuk dac li tcun ta..ra; ġabra għankud ta cwiecheb.

Astern—lejn il poppa; lura.

Asteroid — asteroide; waħda mil pianeti, cwiecheb, żgħar bejn l-orbiti (il mogħdijet) ta Marte u Jupiter.

Asteroidal—li għandu għamla ta chewcba.

Asthenic — deboli, minn għajr saħħa.

Asthenology—astenologìa; studiu, tagħlim fuk il mardijet li jitnisslu middebolezza.

Asthma—ażma.

Asthmatic — ażmaticu; wieħed li ibati bl'ażma.

Astir—miexi; għaddej, mċaklak.

Astomatous / Astomous } minn għajr ħalk

Astonish — tistgħageb, tibka scantat; *don't be astonished*; la tisgħagibx; *I shan't be a bit astonished*, xejn ma nistgħageb.

Astonishing—tal għageb, li igħaggeb.

Astonishment—għageb; *I was struck with astonishment* bkajt mistgħageb; *he was filled with astonishment* baka mgħaggeb, mibluħ.

Astound—timla bil għageb; tgħaggeb, tibka scantat.

Astounded—mgħaggeb; mibluħ bil għageb:

Astraddle — riecheb b'sakajk miftuħa, bħal meta tircheb fuk id-daħar taz-ziemel ecc.

Astræa—Astrea, Erigone, Alla falz tal giustizia (fli studju tal mitologìa); speci ta kroll għamla ta stilla.

Astragal—disinn bħal circhett imkabbes il barra fit-tarf ta fuk jew t'isfel ta colonna; dac il ħanec li icun hemm mad-dawra tal fomm ta xi canun.

Astragalus—dic il għaksa, għadma li tgħakkad mal kasba tas-siek.

Astral—tal chwiecheb, ta li stilli; *Astral lamp*; lampa li tixgħel taħt il ħgieġ biex titfa id-dawl collu fuk mejda ecc.

Astray—mitluf; mux fit-triek sewwa, barra mit-triek, *you are going astray*; inti miexi ħaziñ; *why do you lead him astray?* għaliex kiegħed tmixxih ħażin.

Astrict—tagħfas, tistringi.

Astriction — għafsa, stringiment, siccar.

Astride — b-sakajc miftuħa bħal meta tircheb ziemel. *I saw him standing astride upon the wall,* rajtu kiegħed riecheb b'sakajh miftuħa, (l'waħda l'hawn u l'oħra l-hinn) fuk il ħajt.

Astringent — stringenti li jagħfas li jissicca, li jorbot; medicina li iżżomm il fetħa, (xoljiment ta msaren).

Astrite } gebla bħal stilla — ara
Astroit } Asteria.

Astrography—astrografia; studiu, descrizioni, discors fuk il chwiecheb.

Astrolabe—astrolabiu, strument li bih jieħdu, ichejlu, isibu il għoli taxxemx, chwiecheb ecc. fuk il baħar.

Astrologer — Astrologu; wieħed mħarreġ fl-astrologia.

Astrologic } tal astrologìa.
Astrological }

Astrologize—tagħmilha ta astrologu.

Astrology—Astrologìa, xienza, studiu li bih jissoponu illi icunu jafu, jagħarfu, x'għad isir, x'jiġri billi jaraw u josservaw li stilli, (il chwiecheb). Chif inhuma keghdin, u chif jimxu ecc.

Astrometeorology—Astrometeorologìa; studiu biex iħabbru it-temp permezz tal kamar u 'l chwiecheb. (Ara Meteorology).

Astrometer — Astrometru; strument biex tara chemm jiddu il chwiecheb, waħda actar jew iżjed mill oħra.

Astronomer—Astronomu; wieħed li jaf jistudia l-astronomìa.

Astronomic } tal astronomìa.
Astronomical }

Astronomy—Astronomia; ix-xienza li tittratta fuk ix-xemx, il kamar, il chwiecheb u cull ma jidher f'wiċċ is-sema, u il mixi, il cobor, għamla tagħhom.

Astroscope — Astroscopiu; strument (antic) tal astronomìa magħmul minn żewġ coni (lembutijet) illi fukhom cħienu maħżużin il costellazionijet.

Astrotheology—teologìa (ibbasata) mwakkfa fuk li studiu tax-xemx, kamar ecc...

Astrut—mimli bih in-nifsu; minfuħ, cburi; *Astrut with pride,* mimli bissuppervia.

Astute—ħażin, li jilħaklu, macacc.

Astutely—bil ħażen, bil ħzunija.

Astuteness—ħażen.

Asunder—f'żewġ bcejjeċ; f-biċċtejn min-nofs, fi tnejn; *to cut asunder* taksam tnejn (f-bictejn); *to put asunder* tofrok.

Asylum—post, loc, ricoveru, (fejn wieħed jirtira); *Lunatic Asylum*; il manicomiu (tal imgienen) *Orphan Asylum* Orfanutrofiu, fejn huma miżmuma l-iltiema.

Asymmetry—nukkas ta simmetrija; minn għajr ma icunu (ħwejjeġ) mkeghdin bil proporzioni bejniethom.

Asymptote — assintotu (fil geometrìa) linja li tersak dejjem lejn linja oħra curva (mgħawġa) iżda ittawwalha chemm ittawwalha ma tilħaklha (ma tmiss magħha) katt.

Asynastete — mhux mgħakkad; Asynastete sentence, discors mhux mgħakkad, bħal: *I came, I saw, I conquered,* gejt, rajt, rbaħt.

Asyndeton — discors, cliem li ma fihx rabta bejniethu, bħal: *mort, rajt, xtrajt*; *went, saw, bought.*

At—fi, fill, lejn, lill għall; *at Rome* Ruma (f'Ruma), *at six o'clock* fis-sitta; *at home,* id-dar; *at present,* issa (f'dan

il hin) *at the most*, l-actar l-iżjed ; *at least* għall-ankas ; *at last* fl-aħħar (sa fl-aħħar) *at peace* fil paci; *at an end*, fl-aħħar, fit-tarf; *at your leisure* meta tcun comodu, meta tcun tista; *who is laughing at you ?* min kiegħed jidħac bic ? *I will be laughed at*, jidħkcu bija; *at sea*, fuk il baħar; *at hand* krib, vicin, ħdejn ; *at all*, affattu; *not at all*, xejn affattu ; *at your request*, meta trid, meta titlob int; *look at that ship*, ħares lejn dac il bastiment; *he shot at the Queen*, spara għar-Regina.

Atabal—tambur tas-suwed.

Ataghan—xabla torca; stallett twil li jusaw it-Toroc, tagħan.

Ataman—cap tal Cosacchi (Russi).

Ataxy—nukkas ta ordni, disordni, tgħerfix, irregularità jew taklib fil gisem; għamla (xorta) ta marda.

Ataxic—Atassia. (fil medicina)

Ate—(it-témp passat tal verb *to eat)* chiel ; *he ate two pears* chiel żewġ ħawħiet.

Ate—Alla falz (mara) tal ħsara.

Atelene — inperfett, bla għamla sewwa.

Atelier—(bil Francis) ħanut, loc, post, studiu ta pittur jew ta scultur.

Atellan } tad-drammi ta Atella
Atellans } (mictubin minn Atella).

Athanasian—ta Atanasiu, iskof ta Lixandra, fir-raba seculu; *Athanasian Creed*, il Credu ta Atanasiu.

Atheism—ateismu, li ma temminx li jesisti Alla.

Atheist—Ateu, wieħed li ma jemminx bl-esistenza t'Alla, li ma jemminx li hemm Alla.

Atheistic } tal atei.
Atheistical }

Atheize—tagħmel ta ateu.

Athenœum } ateneu; tempiu f'Ateni dedicat lill *Athene*, fejn li sculari u 'l chittieba tal poesìa jiltakgħu biex isemmgħu lill xulxin u jiccorrieġu ix-xogħol (il chitba tagħhom.
Atheneum }

Athenian—ta Atene; wieħed minn Atene, atenis.

Atheous—tal atei; ħażin.

Atherina } ħuta, bħall mulett.
Atherine }

Athermanous — li iżomm jew li ma iħallix tgħaddi is-sħana minnhu.

Atheroma—tumur bħal żirma.

Athirst—bil għaċċ; ansius.

Athlete—atleta, wieħed li jiggieled, li jissara biex juri saħtu; wieħed li għandu saħħa cbira u mħarreġ biex juri chemm jiflaħ.

Athletic — tal atleta; (kawwi, f'saħtu).

Athleticism — prattica, taħriġ fil wiri tas-saħħa.

Athletism—saħħa fil musculi.

Athwart — min-nofs, la genba, b'mod li isallab (igħaddi min-nofs) u iħawwad, igħerfex jew jicconfondi.

Atilt—arbulat, wiekaf minn banda waħda; f'kagħda ta meta wieħed (ragel) icun lest gej bil girja biex jinfed bil lanza jew bl-alabarda; *put the wine barrel atilt;* kiegħed il bittija tal imbit arbulata (għalliha minnaħħa l'waħda).

Atlantean—tal Atlas, jew li jixbaħ l-Atlas (ara Atlas).

Atlantes — figuri ta rgiel magħmulin biex iservu bħala colonni, jew pilastri, biex iżommu xoroc ecc.

Atlantic—Atlanticu, isem ta wieħed mill oceani.

Atlantides—(fl'astronomìa) il plejadi.

Atlas—atlas;ġabra ta mappï fi ctieb wieħed; xogħol magħmul biex juric il kagħda ta suggetti wara xulxin; drapp, bħal satin, li jinħadem fil pajjisi tal lvant; l-ewwel ħolka, jew għadma fis-sinsla tad-dahar(fil għonk) li iżżomm fukha ir-ras; ragel (Titan) favulus, li igħidu illi iżomm id-dinja fuk spallejh.

Atmidometer—ara Atmometer

Atmological—tal atmologìa.

Atmology—atmologìa; ix-xienza, li studiu, fuk l-evaporazioni, jew it-tibdil tal ilma fi fwar.

Atmometer — strument biex tara chif u chemm issir evaporazioni.

Atmosphere—aria, dic li biha hija mdawra id-dinja.

Atmospheric } tal atmosfera.
Atmospherical }

Atoll—gżira magħmula mill kroll.

Atom—farca, atomu, biċċa li ma tistax tarġa tinkasam; l-iżgħar biċċa: *He crushed the glass to atoms*: farrac (chisser) it tazza trab.

Atomic—tal frac; rkik, żgħir ferm.

Atomism—it-tagħlim tal atomi.

Atomist — wieħed li jammetti il fisolofia tal atomi.

Atomize—tagħmel atomi, tfarrac, tagħmel ħaġa trab.

Atomization—il għamla, il kalba (minn takleb) ta ilma f'raxx.

Atomology—ara Atomism.

Atomy--atomu; scheletru.

Atone—tpatti; *he did this to atone for his sins*; hua għamel dan biex ipatti għal dnubietu.

Atonement — tpattija, ħlas biex tpatti. *Do penance as an atonement, for your faults*; agħmel penitenza(biex tpatti) għall dnubietec.

Atonic—minn għajr ton, snervat, bla nervi; medicina li ticcalma, ittaffi l-ugieħ.

Atony—debulizza, reħja jew telka fil gisem.

Atop—fil kuċċata, fuk nett.

Atrabiliarian } li ibati bil melanconia, jew swied il kalb; trist,ta kalbu sewda.
Atrabiliar }
Atrabiliarious }
Atrabilious }

Atramentaceous } sewdieni; bħal linca, culur tal linca.
Atramental }
Atramentous }

Atramentarious—bħall linca; tajjeb biex issir il linca minnhu.

Atrip—merfuh, mtalla dritt il fuk, bħal meta itellgħu ancra fid-dritt; jew jisaw (itellgħu) il klugħ fl'arblu ta fuk.

Atrium—intrata, l-ewwel appartament jew camra f-dar tar-Rumani; il wesgħa, il bitħa (ta kuddiem) f-dar Rumana.

Atrocious — aħrax, kalil, ta kalb ħażina form.

Atrociously—bl-acbar ħruxija.

Atrociousness } ħruxija mill akwa.
Atrocity }

Atrophy—consunzioni; meta wieħed jonkos, jintemm rkik rkik, għaliex ma icollux għajxien biżżejjed.

Atropina } velenu kalil li isir mill belladonna.
Atropine }
Atropia }

Attach —twaħħal, iġġongi, torbot flimchien; tinħabb, iġġagħal min jingibed lejc; tarresta bniedem, tieħu ħwejjeg ta xi ħadd b'mandat.

Attachable—li jista icun mwaħħal marbut, arrestat, jew makbud b'mandat jew sequestru.

Attachè — wieħed impiegat f-ambaxxata; wieħed min-nies impiegati mal ambaxxatur.

Attachment—attaccament; mħabba; arrest, sequestru.

Attack—attacc; assalt; *the soldiers will attack the fort by night*; is-suldati jattaccaw (jaħbtu għall) fortizza billejl.

Attacker—min jattacca, jew jassalta.

Attackable—li jista icun attaccat, assaltat.

Attacottic—tal Attacotti, razza ta nies, Bretoni antichi, alleati ta li Scoti (scoċċisi).

Attagas } xorta ta faġan li jinsab fl'artijet ta nofs inhar (t'isfel) tal Europa.
Attagen }

Attain — tieħu, tasal biex tieħu, tacquista, takla, issib. *I don't know how he is to attain to happiness*;ma nafx chif irid isib (jasal fil) felicità. *To attain to honours you have to work hard*, biex tasal biex tieħu l-unur trid taħdem sħiħ.

Attainable—li jista icun acquistat; li tista tasal fiħ, ecc.

Attainder—taċċa, (tebgħa) accusa, disunur, convinzioni ta delitt; mewt civili, jew kirda mis-società; *to reverse an attainder*, tneħħi, tħassar, l-accusa minn fuk bniedem, tarġa tatiħ lura l-unur li icun tilef; *to work an attainder*; tippriva bniedem (b'sen

tenza) mid-drittijet civili; tipprivah mid-drittijet, toktlu civilment.

Attainment — acquist; il ħaġa li tacquista, takla, jew icolloc; talent, intelligenza; *he is a man of much attainment*; hua ragel ta bosta intelligenza.

Attaint — tebgħa (fl-unur), taċċa, accusa; ferita f'rigel ta żiemel; tintaċċa, tucża, ittabba l-unur; ticcorrompi, tixtri bniedem favur tiegħec; *to attaint a man of high treason*. Tucża bniedem fuk delitt contra ir-Re; *they tried to attaint the jury*: riedu, ittantaw li jiccorrompu (jixtru favur tagħhom) lill ġurati.

Attainted —accusat, corrott (mixtri biex tagħmel favur.

Attaintment } **Attainture** } it-tebgħa, accusa, taċċa li wieħed icollu.

Attar — rieħa tfuħ imnissla mill fiuri.

Attar of roses —ara otto.

Attemper— tittempra, ittaffi, trattab, tħallat flimchien xi ħwejjeġ bil kies chif imiss—ara Temper.

Attemperate — ittemprat (bit-tempra) mdakkas, proporzionat; adattat.

Attempt —tipprova, tittanta, tisperimenta, tisforza, tagħmel attacc, tati is-salt (tipprova) li twakka taħt idejc lill xi ħadd; prova, sforz, speriment, *there were several attempts at the Sultan's life*; chien hemm bosta attentati (taw chemm il salt) biex joktlu is-Sultan.

Attemptable—li tista tittanta, tipprova tagħmel speriment għalih.

Attempter —min jipprova, jisperimenta.

Attend—ticcumpanja, twassal, isservi lill xi ħadd; tcun presenti (tmur f'post) tagħmel attenzioni jew tittendi. *Why does he not attend regularly (at school)*;għaliex ma jigix (ma icunx presenti) regulari (l'iscola). *Good many officers went to attend the Prince.* Bosta ufficiali marru jiccumpaniaw (marru mal) Princep. *Who is attending this patient?* Min kiegħed jarah (jeħu cura ta) dan il marid? *The best thing for you to do is to attend better to your work*: l-aħjar ħaġa li tagħmel hija li tokgħod attent actar għax-xogħol tiegħec, (li tagħmel aħjar dac li għandec tagħmel).

Attendance — attendenza; (chemm jiġu nies ecc.) presenza (chemm icun hemm nies); servizz, seguitu, accompanjament. *What is the average attendance of this school?* Chemm jiġu tfal bejn wieħed u ieħor, (minn ġurnata għall oħra) f'din li scola? *She is one of the Ladies in attendance to the Queen*; hija waħda minn dawc li għandha ma dwara ir-Regina (biex isservih a).

Attendant – attendent; wieħed li iservi, li jaccompanja (imur jew icun ma dwar xi ħadd).

Attent —attent.

Attention—attenzioni; *pay attention to what you say*; ara x'inti tgħid, okgħod attent għal dac li tgħid.

Attentive —attent, b'għajnejc miftuħa, bil cont, jew bil cura.

Attentively — bl-attenzioni, bil cura.

Attentiveness —attenzioni, cura.

Attenuant—attenuanti, li inakkas, li iħaffef; iħoll jew jagħmel actar ħaġa maħlula (mhux magħkuda).

Attenuate — tnakkas, tħaffef; mnakkas.

Attenuating—li inakkas, iħaffef.

Attenuation —nukkas.

Attest—ticcertifica; tagħmel certificat, tcun xhud, tagħmel xieda, tafferma.

Attestation — certificat, attestat, xieda.

Attester } **Attestor** } dac li jagħmel certificat jew attestat; xhud.

Attic—ta Attica (il Grecia) jew ta Ateni (il belt ewlenija tagħha) wieħed mill belt ta Attica; (stil) pur, eleganti, sabiħ, classicu; *the attic story*, il pian ta fuk, il camra ta fuk nett (irrāf) soffitt; *attic dialect*; id-dialett tal lsien Griec.

Atticise } **Atticize** } tmur (tagħmel) mal lsien ta Attica.

Atticism—atticismu, still particulari, idioma ta' lsien Griek usat mill Atenisi; espressioni (ġabra ta cliem) concisa (fi ftit) u elegant.

Attire—tlibbes, iżżejjen bi lbies; libsa, ornament; il frieghi tal krun tac-cerv.

Attiring—lbies; ornament.

Attire—kagħda, xeħta, posizioni tal gisem (jew ta xi statua); mġiba.

Attorney — procuratur; (legali) Attorney General, procuratur generali (l-Avucat tal Curuna).

Attorneyship — ufficciu, impieg jew carica ta procuratur.

Attract—tiġbed lejn; tħajjar.

Attractable—li jiġbed, li iħajjar.

Attractability—attrattiva,gibda.

Attractingly—b'mod li jiġbed.

Attraction — gibda; ħajra lejn ħaġa.

Attractive — li jiġbed, sabiħ, li iħajjar.

Attractiveness—gibda.

Attrahent—attraenti, li jiġbdec.

Attrectation — maniġġ continwu (meta timmaniġġa ħaġa b'idejc cull mument jew spiss).

Attributable—li tista tattribwih, attribwibbili.

Attribute — tati, tattribwixxi; *I attribute this to himself*; jena ngħid li dan hu għamlu.

Attribute — attribut, proprietà, qualità.

Attribution—attribut, tifħira, raccomandazioni.

Attrite — moħfi, mecul bil ħacc (mà xulxin) misjur, ruħu fi snienu.

Attrition—ħacc (ma xulxin).

Attune—ticcorda (strument).

Atypic—minn għajr l-ebda tip, speciali.

Aubaine—wirt li jibka għall curuna (għall gvern) ta xi ħadd li imut barra mil pajjis, u ma icollux niesu li jirtuh.

Aubin—pass ta ziemel bejn in-nofs trott u il galopp.

Auburn—ismar, scur; lewn il kastan.

Auction—rcant. *This is to be sold by auction*; dan sejjer jinbiegħ fi rcant, sejrin jircantawh.

Auctioneer—rcantatur.

Audacious — ardit, li jissogra, bil curaġġ.

Audacity—ardir, curaġġ cbir.

Audible—li jinstama; *in an audible voice*, b'leħen li jinstama.

Audibly—b'leħen għali (li jinstama).

Audience — is-smigħ; udienza; innies li icun hemm jisimgħu priedca, discors ecc. *The Pope gave me an audience.* Il Papa tani udienza (daħħalni biex nista nchellmu). *The preacher had a selected audience at his sermon*; il predicatur chellu nies magħżula (nies li jafu u jistgħu jifhmu) jisimgħuh; Audience Chamber, il camra (is-sala) tal udienza; is-sala tal ambaxxatur.

Audiometer — strument biex tipprova is-smigħ (tissamma).

Audiophone—strument li bih iġġagħal lil min hu trux jisma.

Audit—esami, revisioni ta cont.

Audit-house — sacristia (ta catidral).

Audit-Office—ufficciu tal Auditur.

Audition—is-sens tas-smigħ.

Auditor—auditur, dac li jesamina il contijet.

Auditory—min jisma, uditorju, udienza; tas-smigħ; il post fejn wieħed jokgħod biex jisma, *The auditory nerves*; in-nervi (nervatura) tas-smigħ; *the judge called the witness up to his auditory to hear him better.* L-imħallef ġagħal lix-xhud jitla (fuk il banc) ħdejh biex jisimgħu tajjeb (sewwa).

Auditress—auditrici(auditur mara)

Auf — ibleh, belhieni, wieħed li għandu ftit u xejn moħħu ħafif (ara Oaf).

Au fait—(bil Francis, tinkara *ofè*); wieħed informat tajjeb, li jaf il fatt tiegħu; bravu, għaref.

Augean — mimli shiħ bil ħmieġ, maħmug sħiħ; scabrus, difficultus; *the augean stables*; chienu li stalel tal bhejjem ta *Augia* fejn chien iżomm daks 3000 ghendus u li għall 30 sena ma ħammlilhom katt, u li mbagħad *Ercole* biex inaddafhom ġagħal li idawwru l-ilma collu tax-xmara *Alfeo* għal ġo fihom.

Auger—trapan, berrina cbira.

AUGET—tubu, canal mimli bil porvli, furnella, biex itajru il blat fil barrieri, jew meta icunu jaktghu (ihaffru) xi foss.

AUGHT—xi ħaġa; *for aught I know*, sa fejn naf jen; milli nista nara (naf) jen.

AUGMENT'—iżżid, tcabbar, tcattar.

AUGMENTABLE—li jista jiżdied, jicber, jew joctor.

AUGMENTATION—żieda, cotra.

AUGMENTATIVE—li jista iżid, jew jiżdied.

AUGMENTER—dac li iżid, icabbar, jew icattar.

AUGUR—habbār (dac li iħabbar).

AUGURATION—taħbira, (auguriu).

AUGURIAL—ta taħbir.

AUGURSHIP—ufficiu, loc, ta taħbir

AUGURY—taħbira, auguriu.

AUGUST—Awissu (it-8 xahar tas-sena) msemmi għall Imperatur Roman Augustu.

AUGUST — cbir ferm, maestus, li igib biża jew kima cbira.

AUGUSTAN—ta Augusto, *the Augustan age*; is-seculu (iż-żmien) ta Augustu; msemmi għall letteratura li għaddiet il kuddiem fih.

AUGUSTINS } AUGUSTINIANS } agostiniani; patrijet ta Santu Wistin.

AUK—xorta ta tajr tal ilma.

AULIC—tal korti reali. *The Aulic Council*, l-ogħla korti (ta dari) tal Imperatur tal Germania.

AUNCEL-WEIGHT —xorta ta miżien antic.

AUNT— zija; *Aunt Sally*, logħba, meta igaraw bil lasti tal injam għal xi figura (ragel tat-tiben ecc.) biex itajrulu il pipa minn ħalku.

AURA—żiffa rkika; fwar, nifs mixħut il barra.

AURAL—taż-żiffa, tal aria; li għandu x'jaksam mal widnein.

AURATE—(fil chimica) deheb mħallat; taħlita tal acidu aureu (tad-deheb) ma ħaġ'oħra actar baxxa.

AURBAT } AUREATE } tad-deheb; ndurat (maħsul bid-deheb).

AURELIA—il fosdka ta insett.

AUREOLA—circu; dawra, bir-raggi, raggiera.

AURIC—li għandu x'jaksam, li gej mid-deheb.

AURICLE—il widna ċchejcna, orecchietta.

AURICLED—bil widnejn.

AURICULAR—tal widna, tas-smigħ; li jingħad, li tafdah fil widnejn; bħal krar.

AURICULATE } AURICULATED } li għandu għamla ta widna.

AURIFEROUS—li fih jew li jati iddeheb.

AURIFORM —għamla ta widna.

AURIGEROUS—li għandu culur iddeheb.

AURIGRAPHY — chitba bid-deheb, (maħlul).

AURISCALP—strument biex tnaddaf il widnejn.

AURIST—wieħed li jifhem fil widnejn (fil mard tal widnejn).

AURITED—li għandu it-tebkat bħal widnejn.

AUROCKS—ghendus salvaġġ.

AURORA — it-tbexbix, iż-żerniek, l-ewwel dawl ta fil għodu.

AURORA-BOREALIS — aurora boreali; dawl sabiħ kawwi li jidher fl-artijet tan-naħħa tal pol ta fuk. *Aurora Australis*; l-istess dawl li jidher innaħħa tal pol t'isfel.

AURORAL—tal AURORA.

AUROUS—tad-deheb.

AURULENT —culur id-deheb.

AURUM—deheb.

AUSCULTATOR— wieħed li wara li jispiċċa mill istudī u jieħu il lawria icun jistenna xi post, xi impieg.

AUSCULTATION—is-sengħa li tissamma; il mod li bih tgħaraf il mardijet, specialment tas-sider, billi tissamma it-taħbit ta ġol caxxa (tas-sider).

AUSPICATE—tinaugura; turi kuddiem.

AUSPICIOUS—li għandu sinjal favorevoli, ta auguriu tajjeb.

AUSPEX—wieħed li jeħu l-auguriu (xewka tajba).

AUSPICE / AUSPICES — tħabbira, auguriu, protezioni, favur; *under the auspices of the British*; taħt il protezioni tal Inglis.

AUSTER—ir-riħ nofs inhar.

AUSTERE—aħrax, kalil, sever.

AUSTERELY—bil ħruxija, bil killa, severament.

AUSTERITY—killa, severità, ħruxija, siccatura.

AUSTIN—Agostinian; *Austin friar*; patri Agostinian (ta Santu Wistin.)

AUSTRAL—ta (riħ) nofs inhar.

AUSTRALASIA—Australasia; l-isem li għandhom dawc il ħafna gżejjer li kegħdin għan-naħħa tax-xlocc tal Asia.

AUSTRALASIAN—mill-Australasia.

AUSTRALIA—Australia, l-acbar gżira tal Australasia.

AUSTRALIAN—wieħed mill-Australia.

AUSTROMANCY—tħabbir li isir mill osservazioni (taklib etc.) tar-riħ fuk il grajja li għad isiru.

AUTHENTIC / AUTHENTICAL — autenticu, veru, validu, li jiswa; approvat mill autorità.

AUTHENTICATE—tagħmel autenticu; tgħid, taccerta li ħaġa hija vera, approvata.

AUTHENTICATION — autentica, ħaġa magħrufa mil-ligi.

AUTHENTICITY—autenticità.

AUTHOR—Autur, wieħed li jaħlak jew jicteb xi haġa—min jicteb ctieb; *The first Author*, Alla; *Standard Authors*, auturi classici, l-aħjar chittieba.

AUTHORESS—autrici, mara li tagħmel, ticteb ctieb etc.

AUTHORITATIVE—li għandu l-autorità, is-setgħa; autorevoli.

AUTHORITATIVELY—b'maniera autorevoli, (li turi cmand jew setgħa).

AUTHORITATIVENESS — aria, qualità autorevoli; autorità, cmand fuk ħadd ieħor.

AUTHORITY — autorità, setgħa, stima; *established authorities*, autorità magħrufin (superiuri). *I heard this from good authority*, smajt dan minn banda tajba. *Believe him, he is an authority*, emmnu, dac autorità (ta min jokgħod għalli igħid hu); *This notice is not printed with authority* dan l'avvis m'ux stampat bill permess (cunsens) tas-superiuri.

AUTHORIZATION—autorizzazioni.

AUTHORIZE—tati l-autorità, is-setgħa, tautorizza.

AUTHORSHIP — qualità, professioni ta autur.

AUTOBIOGRAPHER—wieħed li jicteb il ħajja tiegħu stess.

AUTOBIOGRAPHY — autobiografia, ħajja ta wieħed mictuba minnu stess.

AUTOCHTHON—wieħed mill-ewlenin (nies) ta pajjis — mnissel f'dic l-art stess fejn icun.

AUTOCRACY — autocrazia; setgħa, cmand independenti; cmand f'idejn wieħed li ma jista għaliħ ħadd; gvern f'idejn bniedem waħdu biss.

AUTOCRAT / AUTOCRATOR — autocrate, re, princep assolut (li jiccmanda waħdu; titlu li għandu l-Imperatur tar-Russia

AUTHOCRATIC / AUTHOCRATICAL — autocraticu, assolut, li għandu il cmand collu f'idejh.

AUTOCRATRIX / AUTOCRATRICE — regina li għandha il cmand, is-setgħa collha f'idejha; autocratrici.

AUTOCRATSHIP — l-ufficiu, l-impieg ta autocrata.

AUTO-DA-FÈ—(bli Spanjol tinkara *o-to-da-fè*) cerimonia solenni li chienu jagħmlu fil korti ta l-Inghisizion ta Spanja, kabel ma jatu il mewt lill xi eretcu; is-sentenza li jakraw lill ħati; is-sessioni (iż-żmien) tal korti tal Inghisizion.

AUTOGENOUS — mnissel minnu innifsu, wieħed li inissel lilu in-nifsu.

AUTOGRAPH—il chitba, il firma ta dac li icun; *Are you sure that this is not your autograph?* sgur int, li din m'hix chitba (m'ux carattru) tiegħec?

AUTOGRAPHAL / AUTOGRAPHIC / AUTOGRAPHICAL — autograficu — tal chitba (tal firma) ta dac li icun.

AUTOGRAPHY—autografia; il manoscritt originali; il chitba li wiehed icun ħareg minn idejħ.

AUTOMATA—il plural ta AUTOMATON (ara).

AUTOMATH—wieħed li ighallem lilu in-nifsu.

AUTOMATIC / AUTOMATICAL } automaticu, li jaħdem waħdu (bħal li stoncu etc. tal annimali.

AUTOMATON—figura, ħaġa li tiċċaklak, li taħdem weħeda (b'xi macna, jew b'xi molol etc.) bħall arloġġ.

AUTOMATOUS—automaticu; li għandu is-setgħa li jaħdem weħdu (b'macna etc.)

AUTOMORPHIC—bi xbija ta dac li icun stess, li jixbeh dac li jagħmlu stess.

AUTONOMASY—actarx Antonomasia, nom comun usat f'loc nom propriu. *Are you going to town?* (*to Valletta?*) sejjer il belt? (Valletta).

AUTONOMIAN—tal autonomia.

AUTONOMIC / AUTONOMOUS } li għandu il gvern tiegħu stess, iggvernat minnu stess.

AUTONOMY—autonomia; gvern responsabbli; gvern li icun f'idejn innies tal pajjis stess.

AUTOPHAGI—għasafar li jakbu jieclu weħedhom malli jofsku.

AUTOPSICAL—ara AUTOPTICAL.

AUTOPSIA — autopsia, sbar, aċċess osservazioni personali; li wiehed jara b'għajnejh stess; *The corpse was sent to hospital for autopsy*; il cadavru bagħtuh li sptar għall autopsia (biex it-tobba jaraw biex miet).

AUTOPTICAL—li jidher bil għajnein ta dac li icun stess.

AUTUMN—il ħarifa, it-tielet staġun tas-sena (mill 21 ta Settembru sal 21 ta Dicembru).

AUTUMNAL—tal ħarifa, ta żmien il ħarifa.

AUXESIS — figura (fir-Rettorica) li biha il ħaġa tcabbara sħiħ, wisk.

AUXETIC—li icattar; li icabbar.

AUXILIARY—li jati il għajnuna, li igħin.

AUXILIARIES — it-truppi ta pajjisi oħra, li imorru bħala ħbieb biex igħinu xi potenza f'xi guerra; għajnuniet.

AUXOMETER — strument biex tara (tcejjel) il kawwa tal għajnein.

AVAIL—tiswa, tipprofitta, isservi; *what avails it to you?* x'jiswielec? *I wish to avail myself of this opportunity*, nixtiek nipprofitta ruħi minn din l-opportunità. *It avails not*, għall xejn, xejn ma jiswa... xejn ma iservi.

AVAILABLE—li jiswa, utili.

AVAILABLY—b'mod li jiswa.

AVALANCHE — valanga, biċċa silg (ilma magħkud) li tinkata mill muntanja, li tibka titgħerbeb l'isfel bil ħaġar (blat) b'collox li icollha mgħakkad magħha.

AVANT-COUREUR (bil Francis tinkara *Avànt-curèr*) wiehed li imur kuddiem biex javża li gej xi ħadd.

AVAN-GUARD—ara *Vanguard.*

AVARICE—regħba, xeħħa.

AVARICIOUS—rgħib, xħiħ.

AVARICIOUSNESS—xeħħa, regħba.

AVAST!—Żomm! bizżejjed! jekaf! (jusawha in-nies tal baħar).

AVAUNT!—(interiezioni) mur minn hawn! isa minn hawn! mur!

AVE—(Ave Maria) is-sliem.

AVEL—Żbula taż-żara (tax-xgħir).

AVE MARIA—Ave Maria (is-Sliema u'l Kaddisa).

AVENACEUS—tal ħafur.

AVENAGE—cens (ħlas) li dari chienu jatu (ihalsu) bil ħafur minn f'loc il flus.

AVENER / AVENOR } ufficial (impiegat) fli stalla tas-Sultan, li chellu il ħsieb tal ħuxlief (ħafur) taż-żwiemel collha.

AVENGE — titħallas (bil vendetta) tivvendica ruħec.

AVENGEANCE—ara *Vengeance.*

AVENGEMENT—vendetta, castig.

AVENS — ħaxixa (igħidula) mbierca.

AVENTAILE—ara *ventail.*

AVENTINE—posizioni, loc sigur — tal muntanja Aventina, waħda misseba għoljet ta Ruma.

Aventure—disgrazzia (accident).

Avenue — daħla, mogħdija, triek passaġġ bis-siġar, triek wiesgħa.

Aver—ticcertifica, tgħid fis-sigur, tati b'cert.

Average—il media; minn wieħed għall ieħor, is-somma media; *on an average*, wieħed għall ieħor, minn wieħed għall jeħor; *the average of the sum of 2, 6 and 7 is 5;* il *media* ta 2, 6 u 7 mgħadudin ma xulxin hija 5.

Averment—affermazioni, certificat.

Avernian—tal għadira (lago) *Averno* fl-Italia, msemmi għall intiena li hierġa dejjem mill ilma; u li għalhecc l'antichi chienu igħidu illi minn hemm tibka dieħel għall infern.

Averpenny—ħlas (ta flus) li fl-antic chien isir biex tingieb il carrozza tas-Sultan.

Averruncate — tistradica, tkaċċat, tekred.

Averruncation — kirda, tneħħija (minn post).

Averruncator — ronca, strument bħal mkass biex jiżbru is-siġar bih.

Aversant—li juri in-naħħa ta wara tal ìd (il maklub tal ìd).

Averse—cuntrariu, antipaticu.

Averseness — cuntrarietà, xewka cuntraria.

Aversion—mibgħeda, odiu, opposizioni, cuntrarietà; *I have an aversion to drink* għandi mibgħeda (nobogħdu wisk) ix-xorb; *he took an aversion of me,* sar jobgħodni (dar contra tiegħi) bla tarf.

Avert—tbiegħed, tneħħi, tiscansa, *heaven avert it!* Is-sema (Alla) jiscansana (ibiegħed minna dana).

Aves—għasafar (il plural ta *avis,* għasfur).

Avian—tal għasafar.

Aviary — guva, kafas jew gaġġa cbira fejn jinżammu l-għasafar.

Avidity—regħba, xeħħa, ħrara, xewka cbira.

Aviform—għamla ta għasfur.

Avocat—avucat.

Avocative—li isejjaħ.

Avocation — (dari chienet tfisser): tneħħi, tbiegħed, tħalli mill vocazioni, (issa) is-sejħa jew il vocazioni stess.

Avocet—ara Avoset.

Avoid — taħrab, tevita, titbiegħed minn; tannulla (tingassa) tneħħi għal collox.

Avoidable—li jista icun maħrub.

Avoidance—ħarba, tbegħida (minn tbiegħed).

Avoidless — li ma tistax taħarbu, tbegħdu, jew tiscansa minnu.

Avoirdupois — (mill francis, akra *avuadupuà*) pìs inglis (ta sittax l-ukija cull *libbra*) li jusawh għall użin tal oggetti collha, laħam, ħobs, faħam u il metalli collha barra mid-deheb u 'l fidda.

Avoset } avosetta; għasfur tajra
Avosetta } (tal ilma) li għandha sakajha għôlia, u munkar twil u rkik mtalla jew mgħawweg il fuk.

Avouch—ara Vouch.

Avouchable—li jista icun affermat, miżmum.

Avoucher—wieħed li jafferma, li jagħmel tajjeb bil chelma tiegħu; prova.

Avow — tistkarr, tiddichiara, tammetti, tgħid ċar u tond.

Avowable—li jista icun magħruf, jew dichiarat.

Avowal } dichiarazioni; tistkarr li
Avowance } tcun għamilt xi ħaġa.

Avowed—dichiarat, mistkarr.

Avowedly—bid-diher; kuddiem culħadd, dichiarat, mistkarr fil pubblicu.

Avowee—ara Advowee.

Avowry—l-att (il għamil) ta dac li meta jieħu sehmu mill ħwejjeg li icun issequestra, jistkarr (jiddichiara), li ha is-sehem li imissu.

Avulsion — tiċrita; ħatfa bis-salt, kasma tiċrita min-nofs.

Avuncular—per mezz ta ziju.

Await—tistenna, isservi, iddur b'xi ħadd.

Awake—tistembaħ.

Awaken — mistembaħ (participiu passat tal verb Awake).

Awakener — dac li ikajjem minn ngħas (meta wieħed icun rieked).

Awakening—il kawmien (mir-rkad).

Awaiting—niekes, m'hux hemm,

AWARD — tati (lill minn jisthokklu) premiu ecc.; tati b'sentenza; tara minn hakku; sentenza, hakk.

AWARDE — dac li jati b'sentenza, lill minn hakku — mhallef.

AWARE — mwidded, mgharraf, infurmat, attent jew inducrat; *I am not aware of this.* Jena ma nafx (ma cont mgharraf b'dan); *as far as I am aware* sa fejn naf jen. *Be aware!* okghod attent, indocra; *the policemen caught the thief before he was aware*, il pulizia kabdet il halliel ghall gharrieda.

AWAY — barra, fil boghod, assenti (mhux hemm, fil post); *go away! get away!* mur minn hawn; *the boy was sent away*, it-tifel baghtuh il barra; *my father is away from Malta;* missieri mhux Malta (siefer); *the poor soldier made away with himself*; l-imseichen suldat katel ruhu b' idejh (spiċċa, miet); *John, work away!* arma Gann ahdem, isa!

AWE — biża, tregħid, kima cbira, (venerazioni); *the chief awes his people into obedience*, il cap iżomm in-nies tieghu fil biża u l-ubbidienza.

AWEARY — ghajjen.

AWEATHER — faċċata tar-rih, gharrih.

AWBAND — trażżina (minn trażżan).

AWCOMMANDING — tahchem bil biża (billi tbażża).

AWEIGH — pendenti mdendel (l-ancra ta bastiment).

AWESTRUCK — mibluh, mimli, milkut bil biża.

AWFUL — mimli bil biża, maestus, stupend, tremend, tal cmand, li jisthokklu kima.

AWFULLY — tremendament, stupendament, maestusament.

AWHILE — ghal ftit taż-żmien; *wait a while* stenna ftit; *I met him awhile ago;* ltkajt mieghu ftit ilu.

AWHIT — l-ankas xejn; *not awhit;* l-ankas xejn, l-ankas ombra biss.

AWKWARD — goff, bla grazzia.

AWL — xifa.

AWLESS — li ma ikankalx (li ma jigbidx) kima.

AWN — żbula (tal kmuh).

AWNING — tinda tal incirata jew tal luna, ghax-xemx jew ghax-xita, tinda ta galleria.

AWNLESS — minn ghajr żbul.

AWNY / AWNED } li beda italla iz-żbula; biż-żbula.

AWOKE — mkajjem (passat tal verb *to awake*.

AWORK — li kieghed jahdem, tax-xoghol.

AWRY — mghawweġ, mibrum innaħha il wahda; werċ.

AXAL — tal fus.

AXE / AX } mannara, PICK AXE bakkun, BATTLE AXE mannara, strument li jiggwerraw bih.

AXE-HELVE — il mancu, il makbad tal mannara.

AXESTONE — hagra jebsa hadranija li minnha jaghmlu li mnanar.

AXIFEROUS — biż-zokk biss, (bla werak xejn) bhal fakkih.

AXIFORM — ghamla ta fus.

AXIL / AXILLA } il hofra ta taht l-apt (taht id-drigh); ir-rocna, id-dahla li issir fejn il fergha tohroġ miz-zokk, jew tal werka mill fergha.

AXIOM — assioma, sentenza, massima; (verità ċara, li tidher fiċ-ċar.

AXIOMATIC / AXIOMATICAL } ta assioma.

AXIS — linia, (vera, li tesisti jew le) li isservi bhal fus li fukha iddur xi haġa; *the earth's axis*, il linia (il fus) li fukha iddur id-dinja.

AXLE / AXLETREE } fus (tal injam jew tal hadid ecc.) li iddur fuku rota.

AXLED — bil fus.

AXUNGE — xaham ghar-roti.

AY-AYE — iva, tassew, anzi actar minn hecc.

AYAH — serva, camriera Indiana (mill India).

AYE — dejjem; ghall dejjem.

AYES — dawc li fil cunsill jivvotaw favur ta xi mozioni; dawc li jivvotaw favorevolment, li ighidu iva.

AYE-AYE — animal daks fenec tal liepru li jinsab bil-lejl fil gżira ta Madagascar, imsemmi hecc mill ghajta tieghu *ei! ei!*

Ayry—ara Eyrie,

Azalea — azalea, pianta, xitla bi fiuri ta ghamla ta kampiena u ifuhu ferm.

Azarole—xorta ta xewc; anzalori.

Azimuth—azîmut; arc tal orizzont li jittraversa (jofrok min-nofs) il meridian (ta xi mchien); Azimuth Compass; strument biex isibu il cobor, il wisa ta xi corp celesti.

Azimuthal - tal azimut.

Azoic—minn ghajr sinjal; ta hajja (organica.)

Azote—azotu (gas) (jew nitrogenu) hecc imsejjah ghaliex jekred (inehhi il hajja) tal annimali.

Azotic — tal azotu jew maghmul mill azotu.

Azotize—timla bl-azotu (tnehhi il hajja).

Azure—cahlani, lewn wićć is-sema.

Azured—ta culur cahlani.

Azure-stone — laspislazuli, hağra preziusa.

Azurite—malachita cahlanija, (hağra preziusa),

Azygos — musculi, vini, ghadam ect. li icunu wehedhom, mhux par jew tnejn tnejn.

Azymous —ażżmu bla hmira; mhux mitlugh.

B

B—it-tieni littra, u l-ewwel consonanti ta quasi l-alfabetti collha tad-dinja.

B, meta tcun ma *A* tfisser Baccillier, ghalhecc BA hija Baccillier tal arti, u meta tcun ma *C* tfisser kabel; BC, kabel Cristu.

L-Inglisi ighidu: *not to know a B from a bull's foot* (ma taghrafx B minn siek ta ghendus, jigifieri tcun injurant ghall ahhar.

B, chienet usata mill Lhud u 'l Grieghi floc in-numru 2; il Gharab biss issa ghadhom jusawha floc innumru 2; ir-Rumani jusaw il littra B floc 300 u meta icolla sinjal jew gibda fuka $\overline{B}$ tfisser 3000.

Baal—Alla falz maghruf mil Canaaniti u'l Fenici, iccunsidrat l-istess bhax-xemx.

Babble — tghid cliem mhux car, tomghod jew tobrom il cliem, titchellem fierah; titchellem wisk; tghid xi cliem li icun fdat lileç (sigriet).

Babe—tarbìa.

Babel - confusioni ta discors, ghajat, frattarija, ghagha.

Babish—ta tarbìa, ta tfal zghar.

Baboon — xadin ta razza cbira, b'dembu kasir, wićću twil u njeb kawwija.

Baby—tarbìa.

Babyhood—iż-żmien taċ-ċocou.

Baby-house—id-dar tal pupi.

Bac—xorta ta lanća, n astella biex jahdmu il birra.

Baccara / Baccarat — loghba Francisa tal carti, ighidulha ucoll *DO*, chell-ma taljana li tfisser nati.

Bacchanalia / Bacchanals — festi bis-socor li chienu jaghmlu l-antichi biex jatu gieh lill *Baccu*, Alla falz.

Bacchant—sacerdot ta Baccu.

Bacchante - sacerdotessa ta Baccu, jew dac li icompli fil festi ta Baccu.

Bacchic — fis-sacra mitluf, mormi.

Bachelor — ragel mhux miżżewweğ, ghażeb; wiehed student, li icun ta l-ewwel grad f'xi facoltà fl-Università.

Bachelorship —li stat tal ghażeb.

Back—dahar, wara, lura, mill ğdid ilu; tghin, timbotta, tiffirma wara xi carta cambiali; *a back blow*; dakka ta harta bil maklub (bid-dahar tal id); *the back door*; il bieb ta wara; *I shall be back soon*; dal wakt narğa nigi (nigi lura); *go back*; arğa lura; *he drew the soldiers back*; ğabar lura, rtira is-suldati; *come back*; arğa ejjà (ejja lura); *a few weeks back*; ftit gimghat ilu.

Backward / Backwards — lura (lejn wara) stupidu, wiehed li jibka lura, artab.

Backbite — tkassas fuk xi hadd, tghid, tghemghem fuk xi hadd minn warajh — fejn ma icunx jista jisimghec.

Backbiter—wiehed li ghandu lsienu hażin, jinfama, ighid contra xi hadd.

Backbone—is-sinsla tad-dahar.

Background—il fond ta xi quadru, li spaziu wara il figura ta xi pittura.

Backrent — chera, ħlas ta chera b'lura.

Backside—dic in-naħħa tal bniedem li għandu l'isfel minn dahru.

Backslide — tibdel, tiċħad ir-religion—tiġġarraf fid-dnubiet.

Bacon—laħam grass ta'l majjal immellaħ u mnixxef; *to save one's bacon*; issalva il kaleb u'l ġobna, issalva gildec jew rasec.

Bad—ħażin.

Bad, bade—ordna, ġagħal; il passat tal verb *to bid* tordna, iġġagħal.

Badge—sinjal biex wieħed jagħraf ħaġa minn oħra, riġment minn ieħor; timmarca, tagħmel sinjal.

Badger — annimal daks kattus li jaħżen il kamħ, jew li jisrak biex jeċol, taħt l-art fejn igħammar fix-xitwa; iddejjak u tissicca jew bil cliem jew bil għamil.

Badinage—ċajta, ħlieka.

Badly—malament, ħażin wisk, *we want rain badly;* għandna bżonn ix-xita-sħiħ, wisk, bil bosta; *he is badly off;* hua disgraziat wisk (sventurat) fin-negoziu, fl-affariet.

Baffle—tisfratta, tgħerfex, tħassar, iggib fix-xejn,

Bag—xcora, *carpet bag,* saccu-dinotti; *his wife packed off bag and baggage,* martu kabdet ħwejjiġha u marret għal collox.

Bagging—drapp tax-xchejjer.

Bagpipe—iż-żakk, cirimella (strument tad-dakk).

Bagatelle—bagatell, logħba li issir b'disa bocci u sticca (bastun, lasta) fuk mejda bit-tokob għal tal apposta; bagatella, ħaġa żgħira.

Baggage—bagalji, cxiexet u ħwejjeġ oħra li jieħdu jew icollhom is-suldati, jew min isiefer.

Bail — garanti, sicurtà, garanzìa; *who is your bail?* min hu il garanti tiegħec (min jagħmillec tajjeb,min jidħol għalic responsabbli), tneħħi, tiggotta l-ilma minn dgħajsa; dic il biċċa njam, jew lasta li icun hemm fuk it-tliet lasti tal-logħob *tal cricket.*

Bailage—dwana, ħlas li dari chienu iħalsu lill belt ta Londra ta xi oggetti li chienu jimbagħtu minn hemm.

Bailbond—patt, ħlas li jati il prigiunier, jew min jagħmillu tajjeb biex joħroġ meta issir il garanzìa.

Bailee—dac li icollu, jatuh l-oggetti, biex jeħu ħsiebhom, jafdawhomlu f'idejh.

Bailer, Bailor — dac li jati li jafda lil ħadd ieħor oggetti biex jieħu ħsiebhom.

Bailer—dac li jiggotta, ineħħi l-ilma minn xi dgħajsa jew bastiment.

Bailey—wesgħa bejn il ħitan ta fortezza.

Bailie, Bailiff — ufficial municipali (tal municipiu) ta li Scozia; wieħed li jibgħat il *warrant* ta arrest; ufficial tal giustizia.

Bailiwick—is-setgħa tal *bailiff* (ara).

Bailpiece — ic-certificat li jati il *bailiff* (ara).

Bairn—tarbìa, tifel, zgħir jew tifla zgħira.

Bait—lisca; tillisca; trejjak.

Baiting — liscar; xi ħaġa li tieħu (x'tiecol jew x'tixrob) meta tcun fil viaġġ, miexi ecc., iżda actarx għażżwiemel.

Baize—drapp tas-suf ordinarìu, bajjetta.

Bake—issajjar, tnixxef bin-nar jew bis-sħana.

Bake-house—forn, il post fejn issajjar, jew tnixxef ecc.

Bakemeats—laħam msajjar fil forn.

Baker—furnar; forn zgħir.

Baker-foot—siek mgħawġa.

Baker-legged — wieħed li għandu riġleih mgħawgin mir-rebutejh; rigleih ħnejja.

Bakery — is-sengħa tal furnar; il fran.

Balance—miżien; tiżen.

Balance-knife — sicchina li tpoggi fuk il mancu biex ix-xafra ma tmiss mad-dvalja.

Balance-sheet—carta li turi miġburin fukha collha flimchien il contijet.

Balance-wheel—bilancier.

Balancing — equilibriu, tweżin.

Balcony — gallarìa.

Bald — fartas, karghi, mnażża, mhux mżejjen.

Baldachin — baldacchin.

Balderdash — hafna cliem minn għajr sens, tlablib.

Baldhead — ragel, bniedem fartas, karghi.

Baldpate — il kargħa, ras fartasa.

Baldpated — karghi, fartas.

Baldric — cinturin (faxxa) ta fuk li spalla, mżejjen sabiħ.

Bale — balla ħwejjeġ; timballa; tiggotta, tneħħi l-ilma minn dgħajsa jew bastiment; flagell, castig, kirda, nichet.

Baleen — baliena (ħuta).

Balearic — tal baleari (tal gżejjer Majorca u Minorca).

Balefire — sinjal ta xi disgrazzia, ta xi ħsara.

Baleful — li igib ħsara, dwejjak jew swied il kalb.

Baling paper — carta għas-sarr.

Ballister, Ballista — strument, arc, macna biċċa għodda biex iwaddbu biha il vleġeġ, ħaġar ecc.

Balistic, Ballistic — strument biex ichejlu chemm itajjar, iwassal canun.

Balk — ix-xifer li iħalli il moħriet bejn radda u oħra, travu; ma iżżomx il chelma, tidħac b'dac li icun, tonksu.

Balker — dac is-sajjed li jokgħod fuk il kuċċata tal arblu tad-dgħajsa biex igħasses u jara il ġliba tal ħut (actarx l-aringhi).

Balky — li jista iżomm, jekaf f'dakka.

Ball — balla, ballun; tgherbeb, tagħmel bħal ballun, jew bħal balla; ballu, sfin.

Ballad — ballata, raccont bil poesìa ta xi ġrajja ta pajjis jew xi ġrajja tal biża jew curaġġ, li għall-ewwel chienu icantawh, (igħannuh) fuk l'arpa.

Ballader — dac li jicteb jew icanta il *ballata*.

Ballast — saborra, dac il material, pìs, tokol li jaghmlu f'kiħ il bastiment biex jista isiefer u jimmaniġġa ruħu fuk il baħar.

Ballastage — dwana, ħlas biex wieħed jista jeħu is-saborra.

Ball cartridge — scartoċċ bil balla.

Ball-cock — vit ta l-ilma b' balla biex inakkas jew iżid il mogħdija ta l-ilma minn gew fiħ.

Ballet — ballett, żifna, żfin bid-dakk.

Balling-gun — strument, biċċa għodda biex biha ibellgħu xi medicina l-iżżwiemel meta icunu morda.

Balloon — ballun, li jitla fl-aria binnies; tazza tonda li jusaw fil chimica biex jillampicaw.

Balloonist — dac li jaghmel jew jitla fil ballun.

Ballot — boċċa, fażola, balla ecc. li jusaw biex jatu il voti (fil boxxlu); innumru tal voti li jintgħataw; tagħżel, taħtar bil boxxlu, bil voti.

Ballot box — boxxlu; caxxa mgħottija, b'tokba waħda biex iddaħħal idec, u minn gewwa b'żewġ taksimiet, jew actar, biex titfa il vot sigriet fejn trid.

Ball-room — sala tal ballu.

Balm — balzmu; dac li ifejjak, iserraħ jew inakkas xi ugiħ; taħji; ticcalma, trattab.

Balm cricket — il werżik tal egħlieki.

Balmy — bħal balzmu; ifuħ, li jaħji.

Balneum — banju (fil chimica).

Balotade — kabża ta żiemel; meta żiemel jakbez (fit-tiġrija) meta jippinna.

Balsa — ċattra; dgħajsa ħafifa li jusaw fil Perù (America).

Balsam — balzmu; bħall gomma (tfuħ) li toħroġ miz-zocc ta xi siġar.

Balsamic, Balsamical — tal balzmu, tal fwieħa u il qualità tal balzmu.

Balsamiferous — li jagħmel, li jati il balzmu.

Balsamine — pianta (is-sensitiva).

Baltimore bird — għasfur American daks ġojjin, rasu sewda u gismu (irrix) lewn id-deheb (ċar).

Backbone—is-sinsla tad-dahar.

Background—il fond ta xi quadru, li spaziu wara il figura ta xi pittura.

Backrent — chera, ħlas ta chera b'lura.

Backside—dic in-naħħa tal bniedem li għandu l'isfel minn dahru.

Backslide — tibdel, tiċħad ir-religion—tiġġarraf fid-dnubiet.

Bacon—laħam grass ta'l majjal immellaħ u mnixxef; *to save one's bacon*; issalva il kaleb u'l ġobna, issalva gildec jew rasec.

Bad—ħażin.

Bad, bade—ordna, ġagħal; il passat tal verb *to bid* tordna, iġġagħal.

Badge—sinjal biex wieħed jagħraf ħaġa minn oħra, riġment minn ieħor; timmarca, tagħmel sinjal.

Badger — annimal daks kattus li jaħżen il kamħ, jew li jisrak biex jeċol, taħt l-art fejn igħammar fix-xitwa; iddejjak u tissicca jew bil cliem jew bil għamil.

Badinage—ċajta, ħlieka.

Badly—malament, ħażin wisk, *we want rain badly;* għandna bżonn ix-xita-sħiħ, wisk, bil bosta; *he is badly off;* hua disgraziat wisk (sventurat) fin-negoziu, fl-affariet.

Baffle—tisfratta, tgħerfex, tħassar, iggib fix-xejn,

Bag—xcora, *carpet bag*, saccu-dinotti; *his wife packed off bag and baggage*, martu kabdet ħwejjiġha u marret għal collox.

Bagging—drapp tax-xchejjer.

Bagpipe—iż-żakk, cirimella (strument tad-dakk).

Bagatelle—bagatell, logħba li issir b'disa bocci u sticca (bastun, lasta) fuk mejda bit-tokob għal tal apposta; bagatella, ħaġa żgħira.

Baggage—bagalji, cxiexet u ħwejjeġ oħra li jieħdu jew icollhom is-suldati, jew min isiefer.

Bail — garanti, sicurtà, garanzìa; *who is your bail?* min hu il garanti tiegħec (min jagħmillec tajjeb,min jidħol għalic responsabbli), tneħħi, tiggotta l-ilma minn dgħajsa; dic il biċċa njam, jew lasta li icun hemm fuk ittliet lasti tal-logħob *tal cricket*.

Bailage—dwana, ħlas li dari chienu iħalsu lill belt ta Londra ta xi oggetti li chienu jimbagħtu minn hemm.

Bailbond—patt, ħlas li jati il prigiunier, jew min jagħmillu tajjeb biex joħroġ meta issir il garanzìa.

Bailee—dac li icollu, jatuh l-oggetti, biex jeħu ħsiebhom, jafdawhomlu f'idejh.

Bailer / Bailor — dac li jati li jafda lil ħadd ieħor oggetti biex jieħu ħsiebhom.

Bailer—dac li jiggotta, ineħħi l-ilma minn xi dgħajsa jew bastiment.

Bailey—wesgħa bejn il ħitan ta fortezza.

Bailie — ufficial municipali (tal municipiu) ta li Scozia;

Bailiff — wieħed li jibgħat il *warrant* ta arrest; ufficial tal giustizia.

Bailiwick—is-setgħa tal *bailiff*(ara).

Bailpiece — ic-certificat li jati il *bailiff* (ara).

Bairn—tarbìa, tifel, zgħir jew tifla zgħira.

Bait—lisca; tillisca; trejjak.

Baiting - liscar; xi ħaġa li tieħu (x'tiecol jew x'tixrob) meta tcun fil viaġġ, miexi ecc., iżda actarx għażżwiemel.

Baize—drapp tas-suf ordinarìu,bajjetta.

Bake—issajjar, tnixxef bin-nar jew bis-sħana.

Bake-house—forn, il post fejn issajjar, jew tnixxef ecc.

Bakemeats—laħam msajjar fil forn.

Baker—furnar; forn zgħir.

Baker-foot—siek mgħawġa.

Baker-legged — wieħed li għandu riġleih mgħawgin mir-rcbutejh; riġleih ħnejja.

Bakery — is-sengħa tal furnar; il fran.

Balance—miżien; tiżen.

Balance-knife — sicchina li tpoġġi fuk il mancu biex ix-xafra ma tmiss mad-dvalja.

Balance-sheet—carta li turi miġburin fukha collha flimchien il contijet.

Balance-wheel—bilancier.

Balancing —equilibriu, twežin.

Balcony—gallarìa.

Bald—fartas,karghi, mnažža, mhux mžejjen.

Baldachin —baldacchin.

Balderdash — hafna cliem minn għajr sens, tlablib.

Baldhead — ragel, bniedem fartas, kargħi.

Baldpate —il kargħa, ras fartasa.

Baldpated —kargħi, fartas.

Baldric —cinturin (faxxa) ta fuk li spalla, mžejjen sabiħ.

Bale—balla ħwejjeġ; timballa; tiggotta, tneħħi l-ilma minn dgħajsa jew bastiment; flagell, castig, kirda,nichet.

Baleen —baliena (ħuta).

Balearic—tal baleari (tal gžejjer Majorca u Minorca).

Balefire—sinjal ta xi disgrazzia, ta xi ħsara.

Baleful—li igib hsara, dwejjak jew swied il kalb.

Baling paper—carta għas-sarr.

Ballister, Ballista — strument, arc, macna biċċa għodda biex iwaddbu biha il vleġeġ, haġar ecc.

Balistic, Ballistic — strument biex ichejlu chemm itajjar, iwassal canun.

Balk—ix-xifer li iħalli il moħriet bejn radda u oħra, travu; ma iżżomx il chelma, tidħac b'dac li icun, tonksu.

Balker –dac is-sajjed li jokgħod fuk il kuċċata tal arblu tad-dgħajsa biex igħasses u jara il ġliba tal ħut (actarx l-aringhi).

Balky—li jista iżomm, jekaf f'dakka.

Ball—balla,ballun; tgħerbeb, tagħmel bħal ballun, jew bħal balla; ballu, sfin.

Ballad —ballata, raccont bil poesìa ta xi ġrajja ta pajjis jew xi ġrajja tal biża jew curaġġ, li għall-ewwel chienu icantawh, (igħannuh) fuk l'arpa.

Ballader—dac li jicteb jew icanta il *ballata*.

Ballast—saborra, dac il material, pìs, tokol li jagħmlu f'kiħ il bastiment biex jista isiefer u jimmaniġġa ruħu fuk il baħar.

Ballastage—dwana, ħlas biex wieħed jista jeħu is-saborra.

Ball cartridge—scartoċċ bil balla.

Ball-cock — vit ta l-ilma b' balla biex inakkas jew iżid il mogħdija ta l-ilma minn gew fiħ.

Ballet—ballett, żifna,żfin bid-dakk.

Balling-gun—strument,biċċa għodda biex biha ibellgħu xi medicina l-iżżwiemel meta icunu morda.

Balloon –ballun, li jitla fl-aria binnies; tazza tonda li jusaw fil chimica biex jillampicaw.

Balloonist—dac li jagħmel jew jitla fil ballun.

Ballot—boċċa, fażola, balla ecc. li jusaw biex jatu il voti (fil boxxlu); innumru tal voti li jintgħataw; tagħżel, taħtar bil boxxlu, bil voti.

Ballot box—boxxlu; caxxa mgħottija, b'tokba waħda biex iddaħħal idec, u minn gewwa b'żewġ taksimiet, jew actar, biex titfa il vot sigriet fejn trid.

Ball-room—sala tal ballu.

Balm — balzmu; dac li ifejjak, iserraħ jew inakkas xi ugiħ; taħji; ticcalma, trattab.

Balm cricket—il werżik tal egħlieki.

Balmy—bħal balzmu; ifuħ, li jaħji.

Balneum—banju (fil chimica).

Balotade — kabża ta żiemel ; meta żiemel jakbez (fit-tiġrija) meta jippinna.

Balsa — ċattra ; dgħajsa ħafifa li jusaw fil Perù (America).

Balsam — balzmu ; bħall gomma (tfuħ) li toħroġ miz-zocc ta xi siġar.

Balsamic, Balsamical — tal balzmu,tal fwieħa u il qualità tal balzmu.

Balsamiferous—li jagħmel, li jati il balzmu.

Balsamine—pianta (is-sensitiva).

Baltimore bird—għasfur American daks ġojjin, rasu sewda u gismu (irrix) lewn id-deheb (ċar).

BALUSTER—balavostra.
BALUSTERED—bil balavostri.
BALUSTRADE — ringhiela balavostri; balavustrata.
BAM—takrieka.
BAMBINO—(bit-Taljan) Bambin, Gesù tarbija fil fsieki.
BAMBOO—bambù, kasab tal bambù li jicbru fl-Indji tal Lvant, u pajjisi oħra sħan.
BAMBOOZLE—tkarrak, tgħallat, tinganna.
BAN—tnedija, bandu, proclama,saħta, scomunica, interdizioni, multa (ħlas ta flus); tisħet; musulina rkieka li issir mill ħjut tas-siġra tal *Banana*.
BANANA — banana, siġra ta. werak cbar, li tati frott (egħnieked) tajjeb wisk għall ichel u sustanzius, ticber fil pajjisi sħan.
BANAL—baxx (post) vili, vulgari.
BANCO — (bit-Taljan) banc (l-actar tal Imħalfin).
BAND—rabta, biċċa, faxxa ta rbit; katgħa, ġabra, cinturin ta rota ta macna; salt nies flimchien; *a band of robbers*, cumpanija ħallelin; banda (nies tad-dakk) *a military or regimental band*, banda tar-Riġment.
BANDAGE—faxxa, rbit bil faxex għall xi ferita jew csur; *suspensory bandage*, sospensoriu, rbit jew giem għal dawc li icunu bżawi; *head-bandage*, turbant, faxxa marbuta mar-ras (mal ġbin).
BANDBOX—caxxa (ħafifa) tal cpiepel.
BANDEAU, plural BANDEAUX (bil Francis *bandò*) faxxa tar-ras, għamâd.
BANDELET—faxxa, strixxa, guarniċa żgħira.
BANDEROLE—bandarola (bandalora), bandiera tawwalija bħall fiamma.
BANDICOOT — ġurdien, far cbir tal India li jusawh għall ichel.
BANDIT } ħalliel, assassin, kattiel,
BANDITTS } briganti.
BANDLE — chejl Irlandis ta żewġ piedi.
BANDELET—faxxa, guarniċa.
BANDOG—chelb cbir li jinżamm marbut (b'catina), *bulldog*.
BANDOLEER — ic-cinturin tal ixcubetta (biex wieħed iżomma imdendla fuk spaltu); dawc il boros żgħar tal gild jew injam, mimlijin bil porvli (jew scrateċ iccargati) li icollhom il caċċaturi jew is-suldati biex jisparaw.
BANDOLINE — pumata, mantichilja bil gomma biex iżżomm ix-xagħar tarras lixx u fil kagħda li trid.
BANDORE — xorta ta liuto antic.
BANDROL — bandiera żgħira jew fiamma.
BANDSMAN—dakkâk, ragel li idokk fil banda.
BANDY—bastun, għuda, lasta milwija fit-tarf biex tati biha fil-logħob tal ballun; titfa l'hawn u l'hinn.
BANDY-LEGGED—b'riġlejh mgħawġa (ħnejja).
BANE—velenu, causa fatali, causa tal mewt; kirda, rvina marda finngħaġ; RATT'S BANE—arsenicu.
BANEBERRY — pianta, ħaxixa velenusa.
BANEFUL — tal kirda, terribli, ta ħsara cbira, tal mewt.
BANEFULLY—b'mod li jekred, li joktol, li igib il mewt, pesta etc.
BANEFULNESS — għamil tal kirda—mewt, rvina, ħsara cbira tal biża etc.
BANEWORT — il belladonna, pianta, (mhix dic tal ksari), velenu cbir).
BANG — tisbita; issabbat; *do not bang the door next time;* is-sabbatx il bieb darb'oħra.
BANGLES—ċriechet cbar (bħal ċappetti) li jilbsu ma dirgħajhom (u riġlejhom) biex jiżżejnu xi nies tal India u tal Africa.
BANGLE-EARS--widnejn twal 'mdendlin tal clieb jew żwiemel.
BANGUE—narcoticu (medicina, xorb) li isaccar, magħmul mill kanneb.
BANIAN—mercanti Indiani li jiggerrew minn pajjis għall ieħor, li ma jeclu katt l' ebda laħam; *Banian-day* (għan-nies tal baħar), dic inhar meta ma jatuhomx, ma ilestulhomx, laħam għall ichel.
BANIAN } xorta ta bajtar li isir
BANIAN TREE } fl-India (ta lvant).

Banish — tchecci minn art, minn pajjis, tesilja.

Banisher—minn ichecci (minn art) minn jesilia.

Banishment—esiliu.

Banister—il ħadid jew injam (bħall balavostri) li icun hemm mat-taraġ—rpar ta taraġ.

Banjo—banġu, strument tad-dakk (bħal chitarra) b'sitt cordi.

Bank — xtajta ta xmara, għolia, scoll; banc (fejn jinżammu il flus) *The bank of England*, il banc tal Inghilterra; *the savings bank*, il banc (il monti); *He kept the bank for half an hour*; għamel banc (żamm il banc) ta nofs siegħa (fill logħob tal carti).

Bankable—li jistgħu jircevulha fil banc, jew jiscontawha fil banc.

Bank-bill—ara bank-note.

Bank-book—Ctieb fejn l'ufficiali (innies impiegati) tal banc iniżżlu (jimmarcaw) il flus li daħlu jew jittieħdu minn xi ħadd.

Bank-credit — permess, sicurtà li jatu biex wieħed jiġbed (jeħu) xi flus mill banc.

Banker—banchier.

Banking — it-trâfcu, l-affarijiet tal banc.

Bank-note—Carta, nota, biljett tal banc (carta tal flus).

Bankrupt — fallut, wieħed li ifalli, ma icollux biex iħallas il contijet (iddjun); *John became a bankrupt*, Ġanni falla (iddichiara falliment).

Bankruptcy — falliment; *court of bankrupty*, korti tal falliment.

Bank stock—sehem (ta flus) fil capital ta banc.

Banlieue (bil Francis *bonljeu*) art, territoriu barra mis-swar (ta belt) iżda fil limiti (legali) tal belt.

Bann—ara Ban.

Banner — bandiera, insinja, standàrd.

Bannered — collu bandieri (mimli bandieri).

Banneret—grad ta Cavalier li jintgħata fuk il camp tal battalja stess lill xi ħadd li icun wera xi ħila cbira (lill xi ħadd valorus); alfier.

Banndrol—ara Bandrol.

Bannock—ftira magħmula bit-tkiek tax-xgħir msajra fuk gradilja tal ħadid (fuk in-nar).

Banns } Bans } tnedijet, li isiru fil cnisia kabel ma jiżżewweġ xi ħadd.

Banquet—banchett, festa, stedina (għall ichel); tistieden għall ichel.

Banqueter—wieħed li jati il banchetti, li stedin etc.

Banqueting-house—dar (sala) tal banchetti, tal ichel.

Banquette } Banquet } mogħdija, passaġġ, banchina, għolia wara ħajt (sûr) minn fejn jisparaw dawc li icunu assediati.

Banshee — fatât, ħares (li għandhom l-Irlandisi), il ħares tad-dar, hecc msejjaħ mill Irlandisi.

Bantam—tigieġa, ta razza zgħira hecc msejħa għaliex mnissla minn *Bantam* (fil gzira ta Gava).

Banter—tiċċajta, tagħmel zuffiettata lill xi ħadd; zuffiettata, ċajta, ħlieka.

Bantering—ċajt, zuffiet.

Banting-system—is-sistema, il għajxien (l-ichel), scond il metudu ta *Banting*, biex wieħed ma irabbix xaħam, ma jisminx.

Bantling—tarbija, tifel żgħir, tal fiskija, trajbu.

Banyan—xorta ta bajtar li isir fl-India.

Baobab — siġra tal Africa, l-acbar s'issa magħrufa.

Baptism—magħmudija.

Baptismal—tal magħmudija.

Baptist — dac li jamministra il magħmudija, minn igħammed.

Baptistery — il fonti tal magħmudija.

Baptize—tgħammed.

BALUSTER—balavostra.
BALUSTERED—bil balavostri.
BALUSTRADE — ringhiela balavostri; balavustrata.
BAM—takrieka.
BAMBINO—(bit-Taljan) Bambin, Gesù tarbija fil fsieki.
BAMBOO—bambù, kasab tal bambù li jicbru fl-Indji tal Lvant, u pajjisi oħra sħan.
BAMBOOZLE—tkarrak, tgħallat, tinganna.
BAN—tnedija, bandu, proclama, saħta, scomunica, interdizioni, multa (ħlas ta flus); tisħet; musulina rkieka li issir mill ħjut tas-siġra tal *Banana*.
BANANA — banana, siġra ta. werak cbar, li tati frott (egħnieked) tajjeb wisk għall ichel u sustanzius, ticber fil pajjisi sħan.
BANAL—baxx (post) vili, vulgari.
BANCO — (bit-Taljan) banc (l-actar tal Imħalfin).
BAND—rabta, biċċa, faxxa ta rbit; katgħa, ġabra, cinturin ta rota ta macna; salt nies flimchien; *a band of robbers*, cumpanija ħallelin; banda (nies tad-dakk) *a military or regimental band*, banda tar-Riġment.
BANDAGE—faxxa, rbit bil faxex għall xi ferita jew csur; *suspensory bandage*, sospensoriu, rbit jew giem għal dawc li icunu bżawi; *head-bandage*, turbant, faxxa marbuta mar-ras (mal ġbin).
BANDBOX—caxxa (ħafifa) tal cpiepel.
BANDEAU, plural BANDEAUX (bil Francis *bandò*) faxxa tar-ras, għamâd.
BANDELET—faxxa, strixxa, guarniċa żgħira.
BANDEROLE—bandarola (bandalora), bandiera tawwalija bħall fiamma.
BANDICOOT — ġurdien, far cbir tal India li jusawh għall ichel.
BANDIT / BANDITTS } ħalliel, assassin, kattiel, briganti.
BANDLE — chejl Irlandis ta żewġ piedi.
BANDELET—faxxa, guarniċa.
BANDOG—chelb cbir li jinżamm marbut (b'catina), *bulldog*.
BANDOLEER — ic-cinturin tal ixcubetta (biex wieħed iżomma imdendla fuk spaltu); dawc il boros żgħar tal gild jew injam, mimlijin bil porvli (jew scrateċ iccargati) li icollhom il caċċaturi jew is-suldati biex jisparaw.
BANDOLINE — pumata, mantichilja bil gomma biex iżżomm ix-xagħar tarras lixx u fil kagħda li trid.
BANDORE — xorta ta liuto antic.
BANDROL — bandiera żgħira jew fiamma.
BANDSMAN—dakkâk, ragel li idokk fil banda.
BANDY—bastun, għuda, lasta milwija fit-tarf biex tati biha fil-logħob tal ballun; titfa l'hawn u l'hinn.
BANDY-LEGGED—b'riġlejh mgħawġa (ħnejja).
BANE—velenu, causa fatali, causa tal mewt; kirda, rvina marda finngħaġ; RATT'S BANE—arsenicu.
BANEBERRY — pianta, ħaxixa velenusa.
BANEFUL — tal kirda, terribli, ta ħsara cbira, tal mewt.
BANEFULLY—b'mod li jekred, li joktol, li igib il mewt, pesta etc.
BANEFULNESS — għamil tal kirda—mewt, rvina, ħsara cbira tal biża etc.
BANEWORT — il belladonna, pianta, (mhix dic tal ksari), velenu cbir).
BANG — tisbita; issabbat; *do not bang the door next time;* is-sabbatx il bieb darb'oħra.
BANGLES—ċriechet cbar (bħal ċappetti) li jilbsu ma dirgħajhom (u riġlejhom) biex jiżżejnu xi nies tal India u tal Africa.
BANGLE-EARS--widnejn twal 'mdendlin tal clieb jew żwiemel.
BANGUE—narcoticu (medicina, xorb) li isaccar, magħmul mill kanneb.
BANIAN—mercanti Indiani li jiggerrew minn pajjis għall ieħor, li ma jeclu katt l' ebda laħam; *Banian-day* (għan-nies tal baħar), dic inhar meta ma jatuhomx, ma ilestulhomx, laħam għall ichel.
BANIAN / BANIAN TREE } xorta ta bajtar li isir fl-India (ta lvant).

BANISH — tchecci minn art, minn pajjis, tesilja.

BANISHER—minn ichecci (minn art) minn jesilia.

BANISHMENT—esiliu.

BANISTER — il ħadid jew injam (bħall balavostri) li icun hemm mat-taraġ—rpar ta taraġ.

BANJO—banġu, strument tad-dakk (bħal chitarra) b'sitt cordi.

BANK — xtajta ta xmara, għolia, scoll; banc (fejn jinżammu il flus) *The bank of England*, il banc tal Inghilterra; *the savings bank*, il banc (il monti); *He kept the bank for half an hour*; għamel banc (żamm il banc) ta nofs siegħa (fill logħob tal carti).

BANKABLE—li jistgħu jircevuha fil banc, jew jiscontawha fil banc.

BANK-BILL—ara BANK-NOTE.

BANK-BOOK—Ctieb fejn l'ufficiali (innies impiegati) tal banc iniżżlu (jimmarcaw) il flus li daħlu jew jittieħdu minn xi ħadd.

BANK-CREDIT — permess, sicurtà li jatu biex wieħed jiġbed (jeħu) xi flus mill banc.

BANKER—banchier.

BANKING — it-trâfcu, l-affarijiet tal banc.

BANK-NOTE—Carta, nota, biljett tal banc (carta tal flus).

BANKRUPT — fallut, wieħed li ifalli, ma icollux biex iħallas il contijet (iddjun); *John became a bankrupt*, Ġanni falla (iddichiara falliment).

BANKRUPTCY — falliment; *court of bankrupty*, korti tal falliment.

BANK STOCK—sehem (ta flus) fil capital ta banc.

BANLIEUE (bil Francis *bonljeu*) art, territoriu barra mis-swar (ta belt) iżda fil limiti (legali) tal belt.

BANN—ara BAN.

BANNER — bandiera, insinja, standàrd.

BANNERED — collu bandieri (mimli bandieri).

BANNERET—grad ta Cavalier li jingħata fuk il camp tal battalja stess lill xi ħadd li icun wera xi ħila cbira (lill xi ħadd valorus); alfier.

BANNDROL—ara BANDROL.

BANNOCK—ftira magħmula bit-tkiek tax-xgħir msajra fuk gradilja tal ħadid (fuk in-nar).

BANNS } BANS } tnedijet, li isiru fil cnisia kabel ma jiżżewweġ xi ħadd.

BANQUET—banchett, festa, stedina (għall ichel); tistieden għall ichel.

BANQUETER—wieħed li jati il banchetti, li stedin etc.

BANQUETING-HOUSE—dar (sala) tal banchetti, tal ichel.

BANQUETTE } BANQUET } mogħdija, passaġġ, banchina, għolia wara ħajt (sûr) minn fejn jisparaw dawc li icunu assediati.

BANSHEE — fatât, ħares (li għandhom l-Irlandisi), il ħares tad-dar, hecc msejjaħ mill Irlandisi.

BANTAM—tigieġa, ta razza zgħira hecc msejħa għaliex mnissla minn *Bantam* (fil gzira ta Gava).

BANTER—ticċajta, tagħmel zuffiettata lill xi ħadd; zuffiettata, ċajta, ħlieka.

BANTERING—ċajt, zuffiet.

BANTING-SYSTEM—is-sistema, il għajxien (l-ichel), scond il metudu ta *Banting*, biex wieħed ma irabbix xaħam, ma jisminx.

BANTLING—tarbija, tifel żgħir, tal fiskija, trajbu.

BANYAN—xorta ta bajtar li isir fl-India.

BAOBAD — siġra tal Africa, l-acbar s'issa magħrufa.

BAPTISM—magħmudija.

BAPTISMAL—tal magħmudija.

BAPTIST — dac li jamministra il magħmudija, minn igħammed.

BAPTISTERY — il fonti tal magħmudija.

BAPTIZE—tgħammed.

Bar—virga, lasta, stanga, saccara, scoll ta quasi wiċċ l-ilma—barra, il post magħluk bi sticcat (b'rixtellu) fil korti għall ħati, jew f'xi ħanut; banc ta ħanut tax-xorb; timpedixxi, ma tħallix, *bar the door*, ghamel li stanga fil bieb, (saccar), *I bar this*, ma nħallix li isir dan.

Bar-keeper — dac li icun wara il banc f'xi ħanut tax-xorb.

Bar-maid—il mara li tcun wara il banc tbieħ ix-xorb, birra etc. f'xi ħanut.

Bar-room — il camra (ħanut) fejn wieħed imur biex jixrob xi tazza birra etc.

Barb—leħja, jew xi ħaġa li tixbaħ (bħal) leħja; il pìl li icun hemm fuk xi werak; il gargi ta sunnara, alabarda, vleġġa etc.

Barb—Żiemel gerrej (tat-tiġrija); żiemel imnissel minn Barbarìa (Africa ta fuk).

Barbacan—fortizza, sûr barra mill bieb tal belt, jew kuddiem castell, actarx kuddiem il bieb jew id-daħla.

Barbarian—bniedem kalbu ħażina, bla ħniena, chiefer, crudil, salvaġġ.

Barbaric—li juri il barbarismu.

Barbarism—barbarismu (fil grammâtca) għamla, forma ta cliem li ma icunx imkiegħed chif imissu, scond chif titlob il-lingua (lsien);—ħruxija, għamil ta kalb ħażina jew ta bniedem aħrax injurant, chiefer.

Barbarity—ħruxija, chefrija.

Barbarize—tħarrax; tagħmel chiefer; tagħmel ħruxija, chefrija.

Barbarous—Aħrax, chiefer, aħrax iebes fil cliem, jew li mhux scond il ħlewwa tal lsien (lingua) li wieħed jitchellem.

Barbarously — b' mod aħrax jew chiefer.

Barbarousness—ħruxija, chefrija.

Barbary ape — xadin ta Barbarìa, bla demb, mans quiet ħafna.

Barbate / Barbated } bil leħja, bil gargi, (bħas-sunnara).

Barbe—libsa tal gild li biha il Cavalieri chienu ilibbsu, jew igħattu il gisem taż-żwiemel tagħhom fil guerra; dic il biċċa għażel li icollhom issorijet, u in-nisa romol ma dwar wiċċhom; sparâr minn fuk ħajt (cint) ta fortizza.

Barbecue — ħanżir jew ghendus mixwi sħiħ; tixwi (annimal).

Barbed—bil gargi (bħas-sunnara) armat, *a barbeb steed;* żiemel tal guerra armat, micsi jew mgħotti bil gild jew ħadid, lest għall cumbattiment.

Barbel—ħuta li tixbah il lhudi; laħam żejjed f'ħalk ta żiemel.

Barbellate—bil-leħja ta lanzit kasir u iebes.

Barber—barbier, minn ikaxxar il leħja u jakta ix-xagħar.

Barber-surgeon—wieħed li (dari) chien iservi ta barbier u ta tabib.

Barber monger — wieħed li issibu dejjem fil ħanut tal barbier, wieħed li iħobb iżomm ruħu pulit.

Barberry — siġra żgħira (pianta) bix-xewc, tagħmel bħal coċċi tal kroll, ticber fix-xkuk tal blat; il coċċi (il frott) ħomor, karsin tas-siġra stess (tal *Barberry*).

Barbet—isem ta għasfur li għandu munkaru u dufrejh bħal tal pappagall, jinsab fil pajjisi sħan (tat-tropici); chelb bil pil twil u mgigħed.

Barbette—għolja minn fejn jisparaw il canun (f'xi fortificazioni).

Barbican—ara Barbacan.

Barbule — leħja żgħira (b' xgħar rkik ferm).

Barcarolle — barcarola, għanja, (cant, għana) lì icantaw in-nies tal gondli ta Venezia.

Bard—poeta; wieħed, bniedem Celticu (min *Wales*) li ikabbel u icanta fuk id-dakk tal arpa.

Bard—katġħa laħam tal majjal immellaħ (bacon) bix-xaħam, grass.

Bardic / Bardish } tal *bardi*, tal poeti jew tal poesii tagħhom; mictub minn poeta.

Bardism—it-tagħlim u il massimi tal *bardi* (tal poeti).

Bare—għeri, mnażża (micxuf) mhux mgħotti; mhux mżejjen, fkajjar, batut, sprovvist, l-unicu biss; tnażża; *bare-footed*, ħafi; *bare-headed*, xuxa; *bare of money*, xott, bla flus; *bare of clothes*, mcewlaħ, liebes ħażin, mchittef; *this is the bare truth* din hi il pura verità; *he has been condemned upon a bare suspicion*, chien iccundannat fuk semplici suspett, (fuk suspett biss); *to lay bare*, tnażża, iżżarma, ticxef.

Bareback—għeri (fuk dahar iż-żiemel bla sarġ xejn).

Barebones—għadam waħdu, niexef għuda, b'mod li jidher il għadam.

Barefaced—bill wiċċ micxuf, sfaċċat, tost, wieħed b'wiċċu minn kuddiem, li ma jistħix.

Barefacedly—bill wiċċ tost collu, bla mistħija xejn.

Barefacedness—tustaġni.

Barefoot, Barefooted — ħafi

Barege—barix, drapp fin, magħmul (minsuġ) bis-suf u il ħarir jew tajjar.

Bare-handed—b'idejh micxufa (bla inguanti).

Bareheaded—b'rasu micxufa, xuxa.

Barelegged—b'riġlejh barra, b'riġlejh micxufin.

Barepicked — immexmex sal għadma; għadam biss.

Areribbed—micxuf, magħlub ferm, custilji biss.

Baret—berritta ta Iskof jew Cardinal.

Bargain—cuntratt, accordiu, patt fil bejgħ jew fix-xiri, *he is sure to bargain for that horse*, jiccorda sgur f'dac iż-żiemel; *I bought the house a good bargain*; xtrajt id-dar bir-rħis; (xtrajta b'xejn) għamilt negoziu tajjeb. *To meet with a good bargain*, tixtri xi ħaġa bir-rħis; issib xi ħaġa rħisa għall idejc; *he gave him a watch into the bargain*, tah arloġġ b'xejn (tah arloġġ minn fuk) *Let us strike up a bargain*, ejja nagħmlu patt, niftehmu.

Bargainee—dac li jaccetta, li jokgħod għall cuntratt, għall patt, għall ftehim f'negoziu etc.

Bargainer—dac li jagħmel il patt, il cuntratt, dac li jiccorda f'negoziu.

Barge — barcun, puntun, gondla, dgħajsa (mżejna), id-dgħajsa jew lanċa tal ufficial cmandant ta abbord (ta bastiment tal guerra); dgħajsa jew lanċa bil passiggieri u oggetti rmuncata minn lanċa oħra li taħdem bin-nar.

Bargeman — ir-ragel tad-dgħajsa jew gondla li imixxi il barge (ara).

Bargemaster—sid, jew dac li imixxi il barge (ara).

Barilla—pianta, siġra (ħaxixa) li ticber fi Spanja u li irabbuha għarmied li tati li minnu jagħmlu l-aħjar alcali (soda jew potassa).

Barillet—tamburett, caxxa, għamla ta cilindru, (tawwalja) għall molla ta arloġġ.

Bar-iron—virghi tal ħadid, ħadid tal virghi għax-xogħol.

Baritone — baritonu, cantant li għandu leħen bejn tenur u baxx; isem ta strument tad-dakk bħal sacs żgħir.

Barium—bariu, metal li jeħduh mill Baryta (ara).

Bark, Barque — barc, bastiment (żgħir) tal klugħ bi tliet arbli.

Bark—koxra (tas-siġra); *Peruvian bark*, china-china; *tanner's bark*, koxra għall conza; *Caribbean bark*; china, china tal Ġammajca; tkaxxar, tneħħi il koxra.

Bark—tinbaħ; *to bark at a person*, tgħajjar bniedem; *to bark at the moon*; tħambak għal xejn.

Bark bared—bla koxra, mkaxxar, mnażża mil koxra.

Barker—nebbieħ, dac li jinbaħ; li ikaxxar, jeħu il koxra tas-siġar.

Barkery—conzerija.

Barking—tkaxxir (tas-siġar); nbieħ; *barking dogs seldom bite*; il chelb li jinbaħ ma jigdimx.

Barky—tal koxra, jew li fih il koxra, collu koxra.

Barley — xgħir; *pot barley*, xgħir midrus, bla ħliefa; *pearl barley*, perl *barley*.

Barley-brake—logħba (Inglisa) tarraħħala li jilgħabu billi jiġru dwar li mniezel tax-xgħir.

Barley-broth—soppa, brodu (tisjir) bix-xgħir; birra.

Barley-corn—xgħira; terz ta pulzier.

Barley-meal—tkiek tax-xgħir.

Barley-mill—mitħna tax-xgħir.

Barley-mow — maħżen, post fejn jaħżnu ix-xgħir maħsud; gożż, munzell xgħir.

Barley-sugar — żoccor mgħolli sa chemm isir bħal ħġieġ (li jitfarrac.)

Barley-water—ilma tax-xgħir.

Barm—ħmira.

Barmy—li fih il ħmira.

Barmecide, Barmacide — mhux veru, li ma jesisstix, mhux reali, immaginariu.

Barmaid—il mara li is-servi fil banc ta ħanut tax-xorb.

Barmaster—suprintendent, cap tal minieri.

Barn—maħżen tal kamħ jew għall bhejjem, dar camra fejn jaħżnu il kmuħ; taħżen il kamħ.

Barnacle—coċċla; dic li ticber macċan tal bastimenti ecc.

Barnacles—tnalja tan-nagħala tażżwiemel, li jorbtulhom ma mnifsejhom sa chemm inegħluhom; morsa tal vitrari; coċċli.

Barograph — barometru, strument biex bih jaraw it-tibdil tal pressioni tal aria.

Barnology—ix-xienza, li studiu tal pìs, tal użin.

Barometer—barometru.

Barometrical—tal barometru, jew magħmul mil barometru.

Baron—baruni; titlu, grad ta nobiltà (ta bniedem nobbli) l-ankas wieħed fost it-tituli (jew il gradi) tan-nobiltà Inglisa.

Baronage—barunija; il corp tal barunijet collha.

Baroness—barunissa.

Baronet—barunett, grad ta unur ereditariu, wara dac ta baruni.

Baronetage—il corp tal barunetti collu; il grad ta baroncin.

Baronetcy—id-dinjità ta barunett.

Baronial—ta baruni.

Barony—barunija.

Baroque—barocc; stil barocc, disinn li fih actarx bosta tlellix u gost ftit.

Baroscope — baroscopiu, barometru.

Barouche — carrozza għal tnejn (b'zewg postijet) b' erba roti u bissakaf (ic-celu) mantici jintrafa u jitnizzel.

Bar-post—zkuk, pilastri li jitwaħħlu fid-daħla ta għalka ecc. bħala sinjali.

Barquantine — bergantin, bastiment zgħir tal kluħ, bi tliet arbli; *bark* zgħir.

Barracan — drapp oħxon utiek minsuġ mix-xgħar tal gemel.

Barrack, Barracks — quartier tas-suldati, *barricks*.

Barrackmaster — is-suprintendent, ir-ragel li jeħu ħsieb il quartier tas-suldati.

Barracuda—isem ta ħuta cbira.

Barras—raża li toħroġ mis-siġra tal abjad.

Barrator—wieħed li igib li ikankal il ġlied.

Barratrous—ħati tat-tkankil tal ġlied.

Barratry—is-sengħa ta dac li igib ikankal il ġlied, il custionijet (fil korti), l-actar iżda bejn in-nies tal baħar.

Barrel—barmil, bittija, canna ta xcubetta.

Barrel-bellied—wieħed li għandu żakku cbira, bħal barmil.

Barrel-bulk—(chelma tal baħar) ħames piedi cubu.

Barrelled—li għandu barmil jew canna (ta xcubetta).

Barren—ħawli, niexef, magħlub.

Barren-spirited—ta spiritu, ta animu żgħir.

Barret—berritta tal kassisin jew tal militari (suldati, fizziali etc.)

Barricade, Barricado — barricata, armar, fortificazioni chif tcun tcun, l-issir malajr biex ma tħallix il għadu igħaddi il kuddiem.

BARRIER—ħajt, sûr, sticcat jew rixtellu biex juru jew ma iħallux li wieħed igħaddi.
BARRING—ta barra minn.
BARRISTER—avucat.
BARROW—gożż trab, xaħx,jew ħamrija li dari chienu igħezzu fuk xi kabar.
BARROW—caxxa, bħal mejjilla li jerfgħuha żewġt irgiel; carretta żgħira, *wheel-barrow*, carretta b' rota waħda li imixxiha wieħed.
BARROW—ħanżir, majjal msewwi.
BARRULY—(fl'armi tal cunjomijet) maksum, mifrud min-nofs, minn tarf għall ieħor.
BARRY (fl'armi tal cunjomijet etc.) maksum, mifrud min-nofs, minn tarf għall ieħor f'ħafna jew f'bosta strixxi miżbugħin jew ta culuri differenti.
BAR-SHEAR—biċċa għodda (mkass) biex jaktgħu biha il virghi tal ħadid, azzar etc.
BAR-SHOT—balla doppia, jew żewġ balal magħkudin (marbutin flimchien f'biċċa virga tal ħadid, jew biċċa virga tal ħadid b'zewġ balal, waħda f'cull tarf).
BART — abbreviazioni, taksira tal chelma BARONET.
BARTER — partit, bidla, negoziu; tpartat, tibdel, tinnegozia.
BARTIZAN—turretta, gardiola żgħira li icun hemm maħruġa il barra f'xi sûr, f'xi fortificazioni.
BARTON—l'artijet, il proprietà ta xi sinjur, ir-renta ta sinjur, (beni, castelli etc.)
BARWOOD — injam li jati żebgħa ħamra, igibuh mill Africa.
BARYTA—trab abjad li jeħdu minnhu il *barium*, l-itkal fost il ħaġar.
· BARYTONE — baritonu; strument bħal viola b'sitta jew b'sebgħa cordi, li jindakku bl-arc, u b'xi għaxar cordi (jew actar) taħt dawn (tal azzar) li jindakku bis-swaba fuk il mancu.
BASAL—tal basi, tal kigħ.
BASALT — basalt, gebla ta culur scur.
BASALTIC—tal basalt, jew magħmul mill basalt.
BASCINET—elmu tond (bla viżiera) li chienu jilbsu fl-antic is-suldati Inglisi.
BASE—baxx fil prezz jew fin-nisel, jew fil post jew fil condizioni; ta min ma jiccalculahx, vili, baxx mill leħnu (ta leħen baxx); basi, il post fejn fuku titwakkaf ħaġa (colonna, ħajt); il post tat-tluk f'tiġrija, fortificazioni, post fortificat minn fejn jitilku biex jiccumbattu in-nies ta armata (is-suldati)—basi (fil chimica) bħal soder, potassa etc.
BASE-BALL — logħba bil ballun li jilgħabu wisk fli Stati Uniti (l-America).
BASE-BORN—ta nies baxxi, mwieled min-nies baxxi; vili, ordinariu.
BASE-BRED—ta razza ta nisel baxx, vili.
BASE-COURT—il bitħa ta wara, il mandra, il għalka li icun hemm ma dar, għan-naħa ta wara.
BASEL—gild ta ngħaġa iccunzat.
BASELESS—bla pediment.
BASELY—vilment.
BASEMENT—l-ewwel pian ta dar.
BASENESS—viltà.
BASENET—ara BASCINET.
BASE STRING—corda l-actar baxxa ta violin, ta contrabaxx etc.
BASE-VIOL }
BASS-VIOL } viola
BASES—plural ta BASIS (ara).
BASHAW—baxa; ragel cburi, tirann.
BASHFUL—mistħi,bezziegħi,li mhux cert, titubant, magħmul għalih.
BASHFULLY—bil mistħija.
BASHFULNESS—mistħija.
BASHI-BAZOUK (akra *baxi bażuc*) bażi bażûk, suldat volontariu (mhux ingaġġat jew mhux regolari) fl'armata Torca.
BASIC—(fil chimica) li iservi bħala basi.
BASIL—ħabak; dic il chisra, żurżieka fejn jispiċċa ix-xifer (fejn jakta) ta scarpell, furmatur, ċana etc.; issonn (ix-xifer ta) biċċa għodda li takta (bħal furmatur etc.)

BASILAR } li iservi ta basi, ta pe-
BASILARY } diment etc.

BASILICA—basîlca, cadidral.

BASILIC } tal basîlca.
BASILICAL }

BASILICON — basîlcu, xorta ta unguent.

BASILISK—basilisc; annimal (li jissemma fil ħrejjef) ta cobor liema bħalu, ta cobor li iwaħħax; xorta ta gremxula li għandha bħal għalla fuk rasha; basilisc, xorta ta canun cbir.

BASIL-WEED—ħabak salvaġġ.

BASIN — friscatur, bacir, recipient ghall ilma; cheffa ta miżien; dic l-art collha li minnha jew minn fukha tgħaddi ix-xmara; (kiegh ta xmara); biċċa metall (fil chimica) dac li jitħallat ma xi acidu biex isir melħ; tiffonda, tagħmel il pedament, tkiegħed il bidu ta ħaġa (beni etc.) *That was a base action*, dic chienet azioni vili, *beware of base coin*, okgħod attent minn xi flus foloz (li ma fihomx deheb jew fidda biżżejjed); *base gold*, deheb baxx; *I thought he was a base born boy*, ħsibt li hu xi tifel ordinariu (vili etc.); *base viol*, violincell jew viola.

BASINED—magħluk f'bacir.

BASIS — il basi, principiu, lewwel xogħol, pediment ta colonna (zocclu) jew ta fabbrica (dar etc.)

BASK — tnixxef, tkarkac, tbascat, tisħon jew issaħħan fix-xemx jew binnar.

BASKET — koffa żgħira, bixchilla, gewlak; *basket-full*, mimli bixchilla jew mimli gewlak.

BASKET FISH—xorta ta ħuta.

BASKET HILT—dic il biċċa mnejn takbad ix-xabla, li tcun maħduma bħal kasab ta koffa.

BASKET-HILTED—makbad ta xabla mahdum bħal kasab ta koffa.

BASKET-ROD — virga (għasluġ) tal kfief.

BASKING-SHARK—xorta ta chelb il baħar.

BASLARD—stallett żgħir fi ħżiem ta xi sinjur.

BASNET—ara BASCINET.

BASQUE—lsien li jitchelmuh fl-artijiet tat-truf ta Franza u ta Spanja, għan-naħa ta baja ta Biscalja.

BAS-RELIEF—Baxx rilief.

BASS—ħasira maħduma bil ġummar; baxx, (fil-leħen jew fit-tôn) contrabaxx; xorta ta birra (morra), *Bass's ale*, il birra magħmula minn fabbricant ta dana il cunjom.

BASSELISSE—bil medd (ħajt tal insig) orizzontali (dritt).

BASSET—isem ta logħba tal carti.

BASSET-HORN—clarinett cbir.

BASSETTE } viola, violincell żgħir;
BASSETTO } (tenur).

BASS-HORN—bassûn (strument bħal cornu ta tôn baxx ferm.

BASSINET—nieka (tat-trabi) jew tfal żgħar) maħduma bil għesieleġ etc. bittinda, bil għata għal fuk ir-ras.

BASSOCK—ħasira (ara BASS).

BASSOON—bassûn, strument tal kasba bħal clarinett etc., baxx.

BASSOONIST—dac li idokk il bassûn.

BASSO-RILIEVO—ara BASS RELIEF.

BASSORINE—bassora, sustanza (ilma) li issir billi tħallat gomma, alcool u etere (fl-ilma).

BASS-RELIEF—bass rilief.

BASS-VIOL—violincell.

BAST—ħasira jew ħabel maħdumin bil ġummar jew bil ħjut tal koxra ta certa siġra.

BASTARD—bagħal; wieħed mwieled minn waħda li mhix marbuta biżżwieġ; tifel (jew tifla) li mhux legittimu (illegittimu); (fil geologìa) ħaġra etc. mhix safia, mhix genwina jew vera, li ma tiswa xejn (mhix preziusa).

BASTARDIZE — tiddichiara illegittimu; tiffalsifica.

BARTARD-WING—ir-rixiet, minn tlieta sa ħamsa (il primi) li icunu fil ġwienaħ ta għasfur.

BASTARDY—li tcun pastard (bagħal) falsificat, mhux genwin jew mnissel sewwa.

Baste—tħabbat, tati, issawwat bil bastun; ixxarrab bil butir jew bixxaħam biċċa laħam etc. li tcun tinxtewa; tħit l'imbasti, tagħmel l'imbasti f'xi libsa, dublett etc.; ixxellel.

Bastile } fortezza, castell antic
Bastille } f' Parigi, li chien iservi bħala calzri għan-nies ta li Stat, li iġġarraf mill poplu fis-sena 1789.

Bastinade } sawt; swat li jatu actarx
Bastinado } it-Toroc, u in-nies tal Lvant b'bastun, bħala castig lill xi ħadd fuk il kigħan ta sakajh; *To inflict bastonado on...* tati, ticcundanna għas-swat fuk il kiegħan tas-sakajn.

Basting—tixlil, imbasta.

Bastion—sûr.

Basto—l-ass tal fjuri fil logħba (tal carti) il quadrille (ara).

Baston } bastun, xifer oħxon (tond)
Batoon } li icun għaddej maz-zocclu ta colonna.

Basyle—radicali (fil chimica).

Bat—pala tal cricket (ara); mazza jew bastun oħxon, folja tajjar lesta għax-xogħol tal cutri icuttunati; biċċa madum; farfett il-lejl.

Bat-fowler—caċċatur tal għasafar (tajr) bid-dawl, bil-lejl.

Bat-wing—fiamma tal *gas* bħal imrewħa.

Batatas—patata.

Batch—furnata ħobs.

Bate—ara Abate.

Bateau — (bil Francis akra *batò*) dgħajsa twila dejka; puntun.

Bath—banju, recipient għall ilma biex tinħasel fih; tinħasel fil banju, tieħu banju; tati banju (fil fotografia, argenteria etc.); chejl ta Lhud.

Bath *(order of the)*—ordni tal *Banju;* ordni (dignità) Inglisa, cavalierat li fih, jew li jicconsisti fi, tliet classi li huma:—lewwel, *Knight Grand Cross of the Bath* (G.C.B.); it-tieni, *Knight Commander of the Bath* (K.C.B.) u it-tielet (l-ankas) *Companion of the Bath* (C.B.); igħejdulu tal Banju, il għaliex biex wieħed jatuħ jew idaħħluh f'dan l-ordni chienu lewwel igħaddsuh gewwa banju bħala sinjal ta rinunzia u consacrazioni.

Bath-bun—pannozzu, ħbejża bizzoccor u'l passulina.

Bath-chair—siġġu (pultruna) birroti għall morda.

Bathe—tgħum, tieħu banju fil baħar — tgħaddas, ixxarrab fl-ilma; — *why don't you come to bathe?... I am afraid because I cannot swim yet*; għala ma tigix il baħar (tinħase', tieħu banju)? Nibża, għax għadni ma nafx ngħum sewwa.

Bather—dac li jeħu il banju.

Bathing—tal għawm. *I long for the bathing season*, għandi mitt sena (iġri) jasal żmien il għaum.

Bathing-machine—caxxa, bħal camra tal injam, fuk ir-roti minn fejn tista tinżel il baħar biex tieħu il banju.

Bath-metal—metall, taħlita ta ram isfar u zingu.

Bathos—pateticu, teneru; niżla fil chitba jew fid-discors mis-seriu għal vili jew għal ħmerijiet.

Bath-room—camra tal banju.

Bathymetry—is-sengħa ta li scandaljar, li tiscandalja, li tara x'fond hemm fil baħar.

Bathymetrical — li għandu x'jaksam fuk il fond (chemm hu fond) il baħar.

Bating—*(abating)* li tnakkas, tneħħi, tħalli jew takta barra.

Batiste — (batista) tela batista, cambrè, xokka hecc msejħa minn *Baptiste* (Francis) li għamilha lewwel darba.

Batlet—marżebba żgħira biex tħabbat biha il għażel (il biancheria).

Batman—ragel, servient, (suldat) li icollhom cull cumpannia suldati meta icunu fuk il camp, biex jeħu ħsieb tal affarijiet tal chcina.

Baton—bacchetta, bastun kasir li icollhom u li iżommu f'idejhom il marixxalli (tal armata) sinjal tal grad li għandhom; (fl-armi tal cunjomijet etc.) sinjal li wieħed icun illegittimu (bagħal).

Batrachia—batrachi, ordni ta amfibi li ticcomprendi (fiha) żringijet u rettili oħra.

8

Batrachian—tal ordni tal batraci (żringijet etc.) wieħed (annimal) minn dic ir-razza (tal batraci).

Batrachoid—li għandu għamla ta żrinġ.

Batrachomyomachy—il ġlieda, taktigħa bejn iż-żringijiet u il ġrieden—poema (poesìa) tad-daħc li igħejdu li chiteb Omeru.

Batrachophagous — li igħjx biż-żringijet, li jecol iż-żringijet.

Batsman—dac li fil logħob tal *cricket* icollu f'idu il pala.

Batta—il flus (żieda) li icollhom issuldati Indiani meta icunu fil camp.

Battalion—battaljun, riġment suldati minn 500 sa 800 jew 1000 ruħ.

Battalioned—magħmul, mkassam battaljuni battaljuni.

Battel—ara battle.

Battel — provisionijet mill botteghin tal Università ta Oxford; icolloc tati (tcun mniżżel fil ctieb tal debituri) lill botteghin tal Università ta Oxford; tokgħod (tgħammar) fl'Università.

Batteler / Battler } wieħed li icollu jati, li icun mniżżel fil ctieb taddejn tal botteghin tal Università ta Oxford; wieħed (dac) li igħammar fl-Università ta Oxford.

Batten—tismen, trabbi ix-xaħam; issemmen, tagħmel fertili (għammiel); tgħeix fil cumdità u fit-tgawdija.

Batten—tavlozza, strixxa tal injam rkika; fixkija, staġola.

Battening — issammar, tkiegħed, twaħħal mal ħajt etc., strixxi tal injam rkak.

Batter—tħabbat il bajt, dkik etc.; tittacca bl-armi tal guerra bħal canuni etc., tchidd fix-xogħol, bi lbies etc.; tiżżaccar bħal ħajt (meta jitmejjel u icun se'r jaka) — għagina; dkik, bajt, ħalib etc. imħabbtin flimchien (ma xulxin).

Battering-gun / Battering-piece } canun cbir, kawwi biex jattacca isswar kawwija.

Battering-ram — muntun, mâcna antica (militari) li chienu dari jattaccaw biha is-swar, il fortizzi jew post li icun assediat.

Battery—batterìa numru ta canuni ta fuk il camp tal gwerra, bin-nies u il munizionijet tagħhom; assalt għall għarrieda; Galvanic battery—batterìa Galvanica, Voltaic Pile il il pila ta Volta.

Batting—drapp tax-xchejjer għassarr, għall imbottir; folji tat-tajjar għall cutri (imbottiti); il maniġġar tal pala fil logħob tal *cricket.*

Battish—bħal, jew li jixbeħ il farfett il-lejl.

Battle—battalja (bejn żewġ armati għedewwa ta xulxin) *to give a battle,* tati battalja.

Battle array—ordni tal battalja.

Battle-axe—mannara li dari chienu jiccumbattu biha fil guerra.

Battledore / Battledoor } pala ħafifa (bil gradiljar) għal-logħob tal ballun (tennis etc.)

Battlement—truncieri żgħar, ambreżuni ma dwar ic-cinta ta fuk ta xi beni.

Battle-piece — quadru, pittura li turi xi battalja, xi guerra.

Battle-royal—ġlieda, battalja ta bejn ictar minn tnejn.

Battology — repetizioni żejda ta chelma jew cliem—bħal ta min itemtem, (itenni il chelma jew cliem għal bosta drabi).

Battologist—wieħed li itenni chelma jew cliem bla bżonn xejn, għax irid hu.

Batton—ara batten,

Battue - caċċa bil frattarija; caċċa li bil għajjat u il ħsejjes tan-nies itajru jew iġagħal li jersak it-tajr etc. lejn dac li jispara.

Batty—li jixbeħ (jew bħal) farfett il-lejl.

Baubee—ara bawbee.

Bauble—ara bawble.

Baudekin — imbruccat; ħarir jew drapp ieħor irraccmat sabiħ.

Bauge—xorta ta drapp ordinariu.

Baulk—ara balk.

Bavin — katta, ħodon (lakx jew zkuk għan-nar).

Bawbee'—(bli Scoccis) sitt ħabbiet.

Bawble—ħaġa żgħira, biċċa ċarruta li ma tiswa għal xejn, ħaġa tal-logħob tat-tfal.

Bawd—mara li icollha f'idejha l-incarigu ta nisa li mhumiex tal galbu.

Bawdiness—oxxenità.

Bawdrick—cinturin, faxxa (ta fuk li spalla).

Bawdry—procura, li wieħed isib u iforni nisa li mhumiex tal galbu — oxxenità; lsien oxxen, lsien ħażin, mokżież.

Bawdy—oxxen, mokżież.

Bawdiness—oxxenità, kżież ta mgiba u ta cliem.

Bawdy-house—dar fejn igħammru in-nisa li mhumiex tal galbu.

Bawl—issejjaħ, tgħajjat.

Bawling—il għajjât ta meta issejjaħ lill xi ħadd.

Bawn—għalka (għall bhejjem); fortificazioni.

Bay—bajja, golf, kâla, daħla tal baħar (fl-art); għalka, rpâr (bit-travi jew biz-zkuk); fetħa, wesgħa, tiċrita fil ħajt, jew mal murata ta bastiment bħal trunciera għall isparar tal canun; culur kastni, culur ta żiemel kastni; *a bay horse*, żiemel bajju; *bay-tree* is-siġra tar-rand; l-imbieħ ta chelb; timbaħ (bħal meta jagħmel il chelb meta ixomm jew isib xi caċċa; *to stand at bay*; tokgħod lest biex tiddefendi ruħec (bil fors) minn għajr ma tcun tista jew icolloc minn fejn tiscappa; *to keep at bay*; iżżomm firrispett, għas-suggizioni tiegħec jew iżżomm il għadu fil bogħod li ma jistax jattaccac.

Bayadere } Bayadeer } tifla, xbejba li tisfen (ballarina) fl'India.

Bayard — żiemel kastni; żiemel bajju.

Bayard—wieħed li iħares fitt, scantat lejn il wiċċ dac li icun.

Bayardly—għâma, wieħed ma jarax, stupidu.

Bayed—bini, li għandu li fih wesgħat, fetħat jew tiċrit fil ħajt.

Bayonet—bajjunetta; *to charge with the bayonet*, tattacca bil bajjunetta; *the fort was carried at the point of the bayonet*, il fortezza ħaduha b'assalt tal bajjunetta; *Fix bayonets!* waħħlu il bajjunetti; *to drive the bayonette*, tati ittakkab bil bajjunetta.

Bays—curuna, ghirlanda tar-rand li tintgħata bi premiu għal xi bravura li wieħed icun għamel.

Bay-salt—il melħ tagħna comuni tas-salini.

Bay-window—tieka biż-żakk tal ħadid ibbuzzata il barra, tieka tonda.

Bay-yarn—ħajta tas-suf.

Bayze—ara baize.

Bazar } Bazaar } post, loc, suk (fil pajjisi tal Lvant), fejn icunu hemm esposti għall bejgħ cull xorta ta oggetti; fl'Europa, sala jew swali cbar b'ħafna mwejjed bl-oggetti għall bejgħ, u dana actarx għall xi opra tal ġid, xi carità, jew xi festa straordinaria, ngħidu aħna xi centenariu etc.

B.C.—*(before Christ)* kabel ma twieled Cristu.

B.D.—*(bachelor of Divinity)* wieħed lawriat fit-teologia.

Bdellium—raża tfuħ li issir minn xorta ta siġra li ticber fl-Arabia u fli Indii tal Lvant.

Be—*(to be)* tcun, tesisti; *to be hungry, thirsty, tired, sleepy, cold, warm*, tcun (icolloc) il ġuħ, il għaċċ, għajjen, ngħas, bard, sħana.

Beach—xatt il baħar.

Beach-comber—mewġa cbira li ticser bis-saħħa fuk il blat (ta xatt).

Beached—miftuħ, mixħut fuk jew lejn ix-xatt.

Beachy—bil mol, jew bix-xtajta; li għandu ix-xtajta.

Beacon — dawl, sinjal, li jixgħelu fuk xi għolja fix-xtut tal baħar biex juri li hemm il periclu.

Beaconage — dritt, ħlas tad-dwal, sinjali, fanali li jagħmlu fix-xtut għall bastimenti.

Beaconed—li għandu sinjal, dawl fanal.

Bead—lewla, żibġa; bużżieka żgħira fli spiritu etc.

Beaded—bħal-lewlu, bħaż-żibeġ.

BEADLE — bidellu, sacristan, mazzier, servient jew messaggier f'Università.

BEADLE-SHIP — l-ufficiu, il carica, l-impieg tal BEADLE (ara).

BEAD-PROOF—prova li x'uħud jagħmlu tal kawwa ta li spirtu jew ta licuri spiritusi billi jaraw chemm idumu fil wiċċ il bziezek li isiru wara li iħabbtu li spirtu.

BEAD-ROLL — il-lista, l-ismijet tal mejtin li igħajtu, jew li itellgħu bil poloz f'xi congregazionijiet biex il fratelli etc. jitolbu (igħeidu xi talb) għall mistrih ta rwieħhom.

BEADS — żibeg, lewlu, curuna tar-Rusariu (msejħa hecc miż-żibeg li biha hi magħmula) *She is always at her beads*, dejjem bil curuna f'idha (dejjem tgħid ir-Rusariu); *He is always telling his beads*, Il ġurnata collha bil curuna f'idu (igħid ir-Rusariu).

BEADSMAN—ragel (wieħed) li jitlob għall oħrajn (bil curuna tar-Rusariu).

BEADSWOMAN –il femminil ta BEADSMAN (ara).

BEAD TREE—siġra (bħal gazzìa) li tagħmel iż-żibeġ u li jagħmluh curuni (tar-Rusariu).

BEAGLE—chelb tal caċċa żgħir, actarx usat għall caċċa tal liebru.

BEAK—munkar (ta għasfur), puprest ta bastiment (ta xini).

BEAKED — bill ponta (jispiċċa bil ponta) bħall munkar.

BEAKER—tazza, bukar, kannata, xi ħaġa li tixrob minnha

BEAK-IRON—ħadida bil ponta, biċċa għodda tal ħaddieda.

BEAM—travu, il-lasta tal miżien (li magħha icunu imdendlin il chefef) il-lasta ta carrozza taż-żewġ (li tcun bejn iż-żwimel); ir-romblu li ma dwaru in-nissieġa ichebbu il medd jew id-drapp, xokka etc. li icunu niżġu; il-lasta tal moħriet; iz-zokk ta ancra; il fergha tan-nofs ta fuk ras cerv, li minnha icun ħergin il frieghi l-oħra; raġġ jew raggi tax-xemx jew tal kamar; tati id-dawl, tiddi; *The ship is on her beam ends*, il bastiment immejjel (meta icun lest għall carina); *I am sorry for him, I heard that he is on his beam ends*, nagħli għalih, smajt li jinsab f'taħbit cbir.

BEAMED—għandu il frieghi tal krun collha bħal ma hu ic-cerv.

BEAMLESS — mingħajr raggi, li ma jiddix, jew li ma jitfax dawl; bla travi.

BEAM-COMPASS - Compass, bil ġonta (tcabbar jew ittawwal chemm icolloc bżonn) biex tista tagħmel jew tħożż circuli (circhijiet cbar).

BEAM-FEATHER—rixa twila fil gewnaħ ta seker jew ta bies.

BEAMING—it-tfiħ, ix-xhit (minn tixħet) tad-dawl f'raggi (per mezz tar-raggi); lewwel sinjal.

BEAM-TREE — siġra li l-injam tagħha billi jebes jusawh għat-travi jew għall fusien ta carettuni etc.

BEAMY—collu raggi ; li jitfa raggi tad-dawl ; bħal travu ; li għandu il krun (bħal tac-cerv).

BEAN — fula ; *kidney bean*, fażola tawwalija ; *french beans*, fażola ħadra etc ; *bean-stalk*, zokk tal ful ; *I saw her shelling beans*, rajtha tkaxxar il ful, *Bean fed goats give very good milk*, il mogħoż li iżommuhom (li itimgħuhom) fuk il ful jatu ħalib tajjeb wisk.

BEAN-CAPERS—cappar; siġra tal cappar (jew li tati il cappar).

BEAR - ors ; *he-bear*, ors (ragel) *she-bear* ors (mara).

BEAR - iggib, tiftaħ, issofri, iżżomm, tissaporti, tnissel jew iggib fid-dinja, iggib ruħec ; *these columns bear all the weight of the roof*; dawn il colonni kegħdin iżommu (jerfgħu) il pis collu tas-sakaf ; *Do you think that two horses will do to bear all this burden?* Jidhirlec int illi żewġ żwiemel huma biż-żejjed biex igibu (iġorru, jeħdu) din it-tagħbija collha? *to bear arms against one*, tieħu l-armi, ticcumbatti contra xi ħadd ; *He came to bear away (to bear off) this...*, giè biex ħa (neħħa) dan il...; *They cannot bear up longer against the enemy*, ma jistgħux iżommu actar (jeħduha) -mal għedewwa. *How long are we to bear with you?* chemm sejrin indumu insofruc ; *The Romans*

bid bear sway in Malta for many years, ir-Rumani ħacmu f'Malta għall bosta żmien; *No one bears him,* ħadd ma jaħmlu; *This will bear witness,* dana jixhed (juri biċ-ċar); *She is unable to bear any children*; ma jistax icollha tfal; *They bear a grudge against us,* iridulna id-deni, għandhom f'kalbom għalina, ma jaħmluniex; *Our friends will sure bear us company,* il ħbieb tagħna sgur jagħmlulna cumpannija (jiġu magħna); *The French men-of-war were seen to bear in our port,* raw il bastimenti tal guerra Francisi reskin (deħlin) lejn il port tagħna.

Bearable — li wieħed jista jissaportih, isofrih jew iżommu.

Bear-baiting — iggelled (ġlied) orsijet ma clieb.

Bear-berry—siġra li tagħmel frott bħal għeneb, jusawh għall medicina.

Bear-driver—wieħed li isuk l-orsijet.

Beard—leħia, dac li inigghes fiżżbula tal kamħ; il gargi ta sunnara, ta labarda etc.; il ħajt (il ħarira) tal mascli jew xi frott ieħor tal baħar; ir-raggi (id-demb) ta cometa; *to take* jew *to pull by the beard,* tiġbed wieħed minn leħithu, tisfidah, tmerih f'wiċċu.

Bearded—bil-leħja, bil gargi bħall tas-sunnara.

Beardless—bla leħja (igħidu hecc għall wieħed żagħżugħ).

Bearer—wieħed, jew dac li igib, li jeħu, jew li iżomm; min jissaporti, jew isofri; dac li jarfa fil mejtin (jarfa xi mejjet); dac li icollu fuku, igib, jew ixidd (jilbes) xi ħaġa; siġra li tagħmel il frott; *Send me the book with bearer (of the letter),* ibgħatli il ctieb ma dan li gieblec din littra.

Bear-herd—ragħaj l-orsijet.

Bearing — li igib, li jissaporti, li isofri, li jittollera; nisel, imgiba, sofferenza, tbatija; għòli, għòlja; *I found a letter bearing an old date,* sibt ittra ta data antica (ilha mictuba).

Bearish—li għandu mill ors; tal ors.

Bearlike—bħall ors.

Bear's ear—fjur (primula li għandha għamla ta widna ta ors).

Bear's grease — xaħam ta ors li jagħmluh mantichilja għar-ras biex italla u jati saħħa ix-xagħar.

Bearskin—gild tal ors; drapp ķawwi ferm li jagħmlu ħwejjeġ minnu, jissejjaħ hecc għaliex kawwi, utiek daks il gild tal ors.

Beer ward—wieħed li għandu jew li iżomm l-orsijet.

Beast—bhima, annimal; logħba bil carti (bħal *loo*); bniedem li ma jirraġunax, aħrax, li ma igibx ruħu sewwa (fil għamil u fil cliem).

Beastings—ara **biestings**.

Beastish / **Beast-like** } ta bhima, bħal bhima.

Beat—tħabbat; issawwat, tisħak; tirbaħ, tgħaddi lill xi ħadd, tħallih lura; (fil militar) dakka; (fil medicina) taħbit ta polz. *On hearing the soldiers beat their drums they retired*; xħin semgħu is-suldati idokku ittnabar, rtiraw; *I'll beat you soundly,* natic xebgħa sewwa (cbira); *The English did beat the dervishes in Africa,* l-Inglisi rebħu lid-driewex fl-Africa. *If you keep on studying hard you are sure to beat all the other school boys,* Jecc tcompli tistudia sħiħ, chif inti sejjer, sgur tgħaddihom it-tfal l-oħra ta li scola. *Some sergeants came to beat up for soldiers,* gew xi surgenti biex jiġbru (jingaġġaw) in-nies (jagħmluhom, idaħħluhom suldati). *The policeman has never been on this beat before,* (dan) il puliziott katt ma chien għassa hawn kabel.

Beaten—msawwat, misħuk, micdud; *This is not a beaten way,* din ittriek mhix battuta, (ma tantx igħaddu nies minnha).

Beater—dac li iħabbat, jew isawwat; *gold beater,* dac li iħabbat (jati bil martell) fuk id-deheb.

Beatific / **Beatifical** } li għandu is-setgħa jew li jista jagħmel beatu; li jibbeatifica.

Beatification—beatificazioni, hena.

Beatify—tagħmel beatu, thenni.

Beating---swat, xebgħa, taħbit, palptu—*you deserve a sound beating*, ħakkec xebgħa cbira.

Beatitude—beatitudini, hena.

Beau (plural Beaux) (bil Francis) tinkara *bò*—damerin, wieħed li iħobb jilbes, petitu; namrat.

Beauish (akra *boix)* bħal petitu, ta wieħed li iħobb jilbes.

Beau monde—in-nies tal moda, issinjuri cbar.

Beauteous—mżejjen bil ġmiel, sabiħ.

Beautifier — wieħed li isebbaħ, jagħmel il ħaġa sabiħa.

Beautiful—sabiħ.

Beautifully—b'mod sabiħ.

Beatifulness—ġmiel, sbuħija.

Beautify—iżżejjen, issebbaħ, tagħmel sabiħ.

Beautiless—mingħajr ġmiel.

Beauty—ġmiel, ħaġa sabiħa; *she is improving in beauty*, kegħda cull ma tmur tisbieħ. *This...is really a beauty!* din... sabiħa tassew (fiha ġmiel).

Beaver—castor (annimal b'erba sakajn li igħix sewwa fl-ilma chemm ucoll fi-art) pìl, gild bil pìl tal castor għall brieret etc., berritta (tal castor); visiera; *he at once doffed his beaver*, hu malajr neħħa il berritta.

Beavered—bil visiera, mgħotti (wiċċu) bil visiera; liebes bil berritta (tal pìl tal castor).

Beaverteen—xorta ta drapp bħall fustan.

Bebberin—xorb jew trab bħal chinina, li isir minn siġra, il *bebeeru*, li ticber fil Guyana Inglisa.

Beblubbered — għajneih minfuħa bil bichi.

Becafico (bit-Talian) — beccafic (għasfur).

Becalm—ticcalma, ticcuieta.

Becalmed—kiegħed ċass, ma jitħarriex għax ma hemmx riħ.

Becalming—calma fuk il baħar.

Became—(il passat tal verb *become*), sar, għamluh; *he then became a priest*; hu mbagħad sar kassis.

Because—għaliex; *why did you not buy a book? because I had no money*, għaliex ma xrajtx ctieb? għax ma chellix flus. *I wept because I felt for him*, bchejt għaliex hassejt għalih.

Bechance—jiġri, isir—*it bechanced*, ġara....

Becharm—issaħħar, tagħmel seħer.

Beck—issejjaħ b'sinjal li tagħmel b'rasec jew b'idec; tmejjel jew tbaxxi rasec biex issejjaħ jew iġġagħal lill xi ħadd jersak lejc; *I am always at his beck*, Jena dejjem lest biex jiccmandani (biex nobdi il cmandi tiegħu).

Becket—bħal ħolka jew ganċ li jusaw abbord biex ipoġġu ħbula, cimi etc.

Beckon — issejjaħ, tagħmel sinjal b'idec, jew b'sebgħec biex wieħed jersak lejc.

Become—issir; icun xierak; (jixrak) *if they go on like this they will become unbearable*, jecc icomplu sejrin hecc ħadd ma icun jista isofrihom actar; *what will become of you then?* x'isir minnec allura? *It does not become you to say so*, ma jixraklecx tgħid hecc.

Becoming—li jixrak, li jicconvieni li imur; *Is this becoming?* dana jixrak?

Becomingly—bix-xerka, chif jixrak, chif imur.

Becomingness—xerka, xerkien proprietà.

Bed—sodda, żwieġ, ħammiela, strât, faxx; canal mnejn tgħaddi xmara; *folding-bed*, sodda (bic-cinghi), li tinghalak; *sick-bed*, sodda ta marid, *canopy-bed*, sodda bil curtinaġġ (biccelu), *marriage, genial*, jew *nuptial bed*, sodda tal għamara; *a straw-bed*, sakku; *At what time do you go to bed?* xħin torkod? (xħin tidħol fis-sodda? *His wife has been brought to bed last week*, martu spiċċat (chella tarbla) il gimgħa l-oħra; *a bed of violets*, ħammiela (ħarġa) violi; *an iron bedstead*, sodda tal ħadid; *bed clothes*, il firxa—*my father is a bedrid*, missierhi marradi; *bed time*, ħin ta rkad jew ħin li wieħed imur fis-sodda; *bed-room, bedchamber*, camra ta rkad; *make up your bed*, ifrex, għamel (jew ħabbat) is-sodda; *I am to keep in bed*, icolli nogħod fis-sodda; *he always goes to bed with*

the lamb, dejjem jidħol fis-sodda cmieni (bħat-tigieg); *turn down the bed clothes*, għamel ix-xakliba (l-imboccatura, minn fejn tidħol fil friex); *from bed and board* (fil-ligi), il firda tar-ragel mill mara.

Bedabble—ixxarrab, tbixx.

Bedaggle—iccappas, tħammeġ, billi tcarcar ħaġa fit-tajn, ħmieġ etc.

Bedarkened—midfun fid-dlam.

Bedash—timla, iċċappas bit-tajn.

Bedaub—iċċappas, ittabba, tħammeġ, iddellec, ticcalla.

Bedazzle—tgħammex il għajnejn bid-dìa, b'dawl kawwi.

Bed-chamber — camra tas-sodda; *Lord of the bedchamber*, ciambellan.

Bedder / Bedetter } il kigħ, il ħaġra ta taħt ta mitħna tal għasir taż-żejt.

Bedding — l-affarijet tas-sodda (il firxa).

Bedeck—iżżejjen.

Bedeguar — dic il moffa li icun hemm fuk xi siġar tal ward, li jagħmlu xi insetti kabel ma ibidu.

Bedel—ara beadle.

Bedelry — l-ufficiu, ix-xogħol tal *Beadle* (ara).

Bedsman—ara beadsman.

Bedevil—tgħarrak, tistradica, takleb ħaġa ta taħt fuk, tagħmel ħaġa xiaten (tgħarrakha jew tisħetha għall collox).

Bedevilment—tgherfix, confusioni l-actar cbira.

Bedew — ixxarrab chemm chemm, tagħmel niedi, ixxarrab bħal ma jagħmel in-nida.

Bedewer—dac li ixarrab chemm chemm; li jagħmel niedi.

Bedfast—miżmum fis-sodda.

Bedfellow—sieħeb, jew sieħba fis-sodda.

Bed-hangings—il purtieri, curtinaġġ tas-sodda.

Bedight—iżżejjen.

Bedim—iddallam, tagħmel scur, toscura.

Bedinner — tagħmel cumpliment tħallas lill xi ħadd (b'cumpliment) bi pranzu, b'icla.

Bedizen—iżżejjen sabiħ ferm.

Bedlam—manícomiu, post ta l-imgienen.

Bedlamite—miġnun; wieħed minn tal imgienen.

Bedmaker—dac li għandu il ħsieb li jifrex u jirranġa is-sodod f'xi culleġġ etc.

Bedmate—ara Bedfellow.

Bedouin—bedwin; Għarbi li jiggerra fid-desert, li igħammar taħt ittniedi.

Bed-pan — tapsina, recipient ċatt biex ix-xiuħ jew il morda icunu jistgħu jisservew fis-sodda mingħajr ma jinżlu.

Bed-presser—għażżien.

Bed-quilt—cutra, cverta (ta sodda).

Bedraggle—ara bedaggle.

Bedrench—ixxabba jew timla bl-ilma; tagħmel ħaġa għasra (bl-ilma).

Bedrid / Bedridden } dejjem fis-sodod jew bixxiuħija, jew għall mard.

Bedrop—tbixx, troxx, tkattar jew titfa il ktar.

Bedsore—ugiħ (dabra) li isir bil kgħad tas-sodda.

Bedstaff—pûm, lasta etc. li chienu dari iwaħħlu mas-sodda biex idendlu il ħwejjeġ fiha.

Bedstead—sodda, il ħadid etc. tassodda.

Bedswerver—ragel li mhux fidil ma martu, jew mara li mhix fidila ma żewġha.

Bedtick—l-inforra ta mħadda jew mitraħ tar-rix etc.

Bedust—troxx jew timla bit-trab, tgħabbar (bil għabra).

Bedwarf — iccecchen, tagħmel iżgħar.

Bedwork—xogħol ħafif; xogħol li tista tagħmlu malajr.

Bedye - tiżboħ.

Bee—naħla, żunżana.

Bee-bread—it-trab tal fjuri li jiġbor in-naħal biex jitimgħu il frieħ tagħhom bih.

Beech—fagu (xorta ta njam).

Beech-coal—faħam (tal cannol) li isir miz-zkuk tas-siġar tal fagu.

Beechen—tal fagu, magħmul mill fagu.

Beech-mast } il frott, il gewża tas-
Beech-nut } siġra tal fagu.
Beech-tree—siġra tal fagu.
Bee-eater—kird in-naħal (għasfur).

Beef—laħam taċ-ċanga; tal-laħam taċ-ċanga.

Beefeater—dac li iżomm l-alabarda tas-sultan—alabardier tas-sultan; għassa tar-re.

Beef-steak—bifsticc; biċċa laħam (polpa) mokliìa.

Beef-tea—biftì, brodu (iccunsmat) tal-laħam taċ-ċanga dgħif.

Beef-witted—stupidu; wieħed rasu ma tarfax.

Bee-garden — Għalka, ħajt għall ferħ naħal.

Bee-hive—ġarra tan-naħal.

Beele—bakkun usat minn dawc li jaħdmu fil minieri biex jaktgħu it-trab tal metall mill blat.

Beelzebub—Belzebub, il cap tad-demonī.

Bee-master—dac li iżomm il ġarar u irabbi in-naħal.

Beemol—bimoll (nofs ton).

Bee-moth—camla, duda li tagħmel ħsara wisk lin-naħal.

Been—il participiu passat tal verb *to be; I have been,* Jena cont.

Been—chitarra tal Indiani b'satax il tast.

Beer—birra.

Beer-barrel—cartell tal birra.

Beer-house } ħanut tal birra (fejn
Beer-shop } tinbiħ il birra).

Beer-money—flus li jitħallsu fl-armata minn f'loc li wieħed jixrob il birra (li imissu).

Beer-pump—pompa tal birra li ittalla il birra minn cantina etc.

Beestings—ara Biestings.

Beeswax—xama tan-naħal.

Bees-wing—dic ir-rita jew scorċa rkieka li issir, (titrabba) fil wiċċ tal port wine.

Beet—selk; pitrava (il pianta).

Beetle—ħanfusa, mazza (biex tballat biha); *a paving beetle,* mazza tkila biex ibaltu biha iċ-ċangar tat-torok etc.; *beetle-headed,* stupidu.

Beetle—toħroġ, titfa il barra; titfa il barra ħaġa biex tidher; *he has beetle-brows,* għandu ħuġbejh maħrugin il barra.

Beetle-stock—makbad jew mancu ta mazza cbira.

Beetling—maħruġ jew miftuħ il barra.

Beet-rave } xorta ta pitravi, għall
Beet-radish } insalata.

Beeves (plural ta *Beef*)—ghniedes, bakar.

Befall—jiġri, jissucciedi, isir.

Befalling — dac li jiġri, ħaġa li tiġri, li issir bla ħsieb.

Befit—taddatta, tagħmel jixrak, li jakbel.

Befitting — li jixrak, adattat li jakbel.

Beflatter—tfaħħar, tonfoħ lill xi ħadd (bi cliem ta ftaħir).

Befoam—tgħatti bir-rgħawa.

Befog—tgħatti, timla biċ-ċpar.

Before—kabel, il kuddiem; *think before you speak,* aħseb kabel ma titchellem; *I saw him a few yards before me*—rajtu ftit jardi kuddiemi.

Before-cited—imsemmi kabel, imsemmi fuk, imsemmi kuddiem.

Before-hand—kuddiem, kabel; *He paid for the book before hand,* ħallas tal ctieb kuddiem.

Before-mentioned — ara before-cited.

Before-time - dari, fiż-żmien l-imgħoddi.

Befoul—tħammeġ, tkagħbar.

Befreckle — ittabba, timla bit-tbajja.

Befriend — tiffavorixxi, tcun kalbec tajba, turi kalb tajba ma dac li icun.

Befringe—iżżejjen bi frenża.

Befur—tgħatti, jew ticsi bil pìl.

Befurred—mgħotti, micsi bil pìl.

Beg—titlob carità, titlob favur jew piacir, titlob bl-umiltà collha. *I beg a favour of you,* nitolboc piacir; *I beg your pardon,* scusi, nitolboc scusa. *I beg leave to inform you that...* nitlob (il permess) li ngħarfec illi....

Beg (bey)—Ufficial jew gvernatur Torc.

BEGAN (il passat tal verb *to begin)*—bdejt, beda etc. *I began to work early to-day*, bdejt naħdem cmieni illum.
BEGAWD — mżejjen bit-tlellix, bi ħwejjeġ li ilellxu.
BEGET—tnissel, tiggenera.
BEGETTER—min inissel; missier.
BEGGABLE—li jista jintalab.
BEGGAR—tallab, wieħed li jitlob il carità; tfakkar, iggib (wieħed, bniedem) fil fakar.
BEGGARBRAT—tifel żgħir, tallab.
BEGGARLINESS - tbatija, fakar.
BEGGARLY—bħal tallab; msejchen, ta fkir.
BEGGAR-MAID—xbejba tallaba.
BEGGAR-MAN – tallab.
BEGGAR-WOMAN—tallaba.
BEGGARY—bżonn, fakar.
BEGGING—talb.
BEGHARD—tallab fitt, li jissiccac bit-talb tiegħu.
BEGHARDS—l-aichijet ta San Frangisc li joħorġu għaċ-*circa* (jiġbru).
BEGILT—ndurat collu.
BEGIN—tibda, tati bidu; *you have to begin again*, icolloc tibda mill ġdid.
BEGINNER — principiant, wieħed li ghadu jibda.
BEGINNING—bidu.
BEGIRD — tħażżem, iddawwar (bi ħżiem etc.)
BEGLOOM—iddallam, titfa dalma.
BEGNAW—tgherrem, tiecol bit-tgherrim.
BEGONE! — mur minn hawn; isa minn hawn!
BEGONIA—bigonia (pianta).
BEGORED— mimli bid-demm, collu tbajja tad-demm (magħkud).
BEGOT (passat imperfett u participiu passat tal verb *beget)* — nissilt, mnissel.
BEGOTTEN (participiu passat tal verb *to beget)*—mnissel.
BEGREASE — iċċappas, iżżelleġ bil grass.
BEGRIME — tħammeġ, timla bil ħmieġ.
BEGRUDGE—tgħir għal dac li wieħed icollu, iċċaħħad.
BEGUILE—tkarrak.
BEGUILEMENT—takriek, kerk.
BEGUILER—karriek, wieħed li ikarrak (b'xi ħadd).
BEGUIN (bil Francis *beghîn)*—ajc, *fratell* ta San Frangisc; berritta ta tarbija.
BEGUM—tiggomma, izzelleġ jew timla bill gomma.
BEGUM, BEGAUM — Principessa tal Indji tal lvant.
BEGUN (participiu passat tal verb *to begin)* mibdi; *this work was begun last year*, dan ix-xogħol inbeda is-sena l-oħra.
BEHALF—favur, għal... *Say something please on my behalf*—jecc jogħġboc għid xi ħaġa għalija (favur tiegħi), għaddili chelma.
BEHAVE—iggib ruħec; *behave yourself please*, gib rūħec sewwa, jecc jogħġboc.
BEHAVIOUR—mgiba; *I admire him for his good behaviour*, nitgħaxxak bih għall imgiba tajba tiegħu.
BEHEAD—takta ir-ras; *King Charles I of England was beheaded in 1649*, ir-Re Carlu I tal Inghilterra katgħulu rasu fis-sena 1649.
BEHELD — passat tal verb BEHOLD (ara).
BEHEMOTH — annimal (bhima) imsemmi fli Scrittura li jaħsbu li hua l'ippopotamu.
BEHEN — pianta, ħaxixa tal medicina.
BEHEST—cmand, ordni.
BEHIND—wara, lura, kabel; *go behind*, mur wara, mur lura, *do not leave any thing behind*, tħalli xejn warajc; *as we read behind*, bħal ma krajna kabel.
BEHINDLAND — lura (fil ħlas), fiżżmien jew fix-xogħol.
BEHOLD—tara, tħares lejn, tosserva.
BEHOLD!—eccu!; araħ! *behold him!*, hawn hu, arawh!
BEHOLDEN—obligat, grat; *I am very much beholden to him*, jena obligat (jew grat) wisk lejh.
BEHOLDER—dac li jara.
BEHONEY—tagħmel ħelu (ħaġa ħelwa) bil għasel.

Behoof—profitt, vantaġġ.

Behoove } tcun tajjeb, tixrak, tcun
Behove } sewwa, xierak. *It behoves us to spend less than we gain*, hu xierak (għalina), li nonfku ankas milli nakilgħu.

Behowl—tgħajjât wara xi ħadd.

Being—participiu present tal verb *to be*, tcun)—esistenza; billi. *The Supreme Being*, Alla; *a human being*, bniedem (maħluk); *when man was called into being*, meta giè makluk il bniedem; *for the time being*, għall issa (għall dan iż-żmien) *it being so*, la darba hua hecc; *he was near being drowned*, għal ftit ma għerekx; *being tired I shan't come*, billi jena għajjên, ma nigix.

Bejade—tegħja sħih, bosta.

Bejaundice—tieħu jew tati is-suffejra.

Bejumble — tħawwad ma xulxin, tagħmel insalata waħda.

Bekiss—issellem, tbus.

Beknave — tati l-isem ta briccun (tgħaddi ta briccun) lill xi ħadd.

Belabour — taħkar bis-swat, tħabbat sħih, issawwat, tħabbat.

Belaced—mżejjen bil bizzilli.

Belam—tħabbat, issabbat.

Belate—tittarda, tcun tard.

Belated—wieħed li ittarda, li għamillu il-lejl.

Belatedness—rtubija (meta wieħed jibka lura).

Belay—iddawwar (bl-assediu), tattacca, tassedia; torbot, tgħakkad flimchien (tiċċomba) ħabel.

Belaying pin—galoċċa; dic il lasta, mincheb fil gemb ta bastiment, jew ma xi arblu biex ichebbu magħha (idawru) il ħabel.

Belch—titfewwak, tifwieka; titfa il barra bis-salt.

Belching—tifwiek.

Beldam—mara xiħa; xwejħa.

Beleaguer — tassedia, iddawwar bl-assediu.

Beleaguerer—dac li jassedia min idawwar bl-assediu.

Belectures—iddejjak, tissicca bli spieghi, bid-discors (bil-lezionijet).

Belee — tkiegħed lejn taħt ir-riħ (għar-rdoss).

Belemnite — belemnite, ir-ras tal vleġġa (tas-sajjetta); isem ta annimal tal baħar (li ma għâdux jidher).

Bel-esprit (bil Francis akra *belesprì)*—ragel għaref, li jilħaklu.

Belfry—campnar.

Belgian—Belgian, wieħed mill Belgiu.

Belgic—tal *Belgæ*, nies antichi li chienu igħammru fil Gallia ta fuk (Franza).

Belial—ragel l-actar ħażin, il veru ħażin.

Belibel—tagħmel libell.

Belie—tgħiddeb, ticcalunnia.

Belief—fidi; fiducia; religion; *he is slow of belief*, ma tantx jemmen malajr; *ready of belief*, wieħed li jemmen (li jibla collox) cull ma igħedulu; *this is beyond belief*, dan mhux ta min jemmnu; *to the best of my belief*, sa fejn nista naħseb jen.

Believable—ta min jemmnu.

Believe—temmen; taħseb li icun hecc; *I believe so*, hecc naħseb (hecc jidhirli); *don't you believe him*, ara temmnu, temmnux; *did you ever believe it?* katt cont temmen?

Believer—wieħed li jemmen, Nisrani.

Bevieving—li jemmen.

Believingly—b'mod li wieħed jemmen.

Belight—timla bid-dawl, tati ħafna dawl.

Belike—actarx, jista icun.

Belime—timla bil gir, bit-trab.

Bell—kampiena, *hand bell*, kampiena żgħira (tal idejn), *an alarm bell*, sveljarin; *to bear the bell* (iggib il kampiena) tcun ta kuddiem.

Bell-clapper—lsien ta kampiena.

Bell-coral—dac il ġolġol li icollom it-tfal mdendel ma għonkhom biex jidhaw bih u jokogħdu cuieti.

Bell-cord—ħabel tal kampiena.

Bell-flower—campanella (fjur).

Bell-founder—fundatur tal kniepel, dac li jagħmel il kniepel.

Bell-foundery—fonderia, fejn jagħmlu il kniepel.

Bell-hanger—dac li idendel il kniepel.

Bell-tower—campnar.

Bella-donna—bella donna (pianta).

Belle (bil Francis akra *bell)*—mara, xbejba sabiħa, ta ġmiel cbir.

Belled—bil kniepel, li għandu il kniepel.

Belle lettrist — wieħed mħarreġ fil *belle lettere*, fil letteratura (fil għerf, fl-iscola fit-tagħlim).

Bellerophon — Bellerofon, l-isem ta wieħed mill ulied ta Glaucu ir-re ta *Ephyre* (fil Corintia; Grecia), dan chien katel lill ħuh *Beller*, il għalhecc tawh dan l-isem, jigifieri il *kattiel ta Beller.*

Bellerophon—hua isem ta *fossile*, bħal bebbuxa li isibu ġol blat.

Belles-lettres — belle lettere, il chitba tal auturi (tal classici).

Bellicose—guerrier, li iħobb il guerra, gellied.

Belligerate — tagħmel il guerra, tigguerra.

Belligerent—gellied, guerrier, wieħed li icun jigguerra, li icun jiccumbatti.

Bellipotent—kawwi fil guerra.

Bell-less—minn għajr kniepel.

Bell-man—dac li idur bil kampiena f'idu fit-triek, biex javża etc.

Bell-metal—il metal li jagħmlu bih il kniepel, taħlita ta ram (aħmar) u landa.

Bellow—tonfoħ, titfa in-nifs bħall ma jagħmel il ghendus; tgħajjat bħall ghendus, tgħajjat ferm; għajta cbira (bħal tal ghendus).

Bellower — dac li igħajjat bħall ghendus.

Bellowing—għajta cbira (bħal tal ghendus).

Bellows—minfaħ tan-nar etc.

Bellows-fish—beccaċċ (ħuta).

Bellows-maker—dac li jagħmel li mniefaħ.

Bell-pepper—bżar aħmar (tal miżwed).

Bell-pull—ara bell-cord.

Bell-ringer—dac li idokk il kniepel.

Bell-rope—ħabel tal kampiena.

Bell-wether—in-nagħġa tal kampiena, li tcun kuddiem biex tmixxi lill oħrajn warajha.

Belly—żakk, iż-żakk, il ġuf, dic il biċċa tal violin (u strumenti oħra tal cordi) li tcun taħt il cordi; toħroġ il barra, titfa il barra; timla.

Belly-ache—ugigħ ta żakk.

Belly-hand—ic-cinga ta taħt żakk iż-żiemel (meta jarmawh fl-inginji).

Belly-bound—stiticu.

Belly-churl—bniedem żakkiek.

Bellyful—icla (mimli żakk), dafra, (icla) sewwa.

Bellying—biż-żakk, imżaccar.

Belly-roll—romblu, biex iwitti.

Belong — tcun ta, tappartieni lill; għandu x'jaksam ma; ta min icun. *This book belongs to my son*, dan il ctieb ta ibni; *what ship does he belong to?*, ta liema bastiment hu? (fuk liema bastiment hu).

Belonging—li jappartieni, li hu, ta. *All the money belonging to the deceased became government property*, Il flus collha tal mejjet (dac li miet) wakgħu f'idejn il Gvern.

Belongings—proprietà.

Beloved—maħbub wisk, għażis "*my beloved brethren*" *said the preacher* "ħuti għeżies" kal il predicatur.

Below—taħt, isfel; *here below*, hawn isfel—*he is below me in rank*, hua ankas minni (taħti), fl-impieg.

Belswagger — bniedem libertin mogħti għall vizzï ħżiena.

Belt—cinturin, ħżiem.

Beluga—xorta ta delfin (ħuta bli scwam) li tinsab fl-ibħra ta fuk.

Belvedere (bit-Talian)—Belluvidir, post minn fejn tista tgawdi veduta sabiħa, ta xi ġnien, baħar etc.

Belzebub—Belżebub, xitan.

Bema—xorta ta palc, post għôli, minn fejn wieħed jista jitchellem, pulptu tal cnejjes antichi.

Bemad—iggennen.

Bemangle—taksam, iċċarrat, tofrok min-nofs.

Bemark—taħbi, tgħatti bil mascra.

Bemaze—ticconfondi, tħawwad (il moħħ ta dac li icun).

BEMINGLE—tħallat.
BEMIRE — tlewwet, timla, tcasbar fit-tajn.
BEMOAN—tilmenta, tghemghem.
BEMOANER—dac li jilminta, li ighemghem.
BEMOANING—lment.
BEMOISTEN—ixxarrab, tagħmel niedi.
BEMOT—nofs nota fil musica.
BEMOURN—tibchi lill, tibchi għall.
BEMUDDLE — tgħaggeb, ticconfondi jew timla bil għageb.
BEMUSED — mimli bil fantasìa, bil għageb.
BEN—muntanja għalia.
BEN-NUT—gewża li tati żejt msejjah *ben-oil* li jimbigħ fl-iżpiżeri għall fwieħa.
BENCH—banc, il post, is-siġġu fejn jokgħod l-imħallef fil korti; in-nies tal korti, l-imħalfin; tgħammar, iddawwar bil banchijet, tokgħod fuk banc.
BENCHER—assessur.
BENCH-HOLDFAST—vit li torbot bih xogħol li jinħadem fuk il banc (ta mastrudaxxa).
BENCH-MARK - sinjal, marca.
BENCH-STOP — lakkigħa, morsa ta fuk il banc (ta mgħallem).
BENCH-WARRANT—mandat tal arrest.
BEND — tgħawweġ, tmejjel, tilwi, tissottometti ruħec, tokgħod għalli wieħed igħidlec; tintena titgħawweġ taħt il pis; (fl-armi) faxxa la genba.
BENDS— majjeri ta bastiment, ta dgħajsa.
BENDABLE—li jista jitgħawweġ, jintlewa.
BENDER — li igħawweġ; strument (biċċa għodda) li biha tgħawweġ injam etc.
BENDLET — liwja, tgħawiga żgħira
BENEATH — taħt, l-isfel minn; *he married a woman beneath him*, iżżewweġ mara li mhix tal condizioni tiegħu.
BENECARLO—xorta ta imbit li isifruh għall Indi tal punent.
BENEDICTINE—Beneditti̇n (patri) tal ordni ta San Benedittu.
BENEDICTION—barca, benedizioni.
BENEDICTIVE—li igib, li jati barca.
BENEDICTORY—li ibierec, li ixerred barca.
BENEFACTION — beneficiu, beneficat, gid, għamil tajjeb.
BENEFACTOR—benefattur, wieħed li jagħmel il gid.
BENEFACTRESS—benefattrici, waħda (mara) li tagħmel il gid.
BENEFICE—benefizziu (ta kassis).
BENEFICED—li għandu benefiziu.
BENEFICENCE—beneficenza, l'għamil tajjeb.
BENEFICENT—li jagħmel il gid, tajjeb, ta kalb tajba.
BENEFICIAL — vantaġġus li jinħtieġ (utili) li jiswa.
BENEFICIARY — beneficiariu, wieħed li għandu, jew li igawdi benefizziu, ibbenefiziat.
BENEFIT — beneficiu, gid, (l-aħjar) profitt; *for the benefit of my health*, għall gid ta saħħti (għall saħħti).
BENEFIT NIGHT—serata (fit-teatru), beneficiata.
BENET—iddaħħal fix-xibca, tnassas.
BENEVOLENCE — benevolenza, tieba, mgiba tal ħniena, liberalità.
BENEVOLENT—wieħed li jagħmel il gid, ħanin, ta kalb tajba.
BENGAL—drapp rkik magħmul mill ħarir u ix-xagħar.
BENGALEE — tal Bengala (belt ta l-India), lsien (il-lingua) tal Bengala.
BENGALESE—Bengalis, wieħed (nativ jew nativi) tal belt ta Bengala.
BENGAL LIGHT - Gas (tal giogudifogu).
BENIGHT - tittarda fil-lejl, tħalli jidħol il-lejl.
BENIGHTED—fid-dlam (tal-lejl).
BENIGN—ħanin, ta kalbu tajba.
BENIGNANT—ħanin.
BENIGNITY—ħniena.
BENITIER (bil Francis) ħawt jew fonti tal ilma mbierec.
BENJAMIN—Benjamin (isem ta bniedem); pianta tal gomma; xorta (tifsila) ta *overall* (ġlecc cbir).
BENNET—ħaxixa, ħafur.
BENSHEE / BENSHI / BENSHIE — fatata, saħħara (hecc msejħa fl Irlanda).

Bent—liwja, niżla, zurzieka; mgħawweġ, risolut; *He is bent upon running away from...* hu risolut (għamilha f'rasu) li jaħrab minn...

Bent grass - is-siġra tal kasab.

Benumb—tirżaħ, tcun imreżżaħ bil bard, (għâxi) tmut bil bard.

Benumbedness—reżħa bil bard.

Benzine—benzina.

Benzoate — melħ magħmul minn acidu tal benzina u taħlita oħra.

Benzoin — benzwin, gomma tas-siġra *Benjamin.*

Benzoine—benzoina, sustanza cristallina li issir miż-żejt tal lewż morr.

Benzone - taħlita ta idrogenu, ossigenu u carboniu (faħam).

Bepaint—tgħatti, timla biż-żebgħa.

Beperiwigged — mżejjen (mgħammar b'xagħar falz).

Bepowder—tirranġa bit-trab.

Bepraise—tfaħħar sħiħ.

Bequeathe—tħalli fit-testment, ticteb (gidec jew li icolloc) lill xi ħadd.

Bequeather — dac li jagħmel it-testment.

Bequest — dac li icun mħolli fit-testment.

Bequote - issemmi, ticcita spiss.

Berate - taħkar, timmaltratta.

Bere - xorta ta xgħir.

Bereave—iċċaħħad, tippriva.

Bereavement—ċaħda, privazioni.

Bereaver—dac li iċaħħad.

Bereft—mċaħħad, mnażża, minsi, abbandunat.

Berg—belt.

Bergamo - xorta ta damasc ordinariu.

Bergamot — bergamot (pianta tal fwieħa).

Berg master—l-ufficial ewlieni tannies tal minieri ta Derbyshire (l-Inghilterra):

Berhyme—tirrima (tkabbel) issemmi fir-rimi (fit-takbil).

Berlin—berlin, carrozza (xorta ta carrozza) li saret lewwel darba fil belt ta Berlin (l-ewlenija tal Prussia).

Berlingloves—guanti tat tajjar li jintlibsu fis-sajf.

Berme—il kigħ (l-art) tal foss li icun hemm dwar il fortizzi.

Bernardine—patri tal ordni tal Benedettini jew tac-Cistercensi.

Bernouse - barnus.

Berried—collu bajd, mimli bil bajd (l-actar għall ħut); mimli bil cocci, żibeġ etc.

Berry—coċċ, żerrigħa; cull frotta li icun fiha iż-żerrigħa; il bajt tal ħut; *black-berries,* tût; *strawberries,* frawli.

Berth - cuccetta, post fejn jorkod il passiggier abbord ta bastiment.

Beryl—berill, ħaġra preziusa ta culur ħadrani ċar.

Berzeline — berzelina, mineral magħmul cristalli rkâk.

Besant—bizant, biċċa munita taddeheb antica (ta Bisanziu).

Besayle—missier in-nannu; (fil-ligi, digriet biex tiehu (tircupra) l-artijet (il beni) tiegħu (ta missier in-nannu).

Bescatter — ixxerred l' hawn u l'hemm.

Beseech—titlob bil kalb, bil ħniena.

Beseecher—dac li jitlob (bil kalb, bil ħniena).

Beseechingly—bit-talb tal ħniena, bil kalb.

Beseem—jixrak. tixrak.

Beseeming—xerka (li tixrak li jixrak).

Beseemingly—b'mod li jixrak, li jakbel, li jicconvieni.

Beseemly—li jixrak, adattat.

Beset — tassedia, iddawwar minn cullimchien, tagħlak min-naħħiet collha; iddejjak, jew iggib fid-diek, (participiu passat), assediat, mdawwar minn cullimchien, mdejjak.

Beshrew—tixtiek saħta fuk xi ħaġa; *beshrew the hour!* tcun misħuta, (nisħet) dic is-sigħa!

Beshrouded—mgħotti b'liżar; mgħezwer b'lizar tal chefen, mcheffen.

Beside } **Besides** } ma genb, ħdejn, barra minn.

Besiege—tassedia, iddawwar bl'assediu.

Besieged—assediat, mdawwar bl-assediu.

Besiegement—l-assediu.

Besieger—dac li jassedia, minn jassedia.

Beslave — tghakkes, iggib taht idejc, tjassar.

Beslaver — timla (iċċappas) bil lâghab.

Beslime / **Beslobber** / **Beslubber** — iddellec, iċċappas, thammeġ, tincalla.

Besmear—iddellec, timla bit-tidlic (ta xi haġa li iddellec) li tehel mal wiċċ jew l-idejn.

Besmoke—issewwed, jew thammeġ bid-duhhan.

Besmut—thammeġ bid-duhhan, issewwed bin-nugrufun.

Besnowed—mghotti bis-silġ.

Besnuffed—mimli (mahmuġ) bittabacc ta li mnieher.

Besom—xcupa (mselha) maghmula bil ghesieleġ rkak f'loc bil ġummar jew simar etc.

Besot—tiscanta, tistupidixxi.

Besotted—scantat, stupidu, sturdut, (bniedem talpa, sturdut).

Besought (participiu passat tal verb *beseech*)—mitlub bil kalb.

Bespangle—timla *jew* iżżejjen blantaċċoli.

Bespatter—timla, thammeġ bittitjir (bil ktar) tat-tajn, tal hmieġ.

Bespeak—titchellem kabel, tahber, tipprevedi.

Bespeaker — wiehed li jitchellem kabel, li igheid x'gej, jew x'ser isir minn kabel.

Bespeckle — timla bit-ticchi, bittinkix, tnakkax.

Bespew—timla, iċċappas, thammeġ bil vomtu.

Bespice — thawwar, tirranġa, bil hwawar.

Bespit—timla bil bżiek.

Bespoke—prevedut, li kaluh kabel.

Bespot—timla bit-tbajja.

Bespread — ixxerred ma cullimchien; tferrex.

Besprinkle—tbixx, troxx.

Besprinkler—bexxiex, raxxâx; dac li ibixx, li iroxx.

Besprinkling—bexxa, raxxa.

Bespurt—ixxerred l'hawn u l'hemm ma cullimchien.

Besputter — timla, ixxerred ma cullimchien.

Best—l-ahjar; *I'll do my best for you*, naghmel mill ahjar li nista, ghalic, *he is now enjoying the best of health*, issa tajjeb sewwa.

Bestain—timla bit-tbajja, it-tabba.

Bestead—tiswa, tcun utili, isservi.

Bestial—ta bhima, bestiali.

Bestiality—ghamil ta bhima, bestialità.

Bestialize—taghmel bhal bhima.

Bestially—ta bhima, ta annimal.

Bestick—twahhal.

Bestir—thawwad, thaddem, iċċaklak shih; tahdem, tirsisti tithabat ferm.

Bestow — tati, tferrak, ixxerred, tahli, *you must bestow more time upon this work to have it ready next week*, Jehtieġ tahli (timpiega) żmien actar f'dan ix-xoghol biex tlestih sal gimgha id-diehla. *I give thee thanks o Lord for all the benefits you have bestowed on me*, niżżichajr, o Sinjur, tal beneficî li xerridt fuki.

Bestowal—rigal, ghati, haġa moghtija.

Bestower—min jati, min ixxerred iferrak etc.

Bestowment—ghati, rigal.

Bestraddle—tircheb b'sakajc miftuha.

Bestreak — tiffaxxia, timmarca, thożż bil faxxi.

Bestrew — ixxerred fuk... tbixx, troxx.

Bestud — iżżejjen bil buttuni (bi rjus tal buttuni jew tal msiemer).

Besure—sgur, okghod sgur.

Bet—imhatra; taghmel imhatra, *to lay a bet*, taghmel imhatra; *I bet you a shilling*, naghmel imhatra ta xelin, *I'll bet you ten shilling to one*, naghmel imhatra ghaxar xelini ma xelin.

Betake—tirricorri ghand, tati ruhec ghall; *he now betakes himself to the study of science*, hua issa jati ruhu ghall is-studiu tax-xienza.

BETEEM—iggib, tnissel.
BETEL—pianta, xorta ta bżar.
BETHEL—post, dar, fejn jiltakgħu il baħrin biex jitchellmu bejniethom.
BETHINK—tiftacar, iggib f'moħħoc.
BETHLEHEM (Betlem) — sptar tal imgienen — il manicomiu (ara BEDLAM).
BETHRAL—tjassar.
BETHUMP—tħabbat, ittectec.
BETIDE—jiġri, jissucciedi, *woe betide you!* guaj għalic!
BETIME }
BETIMES } cmieni.
BETOKEN — tfisser kabel, tħabbar, takta x'għandu isir kabel iż-żmien, tindôvna.

BETON—concos, tajn li jusaw għall pediment ta xi xogħol tal bini etc. fl-ilma.
BETONY—betonia, pianta tal medicina.
BETOOK—irricorra għand jew għall, ta ruħu għall (il passat tal verb *betake*), *He betook himself to the Consul for his protection*, hua reħa ruħu f'idejn il Conslu (taħt il protezioni tal Conslu; *the soldiers betook themselves to weapons*, is-suldati irricorrew għall armi.
BETOSS — tkalleb, tħawwad sħiħ, tgħolli fl-aria.
BETRAY—tittradixxi, terħi f'idejn, ticxef, turi; *he is to be shot having betrayed his country*, għandhom jisparawlu (joktluh) billi ittradixxa il patria (il pajjis) tiegħu; *beware to betray my secrets*, attent (indocra) li ma ticxifx (turix) is-sigrieti tiegħi (il ħwejjeġ li fdajtlec), *Judas betrayed His Master into the hands of his enemies*, Giuda reħa l-Imgħallem tiegħu f'idejn il għedewwa, (ittradih).
BETRAYAL—tradiment.
BETRAYER—traditur.
BETRAYMENT—tradiment.
BETRIM—tirranġa, iżżejjen.
BETROTH—tati il chelma ta żwieġ, tgħarras.
BETROTHED — għarajjes (li taw il chelma), għarajjes marbutin.
BETROTHMENT—għarusija, rabta.

BETRUSTMENT—fiducia.
BETTER }
BETTOR } dac li jagħmel l-imħatra.
BETTER—aħjar; *this book is better than that*, dan il ctieb (hu) aħjar minn dac. *I say this for your better understanding*, ngħid dan biex tifhimni aħjar; *you are the better for it*, issa (li għamilt hecc) issib ruħec aħjar; *so much the better*, tant l-aħjar; *better than nothing; better small fish than none*, aħjar minn xejn; *you had better go yourself*, aħjar tmur int stess, '*My friend is growing better*, il ħabib tiegħi gej għall aħjar (kiegħed ifiek ġmielu), *Our men will sure get the better of the enemy*, is-suldati tagħna jirbħu sgur; *I love you better and better for this*, ta dan issa nħobboc actar u actar; *It is 6 miles far, and better*, hu bogħod 6 mili, u actar ucoll.
BETTERING—miljorament, mogħdija għall aħjar.
BETTERMENT—miljorament, xogħol (għamil) għall aħjar.
BETTERMOST—ara BEST.
BETTING — tagħmel l-imħatra; *is there any betting?* hemm xejn imħatri? (għamlu xejn imħatri).
BETTY — strument, biċċa għodda bħal scarpellina li jusaw il ħallelin biex jiscassaw il bwieb.
BETULINE—xorta ta rasa jew gamfra li issir mil koxra tal betulla.
BETUMBLED—imħarbat.
BETUTOR—tgħallem.
BETWATTLE—tgħaggeb; ticconfondi, tbellaħ bil għageb.
BETWEEN } bejn; *This sum is to be*
BETWIXT } *divided between you and your sister*, din is-somma biex tinkasam bejnec u bejn oħtoc. *There is the ditch between the two forts*, hemm il foss bejn iż-żewġ fortizzi.
BEVEL — rocna, anglu; tastatur, sawtarella, (biċċa għodda); takta anglu (bit-tastatur).
BEVELMENT—rocna, anglu, cantuniera.
BEVER—xorb, tazza xorb bejn past u ieħor (wakt l-ichel).
BEVERAGE — xorb, ħaġa tax-xorb, licuri etc.

Bevy — katgħa għasafar; gemgħa nisa.

Bewail — tibchi bid-dispiacir titħassar, tibchi it-telfa (il mewt) ta xi ħadd; tħoss ħasra.

Bewailer — becchej, wieħed li jibchi, li jitħassar, it-telfa (il mewt ta xi ħadd) etc.

Bewailing — bichi, tħassir (minn titħassar), tħoss ħasra.

Beware — tindocra, tokgħod attent; *beware of false friends*, okgħod attent għall ħbieb foloz.

Beweep — tibchi lill xi ħadd jew fuk xi ħadd.

Bewet — ixxarrab tagħmel niedi.

Bewilder — ticconfondi, tħawwad lill dac li icun; titlef it-triek.

Bewilderment — telfa, taħwid, confusioni.

Bewitch — tagħmel seħer, magħmul; issaħħar; *I think she has bewitched him*, għandu icun għamlitlu xi seħer.

Bewitched — imsaħħar, għandu seħer, ibleh, bla ras, bla sens; *you seem to be bewitched*, donnoc bla ras (għamlulec xi seħer).

Bewitcher — dac li isaħħar, li jagħmel is-sħarijet.

Bewitchery } seħer
Bewitchment }

Bewondered — confus, bla mibluħ.

Bewrap — tgħeżwer.

Bewray — tkarrak (b'dac li icun).

Bewreck — tekred, tirvina.

Bey — bej, princep, cap Torc.

Beylick — provincia iccmandata mill bej.

Beyond — il hemm, il barra, il kuddiem, il fuk, actar; *beyond Imtarfa*, il hemm mill Imtarfa; *he went beyond the walls of the town*, hua mar (ħareġ) il barra mis-swar. *John goes beyond every one in the school in learning*. Ġanni igħaddi (imur kuddiem) lill culħadd fl-iscola (fit-tagħlim); *We are beyond the reach of the gun*, aħna il hemm mit-tir tal canun (actar il barra).

Bezan — drapp tat-tajjar tal Indī tal Lvant.

Bezant — biċċa munita antica taddeheb ta Biżanziu.

Bezantler — it-tieni fergħa tal karn taċ-ċerv.

Bezel — il biċċa taċ-curchett fejn tcun ingastata il ħaġra (id-diamant etc.); ingast ta fossa f'circhett.

Bezoar — belżwar; gebla, żrara li titrabba fl-imsaren ta xi annimal (li xi drabi isservi (jatuha) bħala contravelenu).

Bezonian (bit-Taljan) — fkir, fil bżonn.

Bi — (bil-Latin) tnejn, doppiu, *bivalve*, b'żewġ koxriet, *biangular*, b'żewġ anguli; *biaxial*, b'żewġ fusien, li għandu żewġ fusien.

Bia — il baħbuħa.

Bias — gibda, inclinazioni; in-naħħa ta fejn ħaġa tagħleb, tendenza, xewka, xeħta (lejn ħaġa actar minn oħra); contrapis, tmil, iġġagħal lill min imil; *to go* jew *run bias*, iżżomm, jew tmil lejn banda waħda, *to cut bias*, takta mgħawweġ (mhux min-nofs sewwa) *you have put me out my bias now*, issa tliftni (ħriġtni mis-sensi tiegħi) sturdeitni, icconfondejtni. *In this case, we must be free from bias*, f'dan il cas għandna ncunu imparziali (ma icolniex x'jiġbidna) u la għall wieħed u l-ankas għall ieħor. *He is trying to bias him to sell all his property*, sejjer iħajru u iġagħlu ibigħ cull ma għandu. *He is biassed to our party*, maklub (iżomm) mal partit tagħna.

Bib — vavalor tal-lgħâb (tat-tfal).

Bibbs — galoċċa.

Bibacious — li iħobb ix-xorb, mogħti għax-xorb.

Bibber — sacranazz (wieħed li jixrob sħiħ, sponża).

Bibble-babble — tpaċpiċ tat-tfal; cliem fieraħ bla sens; tpeċlik.

Bible — Bibbia, is-Sacra Scrittura (il chitba tat-Testment il Kadim u it-Testment il Ġdid).

Bible-oath — ġurament fuk il Bibbia.

Bibler — sacranazz.

Biblical — tal Bibbia, ta li Scrittura.

Biblicist — wieħed mħarreġ fit-tagħlim ta li Scrittura.

Bibliographer—wieħed mħarreġ fil bibliografìa, fix-xienza tal cotba.

Bibliographic | **Bibliographical** — tal bibliografìa, jew tal għerf (ix-xienza tal cotba).

Bibliography—bibliografia; il għerf, ix-xienza tal cotba.

Bibliolatry—kima li jatu lill cotba (adurazioni li jagħmlu lill cotba).

Bibliological—tal bibliologìa (letteratura, studiu tal Bibbia, tad-Dutrina etc.)

Bibliology - bibliologìa, letteratura, studiu tal Bibbia, Dutrina jew Teologìa ; trattat, chitba fuk il cotba.

Bibliomancy—it-taħbir (falz) li isir per mezz tal Bibbia.

Bibliomania — bibliomanìa, genn, ħrara cbira li tiġbor cotba antichi u rari.

Bibliomaniac — (wieħed) miġnun għall cotba antichi u rari.

Bibliomanianism—genn għall cotba.

Bibliomanist—wieħed li għandu il bibliomanìa (genn għall cotba).

Bibliopegic—tal legar tal cotba.

Bibliopegy—legatura tal cotba.

Bibliophilism—mħabba tal cotba.

Bibliophilist—wieħed li iħobb il cotba.

Bibliophobia—mibgħeda għall cotba.

Bibliopole—bejjegħ il cotba, librar.

Bibliopolical—li għandu x'jaksam mal bejgħ tal cotba.

Bibliopolist—bejjegħ il cotba, librar.

Bibliopolistic—ta wieħed bejjegħ il cotba, ta librar.

Bibliotaphist — wieħed li jordom (jaħbi taħt l-art) il cotba.

Bibliotheca—*biblioteca*, librerìa, post fejn icun ħemm miżmumin (merfugħa) il cotba.

Bibliothecary— bibliotecariu, min icollu f'idejh (il cap tal) librerìa.

Bibliotheke—biblioteca, librerìa.

Biblist—dac li jimxi biss (jagħmel biss) fuk dac li ħemm fil Bibbia.

Biblus (bil Latin) il papirus, pianta tal ilma li ticber (l-actar) fl-Egittu.

Bibulous (bil Latin) li jixrob, bħal sponża.

Bicalcarate—li għandu żewġ xpruni.

Bicapitated—li għandu żewġt irjus.

Bicapsular—li għandu żewġ tebkat biz-żerrigħa f'cull fjur.

Bicauda—ħuta bħal pixxispat.

Bice—culur (blù, icħal ċar).

Bicephalous — mgħammar b'żewġt irjus.

Biceps—li għandu żewġt-irjus.

Bicipital | **Bicipitous** — li għandu żewġt-irjus jew żewġ nisel, (nisel doppiu, għall darbtejn.

Bicker—cavetta żgħira tal injam (platt tal injam); tissàra, tiggieled, icolloc xi tgħid.

Bickerer—gellied.

Bickering—ġlieda, ġlied (bil cliem).

Bickern — scarpellina ; inquina b'żewġ ponot.

Bicolligate — mgħakkad bir-rita bejn is-swaba—bħal sakajn il papra.

Bicolour—li għandu żewġ culuri jew lewnijet.

Biconjugate — li jesistu, li icunu mgħakkdin par par.

Bicorn | **Bicornous** — li għandu żewġt-ikrun, jew frieghi tal krun.

Bicorporal—li għandu żewgt iġsma.

Bicrural—li għandu żewġ riġlejn.

Bicuspidate—għandu il ponot għal darbtejn ; ippuntat (bil ponot) għal darbtejn.

Bicycle — velocipied, bajsichil, irrota.

Bid—prezz li tati ta xi oggett (fi rcant) ; żieda (ta prezz fi rcant), iġgagħal, tati, ticcmanda, tordna ; *bid him to come in*, ġagħlu (għidlu) jidħol ; *I bid him farewell*, natih *l-addio*, *I bid him two pounds for it*, offreitlu (tajtu prezz) żewġ liri fih ; *I shan't bid up more than 2 shillings*, ma ngħallix, ma natix prezz actar minn żewġ xelini.

Bidale | **Bidall** — stedina ta ħbieb li imorru jeħdu (jixorbu) xi ħaġa f'dar ta xi ħadd fkir, biex imbagħad jiġbrulu bejniethom u jatuh carità.

Bidden (participiu passat tal verb bid) mgiegħel, ordnat.

BIDDER—dac li joffri jew jati prezz, *I shall sell my goods to the highest bidder,* nbigħ l-oggetti tiegħi lill dac li jati l-ogħla prezz.

BIDDING—l-ordni, cmand etc.

BIDDY—fellus; tigieġa jew serduk żgħir.

BIDE—issofri, tistenna; tgħammar tokgħod f'post.

BIDENT—furchetta b'żewġ ponot.

BIDENTAL, BIDENTATE, BIDENTATED } li għandu żewġ sinniet, b'żewġ sinniet; maksum f'żewġ bċejjeċ.

BIDET—żiemel ċchejchen (magħlub, xiħ)—żiemel (biċċa mobbli tal camra tas-sodda).

BIDON—chejl ta gallun u quart.

BIENNIAL—ta cull sentejn; ta sena iva u oħra lè.

BIER—tebut, catalett.

BIESTINGS—l-ewwel ħalib li tati il bakra wara li tilħed jew tferraħ.

BIFACIAL — li għandu iż-żewġ uċuħ (ta biswit xulxin) xorta waħda.

BIFARIOUS—għal tnejn, għal darbtejn, f'żewġ ringhieli.

BIFEROUS—li jati, li jagħmel il frott darbtejn fis-sena.

BIFFIN — tuffiħa niexfa (mkadda) jew misjura.

BIFID, BIFIDATED } maksum, xpaccat (fi tnejn).

BIFLOROUS—b'żewġ fjuri.

BIFOLD—għal darbtejn.

BIFOLIATE—li għandu żewġ werkat.

BIFORATE—li għandu żewġ tokbiet.

BIFORM—li għandu żewġ għamliet.

BIFORMITY—għamla doppia.

BIFRONTED—li għandu żewġt uċuħ.

BIFURCATE — tofrok, taksam f'żewġ sinniet bħal tal furchetta; taksam f'żewġ friegħi.

BIFURCATED—mifruk,li għandu żewġ snien bħal tal friechet.

BIFURCATION—taksima f'żewġ tirjus jew friegħi.

BIFORCOUS — b'żewġ ferkat, b'żewġ friechet.

BIG—cbir; ħobla (mara tkila), supperv, mimli bih in-nifsu; *That woman is big with child*; dic il mara tkila (ħobla); *He always talks big,* hua dejjem jitchellem bil cburìa (ta cburi); *He likes to look big,* iħobb jidher cbir (jagħmilha ta fanfarun); *They are growing big,* kegħdin jicbru.

BIG—xgħir tax-xitwa.

BIGAMIST—wieħed li icun miżżewweġ żewġ nisa.

BIGAMY—bigamìa; meta ragel jiżżewweġ żewġ nisa, jew mara tiżżewweġ żewġt irgiel.

BIG-BELLIED — (wieħed li għandu) żakku cbira.

BIG-BONED—li għandu għadam cbir.

BIG-CORNED—li għandu ħbub (tal kamħ) cbar.

BIGENTIAL — li fih żewġ razez ta nies.

BIGG—xorta ta xgħir xitwi (taxxitwa).

BIGGEL—annimal b'erba sakajn li igħammar fl-India ta Lvant, jixbeh lic-cerv.

BIGGIN—scufia (ta tarbia), cappun fufi; barmil żgħir tal injam.

BIGHT—il chisra, il-liwja ta ħabel (meta icun coljut) daħla żgħira tal baħar.

BIGNESS—cobor, cburìa.

BIGNONIA—bigonja (pianta) li tagħmel fjuri bħal trumbetta.

BIGOT — bigotta, wieħed mogħmi, mogħti sħiħ għal xi partit, religion etc.

BIGOTED — bigotta, ipocrita, mimli mogħmi, mitluf bil hrara (falza) għal xi partit, religion etc.

BIGOTRY—bigottismu, ipocrisìa, hrara (falza) żejda għal xi partit, religion etc.

BIGSOUNDING—li għandu leħen cbir ferm, pompus, ta ftaħir.

BIJOU (bil Francis *biġxiu*)—biġù; ħaġra (ħaġa) preziusa.

BIJOUTIER—giojellier.

BILABIATE—li għandu żewġ xoffiet (tebkat).

BILAMILLATE, BILAMILLATED } b'żewġ lami, folji, pianci etc.

BILANDER — bastiment żgħir (usat actarx fil canali tal Olanda).

BILATERAL—li għandu żewġ naħħiet.

BILBO / BILBOES — xâbla kasira; xchiel, xîchel, cipp li jorbtu massakajn tal ħatjin biex ma jaħirbux u iżommuhom fil castig.

BILBOQUET (bil Francis *bilbochè*)—logħob tat-tfal, bħal tazza u balla biex iggibha gew fiha; (fl-artilleria), canun żgħir ta tmien pulzieri.

BILE—bili; tumur.

BILGE—żakk ta bettija, is-sentina ta bastiment, tagħmel l-ilma, tnixxi.

BILGE-PUMP—pompa għall ilma tassentina li jagħmel il bastiment.

BILIARY—tal bili.

BILINGUAL— b'żewġt ilsna.

BILINGUIST — wieħed li jitchellem b'żewġt ilsna, li jaf żewġ lingui.

BILINGUOUS—li għandu jew li jaf jitchellem b'żewġ lingui.

BILIOUS—biljus, li għandu, jew li ibati bil bili.

BILITERAL — magħmul minn żewġ ittri.

BILK—tkarrak, tinganna; takrieka, ingann.

BILL—munkar, mannara bil ponta mgħawġa (gojja bħal ganċ), mannara tal guerra (li jiccumbattu biha); lista, fattura, cont, nota, cedula (polza), cambiali, avvis (tat-twaħħil ta mal ħajt—ligi migjuba kuddiem il cunsill (parlament) minn għajr ma tcun għâd mgħoddija; iżżiegħel bħal ma jagħmel il ħamiem meta jitbewwes flimchien b'munkaru; tippublica, tgħarraf ħaġa b'avvis; *hedging-bill* mingel żgħir; *a hand-bill*, ronca (taż-żbir); *stick no bills*, twaħħlux avvisi (carti mal ħajt etc.)

BILL OF EXCHANGE—cambiali; *a bill payable to bearer*, cambiali li titħallas lill dac għand min tcun; *a bill payable at sight*, cambiali li titħallas *a vista*; *to discount a bill*, tisconta cambiali; *to draw a bill on* jew *upon*, tiġbed cambiali fuk xi ħadd; *to take up a bill*, tħallas, tisconta cambiali; *to dishonour to bill*, ma tħallax cambiali.

BILL OF FARE—carta, lista tal ichel li icun hemm lest f'lucanda, il menù.

BILL OF HEALTH—patenta (certificat tas-sanità); *clean bill of health*, patenta netta; *foul bill of health*, certificat li juri bastiment meta icun gej minn xi post fejn icun infettat f'xi mard; patenta sporca.

BILL OF INDICTMENT (akra *indaitment*)—accusa (kuddiem korti, għal ġurì etc.)

BILL OF LADING — polza-di-cargu, (carta fejn icun hemm mictub fiha l-oggetti collha li igib bastiment (b'tagħbija) iffirmata mill captan.

BILLET—carta zgħira, nota jew biljett li jatu lis-suldati biex icunu jafu fejn għandhom jalloġġaw (f'liema dar jirtiraw); tirtira, talloġġa is-suldati; talloġġa; ħatba għan-nar.

BILLET-DOUX (bil Francis *bille dù*)—ittra tal imħabba (tan-namrati).

BILL HOOK—marlazz tond (milwi), ronca cbira biex ikaċċtu, jaħsdu biha iz-zcuc tas-siġar.

BILLIARD—(tal-logħob) tal biljard.

BILLIARDS—biljard; (logħob bil bocci li isir bli sticchi (bsaten) fuk mejda cbira lixxa ferm u infurrata bil pannu (aħdar) u fil ġnieb icollha sitt boros għall bocci biex jakgħu gew fihom.

BILLING—il bews tal ħamiem bil munkar bejniethom—iżżiegħel.

BILLINGS-GATE — cliem tan-nies tassuk tal ħut ta Londra, cliem ħażin, vili pastas; *Billingsgate language*, cliem tan-nies tax-xatt (ngħejdu aħna), cliem vili.

BILLION—biljun; miljun miliun.

BILLMAN— suldat armat bil marlazz, bir-ronca biex ikaċċat is-siġar etc.)

BILLON — taħlita baxxa (actarx) ta ram.

BILLOT—virghi tal fidda jew taddeheb flimchien.

BILLOW—ħalla (baħar), mewġa cbira; tiġri bħall mewġ.

BILLOW BEATEN — mħabbat mal mewġ.

BILLOWY—mħawwad, mkankal bħall mewġ.

BILLSTICKER—dac li iwaħħal l-avvisi (il carti) mal cantunieri; *billstickers will be prosecuted*, minn iwaħħal (ħawn) avvisi (carti), icollu citazioni (iħarrcuh).

Billyboy—frejgatina ta mal costa (ta mal plajja) dgħajsa żgħira tax-xmara.

Bilobate / Bilobated / Bilobed } li għandu żewġ celel jew tebkat.

Bilsah—tabacc (qualità fina) li jigi minn Malwa (fl-India).

Bilston-grindstone—xorta ta gebla tal môla li tigi minn Stafford (l-Ingħilterra).

Bimaculate / Bimaculated } li għandu żewġ tebghat (b'żewġ tbajja).

Bimanous / Bimane } li għandu żewġ idejn; b'żewġ idejn.

Bimedial — ta quantità migiuba minn żewġ quantità oħra.

Bimensal / Bimestrial } ta cull xahrejn; li isir cull xahrejn, li idum xahrejn.

Bin—matmura; post fejn iżommu merfuħ il kamħ, xgħir etc.; id-daħla (rocna) f'cantina fejn iżommu stivati il flixchien tal inbit (mimlija).

Binacle—camra żgħira jew caxxa (tal injam), fejn abbord ta bastiment iżommu il boxxla jew xi dawl bil-lejl.

Binary—binariu, ta tnejn, doppiu.

Binate—li jicber tnejn tnejn (ħaxix).

Bind—torbot, tillega il cotba; iġġagħal, tobbliga; *I bind myself to...* nobbliga ruħi li... *to bind over,* iġġagħal li wieħed jidher bil fors (quddiem il korti etc.)

Binder—legatur (tal cotba), dic il ħaġa li torbot.

Binding—rabta, legatura; li jorbot, li iġagħal; li jistringi (l-imsarem).

Bing—gozz; loc, post fejn tagħmel gozz.

Bingstead — il post fejn ikegħdu (jiġbru) it-trab tad-deheb (li jaktgħu mill minieri), u iħalluh lest għat-tidwib.

Binnacle—are binacle.

Binny—ħuta tax-xmara (tan-Nil); bħal lhudi jew aurata.

Binocle—binôclu—tromba bi tnejn għat-teatru etc.

Binocular—li għandu, li jusa żewġ għajnejn.

Binomial — magħruf b'żewġ ismijiet; (fl-Algebra) *binomial,* hija quantità li ticconsisti (magħmula) f'żewġ parti (termini), a + b jew a — b; *Binomial Theorem,* it-teorema tal binomiu ta Newton.

Binominous—li għandu żewġ ismijiet.

Binous—mkiegħed tnejn tnejn (pâr, pâr).

Biocellate — mtabba b'żewġ tebgħât bħal għajnejn.

Biographer—wieħed li jicteb il ħajja tan-nies.

Biographic / Biographical } tal biografia (tal chitba tal ħajja ta xi ħadd).

Biography—biografia, il ħajja ta xi ħadd mictuba.

Biology — biologia; ix-xienza tal ħajja; fisiologia.

Bioplasm — gelatina ħajja, bioplasma.

Biparous—li jilled tnejn f'dakka.

Bipartient—li jaksam (jofrok), f'biċtejn daks wieħed.

Bipartite—li għandu żewġ bċejjeċ (jew naħħiet) jaklblu.

Bipartition—taksima, kasma f'żewġ bċejjeċ.

Bipectinate—li għandu miż-żewġ naħħiet is-snien (bħal moxt tal brija).

Biped—annimal b'żewġ sakajn.

Bipedal — li għandu żewġ sakajn (ta żewġ sakajn).

Bipellate—mħares (protett) minn tarca doppia (minn tarca għall tnejn).

Bipennated—li għandu żewġ ġwienaħ.

Bipes—(ara biped).

Bipont / Bipontine } tal edizioni tal auturi (chittieba), classici stampati f'Bipontium (fil Bavaria, Germania).

Bipunctual—li għandu żewġ ponot (truf); b'żewġ ponot.

Bipupillate—li għandu żewġ ticchi (ħbub bħal tal għajnejn).

Biradiate—li għandu żewġ raggi.

Birch—ġummar (siġra tal ġummar).

Bircher—magħmul mill ġummar (tal ġummar).

Bird—għasfur ; takbad il għasafar ; *a singing bird*, għasfur tal għana ; *cock-bird*, il għammiel ; *hen-bird*, il għammiela ; *Newgate bird*, ħabsi ; *he is a Newgate bird*, dac ħabsi (ragel tal ħabs, tal forca); *birds of a feather flock together*, cull pâr għall paru (nies ta condizioni, grad daks jew sengħa waħda jagħmluha ma xulxin) ; *a bird in the hand is worth two in the bush*, aħjar għasfur f'idec minn mija fl-ajru ; *to kill two birds with one stone*, toktol żewġ għasafar b'gebla waħda (takdi żewġ facendiet f'mawra, f'facenda waħda) ; *How do you know this? a little bird told me*—dana chif tafu ? — giè kalli il għasfur (chif l-ommijet igħejdu lit-tfal żgħar).

Bird-bolt—vleġġa biex toktol il għasafar.

Bird-cage—gaġġa, kafas.

Bird-call—tisħira, għajta ta għasfur (jew għall għasafar); suffara tal ghasafar.

Bird-catcher, Birder—nassab, caċċatur, dac li jakbad il għasafar.

Bird-eyed—li għandu għajnejn ta għasfur (bħal ta għasfur).

Bird-fancier — wieħed li moħħu dejjem fil għasafar, li jitgħaxxak wisk, li jiddelitta sħiħ bil għasafar.

Birding-piece—xcubetta.

Bird-like—bħal għasfur.

Bird-man—(ara bird catcher).

Bird of Paradise—isem ta għasfur (tal genna) sabiħ wisk li jinsab actarx fi *New Guinea* u 'l gzejjer ta n a dwara.

Bird-organ — organett li jusawh biex igħallmu il għasafar igħannu.

Bird-pepper — xorta ta bżar (tal carta).

Bird's eye—għajn il għasfur, pianta (bħal primula).

Bird's eye view — veduta ta chif jidher pajjis, loc, bini etc., mill għôli (chif jarah għasfur meta icun fl-ajru.)

Bird's foot—ħaxixa, xorta ta tengħud.

Bird's nest—bejta (tal għasafar), bejta ta xi għasafar li jeclu ic-Cinisi.

Bird-witted — wieħed li jaliena ruħu minn xejn, li ma jistax jokgħod attent ħlief għal ftit.

Bireme—bastiment, dgħajsa b'żewġ ringhieli mkadef.

Birgander — xorta ta wiżża salvaġġa.

Birotine—xorta ta ħarir ta Lvant.

Birr, Birl—tagħmel ħsejjes, frattarijet.

Birt—ħuta ċatta, tonda bħal *rombu*.

Birth—twelid, razza, nisel, ġidd, familja, bidu ; *an untimely* jew *premature birth*, corriment (fi ħlas), rimi, (tarbija mwielda kabel iż-żmien); *the after birth*, is-seconda ; *his wife had two at a birth*, martu chella tnejn (chella tewmin); *his conduct gave birth to these quarrels* ; l-imgiba tiegħu chienet li tât bidu ta dan il ġlied ; *the new birth*, twelid mill ġdid, rigenerazioni, (mill ġdid).

Birth-day — il ġurnata li wieħed jagħlak sninu (il ġurnata, l-anniversariu, għeluk is-sena tat-twelid ta bniedem).

Birthdom—privileġġ tat-twelid.

Birthing—żieda ta camrini, (cuċcetti), mal banda tal bastiment.

Birthless—bla twelid, li ma għandux twelid.

Birthnight — il-lejl tat-twelid (ta bniedem).

Birthplace — il-loc, il post fejn wieħed jitwieled.

Birthright — primogenitura, dritt li icollu wieħed li jitwieled l-ewwel.

Birthsin—id-dnub original, id-dnub li bih jitnisslu il bnedmin collha.

Birthsong — għanja li issir metà jitwieled xi ħadd.

Birthwort—isem ta ħaxixa (aristolochia).

Bis—darbtejn.

Bisannual—ta darbtejn fis-sena—(ara biennial).

Biscayan—wieħed mwieled f'Biscalja (Spanja).

Biscotin—biscottin.

Biscuit - biscotta, galetta, galettina, biscuttell ; purcillana (fuħħar) mhux verniciat.

Bisect — taksam fi tnejn, f'żewġ bcejjeċ.

Bisection — kasma f'biċtejn daks wieħed.

Bisegment—waħda mil bcejjeċ ta linja maksuma fi tnejn.

Bisetous — li għandu żewġ lanżitiet.

Bisexual—dica (li jista icun ragel u mara).

Bishop—Iskof; xorb magħmul minn inbit (claret etc.), mħallat (sħun jew chiesaħ), mal-larinġ (morr), biz-zoccor u xi ħwawar oħra u li jinxtorob chiesaħ jew sħun, (ponċ tal larinġ floc bil misħun bl-imbit); tagħmel il griżma (tal Iskof); tkarrak tgħallat ħn-negoziu (fil bejgħ, xiri, jew partit) taż-żwiemel.

Bishopdom — id-dominiu (l-artijet) ta Iskof.

Bishoplike—ta Iskof.

Bishopric--vescovat (post, dignità ta Iskof.

Bishopweed, Bishopswort } ħaxixa, bħal busbies, tajba għal cura tal pullagra.

Bisi—isem ta siġra li ticber bla tarf (sħiħ) fil Guiana Inglisa.

Bisiloquous—li għandu iż-żerrigħa f'żewġ imżiewet.

Bisk—soppa, brodu (merak) ta ħafna qualità ta laħam.

Bismuth—bismut, metall li jitfarrac ta lewn ħamrani ċar ċar.

Bisogno—(bit-taljan) wieħed batut, fkir, tallab.

Bison—bisonti, xorta ta ghendus salvaġġ.

Bisque—biscuin, fajjenza, fuħħar bla verniċ.

Bissextile – bisestil, sena bisestil.

Biston—xorta ta camla.

Bistort—(ħaxixa) biżbula.

Bistre – culur, żebgħa għax-xagħar li issir min-nugrufum.

Bistoury—bisturìn, strument, biċċa għodda tat-tobba biex jaktgħu jew ifellu il laħam bih.

Bisulcate—b'difrejħ maksuma, mifruka (bħal tal mgħoż, bakar etc.)

Bit—ghidma, biċċa żgħira, buccun; brilja (il ħadid ta ħalk iż-żiemel); golja, rebecchin; il ħadid taċ-ċana; *give him a bit of bread*, atiħ biċċa (buccun) ħobs. *Not a bit of it*, xejn affattu (l-ebda ftit); *he had to champ the bit*, chellu jokgħod igherrem il ħadida (ta ħalk iż-żiemel); chellu jeħu pacenzia u jokgħod bil fors.

Bit—tkiegħed il ħadid fil ħalk (ta żiemel etc.)

Bit — (passat tal verb *to bite)* — gdimt etc.; *he bit his lips with rage*, beda ighiddem xuftejh bir-rabia.

Bit (of a key)—tokba ta ċavetta.

Bitch - chelba, lupa, gilpa (volpi mara); mara mitluka (mhix ta galbu).

Bite — tigdem; takta b'ghidma, ghidma, daħca (b'xi ħadd); taħrak (bħal ma jagħmel il bżar); tidħol fil għadam (bħal ma jagħmel il bard); tnigghes, twaġġa bi lsien; tkarrak, tidħac b'xi ħadd; tidħol u takbad fl art (bħal ma tagħmel l-ancra); takbad fil cammini (bħal ma jagħmel il vit); tiecol, it-takkab, tidħol (bħal ma jagħmel l-acidu); dic il biċċa li ma teħux sewwa fl-istampa mħabba fil fraxchetta għaliex ma tcunx maktugħa sewwa (biż-żejjed); *I desire but one bite*, ma irridx ħlief ghidma waħda; *I fear the dog will bite me*, nibża li il chelb jigdimni; *do not let your little ones bite off their nails*, tħallix lit-tfal tiegħec ighiddmu (jaktu) dufrejhom (bi snienhom); *pepper bites the tongue*, il bżar jaħrak (il lsien); *he likes to bite every body when he speaks*, iħobb inigghes (iwaġġa) lill culħadd bi cliemu. *The frost did not bite the potato plants this year*, il ġlata ma messitiex (ma nixxfitiex) il patata dissena. *I know that is he biting on the brulle*, naf li jinsab fi rkakat (fil bżonn wisk), naf li giè fix-xejn.

Biter — dac li jigdem; wieħed li ikarrak (b'xi ħadd).

Biting – li jakta, li jinfed, li jidħol (fil kalb etc.); *this is a biting jest*, din ċajta li tnigghes (li twaġġa il kalb).

Biting-in —it-taħfir (l-ichel) bl-acidu fis-sengħa.

Bitless – minn ghajr ħadid (f'ħalku), bla brilja.

BIT-MAKER— dac li jaghmel il brilji.

BITMOUTH — il ħadid tal brilja li icun f'ħalk iż-żiemel.

BITNOBEN—taħlita ta melħ li għall Indiani tagħmel gid wisk bħala duwa.

BITT—bitta; tchebbeb, iddawwar il gûmna mal bitta (abbord).

BITTEN--(particip tal verb *to bite)*—migdum.

BITTER—morr, aħrax, kalil, satiricu; li imiss, li jinħass; li jinfed il kalb; li ichemmex il halk (bħal frott kares); *as bitter as gall*, morr ferm (morr velenu) (daks il marrara); *this apple is bitter, it is not ripe yet*, din it-tuffiħa għadha nejja, tchemmex; *these are very bitter words you are saying*, dana il cliem aħrax (iwaġġa il kalb) wisk, li kiegħed tgħid—*they finished with bitter quarrel*, spiċċaw bi ġlieda ħarxa (l-actar kalila); *this will make it bitter*, dana jagħmilha actar morra (actar morr); *it is growing bitter*, kiegħed jimrar.

BITTER-ALMOND—lewż morr.

BITTER-APPLE, BITTER-CUCUMBER, BITTER-GOURD } kara (bagħli) salvaġġ.

BITTERING — dosa, taħlita, ħaġa morra li iħaltu mal birra (biex jiffalsificawha).

BITTERISH—li jati fil morr, li hu actarx morr, li imiss fli mrar.

BITTERN—għasfur (tajra) bħall ajrun, jew agrett.

BITTERN—is-salmura li tibka wara li jaħdmu il melħ.

BITTERNESS—mrar.

BITTERS—biters, xorb (licuri) morr, li isir b'xi għeruk jew werak ta togħma morra.

BITTER-SALT—ara EPSOM SALT.

BITTER-SWEET—xorta ta tuffiħ.

BITTER-VETCH—xorta ta għazz li jatuh bħal għalf lil bhejjem.

BITTER-WORT — genziana (ħaxixa morra ferm).

BITTS—bitta, fejn ichebbu, idawru il gumna.

BITUMEN — katran, mineral bħall katran; l-isem ta bosta sustanzi (ħwejjeġ li jakbdu) bħal ma huma il petroliu, in-nafta, u l-asfalt.

BITUMINATE — timla (ix-xarrab bil bitume).

BITUMINOUS—li fih jew li għandu il qualità tal katran.

BIVALVE—frotta (annimal) tal baħar li għandu żewġ koxrjet bħal ma hi il gajdra; żerrigħa ta fjur etc. li ghandha żewġ tebkat.

BIVALVE, BIVALVOUS, BIVALVULAR } li ghandu, jew b'żewġ koxriet, jew tebkat li jinfetħu u jingħalku.

BIVAULTED—li għandu żewġ ħnejjet jew arcati.

BIVOUAC (akra *bivwacc)* — accampament tas-suldati (fuk il camp ta battalja) bil-lejl minn għajr tniedi xejn, lesti dejjem għall attacc; tgħaddi il-lejl accampat fil beraħ, lest għall attacc.

BIWEEKLY—ta cull gimgħatejn, ta cull ħmistax il ġurnata.

BIZANTINE—ara BYZANTINE.

BIZARD—kronfla ħamra b'żewġ faxxi u tiżwik ta lewninjet oħra.

BIZARRE—żorr, stramb, burjus.

BLAB—tpaċpaċ, tlablab; titchellem addoċċ; tgħid cull ma tisma; tpaċpiċ, tlablib, cliem li tgħidu addoċċ, cliem li ixxerrdu minn floc li iżżommu għalic sigriet.

BLABBER—lablâb, wieħed li iħobb ipaċpaċ, jitchellem, igħejd cull ma jisma.

BLABBER-LIPPED — ara BLOBBER-LIPPED.

BLACK—iswed, mudlam, oscur, ta kalb sewda, ħażin ferm; briccun mill actar; li iwaħħax, li ichexchex; ragel iswed (tal Africa); libsa sewda; vîstu; farca nugrufum jew ticca sewda (maħmuġa); issewwed, tħammeġ; *I am going to put on black for him all this week*, sejjer nilbes l-iswed għalih din il gimgha, (sejjer nagħmillu gimgħa vîstu); *this is really a black action*, din tassew hija azioni l-actar infami, *that was a black day for him*, dic chienet ġurnata l-actar ħażina (ta disgrazia) għalih; *I want it in black and white*, irridha bil mictub (l-iswed fl'abjad); *black will take no other hue*, fuk l-iswed l-ebda culur ma jeħu; *every been has*

its black, cull razza għandha il paliazza, culħadd għandu tiegħu.

BLACKAMOOR — ragel iswed, wieħed mill Africa; *he is washing a black amoor white*, kiegħed jisħak fl-ilma.

BLACK ART—is-sħarijet (is-sengħa tas-sharijiet).

BLACK BALL — il fażola, il boċċa sewda għall boxxlu għal dawc li jatu il vot cuntlariu; issewwed; tati malafama, ticcalunnia, tinfama.

BLACKBEETLE—wirdiena sewda.

BLACKBERRY—ċawsli sewda.

BLACKBIRD—malvizz iswed.

BLACKBOARD—blackbord, tabellun, dic it-tâvla cbira sewda li jusaw fl-ischejjel biex jictbu u ifehmu fuka (bil gibs) lit-tfal.

BLACK BODING — taħber, tħabbar ħażin.

BLACK BOOK — registru, ctieb fejn f'xi università iniżżlu l-ismijet ta dawc li jagħmlu xi mancanzi; ctieb iswed, li chien usat fi żmien Enricu VIII, re tal Inghilterra, fejn chienu iniżżlu (jictbu) xi abusi u culma chien isir fil monasteri u fil cunventi (tal Inghilterra) biex imbagħad jarahom ir-re (Enricu) u ichecci lill culħadd u jeħu il cunventi bir-renti b'collox taħt idejh.

BLACK-BROWED—li iħedded, li ichemmex ħuġbejh b'sinjal ta theddida.

BLACK CAP—beccafic te rasu sewda (għasfur)—tuffiħa mixwija sa chemm tiswied.

BLACK-CATTLE—laħam il fart, bakar, gniedes u għegiela.

BLACK-CHALK—xorta ta tafal iswed.

BLACK-COAT—kassis; wieħed tas-suttana.

BLACK CURRANT—passulina sewda.

BLACK DEATH—xorb (infusioni) tal oppiu fil ħall.

BLACK EARTH—ħamrija sewda, grassa.

BLACKEN — issewwed, tagħmel (issir) iswed; tinfama, ticcalunnia; *blacken your shoes before you go to school*, ibblacca iż-żarbun kabel tmur l-iscola; *this will not blacken my character*, b'din ma nieħux malafama.

BLACKEY—ragel, wieħed iswed, torc iswed.

BLACK-FISH—xorta ta baliena żghira; ħuta li tcun għadha chemm fakkset.

BLACK-FLY—duda tal ġdur.

BLACK-FRIAR—patri Dumnican.

BLACK-GAME — (tajra) xorta ta ħaġla.

BLACK-GUARD—briccun, pastas, vili, wieħed li mhux galantom, bardaxxa.

BLACK-GUARDISM — l-imgiba u il cliem ta wieħed briccun.

BLACK-GUM — siġra Americana, li tati injam sabiħ.

BLACK-HAIRED—wieħed li għandu xagħru iswed (bix-xaghar iswed).

BLACK-HEARTED—wieħed li ghandu il għira, għajjur, dispettus.

BLACKING - blacc taż-żraben.

BLACKISH—ftit u xejn sewdieni; li jati fl-iswed.

BLACK-LEAD—ċomb tal lapsijet tal carta; lapes tal carta; *lend me your black-lead pencil, please*, islifni il-lapes tal carta tiegħec, jecc jogħġboc.

BLACK-LEG—lagħab, wieħed mħarreġ sewwa fil logħob; wieħed li igħallat (ikarrak) fil-loghob; marda kalila tan-ngħaġ u tal bhejjem.

BLACK LETTERS — l-alfabett goticu, littri, (l-alfabett) antic tal Inglisi.

BLACKLY—ta swied, ta culur iswed; li iwaħħax (delitt etc,)

BLACKMAIL—flus li chienu dari jitħalsu fl-Inghilterra (ta fuk) biex innies icunu mħârsin mil ħallelin; flus li chienu jitħallsu biex wieħed ma icunx micxuf (icun mħares mill periculu).

BLACK-MARTIN — ir-rundun (għasfur).

BLACK MONDAY—it-Tnejn tal Għid; l-ewwel tnejn li tiftaħ l-iscola, wara il vacanzi, (il ġurnata tal ftuħ ta li schejjel wara il vacanzi).

BLACK MONKS — il patrijet Benedittini.

BLACK MOOR—iswed (ragel iswed), torc tal Africa.

BLACK-MOUTHED—wieħed li għandu lsienu ħażin, dagħaj.

BLACKNESS—swied.

BLACK-PUDDING—mazzita.

BLACK-ROD—ir-ragel tal virga (dac li imixxi), fl-ordni taI *Garter* (tal giarrattiera).

BLACKS — il-linca li jusaw għall istampa fuk ir-ram.

BLACK-SHEEP—bniedem ta condotta ħażina; briccun.

BLACK-SILVER — mineral magħmul mill fidda, antimoniu u cubrit.

BLACKSMITH—ħaddied.

BLACK SNAKE—lifgħa (sewda) mhix velenusa li tinsab fl-America; annimal (serp), velenus ferm, li jinsab fl-Australia.

BLACKSPAUL — isem ta marda tal bhejjem (tal bakar, gniedes etc.)

BLACK-STRAP—xorb (licuri) li ma jiswa xejn—xorb ordinariu; *port wine* ħażin, artab, falsificat.

BLACKTAIL—caħlija (ħuta).

BLACKTHORN — prajn (pruna salvaġġa.)

BLACKTWITCH—ħaxixa velenusa li ticber fil moxa.

BLACK-WASH—ilma (għall ħasil fil chimica) magħmul mil calomelan u mil ilma tal gir (*lime water*).

BLAD-APPLE—xorta ta cactus.

BLADDER—bużżieka; tonfoħ, timla bir-riħ, *a bladder blown*, utru, gild ta annimal minfuħ (għall ilma).

BLADDERED—minfuħ (mimli bir-riħ) bħal bużżieka.

BLADDER-KELP—isem ta ħaxixa tal baħar.

BLADDER-NUT—isem ta ħaxixa.

BLADDER-SENNA—isem ta ħaxixa.

BLADDER-WORT—isem ta ħaxixa.

BLADE—zocc; il-lama ta xafra ta sicchina, ta xabla, il pala tal ispalla; il palella ta mokdief; *he is a cunning blade*, hu ragel macacc (jilħaklu sħiħ); *he is an old blade*, hu macacc xiħ (ħażin ferm).

BLADE-BONE—li scapula (il għadma tal ispalla).

BLADED—bit-truf (kuċċata) bħal tal campnari; bil palelli, bil-lami (xfafar).

BLADES - il koxra tal fecruna; ittertuca.

BLADE-SMITH—wieħed li jagħmel ixxfafar jew ix-xwabel.

BLAE—scalda, lakxa, xulliefa, taktigħa (tal injam).

BLAIN—bħal żirma (marda) fil bhejjem.

BLAKE—ta culur safrani.

BLAMABLE—ta min ilumu (li icollu ħtija, li icun ħakku il-lewm jew ċanfira).

BLAME—ħtija; tlewwem, tati ħtija, iċċanfar.

BLAMEFUL—ħati.

BLAMELESS — bla ħtija, innocent, mhux ħati.

BLAMER — min isib il ħtija, min ilum (ilewwem) min iċanfar.

BLAMEWORTHINESS—li jistħokklu illewm jew li icun mċanfar.

BLAMEWORTHY — ħâti, li jistħokklu ċanfir.

BLANCARD--drapp, xokka magħmula fin-Normandìa (Franza).

BLANCH (bil Francis)—tbajjad, tagħmel abjad (drapp, xokka etc.)

BLANCHER—bajjâd, dac li ibajjad.

BLANCH-FARM—ħlas (ta kbiela etc.) li issir bil fidda u mhux bil bhejjem.

BLANCHING—is-sengħa li biha tbajjad (tnaddaf) fil chimica.

BLANC-MANGE (bil Francis, akra *Blâmônġx*)—blamanġ, gelatina bajda.

BLANDILOQUENCE—discors, cliem, li bih tfaħħar, tonfoħ lil dac li icun.

BLANDIMENT—(ara BLANDISHMENT).

BLANDISH — ticcalma, tonfoħ (bittifħir) trattab; tħoll (bi cliem ta ftaħir bi cliem ħelu), iżżiegħel, tillusinga.

BLANDISHER—dac li jiccalma, jrattab, iħoll bi cliem ħelu u ta tifħir.

BLANDISHING, BLANDISHMENT—mgiba ħelwa, cliem ħelu, cliem, bit-tajjeb; żegħil.

BLANDNESS—ħlewwa, żegħil.

BLANK — abjad, pallidu, safrani; biċċa mhix mictuba; mhawwad, bla rima (versi bla takbil); confus, mħawwad, scuncertat, mhux f'waktu; mhux mictub, vojt (bla chitba), ħaġa li biha ma takla xejn (ma iggib xejn); ticcoppa, tħassar, tħawwad, tbażża; bianca (f'lotteria), casella mhix mictu-

ba; biċċa munita (fiz-zecca) li għad mhix stampata (bla wiċċ etc.); *When I asked him why he ran away he grew blank*, meta staksejtu għax ħarab, tħawwad (sfar, sar minn cull lewn); *This is point blank against the order given by our chief*, dana collu contra dac li kal (l-ordnijet ta) is-superiur tagħna; *I read a beautiful poem in blank verse*, krajt poema sabiħ wisk bil versi bla takbil.

Blanc cartridge—scartoċċ bla balla, bil porvli biss, *in bianc*.

Blanket—cutra. cverta tas-sodda, pircan; tgħatti bil cutri; tgħeżwru bniedem ġo cutra (biex tifgah).

Blanketing—drapp u ħwejjeġ oħra għall cutri; twaddib (xħit) ta bniedem ġo cutra (biex toklu).

Blank-verse—chitba bil kies (bil metru); vers eroicu ta ħames piedi (chejl ta accenti, jew taksim tal poesïa fl-Inglis), minn għajr *rima* jew takbil.

Blanquette—xorta ta imbit abjad, fin; xorta ta lanġas.

Blare—tonfoħ, tgħajjat bħal għendus.

Blarney—tifħir cbir fil wiċċ; adulazioni cbira.

Blaspheme—tidgħi, taħlef.

Blasphemer—dagħaj.

Blaspheming—dagħa, ħlif.

Blasphemy—dagħwa, ħalfa.

Blast—buffura; żiffa riħ; taħsir, sadid fl-uċuħ tar-raba; tolkot b'pesta; tnixxef, taħrak; tofrok, taksam il blat b'furnella (bil porvli). *A blast tore up some trees*, buffura kaċċtet xi siġar (kalgħet xi siġar mill għeruk). *By so doing you blast that man's reputation*, b'dal għemil tiegħec sejjer tirvina lil dac il bniedem (tatih malafama u titliflu il crêdtu jew l-unur tiegħu), titliflu gieħu.

Blastema—il kalba tar-rimja (f'siġra).

Blasting—żiffa, buffura riħ, nixfa, sadid tal pianti (tal kamħ etc.).

Blast-pipe—cannol f'mâcna tal vapur tal art etc., biex minnhu igħaddi il fwar (*steam*) żejjed miċ-ċumnija.

Blatant—li jonfoħ bħal bakra; frattarjus (li jagħmel frattarija).

Blatch—issewwed.

Blate—misthi, bla ħila.

Blatter — tagħmel ħoss (ħsejjes) chemm chemm; ittectec.

Blaud—biċċa (xi ħaġa) cbira.

Blaunbok—xorta ta cerv.

Blay — ħuta żgħira (bħal sardina) tax-xmara.

Blaze—fiamma, ħuggieġa, vampa; tħaggeġ, tivvampja; turi palelli, ixxandar, iġġagħal li jidher; *the fire blazes*, in-nar kiegħed iħaggeġ, jivvampja (ħuggieġa waħda).

Blazing—ivvampjat, mixgħul (mkabbad) ħuggieġa.

Blazing-star—cumeta.

Blazon — tfisser is-sinjali li icun hemm fl-armi; tagħmel figura brillanti (li tidher); is-sengħa tat-tpingija tal armi (tal cunjomijet etc.); tirrisplendi.

Blazoner—dac li ipingi l-armi (tal cunjomijet).

Blazoning, Blazonry — is-sengħa tat-tpingija tal armi (tal cunjomijet etc.); l-araldica.

Blea—il polpa, il koxra ta gewwa ta siġra.

Bleach — tbajjad bl-aria (drapp etc.) tagħmel ħaġa bajda billi tkegħeda għall aria.

Bleacher—dac li ibajjad (drappijet etc) billi jagħmilhom għall aria.

Bleachery—il post fejn jitbajdu il ħwejjeġ billi ikegħduhom għall aria.

Bleak—chiesaħ, bil bard, bir-riħ; isem ta ħuta tax-xmajjar (bħal lacci).

Bleakly — bil bard, bir-riħ, bil csuħa.

Bleakness—bard, chesħa.

Blear—bl-ugigħ u mċajprin (għajnejn); iġġagħal (tagħmel) għajnejc idemmgħu jew li icunu mgelbnin ħdmugħ.

Bleared-eyed — wieħed li għandu għajneih idemmgħu, mpeċpcin.

Bleat — tgħajjat bħal nagħġa; il għajta ta nagħġa jew ħaruf.

Bleating—l-għajât tan-ngħaġ jew tal ħrief.

Bleb—tumur, nuffata, bużżieka.

Blebby—collu bżieżak.

Bled—il passat tal verb bleed (ara).

Bleed—tinfaġar, tneħħi id-demm bi fsada etc.; tmut b'mewta malajr (sobtu); tkattar id-demm — *my nose is bleeding*, kiegħed ninfaġar, *his nose bleeds very often*, jinfaġar spiss; *my heart bleeds for him*, nħoss kalbi tinkasam għalih; *he went to the doctor to bleed him*, mar għand it-tabib biex jifsdu.

Bleeding—farġa, fasda, tneħħija ta demm.

Blemish—tebgħa, katgħa, malafama; viziu, ħtija, disunur; *no blemish was found in his character*, ma sabulu l-ebda tebgħa fil carattru tiegħu; *he is the blemish of the family*, hua id-disunur tal familja.

Blemished—mtabba, disunurat.

Blemishless—bla tebgħa.

Blemishment—disunur.

Blench—tingibed, tarġa lura bil biża; ma tħallix, tfixchel.

Blend—tħallat, tħawwad flimchien, tħallat ħaġa ma oħra.

Blender—wieħed li iħallat, dac li iħallat.

Blend-water—marda li titrabba fil fwied ta xi annimali.

Blenogenous—li isaffi materï ħżiena mill gisem.

Blenorrhea—tisfija ta materï ħżiena mill gisem (marda ħażina).

Blenny—budaccra (ħuta).

Bless — tbierec; tagħmel hieni; *God bless you*, Alla ibierchec; *She was blessed with a numerous issue*, Alla tagħha (henniha) b'ħafna tfal.

Blessbok—xorta ta cerv bil krun.

Blessed—mbierec, kaddis imkaddes; icolloc grazzia, ix-xorti; bierec, tal barca. *The Blessed Virgin Mary*, l-Imkaddsa Verġni Marìa; *he blessed his children before dying*, bierec l-uliedu kabel ma miet. *I was never blessed with the sight of her*, katt ma chelli ix-xorti naraha.

Blessedness—barca, hena, grazzia t'Alla.

Blesser—dac li ibierec.

Blessing—barca, grazzia t'Alla. *I wish you God's blessing*, nixtieklec il barca t'Alla. *By the blessing of God*, bil għajnuna t'Alla.

Blet—dic it-tebgħa li issir fil frott meta jakbad jitħassar; maccatura.

Bletonism—il fehma li wieħed icollu li għandu il ħila jagħraf, billi iħoss, fejn huma in-nixxijat tal ilma taħt l-art.

Bletted—bit-tbajja (fil frott meta jibda jitħassar).

Blew—nefaħ (passat tal verb *blow*), *what wind blew you here?* x'riħ hu li tefgħec (li giebec) lil hawn?

Bleyme—nefħa f'siek ta żiemel.

Blicea—isem ta ħuta żgħira bħal sardina.

Blight—sadid tal kamħ etc. (marda).

Blighted—niexef, rvinat (maħruk jew mecul bis-sadid).

Blind — għâma; tâgħmi; tagħmel id-dlam; persiana, ġlusija; *he is blind of one eye*, għâma minn għajnu 'l waħda; *who is so blind as he that will not see?*, ma hawnx għâma actar minn dac li ma iridx jara. *When the devil is blind*, meta ix-xitan icun għâma (jagħma); katt. *Yours is a blind pretence*, din scusa falsa tiegħec; *shut the blinds*, għalak il persiani.

Blindage—maħżen (militari) għat-truppi u munizion biex iżommuhom fis-sħiħ, fejn ma jarahomx il għadu.

Blind-alley—skak (triek li ma tinfidx), żenka.

Blind-beetle—xorta ta ħanfusa.

Blinded—bla dawl, għâma, mogħmi (wara ħaġa).

Blind-fold—tgħammad (tgħatti li għajnejn biex ma tarax).

Blind-folded—mgħammad (b'għajnejh mgħottija).

Blinding—tagħmi, tneħħi id-dawl.

Blindman—għâma; dac (l-impiegat) tal posta li jakra l-indirizzi tal ittri li icunu mictubin ħażin, mgħerfxin.

Blindman's-ball — xorta ta fakkiħ (pianta).

Blindman's-buff — tigieġa għamja (logħba tat-tfal).

Blindness—għama; injuranza.

Blind-nettle—kanneb salvaġġ (ħaxixa).

Blind-side—in-nahha deboli, fiacca, in-nahha il batuta, l-ankas li tcun armata.

Blind-vessel—tubu, flixcun miftuh minn banda wahda biss (fil chimica).

Blind-worm—lifgħa żgħira.

Blink—tegħmeż, itteptep, tagħmel sinjal b' ghajnejc, tara mghammex, tara mudlam, bić-ċpar; tingibed lura bil biża, mchexchex; dakka ta ghajn; thalli jiscappa jew ighaddi minn taħt ghajnejc.

Blinkard—wiehed li għandu ghajnejh ħżiena, li ibati b'għajnejh, li iteptep, li ghandu għajnejh wereċ, werċ.

Blink-beer—birra fil btieti mhollija biex tiffermenta.

Blinker—wiehed li iteptep ghajnejh, li jagħmeż (b'ghajnejh, li jitlef ghajnejh (jitwerreċ) werċ; viżiera, ghamad.

Blinkers—in-nuċċali taż-żwiemel; il gild tal brilja li icun fil ġnieb ta ghajnejn iż-żiemel, biex ma jarax mill ġnieb.

Blinking—ghemiż, teptip, (bil ghajnejn).

Blinks—zcuc tas-sigar mixhutin fl-art bhala sinjal mnejn ighaddi iccerv biex il caċċaturi icunu jafu (jaraw) minn fejn ighaddi (il fejn jiġbed) l-annimal.

Bliss—hena cbir, cuntentizza.

Blissful—beatu, hieni ferm; cuntent.

Blissom—tiżżewweġ jew chif isir iż-żwieġ (il ghakda) tal muntun mannagħġa.

Blister—nuffata; viżicant; *my hand is raising blisters*, kieghed ntalla l-infafet f'idi (telghin l-infafet f idejja).

Blistery—li ghandu l-infafet; li jixbeh in-nuffata; bhal nuffata.

Blite—haxixa bhal selk.

Blithe—hieni, ferħan, daħkani.

Blithely—bil ferh, bil hena etc.

Blitheness—ferh, hena.

Blitheful—collu hieni, mimli bil ferh, bil hena.

Blithesome—hieni, ferhan, cuntent, dahkani.

Bloach—tumur żgħir, bużżieka.

Bloat—tnebbaħ, timla, minfuħ.

Bloated—minfuħ.

Bloater—wieħed li ineffaħ; aringa profumata (aringa ħamra).

Blob — għokda żgħira, bużżieka żgħira.

Blobber—bużżieka.

Blobber-lip; xuftejn ħoxnin, cbar.

Blobber-lipped—wieħed li għandu xuftejh ħoxnin, cbar.

Block—biċċa travu jew gebla; zocc oħxon; iċ-ċanga, il għuda li fuka jaktgħu ir-ras tal ħatjin għall mewt—imbarazz; *a ship's block*, buzzell, taljola cbira; iddawwar, tagħlak gewwa, timblocca; *I find this a great stumbling block*, jena insib dan ta tfixchil cbir (imbarazz cbir); *he did not succeed because some one cast many a block in his way*, ma rnexxilux il għaliex xi ħadd fixclu chemm felaħ; *the burglar came to the block at last*, il ħalliel wasal għall mannara (biex jaktgħulu rasu) fl-aħħar; *he is a chip of the old block*, bin missieru (jixbeħ lill missieru) ghandu lill min jixbeħ.

Blockade—imblocc, timblocca, tagħlak port; ma tħallix bastimenti jidħlu u joħorġu fil port.

Block-head—stupidu, ras kargħa.

Block-headed—li għandu rasu kargħa (ma tarfax); stupidu.

Block-house—fortizza (li issir malajr biz-zcuc) biex tiddefendi il port; palizzata.

Blocking—minċotti, bicciet tal injam mwaħħlin fit-taraġ minn taħt biex ighakkdu.

Blockish—ta stupidu, bħal stupidu; ras kargħa.

Block-like—stupidu,

Block-maker—buzzillar.

Block-printing—stampa mill ittri tal injam.

Blocks — posti tal bacil, (l-injam fejn ipoggi il prim ta bastiment, meta icun fil bacil).

Block-tin—ingotti (casdvall) ta li stann.

Blond—abjad, sabiħ, *biond*. (li għandu laħmu, gismu abjad u sabiħ).

Blonde—mara bajda sabiħa, b'xaharha isfar; *blonda*, bizzilla tal ħarir.

Blood—demm, familja; razza; nisel; corla, killa; ktil ta bniedem; *to let blood,* tinfasad, tifsad; *to stanch blood,* iżżomm (tistanja) id-demm; *they are doing this to stir every body's blood,* kegħdin jagħmlu dan biex jirrabjaw (isaħħnu jew ikanklu) id-demm ta cullħadd; *he killed his brother in cool blood,* katel lill ħuh chiesaħ u biered, (mhux fis-saħna tad-demm); *he killed him is warm blood,* katlu fis-saħna (chif chien mitluf); *when I saw such cruelty my blood was up,* meta rajt dic il chefrija demmi telħali (legħebni) sħant, irrabiajt; *this is the pure blood of the grape,* dan hu il veru imbit tal għeneb; *they pretend to be the only bloods of the town,* għandhom f'rashom illi huma biss huma il puliti (in-nobbli) is-sinjuri tal belt; *that is the only one of the colour of blood,* hua l-actar li gej minn razza (nisel) nobbli (mill aħjar familja); *blood is thicker than water,* id-demm dejjem jiġbed, id-demm ma isir semm.

Blood-bespotted — mimli bir-raxx (bil ktar) tad-demm.

Blood-bought — mixtri bid-demm (bil prezz tad-demm).

Blood-brother—ħu mill istess missier u omm, *they are not blood-brothers,* mhumiex aħwa veri (mill istess missier u omm).

Blood-drier—composizioni (demm niexef), biex ippurificaw iz-zoccor biha.

Blood-dyed—miżbuh fid-demm.

Blood-extorting—li joħroġ, li jagħsar id-demm.

Blood-flower—il *bemanthus* (fjur).

Blood-frozen — li għandu demmu iggelat, magħkud.

Blood-guiltiness—ktil (ta bniedem) delitt tal ktil, omicidiu.

Blood-guilty—ħati tal ktil; wieħed li għamel omicidiu, li katel.

Blood-heat — sħana li tcun daks dic li icun (li icollu) id-demm fil gisem.

Blood-horse—żiemel ta razza fina.

Blood-hor -- tal istess sħana taddemm (fil gisem).

Blood-hound—chelb tal caċċa (taccerv).

Bloodily—bil ħruxija (bid-demm).

Bloodless—bla demm, mejjet.

Blood-let—ara bleed.

Blood-like—bħal demm, li donnu demm, li jixbeh, id-demm.

Blood-polluted — mċappas biddemm.

Blood-red — aħmar daks in-nar (daks id-demm).

Blood-relation — kraba, li jigi minn...

Blood-root—ħaxixa (pianta) bħal pitravi.

Blood-shed—ktil, omicidiu.

Blood-shedder—wieħed li iċarċar id-demm.

Blood-shedding—ċarcir tad-demm.

Blood-shot—minfuħ (bil vini minfuħin) bid-demm.

Blood-snake—isem ta lifgħa.

Blood-spavin—marda taż-żwiemel.

Blood-spiller — wieħed li ixerred (iċarċar) id-demm.

Blood-shilling—tixrid (ċarcir) ta demm.

Blood-stained—mċappas bid-demm.

Blood-stone—ematite, ħaġra ta culur aħdar scur, mnakkxa bi tbajja ħomor.

Blood-sucker — sanghisug; dac li jarda id-demm ta ħadd ieħor; bniedem chiefer, li iħobb jaħkar.

Blood-swoln—mgħargħar fid-demm (mimli, mgħotti, micsi bid-demm).

Blood-thirsty — kattiel, bil għaċċ tad-demm, li iħobb ixerred id-demm.

Blood-vessel—vina, arteria; cull loc li iżomm fih id-demm.

Blood-warm—sħun daks id demm, tal istess sħana tad-demm.

Blood-won—mirbuħ bit-tixrid taddemm.

Blood-wort—ħaxixa (isem ta pianta tal America).

Bloody—mċappas, (mtabba) biddemm; chiefer, aħrax.

Bloody-flux—disenteria (marda).

Bloody-minded—mogħti għall ktil, kattiel; chiefer.

Bloody-sweat — għarak tad-demm, għarak ta marid.

BLOOM—nwar, żahar, fjur, fjuri miftuħa; fl-aħjar tal ħajja; biċċa ħadida quadra twila żewġ piedi; biċċa ħadid wara lewwel mogħdija minn taħt il martell; tagħmel in-nwar, il blanzuni (tcun bil blanzuni) tcun fil giuvintù (tiegħec), taghmel, tnissel, iggib; *she is in the bloom of her life*, ghadha fl-aħjar taħha; *all the flowers in my garden are in full bloom*, il fjuri collha tal ġnien tiegħi miftuħa.

BLOOMARY—biċċa ħadid wara li tcun għaddiet mill ewwel dakkiet tal martell.

BLOOMING—collu nwar — bin-nwar; fiż-żgħużija.

BLOOMLESS—bla fjuri.

BLOOMY — collu nwar, jew żahar, fjuri.

BLOSSOM—blanzun; *in spring all the plants unfold their blossoms*, fir-rebbigħa is-siġar collha joħorġu il fjuri.

BLOSSOMED—mgħotti bil fjuri, collu fjuri.

BLOSSOMING – meta is-siġar icunu bil fjuri.

BLOSSOMY—mimli fjuri.

BLOT—tneħħi, tħassar, tħarbex, ittabba, iċċappas, tisgassa; tebgħa, tiċpisa. tħarbixa; tagħmel għajb, disunur; *this paper blots*, din il carta tixrob (tiftaħ, tħalli il-linca tiġri); *they tried to blot his reputation*, riedu jagħmlulu tebgħa fil carattru tiegħu, riedu jagħmlulu għajb (jiddusunurawh); *blot that out from the board*, ħassar dac li hemm fuk il *blackboard*. *I can't blot that day from my remembrance*, ma nistax ninsa dic il ġurnata.

BLOTCH—nuffata, ponta, coċċ.

BLOTCHY—bil coċci, bl-infafet, bil ponot.

BLOTE—tnixxef fid-duħħan.

BLOTTER — dac li ineħħi, iħassar; (ctieb) scritt tal carti ħżiena, scartafaċċ.

BLOTTING—li itabba, iċappas, tagħmel it-tbajja, jew tiċpis.

BLOTTING-PAPER—carta xuga.

BLOW—tonfoħ, tilheġ, titfa in-nifs, iddokk trumbetta, flaut etc., tomħot; dakka, ħabta, fewġa, żiffa; disgrazzia, dakka ta ħarta etc.; *he missed his blow*, ma lakatx (lakat ħażin) fallielu it-tir; *he does nothing without blows*, ma jagħmel xejn bla swat; *they took the town without striking a blow*, hadu il belt bla ma taw battalja; *he struck him a blow on his face*, taħ dakka ta ponn ġo wiċċu; *from words they came to blows*, mill cliem gew fl-idejn; *the wind is blowing hard this morning*, irriħ kiegħed jonfoħ sħiħ dal ghodu; *who is blowing the horn?* min kiegħed idokk (jonfoħ fil) karn – *blow the bladder to have a game at foot ball*, onfoħ (imla) il *bladder* (il bużżieka) biex nagħmlu partita (tal *foot ball*); *blow your nose, please*, omħot jecc jogħġboc, *blow the candle out*, itfi ix-xemgħa; *they came puffing blowing all the way*, gew jilheġu it-triek collha; *with this powder you can blow up a house*, b'dan il porvli tista ittajjar dar (fl-aria); *they are now trying to blow up the city into a tumult*, issa iridu jirvellaw il belt (ixewxu) in-nies tal belt; *the wind did blow down many a house*, ir-riħ ġarraf bosta djar; *blow off they ashes from the table*, onfoħ (tajjar, xerred) dan irmied minn fuk il mejda, *they always blow up every thing these hear*, malajr idokku trumbetta (imorru igħidu ixandru dac li jisimgħu).

BLOW-HALL — it-tfiefa biz-zerrigħa (in-nanna għula).

BLOWER—dac li jonfoħ; iċ-ċumnija, il cannol tan-nar (li jiġbed), liċ-ċumnija.

BLOW-FLY—id-dubbiena cbira, iddubbiena ta fuk il-laħam.

BLOWING—infiħ; tati id dakkiet.

BLOWN — particip passat tal verb BLOW (ara).

BLOW-PIPE—xuxxarell, dac il cannol rkik li bih l-argintieri jonfħu fuk xi dawl biex jissaldaw.

BLOWY—bir-riħ; *we had a rather blowy day*, chelna ġurnata biż-żiffa ġmiela.

BLOUSE—blużа.

BLOWZE — mara b'wiċċa kawwi u ħaddejja bil wardiet.

BLOWZED } maħruk (wiċċ) bix-xemx,
BLOWZY } ħamrani.

BLUBBER—ix-xaħam (il grass) tal baliena; nefħa, bużżieka, ħaxixa tal baħar; tneffaħ għajnejc bil bichi.
BLUBBERED—minfuħ.
BLUCHER — stivaletti (żarbun) ta rgiel.
BLUDGEON—bastun oħxon bil pûm taċ-ċomb; bastun li jusawh għall ġlied (bħala arma).
BLUE—ichal, lewn is-sema, blù; *he looks blue upon it*, jidher incwiet (mħawwad, sturbat) fuk din il biċċa. *It will be a blue day for him*, tcun ġurnata tal biża (fatali, li jibka jiftacar) għalih.
BLUE-BELL — isem ta fjur ichal għamla ta kampiena.
BLUE-BERRY—isem ta siġra.
BLUE-BIRD — isem ta għasfur tal għana.
BLUE-BONNET—isem ta siġra li tagħmel il fjuri.
BLUE-BOTTLED FLY—dubbiena ħadra.
BLUE-BOOK—il *blù-book*, ctieb bil koxra caħla fejn il gvern (il consill) igib cull sena l-ismijet is-salari etc. tal impiegati collha.
BLUE-CAT—kattus tas-Siberia stmat għall pìl tiegħu sabiħ.
BLUE-CAP—(għasfur) buchajla.
BLUE-DEVILS—ix-xiaten! (chelma li wieħed igħid meta icun bin-nervi jew imdejjak).
BLUE-EYED — li għandu għajnejh coħol.
BLUE-FISH —ħuta (bħal cavall).
BLUE-GRASS—isem ta ħaxixa.
BLUEING—tati il blù, tati in-nir il ħwejjeġ fil ħasil; il process li issaħħan il metalli sa chemm jeħdu culur caħlani.
BLUE-LIGHT—gas (tal giogudifogu) caħlani, gas li jixgħelu il bdoti etc. għas-sinjali.
BLUELY—b'culur caħlani.
BLUE-PETER—il bandiera tal partenza ta vapur etc.
BLUE-RUIN—l-isem li xi nies jatu lill ġnibru.
BLUE-STOCKING — mara li ticteb, mara letterata (li taf li scola).
BLUEY—caħlani, li għandu jew li jati fil blù (fl-ichal).

BLUFF—cbir, oħxon, smin, mimli; rusticu, goff, aħrax, żorr, mkit; blat (spiaġġa) għoli, scabrus, biex titla fuku; rdum wiekaf.
BLUISH—li jati fl-ichal, ftit u xejn caħlani.
BLUNDER—żball cbir, żball oħxon; tarra, tisbalja—*he made a blunder in chronology*, għamel *anacronismu* (żball fid-data, fiż-żmien, fis-sena); *no body will excuse his blunder*, ħadd ma jaħfirlu dan li żball cbir li ħa.
BLUNDERBUS — canun bil canna wiesgħa.
BLUNDERER—wieħed li jeħu, li jagħmel li sbalji.
BLUNDER-HEAD — wieħed stupidu, trascurat, bla cont.
BLUNDERING—tagħmel jew tieħu li sbalji.
BLUNT—ma jaktax, bla xifer, bla ponta; wieħed li rasu ma tarfax; goff, mkit; tkaċċat il ponta (ta sicchina etc.) tneħħi ix-xifer; ittaffi.
BLUNTNESS—li haġa tcun bla xifer, mgiba goffa, guffàġni.
BLUNT-WITTED — stupidu, ras kargħa.
BLUR — tebgħa. malafama, klajja ħażina; ittabba, tati malafama.
BLURT — titchellem addoċċ, tgħid chelma minn għajr ma tkisha; *I blurted out a word which I very much repent of*, ħargitli (scappatli) chelma li issa jiddispiacini wisk għaliex għedtha.
BLUSH—ħmura (fil wiċċ), mistħija; tistħi, issir aħmar; dakka ta għajn, malajr; *you made her blush*, ġagħaltha taħmar (issir ħamra) bil mistħija. *Why do you blush?* Għaliex kiegħed issir aħmar? (għaliex kiegħed tistħi?) *I blush for you*, nistħi f'lococ; *I found it out at first blush*, cxift mill ewwel (dakka ta għajn).
BLUSHET—tfajla mistħija.
BLUSHFUL—mistħi.
BLUSHING—li jiħmar, li jistħi.
BLUSHLESS—li ma jistħix, wiċċ bla mistħija. tost.
BLUSHY—ħamrani, collu mistħija.

BLUSTER—taghmel frattarija, għâgeb, rvell; tvenven (bħall riħ kawwi); frattarija; distorbju, rvell, għageb.

BLUSTERING—li jagħmel rvell, għageb, frattarija, li ivenven, jew jonfoħ kawwi; *we have had some blustering wind last week*, chelna riħ kawwi (li nefaħ sħiħ) il gimgħa l-oħra.

BLUSTEROUS—frattarjus, għaggieb.

BOA—boa, serp cbir; *boa*, li jusaw in-nisa biëx idawru ma għonkhom biex jisħnu u jiżżejnu.

BOA CONSTRICTOR — l-actar xorta ta serp (mtabba), velenus.

BOANERGES—predicatur li igħajjat ferm meta icun jippredica.

BOAR—cinghial, il ħanżir salvaġġ.

BOARD—tavla, mejda, in-nies li icunu mdawrin mal mejda; ichel, dieta, cverta ta bastiment; lakgħa ta nies, cumitat; timbotta, tittracca, tattacca, tintavla (ticsi bit-twavel); tforni; (tati) l-ichel; tcun servut bl-ichel (bil ħlas); *go on board to see the captain*, mur abbord biex tara il captan, *the man fell over board*, ir-ragel waka il baħar. *I always like to treat everybody above board*, Jena dejjem nħobb nimxi ma cullħadd *schiettament* (fidilment, li għandi ngħidlu ngħedulu ċar u tond, bla ħabi xejn). *I am over board now*, issa fuk ir-riħ jew (ma nibżax); *I sent my son to college, I put him to board*, bgħadt l-ibni il culleġġ u jecol hemm. *What did the board of health do (decide)?* x'iddecidew (x'kalu, x'għamlu) il cumitat tas-sanità? *Mr. P. is one of the board*, is-sur P. hua wieħed (membru) tal cumitat. *I bought a draught board for you*, xtrajtlec *damma*; *I'd sooner have a chess board*, actar cont irrid (nixtiek) *li scacchi* (mejda tal-logħob ta *li scacchi*); *put this cup on the side-board*, kiegħed din il chiccra fuk is-*saibord*. *This seems to be a falling board*, din donna xi nassa; *the sailor had his board wages*, il baħri ħa il flus (il ħlas) tal ichel; *he tried to board him but had not the courage to do so*, ried jersak lejh iżda ma chellux il curaġġ (il ħila); *I board at Mr. Pratt's*, niecol (immur għall ichel) għand Mr. Pratt.

BOARDED—intavlat (micsi bit-twavel).

BOARDER—pensionanti, dac li jecol (jeu icollu l-ichel) f'culleġġ, lucanda etc.)

BOARDING—traccâr (ta bastiment).

BOARDING-HOUSE—lucanda, dar fejn in-nies iħalsu biex isibu l-ichel lest.

BOARDING-SCHOOL—scola fejn it-tfal iħalsu biex jokgħodu jeclu ucoll.

BOARD-RULE—riga maħżuża (mkassma) għal tal apposta biex ichejlu biha (il piedi quadri) ta tavla.

BOARD-WAGES—ħlas lis-servi, baħrin etc. biex jipprovdu ruħhom bl ichel (għall ichel).

BOARISH — ta cinghial, ta ħanżir (salvaġġ) ta annimal feroci.

BOAR-SPEAR—labardu li jusaw għall caċċa tac-cinghial.

BOAR-THISTLE — xorta (isem) ta xewc.

BOAST — tiftaħar; foħrija; *great boast small roast*, duħħan bla xiwa; ħafna ftaħir imbagħad tfittex u ma issib xejn; *he is always making boast of his drawings*, dejjem jiftaħar bid-disinn (bix-xogħol) tiegħu; *he likes to boast of his learning*, iħobb jiftaħar bli scola li jaf (bil għerf li għandu). *This is nothing to boast of*, din mhix ħaġa li tiftaħar biha.

BOASTER—faħħari.

BOASTING—ftaħir, *a boasting fellow*, wieħed li iħobb jiftaħar.

BOASTIVE / BOASTFUL } prusuntus, li iħobb jiftaħar, collu ftaħir.

BOASTLESS—bla ftaħir xejn, minn għajr, ma iħobb juri ruħu jew iħobb jidher.

BOAT—dgħajsa, bastiment; tieħu bid-dgħajsa; *a little boat*, frejgatina; *a ship-boat*, skiff (barcazza, imbarcazion) *a ferry-boat*, lanċa tal passeggieri; *packet-boat*, *steam-packet*, bastiment, vapur tal valiġġa.

BOATABLE—li tista tgħaddi minnu (toforku) bid-dgħajsa.

BOAT-BILL—tajra daks tigieġa.

BOAT-BUILDER—dac li jagħmel iddgħajjes.

BOAT-FLY—nemusa cbira tal ilma.

BOAT-HOOK — mezzu marinaru.

BOAT-HOUSE — maħżen, tinda fejn iżommu id-dgħajjes.

BOATING — li tmur, li tieħu jew iġġib bid-dgħajsa.

BOATMAN — barclor.

BOAT-ROPE — barbetta, il ħabel tad-dgħajsa biex tirmonca etc.

BOATSWAIN — stromu, *bożen*, ufficial ta abbord li għandu taħt idejh id-dgħajjes (f ejgatini etc.), tal bastiment u li jeħu ħsieb jara u isejjaħ l-equipaġġ.

BOB — dendiela (misluta) botta, parrocca bix xagħar infelfel (imġegħda); dakka, ħabta żgħira; tixxejjer, tiddendel, tiċċaklak; tidħac b'xi ħatt (twaħħallu xi biċċa, tgħaddi iż-żmien bih); iddendel, iċċaklak, ixxejjer.

BOBBIN — ċombin.

BOBBING — pendent (haġa mdendla).

BOBBING-WORK — bizzilla (xogħol) taċ-ċombini.

BOBO — isem ta ħuta tal Messicu (twila xi żewġ piedi).

BOBOLINK — isem ta għasfur sabiħ tal għana li jinsab fl-America.

BOB-TAIL — demb kasir; in-nies baxxi, il pastasalja; mara mhix tal galbu.

BOB-TAILED — b' dembu maktuh, b'dembu kasir.

BOB-WIG — parrocca kasira.

BOCAKE — isem ta annimal, bħall fenec, iżda bla demb, li jinsab fuk ix-xtajta tax-xmara Dnieper (fir-Russia).

BOCAL — bukar (tal ħġieġ).

BOCASINE — xorta ta calicò (drapp tal għażel, wiekaf, jebes).

BOCCA — (bit-Taljan) id-daħla ta forn (fejn isir jew idewbu il ħġieġ).

BOCE — sparlu (ħuta).

BOCHELE — (xorta ta) seker bi ġwinħajh cbar.

BOCKEY — scutella magħmula mill kara (ta dic il għamla) mill kara bħal tal fliexchen.

BOCKING — aringa ħamra; xorta ta drapp tas-suf ordinariu.

BOCKLAND — wirt bil mictub u bix-xieda.

BODE — teħber, tħabbar; *this does not bode any thing good*, dana xejn ma iħabbrilna (igibilna) gid.

BODGE — targa lura; tittituba, titbażża.

BODICE — curpett.

BODIED — bil gisem.

BODILESS — bla gisem, minn għajr gisem.

BODILY — tal gisem.

BODING — li iħabbar, li juri x'gej, x'għad jiġri, jew x'sejjer isir.

BODKIN — pintlor.

BODLE — sold scoċċis.

BODY — gisem, għakda, migimgħa, xirca, persuna (bniedem); iggissem (tati il gisem) tiġbor flimchien (f'ħaġa waħda); *this paper has not body enough;* din il carta m'hix ħoxna biż-żejjed (ma ħhiex kabda biż-żejjed); *the church is a mystical body*, il cnisia hija xirca (migimgħa ta nies) mistica; *the councillors waited on the Governor in a body*, il cunsilieri marru flimchien (għakda waħda) għand il Gvernatur; *the army was divided into three bodies*, l-armata chienet imkassma fi tliet corpi (miġmigħat jew taksimiet); *Did you see anybody?* rajt lil xi ħadd? (lil xi bniedem) — *I saw no body*, ma rajt lil ħadd (lil ebda bniedem) — *somebody has been here*, chien hawn xi ħadd; *they found his dead body*, sabu il cadavru tigħu; *Every body knows now*, culħadd jaf issa; *the body of a ship, of a church of a coach and of tree*, il corp ta bastiment, ta cnisia, ta carrozza u ta siġra. *Write out the body of his speech*, ictibli is-sustanza (il għakda) tad-discors tiegħu (li għamel); *put this into a body*, (gissem) għakkad dana flimchien.

BODY-CLOTHES — lbies (ħwejjeġ) għażżwiemel.

BODY-GUARD — il għassa (is-suldati) li iħarsu il persuna tar-Re etc.

BODY-SNATCHING — is-serk tal cadavri mil kabar biex ikattgħuhom għall istudiu (tat-tobba).

BOG — għadira, moxa bit-taju; tgħargħar fit-tajn etc.

BOG-BEAN — (pianta), ħaxixa.

BOG-EARTH — torba, art (ħamrìa) magħmula minn ramel trab u ħjut ta siġar.

Boggle—tibża, ittemtem, tlaklak fil cliem; titwaħħax, timxi imbażża, tcun bejn ħaltein, bejn iva u lè.

Boggler—wieħed li jibża, li itemtem, li ilaklak fil cliem, dubbius; li jitwaħħax.

Boggling—biża, tlakliek, temtim fil cliem.

Boggy—bħal għadira, moxa etc., bil għadajjar, mtajjan etc.

Bog-house—ufficiu (privat, sticcat).

Bogland — li igħammar f'art bil għadajjar, fil moxa, f'art mtajna.

Bogle—fatat, ħares, babaw.

Bog-rush—(pianta) sigra.

Bog-trotter—wieħed li igħammar f'art bl-għadajjar, fil moxa; mtajjan (bit-tajn).

Bogus—falz, impustur.

Bohea—tè (xorta ta tè iswed).

Bohemian—Bohem, tal Bohemia.

Boil—tgħalli, tbakbak bil għali; musmar, coċċ.

Boiled—mgħolli; *boiled beef, boiled meat*, buljut (laħam imgħolli).

Boiler—caldarun, wieħed li igħalli.

Boilery—il post fejn igħallu (jaħdmu) il melħ.

Boiling—li jagħli; *the water is boiling*, l-ilma kiegħed jagħli; *when water reaches a temperature of 212 degrees it is in its boiling point*, meta l-ilma jilħak il grad tas-shana 212 jibda jagħli.

Boisterous — frattarjus, għaġba, għaggieb, li jagħmel rvell.

Boisterously — bil frattarija, bi rvell.

Boisterousness—frattarija, għageb, irvell.

Bolary—tafli.

Bold — kalbieni, curaġġus, ardit tost; *a bold soldier*, suldat kalbieni, *he was so bold as to strike my son in my presence*, chellu l-ardir li isawwat l-ibni kuddiemi stess. *I make bold to ask you to lend me £ 2*, nieħu l-ardir nitolboc tislifni żewġ liri—*I shall make bold to see you home*, nieħu l-ardir (icolli l-unur) inwasslec sad-dar.

Bold-faced—wieħed wiċċu tost, imprudent.

Boldly—bil curaġġ collu; bl-ârmu, ċar, chif tħossha; *he spoke boldly to him*, chelmu bl-ardir collu, ċar chif ħassha.

Boldness—ardir, ħila, sfik, (tisfik tal wiċċ).

Bold-spirited—kalbieni, curaġġus li jissogra.

Bole—zocc ta sigra, kasba, cannol ta pipa; chejl tal kamħ ta *6 bushels*, u tal melħ ta żewġ *bushels*; trab, xorta ta tafal li jusaw l-induraturi kabel ma jatu il pannella (id-deheb jew il fidda).

Bolection—mudell, forma ta xogħol li jagħmlu il carpentieri).

Bolers—isem ta żifna spanjola—(żifna comuni ta li Spanjoli).

Boletic—(fil chimica) li isir minn fakkigħ (pianta) li jismu *boletus*.

Boletus—isem ta fakkigħ (pianta).

Bolide—bolide, trab, gebel tal ħadid, (li fih il ħadid).

Bolis } bolide, meteora li taka
Bolides } mill aria għall art.

Boll—iz-zocc rkik ta pianta; chejl ta kamħ ta dwar *4 bushels*; tagħmel iż-żerrigħa, tagħmel il boll bħall basal.

Bolled — biz-zocc, li għandu izzocc; *bolled flax*, (sigar) tal għazel biz-zocc.

Bollard—il post fejn jaħżnu (u jippruvaw) il gherlini.

Bolognese—Bolonis, ta Bolonia.

Bolster—mħadda twila u mgherba romblu, li jagħmlu taħt l imħaddiet l-oħra biex tirfed; twitija għall sarġ, berdgħa etc.; tcun il *precimes*, tgħin biex haġa tgħaddi il kuddiem; *he bolstered up this bad system*, hu chien il *precimes* (l-ewwel wieħed) li gieb dan is-sistema ħażin.

Bolster-case — investa ta **bolster** (ara).

Bolstering—rifda.

Bolt—sajjetta, vleġġa; kofol (ta bieb etc.); firroll, ħadid (bħall manetti) biex jorbtu sakajn il prigiunieri; għarbiel (dulepp); (fil cummerċ), balla drapp tax-xchejjer, luna etc ta xi 28 libbra tokol. *A bolt of silk*, carta ħarir (carta twila bil ħarir); takfel bil firroll etc.; terħila il barra bil giri,

tghasfar (bil giri); tibla bhal serduk ghâma; titfa wieħed fil ħadid (minn sakaiħ) ixxeccbel bil ħadid; tgħarbel bid-dulepp; tbewweġ; *the bolt of a lock*; id-duda ta serratura; *before giving your decision bolt the case well,* kabel ma tiddecidi għarbel sewwa (ara sewwa chif in hi il bicca); *stand bolt upright please,* okgħod dritt jecc jogħġboc.

Boltant—lest biex jakbes.

Bolted — makful bil firrol etc., mgħarbel (mgħoddi mid-dulepp).

Boltel—forma nofs tond.

Bolter--dulepp (għarbiel, romblu tax-xagħar etc., biex isaffu it-tkiek mis-smid etc.); dac li jakfel.

Bolt-head—flixcun tond tal ħġieġ li jusaw dawc li jaħdmu fil chimica (spiżżiari etc.)

Bolting—tgħarbil, kfil.

Bolting-house — maħżen; il post fejn igħarblu.

Bolting-hutch — tambur, caxxun fejn jaka id-dkik li joħroġ mid-dulepp.

Boltonite — mineral li jinsab fil gebla tal gir (fil gips).

Bolt-ropes—ic-cimi li jorbtu bihom il klugħ mal arbli etc.

Bolt-sprit—ara Bowsprit.

Bolus—pillula cbira.

Bom—isem ta serp cbir li jinsab fl'America.

Bomb — bomba, tibbumbarda; tirbomba.

Bombard — tibbumbarda (tattacca belt, bastiment etc. bil bombi).

Bombard—bumbarda, isem ta canun cbir.

Bombardier—inginjer (suldat etc.) li jispara il bombi.

Bombardment—bumbardament.

Bombardo—(bit-Taljan) bumbardun strument għad-dakk.

Bombast—fustan, drapp biex tinforra il ħwejjeġ u tagħmilhom (jidru) actar ħoxnin; titchellem jew ticteb bil għageb; għageb fil cliem jew fil chitba; bombasticu, b'ħafna cliem infittex u magħżul u li irid juri cobor etc.

Bombastic—bombasticu, stil, għamla ta cliem jeu chitba bil għageb.

Bombastry—ħafna cliem magħżul, chitba b'ħafna għageb (bi cliem magħżul u mfittex).

Bombax—xorta ta sigar tal koton.

Bombazette — isem ta drapp rkik tas-suf.

Bombazine — bombazil, xorta ta drapp rkik, minsuġ bit-togħma ħarir u'l medd suf.

Bomb-chest—caxxa balal iccargati; balla cbira iccargata b'porvli u balal oħra żgħar li ikegħduha taħt xi pont etc. (taħt l-art) biex itajruh u jekerduh.

Bombernickel—xorta ta ħobs (iswed) magħmul min-nuħħala.

Bombiat—melħ magħmul mill acidu *bombicu.*

Bombic—tad-duda tal ħarir.

Bombic-acid — acidu magħmul middud tal ħarir.

Bombilate—tghergher, tredden, iddamdam, tagħmel ħoss bħall naħla li tcun iżżanżan.

Bombilious—li iżanżan, li igħergher, iredden, idamdam (b'leħnu).

Bomb-ketch—bastiment kawwi biex jispara (iwaddab) il balal.

Bomb-shell—bomba.

Bombicinous — tal harir, maghmul mill harir; tal culur tad-duda tal ħarir.

Bombyx—id-duda tal ħarir.

Bona-fide—għal tassew, tassew, sincerament, verament.

Bonassus—xorta ta barri salvaġġ; il bisont.

Bonbons—ħwejjeġ iccunfettati, ħwejjeġ helwa, cejciet.

Bonchretien—isem ta xorta ta lanġasa.

Bond—rabta, ghakda, obbligazioni, polza, (carta mn'idejn xi hadd) maħżen tad-dwana; *we now entered in bonds of friendship,* issa ninsabu marbutin bi ħbeberija; *put your goods in bond,* kiegħed (halli) l-oggetti tieghec id-dwana (fis-sħiħ); *I have only one Egyptian bond left,* obligazioni (polza) waħda tal Egittu bakagħli.

Bonds — jasar, *in bonds,* fil jasar, mjassar.

Bondage—jasar.

Bond-debt—dejn maghmul bl-obbligazioni (b'rabta).

Bonding-warehouse — maħżen fejn jinżammu l-affarijet (merfugha) sa chemm ihallsu id-dwana (id-daziu) taħħom.

Bond-maid—xbejba rsira.

Bond-man—rsir (ragel rsir).

Bond-servant—rsir.

Bond-service—jasar.

Bondsman—dac li jaghmel tajjeb (jidħol garanti ghall ħaddieħor)—rsir, marbut (bil jasar).

Bond-stone—gebla li torbot, tgħakkad flimchien, jew iżżomm marbut flimchien gebel ieħor.

Bone—ghadma, tal għadam; tiddissossa (tneħħi il għadam; xewca tal ħut; tinvella, tara bil-lasti (post) jecc hux wieti, jecc ħux gholi wieħed; *the back-bone*, is-sinsla tad-dahar; *he is French to the back-bone*, dac Francis sa kaddisu; *the shin-bone*, il għadma tar-rigel; *the jaw bone, cheek bone*, ix-xedak; *I can't eat small fish, I am afraid of bones*, ma nistax niecol ħut żgħir, nibża mix-xewc; *poor fellow! he is nothing but skin and bones*, mischin! ma fieħx (ma bakagħlux) ħlief għadma u gilda; *I gave him now a bone to pick*, tajtu issa x'jagħmel (għadma tajba għall snienu); *he fell upon his bones*, tah xebgħa, chissirlu għadmu (tah xebgha sewwa); *he never makes a bone of anything*, katt ma jagħmel scruplu minn xejn; *you are a lazy bones*, inti għażżien (dejjem rieked); *tell the cook to bone those fowls for dinner*, ghid il coc jiddissossa dawc ittigegiet għall pranzu.

Bone-ace—isem ta logħba tal carti.

Bone-ache—ugigħ fil għadam.

Bone-ash—rmied tal ghadam (maħruk).

Bone-black—ghadam maħruk.

Bone-breaker—isem ta ajcla (tajra tal bahar).

Boned—mghaddam; iddissussat.

Bone-grubber—wieħed li jiġbor il għadam; taċ-ċraret, dac li idur fittriek jixtri ic ċraret u'l għadam etc.

Boneing — tinvella, tara bil lasti jecc triek, ħajt, bini etc. icunux dritti, mwittija fuk l-invell.

Bone-lace—il bizzilla taċ-cumbini.

Boneless—bla ghadam.

Bones—id-dadi; ċumbini (ghal bizbilla) tal ghadam.

Bonesst—isem ta pianta, ħaxixa.

Boneset—tkieghed ghadma f'loca (għadma li tcun maklugħa) - tirranġa għadma għal loca.

Bone-setter—dac li ikieghed f'locu il ghadam slugat.

Bone-spavin — marda fl-ingroppa taż-żwiemel.

Bonetta—isem ta huta.

Bonfire—ħuggieġa, *you see a number of bonfires in Malta on St. John's eve*, tara ħafna ħgejjeġ Malta lejliet San Ġwann.

Bongrace—dic il biċċa għażel etc. li biha is-sorijiet ighattu ġbinhom.

Bonify — taghmel tajjeb, issewwi, minn hażin iggib tajjeb.

Boning — tinvella, tara hux invell (gholi wieħed).

Bonito—isem ta ħuta cbira.

Bonity—tieka.

Bon-mot — ċajta; chelma kegħda f'loca; ċajta f'loca.

Bonne-bouche (bil Francis, akra *bonnbûx*)—buccun tajjeb.

Bonnet—cappel ta mara (cappell magħluk).

Bonnetted—bil cappell.

Bonnet-pepper — isem ta bżar tal miżwed.

Bonnibel - tifla sabiba.

Bonnilass—xbejħa sabiha.

Bonny—sabih, hieni.

Bonton (bil Francis akra *bontôn*) il *bontôn*—in-nies sinjuri, il puliti.

Bonus—premiu.

Bonvivant—xalatur.

Bony — mghaddam; kawwi, jiflaħ (f'saħtu).

Bonze—kassis buddist (ta Buddha) fic-Cina u il Ġappun.

Booby—isem ta għasfur (tajra) cbira tal ilma—wieħed stupidu, *babbu*.

Booby-hutch — carrozza (goffa) mghottija li jusaw f'xi pajisi ta Lvant.

Boodh—ara Budh.

Book—ctieb, volum, tirregistra, tniżżel fil ctieb; *an account book*, ctieb tal contijet; *paper book*, scritt, pitazz (vojt mhux mictub); *a stitched book*, ctieb (scritt) meħjut, *a bound-book*, ctieb legat; *a day book*, (diariu) il ġurnal, il ctieb li tniżżel fih ta culljum; *why don't you mind your books*, għaliex ma tatix rubec (ma tokgħodx) għal li studiu; *go on, learn your book*, arma, studia il-lezioni; *can you say your lesson without a book (by heart)?* tista (taf) tgħid il-lezioni bl-amment (bla ctieb, jew bla ma takraha fuk il ctieb); *the book trade in Malta in rather poor*, il cummerċ (il bejgħ) tal cotba Malta hua actarx msejchen; *try to get into his books*, ara chif tagħmel biex tingieb miegħu (iġġagħlu icun igibec, iħobboc etc.) *if you go on like this you are sure to run into books*, jecc tcompli hecc sgur tibda tiddeijen (icolloc iddejn); *I go out of his books now*, ħlist mid-dejn li chelli miegħu issa (ħallastu); *did you book me down?* niżżiltli ismi fil ctieb? (ctibtni, irregistrajtni?)

Book-binder—legatur, dac li jillega il cotba.

Book-bindery—fejn jillegaw il cotba.

Book-binding — il-legatura (is-sengħa) tal legatura.

Book-case—libreria,(caxxa etc. għall cotba).

Book-ful—mimli ctieb.

Bookish – mogħti għall cotba, għall kari tal cotba għal li studiu.

Book-keeper– wieħed (dac) li iżomm il cotba, ir-registri (dac li jirregistra u iżomm il contijet).

Book-keeping— iż-żamm tal cotba, tar-registri (li studiu taż-żamm tar-registri, contijet etc.)

Book-knowledge — għerf li wieħed icollu (isib) mill cotba.

Bookland—wirt li tiehu bil chitba u bix-xhud.

Book-learned – mħarreġ fil cotba, għaref.

Book-learning – tagħlim mill cotba.

Bookless—bla cotba, mhux mgħoti għall cotba (għal li studiu).

Book-maker – wieħed li jagħmel il cotba.

Book-making — is-sengħa li biha tagħmel il cotba.

Bookman – scular bravu, wieħed li jaf li scola, ragel tal cotba (li jistudia).

Book-mate—sieħeb ta li scola, wieħed li tcun tmur li scola miegħu.

Book-mindedness – gibda cbira (ħrara cbira) għall cotba.

Book-monger—wieħed li ibigħ, jew li jixtri, li jinnegozia fil cotba.

Book-oath – ġurament fuk il bibbia (fuk ctieb).

Book-sale—bejgħ tal cotba.

Book-seller—wieħed li ibigħ il cotba, librar.

Book stall—post fejn jinbigħu il cotba.

Book-stand – post, loc, fejn ipoġġu il cotba.

Book-store — post fejn jinżammu jew jimbigħu il cotba.

Book-trade—is-sengħa ta li stampa u tal ħruġ (publicazioni) tal cotba.

Book-work—xogħol, stampa tal cotba (tal paġni ta ctieb etc.) u mhux tal gazzetti u ħwejjeġ oħra.

Book-worm—camla tal cotba; wieħed li dejjem (bil ctieb f'idu) jistudia; *you are not at all like your brother, because you are a lazybones and he is a bookworm*, inti xejn ma tixbah il ħuc, int għażżien (dejjem rieked) u huc dejjem jistudia.

Boom — antinna ta arblu; catina (jew travu cbir) li tgħalak il port (biex ma jidħolx il għadu); għajta, tgħergħira; tgħajjat, tgħergħer, iddamdam (bħal ħoss li tagħmel bittia voita, jew sparatura ta canun).

Booming—damdim, dac il ħoss li tagħmel kampiena, bittia etc. voita, jew li sparatura ta canun.

Boomerang — strument tal injam nofs circu li iwaddbu (f'xi guerra) innies tal Australia.

Boon—rigal, gìd, favur, grazzia; ferħan, kalbu tajba, minn tagħna, tal piacir. *If you send me this you will be doing me a great boon*, jecc tibgħatli din tagħmilli favur (piacir) cbir, *I have a boon to ask you, will you grant it to me?* għandi (grazia) x'nitolboc, tagħmilieli?

Boon-companion—ħabib veru, ħabib ta kalbu tajba, li iħobb jagħmel piacir.

Boop)—vopa (ħuta).

Boor— rozz, goff; bniedem oħxon (rozz f'għamilu); ċaccar.

Boorish—ta għamil goff, rozz, aħrax, oħxon f'għamilu.

Boornous—barnus.

Boose—stalla tal bakra,ghendus etc.; tixrob (tischer) ferm.

Booser—sacranazz, sponza (wieħed li jixrob sħib).

Boosy—ftit u xejn xurban, nofsu fis-sacra.

Boot—sdvala, żieda (profitt) ħaġa mogħtia minn fuk; ix-xidd (tilbes) li sdvali; tiswa, isservi, tcun meħtieġ; *Wellington boots*, stvaletti bit-tromba (sar-rcubtejn); *I saw him in boots*, rajthu bli stvali (liebes bli stvali) *before I left the hotel I gave a shilling to the boots (the boot cleaner)*, kabel ma ħriġt mill lucanda tajt xelin lill dac li ibblaccali iż-żraben; *take my boots off please*, iġbidli li stvaletti (stvali) jecc jogħġboc; *why don't you put your boots on?* għaliex ma ixxidx, (tilbix) li stvali?—*I shall give you a shilling to boot*, u natic xelin ucoll (żieda); *what boots it!* x'iservi?

Boot-crimp—forma ta sdvala (li icollom li scrapan).

Booted—liebes li sdvali (bli sdvali).

Bootes — costellazioni (isem ta għankud, ġabra ta cwiepep) fl-emisferu ta fuk (tat-tramuntana).

Booth — barracca (camra tal injam etc.) għarix; *the old carpenter is working in his booth*, il carpentier ixxwejjaħ kiegħed jaħdem fil barracca tiegħu.

Boot-hooks—tira sdvali (dic il għadma, biċċa etc. li biha tiġbed li sdvali meta tcun biex ixxiddhom).

Bootikin—sdvala żgħira.

Boot-jack—cava sdvali, dic il biċċa għodda biex biha tiġbed (tneħħi minn sakajc) li sdvali.

Boot-lace—lazz ta li sdvali.

Boot-leg—it-tromba ta sdvala.

Bootless—li ma jiswa għal xejn, li ma jinkalax (ma jiswiex).

Boots—lustra sdvali, dac li jeħu ħsieb tal blaccar taż-żraben f'xi lucanda.

Boot-tree—forma biex twassa (iżżomm stisi) li sdvali.

Booty — serka, sandar, priża; *the burglars ran away with their booty without being seen*, il ħallelin telku jiġru b'dac li serku minn għajr ħadd ma rahom. *You did not get a great booty*, ma tantx ktajt (għamilt) sandar wisk.

Bopeep—noli, isem ta logħba tattfal, meta it-tfal jistaħbew etc.; *the children like to play at bopeep*, it-tfal iħobbu jilagħbu noli.

Borable—li jista jittakkab.

Borachio — flixcun tal gild (għall inbit etc.)

Boracic—tal, jew li fih il, buraċ.

Borage—fidlokkom (ħaxixa għassogħla).

Borate—melħ li isir b'taħlita ta acidu boricu u basi.

Borax—buraċ.

Bord—ċajta, ħrafa.

Bordage—tavla ta bastiment.

Bordat, **Bordetti**—bordi, drapp li jinħadem (jintiseġ) fl-India.

Border—tarf, xifer, limiti, fruntiera, cheffa; tinfed, tmiss ma, tcoff; *Vittoriosa borders upon Cospicua*, il Birgu imiss (jinfed) ma Bormla; *his jests border upon offence*, iċ-ċajt tiegħu chemm chemm ma joffendix—*you had better border your garments*, aħjar tcoffom (tberfilhom) hwejgec, *the British passed the borders*, l-Inglisi għaddew (kabżu) il frontiera.

Borderer—wieħed li jokgħod fixxfar, min jokgħod fit-truf, limiti etc.

Borderers—in-nies tal frontieri.

Bordering—li imiss ma; ta dwar; *the villages bordering upon the town*, il villaggi li imissu mal (ta dwar il) belt.

Bordure — bordura, faxxa maddwar.

Bore — tokba (magħmula b'berrina etc)., calibru ta xcubetta, canun, pintlor etc.; iddejjak, tissicca, ixxabba, ticser ir-ras; csir ir-ras, siccatura, fonkla; il mili tal baħar għal għarrieda (meta jimla il baħar għal għarrie-

da); passat tal verb *to bear; I bore you for more than two years,* issaportejtec (ħadt pacenzia bic) actar minn sentejn; *bore a hole here,* għamel (takkab) tokba hawn.

Boreal—boreali, tat-tramuntana.

Boreas—it-tramuntana.

Borer—dac li itakkab; berrina.

Borilla—trab (art) bir-ram aħmar.

Boring—ittakkab, tagħmel tokba; tokba.

Born — (particip tal verb *to bear* tnissel, iggib fid-dinia) mwieled; *he was born in America,* twieled l-America; *he is a base-born,* mwieled (gej) min-nies baxxi; *the first-born,* il *primogenitu*; (l-imwieled lewwel;) *his wife had a still born child,* martu chella tarbìa mejta; *his wife had a baby born before its time,* martu rmiet (corriet).

Borne—participiu passat tal verb *to bear* iggib) migiub. merfuh, meħud.

Bornouse—barnus (mantell).

Borough—rabat—post, loc, ta dwar (li imiss ma) belt.

Borough-town — post mgħakkad mal belt.

Borrell—goff, rusticu, ċaccar.

Borrow—tissellef.

Borrower—minn jissellef.

Borrowing—self.

Borsella—tubu, cannol (biċċa għodda) biex jonfħu il ħgieġ (jatu il għamla il ħwejjeġ tal hgieġ).

Borsholder—il cap, ir-rajjes ta rabat (ta subborg).

Boscage—bosc żgħir.

Bosh—blugħa, ħmeria, ċiajt, ħaġa mhix vera—figura, għamla (ħżuż) ta barra ta ħaġa; (fil cummerċ), il butir falsificat.

Boshbok—isem ta xorta ta cerv (bil krun).

Bosket—buschett (bosc magħmul min-nies, fejn hawlu siġar etc.)

Bosky - tal bosc.

Bosom—ħdan, hobb (sider) ta mara tagħnika; tgħannak, tħaddan; tal kalb (li tafda fih); taħbi; *he was received in the bosom of the church,* daħal fil ħdan tal cnisia, *he is my bosom friend,* hu il habib fidil (tal kalb) tiegħi. *When the mother found her child she pressed him hard to her bosom and wept,* meta l-omm sabet lill binha, rassithu sħiħ ma sidirha (ħaddnitu maħħa) u bchiet. *A bosom of the sea,* golf (daħla fil baħar).

Boson—chelma li jusaw f'loc Boatswain (ara).

Bosphorian—tal Bosforu, ta canal jew mogħdia dejka bein żewġt ibħra.

Boss—gholja, għokda, pum, rusetta cuccarda fit-testiera ta żiemel; cappetta; cap (mgħallem tal post). *I am the boss here,* Jena il cap (l-imgħallem) hawn.

Bossage—ħaġra, gebla maħruġa il barra fil bini—xogħol rusticu tal (haġar maħruġ il barra).

Bossed—collu għolijet, bil għolijet, ħotob; pum ibbuzzat, maħruġ il barra.

Bossive—mħassar bil għolijet, bil ħtiebi (bil ħotob).

Bossy—bil għoliet, ħotob etc.

Bot—duda żgħira.

Botanic / Botanical } tal botanica (studiu tal ħxejjex etc.

Botanist—botanicu, dac li jistudia fuk il ħxejjex etc.

Botanize—tistudia il ħxejjex jew il botanica).

Botanizing—tfittex il ħxejjex għal li studiu tal botanica.

Botanology—discors fuk il ħxejjex.

Botany — botanica, studiu fuk il ħxejjex etc.

Botargo—putarga, ova di tonnu etc.

Botch—rokgħa, nuffata, coċċ (musmar); trakka.

Botcher—min irakka.

Botcherly—bir-rkajja; ħażin.

Botchery—tirkiegħ (trakkiegħ) ħażin.

Botchy—mrakka, bir-rkajja.

Bote—ħlas, flus li jitħallsu ta bniedem li icun maktul.

Boteless—ara bootless.

Both —l-wieħed u l-ieħor; it-tnejn. *I saw them both,* rajthom it-tnejn; *with my both hands,* b'idejja it-tnejn; *both this and that,* sewwa dan chemm ucoll dac (tant dan chemm dac); *both by land and sea,* bl-art u bil baħar.

Bother—ingara, siccatura, csir ir-ras; tingara, tissicca, iddejjak, ticser ras dac li icun; *Oh! what a bother!* puh! x'siccatura (x'ingara) xi csir ir-ras); *don't bother me again*, tarġax tissiccani (iddejjakni, ticsirli rasi).

Botheration — csir ir-ras; dieka, siccatura.

Bothersome — siccanti; *you are very bothersome*, inti siccanti wisk.

Bothy—għarix għall ħaddiema tar-raba, għax-xorca (lavranti) tar-rziezet.

Bototoe—tajra bħall pappagall.

Bo-tree—siġra bħall *ficus* li ticber fl-India u fis-Ceylon, li, billi Buddha twieled taħt waħda bħala, l-Indiani għandhom kima leiha.

Botryoidal—bħall (li jixbah) għankud għeneb.

Botrytis—għankud għeneb.

Bots—dud fl-imsaren taż-żwiemel.

Bott—mħadda tal bizzilla.

Bothammer—mazza tal injam bil mancu twil biex iħabbtu biha (idok-ku) il għażel.

Bottle — flixcun, timla, tarfa fil flixchien, tibbottilja. *I have to bottle some beer*, għandi nibbottilja ftit birra.

Bottle-boots—gild, bħall bwiet tal gild fejn ikegħdu il fliexchen meta isodduhom bit-tappijet.

Bottle-bump—isem li jatu lil aj-run jew lir-russett (tajra).

Bottle-companion—wieħed li tixrob miegħu; sieħeb fix-xorb.

Bottled—ibbottiljat, fil fliexchen, fil flixcun; magħmul bħal flixcun.

Bottle-flower—ħaxixa, pianta tal fjuri, fjur.

Bottle-glass—ħgieġ iswed, aħdar scur tal fliexchen.

Bottle-gourd—kara tal flixchien.

Bottle-jack—arloġġ għax-xiwi tal laħam (macna bil ħabel bħall arloġġ biex turi, meta jispiċċalha il ħabel, li il-laħam sar, inxtewa).

Bottle-nosed — wieħed li għandu mnieħru cbir.

Bottle-screw—ara cork-screw.

Bottle-stand—xtilliera għall flix-chien biex iħalluhom joktru.

Bottling—il buttiljar, mili fil flix-chien.

Bottom—kiegħ, fond, taħt nett, su-stanza; wied; it-tint; iċċan ta basti-ment etc.; *in the bottom of the sea*, f'kiegħ il baħar; *you will find it in the bottom*, issibu fil kiegħ, taħt nett; *from the bottom of my heart*, minn kiegħ kalbi; *this is the bottom of it*, din hi is-sustanza collha; *he smacked his bottom*, taħ xebgħa fuk tintu.

Bottomed—bil kiegħ.

Bottomless—bla kiegħ, fond ferm.

Bottomry—self ta flus fuk basti-ment; self fuk is-sicurtà ta bastiment.

Bottoury - salib (fl-armi tal cunio-mijiet etc.) li l-erba friegħi tiegħu jis-piċċaw bi tliet boċoċ ħdejn xulxin għa-mla ta werka tal ħaxixa Inglisa (jew tal kares).

Bouche (bil Francis, akra *bûx*) — provisionijet, ichel.

Bouchet (bil Francis, akra *buxè*)— isem ta xorta ta langiasa.

Boud—bumunkar (duda).

Boudoir (bil Francis, akra *bud-war*)—camra żgħira, gabinett, camra mwarba, privata.

Bouge (bil Francis, akra *bûġx*)— tintefaħ; żakk ta bittija etc., ticber fil ħxuna; provisionijet, ichel.

Bough—fergħa (ta siġra).

Bought—(temp passat u participiu passat tal verb *to buy*) xtrajt etc., mixtri; liwja (ta għaksa etc.)

Bougie — xemgħa, *bugìa*, tissejjaħ hecc minn *Bougie* belt ta Algeria fejn dan ix-xama sar lewwel darba; strixxi jew faxxa tal għażel incirat (mgħoti ix-xama) li jwżawh it-tobba għal xi cura.

Bouillon (bil Francis akra *buljôn*) — brodu, soppa (merak); żirma (ħobża, laħam) f'rigel ta żiemel.

Boulder—ara bowlder.

Boulevard—mogħdija, triek imżejna bis-siġar dwar belt għall passiġġata; sûr.

Boulimy—ara bulimy.

Boultin—dic id-dawra bastun nofs tond f'colonna.

Bounce — kabża, takbeż; tiftaħar, tintefaħ bic in-nifsec; tigdeb (tgħid cliem b'ieħor), tagħmel frattarija; distorbju, frattarija, ghageb, rvell.

Bouncer—dac li jakbeż, li jiftaħar jew jintefaħ bih in-nifsu; faħħari, fanfarun, min jagħmel frattarija, rvell jew distorbju; ragel mibrum (cbir, li fih ragel).

Bouncing - mibrum (bniedem f'saħħtu), fak ruħu, frattarjus, li jagħmel rvell; li jiftaħar.

Bound - tarf, limti, xifer; kabża, takbeż, iddawwar minn cullimchien, tagħlak, torbot, trażżan; temp passat u participiu passat tal verb *to bind*, jena rbatt etc., marbut; dirett, (li sejjer lejn, jew għall x'imchien); *our ship is bound to India*, il bastiment tagħna sejjer l'India; *they (the Company) have three ships outward bound, and six homeward bound*, huma (il cumpannia) ghandhom tliet bastimenti ghattluk (għas-safar) u sitta deħlin (jistennewhom mis-safar). *Whither are you bound?* għal fejn sejrin? *I am bound to you for my recovery*, jena obligat (marbut) lejc għall fejkien tiegħi. *You must always keep within the bounds of modesty*, għandec dejjem iżżomm ruħec baxx (umili); *this shop has been ordered out of bounds*, għamlulu il ħanut *out of bounds*, (fejn ma jistgħux jidħlu jixorbu suldati u baħrin); *this book is not well bound*, dan il ctieb mhux legat tajjeb; *he is rather hard-bounds*, hua actarx ftit stiticu: *put up a bound stone so as to show which is your property and which is mine*, għamel sinjal (gebla, limti) biex turi liema hi l art tiegħec u liema hi tiegħi.

Boundary—limti, xifer, tarf.

Bounden — obligat, marbut (bil fors); *it is my bounden duty to do so*, hua dmir tiegħi assolut li nagħ nel dan.

Boundless — minn ghajr limti, li ma għandux tarf, bla fini.

Bounteous / **Bountiful** — ħanin, kalbu tajba bi idejh miftuħa, rjal, li iħobb iferrak, jati b'xejn.

Bountihood - tieba, ħniena, virtù.

Bounty - tieba, ħniena; premiu, rigal ta sultan.

Bouquet (bil Francis, akra *buchè*)—bucchett, mazz fjuri.

Bourd — ċajta, żuffiettata, daħca; tiċċajta, jiddaħħac.

Bourder—buffun, dac li jiċċajta jew idaħħac.

Bourdingly—biċ-ċajt, biż-żuffiet.

Bourgeois (bil Francis akra *burġwà*)—cittadin; isem ta tipi (ta li stampa) actarx inventati minn *Bourgeois*, id-daks tagħhom hua bejn it-tipi msejħin *Brevier* u l-oħrajn il-*Long primer*.

Bourgeon—tarmi, rimi (tas-siġar).

Bourn—xifer, limti; wied, xmara żgħira.

Bournless—ara **boundless**.

Bourse—il borsa (tan-negozianti).

Bouse (mill Olandis, akra *bûż*)—tixrob sħiħ, tisċher.

Boustrophedon — il chitba mil-lemin għax-xellug, u mbagħad mix-xellug għal-lemin (bħal meta jaħartu firraba), chif chienu jictbu il Griegħi fl-antic.

Bousy — fis-sacra, xurban.

Bout — darba (minn darba), għall għarrieda; kabża, xeħta (minn tixħet); *at one bout*, minn darba, f'dakka.

'Bout—f'loc **about** (ara).

Boutant—bħal ħnejja mal bini biex twieżnu.

Boutisale —beigħ bi rħis.

Boutsrimes — cliem li jakbel (rîmi lesti) biex fukhu jagħamlu il versi, jictbu poesia.

Bovate — biċċa art daks chemm jistgħu jaħdmu żewġ gniedes bil moħriet f'sena.

Bovey coal—xorta ta ħatab katranit li isibuh f'*Bovey*, Hayfield (ħdejn *Exeter*, l-Inghilterra).

Boviform — li għandu għamla ta ghendus.

Bovine—ta laħam il fart (bakar, gniedes etc.)

Bow—kaws, arc (għall vleġġa) archett (ta violin etc.); ċoff; tislima (tbaxxija tar-ras); prua; tgħawweġ, issellem (b'rasec); strument biex tieħu (issib) il għoli ta xi 'mchien; *a*

stone-bow, mangnu; *rainbow*, kawsalla; *a cross bow*, kaws bi traversa għall vleġġa; *an ox-bow*, madmad, il għuda mkawsa tal madmad għal gniedes biex jorbtuhom flimchien għall ħrit; *the bow of a sword's hilt*, dic il biċċa wiesgħa dwar il makbad taxxabla; *a bow long bent at last grows weak* (proverbiu) jecc tiġbed wisk jinkata; *tie a bow*, orbot ċoff; *my neck tie is a bow*, ix-xalpa tiegħi magħmula ċoff; *why don't you bow to him?* għaliex ma issellimlux; *bow your head*, baxxi rasec; *towards the bow*, lejn il prua.

Bowable—li jista jintlewa, jitgħawweġ.

Bow-bent — mgħawweġ bħall kaws (bħall arc).

Bowdye—culur, lewn bħall scarlât.

Bowed—milwi, mkawwas.

Bowel—toħroġ l-imsaren, iċċarrat iż-żakk.

Bowelled—bl-imsaren (biż-żakk).

Bowelless—bla ħniena (min chirxtu tatih).

Bowls — msaren, ġewwieni, chirxa, vixxri, (ħniena); *in the bowels of the earth*, fil kiegħ tal art.

Bower—min jilwi, ibaxxi rasu, isellem; għarix, cannizzata, ancra tal prua; tgħatti bil għarix.

Boweric—bir bit-taraġ.

Bowery—mgħotti bil ħaxix, bil cannizzati (bħal għarix); delli.

Bowess—seker żgħir (ferh ta seker).

Bow-grease — l-injam ta dwar il prua ta bastiment biex dan icun mħâres mis-silġ (mill ilma magħkud).

Bow-hand—l-id li tiġbed il kaws (tal vleġġa).

Bowing—tislim, liwi, tbaxxija tarras.

Bowl — scutella, boċċa (tal injam cbira etc.); tgherbeb; *let us have a game at bowls*, ejja nagħmlu partita boċċi.

Bowlder—gebla cbira, gherbubija; mazcana, prexxia, biċċa blata li tinkata u taka mill blat, ċagħka cbira; hajt bil gebel jew ċagħak cbir.

Bowleg—rigel milwi, mgħawweġ.

Bowlegged—li għandu riġleih imgħawġa (b'riġleih ħnejja).

Bowler—lagħab il boċċi, dac li jitfa il ballun (jitma) fil-logħob tal *cricket*.

Bowline—bulina, cima għall klugħ.

Bowling—il-logħob tal boċċi.

Bowling-green — wesgħa wietija għal-logħob tal boċċi.

Bowman—kawwâs, dac li jispara bil vleġġa; dac li jakdef fil prua ta dgħajsa.

Bownet—nassa (tal ħut).

Bow-piece—il canun tal prua.

Bow-saw—munxar rkiek, artab bħal demb il far, biex jakta fit-tond.

Bowse—tiġbed, ittalla flimchien.

Bow-sprit—pupress (ta bastiment).

Bow-string—il corda, ix-xagħar tal arc—il ħabel tat-tgħallik (fit-Turchìa).

Bow-window—tieka maħruġa il barra mil bini.

Bow-wow—nebħa (nbieħ) tal chelb.

Bowyer—kawwâs, dac li jagħmel il kaws.

Box—caxxa, bûx (injam), palc, palchett (tat-tiatru); bocs, dakka ta ponn; tati dakka (issawwat) b'idec; tagħlak gewwa caxxa; *snuff-box*, tabacchiera; *christmas-box*, carus, strina; *coach-box*, saldatur (ta carrozza etc.); *dice-box*, boxxlu, caxxa għad-dadi; *the box of a screw*, it-tirabuxù (il garagor) bħal vit; *I box your years*, natic dakka (ta ponn) fuk wiċċec; *you will find yourself in the wrong box*, issib ruħec imbarazzat (tara li inti żbaliajt); *is this box-wood or beech*, dana bûx jew fagu.

Box-coat—ġlecc cbir, *overall* li jilbsu il cuccieri.

Boxen—tal bûx, bħall bûx.

Boxer—dac li jiggieled, li jissara bil ponnijet.

Boxing—tati, tiggieled bil ponnijiet; tincaxxa (tagħmel fil caxex).

Box-iron—il ħadida tal mogħdìa, bil faħam minn gewwa.

Box-keeper—purtier tat-tiatru.

Boy—tifel; *don't play the boy*, tagħmiliex tat-tifel; *I call this a boy's trick*, dan ingħidlu logħob tat-tfal, din ngħidilha (insejħilha) tfalata.

Boyar—sinjur nobbli) Griech jew Muscovit.

Boycott — *tibbojcottja*, iżżomm boghod, ma tagħmiliex ma, u l-ankas icolloc, jew tħalli li ħadd ieħor icollu x'jaksam ma bniedem fuk fehma jew partit ta pulitca.

Boyhood—tfulija.

Boyish—ta tifel, ta tfal.

Boyism—tfulija, li tcun tfal.

Boyn—nhasa, mastella, vasca fejn jaħdmu il ġobon.

Boyuna—isem ta serp cbir fl-America.

Brabantine—tal Brabante.

Brabble—ġlieda, xenata, frattarija; tiġġieled; tagħmel xenata jew frattarija.

Brabblement—cliem tal ġlied.

Brabbler—gellied, *pezzacustioni.*

Braccate—bis-sakajn mgħottija birrix.

Brace—ħżiem, rbat, cinga, żewġ, pâr; torbot, tkawwi, tati il kawwa, taħji, twettak—*we had the braces of the coach broken on the way*, inkatgħulna ic-cinghi tal carrozza aħna u sejrin; *I had a brace of pistols about me*, chelli pâr (żewġ) pistoli fuki; *This breeze will brace you up*, din iż-żiffa taħjic; *the brace of a ship*, li scotta, (cima, ħabel tal klugħ); *brace of iron*, rampil.

Bracelet—brazzuletta, ċappetta.

Bracer—faxxa, cinturin, ħżiem, braghier, medicina (duwwa) astringenti.

Braces—cinghi, *I bought a fine pair of braces for you*, xtrajtlec pâr cinghi sbieħ.

Brachial—tad-dirgħajn.

Brachiate—li joħroġ il barra bħal driegħ (bħal dirgħajn).

Brachman—kassis Indian (tal Indiani).

Brachycatalectic—vers fil poesìa li jonksu (niekes) żewġ sillabi.

Brachygrapher — stenografu, wieħed li jicteb bli stenografia.

Brachygraphy—stenografìa.

Brachylogy—cliem fil kasir, discors fi ftit cliem.

Brachypterous—bil ġwienaħ ksar li ma jilħkux id-demb.

Brachyurous—bid-demb kasir.

Brack—chisra (minn ticser).

Bracken—felci, post (bosc) fejn jicbru il felci.

Bracket—brachit, xcaffa, cantuniera, mensula, clausola, parentesi (fil chitba); *these are the brackets I bought from the sale*, dawn huma il mensuli, (cantunieri etc.) li xtrajt mi rcant; *These two signs* [ ] *are called brackets*, dawn iż-żewġ sinjali [ ] igħedulhom *brackits* (clausola, parentesi).

Brackish—salmastru, jati fli mluħa. *I can't drink this water, it is brackish*, ma nistax nixrob dan l-ilma, ghaliex salmastru.

Bract—dawc il werak li icunu mal calici tal fjur.

Brad—musmar li ma għandux ras wiesgħa (cbira).

Bradawl—pintlor (timplor).

Bradypod—razza ta annimali (*mammali* jew li ireddgħu) minn għajr snien.

Brae—żurżieka ta gholja (muntanja); ix-xtajta ta xmara, gholja (muntanja żgħira); art muntanjusa (bil għoljet).

Brag—tiftaħar, tiżżarġan; foħrija, żargin; faħħari; isem ta logħba (Inglisa) tal carti.

Braggadocio—faħħari.

Braggart — faħħari, wieħed collu ftaħir; vanaglorius, mimli biħ in-nifsu; mżattat.

Bragger—faħħari.

Bragget—xorb ħelu (ilma bil ghasel).

Bragging—ftaħir.

Bragless—bla ftaħir, li ma jiftaħarx.

Brahma—Brahma, (fil mitologìa tal Indiani) l-ewwel persuna tas-SSma. Trinità.

Brahmaic, Brahmanic, Brahminical — ta Brahma

Brahmin—bramin, sacerdot tal Indiani.

Braid — tidfor, timmalja (ix-xaghar etc.); malja xaghar, dafra; icċanfar, tati ħasla lill xi ħadd; bizzilla dejka (puntina); ħażin, briccun, li ikarrak bic.

Brails—cimi żghar tal klugħ (tattinslori)

Brail up—ittalla, tisa il klugħ biccimi (tgazza).

Brain } moħħ; għakal, intelligenza.
Brains } *It seems that you have cracked brains*, donnoc mherwel (ibleħ, bla moħħ); *he died of congestion of blood in the brains*, miet b'puplesija jew b'congestioni cerebrali; *he tried to blow out his brains*, chien sejjer itajjar rasu; *don't puzzle my brains*, la tħawwadlix moħhi; *you have little brains*, ftit għandec moħħ (ftit jilħaklec); *she is hair-brained*, għandha moħħa fuk il werka, mherwla; *he is shuttle-brained*, hu bisbetcu; idur ma cull riħ; volubli.

Brained — bil moħħ; li għandu il moħħ.

Brainish —, furius, moħħu jisħon minn xejn.

Brainless—bla moħħ, ibleh, miġnun.

Brain-pan—li scutella tar-ras; fejn icun il moħħ.

Brain-racking — tgherfix ta moħħ, ġenn, thewdin.

Brain-sick — marid b'moħħu, bil moħħ fiacc, sturdut.

Braird — li spuntar taż-żerrigħa, meta tibda tinbet.

Brake—mezza, għuda bħall moxt, biex idokku (ifetthu etc.) il kanneb jew il għażel, raddiena tal ħalġ; brilja għaż-żwiemel biex iżommuhom cwieti wakt li icunu inegħluhom; mejjilla, lembi għall għagina tal ħobs (biex jagħġnu fih); *brake*, mancu ta pompa ta bastiment etc. *breich*, ħadida biex iżżomm (tnakkas) id-dawran ta rota għan-niżla; post (bħall bosc) collu felci; fejn jicbru sħiħ il felci.

Brake—chien dari użat f'loc broke (ara).

Braked — kanneb, għażel mdakk (midkuk) jew mimxut.

Brakeman—ir-raġel li jeħu ħsieb il *brake* (li scarpa tar-rota tal vaguni tal vapur tal art).

Braky—mxewwec, collu xewc, mimli xewc.

Brama—ara Brahma.

Bramah-lock — xorta ta serratura bis-sigriet magħmula (inventata) minn *Bramah*.

Bramble—għolliek; isem ta għasfur tal għana (bħal ġojjin).

Brambled - bil għolliek.

Brambling — isem ta għasfur tal għana bħall sponsun (sponsun tal muntanji).

Brambly—mimli għolliek.

Bran—nuħħala, granza.

Branch—fergħa; toħroġ, ittalla jew tagħmel il friegħi; tkassam friegħi friegħi.

Brancher—dac li jagħmel, jew li jarmi il frieghi; seker żgħir, ferħ ta seker.

Branchiæ—gargi tal ħut.

Branching—bil frieghi, tal friegħi; li kiegħed jarmi, joħroġ il friegħi.

Branchiopod—annimal (bil koxra) li għandu il gargi u is-sakajn.

Branchless—minn għajr friegħi.

Branchlet—fergħa żgħira.

Branchy—mimli frieghi.

Brand—ħatba, biċċa għuda tixgħel (mkabbda); sinjal li tagħmel meta taħrak ħadida micwija; ħadida biex ticwi xi ħatjin, bakar, żwiemel, injam, etc. biha (biex timmarcahom u tħallilhom stampa); sinjal, ħarka (minn taħrak); sejf, xabla.

Brand goose—xorta ta wiżża salvaġġa.

Branding—timmarca b'ħadida micwija.

Branding-iron—ħadida biex ticwi-jha u timmarca (tagħmel sinjal) biha.

Brandish—ixxejjer sejf, bastun etc.

Brandishing — tixjir b'sejf, bastun etc.

Brandle—theżżeż—iċċaklak.

Brandling—xorta ta dudu.

Brand-new—ġdid fiamant.

Brandrith—ħerża ta bir.

Brandy—brandi (xorb, licuri).

Brandy-wine—brandy.

Brangle—ġlieda, xenata, takbida; tiggieled titkabad, tagħmel xenata.

Branglement—ġlied.

Brangler—gellied.

Brangling—ġlieda.

Brank—brilja (bħal taż-żwiemel) li dari chienu ikegħdu b'castig f'ħalk innisa (l-Ingħilterra) talli icunu tchellmu ħażin, ħalfu jew għamlu xi delitt ieħor (f'loc ic-cipp ta rgiel).

Branlin—isem ta ħuta (bħall Salamun).

Bran-new—ġdid fiamant.

Branny—tan-nuħħala; bħall nuħħala (jew granza).

Brant—telgħa, rampa, rdum; xorta ta wiżża.

Brant-fox—xorta ta ghi'pa (volpi) żgħira.

Branular—tal moħħ.

Brasen—ara Brazen.

Brash—mgħaggel, għaggiel, spiċċus.

Brasier—calduran, wieħed li jaħdem fir-ram; bracier, il post fejn ikegħdu in-nar għal censier etc.

Brass—ram isfar, taħlita ta ram u żingu; ticsi, tinforra bir-ram; wiċċ tost, sfaċċatagni; *leaf brass*, folji tar-ram; *we have tinned all our brasses in the kitchen*, ir-ramijiet collha tal chcina tagħna tajniehom li stann.

Brassage—taxxa li chienu dari iħallsu biex isiru il flus.

Brassart—dic il biċċa tal azzar etc. li ticsi id-driegħ tal gwerrier (meta icun liebes l-armatura).

Brass-band—banda bli strumenti tar-ram biss, *brassband*.

Brasset—l-armar collu tal azzar etc. li igħatti ir-ras ta gwerrier.

Brass-foil—pannella tar-ram (folji rkak ferm tar-ram).

Brass-hoofed—innieghel bir-ram.

Brassica—il ħaxix collu tar-razza tal cabocci u il pastard.

Brassiness—li hua bħal ram.

Brass-paved—micsi bir-ram; ferm daks ir-ram.

Brass-rule—(fli stampa) dawc illinji, righi li jusaw għal xi taksim, *tarli* etc.

Brass-visaged—wiċċ bla mistħija, sfaċċat, tost; wiċċ il kiegħa tal art.

Brass-work—xogħol tar-ram, xi ħaġa magħmula bir-ram.

Brassy—bħal ram; tost, sfaċċat.

Brat—tifel, każwit; *go away you little brat*, mur minn hawn ja biċċa ta każwit.

Braul—drapp Indian, bir-righi coħol.

Bravado—faħħari, smarġass, wieħed li ihobb jiftaħar; smarġassata.

Brave—kalbieni, curaġġus, nobbli; sabiħ, tajjeb ferm; tilka bil curaġġ, tisfida, tiffronta sidrec. *You are a brave man indeed*, inti ragel kalbieni tassew; *his is a brave deed*, il għamil tiegħu hua nobbli (sabiħ); *he delivered a brave speech too*, hua għamel discors sabiħ ucoll.

Bravery—curaġġ, eroismu.

Bravingly—b'mod li ma tibża minn xejn.

Bravo—assassin, kattiel, ħalliel; tajjeb! bravu! offi għalic!

Bravoa—pianta li tagħmel fjuri bħal gilju.

Brawl—ġlieda, frattarija, disturbju; tgħajjat (ma xi ħadd) tiggieled tagħmel frattarija.

Brawling—ġlied, frattarija.

Brawn—il laħam tal gisem, il polpa, il laħam jebes (musculi) driegħ; cinghial (ħanżir salvaġġ), laħam taċ-cinghial.

Brawned—jobes, f'saħtu.

Brawner—cinghial maktul, lest għall ichel.

Brawniness—saħħa, kawwa tal gisem (tad-dirgħajn).

Brawny—kawwi, f'saħtu, jiflaħ; b'dirgħajh kawwija, jebsin.

Braxy—marda tin-nagħġ.

Bray—tisħak, tfarrac, tagħmel trab bis-sħiek; tinħak, tgħajjat (għal xejn), nahka; *you are braying a fool in a mortar*, kiegħed tisħak fl-ilma (cull ma kiegħed tagħmel collu għal xejn.

Brayer—wieħed li jinħak; cilindru ta stampatur, dac li jimmacina l-*inchiostru*.

Braying—nħiek (ta ħmar), għajjât.

BRAID — tidfor, timmalja (ix-xaghar etc.); malja xaghar, dafra; icċanfar, tati ħasla lill xi ħadd; bizzilla dejka (puntina); ħażin, briccun, li ikarrak bic.

BRAILS—cimi żghar tal klugh (tattinzlori)

BRAIL UP—ittalla, tisa il klugħ biccimi (tgazza).

BRAIN } moħħ; għakal, intelligenza.
BRAINS } *It seems that you have cracked brains*, donnoc mherwel (ibleħ, bla moħħ); *he died of congestion of blood in the brains*, miet b'puplesija jew b'congestioni cerebrali; *he tried to blow out his brains*, chien sejjer itajjar rasu; *don't puzzle my brains*, la tħawwadlix moħhi; *you have little brains*, ftit ghandec moħħ (ftit jilħaklec); *she is hair-brained*, għandha moħħa fuk il werka, mherwla; *he is shuttle-brained*, hu bisbetcu; idur ma cull riħ; volubli.

BRAINED — bil moħħ; li għandu il moħħ.

BRAINISH — furius, moħħu jisħon minn xejn.

BRAINLESS—bla moħħ, ibleh, miġnun.

BRAIN-PAN—li scutella tar-ras; fejn icún il moħħ.

BRAIN-RACKING — tgherfix ta moħħ, genn, thewdin.

BRAIN-SICK — marid b'moħħu, bil moħħ fiacc, sturdut.

BRAIRD — li spuntar taż-żerrigha, meta tibda tinbet.

BRAKE—mezza, għuda bħall moxt, biex idokku (ifettħu etc.) il kanneb jew il għażel, raddiena tal ħalġ; brilja għaż-żwiemel biex iżommuhom cwieti wakt li icunu inegħluhom; mejjilla, lembi għall ghagina tal ħobs (biex jagħġnu fih); *brake*, mancu ta pompa ta bastiment etc. *breich*, ħadida biex iżżomm (tnakkas) id-dawran ta rota għan-niżla; post (bħall bosc) collu felci; fejn jicbru shiħ il felci.

BRAKE—chien dari usat f'loc BROKE (ara).

BRAKED — kanneb, għażel mdakk (midkuk) jew mimxut.

BRAKEMAN—ir-ragel li jeħu ħsieb il *brake* (li scarpa tar-rota tal vaguni tal vapur tal art).

BRAKY—mxewwec, collu xewc, mimli xewc.

BRAMA—ara BRAHMA.

BRAMAH-LOCK — xorta ta serratura bis-tigriet magħmula (inventata) minn *Bramah*.

BRAMBLE—għolliek; isem ta għasfur tal għana (bħal ġojjin).

BRAMBLED - bil għolliek.

BRAMBLING — isem ta għasfur tal ghana bħall sponsun (sponsun tal muntanji).

BRAMBLY—mimli għolliek.

BRAN—nuħħala, granza.

BRANCH—fergħa; toħroġ, ittalla jew tagħmel il frieghi; tkassam frieghi frieghi.

BRANCHER—dac li jagħmel, jew li jarmi il frieghi; seker żgħir, ferħ ta seker.

BRANCHIÆ—gargi tal ħut.

BRANCHING—bil frieghi, tal frieghi; li kiegħed jarmi, joħroġ il frieghi.

BRANCHIOPOD—anniimal (bil koxra) li għandu il gargi u is-sakajn.

BRANCHLESS—minn ghajr frieghi.

BRANCHLET—fergħa żghira.

BRANCHY—mimli frieghi.

BRAND—ħatba, bicca għuda tixgħel (mkabbda); sinjal li tagħmel meta taħrak ħadida micwija; ħadida biex ticwi xi ħatjin, bakar, żwiemel, injam, etc. biha (biex timmarcahom u tħallilhom stampa); sinjal, ħarka (minn taħrak); sejf, xabla.

BRAND GOOSE - xorta ta wiżża salvaġġa.

BRANDING—timmarca b'ħadida micwija.

BRANDING-IRON—ħadida biex ticwijha u timmarca (tagħmel sinjal) biha.

BRANDISH—ixxejjer sejf, bastun etc.

BRANDISHING — tixjir b'sejf, bastun etc.

BRANDLE—theżżeż—iccaklak.

BRANDLING - xorta ta dudu.

BRAND-NEW—ġdid fiamant.

BRANDRITH - ħerża ta bir.

BRANDY - brandi (xorb, licuri).

Brandy-wine — brandy.

Brangle — ġlieda, xenata, takbida; tiggieled titkabad, tagħmel xenata.

Branglement — ġlied.

Brangler — gellied.

Brangling — ġlieda.

Brank — brilja (bħal taż-żwiemel) li dari chienu ikegħdu b'castig f'ħalk innisa (l-Ingħilterra) talli icunu tchellmu ħażin, ħalfu jew għamlu xi delitt ieħor (f'loc ic-cipp ta rgiel).

Branlin — isem ta ħuta (bħall Salamun).

Bran-new — ġdid fiamant.

Branny — tan-nuħħala; bħall nuħħala (jew granza).

Brant — telgħa, rampa, rdum; xorta ta wiżża.

Brant-fox — xorta ta ghi'pa (volpi) żgħira.

Branular — tal moħħ.

Brasen — ara Brazen.

Brash — mgħaggel, għaggiel, spiċċus.

Brasier — calduran, wieħed li jaħdem fir-ram; bracier, il post fejn ikegħdu in-nar għal censier etc.

Brass — ram isfar, taħlita ta ram u żingu; ticsi, tinforra bir-ram; wiċċ tost, sfaċċatagni; *leaf brass,* folji tar-ram; *we have tinned all our brasses in the kitchen,* ir-ramijiet collha tal chcina tagħna tajniehom li stann.

Brassage — taxxa li chienu dari iħallsu biex isiru il flus.

Brassart — dic il biċċa tal azzar etc. li ticsi id-driegħ tal gwerrier (meta icun liebes l-armatura).

Brass-band — banda bli strumenti tar-ram biss, *brassband.*

Brasset — l-armar collu tal azzar etc. li igħatti ir-ras ta gwerrier.

Brass-foil — pannella tar-ram (folji rkak ferm tar-ram).

Brass-hoofed — innieġħel bir-ram.

Brassica — il ħaxix collu tar-razza tal cabocci u il pastard.

Brassiness — li hua bħal ram.

Brass-paved — micsi bir-ram; ferm daks ir-ram.

Brass-rule — (fli stampa) dawc illinji, righi li jusaw għal xi taksim, *turli* etc.

Brass-visaged — wiċċ bla mistħija, sfaċċat, tost; wiċċ il kiegħa tal art.

Brass-work — xogħol tar-ram, xi ħaġa magħmula bir-ram.

Brassy — bħal ram; tost, sfaċċat.

Brat — tifel, każwit; *go away you little brat,* mur minn ħawn ja biċċa ta każwit.

Braul — drapp Indian, bir-righi coħol.

Bravado — faħħari, smarġass, wieħed li iħobb jiftaħar; smarġassata.

Brave — kalbieni, curaġġus, nobbli; sabiħ, tajjeb ferm; tilka bil curaġġ, tisfida, tiffronta sidrec. *You are a brave man indeed,* inti ragel kalbieni tassew; *his is a brave deed,* il għamil tiegħu hua nobbli (sabiħ); *he delivered a brave speech too,* hua għamel discors sabiħ ucoll.

Bravery — curaġġ, eroismu.

Bravingly — b'mod li ma tibża minn xejn.

Bravo — assassin, kattiel, ħalliel; tajjeb! bravu! offi għalic!

Bravoa — pianta li tagħmel fjuri bħal gilju.

Brawl — ġlieda, frattarija, disturbju; tgħajjat (ma xi ħadd) tiggieled tagħmel frattarija.

Brawling — ġlied, frattarija.

Brawn — il laħam tal gisem, il polpa, il laħam jebes (musculi) driegħ; cingħial (ħanżir salvaġġ), laħam taċ-cingħial.

Brawned — jobes, f'saħtu.

Brawner — cingħial maktul, lest għall icliel.

Brawniness — saħħa, kawwa tal gisem (tad-dirgħajn).

Brawny — kawwi, f'saħtu, jifla; b'dirgħajh kawwija, jebsin.

Braxy — marda fin-nagħġ.

Bray — tisħak, tfarrac, tagħmel trab bis-sħiek; tinħak, tgħajjat (għal xejn), nahka; *you are braying a fool in a mortar,* kiegħed tisħak fl-ilma (cull ma kiegħed tagħmel collu għal xejn.

Brayer — wieħed li jinħak; cilindru ta stampatur, dac li jimmacina l-*inchiostru.*

Braying — nħiek (ta ħmar), għajjat.

Brayle—bićća gilda biex torbot (ix-xecchel) ġewnah ta seker.

Braze — tissalda (ticsi) bir-ram; wiċċ tost, sfaċċat.

Brazen — tar-ram; tost, sfaċċat, wiċċ il kiegħa tal art etc.

Brazen-face—bniedem wiċċu tost, li ma jisħi minn ħadd; wiċċ bla mistħija.

Brazen-faced—wiċċ li ma jistħix, tost sfaċċat, li ma għandux mistħija.

Brazier—ara **brasier**.

Brazil—xorta ta njam biex jiżbgħu bih, igibuh mil Brazil (l-America).

Braziletto—xorta ta njam tal Brazil li jiżbgħu bih aħmar.

Brazilian—tal Brazil (fl-America).

Brazilian pebbles — il veru *cristall di rocca*; ħġieġ fin għan-nuċċalijet.

Brazing — saldar tal metalli bir-ram u żingu.

Breach—selha (bićća mġarrfa) fetħa f'ħajt; chisra (minn ticser); *he was called in court for a breach of promise*, fettxithu il għarusa (għaliex dahac biha, ħalliha), *this is a breach of discipline*, dina disubbidienza, ma għamiltx chif hemm l-ordni (mis-superiuri); nkast mid-dmir tiegħec.

Breachy—mhux ubbidient, li jicser l-ordnijet.

Bread—ħobż, għajxien; *white bread*, ħobż abjad; *brown bread*, ħobż iswed; *house-hold bread*, ħobż tad-dar; *stale bread is better than new bread*, il ħobż jebes (xott) aħjar mill ħobż frisc; *a loaf of bread*, ħobża; *unleavened bread*, ħobż ażżmu (mhux mitlugħ); *this is my only bread*, dan hu biss il għajxien tiegħi (minn dan biss nakla bićća ħobż); *he has been out of bread for nearly two months*, ilu ma jaħdem (ma jakla bićća ħobż) dawra ta xaħrejn.

Bread-corn—tgħam, kamħ.

Breaden—tal ħobż—magħmul mil ħobż.

Bread-tree—is-siġra li igħedulha tal ħobż (l-*autocarpus*).

Breadless—bla ħobż, li ma għandux x'jecol.

Bread-pudding — pudina tal ħobż, magħmula mill ħobż.

Bread-room—il camra tal galletti (ta bastiment).

Bread-stuff—tgħam, kamħ, tkiek etc.

Breadth—wisa; *what is its breadth?* x'wisa għandu? (chemm hua wasa?)

Breadthless—bla wisa.

Break — ticser, tchisser, taksam, tfarrac; csur, chisra, żernik, tbexbix, nukkas, falliment; tinżel, togħkos, tfalli; *he fell and was about to break his neck*, waka u chien sejjer ichisser rasu; *I'll break his head*, nchissirlu rasu; *to break asunder*, tofrok, taksam tnejn. *You will break that cup to pieces*, sejjer tchisser dic il chiccra frac. *This noise breaks my sleep every night*, dan rvell jicsirli ngħasi ta cull lejla. *I hope you shan't break your word (your promise) this time*, nittama li ma ticsirx il chelma tiegħec din id-darba. *This is sure to break your mother's heart*, b'dana sgur taksmilha kalbha l'ommoc; *you must never break the Sabbath*, dejjem għandec thares il ġurnata tal Hadd; *to break the Sabbath is breaking God's laws*, min ma iħarisx il ġurnata tal Hadd icun kiegħed jicser il-ligi t'Alla. *I'll break his back*, natiħ xebgħa nchissirlu għadmu; *his health is breakiug down through too much drink*, kiegħed jogħkos shih (nieżel ferm) bix-xorb; *she began to break now*, bdiet nieżla issa (ma għadiex sabiha chif chienet); *it seems that you wish to break a jest on me*, donnoc trid tgħaddi iż-żmien bija (tgħaddini biż-żmien, ticculjunani); *when will they break this business?*, meta sejrin jagħmlu (jibdewħ) dana in-negoziu tagħhom? *now it is high time that I should break my mind to you*, issa wasal sewwa iż-żmien li ngħidlec x' għandi f'rasi; *This is sure to break our friendship*, dana sgur jicser il ħbeberija tagħna. *I'll break with him*, nicsira miegħu (ma 'rridx icolli actar x'naksam miegħu). *Do you think this board will break*, jidhirlec li din it-tavla tinchiser? *who is breaking wind?* — minn kiegħed iboss—*I have so much wind to break upward*, għandi ħafna flati (tifwik) x'nakla. *You make me break my*

sides with laughing, taksamni bid-daħc. *Knock first, if he doesn't answer break open the door*, l-ewwel ħabbat, jecc ma iwegibx itfa il bieb gewwa (scassa); *he is trying to break his horse*, kiegħed ichisser (iharreġ, jimmansa għall idejh) iż-żiemel. *A war will break out soon*, dal wakt tiscoppja (tibda issir) gwerra sgur; *somebody tried to break out of prison*, xi ħadd ittanta li jaħrab mill ħabs; *Moses made water break out from the rock with his rod.* Mosè ġagħal joħroġ l-ilma mil blat bil virga tiegħu. *I could not help breaking out into tears*, ma stajtx actar, nfexxejt nibchi; *he is sure to break out into wrath*, sgur jiżbel (jincorla, jisħon); *the British troops did always break in bravely upon the enemy*, l-Inglisi dejjem xteħtu (daħlu) kalbenin fuk l-egħdewwa. *You must never break in upon other people's business*, ma għandecx katt tindaħal fl-affarijet ta ħadd ieħor. *The thieves were caught ready to break in through the wall*, il ħallelin kabduhom lesti biex jidħlu minn ġo 'l ħajt. *I tried to break through the crowd but I did not succeed*, ridt nofrok (ngħaddi minn ġo) il folla, iżda ma rnexxilix; *I can't but break into laughter whenever I see him*, ma nistax ma ninkasamx bid-daħc cull meta naraħ; *they were breaking up the ground*, chienu kegħdin jagħżku; *the weather breaks up thank God*, kiegħed jiċċara niżżiħajr l'Alla; *let us break up at once*, ejja inżarmaw ittined dal wakt; *we shall break up school next week*, nispiċċaw mill iscola (jibdew il vacanzi) il gimgħa id-dieħla; *the wind blew so hard that I was afraid it would break down these trees*, ir-riħ chien hecc kawwi li jena bżajt li sejjer jixħet fl-art (ibatti) dawn is-siġar; *we were entering the harbour at break of day*, conna deħlin il port mas-sebħ (mażżerniek), *the sun breaks forth*, ix-xemx ħierġa; *break this stone small*, chisser din il gebla żrar (bcejjeċ rkak).

Bʀᴇᴀᴋᴇʀ—min jicser, mewġa li ticser fuk il blât; *a house breaker*, ħalliel, *a breaker of horses*, dac li ichisser (iharreġ) iż-żwiemel; *heart-breakers*, ixxagħar li jatu lill xulxin in-namrati etc.

Bʀᴇᴀᴋғᴀsᴛ—l-ewwel haġa li tieħu (li tiecol jew tixrob) fil għodu; l-ewwel ħaġa li tieħu meta tcun għadec għarriek; l-icla ta fil għodu, il cafè etc.; tieħu il *breakfast*, il colazion ta filgħodu.

Bʀᴇᴀᴋɪɴɢ — csur, falliment; *at the breaking up of school*, għall vacanzi (meta, malli tispiċċa li scola); *upon the breaking out of the war*, għall bidu (meta bdiet) il gwerra.

Bʀᴇᴀᴋɴᴇᴄᴋ — rvina, tiġrif, csir il għonk; *this will prove a breakneck to your designs*, dana jirvinalec (iġarraflec) il ħsieb collu li għandec f'rasec (id-disinn ta moħħoc).

Bʀᴇᴀᴋᴍᴀɴ — dac li icollu ħsieb il *break* fil vapur tal art.

Bʀᴇᴀᴋᴘʀᴏᴍɪsᴇ — min ma iżommx chelmtu (li ma jagħmilx li iwiegħed).

Bʀᴇᴀᴋsʜᴀʀᴇ — isem ta marda finnagħaġ.

Bʀᴇᴀᴋʀᴏᴡ—min jicser il wegħda.

Bʀᴇᴀᴋᴡᴀᴛᴇʀ — ħajt, rpàr li iżomm biex ma jidħolx il baħar f'xi port etc. miftuħ.

Bʀᴇᴀᴍ—isem ta ħuta tal ilma ħelu; tnaddaf iċ-ċan ta bastiment.

Bʀᴇᴀᴍɪɴɢ—it-tnaddif taċ-ċan ta bastiment bin-nar (billi taħarku biex imbaghd toborxu jew tirraxcah).

Bʀᴇᴀsᴛ—sider, żejża jew bizzula ta mara, ħodon, ħobb, kalb; *I know him a child at his mother's breast*, nafu tarbia jarda f'sider ommu; *he is a high breasted man*, għandu sidru maħruġ il barra, collu sider.

Bʀᴇᴀsᴛ-ʙᴏɴᴇ—il ghadma tas-sider.

Bʀᴇᴀsᴛ-ᴅᴇᴇᴘ—fond li jilħaklec sa sidrec.

Bʀᴇᴀsᴛᴇᴅ—bis-sider, bil hobb.

Bʀᴇᴀsᴛ-ғᴀsᴛ—cima biex torbot bastiment mill gemb mal art (ma moll).

Bʀᴇᴀsᴛ-ʜɪɢʜ — mogħla sidrec (il għoli ta sidrec).

Bʀᴇᴀsᴛ-ʜᴏᴏᴋs—it-twavel (li njam) li iżomm flimchien in-naħħa ta kuddiem (tal prwa) ta bastiment.

Bʀᴇᴀsᴛ-ᴋɴᴏᴛ — ċoff tal bizzilla li jinkafel (li jintlibes) fuk is-sider.

Bʀᴇᴀsᴛ-ᴍɪʟᴋ—ħalib tas-sider (tal mara).

BREAST-PIN—labra (tad-deheb etc. ornament).

BREAST-PLATE—corazza—il placca li tintlibes fuk is-sider (tal gwerrier etc.)

BREAST-PLOUGH—moħriet; xorta ta mgħażka (żappun) biex ineħħu il ħaxix.

BREAST-RAIL — ir-rixtellu ta kuddiem (ta fuk) ta parapett jew sur.

BREAST-ROPES—cimi tal antinni ta bastiment.

BREAST-SUMMER—travu li iżomm il ħajt ta barra (li ma jiġġarrafx).

BREAST-WORK—parapett, sûr, trunciera.

BREATH—nifs; *he has a rank (bad) breath*, għandu nifs ħażin jew riħa ħażina (f'ħalku); *I shall keep blessing him to my last breath*, nibka nbiercu sa l-aħħar nifs ta ħajti; *he suffers from shortness of breath*, għandu nukkas tan-nifs (nifs kasir, l-asma); *I reached the place out of breath*, lħakt, wasalt bla nifs; *he is gasping for breath*, kiegħed ibati biex jeħu ftit tan-nifs (bil-lehġa tal mewt); *he drank it at a breath*, xorbu f'nifs (f'dakka).

BREATHE — tieħu in-nifs; *he will soon breathe his last*, dal wakt jeħu l-aħħar nifs (imut); *we go to the country to breathe some pure air*, immorru il campanja biex nirrespiraw (nieħdu ġo fina, man-nifs) ftit aria safia; *as long as I breathe*, sa chemm nibka ħaj (sa chemm immut); *it is of no use to breathe after that situation*, għall xejn tissospira (tixtiek li tieħu) dac il post.

BREATHING—in-nifs (li tieħu), aspirazioni (xewka cbira) lehġa.

BREATHING-PLACE — post fejn wieħed jistrieħ, jeħu ftit tan-nifs.

BREATHING-TIME—ħin il mistrih, (li wieħed jeħu ftit tan-nifs).

BREATHLESS—bla nifs, mejjet.

BRECCIA—gebla mżewka, gebla bħal pudina magħmula minn ħafna frac jew bcejeċ (mhux xorta) magħkudin flimchien.

BRED—temp passat u participiu passat tal verb *to breed* — Jena rabbejt; mrobbi; *well bred*, educat (mrobbi sewwa); *ill bred*, pastas (mrobbi ħażin).

BREDSORE — dieħes, jew ugigħ li wieħed iħoss minn għajr ma icollu u la ferita u l-ankas sinjal m'nejn icun gej.

BREECH—tint; il biċċa ta wara ta canun etc.; tlibbes il kalżiet lewwel darba lill tifel malli tneħħilu il-libsa; *we breeched our son when he was 4 years old*, libbisna il kalżiet (neħħejnielu il-libsa) lit-tifel meta' chellu erba snin; *I'll whip you on the breech*, natic xebgħa virga fuk tintec.

BREECH BAND—id-dafar.

BREECHES—kalżiet (ta taħt); *to wear the breeches*, meta il mara tagħmila tar-ragel (tcun hi il cmand fid-dar).

BREECHING—xebgħa bastun etc. fuk tint xi ħadd; id dafar; ħabel biex iżommu il canun minn wara.

BREED—trabbi, tnissel, tifkas; teħles, titwjeled, iggib; nisel, boton, razza; *to breed fleas*, tbergħed (tintela tiżgħed bil brigħed; *to breed quarrels*, iggib (tkankal tcun il caġun ta) il glied—*this is a worm that breeds in the wood*, din duda li titnissel (u tghix) fl-injam; *a woman that breeds*, mara tkila—*this is fine breed of horses*, din razza ta żwiemel sabiħa; *is this dog a real Maltese breed?* dan il chelb hua tal vera razza Maltija?

BREED-BATE—wieħed li ikankal, li igib ġlied

BREEDER—min inissel etc.

BREEDING—trobbija, educazioni, nisel; *good breeding*, trobbija sewwa; *bad breeding*, trobbija ħażina (*malchirjanza*)—*my baby is breeding teeth*—it-tarbija tiegħi bdiet tgħakkad (taħseb) għas-snien; *I think his wife is breeding*, għandu icun li martu sejjer icollha ittfal.

BREEDING-SORE - dieħes.

BREESE—xidia.

BREEZE—żiffa, fewġa, mbatt; frattarija; xidia; ifewweġ.

BREEZELESS—calma, bnazzi żejt.

BREEZE SHAKEN—mkankal biż-żiffa, mfewweġ.

BREEZY - bl imbatt; bil fewġa, biż-żiffa.

BREHON — isem tal imħallef antic tal Irlanda.

BREHON-LAWS—il-ligijiet antichi (li ma chienux mictubin) tal Irlanda.

BREME—aħrax, kalil.

BREN—(mhux usat), taħrak.

BRENT—(mhux usat), maħruk; għoli, mżerżak; xorta ta wiżż.

BREPHOTROPHY — brefitrofiu, fejn irabbu u jeducaw l-iltiema (orfanotrofiu).

BREST—il colonna (il għamla tal colonna).

BRET—isem ta ħuta.

BRETFUL—mimli sax-xifer.

BRETHREN—aħwa (mhux ta l-istess missier), *fratelli* ta xi congregazioni.

BRETTICES—twavel li jagħmlu fil barrieri biex ma jakgħux il prexxi (il bcejjeċ tal blat etc).

BREUVAGE—ilma u mbit (xorb) li jatu abbord lill baħrin Francisi wakt li icunu fix-xogħol.

BREVE—*breve* (fil musica) nota ta temp li tiswa żewġ *semibrevi*, (fil-ligi dari) brevi, citazioni, mandat jew *warrant*.

BREVET—diploma, rescritt, *warrant* bla sigill; fl-armata *rank*, titlu bil cmand biss, minn għajr ħlas.

BREVETCY—l-ufficiu ir-*rank* ta BREVET (ara).

BREVIARY—*breviar*, taksira; il ctieb tal uffiziu tal kassisin.

BREVIATE—compendiu żgħir, ġabra żgħira; citazioni *brevi* ta avucat; tkassar.

BREVIATURE – taksira.

BREVICITE – mineral abjad.

BREVIER – xorta ta tipi (għall istampa) li jiġu wara (actar cbar) mil *Bourgeois*; *garamoncin*.

BREVILOQUENCE — tgħejd fi ftit cliem; cliem, discors, fil kasir.

BREVIPED—annimal b'sakajh kosra.

BREVIPEN — għasfur bil ġwienaħ ksar.

BREVIPENNATE – bil ġwienaħ ksar.

BREVISITE—ara BREVICITE.

BREW—tagħmel il birra; taħdem minn taħt (tberren tittrama); *they were brewing a plot against their chief*, chienu kegħdin jagħmlu congura contra il cap tagħhom. *As you have brewed so you must drink*, min jagħmel jaħmel (la għamilt stenna li jagħmlulec).

BREWAGE—taħlita, xi ħaġa mgħollija bħal meta jgħallu (jagħmlu) il birra.

BREWER—min jaħdem (jagħmel) il birra).

BREWERY / BREW-HOUSE } birrerija, fejn tinħadem jew issir il birra.

BREWING — ix-xogħol il għamil tal birra; il-lakgħa tas-sħab flimchien li juri li ġejja xi maltempata.

BREWIS—ftieta (biċċa ħobs) mxarba fil brodu tal laħam tal buflu immellaħ, wakt li icun jagħli.

BREWSTERITE—mineral bħaċ-ċagħç.

BRIAR—ara BRIER.

BRIARIAN – b'ħafna idejn (bħal *Briareus* tal mitologia grieca).

BRIBE—tixtri lill xi ħadd b' rigal; tħokk id xi ħadd; ix-xaħħam biex takla xi grazia minn għajr ma tcun tmissec; xaħam (rigal biex tieħu ħaġa li ma tmissicx) ħakk ta id.

BRIBER—min jixtri lill xi ħadd birrigal.

BRIBERY—xiri b'rigal etc. ara BRIBE.

BRIC-A-BRAC—ħwejjeġ curiusi (antichi etc.)

BRICK—madum, ċlamit.

BRICKBAT – biċċa madum (ċlamit).

BRICKBUILT—mibni bil maduni (ċlamit).

BRICKCLAY – tafal li isir minnu il madum (iċ-ċlamit).

BRICKEARTH—trab li jagħmlu bih il madum (iċ-ċlamit).

BRICK-KILN – calcara fejn jaħmu il madum (iċ-ċlamit).

BRICKLAYER – bennej (bil madum jew biċ-ċlamit).

BRICKLAYING—is-sengħa tal bini bil madum (biċ-ċlamit).

BRICKLE (mhux usat)—ara BRITTLE.

BRICKMAKER—min jagħmel il madum (iċ-ċlamit).

BRICKMASON—ara BRICK LAYER.

BRICKNAGGING — bini, tkegħid, tal madum bejn it-tilari tal injam.

BRICKWALL—ħajt tal madum (taċ-ċlamit).

Brick-work—xogħol (bini) bil madum (biċ-ċlamit).

Brick-yard—post (bitħa) fejn isir il madum jew iċ-ċlamit.

Bridal — tieġ, żwieġ, ghors; tażżwieġ, tal għarajjes.

Bridalty — festa tat-tieġ, tieġ.

Bride — għarusa (mara li għadha chemm iżżewget, jew kegħda biex tiżżewweġ); tgħarras.

Bride-cake—*cake* (bħal budina) li ikassmu dac inhar tat-tieġ.

Bride chamber—il camra tal għarajjes.

Bridegroom—għarus (ragel li għadu chemm iżżewweġ jew li kiegħed biex jiżżewweġ).

Bride maid } ħaddara; tifla, xebba, Bride's maid } li tmur mal gharusa il cnisia dac inhar tat-tieġ.

Bride man } ħaddar; ir-ragel li i- Bride's man } mur mal gharajjes, li iwassal il għarajjes il cnisia dac inhar tat-tieġ.

Bride stake — post, wesgħa għassfin.

Bride well—riformatoriu (Londra), post fejn it-tfal li icunu mitluka jiġbruhom biex jgħalmuhom u jeducawhom.

Bridge—pont; tagħmel, jew tibni pont; il biċċa ta fuk, il għadma tal imnieħer; scannel ta violin; *draw bridge*, pont li jiġri (jidħol u joħroġ), *suspension bridge*, pont miżmum fuk il ctajjen.

Bridging—lakx, bcejjeċ tal injam li jitkegħdu bein it-travi biex iżommuhom minn xulxin.

Bridgeless—bla pont, bla pontijiet.

Bridgy—collu pontijiet.

Bridle—brilja, (lġiem) il ħadid ta ħalk iż-żiemel biex trażżnu u tmixxih chif trid.

Bridle cutter — min jagħmel il brilji, xpruni etc.

Bridle hand—l'id li biha iżomm il brilja.

Bridle maker — minn jagħmel il brilji.

Bridler—min jagħfas jew jissicca il brilja, min irażżan.

Bridle way—mogħdia (triek) għażżwiemel.

Bridoon—il brilja u ir-riedni militari.

Brief—kasir, brevi (ittra kasira) tal papa; brevi, littri patenti li jippermettu (iħallu) li wieħed jista jiġbor xi flus ; (fil ligi) rescritt.

Brief man—min jagħmel il brevi; min jiccopia ħaġa mictuba (manoscritt).

Briefness—kosor.

Brier—għolliek (xewc).

Briered—mimli għolliek (xewc).

Briery – post collu għolliek (xewc); fejn jicber jew jitla biss il għolliek, (xewc).

Brig — brig, bastiment żgħir tal klugħ, b'żewġ arbli.

Brigade — brigata, taksima tattruppi (tar-riġmenti); tagħmel tkassam fi brigata.

Brigade-major—maġġur ta brigata.

Brigadier—brigadier — ufficial generał li jiccmanda brigata.

Brigand—brigant, sbandut, ħalliel, assassin.

Brigandage—brigandaġġ, serk ta li sbanduti, assassnar.

Brigandine—libsa, ġlecc ta gwerrier micsìa kxur kxur (bli sqwam); brigantin, (bastiment tal klugħ).

Brigantine — brigantin, bastiment mexxej, ħafif tal klugh.

Bright—ilekk, bid-dawl, ilekk, ċar, sabiħ ; intelligenti, rasu tajba. *What a bright night!* xi ġmiel ta lejla ! *he is a very bright young man*, hua giuvni intelligenti ferm.

Brighten—tagħmel ilekk, tati dawl actar, issebbaħ, tnaddaf, togħrok; tlekk, tisba jew tiċċara; *it brightens now*, kiegħed jisba issa (kiegħed jiċċara it-temp).

Bright eyed—li għandu għajnein sbieħ.

Brightly—bid-dija, bid-dawl, bl-intelligenza, bil ġmiel.

Brightness—dija, dawl, ġmiel; intelligenza.

Bright shining—li jilma, li ilellex, li ilekk, li ighammex il ghajnejn.

Brigose—gellied.

Brigue—ġlieda; tibbriga, taħdom għall biex jirnexxi xi ħadd f'xi post etc.

Brill—barbûn (ħuta).

Brillante — (fil musica) ħaj, allegru.

Brilliancy — lustru, dawl, dija, ġmiel cbir, tlellix.

Brilliant—brillant; bid-dawl, ilekk, jilma, ileħħ.

Brills — ix-xagħar tat-tebkat ta għajnejn iż-żiemel.

Brim—ix-xifer, falda ta cappell etc. timla sax-xifer; *the tub is full to the brim*, il mastella mimlija sax-xifer.

Brimful—mimli sax-xifer.

Brimless—bla xfar, bla faldi.

Brimmer—mimli scutella ta fuk.

Brimstone—cubrit, mineral isfar.

Brimstony—mimli cubrit.

Brinded — ta culuri mhux xorta waħda; iffaxxat, mtabba bil culur ittigrat (bil faxx etc. bħal tat-tigra).

Brindle—tnakkix, tinkix, tbajja.

Brindled—mtabba, mnakkax, ittigrat.

Brine—salmura, ilma baħar, il baħar; tagħmel fis-salmura.

Brine pan—vasca, ġarra etc. għassalmura.

Brine pit—ħofra, loc fejn iżommu is-salmura jew ilma baħar.

Brine spring — nixxigħa tal ilma mielaħ.

Bring—iggib, tieħu, twassal, tnewnel; *bring her with you*, gibha miegħec; *his conduct will soon bring him to poverty*, il condotta tiegħu dal wakt twasslu (iggibu) fil bżonn; *bring me word if he is there*, għarrafni jecc hux hemm; *in this way you will never bring your designs about*, b'dan il mod katt ma tasal; *when you finish bring it back*, meta tispiċċa arġa gibha; *when will you bring these facts to light*, meta turi daun il fattijiet lin-nies? (meta tgħarraf in-nies b'dan?) *she is expected to bring the first child into the world*, kogħdin jistennew li icollha lewwel tarbija; *waiter, you may bring dinner in*, waiter (tal lucanda etc.) tista tnewwel l-ichel (il pranzu); *I'll bring him to nought with my arguments*, ingibu daks ticca (nagħmlu daks ponta, inceccnu sħiħ) bir-raġunar tiegħi. *I have at last succeeded to bring him to reason*, irnexxieli fl-aħħar li nipperswadih (li ingibu capaci); *this will bring us ill luck*, dan igibilna *mal auguriu*; *they intend to bring an action against him*, sejrin jagħmlulu causa (fil korti); *I'll bring you together*, jena nirranġacom (insewwicom, nagħmilcom paci); *I hope to be able to bring him to see his fault*, nispera li jirnexxili ingagħlu jara li żball tiegħu; *let us bring this cause about again*, ejja nerġgħu inkanklu, nibdew mil ġdid, din il causa; *bring away this table*, hu, illarga din il mejda minn hawn; *they will bring forth all the prisoners*, sejrin jippresentau il prigiunieri collha; *have you any witness to bring forth*, għandec xieda x'ittalla? (x'iggib?); *I can't see how he is to bring himself off*, ma naf chif sejjer (irid) jeħles (joħroġ) min-nassa (mill basla); *try to bring him off*, ara chif tagħmel u ippersuadih (la tħallihx jagħmel hecc); *perhaps we will bring them over to our side*, forsi ingagħluhom jakalbu (iduru) magħna; *John, who is there?, bring him in*, Ġann minn hemm? għejdlu igħaddi (daħħlu); *I hope the jury will bring him in not guilty*, nittama li il ġurati ma isibuhx ħati (jilliberauh); *this will bring him low*, b'dana jitbaxxa, iniżżlu fli stima; *you will bring this to perfection*, iggibu (tispiċċah, xogħol mn'jdeic) chif imiss, li icun ħaġa sabiħa; *he will bring this to pass*, igagħal (iħalli) li tgħaddi din il ħaġa (isir hecc); *I tried to bring him to his wits again*, jew *to bring him back to his senses*, tħabatt (ridt) li ingibu f'sessiħ; *you are simply bringing him into a fool's paradise*, m'intix ħlief kiegħed tittamah għal xejn (tatih tama karrieka); *he is sure to bring me into debt*, sgur sejjer ifakkarni, igibni fixxejn (fid-djun); *bring him close to me*, gibu ħdejja (krib tiegħi); *I cannot bring it to my remembrance*, ma nistax niftacar (ingib f'moħħi); *you can bring him*

out of trouble, tista teħelsu mill incwiet (mit-taħbita); *bring the chair over*, ġorr (gib) is-siġġu; *I don't intend bringing up my children to my trade*, ma feħsibnix inrabbi (intalla, jew nati) lill uliedi is-sengħa tiegħi. *I am sure to bring up all I have eaten*, sgur sejjer nakla (nivvomta) cull ma chilt; *he does not like to bring down the price of...* ma iridx iraħħas il prezzijiet ta...

Bringer—dac li igib, li iġorr li inewwel, li iwassal; *a bringer up of children*, minn irabbi it-tfal; *a bringer in*, minn idaħħal, jeħu jew iwassal gewwa.

Brinish—bħal salmura.

Brinishness—li jati, li imiss fli mluħa, jew fis-salmura.

Brink—xifer, tarf ta rdum etc.

Briny — mielaħ, tas-salmura. tal baħar.

Brionine—ara Bryonine.

Brisk—ħafif, fuk ruħu, ħaj, lvent, vivaci, ħieni, ferħan—*we had a brisk gale of wind coming*, nefaħ ġmielu (chelna żiffa sabiħa) aħna u gejjin.

Brisket—sidra, laħam tas-sidra.

Briskness—ħeffa, ferħ, hena.

Bristle—lanżita; tkum xewc xewc (bħal lanżit); tagħmel jew twaħħal il-lanżit.

Bristled } mlanżat; imkajjem xewc
Bristly } xewc, bil lanżit imkajjem.

Bristol-stone—cristal tar-rocca.

Brisure—(fil bini tal fortificazioni) linia (hajt) biex tgħatti il genb li icun moħbi.

Brit—ħuta bħal aringa.

Britannia-metal—taħlita ta stann ma ftit antimoniu, żingu u ram (aħmar).

Britannic—Inglis.

Brite } issir (tcun misjur) wisk.
Bright }

Briton—Inglis, wieħed li twieled (jew mil) Bretannia (Inghilterra).

Brittle—li jitfarrac malajr, mkarkaċ.

Britzska—(bit-tedesc) carrozza miftuħa b'erba roti, bil mantici tal persiani jew purtelli biex tagħlak u tiftaħ meta tcun trid.

Brize—xidia; art imbattma (jebsa) li tcun ilha ma tinħadem.

Broach—seffud; labra tad-deheb etc. lembut ta campnar; isseffed, tifsad jew ittakkab bittija (biex tatiha l-aria meta tiftagħha); tibda, tgħid, ixxandar; *to broach an heresy*, ixxerred, ixxandar eresia.

Broad—wasa; ċar, miftuħ; aħrax goff; ardit; *in broad day light*, bi nhar sewwa; *the broad of an oar*, il palella ta mokdief.

Broad-awake—mistembaħ, mkajjem sewwa.

Broad-axe—mannara (tal gwerra) wiesgħa.

Broadcast—ixxerred il kamħ etc. għaż-żrieħ; titfa b'idejc l' hawn u l'hemm kamħ etc. għaż żriħ.

Broaden—twassa.

Broad eyed — b'wesgħa cbira; li jara wesgħa cbira.

Broadish—actarx wasa.

Broadly—bil wisa.

Broadness—wesgħa.

Broad-piece—biċċa munita inglisa tad-deheb li tiswa 24 xelin ta żmien ir-rejiet James I u Carlu I tal Inghilterra.

Broad-seal — is-sigill cbir tal Inghilterra; tistampa bis-sigill cbir tal Inghilterra.

Broad side—genb ta bastiment; li sparar tal canuni collha ta naħħa waħda tal bastiment (tal gwerra) f'dakka; fiancata.

Broadsighted—li għandu wesgħa cbira—(chemm jara b'għajnejh biċċa cbira).

Broadspread—mxerred ma cullimchien.

Broad sword—xabla bix-xafra wiesgħa.

Broadwise—mil wisa.

Brocade—imbruccat (drapp minsuġ fjuri fjuri bil ħarir, hajt tad-deheb, jew fidda.

Brocaded — minsuġ jew mlibbes l-imbruccat.

Brocage—ara brokage.

Brocated } xorta ta damasc imbruccat ordinariu; rħam
Brocasello } mnakkax bosta culuri.

BROCCOLI—broccli (xorta ta pastard).
BROCHURE – ara PAMPHLET.
BROCK—isem ta annimal bħal BADGER (ara).
BROCKET – cerv aħmar (ta sentejn).
BRODEKIN—xorta ta sdvali (żarbun) bit-tromba baxxa.
BROGAN – ara BROGUE.
BROGGLE – tistad is-sallur.
BROGUE—żarbuna ħoxna tal Irlandisi—pronunzia (fid-discors) ħarxa.
BROIL — ġlieda, xenata, distorbiu, frattarija, ħamba; tixwi, ixxawwat, tinxewa, tixxawwat.
BROILER—min jixwi; gradilja.
BROKE — taghmel senseria; temp passat tal verb *break*, jena csirt etc.
BROKEN—micsur, mchisser; mkatta; avvilut; *I had a broken sleep for these last three nights*, chelli ngħasi micsur dawn l-aħħar tliet ljeli; *you have your shoes broken*, għandec iż-żarbun mkatta; *I have broken my trowsers at the knees*, kattajt il kalziet fi rcubtejja; *He speaks broken English*, jitchellem Inglis bħal frustier (Inglis ħażin); *my heart was broken at that sight*, ksamt kalbi meta rajt hecc.
BROKEN-BELLIED—miftuk (bażwi).
BROKEN-HEARTED — b'kalbu maksuma.
BROKEN-MEAT—fdal tal-laham.
BROKENNESS – ara UNEVENNESS.
BROKEN WIND – lehġa, marda tannifs taż-żwiemel.
BROKER—sensal, righettier.
BROKERAGE – senserija.
BROKERLY—vili, baxx, servili.
BROKING-TRADE — ix-xoghol, is-sengħa (l-ufficiu) ta sensal.
BROMA—cicciulata li issir miż-żerrigħa tal cawcaw.
BROMATOLOGY – trattat (chitba) fuk l-ichel.
BROME-GRASS – ħaxix bħal ħafur.
BROMELIA—xorta ta pianti—il prinioli.
BROMIC—tal bromicu.
BROMINE—il melħ, dac it-trab abjad, li jitfarrac, li ihalli l-ilma baħar meta jinxef.
BROMLITE – carbonat tal gir u'l barita.
BRONCHIA—il friegħi (l-iżgħar) tal cannol tan-nifs (tal bronchiji).
BRONCHIAL – tal bronchji.
BRONCHITIS—*bronchite*, nefha tal canal (cannol) tan-nifs.
BRONCHOCELE—tumur fil grieżem.
BRONCHUS—biċċa mil bronchia jew il cannol tan-nifs.
BROND – xabla (ara) BRAND.
BRONTERN — strument tal metall (ram isfar) biex jagħmlu bħal rgħâd bih.
BRONTOLOGY – cliem, discors, studiu fuk ir-rgħâd.
BRONZE—bronż; tisboħ jew taghmel bħal bronż; midalja tal bronż.
BRONZING — is-sengħa li taghmel bħal bronż.
BRONZIST—brunżar.
BROOCH – labra (tad-deheb, diamanti etc.); midaljun.
BROOK – tikgħida bajd; tifkisa flieles, nisel; tokgħod fuk il bajt; *to brood over a design*, ittighem, tahseb xi biċċa (xi affari).
BROODING—li jokgħod fuk il bajd; li jahseb jew li iżomm ħsieb f'rasu; ittalla u tniżżel fuk xi ħaġa.
BROODING-HEN—krokka.
BROODING TIME—iż-żmien li il krokka tokgħod fuk il bajd.
BROOD-MARE — debba li iżommuha għan-nisel.
BROODY – li trid tokgħod krokka.
BROOK – xmara żghira; issofri, tissaporti; tittollera.
BROOKITE – mineral samrani (lewn il cannella).
BROOKLET – xmara żgħira.
BROOK-MINT—xorta ta nagħnigħ li jicber fl-ilma.
BROOKLY—li fih bosta, ħafna xmajjar żghar.
BROOM – mselħa, xcupa; siġra tal ġummar; il ġummara.
BROOM RAPE — xorta ta siġra tal ġummar li taghmel bħal figel.
BROOM-STAFF } lasta ta xcupa.
BROOM-STICK }

- BROOMY — collu ġummar, mimli ġummar; tal ġummar.

BROOSE—tiġrija li issir dac inhar tat-tieġ (fli Scozia).

BROTH—brodu.

BROTHEL—burdell.

BROTHELLER—min imur fil briedel.

BROTHELRY—ħajja ħażina (tal briedel); oxxenità.

BROTHER—ħu — *give this to your brother*, ati din lill ħuc; *he is his foster brother*, ħuh tal ħalib (imrobbi minn sider ta omm waħda).

BROTHERHOOD—xirca, società.

BROTHER-IN-LAW—ħaten, *that is my brother-in-law*, dac ħatni (miż-żewweġ l-oħti); *I shall never be your brother in law*, katt ma incun ħatnec (katt ma nizżewweġ l-oħtoc).

BROTHERLESS — li ma għandux aħwa.

BROTHERLIKE — li isir bħal ħuc (bħal l-aħwa).

BROTHERLINESS - bħal l-aħwa.

BROTHERLY—ta aħwa; bħal l-aħwa.

BROUGHAM—xorta (ġdida) ta carrozza b'erba roti.

BROUGHT—temp passat u particip passat tal verb *to bring*; jena etc. ġibt; miġjub; *I brought him here*, jena ġibtu (wassaltu) hawn; *he had brought two horses with him*, chien ġieb żewġ żwiemel miegħu.

BROW—ħageb, ġbin; xifer; *why do you bend you brows?* għaliex kiegħed ittalla (tarfa) ħuġbejc? *the brigand was shot on the brow of the hill*, il brigant katluh (sparawlu) fuk ix-xifer tal għolja.

BROW-ANTLER — lewwel titlih tal karn f'ras ic cerv.

BROW-BEAT — tħedded b'dakka ta għajn—tħares biċ-ciera biex tbażża, trażżan jew tħedded lill xi ħadd.

BROW-BEATEN — mrażżan, mbażża b'ħarsa bic-ciera.

BROW-BEATING — il ħars bic-ciera biex trażżan, tbażża, jew tħedded lill xi ħadd.

BROW-BOUND—incurunat.

BROWLESS—bla mistħija, bniedem li ma għandux żejt f'wiċċu.

BROWN—ismar, għasli; griż; lewn li isir minn taħlita ta aħmar, iswed u isfar; *brown bread*, ħobż ismar, ħobż tar-razzion; *brown paper*, carta samra, carta tas-sarr etc.; *why are you in a such a brown study?* għaliex int hecc ħusbien? (rasec mimlija b'dawn il ħsebijiet collha?)

BROWNBESS—xorta ta azzarin; xcubetta bil canna ta lewn griż.

BROWN BILL—biċċa armi antica tassuldati Inglisi.

BROWN-GULL—isem ta għasfur (tajra) li jecol cull ma jilħak.

BROWN-HOLLAND—għażel ismar.

BROWNIE—il ħares—torc iswed li igħejdu li jidher f'xi djar.

BROWNING—verniċ li jaħslu bieh il metalli (isir mill antimoniu).

BROWNISH — samrani, ftit u xejn għasli; li jati 'fil griż.

BROWNISM — it-tagħlim, id-dutrina tal BROWNISTS (ara).

BROWNIST — *Brawnist*, wieħed seguaci ta Robert Brown illi chellu f'rasu li cull gemgħa ta Insara taħt kassis wieħed tagħmel cnisia (religion).

BROWNNESS—smurija.

BROWN-STUDY—ħsebijet tristi (tadd-wejjak).

BROWN-WORT—ara FIG-WORT.

BROWNY—ara BROWN.

BROW-POST—travu li kiegħed mittul (pastas).

BROWSE—tirgħa (tiecol) il klub, irrimi tas-siġar; il klub, ir-rimi (irraħs) tas-siġar.

BROWSER — minn jirgħa, jecol il klub jew ir-rimi tas-siġar.

BROWSE-WOOD — iz-zcuc, il għesieleġ (tarjin) li jeclu (li jirgħaw) l-annimali.

BROWSICK—ara DEJECTED.

BROWSING — mergħa (l-ichel) tal klub tar-rimi (tar-raħs) tas-siġar.

BRUCHUS—xorta ta dud żgħir.

BRUCIA—ħaxixa (alcali) morra ferm u velenusa.

BRUIN—isem li jatu il ors.

BRUISE—tisħak, tobrox, tisloħ, tbengel, tħerreż; *I fell and bruised my leg*, wakajt u braxt (slaħt) riġli.

Bruised—misħuk, mibrux, misluħ (mbengel); *I saw him with his face bruised all over*, rajtu b'wiċċu mibrux (imbengel) collu.

Bruiser—min ibengel, jobrox (jisħak) dac li jati (jiggieled) bil ponnijiet (ara) **Boxer**.

Bruise-wort—isem ta ħaxixa.

Bruit—xnigħa, għajdut, vuci.

Brumal—tax-xitwa.

Brumalia—festi li fl-antic chienu jagħmlu lill *Baccu* (alla falz, tas-scaren).

Brume—ċpar, (dħaħen).

Brun—xmara żgħira.

Brunette—mara, xbejba samranja sbejħa.

Brunion—frotta (li għandha mil pruna u'l ħawħa).

Brunt—ħabta, lakta.

Brush—xcupilja, pinzell, katta ghesieleġ; tixcupilja (tfarfar mit-trab) tħokk ma; tmiss bil chemm ma xi ħaġa; *tooth-brush*, xcupilja tas-snien; *brush your coat*, xcupilja, (farfar) il ġlecc—*give this table a brush too*, ati mesħa (pinzellata) lill din il mejda ucoll.

Brusher — min jixcupilja, ifarfar jew jati (jiżboħ) bil pinzell.

Brush maker—min jagħmel li xcupilji jew il pniezel.

Brushweir—nassi tal ħut.

Brush wood — għarma gholliek u xewc; maħtab.

Brushy — aħrax, mlanżat, xewc xewc bħal xcupilja.

Brusk—goff, rozz.

Brussels-carpeting — tapiti tal Bruselles (tal Belgio); tapiti sbieħ, fini (bil figuri).

Brussels lace—bizzilla ta Fiandra, (tal Belgio).

Brustle—tfakka, thaxwex.

Brut—ara **browse**.

Brutal — chiefer, aħrax, salvaġġ bħal bhima.

Brutalism } **Brutality** } ħruxija, chefrija, mgiba ta bhima.

Brutalization — għamil chiefer, aħrax, ta bhima.

Brutalize — issir, tcun, tagħmel chiefer, aħrax, bħal bhima; tiħrax, tissalvaġġa.

Brutally—bil chefrija, bil ħruxija, b'għamil ta bhima.

Brute — aħrax, chiefer, salvaġġ, bhima, minn għajr raġuni.

Brutia—isem li jatu fil cummerċ lill xorta ta ħarir.

Brutify—ara **brutalize**.

Brutish—ta annimal, ta bhima, ta chiefer, aħrax; ta bniedem minn għajr raġun.

Brutting—ara **browsing**.

Brutum fulmen—ragħda (sajjetta li ma tagħmilx ħsara); tħeddida bil cliem biss.

Bryonine—velenu li jagħmlu mill ġalappa bajda.

Bryony—siġra salvaġġa li tixxeblec; il ġalappa bajda.

Bub—tbakbak; ittalla, tagħmel bżieżak bżieżak; licur, xorb kawwi, bħal birra.

Bubble—bużżieka tal ilma, frugħa, tbakbak, ittalla jew tagħmel il bżieżak; iblaħ, *babbu* (wieħed li tgħabbih tbelgħu tidħac bih chif trid).

Bubbles—bżieżak żgħar tal ħgieġ, lewlu tal ħgieġ biex jippruvau il kawwa ta li spiritu di vinu.

Bubbler—dac li, jew min italla, jagħmel il bżieżak.

Bubbling—tbakbak, ittalla tagħmel il bżieżak.

Bubbly—collu bżieżak.

Bubby—ħobb (sider) ta mara.

Bubo—tumur (bubun); cocca (għasfur) tal karn.

Bubonocele—bażwa.

Bubulca—isem ta ħuta ċatta, tal ilma ħelu.

Buccal—tal ħalk.

Buccan—kannić, gradilja tal injam; tnixxef tkadded fuk il kannić.

Buccaneer—furban, ħalliel ta fuk il baħar; tisrak, tagħmilha ta furban.

Buccaneering—is-serk tal furbani.

Buccellation — taksim fi bċejjeċ cbar.

Buccina—bronja, strument (taddakk) antic militari; karn (bronja) li idokku ir-ragħajja.

BUCCINAL—li idokk bhal bronja jew karn.

BUCCINATOR — dukka tat-tromba, trumbettier, isem ta musculu tal ħaddejn.

BUCCINUM—bronja.

BUCCO—isem ta tajra (għasfur).

BUCELLAS—isem ta imbit Francis, ħafif li jinxtorob fil mejda (mal ichel).

BUCCULA—il ghankra, il-laħam ta taħt lħit.

BUCENTAUR — bucentauru, isem ta annimal fil mitologia, nofsu bniedem (ragel) u nofsu ghendus.

BUCEPHALUS — bucefalu, annimal bħal għażżiela; isem li taw iż-żiemel imsemmi ta *Alessandru il Cbir*.

BUCEROS—isem ta għasfur li għandu ix-xedak, (munkaru) ta fuk, cbir.

BUCK — lissija; taħsel, tghaddas ħwejjeġ fil lissija; ir-ragel ta xi annimali bħal ma huma il fenec, għażżiela, ic-cerv etc.; iżżewweġ cerv ma cerva etc.

BUCKA—werka ta siġra li fiha riħa kawwija, li ixammuha lill xi ħadd meta iħossu ħażin.

BUCK BASKET—cannestru għal ħwejjeġ tal ħasil (tal ħasla).

BUCK BEAN—xorta ta ħaxixa li għandha il werak tagħha bi tlieta.

BUCKET—barmil, satal.

BUCKETFUL—mimli satal.

BUCKEYE—siġra li ticber fil boschijet tal America.

BUCKING-HAMMER — biċċa għodda, martell, biex ifarrcu bih it-trab taddeheb.

BUCKING-STOOL — il ħaġra, ix-xriec fejn ipoġġu biex jaħslu il ħwejjeġ.

BUCKISH—li iħobb jiddandan, jilbes sabiħ u jidher miġbud (liebes) pulit, petitu.

BUCKISM — dandin, lbies, pulit, ta petitu.

BUCKLANDITE—mineral cristallizzât.

BUCKLE—boccla, noccla (xagħar); takfel b'boccla; tilwi, tgħawweġ; *to buckle to*, tapplica, tirricorri għand.

BUCKLER—min jakfel, jorbot b'boccla; tarca għad-driegħ; tiddefendi, tħares.

BUCKLERS—bicciet tal injam, tappijet biex isoddu it-tokob tal catina tal ancra etc. ta bastiment.

BUCKLER'S THORN—pianta tax-xewc.

BUCKMAST—il frott jew iz-zocc ta siġra tal fagu.

BUCKRAM—drapp, għażel etc. jebes, wiekaf; jebes, precis (tal chelma).

BUCKRAMS—tewm salvaġġ.

BUCKSHORN—xorta ta platanu; isem ta ħaxixa.

BUCK SKIN—gilda tac-cerv; tal gilda, magħmul mil gilda tac-cerv.

BUCK STALL—xibca biex jakbdu iċ-ċriev.

BUCKTHORN — ħaxixa salvaġġa bix-xewc, tagħmel frott bħal żibeġ li jużauh għal medicina, u'l werak għażżebgha.

BUCK WASHING—il ħasil tal ħwejjeġ.

BUCKWHEAT—isem ta pianta.

BUCOLIC — pastorali, biċċa poesija, (poema) pasturali (tar-ragħajja).

BUCOLICAL—tar-raghajja (pasturali).

BUD—blanżun—rimja, prajna; tarmi, iggelben, tlakkam b'rimja.

BUDDHA—Budda, alla falz (tal idotri) li jadurawh fic-Cina u f'xi artijiet tal Lvant.

BUDDHISM—l-adurazioni (ir-religion) ta *Budda*.

BUDDIST—buddista, wieħed tar-religion ta *Budda*.

BUDDING—ir-rimi (tas-siġar) tilkim bir-rimi.

BUDDINGNESS—rimi, tilkim.

BUDDLE—tilar, quadru ta li strixxi tal injam għal ħasil tat-trab ta li stann — taħsel, tagħżel it-trab ta li stann etc.

BUDE LIGHT—lampa li tixghel b'dawl sabiħ (kawwi u ċar) permezz ta current ta gas ossigenu.

BUDGE—tiċċaklak, titkankal, tixxejjer; jebes, żorr; gild, suf iccunżat u lest ta ħaruf.

BUDGE BACHELOR—ragel liebes libsa twila (ġobba) infurrata bis-suf (bil gild) tal ħrief, f'xi festa, stedina ta xi pajjis.

BUDGENESS—jebusija (ta meta bniedem icun mkit jew żorr).

Budger—min jiċċaklak, jitkankal ibiddel mil-loc għall ieħor.

Budgero—dgħajsa, frejgatina cbira *(cutter)* għad-divertiment fil Bengal (India).

Budget—ċurniena, xcora, borża; il ġabra (ċurniena) tad-documenti lesti biex jitkegħdu għall esami kuddiem Parlament (cunsill jew assemblea); stima (istmu) tan-nefka collha li jagħmel pajjis ma tul is-sena.

Budgy—magħmul mis-suf, tas-suf (pil).

Buff — gild tal buflu; isfar ċar, lewn il gild tal buflu; libsa tal gild tal buflu.

Buffalo—buflu, xorta ta ghendus salvaġġ; gild iccunzat tal bisont (għendus salvaġġ).

Buffcoat—libsa tal gild tal militari.

Buffel—isem ta għasfur tal America, li għandu rasu cbira u munkar kasir iċħal.

Buffer—cuxxinett, mħadda tal lasticu jew gild bil molol fit-truf tal vaguni tal vapur tal art etc. biex meta jaħbtu ma xulxin ma issirx ħsara.

Buffet — dakka ta ponn, jew ta ħarta; tati bil ħarta; tissara, tagħmel partita bis-sarâr.

Buffet (bil Francis akra *bufé*)—armariu *(sajbord)* għall ħwejjeġ tal ichel (platti, chiccri, faejjenza etc.)

Buffetter—wieħed li jati bil ħarta, li jissara.

Buffeting—dakka ta ħarta jew ta ponn; xebgħa ħartiet jew ponnijiet.

Buffin—xorta ta drapp, pannu ordinariu (oħxon).

Buffle—ticconfondi, tistordi, tħawwad ir-ras, tisrom il moħħ.

Buffle headed — stupidu, wieħed b'rasu cbira, sturdut.

Buffo—il buffu (ta teatru).

Buffoon—pulcinella, wieħed li idaħħac in-nies, buffûn.

Buffoonery—is-sengħa, taħriġ tal buffûn, ta dac li idaħħak.

Buffy—tal lewn safrani ċar tal gild tal buflu.

Bufonite—ara toad-stone.

Bug—bakka.

Bug-bear—xi ħaġa li tbażża, babaw.

Bugee—xorta ta xadin tal India.

Bugginess—tilja bakk.

Buggalow—bastiment żgħir, b'arblu wieħed li jusaw mal costa tal India.

Buggasins—l-isem (antic) li chienu jatu fil cummerċ lill calicò.

Buggy—imbakkak, collu bakk.

Bugle—curnetta, trumbetta, żibġa sewda (tal ħġieġ); xorta ta ghendus salvaġġ; isem ta pianta, lsien il ghendus.

Bugle-horn—trumbetta tal militari jew tal caċċaturi.

Bugloss—xorta ta ħxejjex (pianti).

Buhl (akra *bjul*)—madriperla m'ħix imbornuta (ma tlekkx); xogħol tal intarsjar bil koxra tal fecruna, injam u ram.

Buhr-stone—gebla li jagħmlu minnha il ħaġar tal imtieħen.

Build — tibni, twakkaf, tagħmel; *You are building castles in the air,* kiegħed tagħmel ħafna castelli in aria — *do not build on him,* torbotx fuku (tkisux. tgħoddx fuku).

Builder—bennej.

Building—bini, dar, edificiu, fabbrica; *ship building,* costruzioni (għamil) tal bastimenti.

Built—temp passat u particip tal verb *to build* -bnejt etc., mibni.

Bukshee—cmandant, pagatur, wieħed li iħallas fl-India,

Bul—xita, li stagun tax-xita.

Bulb—basla (tal fjuri)—tagħmel trabbi il basla.

Bulbaceous—ara bulbous.

Bulbed — bil basla, li għandu il basla.

Bulbiferous—li jagħmel il basal.

Bulbina—pianta tal basal.

Bulbodium—zocc li italla il frieghi minn taħt l-art.

Bulbo-gemma—basla li ticber, titla fuk iz-zkuk tal pianti.

Bulbo-tuber—zokk kasir, imgherbeb ta taħt l-art.

Bulbous—bil basal, basli—imkabbes il barra.

Bul-bul—l-usinjol tal persiani (tannies tal Persia).

Bulchin—ghoġol żgħir.

Bulge—żakk tal bittija jew ta bastiment; iżżaccar, tagħmel iż-żakk, titfa il barra, tagħmel l-ilma, tnixxi; *bulge out your cheeks*, ibbuffaha; *your pockets are always bulging out*, bwietec dejjem ibbuzzati il barra.

Bulging—imkabbes, mixhut, maħruġ il barra.

Bulimy—ġuħ ibleh, ġuħ clubi; lupa (għall ichel).

Bulk—il biċċa 'l cbira, ħxuna, cobor; bûk ta bastiment; daks, mramma. *He lost the bulk of his fortune in gambling*, tilef il biċċa il cbira tal ġid tiegħu fil-logħob.

Bulk-head — parapett (spartiment) ta bastiment.

Bulkiness—cobor, ħxuna.

Bulky—cbir, oħxon.

Bull—ghendus, fart, bolla, sigill; bolla, editt tal Papa; żball cbir (oħxon); dac li jixtri il cupuni etc., collha bil fehma li is-suk tal cambiu jogħla biex jagħmel negoziu tajjeb; *John Bull*, hua l-isem li jatu lill Inghilterra (Ġanni l-oħxon) li jiflaħ.

Bulla—nuffata żgħira bl-ilma, pustula.

Bullace—xorta ta pruna karsa.

Bulary—bollariu, ġabra tal bolol (editti) tal Papa.

Bullate—bli nfafet (bil bżieżak).

Bull baiting—(logħob) il ġlied (issarâr) tal gniedes mal clieb.

Bull-beef—laħam tal ghendus (taċċanga).

Bull-beggar — babaw, wieħed li ibażża, fantasma.

Bull-calf—ghoġol, ghendus; wieħed stupidu.

Bull-comber—xorta ta ħanfusa jew wirdiena.

Bull-dog—buldog, chelb b'gheddumu wasa', chelb għall ġlied.

Bullett — balla (ta xcubetta, pistola.

Bulletin — aħbarijet ufficiali (tal autorità) li joħorġu ghas-sodisfazion) tal publicu,

Bull-faced—li ghandu wiċċu cbir.

Bull-feast—ġlieda tal gniedes.

Bull-finch — għasfur tal ghana, durrajsa ħamra.

Bull-fish—isem ta ħuta li tgħammar fl-ibħra tal America ta fuk.

Bull-fist—xorta ta fakkigħ.

Bull-fly / Bull bee } ara gadfly.

Bull-frog—xorta ta żrinġ cbir.

Bull-head—ras kargha, stupidu.

Bull-hide—il gild tal ghendus.

Bullion—ingott deheb jew fidda.

Bullish — li għandu, li gej mill ghendus.

Bullist - dac li jicteb l-editti tal Papa.

Bullition - ara Ebullition.

Bullox—ghendus (imsewwi) ghoġol.

Bulls-egg—ara bull-stag.

Bull's eye - dic il marca (rokgħa) bajda li icun hemm fit-tarca tal isparar biex jimmiraw ghaliha; *bull's eye lantern*, l-anterna tal pulizia li icollha ħgieġa tonda ħoxna kuddiem (bħal għajn ta għendus), hgieġa ħoxna li icun hemm mwaħħla fil cverta ta bastiment; tokba tonda (żgħira) f'tieka.

Bull's-nose—(fis-sengħa tal architettura) in-naħħa ta barra ta anglu ottuso.

Bull-stag—ghendus msewwi.

Bull-weed—isem ta ħaxixa.

Bully—gelliedi, ragel tal ġlied, ta kattgħani, wieħed li jaħbat (iħebb) għall...

Bulrus—ġummar, simar.

Bulrushy—magħmul (tal) ġummar, simar.

Bulse—(bl-Indian) ħafna diamanti, salt diamanti.

Bultel — il granza, in-nuħħala li tibka fid-dulepp (wara it-tgħarbil).

Bulwark—sûr, fortificazioni; partighetta.

Bum—it-tint; tagħmel ħoss, sparatura.

Bum-bailiff—sbirr.

Bumbelo - flixcun ta li spiżiari ghassublimizzâr.

Bumble-bee—naħla salvaġġa.

Bumboat—dgħajsa tal gadraj (ta dac li iservi (jew ibih) affarijiet tal ichel etc. abbord tal bastimenti.

Bumkin—il post fejn igazza il mura tat-tarchett (fejn il guarda-cor, il prua ta bastiment).

Bump—gundalla, tagħmel gundalla (ħobża)—ħoss cbir, tagħmel ħoss cbir.

Bumper—tazza jew chiccra mimlja sax-xifer.

Bumpkin—raħħal, wieħed rozz tar-raħal; ċaccar.

Bumpkinly—ta rozz, ta ċaccar.

Bunch—għankud, katta, faxx, ħotba, għokda, resta (ħut), troffa—titħatteb, issir għokod—*This is a fine bunch of grapes*, dan għankud għeneb sabiħ; *I found a bunch of keys*, sibt katta infietaħ; *I bought two bunches of onions for a half penny*, xtrajt żewġ faxxi (kattiet) basal b'sitt ħabbiet; *this trunk is full of bunches*, dan iz-zocc collu ħotob (ingroppi); *he is bunching out*, kiegħed jitħatteb.

Bunch-backed—ħotbi, b'dahru imgħawweġ, inclinat, mħatteb.

Bunchiness—għonieked għenieked.

Bunchy—mimli għenieked.

Bundle—sorra; (tal-librari) quantità ta carta daks żewġ rîżmi; torbot jew tagħmel sorra; tlesti is-sorr ħwejjeġ (tippacchia) biex titlak jew issiefer.

Bung—tapp ta bittija, soddieda; issodd bittija.

Bungalow — dar fl-India bis-sakaf tat-tiben—msakkfa bit-tiben.

Bung-hole—it-tokba minn fejn tintela il bittija.

Bungle— tħarfix, tħaxlif, tirkigħ; tkaxlef (tagħmel ħorrox borrox) trakka.

Bungler—wieħed li jaħdem addoċċ, li iħaxlef fix-xogħol; li irakka (chif giè giè).

Bungling—rozz—goff, addoċċ, imħaxlef, chif giè giè.

Bunk—tavla ta slitta (ta carrozza bla roti għal fuk is-silġ) caxxa, twavel għal sodda.

Bunker—il post fejn jistivau il faħam etc. abbord ta bastiment etc.

Bunn—pannozzu (ftira żgħira bizzoccor).

Bunnian—callu, nefħa fuk is-swaba tas-siek.

Bunsing — annimal bħal nemes li jinsab l-actar fil cap tal Bona Speranza (l-Africa t'isfel).

Bunt—iż-żakk ta kala—il biċċa tannofs tal klugħ.

Bunter—mara li tiġbor ic-ċraret fit-triek—mara vili, ordinaria.

Bunting—ortulan; drapp (suf) tal bandieri, stamina; *common bunting*, durrajsa.

Buntline—ic-cima li tiġbed (torbot) il klugħ mal antinni.

Buoy — baga, gavitell, sinjal (sufra etc.) f'wiċċ l-ilma — tgħawwem f'wiċċ l-ilma; *he is buoying by hope*, kiegħed igħejx mimli bit-tama.

Buoyance—qualità (li stat) li iżomm f'wiċċ l-ilma.

Buoyant—li iżomm fil wiċċ, ħafif, elasticu.

Buoy-rope—il ħabel li iżomm il baga mal ancra.

Buphaga—isem ta għasfur.

Buprestidan - isem ta insett (duda).

Bur — il koxra ta gewwa (it-tieni koxra) tal-lewz etc. għarix (camra ta gewwa); cannizzata.

Burbolt—vleġġa bla ponta.

Burbot—ħuta mxewca (xewc xewc).

Burdelais — xorta ta għeneb (ta Bordeaux).

Burden — tagħbija, tokol, refgħa, pìs; tgħabbi, ittakkal, tgħakkes; *a beast of burden*, bhima tat-tagħbija (bagħal etc.); *his life is a burden to him*, xaba minn ħajtu (ma jiflax iżjed.

Burdener—min igħabbi, min igħakkes, itakkal.

Burdenous / Burdensome } tkil, gravus; li ma tistax tissaportih, issofrih.

Bureau (akra *burò*) — burò, gredenza bħal scrivanija—ufficiu, camra fejn wieħed jicteb etc.

Bureaucracy (akra *buròcrasi*)—burocrazìa, sistema li biħ il gvern icun taħt idejn cap.

Burette — post bil flixchen (bħal oliera jew spiritiera) strument biex tkassam spiritu (xorb etc.) f'100 jew 1000 quantità daks wieħed.

Burg, Burgh—ara borough.

BURGAGE—renta ta belt li jeħu fissena is-sultan jew il cap (ta din il belt).

BURGAMOT—bergamotta.

BURGANET—xorta (ghamla) ta elmu.

BURGEE—faħam tal ħaġra mkisser żgħir, tajjeb għal macni.

BURGEOIS—belti (rabti).

BURGEON—għaksa (ghokda jew ingropp) li italla zocc ta siġra fir-rebbigħa.

BURGESS—magistrat (sindcu) ta rabat; elettur (wieħed li għandu il vôt).

BURGHAL—tar-rabat.

BURGBOTE—ħlas għal difisa (biex jiddefendu) ta belt.

BURGHER—membru (wieħed minn) tar-rabat, elettur ta rabat.

BURGHIST—minn tar-rabat.

BURG-HOLDER—ara TITHING MAN.

BURGLAR — ħalliel li jiftaħ (jidħol fid-djar.

BURGLARIOUS—ta ħalliel (li jiftaħ id-djar).

BURGLARY—serk, ftuħ ta dar bil-lejl għas-serk.

BURGMOTE—korti ta rabat.

BURGO-MASTER — magistrat ta belt Tedesca (tal Germania) jew Olandisa.

BURGOO — minestra magħkuda tat tkiek (għasida).

BURGRAVE—il gvernatur ta castell jew belt.

BURGUNDY—imbit Francis li isir fil belt ta Borgogna (Franza).

BURH—torri, fortizza, protezioni.

BURIAL—difna, funeral.

BURIAL-PLACE—cimiteru, kabar, loc fejn issir id-difna.

BURIAL SERVICE—l-orazioni li issir fid-difna ta xi ħadd.

BURIN—bulin (biċċa għodda ta incisur).

BURKE—toktol (tifga) bil fehma li tieħu il gisem (il cadavru) biex tkattgħu bcejjeċ għal li studiu (ħalli tara x'fih etc.)

BURKISIN—ktil (omicidiu) biex tieħu il cadavru ghad-dissezzioni (ghat-taktih).

BURL — tnaddaf (mil gomma, tidlic etc.) id-drapp; għokda żgħira (għekiedi) fil hajt (ta ħjata etc.).

BURLACE—xorta ta għeneb.

BURLAP—drapp (bħal tax-xchejjer) ordinariu li jusaw għal balal tal ħwejjeġ etc.

BURLER—min inaddaf id-drappijiet.

BURLESQUE — tad-dahc, taż-żuffiett; ţidhac, tiżżuffietta tgħaddi iż-żmien b'xi ħadd.

BURLESQUER—wieħed li jidħac, jiċċajta jiżżuffietta jew igħaddi iż-żmien b'xi ħadd.

BURLETTA—farsa (opra comica) taddaħc.

BURLINESS—li tcun matnazz, mgissem, goff, kawwi.

BURLY—matnazz, mgissem, kawwi.

BURMANNIACEÆ—xorta ta pianti li jicbru fit-tropici (fl-artijet tas-sħana).

BURN—taħrak, tati in-nar, tismot—ħarka, samta—*burn to ashes*, taħrak, taghmel rmied; *the light is burning dim*, id-dawl kiegħed inemnem.

BURNABLE—li jista jinħarak, li jakbad bin-nar.

BURNER—min jaħrak, min ikabbad jew jati in-nar; becc tal gas jew ta lampa.

BURNET—pianta perpetua li tagħmel il fjuri.

BURNET-ROSE—warda scoccisa.

BURNING — ħruk, nar; li jaħrak, mkabbad.

BURNING-GLASS—ħgieġa bħal mera gejja mħaffra biex tiġbor flimchien irraggi tax-xemx (bħal ma tagħmel il ħgieġa tal-lenti) u tagħmel sħana cbira.

BURNISH — tinborni, tagħmel ilekk tillostra, tati il-lostru; lostru, inbornitura.

BURNISHER — min jinborni; inbornitur.

BURNISHING—lostru, inbornitura.

BURNOOSE — barnus; mantell, cabozza.

BURNT—temp passat u particip passat tal verb *to burn*—jena ħrakt etc. maħruk.

BURNT-CAR—marda tal kamħ, meta iż-żbul jiswied u jitfarfar.

BURR — it-tebka (id-dendiela) tal widna; il għokda tonda (mgherba) tal karn tac-cerv, furmatur triangulari (bi tlieta).

Burrel—xorta ta lanġasa.

Burrel-shot—xorta ta caxxa għal balal;

Burrel-fly—ara ox-fly.

Burrock — għalka (post magħluk) fejn jakbdu il ħut.

Burrow—bejta tal fenec; tagħmel bejta jew tokba ġo l-art.

Burrow-duck—għasfur tajra (bħal papra) tal ilma.

Burrowing—tgħejx, tghammar, tbejjet taħt l-art.

Burr-pump—xorta ta pompa cbira.

Burry—li fiħ, jew bħal, cannizzata, għarix etc.

Bursar—economu, scrivan, tesorier ta cunvent jew culleġġ; wieħed (student) li icun miżmum f'culleġġ jew f'università b'xejn bla ħlas (iħalsulu ir-renti, il fundazioni ta li stess post).

Bursary—it-tesor (ir-renti il flus) ta culleġġ — fundazioni 'ta postijet b'xejn għal studenti f'università.

Bursatella—xorta ta frott tal baħar (bħal gajdri).

Burse—ara Bourse (borsa).

Burst — fakgħa, kasma; tinfaka tfakka, tinkasam, tixcatta, ticcriepa; tifka, taksam; *I feel ready to burst*, nħossni sejjer nixcatta; *he is bursting with envy*, kiegħed jiccriepa bil għejra; *they burst out laughing*, nkasam biddaħc; *on meeting his son he burst forth in tears*, malli ltaka ma ibnu nfexx jibchi.

Burst-wort—coscsuwa, isem ta ħaxixa.

Burt—linguata, ħuta ċatta.

Burthen—ara Burden.

Burthensome—ara Burdensome.

Burton — macna; buzzell doppiu (b'żewġ taljoli).

Burton-ale—birra ta Burton, birra bajda kawwija li issir f'*Burton upon Trent* (l-Inghilterra).

Bury—tidfen, taħbi (tordom taħt l-art) dar (abitazioni); *to bury in oblivion*, tinsa għal collox; *he buried two children in one year*, mietulu (difen, tilef) żewġt itfal f'sena; *If ever she buries him*, jecc katt imut kbilha; *they buried their hatchets*, ħbeu, (difnu) l-imnanar (l-armi tagħhom) tal gwerra.

Bury—lanġasa fina. rkieka delicata.

Burying—dfin, funeral, difna.

Burying-ground—zuntier, cimiteru.

Burying-place—loc tad-dfin (fejn jidfnu).

'Bus—f'loc omnibus (ara).

Buscones — hecc jissejħu dawc il ħaddiema tal minieri li jaħdmu bħala ħlas ta ħaraġ jew li ifiċċu it-trab tal metalli.

Bush—siġra (siġar) mimlija, folta; gharma (salt siġar) tax-xewc jew għollieк; demb ta volpi; issir mimli, folt. *A bird in hand is worth two in the bush*, aħjar għasfur f'idec minn mija fl-ajru.

Bushel—chejl (Inglis) tal kmuħ etc. li jasa 8 galluni; ħemel, ħafna, quantità cbira.

Bushelage—ħlas (daziu) li jitħallas fuk cull *bushel*.

Bushet—bosc.

Bush-harrow—xatba (għat-twittija tar-raba).

Bushmen (jew) Bosjesmans — isem li jatu l-Olandisi lill dawc li imorru jiggerrew (igħammru issa f'post u issa f'jħor) fl-artijiet tal Cap to Bona Speranza (fl-Africa).

Bush-shrike—isem ta għasfur.

Bushy — mimli, folt; *the dog I saw has a fine bushy tail*, il chelb li rajt għandu dembu sabiħ folt (mimli).

Busiless—bla xogħol, ma għandux x'jagħmel.

Busily—mħabbat, bix-xogħol.

Business—xogħol, affari, facenda; *mind your business*, ilħak għastec (l-affari tiegħec); *he is always about some business or other*, dejjem għandu x'jagħmel (dejjem sejjer); *he is the man fit for business*, hua il veru ragel tal affarijet (tan-negoziu); *I'll make it my business to oblige you*, nara chif nagħmel u nakdic; *let us turn to the business in hand*, ejja nerġgħu għal li conna (nghejdu); *he betook himself to the business of a draper*, tagħa għan-negoziu tal beigh tal ħwejjeġ (mercant); *The business is done, there is no going back*, li hemm hemm, issa ma nistgħu nagħmlu xejn. *I have some business in hand*, għandi xi affari f'idejja. *What*

business have you here? Xi trid minn hawn? (x'inti tagħmel hawn?) *This is a hunging business*, dana cas (delitt) tal mewt (tal forca); *the business will be how to let him know this*, il facenda issa chif nuruh b'dan.

BUSINESS-LIKE—chif imur.

BUSK—hadida jew baliena għal curpett; icolloc x'tagħmel, tcun mħabbat bix-xogħol.

BUSKET—buschett; il-loc fejn jicbru siġar żgħar.

BUSKIN—sdvala bit-tromba.

BUSKY—bil boschijiet żgħar.

BUSS—bewsa; tbus.

BUST—bust, statwa, figura ta bniedem sas-sider jew sal kadd.

BUSTARD—pittarra, pittarrun, xorta ta dundian salvaġġ.

BUSTLE—tħawtil, tħabric; taħbit fix-xogħol; tħawtel, tħabrec; tħaxwix—frattarija ta nies meħdija fix-xoghol, għaġġla; inforra, cuxxinett tat-tajjar għal lbiesi (ħwejjeġ) tan-nisa.

BUSTLER—bniedem bieżel, hawtiel, ħabriechi għax-xogħol.

BUSTO—statwa, bust.

BUSY—għandu x'jaghmel, meħdi; tati bniedem x'jaghmel; teħdi, ixxigħel—*he is a busy-body*, dejjem sejjer, dejjem mħabbat jew intrigat f'xi ħaġa; *I shan't busy myself now*, m'inhiex sejjer nitħabat (ninchedd) issa—*Do not busy yourself*, tindaħalx, tincheddx, tintrigax.

BUSY-BODY — wieħed intriganti, li iħobb jindaħal (jiddeffes) f'collox.

BUT—iżda, imma, ħlief, barra minn; ix-xifer, tarf ta xi ħaġa; limiti; tmiss ma... *but this is not true*, iżda dan m'hux veru. *There was no one but myself*, ma chien hemm ħadd ħliefhi (barra minni); *I have but two*, ma għandix ħlief tnejn—*He does nothing but play*, ma jagħmilx ħlief jilgħab; *but for you*, li ma chienx għalic (li ma contċ int); *the last but one*, ta kabel l-aħħar.

BUTCHER—biccier, wieħed li ibiħ il laħam.

BUTCHERLY—aħrax, b'mod aħrax ta biccier, ta wieħed kalbu ħażina, ingrat.

BUTCHER-ROW—biccerja, suk tal laħam, fejn icun hemm ir-robbi tal laħam imdendlin.

BUTCHER'S BROOM—belladonna taxxeuc.

BUTCHERY—tbiccir, ktil ta annimali—il biccerija, post fejn jinkatlu l-annimali.

BUTT-END – tarf ta ħaġa mkaċċta.

BUTLER—servient, dac li fi djar tal cbarat icollu ħsieb tal imbit etc., dispensier.

BUTLERAGE—daziu fuk l-imbit li jidħol (f'port etc.)

BUTLERESS – servienta, dispensiera, dic li icollha ħsieb tat-taksim tal imbit etc.

BUTLERY – dispensa — il post fejn jinżamm l-imbit etc.

BUTMENT – ara ABUTMENT.

BUTSHAFT – vleġġa.

BUTT— versall; bamboċċ; bittija; dakka ta ras (bħal tal mogħż); tati bir-ras, tittomba; tati (taħbat) bil krun (bħal ma jagħmlu il muntuni etc.)

BUTTER—butir; iddellec, iċċappas, tħawwar bil butir; *a piece of bread and butter*, biċċa ħobs bil butir; *butter your bread*, għamel il butir fuk il ħobs.

BUTTER-CUP – fjur isfar—ranunculi.

BUTTERFLY—farfett.

BUTTERIS—ronca biex jaktgħu (isewwu) id-dwiefer taż-żwiemel.

BUTTER-MILK—xorrox.

BUTTER-NUT — isem ta siġra tal frott.

BUTTER-TOOTH — waħda mis-snien cbar ta kuddiem.

BUTTER-WIFE / BUTTER-WOMAN } mara li tbiħ il butir.

BUTTER-WORT— isem ta ħaxixa.

BUTTERY — bħal butir, li għandu mil butir; dispensa, loc fejn jinżammu il ħwejjeġ tal ichel.

BUTTING—limiti (xfar, truf) ta art.

BUTTOCK — makgħad, tint, natca; id-dawra, it-tundiatura ta bastiment taħt il poppa; *buttock of beef*, coxxa taċ-ċanga.

BUTTON — buttuna, takfel (il buttuni)—rimja (nwar) ta siġra; *button your coat*, akfel il ġlecc.

BUTTON-HOLE—accetta.

BUTTON-TREE—isem ta ħaxixa.

BUTTON-WOOD — xorta ta platanu (siġra li ticber fil punent).

BUTTRESS — ħajt li jirfed (delfin) rifda.

BUTTS — il-loc, post fejn jiltakgħu dawc tal vleġġa biex jitgħalmu jisparaw; l-oħxon (in-naħħa fejn hu actar oħxon) il gild, in-nagħal.

BUTTY—dac li jeħu xogħol imkietgħa fil minieri tal faħam etc.

BUTWINK—isem ta għasfur.

BUTYRACEOUS—li għandu mil butir (tal qualità tal butir).

BUTYRINE—butirina.

BUXEOUS—li għandu mil bûx, tassiġra tal bûx.

BUXOM—ferrieħi, fuk ruħu; mara fuk ruħa, svelta, ħafifa, ferrieħa, ċajtiera, disinvolta, li ma jimpurtaha xejn.

BUY—tixtri; *to buy for cash*, tixtri bil flus f'idec (mux bid-dejn); *I bought this on credit*, xtrajt din bid-dejn; *I shant't buy the pig in the poke*, jena ma nixtrix il ħut fil baħar (ma nistrix jecc lewwel ma narax.

BUYER - xerrej, compratur.

BUZZ—iżżanżan, tgeġweġ; żanżin, tgeġwiġ.

BUZZARD—cuċċarda, isem ta seker; għażżien, stupidu, ras kargħa.

BUZZER—wieħed li ipespes (iżanżan) bil moħbi (fejn ma taraħx).

BUZZING—żanżin; tgeġwiġ ta discors.

BY—minn, bi, ħdejn, ma dwar għal ħabta ta; krib, fil krib; *he is respected by everybody*, irrispettat minn cullħadd; *I sent this book by post*, bgħatt dan il ctieb bil posta; *sit by me*, okgħod ħdejja; *by this time*, krib, għal ħabta ta daż-żmien (dwar daż-żmien) s'issa; *I passed by your house*, għaddejt minn ħdejn id-dar tiegħec; *by day*, bi nhar; *by night*, bil-lejl; *It is 9 o'clock by my watch*, Id-9 fl-arloġġ tiegħi—*I'll come back by the end of next month*, narġa nigi għall ħabta ta l-aħħar tad-dieħel; *by the bye, by the way*, bil ħakk; *by and by*, il kuddiem, issa,dal wakt, *hard by*, fil krib sewwa; *he was by*, hua chien ħemm (chien presenti); *never mind, I'll stand by you*, ma jimpurtax (tibżax) jena ncun migħec; *by far*, bil bosta, bil wisk.

BYARD — cinga (li jagħmlu rgiel minn spalleiħom għall fuk sidirhom biex jiġbdu xi carrettuni etc.)

BY-CORNER—rocna mwarba.

BYE — għamara, dar, abitazioni; *good bye*, addio; *by the bye, did you see that boat*, bil ħakk raitha id-dgħajsa?

BY-END — interess privat, vantaġġ propriu (ta dac li icun).

BY GONE — li għadda, l-imgħoddi; *in the by gone days*, fil ġranet l-imgħoddija (fiż-żmien l-imgħoddi).

BY-LAW—ligi privata; ordni ta società.

BY-MATTER—xi ħaġa li ġrat (inkalgħet) bla ħsieb—meta chienet issir ħaġ'oħra.

BY NAME—lakam, *they gave him a queer by-name*, tawh lakam curius.

BY-PASSAGE } mogħdija mwarba privata.
BY-PATH }

BY-PLACE—loc mwarrab.

BY-PURPOSE—scop, fehma moħbija.

BYRE—razzett, loc għal bakar.

BY-ROAD—triek mwarba (privata).

BY-ROOM—camra mwarba (il gewwa).

BYSSINE—tal għażel jew ħarir fin.

BYSOLITE—mineral (ħaġra) artab ħjut ħjut li isibu fil muntanji *Alpi* (l-Italia).

BYSSUS — drapp, għażel fin antic, striscia tal ħarir twila (bi ħjut twal).

BY-STANDER—min icun iħares, wieħed li jinzerta icun fit-triek iħares—*when the horse fell only two of the by-standers went to give a help*, meta waka iż-żiemel tnejn biss min-nies li chien hemm iħarsu marru jatu dakka ta id.

BY-STREET—triek mwarba—*let us go this way, I hate walking through by-streets by night*, ejja ngħaddi minn hawn, nobgħod ngħaddi minn torok mwarba bil-lejl.

BY-TURNING—triek mogħdija,mwarba.

BY-VIEW—fehma li tinteressa (tokros) lill dac li icun.

BY-WALK—mogħdija mwarba, privata.
BY-WAY—triek mwarba.
BY-WORD—proverbiu.
BYZANT—bizant, biċċa munita taddeheb.
BYZANTINE – bizantine, ta Bisanziu.

C

C – it-tielet ittra tal alfabett u ittieni consonanti.

C — hia abbreviazioni tal chelma (1) *Christ* bħal A.C. *ante Christum*, B.C. *before Christ* kabel Cristu (kabel ma twieled Cristu); (2) *Companion*, bħal; C. B. *Campanion of the Bath* (compann, sieħeb fl-ordni tal Banju) (3) Fuk il midalji, f'loc il chelmiet (l-ismijet) *Cesare*, *Cajus*, *Cassius*, *Carolus* etc., chif ucoll f'loc ismijiet ta ufficiu, bħal *Censor*, Censur, *Consul*, Conslu;

C bħala numru tfisser 100; CC, 200.

C fil musica, wara il *chiavi*, turi temp comuni.

C hia ucoll lewwel nota tas-scala *diatonica*, takbel man-nota *Do*.

CAABA—tempiu antic tal għarab fil Mecca dedicat lill *Moslems* (Misilmin) collha.

CAB—chejl tal Lhud, dwar 3 infas.

CAB—carrozzin (b'żiemel wieħed).

CABAL—conġura, ftehima bejn nies ta società sigrieta, *a cabal was got up in...to*, saret (għamlu) conġura f.... biex...

CABALA—xienza sigrieta, moħbija, xienza misteriusa li Lhud chellom f'rashom li Alla ta lill Mosè, u Mosè lill Rabbini ta warajh, biex dawna jinterpretaw, (jifmu tajjeb) jew ifissru il cliem etc. ta li Scrittura.

CABALIST — Rabbi (kassis lhudi) mħarreġ fil *cabala*.

CABALISTIC / CABALISTICAL } tal *cabala*, li fih tifsir sigriet (moħbi).

CABALLER—wieħed li jintriga, jiddeffes f'collox, intriganti, imbruljun.

CABALLINE — adattat, tajjeb għal żiemel.

CABARET—dverna, ħanut tax-xorb.

CABAS—gewlak, koffa magħmula bil ġummar.

CABBAGE—caboċċa; *cabbage lettuce*, ħass cabuċċat.

CABBAGE—il bejjeċ tad-drap li jibkgħu lil ħajjata meta ifasslu xi libsa; tisrak il bicciet tad-drap (li jibka minn tifsila).

CABBAGE-BUTTERFLY – farfett abjad.

CABBAGE-FLY—xorta ta dubbiena.

CABBAGE-NET—xibca biex igħattu il cabocci biha.

CABBAGE-ROSE — warda (tac-centu foll).

CABBAGE-TREE—xorta ta siġra tal palm.

CABBAGE-WORM—id-duda tal cabocci (li minnha isir il farfett abjad).

CABBALA—ara CABALA.

CABECA—l-ifien ħarir Indian.

CABIN—camra żgħira, għarix; camrin, post fejn igħammru (jorkdu) abbord l-ufficiali u il passiggieri.

CABIN-BOY—it-tifel tal camrin (isseftur tal camrin ta abbord).

CABIN-MATE—sieħeb fil camrin.

CABINET—gabinett, camra mwarba fejn isiru il consulti, il-lakgħiet għal ftehim etc., il cunsill sigriet tar-re; dawc in-nies collha ħimchien (il ministri) illi imixxu il gvern ta pajjis; biċċa għamara, xi gradenza jew caxxa bil cxaxen u bebiet, post fejn wieħed jarfa xi ħwejjeġ li jiswew (ta valuta) biex ħadd ma imisshom.

CABINET-COUNCIL—cunsill (lakgħa) bis-sigriet - cunsill bil ministri tal gabinett.

CABINET-MAKER—ebanista, wieħed (mgħallem) li jagħmel l-aħjar bicciet tal għamara, (mobbli) gredenzi, twaletti, guardarobbi etc.

CABINET-PICTURE — pittura żgħira rfinuta sabiħ.

CABIRI—cabiri, allat foloz tal kamħ, imbit u nar.

CABIRIAN / CABIRIC / CABIRITIC } tal cabiri.

CABLE—gumna (ħabel oħxon jew catina); *telegraph cable* gumna tattelegraf.

CABLEGRAM — messaġġ, telegramm (bil gumna, bil ħabel tat-telegraf li hemm jofrok l-Oceanu).

CABLE LAID — mibrum bħal gumna.

CABLE — gherlin; ħabel li jwsauħ fi rmonc.

CABLE-TIER — il post fejn iżommu (abbord) il gumni coljuti.

CABMAN — carrozzier, ir-ragel li isuk fil carrozzin.

CABOB — past tal Lvant — laħam mixwi bil ħwawar.

CABOCHED / CABOSHED } wieħed cabuzzat (bil cabozza) li iħalli jidher wiċċu biss.

CABOOSE — il chcina, il loc fejn isajjar il còc ta abbord ta bastiment.

CABRIOLET — carrozza (żgħira) bħal carrozzin.

CABURN — ħabel rkiek mibrum, bħal rumnell.

CACAO — cawcaw, (is-siġra tac-cicculata).

CACAO-BUTTER - żejt li joħroġ miżżerrigħa tas-siġra tac-cicculata.

CACHÆMIA — marda, tħassira taddemm (demm imħassar).

CACHALOT — il baliena.

CACHE — ħofra (fossa) fl-art fejn jaħbu (jaħżnu) provisionijiet, oggetti etc.

CACHECTIC / CACHECTICAL } marid, b' demmu mħassar.

CACHET — sigill; *Lettre de cachet* (bil Francis) ordni tar-re fi Franza (kabel ir-rivoluzioni) biex jarrestau lil xi ħadd.

CACHESY — marda (tad-demm).

CACHINNATION — daħc cbir (tfakkiħ ta daħc bla kies).

CACHON — pillula (mustardina) żgħira tfuh li jeħdu f'ħalkom dauc li ipeipu biex ineħħu ir-riħa tat-tipijp u jagħmlu rieħa tfuh.

CACKLE — il għajjat tat-tigieġa meta tkaki; tkaki.

CACKLER — krokka, min ikaki, min jitchellem wisk u igħajjat, min jiċċaċċra.

CACOCHIMIC / CACOCHIMICAL } min hu marid bid-demm, għandu demmu marid.

CACOCHYMY — marda (tad-demm).

CACODOSY — opinioni, fehma ħażina sbaljata.

CACOETHES — drawwa ħażina.

CACOGRAPY — chitba (meta tispelli il cliem) ħażina.

CACOLOGY — pronunzia ħażina.

CACOPHONIC / CACOPHONICAL } li hu ippronunziat jebes, aħrax, ħażin.

CACOPHONY — cacofonia — leħen aħrax (fil widna) ma jakbilx għall widna.

CACOTROPHY — manteniment, nutriment, tmigħ (minn titma) ħażin.

CACTACEOUS / CACTAL } tal familja ta cactus.

CACTUS — cactus — pianta; siġra bil werak bix-xeuk (bħal tal bajtar tal India etc.)

CAD — bniedem vili, baxx, pastas.

CADAVEROUS — li jixbeh, li donnu cadavru (gisem mejjet).

CADDICE / CADDIS } duda (xorta ta duda tat-tiben); lent, ħajt rkiek li jagħmluh fuk il feriti (biex jiccurawhom).

CADDY — caxxa żgira għat-tè.

CADE — mans, mrobbi mans; cartell, barmil tal aringhi.

CADE-LAMB — ħaruf mans, mrobbi fl-idejn (mhux għal ktil).

CADENCE / CADENCY } cadenza, niżla, nżul, tibdil fil vuci (fil cant).

CADENE — tapit torc ordinariu.

CADENT — li kiegħed jaka, nieżel (fl-art).

CADENZA — cadenza (nżul, tibdil) fil musica (fid-dakk).

CADET — gadett — hu (wieħed mill aħwa) iżgħar, il fustani fost l-aħwa; żguvni student fi scola militari.

CADEW — ara CADIS.

CADGE — iġġorr tagħbija.

CADGER — wieħed li ibigħ bli mnut fit-torok — bejjegħ fit-torok.

CADI — Kadi, mħallef Torc.

CADILLAC — xorta ta langasa.

CADMEAN—ta *Cadmus*, dac li ivventa l-ittri tal alfabett Griec.

CADMIA—cadmia, mineral.

CADMITE—ħaġra preziusa.

CADMIUM—Cadmiu, metal abjad li jinsab maż-żingu.

CADUCEAN / CADUCEOUS } li jaka, bħal virga ta Mercuriu—il virga ta Mercuriu.

CADUCITY—twakkih (minn taka) li wieħed jaka malajr, jisbalja, jarra, jidneb.

CADUCOUS — li jaka cmieni (bħal werka ta siġra).

CÆCUM — it-tarf tal musrana il cbira.

CAEN-STONE — ħaġra bajda sabiħa (fina) li igibu minn Normandia (Franza) usata wisk fil bini Goticu.

CÆSAREAN—ara CESAREAN.

CÆSPITOSE—li jicber troffi troffi (ħaxix etc.) li jicber troffi.

CÆSTUS — (fl-antic) il guanti ta dawc ir-Rumani u'l Grieghi li chienu jissaraw (jiggieldu bil ponnijiet).

CÆSURA—mistrieħ, post li tistrieħ fih (f'xi vers tal poesija etc.)

CAFÈ—cafe; ħanut tal cafè.

CAFEIC—li gej mil cafe; tal-cafè.

CAFEINE—cafejna, sustanza morra li tinsab fil cafè.

CAFFRE—Caffru, wieħed mil Caffraria; wieħed ma jemminx.

CAFTAN—sidrija tal Persiani jew tat-Toroc.

CAG—barmil, bittija — chejl ta 4 galluni jew 5.

CAGE—ġaġġa, kafas; ħabs; taghlak fil gaġġa; ticcalzra.

CAGET—pappagal aħdar tal gzejjer Filippini.

CAGUI—xorta ta xadin tal Brażil (l-America t'isfel).

CAGMAG—wiżża xierfa; laħam xieref.

CAIC / CAIQUE } cajjic.

CAIMAN—cajman, alligatur (annimal bħal cuccudrill) tal America.

CAIRN—gozz, għârma gebel.

CAISSON—caxxun (caxxa għall balal u'l porvli); il caxxun fejn jew li fuku jibnu il pontijiet, il pedament tal pont li icun taħt l-ilma; bieb ta bacir.

CAITIFF—ħażin, briccun, vili.

CAJEPUT—żejt li jtir (jisvinta) li isir mis-siġra ta dan l-isem *(cajeput)*.

CAJOLE—tmelles, iżżiegħel, tħannen, tillusinga.

CAJOLER—melliesi, min iżigħel jew iħannen, jew jillusinga lill xi ħadd.

CAJOLERY / CAJOLEMENT } żegħil, tmellis, tħannin, lusingar.

CAKE—ftira tal ħobs (għagina); *cake* bit-tkiek u 'l passulina etc.; taghgen jew taghmel il ftajjar, il kâgħk; tgħakkad flimchien, twebbes; tlaklak bħal wiżż—*I found a fine cake of wax*, sibt ftira tax-xama (biċċa xama magħkuda) sabiħa; *cakes of coal*, faħam tal ħaġra magħkud mwaħħal flimchien ċapep ċapep wara li isir xi ħruk (jakbad xi maħżen) tal faħam; *the twelfth cake*, il ftira li jagħmlu f'xi pajjsi għat-Trerè (l-Epifanija). *You did not send me a piece of your bride-cake*, ma bgħattlix biċċa mil *cake* (suflè) tat-tieġ tigħec.

CAKING—taghgen, tgħakkad, twebbes flimchien.

CALABAR—l-isem li jatu il gild ta annimal *(squirrel)* tas-Siberia li minnu jagħmlu xi ħwejjeġ ta lbies.

CALABASH—xorta ta kara twil li jicber fl-Indji (tal punent).

CALABOOSE—ħabs.

CALADE—*calatura* — art ghan-niżla, nieżla mżerżka.

CALABRIAN—Calabris, tal Calabria (fl-Italia).

CALAMANCO—xorta ta drapp bħal *calicò*.

CALAMARY—clamar (tal baħar).

CALAMIFEROUS—li jaghmel il kasab; bil ghekiedi u voit.

CALAMISTRATE—tinnoccla, iggighed ix-xagħar.

CALAMITOUS—mimli bil gwai u iddwejjak.

CALAMITY — nichet, hemm, ħsara, disgrazia cbira, gwai, flagell.

CALAMUS — kasba; injam li ifuħ; xorta ta siġar tal palm.

CALANDRE—calandra.

CALANDO—leħen (ħoss) li jibka nieżel nieżel sa chemm jispiċċa fix-xejn.

CALASH—caless; xorta ta capoċċ li jilbsu in-nisa.

CALCAR—calcara (tal gir).

CALCAREOUS — li ghandu mil gibs jew il gir.

CALCAVALLA—xorta ta imbit ta Lisbona fin.

CALCEATED—mniegħel—għandu innagħal; għandu ix-xedd (bix-xedd, biż-żarbun).

CALCEDON—dic il vina (ħajta) cherha li icun hemm f'xi ħaġra preziusa.

CALCEDONIUS—ħaġra preziusa.

CALCEFORM—f'ghamla (ta għamla) ta żarbuna.

CALCES—dac li jifdal minn xi metal jew mineral wara li icun ghadda min-nar kawwi.

CALCIFEROUS—li jagħmel il gibs.

CALCIFORM—li icun f'ghamla (jew bħal) gibs.

CALCINABLE — li jista isir trab, li jista jitfarrac bħal gir.

CALCINATE—ara CALCINE.

CALCINATION — tagħmel ħaġa trab bin-nar.

CALCINATORY — meghrież fejn ifarrcu, jew jisħku ħaġa trab.

CALCINE—taghmel gir.

CALCINER—calcara fejn isir il gir.

CALCITRATE — tati biż-żewġ (bissiek).

CALCITRATION—dakkiet (biż-żewġ).

CALCIUM—il basi metallica tal gir.

CALCOGRAPHY — is-sengħa li tincisi (tiscolpi) fuk il gibs.

CALC-SINTER—il kigħ (dac il gir li jokgħod) tal ilma ta xi nixxigħat.

CALC-SPAR — carbonat tal gir cristallizzat.

CALCULABLE—li jista jingħadd.

CALCULARY—tal calculi (tal marda tal ħaġra); ticchi jebsin f'xi frott bħal langasa etc.

CALCULATE—tgħodd, taghmel cont, ticcalcula.

CALCULATION—għadd, cont, calculu.

CALCULATIVE — tal għadd, li jista jingħadd.

CALCULATOR—min igħodd, jagħmel il calculu.

CALCULOSE / CALCULOUS — bil ħaġar, biż-żrar.

CALCULUS—il ħaġra li titrabba fil buzzieka tal urina, calclu; ghadd.

CALDRON—nħasa, caldarun.

CALECHE—(akra *calêx*), caless.

CALEDONIAN—wieħed mil li Scozia, Scozzis.

CALEDONITE—mineral li fih ċomb u ram.

CALEFACIENT — li isaħħan; stimulant, ħaġa (xorb etc.) li isaħħan.

CALEFACTION—sħana.

CALEFACTIVE—li isaħħan, li jagħmel sħun.

CALEFACTOR—stufa, chcina żgħira.

CALEFACTORY—li isaħħan; camra li isaħħnu fiha (f'monasteru).

CALEFY—tisħon; issaħħan.

CALENDAR — calendariu, almanacc, pronosticu; tniżżel tirregistra (ticteb).

CALENDER — mangnu, timmangna, tgħaddi mil mangnu; derwix (kassis) ta Lvant (Torc).

CALENDRER — min jimmangna jew igħaddi bil mangnu.

CALENDRICAL — tal calendariu, tal almanacc.

CALENDS — *Calendi*, (fil calendariu antic Ruman) l-euuel ġranet (il bidu) ta cull xahar.

CALENDULA—isem ta fjur—ara MARIGOLD.

CALENTURE—deni li jimirdu bih il baħrin meta icunu f'pajjsi sħan.

CALESCENCE—sħana.

CALIATOUR—xorta ta njam aħmar (Indian).

CALF — għoġol; pexxun; wieħed stupidu.

CALF-SKIN—vitellin (gild tal għoġol) jew vitella.

CALIBER—calibru, ħxuna ta canna ta xcubetta etc.

CALICE—ara CHALICE.

CALICO—calicò; tajjâr (drapp) stampat.

Caliculare—magħmul bħal tazza.

Calidad—l-aħjar qualità ta tabacc tal Cuba.

Calidity—sħana.

Caliduct—cannol; catusi biex jiccomunicaw is-sħana minnhom; armar tal *pipes* biex isaħħnu post.

Caliga—xorta ta żarbun baxx.

Caligation — dalma, ċpar (sħab, sħab) dalma fil lenti tal għajn.

Caliginous—mudlam, iswed, oscur.

Caligraphy—ara Calligraphy.

Calin—caxxa tat-tè tal metall.

Calipash } issajjar tħawwar fecruna
Calipee } (għall ichel).

Caliper—ara Calibre.

Calipers—cumpass biex tkis (tchejjel) il ħxuna tal oggetti.

Caliph—*Califf*, isem li ħadu is-successuri (dawc li gew wara) ta Maumettu.

Caliphate — l-ufficiu ta Caliph (ara).

Calippic—li idum 76 sena.

Calistenic—tal eserciziu tal gisem, tal ginnastica.

Calisthenics — eserciziu għas-saħħa tal gisem.

Caliver — xcubetta (tal maniġġ) *archibûs*.

Calk—tkalfat.

Calker—kalfât.

Calkin — dic il biċċa mkabbsa li icun hemm fin-nagħl ta żiemel (biex iż-żiemel ma jakax).

Calking iron—scalpell tal klafat.

Call—sejħa, stedina, żjara; issejjaħ (tgħajjat) issemmi, iżżur; *at call*, lest, mħejji, għall ordni — *why don't you give us a call to-morrow?*, għaliex ma tasalx wasla sa għandna għada (ma tagħmlilniex żiara?)— *he shan't answer if you don't call him by his name*, ma iwegibx jecc ma issejjaħlux b'ismu; *she is called Jane*, jisimha Ġannina; *How do you call this?* xi tgħejdulu dan? *call my brother*, sejjaħ (għajjat) lill ħija; *call a cab, please*, għajjat carrozzin jecc jogħgboc. *The governor is to call the council next week*, il governatur sejjer isejjaħ (jiġbor) il cunsill il gimgħa id-dieħla; *call the teacher in*, għejdlu jidħol is-surmast (għejd is-surmast jidħol); *They will call in his debts now*, issa iġagħluh iħallas dejjem. *I call your conscience to witness*, inħallih fil cunxienza tiegħec (fuk ruħec); *he is calling him names*, kiegħed igħajru, *I will call in (jew back) your word*, nirtiralec il chelma tiegħec; *go and call in my money*, mur u jġborli flusħi (il flus tiegħi) li għandi nieħu. *I will make him call in his words*, inġagħlu igħiddeb ruħu; *call him back*, sejjaħlu lura. *They will have to call in this law*, icollhom jirtiraw, irrevocau (iħassru) din il-ligi; *I call this in question*, niddubitaha din; *I will call him off*, inħassarlu (ma nħallihx); *What will you call for*, x'sejjer titlob, jew tiddomanda? *what will you call for drink?* x'sejjer tixrob (x'xorb sejjer tordna); *call him aside*, sejjaħlu f'genb; *I heard him call aloud*, smajtu igħajjat; *my father calls us (his children) together on Christmas*, missierhi iseiħilna (jiġborna) (l-uliedu collha) flimchien fil Milied; *I call God to witness*, nsejjaħ l-Alla (is-sema) xhud. *I can't call this to my mind*, ma nistax niftacar f'dan; *call the boy out*, sejjaħlu barra it-tifel (għejdlu oħroġ); *call him up*, għejdlu jitla; *call me up early to-morrow*, kajjimni cmieni għada; *the priest went to call up spirits*, il kassis mar biex jisconġra; *I call him down*, ngħejdlu jinżel; *I will call him on*, jena ndawru, ngibu. nġagħlu jara li żball tiegħu; *The president ordered a call of the house*, il president ġagħal jaraw min mill cunsilieri chien niekes (bla permess).

Call-bird — il għasfur tat-taħrica (fl-insib etc.)

Caller—wieħed (min) igħajjat.

Callid — xieref (fil ħażen), ħażin, malizius, jilħaklu.

Calligrapher } chittieb; wieħed imCalligraphist } ħarreġ fil chitba sabiħa, fil *calligrafija*.

Calligrapy—chitba sabiħa, calligrafija.

Calling—sejħa, vocazioni, professioni, sengħa, xogħol, impieg.

CALLIPÆDIA—nisel sabih, razza sabiħa.

CALLIPASH—il koxra ta fuk tal fecruna.

CALLIPAE—il koxra ta taħt tal fecruna.

CALLIPERS—ara CALIPERS.

CALLITRIX—xorta ta xadina ħadra.

CALLOGRAPHY — calligrafija (chitba sabiħa).

CALLOSITY—callu, koxra ħoxna.

CALLOUS—bil callu, jebes.

CALLIPTERIS—xorta ta felci (li iżommu fil ħġieġ).

CALLOW—bla rix, għarwien (għasfur).

CALLUS — l-ilma (bħal gomma) li icun hemm bejn il għadam—l-ilma li ighakkad ma xulxiu il ghadam mita jinchiser.

CALM—sicta, bnazzi, hemda, difa; mehdi, siechet, quiet, ċass, bnazzi—issabbar, issicchet, tipplaca, tberred (lill dac li icun); *We were stopped at sea for two weeks by a dead calm*, stallajna (wakafna) għal gimgħatejn sħaħ bla żiffa (bil bnazzi magħkud).

CALMY—cuiet, pacificu.

CALOMEL — calomelan.

CALORIC—sħana.

CALORIFIC — li isaħħan li jagħmel is-sħana.

CALORIFICATION — is-shana li jagħmel il gisem tal annimal.

CALORIMETER—*calorimetru*, strument biex ichejlu (jaraw) il kawwa tassħana.

CALORIMOTOR — ghamla ta apparat (tħejjia) bħal dac ta *Volta* biex jagħmel (igib) is-sħana.

CALMUCKS—xorta ta drapp fin minsuġ bix-xaghar.

CALOTTE — callotta (tal kassisin); xorta ta berritta militari.

CALOTYPE—is-sengħa li biha tkiegħed ix-xbiha li trid fil *camra oscura* (tar-ritratti) per mezz tad-dawl fuk in-*nitrato* tal fidda.

CALP — sustanza minerali (ħagra) bein il gibs (gir maghkud) u irramel.

CALTHROP / CALTROP } xorta ta xewc; strument bil ponot (militari) biex itakkbu riġlejn iż-żwiemel.

CALUMET—pipa cbira fejn ipejpu (it-tabacc) l-Indiani, usata ucoll bħala sinjal tal paci.

CALUMNIATE—ticcalunnia, takla ħaġa fuk bniedem li m'hix vera.

CALUMNY—taksis, calunnia, kalgħa, accusa falsa, klajja fuk bniedem.

CALVE—tilhed għoġol.

CALVER — takta (tkatta) roti roti bħal ħut.

CALVILLE—xorta ta lanġasa.

CALVINISM — calvinismu, tagħlim (dutrina) ta Calvinu.

CALVINIST — calvinista, wieħed li jagħmel ir-religion ta Calvinu.

CALVINISTIC / CALVINISTICAL } tal calvinismu.

CALVISH—bħal għoġol.

CALVITY (mhux usat) — ara BALDNESS.

CALX—gir, gibs.

CALY CANTHUR — siġra li tagħmel fjuri ifuħu (fihom rieħa ħelwa).

CALYCINE—tal, jew bħal, calici (tal fjuri),

CALYCLE—ringhiela (dawra) werak rkak li icun hemm isfel (fit-tarf) ta calici tal fjuri.

CALYCULUS—calici (tal fjuri) żgħir.

CALYON — xorta ta gebla tal bini jebsa.

CALYPSO—isem ta pianeta li sabu (scopreu) fis-sena 1858.

CALYPTRIFORM—li għandu għamla ta velu.

CALYX—calci ta fjuri.

CALYXES / CALYCES } calcijiet tal fjuri.

CAM—biċċa minn circu (minn ħaġa tonda), gożż, għolia trab.

CAMAIEU -- cameu—pittura miżbugħa culur wieħed.

CAMAIL — mużżetta ta iskof, prelat etc.

CAMARA—maħżen għal kamħ; xorta ta njam jebes u kawwi.

CAMARAGE—hlas, daziu, tal fosos tal kamħ.

CAMARILLA—clicca, ġabra ta nies, cumpannia ta dwar il gvern (tal palazz) kawwa, setgħa ta nies fil gvern li ma jidrux (moħbija).

CAMATA—il ġandar nofsu misjur li jiġbruh għal cunzar tal ġlud.

CAMBAYES—il hwejjeġ tat-tajjar li isiru l-India.

CAMBER—daħla għar-rdoss fil port; fejn jirdussaw id-dgħajjes etc., biċċa njam (travu) maktuh kaws (arc); tgħawweġ, tittondia, tkawwas.

CAMBIAL—cambiali, li tinbidel.

CAMBIST—ċangier, wieħed li isarraf il flus.

CAMBISTRY—il pratca tat-tisrif tal flus.

CAMBOGE—xorta ta raża (gomma) tas-siġar li jusaw għal medicina.

CAMBOOSE — il chcina, camra fejn isajru abbord ta bastiment.

CAMBREL—bastun, għuda (milwija) fejn idendlu il-laħam.

CAMBRIAN — tal Cambria, jew ta Galles—Gallis (wieħed mill *Wales*).

CAMBRIC—cambrè.

CAME—temp passat tal verb *come*—gejt, giè etc.; virga rkieka taċ-ċomb fondut biex jivverniciaw biha.

CAMEL—gemel; macna cbira biex jerfgħu (jissospendu) il bastimenti.

CAMELIA—camelia (fjur).

CAMELOPARD—il giraffa.

CAMELOT—ara CAMLET.

CAMEO — gameu, ħaġra preziusa scolpita etc.

CAMERA—camra.

CAMERALISTIC—tal finanzi (tad-dħul tal flus).

CAMERALISTICS—ix-xienza tal finanzi pubblichi (tad-dhul tal flus, renti etc. ta pajjis etc.)

CAMERA-LUCIDA—camra lucida, strument biex turi ix-xbija ta oggett fuk il hajt ta camra bid-dawl.

CAMERA OSCURA — camra oscura (mudlama)—strument, macna (ottica) li tixhet ix-xbija ta oggett li icun minn barra fuk xi ħaġa (xi superfici).

CAMERATE—issakkaf.

CAMERATED—msakkaf; bis-sakaf.

CAMERATION—tiskif,

CAMERY—marda fiż-żwiemel.

CAMFERING—tgħaddi (takta) ċamfrin (takta tneħħi ix-xifer ta biċċa njam).

CAMION—carru għal canun.

CAMISADO — attacc tas-suldati billejl.

CAMISATED—liebes bil kmis minn barra (bħal xi Toroc, Lhud etc.)

CAMLET — xorta ta drapp rkiek, magħmul actarx mix-xagħar tal mogħża, jew suf tan-nagħġ.

CAMLETED—culurit jew ivvinat.

CAMMOCK—ħaxixa ħażina.

CAMOMILE—gamumella.

CAMOUS—ċatt, nvell, mniżżel.

CAMP — misraħ, wita, camp fejn igħammru taħt it-tined etc. jew jiccumbattu is-suldati; ticcampa (bħas-suldati) — tbejjet (tiżra fil bejtiet) bħal patata etc.

CAMPAIGN—campanja, wita cbir; iżżmien collu li is-suldati, fil gwerra, jibkgħu taħt it-tined.

CAMPANA—isem ta fjur għamla ta kampiena.

CAMPANIFORM—li għandu għamla ta kampiena.

CAMPANILE—campnâr.

CAMPANINO—xorta ta rħam Spanjol.

CAMPANOLOGIST—wieħed li jdokk il kniepel.

CAMPANOLOGY — is-sengħa tad-dakk tal kniepel.

CAMPANULA—il fjur għamla ta kampiena.

CAMPANULATE—magħmul bħal kampiena.

CAMP-BOY—tifel impiegat għas-servizz tal camp.

CAMPESTRAL—li jigber fil għelieki.

CAMPESTRIAN — tar-raba (tal għelieki).

CAMPHENE } CAMPHOGENE } żejt (pur) tat-termentina.

CAMPHIRE—ara CAMPHOR.

CAMPHOR—gamfra; taħsel jew timla bil gamfra.

CAMPHORACEOUS—collu (mimli) bil gamfra.

Camphorate — timla bil gamfra; melħ magħmul b'taħlita ta acidu tal gamfra u basi.

Camphoric—tal, jew li fih, il gamfra.

Campilla—pianta li jusawha għaż-żebgħa tal ħwejjeġ etc.

Camping—il-logħob tal *foot-ball.*

Campion—isem ta fjur.

Camwheel—rota li iddur iddawwar oħra.

Camwood—xorta ta njam għaż-żebbigħa, li jigi mil Brażil.

Can—canna (tal ilma), kolla, ġarra; verb (wieħed mill *ausiljari)* li juri (ifisser) setgħa, abiltà; ṫista; *I cannot lift this table by myself,* ma nistax (ma għandix l-abiltà) narfa din il mejda waħdi. *I can swim if I like to,* nista (naf) ngħum jecc irrid; *she can neither write nor read,* la taf takra l-ankas ticteb.

Canaanite—tal art ta Canaan; xorta ta blata (gebla) griża.

Canadian—Canadis, tal Canada.

Canaille — (bil Francis akra *Caneîle)*—canalja, in-nies baxxi, vili, il marmalja.

Canakin—ġarra, kolla, canna żgħira.

Canal—canal, mogħdija (magħmula maktugħa) mnejn igħaddi l-ilma bħal Canal *tas-Suez.*

Canal-coal — xorta ta faħam tal ħaġra jebes, li jakbak li fiamma ċara sabiħa.

Canaliculate } magħmul bħal canCanaliculated } nol (canal jew pipa)

Canalization — il għamil (costruzioni) jew it-tkeġhid tal canali.

Canal-lift—macna li taħdem bl-ilma biex ittalla dgħajjes etc. li icun fil canal.

Canal-lock—bieb f'canal biex iżommu (igħollu jew ibaxxu) l-ilma chif icun hemm bżonn.

Canarder — tispara bl-imgħotti (tcun mistoħbi).

Canary—canal (għasfur); imbit li jigi mil gżejjer *Canarie;* isem ta żifna antica; tiżfen, tiżżuffietta, takbeż.

Canary-grass—ħaxixa għal canali (il burdlieka).

Canary-moss—xorta ta ħażiż (ħaxix) li jusaw għaż-żebgħa (tal ħwejjeġ).

Canaster — cannestru, caxxa fejn jippacchiau it-tabacc.

Can-buoy—baga cbira.

Cancamum — gomma Arabica, bħal morr.

Cancel—tħassar, tisgassa.

Cancellareate—ta cancellier.

Cancellated — werak magħmulin vini vini biss.

Cancellate—sgassat, mħassar.

Cancellation—sgassar, tħassir.

Cancelling—tħassir, sgassar.

Cancer — cancru, demla ħażina, granċ (cbir); katgħa (gemgħa) cwiecheb flimchien li jidru għamla ta granċ.

Cancerate—issir cancru.

Cancerated—li jiccancra.

Canceration—cancrena (il għamil ta cancru).

Cancerous—li għandu mil cancru (cancrenus).

Cancriform — bħal cancru, bħal granċ.

Cancrine—li hua bħal granċ.

Cancroma—xorta ta tajr tal ilma bħal boroc.

Candelabra—il plural ta *Candelabrum.*

Candelabrum—candelabru, candlier bil frieghi; siek għal-lampa.

Candent—mikwi nâr.

Candescence—dawl minn ħaġa micwija nâr.

Candid—abiad (ilekk), safi; sincier ta żakku f'fommu.

Candidate—candidat, wieħed li jersak għal esami.

Candidateship—li tcun (li wieħed icun) candidat.

Candied—candiu, candit, icconfettat mħolli fiz-zoccor.

Candiot — candiott, wieħed minn Candia.

Candle—xemgħa; *to read by candle light,* takra bid-dawl tax-xemgħa; *he is now lighting his candle at both ends,* issa kiegħed jaħli (itajjar) li għandu, kiegħed iberbak.

CANDLE-LIGHT—id-dawl tax-xemgħa, id-dawl ta għeb ix-xemx.

CANDLE-MASS—il candlora.

CANDLESENDS—fdal, ruttam.

CANDLESTICK—candlier.

CANDLE-STUFF—dac li minnu jagħmlu ix-xema.

CANDOCK—isem ta ħaxixa li tigber fix-xmajjar.

CANDOR—bjuda, sedk; sincerità.

CANDY — candiu; tħalli fiz-zoccor, ticcunfitta.

CANDYING—tħalli fiz-zoccor, ticcunfetta.

CANE-TUFT—isem ta ħaxixa.

CANE—kasba; canna d'India, virga, bastun; tati bil virga, bil bastun; cannamiela; *If you don't keep still I'll cane you*, jecc ma tokgħodx cwiet natic xebgħa virga (bastun).

CANE-BRAKE—bosc, post fejn jicbru il virghi, il kasab etc.

CANELLA—koxra tas-siġra tal cannella; cannella (ħwawar).

CANESCENT—jati fil bjuda.

CANE-TRASH—dac li jifdal mil cannamieli wara li jagħsruhom għaż-żoccor.

CAN-HOOKS—grampuni jew gancijiet biex itellgħu crietel etc. bil buzzelli etc.

CANICA—xorta ta ħwawar (cannella) li tigi mil gżira ta cuba.

CANICULA—*Siriu*, isem ta costellazioni, li l-acbar chewba jisimha *Canicula*; il chewcba chelb.

CANICULAR—caniculari, tal *canicola* ta dawc il granet (żmien) li fih ix-xemx titla mil *Canicola*; iż-żmien tas-sħana mill 24 ta Lulju sat-23 ta Awwissu.

CANINE—clubi, ta chelb.

CANINE-TEETH—l-injeb.

CANING—tati, tħabbat bil virga (bil kasba jew canna).

CANISTER—caxxa tal-landa għat-tè, jew għal cafè; bixchilla.

CANISTER-SHOT—balla żgħira magħluka gewwa scartoċċ tal metall, għall isparar.

CANKER — cancru, demla ħażina (marda); ticcancra.

CANKER-BIT—miġdum bi snien iccancrati.

CANKERED—iccancrat.

CANKEROUS—cancrenus; li jecol bħal cancru.

CANKER-WORM—dudu b'għaxar sakajn li jagħmel ħsara (jecol) is-siġar.

CANKERY—iccancrat; imsaddad.

CANNA—xorta ta cerv.

CANNABINE—tal kanneb.

CANNEL-COAL—xorta ta faħam bil katran, jebes li jixgħel bi fiamma sabiha.

CANNEQUIN—koton (tajjar) abjad li jicber fl-India (tal punent).

CANNIBAL—bniedem salvaġġ li jecol il bnedmin (li jecol in-nies).

CANNIBALISM—*cannibalismu*, l-ichel tal bniedmin (tal-laħam tan-nies).

CANNON—canun; *to make a cannon*, tagħmel carambola (fil *biljard*).

CANNONATE—canunata, tefgħa, sparatura bil canun.

CANNON-BALL—balla ta canun.

CANNON-BONE—il għadma ta siek iż-żiemel (ta isfel).

CANNONEER—canunier, dac li jimmaniġġa il canun.

CANNON-PROOF—biċċa (ħaġa) li ma jinfdiex il canun.

CANNON-SHOT—balla ta canun.

CANNOT—ma tistax, ma tcunx tista (ara) CAN.

CANNULA—cannol żgħir (rkiek) tal metall.

CANNULAR—voit bħal kasba.

CANNY—ħażin, jilħaklu.

CANOE—lozzu, cajjic tawwali tal Indiani magħmul actarx biċċa waħda minn zocc ta siġra mħaffer.

CANON—ligi tal cnisia, tal canonica; canoncu; xorta ta tipi cbar (għal li stampa); il għadma ta siek iż-żiemel; (fil-logħob tal biljard) carambola.

CANON-BIT—il ħadid (tal brilja) ta halk iż-żiemel.

CANONICAL—ta canoncu, tal ligi tal cnisia.

CANONICALS—lbies ta canonicu (ta sacerdot).

CANONICATE — canonicat, ufficiu ta canoncu.

CANONIST — wieħed mħarreġ fil-ligi canonica (tal cnisia); avucat tal ligi canonica.

CANONISTIC — ta avucat tal canonica, jew tal-ligi tal cnisia.

CANONIZATION—canonizzazioni, tagħmel kaddis; tgħodd mal kaddisin.

CANONIZE — ticcanonizza; tagħmel kaddis; tgħodd mal kaddisin.

CANON-LAW — il-ligi canonica, tal cnisia (li saret jew magħmula mil concilji tal cnisia).

CANONRY } canonicat (benefiziu)
CANONSHIP } renta etc. ta canonicu.

CANONWISE — mħarreġ (tajjeb) fil-ligi canonica (jeu tal cnisia).

CANOPIED—mgħotti b'cunupeu (tużell).

CANOPUS — isem ta chewcba mil cbar; bukar tal ilma bil għatu għamla ta ras.

CANOPY—tużell, baldacchin (celu) ta tron; l-ornament (il forma) li icun hemm fil kuċċata ta arc goticu; tgħatti b'tużell.

CANOROUS—musicu, li idokk (jinstama) ħelu.

CANT — cliem vili tan-nies baxxi, cliem li ma tantx jiftiħem għaliex jisser ħaġa u jintgħad għal oħra; cliem falz (ta ipocrita); rocna, *anglu*, xi ħaġa li tcun kegħda mhix dritta, werċa, mxengla; tbiegħ fi rcant (tircanta) tixħet fl-aria, tgħolli; vili, baxx.

CAN'T— f'loc CANNOT (ara).

CANTAB — f'loc CANTABRIGIAN (ara).

CANTABLE—(bit-taljan) cantabbli, li tista tcantah.

CANTABRIGIAN — scular (ragel) ta Cambridge jew tal Università ta Cambridge (l-Ingħilterra).

CANTADOURS — għannejja, nies li chienu dari jiġru mat-torok u icantau.

CANTALIVER—ara CANTILEVER.

CANTALOON—xorta ta drapp tas-suf.

CANTANKEROUS—gellied, li jippica minn xejn; pezza custioni, *increpativ*.

CANTANTE (bit-taljan) — tal cant, biċċa li titcanta (għall cant).

CANTATA—cantata; biċċa, composizioni għal cant.

CANTATARY—cant, tal cant.

CANTATRICE—mara li tcanta; cantanti (mara).

CANTEEN — kitla (tal-landa) li is-suldati igibu fukhom biex jixorbu; *cantîn*, ħanut għas-suldati; quartier (tas-suldati).

CANTEL—il biċċa ta wara ta sarġ ta żiemel.

CANTER — ipocrita, falz; nofs galopp mixi ta żiemel nofs galopp.

CANTERBURY—xorta ta legìu għaddakk (ta li strumenti).

CANTERBURY-BELL — isem ta fjur bħal campanella.

CANTERBURY-TALE—ħrafa, raccont.

CANTHARIDES — il plural ta CANTHARIS (ara).

CANTHARIS — cantaride, xorta ta dubbiena.

CANTHUS – ir-rocna tal għajn.

CANTICA — żfin, żifna; nies għażżfin; cliem bil għajjât.

CANTICLE—ara CANTO.

CANTILATE — tirrecita, tgħejd bil musica bid-dakk etc.

CANTILEVER — saljatura ta gallarja etc.

CANTILENA—(fil musica) chelma li jusaw biex jiddistingwu is-supran mil vucijiet etc. l-oħra baxxi.

CANTILLA—isem li jatu fil cummerċ lill frenża tal ħajt tad-deheb u'l fidda.

CANTING—cliem affettat, falz, ipocrisija, wiri ta ħaġa f'loc oħra.

CANTLE—biċċa, buccun, lokma; il biċċa (il kaws) ta wara ta sarġ (tarrchib); tkatta bcejjeċ, lokom lokom.

CANTO—cant, taksima ta poema; il parti tas-supran ta biċċa musica; carti etc. sfusi.

CANTON—cantûn, taksima, distrett ta pajjs, tkassam fi bcejjeċ żgħar; *Switzerland is divided into cantons and Malta into districts*, li Svizzera hia mkassma f'cantuni, u Malta f'distretti.

CANTONAL—tal cantûn (taksima ta pajjis).

CANTONIZE — tkassam, tferrak fi bcejjeċ.

CANTONMENT — quartier, *barraks* għat-truppi.

CANTOON—xorta ta fustan (drapp).

CANTRAP—magħmul; seher.

CANTY — hieni, allegru, collu discors; meta wieħed iddokklu il calandra.

CANVAS—canavazz; luna, cutnina, drapp tal klugħ; klugħ ta bastiment; tal luna.

CANVASS—esami, fili, tgħarbil; talb, ġbir (ġabra) tal voti (għall cunsiljeri etc.; tesamina, tara tajjeb ħaġa, tiħi, tgħarbel, tittallab jew tiġbor il voti (f'elezioni ta cunsiljeri etc.)

CANVASSER—wieħed li jiġbor u jittallab il voti (f'elezioni).

CANVASSING—tgħarbil, fili etc. discussioni, talb, ġbir ta voti.

CANY—collu kasab jew virghi.

CANZONE—(bit-taljan) għanja.

CANZONET—(bit-taljan) canzunetta, għania żgħira.

CAOUTCHOUC—cauxù, xorta ta gomma elastica (lastcu) li joħroġ jew jiscula minn siġra fl-America t'isfel; mineral li isibu fil contea ta Derby (l-Inghilterra).

CAOUTCHOUCINE — cauxucina, bħal żejt li joħroġ (li jeħdu) mil *cauxù* (lastcu).

CAP—berritta, scufia; ixxidd jew tilbes il berritta; *night cap*, ċnetta (berritta ta bil-lejl); *Cardinal cap* (*jew hat*) cappell jew berritta ta Cardinal; rutella (galletta) tal arblu ta bastiment etc. *I doffed my cap to him* — jena sellimtlu (neħħejtlu il cappell), *he is trying his best to set his cap at the chief*, kiegħed jaħdem chemm jista biex jinħabb (jidħol ta gewwa) mal cap mas-superiur).

CAPABILITY—capacità, ħila, ħabta.

CAPABLE—capaci, li jista jasa jew iżomm.

CAPACIFY—tiqqualifica.

CAPACIOUS—wasa, cbir, li jasa, li iżomm.

CAPACITATE — tati il capacità, il wisa; tagħmel capaci, tagħmel il ħila.

CAPACITY—wisa, wesgha, ħila, ħabta (li icolloc tagħmel xi ħaġa).

CAP-A-PIE—(bil Francis, akra *capa-pì*) minn fuk s'isfel, mir-ras sassakajn.

CAPARISON—libsa sabiħa (tagħmira) għal żiemel—ixxidd, tlibbes sabiħ żiemel.

CAPOASE—caxxa mgħottija.

CAPE—câp (biċċa art, ponta), ras, bavru, għonk; *they sailed round the Cape of Good Hope last week*, għaddew il Cap ta Bona Speranza il gimgħa li ħarget. *Why do you turn up the cape?* għaliex ittalla il bavru (tal ġlecc).

CAPELIN—isem ta ħuta żgħira tal passa fl-ibħra tal America ta fuk.

CAPELLA — isem ta chewcba mil cbar.

CAPELLANE—cappillan.

CAPELLET—nefħa f'rigel ta żiemel (f'dic il biċċa tar-rigel bejn rcobba u'l għarcub).

CAPER—cappara; kabża, gabriola, titkabeż bħal ħaruf jew għidi, tagħmel il gabrioli, tiżfen.

CAPER-BUSH—siġra tal cappar.

CAPER-CUTTING—kbiż, tbaħrid, gabrioli.

CAPERER—kabbież, min jisfen, jokmos jew jagħmel il gabrioli.

CAPIAS—mandat tal arrest.

CAPIBARA—isem ta annimal b'erba sakajn (l-acbar wieħed) li igherrem (bħal ġrieden jew fniec).

CAPILLACEOUS—ara CAPILLARY.

CAPILAIRE—(bil Francis akra *Capilère*), cappillier, ġlepp li isir minn ħaxixa jisimha *maiden hair*.

CAPILLAMENT—ħajta, ħajt f'nofs ta fjur.

CAPILLARY—bħal xagħar twil u rkiek, bħal xagħar; *capillary attraction*, dic is-setgħa li għandhom il fluidi (l-ilma u'l ħwejjeġ maħlula) li jitilgħu il fuk f'tubi jew cannoli rkak (ta ħxuna ta xagħar); tubu żgħir (rkiek).

CAPILLATURE—troffa, kabda xgħar, xuxa.

CAPILLIFORM—magħmul (ta għamla) bħal xagħra jew xgħar.

CAPILLOSE — bix-xagħar, collu jew mimli xgħar.

CAPISTRUM — cappestru (rbit għax xedak).

CAPITAL—tar-ras, ewlieni, principal; belt ewlenia; ittra cbira; capital (flus); capitell; tal mewt; .sombor, bir-ragel, tajjeb wisk; *they lost all their capital stock*, tilfu il capital (il flus collha) tagħhom; *This is a capital story*, dana raccont bil għakal (bir-ragel) tassew; *Valletta is the capital of Malta*, Valletta hia il belt ewlenia ta Malta; *oh! capital!* bravu, tajjeb wisk! *You must always commence your writing with a capital letter*, dejjem għandec tibda il chitba (ticteb) b'ittra majuscola (cbira).

CAPITALIST — capitalista, wiehed li għandu somom ta flus.

CAPITALIZE—tifforma tagħmel capital (tibdel cull ma icolloc f'somma ta flus); tagħmel jew tistampa b'ittri cbar (majuscoli).

CAPITAN-PACHÀ — l-ewlieni armirall (il *Commander-in-chief*) tal flotta Torca.

CAPITATE—ticber f'ras; issir bir-ras.

CAPITATION—għadd ta nies bir-ras, tant ir-ras: *we have now a capitation tax*, issa għandna taxxa fuk cull ras (fuk cull wieħed).

CAPITE—ewlieni, tar-ras—*he is now the tenant in capite*, hua laħak issa l-ewlieni li iżomm l-artijiet tas-Sultan (tar-Re).

CAPITOL—capitlu; loc, post edificiu pubblicu fejn jiltagħu il membri tal legislativ.

CAPITOLIAN / CAPITOLINE } tal Capitol (Campidoljo) cittadella imsemmija ta Ruma.

CAPITULAR—tal capitlu tal canonici; (fil botanica) ticber fi rjus żgħar.

CAPITULAR / CAPITULARY } statut jew att tal capitulu tal Cnisia; tal capitulu tal Catidral.

CAPITULARIES—codici (ctieb tal ligi) magħmul mir-rejet Francisi.

CAPITULATE — tkassam f' capituli (f'articuli)--ticcapitula, tirrendi, terħi ruħec taħt xi pattijiet.

CAPITULATION—capitulazioni, ftehim taht xi pattijiet.

CAPITULATOR—dac li jiccapitula, jew jerħi ruħu, iciedi, taht xi pattijet.

CAPITULUM—ras żgħira.

CAPIVARD—isem ta annimal anfibiu (li igħix fil baħar u fl-art) tal Brazil.

CAPIVI—balzmu tal COPAIBA (ara).

CAPLAN — ħuta żgħira (nemusa) li jusawha għal-lisca.

CAPLIN—xorta ta ħut (salamun) li jinsab fil Groenlandia; gilda biex ihabbtu is-suf, tiben etc.

CAPNOMOR—bħal żejt li isir mill katran tal injam.

CAPOC—xorta ta tajjar (koton) tal India.

CAPON—ħasi.

CAPONET—ħasi (serduk) żgħir.

CAPONIZE — tagħmel serduk ħasi; taħsi.

CAPONNIERE—(fil fortificazioni) passaġġ, mogħdija minn fortezza għall oħra.

CAPOT—capott (fil-logħob tal carti) meta tirbaħ il carti (il partita) collha.

CAPOTE—capott, cabozza, jew ġlecc twil bil barnus li jilbsu in-nisa.

CAPOUCH / CAPOCH } capoċċ, ta patri.

CAPPER—min jagħmel jew ibigh il brieret.

CAPPONAS—duda, susa, li tgherrem iċ-ċan ta bastiment.

CAPREOLATE — torbot bil ħjut taddwieli, takbad.

CAPREOLUS—cima jew il ħjut ta siġra (bħal dawc tad-dwieli li bigħom jakbdu ma canizzata etc.)

CAPRIC—li isir mil ħalib tal mogħża jew tal bakra.

CAPRICCIO—capriċċ tal musica.

CAPRICE—capriċċ, fehma stramba, fantasija; fellus li jitla jew jigi fir-ras.

CAPRICIOUS—capriċċus, li jitilgħulu il ħieles f'rasu; imherwel.

CAPRICORN—il bodbod, il għaxar sinjal taz-Zodiacu; is-solstiziu tax-xitwa, fil 21 ta Dicembru meta il ġurnata tiekaf ma tiksarx actar.

CAPRIFICATION—tidchir (issajjar ittin bid-duccar).

CAPRIFORM / CAPRINE } bħal mogħża; moghti għal vizi mokżieża; dic ir-riħa tfuh u it-toghma li icollu il butir.

CANTONMENT — quartier, *barraks* għat-truppi.

CANTOON—xorta ta fustan (drapp).

CANTRAP—magħmul; seħer.

CANTY — hieni, allegru, collu discors; meta wieħed iddokklu il calandra.

CANVAS—canavazz; luna, cutnina, drapp tal klugħ; klugh ta bastiment; tal luna.

CANVASS—esami, fili, tgħarbil; talb, ġbir (ġabra) tal voti (għall cunsiljeri etc.; tesamina, tara tajjeb ħaġa, tiħi, tgħarbel, tittallab jew tiġbor il voti (f'elezioni ta cunsiljeri etc.)

CANVASSER—wieħed li jiġbor u jittallab il voti (f'elezioni).

CANVASSING—tgħarbil, fili etc. discussioni, talb, ġbir ta voti.

CANY—collu kasab jew virghi.

CANZONE—(bit-taljan) għanja.

CANZONET—(bit-taljan) canzunetta, għania żgħira.

CAOUTCHOUC—cauxù, xorta ta gomma elastica (lastcu) li joħroġ jew jiscula minn siġra fl-America t'isfel; mineral li isibu fil contea ta Derby (l-Inghilterra).

CAOUTCHOUCINE — cauxucina, bħal żejt li joħroġ (li jeħdu) mil *cauxù* (lastcu).

CAP—berritta, scufia; ixxidd jew tilbes il berritta; *night cap*, ċnetta (berritta ta bil-lejl); *Cardinal cap (jew hat)* cappell jew berritta ta Cardinal; rutella (galletta) tal arblu ta bastiment etc. *I doffed my cap to him* — jena sellimtlu (neħħejtlu il cappell), *he is trying his best to set his cap at the chief*, kiegħed jaħdem chemm jista biex jinħabb (jidħol ta gewwa) mal cap mas-superiur).

CAPABILITY—capacità, ħila, ħabta.

CAPABLE—capaci, li jista jasa jew iżomm.

CAPACIFY—tiqqualifica.

CAPACIOUS—wasa, cbir, li jasa, li iżomm.

CAPACITATE — tati il capacità, il wisa; tagħmel capaci, tagħmel il ħila.

CAPACITY—wisa, wesgha, ħila, ħabta (li icolloc tagħmel xi ħaġa).

CAP-A-PIE—(bil Francis, akra *capa-pî*) minn fuk s'isfel, mir-ras sassakajn.

CAPARISON—libsa sabiħa (tagħmira) għal żiemel—ixxidd, tlibbes sabiħ żiemel.

CAPOASE—caxxa mgħottija.

CAPE—câp (biċċa art, ponta), ras, bavru, għonk; *they sailed round the Cape of Good Hope last week*, għaddew il Cap ta Bona Speranza il gimgħa li ħarget. *Why do you turn up the cape?* għaliex ittalla il bavru (tal ġlecc).

CAPELIN—isem ta ħuta żgħira tal passa fl-ibħra tal America ta fuk.

CAPELLA — isem ta chewcba mil cbar.

CAPELLANE—cappillan.

CAPELLET—nefħa f'rigel ta żiemel (f'dic il biċċa tar-rigel bejn rcobba u'l gharcub).

CAPER—cappara; kabża, gabriola, titkabeż bħal ħaruf jew għidi, tagħmel il gabrioli, tiżfen.

CAPER-BUSH—siġra tal cappar.

CAPER-CUTTING—kbiż, tbaħrid, gabrioli.

CAPERER—kabbież, min jisfen, jokmos jew jagħmel il gabrioli.

CAPIAS—mandat tal arrest.

CAPIBARA—isem ta annimal b'erba sakajn (l-acbar wieħed) li igherrem (bħal ġrieden jew fniec).

CAPILLACEOUS—ara CAPILLARY.

CAPILAIRE—(bil Francis akra *Capilère)*, cappillier, ġlepp li isir minn ħaxixa jisimha *maiden hair*.

CAPILLAMENT—ħajta, ħajt f'nofs ta fjur.

CAPILLARY—bħal xagħar twil u rkiek, bħal xagħar; *capillary attraction*, dic is-setgħa li għandhom il fluidi (l-ilma u'l ħwejjeġ maħlula) li jitilgħu il fuk f'tubi jew cannoli rkak (ta ħxuna ta xagħar); tubu żgħir (rkiek).

CAPILLATURE—troffa, kabda xgħar, xuxa.

CAPILLIFORM—magħmul (ta għamla) bħal xagħra jew xgħar.

CAPILLOSE — bix-xagħar, collu jew mimli xgħar.

Capistrum — cappestru (rbit għax xedak).

Capital—tar-ras, ewlieni, principal; belt ewlenia; ittra cbira; capital (flus); capitell; tal mewt; .sombor, bir-ragel, tajjeb wisk; *they lost all their capital stock*, tilfu il capital (il flus collha) tagħhom; *This is a capital story*, dana raccont bil għakal (bir-ragel) tassew; *Valletta is the capital of Malta*, Valletta hia il belt ewlenia ta Malta; *oh! capital!* bravu, tajjeb wisk! *You must always commence your writing with a capital letter*, dejjem għandec tibda il chitba (ticteb) b'ittra majuscola (cbira).

Capitalist — capitalista, wieħed li għandu somom ta flus.

Capitalize—tifforma taghmel capital (tibdel cull ma icolloc f'somma ta flus); tagħmel jew tistampa b'ittri cbar (majuscoli).

Capitan-Pachà — l-ewlieni armirall (il *Commander-in-chief*) tal flotta Torca.

Capitate—ticber f'ras; issir bir-ras.

Capitation—għadd ta nies bir-ras, tant ir-ras: *we have now a capitation tax*, issa għandna taxxa fuk cull ras (fuk cull wieħed).

Capite—ewlieni, tar-ras—*he is now the tenant in capite*, hua laħak issa l-ewlieni li iżomm l-artijiet tas-Sultan (tar-Re).

Capitol—capitlu; loc, post edificiu pubblicu fejn jiltagħu il membri tal *legislativ*.

Capitolian, Capitoline } tal Capitol (Campidoljo) cittadella imsemmija ta Ruma.

Capitular—tal capitlu tal canonici; (fil botanica) ticber fi rjus żgħar.

Capitular, Capitulary } statut jew att tal capitulu tal Cnisia; tal capitulu tal Catidral.

Capitularies—codici (ctieb tal ligi) magħmul mir-rejet Francisi.

Capitulate — tkassam f' capituli (f'articuli)--ticcapitula, tirrendi, terħi ruħec taħt xi pattijiet.

Capitulation—capitulazioni, ftehim taht xi pattijiet.

Capitulator—dac li jiccapitula, jew jerħi ruħu, iciedi, taht xi pattijet.

Capitulum—ras żgħira.

Capivard—isem ta annimal anfibiu (li igħix fil baħar u fl-art) tal Brazil.

Capivi—balzmu tal Copaiba (ara).

Caplan — huta żgħira (nemusa) li jusawha għal-lisca.

Caplin—xorta ta ħut (salamun) li jinsab fil Groenlandia; gilda biex ihabbtu is-suf, tiben etc.

Capnomor—bħal żejt li isir mill katran tal injam.

Capoc—xorta ta tajjar (koton) tal India.

Capon—ħasi.

Caponet—ħasi (serduk) żgħir.

Caponize — tagħmel serduk ħasi; taħsi.

Caponniere—(fil fortificazioni) passaġġ, mogħdija minn fortezza għall oħra.

Capot—capott (fil-logħob tal carti) meta tirbaħ il carti (il partita) collha.

Capote—capott, cabozza, jew'ġlecc twil bil barnus li jilbsu in-nisa.

Capouch, Capoch } capoċċ, ta patri.

Capper—min jagħmel jew ibigħ il brieret.

Capponas—duda, susa, li tgħerrem iċ-ċan ta bastiment.

Capreolate — torbot bil ħjut taddwieli, takbad.

Capreolus—cima jew il ħjut ta siġra (bħal dawc tad-dwieli li bigħom jakbdu ma canizzata etc.)

Capric—li isir mil ħalib tal mogħża jew tal bakra.

Capriccio—capriċċ tal musica.

Caprice—capriċċ, fehma stramba, fantasija; fellus li jitla jew jigi fir-ras.

Capricious—capriċċus, li jitilgħulu il flieles f'rasu; imħerwel.

Capricorn—il bodbod, il għaxar sinjal taz-Zodiacu; is-solstiziu tax-xitwa, fil 21 ta Dicembru meta il ġurnata tiekaf ma tiksarx actar.

Caprification—tidchir (issajjar ittin bid-duccar).

Capriform, Caprine } bħal mogħża; mogħti għal vizi mokżieża; dic ir-riħa tfuħ u it-togħma li icollu il butir.

CAPRIOLE—gabriola, kabża.
CAPRIZAN—imkabbeż; ħotob, ħotob; mhux lixx.
CAPSA—caxxa għal ħwejjeġ, cotba etc.
CAPSICUM—xorta (isem) ta bżâr jaħrak ferm tal Ghinea.
CAPSIZE—takleb (ta taħt fuk)—*do not all go to the same side you will capsize (the boat),* tmorrux ilcoll mal banda għaliex tinkalbu.
CAPSTAN—argnu.
CAPSULAR } mħaffer bħal koxra ta
CAPSULARY } miżwet ta pisella etc.
CAPSULATE — magħluk gewwa miżwet.
CAPSULE—miżwet, fosdka; (fl-anatomìa) rita rkieka.
CAPTAIN—captan; rajjes.
CAPTAINCY—Ufficiu *(rank)* ta captan.
CAPTAIN-GENERAL — cmandant general; *Commander-in-chief.*
CAPTAINSHIP — xogħol, grad, post, ufficiu ta captan.
CAPTION—kabda, arrest.
CAPTIOUS—chewtiel, li ghandu ħafna chewtieli; li ifittex ix-xagħra fil għagina.
CAPTIVATE — tjassar, tagħmel rsir; issaħħar, iġġagħal li tinħabb; *he is trying to captivate his heart,* kiegħed jaħdem biex jinħabb miegħu.
CAPTIVATING—li isaħħar.
CAPTIVATION—seħer.
CAPTIVE—rsir, priġunier (tal gwerra) wieħed msaħħar bil ġmiel etc.
CAPTIVITY—jasar, calzri.
CAPTOR—min jakbad, jeħu, jew jagħmel sandar jew priża.
CAPTURE — kabda, sandar, priża; tieħu, takbad, tagħmel, sandar jew priża.
CAPUCCIO—(bit-Taljan) ara CAPOUCH.
CAPUCHE—cabozza (ta li Scozzisi).
CAPUCHED—iccabuzzat jew liebes il cabozza.
CAPUCHIN—capuccin (patri); capoċċ, mantell.
CAPUCINE—xorta ta xadina.
CAPULET—tumur f'rigel ta żiemel.
CAPULIN—cirasa tal Messicu.

CAPUT—ir-ras, il cap, il cunsill (senat etc.) ta Università.
CAR—carrettun, carru.
CARABINE—carabina, xorta ta xcubetta jew azzarrin kasir.
CARABINEER—carabinier; suldat li igib il carabina.
CARAC—bastiment cbir Spanjol.
CARACAL—isem ta annimal, xorta ta linci.
CARACOLE — pass immejjel (mixia mgħawġa) ta żiemel—meta iżżiemel jofroc.
CARAFE—flixcun tal ilma.
CARAFON—flixcun żgħir tal ilma.
CARAGE—chejl Inglis għal gir (ta 64 *bushel).*
CARAMEL—caramella.
CARANX—isem ta ħuta bħal cavall.
CARAPACE—il koxra ta fuk dahar il fecruna.
CARAT—pìs ta 4 *grani,* li bih jiżnu id-diamanti.
CARAVAN — caravana, katgħa mercanti (bejjigħa) bl-iġmla etc. tagħhom li icunu għaddejjin flimchien (joforku) minn pajjis għall jħor fl-artijiet tal Lvant; carozza cbira.
CARAVANEER — min imixxi (jimxi) kuddiem biex juri it-triek lill oħrajn tal caravana—il cap ta kuddiem tal caravana.
CARAVANSARY—lucanda fil pajjisi ta Lvant fejn jirtiraw tal caravana.
CARAVEL } xorta ta bastiment ħafif
CARVEL } antic.
CARAVELLA—frejgata Torca.
CARAWAY—carwizit, xorta ta pianta li tagħmel frott darbtejn fis-sena.
CARBINE—ara CARABINE.
CARBINEER—ara CARABINEER.
CARBON—faħam tal cannol safi, li jixgħel bi fiamma sabiħa, jitfarrac u jakbad bla rieħa.
CARBONACEOUS—li fih il faħam (tal cannol).
CARBONADO—laħam mixwi fuk il faħam (tal cannol).
CARBONATE — carbonât — sustanza composta — magħmula minn għakda (taħlita flimchien) ta acidu carbonicu u basi.

CARBONATED — mhallat mal faħam u l-acidu carbonicu.

CARBONIC—carbonicu; tal jew bħal faħam (tal cannol).

CARBONIFEROUS—li fiħ il faħam.

CARBONIZATION — tibdil (ħruk) f'faħam.

CARBONIZE—tbiddel f'faħam, taħrak li tagħmel faħam.

CARBONOUS—li fih il faħam.

CARBOY—il ħgieġ aħdar tal fliexchen tad-damiggiani (tal fliexchen cbar etc. li icollom ix-xibca tal kasab bħal koffa ma dwarhom biex ma jinchisrux).

CARBUNCLE—carbunculu, ħaġra fina ħamra li takbad (bin-nar) jusawha għal fosos ta criechet etc,; tračna, carbunculu, musmar bid-demm.

CARBUNCULAR — bħal carbunculu; minfuħ rsiplat (musmar).

CARBUNCULATION — il bdil f'faħam (tal cannol).

CARBURET—*carburo*, faħam imħallat ma xi ħaġ'oħra.

CARBURRETTED — mhallat ma'l faħam.

CARCAJOU—isem ta annimal (b'erba sakajn) tal America.

CARCANET—ħannieka tal haġar prezius, giawhar etc.

CARCASE } CARCASS } gifą—gisem mejjet ta bhima — caxxa iccargata li jitfgħu fil gwerra fuk xi post li icun assediat.

CARCAX—xorta ta xahxiħ cbir.

CARCER—post tat-tluk.

CARCERAL—tal ħabs.

CARCINOMA—cancru, tumur, ulcera.

CARD—biljett, carta tal-logħob, kardax, rixtellu (bħal moxt) biex jomxtu il masri; tkardax jew tomxot il masri; tilgħab (il carti); *blank card*, carta bianca, *mariner's card*, il carta tal boxxla tar-rijħ. *I left my visiting card*, ħallejt il biljett tighi tal visita (il biljett b'ismi)—*a court card*, figura fil carti tal-logħob (is-sultan, id-dama jew il cavall); *a trump card*, carta trionf (fil-logħob tal carti) *I can show some tricks with cards*, nista nuricom ħafna logħob bil carti.

CARDAMINE—xorta ta sija jew crexxjuni.

CARDAMOMUM—cardamomu, mżiewet ta ħwawar.

CARDIAC—tal kalb jew mal kalb.

CARDIACAL—li isaħħaħ,jati is-saħħa.

CARDIACE—ħaġra preziusa maktugħa għamla ta kalb.

CARDIAGRAPHY — descrizioni fuk il kalb.

CARDINAL — Cardinal, ewlieni; *the Cardinal virtues are: prudence justice, temperance and fortitude*, il virtù ewlenin jew principali huma: għakal ħakk, temperanza u kawwa. *North, South, East, and West are the cardinal points*, it-tramuntana, nofsinhar, lvant u'l punent huma rijħ èwlenin. *When I was in Rome I saw many a Cardinal*, meta cont Ruma rajt chemm il Cardinal.

CARDINALATE } CARDINALSHIP } cardinalat — ufficiu jew rank ta cardinal.

CARDING—chif tusa (l-usu) tal carti; mxit (tkardis) tal masri etc.

CARDIOID—sinjal fl-algebra li għandu għamla ta kalb.

CARDITIS — cardite, infiammazioni (nefħa) tal kalb.

CARDIUM—il moxt tal baħar.

CARD-MAKER—min jagħmel il carti jew l-imxat tal masri etc.

CARDOLE -- bħal żejt li isir minn koxra ta xorta ta gewż.

CARDOON—xorta ta kakoċċ, il kakocc cbir tax-xewc.

CARE—ħsieb, cura; tibża għall, tieħu ħsieb jew cura; tati cont; *I leave the care of that to you*, nħalli ghalic il hsieb ta dac (nħalli f'idejc għall dic il ħaġa); *take care what you do*, ara (okgħod attent) għall dac li tagħmel; *take care of yourself*, ibża għar-rasec! Alla ikawwic! *I do not care a straw*, xejn affattu ma jimpurtani—*what do I care*—x'jimpurtani.

CAREEN — carina, tati carina jew tmejjel bastiment fuk gemb (għal zakku) biex tnaddfu u tirraxcax etc. minn taħt.

Careenage—post fejn jatu carina il bastimenti; nefka għal carina (biex tati carina).

Career—giria, carriera; tiġri.

Careful—attent, bil ħsieb, bil għakal; *be careful*, okgħod attent.

Careless—trascurat, mhux attent, bla cont.

Carelessness—trascuraġni.

Carentane—indulgenza papali (tal papa).

Caress—żegħil; timlis, fsied; iżżigħel, tmelles, tfissed.

Caressing—żegħil, timlis, fsied.

Caret—sinjal (∧) biex turi li fil chitba ħallejt (jew trid iddaħħal) xi chelma oħra.

Careworn—micdud bil ħsieb.

Cargo—tgħabija ta bastiment.

Cargoose — margun (bughaddas, tajra tal baħar) bit-toppu.

Cariaca — kamħirrum li jicber fil Guiana Inglisa.

Cariated — li għandu, jew marid bit-tħassir (tas-snien)—mħassar, marid bis-sadid (kamħ etc.)

Cariatides—ara Caryatides.

Caribbean—tal gzejjer Caribbi.

Caribou — xorta ta cerv li jinsab fl-America.

Caries—taħsir, mard fis-snien jew fil għadam—sinna jew għadma mħassra.

Carillon—dakka bil kniepel; kampiena tal idejn (żgħira); dakka bil kniepel.

Carinate } magħmul bħal carina
Carinated } (prim) ta bastiment.

Cariole—carrozza ħafifa ta wieħed.

Cariosity—taħsir (mard) ta għadma.

Carious—mħassar bħal sinna jew għadma.

Care — ħsieb, ħrara; tcun ansius icolloc il ħrara.

Carle—xorta ta kanneb; bniedem crudil, kalbu ħażina; ċaccar.

Carlings—traversi, njam biex jirfdu il majjiri ta bastiment.

Carlish—ara Churlish.

Carlovingian—ta *Carlumagno* jew tar-razza tiegħu.

Carman — burdnar, min isuk carrettun.

Carmel—caramella, zoccor magħkud li fih icasbru l-affarijiet tal ħelu.

Carmelite — patri Carmnitan, jew tal Carmnu; xorta ta lanġasa.

Carminative—duwa, medicina li isserraħ mil flati; li isaħħan, li ineħħi (contra) li spasmi.

Carmine — carminiu (culur aħmar sabiħ).

Carnage—tkattiħ, ktil; tkattigħa.

Carnal—tal-laħam; ħarrieki.

Carnalist — wieħed mogħti għażżina.

Carnaria—l-annimali li igħejxu (li jeclu) il-laħam ta annimali oħra.

Carnation—il veru lewn tal laħam; kronfla ħamra.

Carnel—collu ħotob—bla għamla (jew forma).

Carnelian—ħaġra ta lewn aħmar bajdani bħal agata.

Carneon—ħaġa ratba, mlaħħma.

Carneous—mlaħħam, jew tal laħam.

Carney—marda f'ħalk iż-żwiemel.

Carnifex—bojja.

Carnification — il bidla f'laħam (f'gisem).

Carnify—tagħmel jew it-talla il-laħam.

Carnival—Carnival.

Carnivora—l-annimali collha li jeclu il-laħam.

Carnivoracity — lupa, aptit cbir għall ichel tal-laħam tal annimali.

Carnivorous—li jecol jew igħix bil-laħam.

Carnose—bil-laħam, mlaħħam, tal-laħam.

Carnosity—għokda mlaħħma, żirma.

Carny—discors, cliem falz (b'leħen ta żegħil)—bniedem falz, impustur.

Carob—ħarrub.

Caroche—carrozza.

Carocolla — xorta ta bebbux (ta l-art).

Carol — għanja (actarx biż-żfin) tgħanni, tcanta.

Carolin—carlin; biċċa munita taddeheb tal Bavaria (Germania) li tiswa 20 xelin.

CAROLLING — għana, cant tad-devozioni.

CAROLYTIC — marbut flimchien bil werak jew bil ħaxix.

CAROMEL—caramelli.

CAROON—xorta ta cirasa.

CAROTEEL—piş tal pajjisi tal Lvant bejn ratlejn u nofs u 4 t'artal u nofs.

CAROTID — carotide — arteria tal ghonk (tal grieżem) iż-żewġ arterī ewlenin li minnhom igħaddi id-demm għar-ras.

CAROTIDAL—tal carotide.

CAROUSAL—festa, xarba, tlegliga imbit etc., sacra.

CAROUSE -- tlegliga jew xarba imbit etc., sacra—tlegleg, tixrob, tischer.

CAROUSER — sacranazz, wieħed li iħobb il katra.

CARP—lhudi (ħuta)—tmakdar issib mancament f'collox; tfittex ix-xagħra fil għagina; tati il ħtija.

CARPAL—tal polz.

CARPENTER — carpintier, mgħallem fl-injam.

CARPENTRY—is-sengħa, ix-xogħol tal carpentier.

CARPER—min imakdar, isib il ħtija f'collox, isib ix-xagħra fil għagina.

CARPET — tapit; tagħmel it-tapit, tgħatti bit-tapit; *carpet bag*, valigia saccu di notti: *how much does it cost me to carpet this room?* cheinm nonfok biex nagħmel tapit għal din il camra? *The taxes question is on the carpet now;* il biċċa tat-taxxi issa keghda biex tittratta ruħha (lesta biex jitchellmu fukha).

CARPETING—drapp tat-tapiti.

CARPET-MONGER—min jinnegozia fit-tapiti—wieħed li iħobb ipappiħa (jitpaxxa u ma jagħmel xejn).

CARPET-WALK—mogħdija fuk il ħaxix.

CARPET-WAY — dawra bil ħaxix li ħallu mal ħitan ta għalka li tcun maħruta.

CARPHOLITE—mineral (gebla) li titfarrac, lewn it-tiben.

CARPING—tfittix tax-xagħra fil għagina, ta mancament jew ta ħtija.

CARPMEALS—drapp ordinariu.

CARPOLITE—frott ippetrificat, li jinsab gewwa il gebel (fossile).

CARPOLOGIST—carpologista, wieħed mħarreġ fil CARPOLOGY (ara).

CARPOLOGY—dac li studiu fil botanica li jittratta (jitchellem) fuk żrierah, mżiewed u frott.

CARPUS—il polz—rcobba ta żiemel.

CARRAGEEN—xorta ta ħaxix (ħass) tal baħar li jicber fuk ix-xtajta (jagħmlu minnhu il gelatina).

CARRAT—ara CARAT.

CARREL—vleġġa.

CARRIABLE—li jista jinġarr, jittieħed minn post għall jeħor.

CARRIAGE—carrozza, vagun, carru (ta canun) vieġġ, tagħbija, refgħa, trasport jew ġarr minn post għall jeħor, mgiba, katgħa; *carriage and pair*, carrozza taż-żewġ; *carriage and four etc.* carrozza b'erba etc. żwiemel; *her father keeps his carriage*, missierha għandu il carrozza tiegħu; *I shall have to pay the carriage of this*, jena icolli inħallas it-trasport (tal ġarr) ta dan. *He came down a second class carriage*, niżel minn vagun (tal vapur ta l-art) tas-seconda (classi); *she is a girl of an excellent carriage*, hia tifla ta mgiba (katgħa) mill aħjar.

CARRICK-BEND — rabta speciali ta abbord.

CARRIER—ġarrier, reffieħ, burdnar.

CARRION—ġifa, gisem jinten ta annimal mejjet; tal, jew li igħeix billaħam jinten tal igsma tal annimali mejtin.

CARRONADE—canun żgħir tal ħadid.

CARROT—zfunnarija.

CARROTY — ħamrani, lewn iz-zfunnarija.

CARROWS—lagħaba li jiggerrew fittorok (minn post għall iħor).

CARRUCA — l-isem li dari chienu jseiħu biħ il moħriet.

CARRY — iġġorr, tieħu minn post għall iħor, tkandel, tarfa, iggib, twassal. *I hate to carry about my things*, nobgħod inkandel l-affarijet tiegħi minn hawn għall hemm; *He always carries a pistol about him*, hua dejjem

igib pistola fukhu; *carry up the chair with you*, talla miegħec is-siġġu; *he tried to carry away* (jew *off*) *our horse*, ried jeħu (jisrak) iż-żiemel tagħna; *carry that table over*, ġorr, hu il mejda in-naħħa l-oħra; *when will they carry on this wall?* meta sejrin icompluh dan il ħajt? *The Boers intend to carry on the war to the end*, il Boeri għandhom f'rashom li icomplu il gwerra sa l-aħħar; *carry on, carry on my friend*, compli, compli ħabib; *he is now carrying trade in Tunis*, issa kiegħed jinnegozia (bin-negoziu) Tunes; *He does carry it high*, chemm jagħmilha (iżommha) ta cbir; *we expect the British to carry the day*, nistennew li l-Inglisi jirbħu (joħorġu rebbeħin); *I want to carry all before me*, irrid nissupera collox (ngħaddi it-tfixchil collu); *you are carrying yourself very well now*, kiegħed iggib ruħec sewwa ħafna issa; *let us carry through*, ejja nispiċċaw (din l-affari).

Carry-all—carrozza ħafifa b'erba roti li jistgħu jircbu fiha bosta nies.

Carrying—trasport, ġarr, twassal.

Carse—art mtajna, għammiela (li tista tiżra fiha) li icun hemm bejn ix-xtajtiet ta xi xmajjar.

Cart—carrettun; iġġorr bil carrettun; *you have put the cart before the horse*, kegħedt il carrettun kuddiem iż-żiemel (għamilt ħaġa kabel ma messec—ħaġa mhux f'loca).

Carte—carta, lista ta l-ichel f'lucanda.

Carte-de-visite—ritratt daks żgħir.

Carte-blanche — (bil Francis akra *cart blânx)* carta bianca — permess, setgħa li wieħed icollu li jagħmel li irid jew chif irid.

Cartel — manifest, sfida, stedina għal pattijiet bejn żewġ potenzi li icunu jiggwerraw contra xulxin għal bdil tal prigiunieri.

Carter—burdnar carrettunar, wieħed li isuk il carrettuni.

Cartesian—Cartesian tal filosofija ta *Des Cartes*; wieħed li jimxi fuk il filosofija ta *Des Cartes*.

Cartesianism — filosofija ta *Des Cartes*.

Cartful—tagħbija ta (mimli) carrettun.

Carthaginian—ta Cartaġni.

Carthamus—ħaxixa li il fjur tagħha jeħduħ għaż-żebgħa (tal ħwejjeġ).

Cart-horse—żiemel għal (ta) carrettun.

Carthusian—Certusin (patri).

Cartilage—karmuċa.

Cartilagineous - karmuci, ta jew bil karmuċa.

Carting—ġarr bil carrettun.

Cartographer—min jagħmel, ilesti il carti (tal captani) tal baħar.

Cartoon—disinn (pittura) stampa fuk carta hoxna—caxxa tal cartun.

Cartouch — (akra *cartûx)* — caxxa għal li scrateċ—bomba tal injam iccargata bil balal (priteuni); scartoċċ (disinn) f'li scultura.

Cartridge—scartoċċ.

Cart-rut—il canali li iħallu fl-art ir-roti ta carrettun.

Cartulary — archiviu, post fejn jinżammu ir-registri (il carti, documenti etc.)

Cartwright — carrettunar, min jagħmel il carrettuni.

Carucage—is-sengħa tal ħrit.

Carucate—art maħruta.

Caruncle—caruncolu, biċċa laħam imkabbsa, bħal żibġa jew felula.

Carve — tiscolpi, tnakkax, tkatta, tkassam fil mejda, tittrinċa — *carve this turkey*, katta (kassam) dan id-dundian.

Carved — scolpit, magħmul minn scultur.

Carvel—buzzieka tal baħar.

Carver—trinċatur, scultur; dac li ikassam tigieġa etc.

Carving—scultura, trinċar (tkattiħ jew tkassim tal laħam ta tigieġa etc.

Carya—xorta ta siġar tal America.

Caryatic } tal figuri tan-nisa li jusaw f'loc colonni biex fukhom iżommu guarniċun etc.
Caryatid }

Cartyatides—figuri, nisa, li jusaw f'loc colonni biex iżommu guarniċuni etc.

Caryopsis—frotta (niexfa) b'għadma jew b'żerrigħa waħda.

Casarca—xorta ta wiżża salvaġġa (fil pajjisi ta fuk tal Europa).

Cascabel—ir-ras ta canun cbir.

Cascade—cascata (fejn jaka l-ilma).

Cascalhia—l-art (it-trab) fejn isibu id-diamanti.

Case — caxxa, stoċċ, inforra, cas (tan-nom) ġrajja, fatt, biċċa; causa fil korti; tkigħed jew tagħmel gewwa caxxa, gio' stoċċ, jew gio' inforra—*I had some cases ordered for these chairs*, ordnajt ftit inforor għal dawn is-siggijiet. *This is a plain case*, dan cas (fatt jew biċċa) ċar; *what a strange case!* x'cumbinazioni! (x'cas stramb!) *This is a different case altogether*, din biċċa (affari) li ma għandha x'taksam xejn affattu—*the nominative case*, il cas nominativ; *what would you have done if you were in my case?* x'cont tagħmel chiecu cont f'lochi?

Cased — magħluk f'caxxa, fi stoċċ; infurrat jew micsi.

Case harden — tagħmel li scorċa, twebbes minn barra; tbiddel ħadid f'azzar.

Caseic—li gej mil ġobon.

Caseine—dac li bih isir il ġobon.

Case-knife—sicchina cbira (ta fuk il mejda).

Casemate—ħnejja, daħla jew arcata ma sûr.

Casement — tieka, finestrun, biċċappetti.

Caseous—tal ġobon.

Case-rack — caxxa tal istampaturi biex ikegħdu il caxex tat-tipi meta ma icunux jusawhom.

Casern—qwartier għas-suldati.

Case-shot—caxxa balal għal li sparar.

Caseum—bakta, ġobon frisc.

Cash—flus kabd, flus cuntanti; tħallas flus kabd, flus cuntanti; *cash-office*, l-ufficiu tal flus.

Cash-book — *libro cassa*, ctieb fejn jinżamm mictub xi flus daħlu u ħarġu.

Cashier—caxxier, wieħed li idaħħal (jircievi) u joħroġ il flus; tchecci minn post, tibgħat il barra; tiscarta.

Cashiering — tcheccija ta ufficial jew suldat mis-servizz għal condotta ħażina.

Cash-keeper — wieħed li għandu ħsieb (f'idejh) il flus.

Cashmere — caxmer (drapp magħmul mis-suf jew xagħar ta mogħża li tinsab fit-Tibet (paijis tal Asia).

Cash-note—nota, carta għall ħlas ta flus.

Cashoo—gomma ta siġra li tiċber fl-India.

Casing—inforra, chisi, infurrar bi drapp jew twavel.

Casino—dar fejn isir is-sfin; dar żgħira; casin.

Cask—bittija, barmil; tkigħed, timla gewwa bittija jew barmil.

Cask, Casque } caschett, elmu.

Casket—caxxa għal xi ħwejjeġ tad-deheb etc.; tkiegħed fil caxxi żgħar xi oggett tad-deheb etc.

Casleu—il għaxar xagħar tas-sena ta Lhud.

Casque—caschett, elmu.

Cass—tingassa, tisgrada, tibgħat il barra, tchecci minn post.

Cassation—tannulla, tħassar, tingassa; korti tal appell fi Franza.

Cassaware—ara Cassiowary.

Casselia—fjuri bħal verbena.

Casse-paper—carta maksuma (mkattgħa bir-rabta) miż-żewġ manetti ta cull naħħa (ta barra) ta riżma carta.

Casserole—cazzola; dawra ross li icun hemm f'cazzola, tagen etc.

Cassia—cassia, xorta ta ħwawar li jagħmlu minn koxra ta siġra.

Cassideous—magħmul bħal elmu wasagħ (jew miftuħ).

Cassimere — cażimir (drapp għall ħwejjeġ ta lbies etc.)

Cassino—isem ta logħba tal carti.

Cassiowary — xorta ta għasfur Indian ftit iżgħar mill li ngħama.

Cassock—suttana (ta kassis); capott ta suldat.

Cassocked—liebes bis-suttana (kassis); bil capott (ta suldat).

Cassonade—zocċor ordinariu (mhux rfinut jew ippurificat).

Cassoon—cassettun; paneu sfundat (tal bini).

Cast—xeħta; dakka; lakta; mgiba; forma (għamla) ta kampiena, statwa magħmula bil forma; tixħet, twaddab, tvenven, tissotta; tagħmel jew tixhet fil'forma, tfondi; *We cast anchor at day break*, xħetna l-ancra maż-żernik; *then they had to cast lots*, chellom imbagħd jagħmlu ix-xorti (bejniethom); *they will cast the bell next week*, sejrin ifondu jagħmlu il kampiena il gimgħa id-dieħla; *cast an account at once*, għamel cont dal wakt, *cast away what you have bad*, ixħet (armi jew waddab) dac li għandec ħażin; *why do you cast about your marbles?* għaliex kighed ixxerred l-hawn u l-hemm (ma cullimchien) il bocci tiegħec?; *cast up, now*, is-somma (għodd) issa; *on seeing him she cast down her eyes*, xħin rathu ibbaxxat għajneiha (xeħtet għajneiha fl-art); *With his words he cast us all down*, bi cliemu katgħilna kalbna (scoraggiena) ilcoll; *fowls cast down their feathers in autumn*, it-tigieg joforħu (iwakkgħu irrix) fill ħarifa; *she has cast off all shame now*; issa spiċċatilha il mistħija collha.

Castanea—is-sigra tal kastan.

Castanet—castanjoli.

Castaway — wieħed sdingat, minsi, abbandunat jew mitluk.

Caste—gens, casta, razza nies (Indiani) magħżula.

Castellan—castellan, sid il castell.

Castellany—castellanja; renta (sinjurija) ta castell.

Castellated—bit-turretta bħal castell.

Castellet—castell żgħir.

Caster—wieħed li jixħet iwaddab, fundatur, min ifondi, jew li jagħmel fil forma kampiena, statwa etc., min jagħmel il calculu jew igħodd; caxxa etc. biex troxx minnha (bħal dic tal bżar etc.); rota bis-sakajn ta sufà, pultruna etc.

Casters—caxxa bit-tokob għall fliexchen.

Castigate—ticcastiga, ticcorriegi.

Castigation—castig, tgħakkis.

Castigator—min jiccastiga, igħakkes.

Casting—xħit, twaddib.

Casting-house—funderija.

Casting-net—xibca, terrieħa (għal ħut).

Casting-vote—il vot li bih il president ta cunsill etc. jagħleb in-numru, meta il voti tal cunsiljeri (taż-żewġ partiti) icunu daks wieħed; il vot decisiv.

Cast-iron—ħadid fondut.

Castle—castell, borġ, għalka, *castles in the air*, castelli in aria (torbot fir-riħ).

Castled—armat, mdawwar bil castelli.

Castlery—gvern ta castell.

Castlet—castell żgħir.

Castle ward—taxxa, ħlas, biex jinżamm castell, bil għassa etc. tiegħu.

Castling—rimi; li jarmi.

Castor—castôr (annimal); cappell tal castôr.

Castor-oil—żejt tar-riġġnu.

Castor—roti tas-sakajn tal imwejjed, sufanijiet, siggijiet etc.

Castra — campijiet, quartieri tassuldati.

Castrate - issewwi, takta, ticcastra.

Castrato—ara Eunoch.

Castrel—xorta ta seker.

Castrensial } tal camp jew quartier
Castrensian } tas-suldati.

Casual—ta bla ħsieb, accidentali.

Casualties — accidenti, casualità, bcejjeċ ta bla ħsieb, li ġrau b'cas (għax il cas gie hecc).

Casuist—wieħed mħarreġ fil Casuistry (ara).

Casuistry—għerf ta caswista, jigifieri ta wieħed mħarreġ filli jicxef (isib u jara) casi tal cunxienza.

Casus-belli (bil Latin) cas tal gwerra—quistioni li titlob (li tkankal jew li iggib) gwerra.

Cat—kattus, kattusa; *he-cat*, kattus; *she-cat*, kattusa; *musk cat*, zibellin (kattus tal misk); *cat o'nine tails*, disciplina, flagell; *they are living now like cat and dog*, daż-żmien (issa) kegħdin jiftehmu bejniethom (igħixu bil paci); *he is now turned a cat in pan*, kaleb issa, dâr, ma għadux fil partit li chien (biddel il partit); *it is raining cats and dogs*, nieżla xita daks iċ-ċagħk.

Catabasion—camra għar-reliqui.
Catachresis – ara Metaphor.
Catachriston—dlic (dûa) medicina.
Cataclysm –diluviu, għarka ta l-ilma, banju li isir billi terħi salt ilma jinżel fukec.
Catacomb—catacombi, post fejn jidfnu taħt l-art.
Catadioptric / Catadioptrical—li jitfa id-dawl.
Catadrome — macina, macna biex ittalla u tnizzel tgħabi (tokol) cbar.
Catafalco—(bit-taljan) catafalc, tumlu.
Catagraph—il ħżuż ta barra (l-ewwel ħżuż, il contorni) ta pittura (disinn).
Catalectic—niekes, vers niekes sillaba (għandu sillaba nieksa milli imissu icollu).
Catalepsy — sveniment, telfa tassensi, għaxwa.
Catalogue — catalgu; tagħmel catalgu jew lista ta l-ismijiet ta cotba, oggetti etc.
Catamaran—xorta ta ċattra.
Catamountain—kattus salvaġġ.
Cataphract—ragel fuk iż-żiemel liebes bl-armar collu.
Cataplasm—ġbara, cataplażma.
Catapult—macna (militari) għattwaddib tal ħaġar.
Catarat — cataratta, cascata, post fejn jaka l-ilma; cataratta jew panna tal għajn.
Catarrh—catarru, li tneħħi mill imnieħer meta icolloc flissioni; riħ.
Catarrhine — xorta ta ghedmejmuni.
Catastasis—għajdut (cliem jew discors) ta predicatur fuk ħaġa.
Catasterism—catalogu (taksim) tal għadd jew gzuz tal cwiecheb.
Catastrophe—catastrofi, ħsara, disgrazia.
Catblock—buzzell doppiu għas-salpar tal ancra.
Catch –kabda, kbid; takbad, tieħu, tircheb marda, tittieħed, tintricheb (marda); *he tried to catch hold of me*, ta is-salt biex jakbadni; *you are sure to catch a cold*, sgur tieħu riħ; *this won't catch fire*, dana ma jakbadx (ma jeħux in-nar); *the catch of the door came off*, il pum (il kabda, mnein takbad) tal bieb inkala, hareġ; *put a new catch to the door latch*, għamel muntunett ġdid fil-lucchett tal bieb; *he is* jew *he is lying upon the catch*, kiegħed lest għas-salt (moħbi biex jati is-salt).
Catchable—li jista jinkabad.
Catcher—kabbàd, wieħed jew haġa li takbad.
Catchfly—isem ta ħaxixa.
Catching—kbid, rchib ta marda, li jittieħed (mard) li jintricheb.
Catch land—art li ma jafux ta liema parroċċa tcun.
Catch penny — ctieb li ma jiswa xejn, mhux interessanti, li isir biss biex min jistampah jakla xi sold minnu; magħmul biss għal klieħ ta xi sold; li ma jiswa għal xejn.
Catch up–zalza magħmulha mill fakkigħ—zalza piccanti.
Catch-word – chelma li tcun mictuba isfel fl-aħħar tal pagina, u li bigha stess tarġa tibda il pagina l-oħra.
Catechetic / Catechetical—magħmul bil mistoksija u it-twegiba (bid-domandi u ir-risposti)
Catechetics — (is-sengha) it-tagħlim bil mistoksija u it-twegiba.
Catechism—catachismu, tagħlim bil mistoksija u it-twegiba; ctieb tal bidu (elementari).
Catechismal—ara Chatechetical.
Catechist—catechista, min igħallem bil mistoksija u it-twegiba.
Catechize — tgħallem bid-domandi u ir-risposti.
Catechumen — catecumenu, wieħed li ghadu fil bidu tat-tagħlim tar-Religion Nisranija.
Categorical—li kigħed sewwà, chif imissu, wara xulxin.
Categorize — tkigħed fil categoria, fejn imiss wara xulxin.
Category—categorìa, ordni taksim ta idei etc. wara xulxin, f-locom.
Catelectrode — il pol negativ ta batterija (elettrica).
Catenarian—tal, jew bħal cátina.

CATENATE — tgħakkad, torbot bil malji tal catina.

CATENATION—għakda, rabta (bil catina).

CATENULATE—magħmul bħal catina.

CATER—tipprovdi, taħseb għall, jew toħroġ l-ichel; min jaħseb biex jipprovdi (iservi) l-ichel; il *quattro* (l-erbgħa) tal carti tal-logħob u tad-dadi.

CATERER—provditur, dac li jaħseb biex jipprovdi (iservi) bl-ichel.

CATERESS—mara li taħseb biex tforni (isservi) bl-ichel.

CATERPILLAR—duda (tal ħaxix etc.)

CATERWAUL—tnewwaħ bħal ktates.

CATERWAULING—tnewwiħ ta kattus; tnewwiħ bil-lejl.

CATES—provisionijiet tal ichel, affarijet tal ichel.

CAT-EYED—li ghandu għajneih bhal tal kattus; li jara fid-dlam (bħal ktates).

CAT-FALL—dic ic-cima li biha iżommu l-ancra imtellgħa mal cubija.

CAT-FISH—il gattarell etc. (ħut).

CATGUT — watar, msaren tal annimali mnixxfin u magħmulin cordi (tal violin etc.)

CATHARINE-WHEEL — raddiena ta giogdifogu.

CATHARIST—wieħed li għandu (jew li igħejd li għandu) purità cbira; min ighejd li hu saħ (pûr) sewwa.

CATHARPINGS — cimi biex iżommu stisi sewwa is-sarsi.

CATHARSIS — l-ippurgar (meta tnaddaf jew tneħħi minn gio fic).

CATHARTIC—li jipporga, li tnaddaf (medicina).

CATHARTINE — il purgar tal werak tas-sêna.

CATHEAD—isem ta fossile, xorta ta tuffieħa cbira; dic il biċċa njam li tcun maħruġa il barra fi prua ta bastiment; argnu żgħir (ta dawc li jaħdmu fil barrieri).

CATHEDRA—catedra, post, loc, siġġu ta professur, jew ta xi autorità (cmand) bħal dac ta Mħallef etc.

CATHEDRAL—catidral, cnisia ewlenia ta diocesi fejn icun hemm it-tron tal Iskof.

CATHERECTIC — causticu (ilma li jaħrak jew jecol il felul).

CATHETER—cannol, tubu rkiek, biex bieh ineħħu l-urina mill buzzieka (ta xi ħadd li icun marid).

CATHETUS — linia perpendiculari (wiekfa dritt ċomb, arbu'ata).

CAT-HOLES—tokob tal cubia tal bastiment, biex bihom jiġbed biex jittracca mill poppa.

CATHOLIC—cattolicu, universali, generali, jew ma cullimchien; *The Catholic Church*, il cnisia cattolica.

CATHOLICISM — cattolicismu, ir-religion cattolica.

CATHOLICIZE—issir (tagħmel) cattolicu.

CATHOLICON—medicina (duwa) universali, *panacea*.

CATHOLICOS—il patriarca tal cnisia Armena.

CATHOOK - ganċ cbir għall buzzell.

CATKIN—fiocchi, mazzi fjuri, ta xi siġar.

CATLIKE—bħal kattus.

CATLING—sicchina li biha ikattgħu it-tobba (il chirurghi).

CATLINGS — msarem mnixxfin tal annimali li jusaw għall cordi ta violini etc.

CATMINT—xorta ta nagħniħ.

CAT NIP—ħaxixa li għanda il werak tagħha ifuħ (li fiħ riħa kawwija).

CATODON—il baliena li minnha isir ix-xama.

CATONIAN—li jixbeh lill Cato; seriu, gravi.

CAT-O-NINE-TAILS — disciplina flagell b'disa' frieghi (swiegħel).

CATOPTER / CATOPTRON — strument tal ħgieġ biex jaraw bieh (għal għajnejn).

CATOPTRICS — cattotrica (xienza tal refrazioni li jaraw il għajnein.

CATPIPE — suffara; tisfira, għajta b'suffara.

CAT ROPE—ic-cima li iżżomm l-ancra mal bastiment minn fuk wiċċ l-ilma.

CAT'S EYE — ħaġra preziusa tlekk (tilma) li isibu fil gżira ta Ceylon.

CAT'S FOOT — ħaxixa (pianta) bħal liedna.

Cat sup—isem ta zalza li issir mil fakkigħ.

Cattle—bhejjem (li jirgħau) bħal ma huma il bakar, in-ngħaġ u 'l mgħoż; *black cattle*, laħam il fart (gniedes u bakar); *cattle house, cattle shed*, razzett.

Caucus—(fl-America) ġabra ta nies (eletturi) biex jagħżlu il candidati biex isiru capijet tal uffiċi (dipartimenti) tal gvern.

Caudal—ta (jew bhal) demb ta annimal.

Caudate / Caudated — bid-demb, magħmul bħal demb.

Caudex (plural Candices)—zocc ta pianta jew ta siġra (fil botanica).

Caudle—xorb sħun, xi ħaġa sħuna għax-xorb (li jatu lill marid) bħal ma hu imbit etc.

Cauf—barrada.

Caught — temp passat u particip passat tal verb *catch*, jena etc. kbadt; makbud.

Cauk — xorta ta ħaġra li takbat, bħal cubrit.

Cauker—alzatura (għolia) f'difer iż-żiemel biex ma jiżlokx.

Cauking — takta il minċotti minnofs.

Caul—xibca għax-xagħar; mendil.

Caulet—xorta ta caboċċa.

Cauliferous — biz-zocc, li għandu iz-zocc.

Cauliflower—pastarda.

Cauline—(fil botanica), taz-zocc.

Caulis—zocc tal ħaxix.

Caulk—tirraspa (tħarrax) ngħal jew difer ta żiemel biex ma jiżlokx.

Caulocarpous—(fil botanica) siġar li jagħmlu fjuri u frott fiz-zocc.

Cauma — deni, sħana (ħruk) tad-deni.

Caumatic—tad-deni (tal marda tad-deni).

Causal—ta causa, ta caġun.

Causality—dac li igib il causa, jew il caġun.

Cause—causa, ħabba, caġun, ħtija; iggib; tgħamel, tcun ħtija; tcun caġun ta; *cause this to be done*, ġagħal (għamel b'mod) li dan isir; *you are the cause of this loss*, inti il caġun (il causa) ta din it-telfa (mħabba fic saret din it-telfa); *The First Cause*, Alla l-Imbierec.

Causeless — bla ħtija, bla causa, inġust.

Causer — min icun caġun jew il causa.

Causeway / Causey — banchina, ħajt magħmul biċ-ċagħk etc. biex iżomm (rpar) għal mogħdia (trick); triek cbira.

Causidical—ta avucat jew ta min li jiddefendi causa.

Caustic — causticu, dua taħrak il-laħam; li jaħrak, li iwaġġa; li inigghes bi cliemu.

Causus—deni kawwi.

Cauter—ħadida tal ħruk, li taħrak jew ticwi biha.

Cauterant—ħaġa li taħrak.

Cauterization — ħruk, chiwi ta xi ħaġa (laħam ta żiemel etc.)

Cauterize—taħrak, ticwi b'ħadida.

Cautery—ħruk, chiwja b'ħadida jew b'xi duwa li taħrak.

Cauthee—drapp Indian ordinariu.

Caution—deħen, għakal; twiddiba, tgħarrifa; twiddeb, tgħarraf.

Cautionary—mogħti bħala pleġġ; li iwiddeb, li igħarraf.

Cautioner—min iwiddeb, igħarraf.

Cautious—ħajjen, b'għajnejh miftuħa, mistenbaħ, attent; bid-deħen.

Cavalcade—cavalcata — ħafna nies wara xulxin rechbin fuk iż-żwiemel.

Cavalier—suldat fuk iż-żiemel, cavalier; klubi, curaggius, meħjiel; xorta ta sûr (għal canuni) mibni il gewwa, f'fortezza.

Cavalierly—ta cavalier, ta ragel kalbieni, bravu, curaġġus.

Cavallard—salt bgħula jew żwiemel mexjin.

Cavalry—cavlarija, suldati fuk iż-żwiemel.

Cavatina (bit-taljan)—cavatina, biċċa musica żgħira.

Cavation—taħfir tal art (fl-art) għal xi cantina etc.

Cave—għâr, għorna, grotta; tgħammar f'għâr, li grotta; tħaffer, takta għâr jew grotta.

CAVEA—li stalel ta anfiteatru.

CAVEAT — (fil-ligi) twiddiba, avvertenza biex iżżom (iddawwar jew tieħu) benefiziu ta abbati; avvertenza, ammonizioni, twiddiba.

CAVEATING — (fli żghirma) it-tibdil jew il bidla li tagħmel bix-xabla etc. min kagħda għall oħra.

CAVERN – għâr, għorna, grotta.

CAVERNED—collu għerien.

CAVERNOUS—mħaffer bħal ghar.

CAVERNULOUS — mimli (collu) għerien żgħar.

CAVETTO (bit-taljan)—cavetta (bħal dic tal ħut).

ÇAVENDISH—xorta ta tabacc (ta li sticca).

CAVIARE—cavjar, bajt tal ħut (cbir) immellaħ (imkadded).

CAVIL—tchewtil; ix-xagħra fil għagina; tchewtel (iggib scusi) tfittex ix-xagħra fil għagina.

CAVILLER — chewtiel, minn dejjem jara x'jakla, igib li scusi, ifittex ix-xagħra fil ghagina.

CAVILLING—tfittix (tfittex) ix-xagħra fil għagina, issib dejjem xi tgħejd biex tiggieled etc.

ÇAVILLOUS—collu tchewtil, oggezionijiet, scusi.

CAVIN—ħofra (wesgħa) li jistgħu jokogħdu fiha (mħârsin) is-suldati.

CAVING—tiġrif, twakkigħ ta sakaf (arcata) ta mina jew barriera.

CAVITARY—duda li tghix gewwa xi ħaġa.

CAVITY—ħofra, tokba, ghorna.

CAW—tgħajjat bħal ċawla.

CAWING—il għajjât taċ-ċawl.

CAWKER—ara CALKER.

CAWKY—ta,jew bħal grampun f'nagħla ta żiemel.

CAXOU—koffa trab tal metall lest għal għażla (għal purificar).

CAYELAC—xorta njam ifuħ li jinsab fis-Siam (Asia).

CAYENNE—xorta ta bżar (tal carta) jaħrak ferm.

CAYMAN—cajman (xorta ta cuccudrill american).

ÇAZIO—mħallef Torc (Maumettan).

CAZIQUE—Cap Indian (superiur) tal America ta fuk.

CAZZON—ħmieġ tal bakar niexef li jużaw għan-nar (biex jaħarkuh).

CEASE—tħalli, tiekaf, takta, tiscot, tispiċċa, ittemm tlesti; *when will you cease to complain?* meta sejjer tiscot (tiekaf, tispiċċa, etc.) mit-tghemghim? *they have ceased working*, spiċċaw (wakfu) mix-xoghol.

CEASELESS—li ma jiscot (jekaf) katt, li dejjem sejjer.

CEASING—twakkif etc.

CECITY—għama.

CECOGRAPH—tħejjia (apparat) għal chitba għal għomi.

CECUTIENCY — bidu ta għama, bejn għama u mehux.

CEDAR—cedru (siġra taċ-cedru) dejjem tħaddar) njam taċ-cedru.

CEDARN—tas-siġra taċ-cedru.

CEDE—twelli, terħi, icciedi, titlak.

CEDILLA—sinjal bħal virgola (,) li ikegħdu taħt il-littra *c* (ç) biex tinkara *s*.

CEDRINE—tas-siġra taċ-cedru.

CEDRIUM—raża (gomma) tas-siġar tac-cedru tajba wisk għal mal cotba biex ma tmisshomx il camla.

CEDRY—tal-lewn taċ-cedru.

CEIL—tkigħed jew tagħmel soffitt; ticsi sakaf minn gewwa.

CEILING—soffitt, sakaf—il wiċċ ta fuk ta camra.

CEINTURE—cinturin, faxxa (tal ħarir etc.) tal kadd.

CELATURE—incisioni, (is sengħa tal incisioni).

CELEBRANT—celebrant, dac li jiccelebra (ikaddes etc.)

CELEBRATE—ticcelebra, tissolennizza, tkaddes, tfaħħar.

CELEBRATED — mfaħħar, msemmi, celebri.

CELEBRATION — tifħir, tkaddis, sollennità.

CELEBRATOR—min, jew dac li jiccelebra etc.

CELEBRITY—fama, isem, celebrità; *he is a man of great celebrity*, hua ragel ta fama cbira.

Celeriac—xorta ta crafes.
Celerity—ħeffa, għaġġla cbira.
Celery—crafes.
Celestial—tas-sema, kaddis, min kiegħed fis-sema.
Celestine—patri Celestin, sulfat ta li stronziana (mineral).
Celiac—taż-żakk.
Celibacy—il ħajja (li stat) tal għażeb (ta dac li mhux miżżewweġ), celibat.
Celibate } għażeb (wieħed mhux
Celibatist } miż-żewweġ).
Celibite — patri, min hu mogħti għac-celibat (li mhux għaż-żwieġ).
Celidography - descrizioni tat-tbajja li hemm jidru fix-xemx.
Cell—cella, ħofra, camra.
Cellar—cantina.
Cellarage—loc, post għal cantini, daziu (ħlas) tal ħwejjeġ li jinżammu merfugħa f'cantina.
Cellarer—min għandu ħsieb tal (imbejjet etc.) tal cantina.
Cellaret — caxxa etc. bit-tokob, postijet għal fliexchen.
Cellarist—dac li f'cunvent icollu il ħsieb tal imbejjet.
Cell-bred—imrobbi f'cantina.
Cellular—bic-celel żgħar.
Cellulated—magħmul bħal celel jew cmamar żgħar.
Cellule—cella żgħira.
Celluliferous — li jagħmel celel żgħar.
Cellulose—is-sustanza jew dac li minnu huma mgħamulin il ħjut tal werak.
Celsitude—għoli.
Celt—Celti, l-ewlenin nies tal Italia, Spanja, Franza u 'l Brittanja (Inghilterra).
Celtic—celticu, taċ-Celti, lsien (lingwa) taċ-Celti jew Celtica.
Celticism—idioma usu jew drawwa taċ-Celti.
Cement—siment (cement) taħlita ta gir ramel u ilma li tgħakkad gebel etc. flimchien; rabta, għakda; tgħakkad, torbot flimchien.
Cementation — għakda, twaħħila flimchien.
Cemented — magħkud bis-sement jew bil ħbeberija.
Cemetery—cimiteru.
Cenatory—tac-cena.
Cenobite—cenobita (patri).
Cenoby—cunvent, loc fejn nies (patrijiet) igħejxu flimchien (comunità waħda).
Cenotaph—monument (gebla etc.) tifchira ta wieħed li icun midfun f'post (x'imchien) ieħor;
Cense—tfewwaħ bi rwejjaħ ifuħu; cens, jew ħlas pubblicu.
Censer—censier.
Censor—censur (minn jifli biex jiccundanna dac li icun ħażin); magistrt ta Ruma antica.
Censorial } tac-censur, sever, kalil,
Censorian } li iżomm is-siccajr.
Censorious - sever, dejjem lest, jifli biex isib xi ħtija, tort etc.
Censorship—l-ufficiu, l-impiegh ta censur, jew ta min jiccundanna dac li icun ħażin (wara li icun flih).
Censual—ta censiment (jew cens).
Censurable—li ħakku censura, ta min jiccundannah.
Censure— censura, fili (minn *tifli*), ċanfira, ħakk, ticcundanna (bħal ma tagħmel il cnisia) tagħmel ħakk.
Census — censiment, cens, għadd tan-nies collha li icunu f'renju etc.
Cent—mia, *I borrowed 300 sovereigns at 5 per cent (5 % jew 5 p.c.)* issellift 300 lira bil-5 fil mija (mgħax).
Centage—rata, ħlas cull mija.
Centaur—centauru, mostru, favulus (tal ħrejjef); dac li jitfa il vleġġa (fiz-Zodiacu).
Centaury—pianta, ħaxixa ta bosta xorta.
Centenarian — bniedem li għandu mitt sena.
Centenarius—ta cull mitt sena.
Centenary — centenariu, żmien ta mitt sena.
Centennial—ta mitt sena, jew li fih mitt sena.
Centering—l-arc, il mudell tal injam li fuku jibnu ħnejja.
Centesimal—ta minn mija waħda; wieħed minn mija; centesimali.

Centesimation — castig militari (tas-suldati) ta wieħed f'mija.
Centicipitous — li għandu mitt ras.
Centifidous — mkassam f'mitt biċċa.
Centifolious - li għandu mitt werka.
Centigrade — mkassam f'mitt grad.
Centigramme — centigramma.
Centiloquy — discors (cliem) għall mitt darba.
Centime (akra *sentîm)* — centesimu, il mija waħda ta Franc, jew ta xi ħaġ'oħra.
Centimetre — centimetru (chojl Francis) il mija waħda ta metru.
Centinel — ara Sentinel.
Centiped — centupiedi (dudu b'ħafna sakajn).
Centner — pis ewlieni li jusaw il periti tal użin jew il catapani.
Cento — bcejjeċ ta bosta auturi u mgħakkdin flimchien, f'componiment wieħed.
Central — centrali, tan-nofs.
Centralism — centralismu; li tcun centrali jew fin-nofs.
Centralization — mgiba (meta ig-gib fin-nofs.
Centralize — ticcentralizza, iggib fin-nofs.
Centre — nofs; tkigħed, tagħmel fin-nofs; twakkaf fuk...
Centre-bit — golja (ta rebecchin).
Centre-piece — centru (ta fuk mejda), golja ta rebecchin.
Centres — il fond ta biċċa drapp jew ta xall.
Centric }
Centrical } centricu — tan-nofs.
Centricity — centricità; li tcun fin-nofs.
Centrifugal — centrifugu; li joħroġ jew jitbigħed min-nofs.
Centrine — isem ta ħuta.
Centripetal — li tiġbed, li tagħmel għan-nofs.
Centripetency — gibda għan-nofs jew lejn in-nofs.
Centrobaric — taċ-centru tal gravità.
Centrolineal — il ħżuż ta linji li jiġbdu collha lejn pont wieħed (lejn centru wieħed); strument biex tiġbed (tħożż) bih il-linji.

Centry — ara Sentry.
Centumvirate — il gvern ta mitt ruħ.
Centumviri — il mitt mħallef tar-Repubblica Rumana.
Centuple — centuplu; għall mitt darba; tcattar għall mitt darba.
Centuplicate — tcabbar għall mitt darba.
Centurial — ta seclu (mitt sena).
Centuriator — cronologista, wieħed li ikassam iż-żmien bil mitt sena.
Centurion — centuriuni, ufficial Ruman li chellu il cmand ta mitt suldat.
Centurist — ara Centuriator.
Century — seclu (mitt sena).
Ceorl — ragel (min-nies baxxi) tal Anglo-Sassoni.
Cepevorous — li igħix bil basal biss.
Cephalalgic — medicina li ticcalma l-ugigħ ta ras; tal ugigħ ta ras.
Cephalalgy — l-ugigħ ta ras.
Cephalitis — infiammazioni tal moħħ.
Cephaloextractor — mkass (biċċa għodda) tal kabla.
Cephaloid — magħmul bħal ras.
Cephalopod — annimal mallusc (gismu artab).
Cephalopoda — annimali ta gisimhom artab li għandhom subgħaj-hom etc. ma dwar rashom.
Cephalous — bir-ras.
Cephus — ciefa (tajra bħal gawwija).
Ceraceus — tax-xama, bħal xama.
Cerago — l-ichel tan-naħal, ħobs in-naħal.
Cerambic — duda, bħal wirdiena.
Ceramic — tal fuħħar jew xakkuf.
Cerasine — gomma tas-siġar taċ-cirasa u tal pruna.
Cerastes — lifgħa bil krun.
Cerate — incirata (taħlita) ta xama, żejt etc.
Cerated — incirat jew micsi bix-xama.
Ceraunics — ix-xienza (li studiu) fuk is-sħana u l-elettricità.
Ceraunite — tempesta bis-sajjetti, xebgħa sajjetti.
Cerberean — ta Cerberus (ara).

CERBERUS — cerberu, il chelb tal għassa tal infern (li isemmu fil ħrejjef).
CERE—tincira, ticsi bix-xama.
CEREAL—cereali; tal kamħ (kmuħ).
CEREBEL—biċċa mill moħħ.
CEREBELLUM—il moħħ żghir.
CEREBRAL—tal moħħ.
CEREBROSE—b'moħħu marid, miġnun.
CERECLOTH — drapp incirat (incirata).
CEREMENT—incirata li dari chienu jusaw meta jibbalzmau lil xi ħadd.
CEREMONIAL — ceremoniali, tac-cirimonia (tar-rit esteru jew ta barra).
CEREMONIOUS — collu cumplimenti, jew cirimonji.
CEREMONY — cirimonia, osservanza, rit esteru jew ta barra (li jidher).
CEREOLITE—mineral donnu xama.
CEREOPSIS—tajra tal Australia bħal wiżża.
CEREOUS—tax-xama, bħal xama.
CERES—Cerere, alla falz tal kamħ jew tal biedja; isem ta pianeta (chewcba) żgħira li chixfu fis-sena 1801.
CERF—ċaccar, rozz.
CERILLA—ara CEDILLA.
CERNUOUS—li niezel, mdendel.
CEROGRAPHY — is-sengħa tal chitba fuk jew fix-xama.
CEROON—balla tal gild.
CEROPLASTIC—magħmul figuri taxxama; is-sengħa tal mudelli tax-xama.
CERRUS—balluta morra (siġra).
CERTAIN—ta ta-bil-ħakk, sgur, tassew, cert; xi, certu *are you certain?* Inti sgur? *I am not quite certain*, jena m'iniex sgur (cert) sewwa, *a certain person*, xi ħadd (certa persuna).
CERTAINTY—il verità, bla ebda dubiu.
CERTIFICATE — certificat, attestat, xhieda bil mictub (mictuba) fuk l-imgiba jew capacità ta xi ħadd.
CERTIFIED—magħmul sigur; iccertificat.
CERTIFIER—dac li jiccertifica, min jagħmel ic-certificat.
CERTIFY—ticcertifica, tixhed bil chitba fuk il capacità jew l-imgiba ta xi ħadd.
CERTORIARI — digriet, ordni li mil korti ta fuk jimbgħat għall korti ta isfel biex jinbagħtu dauc id-documenti (carti) ta causa li icun hemm sejra tittratta ruħħa (fil krati ta fuk).
CERULEN / CERULEOUS } ta lewn is-sema; iċħal.
CERULIFIC—li jagħmel culur iċħal.
CERULINE—blù (culur iċħal) maħlul fl-acidu (sulfuricu).
CERUMEN—il ghacar tal widnejn.
CERUSE—buruk,trab abjad taċ-ċomb, carbonat taċ-ċomb, bianchett.
CERUSED—maħsul bit-trab taċ-ċomb, (bil bianchett).
CERVICAL—tal għonk.
CERVINE—tac-cerv.
CERVIX—il biċċa ta wara tal għonk.
CESIOUS—ta lewn caħlani griż.
CESPITOUS—ta art bil ħaxix, bil paljetti tal ħaxix.
CESS—taxxa, ħlas ta flus.
CESSANT—li jiscot.
CESSATION — sicta, twakkifa ta xogħol, ugigħ etc., tmiem.
CESSER — twakkifa, sicta tħollija, (min tħalli) trascuraġni.
CESSIBLE—li iciedi, li jirrendi.
CESSION—tulija (min twelli) għati, cessioni.
CESSIONARY—li iwelli, jati jew iciedi.
CESSOR—dac li jittrascura għal tant żmien li jagħmel xi dmir etc.; assessur, dac li jintaxxa jew jiġbor it-taxxi.
CESSPOOL—fossa ta canal etc.
CEST—ħżiem, cinta, cinturin, (tannisa).
CESTRIAN—ta *Cheshire* (contea tal Inghilterra).
CESTUS—ħżiem (rabta) cinturin li jintlibes (min-nisa) fit-tieg.
CESURE—taksima, mistrieħ (fil kari) ta vers, ta stanza jew strofa fil poesia.
CATACEA—ir-razza collha tal balieni, u 'd-dniefel.
CETACEAN / CETACEOUS } tac-cetacci (tar-razza tal baliena).
CETIC—li isir mix-xaħam etc. tal baliena.
CETOLOGY—li storia naturali ta fuk il baliena.

Cevadine—il-lamtu li isir mix-xghir.
Chacoon—żifna (spanjola).
Chafe — sħana li issir bil għerik (billi tgħorok); għadba (minn *tagħdab*) corla, saħna; issaħħan (bil għerik), tgħaddab, tati saħna, jew corla, tisħon (bil għerik), tgħadab, titfettet, tieħu saħna.
Chafe—xorta ta wirdiena.
Chafery—xorta ta forġa tal ħad dieda.
Chafe-wax — l-impiegat (li icun hemm mal cancillier) li icollu ħsieb ilesti ix-xama għas-sigilli.
Chaff—ħliefa.
Chaffer—tiggebbed fil prezz, tnakkas, ticcorda (f'negoziu etc.); mercanzija.
Chaffering—tiftiħem fi prezz għaxxiri jew beigħ.
Chaffery—trafcu, negoziu.
Chaffinch—sponsun.
Chaffless—bla ħliefa.
Chaffy—bħal ħliefa; li ma jiswa għall xejn.
Chafing—għerik, għadib; tmasħin tfettit.
Chafing-dish — bħal gradilja biex isaħħnu, jew iżommu fukha sħun, il-laham.
Chagreen—gild iccuscsat.
Chagrin—buri, dieka; tħanfis, tagħmel il buri, iddejjak, tħanfes.
Chain — catina, sensiela, manetta, (rbit għal idejn etc.) issensel, ixxecchel, torbot b'catina, tagħmel rsir, tjassar.
Chainless—m'hux marbut, bla siccajr.
Chain pump—pompa cbira li jcun hemm abbord ta bastimenti cbar.
Chain shot—catina bil balal midmumin.
Chain stitch—pont (tal ħjata) bħal catina, pont catinetta.
Chair—siġġu, suġġetta.
Chairman — il president ta cumitat etc.
Chaise — caless, carrozza b-zewġ roti.
Chairweb—xorta ta serriek.
Chalastics—medicini li iħollu.
Chalcedony—ħaġra preziusa għaċċrichet etc.
Chalcographer—incisur ta fuk ir-ram, min jincisi ir-ram.
Chalcography — is-sengħa tal incisioni fuk ir-ram.
Chaldean—tal Caldea.
Chaldaic—caldajc, lsien, il-lingua tal Caldea.
Chaldron—chejl Inglis tal kmuħ li jasa 36 *bushel*.
Chalet (akra *xalè)* — għarix ta li Svizzeri.
Chalice—calci; tazza.
Chaliced—bil calici (bħal fiuri).
Chalk—gibs; tħożż bil gibs.
Chalky—tal gibs, bil gibs, abjad.
Challenge—sfida, sejħa jew stedina għall ġlied; tisfida, tistieden jew issejjaħ għall ġlied; tgħajjat minn gej (bħal ma tagħmel is-sentinella) *sentries have orders to challenge after midnight*, is-sentinelli għandhom l-ordni li igħajtu "*who comes there?*" min gej hemm? wara nofs il-lejl.
Challis—drapp rkiek fin, bħal musolina għall lbiesi tan-nisa.
Chalybeate—mimli (collu) ħadid; ilma li fiħ il ħadid (il ferru).
Cham—ir-re tat-Tartarja (Asia).
Chamade — ċamata, sejħa, (sinjal) bit-tambur.
Chamber—camra, għorfa; tgħalak gewwa camra jew gewwa għorfa.
Chamber council—cunsill privat sigriet.
Chambering—disculaġni, disonestà, sfrenar.
Chamberlain—camrier maġġur, *the Chamberlain of London*, l-ewlieni camrier jew it-tesorier ta Londra; *Who is the chamberlain of this inn?* min hu il camrier (ir-ragel li għandu ħsieb issodod) f'din il-lucanda?
Chamber-lye—aurina, bewl.
Chambermaid—camriera, il mara li iddur b'is-sinjura tlibbisha u is-serviha.
Chambre-pot—aurinar.
Chameleon — camaleonte, annimal bħal gremxula li ibiddel il-lewn.
Chameleonize—tibdel f'bosta lewnijiet.

CHAMFER—ċamfrin, tgħaddi takta ċamfrin (canal).

CHAMFERING—issinn il għodda, (furmatur etc.)

CHAMFRAIN — testiera, armar għal ras iż-żwiemel.

CHAMOIS—(bil Francis, akra *xamuà* camoxxa (xorta ta mgħoża).

CHAMOIS-LEATHER—camoxx, gild tal camoxxa.

CHAMOISITE—trab (jew ossidu,sadid) tal ħadid.

CHAMP—tghiddem, tomgħod, tgherrem, tmeċlak; wiċċ (ta mejda ect.) ftit imżerżak.

CHAMPAGNE—xampanja (imbit).

CHAMPAIGN—campanja, wesgħa, witja cbira.

CHAMPER—gherriem,wieħed li ighiddem, jomgħod, jew imeċlak.

CHAMPERED—mżerżak lejn ix-xifer, iċċamfrinat (bħal furmatur ċana, etc.)

CHAMPERTOR—wieħed ħati tal CHAMPERTY (ara).

CHAMPERTY — żamma (li iżżomm) causa, quistioni fit-tûl (għal żmien) bil patt li icolloc sehem fil kliegħ (biex jirrendilec il kliegħ).

CHAMPIGNON—xorta ta fakkigħ.

CHAMPION—gellied prim, wieħed li għas-saħħa ma jicsru ħadd, l-ewlieni, ta kuddiem, għal ġlied etc.

CHANCE—opportunità, ġrajja, baġa ta bla ħsieb; accident, cas; jies, tama; tiġri, tinghata, jati il cas jew l-accident; *Is there any chance for me?* hemm xi tama għalija? *When you have the chance,* meta icolloc l-opportunità; *I have no more chance now,* ma għandix tama actar issa (nakta jeshi); *if by chance you meet him,* jecc katt jati il cas (per accident) tiltaka miegħu; *it chanced* ġara, ta il cas; *This has been ill chance for him,* din chienet disgrazia għalih.

CHANCE-COMER—wieħed li jigi bla ħsieb, għal għarrieda.

CHANCEL—cancell, prisbiteriu.

CHANCELLOR—cancillier, *the chancellor of the exchequer,* il ministru tal finanzi (tal flus jew tat-tesori, *Chancellor of a University,* Cancillier ta Università; dac li icollu f-idejh li jissigilla id-diplomi etc.

CHANCELLORSHIP — l-ufficiu, l-impiegħ tal Cancillier.

CHANCEMEDLEY—ktil ta bniedem per accident (b-disgrazia).

CHANCERY—Cancelleria.

CHANCRE—piaga, ulcera.

CHANDELIER—linfa.

CHANDLER—bejjigħ (bli imnut) *ship chandler,* li ibigħ (iservi) lin-nies tal bastimenti.

CHANGE—bidla, tisrifa, zgħar, bkija (flus) tibdel, tbiddel, issarraf; *I see a great change in him,*nara bidla cbira fih; *I have no change about me,* ma għandix żgħar fuki, *what made you change your opinion?* x'ġagħlec tibdel (tbiddel) il ħsieb (il fehma)? *go, and change me a sovereign,* mur sarrafli lira; *to-morrow we shall have the change of the moon,* għada icolna kamar ġdid. *It is God alone that works our change,* Alla biss jista ibiddlilna kalbna (jicconvertina); *How is the change to-day?* chif in hu il cambiu (it-tisrif tal flus) illum? *I am still waiting for the change,* għadni kiegħed nistenna il bkija.

CHANGEABLE—li jidbiddel, li mhux sod, li idur ma cull riħ, incostanti; *the weather has been very changeable this month,* it-temp (l-aria) chienet incostanti wisk (sicuit tbiddel) dax-xaxahar.

CHANGELESS—minn għajr tibdil.

CHANGELING—tifel (tarbija) li jatuha jew jeħduha (jibdluha) ma oħra; ibleħ, belbieni.

CHANGER -- ċangier, min isarraf il flus.

CHANNA—isem ta ħuta bħad-dott.

CHANNEL—canal, friegu, scanalatura ta colonna; takta canal; *The English Channel is between England and France,* il Canal Inglis jigi bejn l-Ingħilterra u Franza. *Forward the petition to the Head of the Government through your chief, he is the right channel,* ibgħat il petizioni il gvern per mezz tal Cap tiegħec, hua (dac) il persuna (il mezz) li għandu iwassalielec.

Channelled—bil canali, mħaffer.

Chanson (bil Francis, akra *xansòn)*—għanja.

Chant (bil Francis, akra *ċant)* — tcanta, tgħanni; cant, għana.

Chanter—għannej, cantant.

Chanticleer—serduk li jidden.

Chantilly-lace—xorta ta bizzilla, stmata ħafna.

Chanting—cant.

Chantress — għannejja, cantanti (mara li tgħanni jew tcanta).

Chantry — cappella (tal cant) tal kassisin.

Chaology—trattat, discors jew chitba fuk il **Chaos** (ara).

Chaos—caos, taħwida, ħabla, taħbila, ħallata-ballata.

Chaotic — confus, mħawwad, imgherfex sħiħ.

Chap—xakk, fetħa, xpaccatura, kasma, xedak ta bhima, żagħżuħ, ġuvnott; ixxokk, tixxakkak, *come on, chaps!* ejjew, isa, tfal, (uliedi).

Chap book—il ctieb (li scritt) li icollhom il bejjigħa (biex iniżżlu fih li icollom jeħdu, xi ibighu etc.)

Chape—il ħadid, ram etc. li icun hemm fit-tarf ta għant ta xabla.

Chapeau (bil Francis, akra *xapò)*—cappell.

Chapel—cappella, cnisia.

Chapellany—cappillanja.

Chaperon—barnuż, capoċċ (ta cavalier); mara mdaħħla fiż-żmien (mgħakkla) li tindocra xbejba fil ħruġ u fli stedin; tindocra, tieħu ħsieb ta xebba f'xi stedin etc.

Chaplain—cappillan.

Chaplaincy / **Chaplainship**—cappillanija, ufficiu grad ta cappillan.

Chapless—bla laħam, min ghajr laħam ma dwar il ħalk.

Chaplet—dafra, curuna (tal ward) għar-ras.

Chapman—min ibigħ u jixtri, xerrej u bejjegħ; parruċċan.

Chappy—maksum, xpaccat, mxakkak.

Chaps — ħalk ta bhima; ġuvnotti, tfal; *well done chaps*, bravi, l-aħwa.

Chapter—capitlu (canonici); capitlu taksima ta ctieb.

Chapter-house—aula, sala, loc fejn jiltakgħu il canonici (il capitlu).

Chaptrel—capitell jew colonna li iżżomm il ħnejja (l-arcata).

Chapwoman—mara li tixtri u tbigħ, parruċċana.

Char—isem ta ħuta fina (bħal salamun); taħrak njam bħal faħam, taħrak chemm chemm; takta.

Char / **Chare**—xoghol bil ġurnata, taħdem bil ġurnata, biċċa xogħol, staljata.

Charabanc — carrozza twila b'erba roti fejn jistgħu jirchbu bosta nies.

Character — carattru, giħ, fama; bixra, ħażż ta ittri, carattru; tħożż, tiscolpi ittri; *I can not but give a true character of you*, ma nistax ma ngħeidx jew ma nitchellimx tajjeb minnec; *he is a man of a very bad character*, hua ragel ta fama ħażina.

Characteristic—caratteristicu, dac li jimmarca il carattru.

Characterize — ticcaratterizza, tgħarraf sewwa.

Charada—xarada.

Charcoal — faħam tal cannol (tal ħatab).

Charge—ħsieb, pis, cura, tagħbija, nefka, spiża, twissija, causa, carga ta xcubetta, ħabta, salt; tati il ħsieb, il cura jew il pis ta ħaġa; twissi, twassal lill xi ħadd (tugżah) tieħu flus (fixxiri); ticcarga xcubetta; taħbat għal, tati is-salt; *Who is in charge of this place?* min għandu ħsieb ta dan il post? *a serious charge was preferred against him*, saritlu (għamlulu) accusa (causa) seria ħafna; *take charge of this school*, ħu ħsieb ta din li scola, *I am not able to be at that charge*, ma nistax (ma niflaħx) għal dic li spiża; *all charges free*, barra mil li spejjes; *the English returned to the charge*, l-Inglisi reġgħou għall attacc (ħabtu għall); *Lay not this sin to their charge*, tgħabbix fukhom dan id-dnub (tgħeidx li għamluh huma dana id-dnub).

Chargeable — li jiswa li ikum il flus; li jista icun iċċargiat.

CHARGELESS—bla ħsieb; rħis.

CHARGER—min jiċċargia, platt cbir; żiemel mħarreġ għal gwerra.

CHARILY—bil cautiela, bl-attenzioni, bil għakal.

CHARINESS—cautiela, attenzioni.

CHARIOT—carrozza, carru.

CHARIOTEER—dac li isuk il carru jew carrozza.

CHARITABLE—ħanin mal fkar, caritativ, kalbu tajba, li iħobb jagħmel carità, tal carità; *I have been to see all the Charitable Institutions of Malta*, mort nara l-istituti tal carità collha ta Malta.

CHARITY—ħniena mill fkir, carità, mħabba.

CHARIVARI — banda irrabiata (storbiu ta ħafna dakk ta strumenti addoċċ); caricatura; ġurnal satiricu. *The "Punch" is the oldest London charivari*, il "Punch" hua l-actar ġurnal satiricu antic ta Londra.

CHARLATAN — ċarlatan, wieħed jitchellem dejjem (wisk) bla sens.

CHARLES'S WAIN — għħnkud (ġabra) ta cwiecheb li jisimha ucoll *Ursa Major*.

CHARLOCK — (ħaxixa) bħal ġarġir isfar.

CHARM — seħer, magħmul, għajn, ġmiel, ghaxka; issaħħar, tagħmel magħmul, tgħajjen; tgħaxxak, tħajjar. *Music charms the ear, beauty charms the heart*, il musica tgħaxxak il widna, il ġmiel igħaxxak il kalb.

CHARMA—isem ta ħuta (bħal lupu tal baħar).

CHARMED—msaħħar, mgħaxxak.

CHARMER—saħħâr, min isaħħar, min igħajjen, chelma li tħoll il kalb.

CHARMING—li igħaxxak, li fih għaxka, li isaħħar.

CHARMLESS—min għajr l-ebda ġmiel.

CHARMS—ħwejjeġ (affarijet) li igibu contra il għajn, bħal ma huma il baħbuħa, karn etc.

CHARNEL } carniria, post fein
CHARNEL-HOUSE } jżommu merfuħ il għadam tal mejtin

CHARR—isem ta ħuta bħal salamun.

CHARRY—maħruk, bħal faħam.

CHART—carta tal captani, mappa.

CHARTACEOUS—li jixbaħ il carta.

CHARTER—patenta, ittra; tati patenta, tinnoleggia bastiment.

CHARTERED — privileggiat, protett mil patenta, minn certi privileggi li bihom ma jista imissec ħadd, esenti.

CHARTER-MASTER—wieħed li mill minieri italla faħam, trab tal ħadid etc. bit-tunnellata.

CHARTER PARTY — pattijiet li isiru bejn mercanti u nies tal baħar fuk mercanzia etc.

CHARTISM—riforma radicali.

CHARTIST—riformatur radicali, avucat (min jakbes, jiddefendi) id-drittijiet tal poplu.

CHARTREUSE — monasteru, cunvent tac-Certusini; *xartrês*, xorb magħmul mil patrijiet Certusini.

CHARWOMAN—mara li taħdem, tagħmel xi facendi u titħallas bil ġurnata.

CHARY—attent, prudent, b'għaineje miftuħa.

CHASE—caċċa; tmur il caċċa, tibgħat, tchecci; bosc, canun ta abbord; *they gave the chase to the ship*, taw il caċċa (ġrew wara biex jakbdu) il bastiment; *both the head and the stern chase were fired*, sparaw sewwa il canun tal prua chemm ucoll tal poppa.

CHASER—caċċatur.

CHASING—ix-xogħol tal irsaltar fuk il metalli; xogħol rsaltat.

CHASM (akra *casam*)—xakk cbir, fetħa, xpaccatura.

CHASSEUR—ragel fuk iż-żiemel.

CHASTE—nadif bla tebgħa, pur, cast.

CHASTEN—ticcorriegi, tgħakkes, ticcastiga.

CHASTENED—castigat (li ħa il castig).

CHASTENESS—ara CHASTITY.

CHASUBLE—pianeta (ta kassis).

CHAT—cliem, discors, tpaċpiċ, tgherwil.

CHATEAU (akra *ċatò*)—castell (Francis).

CHATELAINE—catinetta li jilbsu innisa ma kaddhom.

CHATELET—castell żgħir.

CHATELLANY — castellanja; sinjuria (proprietà) ta castell.

CHATOYANT—li jitfa ir-raggi.
CHATOYMENT—(fil mineralogia) bidla tal culuri.
CHAT POTATOES—xorta ta patata żgħira li jatuha għall ichel lill ħnieżer.
CHATS—patata żgħira li jitimgħuha il ħnieżer; (fil mineralogia) it-tieni saff tat trab tad-deheb etc.; gzuz żgħar ta trab tad-deheb etc.
CHATTAH—umbrella tal Indiani.
CHATTEL } beni (oggetti) mobili;
CHATTELS } għamara, xarbitelli.
CHATTER—tpaċpaċ, tiċċaċċra, tlaklak, tiċċajta, iccechcec snienec.
CHATTERBOX—lsien ta merill (wieħed li lsienu igħejd dejjem).
CHATTERER—wieħed li iħobb jitchellem ipaċpaċ jew jiċċaċċra, ċaċċarun.
CHATTERING — discors, cliem voit, tpaċpiċ.
CHAT WOOD—għesieleġ, ħatab għannar.
CHAW—tomgħod.
CHAWDRON—interiuri (msaren etc.)
CHEAP—rħis; *I bought this hat better cheap than you*, xtrajt dan il cappell irħas minnec; *Now we must get some bags of sugar, it is dog cheap*, issa imissna nixtru ftit xchejjer zoccor, b'xejn (mas-sakajn).
CHEAPEN—traħħas, tnakkas, tiggebbed fil prezz.
CHEAPJACK—bejjegħ ta rħis fit-triek, wieħed li ibigħ bi rħis fit-triek.
CHEAPNESS—roħs.
CHEAT — tkarrak, tgħallat, tberbex, tinganna; takrika, tgħallita, tberbixa, ingann; *he is a notorious cheat*; briccun magħruf minn culħadd; *do not cheat me*, tingannanix, tkarrakx bija.
CHEATABLE — li jista jitkarrak, li jistgħu ikarku bih.
CHEATABLENESS—kerk, ingann.
CHEAT-BREAD—ħobs fin.
CHEATER—karriek, ingannatur.
CHEATERY—kerk, ingann.
CHEATINGLY—bil kerk.
CHECK—rażna, żamma, giem, ċanfira; trażżan, iżżomm, tirgem; drapp minsuġ jew stampat quadri quadri (quadriljat); (fil-logħob ta li scacchi) scacc; *you had better keep a check on your son*, aħjar iżżomm l-ibnec imrażżan; *I gave him a good check*, ċanfartu sewwa, *he must have taken a check at your words*, sgur tfantas għal cliemec (ħa fastidiu għal dac li għedtlu.
CHECK-BOOK—ctieb tal banc (biex tara xi flus daħħalt jew ħriġt).
CHECKER—tagħmel quadriljat b'ħafna lewnijiet; dac li irażżan.
CHEKERED—intarsiat (b'ħafna lewnijiet).
CHECKERS—logħba ta li scacchi.
CHECKER-WORK—intarsiar.
CHECKLESS—li ma jistax jitrażżan, bla trażżin.
CHECKMATE — mossa (ċaklika jew tibdila) fil-logħob ta li scacchi li biha tagħlak jew tispiċċa il partita; iżżomm mrażżan, tgħakkes (tirbaħ)
CHECKROLL —lista ta l-ismijiet ta dawc in-nies li icunu impiegati (camrieri etc.) ma nies cbar.
CHECK STRING—ħabel li icun għaddej għall carrozza minn gewwa biex tiġbdu (sinjal) meta trid tieκaf.
CHECK TAKER—dac li jiġbor il biljetti fil vapur ta l-art.
CHEDDAR—cedar, xorta ta ġobon fin (tajjeb ferm) li isir f'*Chedder*.
CHEEK—ħadd, sfaċċataġni (wiċċ), *she has always rosy cheeks*, dejjem bil wardiet; *the cheeks of a door*, il coxox tal bieb; *the cheek piece of a helmet*, il visiera (il biċċa tal elmu li tgħatti il wiċċ) *we spoke cheek by jowl*, tchellimna rasi u rashu (jena u hu biss); *he goes cheek by jowl with him*, hua ħobża u sicchina miegħu (ħaġa waħda); *I can't believe that he had the cheek to go to him*, ma nistax nifhem chif chellu il wiċċ imur għandu.
CHEER—ciera, wiċċ, aria; farġa, xalata, ichel u xorb; ċapcip tal idejn (applaus) *evviva*; tfarraġ, tferraħ, thenni, iċċapċap l-idejn, tgħajjat *evviva*; titfarraġ, tixxala; *cheer up my son!* curaġġ (tfarraġ, derri) ibni! *He is a man of a very nasty cheer*, hua ragel increpativ wisk (dejjem wiċċ l-ors).
CHEERER—min ifarrag, jixxala, iċapċap l-idejn, igħajjat *evviva*.
CHEERFUL—ħieni, allegru, cuntent, ferħan.

CHEERFULLY / CHERILY } bil ferħ, allegrament.

CHEERING — li iferraħ ifarraġ (il kalb).

CHEERLESS — ta kalb sewda, trist, mnicchet, magħdur, mdejjak.

CHEERLESSNESS—nichet, kalb sewda, dieka ta kalb.

CHEERLY—ara CHEERFUL.

CHEER UP—tfarraġ, tferraħ.

CHEERY—ferħan, cuntent, allegru.

CHEESE—ġobon, *creem cheese*, rcotta (tal kwieleb tal kasab); *you would make me believe the moon is made of green cheese*—trid tbellaħħieli (trid iġġagħalni nemmen dan) trid tgħaddini ta ibleħ.

CHEESE-CAKE —kassata jew pastizz tal ġobon (tal ħaxu).

CHEESE-HOPPER—duda tal ġobon.

CHEESE-LEP—il borsa(buzzieka) fejn iżommu it-tames.

CHEESE MONGER—bejjigħ il ġobon.

CHEESE RENNET—xorta ta fjur isfar salvaġġ, tames.

CHEESY—li għandu mill ġobon.

CHEETAH—xorta ta leopard (annimal salvaġġ).

CHEF-D'ŒUVRE — (bil Francis akra *œdéfr*) biċċa xogħol bil għakal, bi rġulija ; biċċa xogħol prima.

CHELA—difer (siek) ta ġranc jew ta awwista.

CHELIFEROUS—li għandu id-dwiefer (bħal dawc tal granci).

CHELIFORM—għamla ta difer.

CHELONIAN—razza tal fchieren (tal art u tal baħar).

CHEMICAL—tal chimica.

CHEMICALS—is-sustanzi (l-affarijet) collha usati fil chimica.

CHEMISE—kmis ta mara.

CHEMISETTE—camisetta.

CHEMIST—spiżżiar.

CHEMISTRY—chimica.

CHENILLE—xinilja.

CHEQUE—cich; carta, ordni tal flus.

CHEQUER— (minn floc EXCHEQUER) tesor; xorta ta xogħol tal gebel.

CHEQUERS—ara DRAUGHTS.

CHERIF—sacerdot (cbir) tal Maumettani (tat-Toroc).

CHERISH—iżżigħel, tmelles, thejjem, titma, iżżokk, iżżomm għun, *he always cherished his children*, hua dejjem ħabb ferm (shiħ) l-uliedu; *I cannot but cherish his memory*, ma nistax ma niftacarx fih; ma nista ninsieħ katt.

CHERISHER — min iżigħel, imelles, ihejjem, jitma, iżokk.

CHERISHING — għajnuna, incoraggiment.

CHEROOT—xorta ta sigarri.

CHERRY—cirasa.

CHERRY BAY—ir-rand.

CHERRY BRANDY—brandy li icun fih ic-cirasa miżmuma (mgħaddsa) gio fih.

CHEERY CHEEKED—wiċċ bil wardiet, wiċċ ta ħawħa.

CHERRY-WINE—imbit magħmul miccirasa.

CHERSONESE—penisola.

CHERT—xorta ta ħaġra taż-żniet.

CHERUB—cherubin.

CHERUBIC / CHERUBICAL } tal cherubini ; angelicu.

CHERUBIM (bl-Ebraic) cherubini, il plural ta cherubin.

CHERUBIN—cherubin ; angelicu.

CHERUP—tpespes ; tgħamel il curaġġ lill xi ħadd b'leħnecc, tisa (tincoraggixxi, tagħmel il kalb).

CHERVIL—sorfolja (ħaxixa).

CHESIBLE—pianeta (ta kassis).

CHESLIP—duda żgħira.

CHESS—scacchi, logħba fuk tavla mkassma f'64 quadru (jew cangatura) li tintlagħb bi 32 biċċa ta bosta xorta, bħal ma huma torrijiet, rjus ta slaten, ta żwiemel, curuni etc.

CHESSBOARD — scacchiera, it-tavla iccangata għal logħob ta li scacchi.

CHESSEL — il caxxa (forma) fejn jagħmlu il ġobon.

CHESSMAN—biċċa (mit-32) li bihom jilgħabu li scacchi.

CHESSYLITE—xorta ta trab (art) li icun fih ir-ram.

CHEST—caxxa, senduk; (caxxa tassider)—*to deposit in a chest*, tgħezzez tidfen il flus, takżen jew tfaddal.

CHEST OF DRAWERS—gradenza.

CHEST PROTECTOR — għata, biċċa biex iżżomm is-sider sħun.

CHESTED—bis-sider, li għandu sider wasagħ.
CHESTER-FIELD—glecc wasagħ.
CHESTFOUNDERING—marda taż-żwiemel (nefħa fis-sider).
CHESTNUT—kastna.
CHESTON—xorta ta pruna.
CHETTIK—velenu kalil, tas-siġar tal upas li jigi mil gżira ta Ġava (Asia).
CHEVAL-GLASS—mera cbir, tal persuna.
CHEVALIER—cavalier.
CHEVAUX-DE FRISE (akra *xevò-de-friż*)—romblu ta li njam bil-lasti ippuntati li taraw ma dwar xi mogħdijiet ta swar etc. biex ma ihallux li igħaddu nies jew żwiemel il kuddiem.
CHEVERIL—ghidi, gild tal ghidi jew kidd.
CHEVRETTE—macina (macna) li ittalla il canuni mill art ghal fuk il carru tagħhom.
CHEVROTAIN—l-iżghar xorta ta cerv.
CHEW—tomgħod, magħda; tixtarr.
CHIARO OSCURO—chiar oscur; issengha (fil pittura) li tkabbel jew tagħmel f'locu iċ-ċar mal oscur.
CHIBBAL—basal rkiek (tal *pickles*).
CHICA—xorb (licur) li isir mil kamħ ir-rum.
CHICANE—scusi, samsim, tgħawiġ fid-discors (biex ittawwal iż żmien tal custioni).
CHICANERY—is-sengħa li biha tara x'takla (scusi etc.) biex ittawwal custioni fil korti etc.; inganni.
CHICK—fellus; tfakkas jew ittalla werak ġdid, tnibbet.
CHICKEN—fellus.
CHICKEN-HEARTED—li għandu kalbu żgħira; timidu, ta ħila żgħira.
CHICKEN POX—gidri ir-riħ.
CHIKLING—fellus żghir.
CHICK-PEA—xorta ta gilbiena (legumi).
CHICK-WEED—li stillaria (haxixa).
CHICORY—cicwejra.
CHIDE—iċ-ċanfar, tahsel, tghajjat ma, twiddeb.
CHIDER—min iċanfar, jaħsel, igħajjat ma, iwiddeb.
CHIDING—ċanfira, ħasla, għajta ma, twiddiba.
CHIEF—ewlieni, rajjes, cap, principali; *Valletta is the chief town of Malta*, Valletta hia il belt capitali (ewlenia) ta Malta; *report him to his chief*, irrappurtah il Cap (ir-rajjes) tiegħu.
CHIEFDOM — sovranità (cmand ewlieni).
CHIEF JUSTICE—il president (lewwel jew il cap tal imħalfin).
CHIEFLESS—bla cap.
CHIEFLY—actarx, l-actar, fuk collox, principalment.
CHIEFTAIN—cap, captan, cmandant (militari) il cap ta familja, ta tribù.
CHIFFONNIER—wieħed li jiġbor iċ-ċraret.
CHIFFONNIERE — ċafunier, armariu jew sajbord żgħir.
CHIFFY—mument wieħed, ta malair.
CHILBLAIN—seki.
CHILD — tifel, tifla; *a little child*, tarbija; *his wife brought forth a child*, martu chellha (wildet) tarbija; *she is past children now*, ma icolliex (ma jistax icollha) tfal iżied issa; *he is my god child*, hua il filjozz tiegħi; *she is big with child*, tkila (ħobla); *I know him from a child*, nafhu minn meta chien ghadu tfal; *she died in child bed*, mietet bil ħlas; *you are playing the child now*, issa kiegħed tagħmilha ta tfal.
CHILD BEARING — bit-tfal (għandha it-tfal).
CHILD BIRTH—ħlas (twielid ta tarbija).
CHILDE—giuvnott nobbli, bin wieħed nobbli.
CHILDERMAS-DAY — il festa (nhar) l-Innucenti.
CHILDHOOD—tfulija, żghużija.
CHILDING—li icollu (icollha) it-tfal, bit-tfal.
CHILDISH—ta tfal.
CHILDLESS—bla tfal.
CHILDLIKE—bħat-tfal, bħal tfal.
CHILDREN (il plural ta *child*)—tfal.
CHILDRENITE—mineral cristallizzat.
CHILIAD—elf numru ta wara xulxin.

CHILIAGON—figura b'elf faċċata u elf anglu.

CHILIAHEDRON (plural *Chiliahedra*)—figura b'elf genb jew faċċata.

CHILIAN—tal Chilì, mil Chilì (l-America t'isfel).

CHILIARCH—cap (cmandant) ta elf ruħ.

CHILIARCHY—cumpannja ta elf ruħ.

CHILIASM—millennju — żmien jew għeluk elf sena.

CHILIAST—ta elf sena, millenariu.

CHILL — reżħa, chesħa, tchexchixa tal bard; treżżaħ, tchessaħ, *he must have contracted a chill*, għandu icun ħa xi fewġa (riħ); *It chills my blood when a I think of it*, nħoss demmi jicsaħ (jiġġela) meta naħseb f'dan (fuk dan).

CHILLINESS—csiħ, bard, tchexchix tal bard, resha, chesħa.

CHILLY—csuħa, chesha; bżaru, miżwed bżar aħmar; *it is rather chilly this morning*, ftit u xejn il chelsha dal għodu.

CHILOMA—ix-xoffa ta fuk ta żiemel, ħmar etc.

CHILONIAN } ta *Chilo* (għaref Griech); CHILONIC } kasir, miġbur fi ftit.

CHILOPAD — razza ta dud (centu piedi).

CHILTERN—distrett (art) bil għolijet (muntanjusa).

CHIMB—tarf ta mastella, ta bittija, jew barmil.

CHIME — tagħmira kniepel, mota, dakk ta kniepel bil cbir; iddokk mota bil cbir; iddokk bil cbir.

CHIMERA — chimera (għageb li il ħrafa tagħmlu b'gisem ta mogħża, ras ta ljun u demb ta serp); ħrafa, ħsieb fieragħ.

CHIMERICAL — immaginariu, li ma jesistix.

CHIMES — rjus tad-dewlghat (twal) li jibkgħu jidru f'bittija jew mastella.

CHIMING—dakk ta kniepel, armonija, moti bil cbir.

CHIMNEY—ċumnija; *chimney glass*, mera ta fuk ic-ċumnija, *chimney piece*, xcaffa ta fuk ic-ċumnija.

CHIMPANZEE—cimpanzì, xadin cbir li jixbaħ wisk lill bniedem.

CHIN—id-dakna, lħit.

CHINA—china, fajjenza tal China (għaliex lewwel ma saret fil China, Asia).

CHINAWARE — china, affarijiet (fajjenza) tal China.

CHINCH-BUG—duda (tinten) li tekred il kmuh.

CHIN-COUGH—sogħla convulsiva.

CHINE—is-sinsla tad-dahar tal annimali.

CHINED—tad-dahar, bid-dahar.

CHINE-HOOP — ic-circu fit-truf taddewlghat ta bittija, mastella etc.

CHINESE — Cinis, lsien (il-lingua) jew wieħed mic-Cina.

CHINGLE—ċagħk wahdu (safi, mhux mħallat bit-trab).

CHINK—xegħira, xakk żgħir (dejjak) iddokk billi iccechcèc flimchien (flus), ixxigher ixxakkak chemm chemm; tixxigher, tinxakk, iccechcec.

CHINKY—mxigħer, mxakkak.

CHINNA—ħaxixa bħal gilbiena.

CHINNED—bid-dakna, bi lħit.

CHINSCAB—marda tan-nghaġ.

CHINSE—issodd (tkalfat) xkuk fil bastimenti b'li stoppa.

CHINSING — tkalfit fuk fuk (għal chemm wieħed jiddobba) ta cverta jew ġnieb ta bastiment.

CHINTZ—Indiana, (drapp).

CHIP—lakxa, tlakkax; *chips of bread*, kxur tal ħobs; *orange chips*, kxur tallaring iccunfettat; *he is a chip of the old block*; bin missieru, (bin is-sengħa għandu nofsha); *it tastes just like a chip in pottage*, ma fiha l-ebda togħma (bla togħma ta xejn, ma ittigħem xejn); *a chip*; ċana, lexxuna; *chip-platting*, tiben minsuġ, immaljat lest għal cpiepel.

CHIPPED—mlakkax.

CHIPPER—tpespes, idderri, tfarraġ, thenni; fuk ruħu, bieżel, hieni.

CHIPPING—tlakkix.

CHIPPY—collu lakx.

CHIRAGON—tilar biex fuku jictbu il għomi.

CAIRAGRA—gotta fl-idejn (pullagra).

CHIRAGRICAL—li għandu (li ibati) bil gotta jew bil pullagra f'idejħ.

CHIROGRAPH— att, ħaġa iffirmata, mictuba.

CHIROGRAPHER—wieħed li jitharreġ fil-chitba (fil calligrafia).

CHIROGRAPHIC } tal chitba; mic-
CHIROGRAPHICAL } tub bil pinna.

CHIROGRAPHIST—min jakra il fortuna billi iħares lejn idejc.

CHIROGRAPHY — chitba (bil pinna); att, mandat mictub minn taħt idejn dac li icun.

CHIROLOGIST — wieħed mħarraġ fil CHIROLOGY (ara).

CHIROLOGY—is-sengħa li titchellem b'idejc u b'subgħajc.

CHIROMANCY—tħabbar jew takra biex tinzerta x'għandu igħaddi minn bniedem billi taralu il vini u it-ticmix ta idejħ.

CHIRONOMY — ix-xienza li tittratta fuk il gesti (ċaklik tal idejn u tal gisem) tal predicaturi u ta dawc li jirrecitau fit-teatri.

CHIROPLAST — għamla tal idejn; strument biex juri chif jitkegħdu l-idejn usat min dawc li igħalmu il pianuforti.

CHIROPODIST—min jitchellem fuk il cura jew jiccura il mard tal idejn u tar-riġlejn.

CHIROSOPHIST — min jakra il vinturi.

CHIRP—tpespes; tpespis tal għasafar, tfarraġ, tħenni il kalb.

CHIRPER—għasfur li ipespes.

CHIRPING—tpespis tal għasafar.

CHIRRUP—tħenni, tagħmel il kalb (il curaġġ) lill xi ħadd.

CHIRU—xorta ta cerv.

CHIRURGEON — chirurgu (tabib li jiccura b'idejh).

CHIRURGERY—ara SURGERY.

CHIRURGICAL—ara SURGICAL.

CHISEL—scarpell, furmatur, gizill; tnakkax (tkatta bli scarpell) tiggiżilla; *chisel socket*, furmatur tal bejta.

CHISELLING — tibbozza, tisbozza, tnakkax, gebla, għuda etc.; tgħallat.

CHISLEW—id-disa' xahar tal-Lhud, biċċa minn Novembru u Dicembru.

CHISLEY—art bejn ramlja (mrammla) u taflja.

CHISSELS—nuħħala hoxna.

CHIT — rimja tas-siġar, nebbieta, tarbija, raħsa; tfajjel; traħħas, tarmi (siġra); għazza fil wiċċ; *she has chits in her face* għandha il għazz f'wiċċha.

CHITCHAT—ċaccir, tħarrif.

CHITON—xorta ta bebbuxa; ħanżir il baħar.

CHITTERLINGS—l-imsaren ta annimal li jittiechel; chirxa.

CHITTY—ara CHILDISH.

CHIVALRIC } ta cavaljer, meħjel, klu-
CHIVALROUS } bi, kalbieni curaġġus gwerrier.

CHIVALRY—cavalleria; grad dinjità ta cavalier.

CHIVES—il ħjut tal fjuri.

CHLAMYS—mantell tas-suldati Rumani.

CHLORAL—liquidu, ilma magħmul mil chlorina, faħam, u ossigenu.

CHLORATE—clorat; melħ magħmul minn acidu cloricu u basi.

CHLORIC—tal clorina.

CHLORINE—clorina, gas li isir mil melħ (comuni).

CHLORIS—virdun.

CHLORITE—mineral, trab aħdar.

CHLOROFORM—cloroform.

CHLOROPHYL—il culur aħdar tal werak.

CHLOROSIS—ħdura (marda)—sinjal li wieħed ma icunx f'saħtu, aħdar, marid.

CHOAK—ara CHOKE.

CHOCA—taħlita ta cicculata u cafè.

CHOCK - għuda biex tirfed bittija.

CHOCK-FULL—mimli fgat, mimli sa fuk.

CHOCOLATE—cicculata.

CHOICE—għażla, ħatra, għażil; magħżul, maħtur; tagħżel; tiħtar; *if it were in my choice, I would have taken this one*, chiecu chelli ngħażel jena, chiecu cont nieħu dana; *I leave it to your choice*, inħalli f'idejc, għażel int; *he was killed together with the choice of his troops*, katluh flimchien mal fjur (mal aħjar) tan-nies li chellu; *take your choice*, għamel int (li jidhirlec); *he has a great choice of commodities in his shop*, għandu salt affarijiet sbieħ fil

ħanut; *our band played a choice selection on the square yesterday,* il banda tagħna dakket programm scelt (magħżul), bcejjeċ sbieħ, il bieraħ fil piazza

CHOICELESS—minn għajr gost, minn għajr ma jista jagħżel, indifferenti.

CHOIR — cor, cantanti, in-nies li icantau fil cor.

CHOKE—toħnok, tifga, issodd, tinħanak, tiffoga, tinsadd; *this rubbish will choke up the pipe,* dawn l-imbarazzi sejrin isoddu il canal.

CHOKE-DAMP—dac il gas li joħroġ mil fosos, li jifga u joktol in-nies.

CHOKE-FULL—mimli fgat, imfawwar sħiħ.

CHOKE-PEAR—ara SARCASM.

CHOKER—wieħed li isodd il ħluk jew isicchet; chelma li għaliha ma tistax twiegeb, chelma li iggiagħlec timla ħalkec (bl-ilma) u tiscot.

CHOKING—li jifga joħnok jew jsodd.

CHOKY—li donnu irid jifgac, joħonkoc.

CHOLAS—xorta ta smerald (ħaġra preziusa).

CHOLEDOLOGY—trattat (discors) fuk il bili.

CHOLER—il bili, dac li iġaghalna nagħdbu, nisblu, nisħnu jew nincurlaw.

CHOLERA—colera.

CHOLERA-MORBUS—corla morbus.

CHOLERIC—tal corla, li jisħon, jisbel jagħdab malajr.

CHOLERINE—colerina, corla ħafifa lewwel sinjal tal colera.

CHOMER—chejl tal Lhud jasa dwar 75 gallun,

CHOMP—tmeċlak, tomgħod b'ħafna ħsejjes ta ħalk.

CHONDROMETER—użin (miżien) għal kamħ.

CHOOSE—tagħżel, tiħtar, trid; *which one do you choose,* liema tagħżel, liema trid?

CHOOSER—dac li jagħżel, elettur.

CHOOSING—għażla.

CHOP—katgħa, biċċa, custilja, xedak; takta barra; tkatta nitfa nitfa, ticcapulja, tpartat, tibdel. *I had two mutton chops this morning for breakfast,* chelli (chilt) żewġ custilji tal muntun dal għodu mal cafè (calazion ta fil għodu); *his chops are always going,* dejjem jomgħod (dejjem jecol); *he had a slap on his chops,* ħa dakka ta ħarta fuk wiċċu; *will you chop with me?* trid tpartat miegħi? *he had his hand chopped off, poor man,* ħa idu barra (kata idu barra) mischin.

CHOP-HOUSE — dverna, ħanut tal ichel.

CHOPPER—wieħed li jakta, ipartat, jiccappulja, cappuljatur.

CHOPPING—ktigħ, biċċa maktugħa iccappuljata; ġlieda, tlewwima, *chopping-block,* canġa (tavla ħoxna fejn ikattgħu il-laħam.

CHOPPING-KNIFE—sicchina cbira tal laħam; cappuljatur.

CHOPPY—mimli xkuk, mixkuk collu.

CHOPS—ħalk ta bhima.

CHOPSTICK—bħal mgħarfa tal għuda li jeclu biha ic-Cinisi.

CHORAGIC—ta monument ta wieħed li icun rebaħ xi premiu (xi midalja etc.)

CHORAGUS—il cap tal cor tal antichi (tal Grieghi).

CHORAL—tal cor; corali.

CHORALIST — wieħed tal cor, musicant.

CHORD—corda, watar; il-linja dritta li tgħakkad flimchien żewġt itruf ta biċċa circu (kaws); tgħammar chitarra jew violin bil cordi,

CHORE—biċċa xogħol tad-dar, facenda fid-dar.

CHOREA—ċaklik ta xi musculi minn għajr ma trid.

CHOREPISCOPAL—ta iskof ausiljar (li icun ta għajnuna l-id-Diocesan).

CHOREUS—pied (chejl) ta vers fil poesia Inglisa, magħmul minn sillaba waħda twila u oħra kasira (ara TROCHEE).

CHORIAMBIC—pied (fil vers) ta erba sillabi; ta *Coriambu.*

CHORIC—ta cor.

CHORION—ir-rita li biha tcun imgheżwra it-tarbia fil ġuf.

CHORIST—corist (cantant f'cor).

CHORISTER—cantant f'xi catidral jew f'xi concert musicali; conduttur ta cor; mastru di cappella.

CHORISTIC—ta cor.

CHORO FAVORITO—cor ta nies magħżula, fejn icun hemm l-aħjar cantanti u dakkaka.

CHOROGRAPHER — min jicteb il CHOROGRAPHY (ara).

CHOROGRAPHY—corografia; id-descrizioni ta xi post jew xi distrett; jew li wieħed jagħmel mappa ta post jew ta distrett; sinjali, ħżuż biex wieħed imixxi u ikankal it-truppi fukhom.

CHOROID — cull rita li tcun bħal CHORION (ara).

CHOROMETRY—il chejl ta post, art, jew distrett.

CHORUS—cor, cuncert; cor, meta f'xi canzunetta wara li icanta biċċa wieħed waħdu fl-aħħar icomplu l-obrajn icantau il coll flimchien; (fl-antic) il biċċa cant li chienet issir bejn l-atti ta xi tragedia.

CHOSE (passat tal verb CHOOSE)—għazel, ħtar; *he chose this*, hua għażel din.

CHOSE (akra *xoùż*)—biċċa għamara żgħira, xi xarbitelli; *chose in action*, dejn ta flus li icollu jati ħadd jeħor.

CHOSEN (passat tal verb CHOOSE)—magħżul; maħtur.

CHOULE—ħawsla ta għasfur.

CHOULTRY—lucanda tal India.

CHOUSE—tkarrak; takrika, logħba.

CHOWDER—aljotta (soppa tal ħut.

CHOWRY—ġummiena (tal carti etc.) marbuta ma lasta biex tchecci id-dubbien.

CHREMATISTICS—economia politica; ix-xienza li titchellem fuk il għana u'l gid.

CHRESTOMATHY—dac li jinħtieġ għattagħlim, ctieb tat-tagħlim.

CHRESTECKNICS—l-arti u ix-xogħlijiet meħtieġa.

CHRETIEN—xorta ta lanġasa.

CHRISM — griżma, żejt iccunsacrat (tal griżma).

CHRISMAL—tal griżma.

CHRISMATORY—tazza fejn iżommu iż-żejt tal griżma.

CHRISOM—tarbia li tmut fi żmien ix-xahar li tcun ilha li twieldet.

CHRIST—Cristu, il Messia; il midluk l-icconsacrat biż-żejt.

CHRIST-CROSS-ROW — is-Santu Cruċ (chif chienu isejħuln fl-antic l-Inglisi) l-alfabett.

CHRISTEN — tgħammed, tati l-isem lill tarbija.

CHRISTENDOM—il cristianesimu, l-Insara collha.

CHRISTENING—magħmudija.

CHRISTIAN—Nisrani (seguaci ta Cristu), tal insara.

CHRISTIAN-NAME — l-isem, biss (ta bniedem) (minn għajr il cunjom).

CHRISTIANISM — id-Dutrina jew it-Tagħlim Nisrani.

CHRISTIANITY—cristianesimu, il fidi jew ir-religion tal Insara.

CHRISTIAN-LIKE—ta Nisrani, li jagħmel ta Nisrani.

CHRISTIANLY—bħal Nisrani, ta Nisrani.

CHRISTICOLIST — wieħed li jadura (jati kima il Cristu).

CHRISTMAS—il Milied, il festa tattwelid tal Bambin; *I wish you a Merry Christmas*, nixtieklec Milied tajjeb.

CHRISTMAS-BOX—strina, xi rigali li wieħed jakla (jew jati) fil festi tal Milied.

CHRISTMAS TIDE—il ġranet tal Milied.

CHRISTOLOGY—Teologia, trattat, chitba fuk Cristu.

CHROMA—croma, waħda mil figuri tal musica.

CHROMASCOPE—strument biex turi il culuri.

CHROMATE—cromat, melħ magħmul mill acidu cromicu u basi.

CHROMATIC—tal culuri; tal-leħnijet tal musica, tas-semitoni.

CHROMATICS—dac li studiu fl-ottica li jitchellem (jittratta) fuk il culuri tad-dawl

CHROMATOLOGY—trattat fuk il culuri.

CHROMATYPE — fotografia fuk carta lesta għal tapposta.

CHROME—ara CHROMIUM.

CHROMIC—tal CHROMIUM (ara).

CHROMIUM—ħaġa (sustanza) bajdanja li ma iddubx (ma tinħallx).

CHROMOLITHOGRAPHY—cromolitografija; is-sengħa li tistampa litografia bil culuri.

CHROMULE—dac il culur li icollhom il ħxejjex.

CHRONIC } taż-żmien, ta żmien twil,
CHRONICAL } tat-tûl (taż-żmien).

CHRONICLE—cronaca, registru (ctieb) tal ġrajja (jew fattijiet), tifchira, annali; tirregistra jew tniżżel fil ctieb tal cronaca (fattijiet li jiġru minn sena għall sena).

CHRONICLER—dac li iżomm ir-registru tal cronaca, min jicteb il cronaca.

CHRONICLES—żewġ cotba ta li Scrittura.

CHRONOGRAM — cronogramma, scrizioni fejn (li fiha) iż-żmien icun migjub bl-ittri.

CHRONOGRAMMATIST—wieħed li jicteb il cronogrammi.

CHRONOGRAPHER – ara CHRONOLOGIST.

CHRONOGRAPHY — descrizioni taż-żmien l-imgħoddi (cronografia).

CHRONOLOGER } wieħed mħarreġ fil
CHRONOLOGIST } cronologija.

CHRONOLOGIC } tal cronologija.
CHRONOLOGICAL }

CHRONOLOGY—cronologija; ix-xienza li tittratta fuk it-taksim taż-żmien, u turina chif jitkassam fid-dinja dac li ġara fiż-żmienijiet tiegħu.

CHRONOMETER—cronometru (arloġġ li juric il ħin sewwa, esatt).

CHRONOMETRIC } tal cronometru.
CHRONOMETRICAL }

CHRONOMETRY—is-sengħa (chif) tkassar il ħin sewwa f'sighat quarti u minuti.

CHRONOSCOPE — pendulu biex tkassam (tchejjel) iż-żmien.

CHRYSALID—tal CHRYSALIS (ara).

CHRYSALIS—fosdka (ta xi dud kabel ma isir farfett).

CHRYSANTHEMUM—crisantemum, xorta ta fjur.

CHRYSOBERYL—ħaġra preziusa (jebsa ferm).

CHRYSOCRACY—il prezz tal munita (flus) deheb iccalculat mal munita carta.

CHRYSOGRAPHY — il chitba bl-ittri tad-deheb; is-sengħa li ticteb bl-ittri tad-deheb.

CHRYSOLOGY—crisologija, dic il biċċa tal economia politica fejn titchellem fuk il għana u'l gid.

CHRYSOMAGNET—ara LOADSTONE.

CHRYSOTYPE — process fil fotografia (fix-xogħol tar-ritratti) fejn jusaw (idaħħlu) soluzioni tad-deheb.

CHUB—isem ta ħuta tax-xmara.

CHUBBED—b'rasu cbira, li għandu rasu cbira.

CHUBBEDNESS—simna, ħxuna, tbaċ-ċiċ.

CHUBBY—smin, imbaċċac, mimli.

CHUB-CHEEKED } b'wiċċu mimli, mfak-
CHUB-FACED } ka, smin.

CHUK – leħen it-tigieġa meta tkaki; dakka taħt lħit; tkaki, ittaktak; tati dakka taħt lħit; chelma bil ħlewwa; ħoss żgħir (chemm-chemm), tefgħa, xeħta; *I saw him giving him a chuck under the chin*, rajthu jwaħħallu (jatih) dakka taħt għeddumu.

CHUCKLE—tiddieħec, tidħak; tkaki.

CHUCKLE-HEADED — li għandu rasu cbira

CHUCKLING – daħc, għajjât (ta meta tkaki) tigieġa.

CHUFF—ċaccar, bniedem rozz, goff, oħxon.

CHUFFY—goff, oħxon (ta mgiba goffa).

CHUM — sieħeb, tgħammar f'camra waħda ma jeħor; *we are chums*, aħna ħbieb sewwa; *we were chummed together for two years*, għaddejna sentejn nork-du f'camra waħda.

CHUMP } biċċa għuda, ħatba, zocc
CHUNK } oħxon u kasir.

CHUNKY—kasir u oħxon; imbaċċac.

CHURCH—cnisia; tippresenta tarbija; (tiżżiħajr l-Alla wara il ħlas); *a parochial* jew *parish church*, cnisia parrocchiali (tal parroċċa); *collegiate church*, colleggiata; *the Catholic* jew *Universal Church*, il Cnisia Cattolica Apostolica Rumana.

CHURCHDOM—is-setgħa, il cmand tal cnisia.

CHURCHING—tmur tiżżiħajr l-Alla fil cnisia (wara il ħlas).

CHURCHISM—tokgħod għal li tgħeid il cnisia.

CHURCHMAN—kassis (tal Inglisi).

Church-rate—taxxa li iħalsu l-Inghilterra għat-tiswija tal cnejjes.
Church-service—ctieb ta l-orazioni.
Church-yard—zuntier (fejn jidfnu).
Churl—ara chuff.
Churlish—goff, żorr, mkit, oħxon; *he spoke to me in a churlish manner*, chellimni bl-oħxon, bil goff.
Churn—barmil fejn isir (jaghmlu) il butir; taghmel il butir.
Churning—ix-xogħol tal butir.
Churr-worm—duda, insett, xorta ta werżiek.
Chuse—ara Choose.
Chute—niżla, wakgħa.
Chyle—sugu, sustanza (fluidu) grassa bħal ħalib li issir gio fina mill ichel, sustanza bħad-demm biss mhix ħamra.
Chylifaction—il ghamla (meta isir) il chyle mill ichel fil gisem.
Chylifactive—li jagħmel il chyle (ara).
Chyliferous—li igib il chyle (ara).
Chylous—magħmul mil chyle (ara).
Chyme—is-sugu li jidbiddel fih l-ichel ftit wara li nieclu, imbagħad dan isir u jitbiddel f'chyle (ara) wara li jidħol (ighaddi) fli stoncu.
Chymical—ara Chemical.
Chymify—tagħmel, tbiddel f'chyme (ara).
Chymist—ara chemist.
Chymistry—chimica.
Cibarious—tal ichel, li jittiechel.
Cibol—xorta ta basal żgħir.
Cicada—ġrad.
Cicatrice } il koxra li tibka wara li
Cicatrix } tagħlak jew tfiek ferita.
Cicatrization—il għeluk, il ghamil ta koxra fuk ferita.
Cicatrize—tagħlak ferita, tnixxef, jew iġġagħal li isir il koxra fuk ferita.
Cicatrizing—tfejjak, tnixxef ferita.
Cicatrose—collu (mimli) kxur (tal feriti).
Cicer—xorta ta ciċri rkieka (legumi).
Cicerone—cicerun, guida, wiehed li idawwar il passiggieri u jfissrilhom fuk l-antichità (il ħwejjeġ antichi) ta post.

Ciceronian—ta Cicerun, eloquenti.
Cichory—cicwejra.
Cicisbeism — fejn jokgħod cicisbeo (ara).
Cicisbeo—wieħed li dejjem jiggerra wara in-nisa.
Ciconia—ciconja (għasfur) tajra tal ilma (li tgħum).
Cicuta—cicuta (ħaxixa velenusa).
Cid—isem ta poema eroicu Spaniol.
Cider—sîdru, xorb li isir mis-sugu tat-tuffieħ (tuffieħ magħsur).
Cedevant—ara Formerly, heretofore.
Cieling—ara Ceiling.
Cierge—candiletta.
Cigar—sigarru.
Cigarette—sigarrett.
Cilery—(fl-architettura) werak (disinij ta werak) fuk rjus tal colonni.
Cilia—xagħar il għajnejn (tax-xfar tal għajnejn) dac ix-xagħar twil li jitla fuk xi ħxejjex jew werak.
Ciliary—tax-xfar il għajnejn.
Ciliate—mdawwar bix-xagħar bħal xfar il għajnejn.
Ciliated—għandu (bix-) xagħar fin (rkiek).
Cilicious — magħmul mix-xagħar (tal mogħż).
Cima — (fl-architettura) guarniċa (bastun).
Cimbal—ftira.
Cimbia (fl-architettura), faxxa, strixxia għaddejja ma colonna.
Cimbric—tac-Cimbri, lsien jew il-lingua tac-Cimbri.
Cimeter—ximitarra, xabla tat-Toroc (kasira).
Cimex—bakka (bakk).
Cimia — faxxa, dawra, rabta dwar biċċa bini.
Cimiss—il bakka (tas-sodod).
Cimmerian—mudlam ferm.
Cimolite—xorta ta tafal griż-ċar.
Cinchona—cincona (duwa) li igibu minn koxra ta siġra li ticber fil Perù (America t'isfel).
Cinctura—cintura, ħżiem; għalka.
Cinctured—mħażżem, marbut minn kaddu, iccinturat.
Cinder—rmied.
Cinder sifter—għarbiel ta rmied.

Cindery } rmiedi, fih rmied, tar-
Cindrous } rmied.

Cinefaction—tagħmel rmied.

Cinematograph — cinematografu strument bħal Lanterna magica li jaħdem bl-elettricità li jurina ritratti kishom ħajjin.

Cinerary—bħal rmied, rmiedi.

Cineration—il għamil (bidla) f'irmied.

Cineritous—bhal rmied.

Cingalese—ta Ceylon, jew tan-nies ta Ceylon.

Cingle—cinga ta żiemel.

Cinnabar—cinabru (żebgħa ħamra).

Cinnabarine—magħmul (li fih) iccinabru.

Cinnamomic—tal cannella.

Cinnamom—cannella (ħwawar).

Cinnamom-stone — mineral (ħaġra) li isibu fic-Ceylon.

Cinque (akra *sink*)—in-numru ħamsa fid-dadi.

Cinque-foil — werka (tas-silla) b'ħamsa, ornament, disinn (fl-architettura) b'ħames werkat.

Cinque-ports — il ħames portijiet (isem li żmien ilu chienu taw lill portijiet ta *Dover*, *Sandwich*, *Hastings*, *Romney* u *Hythe*, fl-Ingħilterra.

Cinter—l-armar li jagħmlu fuk il môl meta icunu itellgħu (jibnu) xi arcata etc.

Cion—rimja, żabra.

Cipher—zero, xejn (0) fl-aritmetica; ciffra, l-ittri il cbar ta isem xi ħadd; tgħodd. *You must teach the boys the ciphers now*, issa jaħtieġ li tgħallem in-numri it-tfal; *I am not standing for a cipher here*, jena m'iniex kiegħed haun għal xejn (pupa).

Ciphering — aritmetica; *where is your ciphering-book?* fejn hu il ctieb (li scritt) tiegħec tal aritmetica (tarregoli jew tas-somom)?

Cipolin—rħam aħdar bil vini (ħjut) bojjod.

Cippus—colonna żgħira (monument baxx), b'xiscrizzioni (b'xi chitba fukha).

Circ—circlu (fejn isiru il cummidji u logħob etc.)

Circar—provincia jew distrett.

Circassian—mic-Circassi, taċ-Circassi.

Circean—ta Circe, tas-sharijiet.

Cercensian — tal Amphiteatru ta Ruma.

Circinal — magħmul bħallichiecu bid-dawran mgherbeb jew mibrum.

Circinate—tagħmel circu (dawra).

Circination—dawra mat-tond.

Circinus — ġabra ta chwiecheb (għankud, il *Cumpass*, ma gemb il Pol ta isfel (ta nofs inhar).

Circle—circulu, circu, dawwara; divisioni; taksima ta art; gemgħa lakgħa ta nies, casin; iddawwar; iddur; *draw a circle inside this square*, ħożż (għamel) circulu f'dan il quadrat; *did you see the circle round the moon last night?* rajtha id-dawwara li chellu il kamar il bieraħ fil għaxija? *The Empire of Germany is divided into ten circles*, l-Imperu tal Germania (il Germania) hia mkassma f'għaxar *circuli*; *They were put in a circle*, dawruhom minn cullimchien.

Circled—tond, mdawwar.

Circlet—circu żgħir.

Circling—tond, circulari.

Circuit—dawra, li spaziu, il wisa li jagħlak circu; taksima ta art; l-art id-distrett li icollu idur (jara) cull Imħallef; iddawwar tond; iddur tond.

Circuition—dawran.

Circuitous—mdawwar, tond.

Circuity—dawra ma circulu.

Circulable—li jista icun circulat.

Circular — circulari, ittra, avvis għal culħadd (għan-nies collha ta dipartiment etc.); mdawwar, tond.

Circulate — ticcircula, iddawwar ixxerred, iddur, *when our blood ceases to circulate we die*, meta demmna ma jibkax jiccircula, immutu; *money does not circulate much now.* Il flus ma tantċ huma mexjin issa.

Circulating—circulanti li tixxerred; li iddur; *are you a subscriber to our circulating library?* inti sieħeb (sociu) fil librerija circulanti tagħna?

Circulating-medium—carti etc. tal flus bħal ma huma cicchijiet etc. li jitħallsu cull meta turihom.

Circulation—circulazioni, tidwir; *I have read a good deal about the circulation of the blood*, krajt ħafna fuk iccirculazioni tad-demm.

Circulative—li igib it-tidwir.

Circulator — dawwar, min idawwar, min ikassam avvisi, circulari etc.

Circulatory—tond, li idur tond.

Circulus — circu żgħir; strument tat-tobba.

Circumambient—li jiġbor fih (fid-dawra tiegħu).

Circumambulate — li jimxi (imur) mad-dawra.

Circumcise—ticcirconcidi (ittaħħar, tgħammed bħal ma titlob il-ligi Lhudìa).

Circumcision—circoncisioni, tħir (il festa tac-Circuncisioni jew tal magħmudija tal Bambin, scond il-ligi Lhudija, li tigi fl-ewwel tas-sena.

Circumcissile — li jofrok, jaksam f'żewġ bicciet.

Circumclusion—għeluk (li tgħalak) mid-dawra collha (minn cullimchien).

Circumcursation—giri mad-dawra collha (ma cullimchien).

Circumduct — ticser il-ligi jew il pattijiet, ticcontravieni, tagħmel contravvenzioni.

Circumerration — giri l'hawn u l'hemm.

Circumference—dawwara, circonferenza; *the circumference of the earth is 25000 miles*, id-dawwara (circonferenza) tad-dinja hia 25000 mil.

Circumferential—ara Circular.

Circumferentor — strument għal chejl tal anguli bil labra magnetica (calamitata).

Circumflect—tħożż, timmarca b'(accent circonfless (^).

Circumflex—accent (^) li juri vocali għandha leħen twil; (bħal fil chelma għâda (drawwa) biex tingħaraf mil chelma għada (mhux illum).

Circumflexion — tati għamla ta dawra lill xi ħaġa.

Circumfluence—għalka tal ilma.

Circumfluent } li nieżel (ilma) mad-dawra.
Circumfluous }

Circumforanean } li imur (sejjer) minn bieb għall jeħor – li jiggerra (sejjer) l'hawn u l'hemm.
Circumforaneous }

Circumfuse — tferraħ mad-dawra (collha).

Circumfusile — li jista jitferraħ mad-dawra.

Circumgyrate — tgħerbed mad-dawra.

Circumgiration—tidwir tond.

Circumjacent — li kiegħed mad-dawra.

Circumligation—rabta (rbit) mad-dawra, circu li jorbot.

Circumlocution—perifrasi (tidwir tibdil ta cliem).

Circummeridian—li kiegħed dwar il meridian.

Circummured—mdawwar bil ħajt (bil ħitan).

Circumnavigable—li tista issiefer (tmur bil baħar) ma dwarhu.

Circumnavigate — issiefer mad-dawra (tad-dinja), tbaħħar dwar id-dinja.

Circumnavigation — is-safar ta mad-dwar (id-dinja etc.)

Circumplexion – titni tond.

Circumplication—tiwi (tini) tond.

Circumpolar—ta ma dwar il pol.

Circumrotatory } li idur tond mad-dawra.
Circumrotary }

Circumscribe—tagħlak mid-dawra collha, iddawwar dawwara mejt.

Circumscriptible — li jista icun mdawwar minn cullimchien (dawwara mejt).

Circumscription — tidwira mejt (minn cullimchien jew mid-dawra collha).

Circumspect — attent, b'għajnejh miftuħa li kiegħed b'seba għajnejn.

Circumspection — attenzioni, ftuħ tal għajnein, li wieħed icun b'seba għajnein.

Circumspective — attent, b'għajnejh miftuħa, b'seba għajnein.

Circumstance—fettuka, circustanza, stat, condizioni, tkigħed f'posizioni particolari; *being under these circumstances*, billi chien taħt (f'dan)

li stat; *hear first all the circumstances of the case then decide*, isma l-ewwel il fettukat (ic-circustanzi) collha imbagħd iddecidi (akta is-sentenza).

CIRCUMSTANCED — mkigħed, accumpanjat bic-circustanzi (bil fettukat collha).

CIRCUMSTANT—li idawwar, li kiegħed mad-dwar.

CIRCUMSTANTIAL — accidentali; mhux essenziali; bil ftietak collha, bir-rkakat collha, bic-circostanzi collha.

CIRCUMSTANTIATE — tgħid (tiddescrivi) bir-rekka collha.

CIRCUMTERRANEOUS — ma dwar l-art (jew id-dinja).

CIRCUMUNDULATE—jiċċarċar (jinżel) l-ilma mad-dawra.

CIRCUMVALLATE — tagħmel (ittalla) fortizzi mad-dawra collha.

CIRCUMVALLATION—sûr mibni mad-dawra collha.

CIRCUMVENT—tkarrak, tinganna.

CIRCUMVENTION—takrik, ingann.

CIRCUMVENTIVE — li ikarrak, jinganna.

CIRCUMVEST—tlibbes, tgħatti b'libsa.

CIRCUS } CIRQUE } circlu, post bil wesgħa etc. fin-nofs fejn isir logħob ta żwiemel etc. u bil banchijiet għannies mad-dawra.

CIRRHOSIS—gibda (meta jingibed) tal fwied (marda).

CIRRIFEROUS — li jagħmel ic-cimi dawc il ħjut mgħerrbin li jakbdu (jixxebilcu) bihom id-dwieli etc.

CIRRIFORM—magħmul bħal dawc il ħjut (cimi) mgħerbin li bihom jixxebilcu dwieli etc.

CIRRIPED —il coċċli.

CIRRO-CUMULUS — taksima ta qualità tas-sħab; meta is-sħab icun gzuz gzuz ħoxnin u meddiet twal.

CIRROSTRATUS—taksima ta qualità ta shab; meta is-sħab icun ċatt u dritt fit-tûl.

CIRROUS—li jispiċċa bħal ħjut (cimi) li jixxebilcu bihom id-dwieli etc.

CISALPINE — fuk dic in-naħħa jew in-naħħa l-oħra (din ta Ruma) tal muntanji Alpi (Italia).

CISATLANTIC—li kiegħed il din in-naħħa tal Atlanticu.

CISLEU — id-disa xahar tas-sena tal Lhud.

CISSOID — bħal-liedna; (fil Geometria) *cissoide*, curva, linja mgħawġa tat-tieni ordni (inventata minn *Diocles* biex isolvi (jaħdem) żewġ problemi tkal ferm tal Geometria).

CIST—koffa (bixchilla).

CISTED—magħluk gewwa koffa,(bixchilla).

CISTERCIAN—(patri), Cistercens, Benedittin riformat.

CISTERN—giebia (latmija).

CISTIC—ta koffa, ta bixchilla; tal bużżieka.

CISTUS—xorta ta ħaxixa.

CIT—cittadin, belti (iżda usat b'sens ta culjunar, ta disprezz).

CITABLE—li tista issemmih jew ticcitah.

CITADEL—cittadella (blejta) fortizza gewwa jew ma dwar belt.

CITAGRADE—li jiġri ħafif, malajr.

CITAL—taħrica, citazioni.

CITATION—ħaġa msemmija, quotazioni; citazioni, taħrica.

CITE—tħarrec, ticcita (tagħmel citazioni) issemmi; *cite the authority (the book you read it in)*, semmi l-autorità (l-autur) il ctieb li krait dan fih.

CITHARA—citara, lira (strument bil cordi antic).

CITHARISTIC—ta li strument tal cordi CITHERN (ara).

CITHERN—xorta ta arpa (strument bil cordi).

CITICISM — l-imgiba ta cittadin, ta bniedem (wieħed) belti, pajżan.

CITIZEN—pajżan, cittadin, belti.

CITIZENIZE — iddaħħal fid-dritt ta pajżan jew ta cittadin, tagħmel wieħed pajżan jew cittadin.

CITIZENSHIP—il grad (*rank*) ta pajżan, ta cittadin.

CITOLE — cimblu (caxxa tawwalija tal musica) bil cordi.

CITRATE — citrat (melħ magħmul mill acidu citricu u basi).

CITREAL—iż-żist (iż-żejt) tal lumi.

CITRENE—citrina, taħlita cristallina li issir miż-żist (żejt) tal koxra tal-lumi.

CITRIC—citricu, tal, jew li gej mil-lumi citru.

CITRINATION—bdil f'lewn isfar.

CITRINE—bħal tronġa (lumja cbira); ta lewn isfar scur; xorta ta gebel.

CITRON—tronġ (lumi cbir); *citron tree*, tronġa (siġra tat-tronġ); *citron-water*, ilma, werak, lampicat mill kxur tal-lumi tronġ.

CITRONELLA—citrunella, żejt maghsur minn ħaxixa karsa.

CITRUL - kargħa, ħjara.

CITTERN—cetera, strument bhal chitarra bil cordi tal metall.

CITY—belt.

CIVES — xorta ta basla (currata) żgħira.

CIVET —xorta ta misc li igibuh minn xorta ta kattus (annimal bħal ballottra).

CIVIC—belti, tal belt, tal pajżani; tal beltin.

CIVIL—belti, tal beltin; civil (mhux criminal) civil, (tal pajżani) tan-nies li m'humiex militari, suldati, jew kassisin; civil li jaf igib ruħu, pulit; dħuli, milkgħi, li għandu chirjanza, educat. *The only civil Governor we had in Malta was O'Ferral, the others were all military men*, l-unicu Gvernatur civil li chelna Malta chien O'Ferrall l-oħrajn collha chienu militari. *I am afraid a civil war will break out now*, nibża li issa tiscoppia xi guerra civili (bejn in-nies tal post, il pajżani); *I'll try to pass the examination for the Civil Service*, nittanta ngħaddi l'esami għac-civil (impieg ta Scrivan ma'l Gvern); *I like to speak to him, he is so civil in his manners*, nħobb nitchellem miegħu jaf igib ruħu wisk, pulit wisk (fl-imgiba tiegħu).

CIVIL-LIST—lista civili, lista ta li spejjes li bihom tinżamm id-dar reali jew tal gvern.

CIVIL YEAR—is-sena ta 365 jew 366 jum, biex jiddistingwuha mis-sena esatta tax-xemx.

CIVILIAN — belti, pajżan (mhux fil militari etc.) professur jew student tac-civil.

CIVILITY—civiltà, mgiba tajba, dħulija, chirjanza, educazioni.

CIVILIZATION—civilizzazioni, li wieħed icollu civiltà jew mgiba tajba.

CIVILIZE — ticcivilizza, ma tħallix min jibka rozz jew salvaġġ; tati id-dawl, tgħallem ic-civiltà.

CIVILIZED - civilizzat, mgħallem chif għandu igib ruħu; mgħallem is-snajja, minġur; *you are not civilized yet*, għadec minthix minġur (għadec donnoc salvaġġ).

CIVILLY—civilment.

CIVISM—li stat ta pajżan.

CLACK—cechcich, xorta ta ċuklajta, ħafna discors, tlaklik, cechcich, għajdut, titchellem jew tgħeid bosta, tagħmel frattarija.

CLACKING—tlaklik, cechcich, ħsejjes, frattarija.

CLAD (temp u particip passat tal verb *to clothe*)—*I clad*, jena lbist; *he was clad in armour*, hua chien liebes armat għal gwerra (lbies tal gwerra).

CLAIM — jedd; talba, pretensioni; titlob, trid bil jedd, tippretendi; *what claim has he to that?*, x'jedd għandu għall dac, *he now claims £60 for damages*. hua issa jippretendi sittin lira tad-danni (tal ħsarat).

CLAIMABLE—li jista jintalab bil jedd.

CLAIMANT—minn jitlob bil jedd, min jippretendi jew għandu jedd jew pretensioni.

CLAIRVOYANCE—dehra (tara) ċar.

CLEARVOYANT—min jara ċar, minn hu mesmerizzat.

CLAM—twaħħal, tgħakkad; tgħallec; toktol jew tmut bil ġuħ; xorta ta arzella.

CLAMANT—li jitlob bil kalb (bil bichi u lfiek).

CLAM-BAIT—xorta ta arzell għal lisca (għas-sajd).

CLAMBER—tixxabbat, titla ma ħaġa, bit-tbatija.

CLAMMINESS—tgħallic, tidlic, twahħil.

CLAMMY—li igħallec, idellec, iwaħħal.

Clamour — għajjât, rvell, ghageb, frattarija; tgħajjat, tagħmel rvell, jew frattarija.

Clamorer—min jagħmel rvell, storbiu jew frattarija.

Clamorous—li igħajjat, jixher, jagħmel rvell, storbiu (għageb) jew frattarija.

Clamp—riffieda (lakxa biex tirfed); pass tkil (rifsa kawwija); tirfed; tirfes kawwi (tagħmel ħoss kawwi meta timxi); *clamp shoes*, żraben goffi (tkal) tan-nies tax-xogħol.

Clan—razza, familja, gidd (bli Scozzis).

Clandestine—ta bil moħbi, sigriet; *No body knows yet what his clandestine designs are*, ħadd għadu ma jaf x'inhuma il ħsiebijiet moħbija (sigrieti) tiegħu.

Clang — damdîm, żarżir (ta trumbetta) cechcich, ċakcik; ħoss cbir, iddamdam, iżżarżar, iċċakċak, tagħmel ħsejjes cbar.

Clangour—ħoss cbir kawwi, damdim, żarżir.

Clangous—li jagħmel ħoss cbir, li idamdam, li iżarżar.

Clank—cechcich, hsejjes ta hadid (ta ctajjen) flimchien; tagħmel ħsejjes, icceehcech ħadid jew ctajjen flimchien.

Clansman—wieħed minn tal familja, minn tar-razza (Scoccis).

Clap—taħbita, ċapcipa, tifkigħa (tal idejn) dakka, ħoss ta meta jaħbtu żewġ ħwejjeġ flimchien; mard ħażin; tħabbat iċċapċap, tfakka l-idejn.

Clap-net—xbiec għall insib tal għasafar.

Clapper — lsien ta kampiena, ittkarmiċ (ħsejjes) li tagħmel mithna; min iċapċap jew iħabbat idejh.

Clapper claw—iċċanfar, tati ħasla; tati, issawwat (tballat) b'idejc miftuħa (bil ħarta).

Clapping—swat, dakkiet, ċapcip tal idejn (applausi).

Clap-trap—xi ħaġa li issir biex wieħed jisma iċċapcip tal idejn (applausi); bil malizia, li idaħħal fin-nassa (jidħac bin-nies).

Clarence—xorta ta carrozza miftuħa.

Clare-obscure } il chiar oscur (ta pit-
Claro-obscuro } tura, ta quadru).

Claret—claret (xorta ta imbit aħmar) ta Bordeaux, Franza.

Clarification – tisfija.

Clarifier—min isaffi (jagħmel safi).

Clarify—tisfi, tiċċara, tagħmel ċar jew issaffi.

Clarinet—clarinett (strument taddakk).

Clarino—clarin (xorta ta tromba, strument għad-dakk).

Clarion—trumbetta żgħira.

Clarity—sifi, ċarizza (lucidezza).

Clarty—collu tajn, maħmuġ bittajn etc.

Clash—ħoss ta ħabta ta żewġ ħwejjeġ (cbar) flimchien; habta, ċakcika; taħbat flimchien, iċċakċak; opposizioni; *one could hear the clash of swords*, wieħed sata jisma iċċakcik (flimchien) tax-xwabel; *those two parties do always clash*, dawc iż-żewġ partiti dejjem jatu (contra xulxin); *these two orders clash*, dawn iż-żewġ ordnijet huma contra xulxin (ma jakblux).

Clashing — opposizioni, collisioni mibgħeda ta żewġ ħwejjeġ għal xulxin.

Clasp—boccla, tagħnika, kabda, takfel b'boccla, tghannak, taħfen bejn idejc, tħaddan, takbad; *I bought an album with two beautiful silver clasps*, xtrajt album b'żewġ boccli tal fidda sbieħ; *two hands clasped joined together are the symbol of fidelity*, żewġ idejn magħkudin (id f'id) gio' xulxin huma issinjal ta rabta (fedeltà) u mħabba.

Clasp-knife—mus li jingħalak.

Clasp-nail — musmar magħmul li rashu tibka dieħla gio 'l injam.

Class — classi, taksima; tkassam, ticclassifica, tgħamel fi classi (jew taksima). *The divisions in our schools now are no longer called classes, but standards*, it-taksimiet (tat-tfal) fli schejjel tagħna daż-żmien ma għadhomx isejhulhom *classi* iżda *standard*; *he was always one of my class-fellows*, hua dejjem chien wieħed fil classi tiegħi (dejjem fil classi miegħi).

Classible—li jista jitkassam.
Classic } classicu, msemmi, autur
Classical } msemmi, classicu (tal auturi Grieghi jew Latini).
Classicism—classicismu, idioma jew stil classicu (tal classici jew auturi Grieghi jew Latini).
Classicist—wieħed mħarreġ fil classici.
Classification—taksima, classificazioni, tkegħida ta cull wieħed (cull ħaġa etc.) fil classi jew fil-loc fejn imisshu.
Classify—tkassam.
Classis—ordni (ġabra ta nies tal cnisia, patriet etc.)
Classman—student (grad ta student) fl-Università ta Oxford (l-Inghilterra).
Clatter—storbiu, ghageb; rewwixta, frattarija ta ħafna hsejjes; għagħa; tagħmel storbiu, għageb, frattarija, icceċħceċh ħafna ħwejjeġ (landi, njam) flimchien; titchellem bil għageb, tagħmel għagħa jew rewwixta.
Clattering—għagħa, storbiu, ghageb, rewwixta, frattarija.
Claudicant—li iżappap, jekaf (fil mixi).
Claudicate—tiekaf.
Clause—clausula, proposizioni; żieda fil chitba.
Clausike—isem ta marda fin-ngaġ.
Claustral—tal cunvent jew monasteru.
Clausural—li għandu il (bil) clausuli.
Clausure—clausura (ghalka, gheluk).
Clavate—magħmul bħal mazza.
Clavated—bhal mazza; għokghod, għokgħod.
Clave (bħal cleaved) il passat tal verb to *cleave* — jena etc. xpaccajt, ksamt, xakkakt.
Claveau (bil Franċis akra *clavò*)— isem ta marda fin-ngħaġ.
Claviary (fil musica) — indici tal chiavi.
Clavicle—il għadma tal għonk *(il clavicula)*.
Clavier—il chiavi collha ta orgni jew pianuforti.
Claviger—mazzier, minn igib jew iżomm il mazza.
Clavigerous—li igib il mazza.
Claviola—viola (strument) bil chiavi għas-swaba.
Claw—difer (bil ponta) jew siek ta għasfur tal ħatfa (bħal ta seker, bies etc.)
Clawed — bid-dwiefer (bil ponta) bħal tal ghasafar etc. tas-serk (bhal ajcla etc.
Clawing off — burdiatura (tidwira ta mixi ta bastiment etc.) minn fuk irriħ.
Clay—tafal, ticsi (tghatti) bit-tafal tippurifica (zoccor etc.) bit-tafal, tattafal; *I broke my clay pipe*, csirt il pipa tieghi (tal galif, tal gibs); *he is rather clay-brained*, hua actarx ftit u xejn stupidu (rasu kargħa); *when they got there found him clay-cold*, meta huma laħku hemm sabuh chiesaħ (mejjet).
Clayed – mgħotti micsi jew mħallat bit-tafal, *clayed sugar*, zoccor mgħoddi (rfinut) mit-tafal.
Clayey—tafli.
Clayish—bħal tafal, tafli.
Clay-kiln—forn fejn isajru (jaħmu) it-tafal.
Clay-marl — tafal lixx, li ghandu mil gibs.
Claymore—xabla cbira b'żewġ manichi.
Clayslate—lavanja taflija.
Clean—nadif, safi, ċar, pulit; tnaddaf, taħsel, tisfi; *as clean as a penny*, nadif donnu deheb (nadif tazza); *clean water*, ilma ċar (safi), *clean shirt*, kmis bajda (nadifa); *the clean contrary way*, collox sewwa il contlariu.
Cleaner—min inaddaf, jagħmel nadif.
Cleaning — tnaddif; is-seconda ta bakra.
Cleanliness — indafa, "*cleanliness is next to Godliness*" *an English proverb says*, "l-indafa tigi wara ir-religion" igħejd il proverbiu Inglis.
Cleanly – nadif nadif, bl-indafa.
Cleannes—indafa, purità.
Cleansable – li jista jitnaddaf.
Cleanse (akra *clens*)—tnaddaf, *why don't you cleanse your teeth*, għaliex ma tnaddafx snienec?

CLEANSER—min inaddaf, dac li inaddaf.

CLEANSIBLE—li jista icun imnaddaf.

CLEANSING—indafa, tnaddif.

CLEAR—ċar, safi, micsi; dieher (bid-dieher), beraħ; bla ħtija, issaffi (tiċ-ċara) tnaddaf, tberraħ; tisfa, tiċċara; biċ-ċar; għal collox; *this is a clear case,* dan cas ċar (li jidher); *I am not afraid I have a clear conscience,* jena ma nibżax għandi 'l cuxienza pura; *he is quite clear of that crime,* hua bla ħtija (innocenti) għal collox f'dac id-delitt; *he is a man of a clear reputation,* hua ragel li ma għandu l-ebda tebgħa fil condotta (fl-unur) tiegħu; *you must first be clear in the world, (be free from debts),* lewwel hemm bżonn li ma icollocx djun. *These 6 shillings are clear gain,* daun is-sitt xelini huma collha kliegħ; *I am clear against it,* jena cuntlariu għal collox għal dan; *you must try to come off clear now,* issa għandec toħroġ ta ragel (minn għajr ma tigi fl-ebda għali); *I am so pleased to learn that your brother came off clear from all imputations,* għandi piacir wisk nisma li huc hareġ giustificat (ma ippruvaulu xejn contra tiegħu); *can you jump clear this ditch?* tista takbes (kabża waħda) għan-naħħa l-oħra tal foss? *he has a yearly revenue (an income) of £ 1000 clear,* elf lira fis-sena renta ma ineħħihomlu ħadd. *I hope it will keep clear to-day,* nispera li iżomm ċar (bnazzi) illum.

CLEARANCE—indafa; tisfija; spedizion ta bastiment; (tnaddaf) tnaddif; *John is to have a clearance sale,* Ġanni sejjer ibigħ (inaddaf) collox.

CLEAR-HEADED—wieħed intelligenti, li għandu moħħu tajjeb, li jifhem malajr.

CLEARING — giustificazioni, difisa; wesgħa f'bosc etc. għal coltivazioni.

CLEARY—biċ-ċar, bid-dieher.

CLEARNESS—safa, saħa.

CLEARSIGHTED—li jara malajr.

CLEAR STARCH—tillamta.

CLEAT — galoċċa (fejn ichebbu il ħbula abbord etc.), ħadid għal pett ta żarbun biex ma jitkattax malajr.

CLEAVABLE—li jista jinforok.

CLEAVAGE—xpaccar, ksim, tifrik.

CLEAVE—tofrok, tixpacca, tinkasam, taksam, tinferak; teħel, titwaħħal.

CLEAVER—min jofrok; mannara ta dac li ibigħ il-laħam.

CLEAVING—tifrika, ferka, kasma ta oggett f'bosta bcejjeċ.

CLEDGE—is-saff (strât) ta fuk ta art taflija.

CLEDGY—tafli (art taflija) jebes, li iżomm.

CLEES — id-dwiefer, iż-żewġ bicciet mifruka ta sakajn il mogħża,bakra etc.

CLEF—chiavi (fil musica).

CLEFT—ferka, kasma, xakk; mifruk maksum, xpaccat.

CLEFT-GRAFT — tlakkam siġra billi ixxokk iz-zocc.

CLEG—xidia.

CLEMENCY—ħniena.

CLEMENT—ħanin, li iħenn.

CLENCH—ara CLINCH.

CLEOPTEROUS—li għandu il ġwienaħ micsia (mgħottija) b'inforra bħal wirdien.

CLEPSAMMIA — impulletta (ħgieġa tar-ramel nieżil li turi is-sighat).

CLEPSYDRA — impulletta (f'loc bir-ramel bl-ilma).

CLERESTORY—it-twieki (il filliera ta twieki) ta fuk li icun hemm fi cnisia gotica.

CLERGY—il cleru (kassisin etc. ta cnisia).

CLERGYMAN—kassis.

CLERIC—chiericu, kassis.

CLERICAL—tal cleru, tal kassisin etc.

CLERISY—gemgħa ta nies għorrief.

CLERK—abbati, kassis, għaref, scrivan.

CLERKALE—il festa tal kassis tal parroċċa.

CLERKLESS—minn għajr kassis, jew scrivan, bla scola (bla studiu).

CLERKLIKE—istruit, mgħallem (għaref, li għandu l-iscola jew it-tagħlim).

CLERKSHIP—post, impieg (ufficiu) ta scrivan.

CLEROMANCY—induvnar billi tixħet ix-xorti (bid-dadi etc.)

CLERONOMY—eredità (wirt) patrimoniu.

Cleve, Clif jew Clive—li kieghed mal genb (maż-żurżieka jew niżla) ta għolia (jew muntanja).

Clever — capaci, abbli li jinkala, bravu.

Clevis, Clevy—il ħadida (mghawġa, mkawsa) ta moħriet.

Clew—cobba, ġażra, ħajt; fil, tarf; *the clew of a sail,* it-tarf t'isfel ta kala fejn jorbtu ma li scotta; *I wish I could only get a clew of that...* nixtiek li nakbad dakaxejn ta tarf fuk dac...

Clich — xabla, xablott torc (tat-Toroc).

Click—tectica, lucchett, ittectec.

Clicker—min itectec, dac li icun f'bieb ta ħanut biex isejjaħ il parruċċani (ixxerrejja); li scarpan (mgħallem) li ikatta (ifassal) ix-xogħol u jati il-lavranti; dac li fi stamperija jiġbor il bċejjeċ lesti minn fuk il compozituri u jirragahom jorbotom għal fuk it-torchiu.

Clicket — il ħabbata (battall) ta bieb.

Clicking—techtich (bħal dac tal arloġġ).

Client—client (min jiccmanda avucat etc. biex iservih).

Cliental—dipendenti, li irid minn ħaddjeħor.

Cliented—fornut bil clienti.

Clientelage—clientela, nies dipendenti (li iridu minn xi ħadd jeħor).

Cliff—rdum, tiġrif.

Climacteric—sena ħażina (critica) għal gisem tal bniedem; ta żmienijiet critici.

Climate — clima, taksima ta art, pajjis, aria. *I am sorry to say that the climate did not agree with him here,* jiddispiacini ngħejd li il clima ma wetitux hawn.

Climatic—tal clima.

Climaticity—il proprietà (il ħabta) li iddarri fil clima, f'pajjis, f'art, f'aria.

Climatize—iddarri f'pajjis, f'art, fi clima.

Climatology—discors (trattat) fuk clima, aria, art jew pajjis.

Climax—gradazioni (figura rettorica) meta tibda discors bil mod imbagħad cull ma tmur actar tgħolli (tcabbar) il-leħen biex turi (fejn hemm bżonn) jew tagħmel impressioni acbar.

Climb—tixxabbat, titla ma; ixxabbat, ittalla ma.

Climber — min jixxabbat, ħaxixa (siġra) li tixxeblec; *the ivy is a climber,* il-liedna hia siġra li tixxeblec.

Climbing—tixbit, tlugħ ma.

Clime—clima, pajjis, art.

Climene—xorta ta ħniex (tal art).

Clinch — takbad, tagħfas b' idec (tgħażżaż), taħfen, tgħawweġ is-swaba; tirbatti (musmar); chelma, botta, lixcata.

Clincher—morsa, ħaġa li tgħafas jew iżżomm ħaġ'oħra magħfusa jew marbuta; *clincher work,* ix-xogħol ta dgħajjes etc. bit-twavel mricchbin waħda fuk l-oħra (cavalcati).

Cling—takbad, titwaħħal, teħel ma.

Cling-stone — ħawħ francis, minn dac li l'għadma ma tinkalax.

Clingy—li jakbad, li jeħel ma.

Clinic — marid tas-sodda (li icun fis-sodda).

Clinical—clinicu, tal clinica, tassodda, ta min hu marid fis-sodda.

Clink—ara Clank.

Clinkant—li jilma, jew ilekk, ilellex.

Clinker—ċlamita, maduma misjura jebsa.

Clink stone—ħaġra (mineral) bħal lavanja.

Clinoid—bħal, jew li iservi ta, sodda.

Clinometry—strument biex jaraw il għoli ta faxx (strat) minerali.

Clinometric }
Clinometrical } tal clinometry (ara).

Clinometry — clinometrija, is sengħa li ichejlu (jaraw) il għoli (chemm hu fond) ta strat minerali.

Clinquant—ara clinkant.

Clio—waħda mid-disa *Musi,* il patruna ta li *Storia.*

Cliosophic—letterariu.

Clip—iggiżż, takta barra; tagħġġel tħaffef fil mixi etc.; is-suf mgiżż.

Clipper—geżżież, dac li igiżż, jew ikarwes; dac li jagħmel flus foloz (b'metall baxx); barbier; bastiment mexxej, ħafif għal mixi.

Clipping—katgħa, biċċa maktugħa.

Clique—clicca, cumpannija, partit.
Cliquish—ta clicca jew partit.
Clish-clash — ħsejjes ta xwabel mħabbtin flimchien.
Clives—ganċ bil molla biex ma jinfetaħx (biex ma joħrogx).
Clivity—żurżieka.
Cloaca— cloaca, acquedott, mogħdija tal ilma minn taħt l-art.
Cloak—mantell, għata, mantar, capott, capotta; tgħatti, tliff, taħbi.
Cloakage—għata.
Cloak bag—*portmanto,saccu di notti.*
Cloakedly—bil moħbi, bli mgħotti.
Cloaking—drapp tas-suf għal ħwejjeġ.
Cloak-pin—spalliera għad-dendil tal ħwejjeġ.
Clobberer—dac li irakka jew isewwi iż-żraben.
Clochard (akra *cloxârt*)—campnar.
Clock — arloġġ (tal ħajt jew tal pendlu), xorta ta wirdiena; tgħajjat (tkaki) bħal tiġieġa.
Clock-work—xogħol, macna ta arloġġ.
Clod—tuba (tal ħamrija) twebbes jew tgħakkad bħal tuba.
Clod-crusher—xatba (tar-raba) biex tchisser u twitti it-tub.
Cloddiness—tub tub.
Cloddy—collu tub; oħxon.
Clod-hopper—ħaddiem ir-raba.
Clod-pate—stupidu, ras kargħa.
Cloff—calatura.
Clog—xchiel, tfixchil, teħel, takbad, pìs, zoccla, zucletta (carcura bil kiegħ tal għuda).
Clogging—tfixchil.
Cloggy—li jakbad, jeħel jew iżomm; jimbarazza, jagħlak jew iżomm.
Cloister—cunvent, abatija, monasteru; tagħlak f'cunvent etc.
Cloisteral — solitariu, magħluk (f'cunvent etc.)
Cloisterer — min hu magħluk f'cunvent, abatija jew monasteru.
Cloistress—soru.
Clomp—timxi bil ħsejjes, tħabbat, timxi goff.
Clonic—li jitħeżżeż, cunvulsiv.
Close—tagħlak, titbok, teħles, ittemm, tispiċċa; għalka, għeluk, tmiem; shana; magħluk, mitbuk, fitt (drapp), mitmum (spiċċat, bil-lest); xħiħ; krib, ħada, ħdejn, ma gemb; *I was told to close all the doors,* kaluli nagħlak il bwieb collha; *I long to see this work brought to a close,* għandi mitt sena sa chemm nara dan ix-xogħol lest (mitmum); *these lines you wrote stand mighty close,* dawn il versi li ctibt kegħdin mrassin sħiħ; *I must get a close piece of linen,* irrid (għandi bżonn) biċċa xokka fitta; *my house is close to his,* id dar tiegħi krib (ħada) tiegħu. *The Boers laid close siege to Mafeking,* il Boeri assediau (żammeu assediat) mil krib (jebes) il belt ta Mafeking; *he is a very close man,* ragel xħiħ (idu magħluka) wisk. *It is very close to-day,* is-sħana wisk (it-temp fosc, soffocanti) illum. *That was rather a close jest,* dic chienet ċajta li tniggħes (toffendi); *a close mouth catches no flies,* f'ħalk magħluk ma jidħolx dubbien. *You must follow your work close,* jaħtieġ taħdem (twaħħal rasec għax-xogħol) sħiħ. *I am following him close now,* m'inhiex kiegħed nerħieh xejn minn taħt għajnejja; *keep what I told you close,* żomm li għedtlec sigriet (għalic biss); *we went always close by the wind,* dejjem morna (rħejnielha) mar-riħ. *When are you to close this account,* meta sejjer tagħmel persaldu (tħallas dan il cont); *the wound will soon close now,* dal wakt tagħlak il ferita issa; *they closed with the enemy,* tkabdu sewwa, gew sider ma sider mal għadu.
Closely — bil moħbi (bis-sigriet) bl-attenzioni; *I have been watching him closely.* Jena cont attent sħiħ fuku (ma contċ nerħiħ minn għajnejja).
Closeness—dieka, nukkas ta aria, għeluk, rass, sigritizza, xeħħa.
Close-pent — mitbuk (magħluk) sewwa jew tajjeb; mtappan.
Closer—min jispiċċa, jagħlak jeħles ħaġa.
Close-stool—camra privata, gabinett.
Closet—cmajra, gabinett, armariu; tagħlak gewwa cmaira jew gabinett; taħbi; *Water Closet* (W. C.) lochi comodu.

Cleve, Clif jew Clive—li kieghed mal genb (maż-żurżieka jew niżla) ta għolia (jew muntanja).

Clever — capaci, abbli li jinkala, bravu.

Clevis, Clevy—il ħadida (mghawġa, mkawsa) ta moħriet.

Clew—cobba, ġażra, ħajt; fil, tarf; *the clew of a sail*, it-tarf t'isfel ta kala fejn jorbtu ma li scotta; *I wish I could only get a clew of that...* nixtiek li nakbad daksxejn ta tarf fuk dac...

Clich — xabla, xablott torc (tat-Toroc).

Click—tectica, lucchett, ittectec.

Clicker—min itectec, dac li icun f'bieb ta ħanut biex isejjaħ il parruċċani (ixxerrejja); li scarpan (mgħallem) li ikatta (ifassal) ix-xoghol u jati il-lavranti; dac li fi stamperija jiġbor il bcejjeċ lesti minn fuk il compondituri u jirragahom jorbotom ghal fuk it-torchiu.

Clicket — il ħabbata (battall) ta bieb.

Clicking—techtich (bħal dac tal arloġġ).

Client—client (min jiccmanda avucat etc. biex iservih).

Cliental—dipendenti, li irid minn ħaddjeħor.

Cliented—fornut bil clienti.

Clientelage—clientela, nies dipendenti (li iridu minn xi ħadd jeħor).

Cliff—rdum, tiġrif.

Climacteric—sena ħażina (critica) għal gisem tal bniedem; ta żmienijiet critici.

Climate — clima, taksima ta art, pajjis, aria. *I am sorry to say that the climate did not agree with him here*, jiddispiacini ngħejd li il clima ma wetitux hawn.

Climatic—tal clima.

Climaticity—il proprietà (il habta) li iddarri fil clima,f'pajjis, f'art, f'aria.

Climatize—iddarri f'pajjis, f'art, fi clima.

Climatology—discors (trattat) fuk clima, aria, art jew pajjis.

Climax—gradazioni (figura rettorica) meta tibda discors bil mod imbagħad cull ma tmur actar tgħolli (tcabbar) il-leħen biex turi (fejn hemm bżonn) jew tagħmel impressioni acbar.

Climb—tixxabbat, titla ma; ixxabbat, ittalla ma.

Climber — min jixxabbat, ħaxixa (siġra) li tixxeblec; *the ivy is a climber*, il-liedna hia siġra li tixxeblec.

Climbing—tixbit, tlugħ ma.

Clime—clima, pajjis, art.

Climene—xorta ta ħniex (tal art).

Clinch — takbad, tagħfas b' idec (tgħażżaż), taħfen, tgħawweġ is-swaba; tirbatti (musmar); chelma, botta, lixcata.

Clincher—morsa, ħaġa li tgħafas jew iżżomm ħaġ'oħra magħfusa jew marbuta; *clincher work*, ix-xoghol ta dgħajjes etc. bit-twavel mricchbin waħda fuk l-oħra (cavalcati).

Cling—takbad, titwaħħal,teħel ma.

Cling-stone — ħawħ francis, minn dac li l'għadma ma tinkalax.

Clingy—li jakbad, li jeħel ma.

Clinic — marid tas-sodda (li icun fis-sodda).

Clinical—clinicu, tal clinica, tas-sodda, ta min hu marid fis-sodda.

Clink—ara Clank.

Clinkant—li jilma, jew ilekk,ilellex.

Clinker—ċlamita, maduma misjura jebsa.

Clink stone—ħaġra (mineral) bħal lavanja.

Clinoid—bħal, jew li iservi ta,sodda.

Clinometry—strument biex jaraw il għoli ta faxx (strat) minerali.

Clinometric, Clinometrical } tal clinometry (ara).

Clinometry — clinometrija, is sengħa li ichejlu (jaraw) il għoli (chemm hu fond) ta strat minerali.

Clinquant—ara clinkant.

Clio—waħda mid-disa *Musi*, il patruna ta li *Storia*.

Cliosophic—letterariu.

Clip—iggiżż, takta barra; tagħġġel tħaffef fil mixi etc.; is-suf mgiżż.

Clipper—geżżież, dac li igiżż, jew ikarwes; dac li jagħmel flus foloz (b'metall baxx); barbier; bastiment mexxej, ħafif għal mixi.

Clipping—katgħa, biċċa maktugħa.

CLIQUE—clicca, cumpannija, partit.
CLIQUISH—ta clicca jew partit.
CLISH-CLASH — ħsejjes ta xwabel mħabbtin flimchien.
CLIVES—ganċ bil molla biex ma jinfetaħx (biex ma joħroġx).
CLIVITY—żurżieka.
CLOACA— cloaca, acquedott, mogħdija tal ilma minn taħt l-art.
CLOAK—mantell, għata, mantar, capott, capotta; tgħatti, tliff, taħbi.
CLOAKAGE—għata.
CLOAK BAG—*portmanto,saccu di notti.*
CLOAKEDLY—bil moħbi, bli mgħotti.
CLOAKING—drapp tas-suf għal ħwejjeġ.
CLOAK-PIN—spalliera għad-dendil tal ħwejjeġ.
CLOBBERER—dac li irakka jew isewwi iż-żraben.
CLOCHARD (akra *cloxârt*)—campnar.
CLOCK — arloġġ (tal ħajt jew tal pendlu), xorta ta wirdiena; tgħajjat (tkaki) bħal tiġieġa.
CLOCK-WORK—xogħol, macna ta arloġġ.
CLOD—tuba (tal ħamrija) twebbes jew tgħakkad bħal tuba.
CLOD-CRUSHER—xatba (tar-raba) biex tchisser u twitti it-tub.
CLODDINESS—tub tub.
CLODDY—collu tub; oħxon.
CLOD-HOPPER—ħaddiem ir-raba.
CLOD-PATE—stupidu, ras kargħa.
CLOFF—calatura.
CLOG—xchiel, tfixchil, teħel, takbad, pìs, zoccla, zucletta (carcura bil kiegħ tal għuda).
CLOGGING—tfixchil.
CLOGGY—li jakbad, jeħel jew iżomm; jimbarazza, jagħlak jew iżomm.
CLOISTER—cunvent, abatija, monasteru; tagħlak f'cunvent etc.
CLOISTERAL — solitariu, magħluk (f'cunvent ètc.)
CLOISTERER — min hu magħluk f'cunvent, abatija jew monasteru.
CLOISTRESS—soru.
CLOMP—timxi bil ħsejjes, tħabbat, timxi goff.
CLONIC—li jitħeżżeż, cunvulsiv.
CLOSE—tagħlak, titbok, teħles, ittemm, tispiċċa; għalka, għeluk, tmiem; sħana; magħluk, mitbuk, fitt (drapp), mitmum (spiċċat, bil-lest); xħiħ; krib, ħada, ħdejn, ma gemb; *I was told to close all the doors,* kaluli nagħlak il bwieb collha; *I long to see this work brought to a close,* għandi mitt sena sa chemm nara dan ix-xogħol lest (mitmum); *these lines you wrote stand mighty close,* dawn il versi li ctibt kegħdin mrassin sħiħ; *I must get a close piece of linen,* irrid (għandi bżonn) biċċa xokka fitta; *my house is close to his,* id dar tiegħi krib (ħada) tiegħu. *The Boers laid close siege to Mafeking,* il Boeri assediau (żammeu assediat) mil krib (jebes) il belt ta Mafeking; *he is a very close man,* ragel xħiħ (idu magħluka) wisk. *It is very close to-day,* is-sħana wisk (it-temp fosc, soffocanti) illum. *That was rather a close jest,* dic chienet ċajta li tnigghes (toffendi); *a close mouth catches no flies,* f'ħalk magħluk ma jidħolx dubbien. *You must follow your work close,* jaħtieġ taħdem (twaħħal rasec għax-xogħol) sħiħ. *I am following him close now,* m'inhiex kiegħed nerħieh xejn minn taħt għajnejja; *keep what I told you close,* żomm li għedtlec sigriet (għalic biss); *we went always close by the wind,* dejjem morna (rħejnielha) mar-riħ. *When are you to close this account,* meta sejjer tagħmel persaldu (tħallas dan il cont); *the wound will soon close now,* dal wakt tagħlak il ferita issa; *they closed with the enemy,* tkabdu sewwa, gew sider ma sider mal għadu.
CLOSELY — bil moħbi (bis-sigriet) bl-attenzioni; *I have been watching him closely.* Jena cont attent sħiħ fuku (ma contċ nerħiħ minn għajnejja).
CLOSENESS—dieka, nukkas ta aria, għeluk, rass, sigritizza, xeħħa.
CLOSE-PENT — mitbuk (magħluk) sewwa jew tajjeb; mtappan.
CLOSER—min jispiċċa, jagħlak jeħles ħaġa.
CLOSE-STOOL—camra privata, gabinett.
CLOSET—cmajra, gabinett, armariu; tagħlak gewwa cmaira jew gabinett; taħbi; *Water Closet* (W. C.) lochi comodu.

CLOSE-TONGUED—li jara chif jitchellem.

CLOSET-SIN — dnub mistur, li sar m'hux fid-dieher.

CLOSH—isem ta marda f'riġlejn il bhejjem; isem ta loghba.

CLOSING—tmiem, għeluk, ħelsien ta ħaġa (xogħol) mill'idejn.

CLOSURE—gheluk, għalka, tmiem.

CLOT—tagħkkad flimchien,tbattam, ghokda, tuba.

CLOTBIRD — xorta ta ortulan (għasfur).

CLOTH—xokka, drapp, pannu etc., dvalja, terħa ta altar; *lay the cloth please*, għamel (ifrex) id-dvalja; *this is made of tissue cloth*, dana magħmul tal imbruccat; *in our place no body pays for the hire of the hearse cloth*, pajjisna ħadd ma iħallas tal vadrappa (cutra tal mejtin).

CLOTHE—tilbes, tlibbes.

CLOTHES—lbies, ħwejjeġ.

CLOTHES-HORSE—spalliera (fejn iddendel il ħwejjeġ).

CLOTHES-LINE—rumnell (ħabel) tal inxir.

CLOTHES-MAN — bejjegħ il ħwejjeġ (lbiesi).

CLOTHES-PEGS—labar tal inxir tal injam (mifrukin min-nofs biex jakbdu jew jidħlu fil ħabel).

CLOTHIER — bejjegħ (mercant) jew nissieġ il ħwejjeġ.

CLOTHING—lbies, ħwejjeġ; tgħammar bil ħwejjeġ jew lbiesi.

CLOTPOLL—ras jebsa.

CLOTTED—magħkud, iwaħħal.

CLOTTING—għakda, ħaġa mgħakkda jew magħkuda.

CLOTURE — il kawwa, is-setgħa li tagħlak tispiċċa fuk fuk (malajr) custioni li icun hemm fil (kuddiem il) cunsill.

CLOUD—sħaba, dlam; iddallam (bissħab), titgħarrex (bil għarixa).

CLOUDAGE—msaħħab, bil għarixa.

CLOUD ASCENDING—li jitla sas-sħab.

CLOUD BERRY—għolliek.

CLOUD BORN—mnissel minn sħaba, mis-sħab.

CLOUD-CAPT—li fil kuċċata għandu (mgħotti bis-) sħab; *Have you ever been to see Mount Etna? it is almost cloud capped*, katt rajtu il *Munġbell*, tista tgħejd dejjem bis-sħab fil kuċċata.

CLOUDILY — li fih is-sħab mgħotti, oscur mdallam bis-sħab.

CLOUDINESS — għarixa, dlam (bissħab).

CLOUDING—il gost bħal mewġ (l-ondiar) li jatu fiż-żagarelli meta jiżbgħuhom.

CLOUDLESS—ċar, safi, bla sħab.

CLOUDLET—sħaba żgħira.

CLOUD TOPT—ara CLOUD CAPT.

CLOUDY—msaħħab,mgħajjeb,mgħarrex, mudlam; *cloudy mornings turn to clear evenings*, wara il maltemp jigi il bnazzi.

CLOUGH—għolja, tumbata; il calatura tal użin.

CLOUT—rokgħa, ċarruta, ħarka, paljazza; dakka ta ħarta; circu (ta'l ħadid) ta rota; musmar; trakka, tgheżwer f'ħarka, tati bil ħarta.

CLOUTED—mrakka.

CLOUTED SHOES—żraben tkal goffi (ħoxnin) għan-nies tax-xogħol, (carrettunari etc)

CLOUT-NAIL—taċċ ta li scrapan (kasir għal pettijiet taż-żraben).

CLOVATE—fuk eħxen minn isfel.

CLOVE—musmar tal kronfol; sinna tewm, ħabb (cocci) tar-rummien; biċċa użin tal ġobon u tas-suf.

CLOVEN—mifruk, maksum, xpaccat (part. passat tal verb *to cleave*).

CLOVEN-FOOTED } bid-difer (sakajn) mifruka (bħal bakar, mogħż etc.)
CLOVEN-HOOFED }

CLOVE-PINK—kronfla (li fiha rieħa ta msiemer).

CLOVER—silla, *to live in clover*, tgħix fil ġid, fil ħala, fil cumdità.

CLOWN—ċaccar, bniedem rozz; pulcinell tal cummidia, paljazzu.

CLOWNERY—mgiba ħażina, goffa, ta ċakkar.

CLOY—ixxabba (bl-ichel) timla,tballa', iddeffes; *I am cloyed with meat*, mxabba sa mniehri mill laħam.

CLOYLESS—bla xaba (ta'l ichel).

CLUB—ħatar, mazza; casin; il fjuri jew mazzi (tal carti tal logħob)—tidħol f'casin (fi *club)* tixxierech, tagħmel shab (società); *the best we can do is to be every man his club*, l-aħjar li nagħmlu culħadd iħallas sehmu.

CLUBBED—oħxon, goff (tkil) bħal ħatar jew mazza.

CLUBBING—tixxierec, tissocia fl'imchien.

CLUBBIST—sociu (sieħeb) f'casin.

CLUBFISTED—li għandu polz (ponn) oħxon jew cbir.

CLUB FOOTED — li għandu sakajh mgħawġa (il pali milwija); b'sakaih makluba.

CLUB-HAUL — issorgi fuk waħda mill ancri.

CLUB-HEADED—li ghandu rasu jebsa, rasu ċagħka.

CLUB-HOUSE—il casin (dar) casin.

CLUB-ROOM—is-sala tal cumitat (tallakgha) ta casin.

CLUCK—ittaktak, tkaki.

CLUCKING—ghajjât ta meta tkaki tigieġa; taktik.

CLUE—ara CLEW.

CLUMP—ċappa, gozz; zokk, rokgħa (ħarga) siġar.

CLUMPY—ċapep ċapep; oħxon, mastizz.

CLUMSY—goff, tkil, mhux tal maniġġ.

CLUMSINESS—guffaġni, tokol.

CLUNG—(passat tal verb to CLING (ara); magħlub, niexef bit-tbatija bil ġuħ etc.

CLUNIAC — tal ordni (patrijiet) ta CLUNY.

CLUSTER—għankud, gozz, katta, resta (hut etc.) tagħmel għeniekod għenieked jew torbot katta katta; *a cluster of islands*, gozz (ħafna) gzejjer ħdejn xulxin; *they came in clusters*, gew bil/folla (gozz gozz).

CLUSTERING—ġabra f'għenieked.

CLUSTERY—li jiober f'għenieked.

CLUTCH—taħtaf, taħfen, tiggranfa; ħatfa, ħfin; difer ta għasfur tas-serk (bħal tal bies, ajcla etc.)

CHUTCHES—dwiefer mgħawgin u bil ponta tal għasafar tal ħatfa (bħal bies, iskra etc.)—*they have fallen into the enemy's clutches*, wakgħu taħt idejn il għadu.

CLUTTER—ara CLATTER.

CLYSTER—servizzlal (cristier).

CLYSTER-PIPE—li strument (servizzial) li bieh tagħmel cristier.

COACERVATE — tghezzez, tbarraġ (tagħmel borġ jew gozz).

COACH—carrozza, tieħu bil carrozza.

COACH-BOX—saldatur (fejn jircheb il cuccier).

COACH-HORSE—żiemel ta carrozza.

COACHMAN—carrozzier, cuccier.

CO-ACTION—forza, obligu ta bil forz.

CO-ADJUMENT—għajnuna ta wieħed lill jeħor.

CO-ADJUTANT—assistent, min jgħejn ma.

CO-ADJUTOR—coadjutur; assistent.

CO-ADJUTRIX — assistenta, dic li tgħejn fix-xogħol lill ħadd jeħor.

CO-ADVENTURER — sieħeb fil ġrajja (fl-avventuri).

CO-AGENT—sieħeb.

CO-AGITATE — tħawwad u tkankal flimchien.

COAGULANT—ħaġa li tista tagħkad.

COAGULATE—tgħakad; tghakkad, ittammas (tgħakkad bit-tames).

COAGULATOR—min igħakkad.

COAGULUM— ħaġa magħkuda (bħal bakta etc.)

CO-AID — ghajnuna ta flimchien (magħkuda).

COAKING—tgħakkad it-truf ta ħaġa bil pernijiet (per mezz tal pernijiet).

COAKS—pernijiet ta rota ta taljola.

COAL — faħam tal ħaġra; taħrak tagħmel faħam, tati il faħam; tieħu, tagħmel il faħam; *the ship came in to coal she will leave again soon*, il bastiment giè biex jeħu il faħam, dal wakt imur.

COAL BLACK—iswed faħam.

COAL-BOX—caxxa tal faħam.

COAL-DUST—trab tal faħam, ċnisa.

COALERY—ara COLLIERY.

COALESCE—tgħakkad (tiġbor) flimchien.

Coalescence—ghakda (ġabra) flimchien.

Coalescent — magħkud (miġbur) flimchien.

Coal field—miniera, art tal minieri tal faħam tal ħaġra.

Coal fitter—sensal tal faħam.

Coal-hod—caxxa (żgħira) għal faħam bħal sassla (li itellgħu bil faħam mill cantina etc. għal fejn iċ-ċumnija, fis-swali etc.)

Coalition — għakda ta nies etc. flimchien.

Coalitioner } Coalitionist } wieħed li igħakkad li jiġbor flimchien società etc.—min jaħdem (irid) li issir din il għakda.

Co-ally — sieħeb flimchien, alleat ma.

Coal-man—wieħed li jinnegozia fil faħam.

Coal-measure (fil Geologia)—strat tal faħam (fl-art, f'miniera).

Coal-meter—min ichejjel il faħam.

Coal-pit — miniera tal faħam tal ħaġra.

Coal-work—post fejn isibu il faħam tal ħaġra.

Coaly—li fih jew li jixbeħ il faħam tal ħaġra.

Coamings—rpâr; twavel etc. li itellgħu dwar xi foss, ħofra etc. biex iżommu li ma jidħolx ilma, muxxilara.

Coaptation—it-tkegħida fil loc (sewwa) ta ħwejjeġ ma xulxin.

Coarse — ordinariu, comuni, goff, oħxon; aħrax, ma jafx igib ruħu.

Coarsen—tħarrax, tagħmel goff ordinariu.

Coast — plajja, xatt, costa; tmur jew tgħaddi mal plajja il plajja, maxxatt ix-xatt; *we received goods from all coasts*, ircevejna oggetti minn cullimchien.

Coaster—bastiment (żgħir) li idur (isiefer) mal costa; min idur mal plajja.

Coast-guard—il guarda costa; għassa tax-xtut biex ma iħallux isir (jew jakbdu) il contrabandu.

Coasting — is-safar, iż-żamm mal plajja, mal costa.

Coast wise—lejn il plajja, xatt jew costa.

Coat—libsa, ġlecc, ġacchetta; tlibbes, ticsi, *a coat of mail*, ġlecc tal ħadid etc. tal gwerrieri; *coat of arms*, armi (arma ta cunjom pajjis etc.); *he has turned coat*, dar, biddel il fehma, kaleb; *he is a turn coat*, dac maklub (kaleb) rinnegat; *you must cut your coat according to your cloth*, jeħtieġ li ma tmiddx sakajc barra mil friex (tkis b'xibrec) ma tonfokx actar milli iddaħħal; *he is a disgrace to his coat*, kiegħed jagħmel disunur il post (illibsa) li għandu; *the coat of the horse*, ix-xagħar (il-lewn) taż-żiemel; *in the sheep's coat*, fil makjel tan-nagħġ.

Coated—mlibbes, micsi, mgħotti—*these are sugar coated pills*, dawna pilluli micsijin (mcasbrin) fiz-zoccor; *the brill is a soft coated fish, but the rock-cod is a rough coated fish*, il barbun hua ħuta bla scwam (kxur jew scaldi) ic-cerna hia ħuta bli scwam.

Coatee—ġlecc kasir dejjak.

Coax—iżżigħel, tfissed, tmelles.

Coaxer—melliesi.

Coaxingly—biż-żegħil; bil fsied, bittmellis.

Cob—isem ta tajra tal baħar (bħal margun); brimba; żiemel mhux msewwi, poni f'saħtu (jiflaħ, kawwi); xorta ta bixchilla.

Cobalt—cobalt, mineral ta culur griż.

Cobbing—xebgħa cinturin, castig ta swat b'gilda.

Cobble — tħaxlef, trakka mħaxlef, issewwi il cracar jew iż-żraben.

Cobbler—scarpan li irakka, li irakka xi żarbun jew carcur.

Cobby — kawwi, oħxon, matnazz, f'saħtu, mibrum.

Cob-cal—papoċċ miftuħ carcur.

Cobcoals—bcejjeċ (ħaġar) cbar tal faħam.

Cobelligerent — sieħeb ma jeħor (ma potenza oħra) fi gwerra.

Cob-horse—xorta ta żiemel kawwi, cbir, matnazz.

Cobirous—bħal friechet tal ħadid li fihom (fukom) idur dussies etc.

Coble—frejgatina, skiff żgħir tas-sajd.
Cob-loaf—ħobża b'ħafna tumbati jew gembiet.
Cobnut—gewża jew gellewża cbira (il bubù).
Coboose — caxxa (inforra) biex i-għattu ċumnija ta vupur.
Cobourg—xorta ta drapp ħafif (lanetta) għal lbiesi tan-nisa—xorta ta ħobs fin.
Cobra de cabello — serp velenus ferm.
Cobstone—ċangun, gebla cbira.
Cobwall — ħajt magħmul bit-tiben u it-tajn.
Cobweb—għankbuta; nassa,mansba.
Cobwebbed—collu għankbut.
Coca—coca (werak tas-siġra ta dan l-isem).
Cocalon—fosdka tad-dud tal ħarir cbira u rkieka.
Cocciferous — bil cocci, żibeġ; li jagħmel il cocci, żibeġ etc. (pianti jew siġar).
Coccinella—il cola (u dud jeħor bħala).
Coccinelline – il culur li tati il coccinilja.
Cochineal—coccinilja (culur aħmar li isir minn dud rkiek mnixxef).
Cochlear—macna tal ilma.
Cochleare (fil medicina) — mimli mgħarfa.
Cochleariform } li għandu għamla
Cochleary } ta koxra ta għacruxa (bebbuxa) jew ta vit—mdawwar garagor.
Cochleated } ta għamla ta garagor
Cochleous } jew spirali.
Cock—serduk, il għammiel jew għasfur (ragel); grillu ta xcubetta, munzell ħuxlief, pinnur; vit tal ilma; twakkaf, tifforma (tati forma) ta cappell; tlesti arma (xcubetta fuk il grillu jew fuk it-tradiment) timmunzella il ħuxlief, tiżżarġan, tisserdec; *cock bull*, ħrejjef li ma igħejdu (ifissru) xejn u li idejku; *to tell the story of the cock and bull*, tgħid li storia ta " darba chien hemm sultan ħabat rasu mat-tigan etc. "

Cockade—cuccarda.
Cock a hoop — ferħan għall aħħar, ferħan se'r jtir.
Cock-a-too—pappagall bit-toppu.
Cock-a-toon — għasfur tal Indii abiad.
Cock-a-trice — baziliso (il ħrafa tagħmlu serp bil ġwienaħ, il għaliex igħejdu li ħareġ (fakkas) minn bajda tas-serduk.
Cock bill—l-ancra meta tcun lesta biex jerħuha (jixtuha) il baħar.
Cock boat—frejgatina żghira (taxxmara).
Cock brained—li jistordi, li jagħmel il ħwejjeġ addoċċ, bla ma ikishom.
Cock broth—brodu tas-sriedec.
Cock crowing — ħin li jiddnu issriedek.
Cockerel—fellus (serduk żgħir).
Cocket—ufficiu tad-dwana fejn iniżżlu l-oggetti collha li icunu għas-safar; sigill ufficiali li juri li l-oggetti daħlu (niżżluhom, irregistrati).
Cocket bread — ħobs tas-smid fin (tal prima).
Cockeye—għajn werċa.
Cockeyed—werċ.
Cockfighting—ġlied tas-sriedek.
Cock founder—fundatur tal bronż jew ram.
Cockle—arzella, arzella nigrà, gandoffla, naccra; ħaxixa (ħażina bħal sicrana) li titla (tinbet) mal kamħ; tchemmex, titchemmex bħal koxra ta arzella.
Cockled—mchemmex, mibrum garagor.
Cockleshell—koxra tal arzell, gandoffla jew naccra.
Cockling -- taħbila.
Cockloft—raff, camra ta fuk il bejt.
Cockney—wieħed minn Londra, Inglis ta Londra (isem li jatuh actarx b'disprezz).
Cockneyism—cliem (pronunzia Inglisa) bħal ma jitchelmu l-Inglisi minn Londra.
Cockpaddle—isem ta ħuta, il cocca tal baħar.

Cockpit—il post fejn jiggieldu is-sriedek (f'xi circlu, cummedia etc.); il post abbord fejn jiccuraw il feruti.

Cockroach—wirdiena ħamra.

Cocks—viti tal ilma jew tal gas.

Cockscomb—pianta, il bellusa.

Cocksparrow—il għammiel (għasfur tal bejt ragel).

Cockspur—siġra bħal tan-naspli.

Cocksure—sgurissimu.

Cockswain—il *cocsin*, dac li icollu il cmand (tmunier) tad-dgħajsa, frejgatina etc. tal Armirall, Gvernatur etc.

Cockwater—ilma (gieri) fejn jaħslu it-trab tad-deheb, ħadid etc.

Cockweed—pianta (tal bżar).

Cocoa — cawcaw, siġra (xitla) tal cawcaw.

Cocoa nibs—il cocci tal cawcaw.

Cocoanut—gewż tal India.

Cocoon—fosdka tad-dud tal ħarir.

Coctible—li tista tgħallih (issajru).

Coctile—magħmul, misjur bin-nar (bħaċ-ċlamit).

Coction—għali, tisjir bin-nar.

Cocuswood—l-injam li minnu jagħmlu il flawtijiet etc.

Cod—miżwet, fosdka; baccaljaw.

Coddle—tati nofs għalja (tħalli nofs sajran); thejjem, iżżigħel, tħannen.

Code—ctieb tal-ligi, codici.

Codex—ctieb (manoscritt) codici.

Codfishery—il kbid u chif imellhu etc. il baccaljaw.

Codger—wieħed xħiħ, ċaccar, rozz.

Codicil—codicilla, żieda (tibdila ta tastment).

Codify—tiġbor u tagħmel flimchien (f'locom) ligijiet.

Codilla — it-truf tal kanneb u il għażel.

Codlin—tuffiħa mgħollija.

Codline—cima, ħabel etc. bi tmintax il cap.

Codling—baccaliawwa żgħira, tuffiħa tajba għat-togħlija, tuffiħa mgħollija.

Codliver oil—żejt tal ħut (li isir mil fwied tal merluzz etc.)

Coefficiency—cooperazioni.

Cœliac (akra *siljac*)—tal imsarem, taż-żakk.

Coemption—ix-xiri tal partita collha (ta collox, jew tal *lot* collu).

Co-equal—bħal xulxin sewwa f'collox.

Coerce—tgħafas, tobbliga bil fors iġġagħal bis-sewwa jew bid-dnewwa.

Coercion—ġagħil ta bil fors, ta bid-dnewwa.

Coercive—li iġagħal ta bil fors, li obbliga bid-dnewwa.

Coetaneous } ta l-istess daks miż-
Coeval } żmien, ta żmien wieħed, daks wieħed, daksinsew.

Coexist—tesisti (jesisti) flimchien, fli stess żmien, fi żmien wieħed.

Coffee—cafè.

Coffee cup—chiccra tal cafè.

Coffee house—cafè, ħanut tal cafè.

Coffee pot—stanjata tal cafè (cafettiera).

Coffer—caxxa tal flus, (tesor) panew sfundat f'sakaf etc., taħżen il flus.

Coffer dam—l-armar ta twavel (pali) etc.ma xatt biex iżommu ma jidħolx ilma wakt li icunu jagħmlu moll etc.

Coffin — tebut; kartas, borsa tal carti; tkigħed gewwa tebut.

Coffin-maker — min jagħmel ittwiebet.

Cog—sinna ta rota, dgħajsa żgħira, tgħammar rota bis-snien; tkarrak (tigdeb) tidħac b'xi ħadd; iżżigħel tfaħħar jew tonfoħ lill xi ħadd.

Cogency — forza, kawwa (bir-raġunar).

Cogent—kawwi, bil forza, ta setgħa.

Cogger—wieħed li ifaħħar (jonfoħ) lill xi ħadd.

Coggery—falsità, daħc jew takriek.

Cogging—kerk, daħc.

Coggle—dgħajsa żgħira, cajjic tassajd.

Coggle-stone—ċagħka mgħerrba.

Cogitable—li wieħed jista jaħseb fuku (jaħsbu) u jirriflettih; tal ħsieb.

Cogitate—taħseb, titħasseb.

Cogitation—ħsieb, meditazioni.

Cognate — cunjatu, li jigi minn, kraba (minn naħa tal omm).

Cognation—gebbieda, razza.

Cognac—l-aħjar qualità ta Brandy (Francisa).

Cognition } conoxxenza (li tcun taf
Cognizance } ħaġa etc.) *take cognizance of this*, żomma f'rasec din, tinsibiex.

Cognizant—li jaf, li għandu conoxxenza.

Cognomen—cunjom, lakam.

Cognominal—li għandu isem wieħed, ta isem wieħed, li jismu xorta waħda bħal jeħor.

Cognomination—cunjom, lakam.

Cognoscence—għerf, conoscenza.

Cognoscible—li jintgħaraf.

Cognovit—il conoxxenza li wieħed accusat fil korti icollu tad-dritt ta dac li icun għamillu il causa (jew giebu fil korti); li wieħed jagħraf (jaccetta) li il causa li icollu fil korti tcun saritlu biddritt (bil ġustizia) għaliex icun ħakku.

Cogue—chejl ta xorb; dramma.

Cogwheel—rota bis-snien.

Cogwood—injam tajjeb (usat) għarroti tal mtieħen.

Cohabit—tghammar flimchien (bħal ragel u mara miżżewġin).

Cohbir—werriet ma jeħor, sieheb werriet (fil wirt).

Cohere—twaħħal, tgħakkad flimchien, tingħakad, teħel, tintrabat, takbel ma.

Coherence } għakda (unioni) rabta
Coherency } flimchien.

Coherent — mgħakkad, mwaħħal ma.

Cohesible—li jista jitwaħħal, jitgħakkad flimchien.

Cohesion—għakda, rabta, weħla.

Cohobate—tarġa tiddistilla (tillampica).

Cohort — gemgħa, cumpannija ta suldati (ta dwar 600 suldat).

Coif—scufia tan-nisa (tax-xjuħ).

Coiffure—dafra (maxta tax-xahar).

Coigne—files, għuda maktugħa mill oħxon għar-rkiek (nieżla għal xejn għal xejn) biex tirfed jew tidħol bħal files.

Coil—tcolji (tkigħed. tchebbeb ħabel fit-tond) coljitura, ħabel mchebbeb dawra dawra; storbiu, frattarija; coljut (ħabel); *those who have been bitten by serpents are afraid of coiled ropes*—il chelb il mismut cull ilma jaħsbu misħun.

Coin—flus, munita; tistampa jew tagħmel il flus; tinventa takla minn żniedec; il files tal canun, għuda gejja mżerżka biex iżżomm il canun il fuk jew l-isfel chemm icollu bżonn.

Coinage—għamil, stampar ta flus (ta munita); invenzioni, kalgħa.

Coincide—takbel, titbok; tiġri (issir ħaġa) f'ħin uieħed.

Coincidence—ġrajja, biċċa li tiġri (issir jew tissucciedi) f'ħin wieħed, cumbinazioni; *it was by mere coincidence that you met me there*, chienet vera cumbinazioni li iltkajt miegħi hemm.

Coiner—stampier, wieħed li jistampa, li jagħmel il flus, li jinventa, li jakla minn żniedu.

Coinheritance—wirt ma ħaddjeħor.

Coining—stampar, għamil ta flus.

Coins } ara coignes.
Quoins }

Coir—ħabel tal ħjut tal gewż tal India.

Coistril—bla ħila; tfajjel; spanjulett.

Coition—migia, għakda ma xulxin, conġunzioni.

Coke—cocc, faħam tal cocc, faħam tal ħaġra meħud il gas minnu.

Colander—passatur.

Colares—imbit portughis.

Colation—filtratura, tisfija ta katra katra minn filtru etc.

Colbertine—xorta ta bizzilla.

Colcothar—sadid (tal ħadid) scur.

Cold — chiesaħ, bard, ksieħ, riħ, flissioni; demmu chiesaħ, biered, nej, bla grazzia; *don't go out just yet, you'll catch a cold*, toħroġx għal issa, tieħu riħ; *are you feeling cold?* kiegħed tħoss il bard? *how cold it is to-day*, chemm hu bard illum; *it is as cold as ice*, chiesaħ silġ; *he gave us a very cold reception*, lakagħna mejjet (chiesaħ) wisk. *I think I know him, he is such a cold blooded man*, nafu ngħejd, bniedem chiesaħ (biered, demm il bakk);

he killed him in cold blood, katlu hecc chiesaħ u biered (mhux fis-saħna taddemm); *he is growing cold,* kiegħed jibred (jicsaħ), isir indifferenti.

Cold-cream—crema, dlic għal frisc tal gilda, magħmulha minn xama vergni maħlul fiż-żejt il-lewż.

Cold-finch—gardill.

Cold-hearted—biered, nej, demm il bakk, bla kalb, ma iħossx, kalbu bierda.

Coldish—ftit u xejn chiesaħ.

Coldness—chesħa, bard, resha.

Cold-shoulder — trascuraġni, indifferenza.

Cole—cromba.

Colba—xtieli tal *coljus.*

Colemouse—għasfur żghir bħal buċħajla.

Coleoptra—xorta ta wirdien.

Colerape—xitla tal cromb.

Colesebd—żerrigħa tal cromb.

Colic — fetha (colica) ħalla ta li msarem, ugigħ ta żakk, ugigh tal calculi (ħaġra); *he has been troubled with the colic since last week,* ilhu bl-ugigh fi msarem (bil fetħa) mill gimgħa l-oħra; *poor soul he suffers from the stone colic,* msejchen ibati bil calculi (bl-ugigħ tal ħaġra).

Colicky—li ibati, li għandu il colic (ara).

Coling—il pira butira (lanġas).

Coliseum—ara colosseum.

Collaborator — collaburatur, assistent fix-xogħol; minn jaħdem biex igħin (flimchien) ma ħadd jehor.

Collapse—taka, tinżel f'dakka; tingħalak, tingibed, titchemmex, takta kalbec.

Collar—ghonk, cullar, teuk (cullar ta kassis); cinta, maħanka ta żiemel; takbad mill għonk, torbot mill ghonk; *what size of collars do you wear?* x'numru (x'kies) ta għenuk tilbes? *the policeman tried to collar him,* il pulizija ried jatih is-salt (jakbdu minn ghonku) biex jarrestah; *he succeeded to slip the collar,* irnexxielu jeħlisha (jiscappaha).

Collar-beam—tavla, travu li jorbot (jghakkad) żewġ travi oħra.

Collar-bone — il clavicula jew il għadma tal ghonk.

Collar-day—il ġurnata li fiha il cavalieri (tal ordni tal Garrattiera) jilbsu il għonk.

Collared—li għandu il cullar; makbud minn għonku.

Collar-maker — min jagħmel il ghenuk.

Collatable—li jista icun imlakka, mkabbel jew pariġġat.

Collate—tlakka, tkabbel chitba ma oħra, jew cotba ma oħra; tagħmel collezioni, ticcolleziona; tati benefiziu (li icun) tal cnisia.

Collateral — ta mal genb, karib minn naħha tal genb, li hu parallel; *collateral security,* pleġġ għal ma cuntratt (jew f'cuntratt).

Collation—takbil, tlakkigħ ta xoghol, chitba, cotba etc., colazion, icla, fatra, għatia (minn *tati*) ta benefiziu tal cnisia.

Collator—wieħed li ilakka,ikabbel, li jagħmel collezioni.

Colleague—sieheb, tghakkad ma.

Colleagueship—ara partnership.

Collèct — tiġbor, tiġma, iddomm; tinġabar, tinġama, tindamm.

Còllect — culletta, talba; *in our churches we have the collect for the Queen of England,* fil cnejjes tagħna għandna il culletta (it-talba) għar-Regina.

Collectanea—ġabra, għażla ta bcejjeċ minn bosta auturi (chittieba).

Collectoneous—miġbur flimchien.

Collected—miġbur, b'għaklu,quiet.

Collectible—li jista jinġabar, jinġama.

Collection—ġabra, gemgħa, damma, collezioni; *are you making a collection of postage stamps? of course don't you know that I am a great philatelist,* kiegħed tagħmel collezioni tal bolli? chif, ma tafx li jena collezionista cbir tal bolli?

Collective—miġbur f'dakka, li fiħ ħafna.

Collector — collettur, min jiġbor, jiġma.

Collector of customs—dwanier.

COLLECTORATE } l-ufficiu, jew distrett
COLLECTORSHIP } ta collettur (ta wieħed li jiġbor).

COLLEGE—culleġġ.

COLLEGIAL—tal culleġġ.

COLLEGIAN—scular (student) ta culleġġ.

COLLEGIATE—collegiata (cnisia); ta culleġġ.

COLLERET—xibca bħal gangmu.

COLLET — il biċċa ta circhett fejn tcun keghda mizmuma il fossa (diamant etc.)

COLLETIC—li iwaħħal (bhal colla).

COLLIDE—taħbat (tħabbat) ma xulxin, tinvesti, tagħmel collisioni.

COLLIE—chelb pastard, tar-ragħajja.

COLLIER—min jakta il faħam, min jinnegozia fil faħam tal ħaġra, vapur li igħabbi (iġorr) il faħam.

COLLIERY — minjera tal faħam tal ħaġra.

COLLIFLOWER—ara CAULIFLOWER.

COLLINIATION—mira, linja tal vista (fejn iħarsu il ghajnejn) ta telescopiu.

COLLINIATOR — strument biex bih isibu sewwa il pont tal orizzont (il mira).

COLLIQUATION—ħalla (minn tħoll).

COLLIQUATIVE—li iħoll.

COLLIQUEFACTION — tħoll flimchien (ma xulxin).

COLLISION—ħabta flimchien, lakta, collisioni.

COLLOCATE—tkigħed.

COLLOCATION—kagħda.

COLLODION—soluzioni ta alcool,etere u *gun-cotton* li jiusaw għax-xoghol tal fotografija.

COLLOGUE — tiġbor nies flimchien għal conġura; tagħmel confeffa.

COLLOP — katgha (biċċa) laħam żgħira.

COLLOQUIAL—tad-discors, tal cliem, ta taħdita jew cunversazioni.

COLLOQUIST—wieħed, min icun jitchellem fi dialogu (jew disputa).

COLLOQUY — taħdita, discors bejn tnejn, disputa, dialogu, collocwju.

COLLOW—ġmied tal faħam.

COLLUCTATION—opposizioni, ġlied.

COLLUDE—ticcunfeffa, tagħmel confeffa jew conġura jew cumplott.

COLLUM — il għakda ta (min fejn joħroġ) il għerk maz-zokk ta siġra.

COLLUSION—ċunfeffa, conġura, cumplott.

COLLUSORY—tal cunfeffa, cumplott jew conġura.

COLLY—ġmied, swied tal faħam.

COLMAR — xorta ta lanġasa (fina, tajba).

COLOBUS—xorta ta xadini b'demb twil.

COLOGNE—spirtu (alcool) ifuħ; *Cologne water* jew *eau de Cologne*, acqua di Colonja (fwieħa, lavanda).

COLOMBIER—folja carta cbira ferm.

COLON—żewġ ponti (:); (fl-Anatomija) l'acbar musrana.

COLONEL—curunell, cap ta riġment.

COLONELCY } post, grad ta curu-
COLONELSHIP } nell.

COLONELLING — dakk (tat-tnabar) għal biex jinġabru is-suldati.

COLONIAL—colonjali, ta Colonja.

COLONIST — colôn, min jgħammar f'colonja.

COLONIZATION — colonizzazioni, tgħammira ta nies (barranin) f'colonja.

COLONIZE—tagħmel colonja, tgħammar colonja (pajjis) bin-nies barranin.

COLONIZING—ara COLONIZATION.

COLONNADE—colonnat, dawra (piazza tonda) mdawra bil colonni.

COLONY — colonja, pajjis (art) ngħammra b'nies barranin jew ta art oħra; nies barranin li imorru igħammru f'art jew f'pajjis ieħor.

COLOPHON—is-sugu, il għakda collha fi tmiem ta ctieb (ta romanz etc.) xorta ta raża.

COLOPHONY — raża sewda li isibu f'*Colophon* (fl-Asia Minore).

COLORATINE (fil musica)—variazionijiet (tibdiliet) sbieħ jew ħelwin ta tonijet.

COLORATION—għati ta lewn jew ta culur.

COLOSSAL—colossali, daks ġgant, li iwaħħax bil cobor tiegħu.

Colosseum—Colosseu (ta Ruma) — bini ta cobor li iwaħħax.

Colossus—statwa li twaħħax bil cobor tagħha (ta'l belt antica ta Rodu); daks ġgant.

Colostrum—liba, l-ewwel ħalib li jati is-sider ta min jeħles (icollu it-tfal).

Colour—lewn, culur, żebgħa; bandiera, standard (ta riġment); cheutiela, scuza; tiżbogħ; tiħmar (issir aħmar), tistħi; *What colour do you want it?* x'lewn tridhu? *she has a fine colour*, għandha culur (lewn) ta wiċċ sabiħ; *two soldiers ran away from their colours*, ħarbu żewġ suldati (scartau mir-riġment); *he set him out in his true colours*, pingiħ (ħażżu) tajjeb wisk; kaxxru (għamlu hu mkaxxar, li ma iħalli xejn minnu; *The moment I speak to her, her colour rises at once*, malli inchellimha dic is-sigħa issir ħamra; *I am sure she colours her hair*, jena naf sgur li hi tiżboħ xagħarha; *You are now trying to colour cruelty with the name of justice*, issa inti trid tgħatti (tistor, taħbi) il ħruxija tiegħec taħt l-isem ta ġustizia.

Colourable — sabiħ; dieher (bid-dieher), ċar.

Coloured—culurit.

Colorific—li jati jew li jagħmel il-lewn.

Colouring—il culuri, lewnijiet ta quadru etc.

Colourist — pittur imsemmi (tajjeb) għal culuri.

Colourless — bla lewn; trasparenti.

Colourmen — dac li ilesti (iħawwad) il culuri.

Colours — standardi (bandieri) ta riġment.

Colportage — is-sengħa, ix-xogħol ta wieħed li idur fit-triek ibigħ il cotba.

Colporter—bejjegħ il cotba fit-triek, wiehed li idur ibigħ il cotba fit-triek.

Colstaff — bastun tal menża (li erfgħu bieħ tnein min-nies (jew acar) xi ħaġa tkila fuk spallejhom.

Colt — moħor, felu; takbeż, titbagħrad, titkabeż; *the colt of an ass*, felu (ħmar); *a ragged colt may make a good horse*, min felu jista isir żiemel (tifel imkareb etc. jista ucoll isir ragel).

Colter—sicca ta moħriet.

Coltsfoot—isem ta ħaxixa.

Colt staff — romblu kasir biex igħerbu (imixxu) xi gebel cbir jew tkil fukhu.

Coltsteeth—lewwel snien,lewwel titliegħ tas-snien tal annimali.

Colubrine—ħażin, viljacc, macacc.

Columbary—barumbara (caxxa etc. għal ħamiem) fejn ibejjet u igħammar il ħamiem.

Columbian — ta Columbu (Cristoforu) jew tal America.

Columbine—xorta ta siġra (dejjem tħaddar); il prima donna ta pantomina; ta jew bħal beċċun (jew ħamiema).

Columbine—ħmieġ tal ħamiem.

Columella—colonna jew pilastru żgħir.

Column—colonna, pilastru; sarbut, filliera, fila suldati; *the first column of the second page*, fl-ewwel colonna tat-tieni faċċata (tal ctieb).

Columnar — magħmul bħal colonni.

Columned — mgħammar bil (li għandu il) colonni.

Colure (colures) — żewġ circuli cbar li jissupponu jittraversaw il xulxin fil poli tad-dinja.

Colza—xorta ta caboċċa.

Colza-oil—żejt magħsur miż-żerrigħa tal *colza*, li jusaw għal lampi.

Coma—xuxa ta cometa; ngħas cbir (marda ta rkad); isem ta ħaxixa.

Comate—sieħeb.

Comate — bix-xuxa, li donnu (jidher) bix-xuxa.

Comatose—ta ngħas cbir u tkil.

Comb — 'moxt; għalla ta serduk; xeħda tal għasel; tomxot, tħallas ix-xagħar; chejl tal kamħ li jasa *4 bushels*—*go to comb your hair*, mur omxot; *why don't you comb you horse every morning*, għaliex ma tistriljax iż-żiemel tiegħec cull fil għodu?

COMBAT — tiggieled, ticcumbatti, titkabad, teħoda ma ; ġlieda, takbida, cumbatt.

COMBATANT—gellied, min jiccumbatti, jitkabad, jeħoda ma.

COMBATIVE—li jiggieled bil ponnijet ; tal ġlied.

COMBER—rixtiel, wieħed li irextel is-suf, kanneb etc.

COMBINABLE—li jista icun mkabbel jew mlakka.

COMBINATION—takbila, ftehima.

COMBINE—tgħakkad, tkabbel, tlakka ; takbel, tiltaka, tingħakad, tiftihem.

COMBINEMENT—ara COMBINATION.

COMBING—mxit, taħlis tax-xgħar ; tisellef jew tomxot b'mod li tgħatti il kargħa tar-ras (jew ras fartasa).

COMBLESS—bla moxt jew bla għalla.

COMB MAKER—min jagħmel li mxat.

COMBUST—sħun ferm (igħejdu għal xi chewcba etc. meta tcun krib ferm lejn ix-xemx).

COMBUSTIBILITY—kbid, ħruk.

COMBUSTIBLE—li jista jakbad jew jinħarak.

COMBUSTION—ħruk, kbid (bin-nar).

COMBUSTIVE — li jista jakbad jew jinħarak.

COME—tigi, tasal, tilħak ; taħbat, tiġri; *where do you come from?* minn fejn gej? *come to me,* ejja għandi ; *the bill will come to more than two pounds,* il cont jilħak iżjed minn żewġ liri ; *the furniture alone comes to twenty pounds,* il għamara biss tilħak għoxrin lira ; *it comes all to the same thing,* jigi l-istess (xorta waħda) ; *I hope this will soon come to an end,* nitma li dan dal wakt (ma jidumx ma) jispiċċa ; *I am anxious to see what this affair will come to,* għandi cursità cbira biex nara chif sejra tispiċċa din l-affari ; *see what he is come to now,* ara issa fiex giè; *I can't see how he could come to that estate,* ma nistax naf chif ħa dac il wirt ; *If you keep mixing with that one you will sure come to mischief,* Jecc tibka tagħmilha ma dac sgur tigi fil għali; *I hope it will come to good,* nispera li tirnexxi; *he will come to life again,* jarġa jeħu ir-ruħ; *when it comes to my turn,* meta imiss lili ; *they have come to an agreement at last,* ftehmu (iccurdaw) sa fl-aħħar; *when she will come to die,* meta tigi biex tmut ; *I soon came to myself again,* malajr rġajt gejt in sè. *I can never come to your terms,* katt ma nista niftihem miegħec (niccorda miegħec) ; *they have come to a conclusion at last,* sa fl'aħħar iddecidew ; *they nearly came to blows,* quasi gew fl-idejn. *How did he come to know it?* chif chien jaf? *It then came to pass,* ġara imbagħad; *if you go there you will come to trouble,* jecc tmur hemm tigi fil għali (ticser għonkoc); *I know that one of your letters is to come into his hands,* naf li waħda mill littri tiegħec għandha tigi f'idejh. *I'll find a way to come at it,* nsib mezz li nasal (nieħu jew nottieni); *come in,* idħol (idħlu); *I am afraid some obstacle will come in the way,* nibża li jinkala xi għawġ ; *come out now,* oħorġu (jew oħroġ) issa; *not one tooth has come out yet,* l-ankas għadha ma spuntat (iffaċċat jew ħarget) sinna ; *did your book come out?* ħareġ (ippublicajtu) il ctieb tiegħec? *come up,* itla (itilgħu) ; *the grass now begins to come up,* issa jibda jitla (jinbet) il ħaxix ; *come up to me,* ersak lejja ; *the schooner was seen to come up to the ship,* li scuna rawha tinvesti il bastiment. *You will never come up to him,* int katt ma tista tilħak miegħu ; *come down,* inżel (inżlu) ; *this is not strong enough, it will soon come asunder,* dan mhux sod (kawwi) biżżejjed, dal wakt jinfetaħ (jinkasam) tnejn ; *come back* jew *come again,* arġa ejja ; *when will you come back?* meta tarġa tigi; *come about that way*; ejja, dur, minn dic in-naħħa'; *come along,* imxi, ejja ; *who came after him?* minn giè jew sar waraih? *what comes next?* x'jigi issa (x'imiss) ; *come away with me,* oħroġ (ejja barra) miegħi ; *come on, come forward,* ersak, mur il kuddiem ; *I wish you will come forward in your mathematics,* nixtiek li tgħaddi il kuddiem (tavanza) fil matematichi. *Come on, run,* isa (arma) iġri ; *she is come of good family,* gejja (mnissla) minn familja tajba ;

I see that your hair is nearly all come off, kiegħed nara li xagħrec għoddu waka (niżel) collu; *he came off with credit*, spiċċa ta ragel; *Do you think you will come off so?* tifhem int li sejjer teħlisha hecc (ħafif)? *I am sure you will come off the loser*, jena sgur li inti toħroġ tellief (li inti titlef); *who knows what will come of him*, min jaf x'isir minnhu; *How did you come by it?* chif iddubbajtu, chif giè f'idejc? *I shall come upon you for it*, fukec naka biex tħallas (inti tħallashieli); *for the time to come*, għal li gej, (mil-lum il kuddiem); *first come first served*, min jiddawwar ma jilħakx.

COMEDIAN—cummidjant; min jagħmel (jirrecita) jew jicteb cummiedia.

COMEDONES—dud rkiek li icun fil gilda (tal gisem) tat-tfal.

COMEDY—cummiedia.

COMELINESS—sbuħija, ġmiel, ħlewwa; dac li jixrak.

COMELY—xierak, sabiħ, ħelu.

COME OFF—ħarba, scappatura.

COMER—min jigi (wieħed li giè); *he is one of the new comers*, hua wieħed mil ġodda (milli għadhom chemm gew).

COMESTIBLE—tal ichel.

COMET—cometa, chewcba bix-xuxa.

COMETARIUM—macna biex turi iddawran (il mixi) ta cometa dwar ixxemx.

COMETARY—tal cometi.

COMET-LIKE—bħal (li jixbeħ il) cometa.

COMETOGRAPHY — descrizioni, discors fuk il cometi.

COMFIT—cunfett, perlini.

COMFITURE—confettura.

COMFORT — farġa, twitija, sabar; confort; tfarraġ, twitti, issabbar, ticconforta; *I cannot find any comfort here*, ma nistax nsib sabar hawn; *my children will be my only comfort in my old age*, uliedhi icunu l-unicu hena tiegħi fi xjuħiti.

COMFORTABLE — li iwitti, ifarraġ, jaħji, comodu, tajjeb; *this is a very comfortable place*, dana loc tajjeb (comdu) wisk. *Are you comfortable there?* kiegħed sewwa (tajjeb) hemm?

COMFORTER—min jfarraġ, jaħji, jiccomforta,

COMFORTING—li ifarraġ, jaħji, jew jicconforta.

COMFREY—widnjet il għomor (ħaxixa).

COMIC—tad-daħc, comicu, li iġagħlec tidħac.

COMICAL—comicu, tad-daħc.

COMING—li gej; migja, *who is coming?* min gej? *before the coming of our Lord*, kabel il migja tas-Sinjur tagħna (kabel ma giè Cristu fid-dinja); *since his coming*, mindu giè hu!

COMING-IN—renta.

COMITIA—lakgħat populari (*meeting*) tar-Rumani.

COMITIAL—tal-lakgħât, tal *meetings*.

COMITY—ħlewwa fl-imgiba, civiltà.

COMMA—virgola (,).

COMMAND — cmand, ħacma; ticcmanda, taħchem, issaltan; *I am always ready to receive your commands*, jena dejjem lest għal cmandi tiegħec. *You must learn to have a command on yourself*, jaħtieġ titgħallem tcun patrun tiegħec in-nifsec (tgħid ħaġa u tgħamilha); *she has three languages at her command*, hija taf tajjeb (tipposiedi) tliet lingui; *any commands, Sir?* ticcmandani xi ħaġa, Sinjur? *Fort St. Elmo and Ricasoli command the entrance to our harbour*, Sant'Elmu u ir-Ricasli jiddominau (iħârsu) id-daħla tal port tagħna (ta Malta); *he was sent to command the two armies*, bagħtuh jiccmanda iż-żewġ armati.

COMMANDANT—cmandant.

COMMANDER—*Comander*; fizzial ta abbord li jigi wara il Captan.

COMMANDER-IN-CHIEF — generalissimu.

COMMANDERSHIP—post, ufficiu, grad (*rank*) ta COMMANDER.

COMMANDERY—il Cavalieri etc. ta ordni jew cumpannja; commenda, irrenta, palazz etc. ta dawn il Cavalieri.

COMMANDING—li jiccmanda, li jaħchem; *what is the name of the Commanding Officer of your Regiment*, x'ismu il curunell (ufficial Cmandant) tar-Riġment tagħcom?

COMMANDMEND — cmandament; *the ten Commandments*, il għaxar Cmandamenti t'Alla.

COMMANDRESS — cmandanta — mara li għandha il cmand, li ticcmanda.

COMMATIC — magħmul proposizionijiet żgħar jew ksar.

COMMATISM — kosor (ta cliem) ġabra ta cliem (proposizionijiet) fil kasir jew concisi.

COMMEASURABLE — li tista iggibhu ta l-istess daks jew kies.

COMMEMORABLE — ta min jibka jiftacar fih, ta min jiftacru.

COMMEMORATE — tfaccar, ticcommemora, tissolennizza.

COMMEMORATION — tifchira, commemorazioni, solennità.

COMMEMORATIVE } COMMEMORATORY } li ifaccar, jiccommemora.

COMMENCE — tibda; tati bidu.

COMMENCEMENT — bidu.

COMMEND — tfaħħar, tgħin, tirraccmanda.

COMMENDABLE — ta min ifaħħru, isemmih (fil gid).

COMMENDAM (fil ligi tal cnisia) iżżamma ta benefiziu sa chemm isir (jilħak) sidu (ta min icun).

COMMENDATARY — wieħed li icollu (li igħix) bil COMMENDAM (ara).

COMMENDATION — raccomandazioni; tifħira; għajnuna (mogħdija) b'chelma.

COMMENDATOR — commendatur — wieħed (ragel secular) li icollu (igaudi) il COMMENDAM (ara).

COMMENDER — min ifaħħar, jirriccmanda, igħin b'chelma.

COMMENSAL — wieħed li jecol fl istess mejda ma jeħor.

COMMENSURABLE — li għandu daks jew chejl wieħed; mdakkas, mkabbel.

COMMENSURATE — iddakkas, tkabbel fid-daks etc.; li għandu li stess daks, mdakkas.

COMMENSURATION — daks fil kies etc. proporzioni.

COMMENT — tifsira, cumment, annotazioni; tfisser, ticcummenta.

COMMENTARY — commentariu, chitba biex tiftacar, biex tagħmel memoria; ħafna (ġabra ta) tifsir, tifchiriet.

COMMENTATE — tinnota, ticteb tifsira, ticcummenta.

COMMENTATOR — min jiccummenta, jagħmel noti jew tifsiriet (f'xi chitba).

COMMENTITIOUS — immaginariu, li ma jesistix.

COMMERCE — cummerċ, trafcu, negoziu; ticcummercia, tinnegozia. *Commerce is very slack*, il cummerċ mejjet (batut) wisk.

COMMERCIAL — cummerciali, tal cummerċ jew negoziu; mercantili.

COMMETIC — li isebbaħ, jagħmel sabiħ.

COMMETICS — ħwejjeġ li isebbħu (li tagħmel sabiħ bigħom), żebgħa għal wiċċ etc.

COMMIGRATE — titlak minn pajjis għal jeħor (temigra) flimchien (ħafna nies f'dakka).

COMMINATE — tħedded.

COMMINATION — theddida (causa, accusa, denunzia).

COMMINATORY — li iħedded (li jiddenunzia).

COMMINGLE — tħallàt flimchien.

COMMINUATE — titħan (tagħmel trab, tfarrac).

COMMINUTION — taħna, tħin.

COMMISERABLE — ta min jagħdru, msejchen, li jisthokklu ħniena.

COMMISERATE — tgħader, tħenn.

COMMISERATION — mogħdrija, ħniena.

COMMISERATOR — min iħenn, min jagħder.

COMMISSARIAT — cummissarjat, l-ufficiali ta Armata.

COMMISSARY — cumissariu (dipartiment fl-armata minn fejn joħorġu il provvisionijiet tal ichel għan-nies u'l bhejjem taħt il cmand ta Ufficial li hu il Cummissariu General.

COMMISSION — cumissioni; tati cumissioni, tautorizza jew iġġagħal lill min jagħmillec ħaġa; tagħmel jew tkigħed bniedem f'post.

COMMISSIONAIRE — wieħed li icollu il cumissioni, jixtri jew ibigħ (chif icun mitlub), currier.

COMMISSIONARY — msejjaħ, magħmul b'*warrant*.

Commissioner — Cummissariu, wieħed li għandu is-setgħa li jara (jesamina) affarijiet etc. f'loc ħadd' jeħor, jew f'loc il gvern.

Commissure—ġonta, ġongitura (ħjata).

Commit—tagħmel, tafda, tħalli jew tati f'idejn xi ħadd; tibgħat il ħabs, *If you do so you commit a sin*, jecc tagħmel hecc tagħmel dnub. *I must commit it to memory*, jaħtieġ nitgħallimha bl-amment—*he was committed to custody*, arrestawh, ħaduh il ħabs; *they then had to commit themselves to God*, chellom imbagħad jerħu ruħħom f'idejn Alla.

Commitment } **Committal** } arrest.

Committee—cumitat, xirca, ġabra ta nies magħżula biex timmaniġġa, tagħmel jew tmixxi xi affarijiet.

Committer—min jagħmel, jiccommetti (xi ħtija etc.)

Committible—li jista icun magħmul, arrestat, jew merħi f'idejn ħadd' jeħor.

Commix—tħallat.

Commixtion } **Commixture** } taħlita.

Commodate — (fil ligi) self (bla mgħax) ta xi ħaġa.

Commode—scufia tan-nisa (li chienu jilbsu dari); comodin.

Commodious — commodu, tajjeb, adattat, li jaħji.

Commodity—cumdità; oggetti, mercanzìa.

Commodore—commodor, captan li jiccmanda squadra ta bastimenti.

Common—comuni, ta culħadd, pubblicu; vili, baxx, li jiswa ftit, (fil grammatica) li jista icun ta genere maschil jew femminil; *at the common rate*, bil prezz li tcun sejra ħaġa (bil prezz current); *it is a common talk now*, issa f'ħalk culħadd (culħadd kiegħed igħejd); *every one has a right to play on the common*, culħadd għandu dritt (jista) jilgħab fix-xagħra (fil wesgħa etc.); *they are living in common now*, kegħdin igħejxu flimchien (comunità, bħal familja waħda), issa.

Commonage—id-dritt li tirgħa annimali f'xgħara etc.

Commonalty—in-nies baxxi, il poplu baxx.

Common-crier—dac li igħajjat (javża xi ħaġa) fit-torok.

Commoner—wieħed (ragel) mil comuni, jigifieri membru tal parlament li ma icunx min-nobbli; student tattieni grad tal Università ta Oxford.

Common-hall—sala tal cunsill (fejn jiltakgħu il pajżani għal xi cumitati etc.)

Common-law—ligi mill antic (usu); ligi mhix mictuba, iżda hija hecc magħduda (miżmuma) għaliex tcun mill antic.

Commonly — actarx, comunement, generalment.

Common-place—tas-soltu, comuni; memorandum, ctieb (scritt) fejn wieħed iniżżel xi ħwejjeġ li irid jiftacarom.

Common prayer—talb, orazioni.

Commons—il comuni, il camra baxxa, il cunsilieri jew membri tal Parlament maħturin mill poplu tal Inghilterra; l-ichel tas-soltu li jitlesta għall mejda.

Common sense—sens comuni, melħ, għakal. *I appeal to your common sense*, nħalli fis-sens comuni (fil għakal) tiegħec.

Common weal } **Common wealth** } il comuni, is-società, ir-repubblica.

Commorance } **Commorancy** } abitazioni, għamara, loc fejn wieħed jokgħod jew igħammar.

Commorant—li jokgħod, li jgħammar.

Commotion—storbiu, rewwixta, għagħa, takliba, tkankila, ċaklika.

Commotioner—min ikankal storbiu jew rewwixta, ikalleb, igib takliba.

Commove—tkankal, tkalleb, tħawwad, ixxewwex.

Commune — titchellem ma, tgħid, tgħarraf.

Commune — parroċċa, taksima, distrett ta Franza.

Communicable—li jista icun iccomunicat.

COMMUNICANT—min jitkarben, li jieħu jew li imissu minn...

COMMUNICATE—tgħarraf, tgħid, titchellem ma, titkarben—*I'll communicate this only to you*, dan ngħejdu lilec biss.

COMMUNICATION — tagħrifa, taħdida ma; communicazioni, familjarità, cunfidenza; *evil communications corrupt good manners*, il cumpannija ħażina tħażżen (tgħarrak) id-drawwiet tajba (it-tajbin).

COMMUNICATOR—wieħed (min) igħarraf, igħallem.

COMMUNICATORY — li igħarraf, li igħallem.

COMMUNION — tkarbina, tgħarrifa, xirca, (società), ordni (gemgħa) ta religiusi, (patrijet etc.) *Did you receive Holy Communion to-day?* inti tkarbint illum?

COMMUNIONIST—wieħed ta li stess società, ordni jew religion.

COMMUNISM — comunismu, socialismu; id-dutrina (tagħlim) tal proprietà comuni—il fehma ta x'uħud li cull ma hawn fid-dinja hua ta cull ħadd xorta waħda (culħadd għandu sehmu xorta waħda).

COMMUNIST—socialista, min għandu il fehma tal COMUNISM (ara).

COMMUNITY — comunità, società, għakda ta nies li igħejxu flimchien.

COMMUTABLE—li jista jimbidel jew jitpartat.

COMMUTATION—bidla, tpartit.

COMMUTE—tibdel, tpartat; *his sentence had been commuted from execution to penal servitude for life*, is-sentenza tal mewt bidluhielu għall ħabs għall għomru.

COMMUTUAL—are RECIPROCAL.

COMOSE — li għandu xagħar, jew ħjut.

CÒMPACT — cuntratt, patt, bakgħa (chif wieħed jibka miftihem); *this was done by compact*, dana sar b'cuntratt (bi ftehima) bejniethom; *this was our compact*, dana chien il ftehim tagħna (hecc conna bkajna).

COMPÀCT—tross, tgħakkad flimchien jew ma xulxin, ittappan; marsus, mtappan, concatenat, magħkud, mibrum (trongi); *that was a compact discourse indeed*, dac chien discors marbut tajjeb flimchien (concatenat tajjeb) tassew.

COMPAGINATION—għakda, compaginar (għamla ta pagina flimchien).

COMPANION—sieħeb, xric.

COMPANIONABLE—li jissieħeb, li jixxerrec.

COMPANY—cumpannja, xirca; wens, katgħa, ġmiegħa; tissieħeb, tixxerrec. *I shall he very pleased with your company*, nieħu gost wisk bic (bil cumpannja tiegħec); *you have been keeping a very bad company lately*, dan l-aħħar cont tagħmilha ma cumpannja ħażina ħafna. *I like him, he is such a good company*, inħobbu għax minn tagħna (fuk ruħu, allegru, mhux bużżieka); *that soldiers belongs to "B" company*, dac is-suldat tal (fil) cumpannja "B"; *they came by companies*, gew katgħa, katgħa; *don't mix with him he is a company keeper*, tagħmiliex miegħu, dac jagħmilha mal cumpannja (disclu, ta condotta ħażina); *all the ship's company*, l-equipaġġ collu—*we must always keep company together*, imissna dejjem nokogħdu (nibkgħu) flimchien.

COMPARABLE—li jista jakbel, jixxebbaħ, icun paragunat.

COMPARATES — iż-żewġ ħwejjeġ li icunu mkabblin, mxebbħin jew ipparagunati flimchien (ma xulxin).

COMPARATIVE—comparattiv (grad ta aggettiv); xebbieħ, li ixebbeħ, li ikabbel, jipparaguna.

COMPARE — xebħ, takbil, paragun; ixxebbeħ, tkabbel, tipparaguna, *beyond compare*, bla paragun (li ma ixxebbhu ma xejn), *he is not to be compared with me*, hua xejn ma għandu x'jagħmel miegħi (ma jixbeħnix); *let us compare notes together*, ejja nirragunaw ftit flimchien (nitħaddtu ftit bejnietna).

COMPARISON—paragun, xebħ, takbil.

COMPART—taksam, tofrok, tferrak.

COMPARTIMENT—taksima, compartiment.

COMPARTITION—ksim.

COMPARTMENT—taksima.

Compartner—sieħeb, sociu, xrio.

Compass—dawwara, circu; boxxla; wisa; xifer, limiti; iddawwar ticseb, tħassel, ťakla; *in the compass of a year*, fi żmien sena (dwar ta sena, tul sena); *this is a thing not within the compass of man's memory*, din ħaġa li l-ebda bniedem ma jiftacarha; *you had better draw this... into a narrow compass*, chien icun aħjar għalic li chiecu cont tkassar dan il... *I have to keep him within compass*, icolli inżommu mrażżan (inżommlu is-siccajr). *I wish you speak within compass*, nixtiek li tgħejd il ħaġa sewwa chif chienet (fukha biss) minn għajr ma tokgħod tħallat (tcabbar. iżżid) bi cliem (discors) jeħor. *Have you seen the compass when you went on board?* raitha il boxxla meta cont abbord? *Marco Polo was the first one that introduced the mariners' compass into Europe*, Marco Polo chien lewwel wieħed li daħħal il boxxla fl-Europa; *you can see all the winds marked on a card of the compass*, tista tara rjeħ collha immarcati fuk il carta tal boxxla; *the sea compasses the land*, il baħar idawwar l-art; *I'll try to compass that business*, nittanta nicseb (nħassel) dac in-negoziu (dic il biċċa xogħol).

Compassable—li jista icun mdawwar etc.

Compass-box—il caxxa tal boxxla.

Compasses – cumpass.

Compassion—għadra, ħniena, cumpassioni; *I cannot but take compassion of you*, ma nistax ma tiginix ħniena minnec (ma ngħadrecx).

Compassionable—tal ħniena, li jistħokklu mgħodrija.

Compassionate—tgħader, tħenn, icolloc ħniena jew cumpassioni; li iħenn, li jagħder.

Compass-needle—il labra (calamita) tal boxxla.

Compass-saw—serriek li jakta tond.

Compass-window—tieka tonda.

Compatibility – kagħda ma, takbila ma.

Compatible—li jakbel, li jokgħod ma.

Compatriot—pajsan, wieħed ta li stess pajjis.

Comperr—sieħeb; tissieħeb.

Compel—iġġagħal, tobbliga; *poverty compels him to beg*, il fakar ġagħlu imur jitlob il carità. *Your conduct compels me to leave this place*, il condotta tiegħec li iġġagħalni nħalli dan il post.

Compellable—li jista icun mgighel jew obbligat.

Compellatory—ta bil fors.

Compeller—wieħed li (min) iġagħal.

Compend—compendiu, tkassira (min tkassar).

Compendium—tkassira, taħsira, compendiu, sommariu (ġabra ta ħaġa, storia etc. fil kasir).

Compensate—tħallas, tpatti, tirriccumpensa.

Compensation — ħlas, tpattija, ricumpensa.

Compensation-pendulum—pendlu ta arloġġ magħmul bil virgħi waħda tal azzar u l-oħra tar-ram biex ipatti l-waħda għas-sħana u l-oħra għal csieħ (iżomm ruħu f'kies wieħed biex l-arloġġ ma ivarjax).

Compensative } li iħallas, li ipatti li
Compensatory } jirricumpensa.

Compete—tħabbatha ma, tħabrec, ticcompeti. *You cannot compete with him*, ma tistax tħabbatha miegħu (teħodha, tilħak miegħu).

Competence } competenza, dac li
Competency } hu xierak, biżżejjed, igħaddi; li wieħed icollu chemm igħix jew igħaddi bih; in-necessariu. *He has just a competency to live on*, għandu sewwa biżżejjed biex igħix. *When I see that my daughters have a fair competency of learning I intend withdrawing them from school*, meta nara li it-tfal tiegħi, il bniet, tgħalmu in-necessariu (chemm jiddubbau) feħsiebni noħroġhom mill iscola.

Competent – li hu xierak, biżżejjed; igħaddi; li għandu il jedd, li jista, competenti. *I am afraid that you are not a competent man for that situation*, nibża li ma tgħaddix (m'intix tajjeb biżżejjed) għal dac il post. *I am not*

a competent judge to decide this question, jena m'iniex competenti (ma ninkalax) biex niddecidi dic il custioni.

COMPETITION—li wieħed iħabbatha ma, jilħak ma, iħabrec għal xi ħaġa (jagħmel *gâra*) ma ħadd' jeħor. *We cannot stand in competition with them*, ma nistgħux inħabbtuha (nilħku) magħhom, jew nagħmlu *gâra* (niggareggiaw magħhom).

COMPETITIVE—tal COMPETITION (ara); *to be appointed Schoolmaster you must first undergo a competitive examination*, biex issir surmast hemm bżonn lewwel tagħmel esami (ma oħrajn) biex tara tgħaddihomx.

COMPETITOR — competitur, wieħed (min) irid ihabbatha ma ħadd' jeħor (f'esami etc.)

COMPETITRESS – competitrici, dic li trid tħabbatha ma oħrajn f'esami etc.

COMPILATION—damma, ġabra, compilazioni.

COMPILE—iddomm, tiġbor (flimchien minn hawn u minn hemm bcejjeċ ta auturi) ticcompila; *I have a mind to compile a new Geography book*, għandi f'rasi nagħmel (niccompila) ctieb tal *Geografia* ġdid; *I am compiling a new Anglo Maltese Dictionary*, kiegħed nagħmel (niccompila) *Diziunariu* ġdid mill Inglis għall Malti.

COMPILEMENT - ara COMPILATION.

COMPILER — minn jiġbor flimchien jiccompila.

COMPLACENCE / COMPLACENCY } cumpiacenza, li wieħed jagħmillec għal kalbec (chif tixtiek), li jiccuntentac.

COMPLACENT—compiacenti, tal piacir ħelu, affabbli, li jagħmillec għall kalbec (piacir) jiccuntentac.

COMPLAIN — tghemghem, tigres, tgħergher, tilmenta (iġġarrab hasra). *I can never camplain of him*, katt ma nista nghemghem minnu (katt ma ghandi xi ngħejd fih). *I know he suffers dreadfully from tooth ache, he is always complaining*, naf li ibati wisk bl-ugigh fi drasu, dejjem jibchi (iwahwaħ).

COMPLAINANT—dac li jagħmel causa fil korti, l-accusatur, l-*attur*.

COMPLAINER — min ighemghem, igherger jew jigres.

COMPLAINING – lmint, tghemghim.

COMPLAINT – accusa, lment, tgherghir, tghemghim; *any complaints?* għandna xi ħaġa xi ngħejdu?; *I heard a good deal of complaint against you*, smajt ħafna tgħergħir (tghemghim) fukec.

COMPLAISANCE — civiltà, cortesia; xogħol, għamil għal kalb dac li icun.

COMPLAISANT—compiacenti, li jagħmillec għal kalbec, li jiccuntentac; pulit, civil.

COMPLANATE—twitti, tinvella.

COMPLEMENT — tagħmira, *set* sħiħ, tgħamira sħiħa.

COMPLEMENTAL—li ighammar sewwa, jimla.

COMPLEMENTARY—li igħammar, jimla jagħmel tajjeb fejn jonkos.

COMPLETE—sħiħ, mitmum, lest; ittemm, tlesti, tispiċċa (xogħol) minn idejc; *they won a complete victory*; rebħu vittoria għal collox (sewwa), *he is a complete gentleman*, dac hu il veru sinjur.

COMPLETENESS – tmiem, perfezioni.

COMPLETION — għemil sa l-ahhar, tmiem.

COMPLETIVE – li jaghmel sħih, mitmum, lest; li ilesti, li itemm.

COMPLETORY—tat-tmiem, li itemm, li bih jispiċċa—il compieta (li icantaw jew li igħejdu il kassisin etc.

COMPLEX – mħallat, mwigher; complicat, ta bosta bcejjeċ.

COMPLEXION — taħlita, tweghira, drawwa, temperament; lewn jew culur tal wiċċ; *I know him well, he is a man of a rather dark complexion*, nafu tajjeb, hua ragel actarx ismar; *she is of a fair complexion*, hija bajdanija (wiċċa bajdani).

COMPLEXURE—taħlita ta ħaġa ma bosta oħra.

COMPLIABLE - li iciedi, li jagħmel jew jokghod għal li tgħejdlu, jew għal dac li trid jew tixtiek minnhu.

COMPLIANCE – rieda, għamil chif wieħed icun irid jew jixtiek—*in compliance to your command*, scond il cmandi tiegħec (chif ordnajt u ridt li isir).

Compliant—li jaghmel collox għal kalbec (għalli tgħejdlu), jokgħod għal dac li tcun trid, jew ghal dac li tgħejdlu ; compiacenti, tal piacir.

Complicate—tħabbel, tgherfex,twigħer ; mħabbel, mgherfex, mwigher; *he is suffering from a complicate disease*, għandu marda complicata (mgherfxa).

Complication — taħbila, tgherfixa, tweghira, complicazioni.

Complice — complici, sieħeb f'delitt etc.

Complicity — complicità, sehem f'ghamil ta delitt etc.

Complier—min jagħmel għal kalb dac li icun, min iciedi jew jobdi għal dac li tghejdlu.

Compliment — cumpliment, tibgil, *many thanks for the compliment*, grazie ħafna mill cumpliment, *accept this book with my best compliments*, ilka (ħu) dan il ctieb bil cumplimenti collha tieghi.

Complementary—li jaghmel cumplimenti (li ibiggel).

Complimenter—min jiccumplimenta, jaghmel il cumplimenti, min ibeggel.

Compline—compieta.

Complot—comp'ott, ftehima, conġura; ticcomplotta, tagħmel conġura.

Complotment—ftehima, conġura.

Complotter—min jagħmel (wieħed tal) conġura.

Compluvium—loc,post,giebia cbira, depost fejn jinġabar l-ilma tax-xita.

Comply—tagħmel għal kalb (chif irid jew jixtiek) xi ħadd ; ticcuntentah. *I am sorry I cannot comply with your request*, jiddispiacini li ma nistax niccuntentac (fit-talba tieghec) ma nistax naghmel li tixtiek kalbec. *The best thing you have to do is to comply with the will of God*, l-aħjar ħaġa li tagħmel hija li tokgħod (ticcuntenta) għal dac li irid Alla—*we must comply to the times*, jeħtieġ li nokgħodu għażżmienijiet (neħduha chif tigi).

Compo—tajn għat-tichil.

Component — li jagħmel parti ; il parti (biċċa) elementari jew ta l-ewwel ta ħaġa composta.

Còmport—diportament, mgiba.

Compòrt—iggib ruħec ; iggerraħ, issofri, takbel ma.

Compose—ticcomponi, taghmel, ticteb, tgħakkad, tiġbor flimchien ; issabbar ; *our band-master is trying to compose a new waltzer*, is-surmast tagħna tal banda sejjer jara jictibx valz ġdid. *One of the printers himself will compose this article for you*, wieħed mill istampaturi stess jiccomponilec dan l-articlu (ghal gazzetta). *Compose yourself before him*, gib ruħec, għamal wiċċ serju kuddiemu. *He did his best to compose me*, għamel li sata biex jiccwetali rasi (isabbarni).

Composed—cwiet, miġbur,b'għaklu.

Composer—min jiccomponi, compositur ; chittieb (wieħed li jicteb) il musica.

Composing — composizioni, tkegħid flimchien ta tipi fi cliem etc. għal li stampa.

Composing frame—fejn tcun kegħda il caxxa tat-tipi (mżerżka) ta stampatur.

Composing rule—stilletta,dic il biċċa ram etc. li il compositur ikigħed bejn vers u ieħor meta icun jiccomponi.

Composing-stick — compositur (dic il bicca ħadida etc. fejn dac li jiccomponi (fi stamperija) ikigħed it-tipi fi cliem etc. ghal li stampa.

Composite—compost.

Composite order—(fl-architettura) ordni compost—l-aħhar wieħed mil ħamsa (ordni) tal architettura—hecc imsejjah il ghaliex hua il ghakda ta żewġ ordnijiet oħra li huma il *Corintiu* u'l *Jonicu*.

Compost-number — (fl-aritmetica) numru compost—li tista tiddividih (iddaħħal fih) b'numru ieħor li mhux in-numru (acbar min) *wieħed*.

Composition—għakda, ġabra, chitba ; composizioni, componiment; (fil liġi) ranġar ta ħlas ta wieħed li icun falla, chif iħallas lill dawc li għandhom jeħdu scond id-dejn li icollu maghhom); *what is the subject for your composition to-day ;* x'inhu *it-tema* tal componiment tiegħec illum? (fuk hiex sejjer taghmlu (tictbu) il componiment tiegħec illum ?)

Composition candles—xama magħmul mill istearina (li jixgħel mingħajr ma jagħmel il musmar jew bla ma hemm bżonn li tismiċċah).

Compositive — mħallat, compost; li jista jitħallat, icun mħallat jew compost.

Compositor—compositur (fi stamperija).

Compost—bżar, demel; tbażżar, id-demmel; mħallat.

Composuist—ara Composer.

Composure — ġabra, sabra (sabar) cwiet.

Compotation—xorb flimchien.

Compotator—wieħed li jixrob ma ieħor flimchien.

Còmpote — frott misjur (mgħotti, stuffat).

Compoter—(ara compitator).

Compound—taħlita, mħallat; compost; tħallat, issewwi, tirranġa; tissewwa, tirranġa. *You'd better compound with your creditors*, aħjar tirranġa ma dawc li għandec tati (ma dawc li isiluc); *he was forced to compound with his estate to save his life*, chellu bil fors (chien costrett) li jati il beni tiegħu (cull ma chellu) biex isalva ħajtu; *the word "workman" is a compound word*, il chelma "workman" hia chelma composta (magħmula minn żewġ chelmiet); *can you work compound practice, compound interest and compound proportion?* taf (tagħmel) il *practice* compost, l-interess compost u'l proporzioni composta?

Compoundable — li jista jitħallat, icun mħallat, irranġat jew msewwi.

Compounded — compost; mħallat, magħmul minn bosta xorta ta ħwejjeġ (ingredienti).

Compounder—dac li jagħmel taħlita dac li joffri somma biex jirranġa ma dawc li icollu jati, jew biex jirranġa (isewwi) xi delitt li icun għamel.

Comprehend—tifhem, tagħraf, id-daħħal f'rasec; taħfen, tasal; *I cannot comprehend how this can be*, ma nistax nifhem chif jista icun dan. *This work comprehends that also*, dan ix-xogħol fih miegħu (jiccomprendi) dac ucoll.

Comprehending—li jifhem, li jaħfen jew jiccomprendi.

Comprehensible—li jista jiftiehem, icun compris, jew magħruf.

Comprehension—fehma, għarfa; ħfin, usigħ (min jasagħ jew tasagħ); *this is beyond my comprehension*, dana ma nistax nifhmu; *that is a comprehension of several sects*, dic hija ħafna setet (ġabra ta bosta setet) flimchien.

Comprehensive—li jaħfen, jasagħ, jifhem, jagħraf, ifisser.

Comprèss — tagħfas, trassas, tross flimchien.

Còmpress—cuxxinett (bħal mħadda) li jusaw it-tobba fis-sengħa (professioni) tagħhom.

Compressible — li jista jingħafas, jitrassas jew jitgħażżaż.

Compression— rassa (minn tross); *heat is also produced by compression*, is-shana issir ucoll bir-*rass* (ta żewġ ħwejjeġ jew actar ma xulxin).

Compressive—li jista jingħafas, jitrassas jew jitgħażżaż.

Compressure—ara Compression.

Comprint—serk ta stampa, stampar (bil moħbi) ta ħwejjeġ li icunu ta ħadd ieħor—serk ta xogħol letterariu ta ħadd ieħor.

Comprisal — fehma, għarfa (minn tagħraf).

Comprise—ara Comprehend.

Comprising—ara Comprehending u including.

Compromise—ftehima; compromess; tiftihem, tissewwa.

Compromising—ftehim, tiswija (bejn tnein li icollhom xi ighidu.

Compromit—iggib fil csir il għonk; twiegħed, tagħmel tajjeb għal.

Compt (akra *count*)—tgħodd.

Comptrol—tara, tifli contijiet magħmulin minn ħadd ieħor.

Comptroller—controllur, dac li jara jew jifli il contijet—*Do you know the Comptroller of the Charitable Institutions in Malta?* inti tafu il Controllur ta li Stituti tal Carità li għandna Malta?

Comptrollership — il post, l-ufficiu ta Controllur.

Compulsative—li igiegħel bil fors, ta bid-dnewwa, ta bil fors.
Compulsatory—ara Compulsory.
Compulsion—dnewwa, ġagħil, forza.
Compulsive—li igiegħel bil fors, ta bid-dnewwa.
Compulsorily—ta bil fors, obligatoriu.
Compulsory—bil fors, obligatoriu; *In England education is compulsory,* l-Inghilterra it-tagħlim hu ta bil fors (culħadd icollu imur l'iscola bil fors).
Compunct—mnigghes, mgiegħel.
Compunction—soghba, nidma.
Compunctious—niedem, soghbien.
Compurgation—ġustificazioni (prova) tas-sewwa li ighid wieħed bixxiėda ta oħrajn.
Compurgator—dac li jixhed fuk il verità (is-sewwa) li igħejd ħadd ieħor.
Computable—li jista jingħadd.
Computation—għadd, calclu, computa.
Compute—tgħodd; ticcalcula, ticcomputa.
Comrade—siehcb.
Con (with)—bid (fil musica) con spirito (with spirit) bli spiritu; taf, tagħraf, tistudia; *con* f'loc il chelma *contra* (against) contra.
Con a cre—tissubbaffitta, ticri lill ħadd ieħor mieghec, jew tkabbel biċċa art li icolloc mkabbla għandec lill ħadd jeħor.
Concamerate—issakkaf bil hnejja.
Concameration—hnejja, sakaf troll.
Concatenate — tgħakkad, torbot flimchien (b'catina).
Concatenation—għakda (bħal tal catina).
Concave—mħaffer; ħofra; tħaffer.
Concave lens—ħġieġa (lenti) li tcun lixxa (ċatta) minn banda u mħaffra mill banda l-oħra.
Concaveness / Concavity } taħfir.
Concavo-concave — mħaffer minn żewġ bnadi (minn żewġ naħħiet) bħal ħgieġ ta xi uċċalijet.
Concavo-convex — mħaffer minn naħħa il waħda u mkabbes, jew ibbuzzat minn naħħa l-oħra.
Concavous—mħaffer (lixx).
Conceal — taħbi; tistor; *I cannot conceal my grief,* ma nistax naħbi innichet tiegħi.
Concealable—li jista jinħeba jew jinsatar.
Concealed — moħbi, mistur; *It is impossible for me to keep this secret concealed any longer,* ma jistax icun iżjed li jena nżomm actar moħbi dan is-sigriet.
Concealer - min jaħbi, dac li jaħbi jew jistor.
Concealing—ħabi.
Concealment—moħba, loc fejn wieħed jinħeba jew jistaħba.
Concede—tati, ticconciedi; tħalli, tistkarr, tammetti. *The Pope alone can concede this,* il Papa biss jista jati (jicconciedi) dan.
Conceit — ħsieb, ħjel; cobor (ta wieħed fieh in-nifsu) frugħa; presunzioni; taħseb, tisthajjel.
Conceited—prusuntus; mimli bih in-nifsu, cburi, fieragħ. *No body can bear him, he is so conceited,* ħadd ma jaħmlu chemm hu prusuntus (cburi jew mimli bieh in-nifsu). *That was a conceited language,* dac chien discors studiat (affettat).
Conceivable—li tista taħsbu, tifhmu, toħolmu.
Conceive—tnissel fil ġuf (ticconcepixxi jew toħbol), taħseb, tifhem tisthajjel. *He was conceived by the Holy Ghost, and born of the Virgin Mary,* Hua chien conceput mill Ispirtu Santu u twieled minn Maria Virgni.
Conceiving—fehma, ħsieb.
Concent—cant, armonìa tal leħnijiet, (vucijet).
Concentrate—tiġbor banda waħda flimchien, ticconcentra. *I cannot concentrate my thoughts yet,* għadni ma nistax nicconcentra jew nigbor flimchien il ħsiebijet tiegħi (ma nistax nakbad naħseb).
Concentrated — miġbur flimchien banda waħda.
Concentration — ġabra flimchien banda waħda.
Concentrative—li jiġbor flimchien banda waħda.

Concentre—are Concentrate.

Concentric } li għandu centru
Concentrical } wieħed, li jingabar f'post, f'centru wieħed.

Concentual—armonjus.

Conceptacle—are receptacle.

Conceptible—are Conceivable.

Conception — ħsieb, ħiel; ħbiela, concepiment; *the feast of the Immaculate conception takes place on the 8th. of December*, il festa tal Cuncizzioni issir fit-8 ta Decembru. *You have a false conception*, inti għandec idea ħażina.

Conceptionalist—wieħed li jifhem (li għandu f'rasu) illi il moħħ jista jagħmel ħsibijet (idei) generali.

Concern—xogħol, affari; tmiss lill, tappartieni; importanza, conseguenza; *he had better mind his own concerns*, aħjar jilhak l-affari tiegħu (jilħak għastu); *this is a thing of great concern*, din ħaġa ta impurtanza cbira, *this does not concern me in no way*, din ma tmisx lili bl-ebda mod. *Now my life is concerned*, issa ħajti hemm finnofs. *I don't see why you should concern yourself in this business*, ma nistax nifhem chif għandec (il għaliex trid) tindaħal f'din il facenda; *it concerns you as much as me*, jimpurtac daksi (daks chemm jimpurtani jen).

Concerned—interessat, li għandu interess, li għandu x'jaksam ma; mdejjak, mwaġġa fil kalb, mnicchet; *I am one of the parties concerned.* Jena wieħed minn dawc li għandhom interess, *what is the matter with you, you seem so much concerned to-day?* xi ġralec, chemm tidher mnicchet (sturbat, mgħolli) illum? *I am very much concerned for your troubles*, Jena jiddispiacini wisk (mgħolli wisk) għaddwejjak li tinsab fihom—*What are you concerned?* X'jimpurtac? *He is concerned in the theft*, hua għandu x'jaksam (mdaħħal) fis-serk. *I am not at all concerned at it*, Jena ma jimpurtani xejn għal dan.

Concerning—li imiss lill, li jappartieni; ta, fuk, għal. *Nothing was said concerning your affairs*, xejn ma ngħad (intkal) fuk l-affarijet tiegħec; *as concerning him you might have gone*, inquantu għalih stajt mort.

Concernment—impurtanza, conseguenza; *this is a business of great concernment*, din affari ta impurtanza cbira, *he has a tender concernment for the public good*, għandu (jehu) interess cbir għall gid tal poplu (tal publicu).

Concèrt—tiftiħem, takbel, ticcumbina; tagħmel, tkabbel, ticcuncerta.

Còncert—cuncert, takbel, ticcumbina; tagħmel, tkabbel, ticcuncerta.

Còncert—cuncert, dakk—ftehima, pian, kabla (minn *tkabbel) he is acting in concert with me*, kiegħed jakbel miegħi (jagħmel chif nagħmel jen, jagħmel bħali); *Have you been to the concert last night?* mort il cuncert (għad-dakk, cant etc.) il bieraħ fil għaxija?

Concertina—organett, cuncertina.

Concertion—tiswija.

Concession—għati, sensia, permess; *with no one's concession*, bis-sensia ta ħadd.

Concessionaire — ta, li jakla is-sensia etc.

Concessionary—mogħti bis-sensia.

Concessionist—dac li jati sensia etc.

Concessory—li jippermetti, iħalli.

Conch (akra *conc)* —bebbuxa, conchilja (tal baħar).

Concha—il vojt, it-taħfira tal ħaġa, il ħofra (ta barra) tal widna.

Conchiferous—li jagħmel (li inissel) il bebbux.

Conchite—bebbuxa ippetrificata.

Conchologist — wieħed li jifhem (mħarreġ) fil Conchology (ara).

Conchology—trattat, studiu fuk il conchilji (bebbux, baħbuħ etc.)

Conchus—il ħofra ta fejn tcun il għajn.

Conchyliaceous—tal bebbux (conchilji etc.)

Conciator—cunzatur, dac li jirranġa il melħ li icun hemm bżonn fil għamil tal ħgieġ.

Concierge—calzrier, guardian (l-ewwel wieħed) ta palazz etc.

Conciliary—tal cunsill, tal conciliu.

Conciliate—tagħmel ħbieb (tħabbeb), issewwi tagħmel paci (tnejn li icunu miggeldin).

CONCILIATING—li jiġbed (bl-imgiba tajba tiegħu).

CONCILIATORY—tal paci.

CONCIMITY—xerka (min *jixrak*, *tixrak*).

CONCISE—kasir (fil cliem, taħdit) concis.

CONCISION—kosor (fil cliem f'taħlita).

CONCLAVE—ġabra sigrieta tal cardinali; conclavi.

CONCLUDE—ittemm, tispiċċa, tagħlak, ticconcludi. *What do you conclude from this?* xi tgħid (x'tifhem) minn dan.

CONCLUSION — tmiem, għeluk, conclusioni; *let us come to the conclusion now*, ejja nispiċċaw issa.

CONCLUSIVE—tat-tmiem, tal għeluk, tal aħħar, li jagħlak collox.

CONCOCT—issajjar fli stoncu, tiddigerixxi; titħasseb (tokgħod ittalla u tniżżel b'moħħoc jew tixtar bil moħħ) tbajjad, tnaddaf bis-sħana.

CONCOCTION—tisjir (sajran) fli stoncu, digestioni, tnaddif bis-sħana; thassib, tlugħ u nżul bil moħħ.

CONCOCTIVE—li isajjar (fli stoncu) li jiddigerixxi, tal ħsieb tal moħħ.

CONCOMITANCE } CONCOMITANCY } għakda ma ħag'oħra.

CONCOMITANT—sieħeb, li imur jew jingħakad ma, magħkud jew marbut ma; min imur ma (jaccumpanja).

CONCORD—ftehima, għakda, ħabla, paci, armonija.

CONCORDANCE—għakda, damma (ġabra) flimchien; diziunariu.

CONCORDAT—patt, accordiu, ftehima.

CONCORDIA—isem ta pianeta (chewcba) li chixfu (raw l-ewwel darba) fis-sena 1860.

CONCORPORATE—tiġbor f'ħaġa (f'gemgħa) waħda.

CONCOURSE—migimgħa (ta nies) rassa, folla; *there was a great concourse of people this year*, dis-sena chien hemm (marru) salt nies (ħafna folol ta nies).

CONCREMENT—għakda (ħaġa magħkuda) magħmulha minn bosta xorti (jew ħwejjeġ).

CONCRESCIVE—li jicber flimchien.

CONCRETE — tgħakkad, twebbes, tagħmel ħaġa waħda.

CONCRETE — magħkud, mwebbes, magħmul ħaġa waħda; mhux *astratt*.

CONCUBINAGE—għajxien ta mara u ragel flimchien li ma icunux miżżewgin.

CONCUBINE—mara li tgħammar ma ragel li mhux żewgħa.

CONCUPISCENCE—ħorma, xewka ħażina, concupiscenza, żina.

CONCUPISCENT—ħormân, ħarrieki.

CONCUR—takbel, tiftihem ma, tokgħod għal; tgħin.

CONCURRENCE } CONCURRENCY } ftehim, għajnuna, kbil.

CONCUSS—tħeżżeż bil ferm.

CONCUSSION—ċaklika, tħeżżiża.

CONCUSSY—xorta (isem) ta ngroppi f'xi njam.

COND — tmixxi bastiment sewwa, għar-rotta li għandu jeħu.

CONDEMN — twaħħal, ticcundanna, *he will be condemned to die*, icun iccundannat għal mewt; *all these articles will soon be condemned*, dawn l-oggetti collha icunu iccundannati (jiddichiaraw li huma ħżiena) dal wakt.

CONDEMNABLE — ta min jiccundannah.

CONDEMNER—min jiccundanna.

CONDENSABLE—li jista icun mgħakkad, magħsur.

CONDENSATE } CONDENSE } tgħakkad, tgħsar; tingħakad.

CONDENSED—magħkud.

CONDENSER – caldarun magħluk fejn jiġbru fwar, aria etc.

CONDENSITY, għakda, tagħkida.

CONDESCEND — tinżel, ticcuntenta, taka għal, ticcundixxendi, *he will never condescend to this I am sure*, jena sgur li hua ma jiccuntenta katt għal dan.

CONDESCENDING—ûmli, li jinżel, li jiccuntenta għall.

CONDENSION—li wieħed jaka għal, jakleb, idur, jiccundiscendi.

CONDIGN—li jistħokklu, li ħakku, *he was put to condign punishment*, tawh il castig li ħakku, li chien jistħokklu (li imissu).

Condisciple—sieheb fli scola, wiehed li ioun fli scola (taht li stess surmastru, classi etc.) ma jehor.

Condite—timmarina (taghmel marinat) thawwar.

Condition — katgha, condizioni, (stat); patt, condizioni. *I accede to your request on condition that you do your work better in future*, niccuntentac bil patt li inti taghmel ix-xoghol tieghec sewwa ghalli gej — *when I saw him he was in a dying condition*, meta rajtu jena chien fi stat tal mewt (kieghed imut); *you are not of his condition*, inti m'intix tal katgha tieghu; *were you in my condition*, li cont f'lochi.

Conditional —(mod tal verb) il mod *condizional*, tal patt, bil patt, bil condizzioni.

Conditionally—bil patt, condizionalment.

Conditioned — li ghandu qualità tajba jew hżiena (minn taghna jew żorr) ippattjat—*you are to receive all your goods good conditioned*, ghandec tircievi l-oggetti collha fi stat tajjeb (condizionati tajjeb); *I like your brother he is a fair conditioned man*, inhobbu il huc, minn taghna ġmielu—*that is an ill conditioned man*, dac ragel żorr.

Conditory—loc fejn tarfa l-affarijiet.

Condole—tithassar, tati 'l ghomor. *I cannot but condole with you for the death of your father*, ma nistax ma nithassarx (ma nibchix mieghec) il mewt ta missierec—*Have you been to condole with her?* mort tatiha il ghomor?

Condolement—dispiacir, thassir.

Condolence—hasra, ghati il ghomor, *I want to write him a letter of condolence*, irrid nictiblu ittra ta condoljanza (ta thassir, biex natih il ghomor).

Condoler — wiehed (min) jati il ghomor, min jithassar.

Condoma—annimal bhal cerv.

Condonation—mahfra.

Condone – tahfer; tarġa tmur tghammar ma mara li m'hiex tal galbu.

Condor—seker cbir tal Ameriça (tal muntanji *Andes*).

Conduce—tiehu, twassal; tiswa, isservi ghal, ighin. *I can't see how this can conduce to your happiness*, ma nistax nifhem chif dan jista katt jiswielec (ighinec) ghal hena tieghec.

Conducement—gibda (xehta) ghal, tendenza.

Conducent } Conducive } li jiehu, li iwassal, li jiswa ghal, tajjeb, vantaġġus; *early rising is conducive to health*, il kawmien cmieni jati (jiswa ghal) sahha; (il bocra is-sewwi iżżocra).

Cònduct—mgiba, condotta; cmand, *he is a very bad conduct man*, hua ragel ta condotta hażina hafna, *he is under my conduct now*, hua taht il cmand (direzzioni) tieghi issa.

Condùct—tiehu, timxi, twassal; iggib ruhec (tajjeb jew hażin); *who is to conduct him there?* min sejjer iwasslu (jehdu) hemm.

Conductible—li jista jittiehed, jitwassal.

Conducting—li jiehu, li jati ghal, li iwassal. *I thank him very much for conducting me here*, nirringraziah wisk talli wassalni (mexxieni, giebni sa) hawn.

Conductory — biex iwassal, tattwassil.

Conduit—catusa, canal, gifun.

Condurritp — ossidu (bhal sadid) tar-ram.

Cone—côn, figura tal geometria li gejja isfel tond u tibka tielgha ghal xejn ghal xejn sa chemm tispiċċa bil ponta (bhal stuta).

Cone shaped—ghamla ta côn.

Coney—fenec.

Confab—discors, cliem, conversazzioni familjari.

Confabular—tad-discors, tal cliem, tal conversázzioni.

Confabulate — titchellem, tharref, tiċċaċċra, tlablab.

Confabulation — cliem, discors, tharrif, ċaċċrar, tlablib.

Confabulatory — tat-tharrif, tal cliem, tat-tlablib, taċ-ċaċċrar.

Confarreation—tieġ (festa tat-tieġ) li isir bl-ichel tal ħobs flimchien.

Cònfect } ħaġa ħelwa, tal ħelu,
Confection } cunfettura.

Confèct — tagħmel il ħelu, ticcunfetta.

Confectioner—cunfettier—bejjegħ il ħwejjeġ ħelwa, tal ħelu.

Confectionery—ħanut fejn isiru jew jimbiegħu il ħwejjeġ ħelwa, ħanut tal ħelu; ħwejjeġ ħelwa, il helu.

Confector — wieħed (min) joktol bhejjem (annimali) ħorox, li jigdmu.

Confectory — tal Confectionery (ara).

Confederacy—rabta ta ħbeberija, għakda, lega, confederazzioni.

Confederate (akra *confederejt*)—tingħakad, tintrabat f'lega, f'confederazzioni.

Confederate (akra *confèderet*) — sieħeb, wieħed tal-lega, ħabib, ċomplici.

Confederated—marbut b'lega, bi ħbeberija, b'cunfederazzioni.

Confederating—alleanza, għakda, rabta ta ħbeberija, lega.

Confer—tati, titħaddet ma, tgħid lill. *The Director of Education confers the degrees of D.D., M.D.* etc. *in our University*, id-Direttur tal Educazioni (tal Istruzioni pubblica) jati il-lawria ta D.D., M.D. etc. (Teologu, Tabib etc.) fl-Università tagħna (ta Malta); *I should like to confer with your father on this subject*, nixtiek li nitchellem ma (nara il) missierec fuk din il biċċa (fuk din l-affari).

Conference — taħdita ma, conferenza, lakgħa ta nies biex jitchellmu flimchien, jitħaddtu fuk xi affarijet; società.

Conferential—tal conferenza.

Conferrable—li jista jingħata.

Conferree—wieħed (dac) li miegħu titħaddet jew titchellem.

Conferrer - min jati, min jitchellem, jew jitħaddet ma.

Conferring — cliem, tħaddit ma; għati.

Confess—tistkarr; tkerr, tkarar; *it is very hard to make him confess his fault*, diffiċli (ħaġa cbira, tkila) wisk li iġġagħlu jistkarr il ħtija tiegħu. *Have you been to confess last night!* mort tkerr il bieraħ fil għaxija?

Confessant } min ikerr jew jist-
Confessary } karr.

Confessor—min jistkarr (ħtija).

Confession—krara; *auricular confession*, krar fil widnejn (chif ikerru l-Insara għand il confessur). *Have you been to confession?* mort tkerr? *Who hears your confessions? (who is your father confessor?)* għand min tkerr? (min hu il patri tiegħec?) *This has been his confession*, dana chien li hua stkarr.

Confessional }
Confession box } cunfissinarju.
Confession seat }

Confessionalist — confessur, min ikarar.

Confessionary — tal krar, confissinariu.

Confessionist—min jistkar (jagħmel confessioni ta) il fidi.

Confessor—confessur, sacerdot li ikarar.

Confessorship—il krar, l-ufficiu issetgħa li sacerdot icollu tal krar.

Confest (bħal *confessed*) mkarar, mistkarr.

Confidant—ħabib tal kalb, wieħed li tafdalu kalbec (is-sigrieti li icolloc).

Confidante—ħabiba (mara li tcun ħabiba tal kalb).

Confide—tafda fi; tokgħod, torbot fuk; *confide not in him*, tafdax fih, torbotx fuku.

Confidence—cunfidenza, fiducia, lâla, tokgħod fuk (cliem etc. xi ħadd). *I have no confidence in you*, jena ma nafdax fic (ma nokgħodx għal li tgħejdli) — *I have committed this in confidence to you as a friend*, Jena f'dajtlec dana lilec bhala ħabib. *Have confidence in God*, itma f'Alla.

Confident — li jafda fi, jokgħod fuk.

Confidential — privat, tal cunfidenza, li jafda fi, tal kalb. *I cannot show you this letter, it is a confidential letter sent to me by my chief*, ma nistax nuric din littra għaliex privata (cunfidenziali) bagħatieli il cap tiegħi.

CONFIDER—min (dac li) jafda, jitma fi, jorbot fuk.

CONFIDING – tal fiducia.

CONFIGURE — tinforma, taghmel f'forma, f'għamla.

CONFINABLE—li jista icun magħluk, mdawwar.

CONFINE—xifer, limti; tmiss, tinfed ma; tagħlak dawwara mejt; tgħakkes; *he will be confined in prison*, imur il ħabs (jeħel il ħabs)—*he had to confine himself to only one meal a day*, chellu jibka biex igħaddi (jiehu biss) b'icla waħda culljum; *his wife is confined*, martu fis-sodda (spiċċat, chella tarbija).

CONFINEMENT – għeluk, jasar, kagħd gewwa ħabs, calzri—ħlas, kagħad ta mara fis-sodda wara il ħlas; *she died of confinement*, mietet bil ħlas.

CONFIRM—twettak, ticconferma, issaħħaħ, tagħmel il griżma. *His Grace the Bishop was here yesterday to confirm the school children*, l-Iskof chien hawn il bieraħ biex jagħmel il Griżma ittfal tal iscola.

CONFIRMATION—griżma tal Iskof; wetka, conferma; xieda li twettak, li issaħħaħ.

CONFERMATIVE—li iwettak jew isaħħaħ.

CONFIRMED—mwettak, msaħħaħ, bil griżma (li għamel il griżma) iccunfermat.

CONFIRMEE—dac li lilu tigi xi ħaġa mwettka.

CONFIRMER—min iwettak, isaħħaħ, jiccunferma.

CONFIRMOR—dac li iwettak.

CONFISCATE—takbad bil korti, ticconfisca; makbut bil korti, icconfiscat.

CONFISCATED—makbud, icconfiscat.

CONFISCATOR—min jakbad bil korti, dac li jicconfisca.

CONFIT—cunfett, ħelu.

CONFITURE—cunfettura, ħelu.

CONFIX—twaħħal.

CONFLAGRANT—li jakbab (bin-nar) flimchien.

CONFLAGRATION—kbid (kruk) cbir; ħruk ta ħafna djar etc. (incendiu cbir).

CONFLATION—nfiħ f'ħin wieħed bhal dac ta ħafna strumenti tad-dakk flimchien.

CONFLICT—tiggieled, titkabad.

CONFLICT—ġlieda, takbida; ħabta cbira ta żewġ ħwejjeġ ma xulxin.

CONFLUENCE—rassa, folla, concors, lakgħa ta żewġ xmajjar flimchien.

CONFLUENT — xmara li tiltaka u tinxteħet f'oħra acbar; li jiltaka, jiġri ma; (fil Botanica) li jicber flimchien ma.

CONFLUX—ara CONFLUENCE.

CONFLUXIBLE—li għandu ix-xeħta li jiġri flimchien ma.

CONFORM—tkabbel, tagħmel bhal; takbel, tokgħod għal; *I can never conform to this*, katt ma nista (ma jistax icun li) nokgħod għal dan.

CONFORMABLE—li jakbel ma, li jokgħod għal.

CONFORMATE — li għandu li stess għamla.

CONFORMATION — għamla, katgħa, takbila, figura.

CONFORMING—li jokgħod għal, li iciedi għal.

CONFORMIST — wieħed li jokgħod għal dac li tgħid il cnisia protestanti tal Ingħilterra.

CONFORMITY – xebħ, kgħad għal.

CONFOUND – tħallat, tħawwad, tħabbel, tisrom, tgħerfex, issawwal, tifxel, ticconfondi, tgħaggeb.

CONFRATERNITY—fratellanza, cumpannija.

CONFRICATION — għerik, ħakk ta ħaġa ma oħra.

CONFRONT—tlakka, tkiegħed wiċċ ma wiċċ jew kuddiem xulxin; ticconfronta, tokgħod, tigi wiċċ ma wiċċ, kuddiem xulxin.

CONFRONTATION / CONFRONTMENT } confront, tlakkigħ, tkegħid wiċċ ma wiċċ.

CONFUSABLE—li jista icun mħallat, imlakka ma.

CONFUSE—tħawwad, tħabbel, tisrom.

CONFUSED – confus, imħawwad, imħabbel, misrum—*you could not hear anything but a confused noise of people*, ma contx tista tisma ħaġ'oħra ħlief

(storbiu) għagħa ta nies — *why are you so confused to-day?* għaliex inti hecc mħawwad (misrum) illum?

CONFUSION — confusioni, taħwid, tħallit, mistħija.

CONFUTABLE — li jista icun icconfutat jew mġarraf bir-raġunijet.

CONFUTANT — wiehed li jicconfuta li juri li ħaġa hija falza, li iwakka bir-ragiunijet.

CONFUTATION — confuta, confutazioni, twegiba li biha turi li ħaġa hia falza, iġġarrafha fir-raġunijet.

CONFUTATIVE — li jicconfuta, tal confutazzioni.

CONFUTE — turi, tipprova li ħaġa hija falza, twakka jew iġġarraf ħaġa bir-ragiunijet — *it is my duty now to confute this slander*, hua dmir tiegħi issa li nipprova (nuri) li din l-inġuria hija falza (li nġarrafha).

CONFUTER — ara CONFUTANT.

CONGE — għamil ta kima, ta mgiba ħelwa; *addio*; tieħu il permess jew il *leave*.

CONGEAL — tgħakkad bil csieħ, trezżaħ.

CONGEALED — congelat (mirżuħ) magħkud f'silġ.

CONGEALING — tiggela, trezzaħ, tagħkad f'silġ.

CONGEALMENT — tgħakkid.

CONGEDELIRE — il *warrant* (l-ordni jew mandat) tar-Regina lid-decan u il capitlu biex jagħżlu (għall għażla ta) Iskof.

CONGEE — ilma fejn igħallu ir-ross.

CONGELATION — għakda f'silġ.

CONGENER — dac li għandu nisel wieħed ma; min jakbel ma, min hu ta geniu jew natural wieħed.

CONGENERIC } tal istess nisel; li
CONGENERICAL } jakbel ma.

CONGENEROUS — tal istess xorta.

CONGENIAL — li jakbel ma, li hu ta geniu jew natural wieħed.

CONGENIALIZE — tagħmel li jakbel ma li icun ta genju jew natural wiehed.

CONGENEROUS — ara CONGENEROUS.

CONGENITAL — li chien jesisti fil ħin tat-twelid.

CONGENITE — tal istess twelid, ta li stess gebbieda jew razza.

CONGER — gringu.

CONGERIES — ġabra ta ħafna frac jew ħwejjeġ żgħar flimchien, f'biċċa waħda.

CONGES — tiġbor, tgħezzez flimchien.

CONGESTION — ġabra (bħal dic taddemm) ġabra ta umuri li jagħmlu tumur.

CONGESTIVE — li fih, li għandu (jew jagħmel) ġabra.

CONGIE — ross (tal India) mgħolli.

CONGIUS — gallun.

CONGLACIATION — bidla f'silġ.

CONGLOBATE — tiġbor, tgħerbeb f'balla jebsa; magħmul, mgħerbeb f'balla jebsa.

CONGLOBE — tgħerbeb f'balla jebsa.

CONGLOMERATE — tkebbeb (ħajt etc.) tiġbor, tħallat.

CONGLOMERATE — blât mgħerbeb bittaħbit etc. tal ilma u mgħakud (miġbur) flimchien; miġbur f'cobba.

CONGLOMERATION — ġabra f'cobba.

CONGLUTINATE — duwa li tagħlak il feriti jew xi katgħa; li jagħlak, li iwaħħal ma xulxin.

CONGLUTINATE — tgħakkad, twaħħal flimchien jew ma xulxin; mgħakkad, jew mwaħħal flimchien.

CONGLUTINATION — għakda, twaħħila, tgħakika.

CONGLUTINATIVE — li igħakkad, li iwaħħal.

CONGLUTINATOR — min, jew dac li igħakkad jew iwaħħal.

CONGO — xorta ta tè iswed.

CONGRATULANT — li jifraħ, ferrieħ.

CONGRATULATE — tifraħ lill (jew ma); *I congratulate you on your recent promotion*, nifraħlec bl-avanz li chellec issa.

CONGRATULATION — ferħ, congratulazzioni, *I received a letter of congratulation from him*, rcevejt ittra tal ferħ minn għandu.

CONGRATULATOR — min, jew dac, li jifraħ; *I was one of the congratulators*, Jena cont wieħed milli ferħu (ferħulu).

CONGRATULATORY — tal ferħ; *this is a congratulatory occasion*, din occasioni (loc) tal ferħ.

CONGREGATE — tiġbor flimchien; tiġma ma xulxin; miġbur, miġmugħ.

Congregation — congregazioni, ġabra ta nies flimchien (actarx ghat-talb fi cnisia etc.)
Congregational — tal congregazioni; generali; indipendenti.
Congregationalism — cnejjes jew congregazzionijet.
Congregationalist — wieħed (fratell) mictub f'congregazioni.
Congress — congress, gemgħa, lakgħa ta nies (ambaxxaturi, deputati etc.) il legislatura ta li Stati Uniti u Republichi oħra Americani.
Congression — gemgħa jew lakgha flimchien.
Congressional — tal congress; tal corp legislativ ta li Stati Uniti (fl-America).
Congressive — li jiltaka, inġabar flimchien.
Congreve — sulfarina.
Congreve rocket — suffarel li jagħmel ħsara cbira.
Congrue — takbel, tixrak, taddatta.
Congruence — xerka, takbila, tkegħida chif jixrak.
Congruent — xierak, jokgħod lill, li jakbel.
Congruity — ara *congruence.*
Congruous — ara *congruent.*
Conic / Conical — tal cono, ta għamla conica jew ta cono (bħal lembut).
Conics — studiu fuk il côn u is-sezionijiet (taksimiet) tieghu; ix-xienza tal chejl collu tal côn.
Coniferous — li jagħmel coni (frott għamla ta côn) bhal prinjoli.
Coniform — għamla ta côn (ta lembut).
Conima — xorta ta raża tfuħ li isibu (issir) f'xi siġar tal Guiana Inglisa.
Conirostral — li għandu munkar għamla ta côn (li gej bil ponta bħal lembut).
Conistra — il post fejn iżommu issummien; platea ta teatru.
Conject — ara *conjecture.*
Conjector — ara *conjecturer.*
Conjectural — tal congetturi, tal bsir (minn tobsor).
Conjecture — congettura, basra, supposizioni; opinioni (fehma) minghajr prova; takta, tobsor.
Conjecturer — minn (dac li) jiccongettura, li jobsor, li jakta.
Conjoin — tgħakkad, torbot, twaħħal flimchien; tingħakad, tintrabat flimchien.
Conjoined / Conjoint — mwaħħal, imgħakkad, marbut flimchien.
Conjointness — waħla, għakda, rabta.
Conjugal — taż-żwieġ.
Conjugate — tghakkad, ticconjuga; (fil geometrija) linja dritta (jew diametru) li tofrok (taksam) id-diametru (li icun trasversali); (fil Botanica) li jicber tnejn tnejn (biż-żewġ).
Conjugation — conjugazioni (tal verb); unioni, għakda.
Conjugial — ara *conjugal.*
Conjunct — marbut, magħkud.
Conjunction — congiunzioni (chelma li tgħakkad); għakda, rabta.
Conjunctive — magħkud, marbut sħiħ.
Conjuncture — għakda, rabta; il wakt; ix-xokka f'moxtha; cungintura.
Conjuration — conġura, ftehima; seher; cumplott, cunfeffa.
Conjurator — wieħed tal cunfeffa jew tal cumplott; wieħed marbut b'ġurament.
Conjùre — torbot b'ġurament; issaħħar, tħakkak (traħħam) jew titlob bil ħniena; taghmel cunfeffa, ticconġura.
Cònjure — issaħħar, taghmel seħer jew magħmul.
Conjùrer — wieħed tal cunfeffa, tal cumplott.
Cònjurer — sâħħar, min jagħmel issħarijiet jew il magħmul.
Conjuror — wieħed marbut bil ġurament ma oħrajn (tal cunfeffa, tal cumplott.
Connascence / Connascency — nisel wieħed; gebgieda waħda; żmien ta cobor flimchien.
Connate — mwieled ma jeħor; ta li stess twelid (wild wieħed); (fil Botanica) li jicber flimchien.
Connatural — marbut bin-natura; ta li stess natura.
Connaturalize — torbot, tagħmel ta li stess natura.

Connect—tgħakkad, twaħħal, torbot flimchien.
Connected — marbut, mgħakud, li jigi minn.
Connecting — li igħakkad, jorbot flimchien.
Connection—għakda, rabta, karib; min jigi minn, gebbieda; *this has no connection whatever with our business*, dana ma għandu x'jaksam xejn mal affarijiet tagħna.
Connective — li igħakkad, jorbot; dac li igħakkad jew jorbot.
Connex—ara *connect.*
Connexion—ara *connection.*
Conning—chif triegi lill (ir-rag l) tat-tmun.
Connivance—injuranza (għeluk tal għajnejn) għal tal apposta biex ħaġa thalliha tgħaddi a monti.
Connive—taħmel; tagħmel ta bir-ruħec la tara u l'ankas tisma; tagħlak għajnejc u issodd widnejc; thalliha tgħaddi.
Connivent—conniventi, li jaħmel li jagħmel ta bir-ruhu li ma rax u l'ankas sama.
Conniver—min jaħmel, iħalli ħaġa tgħaddi; min jagħmel tal għama u ta't-trux.
Connoisseur (bil Francis, akra *connessêr)*—min jagħraf, jaf il ħaġa minn għankudha u jaf jitħaddet fukha; wieħed li jiccritica (jgħarbel jew jifli) il chitba ta ħadd'jeħor.
Connotation—ara *inference* jew *illation.*
Connotative—attributiv.
Connubial—taż-żwieġ.
Connumeration—għadd flimchien.
Connusant — innotificat, infurmat, mgħarraf, mħabbar.
Conoid (fil geometrija)—bħal cono, li jixbeh il cono.
Conoidal—li jersak (li għandu) mil għamla tal cono.
Conops—xidia.
Conquadrate—iggib (tagħmel ħaġa) fi quadru.
Conquassate—tħeżżeż.
Conquer — tirbaħ, tagħleb, tieħu; *you must try to conquer your passions,* jaħtieġ tara chif tagħmel (thabrec) biex trażżan il passionijet (id-drawwiet il ħżiena) tieghec.
Conquerable — li jista jintrebaħ, jintgħaleb, jittieħed.
Conqueress—dic li tirbaħ, tagħleb tieħu (taħt idejha).
Conqueror—dac li jirbaħ, jagħleb jeħu taħt idejh.
Conquest—rebħa, vittoria, għalba, rebħ, il ħaġa mirbuħa; *there is no conquest like that of ourselves,* ma hemmx rebħa acbar minn dic li nirbħu lilna infusna (ma nħallux li il vizzijiet jegħelbuna).
Consanguineal } li jigi minn, ta
Consanguineous } demm wieħed.
Consanguinity — kraba, ta demm wieħed.
Conscience — cunxienza, ruħ, din, gewwenija—*clear conscience fears no accusation*, min ma għandux faħam miblul ma jibżax (minn għandu sebgħu dritt ma jibża minn ħadd); *he makes no conscience of his word,* ma jiscruplax għaliex jonkos (nakas) minn chelmtu; *you are a tender conscience,* inti tiscrupla minn xejn.
Conscienceless—bla cunxienza, bla ruħ.
Conscientious — tal cunxienza, tal ħakk, tar-ruħ.
Conscionable—scond il cunxienza, il ħakk, scond is-sewwa.
Conscious—mgħarraf, li jaf cull ma sar, *I am conscious of it*, naf tajjeb; *he made me conscious of his design,* għarrafni x'għandu f'rasu li jagħmel.
Conscript—mictub, mniżżel, ngaġġat, mniżżel fil-leva; suldat bil fors.
Conscription—leva, ngaġġar ta suldati bil fors.
Consecrate—tkaddes, ticcunsagra; tati, tħalli għal; mogħti, mħolli għal; *two Bishops from abroad came tc consacrate our new Bishop,* gew żewġ Iskfijiet minn barra biex jicconsagraw l-Iskof ġdid tagħna; *they want to consecrate this man's memory to posterity,* iridu iħallu tifchira ta dan il bniedem lin-nies li għad iridu jitwieldu.
Consecration—consagrazioni.

Consecrator—min jicconsagra.

Consecratory—li jicconsagra.

Consectaneous — li jigi wara bil fors.

Consectary—li jigi wara.

Consecution— conseguenza, li jigi wara.

Consecutive — consecutiv — li jigi wieħed wara l'jeħor ma jakta xejn.

Consension } rieda, cunsens; li trid
Consent } tokgħod għal; trid tokgħod għal, tati cunsens, ticcunsenti; *I shall never give him my consent*, katt ma ngħejdlu iva (ma nokgħodx għal li irid hu)—*silence gives consent*, min ma jitchellimx icun accetta jew kgħad għal li wieħed icun kal jew ried.

Consentaneous — li jacconsenti, li jokgħod għal.

Consenter—min, jew dac li jokgħod għal.

Consentient—li jakbel, li irid jokgħod għal.

Consequence — conseguenza, ħaġa li tiġbeb l-oħra, jew li tigi wara; ħaġa tal ħsieb tal impurtanza. *You must draw a consequence from this*, issa minn dan għandec tagħmel conseguenza (tara x'jista isir wara dana); *this is of no consequence whatever*, dana ma hu ta l-ebda conseguenza.

Consequent—li jigi wara, tal conseguenza.

Consequential — li (ħaġa) tiġbed l-oħra, jew tigi wara, li hi conseguenza ta; cburi, mimli bih in-nifsu, li jidhirlu li hu xi ħaġa; tal ħsieb, tal impurtanza.

Conservable—li jista jintrafa jew jinżamm merfuħ.

Conservancy—ara *conservation*.

Conservant—li jiżomm, li jarfa, li iħares, jibża għall; igħożż tajjeb.

Conservatism—il principii (il fehmiet) tal partit *conservativ*.

Conservative—cunservativ—li iħares jew igħożż tajjeb, jarfa, iżomm; li ma ibiddilx (wieħed li ma iħobbx tibdil fil pulitca, ara *tory*).

Conservator—ara *preserver*.

Conservatory—conservatorju—post fejn jerfgħu, jew iżommu merfugħin xi ħwejjeġ, nies, tfal etc.; serra fejn jinżammu siġar ta barra (għas-sħana etc.); li iħares jew igħożż tajjeb; li ma ibiddilx.

Conservatrix—conservatrici, mara li tarfa, iżżomm, tgħożż tajjeb, tħares.

Conserve—tarfa, ticconserva, tgħamel cunserva; tħares, iżżomm, ma tbiddilx; cunserva.

Consider—titħaseb, taħseb, u tarġa taħseb, tkis; tifli bil moħħ, ticcunsidra; *take your time to consider this question*, hu iż-żmien tiegħec biex taħseb din il biċċa; *consider what you do*, kis sewwa (aħseb tajjeb) x'sejjer tagħmel—*I consider him much more than he considers me*, jena nistmah wisk actar milli jistmani hu; *I shall consider you for it*, nibka nafulec.

Considerable — ħafna, bosta, ftit ġmielu; li jistħokklu il ħsieb, tal ħsieb, tal considerazioni. *He is a considerable man*, hua ragel cbir (msemmi)—*I have spent a considerable time in England*, jena domt ħafna (żmien twil) l-Inghilterra.

Considerance—ara *consideration*.

Considerate—tal ħsieb, soriu, prudent, li jaħseb.

Consideration—tħassib, ħsieb, fili bil moħħ, considerazioni; *I leave the matter to your consideration*, inħalli l-affari fi ħsiebec; *you have taken this step without any consideration*, għamilt dana (tajt dan il pass) minn għajr ma kagħdt tkisa xejn.

Considering — meta wieħed ikis—xħin wieħed jaħseb (jew jara)—*considering the long illness he had to suffer*, meta wieħed ikis il marda li marad.

Consign—tati f'idejn, tkabbad, ticcunsinna.

Consignation—ara *consignment*.

Consignature—firma sħiħa—firma ta tnejn flimchien.

Consigned — mkabbad, mogħti f'idejn, iccunsiniat.

Consignee—dac li lilu ticcunsinna; min jeħu, min jircievi.

Consigner — min jiccunsinna, jati f'idejn.

Consignification—tifsira waħda (ma xulxin, ma ta ħadd jeħor).

Consignificative —li għandu l-istess tifsira, li ifisser xorta waħda.

Consignify — turi tifsira waħda— tfisser li stess ħaġa, jew xorta waħda.

Consignment — għati, takbid, cunsinna.

Consignor—ara *consigner.*

Consimilar—li jixbaħ, bħal.

Consimilitude - xebħ.

Consist—tokgħod, takbel ma, tixrak, tintgħamel minn, tcun, ticcunsisti fi. *The whole thing consists simply of...* l-affari collha ma hiex ħlief..., *your doings do not consist with what you said,* il għamil tiegħec ma jakbilx ma dac li għedt (ma għamiltx chif għedt).

Consistence | Consistency — consistenza, sustanza; wetka, għakda, kabda.

Consistent—li jakbel ma, li jicconsisti, li jokgħod, xierak; utiek; magħkud.

Consistorial | Consistorian — tal concistoriu.

Consistory—concistoriu, lakgħa ta cardinali.

Consociate — tagħmel sħab, tissieħeb; sieħeb.

Consociated—msieħeb.

Consociation—ftehima, għakda, associazioni; società.

Consolable—li jista icun mfarraġ jew iccunsulat.

Consolate—ara *console.*

Consolation — consolazioni, farġa, hena, tisbir.

Consolator — min ifarraġ, ihenni jicconsla jew isabbar.

Consolatory—li ifarraġ, ihenni, jicconsla, isabbar.

Consòle—tfarraġ, thenni, ticconsla, issabbar.

Cònsole—mensuletta, mensula, chileb (siek ta pedistall etc.)

Consoler—ara *consolator.*

Consolidant—li jgħakkad, jorbot, isaħħaħ, iwettak, iwebbes.

Consolidate—tgħakkad, torbot, issaħħaħ, twettak, twebbes.

Consolidated—mgħakkad, marbut ħaġa waħda, msaħħab, mwettak, mwebbes.

Consolidation—wetka, kawwa, saħħa, rabta.

Consolidative (duwa, medicina)—li tgħakkad, twettak, issaħħaħ.

Consoling—li isabbar, ihenni, ifarraġ, jicconsla.

Consols—it-tlieta fil mija mgħax li jati fuk il flus il banc tal Inghilterra, *stock* (depositu, self ta flus) trasferibili.

Consomme—consumè, brodu migbud ferm (mgħolli ferm li cwasi icun mgħakud).

Consonance | Consonancy — takbil fil leħen u fiddakk, ftehim; kalb u fehma waħda.

Consonant—consonanti, ittra li tissieħeb (takbel ma) vocali; mkabbel (makbul) li jakbel ma, xierak—*you are not acting consonant to reason,* inti m'intix tagħmel chif imur (chif trid jew jakbel mar-raġuni).

Consonantly—li jakbel, li jixrak.

Consonous—ara *Symphonious.*

Consopiate — tħannen (biex trakkad).

Cònsort—sieħeb jew sieħba, żewġ jew mart. *The Prince Consort died in 1861,* ir-ragel tar-regina Vittoria miet fis-sena 1861.

Consòrt—tiżżewweġ, tieħu is-sieħba jew issieħeb.

Consortship—sħab, società.

Conspectus—veduta, wirja ta collox f'dakka, dehra (fiċ-ċocon).

Conspicuous — msemmi, li jidher wisk, jati fil għajn, jispicca. *You were conspicuous for you absence,* cont imsemmi għaliex katt ma dehert (ma dhert xejn).

Conspiracy | Conspiration — conġura, ftehima, cunfeffa.

Conspirator — wieħed tal conġura, tal ftehima, tal cunfeffa.

Conspire—ticconfeffa, ticconġura.

Conspirer—ara *conspirator.*

Conspiring—ftehim, cunfeffar.

Constable—cuntistabli.

Constablery | Constable wick — il corp tal pulizia tal cuntistablijiet.

Constableship—ufficiu, grad ta cuntistabli.

Constabulary—tal cuntistabli.

CONSTANCY—custanza, perseveranza, wetka.

CONSTANT—custanti, mwettak, perseveranti, (li jibka, shiħ fil fehma), li ma ibiddilx.

CONSTANTIA—xorta ta imbit ħelu.

CONSTAT—certificat, attestat.

CONSTELLATE — tiġbor flimchien (f'banda waħda) dawl jew dija.

CONSTELLATION—custellazioni; rokgħa (ġabra ta) cwiecheb flimchien.

CONSTERNATION—twerwira, biża cbir

CONSTIPATE—tgħakkad, ixxidd.

CONSTIPATION—xedda, tghakida, stitichezza.

CONSTITUENCY — costituenza, ħafna (il) costituenti jew dawc li għandhom il vot (eletturi) ta pajjis etc.

CONSTITUENT— elementari, li jagħmel, li jiccostituixxi, essenziali (li min għajru ma issirx ħaġa); elettur, wieħed li għandu il vot.

CONSTITUTE—tagħmel, tiħtar, tati vot, tagħżel għal cunsiljer etc.

CONSTITUTER—min jagħmel, jaħtar jew jati il vot.

CONSTITUTING — li jagħmel, jaħtar jati il vot.

CONSTITUTION — costituzioni, ligijiet ewlenin ta pajjis, jew għamla ta gvern; cumplessioni tal gisem.

CONSTITUTIONAL—costituzionali, tal costituzioni, scond il costituzioni jew il-ligijiet ewlenin ta pajjis (jew il għamla tal gvern ta dac il pajjis).

COSTITUTIONALIST—li jokgħod għal costituzioni (għal-ligijiet tal pajjis).

CONSTITUTIONARY, ara *constitutional.*

CONSTITUTIONIST — ara *constitutionalist.*

CONSTITUTIVE—li jagħmel, li min għajru, ma tistax tagħmel ħaġa, elementari, essenziali.

CONSTRAIN — iġġagħal (bil fors) trażżan.

CONSTRAINABLE—li jista icun mġagħal (bil fors) li jista jitrażżan.

CONSTRAINEDLY—bil fors, bid-dnewwa; mgigħel, bid-dnewwa.

CONSTRAINER—wieħed (min, dac) li iġagħal, li irażżan.

CONSTRAINING — ġagħil bil fors, trażżin (rażna) dnewwa.

CONSTRAINT — dnewwa, ġagħil bil fors.

CONSTRAINTIVE—li igigħel bil fors (bid-dnewwa).

CONSTRICT—iġġagħal, tross.

CONSTRICTION—ġagħil, rassa.

CONSTRICTIVE—li iġagħal, li iross.

CONSTRICTOR—li iross—isem li jatu lis-sriep cbar bħal *boa constrictor*, il boa (serp li iross, jagħfas).

CONSTRINGE—ara *constrain.*

CONSTRINGENT—ara *constraintive.*

CONSTRUCT—tagħmel, tibni; tfisser, iddomm il cliem chif imissu jokgħod fid-discors (jew tieħu il costruzioni tiegħu).

CONSTRUCTER—min (dac li) jibni, jagħmel.

CONSTRUCTION—għamil, bini; tifsir, damm il cliem chif għandu jokgħod fid-discors, costruzioni—*yours is the best construction of what he said,* tiegħec hi l-aħjar tifsira tal cliem li kal (int fimt u fissirt l-aħjar x'ried ighejd).

CONSTRUCTIONAL—tat-tifsir.

CONSTRUCTIVE—li jagħmel, ifisser.

CONSTRUCTIVENESS —. (fil frenologija) il genju, il ħabta, ix-xeħta li wieħed icollu għal għamil jew bini.

CONSTRUCTURE—ara *structure.*

CONSTRUE—tfiehem, tfisser.

CONSTUPRATE—ara *violate.*

CONSTUPRATION—ara *violation.*

CONSUBSIST — tesisti (tcun tghix) ma jew flimchien.

CONSUBSTANTIAL — (li icolloc) ta sustanza (jew essenza) waħda.

CONSUBSTANTIALIST—wieħed (min) jemmen bil consustanzazioni (li wieħed jista icun ta sustanza jew essenza waħda).

CONSUBSTANTIALITY—partecipazioni ta li stess natura; ta li stess natura jew essenza.

CONSUBSTANTIATE—tgħakkad f'natura jew f'sustanza (f'ħaġa) waħda; magħkud f' sustanza jew f' natura waħda—*consustanziali*.

CONSUETUDE—drawwa, għâda, użu.

CONSUETUDINAL } CONSUETUDINARY } tas-soltu, ta scond id-drawwa, il għâda jew l-użu.

CONSUL—conslu.

CONSULAGE—ħlas (dwana) li iħalsu mercanti tal ħwejjeġ li iħallu biex icunu mħarsin fil pajjis li icunu.

CONSULAR—ta conslu.

CONSULATE / CONSULSHIP } consolat, l-ufficiu (xoghol) tal conslu.

CONSULT—tieħu parir; tfittex (il gid); tilħak (xoghol); tagħmel consulta—*he consults nothing but his own interests*, ma ifittix ħlief l-interessi tiegħu.

CONSULTATION — consulta (lakgħa ta nies flimchien, cunsiljeri, tobba, fratelli etc. biex jiftiehmu jew jaraw bejniethom x'għandhom jagħmlu jew x'għandu isir).

CONSULTER—cunsultur, wieħed li icun f'cunsulta.

CONSULTING—li jicconsulta, tal parir (li jati jew li jeħu parir).

CONSUMABLE—li jintemm, jinħela, jinchedd, jinħefa, jittiechel.

CONSUME—ittemm, taħli, tinchedd, taħfi, tiecol.

CONSUMER—min jahli, jecol, itemm, jaħfi.

CONSUMMATE—ittemm, tlesti; mitmum, lest.

CONSUMMATION—temma, tmiem.

CONSUMPTION—consunzioni, mard, rkiek jew marsuttin, mard tas-sider; etticija; ħala.

CONSUMPTIONARY—tal *consumption* (ara).

CONSUMPTIVE—li għandu il mard rkiek jew il marsuttin, etticu, marid b'sidru.

CONSUTILE — meħjut (mgħakkad) flimchien.

CONTABULATE—ticsi (taghmel paviment) bit-twavel.

CONTACT—cuntatt, mess.

CONTAGION — mard li jintricheb jew jittieħed (il pesta).

CONTAGIOUS — contagius, mard li jittieħed (jintricheb)—*leprosy is a contagious desease*, il ġdiem hia marda li tittieħed (bil mess), li tintricheb.

CONTAIN—tasa', tieħu, iżżomm; *this school contains some two hundred children and not more*, din li scola tasa (fiha) xi 200 tifel u mhux iżied—*he could not contain his anger on seeing him there*, ma satax iżomm iżied il corla (ncorla ħafna) meta raħ hemm; *that book does not contain more than 30 pages*, dac il ctieb ma fiehx actar minn 30 pagina; *try to contain yourself next time*, kis li iżżomm ruħec (titrażżan ftit) darba ohra.

CONTAINED—miżmum, li kiegħed fi.

CONTAINER — dac li iżomm, min iżomm.

CONTAINING — li fiħ, li iżomm, li jasa'.

CONTAMINATE — ittabba, tħammeġ, tcasbar, iddennes; mtabba, maħmuġ (mhammeġ) mcasbar, mdennes.

CONTAMINATED—mtabba, mcasbar, mnigges, mħammeġ.

CONTAMINATION — tcasbir, ħmieġ, tniggis, tidnis, titbigh.

CONTAMINATIVE—li inigges, iħammeġ, icasbar, itabba.

CONTANKEROUS—vili għall aħħar, esecrabili bla kies.

CONTECTION—ghata.

CONTEMERATE—iċċappas, tnigges.

CONTEMN—tmiegħer, tmakdar, tinchi, tiddisprezza.

CONTEMPER—twieżen, timmodera.

CONTEMPLATE—tkassat, ticcuntempla (Rusarju etc.) titħaseb, ittalla u tniżżel (bil ħsieb).

CONTEMPLATION — tkasit, cuntemplazioni (ta Rusarju etc.) ħsieb, tlugħ u nżul bil ħsieb.

CONTEMPLATIST / CONTEMPLATOR } min ikassat jew jiccuntempla (Rusarju etc.) jaħseb italla u iniżżel bil ħsieb.

CONTEMPORANEOUS—li icun (jesisti) fli stess żmien.

CONTEMPORARY—ta li stess żmien; ta żmien wieħed.

CONTEMPT — tmegħira, disprezz, tmakdir, inchejja; (fil ligi) disprezz jew disubbidienza għall ordnijiet tal korti.

CONTEMPTIBLE—ta min imiegħru, jiddisprezzah jew imakdru.

CONTEMPTUOUS — li juri disprezz jew tmakdir; tad-disprezz, tat-tmakdir; nchejjus.

CONTEND — tissara, tiggieled, tissielet.
CONTENDER — min jissara jew jiggieled.
CONTENT—cuntent, għal kalbu etc. hena, ferħ, cuntentizza; tgħoġob, tħenni, tferraħ, tagħmel għal kalb xi ħadd; *I am not content here*, m'inhiex għal kalbi hawn.
CONTENTED — cuntent, ħieni, għal kalbu, ferħan.
CONTENTION—ġlieda, xenata.
CONTENTIOUS—gellied.
CONTENTLESS — bla hena, li mhux cuntent, bla cuntentizza.
CONTENTMENT—hena, cuntentizza; ferħ.
CONTENTS—dac li icun fieħ il ctieb, indici jew werrej ta ctieb.
CONTERMINAL—ara *bordering*.
CONTERMINATE—li għandu li stess limiti, xfar jew dwar.
CONTERMINOUS—li imiss ma.
CONTERRANEAN — ta li stess pajjis jew art.
CONTÈST—ara *contend*.
CÒNTEST—ara *contention*.
CONTESTATION—ġlieda, disputa, raġunar.
CONTEX – tinseġ flimchien.
CÒNTEXT—test, nisġa, rabta ta discors.
CONTÈXT—minsuġ, marbut.
CONTEXTURE – nisġa, rabta ta ħwejjeġ flimchien, sistema.
CONTEXTURED—minsuġ.
CONTIGNATION – ħafna travi marbutin flimchien.
CONTIGUITY—nifda ma, mess ma.
CONTIGUOUS—li jinfed jew imiss ma; ta ħada (ħdejn) u ta ma genb.
CONTINENCE } CONTINENCY } żamma mid-dnub tażżina, ndafa, castità.
CONTINENT—continent—waħda mill ħames bicciet jew taksimiet tal art (li fiha hia mkassma id-dinja); l-acbar taksima tal art.
CONTINGENCE } CONTINGENCY } ġrajja; biċċa li tista tiġri (issir) jew ma tiġrix.
CONTINGENT—li jiġri li jissucciedi (b' cumbinazioni)—li mhux cert; innies (suldati, troppi) li tista tibgħat potenza (li tcun alleata ma ohra) bi gwerra.
CONTINUAL—li icompli, li ma jakta xejn, li jissocta.
CONTINUANCE—mogħdija il kuddiem, continwazioni.
CONTINUATE (akra *continwejt*) — tgħakkad krib ma xulxin jew krib flimchien.
CONTINUATE (akra *continuet*)—magħkud (marbut) flimchien, mhux maktuħ.
CONTINUATION—bkija, continwazioni.
CONTINUATIVELI — icompli, li jibka sejjer, li jissocta.
CONTINUATOR—min icompli, igħaddi il kuddiem jew jissocta.
CONTINUE—tcompli, tissocta, tibka.
CONTINUED—li jitcompla, li icompli, li igħaddi il kuddiem.
CONTINUOUS—ara *continual*.
CONTO (chelma mil Portughis) — miljun.
CONTORNIATI—midalji tal bronż li saru fi żmien Costantinu il Cbir.
CONTORT—tobrom, tilwi.
CONTORTION—liwja, barma, tkgħawiġa.
CONTOUR — contorn, l-ewwel taħżiż (il-linji ta barra ta figura).
CONTRA (against)—contra.
CONTRABAND—contrabandu.
CONTRABASSO—cuntrabaxx.
CONTRACT'—tiġbed, tkanfed, tchemmex, tkassar, tiggronċa; tingibed, titkanfed, titchemmex, tiggronċa, titkassar; tintrabat, tibka, tagħmel cuntratt.
CÒNTRACT—cuntratt, rabta, bakgħa.
CONTRACTED — mkassar, miġbud, mkanfed, iggrunċat.
CONTRACTIBLE } CONTRACTILE } li jista jitkassar, jingibed, jitkanfed, jiggronċa.
CONTRACTION—tiġbida, tichmixa, taksira, tkanfida.
CONTRACTOR—cuntrattur, min jeħu jew icollu jew jagħmel cuntratt.
CONTRADANCE—cuntradanza, (żifna).
CONTRADICT —tmieri, tiċħad, ticcuntradici—*excuse me contradicting you*, scusani immeric.

Contradicter—min imeri, jiċħad.

Contradiction—contradizioni, tmerija.

Contradictive—li imieri, li igħejd il cuntlariu, li jiċħad.

Contradictory—li fiħ contradizioni, tmerija jew ċaħda.

Contradistinguish — tgħaraf ħaġa minn oħra mil qualità cuntlaria li icollha.

Contrafissure — kasma in-naħħa l-oħra (cuntlariu) ta fejn tcun iddakka.

Contrahent—li jiġbed (jiġbor) flimchien.

Contralto (fil musica)—cuntralt.

Contramure—il ħajt ta barra missur ta belt.

Contranatural — li mhux naturali jew scond in-natura.

Contrapose—tkiegħed biswit.

Contraposition—kagħda biswit.

Contrapuntist—wieħed li jaf (mħarreġ fil *counterpoint* (ara).

Contraries—preposizionijet (cliem) li igarfu waħda lill oħra.

Contrariety—tmerija; għawi, cuntrarietà.

Contrarily — il cuntlariu, b'mod xort'oħra (contra).

Contrariwise—bil maklub, il cuntlariu.

Contrary—il maklub, il cuntlariu; għawi; maklub, cuntlariu; *on the contrary*, ghal cuntlariu, (il cuntlariu) bil maklub.

Contràst—tkiegħed ħdejn xulxin, żewġ ħwejjeġ li ma jakblu xejn, waħda contra l-oħra biex turi id-divrenzia ta bejnietom; ticcuntrasta.

Còntrast—nukkas tat-takbil, l-oppost; divrenzia.

Contravene—timpedixxi, ma tħallix, topponi; ticser il-ligi jew il pattijiet.

Contravener — min jagħmel contravvenzioni, min jicser il-ligi jew il pattijiet.

Contravention — contravvenzioni, opposizioni, tfixchil.

Contraversion — takliba (tidwira) ghan-narra l'oħra (cuntlariu).

Contre basse—contrabaxx.

Contretemps (akra *contrtâm*)—contratemp, disgrazia li ma tcunx tistenniha.

Contributable—li jista jintghata.

Contributary—li iħallas il ħaraġ lil cap etc.

Contribute—tati, toħroġ xi ħaġa (flus etc.) ma ħadd jeħor; tidħol fil ħlas ma oħrajn; ticcontribwixxi.

Contributor—min jati,joħroġ (flus) ma oħrajn — dac, jew min, jiccontribwixxi.

Contributory—ta li stess (li igħaddi il kuddiem li stess) ħsieb.

Contrite—niedem, sogħbien—*a contrite heart*, kalb niedma u sogħbiena.

Contrition—nidma, ndiema, sogħba; *say the act of contrition*, għejd l-att ta l-indiema.

Contriturate—tfarrac trab.

Contrivable—li jista isir bil ħila jew icun ivvintat.

Contrivance — il ħila li issib jew toħroġ biċċa ġdida; ħaġa jew biċċa ġdida; ħila, invenzioni.

Contrive— issib, toħroġ, tivvinta; icolloc il ħila, tara chif tagħmel; issib it-tarf; issib rcaptu; *he managed to contrive that machine*, ra chif għamel u ivvinta (chellu il ħila jagħmel) dic il macna. *I do all in my power to contrive you to happiness*, nagħmel chemm nista biex narac (nagħmlec) ħieni.

Control—ħacma, controll, rażna, giem; trażżan, tirgħen, iżżomm (taħchem); registru tal contijiet; tara, tifli contijiet magħmulin minn ħadd jeħor.

Controller—contrullur,dac li (min) jara jew jifli contijiet.

Controlment—rażna, ħacma, controll.

Conversial — tal ġlied (fil ġurnali etc.) tal polemica.

Controversialist—gellied (polemicu) min jeħodha ma ħadd jeħor fuk xi ħaġa, studiu etc. fil ġurnali.

Controversy — ġlieda (bil chitba) tmerija.

Controvert—tiggieled (bil chitba) tmieri.

Controvertist—ara *controversialist*.

Contrusion—għafsa (ghafis) flimchien.

Contubernal — f'mejda (f'*mess*), wahda bhal bahrin.

Contumacious — stinat, disubbidient, rasu jebsa ghal haġa.

Contumacy — contumacia, jebusija ta ras (ras stinata); disubbidienza ta wiehed li icun mharrec u ma jitlax il Korti.

Contumelious — insolenti, li icasbar, li ighajjar.

Contumely — tcasbira, tghajjira; meghra.

Contumulation—dfin fli stess kabar.

Contumulate—tidfen fli stess kabar.

Contuse—tghattan, tobrox, tbengel, thabbat (tahbat) ma xulxin.

Conundrum—indovinalja.

Conusance—avvis, tgharifa.

Conusant—mgharraf, avsat, infurmat.

Convalence — tfiek, tiehu ir-ruh minn marda.

Convalescence — convalescenza, marda, fejkien minn marda, kawmien minn marda.

Convalescent — convalescenti, li ghadu chemm kam minn marda, li kieghed jissahhah wara marda.

Convenable—li jista jiftiehem.

Convene — tigi (tmur) flimchien ma, tissieheb; tiġbor flimchien li stedina, tharrec fil Korti.

Convenee—wiehed miġbur ma ohrajn, il convenut (f'causa) — dac li icollu issir fil korti il causa contra tieghu.

Convener—min (dac li) isejjah jew jiġbor flimchien.

Convenience — cumdità, xerka; *at your earliest convenience*, mill actar fis li tista: *come when it shall suit your own convenience*, ejja meta tcun tista int (meta tcun comdu *jew* meta tista).

Convenient — convenienti, li jixrak, li imur; *it is not convenient*, ma jixrakx, ma imurx.

Cònvent—cunvent, abatija, monasteriu.

Convènt—issejjah (iġġib) kuddiem magistrat, jew kuddiem mhallef, iġġib fil korti.

Conventicle—ġabra ta nies (sigrieta jew bil mohbi).

Convention—ġabra ta nies, congregazzioni, lakgha, gemgha; lakgha, patt, ftehima.

Conventional — miftihem (kabel), ippattjat, ta ftehim.

Conventionality — ftehim, pattjar, drawwa.

Conventionary — li jimxi (imur) fuk il cuntratt jew fuk il ftehim.

Conventioner, Conventionist — wiehed tal ftehima, min jaghmel patt jew ftehima.

Conventual — ta cunvent, ta monasteriu, ta abatija; cunventuali.

Converge — li tiġbed ghall pont wiehed ghall nahha wahda, ghan-nofs.

Convergent — li jiġbed, (li imil) lejn pont wiehed.

Conversant — li jaf tajjeb, li jaf chif imiss haġa (minn ghankuda); *I know that he is conversant with him*, naf li jafu tajjeb; *he is only one conversant in the English language*, hua biss li jaf tajjeb bl-Inglis.

Conversation — tahdit, cunversazzioni; *he was to begin the conversation*, hwa chien li beda id-discors.

Conversational — tal cliem, tat-tahdit; *he is well up in his conversational English*, hua tajjeb sewwa biex jitchellem bl-Inglis, (jinkala sewwa fil-lingua Inglisa).

Conversationist — wiehed imharreġ fit-tahdit, li jithaddet, li jitchellem.

Conversazione (bit-Taljan) — lakgha ta nies ta li scola biex jitchellmu bejnietom.

Convérse — titchellem, tithaddet, ticconversa.

Cònverse — tahdit, conoscenza, familjarità, cunfidenza; *I have no cònverse with*, ma nafux, ma ghandix conoscenza tieghu.

Conversely — ara *Reciprocally*.

Conversion — tibdila, kalba (minn *takbel*), bidla (actarx ta Religion).

Convèrt—tibdel, tbiddel, takleb (religion) ticconverti.

Cònvert — maklub (f'religion) minn jicconverti; *he is a convert now*, kaleb issa, sar nisrani.

CONVERTIBLE—li jista jitbiddel, jew icun convertut (jakleb ir-Religion).

CONVEX — mkabbes jew ibbuzzat (tond) il barra (cuntlariu ta *concave*, ara).

CONVEXITY / CONVEXNESS } ibbuzzar, tondiatura, għoli għan-naħħa ta barra.

CONVEXO-CONCAVE — ibbuzzat minn banda u mħaffer mill oħra.

CONVEXO-CONVEX — ibbuzzat miż-żewġ bnadi (bħal ħgieġa tal-lenti).

CONVEY—iġġorr, tieħu, tkandel; *will you convey this to him?* trid teħodlu dan? *They have to convey this gun first by land and then by water,* icollhom ikandlu (iġorru) dan il canun l-ewwel bl-art mbagħad bil baħar; *how does he convey his letters to them?* chif iwassilhom l-ittri? *I'll convey my rights to him,* jena incedilu id-drittijiet tiegħi; *he is trying to convey poison in it,* kiegħed jara chif jagħmel biex javvelenaha (jixħet, jitfa il velenu fiha); *convey my love to them, please, when you write,* wassalli (ibgħatli) it-tislijiet tiegħi (lilhom) meta ticteb. *I have done my best to convey him out of danger,* għamilt chemm stajt biex neħilsu mill periclu (mit-tiġrif).

CONVEYANCE—ġarr, tkandil; dgħajsa, carrozza.

CONVEYER—ġarrier, dac li iġorr jew ikandel.

CONVICINITY—id-dwar, korob (krib).

CONVÌCT— issib il ħtija f'xi ħadd, twaħħal b'ħati, ticcundanna.

CÒNVICT—ħati.

CONVICTIBLE—li jista icun (iccundannat), ħati.

CONVICTION—weħla, cundanna, fehma kawwija, persuasioni.

CONVICTIVE—li jippersuadi, li iġagħlec tagħmel fehma kawwija; li jiccundanna, li iwaħħal b'ħati.

CONVINCE—tfiehem sewwa, iggib capaci, tippersuadi; *nothing will convince me now,* xejn ma jippersuadini issa; *I cannot convince him,* ma nistax ingibu capaci.

CONVINCEMENT—ara *conviction.*

COVNINCER—min ifiehem sewwa, jew igib capaci (jippersuadi).

CONVINCING—li jippersuadi, li igib capaci, li ifiehem sewwa.

CONVICTIOUS—ara *reproachful.*

CONVIVE—tistieden għall-ichel, tati pranzu.

CONVIVIAL—li iħobb il festi, ix-xalar; sociali, xalatur, ferrieħ, hieni.

CONVIVIALIST—xalatur.

CONVIVIALITY — xalar, divertiment, ferħ (festi etc.)

CONVOCATE—ara *convoke.*

CONVOCATION—sejjħa, ġabra, gemgħa ta nies flimchien (l-actar iżda tal cleru jew tal capijiet ta università); sinodu, cunsill.

CONVOKE—issejjaħ, tiġbor flimchien (nies, capijiet etc.)

CONVOLUTE— mibrum, mitni, mitwi, mgherbeb flimchien.

CONVOLVE—tobrom, titwi, titni, tgherbeb flimchien,

CONVOLVULUS — ħaxixa, il-lublieba jew il cabuccinella.

CÒNVEY — wens, nies jew bastimenti li iwensu (jinducraw) lill xulxin fil viaġġ.

CONVÒY—twennes, tindocra fi viaġġ.

CONVULSE—tkalleb, iggib rekt tarruħ jew convulsioni.

CONVULSION—convulsioni, takliba.

CONY—fenech, wieħed semplici, bellhieni, balalu.

CONY-BURROW—ħofra fejn igħammru il fniec.

COO—tgorr (bħal ħamiem).

COOING—garr (tal ħamiem); stedina.

COOK — coc; issajjar (titboħ); *too many cooks spoil the broth,* bosta captani il bastiment imur travers.

COOKERY—sajjran, is-sengħa tal cochi.

COOKING—tisjir, sajjran.

COOK-MAID—coca (mara li għandha ħsieb il chcina).

COOKROOM—chcina (fejn isajjru) fuk bastiment (ta abbord).

COOK—*cake,* ħelwa.

COOL—csuħa, bruda, bard; chiesaħ, biered; tchessaħ, tberred; ticsaħ; tibred; *it is cool to-day,* chiesaħ (il chesħa) illum; *rather cool,* il frischett; *this will cool our courage,* dana iberred il curaġġ tagħna.

Cool-cup—xorb li jiffrisca.
Cooler—dac jew min ichessaħ (iberred).
Cooling—frisc, csuħa.
Coolish—ftit u xejn chiesaħ (biered jew frisc).
Coolness—bruda, indifferenza.
Cooly—ħaddiem (pastas) Indian.
Coom—il ħmieġ, ġmied, (nugrufun) ta sakaf tal forn, ċumnija etc.
Coomb (akra *cûm)*—chejl tal kamħ; wżed.
Coop—cartell, bittija, barmil; gaġġa; gallinar, tagħlak f'gaġġa jew gewwa gallinar.
Cooper—buttar.
Cooperage—xogħol jew ħlas (paga) ta buttar.
Cooperant—li jaħdem (jgħin) ma ħadd ieħor.
Cooperate—tħawtel, tħabrec, taħdem ma.
Cooperative—li jaħdem għall avanz wieħed.
Cooperator—wieħed li jaħdem ma (li iġhin)!
Coopering } is-sengħa jew ix-xogħol
Coopery } ta buttar.
Cooptate — tagħżel flimchien ma ħadd ieħor.
Coordinate—li għandu li stess *rank*, ta li stess grad; li mhux taħt (jiddependi minn) ħadd ieħor, li mhux *subaltern*.
Coot—(tajra), gallozz prim jew tigieġa tal baħar.
Cop—ir-ras jew kuċċata ta ħaġa.
Copaiba } balzmu ta raża maħlula
Copioi } (usat fil medicina).
Copal—cupali (verniċ).
Coparcener—sieħeb f'wirt (f'patrimoniu).
Copartner—sieħeb ma.
Copartnership } sħab ma, società.
Copartnery }
Cope—cappa, callotta jew berritta ta kassis; sakaf tond, troll; tgħir għall; tilħak ma; tibdel, tpartat; *you can't cope with him*, ma tistax tlaħħak mieghu; *one can't find the like of him under the cope of heavens*, ma issib.
Copeck—biċċa munita (flus) tar-ram Russa.

Cope man—bejjegħ (trafficant).
Copernican—ta Copernicu jew tassistema tax-xemx.
Copesmate—sieħeb.
Copposis—turxien, nukkas ta smiegħ, dawl; togħma jew ħass.
Coppouse — (fil Meccanica) — post għal għodda.
Copier—copista, wieħed li jicteb (jiccopia).
Coping—xriek wasagħ minn ħajt.
Copious—ħafna, wisk, katiħ, bosta.
Copped—tiela bħal con (għal xejn għal xejn).
Coppel—strument.
Copper—ram aħmar; nħasa, caldaretta; ticsi bir-ram; flus (tar-ram); *give me some coppers*, tini ftit soldi; *you can buy one like this with a few coppers*, tista tixtri waħda bħal din bi ftit soldi (bi ftit flus).
Copperas—melħ metallicu (tal metalli).
Coppered—micsi, nfurrat bir-ram, irramat.
Copperhead—serp velenus tal America.
Copperish—bħal ram—tar-ram.
Coppernose—mnieħer aħmar.
Copper plate — folja (biċċa ram) b'incisioni (figura etc.)
Coppersmith—caldaran.
Copperworm—susa, camla (li tirgħa jew tiecol il ħwejjeġ).
Coppery—li fih ir-ram.
Coppice—bosc b'siġar żgħar.
Coppin—marden tal ħajt.
Coppled—li tiela f'għamla ta lembut jew con.
Coprophagous—li igħejx (jecol) fuk id-demel.
Copse—bosc ta siġar żgħar; maħtab.
Copt—Egizian (bniedem mill Egittu) antic Copti.
Copula—għakda, rabta; verb (chelma li tgħakkad is-suggett ma l-attribut).
Copulate—tgħakkad, torbot.
Copulative—li jorbot jew igħakkad, (ongunzioni).
Copupatory—tal għakda jew rabta.
Copy—copia, ħaġa bħal oħra, ctieb; tagħmel jew ticteb bħal, ticcopia;

this is a true copy of the will, din il vera copia tat-testment; *when you publish your book please send me a copy*, meta toħroġ il ctieb tiegħec, jecc jogħġboc ibgħatli wieħed (copia); *compare the copy with the original*, kabbel (ara) il copia mal original.

Copy-book—scritt tal chitba (għat-tagħlim tat-tfal).

Copying—cupiar.

Copyist—copista, wieħed li jiccopia.

Copyright — il *proprietà letteraria*, id-dritt li wieħed iżomm għalih ta xogħol (chitba) li icun għamel u li il-ligi tiddefendih jecc ħadd ieħor jagħmillu bħalha.

Coquelicot—pepprin.

Coquet — mara fiergħa, titchessaħ, titħannex; titħanzel (bħal mara fiergha), thajjar.

Coquetry—tchessieħ, tħannix; tħanxil ta mara fiergha.

Coquette—mara fiergħa.

Coracle—ferilla tas-sajd li jusaw fil Galles.

Coracoid—ta ghamla bħal munkar ta ċawla.

Coral—kroll.

Corallaceous—bħall kroll, tal kroll.

Coralliferous—li fih (li jaghmel) il kroll.

Coralline — tal kroll, bhall kroll, krolli.

Corallite—petrificazioni bhal tal kroll.

Corant, Coranto } xorta ta żifna.

Corb—koffa ghal faħam (biex itel-lgħu il faħam biha fil minieri).

Corban—bixchilla fiex jiġbru; rigal.

Corbeil—bixchilla mimlija bit-trab biex fil gwerra iżommu (ma iħallux) li isir kbid tan-nar minn dawc li icunu jassediaw.

Corbel—niċċa.

Corby—ara *raven*.

Corcle—rimja, kalba ta pianta.

Cord—ħabel, siegla, cima; torbot b'ħabel bis-swieghel; ħafna (salt) njam.

Cordage—stoppa etc. għal ħbula, ħbula.

Cordate—li għandu il għamla, (ta għamla) ta kalb; bħal kalb.

Corded—marbut b'habel, jew b'sie-gla.

Cordelier—patri ta San Frangisc.

Cord grass—ħabel tal ħalfa.

Cordial—curdial, xorb li jaħji, jic-conforta; li jiaħji, li iġagħlec tistejker, li jatic ir-ruħ, tal kalb.

Cordiform—li għandu għamla ta (bħal) kalb.

Cordillera—catina ta muntanja, ħafna muntanji ringhiela ma xulxin.

Cordiner—scarpan.

Cord maker—curdar—min jagħmel il ħbula.

Cordon—curdun—ħajt, ħafna gebel kiegħed ringhiela f'fortificazioni; cu-runa.

Cordon sanitaire—curdun sanita-riu, ringhiela ta suldati ma dwar art jew pajjis fejn icun hemm xi mard li jittieħed, biex ma iħallux li il mard jixtered.

Cordovan—curdwana, xorta ta gild spanjol.

Corduroy—drapp rigat oħxon (li igħidulu ucoll *pelli di diavlu*).

Cordwain—curdwana (gild spanjol).

Cordwanier—scarpan.

Cordwood—njam għan-nar (mghez-zez fuk xulxin).

Core — il kalba (ta gellewża etc.) musmar, gherk ta xi frott.

Corf — chejl ghall faħam (ta tliet *bushels*).

Coriaceous—tal gild, jew bħal gild.

Coriander — il carwisit, xorta ta ħwawar.

Corindo—il fecruna tal baħar (li nieclu).

Corinthian—il Corintu (it-tielet or-dni tal architettura griega; wieħed mogħti ghal ħażen; ħarrieki; wieħed mill belt ta Corintio (il Grecia).

Corival—tħabbatha ma; trid tgħad-di lill.

Corivalry—ara *competition*.

Cork—sufra, tapp, soddieda, is-sodd b'tapp.

Corking pin — labra tar-ras mill acbar.

Cork jacket—is-sufri għal għawm.

Cork leg—siek (rigel) barrani (tal injam etc.)

Corkscrew—tirabuxù.

Cormorant—margun (tajra).

Corn—kamħ, tgħam; callu (tal gilda); tmellaħ.

Cornage—daziu fuk il kamħ.

Cornbin—caxxa għat-tgħam (fejn ikeġħdu jew jerfgħu il kamħ).

Cornchandler—neguziant tal kamħ.

Corncrake — (għasfur tajra) bħal ċawla.

Cornea—dic il gilda trasparenti ta kuddiem tal għajn.

Corned—immellaħ.

Corned beef—laħam tal caxxi (ftit u xejn immellaħ).

Cornel—xorta ta njam jebes; criniola.

Corneous—bħal karn.

Corner — rocna, cantuniera, muicheb; *he lives in that corner house*, jokgħod f'dic id-dar cantuniera; *this is made corner wise*, dana magħmul bħal cantuniera, bħal muicheb (bix-xifer); *put this chair in a corner*, kiegħed (aħbi) dan is-siġġu f'rocna.

Cornered — bil cantunieri, bir-rochon, bil muicheb.

Corner stone — il ħaġra angulari — ta rocna, titgħamel cantuniera.

Corner wise—minn rocna (jew cantuniera) għall oħra.

Cornet—curnetta (trumbetta); ufficial tal cavallerija; standard; biċċa minn rigel iż-żiemel, lanzetta (għal fsada).

Cornetcy—cumissioni (impieg) ta ufficial tal cavallerija—jew ta trumbettier.

Corn factor—wieħed li jinnegozia fil kmuħ.

Corn field—għalka tal kamħ.

Corn-flower—fjur li jitla kalb il kamħ.

Cornice—il guarniċa, supraporta.

Cornicle—karn żgħir.

Corniculate — mukran, bil krun, bħal karn.

Cornific—li jagħmel (jew italla) il krun.

Corniforn — ta għamla ta (bħal) karn.

Cornigerous—bil krun.

Corning—ix-xogħol li bih jagħmlu il porvli cocci cocci.

Corning house—fejn jaħdmu il porvli u jagħmluh cocci cocci.

Cornish — in-nies jew id-dialett (lsien) ta *Cornwall* (fil Galles).

Cornist — dakkak tal curunetta.

Corn loft — maħżen (fossa) għal kamħ.

Corn marigold—il-lellux.

Corn meter—chejjiel il kamħ.

Corn-mill—mitħna għall kamħ.

Corn poppy—il pepprin li jitla kalb il kamħ.

Corn stone—gebla taż-żonkor ħamra.

Corun copia—(disin ta) karn li minnu ħergin fjuri etc.

Cornute—tagħmel il krun—tieħu mara ta ragel ieħor (jew ragel ta mara oħra).

Cornoon—il midra (biex iderru il kamħ).

Cornwain — vagun (carrettun) mgħobbi bil kamħ.

Cornwecoil—bumunkar.

Corny—jebes bħal karn; bil callu.

Corolla—il *corolla* tal fjuri.

Corollary—Corollariu (tal Euclide Geometrija).

Corona—curuna.

Coronal—curuna, għirlanda.

Coronary—bħal curuna; ta għirlanda jew curuna tal fjuri.

Coronation — incurunazioni (meta jew dac inhar li ikegħdu il curuna fuk ras re, regina etc.

Coroner—magistrat (f'access).

Coronet—curuna tan-nobbli, ornament (curuna) għar-ras.

Corporal—capural (baxx fizzial); corporal, dvalja tat-tkarbin; tal gisem; materiali, li mhux spirituali jew tar-ruħ; *no one but the head master is allowed to inflict corporal punishment in our school*, ħadd ħlief is-surmast (il cbir) ma jista isawwat fli scola tagħna.

Corporale—corporal (għal l-ostia).

Corporate—magħkud f'cumpannija waħda, f'corp wieħed.

Corporation—xirka, gemgħa, lakgħa, corporazzioni.

CORPORATOR—wieħed minn tax-xirca, tal gemgħa, tal lakgħa jew tal corporazzioni.

CORPORAL—li għandu il gisem, bil gisem; materiali, mhux spirituali (jew tar-ruħ).

CORPOREALIST—materialista.

CORPOSANT—meteora (bħal fiamma tan-nar li tittajjar) fenomenu elettricu li xi drabi jidher mas-sarsi etc. ta bastiment.

CORPS—ħafna riġmenti; xirka, gemgħa (actarx ta suldati).

CORPSE—cadavru, gisem mejjet — *only six of us accompanied the corps to the grave*, sitta biss minnha wasslu il cadavru sal kabar.

CORPULENCE—simna, ħxuna.

CORPULENT—oħxon, mgissem; bejżu.

CORPUS CHRISTI—il festa ta Corpus.

CORPUSCLE — atomu — farca l-actar rkieka ta xi ħaġa.

CORRADIAL—li ħiereġ (bħal raggi) minn geww in-nofs.

CORRADIATE—tiġbor raggi flimchien jew f'pont wieħed.

CORRECT — msewwi, bla għilt, bla żball; tajjeb, corrett; issewwi, twiddeb ticcorriegi; *he reads correct*, hua jakra tajjeb; *I hope you will correct yourself in future*, nittama li inti ticcorriegi ruħec għalligej.

CORRECTING—correzzioni ta li stampaturi.

CORRECTION—correzzioni, castig, tiswija; twiddib.

CORRECTIVE—li jiccorriegi, li isewwi, li iwiddeb.

CORRECTOR — min jiccorriegi, iwiddeb, isewwi.

CORRELATE — icolloc relazzioni reciproca (ta wieħed lill jeħor) bħal missier u iben.

CORRESPOND—takbel, tixrak, twiegeb bil chitba; tibgħat ittri wieħed lil ieħor, iżżomm corrispondenza.

CORRESPONDENCE—kabla, twegib bil chitba; ittri mibgħutin wiehed lill ieħor, corrispondenza.

CORRESPONDENT — min iwiegeb il chitba, jibgħat ittri; corrispondent, li jakbel, xierak.

CORRESPONSIVE—ara *answerable*.

CORRIDOR—curitur.

CORRIGENDA — hwejjeġ (chitba etc.) għall correzzioni.

CORRIGIBLE—li jista ioun corrett, li jista jissewwa, correggibbli.

CORRIVATE—tiġri f'current wieħed.

CORRIVATION—ix-xħit ta widien tal ilma żgħar, f'wied cbir.

CORROBORANT—li isaħħaħ, jew jati issaħħa iwettak, ikawwi.

CORROBORATE — twettak, issaħħaħ, tkawwi.

CORROBORATION—twettik, tisħiħ.

CORRODE—tiecol, tgherrem, taħfi, tifri.

CORRODENT—li jecol, li igherrem, li jaħfi, li jifni.

CORRODIBLE / CORROSIBLE } li (jista) jittiechel, jinħefa, jinfena.

CORROSION—ichel, tgherrim, ħefa.

CORROSIVE—li jecol, igherrem, jaħfi jew jifni.

CORRUGANT—li jitchemmex.

CORRUGATE — tchemmex ; mchemmex.

CORRUGATED IRON—ħadid (galvanizzat),mchemmex (li jusaw tal ħwienet etc. għall bwieb ta barra etc.)

CORRUGATION—tichmix.

CORRUGATOR—il musculu li ichemmexx il ġbin.

CORRUPT—tħassar, tħażżen, therri, iddenni, tfissed, tixtri jew tħassar (xieda etc.) bil flus ; mħassar, mherri, mfissed ; mixtri ; *he tried to corrupt the witnesses*, ried jixtri ix-xieda (ixaħħam ix-xieda biex iżommu mieghu); *his are all corrupt principles*, il principii tieghu collha ħżiena (mħassrin).

CORRUPTIBLE—li jista jitħassar, jeħżien, jitherra, jinxtara.

CORRUPTION—tahsira, fisda (pied) tidnija.

CORRUPTIONIST — min jiddefendi (irid) il *corruption* (ara).

CORRUPTIVE—li jista iħassar, iħażżen, iherri, jixtri (xieda etc.) bil flus, b'rigali etc.

CORRUPTLESS—li ma jithassarx, jiddenniex, jitherrix jew ma jinxtarax.

CORRUPTNESS—are *putrescence*, *vice*.

CORSAGE—il kadd—ic-cinta ta libsa ta mara.

CORSAIR—furban, ħalliel ta fuk il baħar.

CORSE—cadavru, gisem mejjet, gifa.

CORSELET—biċċa (bħal tarca) għal fuk is-sider — sidrija tal ħadid jew ġacc.

CORSET—curpett.

CORTEGE — seguitu jew in-nies li jaccompanjaw (li jimxu wara xi funeral jew tieġ etc.

CORTES—il corp legislativ ta Spanja.

CORTEX—il koxra (ta barra).

CORTICAL—tal koxra (ta barra).

CORTICATED—bħal koxra ta siġra.

CORTICIFEROUS—li jagħmel il koxra.

CORTICOSE—collu (mimli) koxra.

CORTILE—bitħa.

CORUSCATE—tiddi, tlekk, tberrak.

CORUSCATION—leħħa — vibrazzioni ta dawl (ta malajr) bħal meta igħaddi mera bix-xemx minn kuddiem għajnejc.

CORVE—carru tal faħam li jaħdmu bih minieri.

CORVES—kfief tal faħam tal ħaġra.

CORVETTA — curvetta (bastiment żgħir tal gwerra avvis).

CORVINE—taċ-ċawla jew ċawlun.

CORVORANT—għasfur cbir tas-serk li jixbah lill pellican.

CORVUS—ċawla jew ċawlun; macna militari b'ganċ bhal munkar ta ċawla.

CORYBANTIC — mħawwad (agitat) sħiħ (ferm).

CORYMB—il għamla ta fjuri meta icunu maz-zocc,

CORYMBIFEROUS—li jagħmel għenieked għenieked jew mazzi mazzi.

CORYPHEUS — id-direttur ta cor drammaticu.

CORYZA — purgar (tisfija) kawwi mill imnieħer.

COSEN—ara *cozen*.

COSENING—ħaġa (ħwejjeġ) li isiru bil kerk.

COSEY—ċhenni, tajjeb, comdu.

COSIGNIFICATIVE—li ifisser li stess.

COSMETIC — ilma (ħasil) li ineħħi nemex etc. (li isebbaħ il gilda tal gisem; li isebbaħ il wiċċ etc.

COSMIC / COSMICAL — tad-dinja (fuk id-dinja) li jitla jew li jinżel max-xemx.

COSMOGONIST—wieħed mħarreġ fil *cosmogony* (ara).

COSMOGONY — trattat (studiu) fuk in-nisel tad-dinja.

COSMOGRAPHER — wieħed mħarreġ fil *cosmography* (ara).

COSMOGRAPHICAL—tal *cosmography* (ara).

COSMOGRAPHY—cosmografija l-arti li tiddescrivi id-dinja (fil bicciet collha tagħha).

COSMOLAHE—strument biex tchejjel il bogħod (distanzi).

COSMOLATRY — cosmolatrija, kima (adorazzioni) li jatu lid-dinja u il bċejjeċ li fiha.

COSMOLOGIST—wieħed mħarreġ fil *cosmology* (ara).

COSMOMETRY—is-sengħa tat-tichjil tad-dinja.

COSMOPLASTIC—li jagħmel id-dinja.

COSMOPOLITAN / COSMOPOLITE — wieħed li igħammar fid-dinja jew dac li id-dinja collha pajjiżu.

COSMORAMA — cusmurama; esibizzioni (dehra jew wirja) tad-dinja jew ta biċċa minnha.

COSMOSPHERE — tħejjija (apparat) biex turi chif inhi kegħda id-dinja.

COSS—chejl tal bogħod fl-India—xi mil u nofs.

COSSACK—cosacc, pulizija (suldati fuk iż-żwiemel) tar-Russia etc.

COSSET—ħaruf, chelb, canjolin etc. mrobbi fid-dar; tal ħoġor jew li icun għażiż; trabbi fil għożża, fiż-żegħil.

COST—siwi, cost. prezz, nefka, spiża; tiswa, tilħak tasal fil prezz; *what is the cost of this?* chemm jiswa (jew jitlak fil prezz) dan? *I shall do it at your cost*, nagħmlu spejjes tiegħec; *he has lost both his labour and cost*, ħadem għall lasta (tilef il kaleb u il ġobna)—*I will do it let it, cost what it will*, nagħmlu, jiswa chemm jiswa (nonfok chemm nonfok); *it will cost me my life*, jiswieli ħajti; *il costs more*, jiswa iżjed.

COSTAL—tal custilji, tal genb, tal custat.

COSTARD—tuffieħa cbira tonda (għerbubija).

COSTARD MONGER } bejjegh it-tuf-
COSTER MONGER } fieh (jew bejjegh il frott).

COSTATE—li għandu il custilji.

COSTATED—mdawwar bil custilji.

COSTER—bićća art tajba għal ħrit.

COSTIE—wild (torbija) mnissel minn abjad (jew bajda) u wieħed (jew waħda) mill Indii tal punent.

COSTIVE—stringenti; stiticu, mixdud.

COSTLESS—li ma jiswa xejn.

COSTLINESS—siwi (għali).

COSTLY—li jiswa, għali.

COSTMARY — (ħaxixa) erba santa Maria.

COSTUME — costum, katgħa jew għamla ta lbies; *I like the costume you came out in on the last day of Carnival*, jogħġobni dac il costum li ħriġtu bih fl-aħħar ġurnata tal Carnival.

COSTUME—liebes costum.

COSTUMIER—dac li jagħmel jew jarma bil costumi (bil ħwejjeġ tal mascarati).

COSY—chenni—bićća (ghata) biex iżżomm ħaġa sħuna.

COT } nieka, benniena — għorna,
COTE } għarix; branda.

COTEMPORAY—ara *contemporary*.

COTERIC—società, xirka.

COTHON—môl, xatt.

COTHURNATE — li għandu żarbun bit-tromba (bħal sdvali).

COTICULAR—tal (jew bħal) mola.

COTILLON—isem ta żifna.

COTLAND—art li tcun (ta) għarix.

COTGNEAN—ragel li jidħa (midhi) bi ħwejjeġ li huma (b-affarijiet) tannisa.

COTSWOOLD, makjel (tan-ngħaġ etc.) fil campanja (fil beraħ).

COTTAGE—għarix, ghorna.

COTTAGER } dac li igħammar jew
COTTER } igħix f'għarix.

COTTON—tajjâr, koton; kotni; tattajjâr; *is this wool or cotton?* dana suf jew tajjâr? *did you ever see cotton plants growing?* katt rajt (siġar tal) koton fil għelieki?

COTTON GIN—raddiena tal ħalġ.

COTTONY—bħal koton, bħat-tajjâr; artab.

COTYLA } (fl-Anatomija) ħofra ta
COTYLE } għadma fejn tidħol (jew tokgħod) ras jew tarf ta għadma oħra.

COTYLEDON—it-tebka li tmantni iżżerrigħa ta pianta; siġra tal callijet.

COUCH—canapè, sufà; *cawċ*; timted tokgħod, titbaxxa, tmidd, tkiegħed; tneħħi bjada minn għajn; chisja, stucchiatura, sadda ta tokob (pari) ta njam, xokka etc.

COUCHANCY—mistrieħ bil mindud (fis-sodda etc.)

COUCHANT—mindud.

COUCHEE (akra *cuxè*)—chelma contra ta *levèe*—il ħin tad-dħul fis-sodda; żjajjar ta fil għaxija (ta ħin dħul issodda).

COUCHER—min ineħħi il bjada tal għajn—min jagħmel l-operazzioni tal panna jew il cataratta (bjada).

COUCH FELLOW—sieħeb, wieħed li icun fis-sodda miegħu.

COUCH GRASS—medd fuk sodda jew canapè; tmejjil, tbaxxar; operazzioni, (tneħħija) tal bjada mill għajn.

COUGH (akra *côf*)—sogħla; tisgħol; tkaħkaħ; *whooping cough, chin cough*, sogħla convulsiva.

COUGHER—min jisgħol jew ikaħkaħ.

COUGHING – sogħla, tkaħkiħ.

COULD—il passat ta *can* (ara)—*if I could I would*, li stajt, chiecu iva; *I could not go*, ma stajtx immur; *no one could do it*, ħadd ma sata jagħmilha (jew jagħmlu).

COULTER—sicca tal moħriet.

COUNCIL—cunsill, lakgħa gemgħa; *before the first meeting of the council*, kabel l-ewwel lakgħa tal cunsill; *the council was dissolved after the second sitting*, il cunsill chien maħlul (wara it-tieni seduta (lakgħa); *that is one of the members of the council of government*, dac wieħed mill cunsiljeri; *in the council chamber*, fis-sala (camra) tal cunsill.

COUNCILLOR – cunsiljer — membru tal cunsill.

COUNE — tagħkad, tiġbor tagħmel f'wieħed.

COUNSEL—parir, twissija; avucat; tati parir, twissi—*who is your counsel?* min hu l-avucat tiegħec?

COUNSELLOR—avucatdifensur f'korti etc.

COUNT—tgħodd, iżżomm bi, tistma ta; għadd, cont;—conti; *count these for me*, għodd dawn għalija; *I count you as one of them*, jena nżommoc b'wieħed minnom; *is he a count or a baron?* hua conti jew baruni?

COUNTABLE—li jista jingħadd jew icun magħdud.

COUNTENANCE—bixrâ, wiċċ, ħarsa; tati il wiċċ; tgħin, twieżen, tpoggi. *I don't like his countenance at all*, xejn ma togħġobni il bixra (il ħarsa) tiegħu; *you are the first one that refused him your countenance*, int cont l-ewwel wieħed li ma għentux (wieżintux, li ma poggejtux jew li ma incoraggejtux billi xtrajt minn għandu etc.)

COUNTER — min igħodd; banc ta ħanut; *who was at the counter*, min chien hemm ibigħ (wara il banc).

COUNTER—contra, il cuntlariu l-oppost.

COUNTERACT — topponi, tilka, tfixchel, tagħmel contra.

COUNTERACTION — lakgħa, għamil contra, tfixchil, opposizioni.

COUNTERBALANCE—tpatti (bl-użin), tgħabbar, twieżen.

COUNTERBUFF—tixħet, titfa lura.

COUNTERCHANGE — tarġa tibdel; tpatti f'bidla; bidla; tibdel.

COUNTERCHARM—ħaġa biex tneħħi il għajn (krun etc.)

COUNTERCHECK—trażżan, tgħakkes.

COUNTERDRAIN — contra drenaġġ (jew canal) biex jiġbor fih dac li inixxi jew jiscula mil canal il cbir (jew majjistru).

COUNTERFEIT — tgħajjeb, tfallaz, tagħmel ħaġa falza; tagħmel ta birruħec, turi ħaġa b'oħra; tgħajjib, ħaġa falza (bħal munita, chitba etc.); għajjieb, min ifallaz jew jagħmel ħaġa falza; *beware of counterfeit money*, okgħod attent mil flus foloz; *this is a counterfeit copy*, din copia falza.

COUNTERFEITED—falz,imitat(magħmul bħal, li m'hux genwin).

COUNTERFOOT—puntali,colonni etc. biex iżommu ħajt etc.

COUNTERFUGUE (fil musica) — contra fuga.

COUNTER JUMPER—ragel (bejjegħ), mercant tal ħwejjeġ.

COUNTER LIGHT—dawl li jitfi (igħatti) jeħor.

COUNTERMAND — contrordni; tati jew tagħmel contrordni.

COUNTERMARCH—timxi,tmarċa lura.

COUNTERMARK — contra marca; il bolla tal argintieri (ta Londra).

COUNTERPANE — cutra, għata tassodda.

COUNTERPLEAD— tmieri, ticcontradici.

COUNTERPOINT—għata, contrapont (musica).

COUNTERPOISE — tgħabir, twiżin, contrapis; tgħabbar, twieżen,tagħmel contrapis.

COUNTER POISON—tati il contravelenu.

COUNTERSIGN—il chelma (il kaddis) sinjal tal għases; il firma; tagħmel ismec, tissottoscrivi.

COUNTERVAIL — tcun tiswa daks; pis jew siwi (valur) daks wieħed (eguali).

COUNTER WHEEL(fid-drill militari)—iddur timxi lura u il kuddiem.

COUNTESS—contissa.

COUNTING—għadd.

COUNTLESS—li ma fiehx għadd, bla numru, innumerabbli.

COUNTRIES—plural ta *country* (ara); *so many countries, so many customs*; cull pajjis id-drawwiet tiegħu.

COUNTRYFIED—raħli, tar-raħal.

COUNTRYFY—issir mir-raħal.

COUNTRY—pajjis, raħal, campanja; tar-raħal, tal campanja.

COUNTRYDANCE—contradanza (żifna).

COUNTRYMAN—pajżan, raħħâl.

COUNTY—contea; kasam (art) ta conti.

COUNTY COURT—il korti tad-dejn (ta dejn żgħir).

COUP DE GRACE (akra *ciudegrâs*)— l-aħħar dakka, id-dakka ta l-imgħallem.

COUPLE—pâr, żewġ; iżżewweġ, issieħeb; tiżżewweġ, tissieħeb; *In a couple of days*, f'jumejn; *did you see the Royal couple?* raithom il għarajjes Reali (ir-Re u ir-Regina).

COUPLEMENT—għakda.

COUPLET—disticu, żewġ versi bil poesija (li jakblu; mkabblin).

COUPLING—għakda, rabta, żwieġ.

COUPLING-PIN – dic il molla li tgħakkad, torbot flimchien vaguni tal vapur ta l-art etc.

COUPON—cupun, certificat (carta) li biha tieħu l-imgħax, ħlas etc.

COURAGE—curaġġ, ħila, kalb, almu.

COURAGEOUS — curaġġus, bil ħila, kalbieni, almûs.

COURANT—żifna ħafifa, kabbiżija.

COURB—ara *bend.*

COURIER—currier.

COURSE—girja, tiġrija, dawra, filata; triek tat-tiġrija; passata xorb jeu ichel; cors (ta studiu etc.); tiġri wara, tati il caċċa; *in the first course he was second*; fl-ewwel corsa (tiġrija jew girja) chien it-tieni; *in the whole course*, fil cors collu; *how many courses of drinks were there?* chemm il passata xorb chien hemm?—*in the course of time*, maż-żmien (fil mogħdija tażżmien); *of course*, naturalment.

COURSER — żiemel gerrej, tal giri, tat-tiġrija.

COURSES—il porghi tan-nisa.

COURSING — id-divertimenti (giri) tal caċċa.

COURT—bitħa, wens; in-nies ta madwar is-sultan; dar is-sultan; korti; twennes, tokgħod ma dwar is-sultan, titħanxel, titħannen, tinnamra; *round the court*, ma dwar il bitħa; *the King's court*, in-nies ta ma dwar is-sultan; *in the Commercial Court*, fil Korti tal Cummerċ; *in the Criminal Court*, fil Criminal (il Korti tal Giuri); *he is employed in the Court of Justice*, impiegat il Korti; *he was brought before the Court*, giebuh kuddiem il Korti (ħarcuħ); *he is trying to court his sister*, irid jinnamra ma ohtu; *he is paying court to her*, kieghed jinnamra magħha.

CORTEOUS — dhuli, ħelu, affabbli, minn tagħna, cumpiacenti.

COURTER—namrat.

COURTESAN — mara li m'hijex tal galbu.

COURTESY—ħlewwa fl-imgiba; civiltà, cumpiacenza.

COURTESY—tislima tan-nisa, riverenza; issellem (mara) tagħmel riverenza.

COURTFOOL—pulcinella, buffun, wieħed li icun impiegat fil palazz tar-Re biex idaħħac.

COURTGUIDE—ctieb bl-ismijet tannies (sinjuri etc.) u fejn jokghodu—direttoriu.

COURTIER—wennies, wieħed minn ta ma dwar is-sultan.

COURT LADY—sinjura, mara ta ma dwar il korti tas-sultan jew tar-regina.

COURTLIKE—pulit, civil.

COURTLING—wieħed li dejjem icun ma dwar il korti.

COURT MARSHAL — marixxall (tal korti).

COURT MARTIAL — korti marziali, korti tal militari jew tan-nies tas-servizz tal baħar (bil magistrati jew imħalfin, ufficiali ta l-art jew tal baħar).

COURT PLASTER—stick (ħarir midluk minn banda waħda b'xi ħaġa li twaħħal).

COURT ROLL—registri (documenti) tal korti.

COURTSHIP—namrar, namur.

COURTYARD—bitħa.

COUSIN—cugin, cugina; *cousin german*, prim cugin.

COVE—kâla, daħla ta baħar; tgħatti bi hnejja, tati il chenn.

COVENANT—ftehima, patt, bakgħa; tibka, tiftiehem, tagħmel patt; *they entered into (made a) covenant*, għamlu patt, ftehmu, bakgħu li...

COVENANTED—marbut b'patt.

COVENUOS—ara *fraudolent.*

COVER—għatu, ghata, tapit ta mejda, koxra; satra; tgħatti, ticsi, tleff, tistor; platt, mgħarfa, sicchina u furchetta (post ta wieħed għal fuk mejda tal ichel); *the book is with a paper cover*, il ctieb bil koxra (copertina) tal carta (m'hux legat); *cover yourself up*,

itgħatta; *there were 20 covers for that dinner*, chien hemm għal għoxrin ruħ f'dac il pranzu; *cover this with wax*, icsi dan bix-xama; *the army covered all the plain*, l-armata (is-suldati) ħadu, mlew, il pianura collha.

Covering—għata, lbies, libsa.

Coverlet—cutra, coverta ta sodda.

Covert — chenn, moħba, bejta; maħtab, bosc; mchennen, moħbi; *he is under the covert*, kiegħed fil chenn (moħbi).

Coverture—chenn, difisa, li stat ta mara miżżewġa (li scond il ligi ma tista tagħmel xejn u la cuntratti etc. minn għajr il cunsens ta żewġa).

Covert way—il mogħdija jew il wesgħa il barra minn foss (ta fortizza etc.)

Covet — tlebleb għal, tixxennak; tixtiek bil ħrara, tirgħeb; *all covet all lose*, min jirgħeb għal wisk ma jeħu xejn.

Coveted—mixtiek bil ħrara.

Coveting—xewkat ħżiena, sregulati.

Covetous — mlebleb għal, mxennak, mixtiek, rgħib; għadma, kanċieċ.

Covey—bejta jew katgħa għasafar.

Covin — ftehima jew briccunata biex tagħmel ħsara (tippregiudica) lill ħadd jeħor.

Covinous—ħawwadi, briccun, disonest.

Cow—bakra; tlibbet; tbażża, twerwer; *a milk cow*, bakra tal ħalib (li taħleb); *a cow with calf*, bakra li tistenna icollha il għoġol (tkila).

Coward—beżżiegħ, gifa, bla ħila.

Cowardice }
Cowardliness } biża, ġweferija.

Cowardly—ta gifa, bil biża.

Cowbeck—il feltru (pasta ta suf u xagħar) għal cpiepel.

Cowblakes—ħmieġ tal bakar niexef għan-nar.

Cow-calf—għoġla.

Cow dung—ħmieġ tal bakar għaddemel (jew bżar).

Cowed—liebet, mbażża, bla ħila.

Cower—tinżel, tibbaxxa, billi tilwi rcubtejc.

Cow-heel — is-sakajn tal bakra li igħallu għal gelatina.

Cowherd—ragħaj il bakar.

Cow-hide—il gild tal bakra lest bil (jew għal) conza.

Cowhouse—razzett.

Cowish—bħal bakra, beżżiegħ.

Cowl—barnuż, capoċċ, ċokka.

Cowlick — lagħkiet il far, dic ittroffa xagħar li tcun kegħda contra l-jeħor fuk ir-ras (actarx kuddiem) ta xi ħadd.

Cowman—ragel li icollu il bakar.

Cowork—taħdem flimchien.

Cowpea—pizelli salvaġġa, bħal gilbiena.

Cow pox—marda (gidri) tal bakar, dac li iservi għat-tilkim tagħna.

Cowry—baħbuħa, arzella — arzell jew baħbuħ żgħir li fl-India u fl-Africa cull mija minnhom igħaddu (jiswew) b'sold.

Cowslip—primula (fjur).

Cowtree — siġra cbira li ticber fl-America t'isfel u li tati ilma (sugu) bħal ħalib.

Cox comb—għalla ta serduk; bellusa (pianta), żabicott, petitu, pulicaria,

Cox comical—wieħed chiesaħ, fanfarrun, petitu, prusuntus.

Coy—tistħi, titgherrex, titmeżmeż; tħajjar; mistħi, mgherrex, meżmieżi.

Coyish—mistħi, mgherrex.

Coyness—mistħija, tigrix, tmeżmiż.

Coz—chelma mkassra f'loc *cousin* (ara).

Cozen—tkarrak, tgħallat.

Cozenage—takriek, tgħallit.

Cozey }
Cozy } ara *cosey*.

Crab—granċ, kabru; tuffiħa salvaġġa; wieħed li jitfantas minn xejn; macna biex ivarau il bastimenti; macna żgħira tal maniġġ; żorr; tkarras, tagħmel żorr, tmakkat.

Crab-apple — tuffiħa żgħira salvaġġa (karsa, ħażina).

Crabbed—mkit, fonkla, mkarras.

Crabber—ġurdien tal ilma.

Crabby—difficili, li iħawwad irras, li jisrom.

Crab louse—furrax.

CRABRO—insett ara *hornet.*
CRABYAW — ulcera (piaga) f'kiegħ is-siek.
CRACK—xakk, kasma, gelgila, tifkigħa, ċakcika, tkarmiċa; titħira, mument wieħed; ixxokk, taksam, iggelgel, ixxigħer, tfakka, iċċakċak, tkarmeċ; titfaħar; mill aħjar, bi rġulia, li ma hawnx chifu.
CRACK-BRAINED—belgħieni, li rasu m'hux f'loca, mherwel, ibleħ.
CRACKED—maksum, mgelgel, mixkuk, li għandu rasu m'hix f'loca; *he and I have cracked many a bottle together*, min jaf chemm xrobna flimchien (jena u hu).
CRACKER—dac li (min) ixokk, jaksam, igelgel, ixigħer etc.; faħħari; tricchitrac; karmeċ (biscuttell).
CRACK HEMP— wieħed li iddestin tiegħu hu li għandu icun mgħallak, bniedem tal forca—briccun.
CRACKLE — tfakka, iċċakċak, tkarmeċ.
CRACKLING—tifkiħ, ċakcik, tkarmiċ.
CRACKNEL—biscott, galletta jebsa.
CRADLE—nieka, benniena; li stat taż-żgħurija; tkiegħed fin-nieka; tħannen.
CRADLE SCYTHE—xorta ta mingel.
CRADLING—lħemmi; dawc il-lasti ta li njam (bħal custilji) li icun hemm fl-iskfa bil ħnejjiet (jew troll).
CRAFT—sengħa, ħabta, ħila, ħiena, ħażen, malizia; bastimenti żgħar.
CRAFTINESS—ħażen, malizia, ħiena; sengħa, ħabta, ħila.
CRAFTSMAN — wieħed tas-sengħa, mgħallem.
CRAFTSMASTER—mgħallem tas-sengħa tiegħu.
CRAFTY — ħajjen, ħażin, macacc; tal ħabta, li jilħaklu.
CRAG—rdum.
CRAGGED } collu ħotob u għoliet,
CRAGGY } collu blat (rdum).
CRAG PIT—ħofra fi blata.
CRAIG—blata jew għolja tal blat.
CRAIGSMAN—dac li jixxabbat mal blat ta dwar il baħar għal ħamiem salvaġġ, għasafar, bejtiet etc.
CRAKE (għasfur, tajra)—gallozz second; tiftaħar.

CRAM—timla, tross, taħxi; tistiva; *the church is crammed with people*, il cnisia mimlija bħal bajda (stivata) bin-nies.
CRAMMING—stivar, rass, mili bosta; *what I want is real study not cramming*, irrid studiu sewwa m'hux stivar (rass) ta materii fi rjus (mili ta rjus bla profitt).
CRAMP—bugħawieġ, ħedla, xchiel; vit li torbot ix-xogħol (ta mastrudaxxa etc.) iggib tagħmel bugħawieġ, tħaddel, ixxecchel; *I was seized with a cramp*, tani bugħawieġ.
CRAMPED—bil bugħawieġ, li għandu bugħawieġ (gismu miġbud).
CRAMPFISH (ħuta)—il ħaddiela.
CRAMPIT—dic il biċċa metal fit-tarf isfel ta nforra ta xabla.
CRAMPOONS—grampuni.
CRAN—chejl tal (istivar etc.) tal ħut ta dwar 37 gallun u nofs.
CRANAGE—ħlas (dritt) li għandhom il bastimenti talli iħottu b'macina.
CRANE—(tajra) ajrun—macina.
CRANE FLY—dudu bħal nemusa cbira li għandha sakajha twal twal.
CRANESBILL — geranju — xorta ta tnalja li jusaw it-tobba.
CRANG—gisem mejjet ta baliena.
CRANIAL—tal jew bħal scutella jew kurrigħa tar-ras.
CRANIOLOGICAL—tal *craniology* (ara).
CRANIOLOGIST—wieħed mħarreġ fil *craniology* (ara).
CRANIOLOGY—frenologija; is-sengħa li wieħed icun jaf, mill ħotob tar-ras, il facultajiet tal bniedem.
CRANIOMETER—strument biex tchejjel il cobor tar-ras.
CRANIOSCOPY — is-sengħa li tara u tesamina ir-ras.
CRANIUM— ir-ras; il kurrigħa tar-ras.
CRANK—it-tarf ta fus milwi (anglu) l-isfel—fus tal ħadid milwi (mgħawweġ); tgħawiġa; tidwir, tgħawiġ fid-discors; f'saħtu, fuk ruħu; iddur (iddawwar), tidħol u toħroġ (iddaħħal u tħarreġ).
CRANKLE—tidħol u toħroġ; tchisser f'cantunieri (bir-rochon), liwja, dawra.
CRANNIED—mxiegħer, mixkuk.

CRANNY—xegħira, xakk.

CRANOMANCY—li wieħed jakta (jinżirta) x'għandu igħaddi minn għalic billi imisslec u jaralec rasec (il ħotob tar-ras).

CRANTS—il curuni tal fjuri li jagħmlu fuk tebut u il kabar ta xbejba.

CRAP—sicrana.

CRAPE—cripp; mustaxija, bħal gass (drapp) iswed li jusaw għal vistu.

CRAPNEL—rampil.

CRAPULA—ichel u xorb żejjed.

CRAPULENCE—marda bl-ichel u ixxorb żejjed.

CRAPULOUS—xurban, fis-sacra; mimli, mgħobbi iżżejjed.

CRASH—ċakcika, fakgħa, tifrica, iċċakċak, tifka, tfarrac; *it came down with a great crash*, niżlet (wakgħet) b'ħoss (b'ċakcika) cbira; *can you crash this nut with your teeth?* tista tfarrac din il gewża bi snienec?

CRASHING—ċakcik, tfakkigħ, tifric, ticsir, (ħsejjes ta ticsir).

CRASIS (fil grammatica)—ġabra (taksira) ta żewġ sillabi f'waħda.

CRASS—oħxon, ordinariu, goff.

CRASSAMENT — is-sustanza grassa (magħkuda) u ħamra tad-demm.

CRASTINATION — dewmien, tnicchir, tħollija.

CRATCH—post għal ħuxlief; tigref.

CRATE—koffa, kartalla.

CRATER—il cratere, it-tarf, il kuċċata (mħaffra jew mtakba) tal vulcan mnejn jitfa in-nar etc.

CRATERIFORM—ta għamla ta cratere, bħal tazza cbira.

CRAUNCH—tkarmeċ (bi snienec).

CRAVAT—ingravata (xalpa jew mactur tal għonk).

CRAVE—titlob bil leħħa, tlebleb għal, tixtiek bil ħrara; *may I crave your name?* tgħejdli jecc jogħġboc x'ismec? *I crave for his help* nixtiek wisk il għajnuna tiegħu.

CRAVEN—mirbuħ u avvilut, msawwat (mitluf jew li tilef fi glieda ect.) bla ħila.

CRAVER—wieħed (min, jew dac) li jixtiek bil ħrara.

CRAW—ħawsla.

CRAW-FISH—ċcala.

CRAWL—titcaxcar, titcarcar, timxi mbajja; *I am so weak that I can hardly crawl along*, nħossni hecc fiacc (deboli) li bil chemm nista nimxi pass (nitħarrec).

CRAY FISH—ara *craw fish*.

CRAYON—lapes (tal culur); disinn mħażżeż (magħmul) b'dawn il lapsjiet tal culur; iddisinjat, (maħżuż jew magħmul) b'lapes; tħożż, tiddisinja b'lapes culurit (bil crayon).

CRAZE—tchisser, tfarrac; iġġennen; genn.

CRAZED — wieħed li għandu rasu (moħħu) m'hux f'locu.

CRAZEDNESS—genn.

CRAZY — micsur, mfarrac; għandu ħajta jew fitla genn; maħsus, marradi; *the children are driving me crazy*, it-tfal kegħdin iġennuni; *a crazy ship*, bastiment smattat (li m'hux armat tajjeb).

CREAGHT (akra *creit*)—mrieħel; tirgħa fuk l-artijiet (moxa).

CREAK—iżżakżak, iċċakċak, iċċechċech.

CREAM—zibda, crema; il fiur jew l-aħjar ta xi ħaġa; titla jew tinġabar fil wiċċ bħal ma tagħmel iz-zibda jew il crema.

CREAM OF TARTAR—cremor di tartru.

CREAM COLOURED—lewn il crema.

CREAM FACED—safrani, pallidu, wiċċ ta wieħed marradi jew ta wieħed bla ħila.

CREAMY—tal crema.

CREASE — tinja, tichmixa; titni, tchemmex; *your coat is full of creases (is all creases)*, il glecc tiegħec collu tichmix.

CREATABLE—li jista jinħalak jew icun maħluk.

CREATE—taħlak, tagħmel; *God created the world in six days*, Alla ħalak id-dinja f'sitt tijiem; *you went there to create disturbances*, mort hemm biex gibt (għamilt) il ġlied; *This Governor has created two new Magistrates*, dan il Gvernatur għamel żewġ magistrati ġodda.

CREATED—maħluk, magħmul.

CREATION—ħolkien, għemil; id-dinja, l-univers.

Creative — li jaħlak, li jagħmel.

Creator — il Halliek; min jaħlak għammiel.

Creatural—li għandu il qualità, ta (li hu), creatura.

Creature—creatura, (ħlika) ħaġa maħluka; wieħed li icun mgħolli (avanzat) f'post ect., bil protezioni ta xi superiur li icun igibu; *he is the Admiral's creature,* hua il protett tal armirall (għalecc għola u wasal fejn wasal); *you are a stupid creature,* inti bniedem stupidu.

Crebricostate — li għandu il custilji (jew majjeri) spissi (jew wisk ma xulxin).

Crebrous—ta spiss, ta sicwit.

Credence—twemmin, fidi; *I shall never give credence to what you say,* katt ma nemmen dac li kigħed tgħejd; *I thereby gained a credence of being a good man,* u b'dana jena klajt il fama li jena ragel tajjeb.

Credenda — fidi, articuli tal fidi, ħwejjeġ li għandhom jitwemmnu.

Credendum (singular ta *credenda)* ara.

Credential—credenziali, li jati titlu ta twemmin (li għandec temmen).

Credential — credenziali; ittra, certificat mictub li juri li wieħed għandu il creditu (jew li għandu is-setgħa li jeħu flus etc.)

Credible—li jista jitwemmen, ta min jemmnu, credibili; *this is the only credibile witness,* dana biss hua ixxhud ta min jemmnu; *this is hardly credible,* din hia ħaġa li bil chemm tista titwemmen.

Credit—twemmin, tidjin, gieħ; credtu; temmen, iddejjen, issil; tafda fi, tati credtu; *he is a man of credit,* bniedem tal gieħ (li ħakku min jistmaħ, jew stima); *you have lost your credit with him now,* issa tlift il creditu tiegħec miegħu; *I must say this for your credit,* ngħejd dana għal gieħ tiegħec (għal credtu tiegħec)—*nobody will give him credit now,* ħadd ma jafdaħ (jew idejnu) iżied issa; *I never gave him credit,* katt ma emmintu.

Creditable—ta min jemmnu, jistmaħ jew jatiħ gieħ; *he has now a very creditable employment,* hua issa għandu impieg pulit ħafna.

Creditor — dejjên, creditur, wieħed li għandu jeħu.

Credulity—twemmin ta collox malajr; *he is guilty of too much credulity,* għandu biss (difett) li jibla (jemmen) collox malajr.

Credulous — li jemmen collox (jibla) malajr (checiċu, mazzun).

Creed — credu, twemmin; *say the Apostles' creed,* għejd il Credu; *in our school we have boys of several creeds,* fl-iscola tagħna għandna tfal ta bosta religionijet.

Creek — kâla, daħla tal baħar; *Rinella creek,* Irnella; *Dockyard creek,* id-daħla tat-tarzna (bejn l-Isla u 'l Birgu)—*the French creek,* id-daħla ta wara l-Isla.

Creeky—collu dħul jew rocon (tal baħar).

Creel—xorta ta bixchilla jew koffa.

Creep—titcaxcar, titcarcar, tixxabbat, tixxeblec; tcun servili; *he managed to creep into his favour,* ra chif għamel u daħal in dramma (għamel ħabib miegħu, daħallu fil għalka, jew għaraf jinħabb miegħu); *he has always a hole to creep out at,* dejjem isib scusa biex jeħles (isib dejjem li scusa fil comma); *old age creeps on,* kegħdin nixjieħu ġmielna.

Creeper—siġra li tixxabbat jew tixxeblec; dudu li jimxi jitcaxcar ma l-art; xorta ta għasfur; rampil; *ivy is a creeper,* il-liedna hia siġra li tixxeblec.

Creep hole—tokba fejn wieħed jistaħba; scusa.

Creeping—tcaxchir, tcarchir; xeblic.

Creeping crowfoot—xorta ta siġra li tixxeblec.

Cremation—ħruk.

Cremona—xorta ta violin.

Cremor — liquidu (ħaġa maħlula) bħal crema.

Crenate, Crenated } collu tixlif, bit-tixlif, snien snien, jew daħliet daħliet.

Crenaux—(fil fortificazioni) tokob jew fetħat zgħar li icun hemm fis-swar ta xi belt (fortificata).

Crenellated — fortezza bit-tokob jew fetħat fil ħitan (swar) tagħha.

Crenelle—tokba, fetħa f'sur etc., minn fejn jistgħu jisparaw is-suldati etc. bi vleġeġ etc.

Crenelled — (fil botanica) werak etc, li għandom tixlif tond jew snien tondi bit-truf gejjin pizzi pizzi tondi.

Crenulate—mimli jew collu tixlif.

Creole—creolu; wieħed li twieled fl-America (spanjola) jew fl-Indji tal punent, li hua mnissel izda mir-razza Europea (tal Europei); wieħed li sar minn zwieġ ta Spanjoli Americani u Europei.

Creolian—tal, jew bħal, Creolu (ara *creole*).

Creosote—creosoto; fluidu (ilma) li isir (jiġi) mil katran illampicat (jew distillat).

Crepance / Crepane—ħarka (katgha) f'riġel ta kuddiem ta żiemel li issir bin-nagħal tas-sakajn ta wara (billi taħbat fil mixi).

Crepitate—iċċakċak, tfakka.

Crepitation—ċakċik, tfakkigħ (ħsejjes tal ħatab meta icun jakbad).

Crepon—drapp (magħmul minn suf u ħarir) bħal cripp.

Crept—temp passat tal verb *creep* (ara).

Crepuscular / Crepusculine / Crepusculous—tal crepusculu jew tad-dawl ta wara għeb ix-xemx — li igħammex; ta għeb ix-xemx.

Crepuscle—ara *twilight*.

Crescendo (fil musica)—sinjal biex toctor (titcattar), il-kawwa tal leħen.

Crescent—nofs kamar; li joctor, jew jiżdied.

Crescive—li jicber, joctor, jiżdied.

Cress (ħaxixa)—sija, jew crexxiuni.

Cresset—dawl fuk cavitell, sinjal ta fuk il kabar etc.; dawl, torċa; recipient tal ħadid etc. fejn il buttara jaħarku ħatab etc. biex idur id-dugħ.

Crest—għalla ta serduk; rix ta cappell; għolia, xifer ta għolja; cburija; ornament ta elmu.

Crest fallen — umiljat, b'dembu taħt il blata; mcecchen.

Crestless—minn għajr *crest* (ara).

Cretaceous—li għandu mil gibs; gibsi; tafli.

Cretated — maħkuk (mgħoddi) bil gibs.

Cretic—pied (chejl) tal vers tal poesia Inglisa (antica).

Cretin—wieħed ibleħ, belhieni.

Cretinism—bluha (l-actar ta nies li igħammru f'xi artijiet dwar il muntanji Alpi, l-Italja).

Cretism—falsità, ghideb.

Creutzer—biċċa flus tedesca.

Crevasse—xakk, fetħa.

Crevet—grigiol (borma fejn idewbu id debeb etc.) l-argintieri.

Crevice—xakk, kasma.

Crew — equipaġġ, in-nies (baħrin etc) ta bastiment, dgħajes etc., ċorma nies, katgħa.

Crew—temp passat tal verb *crow—the cock crew* is-serduk idden.

Crewel—ħajt (mibrum tat-tajjar) fin.

Crib—presepiu; fossa (caxxa) għal kamħ; għarix, nieka ta tarbija; tagħlak giò, issaccar gewwa, tagħlak giò' gaġġa.

Cribbage—isem ta logħba tal Carti (Inglisa).

Cribble — għarbiel oħxon, ordinariu.

Cribriform / Cribrose—mtakkab bħal għarbiel.

Crick—jebusia tal għonk (meta wieħed iħoss jew icollu għonku jebes għax icollu xi nerv miġbud.

Cricket—werziek, sersur; il *cricket* (logħba bil ballun u pali etc.); banchetta baxxa.

Cricketer—wieħed (min) jilgħab il *cricket*.

Cricoid—(fl-Anatomija) ħolok ħolok; bħal circhett jew ħolka.

Crier—dac li igħajjat (bejjegħ) fittorok etc. min igħajjat biex ibiegħ.

Crime—delitt, ħtia; *this is a heinous crime* dana delitt faħxi (icreħ, chiefer); *he perpetrated a capital crime*, għamel delitt capitali (tal forca).

Crimeful—ħażin, ħati.

Crimeless — bla ħtija, m'hux ħati, innocenti.

Criminal—criminali, tal ħtija.

Criminal — criminali, ragel ħażin, malfattur; tal ħtija, ħati; *criminal conversation*, adulteriu.

Criminality / Criminalness } ħtija, ħażen.

Criminate—tugża, twaħħal f'xi ħadd li għamel xi ħtija jew xi ħaġa ħażina; twassal, tugża.

Crimination—accusa, gauża, (minn *tugża)*.

Criminous—ħażin, ħati.

Crimp—tchemmex, tfelfel, iggigħed, tkarkać; mchemmex, mfelfel, mgigħed, mkarkać; wieħed (min) jingaġġa issuldati jew iħajjar in-nies li jidħlu suldati; tingaġġa jew iddaħħal (tħajjar) nies għas-servizz militari.

Crimping iron—ħadida li jużaw biex jinnucclau ix-xagħar.

Crimpage—tchemmix, ticmix, tfelfil, tkarkić.

Crimping machine — dussies jew mkass għal cannoli (biex igħaddu ħaġa bil cannoli jew jagħmlu frill).

Crimple — tchemmex, tigbed; titchemmex; tingibed.

Crimson—aħmar; cremiżi.

Crimson hued—ta lewn ħamrani, ta culur cremiżi.

Crinal—tax-xagħar.

Crinated—li għandu xagħar twil, muxgħar.

Crinicum—tiġbid, bugħawieġ.

Crined—li għandu (bix-) xagħar.

Crinel—xagħar fin, rkiek u ħafif bħal rix.

Cringe — tislima sa l-art; tmellis jew żegħil żejjed; issellem sa l-art; tmelles iżżejjed; taka, tinżel wisk, tibbaxxa; tiġbed jew tiġbor flimchien.

Cringer—dac li (min) isellem sa l-art, imelles iżżejjed, jaka jew jibbaxxa wisk.

Cringle—ħolka jew ganć tal ħadid.

Crinigerous — tax-xagħar, bix-xagħar, muxgħar.

Crinite—li donnu (bħal) xagħar.

Crinkle—tgħawiġa, tichmixa, tgħawweġ, tchemmex.

Crinkled—mgħawweġ, mchemmex.

Crino—marda tal gilda.

Crinoline—ic-circu (li jilbsu, jew li chienu dari jilbsu in-nisa).

Crinose—bix-xagħar, collu xagħar.

Cripple—tgħattab; magħtub, zopp.

Crippled — mgħatub, wieħed bla saħħa.

Cripplings—puntali, dawc it-travi li jagħmlu mil wisa tat-triek biex iżommu xi bini (meta icunu iħottu xi bini jeħor).

Crisis — crisi: l-akkal ta marda; il wakt li fih takleb il marda (jew għall aħjar jew għall agħar); żmien criticu.

Crisp — iggigħed, tfelfel, tkarkać; tiggigħed, titfelfel, titkarkać; mgigħed, mfelfel, mkarkać.

Crisped—mgiegħed, mfelfel, mkarkać.

Crisper — mkass li igħaddu bieh cannoli cannoli.

Crispin—isem li isejħu bieħ li scrapan, minn San Crispin il kaddis protettur ta li scrapan.

Crisping iron—ħadida (mkass) għal mogħdija tal ħwejjeġ cannoli cannoli.

Crispy—mgighed, mfelfel, li jitfarrac, mkarkać.

Criss cross—is-salib li jagħmel wieħed li ma jafx jicteb f'loc li iniżżel ismu.

Criss-cross-row—l-alfabett jew is-Santu Cruć.

Cristate — bix-rix fuk, li għandu troffa (kabda) rix fil kuććata.

Criterion / Criteria / Criterious } prova, criteriu.

Critic—min imakdar, imiegħer, jitcaża, jifli, jiccritica.

Critical—li imakdar, imiegħer, jitcaża, jifli, jiccritica.

Criticaster—wieħed li jiccritica etc. li icun iżda ta ħila żgħira.

Criticism—tmakdir, tmegħir, criticismu, critca; caża, fili.

Criticizable—li jista, icun iccriticat, immakdar etc.

Criticize—tmakdar, tmiegħer, titcaża, tifli, ticcritica.

Criticizer—min imakdar, imiegħer, jitcaża, jifli, jiccritica.

Critique—critica, esami rkiek, fili.

Crizzle (jew crizzel)—ħruxija (ħotob, ħotob) ta fuk il ħgieg (meta il

ħgieġ icun aħrax f'loc lixx) u għalecc icun mtappan jew m'hux trasparenti sewwa.

Croak — taktik, tlaklik ; ittaktak, tlaklak ; *frogs croak*, iż-żringijiet itaktku (jgħajtu).

Croaker—min itaktak, jew ilaklak (igħajjat).

Croceous – bħal żagħfran.

Crochet (akra *croxè*)—ix-xogħol tal ganċ; il ganċ li bih issir dan ix-xogħol.

Crocidolite—gebla jebsa blù (caħla).

Crock—borma etc. tal fuħħar; dac il ġmied (nugrufun) li icun hemm ma kiegħ il borma etc.

Crockery—affarijiet tal fuħħar jew fajjenza.

Crocket—ornament (disinn) li jagħmlu fil cantunieri (coxox) ta pilastri etc.

Crocky – collu nugrufun jew ġmied.

Crocodile—cuccudrill.

Crocodilian—tal cuccudrill.

Crocus – żagħafran.

Croft – ġardina (għalka żgħira jew ġonta) li tinfed mad-dar.

Croisade—ara *crusade.*

Crome – furchetta (midra) bis-snien (jew friegħi) cbar.

Cromlech—ħafna gebel cbir li (fl-Inghilterra) jissopponu li hua fdal tal altari tad-Druidi (kassisin antichi).

Cromorna (jew Cremona) — biċċa biex iżżomm (twakkaf) l-orgni.

Crone—nagħġa xiħa ; mara antica, mara xiħa.

Cronet—xagħar li jicber il fuk middwiefer taż-żiemel.

Crony—sieħeb talb kalb,ħabib antic.

Croodle—titghezzek—titchennen.

Crook – ganċ, għasluġ ta ragħaj ; baclu; tagħwiġa, liwja; tgħawweġ. tilwi.

Crook-back—wieħed b'dahru milwi jew mgħawweġ ; ħotbi.

Crooked—mgħawweġ, milwi, mitni (bix-xjuħija) – *he is grown crooked with age*, sar tnejn (chiber u mitni bixxjuħija); *a crooked line*, linja mgħawġa, *he has a crooked mind*, dac bniedem ħażin ; *a crooked nose*, mnieħer mkabbes (mgħawweġ).

Crooken—tgħawweġ, tilwi.

Croom — furchetta (biċċa għodda) bil ponot mgħawgin.

Crop—wiċċ tar-raba, ħsad ; ħawsla ta tigieġa, għasfur etc. taħsad, tkaċċat.

Crope —it-tmiem, it-tarf ta xi ħaġa.

Crop-eared—b'widnejh maktugħa.

Cropful —bil ħawsla mimlija,mxabba, xebgħan.

Cropped — mkaċċat, maktuħ minn fuk, maħsud.

Cropper—min jaħsad jew ikaċċat ; beċċun etc. b'ħawsla mimlija.

Cropping—ħsad.

Cropsick—marid (ħawsltu mimlija).

Croquet—logħba bil ballun u il pala.

Croquettes — bħal pulpetti (balal) magħmulin mil-laħam tat-tigieġ, flieles etc. misħukin.

Crore (chelma usata fil contijiet fl-India)—għaxar miljiuni.

Crosier—baclu (ta Iskof).

Crosiered—li igib, li għandu baclù.

Crosslet—salib żgħir.

Cross—salib, għawġ, nichet, ħsara ; li isallab jew jaksam ; mkareb, żorr, mkit ; rasu jebsa, stinat ; trodd issalib, issallab ; taksam, tagħmel salib, tħassar, tisgassa (b'salib); *make the sign of the Cross* (jew *sign the Cross*, jew *cross yourself*), rodd is-salib ; *this is my cross*, dan hu is-salib (gwai) tiegħi; *cross bow*, kaws (lastcu ħabel etc. stirat biex itajru bieh jew jisparaw vlegeġ etc.); *cross legged*, li għandu sakajh mgħawgin ; *why are so you cross?* għaliex inti hecc żorr (iffastidiat jew bil buri) ? *we have had a cross wind all the way*, chelna riħ cuntlariu il viaġġ collu ; *this is a very cross answer you gave me*, dina risposta ħażina wisk li taitni ; *you must know that these are cross words*, għandec taf li dana hu cliem ingiurius; *this is a very cross child*, dana tifel mkareb wisk ; *I met him in the cross path* (jew *on the cross way*), iltkajt miegħu f'salib it-torok. *I saw a bird on the cross bar of the window*, rait għasfur fuk it-traversa tat-tieka ; *they had (made) cross matches*, l-aħwa iżżewġu lill-aħwa ; *he has had a cross fortune since he came here*, il fortuna sawtitu (tatu fuk wiċċu) minn meta giè hawn; *the thieves managed to remove that cross*

piece of timber and entered the house, il ħallelin ingenjaw (raw chif għamlu) u neħħew it-traversa (li stanga) u daħlu fid-dar; *a cross beam*, travu pastas; *every thing seems to go cross with us*, collox donnu gej cuntlariu ghalina (għal wiċċna); *he walked cross (across) the wood*, hua ferak il bosc bil mixi; *let us cross over*, ejja nittraversaw (immorru in-naħħa l-oħra tat-triek, jew mal banchina l-oħra); *you are trying to cross my designs*, kiegħed tara chif tagħmel u tgħerfex tħassar il pianijet (xogħlijiet) tiegħi; *why do you cross me thus?*, għaliex kiegħed tinfiscani (tinchini, tinsultani) hecc? *We crossed the ship some four miles away from Malta*, ittraversajna (għaddejna minn mal bastiment) xi erba mili il barra minn Malta; *cross all this out*, ħassar dana collu (ħassar collox); *cross your legs*, sallab riġleic (kiegħed riġleic msalbin; *cross your arms*, orbot ideic; *it was even come to cross and pile whether I should go or stay*, cont fid-dubiu jecc għandix immur jew nokgħod.

Cross-armed—b'idejh marbuta jew msalbin).

Cross-arrow—vleġġa (ta kaws).

Cross-bar—traversa.

Cross-bar-shot—balla b'lasta (jew bi traversa).

Cross-beam—travu pastas.

Cross bill—document li igib il convenut (dac li icollu il causa) contra l-attur (dac li jagħmel il causa); isem ta tajra jew għasfur li għandu munkaru maksum (magħmul) salib.

Crossbite—kerk, tradiment.

Cross-bow—kaws.

Cross-bow-man—wieħed (min) jispara bil kaws u'l vleġġa.

Cross-bred—bastard.

Cross-bun—ftira immarcata b'salib.

Cross-cut—takta min-nofs.

Cross-cut-saw—lupa (munxar).

Crossed — msallab, b'salib fuku, sgassat.

Crossed-cheque—cecch, ordni għal ħlas ta flus, iżda bl-isem tal banchier (dac il banchier li icolla tgħaddi mill banc tiegħu).

Cross-examine—tagħmel contra esami—tistaksi (tagħmel mistoksijiet lill xhud tal parti cuntlaria etc.)

Cross-eye } Cross-eyed } werċ (b'għajnejh taħt mnieħru).

Crossing—tislib, salib it-torok.

Cross jack—il pinnur t'isfel ta l-arblu tan-nofs.

Crosslet—salib żgħir.

Crossly—mil gemb, min-nofs.

Cross purpose—tgħerfixa, misteru, ħaġa tkila (mħawda jew mgħerfxa) biex tfissirha jew tifiħma.

Cross-question — tagħmel contra esami (ara *cross examine*).

Cross road—salib it-torok; triek li taksam (tofrok) torok oħra.

Cross row—Santu Cruċ (l-alfabett bis-salib fit-tarf).

Cross-staff—strument biex (fuk il baħar) jeħdu, jew isibu, il għoli tal meridian tax-xemx jew tal chwiecheb.

Cross tie—dawc it-travi (bcejjeċ) li icunu ma tul il ferrovia, li fukom icun kiegħed il ħadid, jew il-linja tal vapur ta l-art (njam għal ħadid tal binariu ta vapur ta l-art etc.)

Cross-way—salib it-torok.

Cross-wind—riħ cuntlariu.

Cross-wise — min-nofs, għamla ta salib.

Cross-wort—isem ta siġra (ħaxixa).

Crotalo—isem ta strument tal musica tat-Toroc.

Crotalus—isem ta serp velenus.

Crotch — furchetta (fejn joħorġu żewġ zkuk) ta siġra; ganċ jew furchetta, furcini.

Crotched—li għandu (bil) furchetta; infiscat, bużżieka.

Crotchet (fil musica) nota, li tiswa nofs minima; stramb; biċċa njam ingastata gio' oħra (minċott, ingast), żewġ sinjali bħal parentesi, hecc: [ ].

Crouch—tilbet, tokgħod cocca, tinżel cobba, titrecchen; tagħmel sinjal b'salib.

Croup—il crupp (marda tal grieżem); wirk ta bħima, ingroppa.

Crouper — biċċa (cinturin etc.) tal berdgħa jew tas-sarġ.

Croupier—dac li fuk tavolin (jew meida) tal-logħob, icollu ħsieb jiġbor il flus tal caxxa.

Crow—ċaulun, il għajjât tas serduk meta jidden; tidden, tisserdec, titcabbar, tiftaħar; *he has an ill crow to pluck*, għandu x'jintef (x'jiġbed għal sidru, jew għandu x'jagħmel, biċċa xogħol scabrusa); *he has a crow to pluck with you*, għandu xi ħaġa fli stoncu tiegħu għalic (x'jisbombicalec); *a scare crow*, babaw, dic il biċċa ċarruta sewda li jagħmlu fl'għelieki tal kamħ biex ibeżżgħu il għasafar.

Crow bar—scarpellina, ħadida.

Crowd — folla, rassa, ċorma, gheġwegija—tiffolla, tross; titrass; *I succeeded to wend my way through the crowd*, rnexxieli ngħaddi (nofrok) minn gio' il folla; *we were nearly crowded to death*, quasi fgajna fil folla; *they had to crowd the sails*, chellom jiftħu il klugħ collha.

Crowded—marsus, iffullat.

Crowder—min jiffolla, iross, jitrass; dakkak tal violin.

Crowding — fullar, rass, rassa ta nies etc.

Crowdy—ħobs mgħolli (msajjar fil ħalib—pudina tal ħobs u il ħalib.

Crow foot—fjur, ranunculi.

Crow keeper—ara *scare crow*.

Crow mill—macna (trabocc) biex takbad iċ-ċawl.

Crown — curuna, kurriegħa; biċċa ta ħames xelini; tincuruna; *a golden crown*, curuna tad-deheb; *he will come to the crown after his father's death*, hua jeħoda il curuna (jitla fit-tron) wara il mewt ta missieru; *from the crown of his head to the sole of his feet*, mil kuċċata ta rasu sal kiegħ ta rigleih (sal ponta ta sakaih); *that priest has not a clean shaven crown*, dac il kassis ma għandux circa mkaxxra frisca; *I don't like the crown of your hat, it is too high*, ma nħobbiex (ma togħġobnix) it-tromba (il forma) tal cappell tiegħec, għolja wisk; *there are for crowns in a sovereign (in one pound)*, Lira fiha erba' bicciet ta ħames xelini; *have you a crown piece?* għandec biċċa ta ħames xelini sħieħa? *I have some crowns from a stag's head*, għandi xi frieghi żghar mil krun ta ras ta cerv; *they broke the crown of the anchor*, chisru is-salib (ir-ras ta fuk) ta l-ancra; *I hope to see your work crowned with success*, nispera li nara ix-xogħol tiegħec jirnexxilec (joħroġloc collu għal kalbec); *Crown-glass*, cristall, ħġieġ fin; *Crown-saw*, munxar tond.

Crowned — incurunat, bil curuna f'rasu, li igib curuna.

Crowner—min, jew dac li, jincuruna; dac li jispiċċa (biċċa xogħol etc.)

Crownet—ara *coronet*.

Crow-net — xibca, xbiec, trabocc għaċ-ċawl.

Crown-glass — ħġieġ fin (cristall) għat-twieki etc.

Crown imperial—isem ta siġra sabiħa li tagħmel il fjuri.

Crowning—l-aħħar dakka ta meta wieħed icun iżejjen xi ħaġa; incoronazioni; ħlas jew premiu; tati l-aħħar dakka (id-dakka ta l-aħħar jew ta l-imgħallem) f'biċċa xogħol.

Crown land — l-art tal curuna tal gvern, tas-sultan.

Crownless—bla curuna.

Crown-net— bħal terrieħa; xibca, għażel ta tartarun.

Crown-post— ir-rusun tan-nofs ta sakaf.

Crown-thistle—isem ta fjur.

Crown wheel—ir-rota ta fuk ta arloġġ.

Crown work—truncieri ta kuddiem ta camp.

Crow quill—il pinni (ir-rix cbir) ta ċawla (ċawlun).

Crowsbill—strument bħal pinżetta biex jakilgħu (igibu) bieħ il balal mil feriti (mil gisem ta xi ħadd).

Crowsfoot / Crowsfeet } dac it-ticmix li icollom ix-xjuħ (in-nies avanzati fl-età) taħt għajnejhom; isem ta fjur.

Crowsilk—ħarira (pianta) li ticber ħjut ħjut fl-ilma.

Crowsnest—il post tal għassa fuk il kuċċata ta arblu tad-dgħajjes tassajjeda tal baliena.

Crow toe—isem ta pianta (ħaxixa).

Croy—ir-riservat, post (għalka jew il magħluk) fejn jakbdu jew jistadu il ħut.

Croze—isem ta biċċa għodda tal buttara, dac li bih jagħmlu canal mattuppan fejn jidħol id-dugħ.

Crucial – li isallab, msallab, li għaddej salib jew trasversali; li iħawwad (isaħħan) ir-ras.

Cruciate – li għandu erba rjus (jew magħmul) bħal salib tal cavalieri (jew li ġej bħal salib ta San Ġwann.

Cruciation—tortura, moħkrija cbira.

Crucible—grigiol.

Crucifier—min isallab.

Crucifix—crucifiss, Cristu msallab.

Crucifixion—il crucifissioni, it-tislib (ta Cristu fuk is-Salib).

Cruciform—li għandu għamla ta salib.

Crucify—issallab, tagħleb, tirbaħ; titturmenta jew taħkar.

Cruciferous—li igib salib.

Crude—nej, mhux misjur bin-nar; m'hux lest, m'hux spiċċat jew mitmum; aħdar (frott) kares, mkit.

Crudeness / Crudity—krusa (ta frott m'hux misjur) mkata; bla misjur.

Crudle—tgħakkad bħal bakta.

Crudy—magħkud bħal bakta.

Cruel – chiefer, crudil, kalbu ħażina, kalil – *oh, this is cruel*, oh din ħaġa chiefra! *jew* x'chiefrija! *he is cruel-mad*, mitluf sħiħ, jew ncurlat għal-l-aħħar; *cruel-hot*, jaħrak infern jew jaħrak daks in-nirien.

Cruelty—ħruxija, chefrija, kalb ħażina; *in Malta we have a society to prevent cruelty to animals*, f'Malta (hawn Malta) għandna società biex ma tħallix issir moħkrija fuk l-annimali.

Cruet—oljera (cunjetti jew flixchien taż-żejt u ħall etc.) li jingiebu fuk il mejda.

Cruise – chiccra żgħira.

Cruise — cruciera, safar (ta flotta etc.) jew burdiar barra il port; cors, għamil ta ħalliel fuk il baħar; tibbordia il barra, tagħmel cruciera; tagħmilha ta ħalliel (furban) fuk il baħar.

Cruiser — bastiment tal cruciera, furban, ħalliel ta fuk il baħar.

Cruising—burdiar fuk il baħar; tal urbani jew ħallelin.

Crum / Crumb—farca, bieba tal ħobs; tfarrac.

Crumb brush—xcupilja tal frac tal ħobs (li jiġbru biegħa il frac tal ħobs minn fuk mejda).

Crumble—farca żgħira, tfarrac; taka bcejjeċ jew frac.

Crumenal – borsa (portmoni).

Crummable—li jista jitfarrac.

Crummy – artab (bħal bieba tal ħobs); collu frac.

Crump – mgħawweġ, mitni, milwi.

Crump / Crumpy—li jitfarrac, mkarkaċ.

Crumple – tchemmex, tgħaffeġ, tkanfed.

Crumpled — mibrum, mgħaffeġ, mħarbat bit-tgħaffiġ.

Crumpling — tuffiħa żgħira ħażina (kârsa).

Crunch – tkarmeċ gio' snienec (tfarrac bi snienec).

Cruor — is-sustanza (dac li icun magħkud) tad-demm.

Crup – makgħad, tina, tint.

Crupper – id-dafar jew dic il gilda (mibruma) li jagħmlu jew igħaddu minn taħt id-demb taż-żiemel.

Crural—tar-riġlejn.

Crusade — cruciata, gwerra contra it-Toroc taħt il bandiera tas-Salib.

Crusader — wieħed minn tal cruciata jew li jggwerra contra it-Toroc taħt il bandiera tas-Salib.

Crusado—biċċa flus (munita) Portughisa.

Crusca (bit-Talian) nuħħala; isem ta Accademia li saret f'Firenze msejħa "*Accademia della Crusca*".

Cruse – chiccra, cunjett.

Cruset—grigiol.

Crush — tgħaffeġ, tfarrac, therreż, tekred; tagħfiġa, tifrica, kirda; *the cart wheel has crushed him to pieces*, irrota tal carrettun għafgitu (jew għamlitu) frac; *if I were you I'd try first to crush the party down*, li cont minnec l-ewwel nara chif nagħmel u nekred il partit; *I am afraid this building will crush itself with its own weight*, nibża li dan il bini għad jinżel bil pis tiegħu stess.

Crushed—maghfus, mghaffeġ flimchien.

Crusher—min ighaffeġ.

Crushing—tghaffiġ, tghacchis.

Crust — koxra, żlieġa; taghmel il koxra, jew trabbi iż-żlieġa jew il koxra; lokma, buccun (koxra) tal hobs; *this bread is stale, it has begun to crust already,* dan il hobs jebes, ġa beda jinxef (irabbi il koxra).

Crusta — haġra scolpita etc. biex titkieghed (jingastawha) f'xi vasett etc.

Crustacea—annimali crustacei jew li ghandhom gisimhom holok ho!ok u mghottijin b' koxra (bhal awwista etc.)

Crustacean—tal *crustacea* (ara).

Crustaceous—annimal li ghandu il koxra bhal awwista.

Crustated—bil koxra, biż-żlieġa.

Crustas—xorta ta tabacc ordinariu.

Crustific — li jaghmel jew irabbi koxra jew żlieġa.

Crusty—bil koxra, biż-żlieġa.

Crut—il koxra ta barra ta siġra tal balluta (tas-sufra).

Crutch—crozza; iżżomm jew tiekaf (tpoggi) fuk crozza.

Crutched friar (jew Crouched friar); ordni ta patrijiet li igibu issalib.

Crutches — crozzi; *he goes with crutches now,* issa kieghed jimxi bil crozzi.

Cruth—strument (tal corda) bhal violin.

Crux—salib.

Cry—ghajta, xehra, bichja; tghajjat, tixher, tibchi; iddamma; katgha clieb tal caċċa; *great cry and little wool,* hafna tlablib u fatti xejn, jew duhhan bla xiwa; *I heard a loud cry,* smajt ghajta cbira; *he went to him to cry mercy,* mar jitolbu il hniena; *he does nothing but cry all day long,* ma jaghmilx hlief jibchi il ġurnata collha.

Crier—isem ta tajra (bhal seker); min jew dac li ighajjat.

Crying—ghajjât, xhir, bichi, *I heard him crying,* smajtu jibchi (jew ighajjat), *it is no use crying over spilt milk,* issa dac li hemm hemm (jew dac li chien chien); *he is crying out for help,* kighed ighajjat (jitlob) ajjût (jew ghajnuna); *his wife is ready to cry out,* martu waslet biex tispiċċa (biex tehles).

Cryphorus—strument biex tghakkad l-ilma (taghmlu silġ) bl-evaporazioni tieghu stess.

Crypt—carnieria, cripta, kabar jew ghar taht l-art—cantina, sotterran.

Criptic / Criptical } mohbi; sigriet.

Cryptogamia—pianti, hxejjex li ma jaghmlux ward jew fjuri bhal ma huma it-tursin il bir, u felci ohra.

Cryptography—is-sengha li wiehed icollu li jicteb numri sigrieti.

Cryptology—criptologija; lingua sigrieta li ma jifhimiex cullhad.

Crystal—cristall, tal cristall; safi, ċar; *rock crystal,* cristall fin (msejjah *di rocca*).

Crystalline—bhal cristall, tal cristall; safi, ċar, trasparenti; *crystalline humour* jew *crystalline lens,* haġa (sustanza) trasparenti li tcabbar (bhal lenti) li keghda fil ghajn.

Crystallization — cristallizzazioni, ghakda fi cristall.

Crystallize — tghakkad fi, jew taghmel cristall; taghkad jew issir bhal cristall.

Crystallogeny—il ghamla (il formazioni) ta minerali fl-intern (minn gewwa (l-art etc.)

Crystallurgy—ara *crystallization.*

Cuartas—xorta ta tabacc ordinariu.

Cub—ferh (geru) ta xi annimali; armariu; tferrah (tiled) annimali; taghlak gio'; iddawwar (taghlak)—*you are a cub,* inti tetu (bhal meta nghejdu lill xi tifel nchejjus etc.)

Cubation — kghad baxx jew bil keghda.

Cubatory—are *Recumbent.*

Cubature -- iccubar, chejl ta xi haġa cuba (solida jew li ghanda ghamla ta *cubu*).

Cubby-hole — tokba, rocna chennija.

Cub drawn—mirduh (mill ġriewi).

Cube—cubu (figura b'sitt faċċati quadri xorta wahda); ir-risultat, il

prodott, jew chemm jati numru immoltiplicat (mcattar) għal darbtejn bih in-nifsu, bħal; 27 hua il cubu ta 3—għaliex, 3 għal 3 jatu 9, u 9, tarġa, għal tlieta jatu 27; *cube root*, radici cubica, (regula) biex issib in-numru li għamel il *cubu*, bħal: 3 hua ir-radici cubica ta 27.

CUBEB—bżar jaħrak ferm tal Java.

CUBIC / CUBICAL } cubicu, jew tal cubu.

CUBICA—xorta ta drapp tas-suf fin.

CUBICULAR—tal camra tas-sodda.

CUBIFORM — li għandu għamla ta cubu.

CUBIT—cubitu chejl ta xi 18 il pulzier, li jitchejjel mil mincheb sal polz (ta driegħ ta ragel).

CUBITAL—tad-driegħ (mil mincheb l-isfel).

CUBLESS—bla ġriewi jew frieħ.

CUBO-CUBE—is-sitt potenza; *cubo-cubo-cube*, id-disgħa potenza.

CUBOID / CUBOIDAL } bħal cubu.

CUBSHA—medicina Indiana.

CUCKING-STOOL — banchetta fejn jiccastigau lil xi ħatjin.

CUKOLD—wieħed li kiegħed igħammar ma mara li m'hix fidila miegħu (cornut); tieħu mara ta ħadd jeħor.

CUCKOO—sultan il gamiem.

CUCKOOPINT—garni.

CUCKOO SPITTLE—ilma, bħal nida li jinsab (isir) fuk il werak ta xi ħxejjex, mgħamul minn xi insetti fejn ibidu.

CUCQUEAN—mara li għandha żewġha m'hux fidil magħha.

CUCULLATE / CUCULLATED } bil capoċċ jew barnuż; ta għamla (bħal) capoċċ jew barnuż.

CUCULLUS—capoċċ jew barnuż (tal patrijiet), isem ta għasafar li għandhom mil (bħal) sultan il gamiem.

CUCUMBER—ħjara; xitla, siġra tal ħjar.

CUCURBIT—tazza (bħal lembut) tal ħgieġ ta li spiżżiari etc. għal filtrar jew lampicar.

CUD—l-ichel li jixtarru xi annimali; ftit (daks xejn) tabacc.

CUD BEAR — xorta ta culur li isir minn xi ħxejjex (ħażiż etc.) għażżebgħa.

CUDDLE — titgħezzez, titrecchen, tokgħod għal chenn jew għas-sħana.

CUDDY—isem ta ħuta (bħal baccaljaw); pulcinella, buffun; chcina ta bastiment (ta abbord), grabia fuk tliet strippi jew sakajn biex itellgħu biha gebel etc.

CUDGEL—ħatar, sawt; tati bil ħatar, issawwat.

CUDGELLER—min isawwat jew jati bil ħatar (lill ħadd jeħor).

CUDGELLING—swat.

CUDGEL PROOF—li jiflaħ jakla isswat.

CUDLE—isem ta ħuta żgħira.

CUD WEED—isem ta ħaxixa.

CUE — tarf, tmiem, cuda; sinjal, xamma; sticca tal biljard; nofs tliet ħabbiet (ħabba u nofs); *he knows his cue* jaf tajjeb x'għandu jagħmel (xi n'hu xogħlu).

CUEIST—wieħed (min) jilgħab il biljard.

CUFF—dakka ta ħarta jew ta ponn; *I thought they would go to cuffs*, jena ħsibtu li jiġu (li sejrin jiġu) fil ponnijiet (fl-idejn).

CUI BONO ?—għal fejn ?

CUINAGE—ix-xogħol (il għamil) tal forom minn bcejjeċ tal ħadid, landa etc.

CUIRASS — sidrija tal ħadid jew ġacc.

CUIRASSIER—suldat liebes il ġacc.

CUIRBOUILLY — gild mgħolli (biex jirtab) li bieħ jagħmlu xi affarijiet.

CUISH / CUISSE } armâr, għata (biex iħarsu) il pxiexen.

CUISINE—chcina; tisjir.

CULDEE—ordni ta patrijiet ta li Scozia jew ta l-Irlanda.

CULDESAC (akra *cudesà*)—il kiegħ ta xcora; skak, jew triek, li ma tinfiddx.

CULETTES — il ħadid (sqwam) li chienu igibu ma dwar gembeihom issuldati antichi.

CULEX—insetti li jatu ix-xewca, li iniggżu (bħal xidia jew żunżana).

CULICIFORM—li għandu il għamla ta (bħal) bergħud jew nemusa.
CULINARY—tal chcina, tat tisjir.
CULL—tiġbor, tagħżel, taħtar; wieħed li iddaħħlu (li jidħol) fix-xcora malajr (li jibla collox, cull ma tgħejdlu).
CULLENDER—passatur.
CULLER—min (dac li) jagħżel, jaħtar.
CULLET—ħgieġ (micsur) għal tidwib.
CULLIBILITY—twemmin.
CULLIBLE—li jemmen, jibla collox.
CULLING—għażil, ħatra.
CULLION—briccun, disclu.
CULLY—wieħed balalu, li jibla cull ma jegħdulu, li tgħaddi iż-żmien bieħ chif trid; checiċu; tgħaddi iż-żmien bi; tidħac bi.
CULM—xorta ta faħam tal ħaġra; antracite; iz-zocc, il kasba, ta xi ħxejjex; tiben tal oħxon.
CULMINANT—li kiegħed il fuk, ta fuk, tal għoli nett, tal kuċċata.
CULMINATE — tcun fil meridian, fl-ogħla post jew fil kuċċata.
CULMINATING — tal meridian, tal kuċċata.
CULPABILITY—ħtija.
CULPABLE—ħati.
CULPATORY—tal ħtija, li għandu il ħtija.
CULPRIT—ħati.
CULTEL—sicchina (twila li iżomm jew li igib dac li icun mal cavalier).
CULTELLATION—chejl ta għoli biċċa biċċa.
CULTIVABLE—li jista jinħadem (raba etc.)
CULTIVATE—taħdem l-art; taħrat, tħarreġ, tgħallem, tgħarref; tibża għall. *If I were you I would cultivate his friendship*, li cont bħalec cont niccoltiva il (nibża għall) ħbiberija tiegħu; *it is your duty as a father to cultivate your son's mind*, hua dmir tieghec.bħala missier,li tħarreġ (tgħarref jew tibża għall) moħħ ta ibnec.
CULTIVATION — cultivazioni, ħdim ta l-art, tgħallim.
CULTIVATOR — min jaħdem l-art, ħaddiem ir-raba; xorta ta moħriet.
CULTURE—ħidma ta l-art, ħrit; taħriġ, tagħlim, għerf; — taħdem l-art taħrat, tħarreġ; tgħallem, tgħarref; *he is a man of a high culture*, hua ragel ta għerf cbir.
CULTURIST—ara *cultivator*.
CULVER—ħamiema, beċċun.
CULVER HOUSE—barumbara, guva tal ħamiem.
CULVERIN—xorta ta ordinanza; canun twil daks l'*18 pounder*.
CULVERT—mogħdija bil ħnejja taħt l-art, jew f'xi canal.
CULVER TAIL — minċott; rbit ta njam etc. ma arblu ta bastiment.
CUMBENT—li kiegħed mixħut, bil kegħda etc.
CUMBER—xchiel, tfixchil, tagħbija; tokol, tagħkis; — ixxicchel, tfixchel, tgħabbi; ittakkal, tgħakkes.
CUMBERSOME—siccanti, tal imbarazz, tal csir ir-ras.
CUMBRANCE—xchiel, tfixchil, tagħbija.
CUMBROUS—siccanti, li ifixchel, li jissicca, li jicser ir-ras; li iħabbat, idejjak, jincwieta.
CUMIN—chemmun; *one of the exports of Malta is cumin*, waħda mil ħwejjeġ li isiefru minn Malta hia il chemmun.
CUMMING—recipient, vasca fejn iżommu, jagħmlu il birra etc. meta tcun tiffermenta.
CUMULATE—tiġbor, tgħezzez, trecchen.
CUMULATION—ġabra, gozz.
CUMULATIST—wieħed li (min) jiġbor, igħezzez, irecchen.
CUMULATIVE—ġabbari, li għandu il ħila jiġbor jew irecchen.
CUMULOSE—collu gziez; mghezzez, gziez, gziez.
CUMULO STRATUS — xorta (waħda mit-taksimiet) ta sħab, li icun bħal faxex faxex u gziez.
CUN—taf, tagħraf.
CUNCTATION—dewmien.
CUNEAL—li jixbaħ (bħal) files.
CUNEATE—li gej bħal, ta għamla ta files.
CUNEIFORM / CUNIFORM } għamla ta (bħal) files.

CUNETTE—trunciera fonda gewwa foss (dwar fortezza).

CUNICULOUS—tal fniec.

CUNNING—hiena, ħżunija, ħila, ħabta, sengħa;—ħajjen, ħażin, meħjel, tal ħabta, tas-sengħa, li jilħaklu; *you are very cunning*, inti ħajjen (ħażin jew jilħaklec) wisk. *This is a very cunning piece of work*, din biċċa xogħol magħmula bir-ragel (bil chif, b'ħila cbira); *a cunning-man*, ragel li jakra il ventura.

CUP — tazza, chiccra; tagħmel il fintusi jew il cuppetti; *a silver cup*, tazza tal fidda; *let us take a drinking cup*, ejja nixorbu; *he took a cup (a glass* jew *a drop) too much*, ħa xi tazza (xi katra) żejda; *the communion cup*, il calci; *I take a cup of tea*, nieħu chiccra tè.

CUP-BEARER—coppier dac li iferraħ l-imbit jew iżomm it-tazza.

CUP BOARD—armariu, dispensa.

CUPEL—biekia, tazza etc. fejn jassaggiaw (jippruvau) il metalli (deheb u fidda).

CUPELLATION—l-assaggiar, it-tnaddif tal metalli preziosi (deheb u fidda).

CUPFUL — mimli tazza jew mimli chiccra; *take a cupful of this water every evening*, hu mimli tazza minn dan l-ilma cull fil għaxija.

CUPID (fil mitologia) Cupidu, Alla ta l-imħabba.

CUPIDITY—regħba, xewka.

CUPOLA—coppla.

CUPPED—gej, magħmul bħal tazza.

CUPPER—min jagħmel il fintusi jew il cuppetti.

CUPPING — tsada bil cuppetti jew bil funtusi.

CUPREOUS—magħmul (tar) ram.

CUPRIFEROUS—li jagħmel ir-ram.

CUPROSE—il pepprin, jew xaħxiħ.

CUPSHAPED—għamla ta tazza jew ta chiccra.

CUPULE—il koxra ta barra ta ġandra, il ħliefa jew koxra ta barra ta gellewża.

CUR—chelb tar-rziezet, chelb aħrax; chelb li ma jiswa għal xejn; cewlieħ, cerċur; bniedem chelb; *you are a cur*, ja chelb!

CURABILITY – fejkien.

CURABLE – li jista jitfejjak, curabli.

CURAÇOA (akra *curasò*) — carasò (xorb).

CURACY—distrett (parroċċa) ta curat.

CURATE—curat, cappillan.

CURATIVE—tal fejkien tal mard; li ifejjak.

CURATOR—curatur.

CURATORSHIP—l-ufficiu (ix-xogħol, il post) ta curatur.

CURB – żamma, rażna, ħerża, giem, brilja; iżżomm, trażżan, tliggem, tibbrilja; *curb your tongue*, rażżan lsienec.

CURBABLE —li jista jitrażżan.

CURBCHAIN—brilja, catina ta elmu (ta cappell tas-suldati etc.)

CURBING—trażżin, tgħacchis.

CURBLESS—bla brilja, bla trażżin, bla tgħacchis, li ma tistax issib rcaptu tiegħu.

CURBSTONE — il gebla (gebel) ta barra (tat-tarf jew mat-tarf) ta banchina.

CURCULIO—xorta ta wirdien u dud bħal bumunkar etc.

CURD—bakta; tgħakkad il bakta.

CURDMILL — macna biex tgħasar l-ilma (ix-xorrox) mil bakta.

CURDLE—tgħakkad, ittammas, tagħmel il bakta.

CURDLED—mgħakud bakta, mtammas.

CURDOG—chelb b'dembu maktugħ.

CURDY—mgħakud bakta.

CURE—cura, fejkien, titbib; parroċċa, cappillanija; tfejjak; tkawwi, ittabbab; ticcura, tmellaħ; *this drink is an infallible cure for your disease*, dana ix-xorb hua fejkien sgur għal marda tiegħec (li għandec); *I am now under Dr. N's cure*, jena issa taħt il cura tat-tali (tabib); *he always finds a cure for every sore*, għal cull waħda isib li scusa (jaf jiżlok minn collox); *prevention is better than cure*, tilka il marda aħjar milli ticcuraha; *he is our cure of souls*, hua il cappillan tagħna.

CURED—mfejjak; *what can't be cured must be endured*, għal magħmul ma hemmx cunsilji, issa li hemm hemm;

he is now perfectly cured, issa fiek sewwa.

CURELESS—bla cura, bla fejkien, li ma jitfejjakx.

CURER—min, jew dac li ifejjak.

CURFEW — kampiena li chienet id-dokk żmien ilu (l-Inghilterra) fil għa-xija biex jintfew id-dwal u in-nirjen tad-djar.

CURIA—korti ta l-Iskof etc., curia.

CURING — it-tisfija taz-zoccor mil ħmieġ etc. li icollu mieghu ; tmelliħ tal laħam.

CURIOSITY —cursità, secsif; *this is a fine piece of curiosity*, din biċċa cursità sabiħa (biċċa sabiħa tamin icun jafha).

CURIOSO (bit-taljan) curius, wieħed siccsiefi, li iħobb jitchixxef.

CURIOUS—curius; secsiefi, li iħobb jitchixxef; esatt; singulari, gustus, sabiħ; *this is curious indeed*, curiusa (gustusa) din! *he is very curious in his diet*, curius wisk (delicat ħafna) fl-ichel tiegħu; *he is a curious author*, hua autur (chittieb) esatt; *this is a fine curious*, din ħaġa sabiħa rari (antica etc.)

CURL—noccla, felful (xgħar) gegħda; iggigħed, tfelfel, tinnoccla; tiggiegħed, titfelfel, tinnoccla; *give me a curl of your hair*, tini gegħda xgħar minn tiegħec; *how do you manage to curl your hair so?* chif tagħmel biex tinnoccla xagħrec hecc?

CURLED—mgigħed, innucclat, mfelfel.

CURLEDNESS } gegħid, nucclar, tfel-
CURLINESS } fil.

CURLER — min (dac li) jinnoccla, ifelfel jew igigħed ix-xagħar.

CURLEW—għasfur (tajra), gurlin.

CURLING—li jitfelfel, jinnoccla, jiggigħed.

CURLING IRONS—molol għan-noccli.

CURLY—mgigħed, mfelfel, innucclat.

CURLY HEADED—li għandu xagħru mgigħed, mfelfel jew innucclat.

CURMUDGEON—bniedem xħieħ, ħanżir, li ma jecolx sa jixba, interessat, idu magħluka sħiħ, għadma.

CURRANT—passulina.

CURRENCY — cors ta flus, circulazioni, mixi jew mogħdija ta flus f'pajjis, flus li igħaddu (ta) pajjis; *Sicilian money has no more currency in this Island now*, il flus (ewiek etc.) ta Skallia ma igħaddux iżjed (m'humiex tajbin, jew ma jissarfux actar) issa hawn Malta.

CURRENT—currenti, gieri, li jiġri, igħaddi, popolari, generali (flus etc.); *this is current money*, dawn flus igħaddu (jimxu); *a river is a current of fresh water*, xmara hua current ta l-ilma (ħelu) gieri.

CURRICLE—carrozza, pultruna fuk ir-roti.

CURRICULUM—rotina, cors ta studiu.

CURRIER—cunzatur tal gild.

CURRISH—aħrax bħal chelb, gelliedi, mkit.

CURRY—cari (ħwawar); *rice and curry*, ross bil cari; tħawwar bil cari, ticconza, tistrilja; *this is the way to curry favour*, b'dan il mod, billi tfaħħar, takla il grazia (titħabbeb jew issir ħabib ma).

CURRY COMB—strilja taż-żwiemel.

CURRYING—cunzar, striljar ta żiemel.

CURSE—saħta, tisħet; taħlef, tidgħi; *what a curse!* x'saħta!; *why do you curse so?* għaliex dan il ħlif; *curses like chickens come home to roost*, min jixtiek id-deni il ġaru jigi f'daru.

CURSED—misħut, scumnicat, midghi; *this is a cursed business*, din biċċa xogħol (affari) misħuta; *that is a cursed villain*, dac bniedem xellerat (misħut).

CURSER—dagħaj.

CURSHIP—viltà, għamil baxx, vili.

CURSING—dagħwa, ħalfa, saħta.

CURSITOR—ufficial tal Cancellier.

CURSIVE — mexxej, gerrej, gieri, currenti.

CURSOR—isem ta biċċa ta strument matematicu; il mancu, makbad ta barometru.

CURSORY — mgħaggel, ħafif ħafif, bla cont, malajr malajr, magħmul bil għaġġla; *I just had a cursory glance*, tajt dakka ta għajn fuk fuk (bil għaġġla) jew ħafif, ħafif.

CURT—kasir, maktuħ kasir.

CURTNESS—kosor, ktigħ fil kasir.

CURTAIL — tkassar, takta kasir; *curtail-dog*, chelb dembu maktuħ.

CURTAILER — dac li (min) jakta kasir.

CURTAILING—ktugħ kasir.

CURTAIN—purtiera, curtinaġġ, separiu; (fil fortificazioni) ħajt bejn żewġ swar; tkiegħed tagħmel il purtieri jew il curtinaġġ; *draw the curtain*, iġbed il purtiera; *before the curtain fell*, kabel ma niżel is-separiu; *before the curtain drops*, kabel ma jispiċċa collox.

CURTAL—żiemel b'dembu maktugħ, kasir, mkassar.

CURTILAGE—bitħa ta dar.

CURTSEY — riverenza, tislima tannisa; issellem mara, tagħmel riverenza.

CURULE—ta carrozza miftuħa (pultruna bir-roti); senatoriali, jew tassenat.

CURVATED—mgħawweġ.

CURVATION—tgħawiġ.

CURVE—tagħwiġa, kaws; mgħawweġ; mkawwas, tkawwas, tgħawweġ.

CURVED—mgħawweġ, mkawwas.

CURVEDNESS—tgħawiġ.

CURVET—takbes, tokmos bħal żiemel; kabża, kamsa.

CURVICOSTATE—bil custilji; mgħawġa jew milwija kaws.

CURVIFORM—ta għamla milwija.

CURVILINEAL — ta linji curvi jew mgħawgin.

CURVING—tgħawiġa.

CURVI ROSTRAL—li għandu munkar jew gheddum mgħawweġ (milwi).

CURVITY—tgħawiġ, liwi.

CUSHAT—ħamiema salvaġġa.

CUSHION—mħadda, cuxxin; *sit on the cushion*, okghod fuk l-imħadda.

CUSHIONED — kiegħed bil kegħda fuk mħadda.

CUSHIONETT — cuxxinett, mħadda żgħira.

CUSK—isem ta ħuta tajba wisk għal l-ichel.

CUSP — karnuna, ponta tal kamar etc.

CUSPATED } li jispiċċa bil karnuna
CUSPIDAL } jew bil ponta.

CUSPIDATED—li għandu ponta cbira, li jispiċċa bil ponta mkabbża.

CUSPIS—it-tarf jakta jew ippuntat ta ħaġa.

CUSTARD—crema.

CUSTODIAL—tal ħars (li icun mħares) jew riguardat.

CUSTODIAN—custodiu,gwardian suprintendent.

CUSTODY—ħars, ħabs, calzri, *he was taken into custody*, ħaduħ (ġabruħ) il ħabs, arrestawh.

CUSTOM—drawwa, għâda, costum; ħaraġ, daziu, dwana; parruċċan; *he is the only tailor here that has good custom*, hua biss il ħajjat hawn li għandu l-actar parruċċani (li jaħdem l-actar); *this is a bad custom*, din drawwa ħażina; *I had the custom*, chelli il għâda; *you have to pay the customs*, icolloc tħallas id-dwana; *so many countries so many customs*, cull pajjis id-drawwiet tigħu.

CUSTOMABLE—comuni, tas-soltu; li iħallas id-daziu, il ħaraġ, jew id-dwana.

CUSTOMARY—tad-drawwa, tal għâda, ta hecc, chif dari, soltu.

CUSTOMED—mdorri.

CUSTOMER—xerrej, parruċċan, dwanier.

CUSTOM-HOUSE—dwana.

CUSTOS(plural *custodes*)—gwardian, għassies, suprintendent.

CUSTREL—ġarra, tazza etc. għall imbit; scudier, dac li iżomm it-tarca lill cavalier.

CUT — katgħa, kasma, xakk, farrett; maktugħ, maksum; takta, taksam, ixxokk; tonkox; tinkata, tinkasam, tinxakk; *the first cut of a loaf*, l-ewwel katgħa (crustina) tal ħobs; *he is of the same cut with the rest*, hua li stess (xejn ankas) mill oħrajn, jew daks l-oħrajn ragel; *he is a cut-throat*, hua coċċ brodu, jew galantom, jew ragel tal csir il għonk; *a cut purse*, ħalliel (dac li jaħtaf portmoni etc. minn bwiet in-nies); *I want to have this cut to pieces*, ejja naktgħu fil kasir, u nispiċċiawha; *why don't you have*

this vine cut? għaliex ma tiżborbiex din id-dielia? *they are cutting the corn now,* kegħdin jaħsdu il kamħ issa; *I always have my lips cut in the cold weather,* dejjem icolli xuftejja maksumin (mixkukin) bil bard; *you must never cut one short (when he is speaking),* katt ma għandec takta il cliem ta min icun jitchellem; *cut this piece of meat small,* iccappulja (katta rkiek) din il biċċa laħam; *he committed a suicide by cutting his veins,* katel ruħu b'idejħ billi svina ruħu; *he is the only one that can cut capons,* hua biss jaf isewwi is-sriedak; *he is accused of cutting his wife's face with a razor,* accusat li katta (sfregia) wiċċ martu b'mus talleħja; *cut for deal,* aksam (il mazz tal carti tal-logħob); *they cut his head off,* katgħulu rasu; *his uncle cut him off from the estate,* zijuh id-discreditah (neħħieh minn werriet) tal proprietà tiegħu; *the English succeeded to cut off the enemy's retreat,* l-Inglisi rnexxielom jaktgħu il mogħdija (ma iħallux igħaddi) il għadu; *cut off delays,* fittex isa (fittex eħles); *the wheel cut him asunder,* ir-rota kasmitu tnejn; *he is to have his leg cut off,* icollhom jaktgħulu sieku barra; *why don't you cut out same work for him?* għaliex ma tfassallux xi ħaġa x'jaħdem? *can you cut up this capon?* taf tkatta (tkassam) dan il ħasi? *this tree wants cutting down,* din is-siġra trid min jisserraha (jaklagħħa); *cut and long tail,* colla chemm huma (arring); *I saw him quite cut,* rajtu f'sacra ma jarax art; *he is cut out for music,* hua maħluk għal musica; *he has not cut his wise teeth yet,* għâdu ma tallax id-darsa tal għakal (għadu vavu); *measure twice cut but once,* kis mitt darba u akta darba; *I like to see the little boys cutting capers on the sand,* nħobb nara lit-tfal żgħar jitcabarsu fuk ir-ramel.

CUTANEOUS—tal gilda — *cutaneous diseases,* mard tal gilda.

CUTCH—ħaġa bħal raża li twaħħal; il bajd ta l-ostrica.

CUTE—li jilħaklu, fuk ruħu, rasu tajba.

CUT GLASS—cristal fin.

CUTIBLE—il gilda rkieka ta barra tal gisem—rita ta barra tal ħxejjex.

CUTICULAR—tal gi'da.

CUTLASS—sejf b'xafra wiesgħa.

CUTLER—min jagħmel is-schiechen.

CUTLERY—strumenti jew għodda collha li jaktgħu, schiechen, mwies, xfafar etc.

CUTLET—cotoletta; katgħa laħam.

CUTLING—kamħ jew żerrigħa midrusa jew mneħħjia (mnaddfa) mil ħliefa.

CUT LUGGED—b'wiednejħ maktugħa.

CUT PURSE—ħalliel, dac li jaħtaf mil bwiet tan-nies.

CUTTER—min, jew dac li jakta; *cuter,* bħal frejgatina jew bastiment żgħir tal klugħ (għal burdjar); ħalliel, brigand.

CUT THROAT—kattiel, assassin; wieħed tas-sicchina.

CUTTY STOOL—banchetta baxxa.

CUTTING—katgħa, biċċa maktugħa.

CUTTING PLANE—ċana, varloppa.

CUTTLE—clamar (tal baħar); karnita.

CUTTY PIPE—pipa biz-zocc kasir.

CUTWATER—it-talja mar, il biċċa ta isfel ta môl, pilastru tal arcati ta pont.

CUT WORK—it-tokob tar-raccmu.

CUVETTE—trunciera maktugħa f'nofs ta foss.

CYNEAN—li għandu culur caħlani (lewn is-sema).

CYANOMETER—strument biex jaraw il kawwa tal lewn caħlani tas-sema.

CYANOPATHY—marda li min icollu minnha gismu jicħal.

CYANOSIS—marda li tagħmel il gisem tal bniedem isir lewn iċ-ċomb.

CYANOTYPE—process (xogħol) li bieħ jeħdu ir-ritratti (isir ix-xogħol tal fotografija) fix-xemx bil blù ta Prussia (cianuro).

CYAR—it-tokba, id-daħla tal widna minn gewwa.

CYATHIFORM—magħmul bħal tazza jew chiccra.

CYCLAMEN—xorta ta ħaxixa (il ħobż tal ħnieżer).

CYCLE—ciclu, rivoluzioni ta certu periodu ta żmien; circulu; orbita (daw-

ra jew circu) immaginariu (li ma jesistix); *Cycle of the sun* jew *solar cycle*, periodu ta żmien ta 28 sena li wara li igħaddi dan iż-żmien li stess ġranet tal gimgħa jiġu (jaħbtu) fli stess ġranet tas-sena; *cycle of the moon* jew *metonic cycle*, periodu ta żmien ta 19 il sena li wara dan iż-żmien imbagħad il kamar ġdid u il qwinta jaħbtu fli stess ġranet (ta 19 il sena kabel).

Cyclic, Cyclical } tal jew li fiħ circulu.

Cyclograph—strument biex biħ tiddescrivi l-archijjet tac-circuli.

Cyclometry—is-sengħa li biha ichejlu ic-circuli.

Cyclone—ciclun; riħ kawwi li jobrom u li igħaddi fid-dritt.

Cyclopædia—ciclopedija, ctieb jew cotba li fihom ġabra ta tifsir fuk l-arti xienzi etc. u kegħdin irranġati alfabeticalment wara xulxin, bħal cliem ta Diziunariu (igħejdulha ucoll *encyclopædia*) (ara).

Cyclopean—taċ-ciclopi; cbir ferm li iwaħħax, li ibażża.

Cyclopedic — tal enciclopedija, ciclopedicu, enciclopedicu, li cull fejn tmissu issibu (li jâf jitħaddet, jew jifhem f'collox).

Cyclopic—taċ-ciclopi, ta cobor cbir, li iwaħħax.

Cyclorama — veduta tad-dawra (dwar) ta pajjis etc.

Cyclostomous—li għandu ħalk tond.

Cyder—cidru.

Cygnet—zinna żgħira.

Cylinder—cilindru.

Cylindric, Cylindrical } li għandu għamla (bħal) cilindru.

Cymbals—cinnatati,platti tal banda.

Cymbelia—ħaxix bil werak wasa, li jicber fil ghadajjar etc.

Cymbiform—magħmul bħal dgħajsa.

Cynanthropy — (marda) xorta ta genn.

Cynic—cinicu — wieħed tost, insolenti, li jaf jicculjuna.

Cinism — cinismu, tustaġni insolenti.

Cynips—galla, xorta ta dubbiena.

Cypher—ara *cipher*.

Cyphonism — castig li chienu jatu dari lill xi ħatjin billi jidilculhom gisimhom bil għasel u jħalluhom biex idur magħhom dubbien etc.

Cypress—cipress, is-siġra taċ-cipress (li hi is-sinjal tal vistu jew tal mewt).

Cyprian—wieħed minn Cipru; prostituta.

Cyprine—tas-siġra taċ-cipress.

Cyriologic — tal littri capitali jew cbar (tal alfabett).

Cyst—cista, bħal żirma jew għokda.

Cystine—xorta ta calculu (ħaġra) li titrabba fil bużżieka (tal urina) tal bniedem.

Cystitis—infiammazioni (nefha) tal bużżieka.

Cystolithic—tal gebla li titrabba fil bużżieka.

Cytherean—ta Venere (alla falz ta li mħabba).

Czar — il Czar, it-titlu li għandu l-Imperatur tar-Russia.

Czarina—l-Imperatrici tar-Russia.

Czarewitz—il Czarewitċ, it-titlu li għandu (chif isejħu) it-tifel il cbir tal Czar jew l-Imperatur tar-Russia.

D

D—ir-raba ittra tal alfabett inglis, it-tielet consolanti. Bħala abbreviazioni tokgħod f'loc il chelma *Doctor*; għalecc D.D. hia *Doctor of Divinity* (wieħed il-lawriat fit-Teologia); M.D. *Medicinæ Doctor* (wieħed il-lawriat fil medicina, jew tabib); LL.D. kegħda f'loc *Legum Doctor*, wieħed il-lawriat fil *giurisprudenza* jew Avucat; D, bħala numru Ruman, tiswa ħames mija (500); D hia ucoll chiavi fil musica.

Dab—messa (minn *tmiss*) — dakka ħafifa bl-id, jew b'ħaġa ratba u miblula; isem ta ħuta żgħira ċatta (bħal sparlu).

Dabble — iċċaflas, iċċafċaf; iċċappas; tindaħal fi; *you have dabbled your trousers all over*, mlejt kalzietec collu tajn.

Dabbler—min iċappas, iċaflas; min jindaħal f'collox, deffusi.

Dabster—min (dac li) icun jinkala (capaci) f'xi ħaġa.

Da capo (fil musica)—mil ġdid, arġa ibda mil lewwel, ripetizioni.

Dace — isem ta ħuta żgħira taxxmara.

Dactyl—wieħed mil chejl li bieħ ichejlu il vers tal poesia Inglisa.

Dactylography—is-sengħa li tiscolpi (tagħmel incisionijiet) fuk il ħaġar prezius.

Dactylium — xorta ta fakkiegħ li jicber maz-zocc ta xi ħxejjex.

Dactylology—titchellem billi tispelli il cliem b'subgħajc.

Dactylonomy — il għadd fuk isswaba.

Dad / Daddy } pa, papà; jew missier (chif isejħu it-tfal żgħar lill missierhom).

Daddle — tixxenghel, timxi mxenghel.

Daddock—l-imħassar (ta zocc) ta siġra.

Dado—iz-zocclu.

Dædal—ta bosta xorta, ta cull culur, ta bosta lewnijiet.

Daff—bniedem (wieħed) miġnun; titfa, twaddab f'genb; tneħħi.

Daffodil—pianta (fjur), in-narcisi.

Daft—ibleħ, belgħieni, stupidu, balalu.

Dag / Dagger } stallett; *he was stabbed with a dagger*, kala dakka ta stallett; *he held the dagger to his throat*, waħħallu (ippuntalu) li stallett ma grieżmu; *he is always at daggers drawing*, dejjem lest għal ġlied (isib fiex jattacca).

Daggle — iċċaflas, titmaħmaħ fittajn jew fiċ-ċaflis.

Daggle tail — mara maħmuġa (li djula dejjem mcarcrin fit-tajn).

Daglock—tarf tas-suf maħlul, miftuħ.

Dagswain—xorta, qualità ta tapit.

Dagtailed—mħammeġ (maħmuġ).

Daguerreotype — process inventat minn *Daguerre* li bih ritratti (figuri) mil-lenti ta *camra oscura* jitkgħedu (jingiebu) fuk placchi tal metall.

Dahlia—dalja (fjur, pianta).

Dahline—sustanza li jagħmlu mill għeruk tad-dalji.

Daily — ta cull jum; *this happens daily*, dana jiġri (isir) culljum; *daily experience teaches us*, l-esperienza culljum tgħallimna.

Daint — delicat, ta togħma tajba wisk; li idub, li jinħall fil fomm.

Dairy—fejn jinżamm il ħalib (maħlub); fejn jinħalbu il bakar u isir il butir u'l ġobon.

Dairying—żamma (chif iżżomm) ixxogħol tad-*Dairy* (ara).

Dais—bradella, palc għoli f'camra (f'sala) tal ichel.

Daisy—margheriti salvaggi.

Dak / Dawk } il viaġġar mal posta (mal valiġġa) fil pajjisi tal Lvant.

Daker-hen (tajra, għasfur) il gallozz.

Dale—wied (ħofra bejn żewġ għoljet).

Dalliance—tħannin, timlis, tħanxil, żeghil; tħollija ta xogħol etc. millum għall għada; tnicchir.

Dally — tħanneu, tmelles, iżżigħel bi, titħannen, titħanxel, titniccher, tħalli mil-lum għall għada.

Dalmatic—tunicella.

Dalt—tifel mrobbi minn omm oħra (jew minn mara li m'hix ommu).

Dam—omm (bhima, bħal debba bakra, nagħġa etc.); sies jew lakgħa għall ilma; mol, tilka l-ilma b'sies, ħajt, jew mol.

Damage—ħsara, dammaġġ; tagħmel ħsara jew dammaġġ.

Damageable—suggett għal ħsara, li tista tiġrilu il ħsara

Damaged—bil ħsara, bid-dammaġġ.

Damas—xabla magħmula bl-azzar ta Damasco.

Damascene — dumaschina, berkuk.

Damask—damasc; iddamascat, tinseġ damasc.

Damaskeen—tintarsia il ħadid b'deheb u fidda.

Damaskeening—is-sengħa tal intarsjar tal ħadid bil (ħjut jew fili rkak etc.) tad-deheb u fidda.

Damask-rose—warda ħamra (lewn id-damasc).

Damassin — xorta ta damasc iżda minsuġ bil ward etc. tal ħjut tad-deheb jew tal fidda.

Dame—sidt, sinjura, majjistra ta li scola.

Dammer—sturdament magħmul (li jigi) b'dakka.

Damn—tisħet, tindanna, titlef għal dejjem; twaħħal il ħati, ticcundanna; *his last play was damned*, l-aħħar opra li chiteb saffruhielu.

Damnable—misħut, li ħakku telfa għal dejjem jew dannazioni.

Damnation—dannazioni, saħta, telfa għal dejjem.

Damned—indannat, ta min jisħtu jew joboghdu.

Damnific—ara *mischievous*.

Damning — tindanna, ticcundanna għal saħta jew telfa ta dejjem.

Damon—isem ta annimal li għandu gild oħxon bħal ta ljunfant etc.

Damp—ndewwa, umdu, għakar; niedi, mgħakkar, umdu; tniddi (tagħmel niedi) tgħakkar; tberred, takta il kalb. *This war now has put a damp upon our trade*, din il gwerra issa żammet il cummerċ tagħna; *I can't see why such a trifle should put such a damp upon you*, ma nistax nifhem għala ħaġa hecc żgħira għandha tbeżżgħec (taktagħlec kalbec) daks hecc.

Dampish—ftit u xejn umdu, niedi jew mgħakkar.

Dampness—ndewwa, għakar, umdità.

Damsel—xbejba, sinjurina.

Damson—pruna (għajnbakra) żgħira sewda.

Dan—carretta (carrettun żgħir) li jaħdmu bih fil minieri tal faħam tal ħaġra.

Danburite — isem ta mineral safrani.

Dance—żifna, ballu; tisfen, iżżeffen; *can you dance?* taf tisfen? *we are invited to a dance to-morrow*, mistednin f'ballu għal għada; *no longer pipe, no longer dance*, jispiċċa il kligħ, jispiċċa ix-xalar; *I like to dance to every one's pipe*, nixtiek li chiecu niccuntenta il culħadd.

Dancer—min jiżfen, ballarina etc.

Dancing—żfin, ballu; *are you fond of dancing!* tħobb tiżfen! *I like dancing so much*, chemm nħobbu iż-żfin.

Dancing-master — surmastru taż-żfin, jew dac li igħallem iż-żfin.

Dancing-room—camra taż-żfin, sala tal ballu.

Dandelion—cicwejra salvaġġa; tfief.

Dandiprat — ragel kasir; tfajjel, każwit.

Dandle—tkabbeż tarbija fuk idejc jew iżżeffinha fuk rcubtejc; iżżiegħel, tmelles.

Dandruff—brija.

Dandy—żabicott, petitu, pulicarja.

Dandy-cock } tigieġ tal Ġava, xorta
Dandy-hen } ta tigieġ li għandhom is-sakajn micsijin ucoll bir-rix.

Dandyism—żabicotteria, petitjar.

Dane — Danis, wieħed mid-Danimarca.

Danegeld—taxxa (ħaraġ) li id-Danisi chienu iġagħlu li l-Anglo Sassoni iħalsu.

Dane wort — (ħaxixa) sebuka salvaġġa.

Danger—tiġrif. periclu; *you are in danger*, kiegħed fil periclu.

Dangerless—bla periclu.

Dangerous—periculus.

Dangle—tixxejjer, tiggiera dejjem wara xi ħadd (minn għajr ma titilku); ixxejjer.

Dangler—min (dac li) dejjem jiggerra wara in-nisa.

Danish — tad-Danimarca; *do you like the Danish flag?* tgħoġboc il bandiera Danisa (tad-Danimarca); *he speaks Danish as well as a Dane*, jitchellem bid-danis daks wieħed mid-Danimarca (daks Danis) stess.

Dank—ara *damp*.

Dap } tniżżel, tixħet il għalf (lisca)
Dape } bil mod il mod il baħar.

Daphne—xorta ta siġra bħar-rand.

Daphnia—isem ta ħaġra preziusa.

Dapifer — camrier, dac li iservi l-ichel fuk mejda.

Dapper—żgħir u fuk ruħu.

Dapperling—nanu, wieħed kasir.

Dapple—ta bosta lewnijiet, mtabba, mnakkax—tvaria; tiffaxxia bil lewnijiet, ittabba, tnakkax; żiemel sturnell.

Dapple gray — griż mtabba jew mnakkax.

Dar — isem ta ħuta li tinsab fix-xmara *Severn* (l-Inghilterra).

Dare—icolloc il ħila jew il wiċċ, tissogra; tistieden għal ġlied, tisfida; *do it, if you dare*, isa (għamel etc.) jecc għandec il ħila; *he dared to ask me for the money before every one present*, chellu wiċċ jitlobni il flus kuddiem cull-ħadd (in-nies collha); *how dare you, sir?* u chif għandec il wiċċ, għejd? *since you dare me to it*, la darba inti kiegħed tipprovocani, (tistedinni jew iġġagħalni) biex nagħmel dana.

Dareful – li bil ħarsa tiegħu jisfida lill culħadd; curaġġus.

Darer —min jissogra.

Daric—biċċa munita (flus) Persiana (tal Persia) tad-deheb.

Daring—sefka, ħila, wiċċ, kalb, almu, curaġġ, sfik; klubi jew kalbieni, curaġġus.

Dark—dlam, swied; mudlam, iswed, *dark weather*, temp fosc, scur; *his discourse was rather a dark one*, id-discors tiegħu chien actarx mudlam (li ma jistax jiftiehem sewwa, m'hux ċar biżżejjed)—*it is growing dark*, kiegħed jidlam (dieħel il-lejl). *I am still in the dark*, għadni fid-dlam, ma naf xejn; *I had to grope my way in the dark*, chelli nimxi (nsib it-triek) bit-teftif) fid-dlam.

Darken—iddallam, issewwed.

Dark eyes — li għandu għajnejħ suwed.

Darkish—sewdieni.

Darkminded—trist, increpativ.

Darkness—dlam, swied, oscurità; *he is gone into the land of darkness*, mar, miet, spiċċa, difnuħ.

Darksome—trist, scur, mudlam.

Darling—għażis, maħbub, tal kalb; il ħanin, il maħbub tal kalb, il fessud.

Darn—issarsar, timla bil ħajt tokob fil ħwejjeġ, calzetti etc. mtakba jew mżarda; issewwi.

Darnel (ħaxixa) sicrana.

Darning—mili, sarsir.

Dart — vleġġa; twaddab, tvenven, titfa, ixxewlaħ; titwaddab, tidvenven, tintafa, tixxewlaħ.

Darter — dac li ivenven, jitfa vleġġa.

Dartingly — bil ħeffa (ħafif) daks vleġġa.

Dash—ħabta, lakta, tisbita; sinjal gibda hecc: (—) fil chitba; tħabbat, tolkot, issabbat, tfarrac; tolkot ma, tintafa, tinxteħet, tissabbat; tħallat; troxx; tħarbex jew tħożż (tpingi) ħaġa malajr (bil għaġla); tneħħi jew tingassa; ħsejjes tal ilma li joħroġ bissalt; *at one dash*, b'dakka waħda; *he cancelled the whole contract with one dash of the pen*, ingassa il cuntratt collu b'dakka ta pinna; *a dash of water*, titjira (tefgħa) ilma jew tajn; *he had a dash on his teeth from his father*, kala dakka fuk snienu minn missieru; *if you don't keep quiet I'll dash your head against the wall*, jecc ma tokgħodx nfarraclec rasec mal ħajt; *he dashed him with water first*, hu bexxu (xarbu) bl-ilma lewwel; *I dashed the glass to pieces*, għamilt it-tazza frac; *the ship was on the point to dash against a rock*, il bastiment għal ftit ma tfarracx fuk blata (scoll); *they dashed my project now*, issa sfrattawli il ħsieb (id-disinn) li chelli; *I dashed him out of countenance*, tliftu, sramtlu rasu, icconfondejtu, ġagħaltu jistħi; *he dashed his brains out*, tajjarlu rasu b'tir.

Dastard—beżżiegħ, għażżien, gifa.

Dastardize—tbażża.

Dastardliness—biża, għażż, ġwieferija.

Data (plural ta *datum*) — verità magħrufa jew mogħtija; ħwejjeġ li saru magħrufa, veri.

Datary—dac li fil korti ta Ruma (fil palazz tal Papa) jiccertifica il *bolla* tal Papa.

Date — tamra; żmien, jum; *data*, (chemm għandna mix-xahar); tagħmel ticteb id-data (jew chemm għadna mix-xahar u is-sena); *put the date*, għamel id-data; *what date does that letter bear?* meta chienet mictuba dic littra (x'data fiha dic littra?); *this thing is out of date now*, din issa ma għadhiex usata (ma għadhiex moda); *this is of an old date*, din ta data antica (ta żmien ilu); *guess what is the date of this coin*, akta il millesimu (l-annu) ta din il munita.

DATED — bid-data, tad-data (ta żmien); *I received your letter dated the 5th. ultimo*, rcevejt (waslitli) littra tieghec mictuba fil 5 tax-xahar li ħareġ.

DATELESS — bla data.

DATER—dac li jimmarca (jiddata) iż-żmien tal chitba li jicteb jew tal chitba li issir.

DATE TREE — palma, siġra tat-tamar.

DATIVE — il cas *dativ* (fil-Latin, Taljan u Griech).

DATUM—ħaġa mogħtija, verità magħrufa; *datum line*, (fl-Ingenjerja) hia dic il-linja orizzontali f'sezioni li minnha ichejlu il għoli jew il fond ta post etc.

DAUB — tiċpisa, tiċlika, pittura ħażina magħmula ħorrox borrox jew mħaxilfa; iċċappas, icċellak, tpingi ħażin jew ħorrox borrox; timpustura sħiħ, tagħmilha tal falz jew tal ipocrita; turi li int xi kaddis; tagħmilha ta ragel tajjeb.

DAUBED—mċappas, mcellak, mżelleġ.

DAUBER — pittur tat-tużżana.

DAUBING — pittura mħaxilfa, tattużżana.

DAUBY—li icellak, iċappas, iżelleġ, li iwaħħal.

DAUGHTER — il bint; *daughter-in-law*, mart l-iben, chenna jew ħtint; *my daughter*, binti; *he has six daughters and a son*, għandu sitt ibniet u tifel.

DAUGHTERLESS — bla tfal bniet.

DAUGHTERLINESS — li stat jew iddmirijiet tal ulied bniet.

DAUGHTERLY—ta bint, tad-dmir ta bint.

DAUK — il posta jew il valigia tal India tal Lvant.

DAUNT — tbażża, trażżan.

DAUNTER — min ibażża jew irażżan.

DAUNTLESS — li ma jibżax, curaġġus, bla biża.

DAUPHIN — it-tifel il cbir tar-Re ta Franza.

DAVIT—gruwa għal ancra, għal frejgatini etc.

DAVYNE — mineral (bħal ċagħk) li jitfa il Vesuviu (vulcan ħdejn Napli).

DAW—ċawla.

DAWDLE — titniccher, titligħeb, taħli iż-żmien; tixxejjer l'hawn u l'hemm; min, jew dac li jitniccher, jitliegħeb jitgħażżen jew jaħli iż-żmien.

DAWDLER — għażżien, min jitniccher jew jaħli iż-żmien.

DAWK — katgħa, kasma, xakk sinjal fli njam; taksam, takta, tagħmel sinjal jew ixxokk biċċa njam.

DAWM — biċċa munita (flus) tar-ram Indiana (tal India).

DAWN — żernik, tbexbix, sebħ; iżżernak, tbexbex, tisbaħ; *at dawn*, massebħ; *it dawns*, beda jisbaħ (ibexbex, iżernak); *the daun of life*, il bidu tal ħajja (ħajjitna).

DAWNING — is-sebħ, iż-żernik, it-tbexbix.

DAY — jum, nhar, ġurnata; *it is broad day*, sebaħ sewwa; *night and day*, lejl u nhar; *come and spend a day with me*, ejja għamel (għaddi) ġurnata mieghi; *not the whole day*, m'hux il ġurnata collha; *he is now in receipt of 6 shilling a day*, issa għandu (paga) 6 xelini culljum; *a holiday*, festa, vacanza; *a holy-day*, ġurnata għażiża, festa; *a work day*, ġurnata taxxogħol, *a week day*, ġurnata fost il gimgħà; *day by day*, minn ġurnata għal l-oħra; *good day*, bonġornu; *the next day*, l'għada; *the other day*, il ġurnata l-oħra; *every day*, ċulljum, *every other day*, ġurnata iva u oħra lè, *every third day*, cull tliet tijiem; *by day*, binhar, *at day break*, mas sebħ, maż-żernik, mat-tbexbix; *all day long*, il ġurnata collha; *this day a week*, bħallum tmien tijiem, *this day fortnight*, bħal-lum ħmistax; *to this very day*, sal ġurnata tal-lum, *from this day*, mil-lum; *the day before yesterday*, il bieraħ tlura; *it is one day journey from here*, ġurnata safar bogħod minn hawn; *in those days*, f'dawc iż-żmienijet; *in his days*, fi żmienu; *in the days of old*, fi żmienijiet antichi (li għaddew, ta dari); *we are now in the dog days*, issa aħna fil ġranet ta l-actar sħana cbira; *a day labourer*, ħaddiem il ġurnata; *this is a fasting day for me*, illum sawm għalija (sajjem illum jena); *this is a meat-day*, illum ġurnata tal-lâħam

(li jiswa jew li jista jittiechel il-laħam); *in the day light* fid-dawl tax-xemx (bi nhar) *a day book*, il ġornal (il ctieb ġurnal); *we won the day*, aħna rbaħna il battalja.

Day beam—raġġ tax-xemx; xakk dawl.

Day bed—cannapè sufà fejn wieħed jista jimted jew jistrieħ ftit.

Day break—sebħ, żernik, tbexbix.

Day-coal—il faxx, l-ewwel strat ta fuk tal faħam tal ħaġra f'miniera.

Day dream—ħolma, ħsieb, progett.

Day labour—xogħol bil ġurnata, tal ġurnata.

Day light — id-dawl tax-xemx, bi nhar.

Day net—xbiec, trabocc għal bliebel etc.

Day peep — l-ewwel żernik, meta jakbad jisbaħ.

Day time—bi nhar, mal ġurnata.

Day work—xogħol tal ġurnata.

Daze / Dazzle } tgħammex, tgħabbex.

Dazzlement / Dazzling } tgħammix.

Deacon—diacunu, wieħed li hu ordnat l-Evangeliu.

Deaconry *jew* Deaconship—diaconat.

Dead—mejjet; akkal, kieraħ, *he is a dead man*; spiċċa (ragel mejjet); *this is dead drink*, dana xorb sventat (sar ilma); *July and August are the dead time of our year*, Lulju u Awwissu hua iż-żmien li ma nagħmlux affarijet (li fih nokogħdu kegħdin); *stop, or you are a dead man*, ferma hemm (jekaf) jew nigbidlec (noktloc); *he wishes me dead*, jixtiekni (iridni) mejjet; *he fell down dead*, waka (baka) mejjet; *you seem to be half dead*, donnoc (nofsoc) mejjet. *I was dead asleep*, cont rieked ċomb (fil fond); *we had a dead calm for three days*, chelna calma perfetta għal tliet tijem sħaħ; *in the dead of night*, fl'akkal tal-lejl; *in the dead of winter*, fl'akkal tax-xitwa, jew fix-xitwa il kiergħa; *a dead wall*, opra morta (ħajt); *I am working for a dead horse*, kiegħed naħdem biex nħallas dejn antic; *the living and the dead*, il ħajjin u il mejtin.

Dead born—mwieled mejjet.

Dead drunk—fis-sacra mejjet.

Dead language—lingua mejta.

Dead letter—littra li tibka fil posta ghaliex ħadd ma imur għaliha.

Dead water—dac l-ilma li jagħlak mal poppa ta bastiment.

Deaden—toktol, tmewwet; *I wear brown coloured glasses in summer to deaden the glare of the sun*, nilbes ucċiali iswed fis-saif għax-xemx (biex ma inħossx id-dija tax-xemx f'għajnejja.

Deadish—donnu mejjet; stupidu.

Dead killing—toktol, tħalli mejjet fil colp; mad-dakka il mewta.

Dead light—ħgieġa ħoxna ta fuk il cverta ta bastiment.

Deadly—mortali, li jekred, li joktol, li igib il mewt; *a deadly disease*, marda tal mewt jew periculusa, *this is a deadly blow*, din dakka tal mewt (mortali, ħarxa ferm); *he hates me deadly*, jobgħodni għal mewt (ferm); *they are deadly strong*, huma kawwijin sħiħ; *it is raining deadly hard*, nieżla (ix-xita) bil kliel.

Deadly night shade — għeneb iddib.

Dead march—marcia funebri; dakka tal mejtin (tal funerali).

Deadness—mewt.

Deads—dac it-trab, gebel jew kxur li icun mdawwar bih it-trab tal mètalli (deheb etc.) meta isibuhom fil minieri.

Dead-struck—mibluħ, scantat għal laħħar; *he was dead struck at the news*, miet (baka bħal mibluħ) xħin sama l-aħbar.

Deap top — marda (fil kliebi) taxxtieli tas-siġar.

Deaf—trux, ittarrax.

Deafen—ittarrax.

Deafly—waħdu, solitariu.

Deafness—turxien.

Deal—sehem, taksima; ħafna bosta, (xebgħa, katiħ); njam tal abjad, tavla; tkassam, tati, tferrak; tbiegħ; tati il carti (fil-logħob); icolloc x'taksam ma; iggib ruħec (tajjeb jew ħa-

żin); *give me my deal*, atini sehmi; *he has a good deal of these*, hua għandu ħafna minn dawn; *we are in a great deal of trouble now*, issa ninsabu f'baħar ta incwiet (dispiaciri etc.); *he deals in China silk*, jinnegozia fil ħarir tac-Cina; *you don't deal well at all with him*, inti ma iggib ruħec tajjeb xejn miegħu (ma tittrattah tajjeb xejn); *he is a sad man to deal with*, bniedem tremend biex icolloc x'taksam miegħu. *I don't know how to deal with you*, jena ma nafx chif nakbad nittratta miegħec; *I shall soon let you see with whom you are dealing*, dal wakt nuric ma min kiegħed tagħmilha (min jena, jew ma min kiegħed titħaddet); *who is to deal?* min imissu jati il carti?; *cut for deal*, akta (aksam) il carti biex nati.

Dealbate—tbajjad.

Dealbation—tibjid.

Dealer — trafficant, bejjegħ; min jati il carti (fil-logħob); *don't trust him he is a false dealer*, tafdaħx dac briccun (m'hux ta min jafdaħ).

Dealing — beigħ, negoziu, trafcu; għamil, mgiba; *I never had any dealings with him*, katt ma chelli negoziu miegħu (katt ma chelli x'naksam miegħu); *this is a treacherous dealing*, din hia briccunata mill akwa.

Dealt—il passat, u il particip ta *deal* (ara); *I always found him a very nice man to be dealt with*, dejjem sibtu ragel ħelu ħafna għal l-affarijet (biex tagħmilha miegħu, tchelmu etc.)

Dean—decan.

Deanery } decanat (il grad l-ufficiu
Deanship } u ir-renta ta decan.

Dear—għali, li jiswa; għażis, maħbub; *did you buy it dear?* xtrajtu għali?—*it is not dear*, m'hux għali, *I lost my dear brother*, tlift il ħija il għażis; *oh dear!* caspità!, *Dear me!* ommi! x'waħda din! *You have to pay it dear*, tħallasha kares.

Dear bought—li swiet għali.

Dearly—bil għali; maħbub ferm; *I loved my mother dearly*, cont inħobb l-ommi ferm.

Dearness — għali (fil prezz) siwi, mħabba, għożża.

Deary (f'loc *dear*)—għażis tiegħi.

Death—mewt, mewta; *when he is at the point of death*, wakt li icun sejjer imut; *two of them are wounded to death*, tnejn minnhom huma feruti għal mewt (mortalment); *after death came the physician*, meta spiċċa collox (jew meta ma chienx hemm bżonn actar) giet il għajnuna; *they put him to death*, iccundannauh għal mewt; *this is death*, dan delitt tal mewt; *he grieved himself to death*, ghela għal mewt.

Death-bed – is-sodda li fuka wieħed imut.

Death-bell—ħabar, trapassioni.

Death boding—li iħabbar il mewt.

Death dance – żifna tal mewt.

Death darting—tati il mewt.

Death devoted—iccundannat għal mewt.

Death doing—kirda.

Death doomed — sentenziat (cundannat) għal mewt.

Deathless—li ma imut katt.

Death like—bħal mewt, li jixbeħ il mewt.

Deathily—tal mewt, fatali, mortali.

Death rattle—il ħurħara (ta meta wieħed icun wasal biex imut).

Deaths man—il bojja.

Death stroke—id-dakka tal mewt.

Death token—sinjal li juri korbot il mewt.

Death ward – lejn il mewt.

Death warrant—l-ordni, *warrant*, li jinżel (li joħroġ) tal mewt li għaliha wieħed jigi iccundannat.

Debacle—id-diluviu, salt ilma.

Debar—tħalli, takta barra, ma iddaħħalx, tescludi.

Debark—tinżel l-art, tisbarca.

Debarkation—nżul fl-art, sbarc.

Debase—tgħakkes, tnakkas, tniżżel (tavvilixxi) tmiegħer; *this gold is debased*, dan id-deheb baxx (falsificat).

Debasement — tgħakkis, nukkas, nżul, tmegħir.

Debaser — dac, jew min igħakkes, iniżżel, ibaxxi, javvilixxi jew imigħer.

Debatable—li tista titħaddet jew tissielet (tgħeid jew titchellem) fuku.

Debate — disputa, discors, cliem, għajdut, taħdita; tgħid, titħaddet fuk,

tissielet; *we kept two whole hours debating this question*, domna saghtejn sħaħ niddiscutu (nitchelmu) fuk din il custioni.

Debateful—collu cuistionar.

Bebater—dac, jew min jiccustiona, jitchellem, jitħaddet, igħejd jew jissielet fuk ħaġa.

Debauch—socor, żina, faħx, disculagini, debuxxaġni; tħażżen, tħassar, tiddiscla.

Debauched—debuxxat, disclu.

Debaucher—sacranazz, disclu.

Debauchery—debuxxar, disclar, żina, ħajja ħażina.

Debenture — ceduli (li jatu lil xi impiegati biex fukom jeħdu is-salariu) *ceduli* tad-Duana.

Debilitate—titlak, terħi, tarmi, tiffiacca, tiddebolixxi.

Debilitation—debulizza, fiacchizza, telka, reħja.

Debility—debulizza, fiacchizza, telka, reħja.

Debit—debitu, dejn; (flus li għandhom jidħlu jew jitħalsu ta oggetti li icunu ittieħdu jew inxtrau bla flus kabd, jew bid-dejn); il folja jew faċċata tan-naħħa tax-xellug ta *ledger;* iddejjen.

Debonair—pulit, bravu, ta mgiba tajba educat.

Debouch—toħroġ mil fila, tmarċa wara xulxin;

Debouchure—il fomm jew fejn tinfetaħ jew tiftaħ (tispiċċa) ix-xmara.

Debris—terrapien, xaħx, material, mazcan.

Debt—dejn; *he contracted a lot of debts*, għamel salt dejn; *I have to pay my debts first*, lewwel ma nagħmel irrid (għandi) inħallas dejni; *he is up to his nose in debts*, mimli milja dejn sa għonku (għandu dejn chemm jasa gildu); *I am still in your debt* (jew *indebted to you for this)*, għadni obligat lejc għal dana. *Out of debt out of danger*, minn ma icollux dejn baħri hu.

Debted—mdejjen, midjun, għandu jati.

Debtee—dac li icollu jeħu, creditur.

Debtor—dac li icollu jati jew iħallas; in-naħħa il waħda tal ctieb tal contijiet (tar-registru).

Debut—debutt, lewwel dehra kuddiem il (fil) publicu.

Debutant—min jiddebutta, jew jidher (biex jirrecita, jitchellem etc.) għall ewwel darba kuddiem il (jew fil) publicu.

Decachord—strument antic b'għaxar cordi.

Decacuminated—li għandu il kuċċata mkaċċta.

Decadal—magħmul għaxriet.

Decade—għaxra.

Decadence } tinkis, mawrien lura,
Decadency } wakgħa.

Decagon — figura tal geometria b'għaxar lati (ġnieb) u għaxar anguli.

Decagram—pis Francis ta għaxar granelli.

Decahedral—li għandu għaxar lati jew ġnieb.

Decahedron — figura li għandha għaxar basi (jew kigħan) li tista tiekaf fuk għaxar bnadi.

Decalcification—it-tnaddif tal gebel (ta dic il materia jebsa) tas-snien.

Decalitre—chejl Francis ta għaxar litri.

Decamp — tmur, iżżarma il camp jew it-tined; takla barra, titlak.

Decampment—żarmar tat-tined (tal camp) tluk.

Decanal—tad-decan.

Decant—tferragħ bil mod (fil fliexchen) tchewwes.

Decantation—ticwis.

Decanter—flixcun tal ħgieġ għaxxorb (licuri etc.)

Decapitate—takta ir-ras.

Decapitation—ktigħ ir-ras.

Decapod—li għandu (b'għaxar) sakajn.

Decarbonate } tneħħi il *carbon* jew
Decarbonize } il faħam.

Decastich—poesija b'għaxar versi.

Decastyle—bini bil porticu li fieh għaxar colonni.

Decasyllabic—li għandu (b'għaxar) sillabi.

Decay — nukkas, mawrien lura; tħassir, tonkos; tmur lura, titħassar; *what do you think of the decay of trade*

in Malta lately? x'jidhirlèc min-nukkas (mawrien lura) tal cummerc f'Malta dan l'aħħar? *my memory is going to decay,* il memoria (rasi) sejra lura (ma għadni niftacar xein).

Decayed — nakas, mnakkas, mar lura, decadut, *he is now a decayed merchant,* dac issa mercant fallit (fallut); *they will soon be a decayed family,* dal wakt tirvina ruħha dic il familja; *poor soul, he is decayed with age now,* mischin issa nizel (xjieħ) għal collox; *this wine is decayed,* dan l-imbit spiċċa (svinta, mar, tħassar.)

Decaying — tħassir, nżul, mawrien lura.

Decease—mewt, tmut.

Deceased—mejjet, miet; *the number of deceased is over one hundred,* in-numru tal mejtin jiscorri il (hua actar minn) mia.

Decedent—li sejjer, li telak.

Deceit—kerk, takrik; daħk bi, in gann.

Deceitful—karriek; *he is a deceitful man,* dac ragel karriek; *these are deceitful hopes,* din tama karrieka; *you have played him a deceitful trick,* int għamiltlu briccunata (dħakt dahca bih sewwa.)

Deceivable—li jista jitkarrak.

Deceive—tkarrak, tinganna, tidħak bi, tgħabbi; *you shan't deceive me so easily,* ma tidhakx bia chif gieb u laħak; *you are deceived,* inti għandec sball (miexi mkarrak).

Deceiving—kerk, takrik.

December—Dicembru.

Decemdentale—li għandu għaxar sinniet jew ponot.

Decemvir — wieħed mill għaxar cmandi (capijiet jew Gvernaturi) ta Ruma.

Decemvirate—cumpannija ta għaxra min-nies.

Decency—xerka.

Decennary—żmien ta għaxar snin.

Decennial—li isir (li jigi jew jaħbat) cull għaxar snin; ta cull għaxar snin.

Decennoval—tan-numru dsatax.

Decent—xierak, li jixrak.

Decentralize — toħroġ, titbiegħed, tillarga mic-centru (min-nofs) jew minn certu pont.

Deceptible—li jista icun mkarrak.

Deception—kerk, takrik.

Deceptive / Deceptory — karrieki, li ikarrak, ingannatur.

Decern—tiġġudica, tagħmel ħakk.

Decerpt—maktugħ, meħud, maħsud.

Decerption—katgħa, ktigħ, ħasda.

Decertation—ara *dispute.*

Decession—mewt.

Decharm—tneħħi is-seħer.

Decidable — li tista tiddecidih (li jista icun decis).

Decide—tiddecidi, takta; *let us decide this question first,* ejja (ħalli) niddecidu (naktgħu) din il custioni lewwel.

Decided—decis, *I am decided not to go,* jena decis li ma immurx.

Decidence — decadenza, twakkigħ, nżul, mawrien lura (l-isfel).

Decider—min jiddecidi jew jakta (custioni etc.)

Deciduous—li iwakka il werak, li jinża mil werak, li ma jibkax is-sena collha iħaddar.

Decimal—decimali, magħmul numri ta għaxra; *decimal fractions,* frazioni decimali, frazionijiet li in-numeraturi tagħhom huma 10,100,1000 etc.

Decimate—tnakkas, tneħħi (il għaxra waħda); tekred (toktol) minn cull għaxra wieħed (bix-xorti fuk min jigi għaxra).

Decimation — deċmar, ħlas ta dieċmi.

Decime — biċċa munita tar-ram Francisa.

Decimo-sesto—is-sittax, mitwi għal sittax, folja carta mitwija għal sittax.

Decipher—takra, tagħraf, tfisser innumri etc.

Deciphering—tfisser kari tan-numri etc.

Decision—decisioni katgħa; *we have now come to the decision,* issa aħna iddecideina.

Decisive — li jakta barra, decisiv, positiv.

Decisory—li jista jiddecidi, jagħraf jagħmel ħakk.

Deck—cverta ta bastiment; mazz carti; iżżejjen, issebbaħ; *they slept on deck being 3rd class passengers,* rakdu fuk il cverta billi chienu passiggieri tat-terza classi; *we always deck our rooms with flags and greens for Christmas,* aħna dejjem nżejnu il cmamar tagħna bil bandieri u'l ħaxix għal Milied.

Decker—dac li (minn) iżejjen; dac li igħatti; *a double decker,* bastiment, gifen b'żewġ ponti, *a three decker,* bastiment, gifen ta tliet ponti.

Decking—tiżijn, zangar.

Deckle—tilari fejn ifirxu iċ-ċraret misħukin għagina, u fejn iħalluhom jinxfu biex isiru carta.

Declaim—tgħid b'leħen għali, tiddeclama.

Declaimer—min jiddeclama.

Declaiming / Declamation—declamar, declamazioni, kari ta poesija etc. b'leħen għali.

Declamator—min jiddeclama.

Declarable—li jista icun magħruf jew dichiarat.

Declarant—min jgħarraf jew jiddichiara.

Declaration — tagħrifa, dichiarazioni, proclama.

Declarative—li igħarraf, jew jagħmel dichiarazioni.

Declaratory—affermativ, li jiddichiara, li jgħarraf.

Declare—tgħarraf, tiddichiara, tippublica; *he declared his mind to me,* kalli x'għandu f'rasu (stmani ta ħabib); *they declared the war,* huma iddichiarau il gwerra; *I declared for him and the others declared against him,* jena żammejt miegħu u l-oħrajn contra; *I don't like it at all, I declare,* jena ngħejda ċara, ma jogħġobnix. *I do hereby declare that...* jena hawn (b'din il chitba etc.) niddichiara illi...

Declared—dichiarat, mgħarraf, ippublicat.

Declarer — min jgħarraf, jiddichiara.

Declaring—publicazioni, dichiarazioni, tgħarifa.

Declension — declinazioni (ta nom jew pronom), nżul, tinkis; xeħta għattimjil.

Declinable—li jista jinżel, jonkos jew imur lura, li jista icun declinat jew declinabli (nom jew pronom).

Declinate—mgħawweġ, milwi l-isfel.

Declination — nżul, tinkis, reħi, mawrien lura, declinazioni; *declination of a celestial body,* (fl'astronomja) angulari mill-equatur; *declination of the magnetic needle,* id-deviazioni (ittbegħid) tal fus ta labra magnetica (calamitata) mil meridian astronomicu.

Declinator / Declinatory—strument biex ichejlu bieħ il bogħod tal chwiecheb mill-equatur etc.

Declinatory—li jitbiegħed, li jillarga, li m'hux suggett għal.

Decline—niżla, tinkisa, reħja; mawrien lura; mard rkiek, tinżel, tonkos, terħi, tmur lura; tirrofta, taħrab, tiscarta, tiddeclina (nom jew pronom) *I decline to go,* nirrofta, ma irridx immur; *his health begins to decline now,* saħtu sejra lura issa; *decline "boy",* id-declina il chelma (in-nom) "boy".

Decliner—xorta ta faċċata ta arlogg (tax-xemx).

Declivity—żurzieka, niżla (għal xejn għal xejn.)

Declivus—mżerżak, nieżel għal xejn għal xejn.

Decoct—tgħalli, issajjar fli stoncu tiddigerixxi.

Decoction—decott, ħaġa mgħollija.

Decoctive—li jissajjar.

Decollate—takta ir-ras.

Decollation—ktigħ ir-ras.

Decolour / Decolorate / Decoulorize—tneħħi il culur (illewn).

Decomplex—magħmul minn ħafna idej mħaltin.

Decomposable—li jista icun maħlul, żarmat jeu magħżul

Decompose—tħoll, tagħżel; tinħall tingħażel.

Decomposition—għażla, ħalla, decomposizioni.

Decompound—tħoll, tgħażel.

Decorament—ara *embellishment.*

Decorate—iżżejjen, issebbaħ.

Decoration—żina, decorazioni; *the stage decorations of that theatre are very fine*, ix-xeni ta dac it-teatru huma sbieħ uisk.

Decorative—li iżejjen, li isebbaħ.

Decorous—xierak.

Decorticate—tkaxxar, tnażża (mil koxra).

Decorum—decor, decenza, xerka, mgiba chif jixrak.

Decoy—ħajra, lisca; tħajjar, tilli-sca, *decoy duck*, wiżża pulcinella (li igħaddu iż-żmien biha l-oħrajn).

Decrease—tinkis, tinżil; tonkos, tinżel; *the fever began to decrease*, id-deni beda nieżel (jonkos); *he had a decrease instead of an increase of salary* chellu nukkas f'loc żieda fis-salariu.

Decree—digriet, editt, ligi, pro-clama, tagħmel digriet, tordna; *the Pope has decreed that...* il Papa ordna illi... *this is a decree of state, it must be obeyed*, dana digriet (editt) tal Gvern (ta li Stat) jeħtieġ li nobduh.

Decreer—min jiddegrita, jordna jew jagħmel editt, ligi, jew proclama.

Decreet—ħakk, sentenza.

Decrement—nukkas, nżul, mawrien lura.

Decrepit—xiħ għakka (għaġusa).

Decrepitate—tfakka bis-sħana jew bin-nar; iċċakċak.

Decrepitness
Decrepitude } xjuħjia għakka.

Decrescent—li jonkos, nukkas, li jinżel jew imur lura.

Decretal—digriet (editt) tal Papa; ctieb tal editti; tad-digriet.

Decretive—li jagħmel digriet jew editt.

Decretory—li jagħmel il-ligi, il ħakk.

Decrial—censura, tmakdir, tme-għir, ċanfir bil għajjat.

Decrier—min imakdar, imigħer jew jiccensura.

Decrown—tneħħi, iċċaħħad mil cu-runa.

Decry—tmigħer, tmakdar, tkarras.

Decumbence
Decumbency } xħit fl-art, (kagħad cocca jew cobba fl-art).

Decumbiture—iż-żmien li marid jagħmel fis-sodda.

Decuple—għal għaxar darbiet.

Decurion—cap ta għaxra min-nies; *decuriuni* jew capural ta għaxar sul-dati.

Decurrent—li jiġri l-isfel.

Decury—għaxra min-nies (sulda-ti etc.) taħt cap jew cmand.

Decussate—issallab linji (tagħmel anguli billi issallab żewġ linji).

Decussatively—msallab bħal X.

Dedecorous—mhux xierak.

Dedicate—issemmi għal, tiddedica; *I wish to dedicate this book to you*, nix-tiek li niddedicalec dan il ctieb.

Dedicated—dedicat, msemmi (mħolli) għal; *this altar is dedicated to St. Joseph*, dan l-altar hua dedicat (mħolli) għal San Ġusepp.

Dedicatee—dac li lilu tagħmel id-dedica; dac li issemmi għalih.

Dedication—dedica, tismija għall.

Dedicator—min jiddedica jew isemmi għal.

Deduce—tnakkas, tneħħi, tisconta.

Deducible—li minnu tista tnakkas, tneħħi jew tieħu.

Deduct—tneħħi, tnakkas, tiscon-ta, *tissottra*.

Deduction—deduzioni, tnakkis, *scont*.

Deductive—li tista tnakkas jew tneħħi minnu.

Deed—għamil, fatt, azioni, cun-tratt: *his was a brave deed*, għamel biċċa ta curaġġus; *the policeman took him in the very deed*, il pulizia kabdu fil fatt. *I am never satisfied with words I am for deeds*, Jena fatti irrid m'hux cliem; *he himself signed the deed*, hua stess iffirma (niżżel ismu) fil cuntratt.

Deedless—rieked, trascurat, indo-lent, li ma jagħmel xejn, li ma iħab-ricx.

Deem—taħseb, tifhem, *I deem it my duty to inform you*, jena naħseb (ni-fhem) jew jidhirli li hu dmir tiegħi li ngħarrfec; *I deem it wise to do so*, jena naħseb (nifhem jew jidhirli) li hi ħaġa sewwa (xierka) li nagħmel hecc.

Deemster—mħallef tal Gzira ta

Wight (fil Canal Inglis, bejn Franza u l-Inghilterra).

DEEP—baħar (fil fond), fond, għammiek, carc, scur; li jilħaklu, ħażin minn rasu; *this is not a very deep well*, dan il bir m'hux fond wisk; *he was in a deep sleep*, chien rieked fil fond; *I was in a deep study*, cont f'meditazioni l-actar cbira (profonda). *Your brother is a deep scholar*, huc bravu ħafna; *they are in deep mourning*, issa għandhom vistu strett; *this lace is more than half a yard deep*, din il bizzilla hia actar għalia minn nofs jarda; *the colour of the boat is of a deep blue*, il lewn tad-dgħajsa hu ic-ħal scur; *you shan't succeed in getting what you want from him, he is very deep*, ma tagħmel xejn miegħu (ma tieħux li trid minn rasu) għaliex ħażin (macacc jew jilħaklu) wisk; *that was a deep conspiracy*, dic chienet congura miżmuma sigrieta; *our ships were sailing on the deep*, il bastimenti tagħna chienu sejrin (isiefru jew mexjin) fuk il baħar (fl-Oceanu); *he has a deep cut in his head*, għandu katgħa (kasma jew farrett) sewwa f'rasu.

DEEP DRAWN—migiub mil fond.

DEEPEN—tnizżel, tħaffer actar fil fond; tagħmel actar carc jew scur; tinżel actar fil fond; issewwed actar il kalb.

DEEP GREEN—aħdar scur.

DEEP LAID—maħsub sewwa, mkigħed fil fond.

DEEP-MOUTHED — li għandu leħen kawwi għali (li jinstama mil bogħod).

DEEP MUSING—li jaħseb fil fond.

DEEPNESS—fond, għoli.

DEEP READ—li kara sħiħ; mħarreġ, li jaf sħiħ.

DEEP-ROOTED — li kabad ferm, li nizżel ferm il għeruk; bil għeruk cbar.

DEEP-SEATED—li kiegħed sewwa, li ilu stabilit.

DEER—cerv.

DEER-FOLD—post (parc) fejn icunu magħlukin biex jigru jew jirgħaw iċ-ċriev.

DEER HOUND—bracc, chelb tal caċċa taċ-ċriev.

DEER HUNTING—ċaċċa tac-cerv.

DEER NECK—għonk mgħawweġ jew kiegħed ħażin.

DEER-STALKING — il kbid (ċaċċa) tac-cerv.

DEESIS — invocazioni (talba, jew meta titlob l-Alla).

DEEV—diva, spiritu ħażin; saħħara.

DEFACE—tħassar, tħarbex, tcherraħ; *some of those postage stamps are defaced*, ftit minn dawc il francobolli (bolli ta littri) huma mħassrin (mibruxin).

DEFACEMENT — tħassir, tħarbix; ħsara.

DEFACER — min igħarrak, jobrox, icherreħ jew igħarrak.

DEFALCATE — tneħħi, takta minn cont, tnakkas (tisconta).

DEFALCATION—ktigħ, nukkas, scuntar.

DEFAMATION—tmegħir, tkassis, diffamazioni.

DEFAMATORY—li imiegħer, ikassas, jinfama, li jakla minn żniedu fuk ħadd jeħor.

DEFAME—tmiegħer, tkassas, tinfama jew tati malafama.

DEFAMING—ara *defamation*.

DEFAULT—nukkas; tonkos; *in default whereof he is to pay £ 60*; u f'loc dan (jecc jonkos minn dan) icollu iħallas (multa) ta £ 60; *you shall be condemned for default*, tcun iccundannat għax ma tlajtx (ma dhirtx) fil korti meta isejħulec.

DEFAULTER—wieħed li jonkos jew li nakas; min hu m'hux sewwa (lura) fil contijiet.

DEFEASENCE—taħsir ta cuntratt.

DEFEASIBLE—li jista icun mħassar jew ngassat.

DEFEAT—għalba, xebgħa, tagħleb tirbaħ, tati xebgħa. *The Turks were defeated in 1565*, it-Toroc kalgħu xebgħa (tilfu) fis-sena 1565.

DEFECATE—tnaddaf mil ħmieġ (tipporga); mnaddaf mil ħmieġ, ippurgat, msoffi

DEFECT—difett, nukkas, żelluma, xi ħaġa nieksa.

DEFECTIBLE—li jista jonkos, li jista icollu difett; imperfett, difettus.

Decoration—żina, decorazioni; *the stage decorations of that theatre are very fine,* ix-xeni ta dac it-teatru huma sbieħ uisk.

Decorative—li iżejjen, li isebbaħ.

Decorous—xierak.

Decorticate—tkaxxar, tnażża (mil koxra).

Decorum—decor, decenza, xerka, mgiba chif jixrak.

Decoy — ħajra, lisca; tħajjar, tilliSca, *decoy duck,* wiżża pulcinella (li igħaddu iż-żmien biha l-oħrajn).

Decrease — tinkis, tinżil; tonkos, tinżel; *the fever began to decrease,* iddeni beda nieżel (jonkos); *he had a decrease instead of an increase of salary* chellu nukkas f'loc żieda fis-salariu.

Decree — digriet, editt, ligi, proclama, tagħmel digriet, tordna; *the Pope has decreed that...* il Papa ordna illi... *this is a decree of state, it must be obeyed,* dana digriet (editt) tal Gvern (ta li Stat) jeħtieġ li nobduh.

Decreer — min jiddegrita, jordna jew jagħmel editt, ligi, jew proclama.

Decreet—ħakk, sentenza.

Decrement—nukkas, nżul, mawrien lura.

Decrepit—xiħ għakka (għaġusa).

Decrepitate—tfakka bis-sħana jew bin-nar; iċċakċak.

Decrepitness / **Decrepitude** } xjuħija għakka.

Decrescent—li jonkos, nukkas, li jinżel jew imur lura.

Decretal—digriet (editt) tal Papa; ctieb tal editti; tad-digriet.

Decretive—li jagħmel digriet jew editt.

Decretory — li jagħmel il-ligi, il ħakk.

Decrial — censura, tmakdir, tmegħir, ċanfir bil għajjat.

Decrier — min imakdar, imigħer jew jiccensura.

Decrown—tneħħi, iċċaħħad mil curuna.

Decry—tmigħer, tmakdar, tkarras.

Decumbence / **Decumbency** } xħit fl-art, (kagħad cocca jew cobba fl-art).

Decumbiture — iż-żmien li marid jagħmel fis-sodda.

Decuple—għal għaxar darbiet.

Decurion—cap ta għaxra min-nies; *decuriuni* jew capural ta għaxar suldati.

Decurrent—li jiġri l-isfel.

Decury — għaxra min-nies (suldati etc.) taħt cap jew cmand.

Decussate—issallab linji (tagħmel anguli billi issallab żewġ linji).

Decussatively—msallab bħal X.

Dedecorous—mhux xierak.

Dedicate—issemmi għal, tiddedica; *I wish to dedicate this book to you,* nixtiek li niddedicalec dan il ctieb.

Dedicated — dedicat, msemmi (mħolli) għal; *this altar is dedicated to St. Joseph,* dan l-altar hua dedicat (mħolli) għal San Ġusepp.

Dedicatee—dac li lilu tagħmel iddedica; dac li issemmi għalih.

Dedication—dedica, tismija għall.

Dedicator — min jiddedica jew isemmi għal.

Deduce—tnakkas, tneħħi, tisconta.

Deducible—li minnu tista tnakkas, tneħħi jew tieħu.

Deduct — tneħħi, tnakkas, tisconta, *tissottra.*

Deduction — deduzioni, tnakkis, *scont.*

Deductive — li tista tnakkas jew tneħħi minnu.

Deed — għamil, fatt, azioni, cuntratt: *his was a brave deed,* għamel biċċa ta curaġġus; *the policeman took him in the very deed,* il pulizia kabdu fil fatt. *I am never satisfied with words I am for deeds,* Jena fatti irrid m'hux cliem; *he himself signed the deed,* hua stess iffirma (niżżel ismu) fil cuntratt.

Deedless—rieked, trascurat, indolent, li ma jagħmel xejn, li ma iħabricx.

Deem—taħseb, tifhem, *I deem it my duty to inform you,* jena naħseb (nifhem) jew jidhirli li hu dmir tiegħi li ngħarrfec; *I deem it wise to do so,* jena naħseb (nifhem jew jidhirli) li hi ħaġa sewwa (xierka) li nagħmel hecc.

Deemster — mħallef tal Gzira ta

Wight (fil Canal Inglis, bejn Franza u l-Inghilterra).

DEEP—baħar (fil fond), fond, ghammiek, carc, scur; li jilħaklu, ħażin minn rasu; *this is not a very deep well*, dan il bir m'hux fond wisk; *he was in a deep sleep*, chien rieked fil fond; *I was in a deep study*, cont f'meditazioni l-actar cbira (profonda). *Your brother is a deep scholar*, huc bravu ħafna; *they are in deep mourning*, issa għandhom vistu strett; *this lace is more than half a yard deep*, din il bizzilla hia actar għalia minn nofs jarda; *the colour of the boat is of a deep blue*, il lewn tad-dgħajsa hu ic-ħal scur; *you shan't succeed in getting what you want from him, he is very deep*, ma tagħmel xejn miegħu (ma tieħux li trid minn rasu) għaliex ħażin (macacc jew jilħaklu) wisk; *that was a deep conspiracy*, dic chienet congura miżmuma sigrieta; *our ships were sailing on the deep*, il bastimenti tagħna chienu sejrin (isicfru jew mexjin) fuk il baħar (fl-Oceanu); *he has a deep cut in his head*, għandu katgħa (kasma jew farrett) sewwa f'rasu.

DEEP DRAWN—migiub mil fond.

DEEPEN—tniżżel, tħaffer actar fil fond; tagħmel actar carc jew scur; tinżel actar fil fond; issewwed actar il kalb.

DEEP GREEN—aħdar scur.

DEEP LAID—maħsub sewwa, mkigħed fil fond.

DEEP-MOUTHED — li għandu leħen kawwi għali (li jinstama mil bogħod).

DEEP MUSING—li jaħseb fil fond.

DEEPNESS—fond, għoli.

DEEP READ—li kara sħiħ; mħarreġ, li jaf sħiħ.

DEEP-ROOTED — li kabad ferm, li niżżel ferm il għeruk; bil għeruk cbar.

DEEP-SEATED—li kiegħed sewwa, li ilu stabilit.

DEER—cerv.

DEER-FOLD—post (parc) fejn icunu magħlukin biex jiġru jew jirgħaw iċ-ċriev.

DEER HOUND—bracc, chelb tal caċċa taċ-ċriev.

DEER HUNTING—caċċa tac-cerv.

DEER NECK—għonk mgħawweġ jew kiegħed ħażin.

DEER-STALKING — il kbid (caċċa) tac-cerv.

DEESIS — invocazioni (talba, jew meta titlob l-Alla).

DEEV—diva, spiritu ħażin; saħħara.

DEFACE—tħassar, tħarbex, tcherraħ; *some of those postage stamps are defaced*, ftit minn dawc il francobolli (bolli ta littri) huma mħassrin (mibruxin).

DEFACEMENT — tħassir, tħarbix; ħsara.

DEFACER — min igħarrak, jobrox, icherreħ jew igħarrak.

DEFALCATE — tneħħi, takta minn cont, tnakkas (tisconta).

DEFALCATION—ktigħ, nukkas, scuntar.

DEFAMATION—tmegħir, tkassis, diffamazioni.

DEFAMATORY—li imiegher, ikassas, jinfama, li jakla minn żniedu fuk ħadd jeħor.

DEFAME—tmiegħer, tkassas, tinfama jew tati malafama.

DEFAMING—ara *defamation.*

DEFAULT—nukkas; tonkos; *in default whereof he is to pay £ 60*; u f'loc dan (jecc jonkos minn dan) icollu iħallas (multa) ta £ 60; *you shall be condemned for default*, tcun iccundannat għax ma tlajtx (ma dhirtx) fil korti meta isejħulec.

DEFAULTER—wieħed li jonkos jew li nakas; min hu m'hux sewwa (lura) fil contijiet.

DEFEASENCE—taħsir ta cuntratt.

DEFEASIBLE—li jista icun mħassar jew ngassat.

DEFEAT—għalba, xebgħa, tagħleb tirbaħ, tati xebgħa. *The Turks were defeated in 1565*, it-Toroc kalgħu xebgħa (tilfu) fis-sena 1565.

DEFECATE—tnaddaf mil ħmieġ (tipporga); mnaddaf mil ħmieġ, ippurgat, msoffi

DEFECT—difett, nukkas, żelluma, xi ħaġa nieksa.

DEFECTIBLE—li jista jonkos, li jista icollu difett; imperfett, difettus.

DEFECTION — tbegħid (minn religion) apostasija.

DEFECTIVE – niekes; difettiv (verb).

DEFEDATION—ara *pollution.*

DEFENCE—difisa; kbiż għal; *he took my defence,* hu iddefendieni, kabeż għalija. *I am always standing on my own defence,* Jena kiegħed dejjem lest (fuk tiegħi); *he has made an excellent defence in his trial,* għamel difisa (iddefenda ruħu) tajjeb wisk fil causa (giurì) tiegħu; *who undertook his defence?* min ħa id-difisa tiegħu? (min sejjer jiddefendih?) *We must now stand in defence of our own life,* issa hemm bżonn li nokogħdu attenti għal rasna (li niddefendu il persuna tagħna); *Malta is a fine place of defence,* Malta hia difisa tajjeb (mdawra tajjeb bil fortificazionijet).

DEFENCELESS—m'hux armat, li ma jistax jirresisti għal attacc, li ma jistax jiddefendi ruħu; bla difisa.

DEFEND—tiddefendi, thares, takbes għall, tipperciedi. *I am strong enough to defend myself,* Jena għandi saħħa biżżejjed biex niddefendi ruħi; *it is my duty to defend the truth,* hua dmir tiegħi li niddefendi il verità; *he is to defend my cause,* hua sejjer jiddefendini (fil causa); *why don't you defend your brother?* għaliex ma takbisx (ma tippercedix) il ħuc?

DEFENDANT – min jiddefendi ruħu; min jakbeż għal, min jipperciedi; il convenut (dac li tcun issir il causa contra tiegħu fil korti,jew l-imħarrec).

DEFENSATIVE – difisa; rbit, ġbara jew cataplasma.

DEFENSIBLE—li jista icun mħàres jew difis.

DEFENSIVE } li iservi għad-difisa; li
DEFENSORY } jiddefendi.

DEFER—iggebbed, tħalli għal darb'oħra, tiddifferixxi; tiddawwar, iddum; toffri, tati.

DEFERENCE — kiem (kima), rispett, deferenza, stima.

DEFERENT—li jeħu jew iwassal, li igib jew jiġbor fih; bħal tumur jew nuffata li tiġbor il materia (marċa) tal gisem.

DEFERENTIAL—tal kima, tar-rispett li ħakku stima; li igib kima jew rispett.

DEFERRER—min igebbed (iż-żmien) jew iħalli għal darb'oħra, mil-lum għal għâda.

DEFERVESCENCE—chesha, bruda.

DEFIANCE — stedina għal ġlied; sfida.

DEFIANT } li jistieden għal ġlied,
DEFIATORY } li jisfida.

DEFICIENCE }
DEFICIENCY } nukkas; bżonn.
DEFICIT }

DEFICIENT—niekes.

DEFIER—min jistieden għal ġlied, min jisfida.

DEFILE -- iddennes, tnigges, tcasbar, tħammeġ, ittabba; mogħdia dejka actarx bejn il muntanji; timxi, tgħaddi wara xulxin mid-diek.

DEFILED—mahmuġ, mtabba, mċappas, mdennes, mnigges, mcasbar (fil ħmieġ).

DEFILEMENT—ħmieġ, tniggis, titbigħ, tcasbir, tidnis.

DEFILER — min iħammeġ, itabba, inigges, icasbar jew idennes.

DEFILING—li iħammeġ,itabba, inigges, icasbar jew li idennes.

DEFINABLE — li jista icun mfisser (jew jitfisser); jinkata jew icun defenut.

DEFINE—tfisser, takta, tiddefinixxi; *define a noun, a verb and an adjective,* ati iddefinizioni ta (għejd x'inhu) innom, il verb u l-aggettiv; *you must define now this controversy,* jeħtieġ li inti issa takta (tispiċċa tiddecidi) din il custioni jew din it-tgherfixa.

DEFINED—limitat, maktugħ; iddefinit.

DEFINITE — cert, definit, mfisser, magħtugħ.

DEFINITION—tifsira, katgħa, definizioni; *give the definition of a noun,* fisser (għejd) x'inhu in-nom.

DEFINITIVE—determinat, definitiv, li ifisser, jakta; jiddefinixxi.

DEFINITOR — definitur; assessur f'cunvent.

DEFLAGRABLE—li jakbad (bin-nar) li jixgħel jew li jista jinħarak.

DEFLAGRATE—takbad f'dakka f'esplosioni, tfakkigħa jew sparatura.

DEFLAGRATOR—strument tal elettricità (galvanicu) li jagħmel tant sħana cbira u dawl.

DEFLECT—tgħawweġ, toħrog barra mid-dritt.

DEFLECTION / DEFLEXURE } tgħawiġ, ħruġ barra mid-dritt.

DEFLOUR—iżżarma (tnażża mil fjuri, jew mil ġmiel inchella mil grazzia); tneħħi, ittellef il gieħ, tcasbar (tisvirġna).

DEFLUOUS—li jinżel, li jiġri (ilma).

DEFLUVIUM — it-twakkigħ (nżul) tax-xagħar (jew tal gilda) bil mard (b'xi marda).

DEFLUXION—tisfija ta materia (marċa etc.); flissioni.

DEFLY—bil ħeffa.

DEFOLIATION—li nżigħ (meta jakghu jew jinżlu) tal werak mis-siġar.

DEFORCE—iżżomm bil fors ħaġa li m'hix tiegħec; ma tatix dac li hu ta sidu; tusurpa; iżżomm contra (ma tagħmilx chif jordnalec) il marixxal etc.

DEFORCIATION—mandat, kbid ta oggetti.

DEFORM—tcherraħ, tħassar, tiddisnura; *he is accused of deforming his wife's face with a razor*, hua accusat li sfregia (katta) wiċċ martu b'mus talleħja.

DEFORMED—icreħ, sfigurat, mħassar.

DEFORMER—min jisfigura, icherraħ jew iħassar.

DEFORMITY—cruha, tgħawiġ.

DEFRAUD — tkarrak, tgħabbi, tberbex, tisrak bil kerk.

DEFRAY—tħallas, tonfok; *I have to defray all the expenses*, jena għandi nħallas collox (li spejjes collha).

DEFRAYMENT—ħlas, nefka, nfik.

DEFT—sabiħ, ħelu, grazius, fuk ruħu, ħafif, ċajtier, adattat, li kiegħed f'locu.

DEFUNCT—mejjet.

DEFY—stedina għal ġlied, sfida, tistieden għal ġlied, tisfida. *I defy you to do it*, jena nisfidac li tagħmlu (għamlu jecc għandec il ħila); *he is to defy death in the midst of such danger*, sejjer jisfida (jistieden) il mewt f'dac il periculu collu.

DEG—tbixx, troxx l-ilma.

DEGARNISH—iżżarma, tnażża.

DEGENERACY—ħażen, taħsir.

DEGENERATE — mħassar, mħażżen, bagħli; teħżien, titħassar.

DEGENERATION—ħażen, taħsir.

DEGENERATIVE—li iħażżen, li iħassar.

DEGENEROUSLY—baxx, vili; ta ħażin, ta baxx, ta vili.

DEGLUTINATE—tiscolla, tħoll.

DEGLUTITION—bligħ (minn *tibla*) ta ichel.

DEGLUTITIOUS—tal bligħ (minn tibla) tal ichel.

DEGRADATION / DEGRADEMENT } sgradar (minn ranc) tneħħija, nżul.

DEGRADE—tisgrada, tniżżel, tneħħi minn ranc, tumilja, tbaxxi.

DEGRADING—sgradar, tbaxxija, avviliment.

DEGREE — tarġa, grad, lawria; 60 mil (geograficu), (fil matematica) grad jew it-360 waħda ta circulu; *the thermometer stood (marked) 84° (degrees) this afternoon in the shade*, il termometru chien jimmarca 84° (grad) illum wara nofs inhar fid-dell; *the degree of M. D. was conferred upon him and two more students last week*, il gimgħa l-oħra tau il lawrja lilu ta tabib u lill tnejn oħra (il żewġ studenti oħra); *by degrees*, gradatament, bil mod il mod, ftit ftit.

DEHORT—ma tatix parir, tneħħi il fehma; ma tħallix; tiddisswadi; *I was to dehort him from doing such a thing*, jena cont li ma ħallejtux (li ma tajtux parir) jagħmel dan.

DEHORTATIVE / DEHORTATORY } li ma jatix parir, li ma iħallix li issir ħaġa, li jiddisswadi.

DEIFIC / DEIFICAL } li hu bħal Alla, divin.

DEIFORM—bħal Alla.

DEIFY—tagħmel bħal Alla jew divin, tgħodd mal Allat; tadura bħal Alla, tati kima jew tfaħħar sħiħ (bla kies).

DEIGN— tati, tħalli; togħġob, tindenja ruħec.

Deil—chelma usata mil li Scoccisi f'loc Devil (ara).

Deim—twemmin (fidi) fl-esistenza t'Alla.

Deist — wieħed li jemmen bl-esistenza t'Alla (li hemm Alla) iżda ma jemminx b'dac li tgħallimna ir Religion.

Deity—Alla, in-natura divina (ta Alla), *he pretends to be a Deity*, jidhirlu li hu xi Alla (xi ħaġa cbira).

Deject—titlak, tarmi, tgħakkes, issewwed, iddejjak il kalb; *why do you deject yourself so much?* għaliex issewwed kalbec (tarmi ruħec) daks hecc?

Dejected—mitluk, mormi, mgħacus, kalbu sewda; *he is always dejected*, dejjem kalbu sewda (mitluk, mormi jew avvilut).

Dejection—telka, tgħakkisa, diek jew swied il kalb.

Dejectory—li ineħħi, jipporga jew inaddaf.

Dejecture—dac li wieħed ineħħi minn gewwa fih (li jipporga, jew il ħmieġ).

Dejeuner (bil Francis, akra *dĕgunêr*)—il calazion ta filgħodu.

Delapse—tinżel (tiżżerżak) l-isfel, tmur lura.

Delate—tugża.

Delay—dewmien, tiġbid, sarsir; iddewwem, iddawwar, iggebbed, tcarcar (fiż-żmien); iddum, tiddawwar; *it seems that the judge is going to delay in judgement*, donnu l-imħallef sejjer idum ma jati is-sentenza (sejjer icarcar jew jiddawwar fil causa).

Delayer — min idewwem, igebbed fit-tul; jiddawwar.

Dele—tħassar, tneħħi, tnaddaf.

Deleble—li jista jitneħħa, jitnaddaf jew imur.

Delectable - li igħaxxak, jogħġob.

Delection—għaxka, għoġba.

Delegacy—delegazioni, numru ta nies mibgħutin f'loc ħadd jeħor, (delegati).

Delegate—mibgħut f'loc ħadd jeħor, delegat; tibgħat minn f'lococ jew tiddelega.

Delegation—delegazioni, nies mibgħutin minn f'lococ (jew minn f'loc ħadd jeħor).

Delete—tħassar, tneħħi.

Deleterious — ħażin għas-saħħa, velenus, li jagħmel il ħsara; li joktol, jekred.

Deletion—tħassir.

Deletious — li jista jitħassar jew jitneħħa (li imur).

Deletory—li ineħħi, li iħassar.

Delft—xorta ta fuħħar jew xakkuf hecc msemmi għaliex sar l-ewwel f'*Delft*.

Delibate—idduk, ittiegħem.

Deliberate — tithaseb, tagħmel il ħsieb; tkis, takta bil moħħ; li jitħaseb, jagħmel il ħsieb; ikis, jakta bil moħħ.

Deliberation—tħassib, tikjis, katgħa (bil moħħ).

Deliberative—li jitħaseb, jagħmel il ħsieb, ikis, jakta bil moħħ.

Delicacy - ħlewwa, rekka fil għamil, jew fix-xogħol; ichel li idub jew li jinħall fil fomm; *taste this tart it is a delicacy*, duk din it-torta, tajba wisk, (iddub fil fomm).

Delicate—ħlejju, xipli, rkiek, delicat; (ichel) li idub jew jinħall fil fomm.

Delicious - li igħaxxak, iħenni.

Delict - delitt.

Deligation — rabta, faxxatura (ta tabib).

Delight - għaxka, hena; tgħaxxak, thenni; titgħaxxak, tithenna; *I delight very much in drawing*, il għaxka tiegħi hu id-disinn; *music is my delight*, il musica togħġobni l-actar (il música hi il għaxka tiegħi); *he takes delight in every thing*, jeħu piacir (jogħġbu) b'collox.

Delightful } li igħaxxak, iħenni,
Delightsome } jati gost.

Delimit - tillimita, tagħmel it-truf jew il-limiti.

Delineament — l-ewwel taħżiż, abbozz

Delineator — min jabbozza jew jagħmel l-ewwel ħażż.

Delinquency—ħtija.

DELINQUENT—ħati.

DELIQUATE } tħoll, iddewweb.
DELIQUIATE }

DELIQUESCE—tħoll bil mod fl-aria; tiġbed l-ilma mill aria.

DELIRIOUS—hewdieni, li ihewden, li jiddellirja.

DELIRIUM—tħewdin, deliriu.

DELIRIUM TREMENS — marda, tħewdin tal moħħ li jigi bix-xorb (billi wieħed icun jixrob wisk).

DELITESCENCE—ħabi; reġgħa lura, mawrien lura ta tumur etc.

DELITESCENT—moħbi, mistoħbi.

DELIVER—teħles, tati, tkabbad, ticcunsinna; *deliver these books to him*, iccunsinnalu dawn il cotba; *Judah delivered his Master in the hands of his enemies*, Ġuda reħa (iccunsinna, ta) lill Imgħallem tiegħu f'idein il għedewwa. *I am paid to deliver this errand*, jena mħallas biex nati (nwassal) din l-aħbar (din ir-risposta); *he delivered a very fine sermon*, għamel prietca sabiħa wisk; *did he deliver a speech?* għamel xi discors? (kal xi ħaġa); *they came to deliver us from bondage*, gew biex jeħelsuna mill jasar; *our Doctor was called to deliver her*, it-tabib tagħna sejħu biex iħellisha (igħejna teħles jew tispiċċa); *his wife was safely delivered of a daughter*, martu ħelset tifla bis-sliema (giebet jew chella tifla bis-sliema); *this pipe delivers some 90 gallons a minute*, dan il cannol jati xi 90 gallun fil minuta; *the Lord hath delivered you into my hands to day*, Alla l-Imbierec rhiec f'idejja illum; *the fort was delivered up again*, reġgħu rħew (cedew, telku) il fortezza.

DELIVERANCE } ħlas, ħelsien, għati, cunsinna; *nearly at each of his word's deliverance there was an applause*, tista tgħejd li chien hemm applaus għal cull chelma li kal; *these are always ready for delivery*, dawna dejjem lesti għal consinna; *we have not but one delivery a day here*, ma igibulniex (ma ikassmux jew ma jatux) littri hawn ħlief darba cull jum; *9 o'clock is the hour of collection and 1 or 2 o'clock is the hour of delivery here*, hawn jiġbru littri fid-disgħa u jiccunsinnau (jatu jew ikassmu) fis-sigħa jew is-sagħtejn.
DELIVERY }

DELL—wied dejjak, rdum, ħofra.

DELTA—dac il ħama etc. li jokgħod fejn tispiċċa ix-xmara (depositu tal ilma tax-xmara fejn tigi biex tintafa il baħar).

DELTOID—li jixbeħ il-littra griega Δ delta (jew D); l-isem li it-tobba jatu lil musculu ta li spalla (dac li italla jew jarfa id-driegħ).

DELUTABLE—li jista icun mkarrak.

DELUDE—tkarrak, tidħak bi, tgħabbi.

DELUDING—kerk, daħc bi.

DELUGE—diluviu, għarka, xita kawwija; tgħawwem, tgħarrak bl-ilma; *before the deluge*, kabel id-diluviu.

DELUSION—takrik, kerk, daħc bi.

DELUSIVE } li ikarrak, karriek, li jidħac bic.
DELUSORY }

DELVE — tagħżak, tħaffer, katgħa, għorma, gozz faħam maktugħ minn miniera.

DELVER—għażżak, dac li iħaffer.

DEMAGNETIZE — tneħħi il magnetismu.

DEMAGOGIC } ta xewwiex il poplu.
DEMAGOGICAL }

DEMAGOGUE—xewwiex il poplu.

DEMAIN—demaniu, artijiet ta sinjur, proprietà, patrimoniu.

DEMAND — talba (bil jedd), mistoksija; titlob, trid (bil jedd) tistaksi, issaksi; *it is impossible for me to yield to you demands*, ma jistax icun li jena niccuntentac; *what is your demand?* x'titlob? x'inhi it-talba tiegħec? *he promised to pay this at my demand*, wiegħed li iħallasni meta nagħmel it-talba (nitolbu); *in full of all demands*, persaldu; *I was to demand a question*, cont sejjer nagħmel mistoksija (nistaksi ħaġa); *he intends to demand his daughter for wife*, għandu f'rasu (bi ħsiebu) jitolbu il bintu b'għarusa tiegħu (li jeħu il bintu); *the English will demand all the prisoners when the war is over*, l-Inglisi iridu (jitolbu bil jedd) il priġunieri (tal gwerra) meta jispiċċau mil gwerra.

DEMANDABLE—li jista icun mitlub jew mistoksi.

DEMANDANT—min jagħmel il cawsa.

DEMANDER—min jitlob jew jistaksi.

DEIL—chelma usata mil li Scoccisi f'loc DEVIL (ara).

DEIM—twemmin (fidi) fl-esistenza t'Alla.

DEIST — wieħed li jemmen bl-esistenza t'Alla (li hemm Alla) iżda ma jemminx b'dac li tgħallimna ir Religion.

DEITY—Alla, in-natura divina (ta Alla), *he pretends to be a Deity,* jidhirlu li hu xi Alla (xi ħaġa cbira).

DEJECT—titlak, tarmi, tgħakkes, issewwed, iddejjak il kalb; *why do you deject yourself so much?* għaliex issewwed kalbec (tarmi ruħec) daks hecc?

DEJECTED—mitluk, mormi, mgħacus, kalbu sewda; *he is always dejected,* dejjem kalbu sewda (mitluk, mormi jew avvilut).

DEJECTION—telka, tgħakkisa, diek jew swied il kalb.

DEJECTORY—li ineħħi, jipporga jew inaddaf.

DEJECTURE—dac li wieħed ineħħi minn gewwa fih (li jipporga, jew il ħmieġ).

DEJEUNER (bil Francis, akra *dèjunêr*)—il calazion ta filgħodu.

DELAPSE —tinżel (tiżżerżak) l-isfel, tmur lura.

DELATE—tugża.

DELAY—dewmien, tigbid, sarsir; iddewwem, iddawwar, iggebbed, tcarcar (fiż-żmien); iddum, tiddawwar; *it seems that the judge is going to delay in judgement,* donnu l-imħallef sejjer idum ma jati is-sentenza (sejjer icarcar jew jiddawwar fil causa).

DELAYER — min idewwem, igebbed fit-tul; jiddawwar.

DELE—tħassar, tneħħi, tnaddaf.

DELEBLE—li jista jitneħħa, jitnaddaf jew imur.

DELECTABLE – li igħaxxak, jogħġob.

DELECTION – għaxka, għoġba.

DELEGACY—delegazioni, numru ta nies mibgħutin f'loc ħadd ieħor, (delegati).

DELEGATE—mibgħut f'loc ħadd ieħor, delegat; tibgħat minn f'lococ jew tiddelega.

DELEGATION—delegazioni, nies mibgħutin minn f'lococ (jew minn f'loc ħadd ieħor).

DELETE – tħassar, tneħħi.

DELETERIOUS — ħażin għas-saħħa, velenus, li jagħmel il ħsara; li joktol, jekred.

DELETION – tħassir.

DELETIOUS — li jista jitħassar jew jitneħħa (li imur).

DELETORY—li ineħħi, li iħassar.

DELFT – xorta ta fuħħar jew xakkuf hecc msemmi għaliex sar l-ewwel f'*Delft.*

DELIBATE—idduk, ittiegħem.

DELIBERATE — tithaseb, tagħmel il ħsieb; tkis, takta bil moħħ; li jitħaseb, jagħmel il ħsieb; ikis, jakta bil moħħ.

DELIBERATION – tħassib, tikjis, katgħa (bil moħħ).

DELIBERATIVE—li jitħaseb, jagħmel il ħsieb, ikis, jakta bil moħħ.

DELICACY – ħlewwa, rekka fil għamil, jew fix-xogħol; ichel li idub jew li jinħall fil fomm; *taste this tart it is a delicacy,* duk din it-torta, tajba wisk, (iddub fil fomm).

DELICATE—ħlejju, xipli, rkiek, delicat; (ichel) li idub jew jinħall fil fomm.

DELICIOUS – li igħaxxak, iħenni.

DELICT – delitt.

DELIGATION — rabta, faxxatura (ta tabib).

DELIGHT – għaxka, hena; tgħaxxak, thenni; titgħaxxak, tithenna; *I delight very much in drawing,* il għaxka tieghi hu id-disinn; *music is my delight,* il musica togħġobni l-actar (il musica hi il għaxka tieghi); *he takes delight in every thing,* jeħu piacir (jogħġbu) b'collox.

DELIGHTFUL } li igħaxxak, iħenni,
DELIGHTSOME } jati gost.

DELIMIT – tillimita, tagħmel it-truf jew il-limiti.

DELINEAMENT — l-ewwel taħżiż, abbozz.

DELINEATOR — min jabbozza jew jagħmel l-ewwel ħażż.

DELINQUENCY – ħtija.

Delinquent—ħati.

Deliquate }
Deliquiate } tħoll, iddewweb.

Deliquesce—tħoll bil mod fl-aria; tiġbed l-ilma mill aria.

Delirious—hewdieni, li ihewden, li jiddellirja.

Delirium—tħewdin, deliriu.

Delirium tremens — marda, tħewdin tal moħħ li jigi bix-xorb (billi wieħed icun jixrob wisk).

Delitescence—ħabi; reġgħa lura, mawrien lura ta tumur etc.

Delitescent—moħbi, mistoħbi.

Deliver—teħles, tati, tkabbad, ticcunsinna; *deliver these books to him*, iccunsinnalu dawn il cotba; *Judah delivered his Master in the hands of his enemies*, Guda reħa (iccunsinna, ta) lill Imgħallem tiegħu f'idein il għedewwa. *I am paid to deliver this errand*, jena mħallas biex nati (nwassal) din l-aħbar (din ir-risposta); *he delivered a very fine sermon*, għamel prietca sabiħa wisk; *did he deliver a speech?* għamel xi discors? (kal xi ħaġa); *they came to deliver us from bondage*, gew biex jeħelsuna mill jasar; *our Doctor was called to deliver her*, it-tabib tagħna sejħu biex iħellisha (igħejna teħles jew tispiċċa); *his wife was safely delivered of a daughter*, martu ħelset tifla bis-sliema (giebet jew chella tifla bis-sliema); *this pipe delivers some 90 gallons a minute*, dan il cannol jati xi 90 gallun fil minuta; *the Lord hath delivered you into my hands to day*, Alla l-Imbierec rħiec f'idejja illum; *the fort was delivered up again*, reġgħu rħew (cedew, telku) il fortezza.

Deliverance }
Delivery } ħlas, ħelsien, għati, cunsinna; *nearly at each of his word's deliverance there was an applause*, tista tgħejd li chien hemm applaus għal cull chelma li kal; *these are always ready for delivery*, dawna dejjem lesti għal consinna; *we have not but one delivery a day here*, ma igibulniex (ma ikassmux jew ma jatux) littri hawn ħlief darba cull jum; *9 o'clock is the hour of collection and 1 or 2 o'clock is the hour of delivery here*, hawn jiġbru littri fid-disgħa u jiccunsinnau (jatu jew ikassmu) fis-sigħa jew is-sagħtejn.

Dell—wied dejjak, rdum, ħofra.

Delta—dac il ħama etc. li jokgħod fejn tispiċċa ix-xmara (depositu tal ilma tax-xmara fejn tigi biex tintafa il baħar).

Deltoid—li jixbeħ il-littra griega Δ delta (jew D); l-isem li it-tobba jatu lil musculu ta li spalla (dac li italla jew jarfa id-driegħ).

Delutable—li jista icun mkarrak.

Delude—tkarrak, tidħak bi, tgħabbi.

Deluding—kerk, daħc bi.

Deluge—diluviu, għarka, xita kawwija; tgħawwem, tgħarrak bl-ilma; *before the deluge*, kabel id-diluviu.

Delusion—takrik, kerk, daħc bi.

Delusive }
Delusory } li ikarrak, karriek, li jidħac bic.

Delve — tagħżak, tħaffer, katgħa, għorma, gozz faħam maktugħ minn miniera.

Delver—għażżak, dac li iħaffer.

Demagnetize — tneħħi il magnetismu.

Demagogic }
Demagogical } ta xewwiex il poplu.

Demagogue—xewwiex il poplu.

Demain - demaniu, artijiet ta sinjur, proprietà, patrimoniu.

Demand — talba (bil jedd), mistoksija; titlob, trid (bil jedd) tistaksi, issaksi; *it is impossible for me to yield to you demands*, ma jistax icun li jena niccuntentac; *what is your demand?* x'titlob? x'inhi it-talba tiegħec? *he promised to pay this at my demand*, wiegħed li iħallasni meta nagħmel it-talba (nitolbu); *in full of all demands*, persaldu; *I was to demand a question*, cont sejjer nagħmel mistoksija (nistaksi ħaġa); *he intends to demand his daughter for wife*, għandu f'rasu (bi ħsiebu) jitolbu il bintu b'għarusa tiegħu (li jeħu il bintu); *the English will demand all the prisoners when the war is over*, l-Inglisi iridu (jitolbu bil jedd) il priġunieri (tal gwerra) meta jispiċċau mil gwerra.

Demandable—li jista icun mitlub jew mistoksi.

Demandant—min jagħmel il cawsa.

Demander—min jitlob jew jistaksi.

DEMARCATION—sinjal tal limiti, ħajt li jofrok art, raba etc. minn jeħor.

DEMEAN — iggib ruħec (tajjeb jew ħażin); tnakkas, tniżżel, tgħakkes, *you shall have it if you demean yourself well*, teħodha (natihielec) jecc iggib ruħec tajjeb.

DEMEANOUR—mgiba (tajba jew ħażina) diportament.

DEMENCY—genn.

DEMENT } DEMENTATE } iggennen, titlef ir-ras.

DEMENTATE—miġnun.

DEMENTATION—genn.

DEMEPHITIZE—tnaddaf (issaffi) mill aria ħażina.

DEMERIT—ħtija; tati il ħtija.

DEMERSED—mgħaddas.

DEMERSION—tgħaddis, għarka.

DEMESNE—art, proprietà ta raba, li icun ma palazz etc.

DEMI—nofs.

DEMI-DEVIL—nofs xitan.

DEMI GAUNTLET — faxxatura għasswaba maklugħin (mfecchin).

DEMIGOD — nofs alla; ragel (bniedem) kalbieni jew li wera ħila cbira u li għalecc xi nies jatuħ kima t'Alla.

DEMIGORGE—(fil fortificazioni) mogħdija dejka għal gewwa sûr.

DEMIJOHN—damiġana, flixcun mdawwar bil virghi minsuġa etc. hecc msejjaħ minn *Damaghan*, belt f'Khorassan li chienet msemmija għal fabbrichi tal ħgieġ li chien hemm.

DEMIMAN— biċċa ragel, nofs ragel (chelma tad-disprezz).

DEMIQUAVER—nofs *quaver* (ara).

DEMIRILIEVO —(fli scultura), figura nofsha biss risaltata mil fond.

DEMIREP—mara li għandha ftit fama tajba.

DEMISABLE—li jista imut.

DEMISE — mewt; tħalli f'testment, twelli, tati; *after the Queen's demise*, wara il mewt tar-Regina.

DEMISSION—ara *degradation*.

DEMISSIVE—umili.

DEMITINT—(fil pittura) mezza tinta, culur li juri bein id-dawl u id-dell (l-ombra).

DEMIURGIC } DEMIURGICAL } tal ħalliek jew tal ħolkien.

DEMOCRACY — democrazia, xorta ta Gvern republican, Gvern li hu f'idejn il poplu collu flimchien (b' capijiet maħturin mil poplu stess).

DEMOCRAT } DEMOCRATIST } democraticu, dac jew min irid jew iżomm mad-*democracy* (ara).

DEMOCRATIC } DEMOCRATICAL } democraticu, tad-*democracy* (ara)

DEMOISELLE—sinjurina, xbejba; isem ta għasfur bħal gruwa.

DEMOLISH—tħoll, iġġarraf, tgħarrak, tħarbat.

DEMOLISHMENT } DEMOLITION } rvina, tiġrif, tħarbit.

DEMON—xitan, fergħun, għadu, demoniu.

DEMONESS—xitana, fergħuna, għadu.

DEMONETIZE—tneħħi il valur (jew dac li tcun tiswa) ħaġa.

DEMONIAC—wieħed invasat.

DEMONIAC } DEMONIACAL } DEMONIAN } tax-xitan, tad-demoniu, tal għadu.

DEMONISM—l-adurazioni jew kima li jatu l-id-demoniu.

DEMONIST—dac li jadura jew jati kima lid-demoniu,

DEMONOMANIA—marda (genn) li min icollu lilha igħejd (jcollu f'rasu) illi icun taħt il cmand ta, jew immixxi, mid-demoniu.

DEMONSTRABLE—li jista jitfisser, li jista jinwera biċ-ċar.

DEMONSTRATE—tfisser, turi biċ-ċar, tagħmel dimostrazioni (tiġbor ħafna nies flimchien biex jew juru li ħaġa m'hix tajba jew li il poplu ma iridiex etc.)

DEMONSTRATION—dimostrazioni; tifsira, wiria biċ-ċar.

DEMONSTRATIVE — li ifisser, li juri biċ-ċar.

DEMONSTRATOR—dac jew min ifisser, li juri biċ-ċar.

DEMORALIZATION—demoralizzazioni; taħsira, tħażżina tal morali.

DEMORALIZE—tħażżen, tħassar; tneħħi il curaġġ, iġġagħal li tispiċċa il ħila (ta suldat fil gwerra).

DEMOTIC—tal poplu, comuni, popolari.

DEMPLE — bħal mgħażka żgħira għaż-żrigħ tal patata.

DEMPSTER—il bojja.

DEMULCEMENT—tħoll, trattab; medicina li tħoll li trattab.

DEMUR—dewmien, tnicchir, tħassib; iddum, titnicccher, titħasseb; tcun bejn ħaltejn, bejn iva u le, tittituba.

DEMURE—ta waħdu, ħusbien, seriu.

DEMURENESS—serietà, ħsieb.

DEMURRAGE—ħlas etc. taż-żmien (jew dewmien) ta bastiment f'port.

DEMURRER — min idum, jitnicccher jew jokgħod jitħaseb; il custioni bejn tnejn (l-attur u il convenut) fil korti.

DEMY—carta mdakksa, ftit iżgħar min-nofs.

DEMY ROYAL—xorta ta carta tal chitba (tal ittri) fina.

DEN—għar.

DENARIUS—is-sold Ruman (dwar 7 soldi u nofs Inglisi).

DENARY—in-numru għaxra; li fih għaxra.

DENATIONALIZE—tippriva, iċċaħħad, minn drittijiet nazionali.

DENDRITE—isem ta mineral li għandu għamla ta siġar.

DENDRITIC } ivvinat bħal werak
DENTRITICAL } tas-siġar.

DENDROID } bħal (li jixbeħ) siġra
DENDROIDAL } jew xitla.

DENDROLOGY—li Storia naturali fuk is-siġar.

DENDROMETER—strument biex ichejlu (il għoli etc.) is-siġar.

DENIABLE—li jista jinċaħad.

DENIAL—ċaħda, abjura.

DENIER—dinier (ħabba jew it-tnax il waħda mis-sold Francis).

DENIGRATE—issewwed.

DENIZEN — barrani magħdud bħal wieħed minn tal pajjis.

DENNET—isem ta carrozza.

DENOMINABLE—li jista jissemma.

DENOMINATE—issemmi.

DENOMINATION—isem, tismija; taksima, classi, religion jew setta.

DENOMINATIONAL—tad-demoninazionijiet, jew tas-setet jew religionijiet.

DENOMINATIVE—li hu imsemmi.

DENOMINATOR—semmej, min isemmi; in-numru ta taħt fil frazioni *vulgari* li juri il ħaġa f'chemm hi mkassma hecc: $\frac{3}{7}$, sebgħa hua id-denatur jew in-numru li juri li il ħaġa hia mkassma f'7 bicciet (u ittieħdu 4 minnhom).

DENOTE—turi, tfisser.

DENOUNCE—tgħarraf, tħedded, twassal (tugża); *he was denounced to the chief*, gżawħ lill cap tiegħu; *before war was denounced*, kabel ma chienet mgħarrfa (dichiarata, jew chienu jafu biha) il gwerra.

DENOUNCING } causa, tgħarrifa,
DENOUNCEMENT } tħeddida.

DENSE—magħkud, marsus, jebes.

DENSITY—tgħakida, rassa, jebusija.

DENT—tixlifa, tagħtina; *dent*, bħal sinna; ixxellef, tgħattan, tħaxxem.

DENTAL—tas-snien, li tippronunziah bi snienec, consonanti li tippronunziaha actarx bi snienec bħal *d*, *t*, *s*, etc.

DENTALE—li għandu (bil) ponot bħal snien.

DENTATION — il għamla, il għakda tas-snien.

DENTED—bis-snien, bil cammini.

DENTELLI—drâs (fil bini) dentelli.

DENTICLE — dentell (drâs fil bini) żgħir.

DENTICULE—il gwarniċa fejn icunu (fil bini) maktugħa id-dentelli.

DENTIFORM—ta għamla (bħal) sinna.

DENTIFRICE—trab għat-tnaddif tas-snien.

DENTIL } ara *dentelli*.
DENTAL }

DENTILATED—magħmul snien snien.

DENTILATION—ara *dentition*.

DENTILAVE — ilma għal ħasil tas-snien.

DENTILOQUY—cliem, drawwa li titchellem minn bejn is-snien.

DENTISCALP—bħal xcupilja tas-snien.

DENTIST—dentista, dac li jakla is-snien, tabib tas-snien.

DENTISTRY — is-sengħa (ix-xogħol) tad-*dentist* (ara).

DENTITION—it-titligħ tas-snien; *this baby is pale because she is suffering from dentition*, din it-tarbia safra għaliex marida bit-titligħ tas-snien.

DENTOID—magħmul bħal (li donnu) sinna.

Denudate—iżżarma, tnażża, tgħarwen.

Denudation—tgħarwin, tinżiħ.

Denude—tgħarwen, tnażża.

Denunciate—ara *denounce*.

Denunciator—min jugża jew iwassal; *he was your denunciator*, hua chien li wasslec, (li gżac).

Deny—tiċħad, *I trust you will not deny me this favour*, nittama li ma iċċaħħadnix dan il favur; *he has denied the faith*, ċaħad il Fidi (kaleb ir-religion); *when I go to ask for him at home he always denies himself*, meta immur nistaksi għalieh id-dar dejjem igħejd li m'hux hemm. *I deny myself no pleasure*, jena niddeverti sħiħ (ma nċaħħad ruħi minn xejn); *who can deny?* min jista jiċħad?

Deobstruct — tneħħi l-imbarazzi, ix-xchiel.

Deodand — ħaġa mogħtija l-Alla; dic il ħaġa li biha icorri bniedem u toktlu (bħal carrettun, żiemel etc.) u imbagħad wara li icun miet sida, jatuha (din il ħaġa) f'idejn ir-re biex timbiegħ u il flus tagħha jintgħataw lin-nies (lill familja) ta dac li icun corra (jew miet maktul b'dic il ħaġa).

Deodorize—ma tħallix (tneħħi) ix-xamm.

Deodorizer—dac li ineħħi (ma iħallix) ir-rieħa.

Depart—issiefer, tmur, titlak, tgħasfar, tmut; *let us pray for the soul of the faithful departed*, ejja nitolbu (niftacru) fl-erwieħ (tal purgatoriu).

Departing—safar, mawrien, tluk.

Department—dipartiment, taksima, *who is the head of your Department?* min hu il Cap (tad-dipartiment) tiegħec? *I wish that he will be employed in the Department under your charge*, nixtiek li jimpiega ruħu taħt idejc (fid-dipartiment li għandec taħt idejc).

Departmental—dipartimentali, tad-dipartiment; *this is a departmental enquiry*, din hi inchiesta dipartimentali (m'hux pubblica, għas-sodisfaxion tad-dipartiment biss).

Departure—safra, mawra, mewt.

Depasture—tirgħa, tiecol.

Depauperate — tfakkar, tagħmel fkir.

Depauperated (fil botanica) xitla, werka, zocc etc. li tala jew ħareġ ħażin.

Depend—tiddendel, tafda fi, tokgħod fuk; torbot għal; tagħmel ma; tiddependi minn; *you cannot depend upon him*, ma tistax torbot fuku (torbot għal li igħejd); *I'll see him, you may depend upon it*, narah sgur, okgħod fuk cliemi; *they depend on me for a living*, collha jiddependu minni (irid u minni, mdendlin miegħi) biex jeclu (għal ħajja); *it depends*, scond; *will you come this morning or to morrow?*, *it all depends on the time the steamer comes in*, tigi dal għodu jew għada?, scond x'ħin jidħol il vapur.

Dependance—ara *dependence*.

Dependant—dependenti, wieħed li irid minn, li hu marbut ma.

Dependence, **Dependency** — dendil; pajjis li jagħmel ma jeħor; li wieħed jafda fi, jokgħod fuk; jorbot għall, jiddependi minn; *my whole dependence is on you*, minnec biss niddependi, minnec biss irrid (fic biss it-tama tiegħi), *the Governor of Malta and its Dependencies*, il Gvernatur ta Malta u tal pajjisi li jagħmlu magħha (Għawdex u Chemmuna).

Dependent — dependenti, mdendel; li jafda fi, li jokgħod fuk; li jorbot għal, li jagħmel ma, li jiddependi minn.

Deperdit—ħaġa mitlufa, mekruda.

Depict—tpingi; pittura, tpingija.

Depicture—tpingi bil culuri, tippittura.

Depilate — tnizżel, twakka ix-xagħar; tnittef.

Depilation—nżul, twakkigħ, tnittif tax-xagħar.

Depilatory — ħaġa li tneħħi jew twakka ix-xagħar; li ineħħi jew iwakka ix-xagħar.

Depilous — bla (minn għajr) xagħar.

Deplantation — klugħ tas-siġar (minn post għall jeħor).

Depletion—fasda, fsad (tal annimali).

DEPLETORY — li jifsad, li ineħħi, jew inaddaf mid-demm.

DEPLORABLE — li fih ħasra, ta min jitħassru, ta min jibchih; *his condition is deplorable*, li stat tiegħu hu li igib ħasra; jinsab fi stat li ibicchi.

DEPLORATION — ħasra.

DEPLORE - titħassar, tibchi; *I deplore you and your children*, nitħassar (nibchi) lilec u lit-tfal tiegħec.

DEPLORING — bichi, ħasra.

DEPLOY — tiftaħ linea suldati, tferrak is-suldati f'linia cbira jew twila; cumpannija suldati miftuħa (inkassmin) f'linia twila.

DEPLUMATION — tnittif.

DEPLUME — tnittef.

DEPONE — tħallas, tħalli, toħroġ flus bħala pleġġ; tixhed.

DEPONENT — xhud, min jew dac li jixhed.

DEPOPULARIZE — tagħmel, tirrendi m'hux popolari.

DEPOPULATE — tbattal, tekred innies jew il poplu.

DEPOPULATION — tbattil, kerda tannies jew tal poplu.

DEPOPULATOR — min jekred jew ibattal in-nies jew il poplu.

DEPORT - iggib ruħec.

DEPORTATION — esilju, tneħħija minn port (minn art jew pajjis) għall jeħor.

DEPORTMENT - mgiba, raj.

DEPOSABLE — li jista icun mneħħi, mniżżel minn fuk tron.

DEPOSAL — nżul, tneħħija.

DEPOSE — tneħħi, tniżżel mit-tron; tixhed.

DEPOSIT - tkegħida, ħaġa mkegħda fis sgur, merfugħa għand, depositu (ta flus); tkieghed fiż-żgur, tiddepositia. tarfa għand.

DEPOSITARY — depositariu, dac li tarfa għandu (tatiħ jerfagħlec jew iżommloc) flus etc.

DEPOSITION — nżul, tinżil, xhieda; kiegħ (ta xi ħaġa meta tokgħod); tneħħija ta sultan etc. mit-tron.

DEPOSITARY — fejn il ħaġa tcun depositata merfugħa jew miżmuma.

DEPOT — maħżen, depositu.

DEPRAVATION — taħżin, ħażen.

DEPRAVE — tħażżen; tħassar.

DEPRAVEDNESS, DEPRAVEMENT, DEPRAVING — tħassir, tħażżin, ħażen.

DEPRAVITY — ħażen, viziu, tħassir.

DEPRECABLE — li jista jintalab biex icun mħares jew meħlus minn xi deni.

DEPRECATE — titlob lill xi ħadd bil ħniena biex iħarsec jew jeħelsec minn xi tabxa (minn xi deni etc.)

DEPRECATORY — li jitlob bil ħniena biex icun meħlus minn xi gwai etc.

DEPRECATION — talb bil ħniena.

DEPRECIATE — tmiegħer, tkgħabar, tniżżel, tnakkas mill prezz; traħħas.

DEPRECIATION — tmegħir, tkgħabir, tnakkis mill prezz, roħs.

DEPREDATE — tisrak, tnażża, iżżarma wieħed milli icollu (tisraklu collox).

DEPREDATION — serk.

DEPREHEND — tieħu għall għarrieda tiscopri ticxef bla ħsieb xejn jew għall għarrieda; tissorprendi.

DEPRESS — tgħakkes, tkagħbar; tniżżel, tnakkas, iddejjak, issewwed il kalb.

DEPRESSION — tgħakkis, nżul, dieka ta kalb, swied il kalb, melanconija.

DEPRESSIVE — li igħakkes; iniżżel, idejjak jew isewwed il kalb.

DEPRESSOR — musculu li iniżżel driegħ etc. (fil gisem tal bniedem etc.)

DEPRIVATION — sospensioni, jew tneħħija ta kassis; ċaħda, fatma.

DEPRIVE - iċċaħħad, toftom, tieħu; tiċċaħħad, tinfatam; *I don't want you to deprive yourself the pleasure of stopping here to come with me*, ma irridecx titlef il piacir tiegħec li tokgħod hawn biex tigi miegħi; *he was deprived of both his father and mother within 4 weeks*, f'erba gimgħat tilef (mietulu) missieru u ommu.

DEPTH — kiegħ, fond; għoli, kieragħ. akkal; *the depth of the sea is not every where the same*, il baħar m'hux fond xorta waħda cullimchien; *he went out of his depth and was drowned*, ħareġ fejn ma jilħaklux u għerek; *what is the depth of this lace?* chemm hi għolia (wiesgħa) din il bizzilla; *Christmas comes in the depth of winter*, il Milied jigi fl-akkal (fil kieragħ) tax-

xitwa; *he ran twice with his horse along the whole depth of the squadron in two minutes*, f'żewġ minuti gera darbtejn biż-żiemel ma tul il battaljun collu (chif chien schierat); *he is a man of great depth*, hua ragel jilħaklu wisk (ħajjen, bravu għaref) wisk.

DEPTHLESS—bla kiegħ.

DEPULSION—tcheccija, tneħħija.

DEPULSORY—li ma iħallix, li ibigħed, li jiscansa.

DEPURATE—tnaddaf, issaffi; msoffi, mnaddaf.

DEPURATION—tnaddifa, tisfija.

DEPUTATION — deputazioni; nies magħżula u mibgħuta biex jitchelmu għal ħadd jeħor, jew f loc ħadd jeħor; *we sent a deputation to wait on H. E. the Governor*, aħna bgħatna deputazioni (nies minn flocna, biex jitchelmu għalina) għand il Gvernatur.

DEPUTE—tibgħat lill minn jagħmel minn f'lococ; tibgħat deputazioni, tiddelega; deputat, min jagħmel f'loc (jew jirrapresenta lill) ħadd jeħor.

DEPUTY — min hu mibgħut (jew kiegħed) f'loc xi ħadd biex jagħmel minn f'locu; deputat.

DERACINATE — takla bil għeruk b'collox, tistradica (tisradica).

DERANGE—tħabbel, tħawwad, tgħerfex, ingennen.

DERANGEMENT — taħbila, taħwida, tgħerfixa, genn.

DERAY — briu, storbiu, frattarija, għajjât ta ferħ.

DERELICT — mitluk (abbandunat) minn culħadd.

DERELICTION—telka minn culħadd.

DERIDE—tiddieħec bi, titcaża bi.

DERIDINGLY—bid-daħc.

DERISION—daħc bi, żuffiett b'dac li icun, tcasar.

DERISIVE, DERISORY } tad-daħc, taż-żuffiet; li jiddieħec.

DERIVABLE—li jista icun mnissel.

DERIVATION—tnissil, derivazioni.

DERIVATIVE—li gej, mnissel.

DERIVE—tnissel, titnissel, tigi minn.

DERM—il vera gilda tal annimali.

DERMAL—tal gilda (tal annimali).

DERMATOID, DERMOID } bħal gilda.

DERMATOLOGIST—wieħed li jifhem u jicteb fuk il mard tal gilda.

DERMIC—tal, jew fuk il, gilda.

DERNIER (bil Francis) l-aħħar, ta l-aħħar (finali); as *Dernier resort*, l-aħħar mezzi li wieħed jista juża, il mezzi ta l-aħħar.

DEROGATE—tneħħi, tħassar, tbiddel (ligi jew testment).

DEROGATORY, DEROGATIVE } li ineħħi, iħassar jew ibiddel (ligi jew testment).

DERRICK—macina, crick ta bastiment biex iħottu jew igħabbu mercanzia etc.

DERVIS—derwix, kassis torc (Maumettan).

DESCANT—għanja mkassma bċejjeċ bċejjeċ; discors, disputa; tcanta bil partijiet (wieħed icanta biċċa u l-jeħor oħra); *he made a long descant upon it*, tchellem fit-tûl fuku.

DESCEND—tinżel, titnissel, tigi minn, *let us not descend to particulars*, ma ninżlux fi rkakat; *I would not descend to speak to such a man*, jena ma nibkax li nitchellem ma bniedem bħal dac.

DESCENDANT—mnissel, gej minn.

DESCENDENT—li nieżel.

DESCENDIBLE—li jista jinżel.

DESCENDING—nieżel.

DESCENSION—niżla, nżul.

DESCENT—niżla, żurżieka; twelid, nisel, gidd; *he is of a noble descent*, hua gej (mnissel) minn familja nobbli; *she is of a base descent*, hia gejja minn nies ordinarij (baxxi ferm).

DESCRIBE—tfisser, tiddescrivi.

DESCRIER—min jinduna bi, jagħraf, jilmaħ, jicxef.

DESCRIPTION—descrizioni, tifsira.

DESCRIPTIVE—descrittiv, li jeddescrivi juri jew ifisser sewwa.

DESCRY—tinduna bi; tilmaħ, tagħraf, ticxef; *that is the only thing I could descry at a distance*, dac biss li stajt nara mil bogħod.

DESECRATE—tcażbar; tipprofana.

DÈSERT — desert, loc waħxi, bla nies, xagħra; tax-xagħri, desert, jew bla nies.

DESÈRT—ħakk, ħlas, meritu; taħrab, tħalli, titlak; *he deserted me when*

I wanted him most, telakni (ħallieni) meta chelli bżonnu l-actar.

DESERTER — min jaħrab, min jiscarta jew jisdinga (suldat etc.)

DESERTION — scartâr, ħrib (mir-rigment).

DESERTFUL — li ħakku, li jistħokklu, li jimmeritaħ.

DESERTLESS — min għajr meritu, li ma jistħokklux.

DESERVE — tistħokk, tmiss, timmerita; *you deserve being hanged*, ħakkec il forca (imissec il mewt); *he deserves being treated well*, ħakku (imissu jew jistħokklu) li icun ittrattat tajjeb; *as every one deserves*, culħadd chif ħakku.

DESHABILLE (akra *deżabill*) — libsa wiesgħa, mlaħalha; libsa tad-dar; lbies tal facendi.

DESICCANT — siccant, ħaġa li tnixxef (li iħaltu maż-żebgħa biex tinxef malajr).

DESICCATE — tnixxef.

DESICCATION — nxief.

DESICCATIVE — li inixxef.

DESIDERATE — tixtiek, trid.

DESIDERATIVE — li jixtiek, li irid.

DESIDERATUM — ħaġa li ma għandecx iżda li tixtieka (li tridha).

DESIDERATA (plural ta *desideratum*).

DESIGN — fehma, ħsieb, ħażż; disinn; tagħmel il fehma, il ħsieb; tħożż, tiddisinja. *You have done this through design*, għamilt dana għal tal apposta (bil fehma); *I design to go and spend a few days abroad next month*, kiegħed naħseb, għandi il fehma jew għamilt disinn li immur nagħmel (nsiefer għal) xi erba tijiem ix-xahar id-dieħel; *who made the design?* min għamel id-disinn? (min ħażżu?)

DESIGNATE — turi, issemmi, taħtar; tagħżel, tagħmel; magħżul, maħtur, msemmi, magħmul.

DESIGNATION — turija, tismija, ħatra, għażla, għemil.

DESIGNER — disinjatur, min jagħmel il pian, pianta jew disinn ta ħaġa.

DESIGNING — ħajjen, ħażin, jilħaklu, malizius; is-sengħa tad-disinn.

DESIGNLESS — min għajr fehma jew disinn.

DESIPIENT — ibleħ, belhieni, bla sens, bla melħ.

DESIDERABLE — mixtiek, tal piacir, ta min jixtieku.

DESIRE — xewka, ħajra, tixtiek, titħajjar, trid; *I have a strong desire to go to London*, għandi xewka (ħajra) cbira li immur Londra; *I hope you will have everything to your heart's desire*, nispera li icolloc collox chif tixtiek kalbec; *my only desire is that you should give up his company*, ix-xewka cbira li għandi hia biss li ma tagħmiliex actar miegħu; *I desire you to write to him yourself*, (nixtiek) nitolboc li tictiblu inti stess; *I am desired by my father to ask you to...* mitlub (incaricat) minn missieri li nitolboc biex...

DESIROUS — mixtiek, mħajjar, għandu ix-xewka jew il ħajra. *I am desirous of joining the Police*, għandi xewka, (mħajjar) nidħol fil pulizija.

DESIST — terħi, tħalli, takta minn.

DESISTANCE — tħollija, katgħa minn.

DESISTIVE — li jakta, iħalli, jispiċċa jagħlak jew jiccoucludi.

DESK — desc, scrivanija, scrittoriu mejda mżerżka tal chitba; tagħlak, takfel, iżżomm merfuħ (gewwa desc).

DESMAN — il ġurdien tal misc.

DESOLATE — tħarreb, (tagħmel ħerba), tħarbat, tnicchet; mħarbat, mnicchet, waħdieni, bla nies, li igiblec il bichi.

DESOLATION — ħerba, tħarbit, nichet.

DESOLATORY — li inicchet, li igib nichet jew swied il kalb.

DESPAIR — ktiegħ il jies, jew it-tama; takta il jies jew it-tama; *never despair*, katt takta jiesec (ibka bit-tama dejjem); *he fell into despair*, issa kata jiesu għal collox (iddispra).

DESPAIRER — min ma jisperax, min għandu jiesu maktugħ, min spiċċatlu it-tama.

DESPAIRING — bla tama.

DESPATCH — għaġġla, ħeffa, għarfa (jew tagħrifa) ta malajr; ittra, dispaċċ; tibgħat, tgħarraf malajr; tħaffef, teħles, toktol; *four hundred men were at once despatched*, mbagħtu malajr erba' mitt ruħ; *he was despatched*

in five minutes, f'ħames minuti chien id-dinja l-oħra (katluħ); *did you hear anything of the new despatch from the Colonial Office?* smajt xi ħaġa fuk id-dispaċċ (littra) li giet l-aħħar mill ufficiu tal Colonji?

DESPERADO (bli Spanjol)—wieħed bla cont ta ħajtu, iddisprat.

DESPERATE — bla jies, jiesu maktugħ; iddisprat; mitluf (miġnun); *his case is declared a desperate one*; katgħulu il jies (għandu jiesu maktugħ; *he is a desperate man*, dac bniedem iddisprat; *she is suffering from a desperate desease*, għandha marda li ma tfiekx minnha; *he was desperate angry when I saw him yesterday*, chien f'rabia mitluf meta rajtu il bieraħ.

DESPERATELY—ta 'ddisprat, ta miġnun, ta wieħed mitluf; *he did it desperately*, għamilha tad-disprat, ta wieħed li ma għandux cont; *he drinks desperately*, jixrob chemm isib (jixrob sħiħ, jew mitluf wara ix-xorb); *he is now desperately in love with that woman*, issa mitluf (miġnun) wara dic il mara.

DESPERATION—disperazioni, dispramerit, ktiegħ il jies, ktiegħ it-tama.

DESPICABLE } DESPISABLE } vili, ta min imakdru, imiegħru jew iżebilħu; *I can't bear him, he is such a despicable fellow*, Jena ma naħmlux, chemm hu vili.

DESPISE — tmakdar, tmiegħer, iżżeblaħ; *I despise all your threatenings*, jena xejn ma jimpurtani (nidhac) mittħeddid tiegħec.

DESPISER—min imakdar, imiegħer jew iżeblaħ.

DESPISING—tmakdir, tmegħir, żeblih; li imakdar, imiegħer, iżeblaħ.

DESPITE—inchejja, mibgħeda, odiu, ħżunija; tinchi, tobgħod; *in despite of you*, għall inchejja tiegħec.

DESPITEFUL—inchejjus, cattiv, malinn, odius, vendicattiv.

DESPOIL—tnażża, tgħarwen; *they are trying to despoil him of his substance*, kegħdin jittantau (iridu) jeħdulu cull ma għandu, (ineżżgħuh jew ikaxxrux mill gid li għandu).

DESPOND — takta il kalb, tbażża; takta il jies jew it-tama; *he begins to despond now*, beda jakta kalbu (jibża) issa.

DESPONDENCE } DESPONDENCY } ktigħ il kalb jew il jies; biża.

DESPONDENT — kalbu maktugħa, jiesu maktugħ, beżgħan; *why are you so despondent?* għaliex inti hecc beżgħan (jew kalbec maktugħa)?

DESPOT — chiefer, tirann; Sultan dispoticu jew li jagħmel li irid u li jogħġbu (bla ligi).

DESPOTIC } DESPOTICAL } dispoticu, chiefer, li jagħmel li irid u li jogħġbu (ħieles).

DESPOTISM—dispotismu, chefrija.

DESPUMATE — tagħmel jew ittalla ir-ragħwa jew xcuma.

DESQUAMATE—tneħħi li scwam jew il kxur tal ħut etc.

DESSERT—diżerta (frott ħelu etc. li wieħed jeħu biex ineħħi it-togħma wara l-ichel).

DESSERT-SERVICE — servizz (tagħmira platti etc.) tad-diżerta.

DESTINATE—taħtar, tagħmel, tiddestina; maħtur, magħmul, destinat.

DESTINATION—ħatra, għamil, wasla; tmiem tal viaġġ jew il post għal fejn wieħed icun siefer; *this has been his destination*, għal dan chien magħżul; *we had to experience a dreadful storm before reaching our destination*, rajna (sofrejna) tempesta ħarxa kabel ma wasalna (għal post fejn conna sejrin). *Are you sure that the letter has reached its destination?* inti sgur li littra waslet fejn chella tasal?

DESTINE — taħtar, tagħmel, tiddestina; *heavens destined him for other things*, is-sema għażlu (iddestinah) għal ħwejjeġ oħra (jew għal xogħol jeħor).

DESTINIST—wieħed (min jew dac) li jemmen bid-destin jew bix-xorti.

DESTINY—destin, xorti; *cruel destiny!* destin chiefer! *I bewail your destiny*, nibchi xortic.

DESTITUTE—fkir, abbandunat, bla ħadd li jeħu ħsiebu (bla ħbieb) priv, li ma għandux, niekes minn collox; *poor soul, he is destitute of all hopes*, msejchen ma għandu l-ebda tama.

Destroy—tekred, tgħarrak, tħarbat, taħli.

Destroying — li jekred, jgħarrak, iħarbat jew jaħli.

Destructible — li jista jinkered, jitħarbat jew jitgħarrak.

Destruction -kirda, tħarbita, ħela, ħerba.

Destructionist—min jekred, jaħli, iħarbat jew igħarrak.

Destructive—li jekred, jaħli, iħarbat jew igħarrak.

Desudation — tneħħija cbira ta għarak.

Desuetude—ara *disuse*.

Desultory — mkabbeż (li m'hux wara xulxin chif imissu) maktugħ.

Desume—tnakkas, tieħu minn; tissellef.

Detach—tifred, tagħżel, takla (jew takta) barra.

Detachment—staccament suldati, firda, għażla.

Detail—għajdut bir-rekka; tifsir ta ħaġa b'ħaġa (bi rkakat collha), tgħid collox bir-rekka, tfisser ħaġa b'ħaġa; *in detail*, bli mnut.

Detain — iżżomm, iddewwem, iddawwar; *I don't wish to detain you any longer*, ma irridx li chiecu inżommoc actar; *he was to detain me from proceeding any further*, hu chien żammni li ma għaddejtx actar il kuddiem. *They were detained prisoners for two months*, żammeuhom priġunieri għal xahrein.

Detainder—(fil-ligi) mandat, warrant ta arrest (kbid) etc.

Detainer—min iżomm *jew* idewwem.

Detainment—żamma, dewmien.

Detect—ticxef, tiscopri (issib il ħtija) *he succeeded to detect the fraud*, rnexxielu chixef l-imbrolja; *they were detected*, sabu li chienu ħatjin.

Detection—chixfa, ticxif; *I am sure be will escape detection*, sgur li ma isibux li hu ħati (li ma jinchixifx).

Detective—pulizia la paiżana biex isib u jicxef min hu il ħati.

Detent—biċċa fl-arloġġ li tiftaħ u tag ħlak il macna tal arloġġ meta dana icun idokk.

Detention—żamma, għeluk, detenzioni; *do you call this imprisonment or mere detention?* din prigiunjia jew detenzioni biss?

Detenu—ara *detainer*.

Deter—tbażża, iżżomm, ma tħallix.

Deterge—tnaddaf, tħammel, timsaħ (ferita etc.)

Detergent—li inaddaf, li iħammel.

Deteriorate—tħażżen, tgħarrak; iggib lura, tagħmel malamira; teħżien, tmur lura jew agħar, issir malamira; *his health has deteriorated a good deal lately*, dan l-aħħar niżel wisk (jidher magħdur wisk).

Determent—tbeżżigħ, żamma.

Determinable—li jista icun determinat, maħsub, maktugħ.

Determinant—li jispiċċa; li jakta, li jiddecidi jew li jagħmel ħsieb jew fehma.

Determinate—li għandu il ħsieb, bil fehma; mahsub, maktugħ, determinat, precis.

Determination—ħsieb, fehma, katgħa fil-laħam il ħaj; *I'll abide by my determination*, nokghod għal dac li iddecidejt jien (għal dac li rsolvejt jien).

Determinative—li jagħmel il ħsieb jew il fehma, li jiddetermina, jiddecidi, jirsolvi, li jicconcludi.

Determinator—dac li (min) jaħseb, jagħmel il ħsieb jew il fehma, dac li jakta' fil-laħam il ħaj, jew jiddecidi darba għall dejjem.

Determine — taħseb, taghmel il ħsieb jew il fehma; takta' fil-laħam il ħaj, tiddecidi darba għall dejjem; *it is high time now to determine this business*, issa chien imissu ilna li iddecidejna din il biċċa, darba għal dejjem.

Determined — decis, risolut, bil ħsieb sħiħ, bil fehma risoluta jew kawwija; *I am determined not to go*, jena risolut (bil fehma sħiħ) li ma immurx; *he has determined to come*, għamel il ħsieb (iddecida) li jigi.

Determinism—ara *determination*.

Deterration — ftuħ (għażik jew klib) l-art.

Detersion — tnaddif, tħammil, msiħ (ta ferita).

Detersive — li inaddaf, iħammel jimsaħ (ferita).

Detest } tobgħod; tistcherreħ,
Detestate } tistmerr.

Detestation — mibgħeda, stmerra, stcherriħ.

Dethrone } tniżżel mit-tron, tneħ-
Dethronize } ħi minn sultan.

Detonate } tfakka (tispara) canun
Detonize } jew ragħda.

Detonation — tfakkigħa, sparatura ta canun, ragħda etc.

Detort — takleb (tbiddel) jew titbiegħed mil-lewwel fehma jew ħsieb li toun għamilt.

Detour — dawra.

Detract — tnakkas, tmiegħer, tkassas jew tgħid b'xi ħadd jew fuk xi ħadd.

Detraction — tmegħir, tkassis jew għajdud b'xi ħadd jew fuk xi ħadd, malafama.

Detractious — li imigħer, ikassas jew igħejd fuk xi ħadd, li jati malafama, li joffendi jew itabba l-unur.

Detractive — li inakkas, ineħħi.

Detractor — kassies, min igħejd b'xi ħadd jew fuk xi ħadd; (fl-anatomija) musculu li iniżżel jew jiġbed l-isfel.

Detrain — tneħħi, tniżżel suldati minn tren jew vapur ta l-art.

Detriment — ħsara, telfa, deni; għamel ħsara jew id-deni.

Detritus — frac, trab, ħama jew ramel (li isir mill art bit-taħbit ta l-ilma).

Detrude — tniżżel l-isfel, titfa lura.

Detruncate — takta, tkaċċat, tkassar.

Detrusion — nżul jew tfigħh l-isfel.

Deuce (bil Francis akra *dûs*, id-*due* (denari, pichi, fiuri jew cori) tal mazz tal carti tal logħob; xitan, mingħul; *what the deuce do you want?* x'ix-xiaten trid?

Deutero-canonical — dawc il cotba tas-Sacra Scrittura li ħaduhom jew daħħluhom wara l-oħrajn.

Deuterogamist — min jiżżewweġ ittieni darba.

Deuterogamy — it-tieni żwieġ.

Deutoronomy — deutoronomiu, jew it-tieni ctieb tal-ligi ta Mosè.

Devaporation — bidla f'ilma minn fwar.

Devastate — tħarbat, tekred, tħarreb jew tagħmel ħerba.

Devastation — tħarbita, kerda, ħsara cbira, ħerba.

Devastavit (fil-ligi) — ħsara u telf ta ħwejjeġ (proprietà etc.) li issir bil maniġġar ħażin ta esecutur.

Develop — tħoll, tfisser, tisviluppa, turi, ticxef, jew iġġagħal jidher dac li icun moħbi jew mgħotti.

Devest — tnażż, tgħarwen.

Devexity — liwi, tgħawwiġ fit-tond l-isfel.

Deviate — toħroġ, titbiegħed mittriek it-tajba; tgħawweġ, tgħilet, tiżbalja.

Deviation — ħruġ, tbegħid mit-triek it-tajba; tgħawiġ, għilt, żbaljar.

Device — ħila, ħabta, almu; arma ta cunjom jew tar-razza; invenzioni, mezz, triek; *he found a new device*, sab mezz (triek) ġdid.

Devil — xitan, għafrid, għadu, demoniu; *go to the devil*, mur għand ixxiaten; *make not the devil blacker than he is*, ix-xitan m'hux icreħ daks chemm ipinġuh; *one must sometimes hold a candle to the devil*, xi drabi icolloc tbus id li tixtieka maktugħa; *give the devil his due*, ix-xitan giè għal sehmu; ix-xitan m'hux icreħ daks chemm ipinġuh; *he needs must go that the devil drives*, issa la hu fiż-żifna jaħtieġ jiżfen, issa la giet hecc erħila; *talk of the devil and he'll sure to appear*, min issemmih lesti x'tatih; *he that hath shipped the devil must make the best of him*, min jidħol għal pis jeħtieġ li jitkanna bieh.

Devil — macna li tagħżel iċ-ċraret fil fabbrica tal carta.

Devilet } għafrid jew xitan żgħir;
Deviling } ferħ ta xitan jew ta min-
Devilkin } għul.

Devilish — tax-xjaten, tal mniegħel tad-demonii; misħut, ħażin; *he is devilish cunning*, ħażin daks xitan.

Devilry—ħżunjia tax-xjaten, ħżunjia cbira.

Devious—maħruġ barra mit-triek it-tajba; mitluf, mgħawweġ.

Devisable—li tista issib tarfu, li jista isir, li jista icun maħsub.

Devise—tħollja f'testment, f'legat; tara x'takla, tara chif tagħmel, issib tarf, issib mezz, issib rcaptu, icolloc il ħila; tħalli f'testment jew f'legat.

Devisee—dac li jired b'testment, dac li jeħu il-legat.

Deviser—min isib mezz jew tarf biex jagħmel ħaġa; dac li jara chif jagħmel biex jirnexxilu jagħmel ħaġa.

Devisor—min jagħmel jew iħalli f'testment jew legat.

Devoid—fieragħ, imnażża, mċaħħad; għarwien; *this news is utterly devoid of foundation* din l-aħbar m'hix tasseu xejn (fiergħa, maklugħa minn żnied xi ħadd).

Devoir (akra *devwâr*) dmir, servizz.

Devolution—mogħdja minn wieħed għal l-jeħor; mogħdjia ta ħaġa fuk, jew għand, xi ħadd jeħor.

Devolve — tgħaddi minn wieħed għal ljeħor; tigi għand jew f'jdein xi ħadd; taka fuk (wirt jew ħaġ'oħra); tħalli wirt jew ħaġ'oħra; *all this property will some day devolve to him*, dan il gid ġurnata għad icun tiegħu (imiss lilu, jew jigi fuku).

Devonport—xorta ta scrivanija (tal chitba).

Devote - twiegħed, tati b'wegħda, tħalli, *she then devoted herself entirely to the service of God*, imbagħad hi tat ruħha għal collox l-Alla, *he devoted his youth to the exercise of arms*, għadda żgħużitu fil militar (fl-eserciziu jew ittaħrig ta l-armi).

Devoted — divot, mogħti, dedicat.

Devotee — devot, bigotta, wieħed jew waħda li tati fuk sidirha; biżocca.

Devoter—min jadura jew jati kima

Devotion—devozioni, kima; gibda lejn Alla, mħabba t-Alla; *he is at his devotion*, kieghed f'idejħ (jagħmel biħ li irid, kiegħed biss għal dac li igbejdlu).

Devotional—devot, religius, ragel sewwa, ragel tajjeb.

Devour — tibla, tiddivora, tfendi.

Devouring — li jibla, jiddivora, ifendi.

Devout—devot, mogħti l-Alla, miġbud lejn Alla; li jati kima.

Devoutly — bil kima collha, bil gibda collha lejn Alla, bid-devozioni collha.

Devoutless — bla devozioni; bla kima, bla gibda lejn Alla.

Dew—nida, rtuba; ixxarrab bin-nida.

Dewberry—xorta ta tût.

Dewbesprent — mxarrab bin-nida, (collu raxx jew ktar tan-nida).

Dewbright—jilma jew ilekk bin-nida.

Dew-claw — is-saba (jew id-difer) żgħir ta wara f'siek ta kattus ecc.

Dew-drop—katra nida.

Dew-fall—nżul (xita) tan-nida.

Dew-impearled — collu fosos fosos tal ktar tan-nida.

Dewiness—tixrib bin-nida, collhu nida.

Dewlap—għankra, dic il biċċa laħam mdendla (tlebleb) ta taħt għonk il bakar ecc., xoffa mniżżla tax-xjuħ (għacca).

Dewlapt—bil għankra, b' xuftejħ mniżżlin jew mdendlin (bix-xjuħjia).

Dewless—bla nida, m'hux niedi.

Dewpoint—dac il grad tat termometru li juri li beda jaka in-nida.

Dewretting—it-tkegħid tal għazel jew kittien (siġar) għan-nida jew xita.

Dewstone—xorta ta ħaġra taz-zonkor tal Ingħilterra.

Dewworm—duda li tinsab (li tgħix) fin-nida.

Dewy—bin-nida, niedi, mniddi.

Dexter—il-lemin; (fl'araldica) tannaħħa tal-lemin ta arma; lemini, tal-lemin.

Dexterity — lemin, ħila, ħabta, ħeffa.

Dexterous—moħjiel, li għandu il ħila, il ħabta jew il ħeffa; ħafif.

Dexterousness—ara *dexterity*.

Dextral—tal-lemin, ta l-id il-leminija.

Dextrorsal—li jitla (li jicber ecc.) mil lemin għax-xellug.

Dey—l-isem li chellu dari il Gvernatur tal Algier.

Dhurra—isem ta chejl (tal kmugħ) ta xi pajjisi ta Lvant.

Diabaterial—li jgħaddi (jakbes jew jiscorri) il-limiti.

Diabetes—diabete (marda).

Diabetic } diabeticu — tad diabete.
Diabetical

Diablerie (bil Francis) seħer, magħmul.

Diabolic } tax-xitan, tremend, ħażin bla kies (ta ħżunija l-actar cbira).
Diabolical

Diabolism—proprietà (pussess) tax-xitan.

Diacatholicon — medicina universali.

Diachastic — li jaksam jew ixokk min-nofs.

Diachylon—ġbara biex trattab.

Diacodium—ġlepp tax-xaħxiħ.

Diaconal—tad-diacunu.

Diaconate — diaconat, l-ufficiu ta diacunu.

Diacoustics—ix-xienza (li studiu) fuk is-smiegħ meta il ħsejjes, dakk ecc. jinferak (jcun refratt).

Diacritic } li jingħaraf b' marca jew b'pont.
Diacritical

Diadem—curuna tar-ras (tas-slaten, kaddisin ecc.) diadema.

Diademed—li għandu (mżejjen b') diadema.

Diadesis—il bdil tal marda.

Diadrom—cors sħiħ; it-tixjira ta pendlu ta arloġġ; vibrazioni jew tixjira.

Diæresis—dieresi sinial ta zewġ ticchi fuk xi vucali hecc (¨) biex minn sillaba waħda tinkasam u tinkara fi tnejn.

Diaglyphic—(fli scultura) jissejħu dawc ix-xogħlijiet (scultura) mniżżla (mħaffra l'isfel) fil wicc ta l'opra jew il biċċa xogħol ti tcun.

Diagnosis—djagnosi—il ħila (ix-xienza li tagħraf marda minn oħra, li tagħraf sewwa xin hi il marda.

Diagnostic—sinjal li juric xi tcun jew xinhi il marda.

Diagometer—apparat (bħal macna) biex turi x'kawwa għandu iż-żejt.

Diagonal—diagonali, linja li tgħaddi mgemba minn rocna għall-oħra ta biswitha.

Diagram—diagramma, ħażż, disinn (ta figura ecc.)

Diagraph — strument (biċċa għodda) usat fix-xogħol tal prospettiva (disinn).

Diagraphical—tal prospettiva.

Diagraphics - is-sengħa (l-arti) tad-disinjar.

Diagrydiate—purgant kawwi.

Dial—arloġġ tax-xemx, cwadrant ta arloġġ.

Dialect—dialett, lsien (lingua) ta biċċa min-nies ta xi pajjs.

Dialectic } ta dialett, tal logica.
Dialectical

Dialectitian—ara *logician.*

Dialectics — ix-xienza (l-arti) tarraġunar (li tgħalmec tirraġuna).

Dialing — is-sengħa li turic chif tagħmel l-arloggi tax-xemx jew il quadranti ta l-arloggi.

Dialist — min jagħmel (jaħdem) l-arloggi tax-xemx jew il cwadranti ta l-arloggi.

Dialogism — dialogu, disputa, discors bejn tnejn.

Dialogist—min jagħmel jew jicteb id-dialoghi.

Dialogistic } li għandu għamla ta (bħal) dialogu.
Dialogistical

Dialogize—titchellem fi dialogu.

Dialogue — dialogu, disputa, taħdita bejn tnejn (jew actar); titchellem ma ħadd jeħor, tiddisputa.

Dialplate—il cwadrant ta arloġġ jew wiċċ l-arloġġ fejn icunu maħżużin is-sigħat etc. ta arloġġ.

Dialuric—tal urina.

Dialysis—figura tad-discors; sinjal (marca) li titkigħed fuk żewġ vocali biex turi li għandhom jinkraw għalihom (m'hux flimchien); (fil medicina) debulizza (ta xi parti tal gisem).

Dialytic—li iħoll, li jitlak.

Diamantine—diamantin, jebes ferm (daks diamant).

Diameter—diametru, linja li taksam circu min-nofs sewwa.

Diametric } tad-diametru.
Diametrical

DIAMOND—diamant; isem ta qualità ta tipi ta li stampa rkak jew żgħar ħafna; bħal diamant.

DIAMONDS—denari (tal carti tal logħob; *the ace af diamonds*, l-ass denari; *the trumps are diamonds*, it-trionf (latur etc.) hu denari.

DIAMONDED — iffaccettiat bħal diamant.

DIANATIC—li jirraġuna b'mod progressiv (li igħaddi dejjem il kuddiem ħaġa wara l-oħra).

DIANDRIA — xorta ta pianti b'żewġ boroż etc. (tat-trab etc. li bihom isir it-tnissil ta pianti oħra).

DIANTHUS—il kronfol (xorta ta kronfol).

DIAPASM—trab bil fwieħa; trab ifuħ.

DIAPASON—ottava sħiħa fil musica, strument li bih dauo li jaħdmu il strumenti tad-dakk jintonaw is-sfafar etc.

DIAPENTE—quinta sħiħa (fil musica); duwa jew medicina magħmulha jew li fiha ħames hwejjeġ.

DIAPER—xokka damascata, tinseġ jew tagħmel xokka damascata; dvalia, sarvetta damascata.

DIAPHANEITY — mogħdija tad-dawl minn xi ħaġa (bħal m'hu il ħgieġ, l-aria etc.)

DIAPHANIC / DIAPHANOUS } trasparenti, li iħalli igħaddi id-dawl minnu (bħal ma hu il ħgieġ).

DIAPHONIC / DIAPHONICAL } diafonicu, tad-*diaphonics* (ara).

DIAPHONICS—ix-xienza jew li studiu fuk id-dakk ta li sfafar ta l-orgni etc.

DIAPHORESIS—għarak.

DIAPHORETIC / DIAPHORETICAL } medicina li iggib il għarak (li iġġagħlec tgħerek jew tneħħi il għarak jew issir għarkan).

DIAPHRAGM—ara *midriff*.

DIAPORESIS—dubiu chif tgħaddi il kuddiem jew chif tcompli id-discors.

DIARIAN – tad-*diary* (ara).

DIARRHŒA—fetħa, diarrea, sliħ.

DIARY—ġurnal, registru jew ctieb fejn inniżżlu dac collu li jiġrilna jew igħaddi minn għalina cull jum.

DIASTEM (fil musica)—intervall semplici (hecc msejjaħ biex jiddistingwuh mill intervall compost).

DIASTYLE (fl-architettura jew il bini)—il gost li fih jirranġaw il colonni fil bini b'mod illi dawna jagħmluhom bogħod minn xulxin wisa' ta ħxuna ta tlieta jew erbgħa mill li stess colonni.

DIATHERMAL—li tgħaddi minnu, jew li iħalli tidħol fih, is-sħana.

DIATHESIS—li stat tal gisem jew ta chif icun iħossu bniedem.

DIATRIBE—prietca sħiħa, salt cliem, discursata; critica twila u ħarxa; tgħajjira bil chitba jew bil cliem.

DIBBER—biċċa għodda tax-xogħol tar-raba, bħal moxt biex itakkbu jew jagħmlu il ħofor fl-art.

DIBOTHRIAN — xorta ta duda jew vermu solitariu.

DIBSTONE — il passiu (logħob tat-tfal).

DICE—dadi; tilghab id-dadi.

DICER—lagħab id-dadi.

DICING—logħob tad-dadi.

DICE BOX—caxxa tad-dadi.

DICHOPHYIA—marda tax-xagħar.

DICHROMATIC—ta żewġ culuri jew lewnijiet.

DICING-HOUSE — dar (loc) fejn isir il-logħob.

DICKER—mazz, katta etc. ta għaxra.

DICKY — felu (ħmar jew ħmara żgħar); għonk ta kmis; camizetta jew ċamiża; saldatur (ta carrozza etc.)

DICOTYLEDON — pianti li iż-żerrigħa tagħhom tinferak f'żewġ bicciet (bħal werak) meta tibda tinbet.

DICTATE—tiddetta, twissi, ticcmanda; twissïa, cmand.

DICTATION—dettatura.

DICTATOR—min jiddetta; min jati il ligi jew jiccmanda.

DICTATORIAL—li għandu is-setgħa, l-awtorità jew il cmand.

DICTION—stil, lingua, espressioni.

DICTIONARIAN—dac li jagħmel jew jicteb diziunariu.

DICTIONARY—diziunariu.

DICTUM—chelma, għajdut, proverbiu.

Did—il passat tal verb *to do*, għamilt etc. *did you go?* mort? *yes I did*, iva (mort); *did he come?* giè? *he did not*, lè (ma giex).

Didactic } li igħallem, tgħallim.
Didactical }

Didactics—is-sengħa tat-tagħlim.

Didactyl } li għandu żewġ swaba cbar (tas-siek jew tal id).
Didactylous }

Didascalic—ara *didactic*.

Didder—itterter bil bard, iccechcec snienec (bil bard).

Diddle—timxi bħat-tfal (bejn taka u ma takax).

Didrachm—ir-raba waħda ta ukija fidda.

Didst—it-tieni persuna tal present indicativ tal verb *to do*; *didst thou do so?* int għamilt hecc?

Diduction—ferka, firda, separazioni (ta ħaġa minn oħra).

Didymous—li jicber tnejn tnejn jew pâr pâr.

Die—tmut; tiżbogħ; dad, stampa tal flus, żebgħa; *he died a naturàl death*, miet mewta naturali; *let me die if it is not true*, narrani immut jecc m'hux tassew; *he dies away*, kiegħed inin (imut rkiek rkiek); *don't let your wine die*, tħallix l-imbit jisvinta; *why don't you die this box black?* għaliex ma tiżbohx din il caxxa sewda? (għaliex ma tiżboħħiex sewda din caxxa?); *it was within the turn of a die...* għal ftit, għal nitfa, għal xagħra.

Dieb—xorta ta chelb salvaġġ.

Died—miet, żebagħ; miżbugħ; *he died two weeks ago*, miet gimgħatejn ilu, *he died of small pox*, miet bil gidri; *died black*, miżbugħ iswed.

Diegesis—tifsira, spiega, spiegazioni.

Diennial (jew biennial) — ta cull sentejn.

Diesis—diesis (fil musica).

Diet—ichel; dieta jew ichel bil kies fil mard; titma, tiecol, tiecol bil kies fil mard; tagħmel id-dieta; gemgħa ta prinċpiet etc. corp legislativ.

Dietary — li jogħkod għad-dieta (jew għall ichel bil kies fil mard).

Dietetics—ix-xienza fil medicina (tat-tobba) li tirregula l-ichel.

Differ—ma tixbeħx, ma takbilx, tcun xort'oħra; tiddifferixxi; *we differ in this*, aħna ma nakblux f'dan.

Difference—differenza, divrenzia jew nukkas ta xebħ jew ta takbil.

Different—xort'oħra, differenti; li ma jixbeħx jew ma jakbilx.

Differently—b'mod li ma jakbilx, li m'hux xorta waħda; *it was differently reported*, min kal vers (mod) u min kal jeħor (m'hux culħadd kal xorta waħda chif chienet il biċċa).

Difficult—tkil, difficili, jebes biex tifmu (għall moħħ), mwiegħer.

Difficultate—tagħmel difficili jew tkil (għall moħħ, li ma tistax tifmu malajr).

Difficultness—ara *difficulty*.

Difficulty—tokol għal moħħ difficultà (bużillis); *I hope you shan't experience much difficulty in doing it*, nittama li ma issibx difficultà cbira biex tagħmlu.

Diffidence — tħasib, biża, nukkas ta fiducia f'ħaġa, fi bniedem.

Diffident—ħassiebi, beżżieghi; li ma jafdax fi, li ma jorbotx fuk.

Diffluence } giri (ta ilma etc.)
Diffluency } l'hawn u l'hemm.

Difform—li ma jixbeħx, li m'hux bħal.

Diffranchisement—ara *disfranchisement*.

Diffuse—ixxerred, ixxandar; tiġbed fit-tul, ittawwal fil cliem (fittaħdit); mxerred, mxandar, twil fil cliem jew fit-taħdit.

Diffusible—li jista jixxerred, jew icun mxandar.

Diffusion—tixrid, xandir; tul ta taħdit etc.; ħafna, bosta, salt.

Diffusive—li ixerred, li ixandar.

Dig—tħaffer, tgħażak.

Digamy—it-tieni żwieġ.

Digest—issajjar l-ichel fli stoncu, tiddigerixxi; damma jew ġabra ta ligijiet, ctieb tal-ligi, iddomm tiġbor ligijiet.

Digester—min idomm jew jiġbor il-ligijiet (fi ctieb tal ligi jew codici); caldarun (għal għali tal mishun).

DIGESTIBLE—li jista icun msajjar fli stoncu, jew digerit.

DIGESTION — digestioni, sajran ta l-ichel fli stoncu.

DIGESTIVE — li isajjar (l-ichel fli stoncu).

DIGGABLE—li jista icun magħżuk.

DIGGER—għażżiek.

DIGIT—saba', tliet quarti ta pulzier, it-tnax il waħda (il parti) tad-diametru tax-xemx jew il kamar; numru taħt il għaxra.

DIGITAL—tas-saba'.

DIGITATE, DIGITATED } magħmul bħal swaba.

DIGITATION — taksima f'għamla ta saba'.

DIGITIFORM—magħmul bħal swaba.

DIGITIGRADE—annimal li jimxi fuk subgħajh ta sakajh; timxi fuk is-swaba tas-siek.

DIGNIFIED — mcabbar, mgħolli fil gieħ; *dignified clergy*, id-dignità tal cleru etc. (iskfijiet, decani, arcidiacuni etc.)

DIGNIFY—tcabbar, tgħalli fil gieħ.

DIGNITARY—wieħed mil cbarat, mid dignità.

DIGNITY—cburija, dinjità.

DIGRAPH—marca doppia, għakda ta zewġ vocali flimchien .li minnhom tinstama (tinkara) waħda biss.

DIGRESS — toħroġ barra, takbes minn ħaġa għall-oħra fil cliem, takbes minn cliem għall-jeħor.

DIGRESSION—digressioni, ħruġ barra, kbis (jew kabża) minn ħaġa għal oħra meta wieħed icun jitchellem; kbiż minn cliem għall-jeħor.

DIHEDRAL—li għandu zewġ naħħiet, b-żewġ naħħiet.

DIJUDICATE—ara *determine*.

DIKE—ħandak, gandott, sies.

DILACERATE—iċċarrat jew tofrok fi tnein, tkatta.

DILAPIDATE — tgħarrak, iġġarraf; taħli, tberbak.

DILAPIDATION—tgħarrik, tiġrif; ħala, tberbik.

DILAPIDATOR—ħali, berbiek.

DILATABLE—li jista jitwassa, imidd, jittawwal.

DILATE—twassa, tmidd, ittawwal; tusiegħ, ittul, titmedd.

DILATOR—(fl-anatomia) musculu li jittawwal jew jiftaħ.

DILATORY — li itawwal, igebbed, gebbiedi.

DILECTION—mħabba.

DILEMMA—dilemma jew argument li jorbtoc b-żewġ ragiunijiet li minnhom ma tistax toħrog.

DILETTANTE (bit-taljan) dilettant.

DILIGENCE — bżulija, dehwa; diligenza jew carrozza (bħal omnibus).

DILIGENT—bieżel, ħaddiem, attent għax-xogħol, dehwien.

DILIGENTLY—bil bzulija, bil ħedma, bl-attenzioni jew bil cura collha, sewwa chif imur.

DILL—(ħaxixa) xibt.

DILLING—bażużlu (tarbija etc. għażisa jew il maħbub ta dac li icun).

DILUENT—li iħoll jew irattab.

DILUTE—tħallat, iżżid, trattab bl-ilma.

DILUTENESS—tħallit, trattib bl-ilma etc.

DILUTER—min iħoll jew irattab.

DILUTION—ilma, ħaġa li tħoll jew trattab.

DILUVIAL, DILUVIAN } tad-diluviu.

DILLY—xorta ta carrozza żgħira.

DILLY DALLY—titniccher, taħli iż-żmien fic-cechcich, jew fiċ-ċajt.

DILUVIUM—trab, ħama etc. li jokgħod wara li icun għadda l-wied ta xi xita cbira.

DIM—iddallam, iċċajpar; mudlam, mċajpar; msaħħab.

DIME—biċċa munita (flus), ta li Stati Uniti (America), li tiswa dwar għaxar ħabbiet (jew carlin).

DIMENSION—daks, kies.

DIMENSITY—cobor, kies.

DIMENSIVE—li jimmarca jew juri il-limiti, jew sa fejn.

DIM-EYED—li jara mċajpar, b'għajnejh mċajpra, jew li ma tantx jara.

DIMICATION—ġlieda, takbida.

DIMIDIATE—taksam f'biċtejn.

DIMINISH—tnakkas, iccecchen, tonkos, tiċchien.

DIMINISHINGLY—bin-nukkas, bic-ċo-con.
DIMINISHER—min inakkas jew icec-chen.
DIMINUENDO (fil musica) li juri nuk-kas ta forza bil mod fil-leħen etc.
DIMINUENT—li inakkas, icecchen.
DIMINUTION—nukkas, ċocon; tin-kis, tiċċhin.
DIMINUTIVE—zgħir, ċchejchen; nak-kasi, ċecchieni.
DIMISH—ftit u xejn mudlam, jew mċajpar.
DIMISSORY—li iħalli imur, li jati il permess biex imur.
DIMITY—drapp (tajjar jew xokka) oħxon.
DIMLY—mċajpar jew bic-ċpar, mu-dlam jew bid-dlam.
DIMMISH—ara *dimish.*
DIMNESS—dlam, ċpar, żlieġa.
DIMORPHOUS—li għandu żewġ għam-liet.
DIMPLE—ħofret il ħadd, dic il ħofra jew tokba li wieħed icollu f'wiċċu meta jidħac, is-*setti bellizzi.*
DIMSEEN—bic-ċpar, biz-żlieġa li ma jistax jidher sewwa.
DIMSIGHTED—li jara mċajpar li jara iċ-ċpar, għajnejh biż-żlieġa.
DIN—għageb ta ħsejjes; titterzen-ta, tagħmel salt ħsejjes, għageb, *what din is that?* dan x'ħoss hu (x'għageb hu?)
DINARCHY—gvern doppiu.
DINE — toftor, tiecol, tippranza, *when will you come to dine with me?* meta tigi tiecol miegħi?
DINER-OUT—minn jecol barra (minn daru).
DING—issabbat, tvenven, tħabbat; iccencel, iddokk; *you do nothing else but ding my ears with the same thing,* ma tagħmilx ħag'oħra ħlief tistordini (teħodli widnejja) billi tgħejd li stess ħaġa.
DING-DONG—it-*tin tan* (tal kniepel jew id-dakk.)
DINGEY—dinghi, xorta ta frejgatina (tal Bengal, fl-India).
DINGINESS—sfura, ħmieġ.
DINGLE—ħofra bejn zewġ għoljet.
DINGY—ismar, sfajjar, maħmuġ.

DINING-ROOM—camra tal ichel.
DINNER—fatra, l-icla il cbira tal ġurnata, il pranzu; *what shall we have for dinner to day!* x'icolna għall-ichel (x'nieclu f'nofs inhar) illum!
DINNERLESS—bla ichel, bla pranzu.
DINNER-TIME—ħin l-ichel.
DINT—saħħa, forza, kawwa, setgħa; tgħattan; tagħtina; sinjal (ħofra) li tagħmel meta tati dakka bis-saħħa b'xi ħaġa; *this is a dint of his sword,* dan sinjal (ta dakka) bix-xabla tiegħu; *I liked the dint of his discourse,* għoġbi-tni is-saħħa (il kawwa) tad-discors tiegħu (ta cliemu, chif tħaddet).
DINUMERATION — tgħodd wieħed wieħed.
DIOCESAN—id-diocesan, jew l-Iskof tad diocesi.
DIOCESE—diocesi (art li jcollu taħt idejh iskof.)
DIODON—xorta ta ħuta, il mola ka-mar, jew pixxiluna.
DIOPTRA—strument biex ichejlu il għoli.
DIOPTRIC } li jati, mezz għad-dawl
DIOPTRICAL } tal għajnejn.
DIORAMA—diorama (pittura ta sceni b'mod li titfa l-ombri etc. per mezz ta purtieri u scond chif icolloc bżonn)
DIORISTIC } li juri ċar, li ifisser
DIORISTICAL }
DIORITE—xorta ta ħaġra ħadra.
DIOTA—chiccra b'żewġ widnejn.
DIP—għadsa; tgħaddas; togħdos; ixxarrab chemm chemm, tbill; *dip some bread in that milk,* xarrab (bill) ftit ħobs f'dac il ħalib.
DIPHTERIA } difterite (mard tal
DIPHTERITIS } griezem).
DIPHTHONG — dittong jew għakda ta żewġ vocali f'leħen wieħed.
DIPHYLOUS—b'żewġ werkat.
DIPLEIDOSCOPE — strument biex ja-raw bih il mogħdija tax-xemx minn fuk il meridian.
DIPLINTHIUS—ħajt (taċ-ċlamit jew madum) doblu.
DIPLOMA—diploma.
DIPLOMACY—diplomazia, trattat (xo-għol, corrispondenza. ftehim ma li stati esteri; corp, ġabra ta ambaxxa-turi.

Diplomate—wieħed li għandu id-diploma; tiddiploma jew tati id-diploma.

Diplomated—magħmul b'diploma.

Diplomatic—diplomaticu tad-*diplomacy* (ara).

Diplomatics—ix-xienza li tgħaraf (u takra) chitba jew scrizionijiet antichi, u tara meta chienu mictuba.

Diplopia—marda (difett) tal għajneju li iġġagħlec tara ħaġa doppia.

Dipper—għaddas; cuċċarun.

Dipping-needle — strument li juri id-direzioni tal forza magnetica tal art.

Dipsomania—għaċċ obir; għaċċ li ma jakta xejn; ħeġġa cbira għaxxorb.

Diptera—insetti li għandhom par ġwienaħ.

Dipteral } b'żewġ ġwienaħ, b'żewġ
Dipterous } colonni.

Diptote—nom li għandu żewġ casi biss.

Diptych } registru fejn icunu
Diptychum } mniżżlin l-ismijiet ta nies cbar, jew ta kaddisin, jew ta martri; tabella li chienu jusaw ir-Rumani għal chitba.

Diradiation—it-tixrid (il ħruġ) tarraggi minn ħaġa mdawla jew li tati id-dawl.

Dire—waħxi, tal biża, chiefer, kalil; *that has been a dire calamity*, dac chien flagell aħrax (kalil).

Direct—tmixxi, tiddirigi; bla tgħawiġ xejn, dritt; *if you don't direct me I shan't be able to do it*, jecc ma turinix (ma tmixxinix) int, jena ma nagħmel xejn; *whom I am to direct this letter to?* lill min għandi nicteb (nibgħat jew nindirizza) din il littra?—*can you direct me to the place, please?* tista turini (tmixxini għal) post, jecc jogħġboc? *this is direct from the fabric*, dana gej dritt mill fabbrica; *in a direct line*, f'linja diretta; *go direct to him*, mur dritt għandu.

Direction—direzioni, tmixxija, soprascritta ta ittra; *which direction are we going?* fejn (liema direzioni) aħna sejrin?

Directive—li juric id-direzioni jew li imixxic, li igħarrfec jew juric.

Directly—dlonc, malajr, bla tagħwiġ xejn, dritt; *I am coming directly*, gej malajr (dal wakt gej); *write to him directly*, icteb lilu dritt.

Director—direttur, mexxej, gwida; strument tat-tobba.

Directorial—tad-direttur.

Directorship — diretturat, ufficiu jew impiegh ta direttur; *during his ten years Directorship*, fil għaxar snin li għamel (li dam) Direttur (jew tad-Diretturat tiegħu).

Directory—direttoriu, werrej, ctieb (gwida) bl-ismijiet tan-nies (magħrufa) ta belt etc., bord (gemgħa jew cumitat) tad-diretturi (ta cumpannija etc.)

Directress—direttrici, dic li tmixxi, turi jew tiggwida.

Directrix—linja li turi (fil geometrija).

Direful—waħxi, tal biża, chiefer, kalil.

Diremption—separazioni, firda.

Direness—waħx, orrur, biża.

Direption—serk, sacchiġġ.

Dirge—uffiziu (cant) tal mejtin.

Dirigent—dirigenti, linja (fil geometria) li turi fejn hi miġbuda il linja għal għamla tal figura.

Dirk—stallett; tati bli stallett.

Dirt—ħmieġ, kżież, tħammeġ; *his dirt will not stick*, li jagħmel tiegħu u ta wiċċu; *he tried to throw some dirt on him*, ried icasbru (jiddisprezzah) bi cliemu.

Dirty—maħmuġ, mokżież, mcasbar; tħammeġ, tcasbar; *this is a dirty trick*, din ċajta vili (azioni infami); *go and wash your dirty face*, mur aħsel dac il wiċċ tiegħec maħmuġ.

Disability—nukkas ta ħila.

Disable — tneħħi jew tnakkas il ħila; tismatta bastiment.

Disabuse — tkiegħed jew tagħmel sewwa.

Disaccomodate — tkiegħed scomodu, tiscommoda.

Disaccustom—tneħħi id-drawwa.

Disacknowledge—tiċħad.

Disacquaint—tneħħi il conoscenza ta.

Disadorn—iżżarma, tneħħi it-tiżijn.

Disadvantage — telf, ħsara, svantaġġ; ittellef, iggib ħsara jew svantaġġ.

Disadvatageous—li itellef, jagħmel ħsara, svantaġġus.

Disaffect — tbiegħed jew tneħħi mil kalb; tberred il kalb, tobgħod.

Disaffected — biered, mneħħi mil kalb.

Disaffection—kalb bierda, bruda, bagħda.

Disaffirm—tmieri, tiċħad.

Disaffirmance—ċaħda, tmerija.

Disagree — ma takbilx, ma tiftehimx, tiggieled.

Disagreeable—li ma jakbilx, idejjak, li ma jogħġobx, m'hux għal kalb; *he has been very disagreeable lately*, chien increpativ wisk da l-aħħar; *there has been very disagreeable smell*, chien hemm rieħa hażina ħafna.

Disagreement — ġlied, nukkas tal ftehim jew tal kbil.

Disallow — ma tħallix, ma tatix permess, ma tippermettix.

Disallowable—li ma iħallix, ma jippermettix jew li ma jatix permess.

Disallowance—ċaħda (ta permess) proibizioni.

Disally—tifred (ma tħallix ħbieb).

Disanchor—tneħħi minn fuk l-ancra.

Disanimate—takta il kalb, tneħħi l-almu (il ħila jew il curaġġ).

Disannex—tifred.

Disannul—tingassa, tneħħi.

Disapparel—tnażża, tneħħi il ħwejjeġ.

Disappear—tgħib, iddub, tgħasfar; tbewweġ, timbala.

Disapplied—mkiegħed ħażin.

Disappoint—tonkos (mil chelma) tħalli bħal erbgħa fost il gimgħa, jew b'xiber mnieħer; tfixchel; *I hope you shan't disappoint me this time*, nitma li ma tonkosnix din id-darba.

Disappointed — wieħed li icunu naksuh mil chelma; ingannat.

Disappointment—nukkas mil chelma, tħollija bħal erbgħa fost il gimgħa, jew b'xiber mnieħer; tfixchil.

Disapprove — Ma tgħaddix, tmiegħer, tiddisapprova ; ticcundana. *I disapprove your conduct altogheter*, Jena niccundanna il condotta tiegħeo b'cull mod (għal collox).

Disarm—iżżarma, tnażża mill-armi.

Disarmed—żarmat, mnażża mill-armi.

Disarmer—min iżarma jew inażża mil l-armi.

Disarming—żarmar, tneżżigħ mill-armi.

Disarrange—tħawwad, tgħerfex.

Disarrangement—taħwid, tgħerfix.

Disarray—tnażża, tgħerfex, tħawwad ; tinżigħ, tgħerfix, taħwid.

Disassociate—tħoll minn flimchien, tifred minn xulxin.

Disaster—ħsara, hemm.

Disastrous — tal hemm jew tal ħsara.

Disavouch —truġġa lura professioni.

Disavow—tiċħad.

Disavowal / Disavowment } ċaħda, ċħid.

Disavower—min jiċħad.

Disband—tibgħat, titlak, tħoll rigiment, tixxerred (riġment jew folla); tirtira mis-servizz.

Disbark—tneħħi il koxra ; tisbarca.

Disbarring—tneħħja, tcheccija ta avucat minn postu (fil Corti).

Disbelief—nukkas tat-twemnin.

Disbelieve—ma temminx, ma tatix credtu.

Disbeliever—min ma jemminx jew ma jatix credtu.

Disbench — tchecci, tneħħi minn post.

Disbowel—toħroġ mill vixxri.

Disbranch—tinchiser, titkaċċat bħal fergħa.

Disbud—tneħħi il blanzuni.

Disburden—tħott, tneħħi it-tgħabja.

Disburse—tonfok, toħroġ flus, tisborża.

Disbursement—nfik, ħriġ ta flus, sburżar (ta flus).

Disburser—min jonfok, min joħroġ il flus, min jisborża, spenditur.

DISBURTHEN—tħott, tneħħi it-tgħabja.

DISC—wiċċ ix-xemx jew il kamar jew ta pianeta (chewba etc.), wiċċ ta ħaġa tonda u ċatta.

DISCALCEATE—tneħħi (tnażża jew tinża) iż-żarbun.

DISCARD—tneħħi, twarrab, tiscarta.

DISCARNATE—scarnat, mkaxkax millaħam.

DISCASE—tnażża.

DISCEPTATOR — min jiddecidi jew jakta custioni.

DISCERN—tifhem, tagħraf, tara.

DISCERNER—min jara, jifhem jew jagħraf.

DISCERNIBLE — li jiftihem, jidher, jintgħaraf.

DISCERNING—li jiftihem, li jidher, li jintgħaraf.

DISCERNIMENT—ftehim, tgħarif.

DISCERP—tkatta bċejjeċ.

DISCERPTIBLE — li jinchiser, jitfarrac.

DISCERPTION—csur, tifric bċejjeċ.

DISCHARGE—ħatt (minn *tħott),* bagħta (minn *tibgħat),* ħlas; għamil; tefgħa, tifkigħa, tir; tħott (titfa l-ilma bħal ma tagħmel xmara fil baħar), tibgħat, teħles, tħallas; tagħmel, tfakka, tispara, titfa; *two where charged with the crime but one of them is discharged now,* tnejn chienu accusati (tad-delitt) wieħed minnom iżda ħeles (sabuħ bla ħtija); *he tries now to discharge his conscience,* issa irid iħott (ineħħi) minn fuk spallejh (mil cunxenza tiegħu); *you must discharge your servant,* jeħtieġ (imissec, għandec) tibgħat (il barra) l-is-seftur tiegħec; *can't you discharge him from this duty, please,* ma tistax teħilsu minn dan ixxogħol (dmir) jecc jogħġboc; *the Nile is the largest river that discharges itself into the Mediterranean sea,* in-Nil hua l-acbar xmara li tinxteħet fil baħar Mediterran; *I heard the discharge of the guns,* smajt li sparar (it-tir) tal canuni; *he came for the discharge of his duties,* giè biex jagħmel id-dmirijiet tiegħu.

DISCIDE } tofrok, tissepara.
DISCIND }

DISCIFORM—tond bħal *disc* (ara).

DISCIPLE—dixxiplu, scular.

DISCIPLINABLE—li jista icun mgħallem, mwiddeb jew mrobbi sewwa.

DISCIPLINAL —tad-disciplina, tagħlim, trobbija, jew twiddib.

DISCIPLINANT—patri (religius etc.) ta ordni stretta.

DISCIPLINARIAN— tat-tgħalim, tattrobbija, tat-twiddib; wieħed li igħallem, irabbi sewwa, iwiddeb; li iżomm is-siccajr; *to be a good teacher one must be first a good disciplinarian,* biex tcun surmastru tajjeb, hemm bżonn li tcun taf lewwel iżżomm l-ordni, iddixiplina (jew il cwiet u l'attenzioni) fil classi.

DISCIPLINARY—tad-dixiplina.

DISCIPLINE—tagħlim,trobbija (sewwa) twiddib; castig; dixiplina; tgħallem, trabbi sewwa, twiddeb; tgħaddeb, ticcastiga; *nothing like military discipline,* id-dixiplina militari ma hemmx bħala (ma hawnx chifha); *you are lucky to be under the discipline of a such a good master,* inti għandec xorti li tcun taħt id-dixiplina (mgħallem jew educat) taħt surmastru bħal dac; *it is really a hard task to discipline that army,* fiha tassew biċċa xogħol jebsa biex tiddixiplina dic l-armata; *he has been whipped with a discipline,* kala dakka ta (sawtuh bid-) dixiplina.

DISCLAIM—tiċħad.

DISCLAIMANT—min jiċħad; min jirrinunzià, jew iħalli, jew ma ifittix iddrittijet.

DISCLOSE—tiftaħ, ticxef, tgħarraf, ixxandar; *he came to disclose his heart to me,* giè jiftaħ kalbu miegħi; *he was the first one to disclose the secret,* hu chien lewwel wieħed li chixef (xandar) is-sigriet.

DISCLOSURE—ftuħ; ticxif, tagħrif, xandir; *that led to the disclosure,* dac chien il mezz li wieħed wasal biex jicxef.

DISCOLOUR—tneħħi jew tbiddel illewn; titfa jew titlef il-lewn.

DISCOMFIT—tagħleb (tati xebgħa), tirbaħ.

DISCOMFORT—dieka, xchiel; iddejjak, ixxecchel.

DISCOMMEND — tmakdar, issib xi tgħejd fi, ticcensura.

DISCOMMENDATION — tmakdir, censura (ħtija).

DISCOMMENDER — min imakdar, jiccensura, isib il ħtija jew icollu xi igħejd fi.

DISCOMMENDABLE — ta min imakdru, (tat-tmakdir jew ta min isib xi igħid fih).

DISCOMMODE — iddejjak, ixxecchel, tiscomoda.

DISCOMPOSE — tħassar, takla, tgherfex, tkalleb.

DISCOMPOSURE — tħassir, takliħ, tgherfix, tkallib.

DISCOMPT — ara *discount.*

DISCONCERT — tħawwad, tgherfex, twiegħer.

DISCONDUCTIVE — li jisrom, li ma iħallix, li itellef.

DISCONGRUITY — ara *inconsistency.*

DISCONNECT — tagħżel, takta, tifred.

DISCONNECTED — magħżul, maktuħ, mifrud; *a disconnected speech,* discors maktuħ (li meħux mgħakkad sewwa).

DISCONNECTION — għażla, katgħa jew ktigħ, firda.

DISCONSOLATE — mdejjak, mnicchet, magħdur, trist, kalbu dejka; li idejjak li isewwed il kalb.

DISCONTENT — dieka, għokla, għali; mdejjak, mgħolli, iddejjak, tgħalli.

DISCONTENTMENT — dieka, għali.

DISCONTINUABLE — li jista, icun maktugħ li ma jitcompliex.

DISCONTINUE — tiekaf, takta, tħalli, titlak, tispiċċa, ma tcomplix; *you must discontinue this bad practice now,* issa jeħtieġ li ma tcomplix (takta) din id-drawwa ħażina.

DISCONTINUED — mwakkaf, maktugħ, mitluk, m'hux complut.

DISCONTINUITY — ktigħ, twakkif, wakfa.

DISCONTINUOUS — wiekaf, mitluk, mħolli, maktuħ.

DISCORD — nukkas ta ftehim, ġlied, ħabla, sarma; ma tiftehimx, ma takbilx; titħabbel, tinsaram, titwiegħer; *they are always at discord* dejjem mwegħrin (għandhom xi igħejdu jew miggildin).

DISCORDANCE — nukkas fit-takbil, ħabla, sarma, stunar.

DISCOUNT — tinkis, ktigħ ta dejn, roħs, scont; tnakkas, takta id-dejn, traħħas, tisconta, *what discount do you give?* xi scont (roħs) tati?

DISCOUNTENANCE — lakgħa ħażina jew chiesħa; tilka ħażin, jew chiesaħ; ma tatix wiċċ.

DISCOURAGE — takta il kalb, tneħħi l-almu jew il curaġġ; tiscoraggixxi.

DISCOURAGEMENT — ktigħ il kalb, nukkas ta almu jew ta curaġġ; scoraggiment.

DISCOURSE — taħdit, għajdun, discors; titħaddet, tgħejd, titchellem, tiddiscorri; *he intends to have his discourse printed,* irid (għandu fehma) li jistampa id-discors tiegħu (li għamel) *when I drew near he turned (changed) his discourse,* meta rsakt jena dawwar il cliem (iddiscors).

DISCOURSER — min jitchellem, jitħaddet, jiddiscorri jew jagħmel discors.

DISCOURSING — cliem, taħdit, cunversar jew curversazioni.

DISCORTEOUS — ħoxni, goff, raħli, li m'hux pulit jew civil.

DISCOURTESY — mgiba ta oħxon, ta goff.

DISCOUS — ċatt, wasagħ, bħal *disc* (ara).

DISCOVENANT — tneħħi jew tħassar patt.

DISCOVER — ticxef, issib, tinduna; *he succeeded to discover the conspiracy,* rnexxielu jicxef il conġura (il ftehima) *I want to discover myself now,* irrid nuri min jena (li hu jena) issa; *Cristopher Columbus was the first one to discover America,* Cristofru Columbu chien l-ewwel wieħed li sab (chixef) l-America; *he is working hard to discover the enemies' designs,* kiegħed iħabrec chemm jista (jaħdem sħiħ) biex jicxef il pian ta (jew x'għandom f'rasom li jagħmlu) il għedewwa; *no one could discover where I was,* ħadd ma sata jinduna fejn cont.

DISCOVERABLE — li jista jinchixef jew jinsab; li jidher.

DISCOVERER — min isib, jicxef jew jinduna bi; spija.

DISCOVERT (fil-ligi)—waħdu, m'hux miżżewweġ.

DISCOVERY—chixfa, scoperta; *this is a recent discovery*, din chixfa li ma ilhiex, din scoperta ġdida.

DISCREDIT — nukkas tat-twemmin jew ta gieħ, għajb; ma temminx; tneħħi il gieħ, tagħmel għajb; *he did all in his power to discredit me*, hua għamel chemm felaħ (chemm sata) biex ineħħili il gieħ, jiscreditani, jew jagħmilli għajb; *it will be much to your discredit*, icun ta disunur wisk għalic.

DISCREDITABLE—bla unur, bla gieħ.

DISCREDITED—bla gieħ, bla unur, screditat, m'hux ta min jemmnu.

DISCREDITOR—min jiscredita, ineħħi il gieħ, jagħmel għajb.

DISCREET—tal għakal, bid-dehen, għakal; discret, prudent.

DISCREETLY—bil għakal, bil prudenza.

DISCREETNESS — għakal, dehen, nebħ, prudenza.

DISCREPANCE } DISCREPANCY } differenza.

DISCREPANT—li ma jakbilx, li fieh differenza.

DISCRETE—maktugħ, m'hux complut, distint, mifrud,

DISCRETION—għakal, dehen, nebħ, prudenza; *do every thing with discretion*, għamel collox bil għakal (bil prudenza; *the years of discretion*, is-snin li wiehed jagħraf il gid mid-deni; iż-żmien tal għakal.

DISCRETIONAL } DISCRETIONARY } tal prudenza, tal għakal, tad-dehen.

DISCRETIVE—li juri firda jew separazioni, li m'hux marbut jew magħkud; mifrud.

DISCRIMINABLE—li jista jintgħaraf jew jingħażel.

DISCRIMINANCY — kawwa, setgħa, ħila jew capacità li biha tagħraf jew tagħżel.

DISCRIMINATE — tagħraf, tagħżel; magħżul; magħruf; *discriminate between*; "to avoid" and "to shun", iddistingui għażel (sib jew x'inhi iddifferenza) bejn "to avoid" u "to shun"?

DISCRIMINATION—għarfa, għażla.

DISCRIMINATIVE—li jagħraf, jagħżel li jiddistingui; li juri jew jagħżel ħaġa minn oħra.

DISCRIMINATOR—min jagħraf jew jagħżel.

DISCRIMINOUS—periculus.

DISCROWN—iċċaħħad mil (tieħu il) curuna.

DISCUBITORY—li ipoggi ma.

DISCULPATE—teħles mil ħtija, tiscolpa ruħec; tneħħi il ħtija (jew minn fuk spallejc).

DISCUMBENCY — meta tpoggi, tinxteħet lura wakt l-ichel.

DISCURSION—mogħdija minn argument għall jeħor fid-discors.

DISCURSIVE } DISCURSORY } li jakbes minn argument għall jeħor fid-discors; mkabbes, maktugħ; li dejjem jiggiera, dejjem sejjer.

DISCUS—ara *disc*.

DISCUSS—tifli, tgħarbel, tiddiscuti; *let us discuss this matter first*, ejja (ħalli) niflu, ngħarblu jew niddiscutu fuk din il facenda (l-affari) l-ewwel.

DISCUSSION — fili, esami, tgħarbil, discussioni.

DISCUSSIVE—li jifli, li jgħarbel; li iħoll; *this is a discussive remedy*, dana rimediu (medicina) li tħoll li tneħħi (l-umuri).

DISCUTIENT—li iħoll, duwa li tneħħi tħoll l-umuri)ta tmur etc.)

DISDAIN—żebliħ, tmegħir, stmerra; iżżeblaħ, tmiegħer, tistmerr.

DISDAINFUL—li. iżebleħ (żeblieħi), l-imiegħer.

DISDAINING—żebliħ,tmegħir, stmerra.

DISEASE—marda; tmarrad; *to contract a disease*, tiġbed (tieħu) marda; *Bright's disease*, in-nefrite, jew marda fil cliewi; *foul disease*, mard ħażin.

DISEASED—marid.

DISEDGED—bla xifer, bla ponta.

DISEMBARK—tisbarca, tinżel l-art, (suldati etc. minn fuk vapur etc.)

DISEMBARRAS—tisbarazza, tnaddaf jew tneħħi min-nofs; teħles, takla minn tabxa.

DISEMBELLISH—iżżarma (mil ġmiel jew tneħħi it-tiżjin).

DISEMBODY—tifred, tgħażel mil gi-sem, ma tħallix flimchien jew ma xulxin.

DISEMBOGUE—tixħet, titfa, ixxerred (bħal ma tagħmel xmara meta tasal għal baħar).

DISEMBOWEL—tneħħi (tnaddaf mil) l-imsaren.

DISEMBRANGLE —teħles mill ġlied jew mit-tgerfix.

DISEMBROIL—teħles (toħroġ) min-nassa jew minn xi ncwiet.

DISSEMPLOY—tneħħi, tibgħat minn impieg.

DISENABLE—ma tħallix, tieħu is-setgħa.

DISENCHARMt—neħħi is-seħer jew il magħmul.

DISENCLOSE—tiftaħ, ticxef.

DISENCUMBER — tneħħi it-tweghir, jew it-tgherfix.

DISENFRANCHISE—tneħħi il vot jew xi privileggi oħra lill xi ħadd.

DISENGAGE — teħles, takla minn tabxa, tħoll.

DISENGAGED—meħlus (minn tabxa) maħlul.

DISENGAGEMENT — ħelsien (minn tabxa etc.) ħalla.

DISENROLL—tneħħi minn fuk ras-senja.

DISENSLAVE—tifdi mil (ma tħallix fil) jasar.

DISENTANGLE—issewwi ħaġa mħab-bla; teħles, takla (minn ħabla jew tgherfixa).

DISENTER—takla minn taħt l-art (ħaġa li tcun midfuna).

DISENTHRAL—teħles.

DISENTHRONE — tniżżel mit-tron, tneħħi minn sultan.

DISENTITLE—tneħħi jew ma tħallix titlu.

DISENTOMB—takla minn kabar.

DISENTRANCE—tkajjem minn estasi jew minn telfa tas-sensi fil ħsieb t-Alla jew ta hena cbir.

DISERT—eloquent.

DISESPOUSE—tagħmel divorziu, jew tifred (tinfired) ir-ragel mill mara.

DISESTABLISH — tneħħi, iżżarma, twakka.

DISESTEEM—ma tatix il gieħ.

DISFEATURE — tcherraħ, tagħmel icreħ, tisfigura (il wiċċ).

DISFIGURATION—cruha; taħsir tal għamla.

DISFIGURE—tisfigura, tcherraħ jew tagħmel icreħ; tħassar il għamla.

DISFRANCHISE—tneħħi il vot, jew privileggi oħra lill xi ħadd.

DISFRANCHISEMENT — tneħħija ta vot jew ta xi privileggi oħra lill xi ħadd.

DISFURNISH—ma tfornix,ma tgħam-marx, tneħħi jew iżżarma mill għa-mara.

DISGARNISH — tneħħi, iżżarma mit-tiżijn (miż-żina) jew mill ornamenti.

DISGORGE—tneħħi, tixħet, tivvòm-ta, takla, tferraħ jew tisvoita.

DISGRACE— għajb, għarucasa jew disunur; tagħmel għajb; għarucasa, jew disunur.

DISGRACEFUL—tad-disunur, li jagħ-mel għajb; *your behaviour is disgrace-ful*, l-imgiba tiegħec tagħmillec għajb (hia tad-disunur); *nothing can be more disgraceful*, ma jistax icun għajb acbar (ma tistax tcun għarucasa jew disu-nur abcar minn dana).

DISGRACIOUS—ara *unpleasing*.

DISGUISE—lbies li bieħ tinbidel jew ma tistax tingħaraf; turija ta ħaġa b-oħra; ixxidd lill xi ħadd lbies li bih ma jistax jingħaraf; turi ħaġa b-oħ-ra, taħbi; *he appeared in disguise*, de-her liebes ħwejjeġ oħra biex ma jin-tgħarafx; *you can't disguise certain facts*, certi fattijet ma tistax iżżom-mom moħbija.

DISGUST—għali, dispiaciri; tkalligħ ta li stoncu; tgħalli. iggib mibgħeda; tkalla li stoncu, tkażżeż.

DISGUSTFUL—li igħalli, li ikażżeż.

DISGUSTING—li ikażżeż, li ma jatix piacir.

DISH—platt, past, siett, dixx; is-servi jew iggib fi platt (jew siett) tħaffer; chejl tan-nies tal barrieri; *we had some five or six dishes (courses) at dinner*, chelna xi ħames jew sitt pasti fil pranzu; *this is a dainty dish*, dan platt tajjeb ferm (squisit); *don't lay this thing in my dish please*, la twaħħalx fija jecc jogħġboc.

Dishabille — liebes tad-dar, libsa tad-dar; mnażża (ixxamplat).

Dish-clouth } ċarruta tal platti.
Dishclout }

Dish-cover—għatu.

Dishbarten—takta il kalb, tneħħi l-almu jew il curaġġ; tbażża.

Disheartened — kalbu maktugħa, mbażża, scoraggit.

Dished—migiub, mkigħed, servut jew mnewwel fi platt; rvinat, mħarbat.

Disherit — tneħħi, tescludi minn werriet.

Disheritor—min ineħħi jew jescludi minn werriet.

Dishevel—tkanfed, tħoll, tħabbel jew tħarbat ix-xahar; tixħet jew ixxerred l'hawn u l'hemm (addoċċ jew chif giè giè).

Dishevelled — mħabbel; maħlul; *she is always with her hair dishevelled*, dejjem b'xagħarha maħlul (mħabbel).

Dishful—mimli platt.

Dishing—mħaffer, concave.

Dishmat—biċċa ta fuk il mejda, ta taħt il platti.

Dishonest — faħxi, bla gieħ, bla mistħija, disonest, li ma jixrakx; *don't mix with him, he is a dishonest man*, la tgħamiliex miegħu, dac ragel bla gieħ (disonest).

Dishonesty—faħx, disonestà, nukkas tal gieħ jew tal mistħija.

Dishonour—telfa ta gieħ, għajb, disunur; tneħħi, ittellef il gieħ, tagħmel għajb jew disunur, tiddusunura; *you have dishonoured your father with your reproachful conduct*, inti iddisunurajt (tlift il gieħ) lil missierec bil condotta tiegħec tant ħażina; *he was sentenced to five years imprisonment for having tried to dishonour that girl*, mar ħames snin ħabs talli ried jicser għonk dic it-tifla (dic ix-xebba).

Dishonourable—faħxi, ta bla gieħ, li jagħmel għajb jew disunur.

Dishonourer—min jagħmel għajb jew disunur, min jiddisunura.

Dishorn—tneħħi jew takta il krun.

Dishumour—ara *ill-humour*.

Dish water—ilma (misħun) tal ħasil tal platti.

Dish wheels—roti ibbuzzati (li icunu mkabbżin minn banda u concavi jew mħaffrin mill banda l-oħra).

Disincarcerate — toħroġ (teħles) mill ħabs.

Disinclination—nukkas ta gibda.

Disincline — tneħħi il kalb, l-imħabba, tberred il gibda lejn.

Disincorporate — iċċaħħad minn drittijet; ixxerred, tħoll, tifred; maktugħ, mifrud, separat minn corp, cumpannija jew società.

Disinfect—tnaddaf, issaffi, tiddisinfetta jew ma tħallix li mard jiġri jew jittieħed.

Disinfectant — disinfettanti, ħaġa (trab, ilma etc.) li tnaddaf, issaffi, jew tiddisinfetta, jew li ma tħallix li mard jittieħed (jew jixtered).

Disinfected — disinfettat, msoffi, mnaddaf.

Disinfection—disinfezioni, tnaddif, tisfija li ma tħallix li mard jiġri jew jixtered.

Disingenuous—li ma igħejdiex chif iħossha.

Disinhabited—disabitat, li m'hux bin-nies, li m'hux mgħammar minnies.

Disinherison—tneħħija minn wirt.

Disinherit—ma iddaħħalx fil wirt, toħroġ barra mil wirt.

Disinheritance — ħruġ barra mil wirt.

Disinhume—takla mil kabar.

Disintegrate—tneħħi, tifred il bċejjeċ sħaħ.

Disinter—takla mil kabar.

Disinterested — disinteressat, li m'hux interessat; li ma jagħmilx bih l-interess; li iżomm ma is-sewwa; imparziali.

Disinterment—klugħ barra minn kabar.

Disinterred—maklugħ mil kabar.

Disinthral—teħles mill jasar.

Disinthaldom } ħelsien mill jasar.
Disinthalment }

Disintricate—teħles minn ħabla jew min-nassa.

Disjection—xħit fi-art.

Disjoin—tifred, tagħżel.

Disjoint—toftok, tħoll, tifred, takla mil ġoc, tisloga; tinfetaħ, tinħall, tinfired.

Disjointed — miftuk, maħlul, mifrud, maklugħ minn locu jew slugat.

Disjunct — mifruk, magħżul, mifruk, maklugħ.

Disjunction—firda, għażla, kligħ.

Disjunctive—li jifred, li ma jgħakkadx flimchien; (fil grammatica) li ma igħakkadx is-sens iżda li igħakkad il cliem; *a disjunctive conjunction*, congiunzioni disgiuntiva.

Disjuncture—firda, għażla, kligħ.

Disk—ara *disc.*

Diskindness—ara *unkindness.*

Disleal—ara *disloyal.*

Dislike—mibgħeda, nukkas ta li mħabba, tobgħod, ma tħobbx, ma taħmilx; *that is the only thing I dislike in him*, dac biss li nobgħod fih.

Disliken — tagħmel m'hux xorta waħda; ma ixxebbaħx, ma tkabbilx, ma tagħmilx bħal.

Dislocate—takla mil-loc, tfecchec, tisloga.

Dislocate } maklugħ, mfecchec,
Dislocated } slugat.

Dislocation—kligħ, tfecchica.

Dislodge—toħroġ, takla, tkabbeż barra; toħroġ, tinkala, takbeż barra.

Disloigned—bogħod, bgħid.

Disloyal — karrieki, sleali, m'hux fidil.

Disloyalty—kerk, takrik, slealtà.

Dismal—waħxi, mudlam; magħdur, kalbu dejka, mnicchet, *it was a dismal sight*, chienet dakka ta għajn (ħaġa) li tchexchex; *he has a dismal look*, għandu ħarsa li twaħħax.

Dismantle — tħott (mis-swar etc.) tnażża, tgħarwen.

Dismarry—ara *divorce.*

Dismarshal - tgħerfex, tħarbat, tisfratta.

Dismask—tneħħi il mascra, ticxef.

Dismast—tismatta (tneħħi l-arbli ta bastiment).

Dismay — twerwira, delħa, biża; twerwer, iddeħex, tbażża; *he was filled with dismay*, twerwer, chien mimli bil biża.

Dismayed—ara *disheartened.*

Dismember—takta, taksam, tifred, tkatta biċċa biċċa.

Dismemberment—ktigħ, ksim, firda; taktigħ biċċa biċċa.

Dismettled—bla (minn għajr) spiritu.

Dismiss—tibgħat, titlak, tchecci; *he tried to dismiss him from his employment*, ried li ichecciħ mil l-impiegħ; *every body thought he would dismiss his wife after what happened*, culħadd ħaseb li sejjer ichecci il martu il barra għalli ġara; *at what time do you dismiss your school?* xħin tibgħatom it-tfal ta liscola tiegħec? (xħin tisculahom ittfal?)

Dismissal } bagħta, tluk, tcheccija
Dismission } *after his dismissal*, wara it-tcheccija (wara li checcewh) jew bagħtuħ il barra.

Dismissed - mibgħut, mchecci, mitluk; *the magistrate dismissed the case*, il magistrat bagħat il culħadd il barra.

Dismortgage — tjfdi mil l-ipoteca (mid-dejn li wieħed icun għamel billi issellef fuk il beni.

Dismount—tinżel minn fuk żiemel jew carrozza; tniżżel minn fuk żiemel jew carrozza; tismonta jew iżżarma; *let us help them to dismount this gun* ejja ngħenuhom iniżżlu dan il canun (minn fuk il carru).

Disnest ara *dislodge.*

Disobedience — disubbidienza, li wieħed ma jismax minn, jew ma jobdix.

Disobedient — disubbidient, li ma jismax jew ma jobdix; *your son has been dismissed from school for good, being disobedient*, l-ibnec checcewh mil li scola għall collox għaliex ma jobdix.

Disobey— ma tobdix, ma tismax minn; *why do you disobey my orders*, għaliex ma tobdix l-ordnijiet tiegħi? *you ought to be ashamed of yourself to disobey your father*, imissec tistħi li ma tismax minn missierec.

Disobligatory— li ineħħi (iħallas) l-obligazioni.

Disoblige—tagħmel fuk il kalb; takdi ħażin, ma takdix; toffendi jew tagħmel azioni ħażina.

Disobliging—li jagħmel fuk il kalb li jakdi ħazin; offensiv, li jagħmel azioni ħazina.

Disorbed—mitfuħ barra mil l-orbita (passagg jew triek) tiegħu.

Disorder—sarma, takliba, taħwida, tgħerfixa, fixcla; tisrom, tkalleb, tħawwad, tgħerfex, tifxel; *when I was sent there I found that everything was in disorder*, meta mort (baghtuni) hemm sibt collox mgherfex (jew mkalleb), *he is suffering the consequences of his disorders (of drink)*, kiegħed isofri il conseguenzi (iħallas il-laħam) tax-xorb li xorob (jew) tas-socor li sicher; *I have done my best to hide her disorder* għamiet chemm stajt biex ma nurix x'chienet iġġarrab f'kalbha.

Disordered / Disorderly } misrum, mkalleb, ma hux f'locu, mħarbat, irregulari; storbius (frattarjus); *he was accused for being drunk and disorderly*, chien accusat li chien fis-sacra u għamel storbiu.

Disordinate—vizius, li ma igħix ħajja sewwa.

Disorganization—taħwida, taħbila, takliba, sarma.

Disorganize — tħawwad, tħabbel, tħassar, tisrom.

Disorganizer — ħawwadi, ħassari, min iħabbel jew jisrom.

Disown—tiċħad; *you can't disown your doing of it*, ma tistax tiċħad li ma għamiltiex int; *he had the cheek to try to disown even his own son*, hua chellu il wiċċ tost li ried saħansitra jiċħad l'ibnu stess.

Dispair—ttarrad (żewġ).

Disparadised—mchecci mill genna.

Disparage—tfarrad, tispariggia jew ma tħallix (tagħmilx) pariġġ (bħal xulxin jew li jakblu); tneħħi il gieħ, tkassas, tmiegher, iċċanfar.

Disparate—li m'hux pariġġ, li m'hux bħal; mxattar.

Disparates—bil fard, ħwejjeġ sp riġġati, li m'hux pariġġ, li ma jakblux.

Disparity — tifrid, tixtir, nukkas tad-daks, tax-xebħ.

Dispark—tiftaħ *park* (ġnien cbir jew għalka bis-siġar etc.)

Dispart—tofrok fi tnejn; tcun mifrud, jew mifrud fi tnejn.

Disparted—mifrud, jew mifrud fi tnejn.

Dispassion—fjacca, natural biered, indifferenza, bruda.

Dispassionate / Dispassioned } spassionat; moderat, calm, biered, quiet, bla passioni.

Dispatch - are *despatch*.

Dispathy—apatija, bruda (ta kalb).

Dispel – tkecci, tkabbes, tixħet barra; *O Lord dispel the darkness of my understanding*, o Sinjur checci id-dlamijiet ta moħħi!

Dispend—tonfok.

Dispensable—li tista tgħaddi minn għajru.

Dispensary - dispensatoriu, il berġa (spiżżeria għal fokra).

Dispensation—għati (b'xejn), tkassim, tifrik.

Dispensative – li jati, iferrak jew ikassam.

Dispensator—min jati, ikassam jew iferrak.

Dispensatory - dispensatoriu, ctieb li jurię chif taghmel jew thallat medicini etc.; *farmacopeja*.

Dispense—tkassam, tferrak, tati; tgħamel ricetta jew medicina; teħles, tesenta; *dispense with*, tiscarta, teħles, tgħaddi minn għajr; *he will dispense with all his riches before dying*, sejjer iferrak gidu collu kabel imut. *I cannot dispense with you this week*, ma nistax nesentac (ngħaddi minn għajrec) din il gimgħa; *I hope you will dispense with me if I say that I don't believe in him*, nittama li ticcumpatini (tiscusani) jecc nghejd li ma nemmnux.

Dispenser – min ikassam, jati jew iferrak; *the Dispenser of all blessings*, Alla l'Imbierec.

Dispeople—ara *depopulate*.

Disperance – ara *despair*.

Dispermous—li fiħ żewġ żergħat biss

Dispersal—tixrid, ħala.

Disperse—ixxerred, taħli; *they succeeded to disperse the enemy*, rnexxielom ixerrdu (ichecċu bil giri) il għedewwa; *the wind will disperse the clouds*, ir-riħ ixerred (itajjar) is-sħab; *he was the*

first one to disperse this rumour, hu chien l-ewwel wieħed li xerred din ix-xnigħa; *you will soon disperse all your substances*, dal wakt taħli cull ma għandec (gidec collu).

DISPERSED—mxerred.

DISPERSION — tixrid, ħala. taksima, tifrik.

DISPIRIT—takta il kalb, tneħħi l-almu jew il curaġġ.

DISPIRITING—li jakta il kalb, jneħħi l-almu jew jiscorraggixxi.

DISPITEOUS—malizius, ħażin.

DISPLACE — tkankal, tneħħi ħaġa minn loca; tneħħi minn post.

DISPLACEMENT — tkankil, tneħħija minn post.

DISPLACENCY—guffaġni, inciviltà.

DISPLANT—tbiddel, takla minn loc jew minn post; tneħħi, takla siġra jew xitla minn post fejn tcun.

DISPLAT—tħoll (il malja).

DISPLAY—turi, turija, naxra; tperriċ; tonxor, turi, tperreċ; *he wants to display his wit*, jrid juri għerfu (x'jaf); *they have displayed their colours*, fetħu (perrċu) li standardi tagħhom; *there was a great display of plants*, chien hemm wirja sabiħa ta pianti (xtieli etc.); *he managed to display that intrigue*, ra chif għamel u chixef (wera) dic in-nassa (basla etc.)

DISPLEASE — tgħalli, tati dispiacir, ma togħġobx; tagħli, tieħu dispiacir, jiddispiacic; *this will not displease him I am sure*, naf sgur li dan ma jatihx dispiacir, (ma igħalliħx jew ma iġagħlux jagħli).

DISPLEASING—tad-dispiacir,tal għali; *that was very displeasing*, dac chien dispiacevoli wisk.

DISPLEASURE—għali, ghokla, dispiacir; *to my great displeasure*, b'għokla cbira tiegħi.

DISPLODE—tfakka, tixcatta.

DISPLUME—tneħħi ir-rix jew tintef, tisgrada jew tneħħi l-unuri (li wieħed icollu).

DISPONE — tati, ticcunsinna, tiddisponi.

DISPORT — logħob, mogħdija taż-żmien, divertiment; tilgħab, tgħaddi iż-żmien, tiddeverti, titfarraġ.

DISPOSABLE—li tista tagħmel minnu, li tista tiddisponi minnhu; disponibili, li jista jitkassam jew jimbiegħ.

DISPOSAL — tkegħida, taksima, disposizioni; *I leave this to your disposal*, nħalli dan għal idejc (biex tagħmel bih li trid u li jogħġboc); *I am always at your disposal*, Jena dejjem għad-disposizioni (għal cmandi jew għall ordnijiet) tiegħec).

DISPOSE—tkigħed, tkassam, tħejji, tħajjar; tneħħi, tbiegħ, teħles minn, tiddisponi; *he is to dispose of his property by will*, sejjer jagħmel it-testment ta ħwejjġu; *you can dispose of these two books*, tista tagħmel li trid (li jogħġboc) b-dawn iż-żewġ cotba; *how will you dispose of yourself?* x'sejjer tagħmel (bic in-nifsec)? *these papers are disposed of*, dawn il carti lesti (mħejjin), raithom (spicciajt minnhom).

DISPOSITION — tkegħida, taksima; teħjia, gibda, xeħta; *he has a very good disposition for drawing*, għandu gibda cbira għad-disinn; *he is first rate for his disposition of mind*, ma hawnx bħalu għat-talent (għal moħħu).

DISPOSITIVE li juri *disposal* (ara).

DISPOSSESS—tnażża, tieħu minn taħt idejn xi ħadd; toħroġ mill pussess.

DISPOSSESSOR — min inażża, jeħu minn taħt idejn ħaddiehor, min jispussessa jew joħroġ mill pussess.

DISPOST—tneħħi, takla minn post.

DISPOSURE - ara *disposal*,

DISPRAISE—tmakdar, tiddisprezza, tmiegħer; megħra, tmakdira, disprezz.

DISPRAISER — min imiegħer, jew imakdar.

DISPREAD — ixxerred l-hawn u l-hemm; tinfired, tixtered.

DISPRISON—teħles (mil ħabs).

DISPRIZE—tmakdar,tnizzel fil prezz, traħħas.

DISPROFIT—telf, ħsara, svantaġġ.

DISPROOF—confuta, tiġrif ta għajdun ta ħadd jeħor.

DISPROPORTION — nukkas tad-daks, tixtir.

Disproportionable } sproporzionat,
Disproportional } li ma hux ta daks wiehed, mxattar.

Disproval—ara *disproof.*

Disprove - tarmi, iġġarraf għajdun ta hadd jehor, ma tgħaddix, ma tappruvax.

Dispunishable—li m'hux ta min jiccastigah, li ma hakkux castig.

Disputable - dubbius, ta min jiggieled jew jiddisputa (jissielet) fuku.

Disputant—min jissielet, jiddisputa, jiddiscuti jew jiggie'ed.

Disputation—disputa, ġlieda; silta.

Disputatious } gelliedi, sellieti
Disputative }

Dispute—tiggieled, tissielet, tiddisputa jew tehoda, ma; silta, ġlieda.

Disputer—ara *disputant.*

Disqualify—ma ticcwalificax, ma tgħaddix, ma tappruvax.

Disquiet—incwiet, dieka; tincwieta, tiddisturba, thawwad il mohh, ma thallix cwiet, iddejjak, thabbat.

D.squietous }
Disquietive } bla mistrih, bla cwiet.
Disquieted }

Disquietude }
Disquietness } ara *uneasiness.*

Disquisition — esami, fili, discussioni.

Disrank - tnehhi, tnizzel mir-ranc, tisgrada.

Disregard — tiddisprezza, tittrascura, ma tatix cont ta; disprezz, trascuraġni, nukkas ta cont.

Disregardful — trascurat, li ma jatix cont.

Disrelish—ara *dislike.*

Disremember—tinsa.

Disreputable—ta bla unur, infami, li jagħmel għajb jew disunur.

Disrepute—nukkas tal gieh, għajb; disunur; tnakkas il gieh, tagħmel għajb, tiddisunura; *he brought himself into disrepute by his mean behaviour,* iddisunura ruhu (għamel għajb cbir lilu in-nifsu) bl-imgiba vili (baxxa) tiegħu; *this will bring a disrepute upon the company,* dana jiscredita (inehhi il gieh) lill cumpanija.

Disrespect—nukkas ta rispett, jew ta kima, tonkos mir-rispett jew mil kima (lil xi hadd).

Disrespected—li jonkos mir-rispett; li ma għandux kima lejn.

Disrobe—tnażża; tinża.

Disroot—tifred, takla mill għeruk.

Disruly—incwiet, disubbidient, ahrax.

Disrupt—taksam, tifred, ticser.

Disruption—kasma, firda, csur.

Dissatisfaction —nukkas tal għoġba, għali, dispiacir.

Dissatisfactory — li ma jogħġobx, m'hux għall kalb; li igħalli.

Dissatisfied—m'hux cuntent, m'hux għall kalb; mgħolli.

Dissatisfy—ma togħġobx, ma tcunx għall kalb, tgħalli.

Dissear—takla barra mil-loc, tiehu il-loc.

Dissect—tkatta (cadavru etc.) biex tezaminah; tiddissetta.

Dissection—anatomija, studiu tattobba (billi ikattgħu bcejjeċ bcejjeċ il cadavru biex jistudiau.

Dissector—min ikatta cadavru biex jistudia l-anatomija.

Disseizin (fil-ligi) il harġa mill pussess ta wiehed mill-artijiet etc. li icollu m'umiex tiegħu, li icun iżomm contra il-ligi (illegalment).

Disseize—tohroġ mill pussess, tiehu, iċċahhad.

Dissemble—turi haġa b'ohra; tagħmel ta bir-ruhec: tgħatti, tahbi.

Dissembling—habi, wiri ta haġa b'ohra, ipocrisija.

Disseminate—tiżra, ixxerred (bhażżerrigha) ixxandar.

Dissemination—żrigh, tixrid, xandir.

Disseminative—li jiżra, li ixerred, ixandar.

Disseminator—min jiżra, ixerred, ixandar.

Dissension—nukkas ta ftehim, ta takbil; tweghir; *he has been trying to sow dissension among the brothers and sisters,* chien kiegħed jara chif jaghmel biex igib it twegħir (il ġlied), bejn l-ahwa.

Dissent—ma takbilx (fil fehma) ma tiftehimx, tiċhad; nukkas tal ftehim, tat-takbil, twegħir, ċahda.

Dissentaneous—li ma jakbilx, cuntlariu.

Dissenter—min ma jiftehimx jew ma jakbilx; *dissenters* jissejhu il Presbiteriani etc. li ma jakblux mal Protestanti.

Dissentient—li ma jakbilx jew li ma jiftehimx.

Dissenting—nukkas ta kbil jew ta ftehim; li ma jakbilx jew li ma jiftehimx; li ma jakbilx jew li ma jiftehimx.

Dissepiment—it-taksim, flieli etc. ta frotta.

Dissert—titchellem, tithaddet, tiddiscuti jew tiddisputa.

Dissertation—għajdun, taħdit, discors, dissertazioni.

Dissertator—min jitchellem, jitħaddet jew jagħmel discors.

Disserve—tagħmel ħsara lill, twaġġa.

Disservice—ħsara, inġuria.

Dissever—taksam, tofrok fi tnejn.

Dissevered—maksum, mifruk tnejn

Dissidence—ara *disagreement* jew *dissension.*

Dissident—ara *dissenter* jew *dissentient.*

Dissilience—ksim, frik minn nofs jew fi tnejn.

Dissilition—kasma, firda min-nofs jew fi tnejn.

Dissimilar—li m'hux bħal, li ma jixbehx.

Dissimilarity / Dissimilitude — nukkas ta xebħ jew tal għamla.

Dissimulate — ara *dissemble* jew *feign.*

Dissimulation—ara *simulation* jew *deceit.*

Dissimule—ara *dissemble.*

Dissipable—li jista jixtered jew jinħela.

Dissipate—taħli, tberbak; *the heat of the sun will dissipate this fog,* is-sħana tax-xemx ixxerred (ittajjar) dan iċċpar; *before not very long he will dissipate all his wealth,* ma idumx wisk ma itajjar jew iberbak collox (cull ma għandu); *try to dissipate your bad humours* ara chif tagħmel u derri (tajjar id-dwejjak ta kalbec.

Dissipation—ħala, tberbik.

Dissociable / Dissocial — ta waħdu, magħmul għaliħ waħdu, ma jagħmilha ma ħadd.

Dissociate—tifred, ma tħallix flimchien.

Dissoluble—li jista jinħall.

Dissolute—bardaxza, ta ħajja ħażina; *you are leading a dissolute life,* kiegħed tgħaddi ħajja ħażina (ta bardaxxa), *he is a dissolute youngman,* dac ġuvni bardaxxa (li kiegħed f' ħajja ħażina.)

Dissolution — triħ, tidwib, firda, għażla; *after the dissolution of parliament* wara il għażla (il ħalla) tal parlament; *that brought about the dissolution of their marriage,* dac li gieb il firda il (għażla) tagħhom (tar-ragel u il mara) minn xulxin.

Dissolvable—li jinħall, li idewweb, li jinteraħ; li jinfired jew jingħażel.

Dissolve—titraħ, tħoll, iddewweb, tifred; titterraħ, tinħall, tiddewweb, tinfired, tingħażel; *fire dissolves every thing,* in-nar idewweb collox; *what are you doing to dissolve this swelling?* x'inti tagħmel biex tħoll (trattab) din innefħa; *it is thought that parliament will be dissolved before the end of this month,* jissopponu (jaħsbu) li il parlament (consill) jispiċċa (jinħall jew ixiolјuħ) kabel l-aħħar tax-xaħar; *I don't know what to do to dissolve the spell,* ma nafx x'nakbad nagħmel biex ineħħi dan is-seħer.

Dissolvent - li iħoll, iterraħ, idewweb.

Dissonance / Dissonancy — nukkas tat-takbil fil-leħen; stunar; nukkas tat-takbil fil fehma.

Dissonant—li ma jakbilx fil-leħen jew fil fehma, stunat, scurdat; *my opinion is dissonant from yours,* il fehma tiegħi ma takbilx ma tiegħec.

Dissuade — iddawwar jew tbiddel fehmiet ħadd jeħor; tħassarlu; *I can't dissuade him from going,* ma nistax indawru (nġagħlu ibiddel il fehma) li ma imurx.

Dissuader—min idawwar jew ibiddel il fehma ta ħadd jeħor; min iħassar.

DISSUASION — tidwir, tibdil fehmiet ħadd jeħor.

DISSUASIVE — li idawwar jew ibiddel (iħassar) il fehma ta ħadd jeħor.

DISSUNDER — taksam, tofrok, iċċarrat min-nofs.

DISSYLLABIC — ta żewġ (li fieh żewġ) sillabi jew taksimiet.

DISSYLLABIFY / DISSYLLABIZE } tagħmel, taksam f'żewġ taksimiet jew sillabi.

DISSYLLABLE — chelma b'żewġ taksimiet jew sillabi.

DISTAFF — magħżel, lokkata.

DISTAIN — iċċappas, ittabba.

DISTANCE — bogħod, medda, tul; tbigħed, twarrab; *I saw him at a distance,* rajtu mil (fil) bogħod; *they are a great distance from here,* huma bogħod ħafna minn hawn; *I know my distance,* naf sa fejn għandi nasal (x'jiswa jew x'inhu tajjeb għalija); *I always kept that at a distance,* jena dejjem żammejt ruħi bogħod minn (ma għamilta katt ma) dac ir ragel.

DISTANT — bogħod, bgħid; *it is not very distant (far) from here,* m'hux bgħid wisk minn hawn; *I find that it is equally distant,* nsib li hu bgħid xorta waħda (daks wiehed).

DISTASTE — tgħoma ħażina, mibgħeda; tobgħod, ma taħmilx.

DISTASTEFUL — ta togħma ħażina, mkit; *that has been a very distasteful answer,* di chienet twegiba mkita hafna.

DISTEMPER — ħass ħażin, marda; takliba; tmarrad, tkalleb; tempra, tittempra culur (lewn) billi tħallat abjad tal bajd etc. f'loc iż-żejt; taħlita ta abjad tal bajd etc. maż-żebgħa (culuri) f'loc iż-żejt (tal chittien); *the least thing distempers my stomach,* l-ankas ħaġa tkallibni (tkallibli li stoncu).

DISTEMPERED — marid, mkalleb; *he suffers from a distempered stomach,* għandu li stoncu marid (isofri bli stoncu tiegħu).

DISTEMPERATURE — ħass ħażin, mard taklib.

DISTEMPERING — tpingija biż-żejt ittemprat (jew mħallat b'abjad tal bajd jew ħwejjeġ oħra li iwaħħlu).

DISTEND — tmidd, tifrex; ittawwal; tonfoħ (bużżieka etc.); *he tried to distend the bladder but it burst,* ried jonfoħ il bużżieka iżda inkasmitlu (infakghet).

DISTENSION / DISTENTION } medda, tifrix, tul; wisa.

DISTENT — mifrux, bil medda, fil medda.

DISTICH — disticu, żewġ versi poesija.

DISTICHOUS — (ħaxix etc.) kiegħed fillieri fillieri (żewġ, żewġ).

DISTIL — tkattar, tillambica.

DISTILLATE — ilma (fluidu) mkattar jew lampicat (li jagħmlu jew jaħdmu li spiziari etc.)

DISTILLATION — tkattir, lampicar.

DISTILLER — min jillampica.

DISTILLING — tkattir, lampicar; ittkattir, il-lampicar.

DISTILMENT — ara *distillation.*

DISTINCT — ċar, divrenziat, distint, li jidher sewwa; *I wish you would read with distinct pronunciation,* nixtiek li takra bi pronunzia ċara.

DISTINCTION — distinzioni, divrenzia; *try to learn well the distinction by points,* ħabrec li titgħallem sewwa il punteggiatura (li tkassam, tiddivrenzia issens tal cliem etc. bil ponti, virguli etc.

DISTINCTIVE — li jiddivrenzia, li juri ċar.

DISTINGUISH — tagħraf, tagħmel divrenzia; *I cannot distinguish one from the other,* ma nistax nagħraf wieħed mil-ljeħor; *distinguish between a "qualitative" and a "quantitative" adjective,* għejd (uri) x'hini id-differenza bejn, aggettiv qualificativ u aggettiv quantitativ; *he always distinguished himself in all the examinations,* dejjem jiddistingua ruħu f cull esami.

DISTINGUISHABLE — li fih divrenzia, li jingħ raf; ta min jagħarfu, li ħakku icun magħruf.

DISTINGUISHED — magħruf. distint; *nobody spoke to him, he being a distinguished man,* ħadd ma chelmu (ma kallu xejn) billi hu bniedem magħruf.

DISTINGUISHING — li jiddivrenzia.

DISTITLE — iċċaħħad minn (tieħu) dritt jew privileġġ.

DISTORT—tgħawweġ, tilwi, *she is so fond of distorting her mouth*, tħobb wisk tgħawweġ ħalkha; *why do you distort your eyes so?* għaliex tgħawweġ (takleb) għajneic hecc?

DISTORTION—tgħawiġ, liwi.

DISTORTIVE—li igħawweġ jew jilwi.

DISTRACT—ixxerred moħħ xi ħadd jew talienaħ; tbelleħ, iggennen.

DISTRACTED — b'moħħu mxerred, miġnun, rasu m'hix f'locha.

DISTRACTION—distrazioni, genn, tixrid ta moħħ.

DISTRACTIVE — li idawwar ir-ras, li ikalleb il moħħ.

DISTRAIN—takbad (tagħmel mandat) bil korti.

DISTRAINABLE—li jista icun makbud jew sequestrat.

DISTRAINT—mandat; kbid (bil korti) sequestru.

DISTRAUGHTED—ara *distracted.*

DISTRESS—dieka, hemm, għali, nichet, fakar, bżonn; kbid (bil korti) mandat jew sequestru; iddejjak tnicchet, tgħalli, tfakkar; takbad (bil korti) tagħmel mandat jew sequestru; *first they squandered all their substances now they find themselves in great distress*, l-ewwel ħlew (tajru jew berbku) cull ma chellom u issa jinsabu fi bżonn (dwejjak) cbir.

DISTRESSED —mdejjak, fil bżonn; *they were distressed for water*, chienu mdejkin wisk għal l-ilma; *we are now in a very distressed condition*, issa ninsabu f'dieka cbira (batuti ferm).

DISTRESSFUL — mdejjak, mgħolli, mnicchet; tal għali, tad-dwejjak, tannichet; *that is indeed a distressful condition*, dac hu tessew stat tad-dwejjak (tan-nichet jew tal għali).

DISTRESSING—li inicchet, idejjak tal għali, tad-dwejjak etc. *I pity his distressing condition*, nibchi (jiddispiacini għad)-dwejjak li jinsab fihom.

DISTRIBUTABLE —li jista jingħata, jitkassam jew jitferrak.

DISTRIBUTE—tkassam, tferrak, tkassat; *distribute this sum of money equally among your children*, kassam dawn il flus lil uliedec li jeħdu daks wieħed.

DISTRIBUTION —għati, tkassim, tferrik; *I have been invited to assist at the distribution of prizes*, cont mistieden biex nara il premiazioni (il għati jew it-taksim tal premīi).

DISTRIBUTIVE — li ikassam, iferrak jew ikassat.

DISTRICT - distrett (taksima ta pajjis); tkassam f'distretti; *I belong to the 4th district*, jena nagħmel mar-raba distrett; *he has been appointed District Medical Officer (D. M. O.)* sar (laħak) tabib tal pulizia (tabib distrettuali jew tal gvern). *The Islands of Malta are now divided into ten Electoral Districts*, il gżejjer ta Malta huma issa mkassmin f'għaxar Distretti elettorali.

DISTRINGAS —hecc msejjaħ *warrant* (ordni) lis-sindcu biex jagħmel mandat jew sequestru.

DISTRUST—tħassib, biża; li wieħed ma jifdax fi, jew ma jorbotx għall; tħasseb, tbażża ma torbotx għall, ma tifdax; *I distrust him*, ma għandix fidi fih (ma nafdax fih).

DISTRUSTFUL—li iħasseb, ibażża, ma jorbotx għal, ma jafdax.

DISTRUSTING --tat-tħassib, tal biża.

DISTRUSTLESS —li ma ibażżax, li ma igagħlecx tibża jew titħasseb.

DISTURB —tħawwad, twiegħer, tfixchel, *you came to disturb my rest*, gejt tisfrattani (tiddisturba il mistrieħ tiegħi); *he disturbed me while I was speaking* (jew *in my speech*) itterrompieni jew katgħali cliemi; *they disturbed us in our work*, fixcluna fix-xogħol tagħna (f'dac li conna nagħmlu); *nothing disturbs me more*, ma hemmx ħaġa li tfixchilni (tħawwadni actar); *why will you disturb your mind about such trifles?* għaliex tħawwad rasec (ticconfondi) għal ftietak (ħwejjeġ żgħar) bħal dawn?

DISTURBANCE — taħwida, twegħira, tfixchila; storbiu, rvell; *it is said that there was a great disturbance*, igħejdu li chien hemm (rvell jew frattarija) cbir; *the police worked hard to quell the disturbance*, il pulizia ħadmet sħieħ biex siccta rvell (biex iccwetau id-distorbiu).

DISTURBER—ħawwadi, fixchieli, sturbiatur.

DISTURBING—li iħawwad, ifixchel, jiddistorbia.

DISTYLE—(loġġa) b'żewġ colonni.

DISUNION — għażla, firda; *this brought about their disunion*, dic giebet (chienet il caġun ta) il firda tagħhom.

DISUNITE—tgħażel, tifred.

DISUNITY—għażla, firda.

DISUSAGE } DISUSE } tħollija, tluk, katgħa ta drawwa jew ta usu; *now it fell in disuse*, issa ma għadiex issir (inkatgħet id-drawwa tagħha).

DISUSE—tħalli, titlak; takta drawwa; *I have disused wine*, ktajtu l-imbit, ma għadnix nixrob imbit.

DISVALUE—tmiegħer, tmakdar.

DISVOUCH—tiċħad, tneħħi il credtu.

DISWITTED—miġnun, moħħu m'hux f'locu.

DISWONT — iċċaħħad minn drawwa jew usu li icun ilu (li wieħed icun mdorri bih).

DIT—biċċa (poesija) għal cant jew tal cant; tagħlak.

DITCH—ħandak, foss; tħandak, iddawwar b'ħandak jew foss; *how long will 90 men take to ditch in this fort*, chemm iridu żmien disgħin ruħ biex idawru din il fortizza b'foss? (biex iħaffru foss ma dwar din il fortizza).

DITCHBUR—isem ta ħaxixa li titla fil fossijiet etc.

DITCHER — min jakta jew iħaffer (min jaħdem fil) fossijiet.

DITCHING—is-sengħa tat-taħfir (għamil jew ktigħ) tal fossijiet.

DITCH-LIKE—bħal foss.

DITHEISM—it-tgħallim tad-dutrina f-żewg Allat.

DITHYRAMB } DITHYRAMBIC } għanja (cant) lill *Bacco* (alla falz ta l-imbit jew tas-scaren).

DITHYRAMBUS—innu lil *Bacco* (alla falz tas-scaren.

DITONE—(fil musica) tôn doppiu, intervall ta żewġ tonijiet.

DITTARY—sagħtar (ta Franza).

DITTIED—cantat, li tcanta (adattat, tajjeb għal cant jew għal musica) li jista icun cantat.

DITTO—li stess (chif għedna jew semmejna fuk)

DITTOLOGY—lettura (kari) doppia.

DITTY—poesija għal cant; canzunetta, għanja.

DIURESIS—salt aurina; aurina li nieżla spiss.

DIURETIC — li iġagħlec tagħmel l-aurina—medicina (xorb etc.) li iġagħlec tagħmel ħafna aurina, jew tagħmel aurina spiss (li ibewwel).

DIURNAL—ta bi-nhar, ta cull jum; *the diurnal motion of the sun*; il mot (mixi) ta cull jum tax xemx.

DIUTURNAL—li idum ħafna, li jibka sejjer għal żmien.

DIUTURNITY—dawmien.

DIVAN—korti tas-Sultan Torc; il Cunsill cbir tal Imperu Torc; camra (sala) tat tipijip.

DIVAPORATION—titjir (tneħħija) tal fwar (dħaħen) bin-nar.

DIVARICATE—tiftaħ beraħ; tinferak fi tnejn; tifrex (tiftaħ) fil wisa.

DIVE— togħdos; tifhem, iddaħħal f'rasec, ticcomprendi; *I can't dive into it*, ma nistax nifhmu.

DIVELLENT—tofrok, tiftaħ min-nofs.

DIVELLICATE—iċċarrat, tiftaħ.

DIVER—għaddâs; margun (tajra).

DIVERGE—toħroġ minn pont wieħed u tiftaħ bħal raggi.

DIVERGEMENT—il ħruġ (ftuħ) ta raggi ecc. minn pont wieħed.

DIVERGENCE } DIVERGENCY } ħruġ (ftuħ) minn pont wieħed bħal raggi.

DIVERGENT — li joħroġ (li jiftaħ) minn pont wieħed bħal raggi.

DIVERS—xi, bosta; *in divers places*, f'bosta lochijiet (bnadi); of *divers colours* ta bosta lewnijiet; *he is a man of divers humours*, dac bniedem bisbeticu.

DIVERSE—ta għamla oħra, divers

DIVERSIFY—ma tkabbilx, tagħmel għamla oħra, tbejjen.

DIVERT — tfarraġ, ixxigħel, tiddeverti, idderri, tibdel, iddawwar, tati piacir jew gost; *he did all his in power to divert (entertain) the children*, għamel chemm sata biex jiddeverti (jixxala) lit-tfal; *you must now divert to other studies*, issa jaħtieġ tibdel (iddawwar) li studiu tiegħec (tistudia ħaġ'oħra).

DIVERTER—min ifarraġ, jixxala (lill ħadd jeħor) jiddeverti.

DIVERTING—li jati piacir, li ifarraġ.

DIVERTISE — tati piacir, togħġob, tiddeverti.

DIVERTISEMENT—piacir, gost, xalar, divertiment.

DIVERTIVE—li jati piacir jew gost.

DIVEST—tnażża, tgħarwen.

DIVESTIBLE—li jista jcun meħlus.

DIVESTITURE—cessioni, telka, reħja (minn *terhi*) ta proprietà.

DIVERTMENT—neżgħa, nzigħ.

DIVIDABLE - li jista jinkasam.

DIVIDE — tkassam, tifred, tofrok; tagħżel, tiddividi; *the general was of opinion to divide the two regiments in ten companies*, il general ried li jaksam (ikassam) iż-żewġ rigimenti f-għaxar cumpanniji; *the best thing is to divide the male from the female*, l-aħjar ħaġa hia li tifred ir-ragel mill mara; *divide 900 by 4*, iddividi (kassam) 900 bejn erbgħa (jew b'erbgħa); *divide this watermelon among your four children*, aksam (ferrak) din id-dulligħa bejn l-erba tfal tiegħec; *he succeeded, by his mean insinuations, to divide that family*, bil klajja tiegħu infami (bit tkassis tiegħu vili) rnexxielu li jisfratta (jofrok minn xulxin) dic il familja; *I cannot divide*, ma nistax ninkasam (ncun hemm u haun).

DIVIDEDLY—bil firda, mifrud, divis, maksum.

DIVIDEND—biċċa, porzioni, somma jew sehem, li jeħu cull wieħed mil credituri mis-somma ta wiehed li icun falla; li mgħax, is-sehem, jew ir-renta ta banc (li jatu flus ta banc); fl-Aritmetica in-numru li icolloc biex tiddividiħ.

DIVIDER—dac li jaksam, ikassam, iferrak jew jiddividi.

DIVIDERS—cumpass żgħir.

DIVIDING—firda, separazioni.

DIVIDUAL / DIVIDUOUS } maksum, divis; mferrak bejn; maksum bejn culħadd xorta waħda.

DIVINATION—induvnatura, basra.

DIVINATOR—min jobsor, jakta, jindovna jew jakra il vinturi.

DIVINE—Divin, t-Alla; kassis, teologu; tbassar (tobsor) tindovna, takta, takra il vinturi.

DIVINER—bassâr, min jakta il vinturi.

DIVING—għadis.

DIVING-BELL—macna ta bugħaddas.

DIVING-DRESS—libsa ta bugħaddas.

DIVING-ROD—zocc, lasta (bħal furchetta) biex jaraw (iiittxu) mini jew ilma taħt l-art.

DIVINITY—Divinità, Alla, teologia; *he has the degree of D.D.*, hua għandu il-lawria ta teologu (jew tat-teologia).

DIVISIBLE—divisibili, li jista jinkasam jew jiddividi ruħu.

DIVISION—kasma, divisioni; *can you work long division?* taf taħdem (tagħmel) id-divisioni *lunga*.

DIVISIONAL — tad-divisioni, tal kasma.

DIVISIONARY—li juri divisioni jew kasma.

DIVISIVE—li igib separazioni, firda jew divisioni.

DIVISOR—divisur jew in-numru li biħ tiddividi numru jcbar, jew in-numru li jidħol fl-jeħor.

DIVORCE—di orziu, firda tar-ragel mil mara (jew tal mara mir-ragel) tifred, tagħżel ir-ragel mil mara (jew il mara mir-ragel.)

DIVORCED—mifrud, separat; *she is divorced from her husband*, hia mifruda minn żewġha.

DIVORCEE—minn icun mifrud minn żewġhu.

DIVORCELESS—li ma icunx mifrud (bla mifrud).

DIVORCEMENT—ara *divorce*.

DIVORCER—dac li jifred jew jiddivorzia.

DIVORCIBLE - li jista icun mifrud.

DIVORCIVE—li jista jifred.

DIVULGATE / DIVULGE } ixxandar, ixxerred, issamsar; tniedi.

DIVULGEMENT—xandir, tixrid, tnedija.

DIVULGER — min ixerred, ixandar jew iniedi.

DIZEN—tirranġa, iżżejjen.

DIZZARD—stupidu, ibleħ.

DIZZINESS—ħejt, sturdament.

DIZZY—sturdut, li għandu il mejt

jew rasu iddur bih; *I can't dance more, I feel dizzy to-day*, ma nistax nisfen iżied, nħossni sturdut (għandi il mejt) il-lum.

Do—tagħmel — tcun tħossoc (fis-saħħa); *I have to do some work yet*, bakgħali nagħmel xogħol iżied (bakgħali x'nagħmel għad); *I will do my best for you*, nagħmel li nista għalic; *you have nothing to do with him*, ma għandec xejn x'taksam miegħu; *do well, and have well*, għamel it-tajjeb u it-tajjeb issib; *do as you would be done by*, chif trid lilec trid il għajrec; *when you are at Rome do as the Romans do*, scond il pajjis fejn tcun għamel; *how do you do?* chif int?; *how does your father do?* chif in hu missierec? *How does she do?* chif in hi? *he wants to do like for like*, irid ipattihielu (jagħmillu chif għamel lilu); *will this do?* dana (daks hecc) biżżejjed?; *that will do, please*, biżżejjed jecc jogħġboc; *this won't do*, dana m'hux biżżejjed, dana m'hux sewwa; *will you do so again?* tarġa iżied? *do but go and you shall see*, inti mur, imbagħd tara; *will you do as we do?* trid tcompli magħna, (tieħu buccun magħna?); *but whatever you do, write to him*, iżda hi chif inhi ictiblu; *I have nothing to do with him now*, ma għandix x'naksam miegħu actar, issa; *you have nothing to do with it*, m'hix affari tiegħec; *do as you are told*, obdi (għamel li igħedulec; *do it over*, arġa għamilha; *do you know?* taf; *I do*, iva (naf); *do you speak English?* titchellem (taf) bl-Inglis. *Yes, I do*, iva, naf; *he is going to do away with it*, sejjer ineħħiha; *how much do I spend to do it over with gold?* chemm nonfok biex nindurahа?, *we must do as we may, if we cannot do as we would* ma tagħmilx, li trid, tagħmel li tista.

Do—do (waħda min-noti tal musica li il Francisi isejħu "ut".

Doat—ara *dote*.

Docent—li igħallem, għalliem.

Docible—li tista tgħalmu, tat-tagħlim.

Docile—ħelu, ħlejju,—tat-tagħlim li tista tgħalmu, li jista icun mgħallem.

Docimacy — is-sengħa li tassaggia (tipprova jew tesamina) minerali jew metalli (deheb, fidda etc.)

Dock—bacil (għal bastimenti); barra jew il post fejn il ħati jokgħod fil korti wakt il causa; (isem ta ħaxixa) karsaja; demb żiemel maktugħ; id-daħħal bastiment il bacil; takta demb żiemel.

Dockage—ħlas (dritt) ta meta bastiment jidħol il bacil.

Docket—carta mictuba biex turi għal fejn huma l-oggetti; ġabra ta chitba fi ftit chelmiet; werrej, summariu, incartament (carti) ta causa etc (fil korti); ticteb (timmarca) minn barra, jew minn wara, chelma jew chelmtejn biex tcun taf x'icun fiha dic il carta document etc.

Dockyard—tarznar.

Doctor — duttur, lawriat, tabib, mgħallem (min igħallem jew surmast); (f-macna ta listampa) il post fejn icun l-inchiostru lest għac-cilindri; tfejjak, ticcura; tati il-lawrija; Doctor of Divinity (D.D.) wieħed il-lawrijat fit-Teologia; L.L.D. (Legum Doctor jew Doctor in law) avucat; M.D. (Medicinae Doctor) tabib – I saw Dr. (Doctor) N.N. — rajt it-Tabib N N.: *call the Doctor at once* sejjaħ it-tabib malajr.

Doctoral—ta duttur (ta lawrjat).

Doctorate—il-lawrja ta tabib; tati il-lawrja ta tabib.

Doctoress—mara il-lawrijata; mara tabib; tabiba.

Doctoring—tgħassid, taħwid jew taħlit li ihaltu fix-xorb u ħwejjiġ oħra (tal ichel u tax-xorb).

Doctorship—ara *doctorate*.

Doctress — mara tabib; majjstra jew mara li tgħallem.

Doctrinal—tad-dutrina; li igħallem, igħarraf, tat-tagħlim.

Doctrine—tagħlim, għerf, dutrina; *he is a man of high (great) doctrine* hua ragel ta għerf cbir.

Document—document (carta jew chitba li biha tipprova jew turi xi ħaġa; tgħallim, turi.

Documental } tad-documenti
Documentary }

DODDART—isem ta logħba (Inglisa) bil ballun u 'l bsaten.

DODDED — min għajr krun (bħal nagħġa).

DODDER—isem ta ħaxixa, il pittma.

DODDERED – mimli (jew collu) pittma (ħaxixa).

DODECAGON – dodecagunu, figura bi tnax il gemb u tnax l-anglu.

DODECAHEDRON—figura (solida) tal geometria magħmula minn tnax il *pentagunu* regulari u ta daks wieħed.

DODECASYLLABLE—chelma bi tnax il taksima jew sillaba.

DODGE — twarrab, tiscansa dakka, tbewwex, tiscarta baxx baxx; *I dealt him a blow but he was quick enough to dodge it*, jena tajtu (xejjirtlu) dakka ta ponn izda hua chien pront (għaraf) scansaha; *you are always the first one to dodge work*, inti dejjem tcun l-ewwel wieħed li tiscarta (teħles jew tiscansa) mix-xogħol.

DODGER—min jiscansa, jiscarta jew ibewweġ baxx baxx.

DODGERY—scansar, scartar; tbewwiġ.

DODKIN—biċċa munita Olandisa li tiswa ankas minn tliet ħabbiet; *it is not worth a dodkin*, ma tiswix ħabba (ma tiswa xejn).

DOGMAN—bebbuxa tal granċ.

DOE—cerva.

DOER—min jagħmel ħaġa: għammiel; *an evil doer*, malfattur; *the evil doer*, id-demoniu (ta l-infern).

DOES—(it-tielet persuna tal *present indicativ* tal verb "to do") jagħmel jew tagħmel; *he does his best*, hua jagħmel mill aħjar li jista; *how does your mother do?* chif inhi ommoc? *it does not matter*, ma jimpurtax; *it does happen some times*, jiġri xi drabi.

DOESKIN—gilda taċ-cerv; xorta ta pannu fin.

DOFF — tneħħi, takla (il cappell) tnażża; teħles minn.

DOFFER — macna ta l-imxit (ħliġ) tat-tajjar li takla jew tneħħi it-tajjar mic-cilindri (rombli)

DOG—chelb; tmur wara (bħal chelb wara sidu); ġabra ta cwiecheb (għandkud) li fil costellazioni għandu l-isem ta "Canicula"; virga tal ħadid li jusaw fix-xogħol tagħhom is-serraturi: makbad f'xi macna; *he is gone to the dogs now*, spiċċa għal collox (rvina ruħu) issa; *a mastiff dog*, chelb mastin, *a bull dog*, chelb "bulldog" (hecc msejjaħ għaliex jaħbat għal gniedes); *he treated me like a dog*, ittrattani (gieb ruħu miegħi) ta chelb (ta ingrat); *it is dog cheap*, rħis ferm mas-sakajn, (bħad-demel); *he plays the dog in the manger*, u la jecol hu u l-ankas iħalli min jecol, (la ma jecolx hu l-ankas iħalli jecol lill ħadd jeħor); *love me, love my dog*, min iħobb il chelb iħobb il sidu; *a hungry dog will eat dirty pudding*, il ġugħ igagħlec tiecol collox (min hu bil ġugħ jecol collox).

DOG-APE — xorta ta xadin b'rasu bħal dic ta chelb,

DOG-BANE—isem ta ħaxixa.

DOG-BELT – xorta ta cinturin oħxon li jilbsu il ħaddiema tal minieri (dac li jaħdmu fil minieri tal faħam tal ħaġra).

DOG-BISCUIT—frac tal galletti.

DOG-CART—xorta ta carrettun ħafif.

DOG-CHEAP—rħis ferm (mas-sakajn).

DOG-DAYS (jew *canicular days*)—ġranet tas-sħana cbira fis-sajf (li jibdew mit-tlieta ta Lulju sal ħdax ta Awwissu).

DOGE – doge (l-ewwel magistrat tar-repubblichi antichi, ta Venezia u ta Genova.

DOG-FANCIER – wieħed li iħobb il (li jiddelitta bil) clieb.

DOG-FIGHT – ġlieda tal clieb.

DOG-FISH – gattarell.

DOG-FLY – xidia.

DOG-FOX – volpi (gilpa) ragel.

DOGGAR – gebla tal ħadid (chif tinkata mil miniera).

DOGGED—bil gheddum, bic-ciera; mkarras, nfuscat, rasu jebsa.

DOGGEDLY—ta wieħed bil gheddum, bic-ciera, ta nfuscat, ta rasu jebsa.

DOGGEDNESS—gheddum, ciera, nfuscar, ras jebsa.

DOGGER – bastiment zghir (Olandis) b'arblu wieħed.

DOGGERMAN – wieħed mill equipaġġ ta *dogger* (ara).

DOGGEREL—poesija (b'versi mgħarkin) li ma tiswa xejn; versi tat-tuzzana; baxx ta min jiddisprezzah, izebilħu jew imakdru.
DOGGET—ara *docket.*
DOGGISH - ta chelb, clubi; mkarras, nfuscat.
DOG-HEARTED—crudil, aħrax, malinn, ta kalb ħazina; kalb ta chelb; *I can't bear him, he is dog-hearted,* ma nahmlux chemm hu chelb (chemm hu kalbu ħażina).
DOG-HOLE - tokba; camra zgħira.
DOG-KENNEL - caxxa (camra) fejn jokgħodu jew iżommu il clieb.
DOG-LATIN—Latin ħażin.
DOG-LEECH - tabib tal clieb.
DOG-LOUSE - kurdiena.
DOGLY—bħal chelb, ta chelb.
DOGMA - dogma, articulu tal fidi.
DOG-MAD—irrabiat (bħal meta icun xi drabi il chelb).
DOGMATIC / DOGMATICAL } tad dogma jew articulu tal fidi.
DOGMATICS—dogmatica, it-tagħlim fuk l-articuli tal fidi.
DOGMATISM—fehma (opinioni) sħieħa, soda, ferma jew li ma titbiddilx.
DOGMATIST / DOGMATIZER } min jgħallem iddogmatica.
DOGROSE - il fjur tal għolliek.
DOGS—clieb, ħadid (catina) li torbot bini (ħagar etc.) flimchien.
DOG'S-BANE / DOG'S-CABBAGE } isem ta ħaxixa
DOG'S-EAR — tarf ta folja ta ctieb mitni.
DOG'S-GRASS—nigem.
DOGSHARES — batticlu jew puntal mill-art għall poppa meta ivara il bastiment.
DOG-SICK - marid bħal chelb.
DOG-SKIN - tal ġlud tal clieb.
DOG-SLEEP—ngħas ħafif, ngħas taparsi.
DOG'S-MEAT - laħam tal clieb, fdal, laħam li jbka etc.
DOG'S-MERCURY / DOG'S-RUE / DOG'STAIL } ismijiet ta ħaxix.
DOG'S-STAR—il chewba "Sirius" jew il "Canicula"

DOG'S TONGUE / DOGTAIL GRASS } xorta ta ħaxix.
DOG-TOOTH—nejba; *he is cutting his dog-teeth,* kiegħed jaksam (italla) njeb.
DOG-TOOTH VIOLET — xorta te violi bojjod.
DOG-TRICK - azioni ħażina.
DOG-TROT - trott, ħafif (sabiħ).
DOG-VIOLET - violi blu.
DOG-WATCH—għassa ta sagħtejn.
DOG-WEARY—ghaja ta chelb.
DOG-WHELK — bebbux bħall brancutlu.
DOILY—sarvetta żgħira.
DOING / DOINGS } għamil; *I blame you for doing that,* nitcasa bic (natic tort jew ncasbrec) talli għamilt hecc; *I don't like such doings at all,* dan il għamil (xogħol) ma jogħġobni xejn affattu; *he was taken in the deed doing,* kabduħ fil fatt; *it was your doing that he lost the place,* chien mħabba fic (xogħol tiegħec) li tilef (tchecca mil) post.
DOING—tagħmel, għamil; *what are you doing?* x'inti tagħmel? *I gave him some doing,* tajtu ftit x'jagħmel.
DOIT—ara *dodkin.*
DOLCE—(bit-taljan, fil musica) ħelu.
DOLE — sehem, taksima, tkassam, tati; *he had to dole out some 50 kisses to his children and nephews,* chellu jati xi ħamsin bewsa lill uliedu u in-neputijiet.
DOLEFISH — is-sehem (dic il biċċa mil ħuta) li imissu is-sajjed.
DOLEFUL—mgħolli, mnicchet, kalbu sewda; *this is a doleful story,* din storia ta swied il kalb.
DOLEFULLY — bil għali, nichet jew kalb sewda.
DOLENT - ara *sorrowful.*
DOLESOME—ara *doleful.*
DO-LITTLE—min jaħdem ftit, banc il għażż.
DOLL - pupa.
DOLLAR—ukija, tallara (gorda) biċċa munita (flus) tal fidda li tiswa dwar erba xelini.
DOLLY - bħal għarbjel ta l-injam għal ħasil tat-trab tal minieri.
DOLMAN—mantell (cappa) ta sinjura.
DOLOR - ugigħ.

DOLORIFEROUS, DOLORIFIC, DOLORIFICAL } tal ugigħ.

DOLOROUS—tan-nichet jew swied il kalb.

DOLPHIN—id-delfin.

DOLPHINET—delfina (delfin mara).

DOLT—wieħed stupidu, ibleħ, ras kargħa, felu.

DOLTISH—stupidu, ħmar.

DOM—kawwa, setgħa, art, bħal ma insibuha fil chelmiet *kingdom* (saltna kawwa jew art ta sultan) *dukedom*, ducat (setgħa jew art, proprietà ta duca).

DOMABLE—li jista icun immansat jew li tista iggibu għall idejc.

DOMAIN—kasam, saltna, *dominiu*.

DOMAL—ta dar.

DOMANIAL—domanial, tad-demaniu (art, proprietà).

DOME—coppla; dar, bini.

DOMED—bil coppla.

DOMESDAY—ara *doomsday*.

DOMESHAPED—magħmul, li gej bħal (ta għamla ta) coppla.

DOMESTIC—tad-dar, mans; kaddej, seftur; *the horse is one of the most useful domestic animals*, iż-żiemel hua wieħed mill actar annimali mansi li jinħtieġu; *some domestic affairs prevented him (kept him) from coming with us*, xi affarijiet tad-dar żammewħ li ma giex magħna; *send down your domestic for it*, ibgħat il kaddej (seftur) tiegħec għaliha.

DOMESTICATE—tgħakkal, timmansa.

DOMESTICATED—mgħakkal, mans; fidil.

DOMESTICATION, DOMESTICITY } tgħakkil, mansâr

DOMETT—xorta ta drapp minsuġ, suf f'tajjar (il medd tajjar u it-togħma suf).

DOMICAL—magħmul bħal (ta għamla ta) coppla.

DOMICILE—dar, għamara (loc, fejn wieħed igħammar jew jokgħod).

DOMICILIARY—tad-dar, tal għamara, li jidħol fid-djar.

DOMICILIATE—tokgħod, tgħammar tgħakkal, timmansa; *where does he domiciliate?* fejn jokgħod bid-dar (fejn jgħammar),

DOMICILIATED—li jgħammar, jew jokgħod bid-dar; *where is he domiciliated now?* fejn jokgħod bid-dar (igħammar) issa?

DOMICULTURE—żamma (ħsieb) jew trigija) tad-dar.

DOMIFY—timmansa; tkassam fi djar.

DOMINANCE, DOMINANCY } saltna, ħakma, cmand ewlieni, autorità.

DOMINANT—li isaltan, jaħchem, li jicmanda, ewlieni.

DOMINATE—issaltan, taħchem, ticcmanda.

DOMINATIVE—ara *dominant*.

DOMINATOR—min jaħchem, jew jiccmanda, cap, governatur.

DOMINE—surmastru (li ifittex rkakat jew ħwejjeġ żgħar fit-tagħlim).

DOMINEER—issaltan, taħchem, ticcmanda; *he domineers wherever he goes*, jiccmanda (isaltan jew juri ruħu) fuk cullħadd cull fejn imur; *I shall never let you domineer over me*, ma nħallicx titla fuk rasi (ticcmanda fuki jew ticcmandani).

DOMINEERING—li jiccmanda, li hu mimli bieh innifsu, li jidhirlu li hu fuk culħadd, li jrid jitla fuk ras culħadd; mżattat, prusuntus.

DOMINICAL—tal ġurnata tal Ħadd, ta nhar ta Ħadd; il Ħadd.

DOMINICAN—patri Dumnican jew ta l-ordni ta San Duminċu.

DOMINICIDE—min joktol is superiur (jew il cap) tiegħu; *he is accused of dominicide*, accusat (igħejdu) li katel is-sinjur (il cap) tiegħu.

DOMINION—jedd, saltna, cmand, dominiu, territoriu, art cbira; *the Dominion of Canada*, id-Dominiu ta Canadà.

DOMINO—surmastru (hecc msejjaħ fli Scozia).

DOMINÒ—barnuż (tal canonici) libsa ta Dominò li tintlibes fil Carnival (hecc msejħa għaliex bil barnuż); isem ta logħba, id-dominò jew domnu.

DON—tilbes, ixxidd; dun (sinjur); *I have spoken to Don Giuseppe about it*, tchellimt ma Dun Giusepp fuk dana.

DONACITE — koxra (ta arzella ect.) petrificata (li isibu fil ħaġar).

DONARY—rigal (ħaġa) li wieħed jati lill cnisia etc.

Donation—għati, donazioni, rigal.

Donatist—seguaci ta "Donatus"; teologu tar-raba seculu.

Donative—rigal, ħaġa mogħtija, benefiziu.

Done (il particip passat tal verb *to do)* —magħmul; marret, għaddiet, jew saret (mħatra); *it is done*, saret; *I have done it!* għamiltha! *Is there anything to be done for us here!* hemm xi ħaġa (x'nagħmlu) għalina hawn? *we shall settle when is all done*, nirranġaw (niftehmu) meta nillestu collox; *if you do so, it will be very nicely done by you*, jecc tagħmel hecc tcun taħdem bil għakal (tcun għamilt sewwa, tassew; *I have done with you*, ma irridx affari actar miegħec (ma għandix x'naksam miegħec actar); *this is a thing easy to be done*, din ħaġa li tista issir malajr; *that may be done*, jista icun li issir, jista isir; *this meat is not done enough*, dan il-laħam m'hux misjur biżżejjed; *these maccheroni are overdone*, dan l-imkarrun sar wisk; *do as you would be done by*, chif trid lilec trid il għajrec; *well done!* tajjeb! bravu! *I'll bet you six pounds*, nagħmel mħatra miegħec ta sitt liri; *done, I accept (I yield to it) marret*, (nokgħod għall imħatra).

Donee—dac li lilu tagħmel donazioni, dac li lilu tati xi ħaġa.

Donium—isem ta metall (li m'ilux wisk magħruf).

Donjon (akra *danġan*) — post (loc) għal priġunieri f'nofs ta castell.

Donkey—ħmar, ħmara; *donkey engine*, macna tal pumpiar (pompa); *the donkey means one thing and the driver another*, cullħadd jagħmel chif jakbillu, jew cullħadd iressak in-nar lejn xawwatu.

Donna (bli Spanjol) sinjura.

Donnat—wieħed għażżien.

Donor—dac li jati, li jagħmel donazioni.

Donship—sinjurja jew cavaljerat.

Donzel - paġġ, seftur.

Doob grass—isem ta siġra (li tixxeblec) stmata wisk fl-India.

Doodle—wieħed għażżien, li m'hu tajjeb għal xejn; belhieni.

Dooly—xorta ta catalett għal morda.

Doom — cundanna, ħakk; tagħmel ħakk, ticcundanna takta (sentenza); *he is doomed to suffer*, iccundannat li ibati.

Doomage—multa, sentenza, piena.

Doom palm—isem ta siġra.

Doom's day — jum il ħakk jew il ġudiziu.

Doomsdaybook - ctieb magħmul (ordnat) minn Guglielmu, msejjaħ "the Conqueror", re ta l-Ingħilterra, fejn chienu irregistrati l-artijiet etc. tarrenju li chellu.

Doomsman—mħallef.

Door—bieb; *the back door*, il bieb il falz; *door-sill*, ħoġor il bieb (wiċċ il għadba); *door case*, iċċaccis ta bieb; *door keeper*, il purtinar jew dac li icollu ħsieb tal bieb (ta palazz etc.); *door-bar*, stanga ta bieb, *door stead*, fetħa (loc) għal bieb; *door-plate*, placca f'bieb bl-isem ta dac li icun jokgħod hemm; *door-post*, bieba; *to knock at the door*, tħabbat il bieb; *who is knocking (at the door)!* min kiegħed iħabbat il (il bieb)? *I live next door to him*, nokgħod bieb ma bieb miegħu; *this is next door to madness*, dana quasi genn; *he was next door to being killed*, għall ftit ma katluhx; *to go out of doors*, toħroġ barra mid-dar; *I have not been out of doors for nearly a fortnight*, ili ma noħroġ (mid-dar) dwar ħmistax il ġurnanata; *he was turned out of doors*, checcewħ il barra; *within doors*; gewwa (id-dar) magħluk; *dead as a door nail*, mejjet għall collox; *when one door shuts another opens*, Alla jagħlak bieb u jiftaħ mija; *the door must be either shut or open*, jecc hecc jew xort'oħra.

Dor } żarżarellu.
Dorr }

Dorado — (isem ta ħuta) il pixxi San Pietru.

Doric—doricu (ta *Doris*) l-actar ordni antic tal Architettura Griega.

Doricism - frasi jew idioma Dorica.

Doris—isem ta pianeta li sabu fissena 1857.

Dormancy—rkad, cwiet, ħemda.

Dormant — rieked, mindud, cwiet,

DOLORIFEROUS
DOLORIFIC } tal ugigħ.
DOLORIFICAL

DOLOROUS — tan-nichet jew swied il kalb.

DOLPHIN — id-delfin.

DOLPHINET — delfina (delfin mara).

DOLT — wieħed stupidu, ibleħ, ras kargħa, felu.

DOLTISH — stupidu, ħmar.

DOM — kawwa, setgħa, art, bħal ma insibuha fil chelmiet *kingdom* (saltna kawwa jew art ta sultan) *dukedom*, ducat (setgħa jew art, proprietà ta duca).

DOMABLE — li jista icun immansat jew li tista iggibu għall idejc.

DOMAIN — kasam, saltna, *dominiu*.

DOMAL — ta dar.

DOMANIAL — domanial, tad-demaniu (art, proprietà).

DOME — coppla; dar, bini.

DOMED — bil coppla.

DOMESDAY — ara *doomsday*.

DOMESHAPED — magħmul, li gej bħal (ta għamla ta) coppla.

DOMESTIC — tad-dar, mans; kaddej, seftur; *the horse is one of the most useful domestic animals*, iż-żiemel hua wieħed mill actar annimali mansi li jinħtieġu; *some domestic affairs prevented him (kept him) from coming with us*, xi affarijiet tad-dar żammewħ li ma giex magħna; *send down your domestic for it*, ibgħat il kaddej (seftur) tiegħec għaliha.

DOMESTICATE — tgħakkal, timmansa.

DOMESTICATED — mgħakkal, mans; fidil.

DOMESTICATION
DOMESTICITY } tgħakkil, mansâr

DOMETT — xorta ta drapp minsuġ, suf f'tajjar (il medd tajjar u it-togħma suf).

DOMICAL — magħmul bħal (ta għamla ta) coppla.

DOMICILE — dar, għamara (loc, fejn wieħed igħammar jew jokgħod).

DOMICILIARY — tad-dar, tal għamara, li jidħol fid-djar.

DOMICILIATE — tokgħod, tgħammar tgħakkal, timmansa; *where does he domiciliate?* fejn jokgħod bid-dar (fejn jgħammar),

DOMICILIATED — li jgħammar, jew jokgħod bid-dar; *where is he domiciliated now?* fejn jokgħod bid-dar (igħammar) issa?

DOMICULTURE — żamma (ħsieb) jew trigija) tad-dar.

DOMIFY — timmansa; tkassam fi djar.

DOMINANCE
DOMINANCY } saltna, ħakma, cmand ewlieni, autorità.

DOMINANT — li isaltan, jaħchem, li jicmanda, ewlieni.

DOMINATE — issaltan, taħchem, ticcmanda.

DOMINATIVE — ara *dominant*.

DOMINATOR — min jaħchem, jew jiccmanda, cap, governatur.

DOMINE — surmastru (li ifittex rkakat jew ħwejjeġ żgħar fit-tagħlim).

DOMINEER — issaltan, taħchem, ticcmanda; *he domineers wherever he goes*, jiccmanda (isaltan jew juri ruħu) fuk cullħadd cull fejn imur; *I shall never let you domineer over me*, ma nħallicx titla fuk rasi (ticcmanda fuki jew ticcmandani).

DOMINEERING — li jiccmanda, li hu mimli bieh innifsu, li jidhirlu li hu fuk culħadd, li jrid jitla fuk ras culħadd; mżattat, prusuntus.

DOMINICAL — tal ġurnata tal Hadd, ta nhar ta Hadd; il Hadd.

DOMINICAN — patri Dumnican jew ta l-ordni ta San Dumincu.

DOMINICIDE — min joktol is superiur (jew il cap) tiegħu; *he is accused of dominicide*, accusat (igħejdu) li katel is-sinjur (il cap) tiegħu.

DOMINION — jedd, saltna, cmand, dominiu, territoriu, art cbira; *the Dominion of Canada*, id-Dominiu ta Canadà.

DOMINO — surmastru (hecc msejjaħ fli Scozia).

DOMINÒ — barnuż (tal canonici) libsa ta Dominò li tintlibes fil Carnival (hecc msejħa għaliex bil barnuż); isem ta logħba, id-dominò jew domnu.

DON — tilbes, ixxidd; dun (sinjur); *I have spoken to Don Giuseppe about it*, tchellimt ma Dun Giusepp fuk dana.

DONACITE — koxra (ta arzella ect.) petrificata (li isibu fil ħaġar).

DONARY — rigal (ħaġa) li wieħed jati lill cnisia etc.

Donation—għati, donazioni, rigal.

Donatist—seguaci ta " Donatus "; teologu tar-raba seculu.

Donative—rigal, ħaġa mogħtija, benefiziu.

Done (il particip passat tal verb *to do)* —magħmul; marret, għaddiet, jew saret (mħatra); *it is done,* saret; *I have done it!* għamiltha! *Is there anything to be done for us here!* hemm xi ħaġa (x'nagħmlu) għalina hawn? *we shall settle when is all done,* nirranġaw (niftehmu) meta nillestu collox; *if you do so, it will be very nicely done by you,* jecc tagħmel hecc tcun taħdem bil għakal (tcun għamilt sewwa, tassew; *I have done with you,* ma irridx affari actar miegħec (ma għandix x'naksam miegħec actar); *this is a thing easy to be done,* din ħaġa li tista issir malajr; *that may be done,* jista icun li issir, jista isir; *this meat is not done enough,* dan il-laħam m'hux misjur biżżejjed; *these maccheroni are overdone,* dan l-imkarrun sar wisk; *do as you would be done by,* chif trid lilec trid il għajrec; *well done!* tajjeb! bravu! *I'll bet you six pounds,* nagħmel mħatra miegħec ta sitt liri; *done, I accept (I yield to it) marret,* (nokgħod għall imħatra).

Donee—dac li lilu tagħmel donazioni, dac li lilu tati xi ħaġa.

Donium—isem ta metall (li m'ilux wisk magħruf).

Donjon (akra *danġan)* — post (loc) għal priġunieri f'nofs ta castell.

Donkey—ħmar, ħmara; *donkey engine,* macna tal pumpiar (pompa); *the donkey means one thing and the driver another,* cullħadd jagħmel chif jakbillu, jew cullħadd iressak in-nar lejn xawwatu.

Donna (bli Spanjol) sinjura.

Donnat—wieħed għażżien.

Donor—dac li jati, li jagħmel donazioni.

Donship—sinjurja jew cavaljerat.

Donzel - paġġ, seftur.

Doob grass—isem ta sigra (li tixxeblec) stmata wisk fl-India.

Doodle—wieħed għażżien, li m'hu tajjeb għal xejn; belhieni.

Dooly—xorta ta catalett għal morda.

Doom — cundanna, ħakk; tagħmel ħakk, ticcundanna takta (sentenza); *he is doomed to suffer,* iccundannat li ibati.

Doomage—multa, sentenza, piena.

Doom palm—isem ta siġra.

Doom's day — jum il ħakk jew il ġudiziu.

Doomsdaybook - ctieb magħmul (ordnat) minn Guglielmu, msejjaħ " the Conqueror", re ta l-Inghilterra, fejn chienu irregistrati l-artijiet etc. tarrenju li chellu.

Doomsman—mħallef.

Door—bieb; *the back door,* il bieb il falz; *door-sill,* ħoġor il bieb (wiċċ il għadba); *door case,* iċċaccis ta bieb; *door keeper,* il purtinar jew dac li icollu ħsieb tal bieb (ta palazz etc.); *door-bar,* stanga ta bieb, *door stead,* fetħa (loc) għal bieb; *door-plate,* placca f'bieb bl-isem ta dac li icun jokgħod hemm; *door-post,* bieba; *to knock at the door,* tħabbat il bieb; *who is knocking (at the door)?* min kiegħed iħabbat il (il bieb)? *I live next door to him,* nokgħod bieb ma bieb miegħu; *this is next door to madness,* dana quasi ġenn; *he was next door to being killed,* għall ftit ma katluhx; *to go out of doors,* toħroġ barra mid-dar; *I have not been out of doors for nearly a fortnight,* ili ma noħroġ (mid-dar) dwar ħmistax il ġurnanata; *he was turned out of doors,* checcewħ il barra; *within doors;* gewwa (id-dar) magħluk; *dead as a door nail,* mejjet għall collox; *when one door shuts another opens,* Alla jagħlak bieb u jiftaħ mija; *the door must be either shut or open,* jecc hecc jew xort'oħra.

Dor / Dorr } żarżarellu.

Dorado — (isem ta ħuta) il pixxi San Pietru.

Doric—doricu (ta *Doris*) l-actar ordni antic tal Architettura Griega.

Doricism - frasi jew idioma Dorica.

Doris—isem ta pianeta li sabu fissena 1857.

Dormancy—rkad, cwiet, ħemda.

Dormant — rieked, mindud, cwiet,

moħbi, li ma jidhirx jew li ma jaħdimx; *that is dormant money*, dac (flus) capital kiegħed.

Dormer—travu cbir; tieka f'sakaf mżerżak.

Dormitive—xaħxiħa, oppiu etc. ħaġa (medicina) li trakkad jew li iggib ngħas.

Dormitory — dormitoriu, loc post (sala, camra, curitur etc) bis-sodod ghar-rkad.

Dormouse—annimal (bħal ġurdien) li jorkod ix-xitwa collha.

Dornick — drapp (oħxon) minsuġ, damascat bil figuri, hecc msejjaħ minn "Dornock", belt fili Scozia, fejn sar l-ewwel darba.

Dorr, Dorr-beetle — żarżarellu; tistordi (bil għajjât).

Dorr-hawk—isem ta għasfur.

Dorrock—drapp tal għażel minsuġ bil figuri.

Dorsal—tad-dahar, li jicber jew li jitla fuk id-dahar.

Dorsel, Dorser — pannell (ta fuk dahar bhima).

Dorsiferous, Dorsiparous — ħaxix (siġar) li igibu (icollom) iż-żerrigħa taħt il werak.

Dory — isem ta ħuta; frejgatina, dgħajsa żgħira.

Dose — doża (porga għall darba); tati doża; *give him a dose of physick*, atiħ porga; *he has had his dose*, xorob sewwa (sicher).

Dosology—trattat fuk id-dozi tal medicini (tal porog etc.)

Doss — tati bir-ras, bil krun bħal barri jew il muntun); sakku bit-tiben.

Dosser—bixchilla żgħira.

Dossil—sflax (ħajt msellet li jagħmlu gewwa ferita); lent (għal ferita).

Dost—it-tieni persuna tal present indicativ tal verb "to do"; *thou dost*, inti tagħmel; *dost thou go?* inti tmur?

Dot — ticca, nicta, pont; tnicchet, tagħmel nichtiet jew ponti.

Dotage — bluha, rtuba tal moħħ; tfulija fix-xjuħ; mħabba belha (bla kies).

Dotal—tad-dota.

Dotard—xiħ li jibliħ jew jibda jitlef; wieħed li iħobb ta ibleh (ferm, sħiħ).

Dotation—dotazioni, (għati ta dota).

Dote—tibliħ. tibda titlef fix-xjuħija; tħobb bla kies.

Doth—it-tielet persuna tal present indicativ tal verb "to do" minn f'loc *does* (ara).

Doting—li iħobb bla kies (ta ibleħ).

Dottard—siġra li iżommuha baxxa biż-żbir (billi ikattgħu minnha).

Dotted — itticchiat, mtabba; bil ponti.

Dotterel—(isem ta għasfur) il birwina; wieħed ħaġa belgħa li malajr tidħac bih chif trid.

Douanier — dwanier (il Cap taddwana).

Double - doppiu, mtenni, għal darbtejn; darbtejn; ittenni, tagħmel għal darbtejn, titwi; takbes (tħaddi) ponta jew cap; tarġa lura; tiċċajta, tilgħab; ċajta; *a double barrelled gun*, xcubetta b'żewġ canni; *my shoes are double soled*, iżżarbun tiegħi bid-doppia solatura (b'żewġ pettijiet); *double chin*, ghankra; *double or quits*, għal paci (meta wieħed icun jilgħab u jitlef partita u jilgħab oħra biex jew ipaci jew icollu jati ta tnejn); *fold it double*, itwiha għal tnejn; *the general wanted to double the rank*, il general ried jirdoppia il fila; *they succeeded to double the cape in a terrific storm*, rnexxielom jakbżu (igħaddu) il cap f'tempesta kalila.

Double-bass—contra baxx, l-acbar violin.

Double-dealer—falz, faċċol, b'żewġ uċuħ.

Double-entendre (bil Francis, akra *dablantândr*) chelma jew cliem li għandu sens doppiu jew li jista jiftiehem f'żewġ xorta.

Double hearted — li għandu kalb karrieka; karrieki.

Doubleness—duppiezza.

Doublet—sidrija; żewġ, par.

Doubletongued—karrieki, falz; li issa igħejd ħaġa u issa igħejd oħra.

Doubling ċajta.

Doubloon — dublun (biċċa munita jew flus Spanjola).

Doubly—għall darbtejn, karrieki, faċċol.

Doubt — dubiu, tħassib, li wieħed icun bejn ħaltein, jew bejn iva jew le; li għajnu tagħkru; tiddubita, titħaseb; tcun bejn ħaltein, bejn iva u le, tgħakrek għajneic; *without any doubt*, mingħajr l-ebda dubiu; *no doubt you will be there*, inti tcun hemm sgur; *do you make a doubt of it?* inti għandec xi dubiu?, *doubt not*, taħseb xejn, *I doubt it very much*, jena niddubita wisk.

Doubtable—ta min jiddubita minnu; li m'hux sgur.

Doubter—min jiddubita, ma jcunx sgur, icun bejn ħaltejn, jew bejn iva u lè.

Doubtful—dubbius, li m'hux sgur.

Doubtless—bla dubiu, cert, sigur.

Doucker—(għasfur tajra) bugħaddas.

Doudon — biċċa flus (tar-ram) tal India.

Dough—(akra *dou)* għagina.

Doughbaked—m'hux mitmum jew spiċċat; artab.

Dough-faced—ta gifa, ta wieħed bla ħila.

Doughkneaded—artab.

Doughnut—sfinġa.

Doughty — curaġġus, kawwi, bil ħila.

Doughy—artab bħal għagina.

Douse—taka jew tinżel bis-salt fl-ilma; tnizżel jew tnakkss il klugħ f'dakka (jew għal għarrieda).

Dout—titfi.

Douter—stuta (għat-tifi tax-xama).

Dove—ħamiema.

Dovecot—kafas għal ħamiem.

Dovelet—beċċun.

Dove's foot—xorta ta geraniu.

Dovetail — minċott, timminċottia, taħdem jew tgħakkad bil minċotti.

Dovish—fidil bħal ħamiema.

Dow—dgħajsa cbira.

Dowable — li jista icun dotat, ta min jiddutah jew jatiħ.

Dowager—armla għania.

Dowdy—mara dendula, cerċura.

Dowel—tukkala bħal minċott f'nofs biċċa njam etc., rabta (għuda li torbot ma xulxin) tal corvi tar-roti; torbot tgħakkad flimchien bcejjeċ ta njam, ħadid etc.

Dower—dota, gież.

Dowerless—bla dota, fkir.

Dowery—dota, gież.

Dowlas—drapp ordinariu (li actarx isir fl-Irlanda) għal komos.

Dowly—kalbu sewda, trist.

Down—lewwel rix li italla għasfur; pil (bħal suf) tal werak etc., żajbra; moxa, ramla; isfel; fl-art; disunurat (mcasbar); *to go down*, tinżel, tibbaxxa; *to bring down*, tnizżel, tumilja, tibbaxxa; *to lie down*, timted; *to set down*, tnizżel (ticteb) f'carta; *to fall down*, taka; *to pay money down*, tħallas, bil ħlas, bil flus kabel; *to drink one down*, issaccar (bix-xorb) wieħed; *up and down*, l-hawn u l-hemm (il fuk u l-isfel); *the ups and downs of life*, il ġrajja ta ħajjitna; *the wind was down in the evening*, ir-riħ cieda (niżel batta jew nakas) fil għaxija; *I found everything upside down*, sibt collox ta taħt fuk; *turn the ladder upside down*, akleb is-sellum rasu l-isfel; *down the stream*, mal current; *down upon the nail*, flus akbad u kabbad (kabd); *down with the traitors!* abbasso it-tradituri; *he that's down, down with him*, min jaka fl-art in-nies tirfsu (il ħmar il magħkus idur għalieh id-dubbien); *he is quite down in the mouth*, għandu buli ta iswed.

Down bed—sodda tar-rix.

Down cast—kalbu sewda. mitluk, mormi; mnizżel, mixħut.

Downfall—wakgħa, rvina.

Down hawl — tiġbed l-isfel; biċċa cima (ħabel) marbuta mar-rocna ta fuk ta kala.

Down-hearted—kalbu sewda.

Downhill—niżla, għan-niżla.

Down-looking — li għandu ħarsa (jew ciera) ta kalbu sewda.

Downlying—ħin irkâd, ħin is-sodda.

Downright—collu chemm hu, dieher ċar; *this is a downright contradiction*, din contradizioni ċara; *he is a downright gentleman*, hua sinjur collu chemm hu (il veru sinjur); *you are a downright rogue*, inti il veru briccun.

Down share—xorta ta moħriet.

DOWN-SITTING—kagħd bil kiegħda, mistriħ.

DOWN TROD / DOWN TRODDEN } mirfus; taħt is-sakajn.

DOWNWARD — l-isfel; *he is going downwards*, nieżel l-isfel.

DOWN MEED—(*cotton meed*), żerrigħa tal koton; isem ta pianta.

DAWNY—magħmul mil pil (mir-rix) artab.

DOWRESS — mara li għanda dritt għad-dota.

DOWRY—dota, gież.

DOWSE—dakka ta ħarta.

DOSY—mara li m'hix tal galbu.

DOZE—tongħos; *when I was speaking he dozed off*, meta cont nitchellem għajnu marret bih.

DOZEN—tużżana; *six shillings a dozen*, sitt xelini it-tużżana; *baker's dozen*, tlettax bi tnax (tlettax f'loc tnax).

DOZY—sturdut, bin-ngħas.

DRAB—mara m'hix tal galbu, cerċura; drapp oħxon kastni tas-suf; tagħmilha ma nisa li m'humiex tal galbu; lewn kastni.

DRABBLE—tcarcar.

DRAB-COLOUR — lewn it-tafal scur; kastni.

DRABLER—żieda (biċċa) klugħ.

DRAC—tal infern, demoniu, ittentazioni.

DRACHM—biċċa munita (flus) griega tal fidda, it-tmienija waħda ta ukija (dramma).

DRACO—id-dragun, isem ta costellazioni (ta gemgħa ta cwjecheb),

DRACONTIC—tad-dawran (chif idur) il kamar.

DRACONTINE—ta dragun.

DRAFF—iż-żibel, il frac, dac li jibka minn ħaġa jew fdal, il chnis.

DRAFFISH / DRAFFIC } li ma jiswiex; fdal li ma hux tajjeb ta ħaġa; maħmuġ.

DRAFF-TUB—ħawt għal majjali.

DRAFT — ġbid, staccament suldati, cambiali, ħażż, abbozz; tigbed, tistacca suldati; tħożż; tagħmel abbozz (ara *draught*).

DRAG—gangmu (xbiec) scarpa ta rota; carrozzin; tiġbed, tcarcar, tcaxċar titnicćher; *he was dragged to prison*, carcruh il ħabs; *he is always dragging behind*, dejjem jibka lura (fil mixi etc.) jew jitniccher.

DRAGS—ċattra (travi marbutin ma xulxin li iservu biex igħabbu jew iġorru xi ħaġa fukom).

DRAGGLE—tcaxcar, titcaxcar; terħi il curcar, tħammeġ il curcar (ta libsa) billi terħi (id-diwl twal) jitcarcru ma l-art (fit-tajn etc.)

DRAGMAN—sajjed bil gangmu.

DRAGNET—gangmu (xibca li is-sajjeda icarcru ma kiegħ il baħar).

DRAGOMAN — draguman, interpreti tat-Toroc.

DRAGON—dragun (serp li ma jesistix iżda li ipinġu bil ġwienaħ; isem ta meteora cbira; ragel (jew mara) kalil jew aħrax; isem ta costellazioni (jew għankud cwiecheb) ħdejn il polo ta fuk.

DRAGONFLY—mazzarelli.

DRAGONISH—ta għamla ta (bħal) dragun.

DRAGON-LIKE—bħal dragun; aħrax, kalil.

DRAGON'S-HEAD—isem ta pianta (siġra).

DRAGON-TREE—xorta ta palma.

DRAGOON—dragun; suldat fuk iż-żiemel, xorta ta ħamiem; titlak jew terħi għall killa tas-suldati; tjassar.

DRAGSMAN — min jaħdem bil gangmu.

DRAIN - canal għall-ilma ħażin, tnixxi, tixxotta bil canali; *if you go on spending this way you will soon drain your purse*, jecc tcompli sejjer tonfok chif int dal wakt issib il kigħ tal borsa (tixxotta, taħli il flus li għandec).

DRAINAGE—drenaġġ, il canali collha li jixxuttaw belt etc. mill-ilma ħazin.

DRAINED—mgħoddi (ixxuttat) bil canali.

DRAINER—min jixxotta; passatur.

DRAINING-TILES—catusi, canali għal l-ilma.

DRAKE—papru; isem ta canun żgħir.

DRAM—ara *drachm*.

DRAMA—dramm (dramma) opra tat-teatru.

DRAMATIC / DRAMATICAL } drammaticu (tad-dramm).

Dramatist—dac li, jew min, jicteb id-drammi (opri tat-teatru).

Dramatize—tagħmel (tirriduci) fi dramma (opra tat-teatru).

Dramaturgy—ix-xienza (l-arti) tal poesija drammatica (jew tad-drammi) u tar-rappresentazionijiet tad-drammi fit-teatru.

Drank—xorob; *he drank two glasses of beer*, xorob żewg tazzi birra.

Drape—taghmel, tinseġ il ħwejjeġ.

Draper — tal ħwejjeġ, bejjegħ il ħwejjeġ (jew id-drappijet).

Drapery—ħwejjeġ, drappijiet.

Drastic—kawwi, li jagħmel effett (li jaħdem).

Drastics—porga kawwija li tagħmel effett malajr.

Draught—ġbid, żiffa riħ, belgħa jew bokka, staccament suldati, baħar fejn bastiment ipixca, pixcar, ħażż, abbożż; ħabel, tarant (li bih żwiemel etc. jiġbdu carrettuni etc.); cambiali; kabda ħut (f'xibca etc.); lochi (canal); *he drank it all at one draught*, xorbu f'belgħa (f'bokka) waħda; *who made the draught of this fortress*, min għamel (ħażż) il pianta ta din il fortizza? *You keep the draught and give the fair copy of the work to me*, inti żomm l-abbozz u lili tini il copia pulita taxxogħol (tal chitba) li għamilt; *This is a ship of small draught*, dan bastiment ta pixca żgħira (ma tantx ipixca wisk); *he has a quick draught*, ineħħi (ibiħ) mbejjet etc. ħafna; *beer on draught*, birra fil btieti, fil cantina, etc.; *the transport brought several draughts of soldiers*, it-trasport gieb bosta distaccamenti ta suldati.

Draught-board—mejda (għuda jew tavla) għal-logħob tad-damma.

Draught - compasses — cumpass magħmul (jew li jista jintrama) b'bosta bċejjeċ jew ponot għall ħażż tal pianti (għall abbozzi).

Draught-engine — macna, pompa biex ittalla (tiġbed) l-ilma etc.

Draught-hook—ganċ cbir tal ħadid f'carru ta canun etc. biex jiġbdu minnu.

Draught-horse — żiemel tat-tagħbija.

Draught-house—loc għaż-żibel.

Draught-net—tartarun, gangmu

Draughts—damma (logħba); *can you play at draughts?* taf tilgħab iddamma?

Draughtsman—ħażżież (min iħozz pianti ta djar etc.); disinjatur.

Draughtsmanship—il post (ufficiu) jew xogħol tad-disinjatur.

Draw—tiġbed, tcarcar, toħroġ; tislet; tħajjar, tħożż, tiddisinja; *two horses are hardly sufficient to draw this load*, żewġ żwiemel bil chemm huma biżżejjed biex jiġbdu din it-tagħbia; *whenever he comes here he draws such sighs and tears that makes me feel for him*, cull meta jigi hawn joħroġ crib, tnehid u dmugħ li igħaffiġli kalbi (li igibli ħniena); *the officers were obliged to draw the sword*, l-ufficiali chellom (bil fors) jisiltu (joħorġu) ix-xabla; *can you lend me your pail to draw up some water*, tista tislifni is-satal tiegħec biex nimla ftit ilma; *the doctor had to draw blood from him*, it-tabib chellu jifsdu; *the beautiful open country and the bracing air that draw so many people every year there*, il campanja sabiħa u l-aria tant tajba li hemm li tħajjar tant nies li imorru hemm cull sena; *you have to draw the fowls*, għandec (trid) tħammel (tnaddaf żakk) dauc it-tigiegiet etc.; *I saw the calves drawing the cow's breast*, rajt il għegiela jerdgħu mil bakra; *this plaster does not draw*, did il ġbara ma tiġbidx; *when is he going to draw his work to an issue?* meta sejjer joħorġu (jippublicah) ixxogħol tiegħu?; *that ship draws about ten feet water*, dac il bastiment ipixca xi tnax il pied ilma; *can you draw his picture?* taf tpingih (tagħmilli ir-ritratt?); *draw it up in writing*, ictbu (għamlu bil mictub); *draw a circle and a square*, ħożż (għamel) circlu u quadrat. *You must now think to draw this debate to a conclusion*, jeħtieġ taħsbu issa biex tispiċċaw minn din il custioni; *I can hardly draw breath in this room*, bil chemm nista nieħu innifs f'din il camra; *to draw nigh*, tokrob, (tersak ħdejn); *make him draw back*, ġagħlu jarġa lura; *draw away*

that curtain, iġbed (neħħi) dic il purtiera; *nothing will draw me away from going*, xejn ma idawwarni (ineħħili il fehma) li ma immurx; *he succeeded to draw the two parties together*, irnexxielu igħakkad iż-żewġ partiti flimchien; *no one can draw them asunder*, ħatt ma jista jifridhom minn xulxin; *see if you can draw him on*, ara tistax tiġbdu (tħajru); *we must be quick, time draws on*, jeħtieġ nħaffu, iż-żmien kiegħed jagħfas; *when night commenced to draw on*, meta beda isir il-lejl (jidlam); *the best thing to do is to draw a petition at once*, l-aħjar ħaġa li tagħmel ibgħat (icteb) petizioni (memorial) mill actar fis; *he was ready to draw up the army*, chien lest jischiera l-esercitu; *I had to draw it along all the way*, chelli incarcru ittriek collha; *draw it out* jew *draw it forth*, oħroġha, aklagħha; *you shall never be ready if you keep drawing out the time*, int katt ma tlesti jecc tokgħod tħalli dejjem mil-lum għal għâda.

Drawable—li jista jingibed etc.

Drawback—daziu li jarġa jintgħata lura jew li jitradd; il ħażin, l-agħar.

Drawbar — il ganċ li jorbot jew iwaħħal il macna tal vapur tal art mal vagun.

Drawboys—tfal li igħejnu (jigbdu) fli nsiġ tax-xallijiet etc.

Drawbridge—pont lí jiġri jew li jista jintrafa jew, itneħħa.

Drawee—dac li fuku tingibeb il cambiali.

Drawer—min, jew dac li, jiġbed jew jiddisinja; caxxun; *a tooth-drawer* dac li jakla is-snien.

Drawers—kalziet ta taħt.

Drawgear—l-arnes (armar) ta ziemel għal carrettun.

Drawing—disinn, ħażż.

Drawing-master — surmast tad-disinn.

Drawing-pen—pinna għad disinn.

Drawing-room — sala, camra fejn wieħed jilka in-nies.

Drawl—leħen jew cliem imcarcar bil lajma il-lajma; titchellem bil lajma il lajma; tcarcarc il chelma.

Drawling—tcarchir ta cliem bil-lajma il lajma.

Drawn—miġbud, maħzuż, iddisinjat.

Drawn-battle — battalja (gwerra jew takbida) fejn dawc li icunu jiccumbattu (iż-żewġ naħhiet) igħejdu li tagħhom (it-tnejn) hia il vittoria.

Draw-net—xbiec, trabocc tal għasafar.

Drawplatt —. dic il placca (ħadida etc.) mtakba b'tokob ta cull ħxuna jew daks għall argentieri etc. biex igħaddu il fildiferru etc. u irakku chemm iridu.

Draw-well—bir fond.

Dray—carrettun jew carrozza baxxi; xorta ta carrettun.

Dread—biża, waħx; tal biża, waħxi; tibża, titwaħħax; *I dread the moment I have to meet him*, nibża mil (nitrigħed meta niftacar fil) mument li jena għandi niltaka miegħu; *he dreads me*, hua jibża minni.

Dreadful—tal biża, waħxi; terribli; *it was a dreadful day*, chienet ġurnata tal biża; *nobody mixes with him, he is a dreadful man*, ħadd ma jagħmilha miegħu, għaliex ragel terribli (tremend, li ibażża).

Dreadless—bla biża, bla waħx.

Dreadnaught—xorta ta drapp (pannu) bil pil għoli jew cbir.

Dream — ħolma; toħlom; *I had (dreamt) a dreadful dream last night*, chelli (ħlomt) ħolma tal biża dal-lejl; *this is only a dream*, din m'hix ħlief ħolma; *my dream is out*, il ħolma tiegħi seħħet (sar, ġara chif ħlomt); *when I was a youngster I used to dream more than I do at present*, meta cont żgħir cont noħlom actar milli noħlom dażżmien.

Dreamer—min joħlom; ħalliem.

Dreamless—bla ħolm; *thank God, this is the first dreamless night I had this month*, niżżiħajr l-Alla dan chien l-ewwel lejl li ghaddejt bla ħolm dan ix-xahar.

Dreamt (it-temp passat, u 'l particip passat tal verb "to dream"), ħlomt; *I dreamt of you*, hlomt bic.

Dreamy — collu ħolm; li joħlom, ihewden; *don't take any notice of him*

he is a dreamy fellow, tieħuk għalih, dac kiegħed ihewden (ibleħ).

Drear } waħxi, mudlam.
Dreary }

Dreariness — waħx, biża.

Dredge — gangmu (xibca li titcarcar u ittalla mil kiegħ) tistad bil gangmu; ixxerred jew troxx it-tkiek fuk ħut jew laħam li icun jinxtewa; taħlita ta ħafur u xgħir miżrugħin flimchien.

Dredge-box } caxxa etc. mtakba biex troxx minnha il
Dredging-box } bżar jew tkiek.

Dredge-man — min jistad lil gangmu.

Dredger — min jistad bil gangmu; caxxa mtakba biex troxx biha it-tkiek; carracca tal ħama.

Dredging-machine — carracca (tal ħama).

Dree — issofri, iġġarrab.

Dregginess — ħmieġ, għakar, fond, (kiegħ ta xi ħaġa).

Dreggish — maħmuġ, mgħakkar.

Dreggy-bit — tajn, bil ħama, bil (kiegħ, fond etc).

Dreg — għakar, tartru, ħmieġ, xcuma, fond (il kiegħ li jibka jew li jokgħod); *he belongs to the dregs of the people*, dac wieħed mil canalji.

Drench — xarba cbira; porga ta żiemel (doża ta porga kawwija jew cbira); tixriba cbira (għasra); tiski porga lill żiemel, ixxarrab; tagħmel xraba, għasra jew bħal fellus; canal tal ilma; *I was drenched to the skin*, ixxarrabt għasra, sirt fellus.

Drenching — tixrib.

Dress — xedd, libsa; ixxidd, tilbes, tidfor; issajjar; iżżejjen, iddewwi ferita; issewwi, tiġbor jew tirranġa ħaġa; *a night dress*, scufia (lbies) ta bil-lejl; *she has to dress her head yet*, bakgħilha tidfor għad (għad trid tidfor); *if I were you I'd try to dress those old clothes*, li cont minnec nara chif nagħmel u niġbor (nsewwi, nirranġa) dawc il ħwejjeġ kodma; *cook, dress the meat*, coc, irranġa (sajjar) il-laħam; *the doctor came at once to dress his wound*, it-tabib giè minnufih biex idewwilu il ferita; *can you dress leather?* taf ticconza il gild? *no but I can dress flax and vines*, le iżda naf nomxot il għażel u niżbor id dwieli; *I don't like your dress at all*, xejn ma togħġobni il-libsa tiegħec; *dress yourself and come with me*, ilbes u ejja miegħi; *put on another dress*, ilbes (xidd) libsa oħra; *dress* (chelma, ordni lis-suldati fid-drill biex jindrizzau u jokogħdu f'linja waħda); *dress on number one*, indrizzau rwieħcom (okgħodu linja jew fila dritta man-numru ta lewwel jew ma l'ewwel wieħed); *right dress*, indrizzau ma tal-lemin.

Dresser — dac jew min jirranġa etc. il banc (xriec etc.) fi chcina fejn ikattgħu il-laħam etc.

Dressing — lbies, ranġar; tidwija ta ferita; demel jew bżar; ornament (żina) f'bini.

Dressing-gown — libsa, ġobba, bluża (libsa ta mara).

Dressing-room — camra ta lbies.

Dress maker — ħajjata.

Dressy — min iħobb jilbes jew iħobb juri ruħu (bil ħwejjeġ jew bi lbies).

Drest — temp passat u particip passat tal verb "to dress", ara.

Drew — temp passat tal verb "to draw".

Drib — takta, tkaċċat; katra.

Dribble — tkattar, tliegħeb.

Dribbling — taktir, lgħâb.

Driblet — somma żgħira, ftit; *a driblet debt*, dejn żgħir (ta somma żgħira).

Dried — niexef, mnixxef.

Drier — nixxief.

Drift — ħaġa sejra mal current mal mewġ jew mar-riħ; gozz silġ, ramel, trab etc. li jinġama bil mewġ jew birriħ; ħsieb, għajn, tir; salt bhejjem (li icun isukom xi ħadd); titfa, tiġma gozz; tmur mal mewġ jew mar-riħ; tinġama gozz; is-suk il bhejjem b'merħla; *I fully understood the whole drift of the business*, jena fimthu sewwa ittir collu (il ħsieb) tal affari jew tal facenda; *I know the drift of his discourse*, jena naf (fimt) għal fejn hi għajnu, jew it-tir tad-discors tegħu; *I saw the boat going adrift*, rajt id-dgħajsa sejra mal mewġ (mar-riħ); *on our way*

here we met some big drifts of ice, aħna u ġejjin rajna s lt bċejjeċ tas-silġ cbar f'wiċċ l-ilma; *when the wind abated there were drifts of sand all along the way,* meta batta ir-riħ chien hemm (ħalla) gżież ta ramel mat-triek collha.

Drift-land—ħlas ta flus li wieħed iħallas talli igħaddi bli mrieħel tal bhejjem minn ġew raba jew minn ġew ħwejjeġ ħadd jeħor.

Drift sail—biċċa kala li iġib bastiment taħt l-ilma biex tmixxih f'xi tempesta.

Drift-way—mogħdija, triek mnejn igħaddu (isuku) li mrieħel tal bhejjem; it-triek fejn jiġbed jew li jakbad bastiment f'tempesta.

Drift-wind — riħ li itajjar collox kuddiemu.

Drift-wood—njam mitfuħ, mcarcar jew immixxi mil mewġ.

Drill—radda tal moħriet; żgorbia; golja; xmara żgħira; xadin jew ghedmejmum; drill (tas-suldati jew tagħlim militari); ittakkab bi żgorbia, tiddrilla jew tgħallem id-drill lis-suldati, *you have to drill these keys,* għandec ittakkab (tagħmel it-tokba) dawn iċ-ċwievet; *children like drill as much as soldiers themselves,* it-tfal iħobbu id-drill daks li stess suldati; *some people sow potatoes in drills others in holes,* x'uħud jiżirgħu il patata fir-radda tal moħriet u oħrajn fil bejtiet.

Drill-box—caxxa fejn iżommu patata etc. għaż-żriegħ wara il (fir radda tal) moħriet.

Drilling—żriegħ fir-radda tal moħriet, tagħlim (tad-drill) lis-suldati; drill (drapp tat-tajjar); *I am having my drilling suit washed,* kiegħed nahsilha il-libsa tad-drill tiegħi.

Drill sergeant—surġent li igħallem id-drill.

Drill stock - ir-rebecchin, il makbad tal golja, mnejn iżżomm żgorbia jew rebecchin.

Drink — xorb, xarba; tixrob; *hot milk is an excellent drink,* il ħalib sħun hua xorb tajjeb ferm; *when I saw him he was a little in drink,* meta rajtu chien ftit xurban; *he lived three whole days with out either food or drink,* għax tliet tijiem sħaħ bla ichel u xorb; *you must drink within bounds,* għandec tixrob moderat (bil kies); *to drink hard,* tixrob sħiħ (tatiha għax-xorb); *let us drink the King's health,* ejja nixorbu bis-saħħa tar-Re. *I drink your health,* nixrob bis-saħħa tiegħec; *this wine drinks flat, that beer drinks well,* dan l-imbit kares (spont) dic il birra tajba; *they kept him to drink him down,* żammewh biex saccruh (biex skewh tant li sicher); *to drink in,* tarda.

Drinkable—tax-xorb; tajjeb għax-xorb.

Drinker—min jixrob, sacranazz.

Drinker-moth — xorta ta camla cbira.

Drinking—xorb, tax-xorb; *he was drinking,* chien jixrob, *there was a lot of eating and drinking,* chien hemm salt ichel u xorb; *a drinking glass,* tazza tax-xorb.

Drinkingbout—xalata, bauxata.

Drinking-glass—tazza għax-xorb.

Drinking-house—ħanut tax-xorb.

Drinkless—bla xorb.

Drink-money—flus (xi ħaġa) li tati il wieħed x'jixrob; *he had two shillings from him drink money,* kala (taħ) żewġ xelini x'jixrob.

Drip—katra, demgħa; tkattar, iddammagħ.

Dripping—taktir, xaħam li joktor mil-laħam meta icun jinxtewa.

Dripstone—ħaġra tal filtru (għal filtrar tal ilma).

Drive—ħarġa bil carrozza; toħroġ, tmur bil carrozza, triek għall carrozzi; titfa, iġġagħal, issuk, tchexchex, iddaħħal, twaħħal musmar; *we have been out for a drine this morning,* ħriġna ħarġa bil carrozza dal għodu; *there is a fine drive from Valletta to Notabile,* hemm triek sabiħa għal carrozza (ricba sabiħa) mill belt għall-Imdina; *the wind will sure drive that ship ashore,* ir-riħ sgur jitfa dac il bastiment l-art; *drive me to Valletta,* suk għal (ħudni il) belt; *to drive one to despair,* iġġib bniedem f'disperazioni, *can you drive this nail in?* tista iddaħħal (twaħħal jew titfa gewwa) dan il musmar? *to drive away the time,* tgħaddi iż-żmien;

to drive at something, icolloc mira (f'moħħoc) xi ħaġa; *she was driven of the stage*, saffrulha (meta chienet fuk il palc tirrecita (fit-teatru); *to drive a thing from day to day*, tħalli ħaġa minn ġurnata għall-oħra; *to drive out*, tchecci; *one nail drives out another*, il musmar il ġdid jakla il kadim; *If you go there you are to drive a roaring trade*, jecc tmur hemm sgur tagħmel affarun; *he is driving pigs*, kiegħed jonħor sħiħ (daks ħanżir).

DRIVEL—tliegħeb, tiblieħ jew issir ibleħ; lgħab, ibleħ.

DRIVELLING—bluħa, nzul ta lgħab.

DRIVEN—partecip passat tal verb "to drive" *as white as the driven snow*, abjad daks is-silġ, borra (li icun jittajjar jew nieżel).

DRIVER—min isuk carrettun, burdnar, carrettunar.

DRIVING-BAND—gilda li iddawwar rota ta macna.

DRIVING-NOTE — nota li tgħakkad zewġ battuti (fil musica).

DRIZZLE—rxiex, ċirċ, traxxax, jagħmel iċ-ċirċ: *it drizzles*, nieżla rxiex (rxiexa); *we had a drizzling rain all the week*, chelna rxiex (chien iċ-ċirċ) il gimgħa collha.

DRIZZLY—li iraxxax, li jagħmel iċ-ċirċ, tar-rxiex, taċ-ċirċ.

DROGER — bastiment, vapur tat tagħbija.

DROIL — taħdem addoċċ, tħaxlef fix-xogħol.

DRCLL—buffun, ċajtier, wieħed li idaħħac (ħluki jew li iħobb il ħlieka).

DROLL—buffun, ċajtier, wieħed li idaħħac (ħluki jew li iħobb il ħlieka), iddaħħak, tagħmilha tal buffun, tiċċajta; tidħak b'xi ħadd.

DROLLER—buffun, ċajtier, min idaħħac biċ-ċiajt, cliem, jew bil mutetti li jagħmel.

DROMEDARY - gemel b'ħotba waħda, jew dromedariu.

DRONE—naħla bagħlija jew bagħal (tan-naħal); żanżin; għażżien; iżżanżan, titgħażżen.

DRONE PIPE—iżżanżin (ta nemusa, dubbiena etc.)

DRONISH—ta għażżien.

DRONISHNESS—għażż.

DROOP—tidbiel, tintelak, tintrema.

DROOPING — telka; *he is now in a drooping condition*, issa jinsab mitluk (mormi jew midbiel) wisk.

DROP—katra, demgħa, dendiela ta misluta; tkattar, iddamma, tmut sobtu (taka u tmut), tkattar, twakka, titlak, tħalli, tiscot; *to drop astern*, tmur jew tarġa lura; *by drops* jew *drop by trop*, katra katra; *it seems that he has a drop in his eye this evening*, donnu għandu xi katra żejda il-lejla; *give me a little drop*, tini (ferragħli) katra waħda (ftit wieħed); *I am afraid he will drop my watch*, nibża li iwakkagħli (jerħili fl-art) l-arloġġ; *he took precious good care not to drop a word*, hua kagħad attent ferm li ma iħallix tiscappalu (toħroġlu minn fommu) xi chelma; *let us drop the argument*, ejja nħallu (nitilku) din il custioni; *drop it, please*, biżżejjed (iscot) jecc jogħġboc; *in cold weather my nose drops continually*, fil bard mnieħri dejjem ikattar; *when you come this way please drop in*, meta tigi l'hawn għaddi (ejja ftit) jecc jogħġboc; *they are expecting him every minute to dropp off*, kegħdin jistennew minn minuta għal l-oħra li imut.

DROPLET—katra żgħira.

DROPPING—taktir, ktar; *evesdropping*, tissamma minn wara bieb jew minn tokba tal muftiħ; *your nose is dropping*, mnieħrec kiegħed ikattar; *before dropping this argument*, kabel ma nerħu mn'idejna (nitilku jew nħallu) din il custioni.

DROPS—ktar, katriet (medicina etc. xorb jeħor); *lemon drops*, ħelu (ktar ktar) bl-essenza tal (togħma ta) lumi.

DROPSCENE—is-separiu (ta teatru).

DROP SERENE—marda tal għajnejn (meta il għajnejn idemmgħu).

DROPSICAL } minfuħ (marid) bl-ilma.
DROPSIED }

DROPSY — nefħa (marda) bl-ilma, jew idropisija.

DROPT — (temp passat u particip passat tal verb "to drop"); *he dropt the stone on his head*, reħa (telak) il gebla fuk rasu.

here we met some big drifts of ice, aħna u gejjin rajna s lt bcejjeċ tas-silg cbar f'wiċċ l-ilma; *when the wind abated there were drifts of sand all along the way*, meta batta ir-riħ chien hemm (ħalla) gziez ta ramel mat-triek collha.

Drift-land—ħlas ta flus li wieħed iħallas talli igħaddi bli mrieħel tal bhejjem minn gew raba jew minn gew ħwejjeġ ħadd jeħor.

Drift sail—biċċa kala li igib bastiment taħt l-ilma biex tmixxih f'xi tempesta.

Drift-way—mogħdija, triek mnejn igħaddu (isuku) li mrieħel tal bhejjem; it-triek fejn jiġbed jew li jakbad bastiment f'tempesta.

Drift-wind — riħ li itajjar collox kuddiemu.

Drift-wood—njam mitfuh, mcarcar jew immixxi mil mewġ.

Drill—radda tal moħriet; żgorbia; golja; xmara żgħira; xadin jew ghedmejmum; drill (tas-suldati jew tagħlim militari); ittakkab bi żgorbia, tiddrilla jew tgħallem id-drill lis-suldati, *you have to drill these keys*, għandec ittakkab (tagħmel it-tokba) dawn iċ-ċwievet; *children like drill as much as soldiers themselves*, it-tfal iħobbu id-*drill* daks li stess suldati; *some people sow potatoes in drills others in holes*, x'uħud jiżirgħu il patata fir-radda tal moħriet u oħrajn fil bejtiet.

Drill-box—caxxa fejn iżommu patata etc. għaż-żriegħ wara il (fir radda tal) moħriet.

Drilling—żriegħ fir-radda tal moħriet, tagħlim (tad-drill) lis-suldati; drill (drapp tat-tajjar); *I am having my drilling suit washed*, kiegħed naħsilha il-libsa tad-drill tiegħi.

Drill sergeant—surgent li igħallem id-drill.

Drill stock - ir-rebecchin, il makbad tal golja, mnejn iżżomm żgorbia jew rebecchin.

Drink — xorb, xarba; tixrob; *hot milk is an excellent drink*, il ħalib sħun hua xorb tajjeb ferm; *when I saw him he was a little in drink*, meta rajtu chien ftit xurban; *he lived three whole days with out either food or drink*, għax tliet tijiem sħaħ bla ichel u xorb; *you must drink within bounds*, għandec tixrob moderat (bil kies); *to drink hard*, tixrob sħiħ (tatiha għax-xorb); *let us drink the King's health*, ejja nixorbu bis-saħħa tar-Re. *I drink your health*, nixrob bis-saħħa tiegħec; *this wine drinks flat, that beer drinks well*, dan l-imbit kares (spont) dic il birra tajba; *they kept him to drink him down*, żammewh biex saccruh (biex skewh tant li sicher); *to drink in*, tarda.

Drinkable — tax-xorb; tajjeb għax-xorb.

Drinker — min jixrob, sacranazz.

Drinker-moth — xorta ta camla cbira.

Drinking—xorb, tax-xorb; *he was drinking*, chien jixrob, *there was a lot of eating and drinking*, chien hemm salt ichel u xorb; *a drinking glass*, tazza tax-xorb.

Drinkingbout — xalata, bauxata.

Drinking-glass—tazza għax-xorb.

Drinking-house—ħanut tax-xorb.

Drinkless — bla xorb.

Drink-money — flus (xi ħaga) li tati il wieħed x'jixrob; *he had two shillings from him drink money*, kala (taħ) żewġ xelini x'jixrob.

Drip — katra, demgħa; tkattar, iddammagħ.

Dripping — taktir, xaħam li joktor mil-laħam meta icun jinxtewa.

Dripstone — ħaġra tal filtru (għal filtrar tal ilma).

Drive — ħarġa bil carrozza; toħroġ, tmur bil carrozza, triek għall carrozzi; titfa, iġġagħal, issuk, tchexchex, iddaħħal, twaħħal musmar; *we have been out for a drine this morning*, ħriġna ħarġa bil carrozza dal għodu; *there is a fine drive from Valletta to Notabile*, hemm triek sabiħa għal carrozza (ricba sabiħa) mill belt għall-Imdina; *the wind will sure drive that ship ashore*, ir-riħ sgur jitfa dac il bastiment l-art; *drive me to Valletta*, suk għal (ħudni il) belt; *to drive one to despair*, iggib bniedem f'disperazioni, *can you drive this nail in?* tista iddaħħal (twaħħal jew titfa gewwa) dan il musmar? *to drive away the time*, tgħaddi iż-żmien;

to drive at something, icolloc mira (f'moħħoc) xi ħaġa; *she was driven of the stage*, saffrulha (meta chienet fuk il palc tirrecita (fit-teatru); *to drive a thing from day to day*, tħalli ħaġa minn ġurnata għall-oħra; *to drive out*, tchecci; *one nail drives out another*, il musmar il ġdid jakla il kadim; *If you go there you are to drive a roaring trade*, jecc tmur hemm sgur tagħmel affarun; *he is driving pigs*, kiegħed jonħor sħiħ (daks ħanżir).

DRIVEL—tliegħeb, tiblieħ jew issir ibleħ; Igħab, ibleħ.

DRIVELLING—bluħa, nzul ta lgħab.

DRIVEN—partecip passat tal verb "to drive" *as white as the driven snow*, abjad daks is-silġ, borra (li icun jittajjar jew nieżel).

DRIVER—min isuk carrettun, burdnar, carrettunar.

DRIVING-BAND—gilda li iddawwar rota ta macna.

DRIVING-NOTE — nota li tgħakkad zewġ battuti (fil musica).

DRIZZLE—rxiex, cirċ, traxxax, jagħmel ic-cirċ: *it drizzles*, nieżla rxiex (rxiexa); *we had a drizzling rain all the week*, chelna rxiex (chien ic-cirċ) il gimgħa collha.

DRIZZLY—li iraxxax, li jagħmel ic-cirċ, tar-rxiex, tac-cirċ.

DROGER — bastiment, vapur tat tagħbija.

DROIL — taħdem addoċċ, tħaxlef fix-xogħol.

DRCLL—buffun, ċajtier, wieħed li idaħħac (ħluki jew li iħobb il ħlieka).

DROLL—buffun, ċajtier, wieħed li idaħħac (ħluki jew li iħobb il ħlieka), iddaħħak, tagħmilha tal buffun, tiċċajta; tidħak b'xi ħadd.

DROLLER—buffun, ċajtier, min idaħħac biċ-ciajt, cliem, jew bil mutetti li jagħmel.

DROMEDARY - gemel b'ħotba waħda, jew dromedariu.

DRONE—naħla bagħlija jew bagħal (tan-naħal); żanżin; għażżien; iżżanżan, titgħażżen.

DRONE PIPE—iżżanżin (ta nemusa, dubbiena etc.)

DRONISH—ta għażżien.

DRONISHNESS—għażż.

DROOP—tidbiel, tintelak, tintrema.

DROOPING — telka; *he is now in a drooping condition*, issa jinsab mitluk (mormi jew midbiel) wisk.

DROP—katra, demgħa, dendiela ta misluta; tkattar, iddamma, tmut sobtu (taka u tmut), tkattar, twakka, titlak, tħalli, tiscot; *to drop astern*, tmur jew tarġa lura; *by drops* jew *drop by trop*, katra katra; *it seems that he has a drop in his eye this evening*, donnu għandu xi katra żejda il-lejla; *give me a little drop*, tini (ferragħli) katra waħda (ftit wieħed); *I am afraid he will drop my watch*, nibża li iwakkagħli (jerħili fl-art) l-arloġġ; *he took precious good care not to drop a word*, hua kagħad attent ferm li ma iħallix tiscappalu (toħroġlu minn fommu) xi chelma; *let us drop the argument*, ejja nħallu (nitilku) din il custioni; *drop it, please*, biżżejjed (iscot) jecc jogħġboc; *in cold weather my nose drops continually*, fil bard mnieħri dejjem ikattar; *when you come this way please drop in*, meta tigi l'hawn għaddi (ejja ftit) jecc jogħġboc; *they are expecting him every minute to dropp off*, kegħdin jistennew minn minuta għal l-oħra li imut.

DROPLET—katra żgħira.

DROPPING—taktir, ktar; *evesdropping*, tissamma minn wara bieb jew minn tokba tal muftiħ; *your nose is dropping*, mnieħrec kiegħed ikattar; *before dropping this argument*, kabel ma nerħu mn'idejna (nitilku jew nħallu) din il custioni.

DROPS—ktar, katriet (medicina etc. xorb jeħor); *lemon drops*, ħelu (ktar ktar) bl-essenza tal (togħma ta) lumi.

DROPSCENE—is-separiu (ta teatru).

DROP SERENE—marda tal għajnejn (meta il għajnejn idemmgħu).

DROPSICAL } minfuħ (marid) bl-ilma.
DROPSIED }

DROPSY — nefħa (marda) bl-ilma, jew idropisija.

DROPT — (temp passat u particip passat tal verb "to drop"); *he dropt the stone on his head*, reħa (telak) il gebla fuk rasu.

DROP WORT —haxixa (pianta) li ticber fl-ilma,

DROSOMETER — drosometru, strument biex ichejlu (jaraw) chemm waka (niżel) nida bil-lejl.

DROSS—cagazza, ħmieġ, f'dal etc. tal ħadid etc. meta idewbu; marmalja, carfa.

DROUGHT — nixfa, għaċċ; *we have had a great drought this year*, chelna nixfa (nukkas ta xita) cbira dis-sena; *I had great drought on me*, chelli nixfa (għaċċ) cbir.

DROUMY—mħabbat; mkankal.

DROUT— ara *drought*.

DROVE—merħla, katgħa; rassa, folla; (it-temp passat tal verb "to drive"); *we then drove to Notabile*, aħna mbagħad sokna (morna bil carrozza) lejn l-Imdina; *he drove as fast as he could*, sak (gerra) chemm felaħ.

DROVER—dac li isuk (jebu) il bhejjem għal bejħ (jew is-suk); jew min isemmen il bhejjem (barrin, bakar etc.) għal ktil.

DROWN—tgħarrak, tgħaddas, tegħleb; tgħerek; *he attempted to drown himself*, ried jegħrek; *the light of the sun drowns that of the stars*, id-dawl tax-xemx jegħleb (igħaddi, hu akwa) minn dac tal cwiecheb.

DROWNED—mgħarrak (fgat); *he is drowned in money*, mgħarrak (fgat) bil flus; *as wet as a drowned rat*, xraba joktor (fellus).

DROWNING—għarka, *my dog saved a man from drowning*, il chelb tiegħi salva bniedem (ragel) mil għarka.

DROWSE—tongħos, iggib ngħas jew il-lanja; trakkad.

DROWSINESS—ngħas, lanja.

DROWSY—bin-għas, bil-lanja.

DRUB—ħabta, dakka; taħbat, iddokk, issawwat.

DRUBBING—swat.

DRUDGE—taħdem bħal chelb, tħacchec, isseftor; seftur, ħacchiec; min jaħdem bħal chelb jew bħal rsir.

DRUDGER—seftur, min jaħdem bħal chelb jew bħal rsir, ħacchiec.

DRUDGERY—ħajja ta chelb, ħajja ta rsir, xogħol ta rsir, tħacchic.

DRUG—duwa; xi ħaġa li ma tiswa xejn, taħwir; tħawwar, tati id-duwa.

DRUGGET—drapp oħxon ordinariu usat biex igħattu bieh ittapiti.

DRUGGIST—bejjegħ il ħwawar u id-duwa, spizziar.

DRUID — kassis tan-nies Celti li chienu fl-antic igħammru fi Franza u l-Inghilterra.

DRUM—tambur, tabal; iddokk ittambur jew it-tabal; *to beat the drum*, iddokk it-tambur, ittambar; *the drum of the ear*, it-tambur tal widna; *to drum out*, tchecci wieħed il barra bil għajjât (bil frattarija) kuddiem culħadd.

DRUMLY — magħkud, mtajjan kieġħed (ilma etc.)

DRUM-MAJOR — it-tambur maġġur ta riġment.

DRUMMER—min idokk it-tambur, jew tamburlin; minn itambar.

DRUMMOND-LIGHT — dawl kawwi ferm.

DRUM-STICK—lasti tat-tamburlin.

DRUNK—(particip passat tal verb "to drink") mixrub; fis-sacra; *he was charged with being drunk*, accusawħ (kalu) li chien f'is-sacra; *half drunk*, ftit xurban (nofsu fis-sacra); *to make drunk*, issaccar; *ever drunk, ever dry*, actar ma tixrob actar jatic li tixrob.

DRUNKARD—sacranazz, sponża.

DRUNKEN—xurban, fis-sacra.

DRUNKENNES—socor.

DRUPE—dac li jaka mis-sigra (frott misjur li jaka waħdu) il frott li hu magħmul biċċa waħda (jew li ma jinfetaħx meta isir) bħal ma hu il ħawħ, għajnbakar, cirasa etc.

DRY—niexef, xott, mkaxlef, mkadded; tnixxef, tixxotta, tkaxlef, tkadded; tinxef, tixxotta, titkaxlef; titkadded; *a dry fountain*, għajn (funtana niexfa (li ma tarmix ilma); *some people think trigonometry is a dry study*, x'uħud jidrilhom li it-trigonometrija hua studiu chiesaħ (bla gost); *I am dry*, għandi il għaċċ; *that is rather a dry answer you gave him*, dic chemm chemm ma hiex risposta xotta li tajtu; *no body mixes with him he is so dry*, ħadd ma jakbel (jagħmilha) miegħu

hua hecc mkit (mgħmul għalih); *you won't get anything from him, he is so dry*, xejn ma tieħu (tiddobba) minn għandu, idu magħluka wisk (għadma) *have this exposed to the sun to dry*, ħallih fix-xemx ħal' (biex) jinxef.

DRYAD—Alla falz (mara) tal ħrafa; Alla tal boschijiet.

DRY BEAT—tati, issawwat ħafif ħafif.

DRYBONED—niexef għuda; mkadded, għadma u gilda.

DRY EYED—bla dmugħ.

DRYFOOT—chelb tal caċċa li ixomm il pedati.

DRYING—nxicf, tnixxef.

DRYITE—njam petrificat (li sar gebel).

DRYLY—xott xott.

DRYNESS—nxief.

DRY-NURSE—mara li trabbi tarbija bl-ichel etc. (u m'hux bil ħalib ta sidirha).

DRY-ROT — marda (bħal susa) li njam.

DRYRUB—tnaddaf minn għajr ilma (minn għajr bell jew tixtrib).

DRY-SHOD—li għandu sakajh xotti.

DRY-STOVE—camra bil ħgieġ fejn iżommu il pianti li iridu li nxief.

DUAD—in-numru tnejn.

DUAL—tnejn, bi tnejn, ta tnejn.

DUALISM— dwalismu jew tagħlim ta żewġ principi (jew ta żeuġ divinità) l-wieħed tajjeb u l-ieħor ħażin.

DUALITY—li juri tnejn; firda, separazioni.

DUARCHY—gvern f'idejn tnejn minnies.

DUB — dakka (ħafifa) jew messa chemm chemm b'xabla; tati xi dinjità (xi unuri etc.), tħabbat, ittectec; dakka, messa ħafif ħafif.

DUBASH—interpreti Indian (dac li ifisser bi lsien ieħor) li icun igħejd hadd ieħor.

DUBBED—bla ponta, bla xifer, spuntat, ma jaktax.

DUBBER — flixcun tal gild għażżejt etc.

DUBBING—tati xi dinjità (unuri etc.) żejt li jaħdmu bih dawc li jiccunżaw il ġlud.

DUBHE—isem ta cheucba mil cbar nett.

DUBIATE—tiddubita, tcun bejn ħaltejn jew bejn iva u lè.

DUBIETY—dubiu.

DUBIOUS — dubbius, bejn ħaltejn, bejn iva u lè.

DUBITABLE—ta min jiddubita minnu, li m'hux cert, sod.

DUBITATION—dubiu.

DUCAL—ducali, jew ta duca.

DUCAPE—xorta ta ħarir fin.

DUCAT—ducat, biċċa munita li tiswa dwar erba' xelini u nofs.

DUCHESS—duchessa.

DUCHY—ducat, ir-renta jew il proprietà (artijiet etc) ta duca.

DUCK—papra; cutnina, luna, *docc*; togħdos, tgħaddas; gebla li tixħet la gemba gewwa l-ilma jew "ħobża u sardina"; *my duck*, għażis (ġojja) tiegħi; *come to me, my duck*, ejja għandi, ġojja; *buy some duck for a pair of slippers*, ixtri biċċa *docc* (luna jew cutnina) għal par papoċċ; *give him a duck*, għaddsu għaddsa (atiħ majnata); *duck your head*, għaddas (baxxi jew niżżel rasec; *I saw the two boys on the sea shore playing at "drakes and ducks"*, rajt iż-żewġt itfal fuk il moli (ix-xatt) jilgħabu "ħobża u sardina" (jixtu il gebel la gemba f'wiċċ l-ilma biex jarawh jakbeż); *wild duck*, borca.

DUCKANT — xorta ta nemla (salvaġġa).

DUCKER—għaddâs.

DUCK HAWK — tajra bħal borca (margun).

DUCKING—għadis (nżul taħt l-ilma).

DUCK LEGGED — li għandu riglejh ksar.

DUCKLING—papra jew borca żgħira.

DUCK MEAT } ħaxix li jicber fl-ilma
DUCK WEED } kiegħed.

DUCT — mogħdija, canal, catusa, passaġġ; *aqueduct*, acquedott jew canal tal ilma.

DUCTIBLE—li jiggebbed, li tista ittawlu.

DUCTILE—artab, li jingibed, jitwal (metall bħad-deheb etc.)

DUCTION—guida, wiri.

DUCTURE—direzioni, wiri, guida.

DUD—bićća ćarruta, dendula.

DUDDERY—fejn idendlu jew ibiegħu iċ-ċraret jew xi dniedel.

DUDGEON—stallett żgħir; għadba, buli.

DUDGEON-DAGGER—xabla żgħira.

DUDMAN—babaw, ħaġa li tbażża.

DUE — dmir, ħakk; dejn; li jistħokk, li imiss, xierak; *that is all money due to me*, dawc collha flus li imissu lili; *don't pay your bill before it is due*, tħallasx il cambiali kabel ma tagħlak (kabel ma imissec); *there are four shillings due to me*, hemm erba xelini sehmi (li imissu lili); *speak to him with all due reverence*, chelmu bil kima collha li tistħokklu; *he arrived there in due season*, wasal hemm fli staġun (fi żmien tajjeb); *pay what is due to others*, ħallas li għandec tati (dejnec); *give every one his due*, ati lill culħadd li imissu; *we must give the devil his due*, ix-xitan m'hux icreh daks chemm ipinġuh.

DUEL—dwell, silta (ġlied bl-armi); tiddwella, tissielet.

DUELLIST—min jiddwella.

DUENNA—mara xiħa (jew avanzata li tieħu hsieb (tindocra) xbejba.

DUET—dwett, bićća musica cantata bejn tnejn.

DUFFER — min ibiegħ (fit-torok) ħwejjeġ ordinarii (foloż jew misruka).

DUG—(temp u particip passat tal verb "to dig") jena etc. għażakt (ħaffirt), magħzuk (mħaffer); driegħ (bezzula) ta bakra, nagħġa etc.

DUKE - duca.

DUKEDOM—ara *duchy*.

DUKELING—xorta ta duca.

DULCET—ħelu.

DULCIFY—tagħmel ħelu.

DULCILOQUY — cliem jew discors ħelu.

DULCIMOR — strument tad-dakk bħall cimblu bill cordi.

DULCITUDE—ħlewwa.

DULCORATE—tagħmel ħelu ; trattab.

DULL—mdejjak, kalbu sewda jew dejka; bil buli; ta swied il kalb; b'a ponta, bla xifer, xifru maklub; stupidu, moħħu xieref, rasu jebsa (kargħa) ibleħ, rieked ; iddejjak, issewwed il kalb; tagħmel il buli, tneħħi (takleb) xifer ta xafra, tneħħilha il ponta; *this is a dull razor*, dan mus tal-leħja ma jiswa xejn (ma jaktax biżżejjed); *he is a man of dull wit*, hua ragel moħħu xieref, batut minn rasu; *I don't like this house, the rooms are rather dull*, ma togħġobnix din id-dar il cmamar mudlamin (idejkulec kalbec); *this is a dull piece of work*, din bićća xogħol tediusa, siccanti, jew li iddejjak; *there was a dull noise*, chien hemm tgħergħir (damdim); *this glass is growing dull*, dan il mera kiegħed jittappan; *my sight is dull*, għajnejja mćajprin (nara mćajpar, iċ-ćpar); *the lamp is burning dull this evening*, il lampa xejn ma hi turi il-lejla; *that is a dull colour*, dac culur icreħ (trist) ; *trade is very dull*, il cummerć batut; *he is dull of hearing*, daks xejn batut minn widnejħ, ma tantc jisma; *it is no use to explain to him, he is dull of apprehension*, għall xejn tfissirlu (tfehmu) għaliex rasu ma tarfax (kargħa); *this firing will soon dull our hearing*, dan li sparar dal wakt itarraxna.

DULLARD — stupidu, ras kargħa, ħmar.

DULLNESS - dieka, swied il kalb, buli, moħħ xieref, ras jebsa ; bluha.

DULOCRACY —gvern tal irsiera.

DULY —chif jistħokk, chif imiss chif imur.

DUMB —mbicchem, mutu, ma jitchellimx; tbicchem, issicchet; *dumb signs* jew *mute signs*, il figuri tal animali li bihom hua mkassam u maħżuż iz-zodiacu ; *the dumb creatures*, l-animali, *deaf and dumb*, trux u mutu ; *I struck him dumb*, bicchimtu, (immutajtu jew sicchittu) għalaktlu ħalku.

DUMBELLS —*dambels*, ħadid mħassal għal tal apposta, biex wieħed iżommu fidejh u jagħmel il gennastica.

DUMB-DISCOURSIVE — li jitlob bissehiet (bla cliem).

DUMB-SHOW - farsa bla cliem xejn, pantomima.

DUMB-WAITER—isem ta bićća għamara.

Dumfound — tbicchem, timmuta, tistorba.

Dummy—wieħed li ma jitchellem xejn (speci ta pupu).

Dump — dieka, dispiacir, swied il kalb.

Dumpish—mdejjak, kalbu sewda.

Dumpling—pudina żghira (tonda).

Dumps—għexiewi (attacchi) ta dieka.

Dumpy—mbaċċac, godli (kasir u oħxon).

Dun—csir ir-ras; dejjiên (min icollu jeħu) jicser sar dac li icollu jatih (jew l-imdejjen); rmiedi, ismar; titlob li icolloc tieħu (dejn) — għalja, gozz, munzell, borġ.

Dunbird—(tajra) brajmla ta rasha sewda.

Dunce—ħaġa belha (għalla belha) belhun, stupidu, ras kargħa, ħmar.

Dunoish — ta (bħal) stupidu, ta ibleħ, ta ħmar.

Dune—borġ (għolia, munzell) ramel.

Dung—ħmieġ tal bhejjem, bagħar, demel, żibel, bżar; iddemmel, tbażżar; tħammeġ (taħra).

Dung-cart – carrettun taż-żibel.

Dungeon—calzri taħt l-art, criminal; tagħlak f'calzri taht l-art, titfa criminal.

Dung-hill – miżbla.

Dunging—tbażżar, iddemmel l-art.

Dungy—collu demel, żibel; maħmuġ.

Dungyard—mandra jew post għal miżbla.

Dunnage—rpar; paljett, xcora, mazz virghi etc. li icun mal gemb ta frejgatina etc. biex meta tcun ma l-art ma tagħmilx ħsara igħejdulu ucoll fender.

Dunner—min jgħergħer jew jistordi (idawwar ras dac li icun) għal xi ħaġa li icollu jeħu.

Dunning—titlob u tarġa titlob flus li icolloc tieħu.

Dunnish — safrani, lewn actarx rmiedi.

Dunnock—il għasfur tal bejt.

Dunny—trux; li moħħu ma jarfax.

Dunt—gibda (mħabba) li tbiddel (li m'hix soda jew sħiħa).

Duo—dwett (biċċa cant bejn tnejn).

Duodecennial—ta cull tnax il sena.

Duodecimo—manetta ta tnax il folja; folja carta mitnija għal tnax (il darba).

Duodecuple—magħmul tnax tnax.

Dupable—li tista tidħac bih; (li tista iddaħħlu fix-xcora).

Dupe—belhun, għalla belha, ibleħ, tidħac bi, iddaħħal fix-xcora; *he is very easily duped*, tidħac bih malajr, (iddaħħlu fix-xcora malajr).

Dupery—daħc, kerk.

Duple—doppiu, għall tnejn.

Duplicate—ittenni; chitba mtennija; mtenni; *I had to send the report in duplicate*, chelli nibgħat ir-rapport mtenni (żewġ copij ta li stess rapport).

Duplicature—tinja,

Duplicity — titnija; uċuħ (sebat uċuħ) kerk, falsità.

Durability—dewmien.

Durable— li idum, dewwiemi (li iżomm).

Durableness—dewmien.

Dura mater—ir-rita li tcun mdawra mal moħħ.

Duration—dewmien, żmien; *this is a thing of a short duration*, din m'hix ħaġa li iddum wisk (m'hux ta żmien twil).

Durden — bosc żgħir (buschett) gewwa wied.

Duress—għeluk, ħabs, calzri.

During—wakt, fil ħin, meta; *during the first three years*, fl-ewwel (għallewwel, jew wakt lewwel), tliet snin, *during my stay in London*, wakt (fiżżmien, meta) cont Londra jena.

Durity—ebusija.

Duroy—xorta ta sarġ (drapp) minsuġ bil figuri (werak etc.)

Durra—xorta ta karaboċċ.

Durst (temp passat tal verb "to dare")–issugrajt etc., *I never durst to go there*, katt ma chelli il ħila (issugrajt) li immur hemm.

Duse (jew **Deuce**) — demoniu, il għadu; ta barra minn hawn; tal infern.

Dusk — għabex, raxx id-dlam, iddlam, għieb ix-xemx; mudlam, sew.

dieni; *I shall be there before dusk, I hope,* ncunu hemm kabel ma jibda jidlam, nispera; *at dusk,* għall fil għaxija (għal għejb ix-xemx); *we must go, it begins to dusk,* immorru, beda jidlam.

Duskish—mudlam.

Duskishness—ħajta dlam.

Dusky—mudlam, scur; mgħajjar.

Dust—trab, għabra; tneħħi il għabra, tfarfar; tgħabbar, timla bit-trab; *who is raising dust?* min kiegħed ikankal (itajjar) it-trab? *sprinkle some water to lay the dust,* bixx ftit ilma biex tkiegħed (trakkad) it-trab; *you could see nothing but clouds of dust,* ma contx tara ħag'oħra ħlief sħab tat-trab; *we are but dust and ashes,* maħniex ħlief trab; *dust the table, please,* imsaħ (farfar) il mejda (mit-trab) jecc jogħġboc; *if they keep dancing here they will dust off every thing,* jecc jokgħodu jisfnu hawn jimlew collox bit-trab (igħabbru cull ma hawn); *fine-dust,* għabra; *saw-dust,* serratura; *iron dust (filings)* jew *file dust,* limatura.

Dust-brush—pinzell (xcupilja) tat-tfarfir (tat-trab).

Dust-cart—carrettun tat-trab (taż-żibel).

Dust-contractor—cuntrattur, min jeħu l-appalt tal cnis (tat-torok etc.)

Dust-pan—pala għal ġbir tat-trab.

Duster—min ifarfar, biċċa tat-tfarfir.

Dustiness—tgħabbir.

Dustman—ragel li jiġbor it-trab (taż-żibel).

Dusty—mgħabbar, bit-trab.

Dusty-foot — bejjegħ li idur fit-torok.

Dutch—Olandis, tal Olanda; *I like the Dutch flag,* togħġobni il bandiera Olandisa; *do yo speak Dutch too?* taf bl'Olandis ucoll? *this is not Dutch cheese,* dana m'hux ġobon tal Olanda.

Dutch-clinkers—xorta ta madum jew ċlamit li jigi mill'Olanda.

Dutchman—Olandis.

Dutch-rush—pianta, xorta ta ġummar.

Dutchy—(duchy) ta Duca, ducali.

Duteous, Dutiful—li jagħmel dmiru (cul ma jixrak u sewwa); li jsma minn, obbedient; *he is a dutiful boy,* hua tifel ubbidient.

Duty—dmir; *to be on duty,* tcun (għassa); *I came off duty this morning,* smuntajt mill għassa dal għodu; *it is my duty to inform you (jew I deem it my duty to report)* hua dmir tiegħi li ngħarrfec (li ngħejdlec); *I always paid my duty to him,* jena dejjem irrispettajtu.

Duty—dwana (ħlas, taxxa); *tobacco pays a heavy duty in Italy,* it-tabacc iħallas daziu cbir l-Italia; *this is not subject to duty,* dan ma iħallas dwana.

Duumvirate—gvern ta tnejn (f'idejn tnejn) min-nies f'post wieħed.

Dwale — għeneb id-dib (velenu kawwi); (fl-araldica jew it-tpingija ta l-armi); sewdieni, iswed.

Dwarf—kerkni, botni, ċchejchen, żgħir, nanu; ma tħallix jicber, iż-żomm ħaġa żgħira (li ma ticbirx); *have you been to see the two dwarfs?* mort tarahom iż-żewġ nani?

Dwarfishness—ċcunija, żgħurija.

Dwell — tgħammar, tokgħod, iddum; tiġbed fit-tul; *where does he dwell?* fejn jgħammar (jokgħod)? *He did not like to dwell on this snbject,* ma riedx jiġbed fit-tul, (idum jitchellem jew jgħejd) fuk din il ħaġa.

Dwelling—dar, għamara.

Dwelling house, Dwelling place—id-dar fejn wieħed jokgħod.

Dwelt—(temp u particip passat tal verb "to dwell") jena għammart, kagħdt; għidt jew tchellimt fit-tul.

Dwindle — tiċchien, tonkos, tnin; icċecchen, tnakkas; *this will dwindle away to nothing,* dan jispiċċa (jonkos) fix-xejn; *he is dwindling away,* kiegħed inin.

Dye—żebgħa, lewn; tiżbogħ, tati il-lewn.

Dyer (dier)—żebbiegħ.

Dying — li imut, tal mewt; *he is dying,* kiegħed imut; *before dying,* kabel il mewt (kabel ma miet, jew imut).

Dyke—diga, ħajt mibni biex jilka il baħar.

Dynameter—strument biex jaraw il kawwa ta telescopiu.

Dynamitard—min ifakka jew itajjar bid-dinamite.

Dynamite—dinamite.

Dynamics—*dinamics*, ix-xienza ta dac collu li ićaklak jew iħaddem.

Dynamometer—dinamometru, strument għal chejl tal kawwa ta ħaġa; il kawwa li għandu (li icabbar) telescopiu.

Dynastic } Dynastical } tad-dinastija (ara *dynasty*).

Dynasty—dinastija, razza (familja) tas-slaten (wara xulxin); saltna.

Dysenteric } Dysenterical } tad-dissenterija.

Dysentery—disenterija.

Dysmenia—purgar tad-demm (menstruazioni) li iddum ma tibda jew li tcun difficultusa.

Dysopsy—ćpar fil għajnejn.

Dysorexy—nukkas tal aptit.

Dyspepia—dispepsia, marda ta li stoncu (meta li stoncu ma isajjarx).

Dyspeptic—min hu marid bid-dispepsia (bli stoncu).

Dyspeptical—li għandu li stoncu tiegħu ma isajjarx malajr.

Dysthymic — dwejjak (marda fil moħħ).

Dysuric — li ibati biex jagħmel l-urina.

Dysury—tbatia biex tagħmel l-urina.

Dytiscus—ħanfusa ta l-ilma.

Dzeren—xorta ta cerv.

E

E—Il ħames ittra tal alfabett; ittieni vocali:—E, tokgħod f'loc il chelma *East* (Lvant) jew E. N. E. f'loc *East, North East*, Griegħ Lvant.

Each—cull, cull wieħed, il wieħed; *each time*, cull darba; *each and every one of you*, cull wieħed u cull waħda minncom; *I bought them two shillings each*, xtrajthom żewġ xelini il wieħed.

Eager—mlebleb, ruħu ħierġa, mħeġġeġ, mixtiek wisk, rgħib.

Eagerly—bil ħeġġa, b'xewka cbira, b'regħba cbira; *we worked eagerly for three whole weeks*, ħdimna daks clieb (tajna daichiddajc) għal tliet gimgħat sħiħ.

Eagerness — tleblib, ħeġġa, ħrara, xewka cbira, regħba; *they showed great eagerness this time*, din id-darba urew ħeġġa (xewka) cbira.

Eagle—ajcla; bićća munita (flus) tad-deheb ta li Stati Uniti (America) li tiswa għaxar gordi.

Eagle eyed—għajnejn ta ajcla (tajbin, li jaraw ferm).

Eaglet — ajcla żgħira, (ferħ ta ajcla).

Eagre—current jew mewġa li tobrom fuk oħra.

Ean—tilhed, tferragħ (nagħġa).

Eanling—ħaruf.

Ear— widna, widen, udit, żbula; tagħmel iż-żbula; *he has good ears*, għandu widnejh tajba; *she has a quick ear*, għandha widnej tajba (li jeħdu malajr); *I come to box your ears*, nigi natic dakka ta ħarta; *I saw him whispering something in his ears*, rajtu igħejdlu bil mod xi ħaġa f'widintu; *do not give ear to what he says*, tatix widen għal dac li igħejd; *he will be much offended if this reaches (comes to) his ears*, jeħu fastidiu ferm jecc jasallu dan (il cliem) f'widnejh; *he is deaf of one ear*, trux minn widna waħda; *in at one ear and out of the other*, minn widna jidħol u mill oħra joħrog; *to be by the ears*, titkabad, tiggieled; *he set them by the ears*, hu gellidom (cheschishom għal ġlied); *he barely escaped from having all the rabble about his ears*, għall ftit ħeles minn idejn in-nies (chienu sejrin jagħmlu għalih); *he is in love with her up to the ears*, mitluf warajha (iħobbha sħiħ); *they are in debt over head and ears*, għandhom dejn chemm jasagħ gildhom; *she has a good ear*, għandha udit tajjeb; *she sings by the ear*, tcanta bl-udit; *I tried to open his ears*, ridt natih id-dawl (niftaħlu għajnejh); *catch the cup by the ear*, akbad il chiccra mil widna; *this is a fine ear of corn!* din żbula kamħ sabiħa!

Ear-ache—ugigħ tal widnejn.

Ear-bored—bil widnejn mtakba.

Ear-deafening—ittarrax (bi ħsejjes cbar).

Ear-drum—it-tambur tal widna.

Eared—bil widnejn.

Ear-hole—it-tokba tal widna.

Earing—tinzlor (biċċa cima t'tarf ta kala biex jorbtu mal pinuur).

Ear kissing—mess chemm chemm tal widna.

Earl—conti (marchis) tal Inghilterra.

Earlap—il ponta tal widnejn.

Earldom—contea jew marchisat.

Earlespennv—ara *Earnest money*.

Earless—bla widnejn; trux, bla udit.

Earlike—bħal widna, bħal żbula.

Earliness—bocra, cmieni.

Earlmarshal — wieħed mill ogħla ufficiali ta li Stat fl-Inghilterra.

Earlock — beżbuża, noccla, lagħkiet il far.

Early—cmieni, bicri; ewwel; *he is an early riser*, dac ikum cmieni; *early rising is conducive ta health*, il kawmien cmieni jati is-saħħa, jew il bocra issewwi iż-żocra; *it seems we are going to have an early winter this year*, donnu sejrin icolna xitwa bicrija (tibda ix-xitwa cmieni) dis-sena; *we commenced in the early spring*, bdejna fl-ewwel (għal bidu) tar-rebbigħa; *very early*, cmieni ferm; *early sow, early mow*, min jiżra bicri (cmieni) jaħsad bicri, (min jitlak cmieni, jasal lewwel); *it is the early bird that catches the worn*, min jiddawwar ma jilħakx, jew min jorkod ma jakbadx ħut

Earn—takla, tiddobba, tistħokk; *he came here to earn his bread*, giè hawn biex jakla x'jecol; *you have earned the prize very well*, chien jistħokkloc tassew il premiu (għaliex ħdimt).

Earnest — seriu, tabilħakk, tassewwa; mlebleb, mħeggeġ, miġnun, ruħu ħierġa; *I am in good earnest*, bisserietà collha (m'hux biċ-ċajt); *are you in earnest?* int kiegħed tgħejd bissod? (tabilħakk?); *I was not very earnest with him to stay*, ma tantx ħeggiġtu biex jokgħod; *this is an earnest business*, din biċċa serja; *earnest money*, capparra; *I paid 8/- earnest money*, tajt (ħallast) tmien xelini capparra.

Earnestly—bil ħeġġa, bil ħrara; tabilħakk; bis-seriu, tassew; *I spoke earnestly to him*, chellimtu bis-sod (bis-serietà collha jew tassew); *he is earnestly bent on this study*, hu mitluf (mlebleb sħiħ) għal dana li studiu); *I earnestly entreat you not to go there*, nitolboc bil ħrara li ma tmurx hemm.

Earnest-money—capparra, (flus li tati kuddiem biex iżżomm ħaġa mixtrija għalic).

Earnestness—serietà, leblieba, ħeġġa, ħrara, genn.

Earning / Eaenings — kliegħ, *I live on my earnings*, ngħix mill kliegħ tiegħi.

Earpick—għąd̄ma etc. għat-taħmil tal widnejn (netta orecchi).

Earring—misluta.

Earshot—fejn jinstama (bil widna); *within earshot*, minn fejn (sa fejn) jista jinstama.

Ear-sore—mard (ugigħ) tal widnejn.

Earth—art, dinja, trab, ħamrija; taħbi taħt l-art, tgħatti bit-trab, tidħol taħt l-art, tindifen, tistaħba; *God created heaven and earth*, Alla ħalak is-sema u l-art; *Our Lord came on earth to redeem us*, Mulejna giè fid-dinja biex jifdina; *man is made of earth*, il bniedem hu magħmul mittrab; *foxes earth*, il volpi jidħlu taħt l-art; *earth these*, idfen dawn.

Earth-din — terremot, tħeżżiża ta l-art.

Earthed—moħbi taħt l-art.

Earthen—tal fuħħar.

Earth engendered — mnissel mittrab.

Earthenware—fuħħar, fajjenza, affarijiet tal fuħħar jew tal fajjenza.

Earthling—creatura tal art, min igħammar fl-art.

Earthly—tal-art, ta din id-dinja; *we are not born for this earthly habitation*, aħna ma twielidniex biex nibkgħu ngħammru f'din id-dinja.

Earthnut—cawcawett.

Earthquake — terremot, tħeżżiża jew ċaklieka ta l-art.

Earth-wandering — li jiggerra maddinja.

Earth ward — lejn l-art.

Earth work — xatt, moll.

Earth worm — ħanex ta l-art.

Earthy — tal art, tad-dinja.

Eartrumpet — strument (trumbetta) għal widnejn (għat-torox biex jisimgħu).

Ear-wax — il għacar (ħmieġ) tal widnejn.

Earwig - mkass (duda).

Ear witness — xhud li chien hemm jisma.

Earwort — isem ta ħaxixa (li igħejdu tajba) biex tfejjak it-turxien.

Ease — serħ, taħfif, ħeffa, cumdità jew wesgħa fil ħajja jew fiż-żmien; isserraħ, tħaffef, tati il wesgħa; *he is now living at ease*, issa kiegħed ighejx fil cumdità (fil wesgħa tal ħajja); *I love my ease*, jena nħobb ncun comdu (fil cumdità); *those pills gave me some ease*, dawc il pilloli serħuni xi ftit; *you can do this with ease now*, issa tista tagħmel dana bil ħeffa (malajr jew bla tbatija); *he has had a writ of ease*, tawħ il-libertà; *I hope this will ease my pain*, nitma li dana iserraħni xi ftit mill ugigħ; *I tried to ease him of his burden*, ridt inserħu mil pis li chellu; *before leaving they had orders to ease the ship*, kabel ma telku chellom l-ordni li iħaffu il bastiment; *stand at ease*, okgħod (okgħodu) mistrieħa (strieħu).

Easeful - cwiet, pacificu.

Easel — cavallet (għodda tal pitturi fejn ipoġġu dac li fuku icunu ipinġu).

Easeless — min għajr ħeffa, mistrieħ jew cumdità.

Easement — privileġġ li ġar icollu fuk jeħor; mistriħ.

Easily — facilment, malajr, bil ħeffa jew bil wesgħa collha.

Easiness — serħ, ħeffa; *I like his easiness of belief*, inħobb it-twemmin tiegħu li jemmen malajr cull ma tgħeidlu.

East — lvant.

Easter - il Għid il cbir.

Easter Sunday — il Għid il Cbir, nhar il Għid.

Easterling — wieħed li twieled f'pajjsi ta Lvant.

Easterly — li kiegħed lejn il Lvant; *they took an easterly direction*, gibdu lejn Lvant; *easterly winds*, rjiħ ta Lvant.

Eastern — ta Lvant; *the eastern countries*, il pajjisi ta Lvant.

Eastward — lejn Lvant.

Easy — ħafif, comdu; *this is a very easy task for you*, din biċċa xogħol ħafifa għalic; *he is an easy man to deal with*, ragel minn tagħna (ħelu) biex tippratcah; *free and easy*, liberu, ħelu, franc; minn tagħna, igħejda chif iħossa; *easy of believe*, jemmen collox, cull ma jisma; *his wife has an easy labour this time*, martu chellha ħlas bis-sliema (felici) din id-darba; *as easy as kiss my hand*, ħafif rix; jew bħal tazza ilma; bħal li chiecu xejn.

Eat — tiecol; *they have nothing to eat*, ma għandom xejn x'jeclu; *this meat eats well*, dan il-laħam tajjeb; *I had hardly time to eat my dinner*, bil chemm chelli żmien (ħin) niecol; *whenever he comes here he eats his belly full*, cull meta jigi hawn jecol li icun sejjer jixpacca; *I made him eat his words*, ġagħaltu ighiddeb ruħu (milli kal).

Eatable — tal ichel, tajjeb għall ichel.

Eaten — mecul; *this is to be eaten*, dan għall ichel.

Eater — min jecol, wecchiel.

Eating — tal ichel, ichel.

Eating-house — dverna.

Eatage — ichel ghal bhejjem

Eau (b l Francis akra *oo*) ilma.

Eau de Cologne (bil Francis, akra *ó de colón*) ilma tal fwieħa, jew Acqua di Cologna.

Eaves — ċnut jew truf (ta xoroc etc.) ta sakaf li johorġu il barra mil ħajt; miżieb.

Eavesdrop — ilma li joktor mil miżieb; tokgħod tissamma taħt xi tieka; titchixxef.

Eavesdropping — tchixxif, smigħ ta discors (ta dac li wieħed icun igħejd)

min taħt xi tieka jew tokba tal muftieh etc.

Eavesdropper — min jokgħod jissamma minn taħt xi tieka, tokba tal muftieh etc. ; min jitchixxef.

Ebb—il frugħ tal baħar ; tofrogħ (il baħar) ; tonkos, tinżel.

Eben } ebanu, tal ebanu ; iswed
Ebon } bħal (tal) ebanu.

Ebony—ebanu (njam).

Ebonist—min jahdem fl-ebanu.

Eboulement—wakgħa ta ħajt (ta sur).

Ebriety—socor.

Ebullience—għali, għalja, (ta ilma etc. fuk in-nar).

Ebullition—għali (bin-nar); tgherghir, tbakbik, (għali) tal imsaren.

Eburnean—tal avoriu.

Ecaudate—minn għajr (bla) denb.

Ecbatic — ta ġrajja (ħwejjeġ) li għaddeu.

Eccentric } eccentricu, stramb,
Eccentrical } miġnun, mħerwel ; li għandu rota jew ħajta nieksa ; maħruġ barra min-nofs jew mic-centru.

Eccentricity — stramberija, ġenn, eccentricità.

Ecchymosis—tbengila, tbengil.

Ecclesiarch—cap ta cnisia.

Ecclesiastics—ctieb tal Antic testament (tat Testment il Kadim).

Ecclesiastic—kassis, sacerdot ; tal cnisia, tal kassisin.

Ecclesiastical — tal kassisin, tal cnisia.

Ecclesiasticus—wieħed mil cotba tal "apocrifa".

Ecclesiology—discors (cliem) fuk il cnejjes.

Echeance—ġurnata mħollija (stabilita jew li kegħda) għal ħlas.

Echelle (bil Francis akra *exell*)—sellum.

Echelon—il marciar ta armata targa fuk l-oħra (bħal sellum).

Echevette—merilla (marella) żgħira tal ħajt (tajjâr etc.)

Echniate } bix-xewc bħal tal kan-
Echniated } fud.

Echinus—granċ bix-xewc fuk dahru.

Echo—ecu, damdim ; tagħmel ecu jew iddemdem.

Echometry — is-sengħa (xienza) li tchejjel chemm idum ħoss.

Eclat (akra *eclà*)—applaus, frattarija, għageb jew unur.

Eclipse — ecclissi, ticfis tax-xemx jew tal kamar ; ticfes, tgħatti, titfi, tagħleb.

Ecliptic—eclittica jew ic-circu li miegħu nistħajlu ix-xemx id-dur.

Eclogue — poema (biċċa poesija) pastorali.

Economic } economicu, tal eco-
Economical } nomija, tal ġabra, tal kies, li igewweż.

Economics—economija (chif triegi jew tmixxi l-affarijet) tad-dar.

Economist—economu, min jonfok bil kies, min hu tal ġabra jew tal economija, min iriegi jew imixxi l-affarijiet ta stabiliment etc.

Economize — tagħmel economija, iggewweż, tagħmel collox bil kies jew bil ġabra.

Economy—economija, kies, ġabra.

Ecrythmus—polz li ma iħabbatx (regulari).

Ecstasize—timla bl-*ecstasy* (ara).

Ecstasy—estasi jew telfa tas-sensi fil ħsieb t'Alla jew ta hena cbir

Ecstatic } tal estasi, mitluf bar-
Ecstatical } ra minnu in-nifsu.

Ecthyma — fawra, ħruġ ta ħafna ponot jew msiemer żgħar fil gisem.

Ecumenical — universali, tad-dinja fejn ingħammru.

Ecurie—stalla għaż-żwiemel.

Eczema—marda fil gilda

Edacious—li jecol ferm, wecchiel.

Edacity—ichel, regħba għall-ichel.

Edder—rbati, ħaxix (bħal ġummar jew virghi rkak) għar-rbit tal kattiet etc.

Eddy—riefnu, degħbien, belligħa ; iddur bhal riefnu degħbien jew belligħa.

Eden—genna tal art.

Edental—ta bla snien.

Edentalous } bla snien, li ma għan-
Edentated } dux snien.

Edentata—annimali li ma għandhomx snien ta kuddiem.

EDENTATION—kligħ tas-snien.

EDGE—xifer, toħroġ ix-xifer, is-sinn, tcheff (tcoff), tberfel; *take (eat) a small bit of bread just to take off the edge of your stomach*, hu (cul) buccun chemm tneħħi it-tafia; *the whole army was put to the edge of the sword*, l-esercitu collu chien lest għat-taktigħa; *set these knives on edge*, sinn (sonn) dawn is-schiechen; *do not sharpen your slate pencil here because it sets my teeth on edge*, la tittemprax il-lapes tal lavanja hawn għaliex iddarrasli snieni.

EDGE-TOOL—biċċa għodda misnuna (li takta, bix-xifer).

EDGEWISE—għax-xifer (għan-naħha fejn jigi ix-xifer).

EDGING—xifer, cheffa, tberfila, biz-zilla rkieka jew puntina; frenża.

EDIBLE—tajjeb għal ichel.

EDICT—Editt, bandu, proclama.

EDIFICANT—li kiegħed jinbena, tal bini.

EDIFICATION—edificazioni, għaxka, tagħlim (mogħdija il kuddiem) fil ħwejjeġ tar-religion jew morali.

EDIFICATORY—li jedifica, li igħax-xak, li igħaddi il kuddiem fil ħwejjeġ tar-religion jew tal morali.

EDIFICE—bini, fabbrica.

EDIFICIAL—tal bini.

EDIFIER—min jibni (bennej); min igħallem igħaddi il kuddiem fil ħwej-jeġ tar-religion jew tal morali.

EDIFY—tgħallem, tgħaddi il kud-diem, tibni.

EDIT—tara, tifli, tesamina chitba kabel ma tatiha għal li stampa.

EDITION—edizioni, cotba etc. stam-pati f'darba waħda.

EDITIO PRINCEPS—l-ewwel edizioni (ħarġa) ta ctieb.

EDITOR—Editur, min jicteb għal li stampa; min jiddirigi ġurnal jew gazzetta.

EDITRESS—editrici, mara li ticteb u toħroġ cotba, mara li tiddirigi (tmixxi) ħruġ ta ġurnal jew gazzetta.

EDUCABLE—li jista icun educat.

EDUCATE—trabbi, tgħallem, teduca.

EDUCATION — trobbija, tgħallim, educazioni.

EDUCE—toħroġ, tiġbed, takla barra.

EDUCT—il ħruġ, dac li icun maħruġ jew meħud, kligħ barra.

EDUCTOR—min jakla jew joħroġ barra.

EDULCORATE—tagħmel ħelu, issaffi, taħsel min acidi, melħ etc.

EDULCORATOR—flixcun li ikattar.

EEKING—żieda.

EEL—sallura.

E'EN—floc *even* (ara).

EFF—gremxula żgħira (tal insolia).

EFFACE—tħassar, tobrox, tisgassa.

EFFECT — effett, għemil li saħħ; tagħmel, ittemm; *this is of no effect*, dana għal xejn (ma jiswiex) *the thing made its effect*, l-affari għamlet l-effett tagħha (seħħet); *to take effect*, tibda (isseħħ).

EFFECTIBLE—li jista isir jew iseħħ.

EFFECTIVE—effettiv, li iseħħ, li jagħ-mel effett, efficaci; *an army of 50000 men effective*, Armata ta 50000 ruħ ef-fettivi (tajbin għal cumbattiment).

EFFECTOR—min jagħmel.

EFFECTUAL — kawwi, bis-setgħa li jagħmel effett.

EFFECTUATE — tagħmel, ittemm, tcompli.

EFFEMINACY — hejm, fsied, gibda għan-nisa, tidlil.

EFFEMINATE—thejjem, tfissed, id-dellel (tagħmel għad djul) iggejjef; tithejjem, titfissed, tiddellel (tagħmel għad-djul jew għan-nisa); mhejjem, mfissed, mdellel (miġbud għad-djul jew għan-nisa) mgejjef.

EFFENDI—lord, sinjur, cap, rajjes; Rejs (rajjes) Effendi il prim Ministru Ottoman (tat Turchia).

EFFEROUS—kalil, salvaġġ, aħrax.

EFFERVESCE—tagħli, tbakbak, it-textex, tisħon.

EFFERVESCENCE — għali, tbakbik, textix, tisħin.

EFFETE—għajjen ferm bix-xjuħia, kadim ferm, li ma jiswa għal xejn iżied, micdud, ħawli.

EFFICACIOUS—efficaci, li jiswa ferm, li għandu saħħa jew kawwa f'għa-milu.

EFFICACY — efficacia, kawwa jew saħħa, sedka, ħila.

EFFICIENCE } hila, siwi.
EFFICIENCY }

EFFICIENT—bil hila jew mehjel li jiswa.

EFFIGIAL—li juri xbiha jew sura.

EFFIGIATE—taghmel bi xbiha jew sura (ta hadd'jehor).

EFFIGY—xbiha, sura; il wićć ta bićća munita (in-nahha ta fejn icun il wićć fil flus).

EFFILE - xorta ta ghażel (filè).

EFFLATE – tonfoh, timla bir-rih.

EFFLATION - nifs.

EFFLORESCE—titghabbar billi (meta) haġa tcun kieghda micxufa ghal l-aria; titmermer.

EFFLORESCENCE } ftuh l-inwar u
EFFLORESCENCY } iż-żahar; fawra, sbroff, hrar (marda); tmermir.

EFFLUENCE } ilma etc. li johroġ,
EFFLUENCY } li jiġri jew li jiscula: giri jew hruġ ta ilma etc.

EFFLUVIUM – hruġ, giri, tmixxija; hruġ ta riha (tinten) min xi hwejjeġ li icunu bdew jithassru jew jitherrew.

EFFLUX—tfigh (hruġ) il barra.

EFFODIENT — moghti ghat-tahfir jew ghall gheżiek.

EFFORT—dmir, tkanżih, sforż.

EFFRANCHISE—tati id-dritt ta cittadin ghal vot.

EFFRAY – tbażża, tgberrex.

EFFULGE – tiddi, titfa id-dija, tilma bid-dija, tlekk.

EFFULGENCE – dija, dawl.

EFFUSE—tferrah, ixxerred, issawwab, tbiddel; hala, tixrid, hruġ ta nwar etc. tas-siġar.

EFFUSION—tixrid, tiswib, tbiddid, hala.

EFT — gremxula żghira, wiżgha; malajr, bil heffa.

EFTSOON – malajr, f'kasir żmien.

EGER—mili tal bahar ghal gharrieda (malajr malajr); tulipan (fjur) li jiftah cmieni (bicri).

EGEST—tnehhi minn gio fic; tipporga.

EGG — bajda; iġġaghal, tkabbes il kuddiem; *the white of an egg*, l-abjad tal bajda; *the yolk of an egg*, l-isfar tal bajd; *a new laid egg*, bajda frisca; *an addle egg*, bajda m'hix ngallata; *a rotten egg*, bajda mifsuda, *hard boiled egg*, bajda mghollija jebsa; *reat* jew *rathe egg*, bajda mghollija chemm chemm; *egg shell*, koxra tal bajd; *egg cup*, oviera.

EGGER – min (dac li) jiġbor il bajd; min iġaghal, isahhan contra jew ghal xi hadd, ikabbes il kuddiem.

EGGERY – bejta bil bajd.

EGGING – ġaghil.

EGGLER – min jinnegozia fil bajd.

EGGNOG - flipp.

EGG-SHAPED ovali, bhal, jew ghamla ta, bajda.

EGG WHISK—mazz fildiferru li ihabbtu il bajt bih.

EGLANDULOUS — bla (li ma ghandux) glanduli.

EGLANTINE – xorta ta warda.

EGLOGUE – ara *eclogue*.

EGLOMERATE – tholl minn cobba.

EGOIST — min ihobb lilu in-nifsu biss, minn jahseb ghar-rasu biss.

EGOISM } mhabba ta wiehed in-
EGOTISM } nifsu biss.

EGOTIZE – titchellem fukec in-nifsec biss.

EGREGIOUS — gholi ferm, distint, maghżul, msemmi.

EGRESS – harġa, hruġ, tluk; tohroġ, titlak.

EGRESSION – harġa, hruġ.

EGRETT—agrett (tajra); rixa tattjur, is-suf (il pil) tal ward tax-xewc; xorta ta xadina.

EGRETTE — ornament, rix, pjumi diamanti etc. jew tal bizzilli ghar-ras (li jusaw in-nisa).

EGYPTIAN — Egizian, mill'Egittu; xorta ta carta ghad-disinn.

EIDAM – xorta ta ġobon tal Olanda.

EIDOGRAPH – strument biex bih ticcopia disinn.

EIGHT – tmienia; gżira fi xmara.

EIGHTEEN – tmintax.

EIGHTEENTH — it-tmintax (il wiehed).

EIGHTFOLD — ghal tmienia, ghal tmien darbiet.

EIGHTH — it-tmienia (it-tmien'wiehed etc.)

EIGHTLY – fit-tmien loc.

EIGHTIETH – it-tmenin wiehed etc.

Eight-score — tmienia għal għoxrin, jew għoxrin għal tmienia.

Eighty — tmenin.

Eigne — l-acbar wieħed (l-imwieled l-ewwel) fost l-aħwa.

Either — il wieħed jew l-jeħor; jew; *either of the two*, wieħed mit-tnejn; *he is either a fool or a knave*, hua jew miġnun inchella briccun; *he is not so rich as either of them*, hua m'hux sinjur daks l-ebda wieħed (ħadd) minnhom; *either of them will do*, il wieħed jew l-jeħor minnhom tajbin.

Ejaculate — twaddab, titfa, tvenven; titlob.

Ejaculatory — li iwaddab, jitfa, ivenven. li jitlob.

Ejaculation — twaddiba, tefgħa, tvenvina, talba kasira.

Eject — titfa, tixħet, takla barra, tkecci; *he left the place because he knew that he was about to be ejected*, ħalla il post għaliex chien jaf li sejrin ichecċuh.

Ejection — xħit, tfiħ barra, tchecija.

Ejector — min jixħet jew jitfa barra, min ichecci.

Ejectment — rcupru, *warrant* gharrcupru (biex tieħu) dac li hu tiegħec tassew.

Ejulation — għajjât, lment.

Ejure — tirrinunzia, icciedi, terħi jew titlak.

Eke — iżżid, tcattar, tcabbar; ittawwal, tcabbar billi iġġannat; ucoll, barra minn dana, żieda.

Eking — żieda.

Elaborate — maħdum bir-rekka; taħdem bir-rekka; *he delivered a very elaborate discourse*, għamel discors sabiħ wisk (bil għakal).

Elapse — tgħaddi (igħaddi) iż-żmien; *after the elapse of more than 100 years*, wara li għaddew actar minn mitt sena.

Elastic / Elastical — lastcu, li jingibed, jerħi u jarġa jigi għal li chien; li jakbes jew jogħla meta issabtu fl-art.

Elasticity / Elastioness — elasticità, tiġbid ta ħaġa li terħi u tarġa għal li chienet.

Elastic-gum — gomma elastica (gomma li tħassar ħżuż tal lapes tal carta).

Elate — tneffaħ, tfaħħar, minfuħ, mimli biħ in-nifsu, mcabbar.

Elater — min ineffaħ, ifaħħar jew jonfoħ; ħajt rkik mibrum.

Elaterium — sugu tal ħjar salvaġġ.

Elation — tinfiħ, tifħir, tcabbir.

Elbow — mincheb, rocna; tati, tolkot b'mincbec; tagħmel mincheb; toħroġ, tintafa il barra; tiżżakkak; tiżżaccar; *he is always at my elbow*, dejjem ma gembi (taħt gheddumi, fejn nilħku).

Elbow chair — siġġu tad-dirgħajn.

Elbow-room — camp, wisa.

Elder — xiħ, cbir fiż-żmien, mzakzak, anzian; sebuka; ixjeħ, icbar; *he is an elder of the church*, hu wieħed mill anziani tal cnisia; *our elders*, missierijetna jew l-antichi (l-antenati tagħna).

Elderly — cbir, mdaħħal fiż-żmien, mzaczac, xiħ.

Eldership — cobor, xijuħija, anzianità.

Elderwine — mbit Inglis.

Eldest — l-ixjeħ, l-acbar, l-actar kadim jew antic.

Elect — tagħżel, taħtar, teliegi; magħżul, maħtur, elett.

Election — elezioni, għażla, ħatra.

Electioneer — taħdem għall elezioni ta consiljer etc.

Electioneering — ħidma għall elezioni (jew fi żmien l-elezioni) ta cunsiljeri etc.

Elective — elettiv, li sar bil għażla jew bil voti; bil għażla, bil ħatra; li jinħatar, jingħażel.

Elector — elettur, wieħed li għandu il vot biex jagħżel (jaħtar) cunsilier etc.

Electorate — elettorat, in-nies colħa li għandhom il voti.

Electre — għambra.

Electrepeter — strument biex tbiddel id-direzioni (il mixi) ta current elettricu.

Electress — il mara (jew armla) ta elettur jew wieħed li għandu (jew chellu il vot.

ELECTRIC } elettricu, li għandu
ELECTRICAL } (bl-)elettricità.

ELECTRICITY—elettricità.

ELECTRICIAN—min jaħdem fl-elettricità jew fl-elettricu.

ELECTRIFIABLE—li jista icun elettricizzat.

ELECTRIFIED—mimli bl-elettricità.

ELECTRIFY } tati l-elettricità, tbelleħ, iggennen.
ELECTRIZE }

ELECTROLOGY — ix-xienza (studiu) tal elettricità.

ELECTROLYSIS—analisi, fili, jew esaminar (chif tħoll ħwejjeġ composti fl-elementi tagħhom) bl-elettricità.

ELECTROMETER—strument biex tara il kawwa tal elettricità.

ELECTROPLATE — chisia jew ħasla bid-deheb jew il fidda fuk ir-ram jew xi metall jeħor bl-elettricu.

ELECTROSCOPE—ara *electrometer*.

ELECTROTYPE—stampa (tieħu copia ta midalji, flus etc. bl-elettricità.

ELECTRUM — ambra (metall mħallat).

ELECTUARY—duwa mħghmula minn xi cunserva, ġlepp, għasel etc.

ELEEMOSINARY — wieħed li igħejx bil carità, għajxien bil carità.

ELEGANCE } sbuħija, ħlewwa, rikma; eleganza.
ELEGANCY }

ELEGIAC } tal elegija, tas-swied il kalb, tan-nichet.
ELEGIACAL }

ELEGIT — mandat (sequestru) lill wieħed li icun daħħal xi flus ta xi dejn etc.

ELEGY—elegija, poesija ta swied il kalb, tan-nichet (li actarx wieħed jicteb fuk il mejtin).

ELEGIAST } min jicteb l-elegija jew takbil ta swied il kalb.
ELEGIST }

ELEMENT—bidu; piacir, għors, divertiment; *he is now in his element*, issa kiegħed f'sictu; *fishing is his element*, is-sajd hua il għors (l-acbar divertiment) tiegħu; *earth, air, water, and fire are called the four elements*, l-art, l-aria, l-ilma, u in-nar jissejħu l-erba elementi.

ELEMENTAL } tal bidu, ta l'ewwel tagħlim; elementari, tal elementi.
ELEMENTARY }

ELENCH — argument, sofisma, raġunar.

ELEPHANT—ljunfant; *he makes of a fly an elephant*, ħaġa żgħira jagħmilha cbira (jagħmel għageb għal xejn).

ELEPHANTIASIS—xorta ta ġdiem.

ELEPHANTINE—tal ljunfant; cbir, dismostru.

ELEPHANTOIDAL — ta għamla ta ljunfant.

ELEUTERIA — duwa (medicina) magħmula minn koxra ta siġra.

ELEVATE—tarfa, ittalla, tgħalli.

ELEVATED—mgħolli, merfuħ, minfuħ bieh innifsu, mcabbar; *high elevated thoughts*, ħsebijet sbieħ (nobbli jew għoljin); *he is elevated in his own conceit*, hua minfuħ wisk bieh in-nifsu (għandu żakku mimlija li jaf wisk); *they were a little elevated last night*, chellom katra żejda (chienu ftit mċakalkin) il bieraħ fil għaxija).

ELEVATION—għoli, dinjità; il faċċata (disinn, ħażż ta faċċata ta dar etc.); *thy sang a beautiful piece at the elevation of the host*, cantau biċċa sabiħa wakt l-elevazioni (fil kuddiesa).

ELEVATOR—min igħolli, italla jew jarfa il fuk; strument (biċċa għodda) tat-tobba.

ELEVE — scular, wieħed mrobbi, educat jew mgħallem minn ħadd jeħor.

ELEVEN—ħdax, *at eleven o'clock*, fil ħdax.

ELEVENTH—il ħdax (il wieħed); *before the eleventh inst.*, kabel il ħdax ta dan ix-xaħar.

ELF—fatat, ruħ, spirtu, għafrid, tħabbel ix-xagħar.

ELF-BOLT—ras ta vleġġa tal ħaġra taż-żniet.

ELFIN—tal fatati, tar-rwieħ etc.; tifel żgħir, tfajjel, għafrid.

ELFLOCK—cobba (troffa jew beżbuża) xagħar immaljata jew mħabbla.

ELICIT—takla, toħroġ barra, tieħu mir-ras.

ELIDE—tkassar, takta (sillaba).

ELIGIBLE—li jista, jew għandu, jin-

ħatar jew jingħażel; li jakbel, jaħbat; xierak, tajjeb, preferibli.

Elimate—tnaddaf, tillixxa.

Eliminate—takta, tħalli jew titfa barra, tneħħi, tnakkas.

Elinguid—li għandu lsienu marbut, mutu.

Eliquation — il għażla (firda) ta zewġ metalli minn xulxin bit-tidwib (bin-nar).

Elision—elisioni, katgħa barra jew tneħħija ta ittra (vocali) jew sillaba min tarf ta chelma.

Elite—il fjur, l-aħjar.

Elisir—elisir, essenza, soluzioni, taħlita ta xi ħwawar fl-acidu sulfuricu.

Elk—xorta ta cerv cbir.

Elke—zinna cbira salvaġġa.

Ell - chejl Inglis li fih *jarda u quart* (dwar kaina).

Ellipse—ellissi, sezioni ta côn (fil geometrija).

Ellipsis—figura fir-rettorica li biha tħalli barra xi ħaġa; (fil geometria) ellissi jew figura ovali.

Ellipsograph – strument biex tħożż ellissi (jew figura ovali).

Elliptic, Elliptical } elittica, ta għamla ta ellissi jew ta bajda (ovali)

Elm—ulmu (siġra, njam).

Elmen—tal ulmu.

Elmy—li fih ħafna siġar tal ulmu.

Elocution—elocuzioni, is-sengħa li tgħallimna naħtru, nkegħdu u ngħidu cliemna sewwa fit-taħdit.

Elocutionist — min jitchellem bil proprietà.

Eloge—orazioni funebri, discors li isir fuk il ħajja ta xi ħadd li imut.

Elogy—tifħir, elogiu, panegiricu.

Elohim—isem li jatu (li bih) isejħu l'Alla (bl'Ebrajc.

Eloigne, Eloin } tbiegħed, tesilja, tibgħat il barra, fil bogħod.

Elongate—ittawwal, tbiegħed, jew tiġbed fit-tûl jew għal bogħod.

Elongation—tûl, bogħod.

Elope – taħrab (actarx mara ma ragel.)

Elops—isem ta ħuta; serp.

Eloquence—eloquenza jew is-sengħa li tgħallimna chif bi cliemna immissu kalb min jismagħna u inġagħluh jokgħod għal dac li ngħidu.

Eloquent—eloquenti, tal eloquenza, li jitchellem sewwa (sabiħ).

Else—jeħor, ħaġoħra; *no body else* ħadd iżied; *some body else*, xi ħadd jeħor; *some were else*, xi mchien jeħor; *do so, else go out*, għamel hecc jew (inchella) mur il barra; *he minds nothing else but his own interests*, ma ifittix ħlief l-interessi tiegħu.

Elsewhere—band'oħra, xi mchien, jeħor.

Elucidate—tati dawl, tfisser, tiċċara, turi aħjar jew ċar, tkassat.

Elucidation — tifsir, spiegazioni, dawl.

Elucidator—min ifisser, jispiega, jew jati id-dawl (fuk haġa).

Elude—tkarrak, taħrab.

Elul—it-tnax il xaħar tas-sena tal Lhud.

Elusion—takrik, ħrib, ħarba.

Elusive, Elusory } li ikarrak, jaħrab.

Elute—tnaddaf, taħsel.

Elvan—(jew *elvish*) tal fatati, rwieħ jew għefiered.

Elve—l-isem li in-nies tal barrieri jatu lill marlazz jew mancu ta bakkun.

Elvelock—lagħkiet il far, troffa jew kabda xagħar.

Elver—gringu (żgħir).

Elves (plural ta *elf*) (ara).

Elydoric—tal pittura taz-zejt bl-ilma.

Elysian—tal genna tal art, tal hena cbir.

Elzevir—tal edizioni tal classici pubblicati mil familja *Elzevir*.

'Em—minn f'loc *them* (ara).

Emacerate —— tgħalleb: togħlob, tinxef.

Emaceration—għelubja, nxief.

Emaciate—togħlob, tinxef, titkadded; tgħalleb, tnixxef, tkadded; niexef, magħlub, mkadded.

Emaciation—għelubija, nixfa, tkaddid.

Emaculate—tneħħi (tnaddaf m') ittbajja.

Emanant—li hiereġ (gej) minn xi ħaġ'ohra.
Emanate—tigi, tibda, titnissel; li jigi, joħroġ jew jitnissel minn ħaġ'oħra.
Emanation—migi, bidu, nisel.
Emanative—li jibda, tal bidu, li gej, jew tal migi, tan-nisel, li inissel.
Emancipate—teħles mill jasar, tifdi.
Emancipate } meħlus mill jasar,
Emancipated } mifdi.
Emancipation—ħelsien mill jasar, fidwa.
Emancipator—min (dac li) jeħles mil jasar.
Emancipist—wieħed mifdi jew meħlus mill jasar.
Emarginate — tneħħi ix-xifer; li għandu tixlifa (katgħa) fit-tarf (bħal ma tcun werka etc.)
Emasculate—issewwi, taħsi.
Emasculated—msewwi, moħsi.
Embale—tagħlak, torbot (gio balla)
Embalm—tibbalzma.
Embalmed—ibbalzmat.
Embalmer—dac li (min) jibbalzma.
Embalming } ibbalżmar
Embalmment }
Embank—tghezzez, tagħmel, tibni, ittalla mol jew cint.
Embar—tagħlak, twakkaf, ma tħallix, timpedixxi.
Embarcation—imbarc.
Embargo—żamma ta bastiment li ma isefirx (impediment tas-safar).
Embark—ittalla fuk bastiment, timbarca, iddaħħal il xi ħadd f'xi biċċa, tgħabbiħ jew tintrigaħ biha; titla fuk bastiment, timbarca; tindaħal f'xi biċċa, tidħol għaliha; titgħabba, tintriga biha.
Embarkation—tlugħ fuk bastiment, imbarc.
Embarrass—tfixchel, tħabbel, timbarazza, tgħallet, tghawweġ.
Embarrassing } tfixchil, taħbil,
Embarrassment } tgħallit, tgawiġ, imbarazz.
Embase—tħażżen, tgħarrak.
Embasis—banju, mastella mimlija bil misħun.
Embassador—ambaxxatur.
Embassadorial—tal ambaxxatur.
Embassy — ambaxxata, tibxir, xoghol baxxar.
Embattle—tħejji jew tlesti għattakbida; issarbat, tagħmel sarbut jew filliera.
Embay—tagħlak bl-art, gewwa bajja.
Embed—tkiegħed f'sodda; iddaħħal ħaġa f'oħra jew tingasta.
Embedded—mdaħħal gew'ħaġ'oħra, mwaħħal, ingastat.
Embellish—iżżejjen, issebbaħ, tirkem.
Embellishment—żina, rikma, ġmiel.
Ember-days—quattrutempi.
Embers — ġamar, rmied (li icun għâdu bin-nar.
Embezzle—tisrak, tieħu, iżżomm, tagħmel tiegħec ħaġa li tcun taħt idejc.
Embezzlement — serk, żamma ta flus etc. ta ħadd jeħor li icunu taħt idejn xi ħadd.
Embitter—tmarrar, tagħmel morr, tintosca.
Emblaze—iżżejjen, iżżewwak, tpingi armi tar-razza etc.
Emblazon—iżżejjen bl-armi tar-razza; iżżewwak, tnakkax.
Emblazoner — min ipingi l-armi tar-razza; iżewwak jew iżejjen (bittpingija ta armi etc.)
Emblazonment } tpingija ta armi tar-
Emblazonry } razza, tinkix jew tnakkix (tpingija bil culuri).
Emblem—emblema, simbulu, figura jew xbiha taħt tifsir jeħor.
Emblematic } emblematicu, tas-
Emblematical } simblu jew xbiha taħt tifsir jeħor; figurativ.
Emblematist — chittieb jew min jicteb l-emblemi, simbuli jew figuri.
Emblements—l-uċuħ ta raba mkabbel.
Embloom—timla (tghatti) bli nwar, tati ir-ruħ jew il ħajja.
Embody—iggissem, tgħakkad, tagħmel ħaġa waħda, tgħakkad flimchien.
Emboguing—it-tixrid (meta xmara tixħet l-ilma tagħha fil baħar); post fejn xmara tasal u tixħet l-ilma tagħha fil baħar.

Embolden—tkawwi il kalb, tagħmel l-almu jew il curaġġ.

Emboldener—min ikawwi il kalb jagħmel l-almu jew curaġġ.

Embolism — intercalar jew żieda (dħul) ta snin, ġranet etc. biex jirranġaw iż-żmien (is-sniu) sewwa (li jaħbtu chif imiss).

Embolus—ħaġa li taħdem gewwa oħra.

Emborder—iżżejjen mad-dawra.

Embosk — tokgħod mistoħbi (tistaħba) (gewwa bosc): taħbi.

Embosom—tħaddan, tgħannak; tilka fi ħdanec.

Emboss—tnakkas, tiscolpi ħaġa li tigi maklugħa il barra (jew ibbuzzata.)

Embossed — ibbuzzat, mkabbes il fuk jew il barra.

Embottle—tibbottilja jew tkiegħed (tgħalak) fil fliexchen.

Embouchure—it-tarf ta (fejn tispiċċa) xmara jew fejn tasal biex tintafa il baħar; il bicca ta li strument taddakk fejn tkiegħed f'ħalkec, bocchin jew l-imboccatura.

Embow—tilwi bħal (tagħmel) kaws.

Embowel—tiftaħ u toħroġ l-imsarem barra.

Embower—tkiegħed jew tarfa taħt cannizzata.

Embrace—tgħannak, thaddan; għanka, tagħnik, taħdin.

Embracery—(fil-ligi) salt li wieħed jati (attentat) biex jixtri (b'xi rigali etc.) lill xi mhallef, magistrat jew ġurat.

Embracing—thaddina, tagħnika.

Embranchment—għamla ta *branch* (ara).

Embrangle—ara *entagle*.

Embrasure—imburżuna, trunciera jew fetħa (tiċrita) f'xi sur jew fortifizioni minn fejn jisparaw il canun.

Embrave—iżżejjen; timla, tagħmel il curaġġ jew l-almu.

Embright—issebbaħ, tagħmel ilekk, jew ilellex.

Embrocate—tidlec ferita jew fejn icolloc ugigħ b'duwa etc.

Embrocation — dlic ta feriti jew fejn icolloc ugiħ.

Embroider—tirraccma.

Embroidery—raccmu.

Embroil — tfixchel, tħabbel, tbixchel, tħawwad, tisrom, issarwal.

Embroilment—tfixchil, taħbil, taħwid, srim, sarwil.

Embronze—ticsi, tgħatti, tinforra bil bronż.

Embrute—issir, tidbiddel f'bhima; issir annimal.

Embryo—rimi; bidu (ta għamil) ta haġa (li għadha m'hix lesta).

Embryon—li għadu m'hux lest.

Embryotonomy—operazioni ta corriment (jew meta tigi biex tarmi mara).

Emedulate—tneħħi il bieba jew il kalba minn zocc, frott etc.

Emendable—li jista icun msewwi, corrett.

Emendals - contijiet (chif dari chienu isejhulom).

Emendation — correzioni, nidma, bidla għall aħjar.

Emendator—min jiccorriegi.

Emendatory—li jiccorriegi.

Emerald—smerald (ħaġra preziusa ħadra).

Emerge—toħroġ barra, tinkala, toħroġ, titla minn.

Emergence } **Emergency** } emergenza, ħaġa li tinkala bla ħsieb, ġrajja; *you had better keep these few pounds for some emergency*, aħjar iżżomm dawn il ftit flus (liri) għal xi ħaġa li tista tinkala bla ħsieb.

Emergent — li joħroġ barra, jitla minn; jinkala jew jigi bla ħsieb.

Emeril—isem ta mineral jebes ferm li jaktgħu bieh il ħaġar prezius.

Emerited—giubilat, wieħed li dam jew li chien ilu iservi (fis-servizz).

Emeroids—ara *piles*.

Emersion—ħarġa, deħra oħra.

Emery—ara *emeril*.

Emery-paper — carta ħoxna għal brix jew biex tnaddaf (jew tixcatla) biha, bħal *sandpaper*.

Emesis—vomitar, tkalligħ.

Emetic—li igib il vomtu, li ikalla', kallieghi, vomitiv.

Emetic tartar — taħlita (ta tliet xorta ta melħ) ta antimoniu, potassa, u acidu tartaricu.

Emetically—b'mod li igib il vomtu.

Emicant—li joħroġ bħal xrar, li ilekk (igħammex).

Emication—xrar, titjir ta xrar.

Emiction—tneħħija ta aurina etc.

Emigrant—min jemigra jew iħalli pajjisu biex imur igħammar (jew igħejx) f'jehor.

Emigrate—temigra, tħalli pajjisec biex tmur tgħammar (takla x'tiecol) f'jeħor.

Emigration—emigrazioni, safar jew tħollija ta pajjisec biex tmur tgħammar f'jeħor.

Emigrationist } ara *emigrant.*
Emigrator }

Eminence } għoli, fama, eminenza,
Eminency } jew titlu ta Cardinal; *he is a person of eminence there,* hua persuna msemmija (għolja) hemm; *I had the honour to speak to His Eminence the Cardinal,* chelli l-unur inchellem (nithaddet) mal Cardinal.

Eminent—għâli, fil għoli, eminenti, illustri, msemmi, li għandu dinjità.

Emir—Emir (titlu ta dinjità li jatu it-Toroc lil Bâxa).

Emissary — spiun, emissariu, wieħed mibgħut biex jitchixxef.

Emission—bagħta (minn tibgħat) ħarġa (il barra).

Emissive—li jibgħat, li joħroġ.

Emit—tibgħat, toħroġ.

Emittent—li jibgħat, li joħroġ.

Emmet—nemla.

Emmew—tagħlak, iddawwar (b'ħajt)

Emolescence—rtuba ta metall meta jibda idub.

Emolliate—trattab, tħoll (tinħall fejn tara xi mara).

Emollient—li irattab, rattâb, ħaġa li trattab.

Emolliment—rtuba, rtubija.

Emolition—trattib.

Emolument—hlas, kligħ.

Emolumental—tal hlas, tal kligħ.

Emotion—tkankila, messa tal kalb.

Empaistic — imbullat (b'sigill li jagħfas u jidħol fil ħaġa).

Empale—timpala, tagħlak post (iddawwar) bil pali; toktol, tati il mewt billi timpala jew twaħħal ras bniedem f'zocc.

Empanel — tagħmel (issejjaħ jew tlakka) il ġurati (għal ġuri).

Empark—tagħlak (iddawwar) gewwa parc.

Empasm—trab (bħal terra) li nusaw għal gisimna.

Emperor—imperatur.

Emphasis — emfasi, saħħa li natu fuk xi leħen, sillaba, jew fuk xi chelma meta ncunu nitchelmu.

Emphasize—tati l-emfasi jew saħħa fuk xi chelma meta incunu nitchelmu.

Emphatic } bis-saħħa, bil forza,
Emphatical } bl-emfasi; kawwi.

Emphractic—li isodd (jagħlak) il pori (it-tokob rkak) tal gilda.

Emphyteusis—cens (perpetwu).

Empiric—saltna, imperu.

Empiric } wieħed li (min) jiccura
Empiricist } jew irid ifejjak mard bil pratca biss, u m'hux bli studiu; tabib tat-tużżana.

Employ—xogħol, ħedma, impieg; tħaddem, tkabbad fix-xogħol, timpiega.

Employe—impiegat; *he is a Government employe,* hua impiegat mal Gvern; *nearly all the Government employes are entitled to a pension,* tista tgħid li l-impiegati collha tal Gvern għandhom (dritt ta) il pensioni.

Employment—impieg, xogħol, ħedma; *he is out of employment,* issa m'hux impiegat; *I am in search of an employment,* kiegħed infittex impieg.

Emplunge — titfa bis-saħħa għal għarrieda.

Empoison—tivvelena, tintosca, tati il velenu, tekred bit-toscu.

Emporetic—tal mercanzia.

Emporium—suk; loc, post fejn icun hemm affarijet għal beigħ.

Empoverish—tfakkar.

Empoverishment—fakar, tifkir.

Empower—tati li jedd, is-setgħa, il kawwa: tagħmel jew tati il ħila.

Empress—imperatrici.

Emprise—imprisa, azzard.

Empsychosis—il għakda tar-ruħ mal gisem.

Emptied—battâl, svojtat, inferragħ.

Emptiness — frugħa (ħaġa fiergħa battala jew vojta).

Emption—xiri.

Empty—battâl, vojt, fieragħ; tbattal, tferragħ, tisvojta; *I don't like to go home empty handed*, ma nħobbx immur id-dar idi f-idi (minnghajr ma nieħu xejn miegħi); *he has always been an empty-headed man*, dejjem chien moħħ ir-riħ; *I don't like him at all, he is so empty hearted*, jena xejn ma naħmlu, kalbu ma tħossx (vojta mill imħabba, jew bierda).

Emptying—svojtar, frugħa.

Emptyings—il kiegħ li jibka tal birra etc.

Empurple—tiżboħ aħmar.

Empyema (fil medicina) ġabra ta demm jew ta materia (marċa) xi mchien fil gisem.

Empyreal / Empyrean — magħmul bin-nar biss, ta l-aobar dija, ta l-oghla sema.

Empyreumatic / Empyreumatical — li għandu ir-riha jew it-togħma ta xi ħaġa mahruka (jew tal ħruk).

Empyrosis—ħruk, nirien.

Emulate—tghir, tixtiek, tilhak ma; tcun bhal.

Emulge—taħleb.

Emulgent—li jaħleb, li joħroġ jew li jiscula;

Emulous—li ighir, li jixtiek, li jilhak ma, li icun bhal.

Emulsion—emulsioni, taħlita ta medicini (xorb) li icun actarx artab u bhal halib.

Emulsive—li irattab; bħal halib.

Enable—tagħmel il hila; iġġagħal.

Enact—taghmel ligi, tordna, tiddigrieta.

Enallage — bidla ta cas jew ta mod f'jeħor.

Enambush—tistaħba, taħbi.

Enamel — enamel, material (bħal żebgħa li tibies u tagħmel żlieġa sabiħa; dic il koxra bajda bħal avoriu li tidher fis-snien; tati jew ticsi bl-enamel.

Enameller—min jahdem jew jagħmel l-enamel.

Enamelling—is-sengha; ix-xoghol tal enamel.

Enamour—iggib mħabba, tgħaxxak.

Enantiopathic (fil medicina) li iserraħ (li jaħji) iżda li ma ifejjakx.

Enantiosis—ħaġa li tiftiħem il contrariu jew bil maklub.

Enarmed (fl-araldica jew fix-xoghol tal armi tal cunjomijiet etc.); bil krun jew bid-dwiefer ta lewn jeħor, li m'hux tal-lewn tal gisem tal annimal li icun).

Encage—tagħlak gewwa gaġġa.

Encamp—twaħħal it-tined; tagħmel il camp; tokgħod taħt jew fil camp.

Encanker—tħassar, ticcancra.

Encanthis — tumur etc. li joħroġ mir-rocna (ta gewwa) tal għajn.

Encardion—il kalba jew il bieba (taz-zocc tal ħxejjex).

Encase—tagħlak (f'caxxa etc.)

Encashment — ħlas ta cont, cambiali etc.

Encaustic — maħruk (scolpit jew stampat bin-nar jew bil ħruk): tpingija fuk ix-xama.

Encaustic-tile—canġatura (tac-cement etc.), b'ħafna culuri jew lewnijiet.

Encave—taħbi gio' għar.

Enceint—imburżuna, għalka, biċċa art (f'fortificazioni) magħluka jew mdawra bis-swar; ħobla jew tkila.

Encephalgia—ugigħ ta ras cbir.

Encephalic – li kiegħed fir-ras.

Encephalitis—infiammazioni, nefħa tal moħħ.

Encephalon—dac collu li jinsab fli scutella tar-ras.

Encephalatomy — dissezioni (taktigħ għall esami) tal moħħ.

Enchafe — tirrabia; issaħħan (iġġagħal lill min jiżbel).

Enchain—torbot b'catina, tincatna; ixxecchel bil ctajjen.

Enchainment—rbit fil ctajjen, xchiel bil ctajjen.

Enchant – issaħħâr, tgħaxxak.

Enchanter—saħħâr.

Enchanting—li isaħħar, li igħaxxak.

Enchantment—seħer, għaxka.

Enchantress—saħħara.

Encharaxis — fsada (bil cuppetti etc.)

Enchase—tingasta.

Enchasing—ingastar.

ENCHASTEN — tghaddeb, tgħakkes, ticcastiga.
ENCHIRIDION — ctieb żgħir, ctieb tal idejn; manual.
ENCHISSEL — takta bi scarpell; tiscolpi.
ENCHORIAL — ta dac id-distrett jew pajjis li icun.
ENCINDERED — maħruk rmied.
ENCIRCLE — iddawwar, tgħalak gio'.
ENCIRCLET — kagħka, circu żgħir, circhett.
ENCLOISTER — tgħalak gewwa monasteru jew cunvent.
ENCLOSE — tagħlak; iddawwar b'ħajt ecc.
ENCOACH — tieħu b'carrozza.
ENCOFFIN — tgħalak gewwa tebut.
ENCOLLAR — tlibbes cullar.
ENCOMIAST — min ifaħħar, min jagħmel panegirigi, jew prietchi ta tifħir.
ENCOMIASTIC / ENCOMIASTICAL } li ifaħħar, faħħari.
ENCOMIUM — tifħir, panegiricu.
ENCOMPASS — iddawwar, tagħlak gewwa circu.
ENCORE — (bil Francis) darb' oħra, mil ġdid; arga'; reġgħa.
ENCOUNTER — lakgħa, tkabida, ġlieda; tilka, taħbat għal, titkabad, tiggieled.
ENCOURAGE — tkawwi il kalb, tagħmel l-almu jew il curaġġ, tincoraggixxi.
ENCOURAGEMENT — kalb, ħila, almu, curaġġ, incoraggiment, *I wish to do something better but I don't find any encouragement*, nixtiek chiecu nagħmel xi ħaġa aħjar iżda ma nsib l-ebda kalb (l-ebda incoraggiment).
ENCOURAGING — li jagħmel il kalb, il ħila, l-almu; li jincoraggixxi.
ENCRADLE — tagħmel, tkiegħed, tmidd f'nieka jew f'benniena.
ENCRIMSONED — ta lewn cremisi (aħmar).
ENCRISPED — mġigħed.
ENCROACH — tagħmel jedd fuk, tidħol fil għalka ta ħadd jeħor (jew fi ħwejjeġ ħadd jeħor) tidħol bil moħbi.
ENCROACHMENT — dħul bil moħbi fi ħwejjeġ ħadd jeħor.
ENCUMBER — tfixchel, tbixchel, timbarazza.
ENCUMBRANCE — tfixchil, tbixchil, imbarazz.
ENCYCLICAL — circulari, ittra mxerda ma l-artijiet; enciclica jew circulari (ittra) tal papa etc.
ENCYCLOPŒDIA — enciclopedija; ctieb (jew cotba) li fiħom issib collox (tifsir ta xienza, arti, letteratura etc.)
ENCYCLOPEDIAN / ENCYCLOPEDIC / ENCYCLOPEDICAL } enciclopedicu, jew tal enciclopedija.
ENCYCLOPEDISM — ix-xogħol (il għamil jew il chitba) tal Enciclopedija.
ENCYCLOPEDIST — min jicteb, jiccompendia, jew jaħdem biex issir enciclopedija.
ENCYSTED — magħluk f'bużżieka.
END — tmiem, għeluk, mewt; ittemm, tagħlak, teħles; tispiċċa, tintemm, tmut; *the end of the world*, l-aħħar tad-dinja; *you go to the farther end of the street*, inti mur fit-tarf l-jeħor tat-triek; *I have it at my tongue's end*, kegħda fil ponta ta lsieni (chelma, isem etc.); *I know it on my fingers' end*, nafha fuk ponot subgħajja; *you have to put an end to this*, jeħtieġ li tispiċċaha din; *he is sure to come to an ignominious end*, sgur jispiċċa wisk ħażin; *to what end was man created?* għal fejn (għal liema fini jew scop) giè maħluk il bniedem? *the war is almost at an end now*, il gwerra tista tgħejd spiċċat issa; *he is determined to make an end of him (to kill him)*, għamilha f'rasu, rsolva) li joktlu; *you had the better end of the staff*, inti ħbatt l-aħjar (inti mort l-aħjar); *to no end*, għal xejn; *he cares not which end goes forward*, xejn ma jimpurtah, kiegħed iħalli collox imur attorġu. *It makes my hair stands on end*, chexchixni (werwirni);...*world without end, Amen*, issa u dejjem ta dejjem, hecc icun; *he has always been for his own end*, dejjem fettex (kies) biss l-interessi tiegħu (dejjem kies kiesu); *in the end*, fl-aħħar mill aħħar; *end on*, prua għal; *we stood end on the enemy's ship*, għamilna (conna) prua, (ġbidna) għal, fuk il bastiment tal għedewwa; *we veered the cables end for end*, virajna (rħejna) il gumni collha (minn tarf

sa tarf); *when do you intend to end this business?* meta sejjer tispiċċa (teħles) din l-affari.

End-all—kirda sħiħa.

Endamage—tagħmel il ħsara.

Endamageable—li jagħmel il ħsara.

Endanger—ittarraf, iddaħħal fit-tiġrif, tilgħab, tissogra, tippericula.

Endangerment — titrif, tiġrif, periculu.

Endear—tfissed, tmelles, iddellel, tħobb, tgħożż.

Endearment—tifsid, fsied, tmellis, mħabba, għożża.

Endeavour—dmir, tħabric; tagħmel id-dmir, tħabrec; tħacchec, tfittex, tirsisti, titħabat, tagħmel ħiltec.

Endecagon—figura (piana) tal geometrija bi ħdax il genb.

Endeictic—li juri.

Endeixis—wiri (xi tcun) il marda.

Endemic } endemic, (marda ecc.)
Endemial } ta dac il pajjis li icun
an endemic disease marda li taħdem f'dac il pajjis li icun biss (ma tixxerridx).

Endict—ara *indict.*

Ending—tmiem, għeluk; li jispiċċa, li jagħlak; *these 5 shillings are the payment for the quarter ending 31st. March last,* dawn il ħames xelini huma il ħlas tat-tliet xhur li għalku fil 31 ta Marzu li għadda.

Endirons—il ħadid tal gnieb tal fuclari

Endite—ticcomponi, ticteb, (tgħejd tiddetta componiment).

Endive—indivia (ħaxixa, insalata).

Endless—bla tmiem, li ma jispiċċa katt.

End most — fl-aħħar nett, fit-tarf nett.

Endocardium—rita (li biha hia infurrata il kalb minn gewwa).

Endorsation—ara *endorsement.*

Endorse—ara *indorse.*

Endow—tati, tiddota, iżżejjen; *it pleased God to endow him with an excellent memory,* Alla għoġbu iżejnu (jiddotah) b'memoria (moħħ tajjeb) felici.

Endowed—mogħti, dotat, mżejjen.

Endower—min jati, min jiddota, min iżejjen.

Endowment—dota, gid, għati, gieheż; moħħ tajjeb, intelligenza, għerf.

Endue—iżżejjen, tati, (bħal ma iżejjen Alla l-Imbierec, bil virtù etc.), tlibbes.

Endurable—li tista issofrih, li taħmlu.

Endurance—pacenzia, ħmil, sabar.

Endure—taħmel, iggerragħ; iġġarrab, tara bi; issofri, iddum. *I can not endure him any longer,* ma nistax naħmlu (insofriħ) actar; *what cannot be cured must be endured,* wieħed jistabar b'dac li Alla jogħġbu jibgħatlu; *will this endure long?* dana sejjer idum wisk?

Endwise—il fuk, arbulat.

Enema—injezioni, clistier.

Enemy—għadu.

Energetic } bieżel, bil ħeġġa, bil
Energetical } ħrara.

Energic—bieżel, bil ħeġġa.

Energize—tagħmel bieżel, tkankal il bżulija, tħaggeġ,

Energumen—wieħed invasat jew li għandu id-demoniu gewwa fih.

Energy—bżulija, ħeġġa.

Enervate } tiffiacca, tħaddel, tit-
Enerve } lak.

Enervation—ħedla, telka.

Enfamille—ta ħbieb, ta gewwa, tal familja, familjarment.

Enfamish—toktol bil ġuħ.

Enfeeble—titlak, tarmi.

Enfeeblement—ħedla, telka.

Enfeoff—titlak jew terħi f'idejn, tati jew tħallas dritt ta flus etc.

Enfetter—tincatna, timmanettia, tagħlak fic-cipp.

Enfever—iggib id-deni (mard).

Enfilade—tiġbed dritt bil balla.

Enfire—tkabbad, tati in-nar.

Enforce—twettak, iġġagħal.

Enforcement—ġagħil bil fors, twettik.

Enforced—ta bil fors, obligat.

Enfranchise — teħles, tati il vot (għal għażla tal cunsiljeri) lill min ma għandux.

Enfranchisement — ħelsien, għati ta vot għall elezioni ta cunsiljeri.

Enfree—toħles.

Engage—torbot b'cuntratt jew bil chelma; tkabbad ġlieda, iggelled; tkabbad għax-xogħol, tħaddem; tintrabat b'cuntratt, tati il chelma; tinkabad; *I engaged my word now (I am engaged)*, issa tajt il chelma (jew issa jena marbut); *you must do it since you have engaged yourself to this business*, jinħtieġ tagħmlu la darba dħalt għal dan ix-xogħol; *they have engaged in battle*, tkabdu (taw battalja).

Engaged — marbut, ta il chelma (għarus).

Engagement—rabta, cuntratt; chelma, tkabida; ġlieda; *he gave her the engagement ring*, taha ic-circhett tal rabtu; *he is trying now to break off his engagement*, irid issa jeħles mil chelma (taż-żwieġ) li ta.

Engaging — li jinkala, li iġagħlec tingibed għalih; li jorbot.

Engaol—ticcalzra,

Engarland—iddawwar b'ghirlanda.

Engarison—tħares (tipprotiegi jew tiddefendi) bis-suldati jew bir-rigimenti.

Engender—tnissel, trabbi, taħlak; tgħallel; titnissel, toħlok.

Engild—tindura.

Engine—macna; *fire engine*, macna (pompa) għat-tifi (biex titfi) in-nar (kbid).

Engined—ittorturat.

Engineer—inginjer, machinista.

Engineering—is-sengħa (ix-xogħol) tal inginjer jew tal machinista), ingenjerija.

Engine-man — min iħaddem jew imixxi il macna.

Enginery — affarijiet ta macni; macni.

Engird—iddawwar.

Engirt—mdawwar, iccircundat.

Engiscope — microscopiu (li jirrifletti, jew compost).

English—Inglis; *do you speak English?* taf titchellem bl-Inglis; *the Boers are fighting againt the English*, il Boeri kegħdin jiggwerrau contra l-Inglisi; *translate this passage into English*, fisser (ittraduci) dan il cliem bl-Inglis.

Engloom — iddullam, issewwed il kalb.

Englue—tgħakkad flimchien, twaħħal jew tincolla.

Englut—tibla; timla.

Engorge — tibla, tleflef; tcarwat, tiecol (tibla) bhal serduk għama.

Engrail—takta it-tarf ta ħaġa pizzi pizzi (tondi).

Engrailment—pizzjar (dawra, tarf) ta ħaġa maktugħa pizzi tondi.

Engrain—tiżbogħ (aħmar) tati il culur; iddeffes (tniżżel jew twaħħal) fil fond.

Engrasp — taħtaf, taħfen, iżżomm tajjeb jew sħiħ.

Engrave—tonkox, tincidi, tiscolpi.

Engraved—minkux, incis (scolpit).

Engraver—incisur.

Engraving—incisioni.

Engross—ticteb cbir (actarx fuk il balċmina); tixtri, tiġbor collox taħt idejc biex tbigħ chif trid; tagħmel monopolju.

Engrossment—chitba cbira (actarx fuk il balċmina); monopolju.

Enhance—tgħalli fil prezz, iżżid, tcabbar.

Enhancement — għoli (żieda) fil prezz, żieda, tcabbir.

Enhancer—min igħalli fil prezz, min iżid; min icabbar.

Enharbor — tgħammar, tokgħod f'dar etc.

Enhearten—ara *encourage*.

Enhydrite—gebla, blat bl-ilma (li fih l-ilma).

Enhydric—tal blat li fih l-ilma.

Enigma—enigma, indovinella, ħaġa (cliem) li trid tokgħod taħseb biex tifmu, il għaliex ma icunx ċar biżżejjed (chif icun kiegħed).

Enigmatography } is-sengħa (il ħila)
Enigmatology } li wieħed jagħmel jew igib (jakta, jindovna jew jinzerta) l-indovinelli.

Enjail—ticcalzra.

Enjoin — twissi; iġġagħal, *I will enjoin you not to go there*, jena nwissic li ma tmurx hemm.

Enjoiner—min iwissi, jew iġagħal.

Enjoy—titfarraġ, titgħaxxak, tieħu piacir bi, tgawdi; *I intend going to*

Naples next year to enjoy my holidays better, feħsiebni immur Napli is-sena li gejja biex ngawdi aħjar il vacanzi; *are you enjoying yourself?* kiegħed tieħu piacir (kiegħed titfarraġ jew tiddeverti?)

Enjoyment – farġa, għaxka, piacir.

Enkindle – tkabbad in-nar, tcebbes.

Enlace – torbot b'kafla; torbot jew takfel (bil kfieli).

Enlard – tati ix-xaħam, tidlec bixxaħam.

Enlarge – tcabbar, tcattar, tinfexx; teħles, titlak; tiġbed fit-tul (fil chitba jew fil cliem); *this time he intends to enlarge upon the subject*, din id-darba bi ħsiebu jiġbed fit-tul (jitchellem jew igħid actar) fuk dan.

Enlargement – ticbir, tcattir.

Enlarger – wieħed li (min) icabbar, jew icattar; cabbari.

Enlarging – tcabbir.

Enlight / Enlighten – tati id-dawl; tgħallem.

Enlink — tgħakkad (torbot) b'catina.

Enlist — tnizżel, ticteb, iddaħħal nies suldati (tingaġġahom) tidħol, ticteb suldat, tingaġġa.

Enlistment — chitba, ingaġġar ta suldat ecc.

Enliven – tferraħ, tfarraġ.

Enmanche (fl'araldica) — li jixbeħ comma.

En-masse (bil Francis) flimchien, il coll f-dakka.

Enmesh — iddaħħal (tħabbel) fil malji ta xibca.

Enmity – bagħda, odiu.

Enmure – ara *immure*.

Enneacontahedral – li għandu disgħin (b-disgħin) genb.

Ennead – in-numru disgħa.

Enneagon – figura b'disa' ġnieb u disa' anguli.

Enneahedria - figura b'disa' ġnieb.

Ennoble – tgħalli, tcabbar, tagħmel nobbli.

Ennoblement – għoli, tcabbir.

Ennui – dieka, buli.

Enodation – ħalla ta għokda.

Enode – bla għekiedi.

Enormity – cobor li iwaħħax jew bla kies; ħżunija, ħruxija cbira, tal għageb.

Enormous – bla kies, li iwaħħax, tal għageb, daks jex; *this is an enermous crime*, dan delitt li iwaħħax; *we saw an enormous big fish*, rajna ħuta daksjex (ta cobor li iwaħħax)

Enough – biżżejjed; *I have had enough*, chelli biżżejjed, *sure enough*, sgurissimu (certissimu jew bla dubiu ta xejn), *I know him well enough*, natu tajjeb; *enough is as good as a feast*, min hu conteut billi għandu ħieni hu.

Enounce – tiddichiara, tgħejd, tħabbar.

Enow – ara *enough*.

Enpassant – int hu għaddej.

Enquicken – tħaffef, tgħaggel.

Enquire – ara *inquire*.

Enrage – tinbex, issaħħan; tincorla, tiżbol, tisħon.

Enrapture / Enravish – iggennen, ittajjar bil ferħ, issaħħar.

Enrich – tagħni.

Enrichment – għana, gid.

Enrobe – tlibbes.

Enrockment – ħafna blat jew gebel cbir fuk xulxin, magħmul bħal ħajt.

Enrol – tnizżel, ticteb fir-roll; tkartas, issorr, tgħeżwer.

Enroot – tħawwel, tkabbad xitla bil għeruk.

Enroute – fit-triek, hua hu sejjer.

Ens – ħolkien, esistenza, esseri.

Ensample – mudell, campiun.

Ensanguine – iċċappas bid-demm.

Ensate (fil botanica) għamla ta xabla.

Enscale — tiscolpi jew tagħmel scwam scwam jew kxur kxur.

Ensconce – tħares, tchennen, tkiegħed għal chenn; tagħmel fis-sħiħ jew fis-sigur.

Enseal – tissigilla.

Enseam — tagħlak, iddawwar bi ħjata.

Enseamed — mħaxxen, iggrassat, msemmen.

Ensear – ticwi, taħrak b'ħadida.

Enseel – tagħlak (tgħammex) għajnejc chemm chemm (bħal ma jagħmel is-seker).

ENSEMBLE (bil Francis, akra *ansambl)*—collox flimchien.

ENSHAWLED — mgħotti, mgheżwer b'xall.

ENSHRINE - tkiegħed gewwa niċċa, artal jew reliquariu ; tarfa tajjeb.

ENSHROUD—tcheffen, tgheżwer b'liżar etc.

ENSIFORM (fil botanica) li għandu għamla (werka) ghamla ta xabla.

ENSIGN—sanġacc, standard, insinja, bandiera ta rigiment; *ensign-bearer*, insinja jew ufficial (l-ankas wieħed; taħt tenent), li jarfa li standard.

ENSIGNCY—ir-ranc ta l ufficial insinja jew dac li jarfa li standard ta Rigiment.

ENSILAGE—ħuxlief, mgħalef.

ENSLAVE—tjassar. tagħmel rsir.

ENSNARE—ara *insnare.*

ENSNARL—ara *snarl, entangle.*

ENSPHERE—tagħmel, tifforma sfera, (balla tonda) tgherbeb f'balla tonda.

ENSTAMP—timbolla, twaħħal bolla.

ENSTATINE—isem ta mineral.

ENSUE—jigi wara, jiġri.

ENSURE—tassigura.

ENTABLATURE } (fl-architettura),
ENTABLEMENT } scrizioni (chitba tas-sena etc. li fiha sar dac il bini etc.) li icun hemm il fuk mil colonni ta bini (palazz, dar etc.)

ENTAIL—vinglu, tivvingla (beni jew raba); tintalja, takta, tħaffer (fi njam etc.) tiscolpi.

ENTAME — timmansa, iggib għal idejc.

ENTANGLE — tisrom, tħabbel, twigħer, tfixchel.

ENTANGLEMENT—srim, tħabbil, tweghir, tfixchil.

ENTASIS—ħxuna, li tcun bil chemm tidher, fin-nofs, ta colonna.

ENTASSMENT—gozz. għolia.

ENTENTE—fehma.

ENTER—tidħol, ticteb, tniżżel fi ctieb; *I was not allowed to enter the room before 10 o'clock*, ma ħallewnix nidhol fil camra kabel il għaxra; *he entered upon the estate last year*, ħa pusses tal artijiet is-sena l-oħra; *the three of them now entered into a league*, it-tlieta issa ftehmu flimchien (għamlu alleanza); *you have to enter all these facts in your book (register)*, inti ghandec (imissic) tniżżel dawn l-affarijiet (ġrajja) fil ctieb (registru) tieghec; *he entered (enlisted) as a private soldier*, daħal (ingaġġa) b'suldat; *he intends to enter an action against me*, għandu f'rasu (irid jew bi ħsiebu) jagħmilli causa; *he was that entered me in learning*, hu chien li kabbadni li studiu; *it never entered into my mind to come to you first*, katt ma giet f'rasi li (għandi) nigi għandec l-ewwel; *I will enter into bound for him*, jena sejjer nidħol garanti għalih (sejjer nagħmillu tajjeb).

ENTERA—l-imsaren.

ENTERALGIA—ugigħ fl-imsaren.

ENTERIC—tal imsaren; *enteric fever*, deni fl-imsaren (fil vixxri).

ENTERITIS—enterite, infiammazioni ta l-imsaren (jew fl-imsaren).

ENTEROCELE—bażwa fl-imsaren.

ENTEROLITH—gebla (ħaġra) fl-imsaren jew fli stoncu.

ENTEROLOGY—trattat, studiu, chitba ecc. fuk li msaren.

ENTERPRISE — biċċa jebsa ; tidħol għall biċċa jebsa.

ENTERPRISER—wieħed li (min) jidħol għal biċċa jebsa.

ENTERTAIN—tgħaddi iż-żmien lill, sfarraġ ; tistieden, tilka, iddewwem ; iżżom ; *he entertains more servants than he requires*, izomm (għandu) actar servi milli għandu bżonn ; *he always entertained that principle*, hua dejjem żamm (chellu) dic il fehma (dac il principiu); *they will he entertained there*, huma jiddevertu hemm (icollom biex jeħdu piacir.)

ENTERTAINING—li jati piacir, li ifarraġ.

ENTERTAINMENT — moghdija tażżmien, farġa, stedina, lakgħa, mejda, trattament ; *whenever we went there we always met with very good entertainment*, cull meta morna hemm dejjem chelna lakgħa sabiħa; *we had a princely entertainment*, chelna lakgħa ta princep.

ENTERTISSUED—mżewwak (minsuġ) b'ħafna culuri.

ENTHRAL—tjassar, ixxecchel, timmanettia, tkieghed fic-cipp.
ENTHRONE—tkieghed, ittalla fit-tron
ENTHUSIASM— ħrara, heġġa cbira, fanatismu.
ENTHUSIAST—wieħed mimli bil ħrara jew bil heġġa; fanaticu.
ENTHUSIASTIC } li għandu ħrara
ENTHUSIASTICAL } jew ħeġġa cbira.
ENTICE—tħajjar, iddewwak tiġbed lejc.
ENTICEMENT—dewkien, tħajjir.
ENTIRE—sħiħ, collu; *he always behaved to my entire satisfaction*, dejjem gieb ruħu sewwa (chif ridt jien).
ENTIRELY—collox flimchien, collox sħiħ.
ENTITLE—tati titlu, tati il jedd; *I am entitled to do it*, jena għandi il jedd li nagħmlu, *are you entitled to a pension ?* inti għandec (icolloc jedd għall) pensioni ? *he was entitled the "cruel"*, chienu ighedulu (chien magħruf bl-isem ta') "aħrax."
ENTITY—entità, xi ħaġa ; *he is no entity whatever*, dac m'hu xejn (dac min hu ? x'jiccmanda?)
ENTOIL—ara *insnare*.
ENTOMATOGRAPHY—discors (chitba jew trattat) fuk l-insetti (fuk id-dud).
ENTOMB—tidfen.
ENTOMBMENT—dfin.
ENTOMOID -li jixbaħ (bħal) insett jew duda.
ENTOMOLOGY — studiu fuk id-dud jew l-insetti.
ENTOMOPHAGOUS -li igħix bid-dud jew bl-insetti.
ENTRAILS — l-imsaren, gewwieni, l-interjuri (taż-żakk).
ENTRAIN — tibgħat is-suldati (rigimenti, truppi ecc.) bil vapur ta l-art.
ENTRANCE — daħla, dħul, intrata, *entrance fee*, ħlas (flus li wieħed iħallas) tad-dħul ; *at the entrance of the harbour*, fid-daħla tal port.
ENTRANCE—toħroġ lill xi ħadd barra minn sensih bil hena, għageb jew ħag'oħra; ittajjar bil ferħ, issaħħar.
ENTRAP— iddaħħal fin-nassa, takbad fin-nassa; iddaħħal gewwa ix-xcora, tisrom.

ENTREASURE—ara *intreasure.*
ENTREAT—titlob bil ħniena, tħakkak.
ENTREATER—dac li (min) jitlob bil kalb, li iħakkak.
ENTREATMENT—talb bil kalb, tħakkik.
ENTREATY—talba, petizioni.
ENTREE—daħla.
ENTRELAOS—ħjut (ħajt, spaga).
ENTREPOT—maħżen.
ENTREPRENEUR (mil Francis) cuntrattur.
ENTRESOL — art (kiegħa jew paviment) bejn art oħra, sular bejn jeħor.
ENTRY—daħla, intrata, dħul, tinżil (chitba jew registrar); fi ctieb; ħaġa mniżżla fi ctieb ; bidu (introjtu) tal kuddiesa; *double entry*, doppia scrittura, *can you keep books by double entry ?* taf izzomm il cotba (bid doppia scrittura).
ENTUNE—tintona, tcanta.
ENTWINE } tobrom, tilwi, ixxeblec.
ENTWIST }
ENUBILOUS — ċar, safi, min għajr sħab jew ċpar.
ENUMERATE—tgħodd.
ENUMERATION—għadd.
ENUMERATOR — għaddied, dac jew min igħodd.
ENUNCIABLE—li jista icun mgħarraf jew mfisser.
ENUNCIATE—tgħarraf, tfisser.
ENUNCIATION—tgharif, tfissir.
ENUNCIATOR—għarrief (min igħarraf) jew ifisser.
ENURE—tcun stabilit, magħruf.
ENVAULT—tidfen.
ENVELOP — ticsi, issorr, tkartas; tgheżwer, tliff, tgħatti.
ENVELOP } chisi, koxra, envelopps
ENVELOPE } ta ittra
ENVELOPMENT—chisi, tkartis, tgheżwir; tħabbila, tgherfixa.
ENVENOM—tati il velenu, tinfisca, tirrabia.
ENVIABLE—li igib għira.
ENVIOUS - għajjur.
ENVIOUSNESS—ghira.
ENVIRON—iddawwar, tagħlak bi.
ENVIRONS—id-dwar, naħħiet, vicinanzi, il-lochijiet ta ma dwar (belt).

ENVOY—baxxâr, ambaxxatur.

ENVOYSHIP — grad, ufficiu (xogħol jew post) ta baxxâr jew ta ambaxxatur.

ENVY—għira, tgħir, *I don't envy either his wit or his fortune*, jena ma ngħir u la għal għaklu u l-ankas għal gidu,

ENWOMB — tħabbel; tidfen; taħbi gewwa għar, bosc etc.

ENWRAP—tgheżwer, tkartas.

ENWREATHE—iddawwar b'ghirlanda jew curuna tal ward etc.

EOCENE (fil geologija) — ta l-ewwel mit-tliet taksimijet tal periodu (żmien) hecc msejjaħ *terziariu* jew tat-tielet żmenijiet ta l-art.

EOLIAN—li jindakk (li idokku) birriħ; *the Eolian harp* (l-arpa ta Eolu, strument li idokku (li jindakk b')ir-riħ.

EOLIC—tad-dialett griec ta Eolia.

EOSTRE—isem ta Alla falz (mara) tas-Sassoni.

EPACT—epatta jew divrenzia tattul (taż-żmien) tax-xemx u dac tal kamar.

EPAGOGE (fir-Rettorica) — waħda mil figuri tad-discors.

EPAGON—rota (taljola) żgħira f'macina jew macna.

EPANTHOUS—li jicber fuk il fjuri.

EPARCH — gvernatur (ħachem) ta provincia.

EPARCHY—provincia.

EPAULE—spalla (tarf etc.) ta sûr.

EPAULEMENT— ħajt (fortificazioni), li jimbena jew jittalla malajr biex jitħârsu (jcunu protetti) il canuni u innies.

EPAULET—spalletta (ta fizzial etc.)

EPENETIC—li ifaħħar.

EPENTHESIS—dħul (żieda) ta ittra jew sillaba f'nofs ta chelma.

EPENTHETIC—miżjud f'nofs ta chelma.

EPHELIS—isem ta marda li tittieħed billi wieħed jokgħod wisk. fix-xemx (xemxata, frenesija).

EPHEMERA—deni ta ġurnata; duda (insett) li igħix ġurnata waħda biss.

EPHEMERAL, EPHEMERIC, EPHEMEROUS — ta culljum, ta ġurnata, ta ħajja kasira, ta ftit għomor.

EPHEMERAN—dubbiena etc. (duda, insett ta ħajja kasira, ta ġurnata ħajja).

EPHEMERIS, EPHEMERIDES — ġurnal, gazzetta etc. li toħroġ culljum; almanac astronomicu.

EPHEMERIST—wieħed li jistudia il pianeti, cwiecheb etc. ġornalista (dac) min jicteb il ġurnali.

EPHESIAN — wieħed min (min hu minn) Efeso.

EPHIALTES — il ħmar il-lejl.

EPIC — epicu; poesija raccont, jew raccont mictub bil poesija (bil versi).

EPICEDE—elegija, orazioui funebri, discors (prietca) li issir meta imut xi ħadd, biex wieħed igħarraf il għemil ittajjeb etc. tiegħu.

EPICERIE - ħwejjeġ li ibigħ tal ħanut tal merċa, ħwawar etc.

EPICURE—wieħed mogħti għal piaciri tad-dinja.

EPICUREAN — mogħti għal piaciri tad-dinja.

EPICYCLE – circu gewwa circu,(mdawwar b'circu) jeħor.

EPIDEMIC, EPIDEMY — epidemia, marda (mard) li jittaccaw bosta nies bih fi żmien wieħed (f'ħabta waħda); mxija.

EPIDEMIC, EPIDEMICAL — epidemicu (mard) li jigi fuk nies ta pajjis etc. li jattaccaw bih fi żmien wieħed; *cholera is an epidemic disease*, il colera hia epidemia (marda generali); ta mxija.

EPIDERMAL, EPIDERMIC, EPIDERMOUS — tal gilda; tal koxra ta barra tas-siġar.

EPIDERMIS—il gilda (tal gisem), il koxra ta barra tas-siġar.

EPIDERMOID—li jixbeħ b'xi mod il gilda jew il koxra tas-siġar.

EPIDICTIC—li juri (fir-Rettorica).

EPIDOTE—isem ta mineral (cristallizzat).

EPIGRAM—epigramma, biċċa poesja kasira.

EPIGRAPH—epigrafe, scrizioni ma xi bini; monument etc.

FPIGRAPHICS—ix-xienza ta li scrizionijet.

EPILEPSY—il mard tal kamar.

EPILECTIC—li ibati (min ibati) b'tal kamar; *poor soul he is epileptic*, mischin ibati b'tal kamar.

EPILEPTICS—medicini (duwa li jatu għal min hu marid, jew lil min jatib tal kamar).

EPILOGUE — epilogu, ġabra fi ftit cliem ta cull ma għedna.

EPILOGISM—għadd.

EPIMELAS—isem ta ħaġra preziusa bajda.

EPIMERAL — li tigi fuk il għaksa jew fuk il ġoc.

EPIPASTIC—tal cura (tal fejkien) tal mard tal gilda.

EPIPEDOMETRY—il kies (chejl) ta figuri li icunu kegħdin fuk li stess basi.

EPIPHANY—it-Trerè jew l-Epifanja.

EPIPHYLLOUS—li jicber fuk il werak tas-siġar.

EPISCOPACY—vescovat.

EPISCOPAL—ta iskof.

EPISCOPATE—ara *Bishopric.*

EPISCOPY—fili, esami, vista, tficcija.

EPISODE—episodiu, raccont jew storia mdaħħla f'oħra acbar biex isseb-baħħa u ittawwalha.

EPISODIAL, EPISODICAL, EPISODIC — tal *episode*, ara.

EPISTAXIS—fgir (tneħħija ta demm mill imnieħer.)

EPISTLE—ittra, epistola.

EPISTOLARY—tal ittri, tal epistoli.

EPISTOLET—ittra żgħira.

EPISTOLOGRAPHIC — tal chitba tal ittri.

EPISTOLOGRAPHY—is-sengħa li biha ticteb ittri.

EPISTYLE—architrav.

EPITAPH—scrizioni (chitba) fuk kabar, monument etc.

EPITAPHIST — min jicteb l-epitaffi jew scrizionijiet ta fuk kabar etc.

EPITHALAMIUM — poesija fuk iż-żwieġ.

EPITHEM — dlic, duwa biex tidlec biha minn barra.

EPITHET—epitetu, isem, titlu, tismija.

EPITOME—taksira, compendiu.

EPITOMIST, EPITOMIZER — min jicteb ħaġa fil kasir, min jiccompendia.

EPITOMIZE—tkassar, ticcompendia.

EPIZOAN—dud li joktol (li jakbad ma) il ħut.

EPIZOOTY—marda (pesta) tal bhejjem.

EPOCH, EPOCHA — epoca; żmien, ħabta.

EPOPŒIA, EPOPEE — li storia (ħrafa) ta poesija, epica.

EPOS—poesija raccont.

EPROUVETTE— macna biex wieħed jipprova (jara) il kawwa tal porvli.

EPSOM SALT—melħ tal Inghilterra (tal porga).

EPULARY—ta festa.

EPULATION—festa, banchett, mejda.

EPURATION—tisfija.

EQUABILITY—takbil, daks wieħed.

EQUABLE — li jakbel, li hu xorta waħda, ħaġa waħda ma.

EQUAL—sieħeb; min jakbel ma; hu bħal; xorta waħda, daks insew; li jakbel ma, li hu bħal, li hu xorta waħda, li hu daks insew; tkabbel, iddakkas, tagħmel bħal, xorta waħda, daksinsew; takbel, tcun bħal, xorta waħda, daks insew; *he has not his equal*, ħatt ma iħabbatha miegħu; *he wants to equal himself to me*, irid jilħakk (iħabbatha) miegħi; *his strength equals his courage*, is-saħħa tiegħu hia cbira daks il ħila li għandu.

EQUALITY—takbil, daks wieħed.

EQUALIZE — tagħmel daks wieħed, tkabbel, tagħmel daks insew.

EQUANIMITY — fiacca, mod, placidezza jew cwiet tal moħħ.

EQUATION—equazioni, għamil daks wieħed jew daks insew.

EQUATOR—ecwatur; linja immaginarja (jew li ma tesistix) li taksam iddinja min-nofs, f'biċtejn daks insew, u li jissejħu, l-emisferu ta fuk, u l-emisferu ta isfel.

EQUATORIAL—tal ecwatur; strument biex tkiegħed telescopiu iħares lejn xi chewcba etc.. u tħallih hecc għal xi żmien minngħajr ma ivaria fil kagħda li icun fiha.

EQUERRY—l-Ufficial incaricat miż-

żwiemel tar-re etc.; stalla cbira għażżwiemel.

EQUESTRIAN —taż-żwiemel,tar-rchib.

EQUIANGLED } li għandu angoli daks
EQUIANGULAR } insew (daks wieħed).

EQUIFORM—li għandu (ta li) stess għamla.

EQUILATERAL—li għandu il ġnieb daks insew.

EQUILIBRATE — twieżin; tgħabbar (bil miżien).

EQUILIBRIOUS—mwieżen.

EQUILIBRIUM — equilibriu, tweżin, tagħbir.

EQUINAL } ta żiemel.
EQUINE }

EQUINOX — equinoziu (lejl u nhar daks insew).

EQUINUMERANT—li għandu li stess numru.

EQUIP—tħejji,tequipaġġa,jew tgħammar bastiment; tlibbes baħrin jew suldati billi jinħtieġu.

EQUIPAGE } il ħwejjeġ collha li bi-
EQUIPMENT } hom tgħammar jew tħejji bastiment; tlibbes baħrin jew suldati minn fuk sa isfel; iż-żwiemel (bhejjem etc.) u il carrijiet li iġorru ħwejjeġ is-suldati warajhom.

EQUIPOISE—ara *equilibrium*.

EQUIPOLLENCE } saħħa jew kawwa
EQUIPOLLENCY } daks wieħed.

EQUIROTAL — li idur xorta waħda jew daksinsew.

EQUITABLE—sewwa, tabilħakk, imparziali.

EQUITANCY — żamm ta żwiemel, rkib etc.

EQUITATION — rchib fuk id-dahar (fuk iż-żwiemel).

EQUITY—ħakk, is-sewwa.

EQUIVALENCE } siwi wieħed.
EQUIVALENCY }

EQUIVALENT—ħaġa li tiswa daks oħra, chemm tiswa, chemm ħakka; ta siwi wieħed, li jiswa xorta waħda, li ħakku daks ħaġ'oħra; *give me an equivalent for this word*, għejdli, semmili chelma oħra li tfisser ucoll bħal din il chelma.

EQUIVOCAL—mtenni fit-tifsir, equivocu; li jista jiftihem xort'oħra.

EQUIVOCATE—tgħejd cliem li jista ifisser żewġ ħwejjeġ (li jista icollu żewġ tifsiriet), tieħu ħaġa b'oħra.

EQUIVOKE—equivocu, chelma li tista tfisser jew tiftihem xort'oħra.

EQUIVOROUS—li jecol (jgħix) bil laħam taż-żwiemel.

ERA—żmien.

ERADIATE—toħroġ bħal raggi, tiddi.

ERADIATION—ħruġ bħal raggi; dija.

ERADICATE—takla mill gheruk, tekred.

ERADICATION — klugħ mill għeruk, kirda.

ERADICATIVE — li tfejjak sewwa, li tekred (jekred) il marda għall collox.

ERASE—tħassar, tneħħi, tobrox.

ERASER—li iħassar, ineħħi, jobrox; biċċa gomma li tneħħi (tnaddaf jew tobrox) linca etc.

ERASEMENT } tħassir, brix.
ERASION }

ERASURE—barxa, tħassira, sgassatura.

ERBIUM—isem ta metall li m'ilhux wisk magħruf.

ERE—kabel.

EREBUS—l-infern (jew il-limbu) il post tad-dlam, kiegħ id-dinja.

ERECT - twakkaf, ittalla, tibni; wiekaf, fuk riġlejh; *they will soon erect a statue for him*, dal wakt itellgħulu (iwakkfulu) statua (tiegħu).

ERECTION - twakkif, bini, fabbrica.

ERE-LONG — kabel żmien, quantu prima; *you will ere long see him here*, ma iddumx ma tarah hawn.

EREMITE—eremita; isem ta mineral.

EREMITIC } solitariu, waħdu waħ-
EREMITICAL } du.

EREMITISM - ħajja ta eremit.

ERE NOW—kabel issa.

EREPTION—hatfa bis salt.

ERETHISM - irritazioni.

ERE WHILE—ftit ilu.

ERGO -(bil-Latin) allura.

ERGOTINE—ergotina, sustanza (ħaġa) li trakkad jew velenusa.

ERGOTISM—marda (bħal moffa) fil kamħ.

ERIN—f'loc IRELAND (l-Irlanda).

ERIOMETER — eriometru, strument (bħal microscopiu etc.) biex ichejlu

jew jaraw il ħxuna (il cobor ta diametru) ta ħaġa rkieka.

ERMELIN } ERMINE } ermellin (annimal li jeħdu il gild tiegħu).

ERODE—tiecol minn, tgħawwar.

EROGATE—tati.

EROSION—ichel, tgħawwir; *this is not subject to erosion*, dana ma jittechilx (ma jinħeliex etc.)

EROTECTIC—li jicxef bil mistoksija, li jistaksi, curius, li iħobb jitchixxef.

ERPETOLOGY — trattat, chitba jew studiu fuk ir-rettili.

ERR — tiggiera, ixxecchec, toħroġ barra mit-triek, tisbalja, tagħwweġ, tigħlet, tarra; *to err is human, to forgive is divine*, tisbalja bħan-nies, taħfer bħal ma irid Alla.

ERRAND — kadia, facenda, *to run errands*, takdi; *he is gone to run an errand for me*, mar jakdini; *he went on a sleeveless errand*, mar u baka f'wiċċu (ma għamel xejn, gieba kastna).

ERRAND-BOY—tifel għal kadi, seftur, messaggier.

ERRANT—li jiggiera, xecchiechi, min idur (imur) minn post għall'jeħor.

ERRANTRY—giri, xecchic.

ERRATA—sbalji (ta li stampa etc. li isiru fi ctieb etc.)

ERRATIC—li jiggiera, li m'hux sod f'post, li imur minn post għall jeħor; ħażin, falz, li jisbalja.

ERRATUM—żball ta li stampa (ara *errata*).

ERRHINE — xorta ta tabacc ta li mnieħer li jatu it-tobba biex iġagħlu wieħed inaddaf, (jomħot ferm).

ERRING—li jiggiera, li jisbalja.

ERRONEOUS—ħażin, falz, mgħallat.

ERRONEOUSNESS — ħażen, falsità, tgħalit.

ERROR—għilt, errur, żball cbir.

ERRORIST—wieħed li (min) icollu żball.

ERUBESCENCE } ERUBESCENCY } ħmurija (mistħija).

ERUCA — duda għada ħierġa mil fosdka.

ERUCT—titfewwak, takla (flati etc.) mil li stoncu.

ERUCTATE—takla, tivvomta.

ERUDITE—għaref, li għandu ħafna studiu, erudit.

ERUDITENESS } ERUDITION } għerf, studiu cbir, erudizioni.

ERUGATE—lixx mit-tichmix.

ERUGINOUS—li għandu mir-ram.

ERUPT—tixcatta, tixpacca.

ERUPTION—xcattatura, xpaccatura, sbroff.

ERYSIPELAS—rsipla.

ERYTHEMA — ħmura fil gilda, bħal rsipla.

ERYTHROS—(lewn) aħmar.

ESCALADE — tinżel mas-swar bisslielem tal ħabel etc.

ESCAPADE — sferratura ta żiemel; scappata, żball, errur.

ESCAPE—ħarba, ħelsa; taħrab, teħles, twassal, tiscarta, tisghiċċa; *he succeeded to effect (make) his ecape*, rnexxielu jaħrab; *you have committed a serious escape*, int għamilt żball cbir; *I have had a very narrow escape*, għall ftit hlista (għall ftit ma correjtx, ma nkbaddx etc.); *these are mistakes (errors) that have escaped the press*, (dawna sbalji li ħarbu (minn għajnejn) li stampa (lill dac li jistampa); *this time we shall not escape*, din id-darba ma neħelsuhiex, (ma niscappawx).

ESCAPEMENT — li scappament (ta macna ta arloġġ); scappatura, ħarba.

ESCAPING—ħelsien, ħrib.

ESCARP—scarpa, genb ta ħajt dwar foss; sur.

ESCARTELED — maktugħ (mfassal) għamla ta salib.

ESCHAR—il koxra ta fuk ferita li tcun saret b'xi ħarka.

ESCHAROTIC—li jaħrak il gilda.

ESCHEAT—dac li jaka (il proprietà) li tibka għal sida jew għall dac ta min tcun; jew il gid (beni etc.) li jibka ghal gvern jecc ta min icun ma icollux werrieta; confisca; titlef wirt (beni etc.) għax ma icunx hemm werrieta.

ESCHEW—taħrab, twarrab, tevita.

ES'CORT—wassâl, min jindocra, iwassal jew iwennes.

ESCORT'—twassal, tindocra, twennes.

ESCOUADE — squadra (suldati armati).

ESCRITOIRE — scrittoriu, scrivanja, desc.

ESCROLL – faxxa (żagarella, strixxa) bil chitba.

ESCULENT—xi ħaġa tal ichel (tajba ghall ichel); tajjeb ghall ichel.

ESCUTCHEON—tarca, arma tar-razza (ta cunjom etc.)

ESEMENT—ara *relief*.

ESOTERIC
ESOTERICAL } sigriet, misterjus

ESOTERICS - dutrina, tagħlim misterius.

ESOTERY – misteru, sigriet.

ESPAGNOLETTE – spanjuletta (kofol ta tieka etc.)

ESPARTO—spartu (ħaxixa li jagħmlu biha il ħbula, carta etc.)

ESPECIAL—speciali, barrani, ta barra mis-soltu, m'hux ghall oħrajn.

ESPIAL —indunar, tchixxif, sechsif, lemħa.

ESPIER – dac li (min) jilmaħ, jara, jitchixxef, jispija, isecsef.

ESPIONAGE —spiunaġġ.

ESPLANADE — glasis (ta fortificazioni).

ESPLEES – dac collu (profitti) li jatu l artijiet (raba etc.)

ESPOUSAL—żwieġ, rabta, għerusija.

ESPOUSALS – żwieġ, tieġ, rabta.

ESPOUSE – tgħarras, torbot bi żwieġ tintrabat ma; taħtar; tieħu parti (partit).

ESPRINGOLD—macna li chienu jusaw fil gwerer dari (fl-antic), biex iwaddbu biha il gebel cbir; sbandola għat-twaddib tal gebel cbir fil gwerer).

ESPRIT-DE-CORPS (akra *esprì de côr*) il ħrara (dic il ħeġġa) li għandu icollom in-nies jew membri ta cull società, xirca jew cumpannija, biex din tgħaddi il kuddiem.

ESPY—tilmaħ, tara mil bogħod tinduna bi; issechsef, titchixxef; spija, wieħed li jitchixxef.

ESQUIMAUX – Eschimò, razza ta Indiani tan-naħħa tal polo Articu (ta fuk).

ESQUIRE—titlu ta sinjur, ta Cavalier, titlu bejn "Mr" u "Sir".

ESSAY—tiġriba, prova, trattat.

ESSAY'—iġġarrab, tipprova, tittanta

ESSENCE—essenza, fwieħa (ilma); tfewwaħ.

ESSENES – setta ta Lhud antichi li chienu ighammru fil cunventi; patrijet Lhud.

ESSENISM — dutrina, tagħlim tal *Essenes* (ara).

ESSENTIAL— li jinħtieġ, essenzial; cull ma jinħtieġ, l-essenzial; *you have omitted the must essential part of the work*, ħallejt l-aħjar (l-essenzial) ta dan ix-xogħol.

ESTABLISH — tagħmel ħaġa għall saħħ, għal dejjem; tistabilixxi, tiftaħ ħanut, negoziu etc, takta darba għall dejjem.

ESTABLISHED – stabilit, li sar, li fetaħ; li beda (ħanut, negoziu etc.) magħmul għal dejjem, ghall saħħ.

ESTABLISHER—min jistabilixxi, min jagħmel jew jiftaħ lewwel darba.

ESTABLISHMENT—stabiliment, ħaġa magħmula għall saħħ jew għall darba, cull ma wieħed għandu (gidu collu) renta, dar, ħanut; *to be on the fixed establishment*, tcun impiegat fuk il fiss; *are you on the fixed establishment?* inti fil fiss? (għandec dritt għall pensioni etc.)

ESTACADE — sticcat, ħajt magħmul bil pali (travi, żkuk etc.) mwaħħlin fl-art biex ma iħallux igħaddi il ghadu.

ESTAFETTE—currier, suldat li jiġri, messaggier militari.

ESTAMINET – ħanut tal cafè fejn innies jistgħu ipejpu ucoll.

ESTATE—gid, bini, kasam, art, renta; stat, condizioni; *he is in a very low estate*, jinsab fi stat (condizioni) baxxa, jew l-isfel, (batut mill mezzi); *he bequeathed to him all his personal estate*, ħallielu (chitiblu) gidu collu, jew cull ma chellu; *he possesses a great estate*, għandu sħiħ (sinjur cbir).

ESTATED—li ghandu il beni etc.

ESTEEM—kima, rispett, tweggiħ, tati kima (tkim) iggib rispett, twaggeħ; *I had always a great esteem for him*, jena dejjem chelli rispett cbir lejh; *he is held in a great esteem there*, hua kiegħed stmat wisk hemm; *he is a man of no esteem*, bniedem ta bla gieħ (li ma jistħokklu ebda kima jew rispett);

I esteem honour above life, nistma actar l-unur minn ħajti stess.

ESTHETIC } tal *esthetics* (ara).
ESTHETICAL }

ESTHETICS— l-estetica, ix-xienza li titchellem fuk il ġmiel jew dac collu li hu sabiħ (li għandu xi gost).

ESTIMABLE—ta min jistmah; jatih kima, ta min iweġġghu jew igiblu rispett; li jistħokklu kima jew rispett.

ESTIMATE (akra *estimejt*) — tistma, tara ħaġa x'ħakka jew chemm tiswa; tapprezza.

ESTIMATE (akra *estimet*) — ħakk, siwi, stima).

ESTIMATION—ħakk, siwi, stima, fehma, gieħ, rispett.

ESTIMATOR—min, jew dac li, jistma.

ESTIVAGE—stivar ta bastiment.

ESTIVAL—sajfi, tas-sajf; *the estival feasts succeed better*, il festi tas-sajf jirnexxu actar.

ESTIVATE — tgħaddi is-sajf (xi mchien).

ESTIVATION—il mogħdija taż-żmien tas-sajf; li stat (chif tgħaddi) pianta, xitla etc. fis-sajf.

ESTOUFADE—stuffat (tisjir).

ESTOVERS—id-dritt li tieħu njam, ħatab etc. minn art, kasam etc; ħlas (manteniment) li iħallas jew jati ragel lill martu meta icun mifrud minnha.

ESTRANGE— tneħħi, tbiegħed minn twelli, tbigħ.

ESTRANGEMENT— tneħħija, tbegħida, twellija, bejħ.

ESTREAT—vera copia, estratt; tieħu il copia, ticcopia att etc.

ESTRICH—rix rkiek (fin) ta li ngħama.

ESTRO (fil musica) chelma li turi ġmiel u eleganza

ESTUARY—il ftuħ (fil wisa) ta xmara meta tasal biex tintafa fil baħar; dahla fil baħar, kâla.

ESTUATE—tgħalli, tbakbak.

ESTUATION - tgħollija, tbakbik.

ESURIENT—bil ġuħ, li jecol collox, li għandu lupa.

ETAT-MAJOR (bil Francis akra *età maġxâr*, li Stat maġġur, numru magħżul ta Ufficiali (ta ma dwar Gvernatur etc.)

ETAVILLON — ġlud lesti għal ingwanti.

ETC. (et cætera) eccetera; u oħrajn bħal dawn, u il bkija bħal ma huma dawn.

ETCH—thożż, tincisi fuk il metalli.

ETCHING—tincisi fuk ir-ram bl-acqua forti etc.

ETERN—etern, li ma jispiċċa katt.

ETERNAL—etern, li ma jispiċċa katt, mingħajr u la bidu u lankas tmiem; *eternal happiness*, hena ta dejjem (il genna).

ETERNALIST—dac (min) jaħseb jew igħejd li id-dinja ma tispiċċa katt.

ETERNALIZE—tagħmel etern jew li ma jispiċċa katt.

ETERNITY— eternità, ħajja ta dejjem. *God is from eternity*, Alla hu etern (chien minn dejjem).

ETERNIZE — tagħmel etern jew ta dejjem; tħalli għal dejjem.

ETESIAN—li jonfoħ cull sena, cull tant, cull żmien.

ETHER—etere, ajru jew aria iżda actar fina jew ħafifa; fwiħa li isir billi jillambicau l-alcool jew li spirtu di vinu, bl-acidu solforicu.

ETHEREAL—magħmul mill etere, tal etere; tas-smewiet.

ETHEREFICATION—il għamil tal etere li isir b-taħlita jew il għakda flimchien tal alcool ma acidu.

ETHEREALIZE—tagħmel *ethereal* (ara)

ETHEROLE—grass ħafif (żejt) tal imbit.

ETHIC } tal *ethics* (ara)
ETHICAL }

ETHICS—morali, filosofija morali

ETHIOP } wieħed mill Etiopia, ragel iswed, (Torc) iswed.
ETHIOPIAN }

ETHIOPIC—il-lingua (lsien) tan-nies tal Etiopia.

ETHMOID (fl-Anatomija) isem ta waħda mit-tmien għadmiet li flimchien jagħmlu tar-ras.

ETHMOID } bħal (li jixbeħ) għarbiel.
ETHMOIDAL }

ETHNARCH — il gvernatur ta provincia.

ETHNIC } ta pagan, idolatra, wieħed li jadura l-allat foloz
ETHNICAL }

Ethnicism—paganesimu.

Ethnography—etnografija; ix-xienza (li studiu) li jittratta fuk ir-razez li fihom huma mkassmin il bnedmin fuk il wiċċ ta l-art.

Ethnographic
Ethnographical } tal *ethnography* (ara)

Ethnographer—dac, jew, min jistudic (mħarreġ fil *Ethnography*, (ara).

Ethnology—trattat (chitba, studiu etc.) fuk il bnedmin (ir-razez jew innazionijiet li fihom huma mkassmin il bnedmin collha tal art).

Ethule—l-ewwel carbon u idrogenu tal etere.

Etiolate—tibjad (issir abjad) billi tokgħod (jew tħalli) magħluk jew fejn ma icunx hemm aria u dawl.

Etiolation—bjuda li issir bil għeluk (jew billi ma tħallix ħaġa fl-aria u fid-dawl).

Etiology—etiologija, tifsir fuk il caġun tal mardijiet.

Etiquette—ticchetta, etichetta, cerimoni.

Etrapade (bil Francis) strument tat-tortura fejn jatu it-torturi jew jaħkru l-iccundannati (il ħatjin).

Etruscan—tal Etruria.

Etui (bil Francis) caxxa żgħira tal għodda li tokgħod fil but.

Etymological—tal *etymology* (ara).

Etymologicon—xogħol li jitħaddet fuk l-etimologia (tal lingui).

Etymologize — tfittex l-etimologia tal cliem jew l-origini ta (minn fejn hu gej) il cliem; tati l-etimologija jew in-nisel (mnejn tcun gejja) il chelma.

Etymology—etimologija jew dic il parti tal *filologija* li tittratta fuk innisel (mnejn hu gej) il cliem.

Etymon — il għerk (chelma) minn fejn tcun mnissla (gejja) chelma oħra.

Euaimia—stat jew condizioni tajba li icun fiha id-demm (meta wieħed icollu demmu tajjeb).

Eucalyptus—isem ta siġra (mnissla mill, u li ticber wisk fl-Australia; tajba biex issewwi jew iżżomm l-aria tajba).

Eucharist—it-Tkarbin Mkaddes; il Venerabli, l-Ostia mkaddsa; is-SSmu. Sacrament tal Altar.

Eucharistic
Eucharistical } tal Eucaristija, tas-Sacrament tat-Tkarbin.

Euchastic—(fil musica) bil mod, u ħelu ħelu.

Euchlore (fil Mineralogija) li għandu lewn aħdar li jidher sewwa.

Euchlorite—isem ta mineral li fih l-ilma u ir-ram.

Euchology — xorta (mod) ta talb chif isir fil Cnisia tal Grieghi.

Euchroite—isem ta mineral li fih ram u arsenicu.

Euchymy—saħħa, stat meta il gisem tal bniedem ma icunx marid (icun f'saħtu).

Eucrasy—temperament tajjeb jew meta id-demm icun sewwa f'locu (m'hux marid).

Eudiometer — eudiometru; strument li jiswa biex jaraw (ichejlu) il purità tal aria jew tal gas (chemm hi safia l-aria, jew chemm hu safi il gas).

Eugenia—isem ta pianta (siġra).

Eugenine—ilma (essenza) tal imsiemer tal kronfol.

Eugh—isem ta siġra (ara *yew*).

Euharmonic—li jagħmel armonija, (dakk sabiħ u ħelu).

Eulogical—li ifaħħar.

Eulogist—min ifaħħar (jati tifħir).

Eulogize—tfaħħar.

Eulogy
Eulogium } tifħir

Eunomia—isem ta waħda mil pianeti li sabu m'ilhomx.

Eunomy—gvern ta (jew b') li gijiet tajba.

Eunuch—eunuc, ragel msewwi jew moħsi.

Eupathy — ħass (gibda) sewwa jew xierak.

Eupepsy (contra *dyspepsia* jew *dyspepsy*), digestioni tajba, stoncu li isajjar sewwa (li jaħdem tajjeb).

Euphemism — discors (cliem) li joffendi jew li m'hux xierak, magħmul bi cliem mdawwar (li jingħad mod u jiftiehem xort'oħra).

Euphonic
Euphonical } eufonicu, li għandu ħoss (jinstama) tajjeb jew li jogħġob.

Euphonism — eufonismu, dakk etc. sabiħ jew li jogħġob ; armonija.

Euphonize — taghmel armonija (li dakk icun sabiħ u jogħġob fil widna).

Euphonon – isem ta strument tad-dakk.

Euphony—eufonija, cliem ħelu u li jogħġob (sabiħ) fil widna.

Euphorbia — it-tengħud (jgħidulu ucoll *spurge*).

Euphrosyne — isem ta waħda mil pianeti li sabu m'ilhomx.

Eupion—xorta ta ilma (spirtu) li jakbad ferm (igibuħ mill iġsma tal annimali).

Eurasian — hecc jissejjaħ mill-Indiani wieħed li jcun twieled (mnissel) minn omm (jew missier) Europeu u minn missier (jew omm) Asiatica.

Euripus – canal (tal baħar) dejjak bl-ilma tiegħu dejjem mċaklak (jew kawwi) ferm.

Euroclydon – hecc msejjaħ riħ mil Lvant li jonfoħ u jagħmel ħsara wisk fil baħar Mediterran (riħ bħal Grieg il Lvant).

Europa—isem ta waħda mil pianeti li sabu m'ilhomx.

European—tal Europa, mill Europa ; Europeu jew wieħed mill Europa (li twieled f'waħda mill-artijiet tal Europa).

Eurus – lvant (ir-riħ Lvant).

Eurycerous – li għandu krunu ċatti (wesgħin).

Eurythmy—gost (ġmiel jew taksim chif imur) fil bini jew fl architettura ; (fil medicina) taħbit regulari tal polz.

Eustachian—hecc msejjaħ dac it-tubu jew canal li hu għaddej mit-tambur tal widna għall imnifsejn (biex jati l'aria it-tambur tal widna).

Eustyle — it-tekgħid (chif icunu kegħdin) jew it-taksim tal colonni f'bini.

Euterpe—isem ta waħda mil cwiecheb li sabu m'ilhomx.

Euthanasia / **Euthanasy** } mewt cwieta, mewt ta bla tbatija.

Euxenite—isem ta mineral li jinsab fin-Norvegia.

Evacate—ara *evacuate*.

Evacuant—li igib *evacuation* (ara).

Evacuate—tbattal, tferragħ, tħammel ; tbiddel id-demm (tinfaraġ).

Evacuation — tbattil, tħammil, tifrigħ.

Evade – taħrab, twarrab, tiscarta, tbewweġ, tiżgoċċa, tgħasfar ; *he sudceeded to evade the vigilance of the police*, rnexxielu jiscarta minn taħt għajnejn il pulizia ; *two of the prisoners evaded during the night*, tnejn mill priġunieri ħarbu mal-lejl ; *it is no use, you can not evade this argument*, collu għal xejn ma tistax titbigħed (twarrab) minn dana l-argument.

Evadible—li jista jinħarab ; li tista taħarbu jew twarbu ; li tista tiscartaħ.

Evagation—giri l'hawn u l'hemm.

Eval—li iżomm (idum jew isofri) żmien twil jew ħafna.

Evanescent—li ma jidhirx actar, li igħejb, li jisparixxi.

Evangelic / **Evangelical** } tal Evangeliu

Evangelicalism / **Evangelicism** / **Evangelism** } it-tgħalim (dutrina) jew il predicar tal Evangeliu.

Evangelist — evangelista, wieħed mill erba' evangelisti; dac li (min) jipprietca jew ixandar l'Evangeliu ; *the four Evangelists are, St. John, St. Luke, St. Mark and St. Matthew*, l'erba Evangelisti huma : San Ġwann, San Luka, San Mark, u San Mattew.

Evangelize — tgħallem (tipprietca jew ixxandar) l-Evangeliu.

Evangelized — mgħallem l-Evangeliu.

Evangelization—taghlim, predicar jew tixrid tal Evangeliu.

Evanid—ħafif, li jisparixxi malajr.

Evanish—ara *vanish*.

Evaporable – li jista malajr jidbiddel fi dħaħen jew fi fwar.

Evaporate—ittir u issir fwar ; iddaħħan, tmur mar-riħ, toħroġ; *if you leave this bottle uncorked its contents will soon evaporate*, jecc ma issodx (b'tapp) dan il flixcun dan li fih dal wakt itir (jisvinta).

Evaporate / **Evaporated** } svintat, li tar u sar fwar.

Evaparation— tibdil tal ilma jew ħaġ'oħra fi fwar.

Evaporemeter—strument biex ichejlu it-tibdil tal ilma fi fwar.

Evasible — li jista jinħarab, jew li jista icun maħrub.

Evasion—ħarba, ħelsien, scusa; *he succeeded to effect his evasion*, rnexxielu jeħles (jaħrab).

Evasive — li irid jiscarta, jeħles; *when I asked him he gave me an evasive answer*, meta staksejtu wegibni chif dehirlu (chif kabillu) biex jeħles: jew ma tanix risposta soda (gie b'ħafna tlablib u scusi).

Eve—lejliet, awnillejl, lejl; *on the eve of the festa*, lejliet il festa; *St.John's Eve*, lejliet San Ġwann.

Evection—mixi; mixi (dawran) tal kamar li m'hux scond ir-regula (dawran jew mixi irregulari tal kamar).

Even—twitti, tippiana, tillixxa, tagħmel wieti; wati (wieti), mwitti, pian; biżżewġ; *an even weight*, pis xorta waħda (eguali); *2, 4, 6 etc. are even numbers*, 2, 4, 6 etc. huma numri biż-żewġ; *even numbers, step forward*, in-numri taż-żwieġ) jatu pass il kuddiem (fid-drill); *even reckonings make (good) long friends*, conti spessi amicizia lunga jew ħallas malajr li tixtri etc. biex tibka dejjem ħbieb (ma dac li icun); *now you are even*, issa intom daks insew, jew xorta waħda (daks chemm għandu l-wieħed għandu l-jeħor); *now you are even with him*, issa pattejtielu (li għamillec, għamiltlu); *you must pull down this wall even with the ground*, jaħtieġ tniżżel (thott) dan il ħajt rażu (wieti) mal art; *you are both now upon even terms*, issa it-tnejn għandcom li stess dritt (dritt xorta waħda); *I think it would be much better for you to bear this thing with an even mind*, nghejd li icun wisk aħjar għalic li issofri din il biċċa bil pacenzia collha; *they received orders to lay those houses even with the ground*, rceveu l-ordni li iniżżlu (jispianaw) dawc id-djar; *let us play at even or odd*, ejja naktgħu żewġ u fart.

Even—ucoll, saħansitra; *it was a shame even to mention his name*, chienet għarucasa ucoll li issemmi biss ismu; *even so, it is wrong*, hecc ucoll, ħażin; *even now*, issa ucoll; *you told me even that he was to go himself*, għedtli saħansitra li chellu imur hu stess; *not even one*, l-ankas wieħed biss.

Even (fil poesija) f'loc *evening* (ara).

Evener — min (dac li) iwitti, jippiana.

Evenhand —parità, xorta waħda.

Evenhanded—tal ħakk, imparziali.

Evening—għaxija, lejla; *good evening*, buona sera (bonosira); *every evening*, cull fil għaxija; *the evening school*, l'iscola ta fil għaxija (ta bil-lejl); *last evening*, il bieraħ fil għaxia; *the evening crowns the day*, it-tmiem collox (it-tmiem jagħlak l-opra), *evening prayers*, it-talb ta fil għaxija; *the evening star*, il punentina (li stilla punentina) li igħedulha ucoll *Venere*.

Evenkeel—(meta) bastiment ipixca il poppa u'l pruwa xorta waħda.

Evenly—xorta waħda, li stess; bħal.

Evennes — pian wieħed, regulari, pian, lixx; wita.

Evensong – canzunetta (innu) ta fil għaxija.

Event—ġrajja, ħaġa li ġrat; *one of the most important events in the History of Malta is the great siege of 1565*, wieħed mill-akwa ġrajja ta li Storia ta Malta hua l-assediu il cbir tas-sena 1565.

Eventerate — tiftaħ (billi iċċarrat jew ixxokk) iż-żakk.

Eventful—ta mument, li jiġri; mimli (collu jew ta ħafna) ġrajja; li fih ġraw wisk ħwejjeġ.

Even-tide } il ħin ta fil għaxija
Evening tide }

Eventilate—idderri, tfarfar il kamħ fuk il kiegħa, tperreċ.

Eventual - aħħar, tal aħħar.

Eventuate—tiġri (jiġri, jissucciedi).

Ever—dejjem; *it will ever be so*, icun dejjem hecc; *if ever*, jecc katt; *if ever you go there don't come back again*, jecc katt tmur hemm la tarġax tigi; *as much as ever*, bħas-soltu (daks is-soltu); *for ever and ever*, għall dejjem ta dejjem; *was there ever any one amongst you?* katt chien hemm bniedem (wieħed) fostcom, (katt chien hemm xi ħadd fostcom?); *come as soon*

as ever you can, ejja mill actar fis li tista; *ever since,* minn dac iż-żmien; *he has never been here ever since,* katt ma giè hawn actar minn dac iż-żmien, jew minn dac inhar il hawn; *ever and anon,* cull tant; *ever and anon such thing happens,* cull tant dana jiġri isir jew jissucciedi); *ever burning,* li jakbad dejjem (li jixgħel dejjem); *ever during* jew *everlasting,* li idum għal dejjem (l-eternità); *ever green,* li iħaddar dejjem; *the carob and the olive trees are evergreens,* is-siġar tal ħarrub u taż-żebbuġ iħaddru dejjem,

Everlasting — etern, ta dejjem, xorta ta drapp tas-suf; is-sempreviva; *I believe in the life everlasting,* jena nemmen fil ħajja ta dejjem.

Evermore — dejjem, għal dejjem.

Everse — takleb, tkalleb, tekred, tirvina jew tgħarrak.

Eversion — tkalliba, kirda, rvina.

Evert — tkalleb, tekred.

Everticule } strument li it-tobba
Everticulum } jusaw biex inaddfu il bużżieka (tal aurina); mil calculi (jew mill frac tal calculi).

Every — cull; *it is lawful for every man to do so,* hua xierak għall (jista) cull ħadd li jagħmel hecc (jew dan); *every man is liable to err,* cullħadd jista jisbalja; *every one* jew *every body,* cullħadd; *every day,* cull jum; *every other day,* darba iva u oħra le (ġurnata iva u oħra le); *every now and then,* cull tant; *everywhere,* cullimchien; *every one as he chooses,* cullħadd chif irid (chif jogħġbu); *every whit (every bit),* sa l-ankas farca; *this is every whit as good,* dan daksu tajjeb xorta waħda, *he drank every drop,* xorob collox (sa l-ankas katra); *every man for himself and God for us all,* cullħadd jaħseb għall rasu u Alla jaħseb għal cullħadd; *let every tub stand on its bottom,* cullħadd għal rasu (jilħak l-affari tiegħu).

Every-body — cull ħadd.

Everynow and then — cull tant.

Everywhere — cullimchien.

Evesdrop — tissamma minn tokba tal muftieħ, minn xakk ta bieb etc.

Evestigate — ara *investigate.*

Evict — tirbaħ, tieħu, toħroġ (minn dar, proprietà etc.) tkecci jew tkaċċat barra (minn proprietà, beni, raba etc.) bil korti.

Eviction — tcheccija (xhit barra ta wieħed mil proprietà ta ħadd jeħor) bil korti.

Evidence — turija bid-dieher jew biċ-ċar; xiehda, xiehed, prova; turi bid-dieher, biċ-ċar; tagħmel xiehda, tixhed; *he was called to give his evidence,* sejjħulu biex jixhed; *you had better give it up because there are good many strong evidences against you,* aħjar icciedi il għaliex hemm bosta provi ċari (kawwija) contra tiegħec; *this is one of the evidences,* dana wieħed mixxiehda; *he is accused of giving in a false evidence,* accusauħ (kalu) li ta (għamel) xieħda falza (jew li xeħed falz).

Evidenced — ipprovat fiċ-ċar (bixxiehda).

Evident — ċar, li jdher; dieher; *this is self evident,* dana idher ċar (taraħ waħdec), li jidher waħdu.

Evidential } li jati prova jew
Evidentially } xieħda.

Evigilation — ara *vigilance.*

Evil — deni, ħażen; ħażin; *return good for evil,* min jagħmillec id-deni għamillu il gid; *evil communications corrupt good manners,* il cumpanija ħażina li tħassarna; *that which is evil is soon learnt,* il ħażin malajr nitgħalmuh; *the evil wound is cured but not the evil name,* ferita ħażina tista tfejjakha iżda il fama ħażina ma tħiek minnha katt; *evil gotten evil spent,* il flus tax-xitan (tas-serk) chif jiġu imorru (jinħlew malajr); *of evil grain no good seed can come,* mil ħażin tistenniex li jigi it-tajjeb; *of two evils choose the least,* minn tnejn ħżiena għażel l-aħjar; *what evil has he done?* x'deni (jew ħsara) għamel? *the king's evil,* il ħnieżer (marda) jew il ġarab; *evil doer,* ragel ħażin, briccun; il għadu, jew ix-xitan (ta l-infern); *evil eyed,* li għandu għajnejh jixorbu (li igħajjen); *evil minded,* cattiv, (wieħed li ħsiebu biss biex jagħmel id-deni jew il ħsara); *evil speaking,* calunnia, malafama (klajja ħażina).

Evilness — ħżunija, ħażen.

EVINCE—turi bid-dieher, jew biċ-ċar, tircupra (tirbaħ bid-dritt, bil-ligi ħwejjeġ li icunu għand ħaddjeħor u li tcun tista teħodom int); tipprova, tati (iggib) prova; *the accuser complains, the witness evinces, and the judge sentences*, l-attur (dac li jagħmel il causa) igħejd, jaccusa, jew jagħmel il querela; ix-xieħda tati il prova (tgħejd jecc hux tassew), u l-imħallef jati (jakta) is-sentenza.

EVINCED—ippruvat, li deher biċ-ċar.

EVINCEMENT—prova, dehra biċ-ċar.

EVINCIBLE—li tista tippruvah jew turih biċ-ċar.

EVINCIVE—li juri biċ-ċar, li jipprova li jixhed.

EVISCERATE — toħroġ dac li icun hemm fiż-żakk, toħroġ il chirxa jew l-imsaren; tfittex l-imsaren.

EVITABLE — li tista twarbu, li jitwarrab, li tista taħarbu, li jista jinħarab.

EVITATE—tevita, twarrab minn; tiscarta minn.

EVITATION—ħarba, twarrib.

EVITERNAL—etern, li idum għal dejjem.

EVITERNITY — eternità, dewmien ta dejjem.

EVOCATE } issejjaħ, takta barra.
EVOKE }

EVOLATIC—li kiegħed (lest) biex itir.

EVOLATION—titjir; tajran.

EVOLUTE—isem ta linja curva li issir billi iddawwar (jew tħott) il-linja minn curva oħra li ir-raġġ (jew il curva) ta din li stess linja cull ma imur dejjem jitwassa (jiftaħ jew jicber).

EVOLUTION—evoluzioni; ħatt (minn tħott), ħalla (minn tħoll); *fil Geometria*, il ħatt jew il ftuħ ta linja (curva); *fl-Aritmetica*, l-estrazioni (ħruġ) tarradici (għerk, bidu) ta numru; *fil militar*, chif (taħriġ ta) it-truppi jimxu, jitbiddlu minn post għall jeħor etc.

EVOLVE—tħoll (minn cobba) issewwi minn taħbila, tiftaħ; tinfetaħ, tinħall; tisviluppa.

EVOLVENT— il-linja curva tal *evolute* (ara).

EVOLVER—dac li iħoll, joħroġ minn ħaġa mħabbla.

EVOLVULUS—isem ta fjur.

EVOMITATION—ktigħ mis-sider.

EVULGATE — ixxandar ma cullimchien.

EVULSION—kligħ, ħruġ barra.

EWE—nagħġa.

EWE CHEESE—ġbejniet tan-ngħaġ.

EWER — bukar, kannata; *he broke both the ewer and basin*, chiser il bukar u'l friscatur.

EWRY—il post fejn (fil palazzi tarrejiet) iżommu (jerfgħu) id-dvalji u issrievet) u fejn ucoll ilestu (jimlew) il bukari tal ilma ta wara l-ichel.

EXACERBATE—tħarrax, iddarras.

EXACERBATION } ħruxija ta marda
EXACERBESCENCE } (meta marda tiżdied jew issir actar kalila.

EXACT—magħmul sewwa, bir-rekka jew bid-dimis; esatt, tal pis; puntual; tleħħ, titlob bil-leħħa; iddaħħal flus; *why should he exact so much?* għaliex għandu jitlob (irid bil fors) daks hecc? — *he has exacted upon*, talbec wisk (għafsec fil prezz); *he is always exact in his doings*, dejjem rett (esatt jew sewwa) fl-affarijiet tiegħu.

EXACTLY — sewwa, sewwa sew; bil għakal, hecc hu, sewwa tal pis, biddimis; *it fits exactly*, igib tal kies sewwa (tal pis).

EXACTNESS } rekka, għamil sewwa
EXACTITUDE } tal pis (bir-rekka).

EXACTION—ħtif, serk, takrik fil ħlas.

EXACTOR—min irid, jitlob bil-leħħa, min idaħħal xi flus.

EXACUATE—ara *sharpen*.

EXAGGERATE – tgħaggeb, tcabbar, tesagera.

EXAGGERATION—għageb, tcabbir ta xi ħaġa (ħaġa ta xejn tagħmilha cbira).

EXAGITATE—tħawwad, tkankal.

EXALT—tgħalli, tfaħħar, tcabbar.

EXALTATION — għoli, tfaħħir, tifħir, ticbir; *the exaltation of the Cross*, l-esaltazioni tas-Salib.

EXALTED—għoli, cbir, sublimi, mfaħħar, mgħolli.

EXAMEN—fili, esami, inchiesta, tgħarbil.

EXAMINABLE—li jista icun esaminat jew mifli.

Examinant—dac li icun esaminat (min imur għal l-esami).

Examinate—ara *examinant*.

Examination—esami, *to undergo an examination*, issofri (tagħmel) esami; *when will your examination be held (jew take place?)* meta hu l-esami tagħcom; *he had to pass a very strict examination*, chellu (jgħaddi) esami jebes (kalil); *I have written to the Admiral's Secretary to have my name entered as a candidate for the examination for apprentices which is notified to take place next week*, ctibt (għamilt applicazioni) lis-Segretariu ta l-Ammirall biex nersak għal l-esami (ta *apprendista*) li hemm (sejjer isir) il gimgħa id-dieħla; *the examination of concience*, l-esami tal cunxenza; *a very searching examination*, esami (tgħarbil) fin.

Examine—tfittex, tgħarbel, tifli, tesamina; *he is to come again to examine the witnesses*, għandu jarġa jigi biex jesamina (igħarbel sewwa) ix-xhieda; *to cross-examine*, tarġa tagħmel mistoksijiet lill xhieda; *no one of the witnesses was cross examined*, ħadd (l-ebda wieħed) mix-xhieda ma raġa chien mistoksi.

Examinee — dac li icun esaminat (min jokgħod għal esami).

Examplary—esemplar, ħaġa li iservi ta esempiu (biex taħdem jew tara fukha).

Example — esempiu, turija, mera; *for example*, per esempiu (ngħejdu aħna); *to set a bad* (jew) *good example*, tati esempiu ħażin (jew) tajjeb; *I have followed his example*, jena għamilt bħalu (għamilt chif għamel hu); *example is more powerful than precept*, l-esempiu jiswa actar mit-tagħlim (aħjar tati esempiu milli tgħallem); *they made him a public example*, ġagħluh iservi (jiswa) ta esempiu (turija) lill oħrajn; *e. g. (exempli gratia)*, per esempiu.

Exampler—campiun.

Exanguious—bla demm.

Exangulous—bla rchejjen (bla anguli), li ma għandux cantunieri.

Exanimate—taħli, toktol, tneħħi il ħajja; bla ħajja, għaxi, mejjet; bla ruħ.

Exanimation—telfa tar-ruħ, tal ħajja; mewt, għaxwa.

Exanthem — fawra, sbroff (marda) tal gilda.

Exanthemata—(plural ta *Exanthem* ara).

Exanthesis—fawra, sbroff tal gilda.

Exarch—vicerè.

Exarchate—gvern (setgħa) ta vicerè.

Exarticulation—klugħ mill ġoc.

Exasperate—tħarrax, iddarras.

Exasperator—wieħed li (min) iħarrax jew idarras.

Exasperation—taħrix, tidris.

Exauctorate, Exauthorate — tneħħi (tchecci) minn cmand (minn setgħa jew minn ufficiu) iċċaħħad minn benefiziu.

Exauctoration, Exauthoration — tcheccija (tneħħija) minn ufficiu jew minn impiegh.

Exauthorize—tneħħi l-autorità jew is-setgħa.

Excalceate—tnażża iż-żarbun, tinża ħafi.

Excalefactory—li isaħħan.

Excandescence, Excandescency — chiwi f'nar, killa jew corla cbira.

Excarnate, Excarnificate — tnaddaf mil-laħam.

Excavate—tħaffer, tgħawwar.

Excavating—tħaffir, tgħawir.

Excavated—mħaffer, mgħawwar.

Excavation—tħaffir, tagħwir, ħofra.

Excavator—min iħaffer jew igħawwar; macna biex tħaffer u tneħħi ittrab.

Excecate—tgħami (tneħħi id-dawl jew tagħmel għama).

Excecation—għama.

Excedent—dac li jibka żejjed, iżżejjed li jifdal.

Exceed — tegħleb, tgħaddi, tirbaħ, tiscorri; *the expenses cannot exceed this sum*, li spejjes ma jistgħux jiscorru (icunu actar minn) din is-somma.

Exceedable—li jista jegħleb, igħaddi jew jiscorri.

Exceeding—li igħaddi, jegħleb jew jiscorri; iżżejjed, bil bosta, il ħela, ħafna; *it is exceeding fine*, sabiħ wisk; *he is exceeding desirous of praise*, jix-

tiek wisk (għandu ħrara jew xewka cbira) li icun imfaħħar.

Exceedingly — li igħaddi, il ħela, bosta ħafna, chemm jista icun ; *he was exceedingly rude*, chien goff (pastas etc.) iżżejjed, jew gieb ruħu ħażin chemm jista icun (ferm, il ħela).

Excel — tagħleb, tgħaddi ; tirbaħ ; *as far as piety goes he excels everybody*, għall dic li hi tieba igħaddi lill culħadd.

Excellence — tiubija cbira (li ma bħala) ; *the criticisms have been made rather to discover beauties and excellence than their faults and imperfections*, l-esamijiet (fili jew tgħarrbil) saru actar biex jaraw il ġmiel u it-tiubija milli biex jicxfu il ħtijiet u in-nukkas tagħhom ; *he is renowned for his excellence of heart*, msemmi għat-tjubija ta kalbu.

Excellency — Eccellenza (titlu ta Governatur etc.); *you have to see His Excellency the Governor about this*, icolloc tara (tchellem) lill Gvernatur fuk dan; *Your Excellency*, Eccellenza; *I have the honour to be, Your Excellency's most obedient and humble servant, N.N.* għandi l-unur li ncun, ta l-Eccellenza tieghec, serv umli u ubbidient, N.N.

Excellent — eccellenti, tajjeb wisk, tajjeb chemm jista icun, sombor ; *Victoria I, was an excellent Queen*, Vittoria I chienet Regina tajba chemm jista icun ; *this is an excellent place for us*, dan il post tajjeb wisk (ma jistax icun aħjar, jew sombor), għalina.

Excelsior — actar għali (fil għoli); dic iċ-ċana rkieka (fina) li jimlew biha mħaddiet tal bizzilla, cuxxinetti etc.

Excentral (fil botanica) — il barra minn-nofs.

Excentricity — ara *eccentricity*.

Except — barra minn, ħlief ; tbarri, tħalli barra, teccettwa ; *everybody was there except you two*, cullħadd chien hemm barra minncom it-tnejn ; *no one except your brother*, ħadd ħlief ħuc ; *I except no one*, jena ma neccettwa (nħalli barra) lill ħadd.

Exceptant — li fih *exception* (ara).

Excepting — barra minn.

Exception — tbarrija, eccezioni; *there is not a rule without an exception*, ma hemmx regula minngħajr eccezioni ; (fil-ligi), eccezioni, twakkif ta causa, esclusioni, tneħħija barra ta prova ; *his counsel is sure to bring in some exceptions*, l-avucat tiegħu sgur igib xi eccezionijiet (jallega xi eccezioni); *I find an exception against raising higher that wall*, jena ma irridx (għandi oggezioni) li igħolli (italla actar) dac il ħajt; *he took an exception at your interfering in their doings*, iddispiacih (ħa fastidiu, nafar) il għaliex inti indħaltilom fl-affari tagħhom (f'dac li chienu jagħmlu).

Exceptionable — li jista icollu (isofri jew jokgħod għal) eccezioni.

Exceptional — tal eccezioni, li jitħalla barra, *that has been an exceptional case*, dac chien cas eccezionali (li ma chienx hemm ħliefu).

Exceptious — li jitfantas jew li jeħu fastidiu minn xejn.

Exceptive — li fih (għandu) eccezioni.

Exceptor — min jeccettwa, jagħmel eccezioni, jew iħalli barra.

Excerebrose — bla moħħ, li ma għandux moħħ.

Excern — issaffi, tagħżel, tifred f'passatur, għarbiel etc.; tħalli joħroġ mil pori.

Excerp — tagħżel.

Excerpt — biċċa, passaġġ, paragrafu etc. magħżul minn chitba (ħaġa mictuba) ta autur ; tagħżel.

Exerpta — bicciet magħżula, estratti.

Exerptor — min jagħżel.

Excess — iżżejjed, cull ma joħroġ barra mill kies ; *an excess of love*, mħabba żejda (bla kies); *this is an excess*, dana żejjed, m'hux sewwa ; *he is running in to excess now*, kiegħed jagħmel iżżejjed issa.

Excessive — ta bla kies, żejjed, ferm actar milli imissu ; *the heat has been rather excessive*, is-sħana chienet actarx ta bla kies (actar milli imissha); *I saw that he was suffering from an excessive pain*, rajt li chellu ugigħ cbir (li chien mwaġġa ferm).

Excessively — ferm, izzejjed, *it has*

been excessively warm all last week, chienet sħana zejda (cbira, ta barra mill kies) il gimgħa l'oħra colla.

Exchange—bidla, tisrif, aġġu; borża (fejn jiltakgħu in-neguzianti); tibdel, issarraf; *they have made an exchange,* għamlu bidla; *a bill of exchange,* cambiali; *exchange is no robbery,* il bdil m'hux serk (min jibdel ma icunx jisrak) *the Exchange is one of the finest buildings we have in Valletta,* il Borża hia waħda mill-isbaħ bini (fabbrichi) li għandna il-Belt; *they exchanged some words, that was all,* kalu xi chelma bejnietom (chellom xi ighejdu xi ftit) dan hu collu; *they don't withdraw before seeing some guns exchanged,* ma jirtirawx kabel ma jisparau erba tiri lill xulxin.

Exchange-brokers — sensali tal cambiu.

Exchanged—mibdul.

Exchanger—min jibdel (flus etc.) min isarraf il flus, ċangier.

Exchanging—tibdil, tisrif ta flus.

Exchequer—il banc tar-Re, it-tesor, il post (l-ufficiu) fejn idħlu ir-renti collha tal gvern u minn fejn ucoll iħallsu l-impiegati; l-erariu publicu; *the Chancellor of the exchequer,* il fiscal, l-avucat fiscal.

Excipient—ara *exceptor.*

Excisable—li jista icun intaxxat, li iħallas id-daziu, jew id-dwana.

Excise—taxxa, daziu, ħaraġ, sisa, tagħmel ħaraġ, daziu jew taxxa.

Excise-man — dac li (min) jiġbor it-taxxi (il ħlas tad-dazii).

Excision—katgħa barra għal collox; kirda, rovina.

Excitable—li jixgħel, jiżbel, jitlagħlu malajr.

Excitant—li jeccita, italla jew jagħmel in-nervi, li iġagħal lill min jiżbel.

Excite — tixgħel, iġġagħal lil min jiżbel; tkankal, issewwes, timbex, tagħwi, tiżżonżonja.

Excitement—tkankila, ħass, sensazioni, motiv; tixwix, nibxa, għawi.

Exciting—li jeccita, ikankal, iġagħal, eccitament, tkankila, ħass.

Excitive—li ikankal, iġagħal, jeccita.

Excitomotary—li iċaklak (musculi) fil gisem tal annimali minn għajr iżda (l-animali) icunu iridu jew jafu.

Exclaim—tgħajjat, tgħejd, tesclama; *you do well to exclaim against injustice,* tagħmel tajjeb (sewwa) tgħejd (tgħajjat) contra l ingiustizia.

Exclamation — għajta; *a note of exclamation* (!) pont ammirativ (!)

Exclamative } li igħejd, li igħajjat
Exclamatory } jew li jesclama.

Exclude—tħalli barra, tbarri; *in making his last will be excluded his eldest son,* fit-testment ħalla barra lill ibnu il cbir (scludiħ, ma ħallielu xejn).

Excluded—mneħħi, mcbecci, mħolli barra.

Exclusion—tneħħija, tcbeccija, tħollija barra.

Exclusive—li iħalli barra, ibarri.

Exclusively — li m'hux mgħadud, barra minn, eccettwat; *till Sunday exclusively,* sa (barra minn) nhar il Hadd, (barra mill Hadd).

Exclusory—li jista (li għandu issetgħa li) iħalli barra.

Excoct—tgħalli, issajjar bil għali; *salt and sugar excocted by heat are dissolved by cold and moisture,* il melħ u iz-zoccor li isiru bil għali (billi igħalluhom fil misħun) idubu fil bard u bl-indewwa (umdità).

Excocting—għali, sajran bil għali (bil misħun jagħli).

Excoction—għali.

Excogitate—taħseb, timmedita, tistudia chif tagħmel, ittalla u tniżżel f'moħħoc chif tagħmel ħaġa.

Excogitation — ħsieb, meditazioni, studiu (li ittalla u tnizzel f'moħħoc) chif tagħmel ħaġa.

Excommune—ara *exclude.*

Excommunicable—li jista icun scumnicat (mneħħi minn).

Excommunicate—tisħet, tiscumunica, tneħħi mill ħdan (xirca) tal cnisia.

Excommunicate } scumnicat, wieħed
Excommunicated } li icollu li scomunica jew li icun mneħħi (m'hux mgħadud) max-xirca (jew fil ħdan) tal cnisia; *thou shalt stand curst and excommunicate,* inti tcun misħut u scumnicat..

Excommunication—scomunica, saħta, tneħħija, tcheccija mix-xirca tal cnisia; *he has been threatened twice with the excommunication*, ħedduh (chien mħedded) darbtejn bli scomunica (li jiscumnicawh).

Excommunicator—min jiscomunica, dac li jati (jew jitfa) li scomunica; *himself was one of the excommunicators*, hu (stess) chien wieħed minn dawc li taw (iffulminaw) li scomunica.

Excommunicatory — li igib (ta li) scomunica.

Excariate—tkaxxar, tneħħi il koxra; tisloħ.

Excariated—mkaxxar, misluħ.

Excariable— li jista jitkaxxar jew jinselaħ.

Excariation—sliħ, tkaxxir, tneħħija tal gilda; brix, barxa.

Excorticate—tkaxxar, tisloħ.

Excreable—li tista tobżku, li jista jinbeżak.

Excreate - tobżok (bili li takta jew takla minn grieżmec etc. bit-tkaħkiħ jew sogħla).

Excreation—tkalligħ, bżiek (li takta bħal bili etc.)

Excrement—ħmieġ (ħara).

Excremental—tal ħmieġ (tal ħara).

Excrementitial } li fih il, jew li hu
Excrementition } bħal (jixbeħ, donnu) ħara jew hmieġ.

Excrescence } biċċa laħam żejda fil
Excrescency } gisem; coċċ, musmar.

Excrescent—li jicber, jitla żejjed; żejjed.

Excrete—tneħħi il ħmieġ (il ħazin jew iżżejjed, dac li m'hux sustanzius tal ichel) tcacchi, taħra, toħroġ, tneħħi; *we cannot see the vaporous fume which excretes forth from the brain*, ma nistgħux naraw il fwar li joħrog mill moħħ.

Excretive - sustanza chimica (misjuba minn *Marcet*) fil ħmieġ (ħara) tan-nies.

Excretion—ħmieġ, hara.

Excretary—musrana, canal minn fejn igħaddi (jimxi) il ħmieġ jew il ħara.

Excruciable—li jista jeħu (li ħakku) it-turmenti.

Excruciate — titturmenta, taħkar bla ħniena, tati it-turturi; iddejjak ferm.

Excubation—ghassa tal-lejl collu.

Excubitoria — postijet minn fejn tokgħod tgħasses.

Exculpable—li jista icun magħdur; ta min jagħdru.

Exculpate—tagħder, ma issibx (ma tarax) il ħtija fi (bniedem), *he was asked to exculpate himself*, kalulu li jipprova (juri chif) m'hux ħati (li hu) ma għandux ħtija.

Exculpated—magħdur.

Exculpation—għadra; tneħħija ta tnejn.

Exculpatory—li jagħder, tal għadra.

Excurrent (fil Botanica) li għandu iz-zocc fin-nofs.

Excursion — dawra, mawra, giria, ħruġ il barra; dħul f'art (pajjis) ta ħadd jeħor mill għadu; *they would now make excursions and waste the country*, issa jidħlu ġo 'l pajjis u iħarbtu collox; *this is an excursion now, you must keep to the subject*, din issa ħarġa il barra (ħriġt mill-argument tad-discors) jeħtieġ li tokgħod għassuggett (għal dac li fuku kegħdin nitchelmu); *I notice more than one excursion in that building*, nara (hemm) chemm il ħaġa maħruġa il barra f'dac il bini; *excursion ticket*, biljett ta viaġġ (giria) fil vapur ta l-art; *there will be two excursion trains*, icun hemm żewġ treni għall passiggieri biex joħorġu u imorru d vertita (dawra).

Excursion — tivviaggia, tagħmel viaġġ, dawra, jew giria il barra, timxi, tivviaggia, tiġri; *yesterday I excursioned some twenty miles, to-day I have to stick to my desk to write some letters*, ilbieraħ ġrejt (mxejt) xi għoxrin mil, illum jeħtieġ (icolli) nokgħod (mwaħħal fuk id-desk) biex nicteb xi ittri.

Excursional—tal giri, tal ħruġ barra; li jiġri, li joħroġ barra.

Excursioner } min joħroġ, min jagħ-
Excursionist } mel dawra, min joħroġ divertita, min imur bit-tren li icun hemm għad-dawran (ħruġ jew divertita).

Excursive — li jiġri, li idur l-hawn u l-hemm, li johroġ dawra, mogħti għaddawran, għal giri.

Excusable — ta min jagħdru, ta min jiscusah, scusabli, ta min jaħfirlu, li ħakku maħfra; *this is excusable to a certain extent*, dana b'xi mod ta min jagħdru (ħakku min jaħfirlu).

Excusation — scusa, għadra, chewtiela.

Excusatory — li jiscusa, jagħder, ichewtel.

Excuse — scusa, għadra, chewtiela; tiscusa, tghader, tchewtel; *he alledged for his excuse the death of his father*, gieb scusa il mewt ta missieru; *excuse me*, scusani, aħfirli; *your indisposition excuses you from fasting*, il ħażż ħażin tiegħec jiscusac li ma issumx (int magħdur li ma issumx mħabba fil ħass ħażin tiegħec); *this is rather a paltry excuse*, din piuttost (actarx) hia scusa zoppa (msejcna) tiegħec. *I wish you would excuse me from writing*, nixtiek li tiscusani (tgħadirni) li ma nictiblecx; *I desire you to excuse me from coming*, nixtiek (nitolboc) li tesentani (tiscusani) li ma nigix; *a bad excuse is better that none*, aħjar scusa ħażina minn xejn.

Excuss — tħeżżeż, tfarfar, teħles minn; takbad (iżżomm ħaġa taħt idejc bil-ligi).

Excat — permess li jintgħata lill studenti ta Università biex icunu jistgħu (iħalluhom) joħorġu.

Execrable — esecrabili, li jistħokklu is-saħta, il mibgħeda.

Execrableness — saħta, mibgħeda.

Execrate — tisħet, tobgħod; *the nation execrated the cruelties committed*, in-nazion (in-nies tal pajjis) seħtu il moħkrija li saret.

Execration — saħta, mibgħeda cbira, esecrazioni; *he was sure to take every opportunity of overwhelming them with execration and invective*, hu chien sgur dejjem lest biex jimlihom bis-saħta (jisħetom u jobgħodom sħiħ), u bit-tgħajjir (u igħajjarhom).

Execratory — cliem tas-saħta, li juri mibgħeda cbira.

Executable — li jista isir, jinħadem.

Execute — tagħmel, ittemm, tcompli, toktol, tgħallak; *I have to execute his orders*, għandi (icolli) nagħmel chif kalli (chif ordnali); *he was prevented from executing his designs*, ma ħallewhx itemm (icompli jew jagħmel) dac li chellu f'rasu; *they must execute the will*, jeħtieġ (icollom bill fors) jesegwixxu (jagħmlu chif hemm mħolli f') it-testment; *these sculptures were designed by my brother and executed by me*, id-disinn ta li scultura ħażżu ħija u saret minn idejja (għamilta jen); *the Waltz was excellently executed by them yesterday*, il Valz dakkewh tajjeb wisk il bieraħ; *the assassin will be publicly executed to-morrow morning*, l-assassin (il kattiel) sejjer icun maktul (iġġustiziat) kuddiem culħadd għada filgħodu; *the cannon against the town's gate executed so well that before two minutes it was broken*, il canun ħadem tant sħiħ mal bieb tal belt li dana kabel żewġ minuti chien mchisser.

Executer — ara *executor*.

Execution — esecuzioni, mewt, ktil (tagħlik etc.) ta bniedem; għemil, temma; mandat, kbid, sequestru; *the execution of the murderer took place early this morning*, dac li katel għalkuh dal għodu cmieni; *I have to put this into execution*, jeħtieġ (icolli) nagħmel dan; *that execution was declared illegal*; dac il għamil chien dichiarat m'hux xierak (m'hux scond il-ligi); *he has been conducted to the very place of execution then he was pardoned*, ħaduh saħansitra sal post stess ta fejn chellhom joktluh (igħalkuh etc.) u imbagħad ħafrulu; *the execution day*, il ġurnata tat-tgħalik (tal mewt) ta bniedem.

Executioner — il bojja.

Executive — esecutiv (is-setgħa li iġgagħal lill culħadd iħares il-ligi, jew min għandu din is-setgħa); li jista igagħal lill culħadd iħares il-ligi; *the Executive Council*, il Cunsill esecutiv, *he is a member of the executive council*, hua wieħed mil membri tal Cunsill Esecutiv.

Executor — esecutur, wieħed (dac) li icun magħżul minn dac li jagħmel it-

testment biex jara jecc isirx dac collu li icun ħalla mictub fit-testment.

EXECUTORY — li jesegwixxi, jara li ħaġa issir,

EXECUTRESS } esecutrici, dic li tcun
EXECUTRIX } incaricata minn għand (dac jew dic) li tagħmel testment biex tara jecc isirx collox chif icun mħolli u mictub.

EXEGESIS—ix-xienza li wieħed ifisser jew jinterpreta ħaġa mictuba (studiu, biċċa letteratura).

EXEGETE — wieħed mħarreġ fl-*exegesis.*

EXEGETIC } li ifisser, li jispiega, li
EXEGETICAL } jinterpreta.

EXEGETIST—wieħed mħarreġ fl-*exegesis* (ara).

EXEMPLAR } esemplar, mudell, tu-
EXEMPLARY } rija, mera, esempiu.

EXEMPLARY—esemplari, ta min jagħmel bħalu, li jistħokklu icun imitat; *he always led an exemplary life,* dejjem għax (għadda) ħajja esemplari; *I always knew him a man of an exemplary conduct,* jena dejjem nafu ragel ta condotta esemplari (tajba, mudell).

EXEMPLIFIABLE—li jista icun mfisser (illustrat) b'esempiu.

EXEMPLIFY—turi (tfisser) b'esempiu ticcopia, tagħmel bħal.

EXEMPLIFIED — mfisser b'esempiu, copiat.

EXEMPLIFIER—min ifisser b'esempiu, min jiccopia, jagħmel bħal,

EXEMPT — tbarri, teżenta, tbiggel, teħles minn, tneħħi; esenti, mbiggel, scusat, meħlus.

EXEMPTED – esenti, esentat, mbiggel, *the Emperors exempted them from all taxes,* l-Imperaturi ħelsuhom (esentawhom) min cull taxxa (mit-taxxi collha); *his dreadful imprecation is laid on all, not any exempted,* id-dagħwa tiegħu xeħetha (gibida) għal culħadd (sa l-ankas wieħed).

EXEMPTIBLE — li jista icun esenti, meħlus, scusat, mbeggel.

EXEMPTION—esenzioni, ħelsien, tbiggil, privileġġ; *this exemption has been granted him by the Pope,* il papa esentah (il papa tahulu dan il privileġġ).

EXENTERATE—toħroġ barra miż-żakk toħroġ l-imsaren barra.

EXEQUATUR — *executur,* chitba li turi li wieħed (bniedem hua magħruf) bħala Conslu ta nazion.

EXEQUIAL —tal funerali, tal esequiji.

EXEQUIES—esequiji, riti (cerimoni) ta funeral (ta meta imut xi ħadd).

EXERCENT — li jesercita (professioni etc.) li jaħdem ta...

EXERCISABLE—li jista icun esercitat.

EXERCISE—taħriġ, ħidma, eserciziu, lezioni (tema); tħarreġ, tesercita, tħaddem; *walking is an excellent exercise for the muscles,* il mixi hua eserciziu tajjeb wisk għal musculi; *you have to write out another exercise,* għandec ticteb lezioni oħra (tema jehor); *Catholics in France, are now refused the public exercise of their religion,* il Cattolici fi Franza daż-żmien ma iħalluhomx jagħmlu il festi tagħhom etc. fil publicu; *hunting is his daily exercise,* il caċċa hua l-eserciziu tiegħu ta culljum; *the learning of the situation of kingdoms, towns* etc. *being only an exercise of the eyes and memory, a child will learn them with pleasure,* billi it-tagħlim ta fejn jiġu (huma) ir-renji, il bliet etc. hua biss eserciziu (taħriġ tal għajnejn) u il moħħ (memoria) it-tfal jitgħalmuhom bil piacir; *when you came in we were engaged in the exercise of the evening,* meta dħalt int aħna conna kegħdin nagħmlu it-talba ta fil-għaxia; *I will exercise myself with pleasure, and without weariness, in the employment of doing good,* jena naħdem bil piacir, u minngħajr ma ngħaja biex nagħmel il gid; *the troops will soon be drawn up on the field to exercise their arms,* dal wakt jirranġaw (ikegħdu) it-truppi fuk il camp tal battalja biex jibdew jitħarġu fl-armi; *those that are great exercise authority upon us,* min hu cbir (is-superiuri) jiccmandana (juri is-setgħa tiegħu jew li għandu) fukna; *you must exercise your memory more,* hemm bżonn li tħarreg (tesercita) il memoria actar.

EXERCISED — mħarreġ, mħaddem, esercitat.

Exerciser—min iħarreġ, iħaddem jew jesercita.

Exercitation—eserciziu, prattica.

Exergue—il basi (isfel) ta munita jew midalja fejn icun hemm is-sena, loc etc. ta meta jew fejn saret (chienet stampata).

Exert—tagħmel id-dmir, tħabrec tħarreġ, turi (toħroġ barra); *now is the time for you to exert your strength and courage*, issa waktec li turi (tħarreġ) saħtec u ħiltec; *he is now exerting himself in devotion*, issa kiegħed jitħarreġ fid-devozioni (għemil it-tajjeb), *the stars exert their heads*, il cwiecheb juru (joħorġu barra) rashom; *when the service of your country requires your courage and conduct you may exert them both*, meta pajjisec (il patria) icollu bżonn il ħila u l'imgiba tajba tiegħec inti għandec tesercitahom (turihom jew tħaddimom) it-tnejn (il waħda u l-oħra; *the leaders of the party exerted themselves to rally their followers*, il capijiet tal partit tħabtu ferm (għamlu ħilitom collha jew dmirhom collu) biex jiġbru flimchien is-seguaci (il partitarii) tagħhom.

Exertion } ħidma, sforz, dmir,
Exertment } thabric, taħriġ.

Exesion—ichel, titkib (bil gdim jew bl-ichel) ta ħaġa minn banda għall-oħra.

Exestuate — tgħalli, tbakbak (tgħalli jew tħabbat l-hawn u l-hemm bil għali).

Exestuation—għali, taħbit, agitazioni.

Exeunt — joħorġu, imorru (bħal ma jagħmlu l-atturi fit-teatru meta jidħlu minn fuk il palc.

Exfoliate — tneħħi, tnażża mill werak, mill kxur, scaldi, ecc.

Exfoliation—nżiġħ, mill werak, kxur, scaldi, ecc.

Exhalable—li tista (jista) jidħol u joħroġ (jinxorob u jintafa il barra) man-nifs (bħal fwar).

Exhalant—li jitfa barra (li joħroġ minnu) fwar.

Exhalation—esalazioni, tfigħ ta fwar, dic ir-riħa li toħroġ (titla) minn xi annimal, haxix ecc. li icun kiegħed jitħassar jew jitherra; rwejjaħ ħżiena; *we were living in an atmosphere foul with a hundred noisome exhalations*, conna kegħdin (ngħammru) f'aria mimlija bi rwejjaħ l-actar volenusi (ħżiena għas-saħħa).

Exhale – titfa fwar (man-nifs ecc.) titfa fi fwar (fin-nifs); ittir, tispiċċa, bħal fwar; *the vapours which are exhaled out of the earth*, il fwar li ħiereġ mill-art

Exhalement } fwar, (nifs)
Exhalence }

Exhalent—li jitfa fi fwar, li jitfa (joħroġ) man-nifs

Exhaling—li jitfa (joħroġ minnu) fwar (nifs) jew rwejjaħ ħżiena.

Exhaust—ittemm, tgħajji, tħaddel; tixxotta; *his patrimony was exhausted in a short time by the great expense*, gidu collu (cull ma chellu) spiċċa, intemm (ħlieħ) f'kasir żmien bl-infiek li chien jonfok (li spejjes cbar li chien jagħmel) *this continual reading will exhaust your brains*, dana il kari continwu (ta minn għajr mistrieħ) igħajjilec moħħoc; *after my hard day's work I go home exhausted in the evening*, wara ix-xogħol jebes (li nagħmel) tal ġurnata fil għaxija immur id-dar għajjen mejjet (meħdul jew mhaddel għal collox); *these works cannot be carried out, the treasure is exhausted*, dawn ix-xogħlijet ma jistgħux isiru, l-erariu (il caxxa, it-tesor), ixxotta (ma bakax flus fil caxxa).

Exhausted — mitmum, għajjien mħaddel, ixxuttat; *I am exhausted now*, issa għajjen mejjet (mhaddel għal collox); *an exhausted receiver*, bozza ecc. li minna joħorġu (ineħħu) l-aria collha bil pompa (tal-aria).

Exhaustible — li jista jintemm, jinħela, jgħejja. jew jixxotta; *that was a sum which I could hardly think exhaustible*, chienet somma li jena bil chem ridt nemmen li jista icun li tispiċċa

Exhausting—li itemm, jaħli, iħaddel, igħajji, jixxotta; *exhausting syringe*, saringa (pompa) li tneħħi (tiġbed) l-aria collha minn ħaġa (bozza ecc.)

EXHEREDATE—tneħħi minn eredi.

EXHIBIT — turi, tperreċ, tonxor, tnabbar, tesibixxi; *if any claim redress of injustice, they should exhibit their petitions in the street,* dawc li iridu sodisfazion ta xi ingiustizia li icunu sofreu għandom juru it-talba tagħhom fit-triek (kuddiem culħadd); *are these all the flowers you are going to exhibit?* dawna huma il fjuri collha li sejjer tesibixxi, tieħu biex jidru fl-esibizioni? *my counsel has something more to exhibit,* l-avucat tiegħi għandu actar (ħwejjeġ, documenti oħra) x'jesibixxi, x'juri jew x'jippresenta.

EXHIBITANT — min jesibixxi, juri; avucat ecc. li jippresenta carti jew documenti f'causa.

EXHIBITION—esibizioni, wiria, tperriċ; *have you been to see the Paris exhibition?* mort taraha l' esibizioni ta Parigi? *are you getting anything ready for our next scholastic exhibition?* kiegħed tlesti (taħseb għal) xi ħaġa għall'esibizioni li gejja ta li scola tagħna? *what are all mechanic works but the sensible exhibition of our mathematic demonstrations?* ix-xogħol collu tal meccanica tagħna x'inhu ħlief wiria ċara tal matematica

EXHIBITIONER — wieħed li (min) icun miżmum f' Università Inglisa (tal Inghilterra) bħala pensionant (li jecol u jorkod hemm).

EXHIBITIVE —li juri, li jesibixxi.

EXHIBITOR—dac li juri (jeħu xi ħaġa x'juri) f'esibizioni; *are you one of the exhibitors?* inti wieħed mill-esibituri (minn dawc li għandom xi ħaġa fl'esibizioni)?

EXHIBITORY—li juri, jesibixxi, jiddichiara (igħejd ċar).

EXHILARANT — li iferraħ, ifarraġ, iħenni, jimla il kalb bil hena; *to him that was an exhilarant,* dac għalih chien ta ferħ cbir.

EXHILARATE—tferraħ, tfarraġ, tħenni, timla il kalb bil ferħ; *the shining of the sun exhilarates us all,* ix-xemx timla bil ferħ (tferraħ) lill culħadd.

EXHILARATED—ferħan; *at this news every one was exhilarated,* għal din l-aħbar culħadd chien ferħan (mimli bil ferħ).

EXHILARATING —li iferraħ, ifarraġ.

EXHILARATION—ferħ, hena; *exhilaration was to be seen on every face,* cont tara ferħ fuk wiċċ culħadd (cont tara wiċċ culħadd ferħan).

EXHORT - twiddeb, tati parir, tirraccmanda, tagħmel il kalb, iġġagħal, tħajjar li wieħed jagħmel il gid jew ħaġa tajba.

EXHORTATION —twiddib, incorraggiment, tħajjir għal għamil tajjeb.

EXHUMATE } toħroġ, takla minn kabar.
EXHUME }

EXICCATE—tnixxef.

EXIGENCE } bżonn cbir
EXIGENCY }

EXIGENT—urgenti, ta bżonn cbir.

EXIGIBLE —li jista icun mitlub biddritt, meħud.

EXIGUITY—rekka, ċocon.

EXIGUOUS — rkik, ċchejchen, ftit, nakra

EXILE - esiliu, turufnament, tcheccija minn pajjisec; esiljat, turufnat, tesilja, titturufna; *he ended his life in exile,* spiċċa ħajtu (miet) esiliat (fl-esiliu, itturufnat jeu mcheċci minn pajjisu).

EXILE - rkiek.

EXILED—msejchen, batut.

EXILEMENT — esiliu, turufnament, tcheccija ta bniedem minn pajjisu.

EXHILITION—ħarġa, ħruġ bis-salt.

EXHILITY—ċocon, rekka.

EXIMIOUS — għôli, cbir, famus, msemmi.

EXINANITION—nżul, tbaxxija (meta wieħed icun f'posizioni mbagħad jmur f'oħra, għax jinżel jew jibbaxxa), svujtar, tħammil; umiljazioni, privazioni, telfa.

EXIST—tesisti, tcun, tgħix, tinsab, tingħata

EXISTENCE—esistenza, ħajja, li wieħed icun

EXISTENT — li jesisti, li jinsab, li jingħata, li hu.

EXISTIMATION—fehma, opinioni (li wieħed icollu ta bniedem jeħor); *men's existimation follows us according to the company we keep,* in-nies iżom-

muna (jaħsbu fukna jew jistmawna) scond in-nies li magħhom nagħmluha.

Exit — toħroġ; ħruġ, tluk; mawrien, ħarġa, mewt; il mawra jew id-daħla gewwa ta wieħed tat-teatru (attur) minn fuk il palcu xenicu.

Exitial } tal mewt, mortali.
Exitious }

Exitus — ħruġ, ħarġa; nisel, ulied, tfal; renta ta raba.

Exlex — sbandut, ħalliel.

Exode — farsa li issir wara xi opra (teatrali).

Exodus — tluk; it-tieni ctieb ta Mosè.

Exogastrilis — infiammazioni (nefħa) tar-rita ta barra ta li stoncu.

Exogen — siġra li dejjem teħxien billi jitrabba ma dwara minn barra njam (koxra) ġdid.

Exonerate — teħles, isserraħ; tintafa, tinxtehet; tiġġustifica, tneħħi minn fuk spallejc (il ħtija).

Exoptation — xewka cbira.

Exorable — li iħenn.

Exorbitance } cobor li ma bħalu,
Exorbitancy } ħruġ mit-triek sewwa; ħajja ħażina, mill agħar.

Exorbitant — esorbitanti, li joħroġ barra mit-triek, ta cobor barra mill kies.

Exorcise — tisconġra, tchecci id-demonji mill invasati.

Exorcism — sconġrar, tcheccija taddemonji minn dawc li huma invasati.

Exorcist — min jisconġra, jew ichecci id-demonji mill-invasati.

Exordial — tal bidu, tal ftuħ, li jiftaħ jew jibda (prietca, discors etc.)

Exordium — bidu, ftuħ, exordiu (ta priedca, discors etc)

Exornation — ornament, żina, decorazioni, tiżijin.

Exorrhizae — ħxejjex li għandhom il gheruk tagħhom jitwalu (jinżlu ferm l-isfel) fl-art.

Exortive — li jitla (ta Lvant).

Exosmose — il mogħdija (jew il ħruġ) ta fwar, gas etc. mill pori minn gewwa għal barra.

Exosseous — bla għadam.

Exoteric } pubblicu, ta barra, li
Exoterical } jidher.

Exoterics — it-tagħlim (lezionijiet li fihom chien jista imur culħadd) ta Aristotele, fuk ir-Rettorica.

Exotery — dac li hu publicu, jew ta culħadd.

Exotic — li m'hux tal pajjis, li ma isirx jew ma jicbirx fil pajjis, pianta (siġra) mnissla minn pajjis ieħor.

Exotical — ta barra mill pajjis, strangier.

Exoticism — chelma strangiera, li m'hix tal pajjis ta dic l-art fejn wieħed icun twieled.

Expand — tiftaħ, twassa, tcabbar.

Expanse — fetħa, wesgħa, cobor.

Expansible — li jista jinfetaħ, jitwassa jitcabbar jew jicber.

Expansile } tal wisa, li jista jit-
Expansive } wassa.

Expansions — wisa, spaziu; ftuħ, ticbir; twessigħ.

Expatiate — tcabbar, tiftaħ fil wisa, tiggerra l'haun u l'hemm; tcabbar, tidħol il gewwa, tiġbed fil wisa f'discors, fuk xi suggett etc.

Expatriate — tchecci, tibgħat barra wieħed minn pajjisu; tesilja, tittorofna, temigra, toħroġ barra minn (tħalli) pajjisec (biex tmur tgħejx f'ieħor).

Expect — tistenna, tittama; *I have been expecting him all this week,* ili nistenniħ din il gimgħa collha; *he did much better than I expected,* mar aħjar milli cont nistenna; *what can you expect from such a man?* x'tistenna minn bniedem bħal dac?; *I expect to receive it in my next parcel,* nittama (nistenna) li nircevih (jasalli) massorra (pacc etc.) l-oħra, l-ewwel li tasalli.

Expectance — stennija, tama.

Expectant — li jistenna, li jittama; Princep li icun imissu il curuna tar-Re.

Expectation } stennija; *we are all*
Expectance } *now in expectation of this joyful event,* issa aħna ilcoll kegħdin nistennew li issir (li tasal) din il biċċa (din il ġrajja) tal ferħ; *when we arrived there, we found, contrary to our expectations, that the theatre had been closed for three nights,* meta wasalna hemm sibna, minn għajr ma conna naħsbuha katt (jew nistennew dana)

illi it-teatru chien ilu magħluk tliet iljeli; *this I hope will answer his expectations*, dana nittama li jiccuntentah (icun, jew hu chif chien jistenna hu); *I cheer up beeing always in expectation of a better fortune*, nagħmel l-almu għaliex dejjem nistenna xortija aħjar; *I regret to say that my expectation was greater than my enjoyment*, jiddispiacini ngħejd li ma ħadtx piacir daks chemm cont nissoponi jew naħseb (li sejjer nieħu).

Expectative – il ħaġa li tcun tistenna.

Expectorant } li igiagħlec tobżok
Expectorative } (takla jew takta il bżiek), isem ta medicina għalecc.

Expectorate — tobżok (takla jew takta bżiek etc.) minn sidrec jew mil pulmuni.

Expectoration — bżiek li jinkata (bis-sogħla) mis-sider, jew mil pulmuni.

Expede—tħaffef, tgħaggel.

Expedience } xerka, rikma, ħeffa,
Expediency } għażla; *some 14 men of war were seen making here with all due expedience*, raw daks 14 il biċċa tal gwerra reskin il hawn b'għaġla cbira.

Expedient — xierak; ħafif; lest lest; mezz, il chif; *it is expedient*, jixrak, hemm bżonn; *you know best what is expedient for them*, inti taf l-actar xin hu li għandhom bżonn l-iżied, (xin hu l-actar tajjeb għalihom); *it is your look out to find an expedient*, inti għandec issib il mezz (chif).

Expedite—tħaffef, tgħaggel, teħles; ħlusi, ħafif.

Expedition—ħeffa, għaġġla, għamil ta malajr; spedizion (bagħta) ta bastimenti; suldati etc.

Expeditionary—spedizionier (dac li jibgħat), minn fil korti jew fil palazz tal papa icollu il ħsieb jibgħat għal fejn icunu jew icollom imorru bolli, brevi etc.

Expeditious—ħafif, li igħaggel, li jeħles (ħlusi).

Expeditory—li igħaggel jew iħaffef.

Expel—tchecci, tkaċċat, tkabbes il barra; *he was expelled from Malta*, tcheċċa minn Malta.

Expeller—min ichecci jew jibgħat il barra

Expellent—medicina li tchecci materia etc.

Expence—ara *expense*.

Expend—tonfok; taħli, tberbak, tiżen, ticcunsidra, tieħu (żmien).

Expenditor—dac li icollu ħsieb innefka, li spenditur..

Expenditure } nefka, spisa.
Expense }

Expensive—għali, ikum, jiswa wisk, ħali, li jonfok wisk; *you cannot buy it, it is very expensive*, ma tistax tixtriha, tkum wisk; *he was always a very expensive man*, dac chien dejjem iħobb jonfok cull ma icollu.

Expensiveness – nfik, għoli (ta xiri).

Expergefaction — kawmien minngħas.

Experience—iġġarrab, tħarreġ, tipprova; tiġrib, taħriġ, esperienza; *he has always experienced great difficulty in doing it*, dejjem sab (ġarrab) difficultà cbira biex għamlu; *he is a man of great experience*, dac ragel ta esperienza cbira (li ġarrab, mħarreg); *you have to remain here some years more before your gain a little experience*, hemm bżonn (trid) tibka hawn ftit snin oħra kabel ma (biex) tibda titħarreġ xi ftit.

Experienced – mharreġ, li ġarrab, li ipprova.

Experiment—speriment, prova; iġġarrab, tipprova.

Experimental — li isir bit-tiġrib (mġarrab minn tiġrib jeħor).

Experimentalist } min iġarrab, jip-
Experimentist } prova jew jispe-
Experimenter } menta.

Experimentalize — tagħmel sperimenti, tipprova.

Experimentative – li jagħmel sperimenti, li jipprova

Expert—mħarreġ, li jinkala sewwa f'ħaġa (f'xogħol etc), ħafif, min jagħraf chitba minn oħra, perit tal calligrafia (tal chitba).

Expertness – taħriġ, ħila li tagħmel ħaġa sewwa u bil ħeffa (malajr).

Expiate—tħallas, tpatti ittaffi (ħtija,

dnub); *his crime had been sufficiently expiated by 20 years of punishment,* ħalsu biżżejjed id-delitt tiegħu bil għoxrin sena li għamel esiljat; *he was obliged to expiate the injury,* chellu ipatti għal ħsara li għamel (għal malafama li tà).

Expiation -- ħlas tiswija (riparazioni) ta ħtija jew dnub.

Expirant — dac li (min) jispira, jeħu l-aħħar nifs, imut, jispiċċa.

Expiration — nifs, l-aħħar nifs, mewt, tmiem, għeluk; *we draw in and send forth the air by way of expiration,* nieħdu gewwa fina u nixħtu barra l-aria man-nifs li nieħdu; *I heard him breathe the groan of expiration,* smajtu jocrob l-aħħar nifs; *the General withdrew (retired) before the expiration of his office,* il General irtira (ħalla is-servizz) kabel ma għalaklu iż-żmien.

Expiratory — tan-nifs.

Expire — tieħu in-nifs, titfa jew tneħħi bil mod bħal fwar; tieħu l-aħħar nifs jew tarfa (int u tmut) tmut, tintemm, tgħalak; *draw some breath don't expire it all,* ħu ftit tan-nifs la titfax in-nifs collu il barra; *the fluid which is thus secreted, and expired forth along with the air goes off in insensible particles,* il fwar li joħrog hecc u jittajjar bil mod il mod ma l-aria jispiċċa kisu fix-xejn; *you had better go because the time is about to expire,* aħjar tmur għaliex iz-zmien korob biex (dal wakt) jagħlak; *he said he would rather expire than living for a long time in that misery,* kal aħjar imut (jispiċċa) milli jibka għal żmien actar f'dic it-tbatija.

Expiree - wieħed li icun spiċċalu iż-żmien tiegħu li chellu jagħmel fil ħabs (calzrat).

Expiring — li jeħu in-nifs; tajjeb għal man-nifs (għar-respirazioni) *if the inspiring and expiring organ of any animal be stopt it suddenly dies,* jecc xi annimal ma jibkax jaħdimlu dac li biħ jeħu u jitfa in-nifs (jekaflu ix-xogħol tal pulmuni) dana imut minnufiħ.

Expiry—għeluk iż żmien (ta cens ecc.) tmiem.

Expiscate – ticxef (bis-sechsif, mistoksijiet ecc.)

Expiscation—cxif (bis-sechsif ecc.)

Explain — tfisser, tkassat, tispiega; *explain the meaning of these words,* fisser (għejd x'ifissru, jew ati it-tifsira ta) dawn il chelmiet.

Explainable — li jista jitfisser (icun spiegat).

Explainer—min (dac li) ifisser jew jispiega; *he is the best explainer of all our teachers,* hu l-aħjar wieħed li jispiega (ifisser) fost is-surmastrijiet collha tagħna.

Explanation — spiega, tifsira; *I like this explanation,* togħġobni din it-tifsira; *the chief was far too angry to listen to explanations,* il cap (is-superiur) chien bil bosta ncurlat, ma ried jisma xejn (l-ebda spiegazioni jew chif chienet il biċċa).

Explanatory — li ifisser, li jispiega (tajjeb biex ifisser, jwri ċar jew chif chienet sewwa il biċċa); *had the printer given me notice I would have written some explanatory notes,* li chiecu kalli li stampatur chiecu cont nagħmel xi tifsirijiet.

Expletive — li jimla (biex jirranġa aħjar); chelma ecc. żejda fil poesija li tcun kegħda biex tcompli (tagħmel sewwa, tal kies) il vers; *he uses them as expletive phrases to plump his speech,* jusahom bħala cliem zejjed biex jimla (iħaxxen jew itawwal) id-discors tiegħu.

Expletive stone — (fil bini), gebla li jitfgħu (jkegħdu) biex jimlew post vojt.

Expletory — li jimla (bħal *expletive*).

Explicable — li jista icun spiegat jew mfisser; li tista tati cont tiegħu (tgħejd minn fejn giè, x'inhu ecc.)

Explicableness – tifsir, spiegazioni.

Explicate — tfisser, tispiega; mfisser; tiftaħ, toħroġ; *those trees have explicated their leaves and ripened their fruits at the same time,* dawn is-siġar fetħu (ħarġu) il werak u sajru il frott tagħhom fli stess ħin; *thus was the mystery made explicate,* u hecc il misteru giè mfisser (spiegat).

Explication — tifsira, spiegazioni, wiri ċar jew chif tcun sewwa ħaġa; *he showed great skill in the explication of that question,* wera ħila cbira fit-tifsir (meta fisser) dic il biċċa jew dic il custioni.

illi it-teatru chien ilu magħluk tliet iljeli; *this I hope will answer his expectations*, dana nittama li jiccuntentah (icun, jew hu chif chien jistenna hu); *I cheer up beeing always in expectation of a better fortune*, nagħmel l-almu għaliex dejjem nistenna xortija aħjar; *I regret to say that my expectation was greater than my enjoyment*, jiddispiacini ngħejd li ma ħadtx piacir daks chemm cont nissoponi jew naħseb (li sejjer nieħu).

Expectative – il ħaġa li tcun tistenna.

Expectorant } li igiagħlec tobżok
Expectorative } (takla jew takta il bżiek), isem ta medicina ghalecc.

Expectorate — tobżok (takla jew takta bżiek etc.) minn sidrec jew mil pulmuni.

Expectoration — bżiek li jinkata (bis-sogħla) mis-sider, jew mil pulmuni.

Expede—tħaffef, tgħaggel.

Expedience } xerka, rikma, ħeffa,
Expediency } għażla; *some 14 men of war were seen making here with all due expedience*, raw daks 14 il biċċa tal gwerra reskin il hawn b'ghaġla cbira.

Expedient — xierak; ħafif; lest lest; mezz, il chif; *it is expedient*, jixrak, hemm bżonn; *you know best what is expedient for them*, inti taf l-actar xin hu li ghandhom bżonn l-iżied, (xin hu l-actar tajjeb għalihom); *it is your look out to find an expedient*, inti għandec issib il mezz (chif).

Expedite—tħaffef, tghaggel, teħles; ħlusi, ħafif.

Expedition—ħeffa, għaġġla, għamil ta malajr; spedizion (bagħta) ta bastimenti; suldati etc.

Expeditionary—spedizionier (dac li jibgħat), minn fil korti jew fil palazz tal papa icollu il ħsieb jibgħat għal fejn icunu jew icollom imorru bolli, brevi etc.

Expeditious—ħafif, li igħaggel, li jeħles (ħlusi).

Expeditory—li igħaggel jew iħaffef.

Expel—tchecci, tkaċċat, tkabbes il barra; *he was expelled from Malta*, tcheċċa minn Malta.

Expeller—min ichecci jew jibgħat il barra

Expellent—medicina li tchecci materia etc.

Expence—ara *expense*.

Expend—tonfok; taħli, tberbak, tiżen, ticcunsidra, tieħu (żmien).

Expenditor—dac li icollu ħsieb innefka, li spenditur..

Expenditure } nefka, spisa.
Expense }

Expensive—għali, ikum, jiswa wisk, ħali, li jonfok wisk; *you cannot buy it, it is very expensive*, ma tistax tixtriha, tkum wisk; *he was always a very expensive man*, dac chien dejjem iħobb jonfok cull ma icollu.

Expensiveness – nfik, għoli (ta xiri).

Expergefaction — kawmien minngħas.

Experience—iġġarrab, tħarreġ, tipprova; tiġrib, taħriġ, esperienza; *he has always experienced great difficulty in doing it*, dejjem sab (ġarrab) difficultà cbira biex għamlu; *he is a man of great experience*, dac ragel ta esperienza cbira (li ġarrab, mħarreg); *you have to remain here some years more before your gain a little experience*, hemm bżonn (trid) tibka hawn ftit snin oħra kabel ma (biex) tibda titħarreġ xi ftit.

Experienced – mharreġ, li ġarrab, li ipprova.

Experiment—speriment, prova; iġġarrab, tipprova.

Experimental — li isir bit-tiġrib (mġarrab minn tiġrib jeħor).

Experimentalist } min iġarrab, jip-
Experimentist } prova jew jispe-
Experimenter } menta.

Experimentalize — tagħmel sperimenti, tipprova.

Experimentative – li jagħmel sperimenti, li jipprova

Expert—mħarreġ, li jinkala sewwa f'ħaġa (f'xogħol etc), ħafif, min jagħraf chitba minn oħra, perit tal calligrafia (tal chitba).

Expertness – taħriġ, ħila li tagħmel ħaġa sewwa u bil ħeffa (malajr).

Expiate—tħallas, tpatti ittaffi (ħtija,

dnub); *his crime had been sufficiently expiated by 20 years of punishment*, ħalsu biżżejjed id-delitt tiegħu bil għoxrin sena li għamel esiljat; *he was obliged to expiate the injury*, chellu ipatti għal ħsara li għamel (għal malafama li tà).

Expiation -- ħlas tiswija (riparazioni) ta ħtija jew dnub.

Expirant — dac li (min) jispira, jeħu l-aħħar nifs, imut, jispiċċa.

Expiration — nifs, l-aħħar nifs, mewt, tmiem, għeluk; *we draw in and send forth the air by way of expiration*, nieħdu gewwa fina u nixħtu barra l-aria man-nifs li nieħdu; *I heard him breathe the groan of expiration*, smajtu jocrob l-aħħar nifs; *the General withdrew (retired) before the expiration of his office*, il General irtira (ħalla is-servizz) kabel ma għalaklu iż-żmien.

Expiratory — tan-nifs.

Expire — tieħu in-nifs, titfa jew tneħħi bil mod bħal fwar; tieħu l-aħħar nifs jew tarfa (int u tmut) tmut, tintemm, tgħalak; *draw some breath don't expire it all*, ħu ftit tan-nifs la titfax in-nifs collu il barra; *the fluid which is thus secreted, and expired forth along with the air goes off in insensible particles*, il fwar li joħroġ hecc u jittajjar bil mod il mod ma l-aria jispiċċa kisu fix-xejn; *you had better go because the time is about to expire*, aħjar tmur għaliex iz-zmien koroh biex (dal wakt) jagħlak; *he said he would rather expire than living for a long time in that misery*, kal aħjar imut (jispiċċa) milli jibka għal żmien actar f'dic it-tbatija.

Expiree - wieħed li icun spiċċalu iż-żmien tiegħu li chellu jagħmel fil. ħabs (calzrat).

Expiring — li jeħu in-nifs; tajjeb għal man-nifs (għar-respirazioni) *if the inspiring and expiring organ of any animal be stopt it suddenly dies*, jecc xi annimal ma jibkax jaħdimlu dac li biħ jeħu u jitfa in-nifs (jekaflu ix-xogħol tal pulmuni) dana imut minnufiħ.

Expiry—għeluk iż żmien (ta cens ecc.) tmiem.

Expiscate — ticxef (bis-sechsif, mistoksijiet ecc.)

Expiscation—cxif (bis-sechsif ecc.)

Explain —tfisser, tkassat, tispiega; *explain the meaning of these words*, fisser (għejd x'ifissru, jew ati it-tifsira ta) dawn il chelmiet.

Explainable —li jista jitfisser (icun spiegat).

Explainer—min (dac li) ifisser jew jispiega; *he is the best explainer of all our teachers*, hu l-aħjar wieħed li jispiega (ifisser) fost is-surmastrijiet collha tagħna.

Explanation —spiega, tifsira; *I like this explanation*, togħġobni din it-tifsira; *the chief was far too angry to listen to explanations*, il cap (is-superiur) chien bil bosta ncurlat, ma ried jisma xejn (l-ebda spiegazioni jew chif chienet il biċċa).

Explanatory — li ifisser, li jispiega (tajjeb biex ifisser, jwri ċar jew chif chienet sewwa il biċċa); *had the printer given me notice I would have written some explanatory notes*, li chiecu kalli li stampatur chiecu cont nagħmel xi tifsirijiet.

Expletive—li jimla (biex jirranġa aħjar); chelma ecc. żejda fil poesija li tcun kegħda biex tcompli (tagħmel sewwa, tal kies) il vers; *he uses them as expletive phrases to plump his speech*, jusahom bħala cliem zejjed biex jimla (iħaxxen jew itawwal) id-discors tiegħu.

Expletive stone —(fil bini), gebla li jitfgħu (jkegħdu) biex jimlew post vojt.

Expletory —li jimla (bħal *expletive*).

Explicable —li jista icun spiegat jew mfisser; li tista tati cont tiegħu (tgħejd minn fejn giè, x'inhu ecc.)

Explicableness — tifsir, spiegazioni.

Explicate — tfisser, tispiega; mfisser; tiftaħ, toħroġ; *those trees have explicated their leaves and ripened their fruits at the same time*, dawn is-siġar fetħu (ħarġu) il werak u sajru il frott tagħhom fli stess ħin; *thus was the mystery made explicate*, u hecc il misteru giè mfisser (spiegat).

Explication — tifsira, spiegazioni, wiri ċar jew chif tcun sewwa ħaġa; *he showed great skill in the explication of that question*, wera ħila cbira fit-tifsir (meta fisser) dic il biċċa jew dic il custioni.

Explicative—li ifisser, li jispiega, li jwri sewwa (ċar) chif in hi il ħaġa.

Explicatory—li jiswa biex ifisser, li jwri ċar.

Explicit—ċar, dieher; *no words can be more explicit,* ma jistax icun cliem actar ċar.

Explicitly—biċ-ċar, bid-dieher.

Explode — tfakka, ittajjar (fl-aria bin-nar ecc.) tati in-nar; tispara, tfakka, iċċakċac, tixcatta; tieħu in-nar, ittir, tispara; ticcundanna, tiddisprezza, tmakdar jew tmiegħer; (tpexpex f'teatru etc.); *that theory is exploded as being against all experience,* dic itteoria giet iccundannata il għaliex sabu li ma jistax icun li tigi ippruvata; *it is now nearly twelve years since the powder magazine exploded,* ilu issa dwar 12 il sena li ħadet (taret) il porvlista; *the applause they meant was turned an exploding hiss,* l-applaus (ic-capcip ta l-idejn) li riedu (chellom f'rasom li) jagħmlu spiċċa f'ħafna tpexpix; *his wrath at last exploded,* sa fl-aħħar sibel (incorla, telgħulu) sħiħ.

Exploder—dac li, jew min, ifakka, itajjar bin-nar; dac li, jew min, ipexpex f'teatru minn f'loc li jagħmel applaus.

Exploit—bravura, għamil ta ħaġa jew ta ħila cbira; *that general is renowned for his exploits,* dac il general hua msemmi għal bravuri tiegħu.

Exploitation—profitt, kligħ.

Exploiture — bravura, għamil ta ħila.

Explorate—ticxef, titchixxef, tara fejn int sejjer jew fejn int (ara *explore*).

Exploration - tchixxifa, secsifa, ftakida; *they set out for the exploration of new countries,* rħewla (telku) biex isibu (jicxfu) pajjiżi jew artijiet ġodda.

Explorative—li jicxef, li isib.

Explorator - ara *explorer.*

Exploratory—tat-tchixxif, tas-secsif.

Explore – titchixxef, issecsef, tiftakad; issib, ticxef; tfittex, tmur wara ħaġa biex issiba; *I came no spy with a purpose to explore or to disturb the secrets of your realm,* jena ma gejtx bħala spija biex nitchixxef u ngib tkallib (incwiet) fis-saltna (renju) tiegħec; *they succeeded to explore new lands,* rnexxielom isibu (jicxfu) artijiet oħra (ġodda).

Explorer—min jitchixxef, isecsef; jicxef, isib; *Stanley is one of the most daring explorers,* Stanley hua wieħed mil l-iżied esploraturi (dawc li telku biex jicxfu jew isibu artijiet) mill-actar curaġġusi.

Explorer—hua strument bħal telescopiu jew tromba kawwija biex jaraw kiegħ il baħar (meta ma icunx hemm fond wisk).

Exploring – tat-tchixxif (li jicxef), li isecsef, li isib, ifittex jew jesplora; *the exploring party left the island on board the "Venus",* il cumpannija (innies) li marru biex jaraw isibux xi artijiet ġodda etc. (jew biex jesploraw) siefru mil gzira fuk il bastiment "Venus".

Explosion—tifkigħa, sparatura, ċakcika; corla, saħna; *we heard the explosion from our house,* smajna li sparatura mid-dar tagħna; *this time his explosion was terrible,* din id-darba issaħna li ha (il corla) chienet tal biża.

Explosive—li itajjar, li jista ifakka, jixcatta, jeħu in-nar, jispara.

Explosive / Explosives } ħaġa li tispara, li tfakka meta tieħu in-nar; *gunpowder, dynamite, and nitroglycerine are all explosives,* il porvli, dinamite u in-nitroglicerina huma collha ħwejjeġ li jifakkgħu (u itajru) meta jeħdu (jatuhom in-nar).

Expoliation—serk, sacchiġġ; *it was when the French came in Malta, in 1798, that the cruel spoliation of our churches took place,* chien meta gew il Francisi Malta, fis-sena 1798, li sar l-infami serk (sacchiġġ) mill cnejjes tagħna.

Expolish — tnaddaf b' attenzioni (ħrara) l-iżied cbira.

Expone—tesponi, turi, tkiegħed fejn jidher, tperreċ; tkiegħed fit-tiġrif jew fil periculu; tfisser, turi ċar chif in hi ħaġa.

Exponent—min juri, jew ifisser, xi ħaġa; *he was the exponent of this theorry,* hu chien li wera (li għallem jew li fisser) din it-teoria; (fl-algebra) dac in-numru li icun hemm mictub għal-

lemin u il fuk minn quantità biex juri chemm il darba għandu icun immoltiplicat (jew meħud bħala fattur) bħal b^3,—hawnec in-numru 3 hua l-*exponent* u ifisser li "b" għandu icun moltiplicat għal tliet darbiet bieh in-nifsu ($b \times b \times b$).

Exponential—tal *exponent* (ara).

Ex'port—bgħit (minn *tibgħat*) barra ta affarijiet (prodotti) f'pajjis jeħor; *the exports of Malta are: oranges, onions* etc. l-affarijiet (il prodotti) li jimbgħatu (li joħorġu) minn Malta għall pajjisi oħra huma larinġ, basal etc.

Export'—tibgħat jew tieħu barra minn pajjis prodotti etc. għal pajjisi oħra.

Exportation—ara *ex'port.*

Exporter—min jibgħat barra prodotti etc. għal pajjisi oħra.

Exposal—nxir, wiri, chixfa.

Expose—turi, tperreċ, tonxor, tnabbar; *these were all exposed for sale,* dawna collha chienu esposti (kegħdin fejn jidru) għall beigħ; *he exposed his life to save theirs,* issogra (kiegħed kuddiem) ħajtu biex isalva tagħhom; *don't expose yourself to danger so much next time,* darb'oħra la tissugrax hecc; *I have been exposed to daily affronts,* cont kiegħed hemm għar-rifronti ta culljum.

Exposition - esposizioni, wiri, wiria; tifsir, spiegazioni, interpretazioni (chif tifhem ħaġa); *there will be the exposition of the Host (of the Blessed Sacrament) all day,* icun hemm (fil cnisia) l-esposizioni tas-Santissimu il ġurnata collha; *this has been his exposition on the holy text,* din chienet l-interpretazioni tiegħu tat-test ta li Scrittura (hecc fehmu dan it-test).

Expositor—min (dac li) jinterpreta, ifisser jew jispiega ħaġa, tagħlim ecc.

Expository—li jinterpreta, jifisser, jew jispiega; *the book may serve as an expository index to the poetical writers,* dan il ctieb jista iservi (jiswa) bħala werrej biex ifisser, jati spiegazioni ta dawc il chittieba tal poesia (ta dawc li chitbu il poesia).

Ex-post-facto—li sar (magħmul) wara ħaġ'oħra (wara li saret ħaġ'oħra).

Expostulate—tħakkak, tirraġuna, teħoda ma, tiddiscuti, tiggieled biex turi (jew tieħu) ir-raguni tiegħec; *I cannot now stay to expostulate the case with you,* ma nistax nokgħod issa biex nirraġuna il pont (il cas) miegħec.

Expostulation — wiri b'raġunijiet contra att ecc. (biex ma igħaddix att ecc. f'cunsill) mħabba filli ma icunx sewwa; opposizioni bir-raġunijiet għal ħaġa biex ma tgħaddix jew ma issirx f'cunsill jew band'oħra, għaliex wieħed jidhirlu li m'hix tajba (m'hix ħaġa sewwa li tgħaddi); *in spite of the eloquent expostulations of some of the members the ordnance passed,* bir-raġunijiet collha sbieħ u cuntlarii li taw xi uħud mil membri (tal cunsill) l-Ordinanza għaddiet.

Expostulator—min iħakkak, jeħoda ma ħadd'jeħor bir-raġunijiet contra ħaġa li jidhirlu li ma tcunx sewwa.

Exposure—wiria, chixfa, nxir.

Expound—ara *explain.*

Express—tfisser, tgħejd, turi, tesprimi; tagħsar (toħroġ sugu, ilma ecc. minn frotta ecc.); tieħu minn; dieher, ċar; currier; li imur dritt għal apposta b'risposta ecc.; *I asked him to tell in what manner he wants me to express my repentance,* staksejtu (tlabtu) biex igħejdli chif iridni nuri l-indiema tiegħi (chif jisgħobbija talli għamilt); *my song the workings of her heart expressed,* il għania tiegħi wriet dac li chienet tħoss (x'chella) f'kalbha; *he expressed himself greatly pleased,* wera (kal ċar) chem ħa gost (li ħa gost ferm); *we can express watery juices from grapes and apples,* nistgħu ngħasru sugu mil għeneb u mit-tuffiħ; *no kind of tortures can express from him more than his vile deeds,* l-ebda xorta ta torturi ma jistgħu iġagħlu joħorġu ħaġ'oħra minnu ħlief delitti infami (li għamel); *I paid 10/- to have that message sent by the express,* ħallast għaxar xelini biex bgħatt din ir-risposta mal currier (li hemm, jew li mar, għal apposta); *that was an expressed contract,* dac chien cuntratt ċar (li jitchellem

ċar); *we were lucky to catch the express train*, chelna xorti li lħakna it-tren jew vapur ta l-art dirett (li imur jiġri, u ma jekafx cullimchien jew f-cull stazion).

Expressage — ħlas (dritt li wieħed iħallas) tal currier, jew talli tibgħat messaġġ, risposta etc.; *we paid 5 shillings for expressage*, ħallasna 5 xelini tal messaġġ (tal currier).

Expressed—espress; li hu hemm, mictub; magħsur, maħruġ minn; għal t'apposta; *is the pronoun expressed or understood?*, il pronom hemm (espress) jew m'hux hemm (għad li nafu li irid icun hemm?); *he is a messenger sent express from England*, dac currier (messaggier) mibgħut għal tal apposta mill Inghilterra; *all this juice has been expressed from these apples*, dan is-sugu (l-ilma) collu għasarnih minn dan it-tuffiħ.

Expressed — żejt (żjut) magħsura minn frottijiet etc.

Expresser—dac li jesprimi, jagħsar etc. (ara *express*).

Expressible—li jista icun espress, dichiarat li jidher, li jista wieħed igħejdu; li jista icun magħsur, maħruġ minn.

Expression — espressioni; tifsir, cliem, għasir; *these words were the true expression of his feelings*, dawn il chelmiet chienu tifsir (fissru sewwa) ta dac li chien iħoss f'kalbu; *it looks surprising even beyond expression*, jidher tal għageb (igħaggeb) li ma ngħejdlecx (li ma nistax infissirlec); *you are the only one here that reads with expression and taste*, inti biss hawn li takra bl-espressioni u bil gost; *next time try to use another expession*, darb'oħra kis (ara li) tusa (għejd) cliem ieħor; *the juices of the leaves are obtained by expression*, is-sugu tal werak jeħduħ (joħorguh) bil għasir; *the expression (of the face) is charming*; l-espressioni (chif in hu kiegħed il wiċċ) hia xi ħaġa sabiħa (li issaħħar) tassew; *there was not expression to admire in that piece he played*, ma tantx chien hemm ħlewwa (gost) biex titgħaxxak f'dic il biċċa li dakk.

Expressive—li jesprimi, li ifisser, li juri; *his look is expressive of intelligence*, il ħarsa tiegħu turic li hu intelligenti (moħħu tajjeb); *she speaks through her expressive eyes*, titchellem b'għajnejha (dac li trid tgħejd turih jew tfehemulec b'għajnejha).

Expressively— bl-espressioni, ċar, mfisser.

Expressivo (fil musica)—bl-espressioni.

Expressly— espressament, għal tal apposta, ċar direttament, li juri ċar.

Expressure—ara *expression*.

Exprest—ara *express*.

Exprobate - iċċanfar, tgħajjat ma.

Exprobation—ċanfir, għajjât ma.

Exprobative—li iċanfar, li igħajjat ma.

Expropriate — ma tħallix ħaġa li tibka actar tiegħec; tħalli, icciedi, titlak, terħi ħaġa jew drittijiet li icunu tiegħec; tieħu lill ħadd'ieħor ħaġa li tcun tiegħu (titfgħu barra minnha).

Expropriation—tluk taħaġa li tcun tiegħec; tfigħ (minn titfa) jew ħruġ ta bniedem mil proprietà tiegħu jew minn ħwejġu għaliex teħodomlu.

Expugn—tirbaħ, tieħu bi gwerra, b'assalt, jew b'attacc.

Expugnable—li jista jittieħed b'attacc, bi gwerra; li jista jintrebaħ.

Expugnation—rebħ, rebħa (ta castell etc.) bi gwerra jew b'attacc.

Expulse—tchecci, tixħet barra (minn post).

Expulsion — tcheccija, tfigħ barra minn post.

Expulsive—li jista ichecci jew jitfa il barra.

Expunction — tħassira, brix, tneħħija ta ħaġa li tcun mictuba.

Expunge — tħassar, tingassa, tneħħi ħaġa li tcun mictuba (minn fuk ctieb etc.) *a vote was passed to have that resulution expunged*, għadda vot (fil cunsill) biex jingassaw dic ir-risoluzioni.

Expurgate — tnaddaf, issaffi; *the watery matter which the kidneys expurgate*; dac l-ilma li isaffu il cliewi (l-awrina); *that edition has been expurgated*, dic l-edizioni (il ħarġa tal ctieb) chienet msoffija mil kżież (immoralità jew

ħwejjeġ ħżiena) li chien fiha; *a commission of learned men has been appointed to expurgate his works before the second edition is published*, għażlu (saret) cummissioni ta nies għorrief biex jaraw u inakku (inaddfu) l-opri (il chitba) tiegħu mill-immoralità li fihom kabel ma jistampawhom għattieni darba.

Expurgation — tnaddif, tisfija.

Expurgator—min (dac li) inaddaf, isaffi.

Expurgatory — tajjeb biex, jew li, inaddaf, li isaffi; *expurgatory index*, ctieb (werrej) li joħroġ il Papa fejn isemmi il cotba (projbiti) li irid (għandom bżonn) min jarahom u jiccorriegihom mill-immoralità etc. li icun fihom.

Exquisite— squisit, magħżul, li ma hawnx bħalu, ta ġmiel, tieba jew ħlewwa etc. cbira, jew li ma bħala; petitu, żabicott, wieħed li iħobb jiddandan; *they have perpetrated the crime with an exquisite malice*, għamlu (temmew) iddelitt b'malizia (ħżunija) li ma bħala; *he is exquisite in making such toys*, jinkala ferm jew għandu ħabta cbira biex jagħmel dawn l-affarijiet tal-loghob; *I find this wine exquisite*, jena nsib dan l-imbit tajjeb ferm, ta tieba li ma bħala; *I know him well, he is such an esquisite*, nafu tajjeb, petitu għall aħħar, jew il veru żabicott.

Exquisiteness—ħlewwa, tieba etc. li ma bħala, perfezioni, esattezza; *Christ suffered for us the exquisiteness and heights of pain*, Cristu ġarrab għalina l-actar ugigħ cbir u aħrax li jista jingħata.

Exquisitism — petitjar, żabicottjar, dandin.

Exquisitive — curius, socsiechi, xammiem.

Exsanguine } bla demm, li ma
Exsanguious } għandux demm.

Exscind — takta barra.

Exscriptural — li ma jinsabx jew li m'hux fli Scrittura.

Exsect—takta barra.

Exsiccant — li inixxef, medicina li tnixxef.

Exsiccate — tnixxef.

Exsiccative—li inixxef.

Exsiccation—nxief.

Exspuition — bżiek.

Exsuccous—bla sugu, li ma għandux sugu (ħaxixa etc.); niexef.

Exsuction — rdigħ (minn *tarda*).

Exsudation — għarak.

Exsurgent—li joħroġ, ħiereġ.

Extant—li hawn, li jinsab, li jingħata, li jesisti; *this is the best extant*, dan l-aħjar li haun; *this is one of the few works he published now extant*, dana wieħed mil ftit xogħlijiet tiegħu (li chiteb jew li ħareġ) li baka.

Extasy — estasi (ara *ecstacy*).

Extemporaneous } ta fdakka, bla
Extemporary } mhejji; bla maħsub, jew mictub (kabel xejn); cliem, poesia ecc. li wieħed joħroġ bieh għal għarrieda jigifieri bla ma icun hejja ruħu għalih.

Extemporize — titchellem, tagħmel rima, poesija, sunett ecc. bla ma tcun mhejji, f'dakka jew bla ma tcun mhejji; toħlok discors ecc. għal għarrieda, f'dakka jew bla ma tcun mhejji.

Extend — tifrex, tmidd; tcabbar, twassa, tieħu; *England is trying to extend her conquests further south*, l-Inghilterra trid (kegħda tagħmel) biex tcabbar (tieħu) l-artijiet tagħha actar l-isfel, (lejn nofs inhar); *I will now extend my hand to him*, issa immiddlu (natih) idi (biex neħodlu b-idu); *everybody extends him*, culħadd ifaħħru; *let there be no one to extend mercy unto him*, ara li ma icun ħadd li icollu ħniena minnu (li jurih ħniena, li jatih għajnuna); *this manor is extended to my use*, dan il kasam stmawh (raw x'jiswa jew chemm ikum) għalija.

Extendant—bil ġwienah miftuħa.

Extended letters (fli stampa)—tipi li huma wesgħin actar milli huma għoljin, bħal dawn "EXTENDED".

Extendedly — actar fit-tul; *I am sorry to have to speak to you to day more extendedly on this subject*, jiddispiacini li illum icolli bżonn inchelmec actar fit-tul, fuk dana.

Extensible — li jista icun *extended* (ara).

Extension—wisa, estensioni, cobor, medda, firxa, wesgħa, tusigħ.

Extension-ladder—sellum biż-żieda (bil ġonta) biex toħrogħa jew ittellagħha meta trid ittawwal is-sellum.

Extensive—cbir, wasa li imidd, li jinfirex.

Extensor—(fl'anatomia) musculu li imidd biċċa mil gisem (bħal ma hi id-drigħ ecc.

Extent—spaziu, wisa, cobor, daks; pont ; *that is a country of a very large extent,* dac pajjis (art) ta cobor ferm ; *they will soon see the extent of the King's power,* dal wakt jaraw sa fejn tasal il kawwa (is-setgħa) tar-Re ; *to a certain extent you are not much to be blamed,* sa certu pont (b'xi mod) inti m'intix ta min ilumec.

Extenuate — icceċchen, tgħalleb, tnixxef ; tkassar; trakkak ; ċchejchen, njexef, magħlub, mpexpex.

Extenuation—nixfa, għelubija ; ċocon, rekka.

Exterior—ta barra.

Exterminate—tekred, taħli.

Exterminator—kerried, ħâli.

Exterminatory—li jekred, li jaħli.

Extern—ta barra, estern (student li ma icunx ta gewwa f'culleġġ ecc. jigifieri li ma jorkodx u jecol hemm) *in that college there are 70 boarders and 60 externs,* f'dac il culleġġ hemm 70 ta gewwa (li jeclu u jorkdu hemm) u 60 esterni (li imorru għal lezionijet biss).

External—ta barra, li jidher.

Externally — minn barra, ta fejn jidher.

Externals—ħwejjeġ ta barra, li jidru.

Exterraneous—li gej minn art oħra (min pajjis jeħor); strangier

Extersion—tħassir, għerik, tneħħija ta ħaġa minn fejn tidher.

Extil—tkattar minn lambic.

Extinct — mejjet, mitfi, mekrud, mneħħi, spiċċa, ma għadux actar— *this family is extinct,* din ir-razza inkerdet (spiċċat, ma għadiex actar) *though that law be extinct the judge had not been removed from his office,* għad jlli dic il-ligi giet mneħħija (spiċċat jew tneħħiet) l-imħallef ma tneħħix minn postu (baka fejn chien jew f'locu).

Extinction – kirda, tneħħija, tifja ; *we shall see the utter extinction and annihilation of the wicked after the day of judgment,* naraw il kirda għal collox tal ħżiena, u jispiċċaw ucoll għall collox wara jum il ħakk (jew il ġudiziu).

Extine - it-trab tal fiuri (ta barra).

Extinguish — titfi, tekred, tneħħi, tispiċċa minn ħlas, tħallas, tifdi (billi tidhol *in solidum* ma ħadd'jeħor) *they tried to extinguish the fire,* riedu jitfu in-nar.

Extinguishable — li jista jintefa, jinkered, jitneħħa jew jispiċċa għal collox.

Extinguisher – stuta (biex titfi xama, lampa ecc.)

Extinguishment – kirda, tifi, tneħħija ; *he moved him to a war against that nation for the better extinguishment of the civil wars of his country,* ġagħlu jagħmel gwerra contra dic in-nazion biex icun jista jekred sewwa il gwerra civili li chien hemm fl-art tiegħu (jew f'pajjisu.)

Extirp—tekred, takla, mill għeruk, *that nation is to be extirped from England's colonies,* dic in-nazion għanda tinkered għal collox mill Colonij (artjiet) ta l-Ingbilterra.

Extirpable—li jista jinkered, jinkala u jitneħħa mill għeruk ; *take care not to allow that plant to infect our ground because it is not easily extirpable,* okgħod attent kis) li ma tħallix dic il ħaxixa tiżgħed l-art il għaliex ma tcunx tista taklagħha malajr mill għeruk (tekrida).

Extirpate—tekred għal collox, takla mill għeruk, tistradica (tisradica) *this is one of the frightful diseases that can be extirpated by science,* dina hia waħda mill mardjiet li jistgħu jinkerdu per mezz tax-xienza.

Extirpative—li jista jinkered għal collox, jitneħħa mill għeruk jistradica ruħu ; li jekred, li jistradica, li jneħħi (jakla) mill għeruk.

Extirpation – kirda, tneħħija, stradicar (sradicar) *let us pray for the ex-*

tirpation of the heresies, ejja nitolbu għal kirda tal eresija.

Extirpator } kerried, min jew dac li
Extirper } jekred jew jistradica (jisradica jew jakla u jekred mill għeruk); *extirpers of tyrants were once honoured as fathers of the people*, il kerrieda tat-tiranni (dawc li chienu jekirdu it-tiranni, chienu miżmumin (stmati) bħala il missierijiet tal poplu.

Extol— tgħalli, tarfa, tfaħħar; *he has been extolled to the seventh sky*, għallewh (telgħuh bit-tifħir) sar-raba sema.

Extoller — min (dac li) igħalli, ifaħħar, jarfa bniedem etc. il fuk bit-tifħir.

Extolment—tifħir.

Extorse } tieħu minn, tgħasar,
Extorce } tgħakkes bil ħlas, tieħu demm il fkir.

Extorsive — li jagħfas, jagħsar, jeħu bil fors.

Extorsively—bil għafis, għasir.

Extort — tieħu bil forza (għaliex tiflaħ) tisrak, taħtaf, tgħakkes fil ħlas, tisrak demm il fkir (il ħaddiem); *till the Romans did extort this tribute from us, we were free*, bkajna meħlusa (liberi) sa chemm ir-Rumani ħadulna (riedu minnha) bil fors dan il ħaraġ.

Extorter } min jaħtaf, jisrak, je-
Extortour } ħu bil forza (għaliex jiflaħ).

Extortion } ħatfa, serk, takrik fil
Extorcion } ħlas, tgħakkis fil ħlas.

Extortionate — li jaħtaf, jeħu bil forza (għaliex jiflaħ) li jisrak, li igħakkes fil ħlas.

Extortioner—ara *extorter*.

Extra — barrani, barra minn; ħaġa barranija, pircacci; *the music was charged as an extra*, il musica tħalset għaliha (chelna cont jeħor barrani għaliha); *reckoning his extras he makes some 5 shillings a day from that post*, bil pircacci (kligħ barrani) tiegħu kiegħed jagħmel (idaħħal, jew jirrendilu) daks ħames xelini culljum minn hemm (minn dac il post).

Extra-axil — li jicber barra minn dic ir-rocna minn fejn il werka tinfired miz-zokk.

Extra-belief—superstizioni.

Extra-costs—spejjes barranin (fil-ligi) jew dawc li spejjes li ma jidrux (ma icunux msemmija) fil procedura ta causa, bħal ma huma il ħlas tax-xhieda, il propina (ħlas jew dritt) ta l-avucat, drittijiet (ħlas) tal korti etc.

Extra-current — (fl-elettricità) current galvanicu li meta jiltaka ma il current l'jeħor, ewlieni, jimxi jew igħaddi miegħu, u jarġa lura (jimxi għannaħħa cuntlaria) meta jinfired (jew icun maktugħ) minnu (mill current elettricu principali).

Extra-historic (chelma usata minn Tylor)—dauc l-artijiet jew pajjisi li ma għandhomx Storia tagħhom, u li dac li nafu fukhom nafuh minn dac li chienu igħejdu fukhom l-antichi (it-tradizioni).

Extra-constellary—dawc il chwiecheb li m'humiex magħduda ma l-ebda grupp tal costellazioni.

Extràct — taħtâr, tagħżel, tieħu minn, issaffi, tillampica, toħroġ minn, takla; ticcopia biċċa; *he has been to extract a tooth*, mar biex jakalgħulu darsa; *I have already extracted some notorious falsehoods out of that pamphlet*, già sibt (għażilt) ħwejjeġ li ma huma tassew xejn (calunni ċari) f'dac il ctieb.

Ex'tract — ħatra, għażla, biċċa jew ħaġa maħtura jew magħżula; *this is an extract*, din biċċa magħżula, meħuda (iccupiata) minnha; *extract of beef*, laħam magħsur (dac li joħroġ millaħam magħsur).

Extractable } li jista icun maħruġ,
Extractible } meħud, magħsur jew maklugħ; *no more money was extractible from his pocket*, ma satax icun li joħorġu flus actar minn butu.

Extractiform (fil chimica) li donnu, li jidher maħruġ, illampicat, msoffi, ecc.

Extracting — li joħroġ, li jagħsar, li jakla; kalgħa, ħarġa, għasir, lampicar.

Extraction — klugħ; għasir, ħruġ; għażla, nisel; *he is of an English extraction*, gej jew mnissel mill Inglisi (għandu nisel Inglis.)

EXTRACTIVE — ara *extracting*.

EXTRACTOR — min jakla, joħroġ, jagħsar, inissel, jillampica ecc

EXTRADITION — cunsinnar, għati lura lill pajjisu ħati maħrub ; estradizioni ; *is there an extradition treaty between Greece and England?* għandhom estradizioni l-Inghilterra u il Grecia (jigifieri, jecc xi Inglis jagħmel xi delitt u jaħrab u imur fil Grecia jistgħu igibuh ?) — (jeu il cuntlariu).

EXTRADITE — tati lura, ticcunsinna ħati minn pajjis għal gvern, jew f'idejn il ġustizia ta pajjisu ; *it is doubtful whether he will be extradited for this offence,* ma nafx hemmx dritt tal estradizioni (li jiccunsinnauh lura il ħati) għal din l-offisa (id-delitt).

EXTRADOS — it-tundiatura ta barra ta arc (ħnejja).

EXTRADOTAL — li m'hux tad-dota, ta barra mid-dota ; *that is extradotal property which she left us,* dic li ħallitilna ma chienx tad-dota (fid-dota tagħha, chienu ħwejjeġ barranin).

EXTRA JUDICIAL — barra mil ħakk, li m'hux fil cors giudiziariu ordinariu (solitu).

EXTRALOGICAL — li m'hux fil (barra mil) logica.

EXTRAMUNDANE — li m'hux ta din id-dinja, tad-dinja l-oħra.

EXTRAMURAL — ta barra mis-swar, ta barra mill belt ; ta barra, li jindifen barra mic-cimiteriu.

EXTRANEOUS — barrani, ta barra, strangier, li m'hux tal post.

EXTRA OFFICIAL — li m'hux ufficiali, ta barra mis-servizz.

EXTRAORDINARILY — straordinariament, b'mod li katt ma chien, ġdid, li m'hux soltu.

EXTRAORDINARY — straordinariu, barrani, barra mis-soltu, ġdid ; li ma chien katt ; rari, tal għageb ; *the Indians worship rivers, fountains* etc. *and all things which seem to have something extraordinary in them,* l-Indiani jaduraw (jatu kima) lill xmajjar, muntanji etc. u'l ħwejjeġ collha li jidrilhom li huma tal għageb (rari jew li huma ta min jistgħageb bihom) ; *those were extraordinary soldiers,* dawc chienu suldati barranin (m'hux ta dic in-nazion) ; *all the extraordinaries in the world are styled "prodigies preternatural" by Spencer,* dawc il ħwejjeġ collha li jiġu fid-dinja li m'humiex, soltu jew comuni, Spencer, isejħilom għeġubijiet ta barra min-natura ; *he has extraordinary good eyes and will descry a sail at sea farther than I do through the telescope,* għandu għaineih tajbin li igħaġġbec (ħwejjeġ tal għageb) u jara (jilmaħ) klugħ fuk il baħar fil bogħod kabel ma narahom jen bit-tromba ; *she is a girl of an extraordinary beauty,* hia tifla ta ġmiel li katt ma rajt bħalu.

EXTRA PAROCHIAL — ta barra mill parroċċa, li ma hu ta l-ebda parroċċa, ta bla parroċċa.

EXTRAPAROCHIALLY — li tcun (ta) barra mill parroċċa, li ma icollux (għandux) parroċċa ; *now in case of a chapel extraparochially situated what will you do ?* issa fil cas ta cnisia li ma tcun ta ebda parroċċa x'tagħmel ?

EXTRAPROFESSIONAL — li m'hux fill (ta barra mill) professioni.

EXTRAREGULAR — ta barra mir-regula, li m'hux sewwa, ħażina, irregulari.

EXTRAVAGANCE — stravaganza, ħala, tberbik, nfik barra mill kies ; tħerwil, genn, capriċċ, abusi ; *she was so expensive that the income of two dukes was not enough to supply her extravagance* ; chienet tonfok (tberbak) tant illi ir-renta ta żewġ duchi ma chienitx biżżejjed għal ħala (tberbik) tagħha ; *see what are the consequences of his extravagances,* ara x'gieb (x'ħa) bil genn tiegħu ; *the general is to see to keep the soldiers from running into greater extravagancies and disorders,* il general għandu jara li is-suldati ma jagħmlux actar capricci u disordni (ħwejjeġ li m'humiex xierka, stragi etc.)

EXTRAVAGANT — stravaganti ; ħâli, berbieki, li jonfok bla kies, mherwel, miġnun, capriċċus ; *the judge fined him £50 for an extravagant sermon he made on anarchism,* l-imħallef waħħlu £ 50 (multa) għal cliem li kal jew discors li għamel ta mherwel fuk l-anarchia ; *the extravagants amongst us are several,* il

capriććusi fostna huma bosta, jew actar minn wieħed; *he is very extravagant,* hua ħali (berbicki) wisk.

Extravagantly—bil ħala, bit-tberbik, bil genn, bit-therwil, bil capricci, bli nfiek tal genn, ta bla kies.

Extravaganteess – ara *extravagance.*

Extravasate – tagħsar biex toħroġ id-demm bil fors, bil għafis etc.

Extreme – tarf; aħħar, tat-tarf, -tal aħħar, ta barra, tat-tarf nett, cbir ferm; rigorus, kalil; iżżejjed, tbatija; *the extreme parts of time,* l-aħħar żmienijet; *these are the extreme hardships that any man can possibly suffer,* dawn huma l-actar tbatijiet cbar (kliel jew ħorox) li bniedem jista katt isofri; *he belongs to the extreme liberal party,* hua wieħed minn tal partit pessmu (shiħ) liberali; *these last four years have been extreme bad for the commerce,* dawn l-aħħar erba snin chienu ħżiena ferm għall cummerċ tagħna; *at noon we were about mudway between the extremes of both promontories,* f'nofs inhar conna (lħakna) tista tgħejd fin-nofs bejn it-truf taż-żewġ promontori; *avoid extremes,* aħrab dac li hu żejjed (l-eccessi); *I hope something will be done to relief their extremes,* nittama li jagħmlu (issir) xi ħaġa biex jeħelsuhom mit-tbatijet li fihom jinsabu; *the extremes are either of the first and the last terms of a proportion, the remaining two being the means,* l-"*Extremes*", huma in-numri tat-truf (l-ewwel u l-aħħar) ta proporzioni (regula tal aritmetica), iż-żewġ numri l-oħra huma il "*means*".

Extreme unction — il Griżma tal morda.

Extremeless—bla tarf, li ma jispiċċa katt, infinit.

Extremely — ferm, bil bosta, bla tarf, barra mil kies, iżżejjed; *I am extremely sorry to learn that he is so ill,* jiddispiacini bil bosta nisma li hua marid hecc; *do give him something, he is extremely poor,* tih xi ħaġa, fkir wisk (batut chemm jista icun); *she loves him extremely,* tħobbu li ma nghejdlecx (ma tistax tħobbu actar, jew tħobbu ferm); *either excessively hot or extremely cold,* jew shana (għomma) ta l-infern (li ma tistax issofriha, jew bard li ikaxxar.

Extremist—estremist, wieħed li il fehmiet tiegħu fuk ħaġa huma cbar li ma jistgħux icunu iżied.

Extremity—tarf, tmiem, dejl, l-ibgħat (l actar bil bogħod); *his house is just at the extremity of the village,* id-dar tiegħu tigi (kegħda) sewwa sew fit-tarf tar-raħal; *he was reduced to such an extremity that he was forced to beg,* giè hecc fil bżonn (ftakar tant) li wasal biex (waka) jitlob il carità.

Extricable—li jista jeħles, jinkala minn.

Extricate—teħles, tinkala jew takla minn, issolvi, tfisser, tiċċara, ħaġa (custioni); *he had brought himself into such distress that now he finds it most difficult to extricate himself out of it,* daħal fi newiet (f'basla) tant cbir illi issa isibha wisk ħaġa tkila li jeħles minnu; *this now extricates that question which has so much troubled each and every one of us,* dana issa jiċċara (jakta iż-żarda ta) il custioni li tant ħabbtitna

Extrication—ħelsien, kligħ minn.

Extrinsic / Extrinsical — barra, barra minn, ta barra, li m' hux essenziali jew meħtieġ.

Extroversion—il kalba jew dawran (ta taħt fuk jew ta gewwa barra) ta ħaġa).

Extruct—tgħolli fuk xulxin, tibni, ittalla bini etc.

Extruction—bini.

Extructive—li italla, igħalli, jibni.

Extructor—bennej.

Extrude – toħroġ, timbotta il barra.

Extrusion—ħarġa, tfigħ il barra, xbit il barra.

Extuberant – ibbuzzat, minnu.

Extuberate – tibbozza, tonfoħ (bħal bużżjeka, tkabbes il barra.

Exuberance – il ħola, katiħ, patafjun, xebgħa, gozz, abbundanza; *we owe our position to the exuberance of our benefactor's goodness,* aħna nafu din il posizioni (post, impiegh etc.) li għandna mit-tieba bil wisk cbira (abbundanti) ta'l benefattur tagħna.

Exuberant — abbundanti, li fiħ il ħela, li jagħmel (fiħ) katigħ, il ħela, gozz, iżżejjed bil bosta; *cleanse your vines from their exuberant branches which hinder too much the sun and you'll have a better success,* naddaf (iżbor jew akta) il bosta friegħi żejda tad-dwieli, li kegħdin jilkgħu ix-xemx u icolloc ġabra ta għeneb aħjar; *he is well known for his exuberant goodness,* magħruf tajjeb għal ħniena *(*tieba*)* tieghu bla kies.

Exudate—tgħarak (toħroġ il għarak).

Exudation—għarak, ħruġ ta għarak.

Exude—tgħarak, tohroġ il gharak, issir għarkan; toħroġ umidu ilma etc. minn ħaġa; *those forests exude turpentine in the greatest abundance,* dawc il boschijet jatu (joħorġu mis-siġar li fihom*)* salt acquadirrasa.

Exul—esiljat, wieħed mchecci minn pajjisu, itturufnat, esuli.

Exulcerate—twaġġa, tobrox, tagħmel ferita, piaga jew demla, iddenni; iddejjak il kalb, tincwieta, titturmenta; mwaġġa, misluħ, mibrux, ippiagat; mdejjak, incwietat, itturmentat, incurlat, immortificat, b'kalbu mweġġha jew maksuma.

Exult—ittir bil ferħ, tifraħ ferm.

Exultance / Exultation } ferh.

Exultant—min jifraħ, ferrieħi.

Exuviæ—dawc il ħwejjeġ li minnhom jinżgħu (ibiddlu) l-annimali (kxur, snien etc.*)* jew dac li jaka jew jinżel mis-siġar (werak, koxra, friegħi niexfa etc.).

Exuviate—tinża biex tilbes ħwejjeġ ġodda (bħal ma jaghmlu xi annimali, siġar etc. li jinżgħu mil koxra, werak etc. biex itellgħu oħrajn ġodda).

Exuviation—li nżigħ jew tibdil ta kxur, werak etc. ta siġar jew annimali.

Ex-voto — wegħda ta xama etc. li aħna nagħmlu ma xi kaddis, il Madonna jew ma'l Bambin biex (jew meta) nakalgħu xi grazia).

Eyas—għasfur li għâdu tal bejta (m'hux liebes u li jista itir sewwa); seker żgħir li ghadu chemm ħareġ mill bejta.

Eyas-musket—isem li jatu xi tfajjel żgħir, f'loc ngħejdu aħna "bażużlu", "għarus" "għasfur" etc.

Eye—għajn, rimja, tħares, tara, tidher, turi ruħec; dawc it-tbajja culuriti li icollu fix-rix ta dembu il pagun; il wesgħa jew il fetħa ta fuk f'coppla; tieka ovali jew tonda; ħolka (bħal dawra ta ngassa*)* f'ħabel; *blue eyes,* għajnejn żorok; *a cast of the eye,* dakka ta għajn, ħarsa; *at the least twinkling of an eye,* f'dakka ta għajn, f'nifs, f'minuta seconda, f' chemm tgħejd "Gesù Maria"; *I am glad to say that now he is looking upon me with a good eye,* ghandi il piacir ngħejd illi issa beda igerraħni (beda jaħmilni jew inizżilni b'xi mod fli stoncu tieghu*)*; *lately he commenced to look down upon him with an evil eye,* dan l'aħħar beda ma jaħmlux (beda jobgħodu); *please have an eye on what he is doing,* jecc jogħġboc okghod attent ghal dac li kiegħed jagħmel *(*ara x'inhu jagħmel*)*; *you must have an eye to your daughter,* jaħtieġ tieħu ħsieb (tindocra*)* lill bintec; *I know that he has this house in his eye,* jena naf li din id-dar kegħdà f'għajnejh (kieghed għaliha biex jeħoda hu) jew għamel għaliha għaliex iridha; *shut your eyes,* ghalak ghajnejc; *some times I have to shut my eyes and let things take their course,* xi drabi icolli nagħlak għajnejja u nħalli ix-xini miexi ghal gembu; *now that he has cast his eyes on this horse it is difficult to take them off,* issa la darba xehet għajnejh fuk dan iż-żiemel hia ħaġa tkila (difficili jew li ma tantx tista tcun) li jarġa jaklagħhom (minn fuku); *take care of yourself, and behave better because every body's eyes are on you,* okghod attent (indocra) u gib ruħec aħjar għaliex culħadd ghajnejh fic; *two eyes see better than one,* aħjar żewġ għajnein minn waħda; *your eyes are bigger than your belly,* għajnejc acbar minn żakkec; *he opened his eyes (he is more careful now* jew *he is taking care of himself now*), fetaħ għajnejh, kiegħed attent issa (għamel il għakal); *hollow, deep*

sunk eyes, għajnejn fil ħofra; *he is the apple of my eye*, dac il mimmi ta għajnejja; *one must please the eye* (jew) *the eye must be pleased too*, cull għajn trid sehemha; *hedges have eyes and walls have ears*, l-ajru għandu għajnu u 'l ħajt għandu widnu; *what the eye sees not the heart rues not*, jew *what the eye does not see, the heart does not grieve for*, għajn ma tara kalb ma tuġgħa; *who buys hath need of one hundred eyes, who sells hath need of one*, min jixtri irid icollu seba għajnejn (għall min ibigħ bizzejjed għajn waħda); *he looked at me with the tail of his eye*, ħares lejja minn taħt il għajn; *the evil eye*, il għajn ħażina (il għajn), *do you believe in the evil eye?* temmen bil ghajn (li hawn min igħajjen?), *the eye of a needle*, għajn ta labra; *eyes in bread*, ħofor (tokob tal ħobs minfux jew maħdum); *eyes in cheese*, tokob tal gobon (ħofor li icun fiħ il ġobon;) *he is full of eyes*, collu għajnejn; *it is my duty, as a Head master to see all the children taught under my eye and direction*, hua dmir tiegħi, bħala surmast (cap) li nara it-tfal collha mgħalmin taħt il cura u it-trigija tieghi; *a gift does blind the eyes of the wise*, rigal ixigħeb (jagħmi il għajnejn) il għaref; *you have to be in eye of every exercise*, trid (icolloc, għandec) tara cull eserciziu (l-esercizii collha li isiru); *prune and cut off all your vine shoots and save one or two of the stoutest to be left with three or four eyes of wood*, iżbor u kaċċat il friegħi collha tad-dwieli barra minn xi tnejn mill-actar kawwijin u ħallihom b'xi tlieta jew erba' rimijet; *we see colours like the eye of a peacock's feather, by pressing our eyes on either corner, whilst we look the other way*, meta nagħfsu ir-rocon ta għajnejna u nħarsu għan-naħħa tar-rocna l-oħra naraw lewnijiet bħal dawc it-tbajja li icollu il pagun fir-rix ta dembu; *bull's eye* jew *the centre of a target*, dac il post (sinjal, ticca) tal versall fejn għandu jolkot min jispara (fil versall); *they are finishing the eye of the dome*, kegħdin jagħmlu issa (kegħdin jispiċċau minn idejhom il fetħa ta fuk tal coppla; *they say he is living in a dark back-room with an eye in a corner*, igħejdu li kiegħed igħammar f'camra mwarba mudlama b'tieka waħda tonda (jew ovali) f'rocna; *I saw them changing eyes*, raithom li innamraw minn xulxin; *he was lucky enough to find favour in his eyes*, chellu xorti li għaraf ijngieb miegħu (jinħabb).

Eye-ball—il ħabba tal għajn.

Eye-beam - ħarsa, dakka ta għajn.

Eye-bite—seħer, xarba.

Eye-biting - seħer; xarba (meta wieħed jixrob b'għajnejh jew igħajjen; *I believe she is one of the eye-biting witches*, nemmen (naħseb) li hi waħda minn dawc li igħajnu (li tixrob b'għajnejha, jew li titfa is-seħer.

Eye bree—ara *eye brow*.

Eye brightening — ħaġa li tiftaħ jew tiċċara il għajnejn.

Eye brow—ħageb.

Eye cup - tazza magħmula apposta biex taħsel il ħabba tal għajn.

Eyed—bil għajnejn, li għandu għajnejh; *one eyed man*, ragel b'għajnu waħda; *dull eyed*, stupidu, *bright eyed*, intelligenti, li jifhem malajr.

Eyed-hawkmoth—farfett li għandu tbajja fi ġwienħu (bħal dawc li għandu il pagun fir-rix ta dembu).

Eye doctor — tabib tal għajnejn (igħejdulu ucoll *an oculist*, ara).

Eye-drop—demgħa.

Eye-extirpator—biċċa għodda tattobba biex jakalgħu il għajnejn biha.

Eye-flap—nuċċali ta żiemel.

Eye-ful—ta min jaraħ, li iġagħalec tħares lejh, li jati fil għajn.

Eye-glance—dakka ta għajn, ħarsa malajr.

Eye-glass — nuċċali (uċċali); lenti ta arluġġar etc. lunetta; ir-retina tal għajn jew il vista.

Eye-glutton — rgħib, li ma jixba katt jara, li katt ma hu cuntent billi jara.

Eye-headed — bit-tokba jew fetħa (li għandu tokba jew għajn) fir-ras jew fit-tarf.

Eye hole—tokba f'labra, lasta etc. fejn tidħol ħajta jew jidħol ħabel etc.

Eyelash — ix-xagħar ta xifer il għajnejn
Eye-lens—lenti.
Eyeless—bla għajnejn, bla dawl.
Eye-let—accetta, tokba.
Eyelet-hole — accetta, tokba fejn tidħol il buttuna.
Eyelet-punch— strument biex ittakkab il carti (u iddommom) li nużaw fuk id-desk jew scrivanija.
Eye-leteer — strument bil ponta biex ittakkab bih bħal stallett.
Eyelid—tebka tal għajn.
Eye-offending—li ma jogħġobx il għajn, offensiv jew li joffendi (iwaġġa il għajn).
Eyepit—il ħofra tal għajn.
Eye-pleasing — li jogħġob, li jati piacir.
Eyer—min iħares sewwa, jara tajjeb, ma jerħix minn taħt għajnejh.
Eye-retorting — li iħares lura, li jakleb għajnejh lura.
Eyerie—bejta għasafar.
Eye-rim — lunetta (ħgieġa tonda waħda li iżżomma bil muscoli ta dwar għajneic biex tara biha).
Eye-salve—dua tal għajnejn.
Eye-servant—dac li jaħdem biss meta icollu l-imgħallem fuku (iħares lejh).
Eye-service—xogħol li isir biss taħt għajnejn l-imgħallem.
Eye-shot—chemm tara b'għajnejc, sa chemm tatic il vista, sa chemm (fejn) tara b'għajnejc; *the robbers shared their booty when they knew that they were out of eyeshot from the palace window*, il ħallelin kasmu bejniethom li serku meta chienu jafu li ma jistgħux jidru actar mit-twieki tal palazz.
Eye-sight—dawl, vista, għajnejn; *his eye sight is not much to speak of*, għajnejh (id-dawl ta għajneih jew il vista tiegħu) ma tantx huma tajbin; *reading by night impairs our sight*, il kari ta bil-lejl igħarrkilna għajnejna.
Eye-sore } ugigħ il għajnejn,
Eye-sorrow } mard il għajnejn.
Eye-stone — gebla tat-tnaddif tal għajnejn.
Eye-splice—tokba, fetħa, li iħallu fiċ-ċumbar (meta jiċċumbaw ħabel).
Eye-spot—isem ta fjur (gilju ta lewn viola b'tebgħa ħamra fit-tarf ta cull werka).
Eye-spotted - mtabba ħbub ħbub.
Eye-string—in-nervi, il għeruk, jew ħjut li imixxu jew igerru il għajn.
Eye-teeth—li njeb.
Eye-thurl—tieka.
Eye-wages—ħlas, paga ta l-isem.
Eye-waiter—guardian, għassa.
Eye-wash } ilma, dua għal ħasil tal
Eye-water } għajnejn (meta icunu morda),
Eye-wink - għamża, sinjal bil għajn.
Eye-witness—xhud li jara b'għajnejh stess; *he is one of the eye-witnesses*, hua wieħed mix-xhieda li raw; *one eye-witness is better than ten hearsays*, xhud wieħed li ra b'għajnejh hu aħjar minn għaxra li semgħu biss, (aħjar xhud li ra b'għajnejh minn għaxra li semgħu).
Eyot—gżira żgħira fi xmara.
Eyre— dawran, viaġġar, mawrien minn post għal l-ieħor.
Eyrie— bejta għasafar, bejta bil bajd m'hux mfakkas.
Eyry—il post fejn ibejtu il għasafar cbar (ħoxnin) bħal ma hi l-ajcla etc. beita ta ajcla etc.
Eysele—ħall.
Ezam—is-sinjal jew il għajta li għandhom it-Toroc biex jingabru meta jasal il ħin li isallu.
Ezra—wieħed mill cotba tat-Testment il kadim, jew ta li Scrittura.

F

F—hia is-sitt ittra tal Alfabett Inglis—F, bħala numru, tiswa 40, u meta icollha il gibda fukha tiswa 40,000—F ucoll tokgħod f'loc il chelma "Fellow" (sieħeb jew wieħed minn tax-xirca), bħal; F. R. G. S. f'loc *Fellow of the Royal Geographical Society*, Fellow (wieħed minn tax-xirca) tas-Società Reali tal Geografija; u F. S. S. f'loc *Fellow of the Statistical Society*, wieħed minn tax-xirca ta Società, ta li statistichi; F, titkiegħed ucoll f'loc "*Fa*", waħda min-noti (ir-raba) tal musica.
Fa — waħda min-noti (ir-raba) tal musica.

Faam—isem ta ħaxixa li ticber fl-India, tajba wisk (msemmija) għal cura tal mard tal pulmuni jew il mard rkiek.

Faba—fula.

Fabaceous—bħal fula.

Fabian—għajjên, u li igħajji biddewmien (mill isem tal famus General *Fabius* Maximus).

Fable—ħrafa, raccont li fih xi tagħlim (tifsir jew morali); kalgħa, ghidba; *to write* (*to say*) *fables*, ticteb, tgħejd il ħrejjef, tigdeb jew tgħejd il cliem b'jeħor: takla, tħarref.

Fabled—msemmi fil ħrejjef.

Fabler—min jicteb il ħrejjef; minn jiddelitta bil ħrejjef; ħarrief.

Fabric—bini, fabbrica; nisġa, xokka, biċċa drapp, drapp; tibni; *I saw some stately fabrics in Rome*, jena Ruma rajt bini ta cobor li ma bħalu (cbir tassew).

Fabricant—fabbricant, bennej, min jagħmel, jibni, jinseġ ħaġa.

Fabricate—tibni, tagħmel, tħarref, takla, tigdeb; issib, tivvinta; tagħmel ħaġa (flus, carti etc.) foloz.

Fabrication—bini, għamil; tħarrif, kalgha (fuk xi ħadd) għamil ta xi ħaġa falza.

Fabricator—min (dac li) jibni, jagħmel, jakla, iħarref, jivvinta jew jagħmel xi ħaġa falza.

Fabulist—min jivvinta jakla jew jicteb il ħrejjef,

Fabulize—tinventa jew tirracconta il ħrejjef; tharref.

Fabulosity—ħrafa.

Fabulous—mħarref, m'hux tassew, m'hux tabilħakk, li m'hux ta min jemmnu; *these are indeed fabulous prices*, dawna huma tassew prezzijiet (cbar) li wieħed ma jemminomx.

Façade (akra *fasejd*) faċċata ta dar, palazz, cnisia etc.

Face—wiċċ, sefka, tcun wiċċ imbwiċċ ma; thares lejn, iddawwar wiċċec, tilka, taħbat għall; tħebb għall; *why don't you wash your face?* għaliex ma taħsilx wiċċec; *when he got* (*arrived*) *there he put on a new face*, meta wasal hemm biddel wiċċu (għamel jew wera wiċċ jeħor); *remember that you have to appear before the face of God*, ftacar li għad trid tidher kuddiem Alla; *this was said in the face of the whole town*, dana intkal kuddiem cullħadd (kuddiem in-nies tal belt collha); *in face of the sun*, pubblicu, kuddiem culħadd; *he shan't dare to do this before my face*, ma għandux il ħila sgur li jagħmel dana kuddiemi; *he is one of those that carry two faces under a hood*, wieħed minn dawc il ħżiena (maliziusi) li juri ħaġa u jagħmel oħra, (li għandu żewġt uċuħ); *I will not see his face any more*, ma narax wiċċu (ma naraħx) iżied; *I'll speak to you about it when we are face to face*, nchellmec fuk dan meta incunu wiċċ imbwiċċ (incunu rasi u rasec); *he dares not showing his face*, jibża (ma għandux il ħila) jidher; *he is a brazen face* jew *a bold face*, dac wiċċu tost (wiċċu wiċċ il kiegħa tal art); *what are you making faces for?* x' inti titcherraħ (għaliex kiegħed tagħmel dac il wiċċ icreh); *his house faces the sea*, id-dar tiegħu kegħda tħares lejn (faċċata ta) il baħar; *that regiment was the first one to face the enemy*, dac ir-rigiment chien lewwel li mar contra il għadu; *face the second card*, akleb it-tieni carta (ħalli nara x'chienet); *you will see that I face him out*, inti tara li jena nibka ngħejd hecc f'wiċċu (nibka nsostni); *he had the cheek to face out his lie*, chellu il wiċċ jibka isostni il ghidba li kal; *why don't you face those sleeves?* għaliex ma ticsix (tinforra) dawc il cmiem?

Faced — bil wiċċ, tal wiċċ; *fair faced*, wiċċ sabiħ; *ugly faced*, b'wiċċu icreħ; *brazen faced* jew *bold faced*, sfaċċat, tost, wiċċu wiċċ il kiegħa tal art, li ma jistħi minn ħadd; wiċċ bla żejt; *two faced*, *double faced*, faċċol, b' żewġt uċuħ; *bare faced*, b' wiċċu micxuf, b'wiċċu minn kuddiemu, li ma jistħix.

Face-ague—ugigħ ta dras (ta wiċċ) kawwi.

Face-card—figura (Re, Donna, jew Cavall) tal carti tal-logħob.

Face-cloth—chefen, liżar jew biċċa li tcun fuk wiċċ il mejjet (fuk il cadavru).

'Faced—bil wiċċ, nfurrat, micsi.

Face-guard—dic il mascra tal fildiferru etc. li jilbsu dawc li jagħmlu li żghirma biex iħarsu wiċċhom middakkiet tax-xabla etc.

Faceless—bla (minn għajr) wiċċ.

Face painter—min jagħmel (ipingi) l-uċuħ (ir-ritratti).

Face painting — tpingija tal uċuh, ghemil ta ritratti biż-żejt etc.

Facet—wiċċ żgħir, wiċċ (faciłjar ta) il ħgieġa, ghajn żghira ta duda etc. dac ic-ċatt li icun hemm ma tal colonna issinghiata (irrigata) bil canali (ic-ċatt bejn dac il canali ta colonna).

Faceted—bil faċċata, iffaċcettjat.

Facetial—ċajt, ħlieka.

Facetious / Facetiousness—ċajtier, ħluki, wieħed li iħobb jiċċajta, żuffjettus.

Facetiously—bic-ċajt, bil ħlieka, b'żuffiettata.

Facial—tal wiċċ.

Facies—il wiċċ, aspett, dehra.

Facile—ħafif, li tista tagħmlu jew tilħku malajr (bla tbatija); li jokghod malajr għal dac li tghejdlu, li tipperswadih jew iddawru malajr.

Facileness — ħeffa li tipperswadi jew iddawwar il fehma (ta bniedem) malajr.

Facilitate—tħaffef; *this will facilitate your work*, dan iħaffiflec ix-xogħol *I will endeavour to facilitate the means to it*, nagħmel cull ma nista biex inħaffiflec it-triek (il mezz) biex tasal.

Facilitation—ħeffa.

Facilities—facilità, (ħeffa) mezzi li bihom tħaffef il għamil ta ħaġa.

Facility — ħeffa; *after two years that he remained with the carpenter he can wield the tools with great facility*, wara sentejn li dam mal carpintier issa jimmaniġġa il għodda b' ħeffa cbira.

Facings—xaklibiet, il wiċċ (faċċata) ta barra, paramenti tal uniformi; *very few like the facing of that edifice*, ftit huma li togħġobom il faċċata ta dic il fabbrica,

Facinorous—ħażin ferm; xellerat, għamil ħażin (tal ħżiena).

Fac-simile—copia sewwà sew bhal; ħaġa magħmula sewwa bħal oħra; *this is a fac-simile of his signature*, dina hia copia esatta tal firma tiegħu (din il firma hia sewwa sew bħal tiegħu; ara din u ara tiegħu).

Fact - għamil: ġrajja, biċċa; *this is a matter of fact*, din ħaġa naturali, li għanda issir hecc, li ma tistax issir xort'oħra; *that was a henious fact*, dic chienet biċċa li tchexchex; *this is a fact*, dana tassew; *is that a fact?* dan (dac) veru (tassew)?

Faction—partit (fil pulitca contra il gvern); *to keep up a faction*, iżżomm, ixxewwex il partit; *he is one of the ring leaders of the faction*, hua wieħed mil capuriuni tal partit contra il gvern.

Factionist—min ixewwex, jagħmel, il partiti (contra il gvern).

Factious — storbius, xewwiexi, li iħobb jirvella il poplu (contra il għemil jew il pulitca tal gvern)

Factitious — artificiali, magħmul bl-idejn; *is this real (natural) or factitious?* dana veru (naturali) *jew* magħmul bl-idejn (artificiali)?

Factitive—li iġagħal, li igib (icun caġun) ta xi tibdil.

Factor—agent, wieħed jew l-incaricat minn mercant (neguziant) li icun f'pajjis jeħor biex ibeghlu u jixtrilu (jinneguzialu għalih) f'dic l-art etc. fejn icun dana l-agent; bidwi li jeħu ħsieb ir-raba ta hadd jeħor; fattur, wieħed miz-zewġ numri li immoltiplicati flimchien jatuc il *prodott*, bhal 6 u 7 huma il *fatturi* ta 42; 2 hua fattur ta 6, u 3 ucoll hua fattur 6 (għaliex 2 u 3 immoltiplicati flimchien, jew 2 gbal 3, jaghmlu (jatu) 6.

Factorage — cummissioni (xogħol incaricu) lill-agent

Factorial—ta *factory* (ara); (fl-Aritmetica, tal *factors*, tal fatturi.)

Factorize—titlak (tkiegħed) ogget-ti ħwejjeg li icunu ta xi ħadd li icollu jati, f'dejn bniedem jeħor; tagħmel agent (tincarica bniedem bil ħwejjeġ ta xi ħadd li icollu jatic)—chif jagħmlu fli Stati Uniti l-America).

Factorship—xogħol ta agent (ufficiu ta agent).

Factory—fabbrica (post fejn isiru

jew jinħadmu) drappijiet, sigarri etc., fattorija, post fejn jiltakgħu jew icunu kegħdin il ħaddiema għax-xogħol barra minn pajjishom; *factory-hand*, wieħed li jaħdem fil mitħna.

Factotum—ragel (wieħed) li icollu ħsieb (li irid jagħmel) ix-xogħol collu; *he is the factotum here*, hu collox hawn, (hu irid jehu ħsieb tax-xogħol collu hawn.)

Factum—fatt, ħaġa magħmula (fil-ligi) ħaġa li tintkal jew li issir sgur.

Facture — fattura, cont ta ħafna affarijiet fl-aritmetica jgħejdulha ucoll *bill of parcels*.

Faculae—tbajja f'wiċċ ix-xemx li jidru jiddu actar.

Faculty—facultà, setgħa tal moħħ setgħa (li tagħmel xi ħaġa) ħila li wieħed icollu bit-taħriġ fix-xogħol etc.; privileġġ, dritt, setgħa li icollu bniedem (li jatih ħadd jeħor); facultà (nies, lawriati) *the faculty of law*, *(of advocates)*, il facultà tal ligi (tal avucati); Facultà, wieħed mid-dipartimenti (taksimiet) ta Università; *The Faculty of Medicine*, il Facultà tal Medicina (tat-Tobba jew tal cors ta li studii tat-Tobba.)

Facundity—eloquenza (lsien ta wieħed għaref li icun jakta jew jgħejd cliem, discors sabiħ, li jati piacir.)

Fad—namur, gibda cbira għal ħaġa, genn.

Faddle—tilgħab, taħli iż-żmien fiċ-ċajt, fil ħmerijiet.

Fade—(xorb) spont, maktugħ, donnu ilma, ħafif, bla togħma.

Fade—tidbiel, titfa, titlef il-lewn; tispiċċa ftit ftit, għal xejn, jew fix-xejn; *her beauty begins to fade now*, beda jspiċċa ġmielha issa; *in summer the flowers soon fade on account of the heat*, il fjuri fis-sajf malajr jidbielu mħabba fis-sħana; *do you think this colour will fade if exposed to the sun?* jidhirlec li dal-lewn jitfa jecc jara (jokgħod f-)ix-xemx? *my strength begins to fade*, saħti bdiet nieżla (tonkos) ftit ftit.

Faded } midbiel, mitfi (lewn)
Faded away } *a faded flower*, fjur midbiel; *a faded colour*, lewn mitfi.

Fadeless—li ma jidbielx, li dejjem fuk tiegħu; li ma jitfax mil-lewn

Fadge — tadatta, tkabbel, takbel; tgħaddi il kuddiem.

Fading—li jidbiel, li jitfa, jitlef il-lewn, li jispiċċa fix-xejn; nukkas, telfien ta lewn, ta saħħa jew ta kawwa.

Fæcal—tal ħmieġ, tal kiegħ (dac li jokgħod minn) ta ħaġa.

Fæces—il ħmieġ (ħara) tal animali; dac li jokgħod (il kiegħ) minn ħaġa li tcun mkankla.

Faerie } ara *Fairy*
Faery }

Faffle—ittemtem.

Fag—minn jaħdem bħal chelb (li dejjem sejjer jaħdem bla mistrieħ ta xejn); tħacchech, taħdem jebes; għokda fil ħajt tal insiġ li tcun fix-xokka; tħaddem sħiħ, tati lill min jaħdem bħal chelb (bħal irsir); tgħajji (jew tagħmel għajjen bix-xogħol li tati lill wieħed jagħmel; tgħeja; *I can't go on, I am fagged out*, ma nistax incompli (naħdem) nħossni għajjen mejjet.

Fag-end — it-tarf ta biċċa (pezza) drapp; it-tarf (il biċċa ta l-aħħar) ta ħaġa; it-tarf ta ħabel li ma icunx għadu mibrum (tarf ta ħabel maħtut).

Faggot—ara *fagot*.

Fagot – mazz virghi, katta ħatab, zcuc jew għesieleġ (għan-nar jew għal bini jew xogħol ta xi fortizzi); torbot katta ħatab, torbot f'katta; gozz bcejjeċ tal ħadid lest biex jarġa jinħadem; wieħed li dari chien iwiegeb ismu minn f'loc ħadd'jeħor fir-Rigiment (ragel mħallas għal apposta biex meta icunu isejħu l-ismijiet tan-nies f'Rigiment jwiegeb f'loc xi ħadd li icun niekes.

Fagotto - fagott, isem ta strument tad-dakk tal injam (bħal clarinett etc.)

Fagot-vote—vot falz (li ma icunx għal tassew, jew vot għal taparsi).

Fagot voter—wieħed li għandu il vot għal taparsi, vot li ma jiswiex.

Fagus—il fagu, is-siġra tal fagu.

Faham—ara *foam*.

Fahrenheit — Termometru, hecc msemmi minn *Fahrenheit* li ivventah, dan it-termometru (li m'hux bħat-termometri l-oħra ir-*Reamour* u ic-*Centigradu*) għandu il pont ta l-ingaz-

zar fit-32 grad, u dac tal għali fil 212 il grad; jigifieri meta l-aria tcun tant chiesħa li l-ilma jagħkad jimmarca jew jinżel il mercuriu fil grad 32, u meta tcun tant sħana cbira, li l-ilma jagħli, allura jitla jew jimmarca 212 il grad.

Faience—fajjenza (xorta ta fuħħar) hecc msejħa għaliex saret l-ewwel darba f'Fajenza, fir-Romanja (Italia).

Fail—nukkas; tonkos, tfalli, takta, tifsed, tmut, tispiċċa; *don't fail to come*, tibkax ma tigix (tonkosx) *he will come without fail*, jigi sgur (ma jonkosx); *I sincerely hope that you will not fail to be so good as to accede to my request*, jena nittama tassew li inti ma tonkosx (ma tibkax) li tcun hecc tajjeb li ticcuntentani (tagħmel chif tlabtec); *he failed through ignorance*, nakas (ma għamilx li chien imissu) għax ma chienx jaf; *I shan't come with you to see him, my heart fails me*, ma nigix migħec biex narah, kalbi ma tatinix (ma għandix il ħila jew jonkosni l-almu); *I feel that my strength fails me*, inħoss li saħti kiegħda tonkos (nieżel, cull ma tmur saħti tonkos); *I am afraid he will fail in his hope*, nibża li kiegħed jittama għal xejn (li ma jagħmel xejn).

Failed—nakas, fised, spiċċa, miet; *he failed to come*, ma giex (nakas); *his brother failed too in the examination*, ħuh baka ma għaddiex ucoll (ma għamel xejn) fl-esami; *I have the pleasure to say that no one failed from our school*, għandi il piacir ngħejd li culħadd għadda mill iscola tagħna.

Failure—nukkas, fisda, fard, falliment; *his project was a failure*, il progett tiegħu ma rnexxiex; *yours will be a failure this time*, iggiba fard din id-darba; *upon failure of which*, u minn f'loc dan.

Fain — mixtiek, li irid chiecu, li għandu il kalb; bil kalb collha; bil piacir collu, tixtiek bil fors; *I would fain see him* (cont) nixtiek chiecu narah; *he would fain persuade me to run away with him*, ried chiecu (b'cull mod) igagħalni (idawwarni) biex naħrab miegħu; *I was fain to do it*, chelli nagħmel hecc bil fors (cont obligat nagħmel hecc).

Fainer—faħħari, impustur (dac li) jew min jimpustura billi ifaħħar jew jonfoħ lill dac li icun.

Fainhood }
Fainness } ferħ, hena.

Faint—titbiel, tintreħa; għaxwa, rekkiet ir-ruħ; għaxi, deboli, midbiel, merħi, rieħi, mitluk; bla ħila; m'hux veru (simulat); m'hux kawwi biżżejjed; m'hux ċar biżżejjed; ftit u xejn scur jew mħawwad; *the enemy made a faint attempt to defend the vessels which were near our fort*, il għadu għamel sforz li ma chienx kawwi biżżejjed (ittanta iżda m'hux b'dic il kawwa li chien hemm bżonn) biex iħares jew jiddefendi il bastimenti li chienu lejn il fortizza tagħna; *I noticed that the colouring of that painting is in some part faint*, osservajt (rajt) li il culurit (il-lewnijiet ta dic il pittura (ta dac il quadru) hua xi bnadi mħawwad jew m'hux ċar biżżejjed; *their voice then grew faint*, leħenom imbagħad ma bakax ċar (kawwi) biżżejjed; *that was a faint contract*, dac chien cuntratt (bejgħ etc.) simulat (m'hux veru); *he had a faint (he fainted)*, tati għaxwa jew rekkiet ir-ruħ.

Faint-action—causa (fil-ligi) simulata (li ma tcunx għal tassew).

Faint-draw—tħożż (tigħed linja etc.) chemm chemm, ħafif ħafif.

Faint-heart—bla ħila, beżżiegħi; *a faint heart never won a fair lady*, fejn tħobb il kalb jimxu ir-riglejn.

Faint-hearted — timidu, beżżiegħi, gigna, bla ħila; *his treason was not that of a fainthearted man*, id-delitt tiegħu ma chienx ta wieħed (bniedem) gigna, jew ta wieħed beżżiegħi.

Faintheartedness—biża, nukkas ta ħila.

Fainting-fit—għaxwa, tafja, rekket ir-ruħ.

Faintless—li jibka sħiħ, li ma jonkosx, li ma jiscotx, li ma jeħdax.

Faintling - gigna, bla ħila, beżżiegħi, mitluk mitluk, merħi merħi.

Faintly—bil kerk; bil chemm il chemm; ħafif ħafif, bla kawwa, chemm

chemm; bil beżgħa, m'hux ċar biżżejjed, m'hux kawwi biżżejjed.

FAINTNESS — telka, reħja, biża, nukkas ta ħila.

FAIR — sabiħ, safi, abjad; isfar (xagħar); m'hux ħażin, sewwa; fiera; suk; *she is a fair lady*, sinjura (mara) sabiħa (b'xagħara isfar, jew bajdanja); *fair weather*, temp sabiħ (bnazzi); *fair words*, cliem ħelu; *he is now in a fair way*, issa mexa (għadda il kuddiem) ġmielu; *she has fair hair*, għandha xagħarha isfar; *this is a fair pretence*, din scusa sabiha (tajba); *that was a fair proposal*, dic chienet proposta (tajba) xierka; *that was fair*, dac chien sewwa, xierak (chif imur); *let us have fair play*, incunu onesti (ma ningannawx jew ma inkarkux); *let us give him fair play*, nerħulu (inħalluh, natuh il camp) li jiddefendi ruħu; *they are having fair wind*, għandom riħ tajjeb (ir-riħ magħhom); *his result was "fair"*, ir-risultat li chellu ma chienx ħażin; *he has a fair tongue*, għandu lsienu ħelu (iħobb ifaħħar); *this is not fair*, dana m'hux sewwa; *I was always fair with him*, dejjem mxejt bis-sincerità miegħu (dejjem ittrattajtu tajjeb); *we must do our best to join together the fair and the good*, nagħmlu li nistgħu li ngħakkdu dac li hu sabiħ ma dac li hu tajjeb u meħtieġ; *let us have a fair copy of this*, atina copia pulita ta dan; *I am so glad to learn that you are in a fair way of recovery*, għandi piacir wisk ncun naf (nisma) li inti gej il kuddiem ġmielec (kiegħed tieħu ir-ruħ u tfiek wara il marda); *fair and softly goes far*, min jimxi bil mod jasal cmieni; *a faint heart never won a fair lady*, fejn tħobb il kalb jimxu ir-riglejn; *fair words butter no parsnips*, bil cliem biss ma nimlewx żakkna (bil paroli ma nieclux); *have you been to the fair*, mort il fiera? *you have come a day after the fair*, wasalt tard (ma lħaktx); *a fair day*, ġurnata tal fiera (tal bejgħ).

FAIR BODING — li igib ir-risk, risku tajjeb.

FAIR FACED — faċċol, b'żewġt uċuħ; *I am seriously afraid he is a fair faced man*, nibża wisk li hu bniedem faċċol (li f'kalbu icollu ħaġa u juric oħra).

FAIR FASHIONED — ħelu, pulit f'għamilu; jaf igib ruħu.

FAIRING — rigal li jatu f'xi fiera.

FAIR LEATHER — gild iccunzat minn għajr lewn xejn (bil culur tal conza biss.)

FAIR MAID OF FRANCE FAIR MAIDS OF FEBRUARY FAIR MAIDS OF KENT	ismijiet ta fjuri, ranunculi etc.

FAIR MINDED — onest, ragel, galantom.

FAIR PLAY — ġustizia, ħakk; sewwa.

FAIR SPOKEN — pulit, ta mgiba tajba, li jitchellem bl-imgiba collha, ħelu fi cliemu.

FAIR TOLD — li jogħġob.

FAIR WAY — minn fejn jista igħaddi (ipixca) bastiment etc. fi xmara, canal etc.

FAIR WEATHER — bnazzi, temp ċar (sabiħ).

FAIRNESS — ġmiel, sbuħija, bjuda, safa; is-sewwa.

FAIR ONE — sabiħ, wieħed (bniedem) sabiħ.

FAIRY — saħħara.

FAIRY LAND — l-art tas-saħħarin, (minn fejn jiġu is-saħħarin).

FAIRY LIKE — bħal saħħara, bħal tas-saħħarin.

FAIRY STONE — isem ta gebla li isibu f'xi fosos.

FAITH — twemmin, fidi, gieħ; sincerità, onestà; *I have not much faith left in him*, ma bakgħalix (ma għandix actar) fidi fih; *without faith the works are dead*, l-opri minn għajr fidi huma mejtin; *upon my faith!* fuk ruħi! *faith!* (bħal ħalfa) fuk ruħi; *which is the rule of faith?* liema hi ir-regula tal Fidi? *The Rule of Faith is the profession of Faith usually called the Apostles Creed*, ir-regula tal Fidi hi il professioni li jissejjaħ *Credu* jew il fidi tal Apostli.

FAITH BREACH — csur ta fedeltà

FAITHFUL — Nisrani, ntiek (sħiħ) fil fidi jew fit-twemmin, fidil, li m'hux karrieki; *he is a faithful servant*, hua serv fidil (ta min jafdaħ, m'hux kar-

zar fit-32 grad, u dac tal għali fil 212 il grad; jigifieri meta l-aria tcun tant chiesħa li l-ilma jagħkad jimmarca jew jinżel il mercuriu fil grad 32, u meta tcun tant sħana cbira, li l-ilma jagħli, allura jitla jew jimmarca 212 il grad.

Faience—fajjenza (xorta ta fuħħar) hecc msejħa għaliex saret l-ewwel darba f'Fajenza, fir-Romanja (Italia).

Fail—nukkas; tonkos, tfalli, takta, tifsed, tmut, tispiċċa; *don't fail to come*, tibkax ma tigix (tonkosx) *he will come without fail*, jigi sgur (ma jonkosx); *I sincerely hope that you will not fail to be so good as to accede to my request*, jena nittama tassew li inti ma tonkosx (ma tibkax) li tcun hecc tajjeb li ticcuntentani (tagħmel chif tlabtec); *he failed through ignorance*, nakas (ma għamilx li chien imissu) għax ma chienx jaf; *I shan't come with you to see him, my heart fails me*, ma nigix migħec biex narah, kalbi ma tatinix (ma għandix il ħila jew jonkosni l-almu); *I feel that my strength fails me*, inħoss li saħti kiegħda tonkos (nieżel, cull ma tmur saħti tonkos); *I am afraid he will fail in his hope*, nibża li kiegħed jittama għal xejn (li ma jagħmel xejn).

Failed—nakas, fised, spiċċa, miet; *he failed to come*, ma giex (nakas); *his brother failed too in the examination*, ħuh baka ma għaddiex ucoll (ma għamel xejn) fl-esami; *I have the pleasure to say that no one failed from our school*, għandi il piacir ngħejd li culħadd għadda mill iscola tagħna.

Failure—nukkas, fisda, fard, falliment; *his project was a failure*, il progett tiegħu ma rnexxiex; *yours will be a failure this time*, iggiba fard din id-darba; *upon failure of which*, u minn f'loc dan.

Fain — mixtiek, li irid chiecu, li għandu il kalb; bil kalb collha; bil piacir collu, tixtiek bil fors; *I would fain see him* (cont) nixtiek chiecu narah; *he would fain persuade me to run away with him*, ried chiecu (b'cull mod) igagħalni (idawwarni) biex naħrab miegħu; *I was fain to do it*, chelli nagħmel hecc bil fors (cont obligat nagħmel hecc).

Fainer—faħħari, impustur (dac li) jew min jimpustura billi ifaħħar jew jonfoħ lill dac li icun.

Fainhood } ferħ, hena.
Fainness }

Faint—titbiel, tintreħa; għaxwa, rekkiet ir-ruħ; għaxi, deboli, midbiel, merħi, rieħi, mitluk; bla ħila; m'hux veru (simulat); m'hux kawwi biżżejjed; m'hux ċar biżżejjed; ftit u xejn scur jew mħawwad; *the enemy made a faint attempt to defend the vessels which were near our fort*, il għadu għamel sforz li ma chienx kawwi biżżejjed (ittanta iżda m'hux b'dic il kawwa li chien hemm bżonn) biex iħares jew jiddefendi il bastimenti li chienu lejn il fortizza tagħna; *I noticed that the colouring of that painting is in some part faint*, osservajt (rajt) li il culurit (illewnijiet ta dic il pittura (ta dac il quadru) hua xi bnadi mħawwad jew m'hux ċar biżżejjed; *their voice then grew faint*, leħenom imbagħad ma bakax ċar (kawwi) biżżejjed; *that was a faint contract*, dac chien cuntratt (bejgħ etc.) simulat (m'hux veru); *he had a faint (he fainted)*, tati għaxwa jew rekkiet ir-ruħ.

Faint-action—causa (fil-ligi) simulata (li ma tcunx għal tassew).

Faint-draw—tħożż (tigħed linja etc.) chemm chemm, ħafif ħafif.

Faint-heart—bla ħila, beżżiegħi; *a faint heart never won a fair lady*, fejn tħobb il kalb jimxu ir-riglejn.

Faint-hearted — timidu, beżżiegħi, gigna, bla ħila; *his treason was not that of a fainthearted man*, id-delitt tiegħu ma chienx ta wieħed (bniedem) gigna, jew ta wieħed beżżiegħi.

Faintheartedness—biża, nukkas ta ħila.

Fainting-fit—għaxwa, tafja, rekket ir-ruħ.

Faintless—li jibka sħiħ, li ma jonkosx, li ma jiscotx, li ma jeħdax.

Faintling - gigna, bla ħila, beżżiegħi, mitluk mitluk, merħi merħi.

Faintly—bil kerk; bil chemm il chemm; ħafif ħafif, bla kawwa, chemm

chemm; bil beżgħa, m'hux ċar biżżejjed, m'hux kawwi biżżejjed.

Faintness — telka, reħja, biża, nukkas ta ħila.

Fair — sabiħ, safi, abjad; isfar (xagħar); m'hux ħażin, sewwa; fiera; suk; *she is a fair lady*, sinjura (mara) sabiħa (b'xagħara isfar, jew bajdanja); *fair weather*, temp sabiħ (bnazzi); *fair words*, cliem ħelu; *he is now in a fair way*, issa mexa (għadda il kuddiem) ġmielu; *she has fair hair*, għandha xagħarha isfar; *this is a fair pretence*, din scusa sabiha (tajba); *that was a fair proposal*, dic chienet proposta (tajba) xierka; *that was fair*, dac chien sewwa, xierak (chif imur); *let us have fair play*, incunu onesti (ma ningannawx jew ma inkarkux); *let us give him fair play*, nerħulu (inħalluh, natuh il camp) li jiddefendi ruħu; *they are having fair wind*, għandom riħ tajjeb (ir-riħ magħhom); *his result was "fair"*, ir-risultat li chellu ma chienx ħażin; *he has a fair tongue*, għandu lsienu ħelu (iħobb ifaħħar); *this is not fair*, dana m'hux sewwa; *I was always fair with him*, dejjem mxejt bis-sincerità miegħu (dejjem ittrattajtu tajjeb); *we must do our best to join together the fair and the good*, nagħmlu li nistgħu li ngħakkdu dac li hu sabiħ ma dac li hu tajjeb u meħtieġ; *let us have a fair copy of this*, atina copia pulita ta dan; *I am so glad to learn that you are in a fair way of recovery*, għandi piacir wisk ncun naf (nisma) li inti gej il kuddiem ġmielec (kiegħed tieħu ir-ruħ u tfiek wara il marda); *fair and softly goes far*, min jimxi bil mod jasal cmieni; *a faint heart never won a fair lady*, fejn tħobb il kalb jimxu ir-riġlejn; *fair words butter no parsnips*, bil cliem biss ma nimlewx żakkna (bil paroli ma nieclux); *have you been to the fair*, mort il fiera? *you have come a day after the fair*, wasalt tard (ma lħaktx); *a fair day*, ġurnata tal fiera (tal bejgħ).

Fair boding — li igib ir-risk, risku tajjeb.

Fair faced — faċċol, b'żewġt uċuħ; *I am seriously afraid he is a fair faced man*, nibża wisk li hu bniedem faċċol (li f'kalbu icollu ħaġa u juric oħra).

Fair fashioned — ħelu, pulit f'għamilu; jaf igib ruħu.

Fairing — rigal li jatu f'xi fiera.

Fair leather — gild iccunzat minn għajr lewn xejn (bil culur tal conza biss.)

Fair maid of France }
Fair maids of February } ismijiet ta fjuri, ranunculi etc.
Fair maids of Kent }

Fair minded — onest, ragel, galantom.

Fair play — ġustizia, ħakk; sewwa.

Fair spoken — pulit, ta mgiba tajba, li jitchellem bl-imgiba collha, ħelu fi cliemu.

Fair told — li jogħġob.

Fair way — minn fejn jista igħaddi (ipixca) bastiment etc. fi xmara, canal etc.

Fair weather — bnazzi, temp ċar (sabiħ).

Fairness — ġmiel, sbuħija, bjuda, safa; is-sewwa.

Fair one — sabiħ, wieħed (bniedem) sabiħ.

Fairy — saħħara.

Fairy land — l-art tas-saħħarin, (minn fejn jiġu is-saħħarin).

Fairy like — bħal saħħara, bħal tassaħħarin.

Fairy stone — isem ta gebla li isibu f'xi fosos.

Faith — twemmin, fidi, gieħ; sincerità, onestà; *I have not much faith left in him*, ma bakgħalix (ma għandix actar) fidi fih; *without faith the works are dead*, l-opri minn għajr fidi huma mejtin; *upon my faith!* fuk ruħi! *faith!* (bħal ħalfa) fuk ruħi; *which is the rule of faith?* liema hi ir-regula tal Fidi? *The Rule of Faith is the profession of Faith usually called the Apostles Creed*, ir-regula tal Fidi hi il professioni li jissejjaħ *Credu* jew il fidi tal Apostli.

Faith breach — csur ta fedeltà

Faithful — Nisrani, ntiek (sħiħ) fil fidi jew fit-twemmin, fidil, li m'hux karrieki; *he is a faithful servant*, hua serv fidil (ta min jafdaħ, m'hux kar-

rieki); *let us pray for the souls of the faithful departed*, ejja nitolbu għal mistrieħ tal erwieħ tal Purgatoriu; *the Pope is the father of all the faithful*, il Papa hua il missier ta li Nsara collha.

Faithfully — fedelment, bil fedeltà collha, bil fidi; *I remain, dear friend, faithfully yours, N. N.*, nibka, għażis ħabib tiegħi, il fidil tiegħec N. N.

Faithfulness — fedeltà, wetka fittwemmin jew fil Fidi; *I always admired his faithfulness in love*, jena dejjem tgħaxxakt bil wetka tiegħu (chemm żamm fidil) fl-imħabba.

Faithless—bla fidi, li ma jemminx, karrieki, li ma iżommx chelmtu, li jidħak bi (b'dac li icun); *be not faithless but believing*, tcunx bla fidi, emmen; *a faithless and shameless man*, ragel karrieki u bla mistħija.

Faithlessness — slealtà, perfidia (meta wieħed ma icunx fidil).

Faitour — briccun, vagabond.

Faitour's grass — tengħud.

Faix — verità! tassew, fuk ruħi.

Fake — tkarrak, turi ħaġa b'oħra; tisrak.

Faker — ħalliel.

Fakir — tallab (ajc musulman jew torc).

Falbala — ara *furbelow*.

Falcate — mgħawweġ jew li gej bħal mingel; mgħawweġ jew li gej bħal karn, bħal meta il kamar icun jew fl-ewwel inchella fl-aħħar cwart.

Falcation — tagħwiġ, liwi, għamla ta mingel.

Falcator — ħassâd (wieħed li jaħsad bil mingel).

Falchion — xabla wiesgħa, għamla ta mingel; *the bard hath ceased his song and bound the falchion to his side*, il poeta spiċċa mil cant (għana) tiegħu u rabat ix-xabla ma kaddu.

Falciform — li għandu għamla ta mingel.

Falcon — bies.

Falcon-crest — ir-rix (tal bies) li icun hemm fuk xi elmu.

Falcon-eyed — li għandu għajnejħ ta seker, li jara ferm.

Falconer — falcunier, min jew dac li irabbi iskra (għal caċċa).

Falconet — bies żgħir, ferħ ta bies.

Falconry — is-sengħa li trabbi bies (iskra) biex jakbdu tjur oħra; il caċċa (kbid ta tajr) bl-iskra mgħalmin għalhecc.

Falcula — difer ta annimal li gej bħal mingel.

Falculate — li gej għamla ta mingel (bħal difer ta bies).

Faldage — dritt li tagħmel makjel għan-ngħaġ fir-raba tiegħec, biex dawna idemmlu l-art.

Fald-fee — ħlas li il bdiewa iħalsu lill sid il għalka biex jagħmlu makjel għan-ngħaġ fir-raba li icollom għandhom mkabbel, biex in-ngħaġ idemmlu aħjar dan ir-raba.

Falding — xorta ta drapp ordinariu.

Faldistory, Faldstool — faldisteriu (siġġu tal iskof) li icun hemm fuk il prisbiteriu).

Fall — wakgħa, tiġrifa; niżla l-isfel; taka, tiġġarraf, taka jew tarġa għal, tinżel l-isfel; jiġri (jissucciedi); *to fall sick*, timrad, *before he fell sick*, kabel ma marad; *to fall a sleep*, torkod; *during the sermon they both fell a sleep*, fil prietca it-tnejn rakdu, *to fall poor*, tiftakar (issir fkir, tigi fil bżonn; *to fall away*, togħlob (tonkos fil-laħam), tonkos mill fedeltà (mill ħbeberija); *don't you think that he is falling away?* ma jidhirlecx li kiegħed jogħlob (jonkos)?; *he was the first to fall away*, hu beda biex raġa lura (nakas) mill ħbeberija, jew ma bakax fidil; *to fall away from one's religion*, takleb (ir-religion); *his wife was the cause of his falling away from his religion*, martu ġagħlitu jakleb (jibdel ir-religion tiegħu); *to fall back*, taka lura (għal daħrec jew tmur lura); *they tried to fall back on them*, riedu imorru lura għalihom; *to fall back upon*, tarġa għall, taka għall li stess ħaġa etc. *they had to fall back upon our old method*, chellhom jarġgħu jakgħu għal li stess metudu antic tagħna; *the general had to fall back upon some of the reserved troops*, il general chellu jirriccorri għall xi ftit mit-truppi tar-riserva; *to fall down*, taka (jew taka b'wiċċec fl-art) tmut, taka, tibka mejjet jew maktul, ma

tirnexxhijex; *if a man once falls down all will tread on him*, il ħmar il magħkur idur ghalih id-dubbien (meta taka ħ-art tintrifes); *he fell down the stairs*, waka (tgħerbeb) it-tarag; *he fell down at his feet*, inxteħet f'riglejh; *there fell down slain of Israel five hundred thousand chosen men*, wakghu mejtin (inkatlu) min-nies ta Israel (Israeliti) ħames mitt elf ruh; *though we here fall down we have supplies to second our attempt*, għad illi hawn ma nagħmlu xejn (ma nirnexxuhiex) għandna iżda munizion (cull ma jinħtieġ biex natu salt (nagħmlu attacc) jeħor: *the ship fell down with the tide*, il bastiment niżel mal baħar (mal current jew mal frugħa tal baħar; *to fall in with one*, tieħu parti, iżżomm jew tmur ma wieħed; *I intend to fall in with you now*, issa irrid nieħu il parti tiegħec (indur partit tighec jew nibda nżomm miegħec); *to fall in with the enemies*, tmur sider ma sider (titkabad) mal għedewwa; *before sunset we fell in with the enemy*, kabel għejb ix-xemx conna sider ma sider (niggwerraw jew fit-tkabida) mal għedewwa; *on their way to the Cape they fell in with some ten English men of war*, huma u sejrin għal Cap iltakgħu ma xi għaxar bicciet tal gwerra (frejgati) Inglisi; *to fall into*, taka fi, titgherbeb, tinxteħet fi; *the horse fell into the precipice*, iż żiemel waka (tgherbeb) gewwa rdum; *good many rivers fall into the Mediterranean sea*, bosta xmaijar jixħtu l-ilma tagħhom (jinxteħtu) fil baħar Mediterran; *I am so glad now that he fell into our hands*, għandi gost wisk issa li waka (li gie) gewwa (jew taħt), idejna; *just in the middle of the ceremony she fell into a swoon*, sewwa sew f'nofs il festa, tata għaxwa (wakgħet għaxja) *as we were thus conversing we fell into discourse on this*, wakt li conna hecc nitchelmu gejna fid-discors fuk dan; *they fell into our camp during the night*; assaltaw il camp tagħna bil-lejl; *to fall into a passion*, tisbel, tincorla, titmasħan; *on seeing the papers all torn he fell into a great passion*, xhin ra il carti collha mkattgħa, sibel għal l-aħħar (ncorla ferm), jew ħa saħna cbira); *to fall upon*, tibda tagħmel ħaġa (xogħol) bil ħrara; *to fall from*, tonkos, tibred, tmur contra, tiscarta, tħalli (ma tokgħodx għall patt ecc.); *to fall by*, tintilef, tgħib (ma tibkax tidher izied ħaġa minn fejn tcun), tispiċċa (teħles tarbija), tigi niekes; *papers of that kind, belonging to the consul, cannot be lost or fall by*, carti bħal dawc, tal Conslu, ma jistgħux u la jintilfu u l-ankas jiġu neksin; *she is sure to fall by, by that time*, sgur tcun fis-sodda (tcun ħelset) sa dac iż-żmien; *to fall by one's rest*, ma torkodx, ittajjar ngħas; tibka mkajjem; *to fall foul of*, tinvesti (bastiment ma jeħor); taħbat, ma; *in the last manoeuvres a French and an English men of war fell foul of each other*, fl-aħħar manuvri bastiment tal gwerra Francis u jeħor Inglis ħabtu (investew) il xulxin; *to fall home*, tiltewa, timbaram jew titgħawweġ il gewwa; tilwi, jew tgħawweġ il gewwa (bħal l-injam tal banda jew tal ġnieb ta bastiment); *to fall in*, taka il gewwa, tisfondra; tidħol il gewwa, tinżel l-isfel, tinżel fil ħofra; tinżel, tibbaxxa bħal ma tagħmel xmara wara li tispiċċa ix-xita; tagħlak (jagħlak iż-żmien ta renta, chera etc.); tirbaħ, tieħu f'idejc ħaġa wara li icun (għaliex) għalak iż-żmien; takbel ma; tidħol f'lococ fil-linja tiegħec fejn imissec, bħal ma jagħmlu is-suldati għad-drill jew biex imarċaw; *the roof fell in when everybody was out*, is-sakaf niżel (sfondra) meta culħadd chien barra; *I notice that his eyes are falling in*, kiegħed nara li għajnejh neżlin fil ħofra; *his cheeks have fallen in too lately*, ħaddejh niżlu (għolob) ucoll dan l-aħħar; *now that the rains have ceased the river will fall in (will subside)* issa li spiċċat ix-xita l-ilma tax-xmara għandu jinżel; *his rent falls in on the 24th inst.*, il chera jagħlaklu fl-24 ta dan; *the lease has recently fallen in*, iccens għalak m'ilhux (u baka f'idejja); *this falls in exactly with that*, dan jakbel sewwa ma dac; *you'd better smoke a pipe now, we will soon be told to fall in for our drilling*, aħjar tpejjep pipa

tabacc issa, ghaliex dal wakt isejħulna biex nagħmlu *fall in,* (nidħlu ghallocna fil fila) għad-drill; *to fall in hands with,* tinnamra biex tiżżewweġ; *he has fallen in hands with my sister,* kiegħed jinnamra ma oħti (irid jiżżewwiġha); *to fall in two,* tispiċċa teħles (icolloc tarbija jew tilhed); *to fall in with,* tiltaka ma, bla ħsieb (għal għarrieda), takbel ma; tagħmel ħabib ma; *when I was there I fell in with a man who spoke Maltese as well as myself,* meta cont hemm ltkajt b'cumbinazioni ma wieħed li chien jaf jitchellem bil Malti daksi; *that is the only paper that fell in with the popular taste,* dac l-unicu ġurnal (dic il gazzetta biss) li takbel ma'l fehma tal poplu (li irid il poplu); *the best thing is to try and fall in with them,* l-aħjar li nagħmlu naraw chif nidħlu (nagħmlu) ħbieb magħhom; *to fall out,* jiġri, isir, jissucciedi; joħroġ, isir, imur; tiggieled ma, ticsira ma, icolloc xi tgħejd ma, tħalli il linja (in-numru) jew toħroġ mil-linja bhal ma jagħmlu is-suldati etc. li jispiċċaw mid-drill etc. biex imorru jistrieħu; (termnu tal baħar); tiżdied jew toctor fil wisa; *it did fall out that when we got there a fire broke out,* ġara li meta wasalna hemm sar ħruk; *their events can never fall out good,* il ġrajja tagħhom katt ma jista joħorġu tajbin (li xogħolom joħroġ jew icun tajjeb); *I did upbraid him and fall out with him,* ċanfartu iva u iggelid (csirta) miegħu; *to fall over,* torkod, tispiċċa, teħles, tilhed; *I had just fallen over,* cont għadni chemm irkadd, chemm għajni marret bia; *she will sure fall over before the end of this month,* sgur teħles (tilhed) kabel l-aħħar ta dan ix-xahar; *to fall short,* tonkos; *the supply of bread fell short,* nakas il ħobs; *to fall through*, tħalli xogħol bi trascuraġni jew għall ghass, tagħmel biċċa xogħol mħanżra; titlef, tispiċċa fix-xejn; *his work fell through,* xogħlu jew ix-xogħol tiegħu, li chellu f'idejh, spiċċa fix-xejn għat-trascuraġni tiegħu; *our project fell through,* il progett tagħna (il ħsieb li chelna f'rasna) spiċċa fix-xejn; *to fall to,* tibda ħaġa, xogħol, bil ħrara jew bil heġġa; tmur lejn jew ma, tigi, taka fuk, tibka għal (wieħed); *he made up his mind to fall to his new work at once,* għamilha f'rasu li jibda (jakbad) ix-xogħol tiegħu li ghandu ġdid bi ħrara cbira; *some of the English soldiers have fallen to the Boers,* xi uhud mis-suldati Inglisi marru ma (kalbu mal) Boeri; *all his property fell to him,* cull ma chellu (gidu collu) waka (baka) għalih, jew wirtu hu; *to fall under,* taka, tigi suggett għall; *those works fall under that class you mention,* dawc l-opri huma tal classi li kiegħed issemmi; *to fall with child,* toħbol, toħroġ ħobla; *to fall on,* tiltaka ma (bla ħsieb) tinżel fuk (ħaġa); tagħmel attacc, tattacca, tibda ħaġa malajr u bil ħrara; *to fall upon,* toħroġ għal assalt, tagħmel għal, tattacca, tati is-salt, *the dogs fell upon us,* il clieb attaccawna, għamlu għalina; *before the rain falls,* kabel ma tinżel ix-xita; *I saw the fall of that tree,* rajt il wakgħa ta dic is-siġra (rajt dic is-siġra taka); *pride was the cause of his fall,* is-suppervia chienet il caġun tal wakgħa tiegħu; *have you ever seen the Niagara falls?* katt rajtom il cascati (il twakkih jew li nżul tal ilma) tan-Niagara? *was there much fall of blood!* chien hemm wisk tixrid ta demm?; *where does the river Po fall?* fejn jitfa l-ilma tiegħu (fejn jintafa jew jispiċċa) il Po? (xmara fl-Italia ta fuk); *before the fall of the leaves comes,* kabel jasal żmien it-twakkigħ (li nżul) tal werak mis-siġar, jew il ħarifa; *I see that their fall is not far off,* nara li il mewt (il kirda tagħhom) m'ihix fil bogħod wisk; *the fall in the stocks was 2 0/0 yesterday,* li nżul fil prezz ta li *stocks,* chien 2 fil mija il bieraħ.

FALL — condizioni, fortuna, stat, loc fejn tcun lewwel; *they passed from good to bad, and from bad to worse and then returned to their former fall,* għaddew mit-tajjeb ghal ħażin, mill ħażin għal lagħar, u imbagħad reġgħu għal l-istat li chienu l-ewwel.

FALL — (fil musica) cadenza.

FALL-AND-TACKLE — ħabel mgħoddi

minn gewwa buzzell bit-tarf mnejn tista tiġbed biex ittalla u tniżżel.

Fall-board — persiani ta gallerija jew ta vagun ta vapur ta l-art li jitilghu jew jinżlu (jinfetħu il barra jew il gewwa).

Fall-bridge—pont li jitla u jinżel.

Fall-trap — ħofra, nassa, trabocc fl-art jew ħofra mgħottija b'xi ħaġa ħafifa li ma tidhirx biex meta wieħed jirfes fukha jibka nieżel isfel.

Fall-wind—buffura riħ għal għarrieda.

Fallacious—karrieki.

Fallaciousness—kerk, wiri ta ħaġa b'oħra.

Fallacy—kerk, wiria ta ħaġa b'oħra, żball.

Fallals—xejxi, ħwejjeġ li ilellxu etc.

Fallen (particip passat tal verb *to fall*)—mwakka, mixħut fl-art, maktul, li ma għadux stmat jew maħbub, mirbuħ; *there bleed the fallen there contend the brave*, hemm kegħdin mixħutin b'demmom ħiereġ il feruti (il maktulin), u hemm jiccumbattu il curaġġusi (il kalbiena); *the Governor's fallen favourite had been sent prisoner to a fortress*, dac li chien dari il maħbub tal Gvernatur u li issa waka in disgrazia, bagħtuħ (mar) priġunier, f'fortezza.

Fallen-stars—isem ta ħaxixa (ratba ratba li titla fil moxa wara ix-xita).

Faller—min, jew dac li, jaka.

Faller-wire—biċċa tal armar tannewl tal insiġ.

Fallibility—fallibiltà, żball li wieħed jista jagħmel; jista jew icun suggett li jagħmel żball; li wieħed jista ikarrak jew jitkarrak.

Fallible—fallibli, li jista jitkarrak (jew li jista jeħu żball) *we shall be then tried not before a fallible tribunal but before the awful throne of Heaven*, aħna imbagħad ma ncunux iġġudicati kuddiem mħallef li jista jitkarrak iżda kuddiem it-tron tal biża tas-Sema.

Falling—li jaka, li nieżel, nieżel.

Falling — pendenti, bicciet mdendlin (lbies).

Falling-down / Falling-evil } il mard tal kamar—(ara *epilepsy*).

Falling home—mgħawweġ jew milwi il gewwa (bħal naħħiet jew ġnieb ta bastiment.

Falling-off—mawrien lura, bidla għall-agħar.

Falling-sickness—mard tal kamar; *poor soul he suffers from the falling sickness*, ruħi ibni (jaħasra jew mischin), ibati b'tal kamar.

Falling-star – chewcba li tiġri, minn dawc li naraw f'xi ljeli tas-sajf, li jiġru fis-sema (areoliti u meteoriti jew meteori).

Falling-stone — areolita, gebla li taka mill aria; meteora.

Fallow—art jew raba mserraħ, raba m'hux miżruħ; mserraħ, maħrut u m'hux miżruħ (art jew raba); ħamrani; tħalli ir-raba maħrut u m'hux miżruħ, isserraħ l-art; tħalli l-art maħruta iżda bla miżrugħa.

Fallow – circu ta rota ta carrettun.

Fallow-crop — wiċċ meħud minn raba mserraħ.

Fallow-deer—xorta ta cerv.

Fallowing – serħien ta art (ta raba), thollija ta art maħruta iżda m'hix miżrugħa.

Falsary—falsariu, wieħed, min juri il falz (ħaġa b'oħra).

False—falz, m'hux tassew, karrieki; stinat; *how can this be false when every one affirms for true?*, chif, katt jista icun li dan hu falz meta culħadd igħejd li hu tassew? *don't give credit to him he is one of the false prophets going about*, la temmnux dac wieħed mil ħafna profeti karrieka (foloz) li hawn jiggerrew; *those were false tears*, dac chien bichi falz; *he plays false*, kiegħed idokk stunat.

False-blows—fjuri li ma jagħmlux frott, fjur ragel bħal ma hu tal kara u tal hjar.

False-bottom—ċan doppiu—li ma jidhirx.

False-colours—bandieri, sinjali ta bastiment li ikarrku (juruc li icun ta nazion u icun ta jeħor.

False-conception — tkala (ħbiela) falsa.

FALSE-FACED—ipocrita, falz, li juric wiċċ b'jeħor.

FALSE-FIRE—gas li jixgħelu fuk il baħar biex ikarku bil għadu.

FALSE-HEART — traditur, falz, karriek.

FALSE-IMPRISONMENT — arrest falz jew ħażin (li m'hux legali)

FALSE-KEEL—contra prim (ta bastiment).

FALSE-KEELSON — contra primiżan (ta bastiment, barcun etc.)

FALSE-PAPERS—certificati (documenti) foloz, actarx tal furbani jew ħallelin ta fuk il baħar.

FALSE-PREGNANCY — hbiela (tokol) falza.

FALSE-PRETENCES—scusi, kerk (ghideb) biex wieħed jara chif jagħmel u jiddobba (jisloħ) xi ħaġa tal flus minn għand xi ħadd (bil kerk).

FALSE-QUARTER—xakk, kasma, f'difer ta żiemel.

FALSE-ROOF—raff jew raf.

FALSE-STEM — taljamar (ta bastiment.)

FALSE—tkarrak, tagħmel ta bir-ruħec, turi ħaġa b'oħra.

FALSEHOOD—il falz, li m'hux veru, li m'hux tassew, kerk, ghidba, kalgħa; *those were all glaring falsehoods which he related*, dac collu ghideb ċar (klajja) li kal.

FALSELY—bil kerk, ħażin, bil ghideb.

FALSENESS—kerk, wiri ta ħaġa b'oħra, falsità.

FALSER—falsariu, min jagħmel ħaġa ħażina b'tajba; karriek, ghiddieb.

FALSESHIP—ara *falsehood*.

FALSETTE—falzett, għajta, cant b'leħen għali, twerżika.

FALSETTO — leħen m'hux naturali, cant ta noti sfurzat, cant b'leħen falz.

FALSIFICATION — falsificazioni, għamil karriek jew ħażin, ghideb.

FALSIFICATOR, FALSIFIER — min ikarrak, juri ħaġa b' oħra, ifallaz, jigdeb ; ghiddieb.

FALSIFY—tkarrak, turi ħaġa b'oħra, tfallaz, tigdeb ; tipprova li ħaġa m'hix vera, turi li ħaġa hia falza ; ticser jew ma iżżommx chelmtec, tfarrac ; tagħmel frac ; *with shameless front you falsify your promise*, b'wiccec tost collu inti inkast (ma żammejtc chelmtec) ma seħħejtc f'dac li wegħedt; *he was afraid to have his shield falsified*, baża li ifarrac it-tarca.

FALSITY—falsità, kerk, wiri ta ħaġa b'oħra, ghideb.

FALTEN — strixxa, faxxa għar-rbit tar-ras.

FALTER — ittemtem, tlaklak, tcun bejn ħaltejn j-w bejn iva u lè; titħaseb, titbażża; tfixchel; tieħu pass b'jeħor ; titriegħed, tirtgħod; tgħarbel, tnakki ; *why should you falter then to tell*, għaliex ittemtem jew titbażża hecc biex tgħejd (biex titchellem) ; *his legs both faltered*, riġlejh it-tnejn irtogħdu (chienu bir-rogħda) ; *barley for malt must be dry, sweet, and clean, faltered from foulness, seeds and oats*, ix-xgħir għax-xoghol (jew biex jinħadem) biex isir birra irid icun niexef, ħelu u nadif, mnokki mil ħmieġ, żrieragħ u ħafur.

FALTERINGLY—bit-temtim, bil biża, bir-rogħda ; *then he stood up and said falteringly*, imbagħad kam u itemtem (jew collu mrigħed bil biża) kal :

FALX—mingel.

FAMA—isem. nom (meta wieħed jissemma.

FAMACIDE—kassies fuk in-nies, calunniatur, infamatur.

FAMBLE—tlaklak (bħal meta tarbija tibda biex titlak titchellem).

FAMBLE — id ; *the little ones then clapped their fambles*, iz-żgħar imbagħd ċapċpu (bdeu iħabbtu) idejhom.

FAMBLE-CROP — l-ewwel stoncu ta dawc l-animali li jixtarru.

FAME—gieħ, isem, fama ; *now he has got a fame*, issa għandu isem (ħa fama); *when his fame and glory reached their highest point*, meta il fama u 'l gloria tiegħu gholew (chibru) li ma chellomx fejn jaslu iżied.

FAME—ġugħ.

FAMED—msemmi, mgħaruf ; *he is famed now for his speeches*, msemmi issa għad-discorsi li jagħmel.

FAMEFUL—famus, msemmi, mgħaruf.

Fameless—minn għajr (bla) gieħ, fama, nom jew isem—li ma jissemmiex, m'hux ta min isemmieh.

Famelessly—li m'hux ta min isemmieħ.

Famelick — domesticu, mans, tad-dar, tal familja.

Familiar—tad-dar, ta gewwa, tad-daħla, magħruf sewwa, ħafif, li tifmu malajr, li m'hux ġdid, ta sicwit, ta dlonc, ta culljum; ħabib tad-dar jew ta gewwa; minn tagħna; ħares, fatat; *he then called all familiars round him and sat drinking with them till the following morning*, sejjaħ imbagħad lill dawc ta gewwa (lill niesu, ħbiebu etc.) u kagħd jixrob magħhom sa l'għâda fil għodu; *he made himself familiar to us now*, issa drajnieh sewwa (nafuh tajjeb); *it is familjar in our mouths as household words*, drajnieħ f' ħalkna daks chemm meta nsemmu l-affarijiet tad-dar; *we are familiar at last*, għamilna (sirna) ħbieb sa fl-aħħar; *he is familiar with me as my dog*, jafni issa (drani, jew ħabib miegħi) daks chemm hu (chemm drani etc.) il chelb tiegħi; *be thou familiar but by no means vulgar*, cun familiari (ta gewwa, ħabib etc.) iżda katt tcun pastas; *I like that book for the familiar illustrations which it contains*, jogħġobni dac il ctieb għal li stampi (tifsiriet etc.) tant ċari li fih; *give me this excellent model of the familiar*, atini dan il mudell (esempiu) eccellenti (jew tajjeb bil bosta) tal componiment (ittra etc.) mictuba ċara (li tiftihem tajjeb); *where is Pucelle now? I think her old familiar is asleep* (Shakepeare, *1 Henry VI*), fejn hi Pucelli issa, naħseb li il ħares tagħha rieked.

Familiar-spirit—ħares, fatat.

Familiarity — ħbubija (hbeberia), tad-dar jew ta gewwa; dħulija, làla, usu, drawwa, cunfidenza, pratca cbira; *they renewed their old love and familiarity*, geddu l-imħabba u'l ħbeberija kodma (antichi) li chellom; *I don't like this familiarity at all*, ma togħġobni xejn din il cunfidenza; *I like the familiarity of style in his correspondence*, jogħġobni wisk il mod ċar (chif jew b'liema pratca) jicteb; *too much familiarity breeds contempts*, wiċċ li jindara bic-ċajt (bil ħara) jinxtara; il cunfidenza żejda iġġagħal li ma nibkgħux actar irrispettati.

Familiarize — iddarri, tgħallem, tħabbeb (iġġagħal li isir ħabib); *he is trying to familiarize men's minds with certain doctrines*, irid idarri (jimla il moħħ jew igħallem) in-nies b'certa dutrina (b'certu tagħlim).

Familiarly—familjarment (ta ħbieb tal kalb, ta ħbieb ta gewwa); *he always wrote familiarly to me*, dejjem chitibli ta wieħed ta gewwa, jew ta ħabib.

Familiarness—ara *familiarity*.

Familiary—tal familja, tad-dar, domesticu, familjari.

Familism — it-tagħlim (id-dutriua) tal *familist*, ara.

Familist—familista (tal familisti), setta jew religion li bdiet fl-Olanda (fis-seclu sittax) li it-tagħlim tagħhom chien li ir-religion collha għandha tic-consisti biss fl-*imħabba t'Alla*, għalecc chienu ucoll msejħin "*the Family of Love*", il *familja ta li mħabba*.

Familist—ir-ragel tad-dar, cap jew missier ta familja.

Family—familja; razza, nisel, gens, radica; società; *that is one of the best families living in Malta*, dic waħda mill aħjar familji li hawn (għandna) Malta; *poor man he has a large family to keep*, mseichen ragel għandu familja cbira xi mantni (x'jitma); *the Royal family*, il familja Reali; *he is of a good family*, gej (mnissel) minn dar tajba (minn razza jew familja sewwa); *this plant belongs to the Euphorbiaceous family* (jew *order*), din il ħaxixa hia magħduda ma dawc tar-razza tat-tengħud; *family desease*, mard ereditariu (li hu gej jew jintired min-nanniet etc.); *arms of family*, arma ta familja (cunjom).

Family-man—ragel miġbur tal familja; wieħed li għandu familja.

Family-tie—għakda (unioni) paci u mħabba li icollom nies ta familja (tad-dar) għal xulxin.

Family-way—tkala, ħbiela; *she is*

in the family way, tkila, ħobla, tistenna; m'hix weħedha.

Famine—ġugħ, għaks, carestja tal għaks; *famine and meagre want besieged us round*, ġugħ, għaks, u tbatija chienu mdawrin magħna (ma cullimchien) jew ma chelniex ħlief ġugħ, għaks u tbatija; *when bread is bought more than 3d a rotolo is considered to be of a famine price*, meta il ħobs jinxtara actar minn tliet soldi ir-ratal ngħejdu li hu bil prezz ta 'l għaks (ta żmien il carestjia).

Famine-fever—deni tifu.

Famine-fined — mejjet (li kiegħed inin, jew imut rkiek rkiek) bil ġugħ; iccunsmat bil ġugħ.

Famish—tbati il ġugħ, tcun mġewwagħ, tmut bil ġuħ, toktol bil ġugħ; *they were resolved rather to famish than to surrender*, għamluha f'rashom li imutu bil ġugħ u ma icedux (biex ma jakgħux jew jerħu rwieħħom f'idejn il għedewwa); *all the race of Israel here had famished, had not God rained from heaven manna* (**Milton P.R.**), l-Israeliti (Lhud) collha chienu imutu hawn bil gugh li Alla ma bagħtilomx (xeħtilomx) il manna mis-sema; *the Lord will not suffer the soul of the righteous to famish*, Alla ma iridc (ma iħallix) ir-ruħ tat tajjeb li jonkosha xejn (li tbati); *What, did he marry me to famish me?* xinhu (chif) izzewjġni biex joktolni biex gugħ? ; *they had famished the town into a surrender*, għakksu tant (hecc, jew b'mod) il belt li ġagħluha (chella bil fors) icciedi; *famished him of breath if not of bread* (**Milton** *P.L.*), ċaħduh (biex joktluħ) min-nifs jecc m'hux mill ħobs.

Famishment—ġugħ.

Famosity—fama, isem.

Famous—famus, msemmi, mgħaruf; *he is a famous writer*, chittieb (scrittur) famus (msemmi jew magħruf); *he is one of the very few famous for doing this sort of work*, hu wieħed mill wisk ftit li hemm msemmija (jinkalgħu) għal dan ix-xogħol.

Famous—libellus, tal malafama (li jati malafama); *that writing was considered famous to him*, dic il chitba chienet iccunsidrata (kalu li hi) ingiuriusa (libellusa) għalih.

Famously— famusament, b'mod li jissemma, li chien (hu) magħruf; *he is famously known*, magħruf tajjeb (sewwa).

Famousness—fama, isem, nom.

Famulate—isservi, tagħmel ta seftur.

Famulative—li iservi, li igħejn jew jati għajnuna.

Famulus—serv, dac li igħejn (dac li icun mas-saħħar jew ma dac li jagħmel is-sħarijiet).

Fan—mrewħa, midra (biex idderri il kamħ); trewwaħ, idderri il kamħ, *if you are warm fan yourself*, jecc thoss il għomma (is-sħana) rewwaħ; *the peacock spread out its tail into a fan*, il pagun fetaħ dembu fi mrewħa.

Fan-light—loġġ ta fuk bieb (tieka jew fetħa) gejja nofs tond li icun hemm fuk il bieb.

Fan-like — li gej bħal (li għandu għamla ta) mrewħa.

Fan-shaped—għamla ta (li gej bħal) mrewħa, magħmul mrewħa.

Fan tail — xorta ta *beck (burner)* tal gas li jixgħel b'vampa tonda, għamla ta mrewħa; minċott (xogħol tal mastrudaxxa).

Fan wheel—rota bl-imriewaħ li iddur u tagħmel ir-riħ.

Fanal—fanal (ara *light house*).

Fanam - biċċa munita (flus) li chienu dari jusaw fil Madras (India), tiswa sold u disa' ħabbiet; munita (flus) tarram tas-Ceylon tiswa xi sold u nofs.

Fanatic — fanatcu, jew mbellaħ, msaħħar jew miġnun għal ħaġa; li hu msaħħar, mbellaħ jew miġnun għal ħaġa; stravaganti; *every body knows he is a fanatic*, culhadd jaf li hu fanaticu (mbellaħ miġnun għalecc).

Fanatical—fanaticu, miġnun, ibleħ, msaħħar wara (għal) haġa.

Faniticise — fanatismu, blugha, genn, seħer għal ħaġa.

Fanaticize—taghmel fanaticu jew ibleħ għal ħaġa; tagħmilha ta fanaticu.

Fanatism—fanatismu, tibligħ, genn,

seher, ħrara żejda (li tidher blugħa) għal affarijiet ta religion.

Fancical—ara *fanciful.*

Fancied — mistħajjel, mwebbel, maħsub, mnissel fir-ras, imaginariu; maħbub, li jiġbed, li in-nies tridu, li jogħġob.

Fancier—min jistħajjel, jitwebbel, jifhem, jaħseb,jingibed għal ħaġa għax toġġħbu jew jehu grazzia magħha; min irabbi ħamiem, għasafar etc. għal beigħ.

Fanciful — li jistħajjel, jitħallem; fantasticu, capriċċus; *that is a fanciful theory,* dic teorija imaginaria (li ħolomha biss f'rasu); *the English are naturally fanciful* (**Addison**), l-Inglisi huma minnhom infushom capriċċusi (jagħmlu li jwebblilhom f'rashom).

Fancifully—b'mod capriċċus, fantasticu, capriċċusament; *he was very fancifully dressed,* chien liebes stramb ħafna.

Fancifulness—stramberija,capriċċ.

Fancify—ara *fancy.*

Fanciless—bla fantasia, bla poesia, bla gost, bla capriċċ: *he has got a fanciless brain,* għandu moħħ li ma jaħsibx (ma joħlokx).

Fancy—tistħajjel, titwebbel, tifhem, taħseb; taħjil, sthajjil, gibda, ħajra, mħabba; fellus (jitla fir-ras), capriċċ, fehma, gost; *he fancies himself a great man,* jidhirlu (jistħajlu) li hu xi ragel cbir (xi ħaġa cbira); *that is the very thing I fancy now,* dic hi iva il ħaġa li nixtieк (li għandi f'rasi u irrid) issa; *I fancy you are in the wrong,* nifhem (għandi f'rasi, jew jidhirli) li inti għandec tort; *fancy!,* ara ħa! *nobody will be here to-night I fancy,* naħseb li ħadd ma icun hawn il-lejla; *they sent a good number of soldiers to watch the place for fear the enemy should take a fancy to blow up the magazine,* bagħtu salt suldati biex jinducraw il post li il-għedewwa ma iwebblilomx (ifettlilomx) itajru il porvlista; *fancy is one of the faculties of the soul,* il fantasia hia waħda mil facultà tar-ruħ; *this is nothing but a mere fancy,* din m'hix ħaġ'oħra ħlief fantasija biss; *he likes to live according to his own fancy,* irid jgħix chif idokklu moħħu; *this is my fancy,* hecc jogħġobni; *you have strange fancies in your head,* għandec stramberiji (capricci) f'rasec; *he took a fancy to this jar and she took a fancy to this lace,* hu ħa grazia (għoġbitu) din il ġarra u hi din il bizzilla; *I have a great fancy to that design,* jogħġobni wisk dac id-disinn; *his fancy lies extremely to travelling,* għandu gibda cbira (jogħġbu wisk) il viaġġar (is-safar jew li isiefer); *tell me where is fancy bred,or in the heart or in the head?* (**Shakespeare**, *Merchant of Venice*), għejdli l-imħabba fejn tinsab (fejn tcun jew hi kegħda) fil kalb jew fir-ras; *that little chapel is very neat and built with a pretty fancy,* dic il cnisia hi pulita (gustusa) hafna u mibnija b'gost sabiħ.

Fancy-ball—ballu bil costumi (fejn in-nies icunu lebsin ta xi ħaġa) b'xi costum.

Fancy-dress—lbies ta dawc li imorru (mistednin) f'ballu bil costumi jew f'*fancy-ball* (ara).

Fancy-fair—bażar,post,suk,fejn icun hemm għall bejħ cull xorta ta ħwejjeġ u li il flus tal beigħ tagħhom (ta dawn il ħwejjeġ) imur għal xi carità etc.

Fancy-goods — ħwejjeġ (oggetti) li ilellxu bħal ma huma bizzilli, żagarelli, ħarir etc.

Fancy-monger — wieħed li iħobb (namrat), għarus etc.

Fancy-price—prezz għali wisk ta ħaġa li tiswa.

Fancy work—xogħlijiet tas-sinjurini (tan-nisa) bħal ma huma raccmu, *crochet* etc.

Fandango—isem ta żifna Spanjola.

Fane — tempiu, cnisia, santuariu; bandiera, pinnur (dac li juri x'riħ hu), fatat: *it is something like the fane of a steeple,* xi ħaġa bħal pinnur ta fuk campnar; *she was haunted with a fane,* rat fatat.

Fanega—chejl (Spanjol) tal kamħ li jasa daks 3 bushels Inglisi.

Fanfare—dakk ta trombi ta meta is-suldati jidħlu f'locom etc., dakka li idokku bil karn il caċċaturi meta icunu fil caċċa; wiria ta bravura.

FANFARON — fanfarrun, wieħed faħħari li jiftaħar bjeħ in-nifsu; bniedem kalil, li iħobb jaħkar, tirann jew kalbu ħażina.

FANFARONADE — fanfarrunata, ftaħira, wiria (tperriċa) ta ftaħir, jew biex wieħed jiftaħar.

FANG — sinna twila, nejba (bħal ta ljunfant, difer (twil u li gej bil ponta) bħal tat-tjur tas-serk, nghejdu aħna ajcla etc.; ħaġa maħruġa il barra biex takbad minnha (mancu, makbad); takbad, taħfen, taħtaf; tibda; *to fang a well*, titfa l-ilma f'pompa biex tkabbada taħdem (ittalla l-ilma).

FANG — is-snien ivvelenati tas-serp.

FANG — ingassa, liwia, tinja ta ħabel, ponta (ramla, għolia etc.) li icun hemm mkabbża fil ħgieġ (f'xi tazza etc.); *he finds himself in a fang*, jinsab f'nassa (mfixchel) li ma jistax jeħles.

FANGED — li għandu jew bil *fangs* (ara).

FANGING PIPES — cannoli (tubi) tal għuda biex tgħaddi l-aria minnhom.

FANGLE — idea (ħsieb) ibleh, twebbila tal blugha.

FANGLED — mżejjen, li ilellex, capriċċus, fantasticu, collu xejxi; *new fangled*, ġdid, li hareġ ġdid.

FANGLESS — bla snien, minn għajr snien.

FANGOT — ħafna (sarar ta) affarijiet tal ħarir etc.

FANION — bandiera żghira (sinjal li icun hemm mal bagalji ta rigiment (tas-suldati).

FAN-LIGHT — tieka għamla ta mrewħa (finestrun) fuk bieb biex jati iddawl għal gewwa.

FANNEL — terħa; bandiera, standard (tal cnisia) għal processioni.

FANNER — rewwieħa, ħaġa li trewwaħ (li iddur biex tagħmel ir-riħ).

FANNING — trewwiħ, ventilazioni.

FANNING MACHINE } FANNING-MILL } macna, rota cbira b'ħafna mriewaħ cbar li iħaddmu biex iderru il kamħ.

FANON — standard (bandiera) għal processioni.

FAN PALM — xorta ta siġra tal palm li mil werak (il palm) tagħha jagħmlu li mriewaħ (li bihom irewħu in-nies fis-sajf għal għomma).

FAN-TAIL — ingastatura, ġuntatura bil minċott (fl-injam).

FANTASIA — biċċa musica.

FANTAST } FANTASTIC } bniedem fantasticu capriċċus, stramb.

FANTASTIC } FANTASTICAL } fantasticu, immaginariu, tal fantasija li ma jesistix; capriċċus.

FANTASY — ara *fancy*.

FANTOCCINI — logħob (farsi) fit-teatru etc. li jagħmlu bil pupi (fejn iħaddmu il pupi minnfloc in-nies), teatrin bil pupi.

FAR — bgħid; bil wisk, bosta fil wisa ħafna; *we have come from a far country*, gejna minn pajjis fil bogħod; *you will see it in the far side (end) of the road*, taraha fit-tarf l-jeħor (l-actar li hu bogħod minnec) tat-triek; mbigħed (li ma iħobbx); *those that are far from Thee o Lord shall perish*, dawc li huma mbegħdin minnec (li ma iħobbucx) ma isalvawx (jintilfu); *so far things have gone well*, sa certu pont (sa issa) il ħwejjeġ marru collox sewwa; *as far as*, sa; *come with me as far as the market*, ejja miegħi sa 's-suk; *the night is far spent, the day is at hand*, il-lejl għadda ħafna minnu (għoddu spiċċa), in-nhar sejjer jitfaċċa (jibda iżornak jew ibexbex); *he looked far into the service of the time*, ra jew ħares fil fond lejn x'għamel iż-żmien; *this work far exceeds the other*, dan ix-xogħol igħaddi bil bosta lill (aħjar bil bosta mill) jeħor; *by far*, bil bosta; *from far*, mill bogħod; *far other*, differenti ħafna, li m'hu bhalu xejn; *so far as*, m'hux biss, li chemm jista icun; *this is by far better*, dana bil bosta aħjar; *this comes as far as from the Fiji Islands*, dana giè mill gżejjer Figi; *so far is my pain from being lessen'd that it is increased*, m'hux biss li l-ugigħ ma nakaslix iżda żdiedli; *I am so far from being in love with her that I almost hate her*, ma nħobbiex tant li cwasi nobgħodha; *very far from it*, xejn m'hu hecc (collox il cuntlariu); *how far is it thither?*, chemm hu (hawn) bogħod minn hawn?; *the season is far advanced*

now, li staġun (iż-żmien) daħal sewwa issa; *so far as is possible,* chemm jista icun; *by to-morrow you have to learn by heart so far,* sa għada trid (għandec) titgħallem (jew tistudia) bl-amment sa hawn; *I'll go as far as any man in it,* nati daks chemm jati ħadd'jeħor fiha; *far be it from me,* Alla iħarisni; *it fell far otherwise,* ġara collox bil maklub (il cuntlariu); *his fame spread far and wide,* ismu jew il fama tiegħu griet (waslet) cullimchien; *thus far we agree,* sa hawn collox sewwa nakblu (ilimchien).

Far—kżiekeż żghar.

Far-about—ħarġa barra (mid-discors) mill-argument; *what need these far-abouts?* għal fejn dan il ħruġ barra (mid-discors jew mill-argument)?

Far away—il bogħod ferm; li jigi minn (xi ħadd) fil bogħod, jew kraba fil bogħod; *Pate's far away cousin of mine* (Scott, *Rob Roy*), *Pate* jigi cugin tiegħi (kraba miegħi) fil bogħod.

Far brought—migiub mill bogħod.

Far-cast—mitfuħ fil bogħod, mbabbar, mixtiek.

Far-caster — min jindovna, min iħabbar x'gej.

Far-distant—fil bogħod ferm (sewwa fiż-żmien, chemm ucoll fil-loc).

Far-famed—magħruf (msemmi) ma cullimchien; *he is far famed for the works he published,* msemmi (magħruf) ma cullimchien għax-xogħlijet (chitba) li għamel (jew għal cotba li ħareġ).

Far-fetched—migiub mill bogħod.

Far-off—fil bogħod, bgħid.

Far-seeing—li jara mill bogħod, li iwassal b'rasu.

Far-seen — li jidher mill bogħod, mħarreġ sewwa, baħri (bravu li jinkala); *he is far seen in medicine,* mħarreġ sewwa jew bravu ħafna (jinkala ferm) fil medicina.

Farsighted—(il cuntlariu ta *near sighted*) wieħed li jara mill bogħod u mill krib le.

Far-sought — tkil, difficili, migiub mill bogħod; *that is farsought learning,* dac tagħlim tkil, difficili.

Farandams—drapp minsuġ suf f'ħarir.

Farandman—ragel strangier, viaġġatur.

Farandola—isem ta żifna Taljana.

Farantly—decenti, sewwa, chif jixrak.

Farçes—farsa; timla (taħxi tigieġa etc.) bil capuljat etc.

Farces—cappuljat (laħam mkatta rkiek) għal mili jew ħaxu.

Farceur—min jagħmel il farsi.

Farcical—tal farsa, tad-daħk, tażżuffiett.

Farcin} Farcy} marda taż-żwiemel (bħal ġdiem).

Fard—tizbogħ, tati il lewn; zebgħa (lewn) għal wiċċ.

Fardel—sorra; torbot sorra.

Farding-bag—l-ewwel stoncu ta bakra u tal-annimali l-oħra li jixtarru.

Fare—tmur, tiecol, tgħix, tgħaddiha, iggib ruħec ta, tgħaddi; ichel, ħwejjeġ tal ichel; tariffa; in-nies li icun hemm gewwa carrozzin; viaġġ, spedizion, mawra bil baħar, li staġun tas-sajd tal baccaljaw (jew tal merlozz); storbiu, għageb, frattarija; il kabda (tagħbija) tal ħut (ta frejgatina, ferilla etc.); *how did you fare there?* chif mort (chif għaddeitha) hemm? *we fared deliciously,* għaddejniha (morna, għexna) tajjeb ferm; *he fares like a prince,* igħaddiha (kiegħed ighejx) ta Princep; *they fared very ill,* marru ħażin wisk; *how fare ye?* chif int? chif int sejjer? chif tmur? *Fare you well!,* addio, saħħa; *my Lord, eat also, though the fare is coarse* (Tennyson), cull sinjur għad illi l-ichel hu ordinariu (msejchen); *what is the fare from here to Notabile?* chemm hi it-tariffa (x'għandu wieħed iħallas tàl carrozzin etc.) minn hawn sal Mdina? *why don't pay the boatman his fare?* Għaliex ma tatihx li ħakku (it-tariffa) il barclor?

Fare-folk—fatati, ħarsijiet.

Farewell — addio, saħħa, sliema; l-aħħar dakka ta għajn, l'aħħar ħarsa, il ħarsa ta l-aħħar; *we gave them the gentle farewell and departed,* tajniehom l-addio u tlakna; *let me read again this last paragraph before I take my farewell of the subject,* ħalli nakra darb-oħra

dan l-aħħar paragrafu kabel ma nati l-aħħar ħarsa lejn dan ix-xogħol.

FARFALLA—(butterfly) farfett.

FAR-FORTH—sa certu pont, bil bosta.

FARINA—tkiek; dac it-trab tal fjuri.

FARINACEOUS — tat-tkiek, bħal tkik, tkieki.

FARINOSE—tkieki, tat-tkiek.

FARM — kasam, fiegu; ichel, icla, tkabbel kasam, raba; taħdem kasam jew raba; kbiela ta raba.

FARM-BAILIFF—suprintendent (ragel impiegat jew mħallas) biex jara chif imur ix-xogħol ta biċċa raba, kasam etc.

FARM-HOLD — kasam b'dac collu li jitlob, dar etc.

FARM-HOUSE—razzett, il post fejn igħammar il bidwi f'dac ir-raba stess li icollu mkabbel.

FARM-STOCK—il bhejjem ta razzett.

FARM-YARD—il mandra, bitħa jew wesgħa li icun hemm f'razzett (fejn icunu il papri, tiġieġ etc.)

FARMABLE—li jista jitkabbel.

FARMAGE — ix-xogħol biex izzomm razzett jew kasam.

FARMARIE—infermeria, sptar.

FARMER—bidwi.

FARMER'S PLAGUE—isem ta marda tal ħxejjex jew tas-siġar.

FARMERESS—mara tar-raba, bidwija.

FARMERSHIP—it-tħarriġ (ix-xogħol) il ħila ta bidwi (fil biedia).

FARMERY—razzett.

FARMING—biedia, xogħol ir-raba.

FARMOST—l-actar bogħod, l-ibgħat.

FARMSTEAD—il kasam bir-razzett u il bini l-jehor ta ma dwaru meħtieġa, bħal ma huma mħażen etc.

FARNESS—bgħid, bogħod.

FARN—ara *fern*.

FARO— isem ta logħba tal carti.

FARO-BANK—il camra fejn isir il-logħob tal *Faro* (ara).

FARRAGINOUS — mħallat, magħmul minn bosta affarijiet.

FARRAGO—għasida, taħlita, taħwida sħiħa, cawlata.

FARRIER—nagħâl iż-żwiemel, tabib taż-żwiemel, veterenariu.

FARRIERY—xogħol tat-tnegħil (tannagħâl) taż-żwiemel; cura (tidwija) taż-żwiemel.

FARROW— bejta kżiekeż; tferragħ (tiled) każkuża; bakra li ma icolliex (ma tagħmilx) għegiela jew li ma tilhidx.

FARRY—bejta kżiekeż, tferragħ jew tiled każkuża.

FARSE—ara *farce*.

FART—bassa.

FART—(*to break wind*), tboss; min kiegħed iboss? *who is breaking wind?*

FARTHER—ibgħat, actar bogħod, li l'hemm actar; iżjed, jeħor; tavanża, tgħaddi (ittalla il kuddiem); *they went farther north*, huma marru actar il fuk lejn it-tramuntana, *let me add a farther truth to this*, halli inżid verità oħra ma din; *those hints lead them to make farther discoveries*, dawc is-sinjali ġagħluhom jagħmlu scoperti oħra (isibu artijiet etc. iżied); *he was the only one that could farther our opinion*, hu chien biss li sata igħaddi il kuddiem (igħejn jimbotta etc.) il fehma tagħna (dac li chelna f'rasna li nagħmlu).

FARTHERANCE — mogħdija il kuddiem, avanz; *I have always done my best for the fartherance of this noble work*, dejjem għamilt mill-aħjar li stajt għal avanz (mogħdija il kuddiem) ta dan ix-xogħol nobbli (sabiħ).

FARTHERMORE — actar, iżied, barra minn dana; ucoll, tarġa ucoll.

FARTHERMOST — l-ibgħat, l-actar bgħid.

FARTHEROVER—barra minn dana, tarġa ucoll.

FARTHEST — l-actar bogħod, l-ibgħat; *this was brought from the farthest nich of Asia*, dana gibuh mill-ibgħat rocna tal Asia; *who goes farthest?* min imur l-actar fil bogħod? *at the farthest*, l-actar, l-actar; *Parliament will rise the last week in May at the farthest*, il Parlament (il Cunsill) jibka jaħdem l actar l-actar sa l-aħħar gimgħa ta Mejju.

FARTHING—tliet ħabbiet; chejl ta art (ta raba); biċċa munita tad-deheb (l-erbgħa waħda) *a noble*; *four farthings make one penny*, erba' tlietiet jagħmlu sold; *nine farthings make a Cornish acre*,

disa, "farthing" jagħmlu "acre" tal Cornovaglia (Galles); *he never cared a farthing for my interests*, katt ma impurtah xejn mill-interessi tiegħi; *give me a farthing worth of sweets*, tini bi tlieta ħelu; *you haven't got a farthing worth here*, ma għandicx bi tliet ħabbiet (collox) hawn.

Farthing-dale—chejl ta art (raba)

Farthing-gale — circu, circhijiet biex in-nisa jifthu jew iwessgħu iddbielet.

Fasces—mazz (katta) virghi marbutin ma xulxin, b'mannara fin-nofs, li il magistrati Rumani chienu dari iżommu f'idhom (biex juru is-setgħa, jew l-ufficiu tagħhom); sinjal ta setgħa jew ta cmand; *you must submit your fasces to theirs* (**Burke**, *Affairs of Ireland*), jaħtieġ tokgħodu għal cmand tagħhom (għal dac li igħejdulcom huma, jew għall ubbidienza tagħhom).

Fascet – strument, biċċa għodda tal ħadid li dawc li jaħdmu fil ħġieġ jusaw meta jagħmlu il fliexchen.

Fascia—faxxa, terħa.

Fascicle—mazzett (bucchett) fjuri; mazz, katta, faxx (basal etc.)

Fasciculus—faxxiculu, biċċa minn ctieb, minn opra, li toħroġ f'faxxiculi (jew numri ta cull tant żmien jew ġranet); *This Anglo-Maltese Dictionary is being published in fasciculi* (jew *in numbers*), dan id-Diziunariu mill-Inglis għal Malti kiegħed joħroġ f'faxxiculi; *the 45th fasciculus* (*number* jew *part*) *has been published last*, in-numru (faxxiclu) 45 l-aħħar li ħareġ.

Fascinate — issaħħar, tiscanta, tgħajjen; *it has been almost universally believed that serpents can stupefy and fascinate the prey which they are desirous to obtain*, bosta u bosta jaħsbu (iridu igħejdu) illi is-sriep isaħħru jew iġagħlu lill-annimali l-oħra li icunu iridu jakbdu jiscantaw lejhom.

Fascination—seħer, scantar, għajn, għaxka cbira.

Fascines—kabs; mazzi tal virghi li jusaw l-inginjeri biex iwakkfu trunċieri, fortificazionijiet etc.

Fash—tinfisca, iddejjak, tati fastidiu.

Fashion—għamla, katgħa tal ħwejjeġ, moda; bonton, società (sinjuri); mudell, esempiu, chirjanza; tagħmel, takta (tfassal) il ħwejjeġ, issawwar; *this is the fashion now*, din hi il moda issa; *can you lend me any journal of fashion?*, tista tislifni xi ġurnal tal modi?; *this is out of fashion now*, din ma għadhiex moda issa (spiċċat il moda tagħha); *do it in this fashion*, għamilha hecc (din il għamla); *that is cut after the French fashion*, dic maktugħa (mfassla) la Francisa (fuk il moda Francisa); *he always mixes with people of fashion*, dejjem jagħmilha ma nies cbar (società tas-sinjuri jew mal bonton; *shall the clay say to him that fashioned it, what makest thou?* (**Isaja** XIV, 9), it-trab (it-tafal) sejjer igħejd lill dac li għamlu (li taħ il forma), hawn x'għamilt? *he refined his speech and fashioned his address*, hu irranġa aħjar il cliem u sawwar actar l-indirizz (id-discors); *what fashion do you wish to have your breeches cut?* x'moda (chif) tridu il kalziet? *that priest was the fashion of the altar*, dac il kassis chien esemplari (il mudell tal altar); *for fashion sake, I thank you* (**Shakspear** *As you like it*), għal chirjanza nirringraziac.

Fashionable — la moda, bħal jew scont il għamla jew il katgħa taż-żmien li icun; tal bonton, li jagħmel mal moda; nies tal moda, sinjuri, rjus, cbarat; *I bought a very nice fashionable suit of clothes ready made*, xtrajt libsa lesta sabiħa ħafna, meħjuta la moda; *he is lucky not to have a fashionable woman for a wife*, għandu xorti li għandu martu m'hix mara tal modi (li tagħmel mal moda); *but he is a fashionable man*, iżda hu ragel (wieħed) tal bonton; *the language of fashionable society, is the language of diplomacy* (**Macaulay**, *History of England*), lsien (il cliem jew id-discors) tal bonton hua lsien taddiplomazija; *me, and the other fashionables only came last night* (**Charles Dickens**, *Pickwick papers*), jena u issinjuri (il cbarat) l-oħra għadna gejjin il bieraħ fil għaxjia.

Fashionableness — moda, drawwa, costum.

Fashionably—la moda, scont jew chif titlob il moda, mal moda.

Fashioner — min ifassal, jagħmel jew jakta, min jati il forma jew il għamla.

Fashioning—għamil,għati ta forma.

Fashioning needle—labra tal macna li taħdem il calzetti

Fashionist—min jagħmel jew jokgħod għal moda.

Fashion-led—mogħti għall modi.

Fashionless—bla moda, m'hux la moda, li m'hux chif trid jew titlob il chirjanza (l-imgiba tajba).

Fashionly—ara *fashionable.*

Fashion-monger — petitu, żabicott, ġuvni li kiegħed għal modi jew biex jilbes pulit u scont il moda, inchella li iħobb jiddandan; *fashion mongering boys* (**Shakspear,** *Much ado about nothing*), petiti, żabicotti.

Fashions — il moda; marda bħal ġdiem taż-żwiemel; *his horse is infected with the fashions* (**Shakspear,** *Taming of the shrew*), iż-żiemel tiegħu għandu il (marid bil) ġdiem.

Faskidar — il gawwija li tinsab fl-ibħra tat-tramuntana.

Fass—għokda, katta, mazz.

Fasse—xagħar.

Fassit—bil għokiedi, (bil għokod).

Fast—sawm; issum; ħafif, ħliesi, malajr, mwaħħal, meghmuż; magħluk, makful; fil fond, kawwi; sħiħ, li idum, li ma jerħix; xalatur, ferferrixu, bardaxxa; krib; *these are fast (fasting) days,* dawn ġranet tas-sawm; *the people of Ninevah proclaimed a fast* (**Jonah** III, 3), il poplu ta Nineve għamlu (ġagħlu li isir) sawm; *is the Easter fast everywhere uniformly observed?* issawm tal Għejd (tal ġranet tal Gimgħa il Cbira) isir cullimchien xorta waħda? *Do you think this lozenge will break my fast?* jidhirlec (xi tgħejd) li din il mustardina ticsirli is-sawma? *Did you fast yesterday?* somt il bieraħ? *Are you fasting to-day?* il-lum sajjem (kiegħed issum); *idle weeds are fast in growth,* ill ħaxix ħażin jicbor malajr (ħafif biex jicber); *don't read so fast,* takrax hecc mgħaggel (b'din il ħeffa, jew hecc ħafif) bil għaġġla; *do it as fast as you can,* għamlu (lestih) malajr chemm jista icun (bil heffa chem tista); *that clock is 5 minutes fast,* daċ il-arloġġ għandu 5 minuti il kuddiem; *stick it fast,* waħħlu tajjeb (sħiħ); *tie it fast,* orbot (orbtu) tajjeb (sħiħ); *that is a fast knot,* dic għokda jebsa; *is the door well fast?* il bieb magħluk sewwa? *don't forget to make the windows fast,* tinsiex tgħalak (takfel jew issaccar) it-twieki; *when I went home I found him fast a sleep,* meta mort id-dar sibtu rieked fil fond; *in the first attack they killed fast upon 300,* fl-ewwel attacc katlu krib it-300; *to live fast,* tgħix ħajja libertina (ta bardaxxa); *don't talk to that woman she is rather fast,* tchellimhiex lill dic il mara għaliex ma tantx hi tal galbu; *didn't you say this is a fast colour?* ma għedtx li dan il lewn ma jerħix (ma jitfax)? *fast and loose,* tilgħab (logħob) fid-discors (issa tgħejd ħaġa u u issa oħra) li m'hux sod; *to make fast,* torbot bastiment ma l-art (bil gherlini jew bil gumni); *stand fast,* ibka, żomm sħiħ, ippersevera; *stand fast in the faith,* żommu (żomm) sħiħ fil Fidi.

Fast-days—ġranet tas-sawm.

Fasten—torbot, issaħħaħ, issaccar, takfel, twaħħal, tgħakkad; tintrabat, titwaħħal, tingħakad, issir biċċa waħda; *fasten it with nails,* waħħala bl-imsiemer; *fasten it tight,* orbotha sħiħ (tajjeb); *he fastens his eyes on her,* xehet għajnejh fukha (li ma kalagħhomx actar); *what if she be fastened to this fool Lord?* (**Tennyson,** *Maud 1, XV, 24*), x'jiġri jecc tintrabat ma dan il miġnun ta lord (sinjur)?; *fasten the door,* saccar il bieb; *fasten upon it,* akbdu (għafsu) sewwa li ma jiscappax.

Fastened—marbut, msaccar, makful, msaħħaħ, meħmuż, mgħakkad ma xulxin, sħiħ, magħruf; *the wings are immediately fastened to the body,* il ġwienaħ mwaħħlin sewwa mal gisem (mal-laħam); *is the door well fastened?* il bieb msaccar (makful) sewwa.

Fastener—min jew dac li jorbot jakfel, isaccar; jew dac li jixħet għajnejh fuk ħaġa.

Fastening—kfil,tischir, rbit fis-sħiħ.

FASTENSEVEN—lejliet ras ir-Randan (it-Tlieta, jew l-aħħar ġurnata tal Carnival tagħna).

FASTER—min isum; *fasters*, nies li isumu; *follow not certain men who be not fasters* (*Bible, 1551*), tmurx wara (tagħmilx bħal) xi nies li ma isumux.

FAST-FETTERED — marbut tajjeb fil manetti, immanettjat tajjeb (sewwa jew sħiħ).

FASTHANDED—xħiħ, idu magħluka, ħanżir.

FASTIDIOUS—meżmież (li jitmeżmeż jew jeħu fastidiu minn xejn), kanżħa, li jmeżmeż, jati fastidiu, ifantas; *his temper placid and forgiving but fastidious* (**Macaulay**, *Hist. of England*), hu cwiet u ta kalb tajba (jaħfer) iżda jitmeżmeż (minn xejn).

FASTIDIOUSLY—bit-tmeżmiż.

FASTIDIOUSNESS—tmeżmiż, fastidiu, rekka.

FASTIGIATE, FASTIGIATED—gej bil ponta, ippuntat, bil ponta; tiela (gej jew jispiċċa għal xejn); *that noted hill, the top whereof is fastigiate like a sugar-loaf* (**Ray**, *Remains p. 176*), dic il għolia magħrufa li il kuċċata tagħha gejja bil ponta (tispiċċa għal xejn) bħal kartas zoccor tal kampiena.

FASTIGIATELY—li gej bil ponta.

FASTIGIOUS — bil ponta, ippuntat, tiela bħal piramida.

FASTIGIUM—il pedament (il biċċa ta isfel) to porticu (loġoġ).

FASTING—sawm; tismir, tiscir, twaħħil; *this is a fasting day*, din ġurnata tas-sawm (illum sawm).

FASTING-MAN — min jidħol garanti, pleġġ jew jagħmel tajjeb għal ħadd jeħor (għal condotta tiegħu).

FASTISH—ferferrixu, ftit u xejn disclu, bla condotta; *in other words he is a fastish young man* (*Phillips, Essays from the Times, II, 330*); fi ftit cliem (biex ngħeduha ċara) dac ftit u xejn ferferrixu.

FASTLY—sħiħ, fis-sod, ferm, bil ħafif, bil ħeffa, malajr; *he has fastly founded the wall above the seas to stand*, talla il ħajt ferm (fis-sħiħ) biex iżomm wiekaf il fuk minn wiċċ il baħar; *she was seen walking fastly too and fro*, rawha miexia tgħaggel l-hawn u l-hemm.

FASTNESS—ħeffa, ħlusia, żamma ma fis-sħiħ; borġ, torri, fortizza; *to shew it was but their fastness to the former Government* (**Bacon**, *Henry VII*), biex juru li ma chienitx ħlief iż-żamma (fis-sħiħ kawwija) ma'l Gvern ta kabel; *the capital, or rather their chief fastness, was then taken* (**Burke**, *Abridgment of Eng. Hist.*), imbagħad ħadulhom il belt ewlenia, jew biex ngħeidu aħjar, il fortezza ewlenija tagħhom.

FASTUOSITY—suppervia.

FASTUOUS—supperv, mimli bih innifsu.

FASTUOSLY—bis-suppervia.

FASTUOUNESS—suppervia.

FAT — xaħam, is-smin; smin; issemmen, tismen; *take the fat*, neħħi ix-xaħam; *he is fat fed*, msemmen; *the fat is in the fire*, collox spiċċa, (collox mar jew spiċċa fix-xejn).

FAT-BRAINED—stupidu, ħmar, moħħu ma jarfax.

FAT-FACED—smin, wiċċu tond, wiċċ il Għejd, wiċċ ta kassata.

FAT-HEAD — stupidu, ras kargħa, ħmar.

FAT-KIDNEYED—oħxon, smin, mżakkak.

FAT-LUTE—taħlita ta trap (tafal) ma tkiek tal chittien għal mili taxxkuk jew *stock* (tal mastrudaxxi).

FAT-WITTED—stupidu, ras kargħa; *thou art fat witted with drinking*, inti stupidu bix-xorb.

FATAL—fatali, tal mewt, li jekred; mid destin, li icollu icun (bil fors), li igib hemm cbir, icreħ; *it was fatal to the king to fight for his money* (**Bacon** *Henry VII*), chien mid-destin (hecc chellu icun) għar-Re li jiccumbatti għal flusu; *that fatal owl that came to our house sang nothing but death to us and ours* (**Shakspear**, *3 Henry IV*), dic il cocca fatali (kerrieda), li giet fiddar tagħna ma gebitx ħlief hemm cbir għalina u għal niesna.

FATALIST — fatalista, min jemmen bil *fatalism* (ara).

FATALITY — fatalità, destin, xorti, hemm cbir, mewt, kirda; *the fatality*

amongst cattle has been very great, il kirda (il mewt) li chien hemm tal an-nimali (bhejjem) chienet cbira wisk.

Fatalness—ara *fatality.*

Fata morgana—fenomenu tal aria li jidher (jaraw) mil port ta Messina u dawc li nħawi—id-dell jew xbiha ta muntanji etc. f'wiċċ il baħar — li li Skallin isejħulu ix-xogħol tas-saħħara (Fata) Morgana.

Fate—destin, xorti; *the fates were all against me,* ix-xorti (destini) chien collu contra tiegħi.

Fate—tiddestina, tcun ix-xorti.

Fated—destinat; *one midnight fated to the purpose* (**Shakspear**, *Tempest*), f'nofs ta lejl wieħed destinat (li chien għall tal apposta) ghalecc.

Fateful — bid-destin, tad-destin tax-xorti.

Fatefully—ara *fatally.*

Fatefulness—fatalità (ara *fatality*).

Father—missier, kassis, patri; tie-ħu il xi ħadd ibnec u bin Alla; tnis-sel, tagħmel; *who is your father?* min hu missierec! *Our father who art in heaven*; Missierna li inti fis-smewiet, *Glory be to the Father, and to the Son, and to the Holy Ghot*; Gloria lil Mis-sier etc.; *who is your father confessor?* min hu il confessur tiegħec (il kassis li għandu tkerr)? *How do you do, Father?* chif int sur Patri? *I have seen Father Anthony,* rajt il patri Tonin; *Ay, good youth and rather father thee than master thee* (**Shakspear**, *Cymbelive IV, 2*) Oi, fejnu (ġuvnott) aħjar nieħdoc ibni u ben Alla milli niccorreggic (inraż-żnec); *cowards father cowards, and base things, sire, base* (**Shaks**: *Cymbeline*), nies bla ħila inisslu nies bla ħila u ħwejjeġ baxxi (vili) inisslu ucoll ħwejjeġ baxxi u vili, sinjur; *the Fathers of the Church,* is-Santi Padri; *the Holy Father,* il Papa; *Fathers of the Oratory,* il Filippini (jew il patrijiet ta San Flippu Neri.

Father-dust—it-trab tal art li min-nhu sar il bniedem.

Fatherhood—stat (condizioni) ta missier.

Father-in-law—missier il mara jew missier ir-ragel (ta tneju miż-żewġin).

Father-land—l-art ta nannijetna, jew minn fejn incunu mnisslin.

Father-lasher—scorfna (isem ta ħuta) cbira li tinsab fl-ibħra ta fuk (lejn l-Ingħilterra u actar il fuk.

Fatherless—minn għajr (bla mis-sier.

Fatherly—ta missier; *he tendered his brother's orphan children with a fatherly affection,* rabba it-tfal iltiema (ulied) ħuh b'imħabba ta missier.

Father-right—patrimoniu.

Fathership—li stat (condizioni) ta missier.

Father-sick—li jibchi (irid) dejjem lill missieru; li ma jistax igħaddi minn għajr ma jara lill missieru.

Fathom—chejl Inglis ta sitt piedi, dwar kama; kiegħ, fond; tkis bil *fathom* (b'dan il chejl Inglis) jew bil kama; tkis sal kiegħ jew tiscandalja; tifhem ħaġa sewwa, tcun tafha minn għankudha, tħaddan, (takbad) gewwa dirgħajc; *go and get 4 fathoms of this sort of rope,* mur gib erbat ikjiem minn dan il ħabel; *I cannot fathom his designs,* ma nistax naf (nifhem) x'għandu f'moħħu (x'feħsiebu jagħmel); *she fathomed him in her arms,* għankithu, ħaddnithu, gewwa dirgħaiha (għan-kithu).

Fathomable—li tista tifmhu, li jista wieħed jifhmu.

Fathomer—min ichejjel bil *fathom* jew kama, min jiscandalja, min jifhem jidħol bil ħsieb f'moħħ ħadd-ieħor.

Fathomless — bla kiegħ; abbiss, fond li ma bħalu; li ma tistax taħfnu (tħaddnu) gewwa dirgħajc jew li ma tistax tgħannku.

Fatidic } profeticu, li iħabbar,
Fatidical } li għandu is-setgħa igħejd) dac li ġej (il għad irid jiġri)

Fatidicency—tħabbir.

Fatigable—li igħejja, jinchedd.

Fatigate—tgħajji (tagħmel għaj-jen) tchidd, tħaddem, tati wieħed x'jagħmel; għajjên, micdud bix-xo-għol, mħaddem sħiħ.

Fatigation—għeja, xogħod, chedda.

Fatigue—ħedma, xogħol, chedda, tahbit; tħaddem, tchidd, tħabbat, tgħajji bix-xogħol; *tell the corporal to*

bring in the men on fatigue, għejd il capural idaħħal in-nies tal fattiga (is-suldati li hemm jaħdmu).

Fatigue-dress—il-libsa tax-xogħol tas-suldati (il-libsa tal fatiga).

Fatigue-duty — fatiga (xogħol tas-suldati li m'hux tal armi, għassa, drill etc.) *those two soldiers are gone on fatigue-duty*, dawc iż-żewġ suldati marru għal fatiga.

Fatigue-party — cumpannija, nies (suldati) għal fatiga.

Fitiguesome—li igħajjic, li ichidd bix-xogħol, li iħaddem sħiħ.

Fatiloquent — li ihabbar, ħabbâr, bassâr; *such like discourses of fatiloquent soothsayers* (**Urquhart**, *Rabelais, Bk, III Chap XXII*) discorsi bħal dawn ta baxxâra jew ħabbara.

Fatiloquist—min jakra il venturi

Fatimide—li mnissel minn *Fatma* (bint Maumettu, u mart Ali).

Fatiscence—fetka, xakk, kasma.

Fatling — animal msemmen, lest (tajjeb) għal katla, smin u tari (zgħazugħ), *reach its fatling innocent arms* (**Tennyson**, *Princess VI, 122*) ilħak id-dirgħajn tagħha smien u zgħar (ta tarbija innocenti jew li għadha ma taf xejn).

Fatly — bil grass, oħxon oħxon, smin.

Fatner—min isemmen.

Fatness — simna, xaħam, grass; *earth and water mingled by the help of the sun gather a nitrous fatness* (**Bacon** *Natural Hist.*) trab u ilma flimchien mal għajnuna tax-xemx jagħmlu grass (tidlic) tan-nitrogenu.

Fatten — issemmen, tiggrassa; tcattar jew tagħmel għammiel, tismen, teħxien, titkawwa, tistgħana.

Fattener—min isemmen.

Fatter—tidres ix-xgħir; tieħu, takta iz-zbula tax-xgħir.

Fattiness—ħxuna, simna.

Fattish—ftit u xejn smin, actarx smin.

Fattrel—pieg, tinja, f'libsa.

Fatty—mxaħħam, bil grass; *spirit of nitre will turn oil of olives into a sort of fatty substance* (**Arbuthnot**, *on aliments, Ch. VI*) li spirtu tas salnitru ibiddel iz-zejt taz-zebbuġ f'sustanza (f'ħaġa) donna grass,jew xaħam (f'sustanza grassa).

Fatty-kidney—in-nefrite, marda tal cliewi, igħejdulha ucoll *Bright's disease*.

Fatuity—genn, blugħa.

Fatuous—stupidu, ibleħ, miġnun.

Fat-witted—belhieni, rasu kargħa, babbu.

Fauburg—subborg.

Fauces—ix-xedak tal wiċċ.

Faucet—vit ta bittija jew ta barmil (tal birra).

Fauch—ara *fallow*.

Faufel—il frott ta siġra jisimha l' *Areca Catechu* (jew il gewża tal Malabar, fl'India).

Faugh—puh ! (x'għarucasa!)

Faught (fought)—temp passat u il particip passat tal verb *fight*; iggieled, iccumbatta; miggieled, iccumbattut; *they faught all day long*, iggieldu (bakgħu jatu jew jiccumbattu il ġurnata collha; *after the battle was faught*, wara li spiċċat il battalja (it-tkabida).

Fault—ħtija, għilt, żball, nukkas, difett, disgrazia; tarra, tieħu żball, tagħmel żball, icolloc ħtija; *whose fault is it ?* ta min hi il htija ? *it is not my fault*, m'hix ħtjia tiegħi; *this is a printer's fault*, dana żball ta li stampa; *I take this for fault of a better one*, nieħu dan la ma hawnx aħjar; *take her with all faults* (**Shakspear**, *Taming of the Shrew*), ħudha bid-difetti collha li għandha (jew tagħha); *I was at fault*, cont icconfondut, sturbiat (ma contx naf x'nakbad nagħmel); *in fault*, tlum; *mine eyes were not in fault* (**Shakspear** *Cymbeline*) lill għajnejja ma tatihomx tort, (ma tlumomx); *He found fault with me*, tani tort (sabli ħtija); *you must not fault twice in war*, ma tridx tieħu żball darbtejn fil gwerra.

Fault-finder—min isib ħtija f'collox (min ifittex ix-xagħra fil għagina) pezza custioni.

Fault-finding — sindicajr, li isib ħtija, li isib xi igħejd.

Faulter—min jagħmel (icollu) xi ħtija.

amongst cattle has been very great, il kirda (il mewt) li chien hemm tal annimali (bhejjem) chienet cbira wisk.

Fatalness—ara *fatality*.

Fata morgana—fenomenu tal aria li jidher (jaraw) mil port ta Messina u dawc li nħawi—id-dell jew xbiha ta muntanji etc. f'wiċċ il baħar — li li Skallin isejħulu ix-xogħol tas-saħħara (Fata) Morgana.

Fate—destin, xorti; *the fates were all against me*, ix-xorti (destini) chien collu contra tiegħi.

Fate—tiddestina, tcun ix-xorti.

Fated—destinat; *one midnight fated to the purpose* (**Shakspear**, *Tempest*), f'nofs ta lejl wieħed destinat (li chien għall tal apposta) għalecc.

Fateful — bid-destin, tad-destin tax-xorti.

Fatefully—ara *fatally*.

Fatefulness—fatalità (ara *fatality*).

Father—missier, kassis, patri; tieħu il xi ħadd ibnec u bin Alla; tnissel, tagħmel; *who is your father?* min hu missierec! *Our father who art in heaven*; Missierna li inti fis-smewiet, *Glory be to the Father, and to the Son, and to the Holy Ghot*; Gloria lil Missier etc.; *who is your father confessor?* min hu il confessur tiegħec (il kassis li għandu tkerr)? *How do you do, Father?* chif int sur Patri? *I have seen Father Anthony*, rajt il patri Tonin; *Ay, good youth and rather father thee than master thee* (**Shakspear**, *Cymbelive IV, 2*) Oi, fejnu (ġuvnott) aħjar nieħdoc ibni u ben Alla milli niccorreggic (inrażżnec); *cowards father cowards, and base things, sire, base* (**Shaks**: *Cymbeline*), nies bla ħila inisslu nies bla ħila u ħwejjeġ baxxi (vili) inisslu ucoll ħwejjeġ baxxi u vili, sinjur; *the Fathers of the Church*, is-Santi Padri; *the Holy Father*, il Papa; *Fathers of the Oratory*, il Filippini (jew il patrijiet ta San Flippu Neri.

Father-dust—it-trab tal art li minnhu sar il bniedem.

Fatherhood—stat (condizioni) ta missier.

Father-in-law—missier il mara jew missier ir-ragel (ta tneju miż-żewgin).

Father-land—l-art ta nannijetna, jew minn fejn incunu mnisslin.

Father-lasher — scorfna (isem ta ħuta) cbira li tinsab fl-ibħra ta fuk (lejn l-Inghilterra u actar il fuk.

Fatherless—minn għajr (bla missier.

Fatherly—ta missier; *he tendered his brother's orphan children with a fatherly affection*, rabba it tfal iltiema (ulied) ħuh b'imħabba ta missier.

Father-right—patrimoniu.

Fathership—li stat (condizioni) ta missier.

Father-sick—li jibchi (irid) dejjem lill missieru; li ma jistax igħaddi minn għajr ma jara lill missieru.

Fathom—chejl Inglis ta sitt piedi, dwar kama; kiegħ, fond; tkis bil *fathom* (b'dan il chejl Inglis) jew bil kama; tkis sal kiegħ jew tiscandalja; tifhem ħaġa sewwa, tcun tafha minn għankudha, tħaddan,(takbad) ġewwa dirgħajc; *go and get 4 fathoms of this sort of rope*, mur gib erbat ikjiem minn dan il ħabel; *I cannot fathom his designs*, ma nistax naf (nifhem) x'għandu f'moħħu (x'feħsiebu jagħmel); *she fathomed him in her arms*, għankithu, ħadditbu, gewwa dirgħailha (għankithu).

Fathomable—li tista tifmhu, li jista wieħed jifhmu.

Fathomer—min ichejjel bil *fathom* jew kama, min jiscandalja, min jifhem jidħol bil ħsieb f'moħħ ħadd-ieħor.

Fathomless — bla kiegħ; abbiss, fond li ma bħalu; li ma tistax taħfnu (tħaddnu) gewwa dirgħajc jew li ma tistax tgħannku.

Fatidic } profeticu, li iħabbar,
Fatidical } li għandu is-setgħa igħejd) dac li ġej (il għad irid jiġri)

Fatidicency—tħabbir.

Fatigable—li ighejja, jinchedd.

Fatigate—tgħajji (tagħmel għajjen) tchidd, tħaddem, tati wieħed x'jagħmel; għajjên, micdud bix-xogħol, mħaddem shiħ.

Fatigation—għeja, xogħod, chedda.

Fatigue—ħedma, xogħol, chedda, taħbit; tħaddem, tchidd, tħabbat, tgħajji bix-xogħol; *tell the corporal to*

bring in the men on fatigue, għejd il capural idaħħal in-nies tal fattiga (is-suldati li hemm jaħdmu).

Fatigue-dress—il-libsa tax-xogħol tas-suldati (il-libsa tal fatiga).

Fatigue-duty—fatiga (xogħol tas-suldati li m'hux tal armi, għassa, drill etc.) *those two soldiers are gone on fatigue-duty*, dawc iż-żewġ suldati marru għal fatiga.

Fatigue-party — cumpannija, nies (suldati) għal fatiga.

Fitiguesome—li igħajjic, li ichidd bix-xogħol, li iħaddem sħiħ.

Fatiloquent — li iħabbar, ħabbâr, bassâr; *such like discourses of fatiloquent soothsayers* (**Urquhart**, *Rabelais, Bk, III Chap XXII*) discorsi bħal dawn ta baxxâra jew ħabbara.

Fatiloquist—min jakra il venturi

Fatimide—li mnissel minn *Fatma* (bint Maumettu, u mart Ali).

Fatiscence—fetka, xakk, kasma.

Fatling — animal msemmen, lest (tajjeb) għal katla, smin u tari (zgħazugħ), *reach its fatling innocent arms* (**Tennyson**, *Princess VI, 122*) ilħak id-dirgħajn tagħha smien u zgħar (ta tarbija innocenti jew li għadha ma taf xejn).

Fatly — bil grass, oħxon oħxon, smin.

Fatner—min isemmen.

Fatness — simna, xaħam, grass; *earth and water mingled by the help of the sun gather a nitrous fatness* (**Bacon** *Natural Hist.*) trab u ilma flimchien mal għajnuna tax-xemx jagħmlu grass (tidlic) tan-nitrogenu.

Fatten — issemmen, tiggrassa; tcattar jew tagħmel għammiel, tismen, tehxien, titkawwa, tistgħana.

Fattener—min isemmen.

Fatter—tidres ix-xgħir; tieħu, takta iz-zbula tax-xgħir.

Fattiness—ħxuna, simna.

Fattish—ftit u xejn smin, actarx smin.

Fattrel—pieg, tinja, f'libsa.

Fatty—mxaħħam, bil grass; *spirit of nitre will turn oil of olives into a sort of fatty substance* (**Arbuthnot**, *on aliments, Ch. VI)* li spirtu tas salnitru ibiddel iz-zejt taz-zebbuġ f'sustanza (f'ħaġa) donna grass,jew xaħam (f'sustanza grassa).

Fatty-kidney—in-nefrite, marda tal cliewi, ighejdulha ucoll *Bright's disease.*

Fatuity—ġenn, blugħa.

Fatuous—stupidu, ibleh, miġnun.

Fat-witted—belhieni, rasu kargħa, babbu.

Fauburg—subborg.

Fauces—ix-xedak tal wiċċ.

Faucet—vit ta bittija jew ta barmil (tal birra).

Fauch—ara *fallow.*

Faufel—il frott ta siġra jisimha l' *Areca Catechu* (jew il gewża tal Malabar, fl'India).

Faugh—puh ! (x'għarucasa!)

Faught (fought)—temp passat u il particip passat tal verb *fight*; iggieled, iccumbatta; miggieled, iccumbattut; *they faught all day long*, iggieldu (bakgħu jatu jew jiccumbattu il ġurnata collha; *after the battle was faught*, wara li spiċċat il battalja (it-tkabida).

Fault—ħtija, għilt, żball, nukkas, difett, disgrazia; tarra, tieħu żball, tagħmel żball, icolloc ħtija; *whose fault is it ?* ta min hi il htija ? *it is not my fault*, m'hix ħtjia tiegħi; *this is a printer's fault*, dana żball ta li stampa; *I take this for fault of a better one*, nieħu dan la ma hawnx aħjar; *take her with all faults* (**Shakspear**, *Taming of the Shrew*), ħudha bid-difetti collha li għandha (jew tagħha) ; *I was at fault*, cont icconfondut, sturbiat (ma contx naf x'nakbad nagħmel); *in fault*, tlum; *mine eyes were not in fault* (**Shakspear** *Cymbeline)* lill għajnejja ma tatihomx tort, (ma tlumomx); *He found fault with me*, tani tort (sabli ħtija); *you must not fault twice in war*, ma tridx tieħu żball darbtejn fil gwerra.

Fault-finder—min isib ħtija f'collox (min ifittex ix-xagħra fil għagina) pezza custioni.

Fault-finding — sindicajr, li isib ħtija, li isib xi igħejd.

Faulter—min jagħmel (icollu) xi ħtija.

Faultful—ħati.

Faultily—bil ħtija, ħażin.

Faultiness—ħażen, ħżunija; nukkas mid-dmir.

Faulting—nukkas; (fil geologija) meta li strati tal blat etc. ma icomplux sejrin fid-dritt għaliex l-art (il blat) f'xi lochijiet icun mniżżel l-isfel (donnu sfundat).

Faultless—bla ħtija.

Faultlessly—ta bla ħtija.

Faulty—ħati, bil ħtija.

Faun (fil Mitologija Rumana)—Alla falz magħmul nofsu tifel bil krun żgħar f'rasu, widnejn wekfin maħrugin il barra, u sakajn ta mogħża.

Faun—intemperanza.

Fauna — isem ta alla mara falz, Fauna, l-annimali etc. ta pajjis li jinsabu f'art etc; iz-zoologia ta dic l-art jew l-annimali collha li jinsabu f'art, bid-descrizioni tagħhom collha.

Faunist—min (dac li) jistudia u jitchellem fuk l-annimali ta pajjis.

Fausen—isem ta sallura cbira.

Fausse bray (akra *fos-brei*) — sur baxx.

Fauteuil — faldistoriu, siġġu tal brazzi jew pultruna ta President; siġġu fl-Accademia Francisa.

Fauter—avucat, min isostni causa jew jitchellem għall hadd'jeħor biex jiddefendih.

Fautress—mara li takbes biex tiddefendi il causa ta ħadd'jeħor; padruna.

Fauvette — dawc il għasafar tal għana (b'munkarom artab, ħelu).

Faux-pass (bil Francis *(fò-pà)* — pass falz. pass ħażin; żball fil condotta jew fl-imgiba.

Favillous — magħmul mill-irmied, ta rmied.

Favose—mħaffer jew magħmul hofor ħofor (tokob tokob) bħal dawc tan-naħal fejn jagħmlu il għasel; (bħal xehda).

Favour — għożża, għajnuna, siwi, risk; favur, littra; tgħożż, tgħin, tiswa lill; tati il wiċċ; iggib tajjeb; tixbeħ; *do me the favour to inform him please,* għamilli piacir (favur) għejdlu jecc jogħġboc; *knowing that you are a man I always favoured, I am sure he will receive you most kindly,* billi jaf li inti cont dejjem magħżuż (rispettat) minni sgur li jilkgħec tajjeb ferm; *the darkness of the night favoured their undertaking,* id-dlamijiet tal-lejl li għejn (ta il għajnuna) lill għemil tagħhom (chien li swielhom); *your favour of the 12th. inst. is to hand,* littra tiegħec tat-12 ta dan (ix-xahar) li aħna fih waslitli (reevejta); *it is said that his appearance does favour that of the King,* igħejdu illi jixbeħ ftit ir-Re (jatih lemħa sewwa); *she favours the mother,* tixbeħ l-omma, wiċċ ommha; *you favour him too much,* inti tgħinu (tatih il wiċċ) wisk.

Favourable—favorevoli,tajjeb għal, li jigi żewġ, igib ir-risk, risku tajjeb; *the wind was favourable to them all the way,* ir-riħ chien magħhom dejjem; *this is a favourable opportunity for you to go,* issa il wakt għalic (issa waktec) biex tmur; *the army took up a favourable position,* l-armata (is-suldati) sabu (ħadu) post tajjeb għalihom (li jiswielhom); *I hope to have a favourable answer to my petition,* nitma li icolli risposta tajba għal petizioni li għamilt.

Favourable—bis-sewwa, bit-tajjeb, bir-risk; bl-imgiba tajba collha; bil maniera collha; bil kalb collha, bil favur; b'mod chif imur jew chif jixrak; *had you been there he would have judged more favourably of his situation,* li chiecu cont hemm int chiecu chien actar jimxi miegħu bil ħniena (chien icun ħanin miegħu).

Favoured—favorit, stmat, migiub, maħbub, għażis, magħżul, fortunat; megħjun, mbuttat; *well favoured,* sabiħ, ħelu, gustus, geniali; *ill-favoured,* icreħ, magħlub, batut etc.; *I have much pleasure to say that my son has always been one of the favoured few,* jena għandi piacir wisk ngħejd illi ibni chien dejjem wieħed minn dawc il ftit fortunati (stmati, maħbubin jew migiubin); *she is a well favoured woman,* hia mara sabiħa ħafna (ħelwa, gustusa, genjali); *the ill favoured and lean fleshed kine did eat up the seven*

well favoured and fine kine, (mill *Genesi, XLI, 4*), is-seba bakriet coroħ u magħluba chielu is-seba bakriet sbieħ u smien.

Favourably—ara *favourable*.

Favouredness — għajnuna, mgiba, dehra (chif tcun jew tidher ħaġa); *thou shall not sacrifice unto the Lord thy God any bullock or sheep wherein is blemish or any evil favouredness* (*Deutoronomiu XVII*), inti ma toffrix sacrificiu l Alla Mulej tiegħec l-ebda għendus jew ngħaġa, li icun (jidher li) fihom xi mancament jew li ma icunux (jidru) sbieħ.

Favourer—min igħejn, iżomm ma; jimbotta, igib (jirrispetta) lill; *he is now one of the favourers to the Boers,* issa kiegħed iżomm ma (igħejn) lill Boeri.

Favouress — mara li tati il wiċċ, mara li iżżomm ma, tgħejn, timbotta (tirracomanda).

Favourite—favorit, għażis, magħżul, maħbub; il għażis, il maħbub tal kalb, il bażużlu; ta gewwa, tal kalb; *he is one of his favourites,* hu wieħed mill għeżies (magħżula) tiegħu; *John is our Chief's favourite,* Ġanni hua il bażużlu (ta gewwa) mal cap tagħna.

Favourites — bżiebeż, jew noccli (xagħar innucclat, li jaka jew mdendel fuk il ġbin); *his favourites hang loose upon the temples,* in-noccli tiegħu chienu mdendlin (mixħutin jew gejjin) għal fuk wiċċu (ġbinu jew nghasu).

Favouritism — favoritismu, parzialità, gibda lejn bniedem actar minn ħadd'jeħor, favuri; *the system of favouritism is condemned in a government,* is-sistema tal favuritismu (tal parzialità jew il għażla għal l-impieghi, avanzi etc. għal dawc biss li huma migiuba, jew il bażużli tal kalb) fi Gvern hua iccundannat; *he is so haughty because he knows very well that he has been promoted to prominent favouritism,* hua hecc supperv u cburi il għaliex jaf li wasal f'post għoli ta favorit (ta gewwa, fil post fejn hu migiub sħiħ mis-superiuri).

Favourize—turi favur, parzialità; iżżomm jew takleb ma; iggib jew turi rispett, mħabba, jew ħniena ma.

Favourless—m'hux migiub, m'hux favurit, m'hux tal kalb; m'hux għażis; m'hux tajjeb; m'hux favur, contra.

Favus—dic il biċċa tax-xehda tal għasel li jagħmel in-naħal li tcun tokob tokob (b'sitt cantunieri, jew ġnieb, il waħda); biċċa rħam maktugħa jew mfassla b'sitt facciati jew ġnieb bħal tokba tax-xehda tal għasel; isem ta marda tal gilda (actarx tar-ras, u tidher actar fit-tfal milli fil cbar).

Fawn—cerv żgħir (ta sena), friegħ ta annimali; tferragħ jew tilhed cerva; iż-żiegħel, tmelles, tbaħħar; *we saw the fawns jumping in the park,* rajna iċ-ċriev żgħar (il friegh taċċriev) jakbżu fil *park* (fil ġnien, jew fil għalka; *the mother tigress was seen following her fawns,* it-tigra (l-omm) rawħa tiġri (tmur) wara il friegħ tagħha (uliedha); *he is one of the vulgar crowd of courtiers who fawn on their master while they betray him* (**Macaulay.** *Storia tal Inghilterra, c. XXIII*), hua wieħed minn dawc in-nies vili (baxxi) ta ma dwar il palazz (tassinjur) illi imelles (jimpustura u iziegħel) bis-sinjur tiegħu (tagħhom) fil wakt li icunu jittraduh.

Fawner—melliesi, impustur, wieħed li iziegħel b'ħadd'jeħor biex jeħu xi haġa minnu; seftur servili.

Fawning — impustura, impusturar, żegħil (falz), tmellis (biex tieħu jew tisloħ xi ħaġa, xi favur etc. minn għand xi ħadd).

Fay—ħares, fatat; spirtu, saħħar, saħħara; tiġġusta (tkabbel jew tkiegħed flimchien) biċtejn għuda (njam), flimchien, iggongi, tiġġusta.

Faying—ġustar esatt (sewwa) ta żewġ bcejjeċ njam etc. flimchien li ma tħalli ebda wisa bejnjethom.

Fè (bli Spanjol)—fidi.

Feaberry—ara *gooseberry*.

Feague — tħabbat, issawwat, tati bi frosta etc. fuk ħaġa.

Feak—noccla, bożbuża xgħar.

Feal—fidil, ta min jafdah; *he is my*

*auld feal friend the deacon (***Scott**, *Rob Roy, Chap XXVIII)*, hua il ħabib fidil antic tiegħi id-Decan.

Fealty—fedeltà; *we must bear true fealty to the King*, aħna għandna incunu fidili tassew mas-sultan (re) tagħna; *she has been accused of breach of fealty to her husband*, kalu li ma bakgħetx fidila ma żewġha.

Fear—biża, waħz, taktiegħ il kalb; kima, rispett; beżżiegħa (ħaġa li tbażża); tibża, titwaħħax; tbażża; *and the fear of you, and the dread of you shall be upon every one*, u il biża tiegħec, il biża cbir tieghec, icun fuk culħadd, (culħadd icollu il biża tiegħec); *the fear of the Lord is the beginning of wisdom (initium sapientiæ timor Domini), Psalm. CXI)*, il biża t'Alla hua il bidu ta cull għerf; *I was a fear to him*, jena cont tal biża għalih (bażżajtu); *render to all their dues... fear to whom fear (is due)—Romans XIII, 7*, ati lil culħadd li jisthokklu, il kima li imisshu; *he who fleeth from the noise of the fear shall fall into the pit, and he that cometh up out of the midst of the pit shall be taken in the snare* (**Isaja** *XXIV, 18)*, dac li jaħrab mill ħsejjes tal beżżigħa jaka fil gandott (fossa) u dac li joħroġ (jitla) mill gandott jaka finnassa (jinkabad fill mansba); *why do you stand so much in fear of him?* għaliex dan il biża collu minnu? *They put us in a great fear*, huma beżżgħuna (tauna beżgħa cbira) wisk; *there is no fear*, ma hemmx biża; *no fear!* katt temmen! u sgur!, xejn la tibża; *for fear (lest)*, li ma; *lock your watch and chain here for fear you meet some one to rob you*, akfel hawn l-arloġġ u il catina li ma jisirkeox xi ħadd; *why do you fear?* għaliex tibża? *we must fear God*, jeħtieġ nibżgħu mn'Alla; *he is a man that fears God*, dac ragel tajjeb li jibża mn'Alla, jew li għandu il biża t'Alla; *I fear it is too true*, nibża wisk li hua altru la veru (nibża wisk li hu altru li tassew); *the doctors (physicians) fear for his life*, it-tobba jibżgħu li imut; *we must not make a scarecrow of the law, setting it up to fear the birds of prey* (**Shakspear**, *Measure for Measure, II, I)*, aħna ma għandniex nagħmlu (naħsbu) li il-ligi hia babaw, li nagħmluha biex imbeżżgħu (ingħerrxu) il għasafar tas-serk; *fear God, honour the King*, meta tibża mn'Alla tcun tati kima is-Sultan (ibża mn-Alla, ati kima ir-Re); *if you shall see Cordelia, as fear not, but you shall* (**Shakspeare**, *Lear* III,1), tibża xejn (taktax kalbec, tiddubitax) inti tara lill Cordelia; *I don't fear but he will come*, jena ma naktax kalbi (ma niddubitax, ma għandix dubiu) li ma jigix.

Fear babe—babaw (li ibeżżgħu ittfal żgħar bih).

Fear-naught—drapp oħxon, utiek, tas-suf għal ħwejjeġ (ġlecchijiet u kliezet) tal baħrin etc.

Fear-struck—mimli bil biża, mbażża.

Fear-surprised—collu biża, mbażża u miblugħ; scantat bil biża.

Feared- mbażża, stmat, li jatuh (jistħokklu) kima.

Fearer—min jibża, wieħed li għandu il beżgħa (li jibża).

Fearful—tal biża, waħxi, li jibża minn xejn, beżżiegħi, timidu, li jistokklu, rispett etc.; *this is a fearful thing*, din ħaġa terribili, li tbażża li twaħħax (tal biża jew tal waħx); *that was a fearful night*, dic chienet scena tal biża, terribili (tal waħx, li tchexchex); *he is more fearful to offend his friends than his father*, hu jibża actar li joffendi (jagħmel tort) lill ħbiebu milli jagħmel tort (joffendi) lill missieru; *who is like Thee, glorious in holiness, fearful in praises (Exodu, XV, 11)*, min hu bħalec, cbir fil kdusija, u li jistħokkloc cull kima fit-tifħir?

Fearfulness—biża, waħx.

Fearless—bla biża, li ma jibżax, kalbieni, ċuraġġus, li ma jakta kalbu minn xejn.

Fear nought—drapp oħxon utiek (tas-suf) li minnu jagħmlu il ħwejjeġ tal lbies (ġlecchijiet u kliezet) għal baħrin; drapp li bih jinfurraw il bwieb tal porvlisti.

Feasible—fattibli, li jista isir, li jista jingħamel; *I don't think this is*

feasible, ma jidhirlix (ma narax) li dan jista isir, (li jista icun li isir, igħaddi il kuddiem, jingħamel etc.)

Feasibleness—possibiltà; *I don't question in the least the feasibleness of the thing,* jena ma ngħejdx (katt ma niddubita) li m'hux possibili (li ma jistax icun) li din il ħaġa issir.

Feast — festa, banchett, pranzu, mejda, xalata, icla, stedina għal l-ichel, tagħmel festa, tiecol, tixxala, tistieden, tagħmel mejda, xalata, banchett, festa; *get this ready for the feast of St. Paul,* lesti dan għal festa ta San Paul; *there was a sumptuous and magnificent feast given by her father on her wedding day,* chien hemm pranzu (missiera għamel jew ta' pranzu) bir-ragel dac inhar tat-tieġ tagħha; *he feasts every day,* cull jum bil pranzi (jati il pranzi cull jum); *he feasts like a king,* jixxala (jagħmel mwejjed jew pranzi) daks sultan; *when we went there we were all highly feasted,* meta morna hemm conna ittrattati (stmati b'ichel etc.) ferm (chemm jista icun).

Feaster — min jati jew jagħmel banchetti, pranzi, mwejjed jew xalati.

Feasting—xalar, ichel, banchetti, divertimenti, stedin għall-ichel u xorb; *he loves feasting,* iħobbu ixxalar.

Feasting money – capparra jew flus li jati wieħed kuddiem lill xi ħadd biex jidħol seftur miegħu.

Feat—għamil ta ħila cbira, ħaġa tal għageb, bravura; tagħmel, tifforma, turi chif, tati esempiu; *these are feats of heroes,* dana għamil ta ħila ta nies l-actar kalbiena; *you are now doing feats,* issa kegħdin tagħmlu ħwejjeġ tal għageb tassew (ħwejjeġ li fihom kegħdin turu ħila cbira; *I do admire those feats of activity,* jena nitgħaxxak tassew bil ħeffa (bixxogħol ħafif) ta jdejhom (jew ta idejh); *a sample to the youngest, to the more mature a glass that feated them,* (**Shakspear,** *Cymbeline),* ftit wieħed (mostra jew campiun) liż-żgħar jew lill actar żgħażagħ, u tazza biex nuru (turi) chif lill cbar.

Feat—pulit, maktugħ jew mfassal tajjeb, li jokgħod (ħwejjeġ) aħjar; *look how well my garments sit upon me, much feater than before,* (**Shakspear,** *Tempest II, 1),* ara chemm jokgħoduli tajjeb il ħwejjeġ fukhi, wisk actar pulit minn kabel.

Feather—rixa, iżżejjen jew tlibbes bir-rix; chif ittalla u iżżomm il palella ta mokdief mill-ilma fil kdif; classi, katgħa (ta nies etc); xorta ta scarpell biex tofrok il ħaġar; *light as a feather,* ħafif rix (donnu rixa); *why are you plucking off that poor bird's feather?* għaliex kiegħed tintef (takla) ir-rix ta dac l-imsejchen għasfur?; *down feathers,* pinni; *to cut one's throat with a feather,* tgħaddi iż-żmien, tidħac jew tinganna bniedem f'wiċċu, turih li iggiblu rispett u minn warajh tfittex li tgħamillu id-deni; turih li inti ħabib tiegħu biex imbagħd tieħu minnu u tingannah; *a feather in the cap,* unur, bravura; *his victory is another feather in his cap,* il battalja li rebaħ hia unur jeħor għalih; *if I had a right to the feathers I should stick one of the finest in my cap,* (**Southey,** *Letters IV, 442*), li chiecu l-unuri (bravuri etc.) chienu f'idejja (li cont nagħmel minnhom jena) chiecu cont nagħżel l-aħjar wieħed għalja u nżommu jena; *birds of a feather flock together,* cull par għal paru (nies ta li stess classi, sengħa, condizioni etc. jagħmluha, jew issibhom dejjem, fiimchien); *I am not of that feather to shake off my friend* (**Shakspear,** *Timon of Athens, I, 1),* jena m'inhiex minn dawc (in-nies) li għandi il ħila inċeċċi, niscarta jew nibgħat lill ħabib (tiegħi); *to be in high feather,* toun ferħan sejjer ittir; *you can ask what you like from him to-day, you are sure to get it because he is in high feather,* tista titolbu li trid illum sgur jiccuntentac għaliex sejjer itir bil ferħ (ferħan sejjer itir); *to show the white feather,* turi biża, turi li inti beżżiegħi, jew bla ħila, *to cut a feather,* takta l-ilma jew il mewġ bħal ma tagħmel pruwa, jew talja mar, ta bastiment meta icun miexi sħiħ

jew għaddej *full speed*, għalecc igħej-du għall xi ħadd li jagħmel xi ħaga li biha jidher jew jissemma.

Feather-bearers — isem ta dud, xorta ta camla (cwamel).

Feather-bed—sodda tar-rix, mitraħ mimli bir-rix; sodda radba.

Feather-boarding—tkegħid (twaħ-ħil) ta twavel bir-ras ta waħda mric-cba fuk l-oħra.

Feather-brained—moħħ ħafif, fer-ferrixu; *she is still feather brained school girl*, dic għadha tifla li għadha tmur li scola b'moħħha mimli bir-riħ (ferferrixha, ma hi soda xejn).

Feather cling—marda tal bhejjem li tigi mill għaċċ (meta il bhejjem ma isibux ilma x'jixorbu).

Feather-driver—dac li għandu is-sengħa inaddaf jew jiftaħ ix-rix.

Feather-duster—scupilja jew pin-zell tar-rix għat-tfarfir tal għabra.

Feather-edge—xifer rkiek ta tav-la; *all these planks* jew *boards are feather edged*, dawn it-twavel collha lesti incanati etc. bix-xifer rkiek (in-naħħa waħda), (lesti biex jitkegħdu fuk xulxin jew jitriccbu l-waħda bix-xifer rkiek fuk l-ieħor oħxon).

Feather-flower — fjur magħmul bir-rix li jilbsu biex jiżżejnu bih in-nisa.

Feather-foil—xorta ta fjur, il violi tal ilma, hecc imsejjaħ għal werak sbieħ u ħfief li għandu.

Feather-grass—isem ta ħaxixa.

Feather-head — moħħ hafif, bel-hieni, ferferrixu.

Feather-headed—ibleħ.

Feather-heeled — ħafif, li jakbeż minn hawn u minn hemm.

Feather-joint—ġonta li tgħakkad żewġ rjus ta twawel flimchien.

Feather-maker — min jaħdem fir-rix, min jagħmel il piumi sewwa bir-rix naturali chemm ucoll bir-rix arti-ficiali jew maħdum bl-idejn.

Feather-pated—ara *feather-headed.*

Feather-shot } Feathered-shot } dic il għamla (chif jigi) ir-ram mdewweb, jew chif jibka, meta jixtuħ gewwa l-ilma.

Feather-spray — l-ilma tal baħar etc. chif jinferak u jitla mal prua jew taljamar ta bastiment meta icun miexi jew għaddej *full speed.*

Feather-top — dawc il ħxejjex li li għandhom jew jispiċċaw bi piuma.

Feather-vained—jissejħu dawc il werak li għandhom il vini (ħjut etc) tagħhom ħergin min-nofs għax-xifer (bħal dawc tal balluta, tal kastan etc.)

Feather-weight—l-ankas tokol li iħallu daż-żmien żiemel tat-tiġrija (5 *stones* u 7 libbri, jew dwar 89 ratal).

Featheriness — ħeffa cbira (daks ir-rix).

Feathering — tlibbes (lbies) bir-rix, chisi bir-rix.

Feathering-float — chif icunu kegħdin twavel jew palelli ta rota ta vapur, b'mod li meta icunu fl-ilma icunu ċatti li jistgħu jakdfu, u huma u deħlin jew ħergin mill-ilma icunu immejlin għal xiferhom biex ma itel-fux fil mixi.

Featherless—bla rix, minngħajr rix.

Featherly—ara *feathery.*

Feathery—bir-rix, tar-rix, mlibbes jew mgħotti bir-rix; bħal rixa.

Feathery-footed—li għandu riġ-lejħ bir-rix (li għandu ir-rix f'sakajh ucoll).

Featness—ħeffa, għamil ta ħila, ta bravura, ta curaġġ.

Feature—għamla ta wiċċ, jew ta ħaġ'oħra, fattizzi; *she is a girl of ex-cellent features*, hia tifla li għandha għamla ta wiċċ ħelu (sabiħa u ħel-wa).

Featured—magħmul, bil fattizzi.

Featureless — bla fattizzi, bla għamla, li ma għandux għamla sa-biħa.

Featurely—bil fattizzi jew b'għa-mla ta wiċċ sabiħa; sabiħ.

Feaze — tħoll (tobrom cuntlariu) tarf ta ħabel etc.

Febricula (fil Patologia) — deni ħafif.

Fabriculose—li għandu deni (bid-deni) ħafif; li għandu ħajta deni.

Febrifacient — li igib id-deni li ikankal id-deni (il mard tad-deni).

Febrific—li igib il mard tad-deni.

FEBRIFUGE — medicina, duwa li tneħħi, tekred, jew tgħakkes id-deni.

FEBRIFUGAL — li ineħħi, ibiegħed, jekred (il mard) id-deni.

FEBRILE — tad-deni, li juri li hemm il mard tad-deni.

FEBRUARY—Frar, it-tieni xahar tas-sena.

FEBRUATION—purificazioni, tnaddif, sacrificiu.

FECAL—tal ħmieġ.

FECATION—il mogħdia (il passaġġ) tal ħmieġ.

FECES—ħmieġ, ħara.

FECIT—chelma li tfisser, jew turi dac li, jew min, għamel ħaġa; *Petrus Galli fecit*, dana għamlu Pietru Galli (jew dana ix-xogħol, din l-opra, għamilha Pietru Galli).

FECKLESS—midbiel,. deboli, mitluk bla ħila, mejjet.

FECULA—dac it-trab (lamtu) li icollom (jaka mill ħxejjex, jgħejdulu ucoll *farina* (tkiek).

FECULENCE } FECULENCY } ħmieġ, kiegħ; trab etc. li jokgħod fil kiegħ; ħama.

FECUND—għammiel; li jati il frott, għalliel.

FECUNDATE } FECUNDITY } tgħallel, tati il għalla iggagħal li isir il frott.

FECUNDITY—radda ta frott; fertilità.

FED—(temp passat u particip passat tal verb *feed)* tmajt jew mitmugħ; *with five fishes and two loaves our Lord fed several thousand people*, b'ħames ħutiet u zeuġ ħobziet sidna Gesù tama *(*u xabba*)* bosta eluf ta nies; *he is well fed*, hua mitmugħ tajjeb.

FEDERAL—federali, ta lega, għakda jew rabta (società*)* ta ħbeberija.

FEDERALIST — wieħed minn tal għakda, rabta jew società; wieħed tal partit tal Gvern *Federali* jew tal Confederazioni (Gvern unioni ta rabta jew għakda ta ħbeberija).

FEDERALIZE— tgħakkad torbot f'società (ta ħbeberija).

FEDERATE—federat, marbut, (b'rabta ta ħbeberija) wieħed minn tas-società.

FEDERATION—għakda, rabta ta hbeberija (confederazioni).

FEDIFRAGOUS — min, dac li, jicser ligi, patt, jew cuntratt.

FEDITY—ħżunija (ħażen) cbir, viltà l-actar cbira, bassezza.

FEE—ħlas, taxxa, dritt, fewdu, art li wieħed jired; tħallas taxxa jew dritt, tixtri lill xi ħadd, tati rigal (tħokk id dac li icun); *what is the doctor's fee?* x'inhu id-dritt (chemm, jew chif, għandu jitħallas) tat-tabib? *besides their ordinary pay the assistants used to have also their fees*, barra missalariu soltu l-assistenti chienu jeħdu ucoll il *fees (*ħlas barrani bħala premiu tat-tfal li chienu igħaddulhom tajjeb fl-esami mill classijiet tagħħom); *you must give him his fee*, jaħtieġ li tħalsu chemm imissu *(*tatih li ħakku jew id-dritt tiegħu*)*; *These lands are a fee*, dawn l-artijiet huma fewdu; *fee, are all such lands which are held by perpetud right*, fewdu, huma dawc l-artijiet collha li wieħed izomm (icollu) taħt idejh għal dejjem (perpertwu); *fee simple*, fewdu semplici; *fee absolute*, fewdu assolut; *don't forget to fee the physician*, tinsiex tħallas *(*tati li ħakku jew id-dritt tiegħu*)* lit-tabib; *they tried to fee me but I did not accept anything from them*, riedu jixtruni (iħokkuli idi, jew jatuni xi rigal biex niccuntentahom) iżda jena ma ridt nieħu xejn minn għandhom (ma accettajtx*)*.

FEEBLE—merħi, mitluk, mħaxxex, bla saħħa, marid, marradi; tiddebolixxi, tmarrad, tagħmel wieħed marid, mgħaxxex jew bla saħħa; tgħaxxex; *he is now grewing feeble*, issa kiegħed jitgħaxxex (jintelak jew jiddebolixxi ruħu; *feeble minded*, ta spiritu deboli.

FEEBLY— debolment, bit-tgħaxxix, chemm chemm, ftit wieħed chemm xejn.

FEED—titma, tagħlef, iżżokk, tgħajjex; ichel, għalf, għajxien, tmigħ; *he feeds him with nothing but milk*, ma jatihx ħaġ'oħra ħlief ħalib (ma igħaddihx ħlief bil ħalib biss); *he is trying to feed us with emptiness*, irid igħaddina b'xejn (bir-riħ); *don't you think that I want to feed you with vain hopes*, tifhimx li irrid nittamac għal xejn;

why don't you feed those pigeons yourself? għaliex ma iżżokkomx int dawc il bciecen? *did you see the mother bird feed her young?* raitha il għammiela iżżokk il għasafar żgħar tagħha? *put some more coal or fuel to feed the fire,* itfa ftit faħam jew ħatab jeħor biex iżżomm in-nar (ma tħalliħx jintafa); *one of the seven works of mercy is "Feed the hungry"* waħda mis-seba' opri tal ħniena hia "Itma lill min hu bil ġugħ"; *dogs and cats feed upon flesh and are therefore called Carnivorous animals,* il clieb u'l ktates igħixu (jeclu) bil-laħam u għalecc jissejħu annimali "Carnivori" jigifieri li igħaddu, igħejxu jew jeclu il-laħam; *when I am away in the country I feed like a farmer,* meta incun fil campanja niecol (bl-aptit) sħiħ; *I heard that he always feeds them high,* smajt li dejjem jitmagħhom tajjeb (jatihom jeclu tajjeb); *this is good feed,* dana ichel tajjeb; *do they get good feed there?* għandhom (jatuhom) ichel tajjeb hemm?

Feed-bag — dic ix-xcora li icollu bis-silla, jew b-ichel jeħor, iż-żiemel marbuta ma għonku biex jecol minnha u ma ixerridx.

Feed-cutter—sicchina, munxar etc. li ikatta l-ichel (silla, furrajna, tiben etc.) għal l-annimali.

Feeder—min jitma, min jecol, min iżokk; canal ta ilma li jinxeħet gewwa jeħor (u iħaxxen l-ilma tiegħu); *he is a dainty feeder,* iħobba ic-cejċa, iħobbhom l-affarijiet tal ichel tajba; *you are a greedy feeder,* chemm inti żakkiek (chemm tagħmel għal żakkec).

Feeding—mergħa, ichel, matmura.

Feed-pipe—cannol, tubu għall-ilma, tubu li igħaddi l-ilma minnu għal caldarun ta macna, jew għal pompa tal-ilma.

Feed-pump—il pompa li ittalla dejjem l-ilma għal gewwa il caldaruni ta macna (biex iżżommom dejjem mimlija bl-ilma chemm jinħtieġ).

Fee-farm—żamma, cens ta art; il kbiela (ħlas) ta biċċa raba, ta kasam, ta biċċa art.

Feel—tħoss, tmiss, itteftef; tħoss ruħec (tcun tħossoc tajjeb jew ħażin); *I feel a great pain in my stomach,* jena nħoss ugigħ cbir fli stoncu tiegħi; *let me feel your pulse,* ħalli immisslec (nhossloc) il polz; *if I were you I'd feel him first before hand,* li cont minnec (li cont flococ) cont lewwel nippruvah kabel (nara x'inhu jew chif inhu, jeco hux ta min jafdaħ jew lè); *this paper feels softer than that,* din il carta tinħas actar ratba minn dic; *do you feel cold?* kiegħed tħoss bard? *How do you feel this morning?* Chif int (chif tħossoc) dal ghodu? *I don't feel well at all,* xejn ma nħossni tajjeb (xejn ma jena fiha); *I feel all right,* jena tajjeb (ma għandi xejn).

Feeler - dac li, jew min, iħoss.

Feelers — dawc il mustacci jew krun etc. li icollom xi annimali f'wiċċhom biex iħossu bihom, bħal dawc tal kattus etc.

Feeless - li ma għandux dritt għal ħlas, bla taxxa, bla ħlas.

Feeling - il ħass, li iħoss, li għandu kalbu żgħira, li iħenn; *I don't want to hurt his feelings,* ma irridx inweġġagħlu kalbu (ma irridx noffendiħ).

Feelingly—bil ħass, sensibilment; li jinħass.

Fees—drittijiet, ħlas, taxxi.

Feet – plural ta *foot,* ara.

Feetless — bla (minn għajr) sakajn.

Feign taghmel ta bir-ruħec, turi ħaġa b'oħra; taparsi, falz, m'hux tassew; *don't you believe him he is only feigning,* temnux, dac kiegħed jagħmel ta bir-ruħu (taparsi, kiegħed juri ħaġa b-oħra).

Feigned — karriek, falz, li m'hux tassew; *feigned hatred,* odiu ta l-isem (li m'hux tassew); *a feigned name,* isem falz (inventat); *a feigned treble (in music),* falsett; *feigned holiness,* ipocrisia (kdusia jew tjubia falza).

Feignedly — bil kerk, bil falsità.

Feigner—min ikarrak, karriek, min ifingi jew juri ħaġa b'oħra, min jagħmel ta bir-ruħu.

Feint—għamil ta bir-ruħ, turija ta ħaġa b'oħra; falz, taparsi, karriek feint (fli sgħirma) finta, takrieka, ċaklika jew dakka falza.

Feldspathic }
Feld spathose } tal *feldspar.*

Felicia—xorta ta pianti li jiċbru (iżommhom f') il ħgieġ; felċi.

Felicitate — tħenni, tifraħ lill xi ħadd bil gid; *I am happy to fecitate you on your new promotion*, għandi piaċir, nifraħlec, bil promozioni (avanz) li għandec.

Felicitation—ferħ, hena; *accept my heartfelt felicitations*, ilka (hu) il ferħ tiegħi (nifraħlec minn kalbi).

Felicitous – hieni, cuntent.

Felicitously — bil hena, bil gid, bil ħajr.

Felicitousness } hena, cuntentizza,
Felicity } gid, ħajr, risk.

Felidæ – ir-razza tal ktates; l-annimali collha li huma bħal (li għandhom mill) kattus.

Feline – tar-razza tal (bħal) kattus.

Fell (it-temp passat tal verb *to fall*)—(*he, she* etc.) *fell*, hu waka, wakgħet; *it fell from high*, waka mill għoli; *it fell on him*, wakgħet fuku.

Fell – aħrax, chiefer, kalil, crudil, ta kalb ħażina; xellerat; gild ta annimal jew ta bhima; għolia; art niedia; tixħet, twakka, iġġarraf fl-art; *the moon will soon rise over the fells*, (Scott, *Rob Roy ch. XIV*), il kamar dal wakt jiffaċċa (jitla) minn wara il għoliet; *the best thing to do is to fell that tree*, l-aħjar li tagħmel twakka (takla u tixħet fl-art) dic is-siġra; *if you say another word I shall fell you down*, jecc tgħejd chelma oħra immiddec (nixħtec jew nitfgħec) ma l-art.

Fellable – li tista (siġra) tinkala u tinxeħet fl-art: siġra tajba għal kligħ; *these are all fellable trees*, dawna issiġar collha lesti (tajbin biss) għal ktigħ (biex jinkatgħu).

Feller—min jakta (u jixħet fl-art) siġar.

Felling – ktigħ, xħit ta siġar ma l-art.

Fellahs – il ħaddiema, in-nies taxxogħol hecc msejħa fl-Egittu.

Fell monger—bejjegħ (neguziant) tal ġlud.

Fellness — ħruxia, chefria, ħażen cbir.

Felloe—ara *felly.*

Fellow—sieħeb, xriec, ragel, wieħed (bniedem); issieħeb, ixxierec, tkabbel; *he is one of my fellow citizens* wieħed minn paijisi; tan-nazion tiegħi (mil li stess belt li jena jen); *who is that fellow?* min hu dac? *he is a stupid fellow*, chemm hu (bniedem) stupidu (ħmar); *I have lost the fellow to this glove*, tlift sieħeb din l-inguanta; *he had been playing the good fellow lately*; chien kiegħed jixxalaha ġmielu (għaddej ħajja xalatura) dana l-aħħar; *this vase has not his fellow*, dan il vasett ma għandux sieħbu (pariġġu); *these shoes are not fellows*, dawn iż-żraben m'humiex ta li stess par; *Fellow of the Antiquarian Society* (F.A.S.), membru (sieħeb jew wieħed) mix-xirca tal Antiquari (ta dawc li jistudiaw fuk il ħwejjeġ antichi); *Fellow of the Botanical Society of Edinburgh*, (F.B.S.E.), wieħed (sieħeb jew membru) tax-xirca tal Botanici ta Edinburgo; *Fellow of the Linnean society* (F. L. S), wieħed (sieħeb) mix-xirca ta Linneo; *Fellow of the Philological society* (F. P. S.), wieħed (sieħeb jew membru) tax-xirca tal Filologi; *Fellow of the Royal Asiatic Society* (F. R. As. S.) wieħed (sieħeb jew membru) tax-xirca Asiatica (jew tal Asia); *Fellow of the Royal Astronomical Society* (F. R. A. S.) wieħed (sieħeb jew membru) tax-xirca tal Astronomi; *Fellow of the Royal College of Preceptors* (F. R. C. P), wieħed (sieħeb jew membru) tal Culleġġ reali tal preċetturi jew mgħalminn ta li scola; *Fellow of the Royal College of Phisicians* (F. R. C. P.), wieħed (sieħeb jew membru) tal Culleġġ reali tat-tobba (chirurgi); *Fellow of the Royal College of Surgeons* (F. R. C. S.), wieħed (sieħeb jew membru) tal Culleġġ reali tal chirurgi; *Fellow of the Royal Geographical Society* (F.R.G.S.), wieħed (sieħeb jew membru tax-xirca reali tal Geografi (ta li studiu tal Geografia); *Fellow of the Royal Geological*

Society (F. R. G. S.), wieħed (sieħeb jew membru) tax-xirca reali tal Geologi (ta dawc li jistudiaw il Geologia), *Fellow of the Royal Horticultural Society* (F. R. H. S.), wieħed (sieħeb jew membru) tax-xirca reali ta dawc li jiccoltivau il ġonna (fiuri pianti etc.); *Fellow of the Royal Society* (F. R. S.), wieħed (sieħeb jew membru) tax-xirca Reali ; *Fellow of the Royal Society Edinburgh* (F. R. S. E) wieħed (sieħeb jew membru) tax-xirca Reali ta Edin burgo ; *Fellow of the Royal Society of Literature*, (F. R. S. L.) wieħed (sieħeb jew membru) tas-Società (xirca) reali tal Letteratura ; *Fellow of the Royal Society, London* (F. R. S. L.) wieħed (sieħeb jew membru) tax-xirca Reali ta Londra ; *Fellow of the Statistical Society* (F. S. S.), wieħed (sieħeb jew membru) tas-Società ta li Statistichi ; *Fellow of the Trinity College, Dublin* (F. T. C. D.) wieħed (sieħeb jew membru) tal Culleġġ " Trinity " ta Dublin.

Fellow-citizen—wieħed mil li stess belt ta jeħor, sieħeb mil li stess belt, pajjis jew art.

Fellow-common — wieħed li jecol fl-Università ma li studenti l-oħra.

Fellow-countryman — wieħed ta li stess pajjis.

Fellow-creature—bniedem bħal.

Fellow-feeling—ħass bħal (għal) ħadd'jeħor.

Fellow-helper—dac li, min jati għajnuna, min jgħejn.

Fellow-labourer — sieħeb fix-xogħol, ħaddiem ma ; lavrant.

Fellow-member — membru ucoll, sieħeb bħal, fli stess xirca jew società.

Fellow-mortal – bniedem tad-dinja bħall ħadd'jeħor.

Fellow-peer—membru tal camra tal lordi ; lord.

Fellow-prisoner— priġunier ta li stess żmien ta jeħor ; calzrat ma l-oħrajn, sieħeb fil ħabs.

Fellow-scholar—scular, tifel (wieħed) ta li scola, sieħeb fli scola.

Fellow-student —student, sieħeb ma studenti oħra, student fli stess classi jew cors ta l-oħrajn.

Fellow-sufferer—wieħed li isofri ibati flimchien ma ħadd'jeħor; *he is one of my fellow sufferers*, dac wieħed milli batejna flimchien (li bata miegħi jew bħali).

Fellow-traveller – wieħed li jivviaggia ma jeħor; sieħeb tal (fil) viaġġ ; *last year you were my fellow traveller*, is-sena l-oħra jvviaggiajna flimchien (sefirt miegħi) ; *one of my fellow travellers met with an accident in leaving the train*, wieħed minn dawc li conna nivviaggiaw flimchien corra hua hu nieżel mil vagun tat-tren.

Fellow-ship — sħubija, xirca, società, ħbeberija ; isem ta regola tal Aritmetica biex issib il kligħ (proporzioni) ta cull wieħed (mill membri) tas-società (ta nies li icunu għamlu sħab f'negoziu u kalgħu somma biex jaksmugħa li cullħadd jeħu kligħ scond il flus jew capital li icun ħareġ).

Fellow-wort—ħaxixa, il genziana.

Felly—ħruxija, crudeltà, ħżunija, chefrija ; il curvu jew l' jniam tond (id-dawra) ta rota fejn icunu mkabbdin li mgħażel.

Felodesè—wieħed li (min) joktol ruħu b'idejħ.

Felon—ragel ħażin, briccun, banavolja ; ragel ta ħtija cbira mill-akkal ; ħażin, crudil, aħrax, chiefer ; dieħes; catarru jew marda tal influenza fil bhejjem ; ta briccun, ta ragel ħażin ; *he is a well known felon*, dac malfattur (ragel ħażin, briccun) magħruf.

Felonious – ħażin ferm, malinn ; ta briccun, ta malfattur.

Fellon-wort – isem ta ħaxixa.

Felony—ħtija, delitt cbir jew criminali.

Felsite – isem ta mineral (ħaġra).

Felspar—isem ta ħaġar (prezius); *the blue felspar*, lazuli (ħaġar prezius).

Felspathic } li fih il feltspar (jew
Felspathose } minn dan il ħaġar.

Felt (temp passat u particip passat tal verb *fell*)—*I felt*, jena ħassejt ; *he has felt*, hua ħass ; *no one of us felt the shock*, ħadd minnha ma ħassha li scossa (it-theżżiża).

Felt—feltru, xorta ta drapp (material) maghmul mis-suf u it-tajjar magħġunin flimchien; *I bought a new black felt hat*, xtrajt cappell ġdid tal feltru iswed.

Felt—gilda, gild ta annimal; *to know whether a sheep be sound or not see that the felt is loose*, (**Mortimer**, *Husbandry)*, biex tara jecc ngħaġa bijex f'saħħitha jew lè ara li (kis li) il gild tagħha icun artab (merħi)

Felt-carpet—tapit m'hux minsuġ (stampat).

Felt-gravel — ir-rinella (il marda tar-rinella).

Felt-hat—cappell tal feltru.

Felt } tagħmel il feltru, tagħġen
Felter } flimchien suf u tajjar biex tagħmel dac li igħedulu *feltru*.

Feltre—corazza (armar ta gwerrier jew biċċa għal fuk is-sider) tas-suf.

Felucca—feluga; bastiment żgħir tal klugħ.

Felwort—ħaxixa, il genziana.

Female—mara, il mara; *is it a male or a female ?*, ragel jew mara? *he was killed by a female hand*, katlitu mara (baka mejjet minn idejn mara).

Female-dragons — isem ta pianta jew ħaxixa.

Female-labour—ix-xogħol tan-nisa (fil minieri).

Female-screw — scorfina etc., il cammini fejn jimxi jew jidħol il vit.

Femalist—wieħed (ragel) li iħobb in-nisa, li dejjem wara djul in-nisa.

Femalize—tagħmel mara, tbiddel f'mara.

Feme-covert } mara miżżewġa, taħt
Femme-covert } il cmand jew il protezioni ta żewġha.

Femme-sole—mara weħeda, m'hix miżżewġha, xebba.

Femicide—ktil ta mara.

Feminacy—natura ta (bħal) mara.

Feminal—ta mara.

Femineity - natura ta mara.

Feminate—femminin, ta mara.

Feminile—femminil, ta mara.

Feminine — ta mara, li jixrak lill mara; li jagħmel għan (moħħu fin)-nisa; bħal mara.

Feminism—li stat ta (condizioni, li tcun) mara.

Feminize—tagħmel (tbiddel) f'mara.

Femoral—tal pixxun.

Femur—isem ta għadma fir-riġlejn tal annimali (li għandhom is-sinsla jew vertebrati).

Fen — għadira, għadajra; moxa mgħaddar; isem ta marda li tagħmel ħsara fil pianta tal lupoli (dic li minnha issir il birra).

Fen-boat—xorta ta dgħajsa (ċatta) tal għadajjar.

Fen-cricket— xorta ta ġrad (tal moxa jew tal għadajjar.

Fen-duck - il borca, xorta ta papra salvaġġa, tajra.

Fen-fowls } tajr tal ilma, boroc etc.
Fen-goose }

Fence - ħajt, cint, sies; lkigħ (minn tilka) b'ħajt: tilka, tagħlak id dawwar b'cint, b'ħajt, b'sies; tilka dakka (fli sgħirma); dac li jixtri, jew iżomm għandu hwejjeġ misruka.

Fence-month ix-xaħar li il caċċa tac-cerv tcun projbita (ma tistax issir) billi ic-ċriev żgħar li icunu għadhom chemm twieldu icunu magħlukin jew mħarsin.

Fence-post—njam mwaħħal fl-art biex iżomm cint jew ħajt.

Fence-school - scola (tagħlim) ta li sgħerma.

Fenced — mdawwar b'ħajt jew b'cint.

Fenceful—li hu mdawwar b'ħajt jew b'cint, li hu mħares bil ħitan jew b'cint.

Fenceless — minn għajr ma hu mħares jew mdawwar b' ħajt jew b'cint; miftuħ, bla milkugħ b'cint jew b'ħajt.

Fencer—min (dac li) jaf jew mħarreġ fli sgħerma; *I never saw a better fencer*, katt ma rajt wieħed li jaf li sgħerma dakshu.

Fencer — dac li, jew min, italla (jibni) ħitan, cint jew sijes; żiemel tajjeb (ħafif jew li jinkala) biex jakbes il ħitan.

Fencible—li jista jiddefendi, tajjeb għad-difisa (biex jiddefendi post);

li jista jiddefendi ruħu, tajjeb biex jiggwerra contra ħadd'jeħor biex iħares lilu in-nifsu; tajjeb għad-difisa; li kiegħed biex jiddefendi; *we may say there are no forts so fencible nor walls so strong than those which are being now built in Malta,* nistgħu ngħejdu illi ma hemmx fortizzi actar tajbin għad-difisa (biex iħarsu il pajjis mill-attacc tal għedewwa fi gwerra) u l-ankas swar hecc kawwija daks dawc li kegħdin jagħmlu (itelgħu) issa hawn f'Malta; *our Malta Artillery were once known by the name of the Royal Malta Fencible,* l-Artilieri tagħna (is-suldati Maltin) chienu sa ftit taż-żmien ilu magħrufin bl-isem tar-Riġment Reali li kiegħed biex jiddefendi il Gzira mill-attacc tal għedewwa (minn għajr ma isiefer u imur għas-servizz band'oħra jew barra minn pajjisu).

Fencing—bini ta ħajt, cint, sur etc. il material għal bini ta ħajt, cint etc.; li sghirma (chif timmaniġġa xabla jew fjwrett biex tiddefendi ruħec), li scola jew it-tagħlim ta li sgherma; rpar ma dwar xi roti ta macna, jew macni, biex in-nies ma icorrux.

Fencing-gauge—biċċa għodda biex tilka meta issammar musmar.

Fencing master — surmast, dac li igħallem li sgherma (jew chif timmaniġġa xabla, fjurett etc. biex tiddefendi ruħec mill-armi, xwabel etc.

Fencing-school—scola, tagħlim ta li sgherma, jew chif timmaniġġa xabla jew fjurett biex tiddefendi ruħec minn armi oħra bħal dawn.

Fen-cress—sija, crexiuni, ħaxixa li tiober (titla fil għadajjar tal ilma).

Fend — tilka, tħares, tiddefendi, tagħlak, iżżomm jew tħalli barra, ma tħallix jidħol; iżżomm, issostni, tgħajjex; tiddefendi, bi cliem jew bid-discors, argument, causa etc. tissielet jew tiggieled ma; tħares (iddawwar) b'ħaġa (cint, ħajt, injam, gebel etc.); *we have a good roof over our heads to fend off the weather* (Scott, *Antiquary*), għandna sakaf (għata) tajjeb fuk rasna biex iżommilna (jilkgħilna) il mal temp jew biex iħarisna (mix-xita, etc.); *there was hardly any bread or other provisious left to fend his men,* bil chemm chien baka ħobs, jew provisionijiet oħra biex iżomm (imantni jew jitma) lin-nies tiegħu.

Fender— dac li, min, jiddefendi jew iħares ħaġa, post etc.; dic il ħadida wiekfa bħal cint fl-art ma dwar ciumnija biex ma tħallix (tilka) li il fuħam, ġmar etc.) taċ-ċumnija, jixtered mal camra; dac il ħajt ta li njam (pali mwakkfin) ma dwar bieb ta bacin, moll etc. biex jilka ħalli il bastimenti etc. ma jagħmlux ħsara, u ma iħabbtux magħhom (ma bieb ta bacin, moll etc.); cuxxinett, paljett etc. tal ħbula etc. li icollom mal ġnieb id-dgħajjes etc. biex meta icunu mal moll ma jaħbtux u jagħmlu il ħsara; gewnaħ ta carrozzin; xatba etc. li jagħmlu biex jagħalku triek għal passaġġ meta icunu isewwuha.

Fender-bean — travu, biċċa njam ħoxna li icun hemm mal bastiment minn barra (ma żakku) biex ma jimbaraxx jew iżomm il barra minnu silġ etc, (li icun hemm f'xi ibħra).

Fender-stop — dac l-armar f'linja tal ferrovia (ħadid tal vapur ta l-art) biex (jew fejn) jekfu il vaguni jew il macni u li ma icunux jistgħu jgħaddu jew jimxu actar il kuddiem.

Fending — protezioni, ħars (minn tħares jew tiddefendi) difisa; provvisionijiet, affarijiet tal ichel; ħażna ta ħwejjeġ tal ichel.

Fenerate—tislef il flus bi mgħax cbar jew bl-usura.

Feneration—self ta flus bl-usura jew bi mgħax cbar (ngħejdu aħna bil 20 u actar fil mija); usura mgħax cbar (jew serk tal imgħax) fuk flus li wieħed jislef.

Feneratious—tal usura (ta magħx cbar fuk flus mislufa).

Fenestral—ta tieka.

Fenestrate—dawc it-tbajja li icollhom il friefet fuk ġwienħaihom.

Fenestrelle—tieka, tieka żgħira.

Fen-fowl—tajr tal ilma (boroc etc).

Fenian — Fenian, nies kalbiena msemmijn fli Storia Mitologica tal Irlanda, jew il Milizia tal Irlanda; fe-

niana, tas-società (xirca) ta Irlandisi li saret fl-America f'Marzu tas-sena 1858, minn dawc l-Irlandisi li marru hemm wara ir-rivoluzioni (rvell) li sar contra l-Inglisi fis-sena 1848, u illi għandhom f'rasom (iridu) icheċċu il Gvern Inglis mill-Irlanda.

Fenianism — it-tagħlim, il fehma tal Feniani.

Fen-land — art bil għadajjar, niedia.

Fennel — il bużbież; *fennel plant*, ħaxixa, perla; *sweet fennel*, bużbież.

Fennec — isem ta annimal bħal volpi; il fenec li ibejjet fiz-zcuc tassiġar (u m'hux fil ħofor, fl-art).

Fennel-flower — siek il brimba (ħaxixa).

Fennish, Fenny — mgħaddar collu għadajjar; *you will find water-cresses growing only in fennish places*, issib is-sija fejn hemm il għadajjar (is-sija jew il crexxuni ticber, titla fejn hemm il għadajjar).

Fen owed — mħassar, mherri.

Feod—fewdu, art li icollu wieħed tiegħu jew taħt idejh.

Feof—tgħakkad. iżżid mal fewdu (ma l-artijiet li wieħed icollu); tagħmel donazioni.

Feoffee — minn jeħu taħt idejh fewdu jew artijiet; id-donatoriu, jew dac li lilu jagħmlu donazioni.

Feoffer—min jgħakkad, iżid, jati, artijiet; min jagħmel id-donazioni.

Feoffment (fil-ligi) — għati, rigal, ta art jew artijiet lill ħadd' jeħor (werriet etc.) u lill werrieta tiegħu, għal dejjem; donazioni.

Feoffment in trust — fidejcommess, legat, wirt, li jibka fil familja, u li ma jistax jitħalla lill ħadd 'jeħor; legat wirt mħolli bil patt (condizioni) li ghandu jarġa jitħalla jew jgħaddi fuk ħadd'jeħor (li icun msemmi, magħżul minn dac li iħalli).

Feracious — għammiel, li jati il frott.

Feræ — annimali (selvaggi) — annimali li igħejxu b'dac li isirku, jakbdu jew jaħtfu.

Feræ-naturæ—ta natural salvaġġ; salvaġġ; l-annimali li igħejxu fis-salvaġġ bħal ma huma ic-cerv, il volpi etc. (biex jagħarfuhom b'isem jeħor mill-annimali mansi jew domestici bħal huma il bakra, etc.

Feral—ferali, salvaġġ; tal funerali, tal mejtin, tal mewt; li jekred jew igib il mewt, fatali; *like feral carnivora, primitive man made use of caves, as do certain savage races of the present day*, l-ewlenin bnedmin chienu igħammru fil għerien, li stess bħal ma igħammru il bhejjem (annimali) salvaggi (ljuni, tigri etc.) u bhan-nies salvaggi tal-lum (**Lindsay**, *Mind in the Lower Animals I,40*); *Feral plagues devourers, common exccuntioners of human kind*, il pesta fatali kerrieda (li tekred u toktol) il bnedmin (**Burton**, *Democritus to the Reader, p. 33*).

Ferberite—isem ta mineral (ħaġar), mrammel jew ħbub ħbub, sewdieni li jinsab fl-art tan-naħħa ta nofs inhar ta Spanja.

Ferd—cumpannija, salt nies.

Ferd—biża, biża cbir.

Ferde—xorta ta drapp tat-tajjar ohxon ordinariu.

Ferdelance—isem ta serp velenus u kawwi (aħrax) ferm, li jiusab fil Brażil u il gżejjer tal India tal punent (jicber minn ħamsa sa seba' piedi, għandu dembu jispiċċa bħal-lanza jew labarda).

Ferdful—beżżiegħi, li jibża wisk.

Ferdfulness — biża.

Feretory — kabar, caxxa, monument fejn ikegħdu (jidfnu) il għadam ta xi ħadd; reliquariu.

Feretto—żebgħa biex jatu il-lewn il ħgieġ.

Feriæ—festi (tal breviar tal Cnisia Mkaddsa).

Ferial—feriali, tal festi, jew tal ġranet tal gimgħa, ta cull jum; feriali (tal vacanzi, tal mistrieħ, ta meta ufficiu, krati etc. ma icunux jaħdmu jew icunu magħlukin; *Easter is a ferial time for our Courts in Malta*, fil Għeid icolna il feriat fil Krati tagħna ta Malta (il Korti ma taħdimx, tcun magħluka).

Feriation—mistrieħ, vaganzi, twakkif tax-xogħol (f'ufficiu, krati etc.)

Ferie—vacanzia, festa.

Ferine—salvaġġ, aħrax, tal barr.

Ferineness — ħruxija (li stat tas-salvaġġ, ta annimal salvaġġ).

Ferly—tal biża, li ibażża; tal għageb, li igħaggeb.

Ferment—teħmer (ittalla jew titla bħal ħmira) titla, tagħli, (ħmira), tligħ, għali; taħwid, taklib; *he had no sooner entered on his functions than all the country was in a ferment,* ma laħakx beda is-servizz (ix-xogħol) tiegħu li il pajjis collu ma kamx f'taħwida waħda (tkalleb collu, jew kam f'agitazioni waħda); *leave the yeast to ferment,* ħalli il ħmira (il għagina karsa) togħla jew titla actar; *beer is ready now but left to ferment,* il birra issa lesta kegħdin iħalluha tiffermenta (tagħli).

Fermentable—li jista jiffermenta, jitla jew jagħli.

Fermental—li igħalli, italla, iġagħal li ħaġa tiffermenta.

Fermentation—fermentazioni, għali; *there are three kinds of fermentations, that is: the "vinous" producing alcohol, the "acetous" producing vinegar, and the "putrefactive", giving rise to various fetid products,* hemm tliet xorta ta fermentazioni, u dawn huma dic tal "imbit" li tagħmel (li minna isir) l-alcool; tal "ħall" li minnha isir il ħall, u dic tat-taħsir (ta meta jew wakt li ħaġa tcun tithassar) li tnissel intiena.

Fermentative—li italla, igħalli, jiffermenta.

Fermentativeness—tlugħ, għali.

Fermenting—it-tlugħ, il għali, il fermentazioni.

Fermenting-square — vasca fejn iħallu il werak, li minnhu issir il birra, jiffermenta.

Fermerere — infermier, dac jew min icollu ħsieb il furmaria (il morda).

Fermillet—boccla (bħal dic li takfel il cotba etc.)

Fern—felċa (xitla, pianta).

Fern-seed—żerrigħa tal felci.

Ferne—kabel, dari.

Fernery—post fejn icabbru (irabbu) il felci.

Ferniclе — nemxa, bħal tebgħa jew għazza fil gilda (tal gisem tal bniedem) li tcun donnha żerrigħa tal felci.

Ferny—mimli bil, jew collu felci; bħal felci.

Ferocient — feroci, kalil, aħrax, chiefer.

Ferocify—tħarrax, tagħmel aħrax feroci jew chiefer.

Ferocious—aħrax, chiefer, feroci, kalil, kawwi, incurlat.

Ferociously—b'mod aħrax, bil ħruxija, bil chefria, bil killa.

Ferociousness } killa, ħruxija.
Ferocity }

Feronia—isem ta waħda mil pianeti (chewcba) ġodda li sabu jew chixfu m'ilhomx.

Ferrean } bil ħadid, li fih il ħadid,
Ferreous } tal ħadid.

Ferrest—ara *farthest.*

Ferret—nemes; tchecci, tgherrex barra mil moħba; *coneys are taken either by ferrets or purse-nets,* il fniec (salvaggi) jinkabdu (jakbduhom) jew bin-nemsa inchella bix-xbiec.

Ferret—biċċa għodda tal ħadid li jusaw dawc li jaħdmu (jagħmlu) il ħgieġ għat-tokba tal għenuk tal flixchien.

Ferretto—ħaġa li biha jatu il-lewn il ħgieġ.

Ferriage—ħlas (flus, tariffa) biex wieħed igħaddi bil-lanċa jew bil vapurett minn banda għal l-oħra.

Ferric—maħruġ (migiub) mill ħadid.

Ferricalcite—trab li fih ħafna ħadid (gebel li fih il ħadid).

Ferriferous—li jagħmel (inissel) il ħadid.

Ferrilite—xorta ta mineral (ħaġra), il basalt; gebel li fih jinsab il ħadid (bħal sadid).

Ferrivorous—li jecol il ħadid.

Ferro (ħadid)—chelma li ikegħdu kuddiem chelma oħra biex juru li gejja mil, jew li fiha il, ħadid; bħal *ferrocyanic acid,* acidu prussicu bil ħadid (li fih il ħadid); *ferro-quassio,* ferru quassio, quassio u ħadid; *ferro*

type, acidi etc. li jusaw fix-xogħol tal fotografija jew tar-ritratti.

FERRUGINATED—msaddad, bħal sadid, li fih (għandu) is-sadid.

FERRUGINOUS / FERRUGINEOUS — tal ħadid, bħal ħadid, li għandu mil ħadid.

FERRUGO—isem ta marda tal pianti jew ħxejjex—meta is-siġar itellgħu (irabbu) bħal sadid u imbagħd jinxfu u imutu.

FERRULE—vajlora.

FERRUMINATE—tissalda il (tgħakkad flimchien) metalli.

FERRUMINATION — saldar (tgħakkid jew twaħħil flimchien) ta metalli.

FERRURE—tnegħil taż-żwiemel.

FERRY — iġġorr, tieħu minn post jew minn banda għal l-oħra; tieħu bid-dgħajsa, b'lanċa, jew vapurett minn xatt għal l-jeħor; dgħajsa, lanċa jew vapurett li jeħu in-nies minn xatt għal l-jeħor; il mogħdija ta (minn fejn tgħaddi) lanċa, vapurett etc. minn xmara, canal tal baħar jew strett, meta iġġor jew tieħu in-nies minn xatt għal l-jeħor.

FERRY-BOAT — vapurett, lanċa li tagħmel viaggi (biex iġġorr jew tieħu nies etc.) minn xatt għall jeħor ta xmara); *from Reggio to Messina, and viceversa, we crossed by the ferry boats*, minn Reggio għal Messina u lura aħna morna bil vapurett.

FERRY-MAN — min għandu jew iżomm (sid) il vapuretti, lanċ etc. biex iwassal in-nies etc. minn xatt għal l-jeħor.

FERTILE—għammiel, għalliel, art jew raba tajjeb; provvist, li għandu, mnejn, mogħni; li jati, idu miftuħa, galantom; *this soil is very fertile*, dana ir-raba (din l-art) tajjeb wisk (għammiel); *he becomes quick of observation and fertile of resources*, (**Macaulay**, *History of England, Chap. II*), hua icun attent (li jilmaħ x'isir malajr) u icollu mnejn igib (jitgħallem jew jara).

FERTILE—tagħmel għammiel, tgħallel, it-tajjeb art jew raba.

FERTILELY—ara *fruitfully*.

FERTILENESS—ara *fertility*.

FERTILITATE — tagħmel għammiel, tgħallel, it-tajjeb art jew raba.

FERTILITY—il proprietà, il kawwa li għandha (icollha) art jew raba li icun għammiel jew tajjeb; ħażna ta għerf, ħila etc. f'ras ta bniedem; ħeffa ta għemil ta bniedem (li icun bravu u rasu tatiħ); *the quickness of the imagination is seen in the invention; the fertility in the fancy, and the expression*, (**Dryden**, *fil-littra li chiteb lill Sir R. Howard*).

FERTILIZATION—għemil (chif tagħmel) ta art għammiela.

FERTILIZE — tagħmel għammiel, tgħallel, it-tajjeb art, jew raba.

FERTILIZER — dac li jagħmel art, għammiela; demel, bżar.

FERULE—tati il palmati bil virga jew b'riga (castig jew penitenza lill dawc it-tfal ta scola etc. għaliex icunu għamlu xi ħaġa li għaliha icun ħakkhom castig).

FERULED—bil valjora, li fih jew li għandu vajlora (bastun etc.)

FERVENCY—ħrara, ħeġġa; *he joined us in our prayers with great fervency and devotion*, compla magħna fit-talb li conna nagħmlu bl-aobar devozioni u ħeġġa.

FERVENT — mħeġġeġ, mixgħul bil ħrara; *this is a very fervent prayer*, dina talba mimlia bil ħeġġa (li tkankal.

FERVENTLY—bil ħeġġa, bil ħrara; kawwi ferm, bil bosta, shun ferm, jaħrak sħiħ; *I always loved her fervently*, dejjem ħabbejtha bil ħeġġa (ferm chemm jista icun); *it continued so fervently hot that men roasted eggs in the sand* (**Hakewill**), bakgħet tant sħana cbira illi in-nies bdew (saħansitra) isajru il bajd fir-ramel (micwi).

FERVENTNESS—ħrara, ħeġġa.

FERVESCENT—li cull ma imur jisħon, isir jaħrak.

FERVID—mħeġġeġ, mixgħul bil ħrara; jaħrak, jicwi; micwi; *the mounted sun shot down direct fervid rays* (**Milton**, *Paradise Lost v. 301*), ix-xemx chif telgħet bdiet titfa (tixħet) l-isfel (fuk l-art etc.) ir-raggi tagħha micwija.

Fervidity—ħeġġa, ħrara.
Fervidly—bil ħeġġa, bil ħrara.
Fervidness—ħeġġa, ħrara.
Fervour — ħrara, ħeġġa; shana; kalb, mħabba; *he prayed with great fervour*, talab bi ħrara (b'ħeġġa) cbira; *we could not stand the fervour and the force of Indian skies* (**Cowper**), ma stajniex insofru is-shana (il ħruk) u'l kawwa tas-sema (tax-xemx) tal India.

Fescennine—laxc, disonest, oxxen; versi (poesia) oxxeni (hecc msejħin mil versi oxxeni li chienu ħarġu mill belt ta *Fescennia* fl-Etruria, (fl-Italia).

Fescue—fergħa (ta siġra) biċċa zocc jew fergħa ta siġra rkieka u li gejja bil ponta li it-tfal iżommu fidhom u juru meta icunu jakraw; indicatur jew werrej.

Fescue grass — isem ta ħaxixa li ticber salvaġġa u li tispiċċa bħal żbula (fuk zocc rkiek u twil).

Fesse (fl-armi)—faxxa.
Fessels } fażola.
Fesels }
Fesse point—ic-centru, in-nofs ta arma.
Fessitude—għaja.
Festa—tal festa; ferħan, allegru, ħieni.
Festally—bil ferħ, bil hena.

Fester—iddenni; tiddenna; tagħmel il marċa; tisħon; *if you don't keep your hand clean that cut will sure fester*, jecc ma iżżomm idec nadifa dic il katgħa li għandec sgur tiddennielec; *hatred, kept down by fear, festered in the hearts of the children of the soil*, (**Macaulay**, *History of England, Chap. XVII*), l-odiu, li chien miżmum moħbi bil biża, saħan (chiber jew catar) fil klub tat-tfal tal pajjis (ta dic l-art).
Festerment—tidnija, saħna.
Festiful—tal festa; ħieni, ferħan.
Festinance—jasar, għeluk.
Festinate—mgħaġġel, bil għaġġla.
Festival — festa, għid, btala; tal festa, *these relics are only exposed on some high festival, once or twice a year*, dawna ir-reliqui jicxfuhom (tista tarahom) f'xi festa cbira, xi darba jew darbtejn fis-sena.

Festivally — bil ferħ, bil hena; b'festa.
Festive—tal festa, hieni, ferħan.
Festivity—festa, għid, btala; ferħ, għena; *for the approaching festivities*, għal festi li gejjin.
Festoon — ghirlanda, dafra ward; dic il lama, damasc etc. li jagħmlu (jirranġaw) mal pavaljuni jew fuk il pilastri ta damasc f'xi cnejjes f'xi festa speciali, bħal ma hu centenariu etc.
Festoony — tal ghir'andi jew dafriet tal ward; li gej bħal jew li għandu għamla ta ghirlanda jew dafra tal ward.
Festraw—ara *fescue*.
Festuca—isem ta ħaxixa (mal ħuxlief) biz-zocc twil irkiek bħal tiben u tispiċċa bi żbula jew troffa fit-tarf.
Fetal - ta tarbija, creatura etc. li tcun għadha fil ġuf.
Fetation—il għamla ta tarbija fil ġuf.

Fetch —iggib, tilħak, tieħu; tmur ma, twassal; ħżunija ta ras; macaccherija; mod chif wieħed jagħmel biex jirnexxilu jagħmel xi haġa; bħal tneħida, nifs cbir jew kawwi li jeħu bniedem li icun kigħed imut; tieħu tneħida, titnieħed; *fetch me some water please*, gibli (newwilli) ftit ilma jecc jogħġboc; *how much do you think will all these jewels fetch?* chemm jidhirlec (tifhem int) li igibu (li jilħku fil prezz) dawn il giucali (affarijiet ta deheb etc.) collha ?; *the aged fetched examples from the young*, ix-xjuħ ħadu l-esempiu mill (għamlu bħaż) żgħażaħ; *in smells we see their great and sudden effect in fetching men again when they swoon* (**Bacon** *Natural History*) l-effett cbir u ta malajr li għandhom xi-rwejjaħ naraħ (jidher) meta (filli) bniedem meta tatih xi għaxwa jarġa jigi in sè (jeħu ir-ruħ) malajr; *I come to fetch you to the senate house* (**Shakspear**, *Julius Caesar*) ġejt biex nwasslec sa (nieħdoc) fil palazz tas-Senat; *the ship sailed so fast during the night that at break of day we fetched Cape Passero*, il bastiment mexa tant (bir-riħ) billejl li fil għodu mas-sebħ aħna ilħak-

na Cap Passru; *to fetch in*, takbad, iżżomm, jew tieħu arrest; *did you send men enough to fetch those three burglars in?* bgħatt nies biżżejjed biex jakbdu u igibu (arrest) dawc it-tliet ħallelin? *to fetch off*, tmur bi, tieħu miegħec, tieħu; *I must believe you, Sir, I do, and will fetch off Bohemia* (**Shakspear**, *Winter's tale*): *to fetch out*, turi, toħroġ fejn jidher; *the painter with his skill will fetch out the colours*, il pittur bil ħila tiegħu joħroġ (igagħal jidru jew juri) il culuri (il-lewnijiet tal pitturn jew quadru); *to fetch to*, jggib in sè (wara għaxwa), *to fetch up*, iggagħal wieħed jigi jew jidher; *to fetch a pump*, titfa ftit ilma f'pompa biex tkabbadha taħdem (jew ittalla) *to fetch a sigh*, takla tnehida, titniehed; *when you talk to him of his lost son he fetches a deep sigh*, meta issemmilu l-ibnu li mietlu jitniehed tnehida cbira.

FETCH-CANDLE – dawl li jixgħel bil-lejl u dawc li huma superstiziusi ighejdu (li meta) jaraw dan id-dawl) għandu, jew icollu, imut xi ħadd.

FETCHED – mfittex; migiub; *this is far fetched*, dana mfittex cullimchien.

FETCHER – min igib, inewwel, jilħak.

FÉTE – festa, għid, btala; tati, tagħmel festa lil xi ħadd; tilka b'festa; *your town will be on fête next week*, il belt tagħcom icolcom il festa il gimgħa id-dieħla.

FÈTE-CHAMPETRE – festa tal campanja, festa fil miftuħ (għall-aria).

FETICH } idlu, xi ħaġa (gebla, lan-
FETISH } za, xabla etc., li jaduraw bħala alla tagħhom is-suwed tal Africa tal punent.

FETICISM } il kima li jatu in-nies
FETICHISM } suwed tall Africa tal punent lill idoli (allat foloz) tagħhom, li huma xi ħwejjeġ comuni li icollom, bħal ma huma gebel, xwabel etc.

FETICHISTIC – li jadura l-allat foloz tas-suwed tal Africa tal punent; wieħed li icun superstizius ferm.

FETICIDE – toktol (ktil ta') it-tarbija fil ġuf (biex tarmi).

FETID – jinten, li jinten; *for three whole weeks coarse biscuit and fetid water had been doled out to the poor men*, għal tliet gimgħat sħaħ in-nies għaddew biss bi ftit galletti kodma u ftit ilma jinten.

FETIDNESS – intiena, rieħa ħażina.

FETIFEROUS – annimal (mara) li icollha il friegħ; li tcun sejra tferragħ.

FETIS – pulita, sabiħa, li jixirkilha collox; *how fair, how fetis she is* (**William of Palerne**), chemm hi pulita, chemm hi sabiha (dic it-tifla).

FETLOCK – dic it-troffa jew beżbuża xgħar li icollu iż-żiemel fil għaksa ta wara ta isfel ta sieku; pastur.

FETLOCKED – żiemel bil pastur (li għandu troffa xgħar jew beżbuża fuk il għaksa ta isfel, ta sieku ta wara.

FETLOCK-JOINT – il għaksa ta siek ta żiemel, l-ewwel waħda li tigi il fuk minn dufrejh.

FETLOW — dieħes tal bhejjem (li icollhom il bhejjem).

FETTER – ħadid, manetti, cipp; xichel, xchiel; kajd; tkiegħed (b'castig) bniedem fil ħadid, fil manetti jew fic-cipp, tkajjad, ixxecchel; *he laid in fetters far 6 months*, dam fil ħadid (immanettjat, marbut jew mxecchel) għal sitt xhur.

FETTERED – immanettjat, mxecchel, marbut (b'castig) fil ħadid; *both his feet were fettered*, sakajh it-tnejn chienu fic-cip (mxecchlin); *when he saw us he stretched his hands, fettered as he was*, meta rana ħareġ (għalla jew talla) idejh lejna, mxecchlin chif chienu, (immanettjat chif chien).

FETTERLESS – bla xchiel, libru, meħlus fil-libertà.

FETTERLOCK – xchiel għar-riġlejn iż-żwiemel etc. meta icunu weħedhom jirgħaw biex ma icunux jistgħu jaħarbu.

FETTLE – tnaddaf, tirranġa; *the new servant we have can't do anything yet, she only pretends to fettle about the room*, is-serva li għandna issa ġdida għad ma taf tagħmel xejn, ma tagħmilx ħlief, għal taparsi, iddur mal camra biex tnaddaf u tirranġa.

FETTLE — ħolka, mancu, makbad f'koffa cbira, mal gemb.

Fettling — rangar, tkegħid ta ħwejjeġ f'locom, tnaddif.

Fettstein—isem ta gebla, mineral.

Fetulent—li jinten.

Feture—tarbija, wild.

Fetus — tarbija, creatura etc. fil ġuf.

Fetwa } decisioni ta avucat, magistrat jew mħallef (mufti) Torc fuk pont tal-ligi.
Fetwah }

Few } fewdu, ħlas, artijiet li wieħed iżomm taħt idejh bil patt li iħallas xi drittijiet (dieċmi ta kamħ etc.) lil proprietariu jew l'is-sid.
Feu }

Feuage—taxxa (tal Ingħilterra) fuk cull chenur, jew ċumnija.

Feud—ġlieda, ġlied; *in former ages it was a policy of France to raise and cherish intestine feuds and discords in Great Britain*, (**Addison**), dari il politica ta Franza chienet li iggib u tkankal ġlied u tweghir bejn in-nies tal Ingħilterra (bejn l-Inglisi stess f'pajjishom).

Feud—għakda ta nies li jiġu minn xulxin li kegħdin biex jivvendicaw rwieħħom (jitħalsu) talli icunu għamlulhom (dispetti, ħsarat etc.) nies oħra lill nieshom; *the old feud had never slumbered* (**Macaulay**, *Hist. of England*), in-nies (krabatom) għadhom dejjem lesti (ma rakdux) biex jitħalsu minn dawc li għamlu xi tort lill nieshom.

Feud man—wieħed li għandu art taħt idejh (fewdu).

Feudal—tal fewdu, tal ħlas ta drittijiet ta raba etc.

Feudal-system — sistema fewdali jew tal fewdi.

Feudalism—feudalism.

Feud-bote—multa, ħlas li icun iccundannat dac li jiggieled.

Feu-de-joje (akra *fè-de xġwa*) sparar ta canuni, azzarini etc., bħal dawc li jagħmlu (isir) fil festa tat-twelid tar-Re etc.

Feudist—wieħed mħarreġ fil-ligi tal feudi jew tal hlas tad-drittijet ta art etc.

Feuillage—katta, salt jew filliera werak.

Feuillantine—pasta frolla.

Feuille—folja carta.

Feuilleton—ġurnal, gazzetta żgħira.

Fever—deni (marda) iggib (il marda ta') id-deni; incwiet cbir (bil ħsieb); *he is ill with fever*, marid bid-deni; *the white hand of a lady fever thee* (**Shakspear**, *Antony and Cleopatra*) l-id bajdanja (delicata) ta Sinjura iggiblec (tcun cagun li icolloc) id-deni (tħassbec sħiħ, iggiblec incwiet jew tincwetac.)

Fevered—bid-deni, li għandu id-deni, marid bid-deni.

Feveret—deni ħafif; *he has a touch of light feveret*, għandu ħajta waħda (chemm xejn) deni.

Feverfew — arcimisa, ħaxixa tal cabuccini (ħaxixa tajba biex tneħħi jew tchecci id-deni.)

Feverish—sħun, li għandu id-deni, jaħrak (bid-deni); *I can't go to work to-day the doctor said I am a little feverish*, ma nistax immur għax-xogħol illum, it-tabib kal li għandi (ħajta) deni, *these are all feverish symptoms*, dawna collha sinjali tad-deni (li wieħed għandu id-deni jew marid bid-deni.)

Feverish—li m'hux sod, li jilgħab, issa sħun u issa chiesaħ; *we toss and turn about our feverish will*; (**Dryden**, *Indian Emperor IV, 2*) aħna inkalbu u imbiddlu it-testment (il fehma) tagħna li m'hi soda (sħiħa) xejn.

Feverishly—bid-deni.

Feverishness—ħass (ħażin) ta deni ħafif, ħajta deni.

Feverly—bħal deni, bħal wieħed li icollu (icun marid b') id-deni.

Feverous—li għandu id-deni; bid-deni, li igib id-deni; sħun, jaħrak, li ibiddel (dakka hecc u l-oħra hecc).

Fevery—ara *feverish*.

Few—ftit; daks xejn, nakra; *they will be ready (finish their work) in few days more*, icunu lesti (jispiċċaw mix-xogħol li għandhom f'idejhom) fi ftit ġranet oħra; *in few words I told him not to come here again*, fi ftit cliem għedtlu li ma jigix hawn iżied; *he had sold all his books for a few shillings*, biegħ il cotba collha tiegħu bi ftit

xelini; *he sold his birth right for a few pottage*, biegħ il primagenitura tiegħu għal daks xejn minestra; *I could see that when he saw the judge before him he trembled a few*, jena rajt li meta ra l-imħallef kuddiemu triegħed nakra; *a good few*, numru cbir, salt sewwa; *when I was there I saw a good few soldiers*, meta cont hemm rajt numru cbir ta suldati.

Few-acred — li għandu ftit raba (jew art).

Fewel—ara *fuel*.

Fewness — ftit, numru żgħir; ftit cliem.

Fey— tuaddaf jew tħammel foss mit-tajn etc. li icollu.

Fez— tarbux, ċnetta li jilbsu it-Toroc.

Fiacre— caless; carrozza żgħira; carrozza jew carrozzin tal cbiri.

Fiance—fidi, fiducia; tgħarras.

Fiancé—għarus.

Fiants—il ħmieġ tal volpi.

Fiars—il prezz fiss tal beigħ tal kamħ f'art jew f'pajjis.

Fiasco—fiasc; meta wieħed ma jirnexxilux jagħmel ħaġa (icanta jew idokk biċċa) sewwa; meta wieħed imur ħażin (jistrombla, jitfixchel etc.) f'biċċa musica, f'xi discors etc.

Fiat — icun hecc, isir hecc; (filligi); *fiat ut petitur*, isir chif hemm fit-talba.

Fib—ħrafa, kalgħa, għidba; tħarref, tighdeb; *don't tell fibs*, la tħarrifx (tgħejdx cliem b'jeħor, tighdibx); *this is one of your fibs*, dina kalgħa (waħda mill ħrejjef) tiegħec.

Fibber — ħarrief, għiddieb; *trust him he is not a fibber*, afdaħ (emmnu) dac m'hux ħarrief, ma igħejdx cliem b'jeħor.

Fiber—isem ta annimal bħal castor (stmati, mfittxin, għal ġlud tagħhom).

Fibre— silta, fibra; saħħa; kawwa; *the fibres of leaves*, il fibri (ħjut) tal werak; *that man is of an excellent fibre*, dac ir-ragel għandu saħħa li ma bħala (cbira) jiflaħ ferm.

Fibred — bis-siltiet, bil fibri; tal fibri, tas-siltiet.

Fibreless—bla fibri, bla siltiet.

Fibril — silta, fibra, rkieka jew żgħira.

Fibrilla—silta rkieka ferm; il għeruk tal ħażiż (ta dac il ħass jew ħaxix) li jitla fix-xitwa fuk il bjut etc.)

Fibrillated—mdawwar bis-siltiet rkak rkak (bi frenża rkieka fina).

Fibrine —. sustanza ħaġa bajda magħmula (li fiha) ħjut ħjut, tinsab fid-demm magħkud.

Fibster—ħarrief, għiddieb; wieħed li iħobb iħarref.

Fibula—boccla; il għadma fil kasba tas-siek.

Fibulate — tgħakkad jew torbot flimchien (b'boccla etc)

Ficaria—siġra bħal dic tat-tin.

Fiçellier—rucchell għal li spag.

Fichu—fixù, biċċa (bizzilla etc.) li in-nisa jilbsu fuk spallejhom.

Fickle—li ibiddel, li idur ma cull riħ, wieħed li ma tistax (m'hux ta min) torbot fuku; karrieki, ingannatur, traditur; fiacc, deboli.

Fickle—tgherfex, tistorbia ir-ras tħawwad.

Fickleness — tibdil, tidwir (bdil) ma cull riħ; kerk, ingann.

Fickly – m'hux bis-sod; b'mod issa hecc u issa xort'oħra.

Fico — tina, tfakkigħa bis-swaba (meta iżżellak is-saba tan-nofs minn fuk il cbir u twakkgħu fuk l-oħrajn u jagħmel dac il ħoss (bħal ma tagħmel meta tgħejd "issa ormai" jew ma jimpurtanix".

Fictile—immudellat bit-tafal.

Fictilia—fuħħar antic.

Fiction — stħajjil, turija ta ħaġa b'oħra; għemil ta bir-ruħ; ħrafa; *when it could no longer be denied that her flight had been voluntary, numerous fictions were invented to account for it*, (**Macaulay**, *History of England, chap. IX*), meta ma chienx hemm dubiu actar li chienet ħarbet minn rajha, allura culħadd beda iħarref (jakla jew inventa) biex igħejd chif chienet il biċċa; *for us the stream of fiction ceased to flow* (**Wordsworth**, *White Doe of Rylstone*) għalina spiċċat

(ma bakgħetx fina) il forza li niotbu ir-Romanzi (il ħrejjef).

FICTIONAL — ta li stħajjil, tal ħrejjef.

FICTIONIST — min jicteb il ħrejjef jew romanzi.

FICTIOUS / FICTITIOUS — mistħajjel, taparsi, li m'hux tassew iżda li jinsab biss fil moħħ, falz; *they hold the ten Sibylls to be fictitious and fabulous* (**Howell**, *Letters*), igħejdu (jifhmu) illi il għaxar Sibilli m'hux tassew li jesistu (li huma ħrafa); *duty, love, and honour fail to sway fictitious bonds* (**Goldsmith**, *Traveller*), id-dmir l-imħabba, u'l giegħ (l-unur) ma iżommux rabta falza (ma jurux gibda, rabta falza).

FICTITIOUSLY — bli stħajjil, għal taparsi, m'hux tassew, b'mod immaginariu (tal ħsieb biss) li ma jesistix; bil falsità b'wiri ta ħaġa b'oħra.

FICTITIOUSNESS — stħajjil; kerk, wiri ta ħaġa b'oħra.

FICTIVE — ara *fictitious*.

FICTOR — mgħallem li jaħdem fix-(jagħmel statwi etc. tax-)xama, tafal carta pesta etc. (u m'hux dac li jaħdem jew jagħmel statwi etc. tal bronż, rħam etc)

FICUS — ficus; siġra tat-tin.

FID — iċċaklak minn banda għal l-oħra (bħal meta chelb iferfer dembu).

FID — pal, lasta tal injam tal ħadid kegħda wara xi ħaġa biex iżżommha wiekfa; dic il lasta li iżżomm wiekaf biċċa mn'arblu ma jeħor; biċċa stoppa għal fgum ta canun; borella jew cavilja, biċċa għuda bil ponta biex jifthu biha it-truf tal ħbula li icunu għaċċumbar (borella biċċa għodda tal veliera).

FIDALGO — sinjur nobbli; (nobbli, wieħed li ioun gej jew mnissel minn familja nobbli jew Reali, fil Portugal.

FIDDER — iżżomm fuk il ġwienaħ, tiekaf fuk il ġwienaħ, tissakkar (bħal meta jagħmel is-seker fl-airu meta jilmaħ xi ħaġa biex jinżel dritt fukha ħalli jakbadha).

FIDDLE — violin; ibleħ, ħaġa belgħa, babbu; bħal xtilliera (lasti marbutin, mwaħħlin bħal tilar) li jarmaw fuk il mejda abbordijet tal bastimenti fil maltemp meta icun il baħar kawwi biex iżżomm il platti etc. li ma jitgħerbux fl-art; iddokk il violin; tħatbat, tincwieta; *can you play upon the fiddle?* taf iddokku il violin? *to play first or second fiddle*, tcun minn ta l-ewwel jew minn ta kuddiem, inchella minn ta wara f'xi biċċa, f'xi għamil ta xi ħaġa; *Tom never had any idea of playing first fiddle there*, Masu katt ma chien jaħseb (ma chellu f'rasu katt) li sejjer jeħu dic il parti (jidher hecc jew daks tant) hemm (**Dickens**, *Martin Chuzzlewit*); *Scotch fiddle*, (bli Scozzis), ħakk (minn tħokk).

FIDDLE-BOY — arc tal violin.

FIDDLE-CASE — caxxa tal violin.

FIDDLE-COME — bla sens, tal blugħa, ibleħ.

FIDDLE-DE-DEE — blugħa, ħmerija, ħmerijiet.

FIDDLE-FADDLE — tpaċpiċ, discors jew cliem bla sens; cliem fieragħ, ħmerijiet.

FIDDLE-FADDLER — wieħed għaġba, li jagħmel għageb jew frattaria għal xejn.

FIDDLE-FISH — isem ta ħuta li għandha għamla ta violin.

FIDDLE-HEAD — li scultura fi prua ta bastiment (għamla ta scartoċċ jew tarf ta violin).

FIDDLE-STICK — arc ta violin.

FIDDLE-STRING — corda ta violin.

FIDDLER — dakkak il violin, violinista; wieħed ii jincwieta ruħu jew li jagħmel għageb, frattarija għal xejn; *sixpence*, (biċċa ta *six pence* tal fidda); isem ta granċ żgħir.

FIDDLER'S FARE — laħam, xorb, u flus, (il ħajja ta dawc li idokku, jew igħejxu billi idokku, il violin).

FIDDLING — dakk tal violin; telf ta żmien, ħaġa żgħira; *this is a fiddling business*, dina ċajta, affari taċ-ċajt.

FIDEJUSSION — pleġġerija, garanzija.

FIDEJUSSOR — pleġġ, garanti.

FIDELITY — fedeltà, li wieħed ma icunx karrieki, li icun ta chelmtu, wetka fl-imħabba.

FIDES (fil Mitologia) — Alla tal Fidi u tal onestà.

Fidge—tincwieta ruħec, tagħmel għageb; tiċċaklak.

Fidget—bniedem li dejjem sejjer jiċċaklak; ċaklik, tkankil, tħarric; bniedem (wieħed) li ma għandux rpos.

Fidget—marda li iġġagħlec titkalleb u tgħaddi ljeli incwiet, marda li icollom dawc li ibatu bid-dispepsia.

Fidgety—li jiċċaklak, dejjem sejjer bla cwiet, bla rpos.

Fidicula—strument żgħir bil cordi li għandu għamla ta lira.

Fidonia—landa taż-żejt biż-żennuna, bit-tarf dejjak, biex iż-żejt jinżel bil mod jew katra katra.

Fiducial—li tafda fih, ta min jafdaħ, sod.

Fiduciary—depositariu, wieħed li tafda fih, li għandec (icolloc) fiducia fih, li tafdah; wieħed li jemmen (jaħseb jew jifhem) illi il bniedem isalva bil fidi biss minn għajr opri (tajba).

Fie } (chelma li turi għarucasa) —
Fy } puh! puh!; *Fie! fie! do not lose time, make haste*, isa! isa! (puh! puh! x'għarucasa!) titilfux żmien, ħttxu isaw.

Fief—fewdu (art mwellija lill xi cbarat).

Fiel—artab, lixx.

Field — għalka, pianura, wesgħa, camp tal battalja (l-art fejn issir il gwerra jew xi tkabida); tkabida, battalja, ġlieda (gwerra); il fond (ixxokka etc.) ta quadru; salt, ħafna, biċċa cbira, il wiċċ ta arma (ta cunjom etc.); dic il wesgħa collha jew cull ma jidher minn tromba (meta tħares minn gewwa fiha); il caċċaturi (partita caċċaturi li joħorġu flimchien għal caċċa); iż-żwiemel collha li icunu lesti għat-tiġrija (mictubin biex itelku); *this is a fruitful field*, dina għalka (art) għammiela; *they were caught by a heavy shower while crossing the field*, kabditom ħalba xita cbira huma u joforku il pianura; *it is said that the enemy's soldiers fled the field*, igħejdu li is-suldati tal għedewwa ħarbu mill camp (tal battalja); *for such another field they dreaded worst than hell*, (**Milton**, *Paradise Lost*), għaliex beżgħu minn tkabida (battalja oħra) actar milli beżgħu mill infern; *the English won the field*, l-Inglisi rebħu il gwerra (il battalja); *let the field* (jew *ground*) *of the picture be clean, light, and well united with colour*, (**Dryden**, *Dufresnoy*), kis li il fond (ix-xokka fejn trid tigi il pittura) icun nadif, ċar, u miżbugħ unit; *we saw nothing but a field of ice*, xejn ma rajna ħlief salt (ħafna) silġ (ilma magħkud); *I like the field (on this shield) better*, dan il wiċċ (il fond) ta din l-arma jogħġobni actar; *by shifting the telescope the field is changed*, meta iccaklak (tmexxi) it-tromba jew it-telescopiu ma tibkax tara li stess ħwejjeġ (li stess wesgħa li tcun tara kabel); *long before sunset the field had dwindled away to a number that could be counted on one hand*, wisk kabel għeb ix-xemx in-numru tal caċċaturi nakas tant illi li chien baka cont tista tgħoddom fuk subgħajc ta idec il waħda; *the field for this year races will be better that last year's*, in-numru tażżwiemel li sejrin icunu hemm għattiġrija dis-sena icun wisk aħjar (acbar) minn tas-sena l-oħra; *to keep the field*, iżżomm il camp (ma titlifx f'battalja); *to bet* jew *lay againts the field*, iżżomm ma (tagħmel mħatra li jrbaħ jeħu lewwel etc.) żiemel etc. fost l-oħrajn li icunu hemm għal corsa; *Field of Blood* (Aceldama) dic il għalka li xtraw is-Sacerdoti ta Lhud bit-tletin biċċa tal Fidda li għalihom Giuda chien biegħ il Cristu.

Field allowance — flus barranin mil paga li jeħdu il Fizziali meta icunu fil camp (biex jagħmlu tajjeb għal li spejjes barranin li icollom).

Field artillery — canuni żgħar li jistgħu jimmaniġġaw is-suldati meta icunu fuk il camp tal battalja.

Field-bed—sodda li tingħalak (tiżżarma għas-suldati fuk il camp).

Field-cornet — Magistrat ta belt fil Colonia tal Cap (Africa ta Isfel).

Field-cricket—il ġrad tal għelieki, il ġrad żgħir li naraw jakbeż fil għelieki kalb il każbija etc.

Field-day—ġurnata li fiha is-sul-

dati joħorġu għal eserciziu (biex jitħarġu) fuk il camp.

Field-fight—tkabida (sider ma sider) fuk il camp tal battalja.

Field-flower—fjur salvaġġ (m'hux bħal dawc li jiebru fil ġonna).

Field-glass—binocolu, tromba (bi tnejn) li juzaw il militari.

Field-gun—canun żgħir maniġġanti (li is-suldati jużaw fuk il camp.

Field-hand—ħaddiem ir-raba, lavrant, ragel li jaħdem fir-raba.

Field-house—tinda (tas-suldati).

Field-man—raħħâl, ragel tal campanja, ċaccar.

Field - marshal — marixxall tal Camp, l-ogħla grad ta Fizzial fl-Esercitu Inglis.

Field-marshalship—il grad ta Marixxal tal Camp; *our Governor will now be promoted to a Marshalship*, il Gvernatur tagħna issa javanza (jitla) Marixxal tal Camp (jagħmluh jew jatuh il post ta *Field Marshal*).

Field-officer—Fizzial ogħla minn Captan u ankas minn General (bħal maġġur, curunell etc.)

Field-piece—ara *field-gun*.

Field-roller—romblu (għat-ticsir tat tub u it-twittija tar-raba).

Field-sports — divertimenti bħal ma huma il caċċa etc.

Fielded — accampat; li kiegħed lest fuk il camp għat-takbida.

Fielder — wieħed minn dawc li icunu jilgħabu il *cricket* (minn dawc mkassmin biex jilkgħu u jakbdu il ballun u jitfgħuh lill *wicket keeper* etc.

Fielding — tal camp, campali; il kbid etc. tal ballun li jitfa jew jilka bis-salt dac li icollu il pala f'idu fil-logħob tal *cricket*; it-tkegħid tal fdal tal birra etc. fix-xemx biex jikraş u isir ħall.

Fielding-plane—isem (xorta) ta ċana.

Fieldish — tar-raba, tal għelieki, tal campanja.

Fieldite—isem ta mineral (gebla actarx ratba, ftit u xejn ħamranja).

Fieldsman—ara *fielder*.

Fieldwort—isem ta ħaxixa.

Fieldy—miftuħ, bħal għalka.

Fiend—għadu, xitan, mingħul, tal infern, it-tantatur.

Fiend-begotten—li gej jew mnissel mix-xjaten.

Fiendish — indemoniat, infernali; *that was a fiendish smile*, dic chienet tbissima ta daħca infernali (ta demoniu, ta bniedem malinn etc.)

Fier—f'saħtec, tajjeb jew kawwi u sħiħ; *as long as we are hale and fier we're fit to win our daily bread* (**Burns**, *Epistle to Davis*) dment (sa chemm) aħna kawwijin u f'saħħitna nistgħu nakalgħu x'nieclu (cull jum).

Fierce—kalil, aħrax; feroci, bla kies, cbir ferm; *the tiger is a fierce animal*, it-tigra hia annimal feroci; *no one dares to approach him or have to do anything with him, he is a fierce man*, ħadd ma jissogra jersak lejħ, jew li irid icollu x'jaksam miegħu, il għaliex hua ragel kalil wisk; *he is a king of fierce countenance*, dac re li jidher minn wiċċu li hu kalil (chiefer); *he is renowned for his fierce credulity*, msemmi bħala wieħed li jemmen ferm (collox, collox) cull ma jisma (jew cull ma tgħejdlu) *in fierce extremes, in good and ill* (**Byron**, *Mazeppa V*) fl-aħħar, fl-aħħar, (flaħħarnett, meta ma satax izied) fit-tajjeb u fil ħażin (fil gid u fid-deni).

Fierce—supperv, cburi, mimli biħ innifsu; *He is fierce and cannot brook hard language* (**Shakspear**, *2 Henry III*) hua supperv (cburi) u ma jokgħodx għall (ma isofrix) cliem jebes.

Fierce—(f'loc *Fiercely*) bil killa, ferm, kawwi; *the midday sun fierce beat against their faces*, ix-xemx ta nofs nhar bdiet tisreġ ferm (kawwi) ma wiċċhom (fukhom).

Fierce-flaming— li iħaggeġ sħiħ, bil fiammi; li jitfa ħars tan-nar (ta bniedem kalil u aħrax).

Fiercely—bil killa, bl'aħrax, ferocement, bil ħruxija jew bil killa collha; ferm, sħiħ; *the fire burnt fiercely*, in-nhar ħaggeġ sħiħ (ferm).

Fierceness — killa, ħruxija; *the fierceness of the tiger exceeds that of the lion*, il killa jew il ħruxija tat-tigra

bia acbar minn dic (tgħaddi lil dic) ta ljun.

FIERINESS—sħana, ħruk, xgħil, cbis (minn *ticbes*; tħanfis (minn titħanfes, jew tiżbel, tisħon, tfur, etc.); *the Italians notwithstanding this natural fieriness of temper, affect always to appear sober and sedate,* (**Addison**, *on Italy*), għad illi it-Taljani huma nies magħmulin li jisħnu (jitilgħilhom jew jitħanfsu malajr) ma dana collu dejjem jidru cwieti u bil garbu.

FIERIZE—tkabbad, taħrak, tati innar.

FIERY—tan-nar, li jaħrak, jixgħel, jicbes; li jinħarak malajr; sħun ferm jew micwi; niexef (mkarkaċ) bil għaċċ, li jiżbel li jitħanfes malajr; mcħebbes bil ħrara (donnu xrara nar); *the fiery meteors,* il meteori tan-nar; *make thee a fiery serpent* (*Numbers, XXI, 8*)... int għamel serp tan-nar (bin-nar); *straw is a fiery substance,* it-tiben jicbes malajr; *petroleum (paraffin oil) is a fiery liquid,* il petroliu jakbad minn xejn; *the dust and heat, in the broad and fiery street,* (**Longfellow**, *rain in Summer*), it-trab u is-sħana fit-torok wesgħin u micwija (mkarkcin bis-sħana u nexfin; " *you know the fiery quality of the Duke* ", (**Shakspear**, *Lear II,4*), inti taf chemm jiżbel malajr id-Duca; *he could not curb his fiery steed,* ma satax iżommu iż-żiemel tiegħu li chien donnu fuk in-nar (collu ħrara biex jitlak etc)

FIERY-FARY—confusioni, tgħerfixa, ħabla; *all folks war were in fiery fary* (*Battle of Harlaw*), il gwerrieri (issuldati collha) chienu f'ħabla (tgħerfixa) waħda.

FIERY-FOOTED—ħafif daks għafrit, li jiġri ferm; bieżel. wieħed (min) kalbu taħarku jew li għandu il ħrara.

FIERY-HOT—sħiċċus, collu ħrara.

FIERY-NEW—ġdid fiamant, gej (ħiereġ min-nar etc.)

FIERY-POINTED — bin-nar (raggi) micwija; *we were exposed all day to a fiery pointed sun,* conna kegħdin il ġurnata collha f'xemx l-actar kalila (f'xemx illi ir-raggi tagħha chienu jicwu etc.)

FIERY-RED — aħmar nar; *my face was fiery red with haste,* wiċċi chien aħmar nar bil għaġġla (daks chemm għaġġilt).

FIFE—fifra, żummara; iddokk il fifra jew iż-żummara.

FIFE-MAJOR — il maġġur (surgent) tal fifri (ta dawc li idokku il fifri f'rigiment).

FIFE-RAIL — rpar tal ħadid dwar poppa jew arblu ta bastiment.

FIFER—min idokk (dakkak ta) fifra jew ta żummara.

FIFISH—ftit u xejn mħawwad jew mgħerfex; *he will be very, very fifish... as the east country fisherfolks say,* (**Scott**, *Pirate, Ch. IX*), jitgħerfex (jitħawwad) sħiħ... igħejdu is-sajjeda tal artijiet tal lvant.

FIFTEEN—ħmistax, 15, XV.

FIFTEENTH—il ħmistax (il wieħed), *on the 15th. (fifteenth) instant,* fil ħmistax (fil 15) ta dan (ix-xahar li aħna fih); (fil musica) l-intervall ta ottava doppia jew il *bis diapason.*

FIFTH—(5th., V) —il ħames; *on the 5th. of next month,* fil ħamsa (il ħames jum) tad-dieħel (tax-xahar id-dieħel); *Charles V,* Carlu V (il ħames ta dana l-isem).

FIFTHLY—fil ħames loc, il ħames.

FIFTIETH (50th.) - il ħamsin wieħed, *the 50th.,* li jigi wara id-disgħa u erbgħin.

FIFTY—ħamsin, 50, *he paid £ 50,* ħallas ħamsin lira (sterlina).

FIG — tina, bajtra; *fig-tree,* siġra tat-tin jew tina, siġra tal bajtar, jew bajtra (ta San Gwann etc.); *there is a fig-tree and three lemon trees,* hemm tina (bajtra) u tliet lumijiet (siġriet tal-lumi).

FIG—murliti; biċċa, daks xejn, jew nakra tabacc; xejn, l-ankas nitfa (ngħejdu għal ħaġa jew għall xi ħadd li ma icollocx contu); *I don't care a fig about (for) him,* xejn ma jimpurtani (ma jimpurtani xejn minnu), "*a fig for Peter*" (**Shakspear**, *Henry VI*); *fig,* nefħa li titla f'rigel ta żiemel wara li icun barxu.

FIG-APPLE—tuffiħa (bla żerrigħa); *a fig-apple has no core or kernel, in this*

resembles a fig and differing from other apples, (**Mortimer,** *husbandry*), it-tuffiħa msejħa "fig-apple" ma fihiex għadma jew żerrigħa, n għalecc hia bħal tina u m'hix bħat-tuffiħ l-jeħor (il comuni).

Fig (f'loc figure)—ħwejjeġ, lbies; *in full fig (full dress)*, liebes gala; *to fig*, tfakka subgħajc (jew sebgħec tan-nofs billi iżżerżku bis-salt minn fuk is-saba il cbir għal fuk l-oħrajn) turi li ma għandecx cont jew li ma tistmax ħaġa,... *and fig me like the bragging Spaniard* (**Shakspear,** *Henry IV, V, 3*)... u ati conti (stmani jew ittrattani) daks (bħal) li Spanjol faħħari.

Fig-cake—tin taċ-ċappa.

Fig-eater — il beccafic (għasfur, tajra).

Fig-gnat—in-nemus tat-tin (dac li idacoar).

Fig-marigold—isem ta fjur, il *mesembryanthemum*.

Fig-pecker—ara *fig-eater*.

Fig-tree—siġra tat-tin, tina, bajtra.

Fig-wort—fiswet il chelb, li scrofularia (ħaxixa).

Figaro—wieħed li jilħaklu, macacc, ħażin, kanfud; (*Figaro* hua l-isem tal eroe fl-opra "*il Barbier di Sivilja*" msemmi għal ħżunija ta rasu, chemm hu macacc).

Figent—li m'hux sod, li jilgħab, li ibiddel malajr.

Fig-gum — logħba (ħeffa, ħila) ta wieħed li jilgħab (il bussolotti).

Fight—ġlieda, tkabida, tiggieled; biċċa (rpar) biex tgħatti lill dawc li icunu jiggwerraw; tiggieled, titkabad; takbad, taħbat għall, tiggieled ma; teħoda ma; *a sea fight*, ġlieda (cumbattiment jew tkabida) fuk il (bil) baħar; *land fight*, ġlieda (cumbattiment jew taktigħa) fl-art; *a cock fight*, ġlieda tas-(tkabida bejn is)-sriedec; *up with your fights and your nettings prepare* (**Dryden,** *Song in Amboyna*, tellgħu, isa, ir-rpar u lestu ix-xibca; *they are ready to fight*, lesti għat-tkabida (biex jatu jew jiggieldu, lesti għal gwerra); *they will fight a duel*, sejrin (għandhom) jiddwellaw; *we had to fight with* (jew *against the*) *Turks*, chelna niccumbattu (niggwerraw etc.) contra it-Toroc (chelna neħduha mat-Toroc, jew contra it-Toroc ucoll); *let us fight this question* (jew *point*) *first*, ejja nitchelmu fuk (niddiscutu) dan il pont (din il custioni) l-ewwel; *let us not fight against God* (*acts XXIII*), ma neħdubix contra Alla; *fight this battle out*, (**Shakspear,** *Henry II*), spiċċaw (irbħu) din il battalja; *we are trying to fight our way*, kegħdin naraw chif nagħmlu (nippruvaw jew nittantaw) biex naslu (nirnexxuha); *to fight a thing out*, tibka ticcumbatti sa l-aħħar; *to fight cocks*, iggieled is-sriedec; *to fight shy of any one* (jew *anything*), tiscarta minn bniedem (taħarbu) jew tiscartah, taħrab ħaġa għax ma tcunx taħmilha (jew ma icollocx fidi fiha).

Fight-wite—multa, ħlas ta flus li iwaħħal jew jiccundanna magistrat lil wieħed li icun iggieled u iddisturba il paci pubblica.

Fightee—wieħed mis-sriedec (isserduc) li jiggieled.

Fighter—gellied, gwerrier.

Fighting—gellied, li jinkala jew jiswa għal ġlied (għal gwerra); li jiggieled, ġlieda, tkabida etc.; *they sent out a host of fighting-men*, baghtu salt (esercitu) cbir ta nies gwerrieri; *that was a long fighting*, dic chienet ġlieda twila (cumbattiment, battalja li damet).

Fighting-fish—xorta ta ħut żgħir li jiggieled ma xulxin (iżommuh għal ġlied bħal ma jagħmlu bis-sriedec).

Fighting-gear—lbies, armar, għal wieħed li jiggieled jew li imur għal gwerra—lbies ta gwerrier.

Figment—kalgħa, klajja, ħrafa.

Figulate } magħmul, iffurmat, m-
Figulated } kigħed għal forma, (ittafal ta dac jaħdem fil fuħħar chif icun mfassal jew iffurmat fi ksari etc.)

Figuline—wieħed li (min) jaħdem fil fuħħar; xorta ta tafal (it-tafal), li jaħdmu dawc li jagħmlu il fuħħar.

Figurability — għamla, setgħa li tati għamla.

Figurable—li jista icollu (li wieħed jista jatih) għamla.

Figural—li jidher bil ħażż (b'għamla) li juri figura tal geometria.

Figurante (bil Francis) mara tatteatru li tisfen, ballarina li tisfen ma oħrajn; wieħed li jidher fuk il palc ta teatru imma m'hux biex jitchellem, chemm jidher biss; min jidher biss minn għajr ma jagħmel xejn.

Figurate—magħmul, ta certa għamla.

Figurated - li għandu għamla, sura, figura (figuri numri stabiliti li jidru); *the number 30 is a figurated number because 3 times 10 or 5 times 6 make this number*, (**Potter**, *on the number 666 page 195*) in-numru 30 hua numru *figurated*, il għaliex 3 għal 10 darbiet jew 5 għal sitt darbiet jatu (jagħmlu) dana in-numru (30): *figurated*, li għandu għamla ta figura geometrica.

Figuration—għamla, sura ta ħaġa; taħlita ta concordanza u sconcordanza fil musica.

Figurative — msawwar, bi xbiha taħt tifsir jeħor; mżejjen bi cliem sabiħ; *all figurative expressions... can by no means be accounted lies* (**Clark**, *Sermons*), l-espressionijiet (il għajdut jew cliem collu li jntkal) figurat, jew taħt tifsir jeħor, ma jissejjaħ xejn għideb.

Figuratively — b'figura, b'sura, b'mod li jidher; simbolicu, bi xbiha, b'bixra.

Figure—sura, xbiha, għamla, figura, bixra; numru; issawwar, tagħmel, tħożż; tistħajjel; taħseb; tkis (f'moħħoc); *a good figure or person, in man or woman, gives credit at first sight to the choice of either* (**Richardson** *Clarissa*); sura (katgħa jew bixra) tajba fuk ragel jew mara hia l-ewwel ħaġa, biex (li) tħajrec biex taghzel (għal għażla) sewwa ta wieħed chemm ucoll ta l-oħra; *what is the figure of the earth?* x'għamla għandha id-dinja?; *he is the principal figure in the transaction*, hua li jidher biss fit-transazioni (fix-xogħol jew fil biċċa); *you will cut a nice figure if you go dressed as you are*, tagħmel figura sabiħa (tcun sabiħ tassew) jecc tmur liebes chif int (bil ħwejjeġ li għandec fukec; *can they write the figures?* jafu jictbu in-numri; *the arabic figures are 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 0.*, in-numri (figuri) għarbin huma 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. u 0.; *to scrape the figures out of your husband's brains* (**Shakspear**, *Merry wives of Windsor*), biex tieħu minn ras zewġhec (biex tara x'għandhu f'rasu jew xinhu il ħsieb ta zewġhec); *the figures in dancing are the several steps which a dancer makes in order and cadence*, il figuri fis-sfin huma dawc il passi li jagħmel (jati) min icun jisfen scond it-temp u id-dakka; *you, that have studied geometry, can you tell me how to construct this figure?* inti, li studiajt il geometria, taf (tista) tgħejdli chif tħożża din il figura? *the figures of speech*, il figuri tad-discors; *the grammatical figures*, il figuri grammaticali; *in Moses law baptism was figured by Circumcision* (**Tyndall**, *Works*), fil-liġi ta Mosè (fil-Liġi Lhudia) il Magħmudija chienet tidher (issir) bic-circuncisioni; *thou art always figuring diseases in me* (**Shakspear**, *Measure for Measure*), inti dejjem kiegħed taħseb (iddaħħal f'rasec, tistħajjel) li jena marid; *I heard him say that he intends to figure in the rebellion*, jena smajtu igħejd li irid juri ruħu (jissemma jew jidher actar minn ħadd jeħor) irid jiddistingui ruħu fi rvell (jew fit-tixwixa); *to figure out*, tisgura (tagħmel tajjeb) risultat bin-numri (bil għadd); *to figure up*, tgħodd flimchien.

Figured—magħmul, msawwar, li jidher mżejjen bil figuri (disinji u ornamenti); figurat (sens) jew li jidher taħt xbiha oħra, metaforicu.

Figure-caster—min jakra il venturi, bassâr (li igħeid li jinzerta x'gej billi jakra u jara il cwiecheb).

Figure-flinger—astrologu, wieħed li ibassar (igħejd x'għandu isir billi jakra fil cwiecheb.

Figure-head—pulena (figura ta mara etc. fit-tarf ta prua ta bastiment).

Figureless—bla sura, bla għamla ta xejn.

Figure-maker—mudellatur tal figuri (pasturi; bcejjeċ tal gisem tal bniedem etc. għal li studiu tal anatomia etc.)

Figure-stone — mineral, gebla li jisimha Agalmatolite, u hecc msejha il għaliex minna jagħmlu (jiscolpu) vari, allat foloz, cnejjes żgħar taċ-Cinisi etc.)

Figurial—li jidher maħżuż (figura) bil-linji (ħżuż).

Figurie—raccmu.

Figuring — stħajjil ta ħwejjeġ li jidru (narawhom) f'moħħna jew f'rasna, li niffigurawhom - ħsieb, stħajjil.

Figurist—min jisserva bil (jusa il) figuri, minn jistħajjel; minn ifisser jew igħejd x'inhuma xi ħwejjeġ per mezz tal figuri jew simboli.

Fike—tincwieta, iddejjak.

Fikery—għageb għal xejn; frattarija għal ħaġa ta xejn, għal ċajta.

Fikie—li igib l-incwiet, jew id-distorbiu; storbius, incwiet, li ma għandux rposs, dejjem sejjer.

Filaceous—magħmul mil (tal) ħajt, magħmul ħjut ħjut (fibri etc.)

Filacer—registratur tad-documenti tal Korti, dac li chien jeħu ħsieb (anticament l-Inghilterra), li jarfa (idomm) id-documenti tal Korti; l-archivista.

Filago—pianta (bħal tal koton); ħajta.

Filament—ħajta rkika, fibra.

Filamentary—magħmul ħjut ħjut rkak; tal ħjut rkak.

Filamentoid—bħal ħjut rkak, magħmul bħal ħajta rkieka.

Filamentose—li fih il ħjut rkâk bħal ħajta rkieka.

Filander—xorta ta kangaroo żgħir (daks fenec) li jinsab fl-Australja ta Fuk.

Filanders — marda fl-iskra; dud (ħniex) li jitrabbew fli msaren).

Filar—ta ħajta; miscroscopiu etc li icollu xi ħjut rkak fil ħġieġ mneju tara.

Filaria — dud rkiek bħal ħniex (magħmul tawwali bħal ħajta) li icollhom xi annimali.

Filariadæ — xorta ta dud rkiek bħal ħniex li igħejx mill-annimali (icun mkabbad mal gilda tagħhom) bħal ma huma il *Filaria* (ara).

Filatory—filatoriu, macna biex jobormu il ħajt.

Filature—brim tal ħajt; rucchell fejn ichebbu il ħarir mil fosdka; il post fejn ichebbu il ħarir fuk rchiechel.

Filbert—gellewża.

Filbert-shaped—ta għamla li għandu għamla ta (li gej bħal) gellewża.

Filbert-tree—siġra tal gellewż.

Filch—tisrak, timbrolja (actarx ħwejjeġ żgħar); dac li wieħed jisrak (il ħaġa misruka).

Filcher—ħalliel (ta ħwejjeġ żgħar) ħalliel żgħir, imbruljun.

Filching—serk (actarx ta ħwejjeġ żgħar) imbrolja.

File — fildiferru li fih jindammu carti mictuba (contijiet, rcevuti etc) biex ma jintilfux; il fil ta discors etc. sarbut, ringhiela, indana; ħafna (salt) nies flimchien; barrada jew lima; iddomm carti mictuba (contijiet, rcevuti etc.) go' fildiferru biex ma jintilfux; tillima jew tbarrad; timxi, tmarċa (bħal ma jagħmlu is-suldati etc.); tinfetta (b'mard) iċċappas; tati malafama); *put this bill upon the file of my letters*, daħħal dan il cont fil fildiferru ma littri l-oħrajn tiegħi; *Dorothea did not interrupt the file of her history* (**Shelton**, *Don Quixote*), Dorothea ma tiltitx il fil ta li storia li chienet tgħejd (ma tgherfxitx) compliet sewwa jew ma katgħetx; *the file of heroic poets is very short*, (**Dryden**, *on Epic Poetry*), in-numru (is-sarbut ta l-ismijiet) tal poeti eroici (epici) hua kasir wisk (huma ftit wisk il poeti eroici jew epici); *when you peruse the petitions rank them into several files, according to the subject matters* (**Bacon**), meta takra il petizionijiet kassamhom indana indana (ringhiela, ringhiela jew mazz mazz etc.) scond chif icunu (fuk hiex icunu mictuba jew mibgħuta); *there was a file of boys behind* (**Shakspear**, *Henry XIII*), chien hemm salt (ħafna jew gemgħa ta) tfal wara; *arrange*

them in files, keghedom ringhiela; *the soldiers were all ready in file*, is-suldati chienu collha irrangati (le-sti mkassmin ghal-locom); *Rank and file*, is-suldati u 'l capurali li jokghodu fil-linja (li jaghmlu *fall in*); *he was the file leader*, hu chien ta kuddiem (l-ewwel wiehed fil-linja fost is-suldati); *file marching*, mixi ta suldati etc. tnejn tnejn; *lend me a file and a hammer*, islifni lima u martell; *before you go away you have to file all these papers*, kabel ma tmur trid (ghandec) iddahhal f'locom (chif imisshom, scond id-data etc.) dawn il carti collha; *you have now to file off*, issa tridu timxu linja wahda (wara xulxin); *who is to file smooth these irons?* min sejjer jillima (jillixxa bil-lima) dawn il hadidiet? *to file away*, takta, tnehhi, tkassar; *he tried to file away something from that offer*, ried inakkas (jakta barra) xi haġa minn dic l-offerta (minn dic it-talba ta prezz); *these are words that I abhor to file my lips with*, dana cliem li jena ma irridx (nitchexchex), inċappas xuftejja bieh.

File-blank—biċċa azzar lesta biex johorġula is-snien u issir lima.

File-carrier—post (bhal caxxa etc.) fejn johorġu is-snien jew isonnu lima.

File-cutter—min jaghmel il-limi.

File-fish—isem ta huta li ghandha il kxur taghha bhal (snien ta) lima.

File-mot—lewn tal werak niexef, jew midbiel.

File-stripper—biċċa ghodda biex lima kadima jaghmluha ġdida (billi johorġulha is-snien).

Filer—min jillima.

Filial—tal ulied, tat-tfal; *this is simply filial duty*, dana m'hux hag'ohra hlief id-dmir tal uli d lejn il genituri taghhom (lejn ommhom u missierhom).

Filiality—li stat ta iben, li wiehed icun iben.

Filially—tal ulied, ta iben, chif jixrak lil iben (lill ulied).

Filiate—trabbi bhal ibnec (bhal uliedec).

Filiation—filjazioni; ir-relazioni ta (chif jiġu minn xulxin, chif inhuma) iben mal missier; il ghażla ta tifel (bghal) ta bniedem (ta ragel) bhala missieru (il ghażla ta tifel ta ragel b'missieru).

Filibuster—halliel ta fuk il bahar, pirata, furban.

Filices—hxejjex; il felci.

Filiciform—li ghandu ghamla ta felci.

Filiform—li ghandu ghamla ta (li gej bhal hajta).

Filigree—filugranu; *filigree work*, xoghol tal filugranu.

Filigreed—mżejjen bix-xoghol tal filugranu.

Filing—limar; *this wants more filing*, dan irid ftit limar jehor.

Filings—limatura, trab, frac, li jaka meta jillimaw il hadid etc.

Fil'pendulous—mdendel b'hajta.

Fill—timla, ixxabba, tahxi, tferragh; xaba, mixbgha; tixba, tintela; *fill this bottle with water*, imla dan il flixcun bl-ilma; *the Sicilians have already filled the island of Malta*, li skallin gia mlew (zeghdu f') Malta; *whence should we have so much bread in the wilderness as to fill so great a multitude? Mathew XV, 33*), minn fejn sejrin ingibu hobż biżżejjed f'dan id-desert biex inxebbghu (nimlew żakk) dawn in-nies collha (*San Mattew cap. XV vers 33*); *tell the cook not to fill this turkey*, ghejd il coc li ma jahxiehx dan id-dundian (ma iriduх mimli bil haxu); *fill me some wine, please*, ferraghli ftit imbit, jecc joghġboc; *fill, Lucius, till the wine o'erswell the cup*, (**Shakspear**, *Julius Caesar*); *he had a good fill*, chiel ghaxxaba (intela tilja sewwa); *the town begins to fill*, il belt bdiet tintela; *to fill in*, timla (iddahhal, iddeffes fil loc) *who will fill in the vacancy now?* min sejjer jidhol fil post issa? *to fill out*, tifrex, tghatti; *fill out this*, ghatti dan; *to fill up*, timla sa fuk; *fill it up with wine*, imlih (sa fuk) bl-imbit; *fill-belly*, ichel żejjed, hniżrija fl-ichel.

Filler—min (dac li) jimla.

Fillet—rbat (faxxa) ghamâd; flett laham; torbot, tghammad; faxxa ċatta, lixxa, f'disinn (scultura etc.) ta co-

lonna; il fil (bħal ħajta mdawra tal cammini) ta vit.

Fillibeg—il ghezwira, dublett kasir sar-rcubtejn li jilbsu rġiel scozzisi.

Filling—mili, li jimla, li ixabba; *this tooth is decayed and wants filling up*, din is-sinna (darsa) tħassret u trid il mili (min jimliha); *vegetables is not filling food*, il ħaxix ma jimliex (ma ixabbax); *filling in*, timla bi cliem jeħor fejn icun jonkos; timla post vacanza.

Fillip—dakka ta saba (bit-tarf fejn hu id-difer) grejżma; tati dakka ta saba, tati grejżma; titfa, timbotta il kuddiem, iġġagħal, tagħmel il kalb (tincoraggixxi); imbuttar, incoraggiment, għamil ta kalb; *If I'll lose fillip me (give me a fillip)* jecc nitlef tini grejżma; *with good endeavour fillip nature forwards* (**Wilson** *Art of Logic*) b'fehma shiħa (bil kalb collha) incoraggixxi (għamel il kalb) lin-natura; *that has been a fillip to their courage*, dac chien incuraggiment għal għamil tagħhom (għalihom) jew dac serva biex għamlilom il kalb.

Fillipeen—(rigal żgħir) meta xi ħadd isib lewża b'żewgt iklub, u jati waħda minnhom (jecc icun ragel lill mara, u jecc icun mara lir-ragel) u dac imbagħad li icun kala waħda minn dawn il kliebi meta jarġa jiltaka lewwel darba ma dac li icun tahjelu u igħejd il chelma *Fillipeen*, jakla rigal ucoll.

Fillister—il battent (ix-xifer tal injam (f'tilar etc.) fejn iżżomm il ħgieġa bli stocc; ċana għal battent (għal dac ix-xifer f'tilar fejn tokgħod il ħieġa miżmuma bli stocc.

Filly—mohor jew mohra (ferħ jew ferħa ta żiemel); mohra; tifla żagħżuha fuk ruħha.

Filly-foal—mohra.

Film—rita, koxra rkieka, ħaġa rkieka (għankbuta) velu rkiek; biada fil għajn; *if our understanding have a film of ignorance over it*, jecc moħħna hua mgħotti b'velu (għamâd) tal injuranza (**Milton**); tgħatti b'rita, b'koxra rkieka; *soon her eyes filmed with horror*, malajr wakgħet biada fuk għajnejha (għemiet) bil biża.

Filmy—magħmul collu rita; bħal rita; bjada etc.

Filoselle—filusell, xorta ħajt tal ħarir.

Filter—filtru, ġarra għat-tisfija tal ilma: issaffi (ilma etc.)

Filtering—tisfija, tat-tisfija; *filtering paper*, carta biex issaffi minna ilma etc.

Filth—ħmieġ, għacar, kżież; tcasbir, faħx; *why don't you remove all this filth from here?* għal ex ma tneħħix dan il ħmieġ collu minn hawn.

Filthiness—ħmieġ etc. ara *Filth*.

Filthy—maħmuġ, mgħaccar, mokżież, faħxi; *I don't like this place it is very filthy*, ma jogħġobnix dan il-loc maħmuġ wisk; *he has been heard to use a very filthy language*, semgħuh igħejd cliem l-actar faħxi u mokżież (jitchellem cliem l-actar faħxi u mokżież).

Filtrate—issaffi, tgħaddi mil feltru; *If I were you I'd filtrate first that water before I drink it*, li cont minnec (f'lococ) cont lewwel insaffi (ngħaddi mil feltru jew niffiltra) dac l-ilma kabel ma nixorbu.

Filtrate—ilma etc msoffi (li icun għadda mil feltru) jew iffiltrat.

Filtration — tisfija ta ilma etc. minn feltru.

Fimashing — il ħmieġ (demel jew bżar) ta bosta xorta ta annimali salvaggi.

Fimble—mara, il mara (is-siġra tal kanneb mara, jew dic li ma icolliex żerrigħa).

Fimbria—frenża.

Fimbriate — bil frenża, mdawwar, mberfel bi frenża; iddawwar bi frenża; tcoff.

Fimbriated — mdawwar bil frenża, li għandu il frenża mad-dawra collha.

Fimetarious—li jicber fuk, jew kalb, li mżiebel.

Fin—tmiem; sodisfazion; gewnaħ tal ħut; tarf (bħal lsien) fuk xifer ta tavla.

Fin-footed — li għandu bħal rita

bejn subgħajh ta sakajh (bħal papri etc.) tajra etc. palmipeda (li tgħum).

Fin-toed — b'subgħajh (li għandu subgħajh) mgħakkdin flimchien b'rita (ħaġa bħal rita, bħas-sakajn tal wiżż u papri etc.)

Finable—li jista jiċċara, jissaffa, icun imsoffi jew ippurificat; li jista icun immultat jew imwaħħal multa (iccundannat biex iħallas flus bħala castig, b'sentenza).

Final—aħħar; tal aħħar; *that was his final examination*, dac chien l-esami tiegħu tal aħħar.

Finale — it-tarf, l-aħħar biċċa ta biċċa musica, ta opra etc.

Finally — fl-aħħar, fl-aħħar nett; għal collox; *finally they have come*, fl-aħħar (sa fl-aħħar) gew; *finally, my brethren, be strong in the Lord and in the power of his might* (*Ephesians, VI, 10*), ħuti, fl-aħħarnett, cunu kawwijin (itimgħu sħiħ) fil Mulej, u fil kawwa tas-setgħa tiegħu; *not any house of noble English in Ireland was utterly destroyed, or finally rooted out* (**Davies**, *on Ireland*), u l-ebda dar ta nobbli Inglis li chien hemm fl-Irlanda ma chienet mekruda jew maħsuda għall collox.

Finance—finanzi, flus (li icun hemm fit-tesor ta pajjis); *to make finance*, tiġbor il finanzi, jew il flus; *all the finances or revenues of the Imperial Crown*, il finanzi collha (il flus) jew ir-renti tal Curuna Imperiali (tal Imperu).

Finance—finezza (ħaġa fina jew safia).

Financial—tal finanzi, tal flus, tar-renti ta pajjis (ta Curuna jew ta Renju etc.

Financialist—ara *financier*.

Financially — li għandu x'jaksam mal (tal) finanzi, flus jew renti ta renju etc.

Financier—tesorier, dac li jdaħħal u għandu ħsieb il finanzi (flus, renti etc.) ta renju etc., min (dac li) hu mħarreġ fil maniġġ (ħruġ u dħul) ta flus (finanzi jew renti etc.)

Finary—it-tieni forġa (tar-rfinir) tax-xogħol tal ħadid.

Finative—tal aħħar, decisiv.

Finch—l-isem ta ħafna għasafar (żgħar u tal ghana) bħal *gold finch*, gardell etc.

Finched-backed — bis-singhi jew tbajja fuk dahru (bħal bakar etc.)

Find — issib, ticxef, tiltaka ma; tħoss; tgħejd, takbel; *we shan't find him there at this time of the day*, ma nsibuhx hemm da 'l ħin; *do you think they find him guilty?* taħseb int li isibuħ ħati? *he is trying to find fault with me*; irid isib xi ħtija fija (jara chif jagħmel u jatini tort); *I find by his discourse that it is not a fine place for us to go*, jena nsib (nara) minn cliemu illi m'hux post sabiħ (tajjeb) għalina biex immorru fiħ; *I made him find by me that I am not a fool*, jena ġagħaltu jara li jena m'inhiex ibleħ (miġnun); *you shall find by me upon all occasions that I am your friend*, inti issibni dejjem il ħabib tiegħec (int tara illi fija dejjem għandec isib ħabib); *I shall make you find your legs*, jena inġagħlec issibhom sakajc (jew ngħalmec timxi); *I can't find in my heart to go away and leave her behind me*, kalbi ma tatinix li immur u nħalliha warajja; *how do you find yourself here?* chif issib ruħec (chif int sejjer) hawn? *you may go through eight or ten streets without finding a public house*, għandec mnejn tgħaddi minn tmienia jew għaxar torok minn għajr ma tiltaka ma ħanut tax-xorb; *I find not myself disposed to sleep* (**Shakspear**, the *Tempest*) ma nħossnix bingħas (ma nħossnix li irrid norkod); *bring us what she says and what you find of her* (**Shakspear**, *Antony and Cleopatra*) gibilna xi tgħejd u x'jidhirlec (xi tgħejd għaliha); *the jury, without leaving the box, found a verdict for the plaintiff for £ 25 as damages* (*Standard*, June 28, 1888) il giurati minn għajr ma kagħdu jidħlu gewwa xejn (minn locom, fejn chienu stess) kablu (iddecideu) collha flimchien li iwaħħluh £25 għad-danni (multa); *how do you find yourself this morning?* chif int? (chif tħossoc) dal

għodu? ; *can't you find out this riddle*, ma tistax takta (tinżerta) din l-indovinalja ; *to find in*, tforni (tati, tipprovdi) ; *who is to find these boys in clothes, board and lodging now that their father is dead?* min sejjer iforni (jati jew jipprovdi lill dawn it-tfal bi lbies, x'jeclu u fejn jorkdu issa li miet missierhom?

Find — trovatura ; *there were some £ 600 among that find of coins*, chien hemm xi £ 600 f'dic it-truvatura ta flus (li sabu).

Findable — li jista jinsab ; li jista icun xpaccat, maksum jew mifrud.

Finder — min (dac li) isib, jicxef ; isem (xorta) ta telescopiu ; dac li fiddwana ifittex u jesamina l-affarijiet li jidħlu u joħorġu biex jara hemmx xi ħaġa moħbija li tħallas id-daziu.

Find-fault — wieħed (min) isib dejjem xi igħejd, wieħed li imakdar dejjem ; *this work now I hope will stop the mouth of all the find faults*, nittama issa li dan ix-xogħol isodd ħalk dawc li dejjem għandhom isibu xi igħejdu.

Find-faulting — li isib xi igħejd, li imakdar dejjem.

Finding — truvatura, chixfa, invenzioni ; provvista, spisa, nefka ; *on the 3rd of May is the feast of the "Finding of Cross,"* fit 3 ta Mejju taħbat il festa tal "Invenzioni tas-Salib" jew ta "meta sabu is-Salib" ; *to live at the finding of other folks*, tgħejx minn fuk spallejn (b'dac li jipprovdi) ħadd jeħor ; *finding*, (fil-ligi) il verdett jew id-decisioni tal giurati (f'giurì) ; *findings*, il għodda li xi nies tax-xogħol għandhom icollhom tagħhom stess ; *carpenters in the Dockyard are to have their own findings to work with*, il carpintieri it-Tarzna irid icollom il għodda tagħhom stess biex jaħdmu.

Finding-shop — ħanut fejn ibiegħu il għodda ta li scrapan.

Findy — tkil, mibrum, smin, mgħammar tajjeb ; li lsienu jakta, li jaf jew isib xi igħejd.

Fine — sabiħ, rkik, pulit, mill'aħjar ; supperv, mimli bih in-nifsu ; nobli, multa, ħlas, ħaraġ trakkak, tirfina ; ticcundanna jew twaħħal multa lill xi ħadd ; *she is a fine woman*, hi mara sabiħa ; *we are having very fine weather now*, issa kiegħed jagħmel bnazzi ħafna ; *he always goes very fine*, hu dejjem jilbes (icun liebes) sabiħ (jew pulit) ; *this is fine cloth*, dana drapp (pannu) fin (ta qualità tajba) ; *he was not only the finest gentleman of his time, but one of the finest scholars* (**Felton**, *on the Classics*), m'hux biss li chien wieħed mil l-actar sinjuri puliti (ta mgiba tajba jew educati) iżda scular mil l-aħjar (wieħed li jaf li scola) ucoll ; *the new breed of wise and fine gentleman never opened their mouths without uttering ribaldry of which a porter would now be ashamed* (**Macaulay**, *History of England*, chap. III) din irrazza ġdida ta għorrief u ta nies suppervi (prusuntusi jew mimljin bihom nfushom) katt ma fetħu ħalkom li ma kalux cliem vili u oxxen li illum pastas (facchin) chien jistħi igħejdhom ; *pity, sympathy, and love are feelings truly fine*, ħniena, mogħdrija u mħabba huma sentimenti nobbli tasseu ; *he had to pay a fine of 10/-*, chellu iħallas multa nofs lira ; *fine*, ħlas ta flus ta wieħed li icun gedded ic-cens ; *some landlords instead of raising the rents, take a fine for the renewal of the lease* (**Smith**, *Wealth of Nations*, Bk V, chap. II), xi proprietari minn f'loc li igħallu (iżidu) il chera jew il kbiela jeħdu somma ta flus (ħlas) cull meta jiggedded ic-cens ; *this fines grass, but makes it short*, dan irakkak il ħaxix, iżda ikassru (iħallih kasir) ; *he was fined in £ 20*, waħħluh (multa ta) £ 20.

Fine — it-tmiem, l-aħħar ; *the fine is I will live a bachelor* (**Shakspear** *Much Ado about nothing*) it-tmiem icun li (sa fl-aħħar nispiċċa biex) nibka għażeb, ma nizzewwiġx.

Fine-draw — tħit (timla jew iġġongi flimchien) tiċrita, taktigħa, b'mod li ankas tcun tidher ; *I rent my best pair of trowsers but thanks to the skilful little seamstress I got them finedrawn* (**Marryat**, *Peter Simple*), ksamt (kattajt) l-aħjar kalżiet li chelli iżda bona grazia tal brava ħajjata ċchejcna rġajt

ġbartu (sewwituli b'mod li ma jidher xejn).

Finedrawer — ħajjât li jaf jimla (iġongi) ticrita b'mod li ma tibkax tidher.

Finebr—tinforra (taħdem opra fi njam ordinariu u tinfurrha b'koxra rkieka ta njam jeħor fin biex turi li hi magħmula minn dac linjam fin), nforra koxra ta barra, fuljetta.

Finefingered—ħafif, li jinkala, li għandu idejh tajba; delicat, fin, li jit-tabba minn xejn, li irid min jakbdu jew jimmaniġġah bl-acbar rekka (jew attenzioni), *he is the most fine fingered workman on the ground*, (Spencer) hu l-actar ħaddiem (ragel tax-xogħol) li jinkala (li għandu idejh tajba għal dan ix-xogħol) li hawn fuk l-art; *this is a delicate fine fingered matter*, dina ħaġa delicata wisk.

Finbless—bla tmiem, li ma jispiċċa katt; *riches fineless is as poor as winter to him that ever fears he shall be poor* (Shakspear, *Othello III, 3*) il gid u għana bla kies għal dac li jibża dejjem li għad jiftakar m'ħumiex ħlief miseria cbira jew għaks.

Finely—fi bcejjeċ rkak, bil ponta, b'mod sabiħ; sabiħ; *have this blacklead sharpened finely*, ittempra dan il lapes tal carta rkiek (bil ponta fina); *I could hardly pick up the bits it was so finely torn*, bil chemm stajt narfa mil-lart il bicciet billi kattagħha hecc rkiek; *indeed it is finely done*, tassew, magħmul sabiħ (magħmul sabiħ, tassew); *cloth finely woven*, drapp (minsuġ) rkiek; *finely*, bil għakal, bis-sengħa; *all the heads are finely executed* (Walpole, *Anecdoter of painting*); *finely*, bi cliem eleganti (sabiħ); *Plutarch says very finely that a man should not allow himself to hate even his enemies* (Addison), Plutarc ighejd bi cliem l-actar eleganti u espressiv illi il bniedem ankas għandu biss jobgħod lill li stess għedewwa tiegħu.

Finely-chequered—mtabba' b'lewnijiet sbieħ; *I saw some finely chequered ducks at the exhibition*, rajt papri b'culuri (mnakkxin b'lewnijiet) sbieħ ħafna fl-Esibizioni.

Fineness — rekka, finezza, ġmiel, sbuħija; *procure me some more linen handkerchiefs, I want them of the same fineness as those you have*, icsibli xi ftit mcatar tal għażel, irridom ta li stess rekka (fini) li stess bħal dawc li għandec int (bħal tiegħec).

Finer—min (dac li) jirfina (inaddaf) metalli; dac li iwaħħal multa (li iġagħal lill xi ħadd iħallas flus multa).

Finer—actar sabiħ; *fine*, sabiħ; *finer*, actar sabiħ; *finest*, l-isbaħ; *this is finer*, dan isbaħ.

Finery—xejxi, tlellix; forġa fejn il ħadid u metalli oħra jissaffew binnar; *our countrymen go out in their best finery on feast days*, ir-raħħala tagħna joħorġu bl-aħjar ħwejjeġ (bit-tlellix collhu) fil festi; *tapestry and arras hang from the windows of those who could afford to exibit such finery* (Macaulay, *History of England*), fit-twieki ta dawc li jistgħu u għandhom tlellix (ħwejjeġ sbieħ) chien hemm mdendel damasc u arazzi.

Finesse — finezza, rekka, ħzunija ta moħħ; għakal, malizia, finezza ta moħħ; ħila; tusa (tagħmel jew taħdem) bil malizia bir-rekka, b'finezza ta moħħ li jirnexxilec tasal (jew tagħmel ħaġa).

Fine-still — issaffi tajjeb, tiddistilla.

Fine-stiller—min isaffi, saffatur.

Fine-stilling—tisfija.

Fine-stuff—it-tieni ticħila ta ħajt ta camra.

Fin-foot—isem ta tajra (għasfur).

Fin-footed—li għandu rita bejn subgħajh ta riġlejh (bħal wiżża etc.).

Fingent— li ifingi, li jagħmel, li jifforma.

Finger—saba, werrej, tmiss b'subgħajc; tbagħbas; tisrak, tieħu; iddokk strument b'subgħajc; *it is very rude to crack your fingers*, hi pastasata tfakka subgħajc; *what is that finger for?* għal fejn dac il werrej; *go, get you gone, and let the papers lie, you would be fingering them to anger me* (Shakspear, *Two gentlemen of Verona*), mur, isa itlak, u ħalli dawc il cartį

hemm, kieghed tbagħbashom biex iġġagħalni nincorla; *if you leave these here some body will finger them,* jecc tħalli dawn hawn, jobroxom (jisrakhom jew jeħlu ma idejn) xi ħadd, *what a finger! I never heard a better player!* xi ġmiel (xi swaba għal musica! jew xi ħlewwa ta swaba) katt ma smajt wieħed idokk aħjar; *I don't think he has a finger in it,* jena ma naħsibx li hu mdaħħal fiha (din il facenda) *I have it at my fingers' ends,* nafha fuk ponot subgħajja; *he has arrived now at his fingers' ends,* issa ftakar sewwa (wasal fi rkakat, batut chemm jista icun).

Finger-alphabet — alfabett bis-sinjali fuk is-swaba li jitchelmu biħ il muti.

Finger-board — il mancu ta chitarra violin etc. fejn min idokk jirfes b'subgħajh scond in-noti li irid idokk.

Finger-bowl — tazza għal ħasil tas-swaba (li tcun fuk il mejda tal ichel), *lava dita.*

Finger-fed — mitmugħ tajjeb, mrobbi bi ħwejjeġ tajba, miżkuk tajjeb.

Finger-fern — isem ta ħaxixa (felċa).

Finger-flower — isem ta fjur.

Finger-glass — lava dita (tazza bħal bikja li icun hemm fuk li mwejjed tal ichel għal ħasil jew tlaħliħ tas-swaba).

Finger-grass — isem ta ħaxixa (Digitaria.)

Finger-grip — biċċa għodda bħal rampil li igibu biha xi ħaġa minn xi ħofra fonda.

Finger-nut — ġewża (ta macna) li għandha minn fejn takbad.

Finger-plate — dic il pianċa sewda etc. li icun hemm max-xifer tal bieb biex tilka il ħmieġ jew il callu li jagħmlu is-swaba fil ftuħ jew il għeluk.

Finger-post — il werrej; dic il għuda etc. li icun hemm fit-torok (f'xi liwi) biex turic l-isem jew minn fejn tgħaddi għal triek.

Finger-stall — saba tal gild jew ta ngwanta għal saba marid.

Fingerer -- ħalliel, wieħed li iħobb imiss, jeħu ħwejjeġ ħaddjeħor; bgħabasi.

Fingering — tbagħbis, serk; xogħol delicat jew fin maħdum bis-swaba; ħajt (suf etc.) rkiek jew fin għaxxogħol tal calzetta etc.; il maniġġ (ċaklik xogħol tas-swaba) fuk strument tad-dakk (ta meta wieħed icun idokk).

Fingerling — saba ta ngwanta; ferħ ta salamun (ħuta, salamun, żgħira).

Fingle-fangle — ċajta, ħaġa żgħira, ħrafa, ħaġa ta xejn.

Finial — il ponta id-disinn jew l-ornament ta fuk nett ta ħnejja, tużell etc.

Finical — arani u la tmissnix, petitu cbir, żabicott; *be not too finical, but yet be clean, and wear well fashioned clothes as other men,* (**Dryden**, *Ovid, Art of Love*), la tcunx tant (hecc) fitt fi lbies, cun iżda nadif, u ilbes ħwejjeġ sewwa bħal ma jilbes ħadd jeħor.

Finicality — lbies, dandin, lussu cbir.

Finicalness — dandin, petiteria.

Finify — iżżejjen, issebbaħ; tagħmel ilellex.

Finikin — xorta ta ħamiem; ara *finical.*

Fining — tmiem.

Fining — tisfija ta licuri, mbejjet etc, tisfija (tnaddif etc.) ta metalli bin-nar.

Fining-forge — forġa fejn isaffu il metalli (forġa minn fejn il ħadid fondut johroġ artab tajjeb biex jinħadem).

Fining-pot — grigiol.

Finis — tmiem.

Finish — ittemm, teħles; tlesti, tispiċċa (xogħol etc.); tasal (tispiċċa viaġġ etc.); l-aħħar dakka, it-tmiem; *I am to finish this picture,* jena sejjer nispiċċah dan il quadru; *this work wanted a better finish,* dan ix-xogħol chellu bżonn ta l-aħħar dakka aħjar (icun rfinut actar).

Finish — l-aħħar tiċħila, l-aħħar ħasla bil gir ta ħajt (bini).

Finish — it-tmiem, il għeluk ta ti-

ġrija, meta iż-żwiemel etc. icunu waslu (sal post fejn tispiċċa il corsa); *his horse getting the best of a good finish, won cleverly by a neck*, iż-żiemel tiegħu rnexxielu tala kuddiem li rebaħ bil chemm chemm (tul ta għonk) il premiu (ħa l-ewwel b'tul għonk).

Finished—mitmum, lest, spiċċat; *all is finished*, collox spiċċa; *that is a well finished work*, daca xogħol magħmul tajjeb wisk (sabiħ, ma jonksu xejn).

Finisher—min (dac li) jispiċċa, ilesti, jagħmel jew jeħles biċċa xogħol minn idejh.

Finishing—ta l-aħħar, l-aħħar xogħol; dac ix-xogħol ta l-indurar etc. li jagħmel librar meta icun lesta u illega il ctieb.

Finishing coat — l-aħħar passata (dic li tibka tidher) ta tibjid jew żebgħa (ta dar etc.)

Finite—li għandu bidu u tmiem, il cuntlariu ta *infinite* (ara); fil grammatica "finite" nsejħu dawc il Modi ta verb li m'humiex l'*infinit* (*the infinitive*) u li ghandhom in-numru u il persuna; *the finite moods of a verb are the Indicative, Subjunctive, Conditional*, u *Imperative*, il Modi finiti ta verb huma, l-Indicativ, is-Soggiuntiv, il Condizional u l-Imperativ.

Finiteless—bla bidu u bla tmiem.

Finitely—sa certu pont biss, limitat.

Finiteness—limiti.

Finikle—bużbież; spirtu li jagħmlu in-nies tan-Norvegia mil kamħ u mil patata.

Finlander—wieħed (bniedem) mil Finlandia (art Ducat cbir mar-Russia) fl-Europa.

Finless — ħut bla ġwienaħ (bla mkadef); *a wingless bird and a finless fish*, għasfur bla ġwienaħ u ħuta bla mkadef.

Fin like—bħal (għamla ta) ġewnaħ jew mokdief ta ħuta.

Finn—wieħed mil Finlandia.

Finned—bil ġwienaħ bħal tal ħut.

Finner—xorta ta baliena b'xewca cbira, bħal ġwienaħ, fuk darha

Finnikin—xorta ta ħamiem li għandu rix twil fuk għonku (bħal xagħar ta fuk għonk iż-żiemel).

Finnish—tal Finlandia jew tannies ta dic l-art.

Finny—armat bil (li għandu il) ġwienaħ bħal dawc tal ħut.

Finochio - il bużbież.

Finos—it-tieni qualità ta suf tanagħġ tal Merino.

Fin scale—isem ta ħuta tax-xmara.

Fin-toed—li għandu sakajh bħal dawc tal papri, wiżż etc. (li jista jakdef jew igħum bihom).

Fions — razza ta gwerrieri cbar (msemmijin fil ħrejjef.)

Fiord—daħla tal baħar, daħla dejka tal baħar beju l-artijiet (li bħala hemm wisk max xtajta tan Norvegia.

Fiorin / Fioringrass } isem ta ħaxix (li jixxeblec.)

Fiorite—xorta ta gebel (ħaġar) ilekk u tista' tgħejd trasparenti li jinsab fl-Italia.

Fipple—tapp, cavilja.

Fir—snuber (siġra dic li ngħejdula aħna tal prinioli, salvaġġa.)

Fir-apple—dic il kakoċċa, jew il frotta tas-siġra tas-snuber li aħna nsejħula "prinioli."

Fir-tree — is-siġra tas-snuber (li aħna nsejħula ucoll tal prinjoli salvaġġa).

Fir-wood—is-snuber, (njam).

Fire—nar, infern, ħruk; ħrik kawwi; shana cbira; dawl, tati in-nar, tixgħel, tchebbes; tispara; tieħu innar; tixgħel, ticbes; *fire is one of the four elements*, in-nar hu wieħed mill erba' elementi; *light the fire*, chebbes in-nar; *depart ye cursed into the everlasting fire* (*Matthew XXV, 41*) morru, ja mishutin fin-nar ta dejjem (fl-infern); *a great fire broke out in the town yesterday*, sar ħruk cbir il bieraħ fil belt; *the raging fire of fever* (Shakspear, *the Comedy of Errors*), il ħruk (is-shana cbira) tad-deni; *stars, hide your fires, let not night see my black and deep desires* (Shakspear, *Macbeth I. 4*), cwiecheb aħbu id-dawl tagħcom, ħalli il lejl ma jarax ix-xewkat tiegħi cbar u faħxin; *They saw his house on fire*, raw id-dar tiegħu

keghda takbad; *set those boards on fire*, ati in-nar lil (kabbad) dawc it-twavel; *so inflamed by my desire, I may set her heart a fire* (**Carew**), hia hecc mimlija bil ħrara (mixgħula etc.) għalia illi nista nchebbsilha il kalb tagħha; *we had to fire again*, chelna nisparaw darba oħra (chelna nerġgħou nisparaw); *no body knows how it took fire*, ħadd ma jaf chif kabad (chif ħa in-nar) *when he heard those words he at once took fire* (*fired up*; *became excited, inflamed* jew *enraged*) meta sama dawc il chelmiet malajr chibes (sibel, sar infern); *our youths are on fire* (*excited, inflamed, ardent, eager*), il guvintur tagħna huma fuk in-nar (collħa ħrara, mchebbsin etc.); *St. Anthony's fire*, rsipla; *Greek fire*, nar li jakbad taħt l-ilma ucoll (li chienu jusaw, inventaw il Grieghi meta chienu jiggerraw contra is-Saracini; *fire of joy*, (li il Francisi isejħu, *feu de joje*), ħuggieġa (sparar) *our bon fires on St' John eve are nothing else but fire of joy to solemnize the Nativity of that great Saint*, il ħgejjeġ tagħna (li nagħmlu aħna) lejliet San Gwann, m'humiex ħag'oħra ħlief nar ta ferħ biex nissollennizzaw il festa ta dac il cbir kaddis.

Fire-alarm—comunicazioni (ta telegraf, kampiena etc.) biex issejjaħ il għajnuna meta jakbad xi mchien (isir xi ħruk xi mchien).

Fire-arms—armi tan-nar (xcubetti pistoli etc.)

Fire-arrow—vleġġa li chella it-tarf tagħha b'xi ħaġa li meta tasal fuk xi ħaġa tatiha in-nar.

Fire-ball—balla iccargata b'affarijet li jakbdu (li jitfgħu jew jisparaw għal gewwa il camp tal għadu biex meta tasal tfakka u tkabbad fejn tcun).

Fire-blast—marda tal ħxejjex u tal frottijet, bħal lupa (li taħrak u tnixxef.)

Fire-bote—l-jnjam (ħatab etc.) li jati ghal ħruk (biex isaħħan id-dar jew isajjar) il cherrej ta dar.

Fire-brake—ara *Will-o'-the-wisp*.

Fire-brand — ġamra, biċċa njam maħruka (keghda takbad).

Fire-brick—xorta ta madum jew ċlamit jebes ferm u li iżomm ferm innar li jusaw biex jinfurraw il cracar (carcara) tal gir.

Fire-brigade—cumpannija ta nies magħżula, armati b' cull xorta ta għodda (pompi, macni etc.) għat-tifi tan-nar (fejn isir xi ħruk).

Fire-brush—xcupilja tal ġmar (tal cwiener jew tal fuclari).

Fire-cock—vit ta l-ilma għat-tifi tan-nar.

Fire-cross - sinjal ta dari li chien isir (ittalla) fli Scozia, meta idher innies jakbu l-armi biex iggwerraw.

Fire-damp—il gas idrogenu (carburetted) li icun fil minieri tal faħam; dac il gas li joħroġ mil faħam tal ħaġra u li meta jakbad itajjar u jordom il miniera b'collox.

Fire-drake—isem ta meteora tannar (fil gioġdifogu), suffarell tal aria.

Fiee-eater—dac (tal cummidia) li ghal taparsi jecol in-nar.

Fire-engine — pompa bil macna biex titfi in-nar (fejn icun hemm xi kbid.

Fire-escape — bħal sellum, moghdija etc. minn fejn in-nies jistgħu igħaddu u jeħilsu min-nar f'xi ħruk.

Fire-eyed—b'ghainejn (li ghandu ghajnejn) tan-nar.

Fire-flaire - il boll (ħuta).

Fire-fly— duda bhal musbiħ illejl.

Fire-guard — xibca tal fildiferru għan-nar (biex ma tħallix li isir kbid).

Fire-irons — il ħadid taċ-ċumnija jew tal macna, il pala, il hadida li tħawwad jew taħwi biha etc.

Fireless—bla nar.

Fire-lock—azzarin, xcubetta.

Fire-man— ragel biex jitfi in-nar (f'xi ħruk) jew dac li jati il faħam f'macna tal vapur.

Fire-master—il cap, ufficial, artillier li jcollu il ħsieb jara ix-xogħol tan-nar (balal etc) isiru taħt għajnejħ taħt it-trigija tiegħu.

Fire-new — ġdid fiamant, li gej min-nar.

Fire-office—uffiziu tas-sicurtà contra il ħruk.

Fire-pan—biekia tal ħadid etc. fejn jokgħod il ġamar tan-nar.

Fire-place—il fuclar, il post taċ-ċumnija fejn icun in-nar.

Fire-plug - vit ta'l ilma lest biex jinfetaħ meta icun hemm xi ħruk (għat-tifi tan-nar).

Fire-pot—bħal caxxa jew scutella tal fuħħar fejn ikegħdu jew jiccargaw il balal.

Fire-proof — bħal incirata (ħaġa) li ma tħallix jinfed in-nar minna, ħaġa li iżżomm, li ma takbadx, jew li ma tibżax min-nar.

Fire-set—(ara *fire irons*).

Fire-ship — bastiment mgħobbi bl-affarijiet tan-nar li icun lest għal għadu fil gwerra.

Fire-shovel —pala tan-nar.

Fire-side — iċ-ċumnija, il fuclar tad-dar, id-dar; tad-dar; ta darna.

Fire-stick —biċċa għuda bil ġamra (bħal dic li it-tfal idawru idawru biex jarau circu tan-nar jew raddiena bħal giogdifocu).

Fire-tower – torri bin-nar bħal fanal fi xtajta biex juri lin-nies ta fuk il baħar (ara *light-house*).

Fire-warden—ragel impiegat għat-tifi tan-nar (fejn icun hemm xi ħruk).

Fire-wood – ħatab għan-nar.

Fire-work } logħob tan-nar, giog-
Fire-works } difogu; gass, gassijiet (tal giogdifogu); *fire-works are preparation of sulphur, nitre, and charcoal*, il "fireworks" (*gassijiet*) huma taħlita ta cubrit, nitru (jew salnitru) u faħam (tal cannol misħuk trab).

Fire-worshipper – idolatra, wieħed li jadura in-nar.

Firing—sparar, ħruk, njam għal ħruk, jew ħatab għan-nar; *we knew that the enemy was approaching as we could hear the distant firing*, conna nafu li il għadu chien riesak għaliex bdejna nisimgħu li sparar fil bogħod; *we read a good deal of the firing of those villages*, aħna krajna ħafna fuk il ħruk (il kbid) ta dawc rħula; *for forage, food, and firing call* (**Scott**, *Marmion*), għaddu biex tieħdu l-ichel taż-żwiemel, il provisionijiet u'l ħatab għan-nar.

Firing-iron—ħadida li jicwu jew jaħarku biha laħam jew dwiefer taż-żwiemel (biċċa għodda tan-nagħâl).

Firkin—isem ta chejl Inglis għal birra jasa il cwart jew ir-raba waħda tal barmil (bittija); jew disa' galluni.

Firlot—chejl Scozzis għal kamħ u ix-xgħir; għal kamħ dwar *bushel*, u għax-xgħir dwar *bushel* u nofs.

Firm— utiek, kawwi, sħiħ, ferm, jebes; ditta; xirca (sħubija jew società) firma; twettak, tkawwi, issaħħaħ, twaħħal; *we have to live with the firm persuasion that we are to have a future reward*, aħna għandna ngħejxu bil fehma utieka (kawwija jew sħiħa) li jecc ngħejxu tajjeb (scond il kalb t'Alla) icolna il ħlas fid-dinja l-oħra; *be firm and strong against worldly desires*, żomm jebes (cun sħiħ) contra ix-xewkat tad-dinja; *he is the manager, but I sign for the firm*, hua il *manager* (id-direttur jew dac li imixxi l-affarijiet) iżda jena niffirma għad-ditta; *you have to write your name or firm in black characters*, jinħtieġ (għandec) ticteb ismec jew il firma tiegħec b'ittri ħoxnin (suwed); (*he*) *upon his cards and compass firms his eyes* (**Spenser**), (hu) fuk il carti u il boxxla iwaħħal għajnejh; *they are not firm enough in their faith*, m'humiex sħaħ (wetkin jew kawwija) biż-żejjed fil Fidi tagħhom; *proceed and firm those omens thou hast made* (**Pope**, *Statius Thebaid I*), għaddi il kuddiem u saħħaħ (għamel, wettak) dac li inti bsart (ħsibt).

Firmament—wiċċ is-sema, il firmament; sema; basi, pedament; *and God said let there be a firmament in the midst of the waters*, (**Genesis**, *I*, *6*), u il Mulej kal, icun hemm (isir) sema f'nofs l-ilmijet; *custom is the firmament of the law*, (**Jer. Taylor**), l-usu hua il basi tal (il pedament jew il ħaġra li fukha tinbena) ligi.

Firmamental—tal firmament, tassema.

Firman –permess, digriet tas-Sultan tat-Turchia, tal Persia, etc. (bħal m'hu passaport, sensia etc.)

Firmer — min (dac li) isaħħaħ, iwettak, iżomm sħiħ jew kawwi.

Firmer-chisel—xorta ta furmatur (twil u rkiek).

Firmitude — wetka, kawwa, saħħa; *"Jehovah" signifies firmitude of being,* (**Godwin**, *works*) il chelma "Jehovah" tfisser kawwa, saħħa, jew wetka (ta essri).

Firmity — wetka, kawwa.

Firmless — li m'hux sod, li jitkankal minn post għal l-jeħor.

Firmly—bil wetka, bil kawwa, bil ferm; sod, kawwi, sħiħ; *bind this firmly,* orbot dan sħiħ (fis-sod).

Firmness —wetka, kawwa; fehma utieka, kawwija.

Firrings—ara *furrings.*

Firry — tas-snuber; tas-siġar tas-snuber; *in firry woodlands making moan (***Tennyson** *Miller's Daughter)* fil boschijet tas-snuber (fejn ma hemx ħlief siġar tas-snuber) kegħda titnieħed.

First —(1st, I) ewwel, l-ewwel, ewlieni; *who is the first?* min hu l-ewwel? *on the 1st of the month,* fl-ewwel taxxahar; *William I,* Guglielmu I (l-ewwel ta dan l-isem); *at first,* għal-lewwel (għal bidu); *in the first place,* lewwelnett; *for the first time,* għal l-ewwel darba; *first of all* jew *first and foremost,* lewwelnett, kabel xejn; *first or last,* (l-ewwel jew l-aħħar) xi darba (f'xi żmien jew jeħor); *but sure a general doom on man is passed and all are fools and lovers first or last* (**Dryden**, *Johnson*) iżda sgur hia sentenza mogħtija lill bniedmin, għaliex il bnedmin collha jitbellgħu u iħobbu (lill xi mara) xi darba; *first come, first served,* ta l-ewwel jinkeda aħjar; min jiddawwar ma jilħakx.

First-begot—l-ewwel wild, il primugenitu, (li mwieled l-ewwel fost l-ulied).

First-born — li mwieled l-ewwel fost l-aħwa; ta l-ewwel; *last, with one midnight stroke, all the first born of Egypt must be dead* (**Milton** *Paradise Lost*), fl-aħħar, b'dakka waħda, f'nofs il-lejl l-ulied il cbar (jew l-ewwel wieħed il cbir fost l-ulied) ta cull familja jeħtieġ (irid li) icun maktul.

First-class — tajjeb ferm, prima classi; *this is a first class hotel,* dina lucanda tajba ferm; *do you travel first or second class?* chif sejjer (chif tivviaġġa, chif tmur) prima jew seconda (classi).

First-coat —l-ewwel passata (żebgħa etc.)

First-floor —l-ewwel pian (ta dar) jew sular isfel.

First-fruit — l-ewwel frottijet, il fjur, il wiċċ, l-aħjar tal prodotti.

First-hand —dritt mil fabbrica; *I bought this £ 2 because I had it first-hand,* xtrajt dan żewġ liri għaliex gibtu direttament mil fabbrica.

First-mate —il fizzial ta wara il captan ta bastiment, is-*second.*

First-proof (fli stampa) —l-ewwel provi li jatic li stampatur biex ticcorreggihom (biex tiflihom mil li sbalji).

First-rate —tajjeb ferm, li ma jistax icun aħjar; *he is getting on first-rate,* sejjer tajjeb ferm (ma jistax imur aħjar).

Firsthood — il post ewlieni; ta kuddiem.

Firstling —l-ewwel wild, l-ewwel frott, l-ewwel xogħol; *the very firstlings of my heart shall be the firstlings of my hand* (**Shakspear**, *Macbeth*), dac li stess li l-ewwel joħroġ minn kalbi joħroġ minn idejja.

Firstly — l-ewwel nett, f'l-ewwel loc, l-ewwel ħaġa, għal l-ewwel, għal bidu.

Firstship —bidu.

Firth —ara *frith.*

Fisc —it-tesor.

Fiscal —tat-tesor, tal curuna; il fiscal, cap, l-avucat tal curuna; l-ufficial tal gvern li jeħu ħsieb l-interessi tal curuna; renti (dħul ta flus, l-erariu, it-taxxi etc.) li idaħħal il gvern; *the war cannot be long mantained by the ordinary fiscal and receipt,* (**Bacon**, *War with Spain*), il gwerra ma jistax icun li iddum (li iżommuha) wisk bir-renti tat (bil flus li hemm fit) tesor, jew b'dac li dieħel.

Fish — ħuta, ħut; tistad; lasta (waħda minn dawc li icun hemm cull naħħa) marbuta ma arblu mixkuk jew micsur biex iżommuh li ma icomplix jinchiser; tħabrec (tati is-salt jew tithabat) biex takla ħaġa etc.; *to fish out,* ticxef, tara, tieħu minn ras, tber ren, titchixxef; *mackerel is a nice fish,* il cavall hu ħuta tajba (għall ichel); *do you like fish?* tħobbu il ħut? *the soft roe of fish,* lattun tal ħut; *the hard roe of fish,* il bajt tal ħut; *the scales, gills and fins of fish,* li scwam (kxur jew scaldi) il gargi u il ġwienaħ tal ħut; *fresh water* jew *gold and silver fish,* ħut tal ilma ħelu; *sea fish,* ħut tal baħar; *salt fish,* mluħa (ħut immellaħ); *shell fish,* frott tal baħar (gandoffli etc.); *cray fish,* granċ; *tomorrow is a fish day* (*a fast day*), għada sawm (ġurnata tal magru); *we cannot fish here,* ma nistgħux nistadu hawn; *they are now trying to fish the body out of the river,* issa kegħdin jistadu (iramplu, jaraw isibux biex itellghu) il cadavru (il gisem mejjet ta dac li icun għerek) mix-xmara; *you have to fish that sprung mast* (jew *you have to strengthen that sprung mast with a piece of timber*), trid (hemm bżonn) li torbot tajjeb (issaħħaħ) dac l-arblu il micsur b'biċċa għuda (torbotha tajjeb miegħu biex iżomm ma icomplix imur); *I want to fish out his intentions,* irrid nieħu minn moħħu x'għandu ħsieb jagħmel (irrid nitchixxef x'għandu f'moħħu, jew x'sejjer jagħmel); *the fish follows the bait,* hawn id-dinja bil maklub (it-tifel jiccmanda il missieru, iż-żiemel isuk ir-ragel etc.); *I have other fish to fry,* għandi moħħi band'oħra, għandi x'nagħmel biżżejjed ħwejjeġ oħra, għandi biżżejjed x'nintef etc.

Fish-backed—li gej bħal dahar ta ħuta (ibbuzzat jew mkabbes).

Fish-bar—lasta li torbot ma travi jew arblu micsur jew mixkuk biex ma tħallihx icompli jinchiser.

Fish-basket—koffa għal ħut.

Fish-block—biċċa għodda jew il buzzel biex jisaw l-ancra u iżommuha marbuta mal prua tal bastiment f'locha.

Fish-bone—xewca tal ħut.

Fish-brow—aljotta jew soppa tal ħut, brodu tal ħut.

Fish-carle—sajjed.

Fish-carver—sicchina (actarx tal fidda) cbira għal ħut (biex tkassam biha il ħut fuk il mejda).

Fish-davit—dic il għuda (bħal macina jew gruwa) fi pruwa etc. ta bastiment li iżżomm l-ancra marbuta f'locha.

Fish-day — ġurnata tal ħut, tassawm (li fiha ma jistax jittiechel laħam) ġurnata tal magru.

Fish-eye—isem ta ħaġra (apophillite).

Fish-fall—l-armar (bbula etc.) li iżomm ancra marbuta f'locha).

Fish-flake — armar fejn iżommu jew ikegħdu il ħut biex jinxef u jitkadded (fl-aria jew fix-xemx).

Fish-garth—għalka, post magħluk mdawwar bl-injam (lasti mdeffsin fil kiegħ) fil baħar jew fi xmara biex izommu il ħut magħluk; il magħluk (għal ħut).

Fish-globe — bozza għal ħut (ta l-ilma ħelu).

Fish-glue jew isinglass—Colla li issir mil ħut, dic il gomma li icun hemm fl-envelops tal ittri.

Fish-hawk—isem ta tajra li takbad il, tgħejx bil, ħut.

Fish-hook—sunnara.

Fish-knife — sicchina (actarx tal fidda) għal ħut (għal l-ichel tal ħut fuk mejda).

Fish-leep-koffa għal ħut.

Fish-like—bħal ħut, li għandu mil ħut.

Fish-lock—bajt bil pali mwaħħlin fil kiegħ ta xmara biex iżomm, jew jagħlak, il ħut.

Fish-market—suk tal ħut (post fejn ibigħu il ħut).

Fish-maw—il kanżħa (li stoncu) tal ħut.

Fish-meal—ichel tal ħut, pranzu magru, jew tal ħut.

Fish-monger—bejjegħ il ħut.

Fish-pond—għadira tal ħut.

Fish-room—isem ta camra (post) tal bastiment.

Fish-spear — foxxna għal ħut.

Fishable — li tista tistadu, li tista takbdu bħal ma jinkabad il ħut; li tista tistad fih; *there was only a small piece of fishable water in Englebourn* (**Hughes**: *Tom. Browne at Oxford*) ma chienx hemm ħlief rokgħa żghira (ftit wisa) ta ilma fejn wieħed jista jistad (li chienet tajba għas-sajd).

Fished — li staduh, migiub, mtalla mill-ilma.

Fisher — dac li (min) jistad; sajjêd; *I saw three fishers sailing out this morning, at day break*, rajt tliet sajjeda ħergin il barra dal għodu cmieni (mażżernik).

Fisher's-knot — ir-rabta tax-xlief (tas-sajjeda) li ma tinħalx.

Fisher-town — belt (post jew raħal) tas-sajjeda fejn ma jgħammrux ħlief sajjeda.

Fisher-boat — dgħajsa jew ferilla tas-sajjeda.

Fisherman — sajjêd; dghajsa jew ferilla tas-sajjeda; *Fisherman*, il Papa (bħala successur ta San Pietru l-ewwel Papa li chien sajjed); *I have seen papers sealed with the signet of the Fisherman.* (**Burke**, *on the French Revolution*) rajt carti mbullati bis-sigill tal Papa.

Fishery — sajd, tas-sajd; postijiet għas-sajd, fejn isir is-sajd; *I have been to see the "Fishery Exhibition" which was held at South Kensington, London in 1883*, cont mort nara l-Esibizioni "tal Affarijiet tas-sajd" li saret f'South Kensington, Londra fis-sena 1883; *the great locality for the whale fishery is the Polar regions of the Northern and Southern Hemispheres*, l-acbar u l-aħjar postijiet għas-sajd (il kbid) tal baliena huma dawc in-naħħiet tal poli sewwa fl-Emisferu ta Fuk chemm ucoll ta Isfel; *The fisheries of Newfoundland have been for a century the constant object of rivalship between France and England* (**Pitt**, *Speech Nov. 27th 1800*), il portijiet tas-sajd fi Newfoundland ilhom għal seculu sħiħ il causa tal ġlied bejn Franza u l-Inghilterra.

Fish-fag — mara li tbigħ il ħut.

Fishful — mimli (collu) ħut.

Fish-gig — foxxna ghal ħut.

Fishify — tbiddel f'ħut; *o flesh, flesh how art thou fishified* (**Shakspear**, *Romeo and Juliet*), Oh laħam, laħam chif tbiddilt f'hut (chif sirt ħut).

Fishing — tas-sajd, sajd; *I saw him (dressed) in his fishing dress*, rajtu liebes bil lbies tiegħu tas-sajd; *fishing*, tat tchixxif (li biħ titchixxef); *this is a fishing question*, dina mistoksija biex titchixxef (biex tiehu minn rasi); *fishing* (bħal *fishery*), loc, post, tajjeb ghas-sajd; *there also would be planted a good town, having both a good haven and a plentiful fishing* (**Spencer**), hemmec icun hemm ucoll (titla jew issir) belt tajba, li icolla post tajjeb u ħafna postijiet għas-sajd.

Fishing-boat — ferilla, dgħajsa għas-sajd.

Fishing-cruive — ghalka, post maghluk fi xmara għas-sajd.

Fishing-fly — ir-rixa (li jusaw issajjeda għal xi sajd f'loc il-lixca) bhal ma jagħmlu ghal plamti etc.

Fishing-ground — post tajjeb ghas-sajd, post li fiħ jinkabad il ħut.

Fishing-line — xlief, lenza għas-sajd.

Fishing-net — għażel, tartarun etc. ghal kbid tal ħut.

Fishing-rod — kasba tas-sajd.

Fishing-tackle — l-affarijet collha jew l-armar ta sajjed (kasba, xlief, snanar, rix, ċomb etc. etc.)

Fishing-wand — kasba tas-sajd.

Fish-kettle — landa (pagna etc) cbira li fiha tista issajjar (tgħalli etc.) ħuta cbira sħiħa minn ghajr ma icolloc bżon li tkattagħha jew taksamha.

Fishy — bħal ħut; tal ħut; togħma ta ħut; *it has a fishy taste*, għandu togħma ta ħut; *fishy*, li donnu bużżieka, wieħed li icun mdejjak, fonkla; *fishy*, dubbius, li ma tistax tokgħod jew torbot fuku.

Fisk — tiggerra l'hawn u l'hemm tħuf bħal meccuc.

Fissenless — fiacc, deboli, ta ftit saħħa; midbiel.

Fissile — li jista jinkasam (li imur mal vina).

Fission—kasma, xakk, xpaccatura.

Fissiped—b'sakajh bis-swaba mifruka.

Fissirostral — li jiftaħ munkaru ferm jew ħafna.

Fissure—xakk, kasma, fetħa; ixxakkak, taksam; *I saw some perpendicular fissures in the earth there*, rajt xi xkuk gejjin minn isfel għal fuk (wekfin) fl-art, hemm; *by a fall or blow the skull may be fissured or fractured*, (Wiseman: *Surgery)*, b'wakgħa jew ħabta (dakka) ir-ras tista ixxakkakha jew taksamha.

Fist—ponn; takbad mimli id, takbad ponn, taħfen; *to strike with the fist*, tati bil ponn; *he struck him with the fist*, tah dakka ta ponn; *to grease the fist*, ixxaħħam (togħrok id xi ħadd, tatih rigal biex tixtrih); *they were fisting each other's throat* (Shakspear, *Cariolanus*), chienu kegħdin jakbdu (jaħfnu) għonk (jew grieżem xulxin).

Fist-fight — ġlieda bil ponnijiet, sarâr.

Fist-free—bla ma hu mwaġġa, bla ebda dakka, li ma kala ebda dakka ta ponn; *he was the only one that escaped fist-free*, hu biss li baka li ma kalax (xi dakka).

Fistiana—racconti etc. fuk fattijiet tas-sarâr.

Fistic—tal ponnijet, tas-sarâr.

Fisticuffs—ġlieda bil ponnijiet, sarâr bil ponnijiet; tal ponnijiet.

Fistinut—pistaċċa (il pistaċċi).

Fistock—ponn żgħir.

Fistuca — biċċa ghuda etc. għattballit jew tismir ta pali jew zcuc fl-art etc.; marżebba, mazzola

Fistula — cannol, mserca, kasba; fistla, piaga li gejja bħal cannol (fonda u mgħawġa).

Fistula—issir fistula (tagħmel fistula).

Fistulose / Fistulous } magħmul (li gej) bhal fistula (kasba, mserca jew cannol).

Fit—kbid tad-deni, rekkiet ir-ruħ, għaxwa, sfiċċa, capriċċ; ġlieda, tkabida, xierak, tajjeb, li jokgħod, chif imur; lest, mħejji, tkabbel, iżżejjen; tirkem, tlibbes, tlesti, tħejji; *he had a fit of apoplexy*, tatu apoplesija; *he had a fainting fit*, tatu għaxwa; *if the fit takes me*, jecc jiftilli, jecc tigini li sfiċċa li nagħmel hecc; *that was a fearful fit we saw* (*English poems)* dic chienet ġlieda tal biża li rajna; *he is not a fit man for that employment*, dac m'hux tajjeb, ma jinkalax għal dac ix-xogħol; *these shoes are not fit for me*, dan iż-żarbun ma jiginix (ma hux tajjeb għalija); *if you think fit*, jecc jidhirlec (jecc tara li hu xierak); *he is fit to die*, lest biex imut; *I am not fit to go yet*, ma niflaħx (għad ma niflaħx) biex immur; *it is not a thing fit to be named*, m'hix ħaġa ta min isemmiha (m'hux ta min isemmiħ); *it is not fit*, ma jixrakx (m'hux xierak); *this will not fit my turn*, dana ma jakbillix; *you must fit his humour*, jaħtieġ takbel miegħu (tmur għal xagħartu); *this suit fits you very well*, din il-libsa tigic (tokgħodloc, tixraklec) tajjeb; *we are fitting the house for the occasion*, kegħdin inżejnu (narmaw etc.) id-dar għal dac inhar; *I fitted him*, tajtu li imissu, pattejtielu; *they received orders to fit out the ships at once*, rcevew l-ordni, kalulhom biex ilestu (jarmaw) il bastiment mill-actar fis; *I fitted him with everything he wanted*, tajtu (armajtu etc.) b'cull ma chellu bżonn, jew b'cull ma ried; *by fits and starts*, bil burijiet, issa hecc u issa hecc; cull tant; *men that are habitually wicked may now and then, by fits and starts, feel certain motions of repentance* (L'Estrange) dawc in-nies li huma ħżiena minn kaddishom, jistgħu cull tant iħossu xi tinghis fil cuxenxa (tagħhom); *to fit up*, tarma; *he has fitted up his house*, rama id-dar.

Fitch—ara *vetch*.

Fitch—gild ta xorta ta kattus.

Fitchee—(fix-xogħol tal armi) li gej bil ponta bħal stallet; salib li isfel (is-siek) gej jew jispiċċa bil ponta bħal dic ta stallet.

Fitchy—ara *vetchy*.

Fitchy—li gej, li jispiċċa bil ponta.

Fitful—ta cull tant, ta cull meta jatiħ, ta cull meta jiftillu: *after life's fitful fever, he sleeps well*, (Shakspear,

Macbeth), wara l'attacchi tad-deni li jatuħ cull tant, imbagħd jorkod tajjeb.

Fitfully—ta cull tant.

Fitly—chif jixrak, chif imur, chif imiss sewwa; *I can compare our rich misers to nothing so fitly as to a whale* (**Shakspear**, *Pericless II, 1*), ma nistax nxebbaħ aħjar dawc il għonia xħaħ mil baliena; *to whom could I more fitly apply myself?* (**Dryden**, *All for love*), għand minn nista nirracmanda ruħi aħjar? ; lill min nista nitlob aħjar; *he was fitly dressed*, chien liebes xierak (chif imiss).

Fitment—xerka, dac li hu xierak, dmir; *she should do for clients her fitment* (**Shakspear**, *Pericles*), għandha (imissha) tagħmel, id-dmir tagħha mal clienti; *fitment*, (fl-ingenjerija) biċċa tal macna (tat-torn etc.)

Fitness — xerka, proprietà, tieba jew siwi għal post; opportunità.

Fitted—mkabbel tajjeb għal post, adattat, mżejjen, armat, mlibbes, xierak.

Fittedness—(ara *fitness*).

Fitter—machinista, dac li jirrangia (jarma jew jimmonta) il macni biċċa, biċċa; inginjer; dac li ikiegħed ħwejjeġ f'locom chif imorru (chif imissom); sensal tal faħam tal ħaġra; *in 1600 the fitters (or coalesalemen) were incorporated by a charter of Queen Elisabeth* (**Flinders**, *Ports of Great Britain, page 39*), fis-sena 1600 is-sensala (jew il bejjegħa tal faħam tal ħaġra chienu miġburin f'corp wieħed b'digriet (ordni etc.) tar Regina Elisabetta; *fitter*, biċċa, farca, żgħira; *splitted them all to fitters*, kasmuhom collha bicciet żgħar (frac); *fitter*, ġlieda, taħwida, bejn nies ta partit; *they were in fitters about prosecuting their titles to this city*, (**Fuller**, *Holy War*, *p. 225*), chienu mħawdin bejniethom (biċċa ta fehma, oħrajn ta oħra) fuk jecc chellomx ifittxu għat-titli tagħhom lill din il belt.

Fitting—tal post, xierak, li jokgħod tajjeb, sewwa; *to seek fresh horse and fitting weed* (**Scott**, *Lady of the lake*), biex ifittxu żwiemel ġodda u ichel (ħaxix etc) tajjeb għalihom; *fittings*, armar, ħwejjeġ bżonjusi li jitwaħħlu f'post; *gas fittings*, affarijiet tal gas li jitwaħħlu (brazzi, ċomb etc.)

Fitting out—armar.

Fitting up — tkegħid f'locom (armar) ta bċejjeċ ta macna; tħejjia.

Fittingly—bix-xerka.

Fittingness—xerka.

Fittle—ara *silly*.

Fitton — ħrafa, ghidba; tgħejd il ħrejjef, tighdeb.

Fitty — suggett għal (li jatuħ) il għexiewi; *fitty*, tal post, li jokgħod, tajjeb fil post, adattat, xierak; *yet I saw nothing so apt and fitty*, (**Puttenham**, *English Poesy bk. III*), ma dan collu ma rajtx ħaġ'oħra li hi aħjar u li tixrak (xierka) actar.

Fitz—ben (iben ta)—chelma li nsibu mkegħda ma xi ismijiet Inglisi li tagħmel cunjom, bħal ma huma *Fitz Patrick*, *Fitz Gerald*, *Fitz William*, (jigifieri Ben Patriziu, Ben Geraldu, Ben Guglielmu).

Five—ħamsa; 5; V; id (billi fiha ħamest iswaba); *five finger tied*, marbut tajjeb; *and with another knot five fingered tied...*(**Shakspear**, *Troilus and Cressida*); *five fingers*, li stilla tal baħar; il ħamsa (il carta tal-logħob) tat-trionf.

Five-cleft (werak etc.) — maksum, mifruk għal ħamsa (b'ħames tebkat etc.)

Five fingered — b'ħamest iswaba (li għandu ħamest iswaba).

Five fold—għal ħames darbiet; għal ħamsa.

Five parted—maksum jew mifruk f'ħamsa.

Fiver—carta (tal banc) ta ħames liri.

Fives—logħob tal ballun (meta jilgħabu bil ballun li jatuh b'idhom għal mal ħajt sa chemm jitilfu) l'id (idejn) billi fihom ħamest iswaba; *although as yet they have not taken to use their fives*, (**Hook**, *Row at the Oxford Arms*), għadilli għadhom ma bdewx jħaddmu idejhom; *fives* (jew *vives*), isem ta marda taż-żwiemel (meta tintefħilhom il glandula (jew glanduli) ta taħt wid-

nejhom (li ighejdulhom *parotid glands); bunch of fives*, il ħamsa (l-id); *bring here (let me have in mine) your bunch of fives (slang)*, gib dawc il ħamsa hawn (gib idec f'idi).

Fives-court—post bil ħajt għoli u il ħitan mal ġnieb għal apposta, għal-logħob tal ballun (biex tati il ballun b'idec cull darba għal mal ħajt).

Fix — twaħħal, tehmeż; tagħmel għal saħħ jew għal dejjem; tiffissa, tagħżel, tgħakkad; tgħakad, ħabla, tisrima tal moħħ; mwaħħal, mehmuż mkiegħed jew mkiegħed għal saħħ; *fix these to the wall*, waħhal dawn mal ħajt; *if I were you I'd fix these bars in the wall*, li cont minnec cont nwaħ-ħal (għal saħħ jew għal dejjem) dawn il-lasti (virghi etc.) ma (gewwa) il ħajt; *if I were you I'd fix these bars in the wall*, li cont minnec cont nwaħħal (għal saħħ jew għal dejjem) dawn il-lasti (virghi etc.) ma (gewwa) il ħajt; *fix the day yourself when to meet*, iffissa (għażel, semmi) int il ġur-nata meta niltakgħu; *the quick silver will fix and run no more and endure the hammer* (**Bacon**, *Natural History*), l-argentuvivu (il mercuriu) jagħkad u ma jibkax jiġri (bħal ilma) u icun taj-jeb għal martell (biex jinħadem bil martell); *we are now placed in a nice fix*, issa kegħdin tajjeb (misrumin, f'basla etc.); *we are to fix our residence in London*, sejrin immorru nok-għodu għal dejjem Londra; *to fix*, id-dawwar leju, tkigħed fuk, *my thoughts at present are fixed on Homer* (**Dryden**, *Prose works, Vol. I, letter 36*), il ħsiebijet tiegħi issa huma mdawrin fuk Omeru, (moħħi issa kiegħed f'O-meru).

Fixable — li jista jitwaħħal, icun mehmuż; li jista icun iffissat (jew magħżul, żmien etc.)

Fixation — twaħħil, tkegħid għal saħħ, għażil ta żmien (ġurnata etc.); kgħad fid-dar, kgħad f'post stabilit; għeluk.

Fixature — bħal mantichilja bil gomma għax-xagħar (bandolina).

Fixed—mwaħħal, mehmuż; stabilit, li kiegħed għal saħħ; fiss (fil fiss jew li jitħallas dejjem etc.); magħżul msemmi (żmien, ġurnata etc.); *he is no longer a provisional and temporary employè, he is on the fixed establishment now*, issa daħal fil fiss (impiegat fiss, li jitħallas dejjem, għandu il pensioni etc.), *we cannot do any thing before the time fixed*, ma nistgħu nagħ-mlu xejn għad, kabel ma jasal iż-żmien (stabilit jew magħżul għalhecc); *fixed stars*, cwiecbeb fissi (li kegħdin dejjem jew li jidru dejjem f'post wie-ħed, imbegħdin dejjem li stess minn xulxin).

Fixedly—bil għakda.

Fixedness / Fixidity } għakda, twaħħila.

Fixing—tgħakkid, twaħħil, għażil (fissar) ta ġurnata etc.

Fixture — tkegħida (fis-sħiħ) bis-saħħa; *the firm fixture of thy foot would give an excellent motion to the gait* (**Shakspear**, *Merry Wives*), ix-xeħta (niżla, tefgħa) bis-saħħa jew soda ta riġlec (siekec); tati (tagħmel) pass sabiħ (iġġagħlec tidher timxi taj-jeb ferm).

Fiz-gig — tifla fuk ruħħa, moħħa fin-namrar; (suffarel miġnuna) magħ-mula bil porvli (xogħol tal giogdi-fogu); foxxna għal ħut.

Fizz—tfexfex; ix-xampanja (hecc msejħa mit-tfexfix li tagħmel meta tiftaħ flixcun).

Fizzle—tfexfex.

Fjord—daħla dejka (bil blat għoli fil ġnieb) tal baħar gio l-art.

Flab – xorta ta fakkiegħ (ħaxixa).

Flabbergast— tgħaggeb, tiscanta; *at these words he remained flabbergasted for utterance*, għal dawn il chelmiet baka scantat ma għarafx (ma satax) iwiegeb xejn.

Flabbily—bli rtuba, bir-reħja.

Flabbiness — rtuba, reħja, ċajpir; *what do you think of the flabbiness of his flesh*, x'jidhirlec miċ-ċajpir ta gis-mu (ta laħmu).

Flabby — artab, merħi, mċajpar, mpatpat; *flabby flesh*, laħam artab etc.

Flabel *(fan)*—mrewħa.

Flabellation—il cura tat-tobba fil cosor (meta xi ħadd jicser sieku jew

drigħu ect.) billi meta ikasbuh iżommulu fejn icun chiser frisc bli mriewaħ etc.

Flabelliform—li għandu (ta) għamla ta mrewħa.

Flabbergast (ara *flabbergast)*.

Flabile—li jista jittajjar mar-riħ, li jista itajru ir-riħ.

Flaccid — mpatpat, merħi, artab, mċajpar; (mitluk, mormi bil għatċ); *water those plants at once, can't you see their flaccid leaves*, sakki dawc ixxtieli dal wakt ma tarahomx bil werak midbiel (kegħdin jibcu bil għatċ).

Flaccidity } telka, reħja, rtuba, ċajpir.
Flaccidness }

Flack—tħabbat (bhal ma tagħmel il kalb).

Flacker—tittajjar billi tħabbat il ġwienaħ (bhal għasfur).

Flacket—flixcun żgħir, cunjett.

Flag — bandiera, sanġacc; ċangatura; gewnaħ ta għasfur; beżbuża (troffa) f'pinzell etc.; tiċċanga, tiddendel, tintelak, tidbiel, tiċċajpar, iżżejjen (tarma) bil bandieri; *we are happy and lucky to live under the British Flag*, aħna cuntenti u ixxurtiati li kegħdin taħt il bandiera Inglisa; *most of the flags in this room are broken*, il biċċa il cbira taċ-ċangaturi f'din il camra huma micsurin; *those birds have come here to their nest to renew their broken flags*, dawc il għasafar gew hawn fil bejta tagħhom biex igeddu (jerġgħu itellgħu) il ġwienaħ (jew il primi, ir-rixiet il cbar) li għandhom micsura; *I am in want of some slabs of stones to flag my house with*, għandi bżonn ta ftit ċangatura biex niċċanga id-dar (biha); *I saw the birds coming on their slow and flagging rings*, rajt il għasafar gejin fuk il ġwienaħ tagħhom mdendlin (mitlukin); *the pleasures of the town begin to flag and grow languid*, (**Swift**) il piaciri (iddivertimenti) tal belt bdew jonksu u jibirdu (jiesħu jew jidbielu); *for you the hours of labour do not flag* (**Wordsworth**, *Excursion Bk. V.*), għalic il ħin tax-xogħol ma idejjaklikx kalbec (ma icajprecx etc.); *to day is the King's brithday that is why all the ships in harbour are flagged (decked out* jew *adorned with flags)* illum il festa ta meta jagħlak sninu ir-Re, għalecc il bastimenti collha huma armati (mżejnin) bil bandieri; *to strike* jew *to lower the flag*, tniżżel (tmajna) il bandiera biex turi rispett (b'cumpliment) jew biex turi li int mirbuħ (cedejt ruħec f'idejn il għadu); *to dip the flag* tniżżel ftit il bandiera biex issellem (issellem bil bandiera); *to hang the flag half mast high (to raise it only half way up the staff, as a token of mourning)* italla il bandiera mezz'asta (b'sinjal ta vistu).

Flag-broom — xcupa tal ġummar etc. għal cnis tal art.

Flag-feather – rixa prima ta gewnaħ ta għasfur.

Flag-lieutenant—il fizzial ta ma dwar l'armirall; l'ajjutant ta Armiral (dac li hu aide-de-camp tal General); *the flag lieutenant's duties are to communicate the Admiral's commands to the Commanders of the ships*, id-dmirijet (ix-xogħol) tal *Flag lieutenant* huma li jati lil *Commanders* (cmandanti) tal bastimenti jew frejgati l-ordnijet li johrog l-armirall.

Flag-Officer — ufficial (cap) tal frejgati, cmandant ta squadra (ta flotta)—armirall, vici armirall jew *rear admiral*.

Flag-ship—il frejgata (bastiment tal gwerra li fuka icun l-armirall, (il bastiment tal armirall).

Flag-staff—arblu jew lasta ta bandiera.

Flagelet—ara *flageolet*.

Flagella— (plural ta *flagellum*) flagelli, castighi.

Flagellate—tifflagella, tati is-swat tbiccer bis-swat; issawwat bil flagelli.

Flagellation – flagellazioni, swat.

Flagellator — min isawwat jew jifflagella.

Flagelle - dixiplina, ħabel bil għekiedi għas-swat; frosta.

Flagelliform – li gej bħal frosta, li gej twil u jispiċċa bil ponta għal xejn għal xejn.

Flagellum — frosta, flagell, dixxiplina, ħabel bil għekiedi għas-swat;

ħjut (truf bil ponta) tas-sakajn ta xi annimali msejħin *crustacei* (jew bil koxra); dawc it-truf bħal ħajt mibrum tad-dwieli, jew dawc il ħjut li bigħom jixxabtu ix-xtieli tal frawli.

FLAGEOLET—flejguta (strument tad-dakk).

FLAGGED — mżejjen jew armat bil bandieri; iċċangat.

FLAGGINESS — rtuba, reħja, telka, tpatpit (tal laħam etc.) ċajpir.

FLAGGING—telka, reħja, ċajpir, tpatpit ta laħam; *flagging*, ċangar; *this room stands in need of (wants) flagging*, din il camra trid iċ-ċangar; *walk on the flagging*, imxi fuk ic ċangar (fuk il banchina).

FLAGGY—mdendel, mitluk, midbiel, mitruħ, mċajpar; bħal bandiera; wasa.

FLAGITATE—titlob bil herra.

FLAGITIOUS — ħażin ferm; aħrax chemm jista icun; chiefer sħiħ; ta kalb ħażina li ma jistax icun iżied, briccun bla kies.

FLAGITIOUSNESS—ħażen cbir, killa jew ħruxija; *he passed a life in flagitiousness and sin*, (**Blair**, *Sermons*), għadda ħajja ta chefria cbira (chiefra) u fid-dnub (għax ħajja ta veru ragel ħażin).

FLAG-MAN — ragel tas-sinjali (bil bandieri); armirall.

FLAGON—karraba;

FLAGRANCE / FLAGRANCY } ħeġġa; ħrik; nar; ħażen cbir etc. (bħal *flagitiousness*).

FLAGRANT—li iħaġġeġ (jakbad bin-nar); aħmar, micwi bin-nar; li kieghed iħaġġeġ, li sejjer jati sħiħ (bil killa collha); *while the war was flagrant*, wakt li il gwerra chienet kegħda tati sħiħ (fl-akkal tagħha); dieher, ċar; *this is a flagrant act of injustice*, din ingustizia ċara (dan għamil jew pass ta ingustizia ċar).

FLAGRANTE-BELLO — fil wakt (fiż-żmien) li il gwerra chienet sejra (wakt il battalja, jew wakt li chienet issir il gwerra).

FLAGRANTE-DELICTO — makbud fil fatt (wakt li chien jagħmel id-delitt); *he was taken flagrante delicto*, (*he was caught in the act*), kabduh (inkabad) fil fatt.

FLAGRATE—taħrak.

FLAGRATION—ħruk, nar.

FLAG-SIDE—dic in-naħħa tal ħuta (baccaljaw etc.) maksuma jew miftuħa minn-nofs li ma icollhiex magħha ix-xewca (tan-nofs).

FLAG-STONE — gebla taċ-ċangatura (li tinferak ċangaturi).

FLAIL—ħatar għad-dris tal kamħ; tati bil ħatar biex tidres il kamħ, tidres il kamh bil ħatar; *flail*, mazza bil ponot li chienu dari jusaw fil gwerra (biex jatu biha).

FLAIRE—riħa.

FLAITE—tbażża, twerwer (bil biża).

FLAKE—borra; xrara jew suffarell, leħħa ta berka; ġażżra; taka', tagħmel il borra; *the flakes of snow came down all day long*, il borra bakgħet nieżla il ġurnata collha; *we saw some flakes of ruddy fire*, rajna xi suffarelli tan-nar; *ever and anon the rosy red flashed through her face as it had been a flake of lightning*, (**Spencer**); cull tant il ħmura chienet titla f'wiċċha, jew wiċċha chien isir aħmar bħallichieċu leħħa ta berka (chienet tatiha jew titilgħilha fawra, kisa' leħħa ta berka); *flake*, xatba (tal kasab); kanniċ li fuku inixxfu jew li ikaddu il ħut.

FLAKY—bħal borra; li kieghed strât strât jew saff fuk saff.

FLAM — għidba, chelma, b'oħra; *bear witness if I tell a flam* (**Swift**, *Birthday song*) cun xhud jecc ngħejd chellma b'oħra (jecc ma ngħejdx issewwa).

FLAM—falz, karriek, m'hux veru.

FLAMANT — mkabbad, bin-nar, jixgħel, bil fiamma, iħaġġeġ.

FLAME—tispalmia jew tbixx ix-xarrab (tidlec) laħam bil butir jew hut biż-żejt u 'l kares etc. meta icun jinxtewa; *she had been flambing the roast* (**Scott**, *Bride of Lammermoor*), chienet tati il butir il-laħam wakt li chien jinxtewa.

FLAMBEAW — torċa mixgħula (biex tati id-dawl fid-dlam jew bil-lejl); fiaccla.

FLAMBOYANT—li kieghed jixgħel jew jakbad; bil fiamma; mixgħul; *flamboyant* (fl'architettura) stil (xorta) ta

bini jew ta architettura, sabiħ u bil gost li inventau u bdew jusaw fi Franza; dana li stil l-iżied li jidher fi twieki etc. ta għamla gotica.

Flame—lsien tan-nar, fiamma, ħuggieġa; mħabba; ħrara; maħbub jew maħbuba; tħaggeġ, tfernak; *we could see the glare of the flames*, rajna id-dia (il ħmura) tal ilsna (fiammi) tan-nar; *before ten minutes all the place was in a flame*, kabel għaxar minuti il post chien ħuggieġa waħda; *the true descendants of those godly men who swept from Scotland in a flame of zeal* (**Wordsworth** *Excursion Bk. IV*), il vera razza (il veru nisel) ta dawc rgiel (nies) tajba li gejjin (nezlin) mil li Scozia, b'ħuggieġa ta ħrara (mħaġġin bil ħrara; *since your beautiful maid your flame has repaid, no more I your folly regret* (**Byron**, *to the Sighing Strephon*) la darba it-tfajla sabiħa tiegħec li għandec) wieġbet għal li mħabba (għal gibda tiegħec li għandec lejha) jena ma ngħalix actar għal bluha tiegħec (ma nibkax nagħli għalic actar għax ibleħ) *I suppose she was an old flame of the Colonel's* (**Thackeray**, *Newcomes, Ch. XXII*), naħseb li chienet il maħbuba (il għażiża, it-tifla li iħobb) tal Curunell.

Flame-bearer—min (dac li) iżomm torċa, jew fiaccla.

Flame bolt—sajjetta; *o'er each in turn the terrible flame bolts fall*, (**Moore**: *Veiled prophet of Khorassan*), fuk cull wieħed, wara xulxin bdew nezlin (ifakkgħu) is-sajjetti.

Elame-engine (gas-engine)—macna tal gas.

Flame-eyed—għajnejn (b'għajnejn jew li għandu għajnejn) ħergin il barra (mimlijin) bir-rabia jew bil killa.

Flameful—li jixgħel, mkabbad, binnar.

Flameless—bla vampa, bla nar.

Flamelet—pianura (lsien tan-nar) żgħir.

Flame-shaped—li gej bħal (li għandu għamla ta) lsien tan-nar; *a flame shaped weapon*, arma li il ponta tagħha gejja bħal lsien tan-nar) m'hiex lixxa bħal armi, xwabel vlegeġ etc. ta dażżmien.

Flamen — kassis, sacerdot tar-Rumani antichi (pagani).

Flamineous / Flamincal — tal kassisin jew Sacerdoti Rumani antichi (pagani).

Flaming — li iħaġġeġ, jivvampia; kawwi, aħrax, kalil.

Flamingo—Flamingo, tajra ta l-ilma b'sakajha twal; u bħal tal papri u munkara twil, milwi, tgħix bil ħut, granci etc.

Flammable—li jakbad, li jixgħel.

Flammation—kbid, ħrik.

Flammeous—bħal fiamma, bħal lsien tan-nar, bħal vampa; tal vampi tannar.

Flammiferous—li jagħmel il vampa li ikabbad.

Flammivomous—li jitfa, li jixħet, li iwaddab minn gewwa il fiammi tannar.

Flamy—li iħaġġeġ jew ifernak.

Flan — scalda, riħ, buffura għal għarrieda kawwija, tempesta; salt, tefgħa duħħan cbira mitfugħa bir-riħ hecc chif toħroġ minn ċumnija.

Flan—vleġġa.

Flanch — biċċa (xifer jew ħanec) f' macna biex magħha twaħħal jew tkabbad ħaġ'oħra.

Flange—dac il ħanec mkabbes f'rota tal vagun tal vapur tal art etc. biex iżżomm fuk il-linja u ma tiżlokx jew ma toħroġx.

Flank— genb, tokgħod ma genb, taħbat minn mal genb.

Flankards—il għadmiet mkabbżin fil genb (ġnieb) ta cerv.

Flanker—fortizza mal ġnieb biex tħares (ma tħallix li icunu milkutin etc.) suldati jew rigimenti etc.; tattacca, taħbat għal jew mil genb.

Flanks—laħam mkabbes (nefħa) f'genb jew fuk dahar ta żiemel.

Flannel—flanella; bħal ponċ (xorb) magħmul bil ġnibru sħun birra u nucimuscata; tal flanella; *a flannel shirt*, kmis tal flanella.

Flannelled — mgbeżwer, msaħħan bil flanelli.

Flannen—flanella; tal flanella.

Flanquers—isem ta Rigimenti tal Cavallerija (Francisa).

Flap—tperpira, tlebliba, perpura; il falda ta ġlecc (baccaljawwa); dejl; tperper, tlebleb; tħabbat il ġwienaħ; gewnaħ ta mejda (biċċa żejda f'mejda jew f'persiana etc. li tinfetaħ u tingħalak biċ-ċappetti); dakka żgħira; isem ta marda taż-żwiemel; xorta ta fakkigħ wasagħ; mrewħa għad-dubbien (biex tehecci jew toktol biha id-dubbien); *the flap of the banners that flit as they are borne*, (**Byron**, *Siege of Corinth, XXII*), it-tperpir (tleblib) tal bandieri jew standardi li jittajru (iperpru etc.) huma hu sejrin (mexjin) bihom; *he had hold of the flap of my coat*, kabadli (ta is-salt) għal perpura (falda jew għal baccaljawwa) tal ġlecc (ġacchetta) tiegħi; *the flapping sail was hauled down*, niżżlu il kala li chien kiegħed ilebleb (iperper); *I could hear the eagle flap its wings*, cont nisma l-ajcla tħabbat ġwenħajha; *if you wish to have more room on the table we can put up these flaps*, jecc tridu wisa actar fuk il mejda nistgħu narmaw (intellgħu) il ġwienaħ (jew iż-żieda) tagħha; *I had a flap of the dogs tail*, ħadt dakka żgħira bid-denb tal chelb; *when the horse has the flaps you may perceive his lips swelled on both sides of his mouth, and that which is in the blister is like the white of an egg; cut some slashes with a knife and rub it once with salt and it will cure* (*Farrier's Dictionary*), meta iż-żiemel icun marid bil (icollu il) *flaps* taralu xuftejh minfuħa in-naħħa l-waħda u l-oħra ta ħalku, u fin-nefħa (jew in-nuffata icun hemm (icollu) bħal abjad tal bajd; fellillu (xokklu) in-nefħa b'sicchina, ħokklu (għoroklu) fejn taksam bil melħ, u ifiek.

Flap-dragon — logħob billi takbad (taħtaf) iż-żbib mil brandi li icun kiegħed jakbad u titfgħu f'ħalkec bin-nar chif icun u tieclu; tibla f'dakka; *the stormy sea had flapdragoned the ship before any assistance could be given*, il baħar kawwi chif chien bala (għarrak) il bastiment kabel ma ħadd ma sata jatih għajnuna.

Flap-eared—bil widnejn mdendlin l-isfel (iperpru).

Flap-jack—ftira, sfinġa.

Flapper—min iħabbat, jati dakkiet żgħar; papra żgħira li ma tcunx għada taf (jew bdiet) ittir.

Flapper-skate—ħuta, ir-rajja.

Flappet — bicca għuda, strixxa; ċoff taż-żagarella; *he is one who sells ribbons and flappets*, dac wieħed li ibigħ iċ-ċoffi u iż-żagarelli.

Flappish—dendul, disutli, mħarbat fi lbiesu, mperper.

Flappy — mperper, mdendel, jew mitluk ilebleb.

Flare — laħħ; tgħammix, teptip tad-dawl; tleħħ; tgħammex, itteptep (id-dawl); *a flare up*, saħna f'discors (f'argument); *to flare up*, tisħon, tiżbel, issir demoniu etc.

Flaring — li igħammex, iteptep (tlebleb) (bħal dawl fir-riħ).

Flaringly - bit tgħammix, bit teptip (dawl fir-riħ).

Flash — laħħ, berka; furia (saħna ta mument, f'salt, f'dakka); għadira ilma; ħafna ilma mitfugħ bis-salt biex isuk (miegħu) ħmieġ etc.; lewn (culur) li isir biz-zoccor maħruk etc. li jatu il brandi u xorb jeħor biex jidher kawwi; ilellex (lewn igħajjat) falz, li jidher biss; bla sustanza, frugħa; bluha; discors tan-nies baxxi cliem li ma tantx jiftihem għaliex jingħad mod u jista jiftihem b'mod ieħor; tleħħ, tberrak; tfakka għal għarrieda; tiżbel f'dakka; titfa l-ilma li icun jidher nieżel bħal ħġieġa (jew cristalla); *then sudden through the darkened air, a flash of lightning came*, (**Scott**, *Lay of the Last Minstrel*) mbagħad f'dac id-dlam (fakkghet) rajna il laħħa ta sajjetta; *flashes of wrath and tears of shame* (**Longfellow**, *Tales of a way side inn*), saħniet jew sħanat f'dakka (f'salt jew f'mument wieħed) u bichi (dmugħ) ta mistħija; *wherever rain water stands there is a flash*, cull fejn iżomm (jekaf) l-ilma tax-xita icun hemm għadira; *throw all this water for a good flash*, itfa (ixħet) dan l-ilma collu biex issuk sewwa (il ħmieġ etc. li hemm); *that is a flash dress, I don't like it*, dic libsa

bini jew ta architettura, sabiħ u bil gost li inventau u bdew jusaw fi Franza; dana li stil l-iżied li jidher fi twieki etc. ta għamla gotica.

FLAME—lsien tan-nar, fiamma, ħuggieġa; mħabba; ħrara; maħbub jew maħbuba; tħaggeġ, tfernak; *we could see the glare of the flames*, rajna id-dia (il ħmura) tal ilsna (fiammi) tan-nar; *before ten minutes all the place was in a flame*, kabel għaxar minuti il post chien ħuggieġa waħda; *the true descendants of those godly men who swept from Scotland in a flame of zeal* (**Wordsworth** *Excursion Bk. IV*),il vera razza (il veru nisel) ta dawc rgiel (nies) tajba li gejjin (neżlin) mil li Scozia, b'ħuggieġa ta ħrara (mħaġġin bil ħrara; *since your beautiful maid your flame has repaid, no more I your folly regret* (**Byron**, *to the Sighing Strephon*) la darba it-tfajla sabiħa tiegħec li għandec) wieġbet għal li mħabba (għal gibda tiegħec li għandec lejha) jena ma ngħalix actar għal bluha tiegħec (ma nibkax nagħli għalic actar għax ibleħ) *I suppose she was an old flame of the Colonel's* (**Thackeray**, *Newcomes, Ch. XXII*), naħseb li chienet il maħbuba (il għażiża, it-tifla li iħobb) tal Curunell.

FLAME-BEARER—min (dac li) iżomm torċa, jew fiaccla.

FLAME BOLT—sajjetta; *o'er each in turn the terrible flame bolts fall*, (**Moore**: *Veiled prophet of Khorassan*), fuk cull wieħed, wara xulxin bdew neżlin (ifakkghu) is-sajjetti.

ELAME-ENGINE (gas-engine)—macna tal gas.

FLAME-EYED—għajnejn (b'għajnejn jew li għandu għajnejn) ħergin il barra (mimlijin) bir-rabia jew bil killa.

FLAMEFUL—li jixgħel, mkabbad, binnar.

FLAMELESS—bla vampa, bla nar.

FLAMELET—pianura (lsien tan-nar) żgħir.

FLAME-SHAPED—li gej bħal (li għandu għamla ta) lsien tan-nar; *a flame shaped weapon*, arma li il ponta tagħha gejja bħal lsien tan-nar) m'hiex lixxa bħal armi, xwabel vlegeġ etc. ta dażżmien.

FLAMEN — kassis, sacerdot tar-Rumani antichi (pagani).

FLAMINEOUS / FLAMINCAL } tal kassisin jew Sacerdoti Rumani antichi (pagani).

FLAMING — li iħaġġeġ, jivvampia; kawwi, aħrax, kalil.

FLAMINGO—Flamingo, tajra ta l-ilma b'sakajha twal; u bħal tal papri u munkara twil, milwi, tgħix bil ħut, granci etc.

FLAMMABLE—li jakbad, li jixgħel.

FLAMMATION—kbid, ħrik.

FLAMMEOUS—bħal fiamma, bħal lsien tan-nar, bħal vampa; tal vampi tannar.

FLAMMIFEROUS—li jagħmel il vampa li ikabbad.

FLAMMIVOMOUS—li jitfa, li jixħet, li iwaddab minn gewwa il fiammi tannar.

FLAMY—li iħaġġeġ jew ifernak.

FLAN — scalda, riħ, buffura għal għarrieda kawwija, tempesta; salt, tefgħa duħħan cbira mitfugħa bir-riħ hecc chif toħroġ minn ċumnija.

FLAN—vleġġa.

FLANCH — biċċa (xifer jew ħanec) f' macna biex magħha twaħħal jew tkabbad ħaġ'oħra.

FLANGE—dac il ħanec mkabbes f'rota tal vagun tal vapur tal art etc. biex iżżomm fuk il-linja u ma tiżlokx jew ma toħroġx.

FLANK—genb, tokgħod ma genb, taħbat minn mal genb.

FLANKARDS—il għadmiet mkabbżin fil genb (ġnieb) ta cerv.

FLANKER—fortizza mal ġnieb biex tħares (ma tħallix li icunu milkutin etc.) suldati jew rigimenti etc.; tattacca, taħbat għal jew mil genb.

FLANKS—laħam mkabbes (nefħa) f'genb jew fuk dahar ta żiemel.

FLANNEL—flanella; bħal ponċ (xorb) magħmul bil ġnibru sħun birra u nucimuscata; tal flanella; *a flannel shirt*, kmis tal flanella.

FLANNELLED — mgħeżwer, msaħħan bil flanelli.

FLANNEN—flanella; tal flanella.

Flanquers—isem ta Rigimenti tal Cavallerija (Francisa).

Flap—tperpira, tlebliba, perpura; il falda ta ġlecc (baccaljawwa); dejl; tperper, tlebleb; tħabbat il ġwienaħ; gewnaħ ta mejda (biċċa żejda f'mejda jew f'persiana etc. li tinfetaħ u tingħalak biċ-ċappetti); dakka żgħira; isem ta marda taż-żwiemel; xorta ta fakkigħ wasagħ; mrewħa għad-dubbien (biex tchecci jew toktol biha id-dubbien); *the flap of the banners that flit as they are borne*, (**Byron**, *Siege of Corinth*, *XXII*), it-tperpir (tleblib) tal bandieri jew standardi li jittajru (iperpru etc.) huma hu sejrin (mexjin) bihom; *he had hold of the flap of my coat*, kabadli (ta is-salt) għal perpura (falda jew għal baccaljawwa) tal ġlecc (ġacchetta) tiegħi; *the flapping sail was hauled down*, niżżlu il kala li chien kiegħed ilebleb (iperper); *I could hear the eagle flap its wings*, cont nisma l-ajcla tħabbat ġwenħajha; *if you wish to have more room on the table we can put up these flaps*, jecc tridu wisa actar fuk il mejda nistgħu narmaw (intellgħu) il ġwienaħ (jew iż-żieda) tagħha; *I had a flap of the dogs tail*, ħadt dakka żgħira bid-denb tal chelb; *when the horse has the flaps you may perceive his lips swelled on both sides of his mouth, and that which is in the blister is like the white of an egg; cut some slashes with a knife and rub it once with salt and it will cure* (*Farrier's Dictionary*), meta iż-żiemel icun marid bil (icollu il) *flaps* taralu xuftejh minfuħa in-naħħa l-waħda u l-oħra ta ħalku, u fin-nefħa (jew in-nuffata icun hemm (icollu) bħal abjad tal bajd; fellillu (xokklu) in-nefħa b'sicchina, ħokklu (għoroklu) fejn taksam bil melħ, u ifiek.

Flap-dragon — logħob billi takbad (taħtaf) iż-żbib mil brandi li icun kiegħed jakbad u titfgħu f'ħalkec bin-nar chif icun u tieclu; tibla f'dakka; *the stormy sea had flapdragoned the ship before any assistance could be given*, il baħar kawwi chif chien bala (għarrak) il bastiment kabel ma ħadd ma sata jatih għajnuna.

Flap-eared—bil widnejn mdendlin l-isfel (iperpru).

Flap-jack—ftira, sfinġa.

Flapper—min iħabbat, jati dakkiet żgħar; papra żgħira li ma tcunx għada taf (jew bdiet) ittir.

Flapper-skate—ħuta, ir-rajja.

Flappet — bicca għuda, strixxa; ċoff taż-żagarella; *he is one who sells ribbons and flappets*, dac wieħed li ibigħ iċ-ċoffi u iż-żagarelli.

Flappish—dendul, disutli, mħarbat fi lbiesu, mperper.

Flappy — mperper, mdendel, jew mitluk ilebleb.

Flare — laħħ; tgħammix, teptip tad-dawl; tleħħ; tgħammex, itteptep (id-dawl); *a flare up*, saħna f'discors (f'argument); *to flare up*, tisħon, tiżbel, issir demoniu etc.

Flaring — li igħammex, iteptep (tlebleb) (bħal dawl fir-riħ).

Flaringly - bit tgħammix, bit teptip (dawl fir-riħ).

Flash — laħħ, berka; furia (saħna ta mument, f'salt, f'dakka); għadira ilma; ħafna ilma mitfugħ bis-salt biex isuk (miegħu) ħmieġ etc.; lewn (culur) li isir biz-zoccor maħruk etc. li jatu il brandi u xorb jeħor biex jidher kawwi; ilellex (lewn igħajjat) falz, li jidher biss; bla sustanza, frugħa; bluha; discors tan-nies baxxi cliem li ma tantx jiftiħem għaliex jingħad mod u jista jiftiħem b'mod jeħor; tleħħ, tberrak; tfakka għal għarrieda; tiżbel f'dakka; titfa l-ilma li icun jidher nieżel bħal ħġieġa (jew cristalla); *then sudden through the darkened air, a flash of lightning came*, (**Scott**, *Lay of the Last Minstrel*) mbagħad f'dac id-dlam (fakkghet) rajna il laħħa ta sajjetta; *flashes of wrath and tears of shame* (**Longfellow**, *Tales of a way side inn*), saħniet jew sħanat f'dakka (f'salt jew f'mument wieħed) u bichi (dmugħ) ta mistħija; *wherever rain water stands there is a flash*, cull fejn iżomm (jekaf) l-ilma tax-xita icun hemm għadira; *throw all this water for a good flash*, itfa (ixħet) dan l-ilma collu biex issuk sewwa (il ħmieġ etc. li hemm); *that is a flash dress, I don't like it*, dic libsa

ilellex (tgħajjat) ma togħġobnix; *he has a flash style*, għandu stil (mod chif tjcteb) igħajjat (ilellex); *if I were you I would not take those notes, they seem to be flash notes*, li cont minnec ma contx neħodhom dawc il carti tal flus, donnhom (jidru) foloz; *I am seriously afraid that his consolations are flash*, nibża wisk li il hena (u il ferħ) tiegħu huma collha fergħin, bla sustanza; *they are flash men and their dialect flash talk*, huma nies bologħ fergħin u cliemhom hua cliem tan-nies baxxi; *clouds burst, skies flash, dreadful hour! More fiercely pours the storm*, (**Byron**, *stanzas composed during a storm*), sħab ifakka, laħħ ta berak, x'sigħa tal biża! u actar ħarxa (kalila) tati it-tempesta; *by day and night he wrongs me every hour he flashes into one gross crime or other*, (**Shakspear**, *Lear*), lejl u nhar jaħkarni (iħabbatni etc.) u cull mument issa jagħmilli ħaġa (xi dispett) jew oħra; *it is very nice to see the cataract flashing from the bridge*, (**Tennyson**, *in Memoriam*), hia ħaġa sabiħa wisk tara il catarratta jew l-ilma nieżel miftuħ bħal werka minn fuk il pont.

Flash-house — burdell, dar fejn jgħammru nisa li m'humiex tal galbu; dar fejn il ħallelin jerfgħu dac li jisirku.

Flash-pipe — cannol jew cannoli tal gas mtakkbin rkak li jixgħelu rkak (bħal dawc li naraw f'xi luminazioni, xi stilla etc. mixgħula bi dwal rkak tal gas).

Flash-wheel — rota li ittalla l-ilma bil pali li icollha għal tal apposta.

Flashily — bit-tlellix; bil frugħa u m'hux bis-sustanza (bil cliem biss u u m'hux bil fatti).

Flashiness — tlellix (għajjât ta lewnijiet).

Flashing — laħħ (ta berak); chisi ta ħgieġ abiad (trasparenti) bi ħgieġ jeħor culurit.

Flashing-light — id-dawl chif jidher minn fanal ta port jew xtajta (għassinjal tal bastimenti).

Flash-man — briccun, ragel ħażin, banavolja, ħalliel.

Flashy — tal-laħħ (tal berak) li ilellex, igħajjat; li jidher cbir imbagħd tfittex u ma issib xejn; *I heard a flashy panegyric upon the firmness and intrepidity of the very man* (**Fox**, *Speech, June 8th. 1784*), smajt panegiricu (discors ta tifħir) fuk il kawwa u il curaġġ liema bħalu ta li stess ragel (bniedem); *flashy*, bla togħma, chiesaħ; *distilled books are, like common distilled waters, flashy things*, (**Bacon**, *Essays, of Studies*), cotba hecc msoffija huma, li stess bħal ilma msoffi jew illampicat, bla togħma, cheshin (ma fihom l-ebda gost).

Flask — cunjett, flixcun, żgħir, flixcun għal porvli; forma (caxxa tal gibs etc.) għal pasturi etc.; forma (għal fundaturi).

Flasket — cannestru, bixchilla (għal l-affarijiet tal ichel).

Flat — witja, wesgħa; sular, meżżanin (camra jew cmamar) f'dar jew cherrejja; mwitti, mfattar, ċatt; b'wiċċ fl-art; bla benna, chiesaħ fit-toghma; spont; kalbu dejka, mnicchet; ċar u tond, li jakta barra mil-lewwel, li ma jokgħod jaħsibha xejn; *B* moll (fil musica); banc tar-ramel (baxx fond); twitti, tfattar; ħaġa belgħa, wieħed ibleħ, balalu; *we may say that Malta is a flat country because there are no mountains or high hills*, nistgħu ngħejdu li Malta hi art (gżira) witia għaliex ma hawnx iġbla (muntanji) l-ankas gholiet cbar; *we need not have the whole house for ourselves, one flat will do*, ma hemmx bżonn nieħdu id-dar collha, pian wieħed biżżejjed għalina; *a flat nose*, mnieħer mfattar; *they fell down flat on their faces before the throne*, xteħtu b'wiċċhom fl-art kuddiem it-tron; *this beer is flat*, din il birra spiċċat togħmitha (toghma ta ilma, katgħet etc.); *how weary and flat seem to be all the uses of this world* (**Shakspear**, *Hamlet*), fid-dinja collox insib għalia li idejjakli kalbi u chiesaħ; *now you are too flat and mar the concord* (**Shakspear**, *Two Gentlemen of Verona*), issa inti għandec kalbec dejka (mnicchet) wisk, u tħassar il festa (il paci etc.) collha; *I told him flat and plain*, għedtlu ċar u tond (minn għajr ma

kghadt nistaħba xejn etc.); *I will, that's flat*, (Shakspear, *I Henry IV*), Iva irrid, issa taf (gheddtlecx ċar biż-żejjed); *I took him in a flat lie*, kbadtu f'ghidba ċara; *he struck him with the flat side of his sword*, taħ dakka mil wisa' tax-xabla (bix-xabla ċatta); *lay him flat on the ground*, middu minn tulu (mfattar) ma l art; *I can't read this piece of music it is all sharps and flats*, ma nistax nakraha din il biċċa musica collha diesis u bimolli; *no, no, not such a confounded flat as that*, (Thackeray, *Newcomes, Chap. XVI*), le, le, m'hux ħaġa belgha (balalu) bħal dac; *the guns flatted down the two fortresses*, il canuni wittew (xeħtu fl-art) iż-żewġ fortezzi.

Flat-boat—ċattra (puntun bil kiegħ ċatt).

Flat-bottomed—bil kiegħ ċatt (bla prim).

Flat-cap—berritta ċatta, mfattra.

Flat-fish—ħut ċatt (bħal ingwata etc.)

Flat-iron—ħadida tal mogħdija.

Flat-lead—folji taċ-ċomb.

Flat-mouthed—b'ħalku cbir.

Flat-nail — musmar żgħir (taċċ) b'ras cbira jew wiesgħa.

Flat-roofed—bis-sakaf jew il bejt ċatt; *the houses in Malta are all flat-roofed*, id-djar Malta collha bil bejt (sakaf) ċatt.

Flat-rope—stropp, ħabel immaljat (maħdum ċatt) u m'hux mibrum.

Flative—li igib il flati, li jakla il flati.

Flat-long—mit-tul, ċatt, mfattar; mil wisa.

Flatly—bla għoljet; ċar u tond.

Flatness—wita; rtuba fit-togħma; bluha; dieka ta kalb, nichet, swied il kalb; il għakda, li stat meta ħaġa ma tistax tcun iżied; *the flatness of my misery* (Shakspear, *Winter's tale*), il miseria tiegħi li ma tistax tcun actar (il għakda, il vera tbatija li ninsab fiha).

Flatour / Flatrour — min (dac li) iżiegħel, imelles, ifaħħar jew jonfoħ (lill xi ħadd).

Flatten—twitti, tfattar; titwitta, titfattar; iddejjak il kalb, tnicchet; tbaxxi (tniżżel) il vuci (il-leħen jew it-ton) fil musica; *to flatten a sail*, iddawwar kala b'mod li icun iħares xifer lejn il prwa u l-jeħor lejn il poppa (m'hux faċċata); *flatten*, stupidu, ibleħ, balalu; *what a flatten face he has now!*, x'wiċċ ta balalu (ta ħaġa belgħa) għandu issa!

Flattening—twittija, ċattjar.

Flatter — iżżiegħel, tmelles, tħannen jew trakkad; tfaħħar jew tonfoħ bil cliem lill xi ħadd; *don't flatter me, please*, la tokgħodx tonfoħni bi cliemec jecc jogħġboc.

Flatter—dac li (min) iwitti, jew jiċċattia; martell cbir tal ħaddieda.

Flatterable—li tista tmelsu jew tat-tmellis, żegħil etc., li tista timpusturaħ u tfaħħru jew tonfħu bil cliem; *he is one of the most flatterable creature that ever was known*, (North, *Life of Lord Guildford*), chien l-iżied bniedem li tista tonfħu (bil cliem u'l cumplimenti, jew bit-tmellis u iż-żegħil) li katt deher.

Flatterer — min iżigħel, imelles, jimpustura jew jonfoħ lill xi ħadd bil cliem etc.

Flatteress—mara (dic) li iżżighel tmelles jew timpustura (tonfoħ) lill xi ħadd bil cliem etc.

Flattering—taż-żegħil, tmellis, tal impustura jew nfiħ bil cliem etc.; *yours is a flattering tongue, to be sure*, inti għandec lsienec iħobb ifaħħar (iżigħel jew imelles), m'hux biċ-ċajt; *that was a very flattering speech for us*, dac chien discors li neffaħna (faħħarna) wisk; *that is a flattering portrait*, dac ir-ritratt wisk aħjar minnec (minn wiċċec), jew isbaħ milli int; *he is a flattering painter*, dac il pittur ma ipingix fidil (chif hi tassew il ħaġa) jirranġa jew isebbaħ il ħaġa actar milli tcun; *a flattering painter, who made it his care to draw men as they ought to be, not as they are*, (Goldsmith, *Retaliation*), pittur m'hux esatt fix-xogħol tiegħu għaliex ħaseb (fettex) li pinġa in-nies chif imisshom, u m'hux chif in huma tassew.

Flattery—żegħil, tmellis, thannin, tfaħħir falz; impusturar, nfiħ bil cliem.

Flattish—ftit u xejn wieti; ftit u xejn bla togħma,artab etc., ftit u xejn belgħieni (balalu).

Flatulence, Flatulency—tifwika, flat; riħ, frugħa.

Flatulent — tat-tifwik, tal flati; mimli bir-riħ; frugħa.

Flatuosity—ara *flatulence*.

Flatuous—ara *flatulent*.

Flatuosness—ara *flatulence*.

Flatus—flat, tifwika; riħ, tefgħa riħ; nefħa riħ.

Flatwise — għaċ-ċatt, għal wisa; *lay the sword flatwise (not edge wise)*, kigħed ix-xabla ċatta m'hux għaxxifer.

Flaucht—katgħa għasafar; leħħa.

Flaucht—troffa, ġażżra suf; biċċa għodda (bħal moxt) għax-xogħol jew l-imxit tas-suf; tomxot is-suf; tkaxxar il gilda.

Flauchter—min, jew dac li, jomxot is-suf.

Flaunt—tiżżaccar bi ħwejjeġ sbiħ; tiddandan, turi ruħec bi ħwejjeġ sbieħ; tiftaħar, tintefaħ bic in-nifsec; *how she goes flaunting too!* chemm tħobb tilbes biex turi ruħha; dandin, wiri (ta wieħed) bi ħwejjeġ sbieħ jew bi lbies; *she was in borrowed flaunts*, il ħwejjeġ sbieħ li dehret bihom m'humiex tagħha (isselfithom).

Flaunter—min (dac li) iħobb juri ruħu bi lbies sabiħ, min iħobb jiddandan, bi lbies sabiħ faħħari; min iħobb jintefaħ bih in-nifsu.

Flautist—dakkâk (min, jew dac li, idokk il flawt.

Flavedo—marda fis-siġar li biha il werak jisfar.

Flaveria—siġra li ticber fl-America tisfel (fil Perù) li minnha jagħmlu żebgħa safra.

Flavescent—isfar, safrani.

Flavicomous — li għandu xagħru isfar, b'xagħru isfar.

Flavin — trab isfar (għaż-żebgħa) igibuh mill-America.

Flavour — benna, togħma tajba, gost, fwiħa; lewn sabiħ li ilellex; tbennen (tagħmel bnin), tati togħma tajba jew benna; tfewwaħ; *I always admired the flavour of that ruby*, dejjem tgħaxxakt (għoġobni wisk) il-lewn sabiħ ta dac ir-rubin; *this wine has an excellent flavour*, dan l-imbit fih (għandu) togħma tajba (bnin fit-togħma); *this time he gave a pleasant flavour to his discourse*, din id-darba ta gost fid-discors tiegħu (tchellem bil gost li tà piacir actar); *it is delicious to smell the flavour of the myrtles, oranges, and blushing roses*, titgħaxxak ix-xomm il fwieħa tar-riħan, larinġ, u tal ward sabiħ; *this drop of essence will flavour it*, din il katra essenza tagħmlu bnin u tfewħu (tagħmlu ifuħ).

Flavoured—bnin, għandu togħma tajba, ifuħ; mħawwar.

Flavourless—bla togħma, bla benna; bla riħa, ma ifuħx.

Flavourous—tajjeb fit-togħma,bnin; ifuħ, *the sumptous viands and the flavourous wine*, (**Pope**, *Homer, Odyssey VI, 99*), l-ichel tant tajjeb u l-imbit tant bnin (ta dic il benna).

Flavous—isfar.

Flaw—tixlifa, xegħjra, xakk; difett, nukkas; biċċa; żiffa; storbiu, frattarija; ixxellef, ixxigher, ixxakkak; ticser ligi etc.; issib difett; *if you look at it through the microscope you'll notice that there is a flaw in this diamond*, jecc taraħ bil microscopiu issib li fiħ tixlifa (jew xegħira) dan id-diamant; *we found it exceeding difficult to keep out the air from getting in at any imperceptible hole or flaw* (**Boyle**) sibna li chienet ħaġa difficili (tkila) wisk biex nżommu li ma tidħolx (tgħaddix) l-aria minn dic it-tokba jew xakk rkik tant li ma jidhirx; *the decree was just and without flaw* (**Cowper**, *Hope*), id-digriet chien magħmul bil ħakk u bla difett (ma jonksu xejn); *from Sinai's top Jehovah gave the law, Life for obedience; death for every flaw* (**Cowper**, *Truth*) mil kuċċata tas-Sinai Alla ta il-ligi: ħajja għal (dawc li jagħmlu) ubbidienza, u mewt għal cull nukkas (ta ubbidienza); *this heart shall break into a hundred thousand flaws* (**Shakspear**, *Lear*) din il kalb tiegħi sejra tinkasam f'mitt elf biċċa; *and he*

watched how the veering flaw did blow, (Longfellow, *Wreck of the Hesperus)* u hu ra chif iż-żiffa (ir-riħ) li beda idur, nefaħ; *deluges of armies from the town came pouring in; I heard the mighty flaw when first it broke* (Dryden, *Anrengzebe, V, I)* suldati (nies armati) daks id-dewwidija gew u bdew deħlin gewwa il belt, jena smajt il ghagħa cbira malli bdiet; *the cup is flawed with a multitude of little cracks,* it-tazza, hi mxegħra b'ħafna xkuk; *France hath flawed the league* (Shakspear, *Henry VIII)* Franza chisret il (ma kagħditx għal) pattijiet (ftehim); *my worship needed not to flaw his right,* (Ford *Lady's trial)* is-Sinjuria tiegħi bħala Magistrat ma chelliex bżonn issib difetti fid-drittijiet tiegħu; *he likes to find flaw in everything*; iħobb ifittex ix-xagħra fil għagina; dejjem għandu isib xi igħejd.

Flawe — isfar.

Flawless — bla xkuk, bla xegħir jew tixlif; perfett, bla difetti jew nukkas; *the diamonds are fair and flawless,* id-diamanti huma sbiħ u perfetti.

Flawn-custard — (pastizz jew torta) magħmul bit-tkiek, bajd u butir.

Flawter — tneħħi il koxra, tkaxxar.

Flawy — collu difetti jew nukkas; collu mxigħer, mxellef jew mxakkak.

Flax — chittien.

Flax-brake — moxt (macna) biex inakku jew jomxtu il chittien, il ħjut mill kxur jew il chittien jebes.

Flax-mill — macna għal insiġ tal għażel.

Flax-plant — is-siġra tal chittien

Flax-puller — macna biex takla issiġar (il pianti) tal chittien; mir-raba.

Flax-seed (linseed) — zerrigħa tal chittien.

Flax-wench — mara m'hix tal galbu.

Flaxed — tal chittien artab u ilekk, bħal chittien; *a flaxen rope,* ħabel tal ħajt tal għażel.

Flaxen — tal chittien; *his flaxen hair of sunny hue, curled closely round his bonnet blue,* (Scott, *Lady of the Lake)* dac xagħru bħal chittien (artab u ilekk) u lewn ix-xemx innucclat ma dwar il cappell tiegħu ichal.

Flaxen-egg — bajda mifsuda jew maktugħa.

Flaxen-haired — li għandu xagħru twil, artab, ilekk (bħal ħarir) li donnu ħajt tal chittien.

Flaxy — tal chittien, bħal chittien, ta lewn safrani ċar (ħafif); *this is a flaxy colour,* dan lewn safrani ċar.

Flay — tkaxxar; *he ought to sheer not to flay the sheep,* imissu (għandu) igiżż u m'hux ikaxxar (jakta is-suf u m'hux jobrox u jisloħ) in-ngħaġ (Ben Jonson *Discoveries) St. Bartholemey was flayed,* San Bartulmew chien mkaxxar.

Flay-flint — xħiħ għall-aħhar (għal ħabba ikaxxar kamla)

Flay — tħarrab, tgherrex, tbażża, tnaffar.

Flayer — min (dac li) ikaxxar; kaxxâr, min jew dac li jisloħ.

Flaysome — li ibażża, inaffar, ichecci bil biza.

Flea — bergħud; haġa li m'hi xejn, ħaġa zgħira; *the flea is a wingless and parasitic insect,* il bergħud hua insett (duda) bla gwienaħ u tgħejx bid-demm li tarda (min-nies, u annimali oħra); *After whom is the King of Israel come out? after whom dost thou pursue? after a dead dog? after a flea?* (Samuel *XXIV 14),* wara min ħareġ is-Sultan ta Israel? wara min int sejjer? wara chelb mejjet? wara xi ħaġa li ma tiswa xejn?

Flea — tifli mill brigħed; *who is to flea this dog,* minn sejjer jifli (ineħħi) il brigħed lil dan il chelb

Flea-bane — ħaxixa, żagħzigħa salvaġġa.

Flee-beetle — dudu li jagħmel ħsara (jecol) il ħaxix, l-actar iżda ix-xtieli (pianti) tal ħjar.

Flea-bite — għidma ta bergħud; ħaġa żgħira, ħaġa ta xejn; *the greatest bodily sicknesses were but fleabites to those scorpions* (Bishop Hall, *Specialities of his life*), l-acbar mardjiet tal gisem (li wieħed katt jista iħoss jew icollu) ma chienu xejn ħdejn dawc li scorpiuni.

Flea-bitten — migdum, mgħiddem mkatta bil gdim tal brigħed; żiemel mtabba; *a flea bitten coloured horse.*

Fleak — troffa ħajt, xagħar etc.;

xatba jew rixtellu mahdum bil virghi (bħal kfief).

Fleaking—rixtellu tal virghi jew kasab minsuġa jew maħduma bħal kfief għal fuk l-iskfa tad-djar (għarajjex) biex igħattuhom b'it tiben.

Fleam—ara *phlegm*.

Fleam — isem ta lanzetta li biha jifsdu iż-żwiemel.

Fleam-tooth — sinna ta munxar gejja għamla ta trianglu.

Fleamy -- mimli *phlegm* (ara).

Fleawort—ħaxixa (żagħżigha salvaġġa).

Fleche—(fil fortificazionijiet), ixxogħol ta kuddiem fi glasis ta fortizza.

Fleck—tnakkax bil lewnijiet; ittabba ticchi ticchi; tebgħa,nakxa,ticca.

Fleaked—mtabba, itticchiat, mnakkax bil-lewnijiet.

Flecked-cattle—bakar etc., mtebbgħin bl-abjad.

Fleckless — bla tbajja xejn; bla ebda ħtija.

Flected — milwi jew mgħawweġ, *flected and reflected*, mgħawweġ u tarġa mgħawweġ (bħal littra "S").

Flection—liwi, tgħawwiġ, tini; ara *inflection*.

Flectionless—li ma jintlewiex, ma jitgħawwiġx, ma jinteniex; li ma jidbiddilx fit-tmiem tal chelma (ara *inflection*).

Fled—(it-temp u il particip passat tal verb *flee*) jena ħrabt; maħrub, *when they saw the men armed they all fled*, meta raw in-nies armati ħarbu collha; *he is fled*, ħarab, mar.

Fledge—tlibbes bir-rix; liebes birrix (għasfur); *leave those little birds alone in their nest they are not fledged yet*, ħalli dawc il għasafar bi cwiethom fil bejta, għadhom għarwenin (jew ma libsux, bla rix).

Fledgeling—għasfur żgħir li għadu chemm beda jilbes (jew italla ir-rix).

Fledgy — li għadu chemm libes jew talla ir-rix.

Flee — taħrab, tgħasfar; taħrab titbigħed minn, jew tħalli; *thou man of God flee these things*, inti o ragel sewwa, tbigħed (aħrab) minn dawn il ħwejjeġ (**Wycliffe**).

Fleece—gild jew suf ta nagħġa, geżża; nagħġa; iggiż, tisrak, tkaxxar, tnażża, tgħatti b'gild, bis-suf; *Allen-a-Dale has no fleece for the spinning* (**Scott**, *Rokeby III, 30*), Allen-a-Dale ma għandhiex suf (tan-ngħaġ) x'tobrom; *I am shepherd to another man, and do not shear the fleeces that I graze* (**Shakspear**, *As you like it*), jena ragħaj ma jeħor u ma ngiżx (jena) in-ngħaġ li nirgħa; *there was nothing but fleecing and fleaing*, ma chienx hemm ħlief serk u tkaxxir.

Fleeceless—bla gild, bla suf.

Fleecer - ħalliel, min jisloħ (flus etc.) minn għand ħadd ieħor; min ikaxxar lill ħadd jeħor (fi flus etc.)

Fleech - tfaħħar, timpustura billi tonfoħ f'wiċċu lill xi ħadd

Fleecing—serk, tkaxxir, brix (ta flus etc.) minn għand ħadd jeħor; *the poor unhappy natives must undergo another fleecing* (**Fox**, *Speech on East India Bills, Nov. 18, 1783*), l-imsejcnin nies tal post (ta dic l-art) icollom jokogħdu għal tkaxxira oħra (icollom iħalsu jew jatu flus oħra, jew darba oħra).

Fleecy—bis-suf; sufi; mgħotti bissuf, (bħal dahar in nagħġa); bħal suf, li donnu suf; *fleecy clouds*, sħab li jidher donnu suf tan-ngħaġ; *not all the fleecy wealth that doth enrich these downs is with a thought* (**Milton**, *Comus 504*), m'hux il gild collhu tanngħaġ illi jagħmel għani dan il moxa hu ta min jaħseb fih (jew ta min jati contu.

Fleep — stupidu, ħaġa belgħa, babbu.

Fleer—titcherraħ, tchemmex xuftejc jew wiċċec; tgħajjeb, tiddieħec bi; tgħajjeb; daħc bi, tcherriħ ta wiċċ; *to fleer and scorn at our solemnity*, (**Shakspear**, *Romeo & Juliet*), tgħajbu u tidħcu bis-serietà tagħna; *he shall generally spy such a sly treacherous fleer upon the face of deceivers* (**South**), hu actarx dejjem jara dac it-tcherriħ (cruha) fuk il wiċċ ta dawc il ħziena u tradituri.

Fleer—min (dac li) jaħrab jew igħasfar.

FLEBRER — min (dac li) ighajjeb, jidhac bi; icherrah wiċċu jew jitcherrah (biex jiċċuljuna lill xi hadd).

FLEERING - tghajjeb, dahk bi.

FLEET - flotta, (hafna frejgati jew bastimenti tal gwerra etc. flimchien); *fleet*; hafif fil giri; tghum jew iżżomm f'wiċċ l-ilma; issiefer, taghmel viaġġ fuk bastiment; tiġri, thaffef; tghaddi tiġri jew malajr; *we shall have the channel fleet in Malta soon*, dal wakt icollna il flotta (il frejgati) tal canal Inglis (li huma stazionati hemm) hawn Malta; *those are very fleet dogs*, dawc il clieb hfief hafna (jiġru ferm); *we saw some remains of the wreck still fleeting*, rajna xi fdal mil bastiment li chien tchisser ghadhom ighumu f'wiċċ il bahar; *the mariners fleet again* (**Tristram**), il bahrin jerġghu isiefru; *the lady fleeted forth alone*, is-sinjura ghaddiet tiġri wehida; *time fleeted, years on years had passed away* (**Moore**) iż-żmien ghadda malajr (târ), snin fuk snin ghaddew.

FLEET - art, (raba) hafif m'hux gholi jew fond, raba baxx jew hafif; fil wiċċ (m'hux fil fond); *those lands must be ploughed fleet* (**Mortimer** *Husbandry*).

FLEET - issaffi (tixcuma) il halib, tiehu il crema (wiċċ jew il grass tal halib); issaffi jew ittalla (tippompia) ilma safi mix-xmajjar; tghaddi habel jew tkabbżu fuk l-argnu.

FLEETEN - tnehhi (tiehu) il wiċċ jew grass tal halib, tixcuma il crema minn wiċċ il halib.

FLEET FOOT / FLEET FOOTED } hafif minn sakajh, li jiġri ferm.

FLEETING — li ighaddi malajr, li itir, *we mourn our fleeting breath*, (**Cowper**, *Bills of Mortality*), nibcu iż-żmien li ghaddej sa chemm niehdu in-nifs.

FLEETLY — bil heffa, hafif, ta malajr, li ighaddi; *time passes fleetly*, iż-żmien itir (ighaddi malajr).

FLEETNESS — heffa; *in fleetness the deer far outstrips the vigorous horse*, ghal heffa ic-cerv ighaddi l-akwa żiemel.

FLEG — tbażża, twerwer bil biża; beżgha, katgha, biża; *that is, I got a fleg and was ready to jump out of my skin*, (**Scott**, *Rob Roy, Chap. XVIII*) jiġifieri hadt katgha li tbellaht (twerwirt).

FLEGM — ara *phlegm*.

FLEGMATICK — ara *phlegmatic*.

FLEME - tchecci, titturufna, tesilia, tchecci; turrufnament, esiliu; esiliat, wiehed imchecci minn pajjisu, itturufnat; *He flemed Agar and Ishmael* (*Genesis and Exodus I, 323*); checċa (esilja) lill Agar u lill Ismael; *six years and a month he was a fleme* (**Beket**), sitt snin u xahar dam esiljat.

FLEMER — min, dac li jesilia, ichecci (barra minn pajjis) jitturufna.

FLEMET / FLEMIT } mchecci minn pajjisu, esiliat, itturufnat.

FLEMING — wiehed minn Fiandra (mil Belgiu).

FLEMISH — ta, jew minn, Fiandra (mil Belgiu, Belgian); lsien ta dawc li huma minn Fiandra, il-lsien Belgian; *Do you know Flemish?* taf bil Belgian (titchellem bil Belgian?)

FLEMISH-BOND — bini bil madumi etc. b'mod li il fili ma icunux linja uahda (u hecc il hajt icun actar kawwi billi icun marbut jew mghakkad flimchien ahjar).

FLEMISH-BRICK — iċ-ċlamit ċangatura; ċlamit jew madum ghaċ-ċangar.

FLEMISH-EYE — ghollieka f'tarf ta habel.

FLENCH / FLENSE } tnehhi in-nefha; *to flense a whale* tnehhi ix-xaham tal baliena, (tnaddaf il baliena mix-xaham li icun fiha.

FLENDE — circoncis (mghammed la Lhudie).

FLESH — laham; il gisem; l-umanità jew il bnedmin collha; *this is tough flesh*, dan laham xieref; *a spirit hath not flesh and bone as you see me have* (*St. Luke XXIV, 39*), spirtu (fatat) ma ghandux laham u ghadam bhali (bhalma ghandi jen); *raw flesh*, laham nej; *to flesh*, ixxabba (wiehed) bil-laham; tincoragixxi jew taghmel il kalb lil; timmaniġġa ghal lewwel darba; *the pleasures of flesh*; il piaciri tad-dinja (tal gisem jew iż-żina); *name not religion, for thou lovest the flesh* (**Shakspear**, *Henry VI*) la is-

semmix religion għaliex inti tħobb iż-żina; *to gather flesh*, tismen (trabbi il-laħam; *to take flesh, to be made flesh*, tieħu il gisem (issir bniedem); *and the word was made flesh*, u sar bniedem; *the flesh of fruit*, il-laħam tal frotta (il frott stess li jittiechel barra mil għadma jew iż-żerrigħa; *after the flesh*, bħala bniedem, jew scond chif jiccmandana gisimna; *if ye live after the flesh ye shall die*, jecc tgħixu f'iż-żina (chif jew scond ix-xewkat tal gisem) intom tmutu; *flesh and blood*, tad-demm u il laħam; *we are all of flesh and blood*, aħna il coll tad-demm u il-laham (il coll bniedmin xorta waħda); *flesh and blood*, nies, bnedmin; *I conferred not with flesh and blood*, jena ma tchellimtx ma nies, ma tchellimt ma ebda maħluk; *to be one flesh*, tcun (tgħix) kalb waħda; *and shall cleave unto his wife and they shall be one flesh*, u jintrabat ma martu u jibkgħu igħejxu flimchien kalb waħda.

Flesh-colour—lewn il-laħam.

Flesh-diet—ichel (dieta) tal-laħam.

Flesh-bird—dac il għasfur (tajr) li igħejx billi jecol mil iġsma mejta jew mil cadavri.

Flesh-fork—furchetta cbira għallaħam (furchettun).

Flesh-hewer—biccier, dac li (min) ikatta il-laħam.

Flesh-wound — ferita, katgħa fillaħam biss.

Fleshed—mlaħħam, smin.

Flesher—biccier.

Fleshery—biccerija.

Flesh-fly—dubbiena tal laham (li tcun fuk il-laħam); ragel (bniedem) ħażin mgħoti għad-dinja, wieħed li iħobb iż-żina.

Fleshful—mimli bil-laħam, mlaħħam, smin.

Flesh-hood — incarnazioni, tibdil f'gisem ta bniedem.

Flesh-hook—ganċ tal laħam (għaddendil tal-laħam).

Fleshiness—simna.

Fleshing—ix-xogħol jew is-sengħa ta biccier.

Fleshing-knife—sicchina tal-laħam (ta dawc li ibigħu il-laħam).

Fleshiness—għelubija, nixfa, nukkas ta laħam.

Fleshliness —żina.

Fleshly — tal gisem, tal bniedem; taż-żina.

Fleshly-minded – mogħti għaż-żina.

Flesh-meat - laham għall ichel.

Fleshment—ħrara li wieħed jagħmel jew icollu għal ħaġa billi icun beda fiha tajjeb.

Flesh-monger — min iġagħal lill min jiżnen, min imixxi il ħadd jeħor fiż-żina.

Flesh-pot – borma tal-laham (għattisjir tal-laħam).

Fleshy — mlaħħam, smin; *fleshy leaf*, werka mlaħħma, ħoxna.

Flet—msoffi mil crema (ħalib); *they drink flet milk which they just warm* (**Mortimer**, *Husbandry*), jixorbu ħalib msoffi mil crema li icunu chemm saħħnuh.

Flet—paliett etc., li ikegħdu fuk dahar iż-żiemel meta jarmauh biex ma jingeraħx (ma jinstelaħx).

Fletch—tagħmel rixa fi vleġġa; tarma vleġġa bir-rixa.

Fletiferous—li igib, li ikankal, iddmugħ.

Fletmilk — ħalib xcumat (msoffi mil crema).

Fletz—isem ta saffi fl-art (blat hecc msemmi fil geologia).

Fleuck } isem ta ħuta ċatta.
Flock }

Fleur-de-lis—il fjurdulis (il fjur tal gilju); l-insinja Reali ta Franza.

Fleury } (fl-armi) isem li bieħ
Fleurette } isejħu is-salib (salib fl-armi tal cunjomijiet etc); mżejjen (li fih) il fjur-du-lis.

Flew – (temp passat tal verb *fly*) tar etc.; ħalk ta annimal (ta chelb tal caċċa etc.) xorta ta xibca (bħal parit) għas-sajd; *the bird flew away*, il għasfur tar.

Flewed – (annimal chelb etc.) li għandu ħalku cbir.

Flews—xatba, tavlar, pali biex ma iħallux igħaddi l-ilma; ħaġa biex iż-żomm il mixi (il giri) tal ilma chif icun nieżel u dan l-ilma imur jew jiġri għal band'oħra.

FLEX—tilwi, tgħawweġ.

FLEXANIMOUS—li m'hux sod, li ibiddel fil fehma sicwit, li jirrendi minn xejn.

FLEXIBILITY — liwi, tagħwiġ, tibdil ta fehma (malajr).

FLEXIBLE — li jista jintlewa, jew jitgħawweġ, li jirrendi; *supple and flexible as Indian cane*, artab u li jirrendi (jista jitgħawweġ jew jintlewa) daks il canna d'India; *he is of a flexible and weak nature*, magħmul jirrendi (ta natural deboli u li jirrendi minn xejn); *this was a principle more flexible to theirs* (**Rogers**) dana chien jirrendi (jakblilhom jew jaħbtilhom) għalihom); *this is a flexible language*, din il-lingua tkeg'ieda chif trid (ħelwa etc.)

FLEXIBLY —b'mod li jirrendi.

FLEXICOSTATE—bil custilji (jew majjeri) milwijin jew mgħawġa.

FLEXILE—(ara *flexible*); *flexile boughs descending with a weight of leafy spray* (**Wordsworth**, *Excursion*) zkuk (friegħi) li jitgħawġu minn xejn jinżlu bil pis ta żarġuna bil werak.

FLEXILOQUENT —ambigwu, dubbius, li jista jiftihem b'mod jew b'jeħor.

FLEXION—liwi, tgħawiġ; liwja, tagħwiġa, mincheb; *flexion* (fil grammatica, li stess bħal *inflection*) it-tibdil fil għamla tal cliem, ngħejdu aħna tan-nom, mis-singular għal plural, jew mil maschil għal femminil; tal verb, fil modi, tempi etc.; tal aggettiv fil gradi etc.

FLEXIVE—milwi, mgħawweġ.

FLEXIVELY — bil-liwi, tit-tgħawiġ; bil ħajra, bix-xehta; *his heart was always flexibly inclined to what was good* (**Fuller**, *Abel Redivivus*), kalbu dejjem chienet mħajra (mixħuta) għal dac li hu tajjeb (għat tajjeb, għal gid).

FLEXOR—nerv, musculu etc. li biħ nilwu jew ngħawġu il gioghi.

FLEXUOUS—collu liwi jew tgħawiġ; *the motion of the serpent is flexuous*, il mixi tas-serp collu tagħwiġ; *the flexuous burning of flames doth show the air beginneth to be unquiet*, (**Bacon**, *Natural History*) it-teptip tal fiammi tad-dawl, jew tan-nar, juri li l-aria bdiet tiċċaklak (bdiet titkankal jew tkum iż-żiffa.)

FLEXURE — liwi, tagħwiġ; liwja, tagħwiġa; servilismu, cumplimenti, tneħħija ta cappel; *flexure of a curve*, il liwi jew it-tagħwiġ ta linia tonda mil, jew lejn, il-linja dritta.

FLEXURED—milwi, mgħawweġ.

FLEY—biża; tbażża; tieħu katgħa, titbażża.

FLIBBERGIB—għiddieb.

FLIBUSTIER—ħalliel ta fuk il baħar jew furban (pirata) american.

FLICKER—tittajjar, tħabbat il gwienaħ; itteptep (bħal ma jagħmel dawl jew lsien tan-nar fir-riħ) tnemnem; *I saw the young swans trying to flicker*, rajt iz-zinn (papri cbar) jipprova biex itir (iħabbat ġwejnħajħ biex itir); *the candle is flickering, it will soon go out*, ix-xemgħa kegħda tnemnem dal wakt tinħela (tispiċċa).

FLICKERING — tnemnim, teptip (bħal ta xemgħa mixgħula fir-rih, jew meta tcun waslet biex tispiċċa.

FLICKERMOUSE—il farfett il-lejl.

FLIDGE—ara *fledge*.

FLIER—min (dac li) jittajjar jew itir, min jew dac li jaħrab, jitlak, igħasfar; żiemel li jiġri ferm (li itir bil giri); salt jew indana taraġ twil (ħafna taraġ minn għajr liwi xejn); ventalora, rota bil gwienaħ ta macna (regulatur); dac ir-romblu bil lasti wekfin f'torchiu ta stampatur li jeħu il carta stampata u lesta chif toħroġ minn fuk it-tipi u tkegħeda f'loca (ma dawc li icunu lesti u stampati).

FLIGHT—titjir, tajran; ħarba; katgħa għasafar; ferħ naħal; indana taraġ; salt, ħafna vlegeġ, balal etc. sparati jew mitfugħin wara xulxin; *I heard something about his flight*, smajt xi ħaġa fuk il ħarba tiegħu; *we saw a flight of quails coming on*, rajna katgħa summien gejja (rieska); *after ascending a flight of stairs you come to the place*, wara li titla indana taraġ tasal (tigi) fil post; *besides the hundred arrows discharged on us they shot another flight into the air, as we do bombs* (**Swift**, *Gulivèr's Travels*) barra mill mitt vleġġa li venvnu (tefgħu

jew sparaw) għal fukna, tefgħu ucoll salt (ħafna) oħra fl-aria, li stess bħal ma nisparaw il bombi aħna.

Flight-performing—li jiġri ferm, li igħaggel sħiħ; li itir; *the flight performing horse...* (**Cowper**, *Task VI*), iż-żiemel li itir bil giri.

Flight-shot—sa fejn (il bogħod) li tista tasal vleġġa.

Flightiness — tajran, ħeffa cbira; therwil, bluha, stramberija.

Flighty — li itir, igħaddi malajr; mherwel, meħbul, mberfel, ibleħ, stramb.

Flim-flam—barma, fitla (fir-ras) stramberija.

Flimsily — fuk fuk, ħafif ħafif, chemm chemm.

Flimsiness—rekka, għelubija, telka, ċajpir.

Flimsy — ħafif, rkiek, magħlub, li ma fieħ xejn; *like flimsy webs that break as soon as wrought* (**Cowper**, *Retirement*) bħal għankbut rkiek (li ma fieħ xejn, m'ħux utiek) li jinkata malli icun lest; *proud of a vast extent of flimsy lines*, żakku mimlija (ferħan) b'ħafna versi li ma jiswew xejn (bla forza) (**Pope**, *Prologue to Satires, 94.*)

Flinch — tiscarta, teħles, tonkos, tmur, tarġa lura, tingibed lura; *he has talked to me about it, and has assured me that he will not flinch*, (**Macaulay**, *History of England Chap. VI*), chellimni fuk dan u għamilli tajjeb, (sgurani) li ma jarġax lura.

Flincher—min jiscarta, jarġa lura, ma jokgħodx għal.

Flinching — scartar minn xogħol, dmir etc., reġgħa lura.

Flinchingly—b'mod (b'maniera) ta wieħed li ma għandux ħila, li jibża u jarġa lura minn ħaġa.

Flinder—farfett tal camla.

Flinders—frac, scaldi, kxur.

Fling — twaddab, tixħet bis-salt, tvenven; tati biż-żwieġ (bħal ma jagħmlu iż-żwiemel meta jonfru) titfa l'hawn u l'hemm; *to fling about*, ixxerred ma cullimchien, tixħet l'hawn u l'hemm; *to fling away*, twaddab, tarmi, teħles minn; tiscarta; *who did fling that stone?* min xeħetha (wadabha) dic il gebla; *they are always ready to fling darts at us*, dejjem lesti biex ivenvnulna il vleġeġ; *Duncan's horses, turned wild in nature, broke their stalls, flung out, contending against obedience*, (**Shakspear**, *Macbeth*), iż-żwiemel ta Duncan, ħraxu u sfrattaw, chissru li stalla, bdew jatu biż-żwieġ u jokomsu, ma iridu jobdu lill ħadd; *to fling down*, twaddab (tixħet) ma l-art, takleb, tħott bini etc.; *to fling off*, tirbaħ (tgħeleb); *to fling open*, tiftaħ bieb etc. beraħ; *to fling up*, terħi, titlak, tħalli; *to fling up a design*, terħi (titlak jew tabbanduna) disinn, pian jew ħsieb; *to fling up one's head*, iċċaklak rasec (bħal meta tagħmel meta tcun incurlat).

Fling — xeħta, tefgħa, twaddiba, tvenvina; botta, culjunar; xorta ta żifna ta li Scozzisi; *every word he speaks has a fling at somebody or other*, cul chelma li igħejd dejjem b'botta (biex jicculjuna jew inigghes) lil xi ħadd; *I saw the Highlanders dancing the fling to the music of the bag-pipe in the open street*, rajt li Scozzisi jisfnu il *fling* bid-dakk taċ-cirimella, barra fit-triek.

Flinger—min iwaddab, jixħet jew ivenven; min jibbottia, jicculjuna bil cliem; Scozzis li jisfen il *fling* (ara).

Fling-dust—mara li m'hix tal galbu, mara pubblica.

Flinging—xħit, twaddib, tvenvin, xħit l'hawn u l'hemm.

Flinging-tree — stanga (għuda) bejn żewġ postijiet taż-żwiemel fi stalla; bastun ta dawc li jidirsu il kamħ.

Flint — ħaġra taż-żniet; ċagħka, ebusija cbira; tal (bil) ħaġar taż-żniet; *rough flint walls decked with shells*, (**Scott**, *Epistle I, the Garden*), ħitan ħorox tal ħaġra taż-żniet mżejnin bil kxur tal bebbux (tal baħar etc.); *to skin a flint*, għal ħabba tkaxxar kamla, (tcun xħiħ ferm).

Flint-edged—(arma) bix-xifer tal ħaġra taż-żniet; *take this, and lay your flint edged weapon by*, (**Dryden**, *Indian Emperor*), ħu din u warrab l-arma li għandec b'xifirha tal ħaġra taż-żniet.

Flint-glass—cristal di rocca (xorta ta ħġieġ fin ferm għal ucciali).

Flint-heart—kalb jebsa.

Flint-implement—għodda etc. tal antichi magħmulha mil ħaġar taż-żniet.

Flint-lock—il grillu, sparatur etc. tal ħaġar taż-żniet (tal azzarini etc. antichi).

Flint-stone—ħaġra jebsa (samma) daks dic taż-żniet, *and the earth becomes as flint-stone*, (**Longfellow**, *Song of Hiawatha*) u l-art issir jebsa daks il ħaġar taż-żniet.

Flint-ware—xorta ta fajjenza fina.

Flintiness—ebusija ta kalb, ħruxija, chefrija.

Flinty—tal ħaġar taż-żniet, jebes ferm; bla ħniena, ta kalb jebsa.

Flip—flip, isfar tal bajd mħabbat biz-zoccor, ħalib, jew wkisky etc. u misħun (xorb għas-sustanza); tinzicca, titfa bis-salt (għadma ta cirasa, boċċa etc.) minn fuk difrec ; *flip*, dakka ta frosta, dakka jew inziccatura b'difrec.

Flip-flap—ċakċik, taħbit ta ħaġa ċatta (pala etc.) li tagħmel meta cull darba taħbat jew tigi fuk ħaġ'oħra (fil mixi jew fid-dawran).

Flipe—tchemmex il gilda; toħroġ, tiġbed ħaġa bil maklub (bħal meta tinża jew tiġbed peduna minn siekec u toħroġha bil maklub.)

Flippancy—lsien jakta, tlablib; lablib, ċaccir ; *I don't care much about his flippancy*, xejn ma jogħġobni ittlablib tigħu (dac il ħafna cliem li igħejd).

Flippant—lsien li jakta, li igħejd sħiħ, li dejjem sejjer ; li (min) għandu lsienu jakta, lablâb ; li igħejd addoċċ minn għajr ma ikisbha xejn ; *a most flippant tongue she had* (**Chapman**, *All fools*), chellha lsien jakta sħiħ; *the flippant put himself to school*, (**Tennyson**, *in Memoriam*), il-lablâb mar (daħal) li Scola.

Flippantness—tlablib, tluk (ktigh) ta lsien, tpaċpiċ.

Flipper—il pala (mokdief) l-actar wasa ta ħuta ; siek (pala) ta fekruna ; id.

Flirt — namrat, namrata ; xbejba fiergħa jew moħħa fuk il werka li tittħannex u tiżżegleg, biex tingħoġob ; tithannex, tiżżegleg, titchessaħ, tinnamra ; *she is a flirt*, chemm tinnamra (dic namura).

Flirtation—namrar, tchessiħ, żeglig etc. ta xbejba biex iġġagħal lill xi ġuvni jibda iħares lejha.

Flirter—min (dic li) tinnamra, titchessaħ, tiżżegleg etc. biex iġġagħal xi ġuvni iħares lejha.

Flirt-gill—mara m'hix tal galbu, mara mitluka, mara pubblica.

Flirtigig—xbejba (tfajla) li tinnamra sħiħ jew moħħa fin-namrar biss.

Flirting—namrar, tchessiħ, l-actar ta xbejba biex iġġagħal lill xi ġuvnott iħares lejha.

Flisk—fettul, capriċċ.

Flisky—capriċċus, li cull tant ifittillu.

Flit — tittajjar, tiggiera, tgħaddi minn banda għal oħra ; *the clouds that flit, or slowly float away*, (**Cowper**, *Retirement*) is-sħab li jiggiera jew imur jittajjar, (igħaddi) ; *flit*, tmut (titlak minn din id-dinja) *the life did flit away out of her nest* (**Spenser**) il ħajja (irruħ) taret, telket min din id-dinja (ħarget mil gisem).

Flit — ħafif ; li tista tixħtu jew twaddbu fil bogħod ; *now like a stag now like a falcon flit* (**Spenser**) issa (dakka) ħafif daks cerv u oħra daks bies ; *and in his hands two darts exceeding flit, and deadly sharp, he held*, (**Spenser**), u f'idejħ chellu żewġ vleġeġ ħfief li tista twaddabhom fil bogħod, u jaktgħu sħiħ ; *flit*, bil chemm (ħafif); *on the rocks he fell so flit and light that he thereby received no hurt at all*, (**Spenser**), u waka hecc bil chemm (ħafif) fuk il blat li ma waġġa xejn.

Flitch—biċċa *bacon* (bejchen) genb ta majjal immellaħ, ardu ; *I bought a nice flitch (whole) from the grocer*, xtrajt ardu sħiħ minn għand tal *grocers* ; *flitch*, salt (ħafna) travi marbutin flimchien (ħdejn xulxin).

Flite—ġlieda ; ċanfira.

Fliter—gellied.

Flitter—tittajjar ; ixxerred; tixrid, titjir ; biċċa ċarruta ; dendula.

Flitter-mouse — farfett il-lejl.

Flittern—sufra tarja (il koxra tas-siġra tal balluta li ma tcunx xierfa, ta siġra żgħira).

Flittiness—titjir, sodizza ta xejn.

Flitting—titjir, tajran; nukkas ta għamil tas-sewwa, dnub.

Flitty—li m'hux sod; li jilgħab.

Flix—dissenteria.

Flix—ir-rix rkik (dac il pil jew xagħar rkiek tal annimali).

Flix-weed, Flix-wort—il ġargir (ħaxixa bħal tal mustarda).

Flo, Fla—vleġġa; *his bow he bent and set therein a flo,* (**Chaucer**), għawweġ (lewa) il kaws u hemm kiegħed vleġġa.

Float—iżżomm jew tgħum f'wiċċ l-ilma, tgħum; tibda, tati bidu, tati ix-xejra; tgħarrak bl-ilma; tibka fl aria; tmewweġ; iżżomm jew iggib f'wiċċ l-ilma (fil wiċċ); tgħawwem; cull ma iżomm jew igħum fil wiċċ (l-ilma) bħal għuda, sufra etc: bastiment, flotta (ħafna bastimenti flimchien); mewġ, baħar, sufrun (tas-sajd tal wiċċ); ċattra; *float,* salt art jew ħamrija, biċċa raba; dic il gebla ċagħka li dawc li jaħdmu fi rħam jillixxaw (jogħorku) rħam biha; biċċa għodda ta li scrapan (lima jew raspa) biex ineħħu biha il ponot tat-taċċi jew tal cavilji minn gewwa taż-żarbun; cazzola wiesgħa tal caħħala jew bajjada; dawc id-dwal li icun hemm fl-art ma tal il palcuxenicu f'teatru; *I don't think this will float, it is rather heavy,* ma nemminx li dan igħum (iżomm fil wiċċ), actarx ftit tkil; *he was the only man that showed himself ready and willing to float the company,* hu biss chien (ir-ragel, il bniedem) li wera li hu lest u li irid jati ix-xejra biex tibda taħdem (biex tiekaf) il cumpannija; *Venice looks, at a distance, like a great town half floated by a deluge,* (**Addison,** *on Italy*), Venezia, mill bogħod tidher donnha belt mgħarka (b'diluviu, bl-ilma); *the sound still floated near,* (**Scott,** *Lay of the Last Minstrel*), il ħoss baka fil krib mdendel fl-aria (baka miżmum fl-aria mad-dwar); *there he made a little cot to him and to his float,* (**Havelock**), hemmec għamel għarix (tinda) żgħira għalih u għal bastiment tiegħu; *when you see the float moving then the fish is biting off the bait,* meta tara is-sufrun jiċċaklak il ħut icun imiss; *we saw three men, the only survivors on a float,* rajna it-tliet rgiel li salvaw (li bakgħu ma intilfux) fuk ċattra; *they are upon the Mediterranean float,* (**Shakspear,** *Tempest I, 2*), kegħdin (jinsabu) fuk il baħar Mediterran; *banks are measured by the float or floor, which is eighteen foot square and one deep,* (**Mortimer,** *Husbandry*), l-artijiet tar-ramel etc jitchejjlu bicciet bicciet (bil *float*) cull biċċa (cull *float*), tcun tmintax il pied quadru u pied għoli; "*float*" *is a polishing block in marble working,* il "float" hi dic ic-ċagħka li jillixxaw (jillustraw) biha dawc li jaħdmu fi rħam; *ask your shoemaker to rasp off with the float the ends of those pegs in your shoe,* għejd lil li scarpan tiegħec biex ineħħilec bir-raspa dawc rjus tal cavilji (taċċi) miż-żarbun; *the plasterer's trowel is also called a "float",* il cazzola tal bajjâd (jew tal caħħâl) isejħula "float" ucoll; *when the floats were all lowered the actress disappeared,* meta niżżlu id-dwal tal palc (xenicu) l-attrici ma dehritx actar; *on* jew *upon the float,* jicciaklak, miexi; li ma jibkax f'post wieħed, li ibiddel, li m'hux sod; *our ideas being perpetually upon the float,* (**Search,** *Light of Nature*), l-idei (il ħsebijiet) tagħna dejjem sejrin jitbiddlu (jitbiddlu cull mument)

Float—dic il boċċa (balla) li icun hemm f'caldarun ta macna li titla u tinżel scond il kawwa ta li *steam* etc. *salvaomu* (borsa etc. vojta) biex iżommu magħha dawc li ma jafux jgħumu; dic il biċċa avoriu etc. żgħira li tcun fil wiċċ tal mercuriu f'barometru.

Floatage—cull ma igħum f'wiċċ l-ilma.

Float-board—palella (pala) to rota ta vapur (bir-roti).

Float case — caxxun ta *dock* jew bacir li jtalla il fuk il bastiment, billi dan il caxxun ineħħulu l-ilma li bih icun mimli (meta icun taħt l-ilma) u imbagħd jimleuh bl-aria biex icun ħa-

fif u jitla bil bastiment b'collox li icollu fuk) fil wiċċ).

Floated — mghawwem, miżmum f'wiċċ l-ilma.

Floater — dac li ighum, dac li iżomm f'wiċċ l-ilma; bastiment etc, min (dac li) jati ix-xejra, ikabbad cumpannija fix-xogħol; iwakkafha.

Floating — li igħum, li iżomm f'wiċċ l-ilma; li miexi, impiegat, li kiegħed jaħdem (capital, flus; li m'hux mgħakkad, li kiegħed għalih; bidu fix-xogħol, ta negoziu etc. ta cumpannija; it-tajn mxerred fit-tichil (mil caħħâl jew bajjâd); *great masses of floating ice impeded the progress of the skiff*, (**Macaulay**, *History of England Chap. XVII)*, bicciet cbar ta ilma magħkud li chien hemm (ighum) f'wiċċ l-ilma ma ħalliex li li schiff ighaddi (imur jew jimxi) il kuddiem); *trade was at an end, floating capital had been withdrawn in great masses from the island*, (**Macaulay**, *History of England, Chap. XII)*, il cummerċ wakaf (spiċċa), il capitali tal flus li chienu lesti biex icunu impiegati (ihaddmuhom) ġabruhom u ħaduhom barra mil gżira.

Floating-dam — caxxun ta bacir.

Floating-dock — bacir li iżomm f'wiċċ l-ilma.

Floating-light — fanal; bastiment li iservi ta fanal, biex juri (f'loc dawl minn fuk torri etc.) il bastimenti l-oħra fejn hi l-art etc.

Floating-pier — pont (moll) fejn jisbarcaw in-nies, li jitla u jinżel mal baħar.

Floats — il pali ta rota ta vapur.

Float-stone — xorta ta ħaġra ħaffiefa.

Floaty — li iżomm fil wiċċ, li igħum f'wiċċ l-ilma.

Floccillation - it-tneħħija tal friex minn fuk il marid, li il marid stess ineħħi u itajjar minn fuku bid-dwejjak tal marda li icollu, u icun sinjal ħażin ghax il marid meta jasal f'dan li stat icun korob għal mewt.

Floccose — li donnu (bħal) suf.

Flocculent — sufi, muswaf; ġażżri, ġażżri tas-suf.

Floccus — il ġummiena tad-demb (fit-tarf tad-demb) ta xi annimali beżbuża, troffa xaghar.

Flock — merħla, katgħa, miġimgħa; siltiet tas-suf rkik ecc. għal mili tal mtieraħ etc., tinġama, tmur ktajja ktajja bħat-trab, addoċċ; *like a flock of wild geese* (**Shakspear**, *Henry IV)* bħal merħla jew katgħa wiżż salvaġġ; *one shepherd and one flock*, ragħaj wieħed merħla waħda; *the people flocked there from all parts of the Island*, hemm ingemgħu nies minn cullimchien (mil gżira collha); *birds of a feather flock together*, cull par għal paru.

Flocker — min, dac li, wieħed li imur ma dawc in-nies l-oħra f'post etc.

Flocking — wieħed żgħir minn tal merħla; ħaruf, ghidi etc.

Flockmel — f'merħla, flimchien, f'katgħa waħda.

Flocky — bħal suf, li donnu suf, troffi troffi (kabda kabda) tas-suf.

Floe — biċċa ilma magħkud cbira li isibu il baħrin tgħum f'wicc l-ilma fl-ibħra tan-naħħa tal poli.

Flog — issawwat, tiffrosta; *he was flogged to death*, katluh bis-swat li tawh; jew sawtuh tant li katluh).

Flogger — min jew dac li isawwat.

Flogging — swat, flagellar; *merciless flogging soon became an ordinary punishment* (**Macaulay** *History of England, Chap. IV)* swat bla ħniena sar malajr castig comuni (castig li beda jintgħata spiss).

Flood — gharka, diluviu, current, il baħar; ħafna; tgħarrak, tgħaddas, tgħawwem; *neither shall there any more be a flood to destroy the earth* (*Genesis IX*) u l ankas ma icun hemm diluviu jeħor li igħarrak l art (id-dinja); *Noah lived after the flood 350 years* (*Genesis*), Noè għax wara id-diluviu għal 350 sena oħra; *we had to row against the flood all the way*, chelna nakdfu contra il current it-triek collha; *ships that float on the flood*, il bastimenti li hemm fuk il baħar; *this great flood of visitors* (**Shakspear**, *Simon of Athens*) chien hemm ħafna (salt, concors cbir ta) nies; *when the rains are heavy this place is flooded*, meta tcun (tagħmel) ħafna xita, dan il post (hawn) jegħrek.

Flooder—min isakki (jew igħarrak bl-ilma).

Floodgate—bieb (rpar) biex iżomm jew iħalli igħaddi bil mod l-ilma.

Flooding - għarka, diluviu, ħafna, ilma; tisfija cbira ta mara (tneħħija cbira ta demm)

Floodless—niexef, bla ilma.

Flook—ara *fluke.*

Flookam—tajn (art taflija).

Floor - kiegħa, pian ta dar; l-art; tagħmel kiegħa, tiċċanga; tarmi, tixħet, issabbat, ma l-art; *we have to scrub floors (the floor)* irridu naħslu l-art (il kiegħa), *I picked it up, it was lying on the floor,* jena rfajtha, chienet fl-art; *we live in the second floor,* nokgħodu fit-tieni pian; *these square hewn stones are to floor our rooms with,* dan il gebel maktugħ (minġur) quadru kiegħed biex niċċangau il cmamar tagħna biħ; *you have to be much stronger than you are to floor that man,* trid tcun tifīaħ wisk actar biex tixħet (titfa) dac irragel fl-art; *to take the floor,* titla fuk palc biex tchellem in-nies (biex tagħmel *meeting*).

Floorer — xebgħa sewwa li tixħet wieħed fl-art.

Flooring — iċ-ċangar, ċangaturi, njam, twavel etc. għal-ċanġar, għal kiegħa, għall-art.

Flop—tħabbat (il gwienaħ etc.); terhi f'dakka jew bis-salt, tniżżel bis-salt; tinxteħet bis-salt għar-rcubtejc; *why is that bird flopping its wings?* għaliex kiegħed iħabbat ġwienħajh dac il għasfur? *she had flopped her hat over her eyes* (**Fielding**, *Joseph Andrews Bk. IV*), xeħtet (tefgħet) il cappell fuk għajnejha; *I was frightened to death on seeing a huge flopping kite over my head,* ħadt katgħa tbellaht meta rajt seker daks demoniu iħabbat gwienħajh fuk rasi; *flopping herself down, and praying that..* (**Dickens**, *Sale of two cities*) u xteħtet għar-rcubtejha cobba fl-art, titlob...

Flop—titla bis-salt, tkum għal għarrieda.

Flop—ħoss ta tisbita żgħira (ta meta xi ħaġa żgħira taka u taħbat ma l-art); *it fell with a flop,* waka b'tisbita (b'ħoss) żgħira.

Floppy—li ilebleb jew jiċċaklak (jitla u jinżel bħal faldi cbar ta cappell); *he wore a floppy hat,* chellu f'rasu (chien liebes) cappell bil faldi cbar (ilebilbu, ipatptu etc.)

Flora—alla falz (mara) Ruman, tal fjuri u il ġonna; chienet thares iddwieli, iz-zebbuġ u is-siġar l-oħra collha tal frott; il pianti (il ħxejjex) collha ta pajjis; *flora,* isem ta chewba cbira (it tmienja waħda li sabu)—raha l-ewwel darba Hind fit 18 ta Ottubru tal 1847.

Floral—tal fjuri, tal ward; tal *flora* ta pajjis (ara).

Floral clock—arloġġ li jaħdem fuk il ħin tal ftuħ u il għeluk tal fjuri mal ġurnata.

Florally—bil fjuri, *florally ornamented,* mżejjen bil fjuri.

Florascope—microscopiu (ħgieġa li turi cbir) għal li studiu (fili) tal fjuri.

Floreated — bil fjuri, mżejjen bil fjuri; *floreated capitals of pillars,* captelli bil fjuri (werak etc.) tal colonni.

Florence—Firenze—(belt tal Italja), xorta ta drapp, ħarir, Nubiltà (ta Firenze); xorta (isem) ta mbid li isir Firenze.

Florence flask—garafina, flixcun tal ħgieġ rkiek (fin).

Florence leaf—pannella; trab tal bronz bħal porporina etc.

Florence oil—żejt fin, ta Firenze.

Florent — li jiffiorixxi, igħaddi il kuddiem.

Florentine — ta (minn) Firenze, Fjurentin; xorta ta pastizz (għagina); drapp tal ħarir (nubiltà ta Firenze).

Flores—xorta ta blù (nir) għażżebgħa (biex jatu il-lewn ichal bih).

Florescence il ħruġ li staġun tal fjuri; iż-żmien meta is-siġar, pianti etc. icunu bil fjuri

Floret—fjurett, fjur żgħir.

Floriage — fjuri, blanzuni; *when the banks their floriage bear,* (**J. Scott,** *Odes XX*), meta ix-xtajtiet icunu bil fjuri (jew bil blanzuni miftuħa).

Floriated—ara *floreated.*

Floricomous—li għandu xagħru jew rasu armata jew mżejna bil fjuri.

Floricultural—tal cultura (coltivazioni, trobbija etc.) tal fjuri.

Floriculture—il fjuricultura, trobbija u hsieb tal pianti tal fjuri, u tal fjuri.

Floriculturist—min irabbi, jiccoltiva etc. xitel, pianti tal fjuri, u il fjuri.

Florid—wardi; kawwi; bil wardiet (wiċċ) aħmar, ixkar; sabiħ, eleganti; *round their florid earth*, (**Milton**), dwar l-art tagħhom collha (fjuri); *she is a girl with florid complexion*, hia tifla b'wiċċha ħamrani (sabiħ); *everybody liked his florid discourse*, lill culħadd għoġob id-discors sabiħ li għamel.

Floridity } ġmiel, culur jew lewn
Floridness } ħamrani ta wiċċ (sabiħ)

Floriferous – li jaghmel il fjuri.

Florification — iż-żmien etc. tal ħruġ tal fjuri (mix-xtieli, pianti u siġar).

Floriform—li għandu għamla ta (li gej bħal) fjur.

Florilege—ġbir tal fjuri; trattat chitba (discors) fuk il fjuri.

Florin—fiorin, biċċa munita (flus) tal fidda, jiswa żewġ xelini.

Florist—tal fjuri, min irabbi jew ibigħ il fjuri; min jicteb fuk il *flora* jew descrizioni tal fjuri.

Florulent—bil fjuri.

Flory—van, fieragħ.

Flos (fil Clinica)—il frac, it-trab, (msoffi minn bċejjeċ ta metalli etc. cbar).

Floscule—fjur minn mazzett fjuri.

Flosculous—magħmul minn (tal) fjuri.

Flosh – ara *floss*.

Flosh silk – ara *floss silk*.

Floss—ilma gieri, ħgieġ mdewweb bħal ilma nieżel (ħierez) min-nar; ittrab tal fjuri jew dac il pil rkik fin ta xi pianti.

Floss-silk—ħarir (ħajt) ta barra, ħarir oħxon ordinariu, bicciet tal ħajt tal ħarir mkatta mil fosdka.

Flossification— il ħruġ (iż-żmien tal ftuħ) tal fjuri.

Flossy—ħafif, artab, bħal ħarir.

Flota (fleet)—flotta—hecc hi msejħa il flotta tal bastimenti Spanjoli li dari chienu jsiefru cull sena minn Cadice (Spanja) għal Vera Crux, fil Messicu (*America*).

Flotage—il bastimenti collha etc. li iżommu jew li huma f'wiċċ l-ilma (cull ma hu f'wiċċ il baħar).

Flotation—sperimenti, studiu fuk l-affarijet (il ħwejjeġ, jew dac collu) li izomm f'wiċċ l-ilma jew li ma jegħrekx: *they were making some experments in flotation* (*Macmillan's Magazine October 1881*) chienu kegħdin jagħmlu xi sperimenti (jippruvaw u jistudiaw) fuk xi affarijet li igħumu (iżommu) f'wiċċ l-ilma.

Flotive—li iżomm (ighum) f'wiċċ l-ilma, li ma jeghrekx; *has this plank sufficient flotative power to carry its load*, din it-tavla għandha saħħa biżżejjed biex iżżomm fil wiċċ b'din ittagħbija.

Flote—ara *skim*.

Flote grass — ħaxixa, pianta, li tgħum f'wiċċ l-ilma (il *poa aquatica*).

Flotilla—flotta ta bastimenti żgħar, flotta żgħira, ħafna bastimenti żgħar li isiefru flimchien.

Flotsam—dac il fdal u cull ma jibka jgħum f'wiċċ l-ilma wara li jitchisser xi bastiment; (dan il fdal jibka għal gvern chemm il darba sa sena u ġurnata ħadd ma jakbes u jitchellem għalih, bħala sidu).

Flotten—msoffi, xcumat, bħal ma icun il ħalib mil crema jew il grass li jitla fil wiċċ (tiegħu).

Flounce— tiżżeglec, titlaħlaħ, titħabat, iċċaklak gismec collu; tixħet bis-salt; żeglig, tlaħliħ, ċaklik tal gisem collu chemm hu, taħbit: *and flies aloft and flounces round the pool*, (**Thompson**, *Spring*), u jittajjar il fuk (fil għoli) u jitħabat ma dwar il għadira; *he is flounced thence into the sea*, (**Smith**, *Lives of Highwaymen*), u imbagħad minn hemm jitfgħuh bis-salt (iwaddbuh) gewwa il baħar.

Flounce—pantò; taghmel twaħħal il pnatar; iżżejjen (dublett etc.) bil pnatar; *she was flounced from head to to foot, and every part of her garment in curl*, (**Addison**, *Spectator*), chienet mżejna (mimlija) bil pnatar minn fuk

sa isfel, u cull biċċa minn ħwejjiġha (u ħwejjiġha collha) bil cannoli.

FLOUNCING—tħit, iżżejjen dublett etc. bil pnatar; ħjata etc. bil pnatar.

FLOUNDER — titħabat, titkagħbar; titkalleb minn hawn għal hemm bħal huta gio 'l ħama; isem ta ħuta ċatta; isem ta biċċa għodda ta li scrapan (żieda, ġonta fil forma).

FLOUR—dkiek; tidħan, tagħmel bħal dkiek; troxx id-dkiek; *bread is made of flour*, il ħobż issir mid-dkiek; *we have to flour this wheat*, irridu (għandna) nidħnu dan il kamħ (jew ittgħam); *flour these rolls*, roxx id-dkiek fuk dawn il kbejziet.

FLOUR-BEETLE—duda tad-dkiek, il bumunkar.

FLOUR-BOLT— delu (il għażel tad-delu biex jitgħarbel id-dkiek mis-smid.

FLOUR-BOX } caxxa mtakba għat-
FLOUR-DREDGE } traxxix tad-dkik.

FLOUR-MILL—midħna għad-dkik.

FLOUR-SIFTER—għarbjel għad-dkiek.

FLOURET—fjurett, fjur żgħir.

FLOURISH — ġmiel; tlellix; fjuri; żina; rikma fil chitba u fil cliem; tixjir ta xabla jew bastun; sinfunija; dakk ta trombi; tisbieħ, tlellex, tiżżejjen; ticber, tmur jew tgħaddi il kuddiem; tistgħana; tiftaħar; iżżejjen, tirkem; iggemmel (iżżejjen bil ġmiel jew issebbaħ; ixxejjer sejf jew bastun; *I called thee then vain flourish of my fortune, I called thee then poor shadow, painted queen*, (Shakspear, *Richard III*), jena allura sejjaħtlec ġmiel fieragħ ta xortija; jena imbagħad sejjaħtlec (għedtlec li int) msejena ombra (dell', regina miżbugħa (pinġuta); *by a flourish of fine words they always succeed in what they want*, bit-tlellix (rikma) tal cliem (ta cliemhom) dejjem jirnexxilhom li iridu (jgħaddi jew isir chif iridu huma); *there was no flourish of swords*, ma chienx hemm tixjir ta xwabel; *then the fierce trumpet flourish from earth to heaven arose*, (Macaulay, *Battle of the Lake Regillus*), imbagħd id-dakk (iż-żarżir) kawwi tat-trombi tala mill-art għas-sema); *I don't think these trees will flourish*, ma nemminx li dawn is-siġar jisbieħu (jew igħaddu il kuddiem); *he was the only one seen to flourish his sword*, lilu biss raw ixejjer ix-xabla.

FLOURISHABLE — sabiħ, li jiġbed; fl-aħjar tiegħu.

FLOURISHED—mżejjen; mżejjen bil fjuri etc.; *flourished crosses*, (fl-armi), slaleb li fit-truf tagħhom għandhom (jispiċċaw) b'xi fjuri xi disinn jew ornament sabiħ.

FLOURISHER—wieħed li għaddej il kuddiem ġmielu; min, jew dac li, ixejjer xabla sejf jew bastun.

FLOURISHING—ġmiel, żina; mogħdija il kuddiem; ftaħir; tixjir ta bastun, sejf ect.

FLOURY—mgħotti (mimli) bid-dkiek.

FLOUT—tinsulta, tgħajjeb, tidħac bi, ticculjuna; insult, culiunar; tgħajjib; daħk bi; *let him perceive what offence it is to flout his friends*, (Shakspear, *Henry VI*), ħalli jara chemm hi offisa (ħaġa cherha) li jinsulta il ħbiebu; *we had nothing from them but flout and jeers*, ma ħadniex ħaġ'oħra minnhom ħlief tgħajjib (insulti) u culjunar.

FLOUTER — culjunajr, wieħed insolenti, li jidħak b'ħadd jehor.

FLOUTING — tgħajjib, culjunar, insultar, daħk bi.

FLOUTING-STOCK - pulcinell; wieħed li jidħku bih in-nies; bniedem tad-daħc; *I was treated as a nothing, a flouting stock*, (Godwin, *Mandeville I, 263*), jena ma cont iccalculat xejn, pulcinella biss (għad-daħc biss).

FLOW—tiġri, tinżel (bħall-ilma għanniżla); tiġri minn banda għall-oħra (bħal demm fl-arterji etc.); timla (bħal baħar); tinħall (iddugħ); tinżel (tinxteħet) bħal-ilma; tcun mdendel maħlul (bħax-xagħar etc.); toħroġ (bħal meta ilma joħroġ mill blat, jew għerf, cliem etc. joħroġ mil fomm), ixxerred; tcun tigi (nieżel) minn; tiġri il ħamla (wied, ħafna) tneħħija cbira ta demm; tgħaddar, tgħarrak; current, xmara, ħamla, wied; il mili tal baħar; color, għoli (ta gvern, ta pajjis etc.); għelgul ta għerf; *it is lovely to see the waters flow slowly down towards to sea*, ħaġa sabiħa tara dac l-ilma nieżel bil mod il mod lejn (għal) baħar; *princely*

blood flows in his cheek, (**Shakespear**, *Cymbeline*), demm nobbli (ta princep) għandu jiġri f'gismu (f'wiċċu); *the river hath thrice flowed, no ebb between*, (**Shakespear**, *2, Henry IV*), ix-xmara mliet għal tliet darbiet minn għajr ma forħot xejn; *oh! that thou wouldst rend the heavens that the mountains might flow down*, (*Isajah*), oh! li cont iċċarrat (tiftaħ) is-smewiet ħalli il muntanji jinħallu; *his good shall flow away* (*Job. XX, 28*), cull ma ghandu idub jispiċċa, jinħela fix-xejn; *her lovely tresses flowed...* ix-xahar tagħha sabiħ chien maħlul...; *Moses caused water to flow out of the rock*, Mosè ġagħal joħroġ l-ilma mill blat; *I will use that tongue I have, if wit flow from it I shall do good*, (**Shakspear**, *Winter's tale*), jena nħaddem lsieni (nitchellem) jecc minnu (mil cliem li nghejd) joħroġ għerf, jena nagħmel il gid; *flow, flow you heavenly blessings on her*, (**Shakespear**, *Cymbeline*), inżel, inżel (xtered xtered) int o barca t'Alla (tas-Smewiet) fukha; *he did not flow from honourable sources*, (**Shakespear**, *Pericles IV, 3*), ma chienx nieżel (ma chienx gej) minn familja (razza jew demm) nobbli jew pulit; *if this rain goes on, it will flow the ground*, jecc tcompli din ix-xita, tgħaddas (tgħarrak bl-ilma) l-art; *a flow will have an ebb*, wara il mili tal baħar tigi il frugħa (wara li il baħar jimla, jofroħ jew wara il maltemp jigi il bnazzi etc.); *know the ebbs and flows of state*, (**Ben Jonson**, *The Fox*), ara (għaraf) l-ibbaxxar (li nżul) u il għoli (il cobor) ta li Stati.

Flower—fjur, warda, żahra, ġmiel; l-aħjar; dkiek; twarrad; tagħmel il ward jew il fjuri; tiżhar jew toħroġ iż-żahar; iggemmel, tirkem, iżżejjen (bi fjuri etc.); *this is a sweet smelling flower*, dan fjur ifuħ (fih rieħa ħelwa); *the excellent flowers of rhetoric*, il ġmiel tar-rettorica; *he belongs to the flower of the nobility*, hua mill-aħjar fost innobbli; *she is still in the flower of her age*, għadha fl-aħjar taghha; *the flower of grain mixed with water makes glue*, id-dkiek ma l-ilma jagħmel il colla; *these trees shan't flower before the beginning of spring*, dawn is-siġar ma jibdewx jagħmlu il fjuri kabel il bidu tar-rebbigħa; *I was told that they intend to flower all the place*, kaluli (smajt) li sejrin izejnu cullimchien bil fjuri.

Flower-animal—l-antazoi (annimali għamla ta fjur).

Flower-bearing—li jagħmel il (tal) fjuri.

Flower-besprinkled—collu (mimli) fjuri; *it looks like a flower besprinkled meadow* (**Longfellow**, *Golden legend*) donna għalka mimlija collha (mżegħda bil) fjuri.

Flower-bud—blanzun.

Flower-clock—arloġġ tal fjuri (li jaraw x'ħin hu bib, scond il ftuħ u il għeluk tal fjuri mal ġurnata).

Flower-de-lis / Flower-de-luce } fjur du lis, jew iris.

Flower-enwoven—minsuġ bil fjuri.

Flower-garden — ġnien tal (bil) fjuri.

Flower-gentle—fjur (l-amaranto).

Flower-month—Mejju (ix-xahar tal fjuri).

Flower-piece—quadru (pittura) li ma fihiex ħlief fjuri.

Flower-pot—kasrija.

Flower-show—esibizioni tal fjuri.

Flower-stalk—zocc tal fjur.

Flower-work—xogħol bil fjuri (sewwa frischi chemm ucoll artificiali).

Flowered—bil fjuri, collu fjuri.

Floweret—fjurett, fjur żgħir.

Flowerful—collu (mimli) fjuri.

Flowering — bil fjuri; fermentazioni (ragħwa ta birra etc.)

Flowering-plants—xtieli, pianti li jagħmlu il fjuri.

Flowerless—bla fjuri.

Flowery—mimli (jew collu) fjuri.

Flowery-kirtled — mżejjen collu ghirlandi tal fjuri.

Flowing—li nieżel (jigri etc.) bħal ilma jew xmara; mimli, li fih ħafna; ħelu; sabiħ, li jimxi (stil jew lsien, discors); li jittajjar; *the horse with its flowing mane*, iż-żiemel b'dac ix-xagħar twil (criniera) ta fuk għonku li jittajjar.

Flowing-furnace — fejn idewbu il ħadid f'fonderija.

Flowingly — bl-abbundanza, bixxaba; il ħala, bħal l-ilma.

Flow-moss — ħażiż (ħass) li jicber fl-ilma.

Flown — maħrub, mtajjar; minfuħ, mimli; *when night darkens the streets, then wander forth the sons of Belial flown with insolence and wine,* (**Milton,** *Paradise Lost, chap. I. 502*), meta jidlam tarahom joħorġu jiggerrew mat-torok ulied Belial mimlijin bl-inbit u bl-insolenzi (fis-sacra u collhom insulti.)

Flowetry — scultura tal fjuri, xogħol ta li scultura fil fjuri.

Flowrie-cole — il pastarda (bħal *cauliflower).*

Flox — il pil jew rix rkiek tal għasafar; *the birds dress their nests all over with down feathers, or fine flox* (**P. Holland,** *Pliny*), il għasafar jicsu il bejta tagħhom bir-rix rkiek (jew pil).

Fluocerine — ara *fluocerite.*

Fluctiferous — li igib (jagħmel jew ikankal) il mewġ.

Fluctionist — ara *fluxionist.*

Fluctionous — li jinstama bħal mewġ.

Fluctuable — li jista jitla u jinżel (jew jagħmel) bħal mewġ tal baħar.

Fluctuancy — *fluctuation* (ara).

Fluctuant — li igħum mal mewġ, li iżomm fil wiċċ mal current (jew mal mewġ); li jitħabat (jitkalleb) minn hawn għal hemm bħal mewġ; *whether it be fluctuant as the ark of Noah* (**Bacon,** *of Learning II*), jecc icunx iżomm fil wiċċ tal ilma bħal arca ta Noè.

Fluctuate — tmewweġ; tvaria, tbiddel; titħasseb, tcun fid-dubiu, tcun bejn ħaltejn jew bejn iva u lè: titfa il kuddiem (tmixxi) bħal mewġ; *so fluctuates the troubled sea* (**King,** *Raffinus or the Favourite*), hecc imewweġ il baħar mkankal; *the price of stocks fluctuates,* il prezz (ix-xiri u il beigħ ta li *stocks* (negozji, cambi etc. tal flus) ivaria (ibiddel, m'hux dejjem xorta); *he is not decided yet, he still fluctuates,* għad m'ux decis, għadu jaħsiba (għadu bejn ħaltejn, jew bejn iva u lè; *and fluctuate all the still perfume,* (**Tennyson,** *in Memoriam XCV,56*), u jitfa il kuddiem bħal mewġ dic ir-riħa tfuħ collha li icun hemm kegħda (ħiemda jew wiekfa).

Fluctuous — tal mewġ; li miexi jew li sejjer bħal mewġ.

Fluder — għaġġla; storbiu, confusioni.

Fluder jew Fludder — tajra ta l-ilma bħal bugħaddas.

Flue — ċumnija, cannol, it-tromba li minnha jgħaddi duħħan etc., ċavetta registru etc. fit-tastiera ta orgni; pil jew rix rkiek artab.

Flue-brush — xcupa (jew pinzell tond oħxon biex ifarfar (ineħħi) innugrufum minn gewwa li icun hemm f'ċumnija).

Flue-cleaner — barraxa (bħal broxc tal fildiferru) biex inaddfu (joborxu) biha il caldaruni.

Flue-hammer — martell (biċċa għodda) tal buttara (jew dawc li jagħmlu il btieti etc.)

Fluellin — isem ta ħaxixa (il veronica).

Fluellite — isem ta mineral.

Fluency (jew Fluence) — giri, ħeffa ta lsien; lsien jakta; *you have to read with great fluency and sense,* trid takra b'ħeffa cbira (tgħaġġel) u bis-sens.

Fluent — gieri, ħafif, li jakta (lsien); *this is a fluent reader,* dana ctieb ħafif għal kari, jew dana wieħed li jakra ħafif (jgħaġġel fil kari, jakra tajjeb); *he is fluent in words,* lsienu jakta.

Fluent — ilma gieri, xmara żgħira.

Fluently — bil ħeffa, malajr, bi lsien jakta; *he reads very fluently now,* jakra current ħafna issa.

Fluentness — ara fluency.

Flugelman — suldat mħarreġ tajjeb fid-drill.

Fluid — fluidu, maħlul bħal ilma; *electricity, in the opinion of Symmer, is a fluid composed of two fluids, the positive and the negative,* l-elettricità, chif igħejd Symmer, hia fluidu magħmul minn żewġ xorta ta fluidi, il positiv u innegativ; *water and hydrogen gas are called ponderable fluids because pos-*

sessed of weight, l-ilma u il gas idrogenu jissejħu fluidi ponderabili (jew tal użin) il għaliex fihom il pis (huma tkal); *heat, magnetism, electricity* etc. *are called imponderable fluids*, is-sħana, il magnetismu u l-elettricità jissejħu fluidi inponderabili (bla tokol jew bla pis).

Fluid-lens—lenti bl-ilma.

Fluidity—bħal maħlul; ħalla bħal ilma.

Fluidize — tagħmel fluidu; tħoll ħaġa bħal ilma.

Fluidness—ara fluidity.

Fluke—it-tarf ċatt (jew wasagħ) ta ancra (dac li jakbad fl-art), il patta tal ancra; isem ta marda fin-ngħaġ; waħda mit-tekbat ta denb ta baliena; fil biljard, lakta ta bilja li tgħodd ponti biha u li tagħmel bla ħsieb (tolkot u tagħmel pont fil biljard b'cumbinazioni); xorti.

Fluke-worm — dud li imarrad in-ngħaġ (jinsab fil fwied tal ngħaġ etc.)

Fluky—bil patti bħal tal ancra; li gejja bħal (li għandu għamla ta) patta ta ancra.

Fluky—tax-xorti, tal cumbinazioni, (li jintrebaħ jew jittieħed għax ix-xorti tcun trid, u m'hux bil ħila).

Flume—xmara, ilma gieri.

Fluminous — collu xmajjar, li fih ħafna xmajjar.

Flummery—gelatina magħmula bid-dkiek jew għagina; bluha, ħaġa bla sens, ħmerija.

Flump—tħabbat ma l-art bis-salt, issabbat; *chairs were flumped down on the floor*, (**Thackeray**, *Parish Sketch book*), bdew iħabbtu is-siggijet ma l-art.

Flummox — tħawwad, tgħerfex, tisrom, tħabbel; *he will be what the Italians call regularly hummoxed*, (**Dickens**, *Pickwick papers*), icun, bħal ma igħejdu it-Taljani, mħawwad (mgħerfex jew misrum).

Flung—mitfugħ, mwaddab.

Flunk—għażżien, għażżienazz; fisda (minn tifsed jew tispiċċa fix-xejn) ta affari ta biċċa xogħol etc.; ma iggibx lezioni, tisbalja f'lezioni; tarġa lura bil biża, takta kalbec u tarġa lura

Flunkey—*groom*, seftur bil livrija, paġġ; wieħed gigna, li jibża u ma għandu ħila ta xejn; wieħed li ma għandux pratca (m'hux sârgu) fin-negoziu.

Flunkeyism } biża, ktigħ il kalb, nuk-
Flunkysm } kas ta ħila, ġweferija.

Fluoborate—taħlita ta acidu Fluoboricu u melħ.

Fluophosphate — taħlita ta acidu fluoricu u fosforicu.

Fluor—fluidu; demm (tan-nisa).

Fluor-albus—marda (tad-demm) tan-nisa.

Fluoric - fluoricu (acidu).

Fluorine—sustanza (ħaġa) magħmula mill (li fiha il) *fluorspar* u minerali oħra.

Fluorite—isem (xorta) ta mineral trasparenti.

Fluorous — li gej (magħmul mil) jew li fih il fluidu; li fih il *fluorite* (ara).

Flur-bird—il għasfur tat-taħric, ir-ruffiana (ta fuk il mansab).

Flurried—mħabbel, mħawwad.

Flurry—buffura riħ, taħbila, taħwida, tħabbel; *the boat was overset by a sudden flurry from the north*, (**Swift**, *Voyage to Lilliput*), id-dgħajsa (il bastiment) inkaleb b'buffura riħ li giet għall għarrieda mit-tramuntana.

Flush—tbergħin, ħmura (fil wiċċ); titbergħen, tiħmar (issir aħmar), tbergħen, tħammar wiċċ; tiġri malajr; titlak bil giri; titfa salt ilma f'dakka (biex issuk xi ħaġa, tneħħi xi ħmieġ etc.); ittajjar, tgħerrex għasafar etc.; tgħarrak (timla) b'ħafna jew b'tefgħa ilma cbira għal għarrieda; tkankal, teccita; mimli, li fih jew li għandu ħafna; bit-tama (li jirbaħ sgur); carti (tal-logħob) ta lewn wieħed fil-logħob tal "poker" etc.; tefgħa ilma bis-salt għal għarrieda (biex issuk ħmieġ etc; kawwa, l-aħjar (tal ħajja); katgħa għasafar jew tjur mnaffra jew mgħerxa (li ittir f'dakka għal għarrieda); ħafna, abbundanza, salt; moxa mgħaddar, għadira; lixx, wieti, ħaġa waħda fil għoli (ma biċċa oħra, tavla etc.); *the King said not a word, but his pale cheek flushed*, (**Macaulay**, *Hist. of England Chap. XXV*), ir-Re ma kalx

chelma, iżda wiċċu (ħaddejh) li chien safrani tbergħen (sar aħmar); *don't make her face flush*, tħammriliex wiċċa; *the soft hues, that stain the wild bird's wing and flush the clouds*, (**Longfellow**, *The Spirit of Poetry)*, il-lewnijiet ħelwin li jiżbgħu il gewnaħ tal għasfur salvaġġ u iħammru is-sħab; *I make them flush each owl out of his bush*, (**Ben Jonson**,*Owls)*,cull cocca li hemm kalb is-siġar inġagħalom collha jitilku bil giri (intajjarhom malajr minn hemm dac il cocc); *all this water goes to flush the drain*, dan l-ilma collu imur biex isuk (imixxi) il canali (tad-drenaġġ); *by that sudden noise we flushed a covey of birds*, b'dac il ħoss għal għarrieda tajjarna (gherrixna) salt għasafar; *a great tempestuous storm suddenly flushed and drowned twelve of his great ships*, (**Hall**, *Henry II)*, tempesta cbira mliet b'salt ilma għal għarrieda u għarrket tnax mill bastimenti cbar li chellu; *such things as can only feed his pride and flush his ambition*, (**South**, *Sermons*), ħwejjeġ bħal dawn li jistgħu biss icattru (iħaxxnu) is-suppervia tiegħu, u ikanklu actar (jeccitaw) il cburija tiegħu (in-nefħa li hu minfuħ bih in-nifsu); *he is flush of money*, għandu salt flus (għandu ħafna, għani); *both appeared quite flush and confident of victory*, it-tnejn dehru mimlijin bit-tama u sguri ucoll li għandhom jirbħu; *the full hand beats the flush in the game of "poker"*, il *full hand*, jirbaħ il *flush* (ħames carti ta lewn wieħed) fil-logħob tal "poker"; *drive all this by a flush (by flushing)*, checci (suk) dan collu (cull ma hawn) b'salt ilma; *all the blooming flush of life is dead*, (**Goldsmith**, *Deserted village)*, l-akwa (il fjur, l-aħjar) ta ħajtu spiċċa (sabtu spiċċat); *I saw a flush of ducks flying along the brook*, rajt katgħa papri tittajjar max-xmara żgħira, mnaffra; *our trees have a flush of blossom on them*, is-siġar tagħna għandhom (fihom) salt jew ħafna blanzuni; *they could not get on it was all flush round them*, ma setgħoux icomplu ma chellomx ħlief moxa mgħaddar (għadajjar) ma dwarhom; *this is to be flush with the adjacent surface*, din trid tigi witja (nvel wieħed) mal wiċċ (mal biċċa l-oħra) ta ma genbha.

Flusher—il bugħajjât (għasfur); min, dac li, jaħsel jew isuk b'ħafna ilma li jitfa b'salt.

Flushing – ħmura (fil wiċċ) tbergħin.

Flushiness – ħmura (ġmiel) ta wiċċ ta wieħed li icun għadu fl-aħjar tiegħu.

Fluster — taħbila, sarma, fixcla, ħmura (bis-sħana jew bix-xorb); tħammar, tbergħen, tixgħel,(bix-xorb); *his practice of flustering himself daily with claret was hardly considered as a fault by his contemporaries* (**Macaulay**, *History of England, Chap. XX*), iddrawwa li chellu li ta cull jum jixgħellu (jischer) bil claret ma chenux jiccunsidrawha haġa ħażina, sħabu; *he need not have been in such a fluster with her*, (**Fielding**, *Tom Jones*), ma chellux għaliex (ma chienx hemm bżonn, jew għal fejn jinfixel (jitħabbel) hecc magħha.

Flute—flawt; scanalatura ta colonna; iddokk il flawt; tiscanala colonna; ċattra, barcun ċatt wasagħ.

Flute-bit – gulja għal injam jebes.

Flute-like — bħal (li jixbaħ il) flawt.

Flute-pipe — isem ta suffara (ta waħda mis-sfafar) tal orgni.

Flute-player — min idokk il flawt; dakkâk il flawt.

Flute-stop – filliera ta sfafar (ta li njam) ta orgni (hecc msejħin).

Fluted – bli scanalaturi, scanalat bħal colonna; tan-noti tal flawt; li jinstama bħal flawt.

Flutenist—minn idokk il (dakkâk il) flawt.

Fluter — min idokk (dakkâk) il flawt; min jagħmel il flawtijiet; min jagħmel li scanalaturi fil (min jiscanala) colonni.

Fluteresse —mara li iddokk il flawt.

Flutina – bħal organott (concertina) zgħira.

Fluting – scanalar, ix-xogħol (għamil) tal flawtijiet jew scanalaturi ta colonni; bħal xabò, jew ticmixa.

Fluting-iron—seffud (għal mogħ-

ḋia, jew mkass biex igħaddu ħaġa bil cannoli).

Fluting-lathe — torn li jagħmel scanalaturi, spirali f'colonni etc.; torn għax-xogħol bħal żagarelli mdawrin ma colonna etc.

Fluting-plane — ċana għal li scanalaturi ta colonni etc.

Flutist — min idokk (dakkâk) il flawt.

Flutter — titjir, taħbit tal ġwienaħ; fixla, ħabla; tittajjar, tħabbat il ġwienaħ; titħabat; tħabbel, tfixchel, tgħallet; ċaklik bħal dac ta mrewħa (meta wieħed icun irewwaħ); *in the middle of the night we were startled by a sudden flutter of wings*, f'nofs ta lejl ħadna katgħa bil ħoss tat-titjir tal ġwienaħ; *lest their various and jangling opinions put their leaves into a flutter* (**Milton**, *Remonstrant's Defence*) li il bosta l-opinionijet (il fehmiet) tagħhom li ma jakblux ma iħabblux (ifixclux il folji (chitba) tagħhom; *they will sure flutter all our doings*, sgur iħabblu (ifixclu) cull ma għamilna; *any infinite variety of motions are to be made use of in the flutter of a fan* etc. (**Addison**, *Spectator No. 102*) bosta tabrichiet (ċaklikiet) jistgħu isiru biċ-ċaklik ta mrewħa (meta wieħed icun irewwaħ).

Flutter-wheel — xorta ta rota li taħdem (bil pali) fl-ilma b'għaġġla (b'ħeffa) cbira.

Flutterer — min iħabbat ġwenħajh min jittajjar; min ifixchel jew iħabbel.

Fluttering — taħbit ta ġwienaħ, titjir, ħsejjes ta ġwienaħ (ta għasafar fit-titjir) taħwid, taħbil, confusioni.

Fluty — li għandu leħen ta (li jixbaħ fil leħen il) flawt; bħal flawt.

Fluvial, Fluviatic, Fluviatile — tax-xmajjar, tax-xmara; *fluviatile shells*, frott (kxur etc.) li jinsab fix-xmara (tax-xmajjar).

Fluvio-marine — tax-xmajjar u tal baħar flimchien.

Flux — il frugħ jew mili tal baħar; sabb, fetħa, (marda); mogħdija (ta snin etc.) issawwab, tħoll, iddewweb; li igħaddi malajr, ta ftit, li idum ftit; *still and calm, no noise no flux of waters*; l-ilma cwiet bla ħsejjes xejn, ma jiċċaklakx (u la jofrogħ u l-ankas jimla); *he died from the effects of the flux (dysentery)*, miet bil fetħa li chellu (bid-disenteria); *amid the flux of many thousand years* (**Thompson**, *Summer*) fil mogħdija ta bosta eluf ta snin; *these metals are to be fluxed and purged (cleared of their impurities)*, dawn il metalli iridu jiddewbu u jissaffew mil ħmegijiet (taħlit ta ġebel etc.) li fihom; "*written upon a subject flux and transitary*" (**Johnson**, *Life of Sprat*) mictub fuk soggett ta ftit żmien, li igħaddi malajr.

Fluxibility — bidla, bdil; (incustanza); *the fluxibility of human nature is too great* (**Hammond**, *Works II, 693*) il bidla (l-incostanza) tal bnedmin bia cbira wisk.

Fluxible — li jista jiddewweb jew jinħall bħal metal (mineral).

Fluxion — flussioni; ħalla, tidwib, inżul ta materia (bħal mħat etc. mil imnieħer meta wieħed icollu flussioni); catarru; (xogħol calculu) fil matematica.

Fluxional, Fluxionary — tal *fluxion* (ara).

Fluxionist — wieħed mħarreġ (li jaf tajjeb) il calculu (il *fluxion*) fil matematica; *an algebraist, fluctionist, geometrician, or demonstrator of any kind* (**Berkeley**, *Analyst § 32*), matematicu (li jaħdem il *fluctions* fl-Algebra u il geometria), werrej ta collox.

Fluxive — mxarrab bid-dmugħ; li minnu nieżel dejjem id-dmugħ (għajneju); li ibiddel, incostanti, li m'hux sod; *these often bathed she in fluxive eyes*, (**Shakespear**, *Lover's Complaint*), dan spiss hia xarrbet bid-dmugħ ta għajnejha; *their arguments are as fluxive as liquor spilt upon a table*, (**Ben Jonson**, *Discoveries*), l-argumenti tagħhom jidbiddlu hecc malajr (huma hecc incostanti, jew m'humiex sodi tant) daks l-ilma li icun imxerred fuk mejda.

Fluxure — fluidu; (bħal ilma).

Fly — dubbiena; ittir, ittajjar, tgħasfar, taħrab; iddur (timxi etc.) b'ħeffa

cbira; timxi sħiħ (b'ħeffa cbira); tagħmel il ċaċċa għal (takbad) għasafar oħra b'seker; *I cannot see a fly*, ma nistax nara dubbiena (waħda); *that bird can't fly yet*, dac il għasfur ma jafx ittir għad; *don't let him fly the kite there*, tħallihx itajjar it-tajra hemm; *in the morning early will we both fly towards Belmont*, (**Shakespear**, *Merchant of Venice*), fil għodu cmieni aħna it-tnejn ngħasfru lejn Belmont; *Dedalus to fly the Crete shore, his heavy limbs on jointed pinions bore*, (**Dryden**, *Virgil, Æneid VI, 18*), Biex Dedalus ħarab (jaħrab) mil l-art ta Creta ittajjar (rafa il gisem tkil tiegħu fuk ġwienaħ bil għekiesi (riġlejh); *when we touched the spring the wheel flew round*, meta messejna il molla ir-rota bdiet iddur sħiħ (b'ħeffa cbira); *before one hour the report flew through the city*, kabel sigħa il fatt gera bħal berka (mexa b'ħeffa cbira) mal belt collha; *if a man can tame this monster, and with her fly other ravening fowl, and kill them, it is somewhat worth*, (**Bacon**), chiecu bniedem chien jista jimmansa dan il mostru (seker jew bies) u bieh jakbad tajr jeħor (bħalu) u joktlu, chiecu chien ta min iżommu; *to fly about*, tibdel, tkalleb (bħal ma jagħmel ir-riħ meta idur cull mument); *I can't do anything the wind does fly about*, ma nista nagħmel xejn ir-riħ kieghed jidbiddel (jitkalleb jew idur) cull mument; *to fly at*, tattacca, tagħmel għal xi ħadd b'killa cbira jew tmur għalih b'herra cbira; *he was about to fly at him*, chien sejjer jatiħ is-salt (jaħtfu, jew imur għalih); *to fly in the face of*, tinsulta, tagħmel azioni ħażina; *this would discourage any man from doing you good, when you will either neglect him or fly in his face*, (**Swift**, *Drapier's Letters*), dana iberred kalb culħadd biex jagħmillec il gid, meta inti jew tħallih (tittrascurah) jew inchella tinsultah (tagħmillu azioni ħażina); *to fly open*, tiftaħ (tinfetaħ) beraħ; *the doors flew open*, il bwieb infetħu bieraħ; *to fly out*, tiżbel (jitilgħulec malajr) tisħon, tirrabia, ittir, tmur tiġri bis-salt minn xi mchien; *to let fly*, terħi f'salt, jew f'dakka; *let fly the sheets*, erħi, itlak il klugħ.

Fly—ventalora, rota li icun hemm f'caxxa tad-dakk, jew fl-arloggi biex tnakkas jew iżżid il mixi (tar-roti jew tal macna); isem ta marda fin-nevew, ġdur etc. (bħal budebbus); *to prevent the fly some propose to sow ashes with the seed*, (**Mortimer**, *Husbandry*), biex ix-xtieli (tal ġdur etc.) ma jimirdux, x'uħud iħaltu ir-rmied maż-żerrigha; ir-rixa (għas-sajd); *there is scarcely a turn of the pass at which may not be seen some angler casting his fly on the foam of the river*, (**Macaulay**, *History of England*), bil chemm hemm (issib) rocna li fiha ma tarax xi sajjed jitfa ix-rixa (jistad bir-rixa) fl-ilma tax-xmara; *fly*, il biċċa tal pinnur li turi mnejn hu gej ir-riħ; it-tul ta bandiera; xorta (ghamla) ta carrozza (b'ziemel wieħed) li ighejdulha ucoll "Hackney coach"; ħaġa żghira (ta l-ebda cont); *Alein answered: I count him not a fly*, (**Chaucer**), Alein wiegeb: jena ma nistmaħ xejn; *fly*, dic il għuda etc. bil lasti wiekfa bħal swaba li tcun fit-torchiu ta li stampaturi biex tieħu il carta miġbuda u stampata u tkegheda fuk l-oħrajn il-lesti; volant, dic il biċċa tal macna tal brim li iddawwar ir-rucchell (jew ċumbin); il meccuc (ta newl) dac il passaġġ (il post) minn fejn itellgħu u iniżżlu ix-xeni fuk il palc ta teatru.

Fly-bane - isem ta ħaxixa.

Fly-blown — mimli, mdewwed (b'dud rkiek).

Fly-boat — dgħajsa, ċattra ħafifa tax-xmara.

Fly-box — caxxa għar-rix (tas-sajjeda).

Fly-cap — scufia li jilbsu in-nisa (xjuħ)

Fly-catcher—iż-żanżarell.

Fly-fishing —sajd bir-rixa (bħal tal plamti etc.)

Fly-leaf—l-ewwel jew l-aħħar faċċata tal ctieb li ma tcunx stampata (li iħallu bajda, jew il *bianca*).

Fly-net—purtiera għad-dubbien (li jagħmlu f'tieka etc. biex ma iħallux

ighaddi id-dubbien) libsa, bħal xibca, li ilibbsu liż-żwiemel għad-dubbien.

Fly-powder—trab li joktol id-dubbien (taħlita ta arsenicu, zoccor u ilma.)

Fly-leaf—ġewnah li jidħol u joħroġ jew li jinfetaħ u jingħalak biex iżomm żieda ta mejda (li tcun bic-cappetti biex tintrama u tiżżarma.)

Fly-slow—li għaddej (li miexi) dejjem bil mod; *the fly slow hours shall not determinate the dateless limit of thy dear exile* (Shakespear, *Richard II,1,3*) is-sigħat li għaddejjin dejjem bil mod ma juruex (ma igħidulecx) meta jispiċċa l-esiliu tiegħec (meta jasal iż-żmien sewwa li teħles mill-esiliu li fih tinsab).

Fly-wheel—volant (rota li iddawwar torn etc.)

Flyers—indana taraġ.

Flying—li itir, li jittajjar, titjir, ħrib.

Flying-army — armata (suldati) li dejjem jiġru, issa hawn u issa hemm, biex iħarsu ir-Riġment, u iħabbtu il għadu.

Flying-bridge—pont bic-cattri jew brachen li jiżżarma u jintrama malajr; pont levatizz.

Flying-dragon—tajra tal carti (logħob tat-tfal).

Flying-dutchman - il vapur tal art dirett li jiġri (jimxi) ferm, li jmur minn Londra għall Exeter (fl-Inghilterra).

Flying-fish – isem ta ħuta, ir-rundunella.

Flying-fox — farfett il-lejl cbir li jinsab fl-Indji ta Lvant, jissejjaħ hecc għaliex għandu rasu bħal tal volpi.

Flying-gurnard (il flying fish) — ir-rundunella.

Flying jib—isem ta biċċa klugħ (il flocc ta kuddiem).

Flying-party — suldati (cumpannija etc.) li jattaccaw minn hawn u minn hemm il għadu fuk il camp.

Flying-pinion—ventalora.

Flying-sheets – carti volanti ; folji tal carti waħda waħda.

Flynig-shot—tir għal tajra li tcun għaddejja ittir fl-airu (li ma tcunx keghda).

Flying-worm—il ħżieża (igħejdulha ucoll: *tetter* jew *ringworm*).

Foal—ferħ, mohor, felu; tferragħ jew tilhed (debba jew ħmara); *our mare will soon foal*, id-debba tagħna dal wakt tferragħ.

Foal-teeth — is-snien taż-żiemel (tal mohor) li iwakkgħu jew ibiddlu meta jaslu f'certu żmien.

Foam—ragħwa, xcuma; tagħmel irragħwa; tirgħi, tbelgħen; *the white foam of the billows*, ir-ragħwa bajda tal mewġ cbir; *we could see nothing else but foam crested waves*, ma rajniex ħlief mewġ bir-ragħwa (ngħaġ) il baħar; *the river nobly foams and flows*, (Byron, *Childe Harold III, 55*), ixxmara bir-ragħwa miexia sabiħa il kuddiem; *he foameth (foams) and gnasbeth (gnashes) with his teeth*,(Mark) ħalku bli xcuma (bir-ragħwa għax irrabjat) u ikarmeċ snienu.

Foaming – bir-ragħwa, bli xcuma.

Foamless—bla ragħwa, bla xcuma.

Foamy — collu (mimli bir-)ragħwa jew bli xcuma; *we were very much afraid to see our ship amongst the foamy waves*, bżajna wisk meta rajna il bastiment tagħna kalb (f'nofs) dac il mewġ collu ragħwa.

F. O. B. (Free On Board)—jigifieri li li spejjes tal bastiment (ta dawc l-oggetti jew mercanzija li icunu immarcati bl-ittri F. O. B.) icunu għal dac li ibigħ (għal mercant, m'hux għax-xerrej).

Fob – but żgħir għall arloġġ; tkarrak bi, tgħallet, titkarrak; issawwat, ticcastiga (bis-swat) tilheġ (tonfoħ bil giri, wara girja); *you must have a fob where to keep your watch*, hemm bżonn (jinħtieġ) icolloc (tagħmel) but żgħir fejn iżżomm l-arloġġ; *I think it is scurvy and begin to find myself fobbed in it*, (Shakespear, *Othello IV,2*), naħseb li hu scorbut, u bdejt nitkarrak; *to fob off*, tħalli għal darb'oħra; tbiegħed; *you must not think to fob off your disgrace with a tale*, (Shakespear, *Cariolanus*), ma taħsibx li sejjer tbie-

għed id-disunur tieghec b' xi ħrafa (b'ċajta).

Fobus (chelma tad-disprezz)—ngħejdu aħna "ja wiċċ icreħ" etc.; *ay, you old fobus*, (**Wycherley**, *Plain Dealer*), o lilec, ja wiċċ icreħ li int!

Focal—focali tal *focus* (ara).

Focalize — iggib, tkigħed fil *focus* (ara).

Focile—isem tal għadma tad-drigħ (fil mincheb il kuddiem, jew tar-rigel).

Focillate—iġġagħal lill min jistejken; issaħħan, taħji.

Focillation—confort, għajnuna.

Focoso (fil musica)—kawwi, ħaj.

Focus—il pont, l-akwa post minn fejn jimxi jew jitlak cmand, influenza etc., il għakda ta raggi fejn jinġabru u jiltakgħu collha flimchien wara li icunu għaddew mil ħgieġa tal lenti; *Whitehall, when he dwelt there, was the focus of political intrigue and of fashionable gajety*, (**Macaulay**, *Hist. of England*). Meta Whitehall chien igħammar hemm minnu chien joħroġ (hu chien il ġabra) ta cull intrigu politicu u ta cull moda (xalar, lussu etc.); *find the calorific focus*, sib (bil lenti) il focus jew il pont fejn jinġabru flimchien ir-raggi tax-xemx etc.; *the plural of "focus" is "foci"*, il plural ta "focus" jaghmel "foci"; *to focus (to focalize)*, issib il *focus*, tkiegħed fil *focus*.

Focus — chenur, fuclar, fejn icun miġbur in-nar.

Focusing glass—il ħgieġa jew il-lenti biex tcabbar l-oggett (li tiegħu tcun trid tieħu ritratt) fuk il ħgieġa tal macna biex dac li jagħmel ir-ritratti (il fotografu) icun jista isibha aħjar fil focus.

Fodder—għalf, furrajna etc.; tagħlef; *what we have left won't do to fodder our cows for three days*, li bakgħilna m'hux biżżejjed (ma iservix) biex nagħilfu il bakar tagħna (li għandna) għal tliet jiem.

Fodder—pis (użin) li dari chienu jiżnu bih iċ-ċomb etc., *the fodder is equal to 112 lbs.*, il "fodder" jiswa (fih jew jiżen) 112 il-libbra; *fodder*, dakka cbira.

Fodderer—dac li, min, jagħlef jew jitma il bhejjem.

Fodgel—mibrum, matnazz; oħxon oħxon u kasir.

Fodient - li jagħżak, għażżâk; li jaklob bli mgħażka.

Fodina—il għamla tal widna minn gewwa (dac it-tgħawiġ u il liwi li fiha il widna).

Fœdifragous—fedifragu, min jicser patt, min ma jokgħodx għal pattijiet li icun għamel; *unclean, fœdifragous, perjured*, (**Adams**, *Works*), oxxen, li jicser il pattijiet u ħallief falz (spergur).

Foe—għadu; tistma, iżżomm bħala għadu (iżżomm ta għadu, jew b'għadu); *she has one foe, and that foe the world*, (**Cowper**, *Table talk*), hia għadu wieħed biss għandha, u dan l'għadu hu id-dinja; *we have to fight against our foes*, għandna niccumbattu contra il għedewwa tagħna; *we do foe them, we cannot trust them*, aħna tassew inżommuhom ta għadu, ma nistgħux nafdawhom.

Foe-like—bħal għadu.

Foe-man—il għadu fil gwerra (dac li contra tiegħu incunu niccumbattu).

Fœniculum—xorta ta ħaxix.

Fœtal—fetali tal *fœtus* (ara).

Fœticide — ktil ta tarbija li tcun għadha fil ġuf (rimi li wieħed jgib b'idejh għal tal apposta).

Fœtus — it-tarbia meta tcun lesta fil ġuf.

Fog—ċpar; confusioni, taħwid, taħbil ta ras; *I find myself now in a fog*, issa ninsab f'taħbila ta ras, (f'confusioni); *to fog*, tgħatti biċ-ċpar, iddallam (biċ-ċpar).

Fogage—ħaxix ħażin li icun mħolli m'hux maħsud.

Fog-bank—bħal art li tcun tidher fuk il baħar (ħaġa li tcun tidher donna art krib minn min icun fuk il baħar).

Fogey—ħaġa belgħa, balalu, wieħed stupidu.

Foggy—mċajpar, biċ-ċpar; *it will be foggy to-morrow*, għada icolna iċ-ċpar (il ġurnata tcun biċ-ċpar għada);

foggy days are very common in London, ġranet biċ-ċpar jagħmlu spiss Londra.

Fog-signal — sinjal (b'suffara jew kampiena) li jagħmlu il bastimenti meta icun iċ-ċpar biex ma jaħbtux ma xulxin.

Foh!—puh ; *foh!*, puh! x'għarucasa!

Foible—il ħaġa li wieħed minnha icun ibati ; id-deboli tiegħu ; *foible*, deboli ; *a foil or fleuret used in fencing has two parts one is called the fort or strong, and the other the foible or weak*, fjurett ta li sghirma fih (hu maghmul minn) żewġ bicciet, dic li hi jebsa jew kawwija u l-oħra ir-ratba jew id-deboli (li titgħawweġ u icciedi).

Foil—sejf bla ponta (fjurett) għal li sghirma ; dac l-argentu vivu li icun hemm fil mera ; smontor ; pannella ; werka ; taghleb ; titfa taħt riġlejc ; tgherfex, tistorba, tisrom, tħawwad ir-ras; *we are using foils for our fencing lessons*, kegħdin nusaw il fjurett għal lezionijiet tagħna ta li sghirma ; *as blunt as the fencer's foils, which hit but hurt not*, (**Shakespear**, *Much ado about nothing*), bla ponta bħal fjurett ta min jaghmel li sghirma, jolkot u ma iwaġġax; *this is covered with foil*, din mgħottija bil pannella ; *a trefoiled window*, tieka gejja bi tliet tondjaturi, tieka għamla ta werka bi tliet tebkat ; *King Richard caused the ensigns of Leopold to be pul'd down and foiled under foot* (**Knolles**, *History of the Turks*), ir-Re Ricardu ġagħal li is-sanġacc (il bandieri jew li standardi) ta Leopoldu jinxteħtu ma l-art u jintrifsu taħt ir-riġlejn ; *but they who tried were foiled* (**Wordsworth** *Excursion Bk. VI*), iżda dawc li ippruvau (li ittantaw jew li riedu jaraw jagħmlux xi ħaġa) bakgħu minn taħt ; *they are trying to foil the plans of each other*, kegħdin jaraw chif jagħmlu u jgherfxu il pian ta xulxin (ta wieħed lill jeħor) ; *to give foil*, tirbaħ, tati xebgħa, tghacches ; *to take the foil*, takla xebgħa, tmur (tibka) minn taħt ; *I hope that this time you shall not take the foil*, nittama li din iddarba ma tibkax minn taħt.

Foilable—li jista jintrebaħ, jakla xebgħa jew jibka minn taħt ; li jista icun mħawwad jew mgherfex,

Foiled—bil werak (bit-tundiaturi arcati, jow disinn bħal werka ; *a foiled arch*, arc, ħnejja bit-tundiaturi (li gejja bħal werka).

Foiler—min igħakkes, jati xebgha, jirbaħ ; min igherfex, jisrom, iħawwad jew ifixchel.

Foiling—tgherfix, taħwid ; rebħa, tgħakkis; il mogħdija ta (it-triek minn fejn icun għadda) cerv minn fuk il ħaxix.

Foil-stone — ħaġra (diamant etc.) falza ; ħaġra imitazioni ta waħda fina (vera).

Foin—titfa lill, tipponta, tati dakka bil ponta (ta fjurett fli sghirma etc.), tefgha bil ponta ta sicchina etc., nigża, tnigghiża, messa bil ponta tal fjurett fli sghirma.

Foining—dakkiet (colpi etc.) fli sghirma.

Foison—ħafna, salt, katigħ, abundanza.

Foist—iddaħħal bil moħbi ; tkarrak, tiffalsifica ; tgħaddi ħaġa ħażina b'tajba ; wieħed briccun li jidħac jew ikarrak bin-nies ; takrika, ingann, dahca ; bastiment tal klugħ żgħir ħafif għal mixi ; *he is accused of foisting in something*, kalu li (accusat li) daħħal xi ħaġa bil moħbi ; *there was nothing else but cutting of purses and foisting* (**Middleton**, *Roaring Girl*), ma chienx hemm ħlief serk (mil bwiet jew sacchiġġ) u kork (ingann) ; *there is not such a foist in all the town*, (**Ben Jonson**, *Alchemist*) ma chienx hemm briccun jeħor (daksu) fil belt collha ; *put not your foists upon me I shall scent them* (**Ben Jonson** : *the Fox III, 9*) la tgħabbinix (titfax l-ingann tieghec fuki) għaliex ninduna (incun naf) li sejjer, jew trid tidħac bia.

Foister—briccun, ingannatur, min jow dac li jidħac bin-nies.

Foistied—mnawwar.

Foistiness—tinwir.

Foisty—mnawwar.

Foisterer—vagabond.

Fold—makjel, merħla ; tinja, ticmixa, fiskija, rbât, mbasta ; limti ; il

cnisia (ta Gesù); għal tant drabi; *two fold*, għal darbtejn; *four fold*, għal erba darbjet; tagħlak gowwa makjel (ngħaġ etc.); titni, torbot idejc ; *the sheep are all in the fold*, in-ngħaġ collha fil makiel; *Leolin, I almost sin in envying you ; the very whitest lamb in all my fold loves you* (**Jennyson**, *Aylmer's Field*), Leolin, jena tista tgħejd nidneb għax ngħir għalic, l-actar ħaruf abjad tal merħla tiegħi iħobboc ; *fold above fold*, tinja fuk l-oħra ; *the Ancient Egyptian Mummies were shrouded in a number of folds of linen, besmeared with gum* (**Bacon**, *Natural History*) il Mummji antichi Egiziani chienu mgħeżwrin b'ħafna rbati (fsieki) mċappsin bil gomma ; *they met when they passed the dreadful fold*, ltakgħu meta għaddew dawc il-limti tal biża; (**Creech**, *Lucretius*), *other sheep I have which are not of this fold*, hemm (għandi) ngħajġiet oħra li m'humiex f'din il cnisia (seguaci tiegħi, nsara etc.); *it is time to fold our flocks*, sar il ħin biex nagħalku l-imrieħel tagħna fil makjel tagħhom ; *fold that paper like this*, itni dic il carta bħal din; *fold your arms*, orbtu idejcom; *he had folded his arms, and said: God's will be done* (**Macaulay**, *History of England*) rabat idejh u kal : icun li irid Alla (jagħmel Alla).

Foldage—dritt li tagħlak (tal għeluk tan-) ngħaġ f'makjel.

Folding—il għeluk ta ngħaġ fil makjel; tini, tiwi, għeluk ; tkiegħed fuk xulxin ; *folding doors*, zewg bibiet li jinfetħu min-nofs (bil molla li meta jingħalku ma jintriebux fuk xulxin, u iżommu dejjem magħluka) ; *folding*, segriet, ħaġa sigrieta jew moħbija; fsieki (fiskija għat-trabi).

Folding-boat—dgħajsa (frejgatina) li tingħalak u tinfetaħ (tiżżarma u tintrama).

Folding-chair—siġġu li jintrama u jiżżarma (jingħalak u jinfetaħ bħal ctieb).

Folding-doors—biebiet li jinfetħu u jingħalku min-nofs (li ma jintriebux fuk xulxin).

Folding-machine—macna għat-tiwi tal carti stampati kabel jillegawhom f'cotba.

Folding-net — xbiec bħal tal gamiem li jagħlak jew jakleb meta tiġbed.

Folding-stool — banchetta li tingħalak (biex teħodha fejn trid u ma tieħux wisa).

Foldless—bla tini.

Foldure—tini, it-tiwi ; *my letters are generally charged as double at the post-Office, from their inveterate clumsiness of foldure* (**Lamb**, *Letter to Barton*), il-littri tiegħi actarx jġagħluhom iħalsu doppiu fil posta mħabba fit-tini tagħhom goff (għaliex icunu mitwijn goff).

Foldy—collu jew mimli tini, collu piegaturi.

Foliaceous—magħmul bħal werka; bil werak, li fiħ il werak ; li jinferak werak werak (jew folji folji rkâk) bħal xi minerali.

Foliage—il werak tas-siġar, faxxina ; il werak collu ta siġra ; il werak f'capitell ta colonna etc. ; tiddisinia bil werak.

Foliage-bound — mdawwar collu werak.

Foliar—magħmul mil, jew tal, werak ; li għandu mill werka (jew mil werak).

Foliate — trakkak f'folja (iġġib ħaġa fir-rekka ta werka), ticsi b'passata ħafifa (rkieka) ħaġa bil mercuriu etc. ; *to foliate a mirror*, tati il mercuriu ħġieġa tal mera; tagħmel mera.

Foliate — mlibbes (micsi jew mgħotti bil werak); li fiħ il (bil) werak.

Foliated—micsi b'folja rkieka tal landa etc.; bil werak, li gej jew magħmul bħal werak; li jinferak folji folji.

Foliated-arch — (fl-architettura) ħnejja bil werak (li gejja werak werak).

Foliated-joint—ġungitura ta żewġ bcejjeċ njam ma xulxin b'mod li waħda tcun mkabża fuk l-oħra.

Foliation—il għamil ta folji (ta metalli bit-taħbit tal martell); chisi

(nfurrar) ta ħaġa b'tolji tal landa jew il ħruġ tal werak.

Foliature—il werak; *they wreathed together the foliature of the fig-tree* (**Schukford,** *on the Creation*) huma niżżgu flimchien (ma xulxin) il werak tas-siġar tat-tin.

Folier—il folji rkak tad-deheb etc. li bihom jaħdem l-argintier (jew min jaħdem id-deheb).

Foliferous—li fih, li igib, li għandu il werak.

Folipparous—li jagħmel (joħroġ) il werak biss.

Folily—ara *foolishly.*

Folio—il pagini, paġna, ta ctieb; il paġna waħda u l-oħra ta ctieb (tal contijiet jew tal cummerc etc.); iddaks ta ctieb (folia mitnija darba biss b'mod li tagħmel jew tati erba' pagini); (fil-ligi) faċċata mictuba ta cuntratt etc. li fiha tnein u sebgħin (72) chelma; u fil parlament faċċata b'disgħin (90) chelma; *folio,* tippagina, tagħmel il pagini ta ctieb (tati innumri il pagini).

Folio-post—carta tal chitba (folia miftuħa) cbira 17 il pulzier b' 24.

Foliole—werka żgħira (taksima ta werka oħra); biċċa minn werka oħra.

Foliose—iffullat bil werak, li fih werak ħafna.

Foliosity — il cobor ta folja (ta ctieb) il quantità (chemm) icun fiha cliem, jew x'sustanza ta cliem icun fiha pagina ta ctieb; *he does not shoot into German foliosity* (**De Quincey,** *Ogilvie*) ma jagħmilx bħal Germanisi jimla il pagini b'ħafna cliem.

Foliot—fatat, spirtu, ħares etc.

Folious—ara *foliose.*

Folk—nies; nazion, poplu; bniedem, persuna, *who are the folks who live in that house,* min huma in-nies li jokgħodu f'dic id-dar; *the Britons were the first folks that came to England* (**Robert of Gloucester**) il Bretoni chienu l-ewwel nies li gew (igħammru) l-Inghilterra.

Folklore—li studiu ta l-usanzi u costumi tan-nies (it-tradizionijiet ta poplu); *the term Folklore was first introduced by Mr. W. J. Thom in A. D. 1846,* il chelma " Folklore " l-ewwel ma usaha (kalha) chien is-Sur W. J. Thom fis-sena 1846; *few have written yet on the Folklore of Malta,* ftit għadhom chitbu fuk il *Folklore* (l-usanzi it-tradizionijet, superstizionijet etc.) ta Malta (tal Maltin).

Folklorist—wieħed li jistudia (jicteb etc.) fuk il *Folklore* chittieb tal *Folklore* (ara).

Folkmote—membri ta cunsill; ġabra ta nies magħżula biex jitchelmu fuk l-affarijet tal belt jew il pajjis tagħhom.

Folkmoter—wieħed tal poplu (democraticu) magħżul biex jitchellem fuk l-affarijiet ta pajjisu, (Cunsiljer).

Folk-right—ġustizia, ħakk (li għaliha għandu dritt il poplu ta pajjis).

Folk-stone—belt bil port f' Kent (l-Inghilterra).

Follial—ibleħ.

Follicle—miżwed (għaż-żerrigħa); caxxa (borża) fejn tcun iż-żerrigħa.

Folliculated — li fih boroż għażżerrigħa.

Folliculous—li fih, jew li jagħmel boroż (mżiewed) għaż-żerrigħa.

Follow—tissocta, tmur wara, timxi wara; tmur ma, tagħmel bħal, timita; iżżomm ma; tobdi, tosserva (tagħlim etc.), tippratca, tesercita (professioni), iġġagħal, tcun caġun li wieħed jagħmel ħaġa; jimporta, isir; *when I stop, you have to follow,* meta niekaf jena issuctaw intom; *he follows me wherever I go,* jigi warajja cull fejn immur; *those brave soldiers followed their leader to the battle,* dawc issuldati kalbiena marru ma'l captan tagħhom għat-tkabida; *ill patterns are sure to be followed more than good rules,* (**Locke**), l-esempi ħżiena icunu sgur actar imitati mil għemil it-tajjeb (il bnedmin actar jagħmlu bħal ħażin li jaraw milli mit-tajjeb); *they forsook the Lord God of their fathers and followed other Gods,* (**Judges**), ħallew (telku, abbandunaw) is-Sinjur Alla ta missjeriethom u żammew ma (marru wara etc.) Allat oħra; *those obvious rules that had been followed by*

our ancestors, (**Cherterfield**, *Common sense)*, dawc ir-reguli ċari li chienu osservati mill-antenati tagħna (dawc ir-reguli jew tagħlim ċar li fuku chienu jimxu missjerijetna); *had I but followed the art*, (**Shakespear**, *Twelfth night)*, li chiecu jena esercitajt ruħi (bkajt nitħarreġ) fis-sengħa; *O Antony I have followed you to this*, (**Shakespear**, *Antony and Cleopatra*), o Antonio jena ġagħaltec tagħmel dan (jena cont il caġun li inti għamilt dana); *what follows if we disallow of this*, (**Shakespear**, *King John)*, x'jimporta jew x'jiġri jecc aħna dan ma nħallux li isir; *to follow suit*, (fil-logħob tal carti), isservi mil li stess culur (tagħmel bħal dac li icunu għamlu ta kablec).

Follower — min imur jew jimxi wara; seguaci, min jimxi jew imur ma; min jakbel, iżomm jew icun ma; seftur; namrat; *we are the followers of Christ*, aħna is-seguaci ta (dawc li jimxu wara) Cristu; *no Indian Prince has to his palace more followers than a thief to the gallows*, (**Butler**, *Hudibras)*, l-ebda Princep Indian ma għandu nies miegħu (ma dwaru) daks chemm ħalliel li icun wasal fil forca; *those are only ten of his followers*, dawc m'humiex ħlief għaxra misservi li għandu; *he is one of her followers*, dac wieħed min-namrati tagħha (minn dawc li għandha jiġru warajha).

Following — li isir jew jigi wara; il vocazioni jew is-sejħa ta wieħed, (jew dac li għandu isir); nies, seguaci, jew tal partit ta wieħed; *in the following week*, fil gimgħa li tigi (li giet) wara; *the history is related in the following pages*, li storia hi irraccuntata fil pagini li hemm wara; *that was his following*, dic chienet il vocazioni tiegħu (dac li chellu isir); *a man with a great name in the country and a strong following in Parliament*, (**Macaulay**, *History of England Chap. XXIII)*, ragel (bniedem) msemmi ferm fil pajjis u li għandu partit cbir (bosta nies miegħu) fil parlament.

Folly — bluha, bluhija, ħmerija, *excuse his youthful folly*, għader il bluha tiegħu ta tfal; *this is folly*, dina bluha; *I was young, a single man, and after youthful follies ran*, (**Wordsworth**, *Last of the flock)*, jena cont żagħżuħ, għażeb, u ġrejt wara il bluhat (jew il ħmerijiet taż-żgħużija); *and he wrought folly in Israel (Joshua)* u gieb il genn f'Israeli.

Follying — biċċa genn, biċċa bluha; *let me shun such follying before thee*, (**Keats**, *Endymion)*, ħalli niscarta (nahrab) dawn il bċejjeċ tal genn minn kuddiemec.

Folt — ibleħ, stupidu, miġnun.

Fomahaut — chewcba mil cbar.

Foment — tagħmel il fumenti (issaħħan bi bċejjeċ mxarbin fil misħun), tgħejn bis-sħana; taħwi, ixxewwex, iġġagħal; *when he feels the pain foment his sides (apply fomentations to his sides)*, meta iħoss l-ugigħ xarrablu genbejh bil misħun (għamillu il fumenti fuk genbu); *he was the only one that fomented the people*, hu chien biss li xewwex il poplu (in-nies).

Fomentation – fumenti (tkegħid ta biċċa ċarruta etc. mxarba fil misħun); issaħħan bil biċċiet mxarbin fil misħun; tixwix.

Fomenter – xewwiex, min isaħħan; *he is one of the fomenters*, hua wieħed mix-xewwiexa (wieħed milli isaħħnu).

Fond — li iħobb, ħabbej; li icun miġbud lejn, jew mogħmi wara; miġnun; ta ftit, ħaġa żgħira; li ma jiswiex; tħobb; *he is a fond parent*, hu missier li iħobb (ħabbej); *are you fond of milk?* tħobbu il ħalib?; *grant I may never prove so fond, to trust man on his oath or bond*, jalla katt ma ncun hecc miġnun (ibleħ) li nafda bniedem fuk il ġurament jew il chelma tiegħu (**Shakespear**, *Timon of Athens)*; *not with fond shekels of the tested gold* (**Shakespear**, *Measure for measure)*, m'hux bi flus li jiswew ftit, *who did fond thee on her breast when you were a little child?*, min ħabbec (għażżec) ma sidru meta cont tarbija ċchejcna?

Fonder — ara *founder*.

Fondle — tħejjem, tħannen, iż-żie-

għel; *too ragged to be fondled on her lap* (**Tennyson**, *Aylmer's field*), mcewlaħ wisk biex tokgħod tħejmu (tħannu) f' ħogorha; *he fondled on her like a child*, beda jitħanxlilha (jitħejmilha) bħal tarbija; beda iżiegħel biha bħal tarbija, (**Gay**, *Work for a Cooper*).

Fondler—min iħejjem, iżiegħel jew iħannen.

Fondling — tħejjim, żegħil, tħannin; fessud, wieħed li icun mħejjem jew mfissed; ibleħ (bla għakal); *I don't know what fondling is*, jena ma nafx x'inhu tħejjim (x'inhu fsied, jew jena katt ma cont mfissed jew mħejjem); *he was always the fondling of his tender mother*, hu chien dejjem il fessud (il predilett) tal għażiża ommu; *we have many such fondlings that are their wives, slaves*, (**Burton**, *Anathomy of Melancholy*) għandna bosta minn dawn il boloħ li huma rsiera tan-nisa (tal mara) tagħhom.

Fondly – ta ibleħ; bl-imħabba; *ah me! I fondly dream*, (**Milton**, *Lycidas*), jahasra għalia! kiegħed noħlom ta ibleħ; *he was always treated fondly*, hu chien dejjem maħbub (ittrattat bl-imħabba collha).

Fondness – mħabba, gibda; genn, bluha; *he showed great fondness for her*, wera mħabba cbira għaliha; *the multitude, which felt respect and fondness for the great historical names of the land*, (**Macaulay**, *History of England*), in-nies (il poplu) li ħassew rispett u gibda cbira għall-ismijiet cbar tannies storici (li chitbu, jew li huma msemmijin fli storia). ta'l pajjis; *it will be fondness on your part to think that he is in love with the widowed mother and not with the daughter*, icun genn (bluha cbira) tiegħec li taħseb li hu iħobb lill omm armla u m'hux littifla (lill bintha).

Fondu } calicò etc jew carti (li Fondus } bihom jicsu il ħitan) stampati b'mod li il culuri jidru mħaltin f'xulxin.

Font — fonti (tal magħmudija), funtana, nixxiegħa tal ilma jew għajn; *he was taken to the baptismal font the following morning*, ħaduh biex igħammduh (għal magħmudija) l'għada fil għodu.

Font—tagħmira (*set*) tipi ta ittri cbar u żgħar bil ponti, accenti, spazii etc., għal stamperija.

Font-name—l-isem li wieħed icollu (jatuh) fil fonti.

Font-stone } il fonti, fonti tal magħ-
Font-vat } mudija.

Fontainebleau – isem ta wieħed mil comuni (taksimiet) u ta belt ta Franza, xi 35 mil bogħod minn Parigi.

Fontal — tal fonti; tal bidu; tal magħmudija; *this day among the faithful placed and fed with fontal manna*, (**Coleridge**, *on the Christening of a friend's child*), illum gejt magħdud ma l-Insara u mgħajjex bil manna tal fonti (gejt, jew cont, mgħammed).

Fontanel } funtana, għajn żgħira,
Fontinel } tokba etc. minn fejn joħorġu xi umuri tal gisem.

Fontange — bħal kafas jew gaġġa żgħira tal fildiferru li dari chienu jilbsu fuk rashom (l-actar) in-nisa Francisi biex iżommu xagħarhom il fuk (chif chienet il moda).

Fonticulus—tokba etc. li it-tobba iħallu għal apposta fil gisem ta marid (li icollu xi gerħa etc.) biex jisculа minna materia etc. u hecc ucoll it-tobba icunu jistgħu jaraw u jistudiaw fuk il marda.

Food — ichel, għalf; *bread is our chief food*, il ħobs hu l-ichel ewlieni tagħna; *meat is very nourishing food*, il-laħam hu ichel li iżomm (tas-sustanza).

Foodful — li jati l-ichel, għammiel, li jati il frott.

Foodless — minn għajr ichel; bla ichel, bla għalf; *they had to wander in foodless wilds for nearly 3 months*, chellom jiggerrew gewwa boschijet minn għajr ebda xorta ta ichel (bla frottijiet etc.) għal dwar tliet xhur.

Food stuff — ħwejjeġ (merci) tal ichel; *he deals in foodstuffs and articles of consumption*, jinnegozia (ibigħ) ħwejjeġ tal ichel (tal merċa).

Foody — tal ichel, tal għalf; sustan-

zius, li iżomm; fertili, għammiel, li jati il frott.

Fool — ibleħ, miġnun; titbellaħ, tidħak bi; tgħaddi iż-żmien bi; tkarrak bi; *what a fool you are not to go with him*. chemm int ibleħ li ma tmurx miegħu; *old men fool and children calculate* (Shakespear, *Julius Caesar*) ix-xjuħ jitbellhu u it-tfal ikisu; *to fool the crowd with glorious lies* (Tennyson, *In Memoriam*) tidħak bil folla b'għideb l-actar cbir (billi tgħejd salt għideb oħxon); *to play the fool*, tagħmilha tal ibleħ, titbellaħ; *we don't come here to play the fool*, aħna ma niġux hawn biex nagħmluha tal boloħ (biex nitbellgħu); *to put the fool on* (jew *upon*) *a person*, tgħaddi bniedem (lill xi ħadd) b'ibleħ; tgħejd li hu ibleħ; *to be thought knowing you must first put the fool upon all mankind* (Dryden *Juvenal*) biex iżżomm ruħec (tgħaddi jew tcun miżnmum) b'għaref trid (jenħtieg) li tgħaddi (iżżomm) b'boloħ in-nies collha tad-dinja; *to make a fool of*, tgħaddi biż-żmien, tgħaddi lill xi ħadd ta ibleħ; *he tried to make a fool of me but I gave him a good lesson*, ried igħaddini ta ibleħ (igħaddini biż-żmien) iżda tajtu lezioni chif imiss (urejtu min jen).

Fool-born — mnissel mill bluha; twieled (mwieled) ibleħ.

Fool-borne — li ħadd ma jokgħod għalih (ħadd ma jissoportiħ) ħlief xi ibleħ (ħlief il boloħ).

Foolery — bluha, genn; ħmerija; *every one is laughing at her fooleries*, culħadd kiegħed jidħac bil bluha tagħha (kegħda iddaħħac il culħadd bil bluha tagħha).

Foolhardihood — ara *foolhardiness*.

Foolhardily — tal genn, ta miġnun, ta ibleħ.

Foolhardiness — genn, bluha, għamil tal genn, ta wieħed bla ras, li jagħmilha u ma ikesiex.

Foolhardize — genn, bluha; għamil ta ħaġa addoċċ ta ibleħ etc.

Foolhardy — ibleħ, miġnun, wieħed bla ras, wieħed li jagħmel ħaġa minn għajr ma ikisha.

Foolify — tgħaddi lill xi ħadd ta ibleħ.

Fooling — bluha, mogħdija biż-żmien; *Ah! there is no fooling with me!* ohi, bija ma tgħaddix iż-żmien, (miegħi ma hemmx ċajt).

Foolish — ibleħ, checiċu; *he is sure to make* (*to cut*) *a foolish figure*, sgur joħroġ ta checiċu (ta ibleħ).

Foolishly — tal genn, ta ibleħ; *you acted foolishly*, inti għamilt ta ibleħ (biċċa tal genn).

Foolishness — bluha, genn; ħmerijiet.

Fool large — ħali ferm, li jonfok addoċċ.

Foolocracy — gvern tal mgienen.

Fools'cap — il mitra, kartas etc. li ilibbsu f'ras il pulcinelli; *fools' cap* (*paper*), xorta ta carta fina ħoxna (tajba għal memoriali etc.); *two sheets of fools'cap* (*paper*), żewġ folji carta "fools cap".

Fool's errand — daħca (kadia ta ibleħ) bħal dawc li isiru fl ewwel ta April meta ikarku bin-nies.

Fool's paradise — hena jew divertiment karriek (ta boloħ).

Foost — dardir, ħass ħażin.

Foot — siek, pied (kies Inglis); zocclu, fanterija (suldati bla rechbin, rigmenti li m'humiex tal cavallerija); il biċċa ta isfel (ta muntanja etc.); isfel (il biċċa t'isfel); l-aħħar; condizioni, stat (chif wieħed icun stmat jew iccalculat); basi, bidu (pedament); gambettta (dakka ta siek biex tfixchel wieħed u twakkgħu); (fil poesija) chejl tal versi, bħal accenti tal vers tagħna; il kiegħ (dac li jokgħod) ta bittija etc. taz-zoccor, għasel etc.; tisfen; tirfes; tati bis-siek; tchecci, tbiegħed minn, jew twarrab; tagħmel (iżżid etc.) f'peduna jew f'calzetta; *he trod on my left foot*, rifisli sieki ix-xellugħija; *the foot of the table is not mahogany*, siek il mejda m'hix cawba (m'hix tal cawba); *the foot of this stocking is tighter than the other one*, is siek ta din il calzetta actar dejka minn dic (is-siek) ta l-oħra; *three feet make one yard, and twelve inches make one foot*, 3 piedi

jagħmlu jarda u tnax il pulzier jagħmlu pied; *these are foot soldiers,* dawn suldati tal fanterija (m'hux tal cavalleria); *both horse and foot for a moment began to shrink,* sewwa il cavallerija chemm ucoll il fanterija bdew għal mument jitmeżimżu (jerġgħu lura), (Scott, *Old Mortality*); *they met and fought at the foot of the mountain,* iltakgħu u taw (tkabdu) fit-tarf t'isfel tal muntanja; *this sum is to be added to the foot of your account,* din is-somma trid tiżdied fl-aħħar tal cont (fil cont) tiegħec, isfel jew fl-aħħar; *it seems that we are not upon the same foot with our fellow subjects in England,* (Swift: *Drapier's Letters*), donnu m'aħniex iccalculati bħas-sudditi l-oħra bħalna li hemm fl-Ingħilterra; *upon this foot it would be impossible for any club like ours to get on,* fuk dawn il principï (fuk din il basi) ma jista icun katt li *club* bħal tagħna igħaddi il kuddiem; *Henry giving him a slight foot laid him on the broad of his back,* Enricu,tefagħlu (xehetlu) gambetta u xeħtu għal dahru; *square foot,* pied quadru; *a square foot, is a square whose side is one foot and which therefore contains 144 inches,* pied quadru hu quadru (quadrat) li għandu cull waħda mil ġnieb tiegħu pied, u li għalecc fih 144 pulzier quadru; *cubic foot,* pied cubu; *cubic foot is a cube whose side is one foot, and which therefore contains 1728 cubic inches,* il pied cubu hu cubu li għandu cull wieħed mill ġnieb tiegħu pied, u għalecc fih 1728 pulzier cubu; *foot it featly here and there,* (Shakespear, *Tempest*), isfen ħafif (isfnuha bil ħeffa) hawn u hemm; *what ordinary subject had come in, since first you footed on our territories,* (Ford, *Perkin Warbeck*), x'inhù li sar (li daħal) minn meta dħaltu (rfistu) inthom fit-territoriu tagħna? *why do you foot me, am I a cur?* għaliex tatuni bis-siek jena xi chelb jewwilla? *you ought to foot her from you,* int chien imissec tbegħidha minnec (tchecciha, jew twarrabha); *you have to foot these socks,* trid tagħmel is-siek (ġdida) f'dawn il peduni; *on foot,* bil mixi; *we had to do all the journey on foot,* chelna niġu it-triek collha bil mixi (chelna niġu bil mixi); *to set on foot,* tibda, tati ix-xejra tkabbäd (ħaġa miexia); *to keep the foot,* iggib ruħec sewwa u chif jixrak; *keep thy foot when thou goest to the house of God* (*Ecclesiastics V, I*), gib ruħec sewwa (chif jixrak) meta tidħol fid-dar t'Alla (fil Cnisia); *to put one's foot into any thing,* tidħol f'basla, issib ruħec f'xi tabxa, jiġrilec xi biċċa; *to put one's best foot* (jew *leg*) *foremost,* tiġri chemm tiflaħ; tgħaġgel (tħaffef), tagħmel ħaġa mill-actar fis li jista icun; tagħmel ħiltec collha; *to keep foot-side,* iżżomm il pass ma, timxi flimchien ma.

Foot-and-mouth-disease — isem ta marda (mxija) taż-żwiemel.

Foot-ball — "foot ball" (ballun cbir tal gomma elastica f'inforra ħoxna tal gilda li jilgħabu bih billi jatuh bissiek etc.)

Foot-band – cumpannia suldati fanteria (m'hux tal cavalleria).

Foot-barrack — quartier għas-suldati fanteria (m'hux cavalleria).

Foot-board — biċċa għuda (mżerżka etc.) biex tpoġgi sakajc (taħt desc etc.)

Foot-boy — tifel għal kadi ta barra (seftur).

Foot-breadth — il wisa ta siek.

Foot-bridge — pont dejjak (chemm jgħaddi bniedem jimxi).

Foot-cloth — dawc il bcejjeċ taċċraret li jagħmlu fuk dahar iż-żiemel kabel ma ikegħdulu il berdgħa.

Foot-company — cumpanħija suldati fanteria (m'hux cavalleria).

Foot-cushion — mħadda għar-riġlejn (biex tpoġgi riġlejc jew sakajc fukha).

Footed — bis-sakajn; *quadrupeds are four footed animals,* il quadrupedi huma annimali b'erba' (li għandhom erba') sakajn.

Foot-fall — tfixchila, wakgħa mir-riġlejn.

Foot-fight — tkabida li issir bin-

nies li ma icunux fuk iż-żwiemel (m'hux bis-suldati tal cavalleria).

Foot-guards—suldati fanteria tal *guards*.

Foot-halt—marda tan-ngħaġ.

Foot-hold—il-loc fejn tiekaf jew tieħu is-siek.

Footing—l-art fejn tcun is-siek (il wisa li tieħu is-siek); il post (il-loc) fejn tpoggi is-siek, il mixi (passi); *Hark, I hear the footing of a man!* Iss! kiegħed nisma il mixi (il passi) ta ragel; il passi fis-sfin, ix-xeħta tar-rigel fis-sfin; sfin; *these fresh nymphs encounter everyone in country footing*, (**Shakespear**, *the Tempest*), daun innisa (xbejbiet) fl-aħjar tagħhom (żagħżaħ) jakblu jiltakgħu ma culħadd fis-sfin tal campanja; mogħdija (passaġġ, banchina), sbarcar, nżul fl-art; *whose footing here anticipates our thoughts*, (**Shakespear**, *Othello*), li li sbarc (li nżul tagħhom) hawn (f'din l-art) chien kabel ma ħsiebnih aħna (minn għajr ma conna nistenneuh); stampa tas siek (fuk ħaxix etc.); *showed her the fairy footings on the grass*, (**Tennyson**, *Aylmer's field*), urieha il marchi (is-sinjali jew li stampi) tas-sakajn tas-saħħara li chien hemm mħollija fuk il ħaxix; posizioni post etc. f'art; *they could never have a footing in that land*, katt ma setgħu jirfsu (icollom posizioni, jeħdu post) f'dic l-art (hemm); *they lived on the same footing*, għaxu (għaddew) li stess; li stess ghamil (bhal); *he grew strong among the Irish, and in his footing his son continuing, hath increased his said name*, (**Spencer**, *Present state of Ireland*), chiber (issaħħaħ) ma l-Irlandisi, u billi ibnu compla bħalu (fli stess għamil tiegħu), żied (cattar) ismu jew il fama tiegħu; *footing*, pedament (l-ewwel gebel etc. fil bini ta ħajt; *footing*, xorta ta bizzilla ordinaria (bla disinn ta figuri xejn) lixxa; *to pay one's footing*, tħallas flus għal l-ewwel mancanza jew żball li tagħmel; jew tħallas flus fid-dħul biex tibda xi negoziu, xogħol etc.

Footing-beam — it-travu li jorbot (f'sakaf).

Foot-knave—tifel, seftur.

Footless—bla sakajn, minn għajr sakajn.

Foot-licker—dac li jilgħak riġlejn hadd iehor, jigifieri bniedem servili, li jagħmel collox biex jinħabb; bniedem baxx.

Foot-lights—id-dwal (ringhiela) li icun hemm ma tul il palc f'teatru (biex jatu id-dawl il palc); *to smell of the foot-lights*, turi li tmur spiss itteatru (tusa cliem li jingħad fuk il palc ta teatru); *to smell the foot-lights*, icolloc ix-xeħta ta wieħed li jirrecita fit-teatru; *he is the only one that smells of foot lights*, hu biss li għandu ixxeħta tal (l-aħjar, l-actar li jinkala għal) palc.

Foot-maid—camriera, seftura.

Foot-man — suldat tal fanterija (m'hux tal cavalleria); *footman*, ragel (seftur) li joħroġ mas-sinjur biex jiftaħlu etc. meta icun fil carrozza; il ħadida (bħal tripied) iżda b'erba' sakajn fejn tokgħod il chitla biex tisħon ħdein in-nar (f'cumnija).

Footman's inn—lucanda baxxa, comuni.

Foot mantle—dic il cverta etc. li jixħtu fuk riġlejhom dawc li icunu f'carrozza biex ma jhamġux ħwejjiġhom.

Foot-mark — stampa jew sinjal li tħalli is-siek; sinjali tal mixi.

Foot-pace—il pass regulari; dac il pian (bla taraġ) minn indana taraġ ghall-oħra; il bradella etc. li icun hemm f'xi sala cbira ta palazz (minn fejn is-sinjur jew il cap tad-dar jitchellem jew jakra xi ħaġa lil dawc li icun hemm migbura jew mistednin etc.

Foot-pad—ħalliel (dac li iwakkaf biex jisrak in-nies fit-torok f'xi campanja, il barra); biċċa (bhal cuxxinett) tal-lasticu li jorbtuha mar-riġlejn taż-żwiemel biex meta jaħbtu riġlejhom ma xulxin ma jinstelħux.

Foot-path — banchina, mogħdija, passaġġ tan-nies.

Foot-post—currier, tifel kaddej (li imur minn banda għal l-oħra bil mixi).

Foot-print — rifsa, pedata, sinjal tas-siek fl-art (li wiehed jaghmel meta jimxi); stampa tar-riġlejn(fl-art).

Foot-race — tiġrija (bir-riġlejn) tannies (m'hux taż-żwiemel).

Foot-rope — zappapied; dic iccima li tcun mal pinnuri fejn ipoġġu riġlejhom il bahrin meta icunu jorbtu jew ihollu il klugh.

Foot-rot — marda fir-riġlejn tannghaġ (bhal xkuk tas-safra) billi iddwiefer tan-nghaġ l-ewwel jintefhu, mbaghad jibdeu jixxakku u fihom jidhol trab u hmieġ (li imarrad innaghġa);

Foot-rule — riga kies ta 12 il pulzier.

Foots — dac li jifdal, il kiegh, il fdal tal kiegh.

Foot-shackles — xchiel (bhal manetti jew hadid) ghar-riġlejn.

Foot-soldier — suldat tal fanteria (m'hux tal cavalleria).

Foot-sore — Ugigh fir-riġlejn (bil mixi); *he can't walk more, he is foot-sore now*, ma jistax jimxi actar ghandu riġleih juġghuh (bil mixi).

Foot-spare — ara *foot-print*.

Foot-stake — il hofra, il wisa, post fejn jokghod il pedistal ta colonna.

Foot-stalk — zokk ta werka.

Foot-stall — staffa (f'sarġ ta rcbib) ghal mara.

Foot-step — rifsa, pedata, is-sinjal, li stampa li thalli is-siek fl-art meta wiehed jimxi; il hass tal passi fil mixi; sinjal, esempiu; *I don't remember we had any foot-steps of such doings* (*actions*) *before the time of the Grand Masters*, ma niftacarx li chelna esempi ta ghamil bhal dana kabel iż-żmien tal Ordni; *foot-step* (jew *shaft*), il post f'macna fejn idur il fus.

Foot-stool — banchetta.

Foot-trap — ic-cipp (fejn iżommu riġlejn dawc li icunu iccundannati miżmuma jew mxeccla).

Foot-waling — veringli, twavel tal bastiment minn gewwa (biex jorbtu jew isahhu il bastiment.

Foot-warmer — hadida (jew bhal mhadda taċ-ċomb etc.) mimlija bil mishun biex issahhan riġlejc (bhal dawc li jaghmlu fil vaguni tal vapuri tal art fix-xitwa fil viaggi twal, u actarx bil-lejl, barra minn Malta).

Foot-way — ara *foot-path*.

Footy — collu kiegh, mkankal, m'hux ċar jew safi; msejchen, baxx, li ma ighejd xein; *to take her out from under that footy battery*, (**Maryat**, *Peter Simple*) biex jehelsuha (ibeghduha) minn dic il batterja (sur jew fortizza) msejcna, zghira, li ma tiswa xejn.

Fop — min ihobb jilbes u jiddandan; petitu, żabicott; *he is a fop and his sister is a slattern*, hu petitu (ġuvni li ihobb jilbes u jiddandan), u ohtu tifla mahmuġa (dendula).

Fop-doodle — wiehed ibleh, haġa belgha, babbu; *come, come, you brace of fop-doodles* (**Shadwell**, *Bury Fair*), ejjew, ejjew ja żewġ boloh li inthom.

Fopling — petitu jew żabicott zghir; daksxejn ta tfajjel żabicott, li ihobb jilbes u jiddandan; *as foplings grin to show their teeth are white* (**Brown**, *Essay of Satire*) bhat-tfal żabicotti li ghal taparsi jidhcu biex jicxfu sniehom halli juru li huma bojjod.

Fopperly — belhieni, ta ibleh, babbu.

Foppery — dandin fi lbies, żabicottjar, petitjar; kerk, wiri ta haġa b'ohra, ingann; bluha, hmerija; haġa fiergha (vâna); *between foppery on the one hand and slovenliness on the other*, bejn petitjar (dandin fi lbies) minn banda l-wahda u hmieġ (trascuraġni fi lbies) mil banda l-ohra; *don't you believe it, that is all foppery*, la temmen xejn, dac collu kerk (wiri ta haġa b'ohra); *about seven thousand pounds he lavished in fopperies*, (**Macaulay**, *History of England*), daks sebatelef lira hela (gharrak) f'hafna hmerijet.

Foppish — li ihobb jiddandan fil bies; ta petitu, ta żabicott; ibleh; *for wise men are grown foppish* (**Shakespear**, *Lear*), ghaliex (in-nies) il ghorrief saru boloh.

Foppishly — ta petitu, ta żabicott, ta wiehed li ihobb jiddandan fi lbies.

Foppishness — ara *foppery*.

For — ghal, ghaliex, minn floc; mhabba fi; li iżomm ma (li jakbes ghal); lejn (ghal); bi; *for ten shil-*

lings, b'għaxar xelini ; *for him,* għalih; *for those,* għal dawc ; *for the present,* għal issa ; *for if our virtues did not go forth of us, it were all alike as if we had them not,* (**Shakespear,** *Measure for Measure),* għaliex chiecu il virtù tagħna ma conniex nesercitawhom chien icun li stess bħalli chiecu ma chelna xejn ; *this will stand for that,* dan jokgħod (iservi) minn floc dac ; *he, for his faith, suffered martyrdom,* hu, mħabba fil Fidi tiegħu. sofra il martiriu ; *I am always for my chief,* jena dejjem nżomm mal (nakbeż għal) cap tiegħi ; *he left for Malta,* siefer (telak) lejn Malta ; *but for you* jew *had it not been for you,* li ma contx int ; *yet for all that,* u b'dana collu ; *for my sake,* mħabba fia ; *for God's sake,* f'gieħ Alla ; *for God a mercy,* għal erwieħ (għal xein) ; *I have done all that work for God a mercy,* għamilt dac ix-xogħol collu għall-erwieħ (ma ħadtx ħabba) ; *for custom's sake,* għaliex il moda hi hecc (mħabba fil moda); *for greater convenience,* għal cumdità acbar ; *for example,* per esempiu (ngħejdu aħna) ; *say, for example, two hundred,* kis, ngħejdu aħna, mitejn ; *for my part,* għalja ; *for my part, I shan't find any objection,* jena għalia ma ngħejd xejn (ma nsib l-ebda ħaġa cuntraria), jena għalia irrid ; *for the time to come,* għal li gej ; *for ever and ever,* għal dejjem ta dejjem, *for a week's time,* żmien gimgħa ; *I will not trust him for all his swearing,* jena biddagħa collu tiegħu, ma nafdahx ; *were is not for you,* li ma contx int; *it is necessary for you to go,* hemm bżonn (jeħtieġ) li inti tmur ; *are you for wine or beer?* xi trid ? x'tieħu ? birra jew mbid ? *it is not for me to do it,* m' hux jena għandi nagħmel dan (m'hix affari tiegħi) ; *it is not possible for me to love her,* ma jistax icun li jena nħobbha ; *what do you cry for?* għaliex kiegħed tibchi ? ; *is that it you are angry for?* għalecc inti incurlat? (għal dan kiegħed tincorla)?; *for shame!* għarucasa ! *as for me,* min għalia ; *as for that,* in quantu għal dac ; *to ook for,* tfittex ; *whom are you looking for?* lil min kiegħed tfittex ? *to take for,* iżżomm ta ; *I take you for an honest man,* inżommoc bi (ta) bniedem onest ; *I bought this for nine shillings,* xtrajt dan sitt (b'sitt) xelini ; *to speak for,* takbeż għal ; *I was the only one that spoke for you,* jena biss cont li kbist għalic (li tchellimt favur tiegħec ; *to wait for one,* tistenna lill xi ħadd ; *wait for me,* stennieni.

Forage — għalf ; toħroġ tagħmel tfittixa għal għalf ; tissaccheggia, tisrak ; tiggerra, tħuf, tmur minn hawn għal hemm, tiggerra biex tgħasses jew titchixxef ; tagħlef ; *Caesar sent forth all his men of arm for forage,* (**Golding,** *Caesar),* Cesare bagħat issuldati collha tiegħu biex igibu il għalf minn cull fejn isibu ; *they pillaged and foraged all our towns,* serku u issaccheggiau il bliet collha tagħna; *ten thousand horse shall forage up and down that no relief or succour come by land,* (**Marlowe,** *Tamburlaine),* għaxart elef żiemel jokogħdu telgħin u nieżlin jagħmlu il għassa (igħassu) biex l-ebda għajnuna (ta ichel etc.), ma tidħol gewwa bl-art ; *we must forage our horses,* jeħtieġ li aħna nagħalfu iż-żwiemel tagħna.

Forager—dac li, min, joħroġ biex igib (jisrak etc.) il għalf ; min jaħseb għal għalf.

Foraging —sacchiġġ, serk tal għalf ; tiftix tal għalf

Foramen — tokba (żgħira).

Foraminated — mtakkab (bit-tokob rkâk).

Foraminifer —xorta ta koxra rkieka ; wieħed minn tar-razza (ordni) tal *foraminifera* (ara).

Foraminifera — (zoologia) xorta jew ordni ta annimali bil koxra b'ħafna taksimiet, jew tokob.

Foraminous —mimli (collu) tokob.

Forasmuch—għalecc ; għal dan ; u billi ; *forasmuch as the knowing of these things is to thee...* (**Chaucer**), u billi għalic li tcun taf dawn il ħwejjeġ hua...

Foray—ara *forage.*

Forayer—ara *forager.*

Forbade—it-temp passat ta *forbib* (are).

Forban — tisħet, tidgħi, tiscomunica.

Forbar—tagħlak,iddawwar b'ħajt.

Forbathe — tgħaddas fl-ilma, ixxarrab, tagħmel għasra jew suppapa waħda.

Forbear — taħmel, tissaporti, iggerragħ; tissabar; iżżomm ruħec li ma tagħmilx ħaġa; tħalli jew titlak minn post; antenati, missierjietna, niesna; *I can't forbear to see him doing that*, ma naħmilx (ma ingerrgħux) narah jagħmel hecc; *you must forbear drinking wine*, jaħtieġ tissaporti (tissabar) ma tixrobx imbid; *I cannot forbear to tell you*, ma nistax ma ngħejdlecx; *we must forbear*, (**Shakespear**, *Cymbeline*), jeħtieġ li nitilku minn hawn (minn dan il post); *the friendship and alliance that has been between your houses and forbears of old*, (**Scott**, *Waverley*), il ħbeberija u ir-rabta li chienet bejncom u bejn l-antenati tagħcom (missierjietcom).

Forbearance—ħmil, sabar; *together we have learnt to prize forbearance and self sacrifice*, (**Wordsworth**, *White Doe of Rylstone*), flimchien tgħallimna naraw chemm jiswew is-sabar u il pacenzia; *forbearance is no acquittance*, Alla ma iħallasx nhar ta sibt.

Forbearant—li jaħmel, min għandu sabar, min, jew dac li jistabar; tal jew bil, pacenzia; *with forbearant submissiveness*, (**Carlyle**, *Miscellanies*), b'ubbidienza tal pacenzia.

Forbearantly — bil pacenzia, bissabar.

Forbearing—li jaħmel, jissaporti jeħu pacenzia; pacenzia, sabar, ħmil; *he is very forbearing indeed*, verament (tassew) li hu bniedem tal pacenzia (li jissaporti) li jistabar.

Forbid — timnagħ, iżżomm, ma tħallix; *I forbid you to do it*, ma inħalliex tagħmlu; *he forbade me his house*, ma riednix immur (ipprojbieni li immur) fid-dar tiegħu; *God forbid*, Alla ħares.

Forbiddance—projbizioni, żamma; *how hast thou yielded to transgress the strict forbiddance?* (**Milton**, *Paradise Lost*), chif cedejt, chif ħallejt iddemonju jegħelbec biex ma tobdix (biex ticser) il projbizioni li chellec?

Forbidden—projbit; *the forbidden fruit*, il frotta projbita.

Forbiddenly—minn għajr permess, minn għajr ma wieħed icun irid (contra il volontà jew ir-rieda ta xi ħadd; *you have entered his house forbiddenly*, inti dħalt f'daru minn għajr ma riedec (contra ir-rieda tiegħu).

Forbidder—min (dac li) jipprojbixxi, ma iħallix, jew jimnosta jew jimnagħ.

Forbidding—li ma iħallix, li jipprojbixxi, li jimnagħna; ta min jistcherrgħu; li igib urrur; projbizioni; *these are his forbidding orders*, dawn huma l-ordnijiet tiegħu li bihom jipprojbixxi (ma iħallix li issir din il ħaġa); *the wretched state of the room where he was living was simply forbidding*, li stat msejchen (il fakar) tal camra fejn chien kiegħed igiblec orrur (ichexchxec jew iġagħlec tistcherraħha) tassew; *did you read about the forbidding of that book to be read here?* krajt fuk il projbizioni (fuk li m'hux permess) li dac il ctieb jinkara hawn?

Forbind—tillega (ctieb) tajjeb.

Forbisen—esempiu.

Forbisening—parabola, allegoria.

Forbled—mimli collu demm.

Forblow — titħabat, tmur mar-riħ (bħal bastiment smattat f'tempesta).

Forbore / Forborne — temp passat u partecip passat tal verb *Forbear* (ara).

Forbow—taħrab, tiscarta,titbigħed minn.

Forbreak — tchisser jew tekred għal collox; tchisser ħaġa li tagħmilha frac.

Forby—fuk; *forby all things*, fuk collox; ma genb, ħdejn; *to rest himself forby a fountain side*, (**Spenser**), biex jistrieħ ħdejn għajn (ma genb funtana); *he took her up forby the hand*, (**Spenser**), ħadha minn idha.

Force—kawwa, setgħa, forza, saħħa; dnewwa, ġagħil; li iġġagħal; *we had to repel force by force*, chelna

incheċċu (imbegħdu minnha) il forza bil forza; *the city was oppressed under the force of arms*, il belt chienet magħfusa taħt kawwa (is-setgħa) ta l-armi; *this is an argument of great force*, dana argument ta saħħa cbira (kawwi ferm); *he had to go by force*, chellu imur bil fors (bid-dnewwa); *he was forced to do it*, ġagħluh jagħmel dan bil fors; *who will force me to do it?* min iġagħilni bil fors li nagħmlu? (min iġagħilni nagħmel dana bil fors?); *the police force*, il pulizia (il corp tal pulizia); *he is to join the police force*, chellu jidħol fil (isir jew jingaġġa etc.) pulizia; *active force*, forza attiva (dic il forza, fil fisica, li iġġagħal tiċċaklak ħaġa li tcun kegħda mistriħa jew bi cwieta); *animal force*, il forza tal muscoli tal bniedem (u annimali oħra) li jagħmel meta jiċċaklak jew jitħabat); *natural forces*, l-agenti fisici (tal fisica) li jagixxu (jaħdmu) fuk il materia, bħal ma huma: is-shana, id-dawl, magnetismu, l-elettricità etc.; *natural force*, forza naturali (il forza li taħdem fuk il moħħ, jew il menti); *physical force*, forza fisica (is-saħħa tal gisem tal bniedem; *a threat is the exertion of moral force, a blow is the application of physical force*, tħeddida hia tharriġ tal forza morali, dakka hia l-applicazioni tal forza fisica (tas-saħħa tal gisem); *no force (no matter)*, ghal xejn; *to come into force*, issir, tghaddi (ħaġa, ligi etc.); *is that law still in force*, dic il-ligi ghadha? *that law is no longer in force*, dic il-ligi ma ghadhiex, spiċċat.

Force — timla, tahxi; tesagera, tcabbar; *did you ever try to force vegetable marrow?* katt ippruvajt timla jew tahxi il kara; *malice forced with wit*, (**Shakespear**, *Troilus and Cressida*), malizia ħażen mimli bil għakal; *he did force his good and excuse his wrongs*, cabbar biss il ghemil it-tajjeb li ghamel u ghatta il ħażin.

Forceable—ara *forcible*.

Forced—msaħħaħ; mġaghal; stincat jew mkanżaħ; mimli jew moħxi; *that was forced into his throat*, chien mdeftes bil fors fi grieżmu (bellugħulu); *don't blame him, he was forced to do so*, la tatihx tort, ġaghluh jagħmel hecc; *I don't like his forced style of writing at all*, xejn ma joghġobni il mod tieghu chif jicteb mkanżaħ; *we had some forced vegetable marrow for dinner to-day too*, chelna ftit kara moħxi illum għal l-ichel ucoll.

Forcedness—forza, ġagħil, fil fors.

Forceful—ara *forcible*.

Forceless—bla saħħa, magħdur, deboli

Forcelet - fortizza żghira, castell; *in Egypt there were but few forcelettes or castles*, (**Maundeville**, *p. 47*), l-Egittu ma chienx hemm ħlief ftit fortizzi żghar u castelli.

Forcely — bis-saħħa, bil kawwa, bid-dnewwa, bil fors; mġagħal.

Force-meat—cappuljat, laħam mkatta rkiek ghal mili jew ghal ħaxi.

Forcement—ġagħil; fortizza; *without mere forcement of law*, (**Fox**, *Martyrs*), minn ghajr xejn ġaghil bil fors (tal-ligi); *forcements of high wall shall fall together*, (**Wycliffe**), fortizzi ta swar gholjin jakghu flimchien.

Forceps—biċċa ghodda, bħal tnalja jew pinzetta cbira, li jaħdmu biha it-tobba, mkass tat-tobba, u dawc li jakilghu is-snien.

Forcer—min iġagħal bil fors; min jobbliga; fil meccanica, *piston* biex jati is-saħħa fil pompa li ittalla dejjem l-ilma; pompa żgħira li iħaddmu biex itellghu jew jigguttaw l-ilma minn xi fossa etc.

Forces — bagoll, caxxa, senduk; suldati, truppi, rigimenti; *he collected all his forces together*, ġabar chemm chellu nies taħt l-armi flimchien.

Forchure - furchetta, il post minn fejn jinferku sakajn etc. minn xulxin.

Forcible — li jista; li għandu il kawwa jew is-setgħa; ta bil fors; *there is no desire more forcible in man*, ma hemmx xewka actar kawwija fil bniedem; *forcible measures*, passi kawwija (li għandhom is-setgħa); *a forcible argument*, argument efficaci (li jiswa, li jista, li ghandu il kawwa, kawwi); *the forcible*, in-nies jew dawc li iridu

jidru kawwija iżda ma icunux; *Italics, that last resource of the forcible-feebles*, il chelmiet mictubin (stampati) corsiv huma l-aħħar ħaġa li għaliha jirricorru dawc li icunu deboli iżda li iridu juru li huma kawwija, (**Disraeli**, *Webster*).

Forcibly—bil fors, bil kawwa, biddnewwa.

Forcing — sfurzar, ġagħil ta bil fors.

Forcing-engine—ara *fire-engine*.

Forcing-house — serra, dar, post fejn iżommu il pianti li iridu is-sħana.

Forcipal—bħal (tal) *forceps* (ara).

Forcipated—magħmul (li gej bħal) *forceps* (ara); magħmul bħal tnalja jew mkass.

Forcipation—turturi bil għafis jew kris bit-tnalji; *less torment for than either the wheel or forcipation, yea, than simple burning*, (**Bacon**, *Observations on Libel*), ankas turmenti, wisk ankas, sewwa mir-rota chemm ucoll mil kris u it-taktigħ bit-tnalji, anzi ankas ucoll mil ħruk biss.

Forcleave—tixpacca, taksam tnejn, tofrok fi tnejn.

Forclemmed—mejjet bil ġuħ.

Forcrased — mchisser collu, bcejjeċ, ħerba.

Forcrooked—milwi, mghawweġ.

Forcut— maksum min-nofs; *right as a sword forcutteth an arm in two*, (**Chaucer**), sewwa bħal ma xabla taksam drigħ min-nofs.

Ford — il baxx tax-xmara, minn fejn wieħed jista jofrok minn banda għall oħra b'riġlejh.

Fordable — li jista jitgħadda bil mixi jew bir-riġlejn, dac il post taxxmara fejn ma icunx fond.

Fordeem— ticcundanna, tindanna.

Fordo—tgħarrak, tirvina, tekred; tghajji, toktol bil għeja; *I see no more but that I am fordone*, (**Chaucer**), Jena ma naranix ħlief mitluf (rvinat); *the heavy ploughman snores, all with weary task fordone*, (**Shakespear**, *Midsummer Night's dream*), il ħarrât kieghed jonħor (rieked fil fond) għajjen bix-xogħol.

Fordread—mbażża ferm; mwerwer bil biża; *and Joseph was sore fordread*, (**Genesis** etc., *Exodus*), u Giuseppi chien mbażża ferm.

Fordrench — issaccar bix-xorb; tgħarrak, tgħerek.

Fordrunken — fis-sacra, xurban; *the miller that fordrunken was all pale*, (**Chaucer**), it-taħħan (dac tal mitħna) li chien safrani bix-xorb (fis-sacra).

Fore—ta kuddiem; kuddiem, kabel; *the fore feet of a horse*, is-sakajn ta kuddiem ta żiemel; *you will find this paragraph in the fore part of the document*, issib dan il paragrafu fil biċċa ta kabel tad-document (issib il paragrafu li trid fid-document kuddiem); *I am alrays to the fore on such occasions*, jena dejjem minn ta l-ewwel (minn ta kuddiem, jew lest) fi ħwejjeġ bhal dawn.

Fore acquaint—tgħarraf kabel.

Fore admonish—twiddeb kabel.

Fore allege—isemmi kabel.

Fore-and-aft—ittul collu ta bastiment, mil prua sal poppa.

Fore-and-aft sail—isem ta biċċa kala ta bastiment.

Fore-appoint—tlesti, tkiegħed kabel.

Fore-appointment—tkeghida, ftehima minn kabel.

Fore-arm — tarma, tlesti bl-armi (canuni etc.) kabel ma jasal iż-żmien tal gwerra (min kabel il gwerra).

Fore-arm—id-drigħ, mill mincheb il fuk (jew il kuddiem).

Fore-birth—il primagenitura, min jitwieled l-ewwel.

Forebode— teħber, tħabbar, tbassar; *my heart foreboded this* (**Byron**, *Corsair*) kalbi ħebritni dana.

Forebodement—tħabbir.

Foreboder— min iħabbar, ħabbâr, bassâr.

Fore-body—il biċċa tal bastiment mil l-arblu tan-nofs il kuddiem (lejn il prua).

Fore-bow—il biċċa (li tcun mgħawġa jew milwija bhal karn) ta kuddiem tas-sarġ (ta rchib).

Fore-bowline—borina jew io-cima tal kala ta kuddiem.

incheċċu (imbegħdu minnha) il forza bil forza; *the city was oppressed under the force of arms*, il belt chienet magħfusa taħt kawwa (is-setgħa) ta l-armi; *this is an argument of great force*, dan argument ta saħħa cbira (kawwi ferm); *he had to go by force*, chellu imur bil fors (bid-dnewwa); *he was forced to do it*, ġagħluh jagħmel dan bil fors; *who will force me to do it?* min iġagħilni bil fors li nagħmlu? (min iġagħilni nagħmel dana bil fors?); *the police force*, il pulizia (il corp tal pulizia); *he is to join the police force*, chellu jidħol fil (isir jew jingaġġa etc.) pulizia; *active force*, forza attiva (dic il forza, fil fisica, li iġġagħal tiċċaklak ħaġa li tcun kegħda mistriħa jew bi cwieta); *animal force*, il forza tal muscoli tal bniedem (u annimali oħra) li jagħmel meta jiċċaklak jew jitħabat); *natural forces*, l-agenti fisici (tal fisica) li jagixxu (jaħdmu) fuk il materia, bħal ma huma: is-sħana, id-dawl, magnetismu, l-elettricità etc.; *natural force*, forza naturali (il forza li taħdem fuk il moħħ, jew il menti); *physical force*, forza fisica (is-saħħa tal gisem tal bniedem; *a threat is the exertion of moral force, a blow is the application of physical force*, tħeddida hia tharriġ tal forza morali, dakka hia l-applicazioni tal forza fisica (tas-saħħa tal gisem); *no force (no matter)*, għal xejn; *to come into force*, issir, tgħaddi (ħaġa, ligi etc.); *is that law still in force*, dic il-ligi għadha? *that law is no longer in force*, dic il-ligi ma għadhiex, spiċċat.

Force — timla, tahxi; tesagera, tcabbar; *did you ever try to force vegetable marrow?* katt ippruvajt timla jew tahxi il kara; *malice forced with wit*, (**Shakespear**, *Troilus and Cressida*), malizia ħażen mimli bil għakal; *he did force his good and excuse his wrongs*, cabbar biss il għemil it-tajjeb li għamel u għatta il ħażin.

Forceable—ara *forcible*.

Forced—msaħħaħ; mġagħal; stincat jew mkanżaħ; mimli jew moħxi; *that was forced into his throat*, chien mdeftes bil fors fi griżmu (bellugħulu); *don't blame him, he was forced to do so*, la tatihx tort, ġagħluh jagħmel hecc; *I don't like his forced style of writing at all*, xejn ma jogħġobni il mod tiegħu chif jicteb mkanżaħ; *we had some forced vegetable marrow for dinner to-day too*, chelna ftit kara moħxi illum għal l-ichel ucoll.

Forcedness—forza, ġagħil, fil fors.

Forceful—ara *forcible*.

Forceless — bla saħħa, magħdur, deboli

Forcelet - fortizza żgħira, castell; *in Egypt there were but few forcelettes or castles*, (**Maundeville**, *p. 47*), l-Egittu ma chienx hemm ħlief ftit fortizzi żgħar u castelli.

Forcely — bis-saħħa, bil kawwa, bid-dnewwa, bil fors; mġagħal.

Force-meat—cappuljat, laħam mkatta rkiek għal mili jew għal ħaxi.

Forcement—ġagħil; fortizza; *without mere forcement of law*, (**Fox**, *Martyrs*), minn għajr xejn ġagħil bil fors (tal-ligi); *forcements of high wall shall fall together*, (**Wycliffe**), fortizzi ta swar għoljin jakgħu flimchien.

Forceps—biċċa għodda, bħal tnalja jew pinzetta cbira, li jaħdmu biha it-tobba, mkass tat-tobba, u dawc li jakilgħu is-snien.

Forcer—min iġagħal bil fors; min jobbliga; fil meccanica, *piston* biex jati is-saħħa fil pompa li ittalla dejjem l-ilma; pompa żgħira li iħaddmu biex itellgħu jew jigguttaw l-ilma minn xi fossa etc.

Forces — bagoll, caxxa, senduk; suldati, truppi, rigimenti; *he collected all his forces together*, ġabar chemm chellu nies taħt l-armi flimchien.

Forchure - furchetta, il post minn fejn jinferku sakajn etc. minn xulxin.

Forcible — li jista; li għandu il kawwa jew is-setgħa; ta bil fors; *there is no desire more forcible in man*, ma hemmx xewka actar kawwija fil bniedem; *forcible measures*, passi kawwija (li għandhom is-setgħa); *a forcible argument*, argument efficaci (li jiswa, li jista, li għandu il kawwa, kawwi); *the forcible*, in-nies jew dawc li iridu

jidru kawwija iżda ma icunux; *Italics, that last resource of the forcible-feebles,* il chelmiet mictubin (stampati) corsiv huma l-aħħar ħaġa li għaliha jirricorru dawc li icunu deboli iżda li iridu juru li huma kawwija, (**Disraeli**, *Webster*).

Forcibly—bil fors, bil kawwa, biddnewwa.

Forcing — sfurzar, ġagħil ta bil fors.

Forcing-engine—ara *fire-engine.*

Forcing-house — serra, dar, post fejn iżommu il pianti li iridu is-sħana.

Forcipal—bħal (tal) *forceps* (ara).

Forcipated—magħmul (li gej bħal) *forceps* (ara); magħmul bħal tnalja jew mkass.

Forcipation—turturi bil għafis jew kris bit-tnalji; *less torment for than either the wheel or forcipation, yea, than simple burning,* (**Bacon**, *Observations on Libel*), ankas turmenti, wisk ankas, sewwa mir-rota chemm ucoll mil kris u it-taktigħ bit-tnalji, anzi ankas ucoll mil ħruk biss.

Forcleave—tixpacca, taksam tnejn, tofrok fi tnejn.

Forclemmed—mejjet bil ġuħ.

Forcrased – mchisser collu, bcejjeċ, ħerba.

Forcrooked—milwi, mgħawweġ.

Forcut— maksum min-nofs; *right as a sword forcutteth an arm in two,* (**Chaucer**), sewwa bħal ma xabla taksam drigħ min-nofs.

Ford — il baxx tax-xmara, minn fejn wieħed jista jofrok minn banda għall oħra b'riġlejh.

Fordable — li jista jitgħadda bil mixi jew bir-riġlejn, dac il post taxxmara fejn ma icunx fond.

Fordeem— ticcundanna, tindanna.

Fordo—tgħarrak, tirvina, tekred; tgħajji, toktol bil għeja; *I see no more but that I am fordone,* (**Chaucer**), Jena ma naranix ħlief mitluf (rvinat); *the heavy ploughman snores, all with weary task fordone,* (**Shakespear**, *Midsummer Night's dream*), il ħarrât kiegħed jonħor (rieked fil fond) għajjen bix-xogħol.

Fordread—mbażża ferm; mwerwer bil biża; *and Joseph was sore fordread,* (**Genesis** etc., *Exodus*), u Giuseppi chien mbażża ferm.

Fordrench — issaccar bix-xorb; tgħarrak, tgħerek.

Fordrunken — fis-sacra, xurban; *the miller that fordrunken was all pale,* (**Chaucer**), it-taħħan (dac tal mitħna) li chien safrani bix-xorb (fis-sacra).

Fore—ta kuddiem; kuddiem, kabel; *the fore feet of a horse,* is-sakajn ta kuddiem ta żiemel; *you will find this paragraph in the fore part of the document,* issib dan il paragrafu fil biċċa ta kabel tad-document (issib il paragrafu li trid fid-document kuddiem); *I am alrways to the fore on such occasions,* jena dejjem minn ta l-ewwel (minn ta kuddiem, jew lest) fi ħwejjeġ bħal dawn.

Fore acquaint—tgħarraf kabel.

Fore admonish—twiddeb kabel.

Fore allege—isemmi kabel.

Fore-and-aft—ittul collu ta bastiment, mil prua sal poppa.

Fore-and-aft sail—isem ta biċċa kala ta bastiment.

Fore-appoint—tlesti, tkiegħed kabel.

Fore-appointment—tkegħida, ftehima minn kabel.

Fore-arm — tarma, tlesti bl-armi (canuni etc.) kabel ma jasal iż-żmien tal gwerra (min kabel il gwerra).

Fore-arm—id-drigħ, mill mincheb il fuk (jew il kuddiem).

Fore-birth—il primagenitura, min jitwieled l-ewwel.

Forebode— teħber, tħabbar, tbassar; *my heart foreboded this* (**Byron**, *Corsair*) kalbi ħebritni dana.

Forebodement—tħabbir.

Foreboder— min iħabbar, ħabbâr, bassâr.

Fore-body—il biċċa tal bastiment mil l-arblu tan-nofs il kuddiem (lejn il prua).

Fore-bow—il biċċa (li tcun mgħawġa jew milwija bħal karn) ta kuddiem tas-sarġ (ta rchib).

Fore-bowline—borina jew ic-cima tal kala ta kuddiem.

Fore-box — saldatur (ta carrozza etc.)

Fore-broads—lewwel halib li jinħaleb minn beżżula ta bakra.

Fore-buttocks—il bżieżel (is-sider).

Fore-cabin—il camrini (salun) għal passiggieri in-naħħa tal prua (ankas comodi minn dawc tal poppa) il camrini li icunu għal passiggieri.

Forecast — nebh, tinbih, tibsir, tnebbeħ, tobsor.

Fore casting — li jobsor, li jara x'gej, li jaħseb.

Fore castle—il castru tal prua.

Fore chosen — predilett, magħżul minn kabel.

Fore cited—msemmi kuddiem (fuk jew kabel).

Foreclose—tagħlak barra, iżżomm barra, ma tħallix igħaddi.

Forecomer—min jigi kabel.

Fore-court—ta bitħa ta kuddiem (wesgħa ta kuddiem (dar).

Fore-crag—il biċċa tal grieżem ta kuddiem.

Fore-day—il għodwa.

Fore-deck—il cverta għan-naħa tal prua.

Foredo—tagħmel kabel; *foredone*, magħmul kabel; tgħarrak, tirvina; *foredone*, rvinat.

Fore-door—il bieb il cbir (tal faċċata, m'hux tal genb) ta dar.

Fore-edge—it-tarf tal folji tal ctieb ta kuddiem (m'hux fejn icun meħjut).

Fore-elder—wieħed mill antenati (minn missierjietna).

Fore-end—il biċċa ta kuddiem ; tal bidu; il bidu; *the fore end of harvest*, il bidu tal ħsad ; l-ewwel żmienijet ; *I paid more pious debts to Heaven now, than in all the fore-end of my time* (**Shakespear**, *Cymbeline)* actar għamilt opri tajba (għext sewwa chif irid Alla) issa, milli fl'ewwel żmienijet ta ħajti.

Forefathers — l-antenati, missierijetna.

Fore-finger—is-saba il werrej.

Fore-foot—siek ta kuddiem (tal annimali li għandhom erba' sakajn).

Foreganger— il ħabel li bih (mieghu) tcun marbuta il foxxna (għassajd iew il kbid tal ħut).

Forego — tħalli, titlak, tmur jew titlak kabel jew kuddiem.

Foregoing—ta kuddiem, li għadda ; *in the foregoing years*, fis-snin li għaddew, fiż-żmien (snin) ta kabel; fissnin li mgħoddija.

Foregone—mgħoddi, li għadda, li mar; decis kabel, miftiħem kabel; *a foregone conclusion*, ftehima (patt) li chien sar kabel.

Fore-grandfather—bisnannu, missier in-nannu.

Foreground — il biċċa li tidher kuddiem (l-ekreb lejn il għajn) fi quadru (f'pittura).

Foreguess — ticcongettura; tindovna jew takta (tinzerta) kabel.

Fore-hand—il biċċa taż-żiemel (gisem iż-żiemel) kuddiem dac li icun riecheb fuku—minn daħru (fejn icun is-sarġ) il kuddiem ; l-aħjar biċċa jew il biċċa ewlenija; vantaġġ, preferenza; *such a wretch had the forehand of a king*, (**Shakespeare**, *Henry, V)*, briccun bħal dac chellu il vantaggi ta Re ; bil kuddiem, ta kuddiem ; l-ewwel; *to be to the forehand with any one*, tcun kuddiem, icolloc il vantaġġ.

Forehanded — baccari ; minn ta l-ewwel ; il ħin sewwa, cmieni ; comdu li għandu il flus, li kiegħed jew li jagħmilha tajjeb.

Forehead—il ġbin ; il kuċċata (ta sigra etc); *the raven lodged in safety on the inaccessible forehead of an oak*, (**Wordsworth**, *Excursion, bk. VII)*, iċ-ċawlun kagħad ġmielu fis-sħiħ fuk il kuċċata għolia (li ma tintlaħakx) tal balluta.

Forehead cloth—faxxa (bħal fiskija) li in-nisa jorbtu ma rashom (ġbinhom) biex wiċċhom ma jitchemmix.

Foreheaded—stinat, ta rasu ; li ma jistħix.

Forehear—tisma kabel.

Fore-hold — li stiva ta kuddiem tan-naħħa tal prua ta bastiment.

Foreholding—taħbir, tbassir.

Fore-horse—iż-żiemel ta kuddiem (ta l-ewwel) f'tiġrija.

Foreign — barrani, ta barra ; ta

pajjis jeħor; falz, m'hux veru; li ma jakbilx; *foreign consuls*, conslijiet barranin (ta pajjisi oħra); *foreign commodities*, mercanzji (affarijiet) ta barra; *foreign news*, aħbarijiet ta pajjisi (jew artijiet oħra); *he was showing a foreign appearance all the time*, hu chien kiegħed juri wiċċ b'jeħor dejjem (il ħin jew iż-żmien collu); *this is foreign to our business*, dana ma għandu x'jaksam xejn (barrani) għal biċċa tagħna.

Foreigner — (ragel etc) barrani, ta pajjis jeħor; strangier, frustier; *we have a lot of foreigners here in Malta*, għandna salt frustieri hawn Malta; *he is a native and not a foreigner*, hua wieħed minn tal pajjis, m'hux frustier.

Foreign-Office — l-Ufficiu Colonjali; *the Secretary of State is at head of the Foreign Office*, il Ministru hu il cap tal Ufficiu Coloniali.

Forejudge—taħseb, tagħmel opinioni kabel; tescludi.

Forejudger — min jaħseb, jiddecidi, jew jagħmel opinioni kabel; min jescludi.

Forejudgment — ħsieb, decisioni, jew għamil ta opinioni kabel; esclusioni.

Foreking — predecessur, (wieħed li kagħad kabel ħadd jeħor bħal .re fuk tron.

Foreknow—tcun taf kabel; tagħraf kabel; *had I foreknown it*, li cont naf kabel; li ħsibta kabel.

Foreknowable—ħaġa li tista tcun tafha kabel; *it is certainly foreknowable what they will do in such circumstances*. (**More**, *Divine Dialogues*), wieħed jista icun jaf sgur x'għandhom jagħmlu kabel (x'għandu isir) f'circustanzi bħal dawn.

Foreknower— wieħed li icun jaf x'għandu isir, min icun jaf minn kabel x'għandu isir (x'icollu isir); *God is the foreknower of all things*, Alla icun jaf minn kabel x'għandu (jew x'icollu) isir.

Fore-knowing— setgħa li wieħed icollu li icun jaf x'għandu isir minn kabel.

Fore-knowledge—ara *foreknowing*.

Forel—gilda (bħal parċmina) għal chisi tal koxra tal cotba; caxxa, borża etc. għal cotba (fejn tkiegħed ctieb); ticsi il koxra ta ctieb bil parċmina etc.

Fore-land—għolja (art għolia) li toħroġ il barra fil baħar; promontoriu; dar li għanda il faċċata tagħha (mibnia) għat-triek (u m'hux għal jew fi skâk); dac il wisa bejn sur u il foss.

Forelay— taħseb, tirranġa, tlesti, tkiegħed minn kabel.

Forelead—tmixxi kuddiem; tgħalli.

Foreleader— min jimxi kuddiem (biex imixxi il ħadd jeħor warajh jew biex juri lill ħadd jeħor chif għandu jagħmel).

Foreleg—siek jew rigel ta kuddiem ta annimal jew ta siġġu.

Forelend — tislef kuddiem; tati għal collox, icciedi għal dejjem.

Forelie— tkiegħed (tcun) kuddiem.

Forelift—tarfa, tgħolli minn kuddiem.

Forelitter — tferragħ jew tilħed (bħal ma jagħmlu xi annimali) kabel iż-żmien.

Forelock—il beżbuża (xagħar) ta kuddiem, il-lagħkiet il far; *to take by the forelock*, takbad fil chelma, tipprofitta ruħec mil mument; *take time by the forelock for he is bald behind*, ipprofitta ruħec miż-żmien li għandec issa għax imbagħad igħaddi u ma issibux.

Forelock-brook—dic il għuda, bħal salib, bi tliet rchiechel, jew actar, tal curdari li idawru flimchien biex jimbaram il ħabel.

Forelook—tipprevedi,. tħares, tara kabel, tkis x'gej.

Fore-looker—min jaħseb għal ħadd jeħor minn kabel.

Foreman—il cap, li mgħallem fuk il ħaddiema; *foreman*, prim ġurat; *who is the foreman of the jury?* min hu il prim ġurat (fil ġuri)? *our foreman, is n't strange*, il *foreman* (li mgħallem) tagħna, hix ħaġa (cumbinazioni) curiusa?

Fore-mast—l-arblu ta kuddiem (ta bastiment); bahri; *the vulgar courage of a foremast man he still retained* (**Macaulay**, *History of England*), baka kalbieni li stess daks bahri.

Foremost—ta kabel nett, lewwel nett, ta kuddiem nett, kuddiemi; l-ewwel wiehed ta kabel culhadd; *I went foremost*, jena mort kuddiem nett; *I was foremost*, jena cont ta kabel nett; *first and foremost*, l-ewwel nett, kabel xejn.

Foren—kuddiem, kabel.

Forename—l-isem (l-ewwel isem, ta kabel il cunjom); *his son carrying the same forename*, (**P. Holland**, *Camdem)*, ibnu ismu bhalu (ibnu u hu igibu jew ghandhom li stess isem, isimhom bhal xulxin).

Forenamed—msemmi kabel, msemmi fuk.

Forenenst—kuddiem, biswit.

Forenoon — ghodwa, fil ghodu; *the forenoon programme is different from that of the afternoon*, il programm ta fil ghodu m'hux bhal dac ta wara nofsinhar; *this is the only work we do in the forenoon*, dan (ix-xoghol) biss li naghmlu mal ghodwa.

Fore-notice—tahbira, tahbir, avvis minn kabel.

Forensal / **Forensic** / **Forensical** } tal korti, tal krati, tal ligi (tal korti jew tal procedura legali); *neither in forensic nor in parliamentary eloquence had he any superior*, (**Macaulay**, *History of England*), hadd ma chien jicsru (ighaddih) u la biex jitchellem fil krati (bhala avucat) u l-ankas biex jitchellem fil parlament (bhala membru tal cunsill).

Forensive—legali, tal-ligi jew tal krati; *before I look upon his forensive or political transaction*, (**Hacket**, *Life of William I)*, kabel xejn ma nkis il ghamil tieghu legali jew politicu.

Foreordain — tippredestina, tiddecidi x'ghandu isir minn kabel.

Fore-ordination—predestinazioni, decisioni ta dac li ghandu isir jew ighaddi minn ghala haġa, minn kabel ma issir.

Fore-part — il biċċa ta kuddiem jew ta kabel; *during the forepart of the day*, fil bidu (għal bidu) tal ġurnata; *in the forepart of the vessel*, lejn il prua.

Fore-part-iron—il buttuna (imburnitur) ta li scrapan biex jinbornu, illustrau jew jagħmlu ilekku il pett taż-żarbun.

Fore-past—li għadda, li ghadda kuddiem; ta kabel.

Forepayment—ħlas kuddiem; *I had £ 100 of him in forepayment for the first edition of "Espriella"* (**Southey**, *Letters II, 9*) tani mitt lira kuddiem ta l-ewwel edizioni (jew harġa) tal "Espriella".

Fore-peak — it-tarf ta bastiment fil prua, ir-rocna tal prua jew ta kuddiem ta bastiment.

Foreplan—tahseb (tirranġa f'moħhoc x'ghandec taghmel) kabel.

Forepoint — thabbar, turi jew tghejd x'ghandu isir minn kabel.

Forepromise—twieghed kabel.

Forequoted—msemmi kabel, fuk jew kuddiem.

Fore-rank—in-nies, il fila etc. ta kuddiem.

Forereach—timxi actar bil klugħ, tghaddi bil burdiar bastiment jehor, jew thallih wara.

Foreread — prefazioni ta ctieb; lill min jakra.

Fore-rent—ħlas ta flus ta chera bil kuddiem.

Forerun—tiġri kabel, tiżbok, tiscorri, tghaddi, thabbar, tati sinjal etc. x'għandu isir; *these signs forerun the death or fall of Kings*, (**Shakespear**, *Richard II)*, dawn is-sinjali ihabbru il mewt jew il wakgha tas-Slaten.

Forerunner — precursur, wiehed li jigi kabel bhala sinjal jew biex ihabbar (li waslet ħaġa oħra); haġa li tigi (jew tidher) kabel ohra; sinjal li juri li waslet dic il ħaġa li wiehed icun jistenna; ħabbâr; dic il biċċa ħabel fi scandall li iħallu (ma jiccalculawx) meta icunu jiscandaljau wakt icun miexi il bastiment; dac it-tul tal ħabel jew il medda li irid li scandall meta icun miexi il bastiment.

FORESAID — msemmi fuk, li fuk msemmi.

FORE-SAIL — il mezzana, isem ta bicċa klugħ fl-arblu tal prua.

FORESAY — tgħejd jew tiddecidi kabel.

FORESAYER — ħabbâr, profeta.

FORESEE — tara kabel, teħber; taħseb kabel; *no one could foresee this*, ħadd ma sata jobsor (jistenna li gej) dana; *a King against a storm must foresee to a convenient stock of treasure* (**Bacon**), Sultan li għandu ma wiċċu (li jistenna gejja) rewwixta jaħtieġlu jaħseb jagħmel ħażna ta flus etc. sewwa minn kabel.

FORESEEING — li jara, jaħseb, jobsor x'għandu jiġri, minn kabel.

FORESEEN — maħsub minn kabel; *foreseen that*, basta li, bil patt li.

FORESEER — min jobsor (bassâr); min jara minn kabel x'icollu isir; min jaħseb minn kabel għal li icollu isir.

FORESHAME — tiddisunura; iggib disunur fuk (jew lill).

FORE-SHIP — il castru tal prua, lejn il prua.

FORESHORE — ix-xtajta (l-art) mżerżka għal xejn għal xejn fil baħar.

FORESHORTEN — tkassar, turi ħaġa mkassra; tpinġi ħaġa (quadru etc.) li turi il ħaġa krib lejn il għajn (li tidher krib actar mil ħwejjeġ, veduti etc. l-oħra tal quadru).

FORESHOUTS — ic-cimi li iżommu marbuta il majjstra (il klugħ cbar jew il kala il cbir) tal bastiment.

FORESHOW — tħabbar, tbassar jew turi (tara) minn kabel, x' gej jew x'għandu jiġri.

FORE-SIDE — il ġenb ta kuddiem.

FORESIGHT — xamma, ħila li tara minn kabel x'għandu isir; *he had a foresight of this*, chellu xamma ta dan, chien jaf, basar li għandu isir dan (li chellu icun hecc).

FORESIGHTED — li jara, jobsor, x'għandu isir; wieħed li jaħseb minn kabel għal dac li għandu isir, jew jiġri; bil għakal, tal ħsieb.

FORESIGHTFUL — bil għakal, tal ħsieb li jaf jaħseb; *give us foresightful minds* etc. (**Sidney**, *Arcadia*) atina rjus (mħuħ) li jafu jaħsbu (atina ras li taf taħseb, bil għakal.)

FORESKIN — ara *prepuce*.

FORESLEEVE — il bicċa tal comma (ta ġlecc etc.) mil mincheb sat-tarf fejn tispiċċa (lejn il pulzier).

FORESPEAK — tħabbar; tiscanta, (tagħmel magħmul.)

FORESPENT — moħli, mberbak'; ta kabel, li mgħoddi.

FORESPURRER — ħabbâr, messaggier li jiġri kabel jew kuddiem is-sinjur tiegħu; *this forespurrer comes before his Lord*, (**Shakespear**, *Merchant of Venice*) dan il messaggier (ħabbâr) jigi jiġri kabel is-sinjur tiegħu.

FOREST — maħtab, bosc, foresta; tal maħtab, tal bosc, tal foresta; tħawwel ħafna siġar, tagħmel maħtab jew bosc; *these are forest trees*, dawn siġar tal bosc; *like crowded forest trees we stand, and some are marked to fall*, (**Cowper**, *Bill of Mortality*) bħala siġar tal maħtab iffullati ħdejn xulxin aħna kegħdin u bicciet minnha ġa lesti (magħzula) biex jakgħu.

FORESTBORN — mwieled fil bosc, salvaġġ; *this boy is forestborn and had been tutored in the rudiments of desperate studies*, (**Shakespear**, *As you like it*), dan it-tifel salvaġġ u mgħallem (mrobbi) f'bidu ta tagħlim ta studi ħżiena.

FOREST-SHERIFF — il guardian, ir-raġel li għandu ħsieb, jew li jindocra, il bosc (li għandu ħsieb is-siġar tal bosc.

FOREST-SPIRITS — fatati.

FORESTAFF — isem ta strument li dari in-nies tal baħar chienu jusaw biex biħ jaraw il għoli tal (chemm huma għaljin il) cħwiecheb etc.

FORESTAGE — haraġ jew ħlas ta flus li chienu jatu lir-re dawc li chellhom taħt idejhom is-siġar (li njam tas-siġar) ta bosc.

FORESTAL — tal foresta, tal bosc, tal maħtab; *forestal revenues*, renti (flus ħlas) tal bosc.

FORESTALL — tixtri, taħżen oggetti minn kabel ma jidru fis-suk biex tgħalli chemm trid il prezz tagħhom; tixtri collox l-ewwel biex tbiegħ bi

prezz għali (billi il prezz icun f'idejc ma icollocx bejjiegħa oħra li jatuc fastidiu); tippriva, ma tħallix li isir (jew li wieħed jeħu ħaġa); tingombra triek (billi ma tħallix nies igħaddu); tasal, tiġi, tiġri, issir kabel; *perhaps forestalling night prevented them*, (**Milton**, *Comus*, *285*), forsi il-lejl li gie kabel ma ħallihomx.

Forestall – dac ir-ragel (wieħed mil ħallielin jew complici) li icun (jokgħod) għassa meta (wakt li) siehbu icun jati is-salt għal xi ħaġa.

Forestaller – min, jew dac li, jixtri collox, jew jiccapparra collox, taħt jdeih biex ibigħ b'ċhemm irid.

Forestalling—il mawrien kuddiem jew kabel ħadd jehor.

Forestay — dic iċ-ċima ħoxna li tgħaddi mill kuċċata tal arblu tal prua għal puprest (biex iżżomm l-arblu).

Forestem—il prua ta bastiment, il biċċa ta kuddiem.

Forester—min jew dac li jindocra (igħasses għas-siġar, jew injam) fil bosc; dac jew min igħammar f'bosc; siġra ta bosc; wieħed minn tas-società hecc msemmija.

Forestine—tal bosc, li igħejx jew igħammar fil bosc.

Forestry—is sengħa tal ħidma (ta siġar, njam etc.) fil boschijiet; *nearly every nation in Europe except Britain has schools of forestry*, tista tgħeid innazionijiet collha tal Europa, barra mil Inghilterra, għandhom li scola (igħalmu) chif icabbru is-siġar u jeħdu li njamijiet etc. fil boschijiet.

Foresty—bħal maħtab jew bosc; mgħotti bil boschijiet, collu boschijiet; fieh ħafna siġar (ta li njam); il veru maħtab.

Foret— rebecchin (gulia) rkieka bħal berrina biex itakkbu (jagħmlu) it-tokob tal fgum ta canun etc.

Foretackle — l-armar (cimi etc.) fl-arblu tal prua (jew ta kuddiem) ta bastiment.

Foretalk — il prefazioni, il cliem ta kabel il bidu ta ctieb; chelmtejn lill min jakra.

Foretaste—idduk kabel; tcun taf kabel; takta jew tobsor kabel.

Foretell – tħabbar; tbassar; tgħejd x'gej minn kabel.

Foreteller —ħabbâr, bassâr.

Forethink – taħseb kabel (tobsor); tkis, taħsibha; *thou wise, forethinking, politician*, (**Smith**, *Johnson*), inti ragel politicu għaref u li taf taħsibha (tkisha) minn kabel.

Forethought – maħsub kabel, premeditat; premeditazioni, ħsieb magħmul kabel; għakal, moħħ; *from a people so fed, diligence and forethought were not to be expected*, (**Macaulay**, *History of England*), ma contx tistennieh dan il għakal u'l moħħ collu min-nies bħal dawn.

Foretime – iż-żmien li għadda, li mgħoddi.

Foretoken — mħabbar, mbassar; sinjal, tbassir, tħabbir.

Foretooth – sinna ta kuddiem; *he fell and had one of his foreteeth broken*, waka u chisser sinna (minn ta kuddiem).

Foretop – toppu, ix-xagħar mimxut, irranġat etc. ta kuddiem f'ras mara; il ġbin (il biċċa ta kuddiem tar-ras); koffa tal arblu tal prua jew ta kuddiem.

Foretopmast — arbulett tal arblu tal prua jew ta kuddiem ta bastiment.

Forever – għal dejjem.

Forevouched – li icun intkal (assicurat) kabel.

Forewages – ħlas kuddiem.

Forewale – biċċa (bħal romblu, jew mibruma) fil maħanka ta żiemel.

Forewall – il ħajt ta barra.

Foreward patt, cuntratt, ftehim minn kabel; il għassa avanzata jew ta kuddiem.

Forewarn - twiddeb; tħabbar jew tgħid kabel; *I will forwarn you whom you shall fear (Luke XII, 5)*, jena nwiddibbcom (ngħeidilcom kabel) minn min għandcom tibżgħu; *we were forwarned of his coming*, (**Shakespear**, *Henry VI*), lilna kalulna minn kabel li hu chien gej (li chellu jigi).

Forewend – tmur kabel; *and now*

they have to heaven forewent, (**Spenser**, *Shepheards Calender*), u issa marru fis-sema kabel.

FOREWETE — tcun taf, tiddecidi, taghmel ħaġa minn kabel.

FOREWIND — il ħassâd ta kuddiem, dac li icun kuddiem fil-*land* tal ħsad.

FOREWISE—bil għakal, li jara minn kabel chif jistgħu jiġru l-affarijiet; li jilħaklu, li ikis kabel.

FOREWIT—prudenza, għakal.

FORAWITER — min icun jaf x'gej minn kabel; *God, forwiter of all things*, (**Chaucer**, *Boethius*), Alla l-Imbierec li icun jaf collox x'gej minn kabel.

FOREWOMAN—mara cap (ara *foreman*).

FOREWORDS—prefazioni, chelmtejn lill min jakra (fi ctieb etc.)

FOREWORN—moħli, mittiechel etc.

FOREFAIRN—kalbu dejka, mdejjak.

FORFAULTURE—nukkas, telfa.

FORFEAR—twerwer bil biża.

FORFEIT—titlef, takbad (bil korti), telfa, kbid bil korti; ħaraġ, ħlas ta flus, multa; suggett, li jista icollu etc. *he has forfeited all his property*, tilef (kabdulu bil korti) cull ma chellu; *he has forfeited his word*, nakas minn chelmtu, ma żammx chelmtu: ma għamilx li kal; *he had to pay the forfeit*, chellu iħallas il multa; *forfeit to a confined doom*, (**Shakespear**, *Sonnet 107*), suggett għal (jista icollu sentenza tal) gheluk.

FORFEITABLE — li jista icun mitluf jew makbud bil korti.

FORFEITER—min jitlef jew jakbdulu xi ħaġa bil korti; min isofri xi castig (jigi iccundannat) għal xi ħaġa li ma icunx għamel chif icun obligat; *forfeiters you cast in prison*, (**Shakespear**, *Cymbeline III, 2*), minn ma jagħmilx dana ixhtu (ibgħatu) il ħabs.

FORFEITMENT—penalità, castig, ħlas, multa; *in forfeitment bear paper faggots o'er the pavement*, (**Hall**, *Satires 11, I, 17*), u b'castig (b'penitenza) żomm sarar tal carti fl-art.

FORFEITURE—telfa, kbid bil korti, castig; haraġ, multa; *you have to do this under pain of forfeiture of the said goods*, (**Hacklugt**, *Voyages*), għandec taghmel dan taħt piena li titlef l-oggetti (l-affarijiet) li semmejna; *old Michael now was summoned to discharge the forfeiture*, (**Wordsworth**, *Michael*), ix-xwejjaħ Michiel issa ħarcuh biex jagħmel il castig li għalih waħħlitu il ġustizia (biex iħallas il multa li weħel).

FORFEX—mkass; *he cut off the lock with the glittering forfex*, kata it-troffa tax-xagħar bli mkass ilekk (ġdid).

FORFICULA—mkass, scorpjun (duda)

FORFIGHT — tgħajji bis-sarâr, tcun għajjên bil cumbattiment, bil ġlied jew bis-sarâr.

FORFOUGHT — għajjên (ma jiflaħx actar) bil cumbattiment, bil gwerra, bil ġlied jew bis-sarâr.

FORFRET—tifni għal collox; taħli sa l-ankas biċċa, għal collox.

FORFRIGHT—twerwer bil biża.

FORGAB—tidħac bi, tgħajjeb.

FORGATHER—tcun (taghmel) ħabib cbir (tal kalb etc.) ma; tiltaka ma; *instead of forgathering with an old friend*, (**H. Kingsley**, *Ravenshoe Chap. VII*), minn f'loc li tagħmel ħabib ma ħabib antic; *he is the only one I ever did forgather*, (**Reade**), miegħu biss għamilt ħabib; *I do not forgather with these things twice in twenty four hours*, (**Scott**, *Rob Roy*), ma niltakax ma dawn il ħwejjeġ darbtejn f'erba' u għoxrin sigħa.

FORGAVE — temp passat tal verb *forgive*)—ħafer.

FORGAVEL — renta żgħira tal flus (privata).

FORGE—forġa; issaħħan il ħadid fil forġa; taħdem il ħadid; tħadded; tfallaz; tagħmel chitba jew cambiali falza; takla (minn żniedec), issib, tivvinta; *he laboured at his forge all day*, ħadem fil forġa (ta ħaddied) il ġurnata collha; *this iron is to be forged once more*, dan il ħadid irid jargia jissaħħan fil (jew igħaddi mil) forġa darbohra; *they are to forge an anchor out of these huge bars*, iridu (sejrin) jaħdmu ancra minn dawn il virghi hecc cbar; *one tried to forge the will and the other a bill of exchange*, wieħed ried (ittanta

biex) ifallaz it-testment u l-jeħor carta cambiali; *the paltry story is untrue and forged to cheat such galls as you*, li storia fiergħa (belgħa) m'hix vera, u kalgħuha biex ikarku (jidħcu) b'haġa belgħa (li tibla collox) bħalec, (**Butler**, *Hudibras, part II, Chap. III*) *who would forge such a lie?* min sejjer jakla (joħlok) għidba bħal din?; *and he that forged, and he that threw the dart, had each a brother's interest in his heart*, (**Cowper**, *Hope, 578*) u sewwa dac li ivvinta chemm ucoll dac li venven il vleġġa chellhom f'kalbhom dac l'interess daks li chiecu ta ħuthom; *to forge a ship over a shoal*, tgħaddi bil mod u bit-tbatija minn fuk sicca; *to forge a head*, tgħaddi bil mod mil prua ta bastiment jeħor; *to forge over, is to force a ship violently over a shoal by the effort of a great quantity of sail* (**Falconer**, *Marine Dictionary*) *to forge over*, jigifieri tgħaddi bastiment minn fuk sicca bil għajnuna ta ħafna klugħ (billi tiftaħlu il klugħ collha.)

Forgeable — li jista jinħadem fil forġa (bħal ħadid etc.)

Forgedly—bil falsità, bil kerk.

Forger—min, dac li, jinvinta, jakla minn żniedu jew joħlok; min ifallaz, fallâz; *God is the forger of all things*, (**Wycliffe**), Alla li ħalak collox; *he is one of the forgers*, hua wieħod minn dawc li falzu (mill fallaza).

Forgery—falzità; kerk; chitba jew cambiali falza; il ħtia ta chitba falza, jew ta cambiali falza; għamil ta ħaġa bil forġa; invenzioni, ħolkien ta ħaġa; *theirs is all forgery, don't you believe them*, dac collu kerk tagħhom, la temminhomx; *all the writings you saw are all forgery of the past century*, il chitba collha li rajt hi falza, xogħol tas-seculu l-jeħor; *he is charged with forgery*, accusat li għamel cambiali falza (frode).

Forget—tinsa; tħalli, tittrascura; *don't forget, please*, tinsiex jeco jogħġboc; *forget me not*, tinsinix; *can a woman forget a sucking child?* tista katt mara tħalli (tittrascura) it-tarbija tagħha tal ħalib? *to forget oneself*, tinsa x'int, tintilef, issir annimal; *thou dost forget thyself*, (**Shakespear**, *King John*), inti nsejt min int (int sirt annimal, jew ma bkajtx bniedem actar).

Forget-me-not — isem ta fjur (ifuħ) il *forget-me-not*.

Forgetful — li jinsa, li inissi, li iħalli, trascurat; *I am much forgetful*, jena ninsa wisk; *be not forgetful to entertain strangers*, tħallix (tibkax ma, jew tittrascurax) li tilka il għorba.

Forgetfulness — nisi; tħollia; *don't expect to have from him what he promised, he is well known for his forgetfulness*, tistenniex li jatic li wegħdec, dac msemmi chemm jinsa; *he is charged with forgetfulness of his duties*, igħejdu (accusat) li iħalli (fuk it-tħollija) tad-dmirijiet tiegħu); *forgetfulness is not oblivion; we blame a person for his folgetfulness; but we sometimes bury things in oblivion; forgetfulness*, m'hiex *oblivion* (*forgetfulness* ħaġa u *oblivion* oħra) aħna illumu bniedem għan-nisi tiegħu (għaliex jinsa) u xi drabi nidfnu il ħwejjeġ u nħalluhom għal collox (ninsewhom għal collox), (**Crabb**).

Forgetive—li jaħlak, li jivvinta, li igib jew inissel; *quick, forgetive, full of nimble and delectable shapes*, (**Shakespear**, *2 Henry IV*), ħafif, inissel (jinvinta) u mimli b'għamliet sbieħ etc.

Forgettable—li jista jintesa; *hysterical wind, forgettable by all creatures*, (**Carlysle**, *Letters, of Cromwell, III, 115*), riħ li iggib rekket ir-ruħ (li strelka) li jista jintesa min culħadd.

Forgette—dic il biċċa gilda fis-swaba ta li ngwanta, li tigi fil ġnieb tas-swaba (li strixxa tal gilda li tgħakkad flimchien il biċċa tas-saba ta wara jew ta wiċċ l-id mal biċċa tas-saba ta kuddiem ta ingwanta.

Forgetter— min jinsa; bniedem trascurat.

Forgetting—nisi; tħollija; *I am not willing to discover the forgetting of reverend men*, (**Milton**), ma irridx niccxef in-nisi (it-tħollija ta dmirijiet etc.) ta nies reverendi (tal kassisin).

Forging—xogħol tal forġa, xogħol tal ħadid (bil forġa); falsificar, kerk.

Forging hammer— martell tal argintieri.

Forgivable— li jista jinħafer; ta min jaħfru; ta min jagħdru.

Forgive – taħfer; tħalli, titlak; icciedi; *O Lord forgive me, I do beseech thee*, O Mulejja aħfirli, nitolboc;... *and to great ones such follies do forgive*, (**Spenser**), u lill cbar (nies) ħalli (ciedi) dawn il blugħat.

Forgiven—maħfur.

Forgiveness — maħfra; *I also believe in the forgiveness of sins*, nemmen ucoll fil maħfra tad-dnubiet.

Forgiver—min jaħfer.

Forgiving—li jaħfer, maħfra.

Forgivingness—kalb tajba li taħfer; *his equanimity, generosity, and forgivingness*, (**Richardson**, *Sir C. Grandison*), il cwiet, it-tieba ta kalbu, u id-disposizioni li għandu biex jaħfer.

Forgnaw — tgħerrem għal collox (tekred għal collox bit-tgħerrim).

Forgotten — minsi; li jinsa; *that will soon be forgotten*, dac dalwakt jintesa; *I am all forgotten*, (**Shakespear**, *Othello II, 3*), jena ninsa wisk.

Forguilt — tidneb contra; iggib (tagħmel) ħati; ticcundanna.

Forhail— titturmenta, tati it-turturi, iċċarrat (taksam) min-nofs.

Forhead—takta ir-ras (bħal Behead).

Forhew—tkatta, jew takta, bicciet bicciet.

Forinsecal — strangier, ta barra, barrani.

Forisfamiliate—toħroġ barra mil familja, tescludi, tħalli barra; tħalli il wirt (beni etc.) lil tifel etc. sa chemm jibka ħaj il missier.

Forjudge—ticcundanna (tagħmel ħakk) ħażin.

Fork— furchetta; ponta; takbad, tieħu bil furchetta; tinfetaħ u issir tnejn bħal furchetta; il post fejn jibdew żewġ torok (minn fejn joħorġu, bħal friegħi, żewġ torok) jew fejn tinferak xmara etc.; toħroġ bħal żbul (fi żbul); *is this a silver fork?* din il furchetta tal fidda? *several are amazed at the wisdom of the ancients, that represented a thunderbolt with three forks*, (**Addison**, *on Medals*), bosta huma mistagħġbin bil għerf tal antichi li pingew sajjetta bi tliet ponot; *fork this hay*, akbad dan il ħuxlief bil midra (furchetta); *they met there where the way forks*, iltakgħu hemm fejn jibdew iż-żewġ torok; *look how the branches fork*, ara chif joħorġu u jinferku il friegħi tas-siġar; *the corn beginneth to fork*, (**Mortimer**, *Husbandry*), il furrajna (is-siġar tal kamħ) jew il kamħ beda joħroġ iż-żbula; *tuning fork*, corista; *pitch fork* jew *hay fork*, midra (biex iderru etc. il kamħ fuk il kigħa); *fork beam*, travu etc. wiekaf (mifruk bħal furchetta) biex iżomm il overta fejn icun hemm il buccaporti; *fork head*, ir-ras tal vleġġa; *fork staff-plane*, xorta ta ċana għal ħofor jew canali fl-injam; *to fork out*, tati, ticcunsinna; *if I am willing to fork out a sum of money*, (**G. Eliott**, *Daniel Deronda*), jecc inċun irrid nati (niccunsinna) somma ta flus.

Forked—li gej bħal furchetta, li jinfetaħ jew jinferak fi tnejn (f'żewġ friegħi etc.); iż-żigżag (bħal sajjetta); is-sajjetta; ambigwu (li jiftiħem żewġ xorta) li ifisser żewġ ħwejjeġ (jew actar); *the viper has a forked tongue*, il-lifgħa (is-serp) għandu lsienu jinfetaħ fi tnejn; *the forked lightning*, is-sajjetta; *the forked weapons of the skies can send*, (**Wordsworth**, *Escursion*) jista jibgħat is-sajjetti mis-sema; *what has this author won now by his forked question?* (**Bishop Gardiner**, *Explication*), x'rebaħ (x'ħa) issa dan l-autur bil mistoksija ambigwa (li tista tiftiħem f'bosta manieri) tiegħu? *I saw an old man with a grey forked beard*, rajt ragel xwejjaħ bil-leħja bajda mifruka (in-naħħa l-waħda u l-oħra ta wiċċu).

Forket—furchetta żgħira.

Forktail—demb mifruk fi tnejn (li gej bħal furchetta); is-salamun (ħuta) ta erba snin.

Forky—bil ponot (li gej bħal furchetta) li jinferak f-żewġ ponot (truf etc.) *those he spake to with his forky*

tongue (**Byron**, *Cain*), dawc li chellem bi Isien tieghu mifruk fi tnejn (bhal tas-serp).

Forlay—tokghod mistoħbi tistenna.

Forlead — tieħu fi triek ħażina; tinganna.

Forleave - thalli, titlak, għal dejjem jew għal collox, tabbanduna.

Forlet—titlak, thalli għal collox jew għal dejjem, tabjura; taħfer.

Forlie—ara *seduce.*

Forlier ara *fornicator.*

Forlist—tixtiek bi ħrara cbira.

Forlore—desert, abbandunat minn culħadd, minsi.

Forlareness—solitudini.

Forlorn—minsi, mwarrab, abbandunat; *she is now thoroughly forlorn,* issa hi minsija (abbandunata) għal collox.

Forlorn-hope — is-suldati ta kuddiem (f'esercitu meta jagħmlu xi attacc); is-suldati li collom kalbiena jitilku kuddiem għal battalja f'mumenti tal periculu (jew kliel); *he won the V. C. because he was always amongst the brave of the forlorn hope,* kalu il midalja V. C. jew il *Victoria Cross* il għaliex chien dejjem l-owwel wieħed fost il kalbiena li mar kuddiem (tafa sidru) fit-taktiegħa.

Forlose—titlef għal collox.

Forlost—mitluf għal collox.

Forloyne—timxi ħażin, toħroġ mittriek tas-sewwa.

Form—għamla, sura; forma (chif); mgiba; kâleb; banc, banchetta; biċċa composta lesta għal li stampa; tagħmel, issawwar; *and the earth was without form and void,* u l-art chienet minn għajr l-ebda għamla jew sura; *he hath no form nor comeliness,* la għandu sura u l-ankas ġmiel; *the form of consacration of Bishops,* il forma (chif) jicconsacraw l-Iskfijiet; *can no way change you to a milder form?* (**Shakespeare**, *Two Gentlemen of Verona*), xejn ma iġagħlec titgħallem iggib ruħec aħjar; *I like the shape of these school forms,* togħġobni il għamla ta dawn il banchijiet; *he was sitting down on his form,* chien kiegħed bil kegħda fuk il banchetta tiegħu; *have you ever seen a hare's form?* katt rajt kaleb (bejta) tal fenec tal liepru; *a body of type, composed and made ready for printing is called a form,* ħafna tipi composti u lesti għal ġbid (biex icunu stampati) jissejħu *forma; and the Lord God formed man out of the dust of the ground,* u il Mulej għamel il gisem tal bniedem mit-trab tal art; *we had already formed a design,* aħna conna ġa għamilna il ħsieb (id-disinn jew il pian); *now this molten metal is to be formed into a bell,* issa dan il metall mdewwed irid jeħu sura ta (jigi msawwar bhal) kampiena; *I saw the hare squatting down in a form,* rajt il fenec tal liepru lest (jokgħod) fil kaleb (bejta) biex iferragħ.

Formable—li jista isir, jeħu forma jew sura, jew li jista jinħadem b'għamla; *a nose of wax formable to any costruction,* (**Adams** *works*), mnieħer tax-xama li tista tatih cull għamla li trid.

Formal—formali; regulari, sewwa scond jew chif titlob il għamla; il forma jew formula; affettat, studiat, *he is a formal man,* dac bniedem affettat (li għandu ħafna cliem u għamil żejjed); *that I call a formal set speech,* dac nghejdlu discors studiat; *he is quite right in expecting to have a formal dismissal before he considers himself as dismissed,* għandu raġun jistenna li icollu tcheccija regulari (formali) kabel ma igħejd li hu mchecci tassew.

Formalism—kagħda għal dic li hi forma biss.

Formalist—min (dac li) jokgħod għal dic li hi forma biss (jagħmel biss għal għajjun in-nies, għax in-nies jagħmlu ħaġa hu jagħmel hecc ucoll biex icun bħalhom); *always upright and honourable, but a bigot and a formalist,* (**Macaulay**, *History of England*), dejjem sewwa onest u galantom iżda bigotta (falz f'għamilu) u formalista (bniedem li jagħmel biss biex juri l-in-nies li hu bħalhom).

Formality—formalità, għamil għal wiri (biex wieħed juri meta jagħmel

ħaġa) ; *the attire is but a matter of mere formality,* lbies m'hu xejn ħlief formalità jew usu.

Formalize—tagħmel, tati il forma, ghamla, jew sura ; taghmel formali, jew sewwa scont il forma.

Formalizer—ara *formalist.*

Forma pauperis—bħal fkir; fil-ligi ; *in forma pauperis,* ta fkir (meta wieħed li ma icollux flus (mezzi) biex jagħmel causa, jagħmel ricors il korti biex jipprovdulu avucat etc. (causa bil *pepè*).

Formation—ghamla; ghemil, tiswir.

Formative—li jagħmel, jew jati, il forma jew sura.

Former—min, jew dac li, jagħmel ; ħalliek ; għammiel, sawwar; talja tacchi etc. ; l'antichi (nies); ta kabel jew l-ewwel wieħed (minn tnejn) ; *God is the father and former of all that ever was made* (**P. Plowman**), Alla hu il Missier u il ħalliek ta cull ma hawn fid-dinja (tal ħolkien collu); *let us buy a new former (cutter) to have some new wads cut,* nixtru talja tacchi ġdida biex naktgħu ftit tacchi ġodda ; *to use the terms of our formers* (**W. Patten**) biex nghejdu bhal ma kalu l-antichi (missierijietna jew l-antenati tagħna) ; *we have read this in the former chapter,* krajna dana fil capitulu ta kabel ; *in former times,* fiż-żmienijet ta kabel,jew li mgħoddija ; *the most obvious division of society is into rich and poor ; and it is no less obvious that the number of the former bears a great disproportion to those of the latter,* (**Burke**, *A vindication of Natural Society*), is-società (in-nies collha tad-dinja) chif jidher ċar hia mkassma f'sinjuri (għonia) u fi fkar; u jidher wisk ċar ucoll li il għadd ta dawc ta l-ewwel (minn dawn it-tnejn) ma ghandu x'jaksam xejn ma dawc ta l-aħħar.

Formerly—dari, kabel, fiż-żmien li mgħoddi ; l-ewwel ; *that was formerly the custom,* dac chien dari l-usu (dari hecc chien isir) ; *and on the helmet smote him formerly,* (**Spenser**), hu taħ (laktu) lewwel fuk l-elmu (jew il caschett).

Formest—ara *foremost.*

Formful—li jahlak, jivvinta malajr.

Formic—isem ta acidu li isir minnemel.

Formica—nemla.

Formicant—ta nemla (il polz meta icun ihabbat ftit jew bil mod).

Formicate—bhal nemla ; tan-nemla (jew nemel).

Formication—(fil patologija) irritazioni fil gilda (billi fil gilda jitilgħu bħal ħafna msiemer jew nfafet żgħar li iġagħluc tħoss bħal nemel miexi fuk gismec hemm fejn icolloc l-irritazioni).

Formidable — kalil ferm, tal biża, terribli, li ibażża ; *he could be as useful a friend and as formidable an enemy as any member of the cabinet,* (**Macauley**, *History of England, chap. XIII*), daks chemm ħabib meħtieġ sata chien ucoll ghadu kalil (tal biża jew li ibażża) daks chemm il membru hemm fil cabinett.

Formidableness—biża ; *who could not be deterred by the formidableness of distructive flames,* (**Boyle**, *Works*) min ma jitwerwirx bil biża ta dawc innirien kerrieda.

Formidably—bil biża, li igib biża ; *the British cannon formidably roars,* (**Dryden**, *Threnodia Augustalis*), il cannun tal Inghilterra ivenven (jispara, ifakka) li igib biża.

Formidilose — li ibażża shiħ, li iwerwer bil biża.

Formidinous—*formidable* (ara).

Forming—ghamil, il għati ta forma jew sura.

Formless—bla ghamla, bla sura.

Formosity—ġmiel, sbuhija.

Formous—sabiħ, sbejjaħ.

Formula—formula ; carta stampata mkassma lesta biex timliha (ticteb fiha) b' chelmiet stabiliti (b'certu cliem) ; l-espressioni ta regula generali jew principiu b'sinjali tal algebra etc. ; *to find "Time" in an Interest sum this is the formula* : $\frac{\textit{Interest} \times 100}{\textit{Rate} \times \textit{Principal}}$, biex f'regula tal Interess issib iż-żmien din hi il formula (is-somma għandec taħdimha hecc): immoltiplica li mghax

b'100, imbagħad iddividih bir *Rata* immoltiplicata bis-somma tal flus mislufa jew bil *Capital.*

Formulæ—plural ta *formula* (ara) *I want some more formulæ of that report*, irrid ftit formuli oħra minn dawc ir-rapporti.

Formulaic—li fih (li juri li fih) formula; tal formula (fil matematica).

Formular — tal formuli, jew formula.

Formularize—tagħmel formula.

Formulary—tal formula, prescritt, stabilit, formali, li isir hecc dejjem (chif hu stabilit); formulariu, mudell, ritwal (ctieb li fih riti etc.) stabiliti; *he wanted to have mended the formulary part*, (**North**), ried isewwi (corretti jew msewwija) dac li (fejn) hemm stabilit (prescritt).

Formulate— tifformula, tagħmel jew tigbor f'formula; tiddichiara ċar.

Formule—mudell, ritwal, formulariu.

Fornax—gabra ta cwiecheb, għannaħa ta Nofs inhar.

Fornent (Fore anent) — li tigi sewwa biswit; fuk (li titchellem etc. fuk jew ma dwar).

Fornication—żina,adulteriu; ħnejja, bini ta sakaf tond; bil ħnejja jew troll; *this is the will of God that you should abstain from fornication*, Alla irid li int ma tiżninx; *what about the fornication (arching jew forming of the vault)*, x'ingħejdu għal bini tal ħnejja (għat-troll).

Fornicator—min jiżni; idolatra.

Fornicatress — mara li tagħmel id-dnub taż-żina (li tiżni).

Fornix—tundiatura, ħaġa li gejja bħal ħnejja jew tonda.

Forolded—xiħ għacca, li ma jiflaħx actar bix-xjuħija.

Forout—ara *without.*

Forpained—mwaġġa ferm (wisk).

Forpass—tgħaddi minn ma genb jew minn ħdejn.

Forray—tisrak, tagħmel sacchiġġ.

Fors—xagħar (suf oħxon) li icollom xi ngħaġ.

Forsake—tħalli; titlak, terħi; tabbanduna; tonkos; tiċħad; ma tridx, tirrofta; *he is sure to forsake all his friends now*, issa sgur iħalli (jitlak) lill ħbiebu; *but he will never forsake his wife*, iżda lill martu katt ma iħalliha; *you must never forsake your religion*, ma għandec tħalli katt ir-religion tiegħec; *he has often forsaken the respect which is due to his father*, nakas spiss mir-rispett (giegħ jew kima) lejn missieru; *no one did ever forsake his colours*, ħadd ma abbanduna ir-rigiment, (ħadd ma chien desertur); *Peter forsook our Lord thrice*, (**Maundeville**, *pag. 91)*, Pietru ċaħad lill Imgħallem tiegħu tliet darbiet; *this bricklayer who forsook to go into heaven because his wife was there*, (**R. Greene**), dana il bennej li ma riedx imur il genna għaliex hemm chien hemm martu.

Forsaken—mħolli, mitluk, merħi, abbandunat.

Forsaker—min (dac li) iħalli, jitlak, jerħi; jabbanduna; min (dac li) jonkos, jew jiċħad, jew ma jridx (jirrofta).

Forsay—tħalli; tabbanduna; iċċaħħad; ma tħallix; *such worldly pleasure he must forsay*, (**Spenser**); imissu jitlak għall collox (iħalli etc.) piaciri bħal dawn tad-dinja; *he has been forsayed from places of delight*, (**Spenser**), chien mċaħħad (ipprojbewh jew ma ħallewhx) jidħol f'lochijiet tal piacir (fejn hemm id-divertiment).

Forsee—tmakdar; tittrascura; tcun taf (ħaġa) sewwa jew tajjeb.

Forset — timpedixxi, ma tħallix tgħalak (it-triek etc.) lill xi ħadd biex ma jgħaddix; tfixchel; *he did not forset you the street*, ma għalaklecx it-triek biex ma tgħaddix.

Forshame—iġġagħal wieħed jistħi; twakka wiċċ bniedem l-art bil mistħija (billi tirrifruntah jew iċċanfru); iċċanfar, tgħajjat ma.

Forshape—tħassar il forma; tbiddel, ma tħallix ħaġa fil għamla li (jew chif) tcun; *he into a woman was forshape*, (**Gower**, *I*, *222*), hu chien mbiddel (tbiddel) f'mara.

Forset—ara *neglect.*

Forsleep—torkod fil fond; *as the steersmen all forslept*, (**Wycliffe**, *Pro-*

verbs, XXXII, 34), billi in-nies tattmun (il bdoti) collha chienu rekdin fil fond (chienu fl-aħjar rakda).

Forsooth — tassew; tas-sewwa; certament, dan sgur; *forsooth, only her maid had stuck a pin wrong in her gown*, (**Arbuthnot**, *History of John Bull)*, tassew is-serva tagħha biss chienet li waħħlet (għemżet) labra tar-ras ħażin f'dublettha (f'libsitha).

Forsooth — wieħed li icun collu cumplimenti man-nisa; wieħed li dejjem jiccumplimenta in-nisa (jitħanxel magħhom jew jitchessaħ); żabicott, petitu, pulicaria; *you are one of the few forsooths of the city*, (**B. Jonson**), inti wieħed mill ftit li iħobbu jiccumplimentaw in-nisa (mill ftit żabicotti, jew ġuvintù pulicaria) li ghandna fil belt.

Forspeak — titchellem għal ħadd jeħor, takbes għal ħadd jeħor (tiddefendih); tagħmilha ta avucat għal ħadd jeħor; ticcundanna bil cliem għamil; tgħejd contra; ma tappruvax għamil ta xi ħaġa (li icun għamel ħadd jeħor); issaħħar, tagħmel seħer (magħmul); *thou hast forspoke my being in these wars*, (**Shakespear**. *Antony and Cleopatra, III, 7*), inti sibt xi tgħejd (iccundannajtni, jew għedt contra tiegħi) għaliex ħadd sehem (cont) f'dawn il gwerer; *they say he has been forspoken*, (**Towneley**, *Mysteries p. 115*), kalu li ghamlulu seħer jew magħmul.

Forspeaker—avucat, min jakbes jew jitchellem (biex jiddefendi) il ħadd jeħor (lill xi ħadd); min jagħmel magħmul jew seħer.

Forspend—taħli, tonfok, tberbak.

Forspill—tekred għal collox; tagħmel ħerba; ixxerred ma cullimchien.

Forspread — ixxerred ma cullimchien.

Forstand—ma tħallix, tagħlak il bieb; timpedixxi, iżżomm (li ma issirx ħaġa).

Forsterite—mineral (ħaġar) li jinsab fil Vesuviu.

Forstop—iżżomm għal collox.

Forstormed — mħabbat etc. f'tempesta; mixħut l'hawn u l'hemm marriħ jew mal mewġ f'tempesta.

Forstraught—mehdi (moħħu applicat).

Forswarthed—iswed, li sar iswed, ismar, għasli.

Forswat—collu għarkan; għarkan għasra; mxarrab bil għarak.

Forsway — toħroġ barra mit-triek (tas-sewwa) timxi ħażin; tmur ħażin.

Forswear — tiċħad fuk ġurament; tagħmel ġurament falz; tħalli (tabjura); *how loudly he forswears the gold*, (**Dryden**, *Juvenal Johnson)*, chemm jiċħadlec fuk ġurament il flus tiegħec (flusec, dehbec) kuddiem culħadd; *persons who have no sense of honour or religion, and who are ready to forswear themselves for lucre*, (**Macaulay**, *History of England, chap. XV)*, nies li ma għandhom l-ebda sinjal u la ta giegh u l-ankas ta religion, u li huma lesti li jeħdu ġurament (jaħilfu il) falz għall interess.

Forswearer— sperġur, min jaħlef falz, min jeħu ġurament falz.

Forswithen — taħrak għal collox, taħrak rmied.

Forswornness—ħalf fil falz.

Fort — torri, borġ, fortizza (sur, castell, forti); *from Fort Manoel to Fort Tignè*, mill Forti Manoel għal Tignè; *they tried first to attack the fort*, riedu l-ewwel jaħbtu ghal (jisparaw għall) fortizza.

Fort-adjutant — Ufficial responsabli ghad-dixiplina tas-suldati fil qwartier (fir-riġment tiegħu).

Fort-major — l-Ufficial li jigi fil cmand wara il Gvernatur f'fortizza.

Fortalice—is-sur etc. ta fortizza minn barra; cittadella, fortizza żgħira.

Fortattered—mkatta ċraret.

Forte—*forte* (kawwi, ħaj etc.) fil musica.

Forted— mdawwar (mħares) bisswar, bil fortizzi, bil castelli etc., fortificat; *he is living in a forted residence*, kiegħed (mar jokgħod) f'loc dar etc. fortificat (mħares tajjeb bis-swar etc.)

Forth—il kuddiem, kuddiem; barra, il barra; *from this time forth*, minn issa il kuddiem (għal li gej); *and so*

forth, u hecc ucoll il kuddiem; *to go forth*, toħroġ (tmur barra); *Noah put forth his hand*, Noè ħareġ idu barra; *to set forth*, tiddescrivi, tirracconta, turi ħaġa chif chienet (chif saret); *to set forth a book*, toħroġ, tippublica ctieb; *to set forth on a journey*, titlak għal viaġġ; *I am Prospero, and that very Duke, which was thrust forth of Milan*, (**Shakespear**, *Tempest*), jena Prospero, u dac li stess duca li giè mchecci (mitfuħ) barra minn Milan.

Forth—sewwa,mil bidu sat-tmiem, collu chemm hu; sa chemm, chemm actar; mogħdija (triek); *you cousin, whom it concerns to hear this matter forth, do with your injuries as seems you best*, (**Shakespear**, *Measure for Measure)*, inti cugin, li jokorsoc tcun taf mil bidu sa l-aħħar (collha chemm hi) din il biċċa (din il facenda) insa l-inġurji (il ħsarat) tieghec chif jidhirlec l-aħjar; *hence we learn how far forth we may expect to receive benefits from him*, minn dan (u hecc) nitgħalmu chemm actar nistgħu nistennew li nakalgħu (naraw) gid minnu; *we could not advance, the forth was blocked*, ma stajniex ngħaddu il kuddiem, il mogħdija chienet mbarrata (magħluka) ingumbrata.

Forthbear—iggib, tieħu.

Forthbring — tnissel, iggib, iġġagħal li isir.

Forthcall—tisfida.

Forthcoming—li għoddu wasal; li laħak, li gej; *I wrote to have my name entered as a candidate for the forthcoming examination*, jena ctibt (applicajt) biex nista nersak fl-esami li gej.

Forthcut — tiftaħ (b'mus, sicchina etc.); iċċarrat (bi strument jew arma).

Forthen—tgħaddi il kuddiem, iggib il kuddiem (tavanza).

Forthfather (*forefather*)—antenat, wieħed mill-antichi, minn missierijietna.

Forthfare — mogħdija (minn din id-dinja għall-oħra); mewt; ħabar, trapassioni, transtu (dakk ta kampiena sinjal tal mewt); *that from henceforth there be no knells or forthfares rung for the death of any man*, (**Hooper**, *Injunctions, 1551)*, li millum il kuddiem ma għandhomx jindakku kniepel bħala ħabar għal mewt ta ħadd (ta l-ebda maħluk).

Forthgo — toħroġ, tmur, titlak il barra; tgħaddi; tmur jew tgħaddi il kuddiem; *they are all ready to forth go*, collha lesti biex jitilku (imorru jew joħorġu) il barra; *before the third day was foregone*, kabel il għeluk tattielet jum (kabel ma għadda it-tielet jum); *he had already fairly forgone*, chien ġa ghadda il kuddiem ġmielu.

Forthgoing—li għadda, li ħareġ, li mar, li ħiereġ, li sejjer.

Forthink—tindem, jisgħobbic.

Forthrest—tobrom.

Forthright—dritt il kuddiem; dejjem dritt; triek dritta.

Forthshow—turi ċar.

Forthward—il kuddiem; għal li gej.

Forthwith—dalwakt,malajr, dlonc; *forthwith from out the ark a raven flies* (**Milton**, *Paradise Lost, XI, 855*), malajr (minnufiħ jew dlonc) taret (harġet) mill arca ċawla.

Forthy—b'wiċċu minn kuddiemu; li igħejdha chif jħossha.

Fortieth—l-erbgħin wieħed (li jigi wara id-disgħa u tletin); biċċa, millerbgħin waħda; *on the fortieth day*, għeluk l-erbgħin ġurnata (fl'erbgħin jum); *this is only one fortieth* ($\frac{1}{40}$) *of the sum*, dana m'hux ħlief l-erbgħin waħda (biċċa) tas-somma; (fli stampa) folja carta stampata mitwija għal erbgħin (folja ta erbgħin faċċata).

Fortifiable - li tista iddawru bis-swar (tiffortificah jew iddawru bil fortizzi.)

Fortification — fortificazioni, sur, (bini ta swar etc.); għajnuna jew żieda ta saħħa.

Fortified — fortificat, mdawwar jew msaħħaħ bis-swar; mwettak, msaħħaħ; magħmul actar kawwi; *it is a strongly fortified town*, hia belt iffortificata (mdawra bis swar) tajjeb.

Fortifier—min idawwar bis-swar, min jiffortifica; min isaħħaħ jew iwettak.

FORTIFY—tiffortifica, iddawwar jew issaħħaħ bis-swar jew fortizzi; twettak, tati is-saħħa jew issaħħaħ; *the first thing they did on entering here was to fortify the town*, l-ewwel ħaġa li għamlu malli daħlu hawn chienet li idawru bis-swar il belt; *this will fortify us*, dana iwettakna (jatina is-saħħa jew isaħħaħna); *wine is fortified by the addition of brandy*, li mbid isaħħuħ (jagħmluh actar kawwi) billi iżidulu il brandi.

FORTILAGE — (*blockhouse*) fortizza żgħira; *in all narrow passages there should be some little fortilage, which should keep and command the straight*, (**Spencer**, *State of Ireland*), fil mogħdijet dojjok collha imissu (għandu) icun hemm xi fortizza żgħira (castell żgħir etc.) biex iħares il mogħdjia (iżomm li ma igħaddi ħadd mit-triek, jew jilka).

FORTILITY—fortizza, castell, fortificazioni, sur etc.

FORTIN – fortizza żgħira.

FORTISSIMO — (fil musica) kawwi ferm: *the letters "ff" jew "ffor" are used as abbreviation of the word "fortissimo"*, il littri *ff* jew *ffor* iservu f'loc il chelma *fortissimo*.

FORTITION—għażla b'cumbinazioni li tcun ħabtet hecc.

FORTITUDE—wetka; saħħa; kawwa; *fortitude is one of the four Cardinal virtues*, il kawwa hi waħda mill erba virtù Cardinali; *he wrongs his fame, despairing of his own arm's fortitude*, (**Shakespear**, *1, Henry VI*), jagħmel ħsara lilhu in-nifsu billi jitlef il fama li għandu għaliex jakta kalbu mis-saħħa tiegħu stess; *he died with the fortitude of a Christian*, miet bil wetka ta nisrani (miet ta veru nisrani).

FORTITUDINOUS—kawwi, kalbieni, li għandu il curaġġ, sħiħ; *as brave and as fortitudinous a man as any in the King's dominion's*, (**Fielding**, *Amelia, book V, chap. VI*), ragel kalbieni u kawwi daks chemm il wieħed hemm fl-artijiet tas-Sultan.

FORTLET—fortizza żgħira.

FORTNIGHT (jew FOURTEEN NIGHTS)—ħmistax il ġurnata; *every fortnight*, cull ħmistax il ġurnata; *this day fortnight*, bħal-lum ħmistax.

FORTNIGHTHY — ta cull ħmistax il ġurnata, ta cull gimgħatejn; *is this a weekly or a fortnightly paper?* dana ġurnal li joħroġ cull gimgħa jew cull gimgħatejn (jew cull ħmistax il ġurnata?)

FORTHREAD —tirfes, tgħaffeġ, tisħak taħt sakajc.

FORTRESS—fortizza; tħares, tipprotigi (b'fortizza, sur etc.); *this is for the benefit of the fortress*, dana għal gid tal (jiswa biss għal) fortizza; *weakly fortressed from a world of harms*, (**Shakespear**, *Rape of Lucrece*), debolment (bil chemm) mħares minn salt (ħatna) ħsarat jew tigrif.

FORTRET—fortizza żgħira.

FORTUIT—accidentali, li sar b'cas, jew b'cumbinazioni.

FORTUITISM—it-tagħlim (dutrina) li dac li isir isir b'cumbinazioni jew għaliex hecc jati il cas.

FORTUITIST—min jemmen bil *fortuitism* (ara).

FORTUITOUS—li isir jew jiġri bla ħsieb xejn, accidentali, b'cumbinazioni.

FORTUITOUSLY—accidentalment.

FORTUITOUSNESS, FORTUITY — accident, cumbinazioni; giri jew ħaġa ta bla ħsieb; *those deserved judgments were the effect of mere fortuity* (**Forbes**), dawc is-sentenzi bil għakal (li chienu jistħokku) saru biss (intgħataw biss) b'cumbinazioni.

FORTUNA (fil Mitologia)—Fortuna, Alla Falz (mara) tal Fortuna jew taxxorti (tar-risk, għana jew gid); *Fortuna* isem ta waħda mil pianeti li sabu m'ilhomx.

FORTUNABLE—ixxurtjat, ħieni.

FORTUNÆA—xorta ta pianti li jagħmlu fjuri sofor misjubin fic-Cina (msejħin hecc għal *Robert Fortune* li sabhom.)

FORTUNATE — riżku migħu, xortiħ tajba, ixxurtjat; *he is a fortunate man*, dac bniedem ixxurtjat; *very fortunate*, ixxurtjat wisk; *I am most fortunate thus accidentally to encounter you*, (**Shakes-

pear, *Cariolanus IV, 3)*, jena ixxurtjat wisk (xortija tajba bil bosta) li iltkajt migħec hecc bla ħsieb.

FORTUNATELY—fortunatament, bixxorti, b'wiċċ il gid, bir-riżk.

FORTUNATENESS — riżk, gid, xorti, hena.

FORTUNE — riżk, gid, xorti, hena, għana; tati dota; tagħmel għani; iggib ir-riżk; jiġri, jissucciedi, icolloc ix-xorti; *Fortune a goddess is to fools alone*, (**J. Dryden**), il fortuna mal boloħ biss (lill boloħ biss tgħein); *twelve men of honourable birth and ample fortune*, (**Macaulay**, *History of England Chap. XXIII)*, tnax ir-ragel ta nisel onorevoli u b'hafna gid (għanjin sewwa); *she is a great fortune*, dic mara bil flus (li għandha doti tajbin); *he is to fortune her out to a young lover* (**Richardson**, *Clarissa II, 166*) sejjer jatiha dota (iġagħala issib xorti, jew tgħix għanja) ma ġiuvni li iħobbha li għadu żgħażugħ; *if it fortune me to be buried out of Malta*, jecc katt jiġrili (intgħata il cas) li nindifen barra minn Malta; *you will wonder what hath fortuned* (**Shakespear**) tistgħaġbu x'ġara (x'sar).

FORTUNE-HUNTER—min ifittex biex jiżżewweġ mara għanja (b'doti tajba, bil flus) biex igħix tajjeb; *the worst of it is, our modern fortune-hunters are those who turn their heads that way because they are good for nothing else*, (**Addison**, *Spectator, No. 311*), taf xinhu ħażin, li dawc li iridu jiżżewġu għal flus daż-żmien huma dawc rgiel biss li jridu jagħmlu dana għaliex ma jiswewx għal ħaġ'oħra (ma jafux jew ma humiex tajbin għal ħaġ'oħra.)

FORTUNE-HUNTING—tiżżewweġ (jew żwieġ) għal flus (għal mara bid-doti jew għânja).

FORTUNE-MAKER — min isib xorti, min jagħmel il flus, jogħla etc. għaliex xortih tgħejnu, jew għaliex ixxorti tatu.

FORTUNE-STEALER—dac li jaħrab u imur b'xi sinjura ('xi werrieta għânja).

FORTUNED—ara *fortunate.*

FORTUNELESS—bla xorti, bla riżk, ma għandux xorti, xortiħ ħażina.

FORTUNETELL — takra il venturi; tgħallem lill min jakra il venturi (jew jagħraf x'għandu ighaddi mil bniedem); *I'll fortunetell you*, (**Shakespear**, *Merry wives of Windsor IV, 2*), jena nakralec il ventura tiegħec (ngħejdlec jew nhabbarlec x'għandu ighaddi minn għalic).

FORTUNE TELLER—min jakra il venturi, (saħħâr), min (dac li) igħejd x'għandu ighaddi minn bniedem billi iħares lejn ix-xkuk ta idejh etc.; innanna ghula (dac is-suf tat-tħief) li ittfal itajru mar-riħ jew jonfhulha biex jaraw il fejn tmur u jirbħu scond chif jaktgħu jew jinzertaw.

FORTUNE TELLING—kari tal venturi, inzertar (għajdut) x'għandu isir jew ighaddi minn bniedem billi jakrawlu jew jarawlu ix-xkuk ta idejh etc.

FORTUNIZE—tagħmel *fortunate* (ara)

FORTUNOUS—li isir, li gej, li għandu mix-xorti, mil cas, jew mil fortuna.

FORTY — erbgħin (40, XL); *four times ten give forty* ($4 \times 10 = 40$), erba' għal għaxra jatu erbgħin; *forty*, kawwi, kalbieni.

FORTYEIGHT-MO (48mo); ctieb magħmul minn paġni (foll) ta 48 faċċata.

FORUM — korti antica tar-Rumani fejn il cawsi chienu isiru kuddiem culħadd; is-suk; loc publicu; *and bellowing herds in the proud forum grazed*, (**Pitt**, *Virgil, Æneid*), u mrieħel ta bhejjem ighajtu chienu jirgħaw f'dac il-loc (suk) publicu.

FORWAKED — għajjên bi ngħas, li ilu ma jorkod, għajjên bil għassa.

FORWALKED—għajjên bil mixi, għajjên mejjet.

FORWANDER — tiggerra l'hawn u l'hemm li tinkatel bil għeja.

FORWANDERED—għajjên mejjet bil giri minn hawn għal hemm.

FORWARD—il kuddiem ; għal li gej ; avanzat, emieni ; biċri ; b'wiċċu minn kuddiem, tost, li ma jistħix ; bravu, li jippromettì jew li juri li għad jirnexxi; bil ħrara, ħabriechi ; puntwal, esatt ; bidu; patt; timbotta il kuddiem, tgħin; tcabbar (xtieli, siġar etc.); tlesti ctieb

mil ħjata għal librar (biex jillegah); *not minding any one they went forward*, minn għajr ma impurtahom minn hadd bakgħu għaddejjin il kuddiem; *from this day forward*, għal li gej (millum il kuddiem); *the work is well forward*, ix-xogħol avanzat (għadda il kuddjem) sewwa; *I see that these are forward figs*, nara li dan it-tin bicri (sar cmieni, kabel iż-żmien); *it seems we are going to have a forward summer*, donnu sejrin icolna is-sajf cmieni (bicri); *I think she is rather forward*, jidhirli li hi ftit tosta; *long live thou, and these, thy forward sons*, (**Shakespear**, *Henry VII*), ħajja twila lilec u lil dawn uliedec li juru li għad icunu bravi; *that boy is very forward for his years*, dac it-tifel bravu ħafna (avanzat, il kuddiem fli studiu) għaż-żmien li għandu; *he is indeed a forward pupil*, hu tassew tifel ta li scola (scular), bravu; *how fondly dost thou spur a forward horse*, (**Shakespear**, *Richard II*), chemm tixpruna bil ħlewwa żiemel ħabriechi (li icun collu ħrara biex jiġri il kuddiem); *he is not very forward to pay*, ma tantx hu puntwal biex iħallas; *that ordinance was forwarded by the president himself*, dic l-ordinanza giet imbuttata (għena il kuddiem) li stess president; *the best thing to do, to forward these plants, is to house them*, l-aħjar li tagħmel biex tcabbar (iġġagħal li jicbru jew igħaddu il kuddiem) dawn il pianti hia li tagħmilhom taħt il ħgieġ (magħluka fli stufa); *who is to forward the parcel?* min sejjer jibgħata is-sorra (il pacc)?; *he forwarded the petition yesterday*, bagħat il petizioni il bieraħ; *set the clock five minutes forward*, ati hames minuti il kuddiem l-arloġġ; *to egg forward*, iġġagħal, tixpruna; *this will forward your work*, dan iħaffifllec ix-xogħol tiegħec; *but, live who can, or die who may, still "Forward forward! on they go!"*, (**Scott**, *the Chase XV*), iżda, isalva min jista, u imut ucoll, bakgħu dejjem għaddejin il kuddiem!

Forwarder — min igħejn, imixxi jew jimbotta il kuddiem (bħal *promoter*), min jibgħat; dac li ilesti ctieb mil ħjata u il copertina għal-legatura.

Forwarding — bgħit; mixi il kuddiem.

Forwarding-agent — agent, min jircievi u ibgħat mercanzii etc. għal għand sidhom (għal fejn jew għal għand min icunu mibgħuta).

Forwarding-merchant — chif isejħu il *forwarding agent* l-Americani.

Forwarding-note — il polza tal mercanzija (carta fejn icun hemm mictub il mercanzija għal min tcun u minn min hi mibgħuta).

Forwardly — bil ħrara, malajr, malajr, bil għaġġla.

Forwardness — dħul cmieni, tbacchir; tisfik, ħrara, ħeġġa; ardir; *the forwardness of the season*, id-dħul cmieni (bicri) ta li staġun; *the forwardness of the crops*, is-sajran tal uċuħ (frottijiet etc.) bicri (cmieni jew ta kabel iż-żmien); *this cheers my heart, to see your forwardness*, (**Shakespear**, *Henry VI*), dana, li nara il ħrara tiegħec iħennili kalbi.

Forwards — il kuddiem; *to go backwards and forwards*, tmur lura u il kuddiem; *to put forwards*, tavanza, titfa il kuddiem.

Forwaste — tagħmel ħerba, taħli, tirvina jew tekred għal collox.

Forway — toħroġ barra mit-triek; tmur, tiggerra; żball.

Forwearied / Forweary — għajjien mejjet li ma jiflaħx iżomm actar bil għeja.

Forweary — tgħajji, toktol bil gheja, tmut bil għejja, tcun għajjien mejjet.

Forwelked — collu ticmix; mchemmex collu.

Forwend — iddur, issir.

Forword — patt, wegħda, chelma; *keep your forword*, żomm chelmtec (chif chien il patt jew chif ftehemna).

Forwounded — ferut sewwa (għal mewt) midrub għal mewt.

Foryetel — ara *forgetful*.

Foryetelness — ara *fulgetfulness*.

Foryetful — ara *forgetful*.

Foryield — tpatti.

Forzando — saħħa fuk xi noti actar

minn oħrajn fil musica; *the "forzando" is marked thus "sf" or* >, il forzando (fil musica) jimmarcawh hecc: *sf* jew >.

Foss—foss, canal.

Fossa—ħofra.

Fosse—foss (dwar fortizza).

Fosset—ara *faucet.*

Fosset-seller—min ibigħ (bejjegħ tal) viti tal ilma, imbit etc.)

Fossette—ħofra żgħira, tokba.

Fosse-way—sur twil b'foss cull naħa (li bħalu ir-Rumani chienu għamlu l-Inghilterra).

Fossick — tcun incwiet, tagħmel għageb, storbiu jew frattarija; tfittex ħaġa sa chemm issibha; tibka tfittex.

Fossil—fossili, annimali jew siġar li jinsabu taħt l-art jew bħal blat; maklugħ minn taħt l-art; antic, kadim; ta żmien ilu; *language is fossil poetry,* (**Emerson.** *Essays, the Poet),* id-discors (il cliem) hua poesija taż-żmien antic (ta żmien ilu).

Fossiliferous—li fih jew li jagħmel il fossili.

Fossilification—ara *fossilization.*

Fossilify—ara *fossilize.*

Fossilism—ix-xienza, li studiu fuk il fossili (tal fossili).

Fossilist—min jistudia fuk il, wieħed mħarreġ fli studiu tal, fossili.

Fossility—stat jew condizioni tal fossili (chif jinsabu jew icunu il fossili).

Fossilization—bdil ta annimali, siġar etc. f'fossili.

Fossilize—tagħmel jew issir fossili, titbiddel minn annimal jew siġra (biż-żmien billi tcun midfun taħt l-art).

Fossilogist—ara *fossilologist.*

Fossilogy—ara *fossilology.*

Fossilologist—wieħed mħarreġ (li jaf jew studia), professur ta li studii tal fossili (bħal *fossilist).*

Fossilology — li studiu; ix-xienza tal fossili.

Fossores—dud (insetti) li iħaffru u ibejtu biex ibidu fit-trab.

Fossorial—tajjeb għat-taħfir (għal għeżik); li għandu sakajn etc., tajbin biex iħaffer bihom.

Fossroad—ara *fosseway.*

Fossulate—mħaffer ftit (baxx) bil kofor twal u dojjok iżda ma tantx icunu fondi.

Foster—trabbi, tgħajjex, tgħożż; min irabbi, igħajjex, igħożż; *some say that ravens foster forlorn children,* (**Shakespear,** *Titus Andronicus II, 3),* x'uħud igħejdu li iċ-ċawluni igħajxu tfal abbandunati (mitluka etc.); *she came forward to ask to foster the child,* hi giet biex titlob ħalli trabbi it-tarbija; *to foster ill feeling,* tgħożż (iż-żomm f kalbec, wara li tcun rabbejt) mibgħeda.

Fosterage — trobbija ta tarbija barranija (ta omm jew missier barranin).

Foster-babe—tarbija żgħira mrobbija (minn mara li m'hix ommha); *all thy foster-babes are dead,* (**Byron,** *Childe Harold),* it-trabi collha li rabbejt (bħal uliedec) mietu.

Foster-brother — tifel barrani li icun mrobbi minn sider omm li icollha tifel jeħor li icun binha—ħu tal ħalib; *they are foster-brothers,* huma aħwa tal ħalib (mrobbijin minn sider ta omm waħda).

Foster-child—tifel jew tifla mrobbijin minn omm jew missier barranin; *her foster-son died but his foster-daughter is still living,* it-tifel barrani li rabbiet hi (bħal binha) miet, iżda it-tifla barranija li rabba hu (bħal bintu) għadha ħajja.

Fosterdam — mara li trabbi tifel (jew tifla) barrani bħal binha (jew bintha).

Fosterer—min, dac li, irabbi ulied ħadd jeħor bħal uliedu; min igħejn jew jagħmel il kalb biex wieħed (jew ħaġa) tgħaddi il kuddiem; *In Ireland they put their children to fosterers* etc., (**Davies,** *on Ireland),* l-Irlanda (innies) iħallu l-uliedhom f idejn ħadd jeħor biex irabbuhomlom.

Foster-father—missier jew dac li irabbi ulied ħadd jeħor; *this is my foster-father,* dan chien li rabbieni.

Fosterhood — it-trobbija ta tifel minn ħadd jeħor barrani (li ma icunux ommu jew missieru).

Fostering — trobbija, ghajxien għożża.

Foster-land — l-art jew pajjis (barranin) li fih tcun mrobbi; *Malta is his foster-land, his father-land* jew *mother country is France*, Malta hia l-art fejn trabba (gebuh tarbija biex rabbewh), il patria hi (twieled) Franza.

Foster lean — il ħlas (flus) li jatu mara jew ragel talli irabbu ulied (jew bin) ħadd'jeħor.

Fosterling — ara *foster-child*

Fosterment — trobbija, ichel, għajxien, manteniment.

Foster-mother — dic li trabbi ulied ħadd jeħor.

Foster-nurse — mara li trabbi ulied ħadd jeħor bil ħalib ta sidirha; mreddgħa.

Foster-parent — dic, jew dac, li irabbi ulied ħadd jeħer.

Fostress — ara *foster-mother*.

Fostress-maiden — min, dic li trabbi jew tgħajjex tarbija etc.

Fother — ħafna, salt; tokol cbir; issodd jew tkalfat fetħa jew xakk ta bastiment minn fejn icun jagħmel l-ilma.

Fother — ara *fodder*.

Fothering — it-tkalfit bil-luna stoppa etc. li jagħmlu meta il bastiment jinfetaħ minn xi mchien u jakbad jagħmel l-ilma meta icun fuk il baħar (fil viaġġ).

Fou (jew *fow*) — mimli, żakku mimlija bl-ichel jew bix-xorb; xurban, fissacra; mgħobbi bli mbid etc.; *are you fou or fasting?* (**Scott**, *Guy Mannering (Chap. XLVI)*, inti xebgħan jew żakkec voita (sajjem)?

Foucault's pendulum — il pendulu Foucault (hecc msemmi għal *Foucault*, li ivventah; il *pendulu Foucault* iservi biex jwri il mixi jew id-dawran ta cull jum (jew li tagħmel cull erba' u għoxrin sigħa) id-dinja.

Foudre — ara *lightning*.

Fougade } ħofra bħal furnella biex
Fougass } jimlewha b'porvli etc. meta icunu iridu itajru xi fortizza.

Fought — temp passat u particip passat tal verb *fight* (ara).

Foujdar — magistrat Indian (taħt il gvern Inglis).

Foujdarry-court — Korti criminali jew tal gurì tal Indiani (li huma taħt il gvern Inglis).

Foul — tħammeġ, tniġġes, tcasbar; tħażżen; titħabbel; maħmuġ, mniġġes, mcasbar; ħażin, faħxi, li jiswa ftit; ħati; tal periculu (periculus); *don't foul the water*, la tħammiġx l-ilma; *in summer we do foul more linen in a day than we do in a week in winter*, fis-sajf f'ġurnata nħammġu actar ħwejjeġ (ta taħt) milli nħammġu f'gimgħa fix-xitwa; *you have a foul stomach*, għandec li stoncu maħmuġ; *this is only a foul copy*, dina m'hix ħlief copia ħażina; *it is good fishing in foul water*, tajjeb (jiswa) tistad f'ilma mkankal (mħawwad); *he has the foul desease*, għandu il mard ħażin; *I heard him using foul language*, smajtu jitchellem faħxi; *with foul mouth, he called him villain*, ect. (**Shakespear**, *Measure for Measure)*, bi cliem faħxi beda igħajru pastas etc; *they suffered a foul defeat*, kalgħu xebgħa li avvilewhom (bakgħu avviluti); *lest us like merchants, show our foulest wares*, (**Shakespear**, *Troilus and Cressida)*, ejja aħna ucoll, bħal bejjigħa, nuru l-affarijiet li ma tantx jiswew; *so foul a sky clears not without a storm*, (**Shakespear**, *King John*), sema hecc mgħobbi bis-sħab (maħmuġ) m'hux sejjer jisfa kabel iċakċak maltempata (tempesta) sewwa; *you perceive the body of our kingdom how foul it is*, (**Shakespeare**, *Henry IV*), inti tara chemm hu mħassar (ħażin) collu chemm hu ir-renju tagħna; *the offender had been only found foul of the second offence*, li mħarrec sabuh ħati biss tat-tieni accusa; *we came down a foul hill*, (**Shakespear**, *Taming of the Shrew)*, nżilna għolia (żurżieka) periculusa (collha tiġrif); *a foul stroke*, (fil biljard) dakka (messa) ta bilja (boċċa) bli sticca jew bi drigħ min icun jilgħab etc.; *a foul stroke* (ta dawc li icunu jakdfu f'xi tiġrija tad-dgħajjes) telf, tfixchil etc. bli mkadef biex itelfu; *to fall foul*, tiggieled (icolloc xi tgħejd); *if they be any ways of-*

fended they fall foul (**Burton,** *Anat: of Melancholy),* jecc jeħdu l-iċċhen fastidiu dic is-sigħa jiggieldu ; *to fall* jew *run foul of,* tinvesti jew taħbat ma (bħal ma jagħmel bastiment ma jeħor); *the English torpedo-boat ran foul of us,* it-torpediniera Inglisa giet fukna u investietna; *In attempting to make the harbour, we several times fouled the pier* (*Guardian, March 2nd 1859, page 195),* Wakt li conna nitħabtu biex nidħlu (nakbdu) il port, aħna bosta drabi (chemm il darba) ħbatna jew morna investejna fuk il moll; *to make foul water,* meta il vapur jersak tant fil baxx li li *screw* meta jaħdem ikankal l-ilma bil ħama etc. tal kiegħ; *we found the rope fouled,* sibna il ħabel mħabbel.

Foul-anchor—ancra bic-cima jew gumna mħabbla.

Foul-copy—l-ewwel copia ta ħaġa mictuba bit-tibdil, brix etc. li jista icun fiha abbozz; *I don't see much difference between what you call the foul copy and the fair copy of it,* ma narax li hemm differenza cbira bejn il copia ħażina (l-ewwel copia jew l-abbozz) u il copia pulita.

Foul-proof — l-ewwel gibda ta ħaġa stampata.

Foulard — Fulard, xorta ta ħarir għal lbiesi tan-nisa.

Foulder—titfa (tati jew toħroġ) sħana cbira.

Foulfeeding—li jecol jew li igħejx bl-ichel mokżież (bil purcherij).

Foully—bil ħmieġ, kżież, ħażen, tcasbir, oxxenità jew faħx; disonestament, m'hux sewwa jew m'hux chif jixrak; *thou play'dst most foully for it* (**Shakespear,** *Macbeth*), inti ma lgħabt sewwa xejn għalih.

Foul-mouthed — li għandu lsienu ħażin, oxxen ; *he is a foul-mouthed man, he speaks so vilely of every one,* dac bniedem lsienu ħażin igħejd cull xorta ta kżież fuk culħadd.

Foulness — ħmieġ, kżież; tcasbir; ħżunija; mibgħeda ; cruha ; disonestà, maltemp; *the father on seeing his son before him embraced him for all the dirt and foulness of his clothes,* il missier meta ra lill ibnu kuddiemu għanku miegħu minn għajr ma kgħad jimpurtah xejn mill ħmieġ u 'l kżież ta ħwejġu; *he is well known for his foulness,* magħruf biżżejjed għal ħżunija tiegħu ; *I can't make out how he could fall in love with her foulness,* ma nistax nifhem chif innamra mill cruha tagħha ; *they pierced the foulness of his secret aim,* chixfu id-disonestà tal ħsieb moħbi li chellu f'rasu ; *we cannot forget the foulness of that night,* ma nistgħux ninsew il maltempata cherha ta dac il-lejl.

Foul-spoken }
Foul-tongued } ara *foul-mouthed.*

Foumart—ara *polecat.*

Founce—pedament, basi.

Found — temp passat u particip passat tal verb *find* (ara).

Found—tidwib ta metalli.

Found—pedamenti, basi.

Found - xorta ta lima gejja bħal mus tal-leħja għal dawc li jaħdmu jew jagħmlu li mxat.

Found—tibni, twakkaf, tistabilixxi, issejjes, tagħmel il pedamenti ; tnissel; iddewweb, tħoll ħadid jew metalli oħra ; *the church of God will fall not because it is founded upon a rock,* il cnisia ta Alla ma takax għaliex mibnija (mwakkfa jew mtellgħa) fuk blata (fuk il blat) ; *Our city of Valletta is so called after La Vallette who founded it,* il belt tagħna Valletta hia hecc msejħa għal La Vallette li wakkafha (bnieha) ; *who founded this College?* min għamlu (stabilih) dan il Culleġġ? *he was the one that founded that family,* hu chien li nissel dic il familja ; *when are we to found all this iron?* meta sejrin ndewbu dan il ħadid collu ? *he is to found the bell first,* irid idewweb il kampiena l-ewwel.

Foundation—pedament, sies, tisijs; bidu ; fundazioni ; għati, donazioni, legat etc. ; forma ta cappel ; *they have not laid the foundation yet,* għadhom ma għamlux il pedamenti ; *what you say is without any foundation,* li kigħed tgħejd m'hux sod ; *that was the foundation of her order,* dac chieu il bidu tal ordni tagħha ; *he had an opportu-*

nity of going to school on a foundation, (**Swift**), chellu ix-xorti imur li scola (jitgħallem) b'xejn, b'legat (mil flus tal fundazioni), *buy a nice foundation and trim the bonnet yourself*, ixtri forma ta cappell sabieħa u immuntah int stess.

Foundation-muslin—crivellun,(musulina ħoxna u jebsa iggummata għal cpiepel u li nfursetti ta għenuk ta lbiesi etc. tan-nisa).

Foundation-school — scola (istitut etc.) fundat jew li iżomm b'fundazioni (legati etc.)

Foundation-stone — l-ewwel gebla tal pedament.

Foundationer — wieħed li jitgħallem b'xejn fi scola, li icollu it-tagħlim b'xejn, jew li igawdi mil-legati jew il fundazioni tal culleġġ li icun.

Foundationless — bla pedament,bla basi; li ma tistax tiekaf (fabbrica etc.)

Founder — fundatur, bennej, min jagħmel il pedament biex iwakkaf beni etc.; awtur; *bell founder*, brunżar (dac li jagħmel il kniepel) ; *type founder*, fundatur (jew dac li jagħmel) ittipi (ta li stampa).

Founder—marda taż-żwiemel, nefħa f'riġlejhom.

Founder — taka, tiffonda (taka jew titgherbeb fil kigħ, tgherek jew tinżel fil kigh ; ma tinzertax, ma jirnexxilecx; *all his tricks foundered*, (**Shakespear**,*Henry VIII)*, xejn ma inzertalu (rnexxielu) milli ghamel ; *founder*, tizzoppia bil mixi (billi tneffaħ irriġlejn).

Founders-dust — trab tal faħam rkiek li jusaw il fundaturi.

Founderess— fundatrici (fundatur mara, mara li iddewweb il metalli, tagħmel kniepel etc.)

Founderous — li jizzoppia ; li igherfex, li jisrom ir-ras, li iħabbel il moħħ; mkalleb, mharbat ; *I have travelled through there and a sad founderous road it is* (**Burke**, *Regicide Peace*) Jena mxejt hemm u sibt li it-triek hia mħarbta (li tgħajjic) tassew.

Foundery } Foundry } funderija, post fejn idewbu il metalli.

Founding — fundar jew tidwib ta metalli ; *bell founding*, għamil ta kniepel ; *type founding*, ghamil ta tipi.

Foundling — tarbija misjuba barra, tarbija mħollija jew scartata minn ommha (jew minn missierha), biex isibha u jeħodha irabbiha ħadd jeħor.

Foundling-hospital — sptar fejn jeħdu biex jitrabbew it-trabi misjuba barra.

Foundment—ara *foundation*.

Foundress — fundatrici, mara li taghmel fundazioni, jew li tiffonda tibni jew tagħmel pedament (għal bini etc.)

Foundry—funderija, loc fejn idewbu il metalli.

Fount } Fountain } nixxiegħa, għajn tal ilma ; il post bħal vasca żgħira fejn icun kiegħed iż-żejt ta lampa u minn fejn jinżel dejjem għal ftila biex iżżomm mixgħula ; fejn icun l'inchiostru (il-linca) f' macna (jew f'torchiu) ta li stampaturi ; *fountain*, il bidu ; *God is the only fountain of life*, Alla l-Imbierec biss hu il bidu ta ħajjtna (minnu biss nakalghu il grazij collha li iżommuna ħajjin); *Hero's fountain*, għajn tal ilma magħmulha bil pressioni (għafis) ta l-aria.

Fountainhead — il bidu ta (minn fejn tibda jew toħroġ) nixxiegħa ; il bidu, l-ewwel bidu ; ras il għajn ; *we have this detail from the fountain head, from the chief himself*, nafu dana collu minn ras il għajn, mill cap stess.

Fountainless — minn għajr (bla) nixxigħat, bla għejjun tal ilma.

Fountainlet — nixxiegħa jew għain żgħira ta l-ilma.

Fountful — mimli (collu) nixxigħat jew għejjun ta l-ilma.

Foupe — toħroġ jew titfa barra bissaħħa, bil ferm.

Four — erbgħa, 4, IV ; *the first four*, l-ewwel erbgha ; *twice four are eight*, tnejn għal erbgħa jagħmlu tmienja ; *four o'clock*, l' erbgħa ; *a four oared boat*, dgħajsa b'erba' mkadef (dghajsa tal erbgħa) *four wheeler*, carrozzin (li għandu erba' roti) ; *four handed*, b'erba idejn ; *the monkey is a four handed animal*, ix-xadin hu annimal

b' erba' idejn; *four cornered*, b'erba' rocon jew b'erba' cantunieri; *four corners*, (fil-ligi) cull ma icun hemm f'documenti (cull ma icun hemm mictub f'document); *four edged*, b'erba truf jew xfar; *four horse*, b'erba' żwiemel; *a four-horse coach*, carrozza b'erba' żwiemel; *four legged*, b'erba' sakajn, *four-legged animals are also called quadrupeds*, l-animali li għandhom erba' sakajn ighedulhom ucoll quadrupedi; *four post*, b'erba' colonni jew lasti; *four posted bed*, sodda b'erba' pilastri; *four poster*, sodda b'erba' lasti (bħal tal ħadid antichi tagħna) għal curtinaġġ; *I was always used to a four poster afore I came here* (**Dickens**, *Pickwick papers)* jena kabel gejt haun dejjem cont mdorri f'sodda b'erba' pilastri (għal curtinaġġ); *four tailed*, b'erba dnub; *four tailed bandage*, faxxa (tat-tobba) biex jinfaxxaw biha ir-ras, jew il wiċċ tal marid, *four thieves vinegar*, xorta ta ħall li jsir mir-rignu; *four wheeled*, b'erba roti; *to be* (jew *to go*, inchella *to run*) *on all fours*, timxi imbè (timxi fuk rcubtejc u fuk idejc); takbel sewwa f'collox (ma bniedem); *we have always gone on all fours*, dejjem kbilna f'collox; *a four in hand coach*, carrozza b'erba żwiemel (b'zewġ parilji) li isuk ragel wieħed.

Fourb—tkarrak, tidħak bi, tgħallat; karriek, briccun, ħażin, li jilħaklu; *those who fourbed others became dupes to their own contrivances*, dawc li daħku bl-oħrajn sabu li chienu mkarkin huma stess; *thou art a false impostor and a fourbe*, (**Denham**, *Passion of Dido for Æneas*), inti impustur (karriek) u briccun.

Fourbery — kerk, ħżunija ta ras, briccunata; *You have unmasked the fourbery*, inti cxift il briccunata (il kerk).

Fourcant—cima b'erba capi (b'erba' truf).

Fourcheè — salib li it-truf tigħu huma mifrukin (bħal furchetta).

Fourchette—isem ta għadma fil gisem tal bniedem, u tal għasafar, li gejja għamla ta furchetta; biċċa għodda tat-tobba, li jusaw biex iżommu l-sien il fuk (fil ħalk) meta icunu jaktgħu il ħajta.

Fourching—dewmien (tul ta żmien) f'causa fil korti (differimenti ta causa fil korti).

Fourcourse—tibdil tal uċuħ tarraba ta cull erba' snin; *the best four-course for our soil is* (1) *Wheat*, (2) *Turnips*, (3) *Barley or Oats*, (4) *Clover*, l-aħjar uċuħ għar-raba tagħna ta cull sena għal erba' snin wara xulxin huma l-ewwel kamħ, it-tieni ġdur (jew nevew) it-tielet xgħir, ir-raba silla.

Fourfield—phal *four course* (ara).

Fourfold—għal erbgħa, għal erba' darbiet.

Fourfooted—b'erba' sakajn, *four-footed animals*, annimali ta erba' sakajn.

Fourgon—carru għal munizionijet (affarijiet tal gwerra); carru għal balal etc. tas-suldati.

Fourling—wieħed mill-erbat itfal (trabi) ta wild wieħed.

Fourneau—il camra fejn icun merfuħ, jew kigħed, il porvli f'porvlista.

Four-pound – ta erba' libri; *a four pound box*, caxxa ta erba' libri.

Four-pounder — ħobża ta ratlejn (jew ta erba' libri).

Fourrier—ħabbâr.

Fourscore—erba' għexieren, tmenin; *at fourscore he retained a strong relish for innocent pleasure* (**Macaulay**, *History of England, Ch. XIV*), meta chellu tmenin chellu għad gibda cbira (chien iħobb wisk) piaciri innocenti.

Foursquare—quadrangulari, b'erba' ġnieb, quadru, quadrat; kawwi daks il ħadid; *foursquare to all the winds that blew* (**Jennyson**, *Ode on Wellington)* kawwi (ferm sħiħ) għal buffuri collha, żamm sħiħ fit-tgħawiġ collu jew għal cull ma gie ma wiċċu.

Fourteen—erbatax; 14, XIV; *she is only fourteen years of age*, ma għandix ħlief erbatax il sena.

Fourteenth – l-erbatax; *on the fourteenth* (*14th*) *inst.*, fl-erbatax ta dan (ix-xahar li aħna fih); *this is only the fourteenth* ($\frac{1}{14}$) *part of it*, dana m'hux

ħlief mill-erbatax il waħda minnu (jew tiegħu).

Fourth—ir-raba', *on the fourth (4th) of next month*, fl'erba' tad-dieħel (tax-xahar id-dieħel), *one farthing is one fourth of a penny*, tliet ħabbiet hia quart (waħda mill-erba') ta sold; *take one fourth* (¼), hu il quart (waħda mill-erba'); *every fourth day*, cull erba tijiem.

Fourth rate — isem ta biċċa tal gwerra (gunboat) li iggib minn ca-nun sa erba canuni.

Fourthly—fir-raba loc.

Fourwheeled—b'erba roti.

Fouter—bniedem dispettus, incre-pativ, li ma jaħmlu ħadd.

Fouter—tħarfex; trakka chif giè giè.

Fouth—bosta, il ħela, biżżejjed; *he had a fouth of it*, chellu il ħela minnu.

Fouthy—mimli (smim); b'żakku mimlija.

Foutily—vilment, oxxenament, li ikażżeż bil viltà.

Foutness—viltà, oxxenità.

Fouty—vili, oxxen; li ma jaħmlu ħadd.

Fovea—ħofor, tokob.

Foveate } mimli tokob jew ħo-
Foveolated } for.

Fow—mimli; fis-sacra; xurban.

Fow—munzell (ħemel) tal kattiet tas-silla.

Foware—ħammiel (min iħammel jew inaddaf).

Fowe—tnaddaf, tħammel.

Fowk—ara *folk*.

Fowl—tajra, tigieġa, pullam, għas-fur; tmur għal caċċa jew tonsob għat-tjur; *have dominion over the fish of the sea and the fowl of the air*, (**Genesis**), icolloc is-setgħa fuk il ħut tal baħar u'l tjur tal ajru; *I can't eat fowls*, ma nistax għalih il-laħam tat-tigieġ (ma nieclux il pullam); *a water fowl*, tajra, għasfur, tal ilma (bħal borca etc); *I have permission to hunt, fish, and fowl here*, għandi il permess tal caċċa, tas-sajd, u ta li nsib hawn (nista noħroġ għal caċċa, nistad u nonsob hawn).

Fowl house —gallinar, post fejn iżommu it-tigieġ etc.

Fowler—nassâb, caċċatur.

Fowlerite—isem ta mineral.

Fowling—nsib, kbid ta għasafar.

Fowling piece—xcubetta għal caċ-ċa; *I saw him presenting his fowling piece to the pigeons*, rajtu jimmira (bli xcubetta tiegħu) għal ħamiem.

Fox—gilpa, volpi; tkarrak, (iddaħ-ħal fix-xcora); *he is an old fox*, dac macacc (ħażin, ġurdien xiħ, jilħaklu sħiħ); *he is a cunning fox*, ħażin daks macacc etc.

Fox — issaccar bix-xorb, tischer; tikras (bħal birra meta tcun tiffer-menta), tagħmel ta bir-ruħec; *he never foxes himself but with one sort of wine*, (**Boyle**, *Works, vol. VI page 9*), katt ma jischer ħlief b'imbit wieħed

Fox—issewwi żarbun billi tagħmil-lu wiċċ ġdid fuk il kadim li icollu.

Fox-bane—isem ta ħaxixa (l-*Aconitum vulparia*).

Fox-case—gild ta volpi.

Fox-chase—caċċa (kbid) tal volpi.

Fox-earth—il post fejn tgħammar il volpi.

Foxed—fis-sacra, xurban; mtabba bit-ticchi safranin, itticchiat, bħal ma icunu il folji ta xi cotba kodma, jew xi stampa.

Foxery—mgiba ta volpi, ħżunija.

Fox-evil—marda tal gilda fejn jaka ix-xagħar; falza.

Fox-glove— isem ta ħaxixa tajba għax-xorb bħala medicina; id-digitali.

Fox-hound— chelb għal caċċa tal volpi.

Fox-hunt—caċċa (kbid) tal volpi.

Fox-hunter — caċċatur (min imur għal caċċa jew biex jakbad il volpi).

Fox-hunting—il caċċa (il kbid) tal volpi.

Foxing—titbigħ (bit-ticchi sofor) bħal folji kodma ta ctieb jew xi stam-pa kadima; tiswija (uċuħ) ta żarbun; tkegħid ta wiċċ ġdid (fuk jeħor ka-dim) f'żarbun, *straps*, ta gild isfar jew ta lewn jeħor fuk wiċċ ta żarbun.

Foxish—ta volpi, ħażin daks (bħal volpi); ħajjen, ħażin.

Foxlike—bħal volpi.

Foxly—ħażin, ta volpi.

Foxship—ħżunija (ta ras), viljaccherija, macaccherija.

Fox tail — denb il volpi, denb pjuma.

Foxtail grass—isem ta ħaxixa, il pjuma.

Foxtail wedging—cavilja bħal minċott (xogħol tal mastrudaxxi).

Fox-trap—nassa għal kbid tal volpi.

Foxy—ta volpi, li jixbeh il volpi, bħal volpi; bit-ticchi sofor, mtabba bħal folji kodma ta ctieb, jew stampi; li jati fil krusa, li għandu togħma kârsa (bħal xorta ta għeneb); kares (birra jew mbit) li icun kiegħed jiffermenta.

Foy—fidi; festa, pranzu etc. li jatu lill xi ħadd kabel ma jħalli jew jitlak minn xi post; pranzu ta *addio*; takrieka, ngann, daħka bi.

Foyer — griġol (bħal biekja etc. fejn jinżell il metall li icun hemm mdewweb).

Foyle — tkarrak, tidħak bi, tinganna.

Fra—ara *from.*

Fra de diavolo—l-avucat tax-xitan jew *advocatur diaboli*, hecc msejjaħ l-accusatur ta dac il beatu li icun wasal għal canonizzazioni (jew biex jagħmluh kaddis) —bniedem msejjaħ għal apposta kabel ma il papa jiddichiara wieħed kaddis biex dana igħejd u jipprova xi ħaġa contra, fuk daca li icun wasal għal canonizzazioni.

Frab—tgħerfex, iddejjak, tisrom irras.

Frabbit—ara *peevish.*

Fracas—storbiu frattarija, ħsejjes; ġlieda, għageb.

Fradhe—bħal tagen ċatt tal ħadid fejn dawc li jaħdmu il ħgieġ (il vitrari) ikegħdu jew ipoġġu ix-xogħlijiet tagħhom (il ħgieġ maħdum) għattempra.

Fracid—mherri, misjur dicca.

Frack — mħaġġeġ, bil ħrara, lest għax-xogħol; oħxon, mgissem; ta rasu, ta chelma waħda; ta fehma sħiħa.

Fract—tchisser, tfarrac.

Fracted—micsur, mchisser, mfarrac.

Fraction—farca, biċċa (minn ħaġa sħiħa) frazioni; ticsir, tifric; *vulgar fractions*, frazioni vulgari; *decimal fractions*, frazioni decimali.

Fractional / **Fractionary** } ta frazioni, tal frazioni.

Fractious—li jiggieled minn xejn, bużżieka, incwiet, li idejku collox; *you will not find him fractious*, (**Morton**, *School of Reform*), ma issibx li hu (ma issibux) bużżieka u li jiggieled minn xejn (gelliedi).

Fractuosity—csur li jidher; csur.

Fractural—tal csur.

Fracture—csur; ticser; *here is the fracture in this bone*, hawn il csur f'din il għadma; *the leg was dressed and the fractured bones united together*, sieku irranġawielu (rabtwielu etc.) u il għadma micsura għakdet flimchien.

Frenulum / **Frenum linguæ** } il ħajta ta taħt lsien.

Fragile—li jinchiser; jaka malajr tal csur; maħsus, marradi; *when you see a box marked "fragile" say that it contains something breakable*, meta tara xi caxxa immarcata "fragile" għejd li icun fiha xi ħaġa tal csur.

Fragilely—b'mod li jista jinchiser.

Fragileness / **Fragility** } fragiltà; csur; debulizza.

Fragment—farca, fdal; *it has been broken into fragments*, chissruh (inchiser) frac; *I have only some fragments left*, bakgħali ftit fdal biss.

Fragments—fdul (avanz jew nies li jibkgħu, nies li bakgħu lura, nies baxxi, li m'humiex stmati); *get home you fragments*, (**Shakespear**, *Coriolanus*), għaddu lejn id-dar (isa minn hawn) ja ħafna nies baxxi (vili etc.); *fragments*, l-ewwel paġni, jigifieri il frontispiziu, id-dedica, il prefazioni etc. ta ctieb.

Fragmental / **Fragmentary** } tal frac, tal fdal, magħmul mil fdal jew mil frac.

Fragmentary rocks — blat magħmul frac frac jew bcejjeċ (conglomerati, agglomerati etc.)

Fragmentation—ticsir fi frac.

Fragmented—mchisser frac.

Fragor—ħoss (jew ħiss); riħa tfuħ

kawwija; *that was a dreadful fragor,* dac chien ħoss li ibażża; *the musk by its fragor is oft discovered by the careless passenger,* (**Sir T. Herbert,** *Travels, p. 363),* il kattus tal misk bosta drabi jinsab mħabba fir-riħa kawwija tiegħu mill passiggier li ma icollu ħsiebu xejn.

Fragrance—fwiħa, riħa tfuħ.

Fragrant — ifuħ, li fih riħa tfuħ (ħelwa etc.)

Fragrantly—bil fwiħa, b'riħa tfuħ, b'riħa ħelwa.

Fragrous—ara *fragrant.*

Frail (ara *fragile)*—deboli, marradi, li iciedi malajr, li jisbalja; *man is frail and prone to evil,* il bniedem jisbalja (suggett għal erruri) u mogħti għal ħażen.

Frail—gewlak tal ġummar; ġummar għal ġwielak; daks 75 libra żbib f'dakka.

Frailness—debulizza, mard, fragilità.

Frailty—nukkas, debulizza..

Frain—tistaksi,tagħmel mistoksija; *this folk frained him first from where he came,* (**P. Plowman**), dawn innies stakseuh l-ewwel minn fejn giè.

Frain—fraxxnu, siġra tal fraxxnu.

Fraise—ftira bil-laħam tal ħanżir; palizzata (njam, travi mwaħħlin arbulati fit-tarf ta żurżieka ta fortificazioni u li jatu għal foss; biċċa għodda ta dawc li jaħdmu fi rħam, biex jagħmlu icabbru tokob biha (fi rħam).

Fraised—bil pali (ara *fraise).*

Framable—li jista icun armat b'tilar, gwarniċ, jew b'ċaċċis.

Framboys—ara *raspberry.*

Frame—tilar, gwarniċ, ċaċċis; forma, għamla; gid, vantaġġ, beneficiu; il gisem tal bniedem; studiu, ħsieb bil moħħ; fejn icunu poġġuti il caxxi tat-tipi fi stamperia; tagħmel, issawwar; tcun ta gid, ta vantaġġ jew utli; issaħħaħ, tgħejn, tnissel, iġġib; tħejji ruħec, tlesti rasec jew lilec innifsec; *the frame of a piece of ordnance,* carru ta canun; *the frame of a picture,* gwarniċ (ta stampa etc.), *the artist wants another frame,* l-artist (dac li kiegħed ipingi) għandu bżonn ta tilar jeħor; *the frame of a clock,* il caxxa ta arloġġ; *the frame of a table,* sakajn ta mejda; *put your discourse into some frame,* (**Shakespear,** *Hamlet*), kiegħed (ati) id-discors tiegħec f'xi għamla (jew gost); *I have only the frames of the doors ready,* iċ-ċaċċisi tal bwieb biss għandi lesti; *he was in a happy frame of mind,* chien kiegħed tajjeb, moħħu cwiet, hieni; *she then devised a wondrous work to frame, whose like on earth was never framed yet,* (**Spenser**), hia mbagħad għamlitha f'rasha (ħasbet) biex tagħmel biċċa xogħol tal għageb (cbira), li fiddinja katt għadha ma chienet saret bħalha; *that on a staff his feeble steps did frame,* (**Spenser**), biex fuk bastun igħejn il passi debuli (fiacchi etc.) tiegħu; *fear frames disorder,* (**Shakespear,** *2 Henry VI, V, 2),* il biża inissel jew igib confusioni (taklib etc.); *frame your mind to mirth,* lesti ruħec għal ferħ.

Frame bridge—pont armat malajr bit-travi.

Frame level—nvell (ta bennej).

Frame saw—serriek(marbut f'tilar).

Framer — min jagħmel, isawwar, jew jivvinta b'moħħu; *Almighty Framer of the skies!,* o Cbir Alla li ħalak (għamel) is-smewiet!

Frame-work—ċaċċis, tilar, gwarniċ, biċċa xogħol (magħmula jew mgħakda flimchien minn bosta bicciet).

Framing—tiswir, għamil, għamla, tgħakid flimchien, xogħol, costruzioni; *the framing of the ship is of the ordinary type* (*"Daily News", Sept. 29th 1881),* il costruzioni (il għamla) tal bastiment hia bħal dic tas-soltu (comuni).

Frampal, Frampel, Frampold, Frampul } li jitħanfes minn xejn; sfiċċus; li jeħu fastidiu minn xejn, gellied, attacca liti; *she leads a very frampold life with him* (**Shakespear,** *Merry Wives of Windsor),* kegħda tgħaddi ħajja bil ġlied miegħu.

Franc, Frank } franc, bicca munita Francisa jew Taliana, tiswa 10 centesimi, *25 francs make one sovereign,* 25 franc jagħmlu lira sterlina.

Franchise—libertà, ħlusija, għati ta vot għal parlament jew għal cunsill lil min ma għandux; teħles; tati il vot; privilegiat; li għandu privileġġ.

Franchisement—ħelsien.

Françic—tal Franchi(Francisi) jew ta lsien tagħhom.

Francisca—mannara (antica li biha chienu dari jiccumbattu jew jiggieldu biha fil gwerra il Franchi.

Franciscan — Frangiscan, jew ta l-Ordni ta San Frangisc d'Assisi (Patri).

Francise — tagħmel jew tibdel fi Francis; *he was an Englishman francised*, (**Fuller**, *Worthies*, *Hartford I. 435*) chien Inglis li sar (tbiddel fi) Francis.

Franco—Francis; *the Franco-Prussian War*, il gwerra Francisa u Prussiana (ta bejn Franza u il Prussia.)

Frangent—li igib il csur, li jicser jew ifarrac.

Frangible—li jista jinchiser jew jitfarrac malajr; tal csur.

Frangipane — xorta ta għagina, xcunvat.

Frangipani—isem ta fwieħa (hecc msejħa għal marchis Taljan *Frangipani*,(li issir mil gisimin aħmar, siġra li ticber fl'Indji tal punent).

Franion—mara li tcun tgħix ma raġel jeħor li m'hux żewġha.

Frank—franc, liberali, li igħejda chif iħossha, li ma ibatix bil għomma (jew bid-dwejjak) biex igħeid ħaġa; idu miftuħa, galantom; franc, bla ħlas, li ma iħallasx; Franc, jew wieħed mnissel mill Franconia; franc (munita jew biċċa flus Francisa tiswa dwar 9 soldi u nofs); ittra li tgħaddi mill posta minn post għal l-jeħor bla ma tħallas; makjel jew mandra tal ħnieżer; *where sups he?... in the old frank?* (**Shakespear**), *2, Henry IV*) fejn jecol hu?... fil mandra tal kżiekeż il kadima?; *frank*, smin, msemmen.

Frank — tibgħat ittra franca; *to frank a letter*, tibgħat ittra bla ħlas; tagħlak annimali f'makjel etc. biex issemminhom.

Franker—min jiffranca ittra.

Frankfort —Francoforte, belt ewlenija tal Germania.

Frankhearted—li igħejd chif iħoss f'kalbu; b'kalbu f'idu.

Frankify—tagħmel jew tbiddel fi Francis; *they are frankifying their own names*, (**Lord Strangford**, *Letters and papers p. 150*), kegħdin ibiddlu isimhom f'ismijiet Francisi.

Frankincense—lubien, incens; *gold and frankincense and myrrh*, deheb, lubien (incens) u morr.

Franking—mogħdija ta ittra minn post għal l-jeħor bla ħlas; ktigħ fli njam għal inglett; simna ta annimali, tigieġ etc.

Frankish—tal Franchi; ftit u xejn franc, kalbu f'idu; liberali, li igħejdha chif iħossha.

Franklin—paratulmini, calamita li tigbed (tixrob) is-sajjetta; proprietariu (ta beni u raba).

Franklinic—ta Franklin; elettricità li issir bil għerik (frizioni).

Frankly—francament, minn għajr ma iżommoc ħadd; minn rajc; *the Lords, with the volunteers, who frankly listed themselves, mounted the horses and trotted*, (**Clarendon**), il-Lordi mal voluntari, jew dawc li chienu ingaġġau minn rajhom,richbu iż-żwiemel u telku.

Frankness—libertà, ħelsien; kalb tajba, id miftuħa (ta galantom jew ta wieħed li m'hux xħiħ); is-sewwa.

Franktenement — art libra (proprietà.)

Fransical } hewdieni (li ihewden)
Frantic } mherwel, miġnun, mitluf; b'rasu mitlufa, tagħmel ta miġnun; *so madly do these frantics spend their time*, (**Adams**, *Works I, 275*), hecc ta boloh dawn li mġienen igħaddu iż-żmien tagħhom; *he frantics up and down from side to side*, jippassiġġa bħal miġnun (jagħmilha ta miġnun) cullimchien.

Frantical—miġnun, mherwel.

Granticly—bħal miġnun, ta wieħed miġnun.

Franticness—ġenn.

Frap—issawwat, tħabbat, tati fuk ħaġa; tissicca tambur jew tamburlin b'dawc il ħbula etc li icollu; tissicca

ħbula billi torbot-hom flimchien jew ma xulxin min-nofs.

Frape — folla, gemgħa ta nies.

Frapler — wieħed li jiddelitta b'saħtu, gellied.

Frapling — għagħa, frattarija ta nies.

Frater — refitoriu, il camra tal icħel tal patrijiet (feju jeclu il patrijiet).

Frater-house — refitoriu.

Fraternal — tal aħwa, bħal aħwa, bejn l-aħwa; *a cursed fraternal war*, (**Milton**, *Reform in Englank, Bk. II*), gwerra misħuta bejn l-aħwa.

Fraternally — ta bħal aħwa, ta aħwa.

Fraternate — ara *fraternize*.

Fraternation }
Fraternism } ara *fraternization*.

Fraternity — fratellanza, għakda ta aħwa flimchien, società; *are you a member of that fraternity?* inti fratell f'dic il cumpannija (jew mictub f'dic il fratellanza)?

Fraternization — għakda ma oħrajn f'società, fi fratellanza; xirca.

Fraternize — tissieħeb, tidħol f'società, tidħol fix-xirca ma ħadd jeħor; tixxierec ma; tcun tokgħod bħal aħwa, tiftieħem; *a correspondence for fraternizing the two nations has been carried on*, (**Burke**, *on a Regicide Peace*), chien hemm corrispondenza (ħatna chitba ta ittri etc.) biex igħakkdu flimchien (jġagħlu icunu bħal aħwa) iż-żewġ nazionijiet.

Fraternizer — min jidħol xriec, min jitħabbeb ma ħadd'jeħor, min jidħol fi fratellanza, isir bħal aħwa ma ħadd'jeħor.

Fraticelli }
Fratricelli } ajc, fratell.
Fraticellian }

Fratricidal — tal ktil tal aħwa.

Fratricide — ktil tal ħu; kattiel ta ħuh; *he is a fratricide*, dac katel il ħuh.

Fraud — frodi, kerk, ħajna; nassa, bizla; tkarrak, tagħmel frodi, *he is a fraud*, dac ragel ħażin (taldahx għaliex jisirkec jew jidħac bic; *to draw the proud king Ahab into a fraud*, (**Milton**, *paradise Regained*), biex idaħħlu lis-superv re Aħab f'nassa.

Fraudful — karriek, nassies, ħajjen.

Fraudfully — bil kerk, bil ħajna, bil ħażen.

Fraudless — bla kerk, ċar, bil fedeltà collha.

Fraudsman — karriek, briccun, ragel ħażin li m'hux ta min jafdah.

Fraudulence }
Fraudulency } kerk, frodi, ħajna.

Fraudulent — ħalliel, briccun, karriek; li ikarrak, ħajjen.

Fraught — mimli, mgħobbi; tagħbija; tgħabbi, tinnoleggia; *I wish you a noble career fraught with success*, nixtieklec carriera nobili mimlija bil gid (success); *a vessel of our country richly fraught*, (**Shakespear**, *Merchant of Venice*), bastiment ta pajjisna mgħobbi ferm; *ships are fraughted for Genova, Messina and Ancona*, (**Hackluyt**, *Voyages vol. II*), bastimenti mgħobbijin (noleggiati) għal Genova, Messina u Ancona.

Fraughtage — tagħbija ta bastiment; *our fraughtage, Sir, I have conveyed abroad*, (**Shakespear**, *Comedy of Errors*), Jena ħadt, sinjur, it-tagħbija tagħna barra mil pajjis (jena, sinjur, sifirt it-tagħbija).

Fraxetin }
Fraxin } siġra tal fraxxnu.
Fraxinus }

Fray — ansietà, biża; ġlieda, tkabida; *when Jacob was most in fray God conforted him*, meta Ġacobb sab ruħu f'dac il biża collu (chien micdud bil biża) Alla farrġu (benniela kalbu); *so we shall escape the western bay, the hostile fleet, the unequal fray*, (**Scott**, *Lord of the Isles*), u hecc aħna niscappaw mil bajja tal punent, u il flotta tal għadu u tkabida li ma tcunx ta mpar wieħed; *I tried to part the fray*, ridt infierak (il ġlieda).

Fray — iżżarrad (bil ħacc) tchidd, tħocc; tbażża; twerwer bil biża; tiggieled ma, taħbat għal; tħallas li spejjes; *the ivy twigs were torn and frayed*, (**Scott**), il frieghi tal-liedna chienu mkattgħin u mżarda; *the troubled ghost of my father does fray*

me, (**Surrey**, *Virgil Enœid)*, li spirtu mħabbat ta missieri ibeżżgħani.

Fray maker—disturbiatur, gellied; *you are one of the fraymakers*, inti wieħed mid-disturbiaturi (milli igibu il ġlied).

Fray bug—tbażża bil babaw.

Fraying — ġlieda, ġlied, tkabida; tiżrida, tiżrid; il kxur li jaka mil krun tac-cerv (bil ħacc li iħocc).

Frayor—li ibażża (min, jew dac li, ibażża jew iwerwer bil biża).

Freak—fellus (li jitla fir-ras); capriċċ; iżżewwak bil lewnijiet; *I like those patterns freaked as they are with many a mingled hue*, (**Thomson**, *Winter*), jogħġbuni dawc il mostri mżewkin chif inhuma b' dawc il ħafna lewnijiet; *I can't understand him he is full of freaks*, ma nistax nifhem chemm hu bisbeticu (issa ifettillu ħaġa u issa fettillu, oħra); *a freak took him*, fettillu.

Freakish — capriċċus, bisbeticu, collu fantasija, stramb.

Freakishness — fantasija, capriċċ tar-ras; *all freakishness of mind is checked*, (**Wordsworth**, *Rob Roy's Grave*), il fantasija collha tal moħħ spiċċat.

Freaksome—collu capricci, capriccus, bisbeticu, stramb.

Fream—tgħajjat (tgħergħer) bħal ħanżir salvaġġ (cinghjal).

Freckle—nemxa, nemex; *what am I to do to get rid of these freckles?* x'nakbad nagħmel biex inneħħi dan in-nemex li għandi?

Freckled — bin-nemex, bit-tbajja żgħar (mtabba bi tbajja żgħar).

Freckled face—wiċċ bin-nemex.

Freckly—mnemmex, bin-nemex.

Fred-stole } **Freed-stool** } siġġu tal paci (li dari chienu ikegħdu f'xi cnejjes ħdejn l-altar maġġur).

Free—ħieles, li igħejda chif iħossha; liberu, (m'hux despoticu); battâl, b'xejn, ta b'xejn; ta bla ħlas, lest, ħafif; bil kalb; teħles, tneħħi, titlak, tibgħat, taħfer; *you are free now, you can go where you like*, inti ħieles (franc, liberu) issa, tista tmur fejn trid u fejn jogħġboc; *will you be free and candid to your friend?* trid tcun fidil u titchellem ċar chif thoss f'kalbec ma ħabibec? *we are a free nation because we have a free government*, aħna nazion libera (nagħmlu li irridu) għaliex għandna gvern liberu (liberali, jjgifieri m'hux despoticu) *is this room free?* din il camra battala?; *there are some free seats left*, baka xi ftit postijiet ta b'xejn (ta bla ħlas); *he succeeded to get a free passage to London*, irnexxielu jiddobba passaġġ franc (b'xejn) għal Londra; *I am free every morning*, ma għandi x'nagħmel xejn cull fil għodu (fil għodu dejjem liberu jew ħieles); *he is free from debts now*, issa ma għandux djun actar; *our Government schools are free schools*, li schejjel tagħna tal Gvern huma schejjel pubblici (fejn it-tfal jitgħalmu b'xejn); *that was a free horse you had then*, dac chien żiemel ħafif li chellec dac iż-żmien; *she has a free way of dancing*, tisfen ħafif; *I as free forgive you as I would be forgiven*, (**Shakespear**, *Henry VIII)*, Jena naħfirlec minn kalbi (bil kalb) daks chemm chiecu nixtiek (irrid) li jaħfru lili; *he is a little too free of his tongue*, daks xejn sbuccat (lsienu laxc); *my house is always free to everybody*, dari dejjem miftuħą għal culħadd; *now he is riding a free horse to death*, issa kiegħed jagħmel iżżejjed (kiegħed jabbusa mil pacenzia tiegħi); *to make free*, tieħu il cunfidenza, mis-saba tieħu l-id; tgħejn ruħec; *he has been freed from it*, ħelsuh minnu; *he succeeded to free the island from the Arabs*, irnexxielu jeħles il gżira mill Għarab; *I free you from it*, (**Shakespear**, *Henry VIII)*, naħfirlec (neħilsec) minnhu; *please to free this letter to her*, jecc jogħġboc ibgħatilha din littra.

Free-and-easy—li ma jimpurtah xejn, indifferenti, li jeħoda chif tigi, li jagħmel li irid (min għajr ma jokgħod għal l-ebda regulamenti).

Free board — il genb tal bastiment minn wiċċ l-ilma il fuk.

Freeboot—serk, ħell.

Freebooter—ħalliel.

FREEBOOTERY } serk, ħell.
FREEBOOTY }

FREEBORN—mwieled liberu (meħlus, jigifieri m'hux fil jasar).

FREED—meħlus.

FREEDOM—ħelsien, libertà, ħlusija, lâla.

FREE-FISHER—wieħed li jista (għandu is-setgħa li) jistad fejn irid.

FREEHAND—*mano libera*, bl-id biss m'hux bil għajnuna ta għodda cumpassi etc.; *I have gone through a course of freehand drawing*, għamilt cors (ta studiu) tad-disinn *a mano libera* (li naħdem bil lapes u'l gomma biss, minn għajr cumpass etc.); *free handed*, idu miftuħa, galantom.

FREE HOLD—bini jew raba liberu u franc minn cull pis.

FREE LIVER—wieħed li igħejx chif irid, scond dac li jixtiek (jecol li icollu aptit).

FREE LIVING—ichel ta chif tixtiek kalbec, u scond l-aptit li icolloc.

FREELY—liberament, minn għajr l-ebda żamma; il ħela, ċar, chif wieħed iħossha; *thou shalt live as freely as thy lord*, inti tgħejx fli stess libertà (meħlus) li stess daks li mgħallem (is-sinjur) tiegħec; *he has been drinking freely lately*, dan l-aħħar chien kiegħed jixrob wisk (il ħela); *the best thing to do is to tell him freely that he cannot sit for the examination*, l-aħjar ħaġa li tagħmel hi li tgħejdlu ċar u tond (mill-ewwel) li ma jistax jagħmel (jokgħod għall) esami; *I tell you freely*, ngħedielec chif inħossha.

FREEMAN—bniedem liberu, li m'hux lsir; min hu mgħadud mal pajsani ta xi belt jew mdaħħal f xi xirca magħhom.

FREE MARTIN — għoġla mwielda tewmija ma għoġol.

FREEMASON — mażun, frammażun.

FREEMASONIC—tal mażuni.

FREEMASONRY— mażunerija, frammażunerija.

FREE MINDED—li ma jimpurtahx, b'moħħu cwiet, bla ħsebijiet.

FREENESS—libertà, ħlusija; *freeness of speech*, libertà fil cliem, tluk ta lsien (li ngħejdu chif inħossu).

FREE-PASS — biljett biex wieħed icun jista jidħol b'xejn u cull meta irid xi moħien (f'xi musew etc.)

FREE PORT — port liberu (fejn il cummerċ jista isir minn għajr suggizioni ta xejn).

FREER—ħellies, minn jeħles.

FREE REED— bedbud etc. li lsien tiegħu icun bħal dac tal organetti.

FREE SCHOOL—scola publica, bla ħlas.

FREESHIP—ara *freedom*.

FREE SPOKEN—li jitchellem ċar, li igħejdha ċar; ċar.

FREE THINKER—libertin, min jaħseb chif irid u chif jakbillu u jagħmel ir-religion li jakbillu.

FREE THINKING—ara *scepticism*.

FREE TONGUED—li għandu lsien ħafif, li igħejdha chif iħossha, li jitchellem (jew igħejdha) ċar.

FREE WILL — libera volontà; raj; rieda; *they are minded of their own free will to go to Jerusalem*, iridu imorru minn rajhom Gerusalemm.

FREE WOMAN—mara libera, li m'hix lsira.

FREEZE — tirżaħ, ticsaħ, tagħkad (ilma meta isir silġ); *we will freeze to death if we stop here all night*, hawnec immutu bil bard (nirżħu) jecc nokgħdu il-lejl collu; *it freezes*, l-ilma kiegħed jagħkad (bil chesħa); *thy love doth freeze*, (Shakespear, *Taming of the Shrew*), l-imħabba tiegħec kegħda ticsaħ (tibred); *I was so frightened that I was afraid the blood would freeze in my veins*, jena bżajt tant li ħsibt demmi sejjer jiggela (jagħkad) fil vini (jew gewwa fija).

FREEZER—buzzun għal gelat, luminata ecc.

FREEZING—tgħakid, csuħa; gelu; li igħakkad; *it is freezing*, kiegħed jicsaħ (jiggela); *freezing pot*, buzzun tal luminata etc.

FREEZING MIXTURE—taħlita ta silġ misħuk bil melħ; taħlita ta affarijiet (ħwejjeġ) tal chimica bis-silġ jew minn għajr silġ.

FREEZING-POINT — fejn (il wakt) meta jibda l-ilma jagħkad u isir silġ; *The freezing-point in Fahrenheit's ther-*

mometer is marked at 32o; il pont fit-Termometru ta Fahrenheit li juri li il csieħ hu tant li igħakkad l-ilma, hua immarcat (maħzuz) fi grad 32o.

Freja (fil Mitologija ta li Scandinavia)—Alla Mara ta li mħabba u ta iż-żwieġ; isem ta waħda mil cwiecheb li ra l-ewwel darba l'astronomu *D'Arrest* fis-sena 1862.

Freight— tagħbija ta bastiment; nol, tgħabbi bastiment, tinnoleggia.

Freight boat — dghajsa (bastiment għat-tagħbija (m'hux għal passiggieri).

Freight train—trenu merci ; tren li għandu il vaguni tiegħu għal ġarr tal oggetti (merci, mercanzia etc.) u m'hux għal passiggieri.

Freightage—ħlas ta tagħbija li jeħu vapur etc. minn post għal jeħor.

Freighted—noleggiat, mgħobbi.

Freighter—min jeħu (jicri) bastiment għat-tagħbija tal mercanzija; min, jew dac li, jibgħat il mercanzija mal vapur tal art.

Freightless—bla tagħbija, m'hux mgħobbi, bla nol.

Freit—ħmerija li wieħed jemmen (superstizioni).

Freith—teħles.

Freitty } **Fretty** } superstizius, li jemmen ħmerijiet etc.

Fremescence — tgħerghir, frattarija.

Fremescent - storbius, li jagħmel għageb jew frattarija.

Fren—strangier, *so now his friend is changed for a fren,* (**Spenser**, *Shepheards Calender)* u hecc issa ħabibu nbidel fi strangier (minn ħabib għamluh jew sar wieħed li ma jafuhx.

French—Francis; *can you speak* (jew *do you speak) French?* taf bil Francis? (taf titchellem bil Francis?); *the French,* il Francisi, il Francis, *when the French were fighting against the Prussians,* meta il Francisi chienu fil gwerra mal Prussiani (meta il Francis chellu il gwerra mal Prussia); *to take French leave,* titlak (terħila) minn għair ma tgħejd jew tavża lil ħadd; *I took French leave,* rħejtila bla cliem xejn; mort, tlakt minn għajr ma għedt il ħadd.

French bean—il fażola, fażola.

French bit—gulja ta rebecchin għat titkib fli njam jebes.

French chalk—dac il gibs li jusaw trab għal l-ingwanti jew biex jdaħħlu iż-żraben ; crojja.

French-fake—rabta jew tiwi ta ħabel fuk il bastimenti (ta abbord).

French flyers—taraġ bħal garagor (iżda f'loc gej tond gej bil ġnieb jew indana ndana).

French gurnard — isem ta ħuta, it-trilja.

French-heath } **French honeysuckle** } isem ta ħaxixa.

French horn—cornu, isem ta strument tad-dakk (tar-ram).

French jasmine—giżimin Francis.

French leek – currat.

French mercury—isem ta ħaxixa, il buricba.

French sole—isem ta ħuta, l-ingwanta.

French wheat—karabocċ.

French white—dac it-trab (gibs jew crojja li jusaw biex idaħħlu li ngwanti jew iż-żraben malajr.

French window—tieka li tinfetaħ u tingħalak fuk iċ-ċappetti.

Frenchified — magħmul, mibdul jew li sar francis.

Frenchify—tbiddel, jew tagħmel Francis.

French like — la Francisa, bħal Francisi ; ta Francis.

Frenchman — Francis (ragel); *I met a French man and two Englishmen,* ltkajt ma wieħed (ragel) Francis u ma żewġ Inglisi.

Frend—ara *friend.*

Frenetic—miġnun.

Frenetically—ta miġnun, ta mherwel.

Frenzical—ara *Frantic.*

Frenzied—miġnun, mherwel.

Frenziedly—ara *franticly.*

Frenzy—genn, therwil, thewdin ta miġnun; *but still my frenzy was not of the mind,* (**Byron**, *Lament of Sasso II*), iżda ma dana collu it-thewdin (il genn) tiegħi ma chienx tal moħħ;

a frenzy man's sleep, (**Ward**, *Sermons*), rkâd ta bniedem miġnun.

Frequence—folla, ħafna nies, ġabra ta nies; bosta, ħafna, katiħ; *with the vote consenting in full frequence*, (**Milton**, *Par. Reg.*), bil vot favorevoli ta dawc in-nies li chienu hemm miġbura; *there was a frequence of oaths*, (**Bishop Hall**, *Quo Vadis*), chien hemm ħafna ġuramenti.

Frequency—ħaġa ta dlonc, ta spiss.

Frequent—spiss, dlonc, cull mument; *frequent visits are troublesome*, iż-żjajjar ta spiss (dlonc) jicsru ir-ras jew idejku; *frequent*, tiffrecwenta, tmur spiss f'post; *I don't like you to frequent such places*, ma irridx li inti tmur spiss f'lochijet bħal dawn.

Frequentable—li tista tmur spiss fih; accessibli, li tista tilħku spiss jew cull meta trid.

Frequentation — mawrien spiss (f'loc).

Frequentative (verb)—fil grammatica hu dac il verb li juri il għamil spiss (ripetizioni ta spiss) ta azioni.

Frequenter — min, dac li, jiffrecwenta jew imur spiss (sicwit) f'xi loc.

Frequently — spiss, dlonc, sicwit, cull mument; ferm, bosta; *the place became frequently inhabited*, (**Sandys**, *travels*), il post intela sħiħ (chien ifful-lat) bin-nies.

Frequentness—ara *frequency*.

Frescade—post mdellel, għar-rwjeħ, bid-dell, bil frisc jew li kiegħed għal frisc.

Fresco—frisc, dell, frisc (m'hux għomma); *hellish spirits love more the fresco of the nights*, ta l-infern iħobbu actar il frisc ta bil-lejl (li spirti infernali iħobbu actar joħorġu għal frisc ta bil-lejl), (**Prior**, *Hans Carvell*); *fresco*, xorb frisc, li jiffrisca, jaħji, licur; *fresco*, pittura fuk il ħajt; *I have been to the ruins of Pompei and saw some beautiful frescoes there*, mort nara ir-rovini ta Pompei u rajt xi pittura fuk il ħajt sabiħa wisk; *fresco*, tippittura fuk il ħajt.

Fresh—chiesaħ, frisc; ġdid, m'hux kadim; ħelu, m'hux immellaħ; ġdid, li ma chienx kabel; li għadu chemm giè jew wasal, kawwi; lvent, ħafif, fuk ruħu; li għadu fl-aħjar tiegħu; spratcu; fis-sacra, ftit u xejn mċaklak; *I will draw thy water from the freshest spring*, (**Prior**, *Henry and Emma*), nimlielec l-ilma mill icsaħ fawwara; *he would preserve them new and fresh as on the bush they grew*, (**Walter**, *a la Malade*), iżommom tajbin u frischi bħallichiecu għadhom kegħdin jicbru (jew jinkatgħu mis) fis-siġra; *our garments are now as fresh as when we put them on first*, (**Shakspeare**, *Tempest*), ħwejjiġna issa għadhom ġodda li stess bħal meta lbisnihom l-ewwel darba; *is that fresh or salt water*, dac ilma ħelu jew ilma mielaħ? *this is fresh beer*, dina il birra għadha frisca; *fresh from the mills*, li għadu gej mill fabbrica; *the wind blows fresh*, ir-riħ kiegħed jonfoħ ġmielu (kiegħed jitkawwa); *a fresh horse*, żiemel lvent, ħafif għal giri; *he is lovely fresh and green*, sabiħ u għadu fl-aħjar tiegħu; *how green you are and fresh in this old world*, (**Shakespear**, *King John*), chemm għadec ibleħ u spratcu f'din id-dinja; *I could get fresh, as we call it, when in good company*, (**Marryat**, *Frank Mildmay, ch. XIII*), meta ncun ma nies sewwa, nista, ngħejdu aħna, nieħu xi katra żejda; *when I saw him coming I took fresh courage*, meta rajtu gej rġait għamilt il curaġġ; *he is still fresh in my memory*, għadu hecc kuddiem għajnejja.

Fresh fine—taxxa ġdida, li daħlet fi żmien sena.

Fresh fish—novizz; *and you are a very fresh fish here*, (**Shakespeare**, *Henry VIII*), u inti għadec novizz wisk hawn.

Freshen—titkawwa (ir-riħ); *on the 12th the wind freshened*, fit-12 taxxahar ir-riħ tkawwa (beda jonfoħ actar kawwi).

Freshet—xmara żgħira, nixxiegħa żgħira ta l-ilma.

Freshing—geddid (minn *iggedded*).

Freshish — ftit u xejn frisc jew ġdid.

Freshly—ġdid ġdid, ta issa; f'wak-

tu, tajjeb; *looks he as freshly as he did the day he wrestled*, (**Shakespeare**, *As you like it*), jidher hecc f'saħtu u tajjeb daks dac inhar li issara.

Freshman—novizz, wieħed li għadu ġdid f'post.

Freshness — csuħa, ħeffa, tiġdid; *he felt his soul become more light, beneath the freshness of the night*, (**Byron**, *Siege of Corinth XIV*), ħass ruħu iħeff fil csuha (frisc) ta bil-lejl.

Fresh new—li għadu ġdid, m'hux mħarreġ; *the fresh new seafarer*, (**Shakespear**, *Pericles III, 1*), il bahri li ghadu chemm beda ix-xogħol (li m'hux mharreġ).

Fresh shot—xhit ta xmara cbira (fejn tinxteħet xmara cbira) fil baħar, b'mod illi l-ilma baħar f'dawc li nhawi, fil wiċċ icun ħelu.

Fresh water — ilma ħelu; *fresh water fish*. hut ta l-ilma ħelu.

Fresh watered — msokki (li fih) l-ilma ħelu; li għadu chemm hu msokki, li msokki m'ilhux.

Fret—thanfis, saħna, chedda, ħakk (jew ħacc); xogħol bl-archett; thanfes, iss-ħhan, tchidd; tiecol; taħfi, thocc, tgħoroc, tnaddaf bil gheriec; taħdem bl-archett; titħanfes, tinchedd, tisħon, tiżbel; iżżejjen, iċċaklak ferm, theżżeż; tagħmel tastiera, iddokk (tmiss b'subgħajc) tastiera ta violin; *mark all his wanderings and enjoy his frets*, (**Herbert**), okgħod arah jiggerra minn hawn għal hemm u ħu piacir bil cheddiet tiegħu; *you have put me in a fret*, tajtni saħna (ferfirtni, jew tajtni tferfira); *fat children suffer sometimes from fret*, it-tfal smien icollom xi drabi il ħacc; *rust frets the iron*, is-sadid jecol il ħadid (il ħadid is-sadid jeclu); *I now instruct you how your teeth to fret*, (**Ovid**), issa ngħalmec chif tgħoroc snienec biex tnaddafhom (chif tnaddaf snienec bil gheriec); *this is fret work*, dana xogħol tal (bl-) archett; *nothing frets me more than this*, ma hemmx ħaġa li issaħħanni (tchiddni) actar minn dana; *do not fret yourself*, la tincuetahx ruħec (titbakbakx, tincheddx); *this water frets into the wood*, dan l-ilma jecol (jaħfi jibka nieżel u jidħol) fl-injam; *my skin frets*, il gilda tiecolni (icolli nħocc); *can you fret? (can you do fret work?)*, taf taħdem bl-archett? ; *the sedition thereby fretted more and more*, ir-rvell b'dana saħan actar u actar; *we fret, we fume*, niżblu u nisħnu; *to fret in*, tħallat mbid ma jeħor; *the box was fret with gold and precious gold*, il caxxa chienet mżejna bid-deheb u il ħaġar prezius; *you may as forbid the mountain pines to wag their high tops, and to make a noise, when they are fretted with the gusts of heaven*, (**Shakespeare**, *Merchant of Venice IV*), tista allura ma tħallix li is-siġar tal pin ta fuk il muntanji ma iċakalkux il kuċċata tagħhom jew ma jagħmlux ħsejjes meta icunu mċakalkin (mheżżin) b'dawc il buffuri tarriħ; *call me what instruments you will, though you cannot fret me*, (**Shakespear**, *Hamlet*), sejjaħli li strument li trid int, għad illi (iżda) ma tistax iddokkni (bħal ma iddokk billi tmiss b'subgħajc tastiera ta chitarra etc.)

Fretful—incwiet ncurlat li jincwieta ruħu, li jiżbel, li jisħon minn xejn jew malajr, li jitħanfes.

Fretfulness — incwiet, tmasħin; tħanfis.

Fretise—iżżejjen b'ornamenti maħdumin bl-archett; issebbaħ b'xogħol tal archett; *I could not help admiring the fretised columns*, ma stajtx ma nammirax (ma nitgħaxxakx bil ġmiel) ta dawc il colonni b'dac ix-xogħol tal archett li fihom.

Frettation—dwejjak, dieka.

Fretted — maħdum jew maktugħ bl-archett; mżejjen bix-xogħol tal archett; mżejjen b'ornamenti ta għamla quadra; *the vault of that church is fretted*, is-sakaf tond ta dic il cnisia mżejjen b'ornamenti quadri.

Fretten — mecul, moħfi; bin-nemex.

Fretter—li jecol, li ichidd; minn jincwieta, ichidd, isaħħan.

Fretting – tferfir, incwiet, tmasħin.

Fretty – mżejjen bix-xogħol tal archett.

Fretum—daħla fil baħar.

Fretwork – xogħol tal (ktigħ bl-) archett.

Friability —tkarkiċ, csir jew csur; tifric.

Friable — li jinchiser jew jitfarrac, li jiddecchec malajr; mkarkaċ; *this rock is extremely friable*, din il blata titfarrac malajr (mkarkċa wisk, minn xejn titfarrac).

Friar — patri, raheb; fli stampa, faċċata etc. li ma teħux sewwa mħabba fin-nukkas tal-linca (inchiostru) fuk it-tipi; *the Dominicans are called also Preaching Friars or Black Friars*, id-Dumnicani igħedulhom (huma mgħarufin ucoll bl-isem ta) Patrijiet Predicaturi jew il Patrijiet suwed; *the Carmelites are popularly known as white Friars*, il Carmelitani igħedulhom il patrijiet bojjod.

Friar bird – isem ta għasfur, il *Pimlico*, jinsab wisk fl'Australia; igħedulu hecc (għasfur patri) għaliex ma għandux rix f'rasu.

Friar skate – isem ta ħuta, ir-rajja lixxa.

Friar's balsam — isem ta ngwent (tintura tal benzonia) għal fejkien tal feriti.

Friar's chickens — flioles (sriedec etc) moklija.

Friar's cowl —il garni tal pipi (ħaxixa salvaggia).

Friar's crow / **Friar's thistle** } isem ta siġra taxxewc, xorta ta xewc.

Friar's lantern —il *fuochi fatwi* (ara *Will-o'-the wisp*).

Friar like – bħal patri; li m'hux mharreġ fid dinja, li ma għandux middinja.

Friarling – patri żgħażugħ.

Friarly — bħal patri; li m'hux mħarreġ fid-dinja; li ma għandux esperienza.

Friary—cunvent, gemgħa tal (post fejn icunu migmugħa il) patrijiet; ħajja tal patrijiet, chif ighejxu il patrijiet; bhal patri; ta patri, *that is a friary cowl*, dic barnuża (capoċċ) ta patri.

Friation —frac, tkarkiċ, tfarric.

Fribble —bniedem li m'hux ta min jiccalculah; ħaġa belgħa, bniedem vojt, chiesaħ.

Fribble —tiċċajta; timxi mferċah; *it is not an easy thing to fribble with those two*, ma tantx tiċċajta malajr (chif gieb u laħak) ma dawc it-tnejn; *how the poor creature fribbles in his gait* (**Tatler**), dac li msejchen chif jimxi (jew chemm jimxi) mferċaħ.

Fribbler — ċajtier, bniedem vojt, bħal ibleh; żabicott, petitu.

Fricace — ħacc, għeric; *you make them smooth and sound with a bare fricace of your medicine* (**Ben Jonson**, *Alchemist*), inti tillixxahom u tfejjakhom bil għericc biss tad-duwa tiegħec.

Fricandeau / **Fricando** } (bil francis) platt (tisijira) tal vitella bli stuffat (stuffat tal vitella).

Fricassee—fracassija; *soups, fricassees and ragouts* (**Swift**), brodijiet, fracassiji u ragùnijet (ragù); is-sajjar (tagħmel) fracassija.

Fricassed — msajjar (magħmul) fracassija.

Friction—għerik; *heat is produced by friction, compression and percussion* is-sħana issir bil gherik (billi togħroc jew tħocc żewġ ħwejjeġ ma xulxin jew flimchien) bil għafis, u bit-taħbit (billi tħabbat fuk ħaġa); *friction generates heat and is one of the chief means of developing electricity*, il għeric igib (jagħmel) is-sħana; u hu waħda mil l-ewlenin, ħwejjeġ li jagħmlu l-elettricità; tgħerfix fil fehma (twegħir, ġlied); *this was the cause of friction between the captain and the officers*, din chienet il caġun li chellhom xi igħejdu (li twegħru bejniethom) il captan u il fizziali; (dan chien il caġun tal inghirr nghirr li chien hemm bejn il captan u il fizziali).

Frictional—tal għeric, li isir bil għeric.

Frictionless—minn għajr għeric.

Friday—il Gimgħa; *every Friday*, cull nhar ta Gimgħa; *on Fridays and Saturdays*, nhar ta Gimgħa u nhar ta Sibt; *Good Friday*, il Gimgħa il cbira; *Friday faced*, wiċċ ta wieħed kalbu sewda, wiċċ id-duluri; wiċċ it-tbatija;

what a friday faced man he is, chemm għandu wiċċu ta bniedem trist; għandu wiċċ id-duluri.

Fridge — toghrok, issellet, bil għeric.

Fridge — tittajjar minn haun għal hemm (Lħ.l ma tagħmel il għabra meta tidher f'xi raġġ tax-xemx); *the little motes ar atoms that fridge and play in the beams of the sun* (**Halliwell**), dac il ħafna frac rkiek jew għabra li jittajar l'haw u l'hemm fir-raggi tax-xemx.

Fried—mokli; *how do you like to have the fish fried or boiled*, chif tridu il ħut, mokli jew mgħolli?

Fried-chickens — brudett tat-tiġieġ jew tal flieles (brodu tat-tiġieġ, sriedek etc. bil bajt).

Friend — ħabib; kraba, tħabbeb, tagħmel habib, tgħejn; *he is a friend of mine*, dac ħabib tiegħi; *a friend in need is a friend indeed*, il ħabib fil bżonn hu il veru ħabib; *he has some friends left in America*, bakgħalu għad xi kraba l-America; *friends may meet but mountains never greet*, nies ma nies jiltakgħu, gebel ma gebel (muntanji ma muntanji) ma jltakax; *why don't you make friends with him?* għaliex ma tagħmilx ħbieb miegħu? *are you friends with him?* inti habib mieghu? *to make friends*, tagħmel paci; *let us make friends*, ejja nagħmlu paci; *I always friended them*, dejjem mxejt magħhom ta ħabib; *the people who favoured and friended still the name of Constantius* (**P. Holland**), in-nies li għenu u żammeu ma l-isem ta Costanziu.

Friended - bil ħbieb, li ghandu il ħbieb; mgħejjun, protett mill ħbieb; li jaf iħobb ta ħabib.

Friendness—ħbubija; ħbeberija.

Friendful—ta ħabib, li jaf iħobb, li igib rispett ta veru ħabib.

Friending — ħbubija, amicizia; mħabba ta ħabib.

Friendless — bla ħbieb; minsi minn cullħadd; *friendless, homeless, hopeless they wandered from city to city*, (**Longfellow**, *Evangeline*), minsijin minn culħadd (abbandunati) bla dar, u bla ebda tama huma iggerrew mil belt għal-oħra.

Friendlihood — ħbubija, amicizia, ħbeberija.

Friendlike—ta ħabib.

Friendlily—bħal ħabib; *tell me if it is not better to be suppressed freely and friendlily*, (**Pope**, *To Warburton*), għejdli chif tħossha u ta veru ħabib, jecc icunx aħjar li titneħħa għall collox.

Friendliness — ħbubija, amicizia, ħbeberija.

Friendly—ta habib; *to do one a friendly turn*, tagħmel piacir lill wiehed ta ħabib; tagħmillu favur cbir; *he has done him a friendly turn by going there*, għamillu piacir ta veru ħabib li marlu hemm; *he is living friendly with him*, kiegħed ighejx bħal veru habib miegħu; *let us drink together friendly*, ejjew nixorbu flimchien ta veri ħbieb.

Friend-man—ħabib.

Friendrede—ara *friendship*.

Friendship — ħbubija, hbeberia; għajnuna; xebħ; *they got into friend ship with him*, ghamlu ħbieb (daħlu fil ħbeberija) miegħu; *he succeeded to screw himself into his friendship*, rnexxielu jidħol fi ħbeberija mieghu; *we broke our friendship*, csirna il ħbeberija li chelna bejnietna (ma għadniex ħbieb, iggelidna); *gracious my lord, hard-by here is a hovel, some friendship will it lend you against the tempest*, (**Shakespeare**, *Lear III, 2*), sinjur, hawn fil krib (ma genbna) hawn dahla li tista issib fiha xi għajnuna (tista tischenn fiha) fit-tempesta; *we know those colours which have a friendship for each other*, (**Dryden**, *Dufresnoy)*, aħna nafu liema huma dawc il lewnijiet li għandhom xi xebħ (li huma xi ftit bħal xulxin).

Friendstead—li għandu ħabib; *I am sure while he lives, I am well enough friendstead*, (**Rutterford**), jena naf fis-sgur, li dment (sa chemm) jibka ħaj hu icolli (jibkgħali) dejjem ħabib.

Frier—min, dac li, jakli.

Friese—lsien (lingua) tan-nies ta dic l-art li tigi fl-Olanda għan-naħa

tal Grigal taz-Zuyder Zee; ragel (bniedem) Olandis tan-naħa taz-Zuyder Zee.

Friesland – provincia tal Olanda li tigi għal grigal taz-Zuyder Zee.

Frisian—wieħed minn *Friesland*.

Frieze—drapp tas-suf bil pil; friż, (dic il biċċa faxxa tal gwarniciun li tigi bejn l-architrav u 'l gwarniċa).

Frieze-panel — il panew ta fuk ta bieb (li icollu sitt panewwijiet).

Friezing - tajjeb għal (li jagħmel) dac id-drapp tas-suf msejjaħ *friż*.

Friga – (fil Mitologija) isem ta alla mara falz ta li Scandinavi, il mara tal odiu—dic li għaliha hia msemmija il ġurnata *Friday* mill-Inglisi; *Friga*, isem ta waħda mill-asteroidi (cwiecheb) li ra l-ewwel darba *Peters* fit-tnax ta Novembru tas-sena 1862.

Frigate—freigata.

Frigate bird—isem ta tajra cbira bħal ajcla.

Frigate-built — magħmul, immattjat freigata.

Frigatoon—isem (xorta) ta bastiment Venezian li għandu il poppa gejja cwadra, bla arblu ta kuddiem—bl-arblu tan-nofs u tal poppa biss.

Frigefaction—għemil tal bard.

Frigefactive – li jagħmel jew igib bard.

Frigerate – tchessaħ.

Frigeratory — frigeratoriu, camra chiesħa fejn iżommu laħam, ħut etc. fil frisc biex ma jitħassrux.

Frigga—ara *friga*.

Friggle - ara *wriggle*.

Fright — katgħa; dehxa, beżgħa, nafra, waħx; ħaġa li tbażża (babaw), takta, tidhex, (tati dehxa) tbażżagħ, tnaffar, twaħħax; *you put me in a great fright*, tajtni katgħa cbira; *he is in a terrible fright*, għandu dehxa (beżgħa) cbira (jinsab mbażża wisk); *you will fright him*, tbeżżgħu, tatih katgħa (jew dehxa); *he will not fright me*, ma ibeżżgħanix; *he frighted me out of my wits when I heard him shouting*, tani katgħa bellaħni (werwirni) meta smajtu igħajjat; *I never saw such a mortal fright as the new governess*, (Mrs. H. Wood, *East Lynne*), katt ma rajt wiċċ actar icreh (ħaġa actar cherha li tbażża) dac il governanti il ġdida; *the horse took fright*, iż-żiemel nafar.

Frighten — tbażża, takta, tnaffar; tgherrex, twaħħax; *you will not frighten me*, ma tbeżżgħanix; *he was frightened to death*, baża għal mewt (baża sħiħ).

Frightenable—li jista icun mbażża, li jitbażża (jew jibża) minn xejn.

Frightful—tal biża, li ibażża, waħxi; *that was a frightful spectacle*, dan chien spettaclu (xenata etc.) tal biża (li ibażża); *that was a frightful day*, dic chienet ġurnata tremenda (tal biża).

Frightfulness – biża, waħx.

Frightless—li ma jibżax, bla biża.

Frightily—bil biża, bil waħx.

Frighty—li jibża, mbażża; terribbli li iwaħħax.

Frigid — chiesaħ, rieżaħ; biered mejjet, bla ħeġġa; *the frigid zones are those near to the poles and the torrid ones are those near the Equator*, iz-zoni cheshin huma dawc ta ma genb il poli, u is-sħan huma dawc ta ma dwar l'Equatur; *he met us in a frigid manner*, lakagħna chiesaħ chiesaħ (bil bruda, bla ħeġġa ta xejn).

Frigidarium—il camra fejn icun il banju chiesaħ.

Frigidity — chesħa, resħa; csuħa, bruda, nukkas ta ħeġġa; *Ice is water congealed by the frigidity of the air*, is-silġ hua ilma magkkud bil chesha tal aria; *he is endowed with the frigidity of decrepit age*, għandu fuku dic l-indifferenza (dic il bruda jew dac in-nukkas ta ħeġġa) ta wieħed xiħ għacca.

Frigidness—chesħa, resħa, csuħa.

Frigorific / Frigorical } li igib jew jagħmel il bard jew il chesħa (li ireżżaħ).

Frill - frill, xabò; titchexchex, titrigħed bil bard; it-tkanfid tar-rix ta għasfur (bħal tas-seker) meta icun iħoss il bard.

Frill-lizard—xorta ta gremxula li tinsab l-actar fl-Australia, hecc msejħa għaliex għandha bħal frill jew xabò fuk għonkha.

Frilled—bil frill jew bix-xabò.

Frilling—frill, xabò; *buy two yards frilling and three yards of lace*, ixtri żewġ jardi frill u tliet jardi bizzilla.

Fringe—frenża; iddawwar jew iż-żejjen bil frenża.

Fringe-tree—isem ta siġra li ticber fl-America ta fuk, u fl-Indji ta Lvant.

Fringeless—bla frenża.

Fringe like—bħal frenża, li gej jew magħmul bħal frenża.

Fringe-maker—minn jagħmel jew jinseġ il frenża.

Fringilla—il pettiross.

Fringy—bil frenża (mdawwar jew mberfel bil frenża).

Fripper—min jixtri u ibigħ ħwejjeġ (kliezet etc.) kodma.

Frippery—post (ħanut) fejn jinbigħu il kliezet u ħwejjeġ oħra kodma; ħwejjeġ ta lbies kodma jew scartati; negoziu (xiri u beigħ tal ħwejjeġ ta lbies kodma jew scartati; hwejjeġ li ma jiswewx (bagatelli etc.); *the growing taste for such frippery*, (Macaulay, *History of England*), il gost cbir li kiegħed jicber (jiżdied) għal dawn il ħwejjeġ li ma jiswewx (għal dawn il bagatelli jew ħwejjeġ żgħar).

Friseur—min jirranġa (jomxot jew jidfor) ix-xagħar.

Frisk — tbahrid, timrih, tkabiż; kmis; raġġ (raġġar); tmeghiż (għamil jew kbiż bħal mogħża); titbahrad, titmieraħ; tirraġġa, titmiegħeż; *and the gay man frisked heneath the burden of three score*, (Goldsmith, *the Traveller*) u ir-ragel fuk ruħu (ċajtier etc.) beda (chien) jitbahrad (jew jitkamas) taħt il pis tas-sittin sena li chellu fuk spallejh; *I saw the young lambs frisking about*, rajna il ħrief żgħar jitbahardu (jimirħu, jitkabżu jew jitmegħżu).

Friscal — tbahrida, kabża, timriħa etc.

Frisker—min jakbeż u jitbahrad; mkareb.

Frisket—fraxchetta (għal torchiu jew għal ġbid ta li stampa biex iż-żomm il carta, li ma icolliex tigi fuk it-tipi, nadifa).

Friskett—żrinġ żgħir, ferħ ta żrinġ.

Friskful—collu tbahrid, kbis; ferħan.

Friskiness—tbahrid, timriħ, raġġ; tmegħiż, ferħ.

Frislet—taħwida żgħira, tmegħira; ticmixa żgħira.

Frisky—ferħan, hieni, ferrieħi.

Frist—iddum ftit, tittarda, tħalli għall ftit taż-żmien; tislef, tati għal ftit taż-żmien; tati bid-dejn.

Frisure—nucclar tax-xagħar; maxta bin-noccli.

Frit—dac collu li isir bih il ħġieġ; tagħmel il ħġieġ (billi tkiegħed fi sħana cbira il material li bih isir il ħġieġ biex tneħħi minnu jew issaffih mil l-umidu u l-acidu carbonicu).

Frith—daħla fil baħar; port, bħal ħajt tal pali fl-ilma (fi xmara) biex iżomm il ħut u icunu jistgħu jakbduh.

Frith — bosc magħluk (għal kbid taċ-ċriev etc.); bosc, foresta; ġonta raba.

Frithe—teħles; tiddefendi, tħares, tagħlak; tibża għal.

Frithy—collu jew mimli boschijiet.

Fritillary—xorta ta giliu.

Fritinancy—għajjât, twerżik ta insett.

Fritter — xcunvat, sfinġa, biċċa (għagina etc.) maktugħa għal kali; biċċa, nitfa, farca, ponta, daks xejn; tkatta nitfa nitfa (għagina etc.) biex takli; *to fritter away*, tkatta bċejjeċ bċejjeċ għal xejn (għal hala).

Frivolity—frugħa.

Frivolous—fieragħ, li m'hux ta min jati contu, insinjificanti.

Frizette—toppu jew xagħar barrani (li jagħmlu in-nisa biex juru li għandhom xagħar twil u sabiħ).

Frizz — iggigħed, tinnoccla ix-xagħar (bil furficetti jew molol magħmula għal apposta); xagħar innucclat.

Frizzing—nucclar tax-xagħar.

Frizzle—iggigħel, tinnoccla ix-xagħar; xagħar mgigħed; noccla xagħar.

Frizzle—iż-żniet (l-azzar li tati bieh fuk il ħaġra biex ittajjar jew tagħmel suffarelli).

Frizzling—gegħid, nucclar tax-xagħar.

Frizzly — mgigħed, innucclat (xagħar).

Frizzure—maxta (dafra) bin-noccli; *his hair had not received the fashionable frizzure*, (**Graves**), xagħru chien għadu m'hux mimxut b'dic id-dafra bin-noccli.

Frizzy—innucclat, mgigħed.

Fro—minn ; lura ; *to and fro*, lura u'l kuddiem, l'hemm u l'hawn ; *I was employed in passing to and fro about relieving of the sentinels*, (**Shakespear**, *1, Henry VI*), xogħli chien li niġri l'hawn u l'hemm immur u niġi biex inbiddel is-sentinelli (il għases).

Frock—libsa, ġobba tat-tfal (mantar); *a child's frock*, libsa ta tarbija (ta tifla żgħira) ; *frock* (il *flock* tal malja li il baħrin jilbsu f'loc il flanella) ; *the stocking manufacture is now carried to a considerable extent. Besides stockings they make frocks, mittens* etc., bixxogħol tal calzetta kegħdin issa jagħmlu bosta xorti, bħal ma huma il flocchijiet (tal baħrin) ngwanti etc.

Frock-coat—surtun (*surtout*).

Frocked—bil libsa.

Frockless—bla (minn għajr) libsa.

Frob—mara maħmuġa, dendula.

Frog—żrinġ; dic l-accetta b'xi ornament fil ġlecchijet ta l-ufficiali; żiemel bejn is-sena u is-sentejn ; *the frog croaks*, iż-żrinġ igħajjat ; *frog*, bħal callu li jitla f'nofs siek iż-żwiemel ; torbot, takfel bl-accetta bħal dic tal ġlecchijet militari.

Frog-eater—min jecol iż-żringijet (hecc l-Inglisi isejħu lil xi Francis b'disprezz, billi jafu li il Francisi jeclu jew iħobbu iż-żringijet).

Frog-fish—isem ta ħuta, il petriċa.

Frogging — dac il gallun li icun hemm fil ġlecchijet tal ufficiali etc.

Frog's foot—isem ta ħaxixa.

Froggy—collu, jew mimli, żringijiet.

Frog's march—mixi fuk l-idejn u is-sakajn ; mixi imbè, mixja bhal taż-żrinġ ; *he had a frog's march, that is to say, on hands belly and knees* (*Sir* **S. Lakeman**, *What I saw in Kaffir Land, page 20*), chellu jimxi bħal żrinġ (imbè) jigifieri fuk idejh, żakku u rcubtejh.

Frogwort—isem ta pianta (ir-rannunculi).

Froise—*bacon* (bejchen) msajjar fi ftira ; ftira bil laħam tal ħanżir jew bl-ardu.

Frolic—daħc, ċajt, logħob żuffiettata; tiddieħec, tiċċajta, titligħeb ; *the gambols of each frolic child*, (**Scott**, *Marmion*), it-tkabiż (tbahrid) tat-tfal li iħobbu jitliegħbu ; *make them an appointment between jest and earnest, it will look like a frolic*, (**Vanbrugh**, *Provoked wife*), tagħmlilhom patt (ftehima) bejn il ħlieka u is-serietà tcun tidher bħal żuffiettata.

Frolic-gambol — tbahrid, żuffiet, ċajt.

Frolicful—collu logħob, żuffiet jew ċajt.

Frolicky — tad-divertiment, xalar ; taż-żuffiet, tat-tbahrid ; *make a good frolicky half-day with them*, (**Richardson**, *Clarissa*); għaddi nofs ta nhar sewwa magħhom divertiment.

Frolicness— tbahrid, logħob, ċajt etc. ; *mirth, jollity, frolickness of youth as you call them*, (**Goodwin**, *Works*) ferħ, tbahrid, u logħob taż-żagħżagħ chif issejħulu inthom.

Frolicsome—daħħiec, ċajtier.

From — minn ; *where do you come from ? (where are you coming from ?*) minn fejn int gej ? (mnej' gei ?) ; *I come (I am coming) from London*, gej minn Londra; *from the 1st. instant*, mil-lewwel ta dan ix-xahar li aħna fih ; *from top to toe*, mill kuċċata ta rasu sal ponta ta riġlejh; *from abroad*, minn barra minn Malta ; *from the beginning*, mil-lewwel (mill bidu); *from my heart*, minn kalbi ; *from hence*, minn hawn; *from whence* (*where from*)? minn fejn ?; *he kept me from going*, żammni li ma mortx ; *go from me to tell him*, mur għejdlu għalija (għejdlu li għedtlu jena) ; *from the King*, mis-Sultan (da parti tas-Sultan); *from my youth*, minn żgħużiti, *to lie from one another*, torkod culħadd sodda għalih ; *from henceforth*, minn issa il kuddiem (għalligej); *to go from one*, titbigħed minn (tmur u tħalli lil) xi ħadd ; *from above*, minn fuk, *from a*

far, mill bogħod; *from high*, mill gholi; *from time to time*, cull tant.

FROND — werka (biz-zocc).

FRONDESCENCE — il ħruġ tal werak.

FRONDEUR — membru tal opposizioni; wieħed li icun contra (li jopponi għal) dac li jagħmel, jew igib kuddiem biex isir, il gvern.

FRONDIFEROUS — li jagħmel (inissel jew joħroġ il werak) bil werak.

FRONDIPAROUS — siġra li f'loc il frott toħroġ il werak biss.

FRONDIVAROUS — li igħejx bil (li jecol il) werak.

FRONDLET — werka żgħira.

FRONDOSE — mgħotti, mlibbes bil werak.

FRONDOUS — bil werak.

FRONS — il ġbin.

FRONT — il ġbin, wiċċ, kuddemin, faċċata; il bidu; sider ta kmis; xagħar barrani li jagħmlu f'rashom, kuddiem, in-nisa; ta kuddiem; tcun, tokgħod kuddiem; *we are to go to the front*, għandna (icolna) immorru kuddiem jew minn ta l-ewwel: *the front door*, il bieb tal faċċata; *Philomel in summer's front doth sing*, (Shakespear, *Sonnet 102*), Philomel għal bidu (dħul) is-sajf tcanta; *have you seen the walls that front their town?* rajthom is-swar li hemm kuddiem il belt tagħhom? *my house fronts yours*, id-dar tiegħi kegħda biswit (kuddiem) tiegħec.

FRONTAGE — faċċata ta barra ta dar, il wiċċ, il faċċata jew in-naħħa ta barra ta ħaġa.

FRONTAGER — wieħed li (min, jew dac li) icollu il bini etc. tal biswit; *who is my frontager?* min hu sid il bini etc. li hemm kuddiemi (ta min hu il bini etc. li jigi kuddiem tiegħi).

FRONTAL — cappa, tinda fuk bieb jew fuk tieka; li hu kuddiem, ta kuddiem, tal ġbin; purtiera tas-sodda; faxxa għal ġbin; ventaltar,

FRONTAL-HAMMER — martell cbir għal ħaddieda li jintrafa bil macna (għal xogħol oħxon).

FRONTAL-HOVE — biċċa, hecc msejħa, tal moħħ.

FRONTAL-NERVE — l-acbar mit-tliet friegħi tan-nerv tal għajn.

FRONTATE — li jiftaħ actar fil wisa; li tiela fil wisa.

FRONT-BOX — palchett tal faċċata f'teatru.

FRONTED — irranġat, kiegħed minn kuddiem, minn ta l-ewwel.

FRONTER — ventaltar.

FRONTIER — tarf, xifer, fruntiera; tat-tarf, tax-xifer, tal fruntiera; tokgħod, tcun fit-tarf, fix-xifer jew fil fruntiera; icolloc artijiet (proprietà) li icunu, jew jiġu fit-tarf (fil fruntiera) jew li jagħmlu il fruntiera; tkiegħed fil fruntiera; iddawwar, tgħalak; *yet now that place is no more frontiered with enemies, why such privileges be any more continued*, (Spenser, *View of the state of Ireland*), ma dana collu issa hemm (dac il post) ma għadux mdawwar bil għedewwa, għaliex għadhom icomplu actar il privileggi?

FRONTIGNAC — xorta ta nbid li isir fi Frontignau, f'Herault, fi Franza.

FRONTING — li kiegħed kuddiem, ta kuddiem; il faċċata; ticsi jew tagħmel faċċata; *the fronting of the house with that stone has cost him £ 80*, biex għamel il faċċata tad-dar tiegħu b'dac il ġebel swietlu £ 80.

FRONTINIAC — ara *Frontignac*.

FRONTISPIECE — frontispiziu; il faċċata ta dar; il faċċata ta barra, il wiċċ, l-ewwel ħaġa li tidher; *it is paradise to look on the fair frontispiece of Nature book* (Dryden, *Britannia Rediviva*), tħossoc tiħenna (tara ġenna) xħin thares lejn dac il ġmiel li jidher fil ctieb tan-Natura (lejn il ħolkien t'Alla); *the evening on the frontispiece of heavens his mantle spreads with many colours gay*, (Glover, *on Sir Isaac Newton*), il għaxja jew il-lejl firex fuk wiċċ is-sema il mantell tiegħu b'dawc il lewnijet hecc sbieħ.

FRONTLESS — bla żejt, wiċċ tost; wiċċ bla demm, sfiek, li għandu il koxra ta wiċċu tosta, li ma jistħi minn xejn.

FRONTLESSLY — minn għajr l-ebda mistħija.

FRONTLET — faxxa li jorbtu mal ġbin; wiċċ; dehra.

FRONTO — tal ġbin.

FRONTON — bieb bid-disin (armat jew

mżejjen b'xi disinji, gwarniċa etc. fuk saljaturi etc.)

Front-room—il camra ta barra f'dar (ngħejdu aħna bħal camra ħdejn l-intrata.)

Frontward—il fuk; wiekaf.

Froppish—ara *peevish.*

Frore—ara *frosty.*

Frorne — mreżżaħ, inġazzat bil chesħa.

Frory—ara *frozen.*

Frosh—ara *frog.*

Frost—ġlata, reżħa; tagħmel, tinżel il ġlata; tagħmel il gelu fuk il ħwejjeġ ħelwa; *during the night we had a frost, a killing frost,* mal-lejl chelna il chesħa, chesħa li toktol (jew chesħa tal mewt) *all the growing vegetables were frosted last week,* il ħaxix collu (cull ma chien hemm jicber firraba) inkered jew spiċċa bil ġlata il gimgħa li ħarget; *these plants were injured by frost,* dawn il pianti (ħxejjex) messithom (ħadithom) il ġlata.

Frost-bite — nġazzat, b' subgħajh mreżżħin; tinġazza, treżżaħ bil bard; *he was up all night in the fields to frostbite himself,* baka il-lejl collu mkajjem fil għelieki biex jinġazza.

Frost bitten—mreżżaħ bil bard; meħud bil ġlata; *I found all the plants I had frostbitten,* sibt cull ma chelli (il ħxejjex collha) meħudin bil ġlata.

Frost mist—ċpar li isir meta tcun il ġlata (jew resħa cbira); *a frost mist rising from the ocean, covered the eastern horizon,* (Scott, *Waverley, Ch. XLVI*), dac ic-ċpar magħkud tal ġlata, beda tiela mil baħar u għatta l-orizzont collu 'in-naħħa ta Lvant.

Frost-nipped—ara *frost-bitten.*

Frost-weed, Frost-wort } isem ta ħaxixa.

Frosted—mimli, mgħotti, jew collu ġlata, jew bil borra magħkuda.

Frosted-glass—ħgieġ magħmul li donnu mixkuk u b'ħafna vini etc. bħar-rħam; ħgieġ pinġut ippannat.

Frostily — bil gelu, bil chesħa; b'bard jew b'reżħa cbira; bl-indifferenza; chiesaħ; *I'd rather you dispraise my work than praise it frostily,* actar nieħu gost li chiccu tmakdarli xogħli mill-ewwel milli tfaħħaruli hecc b'din il bruda (chiesaħ, chiesaħ, jew b'din l-indifferenza).

Frostiness — reżħa, chesħa cbira, gelu.

Frosting—gelu, xcuma (abjad tal bajd mħabbad ferm biz-zoccor).

Frostless—bla gelu, bla chesħa etc.

Frosty—chesħa, bard; *we are having frosty weather now,* għandna bard cbir (reżħa cbira) issa; *a frosty night,* lejla ta reżħa cbira, tal gelu; bil ġlata, chiesaħ, rieżaħ, gelat magħkud bħal silġ; abjad, mgħotti bil borra; *youth is fiery, age is frosty,* iż-żgħużija bħal nar (fiż-żgħużija incunu tant fuk ruħna, kisna xrara nar jew suffarel) u meta niebru nicsħu nibirdu.

Frote—tidlec, togħroc; *who rubbeth now, who froteth now his lips?,* (Chaucer); min jogħroc, min jidliclu xuftejh issa?

Froterer—min jidlec jew jogħroc lil ħadd jeħor.

Froth — ragħwa, xcuma, lgħab, cliem fieragħ; frugħa; *drunk with frothes of pleasure,* (Stirling, *Chorus to the Tragedy of Darius*), mimli bil piaciri fergħin (bil frugħa); *froth,* tirgħa, tagħmel ir-ragħwa; timla bir-ragħwa; *and billows frothed like yeast,* u 'l mewġ cbir beda italla ir-ragħwa bħal ħmira; *a horse froths his bit,* żiemel jimla bir-ragħwa il ħadid ta ħalku; *to froth,* titchellem fieragħ (tgħejd il ħmerijiet); *excess muddies the best wit, and make it flutter and froth high,* (Grew, *Johnson*), iżżejjed jistorba ir-ras (il moħħ) u iġagħalna nitchelmu u ngħejdu ħafna cliem fieragħ (jew vojt).

Frothily—bir-ragħwa, bli xcuma, bil lgħab; bil frugħa; bla sustanza.

Frothiness—ragħwa; frugħa.

Frothless—bla ragħwa, bla xcuma.

Froth skit (jew cuckoo skit)—moffa, tinwir, li icun hemm fuk xi werak (li juri li is-siġra tcun marida).

Froth stick—għuda biex iħabbtu il ħalib biha.

Frothy—bir-ragħwa, bli xcuma; artab; *beat the white of the eggs until you see a frothy substance rise,* ħabbat l-abjad tal bajd sa chemm tara ragħwa

bajda tielgħa; *their bodies are so solid and hard that you need not fear that bathing should make them frothy*, (**Bacon**, *Natural History*), gisimhom hua hecc sħiħ u jebes illi xejn ma għandec għaliex tibża li sejjer isir artab bil għawm (billi imorru il baħar).

Frothy poppy—xorta ta pepprin jew xaħxiħ.

Frounce — titchemmex; tchemmex (il ġbin); tinnoccla, tfelfel; iggigħed; felful, noccla, gegħda, ticmixa, isem ta marda (bħal xlieka) tat-tjur, l-actar fl-iskra; isem ta marda fiż-żwiemel meta jitilgħulhom ħafna nfafet żgħar f'sakaf ħalkhom; dawc li nfafet żgħar li jitilgħu f'ħalk iż-żwiemel (meta icunu morda bil marda tal *frounce*); *when he heard me saying so, he frounced*, meta semgħani ngħejd hecc chemmex wiċċu.

Frouncing—ticmix, noccli, fliefel.

Frounceless—bla ticmix.

Frouzy—miżż, mrejjaħ; maħmuġ, mkagħbar, mintna.

Frow (slatter)—mara maħmuġa.

Frow—biċċa għodda tal buttara biex joforku id-dugħ biha; li jinchiser, jixpacca jew jinkasam malajr (minn xejn); *that timber which grows in gravel is subject to be frow (as they term it) and brittle*, (**Evelyn**, *Sylva*), dac l-injam li jicber fiċ-ċagħk jixpacca (chif igħejdu) minn xejn u minn xejn jitfarrac.

Froward—rasu jebsa, stinat, ta rasu; cuntlariu; *Russell had always been froward, arrogant, and mutinous* (**Macaulay**, *Hist. of England*), Russell chien dejjem rasu jebsa, arroganti, u ma jokgħodx għal ligijiet (irid jirvella); *to the importunity of froward fortune shall be forced to yield*, (**Spencer**), għal csir ir-ras tax-xorti cuntlaria (li tħabbtu) icollu jokgħod bil fors.

Frowardness — stinazioni, ebusija ta ras.

Frower—biċċa għodda, bħal mannara jew marlazz, biex tofrok li njam.

Frowing—niedi, bli ndewwa, li donnu miblul; *gather no roses in a wet and frowing hour*, (**Suckling**, *Aglaura*), taktax ward f'ħinijiet ta li ndewwa meta icunu jidru donnom mxarbin.

Frowish—miżż, mrejjaħ, jinten; *it is rank and frowish*, fih riħa miżża (mrejjaħ).

Frown—tikris tal wiċċ, ticmix tal ġbin, ħarsa cherha bic-ciera; tkarras il wiċċ; tchemmex il ġbin; tħares icreh jew bic-ciera; *why do you frown?* għaliex dan it-tikris ta wiċċ? jew għaliex kiegħed tkarras wiċċec? *he would have been punished even by a word or a frown* (**Macaulay**), chien icun iccastigat (mbeżbeż) għallavolja b' chelma jew b'ħarsa bic-ciera biss; *he suffered some frowns of fortune lately*, sofra (chellu) xi disgrazia dan l-aħħar; *patiently endure that frown of fortune*, (**Knolles**, *History of the Turks*), bil pacenzia (sabar) colla sofri il burraxchi collha li jiġuc.

Frowner — min ichemmex wiċċu, min iħares bic ciera.

Frowning—ticmixa tal wiċċ, ħarsa bic-ciera.

Frowningly — bic-ciera, bit-ticmix tal wiċċ; *what, looked he frowingly?* (**Shakespear**, *Hamlet*), chif, hu ħares bicciera? (chemmex wiċċu?).

Frowny—wiċċ icreħ, wiċċ mchemmex, wiċċ lascri; *I can't bear his frowny looks*, ma naħmlux dac il wiċċ tiegħu dejjem mkarras.

Frowy—miżż, mrejjaħ.

Frozen — magħkud bis-silġ, gelat tal bard; tas-silġ; *the river is frozen up*, ix-xmara għakdet; *we are living in a frozen climate*, kegħdin (ngħammru) fi clima (f'pajjis) tal bard cbir (fejn ma hawnx ħlief silġ); chiesaħ, bla demm, bla kalb, li ma iħossx; *be not ever frozen*, (**Carew**), la tcunx dejjem hecc indifferenti (biered, chiesaħ); *the frozen Ocean*, l-ibħra ta ma dwar il Poli.

Frozennes — chesħa cbira, csuħa tas-silġ; għakda jebsa ta ilma f'silġ.

Frowzy—miżż, mrejjaħ, jinten.

F. R. S. (*Fellow of the Royal Society*) — membru (wicħed) minn tas-Società Reali.

Frubish — togħroc; *I'll make you young again, I'll so frubish you*, narga nagħmlec żgħażagħ, billi nogħorkoc hecc tajjeb.

Fruct—taghmel (tnissel) il frott (tiffrotta).

Fructed—bill frott, li fih, li ghamel il frott.

Fructescence—iż-żmien tas-sajran tal frott; żmien il-frott.

Fructiculose — mghobbi (mdewwed) bil frott; li fih (jew fiha, siġra) salt frott.

Fructidor – (li jati il frott), l-isem tat-tnax il xahar tar-Repubblica Francisa —li chien jibda fit-18 ta Awwissu u jispiċċa fis-16 ta Settembru, u li chien it-tielet xahar tas-sajf.

Fructiferous—li igib jew li jati il frott.

Fructification– titmir, taghlil, ghamil tal frott, fruttificazioni.

Fructify—ittammar, tghallel, taghmel; taghmel il frott, tiffrotta; *the sweet showers do fructify the earth,* il halbiet tax-xita iġagħlu iva l-art tiffrotta (taghmel, jew issir ghammiela).

Fructist—dac li ikassam il pianti scond il frott tagħhom (li jaghmlu).

Fructose—zoccor li jaghmlu (li jehdu jew (li jaghsru etc.) mil cannamieli per mezz (bil ghajnuna) tal acidi.

Fructuary—l-usu fruttwariu, dac li igawdi il frott (renti etc,) ta haġa; *kings are not proprietors, nor fructuaries, but only administrators,* (**Prynne**, *Treachery and Disloyalty*), is-slaten m'humiex proprietarij, l-ankas usufruttarji, iżda amministraturi (ir-rejet ma ghandhom xejn taghhom l-ankas ma igawdu xejn, iżda biss ikassmu).

Fructuation—prodott, frott.

Fructuous—ghammiel.

Fructure—tgawdija.

Fruesome—ara *frowzy.*

Frugal—makjus, bil kies, tal kies (fl-ichel u fl-infiek) m'hux hali.

Frugality — kies (fl-ichel jew fli nfiek etc.) economija; *frugality has ever been esteemed a virtue both among Pagans and Christians,* (**Goldsmith**, *the Bee*), l-ichel bil kies (il kies fl-ichel etc.) chien maghdud (miżmum) b' virtù, sewwa mill pagani chemm ucoll mil-Insara.

Frugally—bl-economija, bil kies; *he is living frugally now,* kiegħed ighejx bil kies issa.

Frugalness—economija, kies.

Frugiferous—li jaghmel (jati) il frott, bil frott.

Frugivorous—li ighejx bil frott, li jecol il frott.

Fruit—frott; ulied, wild; profitt, vantaġġ, kligh; taghmel il frott, tiffrotta; *grapes, oranges and peaches are the best fruits I like,* il gheneb, il-larinġ u'l hawh hua l-actar frott li nhobb; *six years thou shalt sow thy land and gather in the fruits thereof,* (**Exodus**), ghal sitt snin inti tiżra l-art tiegħec u tiehu il frott li tati (tiehu dac collu li trodd); *Blessed is the fruit of Thy womb Jesus,* icun mbierec il frott tal ġuf tiegħec Gesù; *we heartily wish you well, wish to see you reap the fruit of your virtue,* (**Middleton**, *Life of Cicero*), nixtekulec cull gid, u nixtieku narawc tgawdi il profitt tal virtù (il ghamil it-tajjeb) tiegħec; *what fruit had ye in those things?* xi profitt (xi kligh) chellec int f'dawc il hwejjeġ?

Fruit-bearer — siġra tal frott, li taghmel il frott.

Fruit-bearing—li jaghmel (jati) il frott, tal frott; *these are all fruit-bearing trees,* dawn collha siġar tal frott.

Fruit-bud—blanzun, fjur tal frott.

Fruit-dryer—camra bli xcafef fejn inixxfu jew ikaddu il frott,

Fruit-frame—cannizzata.

Fruit-gatherer—minjiġbor il frott; lasta twila b'ganċ etc. biex jaktghu il frott meta icun fil gholi (u ma jintlahakx bl-idejn).

Fruit-grove — ġnien etc. bis-siġar tal frott.

Fruit-knife — sicchina (tal fidda) ghal frott (ghat-takxir u tnaddif tal frott fuk il mejda tal ichel).

Fruit-mill—macna ghal ghasir tal gheneb ghal li mbid, jew ghat-tuffih ghaċ-cidru.

Fruit-picker—min jiġbor il frott.

Fruit-press — macna ghal ghasir tal frott.

Fruit-shop — hanut tal frott, fejn ibighu il frott.

Fruit-spur—zocc, fergħa, li minnha joħroġ frott biss floc werak.

Fruit-stall—posta tas-suk etc. fejn ibigħu il frott, ħanut tal frott.

Fruit-sugar—zoccor li isir mil għasir tal cannamieli (ara *fructose*).

Fruit-time—żmien il frott.

Fruit-tree—siġra tal frott; *beautiful is the land with its forests of fruit-trees*, **Longfellow**, *Evangeline*), sabiħa l-art b'dawc il foresti tas-siġar tal frott li fiha.

Fruitage—il frott, il frott collu; *one that feeds on the fruitage gathered from the tree of life*, (**Wordsworth**, *Excursion Book IV)*, wieħed li jgħejx mill frottijet li jiġbor mis-siġra tal ħajja (mil frottijiet ta ħajjitna).

Fruited—bil frott, li fih il frott.

Fruiten—tgħallel, tagħmel għammiel; *the blessings of heaven will fruiten the earth*, il barca tas-sema iġġagħal li l-art tcun għammiela.

Fruiterer—wieħed li ibigħ il frott; tal frott; bejjegħ il frott.

Fruitery—il frott collu, il katgħa jew il ġabra tal frott.

Fruitester—mara li tbigħ il frott.

Fruitful — għammiel; tammâr; għalliel; utli.

Fruitfulness—tagħlil, titmir.

Fruiting—tal frott, li fih (għandu jew li kiegħed jagħmel) il frott.

Fruition— usu, tgawdija, pussess ta ħaġa; *you are enjoying a baronlike fruition*, kiegħed tgawdi li stess daks (bħal) baruni.

Fruitive—li igawdi.

Fruitless — ħawli, m'hux għammiel; għal xejn; *that is a fruitless soil*, dic art ħawlija; *they got married two years ago and are still fruitless*, iżżewġu sentejn ilu u għadhom bla tfal; *the utility of the enterprise was, however, so great and obvious that all opposition proved fruitless*, (**Macaulay**, *History of England*), il bżonn ta din il biċċa chien iżda hecc cbir u ċar illi cull ma għamlu dawc li chienu contra, chien collu għal xejn (ma sewa xejn).

Fruitmeter — bniedem (wieħed) li għandu il ħsieb (li kiegħed) biex jara jecu il frott li jidħol fis-suk, għal bejħ, icunx tajjeb.

Fruity — ara *fruitful;* togħma ta frott; li fih togħma ta frott.

Frume—il bidu.

Frumentaceous — tal kamħ, bħal kamħ; magħmul mil (bil) kamħ.

Frumentarious—tal kamħ.

Frumentation — għati ta kamħ li chienu jatu dari (fl-antic) ir-Rumani lil dawc in-nies li jaħbtu sejrin ikumu contra il ħachem etc. biex iżommuhom cwieti jew igħalkulhom ħalkhom.

Frumenty } Frumentary } kamħ; dkiek mgħolli bil ħalib u iz-zoccor u b'xi ħwawar.

Frum-gild—l-ewwel ħlas li chienu fl-antic jatu lil familja ta xi ħadd li joktlulom lil xi wieħed minn darom, biex b'xi mod ipattulhom għad-disgrazia li tcun ġratilhom.

Frump—daħc, culjunata, tgħajjiba; mara fistla, bużżieka, li titfantas minn xejn; tiddieħec bi, ticculjuna, tinsulta, tgħajjeb.

Frumper—min jidħac bi, jinsulta jew igħajjeb.

Frumpery — daħc bi, tgħajjeb, culjunar.

Frumpish—li jitfantas minn xejn, li jidħac bi, li igħajjeb jew jicculjuna.

Frumple—ticmixa.

Frundle — chejl Inglis ta żewġ *pecks* (ara).

Frunt—tati, tvenven (dakka).

Frush—tgħattan, tħarbat, tchisser, tħabbat ma l-art; dakka, ħabta; ħoss ta ħabta ta żewġ ħwejjeġ ma xulxin bis-salt; frac ta njam mchisser; lakx, scaldi.

Frush — dic il materia li toħroġ minn siek iż-żiemel li icun marid bil, jew li icollu il *frog* (ara); mkarkaċ, li jinchiser jew jitfarrac malajr; li igħejdha chif iħossha, franc, li jitchellem ċar; b'wiċċu kuddiem.

Frust—farca.

Frustrable—li jista icun mgħerfex jew mħawwad; li jista icun spiċċat fix-xejn.

Frustraneous—għal xejn; li ma jiswiex.

Frustrate — tgħerfex, tħawwad;

tisrom; tħalli bil palicc, jew bħal erbgħa fost il gimgħa, tisfratta; mgherfex, mħawwad, sfrattât, mħolli bil palicc, jew bħal erbgħa fost il gimgħa; *he is doing all in his power to frustrate our plans*, kiegħed jagħmel ħiltu collha biex igherfxilna li għandna f'rasna li nagħmlu; *all our designs were frustrated*, bkajna bil palicc, jew bħal erbgħa fost il gimgħa.

FRUSTRATION — tgħerfix, tħawwid, taħwid.

FRUSTRATIVE—li iħawwad, igherfex, jisrom jew jisfratta.

FRUSTRATORY - li igib jew iġagħal ħaġa etc. tispiċċa fix-xejn, li jisfratta, iħawwad jew igherfex.

FRUSTULE — biċċa żgħira; għaksa (f'zocc ta pianta etc.)

FRUSTULENT — collu bcejjeċ żgħar (rkâk) jew frac.

FRUSTULOSE—magħmul minn ħafna frac, magħmul minn bcejjeċ rkâk.

FRUSTUM—biċċa maktugħa minn xi biċċa (figura) tal Geometria solida; *frustum of a cone*, biċċa (m'hux il kuċċata) maktugħa minn cono.

FRUTAGE—xogħol scultura etc. għamla ta frott.

FRUTICANT—collu rimi, żarġuni jew frigħi żgħar.

FRUTICIST—ara *fruitist*.

FRUTICOUS - ara *shrubby*.

FRY—takli, tkalli, tfexfex (fuk innar); tinkela, titfexfex; kalja; ulied; mergħa (katgħa jew ġliba) ħut rkiek; gozz ħwejjeġ żgħar ħdejn xulxin; xorta ta għarbiel; *you have these fishes to fry*, għandec dan il ħut x'takli; *you might have seen the frothy billows fry*, (Spenser), stajt rajt dac il mewġ hecc cbir ifexfex; *a fry of fish*, kalja ħut; *forthwith the sea, each creek and bay with fry innumerable swarm*, (Milton, *Paradise Lost*, *VII*, *400*), dlonc, il baħar, cull daħla u kâla intliet b'salt ħut rkiek; *to thee and to thy fry, my blessing grant I*, (Townelsy, *Mysteries*), lilec u lill uliedec jena nati il barca tiegħi; *a fry of little islands*, gozz (ħafna) gżejjer żgħar ħdejn xulxin; *he dresses the dust from the leaves by running them through a fan or a fry*, (Mortimer, *Husbandry*), inakki it-trab mill werak billi igħarbilhom (igħaddihom minn għarbiel); *I have other fish to fry*, għandi biżżejjed x'nagħmel (x'nintef jew biex nidha).

FRYING—kali.

FRYING-PAN—tagen; *out of the frying pan into the fire*, ħeles mil miżieb weħel fil kattara.

FUB—tifel smin, mbaċċaċ; tgħaddi iż-żmien bi; tidħak bi; *I have borne and borne and have been fubbed off from this day to that day*, (Shakespear, *2*, *Henry IV*), żammejt u issaportejt, u għaddewni biż-żmien minn ġurnata għal l-oħra sa 'l-lum.

FUBBERY—kerk, daħc bi.

FUBBY—smin, mbaċċaċ; *whose boy is that, how fubby he is?* ta min hu dac it-tifel, x'inhu mbaċċaċ?

FUCATE—miżbugħ; mibdul, li hu mod iżda magħmul li juri ħaġ'oħra.

FUCHSIA—fuxa (pianta, fjur).

FUCOID } bħal (li jixbeħ il) *fucus*
FUCOIDAL } (ara); li fih il ħaxix ħażin (alca tal baħar etc.)

FUCUS — ħabak tal baħar, għeneb tal baħar; isem ta ħaxix ħażin (bħal alga tal baħar etc.); żebgħa, lewn, culur (għal wiċċ); ħaġa li tkarrak jew li turi ħaġa b'oħra; tiżbogħ (biex turi ħaġa b'oħra jew biex tagħmel ħaġa tidher mod jeħor), li ikarrak il għajnejn

FUD - id denb ta volpi jew ta fenec; il fdal jew it-tnietex tas-suf.

FUDDLE—issaccar bix-xorb; tixrob sħiħ li issir żorba; xorb; *they have had their dose of fuddle*, (Bailey, *Erasmus*), ħadu sehemhom tax-xorb (ħadu ix-xorb li misshom); *rhyme all the day and fuddle all the night*, (Pitt, *Horace*, *book II*, *Ep. 19*), tkabbel (tirrima) il ġurnata collha u tixrob (tissaccar) il-lejl collu.

FUDDLE CAP } sacranazz, sponża.
FUDDLE }

FUDGE!—ċajta!, ħmerija!, csuħa!, mela x'inhu!, *that is all fudge*, dawn collha ħmerijiet (jew blugħat); *this is what we call fudge in plain Saxon*, (Thackeray, *Rebecca and Rowena*, *Chap. I*), dana, bis-Sassone (bi lsien

Sassone) nghejdulu ċar u tond, blugħa; *fudge*, ghidba (esagerazioni).

FUDGE WHEEL—biċċa ghodda ta li scrapan biex jirranġa biha ix-xifer tal pett taż-żarbun.

FUEL—każb, ħatab, lakx għan-nar; iżżid il ħatab, il faħam għan-nar.

FUELLER—min iżid il ħatab fin nar.

FUELLING—xħit tal ħatab fin-nar; tati in-nar.

FUERO—ligi, codici; dichiarazioni kuddiem magistrat.

FUFF—tefgħa duħħan (mil ħalk ta wieħed li icun ipejjep); titfa tefgħa, jew mimli ħalk, duħħan ta nifs ta pipa etc. *he likes to fuff his pipe*, iħobbha il pipa (iħobb ipejjep jew idaħħan il pipa).

FUFFY—ħafif.

FUGA (fil musica)—fuga.

FUGACIOUS—li igħaddi malajr li itir (żmien); li idum ftit.

FUGACY—tcheccija; turufnament.

FUGH—puh! (puh! x'għarucasa!)

FUGIE—ara *fugitive*.

FUGILE — il għacar jew il ħmieġ magħkud tal widnejn; it-tartru li icun fiha, bħal ħjut ħjut, l-urina; tumur ħdejn il widnejn; tumur.

FUGITATION—ħarba.

FUGITIVE—maħrub, ħarban; li jaħrab (meta jara xi biża); li imur jew jitfa (lewn); *some of these colours are fast* (jew *fixed*) *others are fugitive*, biċċiet minn dawn il-lewnijiet jibkgħu (iżommu ma jitfgħux) oħrajn jitfgħu (jibjadu jew jiċċaraw); *they chased the fugitives*, bakgħu jiġru wara dawc li ħarbu (wara il maħrubin).

FUGITIVENESS—ħrib; mogħdija ta malajr, jew ta ftit żmien biss.

FUGITOR—ara *fugitive*.

FUGLEMAN—dac ta kuddiem (dac li fid-drill, billi icun l-aħjar wieħed, jokgħod kuddiem l-oħrajn biex juriħom chif għandhom jagħmlu (jew biex jagħmlu bħalu).

FUGUE—fuga (fil musica).

FUGUIST—dac il jiccomponi jew jicteb fuga (fil musica); min-idokk fuga, (musica).

FULCIBLE—li jista icun magħjjun jew miżmum (minn taħt).

FULENING—magħmudija.

FULCRUM—rilħieda; għuda, lasta etc. għas-sigar biex ipoġġu fukhom; fejn jokgħod jew ipoggi il-*lever*.

FULE—ibleħ, miġnun.

FULE BODY - bniedem (wieħed) miġnun.

FULFIL - tagħmel, ittemm, tcompli; *he is to fulfil his promise*, għandu icompli (itemm) il wegħda tiegħu, jew jagħmel dac il wiegħed; *my time is not fulfilled yet*, iż-żmien tiegħi għadu ma spiċċax (ma ntemmx); *he invited them, after they had fulfilled their prince's orders, to come again and see him*, (**Strype**, *Memorials Henry VIII*), hu stedinhom, biex wara li jagħmlu dac li ordnalhom il princep, jerġgħu jgħaddu għandu u jarawh.

FULFILLER— min jagħmel, itemm jew icompli; *Jesus was the fulfiller of the prophets*, Gesù temm (compla, jew għamel) chif chienu kalu il profeti.

FULFILLING } FULFILMENT } għamil, temma, tcomplija, *with what confidence ought we to wait for the fulfilment of all her other promises in their due time*, (**Blair**, *Vol. I*), b'liema tama għandna aħna nistennew li ittemm (tcompli jew tagħmel) il wegħdiet l-oħra, li wegħditna, meta jasal iż-żmien tagħhom; *we have seen the fulfilment of his prophecy*, rajna titcompla (isseħħ) il profezia tiegħu.

FULGENCY—dija, dawl cbir.

FULGENT—li jiddi, ilekk, jilma.

FULGIDITY } FULGOR } dija, dawl cbir li jilma jew igħammex il għajnejn; *glow-worm alive project a lustre in the dark, which fulgor notwithstanding ceaseth after death*, (**Browne**); il musbiħ il-lejl meta icun ħaj jitfa fid-dlam certu dawl u din id-dija ma dan collu tispiċċa meta imut.

FULGURANT—li ilekk, li igħammex, ilekk bid-dawl jew bid-dija.

FULGURATE—tiddi, tlekk, tilma.

FULGURATION—dija, dawl li jilma jew jiddi.

FULGUROUS — li ilekk, jilma bħal berka.

FULICA — isem ta tajra, gallozz prim, tigieġa tal baħar.

FULIGINOSE } FULIGINOUS } bin-nugrufum, li fih in-nugrufum; bħal nugrufum; iswed, mudlam.

FULIGO—nugrufum.

FULIGULA—tajra, brajmla ta rasha ħamra.

FULKER—dac li iżomm ħwejjeġ etc. b'rahan (min jislef il flus fuk xi oggetti tad-deheb etc. li jeħdulu); *the fulker will not lend you a farthing upon it*, (**Gascoigne**, *Supposes, II, 3*), dac li jislef il flus ma jaticx tliet ħabbiet fuku.

FULL—mimli; smin; sewwa (il veru) għal collox, sħiħ; *this bottle is full of ink*, dan il flixcun mimli bil-linca; *this is full of spots*, dan mimli tbajja; *I am full now*, issa mimli (żakki mimlija, xbajt), *a gentleman of a full body having broken his face by a fall the wound inflamed*, (**Wiseman**, *Surgery*), wieħed sinjur smin waka, kasam wiċċu, u il ferita intefħitlu (iffiammatlu); *reading maketh a full man*, (**Bacon**, *Essays*), il kari jagħmel il veru ragel (il kari li jagħmlec ragel sewwa); *at the end of the two full years Pharaoh dreamed*, (**Genesis**), wara sentejn sħaħ (għeluk is-sentejn sewwa) Farauni chellu ħolma (ħolom); *he is of full age now*, issa chiber (sar ragel); *he is full of himself*, mimli bih in-nifsu (cburi, supperv, jippretendi li hu xi ħaġa cbira); *he gave me full power to do it*, tani is-setgħa collha li nagħmlu; *I gave him a full answer*, tajtu risposta sewwa chif imiss (għedtlu collox); *his belly is never full*, katt ma għandu xaba; *a child full of play*, tifel ċajtier (iħobb jilgħab, fuk ruħu); *he is to too full of words*, ma għandux ħlief cliem (collu cliem); *I am now full resolved*, jena issa għamiltha f'rasi sewwa (decis) (**Shakespear**, *Two Gentlemen of Verona*), *I'll see these things effected to the full*, irrid nara dawn il ħwejjeġ isiru collha sa l-aħħar; *I read a full description of it*, krajt descrizioni sħiħa (collha) tiegħu; *full and by*, tibbordia bil klugħ collha miftuħa għar-riħ; *full moon*, kamar qwinta; *full speed*, jiġri chemm jista icun (għaddej jew miexi sħiħ); *full brother* jew *full sister*, ħu jew oħt minn omm waħda (mil li stess missier u omm; *full cry*, (fil caċċa) meta il clieb isibu it-tajra jew l-annimal fejn icun u juru flimchien x'għamlu; *in full*, sħiħ (minn għajr nukkas xejn); *written in full*, mictub sħiħ (collu); ciffra, m'hux numri; *in full swing*, sejjer sewwa, tajjeb, fl-akwa, miexi tajjeb, għaddej il kuddiem.

FULL—timla; tcompli, ittemm, tagħmel, tintela, timla għal collox; *the moon fulls*, il kamar kiegħed jimla (wasal għal qwinta); tnaddaf pannu etc. mit-tbajja ta żejt, grass, etc.; tħaxxen (twettak jew tagħmel utiek) drapp xokka etc., fil macna (bil għafis).

FULLAGE—hlas biex tneħħi tbajja ta żejt, grass etc. mil ħwejjeġ.

FULL-AGE—il għeluk tal wieħed u għoxrin sena; *he is now of full age*, issa għalak il wieħed u għoxrin sena (sar ragel, ma jista ħadd għalih).

FULL ANTHEM—(fil musica) cant innu etc. li ma fiehx *solo* (ma fiehx min icanta minnu bicciet waħdu).

FULL-ARMED—armat sħiħ.

FULL BLOODED—il veru (tar-razza) *a full blooded horse*, il veru żiemel tar-razza.

FULL BLOOM—miftuħ; *the trees are all in full bloom*, is-siġar collha bil ward miftuħ (collha blanzuni).

FULL BOTTOM—parrocca twila li tasal sa fuk li spallejn, bħal dic li jilbsu l-imħalfin etc. l-Ingilterra.

FULL-BOUND—legat (ctieb) bil gild.

FULL-BUTT — tiltaka (taħbat, tigi wiċċ ma wiċċ ma); *John met full butt* (jew *full but) with my father in a narrow lane*, Ganni ltaka wiċċ ma wiċċ ma missieri fi skak dejjak.

FULL-CENTRE — (fl-architettura) li għandu għamla ta nofs circu sħiħ.

FULL-CHARGED—armat tajjeb, li kiegħed sewwa (armat).

FULL-CHISEL — (*full speed*) li jiġri, li għaddej chemm għandu mnejn; *off he set, full-chisel*, (**T. C. Haliburton**), *Ogilvie*), u rħiela jiġri chemm għandu mnejn (chemm jiflaħ).

FULL-DRESS—gala; *are we to attend full dress?*, chif irridu immorru bi lbies tal gala?

Full-drive — (*at full speed*) — bil giri.

Full-eared — biż-żbul mimli (bil kamħ).

Fuller — biċċa għodda tal ħaddieda biex biha jiftħu (jiċċattiaw) il ħadid fuk l-incwina); wieħed li (min) ineħħi it-tbajja tal grass jew żejt mil pannu, ħwejjeġ etc.; tagħmel canal fil ħadid bil *fuller* (għodda).

Fuller's earth — trab bħal tafal (li jusaw bħat-terra) għat-trabi etc.)

Fuller's herb — ħaxixa (is-sapunaria).

Full fleshed — smin, mgissem, mlaħħam.

Full fraught — mimli (mgħobbi) sewwa.

Full grown — li chiber, mcabbar, li wasal fl-età.

Full hearted — kalbieni (li għandu kalbu kawwija, bit-tama).

Full hot — micwi nar.

Fulling — għafis tal polpa tal pannu biex isir feltru, il għamil tal feltru.

Full-laden — mgħobbi sal balla; mgħobbi sħih.

Full-length — mit-tul (collu); *a full length portrait*, ritratt tal persuna collha (li jidher mir-ras sar-riġlejn).

Full-manned — mgħammar sewwa bin-nies; *a ship full manned with sailors*, bastiment mgħammar sewwa bil baħrin.

Full-mouth — (*chatterer*) — lablâb, wieħed li jitchellem dejjem (li dejjem għandu lsienu sejjer); bil għajjât, bil frattarija.

Full-orbed — li turi (juri) il wiċċ collu (bħal kamar meta icun quinta).

Full-out — sewwa, għall collox, collu chemm hu; *being full-out as evil if not worse*, (**Andrews**, *Works II, 351*), billi hu ħażin sewwa (collu chemm hu) jecc m'hux agħar; *full out*, (fli stampa) bla marġni (faċċata stampata mimlija collha), bla marġni xejn.

Full-replete — mimli sax-xfar, jew sa fuk.

Full score — (fil musica), parti fejn jinstemgħu il vucijiet u li strumenti collha flimchien.

Full souled — kalbu ħanina.

Full speak — turi jew tgħejd ċar (chif tcun tħoss il kalb).

Full spread — miftuħ collu.

Fullstop — pont; fermata, wakfa; żamma bis-swaba collha fuk il cordi ta chitarra etc.

Full-winged — lest biex jitlak, fuk in-nar, bil ġwienaħ lesti.

Fully — għal collox; *I am fully satisfied*, jena soddisfatt għal collox (sewwa, jew chemm jista icun).

Fulmar — tajra tal baħar jew tal ilma li tinsab wisk fl-ibħra tal Articu.

Fulminate — tfakka (tagħmel ħoss) bħal sajjetta; triegħed, tfakka, iċċakċak; tisħet, tiscumunica; *fulminate of mercury*, isir billi tħoll parti mercuriu fi tnax il parti ta acidu nitricu, u meta jibred (jew jicsaħ) tħallat magħhom dakstant jeħor (13 il parti) alcool.

Fulminating — li ifakka, iċakċak.

Fulmination — tfakkigħa, ragħda, tifkigħa, ċakcika; saħta, scomunica.

Fulminatory — ara *fulminating*.

Fulmine — twaddab jew tvenven bħal sajjetta.

Fulmineous — tas-sajjetti; tat-tfakkigħ tas-sajjetti.

Fulness — milia, xaba, bosta, wisk; li ħaġa tcun mimlija.

Fulsome — kżuzi, li ikażżeż, li ikalla; tal abbundanza, tal gid, tal mili; mimli, smin; *now this is fulsome and offends me*, (**Cowper**, *Task*), issa dana ikażżeż u kiegħed jincwetani (jatini fastidiu); *he is a fulsome man*, dac bniedem li ikażżeż (kżuzi); *the seven fulsome years* (*Genesis*), is-seba snin tal gid; *his lean pale and withered corpse, grew fulsome, fair, and fresh*, (**Golding**, *Ovid, Metamorphoses*), il gisem tiegħu, magħlub, safrani u midbiel, intela, sbieħ, u ħa ir-ruħ (stejker).

Fulsomeness — kżież, kżużija.

Fulvous — safrani scur, lewn iż-żagħfran.

Fumado — ħutaipprofumata (bħal aringa etc.)

Fumarole — tokba f'Vulcan minn fejn joħrog id-duħħan etc.

Fumatory — ħaxixa (il fumaria).

Fumble — tbagħbas, itteftef, tgħarrak bl-idejn; ittemtem, tilgħab bil

cliem; *they, being found fumbling in their answers, were told to go out of the council chamber* (**P. Holland**), billi sabuhom (rawhom) li kegħdin jilgħabu bil cliem (itemtmu jew ilakalku) biex iwieġbu, bagħtuhom il barra mis-sala tal cunsill.

Fumbler — min ibagħbas, iteftef, igħarrak b'idejh; min itemtem, ilaklak jew jilgħab did-discors (bil cliem).

Fumbling — tbagħbis, teftif; temtim, tlaklik, logħob bil cliem.

Fume—duħħan, fwar, riħa, saħna, corla; iddaħħan, titla (fir-ras), tfewwaħ, tipprofuma, tisħon, tincorla, tispiċċa bħal duħħan (fix-xejn); iżżigħel, tmelles, tħannen; *it is like fume departed from fire*, bħala duħħan li tiela (ħiereġ) min-nar; *we saw fumes rising from the surface of the water*, rajna fwar tiela minn wiċċ l-ilma; *the fish whose liver gave forth such a fume as sent the devil flying from Ecbatana to Egypt*, (**Macaulay**, *History of England*), il ħut li mil fwied tiegħu bdiet ħierġa rieħa li tchecci ix-xitan jiġri minn Ecbatana għall-Egittu; *some body has put my father in a fume against me*, xi ħadd mela il missieri u ġagħlu jisħon (jincorla) għalija; *the wick fumes*, il ftila kegħda iddaħħan; *when the wine had a little fumed up into his head he began to speak and do foolishly*, (**P. Holland**, *Plutarch*), meta l-imbit beda tiela (bħal fwar) f'rasu beda jitchellem u jagħmilha tal ibleħ; *they were fumed with frankincense on every side*, (**Cowper**, *Truth*), chienu mfewħin bl-incens minn cullimchien; *he frets, he fumes, he stares, he stamps the ground*, (**Dryden**, *Palamon and Arcite*), jiżbel, jincorla, u jitmashan, iħares ċass, iħabbat sakajħ; *their vanity is nought else but smoke that fumeth soon away*, il frugħa tagħhom m'hix haġ'oħra ħlief duħħan li jispiċċa u imur fix-xejn, (**Spenser**), *they demi-deify and fume him so*, (**Cowper**, *Task*), huma igħolluh sa 't-tielet sema (tista tgħejd jagħmluh Alla tagħhom) tant iżegħlu bih (imelsuħ).

Fumeless — bla duħħan, bla *fumes*, (ara).

Fumer—min ifewwaħ jew jagħmel riħa tfuħ.

Fumet—il ħmieġ taċ-cerv.

Fumid—mdaħħan.

Fumify—timla bid-duħħan.

Fumigant—ara *fuming*.

Fumigate—iddaħħan, tbaħħar, tati il profum, tiddisinfetta (wara il curantina).

Fumigation—tidħin, tibħir, għati il profum, disinfettâr; *all these clothes are ready for fumigation*, dawna il ħwejjeġ collha lesti għal profum.

Fumigator—min idaħħan, ibaħħar jew jati il profum jew jiddisinfetta.

Fumigatory—li inaddaf, jisfi jew li jipprofuma.

Fumily—bid-duħħan.

Fuming—tidħin, fwar, tbaħħir, profumar, profum; duħħan, ħaġa li tmur u tgħaddi bħal duħħan.

Fumingly—bil corla, ncurlat, b'saħna, b'dagħdigħa; *when I told him what you said he answerel fumingly*, meta għedtlu x'għedt int wiegeb incurlat.

Fumish—ncurlat; b'saħna.

Fumishness—corla, saħna.

Fumitory—camra għat-tipijp.

Fummel—bagħal (bin żiemel u ħmara).

Fumosity—fwar (spirtu li jitla firras) ta min jixrob mbid etc.

Fumous—mimli jew collu duħħan, li jagħmel id-duħħan jew fwar; li jagħmel riħa (rwejjaħ); lewn id-duħħan, scur; ncurlat; *he must abstain from garlic and such like fumous things*, (**Burrough**, *Method of Physic*), hemm bżonn iżomm ruħu ma jecolx tewm u ħwejjeġ oħra bħal dawn li fihom riħa (ta rwejjaħ) kawwija; *trees with fumous leaves*, siġar bil werak somor (scuri, mdaħħnin); *I hardly dare to speak to him now he is so fumous*, bil chemm nissogra inchelmu issa, hua hecc incurlat.

Fumy-ball—ara *puff-ball*.

Fun—ħlieka, daħca, ċajta, logħob; moghdija taż-żmien; *he is full of fun*, collu ċajt; *to make fun of*, tgħaddi iżżmien bi (tidħac bi); *they tried to make fun of him*, riedu igħaddu iż-żmien

bih (ighadduh ta pulcinella jew inberlina).

Funambulant — min jisfen fuk il habel stirat.

Funambulate—timxi fuk habel stirat.

Funambulation—mixi jew sfin fuk habel stirat (fl-aria).

Funambulatory—li jisfen jew jimxi fuk habel (stirat); dejjak (fid-diek) bhal dac li jisfen jew jimxi fuk il habel; *tread softy and circumspectly in this funambulatory track of goodness*, (**Browne**, *Christian Morals*), imxi (ati il passi) bil mod u bl-attenzioni f'din il moghdija dejka tat-tieba.

Funambulist, Funambulo — min (dac li) jimxi jew jisfen fuk habel (stirat fl-aria).

Funambulous—dejjak daks (il wisa' ta) habel.

Funambulus—ara *funambulist.*

Funaria—isem ta haxixa (fumaria).

Function—ghemil, xoghol, funzioni; taghmel xoghol; taghmel funzioni, tiffunziona, taghmila ta.

Functional—ta ghemil, tax-xoghol ta funzioni.

Functionary—min jaghmel xi xoghol, xi funzioni, min jiffunziona; ufficial; *we ought to do business, of course, with the functionaries who act under the new power*, (**Burke**, *Thoughts on French Affairs*), ahna ghandna immixxu l-affarijet taghna (niccorrispondu) naturalment ma l-ufficiali li keghdin jagixxu (jahdmu) taht il potenza il ġdida.

Fund — flus ghan-nefka, flus bli mghax, capital, flus, mezzi (ghannefka); tislef; tkighed flus bli mghax; *the patriotic fund*, il flus (il capital) ghan-nefka patriotticu (il flus ghannefka ghal l-affarijet tal bżonn nazionali); *sinking fund*, dawc il flus li innazion twarrab biex iġġamma u imbaghd thallas biex tisconta (tnakkas) mid-djun li icollha; *my funds are very low*, mil flus batut hafna (mezzi ghannefka ma ghandix hlief ftit wisk); batut mil flus.

Fundament — pedament; basi, ittint jew il makghad.

Fundamental — tal pedament, tal bidu, li ma tistax tghaddi minn ghajru, li jinhtieġ ferm.

Funded—impiegat (flus) bli mghax.

Fundi—xorta ta kamh, bhal karabocc, li mid dkiek tieghu, billi hafif, jaghmlu il hobs ghax-xjuh u l-invalidi.

Funding — taghmel, (ghemil) jew ġbir ta capital (flus) biex jithalsu li mghax ta flus mislufa.

Fundless—bla flus, li ma ghandux flus, mezzi jew capitali.

Funebral, Funebrial, Funebrious — tal funerali, funebri, tal mejtin.

Funbral—difna, funeral; tad-difna, tal mejtin; orazioni funebri (discors li isir minn xi hadd fuk il mejjet); *did you see the General's funeral?* rajtu il funeral (l-accumpanjament ghad-difna) tal General? *the funeral expenses amounted to about £ 30*, li spejjes taddifna lahku mat-tletin lira; *I could learn little from the minister that preached his funeral*, (**Fuller**, *Worthies*, *Hereford I, 454*), ftit stajt nisma milli kal il kassis fl-orazioni funebri li ghamillu (mid-discors li kal fuk il mejjet).

Funeral-ale—il birra li tinxtorob, (ix-xalar li isir) meta imut xi hadd.

Funeral cypress — bicchejja, dawc is-siġar li icun hemm jiebru fic-cimiteri (is-salici piangenti),

Funerate—tidfen.

Funeration - difna, festa f'funeral, funeral.

Funereal — tal funeral, tad-difna, tal mewt, trist, li isewwed il kalb, ta swied il kalb.

Funest - ta swied il kalb, li idejjak il kalb, trist.

Fung — dac il hoss bhal meta tohroġ tap bis-salt minn flixcun; dakka, salt; tfakka, tghamel hoss (bhal meta itir tap bis-salt minn flixcun).

Fungal—tal fakkiegh.

Funge — fakkiegh; ibleh, haġa belha.

Fungic—li isir mil, jew li insab fil, fakkiegh.

Fungiform - li gej bhal, li ghandu ghamla ta, fakkiegh.

Funginous—tal fakkiegh.

Fungivorous — li jecol il, jew li igħeix bil, fakkiegħ.

Fungoid — li donnu fakkiegħ.

Fungologist — wieħed mħarreġ (li jaf) il *fungology* (ara).

Fungology — li studiu fuk il fakkiegħ (igħejdulu ucoll *mycology*).

Fungous — tal fakkiegħ, magħmul mil li stess sustanza tal fakkiegħ.

Fungus (plural *fungi*) — fakkiegħ.

Funicular — tal ħabel, magħmul minn ħafna ħbula (minn ħbula flimchien).

Funicular-machine — macna li ittalla ħaġa tkila u tniżżila fuk il ħbula.

Funiculus } il curdun tat-trabi (li
Funis } icollom maż-żocra).

Funk — rieħa ħażina, rieħa tinten, (foga ta duħħan etc.); biża cbir, saħna, corla; tibża, tcun mbażża, titfa rwejjaħ ħżiena (bil biża); tifga bid-dħaħen ta intiena; tbażża; tieħu fastidiu, tiżbel, tincorla, tieħu saħna; tati (tfarfar) biż-żewġ; *no body could bear such a funk*, ħadd ma sata isofri dic ir-riħa hecc ħażina (dic li ntiena); *if they find no brandy to get drunk, their souls are in a miserable funk*, (**Wolcot**, *P. Pindar*), jecc ma isibux brandi biex jiscru icollom biża cbir fukhom; *at such a dreadful sight he funked*, għal dic ixxena tal biża baża ferm; *she funks Bashebia and her son to death*, (**King**, *the Furmentary*), hia fgat bid-dħaħen ta ntiena lil Bashebia u lil binha; *on seeing us there he funked*, xħin rana hemm nafar (sibel, tmasħan); *look now the horse is funking like mad*, ħares issa iż-żiemel kiegħed jati biż-żewġ kisu miġnun.

Funky — beżżiegħi, li jibża minn xejn; *I do feel somewhat funky*, kiegħed inħossni donni nitbażża.

Funnel — lembut, deffus; ċumnija ta vapur; il griežem jew il gherżuma.

Funnel-like — bħal lembut, li gej bħal lembut.

Funnel-net — xibca għamla ta lembut.

Funnel-shaped — ta għamla ta lembut.

Funnelled — bil-lembut, biċ-ċumnija (jew biċ-ċmieni).

Funnily — b'mod li jġagħlec tidħak, tad-daħk.

Funning — li jiċċajta, daħħiek, ħluki.

Funny — tad-daħc, daħħiec, ħluki, ċajtier, collu żuffiet; curius, stramb; xorta ta ghigg (frejgatina twila); *I like him he is so funny*, inħobbu, dejjem jiċċajta (jidħac); *what a funny man you are, I can't make you out*, chemm inti bniedem stramb, ma nistax nifmec; *the only attainable craft besides funnies, were a couple of six oars*, (**Field**, *Jan. 28th. 1882*), barra mil *funnies* (frejgatini twal) l-opri li chien hemm chienu biss żewġ frejgatini tas-sitta, (b'sitt mkadef).

Fuor — biċċa għuda mwaħħla (msammra) ma travu etc. meta icun maħsus biex tirfed.

Fur — ara *furrow*.

Fur — gild bil pil (bħal tal ktates) suf; tinforra bil gild bil pil (bħal tal bumerin etc.); tinforra bis-suf; il pil jew is-suf tal koxra tal kamħ; dic il ġlata li icun hemm fuk lsien meta li stoncu icun maħmuġ; *my pulse unequal, and my breath is strong besides a filthy fur upon my tongue*, (**Dryden**, *Perseus*), il polz tiegħi m'hux regulari (ma iħabbatx sewwa), nifshi kawwi, u barra minn dana tartru cbir (ġlata cbira) fuk lsieni (lsieni maħmuġ ferm).

Furacious — mogħti għas-serk (biex jisrak).

Furacity — xeħta għas-serk, ta ħalliel.

Furbelow — frill (għad-dbielet tannisa); tagħmel il frill, iżżejjen dublett bil frill; iżżejjen; *(you) furbelow the plain discourse*, (**Prior**, *Alma II*), inti żejjen id-discors (tħallihx xott chif intkal).

Furbish — tinborni (togħrok jew tobrox ħaġa biex iggibha tlekk), tbajjad bil għerik jew bli msieħ (fided etc); *again they furbish up their trumpery*, darb'oħra (mil ġdid) reġgħou bdew ibajdu (jimsħu biex jidru aħjar) il griefex tagħhom.

Furbisher — imbornitur, min ibajjad jew igib ilekk b'imbornitur, barraxa etc.

Furcate—li gej bħal furchetta, mifruk fi tnejn (f'żewġ frieghi).

Furcation— ferka bħal frieghi tal furchetta.

Furciferous — ta briccun, ta wieħed tal furca, ta assassin.

Furcula—bħal strippa li jagħmlu taħt xi ħajt maħsus biex iżommuh li ma jiġġarrafx; isem ta għadma ta gisimna li gejja bhal V.

Furcular—magħmul, li gej, bħal furchetta.

Furdle—issorr, tagħmel sorra

Furdling—sarr, ġbir ta ħafna ħwejjeġ f'sorra; rbit ta sorra, jew f'sorra.

Furs—tieħu bil baħar; tieħu, twassal, tmixxi.

Furfell—gilda bil pil b'collox.

Furfur—brija (li titla jew titrabba fir-ras).

Furfuraceous – li donnu brija, bħal brija jew nuħħala; tal falza, il falza, marda tal gilda li tinkala kxur kxur.

Furfuration—li nżul tal brija mirras.

Furfurous—bħal granza (nuħħala) jew magħmul mil granza; *furfurous bread*, ħobż tal granza.

Furial—ara *furious.*

Furibund — sfiċċus, mkarkaċ, furius, aħrax ferm.

Furibundal—furius, miġnun.

Furiosity—genn.

Furioso—bniedem furius, mkarkaċ.

Furious—sfiċċus, mkarkaċ, furius, miġnun, aħrax, kawwi; *a furious torrent*, ilma li jinżel bil goff (kawwi).

Furiousness—sfiċċa, tkarkiċ; furia, killa, genn, kawwa, guffaġni; *thou shalt stretch out thy hands upon the furiousness of the enemy*, inti għandec (trid) tmidd idejc fuk il killa tal għadu.

Furl—tobrom, tiġbor jew tagħlak il klugh (torbot il kala mibrum jew mgherbeb mal pinnur); tinġabar.

Furlong—kies, li cull tmienia minnhom (cull 8 *furlongs*) jagħmlu mil.

Furlough—sensia, permess (li jeħu jew icollu suldat biex joħroġ jew jitbigħed għal xi żmien mil quartier); tati is-sensia jew il permess (l-actar lissuldati biex joħorġu għal xi ġranet mil quartier; *he has got a furlough from the colonel for a month*, ħa permess minn għand il curunell biex jibka barra mil quartier għal xahar.

Furmer (bli Scozzis) — furmatur waiagħ.

Furnace — forn; l-akwa żmien etc. ta tbatija jew dwejjak etc. li fih wieħed icun; iddewweb f'forn; tixħet finnar; *they are now in the furnace of affliction*, issa jinsabu fl-akwa (fl-akkal) tad-dwejjak (tan-nichet).

Furnace-burning — li jaħrak daks forn, daks in-nar.

Furnace-cadmia — dic il koxra tal ossidu taż-żingu li titrabba jew issir fil canal ta funderia jew fejn idewbu il ħadid.

Furnace-pumace — gagazza, dac il gebel (donnu ħaġra ħaffiefa) li jibka fil foroġ tal ħaddieda etc.

Furnish — tgħammar; tati; tagħmira, mostra, campiun, esempiu; *to lend the world a furnish of wit*, (Greeve, *Groatsworth of Wit*), biex tati lid-dinja esempiu ta għakal u intelligenza.

Furnished — mgħammar; *a house to let furnished*, dar bil mobbli (bl'għamara) għal chiri; mogħti; żiemel mlibbes jew armat chif imur.

Furnishedness—tagħmir.

Furnisher—min igħammar jew jati.

Furnishing—tagħmira, għati, żieda.

Furnishment—tgħamir, provvista.

Furniture—għamara, armar; żieda; il ħadid tax-xogħol ta li njam ta mastrudaxxa bħal ma huma serraturi, firrolli, lucchetti etc., il bcejjeċ (muntatura) ta canun; waħda miċ-ċwievet tal orgni; il mattiatura (arbli u cimi) ta bastiment; li njam, ċomb etc. li jagħmlu li stampaturi biex iżommu fermi (jorbtu tajjeb) it-tipi fuk it-torchiu li icunu lesti għal li stampa; *bad furniture*, imbarazzi (għamara ħażina).

Furole—dawc il fiammi jew ilsna tan-nar li xi drabi jidru fuk il pinnuri ta bastimenti (ighedulhom ucoll *fuochi Sant'Elmo*).

Furor—furur, corla, killa, saħna, genn.

Furred — mżejjen, mberfel jew mdawwar bil gild, bil pil jew bis-suf.

Furrier—*quartermaster* (ara).

Furriery — il bejgħ, negoziu tal ġlud bil pil, il ġlud collha li huma bil pil.

Furring — nfurrar, gvurniment, gvornizion bil ġlud, bil pil; cavilji jew strixxi tal għuda li jagħmlu (iwaħħlu) il mastrudaxxi meta iridu igibu xogħol tal njam nvell jew għoli wieħed; nfurrar doppiu tal bastiment; dac iż-żift etc. li jagħmlu fl-ewwel filati ta ħajt biex iżommu li l-umdità ma titlax il fuk (jew ma tidħolx fil bini).

Furrow—radda tal moħriet; xakk, ticmixa; tagħmel radda (bil moħriet), ixxakkak; tchemmex; *those tears will furrow her face,* dac id-dmugħ (il bichi) ichemmxilha wiċċha.

Furrowed—collu singhi jew sinjali (mifruk) bħal għalka li tcun chemm għada maħruta.

Furrowing—ticmix, għamil ta raddiet bil moħriet.

Furrowy—ara *furrowed.*

Furry—mogħti, micsi (mlibbes) bil ġlud bil pil; tal ġlud bil pil; bħal gild bil pil.

Furt—serk, ħell.

Further — iżżattat, iggib il kuddiem; ibgħad, jeħor; ucoll, iżied, actar fil bghid (ibgħad), actar il hinn, (lill hinn actar); *it is his duty to further you in that,* hua dmir tiegħu li igħejnec u ighaddic il kuddiem f'dac; *we have done our best to further his project,* għamilna chemm stajna biex ngħaddu il kuddiem il progett tiegħu jew il fehma li chellu; *I cannot go any further,* ma nistax immur ibgħat (il kuddiem actar); *it is further than my house,* ibgħat (actar il bogħod) middar tiegħi; *have you any further commands?,* għandec cmandi oħrajn għalia (għandec x' tordnali jew x'ticcmandani actar)?; *you must go to the further end of the street,* jeħtieġ tmur fit-tarf l-jeħor tat-triek; *he further said,* hu kal ucoll (kal iżied); *take no further care of that,* tieħux ħsieb actar ta dac; *go a little further that way,* ersak ftit jeħor lill hinn; *till further orders,* sa chemm icun hemm ordnijet ġodda; għal issa (sa chemm jerġgħu igħedulna xort'oħra).

Furtherance — mogħdija il kuddiem; għajnuna; *his riches are no furtherance but rather a hindrance to him,* flusu m'humiex għajnuna iżda actarx imbarazz (tfixchil) għalih; *this I have done for the furtherance of the institute,* jena għamiltu dan għal mogħdija il kuddiem (għal l-avanz) tal istitut.

Furtherer — min igħaddi il kuddiem, igħejn, jipproponi, javanza; *thy brother was a furtherer in the act,* (Shakespear, *Tempest*), huc għen fil biċċa,

Furthermore—barra minn dan.

Furthermost—l-ibgħat; l-actar fil bogħod.

Furtherover - barra minn dana.

Furthersome—vantaġġus, li jagħmel il gid.

Furthest—l-ibgħat l-actar fil bogħod; *this is the furthest way about,* din hi l-ibgħat triek li hawn; *I will go to the furthest end of the world,* immur fl-ibgħat post (tarf) tad-dinja; *to-morrow at furthest,* l-actar għada (m'hux actar tard minn għada).

Furtive—misruk; moħbi.

Furtively—bis-serka, bil moħbi.

Furtum—serk, serka.

Furuncle—musmar.

Fury - sticca, dagħdigħa, furia, genn, kawwa, l-akkal; *in the fury of the storm,* fl-akkal (l-akwa) tat-tempesta jew tal burraxca; *fury,* tiddagħdaħ, tinfuria, tisħon, tincorla, jatic bħal genn.

Fury—ħalliel; *have an eye to your plate for there be furies,* (Fletcher), okgħod attent għal fided tiegħec għaliex hawn il ħallelin.

Furse — siġra salvaġġa bix-xewc; għolliek.

Furzechat } tajra jew għasfur, il
Furzeling } buċakk tal cudi.

Furzen —mimli *furze* (ara).

Fus —lest, irid; *he was fus to learn,* chien lest (chien irid) biex jitgħallem.

Fusarole — ornat fil capitell tal colonna tal ordni Doricu u Jonicu.

FUSC—fosc, mudlam, msaħħab.
FUSCATION—dlam.
FUSCOUS — lewn scur, mhallat bil griż u l-iswed.
FUSE—iddewweb, tħoll bis-sħana; mogħdija ta (sinjal fuk il ħaxix ta minn fejn icun għadda) cerv.
FUSEE—fus (ta arloġġ) li fuku iddur jew titchebbeb il catina (il ħabel); il miċċa (ta bomba); sulfarina; azzarin.
FUSIBLE—dewwiebi, li jiddewweb, li jinħall; *this substance is fusible enough*, dan idub ferm (jinħall sewwa).
FUSIE—foss.
FUSIFORM—li għandu għamla ta, li gej, bħal fus.
FUSIL—azzarin (taż-żniet, li jispara biż-żniet u'l ħaġra); *fusil* (fl-armi) disinn bħal mustardini tawwalin għamla ta makrud.
FUSILLADE—sparar ta azzarini wara xulxin jew flimchien.
FUSING—tidwib (bin-nar).
FUSING-POINT—dac il grad tas-sħana li jibda idewweb.
FUSION—ħalla, tidwib; għakda flimchien; *a great benefit was the result of the fusion*, gid cbir sar mil għakda tagħhom flimchien.
FUSIONLESS — artab, deboli, bla togħma, bla sustanza, bla gost.
FUSOME - sabiħ.
FUSS—storbiu, għageb, frattarija; *why do you make so much fuss about it?* għaliex kiegħed tagħmel dan il għageb collu? *fuss*, tagħmel ghageb jew frattarja għal xejn.
FUSSILY—bil għageb, bil frattarja.
FUSSINESS—għageb, storbiu, frattarja (għal xejn).
FUSSOCK mara ħoxna jew smina; *what a fussock she is*, x' mara fiha! (x'inhi ħoxna, donna bakra) dic il mara!
FUSSY—għaggiebi, li jagħmel għageb jew frattarija għal xejn.
FUST—tinwir, dic ir-riħa tal bramel tal mbid, toffa; il biċċa tal colonna mic-circu jew il bastun ta isfel sal capitell; il colonna collha barra mil pedistall u'l capitell; bastiment żgħir tal klugħ ħafif għal mixi; tnawwar, titnawwar, tagħmel riħa ta tinwir.
FUSTED—mnawwar, li fiħ riħa ta tinwir.
FUSTERIC—il-lewn jew iż-żebgħa li issir (jagħmlu) mil *fustet* (ara).
FUSTET—li njam tal *fustic* (ara).
FUSTIAN—fustan (drapp bħal xokka); chitba (stil, xorta ta chitba) b'ħafna cliem magħżul; wieħed li jicteb bi stil għali, bombasticu (jigifieri b'ħafna cliem magħżul).
FUSTIANIST—min jicteb bombasticu (b'ħafna cliem magħżul).
FUSTIC—xorta ta njam isfar li jeħduħ għaż-żebgħa.
FUSTIGATE—issawwat, tati bil virga.
FUSTIGATION — swat, dakkiet bil virga.
FUSTILARIAN—briccun, banavolja; *away you fustilarian*, (Shakespear, *2 Henry IV*), isa minn hawn ja briccun banavolja.
FUSTILUG — bniedem oħxon, smin goff, donnu bagoll; *you may daily see such fustilugs walking in the streets (Junius)*, tista tara cull jum nies goffi (ħoxnin, ħoxnin) jimxu mat-torok.
FUSTINESS—moffa, tinwir.
FUSTY—mnawwar, li fiħ riħa ta tinwir, jinten; *the fusty plebeians hate thine honours*, (Shakespear, *Cariolanus*), il plebej jintnu jobgħodu l-unuri tiegħec (li għandec).
FUSURE—tidwib.
FUT-BAND · cumpannja suldati fanterija (m'hux cavallerija).
FUTE-ALE — trattament li isir lil dawc li icunu fid-dar meta mara, li tcun spiċċat, tinżel l-ewwel darba missodda.
FUTILE—fieragħ, chiesaħ; wieħed li ma għandux ħlief cliem biss; li igħejd biss minn għajr sustanza ta xejn
FUTILITARIAN — wieħed li ifittex jagħmel ħwejjeġ fergħin, li ma humiex tas-sustanza.
FUTILITY—frugħa, cliem vojt, bla sustanza; cliem chiesaħ.
FUTILIZE—tirrendi (tagħmel) fieragħ, vojt jew bla sustanza.
FUTTOCKS — stamnari, bicciet mil majjera ta bastiment.

Futurable—li jista isir, jigri jew ighaddi il kuddiem (fi żmien jeħor li għad irid jigi).

Future—iż-żmien li gej jew li għad irid jigi; il kuddiem, li ghadu gej; *past, present, future he beholds*, (**Milton**, *Paradise Lost III*), hu jara li mgħoddi, li ahna fiħ u iż-żmien li għad irid jigi; *I am thinking of the future*, kiegħed naħseb filli għad irid jigi; *the sign of the future, in grammar, is "shall" or "will"*, is-sinjal tat-temp *futur*, fil grammatica, hua ix-*shall* jew il *will*.

Future-life—il ħajja ta dejjem, id-dinja l-oħra (fein immorru wara li immutu).

Futurely—għal li gej.

Futurist—wieħed li, min, jaħseb għal li gej jew fiż-żmien li għad irid jigi.

Futurity — iż-żmien li għad irid jigi; il kuddiem.

Fuzee—ara *fusel*.

Fuzz—ittir fi bċejjec rkak.

Fuzzi — ħafif u porus magħmul bħal sponża.

Fuzzle—issaccar bli mbid jew bixxorb tal licuri.

Fuzzy — aħrax, ħotob ħotob jew mgiegħed; ħafif u magħmul tokob tokob bħal sponża.

Fy *(fie)* għarucasa!

Fyke—tagħmel għageb jew frattarija.

Fyke-net—nassa għal ħut.

Fyle — tħammeġ, tcagħbar bil ħmieġ.

Fylfot—xorta ta salib bil fjuri.

Fyne—rkiek, fin.

G

G—hia is-seba ittra u il ħames consunanti tal alfabett Inglis; G bħala sinjal tiswa jew tokgħod f'loc in-numru 400 u G̅ f'loc 40000; fil musica il G hia il ħames nota jew grad ta li scala (diatonica); il chiavi tas-supran.

Gab—il ħalk; tlablib, tpaċpiċ, ċaċċir; kerk, wiri ta ħaġa b'oħra; ganċ f'macna ta li *steam*; *the gift of the gab*, li wieħed icun bravu jaf jitchellem; ħila cbira fil cliem, eloquenza; *I always knew that you had the gift of the gab, of course* (**Dickens**, *Martin Chuzzlewit, Chap. XXVII*), dejjem cont naf li inti tinkala wisk għal lsienec, cont dejjem tajjeb biex titchellem, dina nafuha.

Gab—tlablab, isserser, tgħejd, u dejjem tgħejd; tpaċpaċ, tigdeb; *I gab nought* (**Chaucer**), jena ma niġdibx; *gab*, tidħac bi, tinganna, tkarrak bi; toħroġ barra (mil ħalk etc.) bħal snien; *he has a set of teeth gabbing out of the mouth*, (P. **Holland**), għandu snienu mkabbżin (maħrugin) il barra (minn ħalku).

Gaban—xorta ta drapp ordinariu.

Gabarage — drapp ordinariu għal l-imballar tal ħwejjeġ; involtatura.

Gabardine—ġlecc cbir u wasgħa, bħal cappa ħoxna; cabozza.

Gabbard—barc, bastiment żgħir.

Gabbed—mkabbeż jew maħruġ il barra; *none have gabbed tusks standing forth of the mouth*, (P. **Holland**), ħadd ma għandu snien cbar mkabbżin il barra minn ħalku.

Gabber — lablâb, ċaċċarun, għiddieb; wieħed li jitchellem u ipaċpaċ dejjem.

Gabble—tpaċpaċ, tgħejd, titchellem u tlablab; tpaċpiċ, għajdut, cliem jew tlablib.

Gabblement—tpaċpiċ, tlablib, cliem, discors, għajdut.

Gabbler—ara *gabber*.

Gabby—lablâb, wieħed li għandu lsienu dejjem igħejd, ċaċċarun.

Gabel—kbiela (ħlas ta chiri ta għalka etc.)

Gabeler—min jiġbor il kbiela.

Gabelle-man—gabillott.

Gabion—kartalla, koffa cbira, mimlija bit-trab li biha, u oħrajn bħala, tingħamel trunciera.

Gabionade—sur, fortizza magħmulha malajr bil kfief jew kratal mimlijin bit-trab mkegħdin ħdejn xulxin.

Gabioned—sur etc. mibni (magħmul) bil kfief jew kratal mimlija bit-trab.

Gable — fruntun ta bini bis-sakaf żurżieka; sakaf li jispiċċa bil ponta b'mod li jidher gej bħal trianglu.

Gable-end—ix-xifer ta kuċċata ta

FUSC—fosc, mudlam, msaħħab.
FUSCATION—dlam.
FUSCOUS — lewn scur, mhallat bil griż u l-iswed.
FUSE—iddewweb, tħoll bis-sħana; mogħdija ta (sinjal fuk il ħaxix ta minn fejn icun għadda) cerv.
FUSEE—fus (ta arloġġ) li fuku iddur jew titchebbeb il catina (il ħabel); il miċċa (ta bomba); sulfarina; azzarin.
FUSIBLE—dewwiebi, li jiddewweb, li jinħall; *this substance is fusible enough*, dan idub ferm (jinħall sewwa).
FUSIE—foss.
FUSIFORM—li ghandu ghamla ta, li gej, bħal fus.
FUSIL—azzarin (taż-żniet, li jispara biż-żniet u'l ħaġra); *fusil* (fl-armi) disinn bħal mustardini tawwalin għamla ta makrud.
FUSILLADE—sparar ta azzarini wara xulxin jew flimchien.
FUSING—tidwib (bin-nar).
FUSING-POINT—dac il grad tas-sħana li jibda idewweb.
FUSION—ħalla, tidwib; għakda flimchien; *a great benefit was the result of the fusion*, gid cbir sar mil għakda tagħhom flimchien.
FUSIONLESS — artab, deboli, bla togħma, bla sustanza, bla gost.
FUSOME - sabiħ.
FUSS—storbiu, għageb, frattarija; *why do you make so much fuss about it?* għaliex kiegħed tagħmel dan il għageb collu? *fuss*, taghmel ghageb jew frattarja għal xejn.
FUSSILY—bil għageb, bil frattarja.
FUSSINESS—għageb, storbiu, frattarja (għal xejn).
FUSSOCK mara ħoxna jew smina; *what a fussock she is*, x' mara fiha! (x'inhi ħoxna, donna bakra) dic il mara!
FUSSY—għaggiebi, li jagħmel għageb jew frattarija għal xejn.
FUST—tinwir, dic ir-riħa tal bramel tal mbid, toffa; il biċċa tal colonna mic-circu jew il bastun ta isfel sal capitell; il colonna collha barra mil pedistall u'l capitell; bastiment żgħir tal klugh ħafif għal mixi; tnawwar, titnawwar, tagħmel riħa ta tinwir.
FUSTED—mnawwar, li fiħ riħa ta tinwir.
FUSTERIC—il-lewn jew iż-żebgħa li issir (jagħmlu) mil *fustet* (ara).
FUSTET—li njam tal *fustic* (ara).
FUSTIAN—fustan (drapp bħal xokka); chitba (stil, xorta ta chitba) b'ħafna cliem magħżul; wieħed li jicteb bi stil għali, bombasticu (jigifieri b'ħafna cliem magħżul).
FUSTIANIST—min jicteb bombasticu (b'ħafna cliem magħżul).
FUSTIC—xorta ta njam isfar li jeħduħ għaż-żebgħa.
FUSTIGATE—issawwat, tati bil virga.
FUSTIGATION — swat, dakkiet bil virga.
FUSTILARIAN—briccun, banavolja; *away you fustilarian*, (**Shakespear**, *2 Henry IV)*, isa minn hawn ja briccun banavolja.
FUSTILUG — bniedem oħxon, smin goff, donnu bagoll; *you may daily see such fustilugs walking in the streets (Junius)*, tista tara cull jum nies goffi (ħoxnin, ħoxnin) jimxu mat-torok.
FUSTINESS—moffa, tinwir.
FUSTY—mnawwar, li fiħ riħa ta tinwir, jinten; *the fusty plebeians hate thine honours*, (**Shakespear**, *Cariolanus)*, il plebej jintnu jobgħodu l-unuri tighec (li ghandec).
FUSURE—tidwib.
FUT-BAND · cumpannja suldati fanterija (m'hux cavallerija).
FUTE-ALE — trattament li isir lil dawc li icunu fid-dar meta mara, li tcun spiċċat, tinżel l-ewwel darba missodda.
FUTILE—fieragh, chiesaħ; wieħed li ma għandux ħlief cliem biss; li igħejd biss minn għajr sustanza ta xejn
FUTILITARIAN — wieħed li ifittex jagħmel ħwejjeġ fergħin, li ma humiex tas-sustanza.
FUTILITY—frugħa, cliem vojt, bla sustanza; cliem chiesaħ.
FUTILIZE—tirrendi (tagħmel) fieragħ, vojt jew bla sustanza.
FUTTOCKS — stamnari, bicciet mil majjera ta bastiment.

FUTURABLE—li jista isir, jiġri jew igħaddi il kuddiem (fi żmien jeħor li għad irid jigi).

FUTURE—iż-żmien li gej jew li għad irid jigi; il kuddiem, li ghadu gej; *past, present, future he beholds*, (**Milton**, *Paradise Lost III*), hu jara li mgħoddi, li ahna fih u iż-żmien li ghad irid jigi; *I am thinking of the future*, kiegħed naħseb filli għad irid jigi; *the sign of the future, in grammar, is "shall" or "will"*, is-sinjal tat-temp *futur*, fil grammatica, hua ix-*shall* jew il *will*.

FUTURE-LIFE—il ħajja ta dejjem, id-dinja l-oħra (fein immorru wara li immutu).

FUTURELY—għal li gej.

FUTURIST—wieħed li, min, jaħseb għal li gej jew fiż-żmien li għad irid jigi.

FUTURITY — iż-żmien li għad irid jigi; il kuddiem.

FUZEE—ara *fusel*.

FUZZ—ittir fi bċejjec rkak.

FUZZI — ħafif u porus magħmul bħal sponża.

FUZZLE—issaccar bli mbid jew bix-xorb tal licuri.

FUZZY — aħrax, ħotob ħotob jew mgiegħed; hafif u magħmul tokob tokob bħal sponża.

FY (*fie*) għarucasa!

FYKE—tagħmel għageb jew frattarija.

FYKE-NET—nassa għal ħut.

FYLE — tħammeġ, tcagħbar bil ħmieġ.

FYLFOT—xorta ta salib bil fjuri.

FYNE—rkiek, fin.

G

G—hia is-seba ittra u il ħames consunanti tal alfabett Inglis; G bħala sinjal tiswa jew tokgħod f'loc in-numru 400 u Ḡ f'loc 40000; fil musica il G hia il ħames nota jew grad ta li scala (diatonica); il chiavi tas-supran.

GAB—il halk; tlablib, tpaċpiċ, ċaċċir; kerk, wiri ta haġa b'oħra; ganċ f'macna ta li *steam*; *the gift of the gab*, li wieħed icun bravu jaf jitchellem; ħila cbira fil cliem, eloquenza; *I always knew that you had the gift of the gab, of course* (**Dickens**, *Martin Chuzzlewit, Chap. XXVII*), dejjem cont naf li inti tinkala wisk għal lsienec, cont dejjem tajjeb biex titchellem, dina nafuha.

GAB—tlablab, isserser, tgħejd, u dejjem tgħejd; tpaċpaċ, tigdeb; *I gab nought* (**Chaucer**), jena ma niġdibx; *gab*, tidħac bi, tinganna, tkarrak bi; toħroġ barra (mil ħalk etc.) bħal snien; *he has a set of teeth gabbing out of the mouth*, (P. **Holland**), għandu snienu mkabbżin (maħrugin) il barra (minn ħalku).

GABAN—xorta ta drapp ordinariu.

GABARAGE — drapp ordinariu għal l-imballar tal ħwejjeġ; involtatura.

GABARDINE—ġlecc cbir u wasgħa, bħal cappa ħoxna; cabozza.

GABBARD—barc, bastiment żgħir.

GABBED—mkabbeż jew maħruġ il barra; *none have gabbed tusks standing forth of the mouth*, (P. **Holland**), ħadd ma ghandu snien cbar mkabbżin il barra minn ħalku.

GABBER — lablâb, ċaċċarun, ghiddieb; wieħed li jitchellem u ipaċpaċ dejjem.

GABBLE—tpaċpaċ, tgħejd, titchellem u tlablab; tpaċpiċ, għajdut, cliem jew tlablib.

GABBLEMENT—tpaċpiċ, tlablib, cliem, discors, għajdut.

GABBLER—ara *gabber*.

GABBY—lablâb, wieħed li ghandu lsienu dejjem igħejd, ċaċċarun.

GABEL—kbiela (ħlas ta chiri ta għalka etc.)

GABELER—min jiġbor il kbiela.

GABELLE-MAN—gabillott.

GABION—kartalla, koffa cbira, mimlija bit-trab li biha, u oħrajn bħala, tingħamel trunciera.

GABIONADE—sur, fortizza magħmulha malajr bil kfief jew kratal mimlijin bit-trab mkegħdin ħdejn xulxin.

GABIONED—sur etc. mibni (magħmul) bil kfief jew kratal mimlija bit-trab.

GABLE — fruntun ta bini bis-sakaf żurżieka; sakaf li jispiċċa bil ponta b'mod li jidher gej bħal trianglu.

GABLE-END—ix-xifer ta kuċċata ta

dar li għandha is-sakaf gej bħal ponta ta trianglu hecc ∧.

Gable roof — sakaf ta dar li jispiċċa bil ponta jew bix-xifer.

Gable window — tieka fiż-żurżieka ta sakaf ta dar.

Gable (cable) — gumna, ħabel oħxon ta bastiment etc.

Gablet — sakaf jew il biċċa ta fuk ta cunupew, tabernaculu etc ; (ara *gable*).

Gab lock — bħal xpruni żgħar tal ħadid e c. li jorbtu ma sakajn is-sriedec tal ġlied biex iweġġgħu actar lill xulxin u jisħnu actar fil ġlied.

Gabriel — Gabriel (Grabiel), (isem ta bniedem).

Gabrielites — il Gabrieliti (ordni jew setta Anabaptisti li chien hemm fil Pomerania).

Gabronite – isem ta mineral (ħaġar) ta lewn aħdar caħlani, jew aħdar ma tantx ilekk, li jinsab fin-Norvegia.

Gaby — ħaġa belgħa, babbu ; *don't stand laughing there like a great gaby*, (H. Kingsley, *Geoffry Hamlyn*), la tokgħodx tidħac hemm donnoc ħaġa belgħa.

Gad — ponta, tarf ta alabarda jew lanza ; bulin (biċċa għodda għal incisioni) ; casdvalla tal ħadid jew tal azzar ; xettru : virga tal ħadid; kasba tas-sajd; lanza jew alabarda; biċċa għuda etc., chejl ta 10 piedi; spnar, dac li scarpell cbir li bih joforku il gebel etc. in-nies tal minieri jew tal barrieri ; nigghieża ; sieħeb jew sieħba ; tiggiera, ixxul ; tisvaria bi lsienec jew fil cliem ; tixxeblec (takbad u titla l'hawn u l'hemm bħal liedna etc.) ma ħajt ; *upon the gad* jew *on the gad*, dac il ħin, fis-saħna.

Gad about — min jiggerra jew iħuf minn hawn għal hemm.

Gad-bee — xidja.

Gadder – ara *gadabout*.

Gaddish — mogħti għal giri.

Gaddishness — xeħta li wieħed icollu biex jiġri, jew għal giri, l'hawn u l'hemm.

Gad-nail — musmar cbir oħxon.

Gad-fly — xidja, żunżana.

Gadhelic (jew Gaelic) — tar-razza Celtica (tac-Celti) li fiha il *Gaelics* ta li Scozia, l'*Erse* tal Irlanda u il *Manx* tal Gżira ta Man ; lsien (lingua) li jitchelmu in-nies *Gadhelic* tar-razza taċ-Celti (Celtica).

Gadidæ – xorta ta ħut, il baccaljaw, il marlozz etc.

Gadinic – tal, jew mnissel mil, *gadidæ* (ara).

Gadinic-acid — acidu, grass cristallin, li isir (jeħdu) miż-żejt tal merlozz (meta jicsaħ u jokgħod).

Gaditanian — ta Cadice, jew minn Cadice (belt ta Spanja); wieħed (bniedem) Spanjol mil belt ta Cadice (Cadiz).

Gadite — mnissel, jew minn ta, Gad (wieħed mil ulied ta Ġacobb); id-discendenti (in-nisel jew ulied) Gad.

Gadite – ta Gades jew Gadiz (*Cadice* belt ta Spanja) ; *say to your son, lo, here his grave, who victor died on Gadite wave*, (Scott, *Marmion I*), għejd l-ibnec hawn, ara il kabar tiegħu jew fejn hu midfun dac li waka rebbieħ fuk il mewġ (il baħar) ta Cadice

Gadling — wieħed li jiggerra minn hawn għal hinn, vagabond.

Gadoid — tal merlozz jew tal baccaljaw.

Gadsman — dac li jaħrat, dac li isuk (imixxi) gniedes etc. fil moħriet.

Gaduin — dic is-sustanza li icun hemm fiż-żejt tal merlozz.

Gadus – isem ta ħuta (il baccaljaw tal ħama).

Gadwalt — (tajra) il culuverd second.

Gael — Scoccis (ragel, wieħed mil li Scozia).

Gaelic — tal *Gaels* (scoccisi), razza (nies) Celti, li igħammru (jinsabu) fli Scozia (fil muntanji); lsien (lingua) li jitchelmu li Scoccisi ; Scozzis ; ta li Scozia.

Gaff — gaffa, ganċ mgħawweġ ; teatru baxx jew comuni fejn tidħol b'sold; takbad bil gaffa.

Gaff hook — ganċ jew foxxna (b'ħabel twil) għal kbid tal ħut biex jiġbduh jew itellgħuh l-art.

Gaffer — ragel xwejjah ; xiħ; (illum

usata bħala chelma ta disprezz); *gaffer John told us so*, Ġanni, dac il biċċa ta xiħ (smagat) kalilna hecc.

Gaffle—*gablocks* (ara).

Gafol—taxxa, ħlas, renta.

Gafol gild—ħlas ta taxxi.

Gafol land—art li tħallas il chera jew taxxa, art li tħallas il kbiela.

Gag—issodd il ħalk, issicchet; ħaġa li biha issodd ħalk dac li icun; ħaġa li issicchet, tagħlak il ħalk; iżżid cliem (li ma icunx hemm fil ctieb) meta tcun tirrecita fuk il palc; cliem żejjed (li ma icunx fil librett ta opra, farsa etc.); li igħejd minn rajħ biex jimla (dac li icun jirrecita).

Gag-rein—riedna li tagħfas ħalk iż-żiemel.

Gag-runner — il ħolka minn fejn tgħaddi il *gag-rein* (ara).

Gagate—ara *jet*.

Gage—rahan, capparra; sfida; chejl tal btieti (biex jaraw humiex tal kies); tati bħala rahan jew capparra, tirhan; tchejjel bittija, tistaċċa.

Gage-like — bħala sfida (stedina għal ġlied).

Gagger—min jagħlak il ħalk jew isicchet.

Gaggle—tlaklak, twakwak (tgħaj-jat bħal wiżża); tlablab; tpaċpaċ; *it is very common with us to hear men or women gaggle during a sermon*, ħaġa comuni ħafna fostna li tisma nies (rgiel jew nisa) ipaċpċu (jitchelmu) wakt xi prietca (fil prietca).

Gaggler—wiżża.

Gaggling—tgħajjat, twakwak bħal wiżża; il għajjât jew it-twakwik tal wiżż.

Gag-tooth — sinna maħruġa jew mkabbża il barra.

Gag-toothed — bis-snien mkabbżin jew maħrugin il barra.

Gajaniter — segwaci ta *Gajan* li chien Iskof ta Lixandra (fis-sena 537).

Gajety—ferħ, piacir; tlellix; *gajety of clothes*, tlellix ta lbies (lussu); *the gajeties of life get hold of us*, il piaciri ta din il ħajja jakbduna (iżommuna).

Gailer—ara *gaolar*.

Gaillard—ferħan, hieni, cuntent.

Gailliarde / Galliard } xorta ta żifna antica (sabiħa, vivaci).

Gaily — bil ferħ; ferħan; bl-allegrija; sabiħ (bi lbies ilellex); *she was gaily clad*, chienet liebsa sabiħ (bi lbies ilellex).

Gain—minċott (jingasta f'li njam); vleġġa.

Gain—kligħ, chisb, tmegħix, rebħ; takla, ticseb, titmiegħex; takla, tic-seb; titmiegħex; tilħak (tasal sa); isservi (jiswa għal jew idum); *this is all clear gain to me*, dana collu kligħ waħdu (biss) għalija; *small are my gains hard my work*, il kligħ tiegħi żgħir u ix-xogħol jebes (cbir); *how much does he gain?* chemm jakla? *what is a man profited if he shall gain the whole world and lose his own soul* (*Matthew XVI, 26*), x'jiswielu il bniedem jecc jirbaħ id-dinja collha u im-bagħd jitlef ruħu? (San Mattew); *he is sure to gain the cause he is defending*, sgur li jirbaħ il causa 'li kiegħed jid-defendi; *in such discourse we gained the garden rails*, (**Tennyson**, *The Princess, conclusion*) u b'din id-discursata (u chif conna kegħdin hecc nitħaddtu) ilħakna (wasalna) sar-rixtellu tal ġnien; *buy me a pair of good strong shoes that will gain me twelve months*, ixtrili żarbun tajjeb (kawwi, utiek) li idumli (iservini) sena; *to gain ground*, tgħaddi il kuddiem, tavanza; *to gain on* jew *upon*, tersak, tokrob lejn, tir-baħ, tgħaddi, tingibed lejn (tinħabb, tidħol in grazia ma); *the English have not only gained upon the Venetians in the Levant, but have their cloth in Venice itself*, (**Addison**, *on Italy*). l-Inglisi m'hux biss li rebħu il Veneziani fil Lvant iżda daħlu f'Venezia stess; *my good behaviour had gained so far on the Emperor, that I began to conceive hopes of liberty*, (**Swift**), l-imgiba tiegħi tajba bdiet tant tiġbidni lejn (iġġagħal-ni ninħabb ma) l-Imperatur, li bdejt innissel fija it-tama tal ħelsien; *to gain over*, tiġbed lejn (iġġagħal li wieħed iżomm ma, jeħu parti ta) *I succeed to gain her over to our religion*, rnexxieli ingagħala tieħu ir-religion tagħna (is-sir Nisrania bħalna); *to gain time*, tie-

hu, takla iż-żmien (actar biex tagħmel jew tispiċċa ħaġa jew xogħol) ; *to gain the wind*, takbad ir-riħ.

GAIN—dritt, fil krib, ma genb, li imiss ma; li jakbel, adattat, tajjeb; sabiħ (lbies) li ilellex, fin; u hecc; contra, lura; mil ġdid, darb'oħra; *forth they are gone to ride a gain path*, telku biż-żiemel (rechbin) fi (jew għal) triek dritta; *gain well*, tajjeb gmielu (m'hux ħażin) *gain father and mother he rebelled*, kam (rvella) contra missieru u ommu.

GAINABLE—li jista jinkala, jinchiseb jew jintrebaħ; li jista jintlaħak.

GAINAGE—il kligħ tal prodotti tal art (jew tal uċuħ tar-raba).

GAINCALL—tirrevoca, tneħħi, tħassar.

GAINCOME—reġgħa lura, migia mil ġdid; migia darb-oħra.

GAINER—min jakla, jicseb, jirbaħ jew jitmiegħex; min jilħak.

GAINFUL—vantaġġus, li fiħ il kligħ jew il profitt li iħalli il kligħ, li jakbel.

GAINFULLY—bil kligħ, bil profitt

GAINFULNESS—kligħ, profitt, vantaġġ.

GAINING—kligħ, profitt; *his gaining are small*, il profitti tiegħu (il kliegħ tiegħu) huma żgħar.

GAINING MACHINE—biċċa għodda biex takta il canal jew il post fejn jidħol il minċott (fi travu, tavlun ect.)

GAINLESS—bla kligħ, li ma jirrendix li ma fiehx profitt, li ma jakbilx

GAINLESSNESS—telf.

GAINLY—sabiħ, magħmul sabiħ, li jogħġob; adattat, li jakbel, tajjeb; malajr, facilment; *the elephant might with ease kneel down, and so might the more gainly he loaded*, ljunfant jista bla tbatija ta xejn jokgħod għar-rcubteiħ u hecc jista jitgħabba (wieħed jista jgħabbih) malajr.

GAINSAY — tmieri, tiċħad; tmerija, ċaħda; *to gainsay truth*, tmieri issewwa.

GAINSAYER—min imjeri, merus; min jiċħad.

GAINSAYING – tmerija, ċaħda.

GAINSOME—li fiħ il kligħ; li jirrendi, li jakbel, vantaġġus, bil profitt.

GAINSPUR—tħajjar (għax-xiri) bittama tal kligħ (tħajjar lill xi ħadd biex jixtri ħaġa billi tatih it-tama li jakla).

GAINST—f'loc *against* (ara).

GAINSTAND / GAINSTRIVE } iżżomm jebes (contra xi ħadd jew xi ħaġa); *he may catch them unable as they are to gainstrive*, (Spenser), jista jakbadhom billi ma għandhomx mezzi biex (ma jistgħux) iżommu jebes contra il għadu.

GAINYIELD—ħlas, ricompensa, rigal.

GAIR—girun.

GAIRISH — ilellex, sabiħ; jgħajjat (lewn jew lbies).

GAISLING—ara *gosling*.

GAIST-COAL – faħma mejta (li ma takbadx mal, jew bħal, faħam l-jeħor).

GAIT – mogħża; ħaġa belgħa, stupidu; mogħdija, triek; pass, mixja, mgiba fil mixi; katta tiben (kamħ ect.) marbuta wiekfa; twakkaf (tarbula) il kattiet tal kamħ; *that is a gait not a kid*, dic mogħża m'hux ghidi; *why do you scorn that poor silly gait of a lassie!* għaliex kiegħed tiddieħec b'dic l-imsejcna tfajla ħaġa belgħa? *I descried his gait*, jena lmaħt (sibt) il mogħdija tiegħu (it-triek minn fejn għadda); *he was seen in one of the town gaits*, rawħ f'waħda mittorok tal belt; *his gait is of a weak man*, il pass tiegħu (il mixja tiegħu) ta wieħed deboli (ħacc jew marid); *to gang one's gait*, tmur għal xogħloc, għal affari tiegħec, jew għal triektec; *to gang to the gait*, tmur l-art, tcorri, tinnawfrag, titchisser ma l-art; *to hold the gait*, iżżomm il pass, timxi, tgħaddi il kuddiem; *to take the gait*, titlak.

GAITED — bil pass, ta pass; *slow gaited*, li jimxi bil mod, li għandu mixja ta bil mod; *gaited*, mdorri fittriek, li jaf it-triek.

GAITER—ghetta (għal fuk iż-żarbun, żarbun bil wiċċ tad-drapp); min jorbot il kattiet taż-żara (kamħ ect.)

GAITER-TREE—isem ta siġra, il għolliek.

GAITLING – tarbija, tifel ċchejchen.

GAITT—tifel ċchejchen, tarbija.

GAL—cliem, seħer; discors oxxen; bniedem lsienu ħażin (laxc).

Gala—xorta ta drabb (bħal xokka).

Gala—gala (festa) *they dressed as if for a gala at Versailles*, (Macaulay, *History of England Ch. III*), libsu bħalli chiecu ghal xi festa f'Versailles.

Galactic—tal ħalib; li isir (magħmul) mil ħalib, tal *Galaxy* (ara).

Galactin } galantina, ħaġa bħal ħa-
Galactine } lib (fil chimica).

Galactite—isem ta mineral, xorta ta gebla bħal cristall bajdanija li tinsab l-actar fli Scozia.

Galactodendrum—is-siġra tal ħalib.

Galactogogues—medicini biex igibu jew iżidu il ħalib fil bżieżel jew fis-sider.

Galactometer—strument biex jaraw il qualità tal (chif in hu il) ħalib.

Galactophagous—li igħix bil ħalib.

Galactopherous—li għandu il (bil) ħalib.

Galactopojectic—li jagħmel (jati) il ħalib.

Galactoposia — il cura ta mard (biex ifejku mard) bil ħalib.

Galactopyra—deni tal ħalib.

Galactosis—nżul tal ħalib; ħlib.

Gala-day—ġurnata tal festa, festa bid-divertimenti (tiġrija, ġostra etc.)

Gala-dress — lbies tal gala, lbies sabiħ jew tal festa.

Galangal—għeruk ta siġar li jatu (it-tobba) bħal medicina.

Galantine—gelatina, laħam abjad (bla għadam) tal flieles etc. msajjar li jittiechel chiesaħ.

Galanty show —pantomimi żgħar; figuri ta lanterna magica għad-divertiment tat-tfal etc.

Galatians — in-nies mnisslin mill *Galli*, jew *Galati*, li marru jgħammru fl-Asia ta isfel.

Galaxy—it-triek ta Sant'Anna u ta San Gacbu; dic il mogħdija, bħal triek, bajdanja li tidher fis-sema (l-actar fis-sajf meta is-sema icun ċar).

Galbanum—xorta ta gomma, bħal raża.

Galbulus—il frotta, dac il ballun, tas-siġar taċ-cipress; ic-cipress.

Gale—riħ kawwi; żiffa ħajja; ġlieda; storbiu, frattarija; ħlas bil gimgħa, bix-xaħar etc.; ħlas ta somma ftit ftit (m'hux f'dakka); għanja; frattarija, ħsejjes; timxi ferm (bastiment bil klugħ); pianta jew siġra li ticber fil għadajjar; tgħajjat, tcanta; *at break of day a stiffer gale arose*, mas-sebħ kamet żiffa sabiħa (kam riħ ftit kawwi); *then the music stormed in orbs of song, a growing gale*, (Tennyson, *Vision of sin*), mbagħad il musica tbiddlet f'ħafna cant u spiċċat bi frattarija cbira (b'ħafna għajját); *he pays ten shillings for a single gale*, iħallas nofs lira cull darba (jagħmel pagamenti ta nofs lira cull darba); *to-morrow is his gale-day*, għada irid iħallas (jagħlaklu) pagament; *I heard the merry gale of the birds*, smajt il għana ħelu tal għasafar; *our ship was galing all day*, il bastiment tagħna chien miexi ħaj (ġmielu) il ġurnata collha.

Galea—elmu, lbies għar-ras; rbât, faxxa għar-ras; xorta ta kanfud tal baħar; ugigħ ta ras li jinħass mar-ras collha.

Galbandra—xorta ta fjuri mir-razza tal orchidei.

Galeas — xini, bħal gondla Veneziana.

Galeate } mgħotti b'elmu, li don-
Galeated } nu għandu elmu (f'rasu), li donnu (li għandu) elmu; bl-elmu; għasfur, tajra, bit-toppu (bi troffa rix fuk rasu).

Galega—isem ta ħaxixa jew siġra (il ħaxixa tal mogħż) li tagħmel il fjuri lilà, u li igħejdu iżżid jew tagħmel il ħalib f'dawc l-annimali (mogħż) li jecluħa.

Galena—il ħmieġ (kiegħ, xcuma etc.) taċ-ċomb (meta idewbuh).

Galena — xorta ta antivelenu jew rimediu contra il velenu, xorb li joktol jew jneħħi il velenu.

Galenic—ta *Galen* (tabib msemmi li twieled f'Pegamus fis-sena 131 u igħejdu li miet f'Ruma fis-sena 200); ta Galen jigifieri il metudu jew chif chien ifejjak *Galen* il mardijiet; tal fejkien.

Galenite—ara *galena*.

Galeopsis — pianta (ħaxixa) bħal ħurriek.

Galericulate—mgħotti (mlibbes) b'cappell.

Galerite—koxra tal frott tal baħar li isibuha fil gebel (fossile) għamla ta cappell.

Galetta—galletta li jeclu fuk bastimenti; galletta ta abbord.

Galette—galletta (tal ichel).

Galia—taħlita (combinazioni) li fiha il galla (dic is-sustanza li biha issir il-linca).

Galilee—gallarija żgħira bħal cunfissionariu fi cnisia tal Inglisi.

Galingale—isem ta ħaxixa.

Galiott—xini, bastiment żgħir tal Olandisi.

Galipea—siġar bħal għolliek li jicbru fl-America ta Isfel.

Galipod—dic il gomma (raża) li tagħmel is-siġra tal abjad, (li tati li njam tal abjad).

Galium—isem ta ħaxix.

Gall — marrara, mrar, mibgħeda; galla (li biha issir il-linca); barxa (li jagħmel wieħed meta iħocc) rokgħa bil ħaxix maklugħ; tisloħ; tgħaddeb, issaħħan; tinchedd, tagħdab, titħanfes; *it is as bitter as gall*, morr ferm (daks li mrar tal marrara); morr toscu.

Gall-bladder—il marrara (li tcun fil fwied tal annimali).

Gall-duct — passaġġ, canal minn fejn igħaddu il (għal) bili.

Gall-nut—dic li minnha jagħmlu il-linca.

Gall-oak—il balluta (is-siġra) li tagħmel il galla li minnha issir il-linca.

Gall-wet — collu mrar; *his gall wet words provoked me*, il cliem tigħu collu mrar li ġagħalni nagħmel li għamilt.

Gallant—meħjel, klubi, curaġġus, li għandu ħila cbira; kalbieni, nobbli; min jitħannex man-nisa, għandur, min icun igħammar ma mara ta ħadd jeħor; milkgħi, minn tagħna, ħelu fli mgiba, ħelu ma culħadd; biċċa klugħ ta fuk, (f'arblu ta bastiment); titħannex jew titchessaħ man-nisa; timmaniġġa (ħaġa, mrewħa ecc.) bil ħlewwa, bid-delicatezza (m'hux bil guffaġni); tiggerra jew tħuf minn post għal l-jeħor.

Gallanted—liebes pulit jew liebes tajjeb; mdandan.

Gallantry—galanterija, mgiba nobbli; ħila, kalb, curaġġ; tħannix mannisa; ħajja debuxxata (man-nisa).

Gall bladder—il marrara.

Gallego—wieħed mill Gallicia (belt ta Spanja), Spanjol mill belt ta Gallicia.

Galleon—bastiment (gifen) ta erba' ponti ta li Spanjoli.

Gallerian — banavolja, rsir taxxwieni.

Gallery—gallarija; mogħdija, passaġġ, curitur f'dar etc.; camra, loġġa; post; post fejn icun hemm ġabra ta quadri (pittura etc.); *the National gallery*, il Gallerija nazionali (fejn hemm ġabra ta quadri pittura etc.) miġbura biex jarawhom in-nies.

Galley—xini (bastiment bli mkadef antic, li igħejdu chien magħmul l-ewwel darba mill Corinti); fgum, chcina ta bastiment; vantaġġ (ta stampatur) jew fejn ikegħdu it-tipi composti li ineħħu cull darba minn fuk il compositur.

Galley half penny—flus (ħżiena) li chienu igibu dari max-xwieni minn Genova.

Galley-house—maħżen għad-dgħajjes, (fejn jiġbru u iżommu id-dgħajjes).

Galley-pepper—ir-rmied tal faħam.

Galley-slave—rsir tax-xwieni.

Galley-foist—id-dgħajsa jew gondla cbira ta Cap (bħal ma hi dic tal *Lord Mayor* ta Londra li imur biha f'Westminster ma li Stat maġġur, f'xi festa tal gala).

Gall fly—galla (duda).

Galli—hecc chienu msejħin is-sacerdoti antichi ta Cibele f'Ruma.

Galliambic—xorta ta (wieħed mil) versi tal poesija Inglisa.

Gallian—ta, jew minn, (Franza); Francis; *an eminent monsieur that, it seems, much loves a gallian girl*, (Shakespear, *Cymbeline I, 7*) wieħed sinjur (ras cbira) li, donnu, iħobb wisk tfajla Francisa.

GALLIARD—bniedem fuk ruħu, allegru; hieni; ferħan, fuk tiegħu, xalatur; xorta ta dakk (tas-sfin, jew żifna) allegra sabiħa etc.

GALLIARDISE } hena, ferħ, xalar, di-
GALLIARDNESS } vertiment.

GALLIASS—bastiment tal gwerra antic bi tliet ponti, li chien jimxi bil klugħ u bli mkadef, bħal xini cbir.

GALLIC—Gallicu, ta Franza, Francis; magħmul mill (tal) Galla (li minnha issir il-linca).

GALLIC-ACID—acidu gallicu (li isir mill Galla etc.)

GALLICAN—ta, jew minn, Franza; *the Gallican church*, il cnisia gallicana (ta Franza).

GALLICISM—espressioni jew idioma Francisa; mod chif jitchelmu jew chif igħejdu il Francisi; *in English I would have Gallicisms avoided*, (**Felton**, *on the classics*), fl-Inglis irrid li naħrab l-espressionijiet Francisi (bil Francis).

GALLICIZE—tusa stil Francis, tgħejd jew tagħmel usu minn espressionijiet (cliem etc.) bil Francis; *being very much gallicised in my character*, (**Sydney Smith**, *Letters*, *1835*), billi sirt wisk bħal Francisi (għandi wisk mill Francisi fil għamil tiegħi).

GALLICOLA—galla (insetti).

GALLIGASKINED—liebes kalziet wasa' (la Francisa).

GALLIGASKINS—kliezet wesgħin fuk u dojjok isfel (bħal dawc li jilbsu il caċċaturi jew li jircbu iż-żiemel etc.); ghetti tal gild li jilbsu il caċċaturi etc

GALLIMATIA—discors, cliem bla sens; tpaċpiċ.

GALLI MAUFRY—xuppatu bit-truf tallaħam (widnejn, gheddum etc.); cawlata.

GALLIN—(chimica) — żebgħa bħassandlu.

GALLINACEOUS—tal ordni jew taksima tal *gallinacei* jew tat-tjur, bħal ma huma dundiani, tigieġ etc.

GALLINÆ—tigieġ, taksim ta tjur (tigieġ etc.)

GALLINAGO — tajr (tjur) bħal gallozz etr.

GALLING—tobrox il gilda bil ħakk; iddejjak, issaħħan, tinfisca.

GALLINGNESS—nfiscar, vessar, nchejja.

GALLINIPPER—nemusa cbira.

GALLINOVOROUS — min jecol it-tjur, min jgħejx bit-tjur (bil laħam tat-tigieġ etc.)

GALLINSECTA — ħorriek (dud rkiek jew kamel tat-tigieġ); igħejdulu ucoll furrax.

GALLINULA—il gallozz (tajra, għasfur).

GALLINULINÆ tajr (tjur) tal ilma (bħal gallini etc.)

GALLIPOLI — waħda mil bliet tal Italia.

GALLIPOLI OIL — xorta ta żejt tażżebbuġ li isir (igibuh) mill belt ta Gallip li (fl-Italia).

GALLIPOT—vasett (tax-xakkuf abjad) li jusaw li spiżżiari; vasett tax-xakkuf (ta Franza) għal cunserva etc.; spiżżiar ta ħabba ġozz (chelma tad-disprezz li jatu lill xi spiżżiar li ma icunx tant jinkala); *don't go to buy any of your drugs from that gallipot*, tmurx tixtri il medicini minn għand dac il ħmar ta spiżżiar; *gallipot*, raża li tinżel (toħroġ) miz-zocc tas-siġra tal abjad.

GALLIVANT—tiġri jew titħannex warà in-nisa; tiġri jew tmur wara il ħmerijet; *you were out all day yesterday and gallivanting somewhere*, *I know*, (**Dickens**, *Nicholas Nickleby*), inti cont barra il ġurnata collha il bieraħ tiġri wara in-nisa, lili tgħejdlix għax naf.

GALLIVAT—bastiment ċchejchen li jusaw fix-xtajtiet tal Malabar (India).

GALLIWASH—rettili (annimal) bħal xaħmit l-art jew gremxula li tinsab fl-Indji tal punent (in-nies jibżgħu minnha wisk għad li ma tigdimx u ma tagħmel ebda ħsara).

GALLESS—bla marrara, bla mrar.

GALL NUT—il galla (gewż jew frott tas-siġra tal balluta li ticber fl-Asia Minore), u li minnha jagħmlu (issir) il-linca.

GALL-OAK—il balluta tal galla li ticber fl-Asia Minore u li mil gewż tagħha jagħmlu il-linca.

GALLON—gallun (chejl Inglis li jasa' tmint infas jew erba' crateċ.

Gallun — gallun jew ganza (għat-tberfil tal ħwejjeġ etc.)

Gallop —galopp; tiggalloppia; (żifna) galopp, tgħaddi malajr (żmien).

Gallopade—tiggaloppia; tisfen galopp, timxi mgħaġġel (tiġrija).

Galoper — żiemel li jiggaloppia; wieħed li (min) dejjem jiggerra; carru żgħir ta canun; canun żgħir.

Gallopin—tifel tal chcina, seftur għal chcina.

Galloping — li jiggaloppia, galuppiar; li jimxi jew igħaġġel ħafna; li jipprecipita; *a galloping consumption*, marsuttin li igherbeb malajr (lill min icun marid bih); *I did hear the galloping of horses*, smajt il galuppiar tażżwiemel.

Gallotanic—conza tal galla (tal gewż tal ballut li minnu issir il-linca).

Gallow—tbażża, twerwer jew trigħed bil biża; tgħallak; tati il mewt bil forca; *the wrathful skies gallow the very wanderers of the dark*, (**Shakespear**, *Lear. III, 2*), is-sema ncurlat ibażża lill li stess nies (lil dawc stess) li jiggerrew fid-dlam; *with great Jews he is gallowed*, (*Legend of the Holy Rood*), ma Lhud cbar chien msensel fil forca (chien mgħallak).

Gallow—f'loc *gallows* (ara).

Gallow-clapper—chelma tad-disprezz bħal meta ngħejdu: dac bniedem tal forca jew dac avanz tal forca etc.

Gallow-grass—il kanneb (igħedulu hecc *ħaxix tal forca* il għaliex mil kanneb isiru il ħbula.

Gallow-tree - forca.

Galloway—Galloway (isem ta distrett li jigi għal Nofs inhar ta Scozia); xorta ta poni jew mezzu cavallu (bieżel wisk għax-xogħol); bhejjem actarx lewn sewdieni li jinsabu f'*Galloway*.

Gallow glass—suldat tal fanterija armat (lest għal gwerra), hecc msejjah fl-Irlanda,

Gallows— forca; ragel jew bniedem tal forca (bniedem, assassin, ħabsi); *the gallows groans for him*, il forca kegħda tibchih (hemm hu assassin!); *he is a gallows, I know*, dac bniedem tal forca (ħabsi għal darba) jena naf; *gallows*, cavallet fejn tpoggi il caxxa etc. (ta stamperija).

Gallows bird — briccun, assassin, ħabsi, bniedem tal forca.

Gallows bitts — bħall strippi li jagħmlu fuk il cverta ta bastiment biex ipoġġu (imiddu) fukhom lasti, arbuletti etc.

Gallows faced — wiċċ ta ħabsi; ħarsa ta wieħed briccun (assassin, ta wieħed tal forca); *go away, you gallows faced vagabond*, (**H. Brooke**, *Fool of quality*), mur minn hawn ja wiċċ ta vagabond ħabsi (assassin etc.)

Gallows frame—il forca, it-travi li jagħmlu il forca (l-armar tal forca).

Gallows free—li ħeles mil forca; *let him be gallows free by my consent*, (**Dryden**, *Absalom* etc.), ehilsu (erħilu jeħles mil forca bis-sensia tiegħi.

Gallows ripe—li wasal għal forca; lest għal forca.

Gallows stanchions — ara *gallow bitts*.

Gallowsness—briccunati,ħażen etc. *I never knew your equals for gallowsness*, (**G. Eliott**, *Adam Bede*), katt ma rajt bħalcom għal briccunati (katt ma rajt briccuni dakshom.

Gallows tree—il forca.

Galls— ġrieħi li icollom il bhejjem bil brix (jew ħacc) tal ingenji.

Gall sickness — xorta ta deni (li jimxi wisk fl-Olanda u 'l Belgiu).

Gall some—ncurlat, nfiscat, irrabiat.

Gall stone—gebla (ħaġa maghkuda, bili) li titrabba fil bużżieka tal marrara.

Gally—tal marrara, morr daks il velenu, tal morr tal marrara.

Gally worm - ħanex, duda tal velenu.

Galoche—zucletta, żarbun bil pett tal injam; bħal ghetta (wiċċ għal fuk wiċċ iż-żarbun) biex iżżomm iż-żarbun li ma jibtelx, u is-siek shuna fix-xitwa.

Galop—galop, dakka, żifna.

Galore—il ħala, ħafna, katiħ, bosta, shiħ.

Galoshe—ara *galoche*.

GALOUBET—ocarina jew flawt żghir (li chienu idokku fl-antic) bi tliet tokob biss.

GALOSIE—ara *galaxy*.

GALP—tgħajjat, tingħi bħal chelb; tiftaħ ħalkec, tittewweb.

GALPER—min jittewweb.

GALSHIP—debuxxar, ħajja ħażina.

GALSOME—ħażin, malinn.

GALUNCHA—duwa għad-deni (li isir mil frieghi ta siġra it-*tinospora vorrucosa*, fl-India.

GALVANIC—galvanicu, tal galvanismu, ta Galvani.

GALVANIC BATTERY—batterija galvanica jew ta Galvani; ħafna celel jew caxex galvanici ma xulxin.

GALVANIC CELL (jew PAIR)—taħlita ta żewġ metalli flimchien f'liquidu li chemicalment jaħdem fuk wieħed minn dawn iż-żewġ metalli actar milli jaħdem fuk l-jeħor.

GALVANIC ELECTRICITY—elettricità chimica jew dinamica.

GALVANIC PILE — (fl-elettricità) colonna ta placchi li icunu kegħdin waħda żingu u l-oħra ram (waħda hecc u l-oħra hecc wara xulxin).

GALVANIC SHOCK—scossa elettrica li tieħu (f'gismec) mil *galvanic cell* (ara).

GALVANISM galvanismu: dic l-elettricità li issir m'hux bil gherik iżda permezz ta azioni chimica minn żewġ xorta ta metalli (misjuba l-ewwel darba minn Galvani per mezz taż-żringijiet li chienet issajjar martu li meta mejtin chif chienu messithom b-biċċa għodda ta zewġha bdew jitħarcu jew jiċċakalku).

GALVANIST - galvanista, wieħed li jaf l-elettricità tal (mħarreġ fil) Galvanismu.

GALVANIZATION galvanizzar.

GALVANIZE — tiggalvanizza; tiosi bid-deheb jew fidda etc. bil galvanismu.

GALVANIZED IRON ħadid iggalvanizzat (ħadid micsi jew maħsul biż-żingu bil galvanismu).

GALVANIZER—min (dac li) jiggalvanizza.

GALVANO—ta Galvani (dac li sab il galvanismu).

GALVANO-CAUSTIC — tas-sħana li issir (magħmulha) mil galvanismu bħala caustiou (ħaġa li taħrak).

GALVANOGLYPH — incisioni li issir (magħmula) bil *galvanoglyphy* (ara).

GALVANOGLYPHY — incisioni fuk metalli li issir bl-elettricità (bil galvanismu).

GALVANOGRAPHY — galvanografia, incisioni fuk il metalli bil galvanismu.

GALVANOLOGIST — min jicteb bil (wieħed mħarreġ jew li jaf il) galvanismu,

GALVANOLOGY—galvanologia, studiu fuk il (tal) galvanismu.

GALVANOMETER — galvanometru, strument għal chejl (esaminar) ta current elettricu (biex jaraw bih jecc hemmx current), chemm hu kawwi il current, għal fejn hu sejjer current elettricu).

GALVANOPLASTIC—tal galvanoplastica (tas-sengħa jew ix-xogħol tal eletrotipija).

GALVANOSCOPE — galvanoscopiu; strument għal chejl tal forza ta current galvanicu; bħal labra magnetica.

GALVANOTHERMOMETER — strument (termometru tal galvanismu) biex jaraw is-sħana ta current galvanicu.

GAMAGRASS—isem ta ħaxixa li titwal (togħla) ferm.

GAMARRHOLITE—granċ ippretificat (granċ gebla li isibu fil ħaġar jew fil blat).

GAMASHES — żarbun bit-tromba gholja (stvaletti sdvaluni bħal dawc ta li skallin ta li xprunari etc.) li jilbsu dawc li icunu jaħartu etc.)

GAMB—coxxa, siek ta kuddiem ta ljun etc. (fl-armi tal cuniomijet etc.)

GAMBA—viola (strument tal cordi bħal violin cbir, jissejjaħ hecc għaliex biex jindakk jinżamm bejn irriġlejn, bit-taljan *gambe*.

GAMBADE—ghetti li jilbsu dawc li jircbu iż-żwiemel biex ma jiċċapsux bit-tajn; staffi tal gild.

GAMBELON—flocc, jew ġlecc tassuf oxħon li chienu ixiddu il cavalieri kabel ma jilbsu il corazza etc.

GAMBET—tajra, għasfur (bħal pluviera, il pluvierott).

GAMBIR—isem ta ħaxixa (medicinali) li jomgħodu in-nies tal Malajja meta icollom il vixxri biex iżommu id-diarrea.

GAMBIST—min idokk il *gamba* (ara).

GAMBIT — l-ewwel mossa (ċaklika tal pedini) fil-logħob ta li scacchi.

GAMBLE—tilgħab għal flus; *he gambled away all his property*, lagħab (u tilef) cull ma chellu.

GAMBLER—lagħâb (għal flus): *he is a well known gambler*, dac culħadd jafu lagħâb; *he is a ruined gambler*, dac lagħâb u tilef cull ma chellu.

GAMBLING — logħob, tal-logħob (għal flus); *I detest gambling*, nobgħodu il-logħob (għal flus); *a gambling house*, post (loc) fejn isir il-logħob għal flus (dar fejn jilgħabuhom).

GAMBOGE—il gomma (bħal raża) li jusaw bħal medicina; il bamia, jew melleħija (pianta, ħaxixa).

GAMBOGIAN / GAMBOGIC } tal bamia, li hu mnissel mil bamia jew meleħija (pianta, ħaxixa)

GAMBOL—titkabeż, titmiegħeż; tkabiż, tmegħiż; logħob, xalar, divertiment (sfin etc.).

GAMBONE—ara *gammon*.

GAMBREL—siek ta wara ta żiemel, bastun (għuda) mgħawweġ bħal siek ta wara ta żiemel; torbot mis-siek (torbot lil xi ħadd minn sieku).

GAMBROON—xorta ta drapp ohxon għall inforor.

GAME—logħob, farġa, mogħdija taż-żmien; tbahrid; caċċa (tajr jew annimali ohra); logħba, partita; pian (ħsieb, disinn); 'tilgħab, titfarraġ, tgħaddi iż-żmien, tilgħab jew tagħmel partita; tilgħab għal flus; tati piacir, tiddeverti; milwi (mgħawweġ); *did you ever read anything about the public games of the ancient Greeks and Romans?* katt krajt xi haġa fuk il-logħob tal Griegħi u Rumani antichi? *this is game for the children*, dana tfarriġ (mogħdija taż-żmien) għat-tfal; *there she could skip and make a game like any kid* (**Chaucer**), hemm hi tista titkabeż u tagħmel tbahrid (titbahrad) bħal għidi (daks għidi); *we have had very good game there*, chelna (għamilna) caċċa tajba hemm, jew kbadna ħafna caċċa (tjur u annimali) meta conna hemm; *let us have a game at whist*, ejja nagħmlu partita *whist*; *five games shall make up the set*, ħames logħbiet jagħmlu il partita; *I want but two games to be up*, jonkosni żewġ logħbiet biss biex nagħlak; *this seems to be the present game of the crown and that they will begin no other till they see an end of this* (*Temple*), dana donnu il pian (ħsieb) li għandu f'rasu issa il gvern (il curuna) u ma jagħmlux jew ma jibdewx jehor kabel ma jaraw dana lest; *there was he gaming*, (**Shakespear**, *Hamlet*), hemm chien hu, jilgħab (għal flus) jew jilgħabhom; *game*, mgħawweġ; *a game leg*, siek mgħawġa (siek iz-zopp); *St. Ronan's catching hold of the devil's game leg*, (**Scott**), St. Ronan kabad is-siek tax-xitan iz-zopp (is-siek zoppa jew mgħawġa tax-xitan); *game*, lest, mħajjar; *I dare say we can beat him... I am game to try*, (**C. Reade**. *It's never too late to mend*), nifhem jen (icolli nghejd) nirbħulu (ngħadduh etc.)... mħajjar (jena lest) biex nipprova; *to die game*, iżżomm jebes sa l-aħħar; *to make game of*, tgħaddi iż-żmien bi (tagħmel wieħed pulcinella) tidħac bi; *why do you make a game of his calamities?* għaliex tidħcu bis-slaleb tiegħu?

GAME-BAG—ċurniena jew barżacca għal caċċa.

GAME-CERTIFICATE — sensia għal caċċa, permess (certificat) li tista iddur għal, jew tbigħ il, caċċa.

GAME-COCK—serduk mrobbi għal ġlied (serduk tal ġlied); *they dispute always as fiercely as two game-cocks in the pit*, (**Locke**), jatu (jiggieldu) dejjem sħiħ, kishom żewġ sriedec fl-arena (fil post għal ġlied).

GAMEFUL—collu logħob, ċajt jew kbis, ferħan, hieni, cuntent.

GAME-KEEPER— dac li icun (jokgħod) ghassa għal caċċa (fl-artijiet magħlukin jew riservati biex jindocra li ħadd ma jidħol).

Game-licence — sensia tal caċċa, permess (sensia) li tista iddur għal jew tbigħ il caċċa.

Gamely—ferħan, collu logħob etc. bil ferħ, bil-logħob, biċ-ċajt u bid-divertiment.

Gameness — curaġġ, kalb, ħila; *there was no doubt about his gameness*, (T. Hughes. *Tom. Brown at Oxford*), ma chienx hemm dubiu għal curaġġ tiegħu (ma chienx hemm dubiu li m'hux kalbieni)

Game-play—il-logħob li chien isir fl-anfiteatru (mill antichi Rumani etc.)

Game-player—buffu (wieħed mħallas biex idaħħac in-nies).

Gamesome — collu logħob, ċajtier etc.

Gamester—lagħâb; mara m'hix tal gàlbu.

Gamestress—lagħâba, mara li tilgħab għal flus.

Gamin—tifel sdingat, mitluk jiggerra fit-torok.

Gaming—logħob (għal flus).

Gaming-house — dar tal-logħob, post fejn jilgħabuhom.

Gaming-table — il mejda tal-logħob; *you will find him all night at the gaming-table*, issibu il-lejl collu fuk il mejda tal-logħob (jilgħabom).

Gamma—it-tielet ittra tal alfabett griec; *gamut* (ara).

Gammaridæ — granci, gambli etc. tal baħar.

Gammarolite—gamblu ippetrificat (li issibu magħkud fil gebel).

Gammarus—gamblu.

Gammer—il mara, mara xiħa.

Gammon—coxxa tal majjal immelħa, perżuta; isem ta logħba bid-dadi; ċajt; tmellaħ (il-laham tal ħanżir, jew tagħmel l-ardu); tiċċajta (tidħac bi); tirbaħ partita tal *gammon* (logħba bid-dadi); torbot puprest ta bastiment.

Gammon-ring — ic-circu li miegħu jorbtu il puprest.

Gammoning—rbit (sebgħa jew tmien volti bic-cima) ta puprest ta bastiment.

Gammut—ara *gamut*.

Gammy—ara *sticky*.

Gammer — ara *gambler*.

Gamp—umbrella; it-tundiatura ta umbrella meta tcun mifuħa.

Gamut—scala tal musica.

Gamy—bħal caċċa; li fih togħma ta caċċa; kalbieni, curaġġus.

Gan (f'loc began)—dari chienet usata f'loc il verb *did*; *not with less dread the loud ethereal trumpet from on high gan blow*, (Milton, *Paradise Lost VI*, 60), u m'hux b'biża ankas it-tromba mis-smewwiet bdiet iżżarżar (żarżret).

Ganch—iddendel (tgħallak) f'ganċ.

Ganching — chif jiccastigaw jew jatu it-turturi it-Toroc (castig tat-Toroc għal dawc li icunu iccundannati għal mewt).

Gander—il wiżżu; tiġġerra (tmur minn post għal ieħor).

Gander's wool—ir-rix, rix.

Gane—ħalk; tittewweb.

Gang—tajfa, ċorma, *gajj*, salt jew cumpannja nies flimchien; tmur (ma), mixi, pass (chif wieħed jimxi); *a gang of thieves*, cumpannja tal ħallelin; *our coalheavers work in gangs from 10 to 15 men*, in-nies tal faħam tagħna (tal faħam) jaħdmu fil (bil) gajjijet ta 10 jew 15 ir-ruħ; *to gang away*, tatic għaxwa (jew rekkiet ir-ruħ); *to gang one's gait*, tmur, titlak; *to gang out of one self*, taliena ruħec; *to gang together*, tiżżewweġ; *to gang to*, tgħib (ix-xemx); *to gang to gait*, issiefer, titlak għal pajjis ieħor; *to gang with*, tmur l-art (tinnaufraga jew titchisser ma l-art); *gang*, il canal (mogħdija) li jagħmel fl-art l-ilma gieri jew l-wied; *water gang*, gorga ta jew għal l-ilma; *gang*, rdum; vieġġ, tagħbija (ta wieħed li jista jarfa jew iġorr f'darba); għalka fejn jirgħaw il bhejjem.

Gangable — li tista tgħaddih bil mixi (passaġġ); li jista igħaddi; li jimxi jew igħaddi (flus).

Gang-board—il fallacca (mogħdija) minn bastiment għal-lart; mogħdija (triek) minn fejn jimxi jew jippassiġġa is-suldat etc. li icun għassa (il passaġġ tas-sentinella).

Gang-cask — bittija għal ilma li igibu għal bastiment, fuk id-dgħajjes.

GANG-EDGER—serriek tond li jaħdem biex jindrizza rjus tal fallachi jew tavluni.

GANGER—mexxej, dac li jimxi, min icun jimxi; min (dac li) imur jew igħaddi (minn triek etc.); min igħaddi bil miexi (bil mixi) u m'hux fuk iż-żiemel jew riecheb; il cap, l-imgħallem *(foreman)* ta cumpannja nies jew (ħaddiema).

GANGETIC } tax-xmara Gange; li
GANGIC } igħammar fix-xmara Gange (tal-India, fl-Asia); *that is a gangetic crocodile*, dac cuccudrill li jinsab fil (tal) Gange.

GANGING—mixi, mgħodija il kuddiem, progress.

GANGING-FORTH—esportazioni (ħruġ jew bgħit ta prodotti etc. ta art għal art oħra).

GANGING-GEAR—il macna (roti etc.) ta mitħna.

GANGING-GOODS — ħwejjeġ li tista iġġorrhom jew teħodhom malajr minn post għal l-jeħor; ħwejjeġ ħfief għal ġarr.

GANGING-PLEA — causa twila fil Korti.

GANGLE—tlablab, tpaċpaċ.

GANGLIAC } tal *ganglion* (ara).
GANGLIAL }

GANGLIATED—li għandu il *ganglions* (ara).

GANGLIFORM—li għandu għamla ta (li hu bħal) *ganglion* (ara).

GANGLION — tumur fin-nerv jew għerk tal gisem; glandula.

GANGLIONITIS — infiammazioni fil *ganglion* (ara).

GANG-MASTER—l-imgħallem, il cap ta cumpannija ta nies (li icunu jagħmlu xogħol flimchien).

GANG-SAW—armar b'ħafna segħi jew mnaxar li jaħdmu flimchien (biex jaktgħu travu f'ħafna twavel f'ħin wieħed).

GANGRENA—cancarena.

GANGREL — vagabond, bniedem li igħaddi ħajtu jiggerra mad-dinja; tarbija li għadha chemm telket timxi; *his child has grown a gangrel boy now*, (**Ross**, *Heleonora*); ibnu issa tfarfar sewwa li telak jimxi.

GANGRENATE—tagħmel iggib cancarena.

GANGRENE—cancru, cancarena; ticcancra; *his wound gangrened before night*, il ferita li chellu iccancrat kabel wasal il-lejl.

GANGRENOUS — iccancrat, bil cancru; mħassar; *the blood turning acrimonious corrodes the vessels, producing hæmorrhages, pustules red, black, and gangrenous*, (**Arbuthnot**, *on Aliments*), id-demm meta jitħassar, jecol il bżieżak żgħar fejn icun kiegħed, igib l-emorragija (fgir jew tneħħija taddemm) u nfafet żgħar ħomor, suwed, u iccancrati (bil cancru).

GANGUE—dac it-trab li fih jew li miegħu) icunu il metalli, meta icunu għadhom fil minieri.

GANG-WAY—mogħdija, passaġġ, wisa minn fejn wieħed igħaddi; scala ta bastiment.

GANG WEEK—il gimgħa (il ġranet) tar-Rogazioni (li isiru kabel il festa ta *Lapsi*).

GANIL—xorta tal gebel taż-żonkor li jitfarrac.

GANISTER—trab bħal dac tal ħaġar taż-żniet li jinsab fil minieri tal (taħt) il faħam tal ħaġra; gebel jebes mfarrac, ramel u tafal magħġunin flimchien biex jicsu bieh il postijiet fejn idewbu il ħadid.

GANNET—tajra tal ilma bħal wiżża.

GANOID } ta dic ir-razza (ordni) ta ħut msejjaħ tal
GANOIDIAN } *ganodians* (ara).

GANODIANS—razza ta ħut bil kxur magħmul ilekk (bħal enamel) u gej bil ponta bħal ma hu li *sturgeon* (ara).

GANT—tittewweb (tiftaħ kalħec); titwiba (fetka tal ħalk).

GANTLET—il castig tas-swat tal militari, meta suldat etc. li icun iccundannat għas-swat ineżżgħuh, daħru barra, u igħaddi mil filliera suldati armati b'nerv etc. f'idejhom biex jakla dakka minn għand cull wieħed; *ta run the gantlet*, tieħu (takla) is swat (fil militar); *some said he ought to have been tied neck and heels; others that he deserved to run the gantlet*, (**Fielding**, *Tom. Jones*), x'uħud igħejdu li chien

imisshom rabtuh minn ghonku u minn sakajh, ohrajn ighejdu li chien ħakku jakla is-swat; *to run the gantlet*, issofri moħkrija, critica etc.; *to print is to run the gantlet and to expose to the tongues' strappado*, (**Glanvill**, *on Dogmatizing)*, min jicteb u joħrog (jistampa) xi ħaġa icollu jokgħod għal critica ħarxa u għal ilsna tan-nies.

Gantlope—ara *gantlet*.

Gantry—tilar tal injam fejn (fuk hix) ipoġġu il btieti jew bramel).

Ganymede (fil Mitologija) — iben *Tros* u *Callirhoë* li ħa miegħu Jupiter u għamlu dac li iżommlu it-tazza; (fl-astronomija) waħda mis-satelliti ta Jupiter misjuba minn (li ra l-ewwel darba) Galileo f'Padua fis-7 ta Jannar tas-sena 1610.

Ganza—xorta ta wiżża salvaġġa.

Gaol—calzri, ħabs; ticcalzra, tibgħat il ħabs; *the gaol now is crowded with prisoners*, il ħabs issa mimli priġunieri; *gaoling vagabonds was of no open example*, (**Bacon**), l-iccalzrar tal vagabondi ma sewa għal xejn.

Gaol-bird – ħabsi (dieħel u ħiereġ il ħabs; bniedem tal ħabs); *liberating the gaol birds in Alexandria*, jeħelsu il ħabsin (in-nies tal ħabs) f'Lixandra (*Pall Mall Gazette*, Oct. 5th. 1882).

Gaol delivery—ħelsien mil ħabs, meta jibgħatu il barra mil ħabs dawc li icunu hemm bla ħtija etc.

Gaoler – calzrier.

Gaoleress—calzriera.

Gaory – setta ta Lhud (Dutturi tal Lhud).

Gap— fetħa, xakk, ħalk, kasma; selħa; mogħdija dejka; żmien kiegħed (kabża ta snin etc); tiftaħ, ix-xakkak; *there was a gap in the wall*, chien hemm selħa mwakkgħa (fetħa) fil ħajt; *the formost Tartar's in the gap conspicous by his yellow cap*, (**Byron**, *Giaour)*, it-*Tartar* ta kuddiem nett fil mogħdija dejka etc., *then follows an immense gap, in which, undoubtedly some changes were made by time*,(**Burke**, *Abridgment of English History*), imbagħd chien hemm kabża cbira ta snin (għaddu salt żmien jeħor) li ma issemma xejn, li fihom (jew li fih) minn għair dubiu ta xejn (sigur), sar xi tibdil; *to stop a gap*, issodd (tagħlak) ferita; (tirmedia għal ftit); *to stand in the gap*, tidħol fin-nofs (tesponi ruħec) biex tilka (tipprotiegi jew tħares minn xi periclu etc.) lill xi ħadd jeħor; *Ready! take aim at their leaders, their masses are gapped with our grapes*, (**Tennyson**, *Defence of Lucknow, III)*, cunu lesti (armaw isa!) immiraw għal capijet tagħhom in-nies tagħhom miftuħin minn xulxin bil balal tagħna.

Gape — tiftaħ ħalkec, tittewweb; tiftaħ ħalkec meta tibka mistgħageb għal xi ħaġa; tinfetaħ; fetħa ta ħalk; titwiba; il ħalk miftuħ tal għasatar (il fetħa tal ħalk); *what are you gaping at?*, għaliex inti hecc mistgħageb b'ħalkec miftuħ? *he is gaping after* (jew *for*) *this place* jew *situation*, għandu lagħbu nieżel (jixtiek wisk etc.) għal dan il post (jew l-impieg); *may that ground gape and swallow me alive*, (**Shakespear**, *Henry VI)*, irrid (nara) l-art tinfetaħ u tiblagħni.

Gaper—min jittewweb,jiftaħ ħalku, min jibka ħalku miftuħ jistgħageb.

Gape-seed—stagħgib, ftuħ ta halk ta xi ħadd meta jara jew jistagħġeb b'xi ħaġa.

Gaping – ftuħ tal ħalk; titwib; fetħa, kasma (f'ħajt, blat etc.); xewka cbira; *their gaping was to receive offerings from every where and return none themselves*. (**Bale**, *Apology*), ix-xewka cbira tagħhom chienet biss li jircievu (jeħdu rigali etc.) minn cullimchien u huma ma jatu xejn.

Gaping-stock—għageb (ħaġa etc. għall ħadd jeħor li jistgħageb biha); *I was to be their gaping-stock*, cont sejjer ncun il għageb tagħhom (bia biss chienu sejrin jistgħaġbu).

Gap-toothed — li għandu snienu (bi snienu) mberrkin (wesgħin waħda mill-oħra).

Gar—alabarda, vleġġa; il-lizz (ħuta); iġġagħal bil fors.

Garagay—isem ta tajra (għasfur) tas-serk (bħal seker) tal Messico (America).

Garamantic—tal *Garamanti*, nies li igħammru fl'America ta Fuk; (Libiani, Cartaginisi).

Garavances – xorta ta ciċri.

Garb — libsa, lbies, mgiba, mod (chif ; garbu; katta furrajna, kamħ biż-żbul niexef; tilbes; torbot il katet tat-tiben etc. ; *I like him in that garb*, jogħġobni b'dic il libsa (liebes hecc); *the use of the old national garb was interdicted* (**Macaulay**, *History of England*), lbies antic nazionali neħħewh (ipprojbewh) ; *he is the only one there that has a good garb*, ma hemmx ħliefu hemm (hu biss li hemm) bil garbu (garbat jew ta mgiba tajba, li jaf igib ruħu sewwa) ; *he could not speak English in the native garb* (**Shakespear**, *Henry V)*, ma chienx jaf jitchellem bl-Inglis chif jitchelmu l-Inglisi (bħal-Inglisi) ; *these men garb themselves well*, dawn in-nies jilbsu tajjeb.

Garbage—iż-żibel, ħmieġ tat-tnaddif ta annimali; msaren tal ħut li jarmu fil chcina etc.; gewwieni, msaren, chirxa ; chitba immorali (li tagħmel il ħsara) ; tnaddaf, tneħħi li msaren tal ħut ; *codfishes are garbaged, salted, and hung to dry*, il baccaljaw ineħħulu msarnu (inaddfulu żakku) imelħuh u idendluh biex jinxef.

Garbel—it-tavla li tcun mal prim ta bastiment.

Garbish—ara *garbage*.

Garble – tnakki, tagħżel, tgħarbel ; il ħmieġ (żrar etc) mnakki ; in-naka ; bniedem vili, pastas; *to garble, to cleanse from dross and dirt, as grocers do their spices*, (**Phillips**, *the New World of Words)*, *to garble*, tnaddaf, tnakki mit-trab jew hmieġ ta żrar etc. bħal ma jagħmlu bil ħwawar tagħhom dawc tal merċa (il mercieri); *throw the garbage away*, armi (ixħet barra) iż-żrar etc. li wakkajt ; *did not the lady smile upon the garble* (**Wolcott**, *P. Pindar*), is-sinjura ma daħkitlux lill dac il pastaż vili ?

Garbler—min inakki jew igħarbel (ħwawar miż-żrar etc.) ; ufficial Sanitariu (f'Londra) li dari chien idur u jara jecc il ħwawar li icollom għal beigħ tal ħwienet icunux mnokkijin u ndaf biżżejjed ; min jirraġuna chif jakbillu (iħalli dac li ma jakbillux f'xi quistioni, biex jipprova li hu għandu raġun).

Garboard — lewwel tavla li tcun mkabbda (mwaħħla) mal prim ta bastiment.

Garboil – storbiu, rvell, frattarija, għagħa; tgherfixa, takliba, tagħmel storbiu, frattarija, takla (tagħmel) rvell, tagħmel takliba, tkalleb, tgherfex; *look here, what garboils she awaked*, (**Shakespear**, *Antony and Cleopatra)*, ara hawn xi rvell (frattarija, kalgħet (jew għamlet) ; *here would be a precedent to garboil the house*, (**Burnet**, *Own Time)*, hawn icun precedent biex tirvellu (tkankal) il camra tal parlament (tal cunsill).

Garçion—seftur ; *waited on by William de Merton, their garçion*, (**Fuller**. *Comb. Univ. 1, 48)*, servihom William de Merton, is-seftur tagħhom.

Garcrow (jew jackdaw)—ċawla.

Gard — ara (*guard*).

Gard – bitħa, ġnien, ġardina.

Gard – tberfel, iddawwar bi.

Gardant – (fl-armi;annimal,ljun etc. li icun arbulat jew wiekaf etc. b'wiċċu ihares il kuddiem jew lejn min icun jħares lejh.

Garde brace – biċċa (bħal platt jew tarca li il gwerrieri chienu jorbtu ma dirgħajjhom fil gwerra (biex jilkgħu dirgħajhom mid-dakkiet tax-xabla etc.)

Garden – ġnien, ġardin ; tal ġnien (tal ġonna) tcabbar (ticcoltiva) ġnien ; tiehu ħsieb tnissel, tħawwel etc. fjuri etc. fi ġnien , *is that his garden ?*, dac il ġnien tiegħu ? *I have a lot of those flowers growing in my garden*, għandi ħafna minn dawc il fjuri fil ġnien tiegħi ; *Italy is called the garden of Europe*, l-Italja isejħula il ġnien (loc l-actar delizius, jew sabiħ) tal Europa; *these are all garden tools*, dawna collha għodda tal ġonna; *he was brought from abroad on purpose to garden here*, gebuh minn barra għal apposta biex jiccoltiva il ġonna hawn.

Gardenage — orticoltura, coltivazioni etc. tal ġonna ; is-sengħa tal col-

tivazioni tal ġonna; ħxejjex (prodotti) tal ġonna.

Garden-balsam—il balzmu.

Garden-close—ġnien magħluk.

Gardener—gennien, ġardinar.

Garden-engine - tanc fuk carretta u pompa għat-tiskija tal ġonna.

Garden-flea—dac il ġrad li jakbes fil ġonna.

Garden flower — fjur tal ġonna (m'hux salvaġġ).

Garden glass—bozza tal ħgieġ biex igħattu biha il pianti.

Garden-gout—il mard ħażin jew veneriu.

Garden house—dar tal villeggiatura (fejn imorru in-nies fis-sajf); burdell.

Gardenia — xorta ta giżimin (tal Cap, tal Africa).

Gardenic – tal *gardenia* (ara).

Gardening—sengħet il gennien jew il ġardinar; xogħol il ġonna; *he takes exceeding pains in gardening*, jitħabat wisk (jeħu interess cbir) fix-xogħol tal ġonna; *gardening is his hobby*, ix-xogħol fil ġonna hu l-acbar namur tiegħu (miġnun għax-xogħol fil ġnien jew biex jaħdem tal ġardinar).

Gardenless—bla ġnien.

Gardenly — ta ġnien, li jixrak il ġnien; *managed in a gardenly manner*, (**Marshall**, *Rural Economy*), miżmum ta veru ġnien jew miżmum li stess bħal ġnien.

Garden-mould – art (ħamrija) tajba għal ġonna.

Garden-nail — musmar tal ħajt (musmar tal ħadid fondut li jissammar fil gebel u li għalecc jusawh wisk fil ġonna biex ix-bilcu campanelli etc.)

Garden-party—stedina ta lakgħa ta nies fi ġnien fejn icollom trattament (stima ichel u xorb) u xi musica ucoll biex jeħdu piacir.

Garden-plot — ħammiela, rokgħa art fi ġnien (mħollija għal xi fjuri etc.)

Garden-shears—ronca, jew mkass taż-żabbara (jew tal genniena biex jiżbru u jaktgħu friegħi etc.)

Gardenship — ara *gardening* jew *horticulture*.

Garden-spider—brimba tal ġonna.

Garden-stand—banc għal ksari fi ġnien.

Garden-stuff — ħxejjex etc. li jicbru fi ġnien, (crafes etc.)

Garden syringe — servizzial għal bexx tal werak tal ħxejjex, pianti etc. fi ġnien.

Garden-tillage—xogħol tal coltivazioni ta pianti, fjuri etc. fi ġnien.

Garden-walk — passaġġ, mogħdija (għal mixi) fi ġnien.

Garden-warbler — tajra (għasfur), il beccafic.

Garden-ware — cull ma jitnissel fi ġnien (ħxejjex, fjuri etc.); *a clay bottom is a much more pernicious soil for trees and garden-ware than gravel*, (**Mortimer**, *Husbandry*), kiegħ ta kasrija tal fuħħar jagħmel wisk actar ħsara lis-siġar u'l pianti (ħxejjex, fjuri etc.) li jicbru fi ġnien, milli jagħmel iċ-ċagħk.

Garder—għassa, min jindocra xi ħaġa.

Garderobe—gwardarobba.

Gardevisure—ara *vizor*,

Gardevyance} gabinett, camra żgħira (cmajra); snejdak.
Gardeviant }

Gardon — isem ta ħuta tal ilma ħelu.

Gardylor—wardet! ara hemm, ara wiċċec etc. (hecc igħejdu li Scozia dawc li icunu sejrin iwaddbu jew jixħtu barra mit-tieka xi ilma maħmuġ etc).

Gare—dac is-suf (oħxon ordinariu) li jicber f'riġlejn in-ngħaġ; attent lest għax-xogħol; rghib, li jagħmel għal flus, li ma għandux xaba; ħaddiem bieżel, li għandu jew jeħu interess fix-xogħol jew fil mogħdija il kuddiem tad-dar; *gare*, tħares ċass; *with fifty garing heads a monstrous dragon stands upright*, (*Virgil*, *Æneid*), b'ħamsin ras (għajn) id-dragun kagħd wiekaf iħares fiss (jew ċass b'għajnejh mberka).

Garfish—isem ta ħuta, il-lizz.

Gargalize— tiggargarizza.

Garganey—xorta ta papra, li tinsab l-actar fl-India, u xi drabi ucoll fl-Inghilterra.

Gargantuan – tal għageb, ta cobor cbir, li iwaħħax.

Gargarism—gargarismu; ilma etc. lest biex wiehed jiggargarizza jew ilahlah halku jew griežmu bih.

Gargarize—tiggargarizza jew tahsel griežmec etc. b'xi ilma etc. li icun b'xi duwa.

Gargat—il griežem; isem ta marda fil bhejjem, meta jintefhulom griežemhom.

Gargle—gargarismu (ilma etc. għal hasil tal griežem etc.); tiggargarizza (tlahlah griežmec b'xi ilma li jatic ittabib b'mod li bin-nifs li titfa ma tiblax dac l-ilma); isem ta marda fil gżiegheż, meta dawn jibdew jixxenglu fil mixi u ma jeclux.

Gargling—gargarizzar jew tlahlih tal griežem b'xi ilma lest mit-tabib.

Gargol—marda tal hniežer (ara *gargle*).

Gargoyle—mižieb li gej għamla ta għasfur, ajcla etc.

Garibaldi—isem ta ġlecc li jilbsu in-nisa hecc msejjah mil għamla jew il katgħa tal ġlecc li chien jilbes Garibaldi u in-nies tiegħu.

Garish—li ilellex, li jidher, li jati fil għajn.

Garishly—bit-tlellix; b'mod li jati fil għajn; *trimmed up garishly*, irranġat (mżejjen) b'hafna tlellix.

Garland—dafra, curuna tal ward, ghirlanda; iddawwar b'ghirlanda jew b'curuna tal ward; ġabra ta bcejjeċ (tal chitba, componimenti, poesija etc.) sbieh; antologija; dic il malja bhal borsa fejn il bahrin iżommu jew jerfgħu l-ichel; dac rpar tal habel etc. li jagħmlu fl-art ma dwar gozz balal etc. biex jibkgħu f'locom u ma jitgherbux u jixterdu.

Garland-flower — il fjur tal ghirlandi.

Garland-rose—(*rosemary*) – il ward tal ghirlandi.

Garlic—tewm; *a garlic eater*, wiehed li (min) jecol it-tewm; cliem ta disprezz li l-Inglisi igħejdu lil xi hadd li għalihom icun baxx jew ordinariu; *garlic eaters*, lewwel ma chienet usata minn Shakespear lill xi hadd li chien min-nies baxxi, u dana billi in-nies baxxi ta Ruma chienu u għadhom jeclu it-tewm (bhalna).

Garlick scented — li fih riha ta tewm.

Garlick wort—tewm salvaġġ.

Garlicky—li fih riha jew togħma ta tewm; bhat-tewm.

Garment—libsa.

Garment-cutter—macna għat-tifsil jew il ktih tal hwejjeġ.

Garment-measurer — dic il faxxa jew strixxa bin-numri mkassma pulzieri etc. kies tat-tifsil tal hwejjeġ.

Garmented—liebes, mlibbes.

Garmenture—hwejjeġ, lbies.

Garn—ara *yarn*.

Garn-windle — rucchell għat-ticbib tal hajt.

Garner—fossa tal kamh, matmura; tahżen il kamh, jew tiffossa, tarfa jew iżżomm il kamh merfuh fil fossa jew fosos; tahżen, iżżommu mahżun; *the wrath that garners in my heart*, (Tennyson. *In Memoriam*), il killa (corla) li għandi mahżuna f'kalbi jew gewwa fija.

Garnered—mahżun.

Garnet—hagra preziusa (gemma) ta lewn hamrani, bhal hbub tar-rummiena; ir-rummiena (li tissejjah ucoll *apple-garnet*, barra minn *pomegranate*); (tix-xogħol tal carpintieri) biċċa xogħol bhal ċappetta li gejja hecc ⊢; biċċa meccanismu, bhal paranc bi hbula etc. biex igħabbu jew ihottu mercanzija tkila fuk il bastimenti.

Garneter—min icollu hsieb (jindocra) il fosos tal kamh.

Garnish—żina, rikma; *sett* jew tagħmira platti etc. actarx iżda għal tnax ir-ruh; tirranġa (bhal cochi meta igibu xi perżuta etc. fuk il mejda); iżżejjen, tirkem; timla; tavża (tinnotifica bil korti); *to garnish a table*, tarma mejda bil platti etc. jew tlestiha għall ichel; *everybody admired the garnish of her dress*, culhadd tgħaxxak (baka mgħaxxak) bil ġmiel jew iż-żina ta hwejjiġha jew ta lbies li chellha; *they gave their chief, on departing, a garnish of gilt vessels* etc., taw lill cap tagħhom, meta giè biex jitlak, *set* (tagħmira) ta tnax il tazza etc. ndurati; *every*

one liked those chariots garnished with silver and gold, culħadd għoġbuh dawc il carrijet (carrozzi) mżejnin b'dic il fidda u b'dac id-deheb; *no one garnishes his lamb, or lards salt pork, better than our cook,* ħadd ma jirranġa (iżejjen għal fuk il mejda) il ħaruf, jew jillardia il-laħam immellah tajjeb, daks il coc tagħna; *all the streets were garnished with the citizens standing in their liveries* (**Bacon,** *Henry VII*), ittorok collha chienu mimlijin bin-nies tal belt (jew tal pajisi) lebsin bil-livriji tagħhom.

Garnishee — wieħed li icun avżat (notificat) bil korti biex ma iħallasx flus lill ħadd jeħor li icollu jati lil dac stess li icun avża jew innotifica.

Garnisher — min iżejjen, jirranġa, javża jew jinnotifica bil Korti.

Garnishing — żina, armâr; tiżjin.

Garnishment — armâr, żina, ornament; avvis, notifica (bil Korti) biex wieħed jidher fil Korti.

Garnison — għassa ta suldati.

Garniture — armâr, tiżjin; *rude and antique garniture, decked the sad walls etc* (**Scott,** *the Lady of the Lake*) b'tiżijn (armâr) goff u antic chienu mżejnin (armati) il ħitan coroħ.

Garookuh — isem ta bastiment li jistadu bieh fil golf tal Persia.

Garous — bħal *garum* jew ħut fil ħall etc. bħal *pickles.*

Gar-pike — isem ta ħuta, il-lizz.

Garran — żiemel żgħir; mezzu cavallu.

Garret — il camra ta fuk il bejt, il camra tal bejt; iddaħħal filsa jew mazcan fil fili ta bini; il-lewn ta njam msewwes.

Garret master — mgħallem li jaħdem jew jagħmel il għamara (gwardarobbi, gredenzi etc.) u ibiegħhom fil ħwienet jew lir-rigħettieri.

Garret-story — is-sular ta fuk nett ta dar.

Garretted — li fih it-turretta, armat bit-turretta, jew torrijiet.

Garretteer — min, dac li, jgħammar jew jokgħod fis-sular ta fuk, jew fil camra ta fuk il, jew tal, bejt.

Garretting — mazcan jew lakx tal gebel mdeffes jew mdaħħal fil fili tal bini.

Garrison — gwarnigion; cumpanja jew truppi, tas-suldati li icun staziona-ta (kiegħda) f'fortizza etc. biex tieħu ħsiebha, tinducraha, mill-attacchi tal għadu; is-suldati collha ta belt jew ta torri; fortizza armata jew mgħammra bis-suldati u il canuni etc.; nducrar ta post, fortizza etc. mis-suldati; tgħammar fortizza bit-troppi jew bis-suldati biex jinducrawha mill għedewwa; *it would be impossible for England to leave this island not well garrisoned,* ma jistax icun għall Ingħilterra li tħalli din il gżira minn għajr ma tcun mgħammra tajjeb bis-suldati.

Garron — żiemel żgħir.

Garrote — biċċa għodda tat-turturi li biha jistrangulaw li Spanjoli (billi jorbtu ħolka tal ħadid ma għonk il ħati u jorbtuh ma travu, u minn riġlejh jiġbdu sa chemm rasu tinkala mis-sinsla ta dahru).

Garrote — tistrangla, tati il mewt jew toktol bniedem bil *garrote* (ara).

Garrulity — treddin, tgħemgħim, tlablib; cliem jew discors bosta; ħafna discors.

Garrulous — li jitchellem bosta, li iredden, li igħemgħem etc.

Garrulously — b'ħafna treddin, discors jew cliem.

Garrulousness — ara *garrulity.*

Garrulus — isem ta għasfur li itaktak jew jivversia ferm, bħal calandra, iżda b'rix sabiħ ta bosta culuri.

Garrya — isem ta pianta li ticber jew tinsab fil California ta fuk, u fil Messico (l-America), u hecc msejħa għal *Nicol Garry* li chien Secretariu ta Cumpannija *Hudson's Bay*).

Garse — tifsad, takta jew ittakkab il-laħam biex joħroġ id-demm; katgħa, dakka ta pinzetta; fasda.

Garson — seftur, wieħed għal facendi (cnis tal art etc.)

Garsum — tesor; capparra, ħlas ta flus kuddiem meta wieħed jeħu xi cens, kbiela etc.

Garter — taccalja, kafla; l-isem ta l-ogħla grad tal cavalierat Inglis jew tal cavalieri tal Ingħilterra; l-ordni

tal *ġarrattiera*; torbot, iżżomm, itta'la il calzetti b'taccalja jew kafla; tati l-ordni tal "Garter" jew tal *ġarrattiera* "*Knights of the Garter" are distinguished by the initials K. G. after their names*, il Cavaljeri tal "Ordni tal Ġarrattiera" igibu il-littri K.G. wara isimhom; *garter your hose*, orbot il calzetta (bit-taccalja), *he will soon be gartered now*, dal wakt isir (jaghmluh) Cavalier tal Garrattiera.

Garter fish—isem ta ħuta jgħedulha ucoll "Scabbard fish" jew "Lepidodus" għaliex għandha għaml ta (gejja bħal) kafla jew taccalja.

Gartering — tal ġarrattiera (tal kafla jew taccalja); rbit bit-taccalji jew bil kfieli.

Garth—ġnejna, ghalka, ġnien (l-actar iżda ta cunvent); għalka, il magħluk għal ħut, post riservat għal xi ħadd għas-sajd fix-xmara etc; rmiġġ.

Garthman—dac li icollu il magħluk, ir-ragel li iħallas biex iżomm post fi xmara etc. riservat għalih fejn jistad, ngħejdu aħna sid rmiġġ.

Garum—ħut miżmum fil ħall etc. jew magħmul *pickles*.

Garvis—ara *sprat*.

Gas—gass; discors fieragħ, vojt; taħrak it-tnietex tal ħajt; titchellem vojt jew fieragħ.

Gas-alarm—ara *gasoscope*.

Gasalier—linfa tal gass, linfa li tixgħel bil gass.

Gas bracket—brazz tal gass; fergha tal gass.

Gasburner — il beżżul fit-tarf tal brazz fejn jixgħel il gass; becc tal gass.

Gas-coal—faħam tal gass, faħam li minnu joħroġ jew jagħmlu il gass.

Gas-company—cumpannija tal gass; xirca li tieħu ħsieb iżżomm macni etc. tal gass biex tipprovdi dwal tal gass f'belt etc.

Gascon—tal Gasconja; wieħed faħħari, li iħobb jiftaħar.

Gasconade — faħħari, wieħed iħobb jiftaħar; ftaħir; tiftahar.

Gasconader—faħħari, wieħed li iħobb jiftahar.

Gascromh—fies, bakkun gej mghaweġ bħal nofs tond għal ktiegħ tal blat, jew għat-tħaffir tal art.

Gasefy—tbiddel f'gass, tagħmel jew tbiddel ħaġa, ilma etc., f'gass.

Gaselier—ara *gasalier*.

Gasfitter—fitter, ħaddiem fl-armar tal gas; min ikiegħed iċ-ċomb, brazzi etc. tal gass.

Gasfixture — brazz tal gass; linfa etc. li tixgħel bil gass.

Gas gauge—strument biex jaraw il pressa tal gass.

Gas governor — recipient, caldarun etc. mimli, jew li icun, bil gass u li minnu imbaghd il gass per mezz tal pressa igħaddi għal gewwa it-tubi u imur għax-xgħil.

Gas jet—ara *gas burner*.

Gas-lamp — fanal tal gass (bħal dawc li naraw biex jixgħelu fit-torok).

Gas-main—it-tubu ewlieni li joħroġ mil fabbrica tal gass u li minnu imbagħad joħorġu it-tubi jew il frieġħi l-ohra għax-xgħil.

Gas-meter—il miter tal gass, macna registru biex turi chemm jinħela gass.

Gas pipe—cannol taċ-ċomb etc. għal gass.

Gas-service—il cannoli, tubi brazzi etc. tal gas; l-armar collu biex jixgħel il gas (f'dar etc.)

Gas-stove — chcina li issajjar bil gass.

Gas tank—gasometru, caldarun jew depositu fejn icun miġbur il gass lest biex icun mkassam għax-xgħil.

Gas tar—dac il katran li jibka fittubi u li joħroġ meta il gas icun illambicat mill faħam.

Gas tight—magħluk tajjeb li ma jistax igħaddi il gass minnu.

Gas-tongs — tnalja għar-rbit tattubi.

Gas-works—fejn isir il gass; fejn jinħadem il gass.

Gases—plural ta *gass* (ara).

Gaseous—tal gass, bil gass, li fih il gass.

Gash—takta, taksam, tfellel; titchellem bosta, tlablab, tgħejd shiħ; tgħajjeb lill xi ħadd billi tgħawweġ halkec; tgħawweġ halkec biex tgħajjeb

lill xi ħadd; katgħa, kasma, tifiila; discors, cliem, tlablib; li jilħaklu, ħajjen.

Gash-gabbit—wieħed li (min) għandu ħalku mgħawweġ; fakmi; *he is teethless and gash-gabbit*, bla snien u fakmi.

Gashful—icreħ tal għageb, li ibażża li iwerwer bil cruha.

Gashliness—cruha tal għageb, cruha li tbażża.

Gashly—li ibażża bil cruha tiegħu.

Gasify—ara *gasefy*.

Gasiform—bħal gass.

Gasket—ic-cimi (immaljati) biex jorbtu bihom il klugħ meta jitwuhom mal pinnuri.

Gaskins—kalziet jew calzetti wesgħin (li meta ma icunux marbutin jinżlu fuk is-sakajn).

Gas light—id-dawl tal gass.

Gas lighting—xgħil bil gas (ta dar, belt etc.)

Gasoline—dawl bħal gas li isir mil petroliu.

Gasometer — gasometru; macna strument għal chejl ta chemm icun hemm gass.

Gasometric—tal chejl tal gass.

Gasometry—gasometrija, li studiu għal chejl tal gassjiet (biex jaraw chemm hemm jew sar gass).

Gasophaner—werrej tal esistenza tal gassijiet ħżiena jew velenusi; *the gasophaner is described as a lump of boracic acid heated to redness in chlorine and blown into a bulb, carbonic acid, and other deleterious gases give peculiar reaction on the bulb, and indicate their presence*, il "gosophaner" hua magħmul minn (icun) biċċa acidu boricu li jicwuha nar fil clorina u jonfħuha gewwa recipient; l-acidu carbolicu u xi gassijiet oħra ħżiena jagħmlu għaliha u imorru għal fukha u b'dan il mod jaraw li icun hemm dawn il gassijet.

Gasoscope—strument li bih jaraw isibu il gas ħażin (*il carburetted hydrogen*) li icun hemm fl-aria.

Gasp—rfigħ tan-nifs; lhiġ; tarfa (in-nifs), tilheġ; *to gasp after*, tixtiek ferm; *the Castilian and his wife gasped after their liberty*, (**Addison**, *Spectator, No. 198*), il Castiljan u martu xtieku ferm li icollhom il-libertà (li icunu meħlusin); *at the last gasp*, fl-aħħar nifs (ta ħajjtna); wakt il mewt.

Gasping—rfigħ tan-nifs, lhiġ.

Gaspingly — bi rfigħ tan-nifs, bi lhiġ.

Gassing—il ħruk tat-tnietex li icun hemm fil ħajt (meta igħaddu il ħajt, li icun lest mibrum fil macna, minn gewwa fiamma biex jneħħu dawc ittnietex li icun fih, u imbagħad icheb-buh fi rchiechel etc. u icun lest għal bejgħ).

Gassing frame — lasta bil fiammi jew ilsna tan-nar (dwal kawwija) minn fejn igħaddi il ħajt biex jaħarkulu ittnietex kabel ma ichebbuh u ilestuh għal bejgħ mil fabbrica).

Gassoup—xorta ta sapun minerali.

Gassy—tal gass, li fih il gass jew gassijiet; collu discors jew cliem fieragħ; *he is always so gassy*, dejjem b'ħafna discors fieragħ (tlablib etc)

Gast — tbażża, twaħħax bil biża; biża, waħx; *I saw the woman in a gast and pale as death*, rajt il mara f'biża cbir u safra mewt.

Gaster—tbażża; twaħħax.

Gastero (jew *Gastro*)—iż-żakk; li stoncu.

Gastful—li iwerwer bil biża; waħxi; mbażża, mwaħħax; mwerwer bil biża; mbażża sħiħ jew ferm.

Gastfulness—biża, waħx.

Gastliness—ara *ghastliness*.

Gastly—ara *ghastly*.

Gastness—biża cbir, waħx; *do you perceive the gastness of her eye?* (**Shakspear**, *Othello*) tilmaħ (tara) il biża cbir li għandha f'għajnejha.

Gasteropod — isem ta annimal li għandu gismu artab u idellec bħal tal bebbuxa.

Gastralgy / Gastralgia } gastralgia; ugiħ (nervus) fli stoncu minn għajr deni.

Gastric / Gastrick } ta li stoncu.

Gastric-catarrh—catarru gastricu (jew fli stoncu); stoncu li m'hux f-lo-

cu jew li ma jahdimx sewwa (għaliex marid).

Gastric fever — deni fli stoncu, ighejdulu ucoll, *enteric fever.*

Gastric-juice — dac lgħab li inixxi li stoncu li igħejn wisk, (li minn għajru ma'ssirx id-digestioni jew li minn għajru li stoncu ma isajjarx), ichel li nieclu.

Gastric-system — cull ma għandna f'gisimna li igħejn (jaħdem) biex issir id-digestioni (jew isir dac li nieclu).

Gastrical — ta li stoncu; tal ichel (tajjeb); *what kind of genius is your Lord's gastrical chef?* (**D. Israeli**, *Vivian Grey Bk. II, Chap. II*); xi qualità ta ragel hu il coc tas-sinjur tiegħec (chif inhu il coc tas-sinjur tiegħec, isajjarlu tajjeb xejn?)

Gastricism — gastricismu; gula.

Gastriloquism — ara *Ventriloquism.*

Gastriloquist — ara *Ventriloquist.*

Gastriloquous — ara *Ventriloquous.*

Gastriloquy — ara *Ventriloquism.*

Gastrilis — infiammazioni (mardu) ta li stoncu.

Gastrocele — isem ta marda ta li stoncu.

Gastrodynia — il colica ta li stoncu.

Gastrolater — wieħed li jagħmel il żakku Alla tiegħu.

Gastrology — discors (trattat etc.) fuk li stoncu.

Gastromist — *ventriloquist* (ara).

Gastronome } Gastronomer } wieħed li iħobb il żakku, li iħobb jecol tajjeb; li iħobb ipappiha.

Gastronomic } Gastronomical } tal *gastronomy* (ara).

Gastronomist — ara *gastronomer.*

Gastronomy — ichel tajjeb, ħajja jew mejda tajba ; is-sajran (is-sengħa tal cochi).

Gastroraphy — operazioni (ta tabib) meta iħit xi ħaġa fiż-żakk; ħjata fiż-żakk, jew ta xi ħaġa fiż-żakk, ta xi ħadd marid.

Gastroscopy — esami (fili) fli stoncu minn xi tabib biex jara jew isib il marda xi tcun.

Gastrostomy — dħul ta ichel minn gewwa iż-żakk għal gewwa li stoncu li isir b'operazioni tat-tabib lill xi ħadd li ma icunx jista jecol jew jibla minn grieżmu.

Gastrotomy — ftuħ (tiċrit) taż-żakk (operazioni ta tabib).

Gate — bieb cbir (ta belt, fortezza, palazz etc.); xatba, grada ta bieb; triek, mogħdija, passaġġ; mod jew maniera (mgiba chif); dac it-tilar tal munxar li jusaw il mastrudaxxi u li jissiccaw bil ħabel; tforni jew tagħmel bieb (f'palazz etc.); iżżomm magħluk wieħed (f'culleġġ etc.) li ma jistax joħroġ mil bieb il barra talli icun għamel xi mancanza; *the gates of hell are open night and day*, il bwieb tal infern huma miftuħin lejl u nhar; *they couldn't find the right gate to Lincoln*, (Havelock), ma setgħux isibu liema hi it-triek għal Lincoln; *to stand in the gate* (jew *gates*), tcun f'loc tajjeb, tiegħu posizioni (fil gwerra) tajba, jew vantaġġusa fuk il għedewwa.

Gate-door — il bieb ta barra ta dar.

Gate-house — camra żgħira isfel fejn jokgħod dac li icollu ħsieb il bieb ta dar (jew il purtier).

Gate-keeper } Gate-man } min, dac li, icollu ħsieb il bieb (li jagħlak u jiftaħ) f'palazz etc.; il purtier.

Gateless — bla bi b.

Gate-money — flus li jitħalsu (ħlas) biex wieħed jidħol (għad-dħul) fil post (għalka etc.) fejn icun isir il-logħob (tiġrijet etc.)

Gate-saw — serriek marbut jew issiccat f'tilar tal għuda bil ħabel.

Gate-trip — pass, mixja.

Gate ward — purtier, wieħed li icollu ħsieb (jindocra) il bieb.

Gateward } Gatewards } lejn il bieb.

Gate-way — mogħdija, triek ; daħla, il bieb ; mina.

Gather — tiġbor, tiġma; tgħezzez, iddomm, tagħżel minn, tokrob ; tasal, iggigħed, titwi ; gemgħa, ġabra, damma ; ġmigħ, tiġġħid ; *gather all those stones*, iġbru (għezzu) dac il ġebel ; *when he had gathered all the men and boys together*, meta ġabar (ġama) rgiel u it-tfal collha flimchien ; *save us, o Lord, and gather us from among the heathen* (*Psalm CVI, 47*), salvana o

Sinjur u għażilna minn (żommna li ma nitħaltùx ma'l) pagani (jew dawc li jatu kima l-allat foloz); *to gather flowers*, takta (tiġbor) il fjuri; *to gather*, targumenta; *what will you gather from all this?* x'targumenta (xi tgħejd, x'fehma tagħmel) minn dana collu?; *October is the season to gather grapes*, Ottubru hua iż-żmien tal ġbir (ktigħ) tal għeneb (biex jagħsruh għal l-imbit); *my finger is gathering*, sebgħi kiegħed jiġbor (kiegħed jagħmel il marċa); *I like to see the gathering and growling of a coming storm*, (Scott, *Antiquary Ch. VIII)*, nħobb nara il wakt ta meta tokrob, u it-tgherghir (ħsejjes) ta meta tcun lahket, xi tempesta; *to gather breath*, tieħu in-nifs, tintela bin-nifs; *to gather one's self together*, tagħmel il curaġġ (tlesti ruħec bl-almu) biex tibda jew tagħmel xi ħaġa (għall xi biċċa xoghol); tieħu irruħ (tibda tigi f'tiegħec) wara li tcun ħadd xi katgħa etc.; *to gather ground (to gain ground)*, tirbaħ, tidħol jew tavanza.

Gatherable — li jista jinġama jew jinġabar.

Gatherer — min, dac li, jiġbor jew jiġma; dic il ħadida f'macna tal ħjata li tagħmel il ġmiegħ (li jusaw biex iħitu il ġmiegħ).

Gathering — il ġbir, il ġmiegħ; ġabra, ħafna nies, folla; tumur, nuffata etc. misjura (bil marċa); it-tkegħid ta folji jew manetti ta ctieb meta ittiħom wara xulxin għal-legatura l'il-librar.

Gathering hoop — ic circu li il buttâr jkigħed fit-truf tad-dugħ biex jorbot collox (id-dugħ ta bittija etc. collu).

Gathering word — ordni biex jinġabru in-nies, suldati etc. għal gwerra.

Gatling-gun — canun bħal revolver (li jiccargawh bli scrateċ minn wara u idur u jispara ħafna tiri wara xulxin).

Gaucy - smin, cbir, oħxon.

Gaud - nigghieża.

Gaud — żina, tlellix, lbies jew armar sabiħ tal festa; ċajta, ħlieka, żuffiettata; tifraħ, tcun ħieni jew ferħan; iżżejjen, tarma (bit-tlellix).

Gaude-day — jum tal festa, festa.

Gaudeamus — festa, jum tal ferħ.

Gaudery — żina, armar, tlellix.

Gaudes — iż-żibec tal gloria (cbir) tal curuna tar-Rusariu.

Gaudful — hieni, ferħan; collu tlellix jew tiżjin.

Gaudless — bla żina xejn, bla tlellix.

Gaudy — li igħajjat, ilellex; tal festa, għid; hieni, ferħan; *let us have another gaudy night*, ejja ngħaddu lejl jeħor nixxalaw (henijn u ferħana); *let us be content with a fast to-day when we are sure of a gaudy to-morrow*, nieħdu pacenzia nsumu illum meta nafu li għada sgur festa.

Gaudy-day — ġurnata tal festa, festa.

Gauffer — tistampa jew tinseġ drapp (għazel, damasc etc.) b'xi figuri; tchemmex, tiġbor bħal fdewxa, tagħmel frill etc.

Gauffering — it-tichmix (ġmiegħ etc) bħal fdewxa; għamil ta frillijiet.

Gauge — chejl ta btieti etc., staċċa; tchejjel il btieti; tistaċċa; tara jew tiżen chemm tiswa ħaġa; *you shall not gauge me by what we do to-night*; (Shakspear, *Merchant of Venice)*, inti ma tkisnix (ma tiżinx il għamil tiegħi) minn dac li sejrin nagħmlu il-lejla.

Gauge — singatur (tal mastrudaxxi); il pixca (chemm jinżel bastiment fl-ilma); chif icun kiegħed (il posizioni ta) bastiment sewwa għar-riħ chomm ucoll għal chif icun bastiment jeħor; *weather gauge* jew *leeward gauge*.

Gauge-glass — tubi tal ħġieġ ħoxnin biex juru chemm hemm ilma fil caldaruni ta macna ta vapur etc.

Gauge-paper-cutter — sicchina tal ktiegħ ta folji (jew manetti) ta cotba etc.

Gaugeable — li jista jitchejjel jew icun mekjus.

Gauge brick — ċlamit magħmul jew gej bħal cavilja għal bini tal ħnejja jew troll.

Gauger — staċċatur, ufficial li għandu ħsieb jara u jesamina il chejl, btieti, etc. etc.

Gauging — staċċar, chejl ta btieti etc.

u fili ta gewwa fihom, xogħol ta li staċċatur.

Gauging caliper—biċċa għodda ta li staċċatur maħżuża bil gradi għal chejl u fili tal btieti etc.

Gauging-rod — virġa, lasta ta li staċċatur biex jara x'chejl etc. hemm gewwa fihom btieti etc.

Gaul—tgħajjat.

Gaul—Gallia, l-isem antic ta Franza; chif dari chienu isemmu jew isejħu il Franza; bniedem (wieħed) li igħammar f' Gallia jew fi Franza (Francis).

Gauling—għajjât.

Gaulish—tal Gallia, jew tan-nies ta Gallia; gallicu.

Gault—xorta (isem) ta blat tafli, ta lewn caħlani (jinsab actarx għannaħħa tax-xlocc ta l-Inghilterra u jinsab ucoll fil muntanji Alpi); tati minn dan il blat tafli lil għelieki (tħallat il ħamrija bil *gault* jew bi blat tafli ta lewn caħlani); *the process of gaulting or claying the soil (Book of the Farm 2,124)*, ix-xogħol li tati it-tafal jew ittaffal l-art jew il għelieki.

Gaum — iccellak, ticsi jew tghatti (njam etc.) b'xi verniċ etc. li idum.

Gaum—mastella żgħira.

Gaunch— taħtaf (bħal chelb etc. meta jati is-salt u jaħtaf biċċa laħam għadma etc.)

Gaunt—niexef, magħlub.

Gauntlet — ngwanta tal ħadid; ngwanta twila tan-nisa; isem ta faxxa li jusaw it-tobba għal infaxxar tal idejn; *to take up the gauntlet*, taccetta (tilka) sfida jew stedina għal ġlied; *to throw down the gauntlet*, tistieden għal ġlied (tisfida); *the company threw down the gauntlet to all the maritime powers in the world*, (**Macaulay**, *History of England)*, il cumpannija sfidat il potenzi collha tax-xtut li hawn fiddinja.

Gauntly—magħlub, niexef; bil għelubija jew nxufija.

Gauntness—għelubija, nxufija.

Gauntress—it-tilari etc. fejn icunu kegħdin il btieti f'cantina.

Gaur—xorta ta ghendus—salvaġġ u ahrax wisk li jinsab fil boschijiet cbar tal India.

Gauze— gass (drapp rkiek donnu musolina, tal ħarir jew tat-tajjar); *wire gauze*, fildiferru rkiek bħal dac li minnu isiru il mascri (tal fildiferru) għal carnival.

Gauze loom—newl għal li nsiġ tal gass.

Gavauling—tgħażżin, tnicchir.

Gave—temp passat tal verb *give*—tajt, ta, tajna, tajtu, taw.

Gavel—troffa, kabda kamħ (tiben biż-żbul, lest għar-rbit ta katta); l-art; *let it lie upon this ground or gavel eight or ten days*, (**Mortimer**, *Husbandry)*, ħallih jokgħod fl-art tmienja jew għaxart ijiem oħra; tiġbor troffi jew kabdiet ta tiben maħsud u torbtu f'kattiet.

Gavel—għuda tkila bħal mazzola għal bennejj biex jinvella u igib pian il gebel meta icun jibni; il mazza, bastun e'c. ta president jew ufficial li icun jippresiedi; ħaraġ, taxxa, ħlas, kbiela.

Gaveller — min jiġbor il ħlasijiet tal ħaraġ; jew tal kbiela; usurariu, wieħed li (min) jeħu mgħax cbir fuk flus jew xi ħaġa li jislef jew jati.

Gaveling—usura, serk ta mgħax.

Gavelock—xorta ta alabarda jew lanza.

Gavial—cuccudrill cbir u kalil wisk li jinsab fix-xmara Gange (fl-India).

Gavotte—isem ta dakka jew żifna allegra.

Gaw — canal, ħofra, għal l-ilma (biex jimlew minnha) ħofra bl-ilma ħiereġ minnha.

Gawfur—ħofra għal mili tal ilma.

Gawk—il cuckoo, isem ta għasfur; bniedem stramb, ibleħ, belhieni.

Gawky—iblеħ, bamboċċ, babbu, stupidu.

Gawlin—isem ta tajra tal ilma.

Gay—ferħan, hieni, cuntent, allegru; sabiħ, pulit etc.; moghti għal ħmerijet tad-dinja, mitluk etc. allegru (xurban, daksxejn mċaklak, ħa katra żejda etc.); żina, ornament; *let us be gay*, ncunu ferħanin (nifirħu); incunu henijin; *that is a gay suit of*

clothes he had on, dic libsa sabiħa (pulita) li chellu fuku (li chien liebes); *gay colours*, lewnijet ilellxu, vivaci, sbieħ; *she is a gay woman not like her sister who is so quiet*, dic mara mitluka (mogħtija għal piaciri tad-dinja) m'hux bħal oħtha cwieta u migbura; *I think he must have been gay that night or else he wouldn't have done and said all that*, naħseb li chien ftit xurban dic il-lejla għax chiecu ma chienx jagħmel u igħejd dac collu.

Gayal—xorta ta ghendus salvaġġ, aħrax, bi krun żgħar li igħammar f'xi naħħijet tal India.

Gayety—ferħ.

Gayish—actarx ferħan, hieni etc.

Gayness — ferħ, hena; tlellix jew ġmiel ta lewnijet etc.; ġmiel.

Gaze — ħarsa ċassa, fissa; tħares ċass jew fiss; *to gaze at*, tiscanta, tħares lejn ħaġa; *when he landed he gazed all day at houses, streets, and men*, meta niżel l-art hu baka iħares scantat (mgħaggeb) lejn id-djar, it-torok, u innies.

Gazee—dic il ħaġa li wieħed iħares lejha fiss jew ċass; *such a group will relieve both parties, gazer and gazee*, (**De Quincey**, *Autobiog. Sketches*), grupp bħal dan iserraħ iż-żewġ naħħijet (il banda l-waħda u l-oħra) lill dac li lejħ iħares u lilu stess li iħarsu lejh.

Gazeful—li iħares ċass jew fitt.

Gazehound—chelb tal caċċa (li jara, m'hux li ixomm, it-tjur).

Gazella }
Gazelle } għażżiela.

Gazement—veduta, vista.

Gazer—min iħares ċass jew fiss; min jara; wieħed minn dawc li icunu iħarsu; minn icun jara jew iħares; *Tower Hill was covered up to the chimney tops with an innumerable multitude of gazers*, (**Macaulay**, *Hist. of Eng. Chap. V.*), *Tower Hill* chien mimli collu bin-nies, saħansitra mkabbdin maċċmieni biex jaraw.

Gazette—gazzetta, biċċa flus (daks sold) li chellhom dari Venezia li biha chienu jixtru *Gazzetta* (ġurnal); gazzetta, ġurnal (folju stampat bl-aħbarijiet etc. ta belt, pajjis etc.); iggib, issemmi f'gazzetta, tippublica f'gazzetta; *his promotion is gazetted*, il promozioni tiegħu (l-avanz li chellu) gia semmewh (gebuh) fil gazzetta.

Gazetteer—min jicteb il gazzetta, tal gazzetta, ħabbâr f'gazzetta; gazzetta, ġurnal (li igib l-aħbarijiet etc.) *glasses, and bottles, pipes and gazetteers* (**Thompson**, *Autumn*); tazzi u fliexchen, pipi u ġurnali (folji); *gazetteer*, lista ta bliet etc. jew ismijiet geografici, direttoriu jew werrej tal ismjiet ta bliet, pajjisi etc. tad-dinja.

Gazetteership—l-ufficiu (ix-xogħol) ta direttur ta folju gazzetta, jew ġurnal.

Gazing—ħars ċass jew fiss.

Gazing-stock—bniedem (bħal pulcinella) li iħarsu lejh (biex jiddieħcu bih).

Gazogene—apparat (macna) biex jagħmlu *is-soda water* etc.

Gazon—biċċa ħaxix (paljetti tal ħaxix) li jusaw biex tirfed jew iżżomm f'fortificazioni (swar etc.).

G. clef—chiavi, sinjal li jagħmlu fil bidu (l-ewwel vers) ta biċċa musica etc.

Gean—cirasa salvaġġa.

Gear — lbies, tagħmira ħwejjeġ, għamara; xedd, drizzi, għodda armar; affari, facenda; *I will remedy this gear before long*, (**Shakespear**, *I. Henry VI*), nirranġa din il facenda dal wakt; l-attrizzi collha (ħbula, cimi etc.) ta arblu jew biċċa klugħ; *the main sail gear*, l-affarijiet collha (l-armar collu jew cull ma hemm bżonn) tal majjistra; *pump gear*, l-affarijiet collha tal (cull ma hemm bżonn biex taħdem il) pompa; *to throw anything out of gear*, tisrom, tħarbat, tkalleb, ma tħallix f'locu etc.

Gear cutter—macna li takta rota bis-snien; dic il macna li takta il bicciet b'mod li tħalli is-snien f'rota; il macna li takta il bicciet etc. bejn is-snien ta rota.

Gear gatherer—bniedem li jagħmel il flus (jakla min-negozi x'xogħol etc.)

Gear wheel—rota bis-snien.

Gearing—arnes, armar; roti bis-

snien li idawru il xulxiu waħda lill-oħra.

GEÁRING CHAIN — il catina (mghakkda tarf ma jeħor) li iddawwar irroti (waħda lill-oħra).

GEAT — it-tokba jew il cannol minn fejn igħaddi il metall mdewweb biex jinżel gewwa il forma.

GEAVE—tħares issa l-hawn u issa l-hinn.

GEBBIE (jew GABBIE)—il ħawsla ta għasfur.

GEBIA—xorta ta granċ (twil daks pulzier u nofs) li jinsab fix-xtajtiet tal Inghilterra.

GECARCINUS — xorta ta granċ li igħix fl-art.

GECK—ċaklika bir-ras biex tgħaddi bniedem ta pulcinella, tidħac jew tgħaddi ftit żmien bih; pulcinel, bniedem li jidħcu in-nies bih; tidħac, tiżżuffietta, tgħaddi jew tagħmel pulcinella, tgħajjeb; *during our whole journey she gecked and scorned at my northern speech and habit*, (Scott, *Antiquary Ch XXXIII*), fil viaġġ collu iżżuffiettat u daħket bija chif nitchellem (bilsien ta fuk jew Scoccis) u bil manjeri tiegħi.

GECKA—wiżgħa.

GED—isem ta ħuta tal ilma ħelu (tax-xmajjar).

GEE—tmur mal genb (chelma li jgħejdu l-iż-żwiemel, min icun isuk biex il bhima tmur mal genb ; tghaggel jew timxi actar; *gee up*, imxi (becc igħejdu il cuccieri taż-żwiemel meta iridu li dawn iħaffu actar il pass).

GEER—ara *gear*.

GEESE —plural ta *goose* (ara).

GEEST — dac it-trab ġebel etc. li jokgħod (jagħkad) hemm fejn tispiċċa ix-xmara (kabel ma titfa l-ilma tagħħa fil baħar).

GEEZ—dialett (lsien) li gej mill Gharbi, lsien antic tal Abissinia li issa f'locu hemm lsien *Amharic* li jitchelmu in-nies ta hemm.

GEHENNA — il post, wied, msejjaħ ta *Hinnom* (fejn fl-antic Lhud chienu jġagħlu igħaddu l-uliedhom min-nar, bħala sacrificiu lill *Moloch* u li mbagħad iżda Giosuè ġagħal li jispiċċa—u għalecc sar cimiteru — u wara ħafna, Lbud stess chienu jiccunsidraw dan il post bħala loc tat-turmenti li ma chienux iridu jarawh biss b'għajnejhom, u li saħansitra ir-Rabbini, jew il kassisin tagħhom, spiċċaw biex bdew isejħulu "il bieb tal infern"), *the pleasant valley of Hinnom Tophet thence, and black Gehenna called the type of Hell*, (Milton, *Paradise Lost*), l-wied sabiħ ta Hinnom, minn dac iż-żmien imbagħd Tophet, beda isejjaħ issewda (il cherha) Gehenna, bħal (daks) l-Infern.

GEIC—tal art.

GEIZEN — tinxef, tixxotta, tidbiel.

GEKKO — ara *gecko*.

GELABLE — li jista jagħkad ; li jista isir gelatina.

GELADA—isem ta (xorta ta) ghedmejmun li jinsab fl-Abissinia.

GELASTIC — tad-daħk ; daħk, żuffiet.

GELATIGENOUS — li jati (jagħmel) gelatina.

GELATINATE — issir jew tagħkad gelatina.

GELATINATION — sajran, bdil, jew għakda f'gelatina.

GELATINE — gelatina.

GELATINIZE - ara *gelatinate*.

GELATINOUS — bħal gelatina, tal gelatina.

GELD } GELT } flus, ħlas, ħaraġ; *danegelt*, il flus li chienu iħalsu id-Danisi ; *free from all gelts and payment*, (Fuller, *Waltham Abbey, pag. 7*), meħlus minn cull ħaraġ u ħlas ta flus.

GELD — taħsi, jew issewwi (serduk etc.) tneħħi, tieħu, iżżomm li ma tatix ; *bereft and gelded of his patrimony*, (Shakespear, *Richard II*), mċaħħad u mneħħi mil patrimoniu tieghu ; tnaddaf, iżżomm nadif (xogħol ta chitba minn cliem mokżież u immorali etc.)

GELDER — min isewwi serduk etc.

GELDING — tiswija ta serduk etc.

GELDING — eunuch, ħasi, żiemel msewwi.

GELID — chiesaħ ferm, gelat (bil csieħ jew il bard).

GELIDITY } GELIDNESS } ingazz, csuħa cbira, bard cbir.

GELL—thoss ugigħ cbir; tuġa ħafna (ferita etc.)

GELL—tixpacca (l-injam fis-sħana).

GELL—tcanta (tgħanni) tgħajjat; tgħajjat form; sanghisug; kasma, xpaccatura (fl-injam bis-sħana).

GELLOCH—għajta cbira, twerżika.

GELLOCK—lasta tal ħadid.

GELLY—ara *jelly*.

GELOSCOPY—tindovna (takta jew tgħejd) bniedem x'inhu (x'inhu il carattru tiegħu) mid-daħk li jidħak (chif, jidħak jew mid-daħka tiegħu).

GELSEMIUM—fjur, sempreviva safra.

GELT—msewwi; ħawli, li ma għandux tfal; deboli, bla ħila, li ma jiswiex.

GEM—ħaġra preziusa, gemma; blanzun, nwar; iżżejjen (iddawwar etc.) bil ħaġar għani jew prezius; toħroġ li nwar, jew il blanzuni; *adorned with gems (gem-adorned)*, micsi, jew mżejjen bil ħaġar prezius (collu ħaġar prezius).

GEM-CUTTING — l-iffaċċettjar (il ktiegħ faċċati faċċati) tal ħaġar prezius biex jilma u jidher isbaħ.

GEMARA—bicca mit-*talmud* (id-dutrina) ta Lhud.

GEMARIC—tal *Gemara* (ara).

GEMEL — tewmi (wieħed mit-tfal tewmin); ċappetta ta bieb; (fl-armi) zewġ lasti jew faxxi kegħdin paralleli.

GEMEL-HINGE — ċappetta ta bieb cbir etc. li icunu bil mascli u 'l fimna, (pern wiekaf fiċ-ċaccis, u tokba fil bieba etc. biex tidħol fih).

GEMEL RING—anell, ħolka, b'żewġ tokob.

GEMEL WINDOW—tieka b'zewġ taksimiet jew b'zewġ aperturi.

GEMELLI—plural ta *Gemellus* (ara).

GEMELLUS—isem ta wieħed miżżewġ musculi, żgħar li hemm fil coxxa (fil wirk).

GEMENT — li jibchi, li jingħi jew jocrob.

GEMNIAL—tewmi, par, tnejn, doppiu.

GEMNIATE maghmul (miġbur etc.) par jew tnej (werak etc.); tirdoppia.

GEMNIATE FLOWERS—fiuri li jcunu (johorġu fis-siġra) tnejn tnejn.

GEMINATION—rduppiar.

GEMINI—it-tewmin; fl-astronomia, it-tielet costellazioni (għakda etc. ta cwiecheb) fiz-Zodiacu, heco msejħin mill-acbar żewġ cwiecheb li hemm f'cull waħda minn dawn il costellazionijet, li huma *Castor* u *Pollux*.

GEMINI FLOROUS—li għandu (li fih) żewġ fiuri (par) jicbru flimchien f'dakka.

GEMINOUS—doppiu, f'par, fi tnejn, (bi tnejn).

GEMINI—par, tnejn, żewġ.

GEMMA—nwar tal werak (m'hux ta fjur jew blanzun).

GEMMACEOUS—tal *gemma* (ara).

GEMMAN—(usata minn x'uħud f'loc *gentleman*); *at home our Bow-Street gemmen keep the law*, (**Byron**, *Vulgar Errors*); pajjisna (l-Inghilterra) issinjuri ta *Bow-Street* iħarsu (iżommu jew jagħmlu scond chif titlob) illigi.

GEMMARY — tal gemmi jew ħaġar prezjus; il post, caxxa etc. fejn jinżam (jerfgħu) il ħaġar prezius (gemmariu); studiu jew għerf tal (meta wieħed icun jifhem fil) ħaġar prezius.

GEMMATE—bli nwar (li fih li nwar); bil blanzuni (li fih il blanzuni; collu nwar jew blanzuni.

GEMMATED — collu ħaġar prezjus mimli bil gemmi jew ħaġar prezius.

GEMMATION—il ħruġ ta li nwar jew tal blanzuni.

GEMMEOUS—ta li nwar, tal blanzuni, bħal nwar jew bħal blanzuni.

GEMMI PAROUS—li inissel (jagħmel jew joħroġ) nwar jew blanzuni.

GEMMOSITY—ħafna gemmi jew ħaġar prezius.

GEMMULE—blanzun artab żgħir.

GEMMY — collu gemmi jew ħaġar prezjus; jilma, ilekk, jiddi (bil gemmi jew il ħaġar prezjus; bħal gemma jew ħaġar prezjus.

GEMONY—ugigħ cbir; turment, turtura.

Gemote—lakgħa (msejħa tal mja, għaliex icun hemm mitt deputat etc.)

Gemsbok (jew Gemsbos)—xorta ta cerv (li jinsab actarx in-naħħa tal Africa t'Isfel.

Gemshorn—strument (bħal suffara jew żummara) magħmul mil karn tal mogħza (tal camoxx).

Genappe—ħajt tas-suf (fin, donnu ħarir li jagħmlu freneż etc. minnu).

Gendarme—ġandarm, pulizia (armata) ta Franza, nies magħżulin mir-Rigiment (li icunu rgiel kawwija, f'saħħithom u kalbiena).

Gendarmerie — cumpannija nies (pulizia etc.) armati; corp tal ġendarmi.

Gender—gens, generu, classi, taksima, xorta; *there are three genders in English the* "masculine", *the* "femminine" *and the* " newter ", hemm tliet generi fil (grammatica) Inglisa il maschil, femminil, u in-newtru; *if we supply our bodies with one gender of herbs etc.* (**Shakespear** *Othello*) ; jecc aħna natu lill gisimna (nieclu) xorta ta ħxejjex etc.

Gender — tnissel; iggib; *avoid foolish questions knowing that they do gender strife*, la tagħmilx mistoksijet boloħ (fergħin) għaliex taf li dawn igibu il ġlied.

Genderer—min inissel, min igib.

Genealogical — tar-razza, li juri in-nisel tar-razza, tal arblu tar-razza; *a genealogical order*, chif icunu mnisslin in-nies etc. fir-razza (l-arblu tarrazza).

Genealogical-tree — l-arblu tarrazza.

Genealogically—scond il *genealogy* (ara).

Genealogist—min isib in-nisel tal familji (chif jiġu minn, jew huma mħaltin il familj ma, xulxin) min għandu l-arblu tar-razza, min ifittex fuk innisel tal familji.

Genealogize — tfittex in-nisel tal familji (chif jiġu il familji minn xulxin etc.); turi bl-arblu tar-razza innisel tal familji (chif inħuma mħaltin ma xulxin).

Genealogy — genealogia, storia (wiri) chif jiġu il familji minn xulxin jew chif inħuma mnisslin minn xulxin ; nisel, tfal, ulied etc. ; *their several wives and joyous genealogy out of them* (**Sterne**, *Sentimental journey, the Supper*) il ħatna nisa tagħhom blulied tagħhom henjin.

Genearch—il missier jew in-nisel ta familja; il cap ta familja, jew ta dar.

Gener—fil grammatica *gender* (ara).

Genera—il plural ta *genus* (ara).

Generability — is-setgħa tat-tnissil (jew ta nisel, li ħaġa tista tcun mnissla).

Generable—li jista icun mnissel.

General—generali, general, ta jew għal culħadd, ta cullimchien, għal cullimchien; comuni, pubblicu; flimchien jew f'dakka collu flimchien; General (cap fl-armata jew militar); *they held a general meeting*, chellhom (għamlu) lakgħa generali (li fiha gie culħadd); *that is a general complaint*, duc lment generali (li isir cullimchien jew ma cullimchien) ta culħadd; *take a general view of the subject*, hu (iccunsidra) l-affari collha chemm hi f'dakka (generali); *his general behaviour vain, ridiculous*, (**Shakspear**, *Love's labour lost*) li mgiba collha tiegħu mehuda flimchien (f'dakka), fiergħa u tad-daħk; *the general of your woes*, l-ewlieni fost il gwai tiegħec, (**Shakspear**, *Romeo and Juliet*) *before arriving to the rank of a General one has to be first a Brigadier General, second a Major General, then Lieutenant General*, kabel ma wieħed jilħak General irid icun l-ewwel Brigadier General, imbagħd, Maġġur General, u imbagħd, tarġa Tenent General; *in general*, generalment, actarx; il bicca il cbira.

General-bass—(cantant) baxx genericu (veru baxx, baxx sewwa).

General Post Office — l-Ufficiu Principali tal posta ta littri.

General staff—li staff (l-ufficiali collha magħżula ta armata).

Generale—dakk ta tamburlin sinjal biex jingabru is-suldati collha

kabel ma jitilku għal xi mchien (battalja etc.)

Generaless — Generala, general mara; *he hastily nominates Generalesses* (Carlyle, *French revolution*) hu malajr isejjaħ Generali nisa.

Generalism—generalismu, conclusioni generali.

Generalissimo—generalissimu, jew *Commander-in-Chief*, l-ewwel General fuk il Generali l-oħra li icollom il cmand ta rigimenti u divisionijet oħra tat-truppi.

Generality— generalità; il biċċa il cbira.

Generalization — il għamil minn particulari għal generali.

Generalize—tiggeneralizza, tagħmel generali; tagħmel conclusioni, tiddecidi, tasal; *a mere conclusion generalized from a multitude of facts*, (Coleridge, (*Webster*), conclusioni biss magħmula (li wieħed wasal fiha) minn ħafna jew bosta fattijet.

Generally— generalment; actarx flimchien; culħadd; minn cullimchien; *I counsel that all Israel be generally gathered unto Thee*, nati parir li Israeli collu jingabar flimchien (collu chemm hu) għal għandec; *you will generally find*... inti actarx issib (jew tara).

Generalship—l-ufficiu, ir-ranc jew il post ta General; titlu ta rispett li jati wieħed meta icun jitchellem ma General; *does your generalship like to see*... is-sinjurija tiegħec (bħala General) jogħġobha tara...

General staff — li staff (Ufficiali collha cbar) ta l-armata.

Generalty— il generalità, collox flimchien.

Generat—nissiel, li inissel.

Generate—tnissel, tgħallel, tagħmel.

Generation—nisel, tnissil, għemil, gens, gidd, razza, generazioni, ulied, tfal; seculu.

Generative — li jista inissel; li jagħmel; li icollu tfal etc.

Generator—dac li, min, inissel etc. (fix-xogħol tal macni tal-luminata etc.) meccanismu jew apparat biex jagħmel il gas acidu carbonicu li jitħallat mas-soda etc. li jimlew fil fliexchen.

Generic—genericu; ta classi, xorta, jew taksima; li jiccomprendi ħafna.

Generosity—għati bla kies; idejn miftuħa, tifrik.

Generous—li jati bla kies, idejh miftuħa, galantom, li iferrak; generus, tal kalb; mnissel minn familja jew minn demm nobbli; kawwi (mbit xorb etc.); *he is generous and charitable, prompt to serve*, (Wordsworth, *Excursion*, *Bk, VII*), għandu idu miftuħa (galantom) u jati carità, u dejjem lest biex jaħdem (iservi jew jagħmel piaciri).

Generousness — tieba, galantomismu, idejn miftuħa, għati bla kies.

Genesial — tal generazioni, tattnissil, ta nisel.

Genesis—Genesi, ctieb tal Genesi; ħolkien, bidu; nisel, għemil; *Genesis is the first book of the Pentateuch of the old Testament, and of the Bible*, il Genesi hua l-ewwel ctieb (fost il ħamsa) tal Pentateucu, tat-Testment il Kadim, ta li Scrittura.

Genet—żiemel, mezzu cavallu spanjol; gild (ta dan iż-żiemel) magħmul cappi u *manchaud* (dac li jagħmlu ma dwar idejhom in-nisa fil csiħ biex jisħnu).

Genethliac— tat-twelid, tal ġurnata tat-twelid; poesija (ode etc.) magħmula għal festa (għal dac inhar li jitwieled xi ħadd jew għal festa ta meta jagħlak sninu.

Genethliatic— wieħed li (igħejd li) jifhem meta għandu isir twelid (jew jitwieled xi ħadd) billi iħares lejn, jew jistudia il, cwiecheb.

Genethliacs—li studiu u'l għerf li x'uħud jridu igħejdu li jagħmlu jew icollom li jinżertaw, u icunu jafu meta għandu jitwieled xi ħadd billi iħarsu lejn il cwiecheb.

Genetic — tan-nisel, tat-tnissil; isem ta medicina.

Geneva—Ginevra, belt ta li Svizzera.

Geneva Cross — salib aħmar fuk fond abjad (is-sinjal ta li sptarijiet jew fejn icun hemm il morda).

Genevan — ta Ginevra, Ginevris; wieħed minn Ginevra (ighejdulu ucoll *Genevese).*

Genevanism—f'loc *Calvinism,* jew Calvinismu (ir-religion fundata jew magħmula minn Calvinu, tissejjah hecc għaliex Calvinu, chien kagħad żmien twil f'Ginevra).

Genevese — ara *Genevan.*

Genge — is-sħab, in-nies jew dawc li icunu flimchien ma xi ħadd jeħor; *him and his genge will be fed,* (Havelock), icollu jitma lilu u in-nies ta ma dwaru (li għandu miegħu).

Genge—tiġri, tmur; tghejn, tgħaddi jew tmixxi il kuddiem.

Genial—għalliel, għammiel; minn tagħna, ferrieħi; geniali; *he was a man of a genial disposition,* chien ragel ħelu, minn tagħna.

Geniality—ħlewwa fli mgiba.

Genially—bil ħlewwa, bil ferħ.

Genialness—ara *geniality.*

Genian—tal lħit.

Geniculate } maghkud (li gej) bħal
Geniculated } rcobba (bħal xi ħxejjex li icollhom iz-zocc tagħhom bil għekiesi mgħakkdin flimchien li icunu gejjin bħal rcobba.

Geniculate—tagħmel ghaksa f'zocc ta pianta.

Geniculation—liwi ta rcobba jew tar-rcubtejn, genuflessioni; *every time you pass before the altar, where the Eucharist is, you have to make a geniculation,* cull darba li tgħaddi minn kuddiem l-altar fejn icun hemm is-*Santissimu* trid tagħmel genuflessioni (riverenza).

Geniculum—għokda (bhal roobba) f'zocc ta pianta (ħaxixa etc.)

Genie—geniu, disposizioni, ħabta, ħila, xeħta.

Genii—geni, ħarsijiet jew fatati li il Gharab jaħsbu li huma bħala samsara (sensala jew messaggieri) bejn l-anġli u'l bnedmin.

Geniu — geniu, bniedem capaci ferm għall ħaġa; ta talent cbir, li icun jinkala ferm f'xi xogħol, xienza etc.; ras ta anġlu (bravu ferm).

Genioglossus muscle — musculu fil gisem tal bniedem li gej bhal mrewha li jitla mil-lħit għal lsien, f'nofsu) biex jiġbdu il kuddiem.

Genioplasty—it-tkegħid u 'l fejkien (mit-tabib) ta lħit wara li tcun marida.

Genip-tree } siġar li jagħmlu il
Genipa } frott daks larinġa u li fih sugu ħamrani scur, kisu mbit, u li jimxi wisk fil Guiana Olandisa.

Genipap—il frotta tal *Genip tree.*

Genital— genitali; tat-tnissil tal ulied etc. li inissel jew igħallel; issigrieti ta bniedem.

Geniting—xorta ta tuffieħ l-Inghilterra hecc msejjaħ għaliex jilħak l-ewwel wieħed cmieni, għal San Ġwann (kisu il bajtar ta San Ġwann tagħna).

Genitival —tal cas *genitiv* (fil grammatica).

Genitive — genitiv (wiehed missitt casi tan-nom etc. fil grammatica).

Genitor —min, dac li, inissel; missier.

Geniture—tnissil, għemil; twelid.

Genius—ħares, fatat; xeħta; genju; bniedem li jinkala ferm jew li għandu rasu tajba hafna għal ħaġa, ta ħila cbira fi studiu etc.

Genius-chamber—il camra tal għamara tal għarajjes.

Genius loci —il ħares tad-dar.

Genlese—li scultura bħal werak etc. li icun hemm fil loġġ (arcata ta bieb ta barra ta dar etc.)

Genoese—Ginwis, wieħed mill belt ta Genova (fl-Italia).

Genouillieres — bicciet għal fuk rcubtejn tal gwerrieri.

Gens—nies, razza, familja.

Gens darmery—ġandarmi (nies tal armi).

Gent—pulit, sabiħ, nadif, donnu pupa.

Gent—f'loc *gentleman,* sinjur (ragel).

Genteel—ħlejju, gentili, pulit fli mgiba tiegħu man-nies; mżejjen fil ħlewwa fl-egħmil u fil cliem; gentil.

Genteelize—tagħmel *genteel* (ara).

Genteelly (*politely*)—bil maniera, bil ħlewwa, bl-educazioni, pulit pulit, ta pulit, ta educat.

Genthite—isem ta mineral ta lewn ħadrani ċar jew safrani li jinsab fl-America għan-naħħiet tal Lago *Superior*, u fi Spanja.

Gentian—genziana.

Gentian bitter—il genziana (xorb morr ferm li jagħsru mill genziana).

Gentiana—genziana, ħaxixa morra.

Gentianella—lewn ićħal (blù).

Gentil—ara *gentle.*

Gentile — ta nazion, nazionali; nobbli, ta razza nobbli; pulit, ta sinjur, ta persuna pulita, ta nobbli; gentil; gentili, jew min jati kima l-allat foloz; pagan, idolatra; *he preached to the gentiles*, ipprietca lil gentili jew lill pagani (lill dawc li jaduraw l-allat foloz).

Gentilesse—gentilezza, mgiba tajba, ħelwa, pulita, ta persuna educata jew nobbli.

Gentilish—tal gentili, tal idolatri, tal pagani.

Gentilism—gentilismu, kima l-allat foloz (tal pagani jew tal idolatri).

Gentilitious—gentiliziu, ta familja, razza, nisel, dar; ereditariu.

Gentility—paganesimu; razza, familja, nisel; mgiba tajba ħelwa jew pulita ta bniedem educat, ta nobbli; in-nies puliti, ta nisel pulit, is-sinjuri in-nies puliti ta post etc.

Gentilize—tagħmel pulit jew bi mgiba tajba, ħelwa etc.; teduca, tgħallem biex wieħed tagħmlu pulit, sinjur, li jaf igib ruħu sewwa bl-educazioni collha; tgħix bħala pagan jew gentili (billi tcun tati kima l-allat foloz).

Gentisic — tal, fil, jew mil, Genziana.

Gentisic acid jew gentisin — sustanza (sugu) li icun hemm fil għeruk tas-sigra tal Genziana li igibuh (jew jeħduh) per mezz tal alcool jew li spirtu di vinu.

Gentle — gentil, pulit, ta mgiba tajba jew ħelwa; mżejjen bil ħlewwa fl-agħmil u fil cliem; ħelu, minn tagħna, li jaf igib ruħu; mans, li nieżel, gej, jew mnissel minn familja tajba (pulita); *whenever I spoke to him I found him very gentle*, cull meta chellimtu dejjem sibtu ħelu (pulit, minn tagħna); *he is lucky, because his was a gentle fall*, għandu xorti għaliex ma wakax goff (il wakgħa tiegħu chienet ħafifa); *that lion, he has, is very gentle*, dac ljun li għandu hu mans ħafna; *gentle reader*, ħabib karrej, jew int ħabib li takra (chif dari chienu jictbu fil prefazioni jew chelmtejn lill min jakra) fil bidu tal cotba; *gentle touch*, messa ħafifa (chemm chemm); *gentle*, sinjur; *gentles*, sinjuri; *I'll make him dance, will you go, gentles?* (**Shakespeare**, *Merry wives of Windsor, III*, *3*), sejjer ngaghlu jisfen, tridu tmorru, sinjuri? *gentle*, seker mgħallem (mħarreġ, għat-taħric etc.; għal kbid ta caċċa oħra); *gentle*, duda bħal ħanex żgħir għal lixca (għas-sajd); *gentle*, tagħmel nobbli, iġġagħal wieħed isir (tgħalmu icun) pulit, ta mgiba tajba jew li igib ruħu tajjeb u sewwa.

Gentle-hearted—ta kalb tajba, ta kalb nobbli; ħanin.

Gentle-folk — in-nies puliti, issinjuri, il cbarat.

Gentleman—sinjur, gentlom; sid; ragel pulit, educat li jaf igib ruħu sewwa ma culħadd; *he is a real gentleman*, hu il veru sinjur.

Gentleman-at-arms — wieħed mill erbgħin sinjur (cbarat) ta ma dwar is-Sultan (ir-Re) li iwassluh mill palazz għal cappella reali, u lura, f'xi festa jew solennità cbira; sinjur, wieħed mil cbarat) bil pensioni jew pensionat).

Gentleman farmer—bidwi li jaħdem ir-raba tiegħu.

Gentlemanhood—il condizioni, il grad, li stat ta sinjur, ta gentlom; sinjurija; *a delightful example of complete gentlemanhood*, (**Tackeray**. *Roundabout papers XX*), esempiu sabiħ ta vera sinjurija).

Gentlemanism — sinjurija, mgiba, xogħol etc. ta gentlom.

Gentlemanize—tagħmel (tgħolli fi grad ta) sinjur, ta gentlom.

Gentlemanlike — bħal sinjur, ta sinjur; *Pyramus is a sweet-faced man, a proper man, a most lovely gentleman-like man*, (**Shakespeare**, *Midsummer's*

Night dream), Pyramus hu ragel li għandu wiċċu ħelu, il veru ragel; ragel mill-actar sbieħ u li għandu missinjur (ta mgiba ta sinjur).

Gentlemanliness—sinjurija, mgiba sabiħa ta pulit (ta persuna pulita).

Gentlemanly—ta sinjur, ta pulit.

Gentleness—mgiba pulita, sinjurija, tieba, għajnuna.

Gentless—gentilezza, mgiba tajba u ħelwa, manieri tajba.

Gentlewoman—sinjura, mara pulita, ta mgiba tajba u ħelwa, ta manieri puliti; mara li iddur ma (ta madwar) xi sinjura (xi mara mil cbarat).

Gently—ħelu ħelu, kajl kajla, bil mod il mod; bil ħlewwa, bil maniera; *he gently laid his hands on her*, hu bil mod il mod kiegħed (poġġa) idu fukha.

Gently budding—li kieghed jimla jew jicber ġmielu.

Gentoos—l-Indiani (in-nies collha tal India); il *Telogoos*, dawc l-Indiani li jagħmmru għan-naħa ta Madras, dwar il Bajja ta Bengala (fli India).

Gentry—in-nies puliti, ta bejn il cbarat u 'l baxxi; mgiba tajba jew pulita; manieri.

Genty—pulit, eleganti, sabiħ.

Genu—liwija (bħal ta rcobba).

Genuant — li kiegħed għar-rcubtejh.

Genuflect — tokgħod għar-rcubtejc; tagħmel genuflessioni, jew riverenza (bħal meta tgħaddi minn kuddiem l-altar fejn icun hemm il Venerabli).

Genuflection—genuflissioni.

Genuine—veru, genuin, li m'hux mħallat; pur, bla taħlit xejn; il veru ragel, fidil, b'wiċċ wieħed, m'hux falz li ma għandux żewġt uċuħ; *he is a genuine man*, dac il veru ragel (galantom, li tista tafda jew tokgħod għal dac li igħejdlec).

Genuinely—sewwa, chif imur, bla falsità, genuinament.

Genuineness—is-sewwa, purità; il verità; *St. Austin reasoned well the genuineness of the Bible*, Santu Wistin wera sewwa biċ-ċar il verità (chemm hi vera u ta min jokgħod fukha) il il Bibbia (li Scrittura).

Genus — razza, familja, qualità, xorta, gens, gidd.

Geocentric / Geocentrical } li għandhu b'centru (b'post loc minn fejn iħarsu lejh) l'art; tac-centru (jew in-nofs) tal art (jew tad-dinja).

Geocerelite—mineral bajdani, li jitfarrac minn xejn.

Geocerite—mineral bħax-xama.

Geocycle— tad-dawran tal art (tal globu jew tad-dinja).

Geodesian—wieħed mħarreġ (li jaf il) *geodesy* (ara).

Geodesic—ara *geodetic.*

Geodesist—*geodesian* (ara).

Geodesy — geodesia; studiu biex issib bil matematica chejl u kisien tal art (tal globu jew tad-dinja) għattundiatura tal wiċċ tal globu etc.

Geodetic—tal *geodesy* (ara).

Geoditically—bil *geodesy* (ara).

Geodetics—*geodesy* (ara).

Geognosis—studiu, xienza, tagħlim fuk l-art (id-dinja).

Geognost—*geologist* (ara).

Geognostic / Geognostical } tal geologia (ta li studiu tal art, blat etc. li minnu hi magħmula l-art).

Geognosy—f'loc *geology* hecc msejħa minn Werner (ara).

Geogonic / Geogonical } tal geogonija jew għamla tal art (taddinja).

Geogony—ix-xienza (li studiu) fuk in-nisel tal art (il għamil jew chif inhi maghmulha id-dinja).

Geographer—geografu, wieħed li jaf il (mgħallem fil) geografia; min jicteb xi ħaġa (trattat) fuk il geografia.

Geographic / Geographical } tal geografia; li fiħ descrizioni ta chif in hi mkassma, jew mn'hiex hi magħmula, id-dinja; *geographical parallels*, paralleli (linji) tal geografia (li icunu maħżużin għal chejl etc. fuk il globu); *Royal Geographical Society*, società xirca ta li studiu tal geografia, jew tal geografi (R. G. S.) biex igħaddu il kuddiem dejjem li studiu tal

geografia; din ix-xirca bdiet f'Londra fis-sena 1830 (ifejn f'Parigi chienet bdiet fis-sena 1821); wiehed li icun f'din ix-xirca igib littri F.R.G.S. (jigifieri, wiehed, membru, jew siehеb fix-xirca ta li studiu tal geografi reali).

Geographical latitude—ara *latitude.*

Geographical mile—ara *mile.*

Geographically—chif titlob (trid) il geografia; ta geografu (ta wiehed mghallem fil geografia).

Geography—geografia, descrizioni tal wiċċ tad-dinja (jew tal art li fukha nghammru) jigifieri chif in hi mkassma (sewwa mil holkien chemm ncoll mill bnedmin) b'dac collu li tati, minerali etc. etc., u 'n-nies li fiha ighammru.

Geolatry—geolatrija, l-adurazioni tal (kima li jatu lill) art; *to this succeeded astrology in the East and geolatry in the West* (Cox, *Mythology of Arian Nations*), wara dan bdiet l-astrologia fi Lvant, u'l geolatria fil Punent.

Geologer }
Geologian } ara *geologist.*

Geological }
Geologic } tal geologia jew taxxienza tal (studiu fuk l-) art.

Geological map—mappa geologica (li turi u tghallem fuk il *geology*(ara).)

Geologically—scond chif titlob il geologia (scond il geologia).

Geologist—mghallem fil (wiehed li studia il) geologia (ara).

Geologize—tistudia il *geology*; titchixxef, ticteb fuk il *geology* (ara).

Geology—geologia; ix-xienza (studiu) fuk dac collu li fiha l-art (mniex hi maghmulha l-art, blat, minerali etc. etc.).

Geomancer—mghallem fil (wiehed mharreg fil) *geomancy* (ara).

Geomancy—il kari tal ventura (l-inzertar ta dac li ghandu isir jew ighaddi minn bniedem) li x'uhud ghandhom f'rashom li jinzertaw jew ihabbru billi jistudiau fuk xi linji jew ponti li dari chienu mahzużin fuk il wiċċ tal art (li illum naraw fuk il mappi).

Geomantic }
Geomantical } tal *geomancy* (ara).

Geomantically—bil *geomancy* (ara).

Geometer—mghallem fil (wiehed mharreġ jew li jaf il) geometria.

Geometral—tal geometria.

Geometric }
Geometrical } tal geometria; maghmul bil, misjub fuk il, geometria.

Geometrical drawing—disinn geometricu, geometrija (disinu jew ghamil ta figuri bil kisien tal cumpass etc.).

Geometrical pace—kies ta 5 piedi.

Geometrical pen—pinna (strument) ghal hażż ta curvi etc. fil geometria.

Geometrical progression — hafna numri li keghdin wara xulxin (jiobru jew jiċċhienu) bil proporzioni comuni; bhal 1. 3. 9. 27. 81 etc.; 144. 36 9, $\frac{9}{4}$, $\frac{9}{16}$, $\frac{9}{64}$ etc.

Geometrical stairs—taraġ la inglisa (taraġ li icollu ras wahda biss mdahhla jew mkabbda fil hajt (ir-rjus l-ohra icunu fl-aria iżommu fuk xulxin).

Geometrically—chif titlob il geometria, scond il geometria.

Geometrician — mghallem (surmast) tal geometria; matematicu.

Geometridae—razza ta friefet tal camla.

Geometrina — friefet żghar tal camla.

Geometrize — tahdem scond chif trid jew titlob il geometria.

Geometry—geometria, taghlim tal kisien; *descriptive geometry*, geometria descrittiva jew ghemil, hażż, ta figuri, circulu, quadrat, cubu etc. bil kesien fuk carti etc.; *plane geametry*, geometria piana (semplici), hażż ta quadrati b'erba linji biss, biex jagharfuha mis-*Solid geometry* jew geometria solida li hia hażż (bil kiesiu) ta figuri solidi bhal ma hu cubu (caxxa), con etc.; *to hang by geometry*, icolloc confusioni, storbiu jew tgherfixa.

Geonomy—li studiu ta chif inbi maghmula jew mkassma, l-art, bhal ma hi il geologia u il geografia fisica.

Geophagism—l-ichel tat-trab, hmieġ.

GEOPHAGIST—min jecol it-trab, taf'al etc.
GEOPHAGY—ara *geophagism*.
GEOPHILIDÆ—razza ta dud bħal *centupiedi*.
GEOPHILUS—dudu bħal musbieħ il-lejl.
GEOPONIC / GEOPONICAL—tal ħidma tal art jew tar-raba (tal biedia).
GEORAMA—veduta tal art (ta xi paijis etc.) maħżuża fuk ħaġa mhaffra minn gewwa (bħal nofs globu) biex iħarsu lejha jew jarawha in-nies.
GEORGE—figura ta San Giorġ fuk iż-żiemel li igibu fukhom il cavalieri tal Ġerrettiera; ghinea; ħobża sewda.
GEORGE-NOBLE—biċċa flus (munita bħal ghinea) li chienet timxi fi żmien ir-Re Enricu VIII tal Inghilterra.
GEORGIO—poesija (trattat) fuk il biedia jew il ħidma tar-raba.
GEORGICS—cotba (poesija) li jitchelmu fuk il biedia jew il ħidma tar-raba (hecc msejjaħ il poema, opra f'erba cotba, li chiteb Virgiliu fuk il biedia jew il ħidma tar-raba).
GEORGIUM SIDUS — pianeta jew chewcba cbira ta dan l-isem li inchixfet fi żmien ir-Re Ġorġ III tal Inghilterra.
GEORGOS — bidwi, ħaddiem l-art jew ir-raba.
GEORHYCHIDÆ — bħat-talpa, annimal, li ghandu għamla ta ġurdien b'għajnejh żgħar li igħix bid-dud li isib u jecol taħt l-art.
GEORYSSIDÆ—xorta ta wirdien.
GEOSCOPY—studiu (tchixxif) fuk l-art (blât etc.)
GEOSELENIC—ta l-art u il kamar u ta dac collu li ghandhom x'jaksmu flimchien bejniethom.
GEOTHERMIC—tas-sħana ta l-art.
GEOTHERMOMETER — termometru (strument) għas-sħana tal (biex jaraw chemm hi sħuna l-)art minn taħt.
GEOTIC—tal art.
GEOTRUPES—il wirdien aħmar, li itir.
GERAH—biċċa munita (flus) tal Lhud li tiswa daks sold u nofs.
GERANIAL—tal geraniu.
GERANIUM—geranju; sardinella.

GERANT—gerenti, sieħeb fix-xogħol ta negoziu, jew fil ħruġ ta xi ġurnal.
GERARCHY—ara *hierarchy*.
GERARD—għadu, demoniu, il minghul, ix-xitan.
GERB — katta żbul jew tiben bil kamħ.
GERDA — isem ta chewcba cbira misjuba minn Peters fil 31 ta Lulju tas-sena 1872.
GERENDA — ħwejjeġ li għandhom jintghamlu jew isiru; dac li għandu isir.
GERFALCON—xorta ta bies.
GERM—nbiet, nisel, żerrigħa, bidu; tnissel, tnibbet, titnissel; tinbet, icolloc bidu, tibda; *this is the time when vices and errors germ*, (**J. Morley**, *Rosseau*), dan hu iż-żmien meta jibdew (li fih jibda jew beda) il vizijiet u li sbalji.
GERMAN — Tedesc, tal Germania; *do you speak German?* taf titchellem bit-Tedesc? (taf bit-Tedesc?), *German tools*, ghodda tal Germania.
GERMAN—hu, cugin; krib, l-ekreb demm; li jigi minn; ta li stess familja; genwin, veru; *as he walked near the water he espied two brothers german*, (**Udal**, *Matthew IV*), xhin chien miexi max-xmara (lemaħ) żewġt aħwa minn familja waħda; *wert thou a leopard, thou wert german to the lion*, (**Shakespeare**, *Timon of Athens*), li chiecu cont leopard cont tcun li stess bħal (ta li stess razza tal) ljun; *Arius was a german or genuine disciple of Plathos*, (**Cudworth**, *Intell: System*), Ariu chien il veru dixxiplu ta Platone.
GERMANDER — isem ta ħaxixa, il borgħom.
GERMANIC—tedesc, teutonicu.
GERMANISM—għajdut, frasi, idioma, cliem tat (chif igħeiduħ it-) Tedeschi.
GERMANIZE — tfisser (takleb jew iggib) fi l-sien Tedesc.
GERMICIDE—trab etc. (velenu) biex jekirdu (għal kirda) tad-dud jew il microbi.
GERMINAL—tan-nebbieta, ta li nbiet.
GERMINANT — bin-nebbieta, li

kiegħed inibbet, li kiegħed jibda, li ħiereġ; li kiegħed jicber.

GERMINATE — tnibbet, traħħas; toħroġ; *several French departments germinate a set of rebellious papers* (**Carlyle**, *French Revolution)*, bosta dipartimenti Francisi ħarġu ħafna ġazzetti xewwiexa *(* biex ixewxu bihom).

GERMINATION—raħs, nbiet.

GERMINATIVE—li inibbet.

GEROCOMIA—ara *gerocomy.*

GEROCOMICAL—tal *gerocomy* (ara).

GEROCOMY—id-dieta (l-ichel etc.) għax-xjuħ (il cura fl-ichel tax-xjuħ*)*.

GERONTES — magistrati antichi ta Sparta *(*li ma chienux jilħku kabel ma jagħalku is-sittin sena, u li chien hemm minnhom minn 20 sa 28).

GERONTOCRACY — gerontocrazia, Gvern ta pajjis etc. min-nies (f'idejn in-nies) xjuħ; Gvern ta nies xjuħ.

GERONTOGENOUS — pianta, ħaġra etc. ta 'l biċċa antica (tal emisferu) antic jew ta Lvant) tad-dinja.

GEROPIGIA—taħlita li jagħmlu mal *Port wine* biex jatuħ lewn aħjar u kawwa actar.

GERUND—gerund.

GERUND GRINDER — surmastru fitt, li ifittex rkakat fi ħwejjeġ żgħar.

GERUNDIAL—tal gerundiu.

GERUSIA—is-senat ta Sparta antica; lakgħa ta nies xjuħ.

GERVAS—werak ta siġra (li ticber fil Brazil, l-America t'Isfel) u li iħaltuh mal werak tat-tè, biex igħadduħ b'hecc.

GEST—għemil, ġrajja, romanz, bravuri, mgiba ta bniedem; *to write the gests of Britons stout. and the acts of English men (***Warner**, *Albion's England, Bk. I. Ch. I)*; biex ticteb (tirracconta) il bravuri tal Bretoni kalbiena u 'l għemil *(*ġrajja) tal Inglisi.

GEST—żmien, periodu ; żmien stabilit; travu (biex iżomm jew jirfed tavlar etc.).

GESTANT — mimli; *clouds gestant with heat* (**E. B. Browning**), sħab mimli (collu*)* sħana.

GESTATION—ġarr, li tcun meħud (fuk żiemel, carrozza etc. minn banda għall-oħra) dawran bir-rchib ; lbies; mgiba, gesti; tokol, ħbiela ; *gestation is an exercise of the body, by being carried in coach, litter, upon horseback,* (**P. Holland**, *Plinic, Explanation of the words of art*), *gestation,* hua eserciziu tal gisem meta tcun riecheb u miexi f'carrozza, branda, jew fuk (daħar*)* iż-żiemel; *the arrangement of the muscular fibres is best studied in the uterus at the full period of gestation* (**Quain**, *Anatomy*) wieħed jista jara sewwa chif icunu kegħdin il fibri musculari tal ġuf fl-aħħar żmien tat-tkala.

GESTATORY—gestatoriu, li jista jinġarr, jittieħed (fuk l-idejn jew spallejn etc.) minn post għal l-ieħor; li jista icun milbus (jew li wieħed joħroġ bih) tal ħbiela jew tkala; *the crowns and garlands of the ancients were either gestatory, such as they were about their heads and necks etc*, (**Sir T. Browne**, *Miscellanies)*, il curuni u 'l ħanniekat (għirlandi) tal antichi chienu jilbsuhom u joħorġu bihom it-tnejn f'rashom u ma għonkhom.

GESTICAL } tal ġrajja. tar-romanz;
GESTIC } tal gesti jew ċaklik ta l-idejn li jagħmel meta wieħed icun jitchellem.

GESTICULAR—collu gesti, li jagħmel jew li jaħdem sħiħ.

GESTICULATE—tagħmel gesti, iċċaklak idejc u dirgħajc jew gismec meta tcun titchellem.

GESTICULATION — gesti, ċaklik ta l-idejn etc. meta wieħed icun kiegħed jitchellem.

GESTICULATOR—min iċaklak idejħ jew jiċċaklak meta icun jitchellem; min jagħmel il gesti.

GESTICULATORY—tal gesti, taċ-ċaklik ta l-idejn jew tal gisem wakt li wieħed icun jitchellem; mfisser bil gesti.

GESTION—il għamil ta ħaġa ; ranġar, tkegħid f'locu ; *to work the chaos of the world into gestion* (**Chapman**, *Humerous days Mirth)*, biex ikiegħed it-taħwid (jew il ħwejjeġ collha mħawda ta taħt fuk*)* tad-dinja f'lochom.

GESTOR — min jicteb jew jirracconta fattijet jew ġrajja.

GESTURAL — tal *gesture* (ara).

GESTURE — gest, ċaklika ta'l idejn, tal wiċċ, tal gisem, li jagħmel wieħed meta icun jitchellem (biex jati saħħa actar għal cliem li icun igħejd); tagħmel gesti, iċċaklak idejc jew tiċċaklak b'gismec collu meta tcun titchellem jew tirracconta xi ħaġa.

GESTURELESS — bla gesti xejn.

GESTURER — attur, min jagħmel jew jeħu parti f'opra etc.

GESTUROUS — collu gesti, collu ċaklik ta l-idejn etc. meta icun jitchellem.

GET — ticseb, takla, tirbaħ, tħassel, iggib, icolloc; tasal, issir; tmur; issib ruħec bla ħsieb; *I wish to get a good servant*, nixtiek niceeb (nsib) seftur tajjeb; *to get money*, takla il flus; *this is the way to get money*, b'hecc (hecc trid taghmel biex) takla il flus; *to get one's pardon*, takla il maħfra; *he is trying his best to get his pardon*, kiegħed jagħmel cull ma jista biex jakla il maħfra tiegħu; *what will you get by it?* issa x'takla (x'tieħu) b'dan? *to get the victory*, tirbaħ il vittoria; *I wish to get a good dog like yours*, nixtiek nħassel chelb tajjeb bħal tiegħec; *he is trying to get a place for me there*, kiegħed jara isiblix post hemm; *if I were to get a son like him, I would reckon myself unlucky*, chiecu chellu icolli tifel bħalu cont ngħejd li jena xortija ħażina; *should you get to the house before me please tell my mother I 'll be late to-night*, jecc katt tasal iddar kabli għejd l-ommi li jena nigi tard il lejla; *get home at once, it will soon rain*, mur (lejn) id-dar malajr ghaliex dal wakt takbad nieżla ix-xita; *when my feet are cold I cannot get to sleep*, meta sakajja icunu chesħin ma ncunx nista (ma nistax) norkod; *I want to get this work done by to-morrow*, irrid nispiċċa (icolli lest) dan ix-xogħol sa għada; *he has got a great many children*, ghandu (chellu) ħafna tfal; *if you remain for a long time there you will sure get the fever*, jecc iddum wisk żmien hemm sgur icolloc (jakbdec) iddeni; *I got one*, għandi (iddubbajt, csibt jew ħassilt) wieħed; *get your self ready* (*get ready*), lesti ruħec; *get you gone*, mur minn haun; *by the time I got half way there*, sa chemm wasalt nofs triek; *to get an ill habit*; tieħu vizin (drawwa) ħażina; *I should not get it done by to-morrow*, ma nillestiehx sa għada; *to get about*, tiġri, tixxerred; *I am so glad now to see him getting about after 3 months illness*, ferħan ħafna li narah jiġri (jimxi) wara marda ta tliet xhur; *the story got about in less than an hour*, il biċċa (li storia) ġriet jew xterdet f'ankas minn sigħa; *to get ahead*, tavanza, tgħaddi il kuddiem; *you are sure to get ahead if you keep studying well as you are*, sgur tgħaddi il kuddiem, jew tavanza, jecc tcompli tistudia tajjeb chif int; *to get along*, timxi il kuddiem, tavanza, tmur tajjeb; *how are you getting along?* chif inti sejjer (miexi)? *he does not get along there*, ma jimxix (ma igħaddix il kuddiem) hemm; *to get at*, tasal; *I don't know how you can get at the truth of it*, ma nafx chif tista tasal biex tcun taf il biċċa sewwa chif inhi (chif inhi il verità); *to get at*, tixtri (tgħawi) gerrej (biex ma jeħux l-ewwel, billi ifixchel iż-żiemel li icun riecheb); *they say that the jockey who rode him having been got at, that is the reason he lost*, igħejdu li il gerrej li chien riecheb fuk dac iż-żiemel xi ħadd xtrah, dic irragiuni li (għaleco) tilef; *to get back*, tarġa lura, tmur (tarġa) għal post minn fejn tcun tlakt (jew gejt); *he got back to his place*, raġa mar f'locu (raġa mar minn fejn giè); *he is lucky to get his money back*, għandu xorti li raġa ha il flus tieghu (li reġgħu tauh il flus tiegħu lura); *to get before*, tasal kabel (tasal kuddiem) tmur kuddiem jew kabel; *to get behind*, tibka lura; *he got behind with his rent*, baka lura fil chera; *to get behind the scenes*, tcun taf sewwa chif inhi il biċċa (taf tajjeb x'fiha il borma); *to get by heart*. titgħallem bl-amment; *you must get these two lessons by heart before you go out*, jeħtieġ titgħallem dawn iż-żewġ lezionijiet bl-amment kabel ma tmur barra; *it is more difficult to get one sermon by*

heart than to pen twenty, hi actar ħaġa tkila (difficili) li titgħallem prietca bl-amment milli ticteb għoxrin waħda; *to get clear,* teħles, ma icollocx x'taksam, tħallas; *I can't see how he can get clear of all the debts he owes,* ma nafx chif irid (jista) iħallas jew jeħles mid-djun collha li għandu; *to get forward,* tavanza, tmur jew tgħaddi il kuddiem; *to get free,* teħles; *to get ground,* takbad, tirbaħ, tapprofitta ruħec, iggib għal idejc; *to get home,* tasal id-dar; tasal fil post (sal post) f'tiġrija (fejn jatu il palijiet); *to get in,* tiġbor iddaħħal, taħżen (kamħ etc.), *you have better get in that corn before it rains,* aħjar iddaħħal (taħt is-sakaf jew tiġbor) dac il kamħ kabel ma takbad nieżla (tagħmel) ix-xita; *he got in for the district,* daħal (sar) cunsiljer etc. għad-distrett; *to get off,* tneħħi (takla minn); *I can't get off my boots by myself,* ma nistax nakla jew inneħħi (ninża) li sdvali) minn riġlejja; tneħħi (takla) bastiment minn fuk l-art (fejn icun incaljat); *they are still working hard to get the ship off the shoal,* għadhom jitħabtu biex jakalgħu il bastiment (mill art, fejn mar incaljat); *to get off,* teħles minn, tbigħ, tneħħi; *Wood, to get his halfpence off offered a hundred pounds in his coin for seventy in silver,* (**Swift**, *Drapier's Letters*), Wood, biex ineħħi (jeħles mis) is-sitt ħabbitijet (mis-sittiet) li chellu ried jati cull mitt lira mill flus li chellu ta sebgħin lira fidda; *to get off a horse,* tinżel minn fuk żiemel; *to get off,* taħrab, teħles, tiscarta; *the galleys, by the benefit of the shores and shallows, got off,* (**Bacon**, *War with Spain*), bis-saħħa tax-xtut u il baxxi fondi ix-xwieni ħarbu (ħelsu jew scartaw); *to get on,* tilbes, tgħaddi (timxi) il kuddiem, tmur tajjeb; *help me to get on that coat,* għejnni nilbes dac il ġlecc; *how did you get on there?* chif mort hemm? ; *he is getting on very well,* sejjer tajjeb ħafna (għaddej il kuddiem sewwa jew ħafna); *to get out,* takla; *I can't get out this decayed tooth by myself,* ma nistax naklagħha waħdi din id-darsa (sinna) mħassra li għandi; *get out,* toħroġ tiscappa, tmur, tinkala (mil post fejn tcun); *he was surrounded and could not get out,* chien mdawwar minn cullimchien u ma satax jiscappa; *to get over,* tofrok għal naħħa l-oħra, tgħaddi minn banda għal l-oħra; tirbaħ, tgħakkes; *get over this side,* ejja, ofrok, għal din in-naħħa; *his temper being naturally jovial he at last got over it,* (**Addison**, *Spectator, No. 2*), billi minnu allegru, sa fl-aħħar għaddielu ra chif għamel u rebaħ lilu in-nifsu billi kagħad għalli ġralu; *he got over his illness,* fiek; *to get quit of, to get rid of,* teħles (minn); *if we had all these waters how could we get quit of them?* (**Burnet**, *Theory of the earth*), chiecu chelna dawn l-ilmijet collha chif conna neħilsu minnhom?; *try to get rid of him,* ara chif tagħmel biex teħles minnu; *I can't get rid of this bad shilling,* ma nistax neħles minnu dan ix-xelin ħażin; *to get round,* tirbaħ, tieħu vantaġġ fuk; *to get the day,* tirbaħ, tieħu vittoria; *I am sure ours will get the day this time,* jena sgur li tagħna jirbħu din id-darba; *to get the hang of a thing,* tidra jew tifhem ħaġa sewwa (tcun taf sewwa, jew tifhem xi icun fiha ħaġa); *to get through,* tgħaddi minn ġo ħaġa, minn banda għall oħra; tispiċċa xogħol sewwa minn collox; *he did get through his work,* spiċċah (għamlu) collu ix-xogħol li chellu; *to get through,* tgħaddi minn esami; *I hope he will get through this time,* nispera li igħaddi (mill-esami) din id-darba; *to get to,* tilħak; *can't you get to it?,* ma tilħkux? (ma tistax tilħak?); *to get together,* tiġbor (tiġma) flimchien; *get your men together,* iġbor in-nies collha tiegħec flimchien; *get together by six o'clock,* inġabru (flimchien) fis-sitta; *to get up,* tlesti; titgħallem sewwa; tagħmel (tesegwixxi); tkum; *they are to get up a concert,* sejrin jaħsbu (ilestu) għal cuncert; *you have another history lesson to get up,* għandec lezioni oħra ta li storia x'titgħallem sewwa; *that piece was very well got up,* dic il biċċa chienet magħmula (marret) tajjeb ħafna; *get up, you lazy boy, it is 8 o'clock,* kum ja għażżien, saru it-tmienia; *at what*

time do you wish to get up to-morrow? xħin trid tkum għada?; *to get wind,* tixxandar; *the story soon got wind,* li storia malajr ixxandret (ġriet ma cullimchien); *to get wind,* tieħu in-nifs (tistrieħ); *I stopped for 2 seconds to get wind,* wakaft (żammejt jew straħt) żewġ minuti secondi biex nieħu innifs; *to get with child,* tbabbel, toħroġ tkila; *to get a name,* tissemma (tacquista fama) tcun magħruf; *I cannot get this meat down, it is very hard,* ma nistax innižżlu dan il-laħam għaliex jebes wisk,

Get-nothing — wieħed għażżien, li ma jagħmel xejn; *every get-nothing is a thief,* cull min hu għażżien (ma jagħmel xejn) hu halliel; (*Adam's, Devil's Banquet*).

Get penny — xogħol (negoziu etc.) tal klieħ il flus; biċċa tal profitt; *you had better leave this work for others, I don't it is a get penny,* Aħjar tħalli dan ix-xogħol għal ħadd jeħor, ma narax li fih kliegħ jew profitt (ma ifendix).

Get up — l-assieme, collox, chif għandha tmur il ħaġa; *How do you like the whole get up of that scene?* x'jidhirlec minn dic ix-xena hecc collha f'dakka chif inhi?

Getable — li jista jingieb, jinsab, icun acquistat; *fowls and fishes are scarce gettable here,* pullam (tiġieġ etc) u ħut bil chemm tista issibhom hawn.

Getter — min jacquista, jakla, iħassel, jiddobba; min inissel jew icollu ittfal, ragel jew mara (missier jew omm) li icollu jew icollha ħafna tfal; bakkunier, ragel ħaddiem li iħaffer (l-art) għal xi xogħlijiet.

Getting — kligħ, dac li wieħed jakla jacquista jew jiddobba; *he ascribes his gettings to his work and merit,* il kligħ li għandu jafu mix-xogħol u 'l meritu tiegħu.

Gew gaw — ċajta, ħaġa żgħejra, ħaġa tal-logħob, logħob ta tfal; li ilellex biss; *that is all gew gaw work,* dac collu xogħol tat-tlellix biss (sabiħ fil għajn u bla sustanza ta xejn).

Gew gawed — mżejjen b'ħafna tlellix (ġmiemel, fiuri tal carti, freneż, antaċċoli etc.)

Gey — u hecc, ġmielu; *a gey bit,* bogħod ġmielu; *the place was at first thought to be distant a gey bit, then this gey bit was found to be less than two miles,* għal lewwel ħasbu li hemm bogħod sewwa (bogħod ħafna) sal post, imbagħad sabu li dan il bogħod collu chien ankas minn żewġ mili.

Geysers — nixxigħat jew fawwariet tal ilma sħun (tal misħun) li jinsabu fl-Islanda; (mixxigħat jeu għajjun tal misħun).

Gharry — rota ta carrozza.

Ghast — tbażża, twerwer bil biża; *she ghasted with fear,* twerwret (tbelghet) bil biża.

Ghastful — icreħ li iwaħħax, li iwaħħax, tal biża; isfar mewt.

Ghastliness — cruha li twaħħax; biża; sfura ta wiċċ.

Ghastly — isfar mewt, li iwaħħax; *I was afraid when I saw his ghastly countenance,* bżajt meta rajt dac il wiċċ isfar tiegħu (il wiċċ ta mewt li chellu).

Ghastness — cruha li twaħħax, waħx, biża; *do you perceive the ghastness of the eye,* (Shakespear, *Othello V. 1*) tara (indunajt) bil cruha li twaħħax ta għajneih?

Ghat — mogħdija bejn żewġ muntanji jew bejn żewġ għoliet; catina ta (ħafna) muntanji; moll, taraġ minn fejn jinżlu u jitilgħu għal banju dawc li icunu igħumu (actarx fix-xmajjar tal India, bħal ma hu il *Gange*).

Ghee — xorta ta butir li juzaw wisk l-Indiani.

Gherkin — xorta ta ħjar żgħir (min dac li użaw għal *pickles*) ħjar tal (jew għal) *pickles.*

Ghetchoot — xorta ta tubi (ta ħaxixa li ticber fl-India) bħal patata (u li l-Indiani jeclu daks il patata).

Ghetto — il ghett, il-loc (post) f'belt fejn igħammru Lhud.

Ghibelline — Ghibellin, wieħed mill partit tal *Ghibellini* (li chienu contra il *Guelfi*) il Ghibellini chienu dawc li chienu iżommu mal Imperatur tal Germania u contra il Papa.

Ghost — ruħ, ir-ruħ tal bniedem, fatat, ħares, spiritu; ombra (idea) *he has not the ghost of a chance,* ankas

għandu l-ombra ta *chance* (ta opportunità), jew ma jista icun katt li jirnexxilu etc.; *the Holy Ghost*, li Spiritu Santu (it-tielet persuna tas-S.S. Trinità) *to give up the ghost*, jew *to yield up the ghost*, tmut; *our men are ready to give up the ghost*, in-nies tagħna lesti biex imutu; *I like to read ghost stories*, nħobb nakra stejjer (hrejjef) tal fatati; *he says that his brother has seen a ghost*, kal li ħuh ra ħares; *to ghost*, tidher bħal ħares, jew bħal fatati.

Ghostess—fatata, ħares mara.

Ghostless—bla ruħ, bla ħajja.

Ghostlike—bħal ħares, bħal fatat, li ibażża, li iwaħħax; wiċċ ta mewt, isfar mewt.

Ghostly—tar-ruħ, tar-religion; tal ħarsijet; *I wish thee my son, before all wealth, both bodily and ghostly health*, nixtieklec ibni, kabel il gid u 'l għana, saħħa tar-ruħ u tal gisem; *he has been always ghostly when he was here*, chien dejjem moghti għal ħwejjeġ tar-religion meta chien hawn; *amid the ghostly gloom*, fi dlamijiet li iwaħħxu.

Ghoul—bħal fatati jew ħarsijiet li in-nies ta Lvant jaħsbu (jifmu jew igħejdu) li jeclu in-nies mejtin (il cadavri).

Ghyll—xakk, canal fil blat.

Giallolino — isfar (trab ta lewn isfar li jinsab Napli).

Giambeax—għata tal ħadid għal kasba tas-siek li chienu jilbsu is-suldati (il gwerrieri etc.) fi żmien is-sultan Riccardu II tal Inghilterra.

Giant - ġgant; ġorf; bħal ġgant, daks ġorf; cbir, li iwaħħax; *beware of him he is a giant traitor*, ittendi minnu dac traditur cbir.

Giant queller — min joktol jew jekred il ġganti.

Giantess—ġgantessa, ġgant mara, mara ġorf jew li tiħlaħ ħafna etc.

Giantish—ta, jew bħal, ġgant; ta tul cbir jew liema bħalu; *their stature neither dwarf nor giantish*, (**Randolph**, *Muse's Looking glass*), mil persuna tagħhom la huma ksar wisk (nani), u l-ankas ta tul liema bħalu (u l-ankas twal wisk jew tal għageb).

Giantize — tcun, tagħmel ġgant; tagħmilha ta ġgant jew ta ġorf.

Giantlike } bħal ġgant jew ġorf,
Giantly } cbir, ta cobor liema bħalu, daks ġgant jew ġorf.

Giantry — ir-razza tal ġganti; il ġganti collha; cobor liema bħalu jew li iwaħħax.

Giaour—hecc isejħu it-Toroc lill dawc li ma jemmnux bħalhom fil ligi ta Maomettu; l-isem li bih isejħu it-Toroc lill'Insara.

Gib—id-drigħ ta macina, jew grua; *gib and key*, files biex jistringi il biċċa li iżżomm marbutin flimchien it-truf ta canna (*pipe*) f'macna (bli *steam*).

Gib—kattus xiħ; *gib cat*, kattus xiħ.

Gib — tagħmel bħal kattus, tagħmilha ta kattus.

Gibber—titchellem tlaklak (li bil chemm tista tiftiehem).

Gibberish—tpaċpiċ, discors li ma jiftehimx; cliem bla sens, tpaċpiċ, titchellem bla sens.

Gibbet — forca, travu mwaħħal u miżmum mindud fuk travu jeħor arbulat fl-art fejn chienu dari igħalku in-nies briccuni; tgħallak, iddendel wieħed fil forca.

Gibbet-tree—forca.

Gibble-gabble—discors bla sens, tpaċpiċ.

Gibbon — xorta ta ghedmejmuni cbar li jinsabu l-actar fil Malacca u is-Sumatra (Asia).

Gibboom—ara *jibboom*,

Gibbose—ħotbi, bil ħotba (chif icun il kamar meta jiscorri lewwel quart).

Gibbosity—taħtib, ħotba.

Gibbous—ħotbi, bil ħotba; *oxen in some countries become and continue to be gibbous*, f'xi pajjisi il gniedes jitħattbu (isiru ħotbin jew jaghmlu il ħotba) u icomplu hecc.

Gibbonishly—bil ħotba.

Gibbsite—isem ta mineral li jinsab fil muntanji Urali u fli Stati Uniti.

Gibe — ticculjuna, tgħajjeb (chif wieħed jitchellem); tiddieħec bi, titmasħar.

Gibel—isem ta ħuta (tal għadajjar jew tal laghi) li tinsab fl-Inghilterra.

Gibelline—ara *ghibelline.*

Gibeonite—gibeonita, wieħed mil Gibeoniti jew min-nies ta Gibeon (msemmijin fli scrittura li chienu iccundannati minn Giosuè); l-ankas seftur, seftur tas-sefturi, rsir mil l-agħar.

Giber—min jidħac bi, jew jicculiuna lill xi ħadd, culjunajr.

Gibing—daħc bi, tmasħir.

Gibingly—bid-daħc, bit-tmasħir.

Giblet / Giblets — l-interjuri (gewwieni) ta tigieġa etc. bħal ma huma il kalb, fwied etc.

Gibraltar—Gibilterra jew Gibiltà, belt in-naħħa t'Isfel fi Spanja, li ilha taħt idejn l-Inglisi mis-sena 1704.

Gibraltar-stone — ħaġra minn wieħed mil għerien li hemm f'Gibiltà.

Gibstaff—lasta biex tara (tchejjel) il għoli tal ilma (x'fond icun hemm).

Gid—isem ta marda fin-ngħaġ.

Giddied—ara *giddy.*

Giddily—bli sturdament, bil mejt; li jilgħab (m'hux sod); bla cont.

Giddiness — mejt, sturdament; *I suffer from giddiness,* nbati bil mejt (jatini sturdament); loghob (meta ħaġa tcun dakka mod u dakka jeħor, jew ma tcunx soda); daħk, ċajt, logħob, ħlieka; isem ta marda fin-ngħaġ.

Giddy—sturdut, li għandu il mejt, rasħu iddur bih; li igib il mejt, li iġaghlec tistordi; m'hux sod, li jilgħab, li idur; b'moħħu sħun; *I feel giddy to-day,* inħossni stordut (għandi il mejt, jew nħoss rasi iddur bija) illum; *I saw him on the top of the high and giddy mast,* rajtu fil kuċċata tal arblu għoli u li minnu jatic (li igiblec) il mejt; *young heads are giddy and young hearts are warm,* (**Cowper,** *Tirocinium*), rjus, jew il moħħ, taż-żgħażagh idur (m'hux sod jew jilgħab) u il klub (il kalb) taż-żgħażugħ taf tħobb; *are not thou thyself giddy with the fashion too,* (**Shakespear,** *Much ado about nothing*), inti m'hux ucoll għandec rasoc sħuna bil moda?

Giddy-brained—ibleħ, bla għakal.

Giddy headed / Giddy pate / Giddy pated — bla għakal, bla ras, bla moħħ, ibleħ.

Gier-eagle—xorta ta ajcla (seker).

Giesbckite—isem ta mineral li isibuħ fl-Irlanda.

Gif—minn f'loc *if* (ara).

Gif gaff—tini u ntic, chif tagħmilli nagħmillec.

Gift—rigal, għati, premiu; don (li jati jew iżejjen bih lil xi ħadd Alla l-Imbierec); tati rigal, tagħmel rigal; *it has been given him as a gift,* tawhulu bħala rigal; *conversation may be esteemed a gift and not an art,* (**Cowper,** *conversation*), il conversazioni (il cliem jew li wieħed icun jaf x'igħejd) hia don li jati Alla u m'hux sengħa (ma jistax wieħed jitgħallimha waħdu); *we saw the gifts ready for the winners,* rajna il premijet lesti għal dawc li jirbħu; *he gifted all his property to the church,* ħalla rigal cull ma chellu lil cnisia.

Gifted—mogħti bħala rigal; mżejjen; *she is gifted with beauty, richness, and goodness of heart,* hia mżejna bil ġmiel, għana, u tieba ta kalb.

Giftie—rigal żgħir, ħaġa zgħira.

Giftless—minn għajr rigal.

Giftling—rigal żgħir.

Gifture—rigal, don.

Gig—foxxna; tifla belgħa, bla għakal; violin, dakka (żakżieka) fuk violin (jew bil violin); żugraga; *to see a great Hercules whipping a gig,* (**Shakspear,** *Love's labour lost*), xħin tara ragel daks ġgant idawwar iż-żugraga; *gig,* gellied (ragel li iħobb jiggieled); *the little gig told all the quarrels,* (**Mad. O'Arblay** *Diary, I, 390*) il gellied iċ-ċchejchen (kasir) semma il ġlediet collha li chellu.

Gig—ghig, frejgatina twila minn għoxrin sa tmienia u għoxrin pied, li tista tcun b'erba', b'sitta, jew bi tmien mkadef; carrozzin jew carrettun ħafif b'zewġ roti għal żiemel wieħed.

Gig—tistad bil foxxna, takbad il ħut bil foxxna; iż-żagżag.

Gigantal—ara *gigantic.*

Gigantian—bħal ġgant, ta ġgant li jiflaħ daks ġgant; ta kawwa jew saħħa tal għageb.

Gigantesque—ġgantesc, tal ġganti, ta ġgant.

Gigantic—ta ġgant, ta ġorf; cbir

ferm, ta cobor liema bħalu, ta cobor li iwaħħax.

Gigantically—bħal tal ġganti, tal ġganti, ta ġgant, bħal ġgant; *he walked along gigantically*, beda miexi bħal ġgant.

Giganticide—ktil ta ġgant; wieħed li (min) joktol il ġganti.

Gigantolite—xorta ta mineral cristallizzat (li għandu għamla ta prisma jew iffaccettiat) jinsab l-actar fil Finlandia.

Gigantology — chitba jew discors fuk il ġganti.

Gigantomacky—ġlieda, gwerra jew tkabida bejn il ġganti.

Gigg—bħal pinnur (li jdur mar-riħ).

Gigget—coxxa tal muntun; biċċa, farca, tarf; *cut the staves to giggets*, (**Beaum & Flet.** *Double marriage*), katta (chisser) id-dewlagħt bicciet.

Giggish—li m'hux sod, li ibiddel sicwit, li idur ma cull riħ; *our giggish head have not the gift to observe a promise*, (**Rogers**, *Neraman the Syrian*), rjusna, li iduru ma cull riħ, ma jistgħux jaraw ħaġa li tcun lilna mwegħda.

Giggle—daħca bħal dic li jidħcu it-tfal; tidħac bħal ma jidħku it-tfal.

Giggler — wieħed li (min) jidħac bħal ma jidħku it-tfal, jew daħca ta ibleħ.

Giglet—tifla b'moħħa fuk il werka, li tidħac minn xejn, li m'hix soda fli ngiba tagħha.

Gigot—ara *gigget*.

Gigour—dakkâk il violin, wieħed li idokk il violin.

Gilbertine—ordni tal patrijet (religiusi) hecc msejjaħ, li chienu l-Inghilterra fis-seculu tnax, (fejn il patrijiet chienu bħal dawc ta Santu Wistin u is-Sorijiet bħal dawc ta San Beneditto); patri Gilbertin.

Gilbertite—isem ta mineral li isibuh actarx fil Cornovalja (Inghilterra)

Gild—tindura, iddieheb; issebbaħ, thenni; iżżejjen; issaccar (tħammar il wiċċ bix-xorb), tħammar (biddemm); *we will soon have these picture frames gild*, dal wakt ninduraw hom dawn il gwarnici; *can you gild?* taf tindura? *let oft good humour, mild and gay, gild the calm evening of our day*, (**Turnbull.** *Advice to ladies of a certain age*), ħalli il buri tajba, sachemm ghandha tcun, thenni l-aħħar ġranet ta ħajjitna (il ġranet ta xiuħitna); *I'll gild the lie with the happiest terms I have*, (**Shakespear**, *I, Henry IV*), nżejjen il ghidba bl-actar cliem sabiħ li nsib; *find the liquor that hath gilded them*, (**Shakespear**, *Tempest*), sib ix-xorb li saccarhom; *If he do bleed I'll gild the faces of the grooms withall*, (**Shakespear**, *Othello*), jecc joħroġlu id-demm nċappas bih l-uċuħ tal *grooms* collha.

Gild—storbiu, rvell, frattarija, għagħa.

Gilder—nduratur, deħhieb; biċċa munita (flus) li tiswa dwar xelin u nofs; *is your son a goldsmith or a gilder?* ibnec argintier jew nduratur?

Gilding—ndurar, nduratura (deheb trab, pannella etc.), *burnished gilding*, nduratura fuk il gibs nburnuta (bħal tal bacchetti għal gwarnici); *chemical gilding*, nduratura li issir bil banju galvanicu; *cold gilding*, nduratura bil porporina; *distemper gilding*, nduraratura fuk il gibs; *immersion gilding*, nduratura b'banju; *leaf gilding*, nduratura bil pannella; *gilding size*, cull ma jagħmlu l-induraturi biex jista iddeheb jakbad fuk il ħaga li icunu iridu idehbu jew jinduraw; murdent etc.

Gil hooter—xorta ta cocca (tajra).

Gill—gargi tal ħut; li msielet ta dundian, serduk etc. (li icollu ħomor mdendlin taħt munkaru); il għankra (dac il-laħam li icun mdendel taħt il lħit).

Gill net—xibca għal kbid tal ħut (bħal parit).

Gill—xmara żgħira, kasma f'għolja (li minnha igħaddi l-ilma li joħroġ mill blat); bħal moxt bis-snien twal għal li mxit tal għażel; tfajla (namrata); *gill flirt*, namura (tifla li tinnamra).

Gill—chejl Inglis (daks pinta).

Gillet—mara pulcinella, fraxchetta, jew li iddaħħac in-nies biha.

GIBELLINE—ara *ghibelline.*

GIBEONITE—gibeonita, wieħed mil Gibeoniti jew min-nies ta Gibeon (msemmijin fli scrittura li chienu iccundannati minn Giosuè); l-ankas seftur, seftur tas-sefturi, rsir mil l-agħar.

GIBER—min jidħac bi, jew jicculiuna lill xi ħadd, culjunajr.

GIBING—daħc bi, tmasħir.

GIBINGLY—bid-daħc, bit-tmasħir.

GIBLET / GIBLETS — l-interjuri (gewwieni) ta tigieġa etc. bħal ma huma il kalb, fwied etc.

GIBRALTAR—Gibilterra jew Gibiltà, belt in-naħħa t'Isfel fi Spanja, li ilha taħt idejn l-Inglisi mis-sena 1704.

GIBRALTAR-STONE — ħaġra minn wieħed mil għerien li hemm f'Gibiltà.

GIBSTAFF—lasta biex tara (tchejjel) il għoli tal ilma (x'fond icun hemm).

GID—isem ta marda fin-ngħaġ.

GIDDIED—ara *giddy.*

GIDDILY—bli sturdament, bil mejt; li jilgħab (m'hux sod); bla cont.

GIDDINESS — mejt, sturdament; *I suffer from giddiness,* nbati bil mejt (jatini sturdament); loghob (meta ħaġa tcun dakka mod u dakka jeħor, jew ma tcunx soda); daħk, ċajt, logħob, ħlieka; isem ta marda fin-ngħaġ.

GIDDY—sturdut, li għandu il mejt, rashu iddur bih; li igib il mejt, li iġaghlec tistordi; m'hux sod, li jilgħab, li idur; b'moħħu sħun; *I feel giddy to-day,* inħossni stordut (għandi il mejt, jew nħoss rasi iddur bija) illum; *I saw him on the top of the high and giddy mast,* rajtu fil kuċċata tal arblu għoli u li minnu jatic (li igiblec) il mejt; *young heads are giddy and young hearts are warm,* (**Cowper,** *Tirocinium*), rjus, jew il moħħ, taż-żgħażagh idur (m'hux sod jew jilgħab) u il klub (il kalb) taż-żgħażugħ taf tħobb; *are not thou thyself giddy with the fashion too,* (**Shakespear,** *Much ado about nothing),* inti m'hux ucoll għandec rasoc sħuna bil moda?

GIDDY-BRAINED—ibleħ, bla għakal.

GIDDY HEADED / GIDDY PATE / GIDDY PATED — bla għakal, bla ras, bla moħħ, iblch.

GIER-EAGLE—xorta ta ajcla (seker).

GIESECKITE—isem ta mineral li isibuħ fl-Irlanda.

GIF—minn f'loc *if* (ara).

GIF GAFF—tini u ntic, chif tagħmilli nagħmillec.

GIFT—rigal, għati, premiu; don (li jati jew iżejjen biħ lil xi ħadd Alla l-Imbierec); tati rigal, tagħmel rigal; *it has been given him as a gift,* tawhulu bħala rigal; *conversation may be esteemed a gift and not an art,* (**Cowper,** *conversation*), il conversazioni (il cliem jew li wieħed icun jaf x'igħejd) hia don li jati Alla u m'hux sengħa (ma jistax wieħed jitgħallimha waħdu); *we saw the gifts ready for the winners,* rajna il premijet lesti għal dawc li jirbħu; *he gifted all his property to the church,* ħalla rigal cull ma chellu lil cnisia.

GIFTED—mogħti bħala rigal; mżejjen; *she is gifted with beauty, richness, and goodness of heart,* hia mżejna bil ġmiel, ghana, u tieba ta kalb.

GIFTIE—rigal żgħir, haġa zghira.

GIFTLESS—minn ghajr rigal.

GIFTLING—rigal żgħir.

GIFTURE—rigal, don.

GIG—foxxna; tifla belgħa, bla għakal; violin, dakka (żakżieka) fuk violin (jew bil violin); żugraga; *to see a great Hercules whipping a gig,* (**Shakespear,** *Love's labour lost),* xħin tara ragel daks ġgant idawwar iż-żugraga; *gig,* gellied (ragel li iħobb jiggieled); *the little gig told all the quarrels,* (**Mad. O'Arblay** *Diary, I, 390*) il gellied iċ-ċchejchen (kasir) semma il ġlediet collha li chellu.

GIG—ghig, frejgatina twila minn għoxrin sa tmienia u għoxrin pied, li tista tcun b'erba', b'sitta, jew bi tmien mkadef; carrozzin jew carrettun ħafif b'zewġ roti għal żiemel wieħed.

GIG—tistad bil foxxna, takbad il ħut bil foxxna; iż-żagżag.

GIGANTAL—ara *gigantic.*

GIGANTIAN—bħal ġgant, ta ġgant li jiflaħ daks ġgant; ta kawwa jew saħħa tal għageb.

GIGANTESQUE—ġgantesc, tal ġganti, ta ġgant.

GIGANTIC—ta ġgant, ta ġorf; cbir

ferm, ta cobor liema bħalu, ta cobor li iwaħħax.

Gigantically—bħal tal ġganti, tal ġganti, ta ġgant, bħal ġgant; *he walked along gigantically*, beda miexi bħal ġgant.

Giganticide—ktil ta ġgant; wieħed li (min) joktol il ġganti.

Gigantolite—xorta ta mineral cristallizzat (li għandu għamla ta prisma jew iffaccettiat) jinsab l-actar fil Finlandia.

Gigantology — chitba jew discors fuk il ġganti.

Gigantomacky—ġlieda, gwerra jew tkabida bejn il ġganti.

Gigg—bħal pinnur (li jdur mar-riħ).

Gigget—coxxa tal muntun; biċċa, farca, tarf; *cut the staves to giggets*, (**Beaum & Flet.** *Double marriage*), katta (chisser) id-dewlagħt bicciet.

Giggish—li m'hux sod, li ibiddel sicwit, li idur ma cull riħ; *our giggish head have not the gift to observe a promise*, (**Rogers**, *Neraman the Syrian*), rjusna, li iduru ma cull riħ, ma jistgħux jaraw ħaġa li tcun lilna mwegħda.

Giggle—daħca bħal dic li jidħcu it-tfal; tidħac bħal ma jidħku it-tfal.

Giggler — wieħed li (min) jidħac bħal ma jidħku it-tfal, jew daħca ta ibleħ.

Giglet—tifla b'moħħa fuk il werka, li tidħac minn xejn, li m'hix soda fli mgiba tagħha.

Gigot—ara *gigget*.

Gigour—dakkâk il violin, wieħed li idokk il violin.

Gilbertine—ordni tal patrijet (religiusi) hecc msejjaħ, li chienu l-Inghilterra fis-seculu tnax, (fejn il patrijiet chienu bħal dawc ta Santu Wistin u is-Sorijiet bħal dawc ta San Benedittu); patri Gilbertin.

Gilbertite—isem ta mineral li isibuh actarx fil Cornovalja (Inghilterra)

Gild—tindura, iddieheb; issebbaħ, thenni; iżżejjen; issaccar (tħammar il wiċċ bix-xorb), tħammar (biddemm); *we will soon have these picture frames gild*, dal wakt nindurawhom dawn il gwarnici; *can you gild?* taf tindura? *let oft good humour, mild and gay, gild the calm evening of our day*, (**Turnbull**. *Advice to ladies of a certain age*), ħalli il buri tajba, sachemm ghandha tcun, thenni l-aħħar granet ta ħajjitna (il granet ta xiuħitna); *I'll gild the lie with the happiest terms I have*, (**Shakespear**, *I, Henry IV*), nżejjen il ghidba bl-actar cliem sabiħ li nsib; *find the liquor that hath gilded them*, (**Shakespear**, *Tempest*), sib ix-xorb li saccarhom; *If he do bleed I'll gild the faces of the grooms withall*, (**Shakespear**, *Othello*), jecc joħroġlu id-demm nċappas bih l-uċuħ tal *grooms* collha.

Gild—storbiu, rvell, frattarija, għagħa.

Gilder—nduratur, dehhieb; biċċa munita (flus) li tiswa dwar xelin u nofs; *is your son a goldsmith or a gilder?* ibnec argintier jew nduratur?

Gilding—ndurar, nduratura (deheb trab, pannella etc.), *burnished gilding*, nduratura fuk il gibs nburnuta (bħal tal bacchetti għal gwarnici); *chemical gilding*, nduratura li issir bil banju galvanicu; *cold gilding*, nduratura bil porporina; *distemper gilding*, nduraratura fuk il gibs; *immersion gilding*, nduratura b'banju; *leaf gilding*, nduratura bil pannella; *gilding size*, cull ma jagħmlu l-induraturi biex jista id-deheb jakbad fuk il ħaga li icunu iridu idehbu jew jinduraw; murdent etc.

Gil hooter—xorta ta cocca (tajra).

Gill—gargi tal ħut; li msielet ta dundian, serduk etc. (li icollu ħomor mdendlin taħt munkaru); il għankra (dac il-laħam li icun mdendel taht il lħit).

Gill net—xibca għal kbid tal ħut (bħal parit).

Gill—xmara żgħira, kasma f'għolja (li minnha igħaddi l-ilma li joħroġ mill blat); bħal moxt bis-snien twal għal li mxit tal għażel; tfajla (namrata); *gill flirt*, namura (tifla li tinnamra).

Gill—chejl Inglis (daks pinta).

Gillet—mara pulcinella, fraxchetta, jew li iddaħħac in-nies biha.

Gill flirt—tifla moħħa fuk il werka ; namura, tifla li tħobb tinnamra.

Gillie } seftur; kaddej (hecc msej-
Gilly } jah fli Scozia) ; ir-ragel li imur jew joħroġ mas-sinjur tiegħu meta dan imur għal caċċa ; *and with the help of his gillies he got him into the hills* (Scott, *Waverley, Chap. XVIII*) u bil għajnuna tan-nies li chellu miegħu hua giebu gewwa (kalb) il għoljet:

Gillingite — isem ta mineral, li jinsab wisk f'xi artijiet ta li Svezia.

Gilly flower - xorta ta fjur, isem ta fjur bħal giżi.

Gilour—bniedem falz, karriek.

Gilous—karrieki, falz.

Gilpy—bniedem (actarx żagbżugħ jew tifla) cajtier.

Gilravage — tisrak, tissaccheġġa, tħarbat.

Gilravager—ħalliel, min jagħmel sacchiġġ; bniedem storbius, li jagħmel frattarija jew storbiu.

Gilry—ħell, serk.

Gilt (temp passat u particip passat ta *Gild*, (ara).

Gilt-edged—bix-xfar (truf) durati *the book you gave him has its leaves gilt edged*, il ctieb li tajtu għandu il (bil) folji ndurati fit-tarf.

Gilt head—isem ta ħuta, l-aurata ; isem ta tajra.

Giltif—ara *guilty*.

Gim—nadif xummiema, liebes tajjeb, pulit.

Gimbal—dac il meccanismu ta circhijiet li iħallu li lampa, boxxla etc. tibka dejjem mdendla fin-nofs iċċaklaka chif iċċaklaka.

Gimblet—ara *gimlet.*

Gimcrack—tifel (ġuvnott) pulit liebes donnu xummiema ; żabicott, pulicaria, petitu ; biċċa logħob tat-tfal sabiha iżda li ma tiswiex (ngħejdu aħna bħal dawc il macni tal ħjata, vapuri ta l-art etc. tal-landi li jixtru sold sold it-tfal).

Gimlet—berrina.

Gimmal—ara *gimbal.*

Gimmer (bli Scozzis) xiħa ; *go out you gimmer*, mur minn hawn ja biċċa ta xiħa; *gimmer*, biċċa meccanismu ; *gimmer*, ħarufa (ngħaġa) ta minn sena sa sentejn ; *gimmer*, tfajla, xbejba.

Gimp – ghimm, lazz.

Gimp-machine — newl għax-xogħol tal ghimm (jew lazzijiet).

Gimp—kasir jew ħafif (li ma igibx fl-użin jew mit-tul); nadif, pulit, xummiema; ċajta, żuffjettata, ħlieka; tagħmel is-snien, jew pizzi (bħala ornament, f'libsa etc.)

Gimping – tforni (iżżejjen) bil lazzijiet jew bil ghimm.

Gin—ġnibru (xorb) ; macna (f'loc *engine*); strument, isem ta biċċa għodda, li fuku, jew biha, chienu dari jatu it-turturi l-iccundannati; meccanismu; pompa li taħdem b'mitħna tar-riħ; macina jew grua (macna) biex tarfa ħwejjeġ tkal ; raddiena tal ħalġ ; mansba, nassa ; kasma (tiċrita jew fetħa) fil blat ; taħleġ ; iddaħħal, takbad finnassa ; tibda (f'loc *begin.*)

Ginblock – isem (xorta) ta buzzell.

Gin-horse—żiemel li idawwar macna (raddiena tal ħalġ etc.)

Gin-house — ħanut fejn ibigħu il ġnibru ; maħzen, post, loc, fejn jaħalġu, macna tal ħliġ.

Gin-ring — id-dawra fejn jimxi il bgħal, żiemel etc. li icun idawwar il mitħna tal miexi.

Gin-saw - munxar jew moxt fil macni jew rdieden tal ħliġ, li minnu igħaddi it-tajjar jew il ħjut tal koton u jibka barra iż-żerrigħa.

Ging – cumpanija, gaj (f'loc *gang).*

Gingal – xorta ta canun żgħir li jiccargawħ b'balla (ta xi tmientewiek) minn wara.

Gingelly jew Gingillic oil - zejt tal ġulġlien.

Ginger – ginger, ħatab tal ginger li minnu jagħmlu il ginger li nixorbu.

Ginger-ale — ginger ejl, xorb li m'hux spiritus, isir mil ginger misħuk fl-ilma u iz-zoccor bi ftit gas acidu carbolicu.

Ginger-beer — birra li fiha l-essenza tal ginger.

Ginger brandy – xorb, *ginger brandy*, isir billi iħaltu (jagħmlu) ħatab tal ginger misħuk fil brandy u iħalluh

hemm daks tliet gimgħat, imbagħt iħaltu miegħu ftit zoccor.

Ginger cordial—xorta ta xorb ħafif li isir billi iħaltu l-essenza tal ħatab tal ginger ma li spirtu.

Ginger pop—ara *ginger-beer*.

Ginger wine—*ginger wine*, xorta ta mbit Inglis (li jixorbuh wisk l-Inghilterra) li isir b'taħlita ta zoccor fermentat, ilma, ginger misħuk u ftit spirtu.

Gingerade—ġlepp tal ginger.

Gingerbread tree—xorta ta siġra (palm) li ticber fl-Egittu.

Gingerbread work—disinn, scultura fil ħaġar għal bini (faċċati ta djar etc.)

Gingerly—bil chemm, bil mod il mod, bl-attenzioni; *why does she walk so gingerly, has she a corn?* għaliex kegħda timxi hecc bil mod jew bl-attenzioni (chemm chemm tmiss ma l-art) jakaw għandha xi callu?

Gingerness — attenzioni fil mixi, mixi chemm chemm wieħed imiss riġlejh ma l-art, mixi bil mod; *their gingerness in tripping on toes like young goats*, (Stubbes), l-attenzioni tagħhom fil mixi, li jimxu chemm chemm imissu l-art fuk ponot subgħajhom, kishom frieħ tal mogħż (ghidien).

Gingerous—tal-lewn tal ginger, safrani ċar.

Gingham—xorta ta drapp (tajjâr) bil ħajt culurit; umbrella micsia bi drapp ordinariu (bil *gingham*).

Ginging — l-infurrar (il bini mal ħajt, jew il ħitan ma'l ġnieb) ta mogħdija jew passaġġ f'miniera jew barriera, biċ-ċlamit jew bil maduni.

Gingival—tal ħniec.

Gingle—cempil, cencil; iccencel, iccempel.

Gingle boy—biċċa munita, flus.

Ginglymus—ġog tad-dirgħajn, rcubtejn jew tal għaksa.

Gingo—isem ta siġra (is-*Salisburia Adiantifolia*).

Ginning—ħliġ (il għażil tat-tajjar tal koton miż-żerrigħa); il bidu, bidu (f'loc *beginning*).

Ginnle / Ginner } gargi tal ħuta.

Ginny-carriage—vagun (ta vapur tal art) għal mercanzija.

Ginour—inginier (li jaħdem f'macna tal militar).

Ginseng—isem ta ħaxixa li jusawha li spiżiari mal medicini (ħaxixa aromatica, taħrak).

Giocoso—(fil musica) b'mod li juri ċajt, bil-logħob, li jilgħab.

Gip—tnaddaf żakk l-aringhi.

Gipe—ġobba, libsa ta fuk, dublett.

Gipser — borsa (li wieħed iżomm mdendla maċ-cinturin ta kaddu.

Gipsous—tafli, bħal gibs.

Gipsy—żingaru, żingara, min jiggiera minn pajjis għall-ieħor u jakra il venturi, lsien (lingua) taż-żingari; wieħed li icun ismar isejħulu (igħejdulu) hecc (*gipsy*) b'disprezz; bniedem li icollu fama ħażina; ragel ħażin jew mara ħażina; macacc; taż-żingari; *a gipsy hat*, cappell bħal dac li jilbsu iż-żingari (bħal taż-żingari) bil f ldi cbar mal ġnieb.

Gipsy—tiecol taħt it-tined; tgħejx jew tiecol bħal dawc li jiggerrew minn pajjis għall-ieħor jew bħaż-żingari.

Gipsyism—il ħajja tal (chif jagħmlu) iż-żingari; kerk, ingann, wiri jew għamil ta ħaġa b'oħra.

Gipsy like—bħal żingari.

Giraffe—il giraffa jew żrafa, annimal b'għonku twil ferm; l-ogħla annimal ta erba sakajn (igħedulha ucoll *camelopard*).

Girandole—candelabru (bil brazzi għax-xama).

Girasole — il ward tax-xemx jew girasul, (jissejjaħ ucoll *turnsole*); xorta ta mineral, ħaġra preziusa ta lewn caħlani ċar u tlekk jew tilma fid-daul.

Giramount—pianta li tagħmel bħal kargħa li iż-żerrigħa tagħha jatuha għad-duda (biex jekerdu il verme solitariu).

Gird—dakka b'virga jew b'għasluġ; weġġħa, nigża; sarcasmu, tgħajjib, culjunata; daħca bi, circu (ta bittija etc.); tati b'virga jew b'għasluġ, issawwat, titkob, tinfed minn banda għall-oħra; ticculjuna, tgħajjeb, titħac bi; torbot dugħ ta mastella, bittija etc. b'circu jew b'ħabel etc; torbot,

tħażżem, iddawwar ħabel etc. ma; tlibbes; tati biex wieħed jilbes jew igib fuku; torbot ma (kaddec etc.); *conscience by this means is freed from many fearful girds etc.*, (**Tillotson**), b'dan il mod (u hecc) il cuxienza ma icollha l-ebda tinghis etc.; *I thank you for that gird, good Tranio*, (**Shakespear**. *Taming of the Shrew*), nirringraziac ta dic id-daħka li dhakt bija, Tranio; *the girds of this tub are not very strong*, ic-circhijiet ta din il mastella m'humiex kawwijin biżżejjed; *they sprinkled earth upon their heads and girded their loins with sack cloth* (**2 Maccabees**), xerrdu (raxxew) it-trab fuk rashom u giebu fukhom, jew libsu, ix-xchejjer; *I girded thee about with fine linen and I covered thee with fine silk*, (**Ezekiel**), libbistec għażel (ħwejjeġ) sbieħ u chsejtec (għattejtec) b'ħarir sabiħ.

Girder—min (dac li) jidħac b'xi ħadd jeħor, min ighajjeb, culjunajr; min idawwar b'circhijiet, min iħażżem jew ilibbes; buttar; puntal (travu biex iżomm bini li ma jiġġarrafx).

Girder bridge—pont miżmum fuk il puntali.

Girding — rbit, tidwir ta circhijiet etc.; lbies, ħwejjeġ ta lbies, biċċa ħwejjeġ; *he had on a girding of sackcloth*, chien liebes libsa tax-xchejjer, (tad-drapp tax-xchejjer).

Girdle—ħżjem, ħażża, cinta; l-equatur; dawra, wesgħa mdawra bil ħitan jew magħluka; rabta, ghakda; circu, bastun ma dwar colonna; iddawwar ma, tħażżem, tgħannak, tħaddan; *that is an old fashioned girdle she had round her waist*, chella cinta (cinturin jew ħżiem) antic ma dwar kaddha; *from the world's girdle to the frozen pole*, (**Cowper**, *Expostulation*), mill-equatur sal pol ngazzat; *within the girdle of these walls*, fil wesgħa li hawn magħluka bejn dawn il ħitan; *trade is the golden girdle of the globe*, (**Cowper**, *Charity*), il cummerċ hua ir-rabta li tiswa id-deheb (hua il għakda tad-deheb) tad-dinja; *the girdle of the sky*, l-eclittica; *to have* jew *hold under one's girdle*, iżżomm bniedem etc. taht il cmand jew is-suggizioni tiegħec; *he always had his son under his girdle*, dejjem żamm l-ibnu bil beżgħa (taħt is-suggizioni) tiegħu; *he was seen sitting on the walls that girdle round the churchyard*, rawh kighed bil kegħda fuk il ħajt ta ma dwar ic-cimiteru; *the gentle babes girdling one another within their innocent alabaster arms*, (**Shakespear**, *Richard III*), it-trabi ħelwin chienu jitghanku ma xulxin ġo dawc id-dirgħajn tagħhom bojjod li donnhom alabastru.

Girdle stead—il kadd (il ħżiem jew ic-cinta fejn jintlibes ic-cinturin); il ħoġor; *there fell a flower into her girdle stead*, (**A. C. Swinburne**), waka (giè) fjur ġo ħoġorha.

Girdle wheel — rota żgħira (ta macna tad-dawran).

Girdler—min jagħmel ic-cinturini; ħażżiem.

Girl—tifla, xbejba; cerva (cerv) ta sentejn; tcun tkila b'tifla; *she is a fine girl*, hia tifla sabiħa; *he is married to a very rich girl*, ħa (iżżewweġ) tfajla (xbejba) għânja ħafna; *the roebuck is in the first year a kid, in the second a girl*, ic-cerv meta icollu sena (meta icun għadu ta sena) jissejjah *kid* u meta icun ta sentejn jissejjah *girl*; *what do you think, is she girl'd or boy'd?* (**Corbet**), xi tgħejd int li għandha (li icollha) tifla jew tifel?

Girl boy—tifel li ihobb il bniet, li għandu minn tifla, li donnu tifla.

Girl hood—tfulija, żgħużija.

Girlish—ta tifla, ta xbejba; *in her girlish age she used to keep sheep on the moor*, fl-età (fi żmien) ta meta chienet tifla (meta chienet għada tifla) chienet tirgħa in-nghaġ fuk il moxa; *that is girlish play*, dac logħob ta tfal.

Girn - ticxef snienec, titcherraħ, turi wiċċ icreħ bħal meta jagħmel chelb kabel ma jimbaħ jew jigdem.

Girnal—caxxa, post għal kamħ, fossa ghal kamh.

Gironde — Gironda; dipartiment (art) f'xatt il baħar ta Franza, li tigi għal lbiċ, tmiss mal Bajja ta Biscalja; post fejn jitfgħu l-ilma tagħhom fil baħar ix-xmajjar Garonne u Dardogne

(xi tlittax il mil il fuk mil belt ta Bordò).

Girondist—girondista, tal partit tal girondisti (jew republicani, li chien hemm fi Franza għal bidu ta meta bdiet ir-Rivoluzioni); tad-dipartiment jew l-art ta *Gironde* (ara).

Giroutte—hecc huma msejħin dawc li fil pulitca iduru ma cull riħ (issa iżommu ma partit u issa iduru ma ieħor) pinnur politicu; opportunista.

Girr—circu ta bittija jew mastella.

Girt—mħażżem, mdawwar; iddawwar, tħażżem; tchejjel (tara x'wisa jew x'dawra fih) il ħżiem jew il kadd.

Girth — cinturin ta taħt żakk iżżiemel (cinga); il kies tad-dawra tal kadd, id-dawra tal ħżiem; cinga ta torchiu (ta stampatur).

Gisarm — mannara li takta minn żewġt ibnadi, mannara tal gwerrieri antichi.

Gispen—tazza jew chiccra tal gild.

Gist—alloġġ, lucanda, post loc etc. fejn wieħed jirtira (min jorkod etc.); is-sustanza, il pont li fuku icun wieħed jitchellem, l-argument, il custioni.

Gite—libsa, lbies, ħwejjeġ tal lbies.

Giterne / Gyterne } strument tad-dakk bil cordi bħal chitarra.

Gittern / Gitterne } iddokk fuk il *Gyterne* (ara).

Giusto—sewwa (fil musica) fit-temp sewwa.

Give—tati, tnewwel; icciedi, titlak jew terħi; *give him a penny*, tih (atih) sold; *can you give him this book please*, tista tnewwillu (tatih) dan il ctieb jecc jogħġboc; *give this man your place*, ciedi postoc lill dan ir-ragel; *she gave the wanton winds her flowing hair*, rħiet (telket) xaharha jittajjar marriħ; *now, please, give me your opinion*, issa, jecc jogħġboc ara xi tgħejdli inti (tini l-opinioni tiegħec); *give your word of command*, ordna (ati l-ordni); *to give one's word*, tati il chelma; *I do give you my word*, natic il chelma tiegħi (nagħmillec tajjeb, nisgurac); *give (upon)*, tattacca; *Hannibal gave upon the Romans*, Hannibal attacca ir-(telak għar-) Rumani; *the weather gives*, ittemp beda jiftaħ (beda iciedi); *to give away*, tati lil (tgħaddi għal) ħadd ieħor, tati, iżżewweġ; *to give back*, tati lil min imissu; targa, jew tmur lura; *so they gave back and came no further*, (**Bunyan**, *Pilgrim's progress*), u għalecc huma reġgħu lura u bakgħu hemm ma mxewx actar il kuddiem; *to give forth*, tippublica, ixxandar, tgħejd, toħroġ ix-xniha, tgħarraf; *soon after it was given forth, and believed by many, that the king was dead*, malajr ħarget ix-xniha (kalu) li is-sultan miet u bosta emmnu dana; *to give in*, tiddichiara, tgħejd, taccetta, tati, tippresenta, icciedi; *I shan't give in my adhesion to this cause*, ma niddichiarax (ma ngħejdx) hecc jen, f'din il biċċa; *he did not give in his name*, ma tax, ma ippresentax ismu; *the charge was given with so well governed fury that the Scots were enforced to give in*, (**Hyward**), l-attacc chien magħmul b'hecc killa cbira u sewwa li Scozzisi chellhom bil fors iciedu; *to give off*, ittajjar, tħalli joħroġ, titfa; tati, icciedi, titlak, tħalli; *these waters are given off vapour*, dan l-ilma kiegħed jitfa minnu (jagħmel) fwar; *it is said that he was to give off his crown before the death of his son*, igħejdu li chellu iciedi il curuna kabel il mewt ta ibnu; *to give on*, tmur għal, tattacca; *to give out*, titfa (tagħmel) tħalli joħroġ minn; thabbar, tippublica, tgħarraf, toħroġ; tferrak, tati, tkassam; icciedi, terħi ruħec, tintelak; tgħejd li tcun xi ħaġa (u ma tcunx xejn) tippretendi li int; *this is the plant that gives out the scent*, din hi il pianta (is-siġra) li kegħda tagħmel (li kegħda titfa) din ir-riħa; *he gave out general summons*, ippublica ħareġ citazioni għall culħadd (ordna jew ġagħal li jinġabar jew jigi culħadd); *he gave out new orders to his men*, ħareġ ordnijiet ġodda għan-nies tiegħu; *he has given out all his riches to the poor of the parish*, ferrak (kassam) gidu collu (cull ma chellu) lil fkar tar-raħal tiegħu; *I thought you would never have given out these arms*, (**Shakespear**, *Henry VI*), jena katt ma cont nemmen li icciedi l-armi;

one that gives out himself Prince Florizel, (**Shakespear**, *Winter's Tale*), wieħed li kal li hu il Princep Florizel; *to give over,* tati, tħalli għal ħadd jeħor; icciedi lill ħadd jeħor; titlak, icciedi, terħi; *if she will give him back the presents he gave her, he will give over his suit,* jecc hi tatih lura irrigali li taha hu iciedi il cawsa; *I have given you over,* jena għaddejtec b'mitluf (jena ma chellix actar tama li narac salv); *they have given themselves over to all manner of vice,* taw ruħħom għal cull xorta ta viziu; *to give over,* takta, icciedi, ma tcomplix; *give not over so, entreat him,* taktax, compli itolbu; *to give up,* icciedi, titlak, tabbanduna, terħi; *the doctors have given up all hopes,* it-tobba katgħu jeshom għal collox (kalu li ma hemm ebda tama); *to give every one his due,* tati lill culħadd li imissu (tati sehem lill culħadd); *to give thanks,* tiżżiħajr, tirringrazia; *let us give thanks to God,* niżżuħajr l-Alla; *to give like for like,* tpatti; *to give evidence,* tixhed, tagħmel xhud; *to give ground,* tmur (tarġa) lura; *to give way,* icciedi, titlak, terħi (ruħec) tabbanduna; *I feel the ground giving way under my feet,* kiegħed nħoss l-art icciedi (nieżla bija) taħt riġlejja; *she has given way to melancholy,* tat ruħħa għas-swied il kalb (rħiet ruħħa għaddwejjak); *they gave us forty guns,* għamlulna salut ta erbgħin tir (spararaw erbgħin tir meta dħalna); *to give alms,* tagħmel carità; *he gives some two pounds a day in alms,* jagħmel xi żewġ liri carità cull jum (jati carità xi żewġ liri cull jum); *to give credit,* temmen; *don't give credit to what he says,* temminx li ighejd; *I give you credit,* nemmnec, nafdac; *to give ear,* tati widen; *I never give ear to what she says,* katt ma nati widen għal li tgħejd; *to give leave,* tħalli, tippermetti; *can you give me two days leave,* tippermettili immur (noħroġ etc.) jumejn (tatini permess għal jumejn); *to give leave,* tħalli, tippermetti; *give me leave to do it for him,* ħallini nagħmlu jen (nagħmilulu jen); *to give a guess,* tinżerta, takta; *to give fire,* tiġbed (tispara pistola etc.), *to give one a call,* issejjaħ, tgħajjat (lil xi ħadd); *give him a call, your voice is stronger than mine,* għajjatlu għajta, lehnec actar kawwi (jinstama actar) minn tiegħi; *to give judgment,* takta sentenza; *he will not give his judgment before hearing all the witnesses,* ma jaktax is-sentenza kabel ma jisma ixxhieda collha; *to give it for one,* takta sentenza favur ta wieħed; *do you think the judge will give it for me?* tifhem int li li mħallef irebbaħħieli (il causa)? *to give a good price for a thing,* tixtri ħaġa bil għali; *I gave a good price for that book,* dac il ctieb nfakt ħafna fih; *to give warning,* twiddeb; *to give one a fall,* twakka, iġġarraf; *to give one's mind to a thing,* tati ruħec (tapplica rasec) għal ħaġa; *I intend now to give my mind to the study of Latin,* issa feħsiebni nati ruħi għal li studiu tal Latin; *to give heed,* tokgħod attent, tkis, tindocra; *give heed to what he says,* indocra, okgħod attent għal dac li ighejd; *to give up one's account,* tati cont, tagħmel il contijiet; *to give up the ghost,* tmut; *to give the back* (jew *sack*) *to,* tchecci, tibgħat il barra; *he was given the sack,* checcewh il barra (sbarazzawh, bagħtuh mil impieg); *to give birth to,* icolloc tarbija (iġgib fiddinja, teħles); *she gave birth to a boy,* chella tifel; *to give chase to,* tmur tiġri wara (annimal etc) biex takbdu; *to give it to one,* taħsel bniedem, tatih rifront, tatih ċamata (iċċanfru), tatih xebgħa sewwa; *give it to him when he comes,* aħslu sewwa (għajjat miegħu ferm) meta jigi; *he gave it to him this time,* din id-darba lagħabielu (xebgħa) sewwa (chif tmiss il-ligi); *to give one the lie,* tghiddeb (tgħajjar wieħed ghiddieb); *to give head,* terħi (ir-riedni) tati il libertà; *he gave the horse his head,* rbielu iż-żiemel; *to give line,* terħi (ix-xlief jew lenza) lill ħuta meta tcun tistad, tati il calum; *to give way together,* takdef flimchien (iżżomm ittemp fil kdif), *give and take,* tini u ntic (bidla chif jixrak, talli tatini natic); *to give the hand,* iżżewweġ, tati b'għarusa jew b'għarus.

Given—moghti.

Giver—min jati, inewwel, jew jagħmel rigal.

Gives (akra *gaivs*) – xchiel, manetti.

Giving – għati, tnewwil.

Giving-out—cliem, asserzioni, għajdut, dichiarazioni.

Gizzard — gewwieni (interiuri) ta tigieġa etc.; ħanżħa tat-tjur (jew tal għasafar).

Glabrate—lixx, bla xagħar jew pil.

Glabriate—tillixxa, tfartas, twakka ix-xagħar.

Glabrity—tfartis, nżul tax-xagħar.

Glabrous—lixx, bla pil (bħal werak ta xi siġar).

Glaciable — li jista icun mbiddel f'silġ, li jista jinġazza u isir (ilma) magħkud.

Glacial—nġazzat, tas-silġ, jew tal ilma magħkud.

Glacially—per mezz tal inġazz jew tal ilma magħkud.

Glaciate—tbiddel l-ilma fi nġazz (tagħmel l-ilma li jagħkad u isir silġ, jew tgħakkad l-ilma f'silġ) ; issir silġ, tinġazza.

Glacier—glacier, xmara tal ilma magħkud li timxi (titcarcar) bil mod il mod l-isfel ma xi muntanja.

Glacier erosion – dac it-taħfir li isir bil brix li jobrox ma l-art il glacier (ix-xmara tal ilma magħkud) hia u nieżla bil mod.

Glacier fork—il post fejn jiltakgħu żewġ glacieri jew xmajjar tal ilma magħkud li icunu gejjin l-wieħed minn banda u l-jeħor mill oħra.

Glaciere — għâr mimli bl-ilma magħkud jew inġazzat.

Glacis—glasis, żurżieka ma fortificazioni jew ma fortezza (mis-sur li tinżel għal xejn sat-triek) ; żurżieka.

Glad—ħieni, cuntent, ferħan, daħkan. mgħaxxak; tal ferħ; tithenna tifraħ, titgħaxxak; *I am very glad to learn that he is doing well now*, jena ħieni wisk (għandi piacir) nisma (jew ncun naf) li hua tajjeb; *I am right glad that you have succeeded*, jena ferħan (cuntent) ħafna li int għaddejt; (rnexxielec li chellec f'rasec etc.); *I have brought you glad tidings*, gibtilcom aħbarijet tal ferħ; *wine glads the heart of man*, l-imbid iferraħ (jagħmel allegru) il bniedem; l-imbid iferraħ il kalb (jagħmel il bniedem allegru).

Gladden—tħenni; tithenna, tifraħ, tferraħ; titgħaxxak, tcun cuntent; *I hope this news will gladden his heart*, nitma li din l-aħbar tħennilu kalbu; *so shall your company ever gladden at the sound of your voice*, (**Adams**), u hecc il cumpannija tiegħec tifraħ dejjem (titgħaxxak jew tithenna) billeħen tiegħec.

Gladder—min (dac li) iferraħ jew iħenni.

Glade—mogħdija, passaġġ, daħla (triek) għal ġo bosc; rokgħa ilma fi xmara li ma icunx inġazzat.

Glade-net—xibca (xbiec) li jonsbu għal l-għasafar fid-daħliet ta xi bosc.

Gladful — ħieni, cuntent, ferħan, mimli bil ferħ, collu cuntent.

Gladfulness—hena, ferħ, cuntentezza.

Gladiate—għamla ta xabla (werka etc.)

Gladiator—gladiatur, ragel li jiflaħ magħżul biex jiggieled u jissara ma jeħor b'xabla etc. (chif chienu dari jagħmlu fl-anfiteatri ta Ruma, specialment fil *Colosseu)*; gellied; wieħed li kiegħed għal ġlied jew għassarâr.

Gladiatorial—tal ġlied jew is-sarâr, tal gladiaturi; *Constantine made a law against the gladiatorial shows*, Costantinu għamel (ħareġ) ligi biex ma iħallix isir ġlied u sarâr tal gladiaturi fil pubblicu.

Gladiatorism—sarâr, ġlied tal gladiaturi (għal premiu, min jagħleb jew igib il sieħbu).

Gladiatorship — l-ufficiu, ix-xogħol, is-sengħa ta gladiatur (ta wieħed li kiegħed għal ġlied jew għas-sarâr).

Gladiatory—ara *gladiatorial*.

Gladiole—isem ta pianta, bil basla.

Gladius—il pinna tal clamar jew il għadma tas-siċċa.

Gladly—bil kalb collha; *he received us gladly*, lakagħna bil kalb collha (collu ferħan, bil piacir).

one that gives out himself Prince Florizel, (Shakespear, *Winter's Tale*), wieħed li kal li hu il Princep Florizel; *to give over,* tati, tħalli għal ħadd jeħor; icciedi lill ħadd jeħor; titlak, icciedi, terħi; *if she will give him back the presents he gave her, he will give over his suit,* jecc hi tatih lura irrigali li taħa hu iciedi il cawsa; *I have given you over,* jena għaddejtec b'mitluf (jena ma chellix actar tama li narac salv); *they have given, themselves over to all manner of vice,* taw ruħħom għal cull xorta ta viziu; *to give over,* takta, icciedi, ma tcomplix; *give not over so, entreat him,* taktax, compli itolbu; *to give up,* icciedi, titlak, tabbanduna, terħi; *the doctors have given up all hopes,* it-tobba katgħu jeshom għal collox (kalu li ma hemm ebda tama); *to give every one his due,* tati lill culħadd li imissu (tati sehem lill culħadd); *to give thanks,* tiżżiħajr, tirringrazia; *let us give thanks to God,* niżżuħajr l-Alla; *to give like for like,* tpatti; *to give evidence,* tixhed, tagħmel xhud; *to give ground,* tmur (tarġa) lura; *to give way,* icciedi, titlak, terħi (ruħec) tabbanduna; *I feel the ground giving way under my feet,* kieghed nħoss l-art icciedi (nieżla bija) taħt riġlejja; *she has given way to melancholy,* tat ruħħa għas-swied il kalb (rħiet ruħħa għaddwejjak); *they gave us forty guns,* għamlulna salut ta erbgħin tir (spararaw erbgħin tir meta dħalna); *to give alms,* tagħmel carità; *he gives some two pounds a day in alms,* jagħmel xi żewġ liri carità cull jum (jati carità xi żewġ liri cull jum); *tò give credit,* temmen; *don't give credit to what he says,* temminx li ighejd; *I give you credit,* nemmnec, nafdac; *to give ear,* tati widen; *I never give ear to what she says,* katt ma nati widen għal li tgħejd; *to give leave,* tħalli, tippermetti; *can you give me two days leave,* tippermettili immur (noħroġ etc.) jumejn (tatini permess għal jumejn); *to give leave,* tħalli, tippermetti; *give me leave to do it for him,* ħallini nagħmlu jen (nagħmilulu jen); *to give a guess,* tinżerta, takta; *to give fire,* tiġbed (tispara pistola etc.), *to give one a call,* issejjaħ, tgħajjat (lil xi ħadd); *give him a call, your voice is stronger than mine,* għajjatlu għajta, leħnec actar kawwi (jinstama actar) minn tiegħi; *to give judgment,* takta sentenza; *he will not give his judgment before hearing all the witnesses,* ma jaktax is-sentenza kabel ma jisma ix-xhieda collha; *to give it for one,* takta sentenza favur ta wieħed; *do you think the judge will give it for me?* tifhem int li li mħallef irebbaħħieli (il causa)? *to give a good price for a thing,* tixtri ħaġa bil għali; *I gave a good price for that book,* dac il ctieb nfakt ħafna fih; *to give warning,* twiddeb; *to give one a fall,* twakka, iġġarraf; *to give one's mind to a thing,* tati ruħec (tapplica rasec) għal ħaġa; *I intend now to give my mind to the study of Latin,* issa feħsiebni nati ruħi għal li studiu tal Latin; *to give heed,* tokgħod attent, tkis, tindocra; *give heed to what he says,* indocra, okgħod attent għal dac li ighejd; *to give up one's account,* tati cont, tagħmel il contijiet; *to give up the ghost,* tmut; *to give the back* (jew *sack*) *to,* tchecci, tibgħat il barra; *he was given the sack,* checcewh il barra (sbarazzawh, baghtuh mil impieg); *to give birth to,* icolloc tarbija (iggib fiddinja, teħles); *she gave birth to a boy,* chella tifel; *to give chase to,* tmur tiġri wara (annimal etc) biex takbdu; *to give it to one,* taħsel bniedem, tatiħ rifront, tatih ċamata (iċċanfru), tatih xebgħa sewwa; *give it to him when he comes,* aħslu sewwa (ghajjat miegħu ferm) meta jigi; *he gave it to him this time,* din id-darba lagħabielu (xebgħa) sewwa (chif tmiss il-ligi); *to give one the lie,* tghiddeb (tgħajjar wieħed ghiddieb); *to give head,* terħi (ir-riedni) tati il libertà; *he gave the horse his head,* rbielu iż-żiemel; *to give line,* terħi (ix-xlief jew lenza) lill ħuta meta tcun tistad, tati il calum; *to give way together,* takdef flimchien (iżżomm ittemp fil kdif), *give and take,* tini u ntic (bidla chif jixrak, talli tatini natic); *to give the hand,* iżżewweġ, tati b'għarusa jew b'għarus.

Given—moghti.

Giver—min jati, inewwel, jew jagħmel rigal.

Gives (akra *gaivs*) - xchiel, manetti.

Giving - għati, tnewwil.

Giving-out—cliem, asserzioni, għajdut, dichiarazioni.

Gizzard — gewwieni (interiuri) ta tigieġa etc.; ħanżħa tat-tjur (jew tal għasafar).

Glabrate—lixx, bla xagħar jew pil.

Glabriate—tillixxa, tfartas, twakka ix-xagħar.

Glabrity—tfartis, nżul tax-xagħar.

Glabrous—lixx, bla pil (bħal werak ta xi siġar).

Glaciable — li jista icun mbiddel f'silġ, li jista jinġazza u isir (ilma) magħkud.

Glacial—nġazzat, tas-silġ, jew tal ilma magħkud.

Glacially—per mezz tal inġazz jew tal ilma magħkud.

Glaciate—tbiddel l-ilma fi nġazz (tagħmel l-ilma li jagħkad u isir silġ, jew tgħakkad l-ilma f'silġ); issir silġ, tinġazza.

Glacier—glacier, xmara tal ilma magħkud li timxi (titcarcar) bil mod il mod l-isfel ma xi muntanja.

Glacier erosion – dac it-taħfir li isir bil brix li jobrox ma l-art il glacier (ix-xmara tal ilma magħkud) hia u nieżla bil mod.

Glacier fork—il post fejn jiltakgħu żewġ glacieri jew xmajjar tal ilma magħkud li icunu gejjin l-wieħed minn banda u l-jeħor mill oħra.

Glaciere — għâr mimli bl-ilma magħkud jew inġazzat.

Glacis—glasis, żurżieka ma fortificazioni jew ma fortezza (mis-sur li tinżel għal xejn sat-triek); żurżieka.

Glad—ħieni, cuntent, ferħan, daħkan. mgħaxxak; tal ferħ; tithenna tifraħ, titgħaxxak; *I am very glad to learn that he is doing well now*, jena ħieni wisk (għandi piacir) nisma (jew ncun naf) li hua tajjeb; *I am right glad that you have succeeded*, jena ferħan (cuntent) ħafna li int għaddejt; (rnexxielec li chellec f'rasec etc.); *I have brought you glad tidings*, gibtilcom aħbarijet tal ferħ; *wine glads the heart of man*, l-imbid iferraħ (jagħmel allegru) il bniedem; l-imbid iferraħ il kalb (jagħmel il bniedem allegru).

Gladden—tħenni; tithenna, tifraħ, tferraħ; titgħaxxak, tcun cuntent; *I hope this news will gladden his heart*, nitma li din l-aħbar tħennilu kalbu; *so shall your company ever gladden at the sound of your voice*, (**Adams**), u hecc il cumpannija tiegħec tifraħ dejjem (titgħaxxak jew tithenna) bil-leħen tiegħec.

Gladder—min (dac li) iferraħ jew ihenni.

Glade—mogħdija, passaġġ, daħla (triek) għal ġo bosc; rokgħa ilma fi xmara li ma icunx inġazzat.

Glade-net—xibca (xbiec) li jonsbu għal l-għasafar fid-daħliet ta xi bosc.

Gladful — ħieni, cuntent, ferħan, mimli bil ferħ, collu cuntent.

Gladfulness—hena, ferħ, cuntentezza.

Gladiate—għamla ta xabla (werka etc.)

Gladiator—gladiatur, ragel li jiflah magħżul biex jiggieled u jissara ma jeħor b'xabla etc. (chif chienu dari jagħmlu fl-anfiteatri ta Ruma, specialment fil *Colosseu*); gellied; wieħed li kiegħed għal ġlied jew għassarâr.

Gladiatorial—tal ġlied jew is-sarâr, tal gladiaturi; *Constantine made a law against the gladiatorial shows*, Costantinu għamel (ħareġ) ligi biex ma iħallix isir ġlied u sarâr tal gladiaturi fil pubblicu.

Gladiatorism—sarâr, ġlied tal gladiaturi (għal premiu, min jagħleb jew igib il sieħbu).

Gladiatorship — l-ufficiu, ix-xogħol, is-sengħa ta gladiatur (ta wieħed li kiegħed għal ġlied jew għas-sarâr).

Gladiatory—ara *gladiatorial*.

Gladiole—isem ta pianta, bil basla.

Gladius—il pinna tal clamar jew il għadma tas-sicċa.

Gladly—bil kalb collha; *he received us gladly*, lakagħna bil kalb collha (collu ferħan, bil piacir).

Gladness—ferħ, hena, cuntentezza.

Gladsome—allegru, hieni, ferħan, cuntent, fuk ruħu.

Gladsomeness—piacir, hena, cuntentizza.

Gladswin—isem ta pianta.

Glagol—l-alfabett antic li chienu jusaw fl-Istria u id-Dalmazia (Austria), l-actar iżda fil salmi u cant jeħor tal cnejjes.

Glagolitic—tal *glacol* (ara); *glacolitic alphabet*, l-alfabett antic tas-Slavi (l-actar tan-nies tal Istria u tad-Dalmazia).

Glaik—kerk, wiri ta ħaġa b-oħra, falsità; *fit only to fling the glaiks in folk's eyes*, (**Scott**, *Heart of Midlothian*); tajjeb biss biex jitfa it-trab fil għajnejn tan-nies (jidħac bihom jew jurihom ħaġa b-oħra).

Glaiket—ibleħ, belhieni.

Glair—l-abjad tal bajd (li jusawh bħal murdent għal l-indurar, l-actar il-librari meta iridu jatu id-deheb il koxra tal ctieb); gomma, lagħab etc. li iwaħħal; tidlec bl-abjad tal bajd; tati il verniċ bl-abjad tal bajd.

Glaireous—bħal abjad tal bajd; li iwaħħal (idellec) u ilekk bħal abjad tal bajd.

Glairine — dic iż-żlieġa li icun hemm f'wiċċ l-ilma minerali jew termali.

Glaive—xabla, xablott.

Glama—annimal bħal gemel, jgħejdulu ucoll *Clama*.

Glamour — seħer fil għajnejn, li iġagħlec tara ħaġa b-oħra; magħmul li igħejdu chienu dari jagħmlu (isir) fil għajnejn biex iġagħluc tara ħaġa b'oħra; seħer, magħmul; bħal ċpar li ma iħallicx tara sewwa l-oggett chif inhu sewwa.

Glance — lemħa, dakka ta għajn, messa fuk fuk jew chemm chemm; leħħa, dija; tilmaħ, tati dakka ta għajn; tleħħ, tiddi, tilma, iżżiġġ (tidher chemm chemm); *that is a significant glance*, dic dakka ta għajn li tfisser xi ħaġa; *they have not been touched once by the glance of a shot*, l-ankas ma chienu mimsusin (ma messewhomx darba biss bir-riħ ta balla (l-ankas biss ma messewhom chemm chemm bil balla); *the damned arrow glanced aside*, (**Tennyson**, *Oriana*), l-indannata vleġġa żigget (għaddiet bħal leħħa ta berka) minn mal ġenb; *the mute fish that glances in the stream*, (**Wordsworth**, *Excursion*), il ħut siechet iżiġġ (igħaddi bħal leħħa ta berka) fix-xmara; *he glanced a look*, ta lemħa, xeħet lemħa jew ta dakka ta għajn.

Glancer—min jilmaħ, jati lemħa jew dakka ta għajn.

Glancing—ħars fuk fuk; tismija ta ħaġa fuk fuk.

Glancingly—indirettament.

Gland — glandula, għokda; biċċa għodda tal fundaturi, magħmula lasta b'ganċ biex tgħakkad jew iżżomm flimchien bicciet li iridu jagħkdu ma xulxin; biċċa għodda tal inginjeri (dawc li jaħdmu fit-torn) biex ineħħu jew ikegħdu ic-cinga (il gilda) li iddawwar ir-rota tat-torn.

Glandage—ir-regħi tal (iż-żmien li jirgħaw il) ħnieżer fil boschijiet u isibu jeclu il ġandar.

Glander—icolloc jew tattacca bil marda tal *glanders* (ara).

Glandered — li għandu il (marid bil) *glanders* (ara).

Glanderous—ara *glandered*.

Glanders—marda kalila u li tittieħed, taż-żwiemel, meta jibda ħiereġ bħal mħat minn mnifsejhom u icollom il glanduli tax-xedak t-isfel minfuħa u jebsin; *his horse is possessed with the glanders*, **Shakespear**, *Taming of the Shrew*), iż-żiemel tiegħu marid.

Glandiferous—li fih (li tagħmel, siġra) il ġandar jew frott bħal gellewż etc.

Glandiform—li għandu għamla ta (bħal) ġandra jew frott jeħor bħal gellewż etc.

Glandina—isem (xorta) ta bebbuxa tal baħar li gejja tawwalija bħal magħżel, li tinsab wisk fl-Indij tal Punent u fl-ibħra ta l-America tan-nofs.

Glandula—ara *glandule*.

Glandular — glandulari, tal glanduli, tal għekiedi.

Glandule } glandula jew ghokda
Glandula } żgħira, tebgħa żgħira gejja ovali f'zocc, jew fil koxra, ta siġra.

Glandulose } bil glanduli, tal glan-
Glandulous } duli jew ghekiedi.

Glare—dija li tgħammex; ħarsa kalila bħal dic ta ljun; tgħammex; tħares b'għajnejn li ibeżżgħu; tħares ħars li iwerwer (bħal meta iħares ljun kabel ma jati is-salt għal fuk il caċċa tiegħu); *in summer we do well to use dark spectacles in Malta, to deaden the glare of the sun,* naghmlu sewwa (tajjeb) li nusaw in-nuċċali suwed Malta fis-sajf, biex nicsru (in-naksu minn għajnejna). id-dija tax-xemx; *about them a lion now he stalks with fiery glare,* (**Milton**, *Paradise Lost IV,402*), u issa hemm idur ma dwarhom ljun b'għajnejh iberku li donnom bin-nar; *it shines but glares not,* jiddi iżda ma ighammixx il għajnein bid-dija; *the lion and fierce tiger glared aloof,* (**Milton**), ljun u't-tigra kalila chienu iħarsu ħars li iwerwer mil bogħod.

Glareola—isem ta tajra (għasfur).

Glareose—li jicber kalb iċ-ċaghk (ħaxix).

Glariness—dija.

Glaring — li jiddi, li jgħammox; dieher, ċar; *this is a glaring falsehood,* din ghidba ċara; *that was a glaring crime,* dac chien delitt ċar (li ma jistax icun li jinħeba).

Glary—li jiddi, ilekk, lixx.

Glasbrite — isem ta mineral (gebel).

Glass—ħgieġ (żgieġ); mera; telescopiu, tromba li turi fil bgħid; tazza; impulletta; mimli tazza; taż-żgieġ; ticsi jew tgħatti biż-żgieġ; tara fil mera; *we have read a lesson on glass,* krajna lezioni fuk iż-żgieġ (chif isir etc. il ħgieġ); *looking-glass,* mera; *the astronomer's glass is worth hundred of pounds,* it-telescopiu (it-tromba) ta l-astronomu jiswa (tiswa) mijiet talliri; *he broke a glass,* chisser tazza; *an hour-glass,* impulletta; *I shan't drink more than one glass of wine,* ma nixrobx actar minn (mimli) tazza mbid; *a glass bottle,* flixcun taż-żgieġ; *those who live in glass houses should never throw stones,* min jiscongra irid icun pur; *I intend to have the roof of this room glassed,* bi ħsiebni ngħatti (nicsi) is-sakaf ta din il camra bil ħgieġ; *she does nothing else but glasses herself all day,* ma tagħmilx ħaġ'oħra ħlief tħares fil (lejn il) mera il ġurnata collha.

Glass-annealing furnace — forn għat-tempra taż-żgieġ.

Glass blower—ħaddiem, min (dac li) jaħdem fiż-żgieġ u jagħmel fliexchen, tazzi etc.; *glass blower's lamp,* lampa bil gas jew bli spirtu.

Glass blowing—xogħol taż-żgieġ.

Glass case—caxxa taż-żgieġ (biex jidħer li icun fiha merfuħ mingħajr ma tinfetaħ).

Glass chord—cimblu, strument taddakk bħal pianu iżda f'loc bil cordi biż-żgieġ.

Glassen—taż-żgieġ; bli scorċa bħażżgieġ.

Glasses—uċċali; *she wears glasses now,* issa bdiet iggib l-uċċali.

Glass-eye—għajn taż-żgieġ; isem ta tajra (għasfur), il merill tal Ġamajca.

Glassful—mimli tazza.

Glass furnace—funderija, forn etc. fejn idewbu iż-żgieġ.

Glass grinder—min ikatta u jati forma (ifassal) iż-żgieġ.

Glass-house—post fejn isir (jinħadem) iż-żgieġ; dar biż-żgieġ.

Glassing—tati il-lustru il gild (minnaħħa 'l waħda fejn irid icun ilekk) b'biċċa għodda taż-żgieġ.

Glassites—setta, religion (Presbiteriani), hecc msejħa mil fundatur tagħha ir-Revdu. *John Glass.*

Glass-like—bħaż żgieġ.

Glass-man—vitrar, min ibigħ jew jinnegozia fiż-żgieġ.

Glass-metal—żgieġ mdewweb.

Glass-mould — forma għax-xogħol taż-żgieġ (forma fejn jixħtu iż-żgieġ mdewweb u jatuh il għamla li iridu).

Glass-oven—post fejn ikegħdu iżżgieġ biex jittempra (post fejn jatu ittempra iż-żgieġ).

Glass-paper—carta għal-lixxar jew li xcatlar (bħal *sand paper)*.

Glass-shade—għata taż-żgieġ (għal fuk fjuri, pianti etc. biex tħarisom mit-trab etc).

Glass-silvering—għati ta mercuriu, ta fidda etc. fuk il żgieġ għal mirja.

Glass-snake—xorta ta gremxul bħal lifgħa li jinsab fl-America.

Glass-stainer—min jati il culur iż-żgieġ; min jagħmel iż-żgieġ bil culur.

Glass-staining—ix-xogħol (għamil) ta żgieġ tal culuri.

Glass-stopper—tapp taż-żgieġ (għal fliexchen etc).

Glass-tongs—mkass, bħal tnalja, biex jakbdu il fliexchen u ikalbuhom minn banda għall-oħra fix-xogħol tagħhom jew wakt li icunu isiru.

Glass ware — affarijiet taż-żgieġ, cristallam.

Glass-works—fabbrica taż-(fejn isir iż-) żgieġ.

Glass worm—musbiħ il-lejl.

Glass wort—ħaxixa salvaġġa li ticber fix-xtut tal baħar, (is-*Salicornia* jew *almeridia* salvaġġa).

Glassy—taż-żgieġ; bħaż-żgieġ; *glassy eyes*, għajnejn ta wieħed stupidu.

Glastonbury—isem ta belt fil Contea ta *Somersetshire* (l-Inghilterra).

Glauberite—isem ta mineral (ħaġar) li jinsab mal melħ fil minieri.

Glauber's salt — xorta ta melħ, *sulfato di soda.*

Glaucescent, Glaucine, Glaucous } lewn il baħar, *verdi mar.*

Glaucium — xorta ta pepprin jew xaħxiħ.

Glaucolite—xorta ta gebel lewn il baħar (*verdimar*).

Glaucoma—isem ta marda tal għajnejn.

Glaucomatous—tal (li għandu il) *glaucoma* (ara).

Glaucomite—isem ta mineral.

Glaucopis—xorta ta għasfur (razza ta għasafar jew tjur).

Glaucoris—ghama li isir bil marda (li iggib il marda) tal *glaucoma* (ara).

Glaucous—aħdar scur, *verdi mar.*

Glaucus—annimal tal baħar gismu artab bħal clamar.

Glaudkin—isem (xorta) ta doga li chienu jilbsu fi żmien ir-Re Enricu VIII tal Inghilterra.

Glaum—taħtaf bir-regħba.

Glaux—isem ta ħaxixa li ticber fi xtut il baħar xi bnadi l-Inghilterra.

Glave—xabla wiesgħa; mingel.

Glaved—armat bi (li għandu) xabla wiesgħa (jew mingel).

Glaver — tfaħħar, timpustura (lil xi ħadd biex tisloħ xi ħaġa minnu.)

Glaverer—impustur, wieħed li ifaħħar lill xi ħadd f'wiċċu biex jisloħ xi ħaġa minnu.

Glaymore—xorta ta xabla.

Glaymous—li iwaħħal, idellec.

Glaymousness — tidlic, twaħħil, tgħacchir.

Glaze — tkieghed iż-żgieġ (f'tieka, gwarniċ etc.); *you have only to glaze the windows now*, issa ma għandicx ħlief tkieghed iż-żgieġ fit-twieki biss; tati il verniċ, iggib ilekk; *what do the potters use to glaze the earthen vessels?* x'jagħmlu dawc li jaħdmu il fuħħar biex igibu ilekku hecc l-affarijet li jagħmlu? (biex jatu il verniċ dawc li jaħdmu il fuħħar, l-opri li jagħmlu?); *glaze*, tagħmel ilekk bħal żgieġ; tati jew tgħaddi biċċa xokka etc. bil-lustru (biż-żlieġa).

Glaze-kiln—il forn fejn min jaħdem il fuħħar ikiegħed l-opri tieghu biex jinħmew u jeħdu iż-żlieġa.

Glazen—bħal żgieġ; biż-żlieġa; li ilekk.

Glazer—min jarma bil, jew jagħmel, iż-żgieġ fi twieki etc.; rota tal injam għat-tnaddif tas-schiechen.

Glazie—li ilekk (bħaż-żgieġ.

Glazier— vitrar, min ikigħed żgieġ fi twieki etc.

Glazing—tkegħid (armar) ta żgieġ fi twieki etc.; lustrar (għati ta verniċ jew lustru biex tagħmel ħaġa tlekk; verniċ jew *enamel* li jatu lill opri tagħhom dawc li jagħmlu il fuħħar.

Glazing-iron—buttuna ta li scrapan biex jillustrau (jatu il verniċ jew igibu ilekk it-taccun etc. ta żarbun).

GLAZING WHEEL—rota għat-tnaddif tas-schiechen.

GLEAM—dija, dawl, merżuk, raġġ; tiddi, tilma, tmerżak; tiġbor iż-żbul (tlakkat iż-żbul tal kamħ li icun baka wara, jew ħallew, il ħassada).

GLEAMER—ara *gleaner*.

GLEAMY—bid-dija, li ilekk, jilma jew jiddi; bir-raggi; *the gleamy streaks of purple morn*, dawc il faxxi ħomor sbiħ bid-dija ta fil għodu.

GLEAN—tlakkat (tiġbor mill-art) iż-żbul; tiġbor flimchien; takla, ticseb, tottieni, tacquista; tiġbor minn hawn u minn hemm (tlakkat); tnażża, tgħarwen; katta żbul miġbur (mlakkat, minn dac li jibka jew iħallu warajhom il ħassad); is-*seconda* ta bakra, nagħġa etc.; *she came and gleaned in the field after the reapers*, (Ruth), giet u lakktet iż-żbul mil għalka li ħallew warajhom il ħassada; *glean all the land's worth into one*, (Shakespear, *Henry VIII*), iġbru flimchien chemm jiswew (il prezz) tal artijiet; *the pomp that may be gleaned in Bohemia*, (Shakespear, *Winter's tale*), il cburija li wieħed jista jeħu jew jacquista mil Boemia; *I intend publishing a book "Gleanings from the poets"*, fi ħsiebni noħroġ ctieb cbir (tlakkit minn hawn u minn hemm) milli chitbu (l-aħjar) poeti; *these are all gleans of yellow ears*, dawn collha kattiet taż-żbul isfar miġbur minn dac li baka fil għelieki.

GLEANER—min (dac li) ilakkat jew jiġbor żbul li icunu ħallew warajhom f'għalka il ħassada; min idur u jissamma (jiġbor) il għajdut (dac li igħejdu) in-nies; lakkât

GLEBA—tuba (ħamrija).

GLEBE—tuba, art, raba, ħamrija; biċċa magħkuda; biċċa art (gebel etc. li icun fiha il metalli jew mħalta bittrab tal metalli); raba tal cnisia (benefiziu tal cnisia).

GLEBY—bil ħamrija; għammiel (art għammiela).

GLEE—ferħ, hena; biċċa musica (cant) għal tliet vucijiet jew actar; musica, dakk; titwerreċ.

GLEE MAIDEN tfajla (xbejba) li iddokk u tisfen.

GLEED—b'għajn waħda, werċ; mwerreċ.

GLEED—suffarel, vampa, lsien tannar.

GLEEFUL—hieni, content, ferħan.

GLEEFULLY—bil ferħ, bil hena.

GLEEK—tlieta (carti etc.) bħal xulxin jew mil li stess qualità (culur etc.); ħarsa, jew dakka ta għajn, li tfisser xi ħaġa; sinjal.

GLEEMAN—dakkak ta arpa etc. (li idur u jiggerra idokk barra lin-nies).

GLEESOME—ferħan, hieni, content.

GLEET—umuri (marċa etc.) li joħorġu jew jisculaw minn ferita jew minn xi mchien marid; tiscula, tnixxi (materia etc.) minn ferita etc.

GLEG—ħafif, li jinkala, fuk ruħu; li jakta, b'xifru tajjeb, misnun; *a gleg razor*, mus tal leħja tajjeb (misnun, b'xifru rkiek etc.)

GLEN—wied dejjak.

GLENE—il mimmi tal għajn; ħofra f'għadma fejn titħol ras ta għadma oħra.

GLENGARRY — cappel magħluk ta mara, jew *bonnet*.

GLENLIVAT — xorta ta *whisky* hecc msejjaħ minn *Glenlivat* belt ta li Scozia, fejn sar l-ewwel darba.

GLENOID—il għadma mhaffra fejn iddur il għadma ta li spalla.

GLEY—titwerreċ; twerriċa, (ħarsa ta wieħed werċ); werċ, mwerreċ.

GLIB—jiżlok; biż-żliek; mils, lixx, żellieki, mżellak; lsien jakta, ħeffa fil cliem jew fid-discors; lsien loblob; li joħroġ mil fomm malajr, lablabi.

GLIB-GABBET — bi lsienu jakta; li għandu lsienu ħafif; lest lest fi cliemu; lablabi.

GLIB—beżbuża xagħar (bħal frenża) li xi nies iħallu ticber li tinżel sa fuk għajnejhom.

GLIB—tabsi, issewwi; takta barra.

GLIBBERY—li m'hux sod, li ibiddel; lsien jakta.

GLIBBIN — mara li tħalli ix-xahar jicber u tniżżlu sa fuk għajnejha; *they go bareheaded and are called glibs and the women glibbins*, (Gainsford, *Glory of England*), joħorġu xuxa u igħejdulhom: rgiel *glibs*, u in-nisa *glibbins*.

Glibly—bħal loblob.

Glibness—żliek, lixxar, timlis; ħeffa fi lsien; ħeffa fid-discors; lsien jakta.

Glidder—żliek.

Gliddery—li jiżlok, biż-żliek.

Glide—tinżel (timxi il kuddiem) bil mod il mod, jew ħelu ħelu; tiżlok; toħroġ, tmur ħiemed ħiemed; tiżghiċċa; (fil musica) ghakda ta cliem jew leħnijiet flimchien.

Glider—żelliek; min (dac li) jinżel jew imur bil mod il mod; min (dac li) jiżghiċċa.

Glidewort—isem ta ħaxixa.

Gliff—mument, daks xejn, minuta waħda, dakka ta għajn; katgħa.

Glim—tħares minn taħt il għajn; dawl, dija; xemgħa mixgħula.

Glimmer — tnemnem; għabex, iżżernak (turi chemm chemm bħal meta jibdew jidru ir-raggi tax-xemx fil għodu cmieni); icolloc idea fuk fuk ta xi ħaġa; tgħemeż (b'għajnec), tnewnim; tlellix (tgħammix) ta ħaġa tlekk; xorta ta ħaġar; il *mica; I see the earliest gray of morning glimmer in the east*, (**Longfellow**, *Golden legend*), nara dac id-dawl griż ta fil għodu iżernak fi lvant.

Glimmering—tnemnim; idea ħafifa.

Glimpse — dawl inemnem; raġġ, dawl; lemħa, dakka ta għajn; sinjal; piacir ta mument (kasir, ta ftit); xebħ chemm chemm; *each orb scarce contributes a glimpse of light*, (**Milton**, *Paradise Lost VIII*), cull kawra (globu) bil chemm jati daks xejn ta dawl (inemnem); *in a glimpse*, f'lemħa, f'dakka ta għajn; *in his face the glimpses of his father's glory shine*, (**Milton**, *Paradise Regained I, 93*), f'wiċċu dehru is-sinjali tal cobor ta missieru.

Glint—leħħa ta dawl; tefgħa dawl; li jiżlok; dakka ta għajn; ħarsa; *in the glints of sunshine*, (**Hughes**, *Tom Brown at Oxford*), fid-dawl tax-xemx; *stones be full glint*, (**Skelton**), il gebel icun jiżlok collu (icun collu żliek).

Glires—il familja ta l-annimali li ireddgħu u li igħermu bi snienhom (bħal ġrieden etc.)

Glirine—tal *glires* (ara).

Glisk—lemħa; *they just got a glisk of his Honour as he got into the wood*, (**Scott**, *Waverley Ch. LXIV*), lemħu chemm chemm l-is-sinjur xhin chien dieħel fil bosc.

Glist—isem ta gebel, il *mica*.

Glisten } Glitter } tleħħ, tiddi, tlekk, tilma; *and the streamlets glistened*, (**Longfellow**, *Song of Hiawatha*), u ix-xmajjar żgħar bdew jilmaw (l-ilma tagħhom beda jilma); dija; wiri, ġmiel li iħajjar.

Glittering — lustru, li ilekk; ħwejjeġ li ilellxu; li jiġbdu il għajnejn (li iġagħluc tħares lejhom).

Gloam—iddallam; *it begins to gloam* beda idallam (jidlam); tcun wiċċ ta wieħed kalbu sewda.

Gloaming—id-dawl ta wara nżul ix-xemx; il crepusculu jew id-dawl ta fil għaxija; swied il kalb, buri; *John fired a shot at him in the gloaming*, (**Scott**, *Waverley*, Ġanni sparalu tir ftit wara li għabet ix-xemx (fil għaxija); *Woman, pluck up your heart and leave all this gloaming*, (**J. Still**), Mara, kawwi kalbec (għamel curaġġ) u neħħi minn fukec dan is-swied il il kalb (dan il buri).

Gloaming-star — il chewba ta fil għaxija.

Gloar — titwerrec, tħares werċ; tħares ċass.

Gloat—tħares b'għajnejc mberrka, tibri; tħares ċass; tħares ħars li turi li kiegħed tieħu gost bit-turmenti li wieħed icun isofri; *here, happy that no tyrant's eye gloats on our torment—we may die!* (**Moore**, *Fire worshippers*); hawn, henjin li l-ebda ħatt mit-tiranni ma jista iħares lejna u jeħu piacir, aħna nistgħu immutu.

Globard } Globird } ara *glow-worm*.

Globate—li għandu għamla ta, li gej bħal, globu jew kawra; li gej (magħmul) tond bħal balla.

Globe—globu, kawra, gherbieba; art, id-dinja, li fiha ngħammru; circulu (kawra jew dawra) ta nies, suldati etc.; gabra ta 'nies kagħka; *a terrestrial globe*, globu li għandu maħżużin fuku il pajjisi (l-art u 'l baħar)

għal li studiu tal geografia ; *a celestial globe*, globu li għandu maħżużin fuku cwiecheb etc. (għal li studiu tal astronomja etc.)

Globe amaranth—isem ta fjur, issempreviva ħamra.

Globe daisy—isem ta fjur, xorta ta margheriti.

Globe fish—isem ta ħuta; il bużakk.

Globe flower—isem ta fjur magħmul boċoċ boċoċ.

Globe like—bħal globu, li donnu globu.

Globose } bħal globu; kawri; gher-
Globular } biebi, tond li gej bħal, jew li għandu għamla ta, globu.

Globule—globu żgħir; boċċa żgħira, dawc il globi żgħar żgħar tad-demm ; *blood consists of red globules*, id-demm hu magħmul minn ħafna frac rkiek tond aħmar.

Globulet—farca tonda jew gherbubija rkieka rkieka.

Globulous — tond, gherbiebi, bħal globu, kawri.

Glochidate — micsi (frotta etc.) b'pil jew suf jebes u wiekaf.

Glochis—pil bhal xagħar jebes jew wiekaf u li gej bil ponta.

Glocherite—isem ta mineral (li isibuh f'Goslar, Hanover, fil Germania, u f'Modum, fin-Norvegia).

Gloden—il ward tax-xemx.

Glome—ras tonda bħal boċċa jew gherbibija ta fjur ; fjur gherbiebi.

Glomerate — tagħmel jew tigbor f'boċċa, tagħmel gherbiebi, tchebbeb, tagħmel ballun ; mchebbeb, maghmul bħal globu, boċċa, jew ballun.

Glomerous — magħmul ballun, mgherbeb bħal boċċa.

Gloom—dlam ; diek, dieka ta kalb ; swied il kalb ; iddejjak, issewwed il kalb ; timla bi swied il kalb ; il forn fejn inixxfu il porvli ; *all in a moment, through the gloom, were seen banners etc.*, (**Milton**, *Paradise Lost*) f'mument wieħed dehru fid-dlam bandieri etc ; *now chase away all gloom, let us be cheerful*, issa neħħu cull swied il kalb, ncunu henjin ; *good heavens! what sorrows gloomed that parting day?* O sema ! x'nichet chien, li gieb dieka ta kalb, f'dic il gurnata li saret il firda? (**Goldsmith**, *Deserted Village*).

Gloomful—collu swied il kalb, mudlam, msaħħab collu; li igib swied il kalb.

Gloomily—fid-dlam, fil chenn, f'xi rocna ; bi swied il kalb ; *the villain spider lives gloomily retired*, il brimba briccuna tgħix mgħezza fil chenn (f'xi rocna mudlama); *he had gloomily submitted*, cieda contra kalbu (bi swied il kalb).

Gloominess—dlam, dieka, swied il kalb.

Glooming—ta swied il kalb, mudlam mdejjak ; *a glooming peace this morning with it brings*, (**Shakespear**, *Romeo and Juliet*) paci ta swied il kalb iggib magħha din il għodwa.

Gloomish—actarx mudlam, ftit u xejn mudlam, mdejjak jew ta swied il kalb.

Gloomth—dlam, swied il kalb ; *the gloomth of abbeys and cathedrals*, (**Walpole**. *To Mann. III, 40*), id-dlam (isswied il kalb li fihom) il cunventi jew l-abatji u'l cnejjes catidrali.

Gloomy—mudlam ; iswed, mdejjak ; kalbu sewda ; *what do you think of this gloomy weather? is it not dreadful?*, x'jidhirlec minn dan it-temp ta swied il kalb (mudlam) hux terribbli ? ; *a gloomy cloud*, sħaba mudlama ; *he is a man of a gloomy disposition* (jew *gloomy minded*), dac bniedem trist (dejjem kalbu sewda).

Glope—beżgħa, katgħa ; biża.

Glopen—tistgħageb, tibka mgħaġgeb; takta kalbec, tiscuraggixxi ruħec.

Glopper—tgħaġgeb, iġġagħal min jistgħageb.

Glopping—gula, regħba għall-ichel.

Gloppning—biża.

Glore—oħxon, smin.

Gloria—Gloria (tal curuna tar-Rusariu); *Gloria Patri etc.* jew *Gloria in Excelsis Deo*, Gloria lill Missier etc. jew Gloria l-Alla fil għoli tas-smewiet.

Gloriable—glorius ; ta min ifaħħru.

Gloriation—vanagloria, ftaħir ; tifhir, ticbir.

Gloried—illustri, nobli, cbir, mfaħ-ħar.

Glorifiable — ta min ifaħħru, li jisthokklu tifħir.

Glorification—tifħir, ticbir, gloria.

Glorify—tfaħħar, tcabbar, tghalli; tati gloria; *let us glorify the Lord*, ejja nfaħħru l-Alla (natu gloria lill Mulejna).

Gloriole — id-diadema li icollhom ma rashom il kaddisin.

Gloriosa—isem ta pianta li tagħmel il fjuri; xorta ta tulipan.

Glorioser—faħħari, wiehed li iħobb jiftahar.

Glorioso—faħħari; *giving credit to such a glorioso, (***Fuller**, *Worthies, Devon I, 284)*, temmen (tati credtu) lill faħħari bħal dac.

Glorious—glorius, mfaħħar, mgholli; li jisthokklu foħrija, ta min ifaħħru; glorius, sabiħ, li ighaxxak; *it is a glorious day!*, illum ġurnata sabiħa li tgħaxxak (li tħenni il klub).

Glorious — ftit xurban, mċaklak, fis-sacra; daks xejn allegru; bil katra.

Gloriously—bil ftaħir; bi ġmiel li ighaxxak jew ihenni il kalb.

Gloriousness — gloria, ferħ, hena, ġmiel, unur, fama, isem cbir.

Glory—gloria, tifħir, ġmiel, hena, tiftaħar, titcabbar, tintefaħ (tfaħħar lilec in-nifsec); dic id-dawra (id-diadema) li ipinġu ma rjus il kaddisin etc *Glory be to the Father etc.*, Gloria jew tifħir lill Missier etc.

Glory hole—tokba f'forn fejn idewbu il ħġieġ, biex jaraw il fond tal funderija.

Glory-smitten — li ma iridx, ma ifittex jew ma jixtiekx ħlief gloria (cobor) biss.

Gloss—lustru (tal ħarir, żagarelli, drapp etc.); nota, tifsira ta xi chelma etc. tkila li tcun f'xifer ta ctieb jew isfel fil marġni (li igħejdula ucoll *Scholium*); tati il-lustru (tagħmel ħaġa tidher tlokk); tagħmel noti jew tifsir ta xi cliem etc. tkil f'marġni ta ctieb; timpustura; *to set a gloss on anything*, tagħmel ħaġa tidher sabiħa (tlellex etc.) fil għajn; *do you know how to gloss paper?*, taf chif tati il-lustru il carti (chif tagħmel biex tagħmel il carti ilekku b'dac il-lustru li icollom fukhom?)

Glossagra } ugigħ rewmaticu (rew-
Glossalgia } matismu) fi lsien.

Gloss anthrax — traċna li titla fi lsien il bhejjem (bakar u żwiemel); isem ta marda tal bhejjem li jeclu il ħaxix jew *erbivori*.

Glossary — Diziunariu (tifsir) ta cliem etc. tkil.

Glossarist—min ifisser, jati tifsiriet b'noti etc. ta xogħol (chitba) ta auturi; min jicteb jew jagħmel il *glossary* jew Diziunariu li fih tifsir ta cliem tkil.

Glosser — min jati il-lustru; min jillostra jew igib (jagħmel) ħaġa tlekk; min jiccummenta jew jagħmel (jati) tifsir ta xogħol jew chitba ta ħadd jeħor.

Glossic — mod (sistema) chif tispelli il cliem Inglis (l-Inglis) bil fonetiCu.

Glossiness—lustru.

Glossing—il ghati tal lustru (bil macni) lill ħarir, żagarelli etc.

Glossitis—infiammazioni jew nefħa fli lsien.

Glossly—bħal *gloss* (ara).

Glosso—tal, jew bħal, lsien.

Glossocele—tumur fi lsien.

Glossocomon—macna bir-roti (bħal macina) biex ittalla ħwejjeġ tkal.

Glossographer—min jiccummenta, min jicteb noti u tifsir ta chitba ta ħadd jeħor.

Glossographical - tal *glossography* (ara).

Glossography - il chitba ta noti jew tifsir tal chitba ta ħadd jeħor (cummentar tal chitba ta ħadd jeħor); descrizioni chitba jew trattat fuk "lsien".

Glossohyal—ta l-sien.

Glossolalia } is setgħa ta lsien;
Glossolaly } il kawwa ta lsien li bihom icunu mżejnin xi predicaturi jew missiunari; il għerf li icollu wieħed li icun jaf b'bosta ilsna jew lingui.

Glossological – tal *glossology* (ara).

Glossologist—ara *glossographer*.

Glossology—tifsir ta cliem tecnicu

(ta cliem li icun usat fi trattat xientifico etc.); ix-xienza jew li studiu tal-lingui (li wieħed icun jaf il-lingui).

Glossotomy — ktigħ (taktigħ jew dissezioni) ta lsien.

Glossy — ilekk, bil-lustru, biż-żlieġa, mils u ilekk.

Gloster — *Gloucester* (isem ta belt u contea tal Inghilterra).

Glotery — ara *gluttony*.

Gloterous — ara *gluttonous*.

Glottal - tal *glottis* (ara).

Glottalite — isem ta mineral (ħaġar) bajdani bħal ħġieġ.

Glottis — il fetħa ta fuk tal grieżem (tal cannol jew tal gherżuma).

Glottologic } Glottological } tal *glottology* (ara).

Glottologist — min jistudia (wieħed mħarreġ fli studiu ta) il lingui.

Glottology — studiu fuk il lingui jew tal lingui.

Glout — tħares bil gheddum, tagħmel jew tcun bil gheddum, tkarras wiċċec; buri, nervi, gheddum; *my mother was in the glout to-day*, ommi chienet bil gheddum (chellha il buri) illum.

Glove — ngwanta; tilbes, tgħatti, bi ngwanta; *to bite the glove*, tcun (icunu tnjen min-nies) bħal chelb u 'l kattus; *to throw down* jew *to take up the glove*, tisfida jew taccetta li sfida (għal ġlied sider ma sider jew wieħed b'wieħed); *to be hand and glove with one*, tcun hbieb ħaġa waħda ma xi ħadd, tcun ħobża u sicchina ma wieħed; *they are hand and glove*, dawc ħobża u sicchina (ħbieb cbar ta xulxin.)

Glove clasp — molla ta ngwanta li takfel biha mal polz etc.; biċċa għodda (mancu b'ganċ fit-tarf) biex takfel l-ingwanti.

Glove fight - ġlieda, sarâr, bl-ingwanti (cbar tal *boxing*, ara).

Glove fighting — sarâr, ġlied bil ponnijiet, iżda l-idejn icunu mgħottijn bi gwanti ħoxnin magħmulin għal apposta.

Glove money - flus li is-sinjuri jatu l-is-sefturi biex bihom dawna jixtru l-ingwanti.

Glove silver — ara *glove money*.

Glove-stretcher — dic il ħaġa (biċċa għodda tal għuda etc.) li biha ifettħu li ngwanti.

Glover — min jagħmel jew ibigħ li ngwanti.

Glover stitch — pont (ħjata) tattobba li biha iħitu xi kasma jew ferita.

Glow - dija, ħmura (ta dawl); ħeġġa, ħrara cbira, sħana; ħmura ta wiċċ, ngħejdu aħna wara mixia etc.; tiddi, tilma, tlekk; tħammar bħal dawl jew nar; theġġeġ; *he was all in a glow after the walk*, chien (chellu wiċċu) aħmar nar wara il mixia (li mexa)? *I felt my blood glow etc*, ħassejt demmi jagħli (jakbeż etc.) bil ħrara (bil ħeġġa) li chelli; *I feel my bosom glow*, (**Drummond**) nħoss ħeġġa f'sidri (gewwa fia).

Glow-worm — musbiħ il-lejl.

Glower — tħares ċass, tħares b'għajnej ta wieħed mgħaggeb; ħars ċass jew fitt lejn ħaġa; ħars ta wieħed scantat jew mgħaggeb.

Glowing — bid-dia, li ilekk, li jiddi, li jilma; ħamrani (bil wardiet); *I love to see her glowing cheeks*, niehu gost nħares (nara) dawc ħaddejha ħomor (bħal wardiet); *glowing*, sabiħ, li ighaxxak; *a glowing description*, descrizioni sabiħa ferm (ta min jammiraha).

Gloze — tfisser, tati spiega (turi ħaġa actar ċara) b'nota etc. fi ctieb etc.; adulazioni, impustura, tmellis, wiri ta ħaġa b'oħra, tgħatti ħaġa biex ma tidherx li tcun, iżda iġġagħl li tidher sabiħa.

Glozer — min ifisser (jispiega jew juri aħjar b'noti etc. li jagħmel) chitba li tcun tkila biex tifhima; min jimpustura, imelles jew iżiegħel bi cliem etc.

Glub — tibla bħal lupu jew bħal wieħed miġwiegħ.

Glubber — gulus, li jagħmel għal żakku, li moħħu biex jibla (jecol) biss.

Glucina — (fil Chimica) — ossidu tal Beryllium.

Glucose — zoccor li isir mil gheneb.

Glue — colla tal mastrudaxxi, jew collaforti; twaħħal bil colla, tincolla; rabta, għakda (ta nies, ħbieb etc. flimchien); *I do admire them as they are*

joined together by the glue of mutual concord, jena nitgħaxxak tassew bihom meta narahom hecc uniti (magħkudin jew marbutin) flimchien, ħaġa waħda, bi ftehim ma xulxin (meta narahom hecc għalania); *white fish glue* jew *diamond cement*, dic il gomma jew cement li iwaħħal il ħgieġ, fajjenza etc.

Glue boiler — min jaghmel jew idewweb il colla tal mastrudaxxi.

Glue can } borma tal colla (għassajran jew it-tisħin tal
Glue pot } colla forti).

Glue dryer—fejn inixxfu il bicciet tal colla forti.

Glue plant — isem ta ħaxixa tal baħar magħrufa bl-isem ta *Plocaria tenax*.

Glued—incullat, mwaħħal bil colla.

Gluer—min iwaħħal bil colla.

Gluey—bħal colla, li donnu colla, li iwaħħal.

Glueyness — twaħħil, tidlic jew tgħallic bħal tal colla.

Glum—tidher (tcun) kalbec sewda, bil buri, trist; wiċċ ta kalb sewda, buri; swied il kalb.

Glumal—tal *glume* (ara).

Glumales—xorta ta pianti jew ħxejjex.

Glume—il werak jew dawc li donnom ħbub tal kamħ li icun hemm fittarf tal ħafur, il frott tal ħafur.

Glummy—mudlam (bla dawl).

Glut—mixbgħa, icla cbira, tidxix, tixba, tibla, tiecol sħiħ; ixxabba, iddeffes, iddexxex; titħanżer fl-ichel; il ħala, iżżejjed; imbarazz, ħaġa fin-nofs (li iżżomm mogħdija tal ilma etc.); files, bħal spnar jew cavilja tal injam, biex joforku travi jew zcuc fi twavel etc.; quantità (salt) affarijiet li jibkgħu żejda f'suk, jigifieri li ma jimbegħux; rokgħa f'kala dwar it-tokba minn fejn tgħaddi ic-cima jew tinżlor.

Gluteal—tal *glutens* (ara).

Gluten—il-lamtu li jinsab fil kmuħ.

Glutens—it-tebkat tat-tint, (li fukhom inpoġġu meta ncunu bil kegħda).

Glutinate — tincolla, twaħħal bil colla.

Glutinous — mgħallec, mdellec, li iwaħħal (bħal colla).

Glutton — żakkiek, wecchiel, dexxiex, li jaghmel għal żakku, rgħib; isem ta annimal li jecol sħiħ, jew li dejjem idexxex li igħedulu ucoll *Wolverene* jew *Gulo luscus*, jinsab actarx fl-artijiet tal Europa ta Fuk, fl-Asia u fl-America ta Fuk, igħix bil ġrieden etc.; tiecol bla kies, titħanżer fl-ichel, iddexxex; tagħmila ta ħanżir fl-ichel; *gluttoned at last return at home to pine*, (Lovelace, *Locusta Posthuma, pag. 81*), b'żakkhom mimlija se'r tinkasam fl-aħħar jerġgħu imorru lejn id-dar biex jokoghdu ininu.

Gluttonize—titħanżer fl-ichel, tiecol sa chemm żakkec tcun sejra tinkasam; iddexxex.

Gluttonous—li ma għandux xaba fl-ichel, żakkiek ferm; li ma jixba katt; dexxiex.

Gluttonousness — regħba għall-ichel, dexxix, jew tidxix; gula, ichel bla kies, ichel żejjed.

Glutonry } ara *Gluttonousness*.
Gluttony }

Gluy—ara *gluey*.

Glycerin— li fih, jew li hu magħmul mil, jew (tal), glicerina.

Glycerine — glicerina (ħaġa, jew sustanza ħelwa li jagħmlu jew li issir minn ħwejjeġ grassi).

Glycerol—glicerolo, chif isejħu il glicerina fil chimica.

Glyconic } isem ta vers fil poesia
Glyconian } Grieca; vers ta tliet piedi, jew ngħejdu aħna ta sitt sillabi etc.

Glycyrhiza—xorta jew isem ta ħaxixa li minnha jagħmlu is-sugu (li aħna nghedulu ta *Galizia*).

Glyph—canali wekfin scolpiti bħala ornament fil colonni (tal ordni *Doricu*); ħofra, canal.

Glyphic—tal iscultura (ara *Hieroglyphic*).

Glyphograph—disinn scolpit.

Glyphographer—min jagħmel jew jiscolpi disinji, scultur ta disinji.

Glyphography—scultura jew incisioni ta disinn fuk metall etc.; issengħa ta li scultura ta disinji.

Glyptics—is-sengħa ta li scultura fuk gebel jew ħaġar prezius.

Glyptodon – isem ta annimal cbir b'erba sakajn li illum inkered, ma għadux jidher fuk il wiċċ tal art.

Glyptography—descrizioni fuk is-sengħa tal iscultura jew incisioni ta figuri etc. fuk il ħaġar prezius.

Glyptotheca—camra, dar etc. fejn iżommu jew j·rfgħu statwi u xogħol jehor ta scultura.

Gmelina—(akra *milina*) xorta jew isem ta pianti jew ħxejjex li jicbru fl-Asia.

Gmelinite – (akra *melinit*) — isem jew xorta ta mineral rari wisk.

Gnap (akra *nap*) — tiecol, tgherrem.

Gnaphalium—isem ta ħaxixa bhal spica.

Gnar / Gnarl } (akra *nâr* u *nârl*) – ngropp jew għokda fli njam, fis-siġar; tghergher, tghemghem; *that is a gnarled oak it cannot be wedged so easily*, dac zocc ta balluta collu għekiedi jew ngroppi ma tistax toforku malajr; *the wolves are gnarling*, il-lupi kegħdin ighergru (bil ġugħ).

Gnarled (akra *nârld*)—collu għekiedi jew ngroppi; wieħed (bniedem) ghemgumi jew li iħobb igorr.

Gnarly (akra *nârli*) — bil għekiedi jew ngroppi; *we at last sawed the gnarly oak*, sa fl aħħar isserrajna il balluta collha ingroppi (jew għekiedi).

Gnarry (akra *nârri*)—ara *gnarly*.

Gnash (akra *nârx*) — iccechcech, tħabbat jew tgħażżaż snienec (bl-ugigħ u bil corla f'xi dagħdigħa); *he gnashed his teeth, his eyeballs flushed with fire*, (Hoole, *Orlando Furioso, Bk. XXX*), beda ikarmeċ (igħażżaż) snienu u 'l ħbub ta għajnejh chienu donnom bin-nar.

Gnashing (akra *nâring*) –cechcich, tkarmiċ jew tgħażżiż ta snien.

Gnat (akra *nâtt*) - nemusa.

Gnathonic / Gnathonical } (akra *nâtonic* u *nâtonical*) ara *flattering* u *deceitful*.

Gnatling (akra *nâtlin*) — nemusa żgħira.

Gnat-net —muschettiera, zanzariera, curtinaġġ, purtieri ma dwar sodda etc. biex ma iħallix igħaddi in-nemus.

Gnat-snapper—isem ta għasfur li jgħix bin-nemus li jaħtaf.

Gnaw (akra *nô*)—tgherrem, tiecol; tittiechel. tinħefa; tghiddem jew tomgħod lsienec jew xuftejc bir-rabia etc.; *they gnawed their tongues for pain*, bdew ighiddmu lsienhom bl-uġigħ.

Gnawed — mgherrem; pizzi pizzi jew ippizziat bhal truf jew id-dawra ta xi werak; werak bis-snien mad-dawra.

Gnawer — gherriem, annimal li igherrem (bi snienu ta kuddiem bhal fenec, ġurdien etc.; fiz-*zoologia* msejħin "rodenti".

Gnawing — tgherrim, tgħawwir; tnigghis tal cuxienza etc; ugigħ li jifnic (rkiek); *this is all gnawing of rats*, dana collu tgherrim tal ġrieden.

Gneiss — (akra *nais*); *nais*, xorta (isem) ta blat jebes bhal granit.

Gneissic –tal, jew magħmul mil, *gneiss* (ara.

Gneissoid—li donnu (bħal) *gneiss* (ara).

Gneissose—ara *gneissic*.

Gnetaceæ — (akra *netasi*) xorta ta siġar.

Gnoff (akra *noff*); xħiħ; bniedem ideiħ magħluka ferm.

Gnome –(akra *noum*); spirtu, fatat, li igħejdu jinsab jindocra fil minieri etc.; massima, riflessioni, aforismu; *the gnomes and dæmons of earth delight in mischief*, (Pope), li spiriti u id-demoni tad-dinia jehdu gost biss jagħmlu il ħsara; *gnome*, bniedem kasir jew nanu, icreħ, dismostru.

Gnomed—bil fatati, bli spiriti; li jaraw fiħ il fatati; *those mines are gnomed*, (Keats), dawc il barrieri fihom il fatati.

Gnomic –li fiħ il (bil) massimi, jew didatticu; *poesii*, (Grieghi) didattici bħal ma huma dawc ta *Solon, Phocylidus etc.*; *a city long famous as the seat of elegiac and gnomic poetry* (G. H. Lewes, *History of Philosophy I, 39*), belt minn dejjem msemmija bħala il post ewlieni tal poesija flebili u didattica.

*Gnomic—tal wiċċ, jew il quadrant tal arloġġ (tax-xemx).

*Gnomologic } *Gnomological } tal *gnomology* (ara).

*Gnomology—trattat fuk, jew ġabra ta, massimi, espressionijet etc.; li studiu jew il-letteratura ta massimi jew espressionijiet.

*Gnomon—il lancettina jew vleġġa werrejja fuk quadrant jew wiċċ ta arloġġ tax-xemx etc.; il werrej taddawra tas-sighat ta globu; *gnomon*, fil geometria parallelogramma dwar diametru ta parallelogramm ieħor.

*Gnomic } *Gnomonical } tan-*gnomon* jew issengħa tal ħażż tal arloggi tax-xemx.

*Gnomonic projection — ħażż tal arloggi tax-xemx, jew tal quadranti ta arloggi (jsejħula ucoll "*horologiographic projection*").

*Gnomonics—is-sengħa tal ħażż tal arloggi tax-xemx jew tal quadranti tal arloggi.

*Gnomonist—wieħed li jaf (mħarreġ fil) il *gnomonics* (ara).

*Gnomonology—is-sengħa tal, jew studiu (chitba etc.) fuk il *gnomonics*.

*Gnophria—xorta ta insetti jew dud bħal camla.

*Gnosis—scienza (ipotesi).

*Gnostic—li jaf, bravu, ħajjen, li jilħaklu, li għandu mid-dinja.

*Gnu—annimal li għandu gismu ta żiemel u rasu ta cerv, bi krun bħal tal muntun, jinsab fl-artijet salvaggi tal Africa.

Go—tmur, iżżul, timxi, tgħasfar, titlak, tidħol, taħdem (bħal arloġġ etc.); *let us go*, ejja immorru; *go now*, mur issa; *who is to go there with you?* min sejjer jigi miegħec hemm? *to go on foot* jew *to go a foot*, tmur bil mixi (timxi); *we are going on foot*, sejrin bil mixi; *why do you go so fast?* għaliex kiegħed tgħaġġel hecc?; *how goes it with you?* jew *how goes the world with you?* chif immorru? (chif inti sejjer fin-negoziu?) *this coin does not go here*, din il munita ma timxix hawn (dawn il flus ma igħaddux hawn); *he goes for a man of learning*, hu miżmum b'ragel għaref; *a mare goes twelve months with foal and a woman 9 months*, debba trid sena biex tilħed u mara disa xhur; *did you hear the bell go?*, smajtha iddokk il kampiena?; *the bell goes now*, il kampiena kegħda iddokk issa; *as the things go now*, chif inhuma issa l-affarijiet (sejrin); *so the report goes*, hecc kegħdin igħejdu, jew hecc kegħda tigri ix-xnigħa; *she has three months yet to go*, bakgħelha tliet xhur għad biex teħles; *to go to service*, tidħol fisservizz, jew tibda taħdem; *to go according to the times*, tmur maż-żmien; scond iż-żmien immorru miegħu; *to let go*, terħi; *let go the anchor*, itlak (erħilha tmur) l-ancra; *to go mad*, tiġġennen, titlef rasec, *I'll sure go mad*, sgur nitlef rasi; *our money must go to pay for them*, flusna jaħtieġ jagħmlu tajjeb biex nħalsuhom (bi flusna jaħtieġ li nħalsu); *gone is the day* (*the day is gone*), il ġurnata għaddiet (spiċċat) jew spiċċat il ġurnata!; *we are to go by another measure*, jaħtieġ nagħmlu xort'oħra; *he is far gone now*, niżel wisk (xjiħ) issa; *my clock does not go*, l-arloġġ tiegħi m'hux jaħdem (m'hux miexi); *let him go*, erħilu igħasfar (imur, jaħrab); *to go in the way of one*, timxi fit-triek jew scond il għemil ta wieħed; *they have gone in the way of their father*, mxew fit-triek ta (għamlu li stess bħal) missierhom; *if he goes this way his strength is sure to go from him*, jecc jibka sejjer hecc saħtu tispiċċalu sgur; *this island goes under the name of...*, din il gżira hia magħrufa bl-isem ta...; *in this case four shillings will go further than a sovereign*, f'dan il cas erba xelini iservu actar minn lira; *these words will go no further than what we have said and written*, dawn il chelmiet ma ifissrux actar milli għedna u ctibna; *he went for £ 200*, falla b'mitejn lira; *to go a begging*, titlob, ma tcunx iccalculat; *to go about*, tiggerra minn hawn għall hemm; tagħmilha f'rasec, icolloc il ħsieb, li tagħmel ħaġa; *they went about to slay him*, huma riedu (chellhom f'rashom) li joktluh; *to go*

*G *silent*, il G ma tinkarax.

about, iddawwar ir-rotta ta bastiment; *to go abroad*, issiefer, toħroġ barra minn pajjisec; toħroġ mid-dar; ix-xandar, tgħarraf, iggerri ħaġa ma pajjis biex jismaħha cullħadd; *there went this saying abroad among the brethren*, din ix-xnigħa ġriet (chienet ma għrufa) ma (jew minn) l-aħwa col-lha (in-nies); *to go against*, tattacca, taħbat għal, tagħmel gwerra ma, ma takbilx; *to go ahead*, tgħaddi il kuddiem; *to go a journey (to go on a journey)*, tagħmel viaġġ; *to go an errand*, takdi, takdi facenda; *to go aside*, tirtira (tħalli il post fejn, jew in-nies ma min, tcun; tisbalja, tagħmel żball; *to go astern*, issija (timxi bil poppa jew timxi lura; *to go astray*, tisfratta, tmur żball, tisbalja, toħrog barra mit-triek; *to go away*, tmur toħrog' il barra; tmut, tispiċċa, tinħela; *to go back*, tarġa lura, tarġa tmur; *he was to go back with him*, chellu jarġa lura miegħu; *to go back (in price)*, tnakkas mil flus (mil prezz); *to go back on*, ticser, ma iżżomx; *do you think he would go back in his word?* jidhirlec inti li sejjer jonkos minn chelmtu? (milli kal?); *to go between*, tcun mediatur, pacier, tidħol bejn tnejn biex issewwihom jew tagħmilhom paci; *to go beyond*, tkarrak bi, tgħabbi lill xi ħadd, tidħac bih; *to go by*, tgħaddi krib (jew minn ħdejn, minn ma gemb); tiltaka ma, *to go by the board*, tmur (taka) il baħar; *the mast went by the board*, l-arblu marrilhom il baħar; *to go by the board*, tirvina għal collox; tigi fix-xejn; *to go down*, tinżel; tgħib; *go down stairs*, inżel isfel; *at what time does the sun go down to-day?* xhin tinżel, jew tgħib, ix-xemx illum? *their ship went down*, il bastiment tagħhom għerek (niżel); *this will not go down with him very easily*, dina ma jemminiex (ma tinżillux) malajr, jew chif giè giè (addoċċ); *to go far*, titbigħed; tmur bogħod; tagħmel effett; *to go for*, tmur għal, iggib, tgħaddi, tcun miżmum bi, jew ta, iżżomm ma, jew tieħu parti ta; taħbat jew tagħmel għal, tħebb għal; iggib (prezz), timbigħ; *the horse will not go for less than £ 40*, iż-żiemel ma jimbiħx actar minn £ 40; *go for your books*, mur gib (fittex il cotba) tiegħec; *he goes for an apothecary, chemist* jew *druggist*, igħaddi (miżmum) ta spiżżiar; *the verdict went for him*, rebaħ il causa; il giurì iddecida favur tiegħu; *they went for them like mad dogs*, ħarġu għa-lihom bħal clieb irrabiati; *to go for nothing*, ma tiswa xejn; *to go forth*, toħroġ, titlak, tmur minn post; ti-xtered, tidher fil publicu etc.; *to go forward*, timxi, tmur, tgħaddi il kuddiem, tavanza; *I told you, you will not go forward in learing*, għedtlec li ma ta-vanzax (ma tgħaddix il kuddiem) fli scola; *to go from*, tħalli, titbiegħed minn; *you must go from that company you are keeping*, hemm bżonn (jaħtieg bil fors) tħalli (titlak għal dejjem) il cumpannija li magħhom kiegħed tagħ-milha; *to go from one's word*, tghid-deb ruħec; *he had to go from his word before the magistrate*, chellu ighiddeb ruħu kuddiem il magistrat; *to go from the matter in hand*, toħroġ barra mill-argument (meta wieħed icun ighejd ħaġa imbagħd jakbes f'oħra, jew iħal-lat ħaġa ma oħra); *to go halves, shares* jew *snacks*, taksam ma, tcun sħab ma; *I went halves with him*, ghamilna sħab (li nakalghu bin-nofs); *to go hard with*, tbati (tara jew issofri) ferm biex teħ-les, taħrab, jew tgħasfar; *to go in*, tid-ħol; *he goes in slippers*, igib (jimxi) joħroġ bil papoċċ (jew bil belgħa); *he always goes in very good clothes*, dejjem icun liebes sewwa (pulit) jew tajjeb; *to go in for*, iżżomm ma; tistudia (tit-ħarreġ) għal; *he is going in for law*, sejjer jistudia il-ligi (għal avucat); *to go in and out*, tcun libru, tagħmel li (tmur fejn) trid jew fejn jogħġboc; *to go into*, (fli Scrittura) icolloc x'taksam ma persuna ta sess jeħor; *to go into*, takbad, tibda; *to go into business*, tak-bad negoziu; *to go into a matter*, tak-bad, tibda custioni; titħaddet, tiddi-scuti fuk ħaġa (suggett); *to go large*, timxi (bastiment) bil klugħ collha min-fuħa; timxi bli mpoppa; *to go near*, tokrob, tersak lejn; *don't go too near the fire*, la tersakx wisk ħdejn in-nar; *he will go near to lose it*, għandu mnejn

jitlifha (jilgħaba, jista jitlifha, jew għandu mnejn jitlifha); *nothing went so near my heart in my distress than his behaviour*, xejn ma nifidli kalbi actar fid-disgrazia li ġratli ħlief biss l-imġiba tiegħu; *I go as near as I can with you*, nagħmel cull ma nista għalic; *to go off*, titlak, tmur, terħila; tispiċċa, ma tibkax; tmut; tinħela; tispara; *next year she intends to go off the stage*, is sena li gejja fiħsiebha (għanda) tirtira, ma tibkax tirrecita fit-Teatri (jew titlak minn attrici); *he is gone off*, spiċċa, falla, mar il baħar, mar għal għajnu; *he is gone off*, miet spiċċa, inħela; *did you hear the guns go off?* smajtom il canuni jisparaw?; *the ceremony went off very well*, il festa (ic-cerimonia) marret tajjeb ħafna; *to go on*, tgħaddi il kuddiem; tcompli; *go on with your reading*, compli akra; *to go on all fours with anything*, takbel f'collox ma; *to go on a wind*, tmur (bastiment bil klugħ) mar-riħ; *to go out*, toħroġ, tmur il barra, *when will you go out?* meta toħroġ? *go out*, mur il barra (oħroġ); *he is gone out just now*, għadu chemm ħareġ; *to go out of tune*, tiscorda, tistona, *to go out of one's way*, toħroġ barra (titbiegħed) mit-triek; tisgarra; *the fire will soon go out*, in-nar dal wakt jintefa; *she is bound to go out her time some day this week*, imissha tispiċċa (teħles) xi ġurnata di'l gimgħa; *to go over*, tgħaddi (minn banda għall-oħra); tittraversa; tgħaddi, tistudia, tirrevedi, tesamina; takra; *if you go over your lessons, now, you do well*, jecc tgħaddi (tirrevedi) il-lezionjiet tiegħec issa, tagħmel sewwa; *to go over to the majority*, tmut; *to go through*, tgħaddi minn; *to go through a bridge*, tittraversa (tofrok jew tgħaddi minn fuk pont); *to go through the fields*, tgħaddi minn gewwa (tofrok) il għelieki; *to go through with a business*, tispiċċa (ittomm) negoziu; *to go through many dangers*, tesponi ruħec f'bosta periculi (tgħaddi minn ħafna tiġrif); *to go through many hardships*, iġġarrab ħafna tbatijiet; *to go through with*, tcompli sa l-aħħar, tippersevera; *I hope he will go through with that kind of life he is leading*, nittama li jippersevera (icompli sa l-aħħar) f'din il ħajja li hu fiha issa; *to go to ground*, taħrab u tiscansa billi tistaħba f'xi tokba etc. (bħal ma tagħmel il volpi) taka fl-art, tmut etc.; *the fox saved his brush by going to ground in a drain*, il volpi salvat rasha billi daħlet tiġri tistaħba gewwa canal; *in the last war who knows how many hundreds we saw going to the ground*, fl-aħħar gwerra min jaf chemm il mitt ruħ (mijiet ta nies) rajna jakgħu mejtin, maktulin bil balal etc.; *to go to nought*, tispiċċa, tiġi, fix-xejn; *to go to work*, tmidd għonkoc għax-xogħol; takbad taħdem; *he made up his mind to go to work next month*, għamilha f'rasu (rsolva) li imur (li imidd għonku) għax-xogħol, ix-xahar iddiehel; *I won't go to the price of it*, jena ma'rridx nonfok dan collu (daks tant); *to go under*, tgħib (tinżel) bħal ma tagħmel ix-xemx; tispiċċa, tgħerek, tmut, issofri, iġġarrab; *to go up*, titla; *go up stairs*, itla (mur) fuk; *we had to go up the hill in a thunderstorm*, chelna nitilgħu il għolia f'tempesta (fit-tfakkigħ tas-sajjetti); *to go up and down*, tiggerra minn hawn għal hemm; *to go up a business*, takbad (tagħmel) negoziu; *to go upon*, taħbat għal, tattacca, taħbat għal; *to go with*, tmur ma, taccumpanja; iżżomm ma, takbel ma, tcun ta li stess fehma bħal; *to go with child*, tcun tkila, icolloc it-tfal (mara etc.); *to go with the tide*, tmur mal current; *to go well* (jew *to go ill*) *with*, issib xorti tajba (jew ħażina) tmur tajjeb (jew ħażin) f'post, f'negoziu etc., *to go without*, tibka minn għajr, tibka b'xejn, tgħaddi minn għair, ma teħux; *you cannot go without it*, ma tistax tgħaddi minn għajru; *to go wrong*, tisbalja, tieħu żball; titbiegħed mit-triek it-tajba (jew mit-triek tas-sewwa) tmur lura, tfalli f'negoziu; *things went wrong with him*, ma mar tajjeb xejn, mar lura għal collox; ma sab xorti xejn; *the fruit went wrong*, il frott ħżien jew tħassar.

Go—pass, għamil, spirtu, curaġġ; *this horse has a good go with him*, dan

iż-żiemel imur (jimxi, għandu pass) tajjeb; *this is a pretty go*, (**Dickens**, *Nichols Nickleby*) tajba din (sewwa dan jew għamil tajjeb dan); *this mishap knocked all the go out of him*, din id-disgrazia neħħietlu il curaġġ collu; *no go*, għal xejn ; *I tell you sir, it is no go, I will never let her marry*, (**Thackeray**, *Miscellanies*), ngħejdlec sinjur collox għal xejn, għax ma nħalliha katt tiżżewweġ.

Go-between—mezzan, mediatur.

Go-cart—cannizz tat-tfal (biex jitgħalmu jimxu).

Goad — nigghieża ; tniggheż, iġġagħal lil min jimxi, tkankal.

Goad-groom—burdnar.

Goadloup—isswat fil militar (meta suldat etc. igħaddi jiġri minn bejn zewg fillieri suldati u dawn jatuħ fuk dahru b'nerv li icollom sa chemm igħaddi—igħejdulu ucoll *gantlet*.)

Goadsman } ragel li isuk jew imixxi
Goadster } il gniedes; ragħaj il gniedes jew il bakar (igħejdulu ucoll *gadsman*).

Goaf—ħofra f'miniera tal faħam tal ħaġra biex jixħtu it-trab etc. fiha ; munzell ħuxlief.

Goaf ladder—sellum biex itellgħu il kattiet tal huxlief fuk fil munzell.

Goaf-stead—ħarġa, ħabel f'għalka jew f'razzett fejn ikegħdu il mniezel tal ħuxlief.

Goal—tmiem, post fejn jitilku jew jilħku, jew għandhom jaslu, tat-tiġrija (min icun igerri jew itellak, bħal żwiemel, dgħajjes etc.); il post minn fejn dawc li jilgħabu il *foot-ball* iridu igħaddu il ballun biex jirbħu; il ħsieb, il fini li għalih aħna maħlukin ; *heavens is our goal*, is-smewiet hu il post tagħna, għal hemm għandu icun ħsiebna ; *we had a foot-ball match and won 10 goals to 6*, chelna, (lgħabna) partita *foot-ball* u rbaħna, għamilnielhom 10 *goals* (ponti) b'sitta.

Goal-keeper—dac li fil-logħob tal *foot-ball* jokgħod attent li ma iħallix il ballun igħaddi minn bejn il-lasti.

Goal-post—waħda mil lasti, imwaħħlin fl-art, minn fejn irid igħaddi il ballun biex isir pont jew *goal* (għal għeluk jew ir-rebħ tal partita).

Goarish—batut, mischin.

Goat — mogħża ; bniedem ivviziat, mogħti għal piaciri tad-dinja, bniedem mokżież; *goat horned*, mukran bħal mogħża; *goatherd*, ragħaj il mgħoż; *a he-goat*, bodbod.

Goat—daħla dejka f'xatt ta baħar; daħla ; iddaħħal, tixħet jew titfa fir-rocna (chelma usata fil-logħob Inglis msejjaħ *golf*).

Goat-heard—isem ta pianta jew ħaxixa.

Goat-buck—bodbod.

Goat-bush—isem ta ħaxixa morra ferm dak**s** il *quassiu*.

Goatee—dakna, pinzell f'leħit ragel; dakna, beżbuza bħal tal mogħża.

Goat-chaffer—xorta ta wirdiena.

Goat-fig—tin salvaġġ.

Goat-fold—makiel għal mogħż.

Goatherd—ragħaj il mogħż.

Goat-harse — makiel tal mogħż ; burdell.

Goatish—bħal mogħża, li għandu għamla ta mogħża; mogħzi, ħarrieki.

Goatishly—ta mogħża; debuxxatament; ta bniedem vizius jew ħarrieki.

Goat like—bħal mogħża, mogħżi.

Goat-milker—isem ta għasfur.

Goat-moth—xorta ta farfett bħal dac tal camla.

Goat-skin— gild ta mogħża, utru (gild ta mogħża iccunzat u meħjut bħal borża) għal l-ilma; magħmul mil (tal) gild tal mogħża.

Goat's milk—ħalib tal mogħża.

Goat's-rue — isem ta ħaxixa bħal feiġla.

Goat-sucker—isem ta għasfur b'ħalku cbir, il bukrajk.

Goat-weed—isem ta ħaxixa, il *capraria*.

Goave — tħares ċass jew fitt bħal wieħed ibleħ; tħares ta ibleħ, ħarsa ta wieħed ibleħ.

Gob—mimli ħalk, ħalk ; riek, bżiek.

Gobbet—mimli ħalk, buccun, għidma ħobż etc. ; fdal (bċiechen tal ħobż li jibka) ; tibla, tiecol maħtuf, tlewwet, tiecol bil għaġla, tiecol bħal serduk għama; *down comes a bite upon*

them and gobbets up both together (**L. Estrange**), jinżel is-seker fukhom u jiblagħhom it-tnejn flimchien.

Gobbet meal} biċċa biċċa; ftit ftit;
Gobbet mele} buccun buccun.

Gobbetly—bicciet bicciet, bchiechen bchiechen.

Gobbing—ix-xaħx trab etc., li jixhtu biex igħattu jew jordmu il ħofor fil minieri wara li icunu ħadu il faħam.

Gobble — tibla, tiecol maħtuf u mgħaġġel, tcarwat fl-ichel; tiecol bħal serduk għama, tibla bil għaġla; tlaklak jew tgħajjat bħal dundian; *they gobbled up their supper to run again afresh to cards* (**Swift**, *Ladies Journal*), belgħu bħal serduc għama ic-cena li chellhom u reġgħu marru jiġru malajr għal carti (biex jilgħabuhom); *I like to hear the turkey cocks gobbling*, nħobb nisma id-dundiani ilakalku (igħajtu).

Gobble cock—dundian.

Gobble gut—wieħed żakkiek, li jagħmel għal żakku.

Gobbler—ħaxxiex, min jecol u jibla dejjem; bniedem żakkiek, li jagħmel għal żakku; dundian.

Gobelins — damasc fin Francis, msejjaħ hecc mill-aħwa Gobelins li għamluh (ħadmuh jew nizguh) l-ewwel darba.

Gobe-mouche—wieħed li jibla (jemmen) collox, cull ma igħedulu; mazzun.

Gobio } mazzun, ħuta (ismu ucol
Gobius } *goby* jew *gudgeon* (ara).

Goblet — tazza għax-xorb, *drink was served to guests in goblets of pure gold* (**Macaulay**, *History of England Chap. III*), il mistidnin ferrugħlhom ix-xorb fit-tazzi tad-deheb pur.

Goblin—fatat, hares, ruħ.

Gobmated } (fl-armi jew fl-araldica)
Gobone } strixxa (bi strixxa) gej-
Gobony } ja quadrati quadrati kegħda immejla fuk ljun etc. ta arma; (arma) bil faxxa iċċangata.

Goby—ħuta, il mazzun; *black-goby* jew *rock-goby* jew *gobins niger* il mazzun tal ħaġra.

Gockmin (jew Cockman)—sentinella, għassies.

Gockroo—isem ta ħaxixa li l-Indiani jeħdu bħala medicina, magħrufa ucoll bl-isem ta *Ruellia Longifolia*.

God—Alla; tati kima lill xi ħadd bħala Alla; tadura; *false Gods*, Allat foloz; *thank God*, nizziħajr l-Alla; *please God*, jecc Alla irid; *God's will be done*, icun li irid Alla; *God a mercy!* jew *God have mercy!* Sinjur ħenn għalina!

Godard—canal għal l-ilma etc.

God-cake — pudina, cake, etc. li fl-Inghilterra il parrinu jibgħat lil filjozz fl-ewwel tas-sena (rigal).

God bairn—filjozz.

God bote—multa (ħlas ta flus) li il ligi dari chienet twaħħal bħala castig għal dawc li joffendu l-Alla.

God child—filjozz.

God-cunde—tan-nazion ta Alla; religius, kaddis, tajjeb.

God-daughter—filiozza.

Goddess—alla falz (mara).

Goddesslike—bħal (li tixbeħ lill) alla falz mara.

Goddet—tazza tal injam (għax-xorb).

Goddikin—Alla (falz) ċchejchen.

Goddize—tati kima bhal ma tati l-Alla; tagħmel Alla falz, tgholli u tati kima lill xi ħaġa etc. kisha Alla.

God father—parrinu.

God fearing — tajjeb, religius, li għandu il biża t-Alla.

Godfrey's cordial — ġlepp (xorb ħelu) li jatu l'it-trabi.

God gild—ħwejjeġ jew dac collu li noffru l-Alla.

God given—mogħti mn'Alla.

God-head—divinità; Alla, il Mulej; tieba.

Godless—li ma jemminx b'Alla, li ma jatix kima l-Alla, ateu.

Godliness—tieba, dmir lejn Alla; *cleanliness is next to godliness*, l'indafa tigi wara dmirna lejn Alla.

God lore—ara (*mithology*).

Godly—twajjeb, kaddis, li għandu il biża t'Alla.

Godlyhead—tieba (ta kalb etc.); ġmiel; *pleased with that seeming goodlyhead*, mgħaxxak b'dac li deherlu li hu ġmiel.

Godman—Alla bniedem (is-Sinjur tagħna meta chien fid-dinja).

Godmother — parrina; *your sister is to be godmother to my daughter*, oħtoc sejra tcun parrina tat-tifla tiegħi (ta binti).

Go-down—maħzen.

Go-down—belgħa (ilma etc.)

God-send—providenza; *this is god send!* dan Alla bagħtu; dan fiħ il barca t'Alla; gid; *in fact this insignificant incident has, in the end, turned out a godsend for him*, infatti din il biċċa li m'hi xejn chienet imbagħad jew chella tcun ta gid cbir għalih, (fl-aħħar servietlu gid).

Godship—divinità.

Godsmith—min jagħmel l'idoli jew Allat foloz.

God son—filjozz.

Godspel—ara *gospel.*

Godspelbook—ctieb tal evangeliu, missal.

Godward—lejn Alla.

Godwit—isem ta għasfur, il ghirwiela.

Godyeld—grazzi, tiżżia ħajr; *herein I teach you how you should bid godyeld us for your pains, and thank us* (Shakespear, *Macbeth)*; hawn b'dawn jena nghalmec chif imissec tirringraziana u tiżżina ħajr talli għamilt għalic.

God yield—Alla icattarlec!

Goer—min imur, mexxej, gerrej, min jimxi, min jiġri; mediatur; *he is a fast goer*, jimxi ferm, ighaġġel ħafna, ħafif għal mixi; *my watch is a good goer*, l-arloġġ tiegħi imur tajjeb.

Goelhite—isem ta mineral tal Germania ta lewn samrani (cannella).

Goetic }
Goetical } tas-sħarijiet.

Goety—sħarijiet.

Gofe—ic-cipp (għal castig tal briccun).

Goff—stupidu, ħaġa belgħa, balalu; munzell, katta ħuxlief jew katet tal kamħ; *he was in his labour stacking up a goff of corn*, (Fox), chien kiegħed (jahdem) jimmunzella (jistiva fuk xulxin) il kattiet tal ħuxlief.

Goffer—tinnoccla u tagħmel bħal frill jew ix-xifer ta fdewxa.

Goffering—nucclar, frillijiet etc.

Gog—dac il musmar etc. li jwaħħlu fl-art meta jilgħabu il *quoits* jew il logħba tal ħolok (biex idaħħlu dawn il ħolok f'dan il musmar, jew il *gog*, biex jirbħu); tgħalli il flus bħal meta tilgħab *wiċċ* jew *regina* scond li tinzerta jew takta x'jigi biex tirbaħ; ħrara, ħeġġa, ansietà, xewka cbira; *you have put me into such a gog of going*, inti għamiltni fuk ix-xwiec (ġagħaltni icolli seba mitt sena) biex immur.

Gogge—tghammed, tgħatti il għajnejn billi torbot xi ħaġa fukhom.

Goggle — takleb għajnejc, tberrak għajnejc, tħares b'għajnejc imberka; ħarsa b'għajnejn mberrka; tibla, tiecol bħal lupu; nuċċali bil ħgieġ ibbuzzat biex ma iħallix jidħol trab fil għajnejn; nuċċali.

Goggles—nuċċali taż-żwiemel.

Goggle eyed—b'għajnejh cbar imberrkin (u wereċ).

Goglet — bomblu (żir) tal fuħħar għal l-ilma (biex iżomm l-ilma frisc).

Going—mawrien, mixi, mixia, *the going of a horse*, il pass (mixi) ta żiemel; *before his going there*, kabel il mawrien tiegħu (ma mar) hemm; *the going down of the sun*, għeb (nżul) ixxemx; *I am now going in my forty four*, issa dieħel fl erba u erbgħin (dal wakt nagħlak erba u erbgħin) sena; *where are you going?* fejn sejjer?; *I am a-going*, sejjer; *I was a-going to say so*, hecc cont sejjer nghejd; *she is now going in four months*, issa għanda erba xhur tkala; *going*, it-triek, il mogħdia, tattiġria, il corsa; *if the going were straight it would have been much better for the horses*, chiecu it-triek tal corsa (għat-tiġria) chienet dritta, chienet tcun wisk aħjar għaż-żwiemel.

Going barrel — il loc għal molla f'arloġġ.

Going forth — tluk, safar, partenza, mawrien; limiti, xfar; tokba, wesgħa jew fetħa għal ħruġ; bieb, passaġġ, mogħdia (biex wieħed joħroġ barra minn dar etc.)

Going out—tluk, mawrien, l-aħħar limiti, it-tarf fejn tispiċċa art etc., *the going out of it shall be at the sea*, il-

limiti tiegħu icun il (dan jispiċċa fil) baħar.

Going wheel—rota f'arloġġ (inventata minn *Huyghens*) li iżżomm l-arloġġ jaħdem jew miexi wakt li tcun tatih il ħabel.

Going on—mgibiet, condotta (actarx ħażina).

Goitered—li għandu il *goitre* (ara).

Goitre—tumur fil grieżem.

Goitrous—tal, li għandu il, *goitre* (ara).

Gola—(fl-architettura) gula, bastun gwarniċa, (ornament), igħejdulu ucoll *cyma*.

Golandause — artillier Indian.

Gold — deheb ; flus; gid, għana, lewn (culur) id-deheb ; *gold and silver*, id-deheb u il fidda; *gold*, tad-deheb ; *a gold coin*, munita (biċċa flus) tad-deheb; *for me, the gold of France did not seduce* (Shakespear *Henry V. II, 2*), għalia (lili) il gid collu ta Franza ma jagħminix ; *she has a heart of gold*, għanda kalba ta anġlu.

Gold alloy – taħlita ta metalli oħra mad-deheb biex (id-deheb) isir actar jebes u kawwi.

Gold amalgam — isem ta mineral, taħlita ta mercuriu, deheb, u fidda li jinsab ħbub ħbub daks pizella fil Columbia u fil California (America).

Gold beating — ix-xogħol tal pannella.

Gold blocking—armamenti (ittri, disinn etc) fuk koxra ta ctieb millegatur (legatura bid-deheb).

Gold carp—isem ta ħuta (tal ilma ħelu, lewn id-deheb).

Gold cloth—lama, drapp minsuġ bil ħajt tad-deheb.

Gold coast—biċċa mix-xtajta tal Ghinea (fil punent tal Africa) hecc msejħa.

Gold cradle—mehrież fejn jaħslu (l-argintieri etc.) id-deheb jew inaddfu id-deheb minn dawc l-affarijiet li icollu miegħu.

Gold cup—tazza tad-deheb (premiu), isem (xorta) ta ranunculi.

Gold-digger—min jaħdem (jakta) fil minieri tad-deheb.

Gold digging — ktigħ (xogħol) fil minieri tad-deheb.

Gold-dust—trab tad-deheb.

Gold-endman—wieħed (xerrej jew righettier) li jixtri jew jinnegozia fl-affarijiet tad-deheb jew fidda kodma għat-tidwib etc.

Golden—tad-deheb, mdieheb ; lewn id-deheb, isfar ; *this is a golden key*, dana muftiħ tad-deheb ; *golden candlesticks*, candlieri mdehbin ; *I heard his golden words*, smajt il cliem tiegħu prezius ; *this is a golden opportunity*, din opportunità preziusa (li ma issibx bħala, jew li tiswa id-deheb), *golden haired*, xagħar isfar lewn id-deheb.

Golden age—iż-żmien ħelu (l-ewwel snin tat-tfulija) tal innocenza,

Golden ball – it-tliet balal mdehbin li icollhom fuk il bieb dawc li iżommu il ħwejjeġ b'rahan l-Ingbilterra.

Golden beetle — ħanfus lewn iddeheb, bħal cola.

Golden bug—xorta ta cola.

Golden chain—isem ta pianta, il *laburnum*.

Golden eagle—xorta ta ajcla.

Golden—insett, camla.

Golden eye—xorta ta papra.

Golden flower — xorta (isem) ta fjur il *chrysanthemum*.

Golden fly—id-dubbiena ħadra.

Golden grease—xi ħaġa (flus) li bihom wieħed iħokk id xi ħadd (biex jmegħxu jew jixtrih).

Golden mouthed—li għandu ħalku bil għasel ; bravu, jaf xi igħejd ; li jaf icanta, li għandu leħen ħelu u sabiħ.

Golden number—numru tad deheb (hecc msejjaħ għaliex fl-almanacchi antichi chienu jistampawh bid-deheb) li juri in-numru ta liema sena li trid fid-dawra tal kamar.

Golden oriole — isem ta għasfur, it-tajra safra.

Golden rule — il proporzioni jew ir-regula del *tre* (hecc msejħa fl-aritmetica għaliex tiswa id-deheb billi biha issib, per mezz ta tliet numri oħra, ir raba numru li tcun trid.

Golden tressed — xagħar lewn iddeheb.

Golden wedding—għeluk il ħamsin

sena li wieħed icun ilu miżżewweġ; ġublew tad-deheb (ta wieħed li icun ilu miżżewweġ ħamsin sena).

Golden winged —bi ġwienaħ tad-deheb.

Golden yellow—il veru isfar, isfar lewn id-deheb.

Goldenly—tajjeb ferm, li ma jistax icun aħjar; *the master's report speaks goldenly of his profit*, ir-rapport tas-surmast jitchellem tajjeb ferm mil profitti li kieghed jagħmel.

Goldfinch—gardill.

Goldfish—isem ta ħuta (l-awrata).

Gold foil—folji tad-deheb li jaħdmu bihom jew jusaw id-dentisti (dawc li jagħmlu is-snien).

Gold house — it-tesor, tesor, jew post fejn jerfgħu flus, fided etc.

Goldie—gardill (f'loc *goldfinch)*.

Golding—xorta ta lanġasa.

Goldish—bħad-deheb.

Goldlace—bizzilla tad-deheb (maħduma bil ħajt tad-deheb).

Goldlaced — gvornut bil bizzilla tad-deheb.

Gold-leaf—pannella.

Gold less—bla deheb.

Goldney / Goldny } isem ta ħuta, l-awrata.

Goldsmith — argintier; wieħed li, jew min, jaħdem fid-deheb; banchier, li jimmaniġġa jew jinnegozia bi flus ħadd-jeħor; *I am a goldsmith and live by lending money etc.* (Scott, *Fortunes of Nigel, ch.IV)*, jena banchier etc.

Goldsmith's note—cambiali (carta tal flus) li titħallas a vista; carta tal flus, *bank note.*

Goldsmithry—xogħol tal Argintieri jew ta dawc li jaħdmu id-deheb.

Gold stick—ufficial ta ma dwar is-sultan.

Gold thread—ħajt tad-deheb.

Gold wire—fil d'oru, ħajt tad-deheb; dac li x'uħud jgħedulu fildiferru tad-deheb!

Goldy locked—li ghandu xagħru isfar, donnu żbul id-deheb.

Goldy locks—sempreviva safra.

Golet—il gherżuma.

Golf—*golf*, isem ta loghba ta li Scozzisi u l-Inglisi, tintlaghab bil ballun jebes u bsaten—jirbaħ min jirnexxilu igħaddi il ballun minn gewwa ħolok li icun hemm fl-art bl-ankas numru ta dakkiet—il golf jintlagħab minn tnejn tnejn (minn erbgħa min-nies)—tnejn contra tnejn etc.; *golf*, dakka.

Golfer—min jilgħab il *golf* (ara).

Goloeshoe—ghetta, li tintlebes fuk iż-żarbun.

Goloshes—galoxxi, ghetti.

Gomarites—setta ta nies, seguaci ta *Gomar*, chien contra Calvinu.

Gomashta (bl-Indian) — commissionant.

Gomerill—iblеħ, ħaġa belgħa, stupidu.

Gomman—parrinu.

Gomphiasis — ugigħ tad-dras jew tas-snien, meta tħoss snienec collha jidbandlu jew jiċċakalku.

Gomphosis — dac li bih is-snien keghdin iżommu gewwa fil ħniec.

Gonagra—pullagra fi rcobba.

Gondola—gondla, dgħajsa bħal tal Veneziani, bir-rota tonda jew milwija.

Gondolet—gondla żgħira.

Gondolier—barclor li jakdef f'gondla; tal gondla.

Gone—il particip passat tal verb *go*—*I have gone*, jena mort; *he is gone*, mar, miet, telak, mitluf; *the arrow is gone*, il vleġġa mitlufa (scorriet il pont fejn chella tolkot); *I will give it all for gone*, jena għalia naghmlu mitluf; *gone in drink*, fis-sacra sewwa; *far gone in years*, mdaħħal fiż-żmien (xiħ) sewwa; *get you gone*, mur minn hawn; *before a year was gone*, kabel ma għaddiet sena.

Gonfalon / Gonfanon } standard, bandalora.

Gonfalonier—ta li standard, min jarfa li standard, il bandiera, jew il bandalora.

Gogo—kampiena, biċċa bronż bħal platt li ic-Cinisi idokku b'biċċa għuda; tambur tac-Cinisi, fossa, lochi, ħarrajja.

Gongonha—xorta ta ħaxixa li ticber fil Brazil u il werak tagħha jusawh bħal tè.

Goniometer—strument biex ichejlu l-anguli, l-actar iżda tal cristalli.

Goniometry—is-sengħa li tchejjel jew issib l-anguli tas-solidi.

Goniopteris—xorta ta felci.

Gonoplàx—xorta ta granci.

Gonorrhea—marda hażina, gonorrea.

Good — tajjeb; gid, hajr; jiswa, igħodd; xierak, sewwa; ħanin, kalbu tajba; *he is a good man*, hua ragel tajjeb; *this is good for the health*, dan tajjeb għas-saħħa; dan jagħmel il gid; *he is good for nothing*, ma jiswa għal xejn; *take some, it will do you good*, hu ftit, jagħmillec il gid; *all in good time*, collox f'ħinu (collox f'waktu, jew cull waktu waktu); *to come in good time*, tigi fil ħin (fil wakt); *we were there in good time*, aħna conna hemm fil ħin (fil wakt); *it is as good as done*, din kisba ħaġa ġa magħmula (għoddha gewwa); *for good*, għal dejjem jew għal collox; *he came here for good*, giè hawn għal collox; *a good while*, ilu, *a good while ago*, ilu ħafna; *a good deal*, bosta, ħafna; *good many*, bosta, ħafna; *good many things*, bosta ħwejjeġ; *a good understanding man*, ragel tal għakal, li għandu rasu tajba; *I have a good mind to go*, għandi ħajra cbira li immur; *he is as good as his word*, dac ta chelmtu (li igħejd jagħmlu); *to make good*, tipprova; *I'll make good what I have said*, nipprova dac collu li għedt; *to make good a loss*, tagħmel tajjeb għal ħaġa; *if you think good*, jecc jidhirlec li imur jew li jixrak; *a good turn*, favur, piacir; *a good turn deserves another*, piacir jitpatta b'jeħor; *good luck*, xorti; *Good luck that he was not there*, Alla ried li ma chienx hemm; *Good Friday*, il Gimgħa il Cbira; *in good earnest*, bis-sod; *when he said so he was in good earnest*, meta kallec ma chienx kiegħed jiċċajta (chien iġħejd bis-sod); *good natured*, ta kalb tajba, minn tagħna, ħanin; *good humoured*, minn tagħna, ċajtier, b'buri tajjeb; *I did this for your own good*, jena għamilt dana għal gid tiegħec biss; *what good will it do you?*, x'jiswielec?; *very good*, tajjeb wisk; *it is not good that man should be alone*, ma jixrakx (m'hux xierak) li ir-ragel jibka waħdu; *a good man*, ragel għani, comodu mil flus; *if you wish to borrow £ 100 now go to my baker, he is a good man*, jecc trid tissellef mitt lira mur għand dac li nixtri il ħobż minn għandu u jakdic sgur, għandu mnejn (jagħmilha tajjeb); *are you good at this sort of work?*, tinkala għal dan ix-xogħol (għal xogħol bħal dana?); *he is a man of good breeding*, ragel mrobbi sewwa, educat (gej minn familja pulita etc.); *good day, good morning*, bon ġornu; *good afternoon, good evening*, bonasira; *good night*, il-lejl it-tajeb; *good-bye*, addio, saħħa; *good sooth, in good sooth*, tassew, sgur, sgurissimu; *to be in one's good graces*, tcun kiegħed tajjeb ma wieħed (tcun migiub); *good bodied*, li għandu persuntu pulita (gismu jew figurtu pulita); *good faced*, sabiħ; *no, good faced sir*, (**Shakespear**, *Winter's tale*), le, sabiħ sinjur; *good fellow*, minn tagħna, gustus; *good looking*, sabiħ; *good manners*, educazioni, mgiba tajba; *good speed*, fortuna, ix-xorti tgħejnec; *good will*, volontà tajba; avviament ta negoziu; *good woman*, il mara (cap) tad-dar; *good works*, il għemejjel jew opri tal Fidi, opri tajba.

Gooding—talb, carità.

Goodish — actarx tajjeb, u hecc, m'hux hażin.

Goodless—batut, fkir, li ma għandu xejn.

Goodliness—tieba, ġmiel; kalb tajba, ħniena.

Goodly—sabiħ, hanin, kalbu tajba, minn tagħna; msawwar jew cbir sewwa; *there was a goodly number of young ladies*, chien hemm erba sinjurini sewwa jew ġmielhom.

Goodman—ragel li jista, wieħed li għandu il gid, gabillot tajjeb; il cap tad-dar.

Goodness—tieba, tiubija; *the goodness of God is infinite*, it-tieba t'Alla ma tispiċċa katt (infinita); *goodness gracious!* o cbir Alla!; *goodness!* issema! is-sabra! etc.; *goodness knows*, Alla jaf meta, Alla jaf.

Goods—oggetti, effetti, mercanzija; *ill gotten goods seldom thrive*, il ħwejjeġ

tas-serk ma igibux barca; *she had to sell all the goods of her house,* chellha tbigh il ghamara collha (cull ma chella) fid-dar; *these goods are no good,* dawn l-oggetti (din il mercanzia) m'humiex tajbin.

GOODS-ENGINE — macna ta vapur ta l-art ghal *trenu merci,* (tren għat-tgħabija tal mercanzia).

GOODS SHED — tinda ghal mercanzia.

GOODS TRAIN — *trenu merci,* vapur ta l-art bil vaguni għat-tagħbija tal mercanzia biss.

GOODS TRUCK } GOODS WAGGON } vagun tal vapur tal art għat-tagħbija jew il ġarr tal mercanzia.

GOODSHIP — tieba, ħniena.

GOOD WIFE — mara ta gabillot; il mara tad-dar; mara ta darha.

GOOD WILL — volontà tajba, għożża; avviament ta negoziu, ħanut etc., (fil cummerċ) trawwim (minn *trawwem*).

GOODY — twajjeb, semplici, belhieni; mara tajba, mara cap tad-dar, mara ta darha; *goody Blake was old and poor,* (**Wordsworth,** *Goody Blake*), ix-xwejħa it-twajba Blake chienet xiħa u fkira; *goody,* kalba ta gewża jew ta gellewża (chif isejħula l-Americani): *goodies,* cejciet, ħwejjeġ ħelwa; *she is always sucking goodies,* m'hix ħlief tiecol (tarda) ic-cejciet.

GOODYSHIP — tieba.

GOOGINGS — il fiminelli tat tmun.

GOOLE — selħa, fetħa f'ħajt; pas-saġġ, jew mogħdija, f'ħajt; canal fil moll li jagħmel il mewġ tal baħar.

GOOM } GOON } kamħ, żbul tal kamħ (li jic-ber fl-India),

GOOR — zoccor li jagħmlu l-Indiani mit-tamar magħsur.

GOOROO — kassis, cappillan, jew curat tal Indiani.

GOOSANDER — isem ta tajra, is-serra.

GOOSE — wiżża; ħadida tal mogħdija tal ħajjata; ħaġa belgha, babbu; tpex-pex (fit-teatru etc.); *they had a goose for dinner last Xmas,* chellhom wiżża ghal l-ichel fil Milied li għadda); *come in, tailor, here you may roast your goose,* (**Shakespear.** *Macbeth II, 3*), ejja, idhol, ħajjât, hawn tista ticwi (issaħħan) il ħadida (tal mogħdija); *what a goose you are!* x'inti babbu (x'inti ibleħ!); *he was goosed last night, he was goosed the night before,* (**Dickens,** *Hard Times*), il bieraħ fil għaxja pex-pxulu (it-teatru) u il bieraħtlura fil għaxija pexpxulu ucoll.

GOOSEBERRY — frott bħal ċawsli li jagħmluh wisk cunserva; *gooseberry fool,* pasta bil crema u minn dan il frott.

GOOSE CAP — wieħed ibleħ, ħaġa bel-għa, babbu.

GOOSE CORN — ġummar.

GOOSE FEAST — San Michiel (dħul il ħarifa).

GOOSE FLESH — meta gismec icun ponot ponot, jew xewc xewc, meta tit-chexchex bil bard jew tiehu xi ħasda jew katgħa.

GOOSE FOOT — isem ta ħaxixa, in-nittiena.

GOOSE GRASS — isem ta ħaxixa, il għobbejra.

GOOSE NECK — ganċ f'pinnur etc. ta bastiment; davit, jew dawc il ħadidiet bħal macina biex iżommu il frejgatini mdendlin.

GOOSE PADDLE — takdef ħażin jew ad-doċċ.

GOOSE QUILL — pinna tax-rix, rixa cbira mil ġwienaħ tal wiżża.

GOOSERY — post fejn iżommu il wiżż, gallinar cbir, bitħa etc. għal wiżż; bluha.

GOOSE SKIN (*goose flesh*) — dawc il ponot bhal xewc etc. li jitilgħu fil gilda jew fil gisem meta wieħed icun iħoss il bard, jew icun jibża; *when I saw him coming towards us my skin began to rise into what is vulgarly termed goose skin,* meta rajtu gej lejna gismi beda ikum, ngħejdu aħna, xewc xewc (bħal mħac-ca).

GOOSE WING — pinzell tar-rix (tal gewnaħ tal wiżża) għat-tfarfir tat-trab etc.; tarf ta kala (ta biċċa klugħ).

GOOSEY GANDER — ħaġa belgha, bab-bu, ibleħ.

GOPHER — annimal b'erba sakajn li igħammar taħt l-art (kalb it-trab etc.) bħat-talpa; jinsab fl-America, fl-arti-jiet ta ma dwar ix-xmara Mississippi.

Goppish—supperv, cburi, mimli bih in-nifsu.

Goral—xorta ta cerv ta lewn griż jew lewn il ġurdien, daks mogħża, li jinsab fl-Asia fil Muntanji Imalajja.

Gorbelly — żakk cbira, wieħed li għandu żakku cbira ; *gorbellied*, b'żakku cbira ; *he is a short gorbelly chap*, ragel ksajjar b'żakku cbira.

Gorce—ghadira bl-ilma għal ħut.

Goor cock—isem ta tajra, il ħaġla sidritha ħamra (ighedulha ucoll *grouse*).

Goor crow—xorta ta ċawlun.

Gordian—tkil, difficili, scabrus.

Gordian knot — il għokda (rabta sħiħa u tkila biex tħolla) li rabat *Gordius* b'mod li ma ħalliex it-truf tal ħabel jidru.

Gore — demm magħkud ; demm iċarċar minn ferita etc. ; girun; ittakkab ; tati dakka ta karn (tinfed b'karn jew b'dakka ta ras, bħal dic ta barri etc.) ; tagħmel girun.

Gor-fly—xorta ta dubbiena.

Gorge – grieżem, hawsla, mogħdija bejn żewġ għoljet jew muntanji ; il canal ta rota ta taljola ; tibla, tiecol, tbawsel ; tintela sa'l ponta ta mnieħrec ; tiecol sa chemm tħoss żakkec sejra tinkasam.

Gorged — bil gherżuma ; (fl-armi jew fl-araldica) curuna dwar gherżuma, jew għonk ta xi annimal jew għasfur ; *it is blazoned as gorged with a crown*, (ir-ras tal ghasfur etc.) fl-arma tiegħu igiba mdawra b'curuna.

Gorgeous—ta ġmiel cbir, ilellex, li igħajjat ferm ; sabiħ li ma ngħejdlecx.

Gorgeously—bi ġmiel li ma bħalu, bi ġmiel li igħaxxak ; *golden and red above it, the clouds float gorgeously*, (Longfellow. *The Castle by the Sea*), is-sħab mil-lewn id-deheb u bl-aħmar fuku, jittajjar (għaddej fil għoli) bi ġmiel li ma bħalu.

Gorgeousness — ġmiel cbir, cobor, manjificenza, tlellix.

Gorger—biċċa armar tal gwerrieri li tgħattilhom il grieżem (biex tħarsilhom grieżimhom); mactur għal għonk.

Gorgerin—il biċċa ta fuk ta capitell (colonna).

Gorget — biċċa metall ġejja bħal nofs kamar li il gwerrieri idendlu ma għonkhom (kuddiem) biex iħarsu grieżimhom; biċċa għodda tat-tobba li jusaw meta jagħmlu xi operazioni ta xi fistla.

Gorgon—ras cbira, ħaġa li twaħħax; li twerwer bil biża ; (fil Mitologia) ras *Medusa* li cull min chien iħares lejha chien isir tal gebel.

Gorgonean }
Gorgonian } li iwaħħax, li iwerwer bil biża.

Gorgoneja—mascri, uċuħ, ta *Medusa*.

Gorgonize — tagħmel, tibdel ħaġra lil min ihares lejc.

Goorhen—ħaġla ta sidritha ħamra (mara).

Gorilla—il gorilla, xorta ta xadin cbir, li għandu wisk mil bniedem.

Goring — tinghisa. tokba ; nigża, biċċa klugħ (li gejja bħal girun).

Gormand—żakkiek, wecchiel.

Gormandise }
Gormandism } gula, ħneżria għall ichel.

Gormandizer—ara *Gormand*.

Gorse—ħaxixa bix-xewc, ħaxixa li tnigghes bħal għolliek.

Gorsy—bil, li fih il, għolliek.

Gortyna—xorta ta cwamel.

Gory—mgħotti bid-demm jew collu demm magħkud, mċallas jew mċappas bid-demm maghkud.

Goshawk—seker, is-seker castur.

Gosling — wiżża żghira, fellus tal wiżża ; dawc il pendenti, bhal msielet, li joħorġu (f'loc il frott) fis-siġar tal gewż, prinioli etc. ; wieħed ibleh, ħaġa belgħa, babbu.

Gospel—Evangeliu ; aħbar tajba ; verità divina, Teologia ; tgħallem il verità divina, jew l-Evangeliu ; tippriedca l-Evangeliu ; *you must not believe the words just for Gospel*, ma tridx (ma għandecx) temmen dan il cliem collu (li igħedulec) bħala Evangeliu (bħala verità infallibli).

Gospel book—il bibbia, il ctieb tal Evangeliu.

Gospel gossip — wieħed (bniedem) semplici li ma jagħmilx ħlief jitchellem u irid ifisser l-Evangeliu lill oħrajn.

Gospel lights — l-accoliti li icun

hemm wieħed cull naħħa mal ctieb tal Evangeliu jew il missal wakt li id-Diacunu icun icanta l-Evangeliu f'xi kuddiesa cantata.

Gospel-side—dic in-naħħa tal altar fejn jinkara l-Evangeliu; in-naħħa tax-xellug tal altar, *Cornu Evangeli.*

Gospel-wright — wieħed mill-erba Evangelisti, chittieb tal Evangeliu.

Gospelize — tgħallem, tippriedca l-Evangeliu.

Gospeller—wieħed mill-erba Evangelisti, Evangelista; id-Diaconu f'kuddiesa bil ministri.

Gospellize—tgħallem billi tippriedca l-Evangeliu.

Gossamer—bħal għajbur jew ħjut ħjut li jittajru mis-siġar fil ġranet tas-sajf.

Gossip—xbin jew xbint, parrin jew parrina tal magħmudija; ċaċċarun, lablâb; tlablab, tpaċpaċ, titchellem u tghejd bħan-nisa; ċaċċir, tlablib, għajdut, discors; *to stand gossip or sponsor to,* tcun, taghmel, parrin; *to gossip,* tixxala, tiddeverti; *with all my heart, I'll gossip at this feast,* (Shakespeare, *Comedy of Errors*), bil kalb collha nixxala f'din il festa (magħmudija).

Gossiper—lablâb, ċaċċarun.

Gossipium—isem ta pianta (is-siġra tal koton).

Gossipy—li iħobb jiċċaċċra, ilablab, igħejd etc.; *she is a gossipy woman,* dic mara li tħobb dejjem tghejd, li tħobb tlablab.

Gossoon (bl-Irlandisi)—tfajjel, tifel, ġuvnott.

Gosting—ħaxixa, bħal marubia.

Got — it-temp passat u'l particip passat tal verb *get* (ara).

Gote — canal jew mogħdija għal-ilma.

Goth—wieħed mil Goti jew mill li Scandinavi antichi; wieħed min-nies barbri.

Gothamist — wieħed li jarra sħiħ, wieħed li ma jagħmilx ħlief jisbalja.

Gothamite—*gothamist* (ara).

Gothardite—isem ta mineral, hecc msejjaħ għaliex jinsab fil muntanji ta San Gottardo.

Gothic—Goticu, tal Goti, lsien (il-lingua) tal Goti; *the gothic style of architecture,* stil ta bini goticu (li gej ħnejja bil ponta bħal cnejjes tal Inglisi etc.); *gothic, (*stampa*)* goticu jew b'tipi (carattru) goticu.

Gothicize—tagħmel goticu, tarġa tagħmel barbaru jew ta żmien il Goti.

Gotten — particip passat tal verb get.

Gouge—żgorbia, taħdem, ittakkab bi żgorbia; briccun, impustur; tidħac, iddaħħal fix-xcora.

Goujeers—il mard veneriu.

Goul—tgħajjat.

Gouland—xorta ta fjus, il margariti salvaġġi.

Goulard — dua li issir miċ-ċomb, tajba għal l-infiammazioni (biex tniżżel l-infiammazioni).

Goule—il grieżem.

Goura—xorta ta ħamiem.

Gourd—kargħa tal fliexchen, kargħa magħmula flixcun; xorta ta dadi għal-logħob.

Goud-worm—isem ta dudu li jinsab wisk fil fwied tan-ngħaġ.

Gourde—gorda, biċċa flus (munita) Americana; current, wied *(*tax-xita*)*; *let the gourdes of the rain come down,* (Harding), erħilu jinżel (jiġri l-isfel) il current jew il wied tax-xita.

Gourdiness, Gourding } nefħa f'riġlejn iż żwiemel wara xi mixia twila.

Gourdy—b'riġlejh (sakajh) minfuħa (bħal meta icun żiemel wara xi mixia jew giria cbira.

Gouridæ—xorta ta ħamiem cbir li ighammar mrieħel mrieħel jew ktajja ktajja cbar.

Gourmand—wecchiel, żakkiek.

Gourmet—wieħed li jifhem fix-xorb u fl-ichel; wieħed li għandu palat tajjeb.

Gously—xorta (għamla) ta arpa li chienu jusaw is-Slavi jew in-nies tas-Slavonia.

Gournet—isem ta ħuta.

Gout—pullagra jew gotta; katra; namra, mħabba, gibda; *poor woman, she suffers from the gout,* msejcna (mischina) tbati bil pullagra; *gout is a disease produced by the excess of uric*

acid in the blood, il pullagra hia marda li issir billi (meta) icun hemm bosta acidu uricu fid-demm; *I see thee still, and on the blade of thy dudgeon gouts of blood*, **Shakespear**, *Macbeth*). Jena għadni narac, u fuk il-lama ta li stallet tiegħec nara katriet tad-demm; *catalogues serve for a direction to anyone that has a gout for the like studies*, (**Woodward**, *on fossils*), il cataloghi iservu ta għajnuna lill dawc collha li iħobbu (li huma mogħtijin għal) dan li studiu.

Gouten—tkattar bħal ma tagħmel ix-xemgħa meta tagħmel ir-ruttam.

Goutity—bil gotta.

Goutish—li għandu id-disposizioni tal (li jista icun ibati bil) gotta jew bil pullagra; li għandu ftit u xejn mil (jew li isofri actarx bil) pullagra.

Goutous—ara *gouty*.

Gout-stones—iż-żrar jew il gebel fid-demm li iwaġġa fil mard tal pullagra.

Gout weed } isem ta ħaxixa il *goat*
Gout wort } *weed*.

Gouty—bil gotta jew bil pullagra, li għandu jew li ibati bil pullagra; tal pullagra; minfuħ li donnu bil pullagra; minfuħ ferm, b'nefħa cbira.

Gove—gozz, munzell ħuxlief; timmunzella, tagħmel munzell bil katet tal ħuxlief.

Govern — taħchem, issaltan, tliggem, tiggverna; triegi, tmixxi; trażżan, tirghen, iżżomm; *a good king governs his people by means of wise laws and an upright administration*, Re tajjeb isaltan (jaħchem) fuk il poplu b'ligijet sewwa u amministrazioni tal ħakk; *it is the helm that governs the ship*, it-tmun li iriegi (imixxi sewwa għal fejn għandu imur) il bastiment; *she is desperate, govern her*, **Shakespear**, *Lear V, 3*), hia kalila, harxa, rażżanha (irghinha); *we ought to govern our passions*, imissna (għandna) nrażżnu (ngħaccsu) il passionijiet tagħna.

Governable—li jista icun maħcum jew iggvernat; li jista jitrażżan, icun mgħacches, jew mirgun; *I am sorry to say he is not governable*, jiddispiacini ngħejd li ma hux ta min jiggvernah (li m'hux ubbedient, li ma jisma minn ħadd); *tell him, you are sure to succeed, he is so governable*, għejdlu, sgur jirnexxilec li trid, għaliex dac bniedem li jokgħod (jew li jiccuntenta) għal collox.

Governance—mgiba, diportament.

Governante — governanti, mara li għandha (icollha) ħsieb it-tfal.

Governation—ara *government*.

Governess—governatrici; governanti, majistra jew mara li għandha ħsieb it-tgħalim u l-educazioni tat-tfal; il mara ta suprintendent (governatur jew direttur) ta ħabs.

Governessing — il professioni (li stat, ufficciu) ta *governess* (ara); *she has taken up governessing*, hia għażlet li issir governanti.

Governing—li jaħchem, li iriegi, li irażżan, li jirghen, li iżomm; *they are the governing party here*, huma il partit li jiccmandaw hawn; *a governing wind*, riħ li jaħchem, (li jirbaħ hu).

Governless—bla (minn għajr) gvernatur, bla cmand, ħacma etc.

Government — gvern, amministrazioni, ħchim; tal gvern; *the Council of Government*, il Cunsill tal Gvern; *he has the Government of the province in his hands*, għandu il ħchim (it-trigija jew l-amministrazioni) tal provincia f-idejh; *the government schools*, li schejjel tal gvern; *he never had any government of himself*, katt ma għaraf irażżan (iriegi sewwa) lilu in nifsu; *he is a man of government*, ragel sewwa (li jaf irregula, tal cmand).

Governmental—tal gvern, gvernativ; *he is one of the members favourable to the governmental policy*, hua wieħed mil membri li iżommu mal politica tal gvern (wieħed mil governativi).

Governor—governatur, dac li (min) iriegi; ħachem; bdot; surmast, għalliem; cap (suprintendent, direttur etc.); *His Excellency the Governor is to distribute the prizes*, il Governatur sejjer jati il premi; *he is the governor of the whole business*, f'idejh (hu li irigi) l-affarijiet collha; *my son had always good tutors and governors*, ibni chellu dejjem surmastrijiet tajba; *do you know the*

governor of the Bank of England?, tafu id-direttur tal Banc tal Inghilterra; *who is the governor here?*, min hu il cap hawn?; *gas governor*, bħal registru għad-dħul jew mogħdija tal gas mill caldaruni għal condotti il cbar scond il bżonn li icun hemm.

Governor General — Vicerè; *the Governor General of India*, il Vicerè tal India.

Governorship—il grad, ufficiu; *rank* ta governatur.

Gow—balalu, stupidu, ħaġa belgħa, ibleħ.

Gowan (daisy)—margariti (fjur); *as fresh as a May Gowan*, (**Scott**, *Guy Mannering*), fuk ruħu donnu fjur tal Margheriti ta Mejju.

Gowaned—collu (mimli) margheriti.

Gowany—sabiħ bil fjuri tal margheriti; *a gowanic day*, ġurnata sabiħa.

Gowd — ornament, biċċa (ħaġa) għat-tiżjin, biċċa (ħaġa) tal-logħob tat-tfal; deheb.

Gowden—(bħal *golden*) tad-deheb, mdiheb.

Gowden-knap—xorta ta lanġasa.

Gowdies—isem ta ħuta (bħal pixxispat).

Gowish — ibleħ, belhieni, stupidu, balalu.

Gowishness – bluha, stupidaġni.

Gowk — (il *cuckoo*) ħaġa belgha, ibleħ; *to hunt the gowk*, tagħmel haġa ta ibleħ.

Gowks errand – daħca li jidħcu b'xi ħadd fl-ewwel ta April.

Gowk's storm — tempesta, maltempata cbira li iddum il ġranet.

Gowkit—stupidu, ibleħ, ħaġa belgħa, balalu.

Gowl—tgħajjat, tingħi.

Gowle — mogħdia, passaġġ, ħofra bejn żewġ għoljet.

Gowles—ragħaj il bakar.

Gown—libsa tan-nisa, ċulkana, dublett; *a dressing gown*, ġobba di camra (lbies ta rgiel għal gewwa id-dar); doga jew toga, (tal avucati etc.); *the judges were all in their caps and gowns*, li mħalfin chienu collha (libsin) bil berrittin u id-doga; *gown*, wieħed lawriat fil-ligi (avucat) jew fit-Teologia; *any other man of the gown*, (**Macaulay**, *History of England*), ragel ieħor (ħadd ieħor) lawriat.

Gowned – liebes it-toga, bit-toga.

Gownsman—min (wieħed lawriat li) igib jew jilbes it-toga); professur ta Università.

Gowpen – il ħofra tal id (meta wieħed ilesti biex jilka xi ħaġa f'idejh); mimli id; tarfa b'idejc it-tnejn miftuħa u ma xulxin.

Gowpenful—mimli id.

Gowt — fetħa, passaġġ, canal jew mogħdija ghal l-ilma.

Gozzard — min jindocra il wiżż; iblaħ, miġnun.

Grab – taħtaf, tati is-salt biex taħtaf jew tieħu ħaġa; xorta (isem) ta bastiment Indian (tal Malabar) b'żewġ arbli u b'żewġ prujet.

Grabber—min jaħtaf jew jati issalt biex jeħu ħaġa ghal għarrieda.

Grabble—itteftef, tfittex, timxi bitteftif (bħal meta wieħed jimxi fiddlam); tinxteħet fl-art (tokgħod mixħut fl-art).

Grace—ħlewwa, ġmiel, grazia, barca, ħniena, maħfra; titlu ta Duca jew ta Arciskof; iżżejjen, tirkem, issebbaħ, tbierec; *she is admired by everyone there for her grace*, maħbuba minn culħadd ghal ħlewwa (jew għal ġmiel) tagħha; *if God gives me grace*, jecc Alla jatini il grazia; *he is in a state of grace*, jinsab fli stat tal grazia t-Alla; *you don't seem to have any grace*, donnoc ma għandec l-ebda ħniena; *he does not give one minute's grace, you must be punctual*, ma jatix (ma jaħfirx) minuta żmien, jaħtieġ tcun hemm fil ħin sewwa; *there was also His grace the Archbishop of Malta*, chien hemm ucoll l-Arciskof ta Malta; *when he met the Duke he told him "Does your grace wish to come and see my museum?"* meta ltaka mad-Duca kallu "Trid tigi tara il museu tigħi?"; *these fringes will grace the room very much*, il freneż iżejjnu (isebbħu) il camra ħafna; *grace after meals*, it-talba ta kabel l-ichel; *did you say you grace?*, għedt it-talba ta kabel l-ichel?; *days of grace*, (fil cummerċ) il ġranet tal grazia li jaħ-

fru jew li iħallu wara iż-żmien stabilit tal għeluk ta ħlas ta cont etc.; *throne of Grace*, it-tron t'Alla l-Imbierec (minn fejn Alla ixerred il grazii jew il barca Tiegħu); *to come to the throne of Grace*, tersak lejn Alla per mezz ta it-talb; *to get into one's good graces*, tcun maħbub (migiub) minn xi ħadd (minn bniedem); *he managed to get into my chief's graces*, ra chif għamel u daħal f'kalb il cap tiegħi; *with a good grace*, tajjeb, chif jixrak, chif imur, bil gost, bil grazia; *with a bad grace*, goffament, bla grazia, bla gost.

Grace drink— it-tazza li dawc li icunu fi pranzu jixorbu bis-saħħa ta xi ħadd jew ta xulxin flimchien kabel ma ikumu mil mejda (wara li isir ir-ringraziament ta wara l-ichel).

Grace-stroke—l-aħħar dakka (f'biċċa xogħol) id-dakka ta li mgħallem.

Grace-cup—ara *grace drink*.

Graced—bil grazia, mbierec, sabiħ, virtus.

Graceful—sabiħ, eleganti, bil grazia, li jixrak, mżejjen bil ġmiel u bil ħlewwa; ħlejju, grazius.

Gracefulness—ġmiel, grazia, ħlewwa, sbuħia.

Graceless—mkit, chiesaħ, bla grazia; abandunat, ħażin; *a graceless heart*, kalb ħażina (viziata, corrotta).

Gracenote — fil musica, nota miżjuda biex tati gost jew issebbaħ.

Graces (fil Mitologia) — tliet aħwa allat nisa, foloz, li isimhom *Eufrosina*, *Aglaja* u *Thalia*.

Grace sayer—dac li ighejd it-talba u ir-ringraziament ta kabel u wara l-ichel.

Gracile—maghlub, rkiek, niexef.

Gracilis—isem ta musculu fil coxxa.

Gracility — għelubija, nxufija, rekka.

Gracious—ħanin, kalbu tajba, ħlejju, magħġub, grazius, ħieni; *and the Lord was gracious unto them*, u Alla chien ħanin magħhom; *is he gracious in the people's eyes?* (Shakespeare, *3 Henry IV*), magħġub f'għajnejn il poplu?; *gracious be the issue*, (Shakespeare, *Winter's Tale*), ħieni icun il frott; *no face so gracious is as mine*, (Shakespeare, *Sonnet*), l-ebda wiċċ ma hu sabiħ (ħelu jew grazius) daks tiegħi; *Good Gracious!*, il Mulej;; *married, o my gracious!*, miżżewweġ!... il Mulej!... aħjar ma ngħejd xejn!

Graciousness—tieba, ħniena; ħlewwa, ġmiel; *the graciousness of his answer made no impression on them*, il ħlewwa tat-twegiba tiegħu ma għamlitilhom ebda impressioni (ma ittiefsu xejn għal ħlewwa li biha hu wegibhom).

Grackle—isem ta għasfur.

Gradation—gradazioni, tlugħ tarġa; mogħdija il kuddiem bil ftit il ftit jew għal xejn; scala ta lewnijiet etc.

Gradational / Gradatory } li igħaddi il kuddiem, li jitla il fuk bil mod il mod, gradatament jew bil gradi (m'hux f'dakka jew f'salt wieħed); it-tarag li jati mill cunvent għal cnisia.

Grade—grad, ranc, tarġa; tippiana mogħdija għal ferrovia; *he obtained a certificate of the second grade*, ħa certificat tat-tieni classi (grad); *they will grade this road next*, issa l-ewwel ma jippianaw (jinvellaw) din it-triek.

Gradely — li jixrak, sewwa, chif imur.

Gradient—li jitla u jinżel għal xejn għal xejn; li jimxi bil ftit il ftit.

Gradine—xorta ta scarpell (furmatur) bis-snien, ta li sculturi, (biċċa għodda tal isculturi).

Gradual—gradwal, ctieb, talba fil kuddiesa; li jitla għal xejn għal xejn; imur, jigi, jintgħamel bil ftit il ftit; jitkassam ħaġa ħaġa; scalini, taraġ (bħal dac li jusaw igibu fuk l-altar fil cnejjes biex inizżlu sfera etc.

Gradually—gradatament, bil mod il mod, pass wara l-ieħor; *already the designs of the court begin gradually to unfold themselves*, (**Macaulay**, *History of England, Chap. VI*), già il pianijet (sigrieti) tal korti bdew jinchixfu bil mod il mod (bil ftit il ftit).

Graduality — progressioni (mogħdija il kuddiem bil ftit il ftit) rogulari.

Graduate—lawriat (wieħed li għandu il-lawria); ittalla għal xej għal xej; tagħmel bil ftit il ftit; tkassam ħaġa ħaġa; tkassam fi gradi; tati il-lawria;

titla għal xej għal xej, tmur, issir bil mod il mod jew bil ftit il ftit; tieħu il-lawria; *I remember when he was graduated a doctor*, niftacar meta ħa il-lawria ta tabib; *he is a graduate of our University*, dac lawriat fl-Università tagħna (ta Malta).

GRADUATED—lawriat. bil gradi, tiela bil mod il mod jew għal xejn għal xejn.

GRADUATED BOTTLE — flixcun li fil ħgieġ tiegħu icollu immarcati singhi etc li juru gradi, kesien (chejl etc.)

GRADUATED CUP — tazza (bil gradi immarcata għal chejl) tal ispiżżiari.

GRADUATESHIP—il grad li icollu wieħed lawriat.

GRADUATING } GRADUATION } lawria; tliegħ għal xejn għal xejn; taksim ħaġa ħaġa; tkegħid ta ilma, liquidu etc. f'recipienti cbar ċatti għal l-aria biex ifittxu jixxuttau.

GRADUATOR—biċċa għodda (macna) biex biha ikassmu linji, curvi etc. fi gradi; post fejn ikegħdu liquidu etc. f'current ta aria biex ifittex jixxotta mil l-ilma li icun fih.

GRADUATION (fl-Astronomia) — ittaksim ta archijiet, circhijiet fi gradi, minuti etc.

GRADUS — diziunariu tal prosodia li iservi ta għajnuna lill dawc li jictbu il poesija Grieca jew Latina; *he set to work as much as possible without gradus or other help*, (T. Hughes, *Tom Brown's School-days*), beda jicteb chemm jiflaħ minn għajr u la il *gradus* u l-ankas għajnunjet oħra.

GRAFF — suprastant; foss; tilkima, tlakkam; twaħħal, tkigħed ma xulxin; tħawwel.

GRAFFAGE — scarpa jew iżżurżieka tan-naħħa ta gewwa ta foss.

GRAFFER—nutar, sensal tas-self tal flus.

GRAFFITI—bżuż, chitba mal ħajt tal antichi li jinsabu fil catacombi, fiddjar li chienu marduma ta Pompej etc.

GRAFT — tilkima; tlakkam; tinfilza; tiċċomba ħabel.

GRAFTER — min ilakkam; siġra li minnha tieħu zocc biex tlakkam bieh; fergħa għat-tilkim; żargun.

GRAFTING—tilkim tas-siġar; tarf ta ħabel marbut bi flasca ma dwaru.

GRAFTING CHISEL } GRAFTING KNIFE } mus jew sicchina tal ġardinari li jusaw biex joforku iz-zocc meta iridu ilakkmu; sicchina għat-tilkim tas-siġar.

GRAFTING TOOL – bakkun għal ktiegħ tal blat (fit-taħfir tal fossijiet).

GRAFTLING—tilkima żgħira.

GRAHAMITE—isem ta mineral.

GRAIL—il gradual jew ctieb tal inni u psalmi tal cnisia; frac, trab, ramel; rix rkiek tas-seker; dixx, bacil jew platt ċatt bħal dac li ħasel idejh fih Pilatu meta kal li Gesù sabu innocenti.

GRAIN—ħamħ, kamħa; ħabb, ħabba; vinatura tal njam; granell, l-iċchen użin, tempra ta bniedem; tiżbogħ ħbub ħbub jew mil-lewn (bħal) granit; tivvina (tiżbogħ, bil vini njam ngroppi etc u tagħmlu jidher bħal njam jeħor naturali); tfarrac zoccor etc.; ticconza (tneħħi ix-xagħar mill) gild; trattab il gild; tati il frott jew tiffrotta; *the land began to grain* (GOWER), l-art bdiet tati il frott; *a grain of salt*, melħa (biċċa, farca, melħ); *twenty grains make one scruple*, għoxrin granell jagħmlu scruplu (pis); *against the grain*, contra il vina; contra il volontà jew in-natural ta dac li icun; *grains of paradise*, xorta ta ħwawar (ħbub ħbub) li jaħarku ferm, tajbin biex iħaltuhom ma li spirtu biex ikawwuh.

GRAIN BIN—fossa tal kamħ.

GRAIN BINDER—dac it-tiben li bih jorbtu il katet tal kamħ.

GRAIN BRUISER—mitħna għal kamħ.

GRAIN CLEAVER—macna għal għażil tat-tkiek, smid, nuħħala, tiben etc. minn xulxin wara li jindaħan il kamħ.

GRAIN DRILL—macna għaż-żrigħ tal kamħ fil mogħdia tal moħriet jew indani indani tal il għalka.

GRAIN FORK—midra, furchetta cbira ħafifa tal njam għal tkallib tal kamħ.

GRAIN HULLER — macna li tkaxxar jew tneħħi il ħliefa jew il koxra ta barra tal kamħ.

GRAIN LEATHER — gild taż-żwiemel iccunzat; gild iccunzat u lest u miżbugħ iswed għaż-żraben tan-nisa etc.

GRAIN-MILL—mithna tal kamh.

GRAIN MOTH — duda tal kamħ, il bumunkar.

GRAINAGE — ħlas, daziu tal kamh; dritt li dari chienu iħalsu lill gvern dawc li chienu idaħħlu il melħ f Londra, billi jatu mill ghoxrin waħda tattagħbija tal melħ li chienu idaħħlu; isem ta marda, bħal tumur li jitla f'riġlejn iż-żwiemel.

GRAINED — magħmul ħbub ħbub; aħrax, iccuscsat m'hux lixx.

GRAINER—taħlita (composizioni) ta ħmieġ tal ħamiem u ilma li jusaw fixxogħol tagħhom dawc li jiccunzaw il gild; sicchina tal cunzaturi tal gild biex biha ikaxxru ix-xagħar mill gild; żebbiegħ li jivvina njam etc.; pinzell għal vinar (għaż-żebgħa), tal vinar.

GRAINING—wiċċ (tar-raba) kamħ; snien (ta rota); il għeriek fuk il wiċċ tal gild biex jiccuscsawh; vinar (żebgħa bil vini etc.) tal injam; *graining board*, dic it-tavla fejn jifirxu il gild biex jiccuscsawh fil wiċċ; *graining tool*, il pniezel, mxât etc. ta dawc iż-żebbigħa li jafu jivvinaw (li njam) jew jiżbgħu bil vini etc. bħal li njam naturali.

GRAINING—isem ta ħuta żgħira taxxmara jew tal ilma ħelu.

GRAINS — il kxur jew il ħliefa tal *malt* jew dic il ħaxixa li minnha jagħmlu il birra; ilma mħallat bil ħmieġ tal ħamiem li jusaw għal gild biex iraddbuh meta jiccunzawh.

GRAINSTAFF—ara *quarter-staff*.

GRAINY—ħbub ħbub, bil ħbub; collu (mimli) kamħ.

GRAIP — seker; foxxna, furchetta cbira biex ikalbu iż-żibel biha.

GRAITH—lest, pront; dritt; seriu, tassew; kasir, ċchejchen; tlesti; tlibbes; tlesti (tħawwar għat-tisjir) ichel; tgħaddas fl-urina; arnes; lbies għal gwerra (ta gwerrier); ghodda ta wieħed li jaħdem fil barrieri jew fil minieri; proprietà, beni etc, gid ta bniedem; ħwejjeġ jew affarijiet ta lbies; mishun (lissija bis-sapun) għat-togħlija tal ħwejjeġ; dac il ħajt mibrum li minnu igħaddi il medd ta newl.

GRALLATORES — għasafar tal ilma, bħal għarnuk, papra, borca etc.

GRALLATORIAL } tal għasafar tal ilma
GRALLATORY }

GRALLIC—li għandu sakajn twal u għoljin; għoli minn sakaih.

GRALLINE—tal *grallatores* (ara).

GRALLOCH—it-truf, il fdal ta cerv; tneħħi, takta it-truf ta bhima bħal cerv etc.

GRAM—ncurlat, mdagħdagħ; gwerrier; dispiacir, għali; gramma użin Francis; iddejjak, iġġagħal lill minn jincorla.

GRAMASHES—trombi jew ghetti għoljin li igħattu il kasba tas-siek sa rcobba.

GRAMENITE — isem ta mineral ta lewn ħadrani.

GRAMERCY—għajta tal għageb bħal meta nirringraziaw lill xi ħadd u ngħedulu: ħafna, grazie; nizzicħajr.

GRAMMIA—ħaxix, nigem.

GRAMNIACEÆ } ħxejjex, bħal nigem etc.
GRAMNICÆ }

GRAMNIACEOUS — mniggem; ħaxix bħal nigem.

GRAMINEAL } tal ħaxix, bħal ħaxix, mniggem, tan-nigem.
GRAMINEOUS }

GRAMINIFOLIOUS—li għandu il (bil) werak bħal dac tal ħaxix.

GRAMINIVOROUS—li jecol il, jew li igħejx bil, ħaxix.

GRAMMALOGUE — chelma maħżuża b'sinjal; (bħal meta fil Fonografija nictbu "|" f'loc *it*).

GRAMMAR — grammatca; ctieb tal grammatca; *grammar is the art of speaking or writing a language correctly*, il grammatca hia is-sengħa li nitchelmu u nictbu lingua (lsien) sewwa (minn għajr sbalji); *lend me your English Grammar*, islifni il (ctieb tal) Grammatca Inglisa tiegħec; *a grammar rule*, regula tal grammatica.

GRAMMARIAN — grammaticu; wieħed li jaf jew mħarreġ fil grammatca; min jicteb jew igħallem il grammatca.

GRAMMARLESS—bla grammatca.

GRAMMAR-SCHOOL—scola fejn jitgħallmu il lingui (il Griec u il Latin etc.) chif titlob il, jew bil, grammatca.

GRAMMATICAL — grammaticali, tal grammatica; scond il grammatica; sewwa, corrett.

Grammatically — grammaticalment, scond jew cbif titlob il grammatica; sewwa, correttament.

Grammaticaster—wieħed li jidhirlu li jaf il grammatica (u ma icun jaf xejn).

Grammaticism — pont, regula jew principiu (tagħlim) tal grammatica.

Grammaticize—ticteb jew tagħmel scond il grammatica, turi li taf il grammatica.

Grammatist—wieħed li jippretendi li jaf sewwa il grammatica.

Gramme—użin Francis, ta li spiziari, gramma.

Grammite—isem ta gebel (mineral).

Grammitis—xorta ta felci.

Grammontian — ordni ta patrijiet (religiusi) li sar fis-sena 1708 bil permess tal Papa Gregoriu VII.

Gramplb—ċcala; gamblu cbir.

Grampus—isem ta ħutabhal baljena.

Granade —(ara *grenade*) — pamflet, satira.

Granadier—ara *grenadier*.

Granadilla—isem ta siġra bħal dic tal ward tal passioni, li tagħmel frott tajjeb wisk għal l-ichel.

Granado—rummien; rummiena.

Granary — matmura, fossa għal kamh; *the band is to play on the granaries*, il banda għandha (sejra) iddokk fuk il fosos.

Granatite—xorta ta ħaġra preziusa.

Granatum—rummiena.

Grand—cbir u sabiħ wisk; famus, ewlieni, li ma hawnx bħalu; sħiħ, collu; *this is the grand sum*, din hi is-somma sħiha (collha); *that was a grand idea*, dic chienet idea cbira (famusa) tassew.

Grand action—ix-xogħol tal pianu forti (meta it-tasti itellgħu li mrietel, dawn jolktu il corda u jerġgħu jinżlu għal lochom).

Grand-assize — xorta ta causi li chienu isiru fi żmien Enricu V tal Inghilterra, fejn il ħati chien jista jagħżel jew li issirlu il causa billi jiccumbatti jew inchella billi jokgħod għal giurì.

Grand Commander, Grand Cross—l-ogħla grad f'certi ordni tal Cavalieri.

Grand-daughter— it-tifla tal iben u ta bint ta dac li icun; *my grand-daughter is dead*, it-tifla ta binti mietet.

Grand days—ġranet, festi, cbar jew egħżież (prima classi) bħal ma hu it-Trerè, Lapsi, Santu Corp, Il Kaddisin collha etc.

Grand-duke—Gran Duca, titlu li jatu lil membri tal familja Imperiali tar-Russia, jew lill xi prinċpijet Tedeschi tal Germania.

Grandfather—nannu.

Grand larceny—serk ta flus fuk ix-xelin jew ta ħaġa li tiswa actar minn xelin.

Grand-leet—lakgħa generali, cbira.

Grand lodge—il-loġġa ewlenia jew il post principali fejn jiltakgħu il mażuni.

Grandmamma—nanna, gran mamà.

Grand master—gran mastru; *L'Isle Adam was the first Grand Master that came to Malta*, l-Isle Adam chien l-ewwel Gran Mastru li giè Malta; il cap tal mażuni.

Grand-mother—nanna.

Grand-nephew— it-tifel tat-tfal ta ħuc (tal ħu).

Grand-niece — it-tifla tat-tfal tal oħt.

Grand-seignor—il gran Sinjur, jew Sultan tat-Toroc.

Grand-sire—nannu; missier ewlieni; *the boy set up betwixt his grandsire's knees*, (Tennyson, *Dora, 128*), it-tifel mar kagħad bejn rcubtejn (riġlejn) nannuh; *great Romulus, the grandsire of them all*, (Spenser), il cbir Romulu, l-ewlieni missier tagħhom il coll (jew li minnu il coll huma mnisslin).

Grandson—l-iben tat-tfal ta dac li icun; *I am already a grandfather, John is my grandson*, jena ġa sirt nannu, Ġanni hu bin ibni (jew binti).

Grand vizier—il Gran Visir jew il Prim Ministru tat-Turchia.

Grandma (f'loc *grand mother*)—nanna; xiħa; nuna.

Grandee—wieħed mil cbarat; sinjur mil cbar.

Grandeur—cburia, cobor.

Grandevity—cobor, għomor, ħajja twila.

Grandevous—li għax ferm, li chellu ħajja twila, jew li għandu ħajja twila.

Grandify—tcabbar, tagħmel cbir.

Grandiloquence—cliem jew discors (għajdut) għoli, bombasticu.

Grandiloquent } bombasticu, għe-
Grandiloquous } ġubi fi cliemu, li jitchellem bi stil għali.

Grandinous — tas-silġ; collu jew mimli silġ.

Grandiosity—cobor.

Grandly—bil cobor, maestusament, pomposament.

Grandness—cobor.

Grane—are *groan*.

Grange—kasam.

Granger—membru ta società (xirca) tal biedia.

Grangerize — takta stampi minn ctieb biex tkegħedhom fi ctieb jeħor.

Grangerism—ktugħ ta stampi, figuri etc. minn ctieb biex jitkiegħdu fi ctieb jeħor.

Grangerite—min jakta stampi, figuri etc. minn ctieb biex iwaħħalhom jew ikegħedhom fi ctieb jeħor.

Gran gusto—(fil musica) espressioni, ħlewwa cbira; (fil pittura) xi ħaġa li wieħed jitgħaxxak biha (li tolkot il għajn jew li tati gost, issebbaħ.

Graniferous—li jagħmel (tal) ħbub (tal kamħ).

Graniform—bħal (li għandu għamla ta) ħbub tal kamħ.

Granilite—xorta ta granit bi ħbub (itticchiat) rkak.

Granilla—it-trab jew frac li tagħmel jew tħalli warajha id-duda tal cocinilja.

Granite—granit, rħam jebes ferm; tal granit; jebes ferm; bniedem jebes jew f'saħtu ferm; *these are granite blocks*, dawn bicciet cbar tal granit; *he has constitution of granite*, għandu saħħa li ma bħala (donnu tal ħaġar, jew donnu gebla).

Granitic—tal granit, bħal granit.

Granitification — is-sajran jew il għamil (il formazioni) tal granit.

Granitiform—li għandu għamla ta granit.

Granitify — tagħmel (tbiddel fi) granit.

Granitoid—li jixbeħ il granit.

Granivorous—li igħejx bil, li jecol il ħaxix; *fowls, turkeys, and ducks are granivorous birds*, it-tigieġ, dundiani, u'l papri huma għasafar (tjur) li jeclu il (igħejxu bil) ħaxix.

Grannam—nanna.

Granny (jew *grannie*)—nanna, mara xiħa; xiħa.

Granny's knot — xorta ta rabta (għokda) li jagħmlu il baħrin.

Grant—għati, sensia, permess; tati; tgħaddi, tati sensia; tippermetti; *your grant or your denial shall be mine* (**Shakespeare**, *Henry VI*), il għati tigħec (ta sensia) jew iż-żamma icunu tiegħi (f-idejja); *all the Irish Grants of William were annulled*, (**Macaulay**, *History of England*), il concessionijet (permessi, għati etc.) ta (li chien ta) Guglielmu gew collha mneħħija (spiċċau collha); *grant me two days leave, please*, tini jumejn permess jecc jogħġboc; *grant it be so*, natu cas (ngħejdu li għal mument) li hu hecc; *take it for granted*, assicura ruħec (cun af li hu hecc sgur; okgħod fuk chelmti).

Grantable—li jista jingħata, icun permess.

Grantee—min jakla xi ħaġa, dac li lilu tigi mogħtia xi ħaġa.

Granter—min jati jew jicconciedi.

Grantly—ara *willingly*.

Grantor—min jati.

Granular—ħbub ħbub, magħmul ħbub ħbub.

Granulate — tagħmel ħbub ħbub, timla bħal ma jagħmel iż-żbul tal kamħ; issir bħal kamħ, ħbub ħbub.

Granulated glass—ħgieġ iccuscsat (aħrax), mtappan, tajjeb għat-twieki etc.

Granulation — granulazioni, għamil, tibdil fi ħbub ħbub; granulazioni, tlugħ fil gisem (fil għajnein) bħal ħbub ħbub rkâk; mili tal kamħ u cull xorta ta ħbub.

Granule—ħabba (tal kmuħ); frac, ħbub rkâk; *there are granules in the blood*, hemm bħal ħbub ħbub fiddemm.

Granuliferous—li jagħmel jew li fih (mimli) ħbub.

Granulous—mimli ħbub.

Grape – għeneb; xorta ta tumur li jitla f'riġlejn iż-żwiemel; dic il għokda li icun hemm fit-tarf tal canuni; *a bunch of grapes*, għankud għeneb.

Grape-bunch—għankud għeneb.

Grape-trellis — cannizzata għal dielja.

Grape-vine—dielja,siġra tal għeneb.

Grapeless—bla għeneb; minn għajr togħma jew il gost tal għeneb.

Grapelet—għenba żgħira.

Grapery— vinja, post, għalka etc. fejn ma icunx hemm ħlief dwieli biss (li stess bħal vinery).

Grapeshot—balla cbira magħmula minn ħafna balal oħra; balla għankud ta balal oħra fuk xulxin (din il balla tcun actarx ta tliet indani u cull indana bi tliet balal).

Grape-stone—iz-zerrigħa tal għeneb.

Grape-wort—isem ta ħaxixa velenusa; il għeneb id-dib.

Graphic } tal chitba, tal ħażż, tad-
Graphical } disin jew tpingia; mictub, maħżuż, iddisinjat; maħżuż jew disinjat tajjeb; descritt tajjeb; ċar li jiftihem b'mod li donnoc kiegħed tara il ħaġa kuddiem għajnejc; *I read a graphic description of what took place there*, krajt descrizioni tajba ħafna (ċara) ta cull ma sar hemm; *could the prophet have possibly given a plainer or more graphical description?* (**Warburton**), sata il profeta jati descrizioni actar ċara u tajba milli ta? *he is a graphic writer*, dac chittieb ċar (li juric il ħaġa kisec kiegħed taraha kuddiem għajnejc).

Graphic representation — wiri ta ħaġa (rappresentazioni) per mezz ta linji (ħżuż) u diagrammi.

Graphically—b'mod ċar, tajjeb.

Graphidal—xorta ta ħażiż (ħass) li jicber fuk il bjut etc.

Graphiology—is-sengħa (li studiu) tal ħżuż jew tal chitba.

Graphite—mineral (ħaġar) iswed bħal ċomb li minnhu jagħmlu il-lapsijiet tal carta (igħedulu ucoll: *plumbago*).

Graphite battery — batteria galvanica magħmula miż-żingu u mil carbon fl-acidu sulfuricu.

Graphitic—li gej (magħmul) mil *graphite* (ara).

Graphitoid } li donnu (li jidher
Graphitoidal } bħal) *graphite*.(ara).

Grapholite—blat tal lavanja mxakkak jew maksum u lest għal chemm jaktgħu il-lavanji għal chitba.

Graphometer — strument (biċċa għodda) tal periti biex jeħdu l-anguli, igħejdulu ucoll *demi-circle* jew chif ngħejdulu aħna nofs kamar.

Graphometrical — tal *graphometer*, mħejjel jew mekjus bil *graphometer* (jew grafometru).

Graphoscope — grafoscopiu, strument, tromba jew microscropiu, li juri cbir form, invintah *Rowsell* fis-sena 1871 biex icabbar ritratti etc. fil għajn.

Grapnell — ancrott (ancra żgħira għad-dgħajjes etc.); rampil.

Grapple—kbid, ħfin; takbida, ġlieda; takbad, taħfen; titkabad, tiggieled; titħabat; ganċ cbir bħal rampil biex iżommu bastiment mkabbad jew marbut ma jeħor; rampil, dawc il ħjut etc. li icollhom xi siġar (pianti) li jixxabbtu biex jakbdu mal ħitan etc. bihom; *the creeping ivy to prevent its fall, clings with its fibrous grapples to the wall*, (**Blackmore**. *Creation*), il-liedna, li tixxabbat, biex ma takax, takbad b'dawc il ħjut tagħha rkak mal ħajt; *we have now to grapple with these difficulties*, issa icolna nitħabtu (nħabtu rasna) b'dawna id-difficultajet; *their hands often grappled to their swords*, (**Scott**, *Lady of the Lake*), spiss idejhom ħafnu (kabdu) ix-xwabel.

Grapplement — kbid; ġlied (sider ma sider jew bl-idejn).

Grappling—takbida, tkabida, ġlieda; ancrott, ancra; mażżra.

Grappling-iron—rampil.

Grapsus—xorta ta granċ bħal għaġusa.

Graptolite—xorta ta fossili (kxur), annimali etc. li isibu fil blat.

Graptolithus—ħaġra li tcun donnha maħżuża b'xi mappi etc.

Grapy—tal għeneb, magħmul mil għeneb, bħal għeneb; *the grapy clus-*

ters spread, (**Addison**, *Ovid*), il għenieked bħal tal għeneb xterdu (chibru).

Grasp—taħfen, takbad; ħfin, kbid; takbad, tifhem; taħchem, triegi, tiggverna; taħtaf (bħal wieħed rgħib) taħfen bir-regħba; *he fiercer grasped his gun*, hu kabad b'actar killa cbira li xcubetta; *don't grasp at too much or you will lose all*, taħfinx wisk (actar milli tasa idec jew actar milli tista) għaliex inchella titlef collox; *he had them within his grasp*, kabadhom (chienu) f'idu; *his memory does not grasp and retain*, il memoria tiegħu (moħħu) ma jakbadx (ma jifhimx) u ma iżommx; *like a miser midst his store who grasps and grasps till he can hold no more*, (**Dryden**, *Ogilvie*), kisu wieħed xħiħ kalb il gid li jaħtaf u jaħtaf gewwa idejh sa chemm ma jistax actar; *Great king of the seas that Graspeth the Ocean, hear*, (**P. Fletcher**), Cbir Sultan tal ibħra illi taħchem (triegi jew tiggverna) l-Oceanu, ismagħni; *to grasp at*, titħabat għal, taħdem biex tacquista; *he is always grasping at praises*; m'hux ħlief jitħabat għal unuri u tifħir.

Graspable — li jista jinkabad jew jinħafen; li wieħed jista jifhmu b'moħħu.

Grasper—min jakbad jew jaħfen; rampil,

Grasping—li jakbad, li jaħfen; li jakbad jew jifhem; xħiħ, rgħib, li dejjem irid, li għandu rgħeba; *he threw a grasping eye on my wealth*, xeħet il għajnejn tiegħu ta rgħib fuk il gid tiegħi.

Graspingly—ta xħiħ, ta rgħib.

Graspingness — kbid, ħfin; xeħħa, rgħeba.

Grasple—ara *grapple*.

Graspler—ara *grappler*.

Graspless—merħi, li ma jakbadx, li ma għandux biex jakbad; li moħħu ma jarfax jew li ma jifhimx.

Grass—ħaxix, l-aħdar (furrajna etc. jew għalf tal bhejjem); tintela bil ħaxix, tagħmel il ħaxix; timla jew tgħatti bil ħaxix; ħaġa li tidbiel u tispiċċa; *all flesh is grass... surely the people is grass*, (**Isaja**), il gisem tal bniedem jispiċċa... il bniedem imut u jispiċċa; *the arable land began to grass*, l-art irraba beda italla (jagħmel) il ħaxix; *to give grass*, icciedi; *grass plate*, ħaxixa (werka ħaxix).

Grassation—progress, avanz, mogħdia il kuddiem.

Grass cold — riħ (catarru ħafif) li icollhom iż-żwiemel.

Grass cloth — cambrè fin ferm u ħafif li isir mil ħaxix, li minnu jagħmlu ġlecchijiet ħfief etc. biex jilbsuhom in-nies tal India fis-sħana.

Grass cloth plant—xorta ta siġra li ticber fl-India, Sumatra, u Cina, magħrufa ucoll bl-isem ta *Böhmeria nivea*.

Grasscutter—min jakta il ħaxix; strument bħal mkass għal ktigħ tal ħaxix; Indian fl'armata Indiana li icollu ħsieb il għalf tal bhejjem.

Grass-fed—mitmugħ il ħaxix; bhima tar-regħi (li tgħejx billi tiecol jew tirgħa il ħaxix).

Grass-finch—għasfur (bħal sponsun).

Grass green—ħadrani, lewn il ħaxix; li ibaddar bil ħaxix; *a gown of grass green silk she wore*, (**Tennyson**, *Lancelot etc.*) chienet liebsa libsa tal ħarir lewn il ħaxix (ħadra).

Grass grown — collu ħaxix, mimli jew mgħotti bil ħaxix; *a solitary sentinel paced the grass grown pavement* (**Macaulay**, *History of England Chap. XI*), sentinella, waħdu waħdu, chien jippassiġġa fit-triek collha ħaxix.

Grasshopper—ġrad (ġurat, duda li takbes fir-raba etc.)

Grass ill—isem ta marda tal ħrief.

Grass lambs — ħrief li jirgħaw bil ħaxix.

Grassless—bla ħaxix.

Grass male—ħlas ta flus (dritt) li iħalsu tal art dawc li iridu jirgħaw il bhejjem.

Grassmoths—dud tal ħaxix.

Grass man—wieħed li icollu dar biss fil campanja; dar weħedha minn għajr art jew raba ma dwarha.

Grass oil—żejt ifuħ magħsur minn xi pianti jew ħxejjex fl-India.

Grass plot—biċċa art, ġonta raba, fejn jicber il ħaxix.

Grass-snake—xorta ta lifgħa.

Grass-table — pedament (sies) ta ħajt.

Grassum—l-ewwel flus (somma) li bidwi jew gabillot iħallas lis-sinjur (sid l-art) lewwel darba li jirfes jew jeħu taħt idejh l-oksma tiegħu.

Grass-widow — mara m'hix miżżewgia li chellha it-tfal; mara li ma tcunx ma żewġha għaliex icun msiefer; mara li icollha żewġha msiefer; *she is a grass widow, her husband is something in some Indian service (Saturday Review, Feb. 11th 1883)*, għal issa armla (armla bħal dal mument) għaliex żewġha hua xi ħaġa (impiegat xi mchien) fis-servizz Indian (jew impiegat l-India).

Grass-wrack — xorta ta ħaxixa li jusaw (bħal bân etc.) għal mili ta li mtieraħ.

Grassy—mimli jew collu haxix, aħdar.

Grat (temp passat to *greet*) — beca, beda jibchi; *but he grat when he spake of the Colonel*, (**Scott**, *Waverley, Chap. LXIII*), iżda hua beca meta semma il Curunell.

Grate—grada tal ħadid etc. bħal dic tat-twieki tal parlatoriu etc. tassorijiet; grada ta chenur tal ħadid; grada ta ċumnija; thocc, tobrox; tagħlak bi grada; iddarras (tagħmel leħen aħrax għal widna); iggib fix-xejn jew tigi fix-xejn; *mighty states are grated to dusty nothing*, (**Shakespear**, *Troilus and Cressida*), Stati (renji) bakgħu sa chemm spiċċaw jew gew fix-xejn; *grate*, tincwieta, tiddisturba; *grating so harshly all his days of quiet*, (**Shakespear**, *Hamlet*), hassar bl-inquiet il ġranet tiegħu tal paci; *for grief his heart did grate*,(Spenser), bid-dispiacir chiel kalbu; *we had to speak to the nun though iron grates*, chelna nitchelmu mas-soru minn gewwa gradiljar tal ħadid; *this grate consumes more coal than the other one we had*, din il grada taħli actar faħam minn dic li chelna; *grate some cheese on it*, ħocc ftit ġobon fuku; *we heard the huge infernal doors grate on their hinges*, smajna il bwieb cbar infernali (tal waħx) iżakżku fuk iċ-ċappetti tagħhom.

Grate—piacevoli, li jatic piacir; *it becomes grate and delicious enough by custom*, (**S. T. Herbert.** *Travels*), cull ma tmur (meta tidrab) issibu li jatic piacir u sabiħ.

Grateful—li jibka jafulec (favur jew piacir); milkugħ bil kalb; *o death, was grateful!*, (**Longfellow.** *Skeleton in Armour*), o mewt li chienet milkugħa bil kalb (o mewt, merħbabic!); *he was grateful to me*, baka jafuli li għamilt miegħu.

Gratefully— b'mod ta wieħed li jibka jaflec piacir li tcun għamiltlu; bil gratitudini; bil kalb; *I am, yours gratefully, N.N.*; jena hu, dac li jibka dejjem grat lejc (jew li jibka jaflec il favur jew il gid li għamiltlu), N.N.; *she does gratefully recommend you and yours in her prayers to God*, hia tiftacar fic u f'cull minn għandec, bil kalb, meta tcun titlob l-Alla (jew fittalb tagħha l-Alla).

Gratefulness—gratitudini, wiri tal kalb.

Grater —· mħacca; barraxa, raxchetta, biċċa għodda tal librari jew dawc li jillegaw il cotba.

Graticulation—ħażż gradiljar fuk disinn zgħir etc. li tcun trid tagħmlu cbir.

Graticule—gradiljar, ħażż, ta quadrati, quadrati fuk ritratt zgħir biex tieħu il kiesien u tagħmel wieħed cbir (acbar) bħalu.

Gratification—ferħ, għaxka, gost; għati, ħlas; *whereupon she sent a letter of gratification* (**Hackhyt**, *Voyages*), u għalecc bagħtet littra ta ferħ (biex tifraħlu); *this afford him great gratification*, dana jatih gost cbir; *I had this as a gratification*, chelli (tawni) dan bħala ħlas.

Gratifier — min jati piacir, min jogħgob (bil għemil tiegħu).

Gratify — ticcuntenta, tati gost, tgħaxxak; tissodisfa, tħallas, tifraħ (lil xi ħadd); *the Maltese have always done their best to gratify their sovereign*, il Maltin għamlu dejjem mill aħjar biex jatu gost (jiccuntentaw) ir-Re tagħ-

hom; *he was very much gratified with her grace*, baka mgħaxxak wisk bil ħlewwa tagħha; *I shall gratify your desires*, nissodisfa ix-xewkat tiegħec (nagħmel chif tixtiek kalbec); *to gratify his noble service*, (**Shakespear**, *Cariolanus*), biex inħalsu (ipattilu) taxxogħol nobbli li għamel.

Grating—ħacc, brix, raxcar; sprall ta canal jew ta cantina; gradiljar biex igħattu il buccaporti ta bastiment; żakżik, ħsejjes ħorox (ħoss aħrax) li jati fastidiu il widna jew li idarras issnien; dieka, dwejjak, ħaġa li tincwieta jew li iggib id-dwejjak lill dac li icun; *the hard grating that bears to the flesh*, id-dwejjak cbar li nħossu (f'gisimna), (**South**, *Sermons*).

Gratis — b'xejn; bla ħlas; *these books were given gratis*, dawn il cotba tawhom b'xejn; *he was allowed to enter gratis*, ħallewh jidħol bla ħlas (bla ma jħallas).

Gratitude — gratitudini; ħlas; li wieħed jibka jaflec piacir jew favur.

Grattoir—(akra *grattwar*) mħakka raxcatur; barraxa.

Gratuital } b' xejn, ta b' xejn, ta Gratuitous } bla ħlas; li m'hux mitlub; ta minn rajh jew minn żniedu; *all the workmen in the village gave their gratuitous labour once a week*, il ħaddiema collha tar-raħal hadmu ġurnata fil gimgħa b'xejn (bla flus); *this is a gratuitous assertion*, dan il cliem klajtu minn żniedec; dan kiegħed tgħejdu (għedtu) minn għajr ħadd ma staksiec (jew talbec biex tgħejdu).

Gratuitously—b'xejn, minn raj jew żnied dac li icun.

Gratuity — għati, rigal, ħlas biex tpatti piacir etc., *she received those 20 sovereigns as a gratuity*, hia hadet (tawha) dawc il għoxrin lira hecc, biex bħalli chiecu ipattulha (iħalsuha) talli għamlet.

Gratulate (f'loc *congratulate*)— tifraħ; tilka bil ferħ; tħallas, tpatti; *to gratulate the sweet return of morn* (**Milton**, *Paradise regained*) biex tilka bil ferħa il għodwa ħelwa li reġgħet giet; *I could not choose but gratulate your honesty with this remembrance*, (**Heywood**), ma stajtx nagħmel aħjar milli nħallas (npattilec) l-onestà tiegħec b'din it-tifchira.

Gratulation - ferħ.

Gratulatory—li jifraħ; li igib ferħ.

Graulite—isem ta mineral (ħaġar) li jinsab fis-Sassonia.

Gravamen—l'accusa, id-delitt, mozioni (f'cunsill etc.).

Grave—tnaddaf, tobrox żakk il bastiment minn barra billi taħarku ħalli tneħħilu jew tnaddfu mil ħaxix coċċli u ħmieġ li jitrabba miegħu; tnaddaf u tati il katran bastiment minn taħt; tħaffer; tidfen; tiscolpi, tnakkax; kabar; ħaġa (idlu etc.) scolpit; post fejn hemm kerda cbira ta nies; mewt, kirda; *they were to grave many deep caves in the ground*, chellhom iħaffru ħafna gherien (ħofor) cbar fl-art; *he was graved here*, chien midfun (difnuħ) hawn; *thou shalt not make to thee any graven image* (*Exodus*) ma għandcomx tiscolpu (tagħmlu) ebda idlu; *he graved it on a gem etc.*, (**Cowper**, *Anti-Thelyphthora*), hu scolpih fuk ħaġra preziusa u...); *the graves all gaping wide etc.*, (**Shakespeare**, *Midsummer Night's Dream*), l-okbra chienu collha miftuħa; *Richard marked him for the grave* (**Shakespeare**, *Henry VI*), Ricardu għażlu (immarcah biex jekirdu (għal mewt jew biex joktlu).

Grave—gravi, tkil; impurtanti, seriu; ta min jati widen għalih; cbir; semplici, ma ilellix (lbies) li ma igħajjatx, baxx, li jimxi bil mod; tbaxxi (fil musica); *his shield grave and great*, (**Chapman**), it-tarca tiegħu tkila u cbira; *Gordon, however, positively refused to take on himself so grave a responsibility*, (**Macaulay**, *History of England*), Gordon, iżda, ma ried bl-ebda mod (assolutament) jeħu fuk spallejh responsabilità hecc cbira (seria); *the gravest of their own writers*, (**Grew**), l-actar wieħed fost il chittieba tagħhom ta min jatih widen (l-actar wieħed seriu fost il chittieba li għandhom); *this is a grave charge*, din accusa ħoxna (cbira); *Justice is grave and decorous*, (**Burke**, *on the French Revolution*), il Hakk hu solenni (mae-

stus etc,) u decorus: *she does always like to wear a grave dress, she hates gaudy ones,* dejjem tħobb tilbes lbiesi (ħwejjeġ) bla tlellix, tobogħdom il ħwejjeġ igħajtu (ilellxu).

GRAVE-CLOTHES—ħwejjeġ tal chefen; chefen (igħejdulu ucoll *winding sheet*); *Alice in her grave clothes bound,* (Scott, *Frederick and Alice*), Alice mcheffna (liebsa il ħwejjeġ tal chefen).

GRAVE-DIGGER—deffien; isem (xorta) ta duda li tbejjet taħt l-art.

GRAVE-MAKER—min iħaffer l-okbra, deffien.

GRAVE-MAN—sagristan, deffien.

GRAVE-MOUND — tumlu jew tubru (li jagħmlu f'nofs il cnisia f'xi kuddiesa tal mejtin jew f'xi funeral).

GRAVE-POST—scrizioni, chitba, arma li jagħmlu (mwaħħlin ma xi lasta) fuk l-okbra tal mejtin (minn f loc li scrizionijiet li naraw illum fi rħam fuk l-okbra tagħna).

GRAVE-ROBBER—min jisrak il cadavri mill-okbra; kawwiem il mejtin, jew wieħed minn dawc li chienu dari jifthu l-okbra u jisirku il cadavri biex imorru ibegħuhom lill dawc li icunu jistudiaw għal tobba.

GRAVE-ROBBING — serk tal cadavri mill-okbra.

GRAVE-STONE — ħaġra, rħama etc. bil chitba li icun hemm fuk l-okbra.

GRAVE-YARD—zuntier, cimiteru

GRAVEL—ramel oħxon, nakal jew ċgħak rkiek (żgħir); gebel, ħaġar (li jitrabba fil cliewi tal bnedmin) u li inneħħu mal urina, tgħatti biż-żrar jew biċ-ċgħak rkiek; titfa bastiment l-art fuk ir-ramel (jew xatt biċ-ċgħak; twaġġa (bħal ma jagħmel żiemel meta jidħollu ramel jew żrar taħt in-nagħl); ticconfondi ferm, tinsaram għall-aħħar; tiddejjak jew tincwieta ruħec; *gravel is (are) small pebbles, gravel* hua ċgħak rkiek; *he suffers from gravel,* għandu (ibati b') il ħaġra jew bil calculi; *most physicians do highly commend the asparagus roots bruised and taken in white wine to expel the stone and gravel,* (P. Holland, *Plinie, Book XX, Ch.X*), biex tneħħi il calculi bosta tobba jirraccomandaw il għeruk tal ispraġ mi-sħukin u mħaltin ma li mbid (u tixrob); *he never went beyond the gravelled maze,* (Scott), katt ma scorra (mexa actar il kuddiem) mit-triek taċ-ċgħak (mgħottija biż-żrar rkiek); *the captain then was obliged to gravel the ship,* il captan imbagħd chellu bil fors jitfa il bastiment l-art fir-ramel (żrar); *the physician was so gravelled that he had not a word more to say,* (North), it-tabib insaram (icconfonda hecc bl-icraħ) li ma sabx actar xi igħeid (li ma għarafx jitchellem).

GRAVEL-PATH | GRAVEL WALK } mogħdija biċ-ċgħak rkiek, bħal dic li icun hemm jew jagħmlu fil ġonna.

GRAVEL STONE—calculu, żrara, jew ħaġra li titrabba fil cliewi u toħroġ ma l-urina.

GRAVELESS—bla kabar, m'hux midfun; *all the corpses were lying graveless,* il cadavri collha chienu mixħutin hemm bla ma huma midfuna.

GRAVELLING—tgħatti jew ticsi biż-żrar jew ċgħak rkiek; iċ-ċangar (dic l-art, passaġġ etc.) li icun mgħotti jew micsi biċ-ċgħak rkiek; scuncert, inquiet, srim il moħħ.

GRAVELLY — collu ċgħak rkiek, magħmul minn ċgħak rkiek.

GRAVELY—bil cburija; bis-serjetà bis-sodizza l-actar cbira; solennement; onestament (lbies); *she was gravely dressed,* chienet liebsa bla tlellix xejn.

GRAVENESS—dinjità, cburia; cobor.

GRAVEOLENCE—ntiena, rieħa tinten, rieħa ħażina.

GRAVEOLENT—jinten, li fih riħa ħażina.

GRAVER—scultur; burin jew bulin ta l-incisuri.

GRAVERY — scultura, biċċa xogħol (ħaġa) scolpita.

GRAVIC—tal *gravitation* (ara).

GRAVID—tkila, ħobla (mara).

GRAVIDATE—tħabbel.

GRAVIDATION | GRAVIDITY } tkala, ħbiela

GRAVIFIC—li itakkal, li iżid fit-tokol jew fil pis.

GRAVIMETER — gravimetru, strument biex bih jaraw it-tokol (il gravità specifica) tal ħwejjeġ sewwa jeb-

sin chemm ucoll liquidi jow mahlula (tas-solidi u tal-liquidi).

GRAVIMETRIC —tal *gravimeter* (ara).

GRAVIMETRY — gravimetria, esami tat-tokol (tal gravità specifica) tal ħwejjeġ (solidi jew liquidi).

GRAVING — scultura, incisioni; impressionijiet (li isiru fil moħħ jew il kalb tal bniedem); brix (bil ħruk jew bin-nar) ta ċan ta bastiment minn barra u mogħdia bil katran; brix u tkalfit ta bastimenti.

GRAVING-DOCK —bacin għal brix u't-tkalfit tal bastiment.

GRAVING-PIECE—strixxa tal fallacca għat-tirkih ta bastiment.

GRAVITATE —tagħmel, tiġbed għan-nofs, tingibed lejn in-nofs bil gravitazioni; tingibed lejn.

GRAVITATION — gravitazioni, gibda li cull ħaġa tkila, jew li fiha il pis, għandha lejn l-art.

GRAVITATIVE — li jiġbed għal, jew lejn, ic-centru (in-nofs).

GRAVITY - tokol, pis; gravità, importanza, serietà; cobor; *the gravity of the offence*, il cobor tal offisa.

GRAVY—zalza, sugu, *grejvi*.

GRAWATHA—xorta ta ħaxixa li ticber fl-America t'Isfel li jagħmlu il ħbula minnha.

GRAY—griż, rmiedi, iblak; ixheb; abjad (xagħar); misjur (magħmul, tal esperienza); tiżbogħ griż; *a gray horse*, żiemel ixheb; *of a gray colour*, ta lewn griż jew rmiedi; *his hair is all turned gray*, xgħaru bjad (sar abjad) collu; *the gray of the morning*, iż-żerniek; *we started before the gray morning*, tlakna kabel iż-żernik (kabel ma beda iżernak); *he is a man of gray experience*, ragel ta esperienza cbira (mħarreġ sewwa f'dawn l-affarijiet); *gray bearded*, bil-leħia (li għandu il-lehja) bajda (xwejjaħ ġmielu).

GRAY BEARD —xwejjaħ, xiħ; *get you gone you gray beard*, mur min hawn ja biċċa ta xiħ; *gray beard*, xorta ta ġarra jew kolla tal fuħħar fejn dari chienu iżommu l-imbit; kannata għal l-imbit; *there is plenty of brandy in the graybeard etc.*, (Scott, *Waverley)*, homm ħafna brandi fil kolla (jew fil kannata).

GRAY BREAD —ħobs tal karaboċċ jew tal ħafur.

GRAY COTTON —xokka samra.

GRAY FRIARS —il patrijiet ta San Frangisc jew Frangiscani.

GRAY GEESE — għebel cbir li icun hemm fil wiċċ tar-raba jew fil għelieki.

GRAYHOUND —ara *greyhound*.

GRAY-MARE — il mara tad-dar (il cmand, ix-xiha) il mara li ticcmanda actar mir-ragel.

GRAY-PEASE —pizelli niexfa.

GRAY-STONE —gebla tal Vulcani.

GRAYISH —jati fil griż; ftit u xejn griż.

GRAYLING —griż scur.

GRAYLY—bil-lewn griż; li għandu lagħka griż.

GRAZE — tirgħa; tmiss chemm chemm wakt li tcun għaddej; tmeslaħ chemm chemm il wiċċ ta ħaġa, messa chemm chemm, sinjal (barxa chemm chemm) li issir meta tmiss ħaġa ma oħra; mergħa, reghi.

GRAZER — annimal li ighejx bir-reghi (billi jirgħa), min jirgħa.

GRAZIE —ragħaj, min jirgħa il bhejjem; min irabbi u ibigħ il bhejjem; *all the people there are graziers*, innies ta hemm collha irabbu il bhejjem biex ibegħuhom (għal bejh).

GRAZING—reghi tal bhejjem; trobbia tal bhejjem għal bejgħ; *grazing*, messa jew mesha chemm chemm ta ħaġa (balla etc.) minn fuk oħra; *the grazing of a bullet*, il mogħdija ta balla b'mod li tmiss chemm chemm fuk ħaġa.

GRAZIOSO (fil musica) — li għandu jindakk bil mod u bil ħlewwa.

GREABLE —f'loc *agreable* (ara).

GREASE —xaħam, sonża, grass; għacar, ħmieġ; collu tidlic; tidlec bix-xaham; tgħaccar; thammeġ; marda taż-żwiemel meta jintefħu riġlejhom u jinkasmu u jibdgħu inixxu; ixxahham, tati ix-xaham (flus biex tixtri lill xi ħadd).

GREASE BOX—il boxxla (caxxa) bix-xaham, żejt etc. li icun hemm firot-ri

tal vapuri tal art etc. biex minnha jinżel dejjem għal fuk il fus biex ma jinħarakx (ma jicwix); *to grease in the hand* (jew *fist*), tmieghex, titlak xi ħaġa tal flus f'idejn dac li icun biex tixtrih; *he has been well greased in the fist for the pains he took*, meghxuh, xaħħmuh tajjeb, ħalsuh tajjeb, talli thabat (jew tal fastidiu li ħa).

Greaser—ir-ragel (dac) li icollu ħsieb jara ir-roti tal vaguni tal vapur tal art ghandhomx żejt biżżejjed.

Greasily—bit-tidlic, bit-tgħacchir; mokżież, oxxen, ħażin; *you talk greasily, your life is grown foul*, (Shakespeare, *Love's labour lost*), kieghed titchellem mokżież, sirt bniedem ħażin (tħażżint).

Greasiness—tidlic, tgħacchir, ħmieġ; tixħim, għacar.

Greasy—bix-xaħam; jiżlok; mgħaccar, mdellec; oħxon, smin; mokżież (cliem etc.); *let us consult together about this greasy knight*, (Shakespeare, *Merry Wives of Windsor*), ejja nitchelmu flimchien (ejja nitħaddtu) fuk dan il Cavalier oħxon (smin jew b'żakku cbira); *the legs of the horse are greasy*, sakajn iż-żiemel morda (minfuħin u kegħdin inixxu).

Great—cbir, oħxon; tal kalb, importanti, li jiżen; li fiħ ħafna; li idum; twil; tal għageb, straordinariu; msemmi; ewlieni; nobbli; għani; *a great house*, dar cbira; *he is one of my great friends*, wieħed mil l-acbar ħbieb (mil l-actar ħbieb tal kalb) li għandi; *there was a great silence*, chien hemm ħemda (sicta) cbira; *this is a great thing*, din ħaġa impurtanti (cbira); *this is a great truth*, din verità impurtanti; *Judas, one of the twelve, came, and with him a great multitude with swords and staves* (*Matt. XXVI*), Giuda, wieħed mit-tnax (l-Apostli) gie, u gieb miegħu ħafna nies armati bix-xwabel u'l bsaten; *he remained there a great while*, dam hemm żmien twil; *the works of the Lord are great*, l-opri ta (il ħwejjeġ li ħalak) Alla huma tal għageb; *he is a great liar*, dac għiddieb msemmi (magħruf minn culħadd); *we succeeded to destroy our great enemy*, rnexxielna nekirdu l-ewlieni għadu tagħna; *he is endowed with a great heart*, mżejjen b'kalb nobbli; *a woman great with child*, mara tkila; *it is not a great matter*, ma jimporta xejn; *a great deal*, bosta, ħafna; *it is a great way thither*, hemm biċċa triek gmielha sa hemm; *your recommendation went a great way with him*, ir-raccomandazioni tiegħec swiet ħafna; *a great many*, bosta, ħafna; *Peter the great*, Pietru il kawwi (il cbir), li msemmi; *to sell by the great*, tbigħ bl-ingrossa.

Great-bellied—tkila cbir, li waslet biex teħles.

Great born—li nieżel minn gidd nobbli.

Great cattle—(fil-ligi) il bhejjem cbar collha, barra min-ngħaġ u'l ħrief.

Great Charter—ara *Magna Charta*.

Great-circle—l-ekreb viaġġ jew traversata ta bastiment minn post għal l-jeħor fuk il globu.

Great-coat—overoll (glecc cbir li jintlibes fuk collox).

Great-coated—liebes l-overoll; bil ġlecc cbir fuk collox jew fuk il ħwejjeġ collha.

Great-eared—b'widnejh (li għandu widnejh) cbar.

Great go—l-aħħar esami tal Università ta Oxford li jagħmlu li studenti għal-lawria.

Great gun—ara *gun*.

Great hearted—curaġġus, li għandu kalbu cbira, li ma jaktax kalbu.

Great-hundred—mia b'sitt għexieren.

Great Master—(jew *Grand-Master*), Gran Mastru.

Great mercy—(jew *great thanks*), ħafna grazie; niżżichajr ferm!

Great primer—xorta (daks) ta tipi ta li stampa darbtejn acbar mit-tipi msejħin *bourgeois*, bħal dawn:

Great Primer

Great-seal—ara *seal*.

Greaten—tcabbar; izzid; *this greatens your sin*, dan icabbar id-dnub tiegħec.

Greatly—wisk, ħafna; *he was*

greatly pleased, ħa piacir ħafna, ħa wisk piacir.

Greatness—cobor, cburija; ħxuna għageb; nobiltà; kawwa; *the greatness of sound*, il kawwa tal ħoss.

Greaves—ghetti tal ħadid etc. (biex il gwerrieri iżommu il kasab ta riġlejhom mħarsin mid-dakkiet ta lanez etc.); il kriekeċ (bicciet tal-laħam jew xaħam li jibka wara it-tidwib tax-xaħam).

Grebe—isem ta tajra tal ilma, il blonġos.

Grecian—Griec, wieħed mil Grecia; min jitchellem bil Griec; wieħed li studia u jaf il Griec; wieħed mit-tfal cbar tal isptar *Christ's*.

Grecian Architecture — bini jew Architettura Griega (tal Grieghi).

Grecianize—titchellem lsien Griec (bil Griec).

Grecism—idioma (espressioni, għajdut) tal Grieghi (ta lsien Griec).

Grecize—takleb (tfisser, jġġib, jew tittraduci) bil Griec.

Grecque—passatur fi stanjata, biex il cafè ma jinżilx mal misħun li tferraħ fuku, għax-xorb.

Gred—għajta.

Grede — tgħajjat, issejjaħ; titlob b'leħen għali; tgħajjat fl-orazioni.

Gree—piacir, volontà, rieda; pass, grâd; *to bear* jew *win the gree*, tieħu il premiu, tirbaħ il premiu (il palju etc.)

Greed — regħba, chilba; wieħed, bniedem rgħib.

Greedily—bir-regħba, bil chilba; *the hog greedily devours whatever he finds on the dung hill*, il każkuż jibla (jecol) bil chilba (bħal miclub) cull ma isib fuk il miżbla.

Greediness — regħba, chilba; *his greediness for glory is very great*, irregħba tiegħu għal gloria (li jissemma u jogħla) hia cbira wisk.

Greedy — rgħib, clubi; li għandu chilba, miclub; *a greedy man*, bniedem gulus, żakkiek, rgħib, li katt ma għandu xaba; *greedy of money*, xħiħ (rgħib għal flus).

Greedy-gut — żakkiek, wieħed li jagħmel għal żakku; gulus.

Greek—Griec; wieħed mil Grecia; Griec (lsien tal Grieghi jew il-lingua li jitchelmu il Grieghi); ragel ħażin, macacc; briccun; *is that a Greek or a Turk?*, dac (ir-ragel) Griec jew Torc? *that is a greek man-of-war*, dic frejgata (biċċa tal gwerra) Griega; *do you speak Greek?*, taf bil Griec (titchellem bil Griec)?; *without a confederate the new fashionable game of "baccarat" does not seem to offer many chances for a Greek*, (*Saturday Review, Feb. 16th. 1884, page 202*), minn għajr sieħeb (xi ħadd li tcun miftiħem miegħu) il briccun (min igħallat jew iberbex fil-logħob) ma jista jagħmel xejn fil logħba ġdida li ħarget issa tal *baccarat*.

Greek Church—il Cnisia tal Grieghi.

Greek fire — composizioni li takbad (li biha chienu ikabbdu jew jatu in-nar) l-ewwel it-Tartari imbagħd il Grieghi.

Greekess—Griega, mara mil Grecia.

Greekish—tal Grieghi.

Greekism—are *Greecism*.

Greekling—Griec żgħir.

Greement (f'loc *agreement*), ara.

Green—aħdar, ħdura; xgħajra; aħdar jew nej (frott), bla misjur; żgħajjar; f'saħtu, donnu warda; ġdid, frisc; *a green wound*, ferita frisca jew ġdida); *green*, nofs sajran, *we say the meat is green when it is half roasted*, (Watts, *Logic*), ngħejdu li il-laħam għadu nofs sajran (chemm jakta iddemm) meta icun għadu nofsu mixwi; *a green paper*, carta ħadra; *green is a secondary colour and it is made up of yellow and blue mixed together*, l-aħdar hua lewn secondariu, u isir (magħmul) mill-isfar u mill-icħal mħaltin flimchien; *they were to meet on the green*, chellhom jiltakgħu fuk ix-xgħajra; *I saw him eating some green grapes*, rajtu jecol il għeneb aħdar (li għadu nej).

Green—għadu fl-età; ma għandux esperienza biżżejjed; *the orator is too green*, il predicatur għadu żgħażugħ (ma għandux pratca jew esperienza biżżejjed); *green timber*, njam frisc (li għadu m'hux niexef biżżejjed;) *green*,

ħxojjex, ħaxix (werak etc. għall armar jew biex iżejnu xi mchien); *the place was all decorated with flags and greens*, il post chien collu mżejjen bil bandieri u'l ħaxix; *to make one believe that the moon is made of green cheese*, tgħabbi, tkarrak, jew tidħac b'xi ħadd; *he wants to make me believe that the moon is made of green cheese*, irid igħaddini ta babbu (ta ibleħ); irid igħabbini (iġagħalni nemmen li igħejdli.

Green bird—ecora (għasfur).

Green-blights—il kamel (dud) tas-siġar.

Greenbone—il-lizz (ħuta).

Green-brier—isem ta ħaxix (bħal għolliek).

Green-cloth—korti, tribunal li dari chien jaħdem (jisma il causi u jakta is-sentenzi) fil palazz tas-sultan stess.

Green-cow — bakra li tcun għada chemm ferrgħet (helset).

Green-crop—l-aħdar, ħaxix aħdar għal bhejjem bħal furrajna, widna frisca etc.

Green-dragon—isem ta ħaxixa li ticber fli Stati Uniti (America).

Green earth—żebgħa ħadra.

Green-eyed — li għandu għajnejh ħodor; li jara aħdar; għajjur.

Greenfinch—ecora (għasfur).

Green-fly—dubbiena ħadra.

Greengage — xorta ta għanbukar abjad.

Greengrocer—tal ħaxix, bejjegħ il ħaxix.

Green-grosbeak—ara *goldfinch*.

Green-hand — bniedem li għadu ġdid fix-xogħol, bla esperienza; novizz, recluta.

Green headed — li ma għandux għakal u esperienza bizzejjed.

Green heart — xorta ta siġra li tagħmel (tati) njam jebes ferm; il *greenheart* tiċber f'Demerara, hia siġra mil qualità tar-rand, u hi magħrufha ucoll bl-isem ta *Nectandra Rodiwi*.

Greenhood — ħdura, bluha, injuranza.

Green-horn—babbu, ħaġa belgħa; bniedem li iddaħħlu fix-xcora jew tidħac bih malajr.

Green-grass—serra, dar tal ħġieġ fejn irabbu il ksari, pianti delicati jew tad-dell bħal bigonji, felci etc.; loc fejn dawc li jagħmlu jew jaħdmu il fuħħar iħallu jinxfu l-opri tagħhom kabel idaħħluhom fil forn biex jaħmuhom.

Green-linnet—ecora (għasfur).

Green lizard—gremxula ħadra li tinsab wisk f' *Jersey*.

Green Malachite — il vera malachita (ħaġra fina).

Green man—bniedem salvaġġ.

Green marble — rħam aħdar jew serpentina.

Green-mineral—carbonato di rame (trab tar-ram) li jusaw għaż-żebgħa (verdiram).

Green-room—dic il camra mwarba fuk il palcuxenicu (f'teatru) fejn l-atturi icunu jew jokogħdu jistennew sa chemm tasal il parti tagħhom biex joħorġu jirrecitaw (msejħa hecc *camra ħadra*, għaliex actarx dawn il cmamar icunu mizbugħin aħdar).

Green sickness—is-suffejra (marda) *he was almost eaten up by the green sickness* (Steele, *Spectator*), is-suffejra tista tgħejd iccunsmatu (inżebaħ collu bis-suffejra).

Green-stall—posta fis-suk etc. ta wieħed li ibigħ il ħaxix; ħanut tal ħaxix.

Green tea—tè aħdar (werak tat-tè aħdar).

Green-tortrix—xorta ta duda tal camla ħadra li tidħer wisk l-Inghilterra.

Greenery—post, loc, fejn jiccoltivaw (icabbru) il pianti tad-dell etc. bħal bigonji, felci etc.; curuna tal ħaxix aħdar.

Greening—ħdura, ħaxix; *the tender greenings of April Meadows*, (Keats), il ħdura tal għelieki ta April.

Greenish — ħadrani, jati fl-aħdar.

Greenishness—il ħdura.

Greenland — il Groenlandia, gżira cbira li tiġi għan-naħħa tal grigal tal America ta fuk.

Greenland whale—baliena (hecc msejħa għaliex tinsab f'dawc li nħawi tal Groenlandia).

GREENLANDER—wieħed mil Groenlandia; *Groenlandis.*

GREENLESS—bla ħdura, bla ħaxix.

GREENLETS—isem ta għasfur bħal pappamosc jew ċappamosc.

GREENLY—bl-aħdar; ta ibleħ; *we have done but greenly etc.*, (**Shakespeare**, *Hamlet*), għamilna ta boloh.

GREENNESS—ħdura; saħħa, kawwa; żgħużia, ftit esperienza; *it cannot be wondered at, considering the greennes of his years*, (**Murphy**, *Life of Fielding*), ma nistgħageb xejn meta niccunsidra (xħin naħseb fuk) iż-żgħużija tiegħu (chemm għadu tfal, jew il ftit esperienza li għandu għall ètà tiegħu).

GREENSAND—xorta ta ramel aħdar.

GREENSHANK — isem ta tajra jew għasfur, ic-cewcewwa prima (ta sakajha ħodor).

GREEN-SNAKE—xorta ta lifgħa ħadra li tinsab wisk fli Stati Uniti (America).

GREENSTICK—frattura; xorta ta csur ta għadma (cura tat-tobba f'xi csur ta xi għadma).

GREENSWARD — art bil ħaxix, art mgħottija collha bil ħaxix.

GREENTH—(bħal *greenness*), ħdura, *amidst the greenth of summer* (**G. Eliott** *Daniel Deronda*), kalb il ħdura tas-sajf.

GREENWEED — ħaxix ħażin bħal ġummar.

GREENWOOD— bosc bis-siġar iħaddru (meta is-siġar icunu bil werak).

GREENYARD — għalka (mergħa) għaż-żwiemel; post magħluk fejn jirgħaw iż-żwiemel.

GREET—isellem, tilka bit-tislim u bil ferħ; tisma, tolkot fil widna; tifraħ (lil xi ħadd jew b'xi ħadd) titchellem l-ewwel darba; isselli; *they greeted him with loud acclamations*, bdew iselmulu (selmulu) b'ħafna għajjât ta ferħ; *greet him for me, please*, ifraħlu għalja, jecc jogħġboc; *the cries that greeted my ears*, il għajjât li smajt (li lakatli jew gie sa gewwa widnejja); *let him greet England with our sharp defiance*, (**Shakespear**, *Henry V*) balli jibda biex isemmi fl'Inghilterra li sfida (li stedina għal ġlied) tagħna.

GREETE—tibchi, li jibchi, ibicchi; tal bichi, tas-swied il kalb; *grey is greete*, il griż, (il-lewn griż) hu lewn ta swied il kalb (**Spenser**, *Shepherds Calendar, August*).

GREETER—min isellem, jifraħ jew jilka bil ferħ lil ħadd jeħor (lil xi ħadd); min jibchi, becchej.

GREETING—tislima, ferħ; *greetings*, ferħ, *Christmas* jew *Yuletide Greting*, ferħ, auguri etc. għal festi tal Milied.

GREEZE—tarġa.

GREFFIER—registratur, scrivan; nutar.

GREGAL—ta merħla; tan-ngħaġ.

GREGARIAN — li icun, igħejx jew igħammar flimchien bħal merħla; comuni, bħal xulxin.

GREGARIOUS—li igħix flimchien, jew ma xulxin; li ma igħammarx waħdu; li igħejx fi mrieħel; *ducks and geese are gregarious birds*, il papri u'l wiżż igħejxu flimchien (m'hux waħda waħda jew weħedhom).

GREGARIOUSLY—fi mrieħel, ma xulxin.

GREGORIAN—ta Gregoriu (tal papa Gregoriu XIII).

GREGORIAN CALENDAR—il Calendariu tal papa Gregoriu XIII, magħmul fis-sena 1582.

GREGORIAN CHANT—cant Gregorian.

GREGORY'S POWDER—trab tar-rubarbru (rubarbru misħuk, ukitejn; carbonato tal manjesia, sitt ewiek, u ginger mfarrac jew midħun, ukia).

GREMIAL—tal ħoġor; ħabib għażiż, ħabib tal kalb; *amongst those fourteen two were gremials*, (**Fuller**, *Webster*), fost dawc l-erbatax, tnejn minnhom chienu ħbieb tal kalb.

GREMIEN—iddejjak.

GRENADE — granada, bomba iccargata (mimlia bil porvli u balal żgħar) li fejn taka jew tinżel tispara u tagħmel ħsara cbira.

GRENADIER—suldat granatier, (suldat armat bil balal iccargati jew bil granati); *granatiers*, suldati twal magħżulin; granadieri.

GRENADILLO — xorta ta njam taxxogħol (li jusaw wisk in-nies tal Indji tal Punent) donnu ebanu, iżda aħmar.

GRENADINE—xorta ta gass tal ħarir, jew ħarir fin ghal lbiesi, xallijiet etc tan-nisa.

GRENATILE—isem ta mineral.

GRES—ħaġra tal mola.

GREW— temp passat tal verb *grow;* tirtgħod bil biża, titwerwer.

GREW—f'loc *greyhound* (ara).

GREWSOME—li iwaħħax, li iwerwer bil biża; tal biża.

GREY—ara *gray.*

GREY-FALCON—xorta ta bies.

GREYHOUND—chelb tal caċċa.

GREYS — isem ta Rigiment Inglis (Scoccis) tal cavlaria, hecc msejjaħ mil-lewn taż-żwiemel, għaliex collha griżi.

GREYSTOCKS / GREYSTONE — xorta ta gebel (ċlamit) hecc msejjaħ.

GREYWEATHER—xorta ta gebel cbir.

GRIBBLE — duda (tgħix fil baħar), susa, li tagħmel ħsara cbira fil bastimenti, billi issewwes li njam.

GRIDDLE—turtiera, tigan.

GRIDE—tħanxar, thanxir.

GRIDELIN—lown abiad mħallatbl-aħmar jew viola jati fil griż.

GRIDIRON—gradilja.

GRIDIRON PENDULUM (jew COMPENSATION PENDULUM) — pendlu ta arloġġ magħmul minn virghi tal metal (azzar u ram isfar) b'mod li is-sħana jew il bard iħallih dejjem li stess tul, u b'dan il mod l-arloġġ ma ivariax.

GRIECE — dac it-taraġ fejn icunu kegħdin is-slaleb, taraġ fejn icun kiegħed jew poġġut xi salib.

GRIEF—għali, hemm, għokla, għasra, dieka, swied il kalb; *to come to grief,* tigi fil għali, tispiċċa ħażin; *he is full of grief,* mgħolli wisk; *it is a great grief to me,* għalia, għokla cbira; *compare your griefs with other men's and they will seem less,* tara (tisma) is-slaleb ta l-oħrajn tinsa tiegħec.

GRIEF-WORN—mitmum bil għali.

GRIEFFUL — mgħolli, kalbu dejka, wisk.

GRIEFLY—bil għali, bid-dwejjak, bis-swied il kalb.

GRIEFSHOT — kalbu maksuma bil ghali (bid-dispiacir etc.)

GRIEVABLE — li igib il għali, iddispiaciri, l-inquiet jew is-swied il kalb.

GRIEVANCE— għali, hemm, nichet, deni; tgħakkis fil ħlas jew ħaġ'oħra.

GRIEVANCE-MONGER — min, jew dac (wieħed) li dejjem isemmi u igħejd fuk id-deni (tgħakkis) li iġarrab hu u li iġarrab hadd jeħor; bniedem li dejjem iredden fuk id-dwejjak tiegħu u ta ħadd jeħor.

GRIEVANCER—min iġagħal lill ħadd jeħor igħemgħem; min icun causa ta tgħakkis lill proxxmu tiegħu; min igħacches u jagħmel id-deni; min jaħkar.

GRIEVE—tgħalli, twaġġa, taksam,id-dejjak, issewwed il kalb; tagħli; tħoss għokla; taksam, issewwed, iddejjak kalbec; *this grieves my heart,* dan iweġġgħali kalbi li ma nghejdlecx; *he grieves for his death,* jagħli wisk li miet; *it grieves me that I cannot comply with your request,* nagħli wisk (jiddispiacini ferm) li ma nistax niccuntentac.

GRIEVEMENT—ħaġa li tgħalli, li iggib dispiacir, jew li issewwed il kalb.

GRIEVER — min igħalli, min icun causa ta dispiaciri, ta nichet jew ta swied il kalb.

GRIEVOUS — mgħolli, mdejjak; li igħalli jew li jaksam il kalb; *I heard their grievous cry,* smajt il għajjat tagħhom li jaksam il klub.

GRIEVOUSNESS—għali, dieka, nichet ksim ta kalb.

GRIFFIN—hecc isejħulu l-Inglisi, li icunu ilhom l-India, lill xi ħadd li icun għadu ġdid, u li għalecc ma icunx jaf x'għandu jagħmel u'inhuma l-usanzi tal pajjis; (ara *griffon*).

GRIFFINISH—ta *griffon* ara.

GRIFFON—isem ta annimal li jissemma biss fil ħrejjef, li ipinġu bil gisem u sakajn ta ljun, u ras u ġwienaħ ta ajcla, biex juru il kawwa u'l ħeffa tiegħu.

GRIFFON LIKE — bħal *griffon* (ara); ħalliel li igħejx bis-serk.

GRIFFON MALE—il griffon *ragel* u għalecc fl-armi igibuh min għajr ġwienah u bil widnejn twal jew cbar.

GRIG—ġrad (bħal *grasshopper*); xorta ta sallura ta l-ilma ħelu; *as merry*

as a griy, cuntent fuk ruħu donnu għasfur (donnu warda etc.)

Grill—tixwi fuk il gradilja; tincwieta, tifni, tati turmenti, tbażża, twerwer bil biża; mixwi (laħam etc.); gradilja.

Grill-room—cicina fejn jixwu laħam etc. fuk il gradilia.

Grillade—xiwi ta laħam, ħut etc. fuk gradilja.

Grillage—l-armar (pali, njam u fallacchi etc.) għal bini ta moll, scâl, jew xatt.

Grille—grada, tieka, bieba zgħira etc. tal ħadid (b'xi disinn etc) f'xi parlatoriu tas-sorijiet (biex jitchelmu magħhom minn għajr ma jistgħu jidħlu hdejhom).

Grilly—tincwieta, tifni; twaġġa il kalb; tgħaddi bniedem ta pulcinella; tiddieħec bih.

Grilse—ferh ta salamuna (ħuta) salamuna ta sentejn.

Grim—mkarras, żorr, bic-ciera, aħrax, kalil; icreħ li iwaħħax, li iwerwer bil ħarsa tiegħu; kalbu ħazina, bla ħniena; *with a grim and surly voice he bid them awake*, (**Bynyan**, *Pilgrim, Progress*), b'leħen żorr u ncurlat ġagħalhom ikumu; *making death more grim*, (**Addison**, *Cato II, 1*), għamel il mewt actar twerwer bil biża (milli hi).

Grimace—takris, tgħawiġ tal wiċċ; tcherriħ; titkarras, tkarras wiċċec, titcherraħ; (*to make grimaces*).

Grimaced—mkarras, b'wiċċu icreħ, mgħawweġ.

Grimalkin—kattusa xiħa.

Grime—ħmieġ pesta; tħammiġ pesta; *masks and disguises grimed with mud* (**Scott**, *Rokeby*), mascri u costumi (ħwejjeġ tal carnival) maħmuġin pesta.

Griminess—ħmieġ pesta, kżież.

Grimly—li iwaħħax, li ibażża, icreh li iwerwer.

Grimm's law — il-ligi ta *Grimm* magħmula minn *Jacob Grimm*, il-ligi fuk il bdil tal consonanti fil lingui Ariani etc.

Grimness—tkarris ta wiċċ, cruha, twerwir, biża li iwerwer; ħarsa cerħa, ħruxija, mkata.

Grimy—maħmuġ pesta.

Grin — chixfa, tgħażżiża tas-snien sew fid-daħc chemm ucoll fil corla; ticxef snienec meta tcun sejjer tidħac jew tincorla; tgħażżaż snienec; tiddieħec bi; *do you see the dog grin when I draw near him?* tara il chelb chif jicxef snienu meta nersak lejh?; *why do you grin?* għaliex kiegħed ticxef snienec?

Grin—traboċc (mansba) għal għasafar; *like a bird that hasteth to his grin, not knowing the peril of his lije therein*, (**Chaucer**, *Remedie of Love*), bhal għasfur li imur bil giria lejn it-traboċc (li jara minsub għalih), minn għajr ma icun jaf il periculu cbir li icun hemm għalih.

Grincomes — sifilide (marda ħażina).

Grind—titħan, tagħmel tkiek jew trab; issinn, ixxeffer, toħroġ ix-xifer; tkarmeċ snienec; tgħacches; tistudia sħiħ, tlesti għal esami; tintaħan; tinsann; titħabat, taħdem, tagħmel xogħol jebes; xogħol jebes u m'hux li jatic piacir; *they have this corn to grind*, għandhom dan il kamħ għat-tħin (x'jitħnu); *I have ground the razor myself*, sinnejt il mus tal-leħja jena stess; *I can't bear to hear him grinding his teeth*, ma nistax nisimgħu ikarmeċ snienu; *I have to grind at mathematics, the examination is approaching*, hemm bżonn nati salt sewwa (nistudia ferm) il matematichi, l-esami riesak; *it is said, he (the King) grinds down his subjects*, ighejdu li hu (ir-Re) igħacches (jaħkar wisk) is-sudditi tiegħu; *corn grinds well when dry*, il kamħ jintaħan tajjeb meta icun niexef; *steel will grind sharp*, l-azzar jinsann tajjeb ferm; *now, boys, you must grind, if you wish to pass your examination*, issa tfal hemm bżonn (jeħtieġ) tistudiaw ferm (tgħafsu sħiħ fli studiu) jecc tridu tgħaddu fl-esami.

Grindel—aħrax, kalil, kalbu ħażina.

Grinder—taħħân, raġel tal mitħna; min isinn bil mola, sennien bil mola; sinna (darsa); min igħallem jew ilesti studenti għal xi esami (igħedulu ucoll

(a coach, a tutor, a crammer), put your son into the hands of a clever grinder or crammer, and he will soon cram the necessary Latin into him to enable him to pass the examination, itlak l-ibnec fi idejn surmast li kiegħed biex igħallem (ilesti) it-tfal għal l-esamjiet u malajr igħallimulec Latin biżżejjed li icun jista ighaddi l-esami.

GRINDER – min jistudia sħiħ; min jagħfas ferm fli studiu.

GRINDERY — ġlud u affarijiet obra li jaħdmu bihom li scrapan u is-sillari etc.; maħżen fejn ibigħu ġlud etc.

GRINDING — tħin; sann; tkarmiċ ta snien; għafis, tgħacchis; studiu, għafis fli studiu; flus li wieħed iħallas talli jidħnulu il kamħ.

GRINDING FRAME — raddiena tal għażil tat-tajjar.

GRINDING MILL — mitħna għat-tħin tal kamħ.

GRINDING-SLIP — mejlak.

GRINDINGLY — bil ħruxija, bil chefria, b'tgħacchis cbir.

GRINDLE-STONE — mola.

GRINDLET — foss żgħir; canal żgħir.

GRINDLE TAIL – chelb li icollu denbu donnu piuma.

GRINDSTONE — mola; *to put one's nose to the grindstone*, taħkar (tivvessa) bniedem; iggib bniedem kuddiem il giustizia (bħala ħati, għas-sentenza).

GRINNER – min jitcherraħ, ikarras wiċċu, min jicxef snienu jew jitcherraħ.

GRINNING — cxif tas-snien (meta wieħed jidħac jew jincorla); daħca, dbissima.

GRIP — canal, mogħdija għal l-ilma; xorta ta seker; taħfen, tagħfas, takbad sħiħ (bħal ancra); ħfin; makbad, għafis, għafsa; *the masonic grip*, il għafsa tal id tal (meta jeħdu b'idejn xulxin il) mażuni; *the grip of a sword*, il makbad (mancu etc.) ta xabla; *I am sure, the anchor grips here*, sgur li l-ancra takbad sħiħ hawn; *I take my cause out of the grips of cruel men*, (Shakespeare, *Henry VIII*), jena irrid neħles minn taħt idejn (mil vessazioni, moħkria etc.) ta nies kalbhom ħażina.

GRIPE — tagħfas f'idec, taħfen, tgħażżaż ferm f'idec, takbad sħiħ; tieħu, taħtaf taħt idejc; tagħfas, taħkar; twaġġa iż-żakk; takla flus billi taħkar (bil moħkrija tax-xogħol); kabda, għafsa, makbad; mancu; għafis, moħkria; tbatia; wieħed xħiħ, ħanżir, jew idu magħluka, mewt; brejc (*brake*) taħt rota f'macna jew fi grua; ugigħ ta żakk cbir; *our blowing girl caught in the gripes of death*, (**Wordsworth**, *Excursion*), ix-xbejba tagħna fl-aħjar tagħha, wakgħet taħt idejn il mewt; *gripe fast your shields*, aħfnu (akbdu) sewwa it-tarca tagħcom; *endure the smarting gripes of smarting poverty*, (**Otway**, *Venice Preserved*), issofru il pwieni kliel (ħorox) tal fakar kalil; *he suffers from griping pains*, isofri ugigħ cbir f'żakku (ugigħ ta żakk cbir); *let him be a gripe, an usurer, a villain*, (**Burton**, *Anatomy*), erħilu (ħallih) icun mewt (xħiħ jew għadma) usurarju u briccun (chemm irid hu); *torn with the gripes as if he should be pulled to pieces*, milwi bl-ugigħ ta żakk (fi msarnu), li chien iħossu sejjer jinkasam, mejjet bl-ugigħ.

GRIPE-PENNY — xħiħ ferm, għadma, mewt.

GRIPER — xħiħ, usurariu; mewt, li ma iridx ħlief jigref il flus collha li jara taħt idejh.

GRIPING - kbid, għafis, ħfin; ugigħ ta żakk, ugigħ (liwi) fli msaren.

GRIPPE — mxija, marda ta li msaren; catarru, influenza, epidemia.

GRIPPER — min jakbad, jaħfen jew jeħu taħt idejh; bħal marixxall fl-Irlanda.

GRIPPIE — lest biex jaħtaf jew jisrak.

GRIPPING — xħiħ, mewt, għadma.

GRIPPINGNESS } xeħħa.
GRIPPLENESS }

GRIS – xorta ta pil (suf) tal annimali li minnu jagħmlu capep tannisa etc.

GRISE - pass, tarġa; ħanżir, każkuż salvaġġ; tbażża, triegħed jew twerwer bil biża; tibża.

GRISEOUS — abiad mnakkax bil griż jew bl-iswed.

GRISETTE — (bil Francis) il mara

jew bint wieħed bejjegħ, jew wieħed tal ħanut; tifla, xbejba fuk ruħħa.

Grisful | li ibażża, li iwerwer, tal
Grisil } biża, waħxi, bil biża.

Grisiness—biża, waħx.

Griskin — id-dahar (bil-lanżit) ta każkuż (ħanżir).

Grisliness—waħx, biża cbir.

Grisly—ara *grisful*.

Grist—kamħ, tgħam (għat-tħin), tkiek etc. (kamħ mitħun); provision, provvista; *all is grist that comes to my mill*, cull ma jigi merħba biħ, jew cull mdawwar kgħâk.

Grist-mill mitħna għat-tħin tal kamħ.

Gristle—karkuċa jew karmuċa; *the gristle of the ear piece*, il karmuċa tal widna.

Gristly—tal karmuċa, magħmul (tal) karmuċa.

Grit—ramel, ċagħk rkiek; nakal, farru, għalf; xorta ta granċ; fehma shiħa u kawwija; taghmel dac il ħoss (tkarmiċ etc.) ta meta tirfes ir-ramel; tgħażżaż jew tkarmeċ snienec; *the sanded floor that grits beneath the tread*, l-art mimlija ramel li ikarmeċ taħt ir-riġlejn (ta min jirfsu); *why does he grit his teeth so?* għaliex ikarmeċ (igħażżaż) snienu hecc?

Grith—paci, għakda; ħniena, dieka ta kalb.

Grithful—ħanin, li għandu kalbu tajba.

Gritstone—ħaġra tal mola.

Gritly—mrammel, collu nakal jew ramel; bil farru; bir-ramel.

Grivet—xorta ta xadin li jinsab fl-Afriċa.

Grizzle—ixheb; griż; xagħar bajdani; raġel b'xagħru abjad; parrocca.

Grizzled—mnakkax bl-(b'xagħar) abjad; *his beard was grizzled*, (Shakespear, *Hamlet*), il-leħja (il baffi) chienet mżewka bix-xagħar abjad.

Grizzly—li jati fil griż, xeħbieni; bajdani.

Grizzly-bear—xorta ta ors cbir li fiz-*Zoologia* hu magħruf bl-isem ta *Ursus Ferox* jew ors feroci.

Groan — tocrob, tinghi, tnewwaħ; carba, ngheja, tnewwiha; nwieħ; *to heave groans*, tocrob (takla il crib minn kalbec); *the gallows groans for him*, il forca kegħda tistennih (kegħda tibchih).

Groaner—carrabi, min jocrob.

Groanful—tal crib, li igib il crib.

Groaning—carba; newħa.

Groat — biċċa ta erba soldi (tal fidda); *three groats make one shilling*, tliet *groats* jagħmlu xelin; *his apparel is not worth a groat*, ħwejġu (lbiesu) ma jiswew xejn (ma jiswewx ħabba).

Groats—ħafur mitħun oħxon.

Grocer—mercier; wieħed bil ħanut tal merċa (li ibigħ, zoccor, cafè, tè, butir etc.)

Grocery—affarijet tal merċa, tè, cafè, zoccor etc. (li ibigħ il mercier); ħanut tal merċa, merċa jew ħanut ta mercier.

Groff—b'wiċċec l-isfel (fl-art); *and groff he fell all flatte upon the ground*, (Chaucer), u waka minn tulu għal wiċċu fl-art.

Grog—grog, (xorb, brandi jew rum bl-ilma); thallat xorb jew spiriti (rum brandi etc.) bl-ilma.

Grog-blossom—il ħmura li titla fi mnieħer ta min jixrob (li spirti).

Groggery } ħanut tax-xorb.
Grog-shop }

Grogginess—socor, sacra.

Groggy—fis-sacra, xurban, bil katra; mċaklak.

Grogram—drapp (minsuġ) tal ħarir u il moħer (*mohair*).

Groin—bejn il coxxa u iż-żakk; issinjali jew il fili li icun hemm msalbin fis-sakaf tal cnejjes etc.; għeddum ta ħanżir salvaġġ; xoffa mdendla; tagħmel il għeddum jew iddendel xufteje.

Groined—bil ponta, li gej bil ponta bħal sakaf goticu.

Groiner—ħarrief, min iħarref, min igħejd il ħrejjef.

Groining—ghajjât bħal ta każkuż, tghemghim.

Grommet—stropp (ħabel magħmul bħal ħolka biex iżomm il mokdief ma li scalm); bħal tacca (ta li stoppa etc.) li jagħmlu bejn il balla u li scartoċċ meta jiccargau il canuni.

GROMIA—kasba (għuda, kies) tal periti.

GROMWELL—isem ta ħaxixa (li tibka thaddar minn sena għal sena) li chienu jatu għal cura tal mard tal calculi jew tal ħaġra (bħal li *xpacca-pietra)*.

GROOM—seftur; tfajjel ta li stalla, grum; għarus; tieħu ħsieb, iddur bi, tlibbes etc. żiemel (iż-żwiemel).

GROOMSMAN – dac li icun (imur) ma il gharus dac inhar tat-tieġ.

GROOT — farlu (biċċa munita) jew $\frac{1}{20}$ ta sold.

GROOVE —canal, xakk; tagħmel canal jew xakk.

GROOVED-BIT – trapan (berrina ħoxna).

GROOVING-PLANES — ċwani għaċċanar fin.

GROPE — canal għal urina minn gewwa stalla għal barra; tagħmel canal; timxi fid-dlam bit-teftif; *we groped (in the dark) for the wall, like the blind*, mxejna fid-dlam bit-teftif biex insibu il ħajt bħal għomi; tmiss, itteftef b'idejc.

GROPER — min jimxi bit-teftif fid-dlam.

GROPING —mixi bit-teftif fid-dlam.

GROPINGLY – bit-teftif.

GROPPITE—isem ta mineral li jinsab fli Svezia.

GROPPLE—ara *grope*.

GROROILITE —isem ta mineral.

GROS —xorta ta ħarir oħxon.

GROSEM—biċċa munita (flus) Svizzera li tiswa erba xelini u tmien soldi.

GROSBEAK —isem ta għasfur b'munkaru oħxon, it-trumbettier.

GROSCHEN—biċċa munita (flus) Tedesca li tiswa sold u ħabtejn (14 il ħabba).

GROSS—oħxon, kawwi; goff; stupidu; ċar, bla dubiu ta xejn; l-akwa, il biċċa il cbira; l-ammont, it-total, is-somma collha flimchien; grossa, tnax il tużżana; *a gross fat man*, ragel kawwi oħxon; *how very gross he is*, chem hu stupidu; *it is gross you love my son*, (Shakespeare, *All's well that ends well)*, jidher ċar li tħobb l-ibni; *Comets have effect over the gross and mass of things*, (**Bacon**), il Cometi għandhom effett fuk l-akwa (il biċċa il cbira) tal ħwejjeġ; *I cannot instantly raise up the gross of full three thousand ducats*, (Shakespeare, *Merchant of Venice)*, ma nistax noħroġ is-somma f'dakka ta 800 ducat; *this box contains one gross*, din il caxxa fiha tnax il tużżana (grossa); *a great gross*, tnax il grossa jew 144 tużżana; *in the gross*, bl-ingrossa, la ingrossa.

GROSS-FED — mitmugħ ichel oħxon (ordinariu).

GROSS-HEADED—stupidu, ras kargħa.

GROSS-WEIGHT—(fil cummerċ) il pis tal ħaġa collha chif inhi (bil caxxa, trab, frac, kxur etc. li jista icollha magħha); pis ammozz, jew chif in hu gej.

GROSSIFICATION—cobor, nefħa (meta tibda tonfoħ jew teħxien iż-żerrigħa fl-art).

GROSSIFY—tħaxxen.

GROSSLY—bl-oħxon, bil goff; li jidher ċar, biċ-ċar; ta stupidu; *speak not so grossly*, titchellimx hecc goff (pastas jew mal chiriat), *he was led so grossly by him*, chien immixxi hecc ta stupidu minnu.

GROSSNESS—ħxuna, cobor, volum; ħruxia, guffaġni; stupidaġni.

GROSSULAR—tal, li jixbeħ il, bħal *groseberry* (ara); isem ta mineral.

GROT—għar, għarna, grotta.

GROTESQUE—stramb, tad-daħc; li iġagħlec tidħac, ridiclu; donnu għaġeb; grottesc (għar, grotta etc.) mżejna, armata jew micsia b'dac il gebel aħrax, kxur tal arzell etc. bħal dic li naraw f'xi ġnien.

GROTESQUE TYPE—xorta ta tipi (għal li stampa).

GROTESQUELY—ta stramb, bi stramberia; b'mod li iġagħlec tidħac.

GROTESQUENESS — stramberia, stravaganza.

GROTHITE—isem ta mineral.

GROTTA—grotta, għar.

GROTTESQUE—ara *grotesque*.

GROTTO—grotta, għar, għarna.

GROTTO-WORK — twaħħil ta gebel (aħrax) kxur ta arzell etc., ma għar

jew grotta (bħal dawc li naraw ma xi għajn jew dwar xi vasca fil ġonna etc)

Ground — art, kigħa; raba, sies, pedament; il għaliex, ir-raġun, motiv; platea ta teatru; il kigħ, fond tal cafè; bidu; fond ta quadru; issejjes, tibni, twakkaf jew ittalla (bini etc) mill-art; tgħallem il bidu; tmur l-art jew tincalja; *they fell upon the ground*, wakgħu fl-art; *he was lying asleep on the ground*, chien mixħut rieked fuk il (għal) kigħa; *this is his ground*, dan hua irraba tiegħu; *the grounds and first original causes are still unknown*, il għaliex (ir-ragiuni jew il motiv etc.) għad ma jafu ħadd; *grounds of coffee*, il kigħ jew il fond tal cafè; *I don't like the ground of this piece of silk*, il fond (illewn tal fond) ta din il biċċa ħarir ma jogħġobnix; *he knows the grounds of the English language well*, jaf il principj (il bidu) lal lingua Inglisa tajjeb; *to break ground*, tati bidu, tibda; *to fall to the ground*, tigi fix-xejn (taka fl-art); *to gain ground*, tgħaddi il kuddiem, tavanza; *to give ground*, icciedi, tirtira; *to lose ground*, tmur lura, titlef; *to stand one's ground*, iżżom tajjeb, tcun (tibka) sħiħ f'post; *he stood his grounds against all attacks*, żamm sħiħ (kawwi, minn għajr ma cieda) contra l-attacchi collha; *to take the ground*, tincalja, tmur l-art; *our ship took the ground during the night*, il bastiment tagħna mar l-art mal-lejl; *he is going upon sure ground*, kiegħed jagħmel negoziu tajjeb (kiegħed fis-sħiħ, ma għandux telf); *the whole city was brought to the ground*, wakkgħu il belt collha (ma ħallewx dar waħda biss wiekfa); *I grounded my opinion upon reason and authority*, wakkaft, ibbasajt jew għamilt, din il fehma tiegħi (li għandi) fuk ir-raġuni u l-autorità; *he was to ground my son in mathematics*, hu chellu jati il principi (jibda igħallem) l-ibni il matematichi,

Ground—temp passat u'l particip passat tal verb *grind* (ara).

Groundage—dritt, ħlas ta flus, li għandu (li iħallas) bastiment ta meta icun fil port.

Groundangling — is-sajd tal kigħ (sajd bla sufrun).

Groundash—siġra tal fraxxnu żgħira (maktugħa kasir).

Ground-bailiff—suprastant (raġel li jindocra u jara ix-xogħol etc.) f'miniera jew barriera.

Ground bait — ballun għalf għal ħut tal kigħ.

Ground-chamber—camra isfel (fissular jew il pian t'isfel ta dar).

Grounded—particip passat tal verb *ground* (ara).

Groundedly—basat (kiegħed) fuk principï tajba; li kiegħed tajjeb.

Ground floor—is-sular jew il pian ta isfel.

Ground ivy—isem ta ħaxixa li il werak tagħha igħalluh u jixorbuh bħat tè (bħal fidlokkom jew il marubia).

Groundless—li ma għandux pedament jew art fuk hix jirposa; bla fundament; bla raġun, bla motiv, li ma għandux il għaliex.

Groundling—ħuta (ħut) tal kigħ, mzazen; wieħed min-nies baxxi; persuna baxxa.

Ground-mail — dritt, ħlas ta flus biex tidfen f'cimiteru.

Ground-nest—bejta fl-art (bħal tal bibla etc.)

Ground-nut—(fil botanica) isem ta pianti jew ħxejjex (bħal: *Arachis hypogæa*, *Bunium flexuosum*, *Apios tuberosa etc*)

Ground oak—siġra tal ballut żgħira (xitla tal balluta).

Ground pearl—ġawhra li isibu fil bejtiet tan-nemel fil *West Indies* (jew l-Indji tal punent).

Ground pig — isem ta annimal li jinsab fl-Africa t'Isfel.

Ground-pine—isem ta pianta jew ħaxixa, ix-xantcura (fil botanica msejħa: *Ajuga chamæpitys* jew *Lycopodium clavatum*).

Ground plan—il pianta tal pian jew sular ta isfel ta dar etc.

Ground plane—fil prospettiva (disinn) il pian orizontali tal *projection*.

Ground-plot — sit, loc, l-art għal bini.

GROUND-RENT—ħlas taś-sit jew ta l-art fejn wieħed jibni, (cens tal-art li fuka wieħed jibni).

GROUND ROOM — camra t-isfel, tal pian jew sular ta isfel.

GROUND ROPE—ħabel tal gangmu (li icun fil kigħ).

GROUNDS—kigħ, morga; fond tal cafè etc.

GROUNDSEL—isem ta haxixa, il cubrita.

GROUND SILL—il biċċa ta isfel, jew traversa (soll) ta tieka, bieb etc.

GROUND-SWELL—straccatur, tranja tal baħar.

GROUND TABLE—il gebel, l-ewwel filata tal bini li jigi fuk il pedament.

GROUND-TACKLE — il ħbula etc. tal ancra (l-armar collu għal biex isorgi bastiment).

GROUND TIER—l-ewwel saff jew indana ta crietel etc., fi stiva ta bastiment; l-ewwel filliera (ta isfel) tal palchi f'teatru.

GROUND-TIMBERS—li njam taċ-ċan ta bastiment.

GROUNDWAYS—il vasi, njam li fuku ivara il bastiment.

GROUND WORK—il bidu; ix-xogħol ewlieni, il pedament, basi.

GROUP— gozz, gemgħa; katta, katgħa, grupp; tiġbor flimchien; tagħmel gozz, tiġbor gozz gozz jew katgħa katgħa.

GROUPING—tkassim fi gzuz gzuz jew katta katta; għamil (ġbir) ta ħwejjeġ f'katgħa katgħa jew gozz gozz (classi classi).

GROUPLET — grupp, gozz jew katgħa żgħira.

GROUSE—tajr, caċċa (xorta ta għasafar tal caċċa) il gallozz u il ħagla sidritha hamra; tmur għal caċċa tal gallozz jew tal hagla sidritha hamra.

GROUT—ichel bħal għasida; hmieġ, tajn, il kiegh tal btieti etc.; halib, (tajn maħlul) li il bennejja jixħtu biex jimlew il fili jew ix-xkuk ta bejn il filati tal gebel; dac il ħalib (ilma bil gir) li biħ jaħslu is-sokfa il bajjada; timla il fili ta bejn ċangaturi etc. bil halib (tajn maħlul) bħal ma jagħmlu il bennejja.

GROUTHEAD — stupidu, ħmar, ras kargħa.

GOUTING—mili ta fili (ta bejn ċangaturi etc.) bil ħalib (tajn maħlul).

GROUTNOT—stupidu, ħmar, ras kargħa; isem ta ħuta.

GROVE—għalka tal maħtab, bosc.

GROVEL — titcaxcar għal zakkec fl-art; baxx, viħ; *these thoughts are low and grovelling*, dawn il ħsebijiet huma baxxi u vili.

GROVELLER—bniedem baxx, vili; ta gosti vili.

GROVELLING—li jitcaxcar għal żakku; umli iżżejjed; li jagħmel collox, li għandu gosti vili u baxxi; *sink without grovelling*, ibbaxxa, iżda m'hux iżżejjed (li tcaxcar żakkec ma l-art jew li tcun vili).

GROVET—bosc jew mahtab żgħir.

GROVY—mimli, jew collu, boschijiet (siġar cbar).

GROW — ticber, toctor, issir; tgħaddi il kuddiem; tidħol jew tokrob; tcabbar (ticcoltiva); *the plants commence to grow*, ix-xtieli bdew jicbru; *he has grown since I saw him last*, chiber minn chemm ili ma narah (minn l-aħħar darba li rajtu); *work is growing here*, ix-xogħol kiegħed joctor hawn; *grow ye and be ye multiplied* (**Wicliffe**); icbru inthom u octru dejjem; *I should grow light-headed I fear*, (**Tennyson**, *Maud*), nibża li nsir ibleħ (li rasi tħeff); *you must try to grow in grace*, jenħtieġ li tgħaddi il kuddiem fil grazia (t'Alla); *winter begins to grow fast on*, ix-xitwa bdiet dieħla (kegħda tokrob) ġmiela; *they do not like to grow wheat this year*, ma iridux icabbru (jiżirgħu jew jiccoltivaw) kamħ, dis-sena; *to grow up*, ticber, li issir ragel; *to grow together*, issir ħaġa waħda ma, tingħakad ma; *to grow a pace*, ticber malajr; *ill weeds grow apace*, il ħaxix ħażin malajr jicber; *to grow tall*, titwal; *to grow thick*, teħxien; *to grow fat*, tismen; *to grow thin*, togħlob; *to grow strong*, tissaħħaħ; *to grow old*, tixjeħ; *to grow little*, tiċchien; *to grow short*, tiksar; *the days begin to grow short now*, il ġranet bdew jiksaru issa; *to grow long*, titwal; *the days commence*

jew grotta (bħal dawc li naraw ma xi għajn jew dwar xi vasca fil ġonna etc)

Ground — art, kigħa; raba, sies, pedament; il għaliex, ir-raġun, motiv; platea ta teatru; il kigħ, fond tal cafè; bidu; fond ta quadru; issejjes, tibni, twakkaf jew ittalla (bini etc) mill-art; tgħallem il bidu; tmur l-art jew tincalja; *they fell upon the ground*, wakgħu fl-art; *he was lying asleep on the ground*, chien mixħut rieked fuk il (għal) kigħa; *this is his ground*, dan hua irraba tiegħu; *the grounds and first original causes are still unknown*, il għaliex (ir-ragiuni jew il motiv etc.) għad ma jafu ħadd; *grounds of coffee*, il kigħ jew il fond tal cafè; *I don't like the ground of this piece of silk*, il fond (illewn tal fond) ta din il biċċa ħarir ma jogħġobnix; *he knows the grounds of the English language well*, jaf il principj (il bidu) lal lingua Inglisa tajjeb; *to break ground*, tati bidu, tibda; *to fall to the ground*, tigi fix-xejn (taka fl-art); *to gain ground*, tgħaddi il kuddiem, tavanza; *to give ground*, icciedi, tirtira; *to lose ground*, tmur lura, titlef; *to stand one's ground*, iżżom tajjeb, tcun (tibka) sħiħ f'post; *he stood his grounds against all attacks*, żamm sħiħ (kawwi, minn għajr ma cieda) contra l-attacchi collha; *to take the ground*, tincalja, tmur l-art; *our ship took the ground during the night*, il bastiment tagħna mar l-art mal-lejl; *he is going upon sure ground*, kiegħed jagħmel negoziu tajjeb (kiegħed fis-sħiħ, ma għandux telf); *the whole city was brought to the ground*, wakkgħu il belt collha (ma ħallewx dar waħda biss wiekfa); *I grounded my opinion upon reason and authority*, wakkaft, ibbasajt jew għamilt, din il fehma tiegħi (li għandi) fuk ir-raġuni u l-autorità; *he was to ground my son in mathematics*, hu chellu jati il principi (jibda igħallem) l-ibni il matematichi,

Ground—temp passat u'l particip passat tal verb *grind* (ara).

Groundage—dritt, ħlas ta flus, li għandu (li iħallas) bastiment ta meta icun fil port.

Groundangling — is-sajd tal kigħ (sajd bla sufrun).

Groundash—siġra tal fraxxnu żgħira (maktugħa kasir).

Ground-bailiff—suprastant (raġel li jindocra u jara ix-xogħol etc.) f'miniera jew barriera.

Ground bait — ballun għalf għal ħut tal kigħ.

Ground-chamber—camra isfel (fissular jew il pian t'isfel ta dar).

Grounded—particip passat tal verb *ground* (ara).

Groundedly—basat (kiegħed) fuk principï tajba; li kiegħed tajjeb.

Ground floor—is-sular jew il pian ta isfel.

Ground ivy—isem ta ħaxixa li il werak tagħha igħalluh u jixorbuh bħat tè (bħal fidlokkom jew il marubia).

Groundless—li ma għandux pedament jew art fuk hix jirposa; bla fundament; bla raġun, bla motiv, li ma għandux il għaliex.

Groundling—ħuta (ħut) tal kigħ, mzazen; wieħed min-nies baxxi; persuna baxxa.

Ground-mail — dritt, ħlas ta flus biex tidfen f'cimiteru.

Ground-nest—bejta fl-art (bħal tal bibla etc.)

Ground-nut—(fil botanica) isem ta pianti jew ħxejjex (bħal: *Arachis hypogæa*, *Bunium flexuosum*, *Apios tuberosa etc*)

Ground oak—siġra tal ballut żgħira (xitla tal balluta).

Ground pearl—ġawhra li isibu fil bejtiet tan-nemel fil *West Indies* (jew l-Indji tal punent).

Ground pig — isem ta annimal li jinsab fl-Africa t'Isfel.

Ground-pine—isem ta pianta jew ħaxixa, ix-xantcura (fil botanica msejħa: *Ajuga chamæpitys* jew *Lycopodium clavatum*).

Ground plan—il pianta tal pian jew sular ta isfel ta dar etc.

Ground plane—fil prospettiva (disinn) il pian orizontali tal *projection*.

Ground-plot — sit, loc, l-art għal bini.

GROUND-RENT—ħlas taś-sit jew ta l-art fejn wieħed jibni, (cens tal-art li fuka wieħed jibni).

GROUND ROOM — camra t-isfel, tal pian jew sular ta isfel.

GROUND ROPE—ħabel tal gangmu (li icun fil kigħ).

GROUNDS—kigh, morga; fond tal cafè etc.

GROUNDSEL—isem ta ħaxixa, il cubrita.

GROUND SILL—il biċċa ta isfel, jew traversa (soll) ta tieka, bieb etc.

GROUND-SWELL—straccatur, tranja tal baħar.

GROUND TABLE—il ġebel, l-ewwel filata tal bini li jiġi fuk il pedament.

GROUND-TACKLE — il ħbula etc. tal ancra (l-armar collu għal biex isorġi bastiment).

GROUND TIER—l-ewwel saff jew indana ta crietel etc., fi stiva ta bastiment; l-ewwel filliera (ta isfel) tal palchi f'teatru.

GROUND-TIMBERS—li njam taċ-ċan ta bastiment.

GROUNDWAYS—il vasi, njam li fuku ivara il bastiment.

GROUND WORK—il bidu; ix-xogħol ewlieni, il pedament, basi.

GROUP— gozz, gemgħa; katta, katgħa, grupp; tiġbor flimchien; tagħmel gozz, tiġbor gozz gozz jew katgħa katgħa.

GROUPING—tkassim fi gzuz gzuz jew katta katta; għamil (ġbir) ta ħwejjeġ f'katgħa katgħa jew gozz gozz (classi classi).

GROUPLET — grupp, gozz jew katgħa żgħira.

GROUSE—tajr, caċċa (xorta ta għasafar tal caċċa) il gallozz u il ħaġla sidritha ħamra; tmur għal caċċa tal gallozz jew tal ħaġla sidritha ħamra.

GROUT—ichel bħal għasida; ħmieġ, tajn, il kiegħ tal btieti etc.; ħalib, (tajn maħlul) li il bennejja jixħtu biex jimlew il fili jew ix-xkuk ta bejn il filati tal ġebel; dac il ħalib (ilma bil ġir) li biħ jaħslu is-sokfa il bajjada; timla il fili ta bejn ċangaturi etc. bil ħalib (tajn maħlul) bħal ma jagħmlu il bennejja.

GROUTHEAD — stupidu, ħmar, ras kargħa.

GOUTING—mili ta fili (ta bejn ċangaturi etc.) bil ħalib (tajn maħlul).

GROUTNOT—stupidu, ħmar, ras kargħa; isem ta ħuta.

GROVE—għalka tal maħtab, bosc.

GROVEL — titcaxcar għal zakkec fl-art; baxx, vili; *these thoughts are low and grovelling*, dawn il ħsebijiet huma baxxi u vili.

GROVELLER—bniedem baxx, vili; ta gosti vili.

GROVELLING—li jitcaxcar għal żakku; umli iżżejjed; li jagħmel collox, li għandu gosti vili u baxxi; *sink without grovelling*, ibbàxxa, iżda m'hux iżżejjed (li tcaxcar żakkec ma l-art jew li tcun vili).

GROVET—bosc jew maħtab żgħir.

GROVY—mimli, jew collu, boschijiet (siġar cbar).

GROW — ticber, toctor, issir; tgħaddi il kuddiem; tidħol jew tokrob; tcabbar (ticcoltiva); *the plants commence to grow*, ix-xtieli bdew jicbru; *he has grown since I saw him last*, chiber minn chemm ili ma narah (minn l-aħħar darba li rajtu); *work is growing here*, ix-xogħol kiegħed joctor hawn; *grow ye and be ye multiplied* (**Wicliffe**); icbru inthom u octru dejjem; *I should grow light-headed I fear*, (**Tennyson**, *Maud*), nibża li nsir ibleħ (li rasi tħeff); *you must try to grow in grace*, jenħtieġ li tgħaddi il kuddiem fil grazia (t'Alla); *winter begins to grow fast on*, ix-xitwa bdiet dieħla (kegħda tokrob) ġmiela; *they do not like to grow wheat this year*, ma iridux icabbru (jiżirgħu jew jiccoltivaw) kamħ, dis-sena; *to grow up*, ticber, li issir raġel; *to grow together*, issir ħaġa waħda ma, tingħakad ma; *to grow a pace*, ticber malajr; *ill weeds grow apace*, il ħaxix ħażin malajr jicber; *to grow tall*, titwal; *to grow thick*, teħxien; *to grow fat*, tismen; *to grow thin*, togħlob; *to grow strong*, tissaħħaħ; *to grow old*, tixjeħ; *to grow little*, tiċchien; *to grow short*, tiksar; *the days begin to grow short now*, il ġranet bdew jiksaru issa; *to grow long*, titwal; *the days commence*

to grow long after the 21st December, il granet jibdew jitwalu wara il 21 ta Decembru; *to grow rich*, tistgħana; *to grow poor*, tiftakar; *to grow handsome*, tisbiħ; *to grow ugly*, ticriħ (issir icreħ); *to grow weary*, tgħeja; *to grow up*; tcabbar; *the rain makes the corn grow up*, ix-xita tcabbar il kamħ; *it grows near day*, dal wakt jibda jisbaħ.

Growan—xorta ta granit mfarrac.

Grower — min icabbar, min jicber, min irabbi (jiccoltiva) pianti etc.; *this tree is a very slow grower*, din issiġra ticber bil mod wisk; *he is a renowned grower of cumin*, dac imsemmi għaż-żrigħ tal chemmun.

Growing—cobor, trobbia.

Growl — tgherghir, tghemghim; tghergher, tghemghem.

Growler—ghemgumi, min ighergher jew ighemghem; carru (carrettun) b'erba roti.

Growling—tghemghim, tgherghir.

Growlingly — bit-tgherghir, bit-tghemghim.

Growlsome—ghemghumi, li ihobb ighergher jew ighemghem.

Grown—(il particip passat tal verb *grow* ara), xiħ, mdaħħal fiż-żmien.

Grown over—mimli, collu; *the field is grown over with thorns*, il għalka mimlija, jew intliet, collha xewc.

Grown up—ragel, wieħed (bniedem) cbir, *I always did like grown ups*, (**Dickens**, *Our mutual friend*). jena dejjem ħabbejtom il cbar (nies).

Growse—tirtgħod, tirtigħed.

Growth—ticbir, cobor; tactir; sajran; l-ilma li jingabar fil wiċċ fil minjeri.

Groyning — tghemghim; għajjât bħal tal ħanżir.

Grozing iron—biċċa azzar bil ponta li dari chienu jaktgħu il ħġieġ biha, kabel ma bdew jusaw id-diamanti; biċċa ghodda ta dawc li jaħdmu fiċċomb (stanjera) biex jillixxaw fejn icunu issaldati rjus tal canni (cannoli taċ-ċomb).

Grub—thaffer fl-art; *they grubbed deep in the ground and found three crosses*, ħaffru l-isfel fl-art u sabu tliet slaleb.

Grub - tiecol; ichel; tagħmel xogħol jebes; takla mill-art (siġra etc. bil għeruk; tati l-ichel; titma; duda, il bumellies jew il bumunkar; ragel (bniedem) oħxon kasir jew nanu; bniedem maħmuġ; zcuc, għeruk etc. tassiġar maklugħin.

Grub saw—serriek li joforku bih rħam.

Grubber — biċċa ghodda biex jakalgħu biha is-siġar mil gheruk; min jakla jew iħaffer; min jitma.

Grubbing—taħfir, kligh ta siġar etc. bil għeruk.

Grubbing-axe — biċċa għodda tal bdiewa bħal zappun.

Grubble—timxi bit-teftif ta idejc fid-dlam.

Grubby—maħmuġ.

Grudge — tghemghem, tilminta; jisghobbic, tindem, tħoss indiema; tagħmel (issib) oggezioni; ghira, marrara, lanżit, odiu; il kadim (li wieħed icollu fli stoncu tiegħu għal xi ħadd); tgħir; icolloc il ghira, il marrara, il-lanżit, il kadim; tati contra kalbec jew fuk il kalb; rimors (tinghis) tal coscienza; sinjal żgħir ta marda; *I don't grudge my pains*, ma nilmintax bl-ugiħ li għandi; *we grudge in our conscience when we remember our sins*, aħna jisghobbina meta niftacru fi dnubietna; *they grudged not with her burial there*, (**Walpole**), ma għamlux oggezioni biex tindifen hemm; *he bears a grudge to me*, għandu il ghira ghaliu; igħir għalia; *grudge not one against the other*, la tgħirux għal xulxin; *they grudge me my natural right to be free*, (**Cooper**), jatuni contra kalbhom id-dritt tiegħi naturali li nghix (ncun) liberu; *he felt the grudge of conscience*, ħass ir-rimors (tinghis) tal cunxenza; *struggling against the grudges of more dreadful calamities*, (**Milton**), jitħabtu contra l-ewwel sinjali żgħar ta mard actar kalil.

Grudgeful—għajjur.

Grudgebin—għira żgħira (ċchejcna)

Grudgeons—il granza, nuħħala etc. li jibka fil għarbiel meta jinżel it-tkiek etc.

Grudger—għemgumi.

Grudging—tghemghim, għira; ghemil fuk il kalb; l-ugigħ li jinhass wara marda etc.; sinjal ta ħass ħażin jew bidu ta marda; ħass ta haġa kabel, presentiment (meta kalbec tħabbrec jew tgħejdlec li għandu isir xi ħaġa).

Grudgingly—fuk il kalb.

Grudgings—ara *grudgeons*.

Grudgment—tghemghim, lmint.

Gruel — għasida; *to give one his gruel*, tati xebgha chif imiss (li toktol bniedem).

Gruesome—li iwaħħax; tal waħx.

Gruff—fossa; mkit; żorr; li għandu leħnu icraħ (oħxon donnu maħnuk jew mgelgel).

Grulshy—goff.

Grum — fonkla, ghemgumi, mkit, żorr; *a grum voice*, leħen ta wahx, leħen baxx.

Grumble—tghemghem, tghergher, tredden; taghmel lehen ohxon, li ibażża; tghemghim, tgherghir.

Grumbler — ghemgumi, gurgara, (wieħed li katt m'hu cuntent li ighemghem dejjem).

Grumbling—tghemgnim, tgherghir.

Grumblingly—bit-tghemghim, bit-tgherghir.

Grume — ċapsa demm magħkud.

Grumly — magħkud, bħal ċappa tajn, mtajjan, donnu morga, bil kigħ; bit-tghemghim, bil buri.

Grummels—il kigħ, il morga.

Grumose—bil ghekiedi jew għekiesi.

Grumous — jebes, magħkud (bħal demm niexef).

Grumph—tonfoħ, tagħmel jew tghajjat bħal ħanżir.

Grumplice—ħanżira.

Grumpily—b'mod jew bi mgiba żorra, ta wiehed mkit.

Grumpiness — mgiba ta żorr, ta mkit.

Grumpish—mkit, infastidit, bil buri.

Grumpy—mkit, żorr, bil buri.

Grundel—isem ta ħuta tal kigħ.

Grunsel—ħaxixa, il cubrita.

Grunt—tgħajjat bħal każkuż; għajta ta każkuż; tkarmeċ jew tgħażżaż snienec.

Grunter — każkuż; ghemgumi; isem ta ħuta; lasta tal ħadid b'ganċ fit-tarf għal fundaturi biex jakbdu biha il grigiol etc. fejn icunu idewbu il metalli.

Grunting—għajjât bħal tal każkuż; tghemghim; tgħażżiż ta snien.

Gruntle—ara *grunt*.

Grunzie—il gheddum (il ħalk) ta każkuż.

Grus—ara *crane*.

Gry—chejl, daks il għaxra waħda ta linja; ħaġa żgħira.

Gryphosis—meta id-dwiefer jicbru in-naħħa ta gewwa.

Guacharo—għasfur li jidher (joħroġ) bil-lejl: jinsab fl-America, jiswa wisk għaż-żejt li jeħdu minnhu.

Guajacum—xorta ta njam, magħruf bl'isem ta *linjum vite* (lignum vitæ) u li aħna nghejdulu ucoll linjusant.

Guan—isem ta ghasfur jew tajra.

Guanaco—isem ta annimal li jgħammar kalb il muntanji *Andes* tal America.

Guaniferous—li jaghmel jew jati i *guano* (ara).

Guano—demel jew bżar tajjeb wisk għar-raba (li isir mil ħmieġ tal għasfur *guano*, bħal gawwija, mhallat ma trab etc.); iddemmel bil *guano*.

Guara—isem ta tajra tal America.

Guarana—certu xorb bħal cafè li jusaw fl-America ta Isfel.

Guarantee — pleġġ, garanzia; min jagħmel tajjeb; min jagħmel pleġġ, garanzia; tagħmel tajjeb, pleġġ jew garanzia.

Guarantor — min jaghmel pleġġ, tajjeb jew garanzia.

Guard—għassies; għassa; taghmel għassa, tgħasses, tgħoss, tindocra; iż-żejjen, tiggvorni; tħares; trażżan; *you have to guard your tongue and he was to guard his actions*, inti trid trażżan lsienec u hu il għamil (li mgiba) tieghu; *he was wearing a coat guarded with yellow*. chien liebes ġlecc gvornut bl-isfar; *to guard against*, tindocra, tokgħod attent għal; *you have to guard against such mistakes*, trid tokgħod attent għal sbalji bħal dawn; *he is on guard*, kiegħed jagħmel il għassa (tal għassa); *to be* jew *stand on one's guard*, tokgħod attent; *it is best we stand upon*

our guard, (Shakespeare, *Tempest*), l-aħjar nokgħodu attenti; *to be off one's guard*, tcun trascurat, ma jimpurtac minn xejn; *to mount guard*, tidħol (tmur għal) għassa.

Guard boat—id-dgħajsa tal għassa (biex tara jecc tinchisirx il curantina etc. fuk il baħar).

Guard chamber—ara *guard room*.

Guard coat—libsa, ġlecc, mberfel (gvornut) bil bizzilla.

Guard-rail—paraman (fuk bastiment).

Guard-room — camra fejn iżommu suldati etc. prigunieri; camra tal għassa (fejn jokogħdu is-suldati etc. li icunu tal għassa).

Guardship—bastiment tal gvern li icun għassa (biex jara jecc icunx collox sewwa, ir-regulamenti tal port icunux obduti etc.); guardacosta.

Guardable — li jista icun protett jew mħares.

Guardant—li kiegħed iħares; *a lion guardant*, ljun b'wiċċu lejc (bħal ma narawh fli standard Reali Inglis).

Guarded—mħares, protett; attent; *be guarded in your language*, okgħod attent chif tichellem.

Guardian—tutur, wieħed (min) li jeħu ħsieb xi ltim biex irabbih u jeħu ħsiebu hu; għassies, min jindocra.

Guardian-angel—l-anġlu custodiu.

Guardianess—mara guardian, mara għassa, guardiana.

Guardianize — tagħmilha ta guardian jew ta ghassies.

Guardianless—bla ghassa, bla guardian, li m'hux inducrat, li m'hux mhares jew protett.

Guardianship—l-ufficiu (il grad) ta guardian, ta tutur; protezioni, ħsieb, cura; *she is under my mother's guardianship*, kegħda taħt it-tutela ta (inducrata minn) ommi,

Guard-irons—dac il ħadid li icun hemm (bħal gaġġa) biex iħares mil ħsara il pulena ta bastiment etc.

Guardless—m'hux mħares, m'hux inducrat, *his flock left guardless* (Chapman, *Homer*, *Iliad*), ħalla li mrieħel tieghu weħedhom (minn ghajr inducrati).

Guardsman—għassa; suldat jew ufficial tal *guards*.

Guarinite—isem ta ħaġar li jinsab f'xi ħofor fuk il muntanja *Somma* ta Napli.

Guarish—tfejjak.

Guava—isem ta siġra (bħal dic tarrand) li tagħmel frott bħal lanġas żgħir, ticber wisk fl'America.

Guaza—it-truf ta fuk tas-siġar tal kanneb li jiober fl-India.

Guazuti—xorta ta cerv (jinten wisk) li jinsab fl-America ta Isfel.

Gubernance—*government* (ara).

Gubernate—*govern* (ara).

Gubernation — gvern (ara *government*.)

Gubernative—li ghandu is-setgħa, li jaħchem, li jiggverna.

Gubernatorial—ta gvern, ta gvernatur.

Guddle—takbad il ħut b'jdejc (bħal ma hu is-sallur) li icun taħt il gebel etc.) tixrob ħafna, bil goff; tlegleg ilma etc. sħiħ; tagħmel ħaġa addoċċ jew chif giè giè; xogħol tad-dlic (tat-tidlic).

Guddling—kbid tal ħut (sallur etc.) bl-idejn (bit-teftif kalb il ħaġar, ħama etc.)

Gudgeon—mazzun (ħuta); wieħed li jibla u jemmen collox, mazzun; fiminella; tidħac b'xi (tballa xi ħaġa lil xi) ħadd.

Guebres—dawc li jaduraw in-nar.

Guelphs—Gwelfi (li chienu contra il *Ghibellines* ara).

Guerdon—ħlas; tħallas, tati ħlas.

Guerdonable—li ħakku il ħlas, ta min iħalsu.

Guerilla — ġlied, tkabida ta cull tant; takbidiet żgħar u ta cull mument; gwerer żgħar.

Guerite—gardiola, camra f'fortizza fejn tokgħod is-sentinella.

Guernsey — *Guernsey*, waħda mill gżejjer li hemm fil canal Inglis (bejn l-Inghilterra u Franza)

Guerrillero } wieħed li jagħmel il
Guerrillist } *guerrilla* (ara).

Guess—takta, tindovna, tinzerta; katgħa, inzertatura; *to read by guess*, takra addoċċ, chif jigic f'rasec minn)

għajr ma tispelli etc.); *if right be this guess of mine*, (**Scott**), jecc ktajt sewwa.

Guesser—min (dac li) jakta, jindovna jew jinzerta.

Guessing — ktigħ, inzertar, induvnar.

Guess-work—xogħol magħmul billi tinzerta, bl-addoċċ (m'ux bli studiu).

Guest—mistieden; tilka mistieden jew mistednin; tcun mistieden; tiecol u torkod f'dar ħadd jeħor, *my hope was now to guest with him*, (**Chapman**), ittama tiegħi chienet li nibka biex niecol u norkod għandu.

Guest rope—ħabel li iżomm bastiment etc. dritt meta icun rmuncat (cima li biha tiddirigi bastiment etc. meta icunu jirmuncawh).

Guestwise—bħal mistieden, ta mistieden.

Guffaw (jew *guffa*) tfakkigħa ta daħc cbira, daħca cbira.

Guggle—(ara *gurgle*) tlaklak bħal dundian.

Guiana—Guiana, art cbira (pajjis fl-America ta Isfel; tal Guiana.

Guiana bark—bħal chinina (xorb li isir mil koxra tas-siġar, tajjeb għal mard tad-deni).

Guibelline—ara *Ghibellins*.

Guidable—li tista tmixxih, turih jew twasslu.

Guidage—direzioni, guida, wiri.

Guidance—direzioni, gvern.

Guide — twassal, tmixxi, turi ittriek, iddawwar passiggieri f'belt etc.; guida, werrej, mexxej, min idawwar jew juri lill passiggieri belt etc.; ctieb (guida) li juric u ifissirlec fuk xi loc, post, belt etc.; ctieb werrej; direttur.

Guide-book—ctieb guida (għal passiggieri), tifsir fuk it-torok etc. ta pajjis.

Guideless—minn għajr guida, minn għajr direttur (jew xi ħadd li imixxi jew juri it-triek); *his guideless youth* (**Pope**, *Homer*, *Odyssey*), il ġuvintù tiegħu minn għajr guida (minn għajr ħadd jew direttur li jista imixxih).

Guide post—għuda mwakkfa sinjal biex turi it-triek.

Guider—min imixxi, jiddirigi jew juri it-triek; guida, direttur.

Guideress—guida mara, direttrici.

Guideship—trigia, gvern, direzioni.

Guidon—bandiera li gejja maksuma jew miftuħa bħal ħalk (bandalora); min iżomm il bandiera; ta li standard.

Guild—società, xirca, fratellanza, corporazioni, gemgħa ta nies, cumpannija (ta mercanti etc.)

Guildable—li jista icun ntaxxat.

Guild brother — sieħeb, wieħed minn tax-xirca jew tal cumpannia; fratell, sociu.

Guilder—biċċa munita (flus) Olandisa li tiswa daks xelin u tmien soldi jew scud.

Guildhall—is-sala (il post, id-dar, il camra) fejn jiltakgħu tal *guild*, ara.

Guildry—cumpanja (xirca jew società) ta mercanti.

Guile—kerk, falsità, ħiena, ħażen; tkarrak, tinganna, tidħac bi.

Guileful—ħażin, ħajjen, karrieki, li ikarrak, falz.

Guilefully—bil kerk, bil falzità.

Guileless—sincier, onest, li m'hux falz, fidil, bla ħiena.

Guilelessness — sincerità, fedeltà, onestà.

Guiler — karrieki, min ikarrak; bniedem falz.

Guillemet—(fli stampa) virgoletti etc. biex turi cliem li icun kal ħadd jeħor bħal " " jew ' ' etc.

Guillevat—vasca, conca etc. għal fermentazioni (li issib fil fabbrichi ta dawc li jagħmlu il birra etc.)

Guilloche — disinn, ornament fil bini bħal ħabel mibrum.

Guillotine — ghiljottina, mannara għal ħtigħ ir-ras tal iccwndannati għal mewt; takta ras xi ħadd bil ghiljottina (msejħa hecc minn *Dr. Guillotin*, dac li ivvintaha fiż-żmien ta l-ewwel Rivoluzioni ta Franza).

Guillotine cutter—sicchina għal ktigħ tal carti etc. bħal dawc li icollom il-librari.

Guillotinement—mewt (ktigħ irras) bil ghiljottina.

Guills—fjur (bħal kronfol tat Toroc.)

our guard, (Shakespeare, *Tempest*), l-aħjar nokgħodu attenti; *to be off one's guard*, tcun trascurat, ma jimpurtac minn xejn; *to mount guard*, tidħol (tmur għal) għassa.

Guard boat—id-dgħajsa tal għassa (biex tara jecc tinchisirx il curantina etc. fuk il baħar).

Guard chamber—ara *guard room*.

Guard coat—libsa, ġlecc, mberfel (gvornut) bil bizzilla.

Guard-rail—paraman (fuk bastiment).

Guard-room — camra fejn iżommu suldati etc. prigunieri; camra tal għassa (fejn jokogħdu is-suldati etc. li icunu tal għassa).

Guardship—bastiment tal gvern li icun għassa (biex jara jecc icunx collox sewwa, ir-regulamenti tal port icunux obduti etc.); guardacosta.

Guardable — li jista icun protett jew mħares.

Guardant—li kiegħed iħares; *a lion guardant*, ljun b'wiċċu lejc (bħal ma narawh fli standard Reali Inglis).

Guarded—mħares, protett; attent; *be guarded in your language*, okgħod attent chif tichellem.

Guardian—tutur, wieħed (min) li jeħu ħsieb xi ltim biex irabbih u jeħu ħsiebu hu; għassies, min jindocra.

Guardian-angel—l-anġlu custodiu.

Guardianess—mara guardian, mara għassa, guardiana.

Guardianize — tagħmilha ta guardian jew ta għassies.

Guardianless—bla għassa, bla guardian, li m'hux inducrat, li m'hux mħares jew protett.

Guardianship—l-ufficiu (il grad) ta guardian, ta tutur; protezioni, ħsieb, cura; *she is under my mother's guardianship*, kegħda taħt it-tutela ta (inducrata minn) ommi,

Guard-irons—dac il ħadid li icun hemm (bħal gaġġa) biex iħares mil ħsara il pulena ta bastiment etc.

Guardless—m'hux mħares, m'hux inducrat, *his flock left guardless* (Chapman, *Homer*, *Iliad*), ħalla li mrieħel tiegħu weħedhom (minn għajr inducrati).

Guardsman—għassa; suldat jew ufficial tal *guards*.

Guarinite—isem ta ħaġar li jinsab f'xi ħofor fuk il muntanja *Somma* ta Napli.

Guarish—tfejjak.

Guava—isem ta siġra (bħal dic tarrand) li tagħmel frott bħal lanġas żgħir, ticber wisk fl'America.

Guaza—it-truf ta fuk tas-siġar tal kanneb li jicber fl-India.

Guazuti—xorta ta cerv (jinten wisk) li jinsab fl-America ta Isfel.

Gubernance—*government* (ara).

Gubernate—*govern* (ara).

Gubernation — gvern (ara *government*.)

Gubernative—li għandu is-setgħa, li jaħchem, li jiggverna.

Gubernatorial—ta gvern, ta gvernatur.

Guddle—takbad il ħut b'jdejc (bħal ma hu is-sallur) li icun taħt il gebel etc.) tixrob ħafna, bil goff; tlegleg ilma etc. sħiħ; tagħmel ħaġa addoċċ jew chif giè giè; xogħol tad-dlic (tat-tidlic).

Guddling—kbid tal ħut (sallur etc.) bl-idejn (bit-teftif kalb il ħaġar, ħama etc.)

Gudgeon—mazzun (ħuta); wieħed li jibla u jemmen collox, mazzun; fiminella; tidħac b'xi (tballa xi ħaġa lil xi) ħadd.

Guebres—dawc li jaduraw in-nar.

Guelphs—Gwelfi (li chienu contra il *Ghibellines* ara).

Guerdon—ħlas; tħallas, tati ħlas.

Guerdonable—li ħakku il ħlas, ta min iħalsu.

Guerilla — ġlied, tkabida ta cull tant; takbidiet żgħar u ta cull mument; gwerer żgħar.

Guerite—gardiola, camra f'fortizza fejn tokgħod is-sentinella.

Guernsey — *Guernsey*, waħda mill gżejjer li hemm fil canal Inglis (bejn l-Inghilterra u Franza)

Guerrillero } wieħed li jagħmel il
Guerrillist } *guerrilla* (ara).

Guess—takta, tindovna, tinzerta; katgħa, inzertatura; *to read by guess*, takra addoċċ, chif jigic f'rasec minn)

għajr ma tispelli etc.); *if right be this guess of mine*, (**Scott**), jecc ktajt sewwa.

Guesser—min (dac li) jakta, jindovna jew jinzerta.

Guessing — ktigħ, inzertar, induvnar.

Guess-work—xogħol magħmul billi tinzerta, bl-addoċċ (m'ux bli studiu).

Guest—mistieden; tilka mistieden jew mistednin; tcun mistieden; tiecol u torkod f'dar ħadd jeħor, *my hope was now to guest with him*, (**Chapman**), ittama tiegħi chienet li nibka biex niecol u norkod għandu.

Guest rope—ħabel li iżomm bastiment etc. dritt meta icun rmuncat (cima li biha tiddirigi bastiment etc. meta icunu jirmuncawh).

Guestwise—bħal mistieden, ta mistieden.

Guffaw (jew *guffa*) tfakkigħa ta daħc cbira, daħca cbira.

Guggle—(ara *gurgle*) tlaklak bħal dundian.

Guiana—Guiana, art cbira (pajjis fl-America ta Isfel; tal Guiana.

Guiana bark—bħal chinina (xorb li isir mil koxra tas-siġar, tajjeb għal mard tad-deni).

Guibelline—ara *Ghibellins.*

Guidable—li tista tmixxih, turih jew twasslu.

Guidage—direzioni, guida, wiri.

Guidance—direzioni, gvern.

Guide — twassal, tmixxi, turi ittriek, iddawwar passiggieri f'belt etc.; guida, werrej, mexxej, min idawwar jew juri lill passiggieri belt etc.; ctieb (guida) li juric u ifissirlec fuk xi loc, post, belt etc.; ctieb werrej; direttur.

Guide-book—ctieb guida (għal passiggieri), tifsir fuk it-torok etc. ta pajjis.

Guideless—minn għajr guida, minn għajr direttur (jew xi ħadd li imixxi jew juri it-triek); *his guideless youth* (**Pope**, *Homer*, *Odyssey*), il ġuvintù tiegħu minn għajr guida (minn għajr ħadd jew direttur li jista imixxih).

Guide post—għuda mwakkfa sinjal biex turi it-triek.

Guider—min imixxi, jiddirigi jew juri it-triek; guida, direttur.

Guideress—guida mara, direttrici.

Guideship—trigia, gvern, direzioni.

Guidon—bandiera li gejja maksuma jew miftuħa bħal ħalk (bandalora); min iżomm il bandiera; ta li standard.

Guild—società, xirca, fratellanza, corporazioni, gemgħa ta nies, cumpannija (ta mercanti etc.)

Guildable—li jista icun ntaxxat.

Guild brother — sieħeb, wieħed minn tax-xirca jew tal cumpannia; fratell, sociu.

Guilder—biċċa munita (flus) Olandisa li tiswa daks xelin u tmien soldi jew scud.

Guildhall—is-sala (il post, id-dar, il camra) fejn jiltakgħu tal *guild*, ara.

Guildry—cumpanja (xirca jew società) ta mercanti.

Guile—kerk, falsità, ħiena, ħażen; tkarrak, tinganna, tidħac bi.

Guileful—ħażin, ħajjen, karrieki, li ikarrak, falz.

Guilefully—bil kerk, bil falzità.

Guileless—sincier, onest, li m'hux falz, fidil, bla ħiena.

Guilelessness — sincerità, fedeltà, onestà.

Guiler — karrieki, min ikarrak; bniedem falz.

Guillemet—(fli stampa) virgoletti etc. biex turi cliem li icun kal ħadd jeħor bħal " " jew ' ' etc.

Guillevat—vasca, conca etc. għal fermentazioni (li issib fil fabbrichi ta dawc li jagħmlu il birra etc.)

Guilloche — disinn, ornament fil bini bħal ħabel mibrum.

Guillotine — ghiljottina, mannara għal ħtigħ ir-ras tal iccwndannati għal mewt; takta ras xi ħadd bil ghiljottina (msejħa hecc minn *Dr. Guillotin*, dac li ivvintaha fiż-żmien ta l-ewwel Rivoluzioni ta Franza).

Guillotine cutter—sicchina għal ktigħ tal carti etc. bħal dawc li icollom il-librari.

Guillotinement—mewt (ktigħ irras) bil ghiljottina.

Guills—fjur (bħal kronfol tat Toroc.)

GUILT—ħtia.

GUILT-BORN—briccun (mit-twelid).

GUILTER—ħati, min icollu ħtia.

GUILTINESS—ħtia.

GUILTLESS—bla ħtia.

GUILTLESSNESS—innocenza, nukkas ta ħtia.

GUILT-STAINED — collu delitti jew ħtijiet.

GUILTY—ħati, li ħakku jew li jistokklu castig jew mewt; *he is not guilty*, m'hux hati; *he pleaded not guilty*, kal (iddichiara) li m'hux hati; *he is guilty of death*, hakku (jistħokklu) il mewt.

GUIMAUVE—ħaxixa bħal ħubbejża.

GUIMBARD (jew *Jew's harp*)—biambò.

GUINEA—ghinea, biċċa flus tad-deheb li tiswa wieħed u ghoxrin xelin; *Ghinea*, pajjis fil costa (xatt) tal Africa tal Punent.

GUINEA-CORN—karaboċċ.

GUINEA-FOWL—il farauna.

GUINEA-GRASS — furrajna tal India (ħaxixa għal bhejjem).

GUINEA PEPPER—bżar li nużau fuk il mejda.

GUINEA-PIG—fenec tal India.

GUINIAD—isem ta ħuta, il caħlia.

GUIPURE—xorta ta gvornizion, bħal bizzilla antica tal balla, għal lbiesi jew ħwejjeġ tan-nisa.

GUISE—mgiba, drawwa; lbies; tlibbes; *the knights guised them full gay*, (**Tryamore**, *770*), il Cavalieri libbsuhom sabieħ ħafna (jew tajjeb chemm jista icun).

GUISER—wieħed liebes ħwejjeġ biex ma jingħarafx; min jilbes ta xi ħaġa biex ma jagħarfuhx.

GUITAR—chitarra.

GUIT-GUITS—isem ta għasfur (tajra) li tinsab l-America, hecc msejħa mil għajta li tgħajjat.

GUIZARD jew *Guisard* — wieħed minn dawc li icunu lebsin ta anġli etc. u imorru icantaw cant ta ferħ wara il bwieb tan-nies nhar il Milied jew fl-Ewwel tas-sena, l-Inghilterra, biex ngħidu aħna jixtieku il festi it-tajba.

GUIZOTIA—xorta ta ħaxixa li tagħmel il fjuri u li minnhom jagħsru certu żejt, ticber fl-India, u hecc msejħa għal *Guizot* ragel politicu cbir francis.

GULA—gula, gwarniċa.

GULAR—tal griežem.

GULCH—tibla (bħal serduk għama) tiecol maħtuf; żakkiek; canal cbir fond li jagħmel il wied.

GULE—gula; il gherzuma, il canal tal griežem.

GULES—il lewn, jew sinjali maħżużin arbulati li juru li għandu icun il-lewn aħmar, fl-armi tal cuniomijiet etc.

GULF—golf, daħla tal baħar; fond abbiss; belligħa; il gherżuma; ħaġa li ma għandiex xaba, ta bla xaba; *a gulf of ruin swallowing gold* (**Tennyson**, *Sea Dreams 79*), rvina bla xaba, li tibla id-deheb; *gulf*, tibla, tgħarrak; *the whirlpool's gulfing stream* (**Scott**), il current tal ilma bħal belligħa li igħarrak.

GULF INDENTED—collu golfi jew daħliet (xtajta ta baħar)

GULF STREAM—isem mil currenti cbar (ewlenin) tal Oceanu.

GULF WEED—xorta ta alca jew ħaxixa tal baħar.

GULFY—collu (mimli) golfi (jew daħliet tal baħar); mimli jew collu belligħat.

GULIST—żakkiek, wieħed li jagħmel għal żakku.

GULL—gawwija; għasfur li icun għadu għarwien (li ma icunx għadu beda jilbes jew italla ir-rix); ibleh, ħaġa belgħa, wieħed li tidħac bih chif trid; wieħed li jibla jew jemmen cull ma tgħejdlu; daħca, kerk, tkarrak, tidħac bi, tballa (iġġagħal lil xi ħadd jemmen xi ħaġa); tibla, temmen cull ma igħedulec; golf, daħla tal baħar; belligħa tal ilma; *the gull is a sea-bird*, il gawwija hia tajra tal baħar; *you are a perfect gull indeed* (**Sir J. Davis**), inti ħaġa belgħa tassew (tibla jew temmen cull ma igħidulec); *I should think this a gull, etc.*, (**Shakespeare**, *Much ado about nothing*), jena naħseb li din daħka; *be gulled no longer*, (**Dryden**), tħallux min jidħac bicom actar.

GULLAGE—daħc, kerk.

GULL CATCHER } impustur, wieħed
GULLER } li jidħac bin-nies; *here comes my noble gull catcher,* (Shakspeare, *Twelfth Night*), hawn hu gej l-impustur (dac li jidħac binnies) nobbli tiegħi.

GULLER—tkarrak jew tidħac bi.

GULLERY — għadira etc. ta l-ilma fejn irabbu il gawwi; daħc bi, kerk, ingann, wiri ta ħaġa b'oħra.

GULLET — il gherżuma, il cannol (ngħejdu aħna "tal ħobz") jew canal tal grieżem; canal jew mogħdija għal l-ilma; għonk ta flixcun etc.; girun ta kmis etc.; biċċa tal maħanka taż-żiemel; dac il vojt li icun hemm fis-snien tas-serriek (li iħallu apposta biex icunu jistgħu igħaddu il-lima għal meta icunu iridu isinnuh etc.

GULLET-SAW—xorta ta serriek.

GULLETING-PRESS — macna għal ktigħ tas-snien tas-serriek.

GULLIBLE — li jemmen jew jibla collox; li tista tidħac bih malajr; balalu.

GULLIED—collu canali jew mogħdijiet mħaffrin (bhal dawc li iħalli il moħriet).

GULLISH—ibleħ, belhieni.

GULLISHNESS— bluha.

GULLY—canal fl-art li jagħmel il wied; foss; ħadid (ferrovia) għal mixi tal vaguni; tħaffer, tiecol jew taħfi l-art (bħal ma jagħmel l-ilma tal wied; tiġri u tagħmel il ħsejjes.

GULLY GUT—żakkiek, ħanżir li jagħmel għal żakku.

GULLY HOLE—il canali jew ħofra fejn l-ilma tal canali jintafa jew jnxteħet biex imur fid-drenaġġ etc.; sprall li naraw fit-torok ghal l-ilma tax-xita etc.

GULO— isem ta annimal żakkiek wisk.

GULOSITY—regħba għall-ichel, gula.

GULP—belgha, bokka, tlegliga; tibla goff (bħal serduk għama), tlegleg; tibla, temmen (malajr cull ma tisma; mimli kalk; *as often as he can catch a gulp of air etc.,* (Dryden, *Ovid etc.*) dment li icun jista jeħu bokka (mimli ħalk sewwa) aria frisca; *he does not swallow, but he gulps it down* (Cooper, *Conversation*) hua ma jblaħħiex iżda jitfaħħa gewwa bħal serduk għama; *such jokes the old man glibly gulped down,* (Fielding), ix-xiħ bala (emmen sewwa) dan iċ-ċajt; *gulp up,* tivvomta; takla mil li stoncu.

GULPH—ara *gulf.*

GULUNCHA— zcuc ta certa ħaxixa misħukin li jatu għad-deni fl-India.

GULY — ħamrani. ta lewn aħmar (fl-armi tal cuniomijiet etc.).

GUM—gomma; ħanec, għelk; discors, tpaċpiċ, cliem żejjed; twaħħal, iċċappas jew ixxarrab bil gomma; tati il gomma; tiscula, tagħmel il gomma (bħal ma jagħmlu xi siġar); tillima jew toħroġ is-snien ta munxar (li icun mittiechel bix-xogħol); tal gomma; *have this stiffened with gum,* webbisha bil collha (tiha il gomma biex tibbies); *lend me your gum brush,* islifni il pinzell tal gomma tiegħec; *I have swollen gums,* ghandi il ħniec minfuħa; *that was all unnecessary gum,* dac collu chien cliem (discors) żejjed (jew minn għajr bżonn); *gum these papers,* ati il gomma dawn il carti; *these trees do not gum at all,* dawn is-siġar ma jagħmlux (inixxux) gomma (minnhom); *these saws want gumming,* dawn issrierak għandhom bżonn min joħorgilhom is-snien b'dakka ta lima; *gum of the eyes,* dac il ħmieġ (bħal butir) tal għajnejn li joħroġ minnhom meta icunu morda jew ifflissiunati.

GUM-ARABIC—gomma arabica, tassiġar (tal *Acacia,* li ticber wisk fl-India u fl-Arabia).

GUMBOIL—postumetta, tumur żgħir li jitla fil ħanec.

GUM-ELASTIC - gomma elastica, gomma li inħassru biha il ħżuż tal lapes tal carta; *caoutchouc,* jew cauxù (igħedula ucoll *India rubber*).

GUM-TREES—xorta ta siġar li jicbru ferm fl-Australia etc. msejħin ucoll *Eucaliptus,* li jatu ħafna raża.

GUMBELITE—xorta (isem) ta mineral jew ħaġar (dawc il vini ħadranin li naraw fil-lavanja) jinsab wisk f'Nordhalben fil Baviera.

GUMLIE—mtajjan, bit-tajn.

GUMNA—isem (xorta) ta tumur, jew

għokda, li isir bħala sinjal li wieħed icollu il mard ħażin jew is-sifilide.

Gummed—iggummat, mogħti il, jew midluc bil, gomma; wiekaf, jebes etc. *I hate his stiff and gummed deportment*, nobgħod (ma naħmilx) li mgiba tiegħu jebsa jebsa.

Gummer—lima għal ħruġ tas-snien tal imnaxar jew is-srierak.

Gummic — tal gomma, li isir mil gomma.

Gummiferous—li jati jew jagħmel il gomma.

Gumminess—tidlic, tgħallic bħal tal gomma (ara *viscosity*).

Gumming — ngummar, twaħħil bil, jew għati il, gomma.

Gummite—isem (xorta) ta mineral li jinsab fis-Sassonia.

Gummosity—ara *gumminess*.

Gummous (*gummy*)—iggummat, bil gomma; *gummy eyes*, għajnejn maħmugin u mwaħħlin.

Gump—ibleħ, miġnun, stupidu, ħaġa belgħa.

Gumption—għakal, hiena; intelligenza, moħħ tajjeb; taħlita tal (mod chif jitħaltu il) culuri minn pittur għax-xogħol tiegħu.

Gun — canun, xcubetta, azzarin; bniedem (wieħed) għaref jew msemmi f'xi xienza, għal li scola etc.; tispara bi xcubetta; tmur il caċċa; tispara canun; *air gun*, xcubetta tar-riħ; *a great gun*, canun cbir; ragel cbir għaref, msemmi għal ħila u'l għerf tiegħu; *to blow great guns*, riħ kawwi, tempesta; *it is blowing great guns*, għaddej riħ daks il gebel (għaddejin rwiefen sħaħ).

Gun-barrel — canna ta xcubetta; *gun barrel stub twist*, jew *wire-twist*, canna ta xcubetta żagarella.

Gun-battery—batteria tal canuni, sur armat bi truncieri etc. għal li sparar tal canuni.

Gun-carriage—carru għal canun.

Gun-cotton—xorta ta porvli li jusaw għat-torpedini (fil chimica magħruf bl-isem ta *Pyroxlin* jew *Trinitro Cellulose*).

Gun-deck—cverta ta bastiment (tal gwerra) fejn icunu il canuni.

Gun-fire — it-tir (li jispara meta tgħejb ix-xemx etc.); *before gun-fire we are to meet*, kabel it-tir għandna niltakgħu.

Gun-flint—il ħaġra taż-żniet li dari chienet usata fl-azzarini kabel ma bdew il fulminanti (il capsijiet).

Gun lock — il grillu (sparatur) ta xcubetta.

Gun metal—metal għal canuni (actarx cull disa parti ram aħmar parti landa, jew minn cull disa waħda ram aħmar, waħda stann).

Gun-port—fetħa, tiċrita (trunciera) f'genb ta bastiment għal canun (minn fejn tcun tista tgħaddi il balla meta jispara il canun).

Gun-searcher—biċċa għodda bħal ganċ jew furchetta biex jaraw jew iħammlu canun.

Gun-stock — dic il biċċa njam ta xcubetta (actarx gewż) fejn tgħakkad il canna ma'l grillu jew li sparatur.

Gun tackle—l-inginji collha (ħbula, cimi etc.) għal maniġġar tal canun.

Guna—chelma usata fil grammatica (l-actar fis-sancritt) biex turi bdil fil-leħen ta vocali.

Gunboat — ganbott, bastiment tal gwerra żgħir li igib minn canun sa erba canuni.

Gunda—erbgħa (bl-Indian).

Gunje—fossa (fosos) tal kamħ.

Gunnage—il canuni collha li icun hemm fuk bastiment tal gwerra.

Gunnel—isem ta ħuta żgħira; il bardnell ta dgħajsa; il murata ta bastiment.

Gunner—min jaħdem jew jagħmel il canuni; min icollu il ħsieb tal canuni abbord ta bastiment tal gwerra; suldat artillier (li jaħdem fil canuni); wieħed mil *Warrant Officers* ta abbord (li icollu ħsieb il canuni),

Gunner's calipers—cumpass li gej bil-lasti mgħawgin (tondi, bħal ħnejja) għal chejl u il ħxuna tal canuni, balal etc.

Gunneress — mara canuniera, *she sat there with pike and helmet as a gunneress*, (Carlyle, *French Revolution*), kagħdet bil kegħda hemm bil-lanza u l-elmu donnha mara canuniera.

GUNNERY—li studiu fuk il canuni li għandhom l-artillieri.

GUNNIS—fetħa, mogħdija f'miniera.

GUNNING—sparar bli xcubetta etc. (bħal ma jagħmlu il caċċaturi).

GUNNY—dac id-drapp oħxon li jusaw fil balal tal mercanzia; drapp ordinariu tax-xchejjer jew involtatura.

GUNPOWDER—porvli.

GUNPOWDER-TEA—xorta ta tè aħdar (werak żgħar u mgħerbin rkak rkak bħal porvli).

GUNROOM — il camra, post, fejn igħammru (jeclu etc.) il baxxi fizziali ta abbord (l-ufficiali il cbar għandhom il *wardroom*) ara.

GUNSHOT—balla ta canun, sparatura bil balla, tir ta canun; chemm iwassal canun; ta balla (ta sparatura) ta canun; *gunshots were wildly fired in all directions* (**Macauly**, *History of England*), tiri ta canuni bdew jisparaw minn cullimchien; *they sat securely at home out of gunshot*, (**Clarendon**), kagħdu fis-sħiħ id-dar fejn ma jilħakhomx il canun; *those are gunshot wounds*, dawc feriti magħmulin mil (tal) balal tal canun (jew ta azzarin).

GUNSMITH—armier, min jagħmel il canuni jew xcubetti.

GUNSMITHERY — ix-xogħol jew issengħa tal armier jew ta dac li jagħmel il canuni jew xcubetti.

GUNSTER—*gunner* (ara).

GUNSTICK — bacchetta (virga biex tnizzel stoppa, tacchi etc. fi xcubetta) igħejdula ucoll *ramrod* u *rammer*).

GUNTER'S LINE—chejl tal periti għal wisa etc. tal art; catina fiha 100 ħolka u twila 66 pied; 80 minnhom jagħmlu mil; imsejħa hecc minn *Edmund Gunter* li inventaha.

GUNWALE—il bardnell ta dgħajsa.

GURGE—belligħa (dic il ħofra fl-ilma idur li jagħmel mokdief etc. fl-ilma); tibla (tinbala) f'belligħa ta l-ilma, tgħerek, tgħarrak (fl-ilma) jew tgħargħar.

GURGION—il ħliefa u in-nuħħala il ħoxna li tibka fil għarbiel wara li jinżel it-tkiek u is-smid.

GURGLE—għelgħul, tbakbiek; tbakbak (bħal meta jinżel ħafna ilma f'dakka minn għonk ta flixcun etc.); tinżel glieghel glieghel; *a fountain broke and gurgled at our feet*, (**Wordsworth**, *Fountain*), ħarget (kabżet) nixxigħa tal ilma u bdiet tgħelgħel (tbakbak) ma sakajna; *gurgle*, tbakbak jew tgħajjat (tgorr) bħal ma jagħmel il ħamiem.

GURGLET—bomblu (tal fuħħar bittokob għal ilma biex iżżommu frisc), bokbieka tal fuħħar.

GURHOFITE—isem ta mineral abjad daks is-silġ.

GURKIN—ħjar żgħir (għal *pickles*).

GURLET — mannarett tan-naġġara (biċċa għodda tan-naġġara li biha minn banda jonġru u bl-oħra iħaffru).

GURNARD—isem ta ħuta, il gallina; il bies, isem ta tajra, il falcun.

GUROLITE—isem ta mineral.

GURRAH— xorta ta musolina fina Indiana.

GURRY—fortizza żgħira; ħajt (sûr) armat bit-torrijiet.

GURT—canal għal l-ilma.

GUSH—għelgul tal ilma, merżuk; toħroġ għelgul; tmerżak.

GUSING-IRON—ħadida tal mogħdija.

GUSSET—bnejka, fursetta.

GUST—buffura riħ; togħma; għaxka; ittigħem; issib gost f'ħalkec ta xi ħaġa tal icħel, ittigħem tajjeb; *the palate of this age gusts nothing high*, (**L. Estrange**), il palat ta nies ta din l-età ma isib xejn tajjeb li jogħġbu (nies ta din l-età ma itegħmu xejn tajjeb).

GUSTABLE—li itigħem tajjeb; tajjeb fit-togħma.

GUSTATION—togħma, gost, għaxka.

GUSTATORY — tat-togħma, tal gost,

GUSTATIVENESS—dic il għokda (organu) taħt li ngħas li il frenologi igħejdu li hi tal gula; is-sinjal tal gula (li wieħed icun gulus wisk, scond chif igħejdu il *frenologi*).

GUSTFUL—bnin; li fiħ togħma tajba, li itigħem tajjeb.

GUSTLESS—bla togħma, bla benna, li ma fiħ togħma ta xejn, insipidu.

GUSTO—gost, piacir, ħajr; *he feels no relish or gusto in them* (**Sharpe**,

Sermons), ma isib ebda gost u ħajr fihom.

Gustoso—bil gost (fil musica).

Gusty—bil buffuri, aħrax, kawwi (riħ); *you trees that twinkle in the gusty breeze* (**Wordsworth**, *Green Linnet*), inthom ja siġar li tiċċakalku (tlebilbu) fil buffuri.

Gut—iż-żakk, li stoncu, li msaren, il chirxa; mogħdija dejka; musrana (msaren) mnixxfin jew mkaddin għal cordi ta violin, contrabaxxi etc.; watar; gula; toħroġ l-imsaren, tnaddaf żakk mill-interjuri; tekred, tgħarrak l-affarijiet jew ħwejjeġ li icun hemm gewwa (dar etc.); *a fat guts*, wieħed li għandu żakku cbira; *you pass a narrow gut between two stone terrasses* (**Walpole**, *On Gardening*), tgħaddi minn mogħdija dejka bejn żewġ ħitan tal gebel; *cat gut*, il ħarir tas-sajd; *he is a greedy gut*, dac żakkiek għal darba (jagħmel għal żakku wisk jew gulus ferm); *pitchards have to be gutted first before they are dried*, l-ewwel iridu inaddfulhom żakkom is-saragħi, kabel ma ikadduhom (imelħuhom); *the fire originated in the billiard room... the whole structure, in the course of an hour, was completely gutted* (*Pall Mall Gazette, April 19th 1884*), in-nar beda fil camra tal biljard... u f'sigħa cull ma chien hemm gewwa spiċċa (inkered); *a gut scraper*, wieħed li jaf iħanxar (m'hux idokk) il violin; *to have guts in the brains*, icolloc is-sens (il għakal jew il melħ), *the fellow's well enough if he had any guts in his brains* (**Swift**, *Polite conversation*), ir-ragel tajjeb, collox sewwa, li chiecu chellu ftit tal melħ (ftit tal għakal jew ftit tas-sens).

Gutless—bla vixxri, bla msaren, bla stoncu.

Gutta—katra.

Guttapercha—guttaperca, isem ta siġra li tagħmel (tati) il guttaperca (bħal lastcu), ticber fil Borneo, Sumatra, Singapore u fi gżejjer oħra ta dwar l-Asia.

Guttate—collu ticchi jew tbajja (werak tas-siġar mtabba).

Gutte—katra.

Gutted—li għandu (bil) *gut* (ara); mnaddaf, b'żakku mnaddfa (bla msaren etc.)

Gutter—miżieb; canal fl-art magħmul mil l-wied; tajn, ħmieġ; tħaffer (bħal meta jagħmel l-ilma tal wied).

Gutter-blood — il pastasalja, innies baxxi, ċriecer etc.

Gutter ledge — dic it-traversa li icun hemm f'nofs wesgħa ta buccaport fuk bastiment fejn ipoġġu il biebiet meta jagħalku.

Gutter snipe — tifel fkir (tallàb) sdingat minn dawc li naraw jiggerrew fit-torok (maħmugin u mkattgħin).

Gutter spout—il kattara tal miżieb, il miżieb.

Gutter-stick — strixxia li jarmaw fuk it-torchiu li stampaturi għat-taksim tal pagini.

Guttiferous—li jagħmel jew jati gomma jew raża.

Guttle—tibla (tiecol bħal serduk għama), titħanżer fl-ichel.

Gutter—żakkiek, gulus, wieħed li (min) jagħmel għal żakku.

Guttulous—li gej (magħmul) bħal katra, magħmul katriet katriet żgħar.

Gutter—il grieżem.

Guttural—tal gherżuma, tal grieżem.

Gutturalize — titchellem (toħroġ il-leħen tal vocali etc.) mil gherżuma.

Gutturally—bil (fil) grieżem.

Gutturine—tal grieżem.

Gutturize - *gutturalize* (ara)

Guy—gajjiet, cima (cimi) biex iżżomm dritt (ma tixxenghilx) xi ħaġa meta icunu jisawħa (itellgħuha il fuk bi grabia ħbula e c.); triegi b'cima.

Guyaquilite—xorta ta mineral artab ferm li tista taktgħu b'sicchina.

Guze—circu, balla tonda, lewn iddemm (ħamra) li icun hemm f xi armi tal conjomijiet etc.

Guzerati / Güzeratee } wieħed mill-art ta Goozerat, fl-India.

Guzzle—tixrob sħiħ, tissacar, tbecbec licuri u xorb jeħor; tixrob jew tiecol bla xaba; tlewwet, tibla, tiffoxxna; wieħed li jecol jew li jixrob sħiħ, żakkiek, sacranazz.

Guzzler—min (dac li) jecol u jixrob ferm; sacranazz; sponża (li jixrob sħiħ).

Gwyniad } isem (xorta) ta ħuta bħal Salamun li tinsab f' xi
Gwiniad } xmajjar tal Inghilterra.

Gybe—tgħajjeb; tagħmel bħal, biex ticculjuna jew tgħajjeb; tneħħi, tiġbed boma jew il-lasta tal klugħ (tar-ronda).

Gyle—ilma tal birra etc. li iħallu jiffermenta biex isir ħall; vasca cbira fejn iħallu il birra tiffermenta.

Gymnasiarch — Suprintendent tal Ginnastica f'Atene (Griec).

Gymnasium—loc fejn jitgħalmu il ginnastica.

Gymnast — min igħallem il ginnastica; surmast tal ginnastica; dac li jitgħallem jew li kiegħed jitħarreġ fl-esercizi tal ginnastica.

Gymnastic — tal ginnastica; min igħallem il ginnastica.

Gymnastical – tal ginnastica.

Gymnastics — ginnastica; esercizi, tagħlim tal ginnastica.

Gymnic } ara *gimnastic.*
Gymnical }

Gymnite—isem (xorta) ta mineral.

Gymnodiscous — xorta ta pianti li jagħmlu il fjuri.

Gymnodon—xorta ta ħut.

Gymnosophist — wieħed minn tar-religion tal *Gimnosophy*; Indian Buddist li igħejx għarwien, fis sajf jiskenn għad-dell tas-siġar u fix-xitwa jokgħod dejjem għal għajn ix-xemx.

Gymnosophy — ir-religion tal *Gimnosophists* (ara) jew tal Bramini, bħal Buddisti.

Gymnosperm — pianta li għandha (tagħmel) iz-zerrigħa micxufa (tidher).

Gymnospermous – (pianta) biż-żerrigħa tidher jew micxufa.

Gymnospheræ — xorta ta felci li jicber taħt il ħġieġ.

Gymnosporangium — xorta ta fakkigħ.

Gymnote—xorta ta sallura; bniedem għarwien.

Gymnura—isem ta annimal (b'erba sakajn) li jidher fis-Sumatra.

Gynæcian—tan-nisa, femminil.

Gynæcocracy—gvern f'idejn in-nisa, gvern tan-nisa (fejn icun hemm in-nisa jiccmandaw).

Gynander } isem (xorta) ta ħaxix
Gynandria } jew pianti.

Gynanthrope—dica (li għandu, iżda actar minn ragel milli għandu minn mara.)

Gynarchy—gvern tan-nisa (f'idejn in-nisa).

Gynecian—tan-nisa.

Gynecium — appartament privat għan-nisa (camra mwarba għan-nisa biss.)

Gynecocracy } gvern f'idejn mara.
Gynocracy }

Gynecology — ginecologia; trattat, studiu (xienza) fuk in-nisa u'l mardijiet tagħhom.

Gyneomania—mħabba żejda, genn, għan-nisa.

Gyp—seftur (purtinar etc.) f'culleġġ.

Gypætos—xorta ta għasfur, seker bil bàffi jew bir-rix twil f'wiċċu.

Gypse } Gips.
Gypsum }

Gypsoplast—figura, statwa tal gips (magħmula bil forma).

Gypsy } (f'loc *Egyptians*, Egizia-
Gypsies } ni) Żingari, nies li igħejxu jiggerew mad-dinja (minn belt għal l-ohra) jakraw il venturi, icantaw etc.

Gyral – li idur.

Gyrate—iddawwar, iddawwar dawwara mejt jew tond.

Gyratión—tidwir.

Gyre – tondiatura, dawra, kgħawara, dawwara mejt, circlu, circu.

Gyrenea—xorta ta pianti li jagħmlu il fjuri.

Gyradus—xorta ta ħut li isibu taħt l-art (mal blat etc.)

Gyroma—dawra, tidwira, tidwir.

Gyromancy—inzertar, induvnar ta x'għandu igħaddi minn bniedem, jew x'għandu jiġri, li isir billi wieħed jimxi idur (jew jagħmel mixia dawwara mejt).

Gyron — katgħa bħal girun (gejja hecc ▷) f'arma ta cunjom etc.

Gyronny—(fl-armi) taksim ta trianguli ta lewnijet differenti.

Gyroscope—giroscopiu, strument li juri il mixi bid-dawran.

Gyrose—mdawwar (mitwi jew milwi) bħal ganċ.

Gyrotheca—xorta ta pianti li jagħmlu il fjuri.

Gyve — cipp, ħadid (għas-sakajn biex min icun fih, il ħati, ma icunx jista jitħarrec jew jimxi) kajd; tkiegħed, tagħmel fic cipp jew fil ħadid; tkajjad.

H

H—it tmien ittra tal alfabett Inglis; H (bħala simblu, jew sinjal) tiswa 200 u meta tcun bil gibda fuk rasha (H̄) tiswa 200,000 (mitejn elf); H fil musica hia il-leħen (tôn) B naturali; H kegħda f'loc *His* jew *Her* bhal H.M.S. (*His Majesty's Service*, jew *His Majesty's Ship*, Servizz tar-Re, jew Bastiment tar-Re, tal Gwerra); H. P. jigifieri *half pay*, nofs paga, jew *horse power*, kawwa, saħħa ta żwiemel.

Ha— *ha!* leħen ta meta wieħed juri li kiegħed jistgħageb.

Ha' (f'loc *Hall*)—ara.

Ha' Bible—il Bibbia (ctieb cbir ta li Scrittura) li kiegħed jew jinżamm fis-sala.

Haaf—post għas-sajd; baħar fond għas-sajd tal baccaljaw, merlozz etc.

Habena — rbat, faxxa, li it-tobba jorbtu biex iżommu il għeluk ta ferita.

Habenaria—xorta ta orchidee (fjuri).

Haberdash —ħwejjeġ żgħar, xarbitelli għal bejgħ; tbigħ ħwejjeġ żgħar; *he set up his shop with haberdash ware*, rama il ħanut b'ħafna xarbitelli (ħwejjeġ żgħar jew li jiswew ftit) għal beigħ.

Haberdasher — min ibigħ cobob, marelli, ħajt, żagarelli, bizzilli, peduni etc.

Haberdasheress—mara li għandha il ħanut jew tbigħ, bizzilli, żagarelli ħajt etc.

Haberdashery—l-affarijiet li ibigħ il *haberdasher* (ara).

Haberdine—baccaljaw (niexef jew immellaħ).

Habergeon — armar għal gwerrier biex igħatti għonku u sidru.

Haberject—drapp ta lewnijiet mħaltin (minsuġ b'ħajt ta bosta lewnijiet).

Habile—tajjeb, li jista, li jinkala, tajjeb għal (abbli).

Habiliment — ħwejjeġ, lbies; *thus plated with habiliments of war*, (**Shakespear**, *Richard II*), hecc armat (micsi) bi lbies jew ħwejjeġ tal gwerra (ta gwerrier).

Habilimented—mlibbes, liebes, armat.

Habilitate – li jista; tajjeb; abbli.

Habit—drawwa, għâda, viziu; libsa; iddarri; tlibbes, tarma; tgħammar, tokgħod; tgħejx (f'dar etc.), *smoking is a very bad habit*, it-tipijp hua drawwa ħażina wisk; *that is a habit in him*, dic drawwa fiħ; *there he stood in his habit barefooted and bareheaded*, (**Hackluyt**, *Voyages*), kagħad hemm liebes (bil-libsa tiegħu) ħafi u xuxa; *she shall be habited as it becomes*, (**Shakespeare**, *Winter's Tale*), għandha tcun mlibbsa (liebsa) chif jixrak.

Habitable—li tista tgħammar jew tokgħod fiħ (post, dar etc.)

Habitacle—dar, loc, post fejn wieħed jista igħammar.

Habitance—abitazioni, dar, loc fejn wieħed jista igħammar.

Habitant—min igħammar, jokgħod (f'dar etc.); għammâr.

Habitat – il-loc, il pajjis etc. fejn annimali, pianti etc. igħejxu l-aħjar; il post naturali tagħhom.

Habitation—għamara, dar, kgħad, loc fejn wieħed jokgħod jew igħammar.

Habitator—ara *habitant*.

Habited—mdorri; liebes, mlibbles.

Habit-maker—ħajjât li jagħmel il lbiesi tan-nisa għar-rchib.

Habit-shirt — camisetta, sider tal bizzilla, li jilbsu in-nisa.

Habitual—tad-drawwa, tal għâda.

Habitually—tas-soltu, soltu.

Habituate — iddarri; trawwam; tgħammar żmien twil f'post li issir (li kisec tcun) wieħed minn tal post stess; mdorri; li għandu il għâda; bil għâda.

Habitude—abitudini, drawwa, għâda, cunfidenza.

Habitue — wieħed li (min) imur (jidra imur) dejjem jew spiss f'post (teatru, cummidia etc.).

Habnab—chif giè giè; addoċċ.

Habranthus—xorta ta fjuri.

Habrocoma — xorta ta annimali

żgħar li igħerrmu bi snienhom ta kuddiem bħal fenec jew il ġurdien.

Habromania - genn (fissazioni) fuk ħwejjeġ sbieħ u allegri.

Hacienda – azienda, plantagiun, art cbira mizrugħa (ngħejdu aħna oksma bil cannamieli etc.)

Hack—tħanxir, ktigħ ħażin, taksis; mannara ma taktax jew bla xifer misnun; fies; biża jew temtim fid-discors; żiemel għal chiri; carrozza tal chiri; wieħed impiegat jicteb f'xi ħanut, scrivan comuni, baxx jew batut (bħal dawc li naraw f'xi ħwienet); mara m'hix tal galbu; maħkur (batut bix-xogħol) bħal żiemel tal chiri; kannić biex ikaddu il ħut; maxtura għal għalf tal bhejjem; munzell madum lest għal li nxief kabel ma idaħħluhom fil forn; midra (furchetta cbira) biex ikalbu id-demel; tħanxar, takta ħażin, tkassas; ticri żiemel jew carrozza; tagħmel kasma f'siġra biex tifsada jew tieħu xi ilma etc. minnha; tgħix haja m'hix tal galbu (mara); tati dakka fuk kasba ta siek lil xi ħad meta tcun tilgħab il *foot-ball*; *he speaks with so many hacks and hesitation* (**Dr. H. More**). jitchellem b'ħafna tlaklik u biża; *he hacked a horse for the three days of Carnival*, chera zocc ta żiemel għat-tliet tijem tal Carnival; *we all wear white trousers to show them that we don't care for hacks*, (**T. Hughes**, *Tom Brown's School days*), aħna lcoll nilbsu il kliezet bojjod, biex nuruhom li ma jimpurtaniex mid-dakkiet li joltkuna fuk kasab sakajna (xhin ncunu nilgħabu il *foot-ball*), *he has been working as a bookseller's hack for nearly 20 years*, ilu jicteb mal-librar (scrivan migħu) dwar 20 sena.

Hack barrow—carretta biex iġorru fukha ic-ċlamit jew il madum u jeħduħ biex jinxef.

Hackberry—isem ta siġra li ticber fil boschijet tal America.

Hack-file—xorta ta lima twila rkieka li jusaw il ħaddieda għax-xogħol tas-serraturi etc.

Hack-hammer—martell li gej bħal lexxuna biex ilakkxu bih il mola u jagħmluha tonda sewwa.

Hack-iron—fies ta dawc li jaħdmu fil minieri jew fil barrieri.

Hack-saws—seghi għal l-archett.

Hacker—lexxuna.

Hackery—carrettun b'żewġ roti tal Indiani li jiġbduh żewġ gniedes.

Hacking — tħanxir; *hacking cough*, tkaħkiħ (sogħla increpativa, ta cull tant); munzellar tal madumi fuk xulxin biex jinxfu; *hacking out knife (jew tool)*, furmatur biex dawc li jaħdmu fil ħgieġ, jew il vitrari, ineħħu (joborxu) li stocc kadim minn tieka etc. biex ikegħdu il ħgieġa il ġdida li icunu iridu jagħmlu).

Hackle—tomxot, trixtel il kanneb jew il għażel; tofrok min-nofs; moxt tat-trixtil għal għażel jew għal kanneb; ħarir m'hux mibrum f'ħajt (chif joħroġ mil fosdka; dic ir-rixa twila tlekk li icollu fuk għonku is-serduk; rixa, għas-sajd, (armata b'dic ix-rixa ta fuk għonk is-serduk).

Hackler—rixtiel, min (dac li) irextel jew jomxot il ħajt tal kanneb u'l għażel.

Hacklet—isem ta tajra tal baħar, bħal gawwija.

Hackly — micsur, donnu mlakkax b'lexxuna; mħanxar.

Hackney—żiemel jew carrozza tal chiri; seftur, ragel għal fatiga; vili, baxx; comuni; mara m'hix tal galbu; tagħmel comuni; tieħu b'carrozza tal chiri; tchidd; *and I must serve some hackney job*, (**Lloyd**, *From Hanbury's horse)*, u jena icolli nagħmel xi biċċa xogħol vili (baxxa); *you are a generous author, I a hackney scribbler*, (**Pope**, *to Dr. Parnell)*, inti autur generus u jena chittieb comuni; *so common, long hackneyed in the eyes of men*, (**Shakespear**, *I Henry IV)*, hecc comuni u li jarawha spiss in-nies kuddiem għajnejhom.

Hackney-carriage } carrozza tal
Hackney-coach } chiri.

Hackney-cochman — carrozzier (tal carrozzi tal chiri).

Hachney-man—dac li jicri (għandu) il carrozzi (għal chiri).

Hackneyed — comuni, li jafu cullħadd.

GYROTHECA—xorta ta pianti li jagħmlu il fjuri.

GYVE — cipp, ħadid (għas-sakajn biex min icun fih, il ħati, ma icunx jista jitħarrec jew jimxi) kajd; tkiegħed, tagħmel fic c:pp jew fil ħadid; tkajjad.

H

H—it tmien ittra tal alfabett Inglis; H (bħala simblu, jew sinjal) tiswa 200 u meta tcun bil gibda fuk rasha (H̄) tiswa 200,000 (mitejn elf); H fil musica hia il-leħen (tôn) B naturali; H kegħda f'loc *His* jew *Her* bħal H.M.S. (*His Majesty's Service*, jew *His Majesty's Ship*, Servizz tar-Re, jew Bastiment tar-Re, tal Gwerra); H. P. jigifieri *half pay*, nofs paga, jew *horse power*, kawwa, saħħa ta żwiemel.

HA— *ha!* leħen ta meta wieħed juri li kiegħed jistgħageb.

HA' (f'loc *Hall*)—ara.

HA' BIBLE—il Bibbia (ctieb cbir ta li Scrittura) li kiegħed jew jinżamm fis-sala.

HAAF—post għas-sajd; baħar fond għas-sajd tal baccaljaw, merlozz etc.

HABENA — rbat, faxxa, li it-tobba jorbtu biex iżommu il għeluk ta ferita.

HABENARIA—xorta ta orchidee (fjuri).

HABERDASH—ħwejjeġ żgħar, xarbitelli għal bejgħ; tbigħ ħwejjeġ żgħar; *he set up his shop with haberdash ware*, rama il ħanut b'ħafna xarbitelli (ħwejjeġ żgħar jew li jiswew ftit) għal beigħ.

HABERDASHER — min ibigħ cobob, marelli, ħajt, żagarelli, bizzilli, peduni etc.

HABERDASHERESS—mara li għandha il ħanut jew tbigħ, bizzilli, żagarelli ħajt etc.

HABERDASHERY—l-affarijiet li ibigħ il *haberdasher* (ara).

HABERDINE—baccaljaw (niexef jew immellaħ).

HABERGEON — armar għal gwerrier biex igħatti għonku u sidru.

HABERJECT—drapp ta lewnijiet mħaltin (minsuġ b'ħajt ta bosta lewnijiet).

HABILE—tajjeb, li jista, li jinkala, tajjeb għal (abbli).

HABILIMENT — ħwejjeġ, lbies; *thus plated with habiliments of war*, (Shakespear, *Richard II*), hecc armat (micsi) bi lbies jew ħwejjeġ tal gwerra (ta gwerrier).

HABILIMENTED—mlibbes, liebes, armat.

HABILITATE—li jista; tajjeb; abbli.

HABIT—drawwa, għâda, viziu; libsa; iddarri; tlibbes, tarma; tgħammar, tokgħod; tgħejx (f'dar etc.), *smoking is a very bad habit*, it-tipijp hua drawwa ħażina wisk; *that is a habit in him*, dic drawwa fiħ; *there he stood in his habit barefooted and bareheaded*, (Hackluyt, *Voyages*), kagħad hemm liebes (bil-libsa tiegħu) ħafi u xuxa; *she shall be habited as it becomes*, (Shakespeare, *Winter's Tale*), għandha tcun mlibbsa (liebsa) chif jixrak.

HABITABLE—li tista tgħammar jew tokgħod fiħ (post, dar etc.)

HABITACLE—dar, loc, post fejn wieħed jista igħammar.

HABITANCE—abitazioni, dar, loc fejn wieħed jista igħammar.

HABITANT—min igħammar, jokgħod (f'dar etc.); għammâr.

HABITAT—il-loc, il pajjis etc. fejn annimali, pianti etc. igħejxu l-aħjar; il post naturali tagħhom.

HABITATION—għamara, dar, kgħad, loc fejn wieħed jokgħod jew igħammar.

HABITATOR—ara *habitant*.

HABITED—mdorri; liebes, mlibbles.

HABIT-MAKER—ħajjât li jagħmel il lbiesi tan-nisa għar-rchib.

HABIT-SHIRT — camisetta, sider tal bizzilla, li jilbsu in-nisa.

HABITUAL—tad-drawwa, tal għâda.

HABITUALLY—tas-soltu, soltu.

HABITUATE — iddarri; trawwam; tgħammar żmien twil f'post li issir (li kisec tcun) wieħed minn tal post stess; mdorri; li għandu il għâda; bil għâda.

HABITUDE—abitudini, drawwa, għâda, cunfidenza.

HABITUE — wieħed li (min) imur (jidra imur) dejjem jew spiss f'post (teatru, cummidia etc.).

HABNAB—chif giè giè; addoċċ.

HABRANTHUS—xorta ta fjuri.

HABROCOMA — xorta ta annimali

żgħar li igherrmu bi snienhom ta kuddiem bħal fenec jew il ġurdien.

Habromania - genn (fissazioni) fuk ħwejjeġ sbieħ u allegri.

Hacienda – azienda, plantagiun, art cbira mizrugħa (ngħejdu aħna oksma bil cannamieli etc.)

Hack—tħanxir, ktigħ ħażin, taksis; mannara ma taktax jew bla xifer misnun; fies; biża jew temtim fid-discors; żiemel għal chiri; carrozza tal chiri; wieħed impiegat jicteb f'xi ħanut, scrivan comuni, baxx jew batut (bħal dawc li naraw f'xi ħwienet); mara m'hix tal galbu; maħkur (batut bix-xogħol) bħal żiemel tal chiri; kanniċ biex ikaddu il ħut; maxtura għal għalf tal bhejjem; munzell madum lest għal li nxief kabel ma idaħħluhom fil forn; midra (furchetta cbira) biex ikalbu id-demel; tħanxar, takta ħażin, tkassas; ticri żiemel jew carrozza; tagħmel kasma f'siġra biex tifsada jew tieħu xi ilma etc. minnha; tgħix ħaja m'hix tal galbu (mara); tati dakka fuk kasba ta siek lil xi ħad meta tcun tilgħab il *foot-ball*; *he speaks with so many hacks and hesitation* (**Dr. H. More**). jitchellem b'ħafna tlaklik u biża; *he hacked a horse for the three days of Carnival*, chera zocc ta żiemel għat-tliet tijem tal Carnival; *we all wear white trousers to show them that we don't care for hacks*, (**T. Hughes**, *Tom Brown's School days*), aħna lcoll nilbsu il kliezet bojjod, biex nuruhom li ma jimpurtaniex mid-dakkiet li jolktuna fuk kasab sakajna (xhin ncunu nilgħabu il *foot-ball*), *he has been working as a bookseller's hack for nearly 20 years*, ilu jicteb mal-librar (scrivan migħu) dwar 20 sena.

Hack barrow—carretta biex iġorru fukha ic-ċlamit jew il madum u jeħduħ biex jinxef.

Hackberry—isem ta siġra li ticber fil boschijet tal America.

Hack-file—xorta ta lima twila rkieka li jusaw il ħaddieda għax-xogħol tas-serraturi etc.

Hack-hammer—martell li gej bħal lexxuna biex ilakkxu bih il mola u jagħmluha tonda sewwa.

Hack-iron—fies ta dawc li jaħdmu fil minieri jew fil barrieri.

Hack-saws—seghi għal l-archett.

Hacker—lexxuna.

Hackery—carrettun b'żewġ roti tal Indiani li jiġbduh żewġ gniedes.

Hacking — tħanxir; *hacking cough*, tkaħkiħ (sogħla increpativa, ta cull tant); munzellar tal madumi fuk xulxin biex jinxfu; *hacking out knife* (jew *tool*), furmatur biex dawc li jaħdmu fil ħgieġ, jew il vitrari, ineħħu (joborxu) li stocc kadim minn tieka etc. biex ikegħdu il ħgieġa il ġdida li icunu iridu jagħmlu).

Hackle—tomxot, trixtel il kanneb jew il għażel; tofrok min-nofs; moxt tat-trixtil għal għażel jew għal kanneb; ħarir m'hux mibrum f'ħajt (chif joħroġ mil fosdka; dic ir-rixa twila tlekk li icollu fuk għonku is-serduk; rixa, għas-sajd, (armata b'dic ix-rixa ta fuk għonk is-serduk).

Hackler—rixtiel, min (dac li) irextel jew jomxot il ħajt tal kanneb u'l għażel.

Hacklet—isem ta tajra tal baħar, bħal gawwija.

Hackly — micsur, donnu mlakkax b'lexxuna; mħanxar.

Hackney—żiemel jew carrozza tal chiri; seftur, ragel għal fatiga; vili, baxx; comuni; mara m'hix tal galbu; taghmel comuni; tieħu b'carrozza tal chiri; tchidd; *and I must serve some hackney job*, (**Lloyd**, *From Hanbury's horse*), u jena icolli naghmel xi biċċa xogħol vili (baxxa); *you are a generous author, I a hackney scribbler*, (**Pope**, *to Dr. Parnell*), inti autur generus u jena chittieb comuni; *so common, long hackneyed in the eyes of men*, (**Shakespear**, *I Henry IV*), hecc comuni u li jarawha spiss in-nies kuddiem għajnejhom.

Hackney-carriage } carrozza tal chiri.
Hackney-coach }

Hackney-cochman — carrozzier (tal carrozzi tal chiri).

Hachney-man—dac li jicri (għandu) il carrozzi (għal chiri).

Hackneyed — comuni, li jafu culħadd.

Hackster—assassin, ħalliel.

Had—it-temp u il particip passat tal verb *Have* (ara).

Had-i-wist—eh! li cont naf!

Hadden (f'loc holding) — proprietà (ta bniedem).

Hadden—miżmum.

Hadder—muxa, xagħra.

Haddock—ħuta, bħal baccaljaw.

Hade — għolia, pett, żurżieka (fil blat ta miniera).

Hades—loc il mejtin, fejn imorru il mejtin.

Hading—niżla, katgħa ta vina fil blata li ma tibkax sejra dritta chif tcun, iżda tinżel).

Hadis—tradizionijet (il cliem li kal Maomettu chif għadda minn generazioni għal l-oħra sa'l-lum).

Hadj, Hadje — ħaġġ, il pellegrinaġġ li jagħmlu it-Toroc għal Mecca jew Medina (fl-Asia).

Hæma, Hæmat, Hæmato — demm, tad-demm, bħal demm; li fih id-demm.

Hæmadynamometer—strument għal chejl (esami) tal forza chif jiccircula (jiġri fil vini) id-demm (igħejdulu ucoll) *hæmatometer* jew *hæmatodynamometer*.

Hæmagogue — medicina biex iggib id-demm.

Hæmal—tad-demm, tal vini collha fejn jiġri jew jiccircula id-demm (fil gisem).

Hæmal-cavity — il ħofra fejn hi kegħda il kalb.

Hæmal-flexure—liwia lejn il kalb.

Hæmalopia—marda jew difett fil għajn li tara collox ta lewn aħmar.

Hæmanthus—xorta ta haxixa.

Hæmapophysis—il għadmiet etc. li joħorġu mis-sinsla tad-dahar.

Hæmatemesis — tneħħija (vomtu) tad-demm mil li stoncu, m'hux mil pulmuni.

Hæmatic — tad-demm; medicina għat-tibdil tad-demm (għat-tiswija tad-demm); li studiu fil medicina, fuk id-demm.

Hæmatine — il-lewn aħmar tad-demm.

Hæmatinic—li iżid, ikawwi il ħmura tad-demm.

Hæmatocele — tumur tad-demm (mimli bid-demm)

Hæmatodes - isem ta marda, cancru, cancrena.

Hæmatoid—tad-demm, bħal demm.

Hæmatology — li studiu fuk id-demm.

Hæmatosis — fġir, emorragia, ħruġ jew tixrid ta demm (mil li mnieħer, ħalk etc.)

Hæmatotherma—annimali li għandhom demmhom sħun.

Hæmoptysis—marda, meta wieħed jobżok id-demm.

Hæmostatic—li iżomm (ma iħallix joħroġ actar) id-demm.

Hæresiarch—eresiarca, ereticu, il fundatur ta setta tal eretici.

Haffle—titchellem b'mod li ma tiftehimx.

Haffling—tfajjel, ġuvnott; wieħed nofsu ibleħ; haga belgħa; balalu; xorta ta ċana (għodda tal mastrudaxxa); mdakkas, m'hux cbir wisk, li għadu ġuvnott.

Haft—makbad, mancu ta sicchina etc.; tkigħed (tagħmel) f'mancu, sicchina jew.

Hafter—min jagħmel il manchijiet ta schiechen, għodda etc., min ikigħed il manchijiet (tis-schiechen etc.)

Hafting—telf ta żmien, scusi etc.; *without any farther hafting or holding off*, (P. Holland), minn għajr telf ta żmien iżjed.

Hag—saħħara; mara xiħa u cherha; dakka b'sicchina jew tixlifa b'lexxuna etc.; lakx, njam, zcuc etc., mkaċċat b'mannara; dac id-dawl (fosfru) li jidher xi drabi fuk xagħar iż-żwiemel; *hag born*, ben saħħara (mwieled minn mara saħħara).

Hag—twerwer bil biża; takta, tkaċċat, tlakkax b'mannara jew b'lexxuna.

Hag-a-bag—xorta ta drapp (għażel) ordinariu, oħxon.

Hag-fish—ħuta żgħira bħal sallura.

Hag-ridden—li ibati bil ħmar il-lejl.

Haggard — aħrax, kalil, salvaġġ

(m'hux mans); isfar mewt, magħlub, wiċċ it-tbatija, waħxi, icreh.

Haggbd — jcreħ, li waħħax, bħal saħħara.

Haggis (*Haggess*)—bħal mazzita li jagħmlu li Scocciżi.

Haggish—icreħ, b'wiċċ mchemmex, li ibażża.

Haggle — tħanxar, takta addoċċ, chif giè giè; tiggebbed fil prezz, takla ruħ dac li icun biex tixtri ħaġa.

Haggler—min iħanxar jew jakta ħaġa bla grazia ; min jiggebbed fil prezz biex jixtri xi ħaġa ; bejjegħ fit-triek.

Hagiocracy—gvern f'idejn il kassisin jew in nies tal cnisia (l-Ecclesiastici).

Hagiograph—chitba ta li scrittura jew chitba mkaddsa (fuk il ħwejjeġ għeżies jew tal cnisia).

Hagiologist—min jicteb jew jistudia chitba mkaddsa (fuk il ħwejjeġ għeżies, tal iscrittura, jew tal cnisia).

Hagiology—studiu, chitba, tal ħajja tal kaddisin etc.

Hagman—min jakta u ibigħ li njam.

Haha—fetħa, katgħa fil blat; foss.

Hejduck—suldat (fanteria) tar-Riġmenti Ungarisi.

Hajk—biċċa ċarruta li jilbsu il għarab taħt it-turbant jew mal barnuża.

Hail—silġ; tislia, tislima; saħħa ! jagħmel (jinżel) is-silġ; isselli, issejjaħ; sliem ! saħħa! ; *they were all ready to hail the ship*, chienu collha lesti biex isejħu il bastiment; *the crowds shall hail their passing Lord*, (Pitt), il folol iselmu is-Sinjur tagħhom li icun (wakt li icun) għaddej; *hail Mary, full of grace etc*, is-sliem għalic Maria, bil grazia mimlia etc. ; *he was within hail*, chien fejn jisma; *hail fellow*, ta gewwa, ħabib intrinsicu, sieħeb; *hail*, f'saħtu, kawwi sħiħ.

Hail-shot—sparatura, tefgħa pritcuni bħas-silġ.

Hailsome (bħal *wholesome)* — tas-saħħa, li jati is-saħħa.

Hail-stone—silġa.

Hail-storm—xebgħa (xita) silġ; burraxca jew ħalba silġ.

Haily—tas-silġ ; bħal silġ.

Hain—tfaddal, tarfa, twarrab, tkiegħed f'genb.

Hair—xagħar, dliel ; xagħra ; direzioni, triek jew mogħdia ; *she has beautiful hair*, għandha xagħarha sabiħ wisk ; *it is as thin as a hair*, rkiek daks xagħra ; *soft downy hair*, il pil (xagħar żgħir u rkiek); *againt the hair*, contra il pil ; *if you do so you would be going against the hair of your profession*, Shakespear, *The Merry Wives of Windsor)*, jecc tagħmel dan tmur contra il professioni tiegħec ; *the hair of a boar*, il-lanżit (xagħar oħxon) tal ħanżir salvaġġ ; *to a hair*, esatt, tal pis, minn għajr nitfa differenza ; *I understand you to a hair*, nifmec sewwa (perfettament) ; *he has a fine head of hair*, għandu xagħar (cappellatura) sabiħ wisk (folt etc.); *I shall not love him a hair the worse*, xejn ma nħobbu ankas (ftit jew xagħra biss ankas) ; *not worth a hair*, ma jiswa xejn (ankas jiswa ħniena); *to split hairs*, tfittex ix-xagħra fil għagina, tiggieled għal xejn ; *both of a hair*, it-tnejn xorta.

Hairbrained—moħħ ir-riħ, moħħu fuk il werka, bla għakal.

Hair-breadth—moħxon xagħra (il ħxuna ta xgħara) għal ftit, għal xagħra, *his hair-breath escapes*, li scansar tiegħu għal ftit.

Hair broom—xcupa tal lanżit.

Hair-brush—xcupilia tar-ras (tax-xagħar).

Hair-cells—ix-xagħar tal widnejn.

Hair-cloth — drapp (lanżit) għas-siggijiet, sufà etc.

Hair-compass—compass għal kisien l-actar esatti, precisi, jew rkâk.

Hair-dresser—min jakta jew jindrizza ix-xagħar, barbier.

Hair-dye—żebgħa għax-xagħar.

Hair-flag / Hair-grass } isem ta ħaxixa.

Hair-hung—mdendel f'xagħra.

Hair-lace – żagarella għar-ras (biex iżżomm ix-xagħar marbut f'locu).

Hairless—bla xagħar.

Hair-like — bħal (daks) xagħra ; rkiek ferm jew daks xagħra.

Hair-line—il gibda minn isfel għal fuk tal ittri fil chitba (fil calligrafia);

xorta ta tipi rkâk ; xagħra (taż-żiemel) għas-sajd (għax-xolfa).

Hair-needle—ara *hair-pin*.

Hair-oil—żejt tar-ras (għax-xagħar).

Hair-pencil — pinzell tax-xagħar (fin); pinzell minn dawc li icunu fil pinna tar-rix.

Hair-pin—furficetta.

Hair-seating—lanzit għal chisi tas-siggijiet, sufà etc.

Hair-shaped — għamla ta (bħal) xagħra.

Hair-shirt—lbies oħxon li inigghes mal laħam (li jilbsu minn taħt, għal laħam xi religiusi, patrijiet etc. li iridu jagħmlu penitenza).

Hair-sieve—għarbiel tax-xagħra.

Hair splitter—wieħed li isib rkakat.

Hair spring—molla ta arloġġ (tal ażżar).

Hair stroke — gibda fina rkieka fl-ittri mictuba jew fil calligrafia.

Hair-tail — isem (xorta) ta ħuta (bħal fiamma)

Hair-worker — min jaħdem ix-xagħar (jagħmel ċappetti mix-xagħar tan-nies)

Hair-worm—isem ta duda twila u rkieka.

Hairlet—xagħra żgħira (rkieka).

Hairy — collu jew mimli xagħar, muswaf, muxgħar.

Haj (f'loc Hadj)—ara *Hadj*.

Hajo—xorta ta lifgħa bil capoċċ fuk rasha li tinsab fl-Egittu.

Hake—(ħuta) il merlozz; kanniċ għal ġbejniet; bniedem għażżien; maxtura għal għalf (ichel) tal bhejjem; kabda kanneb jew għażel (chemm jakbad f'idu rixtiel); titgħażżen.

Hakem—ħachem, gvernatur, cap ta belt fl-India.

Hakot—xorta ta ħuta bħal marlozz.

Halbert—alabarda, lanza; *to send to the halberds*, ticcundanna għas-swat; *two of the soldiers were sent to the halberds*, tnejn mis-suldati gew iccundannati għas-swat.

Halberdier — tal alabarda (min iżomm jew igib l-alabarda jew il-lanza.)

Halcs—xorb mielaħ, li isir mil inċriuri tal ħut; pickles etc.

Halcyon—il għasfur ta San Martin, isem ta tajra tal ilma; quiet, ħieni; *alas for those halcyon days!* Ah jaħasra għal dawc il ġranet (żmien) tal quiet u ħieni (tal hena).

Halcjonian – quiet, tal paci, tal hena, ħieni.

Hale — tiġbed, tiggebbed; kawwi, msaħħaħ; shiħ, f'saħtu, jiflaħ, gibda; ġbid; *four lions haled the sluggish wheels*, (Keats, *Endymion*), erba ljuni jiġbdu ir-roti kawwijn (goffi); *between this plucking and haling, there was no strength left in the midst* (**P. Holland**, *Livius*), bejn dan il ġbid u't tigbid ma chienx baka ebda saħħa; *last year we thought him strong and hale, but now he's quite another thing*, (**Swift**), issena l-oħra aħna ħsibna li chien tajjeb u kawwi (f'saħtu), iżda issa m'hu xejn minn dan.

Haleness—kawwa, saħħa.

Haler—min jiġbed, gebbied.

Halesia—xorta ta pianti li jicbru fli Stati Uniti (America).

Half—nofs, tebka; taksam, tinkasam; *half a day*, nofs ta nhar; *an hour and a half*, sigħa u nofs; *half dead*, nofsu mejjet (actar mejjet milli ħaj); *we went half way together*, mxejna nofs it-triek flimchien; *to break in half*, taksam min-nofs (fi tnejn); *he had to half his money*, chellu jaksam f'żewġ porzionijiet il flus tiegħu; *to cry halves*, tippretendi in-nofs; *to go halves*, tagħmel sħab (tidħol sieħeb jew taksam ma ħadd jeħor); *half and half*, taħlita ta birra sewda ma birra bajda (tazza birra nofsha bajda u nofsha sewda, jew *ale* u *porter*).

Half-blood — aħwa m'hux minn missier wieħed jew minn omm waħda.

Half-blown — mbexxak (blanzun jew warda).

Half-boarder — student, scular li jecol biss f'nofs inhar fli scola li jitgħallem — u għal l-ichel ta fil għaxia etc. u għar-rkad imur id-dar.

Half bound—b'mezza legatura.

Half breed — mnissel minn żewġ razez.

Half-brother — ħu minn missier wieħed jew minn omm waħda.

Half cheek—wiċċ, mill genb.

Half clammed — mgewwaħ, mejjet bil ġugħ.

Half cock—rpos; *his gun was at half cock*, li xcubetta tiegħu chienet fuk rpos.

Half-crown—tmintax rbigħi (żewġ xelini u nofs).

Half-dime—biċċa flus, munita, ta li Stati Uniti (America) li tiswa żewġ soldi u nofs jew tliet carnijiet tagħna.

Half dozen —sitta, jew nofs tużżana.

Half eagle—biċċa munita (flus ta) li Stati Uniti (America), li tiswa 5 dollari jew ftit actar minn lira Inglisa.

Half-face—nofs wiċċ, wiċċ iħares la genba; wiċċ ta wieħed msejchen; wiċċ batut; *he hath a half face like my father*, (Shakespeare, *King John*), chellu wiċċ ta batut bħal missieri.

Half guinea—nofs guinea jew għaxar xelini u nofs.

Half-hearted—biered, b'nofs kalb.

Half-holiday—nofs festa, nofs vacanza.

Half hour—nofs sigħa; *every half hour*, cull nofs sigħa.

Half hourly—ta cull nofs sigħa.

Half length—(ritratt) mezzo bust.

Half moon—nofs kamar.

Half pace—nofs pass, pass regulari; dac il pian li icun hemm bejn indana taraġ u oħra; *we met at the first half pace*, ltkajna fl-ewwel wesgħa tal indana tat-taraġ.

Half past—u nofs sigħa, *half past two*, is-sagħtejn u nofs; *at half past twelve*, fin-nofs sigħa (ta wara nofs inhar).

Half pay—nofs paga, (pensioni); *he is on half pay now*, kiegħed jeħu nofs paga issa (pensioni).

Half-penny—sitt ħabbiet; *give him a ha' penny*, atih sitt ħabbiet; *ha' pennieth*, b'sitt ħabbiet.

Half-pint—terz; *a half pint glass*, tazza tat-terz.

Half price—nofs prezz; *I want to sell this at half price*, irrid inbigħu b'nofs prezz (bin-nofs li jiswa).

Half quarter — it-tmienja waħda (tas-sena); *every half quarter*, cull xahar u nofs.

Half rip — xorta ta serriek (tal idejn) tal mastrudaxxi.

Half royal—xorta (qualità) ta carta ta li stampa li tcun 21 pulzier b'14, jew 20¼ pulzier bi 13 il pulzier.

Half scholar— wieħed li ma jafx wisk scola—li jaf chemm chemm jiddobba.

Half seas over – mċaklak, xurban, daks xejn allegru.

Half sighted—li għandu vista deboli, li għandu għajnejh ftit għajenin.

Half sister—oħt mill missier biss, jew mill-omm biss.

Half sovereign—nofs lira, għaxar xelini.

Half starved—nofsu bil ġugħ, mitmugħ chemm chemm li ankas jixba.

Half step—fil musica, semiton jew nofs ton.

Half way—nofs triek; *a half way house*; dar f'nofs triek.

Half-wise, Half-wit, Half-witted } belhieni, iblel.

Half-year—sitt xhur.

Half-yearly—cull sitt xhur, ta cull sitt xhur.

Halfer—min jaksam ħaġa fi tnejn; sieħeb, min jidħol fis-sehem jew għandu in-nofs.

Halibut—isem (xorta) ta ħuta ċatta ta għamla tonda.

Halimas—il għejd li mwiet.

Haliographer — min jicteb fuk il baħar.

Haliography—descrizioni (chitba) fuk il baħar.

Haliotis—koxra tal frott tal baħar (bebbuxa) li donnha widna ta bniedem.

Halitus—nifs.

Halk—rocna.

Hall—daħla, intrata, sala, borġ, castell; palazz, korti; *the First Hall*, il Prim'Aula (il korti civili jew ta fuk.)

Hallage—dritt (ħlas ta flus) li iħallas dac li ibigħ f'sala curitur etc. f'dar jew palazz.

Hallelujah—alleluja; ferħ.

Halliard—cima għal isâr tal bandieri etc. abbord ta bastiment.

Hallier—xibca (xbiec) għal kbid (li nsib) tal għasafar.

Hallion—briccun, banavolja, ragel ħażin ; mara fonkla gellieda.

Hallite—isem ta mineral.

Halloo—tisa, taghmel il curaġġ jew l-almu il clieb; tchecci bil għajjât jew tgherrex; tgħajjat; issewwes bil għajjât; għajta ta *ohi! Ehi!*

Hallow—tkaddes, tissantifica; *hallowed be Thy name,*icun mkaddes Ismec; tbierec; *there they were wed and hallowed by the priest,* (**Swinburne**), hemmec chienu mtejgin u mberchin mis-Sacerdot.

Hallow-day } il Kaddisin collha.
Hallowmas }

Hallucinate—tiżbalja, tarra, tmur żball b'rasec.

Hallucination—żball, għilt, bluha tal moħħ.

Hallux—is-saba il cbir tas-siek.

Halm—tiben.

Halmaturus—isem (xorta) ta annimal b'erba sakajn.

Halo—kawwara ta dwar ix-xemx jew il kamar; diadema dwar ir-ras tal Kaddisin; iddawwar b'kawwara, tagħmel kawwara, tagħmel diadema f'ras Kaddis etc.; iddawwar b'diadema.

Haloed - mdawwar b'kawwara jew b'diadema; *do you see the moon how halloed she is to-night?* tara il kamar x'dawra (x'kawwara) għandu il-lejla?

Haloid—taħlita chimica li tagħmel melħ bħal dac tal baħar.

Halosel—xorta ta melħ chimicu (tal chimica).

Halse—il għonk, il grieżem; tgħafas fil grieżem; tisa, ittalla (kluh etc.); issellem.

Halser—gherlin.

Halt—wakfa, tferċiħ; wiekaf, mferċaħ, zopp; isem (xorta) ta marda finngħaġ; tiekaf, tferċaħ, twerreċ, tifroc, izzappap; twakkaf; tcun bejn ħaltejn, jew bejn iva u lè (tcun fid-dubiu); *the soldiers made a halt in the village,* is-suldati għamlu wakfa (fermata), jew wakfu, fir-rahal.

Halter—min jimxi mferċaħ jew izappap fil mixi; cappestru jew ħabel għar-rbit il bhejjem; ħabel jew siegla tat-tgħalik; ixxidd cappestru, torbot għonk b'ħabel; tgħallak; tgħalik (il forca); *the bottom of all is the fear of the halter, not of any detestation of the offence,* (**Bunyan**, *Pilgrim's Progress*), il biċċa collha hi biss il biża tal forca (li icun mgħallak) u m'hux mibgħeda tad-dnub (tad-delitt jew ħtja).

Halterman—bojja.

Halting—twakkif fil mixi; tferċiħ.

Halvanner - min (dac) li inaddaf il metalli etc. li jinkatgħu mil minieri mit-taħlit li icun magħhom (jew li icun fihom)

Halvans—trab, ħaġar etc. tal metalli chif jinkata mil minieri (mħallat chif icun, jew billi icollu miegħu) kabel ma inaddfuh jew isaffuh.

Halve—taksam min-nofs, tofrok fi tnejn; ittebbak (iġġongi njam etc. nofs u nofs ma xulxin); *he is to halve that money with you,* għandu jaksam dawc il flus miegħec.

Halve-net—xibca għal ħut.

Halves! — ta bi sħab! sħab! (bħal meta igħajtu it-tfal li icunu flimchien meta xi ħadd minnhom isib jew jakla xi ħaġa, biex min igħajjat jagħmel iddritt li jeħu in-nofs ta dac li ħadd jeħor icun sâb jew kala); nofsijiet, tebkât.

Halving - ksim min-nofs.

Halyard—cima etc. għal majnar ta kluħ etc.

Ham—perżuta; coxxa ta ħanżir jew ta annimal; issajjar perżuta.

Hamadryas - xorta (isem) ta xadin cbir li igħejdulu ucoll *Baboon*, igħammar jew jinsab fl'Arabia u fl-Abissinia.

Hamal — isem ta chewcba fissa (l-*Arietis*).

Hamarthritis—il pullagra (li tinħass fil gisem collu, m'hux fir-riġlejn biss).

Hamate } bil ganċ, b'ganċ; li fiħ
Hamated } il ganċijiet.

Hamble—takta barra (biċċa mil gisem, siek etc.); takta barra il biċċa ta isfel jew il kiegħ ta sakajn chelb biex ma icunx jista jiġri.

Hamburg — Amburgo, waħda mil

bliet cbar u cummerciusi tal Germania; ta Amburgo.

Hamb—bićtejn njam etc. magħwgin li jagħmlu maħanka ta żiemel.

Hambsucken—tisrak bniedem f'daru stess; tattacca, tati xebgħa u tisrak, jew tassassna, bniedem meta icun f'daru stess.

Hamiform—li gej bħal ganċ, milwi (fit-tarf) bħal ganċ.

Hamite — wieħed minn ulied Cam, wieħed mnissel minn Cam.

Hamitic — tan-nisel u tal lingua (lsien) ta Cam.

Hamkin—spalla ta muntun misjura, moħxija jew mimlija.

Hamlet—raħal żgħir, rħajjel.

Hamleted—li kiegħed (igħammar) f'raħal żgħir.

Hammel — mandra, razzett, fejn iżommu il bhejjem biex isemmnuhom għal katla.

Hammer—martell; tati (jew issammar) bil martell, itterrak; kirda; grillu (ta xcubetta etc.); tħawwad irras (tistorba, tisrom); tagħmel għal xi ħadd bla ħniena; *steam hammer*, martell (mazza) li jaħdem bli *steam*; *hammer this plate well*, ati bil martell (immartella) tajjeb din il pianċa; *St. Augustine is known as the renowned pillar of truth and the hammer of heresies*, Santu Wistin hua magħruf (miżmum) bħala colonna famusa tal verità u kirda (kerried) tal eresia; *have you ever seen the hammer of an old flint lock gun?* katt rajt grillu ta xcubetta (azzarin) taż-żniet? *a thousand things are hammering in his head*, għandu elf ħaġa jisormulu jew iħawdulu rasu; *Better to clear forests than hammer at this gentlewoman* (Tennyson, *Princess*), aħjar tnaddaf boschjiet milli tagħmel għal, jew tattacca, bla ħniena lill din issinjura; *he hammered out his own fortune*, sar nies waħdu billi gibed bi snienu (bil għakal tiegħu); *I can't hammer this into his head*, ma nistax inwaħħallu dana f'rasu; *hammer and tongs*, bil ferm, bis-saħħa, bl-aħrax; *he fell on them hammer and tongs*, niżel fukhom bl-aħrax.

Hammer axe—lexxuna tal mastrudaxxi, (in-naħħa l-waħda tlakkax jew takta u l-oħra biex issammar).

Hammer-cloth—dac il għata taddrapp li bieh icun mgħotti is-saldatur ta xi carrozzi ta nies cbar (bħal dac tal carrozza tal Iskof etc.)

Hammer fish—il gabdoll.

Hammer harden / Hammer harder — immartellar (tati bil martell) fuk ħadid jew azzar chiesaħ biex tagħlak il pori u issaħħu actar.

Hammer-head—il ħadid tal martell; (martell bla mancu).

Hammer headed—b'rasu bħal martell (li għandu rasu donnha martell).

Hammer headed shark — xorta ta gabdoll, xorta ta chelb il baħar jew corazza.

Hammer-man—min jaħdem (jew jati) bil martell.

Hammer slag — dac is-sadid li isir bħal kxur kxur wakt li il ħadid icun fil forġa (li jaka mbagħad, meta jicsaħ, bid-dakkiet tal martell).

Hammer-stone—gebla magħmulha (li gejja) bħal martell.

Hammer-wort—isem ta ħaxixa.

Hammerable—li jista jinħadem bil (tajjeb għax-xogħol tal) martell.

Hammerer—ara *hammer-man*.

Hammering — tismir, dakkiet bil martell; agitazioni jew tħewdin ta ħaġa fil moħħ.

Hammock—branda.

Hammock-battens / Hammock-racks — il ħolok etc. ma fejn il baħrin jorbtu il branda tagħhom abbord.

Hammock nettings—il post fejn jerfgħu il branda tagħhom bi nhar il baħrin.

Hammock shroud—il chefen tal baħrin etc. (billi il baħrin igħejdu li meta imutu fuk il baħar icheffnuhom fil branda tagħhom u jerħulhom jinżlu fil kigħ.)

Hamose / Hamous — milwi bħal ganċ, li gej bħal sunnara.

Hampden-clubs (akra *Hamdem*)—casini (xirchiet etc.) li chienu saru mal Ingħilterra collha fis-sena 1816 biex jaħdmu ħalli issir riforma fil gvern Inglis, li il Parlament imbagħd iddecida li ir-riforma li chienu iridu

chienet rivoluzioni; msejħin hecc għall *John Hampden*, patriott Inglis, li miet fi tkabida f'Oxfordshire fl'24 ta Giunju 1643).

Hamper — kartalla, koffa, xchiel, tkiegħed f'kartalla, f'koffa; ixxecchel, tfixchel, tisrom, tħawwad; ħbula, cimi etc. li icun hemm fuk cverta ta bastiment.

Ham shackle—ixxecchel barri etc. billi torbotlu rasu (minn krunu) ma waħda minn sakajh ta kuddiem; ixxecchel, tfixchel.

Hampie—pastizz bil perżut.

Hamster – xorta ta annimal (ġurdien jew far) li jagħmel hsara cbira fir-raba, l-actar iżda fil kamħ.

Hamstring—il gherk tal coxxa; takta għerk tal coxxa; tgħattab.

Hamulose — (werak etc.) mghotti b'pil rkiek jew ħjut rkâk; li għandu (li fiħ) ganċ żgħir.

Hamulus—strument bħal ganċ ghal xi operazionjiet tat tobba.

Hanaper —il borsa tal flus (it-tesor) li jeħdu magħħom ir-renjanti meta imorru minn pajjis għal l-jeħor (jew xi mchien); it-tesor reali, l-erariu publicu.

Handbalites—setta ta Maumettani (Toroc).

Hance – samrott; it-truf ta arc, ta ħnejja, jew iż-żewġ truf ta ħnejja jew loġġ ta bieb etc. fejn ipoġġu fuk il blata; rpar ta fuk cverta (tan-naħħa tal poppa etc.) ta bastiment.

Hand – id, chitba; ħaddiem (ragel), lancetta ta arloġġ; chejl ta għoli tażżwiemel, jew erba pulzieri għoli; naħa; mimli id jew ħafna (minn taħfen); mancu, makbad; xogħol, biċċa xogħol jew opra; għemil; ħacma (gvern, dixxiplina); prezz, siwi ta ħaġa; triek direzioni; il carti li icollu wieħed f'idu (meta icun jilgħab xi partita); man (fil-logħob), ħames oggetti (ngħejdu aħna lott ta ħames laringiet jew ħames aringhi etc. għal bejgħ); tnewwel, tati; tgħaddi min-nisel għal jeħor; takbad, tmiss b'idec; tmixxi wieħed minn idu; timmaniġġa; taghlak kala, takbel fix-xogħol, tgħejn; *my right hand*, idi il-lemenija; *he fell into our hands now*, issa waka f'idejna; *the boys have to write large hand*, it-tfal iridu jictbu cbir (chitba ta ittri cbar); *she has a fine hand*, ticteb sabiħ ferm (għanda calligrafia jew chitba sabiħa ħafna); *I know his hand*, nagħrafha il chitba tiegħu; *we had 90 hands more engaged*, kabbadna disgħin ruħ oħra jaħdmu; *a Dictionary containing a natural history requires too many hands as well as too much time* (**Locke**), Diziunariu li icun fih li Storia Naturali irid ħafna chittieba (nies jaħdmu) u ħafna żmien ucoll (biex isir); *the hour hand, the minute hand, and the seconds hand of a watch*, il-lancettina tas-sigħat, il-lancettina tal minuti, u tas-secondi ta arloġġ; *the horse is 12 hands high*, iż-żiemel għoli 48 pulzier; *I saw hangings both on this and on that hand of the hall*, rajt tapizzeria sewwa il din in-naħa chemm ucoll in-naħa l-oħra tal camra (sala); *on the one hand I wish you would go, but on the other hand I dread the consequences*, minn banda nixtiek li chiecu tmur u mil (banda) l-oħra nibża minn dac li jigi (isir) wara; *we had a hand* (jew *handful*) *of nuts each*, ħadna mimli id gellewż cull wieħed; *you have made a fine hand, fellows!* (**Shakspeare**, *Henry VIII*), l-aħwa, ghamiltu biċċa xogħol sabiħa!; *as Her Majesty hath received great profit, so may she, by a moderate hand, from time to time, reap the like*, (**Bacon**, *Henry VII*), billi ir-Regina sabet kligħ cbir, hecc ucoll, tista, bil għemil tagħħa prudenti, tarġa cull tant icollha (tagħmel) li stess; *he bore a heavy hand over the citizens*, chellu ħacma (dixxiplina) cbira fuk in-nies tiegħu (tar-renju etc.); *business is bought at a dear hand, where there is small dispatch*, (**Bacon**), l-affarijiet jinxtraw bi prezz għali meta (fejn) icun hemm consum ftit; *consult of your own ways, and think which hand is best to take*, (**Ben Jonson**), icconsulta lilec in-nifsec u ara liema hi l-aħjar triek li takbillec; *I have a fine hand now*, issa għandi id sabiħa (carti tajbin) f'din il partita jew logħba; *five oranges for sale make a hand*, ħames laringiet għal bejgħ, jagħmlu lot, jew *hand*; *I bought*

a hand of herrings for two pence, xtrajt lot ta hames aringhiet b'żewġ soldi; *can you hand me those two books please?* tista tnewwilli (tkabbadli f'idi) dawc iż-żewġ cotba, jecc jogħġboc; *hand him this hammer*, tih (newwillu) dan il martell; *these monuments are to he handed down to future ages*, dawn il monumenti iridu jibkgħu għaddejjin (neżlin) minn generazioni għal l-oħra għas-seculi li għad iridu jiġu; *if you can command these elements to silence, we will not hand a rope more*, (Shakespear, *The Tempest*), chiecu cont tista iġġagħal dawn l-elementi jisctu, ma conniex chiecu ncunu nistgħu immissu (nimmaniġġaw) ħabel actar b'idejna; *it is your duty to hand this young man over this*, hua dmir tieghec li tmixxi lill dan il ġuvni minn idu (u tgħaddih etc.); *I bless my chains, I hand my oar*, (Prior, *Lady's looking-glass*), inbierec il ctajjen tiegħi, nimmaniġġa il mokdief; *they had to hand the sail at once*, chellhom jagħalku il kluħ malajr; *let my power and means hand with my will*, ħalli il kawwa u il mezzi li għandi igħcjnu ir-rieda (il volontà) tiegħi; *at hand*, fil krib, fil kabda; *the school is near at hand*, li scola fil vicin (krib, hawn m'hix fil bogħod); *at any hand* (jew *on any account*) hi chif inhì; *let him fetch off his drum at any hand* (Shakespear, *All's well that ends well*), ħallieh (erħilu) igib ittambur tiegħu, hi chif in hì; *at no hand*, għal xejn; *at the hand* (jew *hands*) *of*, minn idejn; *let Mary dress the meat in my sight that I may be sure to eat it at her hand*, ħalli Mari tirranġa illaham kuddiemi biex ngħejd li jena chiltu tassew minn idejha; *at first hand*, ġdid, mil fabbrica dritt; ġdid mil labra etc.; *second hand*, seconda mano, mixtri minn għand wieħed li icun ġa xtraħ minn għand ħadd jeħor (usat); *by hand*, bl-idejn; *I had to send my letters by hand*, chelli nibgħat littri minn id għal id (mal massiggier etc. tiegħi); *from hand to hand*, minn wieħed għal l-jeħor, min id għal oħra (lill xulxin); *in hand*, fl-idejn, li kiegħed isir; *what revels are in hand?* (Shakespear, *Midsummer, Night's Dream*), xi tbahrid jew xalar kiegħed isir (kegħdin jagħmlu); *this is not pertinent to the matter in hand*, dan xejn ma għandu x'jaksam ma l-affari li għandna f-idejna; *to keep in hand*, iżżomm mirgun (issiccat etc.); *he kept his horse well in hand*, żamm iż-żiemel tiegħu mirgun (magħfus bir-riedni etc) tajjeb; *in one's hands*, bil ħacma (taħt il cmand) ta; *leave the matter entirely in his hands*, ħalli collox f'idejh, chif jagħmel jew iriegi hu; *off one's hands*, spiċċat, mitmum, lest; *on hand*, għal bejgħ (fl-idejn, għal bejgħ, jew miżmum); *there are still 6 copies of the book on hand*, għad baka sitt copi oħra għandi (jew għandec) għal bejgħ etc.; *out of hand*, malajr, minnufih; *they executed his order out of hand*, għamlu li kalilhom minnufih; *under one's hand*, bil firma (isem) ta dac li icun; *I have a note under his hand*, għandi cedula bil firma tiegħu; *hand in hand* jew (*hand-in-hand*), flimchien; id f'id; *Enoch and Annie sitting hand in hand*, (Tennyson), Enoch u Anna chienu kegħdin bilkegħda id f'id; *beauty and anguish walking hand-in-hand*, (Tennyson, *Dream of Fair Women*), il ġmiel u id-dwejjak ta kalb jimxu flimchien; *to go hand in hand*, ticcoopera ruħec, taħdem ma (flimchien ma ħadd jeħor) għal biex tirnexxi ħaġa; *hand-in-hand*, tajjeb adattat, li igħodd, *a kind of hand-in-hand comparison*, (Shakespear, *Cymbeline*), xorta ta paragun adattat (tajjeb, li jokgħod, jew li igħodd); *hand over hand* id fuk l-oħra, malajr, bla telf ta żmien; *to climb a rope hand over hand*, titla ma ħabel fuk idejc; *hand over head*, addoċċ, bla attenzioni, chif giè giè; *his work seems to have been done hand over-head*, donnu għamel ixxogħol (li chellu jagħmel) chif giè giè jew addoċċ; *hand to hand*, sider ma sider; *they fought hand to hand*, gew sider ma sider jew fl-idejn (iġġieldu); *from hand to mouth*, li takla tieclu; *we are living hand to mouth*, kegħdin ngħejxu hobżna ta cull jum (li nakilgħu niecluħ); *hands off!*

afa tmissni b'idejc, (nižżel idejc minn fuki); *leave on hand*, jebes jew tkil biex tkandlu b'idejc jew biex timmaniġġah; *light in hand*, facili, ħafif, biex timmaniggah; *to ask the hand of*, titlob bi żwieġ (b'gharusa); *to give the hand of*, tati b'gharusa jew b'għarus; *to be hand and glove with*, tcun haġa waħda ma; *he is hand and glove with him now*, issa haġa waħda (habib ta gewwa) miegħu; *to bear a hand* jew *to give a helping hand*, tati dakka ta id, tgħejn; *to bear in hand* jew *to bear on hand*, tidħac b'xi ħadd (lewwel twegħdu ħaġa imbagħad ma iżżomx chelmtec, tidħac bih); *to change hands*, tgħaddi minn idejn għal oħra jew minn sid għal jeħor; *to come to hand*, tircievi, jasal f'idejc; *to get hand*, tieħu (icolloc) influenza, (jew setgħa fuk xi ħadd); *to give one's hands*, tapplaudixxi, iċċapċap idejc, tagħmel applaus; *to give the hand to*, tagħmel paci (tissewwa, billi tagħmel ħabib ma; *ta have a hand in*, icolloc *mano in pasta*, icolloc x'taksam (tcun mdeffes) f'facenda etc.; *I am sure he has a hand in this business*, jena sgur li hu mdeffes (mdaħħal, għandu xi sehem jew parti) f' din il facenda; *to have one's hands full*, icolloc x'tagħmel wisk, tcun mgħallak bix-xogħol; *to hold hand with*, tħabbatha ma; *she in beauty, education, blood, holds hands with auy princess in the world*, (Shakespear, *King John*), hia, għal ġmiel, educazioni, u għal dac li hi razza (demm jew nisel) tħabbatha ma cull principessa tad-dinja; *to lay hands on*, tassalta, tmidd idejc fuk; tati is-salt, takbad taħt idejc; *to put (jew stretch) forth the hands against*, tattacca, taħbat għal, tmidd idejc fuk; *to put the last hand to (to put the finishing hand to)*, tati l-aħħar dakka (tispiċċa xogħol minn idejc); *to set the hand to*, tagħmel; *to shake hands*, tieħu b'id; *shake hands*, gib idec hawn (ejja nieħdu b'id xulxin) *I shook hands with the King*, ir-Re ħadli b'idejja (hadt b'idejn ir-Re), *to strike hands*, tagħmel patt, tagħmel tajjeb; *to take by the hand*, tieħu taht it-trigija (taħt il cura jew fil ħsieb) tiegħec; *to take in hand*, tittrapprendi, tieħu f'idejc, tiehu fi ħsiebec biex tagħmel; *to wash one's hands of*, taħsel idejc, tneħħi minn fuk spallejc pis jew responsabilità; *a cool hand*, wiċċ tost bla mistħija (bniedem li ma jisthix); *a heavy hand*, ħruxija, severità; *an old hand*, wieħed li għandu il pratca, li jinkala, mħarreġ sewwa f'ħaġa (xogħol etc.); *a slack hand*, ghass, rtuba fix-xogħol, indifferenza jew bruda; *a strict hand*, dixiplina; rigorosità; *clean hands*, innocenza, nukkas ta ħtia; *you buy always at the worst hand*, dejjem tixtri bil għali (jew mil agħar li icun hemm); *I have it from very good hands*, din nafha (smajtha) minn banda tajba (ta min jemminha); *to get the upper hand*, tibka rebbieħ; *to go from the business in hand*, toħroġ barra mill argument (ma tokgħodx għal pont fid-discors, fi quistioni etc.); *to pay money in hand*, tati il flus kuddiem jew tati il capparra; *underhand dealings*, xogħol (għemil) minn taħt (sigriet); *he is my right hand*, jiswieli ferm (jaħdimli ferm, Alla ħares ma chienx hu għalia).

Hand axe—lexxuna żgħira.

Hand-bill — ballun, ballabrott; logħba tal ballun (meta jatuħ bl-idejn).

Hand-barrow — carretta, catalett (jgħejdulu ucoll *stretcher*).

Hand-basket - bixchilla bil għalak.

Hand-bell — kampiena żgħira (ta fuk mejda etc)

Hand-bill—sicchina mgħawġa bħal mingel li icollom il genniena għażżbir tas-siġar; ronca.

Hand bill—strixxa carta stampata; avvis, folja carta stampata li icun fiha xi informazionijet (tal pulitca etc.) li ikassmu fl-idejn.

Hand blow—dakka b'id (bl-id).

Hand book—ctieb żgħir (li tista iżżommu f'idec) b'xi descrizioni etc. ta xi ħaġa (compendiu).

Hand-brace—rebecchin.

Hand breadth—xiber (bħal meta ittfal ichejlu fil-logħob tal boċċi b-idhom miftuħa; il wisa li tieħu id miftuħa mit-tarf tas-saba 'l cbir sat-tarf tas-saba iż-żgħir).

Hand-cart—carrettun tal idejn.

Hand-cloth — (f'loc *handkerchief)* mactur,

Handcuff—manetta (rbit tal ħadid għal l-idejn); timmanettia (torbot l-idejn, mil polz, fil ħadid jew manetti).

Hand-director — ghajnuna għal dawc li jitgħalmu il pianu biex iżommu idejhom sewwa fuk it-tastiera.

Hand-drill—rebecchin żgħir għat-titkib fix-xogħol tal metalli.

Hand-drop—paralisi tal idejn.

Handed—bl-idejn flimchien jew ġo xulxin, id f'id; *into their inmost bower, handed they went, (* **Milton**, *Paradise Lost*), gewwa il post tagħhom id f'id marru; *empty handed,* b'idejh vojta (b'xejn f'idejh); *left-handed,* xellughi (li jaħdem etc. bix-xellug*).*

Hander - newwiel, min inewwel.

Handfast—ħafna, kabda, jew żamma bl-id; żamma taħt il ghajnejn; induċrar, għassa; *if that shepherd be not in handfast, let him fly,* (**Shakespear**, *Winter's Tale)*, jecc dac ir-ragħaj ma icunx induċrat (miżmum taħt il għajnejn) erħilu imur jew jaħrab.

Handfast — torbot, tati il chelma għal żwieġ (ta għerusija); torbot, iż-żewweġ; tati il chelma; *that gentleman is handfasted to my sister,* dac is-sinjur għarus (ta il chelma*)* ma oħti; *handfast,* marbut, għarus.

Handfasting—għerusija, rabta.

Handfastly—bi pleġġ, b'rabta, bil chelma.

Hand-fetter—ara *handcuff* jew *manacle.*

Hand-file—lima.

Hand-footed — li għandu sakajn donnhom (bħal) idejn.

Handful—mimli id, ħafna, kabda; xiber jew wisa ta erba pulzieri; ftit, *when they entered the town they found only a handful of men,* meta daħlu fil belt ma sabux ħlief ftit nies.

Hand glass —bozza għal pianti jew xtieli; impulletta ta 30 seconda jew nofs minuta (li jusaw abbord meta jitfgħu il ħabel etc. biex jaraw chemm hu miexi jew icun kiegħed jagħmel fis-sigħa il bastiment); mera żgħir *(*bil manċu).

Hand-grapnel—ancrott (ancra żgħira*).*

Hand-gripe—għafsa (fl-id); tkabida sider ma sider.

Handgun — xcubetta, azzarin, canun żgħir.

Hand-hook—ganċ biex jakbdu il *(*għal maniġġ tal) balal.

Handicap—logħba tal carti bħal *loo*; tiġria taż-żwiemel meta icunu mgħobbijn b'xi ħaġa jew iżidulhom xi tokol (biex b'xi mod igibuhom ta li stess forza fil giri bħal dawc li icunu ankas minnhom*)*; tati ponti actar fil-logħob tal biljard lill wieħed li icun jinkala ankas minnec; tati il vantaġġ f'tiġrija, billi tkighed ftit passi il kuddiem dawc li jiġru ankas, jew tgħabbi b'xi tokol jew tfixchil jeħor lill dawc li icunu actar ħfief jew żgħażah etc., biex b'xi mod iggib lill culħadd xorta waħda; *in billiards a superior player is handicapped by having to allow his inferior competitor a start of a certain number of points,* fil-logħob tal biljard dac li icun actar baħri, jew li jinkala, jati lill jeħor, li icun ankas jaf jilgħab minnu, xi ponti vantaġġ (ngħejdu aħna jatih 10 sat-30 pont etc.)

Handicap—tfixchil.

Handicapper—dac li fit-tiġria icollu il ħsieb iżid pis etc. liż-żwiemel l-actar ħfief għal giri etc. biex igib lill culħadd chemm jista icun ta tokol wieħed fil giri.

Handicraft — sengħa (xogħol tal idejn jew magħmul bl-idejn); ragel tas-sengħa; tas-sengħa.

Handicraftsman — bniedem tas-sengħa; ħaddiem.

Handily—bil galbu u chif imur, sewwa chif jakbel, tajjeb; li jinħtieġ.

Handiness—ħeffa, convenienza.

Handing — mogħdija minn id għal oħra; tnewwil, għati.

Handing up—msiħ jew għerik bl-id (b'idec) fuk xi ħaġa tal fajjenza bil verniċ biex tneħħila it-titpin li icollha (biex iggibha tlekk).

Handiwork — manifattura, xogħol tal idejn, xogħol.

Hand jack—leva biex tarfa rjus xi travi tkal etc. u iżżommhom fl-aria sa chemm iddaħħal romblu (jew rombli*)* ħalli tmixxi fukhom dac it-travu etc.

Handkerchief — mactur; *the holy handkerchief,* il velu tal Veronica (b-wiċċ Cristu).

Handlanguage—cliem bl-idejn (bissinjali) ighejdulu ucoll *dactylology* jew *cheirology.*

Handle — mancu, makbad, mradd widna; mezz (strument biex tagħmel jew tara li tirnexxilec haġa); takbad tmiss, tbaghbas, timmaniġġa; tittratta, tmur ma; *the handle of a knife,* il mancu ta sicchina; *the handle of a pot,* il widna ta borma; *the handle of a wheel,* li mradd ta rota; *the handle of a sword,* il makbad tax-xabla; *handle me and see, for a spirit hath no flesh and bones as ye see me have (Luke XXIV),* missuni (b'idejcom) u arau, il għaliex spirtu ma għandux laħam u għadam (gisem) bħal ma taraw li għandi jena; *hands have they, but they handle not,* idejn għandhom, iżda ma jimmaniġġawhomx; *how wert thou handled being prisoner?* (Shakespear, *Henry VI*) chif chienu jittrattawc (imorru miegħec) meta cont calzrat?; *they that handle the law say...* dawc li chienu jimmaniġġaw (jippraticaw) il ligi igħejdu...; *to give a handle,* tkabbad, tati il mezz, tforni it-triek etc.; *his coming here gave a plausible handle for some censure,* il migia tiegħu hawn tat caġun, bir-raġun, li ighejdu in-nies; *a handle to one's name,* titlu; *John is a C. M. G. but I have no handles to my name,* Ġanni hua C. M. G. (Cavalier etc.) iżda jena ma għandi ebda titlu.

Handleable—li jista icun makbud mimsus (bl-id) jew immaniġġat.

Hand lead — scandall żgħir (għal chejl ta fejn hemm ankas minn 20 kama fond.

Handler—min jakbad, imiss jew jimmaniġġa b'idejh vasca jew conca li għandhom għax-xogħol dawc li jiccunzaw il gild.

Handless—bla idejn.

Handling—mess, kbid jew maniġġar bl-idejn; mawrien (mgiba ma.) diportament; trattazioni, chif titchellem fuk ħaġa; *the handling of a business,* il maniġġar ta negoziu; *I cannot stand this handling about,* ma nistax għalih dan il mess (kbid) minn hawn u minn hemm bl-idejn; *the ways of their doings and handlings are in their power,* il mod tal għamil u tal imgiba tagħhom (chif jagħmlu u għandhom igibu rwieħhom) hu fidejhom.

Hand loom—newl li jaħdem bl-idejn.

Handmaid — serva, seftura; *and Mary said: Lo the handmaid of the Lord,* u Maria kalet: eccu is-serva t'Alla.

Hand making—serk, mess bl-idejn.

Handmill—mitħna tal cafè (bżar etc.), mitħna tal idejn (m'hux li iddur bir-riħ etc.).

Hand organ—caxxa (orgni) taddakk.

Hand punch—dic li biha itakkbu biljetti etc. jew carti biex idommuhom f'kafla.

Hand-rail—paraman (ħadid, balavostri etc.) f' gallarija, taraġ, macna etc.; scala (sellun jew scalapisa) ta abbord; *hand rail plane,* ċana tonda (nofs tond).

Hand rubbing—il għerik ta sakajn iż-żwiemel (tal cavalleria) għal xi għoxrin minuta wakt l-ichel.

Handsail— kala żgħir tal maniġġ tal idejn.

Handsaw—serriek żgħir.

Handscreen—biċċa (xi ħaġa) bħal mrewħa etc. biex iżommuha f'idejhom is-sinjurini għal kuddiem wiċċhom meta icunu kuddiem xi nar jew xi dawl.

Handscrew—machinetta, leva, biex tissospendi rjus ta travi etc. mill-art.

Handsel—l-ewwel flus li jidħlu tal bejgħ etc.; rigal; flus kuddiem; l-ewwel rigal li takla gharusa fit-tieġ; l-ewwel biċċa xogħol; l-ewwel beigħ; usat l-ewwel darba; ta l-ewwel; tusa (tagħmel usu minn) l-ewwel darba; iżżanżan; tati rigal; tisperimenta, tiprova, tagħmel prova.

Handshears—mkass għal ktigħ tal pianci tal metalli.

Handshoe—ngwanta.

Hand-shuttle—meccuc.

Hand-smooth—lixx (moħfi bil maniġġ tal idejn); malajr, malajr; ħafif; bil ħeffa; bil għakal, sewwa; *we shall*

carry on the rest hand smooth, u ncomplu il bkia li għandna nagħmlu bil ghakal (ħafif hafif, sewwa chif imur etc.)

Handsome — sabiħ; jixrak; cwiet, mans, nobbli; *she is a handsome girl*, hia tifla sabiħa; *it is not handsome for you to say so*, m'hux sewwa jew ħaġa xierka (ma jixrakx) li inti tgħejd, titchellem hecc; *the horse he bought is not a very handsome one*, iż-żiemel li xtara ma tantċ hu quiet (mans jew ubbidient) wisk; *handsome is that handsome does*, icun nobbli (ta carattru sabiħ etc.) dac li għemilhu icun ta nobbli.

Handsome—issebbaħ, tagħmel sabiħ; *his device of handsoming a suit*, (Donne, *Satires*, *Book I*); il ħabta li għandu biex isebbaħ tagħmira (ħwejjeġ etc.)

Handsomely—bil ġmiel, bis-sbuħia; sabiħ, tajjeb; *I intend to pay him handsomely*, feħsiebni inħalsu sabiħ jew tajjeb; *handsomely*, ħelu ħelu, bil mod il mod; *lower the sail handsomely*, niżżel il kala ħelu ħelu (bil mod il mod jew kajla kajla).

Handsomeness—ġmiel, sbuhia; cumdità (għal kabda).

Handspike—manwella.

Hand spinning machine—raddiena (tal għażil tat-tajjâr).

Hand-stamps—timbru (bid-data etc) għal littri etc. li icun għal cumdità biex ma tokgħodx ticteb cull darba.

Handstroke—dakka ta id (bl-id).

Handtight — magħluk, issiccat, marsus etc. chemm jista icun (bl-idejn)

Handvice—mursetta (morsa żgħira tal idejn).

Hand-wheel—rota ta torn etc. li iddawwarha bl-idejn.

Handwhile—mument, minuta; *every handwhile*, cull mument, spiss, cull minuta.

Hand-winged — b'idejh bħal ġwienaħ, bħal farfett il-lejl.

Handwork—xogħol tal (magħmul bl-) idejn; tagħmel jew taħdem bl-idejn.

Handwrite—ticteb.

Handwriting — chitba, id, carattru; *is this your hand writing?* din chitba tiegħec? *you are spoiling your hand writing*, kiegħed tgħarrak idec (il chitba tiegħec); *I know his hand writing*, nagħarfu il carattru tiegħu.

Hands down—facilment, bħalli chiecu xejn; bħal tazz'ilma; *if he studies French, say for six months, I am sure he will beat every one in the class hands down*, jecc jistudia il Francis, mkar sitt xhur, nagħmillec tajjeb li igħaddi lill culħadd fil classi bħalli chiecu xejn (facilment).

Handy—fil krib, fil kabda, jati għal idec; tajjeb, jakbel; li jinkala, meħjel, tal ħabta, capaċi, mħarreġ; *I find this shelf here very handy*, nsib din li xcaffa comda (tajba) ħafna għalija.

• Handycuff – dakka ta id (bl-id).

Handy dandy—f'liema id? (logħba tat-tfal); dac il cliem, takbil, li igħejdu it-tfal kabel ma igħejdu il ħaġa f'liema id tcun, ngħejdu aħna: "bakra bakra tas-sultan, liema nieħu nioħu... dan".

Handy fight—ġlieda bl-idejn.

Handygripe — kabda (ħafna) bejn l-idejn.

Hang—tgħallak, iddendel, twaħħal, tonxor, tittapezza (tiddamasca); tcun mdendel (tiddendel) tixxejjer; iddum; tiżżerżak, iżżomm (ma tniżżilx); *go and hang yourself*, mur itgħallak; *a man came forward to hang him*, inkala ragel biex igħalku; *hang my hat on that nail*, dendel il cappell tiegħi f'dac il musmar; *hang this picture above the other*, waħħal (dendel) din is-santa fuk l-oħra; *we had to hang all the rooms*, chelna nittapezzaw (narmaw biddamasc jew niddamascaw) il cmamar collha; *thy life shall hang in doubt*, ħajtec (il ħajja tiegħec) iddum (tibka) sospisa jew fid-dubiu; *a noble stroke he lefted high, which hang not*, għalla idu biex jati dakka cbira, iżda żammha, ma niżżiliex (reġġagħha lura); *to hang about*, titlajja, titnicchar, tgħakrec; iddur ma, tinżel fuk; tibka ma; *blessings hang about his throne* (Shakespear, *Macbeth*), il barca iddur ma (tinżel u tibka fuk) it-tron tiegħu; *to hang back*, tarġa jew tmur lura; *to hang*

down, tiddendel (għal fuk) tbaxxi, tmejjel; *he hang down his head before received the blow,* mejjel (baxxa) rasu kabel ma ħa id-dakka; *to hang fire,* iddum ma tati in-nar jew tispara (bħal ma jiġrilu canun li idum ftit ma jispara wara li jiġbdulu il ħabel ta li scartoċċ; *that play hangs fire,* dic l-opra ma fihiex ruħ jew spirtu (mejta wisk); *hang on* jew *upon,* twaħħal tcun ta pis jew ta dwejjak, tittiechel għal, tibka; *life hangs upon me and becomes a burden,* ħajti hia bid-dwejjak (mdejka, u nħossha saritli pis (għalija); *the blame may hang on you,* il ħtija tista tibka miegħec (fukec); *oh, how wretched you are if you hang on your friend's fortune,* ah, jaħasra, mischin, chemm int ibleħ li tittiechel (tgħejx bit-tamā) tal gid ta (li tirhed il) ħabibec; *to hang out,* tesponi, turi, tkiegħed fejn jidher, tperreċ; tokgħod, tgħammar, *I say, old boy, where do you hang out?* (**Dickens,** *Pickwick papers, Chap XXX*) ohi! fejnu, tfajjel, fejn tokgħod (fejn int kiegħed bid-dar) issa? *to hang together,* tcun (iżżomm) flimchien jew ħaġa waħda, bhal xulxin; *let us hang together,* inżommu ma xulxin; *down to hanging grounds,* fl-art (l-isfel) mżerżak.

Hang — niżla, żurżieka; għakda, (rabta) is-sustanza, il pont (ta discors); *every body could understand the hang of his discourse,* culħadd fehem x'ried igħejd bil cliem tiegħu; *hang choice,* il għażla ta ħaġa minn tnejn (żewġ hwejjeġ) ħżiena.

Hangable—tad-dendil li jista jiddendel, tat-tagħlik ta min igħalku.

Hangdog—briccun, ħabsi, bniedem vili; *a hangdog look,* ħarsa ta vili, ta briccun; ħarsa ta bojja.

Hangnest—għasfur li ibejjet kalb il friegħi tas-siġar; bejta tal għasafar kalb il friegħi tas-siġar.

Hangby—wieħed li (min) ma jinkalax minn wara xi ħadd jehor; seguaci, sieħeb; *enter none but the ladies and their hangbies,* (**Ben Jonson**), ma jidħol ħadd ħlief is-sinjuri (nisa) u dawc li ma jinkalgħux minn ma dwarhom (jew minn warajhom).

Hanger—min idendel, iwaħħal jew igħallak; cinturin, strixxi tal gild etc. fejn iżżomm mdendla ix-xabla; brazz għad-dendil ta gaġġa etc.; xorta ta xabla kasira u mgħawġa (xablott tal baħrin); mancu ta kampiena.

Hanger on—ġbara, callu, jew wieħed li jakbad miegħec u ma jerħic katt; bniedem fitt, jew xidia; dac li fil minieri ikabbad il kfief etc. mimlija fil ganċ biex dawc ta fuk itellgħuhom mimlija.

Hanging — mżerżak, biż-żurżieka; mdendel; tal forca, tat-tgħalik; li ħakku il forca; tgħallik; tapizzerija, damasc; ħaġa mdendla (bħal frott f'siġra); *it is very expensive to cultivate those hanging fields,* trid tonfok ħafna biex taħdem dawc il għelieki (ir-raba) mżerżkin (gejjin bin-niżla); *I saw him hanging there,* rajtu mdendel hemm; *he has a hanging look,* għandu ħarsa (wiċċ) ta wieħed tal forca (ta min igħalku); *that is a hanging offence,* dac dnub li ħakku il castig tal forca, *hanging is the penalty of wilful murder, in Malta,* it-tagħlik (il forca) hua il castig (is-sentenza jew il piena) ta min joktol (għax irid) hawn (f') Malta; *I love to see these hangings in the church,* nħobb nara dan id-damasc jew it-tapizzerija fil cnisia.

Hanging-bracket—brazz għad-dendil.

Hanging-garden—ġonna fuk xulxin wieħed il fuk mill jehor.

Hanging post—iċ-ċaċċis ta bieb etc. (il-lasti fejn icunu il mascli jeu il ħadidjet fejn jidħlu il fiminelli.

Hanging stile — il coxxa tal bieb fejn jeħlu iċ-ċappetti.

Hangman—bojja.

Hangmanship—l-ufficiu, l-impieg ta bojja.

Hangnail—xulliefa biċċa gilda żgħira u rkieka li icollna f'subgħajna isfel fejn jibda id-difer jew id-dwiefer tal idejn.

Hang-net—xbiec bil malji cbar.

Hangworthy—ta min igħalku, tal forca.

Hank—merilla jew gażżra ħajt; rażna, lgiem; *the hank that some of them have on their trusting merchants,* ir-

rażna (lgiem) li x' uħud minnhom għandhom fuk il mercanti tagħhom.

Hank — tagħmel (tchebbeb) f'merilli, jew ġażżri; iddawwar (torbot) tajjeb ħaġa b'ħabel.

Hanker—tixtiek ferm, (bil ħrara) tcun mlebleb għal; tistenna għal xejn, tħuf; *he is hankering after this place*, jixtiek wisk (mlebleb) biex jeħu (jew għal) dan il post; *it cannot but be very dangerous for you to hanker hereabouts* (Stokes), ma tistax ħlief tagħli (tcorri) biss, jecc tibka (jew tokgħod) tħuf hawn.

Hankering—xewka cbira, leblieba.

Hankey pankey—logħob, ċajt.

Hankle—tobrom, tħabbel.

Hanlin.— il culleġġ Imperiali fiċ-Cina, minn fejn jingħażlu actarx il ministri tal Imperatur ta hemm.

Hanoverian—tal, jew minn, Hanover (Germania).

Hansard—mercant tal bliet msejħin tal għakda (lega) ta *Hanse* (jew tal bliet ta *Lubecca, Colonja, Brunswig, u Danzica*); id-*Debates* (discorsi etc, li isiru fil parlament jew cunsil Inglis, stampati; msejħin hecc għaliex stampati mis-sinjuri stampaturi *Hansard*.

Hanse—lega, għakda, xirca.

Hanseatic-league — ix-xirca (għakda jew confederazioni) ta mercanti li chienet saret fis-seculu tliettax fli bliet tal Germania, biex tmixxi il cummerċ sewwa (min għajr serk etc.)

Hansel — ara *handsel*.

Hanselines — xorta ta kliezet wesgħin li chienu jilbsu dari (fis-seculu ħmistax).

Hansom xorta ta carrozza (carrozzin) tal chiri (fl-Ingħilterra) fejn il cuccier jircheb wara il caxxa fejn icun il passiggier, msejjaħ hecc minn *Hansom* dac li għamlu lewwel darba.

Hansom cab - ara *Hansom*.

Hant—f'loc *have not* jew *has not* (li igħejdu xi nies meta icunu jitchelmu, m'hux għaliex hi scont il grammatica).

Hantle — ħafna, bosta, katigħ, salt, partita.

Hap—giri, ġrajja, biċċa ta bla ħsieb, xorti, tiġri, tingħata, tinzerta; għata (mantell, capoċċ etc.); tgħatti għal bard; *by good hap*, ix-xorti riedet; *hap what hap can*, jiġri li jiġri (isir li isir); *if he should hap to come*, jecc katt jingħata il cas (inzerta) jigi; *he should not be the better hapt or covered from cold*, (More, *Utopia*), ma imissux (ma għandux) icun mgħotti, jew mleffef (milfuf) aħjar għal bard.

Hap harlot—xcavina, cutra ħoxna għal għata.

Haphazard — chif gie gie, addoċċ, chif jigi, bix-xorti.

Hapless — xortih ħażina, m'hux ixxurtiat.

Haplessly — sfortunatament, bla xorti.

Haplite — isem (xorta) ta ħaġra.

Haply—fil cas, jecc katt, forsi, jista icun; bir-riżk, b'wiċċ il gid; bixxorti.

Happen — tiġri, tingħata, tinzerta; *whatever happens*, jiġri x'jiġri (icun li icun); *I happened to speak of it*, inzertajt tchellimt fuku (semmejtu); *this happened 20 years ago*, dan ġara 20 sena ilu.

Happer — ara *hopper*.

Happify — tħenni.

Happily — bix-xorti; bil hena, fil hena; *happily we were not there*, bixxorti (Alla ried) li ma conniex hemm; *go, and live happily*, mur u għejx (għaddi ħajja) fil hena.

Happiness — hena, ħajr, xorti; *do you call this place of happiness?*, dan isseijaħlu (tgħejdlu) post tal hena?

Happy — hieni, ixxurtiat, cuntent, tħenni, tagħmel hieni jew cuntent; *we are leading a happy life here*, għaddejjin (kegħdin ngħaddu) ħajja hienia (cuntenti) hawn; *happy had it been for me if he had not died*, cont incun ixxurtiat jena li ma mietx; *are you happy in your new employment?* kiegħed cuntent fil post (impieg) ġdid li għandec?; *this is a happy omen*, dan sinjal tajjeb; *happy go lucky*, bla ħsieb ta xejn; li jeħodha chif tigi; li ma jinchedd xejn, isir li isir; bla taħbil ta moħħ; bl-indifferenza.

Haquebut — xorta ta azzarin.

Har — ċappetta ta bieb; *out of har*, żarmat, sturbiat, mħarbat.

Harangue — taħdit kuddiem culħadd: discors fil publicu (lill ħafna nies li icunu jisimgħu); declamazioni, recita ta biċċa (discors jew poesia) bħal prietca; tagħmel discors lill ħafna nies miġbura; titchellem fil publicu.

Haranguer — min (dac) li jitchellem fil publicu u jagħmel discors lil ħafna nies li icun hemm miġbura jisimgħu; min jitħaddet kuddiem culħadd

Harass — tchidd, tgħajji, tħabbat tħaddem, tifni, iddejjak; ħsara, kirda, stragi, rvina; *the daily harass etc.*, (**Byron,**) li stragi (kirda jew ħsara) ta cull jum.

Harasser — min ichidd, igħajji, iħabbat, jifni, jew idejjak.

Harassment — dieka, fini, għaja, taħbit.

Harbinger — ħabbâr, baxxâr; tħabbar, tbaxxar; *two harbingers arrived who gave us to understand that the King was coming*, waslu żewġ baxxara li urewna li ir-Re chien gej; *this is a harbinger of good*, dan baxxâr tal gid (iħabbar, juri li gej il gid); *this trouble often harbingers another*, dan l-incwiet iħabbar (ibâxxar jew juri li gej) jeħor.

Harbour — port, chenn, marsa; iddaħħal fil port, iddaħħal għal chenn; tilka; iddaħħal fid-dar; tischenn; iżżomm fi; *Malta harbour is one of the finest and safest in the world*, il port ta Malta hua wieħed mill isbaħ u mil l-actar siguri (li hawn) fid-dinja; *I am sure if you go there no body will harbour you*, jena sgur li jecc tmur hemm ħadd ma jilkgħec gewwa daru; *he is harbouring evil thoughts*, kiegħed iżomm (inissel) f'rasu, jew f'moħħu, ħsiebijet ħżiena; *this place harbours a great deal of dust*, dan il post iżomm (jagħmel jew jarfa) ħafna trab.

Harbour master - il captan tal port (is-suprintendent).

Harbour-water — il baħar (cwiet, calma) f'port.

Harbourage — post, loc, fejn wieħed jischenn; loc, post, fejn wieħed jirtira jew jinġabar.

Harboured — mixħut, mgħezzez, (kiegħed mgħezzez fl-art) bħal ma icun cerv etc.

Harbourer — min jischenn jew jirtira lil xi ħadd f'daru jew għandu; dac li ifittex ic-cerv fejn icun kiegħed (min ifittex il moħba tac-cerv).

Harbourless — bla dar, bla port, bla post fejn jischenn; *a harbourless coast*, xtajta bla ebda port.

Harborous — li jilka, jischenn f'daru, min għandu kalbu tajba u jilka jew iħalli lill xi ħadd jischenn għandu.

Hard — samm, jebes (kalbu jebsa) xieref, aħrax, kalil; xħiħ, idu magħluka, għadma; tkil għal moħħ (biex tifħmu); *this wood is very hard*, dan li njam jebes wisk; *water sprang out of the hard rock* (l-ilma ħareġ mil ħaġra (blata) samma; *he has a heart harder than flint*, għandu kalbu actar jebsa mil ħaġra taż-żniet; *that was a hard capon we had for dinner, there*, dac ħasi xieref li gibulna għal pranzu (għal l-ichel) hemm; *I am afraid we shall have a hard winter this year*, nibża (ngħejd) li icolna xitwa kalila (ħarxa) dis-sena; *oh! he is such a hard man that he want even buy enough bread for himself*, dac ragel xħiħ (idu magħluka etc.) tant, li ankas ma jixtri ħobż biżżejjed għalih; *I find Algebra very hard for me*, insib l-Algebra tkila wisk għalia; *he is a man hard to be pleased*, dac bniedem li ma ticcuntentahx malajr (li hu difficili biex ticcuntentah); *this is a hard word to pronounce*, din chelma tkila għal pronunzia (biex tgħejdha jew tippronunziaha); *I find this wine hard of taste*, insib dan l-inbid ftit mkit (kares jew tkil) fit-togħma; *that is hard to come at*, dac ma tilħkux malajr (chif gieb u laħak); *hard of hearing*, difettus minn widnejh; ma tantx jisma; *hard witted*, rasu ma tatiħx, li moħħu ma jarfax; *hard of belief*, ma jemminx malajr, ma tantx jemmen; *a hard student*, student bieżel, li jaħdem jew jistudia dejjem; *hard to deal withal*, jebes, li ma tistax tmur tajjeb miegħu, li jittratta ħażin (azzionih ħażina); *the fever is hard upon him*, għandu deni aħrax (kawwi jew ta żiemel); *there passed some hard words between them*, chellhom xi igħejdu (tgħajru) sewwa bejniethom; *the*

"ch" in the word "patriach" is hard, and in the word "church" is soft, il *ch* fil chelma *patriach* jinkraw b'leħen jebes (bħal ma ngħejdu aħna fil chelma "mascra"; u fil chelma *church* jinkraw ħelu (bħal ngħejdu aħna fil chelma *cima*); *hard by*, fil krib, ma genb; *hard up*, batut, xott, bla flus; *to go hard with*, tmur ħażin; tati incomodu; *to die hard*, tmut fi tkabida kalila; tħalli ħajtec f'periculu cbir; tmut minn għajr ma tcun sogħbien; *hard and fast*, kalila, stretta, ta bla ħniena; *that was a hard and fast rule*, dic chienet regula (regulament) kalil (jebes) wisk.

Hard-a-keepin—difficili (jebes) biex iżżommu.

Hard bake (kubbajt) — curcanta, kubbajt tal għasel iswed.

Hard billed—b'munkar jebes (għasfur).

Hard bound—stiticu.

Hardearned— maklugħ (flus etc.) bil għarak (ħlas ta xogħol jebes); *these are my hardearned wages*, din hi il paga tiegħi li klajt bit-tbatia.

Hard-faced—ta wiċċ tost jew jebes.

Hard favoured — icreħ (li għandu wiċċ icreħ); *the brother, a very lovely youth, and his sister hard favoured*, ħuha hua tfajjel (ġuvnott) sabiħ, u oħtu cherha.

Hard featured—b'fattizzi coroħ.

Hard finish — l-aħħar tiċħil (tal bajjad, lixx u esatt).

Hard fish — stoccafixx jew baccaljau immellaħ.

Hard fisted—li għandu idejh jebsin (bħal ħaddiema tal gebel etc.); xħiħ, idu magħluka, għadma.

Hard fought — kalil; *he fell in that hard fought battle*, waka (miet, spiċċa) f'dic il battalja kalila.

Hard got—ara *hard earned.*

Hard grained — li isawtec, mkit, m'hux ħelu u minn tagħna fl-imgiba tiegħu; li għandu il hbub jebsin.

Hard-handed — b'idejh jebsin bix-xogħol; *stone cutters are hard-handed men*, in-naġġara jew dawc li jaktgħu il gebel mil barrieri għandhom idejhom jebsin; *hard-handed*, kalil, aħrax.

Hard headed — bravu, rasu tajba, intelligenti.

Hard labour—priġunia, lavori forzati.

Hard laboured — jebes, difficili, li sewa ħafna xogħol.

Hard mouthed—jebes, li ma jobdix għal ġbid tal brilja (żiemel kalil); aħrax fi cliemu, li igħejd cliem jebes.

Hard nibbed—bil ponta jebsa; *a hard nibbed pen*, pinna (żgħira) bil ponta jebsa

Hard pressed } magħfus (mil flus)
Hard pushed } batut; fil bżonn ferm;
Hard run } xott għal l-aħħar.

Hard solder—stann kawwi.

Hard tack—il galletti tal baħrin (ta abbord) u tas-suldati.

Hard-won—ara *hard-earned.*

Hard-working—ħaddiem ferm, bieżel ferm għax-xogħol.

Harden — issammam, twebbes, ixxarraf; tissammam, tibbies, tixraf; *you must harden yourself to hardships*, jeħtieġ tidra sewwa (tixraf) għat-tbatija (għax-xogħol jebes etc)

Hardener—min jati it-tempra (jittempra) il għodda.

Hardening—ebusija.

Hardhearted—kalb jebsa, chiefer; *a hardhearted man must always be cruel*, bniedem kalbu jebsa icun bil fors dejjem chiefer.

Hardheartedness—kalb jebsa, chefria, ebusija ta kalb.

Hardihood—tisfik, ħila, almu, sfiek wiċċ (tustagni); *he had the hardihood to come here and order us to go away*, chellu il wiċċ (il ħila) li jigi hawn hu u igħagħalna immorru minn hawn.

Hardily — bit-tisfik; bl-almu, bil wiċċ tost.

Hardiness—kawwa, saħħa; sefka, ħila, almu; wiċċ tost.

Hardish—actarx (ftit u xejn) jebes; li jati fl-ebusia.

Hardly—bil chemm, bil ħruxia, bil chefria; *I can hardly believe it*, bil chemm nista nemmen; *things hardly attained are long retained*, ħwejjeġ li iddum ħafna biex titgħallimhom imbagħad iddum ma tinsihom; *to live hardly*, tgħejx b'it-tiġbid (fil bżonn);

every body says that he was hardly dealt with, culħadd ighejd li chien ittrattat bil ohefria (bl-ahrax).

Hardness — ebusia, tismim, tokol (għal moħħ), killa (ta temp).

Hards — in-nakxa (għekiedi jebsin) li icun hemm fil għażel.

Hardship — tbatija fix-xogħol; *he won't feel it, because he is inured to hardships*, ma iħossux (ma jarah xejn) ix-xogħol għaliex mdorri fit-tbatija.

Hardware — affarijiet ta chcina, għodda etc. tal ħadid; ħwejjeġ tal ħadid u tar-ram.

Hardwareman — min (dac li) jaħdem fil *hardware* (ara).

Hardy — msaħħaħ, kawwi, haddiem; kalbieni, meħjel, curaġġus, mchisser (mdorri) fix-xogħol jebes.

Hardyshrew — xorta ta ġurdien jew far.

Hare — liebru, fenec salvaġġ; tbażża, tifni jew tinquieta; *the hare runs very swiftly*, il-liebru jiġri ferm; *to hare and to rate the children of your class is not to teach but vex them*, (Locke, *on Education*), billi tbażża u iċċanfar it-tfal tal classi tiegħec m'hux tgħallimhom tcun, iżda taħkarhom (tivvessahom, iddejjakhom etc.)

Hair bell — isem (xorta) ta pianta li tagħmel fjuri bhal kniepel żgħar.

Hare-brained — mferfex, bla cont, li ma jaħsibiex, miġnen.

Harefoot — isem ta għasfur; isem ta ħaxixa.

Hare-hearted — beżżighi, kalbu żgħira, bla ħila, li jibża minn xejn.

Harehound — chelb tal fenec.

Hare hunter — caċċatur (min imur ghal caċċa) tal fenec salvaġġ.

Hare-hunting — il caċċa (il kbid) tal fenec salvaġġ.

Hare lip — xoffa maksuma, min ghandu xoftu ta fuk maksuma.

Harem — serrall.

Haremint — isem ta ħaxixa.

Harengiform — li gej bhal, jew li ghandu għamla ta, aringa.

Hare's tail — isem ta ħaxixa, denb il fenec.

Harfang — xorta ta cocca igħejdulha cocca tas-silġ (*Snowy owl*).

Haricot — laħam misjur (mgħolli tajjeb) u mgħaffeġ, mħallat mal ħaxix, l-actar iżda zunnaria (ragù); fażola (li igħejdulha ucoll *kidney bean*).

Harigals — l-interjuri (il kalb, fwied etc.) ta annimal; ix-xagħar tar-ras.

Hariolation — inzertar, tħabbir (fuk dac li ghandu jiġri jew isir), tbassir, tbaxxir.

Harish - bħal liebru.

Hark — tisma, tati widen; isma!

Harl — il ħjut ħoxnin ta barra tal għażel; rixa minn denb il pagun li jagħmlu (jusaw bħal rixa) għas-sajd.

Halejan — ta *Harley*, Conti ta Oxford jew dac li għamel u ħalla salt manoscritti, (xogħol mictub minn għajr m'hu stampat) etc. li illum jinsabu fil Museu (*British Museum*) ta Londra.

Harlequin — arlecchin, pulcinell, buffun, li idaħħac in-nies; tagħmilha ta arlecchin, ta pulcinella, jew ta buffun; tagħmel is-sħarijiet (tilgħab) f'teatru etc. bil bacchetta jew il għuda (li icollom f'idhom dawc li jilgħabu jew jagħmlu il bussolotti).

Harlequinade — pulcinellata, il parti li jagħmel il buffu f'teatru biex idaħħac, jew jidħa, in-nies minn xena għal oħra.

Harlot — mara tad-dinja, mara li m'hix tal galbu; tallâb; bniedem briccun, m'hux galantom, coċċ brodu; tgħaddi ħajja debuxxata (ta libertin) jew m'hix tal galbu.

Harlotry — debuxxaġni, ħajja ħażina; wiri ta ħaġa b'oħra; *the harlotry of art*, (Mason, *English Garden*), il wiri ta ħaġa b'oħra (kerk) tas-sengha (fis-sengħa).

Harm — ħsara, deni; tagħmel ħsara, tagħmel id-deni; *to do one harm*, tagħmel deni (ħsara); *I don't think this will do you any harm*, ma jidhirlix li dan jagħmillec il ħsara; *to keep out of harm's way*, iżżomm ruħec barra (bogħod) mil periculu (mit-tiġrif); *harm set, harm get*, min jagħmel jaħmel, min jagħmel id-deni, deni isib, jew jecc tagħmel id-deni tistenniex gid.

Harm-doing — ħażin, ħsara

Harmattan — riħ sħun li inixxef jew

jaħrak il werak tas-siġar etc. li jonfoħ mill'intern, mill-artijet ta gewwa) tal Africa.

Harmel – isem ta ħaxixa li fiha riħa kawwija, ticber actarx fil pajjisi tal Europa ta Isfel u fl-Asia, miż-żerrigħa tagħha it-Toroc jagħmlu xorta ta ħwawar u żebgħa ħamra.

Harmful — li jagħmel il ħsara jew id-deni.

Harmfulness — ħsara, deni.

Harmless — li ma jagħmilx ħsara jew deni.

Harmlessly - b'mod li ma jagħmilx ħsara jew deni.

Harmlessness — nukkas ta għamil ta ħsara jew deni.

Harmonia — isem ta chewcba cbira, l-erbgħin waħda li sabu (raha l-ewwel darba *Goldschmidt* fl-1 ta Marzu 1856); bint *Mars* u *Venere* li iżżewget lil *Cadmus*.

Harmonic / Harmonical } armonicu, li jakbel fil-leħen u fid-dakk.

Harmonica — strument (bħal cimblu etc) magħmul minn ħafna tazzi tal ħġieġ mimlijin, jew ftit jew wisk, bl-ilma, li jindakku bis-swaba miblula, inventat minn wieħed Tedesc, imbagħd irranġat aħjar minn *Franklin*; strument tad-dakk bħal organett li jindakk bin-nifs.

Harmonically — bl-armonia.

Harmonichord — strument tad-dakk li jindakk bħal pianuforti u li jinstama (għandu leħen) bħal violin (igħejdulu ucoll *piano-violin*, *violin-piano*, *tetrachordon etc.*)

Harmonicon – organett tat-tfal (tal logħob.)

Harmonious – ara *harmonic*.

Harmoniousness — armonia, simitria.

Harmoniphon — xorta ta strument tad-dakk (li jindakk bin-nifs jew birriħ li titfa gewwa fih).

Harmonist — min jicteb il musica; min icanta jew idokk bl-armonia (min jakbel fil-leħen u fid-dakk ma ħadd jehor).

Harmonium — armoniu.

Harmoniumist — min idokk l-armoniu.

Harmonization — armonia, kbil fil leħen jew fid-dakk.

Harmonize — tagħmel armonia, tkabbel fil-leħen u fid-dakk; tkabbel, issewwi, jew tagħmel paci tnejn etc. miggeldin; takbel fil-leħen u fid-dakk; takbel (fil fehma) tiftiehem; *these facts harmonize*, dawn il ġrajja jakblu.

Harmonizer — ara *harmonist*.

Harmonometer — strument (fil musica) biex jaraw jecc in-noti jakblux fil leħen jew fl-armonia; strument magħmul actarx b'corda waħda, bli scannelli li jiġru jew jitilgħu u jinżlu.

Harmony – armonia, musica, takbil fil-leħen u fid-dakk; ftehim, ħbeberia, paci; ctieb li igib (fih) u juric bcejjeċ li fihom jakblu il chittieba jew l-auturi.

Harmost — Gvernatur ta Colonia (actarx tal gżejjer Grieghi).

Harmostome — isem (xorta) ta mineral, actarx bħal cristall, ta lewn abjad jew griż, jew aħmar, jinsab fil Boemia, fin-Norvegia u xi artijiet oħra tal Europa, (igħejdulu ucoll *staurolite*).

Harn — għazel (drapp) oħxon u ordinariu; ordinariu.

Harness — arness, inginji, xedd ta żiemel; lbies, ħwejjeġ jew armar ta gwerrier jew suldat, jew cavalier; armar ta newl, il medda; il-laħam immellaħ li jatu jew iservu lill baħrin abbordijiet tal bastimenti; tarma, tkiegħed żiemel etc. fl-arness: ixxid żiemel fl-inginji; tarma jew tlibbes suldat, gwerrier jew cavalier; tarma (bl-armi tan-nar) għal gwerra jew għad-difisa; *he bought the horse and his harness for £ 25*, xtara iż-żiemel u l-arness flimchien b' £ 25; *a man drew a bow and smote the king between the joints of his harness*, ragel tafa vleġġa u lakat ir-Re minn bejn il fetħat tal armar (lbies) li chellu fuku (li chien liebes); *the camp of the enemy was strong and well harnessed and compassed round about with horsemen*, il camp tal għedewwa chien kawwi u armat tajjeb u mdawwar collu bil cavalleria (nies fuk iż-żwiemel); *to die in harness*, tmut fl-inginji, jigifieri fis-servizz; *he died in harness and never enjoyed a*

week's rest as a pensioner, miet fis-servizz u katt ma gawda gimgħa mistrieħ bil pensioni.

Harness-bearer—dac li iżomm l-armi ta cavalier.

Harness bell—dic il kampiena jew ġolġol li icun hemm f'xedd jew f'għonk ta żiemel.

Harness cask—il barmil fejn iżommu il-laħam immellaħ abbord.

Harness-clamp — morsa tas-sillar (fejn iżomm il gild biex jista iħit).

Harness-currier—cunzatur tal gild għal arness.

Harness hook — ganċ għad-dendil tal arness fi stalla etc.; dic il ħolka fix-xedd ta żiemel minn fejn igħaddu ir-riedni.

Harness leather—gild għall arness ta żiemel (riedni, cinturin etc.)

Harness-maker—sillar.

Harness pad - dawc il biċċiet bħal cuxxinetti li ikegħdu fuk dahar żiemel etc. kabel ma ipoġġu il berdgħa biex din ma tidħolx f'laħmu.

Harness plater—dac li jaħdem ix-xogħol tal ornamenti tal metal li icun hemm f'l-arness taż-żiemel.

Harness saddle—ix-xedd jew berdgħa ta fuk id-dahar ta żiemel li minnha joħroġ ic-cinturin etc.

Harness-snap—il ħolok fejn icunu marbutin u għaddejjin ir-riedni.

Harness-tub—ara *harness-cask*.

Harness weaver - nissieġ ta li scoccisa (drapp jew xallijet li isiru fli Scozia.)

Harnesser—sillar, min jagħmel jew jaħdem fl-arness.

Harn pan—li scutella tar-ras (fejn icun il moħħ.)

Harns—il moħħ.

Haro (jew Harrow) — ajjut! chif igħajtu in-nies tan-Normandia); *Harrow! the flames consume me!* (Spenser) ajjut, isa, in-nar kiegħed jaħrakni.

Harp—arpa; sitt ħabbiet Irlandisa; għarbiel għan-naka tal kamħ jeu taxxaħx; isem ta għankud ta cwiecheb; iddokk l-arpa; tgħejd u tarġa tgħejd jew ticteb u tarġa ticteb dejjem fuk li stess ħaġa (koffa tielgħa u oħra nieżla); *he is harping always upon the same string*, dejjem li stess għania, dejjem jitchellem, jew igħejd fuk ħaġa waħda; *to harp*, tmiss, tinzerta, tolkot; tgħarbel.

Harpa—xorta ta frotta tal baħar gejja bħal arpa.

Harp-seal—il bumerin tal Groenlandia.

Harp string—corda ta arpa.

Harp stringing — tajba għad-dakk tal arpa.

Harpagon—rampil.

Harper — dakkâk tal arpa, min idokk l-arpa; biċċa munita jew sold Irlandis fi żmien ir-Regina Elisabetta ta l-Inghilterra, hecc msejħa mil l-arpa li chien fiha.

Harping—tal arpa, dakk tal arpa, arpeggiar; li njam bħal bardnell għassaħħa tal prua ta bastiment.

Harping iron—ara *harpoon*.

Harpist—ara *harper*.

Harpoon—foxxna għal kbid tal ħut cbir (balieni etc.); tolkot jew tinfed bil foxxna; titfa il foxxna.

Harpoon fork — midra jew ganċ għat-tgħabia tal katet tal ħuxlief fuk carrettun etc. (biex iwaddbu biha il kattiet tal ħuxlief etc.) mil l-art għal fuk il carrettun jew munzell etc.

Harpooner — min jitfa jew jolkot etc. bil foxxna.

Harpress—mara li iddokk l-arpa.

Harpsichon—xorta ta strument tad-dakk bil cordi (igħejdulu ucoll *spinet*).

Harpsichord — strument tad-dakk, bil cordi.

Harpster—ara *harpress*.

Harpy—(fil mitologia) mostri (tlieta) cbar ferm u bil ġwienaħ, ulied *Nettuno* u *Terra*; jisimhom, *Aëllo*, *Celæno* u *Ocypete*; dawn il mostri ipinġuhom b'wiċċ ta mara, gisem ta seker u bid-dwiefer cbar u milwija—igħejdu li chellhom riħa tinten cbira, u li chienu iħasseru u inittnu cull ma imissu bil ħmieġ tagħhom; wieħed li ma jagħmilx ħlief jigref (jisrak) collox taħt idejh; isem ta annimal li jaħtaf cull ma jara; ħalliel.

Harquebuss—xorta ta azzarin.

Harquebusier—min igib jew jispara il *Harquebus* (ara).

Harr—tempesta fuk il baħar; baħar kawwi ferm.

Harratsen—xorta ta drapp.

Harridan—mara m'hix tal galbu, u li xjeħet f'din il ħajja.

Harrier—xorta ta chelb tal caċċa; min jekred, jisrak u jagħmel il ħsara (f'pajjis jew f'art); isem ta tajra, il bugħadam.

Harrikarri—hecc jissejjaħ il mod chif in-nies tal Ġapan jew il Ġapponisi ineħħu ħajjithom, billi ixokku żakkhom salib u iħallu johorġulhom msarinhom.

Harrington—tliet ħabbiet (biċċa ta tliet ħabbiet.)

Harrow — xatba għat-twittija tarraba; ixxattab jew twitti ir-raba bixxatba; tifni; iddejjak jew taksam kalb xi hadd bit-turturi, bi cliem jebes etc.; taħkar, titturmenta; *it harrows me with fear etc.*, (**Shakspeare**, *Hamlet*), jifnini bil biża; *meaning thereby to harrow his people*, (**Bacon**, *Henry VII*), u b'dan irid (għandu f'rasu) li jitturmenta (jaħkar) in-nies.

Harrower—min ixattab jew iwitti l-art (għalka) b'xatba; xattâb; isem ta tajra, il bugħadam.

Harrowing—li jifni, li jitturmenta jew iċarrat il kalb bit-turturi jew cliem jebes; tixtib, (twittija tal ħamrija bixxatba); *my soul with harrowing anguish torn*, (**Scott**, *Lady of the Lake*), il kalb tiegħi mċarta b'dispiaciri l-actar cbar (li jċartu il kalb tassew).

Harry—tekred, tisrak, jew tagħmel sacchiġġ, fi gwerra; tifni, iċċarrat kalb xi ħadd bi cliem jebes etc.; iddejjak, tchidd; *he harried the lands of Richards Musgrave*, (**Scott**, *Lay of the Last Minstrel*), serak (issaccheġġa) l-artijiet ta Musgrave; *I repent me much that I so harried him*, (**Shakespeare**, *Antony and Cleopatra*), jisgħobbija wisk li jena fnejtu daks hecc (tajtu dawc itturturi collha.)

Harsh—aħrax, jebes, żorr, mkit; kares; iżżakżak (bħal rota ta carrettun meta tcun nieksa mix-xaħam mal fus); *This stone is not smooth enough, I find it still harsh*, din il gebla m'hix lixxa biżżejjed, nsib (nħossha) li għadha ftit ħarxa; *I consider this a harsh word*, din insiba chelma jebsa (tatini fastidiu f'widnejja); *ours is a harsh master*, li mgħallem tagħna żorr (jebes jew mkit); *this is a harsh sort of wine*, dan xorta ta mbit kares.

Harsh-resounding—aħrax fil widna.

Harsh-rude—goff, pastas fli mgiba tiegħu.

Harshen—tħarrax.

Harshly — bil ħruxija, bl'ebusija, bli mkata, bil krusa; bil guffaġni; *he always dealt harshly with them*, dejjem mar bl-aħrax magħhom (dejjem ħadhom bl-aħrax.)

Harshness—ħruxija, ebusija, mkata, krusa; guffaġni; *harshness of bodies is unpleasant to the touch*, il ħruxija (meta tħoss xi ħaġa ħarxa) taħt idejc ma tieħux gost biha; *the sternness and harshness of his nature*, l-ebusija u il guffaġni tiegħu.

Harslet (jew Haslet) — l-interjuri (il kalb, fwied etc.) ta ħanżir.

Hart—cerv; *hart of ten*, xorta ta cerv li għandu għaxar friegħi fi krunu.

Hartall — xorta ta żebgħa safra (l-ossidu tal arsenicu.)

Hart-root, Hart-royal, Hart's-clover } xorta jew isem ta pianta

Hartshorn—il karn tac-cerv; spirtu li joħroġ (jew jagħmlu) mil krun tac-cerv, ammonia.

Harts tongue, Hartwort } isem ta pianta, jew ħaxixa; il ħaxixa tat-trieraħ.

Harum-scarum—bniedem ferfuxi; li jagħmel collox addoċċ jew chif gie gie, minn għair ma jimpurtah xejn; trascurat, ferfuxi bla cont; katta bla ħabel.

Haruspication — indunar, inzertar jew profetizzar billi tħares lejn (tifli etc.) l-interiuri (il gewwieni) ta dawc li icunu maktula; "*Haruspication*" *belongs among the lower races, especially to the Malays and Polynesians*, (**Tylor**, *Primitive Culture*), *Haruspication*, jinsab fost in-nies (isir min-nies) baxxi, specialment (l-actar iżda) min-nies tal Malajja u tal Polinesia.

Harvest—ħsad, taħsad; il frott li

wieħed jaħsad jew isib wara ix-xogħol li icun għamel jew li studiu li icun studia; tal ħsad, ta żmien il ħsad; *he sows to harvest*, ilesti biex isib, jew jaħseb biex imbagħd isib x'jiġbor.

Harvest bug—xorta ta duda bħal bakka (li tidher fi żmien il ħsad kalb il kamħ etc.)

Harvest festival — festa li issir b'ringraziament biex il ħassada jew il bdiewa jizzuħajr l-Alla mil grazia li icun taħom li ġabru il ħsad (il kamħ) gewwa.

Harvest field—għalka li tcun lesta u maħsuda.

Harvest home—żmien il ħsad, jew il ħażna tal kamħ fid-dar (rziezet etc.) wara il ħasda; żmien (wakt) il kligħ jew li wieħed jista jakla iħassel jew japprofitta xi ħaġa.

Harvest hope—tama li wieħed jista jakla, iħassel jew japprofitta xi ħaġa.

Harvest lady—it-tieni wieħed li icun hemm fuk il land (fil filliera jew ringhiela) tal ħassada.

Harvest lord—lewwel ragel f'ringhiela (fuk land ta ghalka) li icun jaħsad.

Harvest louse - duda bħal brimba li tinsab kalb il kamħ żmien il ħsad.

·Harvest-man—ħassâd.

Harvest month—ix-xahar tal ħsad (Malta, *Mejju*, u l-Inghilterra, *Settembru.*)

Harvest moon—il kamar quinta li jaħbat għal equinoziu tal ħarifa (hecc msejjaħ l-Inghilterra billi dac hua żmien il ħsad tagħhom).

Harvest-queen—isem ta Alla falz mara, il protettrici tal ħsad jew tal ucuħ tar-raba (frottijiet, fjuri etc.) ighejdulha ucoll *Ceres*; il vara ta *Ceres* li joħorġu f'xi pajjisi u idawru bi processioni fi żmien il ħsad.

Harvest-spider—isem (xorta) ta brimba.

Harvest-tick—ara *harvest bug* jew *harvest louse.*

Harvester — ħassâd, macna għal ħsad.

Harvestless — ħawli; li ma jatix ucuħ, li ma jagħmilx frott, kamħ etc. għal ħsad; *harvestless autumns terrible agues*, (Tennyson, *Queen Mary*), ħarifa ħawlija (bla kamħ xejn għal ħsad) mard li iwerwer bil biża.

Has—(it-tielet persuna, tal Indicativ present, tal verb *Have*) għandu, għandha; *he has*, hu għandu; *she has*, hia għandha.

Has been—antic; ta darba, li chien, ħaġa antica, li għaddiet (jew għamlet żmienha) *that is a good old has been*, dic chienet ħaġa antica sewwa (li għamlitu żmienha).

Hash — laħam mdecchech, cappulljat; ticcappulia jew tkatta laħam rkiek; iddecchech; tħassar, tisfratta; *you made a hash of it*, ħassartu (ħassart collox); *hash*, bniedem sbozz fi lbiesu, dendul.

Hashed—mkatta rkiek, mdecchech, iccappnljat; msaħħan (mkiegħed jew mgħoddi min-nar) it-tieni darba.

Hasheesh (*haschish* jew *hashish*) ara *hashish.*

Hashish (*haschish* jew *hasheesh*)—ħaxixa (li ipejpu il għarab biex jistordu); il werak tal kanneb mnixxef.

Hashish-smoker—min (Gharbi jew Indian etc. li) ipejjep il ħaxixa.

Hask—gewlak jew cannestru għal ħut.

Haslet—il gewwieni (interjuri) ta annimal; il fwied, milsa, kalb, chirxa etc. ta ħanżir.

Haslock—is-suf (fin) ta ngħaġa; dac is-suf tan-ngħaġa li jitla ma għonkha (dwar griezmejha).

Hasp—ċappetta, luzzett jew firroll mindud (bħal dac tal kofol ta bejt jew xatba ta għalka etc.); magħżel għal brim tal ħajt; ir-raba waħda ta marden; issaccar, takfel b'luzzett jew firroll (mindud bħal dawc tal bwieb ta bejt etc.)

Hassock — mħadda jew cuxxinett għal taħt rcubtejn (li ikegħdu taħt rcubtejhom min jokgħod għar-rcubtejh biex ma iwaġġax); paliett tal ħaxix, bħal dac li jitla fix-xagħri jew taħt il ħitan fix-xitwa.

Hast—it-tieni persuna tal Indicativ, present, tal verb *Have*; *thou hast* inti għandec.

Hastate—li għandu għamla ta (li·

gejj bħal) labarda jew lanza; bl-alabarda, bil-lanza.

HASTATE-LEAVED—werka li għandha għamla ta alabarda; bil werak għamla ta (li gej bħal) alabarda jew lanza.

HASTE — għaġġla, ħeffa; tgħaggel, tħaffef; tmixxi, tisa il kuddiem; *to do a thing in haste*, tagħmel ħaġa bil għaġġla; *in all haste*, bil għaġġla chemm jista jcun; malajr malajr, bla telf ta żmien xejn; *make haste*, għaggel; isa; fittex isa; ħaffef; *make haste thither*, fittex mur, isa malajr; ħaffef; *what haste are you in?* x'għaġġla għandec?; *the more haste the less speed*, il kattusa għaggelia tagħmel l-uliedha għomi; min jimxi bil mod jasal cmieni.

HASTEN—tgħaggel, tħaffef; tcun ħafif; *that shock did hasten his death*, dic li scossa (dagħdigħa, katgħa etc.) chienet li ħaffitlu il mewt (li gherbithu malajr jew li għaġġlitu jmut).

HASTENER — min igħaggel, iħaffef; ħadida etc. kuddiem in-nar tal chcina fejn ikiegħdu il-laħam biex jinxtewa bis-sħana tagħha.

HASTER—għaggiel, min igħaggel jew iħaffef; ħadida etc. kuddiem in-nar ta chcina fejn ikegħdu il-laħam biex jinxtewa b'dic is-sħana li titfa.

HASTIHOOD—għaġġla, heffa.

HASTILY—bil għaġġla, bil ħeffa; bi sfiċċa, b'corla, b'għadba.

HASTINESS — għaġġla, ħeffa; sfiċċa, għadba, corla; *every body disliked his heat and hastiness*, ħad ma chien jaħmel il killa u'l corla tiegħu.

HASTING—li igħaggel, iħaffef, ħafif, bicri; *hastings*, frott bicri (li jilħak malajr jew kabel iż-żmien; l-ewwel frott li jidher fli staġun); *hasting-peas*, l-ewwel piżelli li tidher fis-suk, (piżelli bicrja.)

HASTINGS—isem ta belt fil contea ta Sussex (l-Ingħilterra) 64 mil bogħod minn Londra, msemmija għal battalja cbira ta *Hastings*; li chienet saret fissena 1066

HASTIVE—sfiċċus; bicri (frott li isir jew jilħak cmieni).

HASTIVENESS—ara *hastiness*.

HASTY—sfiċċus, li jagħdab jew jincorla; mgħaggel, mifxul; ta malajr, fuk fuk; *I am afraid to tell him, he is so hasty*, nibża ngħejdlu, sfiċċus wisk (malajr jiżbel, jincorla jew jagħdab); *are you so hasty?* (Shakespear, *Much ado about nothing*), inti mgħaggel daks hecc? *he said some hasty words to him*, incorla miegħu; *these are hasty figs*, dan it-tin biċri; *this is a hasty sketch of the place*, dan disinn (veduta) fuk fuk (magħmula ħafif) tal post.

HASTY-FOOTED—ħafif min sakajh; li jiġri; gerrej.

HASTY-PUDDING—xorta ta pudina li issir bit-tkiek u ħalib mħabtin tajjeb flimchien.

HAT—cappell; cardinalat (dinjità ta cardinal); il kxur tas-sigar li jcun hemm fil vasca mal ġlud għal conza; *to raise the hat to one* jew *to give one the hat*, issellem (tneħħi il cappell) lil xi hadd; *I said nothing, but gave him my hat*, ma għedtlu xejn, sellimtlu biss (neħħejtlu il cappell); *to hang up one's hat in a house*, tcun ta gewwa (tcun ħabib sewwa jew midħla ta dar jew f'dar), *he hangs up his hat there*, dac ta gewwa hemm (midħla sewwa f'dic id-dar jew ħabib tal cunfidenza); *to pass round the hat*, tiġbor flus għal xi ħadd jew għal xi ħaġa.

HAT-BAND — faxxa, strixxa, żagarella jew mustaxia f'cappell.

HAT-BLOCK—forma ta cappell.

HAT-BLOCKING MACHINE—macna (għal għamil) tal cpiepel.

HAT-BOX—caxxa tal (għal) cappell.

HAT-BRUSH—xcupilja fina tal cpiepel (għat-tfarfir tal cpiepel).

HAT-CASE—ara *hat-box*.

HAT-GUARD—kafla, lazz (tal-lasticu) biex iżżomm il cappell li ma itirx bir-riħ.

HAT-MAKER—min jagħmel il cpiepel, cappellar.

HAT MEASURE (jew HAT CONFORMATOR)—kies għal cpiepel għar-ras (faxxa dejka tonda bin-numri li tidħol ġo xulxin għal kies tat-tul u 'l wisa tal cappell li jakbel mar-ras ta dac li irid icun ixidd jew jilbes il cappell).

HAT-MONEY—flus (rigal) ħlas li jatu il patrun (captan) ta bastiment biex jeħu ħsieb it-tagħbija jew il mercanzia li icollu abbord.

Hat-mould—forma ta cappell.

Hat-planking— xogħol tal cpiepel tal feltru.

Hat-protector — nforra (*cover*) tal incirata etc. għal cappell.

Hat-rack—feju jiddendlu il cpiepel (f'intrata etc.); dic il għuda bil mazzarelli etc. għad-dendil tal cpiepel.

Hatable—ara *hateable.*

Hatch— tfakkas, tofkos; takgħida bajd; nofs bieba, buccaport; tokgħod fuk il bajd; titħasseb; ittalla u tniżżel bil ħsieb; ticconġura; issaccar, tagħlak; tagħmel scur (tiscura) xi bnadi f'figura etc. billi tagħmel ħafna linji rkak u ħdejn xulxin u li ġejjin contra xulxin, gradiljar; iċċappas (xabla etc.) bid-demm ta bniedem; luccbett, socra, gradiljar jew malji fin-nassi tal ħut; ħadid etc. ta sodda; sodda; ftehima, conġura; fetħa, tokba (mogħdija) għal minjera jew barriera; *these eggs will soon hatch,*dan il bajd da'l wakt ifakkas (jofkos); *what a fine hatch of goslings I have seen,* xi ġmiel ta tifkisa papri żgħar rajt; *he is hatching some mischief,* kiegħed jicconġura (italla u iniżżel f'rasu) biex jagħmel xi ħsara (xi ħaġa ħażina); *the evils she hatched were not effected* (Shakespear, *Cymbeline*), id-deni li għamlet f'rasha li tagħmel ma sarx (ma għamlitux); *'Twere not amiss to keep our door hatched,* (Shakespear), chien xierak (ma għamilna xejn ħażin) li żammejna il bieb magħluk; *thine bloody sword hatched in the life of him,* ix-xabla tiegħec bid-demm, mċappsa b'demmu; *to be under hatches,* tcun isfel f'bastiment (bil buccaporti magħluka); tcun batut u avvilut; tcun taħt Mantua; *he can't do much now poor soul, he is under hatches,* ma tantx jista jagħmel (jonfok etc.) issa, għaliex mischin jinsab taħt Mantua (batut).

Hatch-bar—stanga ta buccaport.

Hatch-boat—dgħajsa (ferilla) għassajd (bil post jew il curtun lest għal ħut li jinkabad).

Hatchel—moxt tat-trixtil; trixtel jew tomxot kanneb, għażel etc, tchidd, tifni, tincwieta etc.

Hatcheler—rixtiel, min irextel jew jomxot ħjut tal kanneb jew għażel etc.

Hatcher—min italla u iniżżel f'rasu biex jagħmel ħaġa; min jicconġura; min iħaddem rasu biex jivvinta jagħmel ħaġa.

Hatchet—mannara, rixa; *to bury the hatchet,* tinsa collox u tagħmel paci; *to take up the hatchet,* tagħmel guerra; tkum għal; *to throw the hatchet,* tigdeb, tgħejd cliem b'jeħor, tfassal, tħarref.

Hatchet face—wiċċ icreħ; *an ugly beau adores a hatchet face,* (Dryden, *Todd*), ġuvnott icreħ iħobb wiċċ icreħ.

Hatchetite—mineral li jati fl-isfar.

Hatching - ħżuż gradiljar li naraw fli stampi li juru fejn għandu icun scur.

Hatchment—arma (ta cunjom etc.); ornament, disinn f'mancu, jew makbad, ta xabla.

Hatchway—buccaport.

Hate—mibgħeda, odiu; tobgħod, ma taħmilx.

Hateable — ta min jobgħodu; li jimbagħad.

Hateful—li jimbagħad, li igib jew li jistħokklu mibgħeda, ta min jobogħdu.

Hatefully—bil mibgħeda, bl-odiu.

Hatefulness - mibgħeda, odiu.

Hateless—bla mibgħeda, bla odiu.

Hater—min jobgħod.

Hatekal—gozz, munzell (demel etc. mixħut fuk xulxin); il għonk (il ħofra tal għonk mal kurrigħa tar-ras).

Hatesome—ara *hateful.*

Hath—f'loc *has* (ara).

Hatless—bla cappell, li ma għandux cappell.

Hatmaker—min jagħmel il cpiepel, cappellar.

Hatred—odiu, mibgħeda.

Hatted—bil cappell f'rasu; liebes il cappell; *there was only a hatted dame in the house,* sinjura (mara) waħda biss chien hemm fit-teatru bil cappell f'rasha.

Hatted—sħun, msaħħan.

Hatted kitt—ħalib tal bakra sħun mħallat bil butir.

Hattemists—setta, religion, li bdiet fl-Olanda fis-seculu sbatax fundata minn *Hattem,* li chien irid igħallem

illi il mewt ta Cristu ma chienitx għal Fidwa tagħna.

Hatter—min jagħmel jew ibiegħ il cpiepel, cappillar; tifni, tchidd, tħabbat; *he's hatter'd out with penance*, (**Dryden**, *Todd*), nchedd (infena etc.), bil penitenzi.

Hatti-humayun – editt, ordni, firmat mis-Sultan (Torc) stess; digriet tas-Sultan Torc fuk id-drittijet tas-sudditi tiegħu Nsara.

Hatti-scheriff — digriet bil firma tas-Sultan Torc li actarx icun fih dawn il chelmiet: "Irrid li l-ordni tiegħi issir sewwa chif inhi mictuba u chif irridha"; ordni tas-Sultan li ma tistax titħassar, ordni irrevocabili tas-Sultan Torc.

Hatting - xogħol tal cappillar, xogħol tal cpiepel; feltru u ħwejjeġ oħra li minnhom isiru (jagħmlu) il cpiepel.

Hattle—li jibża minn xejn, li jonfor malajr, mistħi.

Hattock - ħemel ta tnax il katta furrajna jew ħamħ.

Hauberk — ġlecc ta gwerrier bil cmiem ksar u minsuġ ħolok ħolok jew bil malji tal fildiferru.

Haugh - art, għalka, għal bhejjem fejn jirgħaw.

Haught — supperv, mimli bih innifsu, arroganti, cburi.

Haughtie – ara *haughty*.

Haughtily – bil cburija.

Haughtiness – cburija.

Haughty—cburi, supperv, mimli bih in-nifsu, prusuntus.

Haul—tiġbed; ġbid, gibda; tibdel ir-rotta jew il mixi fejn icun sejjer bastiment; calata, kabda ħut b'xibca b'tartarun etc.; *they took some 100 fishes at a haul*, kabdu (tellgħu) mitt ħuta f calata, f'tefgħa, jew gibda waħda (bit-tartarun etc.)

Hauler—min jiġbed jew italla l-art (mill baħar); dac li jiġbed it-tartarun etc.; min italla it-trab bil metalli mill-minieri.

Haulm – iz-zocc tal ful jew tal piżelli; zcuc nexfin tal ful jew tal piżelli; it-tiben (zcuc niexef tal kamħ).

Haunce—iżżid, tgħolli, tcattar.

Haunch—il għadma tal genb; coxxa; li spalla ta ħnejja jew arcata; l-ewwel ġebliet (fit-truf jew bidu) ta ħnejja jew arcata; samrott.

Haunched—bil *haunches* (ara).

Haunt—tmur iżżur dlonc, tbejjet; tcun dejjem f'post; iddarri; tidħer bħal ma jidru fatati jew harsijet f'dar; tocc, post fejn tmur spiss, post fejn tiltaka; drawwa ta mawrien jew dħul f'post (f'xi banda) mania; *the haunt you have got about the courts will one day or another bring your family to begorry*, (Arbu'hnot), il mania li għandec li tidħol il korti għad iggibec ġurnata, flimchien mal familja tiegħec, fil fakar; *the ghosts that haunt this house*, li spirti (fatati) li haun' f'din id-dar.

Haunter—min iżur jew icun spiss f'post.

Haurient—(ħut) b'rasu il fuk mil l-ilma bħal meta jagħmel biex donnu jeħu in-nifs; fl-armi, ħut wiekaf b'rasu il fuk u denbu l-isfel.

Haurl—tiġbed, tcarcar (bħal gangmu etc. mal kiegħ tal baħar.)

Hausmannite – isem ta mineral.

Haust — tkaħkiħa tas-sogħla; nifs, belgħa (xarba) nifs chemm jiflaħ jeħu f'nifs bniedem.

Haustellum — ħalk (ta annimal) magħmul għar-rdigħ.

Haustement – lbies bħal flocc tal malja li jilbsu il gwerrieri kabel il curazza etc.

Haut — fiera ta darba fil gimgħa (hecc msejħa fl'India.)

Haut —tgħolli, ittalla fil għoli.

Hautboy – strument tad-dakk bħal obuè; xorta ta frawli.

Hautboyist – dakkâk tal (min idokk l-)obuè.

Hauteur—cburija, suppervia.

Haut gout - li fih togħma kawwija, li itigħem sewwa, li jaħrak bil ħwawar, li imiss sewwa fit-togħma.

Havana / Havannah } Avana, il belt ewlenija ta Cuba; sigarru tal Avana; mill-Avana; *an Havannah cigar*, sigarru tal Avana.

Havanese — mill-Avana; l-Avanisi jew in-nies tal Avana.

Have—icolloc; tiddobba, takla, tie-

ħu, iżżomm; trid, titlob; iggib; tinżerta (tindovna jew takta); tcun taf, tifhem; *I have a book*, ghandi ctieb; *do you wish to have children?* tixtiek icolloc tfal; *I wish I could have two of those plants*, nixtiek ħiddobba tnejn minn dawc ix-xtieli; *where had you this pretty chain?* mnejn (minn fejn) klajtha din il catina (hecc) sabiħa?; *what will you have?* xi trid, x'tieħu? *what would these madmen have?*, (Dryden), x'iridu dawn li mgienen? *have this in your hand and don't let it drop before I tell you*, ħa, żomm (akbad) din f'idec u terħix kabel ma nghejdlec; *what will you have for these books?* x' titlob (chemm trid) ta dawn il cotba?; *there, thou hast it!* (Shakespeare, *Richard III*), hemm int, gibtha (ktajt); *he has neither Latin, French, or Italian*, (Shakespeare, *Merchant of Venice*), u la jaf (jifhem) bil-Latin, u la bil Francis u l-ankas bit-Taljan; *have at a thing*, tibda, tati bidu, tipprova, tittanta; *have at it, then*, (Shakespeare, *Cymbeline*), ibda, mela; *have at a person*, tħebb għall, taħbat għal; *have at him with a down right blow*, (Shakespeare, *Henry VI*), ħebb ghaliħ b'dakka ta ponn mill-ewwel; *to have away*, tneħħi, tisbarazza; *to have a person out*, tiddwella ma bniedem; *to have it out with a person*, tchellem bniedem u tghejdlu ċar li ghandu tort (tatih ħasla jew iċċanfru bla biża ta xejn); *I had better go*, aħjar immur, *I had rather go*, actar jakbilli immur; *to have nothing for it*, ma tistax tagħmel ħaġ'oħra; *he had nothing for it but to disperse his army*, ma satax jaghmel ħaġ'oħra ħlief ixerred in-nies li chellu taħt l-armi; *I have this from a very good source*, jena naf dana minn banda tajba; *to have a thing by heart*, tcun taf ħaġa bl-amment.

Haveless - li għandu wisk ftit, li xejn; b'xejn; li ma għandu xejn; *though a man be haveless yet shall he not by theft steal*, (Gower), għad illi il bniedem ma icollu xejn ma għandux jisrak.

Havelock - dic il biċċa drapp etc. maħruġa il barra ma elmu etc. biex tilka ix-xemx għar-ras minn wara għal fuk il għonk.

Haven—port, marsa, daħla fil baħar fejn jistchennu jew jidħlu għar-rdoss etc. il bastimenti; tistchen, tidħol f'port għar-rdoss etc.

Havenage - ħlas (dritt) tad-dħul f'port.

Havener jew Harbour Master — captan jew Suprintendent tal port.

Havenet—port żgħir.

Haver —min (dac li) għandu; *valour is the chiefest virtue, and most dignifies the haver*, (Shakespear, *Coriolanus*), il ħila (l-almu etc.) hia l-ewlenjia virtù u tgħalli lill dac li icollu (jew għandu) minnha.

Haver — ħafur (żerrigħa); *haver bread*, ħobż tal ħafur etc. (li stess bħal *oats*).

Haver - titchellem addoċċ; ta ibleħ, minn għajr sens, ta balalu, bla sugu etc.; *he just havered on about it etc.*, (Scott), għadu chemm chien jitchellem ta veru ibleħ fuk dana.

Haverel - bniedem nofsu ibleħ, bla melħ, li ma tantx ghandu għakal

Haver meal (f'loc *oatmeal*) — ichel, tisjir jew minestra bit-tkiek tal ħafur.

Haversack — barżacca (għal ħobż) jew ir-razion tas-suldati jew għal l-artillieri biex jeħdu fiha porvli etc. għal tir ta canun mil caxxa tal munizion għal canun.

Haversian-canals — canali, tokob jew ħofor li hemm fil għadam li minnhom jgħaddi id-dèmm etc. hecc msejħin għal *Haver* l-ewwel wieħed li rahom jew sabhom.

Haver straw — it-tiben (zocc) tal ħafur.

Havil—xorta ta granċ żgħir.

Havildar — surgent fl-armata Indiana.

Having — possessioni; li wieħed għandu jew icollu; qualitá, doti li wieħed icollu jew li bihom icun mżejjen; rgħib; *I wish the having of it*, nixtiek nippossediħ (li icolli lilu etc.), (Shakespear, *Pericles*); *she is endowed with the rarest havings*, hia mżejna bl-isbaħ doti jew qualità; *Martha was sorry to think that Jane was so having*

(G. **Elliot**, *Middlemarch*), Marta għeliet xħin tara lill Ġanna hecc rgħiba.

Havings—mgiba; *he wants to learn us better havings*, (**Scott**, *Rob Roy*), irid igħallimna mgiba aħjar.

Havoc—kirda, tħarbita, ħsara; tekred, tħarbat, tagħmel il ħsara; *that disease played a sad havoc there*, dic il marda għamlet (chienet caġun ta) kirda cbira hemm; *such havoc must have excited disgust*, (**Macaulay**), tħarbita bħal din tat sgur dispiacir; *to waste and havoc Yonder World*, (**Milton**, *Paradise Lost*), tekred u tagħmel il ħsara fid-dinja l-oħra.

Haversack—ara *haversack*.

Haw—ġardin, ġardina, għalka żgħira li icun hemm ma dar; wied żgħir; marda tal għajnejn fiż-żwiemel; temtim, żamma ta lsien fil cliem; titchellem bit-temtim, jew donnoc tibża toħroġ il chelma sewwa; tlaklak fil cliem; *after a little humming and hawing upon it he agreed to undertake the job*, (**L'Estrange**), wara ftit tgħemgħim u tlaklik fid-discors iccuntenta li jagħmel ix-xogħol.

Hawain—tal Gzira Hawaj (fl-Oceanu Pacificu ta Isfel) wieħed mil Gzira Hawaj jew Hawajjan.

Hawbuck—pulcinell; wieħed li idaħħac in-nies bih.

Hawbubite — disclu, bniedem bla condotta li jiggerra ljeli sħaħ barra fit-torok jinsulta in-nies.

Hawfinch—il għasfur taż-żebbuġ, jew trumbettier (għasfur).

Hawhaw—foss moħbi li ma jidhirx ħlief meta tasal fuku; tidħac goff, tidħac tgħajjat.

Hawk—seker, bies; wieħed li jilħaklu, li ikarrak bic; pala għat-tajn tal bajjada jew caħħala (dic li iżommu f'idhom bit-tajn fukha għat-ticħil) takbad it-tajr, tmur il caċċa bil bies; tittajjar (ittir) bħal bies, tbiegħ bl-imnut fit-triek; tkaħkaħ biex takla jew takta bżiek jew bili; takla jew takta bili jew bżiek; ixxerred, ixxandar (ħaġa) ma cullimchien; *beware of him, he is a hawk*, okgħodlu attent dac seker (jidhac bic); *the plasterer had the hawk in his left hand while with his right was wielding on the trowel*, il caħħâl (bajjâd) chellu il pala tat-tajn f'idu ix-xellughija wakt li bil-leminija chien jimmaniġġa (jaħdem bil) cazzola; *here every day he hunted and hawked at the river*, (**Berners**), hawn hua cull jum chien jigi għal caċċa (bil bies) ħdejn ix-xmara; *when a hawker hawks his wares etc.*, (**Tennyson**, *the Blackbird*), meta bejjigħ fit-torok ibiegħ bl-imnut l-affarijiet li icollu (għal bejgħ); *to cough and hawk etc*, (**Byron**), jisgħol u ikaħkaħ biex jakla jew jakta bżiek jew bili etc.; *to hear his praises hawked about*, (**Swift**, *A friendly apology*), tisma il ftaħir tiegħu mxerred (mxandar) ma cullimchien.

Hawk bill—xorta ta tnalja bit-truf tagħha bħal munkar il bies (biex iżommu xi affarijiet li iridu jistanjaw bix-xuxxarell.)

Hawk-boy—it-tifel li icollu miegħu il bajjâd jew il caħħâl biex igħejnu (ikegħdlu it-tajn fuk il pala.)

Hawk's bill—(fl-arloġġ) li scappament.

Hawked—milwi, mgħawweġ, li gej bħal ganċ jew munkar il bies

Hawker — bejjegħ (bli mnut) fittorok; tal cobob u'il marelli; min imur il caċċa tal bies; min jakbad il caċċa bil bies; xorta ta bastiment tal kluħ; *his father is a hawker*, missieru ibiegħ fit-torok.

Hawkey — xorta ta logħba li tintlagħab, bħal *polo*, bil ballun u'l bsaten.

Hawkeyed—li għandu għajnejh jaraw daks ta seker; għajnejn is-seker, wieħed li jara sħiħ (ferm.)

Hawkie (jew hawkey)—bakra mtebbgħa bl-abjab; bakra sewda li icollha faxxa jew rokgħa bajda f'wiċċa; stupidu, ħaġa belgħa.

Hawking — caċċa, kbid il għasafar jew it-tjur bil bies jew bl-iskra mħargin għall apposta.

Hawkish—bħal seker jew bies.

Hawkit — bhejjem (bakar etc) b'wiċċhom abjad, b'wiċċhom mtabba bl-abjad.

Hawkmoth—il baħrija.

Hawk nose—mnieħer li gej bħal ta pappagall; min għandu mnieħru gej

bħal tal pappagall.; *a hawknosed person*, bniedem (ragel etc.) li għandu mnieħru bħal ta pappagall.

Hawk weed—ħaxix ħażin li jicber fuk xi ħitan, swar etc. (igħejdulha ucoll *hawk's beard.)*

Hawse—cubia, it-tokba tal cubia; *Hawse-holes*, it-tokob tal cubia minn fejn tgħaddi il catina tal ancra; *hawse*, chif icun kiegħed sorġut bastiment li icun ancrat mil poppa u mil prua (bħal ma hi il *Hibernia*); il bogħod li icun hemm mill prua tal bastiment sal ancri li bih icun sorġut.

Hawse bag — xcora etc. tal luna mimlija bli stoppa biex isoddu biha it-tokob tal cubia f'xi maltemp għal baħar.

Hawse block (jew hawse-plug, jew buckler)—tappiera għal cubia.

Hawse-bolster — il fallacchi (twavel) ta fuk u taħt il cubia (il ħadid etc. oħxon ta ma dwar il cubia.

Hawse-hole — it-tokob tal cubia (minn fejn tgħaddi il catina etc. tal ancra.)

Hawse-piece — il bardnell (faxxa tal fallacca etc.) fejn icun hemm it-tokob tal cubia.

Hawser—gherlin.

Hawthorn — żgħarun jew anżalor salvaġġ (isem, xorta ta siġra jew pianta.)

Hawthorn fly—xorta ta duda (insett.)

Hay—ħuxlief; ħaxix li icun kiegħed jicber jew tiela; ħajt (ta għalka) tal ħaxix; burdura jew zouc mwaħħlin fl-art dwar xi ħaġa li iservu bħal ħajt biex ma tistax tgħaddi; xorta ta żifna (bħal *dura durella*); xibca (nsib għal kbid) tal fniec; tonsob jew takbad il fniec bix-xibca; *to make hay*, torbot (taħsad etc.) il ħuxlief; *make all men meet on the green hay*, (**Wycliffe**), ġagħal in-nies collha jinġabru fuk il ħaxix (hemm fejn tiela jew kiegħed jicber il ħaxix); *to make a fence as it were of hay or of palisade* (**P. Holland**), tagħmel ħajt, ngħejdu aħna bil-lasti (pali) mwaħħlin (wekfin) fl-art; *I'll play on the tabor and let them dance the hay* (**Shakespear**, *Love's Labour lost*), jena ndokk it-tamburlin (ir-rambaba) u erħilhom jisfnu il *hay*: *we set our hays for conies*, nsabna ix-xbiec għal fniec (għal fenec); *to make hay while the sun shines*, tipprofitta ruħec mill-occasioni; *make hay while the sun shines, my boy*, issa waktec, ibni, aħdem titlifx dan iż-żmien.

Hay band—rbât għal kattiet tal ħuxlief.

Hay bird—il beccafic jew il bufula.

Hay-bote—għata ta njam (zcuc jew pali etc.) li jintgħataw mil proprietariu lill bidwi etc. biex bihom italla jew jirranġa ħitan jew burdura għal għalka; multa għal (flus li icollom iħalsu) dawc li jagħmlu ħsara fil ħitan tal għelieki.

Hay-cock—munzell ħuxlief f'għalka.

Haw-crosier—ara *hay-rake.*

Hay-cutter — macna għat-taktigħ rkik tal ħuxlief.

Haydenite — xorta (isem) ta mineral li jnsab fl-artijiet tal Baltimore (America).

Hayesite—isem (xorta) ta mineral li jinsab fil Perù (l-America ta Isfel).

Hayfield — għalka bil (tal) ħuxlief.

Haying—rbit tal ħuxlief.

Haying-time — żmien ħsad il ħuxlief.

Hayknife—mingel (sicchina) għal ktigħ il ħuxlief.

Hay-loft—għorfa għal ħażna tal ħuxlief.

Hay-maids—isem ta pianta.

Hay-maker — min jakta, inixxef u jorbot il ħuxlief; xorta ta żifna tannies (Inglisi) campanjoli.

Hay-making—il ħsid, nxief, rbit, u ħżin tal ħuxlief.

Haymow } munzell katet tal ħuxlief.
Haystack }

Haystack-boiler — xorta ta caldarun (ta li steam) magħmul għoli.

Haystalk — ħaxix niexef, zocc tal ħaxix niexef.

Haythorn—ara *Hawthorn*.

Haytorite—xorta ta gebel (mineral).

Hazard — logħba (bid-dadi); periculu; cumbinazioni (logħba); tilgħab,

tissogra ; *a service of some hazard must be rendered to ensure success*, xi xorta ta xogħol tal periclu hemm bżonn li isir biex wieħed jirnexxilu dac li għandu jagħmel ; *life is a hazard*, *(*Byron), ħajjitna hia logħba ; *to run the hazard*, tissogra, tirrischia; *they ran the hazard of the battle*, issugraw il battalja ; *I pray you tarry; pause a day or two before you hazard*, (Shakespear, *Merchant of Venice)*, nitolboc stenna ftit ; żomm ġurnata jew tnejn kabel ma tissogra ; *a winning hazard*, (fil-logħob tal *biljard)* meta dac li icun jilgħab idaħħal fil borsa (tal mejda) il boċċa jew bilja li icun irid ; *a losing hazard*, meta il bilja li icun irid idaħħal (dac li icun jilgħab il biljard) ma tidħollux.

Hazardable—ta min jissugrah, tassugrar, ta min jilgħabu.

Hazarder—min jissogra jew jilgħabha ; min jippericula.

Hazardize—periclu, tiġrif.

Hazardous—collu periculi; milgħub.

Hazardousness—periclu, logħba.

Hazardry — logħob tar-rest (għal flus *)*.

Haze—ċpar ; dlam, dalma ; tbażża ; *it hazes*, nieżel iċ-ċpar (hemm iċ-ċpar).

Hazel—siġra tal gellewż ; lewn il gellewża ; tnixxef (tonxor*)* il ħwejjeġ tal ħasla.

Hazel-bush—siġra tal gellewż.

Hazel eyed — li għandu għajnejn (bil għajnejn*)* lewn il gellewża.

Hazel nut—gellewża.

Haziness — ċpar ; *he could not see half a mile by reason of the haziness of the weather*, ma satax jara nofs mîl kuddiemu mħabba fiċ-ċpar (billi ittemp chien mċajpar).

Hazle—ara *Hazel*.

Hazy — mċajpar, biċ-ċpar ; m'hux ċar ; *he has only a hazy notion of these things*, għandu idea confusa (m'hix ċara sewwa) fuk dawn il ħwejjeġ jew l-affarijiet.

He—hu, hua ; dac li (dac il bniedem) ; min ; *he speaks English well*, hu jitchellem bl-Inglis tajjeb ; *I am he, that unfortunate he*, (Shakespear, *As you like it)*, jena hu, jena hua dac li sventurat (dac li mseichen) ; *he who is born to be hanged will never be drowned*, min għandu imut bil pesta ma hemx barracca għalih ; *if I was he*, li cont f'locu (li cont minnu) ; *he*, kabel xi nom turic li hu ir-ragel, bħal : *goat* mogħza, *he-goat* bodbod.

Head—ras, bidu, titlu (ta ctieb) ; rajjes, cap, principal ; divisioni, taksima, tuppan ; il għatu, cuperċ (bħal lembut) ta lambic jew ta mitħna tarriħ ; prua ; ewlieni, prim ; tmixxi, taħchem ; tibda (toħroġ jew icolloc bidu); tkaċċat il frieghi tas-sigar ; takta irras ; *he lost his head*, tilef rasu ; *I can't beat this out of his head*, ma nistax ineħħilu dana minn rasu ; *it is quite gone out of my head*, insejt, ħareġ minn rasi għal collox ; *as big as the head of a pin*, daks ras ta labra; *he ate a whole head of garlick*, chiel ras tewm shiħa ; *on the obverse of the new sovereign you see the head of the King and on the reverse you see St. George on the Dragon*, in-naħħa l-waħda tal lira il ġdida tara wiċċ ir-Re, u in-naħħa l-oħra San Gorġ fuk iż-żiemel ; *we had to pay two shillings per head*, chelna inħalsu żewġ xelini ir-ras (cull wieħed) ; *they were to meet at the head of the river*, chellhom jiltakgħu fil bidu tax- (minn fejn tibda ix-) xmara ; *what is the head of the book?* xinhu it-titlu (l-isem) tal ctieb ; *who is the head of the Department?* min hu il cap tad-Dipartiment ? *he is the head*, hu ir-rajjes (il cap jew il principal) ; *His Holiness the Pope, or the Supreme Pontiff, is the Head of the Catholic Church*, Il Papa hua il cap ewlieni tal Cnisia Cattolica ; *his divisions are in three heads*, (Shakespear, *Henry V*), in-nies li għandu taħt l-armi, jew it-truppi tiegħu, huma mkassmin fi tlieta (bi tliet taksimiet); *he broke the head of the cask in*, tafa gewwa it-tuppan tal bittija ; *the wind blew off the head of the mill*, ir-riħ tajjar il cuperċ (cappell etc.) tal mitħna ; *we have said enough about this head*, tchellimna (għedna) biżżejjed fuk dan il cap (suggett etc.) ; *he is at the head*, hu kuddiem (l-ewlieni ; il prim); *he was selected to head the riot*, hu giè magħżul biex imixxi ix-xewwiexa ; *the*

wind heads a ship, ir-riħ kiegħed jaħ-chem il bastiment (jagħfsu in prua); *the broad river that heads in the high mount*, ix-xmara wiesgħa li għandha bidu (li tibda jew toħroġ) mil munta-nja għolia; *it may be necessary to head the trees too, sometimes*, (**Mortimer**, *Husbandry*), icun hemm bżonn, xi dra-bi, li tkaċċat is-siġar ucoll; *head and hang all that offend that way*, (**Shake-spear**, *Measure for Measure*), akta ir-ras u għallak lill dawc collha li jagħ-mlu hecc; *by gallies with brazen heads she might transport over Indus at once 300,000 soldiers*, (**Raleigh**), bi xwieni bil prua tal bronż jista jeħu (il bastiment) fl-Indus fuk it-tliet mitt elf suldat; *head and ears*, colloc chemm int (minn fuk sa isfel, minn rasec sa sakajc); *to be head and ears in debt*, tcun mixwi bid-dejn; *he is over head and ears in debt*, għandu dejn chemm jasa gildu; *head and shoulders*, minn li spallejn il fuk (tul jew għoli); *he is head and shoulders taller than you*, itwal minnec minn spallejh il fuk (jecol minn fuk rasec); *by head and shoulders*, bis-sewwa jew bid-dnewwa. (bil fors); *of his* (*her etc.*) *head*, minn rajh (minn rajha etc.); *head or tail?* wiċċ jew regina? (hecc igħejdu dawc li jilgħa-bu il flus jew icechċcuhom); *neither head or tail*, u la cap u l-ankas cuda (u la ħaġa u l-ankas oħra etc.); *I can-not make either head or tail of him*, ma nistax nifhmu; ma naf xejn x'irid igħejd; *by the head*, mgħaddas mil prua (bastiment) ippruwat; *head to wind*, prua ghar-riħ; *to his head*, f'wiċ-ċu; *I said so to his head*, għedtlu f'wiċ-ċu, ma kgħadd nibgħatulu ma hadd; *to turn head*, iddawwar denbec (wiċċec) jew tmur minn fejn ġejt; *to give head*, terħi ir-riedni, titlak etc.; *he gave his horse the head*, rħielu ir-riedni iż-żie-mel (rħielu imur jiġri fejn irid); *to come to a head*, issir (bħal meta isir musmar jew tumur meta jasal biex jinfetaħ); *this boil has come to a head, it must be cut*, dan il musmar sar, hemm bżonn nifthuh; *to eat one's head off*, ma tagħmel xejn, (tiecol batal); *our horses were eating their heads off at livery* (**Parker Gillmore**, *Great Thirst land*), iż-żwiemel tagħna chienu kegħdin je-clu batâl ma jagħmlu xejn hemm fli stalla; *to gather head*, tagħmel il cu-raġġ, tieħu ir-ruħ; *to make head*, tir-resisti iżżomm jebes sa chemm jirnex-xilec li trid tagħmel; *to draw to a head*, ticcompendia (tagħlak) discors; *to hit the nail on the head*, tolkot, tin-zerta, takta, iggib ħaġa; *you are the only one that have hit the nail on the head*, inti biss gibtha (inzertajtha, ktajt etc.).

Head-ache—ugigħ ta ras; *I have a head ache*, għandi ugigħ ta ras.

Head-attire — lbies (ħwejjeġ ta lbies) għar-ras (għal fuk ir-ras).

Head band — faxxa għar-ras, rbit, turbant etc.

Head board—tavla ta ras is-sodda, testiera.

Head bound—b'rasu marbuta, bit-turbant.

Head-cheese — pulpetti tal-laħam tar-ras u is-sakajn tal majjâl.

Head-cloth—xall etc. għal fuk ir-ras.

Head-dress — dafra; ornamenti ħwejjeġ jew affarijiet għar-ranġar ta (biex wieħed iżejjen) ir-ras; toppu etc. tal ghasafar (li icollhom f'rashom il għasafar rgiel); *among birds the males very often appear in a most beautiful head-dress, weather it be a crest, a comb, a tuft of feathers*, (**Addison**), fost il għasafar, irgiel l-actar jidru (jingħar-fu) b'toppu sabiħ fuk rashom, u dana icun sewwa għalla, u sewwa kabda, jew troffa, rix.

Headed—bir-ras; b'ras; bil ponta bit-tarf; iccmandat, immixxi, li għandu bi cmand; *clear-headed*, bravu, b'rasu (li għandu rasu) tajba; *thick headed*, li għandu rasu jebsa, stupidu; *iron headed bars*, lasti bit-tarf (bil ponot) tal ħa-did; *they were headed by the two brothers*, chienu immixxia (iccmandati) jew chienu taħt il cmand taż-żewġt aħwa.

Header—tar-ras; il cap; ta kud-diem; tefgħa xeħta, il kuddiem; can-tun etc. (fil bini) mkiegħed mir-ras mal ħajt.

Head fast—gherlin li jorbot (iżomm marbut) bastiment mil prua għall-art.

Head first—għar-rasu; *he tumbled out head first*, waka, baka sejjer (jitgherbeb) għal rasu (rasu l-isfel).

Headful—chemm tati ir-ras (għakal etc.); *I'll undertake with a handful of silver to buy a headful of wit at any time*, (**Ford**, *'Tis Pity*), nippretendi (irrid) li b'mimli id ħdda nixtri mimli ras (chemm tasa rasi) ghakal cull meta ncun irrid.

Head gargle — isem ta marda fil bhejjem.

Head gear — armâr (affarijet) tar-ras; il brilja, testiera etc. ta żiemel.

Head hung—bil kalb dejka, b'kalbu dejka; beżgħan; bil jes maktugħ; *gentlemen, be not head-hung*, (**Shirley**), sinjuri, la taktgħux kalbcom.

Headily—ta ibleħ, ta wieħed bla ghakal jew bla ras; addoċċ; chif giè giè.

Headiness—għaġġla, tferfix.

Heading—bidu, ras, il bidu, ir-ras l-intestatura; ir-ragħwa li icun hemm f'wiċċ il flixcun; it-titlu jew l-isem tal ctieb li icun hemm fuk, fil pagini tal ctieb; taħlita ta xebb il ġmiel u vitriol li jagħmlu mal birra; li njam tat-tuppan ta barmil jew bittia; is-sinjali tal giogdifogu (xi murtar, suffarell etc. li jatu kabel ma jibda il giogdifogu); (fil bini), rjus tal cantun, filata ta cantun bi rjus maħrugin (mkabbżin) ftit il barra; tixlil (biex wieħed iżomm sinjal fejn għandu iħit).

Heading circler—biċċa għodda tal buttâr biex biha ifassal it-tuppan ta bittia.

Heading-course — filata cantuni mkegħdin mil wisa jew ħxuna tal filata, bir-ras mkabbża jew maħruġa il barra.

Heading knife—sicchina tas-sillar għat-titkib fil gild; biċċa għodda (sicchina) tal cunzaturi tal gild, għal brix tax-xagħar mil gild; biċċa għodda tal buttara, bħal bokxiex, għaċ-ċanfrin tat-tuppan.

Heading-machine—macna għal ħruġ tar-rjus tal-labar (tar-ras).

Heading tool — biċċa għodda ta ħaddieda biex jagħmlu rjus tal lucchetti, firrolli etc.

Headknot — rabta (rbit) għar-ras; xorta ta ċoff taż-żagarelli li jagħmlu jew jorbtu f'rashom in-nisa.

Head-lace — żagarella għar-(tar-) ras.

Head land—cap, promontoriu, biċċa art maħruġa il barra għal baħar; biċċa art (ħamrija) f'għalka li ma tcunx milħuka bil moħriet (għaliex tigi fir-rocna jew f'ras il għalka).

Head-ledge—muxxillari; bħal ħerża, rpar, dwar buccaport ta bastiment.

Headless — bla ras; b'rasu maktugħa; bla cap; bla moħħ; bla għakal, ibleħ; *that headless man I thought had been my Lord*, (**Shakespear**, *Cymbeline*), dac ir-ragel b'rasu maktugħa (jew bla ras) jena ħsibtu is-sinjur, cap, tiegħi; *they rested not until they had made the empire stand headless about seventeen years*, (**Raleigh**, *History of the World*), ma chellhomx mistriħ (ma kagħdux) kabel ma raw l-imperu bla cap (bla Re etc) għal sbatax il sena sħaħ; *this is what I call the work of a headless man*, dana nghejdlu jena xogħol (għamil) ta bniedem bla għakal (bla moħħ).

Head-line—l-ewwel vers, it-titlu, ta ctieb, f'pagina; ferituri, ic-cimi ta fuk ta kluħ li bihom jorbtuh mal pinnur.

Headlong—għar-rasu, rasu l-isfel u sakajh il fuk; mifxul; mgħaġġel, miġnun, mferfex; bla għakal; wiekaf, m'hux wieti; b'fixla, b'għaġġla cbira; ta mferfex; bħal miġnun; *he fell head long*, waka (mar) għar-rasu; *he is running headlong to ruin*, sejjer lura bil giri (bis-sigħat); *torn by headlong torrents*, (**Macaulay**, *Hist. of England*), mchisser minn currenti ta ilma (wedien) li neżlin jiġru b'saħħa cbira.

Head louse—duda tar-ras (kamla).

Head-lugged — miġbud bil herra jew bis-salt.

Head-man—cap, suprastant (igħejdulu ucoll *leading man* jew *charge man*).

Head-master — surmast principali (cap) ta Scola.

Headmost— ta kuddiem nett; *the headmost horseman rode alone*, (**Scott**,

Lady of the Lake), ir-ragel ta fuk iż-żiemel ta kuddiem nett (l-ewwel wieħed) chien riecheb waħdu.

Head mould — il għadam tar-ras (chif narawh f'ras ta mewt).

Head-moulding — forma (disinn) għal fuk bieb jew tieka.

Head-pan—li scutella tar-ras (fejn icun il moħħ).

Head-piece—elmu, ghata għar-ras jew mirjun ta gwerrier etc.; il moħħ, l-intelligenza ta bniedem, fehma.

Head-quarters—quartier generali; l-ufficiu ewlieni tal militar minn fejn joħorġu l-ordnijiet militari (l-ufficiu tal Commander-in-Chief etc.); id-dar fejn wieħed jokgħod; ic-centru ta autorità; *the brain, which is the head quarters or office of intelligence*, (**Collier**), il moħħ, li hua ic-centru, jew il post ewlieni, ta l-intelligenza (tal bniedem).

Head quarter's staff — l-ufficiali collha impiegati dwar il Commander-in-Chief.

Head-rail—mactur għar-ras; blata ta (is-serratizz mindud ta fuk) bieb.

Head-rest—fejn tpoggi ir-ras (għal min jeħu ritratt).

Head sail — kluħ ta kuddiem (flocc etc.)

Head sea—baħar cuntlariu li gej faċċata jew in prua; *with a heavy head sea that prevented our sailing etc.*, (*Lord* **Dufferin**), f'baħar kawwi ferm in prua li ma ħalliniex nimxu il kuddiem.

Head-shake—ċaklika ta ras; sinjal bir-ras.

Headship—l-ufficiu (ranc) ta cap, ta superiur, ta autorità, ta cmand.

Head-sin—dnub mejjet.

Head's man—bojja, dac li jakta ir-ras ta min icun iccundannat għal mewt; *and the headsman with his bare arms ready*, (**Byron**, *Parisina, XV*), u il bojja, lest, b'dirgħajh mxammrin.

Headspring—bidu.

Head-stall—il brilja (minn għajr riedni etc. xejn) il cappestru waħdu; it-testiera (ta żiemel etc.)

Head-stick—il katgħa, sinjal etc. li jagħmlu li stampaturi fuk fil pagini ta ctieb etc.

Head stock—li njam li iżomm iċ-ċana (il ħadid taċ-ċana) f'locu.

Head stone—il gebla (bli scrizioni) ta fuk kabar.

Head-strong—ta rasu, stinat, rasu jebsa.

Headstrongness – stinatezza, stinazioni, ebusija ta ras.

Head-tire—lbies (ornamenti) għar-ras.

Head-water — l-ilma tan-naħħa ta fuk jew tal bidu tax-xmara.

Headwind— riħ cuntlariu, riħ in prua; *we sailed headwind all the way*, chelna riħ cuntlariu il viaġġ collu.

Head work—xogħol tal moħħ, ta li studiu; scultura ta samrotti etc. fil bini.

Head workman—il *foreman*, li mgħallem ewlieni li għandu ħsieb ix-xogħol collu—li mgħallem fuk li mgħalmin.

Headway — mixi ta bastiment; il għoli ta ħnejja jew ta arcata; il wisa (l-aria) ta ħnejja, arcata etc., *to make headway*, tgħaddi il kuddiem, tavanza, timxi.

Heady—ta rasu, rasu jebsa; mgħaggel, mifxul.

Head yard—pinnur (ta arblu) ta kuddiem jew ta fuk.

Heal—tfejjak, tagħlak ferita; tindaf, tissaffa; issewwi, tagħmel paci; tfiek, tagħlak ferita, tissewwa; issakkaf (tgħatti sakaf ta) dar etc. bil-lavanja; *his wounds will soon heal*, il feriti tiegħu dal wakt jagħalku (ifieku); *thus said the Lord, I have healed these waters*, hecc kal il Mulej, jena saffejt (naddaft) dawn l-ilmijet mil kżież li chellhom.

Heal-all (jew panacea) — li ifejjak collox, rimediu sħiħ għal fejkien; isem ta ħaxixa il *Valeriana officinalis*.

Healable — li jista icun infejjak, curabli.

Healds—il ħajt (tal medda) tan-newl.

Healer— min ifejjak jew jagħlak ferita; rimediu, dua etc.; *plantaine is a great healer of any sore whatever*, (**P. Holland**. *Plinie)*, il beżbula salvaġġa (jew banana) hia dua tajba għal fejkin ta cull gerħa, ferita, jew ugigħ.

HEALER—min igħatti is-sakaf (isakkaf dar etc.) bil-lavanja; *in the west, he that covers a house with slates is called a "healer"*, (Ray, *South and East Country Words)*, fil (pajjisi tal) punent min isakkaf dar bil-lavanji igħejdulu *healer.*

HEAL FANG—il castig jew il penitenza (ta briccun etc.) fic-cipp; il ħlas (multa) ta dawc li icunu iccundannati għac-cipp li jatu lis-sultan jew il cap ewlieni tal pajjis minn f'loc li jokgħodu fic-cipp.

HEALFUL—tal fejkien, li ifejjak, tas-saħħa, li jati is-saħħa.

HEALING—li ifejjak, jagħlak ferita; ħelu, li igib il paci, li isaħħar; fejkien; tiskif (is-sengħa tat-tiskif) bil-lavanja, ċlamit etc.; *the healing art*, il professioni (xogħol) ta tabib; ix-xienza tal medicina; *he said to her some healing words*, kalilha xi cliem li bih sabbarha; *healing plaster*, sticc, impiastru.

HEALING-STONE—lavanja, ċlamit etc. għat-tiskif (għal sakaf) ta dar etc.

HEALING TISSUE—vini (ħjut fil gisem) li ifejjku kasma etc. (fejn icun maksum fil gisem).

HEALLESS—marid, m'hux infejjak; m'hux tal fejkien, li ma ifiekx.

HEALSOME—tas-saħħa (f'loc *wholesome)*.

HEALTH — saħħa, kawwa; grazia t'Alla; progress; *to be in health*, tcun tajjeb (mis-saħħa) jew f'saħtec; *he enjoys a good health*, tajjeb (kawwi sħiħ); *to the State's best health*, (Shakespear, *Timon of Athens*), għal progress (il mogħdija il kuddiem) ta li Stat; *there is no health in him*, ma għandux il grazia t'Alla fuku; *we drank the King's health*, xrobna bis-saħħa tas-Sultan; *I drink your health*, nixrob bis-saħħa tiegħec (evviva!); *the Office of Public Health (Public Health Department)*, l-Ufficiu tas-Sanità; *the Board of Health*, il Cumitat Sanitariu (tas-Sanità).

HEALTH GUARD—l-Ufficial (Ufficiali) li għandhom ħsieb (incaricati) għar-regulamenti tal quarantina jew biex jaraw jccc ir-regulamenti tal quarantina icunux osservati).

HEALTH OFFICER—Ufficial sanitariu.

HEALTH-DRINKING — xorb bis-saħħa ta xi ħadd.

HEALTFUL—msaħħaħ, kawwi; li jati (igib) is-saħħa; li irid li kiegħed (tajjeb) għal; *a healthful mind in a healthful body*, moħħ (ras) kawwi jew tajjeb f'gisem msaħħaħ; *Malta enjoys a healthful climate*, Malta għandha clima tajjeb (kawwi) għas-saħħa; *such an exploit have I in hand had you an healthful ear to hear it*, (Shakespeare, *Julius Cæsar)*, għandi f idejja għemil ta ħaġa cbira (x'ingħejdlec) li chiecu chellec widnejn tajbin li iridu (jew li kegħdin biex) jisimgħu.

HEALTHFULLY—għas-saħħa; *I like his place of retirement because it is healthfully and pleasantly seated*, jogħġobni il post tiegħu li għandu mwarrab (għal cwiet) għaliex kiegħed f'post tas-saħħa (arjus etc.) u sabiħ.

HEALTHFULNESS—saħħa, kawwa; *it would conduce much to their healthfulness*, (Fuller, *Worthies)*, tajjeb (jiswa) wisk għal saħħithom; *the healthfulness of that climate and country*, (Boyle, *Works*), is-saħħa ta l-aria jew tal clima ta dac il pajjis.

HEALTHILY—bis-saħħa, bil kawwa.

HEALTHLESS — marid, bla saħħa; m'hux tajjeb għas-saħħa; ħażin għas-saħħa.

HEALTHNESSNESS—mard, nukkas ta saħħa fi bniedem.

HEALTHSOME - ara (*wholesome)*.

HEALTHY—f'saħtu, msaħħaħ, kawwi; li jati is-saħħa, tajjeb għas-saħħa; *gardening is a fit and healthy recreation for a man of study and business*, (Locke), ix-xogħol fil ġonna (għażik etc.) hua ricreazioni (mogħdija taż-żmien) tajba wisk għas-saħħa ta dawc li jistudiaw jew għan-nies applicati fl-uffiċi etc.

HEALTHY—morali; *there is a healthy tone in that book*, dac il ctieb morali (ma jagħmilx ħsara).

HEAM—is-seconda ta annimal.

HEAP—għarma, gozz, borġ, munzell, catasta; katgħa nies, folla; tgħarrem, tgħezzez, tmenzel, tbarraġ; tinġabar ma dwar; *to put in a heap*, tagħmel gozz; *I bought a heap of aery use-*

ful books for ten shillings at the sale, xtrajt għarma (salt jew gozz) cotba sbieħ b'nofs lira mir rcant; *amongst this princely heap*, (Shakespear, *Richard III)*, fost din il katgħa (ta nies) prinċpijet; *heap on wood, kindle the fire*, ghezzez fuk xulxin li njam u kabbad (ati) in-nar; *and the late dignities heaped up to them*, u id-dinjità (in-nies cbar etc.) ta kabel marru (inġabru collha ma dwarhom.

Heap-flood—baħar kawwi ferm.

Heap-meal—chif giè giè, gzuz gzuz.

Heaper—min ighezzez, igħarrem, ibarraġ jew jitfa fuk xulxin.

Heapy—gziez gziez; braġ braġ.

Hear—tisma; tati widen; issir (causa fil corti); titgħallem; *I can't hear you from here*, ma nistax nisimgħec minn hawn; *did you hear mass? (have you heard mass?)* smajt kuddies? *who so deaf as he that will not hear?*, min hu trux daks dac li ma iridx jisma? (jew ma hemmx trux actar minn dac li ma jridx jisma etc.); *why don't you hear me concerning what I spoke to you about?* għaliex ma tridx tatini widen għal dac li għedtlec? *Judge N. N. is to hear this case*, l-Imħallef N. N. sejjer jisma din il causa, jew din il causa sejra issir kuddiem l'Imħallef N. N.; *this case was heard last term*, din il causa saret l-aħħar sessioni; *I speak to the world those things which I have heard of Him*, (*John, VIII, 26)*, jena ngħejd (nxandar) mad-dinja dawc il ħwejjeġ li tgħallimt minnu (mil l'Imghallem Gesù); *pray let me hear of you every now and then*, jec jogħġboc ictibli (atini l-aħbarijet tiegħec) cull tant; *I hear he is come to Malta*, kaluli (smajt) li gej Malta; *to hear a bird sing*, tisma xi ħaġa, għax jigi igħejdlec il ghasfur (tcun taf xi ħaġa bil moħbi jew privatament); *I will lay odds, that ere this year expire, we hear our civil swords etc. as far as France, I hear a bird so sing* (Shakspear, *2 Henry VI)*, Nagħmel mħatra (xelin ma lira) li kabel ma tispiċċa din is-sena aħna icolna xi ngħejdu ma Franza, hecc tgħejdli kalbi, giè x'kalli (hecc giè kalli il ghasfur); *to hear tell of, to hear say*, tismagħhom igħejdu; hecc igħejdu; *for I heard say that there were some thieves etc.*, (Latimer), għaliex smajthom igħejdu illi chien hemm xi ħallelin; *to hear well* jew *ill*, tisma min ifaħħrec (igħejd il gid fukec) jew imakdrec (igħejd contra tiegħec; *to hear as dog in harvest*, kattusa tal ħaddied (li ma tincwuieta ruħha minn xejn, jew dac li tisma minn widna jidħol u mil l-ohra joħroġ); *he hears like a dog in harvest*, kisu il kattusa tal ħaddied, ma jittiefes xejn (dac li jisma minn widna jidħol u mil l-ohra joħroġ); *hear! hear!* isimgħu! isimgħu (bħal ma jakbes igħejd xi ħadd meta jisma minn fomm xi wieħed li icun jitchellem jew jagħmel xi discors, u igħejd xi ħaġa tajba sabiħa jew li tgħodd għal min icun jisma).

Heard—mismugħ, obdut; sama etc. *I was heard*, cont mismugħ jew obdut; *the Lord heard our prayers*, il Mulej sama it-talb tagħna; *he was heard from here*, semgħuh minn hawn.

Hearer—min icun jisma, wieħed minn dawc li icunu jisimgħu (jew minn ta l-udienza, uditur).

Hearing—smigħ; widen; udienza, uditoriu; *he is hard of hearing*, batut minn widnejh, ma tantx jisma, ftit u xejn trux; *to condemn one without hearing*, ticcundanna (ticcastiga) lill bniedem minn għajr ma tisma xejn; *you would not give me the hearing*, ma ridtx tatini widen; *I leave you to the hearing of the cause*, (Shakespeare, *Measure for Measure)*, nħallic għassmiegħ (trattazioni) tal cawsa; *as a private person he requested a hearing etc.* (Macaulay. *History of England)*, bħala persuna (bniedem) privat talab li icollu udienza; *speak to his gentle hearing kind commends*, (Shakespear, *Richard II)*, kal lill dawc li chienu jisimgħuh cliem sabiħ; *I had the good luck to be within hearing*, chelli ixxorti ncun fejn (nista) nisma.

Hearing-trumpet—strument (tromba) li jagħmel f'widnejh min hu trux biex icun jista jisma.

Hearken—tisma, tati widen; tistaksi, titchixxef; tistenna; *I hearken, if*

I may, her business here, (**Milton,** *Comus)*, jecc nista, nisma hawn, l-affari (il causa) taghha; *the King of Naples hearkened my brother's suit,* (**Shakespeare,** *Tempest)*, ir-Re ta Napli ta widen (ħa ħsieb, tkankal) għal causa ta ħia; *he is sure to hearken to this accomodation*, sgur jati widen għal din it-tiswija; *hearken after their offence,* (**Shakespear,** *Much ado about nothing*), staksi (indaga, tchixxef) u ara x'għamlu; *the youngest daughter whom you hearken for,* (**Shakespear,** *Taming of the Shrew)*, l-actar tifla żaghżugha li kiegħed tistenna.

Hearkener — min jisma; uditur.

Hearsal — ara *rehearsal.*

Hearsay — xniegħa, ghajdut tannies, ħoss, vuci; *all hearsay reports are to be discarded,* (**Lewis**), dac li nisimghu jew li igħejdu in-nies ma ghandniex natu widen tiegħu; *hearsay evidence,* xhud li sama minn għand hadd jeħor, (m'hux li ra b'ghajnejh jew sama hu stess).

Hearse — carru tal mejtin; tagħmel (tagħlak) f'tebut u fuk carru tal mejtin; tieħu fuk carru (cadavru) għaddfin; iddawwar bi ħwejjeġ ta swied il kalb; *would she were hearsed at my foot, and the ducats in her coffin,* (**Shakespear,** *Merchant of Venice*), m'hux li chienet tcun maghluka (mkegħda) f'tebut hawn kuddiemi, u bid-ducati maghha; *the house is hearsed about with a black wood,* (**Crashaw,** *Steps to the Temple)*, id-dar hia mdawra collha (minn cullimcbien) b'bosc mudlam.

Hearse-cloth — vadrappa, cutra għal fuk it-tebut jew il carru tal mejtin.

Hearse-like — tal mejtin, funebri; *you shall hear good many hearse-like airs,* tisma ħafna bcejjeċ tal cant donnhom tal mejtin (cant jew dakk ta swied il kalb jew funebri).

Heart — kalb, kalba, ħila, almu, aptit, ħajra; ħrara; l'aħħar, l-actar; chemm jista icun; tagħmel il kalb, tagħmel l-almu jew il curaġġ; timla bit-tajn minn gewwa biex issaħħaħ ħajt tas-sejjeh; tagħkad (tobrom, tibda tibies) bħal caboċċa, gidra etc.; *the sacred Heart of Jesus,* il kalb mkaddsa ta Gesù; *it makes my heart ache,* iweġġaghli kalbi (nħoss kalbi tinghafas); *my dear heart!* kalb ta kalbi (ħanini, għażis tiegħi etc.); *this town is in the very heart of Italy,* din il belt tigi fil kalba (fin-nofs sewwa) tal Italia; *that apple is rotten at the heart,* dic it-tuffiħa mħassra fil kalba (minn gewwa); *those who fought will fight with half a heart* (**Macaulay,** *Hist. of England*), dawc li iccumbattew (chienu fil gwerra) jiccumbattu issa b'nofs almu (b'ankas curaġġ jew hila); *they lost heart,* katgħu kalbhom, ma chellhomx il hila (almu jew il curaġġ; *he brought but half a heart to the discharge of his duties,* ma chellux hlief ftit ħajra biex jagħmel li għandu (jew li chellu) jagħmel; *his heart was in his work, and the heart giveth grace into every art,* (**Longfellow,** *Building of the ship*), chellu il ħrara fix-xogħol tiegħu, u il ħrara tati gost f'cull sengħa (jew f'cull xoghol); *this gay charm... beguiled to the very heart of loss,* (**Shakespear,** *Antony and Cleopatra*), dan il ġmiel li igħaxxak karrak bia (ingannani) li tilifni għal l-aħħar, chemm jista icun; *set your heart at rest,* okgħod bi cwietec (serraħ moħħoc); *hearts,* cori (jew coppi) fil carti tal-logħob; *the Queen of hearts,* iddonna (dama) cori jew tal coppi; *I tell you this with an open heart,* ngħejdlec dana chif inħossha (minn kalbi, ċar u tond); *at heart,* veru chemm jista icun; *every woman is at heart a rake,* (**Pope,** *Moral Essays*), cull mara hia il vera mara (jew chemm jista icun) debuxxata; *for one's heart,* għal ħajja jew għal ghomor ta, *I could not, for my heart, deny it him,* (**Shakespear,** *Merchant of Venice*), jena ma stajtx, ankas għal ħajti, niċħadulu; *to break the heart of,* toktol bil ghali jew bid-dispiaciri; *to find in one's heart,* tatic kalbec; *I could not find it in my heart to leave him,* kalbi ma tatnix li nhallih; *to get* jew *learn by heart,* titgħallem bl-amment; *you have to get these 60 lines by heart,* trid titgħallem (tistudia jew iggib) dawn is-60 vers bl-amment; *to have*

at heart, tcun tħobb l-actar, tcun miġbud għal; icolloc moħħoc fi; *what I have most at heart is that some method be thought for ascertaining and fixing our language*, (**Swift**), l-actar li nixtiek (li irrid, li għandi moħħi iberren fuk etc.) hua li jgħalmu (isibu u juru) xi metudu biex niffissaw u naccertaw il-lingua tagħna; *to have* (jew *feel*) *one's heart in one's mouth*, titwerwer bil biża (msarnec jinżlu f'sakajc bil biża, jew b'katgħa); *when I saw the man coming in with the knife in his hand I felt my heart in my mouth*, meta rajt dac ir-ragel dieħel bis-sicchina f'idu, msarni niżlu f'sakajja (niżlu cobba) bil katgħa (bil biża); *to lay to heart* jew *to take to heart*, tieħu interess f'ħaġa; *to set the heart on*, tintrabat ma, tcun tħobb ferm; *she set her heart on this house*, rabtet kalbha ma din id-dar (ma tixtiekx ħlief din id-dar); *to speak to one's heart*, ticconsla, issabbar, tati is-sabar; *to take to heart*, icolloc (ħaġa) għal kalbec; *to wear one's heart upon one's sleeve*, tcun ta żakkec f'fommoc (tghejdha chif tħossha, titchellem ċar, chif tħossha); *I do like him because he is one that wears his heart upon his sleeve*, inħobbu għaliex dac li għandu jgħejdlec igħedulec (ma jokghodx jaħbilec, ta żakku f'fommu); *to take heart of grace*, tagħmel l-almu (il curaġġ) *the besieged Turks took heart of grace*, (*Mrs.* **Gaskell**, *Sylvia's Lovers, Ch. IX*) It-Toroc assediati ghamlu il kalb (il ħila, l-almu jew il curaġġ); *a piece of ground out of heart*, biċċa art (raba) għajjena; *to put one of heart*, takta kalb dac li icun, tiscuraggih, tbeżżgħu (li ma jagħmilx ħaġa); *my heart is set upon him*, kalbi marbuta miegħu (inħobbu ferm, bla kies etc.); *to win one's heart*, titħabbeb ma, tidħol fil grazia ta, jew fil kalb ta; *after a short time he succeeded to win her heart*, wara kasir żmien rnexxielu jitħabbeb magħha (iġagħala iddaħħlu f'kalbha); *what the heart thinketh the tongue speaketh*, culħadd igħejd li jakbillu (li tħoss il kalb jitchellem il fomm); *break my heart and bring me a plaster*, l-ewwel idrobni mbagħad dur bija (żiegħel bija).

Heart-ache—ugigħ ta kalb, duluri.

Heart and club } xorta ta camla
Heart and dart } (duda).

Heart beat—xewka cbira; *but one heart-beat in their bosoms*, (**Longfellow** *Song of Hiawatha*), ma hemmx ħlief xewka cbira waħda f'kalbhom.

Heart-blood—demm mxerred jew li wieħed iċarċar (għal xi ħadd); il ħajja li wieħed jati għal xi ħadd etc.; il veru; *the mortal Venus, the heart blood of beauty*, (**Shakespear**, *Troilus and Cressida*), Venere il mortali, il veru ġmiel.

Heart-bond—xorta ta tkegħid ta gebel (cantuni) fil bini ta ħajt.

Heart-bound—xħiħ, idu magħluka, għadma.

Heart break—dispiacir, piena, dulur, dieka ta kalb; *nor years, nor heart break etc.*, (**Byron**, *Heaven and Earth*), u la snin (żmien) u l-ankas pwieni (dispiaciri etc.)

Heart-breaker—min jaksam il kalb jew jati dispiacir, icun caġun ta pwieni; troffa xaghar ta sinjurina (ta mara) ghal xi *locket* etc.

Heart-breaking—ksim il kalb, tal ksim il kalb.

Heart-broken—b'kalbu maksuma, iddispiaċut, mgħolli, kalbu tuġgħu.

Heart-burn (jew Cardialgia) — mard tal kalb; ħrik fli stoncu, mkata.

Heart burning — li igib ugigħ il kalb, ta ugigħ il kalb; li igib għira; tal għira.

Heart-cam — *camm*, rota scentrata (m'hix fin-nofs) f'macna ghad-dawran jew biex timxi jew tħaddem ħaġ'oħra.

Heart-certain—sgurissimu, certissimu.

Heart cockle—xorta ta coċċli.

Heart-deep—fil fond (fil kiegħ) tal kalb.

Heart-disease—mard il kalb, cardiopatia; *that man is suffering from heart disease*, dac ir-ragel marid b'kalbu.

Heart drops - bichi (dmugħ) sincier li icun gej mil kalb.

Heart eating—ichel il kalb (ichel ta kalb, incwiet, tferfir etc.).

Heartfelt—sincier, veru, tal kalb

mil kalb; *I beg leave to offer you my heartfelt thanks for the money you sent for my poor father*, niehu l-ardir nizzuchajr tassew minn kalbi għal flus li bgħatt lil missieri; *give him my heartfelt sympathies*, għejdlu chemm għelejt għalieh (għejdlu li jena nagħdru sincerament, minn kalbi jew b'kalbi collha).

Heart-free—li ma iħobbx, li ma iħossx, li kalbu ma tħossx.

Heart-grief — pwieni, dulur jew ugigħ ta kalb cbir.

Heart-heartedness — cburija ta kalb, ingratitudini.

Heart-hatred — mibgħeda (odiu) cbir, mil kalb.

Heart-heaviness—swied il kalb.

Heart-heavy — kalbu dejka, trist, jew kalbu sewda.

Heartlike—bħal (għamla ta) kalb.

Heart pea—il kalba taż-żerrigħa.

Heartquake—rogħda fil kalb.

Heart-rending — tal ksim il kalb, li jaksam il kalb; *materials for the darkest and heart-reading tales*, (**Macaulay**, *History of England*), soggetti bwejjeġ, affarijiet jew ġrajja għal racconti l-actar coroħ u li jaksmu (iċartu) il kalb.

Heart scald—ara heartburn.

Heart shaped (jew cordate) li gej bħal (li għandu għamla ta, jew li donnu) kalb.

Heart shell—xorta (isem) ta arzella jew frotta tal baħar.

Heart-sick—iddispiaċut jew mgħolli ferm; b'kalbu marida jew maksuma.

Heart sickening — li imarrad jew idejjak il kalb; li igib dwejjak ta kalb.

Heart-sickness } swied il kalb, buri.
Heart-sinking }

Heart-sore—ugigħ ta kalb; piena; li għandu kalbu marida; li igib mard jew dwejjak ta kalb; *heart-sore sighs*, (**Shakespear**, *Two Gentlemen of Verona*), tnehid li irakkaklec kalbec (li imarradlec kalbec, jew li igiblec mard il kalb.)

Heart-sorrow—dispiacir jew għali cbir.

Heart-stirring—li ikankal il kalb.

Heart stricken—li imiss il (mitfugħ għal) kalb.

Heart-string—nerv (vina) tal kalb, ta ma dwar il kalb).

Heartstruck—ara *heart stricken*.

Heartswelling — li jimla il kalb (li icattar fil kalb).

Heart swoln — minfuħ bil cburia; mimli biħ in-nifsu.

Heart-wheel—ara *heart cam*.

Heart whole -- kalbu bierda, li ma iħobbx; ta kalb sinciera, fidil, ta kalbu f'idejh.

Heart wounded—b'kalbu midruba.

Heart's ease—paci, cwiet; mistrieħ tal moħħ.

Hearted — bil kalb; fil kalb (il gewwa.)

Hearten—tagħmel il kalb, tincoraggixxi; *his heartening speech roused our courage*, il cliem tiegħu (id-discors li kal) kankal l-almu fina (kanklilna il curaġġ).

Hearten—tati is-saħħa l-art; tagħmel għammiela; *forget not then with richest dung to hearten it again*, (**May**, *Virgil*), la tinsiex, mela, illi b'demel (ħmieġ) grass targa iggib l-art għammiela.

Heartener—min (dac li) jagħmel il kalb, l-almu jew il curaġġ lil hadd jehor.

Hearth—chenur, fuglar, ċumnija; id-dar, il familja; *preparing on the hearth his mean repast*, (**Bolingbroke**, *Reflection upon Esile*), ilesti (isajjar) fuk il fuglar l-ichel tiegħu dgħajjef; *I will not hurt your hearth*, (**Shakespear**, *Cariolanus*), ma noffendix il familja tiegħec.

Hearth-bottom—gebel għal ċangar ta forn (jew ta fuglar).

Hearth brush jew Hearth broom—xcupilja tal-lanżit etc. għal fuglari.

Hearth money } taxxa fuk il fuglari
Hearth penny } jew iċ-ċmieni li dari (sas-sena 1688) cbienu iħalsu l-Inghilterra.

Hearth plate—gradilja (ħadid) ta forġa.

Hearthless— bla dar, bla familja (bla fuglar, bla ċumnija.)

Hearthstone — iċ-ċumnija, il fug-

lar; gebla għat-tnaddif jew tbajjid taċ-ċummnija etc.

HEARTILY—bil kalb, mil kalb; *I love her heartily,* nħobbha ferm (b'kalbi kollha); *I thank you heartily,* nizzichajr minn kiegħ kalbi (bil kalb jew b'kalbi collha); *he made me laugh heartily,* daħħaoni bil kalb (ferm, bid-dmugħ); *we always eat heartily there,* dejjem chilna ferm hemm.

HEARTINESS—kalb, ħrara, sincerità; il kawwa, l-akwa; *he is in the heartiness of his appetite now,* issa hu fl-akwa (fl-akkal) tal aptit.

HEARTLESS—bla kalb, kalb jebsa.

HEARTLESSNESS—kalb jebsa, għażż.

HEARTLET—kalb żgħira.

HEARTSOME—hieni, cuntent, ferħan; li jagħmel il curaġġ, li jagħmel il kalb.

HEARTY—tal kalb, bil kalb, veru, fidil, sincier; ferħan, hieni; bl-aptit; f'saħtu, kawwi; tas-saħħa, li jati issaħħa; li ixabba; tax-xaba; eminenti, msemmi, cbir; *hearty his laugh and jovial was his song* (**Scott**, *the Poacher*) id-daħca tiegħu bil kalb, u hieni il għana tiegħu; *my hearty friends, you take me etc.* (**Shakespear**, *Antony and Cleopatra*), ja veri ħbieb (sincieri jew fidili) tiegħi, inthom iżommuni etc.; *he is a hearty man,* dac ragel f'saħtu (kawwi, jiflaħ); *hearty living,* għajxien, ichel, sustanzius; *a short but hearty meal,* icla ta ftit iżda bl-aptit, jew ichel ftit iżda li ixabba (tax-xaba); *Isajah that hearty prophet* (**Latimer**, *Works*), Isaja dac il profeta cbir (msemmi).

HEAT—sħana, żbroff, ħruk (fil ħalk), ħeġġa; għadba, corla, corsa (giria ta żiemel f'tiġria); issaħħan, tisħon, tiġri (tagħmel) corsa bħal ma jagħmel żiemel f'tiġrija; *we could not bear the heat this morning,* ma stajniex nissaportuha is-sħana dal għodu; *the heat of the ginger,* il ħruk tal (li jagħmel fil ħalk il) ginger; *he fell in the heat of the fight,* waka (miet, spiċċa jew katluh) fil ħeġġa (fl-akwa, fl-akkal) tal battalia jew tat-taktigħa; *when I saw him he was in a great heat,* meta rajtu jena chien f'saħna (corla, għadba jew dagħdigħa) cbira; *the heat of youth,* l-akwa (l-aħjar) taż-żgħużia; *with great heat,* b'ħeġġa (ħrara) cbira; *in the heat of my business he went away,* fl-akwa (fl-aħjar) tan-negoziu tiegħi mar u ħallieni; *his horse has run a heat,* iż-żiemel tiegħu gera (għamel) corsa; *heat the poker,* saħħan il ħadida tat-taħwid tal faħam taċ-ċumnija; *heated through and through with wrath and love* (**Tennyson**, *Princess*) msaħħnin u msaħħnin tajjeb bil għadib (corla) u bli mħabba; *meat fills knaves and wine heat fools* (**Shakespear**, *Simon of Athens*, il-laħam jimla żakk il briccuni, u l-imbid isaħħan ras il boloħ.

HEAT }
HEATED } sħun, msaħħan; micwi.

HEATER—min (dac li) isaħħan jew jicwi; stufa, calcara tan-nar etc., ħadida għal mogħdija; caldarun, pagna cbira fejn isaħħnu is-sugu tal cannamieli kabel ma jibdew igħalluh.

HEATFUL—sħun.

HEATH—moxa, xgħara, wesgħa fil campania mgħottija bil ħaxix (bħal għalka); *savina,* isem ta siġra.

HEATH CLAD—mgħotti (mimli) bis-siġar (bis savina).

HEATH COOK—isem ta għasfur li icun fuk ix-xagħri, il ħaġla ta sidritha ħamra (igħejdulha ucoll *Grous* jew *Moor cook*).

HEATHEN—pagan, idolatra, min jati kima (jadura) l'allat foloz; tal pagani tal idolatri, ta dawc li jatu kima (jaduraw) l-allat foloz.

HEATHENDOM — l-art fejn hemm (jimxi jew jinsab) il paganesimu, l-idolatria (jew il għati ta kima l-allat foloz); paganesimu; idolatria.

HEATHENISH—pagan, idolatra, salvaġġ, aħrax, kalil, crudil, chiefer; *to alter the laws of the heathenish religion,* (**Hoker**), biex ibiddel il-ligijiet tar-religion pagana, *Cromwell made a heathenish or rather inhuman edict,* (**South**), Cromwell għamel (ħareġ) editt crudil jew inuman (m'hux ta bniedem).

HEATHENISM — paganismu, idolatria, kima l-allat foloz.

HEATHENIZE — tagħmel pagan jew idolatra.

HEATHENNESS—ara *heathendom.*

Heathenry—paganesimu, kima l-al-lat foloz.

Heather—savina, siġra (il *Calluna Vulgaris*),

Heather bell—il fjur tal *Heather* hecc msejjaħ għax gej bħal kampiena.

Heather-blutter — isem ta tajra jew għasfur, il becoaċċ.

Heather-cow — kabda (katta) zcuc tas-siġra, savina; xcupa taz-zcuc tas-savina.

Heathery } **Heathy** } xaġħri.

Heating—li isaħħan, li ikankal, li jixgħel; sħana, tisħin; chiwi; *the heating of an oven*, is-sħana (il chiwi) ta forn.

Heating apparatus—cannoli, ċmieni etc. għas-sħana (biex isaħħnu) dar etc.; l-armar għal biex iżżomm dar etc. sħuna.

Heating-tubes—tubu (pipe) fil caldarun ta macna li icun fin-nar.

Heatless—bla sħana.

Heave — tarfa, ittalla; tintrafa, timla; titfa, twaddab; tiġbed; tilheġ, titkalla, titħabat; rfigħ, tligħ, lehġa, takligħ ta li stoncu; *he heaved his blade aloft* (**Tennyson**), rafa (talla) fil għoli ix-xabla tiegħu; *the dough began to heave*, il għagina bdiet titla; *she heaved the name of father pantingly forth* (**Shakespear**, *Lear*), kalghet (ħarget) minn gewwa sidirha, bi tnehida, l-isem ta missier; *the glittering fishes that heave our friths* (**Thomson**), il ħut li ilekk li jimla il baħar (id-daħliet tal baħar) tagħna; *up the high hill he heaves a huge round stone* (**Pope**, *Homer*, *Odysea*), għat-telgħa tal muntanja għolia hua igherbeb il fuk gebla cbira tonda; *the sailor heaved down the lead*, il baħri tafa li scandall il baħar; *they had struggled and heaved for a change in the Government ever-since the reign of...* ilhom jaħdmu u jitħabtu sħiħ biex icollhom tibdila fil gvern mir-renju ta...; *to heave in stays*, iggib bastiment prua ghar-riħ; *to heave down*, tmejjel bastiment għal carina; tati carina; *the ship also was so leaky that I doubted it would be necessary to heave her down at Batavia* (**Cook**, *Voyages*), il bastiment ucoll chien jagħmel tant ilma illi jena iddubitajt (bżajt wisk) li chien icolna natuh carina f'Batavia; *to heave astern*, issija (tmixxi bastiment lura jew bil poppa); *to heave in sight*, tigi in vista (b'bastiment); *a heave of a stone*, tefgħa ta gebla; *there is matter in these sighs, these profound heaves you must translate* (**Shakespear**, *Hamlet*), dana it-tnehid m'hux ta b'xejn; jaħtieġ tgħedilna għala dana it-tnehid (tfigħ ta nifs kawwi) collu.

Heave offering } **Heave shoulder** } (fir-religion tal Lhud) li spalla tal muntun li chienu jusaw Lhud fi żmien Aronne bħala offerta (olocaustu).

Heaven — genna, sema; tithenna; tibgħad il genna; *we will meet in heaven*, niltakgħu il genna; *the Holy Spirit was sent down from Heaven*, li Spirtu Santu niżel mis-sema; *the host of heaven*, il cwiecheb, l-angli; *and when thou seest the sun, and the moon, and the stars, even all the host of heaven* (*Deutoronomy*), u meta inti tara ix-xemx, il kamar, il cwiecheb, id-dewwidija ta cwiecheb; *I saw the Lord sitting on His throne and all the host of heaven standing by Him on his right hand and on the left* (*I, Kings*), rajt il Mulej kiegħed fuk it-tron tiegħu, u l-eserciti collha tal anġli kegħdin ma dwaru mal-lemin u max-xellug tiegħu; *Heavens !* is-smewiet; *Our Father who art in Heaven*, Missierna li inti fis-Smewiet; *he heavens himself on earth*, (**Adams**, *Work I*), jithenna fuk din l-art.

Heaven aspiring—li jixtiek, li irid, icun il genna; għal genna.

Heaven born—li nieżel (mnissel) mis-Sema.

Heaven directed — għas-Sema (lest).

Heaven fallen—li niżel (giè) mis-sema.

Heaven-gate—il bieb tal genna.

Heaven gifted—mgħoti mis-sema.

Heaven inspired—mdawwal (spirat) mis-sema.

Heaven instructed — mgħallem (immixxi) mis-sema.

Heavenward – lejn is-sema.

Heavenize — tkaddes, tagħmel li icun tajjeb għal genna, tissantifica.

Heavenliness — kdusia tas-Sema, tieba tal genna.

Heavenly—tas-sema, tas-Smewiet, tal genna; divin, angelicu; *who can stop the course of the heavenly bodies?* min jista iżomm il mixi (il giri etc.) tal cwiecheb etc. tas-smewiet?; *the heavenly spirits,* li spiriti tas-sema (tas-smewiet) l-anġli etc.; *it was bright, it was heavenly! but 't is past* (**Moore,** *Fire Worshippers*), chien sabiħ (ta ġmiel cbir), chien anġelicu, iżda għadda (spiċċa).

Heavenly minded—moħħu (ħsiebu) biss (fl-affarijiet tas) fis-Sema.

Heaver—min italla; ħaddiem, *labourer,* f'tarzna li iniżżel tagħbi mil brachen etc. għal l-art, (li iħott tagħbi miċ-ċattri etc. għal moll); *coal-heaver,* tal faħam (ġarrier tal faħam jew wieħed li iġorr il faħam fuk spaltu mil bastiment għall art jew cuntlariu).

Heavily — bit-tokol, bil mod (fil mixi); ferm, il ħela wisk; ħafna, sħiħ; bi swied il kalb cbir; *to go on heavily,* tmixxi bil mod (bil chemm titħarrec); *he complained heavily,* lmenta sħiħ; *why looks your grace so heavily to-day?* (**Shakespear,** *Richard III*), għaliex Sinjur, tidher hecc kalbec sewda (mnicchet etc.) illum?

Heaviness—tokol, pis, swied il kalb, nichet, buri, ngħas; għoli u tieba tal art (tal ħamria, ta raba); *I can't bear this heaviness,* ma nistax nissaporti (ma niflaħx għal) dan it-tokol (jew dan il pis); *a moment's heaviness they feel* (**Wordsworth,** *Mother's Return*), iħossu mument ta swied il kalb (jiġu fukhom mumenti ta nichet jew ta swied il kalb); *your story put heaviness in me* (**Shakespear,** *Tempest*), li storia tiegħec gibitli il buri (jew nghas), (dejkitli kalbi); *we commence to feel the heaviness of taxation now,* issa bdejna nħossuh il pis tat-taxxi; *by reason of the heaviness and fatness of the ground* (**Arbuthnot**), mħabba fil fond (għoli) u tieba (qualità tajba u grassa) tal art (tal ħamria).

Heaving—rfigħ, tligħ; nifs kawwi bħal tneħida, li joħroġ mil kalb.

Heavisome—ta swied il kalb; li igib ngħas jew il buri.

Heavy — tkil, bi ngħas, ibleħ, ta swied il kalb; mgħobbi; aħrax, kalil; tkil, difficili, jebes; mħarbat, maklugħ; għammiel (grass etc.); kawwi, cbir; tkila (mara); *you'll find that chair too heavy for you to carry all the way,* inti tara li dac is-siġġu tkil għalic biex tieħdu (terfgħu) it-triek collha; *he came and found them asleep again, for their eyes were heavy,* (**Matthew**), giè u raġa sabhom rekdin, għaliex (għajnejhom) chienu bi ngħas; *o heavy ignorance!* (**Shakespear,** *Othello*), O injuranza belha!; *where ride the ship heavy with fair haired slaves* (**Macaulay** *Law of Horatius*), fejn igħaddi il bastiment mgħobbi bi rsiera xagħarhom isfar; *sent hither by my husband to impart the heavy news* (**Wordsworth,** *Excursion*), bgħatt hemm biex inwassal ma zewġhi l-aħbar ta swied il kalb; *whose heavy hand hath bowed you to the grave,* (**Shakespear,** *Macbeth*), li l-id tiegħu kalila (ħarxa, chiefra) bakgħet sa chemm bagħtitec il kabar; *this, I consider, a heavy task,* dina, għalia, hia biċċa xogħol jebsa; *a heavy road,* triek mħarbta, maklugħa collha; *heavy lands,* artijet (raba) għolijn jew li fihom ħafna ħamria (fondi) u grassi jew għammelin; *a heavy crop,* wiċċ (ta raba) abbundanti; *a heavy noise,* għajta (ħoss) cbir.

Heavy armed — armat, b' armar (għodda tal ġlied etc) tkal.

Heavy gaited — li jimxi b'pass tkil, jew bil mod.

Heavy handed—goff, li ma għandux idu ħafifa (għax-xogħol, maniġġar tal-armi etc.)

Heavy-headed—stupidu.

Heavy-hearted — kalbu sewda, mnicchet.

Heavy-laden — mgħobbi ferm; b'tagħbia tkila; għajjien taħt il pis; mtakkal; *come unto me all you that labour and are heavy-laden and I will*

give you rest (**Matthew**, *XI*, *28*), ejjew għandi inthom li intcom mħaddmin u u mtakklin bix-xogħol u jena nserraħcom (u fia issibu il mistrieħ).

Heavy weight - li igib actar mil pis stabilit (żiemel etc. f'tiġria li igib pis actar milli icun hemm stabilit).

Heavyish—actarx tkil.

Heazy—maħnuk; li għandu sidru isaffar man-nifs (bħal ta wieħed asmaticu), b'nifsu kasir.

Hebber-man—sajjed (li jistad caħli etc.) fil baxx, meta il baħar jofroh jew icun fieragħ.

Hebbing wears—nassi jew għażel għas-sajd tal caħli etc. meta il baħar icun fieragħ jew jofroħ.

Hebdomad – gimgħa; sebat ijiem.

Hebdomodal—ta cull gimgħa, tal gimgħa; *an hebdomodal council*, cunsill (lakgħa) ta darba fil gimgħa (ta cull gimgħa); *hebdomodal politician*, politicu, bniedem jew wieħed fil (pulitica) li ibiddel il fehma tiegħu sicwit, bniedem politicu li m'hux sod, li jilgħab, fil fehma tiegħu; *all this from listening to variable hebdomodal politicians* (**Burke**), u dana collu għaliex wieħed jisma minn-nies politici (tal politica) li ma għandhomx fehma soda, jew li m'humiex ħlief iduru u igħejdu issa hecc u issa hecc.

Hebdomodary } Hebdomoder } tal gimgħa, ta cull gimgħa; *this blessed hebdomodary round*, (**Beaumont**), din l-imkaddsa dawra ta cull gimgħa.

Hebdomatical—ta cull gimgħa, ta darba fil gimgħa.

Hebe—Alla falz (mara jew xbejba) tal giuvintù u taż-żgħużia, li tigi bint *Jupiter* u *Guno; Hebe* chienet miżmuma li tarġa iggib jew tagħmel ixxjuħ żagħżaħ; *Hebe*, isem ta waħda mill-astri jew cwiecheb cbar, is-sitt waħda li sabu (chien raha l-ewwel darba *Hericke* fl-1 ta Lulju 1847).

Heben - ebanu; *the tough shaft of heben wood*, (**Scott**, *Bridal of Triermain*), il-lasta jebsa tal injam tal ebanu.

Hebetate—li itakkal ir-ras, li jitsupidixxi; *beef may confer a robustness on the limbs of my son, but will hebetate his intellectuals*, (**Arbuthnot** *and* **Pope**, *Martin Scriblerus*), il-laħam (taċ-ċanga) jista isaħħaħ il gisem ta ibni iżda itakkallu rasu (jagħmlu stupidu).

Hebetation — stupidaġni, ras stupida.

Hebete—stupidu, ras kargħa.

Hebetude—stupidaġni.

Hebraic } Hebraical } tal Lhud, Ebrajc, lsien jew il-lingua Ebrajca jew Lhudia.

Hebraically—la Lhudia, chif jagħmlu Lhud.

Hebraism—Ebrajsmu, għajdut (espressioni etc.) tal Lhud jew Ebrajca.

Hebraist—wieħed li jaf sewwa (letterat) fi lsien Ebrajcu jew Lhudi.

Hebraistic } Hebraistical } tal Lhud, tal Ebrajc.

Hebraistically — Ebrajcament, b'mod, b'sens Lhudi; *which is hebraistically used in the New Testament*, li hu usat b'mod (b'sens) Ebrajc, jew chif jifhmuh Lhud, fit-Testment il ġdid.

Hebraize—takleb fi Lsien Ebrajc; titchellem l-Ebrajc; tagħmel bħal ma jagħmlu il (l-usu tal) Lhud.

Hebrew—Lhudi, lsien Lhudi jew Ebrajc; tal Lhud, ta lsien Ebrajc jew Lhudi; *the land of the Hebrews*, l-art ta Lhud (il Palestina); *the Hebrew language*, lsien Lhudi jew Ebrajc.

Hebrew wise—cuntlariu, sens oppost jew maklub; li tifhmu xort'oħra jew cuntlariu; *the thesis vice versa put should hebrew-wise be understood*, (**Prior**, *Another Epistle etc.*), it-tesi mkegħda cuntlariu (xort'oħra jew bil maklub) għandha tiftihem cuntlariu (b'sens oppost).

Hebrewess — Lhudia, mara Israelita.

Hebrewist—ara *Hebraist*;

Hebrician — wieħed letterat fil (li jaf tajjeb il) lsien Lhudi jew l-Ebrajc; *he is one of the best Hebricians we have*, wieħed mill-aħjar nies letterati fl (li jaf tajjeb l-)Ebrajc jew lsien Lhudi.

Hebridean } Hebridian } mil, jew tal, Gżejjer Ebridi (li jiġu għal costa tal punent ta li Scozia.

Hecate—Alla falz (mara) tal Grieghi bint *Jupiter*; li igħejdu li chienet tiġġerra mad-dinja bil-lejl u miżmuma bhala il patruna tal abbissi infernali.

Hecatolite (jew Moonstone)—isem (xorta) ta ħaġra jew mineral.

Hecatomb—sacrificiu ta mitt ghendus.

Hecatompedon — tempiu twil mitt pied (ta 100 pied tul).

Hecatonstylon — bini (fabbrica) li fiha mitt colonna.

Heck—maxtura fejn jeclu il (għal għalf tal) bhejjem; isserpeggiar jew dac il-liwi jew tisrip ta xmara; xorta ta għażel (xibca) għas-sajd; lucchett ta bieb.

Heckle—tomxot jew trextel il għażel; moxt jew rixtiel tal għażel; tifni, iddejjak, tincwieta.

Heckler—min jomxot jew irextel il għażel; min (dac li) jifni jew idejjak lill ħadd jehor b'ħafna mistoksiet etc.

Heckling—mxit, trextil tal għażel; fini, dieka, vessazioni.

Hectare—chejl Francis tal wisa etc. tal art li igib 11,960 jardi (Inglisi) quadri; *an Hectare is equal to 11,960 square yards*, Hectare, jagħmel (fih) 11,960 jardi qwadru.

Hectastyle—li fih jew għandu 6 colonni (b'sitt colonni).

Hectic—(deni) biered, twil jew li jibka żmien twil fukec li jifnic u jiccunsmac; etticia, marsuttin, mard rkiek.

Hectical—tad-deni biered, li jifnic u iwakkgħec (igibec) f'marsuttin jew etticia; *I will keep the sickness from being hectical*, (Wootton, *Reliquiæ*), inżomm il marda li ma takax f'etticia (marsuttin jew mard rkiek).

Hectogram—ettogramma, chejl jew pis Francis li fih 100 gramma, jew 3 ewiek u 8 drammi u ftit, pis Inglis.

Hectolitre—ettolitru, chejl Francis tal imbid u żrieragħ etc. li jasa 2 *bushels*, 6 galluni, u 7 *pints* Inglisi.

Hectometre—chejl Francis (tat-tul tat-torok etc.) li fih 10 metri jew ftit fuk il 109 jardi.

Hector—Ettore, (fl' Storia) l-iben ta *Priam* u *Hecuba*, u l-actar kalbieni gwerrier fost il gwerrieri ta Troja—spiċċa maktul minn *Achilles*; wieħed li jiflaħ, li jiggieled, *bully*; tiggieled, tivvessa għal ġlied; tħedded biex tiggieled.

Hectorian / Hectorean } ta *Hector* ta Troja.

Hectorism — ġlied, stedin, vessar għal ġlied.

Hectorly—ta *bully*, ta gellied, bil ġlied, bli stedin għal ġlied.

Hectostere—chejl Francis tal ħwejjeġ solidi, ta 100 metru cubu jew ftit actar minn 3531 pied cubu.

Heddle—il moxt għal ħajt tal medda ta newl; tgħaddi il ħajt minn li mxat li icun hemm fin-newl għal medda.

Hedenbergite—isem (xorta) ta mineral iswed.

Hedeoma—xorta ta ħaxixa (siġra) bħal melissa.

Hedera—xorta ta liedna.

Hederaceous—tal liedna, li jagħmel il-liedna.

Hederal—tal-liedna, magħmul mil liedna.

Hederated—mżejjen bil curuni tal werak etc. tal-liedna.

Hederic — tal-liedna, magħmul (mnissel) mil-liedna.

Hederic acid — acidu li isir miżżerrigħa tal-liedna.

Hederiferous—li jagħmel (jati) il-liedna.

Hederose—tal-liedna, collu liedna (mimli liedna).

Hedge—ħajt (ta għalka) tal ħaxix, burdura; iddawwar, tagħlak (għalka etc.) b'ħajt tal ħaxix jew b'burdura; iddaħħal gewwa; tfixchel; tkiegħed fit-triek, timla mogħdia; *he planted a vineyard there and set a hedge round it*, ħawwel ħafna dwieli (għamel vinja) hemm u dawwarha (għalakha) b'ħajt tal ħaxix; *the husbandman planted a vineyard and hedged it about*, (il bidwi) għamel (ħawwel) ħafna dwieli u dawwarhom b'ħajt; *I will hedge up your way with thorns*, (Hosea), nimla ittriek tiegħec (minn fejn tgħaddi inti) bix-xewc, biex nfixclec; *to hedge a bet*, tagħmel mhatra (f'tiġria etc.) maż-

żewġ bnadi, biex jecc titlef ma titlifx wisk (billi minn xi banda tirbaħ sgur); *be sure to hedge in some business of your own*, (Swift, *Directions for Servants*), kis li iddaħħal (taħseb biex iddeffes) xi affari (xi ħaġa) tiegħec.

Hedge accentor—ara *hedge sparrow*.

Hedge born—ta wild (razza) baxx; wild il kanfud; *we are all hedge born*, aħna il coll ulied il kanfud, ħadd ma għandu biex jiftaħar li hu nobbli, jew li gej minn xi demm nobbli, tal cbarat etc.)

Hedge creeper—min jistaħba taħt il ħitan.

Hedge fumitary—isem ta ħaxixa, il fumaria.

Hedgehog—il kanfud; isem (xorta) ta ħuta; isem ta pianta jew ħaxixa.

Hedge marriage—żwieġ clandestin (m'hux chif imur, fil cnisia u bixxhud etc.).

Hedge nettle—isem ta ħaxixa; tè Skalli.

Hedge note—chitba, tħarbix, chitba ta wieħed (autur) tat-tużżana jew ta l-isem; *they left these hedgenotes for another sort of poem*, (Dryden), ħallew dawn il ħafna ħmerijet ta chitba f'loc xorta oħra ta poesia.

Hedge priest — kassis li ma għamilx cors sewwa ta li studii, jew li studia f'xi scola żgħira tal campania (actarx hecc jissejħu il kassisin li għaddew hecc, fl-Irlanda).

Hedge rhyme — poesia, bħal dawc tal carti tas-sitt habbiet; poesia tal isem, versi mkabblin (u actarx mkabblin ħażin ucoll) minn għajr l-ebda sustanza.

Hedge school—scola fejn isir tagħlim baxx, scola żgħira, f'xi camra, fil campanja

Hedge shears } mkass tal ġardi-
Hedge scissors } nari.

Hedge sparrow } isem ta għasfur, il
Hedge warbler } canal salvaġġ.

Hedge wine—mbit rħis.

Hedge writer—chittieb tat-tużżana, batut, minn dawc li jictbu ħorrox borrox.

Hedgeless — bla ħajt, li m' hux magħluk jew mdawwar b'ħajt.

Hedgepig— kanfud żghir, ferħ ta kanfud.

Hedger—min isewwi jew jirranġa jew jagħmel il burduri jew il ħitan tal ħaxix dwar għalka etc.

Hedgerow—filliera, ringhiela siġar żgħar jew xtieli mħawlin ħdejn xulxin biex iservu bħal ħajt jew burdura.

Hedging—tidwir ta għalka bil ħitan tal ħaxix; għeliek b'burdura.

Hedonic—tal *Hedonist* (ara).

Hedonism—il fehma ta x'uħud (filosofia mgħalma minn *Aristippus*, dixxiplu ta *Socrate*) li igħejdu illi il bniedem għandu igħejx u itemm ħajtu fil piaciri biss.

Hedonist — wieħed li jammetti il *Hedonism* (ara).

Hedyigia—isem (xorta) ta ħaxixa li tagħmel raża bħal balzmu.

Hedyphame—isem (xorta) ta mineral, jati fil griż, li jinsab fl Svezia.

Heed—tidħa, tieħu ħsieb, tara, tati cont; jimpurtac; tintebaħ, tinduna, tindocra; tidħa; dehwa, ħsieb, cont; ħarsa (wiċċ) seriu jew tal ħsieb; *take heed what you do*, okgħod attent (ati cont etc.) għal dac li tagħmel; *it (the snake) shall he heeded*, (Shakespear, *Antony and Cleopatra*), il-lifgħa nokogħdu attenti għaliha (natu contha jew niehdu ħsiebha); *he never took any heed*, katt ma ħa ħsieb, jew katt ma ta' cont (katt ma impurtah); *he did it with a serious mind, a heed was in his countenance*, (Shakespear, *Henry VIII*), għamilha bis-serietà collha; u ħarsa seria chellu fuk wiċċu (u wera ħarsa seria, ta gravità jew ta impurtanza).

Heedful—attent, bil ħsieb, tal cont li jati cont, li jagħmel attenzioni.

Heedfully—bl-attenzioni, bil cont, bil ħsieb.

Heedfulness } ħsieb, cont, cura, at-
Heediness } tenzioni.

Heedless—trascurat, bla ħsieb, bla cont, bla cura, ma jimpurtahx; *heedless to my words and advices, he went on his way*, minn għajr ma impurtah xejn (jew ma ta ebda cont, jew widen) tal cliem u tal pariri tiegħi baka sejjer għal l-affari tiegħu.

Heedlessly — bit-trascuraġni, bla cont, bla ħsieb.

Heedlessness — trascuraġni, indifferenza.

Heedy—attent, b'għajnejh miftuħa; bil ħsieb, li jati cont; *the watch tower is not furnished with heedy eyes*, (Bishop Hall), it-torri tal għassa ma għandux nies (għajnejn) li huma attenti (li jafu jagħmlu għassa tajba).

Heel — għarkub, taccun; għokda (bħal għarkub); genba ta ħobża; tarf jew l-aħħar biċċa, it-tmiem ta ħaġa; ras ta travu jew xriec; it-tarf ta fuk ta cipp ta xcubetta; suletta (ta li scrapar); twaħħal taccun; tati carina (tmejjel bastiment għal żakku biex tkalftu u tirranġah); tiżżiefen; *the heel of the foot*, il għarkub tas-siek; *the heel of a shoe* jew *boot*, it-taccun ta sdvala jew żarbuna; *to be at* jew *upon the heels*, timxi (tmur) wara; *he is always at my heels*, dejjem warajja (cull fejn immur jigi migħi, ma jitlaknix mument); *to cool the heels*, iddum tistenna f'xi dar ta xi ħadd biex tara, jew tista tchellem is-sinjur etc. (meta icun xi ras cbira); *we cooled our heels for an hour when we called upon the judge to see him*, csaħna siegha nistennew, meta morna fid-dar tal mħallef biex inchelmuh; *to go heels over head*, tmur (titlak) b'għaġla cbira, b'sakajc fuk rasec; *to have* jew *get the heels of*, tgħaddi (tħalli lura); *you have got the heels of me already*, gia għaddejtni (ħallejtni lura); *to lay by the heels*, tkiegħed fic-cipp, ixxecchel missakajn; *if you be caught I am sure you'll all be laid by the heels*, jecc tinkabdu (jakbducom) jena sgur li il coll ikegħducom fic-cipp; *to show the heels*, taħrab, titlak tiġri, terħila bil giri biex ma jakbducx; *when he saw the policeman coming he showed his heels*, meta ra il pulizia, ħarab (rħiela bil giri, b'sakajh fuk rasu); *he took to his heels at once*, ħarab, telak jiġri minnufih; *to trip up one's heels*, titfa (tagħmel) gambetta, tfixchel; *I should like to eat that heel of the loaf with butter*, nixtiek niecol dic il genba (tarf) tal ħobża lil butir; *we are now at the heel of the session*, issa wasalna fit-tarf (fl-aħħar) tas-sessioni; *they made the vessel heel to caulk her*, taw carina (mejlu għal żakku) il bastiment u kalftuh; *I cannot sing or heel*, ma nafx ngħanni u niżfen.

Heel ball—xama iswed ta li scrapan.

Heel breasting machine — macna (għodda tal iscrapar għal ktiegħ fiddritt ta taccun ta żarbun.

Heel chain—catina ta bûm ta bastiment.

Heel iron — tacca (biċċa pianċa żgħira etc.) tal azzar għat-tcachen taż-żraben biex ma jitticlux malajr.

Heel piece—biċċa gilda li iżidu (li scrapar) fit-taccun; *like a heel piece to support a cripple*,(Swift,*On Poetry*), bħal biċċa gilda f'taccun biex iżżomm (tgħejn) wieħed zopp (mifluġ etc.); *heel piece*, tagħmel taccun; *the shoemaker is now heelpiecing my shoes*, li scarpar kiegħed jagħmilli taccun ġdid fiż-żarbun.

Heel piece—tmiem, laħħar; il biċċa tal aħħar; *just at the heel-piece of his book*, (Lloyd,*the Cobbler of Tessington's letter*), sewwa sewwa fl-aħħar biċċa (fl-aħħar jew fit-tmiem) tal ctieb tiegħu.

Heel plate – pianċa fit-tarf ta cipp ta xcubetta.

Heel post – il għarkub ta (fiċ-ċaċċis jew fejn idur biex jinfetaħ u jingħalak) bieb.

Heel shave—sicchina tal iscrapar (bħal bokxiex) li biha ikatta (jakta barra) it-truf tal bcejjeċ tan-ngħal ħoxnin li ikiegħed jew iwaħħal fuk xulxin biex jagħmel jew ifassal it-taccun.

Heel tap—dac il ftit imbit, brandy etc. li jibka jew li wieħed iħalli f'kigħ it-tazza meta jew wara li jixrob; tacca jew biċċa ngħal milli ikiegħed jew iwaħħal fuk xulxin għat-taccun, li scarpan ; *no heel taps!*, tħalli xejn fittazza ! (ixorbu collox ! laktu sa l-ankas katra !); *heel-tap*, iżżid, tkiegħed fuk xulxin, bicciet tan-nagħl biex tagħmel jew tgħolli it-taccun.

Heel-tip—ngħala tal ħadid f'taccun ta żarbun (bħal tas-suldati).

Heen—(fic-Cina) belt mil cbar mil l-ewlenin.

Heeze — tgħin fil mixi, timbotta, tmixxi, issuk biex wieħed jimxi jew iħaffef actar; dakka ta id, imbuttar (biex wieħed iħaffef ftit actar fil mixi).

Heft—tokol, pis; tipprova it-tokol ta ħaġa, tara haġa chemm hi tkila, billi terfaħħa chemm chemm mil l-art b'idejc etc.; ittalla, tarfa; dar, post, loc, fejn wieħed igħammar jew jokgħod; tokgħod, tgħammar.

Heg—saħħara.

Hegberry—cirasa salvaġġa.

Hegelian—ta *Hegel*, min jokgħod għat-tagħlim jew il-logica ta *Hegel*; tal *Hegelianism* (ara).

Hegelianism — Heghelianismu, logica (tagħlim) ta *Hegel*.

Hegemonic / Hegemonical } li jiggverna, li jaħchem jew li għandu is-setgħa fuk.

Hegemony—cmand ewlieni, setgħa, kawwa ta cmand; superiorità; (l-ewwel post).

Hegira—il ħarba ta Maumettu mil Mecca (fl-Arabia, Asia) bil-lejl nhar il Hamis, fil 15 ta Lulju tas-sena 622—u li minn dac inhar it-Toroc jibdgħu igħoddu iż-żmien (is-snin) tagħhom.

Heidelberg—*Hedelberg*, belt ta Baden, 82 mîl il fuk, għal grigal, ta *Calsruhe* (Germania); ta, jew minn, *Heidelberg*.

Heifer—erħa, għoġla.

Heigh—ej, ejja, isa, arma (chif ingħidu aħna meta irridu nagħmlu il kalb lill xi ħadd biex jakbad jagħmel xi ħaġa).

Heigh ho! (*jew* hey ho!)—interjezioni, għajta mil kalb (bħal meta nghejdu *aima! jaħasra!*); *it is almost five o'clock, cousin, this time you were ready, by my troth, I am exceeding ill, hey ho!* (**Shakespear**, *Much ado about nothing, III,4*), għoddhom saru il ħamsa, cugin, sar il ħin biex tcun lest; fuk ruħi ngħejdlec li jena nħossni ħażin ferm; ajma, jaħasra!

Height—għoli, kuċċata; tul, daks; dinjità, post; chemm jista icun, collu chemm hu; tgħolli; *that is a steeple of a prodigious height,* dac campnar ta għoli l-actar cbir (tal għageb); *beyond yon mount ain's hoary height,* (**Dryden**, *Horace*), l'hemm mil kuċċata ta dic il muntanja tbajjad bis-silġ; *she is about my height,* twila xi daksi (fiha xi daksi mit-tul); *he was that raised me to this careful height,* (**Shakespear**, *Richard III*), hu chien li għallieni f'dan il post ta cmand (ewlieni jew ta dignità); *he is now in the height of his happiness,* issa jinsab (hu) fl-akwa (fl-akkal) tal hena tiegħu; *Richard falls in height of all his pride,* (**Shakespear**, *Richard IV*), il cburia ta Ricardu niżlet (nakset, spiċċat) chemm jista icun (għal-aħħar); *to the height,* għal l-aħħar, chemm jista icun, għal darba; *he is traitor to the height,* (**Shakespear**, *Henry VIII*), dac traiditur għall darba (chemm jista icun, jew li ma jistax icun actar); *had their chambers delicately heighted,* (**Adams**, *Works*), għallew chemm chemm il cmamar tagħhom).

Heighten—tgħalli, tgħolli; ittalla; iżżid; tcattar; *to heighten the soldiers courage,* iżżid (tcattar il curaġġ (l-almu) tas-suldati; *to heighten tapestry with gold and silver,* tirraccma (id-disinn imkabbes) tapezzeria (drapp tal apparati tal cnejjes etc.) bil ħajt taddeheb jew tal fidda.

Heightened—mimli (mcabbar) bil curaġġ (bl-almu); *being heightened with that victory they set out to meet the other enemy,* billi chienu mimljin (cabbru kalbhom) b'dic ir-rebħa, reġgħu telku biex jeħduha (jiggieldu) mal għadu (għedewwa) il ġdid; *being so heightened he spoke etc*, billi għola (avanza) hecc fil grad hua tchellem (kal) etc.

Heightener — min igħolli, igħalli, icabbar jew ifaħħar, min iżid jew icattar.

Heinous—aħrax, chiefer, kalil; ħażin; *that was a heinous offence,* dac chien żball (delitt jew dnub) kalil ferm (ħażin jew cbir chemm jista icun).

Heinousness—ħruxia, chefria, killa, ħżunia; *every body spoke about the heinousness of his guilt,* culħadd kal fuk il ħżunia (killa) tal ħtija tiegħu (tad-delitt jew id-dnub li għamel).

Heir—werriet; wild, iben; tiret;

he died without any heirs, miet minn għajr eredi jew minn għajr ma ħalla il ħadd min jirthu; *the first heir of my invention*, (**Shakespear**, *Venus and Adonis*), l-ewwel wild (iben) li chelli; *one only daughter heired the royal state*, (**Dryden**, *Virgil, Æneid*), tifla waħda biss (unica jew li ma chienx hemm ħliefha) wirtet li Stat reali.

Heir-apparent — l-eredi tat-tron, l-iben (jew il bint) il cbir tas-sultan li icun jirrenja; ben is-sultan li icun, li imissu jitla fit-tron wara li jispiċċa missieru (jew ommu).

Heir-at-law (*jew* heir general — eredi, werriet ta collox ta cull ma iħalli il missier.

Heir-loom / Heirloom — ħaġa, oggett, mħolli bħal wirt lill (li jiret) xi ħadd.

Heir-presumptive—eredi (tat-tron) presuntiv, jigifieri wieħed li għandu id-dritt (li imissu) jitla fit-tron bhala Re wara il mewt ta dac li icun jirrenja, chemm il darba iżda ma jinkalax jew ma icunx hemm xi ħadd jeħor ekreb minnu (għat-tron).

Heirdom / Heirship — wirt.

Heiress—werrieta (mara li tiret lill xi ħadd).

Heirless—bla werrieta (li ma għandux min jirtu).

Heirship—wirt, dritt (ligi) ta wirt.

Heisteria—xorta (isem) ta siġra li tagħmel fjuri bojjod u frott aħmar (ħbub ħbub) li iservi ta ichel għal ħamiem, ticber fil Martinica u fil gżejjer tal Indi tal Punent, (hecc msejħa għal *Lorenzu Heister* Professur tal Botanica f'Helmstadt, li miet fis-sena 1758).

Hejira—ara *Hegira*.

Helamys—xorta ta annimal bhal fenec tal-liebru.

Halarctos—xorta ta ors li jinsab fil Malajja (igħejx actarx bil għasel u bil għeruk ħelwin tas-siġar tal gewż tal India).

Helcology—li studiu (ix xienza) tal medicina (tat-tobba) fuk chif idewwu il feriti jew il ġriehi (il cura jew il fejkien tad-demla).

Helcoplasty—ix-xogħol (fix-xienza) tat-tobba li jagħalku il koxra jew il gilda ta ferita (ta demla) billi ikegħdu biċċa mil gilda ta band'oħra fil gisem ta dac li icun marid stess, jew ta ħadd jeħor.

Held (it-temp u il particip passat tal verb *hold*) — żamm, kabad; miżmum, makbub; *he held fast*, żamm (kabad) sħiħ; *he was held*, żammewh, chien jew baka miżmum.

Hele—taħbi, tinħeba; tgħatti; saħħa, kawwa; fejkien.

Heleless—bla fejkien; bla saħħa.

Helena—nar jew dawl li xi drabi jaraw in-nies tal baħar fuk il bahar mal arbli tal bastimenti etc. xorta ta "Fuochi St. Elmo" jew nirjen (fiammi tan-nar msejħin *Santjermu*).

Heli—ix-xemx.

Heliac / Heliacal — tax-xemx.

Helianthemum — xorta ta warda (fjur).

Helianthoid—li donnu (bħal) girasul jew warda tax-xemx.

Helianthoid polypes—l-articli (tal bahar).

Helianthus il girasul jew il warda tax-xemx.

Helical—spirali (li gej bħal garagor); *the screw is a kind of wedge multiplied or continued by a helical revolution about a cylinder*, (**Wilkins**), il vit hua speci (xorta) ta files li jibka sejjer jew icompli b'tidwira spirali jew nieżla bħal garagor, iddur ma cilindru jew romblu żgħir.

Helical spring—molla spirali bħal dic tal arloggi.

Helically—li gej bħall (għamla ta) molla spirali jew tal arloggi

Helicidæ — xorta ta bebbux (tal art), għacrux.

Heliciform—li għandu għamla ta, jew li gej bħal, spirali jew molla tal arloggi.

Helicina—xorta ta bebbux tal baħar.

Helicograph—strument għal ħażż (tpingia) ta spirali.

Helicoid / Helicoidal — li gej bħal garagor, spirali, jew bħal koxra

ta bebbuxa; mibrum bħal koxra ta bebbuxa.

Helicometry—il chejl (fil geometria) ta linji spirali fuk ħaġa piana.

Helicon—il muntanji tal poesia; muntanja fil Boetia, fil Grecia, ħdejn il golf ta Corint, dedicata lil l-Apollo u lill Musi, u fuk din il muntanja chienu jinsabu il funtani ta *Hipprecren* u *Aganippa*, li chienu miżmumin bħala iż-żewġ funtani jew allat tal poesia; *helicon*, isem (xorta) ta strument taddakk, bħal *cornu*.

Heliconia—xorta ta siġra li ticber fl-Indi tal Punent, u għandha il għeruk tagħha tajbin għal l-ichel; xorta ta farfett, jew friefet, li hemm (li jinsabu) fl-America (fil pajjisi ta dwar ittropici).

Heliconian—tal *Helicon* (ara).

Heliconidæ—xorta ta friefet.

Helicotrema—fetħa jew tokba żgħira fit-tarf ta gewwa tal widna.

Helicteres—ħaġa (ħwejjeġ) mibruma; *helicteres Isora*, bastun mibrum jew karn mibrum (hecc igħejdu l-Inglisi-Indiani).

Heliocentric }
Heliocentrical } li għandu il pont tal osservazioni fic-centru tax-xemx (bħal ma hua *geocentric*, jigifieri li għandu il pont tal osservazioni tiegħu fic-centru tal art jew tad-dinja).

Heliochrome — ritratt (fotografia) bil culuri; (ritratt ta ħaġa meħud li jidher bil culuri tagħha naturali).

Heliochromic — tal *Heliochromy* (ara).

Heliochromotype — fotografia (ritratt) tax-xemx bil lewnijet jew id-dia tagħha naturali (sewwa chif tidher).

Heliochromy—is-sengħa (il process) tal fotografia (tar-ritratti) tal ħwejjeġ bil culuri tagħhom naturali (hecc, sewwa, chif jidru).

Heliograph — strument (invintat minn *de la Rue*) biex isiru telegrafi (jimbagħtu bieh telegrammi minn banda għal l-oħra) per mezz tar-raggi tax-xemx; strument biex tieħu ritratti (fotografia) tax-xemx; ritratt, ħaġa fotografata bil *heliograph*.

Heliography—heliografia, fotografia (għemil ta ritratti) per mezz (bil għajnuna) tax-xemx u ta camra oscura (macna fotografica).

Heliolater—wieħed li (min) jadura ix-xemx.

Heliolatry—heliolatria, adurazioni (għati ta kima) fix-xemx (bħala Alla).

Heliolite—xorta (isem) ta mineral jew gebla, il gebla tax-xemx.

Heliometer—heliometru, strument għal chejl (cobor) tax-xemx (kamar jew cwiecheb) strument biex jaraw chemm hia cbira id-dawra tax-xemx (tal kamar jew tal cwiecheb), igħejdulu ucoll *micrometru*.

Heliorminæ—xorta ta għasafar jew ħamiem li hemm (jinsabu wisk) fil pajjisi tas-sħana fl-America.

Helioscope — helescopiu, strument biex jaraw (josservaw) ix-xemx.

Helioscopic—tal *helioscope* (ara).

Heliosis—tbajja fuk il werak tal pianti (li isiru billi ix-xemx fuk il ħgieġ li taħthom icunu mgħottia fis-serer taħdem bħal fuk lenti u taħrakhom).

Heliòstat—strument bil ħgieġ tal mera, invintat minn *Gauss* fis-sena 1821 li bih ir-raggi tax-xemx jistgħu jinxteħtu (jitwasslu) fil bogħod ferm.

Heliospherical — tond bħax-xemx.

Heliothidæ—xorta ta friefet żgħar (bħal friefet tal camla) li l-Inghilterra biss hemm (jinsabu) daks għaxar qualità).

Heliotrope—isem ta fjur, il girasal jew il ward tax-xemx; strument li juri jew jimmarca il għoli tax-xemx il fuk jew l-isfel mil l-equatur minn post jew loc, meta ix-xemx tcun waslet fuk dac il-loc; strument (għal fotografia jew xogħol tar-ritratti) biex jati id-dawl fuk in-negativi fil camra imsejħa tax-(li taħdem bix-) xemx, għal meta irid isir xi ingrandiment (icabbru il ħaġa actar milli tidher, fir-ritratt); isem (xorta) ta mineral (bħal *quartz*) ta lewn aħdar scur, bi tbajja sofor lewn id-demm; il *heliotrope*, fjur ifuħ li mil l-essenza tiegħu jagħmlu il fwieħa (għal l-imcatar etc).

Heliotropic }
Heliotropical } li jagħmel għax (idur għal, lejn ix-) xemx.

Heliothropism—dawran (ħars) ta werak etc. lejn ix-xemx (chif jagħmlu xi fiuri jew werak li iduru dejjem u iħarsu lejn fejn tcun ix-xemx).

Heliotropium — fiur, il *heliotrope* (ara).

Heliotype—stampar minn fuk il gelatina, jew minn fuk ħaġra (bħal litografia); stampa (ħaġa stampata) b'dan il process.

Heliotypography — stampar (ta stampi, santi ètc.) fuk il ħaġra jew bil process tal litografia.

Heliozoa—xorta ta articli tal-ilma ħelu.

Helispheric } li idur bħal spirali
Helispherical } jew li jinżel idur bħal garagor mad-dawra tal globu; il-linja spirali maħżuża fuk il globu għan-navigaturi (jew in-nies tal baħar).

Helium—ħaġa jew sustanza chimica li sabu, li tesisti jew li hemm, fix-xemx.

Helix—spirali; ħaġa mdawra coljuta fuk xulxin (bħal ħabel coljut etc.) spirali (linja tielgħa garagor) mil wisa għad-dejjak (bħal ma hemm fuk *cono*) dac li scartoċċ mgħerbeb chif jidher li jispiċċa bħal koxra ta bebbuxa fil capitell tal Ordni Corintiu.

Hell — infern, limbu; dar, camra fejn jilgħabuhom (fejn issir il-logħob għal flus) loc ta tbatia cbira cbira; taħbi, tgħatti; *hell is the residence of the damned spirits,* l-infern hua il post fejn jmorru ir-rwieħ indannati; *He descended into Hell, on the third day He arose again from the dead,* niżel (Gesù Cristu) fil Limbu, fit-tielet jum kam minn bejn li mwiet; *he used to spend whole nights in that hell,* chien jgħaddi (jagħmel) ljeli sħaħ hemm gew jilgħabhom; *the prisons were hell on earth, seminaries of every crime and of every disease* (**Macaulay**, *History of England*), il ħabsijiet chienu lochijiet ta tbatia cbira (veru infern ta dina l-art) fejn chienu jinżergħu (isiru) cull xorta ta delitti u jicber cull xorta ta mard; *fire devours the air and hell them quite (fire devoure the ayre and hell them quight)* (**Spenser**), in-nar jecol, jiddevora, jew jibla, l-aria u igħattihom (jaħbihom) għall collox (li ma jidrux jżied).

Hell black — iswed daks id-dlam (ta l-infern).

Hell-doomed — iccundannat għal l-infern.

Hell governed— immixxi (mgħejjun) mil l-infern jew mid-demoniu.

Hell hag — mara ħażina, mara xitana, mara tad-demoniu; mara ħatba tal infern.

Hell hated — mibgħud sħiħ, jew daks l-infern.

Hell haunted — li jidru fiħ (li fiħ) ix-xiaten.

Hell hound— xitan, demoniu, tal infern; *turn, hell hound, turn,* (**Shakespear**, *Macbeth*), dur, ja xitan, dur.

Hell kite — bniedem kalil u kalbu ħażina għal l-aħħar; bniedem infami aħrax u kalil; *did you say all? o hell kite!, all!,* (**Shakespear**, *Macbeth*), għedt collox? ja bniedem chelb infami! collox għedt?

Helladotherium — xorta ta giraffi li chienu jinsabu f'xi bnadi fl-India.

Helladonic — *umpire,* bniedem li icun hemm bħala imħallef għad-decisionijiet fil-logħob tal *cricket, foot ball* etc

Hellebore — isem ta pianta medicinali.

Helleborus — xorta (isem) ta pianti tal familja (qualità) tal orchidee; isem ta medicina (fil chimica) il għeruk tal *Helleborus hiemalis* fli spiritu.

Helleborise — ticcura (tfejjak mard, actarx il genn) bil *Hellebore* (ara).

Hellenian } Grieg, tal Grieghi.
Hellenic }

Hellenism — idioma, għajdut, espressioni griega (jew chif jitchelmu il Grieghi).

Hellenist — min chien jagħmel bħal, jew jagħmilha ma, jew jitchellem bħal Grieghi; Lhudi li jitchellem bil Grieg; wieħed li jaf (letterat fil) il-lsien Grieg (bil Grieg).

Hellenistic } tal *Hellenist* (ara).
Hellenistical }

Hellenistic language — id-dialett Grieg chif chienu jitchelmuh dawc

Lhud li chienu jgħammru f'artijiet Grieghi.

Hellenistically—scond il-lsien jew il mod chif igibu rwieħħom (chif jagħmlu) il *Hellenists* (ara); *it may bear the same signification hellenistically in this place*, (**Gregory**, *Notes on Scripture*), hawnec (f'dan il post) jista icollu li stess significat (jista jiftihem li stess) bħal ma jifhmuh l'*Hellenists*, (jew jista jiftihem bħal ma jifhmuh l'*Hellenists* (ara).

Hellenize – tagħmel bħal ma jagħmlu il Grieghi, tagħmilha ta Grieg; titchellem jew tistudia il-lsien (il-lingua) Grieg.

Hellespont— l-isem li bih cbien magħruf dari (jew kabel) id-*Dardanelli* (il canal jew strett dejjak li jifred l-Asia Minore mil l-Europa).

Hellespontine – tal canal tad-*Dardanelli*.

Hellfire—in-nar (in-nirien) tal infern.

Hellicat— ħaġa belgħa; bniedem bla ras; bla għakal, babbu ; *I want to see what that hellicat queen Jenny Rintherout is doing*, (**Scott**, *Antiquary*), irrid nara dic il ħaġa belgħa ta Regina Rintherout x'inhi tagħmel.

Hellier—min isakkaf (min igħatti jew jagħmel l-oksfa bil-lavanja jew biċ-ċlamit.

Hellish — tal infern, tajjeb għal l-infern; infernali; *so heavenly love shall outdo hellish hate*, (**Milton**, *Paradise Lost*), hecc l-imħabba tas-Sema tegħleb il għira infernali ; *condemned the Rye House Plot as a hellish design and a work of the devil*, (**Macaulay**, *History of England*), iccundanna il ftehima tal *Rye House*, bhala hsieb (ftehima) tal infern u xogħol tad-demoniu.

Hellishness — indannazioni (dannazioni).

Hellite—wieħed li icun dejjem fejn isir il-logħob (fejn jilgħabuhom).

Hellward — lejn l-infern ; l-isfel ; *trees that aloft rise, root hellward*, (**Brome**, *Epistle to Mr. Fenlon*), siġar li jicbru jew jogħlew il fuk iniżżlu l'għeruk tagħhom l-isfel.

Helly—ara *Hellish*.

Helm—tmun ; guida, direttur, mexxej ; post tat-trigija ; cmand ; elmu, caschett ; dic is-sħaba (sħab) sewda li iżomm dwar kuċċata ta muntanja ; il biċċa ta fuk (ir-ras) ta lampic ta li spizzjari etc.; tlibbes (tarma b') elmu ; timmaniġġa, tmixxi sewwa, tiddirigi bastiment fil mixi ; *the ship came in with the helm broken*, il bastiment daħal bit-tmun micsur ; *the helm of the state who care for you like fathers*, (**Shakespear**, *Cariolanus*), il capijiet (id-diretturi) ta li stat li jeħdu ħsiebcom kishom missiercom ; *I then sat at the helm of the commonwealth*, (**Melmoth**, *Cicero*), mbagħd kagħdt (mort nokgħod) fil post tat-trigia (bħala cap) tar-republica ; *the knightily helm and shield*, (**Scott**, *Lord of the Isles, VI, 24*), l-elmu u it-tarca ta Cavalier; *they then were at once helmed, and ran to strike the enemy*, minnufih libsu (armaw rwieħhom) bl-elmu u marru jaħbtu għal għedewwa ; *the business he has helmed, must give him a better proclamation*, (**Shakespear**, *Measure for Measure*), ix-xogħol (il biċċa) li għamel għandha iġġagħlu jissemma actar ; *to ease the helm*, iddawwar malajr it-tmun b'mod li il bastiment jilka ħalla bahar cbira sewwa.

Helmage—mixi, direzioni, maniġġ.

Helmed—bl-elmu f'rasu, liebes l-elmu.

Helmet—elmu, caschett ; il biċċa ta fuk ta lampic (ta li spiżżiari etc.)

Helmet beetles—xorta ta dud.

Helmet flowers — xorta ta fjuri (msejħin hecc mil għamla ta elmu li għandhom).

Helmet-shaped – li għandu għamla ta, li gej bħal, elmu jew caschett.

Helmeted — liebes l-elmu, f'rasu; armat bl-elmu jew bil caschett.

Helmettier—suldat li igib (jilbes) l-elmu jew il caschett.

Helminth – ħanex (dud ta l-imsaren, li icun fli msaren).

Helminthagogue — medicina (dua) xorb etc. għal ħniex (biex tneħħi il ħniex mil li msaren).

Helminthia—isem (xorta) ta ħa-

xixa bħal cicwejra (li isajru jew jagħmlu fil ħall għall-ichel bħal *pickles*, fil Grecia).

HELMINTHIASIS — xorta (isem) ta marda meta icun hemm (isibu) id-dud, bħal ħniex taħt il gilda.

HELMINTHIC—tal ħniex, li tchecci jew tneħħi il ħniex mil li msaren (medicina) jgħejdulha ucoll *arithelmintic*.

HELMINTHITE—dawc it-tokob (ħofor etc.) tad-dud li jidru (li naraw) f'xi blat jew f'xi gebel.

HELMINTHOID—li donnu, li għandu għamla ta, ħanex jew duda tal imsaren.

HELMINTHOLOGIC } tal *Helminthology* (ara).
HELMINTHOLOGICAL }

HELMINTHOLOGIST—min jistudia il, jew wiehed mgħoti għal li studiu ta (specialista tal), ħniex jew id-dud tal imsaren.

HELMINTHOLOGY — helmintologia, li studiu taz-zoologia li jittratta (jitchellem) fuk il ħniex jew id-dud ta li msaren.

HELMLESS—bla tmun, bla direzioni, guida jew mixxej; bla elmu, minn għajr caschett.

HELMSMAN—ir-ragel tat-tmun jew li icun fit-tmun, li jiddirigi il mixi ta bastiment; *I leap on board, no helmsman steers* (**Tennyson**, *Sir Galahad*), nakbes abbord (fuk il bastiment, u ma insib il ħadd fit-tmun.

HELMSTADIAN—tal belt ta *Helmstad* (fil Germania).

HELM WIND—riħ li jonfoħ fl-artijiet muntanjusi tal Inghilterra, hecc msejjaħ mil *helm* jew sħab jswed li icun hemm dwar il kuċċata ta dawn il muntanji li jidher hemm fuk kabel ma tibda il buffura jew it-tempesta.

HELODES—xorta ta deni (marda) deni li igib ħruġ ta għarak cbir mil marid.

HELODUS—snien tal ħut li isibu fil faħam tal ħaġra jew fi blat jeħor (bħal dawc li aħna ngħidulhom: lsien San Paul).

HELOSIS — klib (ġbid) tax-xfar il għajnejn.

HELOT—rsir, *his allies almost caused him as much annoyance as his helots* (**Macaulay**, *History of England*), ħbiebu (dawc li chienu miegħu) dejkuh u incuetawh tista tgħejd daks li rsiera stess li chellu.

HELOTISM—jasar.

HELOTRY—rsiera, ħafna rsiera flimchien jew ma xulxin; nies fil jasar.

HELP—tgħin, twieżen, tati dakka ta id, tiekaf ma, tniżżel l-isfel bit-tokol; għajnuna, tweżin, dakka ta id; ajjut; *to give help* jew *to bring help to one*, tati il għajnuna, tgħejn (tati l-ajjut); *to call for help*, titlob il għajnuna (titlob, trid l-ajjut); *he was a great help to me*, chien ta għajnuna cbira għalia (swieli ħafna); *who is to help me?* min sejjer igħejnni? *we must help one another*, hemm bżonn ngħejnu lil xulxin; *help him to go down stairs*, wieżnu jitla fuk; *I went there on purpose to help them*, mort hemm għal apposta biex natihom dakka ta id; *I could find no body to help me*, ma stajt nsib il ħadd li jekaf miegħi; *their armour helped their arm*, (**Milton**, *Paradise Lost*), l-armar (curazzati etc.) li chellhom fukhom takkalhom (l-isfel); *I can't help it*, m'hix ħtia tiegħi (xi tridni nagħmel?); *to help one's self*, tagħmel jeħor; *I could not help myself*, ma stajtx nagħmel jeħor; *to help on*, timbotta, tgħin jew tmixxi il kuddiem; *help yourself to some more meat*, ħu ftit jeħor laħam (għejn ruħec); *can I help you to some more potatoes*, nista noffrilec biex tieħu ftit patata oħra; *God helps those who help themselves*, għejn ruħec biex Alla igħejnec.

HELP FELLOW — min (dac li) jati għajnuna; sjeħeb fix-xogħol.

HELP-GIVER—min (dac li) jati għajnuna, min igħejn, jew jekaf ma; *O my God, my sole help-giver*, (**Sidney**), O Alla tiegħi l-unica għajnuna tiegħi (int biss li tiekaf miegħi).

HELPER—assistent, min jati għajnuna jew dakka ta id f'xogħol etc.

HELPFUL—li jati il għajnuna jew ajjut; li igħin, li iwieżen.

HELPFULNESS — għajnuna, tweżin, dakka ta id.

HELPING—tweżin, għajnuna; tnewwil ta ħwejjeġ tal ichel fuk mejda.

Helpless—bla għajnuna, deboli, ma jiflaħx; fkir; irremediabili, għal xejn, li ma jistax jissewwa; *what helpless shame I feel*, (**Shakespear**, *Rape of Lucrece 756)*, x'mistħija li issa ma tiswa għal xejn (jew li ma nista nagħmel biha xejn) kiegħed nħoss (għandi) fuki.

Helplessly—b'mod li ma jista icolloc (icun hemm) ebda għajnuna; għal collox; *you are helplessly stupid*, inti stupidu għal darba (minn għajr tama li tista tinbidel).

Helpmate—wieħed li jati għajnuna (sieħeb jew xriec) fix-xogħol; *in Minorca the ass and the hog are common helpmates and are yoked together in order to turn up the land* (**Bermont**, *British Zoology, the Hog*) f'Minorca il ħmar u il każkuż jaħdmu flimchien (igħejnu lill xulxin fix-xogħol) u jorbtuhom it-tnejn flimchien fil madmad (tal moħriet) biex jakalbu (jaħartu) l-art.

Helpmeet—il mara (mart); is-sieħba; *his helpmeet was a comely women*, martu (is-sieħba, jew il mara tiegħu) chienet mara sabiħa (helwa).

Helter skelter — ħallata ballata, b'għaġġla, b'fixcla cbira; *they came out of the school helter skelter*, harġu mil li scola ħallata ballata (collha fuk xulxin); *and helter skelter have I rode to thee*, (**Shakespear**, *2 Henry IV)*, u b'għaġla cbira gejt niġri biż-żiemel għandec.

Helve—lasta, mancu, ta rixa jew mannara; tagħmel mancu f'rixa.

Helve hammer — xorta ta martell cbir (tkil) tal ħaddieda.

Helvella—xorta (isem) ta ħaxix (tajjeb għal l-ichel) donnu fakkiegħ.

Helvellacæ — xorta ta fakkiegħ (ħaxix).

Helver—mancu, lasta jew makbad ta biċċa għodda.

Helvetan—isem (xorta) ta mineral li jinsab fl-Alpi (Italia).

Helvetian—Elveticu, Svizzeru jew ta (mil) li Svizzera.

Helvetic—Svizzeru, ta li Svizzera; Elveticu, Zwinglian (wieħed mis-setta ta *Zwingliu*, biex jintgħaraf jew ma jħaltuħx ma *Luteran)*.

Helvine } **Helvite** } isem ta mineral, donnu cristall, jinsab wisk fis-Sassonia u fin-Norvegia.

Hem—cheffa, tberfila; xifer; tberfel, tcoff; iddawwar; tisgħol (tkaħkaħ chemm chemm); sinjal bi tkaħkiħa (b'sogħla chemm chemm); tneħħi (tnaddaf grieżmec etc.) billi tkaħkaħ jew tisgħol; taklaħħa; *hemmit away!* aklaħħa minn grieżmec (ix-xerka, jew il bili etc.); *cough and cry hemm, if anybody come*, (**Shakespear**, *Othello IV, 2)*, isgħol u kaħkaħ (għamilli is-sinjal) jecc jigi xi ħadd; *my hankerchief there I hem*, (**Wordsword**, *We are Seven)*, u hemm incoff il mactur tiegħi; *show me the hem*, urini it-tberfila (il cheffa).

Hem—li spirali ta capitell ta colonna (tal ordni *Jonicu*).

Hemachate—mineral, xorta ta agata (gebla preziusa) mnakkxa bi tbajja żgħar jew ticchi ta ġaspru ħomor.

Hemadrometer — hemadrometru, strument biex jaraw chemm jiġri iddemm fil vini u l-arterji.

Hemadrometry — il chejl tal giri (chemm jiġri) id-demm fl-arterji.

Hemal (**Hæmal**) — tad-demm, taċ-circulazioni (giri) tad-demm fil vini etc.

Hemastatic } **Hemastetic** } tat-tokol ta (pis jew chemm jiżen id-)demm.

Hematile—isem (xorta) ta mineral li donnu (lewn id-)demm.

Hematocele—tumur bid-demm jew li fih id-demm.

Hematology—hematologia; li studiu, fil medicina, fuk id-demm u fuk il mard collu tad-demm.

Hematops—isem ta ħuta (li takbad jew tgħejx bl-ostrichi).

Hemeralopia — difett (għama) tal għajnejn; għama bi nhar jew bil-lejl (marda fil għajnejn li xi drabi ma jarawx bi nhar u jaraw bil-lejl, jew inchella cuntlariu).

Hemerobaptists—setta ta Lhud li ir-religion tagħhom titlob li huma jinħaslu (jeħdu banju) culljum.

Hemerobian—tal *Hemoriibidæ* (ara).

Hemerobiidæ — xorta ta dubbiena bil ġwienaħ donnhom tal bizzilla.

82

Hemerobius — insett (dubbiena) li ighix ġurnata biss.

Hemi — nofs.

Hemicarp — frotta li tinkasam weħeda f'żewġ tebkat jew min nofs (b'żewġ nofsijiet, bhal pisella jew iċ-ċiċra etc).

Hemichorea — isem ta marda, il ballu *di San Vito*.

Hemicrania } mungrana, emigrania,
Hemicrany } ugigħ f'biċċa (f'naħa waħda) tal għadam tar-ras (li ibatu bih actarx dawc li iżommu rwieħhom debuli jew fiacchi).

Hemicranic — tal emicrania, li jinħass f'naħa waħda (f'post wieħed biss) tar-ras.

Hemicycle — nofs circu, nofs tond; camra, wesgha (arena, platea etc) nofs tond.

Hemicyclic flowers — fjuri bil bicciet tagħhom gejjin tondi jew spirali (bhal garagor).

Hemidactylus — xorta ta gremxul.

Hemidesmus — xorta ta Asclepia (pianta tal fjuri)

Hemidiapente — (fil musica) quinta imperfetta.

Hemiditone — (fil musica) terza minuri.

Hemidome — coppla nofs tond, nofs coppla.

Hemiglyph — nofs canal fix-xifer ta fejn hu lixx, fil fond ta capitell ta colonna, disinn Doricu.

Hemimorphic — nofs disinn jew nofs għamla (tazza etc. magħmulha nofs hecc u nofs hecc).

Hemina — chejl tal imbit etc. tar-Rumani antichi jasa daks tagħna; fil medicina chejl li jasa daks ghaxart ewiek ilma (liquidu jew fluidu).

Hemionus — il ħmar salvaġġ li ighejx (jinsab) fit-Tibet (fl-Asia).

Hemiopia } difett fil għajnejn (tal
Hemiopsia } għajn) li wieħed icun jara biss nofs l-oggett jew il ħaġa li icollu kuddiemu.

Hemiplegia } paralisi ta (li teħodloc) nofs gismec;
Hemiplegy } marda li thoss nofs gismec mejjet jew paralizzat.

Hemiplegic — li għandu paralisi f'nofs gismu (li għandu nofs gismu mejjet).

Hemiplexy — ara *Hemiplegia.*

Hemipodius — xorta ta tajr (għasafar, bħal summien cbir) li jidru (jinkabdu) fil Ġava u jiggieldu bhas-sriedec; hecc msejħin għaliex donnhom jidru għandhom nofs siek billi ma għandhomx is-saba ta wara f'sakajhom.

Hemiprism — nofs prisma (nofs ħgieġa bi tliet faċċati, jew prisma).

Hemiptera — xorta ta insetti li xi drabi icollhom nofs il ġwienaħ.

Hemiramphus — xorta ta ħut bħal pixxispad.

Hemisphere — emisferu, nofs ħaġa tonda; nofs id-dinja; *Aqueous hemisphere,* l-emisferu (dac in-nofs tad-dinja) li juri l-actar (il biċċa il cbira tal) baħar, u dana ghandu b'centru tiegħu (meħud min-nofs tal) l-emisferu t'isfel jew tan-naħha ta nofs inhar; *terrestrial hemisphere,* emisferu (nofs id-dinja) terrestri jew tal art—dac in-nofs taddinia li juri l-acbar (il biċċa cbira li tista tidher tal) art, u għandu b'centru (meħud min-nofs) il belt ta *Falmouth* (Inghilterra).

Hemispheres of the brain — il biċċa tonda (nofs tond) ta fuk tal moħħ.

Hemispheric } tal emisferu, ta
Hemispherical } nofs id-dinja.

Hemispheroidal — li għandu ghamla ta (li donnu, li hu bħal) emisferu jew nofs tond bħal nofs id-dinja.

Hemistich — nofs vers fil poesia; vers ħażin, li jonksu xi ħaġa jew li ma hux scond chif titlob il poesia; *the pause is a rest that divides the verse into two parts, each of them called a hemistich,* (Goldsmith, *Essay 18*), il pawsa (wakfa, nifs, jew mistriħ) hua mistrieħ (jew twakkifa) li taksam il vers (tal poesia) fi tnejn (f'żewġ bċejjeċ), li cull waħda minn dawna (il bċejjeċ) tissejjaħ "hemistich" jew nofs vers.

Hemistichal — ta nofs il vers, tal versi (fil poesia) li huma cull wieħed maksumin fi tnejn.

Hemitone — (bħal *semitone*) nofs ton (fil musica).

HEMITRICHOUS—ħaxixa etc. nofsha mgħottia bil pil jew bix-xagħar.
HEMITROPAL—nofsu mdawwar, nofsu maklub.
HEMITROPE—li għandu żewġ bċejjeċ, b'żewġ nofsijiet (ħgieġ).
HEMLOCK—cicuta (ħaxixa velenusa).
HEMLOCK SPRUCE—isem (xorta) ta siġra (bħaċ-cicuta) li ticber għad-dell ta siġar oħra cbar—l-ewwel fl-America ta Fuk u imbagħad mis-sena 1736 lil hawn, fl-Inghilterra ucoll; mil werak tagħha jagħsru (issir) xorta ta birra msejħa *spruce beer*.
HEMMED—mberfel, mcheff; mdawwar.
HEMMEL—ħafna, ħemel, salt, numru (għadd) cbir (actarx ta bhejjem); razzett, għal l-annimali jew bhejjem.
HEMMER—min icoff jew iberfel, min idawwar ħaġa b'hajt etc.
HEMMING—korka etc. tal gild m'hux cunzat.
HEMORRHAGE, HEMORRHAGY } sabb tad-demm, fgir.
HEMORRHAGIC—tas-sabb tad-demm, tal fgir.
HEMORRHOIDS (jew HÆMORRHOIDS)—il murliti.
HEMORRHOIDAL (jew HÆMORRHOIDAL)—tal murliti, emorroidali.
HEMP—kanneb, siġra tal kanneb; sieġla, ħabel, cima, cappestru (tal kanneb); *she gained by spinning hemp a pittance for herself*, (**Wordsworth**, *Excursion*), bil għażil tal (billi tagħżel il) kanneb, kalgħet xi ħaġa żgħira (chemm chemm tgħix); *hemp grows in* (jew *is a native of*) *the cooler parts of India*, il kanneb jicber (isir) f'xi bnadi fejn ma tantx tcun sħana fl-India; *Indian hemp*, (fil medicina magħrufha bl-isem ta *Cannabis Indica*), kanneb Indian jew il ħaxixa li jomgħodu il gharab etc. biex jiscru biha (li tcun il ġummiena, il piuma jew il kuċċata niexfa tas-siġra, il mara, tal kanneb); *a man in deep dispair, with hemps in hand, went out in haste to end his days*, (**Turberolle**, *of two Desperate Men*), bniedem (ragel) iddisprat ferm (mitluf bid-disperazioni) telak b'siegla f'idu biex ineħħi ħajtu (jitgħallak).
HEMP BRAKE—macna għat-tkattih u tfarric taz-zcuc tas-siġar tal kanneb.
HEMP-HARVESTER—macna għal ħsad jew ktigħ tal kanneb.
HEMP-PALM—siġra tal palm li ticber f'*Nepaul* (India) u li il ħjut taz-zocc tagħha iservu li stess bħal dawc tal kanneb).
HEMP SEED—kannebusa (ichel għal għasafar).
HEMPEN—tal kanneb, bħal kanneb; *a hempen rogue*, briccun, bniedem tal forca.
HEMPIE—briccun, ragel (bniedem) tal forca; *she is under lawful authority now, and full time, for she was a hempie*, (**Scott**, *Rob. Roy*), issa hia kegħda taħt idejn il ġustizia, u chien imissu ilha hecc, għaliex hia il vera briccuna (il vera mara li ħakkha il forca).
HEMPSTEAD—Hempstead, art l-Inghilterra hecc msejħa.
HEMPWORTS—siġar bħal dawc (ta li stess razza) tal kanneb.
HEMPY—bhal kanneb, tal kanneb.
HEMSTICH—pont tal cheffa.
HEMUSE—cerva ta tliet snin.
HEN—tigieġa; *a turkey hen*, dundiana; *a pea hen*, paguna; *a moor hen*, gallozz; *a brood hen*, krokka; *to cluck as a hen*, tkaki (bħal tigieġa); *a hen house* jew *hen-coop*, gallinar (kafas cbir etc. fejn iżommu jew jaghalku ittigieġ; *hen-hawk* jew *hen-harrier*, tajra bħal seker jew bies li jinżel fir-rziezet għal fuk it-tigieġ (jisrakhom u jecolhom).
HEN-HEARTED—bla curaġġ, bla ħila, ta almu jew kalb żgħira,
HENPECK—tisserdec, tiggverna, ticcmanda (il mara fuk ir-ragel); *Oh! ye lords of ladies intellectual, inform us truly, have they henpecked you all?* (**Byron**, *Don Juan I, 23*), Oh intom ja ħafna lordi (sinjuri) żwieġ ta nisa li għandhom rashom (li jilħkilhom u jinkalgħu b'moħħom) għedulna issewwa, ma telgħux collha fuk rascom b'mod li huma issa kegħdin jiccmandaw?

HEN WIFE / HEN WOMAN } mara li trabbi it-tigieġ, li għandha ħsieb it-trobbia tat-tigieġ.

HENBANE— isem (xorta) ta ħaxixa velenusa ferm.

HENBIT—isem ta ħaxixa, il cappilliera.

HENCE—għalligej; mn'issa il kuddiem; mnejn; minn fejn; għalecc, għaldakshecc, għal din ir-ragiuni; minn dana; bogħod minn dana; bogħod minn hawn; isa minn hawn! barra minn hawn!; tibgħat malajr, bil għaġla; *with that his dog he henced his flock he cursed,* (**Sidney**, *Arcadia)*, u minnufih hu cheċċa (bagħat il barra) malajr il chelb, u seħet il merħla tiegħu; *Hence, horrible shadow, hence!*, (**Shakespear**, *Macbeth)*, isa minn hawn, ombra li twaħħax, barra minn hawn!; *thy letters may be here, though thou art hence,* (**Shakespear**, *Two Gentlemen of Verona*), littri tiegħec jistgħu icunu (jaslu) hawn għad illi inti tcun bogħod minn hawn (ma tcunx hawn); *all other faces borrowed hence their light and grace, as stars do hence,*(**Suckling**), l-uċuħ l-oħra collha ħadu minn dana id-dawl u 'l ġmiel tagħhom, bħal ma hadu il cwiecheb minn hemm; *hence, it came to pass that...* u għalecc imbagħd ġara li...; *ten years hence*, minn hawn u għaxar snin oħra; *he is gone from hence but just now*, ma għadux ħlief jillarga issa dal wakt minn hawn; *farewell til half on hour hence*, addio sa nofs sigħa oħra.

HENCEFORTH / HENCEFORWARD } mil-lum il kuddiem għalligej, mn' issa il kuddiem; *he never more henceforth will dare set foot in Paradise,* (**Milton**, *Paradise Regained)*, u hu għalligej ma jissugrax (ma jeħux l-ardir jew ma icollux il wiċċ) jirfes fil Ġenna).

HENCE BOY—seftur, bniedem li icun dejjem ma's-sinjur tiegħu biex jakdih etc. (li ma iħallihx mument).

HEND — iżżomm, takbad; tiffolla, tross fil folla (kalb in-nies); civil, pulit; ta mgiba tajba, li jaf igib ruħu; *and with his left the Pagan's right arm hent,* (**Fair-Fax**, *Godfrey of Boulogne XIX, 16)*, u b'idu ix-xellugħia żamm id-drigħ tal-lemin tal Pagan; *why do you hend for?* għaliex kiegħed tiffolla; *so loveth she this hendy Nicholas*,(**Chaucer**), u hecc ħabbet hi lill dana Nicola ta mgiba tajba (civil, pulit etc.)

HENDECAGON—figura piana ta ħdax il ġenb jew ħdax l-angulu.

HENDECASYLLABIC—tal vers tal ħdax il sillaba jew tal *endecasillabu*.

HENDECASYLLABLE—vers (tal poesia) bi ħdax il sillaba (bħal dac tas-sunett).

HENDNESS - maniera (mgiba) tajba, civiltà.

HENGEN - ħabs, calzri.

HENNA—hinna, żebgħa li issir mil werak tal *Lawsonia inermis*, li biha in-nisa tal Egittu (Egiziani) u ta Lvant jiżbgħu id-dwiefer u sakajhom lewn il-laringa; iż-żebgħa, il-lewn, li jatu il gild isfar jew tal Morocc.

HENNA PLANT—is-siġra (pianta) tal *henna* (ara).

HENNERY — mandra, għalka fejn iżommu jiġru it-tigieg.

HENOTHEISM—religion (setta ta nies) li igħejdu (jemmnu) li it-Tliet Persuni għandu cull waħda minnhom icollha kima mogħtia lilha biss għaliha, u m'hux it-tlieta, bħala Alla wieħed, flimchien (hecc msejħa minn *Max Miller*).

HENROOST — il għuda (passiggiera) fejn jorkdu bil-lejl it-tigieg.

HENSFEET—il fumitaria (ħaxixa).

HENT — kabdu; takbad, taħfen f'idejc

HENTING — canal tal moħriet (tal għalka).

HEP—il cocci (frott) tal għolliek.

HEPATALGIA—ugigħ (nevralgia) fil fwied.

HEPATIC—tal fwied, li ghandu x'jaksam mal fwied; bhal fwied (ta li stess għamla u lewn tal fwied).

HEPATIC DISEASES—mard tal fwied (it-tlieta ewlenin huma ic-*cirrosis*, l-*axxess* jew *tumur*, u'l *cancer*).

HEPATICA—razza ta fiuri, ir-Ranunculi jew l-Anemoni.

HEPATICOUS—lewn il fwied; bit-tebkat bħal tal fwied.

HEPATITE—xorta ta ħaġra (mineral) il barite.

Hepatitis—infiammazioni jew congestioni (nefħa) fil fwied.

Hepatization — tibdil fil pulmuni (bidla li issir fil pulmuni).

Hepatocele—tumur fil fwied.

Hepatocystic—tal fwied u tal marrara.

Hepatogastric—tal fwied u ta li stoncu.

Hepatography—descrizioni, li studiu (fl-anatomia) fuk il fwied.

Hepatology—discors (trattat) fuk il fwied.

Hepatorrhœa—bili (li jiscula mil) fil fwied.

Hepatoscopy—induvnar fuk li wieħed għandu jiġrilu (jew x' għandu igħaddi minn għalih) billi wieħed jesamina (jara) il fwied.

Hepatus—xorta (isem) ta ħuta lewn il fwied li tinsab fix-xtajtiet tal America.

Hepper—ferħ ta salamuna (salamuna żgħira).

Hepta capsular — li għandu seba ħofor jew tokob.

Heptachord—seba noti wara xulxin; ottava diatonica, minngħajr innota ta fuk (l-ottava) strument b'seba cordi; biċċa musica (cant) li titcanta fuk (strument ta) seba cordi.

Heptade—il għadd sebgħa, sebgħa.

Heptaglot—ctieb b'seba lingui.

Heptagon — ettagonu, figura (tal geometria piana) b'seba ġnieb jew seba anguli; fortizza b'seba swar, post fortificat (mħares) b'seba swar.

Heptagonal — ta seba (li għandu seba) anguli jew ġnieb.

Heptagynia—xorta (razza) ta fiuri li għandhom seba' tebkat jew pistilli.

Heptagynian—li għandu (fjur) seba pistilli (fjur magħmul minn seba bicciet).

Heptahedral — li għandu seba ġnieb.

Heptahedron — figura (tal geometria) solida li għandu (b') seba ġnieb.

Heptahexahedral—li għandu seba fillieri ta faċċati, waħda fuk l-oħra, cull filliera fiha sitt uċuħ jew faċċati.

Heptamerede—dac li jinkasam (li jista jinkasam) f'seba bicciet.

Heptameron — ctieb li fih miġbur (registrat) cull ma isir cull sebat ijiem.

Heptamerous—magħmul minn (li fih) seba bicciet; b'seba bicciet.

Heptangular—li għandu seba (b'seba) anguli.

Heptaphony—ġabra (għakda) flimchien ta seba leħnijiet.

Heptaphyllous—li fih (li għandu) seba werkat (b'seba werkat).

Heptarch—ara *heptarchy*.

Heptarchic—tal *heptarchy* (ara).

Heptarchist— gvernatur, cap, tal *heptarchy* (ara).

Heptarchy — heptarchia, gvern magħmul minn (miżmum jew f'idejn) seba min-nies.

Heptaspermous — li għandu seba (b'seba') żergħat.

Heptateuch — l-ewwel seba' cotba ta l-Iscrittura, il *heptateucu*.

Hep wort—xorta ta warda salvaġġa; igħejdulha *Rosa Canina* (warda tal clieb).

Her—tagħha; lilha; *this is her pen*, din hi il pinna tagħha; *give her this pen*, atiha (ati lilha) din il pinna; *tell her*, għejdilha (għejd lilha).

Hera (fil Mitologia Griega)—*Hera*, Alla falz (mara) tal Genna (bħal ma hi *Ġunone* tar-Rumani).

Heracleidæ — id-dixxendenti, innisel ta (li mnisslin jew li ġejjin minn) *Ercole*.

Heracleidan—tan-nisel (tar-razza jew il gidd) ta *Ercole*, wieħed minnisel ta (mnissel minn) *Ercole*.

Heracleum—xorta (isem) ta ħaxix.

Herald—ħabbâr, messaggier; tħabbar, tniedi; *it was the lark the herald of the morn*, (**Shakespear**, *Romeo and Juliet*), chienet il bilbla in-neddejja (li ħabbret) il għodwa; *sigh, nor word, nor struggling breath, heralded his way to death*, (**Byron**, *Siege of Corinth*), u la tnehida, u la chelma, u l-ankas nifs mdejjak ma ħabbar (wera) li wasal għal mewt.

Heraldic } tal araldica jew l-armi
Heraldical } tal cuniomijet etc.; *he made a considerable progress in heraldic studies*, (**Wood**, *Athenæ Oxon*),

ghamel progress cbir (għadda il kuddiem sewwa) fli studiu tal araldica.

Heraldically — scond ir-reguli tal, jew chif titlob, l-araldica (is-sengħa jew ix-xienza tal għamil, tpingija etc. tal armi tal cuniomijet etc. jew il għemil ta arblu tar-razza.

Heraldry — l-araldica, is-sengħa (xienza jew studiu) tal ħażż tal armi, tal cuniomijiet etc. jew tal arblu tar-razza; ufficiu, xogħol, tal ħabbâr, ta neddej (ta wieħed li iniedi jew iħabbar ħaġa, ġrajja etc.); *various reasons would have made me wish to undertake this heraldry of peace*, ((**Lytton**, *Rienzi, Book IX, Chap. 2)*, bosta ragiunijiet chienu iġagħluni irrid (nixtiek li ncun (nagħmilha ta) ħabbâr ta paci; *heraldry*, arma ta cunjom etc.; *among the thousands heraldries I saw one blushed with blood of kings and queens*, (**Keats**, *Eve of St. Agnes)*, fost l-eluf ta l-armi rajt waħda tħammar bid-demm tar-rejet u tar-rġejjen.

Heraldship—l-ufficiu, il post, l-impieg (grad) ta ħabbâr, messaggier, jew neddej.

Heraldy—nisel, gidd, razza.

Herapalhite—isem (xorta) ta melħ fil chimica, li isir billi tħoll sulfato di chinina, fl-acidu aceticu, u imbagħad tħallat miegħu soluzioni alcoolica tal jodina.

Herb—ħaxixa.

Herbaceous—tal ħaxix; li igħejx jew li jecol il ħaxix (annimal); *the goat is a herbaceous eater*, il mogħża tgħejx bil ħaxix (tiecol il ħaxix).

Herbaceous plant—ħaxixa li ticber cull sena (mil għeruk li jibka taħt l-art) bħal ħaxixa Inglisa, is-salib l-art etc.

Herbaceous stem— zocc ta ħaxixa (li meta jinxef isir bħal tiben u m'hux injam) bħal tal *papirus* etc.

Herbage - ħxejjex, ħaxix; il faxxina (werak) tal ħaxix (biss, barra miz-zcuc u'l għeruk); *God having made man, the first thing He took care of was his life, so He said to him: I have given you every tree and herb for meal — (Genesis 1, 29)—which comprehended, with the herbage of plants, their roots and fruits*, (**Grew**, *Cosmologia Sacra)*, Alla wara li ħalak il bniedem l-ewwel ma ħasiblu għal ħajja (x'jecol)... għalecc hua kallu: Taitec is-siġar u 'l ħxejjex collha għal l-ichel, illi magħhom, barra mil faxxina, ghandec ucoll iz-zcuc u il frott.

Herbaged—mgħotti bil ħaxix, collu ħaxix.

Herbal—tal ħaxix, tal ħxejjex; ctieb, registru, fejn hemm miġbura l-ismijiet tal ħxejjex, u'l mod chif jicbru u chif jiccoltivauhom; collezioni ta werak u ħxejjex nexfin (igħejdulu ucoll *herbarium)*; *it is its herbal taste which I don't like*, it-togħma tal ħaxix li fih li ma nħobbx jena; *he may know the shape and colour of an herb and it is set down in an herbal*, (**Bates**, *On the Fear of God)*, jista icun jaf il għamla u il-lewn ta ħaxixa u iniżżilha (jictibha jew jirregistraha) fil ctieb li għandu għal apposta jew għal hecc; *others made it their business to collect in voluminous herbals all the several leaves of some one tree*, (**Steele**, *Spectator N. 465)*, oħrajn bdew jiġbru f'collezionijiet li ma jispiċċaw katt (cbar ferm) cull xorta ta werka minn ta li stess siġra.

Herbalism—ix-xienza (li studiu) tal ħaxix jew tal ħxejjex.

Herbalist—min jiġbor u jistudia fuk il ħxejjex; min ibigħ jew iżomm il ħxejjex għal medicini

Herbar — ġnien (ġnejna) bil fjuri jew bil ħxejjex; ħaxixa, pianta; bħal camra (għar) fi ġnien magħmul, min-suġ, miz-zcuc tas-siġar.

Herbarian—ara *herbalist*.

Herbarist — wieħed li jifhem fil ħxejjex.

Herbarium—ġabra ta werak u ħxejjex niexfin, irranġati f'locom (f'musew etc.) bl-ismijiet etc. tagħhom; ctieb jew caxxa fejn jinżammu miġbura dawn il werak u il ħxejjex niexfin.

Herbary—ara *herbar*.

Herbelet—ħaxixa jew pianta żgħira

Herbennet—isem ta ħaxixa (bħal ħafur).

Herber—lucanda.

Herberagh—lucanda (alloġġ) post fejn jirtiraw in-nies għar-rkad; tirtira talloġġa nies f lucanda.

Herbescent – li jicber f'ħaxix.

Herbicarnivorous – li igħejx bil (jecol il) ħaxix u bil-laħam ucoll (bħal bniedem).

Herbid—iħaddar bil (collu) ħxejjex.

Herbiferous—li jagħmel (jati) il ħaxix.

Herbist—ara *herbalist.*

Herbivora — l-annimali li jeclu il ħaxix.

Herbivore—annimal li jecol (wieħed mill-annimali li jeclu) il ħaxix; *the horse is a herbivore,* iż-żiemel hua annimal milli ighejxu bil (jeclu) il haxix

Herbivorous — (annimal) li jecol jew igħejx bil ħaxix; *the horse and the cow are herbivorous animals,* iż-żiemel u il bakra huma annimali li ighejxu bil (li jeclu il) ħaxix.

Herbless—niexef, bla ħaxix, li ma fiehx (ma jicbirx fuku) ħxejjex.

Herblet — ħaxixa żgħira (pianta żgħira).

Herbarist—ara *herbalist.*

Herbarization — tfittix ta ħxejjex ghal li studiu, għal collezioni etc; iddehra (forma) ta ħxejjex, werak etc. li jinsabu jew jidru fil. ħaġar jew fil minerali.

Herborize – tfittex (tiġbor) werak, ħxejjex etc għal li studiu u għal collezioni; tidher f'għamla ta werak (bħal ma jidru xi werak f'xi gebel jew minerali).

Herborizer — min ifittex u jiġbor werak u ħxejjex għal li studiu u għall collezioni.

Herborough (f'loc *Harbour*)—post, għal chenn (fejn wieħed jischenn jew jinġabar għar-rdoss).

Herbose—collu (mimli) ħaxix.

Herbulent – li fih il ħxejjex (jew il ħaxix).

Herbwoman—mara li tbigħ il ħaxix.

Herby—li donnu haxix, li ghandu mill ħaxix

Herculean—Erculeu, tal ġganti, ta saħħa liema bħala; li jiflaħ ferm; li għandu saħħa ta ġgant; li jiflaħ daks ġorf; cbir ferm ta cobor liema bħalu; tkil, difficili; *he possesses an herculean robustness of mind,* (Burke, *Appeal from the Old to the New Whigs*), għandu moħħ li jiflaħ jarfa ferm; *they made an herculean effort,* għamlu sacrificiu cbir.

Hercules—Ercole (alla falz tassaħħa) isem ta waħda mil costellazionijiet (għenieked ta cwiecheb) antichi; ġgant, bniedem li jiflaħ jew li għandu saħħa ta ġorf (ta ġgant); *he thinks he is a Hercules,* jidhirlu li hu xi ġorf (jippretendi li jiflaħ ferm).

Hercynite — isem ta mineral ta lewn badrani.

Herd — merħla, gemgħa, katgħa, ragħaj; tinġama, tinġabar (f'merħla jew flimchien); tirgħa; *deer live in herds,* ic-ċriev igħejxu fi mrieħel (flimchien); *there were herds of noisy boys,* chien hemm katgħiet (mrieħel, ħafna) tfal storbiusi (li chienu jagħmlu frattaria); *he made the men and boys herd together,* ġagħal li rgiel u it-tfal jinġabru flimchien; *he was told to herd the goats,* chellu l-ordni (kalulu) biex jirgħa il mogħż; *is he a shepherd or a swine herd?* hua ragħaj in-ngħaġ jew il ħnieżer?

Herderite—isem ta mineral ta lewn badrani ċar, donnu cristall, jitfarrac malajr, jinsab f'miniera tal landa fis-Sassonia (Germania).

Herdess—mara ragħajja.

Herdewich—makiel (razzett) post fejn iżommu mgħoż, ngħaġ etc.

Herd groom—ragħaj (il bhejjem); *but he forsakes the herdgroom and his flocks,* Dryton *Pasthrals*), iżda hua jinsa ir-ragħaj u li mrieħel tiegħu.

Herdman } Herdsman } ragħaj il mogħż, ngħaġ etc; ragel li (min) icollu il bhejjem (mgħoż, ngħaġ etc.) tiegħu; *a herdsman rich, of much account was he,* (Sidney, *Arcadia*), chien ragel għani li chellu ħafna bhejjem tiegħu; *all the herdsmen went at once to adore the new born Child who was laid in the manger,* u il pasturi (ragħajja) collha marru, minnufih, jaduraw il Bambin li chien għadu chif twieled, li chien kiegħed fil maxtura.

Herdswoman — mara li tirgħa ingħaġ etc , ragħajja (mara).

Here — hawn ; hawn, f'din id-dinja ; *is your brother here?,* ħuc hawn? ; *he is not here,* m'hux hawn; *here he comes,* hawn hu gej (gej hu) ; *thus shall you be happy here and more happy hereafter,* (**Bacon**) ; u hecc inthom tcunu henjin hawn, f'din id-dinja, u actar henjin fid-dinja oħra ; *here, cease thy questions,* (**Shakespear**, *Tempest*), hawnec (issa, f'dan il pont) tibkax tistaksi actar; *here and there,* l'hawn u l'hemm (cull tant) ; *we saw foot steps here and there,* rajna passi (stampi tas-sakajn) l'hawn u l'hemm (cull tant) ; *Here's to you,* bis-saħħa tiegħec (nixrob bis-saħħa tiegħec ; *It is neither here nor there,* u la ħaġa u l-ankas oħra (ma igħejd xejn).

Here-approach — wasla

Here remain — kagħda (żmien li wieħed jokgħod f'post, pajjis etc.) ; *which often, since my here remain in England, I have seen him do,* (**Shakespear**, *Macbeth IV, 3*), illi spiss minn chemm ili l-Ingħilterra rajtu jagħmel.

Hereabout } **Hereabouts** } madwar dawn in-naħħiet, f'dawn li nħawi; il post fejn wieħed ipoggi jew soltu icun ; fuk dan, għal dan; *I did often see him lounging here about,* rajtu chemm il darba iħuf l'dawn in-naħħiet ; *I can't say where his hereabouts are,* ma nistax ngħejd lejn fejn ipoggi (fejn soltu icun) ; *here about this we had better say nothing,* fuk dan (in quantu għal dan) aħjar ma nitchelmu (ma ngħejdu) xejn.

Hereafter — għalli gej, mn'issa il kuddiem ; li għad irid jigi; li gej ; żmien li għad irid jigi ; issa wara dana ; *now hereafter you shall here what God hath wrought in this matter* (**Gower**), issa wara dana tisma x'inhu li għamel Alla fuk din il ħaġa (materia) ; *he promised to be good here after ;* wiegħed li icun tajjeb (cwiet etc.) għalli gej (mn'issa il kuddiem) ; *that hereafter ages may behold* (**Shakespear**, *I Henry VI*), sabiex is-seculi li gejjin (li għad iridu jiġu) huma jistgħu jaraw; *in the land of the hereafter,* (**Longfellow**, *Song of the Hiawatha*), fil gżejjer tal Beati u fl-art taż-żmien li għad irid jigi (fil Genna).

Hereat — għal dana ; *the magistrate offended hereat sent the man out,* il magistrat ħa fastidiu (offenda ruħu) għal dana, bagħat ir-ragel il barra.

Herebefore — kabel; *as you have heard herebefore the proverb is this,* (**Chaucer**, *Tale of Melibeus*), bħal ma inthom smajtu kabel, il proverbiu hua dana.

Herebote — editt, ordni, proclama li biha is-sultan (ir-Re) isejjaħ l-armata (it-truppi) fuk il camp.

Hereby — lill hawn, lejn dawn in-naħħiet ; hawn fil krib, b'dan ; hecc ; *come hereby,* ejja (ersak) lil hawn (lejn dawn in-naħħiet) ; *and hereby we know that he is coming,* u hecc issa natu li goj ; *it is hereby notified that this office is to be kept closed for two days,* b'dana (l-avvis) ngħarrfu li dan l-ufficiu sejjer jibka magħluk għal jumejn.

Heredipety — giri jew taħbit għal wirt; tiftix (bla mistriħ) ta wirt jew ta gid (flus, għana etc.)

Hereditable — tal wirt, li jista jintired, ta min jirtu.

Hereditarily — bil wirt, per mezz li jintiret.

Hereditarious — li jinteret ; *some sicknesses are hereditarious and come from the father to the son,* (**Hackluyt**, *Voyages*), xi mardijiet jintirtu u jiġu (jiġru) mil missier għat-tifel.

Hereditary — ereditariu, tal wirt, li jintiret ; *some supported the principle of hereditary right,* x'uħud sostnew il (chienu favur tal) principiu tad-dritt li jintiret (tal wirt).

Herein (*in this*) — f'dan, hawn ; *in the articles herein mentioned,* fl-articuli msemmijin hawn (f'dan).

Hereinafter — f'dan (il ctieb, document etc.) actar il kuddiem.

Hereinto, (*into this*) — f'dan.

Here of, (*of this*) — minn dan ; ta dan ; mnejn; *hereof comes it that Prince Henry is valiant,* (**Shakespear**, *2 Henry IV*), minn dana jigi li il Princep Enricu hua hecc kalbieni (jiswa daks hecc).

Hereon—fuk dan; *we should strictly insist hereon*, imissna inżommu jebes (sħiħ) fuk dana.

Here out—minn hawn, minn dan il post, minn'dana.

Heresiarch—ereticu, eresiarca; cap fundatur ta eresia jew ta tagħlim ereticu; *Arius is one of the noted heresiarchs*, *Arius* hua wieħed mill-eretici magħrufa (msemmija).

Heresiarchy — eresia cbira ċara magħrufa; *the Koran itself consists of heresiarchies against our Blessed Saviour*, (**Sir. T. Herbert**, *Travels*), il *Koran* stess fieh eresji cbar contra Gesù Salvatur tagħna.

Heresiographer—min jicteb u jitchellem fuk l-eresi.

Heresiography — studiu, chitba, trattat fuk l-eresi jew l-eretici (dawc li jictbu jew igħejdu l-eresi).

Heresiologist—wieħed li (min) jati ruħu (jew kieghed) għal li studiu ta li storia tal eresi jew tal eretici.

Heresiology—li studiu li storia collha tal eresi.

Heresy — eresia (fehma, tagħlim, dutrina contra it-tagħlim tal Cnisia Mkaddsa Cattolica, Apostolica, Rumana).

Heretic—eretcu; wieħed li għandu jew iżomm fehma għalih (sewwa fil politica, sewwa fi xienza, fir-religion chemm ucoll f'xi materia oħra) u għalecc ma jakbilx fil fehma tal oħrajn; wieħed li (min) ixerred u igħallem dutrina contra ta dic li ixxerred u tgħallem Ommna il Cnisia Mkaddsa Cattolica Apostolica Rumana.

Heretical — ereticali, tal eresi, li igħallem (fih) l-eresia; *that was an heretical opinion, that is to say contrary to the established doctrines of the Holy Roman Catholic Church*, dic chienet fehma (tagħlim) ereticali (tal eresia) jigifieri cuntlaria għat-tagħlim u il fehma tal Cnisia Mkaddsa Cattolica Rumana.

Heretically—bl-eresia, ta eretcu, *he spoke heretically*, tchellem ta eretcu (tal eresia).

Hereticate — ticcundanna, tagħlim etc. bħala eresia, ticcundanna (tagħlim etc.) bħala eretcu.

Hereticide—toktol eretcu; ticcundanna eretcu għal mewt.

Hereto—sa issa; sa 'l-lum; barra minn dana; ma dana.

Heretofore—sa issa, mn'issa lura, għal li mgħoddi.

Heretog (jew **Heretock**) — captan, cmandant f'armata; general; ufficial cmandant ta riġment tal Milizia f'distrett; *Edric, duke of Mercia, by his office of heretock, was entitled to a large Command in the King's Army*, (**Blackstone**, *Comment, Bk. I, ch. 13*), Edric, duca ta Mercia, bl-impieg (jew post) li chellu bħala General Cmandant (tal Milizia) chellu id-dritt (għażluh) għal cmand cbir fl-armata tar-Re.

Hereunto—ma dan, għal dan; *hereunto I shall add my expenses*, ma dana inżid in-nefka tiegħi.

Hereupon — għal dana, għalhecc; *hereupon he called together all his men and told them to get themselves ready*, għal hecc hua ġabar (sejjaħ) flimchien in-nies collha tiegħu u kalilhom biex ilestu rwieħħom.

Herewith—b'dan, ma dan (fil stess ħin ucoll ma dan); *enclosed herewith I send you the certificates required*, hawn ma din littra etc. nibgħatlec iccertificati li trid (li hemm bżonn jew meħtieġa).

Hereyeld — taxxa għal gwerra (għaż-żamma jew manteniment tal armata).

Heriades—xorta ta naħla bħal busuf li tcun fil fjuri.

Heriot—multa, dritt, ħlas (l-aħjar bakra etc.) li jehu il proprietariu (issinjur) tar-raba etc. meta imut il gabillot jew dac li għandu tcun mkabbla (din l-art jew il biċċa raba).

Heriotable—suggetta għal ħlas tal *Heriot* (ara).

Herioson—romblu bil ponot twal, jew bil-lasti tal ħadid, bħal ma naraw f'xi fortificazioni biex ma igħaddux nies minnu il gewwa (igħejdulu ucoll *Cheval de frise*).

Heritable—li jista intiret; li jista

jired (icun werriet); *he is the legitimate son and so heritable according to the laws of England,(***Hall**, *Origin of Mankind),* hua l-iben legittimu u għalecc jista jiret (icun hu il werriet) scond il-ligijiet tal Inghilterra.

Heritably—bid-dritt tal wirt, bil wirt.

Heritage—beni etc. mħolli bħala wirt; wirt; proprietà, ħwejjeġ dac li icun; merħla; *O Lord, save thy people, and bless thine heritage (Te Deum), Salvum fac populum tuum Domine and benedic hereditate tua,* O Sinjur ħares (żomm, salva) il poplu tiegħec u bierec il proprietà tiegħec (dac li hua ħwejgec); *the Lords over God's heritage, or a Bishop,* il Cap li jeħu ħsieb il merħla tal Mulej (jew Iskof).

Heritor—werriet.

Heritrix—werrieta (mara li tiret jew eredi).

Herling—isem ta ħuta tal ilma ħelu.

Herma — bust (figura jew statua mis-sider il fuk) fuk colonna quadra.

Hermaic, Hermaical } ta *Hermes* jew *Mercury* (ara).

Hermannite—xorta ta mineral.

Hermaphrodeity, Hermapprodism } li stat ta (meta wieħed icun) *Hermaphrodite* (ara).

Hermaphrodite — dica (bniedem li icun ragel u mara fli stess ħin); tgħakkad flimchien (f persuna jew f'ħaġa waħda) iż-żewġ sessi

Hermaphroditic, Hermaphroditical } ta dica; taż-żewġ sessi; tas-sess tar-ragel u tas-sess tal mara

Hermella— annimal tal baħar li jagħmel ħsara, jecol u jekred l-ostrichi.

Hermeneutic, Hermeneutical } li ifisser, jispiega, juri ċar; *hermeneutic Theology,* Teologia li tfisser (Teologia spiegata jew interpretata).

Hermeneutically—scond chif titlob jew trid l-interpretazioni jew it-tifsir.

Hermeneutics — tifsir, interpretazioni ta xogħol (chitba) ta autur; interpretazioni jew tifsir ta scrittura.

Hermeneutist — interpreti, wieħed li (min) ifisser li scrittura.

Hermes—l-isem li bih il grieghi isejħu (jew jatu) lill Ercole, alla falz tar-Rumani; statwi ta *Hermes* jew ta *Ercole* li dari il Grieghi chienu jagħmlu (jew iwakkfu) fuk colonni ta għamla quadra u ikegħdu fil bwieb taddjar tagħhom.

Hermetic—tal chimica, chimicu; mgħaluk mtappan b'mod li ma tgħaddix aria.

Hermetic books—Cotba Egiziani, trattati fuk l-astrologia (**Bryant**); cotba li jitchelmu fuk l-affarijet collha tal ħolkien fuk in-natura tal cwiecheb, astri etc. fuk il medicina etc. (**Enfield**).

Hermetical - ara *hermitic.*

Hermitical philosophy — filosofia, studiu li bieh riedu jippruvau illi il fenomeni collha tal fisica isiru biss bi tliet agenti chimici li huma: il melħ, il cubrit, u il mercuriu.

Hermetically—magħluk mtappan b-mod li ma titħollux aria; *the box is hermetically closed,* il caxxa magħluka mtappna (b'mod li ma tistax tidħol aria fiha).

Hermetics—chimica.

Herminidæ — insetti, friefet bħal cwamel.

Hermione—(fil Mitologia Griega) bint *Menelaus* u *Elena* u mart *Oreste*; waħda mil cwiecheb cbar (asteroide) misjuba minn, jew raba l-ewwel darba, *Watson* fit-12 ta mejju tal 1872.

Hermit—eremit, raheb.

Hermit bird—il għasfur msejjaħ l-eremit għaliex jagħmel il bejta tiegħu (ibejjet) kalb il werak fil kuċċata tas-siġar.

Hermit crab—il bebbux tal granċ.

Hermitlike — bħal eremit, bħal raheb.

Hermit seat — dar, loc (post fejn wieħed ighammar jew jokghod) mwarrab (fil quiet).

Hermitage—eremitaġġ, dar ir-raheb jew l-eremit; dar mwarba; *the old regicide, however, refused to quit his hermitage* (**Macaulay**, *History of England)* il kattiel ir-re (dac li katel ir-re) ix-xih, iżda, ma riedx iħalli id-(joħroġ mid-) dar tiegħu mwarba (fejn chien mistoħbi).

Hermitage—xorta ta mbid Francis (aħmar u abjad).

Hermitan—xorta (isem) ta riħ (bħal chtriek) li jonfoħ wisk fil Guiana.

Hermitess—mara eremita; *yes she doth smile and she doth weep like a youthful hermitess* (**Coleridge**, *Charitable*), iva, hia tidħac u tibchi ucoll bħala xbejba eremita.

Hermitical—ta eremit, ta raheb, tal eremiti; *you describe so well your hermitical state of life* (**Pope**, *letter II, to E. Blunt*), inti tiddescrivi hecc tajjeb chif tgħejx (tgħaddi hajtec) ta eremit.

Hermodactyl—xorta ta basla tal fjuri li jusaw it-tobba (usata fil medicina) għal cura tal gotta jew tal pullagra.

Herne—rocna.

Hernhill—xorta (isem) ta ħaxixa.

Hernia—fetka, bażwa.

Hernial—tal bażwa; tal fetka.

Herniaria—isem ta ħaxixa.

Herniology—discors, trattat fuk il bażwa jew fuk chif għandha tcun il cura tal bażwa jew fetka.

Herniotomy — operazioni f'bażwa (igħejdulha ucoll *celotomy*).

Hernious—bażwi, miftuk.

Hernslaw—ferħ ta russett; russett ċcheichen; agrett isfar (tajra, għasfur).

Hero—ragel kalbieni ferm; ragel, (wieħed) ta ħila cbira li jagħmel ħwejjeġ tal għeġubijiet; bniedem li għal ħila tiegħu jibka dejjem msemmi; protagonista jew l-ewlieni wieħed f'xi opra, f'xi poema etc. (is-suggett principali ta opra, ta poema etc); *I want a hero etc.*, (**Byron**, *Don Juan*), irrid bniedem (wieħed) li icunli is-suggett principali jew il protagonista (għal poema tiegħi).

Hero worship—kima cbira (rispett cbir) li jatu (mogħtia) lil nies cbar (lill xi ħadd li juri xi ħila cbira etc.)

Heroess—ara *heroine*.

Heroic } eroicu; ta ħila cbira; li
Heroical } jagħmel ħwejjeġ tal għeġubijiet, curaġġus, kalbieni, msemmi għal ħila; *the heroic La Vallette*, il kalbieni *La Vallette*; *the heroic death of his father*, il mewta, ta wieħed kalbieni, li miet missieru; *heroic verse*, poesia erojca (tal eroi).

Heroic age—l-epoca (is-seculu) jew iż-żmien illi scond il Mitologia Griega chienu igħixu l-eroi (in-nies cbar li għal ħila tagħhom chienu isejħulom nofs allat).

Heroic verse — il vers *decasillabu* (vers fil poesia Inglisa, Tedesca, u Taljana li fih għaxar sillabi).

Heroically—ta eroe, ta wieħed kalbieni etc.

Heroicness—erojsmu, wiri (prova) ta ħila cbira.

Heroicomic } burlesc, erojcu u co-
Heroicomical } micu (taż-żuffiett) fl istess ħin; jew *serio-comicu*.

Heroid—poema (poesia) għamla ta ittra fuk xi eroe jew erojna (fuk xi ħadd li icun ta ħila cbira etc.)

Heroify—tagħmel eroe jew eroina.

Heroine—erojna, mara ta ħila cbira, mara li tibka jew bakgħet msemmia għal xi ħaġa cbira, ta almu etc. li għamlet jew uriet; mara kalbiena; il protagonista, is-suggetta ewlenia f'opra, poesia etc.; *take Lilia then for a heroine* (**Tennyson**, *Princess*), ħu lil Lilia allura b'suggett ewlieni tal opra; *heroine*, tagħmilha ta eroina ta mara kalbiena, ta suggett principali jew protagonista f'opra etc.

Heroism—eroismu, wiri ta ħila cbira, ta almu, jew ta curaġġ.

Heron—russett (tajra, għasfur).

Heron's bill—ħaxixa.

Heroner—bies mħarreġ jew mgħallem biex itir u jakbad ir-russett.

Heronry—loc fejn igħammru jew ibejtu ir-russetti.

Herologist — wieħed li (min) jicteb fuk in-nies kalbiena jew eroi.

Heroship—li stat, iż-żmien ta wieħed li fih jista juri chemm hu kalbieni; jew iż-żmien tiegħu bħala protagonista jew suggett principali f'opra; *his three years of heroship expired*, (**Cowper**, *Task IV, 644*), it-tliet snin tiegħu li fihom għamilha ta eroe spiċċau (għaddew).

Herpe—xabla tal għuda ta pulcinella (ta wieħed buffun).

Herpes—ħżieża.

Herpestis—xorta ta ħaxixa, li ticber fl-India, morra ferm.

Herpetic—tal ħżieża.

Herpetologic } tal *herpetology*,
Herpetological } (ara).

Herpetology—erpetologia, li storia naturali li titchellem fuk ir-rettili (sriep, gremxul etc.)

Herpeton — rettili, xorta ta serp; isem ta ħaxixa.

Herpetonist— wieħed (student) li jiftaħ u ikatta sriep, gremxul etc. biex jistudia.

Herpetotomy—anatomia tar-rettili (tkatta u tiftaħ sriep, gremxul etc. biex tistudia).

Herr—titlu li jatu it-Tedeschi bħal ma l-Inglisi għandhom il *Mr.* u aħna *Sur: Herr James Hans*, Mr. James Hans, jew is-Sur James Hans.

Herrerrite—xorta ta mineral.

Herring—aringa (ħuta).

Herring buss — ferilla (dghajsa) għas-sajd (tas-sajjeda) tal aringhi.

Herring curer—min isewwi, imellaħ u ilesti l-aringhi (immelħa).

Herring fishery—is-sajd (kbid) tal aringhi; post, loc,għas-said tal aringhi.

Herring gull—xorta ta gawwija li tidher fl-ibħra ta dwar l-Inghilterra.

Herring pond—il baħar (collu jew l-oceanu).

Herring bone—xewca tal aringhi; ħlati ta bini jew gebel f'ħajt li gej (mkigħed) bħal xewca tal aringhi; pont tax-xewca.

Herring bone stitch — pont (tal ħjata) tax-xewca.

Herry—tisrak, taħtaf, tissaccheggia (tagħmel sacchiġġ).

Herryment—serk, sagghiġġ.

Hers—tagħha; *whose pen is this? I think it is hers*, ta min hi din il pinna?, jidhirli li hi tagħha.

Hershel — il pianeta (chewcba) msejħa ucoll *Uranus*.

Hershelian—tal astromu Hershell (*Sir William Hershel*, astronomu msemmi fi żmien ir-Re Giorġ III tal Inghilterra, li chien twieled fis-sena 1738 u miet f'1822).

Hershelian rays—raġġi tax-xemx li ma jatux dawl (li ma jiddux bħal l-oħrajn) hecc msejħin għal Sir William Hershel l-astronomu li chien rahom l-ewwel darba.

Hershelian telescope — telescopiu magħmul mill-astronomu *Sir W. Herschel* fis-sena 1789; xorta ta telescopiu magħmul bħal dac li chien għamel *Herschel.*

Hershelite—xorta ta mineral bajdani jinsab wisk dwar Acireale, Skallia.

Herse (jew Hearse) — post, bħal banc, b'ħafna tokob għax-xama, li dari chienu ikegħdu fuk it-tebut wakt il kuddiesa jew l-uffiziu tal mejtin; tumlu, fuk kabar, carru tal mejtin; bieb ta fortizza bil-lasti (virghi) tal ħadid li jispiċċaw bil ponta bħal alabardi biex ma jidħol ħadd (l-ebda ghedewwa); tilar tal ħadid fejn jistiraw il gild tal balċmina meta icunu jatuh il conza.

Herself—hi, hia stess; lilha infisha; *she has injured herself*, għamlet il ħsara lilha infisha; *she told me, herself*, hi kaltli; kaltli hia stess.

Hership — serk, saccheġġ, kirda, ħsara; serk ta bhejjem; *it grieved him, he said, to see such hership and waste and depredation* (Scott, *Rob Roy*) jddispiacih bil bosta xhin ra dac isserk, dac is-sacchiġġ u dic il ħsara.

Hersillon—jew Cheval de frise) ara *Herisson.*

Herstpan—tagen.

Hertha—Alla falz (mara), alla tal art li chienu jaduraw it-Tedeschi (innies antichi tal Germania).

Hesitancy—dubiu, tħassib.

Hesitant—li m'hux sod, li jitħaseb, li hu bejn ħallejn jew bejn iva u lè.

Hesitantly—bid-dubiu.

Hesitate—titħaseb, tcun bein ħallejn, jew bejn iva u lè; titbażża, ma tcunx sod jew cert (sħiħ) fl-affari tieghec.

Hesitating—li jiddubita, jitħaseb; li icun bejn ħaltejn, jew bejn iva u lè; dubiu.

Hesitation—dubiu; biża, tlaklik fiddiscors; *I can say without hesitation that...* nista ngħejd, minn għajr biża ta xejn, illi...

Hesitative—dubbius, li jibża igħejd

ħaġa, li hu bejn ħaltejn jew bejn iva u lė.

Hesper—il chewcba ta fil għaxia, il punentina.

Hesperia—l-art (il pajjisi) tal punent (l-Italia jew Spanja); isem ta chewcba cbira li ra l-ewwel darba *Sciaparelli*, fid-29 ta April tal 1861.

Hesperian—tal punent, punentin, li kiegħed fil punent; *those Hesperian Gardens famed of old*, (**Milton**, *Paradise Lost*), dawc il ġonna antichi msemmijin li hemm fil punent.

Hesperides—(fil Mitologia Griega) Esperide, ulied bniet tal lejl jew ulied (bniet) ta *Hesperus* li chellhom il ġnien li chien jigi fit-tarf tal punent tad-dinja, li chien jati frott tad-deheb, inducrat mid-dragun saħħar; il ġnien ta dawn il bniet li semmejna; *is not love a Hercules, still climbing trees in the Hesperides?*, (**Shakespear**, *Love's labour lost*), l-imħabba m'hiex bħal ġgant li għadu jista jixxabbat massiġar tal ġnien li jigi fit-tarf tal punent tal art.

Hesperidium—frott bħal larinġ bil flieli etc.

Hesperist—fjur ta fil għaxia.

Hesperus—lucifru, tal infern.

Hessian—ta Hesse (fil Germania).

Hessian boot—stvala bit-tromba għalia (bħal dic ta li Skallin jew tannies tal baħar etc.).

Hessian fly—dubbiena li tagħmel ħsara cbira fil kamħ.

Hessite—xorta ta mineral.

Hest / Heste } ordni, cmand.

Hester / Hestern } tal bieraħ.

Hestia—vesta, chewcba cbira li ra l-ewwel darba *Pogson* fis-16 ta Awwissu tal 1857.

Hetchel—trextel, tomxot il kanneb jew il għazel.

Heterarchy—eterarchia, gvern f'idejn bniedem barrani (li m'hux tal pajjis); *Next to anarchy is eterarchy*, wara l-anarchia tigi l-eterarchia.

Heterocarpous—li għandu frott differenti (ta żewġ xorta jew actar).

Heteroclite—chelma (fil grammatica) li fil plural ma tagħmilx bħal l-oħrajn—chelma irregulari fil għamil tal plural; bniedem (wieħed) li ma jokgħodx għar-regula stabilita; *there are strange heteroclites in religion now-a-days* (**Howell**, *Bk IV*, *let. 35*), illum il ġurnata hawn nies strambi wisk li ma jokogħdux għar-religion (għar-reguli tar-religion).

Heteroclitic / Heteroclitical / Heteroclitous } irregulari, anomalu, li ivaria, li ma jokgħodx għar-regula jew reguli stabiliti.

Heterochromous—li ma jakbilx fil-lewn.

Heterodon—xorta ta serp jew lifgħa li tinsab l-America (m'hix velenusa).

Heterodox—li jitbigħed mit-tagħlim tal Cnisia Mkaddsa, eterodoss (m'hux ortodoss) eretcu.

Heterodossness / Heterodosy } dutrina, tagħlim li jitbiegħed minn dac li tgħallem Ommna il Cnisia Mkaddsa; eresia; *another heterodosy of his concerning the Resurrection*, (**Audworth**, *Intellectual system*), eresia oħra tiegħu hia fuk il Kawmien mil mewt ta Cristu.

Heterogamy—nisel (għamil) ta fjur ta siġra (xitla etc.) mit-trab ta fjur ieħor.

Hetoregene / Heterogeneal } ara *heterogenous*.

Heterogeneity—differenza fil kbil.

Heterrogenous—ta qualità (xorta) oħra; li ma jakbilx; li m'hux bħal, mħallat; *to select from the vast and heterogenous mass such papers which bear on his own researches*, (**J. S. Brewer**. *English Studies*), biex tagħżel minn salt carti mħawdin, dawc il carti li jiswew għal (li jitchelmu fuk) ix-xogħol (li studiu) li kiegħed jagħmel.

Heterogeneousness—differenza fil qualità jew fil kbil (nukkas ta xebħ jew ta qualità—jew meta ħaġa tcun mod u oħra tcun ieħor).

Heterogeneris—wild li icun ma jixbehx l-ommu jew il missieru; differenza fin-nisel jew wild ta annimal.

Heterography—in-nukkas ta kbil ta (id-differenza li jiswew) xi ittri

meta nispellu u nictbu xi chelmiet l-actar fl-Inglis—nghejdu aħna il littra "g"—din fil chelma *go* nghejduha mod u fil chelma *gin* ngħeduha jehor.

Heteroideous — li ma jakbilx fil għamla; ta għamla xort'oħra.

Heterologous — differenti, li ma jakbilx; xort'oħra.

Heteromorphous — li għandu (ta) żewġ għamliet; ta żewġ xorta jew actar; ta għamla irregulari (li m'hux tas-soltu).

Heteronymous—li għandu isem differenti; ta isem xort'oħra li ma jakbilx.

Heterophyllous—ta werak(li għandu werak fli stess siġra etc.) differenti jew li ma humiex collha xorta waħda.

Heteroscian — (fl-astronomia u il geografia) in-nies li igħammru fl-emisferu ta fuk (tad-dinia) u dawc li jgħammru f'dac ta isfel mill-equatur, b'mod illi id-dell tagħhom, ta dawc ta fuk, tarah jew isir mixħut lejn naħħa u dac ta l-oħrajn icun mixhut cuntlariu jew għan-naħħa oħra.

Hetman—hecc chien msejjah il Cap jew il General tal Cosacchi fir-Russia.

Heugh—rdum; miniera tal faħam; fossa; *from the top of the heugh he enjoyed the scene,*(Scott, *Guy Mannering*), mil kuċċata ta rdum kagħad jitgħaxxak u jara collox.

Heuk — speci (xorta) ta mantell (bħal fardal twil tat-tfal) li dari chienu jilbsu in-nisa.

Heulandite—isem ta mineral.

Hevea—xorta (isem) ta siġra li tati bħal gomma tajba wisk għal *cautchouc*.

Hew — takta, tchisser (njam, siġar etc.) tongor; tagħmel, tħaffer canal etc. (bhal ma jagħmel l-ilma ta xmara etc. fl-art); taħsad (tekred) b'xabla etc.; tagħmel passaġġ jew mogħdia, minn ġo'n-nies bil fors bl-armi f'idec; tagħmel sforz ix-xogħol, il moħkria, u it-taħbit; *they were told to hew those useless trees*, kalulhom (chellhom l-ordni) biex jaktgħu dawc is-siġar li ma jiswew għal xejn; *him in a hundred parts Astolpho hews*, (Hoole, *Orlando Furioso*), hua ichisser (li statwa ta) Astolfo f'mitt biċċa; *Solomon told out four score thousand men to hew stones in the mountain*, Salamun ordna (bagħat) tmenin elf ruħ imorru jaktgħu (jongru etc) il gebel mil muntanja; *this river... has a long valley that seems hewn out or purpose to give its waters a passage*, (Addison, *Italy*), din ix-xmara għandha wied (fejn tiġri) twil li donnu mħaffer għal apposta biex iħalli igħaddi l-ilma tagħha minnu; *hew'd down, with an unsuspected sword fame, peace, and hope etc*,(Byron, *on hearing Lady Byron was ill*), gew maħsudin b'xabla li ma conniex nobsru biha (jew nistennewha) il fama, il paci, u't-tama etc; *look around while I securely go and hew a passage through the sleeping foe*,(Dryden, *Virgil*, *Æneid*) okgħod attent (ħares ma dwarec) wakt li jena fis-sħiħ immur u bix-xabla nkatta in-nies riekda (il għedewwa) u nagħmel passaġġ minn kalbhom (minn nofshom); *nor is it so proper to hew religious reformations by the sword*, (King Charles, *Eikon Basilike*), u l-ankas ma hu sewwa li tagħmel bil fors, sforz il moħkria, it-taktigħ bixxabla riformi fir-religion (religionijiet ġodda).

Hew—stragi, rvina, taktigħ, ħsara; *of whom he makes such havoc and such hew*, (Spenser) li minnhom hu jagħmel kirda u stragi li ma nghejdlecx.

Hew—lewn, culur (f'loc *hue*); għamla, dehra, wiċċ; *whose semblance she did carry under feigned hue*, li dehret b'wiċċ jehor (uriet wiċċ b'jehor).

Hewer — min jakta, ichisser jew jongor.

Hewn — particip passat tal verb *Hew* (ara).

Hexacapsular—li għandu sitt mżiewed (taż-żerrigħa).

Hexachord—fil musica scala ta sitt noti (intervall ta erba tonijiet u nofs ton).

Hexadactylous—li għandu sitt swaba (tal idejn jew tas-sakajn); b'sitt swaba f'idejh jew sakajh.

Hexade—sitt numri wara xulxin, serie ta sitt numri.

Hexagon — esagono, figura b' sitt ġnieb jew sitt anguli; *bees make their*

cells regular hexagons, in-naħal jagħmlu celel (għal għasel) ta għamla esagonali (jew ta *hexagon*, ara).

Hexagonally—bħal (jew għamla ta) *hexagon* (ara)

Hexagony—ara *hexagon*.

Hexagynian—(fjur) li għandu sitt pistilli (jew bicciet).

Hexahedral (jew cubic)—b'sitt faċċati, għamla ta cubu.

Hexahedron — cubu,. figura solida b'sitt faċċati jew ġnieb

Hexahemeron—żmien ta sitt tijiem, li storia tal ħolkien tad-dinja li dam sitt tijiem, chif insibuha fil ctieb tal *Genesi*.

Hexameral } b'sitt bicciet; magħmul
Hexamerous } minn sitt bcejjeċ.

Hexameter—esametru, vers b'sitt sillabi jew metri (fil poesia) jew il vers fil poesia erojca tal Grieghi u ir-Rumani.

Hexametric } li fih sitt piedi jew
Hexametrical } metri(vers fil poesia).

Hexametrist—min (wieħed li) jicteb versi imsejħin *hexameters* (ara).

Hexangular—b'sitt anguli.

Hexapartite — (architettura) sakaf hnejja jew troll mkassam b'sitt ħnejjiet jew arcati.

Hexaped—kama, wisa jew tul ta sitt piedi.

Hexaphyllous—b'sitt werkat.

Hexaplar—għal sitt darbiet.

Hext—l-ogħla (l-actar għoli).

Hey!—Ah! evviva!

Hey day!—urrè! evviva! ferħ, ġranet ta ferh, ferħ ibleħ; *the hey day in the blood is tame, it's humble*, (Shakespear, *Hamlet*), il ferħ taghhom (il genn li chellhom fihom bil ferh) ghadda, bired.

Hiation—titwib.

Hiatus—fetħa, tiċrita (fil blat etc.); lacuna, tħollia barra ta xi chelmiet jew cliem f'xi chitba.

Hibernacle — rdoss, port, daħla ghar-rdoss etc. għax-xitwa; post fejn wieħed jirdossa fix-xitwa; fejn jirdussaw l-annimali fix-xitwa.

Hibernal—tax-xitwa, xitwi.

Hibernate — tgħaddi ix-xitwa (xi mchien, f'xi post, għar-rdoss etc)

Hibernation—mgħodija ta żmien (ta li staġun) ix-xitwa; *plants that were to pass their hibernation in the green house*. (Evelyn, *A new conservatory for plants*), ħxejjex (pianti) li chellhom jokgħodu li staġun tax-xitwa fis-serer.

Hibernian — tal Irlanda, Irlandis; wieħed mill-Irlanda, ragel Irlandis.

Hibernianism—idioma, espressioni, għajdut tal Irlandisi (jew Irlandis).

Hibernicize—takleb f'idioma jew il-lingwa tal (titchellem bħal) l-Irlandisi; takleb bl-Irlandis.

Hibernicism—ara *Hibernianism*.

Hibernization—ara *Hibernation*.

Hibernize—ara *Hibernate*.

Hiberno—tal Irlanda, Irlandis.

Hiberno celtic—il lingwa celtica Irlandisa—Isien Irlandis (li jitchelmu l-Irlandisi).

Hibiscus—(ħaxixa)—pianta li tagħmel il fjuri (ħubbejża).

Hic (bil-latin)—hawn.

Hic jacet—hawn kiegħed (chelmiet li naraw fuk rħamiet li icun hemm fuk l-okbra); *hic jacet*, rħamiet bli scrizioni fuk l-okbra tal mejtin; *by the cold hic jacets of the dead*, (Tennyson, *Vivian*), ħdejn (ma genb) rħamiet cheshin ta fuk l-okbra tal mejtin.

Hiccough (akra *hiccap*)—sulluzzu; icolloc is-sulluzzu; *I am in a fit to hiccough*, għandi (kabadni) is-sulluzzu.

Hiccup—ara *Hiccough*.

Hick — isem ta bniedem (ta persuna).

Hickery-pickery—(bħal *hicra picra*)—ricetta ta li spizziari, taħlita ta trab tal cannella u aloe (daks chemm mill-waħda mill-oħra); *the laddy cured me with some kickery pickery*, (Scott, *Old Mortality*), it-tfajjel (ġuvnott) iccurani (fejjakni) bi ftit trab tal cannella mħallat mal aloe li tani.

Hick-joint—mili (xħit) ta tajn li il bennej jixħet bejn il fili u il filati tal gebel meta icun jibni u icaħħlu wieti sewwa jew lixx mal gebla.

Hickory — siġra (cbira, xiħa) tal gewż.

Hickory shirt—kmis tal bordi.

Hickscorner—min (wieħed li) jiżżuffietta jew igħaddi iż-żmien jiddieħec

bil ħwejjeġ għeżies jew tar-religion; *such hickscorners will be merry at their drunken banquets*, (**Pilkington**), dawn in-nies li iħobbu jiżżuffiettaw (jiddieħcu) bil ħwejjeġ għeżies issa jehdu piacir (icunu għal kalbhom) fil banchett (mejda) għas-socor tagħhom li sejrin jagħmlu.

Hickup — sulluzzu, icolloc is-sulluzzu (f'loc *hiccough*, ara).

Hickwall } isem ta għasfur li ighej-
Hickway } dulu ucoll il *woodpeeker*.

Hid (jew hidden)—moħbi, mistoħbi; mwarrab; mistur; *you will find me in some hidden place*, issibni f'xi post mwarrab; *I could n't see it, it was hidden*, ma stajtx narah chien moħbi; *where were you hidden?* fejn cont mistoħbi (jew moħbi); *he wanted to raise his hid merit*, ried juri (ighalli etc.) il meritu tiegħu li għandu (chellu) moħbi (li ħatt ma jaf bih).

Hidage—taxxa (ħlas) li dari chienu iħalsu jew jatu lir-Re ta cull *hide* (chejl) ta art jew raba.

Hidalago — sinjur Spanjol.

Hidden (partic passat tal verb *Hide)*—moħbi, mistoħbi; mwarrab; mistur; li ħadd ma jaf bih, m'hux magħruf.

Hiddenly—bil moħbi, bil mistur (m'hux palelli).

Hidder (f'loc *he)* — hua, ir-ragel; *hidder and shidder*, ir-ragel u'l mara (annimali).

Hide—taħbi, tistor; tinheba, tinsatar, tistaħba, issawwat, tati xebgħa; tidlec jew iddokk daktejn; gild ta annimal, nghal; chejl (antic) tal art li ighejdu chien fih min 60 sa 100 *acre*.

Hide and gain — art raba (li jista jinħarat).

Hide and seek — noli mistoħbia (logħba li jilgħabu it-tfal meta wieħed jistaħba u l-oħrajn isibuh); *we were playing (jew having a game at) hide-and-seek*, conna nilgħabu noli (jew noli mistoħbia).

Hide-rope — nerv (bħal ħabel) mibrum mil gild tal bakra (tan-ugħal).

Hide scraper — barraxa biex tneħħi jew tnaddaf il laħam li jibka mwaħħal mal gild tal bhima (tlestiha għal cunzar).

Hide bound — mkit, zorr; xħiħ, għadma,idu magħluka; issiccat,mgħafus; annimal li għandu il gilda li ma tistax tinkala malajr (li ma tistax titkaxxar malajr).

Hide gild — flus li chienu iħalsu dari dawc li icunu iccundannati għas-swat biex jeħelsu mid-dakkiet tal frosta etc li għaliħom icunu iccundannati

Hideosity – ara *Hideousness.*

Hideous — icreħ, waħxi; li iwaħħax, li iwerwer bil biża; li ichexchex; *the highway along which he retired presented a hideous spectacle*, (**Macaulay**, *Hist. of England)*, it-triek li fiha telak (gibed) tidher waħxia chemm jista icun; *the demons of the place raised hideous yells around*, (**Thomson**, *Castle of Indolence)*, id-demoni ta hemm bdew igħajtu u iwerżku twerżik li ichexchex (il widnejn).

Hideousness — cruħa, waħx, cruha cbira li twaħħax jew li tchexchex.

Hider — min jaħbi; iwarrab jew ma iħallix fejn jidher, min jistor.

Hiding—ħabi, satra, twarrib; xebgħa, dilca (swat); *he gave him a good hiding*, taħ xebgħa sewwa (dilcu dilca bil għakal); *you deserve a good hiding*, ħakkec xebgħa cbira

Hiding-place — loc, post, fejn wieħed jistaħba, moħba; *at last we find his hiding place*, sa fl-aħħar sibna fejn chien mistoħbi.

Hidrotic — li igib il għarak (li iġagħlec teghrek jew issir għarkan); sudoriferu (medicina, xorb etc bħattilju) li iġagħlec tegħrek.

Hie—tgħaggel, tħaffef; teħles, tiġri; għaġġla, ħeffa, giri, bżulia

Hieful — mgħaggel, ħafif ħlusi, bieżel.

Hicra picra — ara *hickery pickery.*

Hierarch – cap tal cnisia, gerarca, cap tal gerarchia jew cmand tal cnisia.

Hierarchic jew Hierarchical — tal *Hierarch* (ara); *the great hierarchical standard was to move*, (**Milton**, *Paradise Lost)*, li standard il cbir tal Gerarchia chellu jibda jimxi.

HIERARCHIC } tal gerarchia (jew
HIERARCHICAL } cmand tal Cnisia).

HIERARCHY—gerarchia, in-nies tal Cnisia fit-taksim tal cmand taghhom; cmand (setgha) f'idejn is-sacerdoti (jew in-nies tal cnisia); ranc, ordni tal kassisin jew tan-nies tal Cnisia; *standards and gonfalons stream in the air, and for distinction serve of hierarchies, orders, and degrees,* (**Milton**, *Paradise Lost*), bnadar u bandalori iperpru fl-aria (fir-riħ) biex iservu ħalli jagħżlu minn xulxin gerarchiji, ordnijiet u gradi (ranchijiet jew classijiet ta nies minn xulxin).

HIERATIC—sacerdotali, tal kassisin; għażis, sacru; tal cnisia; il-littri jew il chitba li chellhom (chienu jusaw) is-sacerdoti Egiziani biex jictbu u jirregistrau xi ħwejjeġ tagħhom.

HIERATICAL – bħal *hieratic* (ara).

HIERAX—xorta ta seker jew bies (li jinsab fl-India u fil Ġava).

HIERDESS (f'loc *shepherdess*) — ragħajja (mara li tirgħa in-ngħaġ etc.)

HIEROCRACY—bħal *hierarchy* (ara).

HIEROGLYPH—ħażż ghamla ta annimal (disinn, figura ta annimal) jew pianta bħal ma chienu jagħmlu l-antichi Egiziani mal colonni etc. f'loc chitba (chitba bil ħżuż, emblemi etc.)

HIEROGLYPHIC } tal lsien (lingua)
HIEROGLYPHICAL } antica tal Egiziani, dic li chienu jusaw meta iridu jictbu xi ħaġa fuk xi monumenti tagħhom; chitba bil ħżuż, sinjali, emblemi etc. li hia ħaġa tkila wisk (difficili) biex takrahom jew tifimhom; *hierographic writing*, il chitba bis-sinjali, emblemi, ħażż, xbia ta annimali, għasafar etc. li chienu jusaw l-antichi Egiziani fuk xi colonni jew monumenti tagħhom, chitba difficili wisk biex takraha u tifhimha; chitba misteriusa tal antichi Egiziani.

HIEROGLYPHIST—wieħed li (min) jistudia, jakra jew jifhem il Hieroglyphs jew il chitba misterjusa bil ħażż ta xbia ta annimali etc. tal antichi Egiziani.

HIEROGLYPHIZE — ticteb misterjus bħal ma chienu jictbu l-antichi Egiziani—ara *hieroglyphic*.

HIEROGRAM — chitba tas-sacerdoti antichi; xorta ta ħżuż jew chitba tannies tal cnisia antichi.

HIEROGRAPHER—chittieb tal, jew min jifhem (jaf jakra u ifisser), chitba għażisa, jew tal cnisia, tas-sacerdoti antichi).

HIEROGRAPHY — chitba għażisa jew fuk il ħwejjeġ għeżies jew mkaddsa.

HIEROLATRY—kima (adurazioni) li wieħed jati lill kaddisin jew lill xi ħwejjeġ għeżies.

HIEROLOGIC } tal *hierology* (ara).
HIEROLOGICAL }

HIEROLOGY—discors (trattat) fuk l-affarijet għeżies; ix-xienza (li studiu li wieħed jagħmel biex jagħraf jakra u jifhem jew ifisser) tal kari etc. tal chitba u li scrizionijiet tal Egiziani antichi; discors fuk il chitba tal Egiziani antichi.

HIEROMANCY—ktigħ, inzertar, ta dac li għandu jiġri (igħaddi min xi ħadd jew isir) billi tara is-sacrifici (l-annimali li icun hemm għas-sacrificiu) li wieħed jagħmel.

HIEROMARTYR — sacerdot (kassis) martri (li jehu il martiriu).

HIEROMNEMON — cap tal cnisia tal Grieghi antichi (bhal *Papa* tal Grieghi antichi).

HIEROPHANT—kassis, sacerdot, predicatur; min ifisser jew jippredica fuk il ħwejjeġ tar-religion.

HIEROPHANTIC—tal *hierophant* (ara).

HIEROSCOPY—ktigħ, inzertar, ta dac li icollu jiġri jew isir (minn bniedem etc.) billi tħares lejn l-imsaren jew il gewwieni ta dac (annimal etc.) li icun issacrificat (jew li icunu sejrin joffruh bħala sacrificiu).

HIGGLE— tbigħ bli mnut fit-triek ħwejjeġ tal ichel etc.; tiggieled jew tagħmel frattaria għal xejn (għal ħaġa żgħira); tiggebbed fil prezz.

HIGGLEDY PIGGLEDY— mħawwad ta fuk taħt

HIGGLER—min ibigh bli mnut fittorok; min jiggebbed fil prezz.

HIGH—għali; ibbuzzat, maħruġ il barra; fl-akwa. nobbli; difficili (tkil) biex tifhmu; cburi, supperv, mimli bih in-nifsu; arroganti; ncurlat chemm

jista icun, mitluf bir-rabia; sewwa, fil wakt, li wasal; antic ferm, li ilu wisk żmien; tajjeb (ichel etc.); *a high steeple*, campnar għoli; *I like this high relief*, nħobbu dan l-ibbuzzar (disinn ibbuzzat, jew maħruġ għola mill wiċċ); *it was high tide when we reached there*, il baħar chien mimli fl-akwa tiegħu meta lħakna (wasalna) hemm; *there studious let me sit and hold high converse with the mighty dead*, (**Thomson**, *Winter 432*), ħallini hemm nitħaseb (nistudia) u nitchellem (cliem) nobbli (għoli) mal mejtin kawwia: *they meet to hear and answer such high things*, jiltakgħu biex jisimgħu u iwieġbu għal ħwejjeġ (mistoksiet) difficili (tkal) bhal dawn; *the tone of Caillieres became high and arrogant*, (**Macaulay**, *Hist. of England, Chap. XXII*), Caillieres sar arroganti u supperv (fli mgiba tiegħu); *I heard the click and fall of swords and Cassio high in oath*, (**Shakespear**, *Othello*), smajt iċ-ċakcik u li nżul tax-xwabel, u Cassio mitluf f'dagħdigħa (ncurlat bhal baħar) jahtef; *now it is high time to commence the work*, issa wasal il ħin sewwa (wasal il wakt tassew) li nibdew ix-xogħol; *the observation of the several days of the week is very high, and as old as the ancient Egyptians*, (**Byron**), li nħarsu xi ġranet tal gimgħa ilu miż-żmien antic; antic miż-żmien tal antichi Egiziani; *like a horse full of high feeding madly breaks loose*, bħal żiemel li għandu żakku mimlia bl-ichel (mitmugh) tajjeb jonfor u jiżbel etc.; *high treason*, delitt capitali (contra ir-Re, li ħakku jew li icun iccastigat bil mewt); *on high*, fis-sema, fil genna; *we will meet on high*, niltakgħu hemm fuk (fissmewjet), fil gloria tal genna; *the Most High*, Alla li Mbierec; *high and dry*, fil għoli fejn ma jilħkux il bahar jew l-ilma, fix-xatt, fejn ma jixxarrabx; *to be on* jew *to mount the high horse*, iżżomm ruħec fil grad għoli li tcun; tieħu fastidiu; *it seems that he is on the high horse*, donnu ħa fastidiu (narah merfuħ).

High-altar—l-altar maġġur.

High angel—arcanġlu.

High blooded — ta nisel (razza) nobbli.

High blown — minfuħ (bir-riħ); mimli.

High born—nobbli.

High built—għoli (bini).

High church—waħda mill classijiet li fihom ir-religion tal Protestanti hia mkassma.

High-coloured — ħamrani; aħmar (bl-imbid jew għaliex xurban); *Lepidus is high coloured, they had made him drink*, (**Shakespear**, *Antony and Cleopatra*), Lepidus aħmar ġmielu (wiċċu donnu krolla) ġagħluh jixrob jew jischer; *high coloured description*, descrizioni magħmulha tajba (b' lewnijiet vivaci).

High-day — festa cmandata; meta jisbah sewwa; meta titla ix-xemx.

High-father—patriarca.

High-fed — paxxut bl-ichel, mitmugh tajjeb.

High-flown — supperv, mimli bih in-nifsu.

High-flying — stravaganti, stramb fil fehmiet.

High go—sacra, xarba mbit sewwa, tlaħliħa etc.

High grown—bil kamħ għoli; *the high grown field*, (**Shakespear**, *Lear*), il għalka bil kamħ cbir (bil furrajna għolia li waslet għal ħsad).

High handed—aħrax, li jaghfas; li jahkar; *high handed policy*, pulitca, ħarxa, tal moħkria.

High hearted—curaġġus, kalbieni.

High life— li stil tas-sinjuri, tal cbarat jew tan-nies comdi (li jagħmluha tajjeb); is-sinjuri, il cbarat, innies comdi, jew li jagħmluha tajjeb flimchien.

High low—xorta (tifsila) ta żarbun li jinkafel (bil kfieli, lazz etc) u jasal sal għaksa.

High mass — kuddiesa cantata bil ministri

High mettled —fuk ruħu, donnu bżara, donnu xrara nar.

High minded — li għandu fehmiet nobbli u sbieħ; ta kalb tajba.

High palmed—cerv cbir li krunu chibru sewwa chemm għandhom jic.

bru; *high paldem harts amidst our forests run*, (**Drummond**), ċriev bi krunhom cbar chemm jista icun jiġru kalb il (fil) boschijiet tagħna.

HIGH PITCHED—cbir, supperv, li jippretendi bosta; għoli (ta tôn għoli).

HIGH PRICED—għali, li jiswa bosta flus.

HIGH PRIEST—sommu sacerdot.

HIGH REACHING—li jippretendi bosta, li jidhirlu li hu fil gholi ferm, supperv, cburi; *high reaching Buckingham*, (**Shakespear**, *Richard III*), il cburi Buckingham.

HIGH RED—aħmar scur.

HIGH RELIEF—rilief (scultura maħruġa jew ibbuzzata mil wiċċ) igħedulu ucoll *alto rilievo*.

HIGH REPENTED—li jisgħobbih wisk, niedem ferm.

HIGH SEAS—il barra fuk il baħar, bejn sema u ilma.

HIGH SEASONED—li imiss, li itigħem bil ħwawar; piccanti; oxxen; *that is a high seasoned romance*, dac romanz oxxen (kari immorali chemm jista icun).

HIGH SOULED (bħal *high minded*),ara.

HIGH SOUNDING — bombasticu, cbir, tal ftahir, faħħari, pompus

HIGH SPIRITED—kalbieni, curaġġus.

HIGH STEPPER— żiemel li jittrottia sabiħ (li italla sakajh sewwa mill-art fil mixi tiegħu).

HIGH-TIDE — meta il baħar jimla sewwa; festa, tieġ.

HIGH TONED—għoli (fit-ton, jew iccurdat għoli).

HIGH TOP—arbulett (ta fuk arblu) ta bastiment.

HIGH TOWERING — li jidher (għoli) fuk collox.

HIGH TREASON—delitt contra ir-Re.

HIGH VICED— ħażin (viziat) għal l-aħħar, chemm jista icun.

HIGH WARP LOOM—newl għal li nsiġ tat-tapizzeria.

HIGH WATER—l-actar pont meta il baħar icun mimli; *high water mark*, issinjal meta il baħar icun mimli li ma jitlax iżied.

HIGH WROUGHT—maħdum b'esattezza cbira, bi rġulia, ta veru mgħallem; *high wrought passions*, corla etc. li ma tistax tcun actar.

HIGHLANDER — Scozzis, wieħed mil *Highland* jew li Scozia.

HIGHLY—fil għoli.

HIGHMOST — l-actar għoli, ta fuk nett; *now is the sun upon the highmost hill*, (**Shakespear**, *Romeo and Juliet*), issa ix-xemx kegħda (laħket) fuk l'għola muntanja.

HIGHNESS—għoli; dinjità, post għoli; titlu ta unur li għandhom il Prinċpijet; *His Royal Highness* (*H.R.H.*) *the Prince of Wales*, Altezza Tiegħu Reali il Princep ta Galles; *Their Royal Highnesses* (*T.R.H.*) *the Duke and Duchess of Connaught*, l'Altezzi tagħhom Reali id-Duca u id-Duchessa ta Connaught.

HIGHROAD } HIGHWAY } it-triek principali jew l-actar wiesgha; it-triek l-actar li igħaddu nies minnha.

HIGHWAYMAN } HIGHWAYROBBER } ħalliel li iwakkaf in-nies fit-torok principali (ewlenin) biex jisrakhom.

HILARIOUS—ferħan, ħieni, cuntent.

HILARITY— hena, ferħ, cuntentizza

HILARY—Ilariu, *Hilary Term* il vacanzi tal Korti (iż-żmien jew waħda mis-sessionijet li fihom il Krati tal Inghilterra jibkgħu magħluka) ta Sant'Ilariu; dawc li jaħbtu mal vacanzi tal *Trerè* tagħna (l-Inghilterra jibdew mil 11 ta Jannar u jibkgħu sejrin sal-31 ta li stess xahar).

HILDING—ragel vili, mara ħażina.

HILL—għolia tal blat, muntanja baxxa, għakba; tgħezzez, tbarraġ, tagħmel gholia jew gozz; *to hill gold*, (taħżen etc.) id-deheb; *up hill*, il fuk; *down hill*, l-isfel; *to write up hill*, tiela mgħawweġ (m'hux dritt jew fuk il vers); *mole hill*, gozz trab bħal dac li jaghmlu xi annimali li jgħammru taħt l-art; *to make a mountain of a mole hill*, ħaġa ta nofs ukia tagħmila ta kantar; tagħmel għageb jew tcabbar il ħaġa.

HILLED—bil għoliet.

HILLET—għolia żgħira.

HILLINESS—il gholiet li icun fiha art; *in short, the only obstacle to this... is its great hilliness* (**Cook**, *Third*

Voyage), fi ftit cliem l-unicu ostaculu għal dana il... huma il għoliet li fiha dic l-art.

Hilling—għata.

Hillock — għolia żgħira; tagħmel (tbarraġ) għoliet żgħar.

Hillocky—collu għoliet żgħar.

Hill side—genb, żurżieka ta għolia.

Hill top—il kuċċata ta għolia.

Hill wort — sagħtar (ħaxix salvaġġ).

Hilly—collu għo'iet, mimli muntanji jew iġbla; għôli, muntanjus.

Hilt — mancu, makbad ta stallett jew xabla; *to prove to the hilt*, tipprova actar milli hemm bżonn, tipprova bil cotra.

Hilted—bil mancu (xabla jew stallett).

Hilum—dic it-tebgħa actarx sewda li tidher f'xi żrieragħ, il post fejn tcun mwaħħla mal mizwed jew il frotta etc.

Hilus—barxa, gerħa, farrett (sinjal li tħalli ferita fil gisem); xakk, kasma.

Him—hu, lilu; *I like him more than I do his brother*, nħobbhu actar milli nħobb lil ħuh; *tell him*, għejdlu (għejd lilu).

Himalayan—tal Imalajja (muntanji catina ta muntanji gholjin ferm li jiġu għat-tramuntana tal India).

Himantopus — xorta ta għasafar (caċċa, tjur) tar-razza tal pluvieri, iżda b'sakajhom għoljin.

Himp—izzappap, timxi zopp; *lame of one leg and himping all his days* (Udal), zopp minn sieku il waħda u izappap dejjem.

Himself—hu in-nifsu, hu stess; *he poisoned himself*, ivvelena ruħu (ivvelena lilu in-nifsu); *he told me himself*, hu stess kalli; *by himself*, waħdu; *he went by himself*, mar waħdu.

Himyaric } ta lsien (lingua) li jit-
Himyaritic } chellmu in-nies tal Arabia ta Isfel; dialett tal Għarbi.

Hinch—ixxebħ, tcun idec maghluka.

Hind—cerva; xriec f'razzett; ħaddiem ir-raba, ċaccar, raħħâl; seftur; ta wara; *the prince shot a milk white hind*, il princep katel bli xcubetta cerva bajda daks il ħalib, *the hinds are taken in the corn*, ix-xorca (ħaddiema) kegħdin idaħħlu il kamħ gewwa; *his hinds were called forth by their mistress* (Shakespear, *Merry Wives of Windsor*), is-servi tiegħu sejħitilom issinjura tagħhom; *the hind feet*, is-sakajn ta wara; *the hind part of a ship*, il poppa ta bastiment.

Hind hand—in-naħħa ta wara (ta lejn id-demb) ta żiemel.

Hind head—wara f'rasna, il biċċa ta wara tar-ras.

Hinder—ta wara, li icun wara.

Hinder end—it-tina; it-tint (li fukha nokogħdu bil kegħda); *hinder ends*, it-tiben rkiek, hliefa etc. li jibka wara li iderru il kamħ.

Hinder night — il-lejl l-jeħor, il bieraħ fil għaxia.

Hinder—tfixchel, tħassar, ixxecchel, ma tħallix, iżżomm lura; tgħatti; *you hinder me from working*, tfixchilni, ma tħallinix naħdem; *what hinders you from going?* x'iżommoc (x'ifixclec jew x'iclecclec) li ma tmurx; *hindering with his shade my lovely light* (Spenser, *Shepherds Calendar*), igħattili bid-dell tiegħu id-dawl sabiħ li għandi.

Hinderance—tfixchil, xchiel.

Hinderer—min ifixchel jew ixecchel.

Hinderest—ta wara nett, ta l-aħħar nett.

Hinderling—annimal jew bniedem li ma jiswa għal xejn, bniedem vili, ħażin, viziat

Hindermost—ta wara nett, ta l-aħhar nett.

Hindi—lsien li jitchelmu l-Indiani li jinsabu fl-artijiet ta dwar ix-xmara *Ganges*.

Hindley's screw—vit invintat minn *Hindley* (minn *York*, l-Inghilterra).

Hindmost—ara *hindermost*.

Hindoo—Indian, wieħed li twieled (jew mil) l-India jew fl-Industan.

Hindooism—ir-religion tal Indiani jew tal Industani.

Hindostanee—lsien Indian, il lingua li jitchelmu l-Indiani jew in-nies tal Industan; *do you speak Hindostanee?* taf (titchellem) bl-Indian?

Hindrance—ara *hinderance*.

HINDU—ara *Hindoo.*

HINDUISM—ara *Hindooism.*

HINDUSTANEE—ara *Hindostanee.*

HINE—seftur, ċaccar, raħħal, xriec ma bidwi.

HING — l-assafetida (chif isejħula l-Indiani).

HINGE—għarkub ta bieb, guffun; ċaċċis, ċappetti ta bieb etc; tħadded bieb (twaħħallu il guffuni u ħadid jeħor); timbocca bieb fuk il mascli jew tkegħdu f'locu; iddur fuk il għarkub (ċaċċis, ċappetti) (bħal bieb); *to be off the hinges*, ma tcunx f'lococ, ma icollocx aptit ta xejn (tcun bihom), tcun sturdut; ma icollocx rasec f'loca; *the matter hinges on this point*, fuk dan kegħda (għandha x'taksam tiddependi jew iddur) il facenda (l-affari jew il quistioni collha).

HINK—mingel.

HINNEY—għasel; għażis; bażużlu, bniedem tal kalb jew maħbub.

HINNY—ferħ, bagħal żgħir (bin żiemel, minn ħmara)

HINT—xamma, nebħa, titrifa, tnebbiha; ittarraf, tnebbeħ; issemmi fuk fuk; *he gave me the hint*, hu nebbaħni (tani titrifa jew tarrafli); *I had a hint of it*, jena chelli xamma fuk dana; *he took the hint*, kabad x'ridt ingħejdlu, intebaħ.

HINTER—min inebbaħ, itarraf, ikabbad tarf ta xi ħaġa lill xi ħadd.

HINTING—xamma, titrifa, tnebbiħa.

HIP—il għadma tal genb; genb, frott tal għolliek; ix-xifer ta fuk, jew ix-xewca ta barra, ta sakaf; swied il kalb, dieka ta kalb, ipocondria, melanconia; għajta li igħajjat kabel dac (min) li icun irid igagħal lill xi ħadd igħajjat *urrè*! (għajta ta attenzioni għal *urrè*!); tfecchech il għadma tal genb; tcun melanconicu, issewwed kalbec; iddejjak kalbec jew tcun trist, tagħmel sakaf jispiċċa b'xewca; *I cannot forbear writing to you, to tell you, I have been, to the last degree, hipped since I saw you*, (Steele, *Spectator*), ma nistax ma nictiblecx biex ngħarrfec, li jena cont melanconicu għall aħħar (bis-swied il kalb cbir li chelli fuki) minn mindu ħallejtec (jew minn meta intkajna l-aħħar); *his horse hipped*, iż-żiemel tiegħu fecchec (kala) il għadma ta genbu; *to catch on* jew *upon the hip*, icolloc vantaġġ fuk (tcun tista actar minn ħadd jeħor tagħmel xi ħaġa); *to smite hip and thigh*, tħarbat u toktol chemm tiflaħ (fi gwerra etc)

HIP BATH—banju li jilħak sal ġnieb.

HIP-GOUT—ix-xiatica (marda).

HIP HALT—zopp, li jimxi izappap.

HIP HOP—siek iz-zopp jew *zichizopp* chif jmixxu meta icunu jilgħabu it-tfal fuk siek waħda.

HIP KNOB—balla boċċa, etc. tal gebel etc. li icun hemm fuk ix-xewca jew ix-xifer ta fuk ta sakaf li icun gej hecc ∧.

HIP ROOF—sakaf li gej hecc ∧.

HIP STRAP—id-dafar (il biċċa gilda li tgħaddi ma cuxtejn iż-żiemel minn wara).

HIP TILE—ċlamit jew biċċa madum li gejja għamla ta berdgħa (ta żiemel etc.) għall oksfa.

HIPPED — slugat, maklugħ, mfecchech; bix-xewca (sakaf); *a hipped roof*, sakaf li gej bħal berdgħa jew hecc ∧.

HIPPED — kalbu sewda jew kalbu dejka; mdejjak, bil buli.

HIPPELAPH—annimal li għandu miccerv u miż-żiemel, li chien jinsab fli India ta fuk.

HIPPISH—mdejjak, kalbu dejka, bil buri.

HIPPOCAMPUS—żiemel il baħar.

HIPPOCENTAUR (fil Mitologia) — mostru, li isemmu fil ħrejjef, li igħejdu icun nofsu ragel u nofsu żiemel; *In Thessalie there was borne a Hippocentaur, that is, half a man and half a horse*, (P. Holland, *Plinie*), f'Tessalia twieled mostru, irrid ngħejd jena, wieħed nofsu bniedem u nofsu żiemel.

HIPPOCRAS—speci ta ponċ bl-imbit u bil ħwawar (nucimuscata etc.)

HIPPROCRATES—Ipocrate, l-actar tabib msemmi fi żmien l-antic, twieled fis-sena 260, msemmi għal cotba li chiteb.

HIPPOCRATIC—isfar, magħlub (wiċċ

ta wieħed marid); *hippocratic face,* wiċċ ta mewt, wiċċ ta wieħed sejjer imut.

Hippocrene — funtana, fawwara tal ilma fil Boezia msejħa tal *Musi* igħejdu li ħarget mill-art wara li rifes *Pegasus* u li għalecc tispira, tkankal, il kalb u il moħħ għal chitba tal poesia; funtana (fawwara) tal poesia.

Hippocrepiform — ta għamla ta (li gej bħal) nagħla ta żiemel.

Hippocrepis — xorta ta gilbiena li għandha għamla ta ngħala (ta żiemel).

Hippodame — *Hippopotamus* (ara).

Hippodrane — circlu (fejn jilgħabu iż-żwiemel etc.); loġġar magħluk jew mdawwar b'ħajt, rixtellu etc.

Hippogriff — żiemel (li isemmu fil ħrejjef) bil ġwienaħ.

Hippolith - gebla, ħaġra li isibu fli stoncu taż-żwiemel.

Hippomane — ħaġa bħal halib li toħroġ minn ġbin jew ras il mohor jew ferħ ta bagħal etc., u li ighjdu isservi bħala xorb għal l-imħabba jew għal għajn; pianta, isem ta ħaxixa bhal tengħud.

Hippopathology—li studiu tal medicina (cura etc.) taż-żwiemel; medicina (cura etc.) tal veterenariu jew tat-tobba tal bhejjem (żwiemel etc.)

Hippophagi — nies li jeclu il-laħam taż-żwiemel — actarx dawc in-nies zingari tax-Xitia li chienu jinsabu (jew jiġġerrew) fl-artijet tan-naħħa ta fuk tal Baħar l-aħmar.

Hippophagist—wieħed li (min) jecol u ighejx bil-laham taż-żiemel.

Hippophagous—li jecol jew igħejx bil-laham taż-żiemel.

Hippophagy—l-ichel tal, il għajxien bil-laħam taż-żiemel.

Hippopotamus — ippopotamu jew żiemel tax-xmara (li jinsab l-actar fix-xmajjar il cbar jew il għadajjar tal Africa).

Hippopus — xorta ta annimali tal bahar bla ras, b'żewġ koxriet bhal arzell etc.

Hipposteology — l-anatomia (studiu fuk il gisem etc.) taż-żiemel

Hippotaurus — *hippopotamus* (ara).

Hippotomy—*hipposteology* (ara).

Hippuric — tal acidu uricu (tal urina jew bewl taż-żwiemel).

Hippuric acid—acidu li icun fiha l-urina (il bewl) taż-żwiemel (mħallat mal acidu muriaticu).

Hippuris—xorta ta pianta (ħaxixa) denb iż-żiemel jew denb id-debba.

Hippus—it-tferfir tal għajn, tpetpit tal għajn.

Hipshot—slugat (b'riġlu slugata), zopp, mferċaħ.

Hircine—riħa ta mgħoż; jinten, li fih riħa ta mgħoż; tar-riħa miżża li icun fih ix-xaħam tal muntun.

Hircinous —(ħaxixa etc.) li fiha riħa ta mgħoż; tar-riħa tax-xaham jew issonża tal muntun.

Hircite (jew Hircine) — isem ta mineral.

Hire —ticri; chera, chiria; flus, salariu, paga; tixtri, (tagħlak ħalk xi ħadd) bil flus jew billi ixxaħħam; *do you wish to hire that house?* trid (tixtiek) ticri dic id-dar; *there is a house for hire,* hemm dar għal chiri; *add £16 for the hire of the house,* żid 16 il-lira tal chera tad-dar; *he is one of the hired servants there,* dac wieħed mis-servi bil paga (mħalsin tant fil gimgħa etc.) hemm; *he hired himself out for 10/- a week,* inchera (daħal seftur) b'għaxar xelini fil gimgħa; *friends, attendants, armies bought with hire,* (Beattie, *Minstrel*), ħbieb, servi, suldati mixtria b r-rigali (mxaħħmin).

Hired — micri, mħallas; mixtri (mxaħħan bir-rigali etc.)

Hireless—bla paga, bla ħlas, bla chiri jew chera.

Hireling — wieħed li icun micri jew mixtri; micri (mħallas biex iservi jew jagħmel xogħol għal ħadd jehor) mixtri, mxaħħam.

Hireman — sudditu; seftur.

Hiren — mara m'hix tal galbu.

Hirer — min jicri, cherrej; min jicri iż-żwiemel; min icollu żwiemel għal chiri.

Hiring—xogħol ta xriec jew ta haddiem ir-raba.

Hirling — isem ta ħuta.

Hirple—izzappap, tofrok (fil mixi).

Hirse—xorta ta karabocc jew millieġ.

Hirsel — merħla ngħaġ; ħafna nies etc., folla, gemgħa; titcaxcar, tiżżerżak; *she may want something to help her to buy the hirsel*, (**Scott**, *Guy Mannering, Chap. XXXVIII*), jista icun li icollha bżonn xi ħaġa biex tgħejna tixtri il merħla (tan-ngħaġ); *so he sat down and hirselled down into the glen*, (**Scott**, *Guy Mannering, Chap. XLV*), u kagħad bil kegħda u tcaxcar (iżżerżak l-isfel fil għar).

Hirst—maħtab, bosc, loc (post jew wesgħa jew mogħdija bis-sigar cbar); ramel (art bir-ramel etc) fi xtajta ta xmara; (il baxx fond fi xmara).

Hirsute — muxgħar, muswaf bil-lanżit, mlanżat; rozz, mkit, żorr; *he looked elderly and was hirsute in his behaviour* (*Life of A. Wood p. 109*), deher cbir (xiħ jew mdaħħal fiż-żmien u mkit (żorr) fli mgiba tiegħu.

Hirundine—ħuttafa: bħal ħuttafa; tal ħuttafa; *activity almost super hirundine*, (**Carlyle**, *Sartor Resartus, Bk. II, chap. II*), ħeffa (bżulia) tista tgħejd actar minn dic tal huttafa.

Hirundo—xorta ta ħuttafa.

His—tiegħu; *these are his books*, dawn huma il cotba tiegħu; *these books are his*, dawna huma il cotba tiegħu; *his* narawha xi drabi mictuba hecc: *'s* (fil possessive), bhal *John's pen* jew *John his pen*, il pinna ta Ganni; *for Christ's* jew *Christ his sake*, għal Alla f'gieħ l-imħabba t'Alla.

Hisingarite—isem ta mineral (msejjaħ hecc għal *Hisinger*, mineralogista Svedis).

Hisk—tiftaħ ħalkec (ferm, bħal meta tittewweb) biex tieħu in-nifs bittbatia.

Hispa—xorta ta ħanfusa jew żunżana muswafa (bix-xagħar oħxon jew bil-lanżit).

Hispanicism—espressioni, frasi Spajola.

Hispid—b'xagħru jebes jew mlanżat, bil-lanżit bħal xcupilja, mkajjem xewc xewc (xagħar).

Hispidity—tlanżit, ħruxia ta xagħar jebes.

Hispidulous—b'xagħar (pil) kasir mwakkaf u jebes (donnu lanżit).

Hiss—zeczic, tisfir (ta serp); tvenvin (ta vleġġa; tpespis, izzeczec, issaffar (bħal serp); tagħmel leħen bħal meta takra il littra *S*; tvenven, tfexfex (bħal ma tagħmel ħadida micwia fl-ilma), jew tgħanni (bħal ma tagħmel vleġġa meta toħroġ bis-salt mil kaws); tpexpex (turi li il ħaġa li tcun issir hia ħażina jew ma ngħoġbitx); *his opera of "Rosamund" was hissed and neglected*, (**Johnson**), l-opra li chiteb ta 'Rosamunda' pexpxuwielu (ma ngħoġbotx) u ittrascuraha; *his forceful spear, which hissing as it flew, pierced through the planks*, (**Dryden**, *Virgil, Æneid*), l-alabarda tiegħu furzata (mitfugħa bis-saħħa) li bdiet tvenven hia u għaddejja, nifdet ittwavel.

Hissing—tpexpix, tpespis, tisfir jew għajjat tas-serp; *I heard a hissing: there are serpents here*, (**Goldsmith**, *Prol. to Zobeide*), smajt tpespis (tisfir) hawn is-sriep (xi serp) hawn.

Hist — msicchet, mwakkaf; *hist!* iscot! basta! silenziu! *jew* jaka isschiet.

Histie — niexef (bħal għalka bil kasbija jew wara il ħsad); *the histie stibble field* (**Burs**), il għalka bil kasbija niexfa (wara il ħsad).

Histiology—li studiu fuk il ħjut etc. li hemm fil gisem tal bniedem u tal annimali; studiu anatomicu fuk il gisem tal bniedem u tal annimali l-oħra.

Histo—tal fibri jew ħjut etc. li fiħ il gisem tal bniedem jew tal annimal.

Histogenic — li jagħmel (inissel, igib) il fibri jew il ħjut fil gisem.

Histogeny—it-tnissil jew għamil ta fibri jew ħjut fil gisem.

Histography — descrizioni, trattat jew chitba fuk il fibri jew ħjut tal gisem (jew organici).

Histoid—xorta ta tumur li jitla fil gisem tal bniedem.

Histologic } **Histological** } tal *Histology* (ara).

Histologist—min jistudia jew wiħed mħarreġ jew jaf tajjeb il *Histology* (ara).

Histology—ara *Histiology.*
Histolysis — taħsir tad-demm.
Historial — ta li Storia, storicu.
Historian—storicu, wieħed li jicteb jew li jaf li Storia.
Historianess—mara li ticteb jew li taf tajjeb li Storia.
Historic / Historick / Historical — storicu, ta li Storia, li għandu x'jaksam ma li Storia.
Historic-sense —intelligenza li wieħed icollu li jifhem u iżomm tajjeb f' moħħu passaggi etc. ta li Storia b'mod li jista ifehemhom sewwa u ċar lill ħadd jeħor.
Historiacly—scond li Storia.
Historiacian—ara *Historian.*
Historicize—tniżżel, timmarca etc. fattijiet chif isiru wara xulxin li thallihom fli Storia; ticteb fattijiet li jiġru biex jibkgħu fli Storia jew biex jibkgħu magħrufin minn ħadd jeħor għal dejjem.
Historied—msemmi jew migiub fli Storia.
Historier—ara *Historian.*
Historiette—storia żgħira jew kasira.
Historify — tirracconta ticteb bħala Storia.
Historiographer / Historiograph — chittieb (wieħed li, jew min, jicteb) li Storia; ragel għaref u cbir li jicteb li Storia.
Historiography — is-sengħa jew il ħila li icollu wieħed li jicteb li Storia; ix-xogħol ta wieħed Storicu.
Historiology — discors fuk li Storia; għerf ta li Storia.
Historize—tirregistra fattijiet għal li Storia; ticteb ġrajja bħala Storia.
History—Storia, chitba jew raccont tal ġrajja collha li isiru (jew saru) f'pajjis jew fid-dinja minn l-ibgħat żmenijiet, jew mil ħolkien tad-dinja, jew minn xi żmien jeħor, u mkeghdin wara xulxin bis-sena u 'l ġurnata li ġraw; raccont ta ħaġa li ġrat; ctieb li fih migburin il ġrajja ewlenin li saru f'pajjis, jew ta poplu etc; ticteb tirregistra fattjiet, ġrajja, ta pajjis jew ta poplu biex jibkgħu jissemmew,
History painting (jew Historic painting)—pittura Storica; quadru li juric xi ġrajja ta li Storia jew chif saru fiż-żmenijet tagħhom etc.
History piece—biċċa Storica; quadru storicu jew li juric xi ġrajja cbar ta xi pajjis, nies jew poplu.
Histrion - attur, buffu tat-teatru.
Histrionic — tat-teatru, ta pantomima; li m'hux veru, li ma ġarax.
Histrionism—opra, rappresentazioni teatrali (jew li issir fit-teatru) fattijiet li tarahom biss, iżda li ma ġrawx u li m'humiex veri.
Histrionize – tirrapresenta f'teatru.
Hit—tolkot, taħbat; tinzerta; tati dakka ta ponn; takbel; lakta, ħabta; dakka; inzertatura; *whom did he hit?* lil min lakat?; *the ball hit against the wall,* il ballun ħabat mal ħajt; *he scarcely hit my humour,* (**Tennyson,** *Edwin Morris),* bil chemm (wisk ftit) kabel ma'l gost (jew il buli) tiegħi; *this hits rights,* (**Shakespear,** *Timon of Athens*), dana jakbel sewwa; *thou hast hit it,* (**Shakespear,** *Taming of the Shrew),* inti gibtha; (inzertajta jew ktajt); *you hit the nail on the head,* inti inzertajta (gibtha); *John was to hit Paul a box on the ear,* Ġanni chien li ta il Paulu dakka ġo wiċċu; *he made some happy hits in his speech,* kal xi tnejn sbieħ (lakathom, giebhom sewwa) fid-discors li għamel; *it hit pretty luckily that...* Alla ried (chien bixxorti) li...
Hitch—kbid; dac li bih takbad; ingassa, xchiel; xejn li ifixchel; gibda il fuk bis-salt; takbad b'ingassa; ixxecchel; timxi bħal mxcecchel; tinsaram; *I am so glad that everything went on very well with out one single hitch,* cuntent wisk li collox mar sewwa min għajr xejn li fixchel (li sata għal mument iħassar il festa etc.); *hitch the rope,* akbad b'ingassa (għamel ingassa f') dac il ħabel; *give your trousers a hitch,* talla (b'salt) kalzietec il fuk.
Hitched – trixtel jew tomxot il kanneb jew il għażel.
Hitcher - ganċ f'dgħajsa etc., dac li, jew haġa li, takbad jew iżżomm ħaġ oħra magħha.

Hitching—rabta f'arness (f'inginji).

Hitching-clamp — armar f'inginji jew f'arness ta żiemel etc. fejn iżommu ir-riedni jew il cappestru.

Hithe—port żgħir; *the hithe fell into the hands of King Stephen* (**Pennant**, *London*, *Page 473)*, il port żgħir waka (giè) f'idejn ir-Re Stiefnu.

Hither—hawn; għalecc, għal dana, għal din ir-raġuni; ta lil hawn; *come hither*, ejja hawn; *hither we refer whatsoever belongeth unto the highest perfection of man* (**Hooker**), għal dana aħna nsemmu dac collu li hua ta (li għandu x'jaksam ma) il perfezioni cbira tal bniedem; *to go into the hither parts of Germany* (**Clarendon**, *Civil Wars)*, biex immorru f'dawc in-naħħiet ta lill hawn (li jiġu lejn, jew għannaħħa tagħna) tal Germania; *hither and thither*, l-hawn u l-hemm.

Hithermore—ta lil hawn actar.

Hithermost — l-ekreb wieħed lejna (lill hawn).

Hitherto—sa issa, s'assa; sa hawn, l-hawn.

Hitherward - l-hawn, lill hawn, lil din in-naħħa.

Hitter—min jolkot, jaħbat, jakta jew jinzerta; min jati dakkiet jew isawwat.

Hive - dokkajs, kolla jew ġarra tannaħal, ferħ tan-naħal; naħal f'ġarra; taħżen; tiġbor f'post jew f'dokkajs; *the commons like an angry hive of bees* (**Shakespear**, *2 Henry VI)*, il Comuni (membri tal camra baxxa jew Cunsill tal Inghilterra) ncurlati kishom salt naħal f' ġarra; *Hiving wisdom with each studious year* (**Byron**), taħżen il għerf cull sena ta li studiu.

Hive-bee—in-naħla (tal għasel).

Hive-nests—bejtiet ħdejn xulxin li jagħmlu xi għasafar f'siġra waħda fl-Africa u dakkiet icun hemm tant minn dawn il bejtiet f'siġra waħda li iz-zcuc jinchisru bit-tokol tagħhom.

Hiveless—bla dokkajs, bla ġarar jew kolol għan-naħal fejn ibejtu jew jagħmlu il għasel.

Hiver — min (dac li) jiġbor jew ikighed in-naħal fid-dokkajs.

Hives—xorta ta marda, meta jitilgħu ħafna bżieżak jew nfafet żgħar fil wiċċ.

Hiveward—lejn id-dar, lejn il pajjis jew l-art ta...

H.M.S.—f'loc His (*jew* Her) Majesty's service (*jew* Ship): H. M. S. (His Majesty's Ship) " Ramillies "; il frejgata *Ramillies*.

Ho!—Obi! fejnu! stenna!; tgħajjât ohi! fejnu! jew stenna!

Hoaming—bir-ragħwa (bħal meta icun il mewġ tal baħar meta icun kawwi); *it is a hoaming sea! we shall have foul weather*, (**Dryden**, *Tempest)* il baħar collu mewġ abjad (bin-ngħaġ) icolna maltemp cbir.

Hoar—abjad (bħas-silġ) jew bixxjuħia; mnawwar, bil moffa, immuffat; abjad bir-ragħwa; timmoffa, tnawwar, titnawwar; *this hare will hoar ere it be spent* (**Shakespear**), dan il fenec tal liepru jimmoffa kabel ma imut; *the hoar frost*, il golu (ilma magħkud) abjad; *there I saw a woman with hoar locks*, hemm rajt mara b'xagħarha abjad; *something stale and hoar etc.* (**Shakespear**, *Romeo and Juliet*), xi ħaġa kadima u mnawra (immuffata); *the hoar waters ran etc.* (**Spenser**), l-ilma abjad bir-ragħwa chien jiġri etc.

Hoar-frost—silġ (borra) magħkuda.

Hoard—tgħarram, tgħezzez, trecchen, tarfa; gozz, għarma; *vast masses of wealth were hoarded*, (**Macaulay**), salt gid (flejjes) chienu mgħezzin (merfugħin), chien hemm salt gid mrecchen jew merfugħ; *his only thought was always to hoard up money jew riches*), ħsiebu biss chien li igħezzez (irecchen) flus u gid.

Hoard—mnawwar, immuffat.

Hoarder — xħiħ, bniedem li ma jridx u ma jagħmilx ħlief irecchen biss.

Hoariness — bjuda (tas-silġ jew tax-xagħar tax-xjuħija; moffa, tinwir.

Hoarse — maħnuk; tinħanak; *he spoke till he was hoarse again*, tchellem (baka igħejd) sa chemm raġa inħanak; *I can't sing to-day, I am a little hoarse*, ma nistax incanta illum, għaliex ftit maħnuk.

HOARSELY — b'leħen maħnuk, bil ħanka.

HOARSEN—taghmel maħnuk, toħnok (tħannak).

HOARSENESS—ħanka.

HOARSE SOUNDING—li jagħmel leħen maħnuk jew leħen aħrax (icreħ).

HOARSTONE—gebla (wiekfa etc.) sinjal tal limti; gebla, sinjal, bejn għalka u oħra li ma icunux ta sid wieħed jew f'idejn gabillot wieħed.

HOARY—abjad, bajdani; bir-ragħwa (bħal mewġ tal baħar kawwi); mnawwar, immuffat; antic ferm, li ilu żmien twil, kadim; *hoary-headed*, b'xagħru abjad (xiħ).

HOAST—sogħla kawwija jew kalila; tisgħol.

HOASTMAN—ragel (wieħed) minn tal cumpannia (xirca) li chien hemm żmien ilu fil belt ta *Newcastle on-Tyne*, l-Inghilterra għal bejgħ u għattgħabija tal faħam tal ħaġra.

HOAX—daħca, ċajta; tagħmel daħca jew ċajta; tidħac bi, tiċċajta.

HOAXER—min jiċċajta jew jagħmel ħlieka lil xi ħadd; ċajtier, dac li jagħmel daħca (lill xi ħadd.

HOAY !—ohi !, ehi !, fejnu ! hawn !

HOAZIN—isem (xorta) ta għasfur li igħammar fl-artijiet tal America t'Isfel dwar l-għadajjar (hecc msejjaħ mil għajta li igħajjat).

HOB—gradilja, biċċa bħal pala tal ħadid mal fuglar jew chcina fejn ipoġġu xi affarijiet li icunu iridu iżommuhom fis-sħana; macna għal ktugħ (ħtigħ) tas-snien ta li mxat; buttun ta rota; għafrit, fatat, ruħ; ċaccar, raħli; bniedem rozz.

HOBBADEHOY — ġuvnott li wasal biex isir jew icun magħdud b'ragel.

HOBBEDEHOYISH — ġuvnott, tfajjel, li wasal biex jilħak raġel, li icun wasal biex jidħol fiż-żmien tar-rġulia.

HOBBISON— xetticismu jew materialismu (it-tagħlim jew id-dutrina) ta *Hobbes*.

HOBBIST—wieħed mis-segwaci (li jemmen u jokgħod) għat tagħlim ta *Hobbes*.

HOBBLE—izzappap, timxi zopp, tofroc, torbot is-sakajn biex ma tħallix min jimxi; ixxecchel; tisrom, tħawwad, tħabbel il moħħ; zuppiar, mixi mferċaħ; srim il moħħ, difficultà, sarma tal moħħ; *I saw her walking, she hobbles so much*, rajtha timxi, chemm izzappap; *they had to hobble the ox first*, chellhom ixeccluh il għendus, lewwel.

HOBBLEDEHOY—ara *hobbadehoy*.

HOBBLER—min jimxi zopp; min jimxi izappap; min jircheb (suldat tal cavlarija) mezzu cavallu; min iżomm (suldat tal cavlaria) mezzu cavallu, żiemel, għar-rchib.

HOBBLESHOW—storbiu, frattaria.

HOBBLING — mixi zopp; xecchil (rbit tas-sakajn biex ma tħallix annimal etc. jimxi).

HOBBY — żiemel, mezzu cavallu; tuttu, jew żiemel tal għuda għal-logħob tat-tfal; isem ta għasfur, il bies second; gibda, namur għal xi ħaġa; stupidu, ħaġa belgħa, balalu; *we saw a hobby soaring on high*, rajna bies jittajjar fil għoli; *mounted on a white hobby, he rode from rank to rank* (**Baker**, *Edward III*), riecheb fuk żiemel abjad beda jiggerra (imur) mil filliera tas-suldati għal l-oħra; *I bought a nice hobby for my little son*, xtrajt żiemel tal għuda gustus għal ibni iż-żgħir (biex jilgħab bih); *every one has his hobby*, culħadd għandu xi namur (jew għandu xi namur għal xi ħaġa); *travelling is my hobby*, il viaġġar (is-safar) hua in-namur tiegħi; *to ride a hobby to death*, tintilef għal collox (tgħama għal collox) fuk xi namur (jew gibda ta xi ħaġa); *you hobby, hold your tongue!* sicchet il sinec (iscot) ja stupidu (ħaġa belgħa li int).

HOBBY-HORSE — żiemel tal għuda (tuttu) għal-logħob tat-tfal, lasta biċċa għuda etc., li it-tfal żgħar jilgħabu biha għalihom rekbin fuk iż-żiemel; balalu, ħaġa belgħa, stupidu; bniedem ferferrixu; *I have studied eight or nine words to speak to you, which these hobby horses must not hear* (**Shakespear**, *Much ado about nothing*), studiajt (lestejt) xi tmienia jew disgħa chelmiet

xi nghejdlec, u li ma irridx li dawn il ħafna boloħ etc. (jisimgħu).

HOBBYHORSICAL – eccentricu, stramb.

HOBGOBLIN — fatat, ħares, babaw icreħ.

HOBIT—xorta ta canun kasir żgħir.

HOBLIKE — bħal, jew ta, ċaccar, bniedem goff jew rozz, ta raħli.

HOBLOB—pulcinella, buffun, f'circlu etc.

HOBNAIL — musmar tan-nagħla, (għan-nagħal) taż-żwiemel; buffun, bniedem li idaħħac in-nies bih, pulcinella; ċaccar, bniedem raħli, rozz; tirfes biż-żarbun collu msiemer.

HOBNAILED — mgħammar (msammar) bi msiemer bħal dawc tan-ngħula taż-żwiemel.

HOBNOB—jew iva jew lè; tixrob jew lè, tieħu *grog* jew lè; chif gie gie, addoċċ, chif ħabat lakat; tixrob ma xi ħadd; tistieden wieħed għax-xorb jew biex jixrob (*grog* etc.) miegħec.

HOBOY—ara *hantboy*.

HOBSON'S CHOICE — jew dic (dac) jew xejn, jew tieħu il ħaġa li wieħed irid jatic jew inchella xejn.

HOCK—ġarretta; il biċċa tal-laham jew tar-rigel bejn rcoppa u 'l pastur, jew il għaksa ta fuk id-difer ta annimal; xorta ta mbid msejjaħ tar-*Renu;* ixxecchel mil ġarretta (bakra, żiemel, etc.)

HOCKDAY—it-tlieta ta wara (Hadd) il Għejd (hecc msejħa l'Ingħilterra, meta f'din il ġurnata in-nies, l-Inglisi, joħorġu fil campanja u imorru xalata, għaliex igħejdu li f'din il ġurnata chien li l-Inglisi rebħu id-Danisi).

HOACKEY—logħba bil ballun (bħal *foot-ball)* iżda minn f'loc bis-sakajn il ballun jintafa għal *goal* bil bsaten; festa, xalata, li jagħmlu l-Inglisi etc. żmien il ħsad.

HOCKHERB—isem ta ħaxixa, il malva jew ħubbejża.

HOCKLE—ixxecchel takta biċċa mil ġarretta (minn siek annimal); taħsad (il kasbija).

HOCKMONDAY — l-ewwel (ġurnata tat-) tnejn li jigi wara Hadd il Ġdid, il għâda ta Hadd il Ġdid.

HOCKTIDE — l-ewwel tlieta li tigi (jew taħbat) wara Hadd il Ġdid.

HOCUS—impustur, wieħed li ikarrak jew jidħac bin-nies; xorb mħallat b'xi ħaġa (melħ jew xi medicina etc.) biex issaccar lil xi ħadd; tħallat xorb b'melħ etc. biex tistordi lill min tatiħ jixorbu.

HOCUS POCUS — saħħâr; wieħed li jilgħab jew jagħmel il bussolotti; impustur; tkarrak bin-nies, turi ħaġa b'oħra, timpustura; *the gift of hocus pocussing and of disguising matters is surprising,* (L'Estrange), id-don (issetgħa etc.) li għandhom li ikarku bin-nies u li juri ħwejjeġ b'oħra hia tassew ħaġa tal għageb.

HOD—barmil tat-tajn tal bennejja; xcora etc. għal fuk li spallejn il ġarriera tal (jew dawc li iġorru fuk spallejhom il) gebel; caxxa għal faħam; ittemtem, tlaklak fil cliem; takbes (titla u tinżel) meta tcun mixi riecheb fuk iż-żiemel.

HODDEN—ordinariu, rusticu.

HODDEN—drapp tas-suf (abjad).

HODDING—tkabbis (bħal meta tcun mixi riecheb fuk iż-żiemel).

HODDLE—izzappap, timxi izzappap.

HODDY—ċawla, ċawlun; b'mod li jati piacir jew piacevoli.

HODDY-DOD—bebbuxa.

HODDY-DODDY — biedem mherwel jew maħbul, miġnen; *my master is not a hoddy doddy like yours* (Swift), li mgħallem tiegħi m'hux xi bniedem maħbul (miġnen etc.) bħal li mgħallem tieghec.

HODGE—xriec, lavrant jew ħaddiem f-razzett (ma bidwi) raħħâl, ragel tar-raħal.

HODGEPODGE — cawlata; taħbita; taħlita ta artijiet (raba, għelieki).

HODIERN / HODIERNAL } tal ġurnata; tal-lum; taż-żmien li aħna fiħ; ta daż-żmien.

HODJA—professur (surmast) fi scola secondaria fit-Turchia, jew tat-Toroc.

HODMAN—manwiel, lavrant li inewwel il barmil tat-tajn lil bennej.

HODMANDOD—bebbuxa (bil koxra).

HODOGRAPH—(fil matematica) linja curva inventata jew usata l-ewwel

Hoarsely — b'leħen maħnuk, bil ħanka.

Hoarsen—tagħmel maħnuk, toħnok (tħannak).

Hoarseness—ħanka.

Hoarse sounding—li jagħmel leħen maħnuk jew leħen aħrax (icreħ).

Hoarstone—gebla (wiekfa etc.) sinjal tal limti; gebla, sinjal, bejn għalka u oħra li ma icunux ta sid wieħed jew f'idejn gabillot wieħed.

Hoary—abjad, bajdani; bir-ragħwa (bħal mewġ tal baħar kawwi); mnawwar, immuffat; antic ferm, li ilu żmien twil, kadim; *hoary-headed*, b'xagħru abjad (xiħ).

Hoast—sogħla kawwija jew kalila; tisgħol.

Hoastman—ragel (wieħed) minn tal cumpannia (xirca) li chien hemm żmien ilu fil belt ta *Newcastle on-Tyne*, l-Inghilterra għal bejgħ u għattgħabija tal faħam tal ħagra.

Hoax—daħca, ċajta; tagħmel daħca jew ċajta; tidħac bi, tiċċajta.

Hoaxer—min jiċċajta jew jagħmel ħlieka lil xi ħadd; ċajtier, dac li jagħmel daħca (lill xi ħadd.

Hoay !—ohi !, ehi !, fejnu ! hawn !

Hoazin—isem (xorta) ta għasfur li igħammar fl-artijiet tal America t'Isfel dwar l-għadajjar (heċċ msejjaħ mil għajta li igħajjat).

Hob—gradilja, biċċa bħal pala tal ħadid mal fuglar jew chcina fejn ipoġġu xi affarijiet li icunu iridu iżommuhom fis-sħana; macna għal ktugħ (ħtigħ) tas-snien ta li mxat; buttun ta rota; għafrit, fatat, ruħ; ċaccar, raħli; bniedem rozz.

Hobbadehoy — ġuvnott li wasal biex isir jew icun magħdud b'ragel.

Hobbedehoyish — ġuvnott, tfajjel, li wasal biex jilħak raġel, li icun wasal biex jidħol fiż-żmien tar-rġulia.

Hobbison— xetticismu jew materialismu (it-tagħlim jew id-dutrina) ta *Hobbes*.

Hobbist—wieħed mis-segwaci (li jemmen u jokgħod) għat tagħlim ta *Hobbes*.

Hobble—izzappap, timxi zopp, tofroc, torbot is-sakajn biex ma tħallix min jimxi; ixxecchel; tisrom, tħawwad, tħabbel il moħħ; zuppiar, mixi mferċaħ; srim il moħħ, difficultà, sarma tal moħħ; *I saw her walking, she hobbles so much*, rajtha timxi, chemm izzappap; *they had to hobble the ox first*, chellhom ixeccluh il għendus, lewwel.

Hobbledehoy—ara *hobbadehoy*.

Hobbler—min jimxi zopp; min jimxi izappap; min jircheb (suldat tal cavlarija) mezzu cavallu; min iżomm (suldat tal cavlaria) mezzu cavallu, żiemel, għar-rchib.

Hobbleshow—storbiu, frattaria.

Hobbling — mixi zopp; xecchil (rbit tas-sakajn biex ma tħallix annimal etc. jimxi).

Hobby — żiemel, mezzu cavallu; tuttu, jew żiemel tal għuda għal-logħob tat-tfal; isem ta għasfur, il bies second; gibda, namur għal xi ħaġa; stupidu, ħaġa belgħa, balalu; *we saw a hobby soaring on high*, rajna bies jittajjar fil għoli; *mounted on a white hobby, he rode from rank to rank* (**Baker**, *Edward III*), riecbeb fuk żiemel abjad beda jiggerra (imur) mil filliera tassuldati għal l-oħra; *I bought a nice hobby for my little son*, xtrajt żiemel tal għuda gustus għal ibni iż-żgħir (biex jilgħab bih); *every one has his hobby*, culħadd għandu xi namur (jew għandu xi namur għal xi ħaġa); *travelling is my hobby*, il vjaġġar (is-safar) hua in-namur tiegħi; *to ride a hobby to death*, tintilef għal collox (tgħama għal collox) fuk xi namur (jew gibda ta xi ħaġa); *you hobby, hold your tongue !* siccħet il sinec (iscot) ja stupidu (ħaġa belgħa li int).

Hobby-horse — żiemel tal għuda (tuttu) għal-logħob tat-tfal, lasta biċċa għuda etc., li it-tfal żgħar jilgħabu biha għalihom rekbin fuk iż-żiemel; balalu, ħaġa belgħa, stupidu; bniedem ferferrixu ; *I have studied eight or nine words to speak to you, which these hobby horses must not hear* (**Shakespear**, *Much ado about nothing*), studiajt (lestejt) xi tmienia jew disgħa chelmiet

xi nghejdlec, u li ma irridx li dawn il ħafna boloħ etc. (jisimgħu).

HOBBYHORSICAL – eccentricu,stramb.

HOBGOBLIN — fatat, ħares, babaw icreħ.

HOBIT—xorta ta canun kasir żgħir.

HOBLIKE — bħal, jew ta, ċaccar, bniedem goff jew rozz, ta raħli.

HOBLOB—pulcinella, buffun, f'circlu etc.

HOBNAIL — musmar tan-nagħla, (għan-nagħal) taż-żwiemel; buffun, bniedem li idaħħac in-nies bih, pulcinella; ċaccar, bniedem raħli, rozz; tirfes biż-żarbun collu msiemer.

HOBNAILED — mgħammar (msammar) bi msiemer bħal dawc tan-ngħula taż-żwiemel.

HOBNOB—jew iva jew lè; tixrob jew lè, tieħu *grog* jew lè; chif gie gie, addoċċ, chif ħabat lakat; tixrob ma xi ħadd; tistieden wieħed għax-xorb jew biex jixrob (*grog* etc.) miegħec.

HOBOY—ara *hantboy*.

HOBSON'S CHOICE — jew dic (dac) jew xejn, jew tieħu il ħaġa li wieħed irid jatic jew inchella xejn.

HOCK—ġarretta; il biċċa tal-laħam jew tar-rigel bejn rcoppa u 'l pastur, jew il għaksa ta fuk id-difer ta annimal; xorta ta mbid msejjaħ tar-*Renu;* ixxecchel mil ġarretta (bakra, żiemel, etc.)

HOCKDAY—it-tlieta ta wara (Hadd) il Għejd (hecc msejħa l'Ingħilterra, meta f'din il ġurnata in-nies, l-Inglisi, joħorġu fil campanja u imorru xalata, għaliex igħejdu li f'din il ġurnata chien li l-Inglisi rebħu id-Danisi).

HOACKEY—logħba bil ballun (bħal *foot-ball)* iżda minn f'loc bis-sakajn il ballun jintafa għal *goal* bil bsaten; festa, xalata, li jagħmlu l-Inglisi etc. żmien il ħsad.

HOCKHERB—isem ta ħaxixa, il malva jew ħubbejża.

HOCKLE—ixxecchel takta biċċa mil ġarretta (minn siek annimal); taħsad (il kasbija).

HOCKMONDAY — l-ewwel (ġurnata tat-) tnejn li jigi wara Hadd il Ġdid, il għâda ta Hadd il Ġdid.

HOCKTIDE — l-ewwel tlieta li tigi (jew taħbat) wara Hadd il Ġdid.

HOCUS—impustur, wieħed li ikarrak jew jidħac bin-nies; xorb mħallat b'xi ħaġa (melħ jew xi medicina etc.) biex issaccar lil xi ħadd; tħallat xorb b'melħ etc. biex tistordi lill min tatiħ jixorbu.

HOCUS POCUS — saħħâr; wieħed li jilgħab jew jagħmel il bussolotti; impustur; tkarrak bin-nies, turi ħaġa b'oħra, timpustura; *the gift of hocus pocussing and of disguising matters is surprising,* (**L'Estrange**), id-don (issetgħa etc.) li għandhom li ikarku bin-nies u li juri ħwejjeġ b'oħra hia tassew ħaġa tal għageb.

HOD—barmil tat-tajn tal bennejja; xcora etc. għal fuk li spallejn il ġarriera tal (jew dawc li iġorru fuk spallejhom il) ġebel; caxxa għal faħam; ittemtem, tlaklak fil cliem; takbes (titla u tinżel) meta tcun miexi riecheb fuk iż-żiemel.

HODDEN—ordinariu, rusticu.

HODDEN—drapp tas-suf (abjad).

HODDING—tkabbis (bħal meta tcun miexi riecheb fuk iż-żiemel).

HODDLE—izzappap, timxi izzappap.

HODDY—ċawla, ċawluu; b'mod li jati piacir jew piacevoli.

HODDY-DOD—bebbuxa.

HODDY-DODDY — biedem mħerwel jew maħbul, miġnen; *my master is not a hoddy doddy like yours* (**Swift**), li mgħallem iegħi m'hux xi bniedem maħbul (miġnen etc.) bħal li mgħallem tiegħec.

HODGE—xriec, lavrant jew ħaddiem f-razzett (ma bidwi) raħħâl, ragel tar-raħal.

HODGEPODGE — cawlata; taħbita; taħlita ta artijiet (raba, għelieki).

HODIERN / HODIERNAL } tal ġurnata; tal-lum; taż-żmien li aħna fih; ta daż-żmien.

HODJA—professur (surmast) fi scola secondaria fit-Turchia, jew tat-Toroc.

HODMAN—manwiel, lavrant li inewwel il barmil tat-tajn lil bennej.

HODMANDOD—bebbuxa (bil koxra).

HODOGRAPH—(fil matematica) linja curva inventata jew usata l-ewwel

darba minn *Sir W. Hamilton* biex turi it-teoria tal forzi centrali.

Hodometer—strument biex tara it-tul tat-triek li tcun mxejt (chemm bogħod jew mili tcun għamilt jew mxejt).

Hoe—mgħażka zgħira jew lexxuna għax-xogħol (naka) tar-raba; biċċa għodda għad-dentisti jew dawc li jakalgħu id-dras etc.; xorta ta chelb il baħar jew mazzola (ħuta) itticchiat; tnakkax bil-lexxuna il wiċċ tal għelieki (dwar ix-xtieli etc. bħal chemmun, xtieli tal basal etc.)

Hoe cake—ftira tat-tkiek tal kamħirrum.

Hoeing—tnakkix, tnakkija tal uċuħ tar-raba b' lexxuna jew mgħażka żgħira.

Hoful } attent, bieżel jew ħabrie-
Hofull } chi għax-xogħol; *over hoful of this doings and behaviour*, (**Stapleton**), dejjem attent (ħabriechi) għal dac li għandu jagħmel u għal chif għandu igib ruħu.

Hog—każkuż, ħanżir; ngħaġa (ħarufa) ta sena jew li tcun għadha ma hi mġiżża katt; għendus ta sena; ħanżir (bniedem) żakkiek; broxc jew xcupa ta abbord li joborxu żakk il bastiment (minn taħt) mil ħaxix biha; (fil macni tal għamil tal carti), bħal martel jew lasta li tħawwad dejjem dic il għagina (ta ċraret misħuka) li minnha issir il carta; takta ix-xagħar kasir; iġġor (tieħu jew tarfa) fuk id-dahar.

Hog-chain—catina ta bastiment (li tgħaddi mil poppa għal prua biex iżżomm il bastiment li ma ivariax.

Hog-fish—xorta ta ħuta, il ħanżir.

Hog-mane—xagħar ta fuk għonk iż-żiemel maktugħ kasir, li iżomm wiekaf jew il fuk (bħal lanżit ta fuk daħar każkuż).

Hog-maned — żiemel bix-xagħar ta fuk għonku maktugħ kasir.

Hog-nose—bi mnieħer (li għandu mnieħer jew għeddum) bħal tal każkuż.

Hog pen—mandra tal kżiekeż (post fejn iżommu il kżiekeż.

Hog-ring—bħal sarima għal għeddum il każkuż.

Hog rubber—bniedem vili, pastas chemm jista icun.

Hog-skin—gild (iccunzat) tal każkuż.

Hog's back—għolia (muntanja żgħira) li ġejja bħal dahar każkuż.

Hog's lard — xaħam tal ħanżir mdewweb.

Hogannite—isem (xorta ta) mineral.

Hogcote—mandra (loc fejn iżommu il ħnieżer).

Hogged—milwi (mgħawweġ jew li ġej) bħal dahar il każkuż.

Hogger—peduna blá siek li jilbsu dawc li jaħdmu fil minieri tal faħam.

Hogger pump—xorta ta pompa li jusaw (taħdem) fil minieri tal faħam.

Hoggerel—ngħajġa (ħarufa) tat-tieni sena.

Hoggery—post fejn iżommu il kżiekeż; ħafna kżiekeż, ħnieżer; ħneżrija, ħneżrijet.

Hogget—ngħaġa ta sentejn; każkuż ta sentejn; felu ta sentejn.

Hoggin—ċagħk mgħarbel rkiek jew fin.

Hoggish—ta ħanżir jew każkuż; ta wiċħed gulus; gulus, żakkiek, li jagħmel għal żakku.

Hoggishly—bħal każkuż.

Hoggishness—ħneżrija.

Hoggism — ħneżrija fl-ichel, gula, ichel actar milli tasa żakkec.

Hogh—għolia, muntanja żgħira.

Hogherd—ragħaj il ħnieżer.

Hoglin—każkuż żgħir, ferħ ta każkuż.

Hoglouse—duda, igħedula il *millipedi.*

Hogmanay—l-aħħar jum tas-sena; rigal li jatu, jew xalata (pranzu etc.) li jagħmlu fl-aħħar tas-sena li Scoccisi.

Hogmeat—laħam tal każkuż (tal ħanżir) isem ta ħaxixa.

Hogpen—gorboġ, mandra tal (loc għal) kżiekeż.

Hogshead—chejl tal imbid etc., li jasa (fih) 63 gallun (tal chejl tal imbid) jew inchella 52½ gallun impe-

rial; *hogshead*, (fl-America) bittija li tasa minn mija sa mija u erbghin gallun; bittija cbira tal imbit.

Hogshearing—hafna ghageb ghal xejn; duhhan bla xiwa.

Hog steer—każkuż salvaġġ ta tliet snin.

Hogsty—gorboġ, mandra tal (loc ghal) kżiekeż.

Hogwash—il fdal, il cnis etc., ta chcina li jatu lill kżiekeż.

Hogweed—isem ta haxixa.

Hohoni—koxra tal gewż tal India li fil gżejjer tal Pacificu in-nies jisservew biha bhal barmil etc. ghal l-ilma.

Hoiden—tifla rahlija, ċaccara; tifla sfrenata, mal educata, ta mgiba hażina; bniedem ċaccar, goff, rozz.

Hoidenish—goff, ta mgiba goffa, pastas fli mgiba tieghu.

Hoist—ittalla, tarfa, tisa il fuk; titligh, rfigh; isar; il gholi ta bandiera; il post sa fejn (il wisa sa fejn) tista tisa jew ittalla pinnur jew kala; tricchеb fuk id-dahar biex tati cavall jew is swat b'nerf fuk tint xi hadd; *to hoist the sails*, tarma ittalla (tiftah) il kluh (ghas-safar); *to hoist up the price*, tghalli il prezz.

Hoisting—isâr, titligh.

Hoisting-crab — cricc, grabia etc. ghar-rfigh jew biex itellghu biha hwejjeġ tkal.

Hoisting—macna, grua bil cricc (li iddur bli mradd).

Hoity-toity—storbjus, bil frattaria: ftit bil katra jew xurban; ftit biha (fis-sacra).

Holcus—isem ta haxix.

Hold — iżżomm, takbad, tahfen; icolloc tibka; taghmel jehor; taghmel mhatra; taghmel; tasa; thares festa; iżżomm tajjeb; tahseb; żamma, kbid, hfin; stiva ta bastiment; borġ, torri; mohba (post fejn jistahbew jew jirtiraw l-annimali salvaġġi) ricoveru, port, post fejn wiehed jischenn; *hold him fast*, żommu tajjeb; *hold here*, akbad hawn; *I can't hold the handle in my hands*, ma nistax nahfen il mancu f'idejja; *she held her chamber*, chellha tibka f'camritha; *I hold you a penny*, (**Shakespear**, *Taming of the Shrew*), naghmel mhatra ta sold; *we shall be flouting we cannot hold*, (**Shakespear**, *As you like it*), incunu nidhcu bihom, ma nistghux naghmlu jehor; *he held a feast in his house*, ghamel festa fiddar tieghu; *this jug does not hold more than one pint of beer*, dan il bukar ma jasax actar min-nofs birra; *I am always very particular to hold the Sunday*, jena dejjem nokghod attent ferm li nhares (il ġurnata ta) il Hadd; *our forces by land have nobly held*, (**Shakespear**, *Anthony and Cleopatra*), it-truppi taghna mill-art żammew shih; *these are the thoughts they held*, dawn huma il hsebijiet li chellhom f'rashom (li hasbu); *hold your tongue*, sicchet lsienec; *hold!* jekaf (jekfu) żomm hawn! *to hold a candle to the devil*, taghmel il hsieb (jew f'rasec) li taghmel xi hsara jew xi haġa hażina; *to hold a candle to any one*, isservi ta xemgha (tcompli jew tghin lil xi hadd f'xi haġa); *to hold forth*, tipproponi, toffri; titchellem fil pubblicu barra jew kuddiem in-nies; *the conjuror held forth in the market place*, is-sahhâr (dac li chien jilghab etc.) tchellem fil pubblicu fis-suk; *to hold in*, iżżomm, trażżan; iżżomm bosta tirati wara xulxin fil loghob tal carti (bhal-loghob tad-*do*, *baccarat* etc); *the duke playing at hazard, held in a great many hands together*, (**Swift**), id-Duca, meta chien jilghab żamm hafna tirati wara xulxin; *hold off*, iżżomm boghod; *hold off your hands*, (**Shakespear**, *Hamlet*), żomm idejc lura (boghod minni); *to hold on*, iżżomm, tcompli, tibka sejjer (b'nota wahda fil musica); *the trade held on for many years after*, il cummerċ baka sejjer ghal bosta snin wara; *hold on*, żomm idec, stenna ftit, jekaf! *to hold out*, toffri, tati, issofri, tilka; *the King held out to Esther the golden sceptre*, ir-Re offra lill Ester ix-xettru tad-deheb; *hold out this tempest*, (**Shakespear**, *King John*), ilka ghal wiċċec din it-tempesta; *to hold over*, thalli ghal darb'ohra; *they had to hold over the education question*, chellhom ihallu ghal darb'ohra (jippospo-

nu) il quistioni tal educazioni; *to hold with*, iżżomm ma (tieħu il parti ta); *part held with us and part with them*, biċċa żammew magħna (ħadu il parti tagħna) u biċċa żammew magħhom; *to hold together*, tibka flimchien; *to hold up*, ittalla, tgħolli; *hold up your hand*, għolli (talla) idec; *hold up*, tagħmel il kalb, tittama; *hold him up with hopes*, ittamah (żommu bit-tama); *to hold one's own*, iżżomm sħiħ il post (il posizioni); *they occupied the strong hold*, huma ħadu il fortizza kawwija; *the place is without rails or hold and one is ready to fall*, il post minngħair puġġaman (rpar) jew xejn li iżomm, u wieħed jista jaka malajr; *let go your hold*, itlak, erħi; *the condemned hold*, il camra f'ħabs fejn iżommu il dawc li icunu iccundannati għal mewt; *the law has yet another hold on you*, (**Shakespear**, *Merchant of Venice*), il-ligi jew il ġustizia għad għandha dritt jeħor (setgħa oħra) li taħfnec; *on Devon's leafy shores, a sheltered hold, in a soft clime*, (**Wordsworth**, *Excursions*), fuk ix-xtajtiet bis-siġar ta Devon, post meħennen, fi clima tajjeb; *all the casks were thrown in the hold*, il btieti collha xeħtuhom fli stiva (tal bastiment).

Hold back—impediment, żamma.

Holder—min iżomm, jakbad, jaħfen; min, dac li, għandu; *he is a holder of several certificates*, għandu bosta certificati; *pen holder* tocca ta pinna

Holder forth—wieħed li jitchellem fil publicu; oratur tat-tużżana.

Holder up—min jilka b'mazza etc. meta wieħed icun jirbatti msiemer etc.

Holdfast—ganċ, ħaġa li iżżomm jew takbad (f'banc ta mastrudaxxa etc.)

Holding—kabda, żamma; *chorus*, jew côr, f'canzunetta etc. (fejn culħadd icanta flimchien); *the holding every man shall bear as loud as his strong sides can volley* (**Shakespear**, *Antony aud Cleopatra*) fil *corus* icanta u igħajjat culħadd cheimm għandu saħħa u mnejn.

Holding ground—post tajjeb fejn il bastimenti jistgħu jancraw (jixħtu l-ancra.)

Holding up hammer—martell, f'loc incwina biex jilkgħu biħ għar-rbattir (ta msiemer etc.)

Hole—tokba, moħba; ittakkab; iddaħħal jew iggib boċċa fil borsa fil-logħob tal biljard; *I could not hole a ball that evening*, ma stajx indaħħal bilja dic il-lejla; *hole*, tuguriu, dar, camra żgħira mudlama etc.; basla, difficultà, taħwida; *you have a hole in your pocket*, għandec tokba fil but, (il but mtakkab); *the fox ran to her hole*, il volpi marret tiġri għal moħba tagħha; *I can't see how they can live in that hole*, ma nistax nifhem chif jista icun li igħixu f'dac it-tuguriu (camra żgħira mudlama etc.); *I was put in a hole*, kegħduni f'basla (f'taħwida); *a hole in one's coat*, difett, tebgħa fil carattru ta bniedem; *to make a hole*, ittakkab; *arm hole*, il ħofra ta taħt li spalla, l-apt (taħt l-apt); *the touch hole of a gun*, il fgum ta canun jew xcubetta; *lurking hole*, post fejn wieħed jistaħba, moħba; *to grow full of holes*, tintela tokob, tittakkab colloc; *to have a hole to creep out*, icolloc jew iggib scusa.

Hole-and-corner — sigriet moħbi, clandestin.

Holeful—ara *Wholesome*.

Holibut—isem ta ħuta.

Holidam — il Verġni Mkaddsa, il Madonna; *so help me God and you Holidam*, bil għajnuna tiegħec o Mulejja u tiegħec ucoll o Vergni Mkaddsa (bħala ġurament).

Holiday — btala, festa, vacanza, Għid; *the bells proclaimed a holiday*, il kniepel ħabbru festa; *when will your holidays commence?* meta jibdew il vacanzi tagħcom? *bank holiday*, ġurnata li fiha il ħwienet collha jagħalku u ma isirx xogħol u dac inhar in-nies actarx imorru, joħorġu, fil campanja etc. jiddevertu.

Holigarna—isem (xorta) ta siġra li ticber fil Bengala (India) u li minnha jagħmlu xorta ta verniċ.

Holily—bil kdusija, kdusija.

Holiness—kdusija, santità (titlu li

biħ jsejħu il, jew jatu lil, Papa); *he pretends to much holiness*, jagħmilha ta kaddis; *His Holiness the Pope*, Sua Santità, il Papa; *I spoke to His Holiness himself*, tchellimt mal Papa stess

HOLING — tħaffir, titkib fl-art, jew għamil ta bejtiet jew ħofor għat-taħwil tal cannamieli; tħaffir fil minieri; għemil jew tkiegħid fil ħofor; titkib fil-lavanji għal li msiemer (meta isakkfu bihom).

HOLLA — ohi! fejnec! isma!; tgħajjat ohi! etc. (biex issejjaħ jew iġġagħal lil xi ħadd iħares); tgħajjat ferm fil widnejn ta dac li icun.

HOLLAND — drapp, xokka, jew għażel (hecc msejjaħ għaliex minsuġ fl'Olanda; *instead of fine holland he might mourn in sack cloth*, **(Addison)**; minn f'loc għażel ismar fin għal vistu jista jilbes ħwejjeġ tad-drapp tax-xchejjer.

HOLLANDER — wieħed mil l-Olanda, Olandis.

HOLLANDS — xorta ta ġnibru li isir fl-Olanda.

HOLLOW — ħofra, ħondok; mħaffer; bil ħofra, fil ħofra; fieragħ, baxx sħiħ, veru; falz, karrieki; tħaffer, tmejjel; *he wandered about all the hollows and valleys thereabout*, iggerra mal ħofor u 'l widien ta mad-dwar; *this is a hollow reed*, din kasba mħaffra fiergħa jew vojta; *hollow eyes*, għajnejn fil ħofra; *that was a hollow defeat*, dic chienet xebgħa vera jew sħiħa (għal collox jew għal darba); *I rather wish you foes than hollow friends* (**Shakespear**, *Henry VI*), actar irrid lilcom għedewwa minn ħbieb foloz (karrieka); *your task is to hollow all these beams*, xogħloc (cull ma għandec tagħmel) hua li tħaffer dawn it-travi collha; *hollow your body more, Sir, thus, now you, stand fast on your left leg*, (**Ben Jonson**, *Every man in his humour*), mejjel gismec (tmejjel) hecc, Sinjur, issa okgħod sod (jekaf) fuk siekec ix-xellugħija.

HOLLOW-ADZE — lexxuna, bħal sicchina gejja fit-tond, tal buttara, għaċċanfrin tad-dugħ minn gewwa (f'bittija).

HOLLOW DRIFT — biċċa għodda ta dawc li jagħmlu il ġogdifogħijet, biex jimlew is-suffarelli ta l-ajru.

HOLLOW EDGE — bix-xifer mħaffer.

HOLLOW EDGE FILE — xorta ta lima għas-sann tas-snien tal munxar.

HOLLOW EYED — b'għajnejh fil ħofra.

HOLLOW HEARTED — falz, karriek, li juric ħaġa b'oħra.

HOLLOW NEWEL — il ħofra, canal, tromba etc., li tidħer minn fuk għal isfel etc. f'tarag li gej garagor.

HOLLOW PUNCH — dic it-tnalja ta li scrapan li biha itakkbu il gild (jagħmlu it-tokob f'żarbun) għal kfieli.

HOLLOW SOUNDING — li idamdam.

HOLLOW SQUARE — quadrat ta suldati; erba fillieri suldati li kegħdin bħal hecc □.

HOLLOW WALL — ħajt doppiu iżda m'hux mimli fin-nofs, biex iżomm it-temperatura xorta waħda gewwa fil cmamar u biex ma jssirx umdità.

HOLLOW WARE — czazen, borom, u affarijet oħra għat-tisjir etc. (tal chcina).

HOLLOWS AND ROUNDS — ċwani nofs tond u mgħawgin etc. għal gwarnici.

HOLLOWING AND BACKING MACHINE — macna (għodda) tal buttar għat-tgħawiġ jew liwi tad-dugħ biex jaħdmuh fi bramel etc.

HOLLOWING KNIFE — sicchina, bħal bokxiex, tal buttara, biex ilakkxu id-dugħ fit-tond minn gewwa barmil etc.

HOLLOWLY — bil hofor; falsament.

HOLLOWNESS — tħaffir, kerk, falzità, wiri ta ħaġa b'oħra; complament; *the hollowness of the defeat*, il cumplament tax-xebgħa (telfa).

HOLLY — *holli*: isem ta siġra bil werak dejjem iħaddar u bix-xewk (inigħes) li tagħmel żibec (cocci) ħomor, l-Inglisi iżejnu biha il cnejjes etc. fil Milied (*Ilex Aquifolium*).

HOLLY OAK — balluta, siġra.

HOLLY HOCK — il bastun ta San Giusepp (pianta) igħedulha ucoll *Altea*.

HOLM — gżira żgħira actarx f'nofs ta xmara; balluta (siġra).

HOLMIA — is-sadid tal *Holmium* (ara).

HOLMITE — isem ta mineral.

HOLMIUM — xorta mineral.

HOLOCAUST — olocaust, vittima għal

offerta (tas-sacrificiu); vittima sacrificata fuk altar.

Holograph — testment, att, document etc. mictub collu minn idejn dac li jagħmlu stess; chitba ta xi document etc. mictuba minn idejn dac li jagħmlu stess.

Holographic } Holographical } *Holograph* (ara).

Holometabola—xorta ta insetti li minn meta isiru sa chemm jaslu jew jilħku fli stat tagħhom sewwa ibiddlu jew igħaddu minn ħafna tibdil, bħal dud ta xi ħaxix, li lewwel icun dudu, imbagħd jsir bajda, imbagħd jofkos u joħroġ farfett).

Holometer — strument għal cull xorta ta kesien.

Holophamerous—meta l-insett (duda) jispiċċa mit-tibdil tiegħu u jasal f'dac li għandu isir (farfett etc.)

Holophotal—l-armar fil fanali tal port u tax-xtajtiet ta fuk il baħar biex id-dawl collu jinġabar u juri minn għajr ma jintilef xejn.

Holosericeous—bħal ħarir, pianti bil werak etc., rotob ilekku etc., li donnom ħarir.

Holp } Holpen } f'loc il verb *Help*.

Holster—borsa tal gild mas-sarġ biex ikegħdu fiha il pistoli; borsa tal gild għal pistola f'sarġ ta żiemel.

Holstered— li fiħ il (armat bil) *Holster* (ara).

Holt—bosc; art, post bis-siġar.

Holy — mkaddes, mbierec; tajjeb, kaddis; *Holy men at their dead have good inspirations*, in-nies tajba, icollom ispirazioniet tajba (sbieħ) wakt il mewt tagħhom; *we come to pray in this Holy place*, aħna niġu nitolbu (nagħmlu l-orazioni) f'dan il-loc mkaddes; *Holy water*, Ilma mbierec; *the Holy writ*, li Scrittura mkaddsa; *the Holy Ghost*, li Spirtu Santu; *Mary, is God's Holy Mother*, Maria hia li mkaddsa Omm Alla.

Holy ale — festa tal campanja (fl-Inghilterra).

Holy alliance—alleanza, ftehima jew għakda li saret bejn l-Imperaturi tar-Russia u tal Austria flimchien mar-Re tal Prussia, fis-26 ta Settembru 1816.

Holy coat—il-libsa, biċċa waħda, bla ħjata li chellhu fuku Sidna Gesù meta kabduh għal passioni; u li meta neżżgħuh biex isalbuh is suldati għamlu ix-xorti biex jaraw min jeħodha.

Holy Cross—is-Salib Imkaddes.

Holy cross day—il Festa tal esaltazioni tas-Salib.

Holy Family — is-Sacra Familja (San Giusepp, il Madonna, u 'l Bambin; Santa Elisabetta, Sant'Anna u San Ġwann).

Holy Father—chif l-Inglisi isejħu lill Papa (f'loc *Sancte Pater*).

Holy Fire — in-nar li ikabdu fil cnisia f'Sibt il Għejd fil għodu.

Holy Ghost jew Holy Spirit — li Spirtu Santu.

Holy herb—ħaxixa, il *Verbena officinalis.*

Holy land—il Palestina, it-Terra Santa.

Holy office—l-Inquisizioni (l-inghisizion).

Holy of Holies — is-*Sancta Sanctorum* jew dac il-loc fit-tempiu tal Lhud li ħadd ma chien jista jidħol fih ħlief is-Sommu Sacerdot, u dana biss darba fis-sena.

Holy one—Alla l-Imbierec.

Holy orders—ordni sacri.

Holy places - il Lochi Santi (tal Palestina, il lochijiet mnejn għadda u fejn chien Sidna Gesù sa chemm ħa il passioni u miet.)

Holy Roman Empire—dac l-Imperu Tedesc (tal Germania) li chien beda fi żmien l-Imperatur Otho I, fis-sena 962.

Holy rood—Salib, Crucifiss.

Holy rood day—il festa tal Esaltazioni tas-Salib.

Holy saturday—sibt il Għejd.

Holy seat—is-Santa Sede, il papat, irrenju jew is-saltna tal Papa.

Holy-stone—gebla tal mola actarx ftit ratba, li jusaw abbord biex jogħorku il cverta biha, f'loc broxc; togħroc bil gebla *holy stone.*

Holy Thursday —Hamis ix-Xirca; (fil cnisia tal protestanti, *nhar Lapsi*).

Holy water — Ilma mbierec; *holy*

water stoup, holy water stock, holy water stone jew *holy water vat,* ħawt tal ilma mbierec; *holy water sprinkler,* asperges (dac li iroxxu l-ilma mbierec bih.)

Holy week—il Gimgħa il Cbira, jew l-aħħar wahda tar-Randan; minn Hadd il Palm sa sibt il Għejd.

Holy writ—is-Sacra Scrittura.

Homage—kima; *to do,* jew *to pay homage,* tati kima.

Homage — tati kima; *to her great Neptune homaged all his streams,* lil cbir Nettuno tagħha taw kima ix-xmajjar collha, (Cowley).

Homageable—li jati kima, li obligat jati kima; *he is homageable to none there,* hu m'hu obligat jati kima lil ħadd hemm.

Homager—vassall,sudditu, wieħed li hu obligat jati kima (jobdi u jirrispetta) is-Sinjur jew il Cap tiegħu.

Homalanthus — xorta ta ħaxix li jagħmel il fjuri bojjod mir-razza tattengħud.

Homarus—xorta ta awwist.

Home—dar, pajjis jew l-art li fih titwiled, jew minn fejn tcun mnissel; il patria; il kabar; Istitut (tal carità etc.); tal pajjs; tal post; locali (m'hux esteru, ta barra, jew ta pajjisi oħra); bid-dimis, sewwa sew; sa l-aħħar, collu; collu chemm hu; *he is gone home,* mar id-dar; *how long have you been away from home?* chemm ilec niekes minn pajjisec? *England is your home,* int mill-Inghilterra (l-Inghilterra hia il patria tiegħec); *this is our latest home,* dan hu il kabar tagħna; *soldiers home,* Istitut fejn jiltakgħu is-suldati; *orphan's home,* istitut ghat-tfal ltiema, orfanotrofiu; *they have to discuss our home affairs first then take up the foreign,* l-ewwel għandhom (iridu) iddiscutu (jitchelmu fuk etc.) l'affarijiet tagħna (ta pajjisna) imbagħd jeħdu l-affarijiet ta barra (tal esteru); *to strike home,* tolkot sewwa, bid-dimis, esatt; *I cannot speak him home,* (Shakespear, *Cariolanus*), ma nistax inchelmu sewwa (chif irrid, li nfehmu sewwa, rasi u rashu); *to drive a nail home,* iddaħħal musmar sa gewwa nett, sewwa, collu chemm hu; *at home,* id-dar, fil pajjis (f-pajjisec); comodu, għal kalbec, cuntent; *I'll be at home,* ncun id-dar; *at home we do not do so,* pajjisna ma nagħmlux hecc; *he feels quite at home there,* kiegħed tajjeb ħafna (comodu, dara etc.) hemm; *at home in,* jew *with, anything,* taf tajjeb; *he is at home now with our places,* issa jafhom tajjeb il postijiet tagħna; *she is at home in the French language,* tafu tajjeb il Francis (taf titchellem etc. tajjeb bil Francis); *to come home,* tirtira (tmur id-dar), meta tinkala l-ancra minn locha, fir-rih u bil kawwa tal current; *to come home to a person,* tmiss, tolkot, kalb xi ħadd; *to make one's self at home,* tcun kisec f'darec meta tcun f'dar ħadd ieħor; *make yourself at home,* tisthix, compli, kis li hawn darec; *to bring one's self home,* tigbor li icolloc mitluf; *home-blow,* dakka sewwa, bid-dimis.

Home bound — miżmum id-dar (mħabba fit-temp etc.)

Homebred—tal pajjis, mwieled fil pajjis.

Home-brewed — magħmul (misjur etc.) id-dar.

Home circle—il familja.

Home felt — ta gowwa, tal kalb, sigriet.

Home-rule—Autonomia, Gvern responsabbli, Gvern f'idejn in-nies tal pajjis magħżula mil poplu.

Home-sick—li ma jixtiekx ħlief li imur f'daru jew f'pajjisu; mixtiek għal pajjisu.

Homeless—bla dar, bla pajjs.

Homelike—bħad-dar.

Homeliness—ħlewwa, umiltà, mgiba ta wieħed minn tagħna; mgiba ta wieħed li m'hux cburi.

Homeling — nativ, wieħed li icun tal pajjis, mwieled f'dic l-art; *the homelings of the Island of Gozo are called Gozitans or Maltese,* in-nies ta Għawdex, isejħulom Għawdxin jew Maltin.

Homelot — għalka, ġnien, ta ma dwar dar jew palazz.

Homely — tad-dar, minn tagħna;

m'hux oburi; li la hu sabiħ u ankas icreh (ħobż u ġobon).

Home-made—magħmul id-dar, tad-dar.

Homer—hamiem mgħallem li imur id-dar tiegħu meta icun mitluk mil bogħod.

Homeric } tal poesï jew chitba
Homerical } tal poeta *Omeru*.

Homerology—studiu fuk il poesï chitba etc. tal poeta Griec *Omeru*.

Homespeaking—dirett, li jolkot, li jintkal biex wieħed jifhmu sewwa, (cliem ċàr dirett għal xi ħadd biex jifhmu sgur li hu għalih).

Home stead—id-dar fejn wieħed jokgħod (bil ġnien, ġardin etc. tagħha).

Home ward—lejn id-dar, lejn il pajjis jew l-art fejn titwieled; *homeward bound*, bastiment etc. li icun sejjer għal pajjsu.

Homicidal—tal ktil; *he is affected with homicidal mania*, għandu manija (genn biss) għal ktil, (ma iridx ħlief joktol biss).

Homicide—omicidiu, ktil tan-nies jew ta bniedem jeħor; kattiel; *he is an homicide*, dac omicida, kattiel (katel bniedem jeħor).

Homiform—li għandu (ta) għamla ta bniedem; f'għamla ta bniedem.

Homiletic } tal omelia, tal prie-
Homiletical } tca jew prietchi.

Homiletics—is-sengħa tal prietchi (tal predicazioni) il ħila li wieħed icollu li jolkot il kalb u ifiħem sewwa bil prietchi tiegħu.

Homilist—min jicteb jew jagħmel Omelji; predicatur.

Homily—omelja (prietca ta Iskof etc.) prietca, discors, tifsir etc. fil cnisia jew fuk ħwejjeġ tal cnisia jew għeżies; prietca, twiddiba ta missier (lil ibnu etc.); *as I have heard my father deal out in his long homilies*, (**Byron**, *Cain*), xħin smajt il missieri dejjem sejjer jipprietcali u igħejdli (iwiddibni) biex jiftaħli għajnejja.

Homing—mawrien lura lejn id-dar, meta il ħamiem li icun mrobbi u mgħallem għal apposta wara li icun meħud u mitluk minn postijiet fil bogħod jarġa imur lura u isib il post tiegħu minn fejn icunu ħaduh jew kegħduh.

Hominy — għasida tat-tkiek tal kamħirrum; tkiek tal kamħirrum mgħolli (minestra, tisjir tat-tkiek tal kamħirrum).

Hommoc—għolia żgħira, borġ.

Homo—bniedem; li stess.

Homocentric—li għandu li stess centru jew nofs.

Homocerbal — ħuta li għanda it-tebkat ta demba daks wieħed (ta li stess daks).

Homochromous—li għandu il fiuri ta (żocc wieħed) ta li stess lewn.

Homœo—bħal; li jixbeħ.

Homœometry—xebħ fil bcejjeċ.

Homœopathy — omeopatia, il cura ta xi mardijet bi ftit medicina (b'dożi żgħar ta medicini); il fehma li xi mardijiet ta x'uħud jitfejku b'medicini li igibu li stess marda f'ħadd jeħor li ma icollux minn dic il marda.

Homogene—li jakbel ma, ta għamla waħda.

Homogeneal } li jakbel ma, ta li
Homogenous } stess għamla, ta għamla waħda.

Homogenealness }
Homogeneity } xebh, kbil ma.
Homogenousness }

Homogenesis—it-tnissil (tal pianti jew tal annimali) ta li stess xorta jew razza.

Homograph—is-sinjalar (cliem jew telegraff biex jiftiehmu bejniethom mil bogħod) tal militari (suldati etc.) b'mactur abjad; chelma jew cliem bl-Inglis etc. li jinchiteb li stess, iżda ma ifissirx ħaġa waħda, ngħejdu ahna bħal chelma *fair*, li bħala aggettiv tfisser "sabiħ" u *fair* bħala nom tfisser "fiera".

Homoiousian — li għandu natura waħda, ta li stess natura.

Homologate—ticconferma, tapprova; thalli, tippermetti; tgħejd li hecc icun, twettak; tgħaddi.

Homologation—twettik, wetka, approvazioni.

Homologic } tal *homology* (ara).
Homologous }

Homolographic—li iżomm (li għandu li stess proporzionijet, għad-daks ħxuna etc.

Homologue—li stess organu jew biċċa mil gisem li għad li hia ta għamla differenti f' xi annimali isservi iżda għal li stess ħaġa (tagħmel li stess xoghol jew isservi għal li stess xogħol, bħal *homology* (ara).

Homology—xebħ ta li stess organi (bcejjeċ tal gisem) fil bniedem, annimali u tjur; bħal ma ngħejdu aħna, id-dirgħajn tal bniedem, is-sakajn ta kuddiem tal annimali ta erba sakajn, il gewnaħ tat-tjur, li chif igħejdu *Darwin* u oħrajn huma ta li stess għamla jew gejjin mil li stess nisel (maħrugin xorta waħda mil gisem).

Homomorphous—ta li stess, jew li għandu li stess, għamla.

Homonym—omonimu, chelma li tinkara jew xi drabi tispelliha ucoll li stess bħal chelma oħra iżda li ma tcunx tfisser li stess ħaġa, bħal *bear* u *bear—bear* stfisser "iggib" u *bear* tfisser "ors".

Homonymic, Homonymical } tal omonimi.

Homonymous—li għandu li stess leħen (li jinkara xorta waħda) iżda ma ifissirx li stess; ambigwu.

Homonymy—xebħ fil leħen u'l chitba; cliem jew chelmiet iżda li icollom tifsir differenti (li ma icunux ifissru li stess).

Homoousian—ta li stess sustanza, consustanziali, li għandu li stess essenza.

Homopathy—simpatia (ħass ta li stess ħaġa bħal ma icun iħoss ħadd jeħor.)

Homophone—ta li stess leħen, ittri jew sinjali (chitba) li għandhom li stess leħen; (chelmiet li jinkraw bli stess leħen) bħal *heir* (werriet) u *air* (aria).

Homophonous—ta leħen wieħed (li stess); chelmiet li jinkraw xorta waħda iżda ma ifissrux li stess; *air* u *heir* (aria, u werriet) huma *homophonous words*.

Homophony—xebħ fil leħen; leħen (ta dakk ta strument etc.) xorta waħda jew li stess ħaġa.

Homoplasmy—xebħ cbir ta żewġ pianti ħxejjex li ma icunux iżda ta li stess razza jew familja.

Homoplastic — ta għamla bħal; magħmul bħal.

Homoptera—dud, bħal kamel jew dud tas-siġar etc.

Homotaxial—bħal (strati) li għandhom li stess żmien, ta epoca waħda; fossili (li jinsabu fil blat) ta żmien wieħed, li saru f'epoca waħda.

Homotonous—(mardijiet) li stess, li joctru, ibiddlu etc. li stess.

Homotony—bħal *monotony* (ara).

Homotype—ħaġa (biċċa mil gisem) li takbel (isservi għal li stess ħaġa) bħal oħra.

Homunculus—ragel kasir, nanu.

Hon.—f'loc *Honourable* (ara).

Honckenya — isem ta ħaxixa tal baħar (burdlieka tal baħar) hecc msejħa minn *Honckeny*, Botanicu Tedesc.

Honduras—xorta ta cawba (njam) li jigi minn *Honduras* (republica tal America tan-Nofs).

Hone—mejlak, ħaġra tal mejlak; dewmien, telf ta żmien; *without hone* (*Legends of the Holy Rood*, *109*) minn għajr telf ta żmien, bla dewmien, malajr malajr.

Hone — tmejlak (tgħaddi fuk il mejlak, mus etc.) *can you hone these two razors for me*, tista tmejlak (tgħaddili fuk il mejlak) dawn iż-żewġ mwies tal-leħja.

Hone—tocrob (tixtiek wisk) għal ħaġa; *lamenting, honing the opportunity to see her*, (**Burton**, *Anatony of melancholy*), jingħi u jocrob biex chiecu jara chif jagħmel li icun jista jaraha.

Honest — onest, sewwa, tar-ruħ; *he is a downright honest man*, ragel onest (tar-ruħ) chemm jista icun; *she is an honest woman*, dic mara tal galbu (mara ta darha); *he is the only honest soul there*, ma hemmx ħliefu onest (galantom jew ragel sewwa) hemm; jew hu biss li hu ragel sewwa (onest tar-ruħ) hemm.

Honest — tunura, tagħmel unur;

Sir Amorous! you have onested my lodging with your presence, (**Ben Jonson,** *Silent Woman*), Sir Amorous, inti għamilt unur id-dar tiegħi bil persuna tiegħec, (għamitli unur billi gejtni gewwa dari).

Honestate—tunura, tagħmel unur.

Honestly—onestament; is-sewwa; bl-onestà; *to deal honestly,* timxi (tagħmel negozin etc.) bl-onestà (chif in hu xierak, sewwa, bir-ruħ jew ta bniedem tar-ruħ); fedelment, chif inħossha f'kalbi; *I tell you honestly that I don't like that man,* ngħejdlec sinceramént li ma għandix grazia miegħu lill (ma jogħġobnix) dac ir-ragel.

Honesty—onestà, is-sewwa; *I don't question your honesty,* jena ma niddubitax mil l-onestà tigħec (naf li inti ragel jew bniedem sewwa); *honesty,* ħaġa xierka, xerka, convenienza; ħaġa li tmur jew tixrak; *it is not honesty in me to speak about what I have seen,* (**Shakespeare,** *Othello, IV,I*), ma jixraklix (ma hix ħaġa xierka għalia) li ngħeid jew nitchellem x'rajt; *honesty is the best policy,* l-onestà hia l-aħjar jew l-isbaħ pulitca.

Honey — għasel; tgħalli, tagħmel ħelu; għażisa, ħelwa; tal kalb; *he then entreats his dear honey to perjure herself,* (**Macaulay,** *History of England*), imbagħad hu jitlob bil ħniena (bil ħrara) lil għazisa (lil ħelwa) ta kalbu biex tieħu (tagħmel) giurament falz.

Honey badger—annimal li igħix bil għasel.

Honey bag—dic il biċċa bħal xcora fil gisem tan-naħla feju icun il għasel.

Honey bee—naħla.

Honey bizzard—isem ta tajra jew għasfur, bħal kird in-naħal.

Honey-comb—xehda għasel.

Honeycomb moth—xorta ta duda, bħal camla li tagħmel ħsara cbira fixxehdiet tan-naħal, ighedula ucoll: *Galleria cerella* jew *Galleria alvearia.*

Honeycomb ring worm — xorta ta falza li titrabba fir-ras.

Honey combed — mtakkab, collu ħofor jew tokob, mittiechel bħal canna ta xcubetta kadima.

Honey dew—it-tabacc (sticchi) tannigret; werak tat-tabacco stivat u ippressat mxarrab fil għasel jew fissugu tal cannamieli.

Honeyed—mgħassel, bil għasel.

Honeydness—ħlewwa.

Honey flower—il meliantus (il mamma żejża).

Honey harvest—il ġbir tax-xehdiet tan-naħal biex jagħsru minnhom il għasel (xogħol li actarx isir fil ħarifa).

Honey heavy — tkil u ħelu bħal ngħas; *enjoy the honey heavy dew of slumber* (**Shakespear,** *Julius Caesar*), gawdi il ħlewwa tan-ngħas tkil u ħelu.

Honeyless—bla għasel; m'hux ħelu li ma fiħx piacir.

Honey-moon (Honey month)—l-ewwel xahar tal għarajjes wara li itejġu li actarx igħadduh jivviaggiau jew imorru jagħmlu żiajjar lil ħbiebhom; jew 'l hawn u l-hemm.

Honey-mouthed—b'fommu bil għasel; li għandu cliemu ħelu; *if I prove honey-mouthed let my tongue blister* (**Shakespear,** *Winter's Tale*) jecc jena ncun ħelu fi cliemi irrid lsieni jintefaħ (f'nuffata jew nfafet).

Honey-stalk—fjur jew zocc tassilla.

Honey-suckers—għasafar (li iħobbu il għasel).

Honey-suckle—xorta ta pianta li tixxeblec, tagħmel fjuri ta lewn aħmar icreh minn barra u isfar minn gewwa, igħejdulu ucoll *Caprifolium.*

Honey sweet—għażis ferm, ġojja tal kalb; *prythee, honey sweet husband, let me bring thee to Staines* (**Shakespear,** *Henry V*), nitolboc, għażis ta kalbi zewgi, ħallini nieħdoc (fi) Staines.

Honey tongued—ħelu fi cliemu.

Honey ware—isem ta ħaxixa.

Honey wort—isem ta ħaxixa (bħal fidlokkom) li minnha hemm żewġ xorta li huma magħrufin bl-isem ta *Cerinthe major* u *Cerinthe minor.*

Hong—isem ta fabbrica (fabbrichi) fil belt ta Canton fiċ-Cina, *hong merchants,* mercanti tal Hong (fiċ-Cina)

li chienu tnax u li dawn biss chellhom is-setgħa (chienu jistgħu) jiccummerciau mal Europa — dan il privileġġ iżda spiċċa (tneħħa) fittrattat tas-sena 1842.

Honied—mgħassel, mgħotti, mimli jew collu għasel; ħelu (cliem etc.) li iħajjar.

Honiton—xorta ta bizzilla li tinħadem fuk id-disinn mwaħħal ma mħadda, bit-tokob tal labar u biċċombini (bħal bizzilla ta Malta) msejħa hecc għaliex din il bizzilla tinħadem wisk min-nies tal belt ta *Honiton* (fil Contea ta Devon, l-Inghilterra).

Honor—ara *honour.*

Honorarium—ħlas ta tabib, avucat etc.

Honorary — onorariu, għal l-unur biss; *honorary office,* ufficiu onorariu (xogħol li wieħed jagħmlu għal l-unur biss); *honorary secretary,* segretariu onorariu (li ma icunx effettiv).

Honorific—onorificu, tal unur; li jati jew jagħmel unur.

Honour—unur, gigħ, kima; ornament, zîna; tkim, tati unur, tunura, tweġġagħ jew tati gigħ; titlu ta unur (Sinjuria); *give your chief the honour due to him,* ati lil Cap tiegħec il kima collha li ħakku (li tmissu); *I take this as a great honour,* jena dana għalia nistmaħ unur cbir; *I have great honour for him,* jena għandi stima cbira għalih (nirrispettah ħafna); *she has lost her honour now,* issa tilfet giegħha (id-disunurat ruħħa); *he has been raised to great honours,* għollewh (tala) f'unuri (f'postijiet għolijin jew ta dinjità) cbar; *Mary is one of the ladies of honour to the princess,* Maria hia waħda mid-dami d-onore tal principessa; *His Honour the Chief Justice,* Sua Signoria il president (jew l-ewwel Mħallef) tal Krati; *he shook the sacred honours of his head,* (**Dryden**, *Homer, Iliad I*), neħħa l-unuri (id-decorazionijet etc.) li chellu fuk rasu; *he went for honours in that science examination,* chien mar għal għola grad fl-esami ta dic ixxienza; *debt of honour,* dejn li isir fuk il-logħob (logħob fuk il chelma); *honour bright!* fuk chelmti, fuk l-unur tiegħi; *let me see it, I'll send it to you back to morrow, honour bright!* ħallini (tini) narah, narġa nibgħatulec għada, sgur, fuk l-unur tiegħi!; *to do the honours,* tcun f'ras il mejda (tkassam int fi pranzu); *honour thy father and thy mother,* weġġegħ (ati gigħ) lil missierec u l-ommoc; *fear God, and honour the King,* ibża mn'Alla u ati kima (unura jew ati gigħ) lir-Re; *honour me with your commands,* onorani bil cmandi tiegħec; *to honour a bill,* taccetta u twiegħed li tħallas cambiali malli tagħlak.

Honourable—onorevoli, bil giegħ, tal unur; titlu li jatu (għandhom) il il cunsiljeri; *Right honourable,* eccellentissimu (titlu li għandhom il Conti u xi persunaggi tal Inghilterra); *honourable,* tal gigħ, li ħakku gigħ; *marriage is honourable in all* (**Hebreus**), iż-żwieġ hua ta min jatih gigħ (jistmaħ) f'collox (għal collox jew b' cull mod); *honourable,* decenti, chif jixrak, chif imur, pulit, bil maniera collha, li jixrak; *he, when he play at tables chides the dice in honourable terms,* (**Shakspear**, *Love's labour's lost*), hu, meta icun jilgħab fuk il mejda jincorla mad-dadi bil maniera collha (m'hux ta pastas); *he is in receipt of an honourable salary now,* issa għandu salariu tajjeb (li jixraklu, li jista iżomm ruħu ta persuna cbira li hu).

Honourableness — unur, giħ, rispett, fama.

Honourably—bl-unur; ta bniedem li għandu l-unur, bir-rispett, bil kima; *the noble lord most honourably did uphold his word,* (**Shakespear**, *Love's labour's lost*), is-sinjur nobbli żamm chelmtu ta bniedem tal unur li hu; *the reverend abbot, with all his convent, honourably received him,* (**Shakespear**, *Henry VIII*), ir-Reverendu Prior mal patriijt l-oħra collha tal cunvent lakgħuh bil kima collha; *do this message honourably,* għamel dana (din il facenda etc.) chif jixrak sewwa, chif imur.

Honourance—il kima li wiehed jati, il gih li wiehed icollu ghal (lejn) hadd jehor.

Honourer—min junura, jati unur, kima jew giegh.

Honourless—bla unur, bla gigh.

Hood—cokka, barnuż, capoċċ; ix-xidd (tilbes f'rasec) il barnuż jew il capoċċ; *a woman's riding hood*, libsa twila ta mara ghar-rchib; *a woman's hood*, scufia ta mara; *all hoods make not monks*, m'hux ic-cokka li tagħmlec patri; *hood*, cappun ghar-rjus il gamiem etc. tal ġoga fl-insib; *hood*, libsa tal-luna etc. ghal canun (biex ighattu il canun biha); *hood*, ic-celu ta carrozza jew il mantici li jista jitniżżel u jittalla (jinżel u jitla) cull meta trid.

Hood—chelma li iżiduha man-nom jew ma chelma ohra biex turi *stat* jew *condizioni*, jew *carattru*, bhal: *woman* mara; *womanhood*, li stat ta mara (iż-żmien li fih tcun il mara; *child*, tifel; *childhood*, tfulia; *knight*, cavalier; *knighthood*, condizioni jew carattru (rank jew ufficiu, post etc.) ta cavalier.

Hood cap — xorta ta bumerin bil ghalla (jew bil capoċċ fuk rasu).

Hooded—mghammad, liebes il capoċċ jew il cappun (bhal gamiem etc. li icun fil ġoga fuk il mansab).

Hoodman—dac li fil-loghba tat-tfal li ighejdulha "tigieġa ghamia" icollu ghajneih mghottia jew dac li icun il "kattus."

Hoodman blind — tigieġa ghamia, loghba tat-tfal meta wiehed icollu ghajnejh moghttia jew icun mghammad u irid isib u jakbad lil wiehed mil l-ohrajn, ohrajn igheidula ucoll *blindman's buff*.

Hoodock—ta xhih, xhih, ta wiehed idu maghluka, ghadma.

Hoodwink — tghammad, tkarrak, tidhak bi, tghabbi, tghatti; *go, I say, and hoodwink his head*, (**P. Holland**), mur, ghedtlec u ghammadlu rasu; *I found, at last, that I was to be hoodwinked*, sibt (cxift) fl-ahhar li chienu sejrin ikarrku bia (idahhluni fix-xcora, jaghmuni etc.); *the prize I'll bring thee shall hoodwink this mischance*, (**Shakespear**, *Tempest*), ir-rigal li ngiblec ighatti (ipatti ghal diu id-disgrazia).

Hoof—difer ta bhima; annimal; *to beat*, jew *pad the hoof*, timxi, tiggerra bil mixi; thuf; timxi bhal bhejjem.

Hoof bound—żiemel li icollu riġlejh ta kuddiem juġghuh.

Hoof paring knife — sicchina tan-naghâl iż-żwiemel biex ikatta u jirranġa id-dwiefer.

Hoof shaped —li gej bhal, li ghandu ghamla ta, difer ta bhima.

Hoofed—li ghandu id-dwiefer, bid-dwiefer.

Hoofless—bla dwiefer.

Hook — grampun; ganċ; rampil, sunnara; nassa; conca, (sicchina maghwġa bhal mingel), ċurchett; takbad b'ganc jew tigganġa; takbad b'rampil; takfel il curchetti; tghawweġ; ghalka miżrugha senteju wara xulxin; brazzoll, jew majjera mghawġa tan-nahha tal prua ta bastiment etc.; *a fishing hook*, sunnara; *hang it on the hook*, dendlu fil ganċ; *shepherd's hook*, bastun (mghawweġ fit-tarf) tarraghajja; *by hook or by crook*, bissewwa jew bid-dnewwa; *off the hooks*, sturbiat, confus, misrun, mfantas; *he is easily put off the hooks*, malajr jitfantas (jehu fastidiu minn xejn), *to go off the hooks*, tmut; *on one's own hook*, minn raj dac li icun; *I have done it on my own hook*, ghamiltu dan minn rajja (minn żniedi); *to hook it*, tahseb, terhila bil ġiri; *when he saw me coming he hooked it*, meta rani gej harab (rhiela jew telak jiġri).

Hook and eye—curchetti (rgiel u nisa).

Hook beaked } bil munkar mghaw-
Hook billed } weġ bhal ganċ.

Hook land — art, raba, mahrut u miżruh cull sena.

Hook nose — mnieher mghawweġ (bhal dac tal pappagall).

Hook squid—xorta ta clamar (tal bahar).

Hookah—pipa cbira, bit-tubu tal-

lastcu f'loc kasba etc. għal mogħdija tad-duħħan mil l-ilma ; rgħilé.

Hooked – bil ganċiet, bil grampuni, bil curchetti ; mgħawweġ bħal ganċ etc.

Hooked tool—scarpell tal marmurar jew dac li jaħdem fi rħam ; sicchina tan-nagħâl (iż-żwiemel etc).

Hookedness—tgħawwiġ, liwi, bħal tal ganċ etc.

Hooker — bastiment (Inglis jew Olandis) tal kluħ b'arblu wieħed; ħalliel.

Kooking—ganċjar, kbid bil ganċ, jew bi grampun ; kbit bil curchetti ; liwja jew tgħawiġa bħal ta ganċ jew jew granpun.

Hooky — tal gancijiet, grampuni etc. ; collu gancijiet, grampuni etc ; li gej bħal (li għandu għamla ta) mnieħer ta pappagall ; *look at his hooky nose* (**Hood**, *Miss Kilmansegg*), ħares lejn li mnieħer tiegħu aquilin (bħal munkar, t'ajcla jew il pappagall).

Hool—koxra ta miżwed ta piżella etc.

Hooly—li imur bil mod, attent, li jaħdem bil kajla ; *hooly and fairly*, bil mod il mod u bil.grazia ; kajla u sewwa ; *let the chair down, and draw it up hooly and fairly etc.* (**Scott**, *Antiquary, Chap. VIII*), niżżel is-siġġu u ressku kajla kajla u sewwa chemm chemm.

Hoop—circu, circhett, circu tannisa ; għajta, twerżika ; twaħħal jew tkigħed ic-circhijiet f'bittija,tgħajjat, twerżak ; iddawwar (tkigħed jew tagħmel ma dwar...) ; *a hoop of gold, a paltry ring* (**Shakespear**, *Merchant of Venice*), circu (ħolka) tad-deheb, circhett żghir ; *the bulge hoop, is the hoop nearest the swell of a cask*, il "*bulge hoop*" jew ic-circu il cbir (l-acbar circu) hua dac ic-circu li icun dwar iż-żakk tal bittia ; *we have run them all down with hoops and holas* (*Bishop* **Parker**), saknieħom (checcejnihom) collha l-isfel bil għajjât ; *who is to hoop this pail?* min sejjer idawwar bic-circhiet dan il barmil ? ; *henceforth thou shalt hoop his body more with the embraces* (**Shakespear**, *Winter's Tale*), mil-lum il kuddiem int iddawwar bit-tgħaniek (tgħanku, jew iddawar dirgħajc miegħu actar); *and they shrieked and hooped*, (**Chaucer**), u huma għajtu u werżku.

Hoop—isem ta għasfur (tajra) iddakkuka tal pinnaġġ (igħejdulha ucoll *Hoopoo*).

Hoop-ash—isem ta siġra.

Hoop-bee—xorta ta naħla.

Hoopbending machine – macna, biċċa għodda tal buttara fejn idawru iccirchijiet.

Hoop coiling machine—romblu fejn il buttara iżommu marbuta ic-circhijiet biex dawna jeħdu il kagħda sewwa.

Hoop cramp—biċċa biex iżommu ittruf tac-circhijiet marbutin fuk xulxin (ħalli it-truf ma iżolkux).

Hoop driver—spassell (biċċa għodda tal ħadid jew injum tal buttara, li biha iniżżlu l-isfel jew jiccargaw iccirchijiet f'bittija).

Hoop iron—arietta, ħadid (strixxi) ċatt għac-circhijiet.

Hoop lock — ir-rabta tar-rjus taccirchijiet.

Hoop planing machine — ċana għal virghi tac-circhijiet (biċċa għodda tal buttara).

Hoop pole—lasta (zocc tas-siġar tal fraxxnu jew tal gewż) għal ktiegħ jew serrâr f'virghi għac-circhijiet.

Hoop riving machine — macna (għodda tal buttara, sicchina etc.) biex joforku il virghi għac-circhijiet tal btieti.

Hooper—isem ta tajra bajda b'sakajha suwed—bħaż-zinna li tinsab fl-artijiet cheshin (Irlanda, Scandinavia etc.) ; min jagħmel u ikigħed ic-circhijiet f'bittia, buttar ; *is he a tailor, a tinker, or a hooper?* xinhu ħajjat, caldaran jew buttar ?

Hooping—xogħol tal buttâr, tkegħid ta circhiet fil btieti ; għajjât.

Hooping cough — sogħla convulsiva.

Hoopoo / **Hoopoe** } għasfur (tajra) id-dakkuka tal pinnaġġ.

Hoot — tgħajjat għe !... tgħajjat wara xi ħadd biex ticculjunah jew

biex tinsultah, tieħu (bniedem etc.) bil għajjât u bit-tpexpix; tgħajjat bħal cocca; tagħmel leħen ta cocca (meta tcun takra jew titchellem); għajjât, tpexpix; *I cannot wear these good things without being hooted at* (**Richardson**, *Pamela, letter 24*), ma nistax nilbes dawn il ħwejjeġ tajbin li in-nies ma igħajtux warajja (li ma igħaitulix, għe!; *hoot him out of the city*,(**Shakespear**, *Cariolanus*), oħorġu il barra mil belt bil għajjât (bit-tfal etc. igħajtu warajh); *the owls have hooted all night* (**Wordsworth**, *Idiot boy*), il cocc għajjat il-lejl collu; *he was welcomed with the hoot of the rabble*, lakgħuh bil għajjât tal poplu baxx (tal plebiglia).

Hoove—isem ta marda ta li stoncu tal bhejjem, li issir billi jeclu bosta ħaxix u hecc li stoncu tagħhom jintefaħ bil gas.

Hooven—marid bil (li għandu il marda tal) *Hoove* (ara).

Hop—takbeż fuk siek waħda; timxi siek iz-zopp (jew *zichizopp*), timxi takbeż bħal ma jimxu l-għasafar; kabża fuk siek waħda; takbeż (bħal ma inħossu id-demm xi drabi li jagħmel fil vini jew gewwa finha), timxi izzappap; izzappap; tisfen, tħallat jew issajjar bil *hops*, (haxixa morra li iħaltu mal birra), tiġbor il *hops*, (dic il haxixa morra li iħaltu meta jagħmlu il birra; *hop*, ħaxixa morra li ihaltu meta jagħmlu il birra; *I saw her once hop more than forty paces through the public street*, (**Shakespear**, *Antony & Cleopatra*), raitha darba timxi fuk siek waħda actar minn erbgħin pass fit-triek kuddiem in-nies; *two robin redbreasts came to hop every morning on my window sill*, zewġ pettirrossi jiġu ta cull fil għodu jakbżu (jimxu) fuk il ħoġor tat-tieka tiegħi; *to prove if any drop of living blood yet in her veins did hop* (**Spenser**) biex nara jecc bakax biss katra demm takbeż (tiġri) f'gisimha (fil vini tagħha); *at every bridal would he sing and hop*, (**Chaucer**), f'cull tieġ tarah icanta u jisfen; *I saw some girls and women hopping when I was in England*, meta cont l-Inghilterra rajt xi tfajliet u nisa jiġbru il *hops* (il werak jew dic il ħaxixa morra li iħaltu mal birra.)

Hop-o'-my-thumb — bniedem kasir, nanu, daks tapp.

Hope—tama, jies; tittama; tittiechel għal; daħla żgħira (bħal golf) tal baħar; port żgħir; wied bejn zewġ għoliet; *God is my only hope*, Alla biss hua it-tama tiegħi; *there is no hope of his life*, jesħu maktugħ (għandu il jies maktugħ) ma hemm l-ebda tama li igħejx, *it is past hope*, issa għal xejn (ma hemmx tama actar; *I have great hopes in him*, għandi tama cbira fih; *act of hope*, att ta Tama; *I hope it will be so*, nittama li icun hecc; *hope in God and you'll be happy*, itma f'Alla u inti tcun hieni; *I vainly hoped for his riches*, għal xejn ittechilt għal gidu (li nired gidu).

Hopeful — mtamma; bit-tama; li jipprometti, li ihalli (jati) tama; *his hopeful scholars proved the worse*, dawc li sculari li fihom chien jittama l-iżied (li fihom chellu l-actar tama) marrulu l-agħar; *he is a hopeful youth*, dac ġuvni (tfajjel) li juri li għad jirnexxi.

Hopefully—bit-tama, bil jies.

Hopeite—isem ta mineral.

Hopeless—bla tama, jieshu maktugħ.

Hopelessly—bla tama, għal xejn; *hopelessly committing mistakes*, minn għajr ebda tama (li jiccorrieġu rwieħhom) icomplu mexjin (jew jagħmlu) ħażin.

Hopelessness — disperazioni; cas disprat, (ta bla tama).

Hoper—dac li (min) jittama.

Hoping—tamâr.

Hopingly—bit-tama.

Hoplia—xorta ta ħanfus (dac il ħanfus li icollu dahru lewn ir-ram u lewnijiet oħra).

Hoplite — suldat (griec) armat b'munizionijiet tkal jew b'ħafna munizionijiet; suldat tal cavlaria griega.

Hoplocetus—xorta ta balieni cbar (li chienu jesistu żmien ilu).

Hop-oast—forn fejn inixxfu il hops

jew il werak ta dic il ħaxixa morra li jagħmlu minnha il birra.

Hopper—min (dac li) jakbeż; logħba tat-tfal, siek iz-zopp jew zichizopp; lembut mdendel fis sakaf mimli bl-ilma u ir-ramel biex ikattar dejjem fuk il ħgieġ ta dac li icun kiegħed jakta il ħgieġ fil fabbrica; il friscatur tal-lochi; duda li titrabba fil perżut; delu ta mitħna; dac li (min) jiġbor il *hops* jew dic il ħaxixa morra li jagħmlu il birra minnha.

Hopper cock—vit tal-lochi; tokba mnejn jgħaddi (joħroġ) dac li icun hemm fil-lochi.

Hoppet—bixchilla (koffa żgħira tal idejn); tarbja ta fuk id-dirgħajn; chejl ta dawc li jaħdmu fil minjeri biex jaraw chemm katgħu jew ichejlu it-trab u il gebel etc. li icunu katgħu.

Hopping — kbis (fuk siek waħda), mixi fuk siek waħda, mixi bħal tal għasafar; il ġbir tal *hops* jew dic il ħaxixa morra li jagħmlu il birra minnha.

Hopping-dick — merill (għasfur) chif isejħulu in nies tal Ġamajca.

Hopple—ixxecchel (torbot iż-żewġ sakajn flimchien); tfixchel, ixxecchel; xchiel, rbit tas-sakajn biex tfixchel fil mixi (biex ma tħallix żiemel etc. jiġri chemm irid).

Hops—ħaxix morr għal mal birra (li iħaltu mal birra meta jaħdmuha.)

Hora—sigħa.

Horal—ta sigħa, li idum sigħa.

Horally—ta cull sigħa.

Horarious (fil botanica) — werak, fjur li idum sigħa biss (li jiftaħ għal sigħa imbgħad jinxef u jispiċċa).

Horary—tas-sigħat, li juri is-sigħat; li idum ftit, li ma idumx actar minn sigħa; ta sigħa żmien jew ħajja; *horary or soon decaying fruits of summer*, (**Browne**, *Vulgar Errors*), frottijet tas-sajf li ma idumux tajbin actar minn sigħa (li wara sigħa jitħassru u u jispiċċaw).

Horary circles—circuli (ħżuż), maħżużin fuk il globu, li juru sigħat.

Horary motion—il mixi li tagħmel l-art jew id-dinja (id-dawra li tagħmel jew iddur) f'sigħa; dawra (arc li tagħmel id-dinja fid-dawran tagħha) ta ħmistax (15°) il grad.

Horatian—tal poeta *Horatio* (Oraziu).

Horde — katgħa, gemgħa nies li dejjem tiggiera; salt nies; il gozz (tan-nies); *he died sword in hand with the horde*, miet mal gozz bix-xabla f'idu (jiccumbatti).

Hordeolum — xgħira (li titla fix-xifer tal għajn) igħejdulha ucoll *stye* jew *sty*.

Hordeum—xorta ta xgħir li jiober (jinsab) fl-America t'Isfel.

Horebound—il marubia (ħaxixa).

Horen—tagħmel adulteriu, tiżnen.

Horgh—ħmieġ, kżież, tcagħbir.

Horchen—tħammeġ, tcagħbar.

Horizon—orizzont, xefak, bejn is-sema u l-ilma.

Horizon bounded—li jilħak ma (sa) l-orizzont; sa chemm tara b'għajnejc; il barra (bogħod) sa chemm igibu jew iwasslu għajnejc.

Horizontal—tal orizzont, orizzontali.

Horizontally—fuk li nvell, bħal jew chif jidher l-orizzont; f'linja parallela ma l-orizzont.

Horn—karn ta annimal; karn għal porvli; tazza tal karn; il cornucopia jew il karn tal abbundanza jew tal gid; is-simblu tal gid jew tal abbundanza; it-tarf tal kamar meta icun għadu chemm gedded jew icun wara l-aħħar quart; it-tarf tal incwina (dac li jispiċċa bil ponta); *horns* fejn icunu kegħdin il ħbula f'tambur; cornu, strument tad-dakk; tagħmel il krun, tgħammar bil krun; *the horns of an ox*, il krun ta għendus; *hart's horn*, krun taċ-cerv; *horn mad*, għajjur; *to blow* jew *wind the horn*, iddokk il karn (bħal dac tal mitħna jew tal caċċaturi); *to play the horn*, iddokk il cornu; *shoehorn*, għadma (karn) taż-żraben (li tgħejn biex iddaħħal iż-żarbun f'sakajc); *with his horn full of good news*, (**Shakespear**, *Merchant of Venice*), bil karn tiegħu mimli bl-aħbarijiet tajba; *my lady goes to kill horns*, (**Shakespear**, *Love's Labour*

lost), marti tmur toktol ic-ċriev (għal caċċa taċ-cerv); *my brother plays the saxe horn*, hia idokk il cornu (sacs); *to put to the horn*, tesilja, tchecci jew titturufna bniedem minn pajjis għal xi delitt li icun għamel contra ir-Re jew il Gvern.

Horn beak—isem ta ħuta, li msella.

Horn book—l-abbecedariu (l-ewwel ctieb, tas-santu *Cruċ)*.

Horn distemper— marda fil bhejjem li tidher fi krunhom.

Horn-drum — rota f'pompa jew macna għal l-ilma.

Horn lantern—fanal bil karn (folji tal karn f'loc il ħġieġ.

Horn mad— irrabiat (mitluf) daks jew bħal ghendus; *if this should ever happen, thou wouldst be horn mad*, (**Shakespear**, *Much ado about nothing*), jecc katt isir dana inti sgur issir annimal (tincorla b'mod li tintilef kisheo ghendus ncurlat).

Horn maker—min jaħdem fl-affarijet li isiru mil krun; dac li jagħmel it-tazzi tal karn (jew mil karn).

Horn of plenty—il *cornucopia*.

Horn pick—(ħuta) il-lizz.

Horned—bil krun, li għandu il krun, mukran jew li għandu it-truf (li jispiċċaw bil ponot) bħal krun; *the horned moon that shines by night*, (**Milton**), il kamar mukran li jiddi bil-lejl.

Horned horse — żiemel bil krun (jew *gnu)* ara.

Horner—min jaħdem jew ibigħ il krun jew l-affarijiet magħmula mil karn; min idokk il karn; min jagħmel il krun; bniedem (wieħed) mchecci minn pajjisu, esiljat jew turufnat.

Hornesite—isem ta mineral abjad daks is-silġ.

Hornet — żunżan bagħli, bagħal taż-żunżan; bniedem bużżieka, pittma, li jitfantas minn xejn; *he dared not speak out and provoke the hornet*, (**Jortin**), ma issugrax jitchellem biex ma jatix xi igħejdu lil dawc il ħafna bżieżak (jew pittmi, li jitfantsu minn xejn).

Horn fish—il-lizz (ħuta).

Hornful—mimli karn, mimli tazza tal karn.

Hornie—dac tal krun, ix-xitan, iddemoniu.

Hornify—tagħmel il krun, tgħammar bil krun.

Hornish—bħal karn, li għandu mil karn, li gej bħal karn; ftit u xejn jixbeħ il karn.

Hornless—bla krun.

Hornlet—karn żgħir; ħarġa (ħaġa żgħira maħruġa) il barra.

Horn pipe—iż-żakk (li idokku żmien il Carnival etc), imsejħa hecc mil krun li icollha f'tarf iż-żmamar.

Hornshaving — it-tlakkix jew lakx li jatu minn krun ic-cerv.

Horn stone—xorta ta gebla bħal dic taż-żniet.

Hornwork—fortificazioni, sur, tarf ta sur, li gej bir-rchejjen jew bil cantunieri.

Hornwort—xorta ta ħaxixa li ticber fl-ilma.

Horny — tal karn, magħmul mil karn, bħal karn; jebes; bħal callu li jitrabba f'sakajn iż-żwiemel (taħt); *he has horny hands*, għandu jdejh jebsin, bil callu (tax-xogħol); *horny-frog*, callu taħt siek żiemel.

Horny wink—f'loc *lapwing* (ara).

Horography—is-sengħa (ix-xogħol) tal uċuħ tal arloġġi jew tal ħżuż tassigħat etc. (fuk il wiċċ tal arloġġi).

Horologe—arloġġ; wieħed (seftur) li xogħlu hua biss li igħajjat il ħin (igħid x'ħin hu).

Horologic / Horolo: ical — tal arloġġ, tal ħin; tjuri li jiftħu u jagħalku fil ħin tagħhom (il ħin li fih jiftħu jew jagħalku dawn il fjuri.

Horologiographer—arloġġar.

Horologist — arluġġar; wieħed li jifhem fl-arloġġi (u chif isiru).

Horometer — arloġġ, strument li ichejjel jew juri il ħin (jew iż-żmien).

Horometry—chejl jew marcar tal ħin (tas-sighat etc. chif igħaddu wara xulxin).

Horopter—(fl-ottica) linja minn għajn għall-oħra għal li studiu ta dawc li jistudiaw fuk il għajnejn.

Horoscope—Oroscopiu, ħażż (carta) li juri it-tul tal lejl u tan-nhar, f'cull pajjis tad-dinja, ma tul is-sena; studiu

fuk wiċċ is-sema ta chif icunu, jew f'liema post icunu il cwiecheb f'certu ħin, biex minn dana l-arloġġ icunu jistgħu iħabbru u jgħejdu x'għad igħaddi minn xi ħadd li icun twieled f'dac il ħin.

Horoscoper—astrologu, wieħed li jagħmel studiu fuk il cwiecheb biex minn dana iħabbar u igħejd x'għandu igħaddi mil bniedem u xi ħwejjeġ oħra.

Horoscopic / Horoscopical } tal *horoscopy* (ara).

Horoscopy—is-sengħa li thabbar u tcun taf x'għad isir jew jiġri billi thares u tistudia fuk il cwiecheb u'l mixi tagħhom; *magic, horoscopy, astrology are almost the very same thing,* is-saħrijiet (sħarijiet) orografia u astrologia huma tista tgħejd li stess ħaġa (ħaġa waħda).

Horrent — mwakkaf ħal lanżit mxewwecc; wiekaf; bħal xagħarna meta nieħdu xi katgħa jew jncunu mbeżżgħin ferm.

Horrible — tal biża, li ibażża, waħxi.

Horribleness—waħx, cruha cbira (li twaħħax jew tbażża); *the horribleness of the mischief,* (**Sidney**, *Arcadia*), il cruha cbira (li twaħħax) tal ħsara.

Horribly—li iwaħħax, li iwerwer (bil biża); *the ladies here are horribly ugly,* is-sinjuri (nisa) hawn coroh sħiħ (li ibeżżgħu).

Horrid—tal biża, li ibażża, li iwaħħax; waħxi; mkanfed (donnu xewc xewc); *his haughtie helmet, horrid all with gold,* (**Spenser**), l-elmu tiegħu għoli mkanfed collu (donnu micsi bil ponot) tad-deheb.

Horridness—biża, waħx, cruha li tbażża li twerwer, li twaħħax.

Horrific—li ibażża, tal biża, tal waħx, waħxi.

Horrify — tbażża, twaħħax, twerwer bil biża.

Horripilation—meta thoss xagħrec jitkanfed jew ikum, għaliex tcun imbażża jew meta tieħu xi katgħa.

Horror — biża, waħx; tchexchixa bard sinjal li tcun ħadd rib jew icollox xi ħajta deni; *the horrors,* l-inquiet, ir-rogħda etc. ta dawc li icunu jixorbu wisk spiriti; is-sinjal tad-*Delirium Tremens,* tas-scaren.

Horror stricken—mwerwer, mbicchem bil biża.

Hors de combat—barra mil fili tal combattiment; li ma jiswiex actar biex icompli jiggwerra; smattat.

Horse—żiemel, cavalleria, cavallett tal għuda; xogħol mħallas kuddiem, (kabel ma icun lest); zappapied (cima li fukha ipoġġu riġlejhom, jew jekfu, il baħrin wakt li icunu jiġbru, jew ichebbu, il kluħ mal pinnuri); ħadida f'dgħajsa jew bastiment għal kluħ (għar-randa); it-tavla etc., fuk torchiu fejn icun hemm lesti il carti għal li stampa; isem ta għankud cwiecheb; tlakka id-debba maż-żiemel (biex id-debba jista icollha il frott); *that is a race horse not a cart horse,* dac żiemel tat-tigrija m'hux żiemel tal (biex jaħdem bil) carrettun; *a wooden horse,* żiemel tal għuda; *the armies were appointed, consisting of twenty five thousand horse and foot,* (**Bacon**, *War with Spain*), it-truppi ingħażlu biex imorru u chienu ħamsa u għoxrin elf cavlarija u suldati tal-linja; *to ride a horse,* tircheb iż-żiemel (fuk iż-żiemel) *a wooden horse,* cavallett; *to give a horse the head,* terħi il brilja (iż-żiemel biex jiġri u imur fejn irid); *to flog a dead horse,* taħdem għal xejn; tisħak fl-ilma; *to take horse,* tircheb iż-żiemel; *and there taken horse to tell the camp what deads are done in Rome,* (**Macaulay**, *Virginia*), u hemm richeb (tala fuk iż-) żiemel biex iħabbar fil camp fuk dac li chien kiegħed isir f'Ruma; *to take the horse,* tlakka id-debba maż-żiemel biex icollha il frott; *to horse,* isservi biż-żiemel lid-debba, biex din jista icollha il frott; titla jew tircheb fuk iż-żiemel; tforni biż-żiemel jew biż-żwiemel; tieħu fuk daħrec bħal ma jagħmel iż-żiemel; *the brigands were all horsed,* il briganti chienu collha fuk iż-żwiemel (rechbin); *the spirit horsed him like a sack,* (**Butler**, *Hudibras*), li spirtu (il fatat etc.) ħadu (mar bih) fuk daħru kisu xcora; *to horse,* tricheb fuk id-

dahar biex tati cavall (jew issawwat b'virga); tircheb b'sakajc miftuha bħal fuk iż-żiemel; tkalfat (timla ix-xkuk tal bastimenti bli stoppa biex ma jagħmilx ilma il bastiment); tit-ħallas kuddiem ta xogħol li għad toun trid tagħmel; *he got well horsed for such a breach of discipline*, kala ca-vall sewwa talli nakas u ma għamilx li chellu jagħmel (ma obdiex) ; *windows are smothered and ridges horsed*, (**Shakespear**, *Cariolanus*), it-twieki fgati u ic-ċnut bin-nies fukhom kegħ-din siekhom waħda ·gewwa u oħra barra ; *never look a gift horse in the mouth*, ta b'xejn collox tajjeb.

Horse — ordinariu, comuni, cbir ; *horse radish*, ravanell ; *horse chestnut*, siġra tal kastan cbira, kastan ; *horse-ant*, xorta ta nemla cbira.

Horse artillery—canuni żgħar li jistgħu jimmaniġġawhom malajr fuk il camp.

Horseback—fuk iż-żiemel (riecheb, rchib) ; *four came on horseback)*, erb-gha gew fuk iż-żiemel (richbin).

Horsebarracks — stalla għaż-żwie-mel fejn iżommu iż-żwiemel is-suldati tal cavallerija.

Horse bean — ciċri (gilbiena) li jatu għal l-ichel liż-żwiemel.

Horse block—gebla etc. biex titla fukha ħalli tilħak titla fuk iż-żiemel.

Horse boat—dgħajsa miġbuda miż-żwiemel.

Horse box — caxxa għaż-żwiemel fejn iżommuhom abbord etc.

Horse boy — tifel li jindocra iż-żwiemel.

Horse bramble—xorta ta għoliek, ward salvaġġ.

Horse breaker — min iħarreġ iż-żwiemel (ichissirhom għal l-inginji etc.)

Horsechestnut—xorta ta siġra li tagħmel il fjuri u'l frott (velenus) bħal kastan.

Horse clipper — min ikarwes iż-żwiemel.

Horse cloth —il ħwejjeġ jew twi-tijet li jitkegħdu fuk dahar iż-żiemel kabel il berdgħa.

Horse coper—min ibigħ żwiemel xjuħ jew għajjenin bi żwiemel tajba.

Horse courser — min iżomm iż-żwiemel għal giri ; min igerri iż-żwie-mel ; min jinnegozia fiż żwiemel (jix-tri u ibiegħ jew ipartat iż-żwiemel).

Horse collar - maħanka ta żiemel.

Horse crab —xorta ta granċ, granċ cbir bħal għaġusa.

Horse-cucumber — ħjar cbir, ħjar mill-aħdar.

Horse drench — porga għaż-żwie-mel.

Horse emmet—xorta ta nemla cbira.

Horse face — wiċċ cbir u goff; wiċċ tawwali (bħal ta żiemel).

Horse fair — fiera ta (post fejn jimbigħu) iż-żwiemel.

Horse fettler - dac li fil minieri icollu ħsieb (jindocra) iż-żwiemel.

Horse fish —iż-żiemel tal baħar.

Horseflesh — laħam taż-żiemel ; żwiemel ; *he is a good judge of horse flesh*, jifhem fiż-żwiemel.

Horsefly—dubbiena bħal xidia li tokros iż-żwiemel.

Horsefoot —xorta ta ħaxixa.

Horseguards — rigment (cavlaria, ta nies magħżula) tar-Re tal Inghil-terra.

Horse hair — xagħar (ta fuk il għonk u denb) iż-żiemel (li minnu jinżġu dac id-drap msejjaħ "lanżit" għas-siggiet, pultruni, sufanijet etc.)

Horse heel—xorta (isem) ta ħa-xixa, li fil Botanica msejħa : *Inula Helenium*.

Horsehoe—xorta ta magħżka, bħal moħriet żgħir (miġbuda miż-żiemel) ; tnakkax għalka, tnaddaf (takla il ħa-xix ħażin) minn għalka.

Horse hoof – difer iż-żiemel ; isem (xorta) ta ħaxixa li fil Botanica hi magħrufha bl-isem ta ; *Tussilago Fur-fara*.

Horsejockey — gerrej, wieħed li (min) jiddelitta biż-żwiemel (irabbi, igħallem jew iħarreġ żwiemel għal giri) ; min jinnegozia fiż-(jixtri ibigħ jew ipartat) żwiemel.

Horse knacker—min (dac li) jixtri iż-żwiemel xjuħ u joktolhom għal-laħam, għadam etc. tagħhom.

HORSE KNAVE—*groom* (ara).

HORSE LAUGH—daħca cbira, goffa.

HORSE LEECH — duda taż-żwiemel; xidia; tabib taż-żwiemel, veterenariu.

HORSELITTER—branda, bħal caless, li imixxu żewġ żwiemel fuk il bsaten jew lasti.

HORSELOAD—tagħbija ta żiemel.

HORSE MACKEREL—is-sawrella (ħuta).

HORSEMAN—cavallier, ragel fuk iż-żiemel, xorta ta ħamiem.

HORSEMANSHIP—rcub (rchib) ta fuk iż-żiemel (il ħila etc. li wieħed icollu li jircheb jew jimmaniġġa iż-żwiemel).

HORSEMARTEN—naħla cbira.

HORSEMATCH—isem ta għasfur, bućakk, dumnican, bućakćak.

HORSEMEAT—għalf (ichel, ġwież) taż-żwiemel (ciċri, ġulbiena etc.); *the dry peas and beans that are used for horsemeat are ripe at last,* (**Bacon**), iċ-ċiċri u 'l ful li natu gwież (liż-żwiemel) saru sa fl-aħħar.

HORSE MILL — mitħna tal miexi (mdawra jew mħaddma biż-żiemel).

HORSEMINT—xorta ta naghnigħ.

HORSE MUSCLE—masclu (tal baħar) cbir, goff.

HORSENAIL— musmar għan-nagħâl taż-żwiemel.

HORSEPICK — biċċa għodda tan-nagħâl, sicchina mgħawġa biex jakla iż-żrar mid-dwiefer taż-żiemel.

HORSE PLAY — tilgħab taż-żiemel (bħal ma jagħmlu it-tfal meta isuku wieħed lil jeħor); logħob goff.

HORSE POND—għadira, vasca, ħawt etc. għaż-żwiemel biex jixorbu.

HORSE POWER—(fil macni) is-saħħa li icollha macna li tiġbed etc. daks tant żwiemel.

HORSE RACE—tiġrija taż-żwiemel.

HORSERACING—tiġrijiet taż-żwiemel.

HORSERADISH—ravanell.

HORSESHOE—nagħla ta żiemel; fortificazioni li gejja nofs tond jew bħal nagħla; biċċa meccanismu fit-torn; xorta ta granċ; li għandu għamla ta nagħla; *a horseshoe anvil,* incwina nofs tond (li gejja bħal nagħla); *horseshoe magnet*; calamita gejja għamla ta nagħla ta żiemel u li tiġbed l-azzar miż-żewġ truf tagħha.

HORSESHOEING—tnagħil taż-żwiemel.

HORSETAIL—denb ta żiemel; standard sinjal tal Baxa toroc, li icun lasta b'denb ta żiemel,jew actar, mwaħħlin magħha biex scond in-numru ta dawn id-dnub taż-żwiemel wieħed jara is-setgħa li icollu (jew ir-ranc) tal Baxa; (sinjali bħal balal ħomor fil bandiera tal Ammiralli Inglisi etc. biex juru il ranc tagħhom); *they gave their horse tails to the wind,* (**Byron,** *Bride of Abydos II, 14*), rħew id-dnub taż-żwiemel tagħhom jittajru mar-riħ (biex jidru jew juru ir-ranc tagħhom).

HORSE WAY jew HORSE ROAD — il mogħdija għaż-żwiemel, it-triek minnofs, minn fejn igħaddu jew jistgħu jimxu iż-żwiemel.

HORSE WEED—isem ta ħaxixa.

HORSE WHIP—frosta ta żiemel; tati jew issawwat bil frosta żiemel.

HORSEWHIPPING — swat bil frosta, flagellar.

HORSEWOMAN—mara li tircheb iż-żiemel.

HORSING IRON—scalpell tal klafat.

HORSING UP—tkalfit, l-aħħar stoppa li jitfa, jew li biha isodd xkuk ta bastiment, il kalfât.

HORSY jew HORSEY—li għandu minnatura taż-żiemel; taż-żwiemel; li iħobb iż-żwiemel.

HORTATION—twiddiba, twissija.

HORTATIVE — widdieb, wissej; li iwiddeb, li iwissi; twiddiba, twissija.

HORTATORY } li iwiddeb; li iwissi;
HORTORIC } widdieb, wissej; *He animated his soldiers with many hortatory orations,* (**P. Holland**), għamel il kalb is-suldati tiegħu b'ħafna cliem (għajdut) ta twissija.

HORTENSIAL—adattat għal (tajjeb għal) ġnien.

HORTICULIST } ara *Horticulturist.*
HORTICULTOR }

HORTICULTURAL — tal cultura jew żamma (ħidma etc.) tal ġonna; tal *orticoltura* jew ix-xogħol tal ġonna; *the Horticultural Society of London was founded in 1804,* is-Società (ix-xirca)

tal ħidma etc. tal ġonna saret, jew bdiet, l-ewwel darba f'Londra fis-sena 1804.

HORTICULTURE—orticoltura ; ħidma etc. tal ġonna, chif trabbi biex icolloc ħxejjex, frottijiet jew fjuri fi ġnien.

HORTICULTURIST — wieħed li icun (hu) mħarreġ fil ħidma tal ġonna; min jifhem jew jaf jaħdem jew jaf chif jinħadmu il ġonna.

HORTONITE—isem ta mineral.

HORTONOLITE—isem ta mineral.

HORTULAN—ta ġnien.

HORTULIA—xorta ta sriep.

HORTUS SICCUS—collezioni, ġabra ta werak tal ħxejjex niexfin (igħejdulu ucoll, *herbarium*).

HORT YARD—ġnien bil frott irkiek.

HOSANNA—Evviva !

HOSE — calzetti tan-nisa ; cannol tal gild, ġomma etc. ; it-tokba ta mgħażka etc. fejn jidħol il mancu.

HOSE BRIDGE / HOSE SHIELD — għuda etc biex igħaddu minn fuka carrettuni etc. meta icun hemm il cannol tal gild etc. ta pompa mixħut fl-art, biex dan il cannol ma jiġrilux ħsara.

HOSE CARRIER — bħal tnalja jew mkass għal kbid tal cannol tal pompa.

HOSE COUPLING — gungitura tal cannoli ta pompa.

HOSE HEELER — min isewwi jew irakka il cannoli tal gild etc. ta pompa ; min isewwi il calzetti.

HOSE-IN-HOSE—jisejjħu dawc il fjuri li għandhom il calci u il biċċiet tal fiur ta lewn li jidru donnom għandom il biċċiet (il corolla) doppi.

HOSE REEL—carretta, romblu etc. li fuku iġorru jew ikanklu il cannoli tal pompa jew għat-tiskija fil ġonna.

HOSIER—min jagħmel jew ibigħ il calzetti, peduni jew xi ħwejjeġ tal lbies ta taħt.

HOSIERY—calzetti, peduni, kliezet ta taħt etc. tal malja ; fabbrica fejn isiru il calzetti, peduni u kliezet ta taħt etc. tal malja ; is-sengħa jew it-trafcu ta wieħed li (ta dac jew min) ibigħ calzetti, peduni etc.

HOSPICE—ospiziu, cunvent etc. fejn jirtiraw il passiggieri ; *the Hospice of the Great St. Bernard*, l-Ospiziu (il cunvent) tal Cbir San Bernard.

HOSPITABLE - li jilka il barranin, li jati chenn (f'daru etc. lill xi ħadd minn għajr ħlas); kalbu tajba, ħanin ; *whom all men rate as kind and hospitable*, (Tennyson, *Princess*), li in-nies collha iżommu bħala bniedem kalbu tajba u ħanin.

HOSPITABLENESS—Ikuħ ta barranin f'dar dac li icun ; chenn (li jati xi ħadd f'daru bla ma jeħu ħlas).

HOSPITAL — sptar, furmarija ; rpâr post fejn wieħed imur jischenn jew fejn icun milkugħ ; li jilka f'daru, ħanin ; *I am to be a guest to this hospital maid (Venice) a good while yet*, (Howell, *Letters Book I*), għad bakgħali nokgħod bħala mistieden f'din il belt ħanina (li tilka il frustieri ġo fiha) ta Venezia, għal bosta żmien actar.

HOSPITAL SATURDAY — is-Sibt tal ġbir, għal Sptarijiet Inglisi (L-Inghilterrra etc.)

HOSPITAL SUNDAY - il Hadd li jaħbad f'Ġunju meta dac inhar isir ġbir (issir il ġabra) mal Inghilterra collha għal li Sptarijiet.

HOSPITALE—post mchennen; post, loc, fejn wieħed imur jischenn.

HOSPITALITY—Ikugħ ta passiggieri jew frustieri f'dar dac li icun minn għajr ħlas.

HOSPITALLER — spedalier, wieħed minn tal Ordni Gerosolimitan jew tal Cavalieri ta San Ġwann jew ta Malta.

HOSPITATE—tgħammar f'dar ħadd jeħor; tischenn bħala bniedem barrani, f'dar ħadd jeħor ; tokgħod ma ; *this hospitates with the living animal in the same shell*, (Greco, *Museum*), dan igħammar (jokgħod) ma l-annimal ħaj fl stess koxra.

HOSPITICIDE—wieħed li (min) joktol lil dac li icollu irtirat f'daru.

HOSPITIUM—ospiziu, lucanda, post fejn jischennu jew icunu miżmuma (irtirati) in-nies.

HOSPODAR—titlu ta dinjità li għanhom ir-rejet tal Polonia, u 'l prinċpijet tal Wallachia, Lithuania u Moldavia.

HOST—min jistiedem jew jilka innies gewwa daru; tal-lucanda, lucandier; kuddiesa; l-ostia mkaddsa; il viaticu; għeġwigia, ċorma, eserċtu; pianta li tħalli li tiċber u tgħejx fuk il għeruk tagħha pianta oħra (bħal ma hu il ful li iħalli jiċber u jitla fuk il għeruk tiegħu il budebbus); annimal li iħalli igħix fuku jew minnu annimal jew dudu jeħor; sogħla, tkaħkiħa; tgħammar, tmur tokgħod f'lucanda; iżżomm ġo darec jew tirtira lil xi ħadd; tistieden f darec; *he has been my host for all the time I was there*, chien hu li żammni irtirat f'daru iż-żmien collu li bkajt hemm; *I wish to see the host himself*, irrid nara il-lucandier stess; *at the elevation of the Host*, fl-elevazioni tal. Ostia fil Kuddiesa; *he was to receive the Host this morning*, chellhom jivviaticawh dal għodu; *the host of insects gathering round my face*, (**Wordsworth**, *Excursion, Book I*), il għeġwigia ta insetti li inġabru ma wiċċi; *the Lord of Hosts*, is-Sinjur Alla tal Eserciti.

HOSTAGES – raħan, bniedem li jibka l-art jew għand xi ħadd miżmum bħala raħan sa chemm isiru jew icunu mitmuma xi pattijiet biex dana il bniedem li jibka miżmum jagħmel tajjeb għal dawc il pattijiet etc.; *two of our people might be left ashore as hostages*, (**Cook**, *First Voyage, Book III, Chap. VIII*), tnejn min-nies tagħna jistgħu jibkgħu l-art bħala raħan.

HOSTEL – (bħal *hotel*), lucanda.

HOSTELLER — tal lucanda, lucandier.

HOSTELRY }
HOSTERY } lucanda, alloġġ.

HOSTESS – il mara tal-lucanda, lucandiera, mara li tilka f'darha il barranin biex tirtirahom; mara li tistieden in-nies f'darha, is-sinjura tad-dar li tistieden jew li icollha il mistednin.

HOSTESSSHIP — l-ufficiu ta lucandiera.

HOSTICIDE—min (dac li) joktol il għadu.

HOSTILE – tal għadu, li juri ghedewwa; cuntlariu, contra, li ma jurix ħbeberija; *they had early become cold and were fast becoming hostile*, (**Macaulay**, *History of England, Chap. IX*), malajr birdu u bdew iduru contra tagħna.

HOSTILE WITNESS—xhud li igħejd contra ta dac stess li icun ħarcu biex jixhed favur tiegħu.

HOSTILELY—ta għadu.

HOSTILEMENT — għamara, mobbli, xarbitelli tad-dar.

HOSTILITY—ostilità, mibgħeda tal għadu; wiri contra; gwerra.

HOSTILIZE—tagħmel bniedem għadu tiegħec jew ta ħadd jeħor.

HOSTING—ġabra, għajta biex jinġabru in-nies tal gwerra flimchien.

HOSTLER—it-tifel ta li stalla, min icollu ħsieb iż-żwiemel fi stalla.

HOSTLESS—li m'hux ħanin, li ma jilkax nies gewwa daru, li ma iħallix nies jischennu f'daru.

HOSTRY—lucanda, alloġġ.

HOT—sħun, jaħrak, jiċwi; nervus, ncurlat, furius, li jitgħilgħulu malajr; bil ħrara; li għandu il (jew mimli bil) ħrara; ħabriechi; kawwi, aħrax, kalil; li isaħħan; sħana; *I find this room hot*, nsib din il camra sħuna; *the fire is hot*, in-nar jaħrak; *strike while the iron is hot*, ati bil martell meta il ħadida tcun micwija, jew tcun tiċwi (jigifieri approfitta ruħec miż-żmien li icolloc li tiħ tista taħdem, jew tagħmel xi ħaġa); *the mustard is very hot*, il mustarda taħrak ħafna; *she is so hot because the meat is cold*, (**Shakespear**, *Comedy of Errors*), hia hec incurlata (ħadet dissaħna collha) għaliex il-laħam chiesaħ; *I believe he did so because he is of a very hot constitution*, nemmen li għamel dana għaliex hua furius wisk (malajr jiżbel jew jitilgħulu); *she is cold but he is hot to see the work done*, hia bierda iżda hu mimli ħrara biex jara ix-xogħol isir (lest); *a hot fight*, ġlieda, gwerra takbida jew taktiegħa kalila; *hot weather has set in now*, issa bdiet is-sħana; *I am hot*, jena sħun (kiegħed inħoss is-sħana); *to grow hot*, tisħon; *to make a thing hot*, issaħħan; *hot and rebellious liquors*, (**Shakespear**,

As you like it), licur (xorb) li isaħħan u jixgħel.

HOTBED — art sħuna (bid-demel etc) biex tfittex ittalla u tcabbar pianti etc.

HOT BLOODED — li għandu demmu spont, li jiżbel malajr, li jixgħel malajr; ħarrieki, żieni.

HOT BRAINED — furjus, mkarkać, li jisħon malajr jew minn xejn.

HOT BURNING — ħarrieki, żieni.

HOTCHPOTCH cawlata (tisjir tal-laħam tal ħanzir, bil ħaxix, perżut, gobon, etc.)

HOT COCKLES — logħba tat-tfal etc. meta wieħed icun b'għajnejh mgħammdin u irid jinzerta jew jakta min icun imissu jew jatih id-dakka.

HOTEL — lucanda, arloġġ, *ħotell.*

HOTEL DIEU — sptar, furmarija.

HOT HEADED — kalil, aħrax, li jiżbel malajr.

HOT HOUSE — stufa, serra,dar, camra etc. mgħottija bil ħġieġ fejn irabbu jew iżommu biex jicbru xi pianti li icunu iridu is-sħana; burdell.

HOT LIVERED — kalil, aħrax, li jitilgħulu (jisħon jew jiżbel) malajr.

HOT MOUTHED — ta rasu, stinat; li la igħejd heco, heco.

HOT PRESS — tippressa tgħafas il carta bejn zewġ pianci micwija.

HOT PRESSING — pressar tal carta etc. bejn il pianci tal ħadid jicwi biex tieħu il-lustru.

HOT SHOT — balal micwija biex fejn jolktu ikabbdu u jaħarku.

HOT SPIRITED — donnu xrara nar.

HOT SPUR — bniedem kalil, aħrax, li jiżbel malajr; mħeġġeġ bil ħrara, bil herra, xorta ta piselli li ticber malajr.

HOT SPURRED — mħeġġeġ bil ħrara; bil herra, li jiżbel malajr.

HOTTENTOT — Ottentôt, salvaġġ tal Africa ta Isfel; lsien tal Ottentoti jew tan-nies tal Africa ta Isfel; tal Ottentoti jew tas-slavaġ tal Africa ta Isfel; *hottentot bread*, xorta ta pianta (siġra) li ticber fil pajjisi tal Ottentoti u illi dawn in nies slavaġ jeclu il kalba tagħha f'loc il ħobż meta icunu scarsi.

HOTTENTOT CHERRY — xorta ta cirasa salvaġġa, isem tal pianta.

HOTWALL — ħajt fejn jicbru is-siġar tal frott għal chenn tiegħu.

HOUDAH — siġġu (post bil makgħad) fuk dahar ljunfant etc. għal passiggieri, biex jircbu fuku.

HOUGH — il gherk tal coxxa; lexxuna, mgħażka żgħira.

HOULLETIA — xorta ta pianta tal fjuri bħal *Orchidee* li ticber wisk fil Brażil (America ta Isfel).

HOUND — chelb tal caċċa, tmur għal caċċa bil clieb; bniedem chelb, vili, infami.

HOUND FISH — xorta ta chelb il baħar.

HOUND'S TONGUE — isem (xorta) ta ħaxix li fil botanica hia magħrufa bl-isem ta *Cynoglossum.*

HOUND TREE — isem ta siġra il *Cornus Sanguinea.*

HOUX — id-dakkuka tal pinnaġġ (tajra); tgħajjat.

HOUR — sigħa, il ħin; wakt; *there are 24 hours in one day*, f'ġurnata hemm 24 sigħa; *that boat runs (goes) 10 knots an hour*, il bastiment jagħmel għaxra fis-sigħa; *what hour is it?*, x'ħin hu?; *he came at the exact hour*, giè fil wakt sewwa; *to keep good hours*, tinġabar cmieni id-dar fil għaxija; ma tiddawwarx barra mid-dar bil-lejl; *the small hours*, l-ewwel sigħat (ta wara nofs il-lejl) tal ġurnata, ngħejdu aħna is-sigħa jew is saghtejn ta bil-lejl.

HOUR BELL — kampiena li iddokk is-sigħat; il kampiena tas-sigħat ta arloġġ.

HOUR CIRCLE - wieħed mic-circuli cbar li naraw maħżużin fuk il globu, li igħaddi (dwar id-dinja) mil poli u jinżel perpendiculari mal-linja tal equinoziu, heco msejjaħ għaliex meta ix-xemx tasal fukha jaraw il ħin (x'ħin hu).

HOUR GLASS — impulletta, arloġġ tar-ramel

HOUR HAND — lancettina li turi is-sigħat f'arloġġ.

HOURI — xebba, serafin tas-smewwiet magħrufa mit-Toroc Mawmettani.

HOUR LINE — linja li turi il ħin (fl-Astronomija); is-singhi jew sinjali li naraw f'arloġġ tax-xemx.

HOURLY — ta cull sigħa; cull sigħa; ta dejjem, ta cull mument, continwu; *in hourly expectation of a martyrdom*, jistennew dejjem il martiriu; *the agitation grew hourly more formidable*, (**Macaulay**, *History of England*), l-agitazioni (it-taħwid) beda jicber minn sigħa għal oħra.

HOUR PLATE — wiċċ l-arloġġ, il faċċata ta l-arloġġ li turina is-sigħat etc.

HOUSAGE — ħlas, dritt, li jħalsu tal magazzinaġġ xi affarijiet (mercanzia) talli jinżammu jew jintrefghu fil maħżen; magazzinaġġ.

HOUSE — dar; in-nies tad-dar; il familja; razza, gidd; teatru, in-nies li imorru it-teatru; il camra tal parlament jew tal cunsill; il mejda (l-ichel jew chif jeclu in-nies ta dar jew il familja) dar, fabbrica, ditta; iddaħħal, tilka, tirtira f'dar (fid-dar); tischenn; *whose house is this?* ta min hi din id-dar? *the house I call here the man, the woman, their children, their servants, bond and free, their cattle*, (**Smith**, *Commonwealth*), il familja collha jena nsejħilba hawn, ir-ragel, il mara, it-tfal tagħhom, is-servi tagħhom, rsiera u m'humiex, u il bhejjem tagħhom; *House of Commons and the House of Lords*, il Camra tal Comuni u dic tal Lordi (il camra baxxa u dic tal Pari); *the opera house*, it-teatru; *a good play draws good house*, opra tajba tiġbed ħafna nies; *he kept a miserable house but the blame was laid wholly upon madam*, (**Swift**), chellu il mejda dejjem mil l-agħar (chien iżomm hu id-dar batuta jew scarsa mil lichel) iżda il ħtija ta dan chienet teħodha is-Sinjura; *I have written to the house myself for another set*, ctibt l'id-dar (lil fabbrica) jena stess għal taghmira oħra; *house of call*, post fejn jiltakghu il viaġġaturi tal cummerċ; *house of correction*, il habs, casa di correzione: istitut fejn iżommu it-tfal li jidru li huma ta condotta hażina biex irabbuhom tajjeb; *house of God*, il cnisia, it-tempiu jew id-dar t'Alla; *to bring down the house*, iġġagħal li in-nies collha tat-teatru jagħmlu applaus, (tibda int applaus generali f'teatru); *store house*, maħżen; *wash house*, loc fejn isir il ħasil; *coffee house*, ħanut tal cafè; *pigeon house*, barumbara; *the workhouse*, loc bħal habs fejn iżda in-nies li icun hemm imorru weħidhom biex jaħdmu biex jeclu; *These buildings are left on purpose for housing the people*, dan il bini ħallewh għal apposta għan-nies biex jirtiraw in-nies; *I had to house them when they were here*, jena chelli inżommhom f'dari meta chienu hawn; *house to house*, minn dar għal l-oħra, tmur id-dur jew tispeziona loc jew post wara l-jeħor.

HOUSE AGENT — agent tad-diar, wieħed li icollu f'idejh djar tan-nies għal chiri jew ghal beigħ.

HOUSE BOAT — maħżen fejn iżommu id-dghajjes.

HOUSE BOTE — il għata ta l-injam li jati (scond il-ligi) il proprietariu lil inquilin għat-tiswija (li icun hemm bżonn) tad-dar.

HOUSE BREAKING — scassâr tad-djar (dħul tal ħallelin fid-djar).

HOUSE BREAKER — ħalliel.

HOUSE CRICKET — xorta ta werżik.

HOUSE DOG — chelb li jindocra id-dar.

HOUSEHOLD — il familja, in-nies tad-dar; tad-dar; *household bread*, ħobs tad-dar.

HOUSE HOLDS — it-tkiek prim.

HOUSEKEEPER — il mastru di casa; ir-ragel jew il mara li icollhom ħsieb id-dar.

HOUSE KEEPING — iż-żamma tad-dar; xoghol il mastru di casa; it-trigija tal affarijet tad-dar.

HOUSEL — l-Ostia Mkaddsa, l-Eucaristia; il viatcu; tivviatca, tkarben fid-dar (marid etc)

HOUSELEEK — is-sempreviva.

HOUSELESS — bla dar; li ma għandux fejn igħammar jew fejn jokgħod.

HOUSELET — dar żgħira.

HOUSE LINE — cima rkieka, rumnell li jusaw abbord etc. għal ferituri jew għal rbit tal anelli tal kluħ etc.

HOUSELING — tal Eucarestia, tas-Sacramenti; tkarbin, viatcu.

HOUSELING CLOTH—terħa,dvalja tat-tkarbin (li iżommu meta is-Sacerdot icun ikarben biex jecc katt taka xi particula tigi fukha).

HOUSE LOT—il pian, is-sit, jew l-art li trid fejn tibni jew ittalla dar.

HOUSE MAID—seftura, kaddejja.

HOUSE MATE—min igħammar fl'istess dar ma ħadd jeħor; sieħeb fid-dar.

HOUSE MONGER—min jinnegozia fid-djar jew fil bini; min (dac li) jixtri u ibigħ, jew ipartat djar lesti etc.

HOUSE MARTIN — xorta ta għasfur (ħuttafa).

HOUSE MOTHER—il maracap tad-dar, l-omm tal familja.

HOUSE PAINTER — min jiżbogħ id-djar; żebbigħ.

HOUSE PHYSICIAN—tabib residenti (li jokgħod dejjem jew li icun għassa) fi sptar, furmaria, jew xi Istitut.

HOUSE PHYSICIANCY — l-ufficiu ta tabib resident (fil post) fi sptar, furmaria, Istitut etc.

HOUSE PIGEON — ħamiem tad-dar (m'hux salvaġġ).

HOUSE RAISER—bennej tad-djar.

HOUSE RENT—chera: *he is allowed house rent free*, għandu chera franc; *he is allowed £ 18 a year for house rent*, għandu (jatuh) tmintax il lira fis-sena għal chera.

HOUSE ROOM—camra tad-dar (f'dar).

HOUSE SPARROW—għasfur tal bejt.

HOUSE TAX—taxxa fuk id-djar.

HOUSE TOP—il bejt; fuk, fid-dar.

HOUSE WARMING—festa, trattament li wieħed jagħmel meta imur jokgħod (jidħol l-ewwel darba biex igħammar) f'dar ġdida, għar-risk.

HOUSE WIFE—il mara tad-dar, il cap, l-omm; il caxxa tax-xogħol tan-nisa (il caxxa tal-labar tal ħjata u tarras, tal holok, mkass etc); timmaniġġa bil għakal (bl-economia) l-affarijiet tad-dar; tagħmel in-nefka etc. li icun hemm bżonn għad-dar.

HOUSE WIFELY—maniġġar,trigija tal affarijet tad-dar (jew ta dar) bil għakal, bil galbu, bl-economia.

HOUSE WIFERY — economia domestica.

HOUSE WRIGHT—bennej tad-djar.

HOUSING—għata ta (għal fuk) berdgħa ta żiemel etc.; il klugħ ta gebel minn ħajt u tkegħid ta jeħor ġdid (trakkigħ fil bini); il biċċa tal arblu ta bastiment li tcun mil prim sal cverta; għata għal fuk cverta ta bastiment li jitkigħed f'xi maltemp meta icun il baħar kawwi.

HOUSLING—tas-Sacrament,tal Ostia, tal viatcu.

HOVE—xorta ta marda fi ngħaġ; tħuf; tokgħod iddur minn hawn għal hemm f'post; titlajja; it-temp passat tal verb *Heave* (ara); ittalla, titla (bħal għagina bil ħmira); *the earth also for her part, by this means, well soaked, swelleth and hooveth as it were with a leaven* (**P. Holland**, *Plinie, Bk. XVII*), u l-art ucoll mil banda l-oħra, b'dan il mod (hecc) msappa fl-ilma, ticber u titla kisha, ngħejdu aħna, bil ħmira.

HOVEL — għarix, makiel, loc għal bhejjem; dar msejcna, tuguriu; tirtira f'dar imsejcna.

HOVEL HOUSE—niċċa għal statua.

HOVELLER—min jati dakka ta id; min igħejn biex isalva in-nies etc. meta f'xi maltemp imur xi bastiment l-art; min imidd idejh biex isalva in-nies f'xi naufragiu.

HOVELLING—bini ta ċmieni għoljin b'mod li id-duħħan joħroġ li ma jatix fastidiu.

HOVELITE—isem ta mineral.

HOVEN — mtalla, mgħolli, mimli, minfux.

HOVER — iżżomm fuk il ġwienaħ fl-aria; tittajjar, tiggiera, tħuf l-hawn u l-hemm; dar, ricoveru, post, loc fejn wieħed imur jischen; *boughs of trees which were cast in thither to serve as a hover for the fish* (**Carew**, *Survey of Cornwall*), xeħtu hemm frieghi tas-siġar biex serveu għal ħut fejn icun jista jischenn.

HOVERING—titjir fl-aria; giri l-hawn u l-hemm dwar xi post (xi mchien).

HOVITE—isem ta mineral.

HOW—chif, għala, chemm; *how are you?* chif int? *how is that?* dana chif? (chif chien, dana?) *give us an account*

how it was, ghedilna sewwa chif chienet il bićća; *how much is that?* chemm hu dac?; *how old are you?* chemm il sena ghandec; *how long have you been in Malta?* chemm ilec Malta?; *how think you?* x'idhirlec?; *how so?* ghala dan? (ghaliex); *how small soever*, żghir chemm hu żghir.

HOWADJI — mercant, bejjegħ (chif isejhulu in-nies tal pajjisi ta Lvant).

HOW BE }
HOW BE IT } ma dan collu.

HOWDAH—siġġu, post fejn wiehed jokghod bil kegħda fuk dahar ta ljunfant.

HOWDIE }
HOWDY } kabla.

HOWE—mħaffer, bil ħofra; *full of heights and howes* (**Scott**, *Rob Roy*), collu gholiet u ħofor.

HOWE BACKIT — żiemel li ghandu dahru bil ħofra (mħaffer).

HOWEL—ćana nofs tond tal buttara għać-ćanar tad-dugħ ta barmil minn gewwa.

HOWEVER—iżda, ma dana collu; *I am not disposed to go, however to oblige you I will*, ma tantċ chelli kalb immur iżda biex niccuntentac jena immur; *however, the affair, on the whole, was a success*, ma dan collu. il bićća, niccunsidraw collox flimchien, rnexxiet; *however the bnsiness goes you have made fault* (**Shakespear**, *Winter's Tale*) hi chif in hi (sia coma si voglia) inti għamilt hażin (ghamilt żball).

HOWFF—tmur spiss (tidher spiss) f'post, xi banda, xi mchien.

HOWITZER—xorta ta canun, kasir u ħafif.

HOWK—tħaffer, takla it-trab.

HOWL — tagħwi, twerżak, timbaħ, tingħi; tgħajjat bħal lupu; taghmel dac il ħoss bħal meta icun jonfoħ irriħ; tgħajjat għal ajjut jew b'leħen ta meta wieħed icun f'xi bżonn jew icun irid xi għajnuna malajr; għawi, twerżik, nbigħ, nigħi; *I heard the wolves or dogs howl*, smajt il-lupi jew il clieb jingħu (igħajtu); *new widows howl* (**Shakespear**, *Macbeth*), romol (nisa) ġodda jibcu (jingħu, igħajtu mdejkin etc.); *wild howled the wind all night*, il-lejl venven (nefaħ b'ħafna ħsejjes) il-lejl collu; *she howled aloud "I am on fire"* (**Tennyson**, *Palace of Art*), hia għajtet bħal waħda miġnuna "kieghda nakbad"; *Is this the howl of a dog or of a wolf?* din għajta ta chelb jew ta lupu? *whilst the mad mothers, with their howls confused, do break the clouds* (**Shakespear**, *Henry V*), wakt li l-ommijiet maħrugin barra minn sessihom b'dac il għajjat (it-twerżik) taghhom flimchien (ta culħadd f'dakka) joforku (jinfdu) is-sħab.

HOWLER — min (dac li) igħajjat, jingħi jew jagħwi.

HOWLET—cocca żgħira; cocca.

HOWLING—ta swied il kalb; għajjât, nigħi ta lupi jew ta clieb; *he was lost in the waste howling wilderness*, intilef fid-desert cbir u li isewwidlec kalbec (li ibeżżgħec bil cruha u il ħemda tiegħu).

HOWLING MONKEY—xorta ta xadin.

HOWQUA — xorta ta tè ta qualità mill-aħjar (għali ferm).

HOW SO—hu chemm hu; *and welcome home, how so unfortunate* (**Daniel**, *Civil Wars*), u merħba bih meta jigi id-dar, hu chemm hu sfortunat.

HOWSOEVER—hi chif in hi; għad illi; għallavolia; *howsoever he shall pay for me* (**Shakespear**, *Troilus and Cressida*), hi chif in hi, iħallas għalija; *howsoever you speak this to feel other men's minds* (**Shakespear**, *Henry V*), għad illi (għallavolia) inti tgħejd dana (titchellem hecc) biex tara in-nies x'għandhom f'moħhom (jew chif jaħsbu in-nies).

HOW SOON (f'loc AS SOON AS)—malli.

HOY—bastiment żgħir b'arblu wieħed; dgħajsa tat-tgħabija; għajta biex tgħejd wieħed jekaf jew iħares; hoi! fejnu! stenna ftit! *there lay the hoy in which he was to sail* (**Macaulay**, *Hist. of England*), hemm chien il bastiment żgħir (b'arblu wieħed) li bih chellu isiefer.

HOYSE—ara *lift*.

HOYT—titligħeb, titbagħrad; *let no one condemn the girls for hoyting with the boys* (**Fuller**, *a Pisgah sight of*

Palestine) ħadd ma għandu jincorla (jitcasa) bil bniet għaliex kiegħdin jitbagħardu (jitliegħbu) mas-subien.

Huanuco—belt fil Perù (America t'Isfel).

Huanuco bark—koxra ta siġra li ticber f'*Haunuco* (ara).

Huascolite—isem ta mineral.

Hub—buttun ta rota; mancu, makbad ta xabla etc.; marca, tebgħa, sinjal etc.; biex timmira ghalih; is-sinjal (musmar fl-art etc.) fil logħob tal *quoits* (ħolok); *he drived the dagger in his back up to the hub*, daħħallu li stallet f'darhu sal makbad (sal mancu).

Hub barer—pedan, biċċa għodda tal mastrudaxxi (li jagħmlu il carrettuni) biex itakkbu il buttun tar-roti għal fejn jidħlu li mgħażel.

Hub lathe—torn għal buttun tar-roti tal carrettuni.

Hubble bubble—pipa bil-lasta tal-lasticu etc. li id-duħħan meta tpejjep igħaddi mil l-ilma u dana ibakbak (arghilé jew pipa tat-Toroc etc.)

Hubbub—storbiu, ghageb, frattarija gilba, ħamba; *a universal hubbub wild of stunning sounds*, (**Milton**, *Paradise Lost*), għageb cbir ta għajjât li itarrxec li ma ngħidlecx.

Hubbubboo—nigħi, ghawi ta clieb ta lupi etc. għajjât.

Hubby — collu stoffi u ħotob; *a hubby road*, triek collha stoffi u ħotob.

Huck—tiggebbed fil prezz (fix-xiri).

Huck a back—xorta ta drapp (għażel) ordinariu jew oħxon; id-drap tas-srievet jew dvalii ta li mwejjed.

Huckery—bejgħ bli mnut; tarf ta negoziu.

Huckle—il għadma tal genb; genb.

Hucklebacked—bi spallejh mgħawgin (donnu ħotbi).

Huckle bone—il għadma tal genb; (ta genbejna).;*he suffers from sciatica or gout in tho huckle bones*, ibati bix-xiatica jew bil gotta fil għadmiet ta genbeih.

Huckster — righettier; tbigħ, jew iżżomm ħwejjeġ għal bejgħ jew tpartatom ma oħrajn.

Hucksterage — beigħ bħal tar-righettieri; tarf ta negoziu.

Hucksterer—righettier.

Huckstereess—righettiera.

Hud—koxra ta gewża.

Hudder—tiffolla; tghatti, tgheżwer.

Huddle—tiffolla; tħabbel; tagħmel ħallata ballata; tixħet chif giè giè; tifxel, tross; tinħabel, titħawwad, tinfixel; titrass; ħabla, ħallata ballata, taħwida, fixla; rassa; xhih, wieħed li għandu idu magħluka, għadma; ħanżir; *fools huddle on and always are in haste*, (**Rowe**), il boloħ jiffullaw (irossu etc.) u dejjem mgħaġġlin; *for he huddles to one place rich, poor, wise, foolish, noble, and the base*, (**Brome**, *On the death of his Schoolmaster*), għaliex hua jixħet chif giè giè, hallata ballata, il ghonia, il fkar, l'ghorrief, il boloħ, in-nobbli u 'l baxxi; *at twelve she rose and huddled on her clothes*, kamet f'nofs inhar u xeħtet fukha ħwejjiġha chif giè giè.

Huddler — min iħallat jew jixhet ħwejjeġ chif giè giè jew ħallata ballata, min jifxel, iħabbel; min iross jew jiffolla.

Hudibrastic—versi ta poesia mictubin ħażin, bl-accenti ħżiena u bla rima, versi batuti; versi sciolti; *his hudibrastic satires are of little intrinsic value* (**Macaulay**, *History of England*), is-satiri tiegħu, li chiteb, b'dawc il versi ħżiena, ma tantx jiswew wisk.

Hudsonite—mineral ta lewn iswed scur.

Hue—lewn. żebgħa, culur; storbiu għajjât, frattaria, ghageb, plejtu; *it is painted in lovely hues*, miżbugħa b'lewnijiet (culuri) sbieħ wisk; *when they saw the cow running they raised a hue and cry*, malli raw il bakra tiġri bdew collha igħajtu (għamlu frattaria, ighajtu).

Hued—miżbugħ; bil-lewn; li għandu il culur; aħmar (bil mistħija) mbergħen; *his brow was hued with triumph*, (**Browning**, *Paracelsus*), ġbinu chien aħmar nar bil ferħ tar-rebħa.

Hueless—bla lewn, minghajr lewn jew culur.

Huff—wieħed mimli bih in-nifsu; faħħari; sfiċċa, tisbil, rabia jew saħna; tisbel, tincorla, tixgħel malajr; tonfoħ

(timla bir-riħ) ; tinsulta ; tistieden għal ġlied; *he is one of those huffs*, dac wieħed minn dawc il fahħara (li għandhom żakkhom mimlija li jafu wisk) ; *to take huff*, tisbel, tincorla, tieħu fastidiu, toffendi ruħec ; *His Highness may have taken huff*, (Cowper), l'Altezza tiegħu (hu) forsi ħa fastidiu, *the wind is able to huff up the ground*, (**Holland, Plinie**), ir-riħ jista jonfoħ l-art ; *dont' you suffer my lady to huff me every day as if I were a dog*, (**Colley Cibber**, *the Careless Husband*), la tħallix is-Sinjura tigħi tinsultani (taħkarni) cull jum, kisni (bħalli chiecu jena) xi chelb.

Huff } fahħari, wieħed li iħobb jiżHuffer } żarġan biex juri ruħu.

Huffiness—fittaġni, arroganza.

Huffing—ftaħir, żargin: tiecol *pedina* fil logħob tad-damma.

Huffish—mżarġan, biż-żargin ; insolenti, arroganti.

Huffy—minfuħ bih in-nifsu, mżarġan; insolenti, petulanti, fitt, arroganti.

Hug—titgħezzez (fis-sodda), ittalla (spallejc); tokgħod ma genb; titrassas, tħaddan ; tgħannak miegħec (gewwa dirgħajc) ; (fuk il baħar) iżżomm ma l-art, iżżomm il l-art (jew lejn l-art) iżżomm għar-riħ; għafsa, tgħannika, għanka, taħdina ; *it is good sport to see this little boy hug in his bed for cold*, (**Palsgrave**), fih piacir tara lil dana it-tifel ċchejchen jitgħezzez fis-sodda għal bard ; *to hug with swine* (**Shakespear**, *King John*), tokgħod ma (titrassas ma'l) ħnieżer (kżiekeż salvaġġi) ; *he gave her a good hug*, ħaddana, ħadna sewwa miegħu ; *we saw them hug the land all day*, rajniehom iżommu ma l-art il ġurnata collha ; *she hugged her son in her arms*, għanket lil binha ġo dirgħajha.

Huge—cbir, oħxon wisk, ta cobor li ma bħalu ; cbir ferm ; *a huge man*, bniedem cbir (dakshiex) ; *huge strong*, ta kawwa li ma bħala ; kawwi ferm.

Hugeness—cobor.

Hugger—min iħaddan, (ħaddân), jew min igħannak ; tokgħod mistoħbi tistenna lil xi ħadd.

Hugger mugger—bil moħbi; ta taħt fuk, ħallata ballata, chif giè giè ; *in hugger mugger*, bil moħbi, moħbi.

Huggle—tgħannak,tgħafas, miegħec ġo dirgħajc ; tħaddan.

Huguenot — wieħed mill-*Ugonotti* jew *Calvinisti* (protestanti) Francisi li chienu jeżistu fi Franza fis-seculi sittax u sbatax.

Huguenotism — Ugonottismu ; religion jew setta ta Calvinisti Francisi.

Huke — (f'loc *Cloak*); mantell ; *as we were thus in conference, there came one that seemed to be a messenger in a rich huke*, (**Bacon**, *New Atlantis*), wakt li conna kegħdin nitchelmu flimchien giè wieħed ragel, donnu messaggier, liebes mantell sabiħ.

Hulch—ħotba.

Hulch blcked—ħotbi.

Hulchy—bil ħotba.

Hulk—bastiment tat-tagħbija ; bastiment mercantil ; bastiment żarmat mill-arbli li kiegħed sorġut f'port (għaliex scartat, għax m'hux tajjeb actar għas-safar) u li iservi bħala depost, sptar etc. bħal ma hi il *Hibernia* hawn Malta; *the hulks*, bastimenti kodma żarmati mil l-arbli u li kegħdin f'port sorġuti iservu bħala ħabs (calzri) ; *hulks are prison ships* etc., (**Dickens**, *Great Expectations*) il *hulks* huma bastimenti li iservu ta calzri.

Hulk — toħroġ li msaren ; tnaddaf żakk ta annimal mil li msaren ; *he can kill and flay a rabbit but he cannot hulk it*, jaf joktol u jisloħ fenec iżda ma jafx joħroġlu msarnu u inaddaflu żakku.

Hulk — tagħmel ħofra fil blat għal furnelli ; tħaffer il blat għal furnelli.

Hulke—għarix, capanna.

Hulking—goff ; *a great hulking fellow* bniedem goff (ħaġa goffa).

Hulky—goff, babbu, stupidu.

Hull—fosdka, koxra ta lewża jew gellewża etc ; bastiment bla arbli ; tfesdak, tkaxxar (piselli etc.) ; tolkot, ittakkab bastiment bil balla ; *hull down*, meta il bastiment icun għadu il barra fuk il baħar fil bogħod li l-arbli biss icunu għadhom jidru ; *he employed a boy to hull the peas*, kabbad tifel

ifesdak (ikaxxar) il piselli; *they succeeded to hull two of their best ships with the cannon balls*, rnexxielhom itakkbu tnejn mil l-aħjar bastimenti tagħhom bil balal tal canuni.

HULL—tħuf, tibbordia minn hawn għal hemm bħal ma jagħmel bastiment smattat fuk il baħar meta icun kiegħed jistenna xi għajnuna.

HULLABALOO—storbiu, għagħa, frattarija.

HULLED—mfesdak, bla ħliefa.

HULLED CORN, HULLED GRAIN — kamħ, msoffi mil ħliefa, lest għat-tħin; midrus u lest.

HULLO—ohi!; fejnu!

HULLOCK—biċċa kala li iniżżlu fuk bastiment f'xi tempesta biex iżommu il bastiment għal colpi tal baħar.

HULLY—bil fosdka, ħliefa jew koxra.

HULLYTHEISM—ara *Hylotheism*.

HULST—il *holly* (ħaxixa bil werak inigghes li tagħmel bħal cuscsu jew żibeġ aħmar, ticber l-Ingħilterra, u iżejnu biha cnejjes etc. fil Milied.

HULSTRED—moħbi.

HULVER—ara *hulst*.

HUM—tgħeġweġ; iżżanżan, twerden, tgħanni (tcanta biċċa) minn taħt lsien; għeġwiġ, żanżin, twerdin; mela! *and the neigh of the steed and the multitude's hum*, (**Byron**, *Siege of Corinth*), u iżżhir taż-żwiemel u it-tgħeġwiġ tan-nies (tal folol); *the hum of bees*, iż-żanżin tan-naħal (taż-żunżan); *the hum of the wheel etc. suddenly ceased*, (**Longfellow**), it-twerdin tar-roti sichet minnufiħ (f'dakka jew għal għarrieda); *he was humming a tune all the while*, chien kiegħed icanta xi ħaġa minn taħt lsien; *I cried hum! and well go too!* (**Shakespear**, *Henry IV*), jena għedt: mela! u tajjeb, mur ucoll.

HUM—tħamħam; tgħejd *khemm* u *umm* meta tcun titchellem minn chelma għal l-oħra, u dana biex bħal li chiecu tieħu in-nifs jew tistrieħ jew għaliex taħbat tinsa jew titħawwad filli tcun kiegħed tgħejd; kerk; takrika, wiri ta ħaġa b'oħra; dahca; birra kawwija, spiritusa bosta (li titla fir-ras malajr); *as he spoke he often cried hum*, xħin chien jitchellem ma jagħmilx ħlief iħamħam; *that's a hum*, dic brafa, ċajta; *he drank a whole bottle of the best Cheshire hum*, xorob flixcun mill-aħjar birra kawwija ta Cheshire.

HUMAN—tal bniedem, tal bniedmin; profan (m'hux sacru jew divin); bniedem; *human authors*, l-auturi (chittieba) profani (chittieba tal ħwejjeġ li m'humiex għeżies jew sacri); *and agonies of human and of brute*, (**Cowper**, *Task II, 105*), u agunij (tbatijet cbar) tan-nies u tal bhejjem.

HUMAN HEARTEDNESS — umanità, ħniena.

HUMAN SACRIFICE—sacrificiu ta bniedem, bniedem vittima.

HUMANATE—li għandu in-natura ta bniedem; magħmul bniedem.

HUMANE — kalbu tajba, ħanin; *of an exceeding courteous and humane inclination*, (**Spottiswood**, *Church of Scotland*), ħanin u kalbu tajba ferm (li ma ngħejdlecx).

HUMANE SOCIETY — xirca (società) magħrufba bl-isem ta: *Royal Humane Society of London*, mibdija (magħmula) mit-tobba Haws, Fothergill, Cogan u oħrajn fis-sena 1774, għal għajnuna ta dawc li icunu sejrin jew kegħdin jegħerku.

HUMANELY—tal bnedmin; bil curaġġ collu; bil ħniena, bit-tieba ta kalb; *we have to bear humane cases humanely*, jeħtiegilna, (hemm bżonn) li nsofru il gwaj tal bnedmin (li jigi fuk il bniedem) ta bniedmin li aħna (bil curaġġ collu); *we might guess they relieved us humanely* (**Shakespear**, *Coriolanus*), nistgħu ngħejdu illi għenuna (tawna il għajnuna tagħhom) bil ħniena collha.

HUMANENESS—ara *humanity*.

HUMANICS—li studiu fuk il bniedem u natural il bniedem.

HUMANIFY—tagħmel bniedem, issir bniedem; tieħu il gisem ta bniedem.

HUMANISM — umanità, natural il bniedem (jew il bniedmin); mgiba tajba u ħelwa (bil ħniena).

HUMANIST—wieħed li studia (mħarreġ) fli studiu tal umanità, jew fuk il bniedem u in-natura tiegħu.

Humanistic—tal umanità (tal bniedem jew tal bniedmin) m'hux tad-Divinità jew t' Alla; wiehed mill *umanitariani* jew *unitariani* (setta ta nies li jemmnn li Sidna Gesù chien bniedem biss m'hux bniedem u Alla ucoll).

Humanitarianism — umanitarianismu; religion, fehma ta setta ta nies li jemmnu (li ighejdu) illi Sidna Gesù chien bniedem biss.

Humanitian—ara *humanist*.

Humanity — umanità, il bniedmin collha; (natural il bniedem), hniena; educazioni, taghlim, letteratura; *he is able to teach all humanity*, jista ighallem il bniedmin collha; *it is a rule of equity and humanity built upon plain reason* (**Barrow**, *Works*), hia regula tal hakk u tal hniena mwakkfa fuk irraġuni (is-sewwa) biss; *philology or polite literature or the humanities as they are called* (**Jartin**, *Remarks on Ecclesiastical History)*, filologia, jew letteratura tal mgiba tajba jew chif jissejhu ucoll: *humanities*.

Humanization — taghlim tad-dmirijiet lil (tal) bniedem; *civilization is the humanization of man in Society*, (**Matthew Arnold**, *Mixed Essays*), iccivilizzaz oni hia it-taghlim chif ghandu igib ruhu il bniedem mal bnedmin l-ohra (fis-società).

Humanize – thannen (taghmel hanin) ittajjeb (taghmel jew iġġaghal li bniedem isir jew icun tajjeb) tmannas? (taghmel jew iġġaghal min isir mans).

Humanizer -- min ihannen, itajjeb jew imannas.

Humankind—il bnedmin collha; il bnedmin tad-dinja; il bniedem; *but humankind rejoices in the might of mutability*, (**Wordworth**, *Excursion*, *Bk. VII)*, iżda il bniedem jifrah bil kawwa (setgha) tal bdil (tibdil).

Humanly—ta bniedem, bhala bniedem, bil hniena jew tieba ta kalb.

Humate—tidfen.

Humation—dfin; *Middlesex gave me death, and this church my humation*, (**Fuller**, *Worthies*, *Lancashire*), f' Middlesex mitt u f'din il cnisia sar id-dfin tieghi (difnuni),

Humbird—il *humming bird* (ara).

Humble—mans, umli, baxx; li ma jippretendihiex; fkajjar; tmannas, trakkak, iccecchen; tumilja, tbaxxi; *every body likes him, he is so humble*, culhadd ihobbu, umli wisk; *I am from humble, he from honoured name*, (**Shakespear**, *All's well that ends well*), jena gej minn familja baxxa, hua minn familja gholia; *he was born in an humble cottage*, twieled f'gharix fkajjar; *the highest mountain may be humbled into valleys*, (**Halsewill**), l-oghla muntanja tista tibbaxxa f'widien; *he finds himself humble now*, issa isib ruhu umiliat (mċecchen); *Our Lord humbled himself by condescending to take upon Him the form of man*, Sidna Gesù niżel (umilja ruhu) li ried jehu gisem ta (isir) bniedem; *to humble one's self*, tumilja ruhec; ticcecchen; *humble mouthed*, wiehed umli fi cliemu (helu fil cliem li ighejd).

Humble bee—xorta ta nahla cbira.

Humble pie—torta (pastizz) mimli bil (jew tal) gewwieni jew interjuri taċ-cerv; *to eat humble pie*, tokghod ghal dac li jaghmlulec; is-sofri bl-umiljazioni l-insulti etc.; icolloc tokghod ghal dac li ma tridx.

Humblefication / **Humblehede** / **Humbleness** — umiltà, timnis, tiċchin; *from humblehede to real Majesty* (Chaucer) mil l-actar bniedem umli (mil li stess umiltà) sar-Re stess (sal Maestà tar-Re).

Humbler—min jumilja, jimmansa, iċecchen jew ibaxxi.

Humbless—umiltà, ċocon; *themselves to ground with gracious humbless bent*, (**Spenser**), huma stess tbaxxew bl-umiltà collha sa l-art.

Humbling — umiljar, tbaxxija, tiċchin.

Humblingly—bl-umiltà.

Humbly—umilment, bl-umiltà; baxx; *John Bart, humbly born and scarcely able to sign, his name*, (**Macaulay**, *History of England*), John Bart mwieled min-nies baxxi (umli jew żghar) u bil chemm jaf jicteb ismu.

Humboldtilite—xorta ta mineral.

Humbug — ċaċċir, tlablib, dahc fil

wiċċ; kerk, ċajt; ċaċċarun; lablabi; tiċċaċċra, tlablab; tgħaddi bil cliem, bid-daħc jew biċ-ċajt; tidħac; tħarrak bi; *that's humbug*, dan (dac) daħc fil wiċċ (ċajta); *I've been humbugged*, daħcu bia, għamluhieli, għaddewni biż-żmien.

Humbugger—min jiċċaċċra, ċaċċarun, min jidhac jew igħaddi iż-żmien; min ikarrak bi.

Humbuggery—ċaċċir, daħc fil wiċċ, mogħdija taż-żmien bi; kerk.

Humbuz—wirdiena.

Humdrum—stupidu; leħen wieħed, baxx, monotonu; tgħaddi iż-żmien; donnoc scantat, tħares biss u ma tagħmel xejn; *I was talking with an old humdrum fellow*, (**Addison**, *Whig Examiner*), cont nitchellem ma wieħed stupidu.

Humdudgeon—storbiu, għageb, frattarija għal xejn; plejtu; *I would never be making a humdudgeon about this*, (**Scott**, *Guy Mannering*), katt ma nagħmel plejtu (frattaria etc.) għal dan.

Humect — tbill, ixxarrab, tagħmel niedi.

Humectant — sustanza li tagħmel id-demm actar maħlul (actar fluidu).

Humectate—tbill, ixxarrab, tagħmel niedi).

Humectation—tixrib, bell, tixrib ta medicina chemm chemm (jew għal ftit) fl-ilma.

Humefy — tbill, ixxarrab, tagħmel niedi chemm chemm bl-ilma.

Humeral—ta li spalla; *the humeral artery*, l-arteria ta li spalla.

Humeral veil—umeral; it-terħa li icollu fuk spallejh is-sacerdot wakt li icollu il pissidi f'idejh (fil barca, viaticu etc.)

Humerus—il għadma twila tan-naħħa ta fuk tad-drigħ ta bniedem.

Humet— (fl-armi) faxxa li it-truf tagħha ma ilaħkux mal ġnieb tal arma.

Humhum—drapp, xokka ordinaria li issir (jinsġuha) fl-India.

Humic—tal art, li isir mill-art jew mil ħamrija.

Humic acid — acidu umicu (li isir mil ħamrija).

Humiculation—kagħd, (rkad etc.) fl-art (għal kigħa tal-art).

Humid — niedi, mgħaccar, artab, umdu.

Humidity } umdità, ndewwa, għa-
Humidness } car, rtuba, ċlamp.

Humifuse—mxerred fuk il wiċċ tal ħamrija.

Humile—umli; tumilja ruħec, tibbaxxa, tiċċhien, tinżel.

Humiliant — li jumilja, iċecchen, iniżżel, irażżan.

Humiliate - tumilja, iċċecchon, trażżan, trakkad, tbaxxi; *we should humiliate and deject our selves in the presence of the Lord*, (**Fisher**, *on Prayer*), hemm bżonn (jaħtieġ) niċċhienu u naraw ix-xejn tagħna kuddiem il Maestà tal Mulej tagħna.

Humiliation — umiljazioni, rażna, l-iċċhin; *his humiliation does exalt him*, l-umiliazioni tiegħu li tgħollih.

Humility—umiltà, ċocon; ħniena, kalb tajba; *plant in tyrants mild humility*, (**Shakespear**, *Love's labour lost*), nisslu ħniena fit-tiranni; (fit-tiranni nisslu kalb tajba u ħanina).

Humin—ħamrija tal pianti; il-lewn iswed tal carbon u l-ossigenu li icun hemm (jinsab) fil ħamrija.

Humite - isem ta mineral.

Hummel — tidres jew tnaddaf ixxgħir mis-sifja jew ħliefa li icollu; bla krun; *the hummel cow I find best for ploughing*, il bakra ta bla krun insib l-aħjar għal ħrit.

Hummeller — macna għat-tnaddif tax-xgħir mil ħliefa jew is-sifja.

Hummelling—tnaddif tax-xgħir etc. mis-sifja.

Hummer — min iżanżan bħal naħla etc.; dac li japplaudixxi f'teatru etc.

Humming — li iżanżan; li jagħmel dawc il ħsejjes bħal ilma gieri; li jistordi, li jitla fir-ras, kawwi; *I love to see the humming bees gathering honey*, nieħu gost nara dac in-naħal iżanżan jiġbor il għasel; *humming rivers by his cabin creeping*, (**Fletcher**), dawc ix-xmajjar bil ħsejjes tal ilma tagħhom nieżlin minn ma gemb (dwar) il għarix tiegħu; *the humming ale he drink that is making him speak*, il birra

kawwija (li spirtu tal birra) li xorob kiegħed iġagħlu jitchellem.

Humming bird—l-iżgħar għasfur li hawn, bil munkar twil, ġwienaħ twal, bir-rix ta lewnijiet sbiħ wisk, msejjaħ hecc mil-leħen li jagħmel donnu żanżin; jinsab fl-artijiet tal America t'Isfel (minn *Lima* għal *Terra del Fuego*).

Humming top—żugraga ta bil-lejl.

Hummock — għolia żgħira; munzell trab; borġ ħamrija etc; art għammiela fejn jicbru is-siġar cbar li jatu l-injam fl-America; *we discovered an elevated land to the south of this. It first appeared in detached hummocks*, (Cook, *Second Voyage, Book III, Ch. IV*), rajna (lmaħna) art għolia l-isfel minn din: l-ewwel ma dehret għoljet għoljet żgħar għalihom.

Hummocked – bil għoljet żgħar.

Hummocky — mimli għoliet żgħar.

Hummum—post (loc jew banju) għal ħruġ tal għarak.

Humoral—tal umuri.

Humoralism – umuralismu; il fehma ta xi uħud mit-tobba li għandhom illi il mardijiet jitnisslu (isiru jew jiġu) mil l-umuri.

Humoralist—wieħed li jokgħod għal *Humoralism* (ara).

Humorific—tal umuri.

Humorism—ċajt, żuffiet, buli tajjeb, daħc.

Humorist—ara *humourist*

Humoristic—tal *humourist* (ara).

Humorize – tokgħod għaċ-ċajt, żuffiet etc. ta dac li icun.

Humorless—li ma jiċċajtax, żorr.

Humorous—ċajtier, daħħâc, żuffiettus, collu żuffiet etc, li jaf jiċċajta; capriċċus, sfiċċus, bisbeticu, li ibati bil burijiet; li jaħseb ta *humoralist* (ara); niedi, umdu, trist, ta kalb sewda; *a vain giddy shallow humorous youth* (Shakespear, *Henry V*), ġuvnott fieragħ, ibleh, bla sens, u bulus; *he had to pass the humorous night hid among the trees*, chellu igħaddi il-lejl niedi (tan-nida) mistoħbi kalb is-siġar; *that was a humorous sigh*, dic chienet tneħida trista (ta wieħed kalbu sewda); *that first story I think is more humorous*, dic l-ewwel Storia jidhirli li actar ħelwa (iddaħkec actar).

Humorously – bil buli, bli sfiċċa, bli stramberiji; biż-żuffiet, biċ-ċajt; biddaħc.

Humous – li jinsab fil ħamrija; li jigi jew isir mil ħamrija.

Humous acid—acidu li jinsab (icun) fil ħamrija, li jerdgħu il pianti mil ħamrija.

Hump—ħodba; *I found upon his near approach that it was only a natural hump*, (Addison, *Spectator, No. 568*), meta korob lejja sewwa rajt (ndunajt) li chienet ħotba li chellu fuk dahru.

Hump-back—ħotbi.

Humpbacked—ħotbi; bil ħotba.

Humpbacked whales—xorta ta baliena li fiz-Zoologia hi magħrufha bl-isem ta *Megaptera*.

Humped—bil ħotba.

Humped-back—ħotbi.

Humph—*um*! mela! eħe! dalwakt!

Humstrum—strument tad-dakk, bħal biambò; dakk chif giè giè.

Humulin—(fil chimica) dac il morr li fiħ il *ħops* jew il werak li minnu jagħmlu il birra.

Humulus—xorta ta pianta li tixxeblec.

Humus—trab, ħamrija grassa tajba għal pianti; l-acidi li icun hemm fil ħamrija.

Hunch— ħotba; biċċa cbira, genba tal ħobż; dakka jew mbuttatura bil ponn jew bil mincheb; tgħawweġ, tħatteb; tati dakka jew timbotta bil ponn jew bil mincheb; *then Jack's friends began to hunch and push one another*, (Arbuthnot, *History of John Bull*), imbagħd ħbieb *Jack* bdew jatu bil mincheb u jimbuttaw lill xulxin.

Hunch back — ħotba; ħotbi; *the hunchbacked dwarf who urged forward the fiery onset on France*, (Macaulay, *History of England*), in-nanu (ir-ragel kasir) ħotbi li mexxa il kuddiem it-tixwixa kalila contra Franza.

Hunched—ħotbi, bil ħotba.

Hundred—mia; mitt; 100: C; *hundred*, taksima ta Contea l-Inghilterra li fiha mitt familja; *a long hundred* jew *great hundred*, mia u għoxrin (120).

HUNDRED DAYS — (fli Storia) iż-żmien collu, mill 20 ta Marzu 1815; dac inhar li Napuliun I daħal f'Parigi wara li chien ħarab mil gżira ta Elba, sad-29 ta Ġunju ta li stess sena, dac inhar li telak minn Parigi biex ma jidħolx jżied.

HUNDRED FOLD — għal mitt darba.

HUNDRED LEGS — centupiedi (duda).

HUNDRED PENNY — taxxa li dari is-sindcu tal *hundred* (cap tal contea fl-Inghilterra li chien icun fiha mitt familja) chien jiġbor min-nies tal contea tiegħu.

HUNDREDWEIGHT — pis Inglis li fih 112 il-libbra; *hundred weight is written also* "cwt"; floc *hundred weight* nictbu ucoll *cwt*; *a long hundred weight is 180 lbs*, *long hundred weight* (*cwt*), fih 180 libbra.

HUNDREDER — wieħed li icun jokgħod fil (tal) contea tal *hundred* (ara); is-sindcu ta contea tal Inghilterra li fiha mitt familja.

HUNDREDTH — il mitt wieħed; *it was the hundredth one on the list*, chien il mitt wieħed (giè wara disgħa u disgħin) fil-lista.

HUNG — (temp passat u particip passat tal verb *Hang*); dendel; mdendel.

HUNG BEEF — laħam immellaħ.

HUNGARIAN — Ungaris, wieħed mil l-Ungaria; lsien Ungaris.

HUNGARIAN LEATHER — gild abjad tal Ungaria.

HUNGARY — Ungaria.

HUNGARY WATER — lavanda (fwieħa) li issir mil fjuri ta ħxejjex ifuħu jew aromatici, hecc msejħa għaliex saret (għamluha) l-ewwel darba għar-Regina tal Ungaria.

HUNGER — ġugħ, għaks, nukkas ta ichel; għatx cbir, leblieba; icolloc il, jew tcun bil, ġugħ; tħalli bil ġugħ; icolloc għatx jew leblieba cbira għal xi ħaġa; icun lagħbec nieżel għal xi ħaġa; *pinched with hunger*, magħfus (ma-krus) bil ġugħ; *hunger is the best sauce*, il ġugħ iġagħlec tiecol collox; *dost thou so hunger for my empty chair?* (**Shakespear**, *Henry VI*), hecc inti mlebleb għal (mixtiek biex tieħu) il post tiegħi?, *he has a hunger for riches* għandu leblieba cbira (chilba cbira) għal għana (flus u gid); *and hunger came into all Egypt and Canaan*, (**Wycliffe**) u waka għaks cbir fuk l-Egittu collu u fl-art ta Canaan.

HUNGERED — bil ġugħ, miġwieħ.

HUNGERER — min jixtiek ferm, min icollu leblieba.

HUNGERLY — magħlub bil ġugħ, ba-tut, magħcus; ħafif, niexef, magħlub; *his beard grew thin and hungerly*, il-leħja tiegħu ħfiefet u għoksot,(**Shakespear**, *Taming of the Shrew*).

HUNGRILY — bil ġugħ, bl-aptit; *when on harsh acorns hungrily they fed*, meta chielu b'aptit cbir il ġandar jebes.

HUNGRY — bil ġugħ, miġwieħ; magħ-lub; niexef; mlebleb, li għandu għatx cbir għal xi ħaġa; fkir, m'hux għam-miel, ħawli; *I am hungry*, għandi il ġugħ; *he is deadly hungry*, kiegħed imut bil ġugħ; *hungry dogs will eat dirty pudding*, il ġugħ iġagħlec tiecol collox (min hu bil ġugħ jecol collox); *a hungry stomach*, stoncu vojt (bid-debulizza); *Cassius has a lean and hungry look*, (**Shakespear**, *Julius Caesar*), Cassiu għandu wiċċu magħlub u ta wieħed miġwieħ; *in some grounds springs are found at the first and second spit, and some times lower in a hungry gravel*, f'xi artijiet in-nixxigħat tal ilma issi-bhom fl-ewwel jew it-tieni wiċċ u xi drabi l-isfel fic-ċagħk (żrar) ħawli; *he was hungry for the morn*, (**Keats**, *Endymion*) chellu mitt sena (chien mlebleb) biex jasal fil għodu.

HUNK — ġenba, ħotba, biċċa cbira.

HUNKER — tibbaxxa (tinżel bil pis ta gismec fuk il pxiexen ta sakajc); fli Stati Uniti (America) wieħed tal par-tit (tal pulitca) Cunservativ Democra-ticu.

HUNKERISM — opposizioni (f'cunsill jew parlament).

HUNKERS — il coxox.

HUNKS — xħiħ, bniedem idu magħ-luka, għadma, rkik fil ħlas

HUNT — caċċa, sajd, caċċatur; tmur il caċċa, tistad; iddur, tfittex annimali etc, f'art. bosc etc. biex takbadhom; tmur wara (icolloc ħsiebec biss f'ħaġa); *he after glory hunted* (**Shakespear**,

Two Gentlemen of Verona), wara il gloria (unuri etc.) gera ; *it was a great relief to every member of the hunt*, chien ta għajnuna cbira għall cull wieħed mill caċċaturi.

Hunt's up — dakk bil karn etc. għal kawmien tal caċċaturi fil għodu cmieni, sinjal għal kawmien fil għodu.

Hunt counter — chelb tal caċċa li ma jiswiex, m'hux tajjeb; tmur, timxi għarriħa tal annimal (timxi mil mogħdija li minnha icun għadda annimal).

Hunt-the-gowk-errand — kadja, ċajta jew daħca bħal dawc li nusaw nagħmlu fl-1 ta April.

Hunter — caċċatur, sajjied ; żiemel tal caċċa, chelb tal caċċa ; arloġġ tal but, sapunetta, magħluk (tal caxxa); isem ta għasfur (bħal *cuckoo)* li jinsab fil Ġamajca ; *a fortune hunter*, min jiġri wara il fortuna (min jaħdem dejjem jiġri wara xortih).

Hunter train — salt jew cumpanja caċċaturi flimchien.

Hunteress — caċċatura ; mara li tmur għal caċċa.

Hunterite — isem ta mineral.

Hunting — tal caċċa, għal caċċa ; il caċċa, caċċa ; *his love and devotion to hounds and hunting*, li mħabba u 'l gibda li għandu għal caċċa ; *hunting*, (fid-dakk tal kniepel) ngħejdu aħna bħal *rebecchin (*meta il kniepel jindakku wara xulxin l-ewwel bit-tocchi jinżu bil mod il mod u mgħaġġlin u imbagħad jerġgħu jitilgħu ucoll.

Hunting box — dura, loc għal caċċaturi fejn jokgħodu żmien il passa.

Hunting-coat — libsa tal caċċa (safrania lewn it-tafal etc.

Hunting dog — sinna żejda f'rota ta macna.

Hunting horn — karn (tromba) tal caċċaturi.

Huntress — caċċatura, mara li tmur għal caċċa.

Huntsman — caċċatur.

Huntsmanship — pratca fil caċċa ; il ħila, mira etc. ta caċċatur.

Hur — tħarħar; tagħmel leħen bħal meta tgħejd il-littra R.

Hura — isem ta ħaxixa bħal tengħud.

Huraulite — isem ta mineral cristalizzat.

Hurden — (drapp) magħmul mil ħjut tal kanneb ħoxnin (mil kanneb ordinariu); drapp tal għażel ordinariu (oħxon).

Hurdle — xatba tà għalka ; rixtellu magħmul jew maħdum bħal kfief tal virghi ; bħal carretta li dari chienu jeħdu fukha l-iccundannati għal mewt mil ħabs għal forca ; tagħlak b'xatba ; iddawwar b'rixtellu.

Hurdle house — għarix, dar magħmula biz-zcuc tal virghi etc. minsugin bħal tal kfief; dar li chienu jibnu l'antichi ; *it is still the old town of hurdle houses and whitewash*, (**Brewer**, *English Studies*) għadha li stess belt antica bid-djar (għarajjex) tal virghi u mbajjdin.

Hurdle race — tiġrija (taż-żwiemel jew tan-nies) li iridu igħaddu jew jakbżu minn fuk xtiebi jew rixtelli.

Hurds — il fdal tal kanneb.

Hurdy gurdy — isem (xorta) ta strument tad-dakk bil cordi, antic.

Hurkaru — (bl-Indian) tifel kaddej.

Hurl — tixħet, tvenven, twaddab, ixxewlaħ ; xeħta, tvenvina, twaddiba, xewliħa; rewwixta, rvell, xewwiexa ; *to hurl a dart*, tixħet (tvenven) vleġġa ; *he hurled them both on the floor* ; xewlaħhom (xeħethom) it-tnejn fl-art ; *he hurled himself into inevitable run*, spiċċa għal collox (inxteħet f'tiġrif li issa ma jistax isalva jew joħroġ minnu) ; *after this hurl the king was fain to flee* (*Mirrour for Magistrates*), wara din ir-rewwixta ir-Re tħajjar (tatu kalbu) jaħrab.

Hurl bat — stanga, għuda bħal mazza (għal ġlied) li idawwruha meta jiġu biex jatu id-dakka biha.

Hurler — min jixħet, ivenven, iwaddab jew ixewlaħ ; min iġorr (gebel etc.) bil carretta tal idejn.

Hurley house — dar kadima, dar li għanda bżonn ta tiswia sewwa ; dar mħarrbta.

Hurlie hacket — tavla biex jiżżerżku fukha f'niżla (ta muntanja) ; carrozza kadima.

Hurling — tfiħ, xħit, tvenvin, txew-

liħ; xewwiexa, rewwixta; isem (xorta) ta logħba bil ballun.

Hurlment--xewwiexa, rewwixta.

Hurlwind—ara *whirlwind*.

Hurly, **Hurly-burly** } storbiu, frattarija, rvell, rewwixta; tagħmel rewwixtà, tkajjem frattarija.

Hurrah — urrè! evviva! tgħajjat *urrè*! jew *evviva*! tilka bil għajjât ta *urrè* jew *evviva*!

Hurricane—uragan, riefnu, ciclun.

Hurricane-deck — il pont ta fuk nett għall captan jew il fizzial tal għassa (ta abbord ta bastiment) biss.

Hurried—mgħaggel, ta isa isa,, ta malajr; *that was a hurried meeting*, dic chienet lakgħa (ta malajr jew ta isa isa).

Hurriedly—bill għaġġla.

Hurriedness—għaġġla.

Hurrier—min igħaġġel, għaġġiel; min jiġbed vagun mgħobbi bil faħam tal ħaġra f'miniera.

Hurry — għaġġla, fixla, ħabla; tgħaġġel, tifxel; *to do things in a hurry*, tagħmel ħwejjeġ bil għaġġla; *why are you in such a hurry?* għaliex din il għaġġla collha? (għaliex inti hecc mgħaġġel?) *In the hurry I left my money behind me*, bil fixcla ħallejt il flus warajja; *thence hurried back to fire* (**Milton**), minn hemm raġa mar bil giri (mgħaġġel) għan-nar.

Hurry scurry—fixla, ħabla.

Hurryingly—bil għaġġla

Hurst — bosc, maħtab; (fl-armi) siġar fuk xi għolia etc.

Hurt—ħsara, ħkir, deni, dammaġġ; ugigħ; gerħa, ferita; weġgħan, maħkur, migiugħ; tagħmel il ħsara, dammaġġ jew id-deni; twaġġa, taħkar, tiġraħ; *thou dost me yet but little hurt* (**Shakespear**, *Tempest*), inti għad ma għamiltlix ħlief ftit ħsara (jew dammaġġ); *he received seven hurts in the body* (**Shakespear**, *Cariolanus*), kala (chellu) seba feriti (gerħat) f'gismu; *he was more hurt by this insult*, actar chien weġgħan (waġġa jew ħass) dana l-insult; *that won't hurt you, have it*, ħudu, dac ma jagħmillecx ħsara; *I don't want to hurt your feelings*, ma irridx inweġġagħlech kalbec; *you have done him a great deal of hurt*. għamiltlu ħafna ħsara; *what hurt is there in that!* x'deni hemm f'dac! *you are more afraid than hurt*, inti actar bżajt (ħadt katgħa), inchella waġġajt; *hurt*, tebgħa jew dawra tonda caħla li icun hemm f'xi armi tal cuniomijet etc.

Hurter—min jagħmel il ħsara jew id-deni; *I shall not be a hurter if no helper*, jecc ma ngħejnx ankas ma nagħmel ħsara.

Hurter—rpar ta li njam f'xifer ta fortizza biex jilka għar-roti' tal carru tal canun li ma jagħmlux ħsara fil parapett; biċċa ħadida etc. għas-saħħa tal fus ta carrettun.

Hurtful—li iwaġġagħ, jaħkar, li jagħmel il ħsara jew id-deni; ħażin.

Hurtfulness — ħsara, deni, dammaġġ.

Hurtle — titfa, tixħet, twaddab, taħbat ma; tinxteħet fuk; tagħmel dawc il ħsejjes ta ħafna armi (twavel etc.) meta jaħbtu ma xulxin; iddur, iddawwar; *his club he began to hurtle high*, (**Spenser**), il mazza tiegħu hu beda idawwar fil għoli; *iron arrows hurtle in the darkened air*, (**Gray**, *Fatal Sisters*), vlegeġ tal ħadid bdew jinstemgħu jaħbtu ma xulxin barra, fid-dlam; *the noise of battle hurtled in the air*, (**Shakespear**, *Julious Cæsar*), il ħsejjes tax-xwabel tat-tkabida bdew jistemgħu jaħbtu ma xulxin, fl-aria.

Hurtless—li ma jagħmilx deni jew ħsara; innocenti; kawwi sħiħ; m'hux mwaġġagħ; *he succeeded to escape hurtless*, rnexxielu jeħles kawwi sħiħ.

Hurty (fl-armi) — mimli jew collu dwawar (tbajja tondi) cohol etc.

Husband—ragel miżżewweġ; economu, bidwi, ħaddiem ir-raba; żewġ; iggewweż, tfaddal, tagħmel economia; iżżewweġ mara (tatiha ir-ragel); taħdem l-art; *she is in mourning for her husband*, vistusa għal żewġha (għar-ragel tagħha), *he is a husband, I know*, dac economu tassew (bniedem li jagħmel economija) tassew, nafu tajjeb jena; *bare land, manured, husbanded, and tilled with excellent endeavour*, **Shakespear**, *Henry IV*), art mdemmla

maħduma u iccoltivata bl-actar ħrara cbira; *being so fathered and so husbanded*, (**Shakespear**, *Julius Cæsar*), billi issa għandha il missierha u il żewġha.

Husband field — għalka maħduma (raba maħdum).

Husbandless — bla ragel, armla.

Husbandly - bl-economia.

Husbandman — bidwi; il cap, ir-ragel tad-dar.

Husbandry — biedia, economia jew iżżamma (nefka etc.) tad-dar; *the woman have all the doing in house keeping and husbandry*, (**Goldyng**, *Justine*), in-nisa għandhom il ħsieb tal maniġġ u in-nefka etc collha tad-dar; *we had, with much husbandry, collected a great treasure*, (**Clarendon**), aħna, b'economia cbira, ġbarna tesor cbir; *we are in want of a good book on husbandry*, għandna bżonn ta ctieb tajjeb fuk il biedja, (ix-xogħol tar-raba).

Hush — schiet, hedu; issicchet, theddi; tipplaca; iscot! basta!; *everything was as hush as death*, collox chien siechet sicta tal mewt; *and hush my deepest grief of all*, (**Tennyson**, *In memoriam*), u jipplaca (iheddi) l-acbar ugigħ ta kalb li għandi; *everything was hushed up*, collox żammew fis-schiet; *hush! the bugle is sounding*, iscot, basta, it-tromba kegħda iddokk.

Hushaby — issicchet, tħannen it-tfal żgħar biex jorkdu.

Hush money - flus li jintgħataw biex tixtri jew tgħalak ħalk xi ħadd.

Hushion — is-siek tal calzetta jew peduna (il calzetta jew peduna minn għair it-tromba); cuxxinett, mħadda.

Husk — fosdka, koxra, ħliefa; scheletru, tfesdak, tkaxxar, tnaddaf mil ħliefa; *leaving them but the husks of men*, (**Shakespear**, *Henry V*), ma ħalliehomx ħlief scheletru ta bnedmin; *the maize has to be husked yet*, il kamħirrum għad iridu ineħħulu il ħliefa (ifesdkuh).

Husked — bil ħliefa; imkaxxar; mfesdak.

Husker — min ifesdak, ikaxxar jew ineħħi il ħliefa ta xi żrieragħ, legumi etc.

Huskily — b'leħen maħnuk.

Huskiness — ħanka.

Husking — tfesdik, tneħħia tal koxra jew tal ħliefa.

Husky — collu koxra jew hliefa; maħnuk; *I notice he is growing husky*, kiegħed nara li kiegħed jinħanak.

Huso — isem ta ħuta li tinsab wisk fix-xmajjar li jitfgħu l-ilma tagħhom fil Baħar l-Iswed u fil Baħar Caspiu.

Hussar — Ussaru, suldat.

Hussif — caxxa tax-xogħol tal ħjata ta mara; caxxetta li icun fiha il ħajt, ħolka, mkass etc

Hussite — Ussita, wieħed minn tassetta ta (religion fundata minn) *John Huss* tal Belt ta Praga.

Hussy — (f'loc *housewife*) il mara taddar, il cap tad dar; mara tal ġabra, economica; gewwieża; tfajla, (xbejba) fuk ruħha; li ma tiswa għal xejn; caxxa tax-xogħol għan-nisa (fejn iżommu l-affarijet tal ħjata, ħajt, rucchelli, labar, ħolka etc.)

Hust — cwiet, schiet.

Husting — lakgħa, cunsill; *hustings* mwejjed (mejda) li minn fuka jitchellmu dawc li jagħmlu xi *meeting* fi żmien l-elezioni (jew il għażla tal Cunsiljeri).

Hustle — taħbat ma, timbotta; tħallat ma xulxin, tagħmel taħlita sħiħa; tiffolla, tirrocca ma.

Hut — għorna, għarix; ic-cipp jew il biċċa ta wara ta azzarin jew xcubetta; capanni (cmamar tal injam etc.) għassuldati meta joħorġu mil quartier; tkiegħed (tirtira) is-suldati fil capanni; tgħammar (tmur tokgħod) f' għarix jew f'għorna.

Hutch — caxxa, bejta tal fniec; lembi tal għuda; vasca, conca fejn jaħslu it-trab tal metalli; tistiva, tkigħed jew tarfa f'caxxa; tnaddaf (tnakki jew issaffi il metalli mit-trab li icollhom magħhom meta jinkatgħu mil minieri.

Hutching — it-tisfija (ħasil jew tnaddif tal metalli mit-trab u it-taħlit jeħor li icollhom magħhom meta icunu fil minieri.

Hutted — mkigħed (rtirat) fil għarix jew f'għorna.

Huttonian — tat-tagħlim jew il feħ-

ma ta *Dr. Hutton;* tagħlim li juri li l-art jew id-dinja li fukha nghammru hia magħmula (chienet) min-nar.

Hux — tistad bil lenez (bħas-sajd taċ-cern etc.)

Huzz — tagħmel ħoss jew ħsejjes bħalma jagħmel ir-riħ f'ċumnija; iż-żanżan, tvenven; *if the fire then burns in the chimney pale is doing this huzzing noise,* in-nar li hemm iħaġġeġ fiċ-ċumnija kiegħed jagħmel dawn il ħsejjes.

Huzza — urrè! evviva! għajta ta *urrè* jew *evviva;* tgħajjat *urrè* jew *evviva!; huzza! my boys, huzza!* urrè, uliedi (l-aħwa) urrè!; *three loud huzzas were raised,* (**Macaulay**, *History of England*), għajtu tliet għajtiet *evviva!; the mob huzzas, away they trudge,* (**Cowper**, *Horace, Satires*), il poplu igħajjat evviva u urrè u huma jimxu (jitilku jew jerħula).

Hyacint } giacintu, fjur jew ħaġra
Hyacinth } preziusa.

Hyacinth pest—lupa (marda) tal fjuri giacinti (issir billi jitrabba bħal ħafna fakkiegħ żgħir abjad li jidher bħal moffa u jicber bħal ħżieża u jibka sa chemm jinżel sal basla tal pianta u tmut.

Hyacinthine—bħal giacint; innucclat.

Hyacinthus—giacint.

Hyads—cwiecheb (għankud ta sebgħa) li meta chienu jidru telgħin max-xemx il Grieghi u ir-Rumani chienu jistennew li tagħmel ix-xita.

Hyæna—jena (xorta ta annimal salvaġġ li jgħejx bl-ichel tal-laħam jew carnivoru).

Hyaline—iż-żlieġa jew il wiċċ ilekk tal baħar.

Hyalite—xorta ta mineral ilekk bħal ħġieġ.

Hyalograph—strument (biċċa għodda) biex tħożż (tiddisinja) disinn fuk carta trasparenti, minn fuk disinn ieħor.

Hyalography—is-sengħa tal chitba jew incisioni fuk il ħġieġ.

Hyaloid—li ilekk u trasparenti bħal ħġieġ.

Hyaloid membrane—rita fil għajn, (rita li fiha hia magħluka il balla tal għajn), barra, biss, minn kuddiem.

Hyalotype—positiva, fotografia (tarritratti) fuk il ħġieġ.

Hybernate—ara *Hibernate.*

Hybernia—post (loc etc) fejn wieħed jirtira fix-xitwa.

Hybodont—li għandu is-snien (bis-snien) mħattbin jew gejjin bil ħotba.

Hybrid—ibridu, pianta etc. mnissla minn żewġ razez; pastard; mnissel minn zewġ razez.

Hybridize—tnissel minn zewġ razez, tippastardia.

Hybridizer—min jippastardia jew inissel (pianti jew annimali) minn żewġ razez.

Hybridous—pastard, mnissel minn zewġ razez differenti.

Hydarthrus—nefħa fuk il għekiesi.

Hydatid—tumuri, bżieżak jew nfafet li jitrabbew fil gisem (fwiet, moħħ) ta dawc li icollom id-*duda* jew il verme solitariu, dud rkiek li jitrabba fil gewwieni, interjuri tal annimali u firrjus in-nagħġ.

Hydatoid—li donnu ilma; ir-rita li fiha iżżomm il liquidu collu tal għajn (jew tal għajnejn).

Hydra—mostru bħal serp cbir b'ħafna rjus jew b'ħafna sriep oħra hergin minnu; lifgħa tal ilma (tal baħar); karnita cbira.

Hydraheaded — li għandu ħafna rjus; ħaġa li ma tistax tekrida malajr għaliex bħal *hydra* li malli taktgħela rasha tarġa titla oħra minnufiħ.

Hydra tainted—velenus; tal mewt li joktol (għaliex mċappas bil marrara tal hidra); *the hydra tainted dart,* (**Cowper**, *Death of the Vice Chancellor*), il vleġġa velenusa (li fejn tolkot toktol)

Hydracknidæ—xorta ta dud li jgħix fl-ilma.

Hydracids—acidu li fih il gas idrogenu.

Hydraform — li għandu forma (għamla) ta hydra jew karnita cbira.

Hydragogue — purgant kawwi li inaddaf li msaren mill ilma (liquidu etc.) li icun fihom.

Hydræmia—anemia.

HYDRAL—xorta ta pianti tal ilma.

HYDRANGEA—pianta, l-ortensia.

HYDRANT—cannol (vit) għal ilma, pomp (tal ilma).

HYDRARGYRATE — tal mercuriu jew l-argentu vivu.

HYDRARGYRUM—il mercuriu jew argentu vivu.

HYDRATE—sustanza chimica li icun fiha l-ilma mħallat magħha.

HYDRATION - tixrib jew sappip fl-ilma.

HYDRAULIC - idraulicu, tal ilma

HYDRAULIC BLOCK—il caxxun tal bacin li jaħdem bl-ilma.

HYDRAULIC BRUSH—xcupilja xcupa jew broxc li jaħdem bl-ilma (li jogħroc u nieżel dejjem l-ilma miegħu).

HYDRAULIC CRANE—grua (macina li taħdem bl-ilma).

HYDRAULIC INDICATOR—arloġġ (werrej jew registru) li juri jew jimmarca il pressioni tal ilma.

HYDRAULIC LIME — xorta ta gir li jibbies meta icun fl-ilma.

HYDRAULIC MAIN—tubu cbir (ohxon tal ħadid fundut) li jilka fih tubi ohra f'macna tal gas u minn dana it-tubu u tubi igħaddi il gas biex jissaffa mil ammonia etc. li icollu miegħu kabel ma igħaddi għat-tubi l-oħra u icun tajjeb għax-xgħil

HYDRAULIC PRESS—pressa li taħdem bl-ilma.

HYDRAULICAL—tal ilma.

HYDRAULICON—orgni li idokk (b'macna li taħdem) bl-ilma.

HYDRAULICS—li studiu, ix-xienza tal macni etc. li jaħdmu bl-ilma jew tal forza etc. li għandu l-ilma.

HYDRIAD—mostru tal ilma (tal baħar)

HYDRODYNAMIC—hidrodinamicu; tal forza (tal pressioni) tal ilma.

HYDROGEN— idrogenu (gas); *water consists of two parts of hydrogen and one part of oxygen and is expressed as* H_2O; l-ilma hu magħmul minn zewġ parti idrogenu u parti waħda ossigenu u narauh (fil chimica) maħżuż hecc: H_2O.

HYDROGENOUS—li fih il gas idrogenu; jew tal gas idrogenu.

HYDROGNOSY—descrizioni, storia, tal ilmijiet collha tad-dinja.

HYDROGRAPHER — min iħożż pianti jew mappi tal baħar (li juru il baħar fuk il globu).

HYDROGRAPHY—ħażż ta mappi jew pianti ta ibħra, laghi (għadajjar etc.); ix-xienza tal kisien tal cobor etc. tal baħar, laghi etc.

HYDROLOGIC
HYDROLOGICAL } tal *hydrology* (ara).

HYDROLOGIST—wieħed mħarreġ (li studia) il *hydrology* (ara).

HYDROLOGY — idrologia; li studiu jew ix-xienza li titchellem fuk il proprietà collha tal ilma, u chif inhu mkassam l-ilma fuk il globu.

HYDROMANCY— divinazioni, nzertar, tħabbir (dac li wieħed ighejd jew jippretendi li għandu jinzerta x'gej jew x'għandu jiġri) per mezz tal ilma.

HYDROMECHANICS—il meccanica tal ilma u tal fluidi l-oħra collha.

HYDROMEL—xorta ta xorb magħmul mil għasel u l-ilma.

HYDROMETALLURGY — chif igibu ittrab tal metalli mil minieri per mezz tal ilma.

HYDROMETAMORPHISM—tibdil fil blat etc. li isir bl-ilma (li jagħmlu l-ilma).

HYDROMETEOR — meteora (ħaġa li issir jew tidher fis-sema jew fl-ajru) li fiha, jew magħmulha mil l-ilma.

HYDROMETEOROLOGICAL — tal *hydrometeorology* (ara).

HYDROMETEOROLOGY — idrometeorologia; dic il biċċa (fergħa) tal meteorologia li titchellem (tittratta) fuk il *Hydrometeors* (ara).

HYDROMETER—idrometru, strument biex jaraw (ichejlu) id-densità tal liquidi (u jaraw chemm wieħed icollu actar mil l-ieħor.

HYDROMETRIC
HYDROMETRICAL } tal Hydrometer, magħmul bil Hydrometer (ara); *I took a record of the Hydrometric observations when I was there*, żammejt (ctibt) l-osservazionijiet tal idrometru meta cont hemm

HYDROMETROGRAPH— strument biex

tara (tchejjel) chemm joħroġ ilma minn tubu, cannol, jew *pipe*.

Hydrometry—idrometria — il process, chif tchejjel (tara jew issib) il gravità, il ħeffa, id-densità, il kawwa etc tal ilma u'l fluidi l-oħra per mezz tal *Hydrometer* (ara).

Hydromphalon — tumur (tal ilma) li jitla fiż-żakk (minn barra).

Hydronephrosis — marda tal ilma fil cliewi.

Hydropathic / Hydropatical } tal *Hydropathy* (ara)

Hydropathist — wieħed li jaf jew mħarreġ tajjeb fil *Hydropathy* (ara).

Hydropathy—il cura (għal fejkien tal mard) per mezz tal ilma; il fejkien ta marda per mezz tal banji tal ilma chiesaħ jew shun.

Hydropanous (metal) — li meta tkegħdu fl-ilma isir actar ilekk u sabih.

Hydrophidæ – sriep tal baħar.

Hydrophobia – idrofobia, rabia (actarx tal clieb) marda; *hydrophobia is derived from the two Greek words "hydor" water and "phobos", fear,* il chelma *idrofobia* gejja (hia mnissla) miż-żewġ chelmiet Grieghi li huma *hydor* jigifieri ilma, u *phobos* biża (*hydrophobia*) biża mil l-ilma).

Hydrophtalmy – idroftalmia, marda tal għajnejn, meta il għajnejn jakbżu il barra li donnhom icunu iridu joħorġu mil ħofra.

Hydrophite – pianta, ħaxix, li jiċber (fl-ilma).

Hydrophytology — trattat (studiu) fuk il pianti (ħxejjex) li jicbru fl-ilma (jew tal ilma).

Hydropneumatic—hecc msejjaħ recipient għal ilma li dawc li jaħdmu (jew jagħmlu sperimenti fil chimica) jusaw biex jiġbru fih il gass.

Hydropsy — idropisija, marda tannefħa bl-ilma.

Hydropult—macna għax-xħit (jew bexx) tal ilma li taħdem bl idejn.

Hydropyretic—tal marda tal għarak.

Hydropyretus – il marda msejha tal gharak jew il marda msejha minn *Blanchard* is- " *Sudor Anglicanus.* "

Hydropyrum—xorta ta pianti jagħmlu hafna żrieragħ, bħal ross etc. li jicbru fl-America ta Fuk.

Hydrorachis – marda fis-sinsla taddahar, meta fis-sinsla jitrabba l-ilma.

Hydrosaurus – xorta ta gremxul li jgħammar fejn il baħar (lejn ix-xtut).

Hydroscope—bhal *Hygrometer* (ara)

Hydrostat – armar etc. biex il calduruni ta li *steam* ma jispaċċawx.

Hydrostatic / Hydrostatical } tal *Hydrostatics* (ara).

Hydrostatician—wieħed li jaf tajjeb (mħarreġ) fil *Hydrostatics* (ara)

Hydrostatics – idrostatica, li studiu (ix-xienza) fuk l-equilibriu u il pressioni tal ilma u 'l fluidi l-oħra.

Hydrothorax — idropisia fis-sider (nefħa tal ilma li jitrabba fis-sider).

Hydrotic — medicina biex takla il bili jew l-ilma li jitrabba fis-sider.

Hydrous – li fih l-ilma, bl-ilma, tal ilma.

Hydrus – serp tal baħar; isem ta għankud ta cwiecheb (costellazioni).

Hyemal—tax-xitwa

Hyemate — tgħaddi ix-xitwa f'post (xi imchien).

Hyems—xitwa, ix-xitwa.

Hyena—jena (annimal feroci).

Hyetographic — li juri it-taksim tax-xita.

Hyetometer — (bħal *rajn gauge*) chejl biex tara chemm għamlet xita, (pluviometru).

Hygeia – waħda mil pianeti li sabu

Hygejan – tas-saħħa; ta Alla (falz) tas-saħħa.

Hygeine / Hygiene } igiene, is-saħħa; dic il fergħa fil medicina (fli studiu tat-tobba) li titchellem fuk il mod u il mezzi li hemm biex wieħed iżomm is-saħħa.

Hygienal / Hygienic } tal igiene, tas-saħħa

Hygrology – it-tagħlim fuk il fluidi jew umuri li jitrabbew jew li icun hemm fil gisem.

Hygrometer – igrometru, strument biex tara (tchejjel) chemm hemm umdità jew ndewwa l-aria.

Hygrometry – igrometrija, chejl ta

chemm hemm (jew icun hemm ndewwa fl-aria)

Hygroscope — strument biex juri (jimmarca) chemm icun hemm ndewwa fl-aria

Hygrostatics — idrostatica, il chejl tal ndewwa li icun hemm fl-aria

Hyke — lbies (bħal ċokka jew bluża wiesgħa) tal Għarab.

Hyla — xorta ta żrinġ.

Hylæus — xorta ta naħal jew żunżan li meta tmissu iħallilec riħa ta lumi kares f'idejc.

Hylarchical — li kiegħed fuk il materia collha

Hyle — Alla tad-Dlam (Alla falz tal Manichei li igħejdu chien igħammar jew jinsab fid-dlam).

Hyll — tgħatti, taħbi

Hylobate — xorta ta ghedmejmun li għandu dirgħajh twal.

Hylopathism — it-tagħlim (il fehma ta xi uħud) illi il ħwejjeġ collha li hawn fid-dinja iħossu bħalna.

Hylopathist — alopatista, wieħed minn dawc li jemmnu (li għandhom f'rashom) illi il ħwejjeġ collha li hawn fid dinja iħossu bħalna.

Hylophagous — li jecol l-injam.

Hylothicism — (materialismu) il fehma ta xi uħud illi igħejdu illi Alla u 'l ħwejjeġ li naraw fid-dinja, jew il ħolkien, huma li stess ħaġa.

Hylotheist — materialista, wieħed li jemmen bil *Hylotheism* (ara).

Hylozoic / Hylozoical } tal *hylozoism* (ara).

Hylozoism — it-tagħlim jew il fehma li għandhom x'uħud li il gebel etc, u cull ma hawn maħluk fid-dinja iħoss bħalna il bnedmin.

Hylozoist — min jemmen bil *hylozoism* (ara).

Hymen — imene, taż-żwieġ; Alla (falz) taż-żwieġ; il hajta, rita rkieka li tcun mdawra mal fjur meta dana icun għadu magħluk fi blanzun.

Hymenea — għanja taż-żwieġ.

Hymeneal / Hymenean } taż-żwieġ.

Hymenium — il gargi (dawc it-truf bħal gargi) tal fakkiegħ.

Hymenopter — tal insetti, bħal naħal etc.

Hymenotomy — ktigħ ta xi rita mil gisem (operazioni li jagħmlu it-tobba).

Hymn — (akra *him*) innu, tcanta innu; tinneggia; tfaħħar bil cant ta innu.

Hymnoidist / Hymnologist } min jiccomponi jew jicteb innijet.

Hymnody / Hymnology } ġabra ta innijet.

Hyoid — isem ta għadma fi lsien.

Hyopotamus — ħanzir tax-xmara.

Hyoseris — ħaxixa bħal indivia.

Hyp — iddejjak jew issewwed il kalb.

Hypæthral — (fl-architettura jew il bini tad-djar etc.) micxuf, m'hux bissakaf jew mgħotti.

Hypallage — (fir-Rettorica) xorta ta tkalliba jew bidla.

Hypargyrite — trab tal fidda (chif jinkata jew jingieb mil minieri).

Hyper (bil Griech) — fuk; actar minn, wisk actar etc.

Hyperbatic — mbiddel minn post għal ieħor, minn isfel għal fuk etc.

Hyperbaton — (fil grammatica jew fil chitba) taklib bdil tal cliem fil grammatica.

Hyperbola — sezioni (katgħa) f'côn.

Hyperbole — (fir-Rettorica) esagerazioni.

Hyperbolize — tesagera.

Hyperborean — wisk lejn it-tramuntana; chesħa wisk, chiesaħ ħafna (il bard ħafna).

Hypercatalectic — versi li icollhom sillabi żejda (wisk) fit-tarf.

Hypercritic — criticu iż-żejjed (criticu esagerat) li ifittex l-iċchen rkakât.

Hyperdulia — devozioni lejn il Madonna; kima, rispett, jew mħabba li għandu icolna (li għandhom li nsara) għal Madonna, bhala dic il creatura li tigi wara Alla, kabel il Kaddisin l-oħra.

Hypericon — (ħaxixa jew pianta) karn il mogħża.

Hypermeter — metru (tul) żejjed f'vers tal poesia etc.

Hypermyriorama — esibizioni (wiria) ta numru cbir ta veduti.

Hyperosygenized — mimli chemm jista icun (mifkugħ) bil gass ossigenu.

HYPERPHYSICAL—ara *supernatural.*

HYPERSARCOSIS — cobor (tlugħ) ta malajr tal laħam (fil gisem).

HYPERSTHENE—xorta ta mineral, li jinkala kxur kxur u jitfarrac bħal ħġieġ, donnu bronż, sabuh l-ewwel darba fix-xtut tal Labrador (America ta fuk).

HYPHEN—gibda żgħira hecc "-" li naraw bejn żewġ chelmiet, biex tgħak-kadhom flimchien; tgħakkad bil *Hyphen* jew b'gibda żgħira hecc "-" żewġ chelmiet.

HYPHENATED—magħkud bil *Hyphen* (ara).

HYPNOLOGY — trattat (chitba) fuk rkâd.

HYPNOTIC — medicina (trab etc.) li irakkad jew igib ngħas.

HYPO—chelma Griega li titkiegħed kabel chelmiet oħra u turi ħafna jew bosta.

HYPOCALYMNA—xorta ta pianta tħad-dar dejjem bħal riħan.

HYPOCAUST—camra, post, f'dar minn fejn huma ħergin tubi jew cannoli għal mad-dar collha biex iżommuha shuna.

HYPOCHONDRIA—ipocondrija, swied il kalb, dieka ta kalb; kalb sewda; in-naħħiet taż-żakk, waħda cull naħħa li għandna l-isfel mil custilji (tal vacant).

HYPOCHONDRIAC—ipocondriacu, wie-ħed li ghandu kalbu sewda, trist.

HYPOCHONDRIASIS—ipocondrija, kalb sewda (marda).

HYPOCIST — pianta, ħaxixa, li ticber mwaħħla fuk għeruk ta pianta oħra.

HYPOCRATERIFORM—li gej bħal sot-tacoppa jew gabarrè.

HYPOCRISY -ipocrisia, falsità, wiri ta ħaġa b'oħra, kerk; divozioni karrieka.

HYPOCRITE—ipocrita, karriek, min juri ħaġa b'oħra.

HYPODERMIC — li idaħħal medicini taħt il gilda.

HYPODERMIS—xorta ta felci li jicbru taħt il ħgieġ.

HYPOGASTRIC—li kieghed in-naħħa ta isfel (l-isfel) fiż-żakk.

HYPOGASTROCELE—fetka (bażwa) fiż-żakk l-isfel.

HYPOGEAL—taħt l-art.

HYPOGENE—(fil geologia jew mine-ralogia) tal blat ewlieni jew primariu.

HYPOGEUM—cantina, loġġa, ħnejja taħt l-art.

HYPOGLOTTIS—it-tarf t'isfel ta lsien.

HYPOGYNOUS—(fil botanica) li jicber (tiela jew ħiereġ) minn taħt (mill biċċa t'isfel ta l-ovariu.

HYPOMENOUS—(fil botanica) li tiela minn taħt organu ta fjur etc. minn għajr ma imiss ma xejn; ħieles, liberu fl-aria (minn għajr ma imiss).

HYPOPHOSPHOROUS — fosforu li ma fihx ossigenu wisk (niekes mil gas os-sigenu.)

HYPOPHYLLOUS — li kiegħed taħt il werka.

HYPOPHYSIS—glandula fil moħħ.

HYPOPIUM — depositu ta materia gewwa fil ghajn.

HYPOSTASIS — persuna (waħda mit-tliet persuni) tas-Santissima Trinità; sustanza, ħaġa, distinta (magħżula min oħra); il kigħ li tħalli l-urina (dac it-trab etc. li jokgħod fil kigħ etc. li tħalli l-urina.)

HYPOSTATIC—elementari, wieħed mil l-elementi, mil bċejjeċ li jagħmlu jew jifformau ħaġa persunali, persuna di-stinta.

HYPOSTATIC UNION / HYPOSTATICAL UNION } il għakda flim-chien tan-natura Divina u tan-natura ta bniedem fil persuna ta Gesù Cristu.

HYPOSTROPHE—tidwira, dawra, kal-ba (minn *takleb*).

HYPOSTYLE—fl-architettura) li għan-du is-sakaf (bis-sakaf) miżmum fuk il colonni; porticu bil colonni; sala mi-bnija fuk il colonni.

HYPOTHECA — ipoteca, obligazioni scond il-ligi jew legali, li wieħed li icol-lu jati jagħmel tal beni tiegħu lill jeħor li lilu icollu jati; rahan tal ħwejjeġ (beni etc.) ta dac li icollu jati biex jagħmlu tajjeb għal dac li icollu jati.

HYPOTHECATE — tipoteca, tirhan ħwejjec, il beni etc. meta icolloc tati biex jagħmlu tajjeb għal dac li icolloc tati.

HYPOTHECATOR—min jirhan ħwejġu, il beni tiegħu etc. fuk flus li jissellef jew għal flus li icollu jati (biex jagħ-mlu tajjeb għal dac li icollu jati.)

HYPOTHENUSE — l-ipotenusa, l-itwal

genb ta trianglu jew dac il genb ta trianglu li jigi kuddiem l-*angolo retto*.

Hypothesbs—supposizionijiet (plural ta *hypothesis*).

Hypothesis—supposizioni.

Hypothesize — tissopponi, tagħmel supposizioni.

Hypothetic } ipoteticu, tas-suppo-
Hypothetical } sizioni, magħmul, basat jew kiegħed fuk is-supposizioni.

Hypothetist—min jifforma, (jagħmel) jew jokgħod fuk, supposizioni.

Hyppish—li isofri (ibati) bl-ipocondria jew bil marda tas-swied il kalb.

Hypsometry—is-sengħa tat tchejjil tal għoliet (muntanji etc.) ta fuk wiċċ l-art.

Hyrse—karabocc.

Hyrst—bosc, maħtab, masġar.

Hyson—xorta ta Tè, qualità tajba ferm, li jicber fic-Cina.

Hyssop—isem ta pianta jew ħaxixa li jusawha wisk fil medicina.

Hysteranthous—hecc imsejħin dawc il pianti li joħorġu il werak kabel ma jiftħu il fiuri.

Hysteria } strelca, rekt ir-ruħ, con-
Hypterics } vulsioni.

Hysterical—ta li strelca, rekt ir-ruħ jew convulsioni.

Hysterocele—bażwa fil ġuf.

Hysterotomy—descrizioni tal ġuf.

Hystrics—xorta ta annimali bħal fniec.

Hythe—daħla żgħira (mandraġġ) fejn isorġu jew jischennu id-dgħajjes.

I

I—hia id-disa; ittra tal alfabett Inglis, it-tielet fost il vocali.

I—jen, jena; pronom ta l-ewwel persuna; *I said so*, jena għedt hecc; *who, I?* min? jena?

Iacchus—xorta ta xadini li jinsabu f'xi artijet tal America t'Isfel.

Iacinth—ara *hyacinth*.

Iambs—vers *jambic* (ara).

Iambic—cbejl ta vers fil poesia Inglisa; tal *jambus* (ara).

Iambize—ticteb poesia bil versi *jambic* jew bl-*jambus*; ticteb versi (poesia) satirici.

Iambographer — min jicteb versi *jambic* (jew bl-) *jambus*.

Iambus—pied (chejl ta vers fil poesia) ta zewġ sillabi, waħda min għajr accent u l-oħra bl-accent; vers li l-accenti tiegħu jakgħu fuk l-ewwel sillaba lè u l oħra iva.

Ianthina—xorta ta bebbuxa tal baħar.

Iatrical—tal medicina, li għandu x'jaksam mal medicina; tat-tobba.

Iatro—tabib.

Iatro chemist—tabib spiżżiar (tabib li iservi ta spiżżiar ucoll).

Ibex—xorta ta mogħż (mogħża) salvaġġ.

Ibid—f'loc *ibidem* (ara).

Ibidem—fli stess loc; hemm stess.

Ibis—isem ta għasfur jew tajra, il velleran.

Ibycter — xorta ta ajcla li tinsab fl-America ta Isfel.

Icarian—li jissogra jitla fil għoli wisk.

Ice—ilma magħkud, silġ (magħmul bil macna), ġlata, ġelat, manticata; gelu jew zoccor magħkud fuk il ħwejjeġ helwa; tgħakkad b'is-silġ, tgħatti bis-silġ. trezżah; tagħmel il gelu fuk il ħwejjeġ helwa.

Iceberg—biċċa silg cbira, muntanja tas-silġ tmewweġ f'wiċċ il baħar.

Icebird—xorta ta għasfur li igħammar fl-artijiet tas-silġ, l-actar fil Groenlandia.

Iceblink—bjuda, dawl li jiddi jew jilma, li jidher ma l-orizzont, li isir mir-raggi tax-xemx li jirriflettu fuk is-silġ.

Iceboat—dgħajsa, bastiment, magħmul biex jimxi minn ġo is-silġ.

Icebound—mdawwar minn cullimchien bis-silġ.

Ice box (jew ice chest) — caxxa għas-silġ.

Icebreaker — macna, moll, bastiment etc. għall apposta armat biex ichisser is-silġ li jaħbat miegħu.

Icebrook — xmara żgħira bl-ilma magħkud, xmara żgħira magħkuda.

Icebuilt—mibni bil bicciet cbar tas-silġ.

Icecalorimeter—chif issib (metudu

biex issib) is-sħana naturali jew specifica ta xi ħwejjeġ per mezz tas-silġ.

Icecap—bużżieka etc., mimlia bis-silġ mfarrac li jagħmlu fuk ir-ras ta min icun marid bid-deni.

Icecold—chiesaħ silġ, chiesaħ daks is-silġ; *and ice cold grew the night* (**Longfellow**, *sir Humphrey Gilbert*), u il-lejl chesaħ daks is-silġ.

Ice cream } ġelat.
Iced cream }

Ice fender — biċċa cull naħħa li icollu il bastiment mal prua biex bihom ichisser is-silġ u icun jista jimxi il kuddiem.

Icefern — l-ilma maghkud jew il gelu li jisbaħ mal ħgieġ tat-twieki taddjar fil għodu fix-xitwa, meta icun il csieħ; hecc msejjaħ għaliex icollu għamla ta werak tal felci.

Ice float—biċċa silġ cbira f'wiċċ il baħar.

Ice hill—(ara) *iceberg.*

Ice island—gżira tas-silġ, biċċa silġ cbira f'wiċċ l-ilma.

Icelander—wieħed mill Islanda.

Icelandic — lsien (il-lingua) tal Islandisi.

Iceland spar—xorta ta gir, jew gebel tal gir, li jinsab fil gżira tal Islanda.

Iceman—min jaf jiżżerżak u jimxi jiġri fuk is-silġ; min jinnegozia, ibigħ etc. is-silġ.

Icemanship—il ħila, il ħabta li wieħed icollu li jimxi jew jivviaggia fuk is-silġ, jew fuk il muntanji għoljin mgħottijin bis-silġ.

Ice plain—pianura tas-silġ.

Iceplant—xorta ta pianta (ħaxixa), il Cristallina (fil Botanica magħrufha bl-isem ta: *Mesembryanthemum crystallinum).*

Ice quake—dawc il ħsejjes bħal ta terremot li jinstemgħu meta jibda jinkasam, kabel ma jibda jitgħerbeb, issilġ jew l-*icefloats* (ara).

Icespar—xorta ta mineral.

Ich dien (bit-Todesc)—Jena nservi; il *motto* jew il chelmiet li naraw fl-arma tat tliet rixiet tal *Prince of Wales,* magħżulha mil *Black Prince* u bakgħu sa'l-lum.

Ichneumon — (akra: *ichniùmon*) isem ta annimal, bħal ballottra, msemmi għaliex jidħol fil bejtiet tal cuccudrill u jisraklu il baid.

Ichneumon fly—dubbiena li tiecol (tgħix b-) insetti oħra.

Ichneumonidæ — xorta ta insetti bħad dubbiena *Ichneumonfly* (ara).

Ichnite—sinjal tal fossili fil blat etc. *ornithichnite* sinjal ta sakajn il għasafar fossili fil blat etc.

Ichnocarpus — isem ta ħaxix li l-India jusawh f'loc is-sarsaparilja.

Ichnograph — (fl-architettura jew bini) il pianta tal pian t'isfel ta dar, ħażż ta pianta ta dar etc.

Ichnographic } tal *Ichnography*
Ichnographical } (ara).

Ichnolite – gebla fil blat li għandha jew li jidru fiha il marchi jew is-sinjali tas-sakajn (il pedati) ta xi għasafar jew annimali.

Ichnolithological — (jew *ichnological*) tal, jew li għandu x'jaksam ma l-*ichnolithology* jew l-*ichnology* (ara).

Ichnology } (fil geologia) trattat, chitba, studiu fuk is-sinjali tas-sakajn (il pedati) li iħallu l-annimali jew għasafar fuk il blat tal art.
Ichnolithology }

Ichor — dac l-umur bħal ilma li inixxi minn xi gerħa jew ferita.

Ichorous (jew Ichorose) — bħal *ichor* (ara).

Ichthelidæ — xorta ta ħut taxxmajjar

Ichthyic—li għandu x'jaksam mal ħut; li jixbeħ il, jew li donnu, ħut.

Ichthyocol } colla tal ħut; gomma li issir mil li msaren etc tal ħut.
Ichthyocolla }

Ichthyodorulites — xewc tan-nofs tal ħut fossilizzat.

Ichthyography—descrizioni (chitba) fuk il ħut.

Ichthyoid—li jixbeħ il, bħal, ħut.

Ichthyolite — ħut fossilizzat jew petrificat, ħut li isir gebel billi icun ilu mirdum fil blat.

Ichthyologist — wieħed mħarreġ fil, jew li jaf, il *Ichthyology* (ara).

Ichthyology – ix-xienza jew li studiu fuk il ħut.

3 2044 022 659 676

